Ahlâki Ekonomi:
İktisat Gerçekten Toplumsal Bilimlerin Kraliçesi Olabilir mi?

Derleyenler
Özlem Fikirli, Vedat Ulvi Aslan ve Altuğ Yalçıntaş

Bu kitabın yayın hakkı SİYASAL KİTABEVİ'ne aittir. Yayınevinin ve yayınlayıcısının yazılı izni alınmaksızın kısmen veya tamamen alıntı yapılamaz, hiçbir şekilde kopyalanamaz, çoğaltılamaz ve yayınlanamaz.

Ahlâki Ekonomi
İktisat Gerçekten Toplumsal Bilimlerin Kraliçesi Olabilir mi?

Derleyenler: Özlem Fikirli, Vedat Ulvi Aslan, Altuğ Yalçıntaş
Yayınevi Editörü: Ertan Akkaş
Kapak ve Sayfa Düzeni: Buse Dilara Dirim
©Siyasal Kitabevi Tüm Hakları Saklıdır.
2023 Ağustos, Ankara
ISBN No: 978-625-7424-92-9
Siyasal Kitabevi-Ünal Sevindik
Yayıncı Sertifika No: 14016
Şehit Adem Yavuz Sok. Hitit Apt. 14/1
Kızılay-Ankara
Tel: 0(312) 419 97 81 pbx
Faks: 0(312) 419 16 11
Baskı:
Repro Bir Matbaacılık Kağ. Rekl. Tasarım Tic. Ltd. Şti.
Sertifika No: 47381
İvedik OSB Matbaacılar Sitesi 1514. Cad.
No: 23-25 Yenimahalle/ANKARA
Dağıtım:
Siyasal Kitabevi
Şehit Adem Yavuz Sok. Hitit Apt. 14/1
Kızılay/Ankara
Tel: 0(312) 419 97 81 pbx
Faks: 0(312) 419 16 11
e-posta: info@siyasalkitap.com
http://www.siyasalkitap.com

Kaynakça

Fine, B. ve D. Milonakis (2013 [2009]). *İktisat Emperyalizminden Acayip İktisada: İktisat ve Diğer Sosyal Bilimler Arasında Değişen Sınırlar*, çev.: E. Kırmızıaltın ve H. Bilir, Heretik Yayınları.

Fourcade, M., Ollion, E. ve Algan, Y. N. (2015). "The Superiority of Economists". *Journal of Economic Perspectives,* 29(1): 89-114.

Harvey, J. T. (2012). How Economists Contributed to the Financial Crisis. *Forbes*. www. forbes.com/sites/johntharvey/2012/02/06/economics-crisis [Erişim Tarihi: Şubat 2023].

Knight, B. (2021). German Politicians are Dogged by Claims of Ph.D. Plagiarism. *Deutsche Welle*. https://www.dw.com/en/why-do-german-politicians-so-often-stumble-over-phd-plagiarism-allegations/a-57651910 [Erişim Şubat 2023].

Thompson, E. P. (1971). "The Moral Economy of the English Crowd in the English Century" *Past and Present* 50 (Şubat): 76-136.

Samuelson, P. (1976 [1948]). *Economics*. Dokuzuncu Edisyon, Macgraw Hill.

Skidelsky, R. (2020). *What is Wrong with Economics? A Primer for the Perplexed*. Yale University Press.

Smith, A. (2018 [1759]). *Ahlâki Duygular Kuramı*, çev.: D. Kızılay. Pinhan Yayıncılık.

Yalçıntaş, A. ve Selçuk, I. Ş. (2016). "Research Ethics education in Economics". *Review of Social Economy*, 74(6):53-74.

Kaynakça

Aunger, R. (2011). *Electric Meme. A New Theory of How We Think*. Cambridge University Press.

Blackmore, S. (2011*). Meme Machine*. Oxford University Press.

Bowles, S. ve Gintis, H. (2011). *A Cooperative Species Human Reciprocity and Its Evolution*. Princeton University Press.

Bowles, S. (2016). *The Moral Economy: Why Good Incentıves Are No Substitute for Good Citizens*. Yale Unıversity Press.

Bravo, H. (2018). "Doğanın Armağanı Olarak Ahlâk: Darwinci Etik". *Historia 1923*: *Tarih ve Kültür Dergisi*, Bilgi Yayınevi, 3(5):127-142.

Chiodi, G. (2019). Ethics Out of Economics: The Futile Attempt of Rendering Economics a Neutral Science. *Working Papers Series Dipartimento Di Scienze Sociali*, 1-23.

Curry, O. S. (2016). Morality as Cooperation: A Problem-Centred Approach. *The Evolution of Morality* içinde, Springer, 124-145.

Curry, O. S., Austin Mullins, D. ve Whitehouse, H. (2019). "Is It Good to Cooperate? Testing the Theory of Morality-as-Cooperation in 60 Societies". *Current Anthropology*, 60(1): 47-69.

Curry, O. S., Chesters, M. J. ve Van Lissa, C. J. (2019). "Mapping Morality with a Compass: Testing the Theory of 'Morality-as Cooperation' with a New Questionnaire". *Journal of Research in Personality*, 78:106–124.

Darwin, C. (1975). *İnsanın Türeyişi*. Onur Yayınları.

Dawkins, R. (2007) . *Gen Bencildir*. TÜBİTAK Yayınları.

Dennett, D. (1991). *Consciousness Explaine*d. Back Bak Books.

Dennett, D.(1995). *Darwins's Dangerous İdea: Evolution and Meaning Life*. Penguin Books.

Durkheim, E. (2019). Ahlâk *ve Toplum*. Pinhan Yayıncılık.

Eren E. (2021). "Kendi Çıkarını Gözetme ve Diğerkamlık: Ahlâk İktisadı ve Oyun Teorisi ". *İktisat ve Toplum Dergisi*, 133: 91-98.

Haidt, J. (2001). "The Emotional Dog and Its Rational Tail: A Social Intuitionist Approach to Moral Judgment". *Psychological Review, 108*(4): 814–834

Hodgson, G. (2014). "The Evolution of Morality and the End of Economic Man". *Journal of Evolution Economics*, 24(83): 83-106

Hodgson,G. (2019). Evolution and Moral Motivation in Economics, *The Handbook of Ethics and Economics içinde*, s.1-25

Ocak, A. Y. (2021). *Türkler, Türkiye ve İslam*. İletişim Yayınları.

Özveren, E. ve Özçelik, E. (2015). "Kurumsal İktisat'ın Dünü, Bugünü, Yarını". *Ekonomik Yaklaşım Dergisi*, 26(96):17-57.
Tokalak, İ. (2016). *Bizans Osmanlı Sentezi.* Asi Kitap.
Tomasello, M. (2019). *Neden Ortaklıklar Kurarız?* Alfa Bilim
Tomasello, M. (2020). *İnsan Ahlâkının Doğal Tarihi.* Koç Üniversitesi Yayınları.
Ülgener, S. (2004). *Zihniyet, Aydınlar ve İzm*. Der Yayınları.

Kaynakça

Acemoglu, D. (2019). *Remaking the Post-Covid World*. Oxford Union Web Series, https://www.youtube.com/watch?v=RaQwmXb96dY

Bentham, J. (1996). An Introduction to the Principles of the Morals and Legislation. J. H. Burns ve H.L.A. Hart (der.) *The Collected Works of Jeremy Bentham* içinde, Clarendon Press, 30-35.

Bernal, J. D. (1939). *The Social Function of Science.* MIT Press, Cambridge MA.

Bhaskar, R. (1989). *Reclaiming Reality.* London, Verso.

Buğra, A. (1989). *İktisatçılar ve İnsanlar.* Remzi Kitabevi, İstanbul.

Friedman, M. (1970, Eylül 13). "The Social Responsibility of Business is to Increase Its Profits". *New York Times Magazine.*

Jacobs, S. ve Mullins, P. (2007). "Faith, Tradition and Dynamic Order: Michael Polanyi's Liberal Thought From 1941 to 1951". *History of European Ideas*, 34(1): 120-131.

Kara, M. (2003). *Sosyal Bilimlerde ve İktisatta Birey ve Birey-Toplumsal Yapı İlişkisi* [Yayımlanmamış Doktora Tezi]. Hacettepe Üniversitesi.

Kishtainy, N. (2017). *A Little History of Economics.* Yale University Press, New Haven and London.

Landsburg, S. (1993). *The Armchair Economist.* The Free Press, New York.

Mirowski, P. (2018). "Polanyi versus Hayek". *Globalizations,* 15(47): 1-17.

Özel, H. (2022). "Özgürlük ve Ekonomi Politik". *İktisat ve Toplum,* 12(140): 39-47.

Polanyi, K. (2000). *Büyük Dönüşüm: Çağımızın Sosyal ve Ekonomik Kökenleri.* Çev. Ayşe Buğra, İletişim Yayınları, İstanbul.

Polanyi, M. (1958). *The Logic of Liberty*. The University of Chicago Press, Chicago, Illinois.

Polanyi, M. (1966). *The Tacit Dimension.* Doubleday and Company Inc., Garden City New York.

Robbins, L. (1984). *An Essay on The Nature and Significance of Economic Science*. The Macmillan Press Ltd, London and Basingstoke.

Sen, A. (2004). *Özgürlükle Kalkınma.* Çev. Yavuz Alogan, İstanbul: Ayrıntı Yayınları.

Taylor, C. (1989). *The Sources of the Self.* Harvard University Press, Massachusetts.

Ulrich, P. (2009). Ethical Prospects: Economy, Society, Environment. L. Zsolnay, Zsolt Boda, Laszlo Fekete (Ed.) *Republican Liberalism versus Market Liberalism* içinde (s. 253-259), Springer.

Ulrich, P. (2013). Handbook of Business Ethics. L. Zsolnay (der.) *Ethics and Economics* içinde (s. 7-34), Oxford, Bern, Berlin.

Yeager, D. M. (2017). Charles Taylor, Michael Polanyi and the Critique of Modernity, Pluralist and Emergentist Directions. Charles W. Lowney II (Ed.) *Taylor and Polanyi on Moral Sources and Social Systems* içinde (s. 189-213), Palgrave Macmillan.

Kaynakça

Benton T. ve I. Craib, (2008). *Sosyal Bilim Felsefesi.* Sentez Yayıncılık.

Bruns, G. L. (1992). *Hermeneutics, Ancient and Modern.* Yale University Press, New Haven ve Londra.

https://www.britannica.com/topic/philosophical-anthropology/Heidegger-and-humanism#ref1011552

Cassirer, E. (1996*). Kant'ın Yaşamı ve Öğretisi*. Çev. Doğan Özlem, İnkılâp Kitabevi, İstanbul.

Dilthey, W. (1999). *Hermeneutik ve Tin Bilimleri*. Çev. Doğan Özlem, Notos Kitap Yayınevi, İstanbul.

Erdem, H. S. (2006). "Hakikat ve Metafor". *Dil Bilimleri Akademik Araştırma Dergisi*, 59-76.

Gadamer, H. G. (1975). https://doi.org/10.1093/acrefore/9780190201098.013.114

Gadamer, H. G. (2004). *Truth and Method.* Continuum, London, NewYork.

Gadamer, H. G. (2004a). Hakikat Nedir? Çeviren ve Derleyen: Medeni Beyaztaş, *Felsefi Fragmanlar-Gadamer-Heidegger-Adorno-Dilthey* içinde, Efkâr Yayınları, 59-78.

Gonzales, F. (2015). Hermeneutics in Greek Philosophy. *The Routledge Companion of Hermeneutics* içinde, M. Malpas ve H.H. Gander (Eds.), Routledge.

Güler Aydın, D. (2021). Hermeneutik Geleneğin Pozitivizme Alternatif İnsan Kavrayışı. *İktisat Metodolojisi* içinde, Güler Aydın (Ed.), Nobel Yayıncılık, 48-65.

Hegel, G. W. F. (1942). *Philosophy of Rights*. Çev. Knox, T.M., Clarendon Press, Oxford.

Heidegger, M. (1957). *Lettre sur l'Humanisme*. Çev. Roger Munier Paris: Editions Montaigne.

Heidegger, M. (2020). *Varlık ve Zaman*. Çev. K.H. Ökten, Alfa Yayınları, İstanbul.

Liashenko, I. (2018). "Wilhelm Dilthey: Understanding the Human World". *Philosophy and Cosmology*, 20:163-169.

Schleimermacher, F. D., (1986). *Hermeneutics, The Handwritten Manuscripts*. Scholar Press, Georgia.

Schmitt, F. (1995). *Truth: A Primer.* Westview Press.

Tatar, B. (2001). "Hans Georg Gadamer ve Hakikat ve Yöntem (Wahrheit und Methode) Adlı Eseri". *19 Mayıs Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*, 12-13:277-306.

Toprak, M. (2003). *Hermeneutik ve Edebiyat*. Dergah Yayınları, İstanbul.

Warnke, G. (2016). *Gadamer Hermeneutics Tradition and Reason*. Yale Studies.

Wittgenstein, L. (1996). *Tractatus Logico-Philosophicus*. Çev. Oruç Aruoba, İstanbul: Yapı Kredi Yayınları.

Kaynakça

Abalo, K. ve Kostreva, M. (2004). "Some existence theorems of Nash and Berge Equilibria". *Applied Mathematics Letters,* 17: 569–573.

Alger, I. ve Weibull, J. W. (2013). "Homo moralis—preference evolution under incomplete information and assortative matching". *Econometrica*, 81(6):2269-2302.

Aumann, R. (1960). "Acceptable points in games of perfect information". *Pacific Journal of Mathematics,* 10: 381–417.

Berge, C. (1957). *Théorie Générale des Jeux à n Personnes [The General Theory of n-Person Games].* Paris: Gauthier Villars.

Bowles, S., ve Gintis, H. (2011). *A cooperative species*. Princeton University Press.

Carattini, S., Levin, S., ve Tavoni, A. (2020). "Cooperation in the climate commons". *Review of Environmental Economics and Policy*, 13(2):227-247 .

Colman, A. M., Körner, T. W., Musy, O., ve Tazdaït, T. (2011). "Mutual support in games: Some properties of Berge equilibria". Journal of Mathematical Psychology, 55(2):166-175.

Courtois, P., Nessah, R., ve Tazdait, T. (2015). "How to play games? Nash versus Berge behaviour rules". *Economics & Philosophy*, 31(1):123-139.

Donduran, M., ve Ünveren, B. (2021). "A Kantian Analysis of Pricing and R & D". *Review of Industrial Organization*, 58(4):583-605.

Kant, I. (2002). Ahlâk*ın Metafiziğinin Temellendirilmesi*. Çev. Kuçuradi, İ. Türkiye Felsefe Kurumu Yayınları.

Grafton, R. Q., Kompas, T., ve Van Long, N. (2017). "A brave new world? Kantian–Nashian interaction and the dynamics of global climate change mitigation". *European Economic Review*, 99:31-42.

Laffont, J. J. (1975). "Macroeconomic constraints, economic efficiency and ethics: An introduction to Kantian economics". *Economica*, 42(168):430-437

Larbani, M. ve Nessah, R. (2008). "A note on the existence of Berge and Berge-Nash Equilibria". *Mathematical Social Sciences,* 55: 258–271.

Luce, R. D. ve Raiffa, H. (1957). *Games and Decisions*. New York, NY: Wiley.

Musy, O., Pottier, A. ve Tazdaìt, T. (2012). "A new theorem to find Berge Equilibria". *International Game Theory Review,* 14:Art. 1250005.

Nessah, R., Larbani, M., ve Tazdait, T. (2007). "A note on Berge equilibrium". *Applied mathematics letters*, 20(8):926-932.

Pagano, U. (2020). "Why only humans and social insects have a division of labour". *Cambridge Journal of Economics*, 44(1):1-16.

Peck, J. E. L. (1960). "Berge Claude: Théorie Générale à n Personnes". *Zentralblatt fuẗr Mathematik,* 82: 347–348.

Rentsen, E. (2022). "A note on Anti-Nash equilibrium for bimatrix game". *Optimization Letters*, 16(6):1927-1933.

Roemer, J. E. (2010). "Kantian equilibrium". *Scandinavian Journal of Economics*, 112(1):1-24.

Roemer, J. E. (2019). *How We Cooperate*. Yale University Press.

Roemer, J. E., ve Silvestre, J. (1993). "The proportional solution for economies with both private and public ownership". *Journal of Economic Theory*, 59(2):426-444.

Safatly, E., ve Abdou, J. E. (2021). "A new tensor approach of computing pure and mixed Unilateral Support Equilibria". *RAIRO-Operations Research*, 55(2):395-413.

Schouten, J., Borm, P. E. M., ve Hendrickx, R. L. P. (2019). "Unilateral support equilibria". *Journal of Mathematical Psychology*, 93, 102295.

Shubik, M. (1961). Review of Claude Berge, "The General Theory of n-Person Games". *Econometrica,* 29: 821.

Tomasello, M. (2016). *A natural history of human morality*. Harvard University Press.

Zhukovskii, V. I. (1985). Some problems of non-antagonistic differential games. In *Matematiceskie Metody v Issledovanii Operacij* [Mathematical Methods in Operations Research], ed. P. Kenderov, 103–195. Sofia: Bulgarian Academy of Sciences.

Kaynakça

Acar-Savran, G. (2013). *Sivil Toplum ve Ötesi: Rousseau, Hegel, Marx*. Belge Yayınları.

Keynes, J. M. (1971). "A Monetary Theory of Production". The Collected Writings of John Maynard Keynes: Volume XIII The General Theory and After, Part I Preparation (408-412), Der. Donal Moggridge, Macmillan St. Martin's Press.

Marx, K. (1973). *Grundrisse*. Penguin.

Marx, K. (2011). *Kapital: Ekonomi Politiğin Eleştirisi*. Yordam.

Meaney, M. E. (2002). *Capital As Organic Unity: The Role of Hegel's* Science of Logic *in Marx's Grundrisse*. Kluwer Academic Publishers.

Milovanovic, D. (1981). "The Commodity-Exchange Theory of Law: In Search of a Perspective". *Crime and Social Justice*, 16.

Pashukanis, E. B. (2003). *The General Theory of Law and Marxism*. Transaction Publishers.

Rubin, I. I. (1973). *Essays on Marx's Theory of Value*. Black Rose Books.

Smith, A. (2006). *Milletlerin Zenginliği*. Çev. H. Derin. Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları.

Kaynakça

Akerlof, G. A. (1970). "The Market for Lemons: Quality, Uncertainty and Market Mechanism". *The Quarterly Journal of Economics*, 84(3):488-500.

Aktan, C. C. (2007). Yükseköğretimde Değişim: Global Trendler ve Yeni ParadigCalar. *Değişim Çağında Yükseköğretim* içinde, Ed. C.Can Aktan, Yaşar Üniversitesi Yayını, İzmir.

Aslan, G. (2015). Devlet Üniversitelerinin Özelleşen Yüzü: Şube Üniversite Uygulaması. *Yükseköğretimin Serbest Düşüşü: Özel Üniversiteler* içinde, Der. Serdar Değirmencioğlu ve Kemal İnal, Ayrıntı Yayınları, İstanbul.

Bekmen, A. ve Akça, İ. (2002). Sermaye, Üniversite ve Kamusal Fayda(sızlık). www.sbu.yildiz.edu.tr/ismetakçayayinlar/universite-sanayi.doc (10 Mayıs 2022)

Değirmencioğlu, S. M. (2015). Piyasa Girdabında Akademik Yaşam: Üniversitelerin Serbest Düşüşü. *Yüksek Öğretimin Serbest Düşüşü: Özel Üniversiteler* içinde, Ed. Serdar M. Değirmencioğlu ve Kemal İnal, Ayrıntı Yayınları, 142-193.

Erguvan, İ. D. (2010). *Vakıf Üniversitelerinin Türkiye Yükseköğretim Sistemine Etkilerinin İncelenmesi.* Yayımlanmamış Doktora tezi, Marmara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.

Ercan, F. (2006). Neoliberal Eğitim Politikalarının Anatomisi için Alternatif Bir Çerçeve.

Hesapçıoğlu, M. (1994). *İnsan Kaynakları Yönetimi ve Ekonomisi*. Beta Basım Yayım Dağıtım, İstanbul.

Levy, D. (2006). Private-public interfaces in higher education development: two sectorsın sync? Paper for Conference on Higher Education and Development, WorldBank Regional Seminar on Development Economics. January 16–17, 2006, Beijing.

Önal, N. E. (2022). *İnsan Bencil mi?* Yazılama Yayınları, İstanbul.

Önder, İ. (1999) "Eğitim Üzerine". Eğitim: Ne için? Üniversite Nasıl? YÖK: Nereye, Ütopya Yayınevi, s. 19-28

Slaughter, S. ve Leslie, L. (1997). *Academic Capitalism: Politics, Policies and the Entrepreneurial University.* The John Hopkins University Press, Baltimore, MD.

Şenses, F. (2007). *Uluslararası Gelişmeler Işığında Türkiye Yükseköğretim Sistemi: Temel Eğilimler, Sorunlar, Çelişkiler ve Öneriler*. Economic Research Center, ERC Working Papers in Economics 07/05

Şimşek, S. ve Karakaş, A. (2007). "Asimetrik Bilgi-İktidar ve Kurumsal Düzenleme Üzerine". *TÜHİS İş Hukuku ve İktisat Dergisi*, 20(4-5):21-27.

Tekeli, İ. (2019). Modern Türkiye'de Bilim ve Üniversite (1923-2019). *Modern Türkiye Tarihi* içinde, Ed. Ahmet Şimşek, Pegem Akademi Yayınları,284-311 .

Varian, H. R. (1996). *Intermediate Microeconomics*. 4th Ed., W.W. Norton & Company Inc., London, 629-650.

Yalçıntaş, A. ve Akkaya, B. (2019) "Türkiye'de Akademik Enflasyon: "Her İle Bir Üniversite Politikası" Sonrasında Türk Yükseköğretim Sistemi". *AÜ SBF Dergisi*, 74(3):789-810.

Yetkin, Ç. ve Atabek, Ü. (2006). Vakıf Üniversiteleri Gerçeği. Cumhuriyet Gazetesi, 15 Eylül 2006.

YÖK (2005). Türk Yükseköğretiminin bugünkü durumu. http://www.yok.gov.tr/ egitim/raporlar/kasim_2005/kasim_2005.doc [28 Ekim 2020].

YÖK (2006). Türkiye'nin yükseköğretim stratejisi.Yükseköğretim Kurulu Başkanlığı, Ankara

YÖK, Türkiye'nin Yükseköğretim Stratejisi, 2007.

YÖK, Vakıf Yükseköğretim Kurumları Raporu, 2020, Ankara. https://www.yok.gov.tr/ Documents/Yayinlar/Yayinlarimiz/2020/vakif-yuksekogretim-kurumlari-2020-raporu.pdf.

YÖK, Vakıf Yükseköğretim Kurumları Raporu, 2021, Ankara. https://www.yok.gov.tr/ Documents/Yayinlar/Yayinlarimiz/2021/vakif-yuksekogretim-kurumlari-raporu-2021.pdf.

Kaynakça

Boratav, K., Bulutay, T., Ege, Y., Türel, O., Türelï, R. A. ve Uygur, E., (2018). 'Yeni Ulusal Gelir Serileri Üzerine Gözlem ve Değerlendirmeler'. *Ekonomi-Tek*, 7(2):61–70.

Doctorow, C. (2014). *Özgür ve Bedava: İnternet Çağında Bilgi*. Çev: Berkan M. Şimşek, İstanbul: İstanbul Bilgi Üniversitesi Yayınları.

European Commission, (2019). "Antitrust: Commission Fines Google €1.49 Billion for Abusive Practices in Online Advertising". https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/en/IP_19_1770.

Ford, M. (2018). *Robotların Yükselişi Yapay Zeka ve İşsiz Bir Gelecek Tehlikesi*. Çev: Cem Duran, Kronik Kitap, İstanbul.

Hayek, F. A. (1945). "The Use of Knowledge in Society". *American Economic Review*, 35(4):519–530.

MacKinnon, R. (2012). 'The Netizen". *Development*, 55(2):201–204.

Mayer-Schönberger, V. ve Cukier, K. (2013). *Big Data: A Revolution That Will Transform How We Live, Work, and Think*. Houghton Mifflin Harcourt, Boston ve New York.

Mirowski, P. (1989). *More Heat than Light: Economics as Social Physics, Physics as Nature's Economics*. Cambridge University Press, Cambridge .

Mirowski, P. (2001). *Machine Dreams: Economics Becomes a Cyborg Science*. Cambridge University Press, Cambridge. https://doi.org/10.1017/CBO9780511613364.

O'Neil, C. (2016). *Weapons of Math Destruction: How Big Data Increases Inequality and Threatens Democracy*. New York: Broadway Books. https://www.penguinrandom house.com/books/241363/weapons-of-math-destruction-by-cathy-oneil/.

Petty, W. (1690). *Political Arithmetick*. Peacock, London.

Ritzer, G., ve Jurgenson, N. (2010). "Production, Consumption, Prosumption: The Nature of Capitalism in the Age of the Digital "Prosumer"". *Journal of Consumer Culture*, 10(1):13–36.

Samuelson, P. (1948). *Economics*. 10th ed. MacGrow Hill, New York.

Toffler, A. (1980). *Third Wave*. William Morrow, New York .

Zuboff, S. (2019). *The Age of Surveillance Capitalism: The Fight for a Human Future at the New Frontier of Power*. First edition. PublicAffairs, New York.

Atatürk Döneminde Ankara Belediyesi

Çağlar Solmaz

Bu kitabın yayın hakkı SİYASAL KİTABEVİ'ne aittir. Yayınevinin ve yayınlayıcısının yazılı izni alınmaksızın kısmen veya tamamen alıntı yapılamaz, hiçbir şekilde kopyalanamaz, çoğaltılamaz ve yayınlanamaz.

Atatürk Döneminde Ankara Belediyesi

Yazar: Çağlar Solmaz

Editör: Ertan Akkaş

Kapak ve Sayfa Düzeni: Buse Dilara Dirim
©Siyasal Kitabevi Tüm Hakları Saklıdır.
2023 Kasım, Ankara
ISBN No: 978-625-6586-07-9
Siyasal Kitabevi-Ünal Sevindik
Yayıncı Sertifika No: 14016
Şehit Adem Yavuz Sok. Hitit Apt. 14/1
Kızılay-Ankara
Tel: 0(312) 419 97 81 pbx
Faks: 0(312) 419 16 11
Baskı:
Sonçağ Yayıncılık Matbaacılık Reklam San Tic. Ltd.Şti.
Sertifika No: 25931
İstanbul Cad. İstanbul Çarşısı 48/48
Dağıtım:
Siyasal Kitabevi
Şehit Adem Yavuz Sok. Hitit Apt. 14/1
Kızılay/Ankara
Tel: 0(312) 419 97 81 pbx
Faks: 0(312) 419 16 11
e-posta: info@siyasalkitap.com
http://www.siyasalkitap.com

KAYNAKÇA

Arşivler

Ankara Büyükşehir Belediyesi İmar Müdürlüğü Harita Arşivi
Berlin Teknik Üniversitesi Mimarlık Müzesi Arşivi
Dericizade Fotoğraf Arşivi
Türkiye Cumhuriyeti Cumhurbaşkanlığı Devlet Arşivleri Başkanlığı Osmanlı Arşivi (BOA)
Türkiye Cumhuriyeti Cumhurbaşkanlığı Devlet Arşivleri Başkanlığı Cumhuriyet Arşivi (BCA)
Türk Tarih Kurumu Arşivi
Türk İnkılap Tarihi Enstitüsü Arşivi (TİTE)
VEKAM Kütüphanesi ve Arşivi

Resmi Yayınlar

Ankara Vilayeti Salnamesi 1325
Düstur
Resmi Gazete
Türkiye Büyük Millet Meclisi Zabıt Ceridesi (TBMMZC)
Türkiye Cumhuriyeti Devleti Yıllığı (1928-1929)

Kitap ve Kitap Bölümleri

Altaban, Özcan. "Cumhuriyet'in Kent Planlama Politikaları ve Ankara Deneyimi", *75 Yılda Değişen Kent ve Mimarlık İçinde*, İstanbul: Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları, 1978.

Ankara Büyükşehir Belediye Başkanlığı Basın Yayın ve Halkla İlişkiler Daire Başkanlığı Yayınları, Ed. Ahmet Recep Tekcan, Ankara: Korza Yayıncılık, 2014.

Ankara Şehrinin Profesör M. Jausseley, Jansen, Brix Taraflarından Yapılan Plan ve Projelerine Ait İzahnameler, Hakimiyet-i Milliye Matbaası, 1929.

Atatürk'ün Çiftlikleri, Devlet Ziraat İşletmeleri Kurumu Neşriyatı, İstanbul-Ankara: Alaeddin Kıral Klişe Fabrikası ve Basımevi, 1939.

Atatürk'ün Söylev ve Demeçleri, Ankara: Türk İnkılap Tarihi Enstitüsü Yayınları, Cilt 2, 1989.

Atatürk, Mustafa Kemal. *Nutuk,* Haz. Zeynep Korkmaz, Atatürk Kültür, Dil ve Tarih Yüksek Kurumu Atatürk Araştırma Merkezi, 1995.

Aydın, Suavi, Emiroğlu, Kudret, Türkoğlu Ömer, Özsoy D, Ergi. *Küçük Asya'nın Bin Yüzü: Ankara*, Ankara: Dost Kitapevi Yayınları, 2005.

Atay, Falih Rıfkı. *Çankaya*, İstanbul: Doğan Kardeş Matbaa, 1969.

Bağlum, Kemal. *Beş bin Yılda Nereden Nereye Ankara*, Ankara, 1992.

Baltaoğlu, Ali Galip. *Atatürk Dönemi Valileri (29 Ekim 1923-10 Kasım 1938)*, Ankara: Ocak Yayınları, 1998.
Bayman, Mustafa Adli. *Tandoğan: Şahsiyeti, Ölümü, Hatıraları*, İstanbul: Tan Matbaası, 1949.
Bozyiğit, A. Esat. *Ankara'nın Taştır Yolu…*, Ankara: Kültür Bakanlığı Yayınları, 2001.
Cebesoy, Ali Fuat Cebesoy. *Ali Fuat Cebesoy'un Siyasi Hatıraları*, İstanbul: Vatan Neşriyatı, 1957.
Dumont, Paul, Georgeon, Francios. *Modernleşme Sürecinde Osmanlı Kentleri*, İstanbul: Tarih Vakfı Yurt Yayınları, 1996.
Erdeha, Kamil. *Milli Mücadelede Valiler ve Vilayetler*, İstanbul: Remzi Kitabevi, 1975.
Erdoğan, Abdülkerim, Günel, Gökçe, Narince, Mehmet. *Ankara Tarihi ve Kültürü Dizisi 4: Cumhuriyet ve Başkent Ankara*, Ankara: Ankara Büyükşehir Belediyesi Kültür ve Sosyal İşler Dairesi Başkanlığı, 2008.
Erdoğdu, Şeref. *Ankaram*, Kültür Bakanlığı Yayınları, 1999.
Ergenç, Özer. *Şehir, Toplum, Devlet Osmanlı Tarih Yazıları*, İstanbul: Tarih Vakfı Yurt Yayınları, 2012.
Ergin, Osman Nuri. *İstanbul'da İmar ve İskan Hareketleri*, İstanbul: İstanbul Eminönü Halkevi, 1938.
Ergin, Osman Nuri. İstanbul Şehreminleri, İstanbul: İstanbul Şehremaneti Matbaası, 1927.
Ergin, *Mecelle-i Umur-ı Belediye*, C.1. İstanbul: İstanbul Büyükşehir Belediyesi Yayınları, 1995.
Ergin, Osman Nuri. *Türkiye'de Şehirciliğin Tarihi İnkişafı*, İ.Ü.H.F. İktisat ve İçtimaiyat
Enstitüsü Neşriyatı No.3, İstanbul: Cumhuriyet Gazete ve Matbaası, 1936.
Ertan, Temuçin Faik. "Mudanya Mütarekesi'nden Lozan Barış Antlaşması'na", *Başlangıcından Günümüze Türkiye Cumhuriyeti Tarihi*, Ed. Temuçin Faik Ertan, Ankara: Siyasal Kitabevi, 2. Baskı.
Emiroğlu, Kudret vd. Ankara Vilayeti Salnamesi 1325 (1907), Ankara: Ankara Enstitüsü Vakfı Yayınları, 1995.
Eryılmaz, Bilal. *Tanzimat ve Yönetimde Modernleşme*, İstanbul: İşaret Yayınları, 1992.
Galanti, Avram. Ankara Tarihi, İstanbul: Tan Matbaası, 1951.
Genç, Mehmet. *Osmanlı İmparatorluğunda Devlet ve Ekonomi*, Ötüken Neşriyat, 2000.
Gökbilgin, M. Tayyib. *Milli Mücadele Başlarken*, İstanbul: Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları, 2011.
Güneş, Gönül. *II. Dünya Savaşı Yıllarında Ankara'da Günlük Yaşam*, Ankara: Alter Yayınları, 2013.
Güneş, İhsan. *Birinci TBMM'nin Düşünce Yapısı (1920-1923)*, İstanbul: Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları, 1997.
İnalcık, Halil. *Osmanlı İmparatorluğu'nda Klasik Çağ (1300-1600)*, Yapı Kredi Yayınları, Çev. Ruşen Sezer, 2012.
İnan, Arı. *Gazi Mustafa Kemal Atatürk'ün 1923 Eskişehir-İzmit Konuşmaları*, Ankara: Türk Tarih Kurumu Yayınları, 1982.
İnönü, İsmet. *Hatıralar*, Cilt 2, Ankara: Bilgi Yayınevi, 1987.
Jansen, Hermann. *Ankara İmar Planı*, İstanbul: Alaeddin Kıral Basımevi, 1937.
Kandemir, Seyyah. *Ankara Vilayeti*, Ankara, 1932.

Karakuş, Erdoğan. *40 Yıllık Bir Gazeteci Gözüyle İşte Ankara*, İstanbul: Hürriyet Yayınları, 1977.
Kili, Suna. *Atatürk Devrimi Bir Çağdaşlaşma Modeli*, Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları, 1983.
Kocabaşoğlu, Uygur. "Bir Devir, Bir Şehir, Bir Adam: 1929-1946 Ankara'sı ve Nevzat Tandoğan", *İki Arada Bir Derede İmlaya Gelmez Tarih Yazıları*, İstanbul, 1997.
Lewis, Bernard. *Modern Türkiye'nin Doğuşu*, Çev. Boğaç Babür Tuna, Ankara: Arkadaş Yayınevi, 2015.
Mazhar Müfit Kansu, *Erzurum'dan Ölümüne Kadar Atatürk'le Beraber*, Cilt 2.
Müderrisoğlu, Alptekin. *Kurtuluş Savaşı'nda Ankara*, Ankara: Ankara Büyükşehir Belediyesi Yayınları, 1993.
Mütercimler, Erol. *Fikrimizin Rehberi Gazi Mustafa Kemal*, İstanbul: Alfa Basım, 2008.
Nadi, Yunus. *Kurtuluş Savaşı Anıları*, İstanbul: Çağdaş Yayınları.
Oktay, Tarkan. "Belediyenin Tarihsel Gelişimi", *Türkiye'de Yerel Yönetimler*, Ed: Recep Bozlağan, Yüksel Demirkaya, Ankara: Nobel Yayın Dağıtım, 2008.
Orhun, Hayri, Kasaroğlu, Celal, Belek, Mehmet, Atakul, Kazım. *Meşhur Valiler: 50 Ünlü Vali*, İçişleri Bakanlığı, Ankara, 1969.
Ortaylı, İlber. *İmparatorluğun En Uzun Yüzyılı*, İstanbul: Alkım Yayınevi, 2006.
Ortaylı, İlber. *Tanzimat Devrinde Osmanlı Mahalli İdareleri (1840-1880)*, Ankara: TTK Yayınları, 2020.
Ortaylı, İlber. *Türkiye Teşkilat ve İdare Tarihi*, Ankara: Cedit Neşriyat, 2008.
Öz, Mehmet. *Kanun-ı Kadim'in Peşinde Osmanlı'da Çözülme ve Gelenekçi Yorumcuları*, İstanbul: Dergah Yayınları, 2015.
Özbilgen, Erol. *Bütün Yönleriyle Osmanlı*, İstanbul: İz Yayınları, 2003.
Özdemir, Rifat. *XIX. Yüzyılın İlk Yarısında Ankara (Fiziki, Demografik, İdari ve Sosyo-Ekonomik Yapısı 1785-1840)*, Ankara: Kültür Bakanlığı Yayınları, 1998.
Öztürk, Kazım. *Türk Parlamento Tarihi TBMM III. Dönem (1927-1931)*, Cilt 1, Ankara, 1995.
Pakalın, Mehmet Zeki. *Osmanlı Tarih Deyimleri ve Terimleri Sözlüğü III*, İstanbul: Milli Eğitim Bakanlığı Yayınları, 1993.
Pamuk, Şevket. *Osmanlı Ekonomisi ve Kurumları*, Çev. Gökhan Aksay, İstanbul: Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları, 2007.
Sakallı, Bayram. *Ankara ve Çevresinde Milli Hareketler*, Ankara, 1988.
Sargın, Hasbi. *Ankara Belediye Meclisi 1948 Yılı Tutanakları*, Cilt 3, Ankara: Biricik Matbaası, 1950.
Sarıkoyuncu, Ali. Milli Mücadelede Din Adamları I, Ankara: Diyanet İşleri Başkanlığı Yayınları, 2002.
Seyitdanlıoğlu, Mehmet. *Tanzimat Devrinde Meclis-i Vala (1838-1868)*, Ankara: TTK Basımevi, 1999.
Seyitdanlıoğlu, Mehmet. *Tanzimat Döneminde Modern Belediyeciliğin Doğuşu Yerel Yönetim Metinleri*, İstanbul: Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları, 2010.
Şehr-i Kadim Ankara, Cilt 3, Ankara Büyükşehir Belediyesi Basın Yayın ve Halkla İlişkiler Dairesi Başkanlığı, 2016.
Şimşir, N. Bilal. *Ankara Ankara, Bir Başkentin Doğuşu*, Ankara: Bilgi Yayınları, 1998.

Şenyapılı, Tansı. *Ankara Kentinde Gecekondu Gelişimi (1923-1960)*, Ankara: Kent Koop Batıkent Konut Üretim Yapı Kooperatifleri Birliği, 1985.
Soyak, Hasan Rıza. *Atatürk'ten Hatıralar*, Cilt 2, İstanbul: Yapı Kredi Bankası Yayınları, 1973.
Tekeli, İlhan. *Cumhuriyet'in Belediyecilik Öyküsü (1923-1990),* İstanbul: Tarih Vakfı Yurt Yayınları, 2009.
Tekeli, İlhan. "19. Yüzyılda İstanbul Metropol Alanının Dönüşümü", *Tanzimat Değişim Sürecinde Osmanlı İmparatorluğu*, Ed: Halil İnalcık, Mehmet Seyitdanlıoğlu, İstanbul: Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları, 2011.
Tekeli, İlhan, İlkin, Selim. *Bahçelievler'in Öyküsü Bir Batı Kurumunun Yeniden Yorumlanması*, Kent Kooperatifi Yayınları, 1984.
Tankut, Gönül. *Bir Başkentin İmarı*, İstanbul: Anahtar Kitap, 1993.
Tankut, Gönül. "Ankara İmar Planı Uygulamasının 1929-1939 Arasında Dikkat Çeken Verileri", *Tarih İçinde Ankara II: Aralık 1998 Seminer Bildirileri*, Ed. Yıldırım Yavuz, Ankara: ODTÜ Mimarlık Fakültesi Yayınları, 2001.
Uluğ, Naşit Hakkı. *Hemşehrimiz Atatürk*, Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları, 1973.
Yavuz, Fehmi. *Ankara'nın İmarı ve Şehirciliğimiz*, Ankara: Güney Matbaacılık ve Gazetecilik, 1952.
Yerasimos, Stefanos. "Tanzimat'ın Kent Reformları Üzerine", *Tanzimat: Değişim Sürecinde Osmanlı İmparatorluğu*, Ed: Halil İnalcık, Mehmet Seyitdanlıoğlu, İstanbul: Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları, 2011.

Makale, Bildiri ve Ansiklopedi Maddeleri

"Ağaç Sevenler Okusun", *Ulus*, 5 Mart 1935.
Ağaoğlu, Ahmet. "Şehremanetinde", *Hakimiyet-i Milliye*, 1 Ağustos 1926.
"Ali Haydar Bey Gidiyor", *Tanin*, 9 Haziran 1924.
"Ankara'da Arıcılık, Vilayet Köylere Fenni Kovan Dağıtıyor", *Hakimiyet-i Milliye*, 25 Ağustos 1933.
"Ankara Şehremanetinden", *Hakimiyet-i Milliye*, 5 Kanunusani 1927.
"Ankara'da Günün En Mühim Meselesi", *Hakimiyet-i Milliye*, 26 Mayıs 1924.
"Ankara - Herman Jansen" *Hakimiyet-i Milliye*, 9 Temmuz 1929.
"Ankara'nın İmarı", *Hakimiyet-i Milliye*, 15 Ocak 1924.
"Ankara'nın İmar İşleri Bir Komisyon Tarafından İdare Edilecektir", *Hakimiyet-i Milliye*, 31
Kanunuevvel 1927.
"Ankara'nın İmarı ve Temlik Kanunları Kabul Edildi", *Hakimiyet-i Milliye*, 25 Mayıs 1928.
"Ankara'nın Planları", *Hakimiyet-i Milliye*, 5 Aralık 1928.
"Ankara'nın Planı", *Hakimiyet-i Milliye*, 27 Mayıs 1929.
"Ankara'nın Planı: Jüri Jansen'in Projesini Şehrin Planı Olarak Kabul Etti", *Hakimiyet-i Milliye*, 27 Mayıs 1929.
"Ankara'mızın Su İhtiyacının Halline Doğru", *Hakimiyet-i Milliye*, 26 Kasım 1926.
"Ankara'nın Su İşi", *Hakimiyet-i Milliye*, 6 Eylül 1928.
"Ankara Şehremanetinden", *Hakimiyet-i Milliye*, 11 Şubat 1927.

"Ankara Şehremanetine İki Milyon Lira İkrazı Meclis'te Kabul Edildi", *Hakimiyet-i Milliye*, 4 Mart 1926.
"Ankara Şehrinin Şekli Müstakbel Planı", *Hakimiyet-i Milliye*, 17 Şubat 1928.
"Ankara Şehri İçin Umumi Bir Muhasebe", *Hakimiyet-i Milliye*, 5 Ekim 1926.
"Ankara Levazım Amirliği Satın Alma Komisyonu İlanları", *Ulus*, 12 Ocak 1935.
Asaf, Burhan. "Ankaralı", *Hakimiyet-i Milliye*, 24 Kanunisani 1929.
Aysal, Necdet. "Ulusal Direnişin ve Umudun Adı", *Karadeniz Araştırmaları Enstitüsü Dergisi*, 6/10, 2020.
Bardakçı, Cemal. "Atatürk'ün Ankara'ya İlk Gelişi", *Yakın Tarihimiz*, Cilt 1, Sayı 4.
"Bir Ağaç Düşmanına Verilen Ceza", *Ulus*, 1 Haziran 1936.
"Bomonti", *Ulus*, 28 Aralık 1935.
"Bomonti Bira, Gazoz ve Rakıları", *Ulus*, 30 Aralık 1935.
Burat, Sinan. "Resting by Moving on the Greenways: Design of the Urban Green Spaces in Jansen's Plans for the Capital and Their Implementation and Modification Process (1932-1960)", *İdeal Kent*, 4 Eylül 2011.
Cebesoy, Ali Fuat. "Büyük Önderi Karşılarken", *Ulus*, 29.Aralık 1937.
Cemal, Hasan. "Ankara", *Hakimiyet-i Milliye*, 5 Teşrinisani 1929.
"Cemiyet-i Belediye", *Hakimiyet-i Milliye*, 6 Teşrinievvel 1927.
"Cemiyet-i Belediye", *Hakimiyet-i Milliye*, 8 Mayıs 1928.
"Cemiyet-i Belediye", *Hakimiyet-i Milliye*, 27 Şubat 1928.
"Cemiyet-i Belediye", *Hakimiyet-i Milliye*, 1 Teşrinisani 1928.
"Cemiyet-i Belediye İntihabı", *Hakimiyet-i Milliye*, 17 Ocak 1929.
"Cemiyet-i Belediyede Fırka Grubu", *Hakimiyet-i Milliye*, 14 Şubat 1927.
"Cemiyet-i Umumiye-i Belediye", *Hakimiyet-i Milliye*, 6 Mayıs 1927.
"Cemiyet-i Umumiye-i Belediye", *Hakimiyet-i Milliye*, 2 Mayıs 1924.
"Cemiyet-i Umumiyede", *Hakimiyet-i Milliye*, 9 Mayıs 1924.
"Cemiyet-i Umumiye-i Belediye", *Hakimiyet-i Milliye*, 11 Mayıs 1924.
"Cemiyet-i Umumiye-i Belediye", *Hakimiyet-i Milliye*, 26 Mayıs 1927.
"Cemiyet-i Umumiye-i Belediyenin Dünkü İctimaı", *Hakimiyet-i Milliye*, 7 Şubat 1929.
"Cemiyet-i Umumiye-i Belediye'nin İctimai", *Hakimiyet-i Milliye*, 11 Ocak 1926.
"Cemiyet-i Umumiye-i Belediye İctimaa Başladı", *Hakimiyet-i Milliye*, 26 Mayıs 1927.
Çadırcı, Musa. "Türkiye'de Muhtarlık Teşkilatının Kurulması Üzerine Bir İnceleme", *Belleten*, Cilt XXXIV, Sayı 135.
Çapa, Mesut. "Devlet Merkezinin İnşa Sürecinde Ankara Şehreminliği ve Şehreminleri", *Atatürk Yolu*, Sayı 67, Güz 2020.
Çelik, Behiç. "Türk Belediyeciliğinin Tarihsel Gelişimi", *Yeni Türkiye*, Yıl 1, Sayı 4, Mayıs- Haziran, 1995.
"Çimento Fabrikası Dün Küşad Edildi", *Hakimiyet-i Milliye*, 3 Şubat 1928.
"Çubuk Barajı ve Filtre İstasyonu Neden Yapıldı", *Ulus*, 3 Kasım 1936.
"Çubuk Barajı Dün Parlak Merasimle Açıldı", *Cumhuriyet*, 4 Kasım 1936.
"Elektrik ve Havagazı Şirketi Santral Fabrikasının Temel Atma Merasimi", *Hakimiyet-i Milliye*, 12 Mayıs 1928.
"Elektrik Santrali Binası İkmal Edildi", *Hakimiyet-i Milliye*, 11 Teşrinievvel 1928.
"Emanette Faaliyet", *Hakimiyet-i Milliye*, 25 Temmuz 1924.
Erdem, Sargon. "Ankara", *DİA*, Cilt 3, 1991.

İrade-i Milliye, 7 Teşrinisani 1335 (7 Ekim 1919).
"İmar İşleri", *Hakimiyet-i Milliye*, 29 Haziran 1924.
Kadri, Yakup. "Ankara Şehri", *Hakimiyet-i Milliye*, 1 Haziran 1929.
Karayaman, Mehmet. "Ankara Elektrik Türk Anonim Şirketi Tarihçesi", *Osmanlı Bilimi Araştırmaları*, XVI/I (2014).
Karpat, Kemal. "The Social and Economic Transformation of İstanbul in the Nineteenth Century", *IESEE Bulletin*, V.XII, no:2, 1974.
Keleş, Ruşen, Duru, Bülent. "Ankara'nın Ülke Kentleşmesindeki Etkilerine Tarihsel Bir Bakış", *Mülkiye*, Cilt XXXII, Sayı 261, 2008.
Kolay, Emre. "A Lost Architectural Heritage: Ankara Municipal Building", *Journal of Ankara Studies*, 6 (2) December 2018.
Maksudi, Sadri. "Yeni Ankara", *Hakimiyet-i Milliye*, 5 Mart 1926.
Mermi, M. "İdeal Ankara", *Hakimiyet-i Milliye*, 15 Haziran 1931.
Mesut, Zeki. "İmar Aşkı", *Hakimiyet-i Milliye*, 3 Eylül 1929.
"Modern Bahçeli Evler, Ankara Bahçeli Evler Yapı Kooperatifi Münasebetiyle", *Ulus*, 1 Aralık 1934.
"Olen Şirketi Müzakeratı İnkıta'a Uğradı", *Hakimiyet-i Milliye*, 19 Ağustos 1924.
Ortaylı, İlber. "Türk Belediyesinin Denetim Yetkisinin Tarihi Gelişimi ve Günümüzdeki Durumu", *Amme İdaresi Dergisi*, Cilt 6, Sayı 4, Aralık.
Özdemir, Rifat. "Ankara-Osmanlılar Devri", *DİA*, Cilt 3, 1991.
Özgen, Yüksel, Büyüktolu, Recep. "Cumhuriyet'in İlk Barajı: Çubuk Barajı (1929-1936)", *Ankara Üniversitesi Türk İnkılap Tarihi Enstitüsü Atatürk Yolu Dergisi*, Sayı 59, Güz 2016.
"Profesör Jansen Dün Geldi", *Hakimiyet-i Milliye*, 7 Temmuz 1929.
"Profesör Jansen Haritalar Üzerinde Planın Tatbikine Başladı, Profesör İlk İş Olarak Yenişehirdeki Gazi Bulvarını Tashih Edecektir", *Hakimiyet-i Milliye*, 15 Mayıs 1929.
"Reis-i Cumhur Hazretleri Dün Şehreminimizi Kabul Etti", *Hakimiyet-i Milliye*, 16 Haziran 1924.
Rıfkı Falih. "Ankara ve Mütehassıslar", *Hakimiyet-i Milliye*, 17 Haziran 1927.
Rıfkı, Falih. "Bir Tebeddül", *Hakimiyet-i Milliye*, 26 Kasım 1926.
Rıfkı, Falih. "Emanetten Beklediklerimiz", *Hakimiyet-i Milliye*, 15 Temmuz 1927.
Rıfkı, Falih. "Plandan Sonra Ankara", *Hakimiyet-i Milliye*, 3 Haziran 1929.
Rıfkı, Falih. "Tecrübeler Mektebi", *Hakimiyet-i Milliye*, 25 Ağustos 1929.
Roşenthal, Steven. "Foreigners and Municipal Reform in İstanbul", *İnternational Journal of*
Middle East Studies, C.2, 1980.
Sarıkoyuncu, Ali. "Mehmet Rifat Börekçi Efendi'nin Milli Mücadeledeki Hizmetleri", *Diyanet İlim Dergi*, Ocak-Şubat- Mart, 1995, Cilt 31, Sayı 1.
Sarıoğlu, Mehmet. "Ankara Şehremini ve Valisi Ali Haydar Bey ve Faaliyetleri", *Kebikeç*, Sayı 9, 1999.
Sunay, Cengiz. "Belediyeciliğin Doğuşu Sürecinde Osmanlı Mirası", *Kocaeli Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi,* (3) 2002/1.
"Şarbay Yapılan ve Yapılacak İşleri Anlattı", *Cumhuriyet*, 2 Kasım 1935.
"Şehremaneti'ne Beş Yüz Bin Lira", *Hakimiyet-i Milliye*, 2 Mayıs 1924.

"Şehremaneti Umur-ı Hukukiye Müdüriyeti", *Hakimiyet-i Milliye*, 11 Mayıs 1924.
"Şehremanetinden", *Hakimiyet-i Milliye*, 16 Mayıs 1924.
"Şehremanetinde", *Hakimiyet-i Milliye*, 19 Haziran 1924.
"Şehremanetinde", *Hakimiyet-i Milliye*, 14 Ağustos 1924.
"Şehremanetinde", *Hakimiyet-i Milliye*, 10 Ağustos 1924.
"Şehremanetinde", *Hakimiyet-i Milliye*, 14 Ocak 1925.
"Şehremanetinde", *Hakimiyet-i Milliye*, 3 Ocak 1926.
"Şehremininin İnfikakı", *Hakimiyet-i Milliye*, 6 Haziran 1924.
"Şehremaneti Muhasebeciliği", *Hakimiyet-i Milliye*, 24 Haziran 1924.
"Şehremaneti Vekaleti", *Hakimiyet-i Milliye*, 6 Haziran 1924.
"Şehremanetimizin Bu Seneki Faaliyet Programı", *Hakimiyet-i Milliye*, 6 Mart 1926.
"Şehremaneti", *Hakimiyet-i Milliye*, 8 Haziran 1924.
"Şehremini Haydar Bey Dün Şehrimize Geldi", *Hakimiyet-i Milliye*, 15 Haziran 1924.
"Şehreminimizin Avdeti", *Hakimiyet-i Milliye*, 3 Nisan 1926.
"Şehremini Bey'le Bir Mülakat", *Hakimiyet-i Milliye*, 18 Kasım 1924.
"Şehreminimiz", *Hakimiyet-i Milliye*, 30 Nisan 1926.
"Şehreminimiz İşbaşında", *Hakimiyet-i Milliye*, 17 Haziran 1924.
"Şehrimizin Planları Yapılıyor", *Hakimiyet-i Milliye*, 15 Haziran 1927.
"Şehrimiz Suları", *Hakimiyet-i Milliye*, 5 Ocak 1927.
"Şehremini Vekilinin Beyanı", *Hakimiyet-i Milliye*, 14 Teşrinisani 1928.
Şimşir, N. Bilal. "Ankara'nın Başkent Oluşu", *Atatürk Araştırma Merkezi Dergisi*, Cilt 7, Sayı 20, 1991.
Seyitdanlıoğlu, Mehmet. "Yerel Yönetim Metinleri: Zokaklara Da'ir Nizamname", *Çağdaş Yerel Yönetimler*, c.5, I (Ocak 1996).
Seyitdanlıoğlu, Mehmet. "Yerel Yönetim Metinleri III: Tuna Vilayeti Nizamnamesi", *Çağdaş Yerel Yönetimler*, c.5, II (Mart 1996).
Seyitdanlıoğlu, Mehmet. "Yerel Yönetim Metinleri (XV): Da'ire-i Belediye Meclislerinin Tertibi Me'mur Hakkında Talimat", *Çağdaş Yerel Yönetimler*, c.7, IV (Ekim 1998).
Seyitdanlıoğlu, Mehmet. "Yerel Yönetim Metinleri (VI): 1871 Vilayet Nizamnamesi ve Getirdikleri", *Çağdaş Yerel Yönetimler*, c.5, V (Eylül 1996).
Seyitdanlıoğlu, Mehmet. "Yerel Yönetim Metinleri (VIII): Tababet-i Belediye Nizamnamesi", *Çağdaş Yerel Yönetimler*, c.6, I (Ocak 1997).
Seyitdanlıoğlu, Mehmet. "Yerel Yönetim Metinleri (IX): Rüsum-ı Belediye Kanunu", *Çağdaş Yerel Yönetimler*, c.6, II (Nisan 1997).
Suphi, Hamdullah. "Şehremini Haydar Bey", *Hakimiyet-i Milliye*, 11 Haziran 1924.
Vural, Tarık. "Osmanlı İmparatorluğu'nda Yerel Yönetimler", *Türk İdare Dergisi*, Yıl 76, Sayı 444, Eylül, 2004.
"Yeni Ankara Şehri Doğmak Üzere", *Hakimiyet-i Milliye*, 4 Ağustos 1924.
"Yeni Jandarma Subayları, Dün Ankara'da Merasimle Diplomalar Tevzi Olundu", *Cumhuriyet*, 31 Temmuz 1939.
"Yeni Şehreminimiz Dün İşe Başladı", *Hakimiyet-i Milliye*, 28 Kasım 1926.
"Yeni Şehreminimiz", *Hakimiyet-i Milliye*, 27 Kasım 1926.
Yıldırım, Nuran. "Tanzimat'tan Cumhuriyet'e Koruyucu Sağlık Uygulamaları", *Tanzimat'tan Cumhuriyet'e Türkiye Ansiklopedisi*, c.5.

Yıldız, Ayça Mevlüde Öncü. "Developments of Ankara Urban Structure and Transportation Systems in the 20. Century", *Journal of Ankara Studies*, 5(1), June 2017.
"1934 Yılında Her Ankaralıya Günde 135 Gram Et Düşmüştür", *Ulus*, 16 Ocak 1935.

Süreli Yayınlar

Ankara
Ankara Haftası
Cumhuriyet
Hakimiyet-i Milliye
İrade-i Milliye
Takvim-i Vekayi
Tanin
Ulus

Dergiler

Ankara Araştırmaları Dergisi
Ankara Üniversitesi Türk İnkılap Tarihi Enstitüsü Atatürk Yolu Dergisi
Amme İdaresi Dergisi
Belediyeler Dergisi
Belleten
Çağdaş Yerel Yönetimler Dergisi
İdeal Kent Dergisi
Karadeniz Araştırmaları Enstitüsü Dergisi
Kebikeç
Mülkiye Dergisi
Ortadoğu Araştırmaları Dergisi
Osmanlı Bilimi Araştırmaları Dergisi
Yeni Türkiye Dergisi

Tezler

Gülenç İğdi, Özlem. *Tanzimat'tan Sonra İdari Yapılanmada Ankara Örneği (1842-1908)*, Doktora Tezi, Ankara Üniversitesi, Ankara, 2009.

Ansiklopediler

Tanzimat'tan Cumhuriyet'e Türkiye Ansiklopedisi
Türk Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi
Türkler Ansiklopedisi

Sözlükler

Kamus-ı Türki

Boşanma Üzerine
Çok Yönlü Bir Bakış
Tarihsel, Kültürel ve Psiko-Sosyal Boyutlar

EDİTÖRLER
Aylin Çiçekli, Sinem Burcu Uğur

Bu kitabın yayın hakkı SİYASAL KİTABEVİ'ne aittir. Yayınevinin ve yayınlayıcısının yazılı izni alınmaksızın kısmen veya tamamen alıntı yapılamaz, hiçbir şekilde kopyalanamaz, çoğaltılamaz ve yayınlanamaz.

Boşanma Üzerine Çok Yönlü Bir Bakış

Tarihsel, Kültürel ve Psiko-Sosyal Boyutlar

Editörler: Aylin Çiçekli, Sinem Burcu Uğur

Kapak ve Sayfa Düzeni: Buse Dilara Dirim
©Siyasal Kitabevi Tüm Hakları Saklıdır.
2023 Aralık, Ankara
ISBN No: 978-625-6586-10-9
Siyasal Kitabevi-Ünal Sevindik
Yayıncı Sertifika No: 14016
Şehit Adem Yavuz Sok. Hitit Apt. 14/1
Kızılay-Ankara
Tel: 0(312) 419 97 81 pbx
Faks: 0(312) 419 16 11
Baskı:
Repro Bir Matbaacılık Kağ. Rekl. Tasarım Tic. Ltd. Şti.
Sertifika No: 47381
İvedik OSB Matbaacılar Sitesi 1514. Cad.
No: 23-25 Yenimahalle/ANKARA
Dağıtım:
Siyasal Kitabevi
Şehit Adem Yavuz Sok. Hitit Apt. 14/1
Kızılay/Ankara
Tel: 0(312) 419 97 81 pbx
Faks: 0(312) 419 16 11
e-posta: info@siyasalkitap.com
http://www.siyasalkitap.com

KAYNAKÇA

Akkuş, M. (1995). *Kitab-ı Gunya*. TDK Yayınları.

Altaylı, S. (1994). *Azerbaycan Türkçesi Sözlüğü I-II.* TDK Yayınları.

Ata, A. (1997). *Kısasü'l-Enbiya I, Giriş-Metin-Tıpkıbasım.* TDK Yayınları.

Ata, A. (2004). *Türkçe İlk Kur'an Tercümesi (Rylands Nüshası).* TDK Yayınları.

Atalay, B. (1945). *Ettuhfetü'z-zekiyye Fi'l-Lügati't-Türkiyye*.TDK Yayınları.

Atalay, B. (1992). *Divanü Lugati't-Türk Tercümesi I-IV.* TDK Yayınları.

Ayverdi, İ. (2005). *Misalli Büyük Türkçe Sözlük*. Kubbealtı Yayınları.

Bayram, B. (2007). *Çuvaş Türkçesi-Türkiye Türkçesi Sözlük*. Tablet Yayınları.

Caferoğlu, A. (1993). *Eski Uygur Türkçesi Sözlüğü*. TDK Yayınları.

Cin, A. & Genç, S. (2017). *Türkiye'de Halk Ağzından Derleme Sözlüğü'nün Ters Dizimi.* Şule Yayınları.

Clauson, G. (1972). *An Etymological Dictionary of Pre-Thirteenth-Century Turkish*. Oxford.

Çağbayır, Y. (2017). *Ötüken Osmanlı Türkçesi Sözlüğü*. Ötüken Yayınları.

Çulha, T. (2006). *Karaycanın Kısa Sözvarlığı.* Kebikeç Yayınları.

Doğru, A. & Kaynak. İ. (1991). *Gagauz Türkçesinin Sözlüğü*. Kültür Bakanlığı Yayınları.

Eraslan, K. (1999). *Sekkākî Divānı*. TDK Yayınları.

Erol, A. H. (2008). *Eski Türkçeden Eski Anadolu Türkçesine Anlam Değişmeleri*. TDK Yayınları.

Gülensoy, T. (2007). *Türkiye Türkçesindeki Sözcüklerin Köken Bilgisi Sözlüğü.* TDK Yayınları.

Kaçalin, M. (2011). *Nevayi'nin Sözleri ve Çağatayca Tanıklar*. TDK Yayınları.

Karamanlıoğlu, A. F. (1989). *Gülistan Tercümesi*. TDK Yayınları.

Kaya, Ö. (1996). *Fevayidü'l-Kiber.* TDK Yayınları.

Koç, K., Bayniyazov, A. & Başkapan, V. (2003). *Kazak Türkçesi Türkiye Türkçesi Sözlüğü*. Akçağ Yayınları.

Komisyon (1993). *Derleme Sözlüğü*. TDK Yayınları.

Komisyon (1996). *Tarama Sözlüğü*. TDK Yayınları.

Komisyon (2011). *Türkçe Sözlük.* TDK Yayınları.

Kök, A. (2004). *Karahanlı Türkçesi Arası Kur'an Tercümesi, TİEM 73, (1v-235v/2) Giriş-İnceleme-Metin-Dizin*. Ankara Ü. Sosyal Bilimler Enstitüsü Yayınları.

Kurban, İ. (1985). *Yeni Uygur Türkçesi Sözlüğü.* TDK Yayınları.

Lessing, D. F. (2003). *Moğolca-Türkçe Sözlük*. G. Karaağaç (Çev.), TDK Yayınları.

Magrufov, Z.M. (1981). *Özbek Tilinin İzahlı Lügatı I-II.* Moskova.

Naskali G.E, Duranlı M. (1999). *Altayca-Türkçe Sözlük*. TDK Yayınları.

Naskali, G.E., Butanayev, V., İsina, A., Şahin, E. & Koç, A. (2007). *Hakasça Türkçe Sözlük.* TDK Yayınları.

Naskali, G.N., Butaneyev, V., İsina A., Şahin E., Şahin L. & Koç, A. (2007*). Hakasça-Türkçe Sözlük*. TDK Yayınları.

Ortaylı, İ. (2015). *Osmanlı Toplumunda Aile*. Timaş Yayınları.

Öner, M. (2105). *Kazan-Tatar Türkçesi Sözlüğü.* TDK Yayınları.

Özyetkin, M. (2001). *Ebu Hayyān, Kitabu'l-İdrāk li Lisani'l Etrak, Fiil: Karşılaştırmalı Bir Gramer ve Sözlük Denemesi*. Köksav Yayınları.

Parlatır, İ., Aksu B. & Tufar, N. (2006). *Lügat-ı Cudi*. TDK Yayınları.

Pekacar, Ç. (2011). *Kumuk Türkçesi Sözlüğü*. TDK Yayınları.

Tavkul, U. (2000). *Karaçay-Malkar Türkçesi Sözlüğü*. TDK Yayınları.
Tekin, T. (2008). *Orhon Yazıtları*. TDK Yayınları.
Tekin, T., Ölmez M., Ceylan E., Ölmez Z., & Eker S. (1995). *Türkmence-Türkçe Sözlük*. Simurg Yayıncılık.
Toparlı, R. (1992). *İrşadü'l-Müluk Ve's-selatin.* TDK Yayınları.
Toparlı, R. (2003). *Ed-durretü'l-Mudiye Fi'l Lügati't-Türkiyye.* TDK Yayınları.
Toparlı, R. Çögenli S. & Yanık, N. (1999). *El-Kavaninü'l-Külliye li-zapti'l-Lügati't-Türkiyye.* TDK Yayınları.
Toparlı, R. Çögenli S. & Yanık, N. (1999). *Kitab-ı Mecmu-ı Tercüman-ı Türkî ve Acemî ve Mugalî,* TDK Yayınları.
Yavuzarslan, P. (2010). *Kamus-ı Türkî.* TDK Yayınları.
Yudahin, K. K. (1988). *Kırgız Sözlüğü I, II.* A. Taymas (Çev.). TDK Yayınları.
Yüce, N. (1993). *Mukaddaimetü'l-Edeb*. TDK Yayınları.

KAYNAKÇA

Aydın, S. & Emiroğlu, K. (2003). *Antropoloji Sözlüğü*. Bilim ve Sanat Yayınları.

Altuntek, N. S. (1993). *Van Yöresinde Akraba Evliliği*. Halk Kültürlerini Araştırma ve Geliştirme Genel Müdürlüğü Yayınları. 190. Gelenek-Görenek ve İnançlar Dizisi: 14.

Arıkan, Ç. (1996). *Halkın Boşanmaya İlişkin Tutumları*. Başbakanlık Aile Araştırma Kurumu.

Atalı, M. (1991). *"Boşanma" Türk Aile Ansiklopedisi 2*. Başbakanlık Aile Araştırma Kurumu.

Atay, T. (2012). *Çin İşi Japon İşi Cinsiyet ve Cinsellik Üzerine Antropolojik Değiniler*. İletişim Yayınları.

Balaman, A. R. (1984). *Kırsal Kesimde Aile. Türkiye'de Ailenin Değişimi*. Sosyal Bilimler Derneği Yayınları.

Barclay, H. (2014). *Efendisiz Halklar*. Sümer Yayıncılık.

Barnes, J. A. (1979). The Frequency of Divorce. In. A. L. Epstein (Eds.), *The Craft of Social Anthropology* (s. 47-99). Pergamon.

Beauvoir, S. (1993). *Kadın İkinci Cins I: Genç Kızlık Çağı*. B. Onaran (Çev.), Payel Yayınevi.

Benedict, R. (2011). *Kültür Örüntüleri*. M. Topal (Çev.), İletişim Yayınevi.

Berktay, F. (2000). *Tektanrılı Dinler Karşısında Kadın*. Metis Yayınları.

Berktay, F. (2003). *Tarihin Cinsiyeti*. Metis Yayınları.

Bulut, M. (2011). Mardin'de Evlilikler. *Folklor/Edebiyat*, 17(66), 65-79.

Bulut, M. (2008). Kadınlarda Boşanma ve Kültür İlişkisi. *Toplum ve Sosyal Hizmet*, 19(2), 111-118.

Bock, P. K. (2001). *İnsan Davranışının Kültürel Temelleri*. S. Altuntek (Çev.), İmge Kitabevi Yayınları.

Bonnefoy, Y. (2000). *Mitolojiler Sözlüğü: Antik Dünya ve Geleneksel Toplumlarda Dinler 1. Cilt A-K*. Dost Kitabevi Yayınları.

Bottomore, T.B. (1977). Toplumbilim. Ü. Oskay (Çev.), Doğan Yayınevi.

Braduel, F. (2007). *Bellek ve Akdeniz -Tarih Öncesi ve Antikçağ*. Metis Yayınları.

Bulut, M. & Sezener, A. (2019). Dumuzi-Enkimdu'dan, Kabil-Habil'e Yerleşik Hayatın Serüveni. *Turkish Studies*, 14(6), 3071-3081.

Campbell, J. (1998). *Doğu Mitolojisi: Tanrının Maskeleri*. K. Emiroğlu (Çev.), İmge Kitabevi.

Campbell, J. (2017). *Kahramanın Sonsuz Yolculuğu*. S. Gürses (Çev.), İthaki Yayınları

Can, Y. & Aksu, N. B. (2016). Boşanma Sürecinde ve Sonrasında Kadın. *Electronic Journal of Social Sciences*, 15(58).

Çalışlar, O. (1991). *Islam'da Kadın ve Cinsellik*. Afla Yayınları.

Childe, G. (1998). *Tarihte Neler Oldu*. M. Tunçay & A. Şenel (Çev.), Alan Yayıncılık.

Delaney, C. (2001). Tohum ve Toprak. S. Somuncuoğlu & A. Bora (Çev.), İletişim Yayınları.

Döner, P & Şahin, K. (2021) "This Is Not My Decision; I Have No Alternative". Perceptions and Experiences of Marriage age and Family Planning Among Syrian Women and Men: a Primary Care Study. *Primary Health Care Research & Development*, 22(e25), 1-9.

Eliade, M. (2001). *Mitlerin Özellikleri*. Om Yayınevi.
Goffman, E. (2014). Damga: Örselenmiş Kimliğin İdare Edilişi Üzerine Notlar. Ş. Geniş, L. Ünsaldı & S. N. Ağırnaslı (Çev.), Heretik Yayıncılık.
Goldhill, S. (2009). *Aşk, Seks ve Tragedya*. E. Subaş (Çev.), Dharma Yayınları.
Hetherington, E. M., Cox, M. & Cox, R. (Eds). (1981). The Aftermath of Divorce. In. *The Life Cycle: Readings in Human Development* (ss. 148-164). Columbia University Press.
Honigmann, J. J. (1953). A Comparative Analysis of Divorce. *Marriage and Family Living*, 15(1), 37-43.
Horney, K. (1998). *Kadının Ruhsal Yapısı.* N. Şarman (Çev.), Payel Yayınevi.
Hooke, S. H. (1993). *Ortadoğu Mitolojisi: Mezopotamya, Mısır, Filistin, Hitit, Hıristiyan Mitosları.* A. Şenel (Çev.), İmge Kitabevi Yayınları.
Kandiyoti, D. (2015). *Cariyeler, Bacılar, Yurttaşlar: Kimlikler ve Toplumsal Dönüşümler.* Metis Yayınları.
Kitson, G. C. & Raschke, H. J. (1981). Divorce Research: What We Know; What We Need to Know. *Journal of Divorce*, 4(3), 1-37.
Kramer, S. N. (1999). *Tarih Sümer'de Başlar*. H. Koyukan (Çev.), Kabalcı Yayınevi.
Kitab-ı Mukaddes (1991). Zafer Matbaası.
Kur'an-ı Kerim ve Yüce Meali. (S. Ateş). Kılıç Kitabevi Yayın ve Dağıtım.
Kümbetoğlu, B. (2000). Toplumsal Cinsiyet ve Antropoloji, *Folklor/Edebiyat Sosyal Antropoloji Özel Sayısı*, 6(22), 239-254.
Leach, E. (1974). *Claude Lévi Strauss*. The University of Chicago Press.
Lévi-Strauss, C. (1969). *The Elementary Structures of Kinship.* Beacon Press.
Mascetti, D. M. (2000). *İçimizdeki Tanrıca Kadınlığın Mitolojisi*. B. Çorakçı (Çev.), Doğan Kitapçılık.
McCants, W. F. (2012). *Kültür Mitleri: Tanrıları Yaratmak Ulusları İcat Etmek.* M. Tabur (Çev.), İthaki Yayınları.
Özcan Elçi, D. (2018). Batı ve Doğu Mitolojilerinde Kadın İmgesi: Tanrıça'lar. *Atlas Journal International Refereed & Indexed Journal of Social Sciences*, 4(11), 826-840.
Öztekin, M. (2019). *Ankara'da Çalışan Kadınlarda Kadın ve Annelik Algısının Tezahürleri.* (Tez No. 594764) [Yüksek Lisans Tezi, Hacettepe Üniversitesi]. Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi.
Pearson Jr, W. & Hendrix, L. (1979). Divorce and The Status of Women. *Journal of Marriage and the Family*, 375-385.
Rahman, M., Giedraitis, V. R. & Akhtar, T. (2013). The Social Sanction of Divorce: Who Ultimately Pay the Social Costs of Its Adverse Effects. *Sociology and Anthropology*, 1(1), 26-33.
Segal, R. A. (2012). *Mit*. N. Örge (Çev.), Dost Yayınevi.
Sennett, R. (2001). *Ten ve Taş*. T. Birkan (Çev.), Metis Yayınları.
Şahin, K. (2021). Kadınların Suriye'de Yaşadıkları Antakya'da Deneyimledikleri: Göç, Kamusal Alan, Sağlık ve Toplumsal Cinsiyet. In. İ. Kalaycı & G. Kalmış (Eds.), *Çağlar Boyu Göç* (ss. 539-568). Gazi Kitabevi.
Wiggermann, F. A. M. (2000). Lamastu Daughter of Anu: A Profile, Birth In Babylonia. In. M. Stol & F.A.M. Wiggermann (Eds.), *The Bible Its Mediterranean Setting* (ss. 217-252). Styx Publications Groningen.

Wilkinson, K. (2019). *Semboller ve İşaretler: Kökenlerine ve Anlamlarına Dair Görsel Bir Rehber*. Alfa Yayınları.

Yüksek, A. (2014). İslam Aile Hukukunda Boşama Yetkisi ve Kadının Boşanması. *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 7(32), 340-354.

TDV İslam Ansiklopedisi: islamansiklopedisi.org.tr/talak, Erişim tarihi: 23.09.2023.

KAYNAKÇA

Anselin, L. (1995). Local Indicators of Spatial Sssociation-LISA. *Geographical Analysis*, 27(2), 93-115.

Aydınoğlu, A., Şişman, S. & Yılmaz, Y. (2021). Taşınmaz Yönetiminde Arsa Rayiç Değerindeki Zamansal Değişimin Konumsal Analiz Teknikleri ile İncelenmesi. *Afyon Kocatepe Üniversitesi Fen ve Mühendislik Bilimleri Dergisi,* 21(3), 606-619.

Başkaya, Z. & Ünal, A. (2017). Türkiye'de Evlenme ve Boşanma Oranlarının İller Düzeyinde Zamansal Değişimi (2001-2015). *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi,* (10)53, 338-358.

Beşel, C. & Tanır Kayıkçı, E., (2016). Meteorolojik Verilerin Zaman Serisi ve Tanımlayıcı İstatistikler ile Yorumlanması; Karadeniz Bölgesi Örneği. *TÜCAUM 2016 Uluslararası Coğrafya Sempozyumu*, Ankara, Turkey

Carfi, R. & Özdemir Çukadar, P. (2018). Boşanmanın Sosyo-ekonomik Nedenleri Üzerine Mekânsal Ekonometrik Bir İnceleme. *Uluslararası İktisadi ve İdari İncelemeler Dergisi. Prof. Dr. Harun Terzi Özel Sayısı*, 407-424.

Diler, Z. & Diler, S. (2022). Türkiye'de Boşanma Olgusunun Zamansal Değişimi. *Uluslararası Sosyal ve Beşerî Bilimler Araştırma Dergisi,* (9)89, 2166-2178.

Geçen, R. & Topuz, M. (2021). Türkiye'de İllere Göre Kaba Boşanma Oranlarının (2001-2020) Mekânsal Oto-Korelasyonu ve Trend Analizi. *Akademik Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 9(123), 163-184.

Karakuş, C. B. & Güler, Ü. A. (2022). Mann-Kendall Trend Analizi ile Sivas İlindeki Sıcaklık ve Yağış Trendlerinin Belirlenmesi. *Niğde Ömer Halisdemir Üniversitesi Mühendislik Bilimleri Dergisi*, 11(3), 534-544.

Kervankıran, İ. (2015). Turizmde Mekânsal Veri Analizi Tekniklerinin Kullanımı: Türkiye'de İlçelere Göre Konaklama Örneği. *Zeitschrift für die Welt der Türken/Journal of World of Turks*, 7(2), 217-241.

Lee, J. & Wong, D. W. (2001). Statistical Analysis with ArcView GIS. *John Wiley & Sons*, 156-189.

Ord, J. K. & Getis, A. (1995). Local Spatial Autocorrelation Statistics: Distributional Issues and an Application, *Geographical Analysis*, 27, 286-306.

Özgür, L. (2008). *Coğrafi Bilgi Sistemlerinde Sağlık Uygulamaları Afyonkarahisar Örneği* (Tez No. 213016) [Yüksek Lisans Tezi, Afyon Kocatepe Üniversitesi]. Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi.

Şahbaz, H. (2022). Coğrafi Bir Bakış Açısıyla 2001-2020 Döneminde Türkiye'deki Boşanmalar. *ETÜ Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi,* 14, 21-58.

Tağıl, Ş. (2007). Balıkesir'de Hava Kirliliğinin Solunum Yolu Hastalıklarının Mekânsal Dağılışı Üzerine Etkisini Anlamada Jeo-İstatistik Teknikler. *Coğrafi Bilimler Dergisi*, 5(1), 37-56.

Taş, B. (2016). *Türkiye'nin Kırsal Yerleşmeleri.* Yeditepe Yayınevi.

Taş, B. & Türkan, O. (2016). Türkiye'de Boşanmaların Coğrafi Bölgelere Göre Analizi (2001-2014). *GEOMED 2016 4. Uluslararası Coğrafya Sempozyumu Bildiriler Kitabı,* (ss. 1131-1138). Antalya, Türkiye.

Yalçın, M. & Kaya, K. (2019). Türkiye'de Solunum Sistemine Bağlı Ölüm Oranlarının Mekânsal Kümelenmelerinin İncelenmesi. *Afyon Kocatepe Üniversitesi Fen ve Mühendislik Bilimleri Dergisi*, 19(3), 750-761.

Zhang, C., Luo, L., Xu, W. & Ledwith, V. (2008). Use of Local Moran's I and GIS to Identify Pollution Hotspots of Pb in Urban Soils of Galway, Ireland. *Science of the Total Environment*, 398(1-3), 212-221.

KAYNAKÇA

Adorno, T. W. & Horkheimer M. (2009). Kültür Endüstrisi Kitlelerin Aldatılışı Olarak Aydınlanma. In. T. W. Adorno (Eds.), *Kültür Endüstrisi* (ss. 47-108). İletişim Yayınları.

Amato, P. (2000). The Consequences of Divorce for Adults and Children. *Journal of Marriage and Family,* 62(4), 1269-1287.

Asimow, M. R. (2020). Divorce in the Movies: From the Hays Code to Kramer vs. Kramer. *SSRN Electronic Journal, 10.2139/ssrn.214869*

Balcı, A. (2006). Roland Robertson, Küreselleşme ve Kültür. *Bilgi Sosyal Bilimler Dergisi,* 12(1), 25-36.

Bell, P. (2001). Content Analysis of Visual Images. In. T. Leeuwen & C. Jewit (Eds.), *Handbook of Visual Analysis* (ss. 10-34). SAGE.

Carbonee, J. R. (1994). A Feminist Perspective on Divorce. *The Future of Children,* 4(1), 183-209.

Cherlin, A & Furstenberg, F. F. (1994). Stepfamilies in the United States: A Reconsideration. *Annual Review of Sociology,* 20, 359-381.

Diken, B.& Laustsen, C. B. (2010). *Filmlerle Sosyoloji.* Metis.

Emery, R. E. (1994). *Renegotiating Family Relationships: Divorce, Child Custody, and Mediation.* Guilford Press.

Eurostat Marrige ve Divorce Statistics. (2023). https://ec.europa.eu/eurostat/statistics explained/index.php?title=Marriage_and_divorce_statistics

Gahler, M. (2006). To Divorce is to Die a Bit: A Longitudinal Study of Marital Disruption and Pscyhological Distress Among Swedish Women and Man. *The Family Journal: Counseling and Therapy for Couples and Families*, 4(4), 372-382.

Güçhan, G. (1999). *Tür Sineması Görüntü ve İdeoloji.* Anadolu Üniversitesi Yayınları.

Hoffman, S. & Duncan, G. J. (1988). What Are the Economic Consequences of Divorce?. *Demography,* 25, 641-645.

Karagül, E. M. (2006). *Türk Sinemasında 70-80 Dönemi Kayıp Kuşak ve Erotik Sinema.* (Tez No. 209722) [Yüksek Lisans Tezi, Selçuk Üniversitesi]. Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi.

Ryan, M. & Kellner, D. (2010). *Politik Kamera.* Ayrıntı Yayınları.

Şendur, A. & Sönmez, B. (2015). Değişen Sinema Anlayışları Çerçevesinde Türk Filmlerinde Evlilik ve Boşanma. *İletişim Kuram ve Araştırma Dergisi*, 41, 290-312.

Ulusay, N. (2008). *Melez İmgeler. Sinema ve Ulus Ötesi Oluşumlar.* Dost Kitabevi.

KAYNAKÇA

Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı (ASPB). (2015). *Halkın Boşanmaya İlişkin Tutumları* (2. Baskı). Aile ve Sosyal Politika Serisi 19.

Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı (ASPB). (2021). *Engelli ve Yaşlı Hizmetleri Genel Müdürlüğü Yaşlı Nüfus İstatistik Bülteni*. 2020 Yılı Yaşlı Nüfus İstatistik Bülteni. https://www.aile.gov.tr/eyhgm/sayfalar/istatistikler/yasli-nufus-istatistikleri-bulteni/, Erişim tarihi:30.08.2023.

Akoğlu, A. Ö. & Küçükkaragöz, H. (2018). Boşanma Nedenleri ve Boşanma Sonrasında Karşılaşılan Güçlüklere İlişkin Bir Araştırma: İzmir İli Örneği, *Toplum ve Sosyal Hizmet*, 29(1), 153-172.

Aksan, G. & Sönmez, A. Ö. (2019). *Boşanma Sürecinde Sosyal Destek.* Çizgi Kitabevi.

Aksan, G. (2022). Evlilik ve Ayrılma: Ailenin Kurulması ve Sona ermesi. In. M. Aydın (Eds.), *Sistematik Aile Sosyolojisi* (ss.145-166). Çizgi Kitabevi.

Allen, K. R., Blieszner, R. & Roberto, K. A. (2000). Families in the Middle and Later Years: A Review and Critique of Research in the 1990s. *Journal of Marriage and Family*, 62, 911-926.

Amato, P. R. (2010). Research on Divorce: Continuing Trends and New Developments. *Journal of Marriage and Family,* 72(3), 650-666.

Arıkan, Ç. (1992). *Yoksulluk, Evlilikte Geçimsizlik ve Boşanma.* Şafak Matbaacılık.

Battal, A. (2008). *Boşanma Sebepleri Araştırma Projesi Uygulama Sonuçları (Nihai Rapor).* Eflatun Matbaacılık.

Bay, A. (2018). *Klasik Osmanlı Ailesi ve Değişim (1839-1923)*. Kriter Yayınları.

Bourdieu, P. (2018). *Bir Pratik Teorisi İçin Taslak - Kabiliye Üzerine Üç Etnoloji Çalışması.* N. Öktan (Çev.), İstanbul Bilgi Üniversitesi Yayınları.

Brown, S. L. & Lin, I. F. (2012). The Gray Divorce Revolution: Rising Divorce Among Middle-Aged and Older Adults, 1990-2010. *Journals of Gerontology Series B: Psychological Sciences and Social Sciences,* 67(6), 731-741.

Brown, S. L. & Wright, M. R. (2019). Divorce Attitudes Among Older Adults: Two Decades of Change. *Journal of Family Issues*, 40(8), 1018-1037.

Bulut, E. & Başoğlu, A. (2023). Boşanmanın Ekonomik Belirleyicileri: Türkiye Düzey 2 Bölgeleri Üzerine Panel Veri Analizi, *Bingöl Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 7(1), 45-62.

Canham, S. L., Mahmood, A., Stott, S., Sixsmith, J. & O'Rourke, N. (2014). 'Til Divorce Do Us Part: Marriage Dissolution in Later Life. *Journal of Divorce & Remarriage,* 55(8), 591-612.

Claxton, A., O'Rourke, N., Smith, J. Z. & DeLongis, A. (2012). Personality and Marital Satisfaction within Enduring Relationships: An Intra-Couple Trait Average and Discrepancy Approach. *Journal of Social and Personal Relationships*, 29, 375-396.

Coşan, B. (2023). *Dünya'da ve Türkiye'de Evlilik Yaşının Artışı: Nedenler, Muhtemel Sonuçlar ve Politika Önerileri.* Akademik Yayıncılık.

Çakır, B. (2012). Türkiye'de Hukuki Müdahalelerin Boşanma Eğilimlerine Etkisi. *Akademik Bakış Dergisi*, (31), 1-21.

Çiçekli, A. (2019). *Boşanmalar Üzerine Sosyolojik Bir Araştırma: Van Örneği (2001-2016)* (Tez No. 563822) [Doktora Tezi, Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi]. Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi.

Demirkan, Y. S., Ersöz, G. A., Şen, B. R., Ertekin, E., Sezgin, Ö., Turğut, M. A. & Şehitoğlu, N. (2009a). Araştırma Metodolojisi. In. N. Türkaslan (Eds.), *Boşanma Nedenleri Araştırması* (ss. 21-26). T.C. Başbakanlık Aile ve Sosyal Araştırmalar Genel Müdürlüğü.

Demirkan, Y. S., Ersöz, G. A., Şen, B. R., Ertekin, E., Sezgin, Ö., Turğut, M. A. & Şehitoğlu, N. (2009b). Araştırma Bulgularının Değerlendirilmesi. In. N. Türkaslan (Eds.), *Boşanma Nedenleri Araştırması* (ss. 27-115). T.C. Başbakanlık Aile ve Sosyal Araştırmalar Genel Müdürlüğü.

Ergun, D. A. (2021). Yaşlı Kadının Dezavantajlı Halleri. In. C. Ergun (Eds.). *Yaşlılık ve Yoksulluk* (ss. 17-41). Nobel Akademik Yayıncılık.

Giddens, A. (2013). Aileler ve Mahrem İlişkiler. In. C. Güzel (Eds.), *Sosyoloji* (ss. 242-291). Kırmızı Yayınları.

Güngör, A. (2023). Tek Ebeveynli Aileler: Sosyal Psikolojik Bir Değerlendirme. *Sosyal Politika Çalışmaları Dergisi*, 23(58), 129-155.

Hiedemann, B., Suhomlinova, O. & O'Rand, A. M. (1998). Economic Independence, Economic Status, and Empty Nest in Midlife Marital Disruption. *Journal of Marriage and Family*, 60, 219-231.

Huston, T. L. (2009). What's Love Got to Do with It? Why Some Marriages Succeed and Others Fail. *Personal Relationships,*16(3), 301-327.

Kalaycı, I. & Özkul, M. (2017). Geleneksel Kalabilsem Modern Olabilsem: Modernleşme Sürecinde Yaşlılık Deneyimleri. S*üleyman Demirel Üniversitesi Vizyoner Dergisi*, 8(18), 90-110.

Kaptanoğlu, Y. İ., Eryurt, A. M. & Koç, İ. (2000). Kadınların Evlilik Döngüsü: Evliliğin Sonlanması ve Yeniden Evlenme, *Kadın/Woman*, 13(1), 63-96.

Kapinus, C. A. & Flowers, D. R. (2008). An Examination of Gender Differences in Attitudes Toward Divorce. *Journal of Divorce & Remarriage*, 49, 239-257.

Karraker, A. & Latham, K. (2015). In Sickness and in Health? Physical Illness as a Risk Factor for Marital Dissolution in Later Life. J*ournal of Health and Social Behavior*, 56, 420-435.

Kaya, K. & Eren, G. T. (2020). Boşanma ve Erken Boşanmaların Artış Nedenleri. *Sosyal, Beşeri ve İdari Bilimler Dergisi*, 3(9), 708-728.

Köşer, A. Ş. & Egbatan, M. (2023). *Aile, Boşanma ve Yeniden Evlilikler Olgusuna Sosyolojik Bir Bakış: Sorunlar ve Tavsiyeler*. https://kockam.ku.edu.tr/aile-bosanma-yeniden-evlilikler-olgusuna-sosyolojik-bir-bakis-sorunlar-tavsiyeler/ Erişim tarihi:31.08.2023.

Lin, I. F. (2008). Consequences of Parental Divorce for Adult Children's Support of Their Frail Parents. *Journal of Marriage and Family*, 70, 113-128.

Lin, I. F., Brown, S. L., Wright, M. R. & Hammersmith, A. M. (2018). Antecedents of Gray Divorce: A Life Course Perspective. *The Journals of Gerontology: Series B*, 73(6), 1022-1031.

Manning, W. D. & Brown, S. L. (2011). The Demography of Unions Among Older Americans, 1980-Present: A Family Change Approach. In. R. A. Settersten & J. L. Angel (Eds.), *Handbook of Sociology of Aging* (ss.193-210). Springer.

Marshall, G. (2021). *Sosyoloji Sözlüğü.* D. Kömürcü (Çev.), Bilim ve Sanat Yayınları.

Martin, S. P. (2006). Trends in Marital Dissolution by Women's Education in the United States. *Demographic Research*, 15, 537-560.

Martin, S. P. & Parashar, S. (2006). Women's Changing Attitudes Toward Divorce, 1974-2002: Evidence for an Educational Crossover. *Journal of Marriage and Family,* 68, 29-40.

Nüfus ve Vatandaşlık İşleri Genel Müdürlüğü. (2009). *Evlenme ve Boşanma İstatistikleri.* Türkiye İstatistik Kurumu Yayın No:3473.

Phillipson, C. (2010). Globalisation, Global Ageing and Intergenerational Change. In. M. Izuhara (Eds.), *Ageing and Intergenerational Relations: Family Reciprocity from a Global Perspective* (ss.13-28). Policy Press.

Sarı, Ö. (2018). Boşanmanın Sosyolojisi: Toplumsal Boyutlar ve Bireysel Kesitler. In. N. Oktik & H. Ü. Reşitoğlu (Eds.), *Aileyi Anlamak Disiplinler Arası Yaklaşım* (ss. 233-249). Nobel Akademik Yayıncılık.

Sayın, Ö. (2020). *Aile Sosyolojisi.* Doğu Batı Yayınları.

Sayer, L. C. & Bianchi, S. M. (2000). Women's Economic Independence and the Probability of Divorce: A Review and Reexamination. *Journal of Family Issues*, 21, 906-943.

South, S. J. (1985). Economic Conditions and the Divorce Rate: A Time-Series Analysis of the Postwar United States. *Journal of Marriage and the Family,* 31-41.

Soyer, C. & Akca, Ü. (2021). Isparta'da Koruyucu Aile Uygulaması ve Koruyucu Ailelerin Özellikleri. *8 gen-ART,* 1(1), 70-107.

Stokes, C. E. & Ellison, C. G. (2010). Religion and Attitudes Towards Divorce Laws Among U.S. Adults. *Journal of Family Issues,* 31, 1279-1304.

Sweeney, M. M. (2010). Remarriage and Stepfamilies: Strategic Sites for Family Scholarship in the 21st Century. *Journal of Marriage and Family*, 72, 667-684.

Şentürk, Ü. (2018). *Yaşlılık Sosyolojisi.* Dora Yayıncılık.

Şentürk, Ü. (2021). *Aile Sosyolojisine Bir Katkı* (2. Baskı). Dora Yayıncılık.

Taipale, S. (2019). *Intergenerational Connections in Digital Families*. Springer International Publishing.

Taylan, H. H. & Danış, Y. (2016). Sosyal Değişme ve Türkiye'de Boşanma Olgusu. *Mehir Dergisi*, 3, 41-57.

Tel, H., Koç, M. & Aydın, T. H. (2020). Evde Yaşayan Yaşlılarda Yalnızlık, Yaşam Doyumu ve Ölüm Kaygısının Belirlenmesi. *IBAD Sosyal Bilimler Dergisi*, (Özel Sayı), 1-10.

Tosi, M. & van den Broek, T. (2020). Gray Divorce and Mental Health in the United Kingdom. *Social Science & Medicine*, 256, 113030.

Tuna Uysal, M. (2020). Yaşlılık ve Aile ilişkileri. In. M. Çakır & F. Kahraman (Eds.), *Sosyal Problemler Sosyolojisi Teoriden Uygulamaya Sosyal Problemler Üzerine Tartışmalar* (ss. 484-503). Nobel Akademik Yayıncılık.

Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK). (2022). *İstatistiklerle Yaşlılar,* 2021. https://data.tuik.gov.tr/Bulten/Index?p=Istatistiklerle-Yaslilar-2021-45636. Erişim tarihi: 30.08.2023.

Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK). (2023a). *Evlenme ve Boşanma İstatistikleri, 2022*. https://data.tuik.gov.tr/Bulten/Index?p=Evlenme-ve-Bo%C5%9Fanma-%C4%B0statistikleri-2022-49437&dil=1. Erişim tarihi: 20.08.2023.

Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK). (2023b). *İstatistiklerle Yaşlılar, 2022*. https://data.tuik.gov.tr/Bulten/Index?p=%C4%B0statistiklerle-Ya%C5%9Fl%C4%B1lar-2022-49667&dil=1. Erişim tarihi: 30.08.2023.

Uçan, Ö. (2007). Boşanma Sürecinde Kriz Merkezine Başvuran Kadınların Retrospektif Olarak Değerlendirilmesi. *Klinik Psikiyatri*, (10), 38-45.

Uhlenberg, P. & Myers, M. P. (1981). Divorce and the Elderly. *The Gerontologist*, 21, 276-282.

Wang, H. & Amato, P. R. (2000). Predictors of Divorce Adjustment: Stressors, Resources, and Definitions. *Journal of Marriage and Family*, 62(3), 655-668.

Williams, K. & Umberson, D. (2004). Marital Status, Marital Transitions, and Health: A Gendered Life Course Perspective. *Journal of Health and Social Behavior*, 45(1), 81-98.

World Health Organization. (1978). *Health and the Family: Studies on the Demography of Family Life Cycles and Their Health Implications*. https://apps.who.int/iris/bitstream/handle/10665/40336/16937_eng.pdf;sequence=1. Erişim tarihi: 20.08.2023.

Zeybekoğlu, Ö. (2013). *Günümüzde Erkeklerin Gözünden Babalık ve Aile* (Tez No. 345769) [Doktora Tezi, Akdeniz Üniversitesi]. Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi.

Zeybekoğlu, Ö. (2019). Aile ve Yaşlılık. In. N. Avcı (Eds.), *Aile Sosyolojisi* (ss. 164-194). Lisans Yayıncılık.

KAYNAKÇA

Adams. J. F. (2007). Divorce Therapy in Context, *Journal of Couple & Relationship Therapy*, 6(1-2), 109-123.

Ahrons, R. (1980). Divorce: A Crisis of Family Transition and Change. *Family Relations,* 29(4), Family Stress, Copying and Adaptation, 533-540.

Ahrons, C. R. (1994). *The Good Divorce: Keeping Your Family Together When Your Marriage Comes Apart.* Harper Collins.

Ahrons, C. R. (2004). *We're Still Family: What Grown Children Have To Say About Their Parents' Divorce.* New York: Harper Collins.

Ahrons, C. R. & Rodgers, R. H. (1987). *Divorced Families: A Multidisciplinary Developmental View.* Norton

Aktaş, Ö. (2011). *Boşanma Nedenleri ve Boşanma Sonrası Karşılaşılan Güçlükler* (Tez No. 286521) [Yüksek Lisans Tezi, Dokuz Eylül Üniversitesi]. Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi.

Amato, P. R. (2000). The Consequences of Divorce for Adults and Children. *Journal of Marriage and the Family,* 62, 1269-1287.

Amato, P. R. (2010). Research on Divorce: Continuing Trends and New Developments. *Journal of Marriage and Family*, 72, 650-666.

Arıkan, Ç. (1992). *Yoksulluk, Evlilikte Geçimsizlik ve Boşanma.* Ankara: Şafak Matbaası.

Arıkan, Ç. (1996). *Halkın Boşanmaya İlişkin Tutumları Araştırması*. Ankara: T.C. Başbakanlık Aile Araştırmaları Kurumu.

Baum, N. (2004). On Helping Divorced Men to Mourn Their Loses. *American Journal of Psychotherapy*. 58(2), 174-85.

Baum, N., Rahav, G. & Sharon, D. (2005). Changes in the Self Concepts of Divorced Women. *Journal of Divorce & Remarriage,* 43(1-2), 47-67.

Barlow, L. E. (1982). *A Comparison of The Effectiveness of Group Therapy on Divorce* [Doctoral Thesis, Florida State University]. Erişim Adresi: https://www.proquest.com/openview/f3860463e7e6c75fab26f3f4e5aac524/1?pq-origsite=gscholar&cbl=18750&diss=y

Beck, A. T., Davis, D. D. & Freeman, A. M. (Eds.). (2015). *Cognitive Therapy of Personality Disorders* (3rd ed.). Guilford Press.

Blaisure, K. R. & Geasler, M. J. (2000). The Divorce Education Intervention Model. *Family and Conciliation Courts Review*, 38(4), 501-513.

Bogolub, E. B. (1995). *Helping Families Through Divorce: An Eclectic Approach*. Springer Publishing Company.

Bohannon, P. (1970). *Divorce and After.* Doubleday and Company, Inc.

Boszormenyi-Nagy, I. (1974). Ethical and Practical Implications of Intergenerational Family Therapy. *Psychotherapy & Psychosomatics*, 24, 261-268.

Braver, B. & O'Connell, D. (1998). Divorced Dads: Shattering the Myths. *Family Court Review,* 37(4), 514-535.

Campbell, M. S. (1983). *Extra-Group Socializing Instructions and Outcome of Divorce Adjustment Counseling* [Doctoral Thesis, Florida State University]. Erişim Adresi: https://www.proquest.com/openview/54a82f7c7e9be4cf930f37caf71825c9/1?pq-origsite=gscholar&cbl=18750&diss=y

Campbell, L. E. & Johnston, J. R. (1986). Impasse-Directed Mediation with High-Conflict Families In Custody Disputes. *Behavioural Sciences & the Law,* 4(2), 217-241.

Chafetz, J. M. & Hagan, J. (1996). The Gender Division of Labor and Family Change in Industrial Societies: A the Oreticalaccounting. *Journal of Comparative Family Studies*, *27*(2), 187-219.

Chan Lai Cheng, J. & Pfeifer, J. E. (2015). Post Divorce Adjustment in Singapore: Factors, Themes, and Positive Growth. *Journal of Divorce and Remarriage*, 56(6), 429-450.

Chouinard, S. M. (1987). *The Effectiveness of Psychoeducational Group Services for Women in The Process of Divorce in Reducing Problems in The Parent-Child Relationship.* [Master's Thesis, Southern Connecticut State University].

Combs, G. & Freedman, J. (1990). *Symbol, Story, and Ceremony: Using Metaphor in Individual and Family Therapy.* Norton.

Çivitci, A. (2018). *Grup Psikoeğitimi*. Pegem Akademi.

Doherty, W. J. (1999). *Morality and Spirituality in Therapy*. In F. Walsh (Eds.), Spiritual Resources in Family Therapy (ss. 179-192). Guilford Press.

Doherty, W. J. (2001). *Take Back Your Marriage: Sticking Together in A World That Pulls Us Apart*. New York: Guilford Press.

Doherty, W. (2011). In or Out: Treating the Mixedagenda Couple. *Psychotherapy Networker*, 35, 45-50, 58-60.

Donovan, R. L. & Jackson, B. L. (1990). Deciding to Divorce: A Process Guided by Social Exchange, Attachment and Cognitive Dissonance Theories. *Journal of Divorce*, 13, 23-35.

Emery, R. E. (2013). *Evlilik Boşanma ve Çocukların Uyumu.* E. O. Gezmiş (Çev.), İstanbul: Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları.

Emery, R. E., Sbarra, D. & Grover, T. (2005). Divorce Mediation: Research and Reflections. *Family Court Review*, 43, 22-37.

Everett, C. A. & Volgy, S. S. (1991). Treating Divorce in Family-Therapy Practice. In A. S. Gurman & D. P. Kniskern (Eds.), *Handbook of Family Therapy* (ss. 508-524). New York: Brunned Mazel.

Faye. A. (1994). *Improving Parental Coping Skills During the Adjustment Period: A Model Divorce Education Program* [Doctoral Thesis, Nova Southeastern University].

Fışıloğlu, H. (2006). *Aile ve Evlilik Eğitim Terapi Notları*. ODTÜSEM.

Fisher, E. O. (1973). A Guide to Divorce Counseling. *The Field of Marriage Counseling,* 22(1), 55-61.

Fisher, E. O. (1962). *Education for the Divorced*. [Doctoral Thesis, Columbia University].

Fisher, B. F. (1976). *Identifying and Meeting Needs of Formerly Married People Through a Divorce Adjustment Seminar*. [Doctoral Thesis, University of Northern Colorado]. Erişim Adresi: https://search.worldcat.org/title/3312723

Folberg, J. (1991). *Joint Custody and Shared Parenting*. New York: Guilford Press.

Froiland, D. J. & Hozman, T. L. (1975). *Growth Through Adversity: A Proposed Model for Divorce Counseling.* A Paper Presented at the Meeting of the American Personnel and Guidance Association, New York, March, 1975.

Geasler, M. J. & Blaisüre, K. R. (1999). Nationwide Survey of Courtconnected Divorce Education Programs. *Family and Conciliation Courts Review*, 37(1), 36-63.

Geasler, M. J. & Blaisure, K. R. (2005). 1998 Nationwide Survey of Court-Connected Divorce Education Programs. *Family Court Review*, 37(1), 36-63.

Gladding. S. T. (2012). *Aile Terapisi Tarihi, Kuram ve Uygulamaları.* PDR Yayınları.

Goff, D. R. (1983). *The Effectiveness of Professional- and Self-Directed Group Treatments* [Doctoral Thesis, Florida State University].

Greene, S. M., Anderson, E. R., Hetherington, E., Forgatch, M. S. & DeGarmo, D. S. (2003). Risk and Resilience After Divorce. In F. Walsh (Eds.), *Normal Family Processes: Growing Diversity and Complexity* (ss. 96-120). New York: Guilford Press.

Greenberg, L. S. & Paivio, S. C. (1997). *Working with Emotions in Psychotherapy*. New York: Guilford Press.

Gregson, J. & Ceynar, M, L. (2009). Finding "Me" Again: Women's Post Divorce Identity Shifts. *Journal of Divorce and Remarriage*, 50(8),564-582.

Grych, J. H. & Fincham, F. D. (1990). Marital Conflict and Children's Adjustment: A Cognitive-Contextual Framework. *Psychological Bulletin*, 108, 267-290.

Grych, J. H. & Fincham, F. D. (1999). Children of Single Parents and Divorce. In W. K. Silverman & T. H. Ollendick (Eds.), *Developmental Issues in the Clinical Treatment of Children* (ss. 321-341). Allyn & Bacon.

Güzel, N. C. (2020). *Sistemik Aile Yaklaşımı Temelli Grup Psikoeğitim Programının Boşanmış Bireylerin Boşanmaya Uyum Düzeylerine Etkisi* (Tez No. 644527) [Doktora Tezi, Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi]. Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi.

Hackney, H. & Bernard, J. M. (1990). Dyadic Adjustment Processes in Divorce Counseling. *Journal of Counselingand Development*. 69, 134-143.

Hetherington, E. M., Cox, M. & Cox, R. (1985). Long-Term Effects of Divorce and Remarriage on the Adjustmen of Children, *Journal of the American Academy of Child Psychiatry*, 24(5), 518-530.

Hetherington, E. M., Cox, M. & Cox, R. (1987). Long-Term Effects of Divorce and Remarriage on the Adjustment of Children. In. S. Chess, A. Thomas & M. Hertzig (Eds.), *Annual Progress in Child Psychiatry and Child Development* (ss. 407-429). Philadelphia: Brunner/Mazel.

Hetherington, E. M. & Kelly, J. (2002). *For Better or For Worse: Divorce Reconsidered*. New York: Norton

Hetherington, E. M. & Elmore, A. M. (2003). Risk and Resilience in Children Coping with Their Parents' Divorce and Remarriage. In S. Luthar (Eds.), *Resilience and Vulnerability: Adaptation in the Context of Childhood Adversities* (ss. 182-212). New York: Cambridge University Press.

Johnston, J. R. & Campbell, L. E. G. (1988). *Impasses of Divorce: The Dynamics and Resolution of Family Conflict*. New York: Free Press

Kalb, M. (1983). The conception of the alternative and the decision to divorce. *American Journal of Psychotherapy*, 46,346-356.

Kalmijn, M. & Monden, C. (2006). Are the Negative Effects of Divorce on Well-Being Dependent on Marital Quality. *Journal of Marriage and Family*, 68(1),1197- 1213.

Kaslow, F. W. (1995). The Dynamics of Divorce Therapy. In. R. H. Mikesell, D.-D. Lusterman, & S. H. McDaniel (Eds.), *Integrating Family Therapy: Handbook of Family Psychology and Systems Theory* (ss. 271- 283). American Psychological Association.

Kavas, S. (2010). *Post Divorce Experience of Highly Educated and Professional Women* (Tez No. 263042) [Yüksek Lisans Tezi, Ortadoğu Teknik Üniversitesi]. Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi.

Kelly, J. B. (2003). Parents with Enduring Child Disputes: Focused Interventions with Parents in Enduring Disputes. *Journal of Family Studies*, 9, 51-62.

Kelly, J. B. (2004). Family Mediation Research: Is There Empirical Support for the Field?, *Conflict Resolution Quarterly*, 22, 3-35.

Kelly, J. B. & Johnston, J. R. (2001). The Alienated Child: A Reformulation of Parental Alienation Syndrome. *Family Court Review*, 39, 249-266.

Kessler, S. (1976). Divorce Adjustment Groups. *Personal and Guidance Journal*, 54(5), 250-256.

Krantzler, M. (1973). *Creative Divorce: A New Opportunity for Personal Growth*. New York: Evans.

Krantzler, M. & Krantzler, P. B. (1999). *The New Creative Divorce: How to Create a Happier, More Rewarding Life During- and After- Your Divorce*. Holbrook, MA: Adams Media.

Kressel, K., Lopez-Morillas, M., Weinglass, J. & Deutsch, M. (1979). Professional Intervention in Divorce: The Views of Lawyers, Psychotherapists and Clergy. In G. Levinger & O. Moles (Eds.), *Separation and Divorce.* New York: Basic.

Lebow, J. L. (1997). The Integrative Revolution in Couple and Family Therapy. *Family Process* 36, 1-17.

Lebow, J. L. (2003). Integrative Family Therapy for Disputes Involving Child Custody and Visitation. *Journal of Family Psychology*, 17, 181-192.

Lebow, J. L. (2005). Integrative Family Therapy for Families Experiencing High-Conflict Divorce. In J. L. Lebow (Eds.), *Handbook of Clinical Family Therapy* (ss. 516-542). Hoboken, NJ: Wiley.

Lebow, J. L. (2015). Separation and Divorce Issues in Couple Therapy. In. A. S. Gurman, J. L.

Lebow & D.K. Snyder (Eds.), *Clinical Handbook of Couple Therapy* (ss. 445-466). The Guilford Press.

Lebow, J. & Rekart, K. N. (2006). Integrative Family Therapy for High-Conflict Divorce With Disputes Over Child Custody and Visitation, *Family Process*, 46(1), 79-91.

Määttä, K. & Uusiautti, S. (2012). Changing Identities: Finnish Divorcees' Perceptions of a New Marriage, *Journal of Divorce & Remarriage*, 53(7), 515-532.

Mahmoodabadi, H. Z & Zarei, F. (2018). The Effect of Divorce Counseling Based on Gottman's Approach on the Self Efficacy in Divorce Management of Couples Applying for Divorce. *Social Behavior Research and Health,* JSBCH 2(2), 219-227.

McKinnon, R. & Wallerstein, J. S. (1988). A Preventive Intervention Program for Parents and Young Children in Joint Custody Arrangements. *American Journal of Orthopsychiatry*, 58, 168-178.

Miller, G. H. (2003). For Better or For Worse: Divorce Reconsidered. *American Journal of Psychiatry*, 160, 601-602.

Orlinsky, D. E. & Howard, K. I. (1987). A Generic Model of Psychotherapy. *Journal of Integrative and Eclectic Psychotherapy*, 6, 6-27.

Oz, S. (1994). Decision Making In Divorce Therapy: Cost-Cost Comparisons. *Journal of Marital and Family Therapy*, 20(1), 77-81.

Pedro-Carroll, J. L. (2005). Fostering Resilience in the Aftermath of Divorce: The Role of Evidence-Based Programs for Children. *Family Court Review*, 43, 52-64.

Pietsch, U. K. (2002). Facilitating Post-Divorce Transition Using Narrative Therapy, *Journal of Couple & Relationship Therapy*, 1(1), 65-81.

Pinsof, W., Breunlin, D. C., Russell, W. P. & Lebow, J. (2011). Integrative Problem-Centered Metaframeworks Therapy: II. Planning, Conversing, and Reading Feedback. *Family Process*, 50, 314-336.

Pinsof, W.M. (1995). *Integrative Problem-Centered Therapy*. New York: Basic Books.

Salts, C. J. (1985). *Divorce Stage Theory and Therapy: Therapeutic Implication Throughout the Divorcing Process.* In D. H. Sprenkle (Eds.), Divorce Therapy (ss. 13-23). New York: The Haworth Press.

Salts, C. J. & Zongker, C. E. (1983). Effects of Divorce Counseling Groups on Adjustment and Self Concept. *Journal of Divorce*, 6(4), 55-67.

Schwartz, L. L. & Kaslow, F. W. (1997). *Painfulparlings: Divorce and Its Aftermath*. New York: John Wiley & Sons, Inc.

Sprenkle, D. (1989). The Clinical Practice of Divorce Therapy. In M. Textor (Eds.), *The Divorce and Divorce Therapy Handbook* (ss. 171-195). New Jersey: Jason Aronson.

Sprenkle, D. (1996). Divorce Therapy. In F. Piercy, D. Sprenkle, J. Wetchler & Associates (Eds.), *Family Therapy Sourcebook* (ss. 181-219). New York: Guilford.

Strube, M. J. & Barbour, L. S. (1984). Factors Related to the Decision to Leave an Abusive Relationship. *Journal of Marriage and the Family*, 46, 837-844.

Şen, B. (2013). *Boşanma Süreci ve Arabuluculuğu* (Tez No. 339034) [Doktora Tezi, Hacettepe Üniversitesi]. Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi.

Taylor, R. & Andrews, B. (2009). Parental Depression in the Context of Divorce and the Impact on Children. *Journal of Divorce & Remarriage*, 50(7), 472-480.

Thomas, C. & Ryan, M. (2008). Women's Perception of the Divorce Experience: A Qualitative Study. *Journal of Divorce & Remarriage*, 49(3-4), 210-224.

Vukalovich, D. (2004). *Adjustment to Separation and Divorce: Evaluation of Community Group Intervention Program* [Master's Thesis, James Cook University]. Erişim Adresi: https://researchonline.jcu.edu.au/1326/

Waalen, S. R. & Bass, B. A. (1986). Rational Divorce Counseling. *Journal of Rational-Emotive Therapy*, 4(1), 95-109.

Wang, H. & Amato, P. R. (2000). Predictors of Divorce Adjustment: Stressors, Resources, and Definitions. *Journal of Marriage and the Family,* 62, 655-668.

Whitaker, C. A. & Miller, M. H. (1969). A Reevaluation of "Psychiatric Help" When Divorce Impends. *American Journal of Psychiatry*, 126, 611-618.

Wiseman, R. S. (1975). Crisis Theory and the Process of Divorce. *Social Casework*, 56, 205-212.

KAYNAKÇA

Amato, P. R. (2000). The Consequences of Divorce for Adults and Children. *Journal of Marriage and Family,* 62(4), 1269-1287.

Antes, J. R., Hudson, D. T., Jorgensen, E. O. & Moen, J. K. (1998). Is a Stage Model of Mediation Necessary? *Mediation Quarterly,* 16(3), 287-301.

Bandura, A. (2001). Social Cognitive Theory: An Agentic Perspective. *Annual Review of Psychology,* 52(1), 1-26.

Bandura, A. (2006). Toward a Psychology of Human Agency. *Perspectives on Psychological Science,* 1(2), 164-180.

Benjamin, M. & Irving, H. H. (2005). Using the "Mediatable Frame" to Define the Problem in Mediating a Parenting Plan. *Conflict Resolution Quarterly,* 22(4), 473-491.

Bush, R. A. B. (1989). Efficiency and Protection, or Empowerment and Recognition?: The Mediator's Role and Ethical Standards in Mediation. *Florida Law Review,* 41, 253-286.

Bush, R. A. B. (2010). Taking Self-Determination Seriously: The Centrality of Empowerment in Transformative Mediation. In. J. P. Folger, R. A. B. Bush & D. J. D. Noce (Eds.), *Transformative Mediation: A Sourcebook: Resources for Conflict Intervention Practitioners and Programs* (ss. 51-72). Dayton: Institute for the Study of Conflict Tranformation.

Bush, R. A. B. (2013). Mediation Skills and Client-Centered Lawyering: A New View of the Partnership. *Clinical Law Review,* 19, 429-488.

Bush, R. A. B. & Miller, P. F. (2020). Hiding in Plain Sight: Mediation, Client-Centered Practice, and the Value of Human Agency. *Ohio State Journal On Dispute Resolution,* 35(5), 591-644.

Bush, R. A. B. & Pope, S. G. (2002). Changing the Quality of Conflict Interaction: The Principles and Practice of Transformative Mediation. *Pepperdine Dispute Resolution Law Journal,* 3(1), 67-96.

Bush, R. A. B. & Pope, S. G. (2004). Transformative Mediation: Changing the Quality of Family Conflict Interaction. In. J. Folberg, A. L. Milne & P. Salem (Eds.), *Divorce and Family Mediation: Models, Techniques, and Applications* (ss. 53-71). New York: The Guilford Press.

Bush, R. A. B. & Folger, J. P. (2005). *The Promise of Mediation: The Transformative Approach to Conflict* (Revised Edition). San Francisco: John Wiley & Sons.

Bush, R. A. B. & Folger, J. P. (2010a). Transformative Mediation: Theoretical Foundations. In. J. P. Folger, R. A. B. Bush & D. J. D. Noce (Eds.), *Transformative Mediation: A Sourcebook: Resources for Conflict Intervention Practitioners and Programs* (ss. 15-30). Dayton: Institute for the Study of Conflict Tranformation.

Bush, R. A. B. & Folger, J. P. (2010b). Transformative Mediation: Core Practice. In. J. P. Folger, R. A. B. Bush & D. J. D. Noce (Eds.), *Transformative Mediation: A Sourcebook: Resources for Conflict Intervention Practitioners and Programs* (ss. 31-50). Dayton: Institute for the Study of Conflict Tranformation.

Bush, R. A. B. & Pope, S. G. (2002). Changing the Quality of Conflict Interaction: The Principles and Practice of Transformative Mediation. *Pepperdine Dispute Resolution Law Journal,* 3(1), 67-96.

Connell, M. (2010). Parenting Plan Evaluation Standards and Guidelines for Psychologists: Setting the Frame. *Behavioral Sciences & the Law,* 28(4), 492-510.

De Bruijn, S., Poortman, A. R. & Van Der Lippe, T. (2018). Do Parenting Plans Work? The Effect of Parenting Plans on Procedural, Family and Child Outcomes. *International Journal of Law, Policy and the Family,* 32(3), 394-411.

Folger, J. (2008). Harmony and Transformative Mediation Practice: Sustaining Ideological Differences in Purpose and Practice. *North Dakota Law Review,* 84, 823-860.

Jorgensen, E. O., Moen, J. K., Antes, J. R., Hudson, D. T. & Hendrikson, L. H. (2001). Microfocus in Mediation: The What and How of Transformative Opportunities. In. J. P. Folger & R. A. B. Bush (Eds.), *Designing Mediation: Approaches to Training and Practice within a Transformative Framework* (ss. 71-84). Institute for the Study of Conflict Tranformation.

Lamb, M. E. (2016). Critical Analysis of Research on Parenting Plans and Children's Well-Being. In L. Drozd, M. Saini & N. Olesen (Eds.), Parenting Plan Evaluations: Applied Research for the Family Court (ss. 170-202). Oxford University Press.

Moen, J. K., Hudson, D. T. Antes, J. R., Jorgensen, E. O. & Hendrikson, L. H. (2001). Identifying Opportunites for Empowerment and Recognition in Mediation. In. J. P. Folger & R. A. B. Bush (Eds.), *Designing Mediation: Approaches to Training and Practice within a Transformative Framework* (ss. 71-84). Institute for the Study of Conflict Tranformation.

Noce, D. J. D. (1999). Seeing Theory in Practice: An Analysis of Empathy in Mediation. *Negotiation Journal,* 15(3), 229-244.

Noce, D. J. D. (2001). Mediation as a Transformative Process: Insights on Structure and Movement. In. J. P. Folger & R. A. B. Bush (Eds.), *Designing Mediation: Approaches to Training and Practice within a Transformative Framework* (ss. 71-84). Institute for the Study of Conflict Tranformation.

Noce, D. J. D. (2010). Shifts, Fractures, and Supports: A Communication Perspective on Conflict Transformation. In. J. P. Folger, R. A. B. Bush & D. J. D. Noce (Eds.), *Transformative Mediation: A Sourcebook: Resources for Conflict Intervention Practitioners and Programs* (ss. 145-159). Dayton: Institute for the Study of Conflict Tranformation.

Noce, D. J. D., Bush, R. A. B. & Folger, J. P. (2002). Clarifying the Theoretical Underpinnings of Mediation: Implications for Practice and Policy. *Pepperdine Dispute Resolution Law Journal,* 3(1), 39-66.

Pope, S. G. (2001). Beginning the Mediation: Party Participation Promotes Empowerment and Recognition. In. J. P. Folger & R. A. B. Bush (Eds.), *Designing Mediation: Approaches to Training and Practice within a Transformative Framework* (ss. 85-95). Institute for the Study of Conflict Tranformation.

Pope, S. G. & Bush, R. A. B. (2000). Understanding Conflict and Human Capacity: The Role of Premises in Mediation Training. *Family and Conciliation Courts Review,* 38(1), 41-47.

Sanders, J. (2007). Age Appropriate Parenting Plans: Using Child Developmental Information. *American Journal of Family Law,* 21(3), 67-74.

Simon, D. (2010). Transformative Mediation for Divorce: Rising Above the Law and the Settlement. In. J. P. Folger, R. A. B. Bush & D. J. D. Noce (Eds.), *Transformative Mediation: A Sourcebook: Resources for Conflict Intervention Practitioners and Programs* (ss. 249-270). Dayton: Institute for the Study of Conflict Tranformation.

Türkiye İstatistik Kurumu. (2023 Şubat 24). *Evlenme ve Boşanma İstatistikleri-2020.* Erişim adresi: https://data.tuik.gov.tr.

KAYNAKÇA

Aassve, A., Betti, G., Mazzuco, S. & Mencarini, L. (2007). Marital Disruption and Economic Well-Being: A Comparative Analysis. *Journal of the Royal Statistical Society: Series A (Statistics in Society)*, 170(3), 781-799.

Akoğlu, Ö. A. & Küçükkaragöz, H. (2018). Boşanma Nedenleri ve Boşanma Sonrasında Karşılaşılan Güçlüklere İlişkin Bir Araştırma: İzmir İli Örneği. *Toplum ve Sosyal Hizmet*, 29(1), 153-172.

Alola, A. A., Arikewuyo, A. O., Akadiri, S. S. & Alola, M. I. (2020). The Role of Income and Gender Unemployment in Divorce Rate Among the OECD Countries. *Journal of Labor and Society*, 23(1), 75-86.

Amato, P. R. (2000). The Consequences of Divorce for Adults and Children. *Journal of Marriage and Family*, 62(4), 1269-1287.

Amato, P. R. & Cheadle, J. (2005). The Long Reach of Divorce: Divorce and Child Well-Being Across Three Generations. *Journal of Marriage and Family*, 67(1), 191-206.

Arpacı, F. & Tokyürek, Ş. (2012). Boşanmış Bireylerin Yeniden Evlilik Konusundaki Görüşlerinin İncelenmesi. *Akademik Bakış Dergisi*, 31, 1-15.

Atkinson, M. P., Greenstein, T. N. & Lang, M. M. (2005). For Women, Breadwinning Can Be Dangerous: Gendered Resource Theory and Wife Abuse. *Journal of Marriage and Family*, 67(5), 1137-1148

Babalis, T. (2014). The Effect of Divorce on School Performance and Behavior in Preschool Children in Greece: An Empirical Study of Teachers' Views. *Psychology*, 5(01), 20.

Bauer, P. & Riphahn, R. T. (2007). Heterogeneity in the Intergenerational Transmission of Educational Attainment: Evidence from Switzerland on Natives and Second-Generation Immigrants. *Journal of Population Economics*, 20, 121-148.

Bayaz-Öztürk, G. (2022). Parental Breakup and Children's Outcomes in the United States. *Family Relations*, 71(4), 1802-1816.

Beck, A. N., Cooper, C. E., McLanahan, S. & Brooks-Gunn, J. (2010). Partnership Transitions and Maternal Parenting. *Journal of Marriage and Family*, 72(2), 219-233.

Becker, G. S. (1973). A Theory of Marriage: Part I. *Journal of Political Economy*, 81(4), 813-846.

Becker, G. S. (1991). *A Treatise on the Family: Enlarged Edition*. Harvard University Press.

Belzil, C. & Hansen, J. (2003). Structural Estimates of the Intergenerational Education Correlation. *Journal of Applied Econometrics*, 18(6), 679-696.

Bernardi, F. (2012). Unequal Transitions: Selection Bias and the Compensatory Effect of Social Background in Educational Careers. *Research in Social Stratification and Mobility*, 30(2), 159-174.

Bernardi, F. & Radl, J. (2014). The Long-Term Consequences of Parental Divorce for Children's Educational Attainment. *Demographic Research*, 30, 1653-1680.

Bertrand, M., Kamenica, E. & Pan, J. (2015). Gender Identity and Relative Income Within Households. *The Quarterly Journal of Economics*, 130(2), 571-614.

Biblarz, T. J. & Raftery, A. E. (1993). The Effects of Family Disruption on Social Mobility. *American Sociological Review*, 97-109.

Black, S. E., Devereux, P. J. & Salvanes, K. G. (2005). Why the Apple Doesn't Fall Far: Understanding Intergenerational Transmission of Human Capital. *American Economic Review*, 95(1), 437-449.

Bloome, D. (2017). Childhood Family Structure and Intergenerational Income Mobility in the United States. *Demography,* 54(2), 541-569.

Bonnet, C., Garbinti, B. & Solaz, A. (2021). The Flip Side of Marital Specialization: The Gendered Effect of Divorce on Living Standards and Labor Supply. *Journal of Population Economics*, 34, 515-573.

Booth, A., Johnson, D. R., White, L. & Edwards, J. N. (1984). Women, Outside Employment, and Marital Instability. *American Journal of Sociology,* 90(3), 567-583.

Borjas, G. J. (2020). *Labor Economics*. Boston: McGraw-Hill/Irwin.

Brassiolo, P. (2016). Domestic Violence and Divorce Law: When Divorce Threats Become Credible. *Journal of Labor Economics*, 34(2), 443-477.

Brown, L. & Iyengar, S. (2008). Parenting Styles: The Impact on Student Achievement. *Marriage & Family Review*, 43(1-2), 14-38.

Can, Y. & Aksu, N. B. (2016). Boşanma Sürecinde ve Sonrasında Kadın. *Electronic Journal of Social Sciences*, 15(58).

Cavapozzi, D., Fiore, S. & Pasini, G. (2020). Divorce and Well-Being. Disentangling the Role of Stress and Socio Economic Status. *The Journal of the Economics of Ageing*, 16, 100212.

Couch, K. A. & Lillard, D. R. (1997). Divorce, Educational Attainment, and the Earnings Mobility of Sons. *Journal of Family and Economic Issues*, 18, 231-245.

Daouli, J., Demoussis, M. & Giannakopoulos, N. (2010). Mothers, Fathers and Daughters: Intergenerational Transmission of Education in Greece. *Economics of Education Review*, 29(1), 83-93.

De Mesquita, S. P. & De Farias Souza, W. P. S. (2018). Child Labor and Family Structure: The Role of Divorce. *International Journal of Social Economics*, 45(10), 1453-1468.

Dewilde, C. & Uunk, W. (2008). Remarriage as a Way to Overcome the Financial Consequences of Divorce - A Test of the Economic Need Hypothesis for European Women. *European Sociological Review*, 24(3), 393-407.

Duncan, G. J. & Hoffman, S. D. (1985). A Reconsideration of the Economic Consequences of Marital Dissolution. *Demography*, 22(4), 485-497.

Eurostat (n.d.). *Divorce Indicators.*

Gender Wage Gap is 15.6% in Turkey, according to the joint study by ILO Turkey Office and TURKSTAT. (5 Ekim 2020). *ILO.*

Gershoff, E. T., Aber, J. L., Raver, C. C. & Lennon, M. C. (2007). Income Is Not Enough: Incorporating Material Hardship Into Models of Income Associations With Parenting and Child Development. *Child Development,* 78(1), 70-95.

González-Val, R. & Marcén, M. (2018). Unemployment, Marriage and Divorce. *Applied Economics,* 50(13), 1495-1508.

Guetto, R., Bernardi, F. & Zanasi, F. (2022). Parental Education, Divorce, and Children's Educational Attainment. *Demographic Research*, 46, 65-96.

Harkness, S. (2022). The Accumulation of Economic Disadvantage: The Influence of Childbirth and Divorce on the Income and Poverty Risk of Single Mothers. *Demography*, 59(4), 1377-1402.

Holden, K. C. & Smock, P. J. (1991). The Economic Costs of Marital Dissolution: Why Do Women Bear a Disproportionate Cost? *Annual Review of Sociology,* 17(1), 51-78.

Jalovaara, M. (2003). The Joint Effects of Marriage Partners' Socioeconomic Positions on the Risk of Divorce. *Demography*, 40(1), 67-81.

Jansen, M., Mortelmans, D. & Snoeckx, L. (2009). Repartnering and (Re) Employment: Strategies to Cope With the Economic Consequences of Partnership Dissolution. *Journal of Marriage and Family*, 71(5), 1271-1293.

Kalmijn, M. (2015). How Childhood Circumstances Moderate the Long-Term Impact of Divorce on Father-Child Relationships. *Journal of Marriage and Family*, 77(4), 921-938.

Kalmijn, M. (2017). The Ambiguous Link Between Marriage and Health: A Dynamic Reanalysis of Loss and Gain Effects. *Social Forces*, 95(4), 1607-1636.

Kalmijn, M. & Monden, C. W. (2006). Are the Negative Effects of Divorce on Well-Being Dependent on Marital Quality? *Journal of Marriage and Family*, 68(5), 1197-1213.

Kalmijn, M., De Graaf, P. M. & Poortman, A. R. (2004). Interactions Between Cultural and Economic Determinants of Divorce in the Netherlands. *Journal of Marriage and Family*, 66(1), 75-89.

Kharisma, B., Wardhana, A., Hasanah, A., Remi, S. S. & Nurhanifa, S. (2022). Does the Household Structure Create Child Labor? The Case in Indonesia. *Bulletin of Geography. Socio-economic Series*, (58), 169-182.

Kucur, F. & Kelebek, Ö. (2021). Boşanmış Kadınların Boşanma Aşaması, Süreci ve Sonrasında Yaşadıkları Zorluklar: Esenler SHM Örneği. In. *Journal of Social Policy Conferences,* No. 80 (ss. 231-266). İstanbul Üniversitesi.

Lei, Z. & Lundberg, S. (2020). Vulnerable Boys: Short-Term and Long-Term Gender Differences in the Impacts of Adolescent Disadvantage. *Journal of Economic Behavior & Organization*, 178, 424-448.

Leopold, T. (2018). Gender Differences in the Consequences of Divorce: A Study of Multiple Outcomes. *Demography*, 55(3), 769-797.

Leopold, T. & Kalmijn, M. (2016). Is Divorce More Painful When Couples Have Children? Evidence From Long-Term Panel Data on Multiple Domains of Well-Being. *Demography*, 53(6), 1717-1742.

Lopoo, L. M. & DeLeire, T. (2014). Family Structure and the Economic Wellbeing of Children in Youth and Adulthood. *Social Science Research*, 43, 30-44.

Martin, M. A. (2012). Family Structure and the Intergenerational Transmission of Educational Advantage. *Social Science Research*, 41(1), 33-47.

McLanahan, S., Tach, L. & Schneider, D. (2013). The Causal Effects of Father Absence. *Annual Review of Sociology*, 39, 399-427.

MEB (2022). *Millî Eğitim İstatistikleri Örgün Eğitim 2021/2022*.

Moehling, C. M. (2004). Family Structure, School Attendance, and Child Labor in the American South in 1900 and 1910. *Explorations in Economic History*, 41(1), 73-100.

OECD (2023a). *Labour Force Istatistics Indicators.*

OECD (2023b). *Gender Wage Gap (Indicator).*

OECD (2023c). *Time Use.*

Page, M. E. & Stevens, A. H. (2004). The Economic Consequences of Absent Parents. *Journal of Human Resources*, 39(1), 80-107.

Poortman, A. R. (2000). Sex Differences in the Economic Consequences of Separation: A Panel Study of the Netherlands. *European Sociological Review*, 16(4), 367-383.

Poortman, A. R. & Kalmijn, M. (2002). Women's Labour Market Position and Divorce in the Netherlands: Evaluating Economic Interpretations of the Work Effect. *Euro-*

pean Journal of Population/Revue Europeenne de Demographie, 18, 175-202.
Potter, D. (2010). Psychosocial Well-Being and the Relationship Between Divorce and Children's Academic Achievement. *Journal of Marriage and Family*, 72(4), 933-946.
Ross, C. E. & Mirowsky, J. (1999). Parental Divorce, Life-Course Disruption, and Adult Depression. *Journal of Marriage and the Family*, 1034-1045.
Sayer, L. C. & Bianchi, S. M. (2000). Women's Economic Independence and the Probability of Divorce: A Review and Reexamination. *Journal of Family Issues,* 21(7), 906-943.
Simon, R. W. (2002). Revisiting the Relationships Among Gender, Marital Status, and Mental Health. *American Journal of Sociology*, 107(4), 1065-1096.
Soygan, H. & Gedik, E. (2019). Kocasız Yaşam: Yozgat'ta Boşanmış Kadınların Deneyimleri. *Electronic Turkish Studies*, 14(7).
Strohschein, L. (2005). Parental Divorce and Child Mental Health Trajectories. *Journal of Marriage and Family*, 67(5), 1286-1300.
Türkiye İstatistik Kurumu. (2023a). *Evlenme ve Boşanma İstatistikleri, 2022*.
Türkiye İstatistik Kurumu. (2023b). *İstatistiklerle Aile, 2022*.
Türkiye İstatistik Kurumu. (2023c). *Velayete Verilen Çocuk Sayısı ile Annenin ve Babanın Velayetine Verilen Çocuk Oranı, 2010-2022.*
Van Winkle, Z. & Leopold, T. (2021). Family Size and Economic Wellbeing Following Divorce: The United States in Comparative Perspective. *Social Science Research*, 96, 102541.
Webbink, E., Smits, J. & de Jong, E. (2013). Household and Context Determinants of Child Labor in 221 Districts of 18 Developing Countries. *Social Indicators Research*, 110, 819-836.
Weiss, Y. (1997). The Formation and Dissolution of Families: Why Marry? Who Marries Whom? And What Happens upon Divorce. *Handbook of Population and Family Economics*, 1, 81-123.
Williams, K. & Dunne-Bryant, A. (2006). Divorce and Adult Psychological Well-Being: Clarifying the Role of Gender and Child Age. *Journal of Marriage and Family*, 68(5), 1178-1196.

KAYNAKÇA

Adak, N. & Elmas, Ç. (2022). Türkiye'de Değişen Kentsel Aile ve Evlilik Eğilimleri. In. G. Kaya & A. Şeker (Eds.), *Dert Yükü Mekanlar-Kentlerin Sosyal Sorunları* (ss. 281-306) içinde. Nika Yayınevi.

Afyonoğlu, M. F., Bayyar, A. B., Kesen, N. F. & Morgül, B. (2021). Tek Ebeveyn Kadınların Sorunlarının Sosyal Hizmet Perspektifinden Değerlendirilmesi. *Türkiye Sosyal Hizmet Araştırmaları Dergisi*, 5(2), 85-107.

Aksan, G. (2019). Evlilik ve Ayrılma: Ailenin Kurulması ve Sona Ermesi. In M. Aydın (Ed.), *Sistematik Aile Sosyolojisi* (ss. 145-166). Çizgi Kitabevi.

Altay, A. & Özdemir, E. A. (2021). İnsani Gelişme Düzeyi ve Kadınların Sosyoekonomik Statüsü: Ülke Grupları Arası Bir Değerlendirme. In. A. Altay & E. A. Özdemir (Eds.), *Türkiye'de ve Dünyada Kadın Araştırmaları* (ss. 129-147). Efil Yayınevi.

Amman, T. M. (2021). Türkiye'de Ailenin Kırılganlaşması: Boşanma Süreci ve Nedenleri. In. Ö. Özdemir & H. Terzioğlu (Eds.), *Tarihten Günümüze Boşanma* (ss. 17-30). Gökkubbe Yayınları.

Arıcan, B. (2019). *Tek Ebeveynli Kadınların Sosyal Psikolojik Sorunları ve Bu Sorunlarla Baş Etme Yöntemleri* (Tez No. 541367) [Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Sabahattin Zaim Üniversitesi]. Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi.

Bilton, T. vd., (2009). *Sosyoloji.* K. İnal vd. (Çev.), Siyasal Kitabevi.

Collange, C. (1997). *Boşanma Salgını.* S. Akten (Çev.), Doruk Yayınları.

Connell, R. W. (1998). *Toplumsal Cinsiyet ve İktidar-Toplım, Kişi ve Cinsel Politika.* C. Soydemir (Çev.), Ayrıntı Yayınları.

Çavlin, A. (2014). Türkiye'de Boşanma. In. M. Turğut & S. Feyzioğlu (Eds.), T*ürkiye Aile Yapısı Araştırması: Tespitler, Öneriler* (ss. 196-207). Aile ve Toplum Hizmetleri Genel Müdürlüğü Yayınları.

Demir, S. & Çelebi, Ş. (2017). *Tek Ebeveynli Ailelerin Sorunları: Nitel Bir Araştırma.* Yalova Sosyal Bilimler Dergisi, 7(13), 111-128.

Demirel, Y. (2021). Tek Başına Çocuk Yetiştiren Annelerin Sorunları ve Çözüm Yolları. *Journal of Social, Humanities and Administrative Sciences, 7*(39), 718-726.

Feyzioğlu, S. & Kuşçuoğlu, C. (2011). Tek Ebeveynli Aileler. *Sosyal Politika Çalışmaları Dergisi,* 26(26), 97-110.

Gerstel, N. R. (2008). Boşanma. In. W. Outhwaite (Eds.) & M. Pekdemir (Çev.), *Modern Toplumsal Düşünce Sözlüğü* (ss. 105-107). İletişim Yayınları.

Goody, J. (2004). *Avrupa'da Aile.* S. Arısoy (Çev.), Literatür Yayınları.

Güngör, A. (2023). Tek Ebeveynli Aileler: Sosyal Psikolojik Bir Değerlendirme. *Sosyal Politika Çalışmaları Dergisi*, 23(58), 129-155.

Korkut, Y. (2003). Bir Geçiş Krizi Olarak Boşanma. *Psikoloji Çalışmaları,* 23, 99-112.

Macionis, J. J. (2022). *Sosyoloji.* V. Akan (Çev.), Nobel Akademi Yayıncılık.

Marshall, G. (1999). *Sosyoloji Sözlüğü.* O. Akınhay & D. Kömürcü (Çev.), Bilim ve Sanat Yayınları.

Sancaklı, D. (2014). *Boşanmış Annelerin ve Çocuklarının Boşanma Sürecine İlişkin Yaşantıları* (Tez No. 370349) [Yüksek Lisans Tezi, Maltepe Üniversitesi]. Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi.

Sayın, Ö. (2020). *Aile Sosyolojisi.* Doğu-Batı Yayınları.

OECD (2011). *Doing Beter for Families*, OECD Publishing.

Portakal, H. (1997). *Boşanma ve Kadın.* Cem Yayınevi.

T.C. Başbakanlık Aile ve Sosyal Araştırmalar Genel Müdürlüğü. (2011). *Tek Ebeveynli Aileler.*

T.C. Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı. (2011). *Türkiye'de Aile Yapısı Araştırması.*

Türkiye İstatistik Kurumu. (2019). *Evlenme ve Boşanma İstatistikleri.* https://data.tuik.gov.tr/Bulten/Index?p=Evlenme-ve-Bosanma-Istatistikleri-2019-33708, (Erişim Tarihi: 26 Şubat 2020).

Türkiye İstatistik Kurumu. (2020). *Evlenme ve Boşanma İstatistikleri.* https://data.tuik.gov.tr/Bulten/Index?p=Evlenme-ve-Bosanma-Istatistikleri-2020-37211, (Erişim Tarihi: 25 Şubat 2021).

Türkiye İstatistik Kurumu. (2021). *Evlenme ve Boşanma İstatistikleri.* https://data.tuik.gov.tr/Bulten/Index?p=Evlenme-ve-Bosanma-Istatistikleri-2021-45568. (Erişim Tarihi: 25 Şubat 2022).

Türkiye İstatistik Kurumu. (2022). *Evlenme ve Boşanma İstatistikleri.* https://data.tuik.gov.tr/Bulten/Index?p=Evlenme-ve-Bosanma-Istatistikleri-2022-49437, (Erişim Tarihi: 24 Şubat 2023).

Türkiye İstatistik Kurumu. (2021). *Türkiye Aile Yapısı Araştırması,* https://data.tuik.gov.tr/Bulten/Index?p=Turkiye-Aile-Yapisi-Arastirmasi-2021-45813, (Erişim Tarihi: 1 Nisan 2022).

UN Desa (2018). https://www.un.org/development/desa/en/news/population/2018-revision-of-world-urbanization-prospects.html.

Ünal, N. (2014). *Tek Ebeveyn Annelere Yönelik Sosyal Politikalar: Farklı Ülke Örnekleri* [Uzmanlık Tezi]. T.C. Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı Kadının Statüsü Genel Müdürlüğü.

, T.C. Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı Kadının Statüsü Genel Müdürlüğü-Nisan 2014.

Yusufoğlu, Ö. Ş. & Kızmaz, Z. (2016). Parçalanmış Ailelerde Yoksulluk ve Sosyal Dışlanma: Elazığ Örneği. *Social Sciences (NWSASOS)*, 11(1), 27-40.

KAYNAKÇA

Adalet Bakanlığı Adli Sicil ve İstatistikler Genel Müdürlüğü (2023). *Adli İstatistikler 2021.* https://adlisicil.adalet.gov.tr/Resimler/SayfaDokuman/31052022141642021H%C4%B0ZMETE%C3%96ZELK%C4%B0TAP.pdf. Erişim tarihi: 30.08.2023.

Akıntürk, T. (2003). *Türk Medeni Hukuku, Yeni Medeni Kanun'a Uyarlanmış Aile Hukuku*. Cilt 2. (7. Baskı). Beta Yayınları.

Başaran, İ. (1982). *Eğitim Psikolojisi, Modern Eğitimin Psikolojik Temelleri*. Emel Matbaacılık.

Benedek, E. P. & Brown, C. B. (1997). *Boşanma ve Çocuğunuz*. S. Katlan (Çev.), HYB Yayıncılık.

Bilici, A. (2014). Boşanma Sürecinin Çocuklar Üzerindeki Psiko-Sosyal Etkileri. *Cumhuriyet Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*, 18(2), 79-110.

Bulut, I. (1993). *Ruh Hastalığının Aile İşlevlerine Etkisi.* Başbakanlık Kadın ve Sosyal Hizmetler Müsteşarlığı Yayınları.

Çocuk Koruma Kanunu. (2005, 15 Temmuz). https://www.mevzuat.gov.tr/mevzuatmetin/1.5.5395.pdf.

Doğan, T. & Şahin, R. (2021). Ailede Boşanma: Çocuk ve Ergenlerin Boşanma Sonrası Yaşama Uyumu. In. Ö. Erdur-Baker & Doğan, T. (Eds.), *Kriz Danışmanlığı* (ss. 261-296). Pegem Akademi.

Duyan, V. (2014). *Sosyal Hizmete Giriş*. AUZEF Yayınları.

Erkut, Z., Balcı, S. & Yıldız, S. (2017). Tarihsel Süreç İçinde Çocuk. *Çocuk ve Medeniyet*, *2*(3), 17-28.

Fazlıoğlu, Z. (2007). Çocuk Hakları Sözleşmesinde Yer Alan "Çocuk Hakları" Konusunda Öğretmenlerin ve Yöneticilerin Bilinç Düzeyleri. *Yeditepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 11-34.

Foxman P. (2004). *The Worried Child Recognizing Anxiefy in Children and Helping Them Heal*. Hunter House Inc.

Gibbons, H. J. (1986). *Children's Mental Health Probems and Services, Congress of The U.S.*, Office of Tecnology Assessment, Naine Publishing.

Gürsoy, M. (2009). Öğrencilerde Şiddet Eğilimi ve Şiddete Yönelik Öğretmen Algıları. *KKTC Milli Eğitim Dergisi*, 3,13-30.

İlgar, Ş. & Yavuzer, H. (2011). *Evlilik Birlikteliğinin Bozulması-Boşanma, Evlilik Okulu*. Remzi Kitabevi.

İmamoğlu, A. & Ferah, N. (2019). Boşanma Sürecinde Ruh Sağlığı ve Din. *Uludağ Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*, 28(2), 497-530.

Karakaya, Ş. (2018). *Boşanmanın Çocukların Benlik Saygısı ve Sosyal Sorun Çözme Becerilerine Etkisi: Denizli Örneğinde Karşılaştırmalı Bir Çalışma* (Tez No. 508348) [Yüksek Lisans Tezi, Hacettepe Üniversitesi]. Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi.

Karakuş, S. (2003). *Anne-Babası Boşanmış ve Boşanmamış Çocukların Depresyon Düzeylerinin İncelenmesi ve Okul Başarısına Yansıması.* (Tez No. 128156) [Yüksek Lisans Tezi, Dokuz Eylül Üniversitesi]. Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi.

Karataş Z. (2020). Çocuklar. In. M. Serdar (Eds.), *Dezavantajlı Gruplar ve Sosyal Hizmet* (ss.71-111). Grafiker Yayınları.

Koç, İ. & Saraç M. (2018). *Türkiye'de İlk Evlilik Yaşının ve Evliliğe İlişkin Pratiklerin Değişimi ve Boşanma ile İlişkisi (2006-2016).* Türkiye Aile Yapısı İleri İstatistik Analizi, 141.

Koçak, O., Demirel, R. & Kırlıoğlu, M. (2019). Çocukların Boşanmaya ve Ebeveynlerine İlişkin Algıları. *Sosyal Politika Çalışmaları Dergisi*, 19(45), 857-892.

Köroğlu, T. (2013). *Üniversite Gençliğinin Evlilik, Aile ve Boşanma Konusundaki Düşünce ve Görüşleri Üzerine Sosyolojik Bir Araştırma: Karabük Üniversitesi Örneği* (Tez No. 356367) [Yüksek Lisans Tezi, Karabük Üniversitesi]. Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi.

MEB (2017). *Boşanma ve Çocuk Üzerindeki Etkileri.* https://sarikayamumtazgozanram.meb.k12.tr/meb_iys_dosyalar/66/06/965482/dosyalar/2017_10/10113932_BoYanmanYn_Yocuk_Yzerindeki_etkileri.pdf?CHK=426bda0f037b1f56adb5e1237764c468. Erişim tarihi: 2.08.2023.

Öktem, D. (2012). Türkiye'deki Çocuk Adalet Sisteminin Yönetimi ve Yaş Ayrımcılığına İlişkin Paradigmanın İncelenmesi. *Türkiye'de Çocuk Adalet Sisteminin Yönetimi, İHOP. Uluslararası Çocuk Merkezi Yayınları*, 5.

Özen, Ş. D. (1999). Eşler Arası Çatışma ve Boşanmanın Çocuklar Üzerindeki Etkileri 1: Davranış ve Tutum Problemleri. *Çocuk ve Gençlik Ruh Sağlığı Dergisi,* 6(1), 19-29.

Özkan, P. Y. & Kılıç, E. (2013). Ailenin Psiko-Sosyal Destek İhtiyacını Karşılamada Yeni Bir Model Önerisi: Aile Sağlığı Merkezlerinde Aile Psiko-Sosyal Destek Birimi. *Sosyal Politika Çalışmaları Dergisi*, 7 (30), 25-44.

Öztürk, S. (2006). *Anne Babası Boşanmış 9-13 Yaşları Arasındaki Çocuklar ile Aynı Yaş Grubundaki Anne Babası Boşanmamış Çocukların Benlik Saygısı ve Kaygı Düzeyleri İlişkisi* (Tez No. 190504) [Yüksek Lisans Tezi, Dokuz Eylül Üniversitesi]. Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi.

Polat, O. & Güldoğan, E. (2015). Uzman Görüşünün Boşanma Davalarında Velayetin Saptanmasındaki Önemi. *Türkiye Barolar Birliği Dergisi*, 118, 243-254.

Şeker, A. (2012). *Sosyal Hizmete Giriş.* AÖF Yayınları.

Şen, B. (2015). *Boşanma Arabuluculuğu.* Nobel Yayınları.

Şirvanlı, D. (1999). Eşler Arası Çatışma ve Boşanmanın Çocuklar Üzerindeki Davranış ve Uyum Problemleri. *Çocuk ve Gençlik Ruh Sağlığı Dergisi*, 6(1), 19-29.

Tarhan, N. (2010). *Son Sığınak Aile*. Nesil Yayınları.

Türk Ceza Kanunu. (2004, 12 Ekim). https://www.mevzuat.gov.tr/mevzuat metin/1.5.5237.pdf.

Türk Dil Kurumu. (2023). *Boşanma*. https://sozluk.gov.tr/ Erişim tarihi: 30.07.2023.

Türkarslan, N. (2007). Boşanmanın Çocuklar Üzerine Olumsuz Etkileri ve Bunlarla Başetme Yolları. *Sosyal Politika Çalışmaları Dergisi*, 11(11), 99-108.

Türkiye İstatistik Kurumu. (2022). *Evlenme ve Boşanma İstatistikleri.* https://data.tuik.gov.tr/Bulten/Index?p=Evlenme-ve-Bo%C5%9Fanma-%C4%B0statistikleri-202249437&dil=1#:~:text=Bin%20n%C3%BCfus%20ba%C5%9F%C4%B1na%20d%C3%BC%C5%9Fen%20evlenme,binde%206%2C76%20olarak%20ger%C3%A7ekle%C5%9Fti.&text=Bo%C5%9Fanan%20%C3%A7iftlerin%20say%C4%B1s%C4%B1%202021%20y%C4%B1l%C4%B1nda,binde%202%2C13%20olarak%20ger%C3%A7ekle%C5%9Fti. Erişim tarihi: 30.07.2023.

Türkiye İstatistik Kurumu. (2022). *İstatistiklerle Çocuk.* https://data.tuik.gov.tr/ Bulten/Index?p=Istatistiklerle-Cocuk-2022-49674 Erişim tarihi: 28.07.2023.

Türkiye İstatistik Kurumu. (2023). *Dünya Nüfus Günü.* https://data.tuik.gov.tr /Bulten/Index?p=Dunya-Nufus-Gunu-2023-49688#:~:text=T%C3%BCrkiye%2C%2085%20milyon%20279%20bin,1%2C1'ini%20olu%C5%9Fturdu.&text=Y%C4%B1l%20ortas%C4%B1%20n%C3%BCfuslard%C4%B1r Erişim tarihi: 28.07.2023.

UNICEF. (1998). *Çocuk Haklarına Dair Sözleşme Uygulama El Kitabı*. Ajans Türk Basın ve Basım A.Ş.

UNICEF. (2017). Birleşmiş Milletler Çocuk Haklarına Dair Sözleşme ve İhtiyari Protokoller. *Usul Kararları ile Çocuk Hakları Komitesi Genel Yorumları*, 1-29.

Wallinga, C. & Skeen, P. (1988). Physical, Language, and Social- Emotional Development. In. D. Ratcliff (Eds.), H*andbook of Preschool Religious Education* (ss. 30-58). Religious Education Press.

Whirter, J Mc. & Voltan-Acar, N. (2005). *Çocukla İletişim.* MEB Yayınları.

Williams, J. W. & Stith, M. (1974). *Middle Childhood Behavior and Development.* Macmillan Publishing Co.

Yeğin, D. (2022). Türk Hukukunda Boşanma Sebeplerinin İncelenmesi. *TBB Dergisi*, (161).

KAYNAKÇA

American Academy of Child and Adolescent Psychiatry-AACAP (1997). Practice Parameters for the Forensic Evaluation of Children and Adolescents Who May Have Been Physically or Sexually Abused. *Journal of American Academy Child and Adolescent Psychiatry*, 36, 423-442.

Austin, J. R. B. (2006). PAS as a Child Against Self. In. R. A. Gardner, S. R. Sauber & D. Lorandos (Eds.), *The International Handbook of Parental Alienation Syndrome* (ss. 56-64). Charles C Thomas Publisher.

Avieli, H. & Levy, I. (2023). I Feel Erased: A Qualitative Analysis of Grandparent Experiences of Parental Alienation. *Family Relations*, 72, 976-992.

Baker, A. J. L. (2007). Knowledge and Attitudes About the Parental Alienation Syndrome: A Survey of Custody Evaluators. *American Journal of Family Therapy, 35*(1), 1-19.

Baker, A. J. L. & Darnall, D. (2006). Behaviors and Strategies Employed in Parental Alienation. *Journal of Divorce ve Remarriage,* 45(1/2), 97-124.

Baker A. J. L. & Darnall D. C. (2007). A Construct Study of the Eight Symptoms of Severe Parental Alienation Syndrome: A Survey of Parental Experiences. *Journal of Divorce & Remarriage,* (1-2), 55-75.

Benedek, E. P. & Brown, C. F. (1997). *Boşanma ve Çocuğunuz*. S. Katlan (Çev.). HYB Publishers.

Blydenburgh-Pruett, M. (2020). *Long-Term Effects of Divorce: Divorce, Parental Alienation, Anxiety and Depression* [Doktora Tezi, The Chicago School of Professional Psychology].

Bond, R. (2008). The Lingering Debate Over the Parental Alienation Syndrome Phenomenon. *Journal of Child Custody: Research, Issues, and Practices,* 4(1-2), 37-54.

Brody, B. (2006). The Misdiagnosis of PAS. In. R. A. Gardner, S. R. Sauber & D. Lorandos (Eds.), *The International Handbook of Parental Alienation Syndrome* (ss. 209-227). Charles C Thomas Publisher.

Ceylan Dolanbay, S. (2022). *Boşanma Sonrası Yaşam Deneyimleri: Ebeveyne Yabancılaşmaya İlişkin Nitel Bir Araştırma* (Tez No. 707039) [Yüksek Lisans Tezi, Hacettepe Üniversitesi].

Cüceloğlu, D. (2018). *İnsan ve Davranışı*. Remzi Kitabevi.

Darnall, D. (1998). *Divorce Casualties: Protecting Your Children From Parental Alienation*. Taylor Trade Publishing.

Eivind Meland, E., Furuholmen, D. & Jahanlu, D. (2023). Parental Alienation: A Valid Experience? *Scandinavian Journal of Public Health,* 1-9.

EUROSTAT (2023). *Evlilik ve Boşanma İstatistikleri.* Erişim tarihi: 12.07.2023. https://ec.europa.eu/eurostat/data/database.

Evans, M. (2023). *Clinical Social Workers' Perceptions and Experiences of Parental Alienation* [Doctoral Thesis, Walden University]. Erişim Adresi: https://scholarworks.waldenu.edu/cgi/viewcontent.cgi?article=12785&context=dissertations

Fares, R., Najem, R., Hallit, S., *vd.* (2023). Parental Alienation in Lebanon: A Case Report. *J Med Case Reports*, 17, 164.

Gardner, R. A. (1992). *The Parental Alienation Syndrome : A guide for Mental Health and Legal Professionals*. Creative Therapeutics.

Gardner, R. A. (2001). Should Courts Order PAS Children to Visit/Reside with the Alienated Parent? A Follow-up Study. *American Journal of Forensic Psychology,* 19, 61-106.

Gardner, R. A. (2006). *The International Handbook of Parental Alienation Syndrome.* Charles C Thomas Publisher.

Gibson, J. D. (2021). *Phenomenological Study of Fathers' Parental Alienation Experiences* [Doctoral Thesis, Walden University]. Erişim Adresi: https://scholarworks.waldenu.edu/dissertations/10795/

İreland Department of Justice (2020). *Parental Alienation: A Review of Understandings, Assessments, and Interventions.* https://www.gov.ie/en/publication/5c5c5-parental-alienation/

Jaffe, P. G., Ashbourne, D. & Mamo, A. A. (2010). Early Identification and Prevention of Parent-Child Alienation: A Framework to Balancing Risks and Benefits of Intervention. *Family Court Review,* 34, 136-152.

Jaffe, A. M., Thakkar, M. J. & Piron, P. (2017). Denial of Ambivalence as a Hallmark of Parental Alienation. *Cogent Psychology,* 4(1).

Johnston, J. R., Walters, M. G. & Olesen, N. W. (2005). Is It Alienating Parenting, Role Reversal or Child Abuse? A Study of Children's Rejection of a Parent in Child Custody Disputes. *Journal of Emotional Abuse,* 5(4), 191-218.

Johnston, J. R. & Sullivan, M. J. (2020). Parental Alienation: In Search of Common Ground for a More Differentiated Theory. *Family Court Review,* 58(2), 270-92.

Kirchesch, S. A. & Sani, A. I. (2023). Forensic Psychological Assessment of Parental Alienation: The Jurist's View. *Psicologia: Teoria E Pesquisa*, *39*(spe), e39nspe03.

Koçyıldırım, G. (2010). *Sosyal Hizmet Bakış Açısıyla Çocuk Teslimine ve Çocukla Kişisel İlişki Kurulmasına Dair İlamların İcrası Uygulamaları* (Tez No. 265214) [Yüksek Lisans Tezi, Hacettepe Üniversitesi]. Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi.

Lengua, L. S. A. (2000). The Additive and Interactive Effects of Parenting and Temperament in Predicting Adjustment Problems of Children of Divorce. *Journal of Clinical Child Psychology,* 29, 232-244.

Pruett, M. K., Johnston, J. R., *vd.* (2023). The Use of Parental Alienation Constructs by Family Justice System Professionals: A survey of Belief Systems and Practise Implications. *Family Court,* 61, 372-394.

Michaud, A. (2020). *The Coping Behaviors of Adult Children After Treatment for Parental Alienation* [Doctoral Thesis, Walden University]. Erişim Adresi: https://scholarworks.waldenu.edu/dissertations/8629/

Miralles, P., Godoy, C. & Hidalgo, M. D. (2023). Long-Term Emotional Consequences of Parental Alienation Exposure in Children of Divorced Parents: A Systematic Review. *Curr Psychol*, 42, 12055-12069.

O'Donohue, W., Benuto, L. T. & Bennett, N. (2016). Examining the Validity of Parental Alienation Syndrome. *Journal of Child Custody: Research, Issues, and Practises,* 13(2-3), 113-25.

Parkinson, L. (2018). *Aile Arabuluculuğu*. Adalet Bakanlığı Basımevi.

Sauber, S. R. (2006). PAS as Family Tragedy; Roles of Family Members. In. R. A. Gardner, S. R. Sauber & D. Lorandos (Eds.), *The International Handbook of Parental Alienation Syndrome* (ss. 12-32). Charles C Thomas Publisher.

Satir, V. (2001). *İnsan Yaratmak.* S. Yeniçeri (Çev.), Beyaz Yayınları.

Sheehy, E. & Boyd, S. B. (2020). Penalizing Women's Fear: Intimate Partner Violence and Parental Alienation in Canadian Child Custody Cases. *Journal of Social Welfare and Family Law, 42*(1), 80-91.

Siracusano, A., Barone, Y., Lisi, G. & Niolu, C. (2015). Parental Alienation Syndrome or Alienating Parental Relational Behaviour Disorder: A Critical Overview. *Journal of Psychopathology, 21*(3), 231-8.

Summers, D. M. & Summers, C. C. (2006). Unadulterated Arrogance: Autopsy of the Narcissistic Parental alienator. *American Journal of Family Therapy, 34*(5), 399-428.

Şen, B. (2013). *Boşanma Süreci ve Arabuluculuğu* (Tez No. 339034) [Doktora Tezi, Hacettepe Üniversitesi]. Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi.

Şen, B. (2015). *Boşanma Arabuluculuğu*. Nobel Akademik Yayınevi.

Thayer, S. E. & Zimmerman, J. (2003). *Ayrılanlar İçin Çocuk Bakımı.* Ü. Türkoğulları (Çev.), Arkadaş Yayınevi.

Torun, F. (2011). Bir Olgu Üzerinden Ebeveyne Yabancılaşma Sendromu. *Anadolu Psikiyatri Dergisi*, 12, 167-168.

Torun, F. (2016). *Ebeveyne Yabancılaşma Sendromu*. Psikonet Yayınevi.

Torun, F., Dilek, T. S. & Matthewson, M. (2022). Parental Alienation: Targeted Parent Experience in Turkey. *The American Journal of Family Therapy*, 50(2), 195-204. DOI: 10.1080/01926187.2021.1895903.

Turgut, S. İ. (2021). *Boşanmış Ailelerin 13-17 Yaş Grubu Çocuklarında Ebeveyne Yabancılaşma Sendromunun Depresyon Düzeyine Etkisinin İncelenmesi* (Tez No. 703512) [Yüksek Lisans Tezi, Hacettepe Üniversitesi]. Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi.

TÜİK (2023). *Evlilik ve Boşanma İstatistikleri,* Erişim tarihi: 12.07.2023 https://data.tuik.gov.tr/Bulten/Index?p=Evlenme-ve-Bo%C5%9Fanma-%C4%B0statistikleri-2022.

Wallerstein, J. S. & Kelly, J. B. (1980). *Surviving the Brake Up: How Children and Parents Cope with Divorce.* Basic Books.

Warshak, R. A. (2010). Family Bridges: Using Insights From Social Science to Reconnect Parents and Alienated Children. *Family Cort Review,* 48, 48-80.

Weisskopf, R. D. (2022). *Quantitative Analysis of Parental Alienation in Israeli Court Cases* [Doctoral Thesis, Touro University]. Erişim Adresi: https://ednakarnaval.com/wp-content/uploads/2022/05/%D7%95%D7%99%D7%A1%D7%A7%D7%95%D7%A4%D7%A3-%D7%93%D7%99%D7%A1%D7%A8%D7%98%D7%99%D7%99%D7%A9%D7%9F-%D7%A0%D7%99%D7%9B%D7%95%D7%A8-%D7%94%D7%95%D7%A8%D7%99-24-2-2022.pdf

Wolf, A. E. (2002). *Boşanmanız Şart mıydı?* E. Aksay (Çev.), Sistem Yayıncılık.

KAYNAKÇA

Amato, P. R. (2000). The Consequences of Divorce for Adults and Children. *Journal of Marriage and Family,* 62(4), 1269-1287.

Atchley, R. C. (1989). A Continuity Theory of Normal Aging. *The Gerontologist,* 29(2), 183-190.

Baker, A. J. & Ben-Ami, N. (2011). To Turn a Child Against a Parent is to Turn a Child Against Himself: The Direct and Indirect Effects of Exposure to Parental Alienation Strategies on Self-Esteem and Well-Being. *Journal of Divorce & Remarriage*, 52(7), 472-489.

Bastaits, K., Ponnet, K. & Mortelmans, D. (2012). Parenting of Divorced Fathers and the Association with Children's Self-Esteem. *Journal of Youth and Adolescence,* 41(12), 1643-1656.

Berry, K. & Kingswell, S. (2012). An Investigation of Adult Attachment and Coping with Exam-Related Stress. *British Journal of Guidance and Counselling*, 40(4), 315-325.

Besharat, R., Azemat, E. S. & Mohammadian, A. (2018). A Comparative Study of Rumination, Healthy Locus of Control, and Emotion Regulation in Children of Divorce and Normal Children. *Journal of Practice in Clinical Psychology,* 6(4), 207-214.

Bowlby, J. (1973). *Attachment and Loss: Separation.* New York, NY: Basic Books.

Breakwell, G. M. (1986). *Coping with Threatened Identities.* Methuen.

Brennan, K. A. & Shaver, P. R. (1993). Attachment Styles and Parental Divorce. *Journal of Divorce and Remarriage,* 21(1-2), 161-175.

Brown, S. L. & Lin, I. F. (2012). The Gray Divorce Revolution: Rising Divorce Among Middle-Aged and Older Adults, 1990-2010. *Journals of Gerontology Series B: Psychological Sciences and Social Sciences,* 67(6), 731-741.

Christensen, T. M. & Brooks, M. C. (2001). Adult Children of Divorce and Intimate Relationships: A Review of the Literature. *The Family Journal,* 9(3), 289-294.

D'Onofrio, B. & Emery, R. (2019). Parental Divorce or Separation and Children's Mental Health. *World Psychiatry*, 18(1), 100-101.

Ellis, B. J., Bates, J. E., Dodge, K. A., Fergusson, D. M., Horwood, L. J., Pettit, G. S. & Woodward, L. (2003). Does Father Absence Place Daughters at Special Risk for Early Sexual Activity and Teenage Pregnancy? *Child Development*,74, 810-1.

Erikson, E. (1968). *Identity: Youth and Crisis.* W. W. Norton & Company.

Glover, R. J. & Steele, C. (1988). Comparing the Effects on the Child of Post-Divorce Parenting Arrangements. *Journal of Divorce,* 12(2-3), 185-201.

Hayashi, G. M. & Strickland, B. R. (1998). Long-Term Effects of Parental Divorce on Love Relationships: Divorce as Attachment Disruption. *Journal of Social and Personal Relationships,* 15(1), 23-38.

Iztayeva, A. (2021). Custodial Single Fathers Before and During the COVID-19 Crisis: Work, Care, and Well-Being. *Social Sciences,* 10(3), 94.

Jay, D. T. (2002). Childhood Living Arrangements and the Intergenerational Transmission of Divorce. *Journal of Marriage and Family,* 64, 717-729.

Ke, T. & Barlas, J. (2020). Thinking About Feeling: Using Trait Emotional Intelligence in Understanding the Associations Between Early Maladaptive Schemas and Coping Styles. *Psychology and Psychotherapy: Theory, Research and Practice,* 93(1), 1-20.

Kettlewell, N., Morris, R. W., Ho, N., Cobb-Clark, D. A., Cripps, S. & Glozier, N. (2020). The Differential Impact of Major Life Events on Cognitive and Affective Well-Being. *SSM Population Health,* 10, 100533.

Knöpfli, B., Morselli, D. & Perrig-Chiello, P. (2016). Trajectories of Psychological Adaptation to Marital Breakup After a Long-Term Marriage. *Gerontology,* 62(5), 541-552.

Lampraki, C., Jopp, D. S. & Spini, D. (2022). *The Mediating Role of Self-Continuity on the Link Between Childhood Adversity and Social and Emotional Loneliness After Critical Life Events in Later Life.* Manuscript Submitted for Publication.

Lampraki, C., Jopp, D. S., Spini, D. & Morselli, D. (2019). Social Loneliness After Divorce: Time-Dependent Differential Benefits of Personality, Multiple Important Group Memberships, and Self-Continuity. *Gerontology,* 65, 275-287.

Lebow, J. (2020). Family in the Age of COVID-19. *Family Process,* 59(2),1-4.

Levkovic, I. & Shinan-Altman, S. (2021). Impact of the COVID-19 Pandemic on Stress and Emotional Reactions in Israel: A Mixed-Methods Study. *International Health,* 13, 358-366.

Litman, J. A. (2006). The COPE Inventory: Dimensionality and Relationships with Approachand Avoidance-Motives and Positive and Negative Traits. *Personality and Individual Differences,* 41(2), 273-284.

Lucas, R. E. (2005). Time Does Not Heal All Wounds: A Longitudinal Study of Reaction and Adaptation to Divorce. *Psychological Science,* 16(12), 945-950.

Michael, A. A. (2014). *The Adult Scale of Parental Attachment-Short Form: Item Selection, Factor Structure, and Psychometric Properties.* Electronic Theses and Dissertations. 462. https://egrove.olemiss.edu/etd/462

Mikulincer, M., Florian, V. & Weller, A. (1993) Attachment Styles, Coping Strategies, and Posttraumatic Psychological Distress: The Impact of the Gulf War in Israel. *Journal of Personality and Social Psychology*, 64, 817-826.

Moldovan, O. D. (2014). The Impact of Divorce on Women. *Now Psycho-Pragmatics,* 8(2), 5-28.

Mustonen, U., Huurre, T., Kiviruusu, O., Haukkala, A. & Aro, H. (2011). Long-Term Impact of Parental Divorce on Intimate Relationship Quality in Adulthood and the Mediating Role of Psychosocial Resources. *Journal of Family Psychology*, 25(4), 615-619.

O'Connor, T. G., Caspi, A., DeFries, J. C. & Plomin, R. (2000). Are Associations Between Parental Divorce and Children's Adjustment Genetically Mediated? An Adoption Study. *Developmental Psychology,* 36(4), 429-437.

Pasteels, I. (2020). *Adaptive and Flexible Families in Contemporary Society. Some Evidence from Flanders and Beyond.* Antwerp: University of Antwerp.

Pasteels, I. (2022). Impact of the COVID-19 Pandemic on Young Adults Experiencing Dual Family Life After High-Conflict Divorce. *Journal of Family Research,* 34(1), 488-511.

Polak, S. & Saini, M. (2018). The Complexity of Families Involved in High-Conflict Disputes: A Postseparation Ecological Transactional Framework. *Journal of Divorce & Remarriage,* 60(2), 114-170.

Simpson, J. A., Rholes, W. S. & Nelligan, J. S. (1992). Support-Seeking and Support-Giving within Couple Members in an Anxiety-Provoking Situation: The Role of Attachment Styles. *Journal of Personality and Social Psychology,* 62, 434–446.

Spini, D. & Widmer, E. (2023). *Withstanding Vulnerability Throughout Adult Life: Dynamics of Stressors, Resources, and Reserves.* Springer Nature.

Storksen, I., Roysamb, E., Holmen, T. L. & Tambs, K. (2006). Adolescent Adjustment and Well-Being: Effects of Parental Divorce and Distress. *Scandinavian Journal of Psychology,* 47(1), 75-84.

Sutton, T. E. (2019). Review of Attachment Theory: Familial Predictors, Continuity and Change, and Intrapersonal and Relational Outcomes. *Marriage and Family Review,* 55(1), 1-22.

Şirvanlı-Özen, D. (2005). Impacts of Divorce on the Behavior and Adjustment Problems, Parenting Styles, and Attachment Styles of Children: Literature Review Including Turkish Studies. *Journal of Divorce & Remarriage,* 42(3-4), 127-151.

Velez, C. E., Wolchik, S. A., Tein, J. Y. & Sandler, I. (2011). Protecting Children from the Consequences of Divorce: A Longitudinal Study of the Effects of Parenting on Children's Coping Processes. *Child Development,* 82(1), 244-257.

KAYNAKÇA

Adalet Bakanlığı. (2020). *Adli İstatistikler*. Adalet Bakanlığı.

Ağılkaya Şahin, Z. (2017). *Manevi Bakım ve Danışmanlık*. Marmara Akademi Yayınları.

Akça, E. & Yıldız, M. (2020). Dindar İnsan Algısı Ölçeğinin Geliştirilmesi: Geçerlilik ve Güvenirlik Çalışması. *Bilimname*, *3*, 409-435.

Akgül Sarpkaya, O. (2012). Boşanmış Kadınların Yaşam Deneyimlerine Sosyolojik Bakış. *Sosyoloji Araştırmaları Dergisi*, *15*(2), 2-43.

Altunsu Sönmez, Ö. (2016). Dindarlığın Ölçülebilirliği Üzerine Geliştirilen Dindarlık Ölçekleri. *SEFAD*, *36*, 557-578.

Amato, P. R. (2000). The Consequences of Divorce for Adults and Children. *Journal of Marriage and Family*, *62*(4), 1269-1287.

Apaydın, H. (2010). Ruh Sağlığı-Din İlişkisi Araştırmalarına Bir Bakış. *Dinbilimleri Akademik Araştırma Dergisi*, *10*(2), 59-77.

Argyle, M. (2000). *Psychology and Religion: An Introduction*. Routledge.

Atar, F. (2023). *NİKÂH*. TDV İslâm Ansiklopedisi. https://islamansiklopedisi.org .tr/nikah

Ayten, A. (2012). *Tanrı'ya Sığınmak*. İz Yayıncılık.

Ayten, A., Koç, M. & Tınaz, N. (Eds.). (2016). *Manevi Danışmanlık ve Rehberlik Cilt II*. DEM Yayınları.

Batson, C. D., Schoenrade, P. & Ventis, W. L. (2017). *Din ve Birey.* A. Kuşat & A. Taştan (Çev.), Kimlik Yayınları.

Baynal, F. (2015). Yetişkinlerde Dindarlık ve Ruh Sağlığı. *Journal of the Human and Social Science Researches*, *4*(1), 206-231.

Baynal, F. (2018). Boşanma Sonrası Başa Çıkmada Dini ve Manevi Etkilerin İncelenmesi. *Bilimname*, 35, 253-282.

Blomquist, J. M. (1986). Exploring Spiritual Dimensions: Toward a Hermeneutic Divorce. *Pastoral Psychology*, *34*(3), 161-172. https://doi.org/10.1007/BF01759963

Bohannon, P. (1970). The Six Stations of Divorce. In P. Bohannon (Eds.), *Divorce and After* (ss. 33-62). Doubleday and Company Inc.

Clarke-Stewart, A. & Brentano, C. (2006). *Divorce: Causes and Consequences*. Yale University Press.

Cohen, A. B. & Koenig, H. G. (2016). Din ve Ruh Sağlığı. M. Koç (Çev.), *Balıkesir İlahiyat Dergisi*, *2*(1), 153-160.

Demirci, K. (2023). *HIRİSTİYANLIK*. TDV İslâm Ansiklopedisi. https://islam ansiklopedisi.org.tr/hiristiyanlik

Deniz, Ş. N. (2021). *Hinduizm'de Evlilik Ritüeli* (Tez No. 716773) [Yüksek Lisans Tezi, Sakarya Üniversitesi]. Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi.

Düzgüner, S. (2021). *Maneviyat Algısı ve Yansılamaları*. Çamlıca Yayınları.

Düzgüner, S. & Ayten, A. (2020). *Manevi Danışmanlık ve Rehberlik Hizmetleri Temel Bilgiler Kılavuzu*. Diyanet İşleri Başkanlığı Yayınları.

Ellison, C. W. (1983). Spiritual Well-Being: Conceptualization and Measurement. *Journal of Psychology and Theology*, *11*(4), 330-338.

Emery, R. E. (2013b). *Cultural Sociology of Divorce: An Encyclopedia*. SAGE Publications.

Emery, R. E. (2013a). *Evlilik, Boşanma ve Çocukların Uyumu.* E. O. Gezmiş (Çev.), Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları.

Eryücel, S. (2013). *Yaşam Olayları ve Dini Başa Çıkma* (Tez No 336484) [Doktora Tezi, Ankara Üniversitesi]. Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi.

Ferah, N. (2019a). *Boşanma Psikolojisi Dini Başa Çıkma Yaklaşımı* (1. Baskı). Marmara Akademi Yayınları.

Ferah, N. (2019b). Boşanma Sürecindeki Bireylerde Depresyon Anksiyete Stres ve Dini Başa Çıkma Arasındaki İlişki. *Bilimname*, *2019*(37), 383-405.

Gökçe, B. (1978). Evlilik Kurumuna Sosyolojik Bir Yaklaşım. *Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, *1*, 7-21.

Grof, S. & Grof, C. (2011). *Manevi Kriz*. Kaknüs Yayınları.

Günay, Ü. (2010). *Din Sosyolojisi* (9. Baskı). İnsan Yayınları.

Harlak, H. & Eskin, M. (2018). Dini Yönelim ve Dindarlık Ölçeklerinin Geliştirilmesi ve Psikometrik Özelliklerin İncelenmesi. *Yeni Symposium*, *56*(2), 24-32.

Helminiak, D. A. (2011). Treating Spiritual Issues in Secular Psychotherapy. *Counseling and Values*, *45*(3), 163-169.

Hendrick, S. S. (2009). *Yakın İlişkiler Psikolojisi*. A. Dönmez, A. Büyükşahin, N. Taluy, I. Başer, & M. Güler (Çev.), Nobel Yayın Dağıtım.

Hillo, P. C. (2013). Din Psikolojisi ve Maneviyat Araştırmalarında Ölçme: Mevcut Durum ve Değerlendirme. In. R. F. Paloutzian & D. C. L. Park (Eds.), A. Sezen (Çev.), *Din Psikolojisi ve Maneviyat Psikolojisi Temel Yaklaşımlar ve İlgi Alanları* (ss. 103-136). Phoenix Yayınevi.

Holmes, T. H. & Rahe, R. H. (1967). The Social Readjustment Rating Scale. *Journal of Psychosomatic Research*, *11*(2), 213-8. https://doi.org/10.1016/0022-3999(67)90010-4

İmamoğlu, A. & Ferah, N. (2019). Boşanma Sürecinde Ruh Sağlığı ve Din. *Uludağ Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*, *28*(2), 497-530.

Kasapoğlu, F. (2017). Terapötik Süreçte Maneviyatın Değerlendirilmesi. In. H. Ekşi (Eds.), *Psikoterapi ve Psikolojik Danışmada Maneviyat Kuramlar ve Uygulamalar* (ss. 253-282). Kaknüs Yayınları.

Kaslow, F. W. (1980). Stages of divorce: A Psychological Perspective. *Villanova Law ReviewVill. L. Rev.*, *25*(4), 718-751.

Kılınçer, H. (2017). Manevi Danışmanlık ve Rehberlik (MDR) Üzerine: Psikoloji, İlahiyat ve Tıp Alanlarında Maneviyat ve MDR Algısı. In. A. Ayten (Eds.), *Manevi Danışmanlık ve Rehberlik Teori ve Uygulama Alanları* (ss. 19-60). Dem Yayınları.

Kılınçer, H. (2022). *Aileye Tutunmak* (1. Baskı). Çamlıca Yayınları.

Kılınçer, H. (2023). Ailelere Yönelik Manevi Danışmanlık ve Rehberlik: Aile ve Dini Rehberlik Büroları. *Değerler Eğitimi Dergisi*, *21*(45), 193-217.

Kıral, E. (2018). Avrupa Birliği Ülkelerinin Boşanma Oranı Analizi. *Uluslararası Ekonomi ve Yenilik Dergisi*, *4*(4), 19-38.

King, B. C. & Koenig, H. G. (2009). Conceptualising Spirituality for Medical Research and Health Service Provision. *BMC Health Services Research*, *9*(1), 116.

Korkmaz, H. (2021). *Müslüman Türk Ailelerde Dindarlık-Boşanma İlişkisi: Almanya Rheinland Pfalz Eyaleti-Mainz Bölgesi* (Tez No. 711204) [Doktora Tezi, Ankara Üniversitesi]. Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi.

Körük, S. & Sapmaz, F. (2019). In. E. Hamarta (Eds.), *21. Uluslararası Psikolojik Danışma ve Rehberlik Kongresi* (ss. 135-142). Türk PDR Derneği.

Köse, S. (2021). *Genetiğiyle Oynanmış Kavramlar ve Aile Medeniyetinin Sonu* (11. Baskı). Mehir Vakfı.

Köylü, M. (2007). Ruh Sağlığı ve Din: Batı Toplumu Açısından Bir Değerlendirme. *Ondokuz Mayıs Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*, *23*(23), 65-92.

Krumrei, E. J. (2009). *A Longitudinal Analysis of the Role of Religious Appraisals and Religious Coping in Adults' Adjustment to Divorce* [Doktora Tezi, Bowling Green State University]. https://www.proquest.com/docview/304690986/abstract

Krumrei, E. J., Mahoney, A. & Pargament, K. I. (2009). Divorce and the Divine: The Role of Spirituality in Adjustment to Divorce. *Journal of Marriage and Family*, 71(2), 373-383. https://doi.org/10.1111/j.1741-3737.2009.00605.x

Krumrei, E. J., Mahoney, A. & Pargament, K. I. (2011). Spiritual Stress and Coping Model of Divorce: A Longitudinal Study. *Journal of Family Psychology*, 25(6), 973-985. https://doi.org/10.1037/a0025879

Kurt, A. (2012). Aile ve Din. In. N. Akyüz & İ. Çapçıoğlu (Eds.), *Din Sosyolojisi* (ss. 387-399). Grafiker Yayınları.

Mahoney, A. & Cano, A. (2014). Introduction to the Special Section on Religion and Spirituality in Family Life: Delving into Relational Spirituality for Couples. *Journal of Family Psychology*, *28*(5), 583-6. https://doi.org/10.1037/fam0000030

Mahoney, A., Krumrei, E. J. & Pargament, K. I. (2008). Broken Vows: Divorce as a Spiritual Trauma and Its Implications for Growth and Decline. In. S. Joseph & P. A. Linley (Eds.), *Trauma, Recovery, and Growth: Positive Psychological Perspectives on Posttraumatic Stress* (ss. 105-124). John Wiley & Sons.

Mahoney, A. & Tarakeshwar, N. (2013). Evlilikte ve Gündelik Hayat ve Aile Krizlerindeki Ebeveynlik. In. R. F. Paloutzian & C. L. Park (Eds.) & F. Z. Belen (Çev.), *Din Psikolojisi ve Maneviyat Psikolojisi Temel Yaklaşımlar ve İlgi Alanları* (ss. 361-401). Phoenix Yayınevi.

Marks, N. F. & Lambert, J. D. (1998). Marital Status Continuity and Change among Young and Midlife Adults: Longitudinal Effects on Psychological Well- Being. *Journal of Family Issues*, *19*(6), 652-686.

Mastekaasa, A. (1995). Marital Dissolution and Subjective Distress: Panel Evidence. *European Sociological Review*, 11(2), 173-185. https://doi.org/10.1093/oxfordjournals.esr.a036355

Murray, K. A. (2002). Religion and Divorce: Implications and Strategies for Counseling. *The Family Journal: Counseling And Therapy for Couples And Families*, 10(2), 190-194.

Öksüzler Cabılar, B. & Esin Yılmaz, A. (2022). Boşanma ve Boşanma Sonrası Uyum: Tanımlar, Modeller ve Uyumun Değerlendirilmesi. *Psikiyatride Güncel Yaklaşımlar-Current Approaches in Psychiatry*, *14*(1), 1-11.

Pargament, K. I., Ano, G. G. & Wachholtz, A. B. (2013). Başa Çıkmanın Dini Boyutu: Teori, Araştırma ve Uygulamadaki Gelişmeler. In R. F. Paloutzian & C. L. Park (Eds.) & Ç. D. Balaban (Çev.), *Din Psikolojisi ve Maneviyat Psikolojisi Yeni Yaklaşımlar ve Uygulama Alanları* (ss. 377-408). Phoenix Yayınevi.

Pargament, K. I., Zinnbauer, B. J., Scott, A. B., Butter, E. M., Zerowin, J. & Stanik, P. (1998). Red Flags and Religious Coping: Identifying Some Religious Warning Signs Among People in Crisis. *Journal of Clinical Psychology*, *54*(1), 77-89.

Peker, H. (2017). *Ruh Sağlığı ve Dini İnanç*. Ensar Yayınları.

Sayan Karahan, A. & Yıldırım, İ. (2021). Aile Mahkemelerinde Boşanan Bireylerin Boşanma Sonrası Yaşama Uyumlarına İlişkin Bir İnceleme. *Türkiye Adalet Akademisi Dergisi*, *46*, 55-74.

Topuz, İ. (2003). *Dini Gelişim Seviyeleri ile Dini Başaçıkma Tutumları Arasındaki İlişki Üzerine Bir Araştırma* (Tez No. 127985) [Yayımlanmamış Doktora Tezi, Uludağ Üniversitesi]. Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi.

TUİK. (2023). *TÜİK Kurumsal*. https://data.tuik.gov.tr/Bulten/Index?p=Evlenme-ve-Bo%C5%9Fanma-%C4%B0statistikleri-2022-49437&dil=1

Ullah, N. (2018). *Yahudi Hukukunda Boşanma ve Aguna Problemi* (Tez No. 533746) [Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Üniversitesi]. Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi.

Ünal, A. (2012). Hristiyanlıkta Evlilik Anlayışı ve Evlenme Törenleri. In Ö. Dumlu (Eds.), *Dinlerde Nikah* (ss. 2079-2307). İSAV.

Ünal, V. (2013). Geleneksel Geniş Aileden Çekirdek Aileye Geçiş Sürecinde Boşanma Sorunu ve Din. *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 6(26), 587-602.

Vaillancourt, J. G. (2008). From Five to Ten Dimensions of Religion: Charles Y. Glock's Dimensions of Religiosity Revisited. *Journal for the Academic Study of Religion*, 21(1), 58-69. https://doi.org/10.1558/jasr.v21i1.58

Weinglass, J., Kressel, K. & Deutsch, M. (1978). The Role of the Clergy in Divorce. *Journal of Divorce*, *2*(1), 57-82. https://doi.org/10.1300/J279v02n01_05

White, L. K. (1979). Sex Differentials in the Effect of Remarriage on Global Happiness. *Journal of Marriage and Family*, 41(4), 869-876. JSTOR. https://doi.org/10.2307/351486

Yaman, A. (2018). *Ahlak ve Hukuk Ekseninde Aile Hayatımız*. Diyanet İşleri Başkanlığı Yayınları.

Yaparel, R. (1987). Dinin Tarifi Mümkün mü? *Dokuz Eylül Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*, 4, 403-417.

Yapıcı, A. (2007). *Din ve Ruh Sağlığı Psiko-Sosyal Uyum ve Dindarlık*. Karahan Kitabevi.

Zinnbauer, B. J. & Pargament, K. I. (2013). Dindarlık ve Maneviyat. In C. L. Park & R. F. Paloutzian (Eds.) & S. Düzgüner (Çev.), *Din Psikolojisi ve Maneviyat Psikolojisi Temel Yaklaşımlar ve İlgi Alanları* (ss. 61-102). Phoenix Yayınevi.

KAYNAKÇA

Adams, B. N. (2004). Families and Family Study in International Perspective. *Journal of Marriage and Family*, 66(5), 1076-1088.

Adamsons, K. & Pasley, K. (2006). Coparenting Following Divorce and Relationship Dissolution. In M. Fine & J. Harvey (Eds.), *Handbook of divorce and relationship dissolution* (ss. 241-261). Springer.

Adler-Baeder, F. & Higginbotham, B. (2004). Implications of Remarriage and Stepfamily Formation for Marriage Education. *Family Relations*, 53(5), 448-458.

Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı. (2011). Tek Ebeveynli Aileler Araştırması. Başbakanlık Aile ve Sosyal Araştırmalar Genel Müdürlüğü Yayınları.

Amato, P. R. (2000). The Consequences of Divorce for Adults and Children. *Journal of Marriage and Family,* 62(4), 1269-1287.

Aseltine Jr, R. H. & Kessler, R. C. (1993). Marital Disruption and Depression in A Community Sample. *Journal of Health and Social Behavior,* 237-251.

Baxter, L. A., Braithwaite, D. O., Kellas, J. K., LeClair-Underberg, C., Lamb Normand, E., Routsong, T. & Thatcher, M. (2009). Empty Ritual: Young-Adult Stepchildren's Perceptions of the Remarriage Ceremony. *Journal of Social and Personal Relationships*, 26(4), 467-487.

Bennett, K. M. (1997). Widowhood in Elderly Women: The Medium-and Long-Term Effects on Mental and Physical Health. *Mortality,* 2(2), 137-148.

Berardo, D. H. (1982). Divorce and Remarriage at Middle Age and Beyond. *The Annals of the American Academy of Political and Social Science,* 464(1), 132-139.

Bernstein, A. C. (2000). Remarriage: Redesigning Couplehood. In P. Papp (Eds.), Couples on the Fault Line: *New Directions for Therapists* (284-311). The Guilford Press.

Bildik, T. (2013). Ölüm, Kayıp, Yas ve Patolojik Yas. *Ege Tıp Dergisi*, 52(4), 223-229.

Booth, A. & Amato, P. (1991). Divorce and Psychological Stress. *Journal of Health and Social Behaviour*, 396-407.

Booth, A. & Edwards, J. N. (1992). Starting Over: Why Remarriages Are More Unstable. *Journal of Family Issues*, 13(2), 179-194.

Bramlett, M. D. & Mosher, W. D. (2002). Cohabitation, Marriage, Divorce, and Remarriage in the United States. *National Center for Health Statistics. Vital and health statistics.* Series. 23, Data from the national survey of family growth; No 22.

Bray, J. H. & Kelly, J. (1998). *Stepfamilies: Love, Marriage, and Parenting in the First Decade*. Broadway Books.

Brown, J. H., Eichenberger, S. A., Portes, P. R. & Christensen, D. N. (1991). Family Functioning and Children's Divorce Adjustment. *Journal of Divorce*, 17(1/2), 81-97.

Bumpass, L. L. & Sweet, J. A. (1972). Differentials in Marital Instability: 1970. *American Sociological Review,* 754-766.

Bumpass, L., Sweet, J. & Martin, T. C. (1990). Changing Patterns of Remarriage. *Journal of Marriage and the Family*, 747-756.

Byrne, G. J. & Raphael, B. (1997). The Psychological Symptoms of Conjugal Bereavement in Elderly Men Over the First 13 Months. *International Journal of Geriatric Psychiatry,* 12(2), 241-251.

Carr, D., House, J. S., Wortman, C., Nesse, R. & Kessler, R. C. (2001). Psychological Adjustment to Sudden and Anticipated Spousal Loss Among Older Widowed

Persons. *The Journals of Gerontology Series B: Psychological Sciences and Social Sciences*, 56(4), 237-248.

Cherlin, A. (1978). Remarriage as an Incomplete Institution. *American Journal of Sociology*, 84(3), 634-650.

Cissna, K. N., Bochner, A. P. & Cox, D. E. (1990). The Dialectic of Marital and Parental Relationships within the Stepfamily. *Communications Monographs*, 57(1), 44-61.

Clarke, S. C. & Wilson, B. F. (1994). The Relative Stability of Remarriages: A Cohort Approach Using Vital Statistics. *Family Relations*, 305-310.

Clingempeel, G., Colyar, J. & Hetherington, M. (1994). Stepchildren and Biological Children Loyalty Conflicts. *Stepparenting*, 151-175.

Coleman, M., Ganong, L. & Fine, M. A. (2000). Reinvestigating Remarriage: Another Decade of Progress. *Journal of Marriage and the Family*, 62, 1288-1307.

Çobanoğlu, A. & Serhat, T. E. K. (2021). Türkiye'de Yeniden Evlenme Olgusu: Cinsiyet ve Psikososyal Değişkenler Bağlamında Bir Değerlendirme. *OPUS International Journal of Society Researches*, 18(44), 8092-8118.

De Graaf, P. M. & Kalmijn, M. (2003). Alternative Routes in the Remarriage Market: Competing-Risk Analyses of Union Formation After Divorce. *Social Forces*, 81(4), 1459-1498.

Demirci, S. M. (2015). *Toplumsal Cinsiyet Açısından Yeniden Evlenmeler: Kadınlar ve Erkekler Gözünden Niteliksel Bir İnceleme* (Tez No. 380085) [Yüksek Lisans Tezi, Hacettepe Üniversitesi]. Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi.

Demo, D. H. & Acock, A. C. (1996). Singlehood, Marriage, and Remarriage: The Effects of Family Structure and Family Relationships on Mothers' Well-being. *Journal of Family Issues*, 17(3), 388-407.

Dewilde, C. & Uunk, W. (2008). Remarriage as a Way to Overcome the Financial Consequences of Divorce - A Test of the Economic Need Hypothesis for European Women. *European Sociological Review*, 24(3), 393-407.

Dupuis, S. B. (2007). Examining Remarriage: A Look at Issues Affecting Remarried Couples and the Implications Towards Therapeutic Techniques. *Journal of Divorce & Remarriage*, 48(1-2), 91-104.

Dupuis, S. (2010). Examining the Blended Family: The Application of Systems Theory Toward an Understanding of the Blended Family System. *Journal of Couple & Relationship Therapy*, 9(3), 239-251.

Fredericson, I. & Handlon, J. H. (1994). Working with the Remarried Couple System. *On Intimate Ground: A Gestalt Approach to Working with Couple*, 210-228.

Funder, K., Harrison, M. & Weston, R. (1993). Settling Down: Pathways of Parents After Divorce. *Australian Institute of Family Studies*.

Ganong, L. & Coleman, M. (2006). Patterns of Exchange and Intergenerational Responsibilities After Divorce and Remarriage. *Journal of Aging Studies*, 20(3), 265-278.

Garvin, V., Kalter, N. & Hansell, J. (1993). Divorced Women: Individual Differences in Stressors, Mediating Factors, and Adjustment Outcome. *American Journal of Orthopsychiatry*, 63(2), 232-240.

Golish, T. D. (2003). Stepfamily Communication Strengths: Understanding the Ties That Bind. *Human Communication Research*, 29(1), 41-80.

Golish, T. & Caughlin, J. (2002). I' d Rather not Talk About It: Adolescents' and Young

Adults' Use of Topic Avoidance in Stepfamilies. *Journal of Applied Communication Research*, 30(1), 78-106.

Gosselin, J. & David, H. (2007). Risk and Resilience Factors Linked with the Psychosocial Adjustment of Adolescents, Stepparents and Biological Parents. *Journal of Divorce & Remarriage*, 48(1-2), 29-53.

Gerstel, N. (1988). Divorce, Gender, and Social Integration. *Gender & Society,* 2(3), 343-367.

Halford, W. K., Markman, H. J., Kline, G. H. & Stanley, S. M. (2003). Best Practice in Couple Relationship Education. *Journal of Marital and Family Therapy,* 29, 385-406.

Halford, K., Nicholson, J. & Sanders, M. (2007). Couple Communication in Stepfamilies. *Family Process,* 46(4), 471-483.

Hartin, W. W. (1990). Re-Marriage-Some Issues for Clients and Therapists. *Australian and New Zealand Journal of Family Therapy*, 11(1), 36-42.

Hetherington, E. M. (1993). An Overview of the Virginia Longitudinal Study of Divorce and Remarriage with a Focus on Early Adolescence. *Journal of Family Psychology,* 7(1), 39.

Hetherington, E.M. & Kelly, J. (2002). *For Better or For Worse*. Norton

Hill, R. (1949). *Families Under Stress: Adjustment to the Crises of War Separation and Return.* Harper

Hobart, C. (1991). Conflict in Remarriages. *Journal of Divorce & Remarriage*, 15(3-4), 69-86.

Hobfoll, S. E. (1989). Conservation of Resources: A New Attempt at Conceptualizing Stress. *American Psychologist*, 44(3), 513.

Hobfoll, S.E., Ennis, N. & Kay, J. (2000). *Loss and Trauma: General and Close Relationship Perspectives.* Routledge.

Hogan, N. S. & Schmidt, L. A. (2002). Testing the Grief to Personal Growth Model Using Structural Equation Modeling. *Death Studies*, 26(8), 615-634.

Kreider, R.M. (2005). Number, Timing, and Duration of Marriages and Divorces: 2001. Report Number P70-97. *US Department of Commerce, Economics and Statistics Administration,* US Census Bureau.

Kreider, R. M. & Fields, J. M. (2002). Number, Timing, and Duration of Marriages and Divorces: 1996. Report Number 80). *US Department of Commerce, Economics and Statistics Administration*, US Census Bureau.

Lawton, J. M. & Sanders, M. R. (1994). Designing Effective Behavioral Family Interventions for Stepfamilies. *Clinical Psychology Review*, 14(5), 463-496.

Lund, D. A., Caserta, M. S. & Dimond, M. F. (1993). The Course of Spousal Bereavement in Later Life. *Handbook of Bereavement: Theory, Research, and Intervention,* 240-254.

MacDonald, W. L. & DeMaris, A. (1996). Parenting Stepchildren and Biological Children: The Effects of Stepparent's Gender and New Biological Children. *Journal of Family Issues,* 17(1), 5-25.

Malkinson, R. (2009). *Bilişsel Yas Terapisi. Bir Yakınını Kaybettikten Sonra Yaşamın Anlamını Yeniden Yapılandırma.* S.N. Akbaş (Çev.), Boylam Psikiyatri Enstitüsü/HYB Yayıncılık.

Marks, N. F. & Lambert, J. D. (1998). Marital Status Continuity and Change Among

Young and Midlife Adults: Longitudinal Effects on Psychological Well-being. *Journal of Family Issues,* 19(6), 652-686.

Mason, M. A. (1998). The Modern American Stepfamily: Problems and Possibilities. All Our Families: New Policies for a New Century. In A.S. Skolnick & J. H. Skolnnick (Eds.). *Family in Transition* (ss. 95-116). Pearson.

Mastekaasa, A. (1995). Marital Dissolution and Subjective Distress: Panel Evidence. *European Sociological Review*, 11(2), 173-185.

McCubbin, H. I. & Patterson, J. M. (1983). The Family Stress Process: The Double ABCX Model of Adjustment and Adaptation. *Marriage & Family Review*, 6(1-2), 7-37.

McPhee, J. T. (1984). Ambiguity and Change in the Post-Divorce Family: Towards a Model of Divorce Adjustment. *Journal of Divorce.* 8(2), 1-15.

Norris, F. H. & Murrell, S. A. (1990). Social Support, Life Events, and Stress as Modifiers of Adjustment to Bereavement by Older Adults. *Psychology and Ageing*, 5(3), 429.

Øygard, L., Thuen, F. & Solvang, P. (2000). An Evaluation of Divorce Support Groups: A Qualitative Approach. *Journal of Divorce & Remarriage*, 32(3-4), 149-164.

Riley, L. P., LaMontagne, L. L., Hepworth, J. T. & Murphy, B. A. (2007). Parental Grief Responses and Personal Growth Following the Death of a Child. *Death Studies*, 31(4), 277-299.

Papernow, P. L. (1987). Thickening the "Middle Ground": Dilemmas and Vulnerabilities of Remarried Couples. *Psychotherapy: Theory, Research, Practice, Training*, 24(3S), 630.

Pasley, K., Dollahite, D. C. & Ihinger-Tallman, M. (1993). Bridging the Gap: Clinical Applications of Research Findings on the Spouse and Stepparent Roles in Remarriage. *Family Relations*, 315-322.

Pasley, K. & Lee, M. (Eds). (2010). Stress and Coping within the Context of Stepfamily Life. In. *Families and Change: Coping with Stressful Events and Transitions* (4th Edition) (ss.235-261). SAGE Publications.

Pearlin, L. I., Menaghan, E. G., Lieberman, M. A. & Mullan, J. T. (1981). The Stress Process. *Journal of Health and Social Behaviour*, 337-356.

Phipps, E. (1986). Sexual Tensions in a Remarried Family. *Contemporary Family Therapy*, 8(3), 208-216.

Plummer, L. P. & Koch-Hattem, A. (1986). Family Stress and Adjustment to Divorce. *Family Relations*, 523-529.

Prado, L. M. & Markman, H. J. (1999). Unearthing the Seeds of Marital Distress: What We Have Learned from Married and Remarried Couples. *Conflict and Cohesion in Families: Causes and Consequences*, 51-85.

Prati, G. & Pietrantoni, L. (2009). Optimism, Social Support, and Coping Strategies as Factors Contributing to Posttraumatic Growth: A Meta-Analysis. *Journal of Loss and Trauma*, 14(5), 364-388.

Preston, S. H. (1984). Children and the Elderly: Divergent Paths for America's Dependents. *Demography,* 21, 435-457.

Sager, C. J., Walker, E., Brown, H. S., Crohn, H. M. & Rodstein, E. (1981). Improving Functioning of the Remarried Family System. *Journal of Marital and Family Therapy*, 7(1), 3-13.

Schramm, D. G., Marshall, J. P., Harris, V. W. & Lee, T. R. (2012). Religiosity, Homogamy, and Marital Adjustment: An Examination of Newlyweds in First Marriages and Remarriages. *Journal of Family Issues,* 33(2), 246-268.

Shelton, K. H., Walters, S. L. & Harold, G. T. (2008). Children's Appraisals of Relationships in Stepfamilies and First Families. *The International Handbook of Stepfamilies: Policy and Practice in Legal, Research, and Clinical Environments*, 250-276.

Spanier, G. B. & Furstenberg Jr, F. F. (1987). Remarriage and Reconstituted Families. In M. B. Sussman & S. K. Steinmetz (Eds.), *Handbook of Marriage and the Family* (ss. 419-434). Springer US.

Stanley, S. M., Markman, H. J. & Whitton, S. W. (2002). Communication, Conflict, and Commitment: Insights on the Foundations of Relationship Success from a National Survey. *Family Process,* 41(4), 659-675.

Stanton, G. W. (1986). Preventive Intervention with Stepfamilies. *Social Work,* 31(3), 201-206.

Sullivan-Schoppe, S. J., Schermerhorn, C. A. & Cummıngs, M. E. (2007). Marital Conflict and Children's Adjustment. *Journal of Marriage and Family,* 69, 1118-1134.

Sweeney, M. M. (2002). Remarriage and the Nature of Divorce: Does It Matter Which Spouse Chose to Leave?. *Journal of Family Issues,* 23(3), 410-440.

Sweeney, M. M. (2010). Remarriage and Stepfamilies: Strategic Sites for Family Scholarship in the 21st Century. *Journal of Marriage and Family*, 72(3), 667-684.

Thabes, V. (1997). A Survey Analysis of Women's Long-Term, Postdivorce Adjustment. *Journal of Divorce & Remarriage,* 27(3-4), 163-175.

Teachman, J. (2008). Complex Life Course Patterns and the Risk of Divorce in Second Marriages. *Journal of Marriage and Family,* 70(2), 294-305.

Tschann, J. M., Johnston, J. R. & Wallerstein, J. S. (1989). Resources, Stressors, and Attachment as Predictors of Adult Adjustment After Divorce: A Longitudinal Study. *Journal of Marriage and the Family,* 1033-1046.

Umberson, D., Wortman, C. B. & Kessler, R. C. (1992). Widowhood and Depression: Explaining Long-Term Gender Differences in Vulnerability. *Journal of Health and Social Behaviour,* 10-24.

Xu, X., Hudspeth, C. D. & Bartkowski, J. P. (2006). The Role of Cohabitation in Remarriage. *Journal of Marriage and Family,* 68(2), 261-274.

van Eeden-Moorefield, B. & Pasley, B. K. (2013). Remarriage and Stepfamily Life. In. G. Peterson & K. Bush (Eds.), *Handbook of Marriage and the Family* (ss. *517-546).* Springer.

Visher, J. S. & Visher, E. B. (1991). Therapy with Stepfamily Couples. *Psychiatric Annals,* 21(8), 462-465.

Visher, E. B., Visher, J. S. & Pasley, K. (2003). Remarriage Families and Stepparenting. In. F. Walsh (Eds.), *Normal Family Processes: Growing Diversity and Complexity* (ss. 153-175). Guilford.

Wallin, D. J. (2007). *Attachment in Psychotherapy*. Guilford Press.

Walsh, W. M. (1992). Twenty Major Issues in Remarriage Families. *Journal of Counseling & Development,* 70(6), 709-715.

Wang, H. & Amato, P. R. (2000). Predictors of Divorce Adjustment: Stressors, Resources, and Definitions. *Journal of Marriage and Family,* 62(3), 655-668.

Weingarten, H. (1980). Remarriage and Well-being: National Survey Evidence of Social and Psychological Effects. *Journal of Family Issues,* 1(4), 533-559.
White, L. K. & Booth, A. (1985). The Quality and Stability of Remarriages: The Role of Stepchildren. *American Sociological Review*, 689-698.
Wu, Z. & Penning, M. J. (1997). Marital Instability After Midlife. *Journal of Family Issues,* 18(5), 459-478.
Yüksel-Kaptanoğlu, İ., Eryurt, M. A. & Koç, İ. (2012). Kadınların Evlilik Döngüsü: Evliliğin Sonlanması ve Yeniden Evlenme. *Kadın/Woman 2000,* 13(1).63-96.

BOŞANMANIN SOSYOLOJİSİ

Sosyal Bir Sorun ya da Aileye Alternatif Olma Bağlamında Boşanmayı Anlamak

EDİTÖRLER
Sinem Burcu Uğur - Aylin Çiçekli

YAZARLAR
Nurşen Adak, Hasan Berk Akkoç, Sevim Atila Demir, Elif Baş, Kadir Canatan, Aylin Çiçekli, Alpaslan Çobanoğlu, Çağrı Elmas, Esra Gedik, Emre Gürel, Mehmet Salih Ökten, Ahmet Özkiraz, Aziz Şeker, Meral Timurturkan, Sinem Burcu Uğur, Meyrem Tuna Uysal, Ayşe Nevin Yıldız

Bu kitabın yayın hakkı SİYASAL KİTABEVİ'ne aittir. Yayınevinin ve yayınlayıcısının yazılı izni alınmaksızın kısmen veya tamamen alıntı yapılamaz, hiçbir şekilde kopyalanamaz, çoğaltılamaz ve yayınlanamaz.

Boşanmanın Sosyolojisi

Sosyal Bir Sorun ya da Aileye Alternatif Olma Bağlamında Boşanmayı Anlamak

Editör: Sinem Burcu Uğur, Aylin Çiçekli
Editör: Ertan Akkaş
Kapak ve Sayfa Düzeni: Buse Dilara Dirim
©Siyasal Kitabevi Tüm Hakları Saklıdır.
2023 Ekim, Ankara
ISBN No: 978-625-6586-00-0
Siyasal Kitabevi-Ünal Sevindik
Yayıncı Sertifika No: 14016
Şehit Adem Yavuz Sok. Hitit Apt. 14/1
Kızılay-Ankara
Tel: 0(312) 419 97 81 pbx
Faks: 0(312) 419 16 11
Baskı:
Repro Bir Matbaacılık Kağ. Rekl. Tasarım Tic. Ltd. Ş.
Sertifika No: 47381
İvedik OSB Matbaacılar Sitesi 1514. Cad.
No: 23-25 Yenimahalle/ANKARA
Dağıtım:
Siyasal Kitabevi
Şehit Adem Yavuz Sok. Hitit Apt. 14/1
Kızılay/Ankara
Tel: 0(312) 419 97 81 pbx
Faks: 0(312) 419 16 11
e-posta: info@siyasalkitap.com
http://www.siyasalkitap.com

KAYNAKÇA

Acabey, M. B. (2007). EdinilmişMallara Katılma Rejiminde Mal Grupları-Ispat Kuralları ve Eşlerin Paylı Mülkiyeti Altındaki Mallara İlişkin Düzenlemeler. *Dokuz Eylül Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi,* 9 (Özel Sayı), 491-534.

Aydın, M. A. (1996). *İslam ve Osmanlı Hukuku Araştırmaları*. İz Yayıncılık.

Başbakanlık Aile ve Sosyal Araştırmalar Genel Müdürlüğü. (2010). *Türkiye'de Aile Değerleri Araştırması.* Manas Medya.

Başpınar, V. (1999). Yeni Türk Medeni Kanunu Hakkında Bazı Düşünceler, *Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, 3 (2).

Belgesay, M. R. (1957). *Aile Hayatı ve Boşanma Türk Kanunu Medenisi Şerhi Ek II*, Güzel İstanbul Matbaası.

Beyer, A. (2015). Sekülerleşme Din İlişkisi: Kuramsal Bir Yaklaşım. M. A. Kirman ve İ. Çapcıoğlu (ed.), *Sekülerleşme: Klasik ve Çağdaş Yaklaşımlar* (s. 155-184) içinde. Otto Yayınları.

Canatan, K. ve Yıldırım, E. (2016). *Aile Sosyolojisi* (5. baskı). Açılım Kitap.

Çaplıoğlu, İ. (2018). Sekülerleşen Toplumda Bireyselleşen Aile. *Turkish Studies*. 13(2), 19-34.

Dedeoğlu, S. (2000). Toplumsal Cinsiyet Rolleri Açısından Türkiye'de Aile ve Kadın Emeği. *Toplum ve Bilim*, 86(3), 139-170.

Düzdağ, E. (1983). *Şeyhülislam Ebusuud Efendi Fetvaları Işığında 16. Asır Türk Hayatı*. Enderun Kitabevi.

Ecevit, Y. (1993). Aile, Kadın ve Devlet İlişkilerinin Değerlendirilmesinde Klasik ve Yeni Yaklaşımlar. *Kadın Araştırmaları Dergisi*, (1), 9-34.

Eker, H. (2018). Toplumsal Cinsiyet Bağlamında İş Dışı Zaman Kullanımı: Kamuda Çalışanlar Üzerine Sosyolojik Bir Değerlendirme. *Uluslararası Toplum Araştırmaları Dergisi*, 8(15), 1218-1240.

Erten, H. (2001). *Konya Şer'iyye Sicilleri Işığında Ailenin Sosyo-Ekonomik ve Kültürel yapısı, (XVIII. Y.Y. İlk Yarısı).*TC. Kültür Bakanlığı Yayınları.

Eurostat. (2014). http://ec.europa.eu/eurostat (Erişim tarihi: 24.6.2023).

Eyce, B. (2002). Demografik Özelliklere Göre Türkiye'de Boşanma. *Selçuk Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Dergisi*, (14), 81-98.

Ferruh, Ö. (1969). İslam Aile Hukuku. Sebil Yayınevi.

Helvacı, S. (2002). İsviçre ve Türk Hukukunda Boşanma Sebepleri. A. Kendigelen (Ed.), *Prof. Dr. Ömer Teoman'a 55. Yaş Günü Armağanı*, (s. 1151-1169) içinde. Beta Yayınevi.

Kahveci, H. ve Sever, M. (2016). Genç Bireylerde Bireycilik ve Kolektivizm Ölçeği: Geçerlik ve Güvenirlik Çalışması. *Uşak Üniversitesi Eğitim Araştırmaları Dergisi*, 2(3), 73-90.

Kars, R. (2022). 18. Yüzyılda Osmanlı Toplumunda Boşanma Hadiseleri. *International SMART Journal*, 8(63), 1709-1717.

Kavuncu, M. (1999). Osmanlılarda Aile ve Kadın. *Dini Araştırmalar*, 2(4), 143-168.

Kent Çalışma Ödülleri. Türkiye'de Kentleşme. https://twitter.com/kentcodulleri/status /1525876411671711744, (Erişim: 24.6.2023)

Maydaer, S. (2007). Klasik Dönem Osmanlı Toplumunda Boşanma (Bursa Şer'iyye Sicillerine Göre). *Uludağ Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*, 16(1), 299-320.

Ortaylı, L. (1980). Anadolu'da 16. Yüzyılda Evlilik İlişkileri Üzerine Bazı Gözlemler. *Osmanlı Araştırmaları Dergisi*, 1.

Özdemir, S. O. (2015). Türk Hukukunda Boşanma Sisteminde Revizyon İhtiyacı. *Milletlerarası Hukuk ve Milletlerarası Özel Hukuk Bülteni*, 35(1), 29-46.

Özhavzalı, M. ve Yiğit Kayhan, N. (2020). *Kadın ve Çalışma Hayatı*. İKSAD.

Öztan, B. (2016) *Medeni Hukuk'un Temel Kavramları*, Yetkin Yayıncılık.

Seçer, B. ve Çınar, E. (2011). Bireycilik ve Yeni Kariyer Yönelimleri. *Yönetim ve Ekonomi Dergisi*, 18(2), 49-62.

Sert, S. (2015). Türk Medeni Hukukunda Cinsiyet Değiştirme, *Türkiye Barolar Birliği Dergisi,* 0(118), 255-270.

Topaloğlu, B. (1982). *İslâmda Kadın* (12. baskı). Yağmur Yayınevi.

Türkdoğan, O. (1992). Türk Ailesinin Genel Yapısı. *Sosyo-Kültürel Değişme Sürecinde Türk Ailesi.* Başbakanlık Aile Araştırma Kurumu.

TÜIK. (2019). *Istatistiklerle Kadın, 2019*. www.tuik.gov.tr.

Veri Kaynağı. (2022). *Türkiye'nin Evlenme ve Boşanma Verileri.* https://www.verikaynagi.com/genel/turkiyenin-evlenme-ve-bosanma-verileri/

World Economic Forum (2020). *Global Gender Gap Report.* http://www3.weforum.org/docs/WEF_GGGR_2020.pdf

Uğur, S. B. (2014). Günümüzde Kadının Boşanma Deneyimleri: Akademisyen Kadınlar Üzerine Bir Araştırma. *Mediterrenean Journal of Humanities*, 4(2), 293-326.

Ünal, S. (2019, June 18-19). *Bir Yaşam Biçimi Olarak Bireysellik ve Makyavelist Kimliklerin Yükselişi.* 2nd International Congress on New Horizons In Education and Social Sciences (ICES-2019), İstanbul, Türkiye.

Ünal, S. ve Avcı, D. (2019). Kolektiviteden Bireyciliğe Geçiş: Aile ve Evlilik Kurumuna Dair Değişen Göstergeler ve Kaygılar. *Turkish Studies,* 14(5), 2641-2668.

Yıldırım, A. (2014). *Türk Aile Hukuku*. Savaş Yayınevi.

KAYNAKÇA

Acker, J. (1989). The Problem with Patriarchy. *Sociology*, 23(2), 235-240. https://doi.org/10.1177/0038038589023002005

Akçınar, B. (2017). *Türkiye'de İlgili Babalık ve Belirleyicileri Ana Raporu.* Anne Çocuk Eğitim Vakfı.

Adamsons, K. (2013). Gender and Divorce. In E. Emery (Eds.), *Cultural Sociology of Divorce: An Encyclopedia* (s. 484-488). Sage Publications.

Agamben, G. (2001). *Kutsal İnsan Egemen İktidar ve Çıplak Hayat.* (İ. Türkmen, Çev.). Ayrıntı.

Akal, C. B. (1998). *İktidarın Üç Yüzü*. Dost Kitabevi Yayınları.

Akkoç, H. B. (2020). *Boşanma, Erkeklik Krizi ve Babalık* (Tez No. 628800) [Yüksek lisans tezi, Hacettepe Üniversitesi]. Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi.

Arat, Z. (1998). Kemalizm ve Türk Kadını. A. B. Hacimirzaoğlu (Ed.), *75. Yılda Kadınlar ve Erkekler* (s. 51-57) içinde. Tarih Vakfı Yayınları.

Barrett, M. (1986). *Women's Oppression Today: The Marxist/Feminist Encounter.* Verso Trade.

Berkes, N. (2008). *Türkiye'de Çağdaşlaşma*. Yapı Kredi Yayınları.

Berman, M. (2017). *Katı Olan Her Şey Buharlaşıyor*. İletişim Yayınları.

Beynon, J. (2002). *Masculinities and Culture.* Open University Press.

Bryson, V. (1999). 'Patriarchy': A Concept too Useful to Lose. *Contemporary Politics*, 5(4), 311-324. doi: 10.1080/13569779908450014

Bush Trevino, M. (2013). Origins of Divorce. In. R. E. Emery (Eds.), *Cultural Sciology of Divorce: An Encyclopedia* (s. 918-921). Sage Publications.

Clarke-Stewart, A. & Brentano, C. (2006). *Divorce: Causes and Consequences.* Yale University Press.

Cockburn, C. (1991). *In the Way of Women: Men's Resistance to Sex Equality in Organizations* (Vol. 18). Cornell University Press.

Connell, R. W. (1995). *Masculinities*. University of California Press.

Connell, R. W. & Messerschmidt, J. W. (2005). Hegemonic Masculinity: Rethinking the Concept. *Gender ve Society*, 19, 829-859.

Connell, R. W. (2017). *Toplumsal Cinsiyet ve İktidar* (C. Soydemir, Çev.). Ayrıntı Yayınları.

Duben, A. & Behar, C. (1991). *Istanbul Households: Marriage, Family and Fertility, 1880-1940.* Cambridge University Press.

Freud, S. (1996). *Totem ve Tabu* (S. Sel, Çev.). Sosyal Yayınları.

Gardner, C. V. (2006). *Historical Dictionary of Feminist Philosophy* (No. 64). Scarecrow Press.

Giddens, A. (2010). Riding the Juggernaut of Modernity. In. A. Giddens & P. W. Sutton (Eds.). *Sociology: Introductory Readings* (s. 39-41). Polity Press.

Gilmore, D. D. (1990). *Manhood in the Making: Cultural Concepts of Masculinity*. Yale University Press.

Girard, R. (2003). *Şiddet ve Kutsal* (N. Alpay, Çev.). Kanat.

Gramsci, A. (1971). *Selections From the Prison Notebooks*. International Publisher.

Hearn, J. & Collinson, D. L. (1994). Theorizing Unities and Differences Between Men and Masculinities. In H. Brod, & M. Kaufman (Eds.). *Theorizing Masculinities* (s. 97-118). Sage Publications.

Hooks, B. (2004). *The Will to Change: Men, Masculinity, and Love*. Beyond Words/Atria Books.

Horrocks, R. (1994). *Masculinity in Crisis: Myths, Fantasies, and Realities*. St. Martin's Press.

Jones, L. (1989). The Relationship Between Unemployment and Divorce. *Journal of Divorce*, 12(1), 99-112. doi:10.1300/j279v12n01_06

Kağıtçıbaşı, Ç. (2012), Sociocultural Change and Integrative Syntheses in Human Development: Autonomous-Related Self and Social-Cognitive Competence. *Child Development Perspectives*, 6, 5-11. doi:10.1111/j.1750-8606.2011.00173.x

Kağıtçıbaşı, Ç. ve Ataca, B. (2017). Çocuğun Değeri ve Aile Değişimi: Türkiye'den Otuz Yıllık Bir Portre. *Sosyoloji Dergisi*, (35), 77-101. http://dergipark.org.tr/en/pub/sosder/issue/37643/434791

Kandiyoti, D. (2013). *Cariyeler, Bacılar, Yurttaşlar: Kimlikler ve Toplumsal Dönüşümler*. Metis Yayınları.

Kimmel, M.S. & Aranson, A (2003). Introduction. In M. Kimmel & A. Aranson (Eds.), *Men & Masculinities: A Social, Cultural, and Historical Encyclopedia*. (s. xv-xxvi). ABC-CLIO.

Kimmel, M. S. (2013). Homofobi Olarak Erkeklik: Toplumsal Cinsiyet Kimliğinin İnşasında Korku, Utanç ve Sessizlik. *Fe Dergi*, 5(2), 92-107. http://cins.ankara.edu.tr/10_12.pdf

Koyuncuoğlu, T. (1998). Medeni Kanun ve Kadın Hakları. A.B. Hacimirzaoğlu (Ed.), *75 Yılda Kadınlar ve Erkekler* (s. 58-63) içinde. Tarih Vakfı Yayınları.

Lester, D. (1996). The Impact of Unemployment on Marriage and Divorce. *Journal of Divorce & Remarriage*, 25(3-4), 151-154. doi:10.1300/j087v25n03_09

Lerner, G. (1986). *The Creation of Patriarchy*. Oxford University Press, USA.

Levant, R. F. (1997). The Masculinity Crisis. *The Journal of Men's Studies*, 5(3), 221-231. doi.org/10.1177/106082659700500302

Levi-Strauss, C. (1996). *Yaban Düşünce.* (T. Yücel, Çev.). Yapı Kredi.

Messerschmidt, J. W. (2018). *Hegemonic Masculinity: Formulation, Reformulation, and Amplification*. Rowman & Littlefield.

Millett, K. (2000). *Sexual Politics*. University of Illinois Press.

Misra, J. (2018). Categories, Structures and Intersectional Theory. In J. W. Messerschmidt, M. A. Messner, R. Connell, & P. Y. Martin (Eds.), *Gender Reckonings: New Social Theory and Research* (s. 111-130). New York University Press.

Morgan, D. (2006). The Crisis in Masculinity. In K. Davis, M. Evans, & J. Lorber (Eds.), *Handbook of Gender and Women's Studies* (s. 109-23). Sage Publications.

Norman, L. (2007). Masculinity. C. R Ember & M. Ember (Eds.), *Encyclopedia of Sex and Gender: Men and Women in the World's Cultures Topics and Cultures (*JP-Volume 3, s. 965-967). Springer Science & Business Media.

Onur, H. ve Koyuncu, B. (2004). Hegemonik Erkekliğin Görünmeyen Yüzü: Sosyalizasyon Sürecinde Erkeklik Oluşumları ve Krizleri Üzerine Düşünceler. *Toplum ve Bilim*, 101, 31-50.

Ortaylı, İ. (2018). *Osmanlı Toplumunda Aile*. Kronik Kitap.
Özdemir, H. (2019). Toplumsal Cinsiyet Perspektifinde Erkeklik ve Kadınlık Algısı: Bir alan Araştırması. *Asya Studies-Academic Social Studies/Akademik Sosyal Araştırmalar*, 10, 90-107. https://doi.org/10.31455/asya.612384
Öztürk, A. (2011). *Bir Erkeklik Alt Alanı Olarak Eşcinsel Erkeklik Alanı* (Tez No. 280497) [Yüksek lisans tezi, Akdeniz Üniversitesi]. Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi.
Pateman, C. (2004). Kardeşler Arası Toplumsal Sözleşme. J. Keane (Ed.). ve A. Bora (Çev.). *Sivil Toplum ve Devlet* (s. 119-146). Yedikıta Yayınları.
Pateman, C. (1988). *The Sexual Contract*. Stanford University Press.
Pateman, C. (2011). *Cinsel Sözleşme*. (Z. Alpar, Çev.). Boğaziçi Üniversitesi Yayınları.
Pleck, J. (1987). American Fathering in Historical Perspective In M. Kimmel (Eds.) *Changing Men: New Directions in Research on Men and Masculinities* (s. 351-361). Sage Publications.
Robinson, S. (2002). *Marked Men: White Masculinity in Crisis*. Columbia University Press.
Radford Ruether, R. (2007). Patriarchy In F. Malti-Douglas (Eds.), *Encyclopedia of Sex and Gender* (Volume 3 JP, s. 1104-1106). Thomson & Gale.
Rowbotham, S. (1982). The Trouble with Patriarchy In M. Evans (Eds.), *The Woman Question: Readings on the Subordination of Women* (s. 73-79). Fontona.
Ruspini, E. (2013). Cultural Sociology of Divorce In R. E. Emery (Eds.), *Cultural Sociology of Divorce: An encyclopedia* (s. 333-335) Sage Publications.
Sancar, S. (2009). *Erkeklik: İmkânsız İktidar-Ailede, Piyasada ve Sokakta Erkekler*. Metis Yayınları.
Sancar, S. (2011). Erkeklik. Y. Ecevit ve N. Karkıner (Ed.), *Toplumsal Cinsiyet Çalışmaları* (s. 168-193) içinde. Anadolu Üniversitesi Yayınları.
Saraçgil, A. (2005) *Bukalemun Erkek: Osmanlı İmparatorluğu'nda ve Türkiye Cumhuriyeti'nde Ataerkil Yapılar ve Modern Edebiyat*. (S. Aktaş, Çev). İletişim Yayınları.
Segal, L. (1992). *Ağır Çekim: Değişen Erkeklikler Değişen Erkekler*. Ayrıntı Yayınları.
Sirman, N. (2006). Akrabalık, Siyaset ve Sevgi: Sömürge Sonrası Koşullarda Namus: Türkiye Örneği. S. Mojab ve N. Abdo (Ed.), *Namus Adına Şiddet: Kuramsal ve Siyasal Yaklaşımlar* (s. 43-63) içinde. İstanbul Bilgi Üniversitesi Yayınları.
Sunar, D. & Fişek, G. O. (2005). Contemporary Turkish Families In U. Gielen & J. Roopnarine (Eds.), *Families in Global Perspective* (s.169-183), Allyn & Bacon.
T. C. Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı. (2014). *Türkiye Boşanma Nedenleri Araştırması, 2014* (TBNA). https://www.aile.gov.tr/uploads/athgm/uploads/pages/arastirmalar/tbna2014-kitap.pdf
Tolan, B. (1991). Aile, Cinsiyet ve Cinsel Roller. *Türkiye Aile Ansiklopedisi* (s. 208-214) içinde. Türkiye Yazarlar Birliği Vakfı.
Walby, S. (1991). *Theorizing Patriarchy*. Basil Blackwell.
Weiner, A. (2013). Social Change. In R. E. Emery (Eds.), *Cultural Sociology of Divorce: An Encyclopedia* (s. 1113-1118). Sage Publications.
Yuval-Davis, N. (2003). *Cinsiyet ve Millet*. (A. Bektaş, Çev.). İletişim Yayınları.
Yüksek, A. (2014). İslam Aile Hukukunda Boşama Yetkisi ve Kadının Boşanması. *Journal of International Social Research*, 7(32), 340-354.

KAYNAKÇA

Aktaş Akoğlu, Ö. ve Küçükkaragöz, H. (2018). Boşanma Nedenleri ve Boşanma Sonrasında Karşılaşılan Güçlüklere İlişkin Bir Araştırma: İzmir İli Örneği, *Toplum ve Sosyal Hizmet,* 29 (1), 153-172.

Albrecht, S. L., Bahr, H. M. & Goodman, K. L. (1983). *Divorce and Remarriage: Problems, Adaptations, and Adjustments*. Greenwood.

Al Gharaibeh, F. & Bromfield, N. (2012). An Analysis of Divorce Cases in the United Arab Emirates: A Rising Trend. *Journal of Divorce & Remarriage,* 53(6), 436-452.

Amato, P.R. & Previti, D. (2003., People's Reasons for Divorcing: Gender, Social Class, the Life Course, and Adjustment. *Journal of Family Issues,* 24(5), 602-626.

Arıkan, Ç. (1992). *Yoksulluk, Evlilikte Geçimsizlik ve Boşanma*. Şafak Matbaacılık.

Atila Demir, S. (2010). *Türk Göçmen Ailelerinde Boşanma- Almanya Örneği* (Tez No. 265921) [Doktora tezi, Sakarya Üniversitesi]. Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi.

Atila Demir, S. (2014). Amerikan Toplum Yapısında Evliliğin Devamlılığına Etki Eden Unsurlar. *Siyaset, Ekonomi ve Yönetim Araştırmaları Dergisi*, 2(4), 31-42.

Atila Demir, S. (2020). *Toplumsal Değişme ve Değerler, Bir Değerler Sosyolojisi Çalışması.* Nobel Yayınları.

Bauman, Z. (2009). *Akışkan Aşk İnsan İlişkilerinin Kırılganlığına Dair.* (I. Ergüden, Çev.). Versus.

Beck, U. & Beck-Gernsheim, E. (2009). *Aşkın Normal Kaosu.* (N. Ermiş, Çev.). İmge Kitabevi.

Becker, G. S. (1991). *A Treatise on the Family* (enlarged ed.). Harvard University Press.

Blanchflower, D. G. & Oswald, A. J. (2004). Money, Sex and Happiness: An Empirical Study. *Scandinavian Journal of Economics,* 106(3), 393-415.

Booth, A. & Edwards, J. N. (1985). Age at Marriage and Marital Instability. *Journal of Marriage and Family*, 47(1), 67-75.

Chang, J. (2004). Self-Reported Reasons for Divorce and Correlates of Psychological Well-Being Among Divorced Korean Immigrant Women, *Journal of Divorce & Remarriage,* 40(1-2), 111-128.

Cirhinlioğlu, Z. (2015). *Sağlık Sosyolojisi.* Nobel Yayınları.

Cleek, M. G. & Pearson, T. A. (1985). Perceived Causes of Divorce: An Analysis of Interrelationships. *Journal of Marriage & the Family,* 47, 179-183.

CNN, *More Baby Boomers Are Living Alone. One Reason Why: 'Gray Divorce'*. Erişim: 10.08.2023, https://www.cnn.com/2023/08/05/health/boomers-divorce-living-alone-wellness-cec/index.html

Cohen, O. & Savaya, R. (2003). Adjustment to Divorce Among Muslim Arab Citizens of Israel. *Family Process,* 42, 269-290.

Coleman, S. J. (1988). Social Capital in the Creation of Human Capita. *The American Journal of Sociology,* 94, 95-120.

Coşkun, S. ve Sarlak, D. (2020). Reasons for Divorce in Turkey and the Characteristics of Divorced Families: A Retrospective Analysis. *The Family Journal,* 1-8.

Dişsiz, M. ve Şahin, N. (2008). Evrensel Bir Kadın Sağlığı Sorunu: Kadına Yönelik Şiddet. *Maltepe Üniversitesi Hemşirelik Bilim ve Sanatı Dergisi,* 1(1), 50-58.

Greenstein, T. N. & Davıs, S. N. (2006). Cross-National Variations in Divorce: Effects of Women's Power, Prestige and Dependenge. *Journal of Comparative Family Studies,* 37(2), 253-273.

Goode, W. J. (1956). *Women in Divorce.* Free Press.

Gradisher, S. M., Kennedy, D. R., & Redle, D. (2012). Divorce and Life Insurance Proceeds: Be Aware of the Law. *Journal of Financial Planning,* 52-57.

Greene, S. M. (1981). Levels of Measured Hopelessness in the General Population. *British Journal of Clinical Psychology,* 20(1), ll-14.

Gülmez, A. ve Öztürk, M. (2023). Boşanma Sürecinde Olan/Yeni Boşanan Bireylerin Kaygı ve Umutsuzluk Düzeylerinin İncelenmesi: Tunceli İli Örneği. *Munzur Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi,* 12(1), 64-85.

Gittins, D. (2011). *Aile Sorgulanıyor.* (T. Erdem, Çev.). Pencere Yayınları.

Hawkins, A. J, Willoughby, B. J. & Doherty, W. J. (2012). Reasons for Divorce and Openness to Marital Reconciliation. *Journal of Divorce & Remarriage,* 53(6), 453-463.

Halford, W. K. Markman, H. J, Kline, G.H. & Stanley, S. M. (2003). Best Practice in Couple Relationship Education. *Journal of Marital and Family Therapy,* 29(3), 385-406.

Huurre, T., Junkkari, H. & Aro, H. (2006). Long-Term Psychosocial Effects of Parental Divorce. *European Archives of Psychiatry and Clinical Neuroscience,* 256-263.

Johnson, C. A., & Stanley, S. M. (Eds.). (2001). Marriage in Oklahoma: 2001 Baseline Statewide Survey on Marriage and Divorce. OSU Bureau for Social Research, Oklahoma State University.

Orna, C. & Finzi-Dottan, R. (2012). Reasons for Divorce and Mental Health Following the Breakup. *Journal of Divorce & Remarriage,* 53(8), 581-601.

Kaufman, M. (1999). *The Seven P's of Men's Violence.* http://www.michaelkaufman .com/1999/the 7 ps of mens violence.

Kitson, G. C. (1992). *Portrait of Divorce: Adjustment to Marital Breakdown.* Guilford.

KONRAD. (2021). *Türkiye Gençlik Araştırması, 2021.*

Levinger, G. (1966). Sources of Marital Dissatisfaction Among Applicants for Divorce. *American Journal of Orthopsychiatry,* 36, 803-807.

Martin, C. T. & Bumpass, L. L. (1989). Recent Trends in Marital Disruption. *Demography,* 26(1), 37-51.

Sabah, (2021). *Sinop'ta 2021 Yılında Bin 249 Evlenme, 423 Boşanma Oldu.* Erişim:10.08.2023. https://www.sabah.com.tr/sinop/2022/02/25/sinopta-2021-yilinda-bin-249-evlenme-423-bosanma-oldu

Sarı, Ö. (2016). Toplumsal Değişmenin Aileye Yansıması. N. Avcı ve E. Aksoy (Ed.), *Aile Sosyolojisi* içinde Lisans Yayıncılık.

Shelby Scott, B., Rhoades, G. K., Stanley, S. M., Allen, E. S. & Markman, H. J. (2013). Reasons for Divorce and Recollections of Premarital Intervention: Implications for Improving Relationship Education. *Couple Family Psychol,* 2(2), 131-145.

Shelton, A. B. (1987). Variations in Divorce Rates by Community Size: A Test of the Social Integration Explanation. *Journal of Marriage and Family,* 49(4), 827-832.

Şentürk, Ü. (2008). Aile Kurumuna Yönelik Güncel Riskler. *Aile ve Toplum Eğitim Kültür ve Araştırma Dergisi,* 10(4), 9-16.

T.C. Başbakanlık Aile ve Sosyal Araştırmalar Genel Müdürlüğü. (2009). *Boşanma Nedenleri Araştırması*, Başbakanlık Aile ve Sosyal Araştırmalar Genel Müdürlüğü Yayınları, www.aile.gov.tr.

T.C. Başbakanlık Aile ve Sosyal Araştırmalar Genel Müdürlüğü. (2010). *Türkiye'de Aile Değerleri Araştırması 2010.*

T.C. Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı. (2014). *Türkiye Boşanma Nedenleri Araştırması (TBNA) 2014.*

Trent, K. & South, S. J. (1989). Structural Determinants of the Divorce Rate: A Cross-Societal Analysis. *Journal of Marriage and Family*, 51(2), 391-404.

Türkiye İstatistik Kurumu. (2010). *Evlenme ve Boşanma İstatistikleri, 2010,* Erişim:23.07.2023.

Türkiye İstatistik Kurumu. (2022). *Evlenme ve Boşanma İstatistikleri, 2022,* Erişim:23.07.2023.

Turner, B. S. (2011). *Tıbbi Güç ve Toplumsal Bilgi.* (Ü. Tatlıcan, Çev). Sentez Yayınları.

Voydanoff, P. (1991). Economic Distress and Family Relations: A Review of the Eighties In A. Booth (Ed.), *Contemporary Families: Looking Forward, Looking Back* (s. 429-445). National Council on Family Relations.

White, K. L. (1990). Determinants of Divorce: A Review of Research in the Eighties. *Journal of Marriage and Family,* 52(4). 904-912.

White, L. (1991). Determinants of Divorce: A Review of Research in the Eighties In A. Booth (Ed.), *Contemporary Families: Looking Forward, Looking Back* (s. 141-149). National Council on Family Relations.

Zijderveld, A. C. (2013). *Kültür Sosyolojisi, Kültür Sosyolojisi ve Metodolojisine Giriş.* (K. Canatan, Çev.). Açılım Kitap.

KAYNAKÇA

Abbak Güngör, E. C. (2023). *Kentsel Yoksulluk Bağlamında Çocuk Gözüyle Yoksulluk ve Yoksunluk Algısı* (Tez No. 794924) [Yüksek lisans tezi, Pamukkale Üniversitesi]. Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi.

Aktan, C. C. ve Vural, İ. Y. (2002). Yoksulluk: Terminoloji, Temel Kavramlar ve Ölçüm Yöntemleri. C.C. Aktan (Ed.), *Yoksullukla Mücadele Stratejileri* (1-32) içinde. Hak-İş Konfederasyonu Yayınları.

Antonelli, M. A. & De Bonis, V. (2021). Economic Poverty: Does the Break-up of Families Matter?. *Social Sciences*, 10(6), 224.

Arabacı, R. Y. (2019). Dünya Bankasının Yeni Uluslararası Yoksulluk Sınırları ve Küresel Yoksulluğun Yeniden Değerlendirilmesi. *SGD-Sosyal Güvenlik Dergisi*, *9*(1), 123-140.

Aslam, F., Aimin, W., Li, M. & Rehman, K.U. (2020). *Innovation in the Era of Iot and Industry 5.0: Absolute Innovation Management (Aım) Framework. Information,* 11(2), Multidisciplinary Digital Publishing Institute.

Bauman, Z. (2012). *Akışkan Modern Dünyadan 44 Mektup.* (P. Siral, Çev.). Habitus Yayınları.

Bauman, Z. (2018). *Akışkan Hayat* (A. E. Pilgir, Çev.). Ayrıntı Yayınları.

Beck, U. (2004). The Reinvention of Politics: Toward a Theory of Reflexive Modernization. In U, Beck, A, Giddens, & S. Lash (Eds.), *Reflexive Modernization: Politics, Tradition and Aesthetics in the Modern Social Order* (s. 1-55). Polity

Beck, U. (2000). *The Brave New World of Work.* Polity

Beck, U. (2011). *Risk Toplumu/Başka Bir Modernliğe Doğru*. (K. Özdoğan ve B. Doğan, Çev.). İthaki Yayınları.

Becker, G. S. (1985). Human Capital, Effort, and the Sexual Division of Labor. *Journal of Labor Economics, 3(1, Part 2)*, 33-58.

Berman, M. (1994). *Katı Olan Her Şey Buharlaşıyor*. (Ü. Altuğ ve B. Peker, Çev.). İletişim Yayınları.

Bongaarts, J. (2001). Household Size and Composition in the Developing World in the 1990s. *Population Studies*, 55(3), 263-279.

Boylu, A. A. ve Öztop, H. (2013). Tek Ebeveynli Aileler: Sorunlar ve Çözüm Önerileri. *Sosyoekonomi*, 19(19), 207-220.

Boztilki, M. (2022). Tek Ebeveynli Ailelerde Sosyal Sermaye Gelişimi ve Güvenin Önemi: Yalnız Anneler Odaklı Bir Çalışma. *JOEEP: Journal of Emerging Economies and Policy*, *7*(2), 248-262.

Brennan, R. T., Barnett, R. C., & Gareis, K. C. (2001). When She Earns More Than He Does: A Longitudinal Study of Dual-Earner Couples. *Journal of Marriage and Family, 63(1),* 168-182.

Bulut, E. ve Akçacı, T. (2017). Endüstri 4.0 ve İnovasyon Göstergeleri Kapsamında Türkiye Analizi. *ASSAM Uluslararası Hakemli Dergi,* 4(7), 55-77.

Bulut, E. ve Başoğlu, A. (2023). Boşanmanın Ekonomik Belirleyicileri: Türkiye Düzey 2 Bölgeleri Üzerine Panel Veri Analizi. *Bingöl Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, *7*(1), 45-62.

Canpolat, Ş. B. (2018). Changes in the Household Structures of the Elderly: Household Projections for Turkey, 2016-2050. *Turkish Journal of Geriatrics*, 21(2), 193-205.

Coşan, B. (2018). Dünyada ve Türkiye'de Sosyo-Ekonomik Bir Problem Olarak Tek Ebeveynli Aile Olgusunun Çok Boyutlu Değerlendirilmesi. *Sosyal Politika Çalışmaları Dergisi*, 18(41), 259-294

Çelen, M. (2011). *Türkiye'de Boşanma Olgusu ve Boşanma Çeşitleri.* Ulusal Aile Sempozyumu Sebep ve Sonuçlarıyla Boşanma Olgusu Sempozyumu. Yuva Kurma ve Aileyi Koruma Derneği. Adana, Türkiye.

Çiçekli, A. (2019). *Boşanmalar Üzerine Sosyolojik Bir Araştırma: Van Örneği (2001-2016)* (Tez No. 563822) [Doktora tezi, Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi]. Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi.

Demir, K.A., Döven, G. ve Sezen, B. (2019). Industry 5.0 and Human-Robot Coworking. *Procedia Computer Science,* 158, 688-695.

Duran, R. (2021). Türkiye Aile Yapısında Evlat Edinme Üzerine Bir Değerlendirme. *Türkiye Sosyal Hizmet Araştırmaları Dergisi*, *5*(1), 19-31.

Eğilmez, M. (2017). *Endüstri 4.0* http://www.mahfiegilmez.com/2017/05/endustri-40.html, Erişim Tarihi: 08.06.2023.

Engin, M. (2022). Türkiye'de Aile Yapısının Dönüşümü: Sorunlar ve Beklentiler. *Uluslararası Sosyal Hizmet Araştırmaları Dergisi*, *2*(1), 123-136.

Genç Çelebi, Ş. (2017). *Türk Modernleşmesinde Modernlik Algısı ve İdeolojik Yansımalar.* Tez No. 485780) [Yüksek lisans tezi, Sakarya Üniversitesi]. Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi.

Genç, F., Keyder, Ç., Keyman, E. F. ve Badur, A. K. (2021). *Kentlerin Türkiyesi: İmkânlar, Sınırlar ve Çatışmalar* (Vol. 2990). İletişim Yayınları.

Giddens, A. (2010). *Modernite ve Bireysel Kimlik: Geç Modern Çağda Benlik ve Toplum*. (Ü. Tatlıcan, Çev.). Say Yayınları.

Gladding, T. S. (2012). *Aile Terapisi Tarihi, Kuram ve Uygulamaları* (İ. Keklik ve İ. Yıldırım, Çev.). Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Derneği Yayınları.

Günaydin, D. (2018). Türkiye'de Dördüncü Sanayi Devrimini Beklerken: Çerkezköy Organize Sanayi Bölgesi'nde Bir Araştırma. *İstanbul Üniversitesi İşletme Fakültesi İşletme İktisadı Enstitüsü Yönetim Dergisi*, *29*(85), 73-106.

Güvenç, B. (2016). *Sosyal ve Kültürel Değişme.* Efil Yayınevi.

Haakonssen, K. (2002). Adam Smith: The Theory of Moral Sentiments. Cambridge University Press.

Harvey, D. (2003). *Sosyal Adalet ve Şehir.* Metis Yayınları.

Işık, O. (2022). *Eşitsizlikler Kitabı: 2000'ler Türkiye'sinde Gelir, Tüketim ve Değişim*. İletişim Yayınları.

Kaplan, A. (2021). Türkiye'de Aile Yapısında ve Kültüründe Yakın Gelecekte Önem Kazanacak Gelişmelerin Değerlendirilmesi. *Uluslararası Sosyal Hizmet Araştırmaları Dergisi*, 1(2), 69-81.

Karayılmazlar, E. (2006). Küreselleşme Sürecinde Yoksulluk ve Eğitim. *Hacettepe Üniversitesi İktisadi ve İdari bilimler Fakültesi Dergisi*, 24(2), 205-225.

Kaya, K. ve Eren, G. T. (2020). Boşanma ve Erken Boşanmaların Artış Nedenleri. *Sosyal, Beşeri ve İdari Bilimler Dergisi*, 3(9), 708-728.

Kaymal, C. (2017). Kırdan Kente Göçün Kültürel Sonuçları: Gecekondulaşma ve Arabesk. *Ulakbilge Sosyal Bilimler Dergisi*, 5(15), 1499-1519.

Kıral, E. (2018). Avrupa Birliği Ülkelerinin Boşanma Oranı Analizi. *Uluslararası Ekonomi ve Yenilik Dergisi*, 4(1), 19-38.

Köroğlu, T. (2013). *Üniversite Gençliğinin Evlilik, Aile ve Boşanma Konusundaki Düşünce ve Görüşleri Üzerine Sosyolojik Bir Araştırma: Karabük Üniversitesi örneği* (Tez No. 356367) [Yüksek lisans tezi, Karabük Üniversitesi]. Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi.

Lemanski, C. (2016). Poverty: Multiple Perspectives and Strategies. *Geography*, 101(1), 4-10.

Lewis, O. (1966). *The Culture of Poverty*. Scientific American, *215*(4), 19-25.

Macit, Y. (2020). Türkiye'de Aile ve Kültürel Yapıda Meydana Gelmesi Düşünülen Değişimlerin Yaşlanma, Yoksulluk ve Evlilik Kurumu Açısından Değerlendirilmesi. *Kırşehir Ahi Evran Üniversitesi Sağlık Bilimleri Dergisi*, 1(3), 149-157.

Mingione, E. (2013). İleri Endüstriyel Dünyada Kentsel Yoksulluk: Kavramlar, Analizler ve Tartışmalar. Ö. Aytaç ve S. İlhan (Ed), *Kentsel Yoksulluğu Yeniden Düşünmek* (s.1-62). Birleşik Kitabevi.

Murray, C. A. (1999). *The Underclass Revisited*. American Enterprise Institute.

Nunley, J. M. (2010). Inflation and Other Aggregate Determinants of the Trend in US Divorce Rates Since the 1960s. *Applied Economics,* 42(26), 3367-3381.

OECD. (2019). *Under Pressure: The Squeezed Middle Class.* OECD Publishing. https://doi.org/10.1787/689afed1-en

Oğuz, E. S. (2011). Toplum Bilimlerinde Kültür Kavramı. *Hacettepe Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Dergisi*, *28*(2).

Oktik, N. (2008). *Türkiye'de Yoksulluk Çalışmaları*. Yakın Kitapevi.

Okumuş, E. (2021). Covid-19 Küresel Salgın Sürecinde Ev ve Aile. *Mevzu-Sosyal Bilimler Dergisi*, (6), 89-117.

Opçin, E. (2019). *Tek Ebeveynli Ailelerde Çocuk Yoksulluğu: Tekirdağ İli Alan Çalışması* (Tez No. 532499) [Yüksek lisans tezi, Kırklareli Üniversitesi]. Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi.

Özbey, İ. B. (2020). Bireysellik, Belirsizlik ve Güvensizlik Bağlamında Ailenin Dönüşümü ve Türkiye'deki Yansımaları. *Turkish Studies - Social*, 15*(4), 1737-1751.*

Özdemir, A. ve Özgüner, M. (2018). Endüstri 4.0 ve Lojistik Sektörüne Etkileri: Lojistik 4.0. *İşletme ve İktisat Çalışmaları Dergisi*, 6(4), 39-47.

Özsoylu, A. F. (2017). Endüstri 4.0. *Çukurova Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 21(1), 41-64.

Palley, T. I. (2004). From Keynesianism to Neoliberalism: Shifting Paradigms in Economics In D. Johnston & A. Saad-Filho (Ed.). *Neoliberalism-A Critical Reader*. Pluto Press.

Postman, N. (2013). *Teknopoli: Kültürün Teknolojiye Teslim Oluşu.* Sentez Yayıncılık.

Sen, A. (1983). Poor, Relatively Speaking. *Oxford Economic Papers*, 35(2), 153-169.

Sen, A. (1999). *Development as Freedom*. Oxford University Press.

Seyyar, A. (2003). *Sosyal Siyaset Açısından Yoksulluğa Karşı Mücadele*. Deniz Feneri Yardımlaşma ve Dayanışma Derneği, 1(1).

Sipahi, E. B. (2006). Yoksulluğun Küreselleşmesi ve Kentsel Yoksulluk: Ekonomik ve Sosyal Boyutlarıyla Konya Örneğinde Yoksulluk. *Sosyal Ekonomik Araştırmalar Dergisi*, 6(11), 172-189.

Slater, T. (2019). Loïc Wacquant: Karşılaştırmalı Bir Kent Sosyolojisinin Ana Hatları. *İdealkent*, 10(26), 20-27.

Soykan, Ö. N. (2000). Hegel Sisteminde Tarih Felsefesi/Betimleyici-Eleştirel Bir Giriş, *Felsefelogos Dergisi*, 9,

Sunar, L. (Ed.). (2014). *Türkiye'de Toplumsal Değişim*. Nobel.

Sunar, L. ve Güvendi, M. A. (2020). "Ortadaki Fili" Görmek: Dünyada ve Türkiye'de Sosyoekonomik Eşitsizliklerin Tezahürleri. *Journal of Human and Society/İnsan ve Toplum*, 10(4), 1-40.

Şekkeli, Z. H. ve Bakan, İ. (2018). Endüstri 4.0'ın Etkisiyle Lojistik 4.0. *Journal of Life Economics*, 5(2), 17-36.

Şenses, F. (2009). *Küreselleşmenin Öteki Yüzü Yoksulluk*. İletişim Yayınları.

Talu, N. (2010). Modernlik Söylemi: Endişeli Bakışlarda Modern Birey. *Metu jfa*, 27(2), 141-171

Taş, H. Y. (2018). Dördüncü Sanayi Devrimi'nin (endüstri 4.0) Çalışma Hayatına ve İstihdama Muhtemel Etkileri. *OPUS International Journal of Society Researches*, 9(16), 1817-1836.

Topkaya, Ş. (2017). *Yoksulluk ve İştirak Nafakası* (Tez No. 476043) [Doktora tezi, İstanbul Kültür Üniversitesi]. Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi.

Townsend, P. (1979). *Poverty in the United Kingdom: A Survey of Household Resources and Standards of Living*. Univ of California Press.

Turhan, M. (1956). Kültürde Değişen ve Değişmeye Mukavemet Eden Unsurlar. *Psikoloji Çalışmaları/Studies in Psychology*, 1, 6-21.

Uğur, S. B. (2014). Günümüzde Kadının Boşanma Deneyimleri: Akademisyen Kadınlar Üzerine Bir Araştırma. *Mediterranean Journal of Humanities*, 4(2), 293-326.

Vignoli, D., Matysiak, A., Styrc, M., & Tocchioni, V. (2018). The Positive Impact of Women's Employment on Divorce: Context, Selection, or Anticipation?. *Demographic Research*, 38, 1059-1110.

Wacquant, L. (2011). *Kent Paryaları & İleri Marjinalliğin Karşılaştırmalı Sosyolojisi. (M. Doğan, Çev).* Boğaziçi Üniversitesi.

Yasım, Y. K. (2020). Endüstri 4.0: Çalışmanın Geleceği. *Kırklareli Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 9(1), 47-64.

Yılmaz, M. (2015). İleri Endüstriyel Toplumlar ve Kentsel Yoksulluk. *Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 25(2), 215-228. doi: 10.18069/fusbed.70657

Yurtsever, H. (2012). *Kapitalizmin Sınırları ve Toplumsal Proletarya* (Vol. 148). Yordam Kitap.

Yüksel-Kaptanoğlu, İ., Eryurt, M. A. ve Koç, İ. (2012). Kadınların Evlilik Döngüsü: Evliliğin Sonlanması ve Yeniden Evlenme. *Kadın/Woman 2000*, 13(1), 63-96.

KAYNAKÇA

Amato, P. R. (2000). The Consequences of Divorce for Adults and Children. *Journal of Marriage and the Family,* 62, 1269-1287.

Amato, P. R. & James, S. (2010). Divorce in Europe and the United States: Commonalities and Differences Across Nations, *Family Science*, 1(1), 2-13.

Bebbington, P. (1996). The Origins of the Sex Differences in Depressive Disorder: Bridging the Gap. *International Review of Psychiatry,* 8, 295-332.

Bracke, P. (1998). Depressiviteit en de Economische Gevolgen van Echtscheiding voor Vrouwen en Mannen, Mens en Maatschappij, 73, 233-255.

Braver, S. L. & Lamb, Michael E. (2013). Marital Dissolution. In G. W. Peterson & K. R Bush (Eds.), *Handbook of Marriage and the Family.* (3rd ed., 487-516). Springer.

Bouman, A. M. (2004). Financiële Gevolgen van Echtscheiding op de Lange Termijn, *Bevolkingstrends,* 85-89.

CBS (2022). *Trends in (echt)Scheidingen,* Den Haag.

Giddens, A. (2000). *Sosyoloji.* Ayraç Yayınevi.

Holden, K. C. & Smock, P. J. (1991). The Economic Costs of Marital Dissolution: Why Do Women Bear a Disproportionate Cost?. *Annual Review of Sociology,* 17, 51-78.

Kitson, G. C. & Morgan, L. A. (1990). The Multiple Consequences of Divorce: A Decade Review. *Journal of Marriage and the Family,* 52, 913-924.

Lesthaeghe, R. (2014). The Second Demographic Transition: A Concise Overview of Its Development. *PNAS,* 111(51), 18112-18115.

Lesthaeghe, R. L. & D. J. Van der Kaa (1986). "Twee Demografische Transities?" In: D. J. Van der Kaa & R. L. Lesthaeghe (Eds.). *Bevolking: Groei en Krimp (Mens en Maatschappij)* (s. 9-24). Deventer: Van Loghum Slaterus.

Roelants, V. (2003-2004). *Kinderen van de Scheiding: Een Kwalitatief Onderzoek Naar de Invloed van een Ouderlijk Echtscheiding op Adolescenten,* Katholieke Universiteit Leuven.

Tusenius, A. A. (1989). De Gevolgen van Echtscheiding voor Kinderen, *Tijdschrift voor Psychiatrie*, 31, 1989/1.

Walper, S.; Thönnissen, C. & Alt, P. (2015). Effects of Family Structure and the Experience of Parental Separation: A Focus on Adolescents' Well-being. *Comparative Population Studies*, 40(3), 335-364.

Wagner, M., & Weiß, B. (2006). On the Variation of Divorce Risks in Europe: Findings From a Meta-Analysis of European Longitudinal Studies. *European Sociological Review,* 22, 483-500.

De Witte, H., Hooge, J., & Walgrave, L. (Ed.) (2000). Jongeren in Vlaanderen: Gemeten en Geteld. 12- tot 18-Jarigen over hun Leefwereld en hun Toekomst. Leuven: Universitaire Pers.

KAYNAKÇA

Afolaranmi, A. O. (2020). Social Media and Marital Choices: Its Implications on Contemporary Marriage. *IGWEBUIKE: An African Journal of Arts and Humanities*, 6(4), 130-153. https://doi.org/10.13140/RG.2.2.36109.97768

Aktaş, M ve Çopur, Z. (2018). Sosyal Medya Kullanımının Eşler Arasındaki Strese Etkisi. *International Journal of Education Technology and Scientific Researches*, 6, 142-153.

Aktaş, Ö. (2011). *Boşanma Nedenleri ve Boşanma Sonrasında Karşılaşılan Güçlükler* (Tez No. 286521) [Yüksek lisans tezi, Dokuz Eylül Üniversitesi]. Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi.

Alanazi, N. H. (2021). Married Couples' Perception of the Excessive Use of Social Media and Its Impact on Marital Problems in Saudi Arabia, *University of Sharjah Journal for Humanities & Social Sciences*, 18(1), 61-94.

Arpacı, F. ve Tokyürek, S. (2012). Boşanmış Bireylerin Yeniden Evlilik Konusundaki Görüşlerinin İncelenmesi. *Akademik Bakış Dergisi*, 31, 1-15.

Aydın, B., Sarı, S. V. ve Şahin, M. (2018). The Effect of Social Networking on the Divorce Process. *Universal Journal of Psychology*. 6(1), 1-8. https://doi.org/10.13189/ujp .2018.060101

Aydın, O. ve Baran, G. (2010). Toplumsal Değişme Sürecinde Evlenme ve Boşanma. *Toplum ve Sosyal Hizmet*, 21(2), 117-126.

Bagheri, R., Ostovar, S., Griffiths, M.D. & Hashim, I.H.M., (2023). Server Connection Versus Marital Disconnection: An Investigation of the Effect of Internet Addiction on Couple Burnout in Iran. *Technol. Soc*. 72, 1-8. https://doi.org/10.1016/j. techsoc.2022.102163

Bayraktar, A. (2022). *Boşanmış Bireylerin Boşanma Sonrası Deneyimleri ve Boşanma Sonrası Damgalanmanın Dramaturjik Teori Üzerinden İncelenmesi* (Tez. No. 778411) [Yüksek lisans tezi, Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi]. Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi.

Carr, C. T., & Hayes, R. A. (2015). Social Media: Defining, Developing, and Divining. *Atlantic Journal of Communication*, 23(1), 46-65. https://doi.org/10.1080/15456870 .2015.972282

Clayton, R. B., Nagurney, A., & Smith, J. R. (2013). Cheating, Breakup, and Divorce: Is Facebook Use to Blame? Cyberpsychology. *Behavior, and Social Networking*, 16(10), 717-720. https://doi.org/10.1089/cyber.2012.0424

Çakır, S. (2019). Türkiye'de Evli Kadınlar Ekseninde Evlilik/ Aile Algısı ve Boşanma Olgusu. *HFSA Sempozyum*, 26, 75-99.

Djawas, M., Ridhwan, R., Devy, S. & Husna, A. (2021). The Government's Role in Decreasing Divorce Rates in Indonesia: The Case of Aceh and South Sulawesi. *Ahkam: Jurnal Ilmu Syariah*, 21(1), 163-88. https://doi.org/10.15408/ajis.v21i1.20870

Doğan, C. (1998). Türkiye'de Boşanma Sorununun Sosyolojik ve İstatistiki Açıdan Değerlendirilmesi, *Sosyoloji Konferansları*, 25, 59-69.

Doğan, Ş. (2016). Boşanma Nedenlerine Yönelik Tutumlar: Boşanmayı Artırıcı veya Engelleyici Faktörlere Yönelik Tutum Ölçeği Geliştirme Çalışması, *Itobiad: Journal of the Human & Social Science Researches*, 5(4), 991-1011.

Ehoro, O. & Badey, D. (2021). New Media and Marital Instability: Exploring the Implications of Social Media on New Marriages. *International Journal of Innovative Development and Policy Studies* 9(3), 116-126.

Eichenberg, C., Huss, J., & Küsel, C. (2017). From Online Dating to Online Divorce: An Overview of Couple and Family Relationships Shaped Through Digital Dedia. *Contemporary Family Therapy*, 39(4), 249-260. https://doi.org/10.1007/s10591-017-9434x

Ekşi, Z. (2018). Siber @ldatma. N. Oktik ve H. Reşitoğlu (Ed.). *Aileyi Anlamak: Disiplinler Arası Yaklaşım* (s. 207-231) içinde. Nobel Akademik Yayıncılık.

Erol, V. (2022). Sosyal Medyanın Türk Aile Yapısına Etkisi, *KMÜ Sosyal ve Ekonomik Araştırmalar Dergisi*, 24 (43), 1127-1139.

Eyce, B. (2002). Demografik Özelliklere Göre Türkiye'de Boşanma. *Selçuk Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Dergisi,* (14), 81-98.

Güleç, V. (2018). Aile İlişkilerinin Sosyal Medyayla Birlikte Çöküşü. *Yeni Medya Elektronik Dergisi*, 2(2), 105-120.

Güneş, P. (2019). *Boşanmalarda Sosyal Medyanın Rolü: İstanbul Anadolu Adliyesi Örneği* (Tez No. 589111) [Yüksek lisans tezi, Üsküdar Üniversitesi]. Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi.

Hasmawati, H. S. & Fhad, M. Ak. (2020). The Effectiveness of Mediation Process to Press Divorce Rates. *Amsir Law Journal*, 1(2), 78-84. https://doi.org/10.36746/alj.v1i2.26

Howard, P. N., & Parks, M. R. (2012). Social Media and Political Change: Capacity, Constraint, and Consequence. *Journal of Communication*, 62, 359-362. https://doi .org/10.1111/j.1460- 2466.2012.01626.x

Kalaman, S. ve Çelik, F. (2019). Türkiye'deki Evli Bireylerin Sosyal Medya Kullanımlarının Evlilikleri Üzerine Etkisi: Nitel Bir Araştırma. *OPUS Uluslararası Toplum Araştırmaları Dergisi,* 13(19), 424-453. https://doi.org/10.26466/opus.589684

Kaya, K. ve Tan Eren, G. (2020). Boşanma ve Erken Boşanmaların Artış Nedenleri. *Sosyal, Beşerî ve İdari Bilimler Dergisi, 3*(9) 708-728.

Kemp, S. (2022). *Digital 2022: Turkey*. https://datareportal.com/reports/digital-2022-turkey adresinden 5 Haziran 2023 tarihinde alınmıştır.

Kemp, S. (2023). *Digital 2023: Turkey*. https://datareportal.com/reports/digital-2023-global-overview-report adresinden 5 Haziran 2023 tarihinde alınmıştır.

Kır, İ. ve Bülbül, Ö. (2012). İslahiye İlçesinde Boşanma Olgusu Üzerine Sosyolojik Bir İnceleme. *Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 9(2), 99-122.

Komito, L. & Bates, J. (2009). Virtually Local: Social Media and Community Among Polish Nationals in Dublin. *Aslib Proceedings,* 61(3), 232-244. https://doi.org/10.1108/00012530910959790

Konlan, I., Abdulai, M. & Ibrahim H. (2023). Exploring the Efects of Social Media on Marriages in Northern Ghana, *Human Arenas*, 1-20. https://doi.org/10.1007/s42087-023-00333-x

Köseoğlu, F ve Yazıcı, Z. N. (2022). Sosyodemografik Özellikler ve Boşanma Nedenlerine Yönelik Tutum Arasındaki İlişkinin İncelenmesi. *Ondokuz Mayıs Üniversitesi Kadın ve Aile Araştırmaları Dergisi*, 2(1), 71-96.

Lupkin, S. (2012). Can Facebook Ruin Your Marriage? https://abcnews.go.com/ Technology/facebook-relationship-status/story?id=16406245 adresinden 01 Temmuz 2023 tarihinde alınmıştır.

Mcdaniel, B. T., Drouin, M. & Cravens, J. D. (2017). Computers in Human Behavior Do You Have Anything to Hide ? Infidelity-Related Behaviors on Social Media Sites and Marital Satisfaction, *Comput. Human Behav.*, 66, 88-95.

Meclis Araştırma Komisyonu. (2016). *Aile Bütünlüğünü Olumsuz Etkileyen Unsurlar ile Boşanma Olaylarının Araştırılması ve Aile Kurumunun Güçlendirilmesi İçin Alınması Gereken Önlemlerin Belirlenmesi Amacıyla Kurulan Meclis Araştırma Komisyon Raporu*. https://www.aile.gov.tr/media/4129/meclis-aras-tirma-komisyonu.pdf adresinden 05 Temmuz 2023 tarihinde alınmıştır.

Noor, S. A., Djaba, T. & Enomoto, C. E. (2016). The Role of Social Networking Websites: Do They Connect People Through Marriage or Are They Responsible for Divorce. *Journal of International Social Issues*, 4(1), 40-49.

Norman, M. S., LaFreniere, J. R., & Punyanunt-Carter, N. M. (2021). College Students' Perceptions of Social Media Utility to Discuss Divorce. *The Journal of Social Media in Society*, 10(1), 42-54.

Nursyifa, A. (2020). Shifting Causes of Divorce in Indonesia Due to Social Media in Sociological Perspective. *Solid State Technology*, 63(2), 9932–9946.

Obeng, C., Adade, J. R. D., Amos, P. M., Antwi, T. & Asiedu, B. W. K. (2023). Social Media Practices Among Married Couples in a Ghanaian Residential Area. *New Media and Mass Communication,* 104, 74-86.

Öngören, S. (2017). Boşanma ve Boşanmanın Erken Çocukluk Dönemi Çocuklar Üzerindeki Etkileri. *Uluslararası Eğitim Bilimler Dergisi*, 4(13), 73-87.

Özgül, M., E. (2022). Sosyal Paylaşım Sitelerinde Sürekli Zaman Geçirmenin Evlilik Birliğinin Sarsılması Sebebiyle Boşanma Bakımından Değerlendirilmesi. *Selçuk Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi,* 30(1), 325-370. https://doi.org/10.15337/suhfd.1054597

Öztürk, G. (2016). *Boşanma Sürecindeki Kadınların Bağlanma Stilleri ile Başa Çıkma Stratejileri Arasındaki İlişkinin İncelenmesi* (Tez No. 430718) [Yüksek lisans tezi, Dokuz Eylül Üniversitesi]. Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi.

Parrillo, V. N., Stimson, J., & Stimson, A. (1995). Contemporary Social Problems. *United States of America: Library of Congress,* Cataloging-in- Publication Data. Allyn and Bacon.

Russo, A., Watkins, J., Kelly, L., & Chan, S. (2008). Participatory Communication with Social Media. *Curator: The Museum Journal*, 51, 21-31. https://doi.org/10.1111/j.2151 - 6952.2008.tb00292.x

Saleh, M. & Mukhtar, J. I. (2015). Social Media and Divorce Case Study of Dutse L.G.A. Jigawa State. *IOSR Journal Of Humanities And Social* Science, 20(5), 54-59. https://doi.org/10.9790/0837-20525459

Sayar, T. E. (2019). *Geleneksel Aileden "Dijitalleşen" Aileye Doğru: Yeni Medya Teknolojileriyle Değişen Aile Yapısı*, 4. Uluslararası Bilimsel Araştırmalar Kongresinde Sunulan Bildiri. https://www.researchgate.net/publication/336511921_GELENEKSEL_AILEDEN_DIJITALLEŞ-

ŞEN_AILEYE_DOGRU_YENI_MEDYA_TEKNOLOJILERIYLE_DEGISEN_AILE_YAPISI adresinden 03 Temmuz 2023 tarihinde alınmıştır.

Şentürk Dızman, Z. (2019). Sosyal Medyanın Boşanmaya Etkileri. *Avrasya Sosyal ve Ekonomi Araştırmaları Dergisi (ASEAD)*, 6(4), 548-555.

T.C. Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı Aile ve Toplum Hizmetleri Genel Müdürlüğü (2014). *Türkiye Boşanma Nedenleri Araştırması TBNA 2014*, Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı Aile ve Toplum Hizmetleri Genel Müdürlüğü Yayınları.

Tarhanacı, M. (2017). Boşanma Avukatlarının Anlatısıyla Trabzon'da Aile ve Boşanma Olgusu, *İmgelem*, 1(1), 89-120.

Türk Medeni Kanunu (TMK). (2001). *Türkiye Cumhuriyeti, 4721*. http://www.mevzuat.gov.tr/mevzuatmetin/1.5.4721.pdf adresinden 5 Temmuz 2023 tarihinde alınmıştır.

Türkiye İstatistik Kurumu. (2023). *Evlenme ve Boşanma İstatistikleri, 2022.* https://data.tuik.gov.tr/Bulten/Index?p=Evlenme-ve-Bo%C5%9Fanma-%C4%B0statistikleri-2022-49437&dil=1 adresinden 5 Temmuz 2023 tarihinde alınmıştır.

Türkiye İstatistik Kurumu. (2019). *Evlenme ve Boşanma İstatistikleri, 2018.* https://data.tuik.gov.tr/Bulten/Index?p=Marriage-and-Divorce-Statistics-2018-30698 adresinden 5 Temmuz 2023 tarihinde alınmıştır.

Türkiye İstatistik Kurumu. (2020). *Evlenme ve Boşanma İstatistikleri, 2019.* https://data.tuik.gov.tr/Bulten/Index?p=Evlenme-ve-Bosanma-Istatistikleri-2019-33708 adresinden 5 Temmuz 2023 tarihinde alınmıştır.

Türkiye İstatistik Kurumu. (2021). *Evlenme ve Boşanma İstatistikleri, 2020.* https://data.tuik.gov.tr/Bulten/Index?p=Evlenme-ve-Bosanma-Istatistikleri-2020-37211 adresinden 5 Temmuz 2023 tarihinde alınmıştır.

Türkiye İstatistik Kurumu. (2022a). *Aile Yapısı Araştırması 2021.* https://www.tuik.gov.tr/media/announcements/turkiye_aile_yapisi_ara%C5%9Ftirmasi_2021.pdf adresinden 5 Temmuz 2023 tarihinde alınmıştır.

Türkiye İstatistik Kurumu. (2022b). *Evlenme ve Boşanma İstatistikleri, 2021.* https://data.tuik.gov.tr/Bulten/Index?p=Evlenme-ve-Bosanma-Istatistikleri-2021-45568 adresinden 5 Temmuz 2023 tarihinde alınmıştır.

Uğur, S. B. (2014). Günümüzde Kadının Boşanma Deneyimleri. *Mediterranean Journal of Humanities*, 4(2), 293- 326.

Utma, S. (2019). Aile Kurumunun Dönüşümünde Sosyal Medyanın Etkisi: Aile İçi İletişimin Dijitalleşmesi. *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 13(71), 1016-1023.

Valenzuela, S., Halpern, D., & Katz, J. E. (2014). Social Network Sites, Marriage Well-Being and Divorce: Survey and State-Level Evidence from the United States. *Computers in Human Behavior*, 36, 94-101.

We Are Social, (2022). *Digital 2022-Global Overview Report*. https://wearesocial.com/us/blog/2022/01/digital-2022/ adresinden 15 Haziran 2022 tarihinde alınmıştır.

We Are Social, (2022). *Digital 2022-Global Overview Report*. https://wearesocial.com/us/blog/2023/01/the-changing-world-of-digital-in-2023/ adresinden 15 Haziran 2022 tarihinde alınmıştır.

Widiantari, M. M., Utari, P. & Pawito, P. (2018). Divorce Pattern Shift in Indonesia The Social Media Impact. *Advances in Social Science, Education and Humanities Researc*h, 241, 35-38.

Widiantari, M. M., Utari, P., & Nurhaeni, I. (2019). Social Media Effect on Divorce. *In Proceeding of the 1st Annual International Conference on Social Sciences and Humanities*, 339, 160-165).

Yıldırım, İ. (2021). Sosyal Medya, Dijital Bağımlılık ve Siber Zorbalık Ekseninde Değişen Aile İlişkileri Üzerine Bir Değerlendirme. *Anemon Muş Alparslan Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 9(5), 1237-1258.

Yıldırım, N. (2004). Türkiye'de Boşanma ve Sebepleri. *Bilig (Türk Dünyası Sosyal Bilimler Dergisi),* 28, 59-81.

Zarella, D. (2010). *The Social Media Marketing Book*. O'Reilly Media.

Zihad, A., Chaitee, N. N., & Rahman, S. (2021). Effects of Social Media on the Interpersonal Relationship Among the Married Couples: A Study on a Selected Neighborhood (or Wards) of Dhaka City in Bangladesh. *Malaysian Journal of Social Sciences and Humanities (MJSSH),* 6(11), 345-357. https://doi.org/10.47405/mjssh.v6i11.1164

KAYNAKÇA

Altınok, Y. E. (2022). Boşanma Filmlerinde Toplumsal Cinsiyet Eşitsizliği ve Hegemonik Erkekliğin Yeniden Üretimi: "Bir Evlilikten Manzaralar", "Kramer Kramer'e Karşı" ve "Marriage Story" Filmleri Üzerine Bir İnceleme (Tez No. 732686) [Yüksek lisans tezi, İstanbul Üniversitesi]. Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi.

Akatlı, F. (1982). Türk Yazınında kadın. A. Unat Nermin (Ed.), *Türk Toplumunda Kadın* (s. 299-310) içinde. Türk Sosyal Bilimler Derneği ve Araştırma, Eğitim, Ekin Yayınları.

Bahrani, Z. (2018). *Babil'in Kadınları. Mezopotamya'da Toplumsal Cinsiyet ve Temsil.* (S. Çalcı, Çev.). Kolektif Yayınları.

Bauman, Z. (2014). *Akışkan Modern Dünyadan 44 Mektup*. (P. Siral, Çev.). Habitus Yayıncılık.

Çayırcıoğlu, D. (2022). *Kadınca Bilmeyişlerin Sonu. 1960-1980 Döneminde Feminist Edebiyat*. İletişim Yayınları.

Çeri, B. (1996). *Türk Romanında Kadın 1923-38 Dönemi*. Simurg Yayınları.

De Beauvoir S. (1993). *Kadın. İkinci Cins. Bağımsızlığa Doğru.* (B. Onaran, Çev.). Payel Yayınları.

De Beauvoir S. (1981). *Kadın. Evlilik Çağı.* (B. Onaran, Çev.). Payel Yayınları.

Esen, N. (1991). *Türk Romanında Aile Kurumu (1870-1970*). TC. Başbakanlık Aile Araştırma Kurumu Başkanlığı.

Fırıncıoğulları, S. (2021). *Edebiyat Sosyolojisi Denemeleri*. Paradigma Yayınları.

Giddens, A. (2013). *Sosyoloji*. C. Güzel (Ed.) ve H. Özel ve A. Sönmez (Çev.). Kırmızı Yayınları.

Giddens, A. (2014). *Mahremiyetin Dönüşümü. Modern Toplumlarda Cinsellik, Aşk ve Erotizm*. Ayrıntı Yayınları.

Gülendam, R. (2006). *Türk Romanında Kadın Kimliği (1946-1960).* Salkımsöğüt Yayınları.

Gülendam, R. (2015). *Türkiye'de Kadın Olmak. Cumhuriyet Devri Türk Romanında Kadın Kimliği: 1960-1980*. Kesit Yayınları.

Irzık, S. ve Parla, J. (2014). Önsöz. S. Irzık ve J. Parla (Ed.), *Kadınlar Dile Düşünce. Edebiyat ve Toplumsal Cinsiyet* (s. 7-12) içinde. İletişim Yayınları.

Kandiyoti, D. (2015). *Cariyeler, Bacılar, Yurttaşlar. Kimlikler ve Toplumsal Dönüşümler.* Metis Yayınları.

Kayabaşı Ş. ve Kayabaşı M. (2022). Boşanma olgusunun Behiç Ak'ın "Ayrılık" Oyununda Ele Alınışı. *Süleyman Demirel Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 56, 239-253.

Ritzer, G. (2011). *Küresel Dünya.* (M. Pekdemir, Çev.). Ayrıntı Yayınları.

Sancar, S. (2014). *Türk Modernleşmesinin Cinsiyeti. Erkekler Devlet, Kadınlar Aile Kurar*. İletişim Yayınları.

Saraçgil, A. (2005). *Bukalemun Erkek. Osmanlı İmparatorluğu'nda ve Türkiye Cumhuriyeti'nde Ataerkil Yapılar ve Modern Edebiyat*. (S. Aktaş, Çev.). Ö. Özgün (Redaksiyon). İletişim Yayınları.

Şengül, M. B. (2015). Türk Romanında Feminizm (Kadın Romancılar, 1960-80). (Tez No. 381307) [Doktora tezi, Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi]. Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi.

Şengül, M. B. (2016). Türk Romanında (1960-80) Boşanma ve Kadın. *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*, *9*(47), 169-177.

Önder, A. (2016). *Erendiz Atasü'nün Eserlerinde Kadın* (Tez No. 441331) [Doktora tezi, Çukurova Üniversitesi]. Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi.

Özmen, F. (2021). Anadolu'dan Seçilmiş Masallarda Sosyal Bir Gerçeklik: Boşanma Olgusu ve Nedenleri ile İlgili Bazı Tespitler. *International Journal Of Turkish Academic Studies*, 2(3), 156-165.

Öztekin, S. (2021). Sherlock Holmes Hikayelerinde Aile İçi Şiddet ve Boşanma. *Uluslararası Dil, Edebiyat ve Kültür Araştırmaları Dergisi*, 4(1), 170-180.

Şeker, A. (2021). *Kadın Roman Kahramanları. Toplumsal Cinsiyet, Edebiyat Sosyolojisi ve Roman Okumaları*. Nika Yayınları.

Uygun-Aytemiz B. (2016). Edebiyat ve Toplumsal Cinsiyet. F. Saygılıgil (Ed.), *Toplumsal Cinsiyet Tartışmaları* (s. 51-66) içinde. Dipnot Yayınları.

Velidedeoğlu, H. V. (1976). *Ailenin Çilesi Boşanma*. Çağdaş Yayınları.

Wiesner Hanks, M. (2020). *Tarihte Toplumsal Cinsiyet*. *Küresel Bakış Açıları*. (M. Çiyan Şenerdi, Çev.). Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları.

Yıldırmaz, S. ve Temizarabacı Yıldırmaz, Y. (2015). Üç Tarz-ı Tahayyül: Halide Edip Adıvar, Yakup Kadri Karaosmanoğlu ve Peyami Safa'nın Ütopyacı Gelecek Kurgularında İdeoloji ve Toplumsal Cinsiyet. C. Simten ve Ö. Aylin (Ed.), *Milliyetçilik ve Toplumsal Cinsiyet -Edebiyat, Medya, Siyaset-* (s. 289-321) içinde. İletişim Yayınları.

Zeybekoğlu, Ö. (2016). Sosyal Problem Boyutuyla Aile. N. Adak (Ed.). *Sosyal Problemler Sosyolojisi. Dünyadan ve Türkiye'den Örnekler* (s. 35-65) içinde. Siyasal Kitabevi.

KAYNAKÇA

Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı ve Türkiye İstatistik Kurumu. (2021). *Türkiye Aile Yapısı Araştırması*, Türkiye İstatistik Kurumu.

Aka, V., Karaman, H. ve Yaman, Ö. M. (2021). Gençlerin Esrar Kullanımında Akran/Arkadaşlık İlişkilerinin Etkisi: Bingöl İli Örneği. *Sosyal Politika Çalışmaları Dergisi*, 21 (50), 129-161. doi: 10.21560/spcd.vi.621418.

Aktaş Akoğlu, Ö. A. ve Küçükkaragöz, H. (2018). Boşanma Nedenleri ve Boşanma Sonrasında Karşılaşılan Güçlüklere İlişkin Bir Araştırma: İzmir İli Örneği. *Toplum ve Sosyal Hizmet*, 29(1), 153-172.

Akyayla, A. (2019). Kendini Gerçekleştiren Bağımlılık: Uyuşturucu Kullanıcıların Etkileşim Süreçleri. E. Geçgin (Ed.), *Kenardakiler* (s. 85-138) içinde. Heretik Yayınları.

Alpay, N., Karamustafaoğlu, N. ve Kükürt, R. (1995). Madde Bağımlılarında Suç. *Düşünen Adam*, 8(2), 16-17.

Amato, P. R. & Previti, D. (2003). People's Reasons for Divorcing: Gender, Social Class, the Life Course, and Adjustment. *Journal of Family Issues*, 24(5), 602-626. https://doi.org/10.1177/0192513X03254507

Ammerman, R. T., Kolko, D. J., Kirisci, L., Blackson, T. C. & Dawes, M. A. (1999). Child Abuse Potential in Parents With Histories of Substance Use Disorder. *Child Abuse & Neglect*, 23(12), 1225-1238. https://doi.org/10.1016/s0145-2134(99)00089-7

Atintaş, M. C. ve Tutarel-Kışlak, Ş. (2019). Eşi Alkol Bağımlısı Olan ve Olmayan Kadınların Psikolojik Belirtiler ile Evliliğe İlişkin Değişkenler Açısından Karşılaştırılması ve Bu Gruplarda Evlilik Uyumunu Yordayan Faktörler. *Addicta: The Turkish Journal on Addictions*, 6(3), 747-775. http://doi.org/10.15805/addicta.2019.6.3.0038

Barnard, M. (2006). *Drug Addiction and Families*. Jessica Kingsley Publishers.

Bauman, Z. (2012). *Akışkan Aşk*. (I. Ergüden, Çev.). Versus Kitap.

Becker, H. S. 2013. *Hariciler (Outsiders)- Bir Sapkınlık Sosyolojisi Çalışması*. (L. Ünsaldı ve Ş. Geniş, Çev.), Heretik Yayınları.

Boshears, P., Boeri, M. & Harbry L. (2011). Addiction and Sociality: Perspectives From Methamphetamine Users in Suburban USA. *Addict Res Theory*, 19(4), 289-301. doi: 10.3109/16066359.2011.566654

Bülbül, K. ve Odacı H. (2018). Liseli Ergenlerde Madde Kullanma Eğiliminin Kişisel, Sosyal ve Akademik Değişkenler Açısından Karşılaştırılması. *Addicta: The Turkish Journal on Addictions*, 5(4), 691-719. doi: 10.15805/addicta.2018.5.4.0026

Califano, J. A. (2008). High Society: How Substance Abuse Ravages America and What to Do About It. *Fall*, 14(3), 1-4.

Crawford, L. A. & Novak, K. B. (2008). Parent-Child Relations and Peer Associations As Mediators of the Family Structure-Substance Use Relationship. *Journal of Family Issues*, 29(2), 155-184. https://doi.org/10.1177/0192513X07304461

Çakır, G., Burak, A., Bingöl A. ve Yaman, Ö. M. (2022). Sosyal Çalışmacıların Mesleki Deneyimleri Aracılığıyla Boşanma ve Alkol/Madde Kullanımı İlişkisinin İncelenmesi. *Dicle Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, (30), 155-188.

Daley, D. C. (2013). Family and Social Aspects of Substance Use Disorders and Treatmen. *Journal of Food and Drug Analysis*, 21(4), 73-76.

Demez, G., Timurturkan, M., S., Cankurtaran, Koca, Y., Ergun İ. H., Tunca, T. ve Özkan, B. (2022). *Hükümlülerin Anlatılarında Madde Bağımlılığının Sosyo-Kültürel, Ekonomik ve Mekânsal Dinamikleri*. (Proje No: 218K151). TÜBİTAK.

Duman, Z. ve Akosman Güngörmez B. (2021). Madde Bağımlısı Bireylerin ve Çocuğu Bağımlı Olan Ailelerin Yaşadığı Sorunlar: Van Örneği. *Sosyoloji Araştırmaları Dergisi*, *24*(2), 166-198. https://doi.org/10.18490/sosars.927234

Erdem, G., Eke, C. Y., Ögel, K. ve Taner, S. (2006). Lise Öğrencilerinde Arkadaş Özellikleri ve Madde Kullanımı. *Journal of Dependence, 7(3), 111-116.*

Erdim, L. (2019). Alkolizmin Aile ve Çocuk Üzerine Etkisi. *Sağlık Bilimleri ve Meslekleri Dergisi*, 6(1), 193-200. https://doi.org/10.17681/hsp.415645

Genç, Y., Taylan, H. H. ve Keskin, Y. M. (2017). Sakarya'daki Liselerde Madde Kullanımını Etkileyen Demografik Faktörler. *International Journal of Social Science*, (57), 457-470. doi:10.9761/JASSS7061

Ghodse, H. (2016). *Drugs, Crime and Violence: the Microlevel Impact. In International Drug Control into the 21st Century*. Routledge, 179-196. https://www.incb.org /documents/Publications/AnnualReports/Thematic_chapters/English/AR_2003_E_ Chapter_I.pdf

Goffman, E. (2014). *Damga*. (L. Ünsaldı ve Ş. Geniş, Çev.), Heretik Yayınları.

Gruber, K. J. & Taylor, M. F. (2006). A Family Perspective for Substance Abuse: Implications from the Literature. *Journal of Social Work Practice in the Addictions*, 6 (1-2), 1-29. https://psycnet.apa.org/doi/10.1300/J160v06n01_01

İzci, F. ve Bilici, R. (2015). Gebelerde Madde Kullanımı: Görülme Sıklığı ve Etkileri. *Bağımlılık Dergisi*, *16*(1), 26-34.

Jackson, D., Usher, K. & O'Brien, L. (2007). Fractured Families: Parental Perspectives of the Effects of Adolescent Drug Abuse on Family Life. *Contemporary Nurse*, 23(2), 321–330. doi:10.5172/conu.2006.23.2.321

Kıryar B. (2020). Bağımlılık ve Bağımlılıkla Mücadele. İ. A. Kariper (Ed.), *Madde Bağımlılığı: Disiplinler Arası Bir Yaklaşım* (s. 1-33) içinde. Nobel Yayınları.

Lindesmith, A. R. (1938). A Sociological Theory of Drug Addiction. *American Journal of Sociology*, 43(4), 593-613.

Matto, H. C. & Cleaveland, C. L. (2016). A Social-Spatial Lens to Examine Poverty, Violence, and Addiction, *Journal of Social Work Practice in the Addictions,* 16(1-2), 7-23. doi:10.1080/1533256x.2016.1165113

Mutlu, E. (2013). Madde Bağımlılığında Ailenin Rolü. *Tıbbi Sosyal Hizmet Dergisi,* (2), 13-17.

Needle, R. H., Su, S. S. & Doherty, W. J. (1990). Divorce, Remarriage, and Adolescent Substance Use: A Prospective Longitudinal Study. *Journal of Marriage and the Family*, 157-169.

Ögel, K. (2017). *Bağımlılık ve Tedavisi Temel Kitabı*. IQ Yayınları.

Ögel, K. (1997). *Uyuşturucu Maddeler ve Bağımlılık*. İletişim Yayıncılık.

Ögel, K. (2001). *İnsan, Yaşam ve Bağımlılık Tartışmalar ve Gerekçeler*. IQ Kültür Sanat Yayıncılık.

Ögel, K. (2002). *Türkiye'de Madde Bağımlılığı*. IQ Yayınları

Ögel, K. 2001. *İnsan, Yaşam ve Bağımlılık*. IQ Kültür Sanat Yayıncılık.

Ögel, K., Tamar, D., Evren, C. ve Sır, A. (1999). *Madde Kullanımı ve Suç*. http://www.ogelk.net/Dosyadepo/suc_madde_yayin.pdf.

Özcan Demir, N. (2006). Ailedeki Madde Bağımlılığının Ergenin Sapmış Davranışlara Yönelmesindeki Etkisi: Lise Son Sınıf Gençliği Örneği. *Hacettepe Üniversitesi Edebiyat Fakültesi*, 23(1), 119-129.

Özcan, A. (2020). Bağımlılık ve Bağımlılıkla Mücadele. İ. A. Kariper (Ed.), *Madde Bağımlılığı: Disiplinler Arası Bir Yaklaşım* (s. 1-33) içinde. Nobel Yayınları.

Shelby, C. L. (2016). *Addiction: A Philosophical Perspective*. Palgrave.

Sumnall, H. & Brotherhood, A. (2012). Social Reintegration and Employment: Evidence and Interventions for Drug Users ın Treatment. *European Monitoring Centre for Drugs and Drug Addiction (EMCDDA*), Publications Office of the European Union.

Tamar, D., Ögel, K. ve Çakmak, D. (1996). *Uyuşturucu Madde Kullanımının Aile Üstüne Etkisi*. T.C. Başbakanlık Aile Araştırma Kurumu Başkanlığı.

Taylan, H. H. (2018). Madde Bağımlılığı Sürecinde Ailenin Rolü. Y. Genç. (Ed.), *Madde Bağımlılığı ve Aile* (s. 12-30) içinde. Akademisyen Yayınevi.

Timurturkan, M. (2012). Aile Birliğinin Bozulması: Boşanma ve Yeniden Evlenme. N. Adak (Ed.), *Değişen Toplumda Değişen Aile* (s. 201-219) içinde. Siyasal Yayınevi.

Türkmen, S. N. ve Epsoylu, H. (2019). Madde Kullanım Varlığının, Suç İşleyen ve İşlemeyen Hastalarda Suç ve Şiddet Özelliklerine Etkisi. *Sürekli Tıp Eğitimi Dergisi*, *28*(2), 108-113, https://doi.org/10.17942/sted.431567

Uçan, Ö. (2007). Boşanma Sürecinde Kriz Merkezine Başvuran Kadınların Retrospektif Olarak Değerlendirilmesi. *Klinik Psikiyatri*, 10(1), 38-45.

UNODC (2020). *Socioeconomic Characterıstics and Drug Use Disorders*. World Drug Report 2020, https://wdr.unodc.org/wdr2020/field/WDR20_Booklet_5.pdf

UNODC (2021). *Global Overview: Drug Demand Drug Suplly*. World Drug Report, https://www.unodc.org/res/wdr2021/field/WDR21_Booklet_2.pdf

UNODC (2023*). Social Points of Interest.* World Drug Report, https://www.unodc.org/res/WDR-2023/Special_Points_WDR2023_web_DP.pdf

Uzbay, T. (2009). Madde Bağımlılığının Tarihçesi, Tanımı, Genel Bilgiler ve Bağımlılık Yapan Maddeler. *Meslek İçi Sürekli Eğitim Dergisi*, (21), 5-15.

Uzbay, T. (2015). *Madde Bağımlılığı-Tüm Boyutlarıyla Bağımlılık ve Bağımlık Yapan Maddeler*. İstanbul Tıp Kitabevi.

Weinberg, T., S. (2012). The Sociology of Addiction. https://www.eolss.net/samplechapters/c04/E6-99-10.

Wills, A. T. & Yaeger, A. M. (2003). Family Factors and Adolescent Substance Use: Models and Mechanisms. *Current Directions in Psychological Science*, 12(6), 222-226.

Yaman, Ö. M. ve Karaman, H. (2020). Bağımlılığın Sosyal Yansımaları, Y. S. Zavalsız, (Ed.), *Sosyal Hizmetler ve Bütün Yönüyle Bağımlılık* (s. 253-268) içinde. Grafiker Yayınları.

Yaman, Ö. M. (2014). Uyuşturucu Madde Bağımlısı Gençlerin Aile İçi İlişkilere Yönelik Görüşleri: Esenler-Bağcılar Örneği. *Addicta: The Turkish Journal on Addictions*, 1(1), 99-132.

Yaman, Ö. M., Tuna, A. S., Köroğlu, A., Seylan, A. ve Yılmaz, S. (2014). *Türkiye'de Uyuşturucu Madde Bağımlılığı: Önleme, Tedavi ve Rehabilitasyon.* Yeşilay Yayınları.

Yaman, Ö. M. ve Tuna, A. S. (2013). *Türkiye'de Gençlik ve Madde Bağımlılığı Literatürü: 1980 Sonrası Yapılan Lisansüstü Tezler Üzerine Bir İnceleme,* http://www.omer miracyaman.com/sites/default/files/makale/turkiyede-genclik-ve-madde-bagimliligi-literaturu-1980-sonrasi-yapilan-lisanustu-tezler-uzerine-bir.pdf

Yıldırım, O., Demir, Y., Sağlam, Ü., Subaşı, M. ve Yılmaz, A. R. (2021). Çocuk ve Ergenlere Risk Faktörü: Boşanma. *Ondokuz Mayıs Üniversitesi Kadın ve Aile Araştırmaları Dergisi*, 1(2), 79-96.

Zimić, J. I. & Jukić, V. (2012). Familial Risk Factors Favoring Drug Addiction Onset. *Journal of Psychoactive Drugs*, 44(2), 173-185.

https://bagimlilikdizini.yesilay.org.tr, Erişim Tarihi: 12 Temmuz 2023.

http://www.ogelk.net/dosyadepo/maddeler.pdf., Erişim Tarihi: 13 Ağustos 2023.

KAYNAKÇA

Aydın, O. ve Baran, G. (2010). Toplumsal Değişme Sürecinde Evlenme ve Boşanma. *Toplum ve Sosyal Hizmet*, 21(2), 117-126.

Barash, D., P., & Lipton, J. E. (2002). *The Myth of Monogamy: Fidelity and Infidelity in Animals and People.* Macmillan.

Bauman, Z. (2000). *Liquid Modernity.* Polity Press.

Bauman, Z. (2009). *Akışkan Aşk- İnsan İlişkilerinde Kırılganlığa Dair.* (I. Ergüden, Çev.). Versus Yayınları.

Beck, U. & Beck E. (2012). *Aşkın Normal Kaosu.* (N. Ermiş, Çev.). İmge Yayınevi.

Beck, U. (2011). *Risk Toplumu: Başka Bir Modernliğe Doğru.* (K: Özdoğan ve B. Doğan, Çev.). İthaki Yayınları.

Bilton, T., Bonnett, K., Jones, P., Lawson, T., Skinner, D., Stanworth, M., & Webster, A. (2009). *Sosyoloji.* Siyasal Kitabevi.

Bradbury, N. B., Fincham, F. D. & Beach, S. R. (2000). Research on the Nature and Determinants of Marital Satisfaction: A Decade in Review. *Journal of Marriage and The Family,* 62, 964-980.

Butler, J. (2005). *İktidarın Pisişik Yaşamı Tabiyet Üzerine Teoriler* (F. Tütüncü, Çev.). Ayrıntı Yayınları

Candansayar, S. (2009). Bir Ötekileştirme Pratiği Olarak Cinselliğin Tıbbileştirilmesi ve Eşcinsellik. A. Erol (Ed.), *Anti-Homofobi Kitabı Uluslararası Homofobi Karşıtı Buluşma* (s. 69-72) içinde. Ayrıntı Yayınları.

Carillo, H. (2002). *The Night İs Young: Sexuality in Mexico in time of AIDS.* Uni. Of Chicago Press.

Castells, M. (2013). *Enformasyon Çağı: Ekonomi, Toplum ve Kültür* (E. Kılıç, Çev.). (Vol II. Kimliğin Gücü), Bilgi Üniversitesi Yayınları.

Cengiz, K., Tol, U. U. ve Küçükural, Ö. (2004). Hegemonik Erkekliğin Peşinden. *Toplum ve Bilim,* 101 (Erkeklik), Birikim.

Connell, R. W. (2017). *Toplumsal Cinsiyet ve İktidar.* (C. Soydemir, Çev.). Ayrıntı Yayınları.

Çelik, E. (2015). Evlilik Doyumu. A. Akın ve E. Çelik (Ed.), *Psikolojide Güncel Kavramlar III: Aile-Evlilik* (s. 24-26) içinde. Nobel Akademik Yayıncılık.

Dailey, D. (1981). Sexual Expression and Ageing. In D. Berghorn & D. Schafer (Eds). *The Dynamics of Ageing: Original Essays on the Processes and Experiences of Growing Old* (s. 311-330). Westview Press.

Diamond, L. M. (2006). A Dynamical Systems Approach to the Development and Expression of Female Same-Sex Sexuality. *Perspectives on Psychological Science,* 1(2), 142-161.

Dünya Sağlık Örgütü. (2015). *Brief Sexuality-Related Communication: Recommendations for a Public Health Approach*.

Ersanlı, K ve Kalkan, M. (2008). *Evlilik İlişkilerini Geliştirme: Kuram ve Uygulama.* Nobel Yayınları.

FIrestone, S. (1993). *Cinselliğin Diyalektiği,* (Y. Salman, Çev.). Payel Yayınları.

Foucault, M. (2003). *Cinselliğin Tarihi* (H. Uğur Tanrıöver, Çev.). Ayrıntı Yayınları.

Fraser, N. & Nicholson, L. (2000). *Felsefesiz Toplumsal Eleştiri: Feminizm ve Postmodernizm Arasında Bir Karşılaştırma (*M. Küçük, Çev.). Vadi Yayınları, 425-449.

Freud, S. (2009). *Cinsellik Üzerine* (S. Kutlu, Çev.). Alter Yayıncılık.
Giddens, A. (2000). *Sosyoloji* (H. Özel ve C. Güzel, Çev.). Ayraç Yayınları.
Giddens, A. (2005). *Sosyoloji*. C. Güzel (Ed.). Ayraç Yayınları.
Giddens, A. (2014). *Mahremiyetin Dönüşümü.* (3.basım). Ayrıntı Yayınları.
Glick, I. D., Rait, D. S., Heru, A.M. & Ascher, M. (Eds.). (2016). Sex, Couples, and Sex Therapy. In *Couples and Family Therapy in Clinical Practice* (5th ed., s. 235-248). John Wiley & Sons. https://doi. org/10.1002/9781118897218.ch16
Gökçe, B. (1991). Evlilik Kurumuna Sosyolojik Bir Yaklaşım. B. Dikeçligil ve A. Çiğdem (Ed.), *Aile Yazıları IV: Evlilik Kurumu ve İlişkileri* (s. 385-400) içinde. T.C Başbakanlık Aile Araştırmaları Kurumu.
Gülsün, M., Ak, M. ve Bozkurt, A. (2009). Psikiyatrik Açıdan Evlilik ve Cinsellik. *Psikiyatride Güncel Yaklaşımlar,* 1(1), 68-79.
Hinchliff, S., Gott, M., & Wylie, K. (2013). A Qualitative Exploration of the Female Sexual Experience After Cancer. *Cancer Nursing,* 36(6), 27-35.
Impett, E. A., & Tolman, D. L. (2006). Late Adolescent Girls' Sexual Experiences and Sexual Satisfaction. *Journal of Adolescence,* 29(5), 773-793.
İlkkaracan, P. (2023). *Müslüman Toplumlarda Kadın ve Cinsellik.* İletişim Yayınları.
Kandiyoti, D. (1987). Emancipated But Unliberated? Reflections on the Turkish case. *Feminist Studies,*13(2), 317-338.
Kasapoğlu, A. (1990). Birey, Aile, Toplum. *I. Aile Şûrası.* Aile Araştırma Kurumu.
Kayser, K. (1993). *Perspectives on Marriage and the Family. When Love Dies: the Process of Marital Disaffection.* Guilford Press.
Kıray, M. (1998). *Değişen Toplum Yapısı.* Bağlam Yayınları.
Lawrance, K. A., & Byers, E. S. (1995). Sexual Satisfaction in Long-Term Heterosexual Relationships: The Interpersonal Exchange Model of Sexual Satisfaction. *Personal Relationships,* 2(4), 267-285.
Machera, M. (2004). Opening A Can of Worms: A Debate of Female Sexuality in the Lecture Theatre. In S. Arnfred (Eds.), *Rethinking Sexualities in Africa* (s. 157-170). The Nordic Africa Institute.
Mackinon, A. C. (2003). *Feminist Bir Devlet Kuramına Doğru* (T. Yöney ve S. Yücesoy, Çev.). Metis Yayınları.
Malinowski, B. (1913). *The Family Among the Australian Aborigines.* University of London Press.
Mark, K. P., Jozkowski, K. N., & Coatsworth, J. D. (2011). Sexual Double Standards: A Review and Methodological Critique of Two Decades of Research. *The Journal of Sex Research,* 48(2-3), 13-26.
Mernissi, F. (2023). Bekaret ve Ataerki. P. İlkkaracan (Ed.). *Müslüman Toplumlarda Kadın ve Cinsellik* (s. 99-115) içinde. İletişim Yayınları.
Millett, K. (2011). *Cinsel Politika* (S. Selvi, Çev.). Payel Yayınevi.
Morokoff, J. & Gillilland, R. (1993). Stress, Sexual Functioning, and Marital Satisfaction. *J Sex Res.* 30, 43-53.
Newman, D.M. (1999). *Sociology of Families.* Pine Forge Press.
Ozankaya, Ö. (1991). *Toplumbilim*. Cem Yayınları.
Paris, G. (2013). *Cinselliğin Önemi.* (Z. Hürmüz, Çev.). Ayrıntı Yayınları.

Parker, R. (1991). *Bodies, Pleasures and Passions: Sexual Culture in Contemporary Brazil.* Beacon Press.

Parker, R. (2009). Sexuality, Culture and Society: Shifting Paradigms in Sexuality Research. *Culture, Health & Sexuality,* 11(3), 251-266, doi: 10.1080/13691050701606941

Peplau, L. A., & Garnets, L. D. (2000). A New Paradigm for Understanding Women's Sexuality and Sexual Orientation. *Journal of Social Issues*, 56(2), 329-350.

Poole, M. (Ed.). (2005). *Family: Changing Families, Changing Times.* Allen & Unwin.

Reiss, Ira L. (1986). A Sociological Journey into Sexuality. *Journal of Marriage and Family,* 48(2), 233-242.

Russell, B. (2014). *Evlilik ve ahlak.* (E. Gürol, Çev.). Cem Yayınevi.

Satterly, B. A. & Dyson, D. A. (2010). Social Work Practice With Gay, Lesbian, Bisexual, and Trans-Gendered Persons. In J. Poulin (Eds.), *Collaborative Social Work: Strengths-Based Generalist Practice* (3rd ed.). Wadsworth.

Seidman, S. (2011). Theoretical Perspective In S. Seidman, N. Fischer & C. Meeks (Eds.), *Introducing the New Sexuality Studies* (s. 3-12). Routledge.

Solmuş T. (2012). Giriş: Bebeklikten Yetişkinliğe; Bağlanma ve Romantik Bağlanma. T. Solmuş (Ed.). *Bağlanma, Evlilik ve Aile Psikolojisi* (s. 17-23) içinde. Sistem Yay.

Stacey, J. (1996). *In the Name of the Family: Rethinking Family Values in the PostModern Age.* Beacon Press.

Tolman, D. L. (2002). *Dilemmas of Desire: Teenage Girls Talk About Sexuality.* Harvard University Press.

Tolman, D. L., & Diamond, L. M. (2001). Desegregating Sexuality Research: Cultural and Biological Perspectives on Gender and Desire. *Annual Review of Sex Research*, 12(1), 33-74.

Turner, S. B. (2011). Tıbbi Güç ve Toplumsal Bilgi. (Ü. Tatlıcan, Çev.). Sentez Yayıncılık.

Tutarel-Kışlak, Ş. ve Göztepe I. (2012). Duygu Dışavurumu, Empati, Depresyon ve Evlilik Uyumu Arasındaki İlişkiler. *AÜ Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi,* 3(2), 27-46.

Üncü, S. (2007). *Duygusal Zekâ ve Evlilik Doyum İlişkisi* (Tez No. 232064) [Yüksek lisans tezi, Ankara Üniversitesi]. Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi.

Vural, B. K. ve Temel, A.B. (2010). Cinsel Doyumun Yordanmasında Bazı Faktörlerin İncelenmesi. *Anadolu Hemşirelik ve Sağlık Bilimleri Dergisi*, 13(1), 24-25.

Weeks, J. (2003). *Sexuality* (2nd ed.). Routledge.

Wilson, J. & Musick, M. (1996). Religion and Marital Dependency. *Journal of Scientific Study of Religion*, 35(1), 30-40.

Young, I. M. (1997). *Dilemmas of Gender, Political Philosophy, and Policy*. Princeton University Press.

KAYNAKÇA

Akgül, A. ve Uğurlu, Ö. (2021). Kadına Yönelik Şiddetin, Şiddeti Uygulayan ve Mekân Bağlamında İncelenmesi: Katledilmiş Kadınlar Örneği. *Planlama Dergisi,* 31(1), 128-140.

Altınay, A. G. ve Arat, Y. (2008). *Türkiye'de Kadına Yönelik Şiddet* (2. Baskı). Punto Baskı Çözümleri.

Atalay, G. E. ve Pehlivan, B. M. (2022). Türkiye Medyasında Kayıp Beyaz Kadın Sendromu. *Yeni Yüzyıl'da İletişim Çalışmaları,* 1(5), 46-62. https://dergipark.org.tr/en/pub/iyyuicd/issue/75921/1257098

Brownridge, D. A., Chan, K. L., Hiebert-Murphy, D., Ristock, J., Tiwari, A., Leung, W. C., & Santos, S. C. (2008). The Elevated Risk for Non-Lethal Post-Separation Violence in Canada: A Comparison of Separated, Divorced, and Married Women. *Journal of Interpersonal Violence,* 23(1), 117–135. https://doi.org/10.1177/0886260507307914

Brownridge, D. A. (2006). Violence Against Women Post-Separation. *Aggression and Violent Behavior,* 11(5), 514-530.

Çetin, İ. (2014). Gelenek ve Modernite Arasında Türkiye'de Son Dönem Kadın Cinayetleri. *Sosyoloji Dergisi* 30, 41–63. https://dergipark.org.tr/en/ pub/sosder/issue/41005/495507

Demir, M. H., ve Yenilmez, M. İ. (2016). The Challenge of Femicide and Violence Against Women in Turkey. *International Journal of Contemporary Economics and Administrative Sciences,* 6(1-2), 1-30. http://www.ijceas.com/index.php/ijceas/article/ view/126

Dobash, R. P.& Dobash, R. E. (2012). Who Died? The Murder of Collaterals Related to Intimate Partner Conflict. *Violence Against Women*, 18, 662–671.

Erden, G., ve Akdur, S. (2018). Türkiye'de Kadına Yönelik Aile İçi Şiddet ve Kadın Cinayetleri. *Klinik Psikoloji Dergisi,* 2(3), 128-139. https://doi.org/10.31828/kpd2602443808092018m000003

Ertürk, Y. (2015). *Sınır Tanımayan Şiddet: Paradigma, Politika ve Pratikteki Yönleriyle Kadına Şiddet Olgusu.* Metis Yayınları.

Gartner, R., Dawson, M. & Crawford, M. (1999). Woman Killing: Intimate Femicide in Ontario, 1974-1994. *Resources for Feminist Research,* 26, 151-174.

Campbell, J. C., Glass, N., Sharps, P. W., Laughon, K., & Bloom, T. (2007). Intimate Partner Homicide: Review and Implications of Research and Policy. *Trauma Violence Abuse.* 8(3), 246-269.

Campbell, J. C., Webster, D., Koziol-McLain, J., Block, C., Campbell, D., Curry, M. A., Gary, N., McFarlane, J., Sachs, C., Sharps, P., Ulrich, Y., Wilt, S. A., Mangaello, J., Xu, X., Schollenberger, J., Frye, V. & Laughon, K. (2003). Risk Factors for Femicide in Abusive Relationships: Results from A Multisite Case Control Study. *Am J Public Health.* 93(7), 1089–1097.

Cavlak, M., Mutlu, N. D., Balseven-Odabaşı, A ve Erbaydar, N. P. (2023). Analyzing Two Decades of Intimate Partner Femicide-Suicides in Türkiye. *Journal of Forensic and Legal Medicine* 94, 1-8. doi: https://doi.org/10.1016/j.jflm.2023.102485

El Seddavi, N. (2016). *Sıfır Noktasındaki Kadın,* (S. Demiröz, Çev.), Metis Yayınları.

Gazioğlu, E. (2013). Kadın Cinayetleri: Kavramsallaştırma ve Sorunlu Yaklaşımlar. *Sosyal Politika Çalışmaları,* 7(30), 89-100. https://dergipark.org.tr/en/pub/spcd/ is-

sue/21091/227141
Hooks, B. (2014). *Feminizm Herkes İçindir: Tutkulu Politika. (*B. K. A. Yıldırım, E. Aydın ve Ş. Özgün, Çev.), BGST Yayınları.
İçişleri Bakanlığı. (2021). *Elektronik Kelepçe ile Takip Edilen Vakalarda Kadına Şiddet Olayı Yaşanmadı.* https://icisleri.gov.tr/elektronik-kelepce-ile-takip-edilen-vakalarda-kadina-siddet-olayi-yasanmadi adresinden 02.08.2023 tarihinde alınmıştır.
Jarvis, H., Kantor, P. ve Cloke, J. (2015). *Kent ve Toplumsal Cinsiyet*. (Y. Temurtürkan, Çev.), Dipnot Yayınları.
Kadın Cinayetlerini Durduracağız Platformu. (KCDP, 2023). *Veriler,* https://kadincinayetlerinidurduracagiz.net/kategori/veriler adresinden 01.05.2023 tarihinde alınmıştır
Kadının Statüsü Genel Müdürlüğü. (2015). *Türkiye'de Kadına Yönelik Aile İçi Şiddet.* Başbakanlık Kadının Statüsü Genel Müdürlüğü Yayınları.
Kadınlara Karşı Her Türlü Ayrımcılığın Önlenmesi Sözleşmesi (CEDAW). https://cocukhaklari.barobirlik.org.tr/dokuman/mevzuat_uamevzuat/kadinlarakarsiherturluayrimciligin.pdf
Kadına Yönelik Şiddet ve Aile İçi Şiddetin Önlenmesi ve Bunlarla Mücadeleye İlişkin Avrupa Konseyi Sözleşmesi (İstanbul Sözleşmesi, 2012). https://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2012/03/20120308M1-1.pdf
Karbeyaz, K., Yetiş, Y., Güneş, A., ve Şimşek, Ü. (2018). Intimate Partner Femicide in Eskişehir, Turkey: 25 Years' Analysis. *Journal of Forensic and Legal Medicine,* 60(November), 56-60. https://doi.org/10.1016/j.jflm.2018.10.002
Mahoney, M. R. (1991). Legal Images of Battered Women: Redefining the Issue of Separation. *Michigan Law Review,* 90(1), 1-94.
Mathews, S., Abrahams, N., Jewkes, R., Martin, L. J., Lombard, C., & Vetten, L. (2008). Intimate Femicide-Suicide in South Africa: A Cross-Sectional Study. *Bulletin of the World Health Organization,* 86(7), 552-558. https://doi.org/10.2471/blt.07.043786.
Özkazanç, A. (2015). Psikanaliz, Feminizm ve Şiddet sorunu. B. Yarar (Ed.), *Şiddetin Cinsiyetli Yüzleri* (s. 53-84) içinde. İstanbul Bilgi Üniversitesi Yayınları.
Öztürk, M. ve Bulut, M. B. (2019). *Tüm Yönleriyle Kadın Cinayetleri.* Nobel Yayıncılık.
Öztürk M. ve Ayan S. (2019), Kadın Cinayetleri (Femisid): Kavramlaştırma ve Kavramlaştırmada Yaşanan Sorunlar. M. Öztürk ve M. B. Bulut (Ed.), *Tüm Yönleriyle Kadın Cinayetleri* (s. 1-20) içinde. Nobel Akademik Yayıncılık.
Radford, J. & Russell, D. E. H. (1992). *Femicide: The Politics of Woman Killing*. Maxwell Macmillan Canada; Maxwell Macmillan International.
Russell, D. E. H. (2008). *Femicide: Politicizing the Killing of Females. Strengthening Understanding of Femicide: Using Research to Galvanize Action and Accountability*. Washington DC. https://path.azureedge.net/media/documents/GVR_femicide_rpt.pdf
Sallan Gül, S. (2013). *Türkiye'de Kadın Sığınmaevleri Erkek Şiddetinden Uzak Yaşama Açılan Kapılar Mı?* Bağlam Yayınevi.
Sallan Gül, S. ve Altındal, Y. (2015). Medyada Kadın Cinayeti Haberlerindeki Cinsiyetçi İzler: Radikal Gazetesi. *Akdeniz Üniversitesi İletişim Fakültesi Dergisi,* (24), 168- 188.
Seven, M., Karabal, B., Uludağ, B., Keleş, M. N., Kafaoğlu, M., Top, S. ve İder, Z. B. (2015). Gazetelere Haber Olan Kadın Cinayetlerinin İncelenmesi (The Examination of Femicides Reports in Newspapers), *Kadın Sağlığı Hemşireliği Dergisi,* 2(2), 71-83. https://dergipark.org.tr/en/pub/kashed/issue/22283/239018

Somersan, S. (1996). Şiddetin İki Yüzü, *Cogito,* 6-7 (Kış-Bahar), 41-50.

Stöckl, H., Devries, K., Rotstein, A., Abrahams, N., Campbell, J., Watts, C. & Moreno, C. G. (2013). The Global Prevalence of Intimate Partner Homicide: A Systematic Review. *Lancet, 382(9895),* 859-865. https://doi.org/10.1016/S0140- 6736(13)61030-2

Taşdemir, A. (2015). Türkiye'de Şiddetin "Kadın Yüzü". *Istanbul Journal of Sociological Studies,* (52), 715-753. https://doi.org/10.18368/IU/sk.04297

Taştan, C. ve Yıldız, A. K. (2019). *Dünyada ve Türkiye'de Kadın Cinayetleri 2016-2017-2018 Verileri ve Analizler.* Polis Akademisi Yayınları.

Toprak, S., ve Ersoy, G. (2017). Femicide in Turkey Between 2000 and 2010. *PLoS ONE, 12(8),* 1–16. https://doi.org/10.1371/ journal.pone.0182409

Türkiye İstatistik Kurumu. (2022). *Evlenme ve Boşanma İstatistikleri-2022.* https://data.tuik.gov.tr/Bulten/Index?p=Evlenme-ve-Bo%C5%9Fanma-%C4%B0statistikleri-2022-49437&dil=1#:~:text=Bin%20n%C3%BCfus%20ba%C5%9F%C4%B1na%20d%C3%BC%C5%9Fen%20evlenme,binde%206%2C76%20olarak%20ger%C3%A7ekle%C5%9Fti.&text=Bo%C5%9Fanan%20%C3%A7iftlerin%20say%C4%B1s%C4%B1%202021%20y%C4%B1l%C4%B1nda,binde%202%2C13%20olarak%20ger%C3%A7ekle%C5%9Fti adresinden 01.06.2023 tarihinde alınmıştır.

Tütüncüler, A., Özer E., Karagöz Y. M. ve Beyaztaş, F. Y. (2015). Evalution of Femicide Cases Committed Between the Years 1996–2005 in Antalya. *Omega-Journal Of Death and Dying,* 71 (2), 198-210.

Ural, H. ve Çabuk Kaya N. (2018). Kadın Cinayetlerinde Sembolik İktidarın Krizi. *JSR Sosyoloji Araştırmaları Dergisi/ Journal of Sociological Research, 21(2),* 356–382. https://doi. org/10.18490/sosars.476194

World Economic Forum. (2021). The Global Gender Gap Report 2021. https://www.weforum.org/reports/global-gender-gap-report-2021/

World Health Organization. (2005). *WHO Multi-Country Study on Women's Health and Domestic Violence Against Women*. http://www.who.int/reproductivehealth/publications/vio lence/24159358X/en/ adresinden 13.05.2023 tarihinde alınmıştır.

Walby, S. (2016). *Patriarka Kuramı,* (H. Osmanağaoğlu, Çev.), Dipnot Yayınları.

Wormer, V. K. ve Roberts, R. A. (2009). *Death by Domestic Violence: Preventing the Murders and Murdersuicides (Social and Psychological Issues: Challenges and Solutions).* Connecticut: Greenwood Publishing Group.

Yıldırım, S. (2018). Türkiye'de Son On Yılda İşlenen Kadın Cinayetleri Üzerine: Sebep, Sonuç ve Öneriler. *Mecmua Uluslararası Sosyal Bilimler Dergisi,* 6, 1-21. https://doi.org/10.32579/ mecmua.448868

Yüksel Kaplanoğlu, İ., Çavlin, A. Ergöçmen, A. B., Türkyılmaz, A. S., Abbasoğlu Özgören, A., Koç, İ., Adalı, T., Eryurt, M. A. ve Çağatay, P (2015). Kadına Yönelik Şiddetin Yaygınlığı. *Türkiye'de Kadına Yönelik Aile İçi Şiddet Araştırması* (s. 81-122) içinde. Elma Teknik Basım.

Zengin, B. (2019). Ataerkil Sistemin Temelleri ve Kadın Cinayetleri. M. Öztürk ve M. B. Bulut (Ed.), *Tüm Yönleriyle Kadın Cinayetleri* (s. 45-88) içinde. Nobel Yayınevi.

5237 Sayılı Türk Ceza Kanunu. https://www.mevzuat.gov.tr/mevzuatmetin/1.5.5237.pdf

6284 Sayılı Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanun. https://www.mevzuat.gov.tr/mevzuatmetin/1.5.6284.pdf

KAYNAKÇA

Ahrons, C. R. (1980). Divorce: A Crisis of Family Transition and Change. *Family Relations,* 29(Family Stress, Copying and Adaptation), 533-540.

Arıkan, Ç. (1990). *Alt Sosyo-Ekonomik Düzeydeki Boşanmış Kadınların Psiko-Sosyal Sorunları* (Tez No. 12492) [Doktora tezi, Hacettepe Üniversitesi]. Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi.

Caple, S. F. (1988). Restructuring Family Life. In E. Mulroy (Eds.), *Women as Single Parents*. Auburn House.

Carstensen, L. L., Graff, J., Levenson, R. W., & Gottman, J. M. (1996). Affect in Intimate Relationships. In C. Magai & S. H. McFadden (Eds.), *Handbook of Emotion, Adult Development, and Aging* (s. 227- 248). Academiz Press.

Cohen, O., & Savaya, R. (1997). "Broken Glass": The Divorced Woman in Moslem Arab Society in Israel. *Family Process,* 36(3), 225-245.

Cohen, O., & Savaya, R. (2000). Help Wanted and Help Received by Israeli Divorced Custodial Fathers. *Journal of Applied Social Psychology,* 30(7), 1440-1456.

Cohen, P. N. (2002, September). Extended Households at Work: Living Arrangements and Inequality in Single Mothers' Employment. In *Sociological Forum,* 17(3), s. 445-463. Kluwer Academic Publishers-Plenum Publishers.

Demircioğlu, N. (2000). *Boşanmanın Kadının Statüsü ve Cinsiyet Rolü Üzerine Etkisi* (Tez No. 102104) [Doktora tezi, Ege Üniversitesi]. Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi.

Eichler, M. (1981). The Inadequacy of the Monolithic Model of the Family. *Canadian Journal of Sociology/Cahiers Canadiens de Sociologie,* 367-388.

Gähler, M. (2006). "To Divorce Is to Die a Bit...": A Longitudinal Study of Marital Disruption and Psychological Distress Among Swedish Women and Men. *The Family Journal,* 14(4), 372-382.

Gerstel, N. (1987). Divorce and Stigma. *Social Problems,* 34(2), 172-186.

Gerstel, N. (1988). Divorce and Kin Ties: The Importance of Gender. *Journal of Marriage and the Family,* 209-219.

Gerstel, N. (1988). Divorce, Gender, and Social Integration. *Gender & Society,* 2(3), 343-367.

Gerstel, N., Riessman, C. K., & Rosenfield, S. (1985). Explaining the Symptomatology of Separated and Divorced Women and Men: The Role of Material Conditions and Social Networks. *Social Forces,* 64(1), 84-101.

Goode, W. J. (1956). *Women in Divorce*. The Free Press, 1956.

Kavas & Gunduz-Hosgor, A. (2012). The Parenting Practice of Single Mothers In Turkey: Challenges and Strategıes. *Paper to be presented at the European Population Conference,* Stockholm.

Kavas, S. (2010). Post Divorce Experience Of Highly Educated and Professıonal Women. (Tez No. 263042) [Doktora tezi, ODTÜ Üniversitesi]. Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi.

Kavas, S., & Thornton, A. (2013). Adjustment and Hybridity in Turkish Family Change: Perspectives From Developmental Idealism. *Journal of Family History,* 38(2), https://doi.org/10.1177/03631990134822

Kitson, G. C., & Holmes, W. M. (1992). *Portrait of Divorce: Adjustment to Marital breakdown*. Guilford Press.

Lee, M. Y., Law, C. K., & Tam, K. K. (1999). Parenthood and Life Satisfaction A Comparison of Single-and Dual-Parent Families in Hong Kong. *International Social Work,* 42(2), 139-162.

McLanahan, S., & Booth, K. (1989). Mother-Only Families: Problems, Prospects, and Politics. *Journal of Marriage and the Family*, 557-580.

Milardo, R. M. (1987). Changes in Social Networks of Women and Men Following Divorce a Review. *Journal of Family Issues,* 8(1), 78-96.

Müftüler-Baç, M. (1999). Turkish Women's Predicament. *Women's Studies International Forum,* 22(3), 303-315.

Özar, Ş. ve Çakar, B. (2012). Aile, Devlet ve Piyasa Kıskacında Boşanmış Kadınlar. *Kültür ve Siyasette Feminist Yaklaşımlar*. 16, 1-12.

Özar, Ş. ve Yakut-Çakar, B. (2011). *Boşanmış ve Eşi Vefat Etmiş Kadınlar İçin Bir Nakit Sosyal Yardım Programı Geliştirilmesine Yönelik Araştırma Projesi.* Boğaziçi Üniversitesi Sosyal Politika Forumu.

Özar, Ş., ve Yakut-Cakar, B. (2013, December). Unfolding the Invisibility of Women Without Men in the Case of Turkey. *In Women's Studies International Forum,* 41, 24-34. Pergamon.

Riessman, C. K. (2000). Stigma and Everyday Resistance Practices Childless Women in South India. *Gender & Society,* 14(1), 111-135.

Riessman, C. K. (1987). When Gender is Not Enough: Women Interviewing Women. *Gender and Society*, 1, 172-207.

Rossiter, A. B. (1991). Initiator Status and Separation Adjustment. *Journal of Divorce & Remarriage*, 15(1-2), 141-156.

Schneider, J. & Conrad, P. (1980). In the Closet with Illness: Epilepsy, Stigma Potential and Information Control. *Social Problems*, 28(1), 32-34.

Sev'er, A. & Pirie, M. (1990). *More Than Just Making It: An Analysis Of Factors That Enhance The Social Functioning Of Female Single-Parents.* University of Toronto Press.

Sev'er, A. ve Yurdakul, G. (2001). Culture of Honor, Culture of Change: A Feminist Analysis of Honor Killings in Turkey. *Violence Against Women,* 7(9), 964-998.

Song, Y. I. (1991). Single Asian American Women as a Result of Divorce: Depressive Affect and Changes in Social Support. In S. S. Volgy (Eds.), *Women and Divorce/Men and Divorce* (s. 219-230). The Haworth Press.

Sucu, İ. (2007). Boşanmış Kadınların Boşanma Nedenleri ve Boşanma Sonrası Toplumsal Kabulleri Sakarya İli Örneği. (Tez No. 210608) [Yüksek lisans tezi, Sakarya Üniversitesi]. Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi.

Tejero, E. & Torrabadella, L. (1997). *Lone Parents As Protagonists Of Family and Social Change.*

Tietjen, A.M. (1985). The Social Networks and Social Support of Married and Single Mothers in Sweden. *Journal of Marriage and the Family,* 47, 489-496.

Tor, H. (1993). Boşanma ve Boşanmış Kadınların Psiko-Sosyal Ekonomik Durumları Üzerine Bir Araştırma (Tez No. 25508) [Doktora tezi, İstanbul Üniversitesi]. Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi.

Van Baarsen B. (2002). Theories on Coping With Loss: The Impact of Social Support and Self-Esteem on Adjustment to Emotional and Social Loneliness Following A Partner's Death in Later Life. *J Gerontol Series B-Psychol Sci Soc Serv,* 57, 33-42.

Van Den Hoonaard D. K. (1997). Identity Foreclosure: Women's Experiences of Widowhood as Expressed in Autobiographical Accounts. *Ageing and Society,* 17(5), 533-551.

Weiss, R. S. (1973). *Loneliness: The Experience of Emotional and Social Isolation.* MIT Press.

Weiss, R. S. (1975). *Marital Separation.* Basic Books.

Weiss, R. S. (1979). Growing Up a Little Faster: The Experience of Growing Up in a Single-Parent Household. *Journal of Social Issues,* 35(4), 97-111.

Weiss, R. S. (1979). *Going it Alone: The Family Life and Social Situation of the Single Parent.* Basic Books.

Zinn, M. B., Eitzen, D. S. & Wells, B. (2008). *Diversity in Families.* Pearson Press.

KAYNAKÇA

Adak, N. ve Elmas, Ç. (2022). Türkiye'de Değişen Kentsel Aile ve Evlilik Eğilimleri. G. Kaya ve A. Şeker (Ed.), *Dert Yükü Mekanlar: Kentlerin Yeni ve Eskimeyen Sorunları* (s. 259-284) içinde. Nika Yayınevi.

Addo, F. R. (2014). Debt, Cohabitation, and Marriage in Young Adulthood. *Demography*, 51(5), 1677-1701.

Ahrons, C. R. (1980). Divorce: A Crisis of Family Transition and Change. *Family Relations*, 533-540.

Albertini, M., & Garriga, A. (2011). The Effect of Divorce on Parent-Child Contacts: Evidence on Two Declining Effect Hypotheses. *European Societies*, 13(2), 257-278.

Albertini, M. & Tosi, M. (2018). Grandparenting After Parental Divorce: The Association Between Non-Resident Parent-Child Meetings and Grandparenting in Italy. *European Journal of Ageing*, 15, 277-286.

Amato, P. R. (2004). Tension Between Institutional and Individual Views of Marriage. *Journal of Marriage and the Family*, 959-965.

Amato, P. R. (2010). Research on Divorce: Continuing Trends and New Developments. *Journal of marriage and family*, 72(3), 650-666.

Amato, P. R. & Afifi, T. D. (2006). Feeling Caught Between Parents: Adult Children's Relations With Parents and Subjective Well-Being. *Journal of marriage and family*, 68(1), 222-235.

Barber, B. L., & Demo, D. H. (2006). The Kids Are Alright (At Least, Most of Them): Links Between Divorce and Dissolution and Child Well Being. In M.A. Fine & J. H. Harvey (Eds.), *Handbook of Divorce and Relationship Dissolution* (s. 289-311). Erlbaum.

Barret, M & McIntosh, M. (1982). *The Anti-Social Family*. Verso Books.

Beck, U. (1992). *The Risk Society: Towards A New Modernity.* Sage Publication.

Beck, U., & Beck-Gernsheim, E. (2012). *Aşkın Normal Kaosu*. İmge Kitabevi.

Becker, G. S., Landes, E. M. & Michael, R. T. (1977). An Economic Analysis of Marital Instability. *Journal of Political Economy*, 85(6), 1141-1187.

Berger, P. L. & Berger, B. (1983). *The War Over the Family: Capturing the Mid Ground.* Anchor Books.

Bernardes, J. (1993). Responsibilities in Studying Postmodern Families. *Journal of Family Issues*, 14(1), 35-49.

Bouman, J. (2004). Power of Working With Community Organizations: The Illinois Familycare Campaign-Effective Results Through Collaboration. *Clearinghouse Rev.*38, 583.

Brook, J., McDonald, T. P., & Yan, Y. (2012). An Analysis of the Impact of the Strengthening Families Program on Family Reunification in Child Welfare. *Children and Youth Services Review*, 34(4), 691-695.

Brown, S. L., Manning, W. D., & Payne, K. K. (2017). Relationship Quality Among Cohabiting Versus Married Couples. *Journal of family issues*, 38(12), 1730-1753.

Bumpass, L. L. & Sweet, J. A. (1989). National Estimates of Cohabitation. *Demography*, 26(4), 615-625.

Canham, S. L., Mahmood, A., Stott, S., Sixsmith, J., & O'Rourke, N. (2014). 'Til Divorce Do Us Part: Marriage Dissolution in Later Life. *Journal of Divorce & Remarriage*, 55(8), 591-612.

Cherlin, A. J. (2012). Goode's World Revolution and Family Patterns: A Reconsideration at Fifty Years. *Population and Development Review*, 38(4), 577-607.

Cherlin, A., & Walters, P. B. (1981). Trends in US Men's and Women's Sex Roles. *American Sociological Review*, 46, 43-60.

Chester, R. M. (1983). Stress on Missionary Families Living in "Other Culture" Situations. *Journal of Psychology and Christianity*, 30-37.

Chiswick, C. U., & Lehrer, E. L. (1990). On Marriage-Specific Human Capital: Its Role As a Determinant of Remarriage. *Journal of Population Economics*, 3(3), 193-213.

Ciabattari, T. (2021). *Sociology of Families: Change, Continuity, and Diversity*. Sage Publications.

Clark, S., & Kenney, C. (2010). Is the United States Experiencing a "Matrilineal Tilt?": Gender, Family Structures and Financial Transfers to Adult Children. *Social Forces*, 88(4), 1753-1776.

Cohen, P. N. (2018). *Enduring Bonds: Inequality, Marriage, Parenting, and Everything Else That Makes Families Great and Terrible*. Univ of California Press.

Coleman, M, Ganong, L. & Fine, M. (2000). Reinvestigating Remarriage: Another Decade of Progress. *Journal of Marriage and the Family*, 62(4), 1288-1307.

Crow, G., & Maclean, C. (2004). Families and Local Communities. *The Blackwell Companion to the Sociology of Families*, 69-83.

Crowley, J. E. (2019). Once Bitten, Twice Shy? Gender Differences in the Remarriage Decision After a Gray Divorce. *Sociological Inquiry*, 89(1), 150-176

Çobanoğlu, A. ve Serhat, T. E. K. (2021). Türkiye'de Yeniden Evlenme Olgusu: Cinsiyet ve Psikososyal Değişkenler Bağlamında Bir Değerlendirme. *OPUS International Journal of Society Researches*, 18(44), 8092-8118.

Cumming, E., Dean, L. R., Newell, D. S., & McCaffrey, I. (1960). Disengagement-A Tentative Theory of Aging. *Sociometry*, 23(1), 23-35.

Cumming, E., & Henry, W. E. (1961). *Growing Old*. Basic Books.

De Graaf, P. M., & Fokkema, T. (2007). Contacts Between Divorced and Non-Divorced Parents and Their Adult Children in the Netherlands: An Investment Perspective. *European Sociological Review*, 23(2), 263-277.

Duncan, G. J., & Hoffman, S. D. (1985). Economic Consequences of Marital Instability. In *Horizontal Equity, Uncertainty, and Economic Well-Being* (s. 427-470). University of Chicago Press.

Easterlin, R. A. (1978). What Will 1984 Be Like? Socioeconomic Implications of Recent Twists in Age Structure. *Demography*, 15(4), 397-432.

Ebaugh, H. R. (1988). *Becoming An Ex: The Process of Role Exit.* University of Chicago Press.

Ellwood, D. T., Jencks, C. & Neckerman, K. M. (2004). The Uneven Spread of Single-Parent Families: What Do We Know? Where Do We Look for Answers. *Social inequality*, 1, 3-77.

Elmas, Ç. ve Adak, N. (2023). Türkiye'de Boşanma Nedenlerinin Toplumsal Kökenleri ve Boşanma Sonrası Deneyimler. *İstanbul Üniversitesi Sosyoloji Dergisi*, 43(1), 84-97. https://doi.org/10.26650/SJ.2023.43.1.0030B.

Ericson, K. J. (1998). *Predicting Family Strengths in Families Caring for Children With Disabilities*. Utah State University.

Faber, A. J. (2004). Examining Remarried Couples Through a Bowenian Family Systems Lens. *Journal of Divorce & Remarriage*, 40(3-4), 121-133.

Gähler, M. (1998). *Life After Divorce: Economic, Social and Psychological Well-Being Among Swedish Adults and Children Following Family Dissolution* (Publication No. 7652191) [Doctoral dissertation, Stockholm University]. ProQuest Dissertations & Theses Global.

Gibson-Davis, C., Gassman-Pines, A., & Lehrman, R. (2018). "His" and "Hers": Meeting the Economic Bar to Marriage. *Demography*, 55(6), 2321-2343.

Gillies, V. (2003). *Family and Intimate Relationships: A Review of the Sociological Research*. Families & Social Capital Research Group, South Bank University.

Glick, P. C. (1947). The Family Cycle. *American Sociological Review*, 12(2), 164-174.

Ha, T., & Granger, D. A. (2016). Family Relations, Stress, and Vulnerability: Biobehavioral Implications for Prevention and Practice. *Family Relations*, 65(1), 9-23.

Härkönen, J., Bernardi, F., & Boertien, D. (2017). Family Dynamics and Child Outcomes: An Overview of Research and Open Questions. *European Journal of Population*, 33, 163-184.

Huang, P. M., Smock, P. J., Manning, W. D., & Bergstrom-Lynch, C. A. (2011). He Says, She Says: Gender and Cohabitation. *Journal of Family Issues*, 32(7), 876-905.

Ishizuka, K. L. (2018). *Serve the People: Making Asian America in the Long Sixties*. Verso Books.

Kalmijn, M. (2007). Explaining Cross-National Differences in Marriage, Cohabitation, and Divorce in Europe, 1990–2000. *Population Studies*, 61(3), 243-263.

Kalmijn, M. (2012). Longitudinal Analyses of the Effects of Age, Marriage, and Parenthood on Social Contacts and Support. *Advances in Life Course Research*, 17(4), 177-190.

Kandiyoti, D. (1984). Aile Yapısında Değişme ve Süreklilik: Karşılaştırmalı Bir Yaklaşım. T. Erder (Ed.), *Türkiye'de Ailenin Değişimi Toplumbilimsel İncelemeler* (s. 15-33) içinde. Türk Sosyal Bilimler Derneği.

Kessler, R. C., & McRae Jr, J. A. (1982). The Effect of Wives' Employment on the Mental Health of Married Men and Women. *American Sociological Review*, 216-227.

Kiernan, K. (2004). Changing European Families: Trends and Issues. In J. Scott, J. Treas & M. Richards (Eds.), *The Blackwell Companion to the Sociology of Families* (s. 17-33). Wiley Online Library.

Kitson, G. C., & Raschke, H. J. (1981). Divorce Research: What We Know; What We Need to Know. *Journal of Divorce*, 4(3), 1-37.

Lamidi, E., & Cruz, J. (2014). Remarriage Rate in the US, 2012. *NCFMR Family Profile FP-14–10, National Center for Family & Marriage Research, Bowling Green State University, Bowling Green, OH*.

Lappegård, T. (2014). Changing European Families. In J. Scott, J. Treas & M. Richards (Eds.), *The Blackwell Companion to the Sociology of Families* (s. 20-42). Wiley Online Library.

Lasch, C. (1977). The Waning of Private life. *Salmagundi*, (36), 3-15.

Lundberg, S., Pollak, R. A., & Stearns, J. (2016). Family Inequality: Diverging Patterns in Marriage, Cohabitation, and Childbearing. *Journal of Economic Perspectives*, 30(2), 79-102.

Manning, W. D., Brown, S. L., & Stykes, J. B. (2014). Family Complexity Among Children in the United States. *The ANNALS of the American Academy of Political and Social Science*, 654(1), 48-65.

Martin, S. P. (2006). Trends in Marital Dissolution by Women's Education in the United States. *Demographic Research*, *15*, 537-560.

McLanahan, S., & Percheski, C. (2008). Family Structure and the Reproduction of Inequalities. *Annu. Rev. Sociol*, 34, 257-276.

McManus, P. A., & DiPrete, T. A. (2001). Losers and Winners: The Financial Consequences of Separation and Divorce for Men. *American Sociological Review*, 246-268.

Menken J, Trussell J, Stempel D, & Babakol, O. (1981). Proportional Hazards Life Table Models: An Illustrative Analysis of Socio-Demographic Influences on Marriage Dissolution in the United States. *Demography,* 18(2), 181-200.

Morgan, L. A. (1981). Economic Change at Mid-Life Widowhood: A Longitudinal Analysis. *Journal of Marriage and the Family*, 899-907.

Morgan, S. P., Cumberworth, E., & Wimer, C. (2011). The Great Recession's Influence on Fertility, Marriage, Divorce, and Cohabitation. *The Great Recession*, 220-245.

Mott, F. L., & Moore, S. F. (1983). The Tempo of Remarriage Among Young American Women. *Journal of Marriage and the Family*, 45(2), 427-436.

Murray, C. (2012, January). Coming Apart: The State of White America, 1960-2010. Forum Books.

Oppenheimer, V. K. (2003). Cohabiting and Marriage During Young Men's Career-Development Process. *Demography*, 40, 127-149.

Parsons, T. (1964). Evolutionary Universals in Society. *American Sociological Review*, 339-357.

Peterson, G. (1996). Childbirth: The Ordinary Miracle: Effects of Devaluation of Childbirth on Women's Self-Esteem and Family Relationships. *Pre and Perinatal Psychology Journal*, 11, 101-110.

Poortman, A. R. (2000). Sex Differences in the Economic Consequences of Separation: A Panel Study of the Netherlands. *European Sociological Review*, 16(4), 367-383.

Popenoe, D. (1996). *Life Without Father: Compelling New Evidence That Fatherhood and Marriage Are Indispensable for the Good of Children and Society*. Simon and Schuster.

Porter, M. J., Smock, P. J., & Manning, W. D. (2005). *Cohabitors' Prerequisites for Marriage: Individual, Relationship, and Sociocultural Influences*. Center for Family and Demographic Research, Bowling Green State University.

Poster, M. (1978). *Critical Theory of the Family*. London (Pluto Press) 1978.

R.C. Mannell, & S. Dupuis (2007). Life Satisfaction In J. E. Birren (Eds.), Encyclopedia of Gerontology (Second edition, s. 73-79), Elsevier.

Rice, J. K. (1994). Reconsidering Research on Divorce, Family Life Cycle, and the Meaning of Family. *Psychology of Women Quarterly*, 18(4), 559-584.

Robinson, J. O., Alverez, J. H., & Dodge, J. A. (1990). Life Events and Family History in Children with Recurrent Abdominal Pain. *Journal of Psychosomatic Research*, 34(2), 171-181.

Ruggles, S. (2007). The Decline of Intergenerational Coresidence in the United States, 1850 to 2000. *American Sociological Review*, 72(6), 964-989.

Sassler, S. (2010). Partnering Across the life Course: Sex, Relationships, and Mate Selection. *Journal of Marriage and Family*, 72(3), 557-575.

Sayer, L. C., & Bianchi, S. M. (2000). Women's Economic Independence and the Probability of Divorce: A Review and Reexamination. *Journal of Family Issues*, 21(7), 906-943.

Sayer, L. C. (2005). Gender, Time, and Inequality: Trends in Women's and Men's Paid Work, Unpaidwork, and Free Time. *Social Forces,* 84, 285-303.

Sayer, L. C., England, P., Allison, P. D., & Kangas, N. (2011). She Left, He Left: How Employment and Satisfaction Affect Women's and Men's Decisions to Leave Marriages. *American Journal of Sociology,* 116(6), 1982-2018.

Scanzoni, J., & Marsiglio, W. (1993). New Action Theory and Contemporary Families. *Journal of Family Issues*, 14(1), 105-132.

Schlesinger, B. (1968). Family Patterns in the English-Speaking Caribbean. *Journal of Marriage and the Family*, 149-154.

Schneider, D. (2017). The Effects of the Great Recession on American Families. *Sociology Compass*, 11(4), e12463.

Smock, P. J., & Greenland, F. R. (2010). Diversity in Pathways to Parenthood: Patterns, Implications, and Emerging Research Directions. *Journal of Marriage and Family*, 72(3), 576-593.

Smock, P. J., & Schwartz, C. R. (2020). The Demography of Families: A Review of Patterns and Change. *Journal of Marriage and Family*, 82(1), 9-34.

Sobotka, T., & Toulemon, L. (2008). Overview Chapter 4: Changing Family and Partnership Behaviour: Common Trends and Persistent Diversity Across Europe. *Demographic Research*, 19, 85-138.

Spanier, G. B., & Glick, P. C. (1980). Mate Selection Differentials Between Whites and Blacks in the United States. *Social Forces*, 58(3), 707-725.

Stokes, S. B., & Wampler, R. S. (2002). Remarried Clients Seeking Marital Therapy as Compared to Those Seeking Family Therapy: Differences in Levels of Psychological and Marital Distress. *Journal of Divorce & Remarriage*, 38(1-2), 91-107.

Stone, L. (1977). *The Family, Sex and Marriage in England 1500-1800.* (Vol 43). Harmondsworth: Penguin.

Sweet, J. A. 1973. Differentials in Remarriage Probabilities. Working Paper 73-29, Center for Demography and Ecology, University of Wisconsin, Madison, WI.

Tach, L. M., & Eads, A. (2015). Trends in the Economic Consequences of Marital and Cohabitation Dissolution in the United States. *Demography*, *52*(2), 401-432.

Teachman, J. D., & Heckert, A. (1985). The Impact of Age and Children on Remarriage: Further Evidence. *Journal of Family Issues*, *6*(2), 185-203.

Therborn, G. (2014). Family Systems of the World: Are They Converging?. In J. Scott, J. Treas & M. Richards (Eds.), The Blackwell Companion to the Sociology of Families (s. 1-19). Wiley Online Library.

Türkiye İstatistik Kurumu (2021). *Türkiye Aile Yapısı Araştırması*, 2021.

Wineberg, H., & McCarthy, J. (1998). *Living Arrangements After Divorce. Journal of Divorce & Remarriage*, 29(1-2), 131-146.

Zick, C. D., & Smith, K. R. (1988). Recent Widowhood, Remarriage, and Changes in Economic Well-Being. *Journal of Marriage and the Family*, 233-244.

MODERN EGEMENLİK VE MİLLİ İRADE EKSENİNDE

DEMOKRASİNİN MEŞRUİYET KRİZİ

Erdem KAFTAN

Bu kitabın yayın hakkı SİYASAL KİTABEVİ'ne aittir. Yayınevinin ve yayınlayıcısının yazılı izni alınmaksızın kısmen veya tamamen alıntı yapılamaz, hiçbir şekilde kopyalanamaz, çoğaltılamaz ve yayınlanamaz.

Modern Egemenlik ve Milli İrade Ekseninde
Demokrasinin Meşruiyet Krizi

Yazar: Erdem Kaftan
Editör: Ertan Akkaş
Kapak ve Sayfa Düzeni: Buse Dilara Dirim
©Siyasal Kitabevi Tüm Hakları Saklıdır.
2023 Eylül, Ankara
ISBN No: 978-625-7424-94-3
Siyasal Kitabevi-Ünal Sevindik
Yayıncı Sertifika No: 14016
Şehit Adem Yavuz Sok. Hitit Apt. 14/1
Kızılay-Ankara
Tel: 0(312) 419 97 81 pbx
Faks: 0(312) 419 16 11
Baskı:
Repro Bir Matbaacılık Kağ. Rekl. Tasarım Tic. Ltd. Şti.
Sertifika No: 47381
İvedik OSB Matbaacılar Sitesi 1514. Cad.
No: 23-25 Yenimahalle/ANKARA
Dağıtım:
Siyasal Kitabevi
Şehit Adem Yavuz Sok. Hitit Apt. 14/1
Kızılay/Ankara
Tel: 0(312) 419 97 81 pbx
Faks: 0(312) 419 16 11
e-posta: info@siyasalkitap.com
http://www.siyasalkitap.com

KAYNAKLAR

Abensour, Miguel. (2002). *Devlete Karşı Demokrasi -Marx ve Makyavel Momenti*, (çev. Z. Gambetti & N. Başer), Epos Yayınları.

Acemoğlu, Daron & Robinson, James A. (2020). *Dar Koridor -Devletler, Toplumlar ve Özgürlüğün Geleceği*, (çev. Yüksel Taşkın), Doğan Kitap.

Agamben, Giorgio. (2001). *Kutsal İnsan -Egemen İktidar ve Çıplak Hayat*, (çev. İsmail Türkmen), Ayrıntı Yayınları.

Agamben, Giorgio. (2013). *Kutsal İnsan -Egemen İktidar ve Çıplak Hayat*, (çev. İsmail Türkmen), Ayrıntı Yayınları.

Ağaoğulları, M. Ali. & Köker, L. (2001). *İmparatorluktan Tanrı Devletine*, İmge Kitabevi.

Ağaoğulları, M. Ali. (2006). *Ulus-Devlet ya da Halkın Egemenliği*, İmge Kitabevi.

Ağaoğulları, M. Ali. (2008). *Laik İktidarın Belirlenmesi*, M. A. Ağaoğulları ve L. Köker, *Tanrı Devletinden Kral-Devlete*, İmge Kitabevi, s. 11-90.

Aiskhülos. (2016). *Oresteia*, (çev. Yılmaz Onay), Mitos-Boyut Yayınları.

Akal, Cemal B. (1998). *İktidarın Üç Yüzü*, Dost Kitabevi.

Akman, Ş. Taylan. (2012). "Roma Antikitesinde Sosyal-Politik-Ekonomik Değişimlerin Hukuksal Yapı ve Kamu Düzeni Üzerindeki Etkileri", *Hacettepe Hukuk Fakültesi Dergisi*, 2(2), s. 89-107.

Althusser, Louis. (2005). *Montesquieu-Siyaset ve Tarih*, (çev. Alp Tümertekin), İthaki Yayınları.

Alpman, Polat S. (2016). "Şiddetin Üç Hali: Devlet, Düzen, Yurttaş", *Düşünen Siyaset*, Sayı: 32, s. 79-106.

Anderson, Benedict. (1995). *Hayali Cemaatler-Milliyetçiliğin Kökenleri ve Yayılması*, (çev. İskender Savaşır), Metis Yayınları.

Anderson, Perry. (2006). *Passages from Antiquity to Feudalism*, Verso Classics.

Arendt, Hannah. (1994). *İnsanlık Durumu*, (çev. B. S. Şener). İletişim Yayınları.

Arendt, Hannah. (2006). *İnsanlık Durumu*, (çev. B. S. Şener). İletişim Yayınları.

Arendt, Hannah. (2003). *Şiddet Üzerine*, (çev. Bülent Peker). İletişim Yayınları.

Arendt, Hannah. (2005). "Kant'ın Siyaset Felsefesi Üzerine Notlar, ed. E. Efe Çakmak, Sonsuzluğun Sınırında: Immanuel Kant", (çev. Yasemin Tezgiden), *Cogito*, s. 340-379.

Arendt, Hannah. (2012A). *Geçmişle Gelecek Arasında*, (çev. B. S. Şener). İletişim Yayınları.

Arendt, Hannah. (2012B). *Devrim Üzerine*, (çev. Onur Eylül Kara), İletişim.

Aristoteles. (2005). *Atinalıların Devleti*, (çev. Furkan Akderin), Alfa Yayınları.

Aristoteles. (2007). *Nikomakhos'a Etik*, (çev. Saffet Babür), BilgeSu Yayıncılık.

Aristoteles. (2013). *Politika*, (çev. Furkan Akderin), Say Yayınları.

Arnhart, Larry. (2005). *Siyasi Düşünce Tarihi Plato'dan Rawls'a*, (çev. Ahmet K. Bayram), Adres Yayınları.

Arrighi, Giovanni. (2000). *Uzun Yirminci Yüzyıl – Para, Güç ve Çağımızın Kökenleri*, (çev. Recep Boztemur), İmge kitabevi.
Ataay, Faruk. (2014). *Majoriteryenizm ve Demokrasinin Geleceği*, (ed. H. A. Demirci vd.), Siyaset Bilimi Araştırmaları, Teori ve Türkiye Uygulamaları, Seçkin Yayıncılık, s. 29-36.
Atlan, Sabahat. (1970). *Roma Tarihi'nin Anahatları, 1. Kısım Cumhuriyet Devri*, İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Yayınları No: 1529.
Austin, M. M. (2006). *Society and Economy*, ed. D. M. Lewis, Joan Boardman, Simon Hornblower and M. Ostwald, *The Cambridge Ancient History Second Edition Volume VI-The Fourth Century B.C*,, Cambridge University Press, s.527-564.
Badiou, Alain. (2017). *Demokrasi Bayrağı*, (çev. Savaş Kılıç), haz. Eric Hazan, *Demokrasi Ne Âlemde*, Metis Yayınları, s. 15-23.
Baker, Ulus. (2005). *Siyasal Olanın Oluşumu Üzerine Bir Deneme*, Paragraf Yayınevi.
Balibar, Etienne. (2016A). *Eşitliközgürlük -Siyasal Denemeler 1989-2009*, (çev. Oylum Bülbül), Metis Yayınları.
Balibar, Etienne. (2016B). *Yurttaşlık*, (çev. Murat Erşen), MonoKL Yayınları.
Balibar, Etienne. (2019). *Demokrasiyi Demokratikleştirmek -Özgür Konuşma*, (çev. Bediz Yılmaz), İletişim Yayınları.
Başkaya, Fikret. (2001). *Azgelişmişliğin Sürekliliği*, İmge Kitabevi.
Bataille, Georges. (2010). *Lanetli Pay*, (çev. Işık Ergüden), Dost Kitabevi.
Bauman, Zygmunt. (2000). *Siyaset Arayışı*, (çev. Tuncay Birkan), Metis Yayınları.
Bauman, Zygumant. (2006). *Küreselleşme-Toplumsal Sonuçları*, (çev. Abdullah Yılmaz), Ayrıntı Yayınları.
Bauman, Zygmunt. (2018). *Devletin Krizi*, (çev. Yavuz Alagon), Z. Bauman & C. Bordoni, *Kriz Hali ve Devlet*, İthaki Yayınları, s. 9-73.
Beck, Ulrich. (2013). *Siyasallığın İcadı*, (çev. Nihat Ünler), İletişim Yayınları.
Benhabib, Seyla. (2006). *Ötekilerin Hakları Yabancılar, Yerliler, Vatandaşlar*, (çev. Berna Akkıyal), İletişim Yayınları.
Berger, P. L. ve Luckmann, T. (2008). *Gerçekliğin Sosyal İnşası Bir Bilgi Sosyolojisi İncelemesi*, (çev. Vefa Saygın Öğütle), Paradigma.
Berger, P. L. (2011). *Kutsal Şemsiye-Dinin Sosyolojik Teorisinin Ana Unsurları*, (çev. Ali Çoşkun, Rağbet Yayınları.
Bloch, Marc. (2005). *Feodal Toplum*, (çev. Mehmet Ali Kılıçbay), Doğu Batı Yayınları.
Boatwright, Mary T., Gargola, Daniel, Talbert, Richard J. A. (2004). *Romans: From Village to Empire*, Oxford University Press.
Bodin, Jean. (2005). *Devlet Üstüne Altı Kitap'tan Seçme Parçalar*, (çev. Özer Ozankaya), der. Mete Tunçay, *Batı'da Siyasal Düşünceler Tarihi Seçilmiş Yazılar-Yeni Çağ*, İstanbul Bilgi Üniversitesi Yayınları, s. 181-200.
Bonefeld, Werner. (2014). *Yıkıcı Akıl ve Olumsuzlama*, (çev. Özgür Yalçın), Otonom Yayıncılık.
Bordoni, Carlo. (2018A). *Devletin Krizi*, (çev. Yavuz Alagon), Z. Bauman & C. Bordoni, Kriz Hali ve Devlet, İthaki Yayınları, s. 9-73.
Bordoni, Carlo. (2018B). *Demokrasinin Krizi*, (çev. Yavuz Alagon), Z. Bauman & C. Bordoni, Kriz Hali ve Devlet, İthaki Yayınları, s. 145-196.
Bourdieu, Pierre. (2015). *Devlet Üzerine*, (çev. Aslı Sümer), İletişim.

Braudel, Fernand. (2004A). *Maddi Uygarlık-Mübadele Oyunları*, (çev. Mehmet Ali Kılıçbay), İmge Kitabevi.
Braudel, Fernand. (2004B). *Maddi Uygarlık-Dünyanın Zamanı*, (çev. M. Ali Kılıçbay), İmge Kitabevi.
Breuilly, J. (2019). *Avusturya, Prusya ve Almanya'nın Oluşumu (1806-1871)*, (çev. Ali Selman), İletişim Yayınları.
Brown, Wendy. (2017). *"Artık Hepimiz Demokratız…"*, (çev. Savaş Kılıç), haz. Eric Hazan, *Demokrasi Ne Âlemde,* Metis Yayınları, s. 51-65.
Brown, Wendy. (2018). *Halkın Çözülüşü -Neoliberalizmin Sinsi Devrimi*, (çev. Barış E. Aksoy), Metis Yayınları.
Brubaker, Rogers. (2009). *Fransa ve Almanya'da Vatandaşlık ve Ulus Ruhu*, (çev. Vahide Pekel), Dost Kitabevi Yayınları.
Buğra, Ayşe. (2003). "Piyasa Ekonomisi Macerası: Dün ve Bugün", *Birikim Dergisi*, Haziran-Temmuz, s. 10-20.
Buğra, Ayşe. (2006). *Bir Toplumsal Dönüşümü Anlama Çabalarına bir Katkı: Bugün Türkiye'de E. P. Thompson'ı Okumak*, E. P. Thompson, *İngiliz İşçi Sınıfının Oluşumu*, Birikim Yayınları, s. 11-37.
Burdeau, Georges. (1964). *Demokrasi -Sentetik Deneme-*, (çev. Bülent N. Esen), Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Yayınları, No. 188.
Calhoun, Craig. (2012). *Milliyetçilik*, (çev. B. Sütçüoğlu). İstanbul Bilgi Üniversitesi Yayınları.
Can, Nevzat. (2005). *Siyaset Felsefesi Problemleri,* Elis Yayınları.
Canetti, Elias. (2006). *Kitle ve İktidar*, (çev. Gülşat Aygen), Ayrıntı Yayınları.
Canfora, Luciano. (2003). *Demokratik Retoriğin Eleştirisi*, (çev. Durdu Kundakçı), Dost Kitabevi Yayınları.
Canfora, Luciano. (2010). *Avrupa'da Demokrasi -Bir İdeolojinin Tarihi*, (çev. N. Domaniç & N. Avhan), Literatür Yayınları.
Carr, Edward H. (1990). *Milliyetçilik ve Sonrası*, (çev. Osman Akınhay), İletişim Yayınları.
Carr, Edward H. (2015). *Milliyetçilik ve Sonrası*, (çev. Osman Akınhay), İletişim Yayınları.
Cassirer, Ernst. (1984). *Devlet Efsanesi,* (çev. Necla Arat), Remzi Kitabevi.
Cassirer, Ernst. (2014). *Rousseau, Kant, Goethe*, (çev. Mustafa Tüzel), İş Bankası Kültür Yayınları.
Castells, Manuel. (2008). *Enformasyon Çağı: Ekonomi, Toplum ve Kültür, Cilt:2 Kimliğin Gücü*, (çev. Ebru Kılıç), İstanbul Bilgi Üniversitesi Yayınları.
Childe, Gordon. (2006). *Tarihte Neler Oldu?,* (çev. Alaeddin Şenel-Mete Tunçay), Kırmızı Yayınları.
Cicero, M. Tillius. (2018). *Devlet Üzerine*, (çev. C. Cengiz Çevik), İthaki.
Comninel, George. (2000). "English Feudalism and the Origins of Capitalism", *The Journal of Pesant Studies,* Vol. 27, No.4, July, pp. 1-53.
Constant, Benjamin. (2003). *Principles of Politics Applicable to All Governments*, Liberty Fund.
Critchley, Simon. (2013). *İmansızların İmanı Siyasal Teoloji Deneyleri,* (çev. Erkan Ünal), Metis Yayınları.

Crouch, Colin. (2016). *Post-Demokrasi*, (çev. A. Emre Zeybekoğlu), Dost Kitabevi.
Çelik, A., Aykutalp A. (2017). "Bios Politikos'tan Homo Economicus'a: Karşılaştırmalı Bir Perspektifle Antik ve Modern Dönemde İnsan, Ekonomi ve Siyaset İlişkisi", *İnsan ve İnsan Dergisi*, Sayı: 13, s.223-241.
Çetin, Halis (2003). "Siyasetin Evrensel Sorunu: İktidarın Meşruiyeti-Meşruiyetin İktidarı", *Ankara Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi Dergisi*, 58(3), s.62-88.
Çevik, Cengiz. (2018). *Önsöz*, Cicero, *Devlet Üzerine*, İthaki, s. 21-110.
Çiftçi, O. Zahid. (2014). "Devlete İtaatin Sınırlarını Dine Göre Belirleyen Farklı Kültürlerden İki Eserin Karşılaştırması", *Turkish Studies-International Periodical For The Languages, Literature and History of Turkish or Turkic,* Volume 9/5 Spring, p. 591-606.
Dahl, Robert A. (1993). *Demokrasi ve Eleştirileri*, (çev. Levent Köker), Türk Siyasi İlimler Derneği ve Türk Demokrasi Vakfı adına Yetkin Basımevi.
Dahl, Robert A. (2010). *Demokrasi Üzerine*, (çev. Betül Kadıoğlu), Phoneix Yayınevi.
Dahlgren, Peter. (2012). *Kamusal Alan ve Medya: Yeni Bir Dönem mi?*, (çev. Hüseyin Köse), der. Éric Dacheux, *Kamusal Alan*, Ayrıntı Yayınları, s. 45-58.
Dardot, Pierre & Laval, Christian. (2012). *Dünyanın Yeni Aklı -Neoliberal Toplum Üzerine Deneme*, (çev. Işık Ergüden), İstanbul Bilgi Üniversitesi Yayınları.
Davies, Norman. (2006). *Avrupa Tarihi*, (çev. Burcu Çığman, Elif Topçugil, Kudret Emiroğlu, Suat Kaya), İmge Kitabevi.
De Wenden, C. Wihtol. (1998). *Ulus ve Yurttaşlık: Hem Rakip Hem de Ortak*, (çev. Siren İdemen), haz. Jean Leca, *Uluslar ve Milliyetçilikler*, Metis Yayınları s. 39–48.
Deleuze, Gilles. (2016). *Nietzsche ve Felsefe*, (çev. Ferhat Taylan), Norgunk Yayınları.
Demircioğlu, Halil. (1987). *Roma Tarihi, 1. Cilt Cumhuriyet*, *1. Kısım*, Türk Tarih Kurumu Basımevi.
Diakonoff, İgor Mihailoviç. (2004). *Tarihin Yörüngeleri*, (çev. Mete Tunçay), İstanbul Bilgi Üniversitesi Yayınları.
Diamond, Larry. (1996). *Demokrasinin Üç Paradoksu*, (çev. Mehmet Turhan), Mehmet Turhan, *Devlet ve Hukuk*, Gündoğan Yayınları, s. 149-168.
Dillion, Matthew and Garland, Lynda. (2007). *Ancient Rome-From the Early Republic to the Assaination of Julius Caesar*, Routledge.
Dobb, Maurice. (1984). *Yanıt*, der. Rodney Hilton, *Feodalizmden Kapitalizme Geçiş*, (çev. M. Gürer ve S.Sökmen), Metis Yayınları, s. 60-71.
Drucker, F. Peter. (1994). *Yeni Gerçekler*, (çev. Birtane Karanakçı), Türkiye İş Bankası, Kültür Yayınları.
Drummond, A. (2006). *Rome in the Fifth Century I: The Social and economic framework*, ed. F. W. Walbank, A.E. Astin, M.V. Frederiksen and R. M. Ogilvie, *The Cambridge Ancient History Second Edition Volume VII Part 2-The Rise of Rome to 220 B.C*, Cambridge University Press, s. 113-172.
Duby, Georges. (1991). *Şövalye, Kadın ve Rahip,* (çev. M. A. Kılıçbay), Ayrıntı Yayınları.
Duby, Georges. (1995). *Ortaçağ İnsanları ve Kültürü*, (çev. M. A. Kılıçbay), İmge Kitabevi.
Duman, Fatih. (2006). "Akılcılık Bağlamında İki Aydınlanma Geleneği: Fransız Aydınlanması *versus* İskoç Aydınlanması", *Ankara Üniversitesi SBF Dergisi Cilt: 61- No: 1*, s. 117-151.

Dumont, Louis. (2005). *Bireycilik Üzerine Denemeler: Doğuş. XIII. Yüzyıldan Başlayarak Siyaset Kategorisi ve Devlet*, (çev. Hülya Tufan), der. Cemal B. Akal, *Devlet Kuramı*, Dost Kitabevi Yayınları, s. 141-174.

Durgun, Fatih. (2018). *Lex Animata ve Lex Facit Regem* Prensipleri Çerçevesinde 13. ve 14. Yüzyıllarda İngiliz Siyaset Düşüncesinin Krizi, *İstanbul Gelişim Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 5, (1), Nisan, s. 45-59.

Durkheim, Emile. (2006). *Toplumsal İşbölümü*, (çev. Özer Ozankaya), Cem Yayınevi.

Duverger, Maurice. (1986). *Siyasal Rejimler,* (çev. Teoman Tunçdoğan), Sosyal Yayınları.

Duverger, Maurice. (2007). *Siyaset Sosyolojisi,* (çev. Şirin Tekeli), Varlık Yayınları.

Eckstein, Harry. (1967), "Bir İstikrarlı Demokrasi Teorisi", (çev. E. Özbudun), *Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi,* Cilt: 24, Sayı:1, s. 39-96.

Ekici, Ekrem. (2016). "Hobbes ve Rousseau: Toplumsal Sözleşme Kuramı", *Kaygı: Uludağ Üniversitesi Fen Edebiyat Fakültesi Felsefe Dergisi,* Sayı: 6 (Bahar), s. 78-89.

Elias, Norbert. (2007). *Uygarlık Süreci Cilt 2,* (çev. Erol Özbek), İletişim Yayınları.

Elmas, Esra. (2010). *Türkiye'de Devlet ve Çocuklar: Vekaletten Vesayete, İlkokul Çocuklarında Atatürk Algısı*, Özgür Üniversite Kitaplığı'nın Resmi Tarih Tartışmaları-10 Rejim ve Ritüelleri, http://www2.bianet.org/biamag/diger/146174-ilkokul-cocuklarinda-ataturk-algisi

Engels, Friedrich. (1979). *Ailenin, Özel Mülkiyetin ve Devletin Kökeni*, (çev. Kenan Somer), Sol Yayınları.

Engels, Friedrich. (2007). *İngiltere'de Emekçi Sınıfın Durumu*, (çev. Yurdakul Fincancı), Eriş Yayınları.

Ercan, Damla. (2021). "Schmitt'in 'Olağanüstü Hal'i ile Agamben'in 'İstisna Hali': Karşılaştırmalı Bir Değerlendirme", *Hacettepe HFD 11 (2)*, s. 1395-1415.

Esping-Andersen, Gøsta. (2006). *Toplumsal Riskler ve Refah Devletleri*, (çev. Burcu Yakut-Çakar ve Utku Barış Balaban), der. Ayşe Buğra & Çağlar Keyder, *Sosyal Politika Yazıları*, İletişim Yayınları, s.33-54.

Esposito, Roberto. (2018). *Communitas-Topluluğun Kökeni ve Kaderi*, (çev. Onur Kartal), İletişim Yayınları.

Farenga, Vincent. (2002). *Citizen and Self in the Greek City State: Individuals Performing Justice and the Law*, Cambridge University Press.

Febvre, Lucien. (1995). *Uygarlık, Kapitalizm ve Kapitalister*, (çev. M. A. Kılıçbay), İmge Kitabevi.

Fedorova, Mariia M. (2009). "Sovereignty as a Political-Philosophical Category of Modernity", *Russian Studies in Philosophy*, vol. 48, no. 2 (Fall), s. 75–89.

Foucault, Michel. (2002). *Toplumu Savunmak Gerekir*, (çev. Şehsuvar Aktaş), YKY-Cogito.

Foucault, Michel. (2012). *Bilme İstenci Üzerine Dersler*, (çev. Kerem Eksen), İstanbul Bilgi Üniversitesi Yayınları.

Foucault, Michel. (2014). *Özne ve İktidar*, (çev. I. Ergüden ve O. Akınhay), Ayrıntı Yayınları.

Foucault, Michel. (2016). *Doğruyu Söylemek*, (çev. Kerem Eksen), Ayrıntı Yayınları.

Freeman, Charles. (2005). *Mısır, Yunan ve Roma Antik Akdeniz Uygarlıkları*, (çev. Suat Kemal Angı), Dost Kitabevi.

Friedman, Milton. (2008). *Kapitalizm ve Özgürlük*, (çev. N. Himmetoğlu vd.), Plato Film Yayınları.
Fülberth, George. (2010). *Kapitalizmin Kısa Tarihi*, (çev. Sadık Usta), Yordam Kitap.
Gasset, J. Ortega Y. (2013). *Kitlelerin Ayaklanması*, (çev. N. Gün Işık), Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları.
Gauchet, Marcel. (2000). *Demokrasi İçinde Din -Laikliğin Gelişimi*, (çev. M. E. Özcan), Dost Kitabevi Yayınları.
Gauchet, Marcel. (2005). *Anlam Borcu ve Devletin Kökenleri*, (çev. Ozan Erözden), der. Cemal B. Akal, *Devlet Kuramı*, Dost Kitabevi Yayınları, s. 33-67.
Gellner, Ernest. (2008). *Uluslar ve Ulusçuluk*, (çev. B. Ersanlı ve G. G. Özdoğan), Hil Yayın.
Gezgin, M. F. (1988). "Cemaat-Cemiyet Ayırımı ve Ferdinand Tönnies", *Sosyoloji Konferansları Dergisi*, Sayı: 22, s. 183-201.
Giddens, Anthony. (2000). *Tarihsel Materyalizmin Çağdaş Eleştirisi*, (çev. Ümit Tatlıcan), Paradigma Yayınları.
Giddens, Anthony. (2005). *Ulus-Devlet ve Şiddet*, (çev. Cumhur Atay), Devin Yayıncılık.
Girard, Rene. (2019). *Şiddet ve Kutsal*, (çev. Necmiye Alpay), Alfa Yayıncılık.
Göçer, Kenan. (2020). "Dostluk ve Felsefe", *Birikim Güncel*, 15 Kasım. https://birikimdergisi.com/guncel/10348/dostluk-ve-felsefe#_ftnref2
Göz, A.C. ve Topateş, H. (2009). "Temsili Demokrasinin Başat Öğelerinden Parlamentonun İngiltere'de Yasama Yetkisini Elde Etme Süreci (1200-1700)", *Uluslararası Davraz Kongresi*, 24-27 Eylül, Isparta, http://idc.sdu.edu.tr/tammetinler/demokrasi/demokrasi14.pdf
Gözler, Kemal. (2011). *Devletin Genel Teorisi*, Ekin Basın Yayım Dağıtım.
Greenfeld, Liah. (2017). *Milliyetçilik Moderniteye Giden 5 Yol*, (çev. Abdullah Yılmaz). Alfa Yayıncılık.
Gümüş, T. Tolga. (2010). "Feodalizm: Avrupa Tarihinde Yeni Yaklaşımlar", *Ankara Üniversitesi Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi Tarih Bölümü Tarih Araştırmaları Dergisi*, Cilt: 29, Sayı: 47, s. 39-64.
Güngör Erol. (1971). *Önsöz*, Elie Kedourie, *Avrupada Milliyetçilik*, s. VII-XV.
Gürleyen, Samet. (2012). *Siyasî Temsil Teorisi: Kavram, Tarih, Felsefe*, (Basılmamış Doktora Tezi), Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
Habermas, Jurgen. (2007). *'İdeoloji' Olarak Teknik ve Bilim*, (çev. Mustafa Tüzel), YKY.
Habermas, Jurgen. (2012). *"Öteki" Olmak, "Öteki"yle Yaşamak*, (çev. İlknur Aka), YKY.
Habermas, Jurgen. (2018). *Kamusallığın Yapısal Dönüşümü*, (çev. T. Bora, M. Sancar), İletişim Yayınları.
Haffner, Sebastian. (2019). *Bir Alman'ın Hikâyesi -Hatırladıklarım (1914-1933)*, (çev. Hulki Demirel), İletişim Yayınları.
Han, Byung-Chul, (2017). *Şiddetin Topolojisi*, (çev. Dilek Zaptçıoğlu), Metis Yayınları.
Han, Byung-Chul, (2019). *Psikopolitika -Neoliberalizm ve Yeni İktidar Teknikleri*, (çev. Haluk Barışcan), Metis Yayınları.
Han, Byung-Chul, (2020). *Psikopolitika -Neoliberalizm ve Yeni İktidar Teknikleri*, (çev. Haluk Barışcan), Metis Yayınları.
Hardt, M. & Negri, A. (2002). *İmparatorluk*, (çev. Abdullah Yılmaz), Ayrıntı Yayınları.

Harrar, Yuval N. (2017). *Hayvanlardan Tanrılara Sapiens*, (çev. Ertuğrul Genç), Kolektif Kitap.
Harvey, David. (1999). *Postmodernliğin Durumu-Kültürel Değişimin Kökenleri*, (çev. Sungur Savran), Metis Yayınları.
Hayes, Carlton. (2010). *Milliyetçilik Bir Din -Batı Siyasal Düşüncesinde "Ulusalcılık" Tasavvuru*, (çev. Murat Çiftkaya), İz Yayıncılık.
Heater, Derek. (2007). *Yurttaşlığın Kısa Tarihi*, (çev. M.Delikara Üst), İmge Kitabevi.
Hegel, G. W. F. (2004). *Hukuk Felsefesinin Prensipleri*, (çev. Cenap Karakaya), sosyal Yayınlar.
Hegel, G. W. F. (2006). *Tarih Felsefesi*, (çev. Aziz Yardımlı), İdea Yayınevi.
Herodotos. (1973). *Herodot Tarihi*, (çev. Müntekim Ökmen), Remzi Kitabevi.
Herodotos. (2011). *Herodot Tarihi*, (çev. Müntekim Ökmen), Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları.
Hesiodos. (1977). *İşler ve Günler*, (çev. S. Eyuboğlu & A. Erhat), haz. Azra Erhat, *Hesiodos Eseri ve Kaynakları*, Türk Tarihi Kurumu Yayınları, s. 141-170.
Hesk, Jon. (2000). *Deception and Democracy in Classical Athens*, Cambridge University Press.
Hinsley, F. H. (1986). *Sovereignty*, Cambridge University Press.
Hirschman, Albert O. (2018). *Tutkular ve Çıkarlar*, (çev. Barış Cezar), Metis Yayınları.
Hirst, Paul. (2019). *Carl Schmitt'in Kararcılığı*, (çev. H. Demir Atay & H. Atay), der. Chantal Mouffe, *Carl Schmitt'in Meydan Okuması*, İletişim Yayınları, s. 17-31.
Hobbes, Thomas. (2004). *Leviathan*, (çev. Semih Lim), YKY.
Hobbes, Thomas. (2007). *Leviathan*, (çev. Semih Lim), YKY.
Hobsbawm, Eric. (1984). *Feodalizmden Kapitalizme*, der. Rodney Hilton, *Feodalizmden Kapitalizme Geçiş*, (çev. M. Gürer ve S.Sökmen), Metis Yayınları, s. 172-178.
Hobsbawm, Eric. (1993). *Milletler ve Milliyetçilik*, (çev. Osman Akınhay), Ayrıntı Yayınları.
Hobsbawm, Eric. (2005). *Devrim Çağı 1789-1848*, (çev. Bahadır S. Şener), Dost Kitabevi.
Hodgson, Geoff. (1988). *Sosyalizm ve Parlamenter Demokrasi*, (çev. Ahmet Demirel), İletişim Yayınları.
Huberman, Leo. (1976). *Feodal Toplumdan Yirminci Yüzyıla*, (çev. Murat Belge), Bilim Yayınları.
Huberman, Leo. (2005). *Feodal Toplumdan Yirminci Yüzyıla*, (çev. Murat Belge), İletişim Yayınları,
Huntington, Samuel P. (1966). "Siyasal Gelişme ve Siyasal Bozulma", (çev. Ergun Özbudun), *Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi Cilt:22 Sayı:1*, s. 55-107.
Huntington, Samuel P. (2007). *Üçüncü Dalga: Yirminci Yüzyıl Sonlarında Demokratlaşma*, (çev. Ergun Özbudun), Kıta Yayınları.
İnsel, Ahmet. (2004). *Neo-Liberalizm Hegemonyanın Yeni Dili*, Birikim Yayınları.
İnsel, Ahmet. (22 Mart 2016). "Demokratur", *Cumhuriyet Gazetesi*, https://www.cumhuriyet.com.tr/yazarlar/ahmet-insel/demokratur-502206
İplikçioğlu, Bülent. (1997). *Eski Batı Tarihi I Giriş, Kaynaklar, Bibliyografya*, Türk Tarih Kurumu Basımevi.

Kaftan, Erdem. (2012). *Küresel Kapitalizmin Sonucu: Çok Kültürlü Yurttaşlık Mı, Kültürel Kimliklerle Bölünmüş Yurttaş Mı?*, (Basılmamış Yüksek Lisans Tezi), Pamukkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Denizli.

Kamm, Antony. (1995). *Romans: An Introduction*, Routledge.

Kardaş, Ümit. (2018). "Devletin Siyaseti Ele Geçirmesi", *Artıgerçek*, Ümit Kardaş - Devletin siyaseti ele geçirmesi- Artı Gerçek (artigercek.com)

Kapani, Münci. (27 Şubat 1966). "Milli İrade Efsanesi", *Milliyet Gazetesi*.

Kılıçbay, M. A. (1991). *Önsöz,* Georges Duby, *Şövalye, Kadın ve Rahip,* (çev. M. A. Kılıçbay), Ayrıntı Yayınları, s.7-14.

Kardeş, M. Ertan. (2015). *Schmitt'le Birlikte Schmitt'e Karşı -Politik Felsefe Açısından Carl Schmitt ve Düşüncesi*, İletişim Yayınları.

Kautsky, Karl. (1990). *Seçilmiş Politik Yazılar*, (çev. Celal A. Kanat), der. Hatrick Goode, Kavram Yayınları.

Kazgan, Gülten. (1997). *Küreselleşme ve Yeni Ekonomik Büyüme*, Altın Kitaplar.

Keane, John. (2021). *Yeni Despotizm*, (çev. İsmail F. Çekem), İletişim Yayınları.

Kedourie, Elie. (1971). *Avrupada Milliyetçilik*, (çev. Haluk Timurtaş), Millî Eğitim Bakanlığı Yayınları.

Kelsen, Hans. (2019). *Demokrasi: Doğası & Değeri*, (çev. Yasin Uysal), Dost Kitabevi.

Keskin, Ferda. (2014). *Sunuş: Özne ve İktidar*, Michel Foucault, *Özne ve İktidar*, Ayrıntı Yayınları, s. 11-24.

Kılıçbay, M. A. (1991). *Önsöz,* Georges Duby, *Şövalye, Kadın ve Rahip,* (çev. M. A. Kılıçbay), Ayrıntı Yayınları, s.7-14.

Kılıçbay, M. A. (1995). *Önsöz,* Georges Duby, *Ortaçağ İnsanları ve Kültürü,* (çev. M. A. Kılıçbay), İmge Kitabevi, s.7-17.

Kılıçbay, M. A. (2010). *Feodalite ve Klasik Dönem Osmanlı Üretim Tarzı,* Efil Yayınevi.

Kızılçelik, Sezgin. (2003). *Küreselleşme ve Sosyal Bilimler*, Anı Yayıncılık.

Kia, Rukiye A. (2011). *Moderniteden Postmoderniteye Egemenlik ve Hukuk*, Beta Yayım.

Klemperer, Victor. (2013). *LTI -Nasyonel Sosyalizmin Dili*, (çev. Tanıl Bora), İletişim Yayınları.

Kongar, Emre. (2000). *Toplumsal Değişme Kuramları ve Türkiye Gerçeği*, Remzi Kitabevi.

Köker, Levent. (1998). *İki farklı Siyaset/ Bilgi Teorisi- Siyaset Bilimi İlişkileri Açısından Pozitivizm ve Eleştirel Teori,* Vadi Yayınları.

Köker, Levent. (2004). *Demokratik Meşruluk, Kamusal Alan ve Çokkültürlülük* Sorunu, ed. Meral Özbek, *Kamusal Alan*, Hil Yayın, s. 309-320.

Köker, Levent. (2007). *Modernleşme, Kemalizm ve Demokrasi,* İletişim Yayınları.

Köker, Levent. (2008A). *Reform ya da 'Doğru Din'e Uygun Devlet*, haz. Mehmet A. Ağaoğulları ve Levent Köker, Tanrı Devletinden Kral-Devlete, İmge Kitabevi.

Köker, Levent. (2008B). *Demokrasi Eleştiri ve Türkiye*, Dipnot Yayınları.

Köker, Levent. (2020). "Başkancı Rejim: Popülist Yarışmacı Otoriterlik mi, Diktatörlük mü?", *Birikim Dergisi*, sayı: 377-Eylül, s. 6-25.

Kubalı, Hüseyin N. (1965). *Anayasa Hukuku Genel Esaslar ve Siyasi Rejimler*, İstanbul Üniversitesi, Hukuk Fakültesi Yayınları.

Küçük, Eşref. (2017). "Eski Roma'da Cumhuriyet Dönemi Halk Meclisleri ve Yasa Yapım Süreçleri", *Hacettepe Hukuk Fakültesi Dergisi*, 7(1), s. 199-214.

Laclau, Ernesto. (2012). *Evrensellik, Kimlik ve Özgürleşme*, (çev. Ertuğrul Başer), Birikim Yayınları.
Lee, Stephen J. (2004). *Avrupa Tarihinden Kesitler 1494-1789*, (çev. Ertürk Demirel), Dost Kitabevi Yayınları.
Lefebvre, Georges. (1984). *Bazı Gözlemler*, der. Rodney Hilton, *Feodalizmden Kapitalizme Geçiş*, (çev. M. Gürer ve S.Sökmen), Metis Yayınları, s. 135-140.
Leledakis, Kanakis. (2000). *Toplum ve Bilinçdışı-Toplumsal Teori ve Toplumsalın Bilinçdışı Boyutu*, (çev. Abdullah Yılmaz), Ayrıntı Yayınları.
Lenin, V. I. (2001). *Kapitalizmin En Yüksek Aşaması Emperyalizm*, (çev. Olcay Geridönmez), Evrensel Basım Yayın.
Lévi-Strauss, Claude. (2005). *Marcel Mauss'un Eserine Giriş*, (çev. Özcan Doğan), Marcel Mauss, *Sosyoloji ve Antropoloji Sosyoloji ve Antropoloji*, Doğu Batı Yayınları.
Lipson, Leslie. (1984). *Demokratik Uygarlık*, (çev. Haldun Gülalp), Türker Alkan Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları.
Locke, John. (1995). *Hoşgörü Üstüne Bir Mektup*, (çev. Melih Yürüşen), Liberte Yayınları.
Locke, John. (2004). *Hükümet Üzerine İkinci İnceleme-Sivil Yönetimin Gerçek Kökeni, Boyutu ve Amacı Üzerine Bir Deneme*, (çev. Fahri Bakırcı), Babil Yayıncılık.
Locke, John. (2020). *Yönetim Üzerine İkinci İnceleme*, (çev. Ömer Saruhanlıoğlu), Litera Yayıncılık.
MacEwan, Arthur. (2008). *Neoliberalizm ve Demokrasi: Piyasa İktidarına Karşı Demokratik İktidar*, (çev. Şeyda Başlı & Tuncel Öncel), Yordam Kitap, s. 282-292.
Machiavelli, Niccolò. (2009). *Titus Livius'un İlk On Kitabı Üzerine Söylevler*, (çev. Alev, Tolga), Say Yayınları.
Mann, Michael. (2012A). *İktidarın Tarihi Sınıfların ve Ulus-Devletlerin Yükselişi 1760-1914*, (çev. A. R. Güngön, S. Torlak, G. Şaş, E. D. Ela vd.), Phoenix Yayınevi.
Mann, Michael. (2012B). *İktidarın Tarihi Başlangıcından MS. 1760'a kadar Toplumsal İktidarın Kaynakları*, (çev. E. Saraçoğlu, S. Torlak, E. Kolay, O. Sevimli), Phoenix Yayınevi.
Mann, Michael. (2012C). *Demokrasinin Karanlık Yüzü –Etnik Temizliği Açıklamak*, (çev. Bülent O. Doğan), İthaki Yayınları.
Mann, Michael. (2013). *Devletler, Savaş ve Kapitalizm Politik Sosyoloji İncelemeleri*, ed. Güney Çeğin, (çev. Semih Türkoğlu), Tarih Vakfı Yayınları.
Mardin, Şerif. (2002). *Türk Modernleşmesi*, İletişim.
Marshall, T. H. (2006). *Yurttaşlık ve Toplumsal Sınıflar*, (çev. Ayhan Kaya), İstanbul Bilgi Üniversitesi Yayınları.
Martin, Thomas R. (2000). *Ancient Greece: From Prehistoric to Hellenistic Times*, Yale University Press.
Marx, Karl. (1976). *Ekonomi Politiğin Eleştirisine Katkı*, (çev. Sevim Belli), Sol Yayınları.
Marx, K. & Engels, F. (2005). *Komünist Manifesto* ve Komünizmin İlkeleri, (çev. Muzaffer Erdost), Sol Yayınları.
Marx, K. & Engels, F. (2018). *Komünist Manifesto*, (çev. Tanıl Bora), İletişim Yayınları.
Mbembe, Achille. (2020). *Düşmanlık Politikaları*, (çev. Ayşen Gür), İletişim Yayınları.
McNeill, William H. (2005). *Dünya Tarihi*, (çev. Alaeddin Şenel), İmge Kitabevi.
Memişoğlu, Enis. (2014). "Vefa Borcu: Filozof ve Misali Aristoteles", *Cogito*, sayı: 78, Yapı Kredi Yayınları, s. 372-406.

Mills, C. W. (2000). *Toplumbilimsel Düşün*, (çev. Ünsal Oskay), Der Yayınları.
Moore, Barrington Jr. (2003). *Diktatörlüğün ve Demokrasinin Toplumsal Kökenleri-Çağdaş Dünyanın Yaratılmasında Soylunun ve Köylünün Rolü*, (çev. Ş. Tekeli & A. Şenel), İmge Kitabevi.
Mosca, Gaetano. (2005). *Siyaset Biliminin Temelleri*, (çev. Hasan İlhan), Alter Yayıncılık.
Mouffe, Chantal. (2002). *Demokratik Paradoks,* (çev. Cevdet Aşkın), Epos.
Mouffe, Chantal. (2019). *Carl Schmitt ve Liberal Demokrasinin Paradoksu,* (çev. H. Demir Atay & H. Atay), der. Chantal Mouffe, *Carl Schmitt'in Meydan Okuması*, İletişim Yayınları, s. 59-79.
Negri, Antonio. (2022), *İsyanlar-Kurucu İktidar ve Modern Devlet*, (çev. Ebru Kılıç), Otonom Yayıncılık.
Neocleous, Mark. (2014). *Devleti Tahayyül Etmek*, (çev. Akın Sarı), NotaBene Yayınları.
Newman, Saul. (2005). *Power and Politics in Poststructualist Thought-New Theories of the Political,* Routledge.
Nietzsche, Friedrich. (2006). *Böyle Söyledi Zerdüşt*, (çev. Mustafa Tüzel), Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları.
Nietzsche, Friedrich. (2008). *Ahlakın Soykütüğü Üstüne*, (çev. Ahmet İnam), Say Yayınları.
Orhan, Ö. (2015). "Aristoteles'te Siyasal Yönetim Kavramı ve Politika'nın Türkçe Çevirilerinin Bir Eleştirisi", *Ankara Üniversitesi SBF Dergisi*, 70 (3), s. 607-653.
Öğün, Süleyman S. (1998). "Kamusal Hayatın Kültürel Kökleri Üzerine: Sennett, Habermas ve Abdülaziz Efendi", *Doğu Batı Düşünce Dergisi*, Yıl: 2, Sayı: 5, s. 49-56.
Örs, Birsen. (2006). "Siyasal Temsil", *İ.Ü. Siyasal Bilgiler Fakültesi Dergisi*, No: 35, Ekim, s.1-22.
Linz, Juan J. (1984). *Totaliter ve Otoriter Rejimler*, (çev. Ergun Özbudun), Siyasi İlimler Türk Derneği Yayınları.
Özdemir, Seçkin S. (2016). *Sonsöz -Amerika'da Demokrasi'nin Güncel Siyasal Anlamı*, Alexis De Tocqeville, *Amerika'da Demokrasi*, İletişim Yayınları, 773-784.
Özden, Önder. (2009). "Kurucu İktidar Üzerine Düşünceler/W. Benjamin, G. Agamben ve A. Negri", *Teori ve Politika Dergisi,* Sayı: 53.
Özkan, Metin (2020A). "Siyasal Temsil: Bir Kavramın Dönüşümü", *Felsefe Dünyası*, 2020/Yaz, Sayı: 71, Türk Felsefe Derneği Yayını, s. 232-262.
Özkan, Metin (2020B). "Temsilî Demokrasiden Demokratik Temsile: Pitkin'i Yeniden Düşünmek", *Muhafazakâr Düşünce Dergisi*, s. 55-83.
Özkırımlı, Umut. (2017). *Milliyetçilik Kuramları -Eleştirel Bir Bakış*, Doğu Batı Yayınları.
Öztürk, Armağan. (2013A). *Res Publica İdeali Üzerine Tarihsel ve Kavramsal Bir Soruşturma*, ed. Armağan Öztürk, *Res Publica*, Doğu Batı Yayınları, s. 7-39.
Öztürk, Armağan. (2013B). *Karma Anayasacı Antik Cumhuriyet Geleneği Üzerine*, ed. Armağan Öztürk, *Res Publica*, Doğu Batı Yayınları, s. 40-91.
Paine, Mike. (2002). *Ancient Greece*, Pocket Essentials.
Parkinson, C. Northcote. (1984). *Siyasal Düşüncenin Evrimi*, (çev. Mehmet Harmancı), Remzi Kitabevi.
Pettit, Philip. (1998). *Cumhuriyetçilik-Bir Özgürlük ve Özgürlük ve Yönetim Teorisi*, (çev. Abdullah Yılmaz), Ayrıntı Yayınları.
Pierson, Christopher. (2000). *Modern Devlet*, (çev. Dilek Hattatoğlu), Çiviyazıları.

Pirenne, Henri. (2003). *Ortaçağ Kentleri,* (çev. Şadan Karadeniz), İletişim.
Pitkin, Hanna F. (2014). *Temsil Kavramı*, (çev. Seda Erkoç), Sakarya Üniversitesi Yayınları.
Phillips, Anne. (1995). *Demokrasinin Cinsiyeti*, (çev. Alev Türker), Metis Yayınları.
Platon. (1998). *Yasalar -Cilt 1*, (çev. C. Şentuna ve S. Babür), Kabalcı Yayınevi.
Platon. (2011). *Devlet*, (çev. S. Eyüpoğlu ve M.A. Cimcoz), Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları-XIV. Baskı.
Poggi, Gianfranco. (2005). *Modern Devletin Gelişimi Sosyolojik Bir Yaklaşım,* (çev. Şule Kut ve Binnaz Toprak), İstanbul Bilgi Üniversitesi Yayınları.
Polanyi, Karl. (2010). *Büyük Dönüşüm-Çağımızın Siyasal ve Ekonomik Kökenleri*, (çev. Ayşe Buğra), İletişim Yayınları.
Raaflaub, Kurt A. - Ober, Josiah and Wallace, Robert. (2007). *Origins of Democracy in Ancient Greece*, University of California Press.
Ranciére, Jacques. (2005). *Uyuşmazlık -Politika ve Felsefe*, (çev. Hakkı Hünler), Ara-lık Yayınları.
Ranciére, Jacques. (2007). *Siyasalın Kıyısında*, (çev. Aziz U. Kılıç), Metis Yayınları.
Ranciére, Jacques. (2017). *Demokrasiye Karşı Demokrasiler*, (çev. Savaş Kılıç), haz. Eric Hazan, *Demokrasi Ne Âlemde,* Metis Yayınları, s. 81-86.
Renan, B. Ernest. (2009). "Millet Nedir?", (çev. K. Koçdemir), *Türkiye Günlüğü*, Sayı 99.
Rhodes, P. J. (2006). *The Polis and Alternatives*, ed. D. M. Lewis, Joan Boardman, Simon Hornblower and M. Ostwald,*The Cambridge Ancient History Second Edition Volume VI-The Fourth Century B.C,*, Cambridge University Press, s.565-592.
Rhodes, P.J. (2009). *History of the Classical Greek World, 478-323 BC,* (2nd Edition), Wiley-Blackwell.
Rocker, Rudolf. (2019). *Milliyetçilik ve Kültür*, (çev. Ali Çakıroğlu), Kaos Yayınları.
Rousseau, Jean-Jacques. (1961). *Emil Yahut Terbiyeye Dair,* (çev. H. Z. Ülken, A. R. Ülgener, S. Güzey), Türkiye Yayınevi.
Rousseau, Jean-Jacques. (1974). *Toplum Sözleşmesi,* (çev. Vedat Günyol), Adam Yayınları.
Rousseau, Jean-Jacques. (1982). *Toplum Sözleşmesi*, (çev. Vedat Günyol), Adam Yayınları.
Rousseau, Jean-Jacques. (1995). *İnsanlar Arasındaki Eşitsizliğin Kaynağı*, (çev. Rasih N. İleri), Say Yayınları.
Rousseau, Jean-Jacques. (2005). *Ekonomi Politik*, (çev. İsmet Birkan), İmge Kitabevi.
Rousseau, Jean-Jacques. (2007). *Bilimler ve Sanatlar Üstüne Söylev*, (çev. Sabahattin Eyüboğlu), Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları.
Runciman, David. (2013). *The Confidence Trap*, Princeton University Press.
Sarıbay, A. Yaşar. (2012). *Demokrasinin Sosyolojisi,* Timaş Yayınları.
Sarıca, Murat. (1969). *Fransa ve İngiltere'de Emredici Vekaletten Yeni Temsil Anlayışına Geçiş*, İstanbul Hukuk Fakültesi Yayınları.
Sarıca, Murat. (1983). *100 Soruda Siyasi Düşünce Tarihi*, Gerçek Yayınevi.
Sartori, Giovanni. (2014). *Demokrasi Teorisine Geri Dönüş*, (çev. T. Karamustafaoğulları ve M. Turhan), Sentez Yayıncılık.
Schmidt, Manfred G. (2002). *Demokrasi Kuramlarına Giriş,* (çev. M. Emin Köktaş), Vadi Yayınları.

Schmitt, Carl. (2005). *Siyasi İlahiyat Egemenlik Üzerine Dört Bölüm*, (çev. Emre Zeybekoğlu), Dost Kitabevi Yayınları.
Schmitt, Carl. (2006). *Parlamenter Demokrasinin Krizi,* (çev. A. Emre Zeybekoğlu), Dost Kitabevi Yayınları.
Schmitt, Carl. (2012). *Siyasal Kavramı,* (çev. Ece Göztepe), Metis Yayınları.
Schnapper, Dominique. (1995). *Yurttaşlar Cemaati-Modern Ulus Fikrine Dair*, (çev. Özlem Okur), Kesit Yayıncılık.
Schulze, Hagen. (2005). *Avrupa'da Ulus Devlet,* (çev. Timuçin Binder), Literatür Yayınları.
Schumpeter, J. A. (2010). *Kapitalizm, Sosyalizm ve Demokrasi*, (çev. Hasan İlhan), Alter Yayıncılık.
Sennet, Richard. (2005). *Otorite,* (çev. Kamil Durand), Ayrıntı Yayınları.
Sevinç, Murat. (2020). "Parlamenter sistemi kim, neden icat etti?", *Diken*, https://www.diken.com.tr/parlamenter-sistemi-kim-neden-icat-etti/ (18/08/2020).
Shutt, Harry. (2003). *Yeni Bir Demokrasi -İflas Etmiş Dünya Düzenine Alternatifler*, (çev. M. Tekçe & B. G. Nomer), Kitap Yayınevi.
Sieyés, Emmanuel-Joseph. (2005). *"Üçüncü Sınıf" Nedir?*, (çev. İsmet Birkan), İmge Kitabevi.
Skinner, Quentin. (2011). *Devletler ve Yurttaşlığın Özgürlüğü*, (çev. Gökhan Aksay), Quentin Skinner & Bo Stråth, *Devletler ve Yurttaşlar*, Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları, s. 3-23.
Skocpol, Theda. (2004). *Devletler ve Toplumsal Devrimler –Fransa, Rusya ve Çin'in Karşılaştırmalı Bir Çözümlemesi,* (çev. S. Erdem Türközü), İmge Kitabevi.
Sloterdijk, Peter. (2001). *İnsanat Bahçesi İçin Kurallar*, (çev. Mustafa Tüzel), Everest Yayınları.
Smith, Preserved. (2007). *Rönesans ve Reform Çağı- Bir Sosyal Arkaplan Çalışması*, (çev. Serpil Çağlayan), Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları.
Sombart, Werner. (2017). *Burjuva*, (çev. Oğuz Adanır), Doğu Batı Yayınları.
Somel, Cem. (2001). "Az Gelişmişlik Perspektifinden Küreselleşme", *Doğu Batı Dergisi*, Sayı:16 /3, s.141-150.
Spinoza, Baruch. (2011). *Teolojik-Politik İnceleme,* (çev. M. K. Arıcan), Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları.
Spinoza, Baruch. (2018). *Politik İnceleme,* (çev. M. Erşen), Doğu Batı Yayınları.
Storer, Colin. (2015). *Weimar Cumhuriyeti'nin Kısa Tarihi*, (çev. Sedef Özge), İletişim Yayınları.
Strauss , Leo. (2000). *Politika Felsefesi Nedir?,* (çev. Solmaz Z. Hünler), Paradigma.
Sunar, İlkay. (1999). *Düşün ve Toplum*, Doruk Yayınları.
Supiot, Alain. (2014). *Homo Juridicus: Hukukun Antropolojik İşlevi Üzerine Bir Deneme*, (çev. Bige A. Ünal), Dost Kitabevi.
Sweezy, Paul. (1984). *Eleştiri*, der. Rodney Hilton, *Feodalizmden Kapitalizme Geçiş*, (çev. M. Gürer ve S.Sökmen), Metis Yayınları, s. 32-59.
Şaylan, Gencay. (2008). *Temsili Liberal Demokrasinin Önlenemez Krizi*, İmge Kitabevi.
Şenses, Fikret. (2006). *Küreselleşmenin Öteki Yüzü: Yoksulluk*, İletişim Yayınları.
Takahashi, Kohachiro. (1984). *Tartışmaya Bir Katkı*, der. Rodney Hilton, *Feodalizmden Kapitalizme Geçiş*, (çev. M. Gürer ve S.Sökmen), Metis Yayınları, s. 72-106.

Tanchev, Evgeni. (2012). "Ulus, Devlet Anayasalarında Siyasal Özgürlük ve Siyasal Hakların Organik Modeli", *Anayasa Dergisi-29*, s. 135-169.
Tanilli, Server. (2001). Yüz*yılların Gerçeği Cilt: III 16. ve 17. Yüzyıllar: Kapitalizm ve Dünya*, Adam Yayınları.
Tanilli, Server. (2003). *Yüzyılların Gerçeği Cilt: II Ortaçağ: Feodal Dünya*, Adam Yayınları.
Tanpınar, Ahmet H. (2001). *Huzur*, Yapı Kredi Yayınları.
Tassin, Étienne. (2012). *Ortak Alan mı Kamusal Alan mı? Topluluk ve Aleniyetin Karşıtlığı*, (çev. Hüseyin Köse), der. Éric Dacheux, *Kamusal Alan*, Ayrıntı Yayınları, s. 75-88.
Texier, Jacques. (1982). *Gramsci, Üstyapılar Teorisyeni*, (çev. Arda İpek ve Kenan Somer), ed. Erhan Göksel, *Gramsci ve Sivil Toplum*, Savaş Yayınları, s.45-90.
Thompson, E. P. (2006). *İngiliz İşçi Sınıfının Oluşumu*, (çev. U. Kocabaşoğlu), Birikim Yayınları.
Tilly, Charles. (2001). *Zor, Sermaye ve Avrupa Devletlerinin Oluşumu*, (çev. Kudret Emiroğlu), İmge Kitabevi.
Tilly, Charles. (2005). *Avrupa'da Devrimler 1492-1992*, (çev. Özden Arıkan), Literatür Yayıncılık.
Tilly, Charles. (2014). *Demokrasi,* (çev. Ebru Arıcan), Phoenix Yayınevi.
Timur, Taner. (2016). *Mutlak Monarşi ve Fransız Devrimi*, Yordam Kitap.
Tocqueville, Alexis de. (2004), *Eski Rejim ve Devrim*, (çev. Turhan Ilgaz), İmge Kitabevi.
Topateş, Hakan & Kalfa, Aslıcan. (2009). "Yeni Çalışma İlişkileri Bağlamında Örgütsel Yurttaşlık ve Duygusal Emek", *Uluslararası Sosyal Haklar Sempozyumu*, *22*(23), 423-431.
Touraine, Alain. (1995). *Modernliğin Eleştirisi*, (çev. Hülya Tufan), Yapı Kredi Yayınları.
Touraine, Alain. (2002). *Demokrasi Nedir?*, (çev. Olcay Kunal), YKY.
Tönnies, Ferdinand. (1944). "Cemaat ve Cemiyet Nazariyesi", (çev. Z. F. Fındıkoğlu), *İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi Mecmuası*, Cilt: 9, Sayı: 3-4, s. 712-748.
Tunaya, T. Zafer. (1980). *Siyasal Kurumlar ve Anayasa Hukuku*, İstanbul Üniversitesi Yayınları.
Tuncel, Kutlu. (2018). "Türkiye'de Politika: Halklar ve Egemenlikler", *AbstrakDergi*, *Dosya 03: Halk Egemenliği*, www.abstraktdergi.net/turkiyede-politika-halklar-ve-egemenlikler/ (7 Nisan 2018).
Tunçay, Mete. (2005). *Batıda Siyasal Düşünceler Tarihi Seçilmiş Yazılar-Yeni Çağ*, İstanbul Bilgi Üniversitesi Yayınları.
Tunçel, Ahu. (2014). *Demokrasinin Krizi ve Muhalefetin Olanağı*, ed. A. Demirci, İ. Parlak, N. Değirmenci, *Siyaset Bilimi Araştırmaları-Teori ve Türkiye Uygulamaları,* Seçkin Yayıncılık, s. 11-27.
Turner, Bryan S. (1997A). *Max Weber ve İslam Eleştirel Bir Yaklaşım*, (çev. Yasin Aktay), Vadi Yayınları.
Turner, Bryan S. (1997B). *Eşitlik*, (çev. Bahadır Sina Şener), Dost Kitabevi.
Turner, Bryan S. (2008). *Bir Vatandaşlık Kuramının Anahatları*, (çev. Can Cemgil), haz. Ayşe Kadıoğlu, *Vatandaşlığın Dönüşümü Üyelikten Haklara*, Metis, s.107-139.
Vergin, Nur. (2007). *Siyasetin Sosyolojisi –Kavramlar, Tanımlar, Yaklaşımlar,* Bağlam Yayıncılık.
Vernant, Jean-Pierre. (2002). *Yunan Düşüncesinin Kaynakları*, (çev. Hüseyin Portakal), Cem Yayınevi.

Wallerstein, Immanuel. (2009). *Tarihsel Kapitalizm*, (çev. Necmiye Alpay), Metis.
Weber, Max. (1995). *Toplumsal ve Ekonomik Örgütlenme Modeli*, (çev. Özer Ozankaya), İmge Kitabevi.
Weber, Max. (2004). *Sosyoloji Yazıları*, (çev. Taha Parla), İletişim Yayınları.
Weber, Max. (2009). *Protestan Ahlakı ve Kapitalizmin Ruhu*, (çev. Zeynep Gürata), Ayraç Kitabevi Yayınları.
Weber, Max. (2012A). *Ekonomi ve Toplum Cilt-1,* ed. Peren Birsaygılı Mut, (çev. Latif Boyacı), Yarın Yayıncılık.
Weber, Max. (2012B). *Ekonomi ve Toplum Cilt-2,* ed. Peren Birsaygılı Mut, (çev. Latif Boyacı), Yarın Yayıncılık.
Wood, E. Meiksins. (2008). *Yurttaşlardan Lordlara-Eskiçağlardan Ortaçağlara Batı Siyasi Düşüncesinin Toplumsal Tarihi*, (çev. Oya Köymen), Yordam Kitap.
Wood, E. Meiksins. (2016). *Özgürlük ve Mülkiyet -Rönesans'tan Aydınlanma'ya Batı Siyasi Düşüncesinin Toplumsal Tarihi*, (çev. Oya Köymen), Yordam Kitap.
Yalçınkaya, Ayhan. (2011A). *Yunan Uygarlığı İçinde Polis ve Siyaset*, ed. Mehmet A. Ağaoğulları, *Sokrates'ten Jakobenlere Batı'da Siyasal Düşünceler*¸ İletişim, s. 23-90.
Yalçınkaya, Ayhan. (2011B). *Ortaçağ ve Feodalite: Bitmeyen Tartışma ve Siyasal Düşünce*, ed. Mehmet A. Ağaoğulları, *Sokrates'ten Jakobenlere Batı'da Siyasal Düşünceler*¸ İletişim, s. 237-262.
Yılmaz, Zafer. (2011). *Roma Siyasal Düşüncesi*, ed. Mehmet A. Ağaoğulları, *Sokrates'ten Jakobenlere Batı'da Siyasal Düşünceler*¸ İletişim, s.164-192.
Yürüşen, Melih. (1996). *Liberal Bir Değer Olarak Ahlaki ve Siyasi Hoşgörü*, YKY.
Zabcı, Filiz. (2011). *Spinoza ve Locke: Siyasal Özgürleşmeden Bireysel Özgürlüğe*, ed. Mehmet A. Ağaoğulları, *Sokrates'ten Jakobenlere Batı'da Siyasal Düşünceler*¸ İletişim, s. 457-506.
Zakaria, Fareed. (2007). *Özgürlüğün Geleceği: Yurtta ve Dünyada İlliberal Demokrasi*, (çev. Meral Ö. Sağır & H. Serkan Akıllı), Kırmızı Yayınevi.

DEVLETTE PERFORMANS DENETİMİ
1996-2010 Sayıştay Deneyimi

Dr. Şeyma EŞKİ ÇAYLAK

Bu kitabın yayın hakkı SİYASAL KİTABEVİ'ne aittir. Yayınevinin ve yayınlayıcısının yazılı izni alınmaksızın kısmen veya tamamen alıntı yapılamaz, hiçbir şekilde kopyalanamaz, çoğaltılamaz ve yayınlanamaz.

Devlette Performans Denetimi
1996-2010 Sayıştay Deneyimi

Yazar: Şeyma Eşki Çaylak
Editör: Ertan Akkaş
Kapak ve Sayfa Düzeni: Buse Dilara Dirim
©Siyasal Kitabevi Tüm Hakları Saklıdır.
2023 Ağustos, Ankara
ISBN No: 978-625-7424-93-6
Siyasal Kitabevi-Ünal Sevindik
Yayıncı Sertifika No: 14016
Şehit Adem Yavuz Sok. Hitit Apt. 14/1
Kızılay-Ankara
Tel: 0(312) 419 97 81 pbx
Faks: 0(312) 419 16 11
Baskı:
Repro Bir Matbaacılık Kağ. Rekl. Tasarım Tic. Ltd. Şti.
Sertifika No: 47381
İvedik OSB Matbaacılar Sitesi 1514. Cad.
No: 23-25 Yenimahalle/ANKARA
Dağıtım:
Siyasal Kitabevi
Şehit Adem Yavuz Sok. Hitit Apt. 14/1
Kızılay/Ankara
Tel: 0(312) 419 97 81 pbx
Faks: 0(312) 419 16 11
e-posta: info@siyasalkitap.com
http://www.siyasalkitap.com

KAYNAKÇA

Abıd, Naimatullah, "An Approach to the Pakistan Experience to Performance Auditing (Çev. Derya Kubalı)", *Sayıştay Dergisi*, S. 29, 1998, 104-127.

Ağakay, Mehmet Ali, *Türkçe Sözlük*, T.D.K. Yayınları, Sayı:175, Ankara, 1959.

Akal, Zühal, *İşletmelerde Performans Ölçüm ve Denetimi- Çok Yönlü Performans Göstergeleri*, MPM Yayınları No:473, Ankara, 2005.

Akbulut, Örsan, "Kamu Yönetiminde İşletmecilik Sorunu", *Mülkiye Dergisi*, C. 31, No. 254, 2007, 73-86.

Akdoğan, A. Argun, "İşletmeden Devşirerek Değiştirmek: Türk Kamu Yönetiminde Stratejik Planlama ve Performans Yönetimi", *Kamu Yönetimi-Yöntem ve Sorunlar* (Ed. Şinasi Aksoy, Yılmaz Üstüner), Nobel Yayıncılık, Ankara, 2007.

Akdoğan, A. Argun, "Habermas'ın Sistem Kuramı Eleştirisi Çerçevesinde Yeni Kamu İşletmeciliği ve Müzakereci Demokrasi", *Amme İdaresi Dergisi*, C. 40, S. 4, 2007, 21-44.

Akdoğan, A. Argun, *Türkiye'nin Kamu Yönetimi ve Avrupa Birliği*, TODAİE, 2008, Ankara.

Akdoğan, A. Argun, "Türkiye'de İşletmeci Kamu Politikalarının Tarumarı", *Türkiye'de Kamu Politikaları: Güncel Konular ve Eğilimler* (Ed. Can Umut Çiner), Ankara Üniversitesi Yayınları No: 685, Ankara, 2020.

Akman, Cüneyt, *Marksist Kriz Teorileri Işığında Küresel Kriz*, Kalkedon Yayınları, İstanbul, 2010.

Aksoy, Mehmet, Geçgel, Bülent ve Öz, Yusuf, *Sayıştay Hesap Yargısı*, T.C. Sayıştay Başkanlığı Yayınları No:115, Ankara, 2018.

Akyel, Recai, "Günümüz Kamu Denetimi Anlayışının Uluslararası Düzeyde Oluşumu ve Gelişimi ile Türk Kamu Denetimine Yansıması", *Çankaya University Journal of Humanities and Social Sciences,* No:7/1, 2010, 101-126.

Akyel, Recai, vd., *Umumi Murakabe Heyeti'nden Sayıştay'a -Yüksek Denetleme Kurulu (1938-2010)-*, Sayıştay 150. Kuruluş Yıldönümü Yayınları No:1, Ankara, 2012.

Altıok, Metin, "Yeni Liberal İstikrar ve Yapısal Uyum Programları: Türkiye Ekonomisinde Sermaye Birikimi ve Kriz", *Praksis(5),* 2002, 77-130.

Alwardat, Yousef Ali, Benamraoui, Abdelhafid and Rieple, Alison, "Value for Money and Audit Practice in the UK Public Sector", *International Journal of Auditing*, Vol. 19, 2015, p. 207.

Anayasa Değişiklik Paketi ile İlgili Sorular ve Cevaplar, Ak Parti Tanıtım ve Medya Başkanlığı, Temmuz 2010, s.39-40.

Anayasa Paketi Görüş ve Öneriler, TMMOB Elektrik Mühendisleri Odası, EMO Yayın No: GY/2010/13, Ankara, 2010.

Arın, Tülay, Kesmez, Necdet ve Gören, İhsan, *Parlamento ve Sayıştay Denetimi*, TESEV Yayınları 16, İstanbul, 2000.

Armstrong, Michael, *Performance Management*, Kogan Page, USA, 2006.
Ateş, Hamza ve Bektaş, Mucahit, "Yeni Kamu İşletmeciliği ve Performans Yönetimi", *Kamuda Performans Yönetimi* (Ed. Veysel Eren, H.Tuğba Eroğlu), Nobel Yayıncılık, Ankara, 2020, s. 17-43.
Ateş, Hamza ve Karacaoğlu, Naime Merve, "Türkiye'de Kalkınma Planlarında Performans Kavramı ve Performans Yönetimi", *Kamuda Performans Yönetimi* (Ed. Veysel Eren, H. Tuğba Eroğlu), Nobel Yayıncılık, Ankara, 2020, s. 367-387.
Aucoin, Peter, *Auditing for Accountability: The Role of the Auditor General,* Institute on Governance Occasional Paper Series, Canada, 1998.
Avrupa Birliği Sayıştayı Performans Denetimi El Kitabı, SAYDER Kitaplığı-3, Ankara, 2009.
Aydoğdu, Hatice ve Yönezer, Nurhan, *Krizin Sözlü Tarihi*, Dipnot Yayınları, Ankara, 2007.
Ayverdi, İlhan, *Misalli Büyük Türkçe Sözlük*, MAS Matbaacılık, İstanbul, 2011.
Azrak, Ali Ülkü, "İdari Yargı Denetiminin Sınırı Olarak İdarenin Takdir Yetkisi", *İdare Hukuku ve İlimler Dergisi*, C.6, S.1-3, 1985.
Bağımsız Sosyal Bilimciler İktisat Grubu, *Güçlü Ekonomiye Geçiş Programı Üzerine Değerlendirmeler,* TMMOB – Kardelen Matbaası, 2001, Ankara.
Balaban, Osman, "Krizden Kaçış, Krize Kaçış: Türkiye'de Kamu Yönetimi Reformu", *Çağdaş Yerel Yönetimler,* C.13, S. 4, 2004, 5-18.
Balyemez, Ahmet Sinan, "Sayıştay Performans Denetimlerinin Uygulama ve Sonuçları Üzerine Bir Tartışma", *İşletme Araştırmaları Dergisi*, C.10, S.2, 2018, (276-311).
Barett, Pat, AO, "Performance Auditing- What Value?", *Public Money & Management,* Vol. 30, No. 5, 2010, p. 271-278.
Barutçugil, İsmet, *Performans Yönetimi*, Kariyer Yayıncılık, İstanbul, 2002.
Barzelay, Michael, "Central Audit Institutions and Performance Auditing: A Comparative Analysis of Organizational Strategies in the OECD", *Governence: International Journal of Policy and Administration,* Vol.10, No:3, 1997, pp.235-260.
Bastı, Eyüp, *Kriz Teorileri Çerçevesinde 2001 Türkiye Finansal Krizi,* Sermaye Piyasası Kurulu Yayın No:191, Ankara, 2006.
Başbakanlık Yüksek Denetleme Kurulu, Başbakanlık Yüksek Denetleme Kurulu Yayınları, Ankara, 2001.
Bauer, Michael M. and Knill, Cristoph, "Understanding Policy Dismantling: An Analitical Framework", *Dismantling Public Policies: Preferences, Strategies, and Effects (*Der. Bauer, M. W., Jordan, A., Green-Pederson, C. ve Héritier, A.), Oxford: Oxford University Press, 2012, pp.30-51.
Bayramoğlu, Sonay, "Düzenleyici Devlet" Düzenlenirken: OECD Türkiye Raporu Üzerine Eleştirel Bir Çözümleme", *Praksis 9*, 2011, 143- 162.
Bilgiç, Asmin Kavas, "Verimlilik, Etkinlik, Tutumluluk İlkeleri Bağlamında Sayıştay'ın Büyükşehir Belediyeleri Üzerindeki Performans Denetimi", *Kafkas Üniversitesi İİBF Dergisi*, C. 11, S. 1, 2020, 1-29.
Bilgin, Kamil U., *Kamu Performans Yönetimi,* TODAİE Yayınları, Ankara, 2004, s. 20
Boratav, Korkut, *Türkiye İktisat Tarihi 1908-2007,* İmge Kitabevi, Ankara, 2009.
Bourn, John, *Public Sector Auditing- Is It Value for Money?,* John Wiley&Sons Ltd., England, 2007.

Bozkurt, Ömer, Ergun, Turgay ve Sezen, Seriye, *Kamu Yönetimi Sözlüğü*, TODAİE Yayını No: 283, Ankara, 1998.

Carlson, Marvin, *Performans -Eleştirel Bir Giriş* (Çev. Beliz Güçbilmez)-, Dost Yayınevi, Ankara, 2013.

Churchill, Neil C. and Cyert, Richard M., "An Experiment in Management Auditing", *the Journal of Accountancy,* 1966, p. 43.

Coşkun, Arife, "Denetimde Yeni Yönelişler: Performans Denetimi", *Kamu Harcamaları ve Denetimi Sempozyumu*, Cumhuriyetin 75'inci Yıl Dönümü Dizisi:1, Ankara, 1998.

Coşkun, Arife, *Performans ve Risk Denetim Terimleri*, T.C. Sayıştay Araştırma/İnceleme/Çeviri Dizisi Yayınları:5, Ankara, 2000.

Coşkun, Arife ve Karabeyli, Levent, "Etkin Devlette Performans Denetimi ve Türkiye Deneyimi", *XXII. Türkiye Maliye Sempozyumu*, Isparta, 2007, (146-164).

Coşkun, Arife ve Karabeyli, Levent, "Kamu Yönetimi Reformu Bağlamında Sayıştay Denetimi", *Kamu Yönetimi Yöntem ve Sorunlar* (Ed. Şinasi Aksoy, Yılmaz Üstüner), Nobel Yayın Dağıtım, Ankara, 2007.

Coşkun, Arife ve Karabeyli, Levent, "Sayıştay Denetimi Bağlamında Hesap Verme Sorumluluğu", *Bütçe Sürecinde Parlamentonun Değişen Rolü Uluslararası Sempozyum*, Afyonkarahisar, 2008.

Coşkun, Arife ve Karabeyli, Levent, "Sayıştay Denetimi Bağlamında Hesap verme Sorumluluğu", *Bütçe Sürecinde Parlamentonun Değişen Rolü*, TBMM Yayını, Ankara, 2009.

Coşkun, Gülay, *Bütçe Reformu Nedenleri ve Program Bütçe Sistemi*, TODAİE Yayınları No. 150, Ankara, 1976.

Cruz, Domingo L., *INTOSAI'nin 30. Yılı* (Çev. Semiramis Serin), Sayıştay 125. Kuruluş Yıldönümü Yayınları No:23/5, Ankara, 1987.

Çoban, Aykut, "Küreselleşmeye Karşı Olmak: Olanaklar ve Sınırlılıklar", *Praksis*, Sayı 7, 2002.

Demirbaş, Tolga, "Sayıştaylar Tarafından Gerçekleştirilen Performans Denetimleri ve Türk Sayıştayı Uygulaması", *Sayıştay Araştırma İnceleme Çeviri Dizisi Yayınları:17*, Ankara, 2001.

Diamond, Jack, *From Program to Performance Budgeting: The Challenge for Emerging Market Economies, IMF Working Paper* (WP/03/169), 2003.

Dinç, Hasan, *Teftiş ve Murakabe Esasları*, Selüloz Basımevi, Ankara, 1952.

Dinçer, Ömer ve Yılmaz, Cevdet, *Kamu Yönetiminde Yeniden Yapılanma: Değişimin Yönetimi İçin Yönetimde Değişim,* T.C. Başbakanlık, Ankara, 2003.

Durkal, Müzeyyen Eroğlu ve Akbey, Ferhay, "Bütçe Hukukunda Bir Tartışma: Sayıştay'ın Performans Denetimleri Yerindelik Denetimi Sayılır Mı?", *İÜHFM*, C. LXXIV, S. 1, 2016, s. 7-52.

Eğilmez, Mahfi, *Küresel Finans Krizi*, Remzi kitapevi, İstanbul, 2013.

Erbaş, M. Serdar ve Kutlu, Önder, "Türk Kamu Yönetiminde Bireysel Performans Değerlendirmesi ve Ülke Örnekleri", *Sayıştay Dergisi*, C. 31, S. 119, 2020, 69-97.

Falay, Nihat, "Verimlilik/Etkinlik/Tutumluluk (VET) ve Sayıştay", *Sayıştay Dergisi*, Sayı: 25, 1997.

Fraenkel, Jack R. and Wallen, Norman E., *How to design and evaluate research in education.* New York, McGraw-Hill, 2009.

Funkhouser, Mark and Yanjun, Joan Pu, "Government Performance Auditing in the U.S. and China: Lessons Drawn from a Comparative Review", *Chine Public Administration Review*, V. 2, I. 3/4, 2004.

Funnell, Warwick, "Executive Coercion and State Audit", *Accounting, Auditing and Accountability Journal*, Vol. 11, Issue 4, 1998, p. 441.

Geist, Benjamin, *Devlet Denetimi* (Çev. Beyhan Ataç), T.C. Sayıştay 125. Kuruluş Yıldönümü Yayınları, Ankara, 1988.

Gheorghiu, Anda, "Performance Auditing - A Complex Concept", *Conference: Econophysics, New Economy and Complexity, At Bucharest*, 2012, pp. 165-166.

Gözler, Kemal, *İdare Hukuku Dersleri*, Ekin Basım Yayın Dağıtım, Bursa, 2010.

Güler, Birgül Ayman, *Kamu Personeli -Sistem ve Yönetim-*, İmge Kitabevi, Ankara, 2005.

Güler, Birgül Ayman, *Devlette Reform Yazıları*, Paragraf Yayınevi, Ankara, 2005.

Güler, Birgül Ayman, *Yeni Sağ ve Devletin Değişimi*, İmge Kitabevi, Ankara, 2005.

Güler, Birgül Ayman, "Sosyal Devlet ve Yerelleşme", *Memleket Siyaset Yönetim*, 2006/2, ss. 29-43.

Güler, Birgül Ayman, *Türkiye'nin Yönetimi -Yapı-*, İmge Kitabevi, Ankara, 2010.

Güler, Birgül Ayman, "Küreselci Reformların Sonrası", *Ankara Üniversitesi SBF Dergisi*, C. 76, No:2, 2021, (413-436).

Güzelsarı, Selime, "Yeni Kamu İşletmeciliği ve Yönetişim Yaklaşımları", *Kamu Yönetimi – Gelişimi ve Güncel Sorunları* (Der. Kemal Öktem ve Uğur Ömürgönülşen), İmaj Yayınevi, Ankara, 2004.

Güzelsarı, Selime, *Küresel Kapitalizm ve Devletin Dönüşümü Türkiye'de Mali İdarede Yeniden Yapılanma*, Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Doktora Tezi, Ankara, 2007.

Hagen, John, *Program Budgeting, Bureau of Research*, California, 1968.

Hançerlioğlu, Orhan, *Türk Dili Sözlüğü*, Remzi Kitabevi, İstanbul, 1995.

Harrill, E. Reece, *Program Bütçe ve Muhasebesi* (Çev. Sonat Nayman), Maliye Bakanlığı Tetkik Kurulu Neşriyatı No. 127, Ankara, 1966.

Hood, Christopher, "A Public Management for All Seasons?" *Public Administration*, , V. 69, 1991, (3-19).

Hugges, Owen E., *Kamu İşletmeciliği & Yönetimi* (Çev. B Kalkan, B Akın ve Ş Akın), BigBang Yayınları, Ankara, 2014.

INTOSAI, *Performance Audit Guidelines – ISSAI 3000-3100*.

INTOSAI, *Performance Audit Principles- ISSAI 300.*

INTOSAI, *INTOSAI: 50 Years (1953-2003) -A Special Publication of the International Organization of Supreme Audit Institutions*, USA, 2004.

INTOSAI, *Performans Denetimi Uygulama Rehberi*, SAYDER Kitaplığı, Ankara, 2009.

İdari Reform Danışma Kurulu Raporu, *İdarenin Yeniden Düzenlenmesi İlkeler ve Öneriler*, TODAİE, Ankara, 1972.

Jossop, Bob, *Kapitalist Devletin Geleceği*, EPOS Yayınları, Ankara, 2009.

Karabeyli, Levent, Performans Denetimi ve Yerindelik Denetimi Hakkında Bilgi Notu, 2010.

Karaesmen, Erhan, Boyacı Yakut Nalan, Güngör, Endam, *Deprem ve Kurumsal Yapılanma*, TMB yayını No:13, Ankara, 2004.
Karahanoğulları, Onur, *İdarenin Hukukla Kavranması: Yasallık ve İdari İşlemler*, Turhan Kitabevi, Ankara, 2012.
Karatepe, Şükrü, "İdarenin Takdir Yetkisi", *Türk İdare Dergisi*, C.63, S. 392, 1991.
Kazgan, Gülten, *Türkiye Ekonomisinde Krizler (1929-2009*), İstanbul Bilgi Üniversitesi Yayınları, İstanbul, 2012.
Kazgan, Gülten, *Küreselleşme ve Ulus Devlet- Yeni Ekonomik Düzen-*, İstanbul Bilgi Üniversitesi Yayınları, İstanbul, 2009.
Kells, Stuart and Hodge, Graeme, "Redefining the Performance Auditing Space", *Asia Pacific Journal of Public Administration*, Vol. 32, No.1, 2010, p. 63-88.
Khan, M. Akram, *Performance Auditing the Three Es*, Second Edition, the Auditor General the Pakistan, Lahore, 1990.
Kıral, Halis ve Akdemir, Tekin, "Bütçe Hakkı Kapsamında Türkiye'de Ödenek Aktarmalarının Değerlendirilmesi", *Sayıştay Dergisi*, S. 112, 2009, s. 107-135.
Knighton, Lennis M., *the Performance Post Audit in State Government, Bureau of Business and Economic Research*, ABD, 1967.
Kocabay, Yalçın, *Türkçe-Fransızca Büyük Sözlük*, Okutman Yayıncılık, İstanbul, 2008.
Köse, Ömer, *Dünya'da ve Türkiye'de Yüksek Denetim*, Sayıştay 145. Kuruluş Yıldönümü Yayınları, Ankara, 2007.
Kubalı, Derya, *Performans Denetimi, Kavram İlkeler, Metodoloji ve Uygulamalar*, Cumhuriyetin 75'inci Yıldönümü Dizisi:11, Ankara, 1998.
Landy, Frank, Zedeck, Sheldon and Cleveland, Jenette, *Performance Measurement and Theory*, Routledge, New York, 2017.
Mauro, Sara Giovanna, Cinquini, Lino and Sinervo, Lotta-Maria, "Actors' dynamics toward performance-based budgeting: a mix of change and stability?", *Journal of Public Budgeting, Accounting & Financial Management,* Vol. 31 No. 2, 2019, (159-160).
McGill, Ronald, "Performance Budgeting", *International Journal of Public Sector Management*, Vol. 14, No.5, 2001, (376-390).
Morse, Ellsworth, H., "Performance and Operational Auditing", *the Journal of Accountancy*, 1971, p. 41.
Mueller, Dennis C., "Public Choice: A Survey", *the Theory of Public Choice-II,* (Ed. James M. Buchanan and Robert D. Tollison), the University of Michigan Press, USA, 1984.
Nangır, Esin ve Kıral, Halis, "Performans Esaslı Bütçeleme, Harcama Gözden Geçirimleri ve Orta Vadeli Harcama Çerçeveleri: Mali Alan Açısından Bir Değerlendirme", *Mali Alan-Teori ve Uygulama* (Ed. Ahmet Kesik, Turgay Berksoy, Mehmet Şahin), Seçkin Yayıncılık, Ankara, 2014.
National Audit Office, *Value for Money Handbook*, London, 1997.
National Audit Office, *Performans Ölçümü: Performans Denetimlerinde Araştırılması Gerekenler -Performance Measurement: What the look for in Value for the Money Studies-(Çev. C. Suat Aral*), Araştırma/İnceleme/Çeviri Dizisi Yayınları, Ankara, 2001.

Nelly, Andy, Gregory, Mike and Platts, Ken, "Performance Measurement System Design", *International Journal of Operations & Production Management*, V.25, I. 12, p. 1229 (pp.1228-1263).

Ng, Andy Y., "Public Accountability and Performance Auditing in Government", *International Journal of Auditing*, Vol.6 Issue 2, 2002, p. 109-118.

Novick, *David, Origin and History of Program Budgeting*, The Rand Cooperation, Santa Marina Calif. 1966.

Oktar, Suat ve Dalyancı, Levent, "Finansal Kriz Teorileri ve Türkiye Ekonomisinde 1990 Sonrası Finansal Krizler", *Marmara Üniversitesi IIBF Dergisi*, C. XXIX, S. 2, 2010, 1-22.

Oytan, Muammer, "Yargılamanın Yargılama Teknikleriyle Sınırlandırılması", *I. Ulusal İdare Hukuku Kongresi*, Ankara, 1990.

Övgün, Barış, *Türkiye'de Kamu Yönetiminin Dönüşümü*, Nika Yayınevi, Ankara, 2013.

Övgün, Barış, Sayan, İpek Özkal ve Zengin, Ozan, "Türk Kamu Yönetiminde Performans Değerlendirmesi ve Denetimi Mümkün mü?", *Sosyal Bilimler Metinleri*, S. 2, 2018.

Özer, Hüseyin, *Kamu Kesiminde Performans Denetimi ve Türkiye Açısından Değerlendirilmesi*, Sayıştay 135. Kuruluş Yıldönümü Yayınları, Ankara, 1997.

Özeren, Baran, *İç Denetim, Standartları ve Mesleğin Yeni Açılımları*, Sayıştay Araştırma/İnceme/Çeviri Dizisi:8 Sayıştay Yayınları, Ankara.

Öztürk, Ümit, *Organizasyonlarda Performans Yönetimi*, Sistem Yayıncılık, İstanbul, 2006.

Öztürk, Ümit, *Performans Yönetimi*, Alfa Yayınları, İstanbul, 2009.

Parlak, Bekir, *Kamu Yönetimi Sözlüğü*, MKM Yayıncılık, Bursa, 2011.

Patton, M. Q., *Qualitative evaluation and research methods,* (3rd Ed.). Thousand Oaks, CA, Sage, 2002.

Pearce, D. W., *Fayda-Maliyet Analizi* (Çev. Levent Alpay), AK Yayınları Limited Şirketi, Ankara, 1973.

Pelivan, Osman, *Devlet Bütçesi*, Ekin Kitapevi Yayınları, 2019.

Pollitt, Christopher and Summa, Hikka, "Performance Audit and Public Management Reform", *Performance or Compliance*, Oxford University Press, New York, 1999, s. 1.

Power, Michael, *the Auditing Society*, Oxford University Press, 1997.

Robinson, William I., *A Theory of Global Capitalism: Production, class and State Transnational Word*, Baltimore, The John Hopkings University Press, 2004.

Robinson, William I., *The Crisis of Global Capitalism: Cyclical, Structural or Systemic?*, https://escholarship.org/uc/item/0w59m6vj, 2010.

Saad-Filho, Alfredo, "Washington Uzlaşmasından Washington Sonrası Uzlaşmasına: İktisadi Kalkınmaya Dair Neoliberal Gündemler", Neoliberalizm (Çev. Şeyda Başlı, Tuncel Öncel) Yordam Kitap, 2020, İstanbul, s. 191-201.

Sağlam, Dündar, *Türkiye'de Kamu İktisadi Teşebbüsleri*, Ankara Üniversitesi Basımevi, Ankara, 1967.

Savran, Temmuz Gönç, "Sosyolojide Nicel ve Nitel Araştırma Yöntemleri", *Sosyolojide Araştırma Yöntem ve Teknikleri* (Ed. Nadir Suğur), T.C. Anadolu Üniversitesi Yayını No: 1963, Eskişehir, 2009, s. 87.

Sayan, İpek Özkal, "Sicil Sisteminden Performans Değerlendirmesine", *Kamu Yönetimi Yöntem ve Sorunlar* (Ed. Şinasi Aksoy, Yılmaz Üstüner), Nobel Yayıncılık, Ankara, 2007, s. 521-536.

Sönmez, Sinan, "Türkiye Ekonomisinde Neoliberal Dönüşüm Politikaları ve Etkileri", *Küreselleşme, Kriz ve Türkiye'de Neoliberal Dönüşüm* (Der. Nergis Mütevellioğlu, Sinan Sönmez), İstanbul Bilgi Üniversitesi Yayınları, İstanbul, 2009.

Sürgit, Kenan, *Türkiye'de İdari Reform*, Sevinç Matbaası, Ankara, 1972.

Şener, Hasan Engin, "Performans Bilgisinin Denetimi Olarak Türk Sayıştay'ının Performans Denetimi", *Memleket Siyaset Yönetim (MSY)*, C.12, S. 28, 2017, (1-26).

Şimşek, Orhan, *Küreselleşme ve Yeni Devlet Kapitalizminin Yükselişi*, Türk Metal Sendikası Araştırma ve Eğitim Merkezi Yayınları, Ankara, 2017.

The Ninth Congress of INTOSAI, *the Lima Declaration of Guidelines on Auditing Precepts*, Austria, 1977.

Tortop, Nuri, İsbir, Eyüp G., Aykaç, Burhan, Yayman, Hüseyin ve Özer, M. Akif, *Yönetim Bilimi*, Nobel Yayın Dağıtım, Ankara, 2010.

Tozan, Mesut, *İtalya Sayıştay'ında İncelemeler*, T.C. Sayıştay 125. Kuruluş Yıldönümü Yayınları, Ankara, 1987.

Tutum, Cahit, *Kamu Yönetiminde Yeniden Yapılanma,* TESAV Yayın No: 3, Ankara, 1994.

Türkçe Sözlük, Dil Derneği Yayınları: 9, Ankara, 2005.

Türkçe Sözlük, Türk Dil Kurumu, Ankara, 2005.

Türkiye Cumhuriyeti Anayasası (Gerekçeli), Anayasa Mahkemesi Yayınları, 2019, Ankara, s.760-761.

Türkiye'nin Güçlü¨ Ekonomiye Geçiş Programı: Hedefler, Politikalar ve Uygulamalar, T.C. Başbakanlık Hazine Müsteşarlık Matbaası, 2001, Ankara.

TÜSİAD, *Türkiye'de Düzenleyici Reformlar: Ekonomik Dönüşüme Yaşamsal Destek*, Yayın No. TUSİAD-T/2003/9/359, 2003.

Verimlilik Denetimi: Yapılandırılmış Bir Yaklaşım, T.C. Sayıştay 135. Kuruluş Yıldönümü Yayınları (Çeviri Dizisi), Ankara, 1997.

Wildawsky, Aaron, "The Political Economy of Efficiency: Cost Benefit Analysis, System Analysis and Program Budgeting", *Public Administration Review*, Vol. 26, No. 4, 1966, 292-310.

World Development Report, *The State in a Changing World, Published for the World Bank*, Oxford University Press, 1997.

World Bank, Turkey-Second Programmatic Financial and Public Sector Adjustment Loan Project (PFPSAL II), No: 10724, 2002.

World Bank, Programmatic Financial and Public Sector Adjustment Loan 3 (PFPSAL III), No: P082996, 2004.

Yayla, Yıldızhan, "İdarenin Takdir Yetkisi", *İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi Mecmuası*, C.30, S.1.

Yeni Anayasa Hakkında Sayıştay Görüşü, Sayıştay Yayınları No: 15, , Ankara, 1982.

Yıldırım, Ali ve Şimşek, Hasan, *Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri*, Seçkin Yayıncılık, Ankara, 2011, s. 187.

Yılmaz, H. Hakan, "Kurumsal Performans Denetimi ve Türkiye'de Uygulanabilirliği: Yeni Kamu Mali Yönetimi Sistemi ve Sayıştay'ın Değişen Rolü", *29. Türkiye Maliye Sempozyumu,* Sakarya Üniversitesi İİBF Maliye Bölümü, Antalya, 2014.

Yılmaz, Osman, *Kamu Yönetimi Reformu: Genel Eğilimler ve Ülke Deneyimleri,* DPT Yayınları, Ankara, 2001.

Yin, R. K., *Case study research: Design and methods* (4th Ed.). Thousand Oaks, CA, Sage, 2009.

Yörüker, Sacit, "İktisadilik, Verimlilik ve Yerindelik İlkelerine Göre Denetim", *Mali Hukuk Dergisi*, Sayı:75, 1992, (15-17).

Yörüker, Sacit ve Gülen, Fikret, "Yeni Bir Sayıştay İçin Düşünceler", *Mülkiyeliler Birliği Dergisi -Kitler ve Özelleştirme-*, Sayı:140, 1992, (61-65).

Zabcı, Filiz, *Dünya Bankası-Yanılsamalar ve Gerçekler*, Yordam Kitap, İstanbul, 2017.

Zengin, Ozan, *Verimlilik: Kuramsal Bir Çözümleme ve Kamu Yönetimi Disiplini*, A.Ü. Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayımlanmamış Doktora Tezi, Ankara, 2011.

Zengin, Ozan, "OECD Düzenleyici Reformları Üzerine Bir İnceleme", *Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yüksek Lisans Tezi*, 2005, Ankara.

İNTERNET KAYNAKLARI

Bora, Tanıl, Yeni Dünya Düzeni-Bir Kavram ve Şümulü Hakkında Bir Not, 1998, https://birikimdergisi.com/dergiler/birikim/1/sayi-113-eylul-1998/2307/yeni-dunya-duzeni-bir-kavram-ve-sumulu-hakkinda-not/5244, (Erişim Tarihi: 10.06.2021).

"break up / dismantle", https://tureng.com/tr/ingilizce-esanlam/break%20up, (Erişim tarihi: 02.06.2022).

Çelik, Hüseyin, Genel Başkan Yardımcısı Hüseyin Çelik imzasıyla yayımlanan basın bilgilendirme notu (25 Nisan 2010), https://www.haberturk.com/gundem/haber/510572-celik-askere-yargi-yolunu-degerlendirdi, (Erişim tarihi: 25.03.2021).

Dış Ekonomik İlişkiler Genel Müdürlüğü, *IMF'ye İlişkin Bilgiler*, https://ms.hmb.gov.tr/uploads/2020/05/IMF-ile-İlgili-Bilgiler.pdf, (Erişim Tarihi: 31.10.2021).

European Court of Auditors, Performance Audit Manuel 2017, https://www.eca.europa.eu/Lists/ECADocuments/PERF_AUDIT_MANUAL/PERF_AUDIT_MANUAL_EN.pdf, (Erişim Tarihi: 20.04.2018).

International Monetary Found, *About the IMF*, https://www.imf.org/en/About/Factsheets/IMF-at-a-Glance, (Erişim Tarihi:31.10.2021).

INTOSAI, https://www.intosai.org/about-us, (Erişim tarihi: 06.03.2022).

INTOSAI, *ISSAI 5510-Afet Risklerinin Azaltılmasının Denetimi*, https://www.issai.org/wp-content/uploads/2021/02/issai-5510-e.pdf, (Erişim Tarihi: 30.04.2022).

INTOSAI, *The Lima Declaration*, https://www.issai.org/, (Erişim Tarihi: 19.04.2022).

INTOSAI-ISSAI 300, *Fundamental Principles of Performance Auditing*, https://www.intosai.org/fileadmin/downloads/documents/open_access/ISSAI_100_to_400/issai_300/issai_300_en.pdf, (Erişim Tarihi: 26.04.2022).

İktisadi İşbirliği ve Gelişme Teşkilatı, https://www.mfa.gov.tr/iktisadi-isbirligi_ve-gelisme-teskilatioecd.tr.mfa, (Erişim Tarihi: 14.11.2021).

Jackson, Penny, *Value for Money and International Development*, http://www.oecd.org/development/effectiveness/49652541.pdf, (Erişim Tarihi: 19.04.2018).

"Kırılmak" https://www.nisanyansozluk.com/kelime/k%C4%B1r%C4%B1lmak, (Erişim Tarihi: 16.12.2021).

Köse, Salih, "24 Ocak 1980 ve 5 Nisan 1994 İstikrar Programlarının Karşılaştırılması", *Planlama Dergisi,* Özel Sayı DPT'nin Kuruluşunun 42. Yılı, http://file.setav.org/ Files/Pdf/24-ocak-1980-ve-5-nisan-1994-istikrar-tedbirlerinin-degerlendirilmesi.pdf, (Erişim Tarihi: 10.10.2021).

Mercer, John, *The Performance Management and Budget System of the City of Sunnyvale, California*, https://www.john-mercer.com/, (Erişim Tarihi: 11.05.2022).

Morse, Ellsworth, H., *Performance Auditing- What Is It?*, Assistant Comptroller General of the United States FE.6 Presented at K Ninth Annual Governmental Seminar, 1976. https://www.gao.gov/assets/180/179981.pdf, (Erişim Tarihi: 19.04.2018).

National Audit Act 1983, https://www.legislation.gov.uk/ukpga/1983/44, (Erişim Tarihi: 11.05.2022).

National Audit Office, *Taking the Measure of Government Performance,* 2010, https://www.nao.org.uk/wp-content/uploads/2010/07/1011284.pdf, (Erişim tarihi: 30.04.2022).

National Audit Office, *Flood Risk Management in England*, 2011, https://www.nao.org.uk/wp-content/uploads/2011/10/10121521.pdf, (Erişim Tarihi: 30.04.2022).

National Audit Office, *Carbon Capture and Storage: Lessons from the Competition for the First UK demonstration, 2012,* https://www.nao.org.uk/wp-content/uploads/2012/03/10121829.pdf, (Erişim Tarihi: 30.04.2020).

National Audit Office, *Equity, Diversity and Inclusion in the Civil Service, 2015,* https://www.nao.org.uk/wp-content/uploads/2015/06/Equality-diversity-and-inclusion-in-the-civil-service.pdf, (Erişim Tarihi: 30.04.2020).

National Audit Office, *Progress in Improving Cancer Service and Outcomes in England, 2015,* https://www.nao.org.uk/wp-content/uploads/2015/01/Progress-improving-cancer-services-and-outcomes-in-England.pdf, (Erişim Tarihi: 30.04.2020).

National Audit Office, Ensuring Food Safety and Standards, 2019, https://www.nao.org.uk/report/ensuring-food-safety-and-standards/, (Erişim Tarihi: 30.04.2022).

National Audit Office, *Digital Transformation in the NHS*, 2020, https://www.nao.org.uk/wp-content/uploads/2019/05/Digital-transformation-in-the-NHS.pdf, (Erişim Tarihi: 30.04.2022).

National Audit Office, Water Supply and Demand Management, 2020, https://www.nao.org.uk/report/water-supply-and-demand-management/, (Erişim Tarihi: 30.04.2022).

National Audit Office, *The Government's Preparedness for the COVOD-19 Pandemic: lessons for government risk management,* 2021, https://www.nao.org.uk/wp-content/uploads/2021/11/The-governments-preparedness-for-the-COVID-19-pandemic-lessons-for-government-on-risk-management.pdf, (Erişim Tarihi: 30.04.2022).

New South Walse Audit Office, Auditor-General's Report, Performance Audit, Judging Performance from Annual Reports Review of Eight Agencies, https://www.audit.nsw.gov.au/our-work/reports/review-of-eight-agencies-annual-reports, (Erişim Tarihi: 20.02.2022).

Office of Management and Budget, *Government Performance Result Act of 1993*, https://obamawhitehouse.archives.gov/omb/mgmt-gpra/gplaw2m#h1, (Erişim Tarihi: 29.05.2022).

Organisation for Economic Co-operation and Development, *Performance Budgeting in OECD Countries*, 2007, https://www.oecd-ilibrary.org/governance/performance-budgeting-in-oecd-countries_9789264034051-en, (Erişim Tarihi: 08.06.2022).

Organisation for Economic Co-operation and Development, *Performance Budgeting: A User Guide*, 2008, https://www.oecd.org/gov/budgeting/Performance-Budgeting-Guide.pdf, (Erişim Tarihi: 01.06.2021).

Oxford Dictionary "dismantling", https://www.oxfordlearnersdictionaries.com/definition/english/dismantling?q=dismantling, (Erişim tarihi: 02.06.2022).

Panel Notu, *Enfeksiyon Kontrol Mevzuatında Güncel Durum*, http://www.hider.org.tr/yeniden/mdoganayh%C4%B0ep%202009%20sivas.ppt, (Erişim tarihi: 26.05.2022).

"Performans", https://www.etimolojiturkce.com/kelime/performans, (Erişim Tarihi: 11.02.2021).

"Performans", https://www.nisanyansozluk.com/kelime/k%C4%B1r%C4%B1lmak, (Erişim Tarihi: 16.12.2021).

"Performance", https://www.dictionary.com/browse/performance, (Erişim Tarihi: 12.02.2021).

"Performans Nedir?", http://auzefkitap.istanbul.edu.tr/kitap/isletme_au/performansveucretyon.pdf, (Erişim tarihi: 08.06.2022).

Performance Auditing: The Experiences of the United States Government Accountability Office, https://www.gao.gov/products/GAO-13-868T, (Erişim Tarihi: 19.04.2022).

Performans Denetimi Rehberi, 2014, https://www.sayistay.gov.tr/files/559_Performans%20Denetim%20Rehberi_v2.pdf, (Erişim Tarihi: 25.03.2022).

"Performance Measurement Definition", https://eca.state.gov/files/bureau/performance_measurement_definitions.pdf, (Erişim Tarihi: 19.12.2022).

Stiglitz, Joseph E., *Post-Washington Consensus, The Initiative for Policy Dialogue*, http://policydialogue.org/files/events/Stiglitz_Post_Washington_Consensus_Paper.pdf, (Erişim Tarihi: 17.06.2021).

The Institute of Internal Auditors, *About Internal Audit*, https://www.theiia.org/en/about-us/about-internal-audit/, (Erişim Tarihi: 14.05.2022).

Uluatam, Özhan, *Program Bütçe Üzerine Bir Deneme*, http://dergiler.ankara.edu.tr/dergiler/42/413/4540.pdf, (Erişim Tarihi: 26.04.2021).

Yörüker, Sacit, *Sayıştay Kanunu Teklifinin Düşündürdükleri (2010)*, http://www.radikal.com.tr/yorum/sayistay-kanunu-teklifinin-dusundurdukleri-978834/, (Erişim Tarihi: 03.05.2020).

RESMİ KAYNAKLAR

Avrupa Birliği Başkanlığı, *2001 ve 2003 tarihli Avrupa Birliği Müktesebatının Üstlenilmesine İlişkin Türkiye Ulusal Programları.*

Avrupa Birliği Konseyi, *Türkiye ile Katılım Ortaklığı Belgesinde Yer Alan İlkeler, Öncelikler ve Koşullara İlişkin 2006 Tarihli Konsey Kararı*, s.19-26.

Avrupa Toplulukları Komisyonu, *Türkiye ile Katılım Ortaklığı Belgesinde Yer Alan İlkeler, Öncelikler ve Koşullara İlişkin 2008 Tarihli Konsey Kararı*, s. 16.

Avrupa Toplulukları Komisyonu, *Türkiye'nin Avrupa Birliği'ne Katılım Sürecine İlişkin 2001 Yılı İlerleme Raporu*, s.88-89.

Avrupa Toplulukları Komisyonu, *Türkiye'nin Avrupa Birliği'ne Katılım Sürecine İlişkin 2002/2003 Yılı İlerleme Raporları, s.115.*

Avrupa Toplulukları Komisyonu, *Türkiye'nin Katılım Yönünde İlerlemesi Hakkında 2004 Yılı Düzenli Raporu, s. 135.*

Avrupa Komisyonu, *Türkiye 2005/2006/2007/2008/2009/2010 İlerleme Raporları.*

Başbakanlık Yüksek Denetleme Kurulu, *Kamu İktisadi Teşebbüsleri 1980 Yılı Genel Raporu*, Ankara, 1982.

Devlet Planlama Teşkilatı, *Altıncı Beş Yıllık Kalkınma Planı 1990-1994*, Yayın No: 2174.

Devlet Planlama Teşkilatı, *Sekizinci Beş Yıllık Kalkınma Planı Kamu Mali Yönetiminin Yeniden Yapılandırılması ve Mali Saydamlık Özel İhtisas Komisyonu Raporu*, DPT: 2517 ÖİK: 535, 2000, Ankara, s. 111.

Devlet Planlama Teşkilatı, *Yedinci Beş Yıllık Kalkınma Planı 1996-2000*.

Devlet Planlama Teşkilatı, *2003 Tarihli Türkiye İçin Katılım Ortaklığı Belgesi*, s. 16-21.

International Monetary Found ile Yapılan Stand-By Düzenlemesine İlişkin 9 Aralık 1999 Tarihli Niyet Mektubu.

International Monetary Found ile Yapılan Yeni Stand-by Düzenlemesi 2002-2004 18 Ocak 2002 Tarihli Niyet Mektubu.

International Monetary Found ile Yapılan 19 Haziran 2002 Tarihli Niyet Mektubu.

INTOSAI, *Audit Of Disaster Risk Reduction Joint Report*, 2015, https://www.sayistay.gov.tr/files/1147_Joint_Report_Audit_of_Disaster_Risk_Reduction.pdf, (Erişim Tarihi: 30.04.2022).

INTOSAI GOV 9130, *Kamu Sektörü İç Kontrol Standartları Rehberi - Kurum Risk Yönetimi Hakkında Tamamlayıcı Ek Bilgiler*, (Çev. S. Yörüker, 2007), https://sayistay.gov.tr/files/924_INT9130.pdf, (Erişim Tarihi: 19.05.2022).

İç Denetçilerin Çalışma Usul ve Esasları Hakkında Yönetmelik, R.G. Sayı:26226, 12/7/2006. https://www.hmb.gov.tr/idkk-mevzuat, (Erişim Tarihi: 03.05.2022).

İç Denetim Koordinasyon Kurulu, *Kamu İç Denetçileri İçin Performans Denetimi Rehberi*, Ankara, 2016, https://ms.hmb.gov.tr/uploads/2019/09/PerformansDenetimi Rehberi.pdf, (Erişim Tarihi: 03.05.2022).

İç Denetim Koordinasyon Kurulu, *Kamu İç Denetçileri İçin Performans Denetimi Rehberi Vaka Çalışmaları*, 2016, Ankara, https://ms.hmb.gov.tr/uploads/2019/09/PDR-VakaCalismalari.pdf, (Erişim Tarihi: 03.05.2022).

Sayıştay Kanunu Teklifi (24.02.2005), https://www2.tbmm.gov.tr/d22/2/2-0394.pdf, (Erişim Tarihi: 12.03.2021).

Sayıştay Kanunu Teklifi (01.02.2010), https://www.sayistay.gov.tr/files/656_Kanun_teklifinin_metni.pdf, (Erişim Tarihi: 12.03.2021).

TBMM 2. Yasama Yılı 21.06.2012 tarihli Toplantı, https://www.tbmm.gov.tr/ Tutanaklar/KomisyonTutanaklariDonemTutanaklari?Kodu=12&DonemKodu=24&YasamaYili=2, (Erişim Tarihi: 22.05.2022).

TBMM, *23. Dönem 5. Yasama Yılı Genel Kurul Tutanakları* (7. Birleşim 14.10.2010), https://www5.tbmm.gov.tr/tutanak/donem23/yil5/bas/b007m.htm, (Erişim Tarihi: 02.05.2020).

TBMM 24.03.2010 tarihli Meclis Araştırması Komisyonu Deprem Riski Toplantısı https://www.tbmm.gov.tr/MeclisArastirmasiKomisyonlari/DepremRiski-Toplantilar, (Erişim Tarihi: 22.05.2022).

TBMM, *Deprem Riskinin Araştırılarak Deprem Yönetiminde Alınması Gereken Önlemlerin Belirlenmesi Amacıyla Kurulan Meclis Araştırması Komisyonu*, https://www.tbmm.gov.tr/MeclisArastirmasiKomisyonlari/DepremRiski-Anasayfa, (Erişim Tarihi: 22.05.2022).

TBMM, Genel Kurul Tutanağı, https://www5.tbmm.gov.tr/develop/owa/tutanak_g.birlesim_baslangic?P4=20169&P5=B&page1=17&page2=17, (Erişim Tarihi: 22.05.2022).

TBMM, *Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanunu*, https://www.mevzuat.gov.tr/MevzuatMetin/1.5.5018.pdf, (Erişim Tarihi: 11.03.2021).

TBMM, Basın Açıklamaları (08 Aralık 2010), https://meclishaber.tbmm.gov.tr/develop/owa/haber_portal.aciklama?p1=105085 (Erişim Tarihi: 15.03.2021).

TBMM Tutanak Dergisi (7. Birleşim, 14 Ekim 2010), https://www.sayistay.gov.tr/tr/?p=2&CategoryId=92 5, (Erişim Tarihi: 15.03.2021).

T.C. 58. Hükümet *Acil Eylem Planı*, 2003.

T.C. 1982 Anayasası, *Sayıştay Madde 160*, https://www.mevzuat.gov.tr/mevzuatmetin/1.5.2709.pdf, (Erişim Tarihi: 06.06.2022).

Türkiye Cumhuriyeti Anayasası, https://www.mevzuat.gov.tr/mevzuatmetin/1.5.2709.pdf, (Erişim Tarihi: 07.06.2022).

T.C. Anayasa Tasarısı ve Anayasa Komisyonu Raporu (30 Temmuz 1982), https://www.tbmm.gov.tr/tutanaklar/TUTANAK/DM__/d02/c007/dm__02007120ss0166ek01.pdf, (Erişim Tarihi: 29.03.2021).

T.C. Başbakanlık Hazine Müsteşarlığı, *Güçlü Ekonomiye Geçiş Programı'nda Temel Yasal Reformlar*, Eylül 2001.

T.C. Cumhurbaşkanlığı Mevzuat Bilgi Sistemi, *Sayıştay Denetim Yönetmeliği (madde 24), 2011,* https://www.mevzuat.gov.tr/mevzuat?MevzuatNo=15612&MevzuatTur=7&MevzuatTertip=5, (Erişim Tarihi: 11.03.2021).

T.C. Dışişleri Bakanlığı, Avrupa Birliği Başkanlığı, *Türkiye-AB İlişkilerinin Tarihçesi*, https://www.ab.gov.tr/turkiye-ab-iliskilerinin-tarihcesi_111.html, (Erişim Tarihi: 01.06.2022).

T.C. Hazine ve Maliye Bakanlığı, *İç Denetçilerin Çalışma Usul ve Esasları Hakkında Yönetmelik*, https://www.hmb.gov.tr/idkk-mevzuat, (Erişim Tarihi: 03.05.2022).

T.C. Hazine ve Maliye Bakanlığı, *Türkiye'de Saydamlığın Arttırılması ve Kamuda Etkin Yönetimin Geliştirilmesi Eylem Planı*, 2002.

T.C. Maliye Bakanlığı, *Ulusal ve Uluslararası Çalışmalar Işığında Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanunu*, Sayı:2004/1, Ankara, 2004.

T.C. Maliye Bakanlığı Bütçe ve Mali Kontrol Genel Müdürlüğü, *Performans Esaslı Bütçeleme Rehberi*, BÜMKO, 2004.

T.C. Maliye Bakanlığı, *Ulusal ve Uluslararası Çalışmalar Işığında Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanunu*, Sayı:2004/1, Ankara, 2004.

T.C. Resmi Gazete, *Türkiye Cumhuriyeti ile Uluslararası İmar ve Kalkınma Bankası Arasındaki İkraz Anlaşması (Program Amaçlı Mali ve Kamu Sektörü Uyum Kredisi)*, 13.07.2001. Sayı: 24461.

T.C. Sağlık Bakanlığı Stratejik Planı (2010-2014), https://sgb.saglik.gov.tr/TR,60674/stratejik-yonetim.html, 2010, (Erişim Tarihi: 28.04.2022).

T.C. Sayıştay Başkanlığı, *Performans Denetimi Özet El Kitabı,* (Value for Money Handbook- Çev. Arife Coşkun), T.C. Sayıştay 135. Yıldönümü Yayınları, Ankara, 1997.

T.C. Sayıştay Başkanlığı, *Performans ve Risk Denetim Terimleri (Der. Arife Coşkun),* Araştırma/İnceleme/Çeviri Dizisi: 5, Sayıştay Yayınları, Ankara, 2000.

T.C. Sayıştay Başkanlığı, *Performans Ölçüm Rehberi (Çev. Hülya Demirkaya),* Sayıştay Başkanlığı Araştırma /İnceleme/Çeviri Dizisi: 7.

T.C. Sayıştay Başkanlığı, *Performans Ölçümü- Performans Denetimlerinde Araştırılması Gerekenler* (Çev. C. Suat Aral), Araştırma/İnceleme/Çeviri Dizisi: 19.

T.C. Sayıştay Başkanlığı, *Sayıştayın Performans Ölçümüne İlişkin Ön Araştırma Raporu,* Sayıştay Başkanlığı Araştırma /İnceleme/Çeviri Dizisi: 28.

T.C. Sayıştay Başkanlığı, *Hastane Enfeksiyonları ile Mücadele Performans Denetimi Raporu*, Bilimsel Tıp Yayınevi, 2000, Ankara, s. 3.

T.C. Sayıştay Başkanlığı, *İstanbul Depreme Nasıl Hazırlanıyor, 2002*, s.25, https://www.sayistay.gov.tr/reports/download/71-istanbul-depreme-nasil-hazirlaniyor-deneti, (Erişim Tarihi:16.12.2021).

T.C. Sayıştay Başkanlığı, *Raporlar*, https://www.sayistay.gov.tr/reports, (Erişim Tarihi: 14.05.2022).

T.C. Sayıştay Başkanlığı, *2004 Yılı Faaliyet Raporu,* https://www.sayistay.gov.tr/files/949_2004_FR.pdf, (Erişim Tarihi: 14.05.2022).

T.C. Sayıştay Başkanlığı, *2006 Yılı Faaliyet Raporu*, https://www.sayistay.gov.tr/tr/ Upload/76662805/files/Stratejik%20Planlama/2006_Faaliyet_Raporu.pdf, (Erişim Tarihi: 08.03.2021).

T.C. Sayıştay Başkanlığı, *2010 Yılı Faaliyet Raporu*, 2011, https://www.sayistay.gov.tr/files/975_2010_FR.pdf, (Erişim Tarihi: 14.05.2022).

T.C. Sayıştay Başkanlığı, *2013 Yılı Faaliyet Raporu*, 2014, https://www.sayistay.gov.tr/files/965_2013_FR_compressed.pdf, (Erişim Tarihi: 14.05.2022).

T.C. Sayıştay Başkanlığı, *Audit of Performance Information Manuel,* https://www.sayistay.gov.tr/files/1152_Audit%20of%20Performance%20Information%20Manual.pdf, (Erişim Tarihi: 03.05.2022).

T.C. Sayıştay Başkanlığı, *Sayıştay Denetimini Geliştirme Projesi Hakkında Kapsamlı Bilgi Notu*, Ankara, 1998.

T.C. Sayıştay Başkanlığı, Hazine Müsteşarlığı 2016 Yılı Sayıştay Denetim Raporu, 2017, https://www.sayistay.gov.tr/reports/download/302-hazine-mustesarligi, (Erişim tarihi: 03.05.2022).

T.C. Sayıştay Başkanlığı, *Konu Denetimi Raporları*, https://www.sayistay.gov.tr/reports/category/17-konu-denetimi-raporlari, (Erişim Tarihi: 03.05.2022).

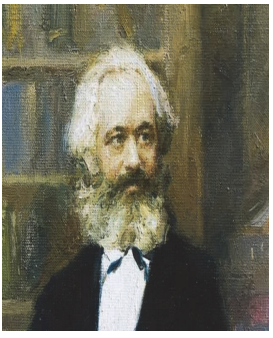
T.C. Sayıştay Başkanlığı, *Konu Denetimi Rehberi,* https://www.sayistay.gov.tr/files/560_KONU%20DENET%C4%B0M%C4%B0%20REHBER%C4%B0.pdf, (Erişim Tarihi: 03.05.2022).

T.C. Sayıştay Başkanlığı, *Performans Denetimi Raporları*, https://www.sayistay.gov.tr /reports/category/15-diger-raporlar, (Erişim Tarihi:23.04.2022).
T.C. Sayıştay Başkanlığı, *Performans Ölçümü- Performans Denetimlerinde Araştırılması Gerekenler (Çev. C. Suat Aral)*, Araştırma/İnceleme/Çeviri Dizisi: 19, 2001.
T.C. Sayıştay Başkanlığı, "Performance Auditing Concepts, Mandates, Methodologies and Practices, Reporting and Other Issues/Problems", *A Compilation of Turkish Court of Account Country Paper*, Cumhuriyet'in 75'inci Yıldönümü Dizisi:7, Ankara, 1998.
T.C. Sayıştay Başkanlığı, *Performance Information Audit*, https://www.sayistay.gov.tr/ pages/309-performance-information-audit, (Erişim Tarihi: 03.05.2022).
T.C. Sayıştay Başkanlığı, *Performans -Bilgisinin- Denetimi Rehberi*, 2014. https://www.sayistay.gov.tr/files/559_Performans%20Denetim%20Rehberi_v2.pdf , (Erişim Tarihi: 03.05.2022).
T.C. Sayıştay Başkanlığı, *Thematic Audit/Performance Audit Reports*, https://www. sayistay.gov.tr/reports/category/11-thematic-auditperformance-audit-reports, (Erişim Tarihi: 03.05.2022).
T.C. Sayıştay Başkanlığı Performans Denetimi Raporu, *Hastane Enfeksiyonları ile Mücadele*, 2007.
T.C. Sayıştay Başkanlığı Performans Denetimi Raporu, *Trafik Kazalarını Önleme Faaliyetleri*, 2008.
T.C. Sayıştay Başkanlığı Performans Denetimi Raporu, *TÜBİTAK Ar-Ge Destekleri*, (Meclise sunulmamıştır), 2011.
96/7952 Karar Sayılı Kamu Mali Yönetimi Projesi, R.G.: 16.04.1996 – 22613, s. 11.
2012/102 Esas, 2012/207 Karar Sayılı Anayasa Mahkemesi Kararı, R.G.: 02.04.2013 - 28606 (Mükerrer).
2011/21 Esas, 2013/36 Karar Sayılı Anayasa Mahkemesi Kararı, R.G.: 06.03.2014 - 28933.
87/2389 Esas, 87/1620 Karar Sayılı Danıştay Beşinci Dairesi Kararı, T: 23.11.1987, *Danıştay Dergisi*, C.18, No.70-71, Ankara, 1988.
510 Sayılı Sayıştay Kanun Tasarısına İlişkin 14/10/2010 tarihli Meclis Tutanağı.
510 Sıra Sayılı Genel ve Madde Gerekçeli Kanun Teklifi (01.02.2010), https://www.sayistay. gov.tr/tr/?p=2&CategoryId=92, (Erişim Tarihi: 01.03.2021)
2577 Sayılı İdari Yarılama Usulü Kanunu (Anayasa Mahkemesi'nin 18/7/2012 tarihli ve E.: 2011/113, K.: 2012/108 sayılı Kararı ile değişik hali), https://www.mevzuat .gov.tr/MevzuatMetin/1.5.2577-20130701.pdf, (Erişim Tarihi: 23.03.2021).
4149 sayılı 832 sayılı Sayıştay Kanunun Bazı Maddelerinin Değiştirilmesine ve Bazı Kanuna Bazı Maddeler Eklenmesine Dair Kanun, RG: 04.07.1996, 22686.
5018 Sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanunu, https://ms.hmb.gov.tr/uploads /2019/09/5018_Sayili_Kanun.pdf, (Erişim Tarihi: 03.05.2022).
6085 Sayılı Sayıştay Kanunu, RG: 19.12.2010, 27790, http://www.mevzuat.gov.tr/ MevzuatMetin/1.5.6085.pdf, (Erişim Tarihi: 25.03.2022).
22.01.1990 tarihli ve 399 sayılı KHK, "Kamu İktisadi Teşebbüslerinin Personel Rejiminin Düzenlenmesi ve 233 Sayılı KHK Bazı Hükümlerinin Yürürlükten Kaldırılmasına Dair KHK", R.G.T: 29.01.1990.

Hegel ve Marx

Gerçekliğin ve Geleceğin Felsefesi

Doğan Göçmen

Bu kitabın yayın hakkı PHOENİX YAYINEVİ'ne aittir. Yayınevinin ve yayınlayıcısının yazılı izni alınmaksızın kısmen veya tamamen alıntı yapılamaz, hiçbir şekilde kopyalanamaz, çoğaltılamaz ve yayınlanamaz.

Hegel ve Marx
Gerçekliğin ve Geleceğin Felsefesi

Yazar: Doğan Göçmen
Editör: Doğan Barış Kılınç
Kapak ve Sayfa düzeni: Buse Dilara Dirim
©Phoenix Yayınevi Tüm Hakları Saklıdır.
Eylül 2023, Ankara
ISBN No: 978-605-7789-42-6
Phoenix Yayınevi - Ünal Sevindik
Yayıncı Sertifika No: 11003
Şehit Adem Yavuz Sok. Hitit Apt. 14/1Kızılay-Ankara
Tel: 0(312) 419 97 81 pbx
Faks: 0(312) 419 16 11
e-posta: info@siyasalkitap.com
http://www.phoenixyayinevi.com
Baskı:
Repro Bir Matbaacılık Kağ. Rekl. Tasarım Tic. Ltd. Ş.
Sertifika No: 47381
İvedik OSB Matbaacılar Sitesi 1514. Cad.
No: 23-25 Yenimahalle/ANKARA
Dağıtım:
Siyasal Kitabevi
Şehit Âdem Yavuz Sok. Hitit Apt. 14/1Kızılay-Ankara
Tel: 0 (312) 419 97 81 pbx
Faks: 0 (312) 419 16 11
e-posta: info@siyasalkitap.com
http://www.siyasalkitap.com

Genel Kaynakça

Aristoteles, *Metafizik*, çev, Ahmet Arslan, Sosyal Yayınlar, İstanbul, 2010.

Aristoteles, *Nikomachische Ethik*, Felix Meiner Verlag, Hamburg, 1985.

Aristoteles, *Physics*, *The Complete Works of Aristotle*, c. 1 içinde yay. Jonathan Barnes, Princeton University Press, Prenceton ve New Jersey, 1985.

Aristoteles, *Politik*, 5. kitap, Meiner Verlag, 1981.

Beiser, F., *Hegel*, Alfa, 2017.

Brito, E., "Gott", *Hegel-Lexikon* (yay. Paul Coben vd.) içinde, Wissenschaftliche Buchgesellschaft, Darmstadt, 2006, s. 245-247.

Bloch, E., *Subjekt – Objekt: Erläuterungen zu Hegel*, Suhrkamp Verlag, Frankfurt/M., 1985.

Cicero, M.T., *Tusculanae disputationes*, yay. Ernst Alfred Kirfel, Philipp Reclam jun., Stuttgart, 1997.

Capelle, W. (çev. ve yay.), *Die Vorsokratiker*, Alfred Kröner Verlag, Stuttgart, 1963.

Çevik, C. C., "Herakleitos'un *Doğa Üzerine* Kitabıyla İlgili Kaynaklar ve Yorumlar", *Felsefi Düşün*, Sayı: 13(Ekim 2019) içinde, s. 121-133.

Descartes, R., *Felsefenin İlkeleri*, çev. Mesut Akın, Say Yayınları, İstanbul, 2008.

Descartes, *Hakikatin Araştırılması & Dünya ya da Işık Üzerine Deneme*, çev. Atakan Altınörs, Paradigma Yayıncılık, İstanbul, 2011.

Dilthey, W., *Jugendgeschichte Hegels*, *Gesammelte Schriften*, c. 4 içinde, Stuttgart ve Göttingen, 1990.

Engels, F., "Karl Marx: Ekonomi Politiğin Eleştirisine Katkı", *Marx-Engels Werke*, c. 13 içinde, Dietz Verlag, Berlin, 1985, s. 468-477.

Engels, F., *Ludwig Feuerbach und der Ausgang der klassischen deutschen Philosophie*, Marx-Engels-Werke, c. 21 içinde, Dietz Verlag, Berlin, 1984.

Engels, F., *Herrn Eugen Dührings Umwälzung der Wissenschaft*, Marx Engels Werke, c. 20 içinde, Dietz Verlag, Berlin, 1986.

Engels, F., *Umrisse zu einer Kritik der national Ökonomie*, MEW, c. 1 içinde, Dietz Verlag, 1988.

Engels, F., *Die Lage der arbeitenden Klasse in England*, MEW, c. 2 içinde, Dietz Verlag, 1985.

Fetscher, I., *Überlebensbedingungen der Menschheit*, Dietz Verlag, 1991.

Feuerbach, L., *Das Wesen des Christentums*, yay. Werner Schuffenhauer, Akademie-Verlag, Berlin, 1956 (iki cilt).

Feuerbach, L., *Grundsätze der Philosophie der Zukunft*, *Werke in sechs Bänden*, c. 3 içinde, Suhrkamp Verlag, 1975.

Feuerbach, L., *Zur Kritik der Hegelschen Philosophie*, yay. Wolfgang Harich, Akademie-Verlag, Berlin, 1955.

Förster, E., "Hegels 'Entdeckungsreisen' – Entstehung und Aufbau der *Phänomenologie des Geistes*", *Hegels Phänomenologie des Geistes* içinde, yay. Klaus Vieweg ve Wolfgang Welsch, Suhrkamp Verlag, Frankfurt/M., 2014, s. 37-57.

Göçmen, D., "Hegel ve Aydınlanmacılık: *Tinin Fenomenolojisi* Üzerine Bir Deneme", *Modern Felsefe - Tarihsel Anlamı, Güncel Mirası: Adam Smith, Hegel ve Marx* içinde, Vivo Yayınevi, 2015, s. 176-194.

Göçmen, D., "Martin Heidegger, Nazizm ve Felsefe", *Özne – Felsefe ve Bilim Yazıları*, 16. Kitap(Bahar 2012) içinde, s. 102-119.

Göçmen, D., "Laikliğin Felsefi Temelleri, Tarihsel Zorunluluğu ve Sınırları", *Ayrıntı Dergi*, 2016/16, ss. 59-67.

Göçmen, D., "*Leviathan* ve Barışçıl Bir Toplum Perspektifi", *Özne – Felsefe ve Bilim Yazıları*, no: Kitap 22(Bahar 2015) içinde, s. 129-165.

Göçmen, D., "Wolfgang Fritz Haug'un 'Çoğulcu Marksizm' Önermesi ve Siyasetin Mistikleştirilmesi", *Praksis – Üç Aylık Sosyal Bilimler Dergisi*, no: 13(Kış 2005) içinde, 123-151.

Göçmen, Doğan. "Marx'ın Emek Kavramının Bugün Yürütülen Tartışmalar İçin Önemi Üzerine". *Emeğin Kitabı*. Haz. Melda Yaman, Gülistan Yarkın, Ş. Gürçağ Tuna ve Fuat Ercan. İstanbul: SAV Sosyal Araştırmalar Vakfı, 2014: 61-90.

Göçmen, Doğan. "Karl Marx'ın Ahlak Felsefesi ve Adalet Teorisiyle Olan İlişkisi Üzerine". *Modern Felsefe - Tarihsel Anlamı, Güncel Mirası: Adam Smith, Hegel ve Marx*. Haz. Doğan Barış Kılınç. İstanbul: Vivo Yayınevi, 2015: 273-290.

Göçmen, Doğan. "İkinci Feuerbach Tezi ve Marxçı Diyalektik Felsefenin 'Nüvesi' Üzerine". *Özne: Felsefe Bilim ve Sanat Yazıları*. 28 (2018): 73-97.

Gramsci, A., *Gefängnishefte*, c. 6, Argument-Verlag, Berlin, 1994.

Gramsci, A. (1994). *Gefängnishefte*, c. 6, yay. Wolfgang Fritz Haug, Berlin: Argument-Verlag.

Grayeff, F., *Deutung und Darstellung der theoretischen Philosophie Kants. Ein Kommentar zu den grundlegenden Teilen der Kritik der reinen Vernunft.* Hamburg: Felix Meiner Verlag, 1951.

Hegel, G.W.F., "Das älteste System des deutschen Idealismus", yay. *Werke in zwanzig Bänden*, c. 1 içinde yay. Eva Moldenhauer ve Karl Markus Michel, Suhrkamp Verlag, Frankfurt/M., 1971.

Hegel, G.W.F., *Differenz des Fichte'schen und Schelling'schen System der Philosophie*, *Werke in zwanzig Bänden*, c. 2 içinde, yay. Eva Moldenhauer ve Karl Markus Michel, Suhrkamp Verlag, Frankfurt/M., 1971, s. 7-138.

Hegel, G. W. F., *Hegels Theologische Jugendschriften*, yay. Herman Nohl, Verlag von T.C.B. Mohr, Tübingen, 1907.

Hegel, G. W. F., *Early Theological Writings*, çev. T. M. Knox, University of Pennsylvania Press, Philadelphia, 1975.

Hegel, G.W.F., *Wissen und Glaube*, Werke, c. 2 içinde, yay. Eva Moldenhauer ve Karl Markus Michel, Suhrkamp Verlag, Frankfurt a. M., 1970, s. 287-433.

Hegel, G.W.F., *Phänomenologie des Geistes*, yay. Hans-Friedrich Wessels ve Heinrich Clairmont, Felix Meiner Verlag, Hamburg, 2006.

Hegel, H.G.W., *Phänomenologie des Geistes*, yay. Gerhard Göhler, Verlag Ullstein, Frankfurt/M, Berlin ve Viyana, 1973.

Hegel, G.W.F., *Grundlinien der Philosophie des Rechts*, *Werke in zwanzig Bände*, c. 7 içinde, yay. Eva Moldenhauer ve Karl Markus Michel, Suhrkamp Verlag, Frankfurt am Main, 1970.

Hegel, G.W.F., *Enzyklopädie der philosophischen Wissenschaften*, c. 1, *Werke in zwanzig Bänden*, c. 8 içinde, yay. Eva Moldenhauer ve Karl Markus Michel, Suhrkamp Verlag, Frankfurt a.M., 1970.

Hegel, G.W.F., *Enzyklopädie der philosophischen Wissenschaften*, c. 2, Werke, c. 9 içinde, yay. Eva Moldenhauer ve Karl Markus Michel, Suhrkamp Verlag, Frankfurt/M., 1970.

Hegel, G. W. F., *Wissenschaft der Logik,* c. 1, yay. E. Moldenhauer, & K. M. Michel, *Werke in zwanzig Bänden,* c. 5, Suhrkamp Verlag, Frankfurt a. M., 1972.

Hegel, G. W. F., *Wissenschaft der Logik,* c. 2, yay. E. Moldenhauer, & K. M. Michel, *Werke in zwanzig Bänden,* c. 6 içinde, Suhrkamp Verlag, Frankfurt a. M., 1969.

Hegel, G.W.F., *Wissenschaft der Logik*, c. 1, yay. Georg Lasson, Akademie-Verlag, Berlin, 1975.

Hegel, G. W. F., *Vorlesungen über die Geschichte der Philosophie,* c. 1 , yay. E. Moldenhauer, & K. M. Michel, *Werke in zwanzig Bänden,* c. 18 içinde, Suhrkamp Verlag, Frankfurt a. M., 1971.

Hegel, G. W. F., *Vorlesungen über die Geschichte der Philosophie,* c. 2, yay. E. Moldenhauer, & K. M. Michel, *Werke in zwanzig Bänden,* c. 19 içinde, Suhrkamp Verlag, Frankfurt a. M., 1971.

Hegel, G. W. F., *Vorlesungen über die Philosophie der Weltgeschichte*, c. 1: *Tarihte Akıl*, yay. Johannes Hoffmeister, Felix Meiner Verlag, Hamburg, 1955.

Hegel, G.W.F., *Vorlesungen über die Philosophie der Weltgeschichte*, c. 2, yay. Georg Lasson, Felix Meiner Verlag, Hamburg, 1968.

Hegel, G.W.F., *Vorlesungen Über die Philosophie der Weltgeschichte,* c. 3: *Die griechische und römische Welt*, Felix Meiner Verlag, Hamburg, 1955.

Hegel, G. W. F., *Vorlesungen über die Philosophie der Weltgeschichte*, c. 4: *Die germanische Welt*, yay. Georg Lasson, Felix Meiner Verlag, Hamburg, 1955

Hegel, G.W.F., *Vorlesungen über die Philosophie der Geschichte*, *Werke*, c. 12 içinde, Suhrkamp Verlag, Frankfurt a/M., 1970.

Hegel, G. W. F., *Tarih Felsefesi*, çev. Aziz Yardımlı, İdea Yayınevi, İstanbul, 2016.

Hegel, G.W.F., *Vorlesungen über die Philosophie der Religion*, c. 1, *Werke in zwanzig Bänden*, c. 16 içinde, yay. Eva Moldenhauer ve Karl Markus Michel, Suhrkamp Verlag, Frankfurt/M., 1969.

Heidegger, M., *Varlık ve Zaman*. Kaan H. Ökten (çev.). İstanbul: Agora Kitaplığı, 2006.

Heidegger, M., *Sein und Zeit*, Tübingen: Max Niemeyer Verlag, 2001.

Henrich, D., *Hegel im Kontext,* Suhrkamp Verlag, Berlin, 2010.

Herakleitos, *Fragmanlar*, çev. C. Cengiz Çevik, Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları, İstanbul, 2019.

Hobbes, Thomas. *Leviathan*. Haz. C. B. Macpherson. London: Penguin Books, 1985.

Hobbes, T., *Leviathan*, Cambridge University Press, 1996.

Hume, David. *Siyasi Denemeler*. Haz. Knud Haakonssen, çev. İsmail Hakkı Yılmaz. İstanbul: Pinhan Yayıncılık, 2017.

Hoffmann, T.S., *Georg Wilhelm Friedrich Hegel – Eine Propädeutik*, Matrix Verlag, Wiesbaden, 2004.
Holz, H. H., *Dialektik – Problemgeschichte von der Antike bis zur Gegenwart*, c. 5, Wissenschaftliche Buchgesellschaft, Darmstadt, 2011.
Holz, H. H., *Weltentwurf und Reflexion – Versuch einer Grundlegung der Dialektik*, Verlag J.B. Metzler, Stuttgart ve Weimar, 2005.
Holz, H. H., *Menschheit, Natur und gesellschaftlicher Fortschritt*, *Marxistische Studien, Jahrbuch des IMFS III* içinde, 1985.
Holz, H. H., *Niederlage und Zukunft des Sozialismus*, Neue Impulse Verlag, 1982.
Horkheimer, M., *Gesammelte Schiften*, c. 19, yay. Gunzelin Schmid Noerr, Fischer Verlag, Frankfurt a.M., 1996.
Howking, S. ve Mlodinow, L., *The Grand Design*, Banam Books, New York, 2010.
Höffe, O., *Immanuel Kant,* C. H. Beck, Nördlingen, 2014.
Höffe, O., *Das Grundproblem der Moderne: Kritik der Moderne*, C.H. Beck, München, 2015.
Husserl, E., *Kesin Bilim Olarak Felsefe*, çev. Abdullah Kaygı, Türkiye Felsefe Kurumu, Ankara, 2007.
Husserl, E., *Die Idee der Phänomenologie – Fünf Vorlesungen*, yay. ve giriş Walter Biemel, Martinus Nijhoff, Haag, 1973.
Husserl, E., *fenomenoloji üzerine beş ders*, çev. ve giriş Harun Tepe, Bilim ve Sanat, Ankara, 2003.
Jaschke, W., *Hegel Handbuch: Leben – Werk – Schule* (*Hegel Elkitabı: Yaşamı – Eseri – Okulu*), J.B. Metzler Verlag, Stuttgart, 2010.
Kant, I., *Vorlesungen über die Metaphysik,* Wissenschaftliche Buchgesellschaft, Darmstadt, 1964.
Kant, I., *Schriften zur Metaphysik und Logik,* c. 2, yay. W. Weischedel, *Werkausgabe,* c. 6 içinde, Suhrkamp Verlag, Frankfurt a. M., 1977.
Kant, I., *Kritik der reinen Vernunft*, yay. Jens Timmermann, Felix Meiner Verlag, Hamburg, 1998.
Kant, I., *Kritik der reinen Vernunft*, c. 1 içinde, *Werkausgabe*, c. 3 içinde, yay. Wilhelm Weischedel, Suhrkamp Verlag, Frankfurt a.M., 1974.
Kant, I., *Allgemeine Naturgeschichte und Theorie des Himmes oder Versuch von der Verfassung und den mechanischen Ursprunge des ganzen Weltgebäudes nach Newtonischen Grundsätzen abgehandelt*, yay. Wilhelm Weischedel, Suhrkamp Verlag, Frankfurt a.M., 1991.
Kant, Immanuel. "Die Beantwortung der Frage: Was ist Aufklärung?". *Werkausgabe* (c. 11). Haz. Wilhelm Weischedel. Frankfurt/M: Suhrkamp Verlag, 1977: 53 – 61.
Kaufmann, W.A., "Hegel's Early Antitheological Phase", *Philosophical Review*, vol. 63/1(1954) içinde, ss. 3-18.
Kılınç, Doğan Barış. "Prometheus, Marx ve Proletarya". *Baykuş – Felsefe Yazıları Dergisi*: 4(2009), 111-126.
Kılınç, Doğan Barış ve Abdurrahim Özmen. "Platon'un Devlet Teorisi ve Marx'ın Eleştirisi". *Özne: Felsefe Bilim ve Sanat Yazıları*. 28 (2018): 127-145.
Kuhn, T. S., *The Structure of Scientific Revolutions*, The University of Chicago Press, Chicago and London, 1996.

Kurt Bayertz, Myriam Gerhard ve Walter Jaschke, Der Materialismus-Streit, Felix-Meiner-Verlag, Hamburg 2012.

Künsters, Gerd-Walters. "Zum Begriff des Eigentums bei Marx: Bemerkungen zur unerledigten Kritik der Rechtsphilosophie". *Archiv für Rechts- und Sozialphilosophie/Archives for Philosophy of Law and Social Philosophy*. 69-1(1983): 107-130.

Leibniz, G. W., *Neue Abhandlungen über den menschlichen Verstand*, Suhrkamp Verlag, Frankfurt a. M., 1996.

Leibniz, G.W., *Die Prinzipien der Philosophie oder Die Monadologie* (Fransızca ve Almanca), yay. Hans Heinz Holz, *Kleine Schriften zur Metaphysik* (*Philosophische Schriften*, c. 1) içinde, Suhrkamp Verlag, Frankfurt a.M., 1996, s. 438-483.

Leibniz, Gottfried Wilhelm. "Die natürlichen Gesellschaften". *Politische Schriften* (c. 2). Haz. Hans Heinz Holz. Frankfurt/M: Europäische Verlagsanstalt: 138 – 140.

Locke, John. *Two Treatises of Government*. Haz. Peter Laslett. Cambridge: Cambridge University Press, 1993.

Locke, J., *İnsanın Anlama Yetisi Üzerine Bir Deneme*. I.-II. Kitap, çev. M. Delikara Topçu, Öteki Yayınları, İstanbul, 2007.

Locke, J., *Two Treatises of Government*, Cambridge University Press, 1993.

Long, A.A., "Das Anliegen der frühen griechischen Philosophie", *Handbuch: Frühe Griechische Philosophie* içinde, yay. A.A. Long, Verlag J.B. Metzler, Stuttgart ve Weimar, 2001, s. 1-20.

Lukács, G., *Der Junge Hegel. Über die Beziehungen von Dialektik und Ökonomie, Werke,* c. 8 içinde Hermann Luchterhand Verlag, Neuwied und Berlin, 1967.

Lukács, G., Zur *Ontologie des gesellschaftlichen Seins*, c. 2, yay. Frank Benseler, Hermann Luchterhand Verlag, Darmstadt ve Neuwied, 1986.

Mansfeld, J. (çev. ve yay.), *Die Vorsokratiker*, c. 1, Philipp Reclam Jun., Stuttgart, 1983.

Marx, K., *Ökonomisch-philosophische Manuskripte aus dem Jahre 1844*, *Marx-Engels-Werke*, Ergänzungsband, c. 1 içinde, Dietz Verlag, Berlin, 1973.

Marx, K., *Das Kapital – Kritik der politischen Ökonomie*, c. 1, Dietz Verlag, Berlin, 1988.

Marx, K., *Das Kapital – Kritik der politischen Ökonomie*, c. 3, yay. Friedrich Engels, *Marx Engels Werke*, c. 25 içinde, Dietz Verlag, Berlin, 1975.

Marx, K., *Kapital – Kapitalist Üretimin Eleştirel Bir Tahlili*, c. 1, çev. Alaattin Bilgi, Sol Yayınları, Ankara, 2011.

Marx, K., *Kapital*, c. 3, yay. Friedrich Engels, çev. Alaattin Bilgi, Sol Yayınları, Ankara, 2011.

Marx, K., *Kapital: Ekonomi Politiğin Eleştirisi.* Çev. Mehmet Selik ve Nail Satlıgan, Yordam Kitap, İstanbul, 2011.

Marx, K., *Grundrisse der Kritik der politischen Ökonomie*, Dietz Verlag, Berlin, 1974.

Marx, K., *Grundrisse der politischen Ökonomie*, Marx Engels Werke, c. 42 içinde, Dietz Verlag, 1983.

Marx, K., *Zur Kritik der politischen Ökonomie*, *Marx-Engels-Werke*, c. 13 içinde, Dietz Verlag, Berlin, 1985.

Marx, K., *Grundrisse - Ekonomi Politiğin Eleştirisinin Temelleri,* c. 1, çev. Arif Gelen, Sol Yayınları, Ankara, 2013.

Marx, K., "P.-J. Proudhon", çev. Doğan Göçmen, *Özne – Felsefe Bilim ve Sanat Yazıları*, Bahar 2020 (32. Kitap) içinde, s. 145-154.

Marx, K. ve Engels, F., *Die deutsche Ideologie*, Dietz Verlag, Berlin, 1983.
Marx, K. ve Engels, F., *Alman İdeolojisi*, çev. Tonguç Ok ve Olcay Geridönmez, Evrensel Basım Yayın, İstanbul, 2013, s. 15-17.
Marx, K., "Zur Kritik der Hegelschen Rechtsphilosophie", *Marx Engels Werke*, c. 1 içinde, Dietz Verlag, Berlin, 1988, s. 378-391.
Marx, K., *Das Elend der Philosophie*, Marx Engels Werke, c. 4 içinde, Dietz Verlag, Berlin, 1983.
Marx, K. ve Engels, F., *Manifest der Kommunistischen Partei*, *Marx Engels Werke*, c. 4 içinde, Dietz Verlag, Berlin, 1983, s. 459-493.
Marx, K., "P-J. Proudhon". Çev. Doğan Göçmen. *Özne: Felsefe Bilim ve Sanat Yazıları*: 32 (2020): 145-154.
Marx, K. ve Engels, F., "Die großen Männer des Exils", *Marx-Engels-Werke*, c. 8 içinde, Dietz Verlag, Berlin, 1988, s. 233-335.
Meszaros, I., *Marx's Theory of Alienation*, Merlin Press, 1986.
Miliband, R., *Socialism for a Sceptical Age*, Polity Press, 1994.
Miller, J., *The Origins of the Distinction of Ranks*, Thoemmes Antifuarian Books, 1990.
More, T., *Utopia*, Penguin Classics, 1965.
Nietzsche, F., *Zur Genealogie der Moral, Werke in drei Bänden*, c. 2 içinde, yay. Karl Schlechta, s. 761-900.
Owen, R., *Yeni Toplum Görüşü,* Yapı Kredi Yayınları, 1995.
Pippin, R. B., "Eine *Logik der Erfahrung*? – Über Hegels *Phänomenologie des Geistes*", *Hegels Phänomenologie des Geistes* içinde, Suhrkamp Verlag, Frankfurt/M., 2008, s. 13-36.
Platon, *Der Staat*, Meiner Verlag, 1989.
Proudhon, J.-P., *Ekonomik Çelişkiler Sistemi ya da Sefaletin Felsefesi*, çev. Işık Ergüden, Kaos Yayınları, İstanbul, 2012.
Proudhon, P.-J., *What is Property,* yay. Donald R. Kelley and Bonnie G. Smith, Cambridge University Press, Cambridge, 1994.
Ricardo, D., *On the Principles of Political Economy and Taxation*, içinde *Works and Correspondence of David Ricardo,* c. 1 içinde, yay. Piero Sraffa and M. H. Dobb, Liberty Fund, Indianapolis, 2004.
Ritter, J., *Metaphsik und Politik. Studien zu Aristoteles und Hegel*, Suhrkamp Verlag, Frankfurt a. M., 1969.
Rosen, S., *The Idea of Hegel's Science of Logic*, The University of Chicago Press, Chicago ve Londra, 2014.
Rousseau, J.-J., *Toplum Sözleşmesi ya da Siyaset Hukuku İlkeleri*, 2008.
Schelling, F.W.J. ve Hegel, G.W.F., "Kritisches Journal der Philosophie", *Werke in zwanzig Bänden*, c. 2 içinde, yay. Eva Moldenhauer ve Karl Markus Michel, s. 169-170.
Schmidt, A., *Der Begriff der Natur in der Lehre von Marx*, Europäische Verlagsanstalt, 1993.
Schuffenhauer, W., "Önsöz", *Der Mensch schuf Gott nach seinem Bilde, Ludwig Feuerbach'tan seçki* içinde, yay. Werner Schuffenhauer, Dietz Verlag, Berlin, 1958, s. 5-20.
Seidl, H. ve Christ, W. (çev. ve yay.), *Aristoteles' Metaphysik* (Yunanca ve Almanca), c. 1, Felix Meiner Verlag, Hamburg, 1989.
Sena, C., *Filozoflar Ansiklopedisi*, c. 2, Remzi Kitabevi, İstanbul, 1975.

Smith, A., *An Inquiry into the Nature and Causes of the Wealth of Nations*, c. 1, yay. W. B. Todd, Libery Fund, Indianapolis, 1981.
Smith, Adam. *Lectures on Jurisprudence.* Haz. R. L. Meek, D. D. Raphael ve P. G. Stein. Indianapolis: Liberty Fund, 1982.
Stirner, M., *The Ego and Its Own*, yay. David Leopold, Cambridge University Press, Cambridge, 1995.
Stirner, M., *Der Einzige und sein Eigentum*, Weltgeist Bücher Verlags-Gesellschaft, Berlin.
Tanilli, S., *Cumhuriyet Hafta*, 2 Nisan 1999, Nr. 99/13 içinde.
Taureck, Bernhard H.F., *Die Sophisten*, Julius Verlag, Hamburg, 1995.
Tutor, J. I. G., *Philosophiebegriff und Methode, Handbuch Christian Wolff* içinde, yay. R. Theis, & A. Aichele, Springer VS, Wiesbaden, 2018, s. 73-91.
Wittgenstein, L., *Tractatus Logico-Philosophicus*, çev. Oruç Aruoba, Metis Yayınları, İstanbul, 1990.
Wittgenstein, L., *Tractatus Logico-Philosophicus*, çev. Oruç Aruoba, Metis Yayınları, İstanbul, 2010.
Wittgenstein, L., *Tractatus Logico-Philosophicus*, Suhrkamp Verlag, Frankfurt a.M., 1960.
Wittgenstein, L., *Philosophische Untersuchungen*, yay. Peter Philipp, Reclam-Verlag, Leipzig, 1990.
Wittgenstein, L., *Felsefi Soruşturmalar*, çev. Haluk Barışcan, Metis Yayınları, İstanbul, 2010.
Wolff, C, *Erste Philosophie oder Ontologie,* Felix Meiner Verlag, Hamburg, 2005.
Wolff, C., *Philosophia rationalis sive logica,* 3 cilt, Georg Olms Verlag, Hildesheim, Zürich ve New York, 1983.
Vieweg, K., *Hegel: Der Philosoph der Freiheit*, Verlag C.H. Beck, Münih, 2020.
Vos, Lu De, "Freiheit", *Hegel-Lexikon* içinde, yay. Paul Cobben, Paul Cruysberghs, Peter Jonkers ve Lu De Vos, Wissenschaftliche Buchgesellschaft, Darmstadt, 2006, 212-216.
Zelený, J. (1968). *Die Wissenschaftslogik bei Marx und "Das Kapital"*. Berlin: Akademie-Verlag.

EKONOMİ POLİTİK TARİHİ VE TEORİSİ

Editörler
Doç. Dr. Ahmet Arif EREN
Dr. Ali Gökhan GÖLÇEK

Bu kitabın yayın hakkı SİYASAL KİTABEVİ'ne aittir. Yayınevinin ve yayınlayıcısının yazılı izni alınmaksızın kısmen veya tamamen alıntı yapılamaz, hiçbir şekilde kopyalanamaz, çoğaltılamaz ve yayınlanamaz.

Ekonomi Politik Tarihi ve Teorisi
Editör: Doç. Dr. Ahmet Arif EREN - Dr. Ali Gökhan GÖLÇEK
Kapak ve Sayfa Düzeni: Buse Dilara Dirim
©Siyasal Kitabevi Tüm Hakları Saklıdır.
2023 Ekim, Ankara
ISBN No: 978-625-6586-01-7
Siyasal Kitabevi-Ünal Sevindik
Yayıncı Sertifika No: 14016
Şehit Adem Yavuz Sok. Hitit Apt. 14/1
Kızılay-Ankara
Tel: 0(312) 419 97 81 pbx
Faks: 0(312) 419 16 11
Baskı:
Repro Bir Matbaacılık Kağ. Rekl. Tasarım Tic. Ltd. Ş .
Sertifika No: 47381
İvedik OSB Matbaacılar Sitesi 1514. Cad.
No: 23-25 Yenimahalle/ANKARA
Dağıtım:
Siyasal Kitabevi
Şehit Adem Yavuz Sok. Hitit Apt. 14/1
Kızılay/Ankara
Tel: 0(312) 419 97 81 pbx
Faks: 0(312) 419 16 11
e-posta: info@siyasalkitap.com
http://www.siyasalkitap.com

KAYNAKÇA

Aziz Antuan. (2023). *İman açıklaması-Credo.* Erişim adresi: https://azizantuan.org /dualar/temel-dualar/.

Brubaker, R. (2017). Between nationalism and civilizationism: the European populist moment in comparative perspective. *Ethnic and Racial Studies, 40*(8), 1191–226.

Casanova, J. (2006). Religion, European secular identities, and European integration. In T. A. Byrnes & P. J. Katzenstein (Eds.), *Religion in an expanding Europe* (pp. 65-91). Cambridge University Press.

Cassiodorus (1886). *The Letters of Cassiodorus*. Retrieved from https://www.gutenberg .org/files/18590/18590-h/18590-h.htm.

COMECE. (2005). *COMECE annual report 2005.* Retrieved from https://www.comece .eu/annual-report-2005/.

Demirel, H., Scognamillo, G., Ussalar, S., Alberti, L., Karakaya, A., Mazoue, P. P., İannitto, P. L. (1997). *Kilise babalarından ve yazarlarından alıntılar, günlük okuma kitabı.* Kaya Basım Yayın.

De Cesari, C. (2020). European heritage and cultural racism. In C. De Cesari & A. Kaya (Eds), *European memory in populism: representations of self and other* (pp. 1-25). Routledge.

De Rougemont, D. (1966). *The idea of Europe*. MacMillan.

Lähdesmäki, T. (2022). The role of Christianity in the European Union's heritage and history initiatives, *Journal of European Studies, 52*(3–4), 170-186.

Valéry, P. (1924). *Váriété*. Gallimard.

Vasilopoulou, S. (2017). European integration and the radical right: three patterns of opposition. In C, Mudde (Ed.), *The populist radical right: A reader* (pp. 124-138). Routledge.

KAYNAKÇA

Aygün. N. (2018). Osmanlı Devleti kırsalında iktisadi örüntüler ve Trabzon'da koyun (sürü) sahipleri (1772). *Karadeniz İncelemeleri Dergisi*, *13*(25), 11-68.

Becermen, C. (2008). *Klasik dönem Osmanlı vergi sistemi ve vergi türleri*. Epamat.

Budak, Ö. (2021). Hicri 1243 (m. 1827-1828) tarihli ihtisap rüsumu defteri ve Kayseri esnafları üzerine bir değerlendirme. *PAU SBE Dergisi,* (49), 363-377.

Cezar, M. (2011). *Mufassal Osmanlı tarihi (cilt III).* TTK.

Çetin, H. (2018). Osmanlı Devleti'nde meydana gelen vergi isyanları. *Hukuk ve İktisat Araştırmaları Dergisi, 10*(1), 18-34.

Demiryürek, M. (2019). Kıbrıs adasında adet-i ağnam vergisi (1570-1603). *Belleten, 83*(296), 127-152.

Develioğlu, F. (2007). *Osmanlıca-Türkçe ansiklopedik lügat.* Aydın Kitabevi.

Dürümoğlu, F. (2000). *Tanzimat devrinde vergi sisteminde yapılan reformlar (1839-1876)*. [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi]. Anadolu Üniversitesi.

Eldem, V. (1994). *Osmanlı İmparatorluğu'nun iktisadi şartları hakkında bir tetkik.* TTK.

Emecen, F. (1988). Ağıl resmi. *Türkiye Diyanet Vakfı İslam ansiklopedisi* (s. 467-468) içinde. TDV.

Ercan. Y. (1991). Osmanlı İmparatorluğu'nda gayrimüslimlerin ödedikleri vergiler ve bu vergilerin doğurduğu sosyal sonuçlar. *Belleten, 55*(213), 371-392.

Genç, M. (2020). Mukataa. *Türkiye Diyanet Vakfı İslam ansiklopedisi* (s. 129-132) içinde. TDV.

Göktepe, K. (2017). İstanbul'un iaşesinin temini meselesi ve İstanbul'un iaşesine katkı sağlayan bir merkez: Tekirdağ kazası (XVIII-XIX. yüzyıllar). *Belleten, 81*(292), 857-916.

Gönüllü, A. (2015). Milli mücadele ve cumhuriyet döneminde hayvanlar vergisi (1920-1962). *Selçuk Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Dergisi,* (38), 69-102.

İnalcık, H. (2017). *Devlet-i Aliyye Osmanlı İmparatorluğu üzerine araştırmalar.* TİBKY.

Karal, Z. (1989). *Osmanlı mali tarihi hakkında tetkikler.* TTK.

Kayan, A. (2000). Osmanlı Devleti'nde 19. yüzyılda mera, yaylak, kışlak, otlak ve çayırların kullanımı ile ilgili yasal düzenlemeler ve ihtilaflarla ilgili örnek kararlar. *Turkish Studies, 13*(18), 857-872.

Kazıcı, Z. (1997). *Osmanlı'da vergi sistemi.* Şamil Yayınevi.

Nakiboğlu, A. (2011). *Osmanlı maliyesinde süreklilik ve değişim: Rüsumat emaneti.* [Yayımlanmamış doktora tezi]. Kocaeli Üniversitesi.

Nakiboğlu, A. (2019). İstanbul vilayetinin 1333 (1917) yılı bütçesi. *Külliyat,* (9), 39-106.

Öztürk, M. (2019). Osmanlı Devleti'nde hayvancılığın iktisadi boyutu. *Bellek, 1*(1), 28-44.

Polat, S. (2014). Osmanlı Devleti'nde tekalif-i imdadiye vergisine ilginç bir örnek: H. 1044/M.1634 yılında uygulanan bedel-i yapağı vergisi. *Belleten, 78*(281), 124-125.

Polatoğlu, M. (2019). Cumhuriyet Dönemi'nde hayvancılığın sanayiye tatbikine bir örnek: Merinos yetiştiriciliği. *ATAM,* (100), 587-619.

Solmaz, S. (2022). Osmanlı'da tımar sistemi ve bu sistemin bozulmasının sebepleri. *ODAK, 1*(1), 1-4.

Süme, M. (2016). Osmanlı vergi uygulamalarına bir örnek: Oktruva resmi. *Belleten, 80*(288), 531-546.

Şener, A. (1992). *Tanzimat dönemi Osmanlı vergi reformları.* TTK.
Tabakoğlu, A. (2007). Öşür. *Türkiye Diyanet Vakfı İslam ansiklopedisi* (s. 100-102) içinde. TDV.
Uzunçarşılı, İ. (2011). *Osmanlı tarihi: XVI. yüzyıl ortalarından XVII. yüzyılın sonuna kadar*. TTK.
Yurtseven, Y. (2012). *Klasik dönem Osmanlı Devleti'nde vergi adaleti*. I. Türk Hukuk Tarihi Kongresi, İstanbul, Türkiye.

KAYNAKÇA

Aktan, C. C. (2021). Patolojik paternalizm: Paternal devlet ve 'iyiniyetli' iyilikseverlik despotizmi üzerine. *Hak İş Uluslararası Emek ve Toplum Dergisi, 10*(27), 172-200.

Arık, F. Ş. (1997). Osmanlılarda kadılık müessesesi. *OTAM Dergisi, 8*(8), 2-71.

Barkan, Ö. L. (1997). Timar. *Türkiye Diyanet Vakfı İslam ansiklopedisi*. TDV.

Çakır, B. (2003). *Osmanlı mukataa sistemi*. Kitabevi.

Darling, L. T. (2006). Osmanlı maliye tarihinde gelir toplama ve meşruiyet. M. Genç & E. Özvar (Ed), *Osmanlı maliyesi kurumlar ve bütçeler* (s. 39-50) içinde. Osmanlı Bankası.

Erim, H. N. (2019). *Osmanlı doğu ticareti: 18. yüzyılda Erzurum gümrüğü*. Libra Kitap.

Genç, M. (1987). A study of the feasibility of using eighteenth-century Ottoman financial records as an indicator of economic activity. In H. İslamoğlu-İnan (Ed.), *The Ottoman Empire and the world economy* (pp. 345-373). Cambridge University Press.

Genç, M. (2003). Mehmet Genç ile 'Osmanlı'da devlet ve ekonomi' üzerine. *Türkiye Araştırmaları Literatür Dergisi*, (1), 369 - 384.

Genç, M. (2007). *Osmanlı İmparatorluğu'nda devlet ve ekonomi*. Ötüken Neşriyat.

Genç, S. Y., Oflaz, E., & Menecler, O. (2020). Sosyal devletin evriminde vergilendirmenin toplum-devlet çatışması üzerindeki etkisi. *Sosyal ve Beşeri Bilimler Dergisi, 12*(1), 81-98.

Gökbunar, A. R. (2006). Osmanlı'dan Cumhuriyet'e mali sistemdeki değişimlerin toplumsal yapı üzerine etkisi. *HÜ İİBF Dergisi, 24*(2), 177-203.

Karademir, Z. (2017). Osmanlı iltizam sözleşmelerine yansıyan yönleriyle Yahudi girişimciler (1560-1630). *Osmanlı Araştırmaları, 50*(50), 73-116.

Köktaş, A. M., & Gölçek, A. G. (2021). Osmanlı Devleti'nde bitmeyen senfoni: Mali bÜnalım. H. Ay (Ed), *Düşüncede ve uygulamada maliye tarihi* (s. 287-310) içinde. Nobel.

Özcan, A. (1983). Defterdar Sarı Mehmed Paşa'nın mali bazı görüş ve faaliyetleri. *Güney - Doğu Avrupa Araştırmaları Dergisi*, 239-248.

Özvar, E. (2003). *Osmanlı maliyesinde malikane uygulaması*. Kitabevi.

Pamuk, Ş. (2017). *Osmanlı İmparatorluğunda paranın tarihi*. Türk İş Bankası Kültür Yayınları.

Sakal, M., & Gölçek, A. G. (2017). Osmanlı Devleti'nde mali bÜnalım ve reform. *Sosyoekonomi, 25*(34), 11-32.

Tabakoğlu, A. (1985). XVII ve XVIII yüzyıl Osmanlı bütçeleri. *İstanbul Üniversitesi İktisat Fakültesi Mecmuası, 41*, 389-414.

Tabakoğlu, A. (2016a). *Osmanlı mali tarihi*. Dergâh Yayınları.

Tabakoğlu, A. (2016b). *İslâm iktisadına giriş*. Dergâh Yayınları.

Yardımcı, M. E., Oflaz, E., & Meneceler. (2020). Tarihsel süreçte iltizam sisteminin sosyoekonomik etkileri; devlet erkinin kişisel kullanımı "mültezim". *Düzce İktisat Dergisi, 1*(1), 57-68.

Zaim, S. (1999). Yükselme devrinde Osmanlı Devleti'nin iktisadi durumu. G. Eren, K. Çiçek, & C. Oğuz (Ed), Osmanlı-3: İktisat (s. 32-44) içinde. Yeni Türkiye.

KAYNAKÇA

Arslan, R. & Takım, A. (2013). Cumhuriyetin ilk yıllarında Bartın'ın ekonomik yapısı. *Karadeniz Araştırmaları, 39*(39), 137-166.

Aşçıoğlu, E. (1970). *İktisadi ve sosyal yönleriyle Bartın*. Bartın Ticaret ve Sanayi Odası Yayını.

Ballı, E. (2015). Modernleşme çağında Karadeniz'de bir liman kenti: Bartın. *Ordu Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Sosyal Bilimler Araştırmaları Dergisi, 5*(12), 510-541.

Beşirli, M. (2004). Sultan Abdülaziz'den Birinci Dünya Savaşı'na Osmanlı donanması. *Atatürk Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü Dergisi, 11*(25).

Bostan, İ. (1992). *Osmanlı bahriye teşkilatı: XVII. yüzyılda tersane-i âmire*. TTK.

Bostan, İ. (2020). Osmanlılar niçin kalyon inşasından bir süre için vazgeçtiler? (1656-1682). *Tarih Dergisi*, (71), 223-238.

Bilirli, T. (2020). Osmanlı donanma gemileri için Viranşehir (Safranbolu) sancağından kereste temini (1800-1850). *Sosyal Bilimler Araştırmaları Dergisi,15*(2), 421-437.

Cezar, M. (2010). *Mufassal Osmanlı tarihi*. TTK.

Çelikoğlu, Ş. (2016). *Bartın şehrinin kültürel coğrafyası*. Pegem Yayınları.

Davulcu, M. (2013). Bartın yöresinde ahşap tekne yapımcılığı. *Dokuz Eylül Üniversitesi Denizcilik Fakültesi Dergisi, 5*(1), 23-52.

Gencer, A., İ. (1991). Bahriye. *Türkiye Diyanet Vakfı İslâm ansiklopedisi* (s. 501-509) içinde. TDV.

İnalcık, H. (2015). *Osmanlı tarihinde efsaneler ve gerçekler*. NTV Yayınları.

Örenç, A. F. (2007). 1827 Navarin Deniz Savaşı ve Osmanlı donanması. *Tarih Dergisi*, (46), 37-84.

Pamuk, Ş. (2002). Kuruş. *Türkiye Diyanet Vakfı İslâm ansiklopedisi* (s. 458-459) içinde. TDV.

Taş, M. (2020). 18. yüzyıl Osmanlı donanmasında kereste temini ve karşılaşılan sorunlar. *Turkish Studies*, *15*(2), 677-695.

Tuncel, M. (1992). Bartın. *Türkiye Diyanet Vakfı İslâm ansiklopedisi* (s. 87-90) içinde. TDV.

T.C. Bartın Valiliği. (2023). Bartın tarihi ve coğrafi yapısı. Erişim adresi: http://www.bartin.gov.tr/bartin-tarihi-ve-cografi-yapisi.

Uzunçarşılı, İ. H. (1988). *Osmanlı tarihi*. TTK.

Ünal, Y. (2016). Mehmet Çötür, Bartın limanı inşaat sonu raporu, 71 sayfa, Bayındırlık Bakanlığı, Demiryollar ve Limanlar İnşaat Reisliği Devlet Su İşleri Matbaası, Ankara, 1970. *Karadeniz Araştırmaları*, (49), 225-227.

Arşiv Kaynakları

T.C. Cumhurbaşkanlığı Devlet Arşivleri Başkanlığı Osmanlı Arşivi (BOA)

Cevdet, Bahriye (C.BH), 22/1067, 109/5275, 64/3017, 120/5822.

Hattı Hümayun (HAT), 580/28490.

İrade, Meclis-i Vala (İ.MVL)., 206/6708.

Meclis-i Vala (MVL), 59/48.

Meşihat Defterleri (MŞH.ŞSC.d), 7471, 7473, 7474, 7480, 7481.

Sadaret Mektubi Kalemi Evrakı (A.MKT), 56/21.

Sadaret Umum Vilayet Evrakı (A.MKT.UM), 145/48, 56/21.

KAYNAKÇA

Açba, S. (1995). *Osmanlı Devleti'nin dış borçlanması (1854-1914)*. Afyon Kocatepe Üniversitesi Yayınları.

Adiloğlu, B. & Yücel, G. (2021). Düyûn-i Umûmiyye Osmanlı Devlet Borçları İdaresi. *Muhasebe ve Finans Tarihi Araştırmaları Dergisi,* (21), 67-78.

Akdağ, M. (1969). *Türkiye'nin iktisadi ve içtimaî tarihi*. Tekin Yayınevi.

Barkan, Ö. L. (1939). Malikane-Divani sistemi. F. Köprülü (Ed), *Türk hukuk ve iktisat tarihi mecmuası* (s. 119-190) içinde. İstanbul Üniversitesi Türkiyat Enstitüsü.

Başdemir, B. (2015). *Osmanlı vergi sisteminde öşür*. [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi]. Çağ Üniversitesi.

Becermen, C. (2008). *Klasik dönem Osmanlı vergi sistemi ve vergi türleri*. Eramat.

Bozpinar, C. (2021). Osmanlı kapitalist üretimi örneği: XIX. yüzyıl Bursa ipek manüfaktürleri. *İnsan ve Toplum Bilimleri Araştırmaları Dergisi, 10*(1), 325-344.

Cezar, Y. (1995). *Osmanlı maliyesinde mali bÜnalım ve değişim dönemi*. Alan Yayınevi.

Çağatay, N. (1966). Osmanlı İmparatorluğu'nda reayadan alınan vergiler. *Ankara Üniversitesi DTCF Dergisi, 5*(5), 483-511.

Çelik, K. (2016). Osmanlı idaresindeki Lübnan'da ipek üretim ve ticareti üzerine bir değerlendirme. *Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, 26*(1), 277-290.

Dürümoğlu, F. (2000). *Tanzimat Devri'nde vergi sisteminde yapılan reformlar (1839 - 1876)*. [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi]. Anadolu Üniversitesi.

Erol, Y. Z. (2020). Tanzimat'tan sonra Osmanlı Devleti'nde bir vergi tahsil yöntemi olarak tahsildarlık uygulaması. *Tarih Araştırmaları Dergisi, 39*(68), 357-391.

Erol, Y. Z. (2021). *Osmanlı Devleti'nde vergi tahsil düzenlemeleri ve tahsildarlık uygulaması*. [Yayımlanmamış doktora tezi]. Ankara Üniversitesi.

Karaman, K., & Pamuk, Ş. (2009). Osmanlı bütçeleri ve mali yapının evrimi: Avrupa Devletleriyle bir karşılaştırma. *Toplumsal Tarih Dergisi*, (191), 26-33.

Karta, N. (2013). 19. yüzyıl Osmanlı İmparatorluğu'nda yeni vergilendirme çalışmaları ve mali yapıya etkisi. *Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 17*(3), 225-238.

Kazıcı, Z. (2005). *Osmanlı'da vergi sistemi*. Bilge Yayıncılık.

Kurt, Y. (1991). Sis sancağı (Kozan-Feke) mufassal tahrîr defterî tanıtımı ve değerlendirilmesi. *OTAM*, (2), 151-199.

Mantran, R. (1990). *17. yüzyılın ikinci yarısında İstanbul*. TTK.

Özdeğer, M. (2011). Osmanlı İmparatorluğunda hububat üzerine devletin himaye edici müdahalesi. *İstanbul Üniversitesi İktisat Fakültesi Mecmuası, 51*(1), 25-47.

Pamuk, Ş. (2009). *Osmanlı ekonomisi ve kurumları*. Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları.

Sakal, M. & Gölçek, A. G. (2017). Osmanlı Devleti'nde mali bÜnalım ve reform. *Sosyoekonomi, 25*(34), 11-32.

Şeker, M. (2007). Osmanlı Devleti'nde mali bÜnalım ve ilk dış borçlanma. *Cumhuriyet Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi, 8*(2), 115-134.

Taşkın, Ü. (2012). Rüsûm-i örfiye. *Tarih Okulu Dergisi*, 55-73.

Yılmaz, Ş. Ö. (2019). *XVI. ve XVII. yüzyıllarda Osmanlı idaresinde ipek*. [Yayımlanmamış doktora tezi]. Trakya Üniversitesi.

Yurtseven, Y. (2012). *Klasik dönem Osmanlı Devleti'nde vergi adaleti*. I. Türk Hukuk Tarihi Kongresi, İstanbul, Türkiye.

Yücekaya, H. (2021). Osmanlı öncesi ipekçiliğe dair izler ve Osmanlı Dönemi Edirne ipekçiliği. *Gazi Akademik Bakış, 15*(29), 155-172.

KAYNAKÇA

AB Komisyonu Tüketiciyi Koruma İşbirliği Ağı, (Erişim) commission.europa.eu/topics/consumers_en

Avrupa Parlamentosu ve Konseyi Direktifi (tarih: 20 Mayıs 2019, sayı: 2019/771). https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX%3A32019L0771

Ayverdi, M. (2023). *6502 sayılı tüketicinin korunması hakkında kanun uyarınca ayıplı hizmet sebebiyle sorumluluk.* [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi]. Hacettepe Üniversitesi.

Bloom, P.N. & Greyser, S. A. (1981). The maturing of consumerism. *Harvard Business Review*, *59*(6), 130-139.

Bozpinar, S. (2021). *Homojenlik varsayımı: Tüketici hakları çerçevesinde genel bir bakış*. FSCONGRESS 2021. Ankara.

Brobeck, S. (1990). *The modern consumer movement*. G.K. Hall.

Budak, A. C. (2014). 6502 sayılı tüketicinin korunması hakkında kanuna göre tüketici hakem heyetleri. *Dokuz Eylül Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, 16*, 77-103.

Corradi, A. (2021). *Update: International law and consumer protection*. https://www.nyulawglobal.org/globalex/International_Law_Consumer_Protection1.html

Erdoğan, İ. (1997). Tüketicinin ayıplı mal ve hizmet ifalarına karşı korunması. *Gazi Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, 1*(2), 53-66.

Ermenek, İ. (2013). Yargı kararları ışığında tüketici sorunları hakem heyetleri ve bu alanda ortaya çıkan sorunlara ilişkin çözüm önerileri. *Gazi Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, *17*(1-2), 563-630.

Goldring, J. (1996). Consumer protection, the nation-state, law, globalization, and democracy. *Journal of Computer-Mediated Communication*, *2*(2).

Higgs, K. (2021). *A brief history of consumer culture*. www.mitpress.mit.edu/a-brief-history-of-consumer-culture/

Kazgan, G. (2000). *İktisadî düşünce veya politik iktisadın evrimi*. Remzi Kitabevi.

Klein, C. (2023). *How upton Sinclair's 'the jungle' led to US food safety reforms*. www.history.com

Leach, W. (t.y.). *Land of desire: Merchants, power, and the rise of an New American culture.* Vintage Books.

Polanyi, K. (2010). *Büyük dönüşüm: Çağımızın siyasal ve ekonomik kökenleri* (Çev. A. Buğra). İletişim Yayınları.

Roach, B., Goodwin, N. & Nelson, J. (2019). *Consumption and the consumer society*. Global Development and Environment Institute (Tufts University).

Rotfeld, H. J. (2010). A pessimist's simplistic historicall perspective on the fourth wave of consumer protection. *The Journal of Consumer Affairs*, *44*(2), 423-9.

Say, J. B. (1971). *A treatise on political economy or the production: Distribution and consumption of wealth*. Augustus M. Kelley Publishers.

Stearns. P. N. (1997). Stages of consumerism: Recent work on the issues of periodization. *The Journal of Modern History*, *69*(1), 102-17

Straver. W. (1978). Consumerism in Europe: Challenges and opportunities for marketing strategy. *European Journal of Marketing*, *12*(4), 316-325.

T.C. Dışişleri Bakanlığı Avrupa Birliği Başkanlığı. ab.gov.tr/93.html

Trentmann, F. (2016). How humans became 'consumers': A history. *The Atlantic*. https://www.theatlantic.com/business/archive/2016/11/how-humans-became-consumers/508700/

Valant, J. (2015). *Consumer protection in the EU*. https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/IDAN/2015/565904/EPRS_IDA(2015)565904_EN.pdf

Wood, E. M. (2003). *Kapitalizmin kökeni: Geniş bir bakış* (Çev. A. C. Aşkın). Epos Yayınları.

Warne, C. E. (1993). *The consumer movement*. Family Economics Trust Press.

Yolaç, G. (2011). Consumerism: Literatür tarama. *Öneri Dergisi*, *9*(35), 159-162.

Mevzuat

Mülga Borçlar Kanunu (Kanun no.818), RG, 8.5.1926, S. 359.

Mülga Tüketici Hakem Heyetleri Yönetmeliği, RG, 27.11.2014, S.29188.

Mülga Tüketici Sorunları Hakem Heyetleri Yönetmeliği, RG, 15.8.1995, S.22375.

Mülga Tüketici Sorunları Hakem Heyetleri Yönetmeliği, RG, 1.8.2003, S.25186.

Mülga Tüketicinin Korunması Hakkında Kanun (Kanun no.4077), RG, 8.3.1995, S. 22221.

Mülga Türk Ticaret Kanunu (Kanun no.6762), RG, 9.7.1956, S. 9353.

Sendikalar ve Toplu İş Sözleşmesi Kanunu (Kanun no.6356), RG, 7.11.2012, S. 28460.

Siyasi Partiler Kanunu (Kanun no.2820), RG, 24.4.1983, S. 18027.

Tüketici Hakem Heyetleri Yönetmeliği, RG, 21.9.2022, S.31960.

Tüketicinin Korunması Hakkında Kanun (Kanun no.6502), RG, 28.11.2013, S. 28835.

Türk Borçlar Kanunu (Kanun no.6098), RG, 4.2.2011, S. 27836.

Yarg. HGK. 21.9.2011, 2011/500 E., 2011/550 K.

Yarg. 15. HD. 6.12.2016, 2016/5633 E., 2016/5021 K.

Yarg.19. HD. 24.5.2012, 2012/2743 E., 2012/8746 K.

KAYNAKÇA

Arıcıoğlu, M. A. (2005). Giriş. M. Weber, *Bürokrasi ve otorite.* (Çev. H. B. Akın). (s. 1-21), içinde. Adres Yayınları.

Aron, R. (2010). *Sosyolojik düşüncenin evreleri.* (Çev. K. Alemdar). Kırmızı Yayınları.

Ayengin, T. (2005). Çalışmanın dini temelleri: Kalvinizm ve İslam örneği. *İslami Araştırmalar Dergisi, 18*(4), 463-472.

Bouma, G. D. (1973). Beyond Lenski: A critical review of recent "Protestant ethic" research. *Journal for the Scientific Study of Religion, 12*(2), 141-155.

Cengiz, K. (2012). *The tale of industrialization in a small town in Turkey: Hacılar-Kayseri.* [Yayımlanmamış Doktora Tezi]. ODTÜ.

Creswell, J. W. (2016). *Araştırma deseni; nicel, nitel ve karma yöntem yaklaşımları*. (Çev. S. B. Demir). Eğiten Kitap Yayınları.

Giddens, A. (2012). *Sosyoloji*. (Çev. C. Güzel). Kırmızı Yayınları.

Madi Şişman, Ö. (2017). *Muslims, money, and democracy in Turkey*. Palgrave Macmillian.

Özdemir, Ş. (2014). *İslam ve sınıf, alternatif mücadele pratikleri.* Nika Yayınevi.

Uygur, S., Spence, L. J., Simpson, R., & Karataş, F. (2017). Work ethic, religion and moral energy: The case of Turkish SME owner-managers. *The International Journal of Human Resource Management, 28*(8), 1212-1235.

Weber, M. (2012). *Din sosyolojisi.* (Çev. E. Fischoff). Yarın Yayınları.

Weber, M. (2013). *Protestan ahlakı ve kapitalizmin ruhu.* (Çev. M. Köktürk). Bilgesu Yayıncılık.

KAYNAKÇA

Al-Amoudi, I. & Latsis, J. (2014). The arbitrariness and normativity of social conventions. *The British Journal of Sociology*, *65*(2): 358-378.

Batifoulier, P., Chavance, B., Favereau, O., Jallais, S., Labrousse, A., Lamarche, T., Orléan, A. & Tinel, B. (2018). *Hepsi aynı şeyi söyleyecekse bu kadar çok iktisatçıya ne gerek var? Çok sesli bir iktisat için manifesto.* (Çev. Ç. Akdere). İletişim Yayıncılık.

Bessy, C. & Diaz-Bone, R. (2013). Economics of convention as the socio-economic analysis of law: Christian Bessy interviewed by Rainer Diaz-Bone. *Economic Sociology-The European Electronic Newsletter, 14*(2): 54-60.

Biggart, N. W. & Beamish, T. D. (2003). The economic sociology of conventions: Habit, custom, practice, and routine in market order. *Annual Review of Sociology*, *29*, 443-464.

Bilancini, E. & Boncinelli, L. (2022). The evolution of conventions in the presence of social competition. *Games and Economic Behavior*, *133*, 50-57.

Boltanski, L. & Chiapello, E. (1999/2006). *The new spirit of capitalism.* Verso Books.

Boltanski, L. & Thévenot, L. (1983). Finding one's way in social space: A study based on games. *Social Sciences Information*, *22*(4/5), 631-679.

Boltanski, L. & Thévenot, L. (2006). *On justification: Economies of worth*. Princeton University Press.

Boyer, R. & Orléan, A. (1992). How do conventions evolve? *Journal of Evolutionary Economics*, *2*, 165-177.

Daudigeos, T. & Valiorgue, B. (2010). *Convention theory: Is there a French school of organizational institutionalism?* Working Papers hal-00512374, HAL.

Desrosières, A. (2011). The economics of convention and statistics: The paradox of origins. *Historical Social Research*, *6*(4), 64-81.

Diaz-Bone, R. (2011). The methodological standpoint of the "Économie des conventions". *Historical Social Research*, *36*(4), 43-63.

Diaz-Bone, R. (2012). Elaborating the conceptual difference between conventions and institutions. *Historical Social Research*, *37*(4), 64-75.

Diaz-Bone, R. (2017). Discourses, conventions, and critique: Perspectives of the institutional approach of the economics of convention. *Historical Social Research*, *42*(3), 79-96.

Diaz-Bone, R. (2018). Economics of convention and its perspective on knowledge and institutions. In J. Glückler, R. Suddaby & R. Lenz (Eds.), *Knowledge and institutions: Knowledge and space (Volume 13)* (pp. 69-88). Springer Open.

Diaz-Bone, R. & Salais, R. (2011). Economics of convention and the history of economies: Towards a transdisciplinary approach in economic history. *Historical Social Research*, *36*(4), 7-39.

Diaz-Bone, R. & Salais, R. (2012). The économie des conventions: Transdisciplinary discussions and perspectives; introduction to the HSR focus. *Historical Social Research*, *37(*4), 9-14.

Didry, C. & Diaz-Bone, R. (2013). Contributing to a pragmatic institutionalism of economic law: Claude Didry interviewed by Rainer Diaz-Bone. *Economic Sociology-The European Electronic Newsletter*, *14*(2), 61-68.

Favereau, O. (2019). The economics of convention: From the practice of economics to the economics of practice. *Historical Social Research*, *44*(1), 25-51.

Favereau, O., Biencourt, O. & Eymard-Duvarney, F. (2002). Where do markets come from? From (quality) conventions! In O. Favereau & E. Lazega (Eds.), *Conventions and structures in economic organization: Markets, networks and hierarchies* (pp. 213-252). Edward Elgar.

Hodgson, G. M. & Knudsen, T. (2004). The complex evolution of a simple traffic convention: The functions and implications of habit. *Journal of Economic Behavior & Organization*, *54*(1), 19-47.

Hu, S., Leung, C., Leung, H. & Liu, J. (2022). Gist trace-based learning: Efficient convention emergence from multilateral interactions. *ACM Transactions on Autonomous and Adaptive Systems*, *16*(1), 1-20.

Jagd, S. (2007). Economics of convention and new economic sociology: Mutual inspiration and dialogue. *Current Sociology*, *55*(1), 75-91.

Jeggle, C. (2011). Pre-industrial worlds of production: Conventions, institutions and organizations. *Historical Social Research*, *36*(4), 125-149.

Jensen, M., Sloth, B. & Jacobsen, H. J. (2005). The evolution of conventions under incomplete information. *Economic Theory*, *25*(1), 171-185.

Judde de Larivière, C. & Hanne, G. (2011). Occupational naming conventions: Historicity, actors, interactions. *Historical Social Research, 36*(4), 82-102.

Keynes, J. M. (1936/2013). *The general theory of employment, interest and money (The collected writings of John Maynard Keynes Volume VII)*. Cambridge University Press.

Kolstad, I. (2006). What constitutes a convention? Implications for the coexistence of conventions. *Journal of Evolutionary Economics*, *16*, 321-336.

Latsis, J. (2006). Convention and intersubjectivity: New developments in French economics. *Journal for the Theory of Social Behavior*, *36*(3), 255-277.

Latsis, J., de Larquier, G. & Bessis, F. (2010). Are conventions solutions to uncertainty? Contrasting visions of social coordination. *Journal of Post Keynesian Economics*, *32*(4), 535-558.

Lazega, E. & Favereau, O. (2002). Introduction. In O. Favereau & E. Lazega (Eds.), *Conventions and structures in economic organization: Markets, networks and hierarchies* (pp. 1-28). Edward Elgar.

Lewis, D. (1969). *Convention: A philosophical study*. Harvard University Press.

Munck, B. d. (2011). Guilds, product quality and intrinsic value: Towards a history of conventions? *Historical Social Research*, *36*(4), 103-124.

Munck, B. d. (2012). Conventions, the great transformation and actor network theory. *Historical Social Research*, *37*(4), 44-54.

Özveren, E. & Akdere, Ç. (2018). Önsöz. Batifoulier, P., Chavance, B., Favereau, O., Jallais, S., Labrousse, A., Lamarche, T., Orléan, A. & Tinel, B. (Ed), *Hepsi Aynı Şeyi Söyleyecekse Bu Kadar Çok İktisatçıya Ne Gerek Var? Çok Sesli Bir İktisat İçin Manifesto* (s. 7-26) içinde. İletişim Yayıncılık.

Rallet, A. & Motlow, D. (1995). Convention theory and economics. *Réseaux. The French Journal of Communication*, *3*(2), 167-186.

Salais, R. (2011). Labour-related conventions and configurations of meaning: France, Germany and Great Britain prior to the Second World War. *Historical Social Research*, *36*(4), 218-247.

Salais, R. (2012). Quantification and the economics of convention. *Historical Social Research*, *37*(4), 55-63.

Salais, R. & Diaz-Bone, R. (2008). Robert Salais answers five questions about economic sociology: Economics of convention-its origins, contributions and transdisciplinary perspectives. Robert Salais interviewed by Rainer Diaz-Bone. *Economic Sociology-The European Electronic Newsletter*, *9*(2), 16-23.

Storper, M. & Salais. R. (1997). *Worlds of production: The action frameworks of the economy*. Harvard University Press.

Sugden, R. (1995). The Coexistence of conventions. *Journal of Economic Behavior & Organization, 28*(2), 241-256.

Thévenot, L. (1998). *Innovating in "qualified" markets: Quality, norms and conventions.* Presented at Syst. Trajectories Agric. Innovation. University of California, Berkeley.

Thévenot, L. (2011). Conventions for measuring and questioning policies: The case of 50 years of policy evaluations through a statistical survey. *Historical Social Research*, *36*(4), 192-217.

Thévenot, L., Eymard-Duvernay, F., Favereau, O. Orléan, A. & Salais, R. (2005). Values, coordination and rationality: The economy of conventions. In A. Oleinik (Ed.), *The institutional economics of Russia's transformation* (pp. 21-44). Routledge.

Young, H. P. (1993). Evolution of conventions. *Econometrica*, *61*(1), 57-84.

Young, H. P. (1996). The economics of convention. *Journal of Economic Perspectives*, *10*(2), 105-122.

Young, H. P. (2015). The evolution of social norms. *Annual Review of Economics*, *7*, 359-387.

KAYNAKÇA

Böhm, F. (2009 [1971]). Freiheit und ordnung in der marktwirtschaft. In N. Goldschmidt & M. Wohlgemuth (Eds.), *Grundtexte zur Freiburger tradition der ordnungsökonomik* (p. 299-312). Mohr Siebeck.

Dietzfelbinger, D. (1998). *Soziale marktwirtschaft als wirtschaftsstil: Alfred Müller-Armacks Lebenswerk*. Kaiser.

Eucken, W. (1959). *Grundlagen der nationalökonomie, enzyklopädie der rechts- und staatswissenschaft, abteilung staatswissenschaft*. Springer.

Eucken, W. (1990). *Grundsätze der wirtschaftspolitik*. E. Eucken & K. P. Hensel (Eds). Mohr.

Gertenbach, L. (2008). *Die kultivierung des marktes – Foucault und die gouvernementalität des neoliberalismus*. Parodos.

Goldschmidt, N. (2009). Die geburt der sozialen marktwirtschaft aus dem geiste der religion. Walter Eucken und das soziale anliegen des neoliberalismus. In M. Aßländer & P. Ulrich (Eds.), *Illusionen und reinterpretationen einer ordnungspolitischen integrationsformel* (p. 27-44). Haupt.

Haselbach, D. (1991). *Autoritärer liberalismus und soziale marktwirtschaft: Gesellschaft und politik im ordoliberalismus*. Nomos.

Hesse, J.-O. (2007). Der staat unter der aufsicht des marktes – Michel Foucaults lektüren des ordoliberalismus. In S. Krasmann & M. Volkmer (Eds.), *Michel Foucaults geschichte der gouvernementalität in den sozialwissenschaften: Internationale beiträge* (p. 213-238). Bielefeld.

Lorch, A. (2014). *Freiheit für alle. Grundlagen einer neuen sozialen marktwirtschaft*. Suhrkamp.

Müller-Armack, A. (1976 [1956]). Soziale marktwirtschaft. In Ders (Ed.), *Wirtschaftsordnung und wirtschaftspolitik – studien und konzepte der sozialen marktwirtschaft und zur Europäischen integration* (p. 243-249). Haupt.

Müller-Armack, A. (1981). Religion und wirtschaft: Geistesgeschichtliche hintergründe unserer europäischen lebensform. Kohlhammer.

Müller-Armack, A. (1990). *Wirtschaftslenkung und marktwirtschaft*. Kastell.

Müller-Armack, A. (1952). Stil und ordnung der sozialen marktwirtschaft. In N. Goldschmidt & M. Wohlgemuth (Eds.), *Grundtexte zur Freiburger tradition der Ordnungs-ökonomik* (p. 457-466). Mohr Siebeck.

Röpke, W. (1942). *Die gesellschaftskrisis der gegenwart.* Rentsch.

Röpke, W. (1944). *Civitas humana: Grundfragen der gesellschafts- und Wirtschaftsreform*. Rentsch.

Röpke, W. (1958). *Jenseits von Angebot und nachfrage*. Rentsch.

Röpke, W. (1966). *Jenseits von Angebot und nachfrage*. Rentsch.

Röpke, W. (1994). *Die lehre von der Wirtschaft*. Haupt.

Röpke, W. (2009a [1955]). Ethik und wirtschaftsleben. In H. Henecke (Ed.), *Wilhelm Röpke: Marktwirtschaft ist nicht genug: Gesammelte aufsätze* (p. 270-288). Manuscriptum.

Röpke, W. (2009b [1956]). Jenseits von Angebot und nachfrage. Die marktwirtschaft ist nichtalles. In H. Henecke (Ed.), Marktwirtschaft ist nicht genug: Gesammelte Aufsätze (p. 303-314). Manuscriptum.

Rüstow, A. (1961). Paläoliberalismus, kommunismus und neoliberalismus. In F. Greiss & F. Meyer (Eds.), *Wirtschaft, gesellschaft und kultur* (p. 61-70). Duncker und Humblot.

Rüstow, A. (2001 [1950]). Das versagen des wirtschaftsliberalismus. In G. Maier-Rigaud &F. Maier-Rigaud (Eds.), *Das neoliberale projekt* (p. 21-200). Metropolis.

Rüstow, A. (2008 [1949]). Zwischen kapitalismus und kommunismus. In N. Goldschmidt & M. Wohlgemuth (Eds.), *Grundtexte zur Freiburger tradition der ordnungsökonomik* (p. 423-448). Mohr Siebeck.

Thielemann, U. (2010). *Wettbewerb als gerechtigkeitskonzept: Kritik des neoliberalismus*. Metropolis.

Ulrich, P. (2008). *Integrative wirtschaftsethik: Grundlagen einer lebensdienlichen ökonomie*. Haupt.

Ulrich, P. (2009). Marktwirtschaft in der bürgergesellschaft – Die soziale marktwirtschaft vor der nachholenden gesellschaftspolitischen modernisierung. In M. Aßländer & P. Ulrich (Eds.), *60 jahre soziale marktwirtschaft: Illusionen und reinterpretationen einer ordnungspolitischen integrationsformel* (p. 349-380). Haupt.

Vanberg, V. (1997). Die normativen grundlagen von ordnungspolitik. In *Ordo: Jahrbuch für die ordnung von wirtschaft und gesellschaft* (p. 707-726). Lucius & Lucius.

Watrin, C. (2008). Alfred Müller-Armack – Einführung von Christian Watrin. In N. Goldschmidt & M. Wohlgemuth (Eds.), *Grundtexte zur Freiburger tradition der ordnungs-ökonomik* (p. 451-455), Mohr-Siebeck.

KAYNAKÇA

Abergel, F., Chakrabarti, B. K., Chakraborti, A., & Mitra, M. (Eds.). (2011). *Econophysics of order-driven markets*. Springer Science & Business Media.

Abergel, F., Bouchaud, J. P., Foucault, T., Lehalle, C. A., & Rosenbaum, M. (Eds.). (2012a). *Market microstructure: confronting many viewpoints*. John Wiley & Sons.

Abergel, F., Chakrabarti, B. K., Chakraborti, A., & Ghosh, A. (Eds.). (2012b). *Econophysics of systemic risk and network dynamics*. Springer Science & Business Media.

Abergel, F., Aoyama, H., Chakrabarti, B. K., Chakraborti, A., & Ghosh, A. (Eds.). (2012c). *Econophysics of agent-based models*. Springer Science & Business Media.

Amaral, L. A., Cizeau, P., Gopikrishnan, P., Liu, Y., Meyer, M., Peng, C. K., & Stanley, H. E. (1999). Econophysics: can statistical physics contribute to the science of economics? *Computer Physics Communications*, *121*, 145-152.

Aoyama, H., Fujiwara, Y., Ikeda, Y., Iyetomi, H., & Souma, W. (2010). Econophysics on Real Economy-The First Decade of the Kyoto Econophysics Group. *arXiv preprint arXiv:1006.5587*.

Aoyama, H., Fujiwara, Y., & Ikeda, Y. (2017). *Macro-econophysics: new studies on economic networks and synchronization*. Cambridge University Press.

Ausloos, M., Jovanovic, F., & Schinckus, C. (2016). On the "usual" misunderstandings between econophysics and finance: Some clarifications on modelling approaches and efficient market hypothesis. *International Review of Financial Analysis*, *47*, 7-14.

Borch, C. (2016). High-frequency trading, algorithmic finance and the Flash Crash: reflections on eventalization. *Economy and Society*, *45*(3-4), 350-378.

Byachkova, A., & Simonov, A. (2015). Modeling Financial Market Using Percolation Theory. In Bera, A., Ivliev, S., & Lillo, F. (Eds.), *Financial Econometrics and Empirical Market Microstructure* (pp. 47–53). Springer, Cham.

Chakrabarti, B. K., Chakraborti, A., & Chatterjee, A. (Eds.). (2006). *Econophysics and sociophysics: trends and perspectives*. John Wiley & Sons.

Chakraborti, A., Toke, I. M., Patriarca, M., & Abergel, F. (2011a). Econophysics review: I. Empirical facts. *Quantitative Finance*, *11*(7), 991-1012.

Chakraborti, A., Toke, I. M., Patriarca, M., & Abergel, F. (2011b). Econophysics review: II. Agent-based models. *Quantitative Finance*, *11*(7), 1013-1041.

Cheong, S. A. (2016). Economics and econophysics in the era of Big Data. *The European Physical Journal Special Topics*, *225*, 3159-3170.

Deviren, B., Kocakaplan, Y., Keskin, M., Balcılar, M., Özdemir, Z. A., & Ersoy, E. (2014). Analysis of bubbles and crashes in the TRY/USD, TRY/EUR, TRY/JPY and TRY/CHF exchange rate within the scope of econophysics. *Physica A: Statistical Mechanics and Its Applications*, *410*, 414-420.

Dubovikov, M. M., & Starchenko, N. V. (2011). Econophysics and the fractal analysis of financial time series. *Physics-Uspekhi*, *54*(7), 754-761.

Eser, R., & Kirer, H. (2009). İktisat ve fizik ilişkisinden, ekonofizik kavramına. *Iktisat Isletme ve Finans*, *24*(284), 46-76.

Gabaix, X., Gopikrishnan, P., Plerou, V., & Stanley, E. (2007). A unified econophysics explanation for the power-law exponents of stock market activity. *Physica A: Statistical Mechanics and its Applications*, *382*(1), 81-88.

García, M. D. L. N. L., & Requena, J. P. R. (2019). Different methodologies and uses of the Hurst exponent in econophysics. *Studies of Applied Economics*, *37*(2), 96-108.

Herzog, B. (2015). An econophysics model of financial bubbles. *Natural Science*, *7*, 55-63.

Ledenyov, D. O., & Ledenyov, V. O. (2012). On the risk management with application of econophysics analysis in central banks and financial institutions. *arXiv preprint arXiv:1211.4108*.

Leng, N., & Li, J. C. (2020). Forecasting the crude oil prices based on Econophysics and Bayesian approach. *Physica A: Statistical Mechanics and its Applications*, *554*, 124663.

Li, H. F., Xing, D. Z., Huang, Q., & Li, J. C. (2022a). Roles of GARCH and ARCH effects on the stability in stock market crash. *Europhysics Letters*, *136*(4), 48003.

Li, J. C., Xu, M. Z., Han, X., & Tao, C. (2022b). Dynamic risk resonance between crude oil and stock market by econophysics and machine learning. *Physica A: Statistical Mechanics and its Applications*, *607*, 128212.

Li, J. C., Tao, C., & Li, H. F. (2022c). Dynamic forecasting performance and liquidity evaluation of financial market by Econophysics and Bayesian methods. *Physica A: Statistical Mechanics and its Applications*, *588*, 126546.

McCauley, J. L. (2004). *Dynamics of markets: econophysics and finance*. Cambridge University Press.

Mantegna, R. N., & Stanley, H. E. (1999). *Introduction to econophysics: correlations and complexity in finance*. Cambridge University Press.

Onnela, J. P., Chakraborti, A., Kaski, K., & Kertesz, J. (2003). Dynamic asset trees and Black Monday. *Physica A: Statistical Mechanics and its Applications*, *324*(1-2), 247-252.

Pickhardt, M., & Seibold, G. (2014). Income tax evasion dynamics: Evidence from an agent-based econophysics model. *Journal of Economic Psychology*, *40*, 147-160.

Plerou, V., Gopikrishnan, P., Rosenow, B., Amaral, L. A., & Stanley, H. E. (2000). Econophysics: financial time series from a statistical physics point of view. *Physica A: Statistical Mechanics and its Applications*, *279*(1-4), 443-456.

Preis, T. (2011). Econophysics—complex correlations and trend switchings in financial time series. *The European Physical Journal Special Topics*, *194*(1), 5-86.

Savoiu, G. (Ed.). (2013). *Econophysics: Background and Applications in Economics, Finance, and Sociophysics*. Academic Press.

Smolyak, A., & Havlin, S. (2022). Three Decades in Econophysics—From Microscopic Modelling to Macroscopic Complexity and Back. *Entropy*, *24*(2), 271.

Sonüstün, B. & Gül, S. (2012). Ekonofizik: Ekonomi ve Fizik İlişkisine Güncel Bir Bakış. *Hukuk ve İktisat Araştırmaları Dergisi*, *4*(1), 35-43.

Stanley, H. E., Amaral, L. A. N., Canning, D., Gopikrishnan, P., Lee, Y., & Liu, Y. (1999). Econophysics: Can physicists contribute to the science of economics? *Physica A: Statistical Mechanics and its Applications*, *269*(1), 156-169.

Ünal, B. (2018). Comparison of a fuzzy-logic based bidding strategy with other strategies in dynamic double auctions. *Turkish Journal of Fuzzy Systems*, *9*(2), 1-10.

Ünal, B. (2019a). Recurrence Quantification Analysis of Borsa İstanbul BIST100 Index. *Proceedings Book. III. International Symposium on Economics, Finance and Econometrics (ISEFE 2019)*, 131-142.

Ünal, B. (2019b). USD/TRY Exchange Rate Forecasting with LSTM and Feed-Forward Neural Networks. *Proceedings Book. III. International Symposium on Economics, Finance and Econometrics (ISEFE 2019)*, 124-130.

Unal, B., & Aladag, C. H. (2019a). Stock exchange prediction via long short-term memory networks. *Proceedings Book. Van, Turkey: Van Yuzuncu Yil University*, 246-248.

Unal, B., & Aladag, Ç. H. (2019b). Fuzzy logic-based bidding strategies in dynamic double auctions. *Kybernetes*, *48*(3), 612-635.

Unal, B., Aladag, C. H., & Senoglu, B. (2019). Robust Portfolio Optimization in Stock Exchange Market. *Proceedings Book. Van, Turkey: Van Yuzuncu Yil University*, 252-254.

Ünal, B. (2020). Karmaşıklık iktisadı ve benzetim. In Y. A. Unvan (Ed.), *İktisadi ve idari bilimler: Teori, güncel araştırmalar ve yeni eğilimler* (pp. 110-126). Karadağ: Ivpe.

Ünal, B. (2021). Karmaşıklık İktisadı: Teorik Bir İnceleme. *İnsan ve Toplum Bilimleri Araştırmaları Dergisi*, *10*(1), 12-27.

Ünal, B. (2022a). Stability Analysis of Bitcoin using Recurrence Quantification Analysis. *Chaos Theory and Applications*, *4*(2), 104-110.

Ünal, B. (2022b). Nonlinear Chaotic Analysis of USD/TRY and EUR/TRY Exchange Rates. *Eskişehir Osmangazi Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi*, *17*(2), 410-432.

Ünal, B. (2022c). Causality Analysis for COVID-19 among Countries Using Effective Transfer Entropy. *Entropy*, *24*(8), 1115.

Ünal, B. (2022d). Kaos Teorisinin Ekonomide Uygulamaları. In A. A. Eren & E. G. Bozdağ (Eds.), *Dünden Bugüne İktisadi ve Finansal Konular Üzerine Tartışmalar* (pp. 15-24). Gazi Kitabevi.

Ünal, B. & Eroğlu, Y. (2022). BIST100 Endeksi ve Dolar Kuru Arasındaki İlişkinin Transfer Entropisi ile Analizi. *Gümüşhane Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, *13*(2), 539-549.

Ünal, B., & Aladağ, Ç. H. (2022). Nonlinear and Chaotic Time Series Analysis. In Ç. H. Aladağ & N. Potas (Eds.), *Modeling and Advanced Techniques in Modern Economics* (pp. 67-104). World Scientific.

Ünal, B., & Sakallı, A. (2022). Analysis of Causality Between Bitcoin and Ethereum Using Transfer Entropy. *Üçüncü Sektör Sosyal Ekonomi Dergisi*, *57*(2), 803-815.

Unal, B., Kucukkocaoglu, G., & Kadioglu, E. (2023). Intraday Seasonality and Volatility Pattern: An Explanation with Recurrence Quantification Analysis. *International Journal of Bifurcation and Chaos*, *33*(03), 2350027.

Urbanowicz, K., & Hołyst, J. A. (2006). Application of noise level estimation for portfolio optimization. In *Practical Fruits of Econophysics: Proceedings of the Third Nikkei Econophysics Symposium* (pp. 236-240). Springer Tokyo.

Xing, D. Z., Li, H. F., Li, J. C., & Long, C. (2021). Forecasting price of financial market crash via a new nonlinear potential GARCH model. *Physica A: Statistical Mechanics and its Applications*, *566*, 1-16.

Yakovenko, V. M. (2007). Econophysics, statistical mechanics approach to. In R. A. Meyers (Ed.), *Encyclopedia of complexity and system science*. Springer.

Zapart, C. A. (2015). Econophysics: A challenge to econometricians. *Physica A: Statistical Mechanics and its Applications*, *419*, 318-327.

KAYNAKÇA

Akgül, Ö. (2019). Dünya savaşı nasıl çıkar? İkili kriz ilişkilerinin (aktör çiftleri) yayılması üzerinden dünya savaşı olgusunun uluslararası ilişkilerin ampirik bulgularıyla açıklanması. *Gazi Akademik Bakış, 13*(25), 215-237.

Arıkboğa, A. & Uymaz, B (2011). Krizi anlamak: Minsky'nin finansal istikrarsızlık hipotezi ve Marksist teori açısından bir değerlendirme. A. Pınar, A. H. Köse & N. Falay (Ed), *Kriz ve maliye düşüncesinde değişim: İzzettin Önder'e armağan* içinde. Sav Yayınları.

Bakan, S. (2022). Savaş dünya ekonomisi ve finansal piyasalar için de felaket mi? *Uluslararası Ekonomi Siyaset İnsan ve Toplum Bilimleri Dergisi, 5*(2), 59-74.

Biermann W. & Klönne, A. (2007). *Kapitalizmin suç tarihi* (Çev. B. Özçelik). Phoenix Yayınevi.

Boratav, K. (1990). *Türkiye iktisat tarihi 1908-1985*. Gerçek Yayınevi.

Boratav, K. (2003). *Türkiye iktisat tarihi 1908-2002*. İmge Kitabevi

Boratav, K. (2011). *Bir krizin kısa hikayesi*. Arkadaş Yayınevi.

Büyük Ekonomi Ansiklopedisi (t.y.). *Büyük ekonomi ansiklopedisi.* Buhran, Sabah Yayınları.

Canpolat, N. (2018). *Küreselleşme oyunları ve kriz*. Efil Yayınevi.

Coşar, S. (2010). Savaş ve barışın etimolojisine dair. *Değirmen Düşünce ve Edebiyat Dergisi*, *7*(22), 64-67.

Değirmencioğlu, İ.B. (2007). Rakipsiz kalan güç kendini yok eder: ABD İmparatorluğu. *Güvenlik Stratejileri Dergisi, 3*, 71-93.

Emirkadı, Ö. (2018). 2008 krizi ve geleneksel olmayan para politikaları/finansal istikrarı sağlamaya yönelik bir araç: Faiz koridoru uygulaması. L. Aytemiz & E. Karayılmazlar (Ed), *Sosyal beşeri ve idari bilimlerde akademik araştırmalar-5* (s. 343-369). Gece Kitaplığı.

Eren, A.A. & Saraçoğlu, M. (2017) Kapitalizmin tarihinde finansal krizler: Tarih tekerrür mü ediyor? *Ömer Halisdemir Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi, 10*(1), 87-97.

Güner, N. (2002). Kriz ve maliye politikaları, sorun ve çözüm yapısaldır. *İktisat Dergisi,* 421-428.

Gray, C. H. (2000). *Postmodern savaş yeni çatışma politikası*. Alfa Yay.

Hahnel, R. (2004). *Siyasal iktisadın ABC'si modern bir yaklaşım*. Ayrıntı Yayınları

Hiç, M. (1992). *Para teorisi ve politikası*. Menteş Kitabevi

Huberman, L. & Sweezy, P. (2018). *Sosyalizmin alfabesi*. Yordam Kitap

Karayalçın, C. (2002). Kriz ve maliye Politikaları, yapısal reform gerekiyor. *İktisat Dergisi*, 421-428.

Kazgan, G. (2008). Türkiye ekonomisinde krizler (1929-2001): Ekonomi politik açısından bir irdeleme. İstanbul Bilgi Üniversitesi Yayınları.

Keyder, N. (2022). Türkiye'nin kriz deneyimleri 1994, 2000-2001, 2008-2009 ve 2018-2022 krizleri. *İktisat ve Toplum Dergisi, 12*(141), 4-13.

Lapavitsas, C. (2010). *Finansallaşma ve kapitalizmin krizi, finansallaşma döneminde gelişmekte olan ülkeler: Sürekli açıktan, döviz rezervi biriktirmeye* (Çev. T. Öncel). Yordam Kitap.

Madra, Y. (2022). *Neoliberalizmin krizi ve (iç) savaş ekonomisi*. https://birartibir .org/neoliberalizmin-krizi-ve-ic-savas-ekonomisi/.
McMillan, S. (2013). *Kapitalizm ölmeli* (Çev. D. E. İnan & A. Mert). Yordam Kitap.
Munsey, L. (2019). *Ekonomi kitabı* (Çev. Y. Akverdi & N. Ağırnaslı). Alfa Yayınları.
Önder, İ. (2011). *İktisat üzerine düşünceler*. Yordam Kitap.
Öztürk, M. (2005). Kriz. F. Başkaya (Ed), *Özgür üniversite kavram sözlüğü söylem ve gerçek* içinde. Maki Basın Yayın.
Savran, S. (2013). *Üçüncü büyük depresyon*. Yordam Kitap.
Smith, D. (2000). *Kriz bölgelerinde savaş çıkma eğilimleri ve nedeni*. https://berghof-foundation.org/files/publications/turkish_smith_handbook.pdf.
Thurow, L. C. (1997). *Kapitalizmin geleceği, bugünün ekonomik güçleri yarının dünyasını nasıl şekillendiriyor?* (Çev. M. Küpüşoğlu). Sabah Kitapları.
Türkay, M, (2013) Sermayenin değişen yapısı. *İktisat Dergisi*, *524*, 27-53.
Varlık, A.B. (2013). Savaşı tanımlamak: Terminolojik bir yaklaşım. *Avrasya Terim Dergisi*, *1*(2), 114-129.
Yalçınkaya, H. & Türkeş, K. T. (2008). Yirmibirinci yüzyılda çatışma alanlarında görülen yeni unsurlar, *Güvenlik Stratejileri Dergisi, 4*, 55-91.
Yaraşır, V. (2019). *Kapitalizmin doğası ve küresel kriz*. https://elyazmalari.com/2019 /05/29/kapitalizmin-dogasi-ve-kuresel-kriz/.
Yılmaz, Ö. Kızıltan, A. & Kaya, V. (2005). İktisadi kriz kuramları, finansal küreselleşme ve para krizleri. *Erciyes Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, (24), 77-97.
Yüksel, N. (1996). Sosyal kriz ve sonuçları. *İktisat Dergisi, 358*.

KAYNAKÇA

Chakrabarti A. & Cullenberg S. (2005). *Poverty and post-developmentalism: class and ethical dimensions of poverty eradication*. University of California, Riverside, Economics Department, Working Paper.

Boltvinik, J. (1999). *Poverty measurement methods: An overview*. UNDP Social Development & Poverty Elimination Division Reduction Series.

Cornwall, A. & M. Fujita (2007). The politics of representing "the poor". In J. Moncrieffe & R. Eyben (Eds), *The power of labelling: how people are categorised and why it matters* (pp. 48-63). Earthscan.

Çeken, H., Ökten, Ş. & Ateşoğlu, L. (2008), Eşitsizliği derinleştiren bir süreç olarak küreselleşme ve yoksulluk. *C.Ü. İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi, 9*(2), 79-95.

Dini, A., & Lippit, V. (2009). *Poverty, from orthodox to heterodox approaches: A methodological comparison survey.* University of California, Riverside, Economics Department, Working Paper.

Fernandez, B. (2010). Poor practices: Contestations around 'below poverty line' status in India. *Third World Quarterly*, *31*(3), 415-430.

George, S. (1997). How the poor develop the rich. In M. Rahnema & V. Bawtree (Eds.), *The post-development reader* (pp. 207-213). Zed Books.

Green, M. & Hulme, D. (2005). From correlates and characteristics to causes: Thinking about poverty from a chronic poverty perspective. *World Development, 33*(6), 867-879.

Karakaş, M. (2006). Yeni yoksulluk bağlamında sosyal kimlik ve tüketimde eşitsizlik. *Gazi Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi, 7*(2), 1-16.

Laderchi, C. R., Saith, R., & Stewart, F. (2003). Does it matter that we do not agree on the definition of poverty? A comparison of four approaches. *Oxford Development Studies*, *31*(3), 243-274.

Misturelli, F. & Heffernan, C. (2008). What is poverty? A diachronic exploration of the discourse on poverty from the 1970s to the 2000s. *The European Journal of Development Research*, *20*(4), 666-684.

Procacci, G. (1991). Social economy and the government of poverty. In G. Burchell (Ed.), *The Foucault effect* (pp. 151-168). University of Chicago Press.

Rademacher, A. & Patel, R. (2002). Retelling worlds of poverty: reflections on transforming participatory research for a global narrative. In K. Brock & R. McGee (Edss), *Knowing poverty: critical reflections on participatory research and policy* (pp. 166-188). Earthscan.

Rist, G. (2008). *The history of development: From western origins to global faith*. Zed Books.

Sachs, W. (1992). Poor not different. In E. Paul & N. Manfred (Eds.), *Real life economics: Understanding wealth creation* (pp. 161-165). Routledge.

Shaffer, P. (2002). Poverty naturalized: Implications for gender. *Feminist Economics*, *8*(3), 55-75.

Shaffer, P. (2012). Post-development and poverty: An assessment. *Third World Quarterly*, *33*(10), 1767-1782.

Therien, J. P. (1999). Beyond the north-south divide: The two tales of World poverty. *Third World Quarterly*, *20*(4), 723-742.

Tucker, B., Huff, A., Tsiazonera, T. J., Hajasoa, P., & Nagnisaha, C. (2011). When the wealthy are poor: Poverty explanations and local perspectives in Southwestern Madagascar. *American Anthropologist*, *113*(2), 291–305.

Yapa, L. (1998). The poverty discourse and the poor in Sri Lanka. *Transactions of the Institute of British Geographers*, *23*(1), 95-115.

KAYNAKÇA

Aghion, P. & Howitt, P. (1998). *Endogenous growth theory*. MIT Press.

Block, F. & Keller, M. R. (2009). Where do innovations come from? Transformations in the US economy. *Socio-Economic Review*, *7*(3), 459-483.

Carey, D., Hill C. & Kahin B. (2012). *Strengthening innovation in the United States*. OECD Economics Department Working Papers, No. 1001.

Frinking, E., Hjelt, M., Essers, I., Luoma, P. & Mahroum, S. (2002). Benchmarking innovation systems: Government funding for R&D. *Technology Review*, *122*.

Kara, G., İyigün Meydanlı, İ. & Ekmekçi, U. (2018). Almanya'da bilim-teknoloji-sanayi ekosistemi ve Türkiye açısından çıkarımlar. *İktisat ve Toplum*, *92*, 85-97.

KOSGEB (2023). *Ar-Ge, Ür-Ge ve inovasyon destek programı uygulama esasları*. https://webdosya.kosgeb.gov.tr/Content/Upload/Dosya/AR-GE%20UR-GE/2023/2023.03.29/Ar-Ge_%C3%9Cr-Ge_ve_%C4%B0novasyon_Destek_Program%C4%B1_Uygulama_Esaslar%C4%B1.pdf.

OECD (2013). *OECD economic surveys: United Kingdom 2013*. OECD Publishing.

OECD (2014). *OECD science, technology and industry outlook 2014*. OECD Publishing.

OECD (2022). *OECD economic surveys: United Kingdom 2022*. OECD Publishing.

Romer, P. M. (1986). Increasing returns and long-run growth. *J. Political Econ, 94*, 1002–1037.

Romer, P.M. (1990). Endogenous technological change. *J. Polit. Econ, 98*, 71–102.

Sachs, J., Kroll, C., Lafortune, G., Fuller, G. & Woelm, F. (2021). *The decade of action for the sustainable development goals: Sustainable development report 2021*. Cambridge University Press.

Sachs, J., Lafortune, G., Kroll, C., Fuller, G. & Woelm, F. (2022). *From crisis to sustainable development: the SDGs as roadmap to 2030 and beyond: Sustainable development report 2022*. Cambridge University Press.

Sachs, J., Schmidt-Traub, G., Kroll, C., Lafortune, G., Fuller, G. & Woelm, F. (2020). *The sustainable development goals and Covid-19: Sustainable development report 2020*. Cambridge University Press.

Sachs, J.D., Lafortune, G., Fuller, G. & Drumm, E. (2023). *Implementing the SDG stimulus: Sustainable development report 2023*. Dublin University Press.

Silvestre, B. S., & Ţîrcă, D. M. (2019). Innovations for sustainable development: Moving toward a sustainable future. *Journal of Cleaner Production*, *208*, 325-332.

Simons, K. L. & Walls J. (2010). The U.S. national innovation system. V. K. Narayanan & G. O'Connor (Eds.), *Encyclopedia of technology and innovation management*. John Wiley & Sons.

Szopik-Depczyńska, K. (2015). Effects of innovation activity in industrial enterprises in Eastern Poland. *Oeconomia Copernicana*, *6*(2), 53-65.

Szopik-Depczyńska, K., Kędzierska-Szczepaniak, A., Szczepaniak, K., Cheba, K., Gajda, W. & Ioppolo, G. (2018). Innovation in sustainable development: An investigation of the EU context using 2030 agenda indicators. *Land Use Policy*, *79*, 251-262.

T.C. Bilim, Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı (2015). *Türkiye sanayi stratejisi belgesi: 2015-2018*.

http://www.sp.gov.tr/upload/xSPTemelBelge/files/7kwq0+Turkiye_Sanayi_Strateji_Belgesi_.pdf.
T.C. Kalkınma Bakanlığı (2013). *Onuncu beş yıllık kalkınma planı: 2014-2018*. https://www.sbb.gov.tr/wp-content/uploads/2022/08/Onuncu_Kalkinma_Plani-2014-2018.pdf.
T.C. Kalkınma Bakanlığı (2015). *Bilgi toplumu stratejisi ve eylem planı: 2015-2018*. http://www.sp.gov.tr/upload/xSPTemelBelge/files/uqSFE+2015-2018_Bilgi_Toplumu_Stratejisi_ve_Eylem_Plani.pdf.
T.C. Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı (2021). *Ar-Ge merkezi tanıtım ve bilgilendirme sunumu*. https://agtm.sanayi.gov.tr/Agm/Sunumlar.
Tello, S. F. & Yoon, E. (2008). Examining drivers of sustainable innovation. *International Journal of Business Strategy*, *8*(3), 164-169.
TÜBİTAK (2019). *Turkish era roadmap: National roadmap on European research area.* https://ufukavrupa.org.tr/sites/default/files/2021-06/turkish_national_roadmap_on_european_research_area.may_.2019-min.pdf.
TÜBİTAK Teknoloji ve Yenilik Destek Programları Başkanlığı (TEYDEP) (2012*). Özel sektör Ar-Ge ve yenilik destekleri*. https://www.tubitak.gov.tr/sites/default/files/teydeb_kitapcik.pdf.
UN (2015a). *Millennium development goals report*. https://www.un.org/millennium goals/news.shtml.
UN (2015b), *Transforming our world: The 2030 agenda for sustainable development*. https://sdgs.un.org/sites/default/files/publications/21252030%20Agenda%20for%20Sustainable%20Development%20web.pdf.

KAYNAKÇA

Akalın, G. (2000). *Kamu ekonomisi teorisi*. Akçağ Yayını.

Bocutoğlu, E. (2011). *Makro iktisat: Teoriler ve politikalar*. Murathan Yayınevi.

Bulmuş, İ. (2008). *Mikroiktisat*. Okutman Yayıncılık.

Edizdoğan, N., Çetinkaya, O., & Gümüş, E. (2013). *Kamu maliyesi*. Bursa.

Ekizoğlu, A. (1989). Ormandan yararlanma haklarından biri olan köylü pazar satışları. *Journal Of The Faculty Of Forestry Istanbul University*, *39*(1).

Erdem, M., Şenyüz, D., & Tatlıoğlu, İ. (2013). *Kamu maliyesi*. Ekin Basım Yayın Dağıtım.

Köni N. (2001). *Ekonomi ve paramız (1327-1923-2001) almanağı nereden nereye*. https://ekopar.tr.gg/%2A--k1-T-.-C-.--k2--T-Ue-RK%26%23304%3BYE-CUMHUR%26%23304%3BYET%26%23304%3B--h-nde-ZAMAN-%26%23304%3B%C7%26%23304%3BNDEK%26%23304%3B-PARANIN-SATIN-ALMA-DE%26%23286%3BERLER%26%23304%3B-%2A-_-2.htm.

Savaşan, F. (2014). *Piyasa başarısızlığından devletin başarısızlığına kamu ekonomisi*. Dora Yayıncılık.

Stiglitz, J. E., (2000). *Economics of the public sector*. W.W. Norton&Company.

Strateji ve Bütçe Başkanlığı (2023). *Faiz verileri*. https://www.sbb.gov.tr/wp-content/uploads/2019/01/Tab4-11-Faiz-Oranlar%C4%B1.xls.

Türkay, O. (2003). *İktisat teorisine giriş: Mikroiktisat.* İmaj Yayınları.

Yıldırım, S., & Akyol, S. (2022). Covid-19 aşısına maliye teorisinden bakmak: Erdemli mallar bağlamında bir inceleme. *Politik Ekonomik Kuram*, *6*(2), 473-499.

KAYNAKÇA

Abdih, Y., & Joutz, F. (2006). Relating the knowledge production function to total factor productivity: an endogenous growth puzzle. *IMF Staff Papers*, *53*, 242-271.

Acemoglu, D., Johnson, S., & Robinson, J. A. (2005). Institutions as a fundamental cause of long-run growth. *Handbook of economic growth*, *1*, 385-472.

Agénor, P. R., & Canuto, O. (2015). Middle-income growth traps. *Research in Economics*, *69*(4), 641-660.

Alfaro, L., Kalemli-Ozcan, S., & Volosovych, V. (2008). Why doesn't capital flow from rich to poor countries? An empirical investigation. *The review of economics and statistics*, *90*(2), 347-368.

Barro, R. J. (1996). Democracy and growth. *Journal of economic growth*, *1*, 1-27.

Bulman, D., Eden, M., & Nguyen, H. (2014). Transitioning from low-income growth to high-income growth: is there a middle income trap?. *World Bank Policy Research Working Paper*, (7104).

Cm, J., Hoang, N. T., & Yarram, S. R. (2023). Human capital and the middle-income trap revisited. *Applied Economics*, *55*(34), 4003-4022.

Comin, D. (2010). Total factor productivity. In *Economic growth* (pp. 260-263). Palgrave Macmillan.

Doner, R. F., & Schneider, B. R. (2016). The middle-income trap: More politics than economics. *World Politics*, *68*(4), 608-644.

Eichengreen, B. (2011, August). Escaping the middle income trap. In *Federal Reserve Bank of Kansas City, Economic Policy Symposium Proceedings. Achieving Maximum Long-Run Growth, Kansas: Federal Reserve Bank of Kansas City*.

Eichengreen, B., Park, D., & Shin, K. (2013). *Growth slowdowns redux: New evidence on the middle-income trap* (No. w18673). National Bureau of Economic Research.

Felipe, J., Abdon, A., & Kumar, U. (2012). Tracking the middle-income trap: What is it, who is in it, and why?. *Levy Economics Institute, Working Paper*, (715).

Felipe, J., Kumar, U., & Abdon, A. (2014). How rich countries became rich and why poor countries remain poor: It's the economic structure… duh!. *Japan and the World Economy*, *29*, 46-58

Gill, I., and Kharas, H. (2007). *An East Asian renaissance: Ideas for economic growth*. The World Bank.

Glawe, L., & Wagner, H. (2016). The middle-income trap: Definitions, theories and countries concerned—A literature survey. *Comparative Economic Studies*, *58*, 507-538.

Glawe, L., & Wagner, H. (2020). The middle-income trap 2.0: The increasing role of human capital in the age of automation and implications for developing Asia. *Asian Economic Papers*, *19*(3), 40-58.

Győrffy, D. (2022). The middle-income trap in Central and Eastern Europe in the 2010s: institutions and divergent growth models. *Comparative European Politics*, 1-24.

Isaksson, A. (2007). Determinants of total factor productivity: a literature review. *Research and Statistics Branch, UNIDO*, *1*(101), 672.

Jimenez, E., Nguyen, V., & Patrinos, H. A. (2012). Stuck in the middle? Human capital development and economic growth in Malaysia and Thailand. *Human capital deve-*

lopment and economic growth in Malaysia and Thailand (November 1, 2012). World Bank Policy Research Working Paper, (6283).

Kharas, H., & Kohli, H. (2011). What is the middle income trap, why do countries fall into it, and how can it be avoided?. *Global Journal of Emerging Market Economies*, *3*(3), 281-289.

Lucas Jr, R. E. (1988). On the mechanics of economic development. *Journal of monetary economics*, *22*(1), 3-42.

Mankiw, N. G., Romer, D., & Weil, D. N. (1992). A contribution to the empirics of economic growth. *The quarterly journal of economics*, *107*(2), 407-437.

North, D. C. (1971). Institutional change and economic growth. *The Journal of Economic History*, *31*(1), 118-125.

Parente, S. L., & Prescott, E. C. (2002). *Barriers to riches*. MIT press.

Paus, E. A. (2017). *Escaping the middle-income trap: Innovate or perish*. ADBI Working Paper.

Romer, P. M. (1990). Endogenous technological change. *Journal of political Economy*, *98*(5, Part 2), S71-S102.

Rosenbaum, E. (2022). Mental models and institutional inertia. *Journal of Institutional Economics*, *18*(3), 361-378.

Siddiqui, D. A., & Ahmed, Q. M. (2013). The effect of institutions on economic growth: A global analysis based on GMM dynamic panel estimation. *Structural Change and Economic Dynamics*, *24*, 18-33.

Ulku, H. (2004). R&D, Innovation, and Economic Growth: An Empirical Analysis. *IMF Working Paper, WP/04/185.* International Monetary Fund.

Vivarelli, M. (2014). Structural change and innovation as exit strategies from the middle income trap. *IZA Discussion Paper 8148, Institute for the Study of Labor (IZA).*

World Bank, (2013). *China 2030: Building a modern, harmonious, and creative society*. The World Bank.

Zhang, L., Yi, H., Luo, R., Liu, C., & Rozelle, S. (2013). The human capital roots of the middle income trap: The case of China. *Agricultural Economics*, *44*(s1), 151-162.

KAYNAKÇA

Abe, N., P. Melville, C. Pendus, C. K. Reddy, D. L. Jensen, V. P. Thomas, J. J. Bennett, G. F. Anderson, B. R. Cooley & M. Kowalczyk. (2010). *Optimizing debt collections using constrained reinforcement learning.* Proceedings of the 16th ACM SIGKDD International Conference on Knowledge Discovery and Data Mining.

Antunes, L., J. Balsa & H. Coelho. (2007). *Agents that collude to evade taxes*. Proceedings of the 6th International Joint Conference on Autonomous Agents and Multiagent Systems.

Asian Development Bank. (2020). *A comparative analysis of tax administration in Asia and the Pacific*. Asian Development Bank.

Assylbekov, Z., I. Melnykov, R. Bekishev, A. Baltabayeva, D. Bissengaliyeva & E. Mamlin. (2016). Detecting value-added tax evasion by business entities of Kazakhstan. International Conference on Intelligent Decision Technologies. Springer.

Bardopoulos, A. M. (2015). *eCommerce and the effects of technology on taxation*. Springer.

Carnahan, M. (2015). Taxation challenges in developing countries. *Asia and the Pacifc Policy Studies 2*(1), 169–182.

Chen, Y.-S. & C.-H. Cheng. (2010). A delphi-based rough sets fusion model for extracting payment rules of vehicle license tax in the government sector. *Expert Systems with Applications 37*(3), 2161–2174.

Cobham, A. & P. Janský. (2018). Global distribution of revenue loss from corporate tax avoidance: Re-estimation and country results. *Journal of International Development 30*(2), 206–232.

Deloitte. (2019). *Artifcial intelligence—entering the World of tax*. https://www2.deloitte.com/global/en/pages/tax/articles/artifcial-intelligence-in-tax.html#

Dreżewski, R., J. Sepielak, & Filipkowski, W. (2015). The application of social network analysis algorithms in a system supporting money laundering detection. *Information Sciences, 295*, 18–32.

Ernst & Young. (2016). *Tax technology and transformation*. https://assets.ey.com/content/dam/ey-sites/ey-com/en_gl/topics/digital/ey-tax-technology-transformation.pdf

Faúndez-Ugalde, A., R. Mellado-Silva & E. Aldunate-Lizana. (2020). Use of artifcial intelligence by tax administrations: An analysis regarding taxpayers' rights in Latin American countries. *Computer Law and Security Review, 38*, 105441.

Feng, D. (2017). *"AI + Tax". Will become the "Black Technology" of the tax system*. http://www.shui5.cn/article/ef/113244.html

Ferrantino, M. J., X. Liuve Z. Wang. (2012). Evasion behaviors of exporters and importers: Evidence from the US–China trade data discrepancy. *Journal of International Economics 86*(1), 141–157.

González, P. C. & J. D. Velásquez. (2013). Characterization and detection of taxpayers with false invoices using data mining techniques. *Expert Systems with Applications 40*(5), 1427–1436.

Goumagias, N. D., D. Hristu-Varsakelis & A. Saraidaris. (2012). A decision support model for tax revenue collection in Greece. *Decision Support Systems 53*(1), 76–96.

Global Reporting Initiative. (2019). *GRI 207: TAX 2019*. https://www.globalreporting.org/standards/media/2513/gri-207-tax-standard-2019-factsheet.pdf

HAI (2020). *How an active learning system can help close the U.S. tax Gap*. Stanford University Institute for Human-Centered Artificial Intelligence. https://hai.stanford.edu/news/how-active-learning-system-can-help-close-us-tax-gap

Hasseldine, J. ve G. Morris. (2013). Corporate social responsibility and tax avoidance: A comment and refection. *Accounting Forum 37*(1), 1–14.

Herwartz, H., J. Sardà & B. Theilen. (2016). Money demand and the shadow economy: Empirical evidence from OECD countries. *Empirical Economics 50*(4), 1627–1645.

Hsu, K.-W., N. Pathak, J. Srivastava, G. Tschida & E. Bjorklund. (2015). Data mining based tax audit selection: A case study of a pilot project at the Minnesota Department of Revenue. In M. Abou-Nasr, S. Lessmann, R. Stahlbockve G. M. Weiss (Eds.), *Real world data mining applications*. Springer.

Huang, Z. (2018). Discussion on the development of artifcial intelligence in taxation. *American Journal of Industrial and Business Management 8*(8), 1817–1824.

Inland Revenue New Zealand. (2018). *Annual report 2018*. https://www.ird.govt.nz/-/media/project/ir/home/documents/about-us/publications/annual-and-corporate-reports/annual-reports/annual-report-2018.pdf

ISORA (2020). *International survey on revenue administration*. https://data.rafit.org/

Kashyap, V. (2017). *Digital tax administration system*. http://raw.rutgers.edu/docs/wcars/41wcars2/vinod.pdf

Khwaja, M. S., R. Awasthive J. Loeprick. (2011). *Risk-based tax audits: Approaches and country experiences*. World Bank.

Kim, Y. J., B. Baik & S. Cho. (2016). Detecting Financial misstatements with fraud intention using multi-class cost-sensitive learning. *Expert Systems with Applications 62*, 32–43.

KPMG. (2018). *KPMG technology enabled compliance solution for tax*. https://assets.kpmg/content/dam/kpmg/cn/pdf/en/2018/01/kpmg-technology-enabled-compliance-solution-for-tax.pdf

Lenz, H. (2020). Aggressive tax avoidance by managers of multinational companies as a violation of their moral duty to obey the law: A kantian rationale. *Journal of Business Ethics 165*(4), 681–697.

Liu, X., D. Pan & S. Chen. (2010). *Application of hierarchical clustering in tax inspection case-selecting*. 2010 International Conference on Computational Intelligence and Software Engineering. New York.

Llacer, T., F. J. Miguel, J. A. Noguera & E. Tapia. (2013). An agent-based model of tax compliance: An application to the Spanish case. *Advances in Complex Systems 16*(04n05), 1350007.

Matos, T., J. A. F. de Macedo & J. M. Monteiro. (2015). *An empirical method for discovering tax fraudsters: A real case study of Brazilian fiscal evasion.* Proceedings of the 19th International Database Engineering and Applications Symposium.

Milner, C. & B. Berg. (2017). *Tax analytics—Artifcial intelligence and machine learning*. https://www.pwc.no/no/publikasjoner/Digitalisering/artifcial-intelligence-and-machine-learning-fnal1.pdf

Noguera, J. A., F. J. M. Quesada, E. Tapia & T. Llàcer. (2014). Tax compliance, rational choiceve social ınfuence: An agent-based model. *Revue française de sociologie 55*(4), 765–804.

Organisation for Economic Co-operation and Development. (2016). *Technologies for better tax administration: A practical guide for revenue bodies*. OECD.

Pérez López, C., M. J. Delgado Rodríguez & S. de Lucas Santos. (2019). Tax fraud detection through neural networks: An application using a sample of personal ıncome taxpayers. *Future Internet 11*(4), 86.

Phua, C., V. Lee, K. Smith & R. Gayler. (2010). *A comprehensive survey of data mining-based fraud detection research*.

PricewaterhouseCoopers. (2015). *Unlocking the power of data and analytics*. https://www.pwc.com/us/en/tax-services/tax-function-future/assets/pwc-unlocking -the-power-of-data-and-analytics.pdf.

PricewaterhouseCoopers. (2022). *Tax disruption report 2021/2022.* https://www.pwc .ch/en/publications/2022/tax-disruption-report-2021-2022_EN_web.pdf

Rahimikia, E., S. Mohammadi, T. Rahmani & M. Ghazanfari. (2017). Detecting corporate tax evasion using a hybrid ıntelligent system: A case study of Iran. *International Journal of Accounting Information Systems, 25*, 1–17.

Ruan, J., Z. Yan, B. Dong, Q. Zheng & B. Qian. 2019. Identifying suspicious groups of affliated-transaction-based tax evasion in big data. *Information Sciences, 477* 508–532.

Serrano Antón, F. (2021). Artificial intelligence and tax administration: Strategy, applications and implications, with special reference to the tax inspection procedure. *World Tax Journal*, *13*(4), 575-608.

Shakil, M. H., & Tasnia, M. (2022). Artificial intelligence and tax administration in Asia and the Pacific. In *Taxation in the digital economy* (pp. 45-55). Routledge.

Sikka, P. (2010). Smoke and mirrors: Corporate social responsibility and tax avoidance. *Accounting Forum, 34*(3–4), 153–168.

Tian, F., T. Lan, K.-M. Chao, N. Godwin, Q. Zheng, N. Shah & F. Zhang. (2016). Mining suspicious tax evasion groups in big data. *IEEE Transactions on Knowledge and Data Engineering 28*(10), 2651–2664.

Tselykh, A., M. Knyazeva, E. Popkova, A. Durfee & A. Tselykh. (2016). *An attributed graph mining approach to detect transfer pricing fraud.* Proceedings of the 9th International Conference on Security of Information and Networks.

Viglione, J. & D. Deputy. (2017). *Your tax data is ripe for artifcial intelligence. Are you prepared?*. https://taxexecutive.org/contact/

Vishnevsky, V. P. & V. D. Chekina. (2018). Robot vs. tax inspector or how the fourth industrial revolution will change the tax system: A review of problems and solutions. *Journal of Tax Reform 4*(1), 6–26.

Warner, G., S. Wijesinghe, U. Marques, O. Badar, J. Rosen, E. Hemberg & U.- M. O'Reilly. (2015). Modeling tax evasion with genetic algorithms. *Economics of Governance 16*(2), 165–178.

Williams, G. J. & P. Christen. (2007). Exploratory multilevel hot spot analysis: Australian taxation office case study. Proceedings of the Sixth Australasian Conference on Data Mining and Analytics.

Wu, R., C. S. Ou, H.-Y. Lin, S.-I. Chang & D. C. Yen. (2012). Using data mining technique to enhance tax evasion detection performance. *Expert Systems with Applications 39*(10), 8769–8777.

Zhang, M. (2020). *Practical thinking on the new tax service in the era of artifcial intelligence*. 2020 International Conference on E-Commerce and Internet Technology.

Zheng, Y., H. Zheng & C. Ye. (2016). Using machine learning in environmental tax reform assessment for sustainable development: A case study of Hubei province, China. *Sustainability 8*(11), 1124.

KAYNAKÇA

Akdoğan, A. (2013). *Kamu maliyesi.* Gazi Kitabevi.

Aksoydan, S. Ş. (2015). *Doğrudan yabancı sermaye yatırımları ve Tobin vergisi*. [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi]. Haliç Üniversitesi.

Arıkboğa, A. (2002). Tobin vergisi: Bir "döviz işlemleri vergisi" önerisi. *İstanbul Üniversitesi İktisat Fakültesi Mecmuası, 52*(2), 37-45.

CBO. (2020). *Options for reducing the deficit: 2021 to 2030.* https://www.cbo.gov /publication/56783.

Çağan, N. (1982). *Vergilendirme yetkisi.* Kazancı Hukuk Yayınları.

Diamond, R. W., Dore, M. H. (2000). Keynes's casino capitalism, Bagehot's international curreny and the Tobin tax: Historical notes on preventing currency fires. *Journal of Post Keynesian Economics, 22*(4), 515-528.

Erdem, M., Şenyüz, D., Tatlıoğlu, İ. (2003). *Kamu maliyesi.* Ekin Yayınları.

Erkin, G. (2012). Artan oranlılık. *Ankara Barosu Dergisi,* (4), 235-254.

Felix, D. (1995). Fiancial globalitazion and the Tobin tax. *Challenge, 38*(3), 56-59.

Grahl, J., Lysandrou, P. (2003). Sand in the wheels or spanner in the works? The Tobin tax and global finance. *Cambridge Journal of Economics, 27*(4), 597-621.

Güran, M. C. (2004). Vergilemede adalet ve gelir vergisi uygulaması. *Hacettepe Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi, 22*(2), 243-265.

Kargı, N., Karayılmazlar, E. (2009). Küresel probleme küresel çözüm: Tobin vergisi. *Çağ Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, 6*(1), 22-48.

Kargı, V., Yüksel, C. (2010). Türkiye'de vergi aflarının vergi adaleti ve mükellefler üzerine etkileri. *Maliye Araştırma Merkezi Konferansları* (s.23-44). İstanbul Üniversitesi İktisat Fakültesi Yayınları.

Madsen, W. (1992). *Handbook of personal data protection.* Stockton Press.

Musgrave, R., Musgrave, P. (1989). *Public finance in theory and practice.* NMcgraw Hill Book Company.

Neill, J. (2000). The benefit and sacrifice principles of taxation: A synthesis. *Social Choice and Welfar, 17*(1), 117-124.

Öncel, M., Çağan, N., Kumrulu, A., Göker, C. (2019). *Vergi hukuku.* Turhan Kitabevi.

Öz, E., Kutbay, H. (2014). Türk servet vergisi sistemine modern bir yaklaşım. *Gümrük ve Ticaret Dergisi,* (4), 86-99.

Özmucur, S. (1991). Gelir vergisi tarifelerinin karşılaştırılması ve vergi adaleti açısından düşündürdükleri. *Maliye Araştırma Konferansları Prof.Dr. Memduh Yaşa'ya Armağan* içinde. İstanbul Üniversitesi İktisat Fakültesi.

Piketty, T. (2021). *Yirmi birinci yüzyılda kapital* (Çev. H. Koçak). İş Bankası Kültür Yayınları.

Sonsuzoğlu, E. (1997). *Ödeme gücüne göre vergileme ilkesi*. [Yayınlanmamış doktora tezi]. İstanbul Üniversitesi.

Stiglitz, J. E. (1989). Using tax policy to curb speculative short-term trading. *Journal of Financial Service Research, 3*(2-3), 101-115.

Şentürk, S. (2008). *Vergilemede fayda ve ödeme gücü ilkelerinin karşılaştırılması: Türkiye değerlendirmesi.* [Yayınlanmamış doktora tezi]. Karadeniz Teknik Üniversitesi.

Şenyüz, D., Yüce, M., Gerçek, A. (2019). *Vergi hukuku genel hükümler.* Ekin Basım Yayın Dağıtım.

Taşçı, K., Demirbaş, E. (2011). Küreselleşme sürecinde sermaye hareketlerinin vergilendirilmesi: Tobin vergisi. *Akademik Yaklaşımlar Dergisi, 2*(2), 78-109.

Tobin, J. (1978). A proposal for international monetary reform. *Eastern Economic Journal , 4*(3-4), 153-159.

Tobin, J. (1985). *A proposal for international monetary reform, essays in economics: Theory and policy.* MIT Press.

Utz, S. (2002). Ability to pay. *Faculty Articles and Papers*, 867-950.

Williamson, J., Mahar, M. (1998). A survey of financial liberalization. *Essays In International Finance* (211).

Zengin, B. (2015). *Küresel sermaye hareketlerinin yönetilmesinde Tobin vergisi ve Türkiye açısından uygulanabilirliğinin değerlendirilmesi*. [Yayınlanmamış yüksek lisans tezi].Gazi Üniversitesi.

KAYNAKÇA

Akdoğan, K. (2010). Foreign exchange reserve demand: An information value approach. *Central Bank Review*, *10*(2), 33-44.

Akdoğan, K. (2012). Foreign exchange reserves in a credit constrained economy. *International Economics, 130,* 59-79.

Basel Committee on Banking Supervision. (2013). *Basel III: The liquidity coverage ratio and liquidity risk monitoring tools*. Bank for International Settlements.

Benediktsdottir, S., Danielsson, J., & Zoega, G. (2011). Lessons from a collapse of a financial system. *Economic Policy*, *26*(66), 183-235.

Brugger, F. (2016). Asias reserve accumulation: Part of a new paradigm. *Asian Economic and Financial Review*, *6*(8), 457-476.

Buchanan, B., Bansemer, J., Cary, D., Lucas, J., & Musser, M. (2020). Automating cyber attacks. *Center for Security and Emerging Technology*, 13-32.

Calvo, G. A. (1998). Capital flows and capital-market crises: The simple economics of sudden stops. *Journal of Applied Economics*, *1*(1), 35-54.

Caprio, G. (2012). *Handbook of safeguarding global financial stability: Political, social, cultural, and economic theories and models*. Academic Press.

Cheung, Y. W., & Ito, H. (2009). A cross-country empirical analysis of international reserves. *International Economic Journal*, *23*(4), 447-481.

Christiano, L. J., Eichenbaum, M., & Evans, C. L. (2005). Nominal rigidities and the dynamic effects of a shock to monetary policy. *Journal of Political Economy, 113*(1), 1-45.

Chuen, D. L. K., & Deng, R. H. (2017). *Handbook of blockchain, digital finance, and inclusion: Cryptocurrency, fintech, insurtech, regulation, chinatech, mobile security, and distributed ledger*. Academic Press.

Crotty, J., & Lee, K. K. (2007). From East Asian "miracle" to neoliberal "mediocrity": The effects of liberalization and financial opening on the post-crisis Korean economy. In *Global Challenges and Local Responses* (pp. 87-108). Routledge.

Diamond, D. W., & Dybvig, P. H. (1983). Bank runs, deposit ınsurance, and liquidity. *Journal of Political Economy*, *91*(3), 401-419.

Eguren Martin, F., Joy, M., Maurini, C., Nispi Landi, V., Schiavone, A., van Hombeeck, C., & Moro, A. (2020). Capital flows during the pandemic: Lessons for a more resilient ınternational financial architecture. *Bank of Italy Occasional Paper*, (589).

Eichengreen, B. (1992). *Golden fetters: The gold standard and the great depression, 1919-1939*. Oxford University Press

Economist (The)(2002). *Debt and deflation. Till debt us do part. The deadly cocktail of high borrowing and falling Prices*, *10*, 337-57.

Eichengreen, B., & Hausmann, R. (1999). *Exchange rates and financial fragility.* NBER.

Eichengreen, B., & Viswanath-Natraj, G. (2022). Stablecoins and central bank digital currencies: Policy and regulatory challenges. *Asian Economic Papers*, *21*(1), 29-46.

Federal Reserve (1998). *FOMC Meeting Transcripts.* Federal Reserve Archive.

Fischer, S. (1999). On the need for an international lender of last resort. *Journal of Economic Perspectives, 13*(4), 85-104.

Giudici, G., Milne, A., & Vinogradov, D. (2020). Cryptocurrencies: Market analysis and perspectives. *Journal of Industrial and Business Economics*, *47*, 1-18.

Guidotti, M. L. (2011). Juana Manuela Gorriti, Una Periodista Argentina Del Siglo XIX. *Caracol*, (2), 42-71.

Guidotti, P., & Powell, A. (2002). *The dollarization debate in Argentina and Latin America*. The University of Chicago Press.

Gupta, D. D., Uzan, M., & Wilson, D. (Eds.). (2001). *Capital flows without crisis?: Reconciling capital mobility and economic stability*. Psychology Press.

Güran, M. V. (2022). 1998 Rusya finansal krizi-nedenleri, etkileri ve sonuçları. *Journal of Academic Value Studies (JAVStudies)*, *7*(4), 515-524.

Jorion, P. (2007). Value at risk: The new benchmark for managing financial risk. The McGraw-Hill Companies, Inc.

Keynes, J. M. (1930). *A treatise on money*. Macmillan.

Krugman, P. R. (1991). Target zones and exchange rate dynamics. *The Quarterly Journal of Economics*, *106*(3), 669-682.

Liu, X., Wang, X., & Yu, W. (2023). Opportunity or challenge? Research on the influence of digital finance on digital transformation of agribusiness. *Sustainability*, *15*(2), 1-17.

Meyer, D. F., & Habanabakize, T. (2018). An analysis of the relationship between foreign direct investment (FDI), political risk and economic growth in South Africa. *Business and Economic Horizons*, *14*(4), 777-788.

Minsky, H. P. (1999). *The financial instability hypothesis*. https://ssrn.com/abstract=161024.

Nixson, F. I., & Walters, B. (1999). The Asian crisis: Causes and consequences. *The Manchester School*, *67*(5), 496-523.

Obstfeld, M., & Rogoff, K. (1995). The Mirage of Fixed Exchange Rates. *Journal of Economic Perspectives*, *9*(4), 73-96.

Obstfeld, M., & Taylor, A. M. (1998). The great depression as a watershed: International capital mobility over the long run. In *The defining moment: The great depression and the American economy in the twentieth century* (pp. 353-402). University of Chicago Press.

Rodriguez, C. M. (2016). Economic and political determinants of exchange rate regimes: The case of Latin America. *International Economics*, *147*, 1-26.

Rojas-Suarez, L. (2011). The international financial crisis. *New Ideas on Development after the Financial Crisis*, 2000.

Summers, L. H. (2000). International financial crises: Causes, prevention, and cures. *American Economic Review*, *90*(2), 1-16.

Tapscott, D., Tapscott, A. (2016). *Blockchain revolution: How the technology behind bitcoin is changing money, business, and the World*. Penguin.

Tasatanattakool, P., & Techapanupreeda, C. (2018, January). Blockchain: Challenges and applications. In *2018 International Conference on Information Networking (ICOIN)* (pp. 473-475). IEEE.

Woodward, B. (2001). *Maestro: Greenspan's Fed and the American boom*. Simon & Schuster.

KAYNAKÇA

Aizenman, J., M.D. Chınn & H. Ito. (2008). Assessing the emerging global financial architecture: Measuring the trilemma's configuratıons over time. *Nber Working Paper*, No: 14533.

Aizenman, J. (2019). A modern reincarnation of Mundell-Fleming's trilemma. *Economic Modelling*, 81, 444-454.

Akar N.Ç., Varlık C. (2022). Üçlü açmaz - ikili açmaz hipotezlerine ilişkin tartışmalar. *Üçüncü Sektör Sosyal Ekonomi Dergisi*, *57*(1), 189-209

Aydın Y. (2014). Açık ekonomide trilemma. *İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 1, 1-15.

Bahar O., Erdoğan E. (2011). 1994 ve 2000 krizleri sonrasında Türkiye'de uygulanan finansal regülasyon politikaları. *Muğla Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, *27*.

Basu, S., A.M. Taylor. (1999). Business cycle in international historical perspective. *The Journal of Economic Perspectives, 13*(2) 45-68.

Benlialper, A., Cömert H. (2015). Central banking in developing countries after the crisis: What has changed?. *Political Economy Research Center,* (No. 395)

Calvo, G., Reinhart, C. (2002). Fear of floating. *The Quarterly Journal of Economics*, *67*(2), 379-408.

Crotty, J., G. Epstein (1999). A defense of capital controls in light of the Asian financial crisis. *Journal of Economic Issues*, *33*(2), 427-433.

Cömert H. (2016). İmkansız üçleme'den imkansız ikilem'e: Bretton Woods dönemi ve sonrası para politikası. *Hacettepe Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi, 34*(1), 115-136.

Demirel B. & Kırmızıoğlu H. (2021). Türkiye'de uluslararası sermaye hareketleri ve finansal istikrar. İ. Eroğlu (ed), *Türkiye'nin iktisadi görünümü, temel sorunlar ve çözüm önerileri* içinde. Ekin.

Dıeter, H. (1999). *Die globalen währungs- und finanzmärkte nach der asienkrise: Reformbedarf und politische hemnisse*. INEF Report.

Durrınger, F. (2009). *The trilemma: An empirical assessment over 35 years since the 1970s.* Global COE Hi-Stat Discussion Paper Series, No: 69

Eichengreen, B. J. (1992). *Golden fetters: The gold standard and the great depression, 1919-1939*. Oxford University Press.

Kaminsky, G. & Schmukler, S. (2001). Emerging markets instability: Do sovereign ratings affect country risk and stock returns?, *The World Bank Review 16*(2), 171-195

Karaçor, Z. & Alptekin, V. (2006). 1980 sonrası istikrar politikaları ışığında Türkiye ekonomisinin trend analizi yardımıyla değerlendirilmesi. *SÜ İİBF Dergisi*, *6*(11), 307-342.

Krugman, P.R. & M. Obstfeld, (2000). *International economics: Theory and policy*. Pearson Education.

Kula, F. (2003). Uluslararası sermaye hareketlerinin etkinliği: Türkiye üzerine gözlemler. *ÇU İİBF Dergisi, 4*(2).

Mundell, R. A. (1963). Capital mobility and stabilization policy under fixed and flexible exchange rates. *Canadian Journal of Economic and Political Science*, *29*(4), 475–485.

Obstfeld, M. (1998). The global capital market: Benefactor or menace?, *The Journal of Economic Perspectives*, *12*(4), 9-30.

Obstfeld, M. & Taylor, A. M. (2003). Globalization and capital markets in globalization in historical perspective. University Of Chicago Press.

Obstfeld M., J.C. Shambaugh & A.M. Taylor. (2004). *The trilemma in history: Tradesoff among exchange rates, monetary policies, and capital mobility*. Working Paper 10396.

Orhangazi Ö. (2020). *Türkiye ekonomisinin yapısı sorunlar, kırılganlıklar kriz dinamikleri*. İmge.

Ray, H. (2015). *Dilemma not trilemma: The global financial cycle and monetary policy independence*. National Bureau of Economic Research. (No. w21162).

Rodrik, D. (2006). The social cost of foreign exchange reserves. *International Economic Journal*, *20*(3), 253-266.

Stiglitz, J.E. (2004). Capital-market liberalization, globalization, and the IMF. *Oxford Review of Economic Policy*, *20*(1), 57-71.

TCMB; (2006). *Para politikası metinleri*. Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası.

Tümtürk O. (2019). Trilemma triangle and macroeconomic policy preferences ın Turkey. *Ankara Üniversitesi SBF Dergisi*, *74*(1), 283-306.

Yıldırım K., Özdemir B.K. & Yıldırım S. (2021). Döviz piyasaları ve kur istikrarı. İ. Eroğlu (ed), *Türkiye'nin iktisadi görünümü, temel sorunlar ve çözüm önerileri* içinde. Ekin.

KAYNAKÇA

Cevelekoğlu, İ. (2015). Washington uzlaşısı sonrası dönemde devletin değişen rolü ve bir Türkiye değerlendirmesi. *Uludağ Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi, 34*(2), 35-54.

Çetiner, Ö. (2008). Fordist konsensüs'ten Washington konsensüsü'ne birikim ve bölüşüm politikaları. *Ekonomik Yaklaşım, 19*(68), 17-46.

Kantarcı, H. B., & Karacan, R. (2008). Mali disiplinin sağlanması açısından Türkiye IMF ilişkilerinin değerlendirilmesi. *Maliye Dergisi*(155), 144-158.

Karabıyık, İ., & Uçar, M. (2014). Türkiye'de 1980 sonrası uygulanan IMF destekli istikrar programlarının ekonomik açıdan değerlendirilmesi. *Akademik İncelemeler Dergisi, 5*(2), 37-58.

Karakurt, B. (2011). Washington Konsensüsü'nden küresel mali krize mali disiplin ve Türkiye'deki gelişmeler. *Atatürk Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi, 25*(1), 31-53.

Naim, M. (2000). Washington consensus or Washington confusion? *Foreign policy*, 87-10.

Remmer, K. L. (1991). The political impact of economic crisis in Latin America in the 1980s. *The American Political Science Review, 85*(3).

Rodrik, D. (2006). Goodbye Washington consensus, hello Washington confusion?

Vernon, R. (1976). *Oil crisis.* U.S. Department of Energy Office of Scientific and Technical Information.

Williamson, J. (1993). Democracy and the "Washington Consensus". *World development, 21*(8), 1329-1336.

Williamson, J. (2003). The Washington consensus and beyond. *Economic and Political Weekly*, 1475-1481.

ENGELLİLİK SOSYOLOJİSİ ARAŞTIRMA YAZILARI

Editör
Esra BURCU

Ankara

2023

Bu kitabın yayın hakkı SİYASAL KİTABEVİ'ne aittir. Yayınevinin ve yayınlayıcısının yazılı izni alınmaksızın kısmen veya tamamen alıntı yapılamaz, hiçbir şekilde kopyalanamaz, çoğaltılamaz ve yayınlanamaz.

ENGELLİLİK SOSYOLOJİSİ ARAŞTIRMA YAZILARI
Editör: Esra BURCU
Yayınevi Editörü: Fatma Gedikoğlu
Kapak ve Sayfa Düzeni: Gamze Uçak
©Siyasal Kitabevi Tüm Hakları Saklıdır.
2023 Temmuz, Ankara
ISBN No: 978-625-7424-91-2
Siyasal Kitabevi-Ünal Sevindik
Yayıncı Sertifika No: 14016
Şehit Adem Yavuz Sok. Hitit Apt. 14/1
Kızılay-Ankara
Tel: 0(312) 419 97 81 pbx
Faks: 0(312) 419 16 11
Baskı:
Repro Bir Matbaacılık Kağ. Rekl. Tasarım Tic. Ltd. Şti.
Sertifika No: 47381
İvedik OSB Matbaacılar Sitesi 1514. Cad.
No: 23-25 Yenimahalle/ANKARA
Dağıtım:
Siyasal Kitabevi
Şehit Adem Yavuz Sok. Hitit Apt. 14/1
Kızılay/Ankara
Tel: 0(312) 419 97 81 pbx
Faks: 0(312) 419 16 11
e-posta: info@siyasalkitap.com
http://www.siyasalkitap.com

Bu kitapta yer alan metinlerin tüm sorumluluğu yazarlara aittir.

Kaynakça

Burcu, E. (2020). *Engellilik Sosyolojisi,* (Genişletilmiş 2. Basım). Anı Yayıncılık, Ankara.

Burcu Sağlam, E. (2022). Engellilik ve Engelli Hakları Ekseninde Toplumsal Eşitsizlik, (içinde) *Toplumsal Eşitsizlik*, Atatürk Üniversitesi Açıköğretim Fakültesi Ders Kitabı, Erzurum.

Burcu Sağlam, E. ve H. Eker (2020). Engellilik ve Sosyal Organizasyon İlişkisi Üzerinden Dezavantajlılık ve İnşası, (içinde) *Dezavantajlılar ve Dezavantajlılık Sosyolojisi,* (Eds. F. Arık ve L. Taş), Nobel Akademik Yayıncılık, Ankara.

Hacking, I. (2005). *Şansın Terbiye Edilişi*, Metis Yayınları, İstanbul.

Harding, S. (2015). *Objectivity and Diversity:Another Logic of Scientific Research*, University of Chicago Press. Chicago.

Young, J. (1999). *The Exclusive Society*, Sage Publications, London.

Kaynakça

Abberley, P. (1987), The Concept of Opperssion and Development of a Social Theory of Disability, *Disability, Handicap and Society*, 2(1), pp.5-19.

Abberley, P. (1998), The Spectre at the Feast:Disabled People and Social Theory, in. *The Disability Reader:Social Science Perspectives*, (Ed. T. Shakespeare), Cassell Pub, New York.

Albrecht, G. L. (1976). The Sociology of Physical Disability and Rehabilitation, University of Pittsburgh Press, Pittsburgh, PA.

Albrecht, G. L. (1992), *The Disability Business.* Sage Pub, London.

Altman, B. (1981), Studies of Attitudes toward the Handicapped:The Need for a New Direction, *Social Problems,* 28(3), pp. 321-337.

Altman, B. (2016), Conceptual Issues in Disability:Saad Nagi's Contribution to the Disability Knowledge Base, in. *Sociology Looking at Disability:What did We Know and When did We Know it?*, (Eds. S. E Green ve S. N. Barnatt), pp. 57-95, Emerald Group Publishing Limited, Research , in Social Science and Disability. Bingley, UK.

Barnartt, S. (1990). A Review of Medical Sociology Textbooks, *Teaching Sociology,* 18(July), pp.372-376.

Barnartt, S. (1995). Medical Sociology Textbooks Revisited, *Teaching Sociology*, 3(1), pp.69-74.

Barnartt, S. (2013). Disability and Intersecting Statuses. in Disability and Intersecting Statuses. (Eds. S. Barnartt ve B. Altman), pp.1-20, Emerald Group Publishing Limited, Bingley, UK.

Barnartt, S. N. (2016). An Historical Overview of Sociology Looking At Disability:What Did We Know And When Did We Know It?, in. *Sociology Looking at Disability:What did We Know and When did We Know it?*, (Eds. S. E Green ve S. N. Barnatt), pp. viii-xxviii Emerald Group Publishing Limited, Research , in Social Science and Disability, Bingley, UK.

Barnartt, S., ve K. Seelman, (1988). A Comparison of Federal Laws toward Disabled and Racial / Ethnic Groups in the USA, *Disability, Handicap and Society*, 3(1), pp.37-48.

Barnes, C. (1998). The Social Model of Disability:A Sociological Phenomenon Ignored by Sociologists?, in. *The Disability Reader:Social Science Perspectives*, (Ed. T. Shakespeare), Cassell Pub., New York.

Barnes, C., Mercer, G., ve T. Shakespeare (1999). Sociological Approaches to Chronic Illness and Disability, in. *Exploring Disability:A Sociological Introduction*, pp.38-88, Polity, Cambridge.

Becker, H. (1973), Outsiders:Studies in the Sociology of Deviance, Free Press, New York.

Burcu, E. (2006), Özürlülük Kimliği ve Etiketlemenin Kişisel ve Sosyal Söylemleri, Hacettepe Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Dergisi, 23(2), pp.61-83.

Burcu, E. (2007), *Türkiye'de Özürlü Birey Olma:Temel Sosyolojik Özellikleri ve Sorunları Üzerine Bir Araştırma*, Hacettepe Üniversitesi Yay., Ankara.

Burcu, E. (2015a), *Engellilik Sosyolojisi*, 1. Baskı, Anı Yayıncılık, Ankara.

Burcu, E. (2015b), Türkiye'de Yeni Bir Alan:'Engellilik Sosyolojisi' ve Gelişimi, *Sosyoloji Konferansları Dergisi*, 2(52), ss.317-339.

Burcu, E. (2020), *Engellilik Sosyolojisi*, 2. Baskı, Anı Yayıncılık, Ankara.

Charmaz, K. (1991). *Good Days, Bad Days:The Self in Chronic Illness and Time*, Rutgers University Press, New Brunswick, NJ.

Christiansen, J. B., ve S. N. Barnartt, (1987). The Silent Minority:The Socioeconomic Status of Deaf People. in *Understanding Deafness Socially*, (Eds. P. Higgins ve J. Nash), pp.171-196, Charles C Thomas Publishers, Springfield, IL.

Davis, F. (1964). Deviance Disavowal:The Management of Strained Interaction by the Visibly Handicapped, in (Ed. H. Becker), The Other Side:Perspectives on Deviance, pp.119-138, The Free Press, New York, NY.

Deegan, M. J. (1981), Multiple Minority Groups:A Case Study of Physically Disabled Women, *Journal of Sociology and Socail Welfare,* 8(2), pp.274-299.

Dexter, L. (1964). On the Politics and Sociology of Stupidity in our Society, in. *The Other Side:Perspectives on Deviance*, (Ed. H. Becker), pp. 37-50, The Free Press, New York, NY.

Elliott, G., Ziegler, H., Altman, B., ve Scott, D. (1982). Understanding Stigma:Dimensions of Deviance and Coping, *Deviant Behavior,* (3), pp.275-300.

Erikson, K. (1968). The Patient role and Social Uncertainty, in. Deviance:The Interactionist Perspective, (Eds. E. Rubington ve M. Weinberg), pp. 337-342, The Macmillan Co., New York, NY.

Finkelstein, V. (1980), *Attitudes and Disabled People:Issues for Discussion*, World Rehabilitation Fund, New York.

Friedson, E. (1968). Disability as Social Deviance. in Deviance:The Interactionist Perspective (Eds. E. Rubington ve M. Weinberg), pp.117-199, The Macmillan Co., New York, NY.

Gerschick T. J. ve J. D. Stevens (2016). Invisibility, Visibility, Vilification, and Near Silence:The Framing of Disability in the Early Years of the American Sociological Society**, in.** *Sociology Looking at Disability:What Did We Know and When Did We Know it***,** (Eds. S. E Green ve S. N. Barnatt), pp.1-27**,** Emerald Group Publishing Limited, Research in Social Science and Disability. Bingley, UK.

Goffman, E. (1956), *The Presentation of Self in Everyday Life*, University of Edinburgh Social Sciences Research Centre 39 George Square, Edinburgh, Monograph No. 2.

Goffman, E. (1963). Stigma. Englewood Cliffs, NJ: Prentice Hall, Inc.

Gordon, B. O. ve K. Rosenblum (2001). Bringing Disability into the Sociological Frame:A Comparison of Disability with Race, Sex and Sexual Orientation Statuses, *Disability and Society*, 16(1), pp.5-19.

Haber, L. ve R. S. Smith (1971). Disability and Deviance:Normative Adaptations of Role Behavior, *American Sociological Review*, 36, pp.87-97.

Helander, B. (1995). Disability as Incurable Illness:Health, Process, and Personhood in Southern Somalia, in.*Disability And Culture*, (Eds. B. Ingstad and S. R. White), University of California Pres., Berkeley.

Higgins, P. C. (1992). *Making Disability:Exploring the Social Transformations of Human Variation*, C. C. Thomas, Springfield, IL.

Kassebaum, G. G. ve B. O. Baumann, (1965), Dimensions of the Sick Role in Chronic Illness, *Journal Health Human Behavior*, 6, pp.16-27.

Kirchner, C. (2010). From 'Survival of the Fittest' to 'Fitness for All' to 'Who Defines Fitness Anyway?' 100 Years of (US) Sociological Theory on Disability. in *Disability as a Fluid State*, (Ed. S. Barnartt),vol. 5, pp. 131-157, Emerald Group Publishing Limited, UK.

Mauldin L. ve T. Fannon, (2017). The Sociology of Deafness:A Literature Review of the Disciplinary History, in. *Sociology Looking at Disability:What Did We Know and When Did We Know it*, (Eds. S. E Green ve S. N. Barnatt), pp.193-225, Emerald Group Publishing Limited, Research , in Social Science and Disability. Bingley, UK.

Mercer, J. (1968). Labeling the Mentally Retarded. in Deviance:The Interactionist Perspective ,(Eds. E. Rubington ve M. Weinberg, pp.76-87, The Macmillan Co., New York, NY.

Morris, J. (1991), *Pride Against Prejudice: Transforming Attitudes to Disability*, The Women's Press, London.

Morris, J. (2001), Impairment and Disability:Constructing an Ethics of Care That Promotes Human Rights, *Hypatia,* 16(4), pp.1-16.

Naples J. ve T. A. Valdez (2020) Letters to the Deaf: Present-Day Relevance of History's Earliest Social Analysis of Deafness, vol.162, issue 3, *Otolaryngology-Head and Neck Surgery*, https://journals.sagepub.com /doi/10.1177/0194599819900492.

Oliver, M. (1990a). The Politics of Disablement:A Sociological Approach, St. Martin's Press, New York, NY.

Oliver, M. (1990b), *The Individual and Social Models of Disability*, Reader Presented at Joint Workshop of Living Options Group and the Research Unit of the Royal College of Physicians.

Oliver, M. (1996), Understanding Disability:From Theory to Practice, Macmillan, Basingstoke.

Oliver, M. (2018). *Disability and Society*, New York, Routledge.

Parsons, T. (1951), *The Social System*, Routledge and Kegan Paul, NewYork.

Parsons, T. (1958), Definition and Health and Illness in the Light of American's Values and Social Structure, in. *Patients, Physicians, and Illness:A Source-book in Behavioral Science and Health,* (Ed. J. E. Gartly), Glencoe, IL., Free Press.

Safilios-Rothchild, C. (1970). *The Sociology and Social psychology of Disability and Rehabilitation*, Random House, New York, NY.

Schneider, J. ve P. Conrad, (1983). *Having Epilepsy:The Experience and Control of Illness,* Temple University Press, Philadelphia, PA.

Scotch, R. (1984). *From Good will to Civil Rights: Transforming Federal Disability Policy*, Temple University Press, Philadelphia, PA.

Shakespeare, T. (1994), Cultural Representation of Disabled People:Dustbins for Disavowal?, *Disability and Society*, 9(3), pp.283-300.

Shakespeare, T., ve N. Watson, (2002). The Social model of Disability:An Out-dated Ideology? in Research in Social Science and Disability (Eds. S. N. Barnartt ve B. M. Altman), pp.9-28, Elsevier, New York, NY.

Shapiro, J. (1993). No Pity:People with Disabilities Forging a New Civil Rights Movement, Random House, New York, NY.

Smith, R. (1980). Societal Reactions and Physical Disability: Contrasting Per-spectives, in. TheLabeling of Deviance:Evaluating a Perspective, (Ed. W. Gove), pp.227-240, Sage, Beverly Hills, CA.

Stroman, D. F. (1982). *The Awakening Minorities,* University Presses of America, Washington, DC.

Susman, J. (1994). Stigma, and Deviance, *Social Science and Medicine*, 38, pp. 15-22.

Taylor, S. (1999), Health, Illness and Medicine, in. *Sociology:Issues and Debates*, (Ed. S. Taylor), pp.253-276, Mac MillanPress, London.

Thomas, C. (2004). How is Disability Understood? An Examination of Sociological Approaches, Disability and Society, 19(6), pp.569-583.

Twaddle, A. C., (1974), The Concept of Health Status, *Social Science and Medicine*, 8, pp.29-38. UPIAS. (1975). Fundamental Principles of Disability. https:// disability- studies.leeds.ac.uk/wp-content/uploads/sites/40/library/UPIASfundamental-principles.pdf

Welch, M. J. (2016), Back to the Future:Irving K. Zola's Contributions to the Sociology of Disability, in.*Sociology Looking at Disability:What Did We Know and When Did We Know it* (*Research in Social Science and Disability, Vol. 9*), (Eds. S. E Green ve S. N. Barnatt), pp.97-141, Emerald Group Publishing Limited, Bingley.

Kaynakça

Abu Habib, L. (1995). Women and Disability Don't Mix:Double Discrimination and Disabled Women Rights, *Gender and Development*, 3(2), pp.49-53.

Akdağ, Ş. (2005). Görme Engelli Kadının İnsan Hakları Eğitimi Program Uygulamaları, *Engelli Kadınların Sorunları ve Çözümleri Sempozyumu*, 29-30 Nisan 2005, Kocaeli.

Akdenk, M., Semerci, A. ve Mısır, M. (2005). Engelli Kadınların İnsan Haklarını Kullanmada Engelli Kadınlar Çok Amaçlı Akademisi, *Engelli Kadınların Sorunları ve Çözümleri Sempozyumu*, 29-30 Nisan 2005, Kocaeli.

Altuntaş, N. ve Doğanay, G. (2016). Trabzon'da Engelli Kadin Profili, *Sosyal Bilimler Enstitüsü Sosyal Bilimler Dergisi*, 6 (12), ss.315-339.

Altuntaş Duman, N. ve Doğanay, G. (2017). Toplumsal Dışlanma Pratikleri Üzerinden Trabzon'da Engelli Kadınlar, *Sosyoloji Araştırmaları Dergisi*, 20(2), ss.1-48.

Aral, N., Gürsoy, F. ve Ayhan, A. (2005). Engelli Kadınlara Yönelik İstismar, *Engelli Kadınların Sorunları ve Çözümleri Sempozyumu*, 29-30 Nisan 2005, Kocaeli.

Arat, N. (1986). Kadın Sorunu, *Say Yayınları*, İstanbul.

Arat, Y. (1995). Feminizm ve İslam:Kadın ve Aile Dergisinin Düşündürdükleri, içinde *1980'ler Türkiye'sinde Kadın Bakış Açısında Kadınlar*, (Der. Şirin Tekeli), İletişim Yayınları, İstanbul.

Arıkan, Ç. (2001). Türkiye'de Görme Özürlü Kadınlar: Sorunlar, Beklentiler, Çözüm Önerileri, *Körler Federasyonu Yayını*, No:3, Ankara.

Arıkan, Ç. (2002). Sosyal Model Çerçevesinde Özürlülüğe Yaklaşım, *Ufkun Ötesi Bilim Dergisi*, 2(1), ss.11-25.

Asch, A. (2001). Critical Race Theory, Feminism, and Disability:Reflections on Social Justice and Personal Identity, *Ohio State Law Journal*, 62(1), ss.391-425.

Asch, A. ve Fine, M. (1997). Nurturance, Sexuality and Women With Disability:The Example of Women and Literature, *The Disability Studies Reader*, (Ed. L. J. Davis), Routledge, New York, pp.241-259.

Avery, H. (1994). Feminist Issues in Built Environment Education, *Journal of Art and Design Education*, 13(1), pp.65-71.

Aytemur Sağıroğlu, N. (2017). Eğitimin Görme Engelli Kadınların Toplumsal ve Siyasal Katılımı Üzerindeki Etkisi, *Sosyal Bilimler Dergisi*, X (1), ss.169-191.

Barron, K. (1997). The Bumpy Road to Womanhood, *Disability and Society*, 12(2), pp.223-240.

Begum, N. (1992). Disabled Women and the Feminist Agenda, *Feminist Review*, 40, pp.70-84.

Berwald, C. ve Houtstra, T. (2002). Joining Feminism and Social Group Work Practice:A Women's Disability Group, *Social Work with Groups*, 25(4), pp.71-83.

Biçici, K. (2005). Engelli Kadın ve İnsan Hakları, *Engelli Kadınların Sorunları ve Çözümleri Sempozyumu*, 29-30 Nisan 2005, Kocaeli.

Blackford, K., Cuthbertson, C., Odette, F. ve Ticoll, M. (1993). Women and Disability (Feature Issue), *Canadian Women's Studies*, 13(4).

Boswell, M. (2001). Sexism, Ageism, and 'Disability':(Re)constructing Agency Through (Re)writing Personal Narrative, *Women and Language*, 24(2), pp.47-51.

Boyer, M. (2004). The Disabled Female Body as A Metaphor for Language in Sylvia Plath's The Bell Jar, *Womens Studies*, 33(2), pp.199-223.

Brown, H. ve Smith, H. (1989). Whose 'Ordinary Life' Is It Anyway?, *Disability, Handicap and Society*, 4(2), pp.105-119.

Brueggemann, B. J., Garland-Thomson, R. ve Kleege, G. (2005). What Her Body Taught (or, Teaching About and with a Sisability):A Conversation, *Feminist Studies*, 31(1), pp.13-33.

Burcu, E. (2002). Üniversitede Okuyan Özürlü Öğrencilerin Sorunları:Hacettepe Beytepe Kampüsü Öğrencileri Örneği, *Hacettepe Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Dergisi*, 19(1), ss.83-103.

Burcu, E. (2004). Görme Özürlü Öğrencilerin Eğitimlerine İlişkin Düşünceleri ve Sorunları:Ankara Örneği, *Ufkun Ötesi Bilim Dergisi*, 4(2), ss.23-47.

Burcu, E. (2006). Özürlülük Kimliği ve Etiketlemenin Kişisel ve Sosyal Söylemleri, *Hacettepe Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Dergisi*, 23(2), ss.61-83.

Burcu, E., Kamanlıoğlu, M. ve Şahin, B. (2006). Özürlü Bireylerin Eş Seçiminde Yaşadıkları Sorunların Cinsiyete Göre Karşılaştırılması, Kıbrıs Doğu Akdeniz Üniversitesi Yayınları, *Kadın/Woman 2000,* 7(2), ss.1-30.

Burcu, E. (2007). *Türkiye'de Özürlü Birey Olma:Temel Sosyolojik Özellikleri ve Sorunları Üzerine Bir Araştırma*, Hacettepe Üniversitesi Yayınları, Ankara,

Burcu, E. (2015). *Engellilik Sosyolojisi*, Anı Yayıncılık, Ankara.

Burcu, E. (2016). Çifte Dezavantajlı Bir Durum: 'Engelli Olmak' ve 'Kadın Olmak' Üzerine Feminist Bir Değerlendirme, *Hastalıkta Sağlıkta Kadın Olmak*, (Ed. A. Keser, F. Yıldırım, M. Kaplan), Nobel Tıp Kitabevleri, Ankara, ss.22-44.

Buzzanell, P. M. (2003). A Feminist Standpoint Analysis of Maternity and Maternity Leave For Women with Disabilities, *Women and Language*, 26(2), pp.53-65.

Buz, S. ve Karabulut, A. (2015). Ortopedik Engelli Kadınlar:Toplumsal Cinsiyet Çerçevesinde Bir Çalışma, *Iğdır Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 7, ss.25-45.

Carlson, L. (2001). Cognitive Ableism and Disability Studies:Feminist Reflections on The History of Mental Retardation, *Hypatia,* pp.124-146.

Corker, M. (2001). Sensing Disability, *Hypatia,* pp.34-52.

Çağatay, N. ve Soysal, Y. (1995). Uluslaşma Süreci ve Feminizm Üzerine Karşılaştırmalı Düşünceler. içinde *1980'ler Türkiye'sinde Kadın Bakış Açısında Kadınlar*, (Der. Şirin Tekeli), İletişim Yayınları, İstanbul.

Çaha, Ö. (1996). *Sivil Kadın (Türkiye'de Sivil Toplum ve Kadın),* Vadi Yayınları, Konya.

Çayır, K., Soran, M. ve Ergün, M. (2015). *Engellilik ve Ayrımcılık:Eğitimciler İçin Temel Metinler ve Örnek Dersler*, Karekök Yayınları, İstanbul.

Değirmenci, N. (2005). Birleşmiş Milletler İçin Hazırlanan Fırsat Eşitliği Konusunda Standart, Kurallar ve Engelli Kadın, *Engelli Kadınların Sorunları ve Çözümleri Sempozyumu*, 29-30 Nisan 2005, Kocaeli.

Delamont, S. (2003). *Feminist Sociology,* Sage Publications, London.

Demir, A. ve Yeşiltuna, D. (2017). Aile İktidar İlişkisi Bağlamında Engelli Kadın Olmak, *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi,* 10(54), ss.534-544.

DePauw, P. K. (1996). Space:The Final Frontier:The Invisibility of Disability on The Landscape of Women Studies, *Frontiers*, 17(3), pp.19-23.

DePauw, P. K. (1997). The (In)Visibility of DisAbility:Cultural Contexts and 'Sporting Bodies', *Quest*, 49, pp.416-430.

Deutsch, H. ve Nussbaum, F. (2000). *Defects:Engendering the Modern Body (Corporealities:Discourses of Disability)*, University of Michigan Pres, Ann Arbor.

Dhungana, B. M. (2006). The Lives of Disabled Women in Nepal:Vulnerability without Support. *Disability and Women*, 21(2), pp.133-146.

Doğramacı, E. (1989). *Türkiye'de Kadının Dünü ve Bugünü*, Türkiye İş Bankası KültürYayınları, Ankara.

Donovan, J. (2001). *Feminist Teori,* İletişim Yayınları, İstanbul.

Duffy, Y. ve Koppelman, S. (1994). Colloquy:Yvonne Duffy and Susan Koppelman Reflect on Feminism, Disability, and The Review Media, *Belles Lettres*, 9(4), p.91-101.

Dursun, E. (2005). Engelli Kadının Sosyo-Psikolojik Sorunları ve Sosyal Statüsü, *Engelli Kadınların Sorunları ve Çözümleri Sempozyumu,* 29-30 Nisan 2005, Kocaeli.

Edut, O. (2004). *Body Outlaws Rewriting the Rules of Beauty and Body Image*, Emeryville, Seal Press, CA.

Eerikinen, H. (2001). Love Your Prosthesis Like Yourself:Sex, Text and The Body in Cyber Discourse, (in)*Conference Proceedings For Affective Encounters: Rethinking Embodiment in Feminist Media Studies*, (Eds. A. Koivunen ve S. Paasonen), https://susannapaasonen.files.wordpress.com /2014/11/proceedings.pdf

Ellis, A. ve Llewellyn, M. (1997). *Dealing With Differences:Taking Action on Class, Race, Gender and Disability*, Thousand Oaks, Corwin Press, CA.

Elshout, E. (1994). Women With Disabilities:A Challenge to Feminist theology, *Journal of Feminist Studies in Religion*, 10(2), pp.99-134.

Ergas, Y. (2005). 1970'lerin Feminizmleri, içinde *Kadınların Tarihi Cilt V*, (Der. G. Duby ve M. Perrot), (Çev. Ahmet Fethi), Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları, İstanbul.

Ersoy Özcan, M. (2005). Engelli Kadınların Çalışma Yaşamındaki Konumu, *Engelli Kadınların Sorunları ve Çözümleri Sempozyumu*, 29-30 Nisan 2005, Kocaeli.

Ewing, D. W. (2002). Disability and Feminism:Goffman Revisited, *Journal of Social Work in Disability and Rehabilitation*, 1(2), pp.73-82.

Fawcett, B. (2000). *Feminist Perspectives on Disability (Feminist Perspectives Series),* Pearson Education, London.

Ferri, B. A. ve Gregg, N. (1998). Women with Disabilities:Missing Voices, *Women's Studies International Forum*, 21(4), pp.429-439.

Fidan, F. ve Saç, S. (2005). Birgün İçin Engelli Olduğunuzu Düşünün Kız Öğrenciler Gözüyle Engelli Kadın, *Engelli Kadınların Sorunları ve Çözümleri Sempozyumu,* 29-30 Nisan 2005, Kocaeli.

Fiduccia, B. W. ve Wolfe, L. R. (1999). *Women and Girls with Disabilities:Defining The Issues An Overview,* DC:Center for Women Policy Studies and Women and Philanthropy, Washington.

Findlen, B. (2001). *Listen Up:Voices from The Next Feminist Generation*, Emeryville, Seal Press, CA.

Fine, M. ve Asch A. (1988). Women with Disabilities: Essays in Psychology, Culture, and Politics. (in) *A Introduction:Beyond Pedestals*, (Eds. M. Fine ve A. Asch), Temple University Press, Philadelphia, pp.1-40.

Frost, L. (2003). Doing Bodies Differently? Gender, Youth, Appearance and Damage, *Journal of Youth Studies,* 6(1), pp.53-70.

Garland-Thomson, R. (1994). Redrawing The Boundaries of Feminist Disability Studies, *Feminist Studies*, 20(3), pp.583-597.

Garland-Thomson, R. (1997). Feminist Theory, The Body, and The Disabled Figure, in *The Disability Studies Reader*, (Ed. L. J. Davis), Routledge, NewYork and London, pp.279-292.

Garland-Thomson, R. (2001). *Re-shaping, Re-thinking, Re-Defining:Feminist Disability Studies* (Barbara Waxman Fiduccia Papers on Women and Girls with Disabilities), DC:Center for Women Policy Studies, Washington.

Garland-Thomson, R. (2002). Integrating Disability, Transforming Feminist Theory, *NWSA Journal*, 14(3), pp.1-32.

Garland-Thomson, R. (2005). Feminist Disability Studies. Signs, *Journal of Women in Culture and Society*, 30(2), pp.1557-1587.

Gerrschick, T. J. (2000). Toward a Theory of Disability and Gender, *Signs,* 25(4),pp.1263-1268.

Ghai, A. (2002). Disabled Women:An Excluded Agenda of Indian Feminism, *Hypatia,*17(3), pp.49-66.

Goffman, E. (1968). *Stigma:Notes on the Management of Spoiled Identity*, Harmondsworth, Pelican Books.

Gordon, B. O. ve Rosenblum, K. E. (2001). Bringing Disability into The Sociological Frame:A Comparison of Disability with Race, Sex, and Sexual Orientation Statues, *Disability and Society*, 16(1), pp.5-19.

Goto, Y. (2004). Bridging the Gap Between Sociology of the Body, *Center for Legal Dynamics of Advanced Market Societies (CDAMS) Discussion Paper*, Kobe University.

Gökçearslan, E. (2005). Güçlendirme Yaklaşımı Çerçevesinde Engelli Kadının Güçlendirilme Süreci, *Engelli Kadınların Sorunları ve Çözümleri Sempozyumu*, 29-30 Nisan 2005, Kocaeli.

Güçlü, N. (2004). *Araba Aldım Kadın Oldum*, Nokta Kitap, İstanbul.

Hall, K. Q. (2002). Feminist Disability Studies (Special issue), *NWSA Journal*,14(3).

Hans, A. ve Patri, A.(Eds.). (2003). *Women, Disability and Identity,* Thousand Oaks, Sage Publications, CA.

Hershey, L. (2003). Rights, Realities, and Issues For Women with Disabilities, in *Sisterhood is Forever:The Women's Anthology For a New Millennium*, (Ed. R. Morgan), Washington Square, New York, pp.233-243.

Hewett, H. (2004). My Sisters Family, *The Scholar and Feminist Online Journal (Young Feminists Take on the Family)*, 2(3), pp.3-5.

İkizoğlu, M. (2005). Engelli Kadın ve Yoksulluk, *Engelli Kadınların Sorunları ve Çözümleri Sempozyumu*, 29-30 Nisan 2005, Kocaeli.

İmançer, D. (2002). Feminizm ve Yeni Yönelimler, *Yeni Düşünce Hareketleri*, 19, ss.155-176.

Jans, L. ve Stoddard, S. (1999). *Chartbook on Women and Disability in United States (an Info Use Report)*, California, Berkeley.

Kahraman Güloğlu, F. (2015), Türkiye'de Engelli Hakları Alanında Yeni Bir Örgütlenme Engelli Kadın Hareketi, *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 8(39), ss.477-489.

Kahraman Güloğlu, F. ve Kala, S. (2020). Toplumsal Bir Olgu Olarak Engellilik ve Türk Hukuk Sistemine Yansımaları (Bölüm II). *Disiplinlerarası Sosyal Hizmet Çalışmaları*, Ekin Basım Yayın Dağıtım, Ankara, ss.60-82.

Kamanlıoğlu, M. (2007). *Feminist Perspektifte Özürlü Kadına Bakışın Sosyolojik Değerlendirmesi Üzerine Kuramsal Bir Çalışma*, Hacettepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi.

Karataş, K. (2002a). Sosyal Model Çerçevesinde Özürlülüğe Yaklaşım, *Ufkun Ötesi Bilim Dergisi*, 2(1), ss.11-25.

Karataş, K. (2002b). Sosyal Model ve Sosyal Hizmet Uygulamaları, *Ufkun Ötesi Bilim Dergisi*, 2(2), ss.57-66.

Karataş, K. ve Gökçearslan Çifci, E. (2010). Türkiye'de Engelli Kadın Olmak:Deneyimler ve Çözüm Önerileri, *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 3(13).

Karpin, I. (1999). Peeking Through The Eyes of the Body:Regulating The Bodies of Women with Disabilities, in *Disability, Divers-Ability, and Legal Change,* (Eds. M. Jones ve L. A. Basser Marks), Kluwer Law International, USA, pp.283-300.

Kelleci, L. (2005). Engelli Kadın ve Sosyal Statü. Feminizm ve Engelli Kadın, *Engelli Kadınların Sorunları ve Çözümleri Sempozyumu*, 29-30 Nisan 2005, Kocaeli.

Kittay, E., Silvers, S. ve Wendell, S. (2001). Special Issue:Feminism and Disability I, *Hypatia,* 16(4).

Kittay, E., Silvers, S. ve Wendell, S. (2002). Special Issue:Feminism and Disability II, *Hypatia*, 17(3).

Kurnaz Özdemir, D. (2012). Ortopedik Engelli Kadınların Sorun ve Beklentileri:Tuzla İlçesi Örneği, *Toplum ve Sosyal Hizmet Dergisi*, 23(1), ss.67-81.

Küçükkaraca, N. (2005). Feminizm ve Engelli Kadın, *Engelli Kadınların Sorunları ve Çözümleri Sempozyumu*, 29-30 Nisan 2005, Kocaeli.

Kwiotek, R. G. (2002). Disability, Gender and Power:Finding A Useful Theoretical Framework and an Appropriate Methodology, Paper presented at Using Emancipatory Methodologies in Disability Research, *NDA Disability Research Conference* 2002, Dublin, Ireland.

Lezzoni, L. I., McCarty E. P. ve Davis, R. B. (2001). Use of Screening and Preventine Services Among Women with Disabilities, *American Journal of Medical Quality*, 16(4), pp.135-144.

Lindeman, K. (2001). Persons with Adult-Onset Head Injury:A Crucial Resource For Feminist Philosophers, *Hypatia*, 16(4), pp.105-123.

Lisi, D. (1993). Found Voices:Women, Disability and Cultural Transformation, *Women and Therapy,* 14(3-4), pp.195-209.

Lloyd, M. (1992). Does She Boil Eggs?Towards A Feminist Model of Disability, *Disability, Handicap and Society*, 7(3), pp.207-221.

Lloyd, M. (2001). The Politics of Disability and Feminism:Discord or Synthesis?, *Sociology,* 35(3), pp.715-728.

Lonsdale, S. (1990). *Women and Disability (The Experience of Physical Disability Among Women),* Macmillan, London.

Lorber, J. ve Moore, L. J. (2002). *Gender and The Social Construction of Illness*, Walnut "Creek, AltaMira Press, CA.

Madigan, C. J. (2002). *The Intersectıon of Gender, Race, and Disability:Latina Students in Special Education*, San Jose State University, California.

Magubane, Z. (2001). Which Bodies Matter? Feminism, Poststructuralism, Race, and the Curious Theoretical Odyssey of the 'Hottentot Venus, *Gender and Society,* 15(6), pp.816-834.

Marston, C. L. (1997). Hand-ling Media Research on Disability:Toward Including a Feminist 'Exile' Perspective on Theory and Practice, *Paper Presented to The Association for Education in Journalism and Mass Communication Annual Conference*, IL, Chicago

Marston, C. L. (1999). Learning to Be a Journalist:A Feminist Disability Critique of Cyborgs, College Newsworkers, and RSI Work Culture, *Journal of Communication Inquiry*, 23(3), pp.266-287.

May, V. M. ve Ferri, B. A. (2005). Fixated on Ability:Questioning Ableist Metaphors in Feminist Theories of Resistance, *Prose Studies*, 27(1-2), pp.120-140.

McCarthy, M. (1998). Whose Body Is It Anyway? Pressures and Control For Women with Learning Disabilities, *Disability and Society*, 13(4), pp.557-574.

McFadden, S. H. (2001). Feminist Scholarship As A Meeting Ground For Age and Disability Studies [Book review], *The Gerontologist,* 41(1), pp.133-137.

McLaughlin, J. (2003). Screening Networks:Shared Agendas in Feminist and Disability Movement Challenges to Antenatal Screening and Abortion, Presented at Gender and Power in The New Europe, *The 5th European Feminist Research Conference*, August 20-24, 2003 Lund University, Sweden.

Meekosha, H. (1998). Body Battles:Bodies, Gender, and Disability, in *Disability Studies Reader:Social Science Perspectives*, (Ed. T. Shakespeare), NY Cassell, London and New York.

Meekosha, H. (2002). Virtual Activists? Women and The Making of Identities of Disability, *Hypatia,* 17(3), pp.67-88.

Meekosha, H. ve Dowse, L. (1997). Enabling Citizenship:Gender, Disability and Citizenship in Australia, *Feminist Review*, 57(1), pp.49-72.

Morell, C. (2004). Empowerment Theory and Long-living Women:A Feminist and Disability Perspective, *Journal of Human Behavior in The Social Environment*, 7(3/4), pp.225-236.

Morris, J. (1991). *Pride Against Prejudice:Transforming Attitudes to Disability*, New Societ Publishers, Philadelphia.

Morris, J. (1992). Personal and Political:A Feminist Perspective on Researching Physical Disability, *Disability, Handicap and Society*, 7(2), pp.157-166.

Morris, J. (1993). Feminism and Disability, *Feminist Review*, 43, pp.57-70.

Morris, J. (1999). *Encounters with Strangers: Feminism and Disability*, The Women's Press, London.

Moser, I. (2004). *Sociotechnical Practices and Difference:On The Interferences Between Disability, Gender and Class,* Oslo, Sweden: Centre for Technology, Innovation and Culture, University of Oslo.

Moss, P. ve Dyck, I. (1999). Body, Corporeal Space, and Legitimating Chronic Illness:Women Diagnosed with ME, *Antipode*, 31(4), pp.372-397.

Nazlı, A. (2006). Modernitenin Ötekisi: Kadın ve Bedeni, *Kadın Çalışmaları Dergisi*, 1(1), 10-15.

Odette, F. (1994). Body Beautiful/Body Perfect: Challenging The Status Quo. Where Do Women with Disabilities Fit in?, *Canadian Woman Studies*, 14(3), pp.41-43.

Olkin, R. (2003). Women With Physical Disabilities Who Want to Leave Their Partners:A Feminist and Disability-Affirmative Perspective, *Women and Therapy*, 26(3/4), pp.237-247.

Orhan, S. ve Özkan, E. (2020). Engelli Kadın Olmak, *Afyon Kocatepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi,* 22(1), ss.1-19.

Osunluk, H. ve Uğurlu, B. (2005). Özürlü Kadınlar ve Ayrımcılık, *Özveri Dergisi,* 2(1), ss.410-427.

Önal-Dölek, B. (2005). Engelli Kadın ve İnsan Hakları Feminizm ve Engelli Kadın, *Engelli Kadınların Sorunları ve Çözümleri Sempozyumu*, 29-30 Nisan 2005, Kocaeli.

Özcan, N. (1996). *Feminist Bakış Açısından Türkiye'de Kadın Suçluluğu Üzerine Sosyolojik Bir İnceleme,* Hacettepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara, Yayınlanmamış Doktora Tezi.

Parker, S. (2004). Searching For The Absent Citizen:Enabling and (Dis)abling Discourses of Social Citizenship, *Paper Presented at Disability Studies: Putting Theory Into Practice Conference*, Lancaster University, UK.

Patterson, A. ve Satz, M. (2002). Genetic Counseling and The Disabled:Feminism Examines The Stance of Those Who Stand at The Gate, *Hypatia,* 17(3), pp.118-142.

Prilleltensky, O. (1996). Women with Disabilities and Feminist Therapy, *Women and Threapy*, 18(1), pp.87-97.

Prince, A. ve Silva-Wayne, S. (2004). *Feminisms and Womanisms:A Women's Studies Reader.* Womens Press, Toronto.

Purutçuoğlu, E. ve Aksel, C. (2017). Engelli Kadınların Beden İmajı Algısı İle Yaşam Doyumunun Belirlenmesi, *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi* 10(50), ss.428-440.

Resmi Gazete. (2005). 5378 sayılı Engelliler Hakkında Kanun, 07.07.2005 tarih ve 25868 sayılı.

Rock, P. S. (1996). Eugenics and Euthanasia:A Cause for Concern Disabled People, Particulary Disabled Women, *Disability and Society*, 11(1), pp.115-119.

Rohrer, J. (2005). Toward a Full-Inclusion Feminism:A Feminist Deployment of Disability Analysis, *Feminist Studies*, 31(1), pp.34-63.

Rousso, H. (2001). Strong Proud Sisters:Girls and Young Women with Disabilities, (Barbara Waxman Fiduccia Papers on Women and Girls with Disabilities), *Center For Women Policy Studies*, Washington.

Sade, I. (2005). Engelli Kadının Hayata Bakışı, *Engelli Kadınların Sorunları ve Çözümleri Sempozyumu,* 29-30 Nisan 2005, Kocaeli.

Samuels, E. (2002). Critical Divides:Judith Butlers Body Theory and The Question of Disability, *NWSA Journal,* 14(3), pp.58-76.

Schriempf, A. (2001). (Re)fusing The Amputated Body:An Interactionist Bridge for Feminism and Disability, *Hypatia*, 16(4), pp.53-70.

Segal, L. (1990). *Gelecek Kadın mı?*, (Çev. Suğra Öncü), Afa Yayınları, İstanbul.

Seyyar, A. (2002). *Sosyal Siyaset Terimleri* (Ansiklopedik Sözlük), Beta Yayınları, İstanbul.

Seyyar, A. (2005). Türkiye'de Yeni Özürlüler Politikasının Temel Strateji Çerçevesinde Engelli Kadınların Durumu, *Engelli Kadınların Sorunları ve Çözümleri Sempozyumu,* 29-30 Nisan 2005, Kocaeli.

Shaw, C. ve Proctor, G. (2005). Women at The Margins:A Critique of The Diagnosis of Borderline Personality Disorder, *Feminism and Psychology*, 15(4), pp.483-490.

Sharp, K. ve Earle, S. (2002). Feminism, Abortion, and Disability:Irreconcilable Differences. *Disability and Society*, 17(2), pp.137-145.

Sheldon, A. (1999). Personal and Perplexing:Feminist Disability Politics Evaluated, *Disability and Society*, 14(5), pp.643-657.

Shildrick, M. (2002). *Embodying the Monster:Encounters with The Vulnerable Self (Theory, Culture and Society)*, Thousand Oaks, Sage Publications, CA.

Shildrick, M. ve Price, J. (1999). Breaking The Boundaries of the Broken Body, in *Feminist Theory and The Body:A Reader*, (Eds. J. Price and M. Shildrick), Routledge, London and New York, pp.432-444.

Silvers, A. (1998). Reprising Women's Disability:Feminist Identity Strategy and Disability Rights. *Berkeley Women's Law Journal*, 13, pp.81-116.

Simon, R. ve Schuster, M. (1985). *The New Our Bodies, Ourselves, Boston Women's Health Book Collective.* Second Edition, New York.

Smith, D. E. (1990). *The Conceptual Practices of Power:A Feminist Sociology of Knowledge (The Northeastern Series of Feminist Theory)*, Northeastern University Press, Boston.

Smith, B. G. ve Hutchison, B. (2004). *Gendering Disability*, NJ Rutgers University Press, New Brunswick.

Sprague, J. ve Hayes, J. (2000). Self-Determination and Empowerment:A Feminist Standpoint Analysis of Talk About Disability, *American Journal of Community Psychology*, 28(5), pp.671-695.

Stocker, S. S. (2001).Problems of Embodiment and Problematic Embodiment. *Hypatia*,16(3), pp.30-47.

Stone, S. D. (1995). The Myth of Bodily Perfection, *Disability and Society*, 10(4), pp.413-424.

Stuart, M. ve Ellerington, G. (1990). Unequal Access:Disabled Womens Exclusion from The Mainstream Womens Movement, *Women and Environments*, 12(2), pp.16-19.

Su, G. ve Burcu Sağlam, E. (2020). Köy Yaşamında Engelli Birey Olma Deneyimi:Nitel Bir Araştırma Örneği, *Hacettepe Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Dergisi*, 37(1), ss.96-115.

Şahin, H. (2004). Engellilik Kimin Sorunu? Bireyin mi? Toplumun mu?, *Özveri Dergisi*, 1(1), ss.48-64.

Taub, D. E., Fanflik, P. L. ve McLorg, P. A. (2003). Body Image Among Women with Physical Disabilities: Internalization of Norms and Reactions to Nonconformity, *Sociological Focus*, 36(2), pp.159-176.

Tekeli, Ş. (1988). *Kadınlar İçin,* Alan Yayıncılık, İstanbul.

Tekeli, Ş. (1995). 1980 Türkiye'sinde Kadınlar, içinde *1980'ler Türkiye'sinde Kadın Bakış Açısında Kadınlar* (Der. Şirin Tekeli), İletişim Yayınları, İstanbul.

Thomas, C. (1999). *Female Forms:Experiencing and Understanding Disability (Disability Human Rights and Society)*, Open University Press, Berkshire, United Kingdom.

Thomas, L. (2001). Disability is not So Beautiful:A Semiotic Analysis of Advertisements for Rehabilitation Goods, *Disability Studies Quarterly*, 21(2).

Tong, R. P. (1999). Dealing with Difference Justly:Perspectives on Disability, *Social Theory and Practice*, 25(3), pp.519-530.

Topçubaşı, F. ve Arıkan Ç. (2005). Türkiye'de Görme Engelli Kadınların Konumu:Genel Bir Değerlendirme, *Engelli Kadınların Sorunları ve Çözümleri Sempozyumu*, 29-30 Nisan 2005, Kocaeli.

Traustad, R. ve Horris, P. (1997). *Woman with Disability*, Syracuse University Pres, New York.

Traustad, R. (2003). Disabled Women and Feminist Research, *Presented at Gender and Power in the New Europe, the 5th European Feminist Research Conference*, Lund University, Sweden.

Tremain, S. (1999). *Bodies of Knowledge:Critical Perspectives on Disablement and Disabled Women*, The Womens Press, Ltd, London.

Tremain, S. (2000). Queering Disabled Sexuality Studies, *Sexuality and Disability*, 18(4), pp.291-299.

Tufan, İ. (2004). Türkiye'de Engellilik ve Engelli Olmak, *Ufkun Ötesi Bilim Dergisi*, 2(2), ss.81-88.

Türk Dil Kurumu. (2022). Https://sozluk.gov.tr/ adresinden alınmıştır.

Walter, U. M. ve Peterson, K. J. (2002). Gendered Differences:Postmodern Feminist Perspectives and Young Women Identified as Emotionally Disabled, *Families in Society*, 83(5/6), pp.599-603.

Wendell S. (1989). Toward a Feminist Theory of Disability, *Hypatia*, 4(2), pp.104-124.

Wendell S. (1996). The Rejected Body:Feminist Philosophical Reflections on Disability, Routledge, London and New York.

Wendell S. (1997). Toward a Feminist Theory of Disability, in *The Disability Studies Reader*, (Ed. L. J. Davis), Routledge, New York, pp.260-278.

Wendell S. (1999). Feminism, Disability, and Transcendence of The Body. (in) *Feminist Theory and The Body:A Reader,* (Eds. J. Price and M. Shildrick), Routledge, London and New York, pp.324-334.

Yıldız, F. (2017). *Sosyal Dışlanmanın Engelli Kadın İstihdamı Üzerine Etkisi*, Cumhuriyet Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Sivas. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi.

Kaynakça

Altı Nokta Körler Derneği. (t.y.). Kurumsal bilgiler. Altı Nokta Körler Derneği. Erişim tarihi: 03.02.2023 Erişim adresi http://www.altinokta.org.tr /sayfalar.asp?sayfa=2

Ardahanlıoğlu, B. (2022). *Türkiye'de engelli hakları aktivizmi: engelli aktivistler üzerine nitel bir çalışma* (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi). Hacettepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.

Barnes, C., & Oliver, M. (1993). *Disability: a sociological phenomenon ignored by sociologists*. Leeds: University of Leeds. https://disability-studies.leeds.ac.uk/wp-content/uploads/sites/40/library/Barnes-soc-phenomenon.pdf

Beckett, A. E. (2011). Toplumsal hareketleri anlamak: Geç modernite koşullarında sakat hareketini kuramsallaştırmak (F. B. Aydar, Çev.). D. Bezmez, S. Yardımcı, Y. Şentürk (Der.) *Sakatlık çalışmaları: Sosyal bilimlerden bakmak* içinde (ss.415-434). İstanbul: Koç Üniversitesi Yayınları.

Bezmez D., Yardımcı, S., Şentürk, Y. (2011). Giriş. D. Bezmez, S. Yardımcı, Y. Şentürk (Der.) *Sakatlık çalışmaları: Sosyal bilimlerden bakmak* içinde (ss.17-25). İstanbul: Koç Üniversitesi Yayınları.

Braddock, D. L., Parish, S. L. (2011). Sakatlığın kurumsal tarihi (F. B. Aydar, Çev.). D. Bezmez, S. Yardımcı, Y. Şentürk (Der.) *Sakatlık çalışmaları: Sosyal bilimlerden bakmak* içinde (ss.101-186). İstanbul: Koç Üniversitesi Yayınları.

Buechler, S. M. (1995). New social movement theories. *Sociological Quarterly*, *36*(3), 441-464. https://doi.org/10.1111/j.1533-8525.1995.tb00447.x

Burcu, E. (2010). Engellilik modelleri üzerine. N. Güngör Ergan, E. Burcu, B. Şahin (Ed.). *Öğr. Gör. Hüseyin Yalçın'a armağan sosyoloji yazıları 3* içinde (ss. 69-81). Ankara: Hacettepe Üniversitesi Yayınları.

Burcu, E. (2015). Türkiye'de yeni bir alan: 'Engellilik sosyolojisi've gelişimi. *Sosyoloji Konferanslari*, (52). https://doi.org/10.18368/IU/sk.21828

Burcu, E. (2020). *Engellilik sosyolojisi* (Genişletilmiş 2. bs.). Ankara: Anı Yayıncılık.

Campbell, J., Oliver, M. (1996) *Disability politics: Understanding our past, changing our future***.** Oxfordshire: Routledge.

Castaneda, E., Diaz Cepeda, L. R., Andrade, K. (2022). Çağdaş Meksika'da toplumsal hareketler. C. Tilly, E. Castaneda, L. Wood (Ed.) *Toplumsal hareketler 1768-2018* içinde (ss.371-400). İstanbul: Alfa Araştırma.

Chander, J. (2014). Self-advocacy and blind activists: The origins of the disability rights movement in twentieth-century India. S. Burch, M. Rembis, (Ed), *Disability histories* içinde (ss. 364-379). Illionis: University of Illinois Press.

Charlton, J. I. (1998). *Nothing about us without us*. California: University of California Press.

Cohen, J. (2016). Strateji ya da kimlik: Yeni teorik paradigmalar ve sosyal hareketler (K. Çayır, Çev.). K. Çayır (Der.) *Yeni sosyal hareketler* içinde (ss.101-120). İstanbul: Kaknüs Yayınları.

Cooper, M. (1999). The Australian disability rights movement lives. *Disability & Society*, *14*(2), 217-226.

Crossley, N. (2002). *Making sense of social movements*. New York City: McGraw-Hill Education.

Çayır K. (2016). Toplumsal sahnenin yeni aktörleri: yeni sosyal hareketleri K. Çayır (Der.) *Yeni sosyal hareketler* içinde (ss.11-30). İstanbul: Kaknüs Yayınları.

Çetinkaya, Y. D. (2021). Tarih ve kuram arasında toplumsal hareketler. Y.D. Çetinkaya (Der.), *Toplumsal hareketler tarih, teori ve deneyim* içinde (ss.25-71). İstanbul: İletişim Yayınları.

Della Porta, D., Diani, M. (2020). Toplumsal hareketler (P. Çakır, C. Gülbudak, Çev.). İstanbul: Türkiye İş Bankası.

Dowse, L. (2001). Contesting practices, challenging codes: Self advocacy, disability politics and the social model. *Disability & Society*, *16*(1), 123-141. https:// doi.org/10.1080/713662036

Dünya Sağlık Örgütü (DSÖ) (2011). *Dünya Engellilik Raporu.* https://static.ohu.edu.tr /uniweb/media/portallar /engelsizuniversite /duyurular/1345/diwnu3i5.pdf

Elder-Woodward, J. (2013). Independent living: the frontier of communitarian welfare?. *Disability & Society*, *28*(2), 274-278. https://doi.org/10.1080 /09687599.2012. 753184

Finkelstein, V. (2007). The 'social model of disability'and the disability movement. *The Disability Studies Archive UK*, *1*, 15. https://disability-studies.leeds.ac.uk/wp-content/uploads/sites/40/library/finkelstein-The-Social-Model-of-Disability-and-the-Disability-Movement.pdf

Hutchison, P., Arai, S., Pedlar, A., Lord, J., ve Yuen, F. (2007). Role of Canadian user-led disability organizations in the non-profit sector. *Disability & Society*, *22*(7), 701-716. https://doi.org/10.1080/09687590701659550

Johnson-Burel, D. (2016). Nothing about Us, without Us (Nihil de Nobis, Sine Nobis). In *Black Participatory Research* (pp. 35-53). New York: Palgrave Macmillan.

Johnston, H., Larana, E. Gusfield, J. R. (2016). Kimlikleri, şikayetler ve yeni sosyal hareketler (K. Çayır, Çev.). K. Çayır (Der.) *Yeni sosyal hareketler* içinde (ss.131-161). İstanbul: Kaknüs Yayınları.

Macionis, J.J. (2013). Sosyoloji (V. Akan Çev. Ed). Ankara: Nobel Yayıncılık.

Marshall, G. (2005). *Sosyoloji sözlüğü*. (O. Akınhay, D. Kömürcü, Çev). Ankara: Bilim ve Sanat Yayınları.

Martell, L. (1994). *Chapter 4 The Green Movement*. http://users.sussex.ac.uk/~ssfa2/greenmovement.pdf

McPhail, C. (1989). Blumer's theory of collective behavior: The development of a non-symbolic interaction explanation. *The Sociological Quarterly*, *30*(3), 401-423. https://doi.org/10.1111/j.1533-8525.1989.tb01528.x

Offe, C. (2016). Yeni sosyal hareketler: Kurumsal politikanın sınırlarının zorlanması (K. Çayır, Çev.). K. Çayır (Der.) *Yeni sosyal hareketler* içinde (ss.47-73). İstanbul: Kaknüs Yayınları.

Oliver, M. (1990). *Politics of disablement*. Londra: Macmillan International Higher Education.

Oliver, M. (1996). *Understanding disability: From theory to practice*. Londra: Macmillan Education.

Oliver, M. (1997). The disability movement is a new social movement!. *Community Development Journal*, *32*(3), 244-251. https://www.jstor.org/stable/44257345

Oliver, M., Zarb, G. (1989). The politics of disability: A new approach. *Disability, Handicap & Society*, *4*(3), 221-239. https://doi.org/10.1080/02674648966780261

Pelka, F. (2012). *What we have done: An oral history of the disability rights* Movement. Massachusetts: University of Massachusetts Press. https://muse.jhu.edu/book/13657

Reiss, M. (2015). *Blind workers against charity: The National League of the Blind of Great Britain and Ireland, 1893–1970*. Londra: Palgrave Macmillan

Runswick-Cole, K. (2014). 'Us' and 'them': the limits and possibilities of a 'politics of neurodiversity'in neoliberal times. *Disability & society*, *29*(7), 1117-1129. https://doi.org/10.1080/09687599.2014.910107

Sabatello, M. (2014). A short history of the international disability rights movement. M. Sabatello ve M. Schulze (Ed.), *Human Rights and Disability Advocacy* içinde (ss.13-24). Philadelphia: University of Pennsylvania Press.

SCIE, (2009). *Personalisation for user-led organisations (ULOs)* Published: October 2009 Erişim tarihi: 4 Aralık 2022 Erişim adresi: https://www.scie.org.uk/personalisation /practice/user-led-organisations-ulo#:~:text=User%2Dled%20Organisations%20(ULOs)%20are%20organisations%20that%20are%20run,their%20support %20needs%20are%20met.

Shakespeare, T. (1993). Disabled people's self-organisation: A new social movement? *Disability, Handicap & Society*, *8*(3), 249-264. https://doi.org/10.1080 /02674649366780261

Shakespeare, T. (1996). Disability, identity and difference. C. Barnes, G. Mercer (Ed), *Exploring the divide: Ilness and disablity*, içinde (ss. 94-113). https://disability-studies.leeds.ac.uk/wp-content/uploads/sites/40/library/Shakespeare-Chap6.pdf

Shakespeare, T., Watson, N. (2001), The social model of disability: An outdated ideology?. S.N. Barnartt, B.M. Altman, (Ed.) *Exploring Theories and Expanding Methodologies: Where we are and where we need to go* (*Research in Social Science and Disability, Vol. 2*), içinde (ss.9-28). Bingley: Emerald Group Publishing Limited. https://doi.org/10.1016/S1479-3547(01)80018-X

Shakespeare, T., Watson, N. (2011). Farkı yaratmak: Sakatlık, siyaset ve tanıma. İçinde, (F. B. Aydar, Çev.). D. Bezmez, S. Yardımcı, Y. Şentürk (Der.) *Sakatlık çalışmaları: Sosyal bilimlerden bakmak* içinde (ss.387-414). İstanbul: Koç Üniversitesi Yayınları.

T.C. Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı (2021). 2030 Engelsiz Vizyon Belgesi. https://www.aile.gov.tr/media/94718/2030_engelsiz_vizyon_belgesi.pdf

T.C. Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı (2023). Engelli Hakları Ulusal Eylem Planı 2023-2025. https://www.aile.gov.tr/media/122989/engell_haklari_ulusal_eylem_ plani_2023-2025.pdf

T.C. Cumhurbaşkanlığı Strateji ve Bütçe Başkanlığı (2019). Sürdürülebilir kalkınma amaçları değerlendirme raporu. https://www.sbb.gov.tr/wp-content/uploads /2020/03/Surdurulebilir-Kalkinma-Amaclari-Degerlendirme-Raporu_13_12_2019-WEB.pdf

Tarrow, S. G. (2011). *Power in movement: Social movements and contentious politics. (Gözden geçirilmiş ve güncellenmiş 3.baskı)*. Cambridge: Cambridge University Press.

Tarrow, S. (2021). Köklü kozmopolitler ve ulusötesi aktivistler (G. Doğduaslan, Çev). (Der.) Y.D. Çetinkaya, *Toplumsal hareketler tarih, teori ve deneyim* içinde (ss.123-151). İstanbul: İletişim Yayınları.

Tilly, C., Wood, L. (2022). Politika olarak toplumsal hareketler. C. Tilly, E. Castaneda, L. Wood (Ed.) *Toplumsal hareketler 1768-2018* içinde (ss.27-51). İstanbul: Alfa Araştırma.

Touraine, A. (2016) Toplumdan toplumsal hareketlere (K. Çayır, Çev.). K. Çayır (Ed.) *Yeni toplumsal hareketler* içinde (ss.31-46). İstanbul: Kaknüs Yayınları.

Turner, B. S. (Genel Editör). (2020). Sosyoloji Sözlüğü (K. Akbaş, A. Beyaz, Çev. Ed.). İstanbul: Pinhan Yayıncılık.

United Nations (UN) Department of Economic and Social Affairs (DESA). (t.y.). Convention On The Rights Of Persons With Disabilities (CRPD). Erişim Tarihi: 17.04.2023 Erişim Adresi: https://social.desa.un.org/issues /disability/crpd/convention-on-the-rights-of-persons-with-disabilities-crpd#:~:text=The%20Convention

%20on%20the%20Rights%20of%20Persons%20with%20Disabilities%20and,signature%20on%2030%20March%202007

Union of the Physically Impaired Against Segregation (UPIAS), Disability Alliance (DA). (1976). *Fundamental Principles of Disability.* https://disability-studies.leeds. ac.uk/wp-content/uploads/sites/40/library/UPIAS-fundamental-principles.pdf

Wallerstein, I. (1993). Sistem-karşıtı hareketlerin tarihi ve ikilemleri. S. Amin, G. Arrighi, A. G. Frank, I. Wallerstein, *Büyük kargaşa: Yeni toplumsal hareketlerin krizi (Çev. E. Akbulut)* içinde (ss.10-53). İstanbul: Alan Yayıncılık.

Watson, N. (2002). Well, I know this is going to sound very strange to you, but I don't see myself as a disabled person: Identity and disability. *Disability & Society*, *17*(5), 509-527. https://doi.org/10.1080/09687590220148496

You, D. C., Hwang, S. K. (2018). Achievements of and challenges facing the Korean Disabled People's Movement. *Disability & Society*, *33*(8), 1259-1279. https://doi.org /10.1080/09687599.2018.1488676

Kaynakça

Alparslan, B. (2019). Marksizim ve Dil Felsefesi:Psikoloji Çerçevesinde Bir İnceleme, *Muhakeme Dergisi, 2*(1), s.34-43.

Atikaslan, H. O. (2020). *İnternet Haberlerinde Sakatlık Temsili*, Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Adana.

Bendukurthi, N., ve Raman, U. (2016). Framing Disability in the Indian News Media:A Political Economy Analysis of Representation, *Journal of Creative Communications,* 11(2), s. 1-19.

Bozkurt, Ç. (2022). *Haber Tüketicisi 2.0 Araştırması*, Ocak 19, 2023 tarihinde Twentify: https://www.twentify.com/tr/blog/haber-t%C3%BCketicisi-2.0-ara%C5%9Ft%C4%B1rmas%C4%B1.

Briant, E., Watson, N., ve Philo, G. (2011). Bad News for Disabled People:How the Newspapers are Reporting Disability, Aralık 19, 2022 tarihinde http://eprints.gla.ac.uk/57499/.

Burcu, E. (2011). Türkiye'deki Engelli Bireylere İlişkin kültürel Tanımlamalar: Ankara Örneği, *Hacettepe Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Dergisi,* 28(1), 37-54.

Burcu, E. (2020). *Engellilik Sosyolojisi,* (2. baskı) Anı Yayıncılık, Ankara.

Campbell, F. K. (2001). Inciting Legal Fictions-Disability's Date with Ontology and the Abieist Body of the Law, *Griffith Law Review, 10*(1), s. 42-62. Aralık 25, 2022 tarihinde https://research-repository.griffith.edu.au /handle/10072/3714.

Chouinard, V. (1997). Making Space for Disabling Differences:Challenging Ableist Geographies, *Environment and Planning D:Society and Space,* 15(4), s. 379-387.

Cohen, B. C. (2015). *The Press and Foreign Policy,* Princeton University Press, Princeton.

Dahlgren, P. (2005). The Internet, Public Spheres, and Political Communication:Dispersion and Deliberation, *Political Communication,* 22(2), s. 147-162.

Deuze, M. (2003). The Web and its Journalisms: Considering The Consequences of Different Types of Newsmedia Online, *New Media and Society,* 5(2), s. 203-230.

Dursun, Ç. (2001). *TV Haberlerinde İdeoloji,* İmge Kitabevi, Ankara.

Egbatan, M. (Dü.). (2022). Engelli Ayrımcılığına Karşı Medya Dili Kılavuzu, Ankara. Ocak 20, 2023 tarihinde https://www.enkad.org/wp-content/uploads/2022 /12/medya-dili-kilavuzu-BASIM.pdf.

Freelon, D., Mclwain, C. D., ve Clark, M. D. (2016). *Beyond the Hashtags:# Ferguson,# Blacklivesmatter, and the Online Struggle For Offline Justice,* The Center for Media and Social Impact, Washington, D.C. Kasım 2024, 2022 tarihinde

https: //deliverypdf.ssrn.com/delivery.php?ID=12408312702411
509501611509403108508705701300600603904308901606802300312407408708
006805600003104111100603001000109810302707008506207400805208700100
008907710211603100402505101309412001901802601010311608601300308 3.

Fuchs, C. (2016). *Sosyal Medya'ya Eleştirel Bir Giriş,* (Çev. İ. Kalaycı, ve D. Saraçoğlu) NotaBene Yayınları, İstanbul.

Gorski, P. (2005). Education Equity and the Digital Divide, *AACE Review,* 13(1), s. 3-45.

Haberler ve Medya Yayıncıları kategorisindeki en popüler web siteleri sıralaması: Türkiye. (2022). Aralık 6, 2022 tarihinde Similarweb: https://www.similarweb.com/tr/top-websites/turkey/category/news-and-media.

Hall, S. (2017). *Temsil: Kültürel Temsiller ve Anlamlandırma Uygulamaları,* (Çev. İ. Dündar) Pinhan Yayıncılık, İstanbul.

Haller, B., ve Zhang, L. (2014). Stigma or Empowerment? What Do Disabled People Say About Their Representation In News and Entertainment Media?, *Review of Disability Studies:An International Journal,* 9(4). Aralık 22, 2022 tarihinde https://rdsjournal.org/index.php/journal/article /view/45/173.

Haller, B., Dinca-Panaitescu, M., Rioux, M., Laing, A., Vosterman, J., ve Hearn, P. (2012). The Place of News Media Analysis Within Canadian Disability Studies, *Canadian Journal of Disability Studies,* 1(2), s. 43-74.

Inclusion London. (tarih yok). Aralık 19, 2022 tarihinde https://www. inclusionlondon.org.uk/about-us.

Kemp, S. (2022a). *Digital 2022:October Global Statshot Report,* Ocak 19, 2023 tarihinde DataReportal: https://datareportal.com/reports/digital-2022-october-global-statshot.

Kemp, S. (2022b). *Digital 2022:Turkey,* Ocak 19, 2023 tarihinde DataReportal: https://datareportal.com/reports/digital-2022-turkey.

Kidd, D., ve McIntosh, K. (2016). Social Media and Social Movements. Sociology Compass, *Social Media and Social Movements,* 10(9), s. 785-794.

Lievrouw, L. A. (2016). *Alternatif ve Aktivist Yeni Medya,* (Çev. İ. S. Temizalp,), Kafka Yayınevi, İstanbul.

Morozov, E. (2009). *The Brave New World of Slacktivism*, Kasım 24, 2022 tarihinde Foreign Policy Magazine: https://foreignpolicy.com/2009/05/19/the-brave-new-world-of-slacktivism/.

Morozov, E. (2011). *The Net Delusion:The Dark Side of Internet Freedom,* PublicAffairs, New York.

Morozov, E. (2018). Silikon Vadisi "Dijital Sosyalizm" Vaad Ediyor Ama Aslında Bir Masal Satıyor, içinde, *Yeni Medya Kuramları* (Ed. F. Aydoğan) (Çev. Y. Göksun), Der Yayınları, İstanbul, s. 29-32.

Mundt, M., Ross, K., ve Burnett, C. M. (2018). Scaling Social Movements Through Social Media:The Case of Black Lives Matter, *Social Media+Society,* 4(4), s.1-14.

Mutlu, E. (2012). *İletişim Sözlüğü,* Sofos, Ankara.

Phillips, S. D. (2012). Representations of Disability in Print News Media in Postsocialist Ukraine, *Disability and Society,* 27(4), s.487–502.

Rice, C., Chandler, E., Harrison, E., Liddiard, K., ve Ferrari, M. (2015). Project Re-Vision: Disability at the Edges of Representation. *Disability and Society,* 30(4), s.513-527.

Rogers, E. (1986). *Communication Technology:The New Media in Society,* Free Publishing, New York.

Said, E. W. (2013). *Şarkiyatçılık:Batı'nın Şark Anlayışları,* (Çev. B. Ülner), Metis Yayınları.

Shakespeare, T. (1999). Art and Lies? Representations of Disability on Film, in *Disability Discourse* (Eds. M. Corker, ve S. French), Open University Press, Buckingham, s.164-172.

Sunstein, C. R. (2004). Democracy and Filtering, *Communications of the ACM,* 47(12), s.57-59.

Sweet, K. S., LeBlanc, J. K., Stough, L. M., ve Sweany, N. W. (2019). Community Building and Knowledge Sharing by Individuals with Disabilities Using Social Media, *Journal of Computer Assisted Learning,* 36(1), s.1-11.

Thompson, J. B. (1995). *Media and Modernity:A Social Theory of the Media,* Polity Press, Cambridge.

van Dijk, J. (2018). *Ağ Toplumu,* (Çev. Ö. Sakin), Kafka Yayınevi, İstanbul.

Haber Kaynakçası

Felçli şehit babasına özel yol (2010, Aralık 3), *Akşam*. https://www.aksam.com.tr/yasam/felcli-sehit-babasina-ozel-yol--913h/haber-913

Süper Baba'daki sır yıllar sonra ortaya çıktı (2011, Aralık 3), *En Son Haber.* https://www.ensonhaber.com/medya/super-babadaki-sir-yillar-sonra-ortaya-cikti-2011-12-03

İşitme engellilerden 3 Aralık videosu: Kutlanacak bir şey bulamadık 3 Aralık'ta yokuz (2012, Aralık 3). *Sol.* https://haber.sol.org.tr/devlet-ve-siyaset/isitme-engellilerden-3-aralik-videosu-kutlanacak-bir-sey-bulamadik-3-aralikta-0

5 dakika engellilerle empati yaptılar (2014, Aralık 3), *Hürriyet.* https://www.hurriyet. com.tr/kelebek/saglik/5-dakika-engellilerle-empati-yaptilar-27694309

Merdivene ters binen Kılıçdaroğlu, Erdoğan'a 'zihinsel engelli' dedi (2014, Aralık 3), *Yeni Akit.* https://www.yeniakit.com.tr/haber/merdivene-ters-binen-kilicdaroglu-erdogana-zihinsel-engelli-dedi-38602.html

Ne uyuyor ne de ailesini uyutuyor (2014, Aralık 3), *Hürriyet*. https://www.hurriyet.com.tr/ne-uyuyor-ne-de-ailesini-uyutuyor-37018542

5 maddede engelli sorunları (2015, Aralık 3). *Bianet*. http://bianet.org/bianet/toplum/169796-5-maddede-engelli-sorunlari

Dışlanmak en büyük engel (2015, Aralık 3), *Akşam*. https://www.aksam.com.tr/saglik/dislanmak-en-buyuk-engel/haber-467774

Engelliler çalışma hayatında yer bulmakta zorlanıyor (2015, Aralık 3), *Hürriyet*. https://www.hurriyet.com.tr/ekonomi/engelliler-calisma-hayatinda-yer-bulmakta-zorlaniyor-40022019

Öğrenciler 'engelli' olmayı yaşayarak öğrendi (2015, Aralık 3), *Hürriyet*. https://www.hurriyet.com.tr/egitim/ogrenciler-engelli-olmayi-yasayarak-ogrendi-40022288

Otizm Eylem Planı 3,5 Yıl Sonra Kabul Edildi (2016, Aralık 3), *Bianet*. https://m.bianet.org/bianet/toplum/181376-otizm-eylem-plani-3-5-yil-sonra-kabul-edildi

Bedensel engelli genç kız zumba eğitmeni oldu (2017, Aralık 3). *T24*. https://t24.com.tr/haber/bedensel-engelli-genc-kiz-zumba-egitmeni-oldu,503985

Devlet yoksul aileye sahip çıktı (2018, Aralık 3), *En Son Haber*. https://www.ensonhaber.com/ic-haber/devlet-yoksul-aileye-sahip-cikti

Engelli oğlunu kız kardeşine bırakıp, intihar etti (2018, Aralık 3), *Hürriyet*. https://www.hurriyet.com.tr/yerel-haberler/adana/cukurova/engelli-oglunu-kiz-kardesine-birakip-intihar-etti-41038678

Engellilerde idrar kaçırma önemli bir problem! (2018, Aralık 3), *Sözcü*. https://www.sozcu.com.tr/2018/saglik/engellilerde-idrar-kacirma-onemli-bir-problem-2773979/

"Engellilere yönelik önyargılar tüm acımasızlığıyla sürüyor" (2018, Aralık 3), *Bianet*. http://bianet.org/bianet/engelli-haklari/203162-engellilere-yonelik-onyargilar-tum-acimasizligiyla-suruyor

Görme engelli öğretmen görevinden telefonda pardon denilerek alındı (2018, Aralık 3), *Sözcü*. https://www.sozcu.com.tr/2018/gundem/gorme-engelli-ogretmen-gorev-inden-telefonda-pardon-denilerek-alindi-2774281/

Görme yetisini kaybetti ama azimle öğretmen oldu (2018, Aralık 3). *Hürriyet*. https://www.hurriyet.com.tr/yerel-haberler/afyonkarahisar/gorme-yetisini-kaybetti-ama-azimle-ogretmen-old-41039296

MHP, meclis'e "3 Kanun Teklifi" sundu (2018, Aralık 3), *Yeni Akit*. https://www.yeniakit.com.tr/haber/mhp-meclise-3-kanun-teklifi-sundu-557124.html

Biri kısa boylu, diğeri görme engelli çiftin mutluluğu (2019, Aralık 3). *En Son Haber*. https://www.ensonhaber.com/yasam/biri-kisa-boylu-digeri-gorme-engelli-ciftin-mutlulugu

Engelli bireyler için 'akıllı baston' (2019, Aralık 3). *Hürriyet.* https://www.hurriyet.com.tr/egitim/engelli-bireyler-icin-akilli-baston-41388316

Hüsnü Şenlendirici'den engelli öğrencilere moral (2019, Aralık 3), *Sözcü.* https://www.sozcu.com.tr/hayatim/kultur-sanat-haberleri/husnu-senlendiriciden-engelli-ogrencilere-moral/

Kahraman ve mağdur ikileminde medyada engelliler (2019, Aralık 3), *Bianet.* http://bianet.org/bianet/engelli-haklari/216574-kahraman-ve-magdur-ikileminde-medyada-engelliler

Parti başkanları tekerlekli sandalye ile gezdi (2019, Aralık 3), *Sözcü.* https://www.sozcu.com.tr/2019/gundem/parti-baskanlari-tekerlekli-sandalye-ile-gezdi-5487758/

Son dakika... Bakan açıkladı! Engelli atamaları yapılacak (2019, Aralık 3), *Hürriyet.* https://www.hurriyet.com.tr/ekonomi/son-dakika-bakan-acikladi-engelli-atamalari-yapilacak-41388600

Kaynakça

Akkök, F. (2003). Farklı Özelliğe Sahip Olan Çocuk Aileleri ve Ailelerle Yapılan Çalışmalar, içinde *Özel Eğitime Giriş,* (Ed. A. Ataman), Gündüz Eğitim Yayıncılık, Ankara.

Aral, N. ve F. Gürsoy. (2007). *Özel Eğitim Gerektiren Çocuklar ve Özel Eğitime Giriş,* Morpa Kültür Yayınları, İstanbul.

Arıkan, Ç. (2009). *Türkiye'de Görme Özürlü Kadınlar ve Kadına Yönelik Şiddet*, http://www. huksam.hacettepe.edu.tr/Turkce/SayfaDosya/turkiyede_ gorme_ozurlu.pdf; Erişim Tarihi: 20.02.2023.

Balcı, S., Kızıl, H., Savaşer, S., Dur, Ş., Mutlu, B. (2019). Zihinsel Engelli Çocuğu Olan Ailelerin Yaşadığı Güçlüklerin ve Aile Yükünün Belirlenmesi, *Psikiyatri Hemşireliği Dergisi,* 10(2), ss.124-130.

Burcu, E. (2015b). Türkiye'de Yeni Bir Alan:Engellilik Sosyolojisi ve Gelişimi, *Sosyoloji Konferansları*, No:52, 2015-2, ss.319-341.

Burcu, E. (2017). Türkiye'de Engelli Bireylerin Dezavantajlı Konumlarına Engellilik Sosyolojisinin Eleştirel Tavrıyla Bakmak, *Toplum ve Demokrasi,* 11(24), ss.107-125.

Burcu, E. (2020). *Engellilik Sosyolojisi,* (2. Baskı), Anı Yayıncılık, Ankara.

Burcu, E., Kamanlıoğlu, M. ve Şahin, B. (2006). Özürlü Bireylerin Eş Seçiminde Yaşadıkları Sorunların Cinsiyete Göre Karşılaştırılması, *Kadın,* 2(7), ss.1-30.

Camilleri, J. (1999). Disability:A Personal Odyssey, *Disability and Society,* 14(6), pp.845-853.

Campbell, F. K. (2001). Inciting Legal Fictions-Disability's Date with Ontology and the Ableist Body of the Law, *Griffith Law Review,* 10(1), pp.42-62.

Cavkaytar, A. ve Diken İ. H. (2005). *Özel Eğitime Giriş*, Kök Yayıncılık, Ankara.

Cavkaytar, A. ve Eripek, S. (2003). *Ailelerle Birlikte Çalışma-Özel Eğitim*, Anadolu Üniversitesi Yayınları, Eskişehir.

Ercan, F. Z., Kırlıoğlu, M., Kırlıoğlu, H. İ. K. (2019). Engelli Çocuğa Sahip Ailelerin Bu Durumu Kabulleniş Süreçleri ve Bu Duruma Dair Görüşleri, *Sosyal Politika Çalışmaları Dergisi,* 19(44), ss.597-627.

Genç, Y. (2017). Engelli Çocuğa Sahip Ailelerin Kaygı Düzeylerinin İncelenmesi-Sakarya Örneği, *Politik, Ekonomik ve Sosyal Araştırmalar Kongresi Bildiri Özetleri Kitabı*.

Güllüpınar, F. (2013). Toplumsal İlişkiler Kıskacında Zihin Engelli Olan Bireyler ve Aile Yapıları:Eskişehir'de Engelli Ailesi Hakkında Sosyolojik Bir Alan Çalışması, *Toplum ve Sosyal Hizmet,* 24(1), ss.??

Gündüz Efendi, G., Özada Nazım, A. (2022). Yetişkin Engelli Çocuğu Olan Ailelerin Gelecek Algıları, *Toplum ve Sosyal Hizmet,* 33(2), ss.563-576.

Gürler, S. (2016). *Engelli Kadınların İnsan Hakları*, Astana Yayınları, Ankara.

Hazar, Z. ve Bütün Ayhan, A. (2022). Ergenlik Döneminde Zihinsel Engelli Çocuğu Olan Annelerin Deneyimlerinin İncelenmesi, *Uluslararası İnsan Çalışmaları Dergisi,* 9, ss.215-238.

Nazlı, A. (2012). 'Öteki beden':Bir Ötekilik Biçimi olarak Engelli beden ve Engellilik, *Sosyoloji Dergisi,* 27, ss.17-32.

Orhan, S. ve Özkan, E. (2020). Engelli Kadın Olmak, *Afyon Kocatepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi,* 22(1), ss.1-19.

Shakespeare, T. (2004). Social Models of Disability and other Life Strategies, *Scandinavian Journal of Disability Research,* 6(1), pp.8-21.

Shakespeare, T. (2006). The Social Model of Disability, in *The Disability Studies Reader,* (Ed. L. J. Davis), Taylor and Francis Group, New York and London, pp.197-204.

Su, G. ve Burcu Sağlam, E. (2020). Köy Yaşamında Engelli Birey Olma Deneyimi:Nitel Bir Araştırma Örneği, *Hacettepe Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Dergisi*, 37(1), ss.96-115.

Sucuoğlu, B. (2010). *Zihin Engelli Tanımları Sınıflandırma ve Yaygınlık Zihin Engelliler ve Eğitimleri,* (3. Baskı), Kök Yayıncılık, Ankara.

Şafak, Ş. ve Türkmen, A. S. (2022). İşitme Engelli Çocuğa Sahip Ebeveynlerin Bakım Yükü ve Aile İşlevi Arasındaki İlişki, *Turkish Journal of Audiology and Hearing,* 5(2), ss.47-53.

Tekinarslan, F. G. ve Sevi Tok, E. S. (2023). Engelli Çocuğu Olan Annelerde Öz-Şefkat, Sosyal Destek ve Psikolojik Dayanıklılığın Öznel İyi Oluşla İlişkisi, *AYNA Klinik Psikoloji Dergisi,* 10(1), ss.145–164.

Tuncay, F. Ö., Mollaoğlu, M. ve Fertelli, T. K. (2015). Kronik Hastalığı Olan Bireye Bakım Verenlerde Bakım Yükü ve Sosyal Destek Düzeyi, *Psikiyatri/Nöroloji/Davranış Bilimleri Dergisi*, 8, ss.5-10.

Ünal Karagüven, M. H. ve Demirtaş, F. (2022). Engelli Çocuğu Olan Ailelerde Öz Saygı,
Yaşam Doyumu ve Sürekli Kaygı (Kardelen Rehabilitasyon Merkezi Örneği), *AJER Academia Eğitim Araştırmaları Dergisi*, 7(1), ss.92-110.

Zengin, O. ve Akkaya, M. (2018). Engelli Çocuk Sahibi Annelerde Benlik Saygısı, Başetme ve Algılanan Sosyal Destek Üzerine Bir Araştırma, *ICPESS 2018 Proceedings Social Studies,* 3, ss.240-246

Kaynakça

Becker, H.S. (1963). *Outsiders Studies in the Sociology of Deviance*, Free Press, New York.

Bourdieu, P. (1977). *Outline of a Theory of Practice*, Cambridge University, Cambridge.

Bourdieu, P. (1990). *The Logic of Practice*, Polity, Oxford.

Bourdieu, P (1998). *Practical Reason*, Polity, Cambridge.

Bourdieu, P. (2001). *Masculine Domination*, Stanford University Press, Stanford.

Bourdieu, P. (2005). *Acts of Resistance*, Polity, Oxford.

Bourdieu, P. (2013). *Distinction:A Social Critique of the Judgement of Taste*, Routledge, London.

Bourdieu P ve J. C. Passeron (1977). *Reproduction in Education, Society and Culture*, Sage, London.

Bourdieu, P. ve L. J. D. Wacquant (1992). *An Invitation to Reflexive Sociology*, Polity, Cambridge

Brown, E. S. (2002). What Is Disability Culture?, *Disability Studies Quarterly*, 22(2), pp.34-50.

Burcu, E. (2004). Görme Özürlü Öğrencilerin Eğitimlerine İlişkin Düşünceleri ve Sorunları:Ankara Örneği, *Ufkun Ötesi Bilim Dergisi*, 4(2), ss.23-47.

Burcu, E. (2006). Özürlülük Kimliği ve Etiketlemenin Kişisel ve Sosyal Söylemleri, *Hacettepe Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Dergisi*, 23(2), ss.61-83.

Burcu, E. (2011). Türkiye'deki Engelli Bireylere İlişkin Kültürel Tanımlamalar: Ankara Örneği, *Hacettepe Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Dergisi*, 28(1), ss.37-54.

Burcu, E. (2015). *Engellilik Sosyolojisi*, Anı Yayıncılık, Ankara.

Casirer, E. (1980). *İnsan Üstüne Bir Deneme*, (Çev. N. Arat), Remzi Kitabevi, İstanbul.

Demir, A. (2018). Bourdieu'nun Kavramları Doğrultusunda İlişkisel Olarak Fiziksel Engelliliğin Kültürel İnşası:Konak Örneği, *Journal of Social And Humanities Sciences Research (JSHSR)*, 5(29), ss.3777-3786.

Demir, A. (2019). *Tekerlekli Düğün*, Siyasal Kitabevi, Ankara. DSPD (2016). *Culture, Beliefs, and Disability*,https://www.un.org/development /desa/dspd/2016/11/toolkit-on-disability-for-africa-2/EHRC (1995). *Definition of Disability,* https://human rights.gov.au/our-work/disability-rights/brief-guide- disability-discrimination-act

Ferguson, P. M., Ferguson, D. L. ve S. J. Taylor (1992). *Interpreting Disability:A Qualitative Reader*, Teachers College Press, New York.

Geertz, C. (1973). *The Interpretation of Cultures*, Basic Books, New York.

Goffman, E. (2014). *Damga Örselenmiş Kimliğin İdare Edilişi Üzerine Notlar*, (Çev. Ş. Geniş ve L. Ünsaldı), Heretik Yayınları, Ankara.

Goffman, E. (2016). *Günlük Yaşamda Benliğin Sunumu*, (Çev. B. Cezar), Metis, İstanbul.

Hopson, J. (2019). Disability as Culture, *Multicultural Education*, 27(1), 22-24.

Kasapoğlu, A. (2016). Türkiye'de Sağlık Hizmetlerinin Dönüşümü, *Sosyoloji Araştırmaları Dergisi*, 19(2), ss.131-174.

ILO (2015). Reporting on Disability Guidelines for the Media, *International Labour Organization*, Geneva.

Işık, E. (1998). *Beden ve Toplum Kuramı Öznenin Sosyolojisinden Bedenin Sosyolojisine*, Bağlam Yayınları, Ankara.

LeVine, R. A. (1984). Properties of Cultures:An Ethnographic View, in *Culture Theory:Essays on Mind, Self, and Emotion*, (Eds. R.A. Shwerder ve R.A. LeVine), Cambridge University Press, New York.

McKeever, P. ve K. L. Miller (2004). Mothering Children Who Have Disabilities:A Bourdieusian Interpretation of Maternal Practices, *Social Science and Medicine*, 59(6), pp.1177-1191.

Murphy, R. (1990). *The Body Silent*, Norton, New York.

Oliver, M., (1990). *The Politics of Disablement*, MacMillan, London.

Okumuş, E. (2011). Beden Sosyolojisi, (içinde) *Bedene Müdahalenin Sosyolojisi*, (Ed. K. Canatan), Açılım, İstanbul.

Özlem, D. (2012). *Kültür Bilimleri ve Kültür Felsefesi*, Notos Kitap Yayınevi, İstanbul.

Peters, S. (2010). Is There a Disability Culture?A Syncretisation of Three Possible World Views, *Disability and Society*, 15(4), pp.583-601.

Powell, C. ve F. Depelteau (2013). *İlişkisel Sosyoloji*, (Çev. Ö. Akkaya), Siyasal Kitabevi, Ankara.

Punch, K. F. (2014). *Sosyal Araştırmalara Giriş Nicel ve Nitel Yaklaşımlar* (3. Baskı), (Çev. D. Bayrak, H. B. Arslan ve Z. Akyüz), Siyasal Kitabevi, Ankara.

Seyyar, A. (2015). *Dünya'da ve Türkiye'de Engelli Dostu Politikalar*, Rağbet, İstanbul.

Slattery, M. (2010). *Sosyolojide Temel Fikirler*, (Çev. Ö. Balkız ve diğerleri) Sentez Yayıncılık, Bursa.

Reichenberg, M. (2020). Cultivating Images of Cultural Capital:Cultural Activities in Storybooks Featuring Young Characters with Disabilities, *International Journal of Research in Education and Science (IJRES)*, 6(3), pp.369-380.

Şavran, T. G. (2012). *Sosyolojide Araştırma Yöntem ve Teknikleri*, T.C. Anadolu Üniversitesi Yayını No:2641, Açıköğretim Fakültesi Yayını No:1609, Eskişehir.

Yıldırım, A. ve Şimşek, H. (2015). *Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri*, Seçkin Yayıncılık, Ankara.

Kaynakça

Abberley, P. (1987). The Concept of Oppression and the Development of a Social Theory of Disability, *Disability, Handicap and Society,* 2(1), pp.5-19.

Ahmad, W., Bradby, H. (2008). Ethnicity and Health:Key Themes in a Developing Field, *Current Sociology,* 56(1), pp.47-56.

Ali, Z., Fazil, Q., Bywaters, P., Wallace, L., Singh, G. (2001). Disability, Ethnicity and Childhood:A Critical Review of Research, *Disability and Society,* 16(7), pp.949-967.

Altınok, E. B. (2006). *Halay ve Çiftetelli: Kürt Göçü Almış Tatar Köylerinde Etnik Sınırlar,* Hacettepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Antropoloji Anabilim Dalı, Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara.

Anastasiou, D., Kauffman, J. M. (2010). Disability as a Cultural Difference:Implications for Special Education, *Remedial and Special Education,* 33(3), pp.139-149.

Anastasiou, D., Kauffman, J. M., Michail, D. (2014). Disability in Multicultural Theory:Conceptual and Social Justice Issues, *Journal of Disability Policy Studies,* 27(1), pp.1-10.

Andresen, E. M., Brownson, R. C. (2000). Disability and Health Status:Ethnic Differences Among Women in the United States, *Journal of Epidemiol Community Health,* 54(3), pp.200-206.

Asch, A. (2001). Critical Race Theory, Feminism, and Disability: Reflections on Social Justice and Personal Identity, *Ohio State Law Journal,* 62(1), pp.391-423.

Asch, A., Rousso, H., Jefferies, T. (2001). Beyond Pedestals: The Lives of Girls and Women with Disabilities. H. Rousso and M. L. Wehmeyer, *Double Jeopardy:Addressing Gender Equity in Special Education,* State University of New York Press, Albany, pp.13-48.

Artiles, A. J. (2013). Untangling the Racialization of Disabilities:An Intersectionality Critique Across Disability Models, *Du Bois Review:Social Science Research on Race,* 10(2), pp.329-347.

Ataseven, E. (2019). Elit Teorisi:Siyasal Bir Kaynak Olarak Etnisite, *Etnik Sosyoloji,* Nobel Akademik Yayıncılık, Ankara.

Atkin, K., Hussain, Y. (2014). Disability and Ethnicity:How Young Asian Disabled People Make Sense of Their Lives, in *Disability, Culture and Identity,* (Eds. S. Riddel and N. Watson), Routledge, London and New York, pp.161-179.

Ball-Brown, B., Frank, Z. L. (1993). Disabled Students of Color, *New Directions for Students Services,* (64), pp.79-88.

Banks, M. E. (2015). Whiteness and Disability:Double Marginalization, *Women and Therapy,* 38(3-4), pp.220-231.

Banton, M. (2015). *What We Now Know About Race and Ethnicity,* Berghan Books, New York and Oxford.

Barnartt, S. N., Seelman, K. (1988). A Comparison of Federal Laws Toward Disabled and Racial / Ethnic Groups in the USA, *Disability, Handicap and Society,* 3(1), pp.37-48.

Barth, F. (2001). *Etnik Gruplar ve Sınırları:Kültürel Farklılığın Toplumsal Organizasyonu.* (Çev. A. Kaya, S. Gürkan), Bağlam Yayınları, İstanbul.

Barton, L., Armstrong, F. (2001). Disability, Education, and Inclusion Cross-Cultural Issues and Dilemmas, in *Handbook of Disability Studies,* (Eds. G. L. Albrecht, K. D. Seelman and M. Bury), Sage Publications, Thousand Oaks, London, New Delhi, pp.693-710.

Begum, N. (1992). Disabled Women and the Feminist Agenda, *Feminist Review,* 40(1), pp.70-84.

Belyzt, J. I. (2017). People with Disabilities in a Double Exclusion Situation in Selected South African Countries, *Interdisciplinary Contexts of Special Pedagogy,* (16), pp.229-242.

Bentley, G. C. (1987). Ethnicity and Practice, *Comparative Studies in Society and History,* 29(1), pp.24-55.

Bickenbach, J., Rubinelli, S., Stucki, G. (2017). Being a Person With Disabilities or Experiencing Disability:Two Perspectives on the Social Response to Disability, *Journal of Rehabilitation Medicine,* 49(7), pp.543-549.

Björnsdottir, K., Traustadottir, R. (2010). Stuck in The Land of Disability? The Intersection of Learning Difficulties, Class, Gender and Religion, *Disability & Society, 25(1),* pp.49-62.

Blanchett, W. J., Klingner, J. K., Harry, B. (2009). The Intersection of Race, Culture, Language, and Disability:Implications for Urban Education, *Urban Education,* 44(4), pp.389-409.

Bogdan, R., Biklen, D. (2013). Handicapism, in *Foundations of Disability Studies,* (Eds. M. Wappett and K. Arndt), Palgrave Macmillan, New York, pp.1-16.

Braddock, D. L., Parish, S. L. (2001). An Institutional History of Disability, *Handbook of Disability Studies,* (Eds. G. L. Albrecht, K. D. Seelman and M. Bury), Sage Publications, Thousand Oaks, London, New Delhi, pp.11-68.

Brown, G. K., Langer, A. (2012). The Concept of Ethnicity:Strengths and Limitations for Quantative Analysis, in *Ethnic Diversity and Economic Instability in Africa:Interdiciplinary Perspectives,* (Eds. H. Hino ve diğerleri), Cambridge University Press, Cambridge, pp.56-90.

Brzuzy, S. (1997). Deconstructing Disability, *Journal of Poverty,* 1(1), pp.81-91.

Burcu, E. (2006). Özürlülük Kimliği ve Etiketlemenin Kişisel ve Sosyal Söylemleri, *Hacettepe Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Dergisi,* 23(2), ss.61-83.

Burcu, E., Kamanlıoğlu, M., Şahin, B. (2009). Özürlü Bireylerin Eş Seçiminde Yaşadıkları Sorunların Cinsiyete Göre Karşılaştırılması, *Kadın/Woman 2000*, 7(2), ss.1-30.

Burcu, E. (2010). Engellilik Modelleri Üzerine, içinde *Öğr.Gör. Hüseyin Yalçın'a Armağan:Sosyoloji Yazıları 3,* (Ed. N. Güngör Ergan, E. Burcu, B. Şahin ve M. Kamanlıoğlu), Hacettepe Üniversitesi Yayınları, Ankara, ss.69-81.

Burcu, E. (2011). Türkiye'deki Engelli Bireylere İlişkin Kültürel Tanımlamalar:Ankara Örneği, *Hacettepe Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Dergisi*, 28(1), ss.37-54.

Burcu, E. (2015). Türkiye'de Yeni Bir Alan: 'Engellilik Sosyolojisi' ve Gelişimi, *Sosyoloji Konferansları Dergisi*, (52), ss.317-339.

Burcu, E. (2016). Çifte Dezavantajlı Bir Durum: 'Engelli Olmak' ve 'Kadın Olmak' Üzerine Feminist Bir Değerlendirme, içinde *Hastalıkta Sağlıkta Kadın Olmak,* (Ed. A. Keser, F. Yıldırım ve M. Kaplan), Nobel Tıp Kitapevi, Ankara, ss.23-44.

Burcu, E. (2017). Türkiye'de Engelli Bireylerin Dezavantajlı Konumlarına Engellilik Sosyolojisinin Eleştirel Tavrıyla Bakmak, *Toplum ve Demokrasi*, 11(24), ss.107-125.

Burcu, E. (2020). *Engellilik Sosyolojisi*, II. Basım, Ankara: Anı Yayıncılık.

Clarke, S. (2008). Culture and Identity, *Handbook of Cultural Analysis,* (Eds. T. Bennett and J. Frow) Sage, London, pp.510-529.

Collins, P. H. (2000). *Black Feminist Thought:Knowledge, Consciousness, and the Politics of Empowerment.* II. Edition, Routledge, New York and London.

Corker, M. (1999). Differences, Conflations and Foundations:The Limits to 'Accurate' Theoretical Representation of Disabled People's Experience, *Disability and Society*, 14(5), pp.627-642.

Davis, L. J. (2001). Identity, Politics, Disability, and Culture, (Eds. G. L. Albrecht, K. D. Seelman and M. Bury), *Handbook of Disability Studies,* Sage Publications, Thousand Oaks, London, New Delhi, pp.535-545.

De Jong, G. F., Madamba, A. B. (2001). A Double Disadvantage? Minority Group, Immigrant Status, and Underumployment in the United States, *Social Science Quarterly*, 82(1), pp.117-130.

Deutsch, M. (2011). A Framework for Thinking about Oppression and It's Change, in *Conflict, Interdependence, and Justice:The Intellectual Legacy of Morton Deutsch,* (Ed. P. T. Coleman), Springer Science and Business Media, New York, pp.193-226.

Demir, P. (2022). *Etnisite ve Engellilik:Bir Çifte Dezavantajlılık Durumu Mu?*, Hacettepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara.

Devlieger, P. J., Albrecht, G. L. (2000). Your Experience Is Not My Experience:The Concept and Experience of Disability on Chicago's Near West Side, *Journal of Disability Policy Studies,* 11(1), pp.51-60.

Epp, T. (2000). Disability:Discourse, Experience and Identity, *Disability Studies Quarterly,* 20(2), pp.134-144.

Esmail, S., Darry, K., Walter, A., Knupp, H. (2010). Attitudes and Perceptions Towards Disability and Sexuality, *Disability & Rehabilitation,* 32(14), pp.1148-1155.

Fougeyrollas, P., Beauregard, L. (2001). Disability:An Interactive Person-Environment Social Creation, in *Handbook of Disability Studies,* (Eds. G. L. Albrecht, K. D. Seelman and M. Bury), Sage Publications, Thousand Oaks, London, New Delhi, pp.171-194.

Frederick, A., Shifrer, D. (2018). Race and Disability:From Analogy to Intersectionality, *Sociology of Race and Ethnicity,* 5(2), pp.1-15.

Frederick, A. (2021). 'You're always Fighting to be Recognized':A Young Blind Man's Journey of Upward Mobility and Intersectional Activism, *Disability and Society,* pp.1-18.

Freund, P. (2001). Bodies, Disability and Spaces:The Social Model and Disabling Spatial Organisations, *Disability & Society,* 16(5), pp.689-706.

Fujiura, G. T., Yamaki, K., Czechowicz, S. (1998). Disability among Ethnic and Racial Minorities in the United States, *Journal of Disability Policy Studies,* 9(2), pp.111-130.

Gabbert, W. (2006). Concepts of Ethnicity, *Latin American and Caribbean Ethnic Studies,* 1(1), pp.85-103.

Gary, F. A. (2005). Stigma:Barrier to Mental Health Care among Ethnic Minorities, *Issues in Mental Health Nursing,* 26(10), pp.979-999.

Giddens, A. (2008). *Sosyoloji,* Kırmızı, İstanbul.

Gilson, S. F., Depoy, E. (2000). Multiculturalism and Disability:A Critical Perspective, *Disability and Society,* 15(2), pp.207-218.

Goffman, E. (2014). *Damga:Örselenmiş Kimliğin İdare Edilişi Üzerine Notlar,* Heretik Yayıncılık, Ankara.

Goode, T. D., Carter-Pokras, O. D., Horner-Johnson, W., Yee, S. (2014). Parallel Tracks: Reflections on the Need for Collaborative Health Disparites Research on Race / Ethnicity and Disability, *Medical Care,* 52(10), pp.3-8.

Goodley, D. (2017). *Disability Studies:An Interdciplinary Introduction,* II. Edition, Sage, London.

Gordon, B. O., Rosenblum, K. E. (2001). Bringing Disability into the Sociological Frame:A Comprasion of Disability with Race, Sex, and Sexual Orientation Statuses, *Disability and Society,* 16(1), pp.5-19.

Guerrero-Arias, B. E., Agudelo-Orozco, A., Pava-Ripoll, N. A. (2020). Intersectional Identity Chronotopes: Expanding the Disability Experience, *Disability & Society*, 35(10), pp.1-22.

Hanna, W. J., Rogovsky, B. (1991). Women with Disabilities:Two Handicaps Plus, *Disability, Handicap and Society,* 6(1), pp.49-63.

Harley, D. A., Cartwright, B. (2018). Marginalized Racial and Ethnic Adults with Disabilities in Rural Communities:The Role of Cultural Competence and Social Justice, in *Disability and Vacational Rehabilitation in Rural Settings:Challenges to Service Delivery,* (Eds. D. A. Harley ve diğerleri), Springer, New York, pp.151-168.

Hatton, C. (2002). People with Intellectual Disabilities from Ethnic Minority Communities in the United States and the United Kingdom, *International Review of Research in Mental Retardation,* 25, pp.209-239.

Horner-Johnson, W., Dobbertin, K., Beilstein-Wedel, E. (2015). Disparities in Dental Care Associated with Disability and Race and Ethnicity, *The Journal of the Americans Dental Association,* 146(6), pp.366-374.

Huang, C. J., Brittain, I. (2006). Negotiating Identities Through Disability Sport, *Sociology of Sport Journal,* 23(4), pp.352-375.

Hussain, Y., Atkin, K., Ahmad, W. (2002). *South Asian Disabled Young People and Their Families,* The Policy Press, Bristol.

Imrie, R. (1997). Rethinking The Relationships Between Disability, Rehabilitation, and Society, *Disability and Rehabilitation,* 19(7), pp.263-271.

Isawij, W. W. (1992). Definition and Dimensions of Ethnicity:A Theoretical Framework, in *Challenges of Measuring an Ethnic World:Science, Politics and Reality:Proceeding of the Joint Canada-United States Conference on the Measurement of Ethnicity.*

Islam, Z. (2008). Negotiating Identities:The Lives of Pakistani and Bangladeshi Young Disabled People, *Disability & Society,* 23(1), pp.41-52.

James, J. C., Wu, C. (2006). Race, Ethnicity, Disability, and Literature:Intersections and Interventions, *MELUS,* 31(3), pp.3-13.

Jamrozik, A., Nocella, L. (1998). *The Sociology of Social Problems:Theoretical Perspectives of Methods of Intervention,* Cambridge University Press, Cambridge.

Kaya, A. (2012). Kökler, Güzergahlar ve Ulus-Devletler:Değişen Göç Olgusu, içinde *89 Göçü:Bulgaristan'da 1984-89 Azınlık Politikaları ve Türkiye'ye Zorunlu Göç,* (Eds. N. Ersoy-Hacısalihoğlu ve M. Hacısalihoğlu), BALKAR & BALMED, İstanbul, ss.75-95.

Kelly, M. P. (2001). Disability and Community:A Sociological Approach, in *Handbook of Disability Studies,* (Eds. G. L. Albrecht, K. D. Seelman and M. Bury), Sage Publications,Thousand Oaks, London, New Delhi, pp.396-411.

Liasidou, A. (2013). Intersectional Understandings of Disability and Implications for a Social Justice Reform Agenda in Education Policy and Practice, *Disability an Society,* 28(3), pp.299-312.

Little, D. L. (2010). Sit Home and Collect the Check:Race, Class, and the Social Construction of Disability Identity, in *Disability as a Fluid State (Research in Social Science and Disability),* (Ed. S. N. Barnartt), Emerald Group Publishing Limited, Bingley, pp.183-202.

Loja, E., Costa, M. E., Hughes, B., Menezes, I. (2013). Disability, Embodiment and Ableism:Stories of Resistance, *Disability and Society,* 28(2), pp.190-203.

Marks, D. (1999). Dimensions of Oppression: Theorising the Embodied Subject, *Disability and Society, 14(5),* pp.611-626.

Marshall, G. (1999). *Sosyoloji Sözlüğü*, (Çev: O. Akınhay ve D. Kömürcü), Bilim ve Sanat Yayınları, Ankara,

McDonald, K. E., Keys, C. B., Balcazar, F. E. (2007). Disability, Race / Ethnicity and Gender:Themes of Cultural Oppression, Acts of Individual Resistance, *Am J Community Psychol,* 39(1-2), pp.145-161.

Molloy, D., Knight, T., Woodfield, K. (2003). *Diversity in Disability:Exploring the Interactions Between Disability, Ethnicity, Age, Gender and Sexuality*, https://www.researchgate.net/publication/265108762

Nelson, K. P. (2018). The Disability of Adoption:Adoptees in Disabling Societies, *Adoption Quarterly,* 21(4), pp.288-306.

O'Hara, J. (2003). Learning Disabilities and Ethnicity:Achieving Cultural Competence, *Advances in Psychiatric Treatment,* 9(3), pp.166-176.

Okamura, J. Y. (1981). Situational Ethnicity, *Ethnic and Racial Studies,* 4(4), pp.452-465.

Oliver, M. (1990). *The Politics of Disablement*, Palgrave Macmillan, Basingstoke, UK.

Pal, G. C. (2011). Disability, Intersectionality and Deprivation:An Excluded Agenda, *Psychology and Developing Societies,* 23(2), pp.159-176.

Palacios, A., Romanach, J., Ferreira, M. A. V., Ferrante, C. (2012). Functional Diversity, Bioethics and Sociological Theory:A New Approach to Disability, *Intersticios:Revista Sociologica de Pensamiento Critico,* 6(1), pp.115-130.

Panori, A., Psycharis, Y., Ballas, D. (2018). Spatial Segregation and Migration in the City of Athens: Investigating the Evolution of Urban Socio-Spatial Immigrant Structures, *Population, Space and Place,* pp.1-13.

Pearson, H. E. (2012). *A Methodological Approach to Examining Racial and Ethnic Minorities with Disabilities: Intersecting and Interlocking Race/Ethnicity, Disability, and Gender,* (Master of Science Thesis). Department of Sociology, Iowa State University, Iowa.

Pfeiffer, D. (2000). The Disability Pradigm, *Journal of Disability Policy Studies,* 11(2), pp.98-99.

Pfeiffer, D., Sam, A. A., Guinan, M., Ratliffe, K. T., Robinson, N. B., Stodden, N. J. (2004). Ethnic and Religious Perspective on Disability and the Helping Proffessions, *The Social Science Journal,* 41(4), pp.683-687.

Phinney, J. S., Ong, A. D. (2007). Conceptualization and Measurement of Ethnic Identity: Current Status and Future Directions, *Journal of Counseling Psychology,* 54(3), pp.271-281.

Pierce, M. (2003). Minority Ethnic People with Disabilities in Ireland:Situaiton, Identity and Experience, *The Equality Authority,*
https://adsdatabase.ohchr.org/IssueLibrary/EQUALITY%20AUTHORITY%20(Ireland).pdf

Poyraz Tacoğlu, T. (2018). Irk ve Etnisite, içinde *Sosyoloji* (Ed. E. Burcu Sağlam, A. Öğün Boyacıoğlu ve A. Gelgeç Bakacak), Siyasal Yay., Ankara, ss.540-560.

Poyraz Tacoğlu, T. (2019). Giriş, içinde *Etnik Sosyoloji*, (Çev. Ed. T. Poyraz Tacoğlu ve A. Güler), Nobel Akademik Yayıncılık, Ankara, ss.1-12.

Purdie-Vaughns, V., Eibach, R. P. (2008). Intersectional Invisibility:The Distinctive Advantages and Disadvantages of Multiple Subordinate-Group Identities, *Sex Roles,* 59(5), pp.377-391.

Reid, D. K., Knight, M. G. (2006). Disability Justifies Exclusion of Minority Students:A Critical History Grounded in Disability Studies, *Educational Researcher,* 35(6), pp.18-23.

Roberts, K. (2000). Lost in the System? Disabled Refugees and Asylum Seekers in Britain, *Disability and Society,* 15(6), pp.943-948.

Rocco, T. S. (2002). The Invisible People:Disability, Diversity, and the Issues of Power in Adult Education, *Midwest Research-to-Practice Conrefence in Adult, Continuing, and Community Education,* Northern Illinois University, DeKalb, IL.

Rocco, T. S. (2005). From Disability Studies to Critical Race Theory:Working Towards Critical Disability Theory, *Adult Education Research Conference,* Florida International University, USA.

Rohmer, O., Louvet, E. (2009). Describing Persons with Disability:Salience of Disability, Gender, and Ethnicity, *Rehabilitation Psychology,* 54(1), pp.76-82.

Saetermoe, C. L., Scattone, D., Kim, K. H., (2001). Ethnicity and the Stigma of Disabilites, *Psychology and Health,* 16(6), pp.699-713.

Sarı, K. S. (2021). *Görme Engellilerle Baskı Karşıtı Uygulama:Kesişimsel Perspektif Temelinde Niteliksel Bir Araştırma,* Hacettepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Sosyal Hizmet Anabilim Dalı, Yayımlanmamış Doktora Tezi, Ankara.

Schneider, M., Nkoli, M. I. Papi. (2011). Affirmative Action and Disability in South Africa, *Transformation:Critical Perspectives on Southern Africa,* 77(1), pp.90-106.

Shakespeare, T. (1996). Disability, Identity and Difference, *Exploring the Divide* (Eds. C. Barnes and G. Mercer), The Disability Press, Leeds, pp.94-113.

Shaw, L. R., Chan, F., McMahon, B. T. (2012). Intersectionality and Disability Harassment:The Interactive Effects of Disability, Race, Age, and Gender, *Rehabilitation Counseling Bulletin,* 55(2), pp.82-91.

Shifrer, D., Frederick, A. (2019). Disability at the Intersections, *Sociology Compass,* 13(10), pp.1-16.

Shogren, K. A., Shaw, L. A., Raley, S. K., Wehmeyer, M. L. (2018). Exploring the Effect of Disability, Race-Ethnicity, and Socioecomic Status on Scores on the Self-Determination Inventory: Student Report, *Exceptional Children,* 85(1), pp.1-18.

Singh, I., Orimalade, A. (2009). Ethnic Minority Groups, Learning Disability and Mental Health, *Psychiatry,* 8(10), pp.405-407.

Smith, A. D. (1984). Ethnic Myths and Ethnic Revivals, *European Journal of Sociology,* 25(2), pp.283-305.

Sommo, A., Chaskes, J. (2013). Intersectionality and the Disability:Some Conceptual and Methodological Challenges, in *Disability and Intersectings Statuses,* (Eds. S. N. Barnartt and B. M. Altman), Emerald Group Publishing Limited, Bingley, pp.47-59.

Stienstra, D. (2002). The Intersection of Disability and Race / Ethnicity / Official Language / Religion, *'Intersections of Diversity' Seminar,* Canadian Centre on Disability Studies, University of Winnipeg.

Stienstra, D., Nyerere, L. (2016). Race, Ethnicity and Disability:Charting Complex and Intersectional Terrains, in *Disability in the Global South, International Perspectives on Social Policy, Administration, and Practice,* (Eds. S. Grech and K. Soldatic), Springer, Switzerland, pp.255-268.

Turner, B. S. (2001). Disability and the Sociology of the Body in *Handbook of Disability Studies*, (Eds. G. L. Albrecht, K. D. Seelman and M. Bury), Thousand Oaks, London, New Delhi, Sage Publications, pp.252-266.

Vaidya, S. (2019). Disability, in *Training Manual for Legal Empowerment of Women and Girls with Physical Disabilities in India,* (Ed. R. Addlakha), Centre for Women's Development Studies, New Delhi, pp.18-31.

Vernon, A. (1999). The Dialectics of Multiple Identities and the Disabled People's Movement, *Disability and Society,* 14(3), pp.385-398.

Watermeyer, B., Swartz, L. (2022). Disability and the Problem of Lazy Intersectionality, *Disability and Society*, pp.1-5.

Whitmeyer, J. M. (1997). Endogamy as a Basis for Ethnic Behavior, *Sociological Theory,* 15(2), pp.162-178.

White, M. J. (1983). The Measurement of Spatial Segregation, *American Journal of Sociology,* 88(5), pp.1008-1018.

WHO (1980). *International Classification of Impairments, Dissabilities and Handicaps,* World Health Organisation, Geneva:

Williams, F. (1995). Race / Ethnicity, Gender, and Class in Walfare States:A Framework for Comparative Analysis, *Social Politics:International Studies in Gender, State and Society,* 2(2), pp.127-159.

Yelvington, K. A. (1991). Ethnicity as Practice? A Comment on Bentley, *Comparative Studies in Society and History,* 33(1), pp.158-168.

Zola, I. K. (1991). Bringing Our Bodies and Ourselves Back In: Reflections on a Past, Present, and Future Medical Sociology, *Journal of Health and Social Behavior,* 32(1), pp.1-16.

Zola, I. K. (1993). Self, Identity and The Naming Question:Reflections on The Language of Disability, *Social Science and Medicine,* 36(2), pp.167-173.

Kaynakça

Arnett, J. J. (2000). Emerging adulthood: A theory of development from the late teens through the twenties. *American Psychologist, 55*(5). https://psycnet.apa.org/doi/10.1037/0003-066X.55.5.469

Babik, I. & Gardner, E. S. (2021). Factors affecting the perception of disability: A developmental perspective. *Frontiers in Psychology*, *12,* 2459. https://doi.org/10.3389/fpsyg.2021.702166

Beauchamp-Pryor, K. (2013). *Disabled students in Welsh higher education: A framework for equality and inclusion.* Rotterdam: Sense Publications.

Bhat, M. A. (2018). *The sociology of Central Asian Youth: Choice, constraint, risk*. London: Routledge.

Bourdieu, P. (1990). *The logic of practice*. Stanford, CA: Stanford University Press.

Burcu, E. (2002). Üniversitede okuyan özürlü öğrencilerin sorunları: Hacettepe-Beytepe Kampüsü öğrencileri örneği. *Hacettepe Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Dergisi*, 19(1), 83-103.

Burcu, E. (2006). Özürlülük kimliği ve etiketlemenin kişisel ve sosyal söylemleri. *Hacettepe Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Dergisi*, *23*(2), 61-83.

Burcu, E. (2007). Disability and youth suicide: A focus group study of disabled university students. *Review of Disability Studies: An International Journal, 3*(1&2), 33-47.

Burcu, E. (2011). Türkiye'deki engelli bireylere ilişkin kültürel tanımlamalar: Ankara örneği. *Hacettepe Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Dergisi*, *28*(1), 37-54.

Burcu, E. (2013). Engelli gençlik ve sosyal riskler. *Gençlik Araştırmaları Dergisi*, *1*(2), 32-45.

Burcu, E. (2015a). Engelli genç olmak, *1. Uluslararası Çin'den Adriyatik'e Kültür, Turizm ve Ekonomi Kongresi,* 08 Mayıs 2015, Adıyaman, Türkiye.

Burcu, E. (2015b). Türkiye'de yeni bir alan: 'Engellilik sosyolojisi' ve gelişimi. *Journal of Sociological Studies/Sosyoloji Konferanslari*, *52*(2015-2), 319-341.

Burcu, E. (2017). Türkiye'de engelli bireylerin dezavantajlı konumlarına engellilik sosyolojisinin eleştirel tavrıyla bakmak. *Toplum ve Demokrasi Dergisi*, *11*(24), 107-125.

Burcu Sağlam, E. ve Eker, H. (2020). Engellilik ve sosyal organizasyon ilişkisi üzerinden dezavantajlılık ve inşası. İçinde F. Arık ve Taş, L. (Ed.), *Dezavantajlılar ve dezavantajlılık sosyolojisi* (ss. 85-116). Ankara: Nobel Yayıncılık,.

Bynner, J. (2005). Rethinking the youth phase of the life-course: The case for emerging adulthood?. *Journal of Youth Studies, 8*(4), 367-384. https://doi.org/10.1080/13676260500431628

Caton, S. & Kagan, C. (2007). Comparing transition expectations of young people with moderate learning disabilities with other vulnerable youth and with their non-disabled counterparts. *Disability and Society*, *22*(5), 473-488. https://doi.org/10.1080/09687590701427586

Chen, C. H. & Shu, B. C. (2012). The process of perceiving stigmatization: Perspectives from Taiwanese young people with intellectual disability. *Journal of Applied Research in Intellectual Disabilities, 25*(3), 240-251. https://doi.org/10.1111/j.1468-3148.2011.00661.x

Christie, H. (2009). Emotional journeys: Young people and transitions to university. *British Journal of Sociology of Education*, *30*(2), 123-136. https://doi.org/10.1080/01425690802700123

Coffey, J. & Farrugia, D. (2014). Unpacking the black box: The problem of agency in the sociology of youth. *Journal of Youth Studies, 17*(4), 461-474. https://doi.org/10.1080/13676261.2013.830707

Corrigan, P. W. & Watson, A. C. (2002). The paradox of self-stigma and mental illness. *Clinical Psychology Science and Practice, 9*(1), 35-53. https://doi.org/10.1093/clipsy.9.1.35

Corrigan, P. W., Watson, A. C. & Barr, L. (2006). The self-stigma of mental illness: Implications for self-esteem and self-efficacy. *Journal of Social and Clinical Psychology*, *25*(8), 875. https://doi.org/10.1521/jscp.2006.25.8.875

Cramm, J. M., Lorenzo, T. & Nieboer, A. P. (2014). Comparing education, employment, social support and well-being among youth with disabilities and their peers in South Africa. *Applied Research in Quality of Life*, *9*(3), 517-524. https://doi.org/10.1007/s11482-013-9247-5

Edwards, C., & Imrie, R. (2003). Disability and bodies as bearers of value. *Sociology*, 37(2), 239-256. https://doi.org/10.1177/0038038503037002002

Eker, H. (2023). *Engelli üniversite öğrencilerinin akran ilişkileri üzerine nitel bir araştırma* (Yayınlanmamış doktora tezi). Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.

Emerson, E., Honey, A., & Llewellyn, G. (2008). *The well-being and aspirations of Australian adolescents and young adults with a long-term health condition, Disability or Impairment*, Australian Research Alliance for Children and Youth, Canberra. https://eprints.lancs.ac.uk/id/eprint/9517/1/Wellbeing.pdf

Evans, B. (2008). Geographies of youth/young people. *Geography Compass, 2*(5), 1659-1680. https://doi.org/10.1111/j.1749-8198.2008.00147.x

Fong, E., & Ngo, H. Y. (2016). Unemployment patterns of local-born and immigrant youth in Hong Kong. *Journal of Population Research*, *33*(3), 243-261. https://doi.org/10.1007/s12546-016-9171-2

Franklin, A., Raws, P. & Smeaton, E. (2015). *Unprotected, overprotected: Meeting the needs of young people with learning disabilities who experience, or are at risk*

of, sexual exploitation. Barnardo's Technical Report. http://dx.doi.org /10.13140/RG.2.1.1578.4084

Furlong, A., Woodman, D. & Wyn, J. (2011). Changing times, changing perspectives: Reconciling 'transition'and 'cultural' perspectives on youth and young adulthood. *Journal of Sociology*, *47*(4), 355-370. https://doi.org/10.1177/1440783311420787

Ghai, A. (2002). Disability in the Indian context: Post-Colonial perspectives. In Corker & T. Shakespeare (Eds.), *Disability/postmodernity: Embodying disability theory* (pp.88-100). London: Bloomsbury Publishing.

Goode, J. (2007). 'Managing' disability: Early experiences of university students with disabilities. *Disability and Society*, *22*(1), 35-48. https://doi.org/10.1080/09687590601056204

Goffman, E. (1963). *Notes on the management of spoiled identity*. New York: Prentiss-Hall.

Goffman, E., (2014). *Damga: Örselenmiş kimliğin idare edilişi üzerine notlar.* (Çev. Ş. Geniş). Ankara: Heretik Yayıncılık.

Goffman, E. (2017*). Selections from stigma*. In L. J. Davis (Eds.), *The disability studies reader (*pp.133-144). New York: Routledge.

Green, S. E. (2007). Components of perceived stigma and perceptions of well-being among university students with and without disability experience. *Health Sociology Review, 16*(3-4), 328-340. https://doi.org/10.5172 /hesr.2007.16.3-4.328

Helgesson, M., Tinghög, P., Wang, M., Rahman, S., Saboonchi, F. & Mittendorfer-Rutz, E. (2018). Trajectories of work disability and unemployment among young adults with common mental disorders. *BMC Public Health*, *18*(1), 1-12. https://doi.org/10.1186/s12889-018-6141-y

Hughes, B., Russell, R. & Paterson, K. (2005). Nothing to be had 'off the peg': Consumption, identity and the immobilization of young disabled people. *Disability and Society*, *20*(1), 3-17. https://doi.org/10.1080/096875904 2000283601

Hughes, B. (2009). Wounded/monstrous/abject: A critique of the disabled body in the sociological imaginary, *Disability and Society*, *24*(4), 399-410. https://doi.org/10.1080/09687590902876144

Hughes, B. (2013). Fear, pity and disgust: Emotions and the non-disabled imaginary. In N. Watson, A. Roulstone ve C. Thomas (Eds.), *Routledge handbook of disability studies* (pp. 81-91). London: Routledge.

Jaeger, P. T. & Bowman, C. A. (2005). Understanding disability: Inclusion, access, diversity, and civil rights. Portsmouth: Greenwood Publishing Group.

Johnstone, C. J. (2004). Disability and identity: Personal constructions and formalized supports. *Disability Studies Quarterly*, *24*(4). https://production.ojs.dsq-sds.org/index.php/dsq/article/view/880/1055

Jones, N. & Corrigan, P. W. (2014). Understanding stigma. In P. W. Corrigan (Eds.), *The stigma of disease and disability: Understanding causes and overcoming injustices* (pp.9-34). Washington, DC: American Psychological Association.

Link, B. G. & Phelan, J. C. (2001). Conceptualizing stigma. *Annual Review of Sociology,* 27, 363-385. https://doi.org/10.1146/annurev.soc.27.1.363

Link, B. G. & Phelan, J. C. (2013). Labeling and stigma. In C. S Aneshensel, J. C Phelan and A. Bierman (Eds.), *Handbook of the sociology of mental health* (pp.525-541). Dordrecht: Springer.

Lune, H. & Berg, B. L. (2017). *Qualitative research methods for the social sciences*, Pearson, England.

Merriam, S. B. (2018). *Nitel araştırma desen ve uygulama için bir rehber.* (Çev. S. Turan). Ankara: Nobel Akademik Yayıncılık.

Miller, C. T. & Kaiser, C. R. (2001). A theoretical perspective on coping with stigma. *Journal of Social Issues, 57*(1), 73-92. https://doi.org/10.1111/0022-4537.00202

Mueller, C. (2019). Adolescent understandings of disability labels and social stigma in school. *International Journal of Qualitative Studies in Education*, *32*(3), 263-281. https://doi.org/10.1080/09518398.2019.1576940

Murray, P. (2002). *Hello! Are you listening?: Disabled teenagers' experience of access to inclusive leisure.* Joseph Rowntree Foundation, https://www.jrf.org.uk/sites/default/files/jrf/migrated/files/1842630873.pdf

Oliver, M. (1990). *The politics of disablement: A sociological approach (critical texts in social work and the welfare state).* New York, NY: Palgrave. https://disability-studies.leeds.ac.uk/wpcontent/uploads/sites/40/library/Oliver-p-of-d-Oliver3.pdf

Oliver, M. (1996). *Understanding disability: From theory to practice*. London: Macmillan.

Patrick, D. L., Edwards, T. C. & Topolski, T. D. (2002). Adolescent quality of life, part II: Initial validation of a new instrument. *Journal of Adolescence*, *25*(3), 287-300. https://doi.org/10.1006/jado.2002.0471

Pescosolido, B. A. & Martin, J. K. (2015). The stigma complex. *Annual Review of Sociology,* 41, 87-116. https://doi.org/10.1146/annurev-soc-071312-145702

Pohjola, H. (2020). Acquired disability in young women: A challenge for identity?. *Journal of Youth Studies*, *23*(2), 127-139. https://doi.org/10.1080/13676261.2018.1529864

Reindal, S. M. (2008). A social relational model of disability: A theoretical framework for special needs education?. *European Journal of Special Needs Education*, *23*(2), 135-146. https://doi.org/10.1080/08856250801947812

Rezai, S., Crul, M., Severiens, S. & Keskiner, E. (2015). Passing the torch to a new generation: Educational support types and the second generation in the Netherlands. *Comparative Migration Studies*, 3(1), 1-17. https://doi.org/10.1186/s40878-015-0011-x

Robinson, S. (2015). Preventing abuse of children and young people with disability under the national disability insurance scheme: A brave new world?. *Australian Social Work*, *68*(4), 469-482. https://doi.org/10.1080/0312407X.2014.950977

Roggero, P., Tarricone, R., Nicoli, M. & Mangiaterra, V. (2005). *Employment and youth with disabilities: Sharing knowledge and practices.* Report of the E-Discussion on Youth and Disabilities. Washington, DC: World Bank.

Salmon, N. (2013). 'We just stick together': How disabled teens negotiate stigma to create lasting friendship. *Journal of Intellectual Disability Research*, *57*(4), 347-358. https://doi.org/10.1111/j.1365-2788.2012.01541.x

Savage, A., McConnell, D., Emerson, E. & Llewellyn, G. (2014). Disability-based inequity in youth subjective well-being: Current findings and future directions. *Disability and Society*, *29*(6), 877-892. https://doi.org/10.1080/09687599.2014.880331

Shpigelman, C. N., Mor, S., Sachs, D., & Schreuer, N. (2022). Supporting the development of students with disabilities in higher education: Access, stigma, identity, and power. *Studies in Higher Education*, 47(9), 1776-1791. https://doi.org/10.1080/03075079.2021.1960303

Silvers, A. (2002). The crooked timber of humanity: Disability, ideology and the aesthetic. In V. Corker ve T. Shakespeare (Eds.), *Disability/postmodernity: Embodying disability theory* (pp.228-244). London: Bloomsbury Publishing.

Singal, N., Jeffery, R., Jain, A., & Sood, N. (2013). The enabling role of education in the lives of young people with disabilities in India: Achieved and desired outcomes. In N. Singal (Eds.), *Disability, poverty and education* (pp. 159-172). UK: Routledge.

Singh, S., & Raja, D. S. (2021). *Digital jobs for youth with disabilities*. Washington, DC: World Bank Group & Solutions for Youth Employment. http://hdl.voced.edu.au/10707/587697.

Slee, R. & Cook, S. (1994). Creating cultures of disability to control young people in Australian schools. *The Urban Review, 26*(1), 15-23. https://doi.org/10.1007/BF02354855

Stone, E. (2001). A complicated struggle: Disability, survival and social change in the majority world. In M. Priestley (Eds.), *Disability and the life course: Global perspectives,* (pp.50-63). Cambridge: Cambridge University Press.

Threadgold, S. (2020). Figures of youth: On the very object of youth studies. *Journal of Youth Studies*, *23*(6), 686-701. https://doi.org/10.1080/13676261.2019.1636014

Traustadóttir R., (2009). Disability studies, the social model and legal developments. In O. M. Arnardóttir ve G. Quinn (Eds.), *The UN convention on the rights of persons with disabilities:european and scandinavian perspectives* (pp. 3-16). Boston: Brill.

Wyn, J. & Woodman, D. (2006). Generation, youth and social change in Australia. *Journal of Youth Studies, 9*(5), 495-514. https://doi.org/10.1080/13676260600805713

Van Campen, C. & Cardol, M. (2009). When work and satisfaction with life do not go hand in hand: Health barriers and personal resources in the participation of people with chronic physical disabilities. *Social Science and Medicine*, *69*(1), 56-60. https://doi.org/10.1016/j.socscimed.2009.04.014

Virbalienė, R., & Baranauskienė, I. (2018, May). Pecularities of transition of young people with disabilities to adult life. *Society Integration Education. Proceedings of the International Scientific Conference*, vol. 3, pp.179-189.

Kaynakça

Abberley, P. (1987). The Concept of Opression and the Development of a Social Theory of Disability, *Disability, Handicap and Society*, 2(1), pp.5-19.

Anderson, R.H., Bikson, T.K., Law, S.A. ve Mitchell, B.M. (1995). *Universal Access to E-Mail:Feasibility and Societal Implications*, RAND, Santa Monica.

Anderson, K. A., Richardson, V. E., Fields, N. L., ve Harootyan, R. A. (2013). Inclusion or exclusion? Exploring Barriers to Employment for Low-Income Older Adults, *Journal of Gerontological Social Work*, 56(4), pp.318-334.

Areheart, B.A. (2008). When Disability isn't 'Just Right':The Entrenchment of the Medical Model of Disability and the Goldilocks Dilemma, *Indiana Law Journal*, 83(1), pp.181-232.

Bal, H. (2016). *Nitel Araştırma Yöntem ve Teknikleri (Uygulamalı-Örnekli),* Sentez Yayıncılık, Bursa.

Burcu, E. (2007). *Türkiye'de Özürlü Birey Olma:Temel Sosyolojik Özellikleri ve Sorunları Üzerine Bir Araştırma,* Hacettepe Üniversitesi Yayınları, Ankara.

Burcu, E. (2010). Engellilik Modelleri Üzerine, içinde *Hüseyin Yalçın'a Armağan:Sosyoloji Yazıları 3 (Ed.* N. Güngör Ergan, E. Burcu, B. Şahin), Hacettepe Üniversitesi, Ankara, ss.69-78.

Burcu, E. (2015). *Engellilik Sosyolojisi*, Anı Yayıncılık, Ankara.

Brewer, J. (2017). Standards Bodies, Access to Information Technology, and Human Rights, in *Disability, Human Rights, and Information Technology,* (Eds. J. Lazar ve M.A. Stein), University of Pennsylvania Press, Philadelphia, pp.11-23.

Corbin, J. M. ve Strauss, A. (1990). Grounded Theory Research:Procedures, Canons, and Evaluative Criteria, *Qualitative Sociology*, 13(1), pp.3-21.

Dewsbury, G., Rouncefield, M., Clarke, K. ve Sommerville, I. (2004). Depending on Digital Design:Extending Inclusivity, *Housing Studies,* 19(5), pp.811-825.

DiMaggio, P. ve Hargittai, E. (2001). From the 'Digital Divide'to 'Digital Inequality':Studying Internet Use as Penetration Increases, *Princeton:Center for Arts and Cultural Policy Studies, Woodrow Wilson School, Princeton University*, 4(1), pp.4-12.

DiMaggio, P., Hargittai, E., Celeste, C. ve Shafer, S. (2004). *From Unequal Access to Differentiated Use:A Literature Review Agenda for Research on Digital Inequality,* Russell Sage Foundation, New York.

Dobransky, K. ve Hargittai, E. (2006). The Disability Divide in Internet Access and Use, *Information, Communication and Society*, 9(3), pp.313-334.

Dobransky, K. ve Hargittai, E. (2016). Unrealized Potential:Exploring the Digital Disability Divide, *Poetics*, 58, pp.18-28.

Drabowicz, T. (2012). *Digital Inequalities as a Class Inequalities?A Comparision of Youth in Advanced Societies in-and Outside Europe,* Floransa, European Üniversitesi, erişim adresi: https://cadmus.eui.eu/.

Ellcessor, E. (2010). Bridging Disability Divides, *Information, Communication and Society*, 13(3), pp.289-308.

Flick, U., von Kardorff, E. ve Steinke, I. (2004). What Is Qualitative Research?An Introduction to the Field in *A Companion To Qualitative Research*, (Eds. U. Flick, E. von Kardoff, ve I. Steinke), Sage, London, pp.3-11.

Goggin, G. (2017). Theorizing Digital Divides, in *Disability and Digital Inequalities:Rethinking Digital Divides with Disability Theory,* (Eds. M. Ragnedda ve G.W. Muschert), Routledge, London, pp.63-75.

Hammel, J., Magasi, S., Heinemann, A., Gray, D. B., Stark, S., Kisala, P. ve Hahn, E. A. (2015). Environmental Barriers and Supports to Everyday Participation:A Qualitative Insider Perspective from People with Disabilities, *Archives of Physical Medicine and Rehabilitation*, 96(4), pp.578-588.

Hogan, A., Kyaw-Myint, S., Harris, D., ve Denronden, H. (2012). Workforce Participation Barriers for People With Disability, *International Journal of Disability Management*, 7, pp.1-9.

Imrie, R. (2004). From Universal to Inclusive Design in the Built Environment, in *Disabling Barriers-Enabling Environments,* (Eds. J. Swain ve diğerleri), Sage, London, pp.279-284.

Lazar, J., ve Jaeger, P. (2011). Reducing Barriers to Online Access for People with Disabilities, *Issues in Science and Technology*, 27(2), 69.

Lord, J. (2017). Accessible ICT's and the Opening Political Space, in *Disability, Human Rights, and Information Technology,* (Eds. J. Lazar ve M. A. Stein), University of Pennsylvania Press, Philadelphia, pp.11-23.

Lupton, D. ve Seymour, W. (2000). Technology, Selfhood and Physical Disability, *Social Science and Medicine*, 50(12), pp.1851-1862.

Odabaşoğlu, A. N. (2020). Farklı Engel Türüne Sahip Bireylerin Dijital Eşitsizlik Deneyimleri Üzerine Nitel Bir Araştırma, Hacettepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara, Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi.

Pledger, C. (2003). Discourse on Disability and Rehabilitation Issues, *American Psychologist*, 58(4), pp.279-284.

Robinson, L., Cotten, S.R., Ono, H., Quan-Haase, A., Mesch, G., Chen, W., Schulz, J., Hale, T. ve Stern, M. (2015). Digital Inequalities and Why They Matter, *Information, Communication and Society*, 18(5), pp.569-582.

Siebers, T. (2008). *Disability Theory*, University of Michigan Press , Ann Arbor.

Sheldon, A. (2004). Changing Technology, in *Disabling Barriers-Enabling Environments,* (Eds. J. Swain ve diğerleri), Sage, London, pp.155-160.

van Dijk, J. (2002). A Framework for Digital Divide Research, *The Electronic Journal of Communication*, 12(1), pp.1-7.

van Dijk, J. (2006). Digital Divide Research, Achievements and Shortcomings, *Poetics*, 34, pp.221-235.

Kaynakça

Abadan Unat, N. (1992). Kadın Araştırmalarının Neden, Amaç ve Kapsamı, (Haz. N. Arat), içinde *Türkiye'de Kadın Olgusu*, ss. 15-28, Say Sayınları, İstanbul.

Arıkan, Ç. (2002). Sosyal Model Çerçevesinde Özürlülüğe Yaklaşım, *Ufkun Ötesi Bilim Dergisi*, 2(1), ss.11-25.

Aslan, M. ve Şeker, S. (2011). *Engellilere Yönelik Toplumsal Algı ve Dışlanmışlık (Siirt Örneği),* Sosyal Haklar Uluslararası Sempozyumu, ss.443-463.

Aydemir, C. (2013). Türkiye'de İşgücü Yapısı, İşsizlik ve Kırsal Alan, *Atatürk Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi*, 27(1), ss.115-138.

Aydınlı, H.İ. ve Çiftçi, S. (2015). Türkiye'de Kır- Kent Kavramlarının Değişen Niteliği ve Mevzuatın Sürece Etkisi, *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*, 14(54), ss.192-200.

Aysan, F. ve Özben, Ş. (2007). Engelli Çocuğu Olan Anne ve Babaların Yaşam Kalitelerine İlişkin Değişkenlerin İncelenmesi, *Dokuz Eylül Üniversitesi Buca Eğitim Fakültesi Dergisi*, 22, ss.1-6. https://dergipark.org.tr /en/pub/deubefd/issue/25429/268270

Barnes, C. (1998). The Social Model of Disability:A Sociological Phenomenon Ignored by Sociologists? in *The Disability Reader:Social Science Perspectives,* (Ed. T. Shakespeare), Cassell Pub., New York.

Bozkurt Erdem, S. (2019). *Engellilerin Evlilikle İlgili Görüş ve Beklentileri (Sakarya Örneği),*Sakarya Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü Sosyal Hizmet Anabilim Dalı, Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi.

Burcu, E. (2006). Özürlülük Kimliği ve Etiketlemenin Kişisel ve Sosyal Söylemleri, *Hacettepe Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Dergisi*, 23(2), ss.61-83.

Burcu, E. (2007*). Türkiye'de Özürlü Birey Olma Temel Sosyolojik Özellikleri ve Sorunları Üzerine Bir Araştırma*, Hacettepe Üniversitesi Yayınları, Ankara.

Burcu, E. (2015). *Engellilik Sosyolojisi*, Anı Yayıncılık, Ankara.

Burke, P. (2007). Disadvantage and Stigma:A Theoretical Framework for Associated Conditions, in *Social Work and Disadvantage Addressing the Roots of Stigma Through Association,* (Eds. P. Burke ve J. P. Jessia), Kingsley Pub., London, pp.11-27.

Creswell, J. (2015). *Nitel Araştırma Yöntemleri:Beş Yaklaşıma Göre Nitel Araştırma ve Araştırma Deseni*, Siyasal Kitabevi, Ankara.

Crocker, J., Major, B. ve Steele, C. (1998) Social Stigma, in *The Handbook of Social Psychology*, 4th Edition, (Eds. D. T Gilbert, S. T. Fiske ve G. Lindzey), vol. 2. Academic Press, NewYork, ss.504-553.

Demir, M. (2011). İş Yaşamında Ayrımcılık:Turizm Sektörü Örneği, *Uluslararası İnsan Bilimleri Dergisi*, 8(1), ss.760-784.

Duyan, V. (1996). *Sağlıkta Psiko-Sosyal Boyut (Tıbbi Sosyal Hizmet)*, Bilgisayar Yayıncılık Ltd. Şti., Ankara.

Ergüden, D. (2008). *Sosyal Dışlanma Açısından Bedensel Engelli Bireylerin Yaşantılarının İncelenmesi*, Hacettepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi.

Fırat, A. (1994). *Normal Çocuğu Olan Anne Babalar ile Zihinsel Özürlü Çocuğu Olan Anne Babaların Zihinsel Özüre Karşı Tutumları*, Ankara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi.

Glaser, B. ve Strauss A. (1967). *The Discovery of Grounded Theory:Strategies for Qualitative Research*, Aldine Transaction, London.

Goffman, E. (1968). *Stigma:Notes on the Management of Spoiled Identify*, Englewood Cliffs, Prentice Hall, New Jersey.

Goffman, E. (1997). Selection from Stigma, in *The Disability Studies Reader*, (Ed. L. Davis), Routledge, London.

Goffman, E. (2020). *Damga Örselenmiş Kimliğin İdare Edilişi Üzerine Notlar*. (Ş. Geniş, L. Ünsaldı, S. N. Ağırnaslı, Çev.). Ankara: Heretik Yayıncılık.

Gökler, I. (2008). *Sistem Yaklaşımı ve Sosyal-Ekolojik Yaklaşım Çerçevesinde Oluşturulan Kavramsal Model Temelinde Kronik Hastalığı Olan Çocuklar ve Ailelerinde Psikolojik Uyumun Yordanması,* Ankara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayımlanmamış Doktora Tezi.

Işık, İ. E. (2009). Mekân ve Toplum, içinde *Özneler, Durumlar ve Mekanlar*, (Ed. İ. Işık ve Ş. Yıldırım), Bağlam Yayıncılık, İstanbul.

Işık, O. (1994). Mekânın Politikleşmesi, Politikanın Mekânsallaşması, *Toplum ve Bilim Dergisi,* 64(65), ss.7-38.

Kahraman, F. (2010). *Çalışan Yoksulların Haklar İronisi:Metalaştırılmış Çalışanlar,* Petrol- İş Yayını, İstanbul.

Kamanlıoğlu, M. (2007).*Feminist Perspektifte Özürlü Kadına Bakışın Sosyolojik Değerlendirmesi Üzerine Kuramsal Bir Çalışma* Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi.

Kargın, T. (2001). Kırsal Bölgede Yaşayan İşitme Engelli Çocuklara Yönelik Geliştirilen Bireyselleştirilmiş Aile Eğitim Programı Etkililiğinin Değerlendirilmesi, *Özel Eğitim Dergisi*, 3(1), ss.49-60.

Kaya, İ. (2014). Coğrafi Düşüncede Mekân Tartışmaları, *Düşünme Dergisi/ Journal of Thinking,* 4, ss.1-13, http://posse-ible.com/uploads/dergi/30.pdf

Kocakaya, R. (2022). *Sosyal Hizmet Açısından İhtiyaç ve Hak Kavramları Bağlamında Engelli Bireyin Varoluşu*, Hacettepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayımlanmamış Doktora Tezi.

Küçükali, A. (2014). Engellilere Uygulanan Sosyal Politikaların Değerlendirilmesi: Atatürk Üniversitesi Örneği, *Kırıkkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 4(11).

Lefebvre, H. (1974). *Mekânın Üretimi*, (Çev. E. Işık), Sel Yay., İstanbul.

McCracken, G. (1988). *The Long Interview,* Sage Publications, London.
Nerse, S. (2020). Kırsal Alandaki Engellilerin Sorunları ve Etkileşim Farklılıkları, *e-Şarkiyat İlmi Araştırmalar Dergisi,* 12 (3),s. 613-618.
Oliver, M. (1990). *The Individual and Social Models of Disability*, Reader Presented at Joint Workshop of Living Options Group and the Research Unit of the Royal College of Physicians.
Olkin, R. (1999). The Personal, Professional and Political When Clients Have Disabilities. *Women and TherapyWomen and Therapy,* 22(2), pp.87-103.
Oppong, C. and Abu, K. (1985). *Seven Roles of Women: Impact of Education,Migration and Employment,* International Labour Office Geneva.
Orhan, S. ve Özkan, E. (2020). Engelli kadın olmak. *Afyon Kocatepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, 22*(1), s. 1-19.
Önver Şiriner, M.(2018).Yeti Yitimli Bireyleri Sakatlayan Kentsel Mekanlar, *Toplum ve Sosyal Hizmet,* 25(2), ss.37-60, https://dergipark. org.tr/tr/pub/tsh/issue /48463/613832
Özata, M.ve Karip, S. (2017). Engelli Bireylerin Sağlık Hizmetleri Kullanımında Yaşadıkları Sorunlar:Konya Örneği, *Hacettepe Sağlık İdaresi Dergisi,* 20(4), ss.409-427.
Özsoy, Y. Ö. ve Eripek, S. (1997). *Özel Eğitime Giriş,* Karatepe Yayınları, Ankara.Pred, A. (1984). Place as Historically Contingent Process: Structuration and the Time-
Geography of Becoming Places, *Annals of the Association of American Geographers,* 74(2), s.279-297.
Reid, J. ve Bross, M. (1993). Project Train Traning Rural Area Interventionists to Meet Needs, *Rural Special Education Quarterly,* 12(1), pp.3-8.
Sach, R. (2003). *Integrating Disability Studies into Existing Curriculum*, http.www.mc.cc.md.us/departments/dispsvc/diversity.htm
Sapancalı, F. (2005). *Sosyal Dışlanma,* Dokuz Eylül Yayınları, İzmir.
Shakespeare, T. ve N. Watson (1998). Theoretical Perspectives on Disabled Childhood, in *Growing up with Disability*, (Eds. K. Stalkerve ve L. Ward), Jessica Kingsley, London.
Schulze, B. ve Angermeyer, M. (2003). Subjective Experiences of Stigma:A Focus Group Study of Schizophrenic Patients Their Relatives and Mental Health Professionals, *Soc Sci Med,* 56(2), pp.299-312.
Seekins, T., Ravesloot, C., Rigles, B., Enders, A., Arnold, N., Ipsen, C., Boehm, T. ve Asp. C. (2011), The Future of Disability and Rehabilitation in Rural Communities, *Rural Futures Lab Foundation*, http://lib.ncfh. org/pdfs/2k9/9240.pdf
Sheridan, S. M., Warnes, E. D., Cowan, R. J., Schemm, A.V. ve Clarke, B. L. (2004). Family-Centred Positive Psychology:Focusing on Strengths to Build Student Success, *Psychology in the Schools,* 41(1), pp.7-17.

Siebers, T. (2006). Disability in Theory: From Social Constructionism to the New Realism of the Body, in *The Disability Studies Reader*, (Ed. L. J. Davis), Taylor and Francis Group, London.

Smart, J. ve Smart, D. (2006). Models of Disability Implications for the Counseling Profession, *Journal of Counseling and Development*, pp.29-40.

Sontag, C.J., Schacht, R., Hom, R. ve Lenz, D. (1993). Parental Concerns for Infants and
Toddlers with Special Needs in Rural vs Urban Countries of Arizona, *Rural Special Education Quartech*, 12(1), pp.36-46.

Su, G. (2016). *Köyde Yaşayan Engelli Bireyler Üzerine Nitel Bir Araştırma*, Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yüksek Lisans Tezi.

Su, G. ve Burcu E. (2020). Köy Yaşamında Engelli Birey Olma Deneyimi: Nitel Bir Araştırma Örneği, *Hacettepe Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Dergisi*, 37(1), ss.96-115.

Swartz, D. (2018). *Kültür ve İktidar Pierre Bourdieu'nün Sosyolojisi*. (E. Gen, Çev.). İstanbul: İletişim Yayınları.

Tekin, H. (2006). Nitel Araştırma Yönteminin Bir Veri Toplama Tekniği Olarak Derinlemesine Görüşme, *Sosyoloji Dergisi*, ss.101-116.

Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK) (2010). *Özürlülerin Sorun ve Beklentileri Araştırması*,
TÜİK Matbaası, Ankara, https://ailevecalisma.gov.tr/media/5602/ozurlulerin-sorun-ve-beklentileri-arastirmasi-2010.pdf

Uluocak, Ş. ve Arslan, C. (2012). *Toplum ve Engellilik,* Çanakkale Kitaplığı Yayınları, Çanakkale

Ünlü, S., Bağçıvan, A. ve Kara, B., (2022), Geçmişten Günümüze Türk Kültüründe Engelli Anlamlandırmaları, *Milli Kültür Araştırmaları Dergisi*, 6(1), s. 96-130.

Weiskopf, P. (1980). Burnout Among Teachers of Exceptional Children, *Exceptional Children,* 47, 18-23, http://psycnet.apa.org/psycinfo/1980-31102-001

Yardımcı, S. (2012). Sakatlık ve Mekân İlişkisi Üzerine, *Birgün Gazetesi Kent ve Yaşam Eki*.

Zaidi, A. ve Burchart, T. (2005). Comparing Incomes When Needs Differ:Equivalization for the Extra Costs of Disability in the UK, *Review of Income and Wealth,* 51(1), pp.89-114.

Kaynakça

Abay Alyüz, S. B. (2022). Engelli ve Engelli Sorunlarında Yeni Bir Perspektif Sosyal Dışlanmadan Sosyal Entegrasyon vee Sosyal İçermeye Yönelim, *Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi SBE Dergis*i, 12(1), ss.457-471.

Abberly, P. (1987). The Concept of oppression and the development of a Social Theory of Disability, *Disability, Handicap and Society*, 2, pp.5-20.

Arat, Y. ve Sayar, G. (2016). Engelliler İçin Dolaşım Senaryosu 'Konya Kent Plaza AVM Örneği', *Erciyes Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü Fen Bilimleri Dergisi*, 32 (2), ss.1-17.

Bekçi, B. (2012). Fiziksel Engelli Kullanıcılar İçin En Uygun Ulaşım Akslarının Erişebilirlik Açıdan İrdelenmesi:Bartın Kenti Örneği, *Bartın Orman Fakültesi Dergis*i, 14(özel sayı), ss.26-36.

Burcu, E. (2011). Türkiye'deki Engelli Bireylere İlişkin Kültürel Tanımlamalar:Ankara Örneği, Hacettepe Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Dergisi, 28(1), ss.37-54.

Burcu, E. (2015). Türkiye'de Yeni Bir Alan:'Engellilik Sosyolojisi' ve Gelişimi, *Sosyoloji Konferansları*, 52, ss.319-341.

Burcu, E. (2015). *Engellilik Sosyolojisi*, Anı Yayıncılık, Ankara.

Burcu, E ve Eker, H. (2020). Engellilik ve Sosyal Organizasyon İlişkisi Üzerinden Dezavantajlılık ve İnşası, içinde *Dezavantajlılar ve Dezavantajlılık Sosyolojisi*, (Ed. F. Arık ve L. Taş), Nobel Yayıncılık, Ankara, ss.85-116.

Burcu Sağlam, E. ve Taş, L. (2022). Engelli Bireyin Kentsel Yaşamdaki Kültürel Resmi Üzerinden Kentsel Yaşam Sorunlarını Görmek, içinde *Dert Yükü Mekânlar:Kentlerin Sosyal Sorunları* (Ed. G. Kaya ve A. Şeker), Nika Yayınevi, Ankara.

Dicle, A. ve Toprak, T. (2020). Engellilerin Kent İçindeki Mobilitesi:Kadıköy ve Üsküdar İlçelerinde Erişilebilirlik Çalışmaları, *İstanbul Ticaret Üniversitesi Teknoloji ve Uygulamalı Bilimler Dergisi*, 3(1), ss.81-94.

Doğruel, F. (2022). Beden, Birey ve Toplum Kesişiminde Engelli Bireylerin Erişebilirlik Deneyimleri:Gaziantep Örneği, *Sosyoloji Araştırmaları Dergisi*, 25(2), ss.299-317.

Dostoğlu, N., Şahin, E., ve Taneli, Y. (2009). Evrensel Tasarım:Tanımlar, Hedefler, İlkeler, Tasarıma Kapsayıcı Yaklaşım-Herkes için Tasarım, *Mimarlık Dergisi*, 347.
http://www.mimarlikdergisi.com/index.cfm?sayfa=mimarlik&DergiSayi=361&RecID=2062

Duman, Y. Z., Tosun, D. E. K. ve Güleç, D. M. M. (2015). Engelli Bireylerin Kentsel Yönetim Süreçlerine Katılımının Analizi:Van Kent Konseyi Örneği, *Paradoks Ekonomi Sosyoloji ve Politika Dergisi*, 11(2), ss.69-96.

Ercan, M. (2021). Engelli Bireylerin Kent Vatandaşlığı Deneyimleri Ekseninde Bir Çalışma, *OPUS International Journal of Society Researches*, 18(39), 98-125.

Erten, Ş. ve Aktel, M. (2020). Engellilerin Erişebilirlik Hakkı:Engelsiz Kent Yaklaşımı Çerçevesinde Bir Değerlendirme, *Süleyman Demirel Üniversitesi Vizyoner Dergisi*, 11(28), ss.898-912.

Goffman, E. (1963). Stigma:Notes on the Management of Spoiled Identity, Prentice Hall, Englewood Cliff NJ.

Jaeger, P. T. ve Bowman, C. A. (2005). Understanding Disability:Inclusion, Access, Diversity, and Civil Rights, USA, Greenwood Publishing.

Lemert, E. (1967). *Human Deviance:Social Problems and Social Control*, Prentice Hall, Englewood Cliffs.

Meşe, İ. (2014). Engelliliği Açıklayan Sosyal Model Nedir?, *Sosyal Politika Çalışmaları Dergisi*, 10(33), ss.79-92.

Metin, B. (2017). Engellilere Yönelik Sosyal Politikalarda Yerel Yönetimlerin Rolü:Keçiören Belediyesi Örneği, *Gazi Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 19(1), ss.320-344.

Oliver, M. (1990). *The Politics of Diablement*. Macmillan Education, London.

Olsen, J., ve Pilson, A. (2022). Developing Understandings of Disability Through a Constructivist Paradigm: İdentifying, Overcoming (and embedding) Crip-dissonance. *Scandinavian Journal of Disability Research*, 24(1), pp. 15-28.

Özteke Kozan, H. İ., Bozgeyikli, H. ve Kesici, Ş. (2018). Engelsiz Kent:Görme Engelli Bireylerin Kentlerde Yaşadıkları Problemler, *İdealkent*, 9(23), ss.216-235.

Shakespeare, T. ve Watson, N. (1997). Defending the Social Model, *Disability and Society*, 12(2), pp. 293-300.

Siebers, T. (2001). Disability in Theory:From Social Constructionism to the New Realism of the Body, *American Literary History*, 13(4), pp.737–754.

Tajfel, H., Billig, M.G., Bundy, R.P. ve Flament, C. (1971), Social Categorization and Intergroup Behaviour, *European Journal of Social Psychology*, 1, pp.149-178.

Wendell, S. (1996). *The Rejected Body:Feminist Philosophical Reflections on Disability*, Routledge, New York.

ERKEKLİKLER

R.W. Connell

Çeviren: Nagihan Konukcu

Bu kitabın yayın hakkı PHOENİX YAYINEVİ'ne aittir. Yayınevinin ve yayımlayıcısının yazılı izni alınmaksızın kısmen veya tamamen alıntı yapılamaz, hiçbir şekilde kopyalanamaz, çoğaltılamaz ve yayımlanamaz.

ERKEKLİKLER
R.W. Connell
Orijinal Künye: ***Masculinities, Second Edition, Polity Press, © 2015***
Çeviren: Nagihan Konukcu
Editör: İsmail Yılmaz
Kapak Tasarımı ve Sayfa Düzeni: Gamze Uçak
©Phoenix Yayınevi Tüm Hakları Saklıdır.
1. Baskı: Şubat 2019, Ankara
2. Baskı: Kasım 2023, Ankara
ISBN No: 978-605-9801-91-1
Phoenix Yayınevi-Ünal Sevindik
Yayıncı Sertifika No: 11003
Şehit Adem Yavuz Sok. Hitit Apt. 14/1
Kızılay/Ankara
Tel: 0 (312) 419 97 81 pbx
Faks: 0 (312) 419 16 11
e-posta: info@phoenixkitap.com http://
www.phoenixyayinevi.com Baskı:
Dedemat Matbaacılık
Sertifika No: 70086
Melih Gökçek Bulvarı 1447 Cadde No: 37
İvedik Organize Sanayi Yenimahalle-Ankara
Tel: 0507 932 59 30
Dağıtım:
Siyasal Kitabevi
Şehit Adem Yavuz Sok. Hitit Apt. 14/1
Kızılay-Ankara
Tel: 0 (312) 419 97 81 pbx
Faks: 0 (312) 419 16 11
e-posta: info@siyasalkitap.com
http://www.siyasalkitap.com

Kaynakça

Adler, Alfred. 1928. 'Psychologie der Macht'. pp. 41-6 in *Gewalt und Gewaltlosigkeit,* ed. F. Kobler. Zurich: Rotapfel-verlag.

——— 1956. *The Individual Psychology of Alfred A.dler: A Systematic Presentation in Selections from his Writings.* New York: Basic Books.

——— 1992 [1927]. *Understanding Human Nature,* trans. Colin Brett. Oxford: Oneworld.

Adorno, Theodor W., Else Frenkel-Brunswik, Daniel J. Levinson and R. Nevitt Sanford. 1950. *The Autlwritarian Personality. N* ew York: Harper.

Agostino, Katerina. 1998. 'The making of warriors: men, identity and military culture'. *Journal of Interdisciplinary Gender Studies* 3: 58-75.

Altman, Dennis. 1972. *Homosexual: oppression andLiberation.* Sydney: Angus & Robertson.

——— 1982. *The Homosexualization of America, the Americanization of the Homosexual.* New York: St Martin's Press.

———1986. *AIDS in the Mind of America.* New York: Anchor/Doubleday.

——— 2001. *Global Sex.* Chicago: University of Chicago Press.

Anti-Discrimination Board, New South Wales. 1982. *Discrimination and Homosexuality.* Sydney: Anti-Discrimination Board.

Archer, D. & R. Gartner. 1984. *Violence & Crime in Cros.s-Nativnal Perspective.* New Haven: Yale University Press.

Arilha, Margareth, Sandra G. Unbehaum Ridenti and Benedito Medrado, eds. 1998. *Homens e Masculinidades: Outras Palmnas.* Sao Paulo: ECOS/Editora 34.

Armstrong, Pat and Hugh Armstrong. 1990. *Theorizing Women's Work.* Toronto: Garamond Press.

Ashworth, Tony. 1980. *Trench Vlarfare 1914-1918: TM Live and Let Live System.* New York: Holmes & Meier.

Askew, Sue and Carol Ross. 1988. *Boys Don't Cry: Boys and* Sexism *in Education.* Milton Keynes: Open University Press..

Bacon, Margaret Hope. 1986. *ZHothers of Feminism: The Story of Quaker Women in Arnerica.* San Francisco: Harper & Row.

Badinter, Elisabeth. 1992. *XY· de l'identite masculine.* Paris: Odile Jacob.

Balswick, Jack 0. and Charles Peek. 1971. 'The inexpressive male: a tragedy of American society'. *The Family Co-ordinator* 20: 363-8.

Bamsley Women Against Pit Closures. 1984. *Women Against Pit Closures.* Bamsley.

Barrett, Frank]. 1996. 'The organizational construction of hegemonic masculinity: The case of the U.S. Navy'. *Gender, Work and Organization* 3: 129-42.

Bauman, Zygmunt. 1998. *Globalization: The Human Consequences.* Cambridge: Polity Press.

Bear, Sheryl, Michael Berger and Larry Wright. 1979. 'Even cowboys sing the blues: difficulties experienced by men trying to adopt non- traditional sex roles and how clinicians can be helpful to them'. *Sex Roles* 5: 191-8.

Beauvoir, Simone de. 1972 [1949]. *The Second Sex.* Harmondsworth: Penguin.

Bell, Alan P., MartinS. Weinberg and Sue Kiefer Hammersmith. 1981. *Sexual Preference: Its Development in Men and Women.* Bloomington: Indiana University Press.

Bern, Sandra L. 1974. 'The measurement of psychological androgyny'. *Journal of Consulting and Clinical Psychology* 42: 155-62.

Bengtsson, Margot and Jonas Frykman. 1988. *Om Maskulinitet: Mannen som Forskningsprojekt.* Stockholm: Delegationen för Jamstalldhetsforskning.

Bersani, Leo. 1987, December. 'Is the rectum a grave?' *October* 197-222.

Bethal, Marshall. 1985. 'The mythic male: spectrum of masculinity'. *Colorado Institute of Transpersonal Psychology Journal2:* 9ff.

Bieber, Irving et al. 1962. *Homosexuality: A Psychoanalytic Study.* New York: Basic Books.

Birrell, Susan and Cheryl L. Cole. 1990. 'Double fault: Renee Richards and the construction and naturalization of difference'. *Sociology of Spart Journal* 7: 1-21.

Bittman, Michael. 1991. *Juggling Time: How Australian Families Use Time.* Canberra: Commonwealth of Australia, Office of the Status of Women.

Blachford, Gregg.l981. 'Male dominance and the gay world'.pp. 184-210· in *The Making of the Modern Homosexual,* ed. Kenneth Plummer. London: Hutchinson.

Blanchard, Ray. 1989. 'The classification and labeling of non- homosexual gender dysphorias'. *Archives oJSexual Behavior18:* 315-34.

Blauner, Bob. 1989. *Black Lives, White Lives: Three Decades of Race Relations in America.* Berkeley: University of California Press.

Blewett, Mary H. 1990. 'Masculinity and mobility: the dilemma of Lancashire weavers and spinners in late-nineteenth-century Fall River, Massachusetts'. pp. 164-77 in *A1eanings for Manhood: Constructions of Masculinity in Victorian America,* ed. Mark C. Carnes and Clyde Griffen. Chicago: University of Chicago Press.

Bloch, Ruth H. 1978. 'Untangling the roots of modern sex roles: a survey of four centuries of change'. *Signs* 4: 237-52.

Bly, Robert. 1990. *Iron john: A Book About Men* Reading, MA: Addison-Wesley.

Boehm, Felix. I930. 'The femininity complex in men'. *International Journal of Psycho-analysis* II: 444-69.

Bolin, Anne. 1988. *In Search of Eve: Transsexual Rites of Passage.* South Hadley, MA: Bergin & Garvey.

Boll, Heinrich. 1973. *Group Portrait with Lady.* New York: McGraw-Hill.

Bolton, Ralph. 1979. 'Machismo in motion: the ethos of Peruvian truckers'. *Ethos* 7:312-42.

Bosse, Hans and Vera King, eds. 2000. *Mannlichkeitsentwün* Frankfurt: Campus Verlag.

Brandes, Holger and Hermann Bullinger, eds. 1996. *Handbuch Männerarbeit.* Weinheim: Psycho1ogie Verlags Union.

Brannon, Robert. 1976. 'The male sex role: our culture's blueprint of manhood, and what it's done for us lately'. pp. 1-45 in *The Forty-Nine Percent Majority: The Male Sex Role,* ed. Deborah S. David and Robert Brannon. Reading, M.A..: Addison-Wesley.

Bray, Alan. 1982. *Homosexuality in Renawance England.* London: Gay Men's Press.

Brecher, Jeremy, John Brown Childs and Jill Cutler, eds. 1993. *Global Visions: Beyond the New World Order.* Boston: South End Press.

Breines, Ingeborg, Robert Connell and Ingrid Eide, eds. 2000. *Male Roles, Masculinities and Violence: A Culture of Peace Perspective.* Paris: UNESCO Publishing.

Bristol Anti-Sexist Men's Conference. 1980. 'A minimum self-definition of the anti-sexist men's movement'. *Achilles Heel2-3.*

Brittan, Arthur. 1989. *Masculinity and Power.* Oxford: Blackwell.

Bryant, Anita. 1977. *The Anita Bryant Story: The Suroival of our Nations Families and the Threat of Militant Homosexuality.* Old Tappan, NJ: Revell.

Brzoska, Georg and Gerhard Hafner. 1988. *Möglichkeiten und Perspektiven der Veriinderung der Männer.* Bonn: BMJFFG.

Buchbinder, David. 1998. *Performance Anxieties: Re-producing NJasculinity.* Sydney: Allen & Unwin.

Buchbinder, Howard, Varda Burstyn, Dinah Forbes and Mercedes Steedman. I987. *W'hos On Top? The Politics of Heterosexuality.* Toronto: Garamond Press.

Bulbeck, Chilla. 1988. *One World Women'sMovement.* London: Pluto Press.

———— 1998. *Re-Orienting Western Feminisms: Women's Diversity in a Postcolonial World.* Cambridge: Cambridge University Press.

Burgmann, Meredith. 1980. 'Revolution and machismo'. *In Women, Class and History,* ed. Elizabeth Windschuttle. Australia: Fontana.

Campbell, Hugh and Michael Mayerfeld Bell. 2000. 'The question of rural masculinities'. *Ruml Sociology* 65: 532-46.

Canaan, Joyce E. and Christine Griffin. 1990. 'The new men's studies: part of the problem or part of the solution?' pp.

206-14 in *Men, Masculinities and Social Theory,* ed. Jeff Hearn and David Morgan. London: Unwin Hyman.

Carnes, Mark C. and Clyde Griffen, eds. 1990. *Meanings for Manhood: Constructions of Afasculiniy in Victorian America.* Chicago: University of Chicago Press.

Carrigan, Tim, R. W. Connell and John Lee. 1985. 'Toward a new sociology of masculinity'. *Theory and Society* 14: 551-604.

Cass, Vivienne C. 1990. The implications of homosexual identity formation for the Kinsey model and scale of sexual preference'. pp. 239-66 in *Honwsexuality/HettmJsexuality: Concepts of Sexual Orientation,* ed. D. P. McWhirter et al. New York: Oxford University Press.

Chang, Kimberly A. and L. H. M. Ling. 2000. 'Globalization and its intimate other: Filipina domestic workers in Hong Kong'. pp. 27-43 in *Gender and Global Restructuring,* ed. Marianne H. Marchand and Anne Sisson Runyan. London: Routledge.

Chapkis, Wendy. 1986. *Beauty Secrets: Women and the Politics of Appearance.* Boston: South End Press.

Charlesworth, M., L. FarraH, T. Stokes and D. TurnbnH. 1989. *Life Arnong the Scientists: An Anthropological Study' of an Australian Scientific Community.* Melbourne: Oxford University Press.

Chesler, Phyllis. 1978: *About Men.* London: Women's Press.

Chodorow, Nancy. 1978. *The Reproduction of Mothering: Psychoanalysis and the Sociology of Gender.* Berkeley: University of California Press.

———— 1985. 'Beyond drive theory: object relations and the limits of radical individualism'. *Theory and Society* 14: 271-319.

————1994. *Femininities, Masculinities, Sexualit·ies: Freud and Beyond.* Lexington: University Press of Kentucky.

Christie, Richard and Marie Jahoda, eds. 1954. *Studies in the Scope and Method of "The Authoritarian Personality".* Glencoe, IL: Free Press.

Clausewitz, Carl von. 1976 (1832]. *On War.* Princeton: Princeton University Press.

Clifford, James and George E. Marcus, eds. 1986. *Writing Culture: The Poetics and Politics of Ethnography.* Berkeley: University of California Press.
Clover, Carol J. 1992. *Men, Women, and Chain Saws: Gender in the Horror Film.* Princeton: Princeton University Press.
Cockburn, Cynthia. 1983. *Brothers: Male Dominance and Technological Change.* London: Pluto Press.
— 1985. *Machinery of Dominance: Women, Man and Technological Know-How.* London: Pluto Press.
—— 1991. *In the Way of Women: Men's Resistance to Sex Equality in Organizations.* London: Macmillan.
Cockburn, Cynthia and Dubravka Zarkov. 2002. *The Postwar Moment.* London: Lawrence and Wishart.
Cohen, Jon. 1991. 'NOMAS: Challenging male supremacy'. *ChangingMen,* 1Oth Anniversary Issue, Winter/Spring: 45-6.
Cole, Edwin Louis. 1974. *Maximized Manhood: A Guide to Family Survival.* Springdale, PA: Whitaker House.
Collier, Richard. 1998. *Masculinities, Crime and Criminology.* London: Sage.
Collinson, David, David Knights and Margaret Collinson. 1990. *Managing to Discriminate.* London: Routledge.
Comer, Lee. 1974. *Wedlocked Vomen.* Leeds: Feminist Books.
Congdon, Kirby. 1975. *Chain Drive.* L1anf}'llydd: Unicorn.
Connell, R. W. 1979. 'The concept of role and what to do with it'. *Australian and New Zealand journal of Sociology* 15: 7-17.
— 1982. 'Class, patriarchy, and Sartre's theory of practice'. *Theory and Society* 11: 305-20.
—1983. *Which Way is Up? Essays on Sex, Class and Culture.* Sydney: Allen&Unwin.
—1985. 'Masculinity, violence and war', pp. 4-10 in *War/Masculinity.* ed. Paul Patton and Ross Poole. Sydney: Intervention.
—1987. *Gender and Power: Society, the Persrm and Sexual Politics.* Cambridge: Polity Press.
— 1989. 'Cool guys, swots and wimps: the interplay of masculinity and education'. *Oxford Review of Education* 15: 291-303.
—1990. 'The state, gender, and sexual politics: theory and appraisal'. *Theory and Society* 19: 507-44.
— 1992. 'Drumming up the wrong tree. *Tikkun* 7: 31-6.

—1992a. 'A very straight gay: masculinity, homosexual experience and the dynamics of gender'. *American Sociological Rewiev* 57: 735-51.
—1993. *Schools and Social justice.* Philadelphia: Temple University Press.
—1994. 'Transformative labour: theorizing the politic& of teachers' work'. *In The Politics of Educators' Work and Lives,* ed. Mark B. Ginsburg. New York: Garland.
—1998. 'Masculinities and globalization'. *Men and Masculinities* 1:3-23.
—2000. *The A1en and the Boys.* Sydney, Allen & Unwin; Cambridge, Polity Press; Berkeley: University of California Press.
— 2002. *Gender.* Cambridge: Polity Press.
Connell, R. W., M. Davis and G. W. Dowsett. 1993. 'A bastard of a life: homosexual desire and practice among men in working-class milieux'. *Australian and New Zealand journal of Sociology* 29: 112-35.
Connell, R. W. and G. vV. Dowsett, eds. 1992. *Rethinking Sex: Social Theory and Sexuality Research.* Melbourne: Melbourne University Press.
Connell, R. W. and T. H. Irving. 1992. *Class Structure in Australian History,* 2nd edn. Melbourne: Longman Cheshire.
Connell, R. W. and Susan Kippax. 1990. 'Sexuality in the AIDS crisis: patterns of sexual practice and pleasure in a sample of Australian gay and bisexual men'. *Journal of Sex Research* 27: 167-98.
Connell, R. W. and Julian vVood. 2004. 'Globalization and business masculinities'. *Men and Masculinities,* in press.
Constantinople, Anne. 1973. 'Masculinity-femininity: an exception to a famous dictum?' *Psychological Bulletin* 80: 389-407.
Corman, June, Meg Luxton, David Livingstone and Wally Seccombe. 1993. *Recasting Steel Labour: The Stelco Story.* Halifax: Fernwood.
Coulson, Margaret A. 1972. 'Role: a redundant concept in sociology? Sonic educational considerations'; pp. 107-28 in *Role,* ed. J. A. Jackson. Cambridge: Cambridge University Press.
Cox, Eva. 1995. 'Boys and girls and the costs of gendered behaviour'. *Proceedings of the Promoting Gender Equity Conference,* Ministerial Council for Education, Employment, Training and Youth Affairs, Canberra.

Craib, Ian. 1987. 'Masculinity and male dominance'. *Sociological Review* 34: 721-43.

Craig, Steve, ed. 1992. *Men, Masculinity and the Media.* Newbury Park, CA: Sage.

Crane, Stephen. 1975 [1895]. *The Red Badge of Courage.* Charlottesville: University Press of Virginia.

Cummings, Katherine. 1992. *Katherine's Diary: The Story of a Transsexual.* Melbourne: Heinemann.

Cunneen, Chris and Julie Stubbs. 2000. 'Male ·violence, male fantasy and the commodification of women through the internet'. *International Review of Victimology* 7: 5-28.

Cunneen, Chris and Rob Lynch. 1988. 'The social-historical roots of conflict in riots at the Bathurst bike races'. *Australian and New U.aland Journal of Sociology* 24: 5-31.

Curry, Timothy John. 'A little pain never hurt anyone: athletic career socialization and the normalization of sport injury'. *Gregory Sume Symposium,* Las Vegas, 1992, February 9.

Curthoys, Ann. 1988. *Fm· and Against Feminism: A Personal Journey, into Feminist Themy and History.* Sydney: Allen & Unwin

Dalla Costa, Mariarosa and Selma James. 1972. *The Power of Women and the Subversion of the Community.* Bristol: Falling Wall Press.

Dansky, Steven, John Knoebel and Kenneth Pitchford. 1977. 'The effeminist manifesto'. pp. 116--20 in *For Men Against Sexism,* ed. Jon Snodgrass. Albion, CA: Times Change Press.

Davidoff, Leonore and Catherine Hall. 1987. *Family Fortunes: Men and Wamen of the English Middle Class.* London: Hutchinson.

Deleuze, Gilles and Felix Guattari. 1977. *Anti-Oedipus: Capitalism and Schizophrenia.* New York: Viking.

Demetriou, D. Z. 2001. 'Conne1l's concept of hegemonic masculinity'. *Theory & Society* 30: 337-61.

D'Emilio,John. 1983. *Sexual Politics, Sexual Communities: The iWaking of a Homosexual Minority in the United States 1940-1970.* Chicago: University of Chicago Press.

D'Emilio,John and Estelle B. Freedman. 1988. *Intimate JWatters: A Histary of Sexuality in America.* New York: Harper & Row.

Denborough, David. 1996. 'Step by Step: Developing Respectful and Effective Ways of Working with Young Men to Reduce Violen-

ce'. pp. 91-115 in *Men's Ways of Being,* ed. McLean, Chris, Maggie Carey and Cheryle White. Boulder: Westview Press.
Desmond, Adrian and James Moore. 1992. *Darwin.* Harrnondsworth: Penguin.
Devor, Holly. 1989. *Gender Blending: Confronting the Limits of Duality.* Bloomington and Indianapolis: Indiana University Press.
Dinnerstein, Dorothy. 1976. *The Mermaid and the Minotaur: Sexual Arrangements and Human Malaise.* New York: Harper & Row.
Dobash, R. Emerson and Russell P. Dobash. 1992. *Woman Violence and Social Change.* London: Routledge.
Dolto Françoise. 1974. *Dominique: Analysis of an Adolescent.* London: Souvenir Press.
Donaldson, Mike. 1991. *Time of our Lives: Labour and Love in the Working Class.* Sydney: Allen & Unwin.
——1993. 'What is hegemonic masculinity?' *Theory and Societ)'* 22: 643-57.
—— 2003. 'Studying up: the masculinity of the hegemonic'. In *Male Trouble: Studying Australian Masculinities,* ed. Stephen Tom&en and Mike Donaldson. Melbourne: Pluto Press.
Dull, Diana and Candace West. 1991. 'Accounting for cosmetic surgery: the accomplishment of gender'. *Social Problems* 38: 54-70.
Duncan, Margaret Carlisle, Michael A. Messner, Linda \Villiams and Kerry Jensen. 1990. *Gender Stereotyping in Televised Sports.* Los Angeles: Amateur Athletic Foundation of Los Angeles.
Dupuy, T. N. 1977. *A Genius for War: The German Army and General Staff 1807-1945.* London: Macdonald &Jane's.
Eagly, Alice H. 1987. *Sex Differences in Social Behavior: A Sncial-Role Inter-pretation.* Hillsdale, NJ: Lawrence Erlbaum.
Easlea, Brian. 1981. *Science and Sexual Oppression: Patriarchy's Confrontation with Woman and Natun;.* London: \Neidenfeld & Nicolson.
—— 1983. *Fathering the Unthinkable: 1vlasculinity, Sci-entists and au: Nuclear Arms Race.* London: Pluto Press.
Easthope, Anthony. 1986. *What a Mans Cotta Do: The Masculine Myth in Popular Culture.* London: Paladin.
Edwards, Anne R. 1983. 'Sex roles: a problem for sociology and for women'. *Australian and New Zealand journal of Sociology* 19: 385-412.

Ehrenreich, Barbara. 1983. *The Hearts of Men: American Dreams and the Flight from Commitment.* London: Pluto Press.
Eisenstein, Hester. 1991. *Gender Shock: Practising Feminism on Two Continents.* Sydney: Allen & Unwin.
Ellenberger, Henri F. 1970. *The Discovery of the Unconscious: The History and Evolution of Dynamic Psychiatry.* New York: Basic Books.
Elliott, Arthur *J.* 1992. *The Publican and the Priest.* Sydney: Artway Productions.
Ellis, Albert. 1976. *Sex and the Liberated Alan.* Secaucus, NJ: Lyle Stuart.
EHmann, Richard. 1987. *Oscar Wilde.* London: Hamish Hamilton.
Elson, Diane, ed. 1991. *Male Bias in the Development Process.* Manchester: Manchester University Press.
Engels, Friedrich. 1969 [1870]. Preface to 'The Peasant War in Germany'. pp. 158-65 in Karl Marx and Friedrich Engels, *Selected Works,* vol. 2. Moscow: Progress.
Enloe, Cynthia. 1990. *Bananas, Beaches and Bases: J.l'yfaking Feminist Sense of International Politics.* Berkeley: University of California Press.
Epstein, Cynthia Fuchs. 1988. *Deceptive Distinctions: Sex, Gender and the Social Order.* New Haven: Yale University Press.
Epstein, Steven. 1987. 'Gay politics, ethnic identity: the limits of social constructionism'. *Socialist Review* 9-54.
Erikson, Erik H. 1950. *Childhood and Society.* London: Imago.
——1951. 'Sex differences in the play configurations of preadolescents'. *American Journal of Orthopsychiatry* 21: 667-92.
——1968. *Identity, Youth and Crisis.* New York: Norton.
Farrant, Patricia and Harry Brod, eds. 1986. 'Men's studies'. Special Issue of *Journal of the National Association for "'Wo·men Deans) Administrators and Counselors* 49: 4.
Farrell, Warren. 1971-2. 'Male consciousness-raising, from a sociological and political perspective'. *Sociological Focus* 5: 19-28.
—— 1974. *The Liberated Man, Beyond Masculinity: Freeing, Men and their Relationships with Women.* New York: Random House.
—— 1986. *Why Men Are the Way They Are: The Male-Female Dynamic.* New York: McGraw-Hill.
—— 1993. *The Myth of Male Power: VVhy Nien are the Disposable Sex.* NewYork: Simon & Schuster.

Fasteau, Marc Feigen. 1974. *The Male Machine.* New York: M.cGraw-Hill.

Feminism and Psychology, 2001, vol. 11, no. 1, special issue on 'Men and masculinities: discursive approaches'.

Fernbach, David. 1981. *The Spiral Path: A Gay Contribution to Human Survival.* London: Gay Men's Press.

Fine, Gary Alan. 1987. *Vl-'ith the Boys: Little League Baseball and Preadolescent Culture.* Chicago: University of Chicago Press.

Fine, Michelle. 1991. *Framing Dropouts: Notes on the Politics of an Urban Public High School.* Albany: State University of New York Press.
Foucault, Michel. 1977. *Discipline and Punish: The Birth of the Prison.* New York: Pantheon.

——1980a. *The History of Sexuality,* vol. 1: *A.n Introduction.* New York: Vintage.

——1980b. *Introduction to Herculine Barbin: Being the Paecently Discovered Memoirs of a Nineteenth-Century French Hermaphrodite. N*ew York: Pantheon.

Frank, Blye. 1993. 'Straight/straitjackets for masculinity: educating for "real" men'. *Atlantis* 18: 47-59.

Franzway, Suzanne, Dianne Court and R. W. Connell. 1989. *Staking a Claim: Feminism; Bureaucracy and the State.* Sydney: Allen & Unwin; Cambridge: Polity Press.

Freud, Sigmund. 1953 [1900]. *The Interpretation of Dreams. Complete Psychological Works, Standard Edition,* vols 4-5. London: Hogarth.

——1953 [1905]. *Three Essays on the Theory of Sexuality. Complete Psychological Works, Standard Edition,* vol. 7. London: Hogarth.

——1955 [1909a]. *Analysis of a Phobia in a Five-Year-Old BoJ. Complete Psychological Works, Standard Edition,* vol. 10, 1-149. London: Hogarth.

—— 1955 [1909b]. *Notes Upon a Case of Obsessional Neurosis. Complete Psychological Works, Standard Edition,* vol. '10, 151-249. London: Hogarth.

——1955 [1917]. *From the History of an Infantile Neurosis. Complete Psychological Works, Standard Edition,* vol. 17. London: Hogarth.

Freud, Sigmund. 1961 [1930]. *Civilization and its Discrmtents. Compl£te Psychological Works, Standard Edition,* vol. 21. London: Hogarth.

Friedman, Richard C. 1988. *Male Homosexuality: A. Contemporary Psychoanalytic Perspective.* New Haven: Yale University Press.

Fromm, Erich. 1942. *The Fear of Freedom.* London: Routledge & Kegan Paul.
Fronesis. 2001. 'Mannen' (special issue on men), no. 8.
Fuentes, Annette and Barbara Ehrenreich. 1983. *'Women in the Global Factory.* Boston: South End Press.
Fuller, Norma. 2001. 'The social construction of gender identity among Peruvian men'. *Men and Masculinities* 3: 316-31.
Fussell, Paul. 1989. *Wartime: Understanding and Behavior in the Second World Var.* New York: Oxford University Press.
Galbraith, John K. 1967. *The New Industrial State.* Boston: Houghton Mifflin.
Game, Anne and Rosemary Pringle. 1979. 'The making of the Australian family'. *Intervention* 12: 63-83.
—— 1983. *Gender at Work.* Sydney: Allen & Unwin.
Garber, Maijorie. 1992. *Vested Interests: Cross-Dressing and Cultural Anxiety.* New York: Routledge.
Garrison, Dee. 1981. 'Karen Horney and feminism'. *Signs* 6: 672-91.
Gee, James Paul, Glynda Hull and Colin Lankshear. 1996. *The New York Order: Behind the Language of the New Capitalism.* Sydney:Allen & Umvin.
Gerschick, Thomas J. and Adam Stephen Miller. 1993. 'Coming to terms: masculinity and physical disability'. *American Sociological Association Annual Meeting,* Miami.
Ghoussoub, Mai and Emma Sinclair-Webb, eds. 2000. *Imagined Masculinities: Male Identity and Culture in the Modern Middle East.* London: Saqi Books.
Gibson, James William. 1994. *lVarrior Dreams: Paramilitary Culture in Post- Vietnam American.* New York: Hill & Wang.
Gierycz, Dorota. 1999. 'Women in decision making: can we change the status quo?'. In *Towards a womans Agenda for a Culture of Peace,* ed. I.
Breines, D. Gierycz and B. A. Reardon. Paris: UNESCO. Gilder, George. 1975. *Sexual Suicide.* New York: Bantam.
Gilding, Michael. 1991. *The Making and Breaking of the Australian Family.* Sydney: Allen & Unwin.
Gilmore, David D. 1990. *Manhood in the Making: Cultural Concepts of Masculinity.* New Haven: Yale University Press.

Giroux, Henry A. 1983. *Theory and Resistance in Education: A Pedagogy for the Opposition.* New York: Bergin & Garvey.

Gittings, C. E., ed. 1996. *Imperialism and Gender: Constructions of Masculinity.* United Kingdom: Dangaroo Press.

Glaser, Barney G. and Anselm L. Strauss. 1967. *The Discovery of Grounded Theory: Strategies for Qualitative Research.* New York: Aldine.

Godenzi, Alberto. 2000. 'Determinants of culture: men and eco- nomic power'. pp. 35-51 in *Male Roles, Masculinities and Violence,* ed. Ingeborg Breines, Robert Connell and Ingrid Eide. Paris: UNESCO Publishing.

Goldberg, Herb. 1976. *The Hazards of Being Male: Surviving the Myth of Masculine Privilege.* New York: Nash.

—— 1988. *The Inner Male: Overcoming Roadblocks to Intimacy.* New York: Signet.

Goldberg, Steven. 1993. *Why Men Rule:* il *Theory of Male Dominance.* Chicago: Open Court.

Goode, William J. 1982. "Why men resist'. pp. 131-50 in *Rethinking the Family,* ed. Barrie Thome and Marilyn Yalom. New York: Longman.

Gouldner, Alvin W. 1979. *The Future of Intellectuals and the Rise of the New Class.* New York: Continuum.

Grant, Judith and Peta Tancred. 1992. 'A feminist perspective on state bureaucracy'. pp. 112-28 in *Gendering Organizational Analysis,* ed. Albert J. Mills and Peta Tancred. Newbury Park, CA: Sage.

Grossberg, Michael. 1990. 'Institutionalizing masculinity: the law as a masculine profession'. pp. 133-51 in *Meanings for Manhood: Constructions of Masculinity in Victorian America,* ed. Mark C. Carnes and Clyde Griffen. Chicago: University of Chicago Press.

Grosz, Elizabeth A. 1990. *Jacques Lacan: A Feminist Introd'ltction.* London: Routledge.

Gruneau, Richard and David 'Wbitson. 1993. *Hockey Night in Canada: Sport, Identities and Cultural Politics.* Toronto: Garamond Press.

Gutmann, Matthew. 1996. *The Meanings of Macho: Being a Man in Mexcico City.* Berkeley: University of California Press.

—— 2001. 'Men and masculinities in Latin America'. *Men & Masculinities* 3, no. 3, special issue.

—— 2002. *The Romance of Democracy: Compliant Defiance in Contemporary Mexico.* Berkeley: University of California Press.
Habennas, Jurgen. 1976. *Legitimation Crisis.* London: Heinemann. Hacker, Helen Mayer. 1957. 'The new burdens of masculinity'. *Afarriage and Family Living* 19: 227-33.
Hanisch, Carol. 1975. 'Men's liberation'. pp. 60-4 in *Feminist Revolution,* Redstockings. New York: Redstockings.
Hantover, Jeffrey P. 1978. 'The boy scouts and the validation of masculinity'. *Journal of Social Issues* 34: 184-95.
Harding, Sandra. 1991. *Whose Science? Whose Knowledge? Thinking from Womens Lives.* Ithaca, NY: Cornell Universitv Press.
Harrison, James. 1978. 'Warning: the male sex role may be dangerous to your health'. *Journal of Social Issues* 34: 65-86.
Hartley, Ruth E. 1959. 'Sex-role pressures and the socialization of the male child'. *Psychological Reports* 5: 457-68.
Hayslett-McCan, K L. & T. J. Bernard. 2002. 'Attachment, masculinity, & self-control'. *Theor. Criminol.* 6: 5-33.
Hearn, Jeff. 1987. *The Gender of Oppression: Men, Masculinit and the Critique of Marxism.* Brighton: Wneatsheaf.
—— 1998. *The Violences of Men: How Press Talk About and How Agencies Respond to Mens Fiolence to Women.* Sage: London.
Hearn, Jeff and David Morgan, eds. 1990. *Men, Masculinities and Social Theory.* London: Unwin Hyman.
Hearn, Jeff, Keith Pringle, Ursula Muller; Elzbeieta Oleksy. Emmi Lattu, Janna Chernova, Harry Ferguson, Oystein Holterr Voldemar Kolga, Irina Novikova, Carmine Ventimiglia, Eivind Olsvik and Teemu TaUberg, 2002a. 'Critical studies on men in ten European countries: (1) The state of academic research'. *Men and Masculinities* 4: 380-408.
——2002b. 'Critical studies on men in ten European countries: (2) The state of statistical information'. *Afen and Masculinities 5;* 5-31.
Herdt, Gilbert H. 1981. *Guardians of the Fluttes: Idioms of Masculinity.* New York: McGraw-Hill
—— ed. 1982. *Rituals of Manhood: Male Initiation in Papua New Guinea.* Berkeley: University of California Press.
—— ed. 1984. *Ritualized Homosexuality in Afelanesia.* Berkeley: University of California Press.

—— ed. 1992. *Gay Culture in America: Essays from tht Field.* Boston: Beacon Press.
Herek, Gregory M. 1986. 'On heterosexual masculinity: some psychical consequences of the social construction of gender and sexuality'. *American Behavioral Scientist* 29: 563-77.
Herzfeld, Michael. 1985. *The Poetics of lvlanhood: Contest and Identity in a Cretan Mountain Village.* Princeton: Princeton University Press.
Heward, Christine. 1988. *Making a Man of Him: Parents and their Sons' Education at an English Public School 1929-50.* London: Routledge.
Hinsch, Bret. 1990. *Passions of the Cut Sleeve: The Male Homosexual Tradition in China.* Berkeley: University of California Press.
Hirst, Paul, and Grahame Thompson. 1996. *Globalization in Question: The International Economy and the Possibilities of Governance.* Cambridge: Polity Press.
Hite, Shere. 1981. *The Hite Report on klale Sexuality.* New York: Knopf.
Hoch, Paul. 1979. *White Hero, Black Beast: Racism, Sexism and the Mask of Masculinity.* London: Pluto Press.
Hocquenghem, Guy. 1978 [1972]. *Homosexual Desire.* London: Allison & Busby.
Hollway, Wendy. 1984. 'Gender difference and the production of subjectivity'. pp. 227-63 in *Changing the Subject,* ed. J. Henriques *et* al. London: Methuen.
Holter, Øystein G. 1989. *Menn* Oslo: Aschehoug.
Holter, Øystein G. and Helen Aarseth. 1993. *Menns Livssammenheng* [Men's Life Patterns]. Oslo.
Hooper, Charlotte. 1998. 'Masculinist practices and gender politics: the operation of multiple masculinities in international relations'. pp. 28-53 in *The 'Man' Question in International Relations,* ed. Marysia Zalewski and Jane Parpart. Boulder: Westview.
—— 2000. 'Masculinities in transition: The case of globalization'. In *Gender and Global Restructuring,* ed. Marchand, Marianne and Runyan, Anne Sisson. London: Routledge, 59-73.
Hopper, Columbus B. and Johnny Moore. 1983. 'Hell on wheels: the outlaw motorcycle gangs'. *journal of American Culture* 6: 58-64.
—— 1990. ·women in outlaw motorcycle gangs'. *Journal of Contemporary Ethnography* 18: 363-87.

Horkheimer, Max, ed. 1936. *Studien über Autorität und Familie.* Paris: AIcan.

Horney, Karen. 1932. 'The dread of woman: observations on a specific difference in the dread felt by men and by women respectively for the opposite sex'. *Internaticmal Journal of Psycho-analysis* 13: 348-60.

Humphries, Martin. 1985. 'Gay machismo'. pp. 70-85 in *The Sexuality of Men,* ed. Andy Metcalf and Martin Humphries. London: Pluto Press. Hunt, Pauline. 1980. *Gender and Class Consciousness.* London: Macmillan.

Hurrelmann, Klaus and Petra Kolip, eds. 2002. *Geschlecht, Gesundheit und Krankheit: iWiinner und Frauen im Vergleich.* Bern: Verlag Hans Huber. Hutton, D., ed. 1987. *Green Politics in AU$tralia.* Sydney: Angus & Robertson.

Imperato-McGinley, Julianne, Ralph E. Peterson, Teofilo Gautier and Erasmo Sturla. 1979. 'Androgens and the evolution of male-gender identity among male pseudohennaphrod:ites with 5-alpha-reductase deficiency'. *New England Journal of lviedicine* 300: 1233-7.

Inner City Education Centre. 1985. *Boys Own: Boys, Sexism and Change.* Sydney: Inner City Education Centre.

Irigaray, Luce. 1985. *This Sex Which Is Not One.* Ithaca, NY: Cornell University Press.

Ito, Kimio, 1992. 'Cultural change and gender identity trends in the 1970s and 1980s'. *International Journal of Japanese Sociology* 1: 79-98.

Jardine, Alice and Paul Smith, eds. 1987. *Men in Feminism.* New York: Methuen.

Jayawardena, Chandra. 1963. *Conflict and Solidarity in a Guianese Plantation.* London: Athlone Press.

Jefferson, T. 2002. 'Subordinating hegemonic masculinity'. *Theoretical Criminology* 6: 63-88.

Jeffords, Susan. 1989. *The Remasculinization of America: Gender and the Vietnam ·war.* Bloomington: Indiana University Press.

Jones, Ernest, ed. 1924. *Social Aspects of Psycho-Analysis.* London: Williams & Norgate.

Jung, Carl G. 1953 [1928]. 'The relations between the ego and the unconscious'. *Collected Works,* volume 7: *Two Essays on Analytical Psychology.* London: Routledge & Kegan PauL

——1982. *Aspects of the Feminine.* Princeton: Princeton University Press.

Kates, Gary. 1991. 'D'Eon returns to France: gender and power in 1777'. pp. 167-94 in *Body Guards: The Cultural Politics of Gender Ambiguity,* ed. Julia Epstein and Kristina Straub. New York: Routledge.

Kaufman, Jack and Richard L. Timmers. 1983: 'Searching for the hairy man'. *Social Work with Groups* 6: 163-75.

Kaufman, Michael. 1993. *Cracking the Armour: Powm; Pain and the Lives of Men.* Toronto: Viking.

——ed. 1999. 'Men & violence'. *International Association for Studies of Men Newsletter* 6, special issue.

——2001. 'The White Ribbon campaign: involving men and boys in ending global violence against women'. In *A Man's World? Changining Men's Practices in a Globalized World,* ed. Pease, Bob and Pringle, Keith. London: Zed Books, 38-51.

Keen, Sam. 1991. *Fire in the Belly: On Being a Man.* New York: Bantam.

Keller, Evelyn Fox. 1985. *Reflections on Gender and Science.* New Haven: Yale University Press.

Kemper, Theodore D. 1990. *Social Structure and Testosterone: Explorations of the Socio-bio-social Chain.* New Brunswick, NJ: Rutgers "Cniversity Press.

Kersten,]. 1993. 'Crime & masculinities in Australia, Germany&Japan'. *International Sociology* 8: 461-78.

Kessler, S., *D.J.* Ashenden, R. W. Connell and G. W. Dmvsett. 1985. 'Gender relations in secondary schooling'. *Sociology of Education* 58: 34-48.

Kessler, Suzanne J. and Wendy McKenna. 1978. *Gender: An Ethnomethodological Approach.* New York: Wiley.

Kiernan, V. G. 1988. *The Duel in European History: Honour and the Reign of Aristocracy.* Oxford: Oxford University Press.

Kim, Paul S. 1988. *Japans Civil Service System: Its Structure, Personnel and Politics.* New York: Greenwood Press.

Kimmel, Michael S. 1987. 'Rethinking "masculinity": new directions in research', pp. 9-24 in *Changing Men: New Directions in Research on*

Afen and Masculinity, ed. Michael S. Kimmel. Newbury Park, CA.: Sage.

——2004. 'Globalization and its mal(e)contents: the gendered moral and political economy of terrorism'. In *Handbook of Research on Afen and Masculinities,* ed. M. Kimmel, J. Hearn and R. W. Connell.Thousand Oaks: Sage.

Kimmel, MichaelS. and Michael A. Messner, eds. 2001. *Men's Lives.* 5th edn. Boston: Allyn and Bacon.

Kimmel, Michael S. and Thomas E. Mosmiller, eds. 1992. *Against the Tide: Pro-Feminist Men in the United States, 1776-1990, a Documentary History.* Boston: Beacon Press.

Kindler, Heinz. 2002. *Vater und Kinder.* Juventa: Weinheim

King, Dave. 1981. 'Gender confusions: psychological and psychiatric conceptions of transvestism and transsexualism'. pp. 155-83 in *The Afaking of the Modern Homosexual,* ed. Kenneth Plummer. London: Hutchinson.

Kinmonth, Earl H. 1981. *The Self-Made Man in Maiji Japanese Thought: From Samurai to Salary Man.* Berkeley: University of California Press.

Kinsey, Alfred C., Wardell B. Pomeroy and Clyde E. Martin. 1948. *Sexual Behavior in the Human Male.* Philadelphia: Saunders.

Kinsman, Gary. 1987. *The Regulation of Desire: Sexuality in Canada* Montreal: Black Rose Books.

Kippax, Susan, R. W. Connell, G. W. Dowsett andJune Crawford. 1993. *Sustaining Safe Sex: Gay Communities Respond to AIDS.* London: Falmer Press.

Kirk, Kris and Ed Heath. 1984. *.A1en in Frocks.* London: GMP.

Klein, Alan M. 1993. *Little Big Afen: Bodybuilding Suhculture and Gender Construction.* Albany: State University of New York Press.

Klein, Melanie. 1928. 'Early stages of the Oedipus conflict'. *International Journal of Psycho-analysis* 9: 167-80.

Klein, Uta. 2000. '"Our best boys": the making of masculinity in Israeli society'. In *Male Roles, Masculinities and Violence: A Culture of Peace Perspective,* ed. Breines, Ingeborg, R. W. Connell and Ingrid Eide. Paris: UNESCO Publishing.

Knauss, Peter R. 1987. *The Persistence of Pattiarchy: Class, Gender and Ideology in Twentieth Century Algeria.* New York: Praeger. Komarovsky, Mirra. 1964. *Blue Collar A1arriage.* New York: Vintage.

——1973. 'Cultural contradictions and sex roles: the masculine case'. *American Journal of Sociology* 78: 873-84.
Kosik, Karel. 1976. *Dialectics of the Concrete: A Study on Problems of Man and the World.* Dordrecht: D. Reidel.
Krafft-Ebing, R. von. 1965 [1886). *Psychopathia Sexualis.* New York: Paperback Librarv.
Kristeva, Julia. 1984. *Revolution in Poetic Language.* New York: Columbia University Press.
Kulkarni, Mangesh. 2001. 'Reconstructing Indian masculinities'. *Gentleman* (Mumbai), May 2001.
Kupers, Terry. 1993. *Reuisioning Men's Lives: Gender, Intimacy, and Power.* New York: Guilford Press.
Kvinder Kon & *Forskning.* 1999. 'Maskuliniteter' (special issue on masculinities), vol. 8, no. 3.
Laing, R. D. 1960. *The Divided Self: An Existential Study in Sanity and Madness.* London: Tavistock.
——1961. *Self and Others.* London: Tavistock.
Laing, R. D. and A. Esterson. 1964. *Sanity, Madness and the Family: Families of Schizaphrenics.* London: Tavistock.
Lakatos, Imre. 1970. 'Falsification and the methodology of scientific research programmes'. pp. 91-196 in *Criticism and the Growth of Knowledge,* ed. Imre Lakatos and Alan Musgrave. Cambridge: Cambridge University Press.
Laplanche,]. and J. B. Pontalis. 1973. *The Language of Psycho-Analysis.* New York: Norton.
Laqueur, Thomas W. 1990. *Making Sex: Body and Gender from the Greeks to Freud.* Cambridge, MA: Harvard University Press.
Las Casas, Bartolome de. 1992 [1552]. *The Devastation of the Indies: A Brief Account.* Baltimore: Johns Hopkins University Press.
Law, Robin, Hugh Campbell and John Dolan, eds. 1999. *Afasculinities in Aotearoa/New Zealand.* Palmerston North: Dunmore Press.
Leddy, Edward F. 1987. *1\Jagnum Force Lobby: The National Rifle Association Fights Gun Control.* Lanham, MD: University Press of America.
Le Guin, Ursula. 1973. *The Left Hand of Darkness.* London; Panther. Lenney, Ellen. 1979. 'Androgyny: some audacious assertions towards its coming of age. *Sex Roles* 5: 703-19.

Lewes, Kenneth. 1988. *The Psychoanalytic Theory of Afale Homosexuality.* New York: Simon & Schuster.

Lichterman, Paul. 1989. 'Making a politics of masculinity'. *Comparative Social Research* 11: 185-208.

Lingard, Bob and Peter Douglas. 1999. *Men Engaging Feminisms: Profeminism, Backlashes and Schooling.* Philadelphia: Open University Press.

Livingstone, David W. and Meg Luxton. 1989. 'Gender consciousness at work: modification of the male breadwinner norm among steelworkers and their spouses'. *Canadian Review of Sociology and Anthropology* 26:240-75.

Lynch, Frederick R. 1992. 'Nonghetto gays: an ethnography of suburban homosexuals'. pp. 165-201 in *Gay Culture in America,* ed. Gilbert H. Herdt. Boston: Beacon Press.

Lyon, Harold C.Jr. 1977. *Tenderness is Strength.* New York: Harper& Row.

Lyotard, Jean-François. 1984. *The Postmodern Condition: A Report on Knowledge.* Minneapolis: University of Minnesota Press.

McCall, Michal M. and Judith Wittner. 1990. 'The good news about life history'. pp. 46-89 in *Symbolic Interaction and Cultural Studies,* ed. Howard S. Becker and Michal M. McCall. Chicago: University of Chicago Press.

Maceoby, Eleanor Emmons and Carol NagyJacklin. 1975. *The Psychology of Sex Differences.* Stanford, CA: Stanford University Press.

McCudden,James T. B. 1973 [?1918]. *Flying Fury: Five }earr in the Royal Flying Corps.* Folkestone: Bailey Brothers & Swinfen.

Mcintosh, Mary. 1993. 'Liberalism and the contradictions of sexual politics'. pp. 155-68 in *Sex Exposed: Sexuality and the Pornography Debate,* ed. Lynne Segal and Mary Mcintosh. New Brunswick.: Rutgers University Press.

MacKenzie, John M. 1987. 'The imperial pioneer and hunter and the British masculine stereotype in late Victorian and Edwardian times.'. pp. 176-98 in *Afanliness and '"Morality: Afiddle-Class Masculinity in Britain and America, 1800-1940,* ed. J. A. Mangan and James Walvin. Manchester: Manchester University Press.

McKeown, Kieran, Harry Ferguson and Dermot Rooney. 1999. *Changing Fathers?,* Dublin: Collins Press.

MacKinnon, Catharine A. 1989. *Toward a Feminist Theory of the State.* Cambridge, MA: Harvard University Press.

McMahon, Anthony. 1993. 'Male readings of feminist theory: the psychologization of sexual politics in the masculinity literature. *Theory and Society* 22: 675-95.

McMaster, David. 1991. 'One does not stir without the "other": homophobia, masculinity and intention'. BA Honours Research Essay. Sydney: Macquarie University, Sociology Discipline.

Majors, Richard G. andjacob U. Gordon. 1994. *The American Black Male: His Present Status and his Future.* Chicago: Nelson-Hall.

Malinowski, Bronislaw. 1927. *Sex and Repression in Savage Society.* London: Routledge & Kegan Paul.

——1932. *The Sexual Life of Savages in North-Western Melanesia.* London: Routledge & Kegan Paul.

Mangan, J. A. and James Walvin, eds. 1987. *Manliness and Morality: Middle-Class Masculinity in Britain and America, 1800-1940.* Manchester: Manchester University Press.

Mann,Jonathan M., Daniel J. M. Tarantola and Thomas W. Netter, eds. 1992. *AIDS in the World.* Cambridge, MA: Harvard University Press.

Mannheim, Karl, 1985 [1929]. *Ideology and Utopia: Anlntmductian to the Sociology of Knowledge.* San Diego: Harcourt Brace Jovanovich.

Manvell, Roger and Heinrich Fraenkel. 1960. *Doctor Goebbels: His Life and Death.* London: Heinemann.

Marchand, Marianne H. and Anne Sisson Runyan, eds. 2000. *Gender & Global Restructuring: Sightings, Sites and Resistances.* London: Routledge.

Marcuse, Herbert. 1955. *Eros and Civilization: A Philosophical Inquiry into Freud.* Boston: Beacon Press.

Marsh, Margaret. 1990. 'Suburban men and masculine domesticity, 1870-1915'. pp. 111-27 in *Meanings for Manhood: Consitructions of Masculinity in Victorian America,* ed. Mark C. Carnes and Clyde Griffen. Chicago: University of Chicago Press.

Martino, Wayne and Pallota Chiarolli. 2003. *So What's a Boy? Addressing Issue of Masculinity and Schooling.* Sydney: Allen and Unwin.

Marx, Karl. 1969 [1849]. 'Wage labour and capital'. pp. 142-74 in Karl Marx and Frederick Engels, *Selected Works,* vol. 1. Moscow:

Progress. May, Robert. 1980. *Sex and Fantasy: Patterns of Male and Female Development.* NewYork: Norton.
——1986. 'Concerning a psychoanalytic view of maleness'. *Psychoanalytic Review* 73: 579-97.
Mead, Margaret. 1950. *lliale and Female: A Study of the Sexes in a Changing World.* London: Gollancz.
——1963 [1935]. *Sex and Temperament in Three Primitive Societies.* New York: William Morrow.
Mellen, Joan. 1978. *Big Bad Wolves: Aiasculinity in the American Film.* London: Elm Tree Books.
Menzu Senta [Men's Centre Japan]. 1997. *Otokotachi no watashisagashi* [How are men seeking their new selves?]. Kyoto: Kamogawa
Messerschmidt, James W. 1993. *Masculinities and Crime: Critique and Reconceptualization of Theory.* Lanham, MD: Rowman & Littlefield.
——1997. *Crime as Structured Action: Gender, Race, Class, and Crime in the Making.* Thousand Oaks: Sage.
——2000. *Nine Lives: Adolescent Masculinities, The Body, and Violence* Boulder: Westview Press.
Messner, Michael A. 1992. *Power at Play: Sports and the Problem of Masculinity.* Boston: Beacon Press.
——1993. ' "Changing men" and feminist politics in the United States'. *Theory and Society* 22: 723-37.
——1997. *The Politics of Masculinities: Men in lHovements.* Thousand Oaks: Sage.
——2002. *Taking the Field: Women, Men, and Sports.* Minneapo1is: University of Minnesota Press.
Messner, Michael A. and Don Sabo, eds. 1990. *Sport, Men and the Gender Order: Critical Feminist Perspectives.* Champaign, IL: Human Kinetics Books.
Metcalfe, Andrew W. 1988. *Far Freedom and Dignity: Historical Agency and Class Structures in the Coalfields of NSW* Sydney: Allen & Unwin.
Metz-GOckel, Sigrid and Ursula Muller. 1985. *Der Mann: Die Brigitte-Studie.* Hamburg: Beltz.
Mieli, Mario. 1980 [1977]. *Homosexuality and Liberation: Elements of a Gay Critique.* London: Gay Men's Press.

Mies, Maria. 1986. *Patriarchy and Accumulation on a World Scale: Vomen in the International Division of Labour.* London: Zed Books.
Miller, Russell. 1984. *Bunny: The Real Story of Playboy.* London: Michael Joseph.
Millot, Catherine. 1990. *Horsexe: Essay on Transsexuality.* Brooklyn: Autonomedia.
Mitchell, Juliet. 1971. *WomanEstate.* Harmondsworth: Penguin.
——1975. *Psychoanalysis and Feminism.* New York: Vintage.
Modjeska, Nicholas. 1990. 'The Duna PALENA NANE and the sociology of bachelor cults', Macquarie University School of Behavioural Sciences.
Morgan, David. 1994. 'Theater of war: combat, the military and masculinity'. In *Theorizing Masculinities,* ed. H. Brod and M. Kaufman. Thousand Oaks: Sage.
Morgan, Robin. 1970. 'Introduction' to *Sisterhood is Powerful: An Anthology of Writings from the Women's Liberation Movement.* New York.: Vintage.
Morin, Jack. 1986. *Anal Pleasure and Health: A Guide for A-len and Women.* Burlingame, CA: Yes Press.
Morrell, Robert. 2001a. *From Boys to Gentlemen: Settler Masculinity in Colonial Natal, 1880-1920.* Pretoria: University of South Africa Press.
——ed. 2001b. *Changing Nlen in Southern Africa.* London, Zed Books.
Nagel, Joane. 1998. 'Masculinity and nationalism: gender and sexuality in the making of nations'. *Ethnic and Racial Studies* 21: 242-69.
National Committee on Violence Against Women. 1992. *The National Strategy on Violence Against Women.* Canberra: Australian Government Publishing Senice.
Nattrass, Nicoli. 1992. *Profits and Wages: The South African Economic Challenge.* Harmondsworth: Penguin.
Nichols, Jack. 1975. *Mens Liberation: A New Definition of Masculinity.* New York: Penguin.
Nicholson, Linda J., ed. 1990. *Feminism/Postmodernism.* New York: Routledge.
Niva, *Steve.* 1998. 'Tough and tender: new world order masculinity and the Gulf War'. pp. 109-28 in *The 'Man' Question in Interna-*

tional Relations, ed. Zalewski, Marysia and Jane Parpart. Boulder: Westview Press.

Novikova, Irina. 2000. 'Soviet and post-Soviet masculinities: after men's wars in women's memories'. In *Male Roles, Masculinities and Violence: A Culture of Peace Perspective,* ed. Breines, Ingeborg, R. W. Connell and Ingrid Eide. Paris: UNESCO Publishing, 117-29.

Nye, Robert A. 1993. *Masculinity and Male Codes of Honnor in Modern France.* New York: Oxford University Press.

O'Connor, James. 1987. *The Meaning of Crisis: A Theoretical Introduction.* Oxford: Blackwell.

Oetomo, Dede. 1990. 'Patterns of bisexuality in Indonesia'. Universitas Airlangga, Faculty of Social and Political Sciences.

Oftung, Knut. 2000. 'Men and gender equality in the Nordic countries'. pp. 143-62 in *Male Roles, Masculinities and Violence: A Culture of Peace Perspective,* ed. Ingeborg Breines, Robert Connell and Ingrid Eide. Paris: UNESCO Publishing.

Ólafsdóttir, Olöf. 2000. 'Statement'. pp. 281-3 in *Male Roles, Masculinities and Violence: A Culture of Peace Perspective,* ed. Ingeborg Breines, Robert Connell and Ingrid Eide. Paris: UNESCO Publishing.

Olavarrífa, Jose. 2001. *Y Todos Querian Ser (buenos) Padres: Varones de Santiago de Chile en conjlicto.* Santiago: FLACSO-Chile.

Olavarrífa, Jose and Enrique Moletto. 2002. *Hombrres: Identidad/es y Sexualidad/es: III Eucuentro de Estudios de Masculinidades.* Santiago: FIACSO-Chile.

Onwudiwe, I.D. 2000. *The Globalization of Terrorism.* Ashgate.

Orlow, Dietrich. 1969, 1973. *The History of the Nazi Party,* 2 vols. Pittsburgh: University of Pittsburgh Press.

Ortner, Sherry B. 1981. 'Gender and sexuality in hierarchical societies: the case of Polynesia and some comparative implications'. pp. 360-409 in *Sexual Meanings: The Cultural Construction of Sexuality,* ed. S. B. Ortner and H. Whitehead. Cambridge: Cambridge University Press.

Ouzgane, Lahoucine and Daniel Coleman. 1998. *Jouvert: A Journal of Postcolonial Studies* Vol. 2, no. 1. Special Issue on Postcolonial Masculinities. Electronic journal at http/ /social.chass.ncsu.edu/ jouvert.

Palme, Olof. 1972. 'The emancipation of man'. *Journal of Social Issues* 28: 2. 237-46.
Pankejeff, Sergius. 1971. *The Wolf-Man, By the Wolf-Man.* New York: Basic Books.
Parker, Richard. 1985. Masculinity, femininity, and homosexuality: on the anthropological interpretation of sexual meanings in Brazil'. *Journal of Homosexuality* 11: 155-63.
Parsons, Anne. 1964. 'Is the Oedipus complex universal? The Janes-Malinowski debate revisited and a South Italian "nuclear complex"'. *The Psychoanalytic Study of Society* 3: 278-326.
Parsons, Talcott and Robert F. Bales. 1956. *Family) Socialization and Interaction Process.* London: Routledge & Kegan Paul.
Patton, Paul and Ross Poole, eds. 1985. *War/Masculinity.* Sydney: Intervention Publications.
Pearlman, Cynthia L. 1984. 'Machismo, Marianismo and change in indigenous Mexico: a case study from Oaxaca'. *Quarterly Journal of Ideology* 8: 53-9.
Pease, Bob. 1997. *Men and Sexual Politics: Towards a Profeminist Practice.* Adelaide: Duhvich Centre.
——2000. *Recreating Men: Postmodern Masculinity Politics.* London: Sage. Pease, Bob and Keith Pringle, eds. 2001. *Man's World? Changing Men's Practices in a Globalized World.* London: Zed Books.
Perkins, Roberta. 1983. *The 'Drag Queen' Scene: Transsexuals in King's Cross.* Sydney: Allen & Unwin.
Peteet, Julie. 2000. 'Male gender and rituals of resistance in the Palestinian Intifada: A cultural politics of violence'. In *Imagined Masculinities: Male Identity and Culture in the Modern Middle East,* ed. Ghoussoub, Mai and Emma Sinclair-Webb. London: Saqi Books.
Petersen, A. 1998. *Unmasking the Masculine: 'Men' and 'Identity' in a Sceptical Age.* London: Sage.
Phillips,]. 0. C. 1980. 'Mumny's boys: Pakeha men and male culture in New Zealand'. pp. 217-43 in *Women in Nev; Zealand Society,* ed. Phillida Bunkie and Beryl Hughes. Allen & Unwin.
——1984. 'Rugby, war and the mythology of the New Zealand male'. *New Zealand Journal of History* 18: 83-103.
——1987. *A Man's Country? The Image of the Pakeha Male A History.* Auckland: Penguin.

Piercy, Marge. 1976. *Woman on the Edge of Time.* New York: Knopf.
Pleck, Elizabeth H. and Joseph H. Pleck, eds. 1980. *The American Man.* Englewood Cliffs, NJ: Prentice-Hall.
Pleck, Joseph H. 1976. 'The male sex role: definitions, problems, and sources of change'. *Journal of Social Issues* 32: 155-64.
——1977. 'Men's power with women, other men, and society: a men's movement analysis'. *Women and Men: The Consequences of Power,* ed. D. Hiller and R. Sheets. Cincinnati: University of Cincinnati, Office of Women's Studies.
—— 1981. *The Myth of Masculinity.* Cambridge, MA: MIT Press.
Pleck, Joseph H. and Jack Sawyer, eds. 1974. *Men and Masculinity.* Englewood Cliffs, NJ: Prentice-Hall.
Plummer, Ken, 1983. *Documents of Life: An Introduction to the Problems and Literature of a Humanistic Method.* London: Allen & Unwin.
Polk, K 1994. *When Men Kill: Scenarios of Maasculine Violence.* Cambridge: Cambridge University Press.
Poole, Ross. 1991. *Morality and Modernity.* London: Routledge.
Poynting, Scott, Greg Noble and Paul Tabar. 1998. '"If anybody called me a wog they wouldn't be speaking to me alone": protest masculinity and Lebanese youth in Western Sydney'. *Journal of Interdisciplinary Gender Studies* 3: 76-94.
Pridemore, Vv. A. 2002. 'What we know about social structure and homicide'. *Violence & Victims* 17: 127-56.
Pringle, Rosemary. 1992. 'Absolute sex? Unpacking the sexuality/gender relationship'. pp. 76-101 in *Rethinking Sex: Social Theory and Sexuality Research,* ed. R. W. Connell and G. W. Dowsett. Melbourne: Melbourne University Press.
Ptacek, James. 1988. 'Why do men batter their wives?' pp. 133-57 in *Feminist Perspectives on Wife Abuse,* ed. Kersti Yllö and Michele Bograd. Newbury Park, CA: Sage.
Pusey, Michael. 1991. *Economic Rationalism in Canberra: A Nation-Building State Changes its A1ind.* London: Cambridge Üniversity Press.
Raymond, Janice G. 1979. *The Transsexual Empire.* Boston: Beacon Press. Reich, Wilhelm. 1970 [1933]. *The Mass Psychology of Fascism.* New York: Farrar, Strauss & Giroux.
——1972. *Sex-pol: Essays, 1929-1934.* New York: Vintage.

Reik, Theodor. 1967 [1957]. Of *Love and Lust: On the Psychoanalysis of Romantic and Sexual Emotions.* New York: Farrar. Strauss.

Remarque, Erich Maria. 1929. *All Quiet on the Western Front.* Boston: Litt1e, Brown & Co.

Rhode, Deborah L., ed. 1990. *Theoretical Perspectives on Sexual Difference.* New Haven: Yale University Press.

Rich, Adrienne. 1980. 'Compulsory heterosexuality and lesbian existence'. *Signs* 5: 631-60.

Riesman, David. 1952. *Faces in the Crowd: Indivudual Studies in Character and Politics.* New Haven: Yale University Press.

Roberson, *J.* E. and N. Suzuki, eds. 2003. *Men & Masculinities in Contemporary japan.* London: Routledge.

Robins, David. 1984. *We Hate Humans.* Harmondsworth: Penguin.

Roper, Michael. 1994. *Masculinity and the British Organization Man Since 1945.* Oxford: Oxford University Press.

Roper, Michael and John Tosh, eds. 1991. *Manful Assertions: Masculinities in Britain since 1800.* London: Routledge.

Rose, Sonya O. 1992. *Limited Livelihoods: Gender and Class in Nineteenth- Century England.* Berkeley: University of California Press.

Rose, Steven, Leon]. Kamin and R. C. Lewontin. 1984, *Not in <mr Genes: Biology, Ideology and Human Nature.* Harmondsworth: Penguin.

Rosenberg, Rosalind. 1982. *Beyond Separate Spheres: The Intellectual Roots of Modern Feminism.* New Haven: Yale University Press.

Rossi, Alice S. l985. 'Genderandparenthood'.pp.l61-91 in *Genderand the Life Course,* ed. Alice S. Rossi. New York: Aldine.

Roszak, Theodore. 1986. *The Cult of Information: The Folklore of Cmnputers and the True Art of Thinking.* New York: Pantheon.

Rotundo, E. Anthony. 1993. *American Manhood: Transformations of Masculinity from the Revolution to the Modem Era.* New York: Basic Books.

Roudinesco, Elisabeth. 1990. *Jacques Lacan & Co.: A Histmy of Psychoanalysis in France, 1925-1985.* Chicago: University of Chicago Press.

Rowan, John. 1987. *The Horned God: Feminism and Men as Wounding and Healing.* London: Routledge & Kegan Paul.

Rowbotham, Sheila, Lynne Segal and Hilary Wainwright. 1979. *Beyond the Fragments: Feminism and the Making of Socialism.* London: Islington Community Press.

Rubin, Gayle. 1975. 'The traffic in women: notes on the political economy" ofsex'. pp. 157-210 in *Toward an Anthropology of Vomen,* ed. Rayna R. Reiter. New York: Monthly Review Press.

Rubin, Lillian B. 1976. *Worlds of Pain: Lift in the Working-Class Family. N*ew York: Basic Books.

Russell, Diana E. H. 1982. *Rape in Marriage.* New York: Macmillan.

Sabo, D., T. A. Kupers and W. London, eds. 2001. *Prison Masculinities.* Philadelphia: Temple University Press.

Saco, Diana. 1992. 'Masculinity as signs: poststructuralist feminist approaches to the study of gender'. pp. 23-39 in *Men, Masculinity and the Media,* ed. Steve Craig. Newbury Park, CA.: Sage.

Sade, Donatien Alphonse-Françoise, Marquis de. 1966 [1785]. *The 120 Days of Sodom, and Other Writings.* New York: Grove Press.

Sargent, Dave. 1983. 'Reformulating (homo) sexual politics'. pp. 163-82 in *Beyond Marxism,* ed. Judith Allen and Paul Patton. Sydney: Intervention.

Sartre, Jean Paul. 1958 [1943]. *Being and Nothingness: An Essay on Phenomenological Ontology.* London: Methuen.

——1968 [1960]. *Search for a Method.* NewYork: Vintage.

—— 1976 [1960]. *Critique of Dialectical Reason, I: Theory of Practical Ensembles.* London: NLB.

Schieffelin, E. L. 1982. 'The Bau A ceremonial hunting lodge: an alternative to initiation'. pp. 155-200 in *Rituals of Manhood: Male Initiation in Papua New Guinea,* ed. Gilbert H. Herdt. Berkeley: University of California Press.

Schofield, Michael. 1965, *The Sexual Behavior of Young People.* Boston: Little, Brown & Co. .

Schofield, Toni, R. W. Connell, Linley Walker, Julian Wood and Dianne Butland. 2000. 'Understanding men's health: a gender-relations approach to masculinity, health and *illness'.]ournal of American College Health* 48: 247-56.

Schools Commission. 1975. *Girls, School and Society.* Canberra: Schools Commission.

Seccombe, Wally. 1986. 'Patriarchy stabilized: the construction of the male breadwinner wage norm in nineteenth-century Britain'. *Social History* 2: 53-75.

Segal, Lynne. 1987. *Is the Future Female? Troubled Thoughts on Contemporary Feminism.* London: Virago.

—— 1990. *Slow Motion: Changing Masculinities, Changing Men.* London: Virago.

——1997. *Slow Motion: Changing Masculinities) Changing 1W.en.* 2nd edn. London, Virago.

—— ed. 1983. *What Is To Be Done About the Family?* London: Penguin Books & Socialist Society.

Segal, Lynne and Mat Mcintosh, eds. 1993. *Sex Exposed: Sexuality and the Pornography Debate.* New Brunswick, NJ: Rutgers University Press.

Seidler, Victor]. 1989. *Rediscovering Masculinity; Reason, Language and Sexuality.* London: Routledge.

—— ed. 1991. *Achilles Heel Reader: Men, Sexual Politics and Socialism.* London: Routledge.

Seidman, Steven, ed. 1996. *Queer Theory/Sociology.* Oxford: Blackwell.

Seifert, Ruth. 1993. *Individualisierungsprozesse, Geshlechterverhaltnisse und die soziale Konstruktion des Soldaten.* Munich: Sozialwissenschaftliches Institut der Bundeswehr.

Sennett, Richard and Jonathan Cobb. 1973. *The Hidden injuries of Class.* New York: Vintage.

Sharp, Geoff. 1983. 'Intellectuals in transition'. *Arena* 65: 84-95.

Shostak, *Arthur* B. 1977. 'The women's liberation movement and its various impacts on American men'. *Journal of Sociology and Social Welfare* 4: 897-907.

Silverberg, Robert Allen. 1984. 'Requiem for Superman: men in psychotherapy'. *Arete* 9: 21-35.

Silverman, Martin. 1986. 'The male superego'. *Psychoanalytic Review* 73: 427-44.

Simpson. Amelia. 1993. *Xuxa: The Mega-Marketing of Gender; Race and Afodernity.* Philadelphia: Temple University Press.

Sinclair-Webb, Emma. 2000. '"Our Biilent is now a commando": military service and manhood in Turkey'. In *Imagined Masculinities:* Male *Identity and Culture in the Modern Middle East,* ed. Ghoussoub, Mai and Emma Sinclair-Webb. London: Saqi Books.

Sinelnikov, Andrei. 2000. 'Masculinity *a la russe:* gender issues in the Russian federation today'. pp. 201-9 in *Male Roles, Masculinities and Violence: A Culture of Peace Perspective,* ed. Ingeborg Breines, Robert Connell and Ingrid Eide. Paris: UNESCO Publishing.

Sinha, Mrinalini. 1987. 'Gender and imperialism: colonial policy and the ideology of moral imperialism in late nineteenth-century Bengal'. pp. 217-31 in *Changing Men: New Directions in Research on Men and Masculinity,* ed. Michael S. Kimmel. Newbury Park, CA: Sage.

Sklair, L. 1995. *Sociology of the Global System.* 2nd edn. Baltimore, Johns Hopkins University Press.

Smith, Joan. 1989. *Misogynies.* London: Faber & Faber.

Smith, Margaret and David Crossley. 1975. *The Way Out.* Melbourne: Lansdowne Press.

Smith, Steve. 1998. 'Unacceptable conclusions and the "man" question: masculinity, gender and international relations'. In *The Man Question in International Relations,* ed. Zalewski, Marysia and Jane Parpart. Boulder: Westview, 54-72.

Snodgrass, Jon, ed. 1977. *For Men Against Sexism: A Book of Readings.* Albion, CA: Times Change Press.

Solomon, Kenneth and Norman B. Levy, eds. 1982. *Men in Transitwn: Theory and Therapy.* New York: Plenum Press.

Sommers, Christina Hoff. 2000. *The War Against Boys: How Misguided Feminism is Harming Our Young Men.* New York: Simon & Schuster.

Stacey, Judith. 1990. *Brave New Families: Staries of Domestic Upheaval in Late Twentieth Century America.* New York: Basic Books.

Stacey, Judith and Barrie Thorne. 1985. 'The missing feminist revolution in sociology'. *Social Problems* 32: 301-16.

Staples, Robert. 1982. *Black Masculinity: The Black Male's Role in American Society.* San Francisco: Black Scholar Press.

Stearns, Peter N. 1979. *Be a Man! Males in Modern Society.* New York: Holmes & Meier.

Stedman Jones, Gareth. 1971. *Outcast London: A. Study in the Relationship between Classes in Victorian Society.* Oxford: Clarendon Press..

Stein, Howard F. 1984. 'Sittin' tight and bustin' loose: contradiction and conflict in mid-western masculinity and the psycho-history of *Americal'. Journal of Psychohistory* 11: 501-12.

Stepansky, Paul E. 1983. In *Freud's Shadow: Adler in Context.* Hillsdale, NJ: Analytic Press & Lawrence Erlbaum.
Stoller, Robert. 1968. *Sex and Gender: On the Development of Masculinity and Femininity.* New York: Science House.
—— 1976. *Sex and Gender,* vol. 2: *The Transsexual Experiment.* New York: Jason Aronson.
Stoller, Robert J. and Gilbert H. Herdt. 1982. 'The development of as culinity: a cross-cultural contribution', *American Psychoanalytical Association Journal* 30: 29-59.
Stoltenberg, John. 1990. *Refusing to Be a Man.* London: Fontana.
Strathern, Marilyn. 1978. 'The achievement of sex: paradoxes in Hagen gender-thinking'. pp. 171-202 in *The Yearbook of Symbolic Anthropology,* ed. E. Schwimmer. London: Hurst.
—— 1981. 'Self-interest and the social good: some implications of Hagen gender imagery'. pp. 166-91 in *Sexual Meanings: The Cult'ural Construction of Gender and Sexuality,* ed. S. B. Ortner and H. Whitehead. Cambridge: Cambridge University Press.
—— 1991. *Partial Connections.* Savage, MD: Rowman & Littlefield. Sullivan, Edmund V. 1984. *A. Critical Psychology: Interpretation of the Personal World.* New York: Plenum.
Swart, Sandra. 2001. '"Man, gun and horse": hard right Afrikaner masculine identity in post-apartheid South Mrica'. pp. 75-89 in *Changing Men in Southern Africa,* ed. Robert Morrell. Pietermaritzburg: University of Natal Press.
Tacey, David J. 1990. 'Reconstructing masculinity: a post: Jungian response to contemporary men's issues'. *Meanjin* 49: 781-92.
Tanaka Kazuko. 1977. *A Short History of the Women's Movement in Modern Japan.* 3rd edn. Japan: Femintern Press.
Taylor, Debbie. 1985. 'Women, an analysis'. pp. 1-98 in *Women, A. World Report,* New Internationalist. London: Methuen.
Theberge, Nancy. 1991. 'Reflections on the body in the sociology of sport'. *Quest* 43: 123-34.
Theweleit Klaus. 1987. *Male Fantasies.* Cambridge: Polity Press.
Thomas, William I. and Florian Znaniecki. 1927. *The Polish Peasant in Europe and America.* New York: Knopf.
Thompson, Keith, ed. 1991. *To Be a Man: In Search of the Deep Masculine.* Los Angeles: Tarcher/Perigee.

Thompson, Mark, ed. 1991. *Leatherfolk: Radical Sex, People, Politics, and Practice.* Boston: Alyson Publications.

Thorne, Barrie. 1993. *Gender Play: Girls and Boys in School.* New Brunswick: Rutgers University Press.

Tiefer, Leonore. 1986. 'In pursuit of the perfect penis'. *American Behavioral Scientist* 29: 579-99.

Tiger, Lionel. 1969. *Men in Groups.* New York: Random House.

Tiger, Lionel and Robin Fox. 1971. *The Imperial Animal.* New York: Holt, Rinehart & Winston.

Tillner, Georg. 2000. 'The identity of dominance: masculinity and xenophobia'. pp. 53-9 in *Male Roles, Masculinities and Violence: A Culture of Peace Perspective,* ed. Ingeborg Breines, Robert Connell and Ingrid Eide. Paris: UNESCO Publishing.

Tolson, Andrew. 1977. *The Limits of Masculinity.* London: Tavistock.

Tomsen, Stephen. 1997. 'A top night: Social protest, masculinity and the culture of drinking violence'. *British journel of Criminology* 37: 90-103.

——1998. ""He had to be a poofter or something": violence, male honour and heterosexual panic'. *Journal of Interdisciplinary Gender Studies* 3: 44-57.

——2002. *Hatred, Murder and Male Honour: Anti-homosexual Homic-ldes in New South Wales, 1980-2000.* Canberra: Australian Institute of Criminology (Research and Public Policy Series, no. 43).

Tomsen, Stephen and Mike Donaldson, eds. 2003. *Male Trouble: Looking at Australian Atfasculinities,* Melbourne: Pluto Press.

Totten, Mark D. 2000. *Guys, Gangs and Girlfriend Abuse.* Peterborough: Broadview Press.

Troiden, Richard R. 1989. 'The formation of homosexual identities'. *journal of Homosexuality* 17: 43-73.

Trumbach, Randolph. 1991. 'London's Sapphists: from three sexes to four genders in the making of modem culture', pp. 112-41 in *Body Guards: The Cultural Politics of Gender Ambiguity,* ed. Julia Epstein and Kristina Straub. New York: Routledge.

Turner, Bryan S. 1984. *The Body and Society.* Oxford: Blackwell.

Turner, Charles F. 1989. 'Research on sexual behaviors that transmit HIV: progress and problems'. *AIDS* 3: S63-9.

Tyson, Phyllis. 1986. 'Male gender identity: early developmental roots'. *Psychoanalytic Review* 73: 405-25.

United Nations Development Programme. 1992. *Human Development Report.* New York: Oxford University Press.

United Nations Division for the Advancement of Women. 2004. *The Role of Men and Boys in A.chieving Gender Equality: Report of the Expert Group Meeting, Brasilia, Brazil, 21 to 24 October 2003.* New York: United Nations Organization.

United States Bureau of the Census. 1990. *Census of Population, Social and Economic Characteristics, United States, 1990. CP-2-1.*

Urry, John. 1970. 'Role analysis and the sociological enterprise'. *Soicological Review* 18: 351-64.

Valdes, Teresa and Enrique Gomariz. 1995. *Latin American Women: Compared Figures.* Santiago: Instituto de la Mujer and FLACSO.

Valdes, Teresa and Jose Olavarria. 1998. 'Ser hombre en Santiago de Chile: A pesar de todo, un mismo modelo'. pp. 12-36 in *Masculinidades y Equidad de Genera en America Latina,* ed. Teresa Valdes and jose Olavarrfa. Santiago: FLACSO/UNFPA.

Valverde, Mariana. 1985. *Sex, Power and Pleasure,* Toronto: Women's Press.

Vance, Carole S. 1989. 'Social construction theory: problems in the history of sexuality'. pp. 13-34 in *Homosexuality, Which Homosexuality?,* ed. Dennis Altman et al. Amsterdam and London: Uitgeverij An Dekker/Schorer & GMP.

Vise, David A. and Steve Coll. 1991. *Eagle on the Street.* New York: Charles Scribner's Sons.

Wajcman, Judy. 1999. *Managing Like a Man: Women and Men in Corparate Management.* Sydney: Allen & Unwin.

Walby, Sylvia. 1989. 'Theorising patriarchy'. *Sociology 23:* 213-34.

Walker, James C. 1988. *Louts and Legends: A1ale Youth Culture in an Inner-City School.* Sydney: Allen & Unwin.

Walker, Linley. 1989. 'Australian maid'. Doctoral Dissertation. Sydney: Macquarie University, School of Behavioural Sciences.

Walzer, Michael. 1983. *Spheres of justice: A Defense of Pluralism and Equality.* New York: Basic Books.

Waring, Marilyn. 1988. *Counting Jar Nothing: What Men Value and What Women are Worth.* Wellington: Allen & Unwin and Port Nicholson Press.

Watney, Simon. 1980. 'The ideology of GLF'. pp. 64-76 in *Homosexuality: Power and Politics,* ed. Gay Left Collective. London:Allison & Busby. Watson, Ian. 1990. *"Fighting Over the Farests.* Sydney: Allen & Umvin.

Weber, Max. 1976 [1904-5]. *The Protestant Ethic and the Spirit of Capitalism.* New York: Scribner.

Weedon, Chris. 1987. *Feminist Practice and Poststructuralist Theory.* Oxford: Blackwell.

Weeks, Jeffrey. 1977. *Coming Out: Homosexual Politics in Britain, from the Nineteenth Century to the Present.* London: Quartet.

——1986. *Sexuality.* London: Horwood & Tavistock.

Wehr, Gerhard. 1987. *jung: A Biography.* Boston: Shambhala.

Weinberg, George H. 1973. *Society and the Healthy Homosexual.* New York: Anchor.

Welzer-Lang, Daniel. 2000. *Nouvelles approaches des hommes et du masculin.* Toulouse: Presses Universitaries du Mirail.

West, Candace and Don H. Zimmerman. l 987. 'Doing gender'. *Gender and Society* 1: 125-51.

Wetherell, Margaret and Nigel Edley. 1999. 'Negotiating hegemonic masculinity: imaginary positions and psycho-discursive practices'. *Feminism and Psychology* 9: 335-56.

Wexler, Philip. 1992. *Becoming Somebody: Taward a Social Psychology of School.* London: Palmer.

Wheeler-Bennett, John. 1953. *Nemesis of Power: The German Army in Politics, 1918-1945.* London: Macmillan.

White, Sara. 2000. "Did the earth move?" The hazards of bringing men and masculinities into gender and development'. *IDS Bulletin* 31:33-41.

Whitehead, Stephen M. and Frank J. Barrett. 2001. *The Masculinities Reader.* Cambridge: Polity Press.

Widersprüche. 1995. Special issue: 'Mannlichkeiten', no. 56/7.

——1998. Special issue: 'Multioptionale Mannlichkeiten?', no. 67.

Wilderness Society. 1983. *Franklin Blockade, by the Blockaders.* Hobart: Wilderness Society.

Williams, Christine L. 1989. *Gender Differences at Work: Women and Men in Nontraditional Occupations.* Berkeley: University of California Press.

Williams, Walter L. 1986. *The Spirit and the Flesh: Sexual Diversity in American Indian Culture.* Boston: Beacon Press.
Willis, Paul. 1977. *Learning to Labour: Low Working Class Kids get Working Class Jobs.* Farnborough: Saxon House.
——1978. *Profane Culture.* London: Routledge & Kegan Paul.
——1979. 'Shop floor culture, masculinity and the wage form'. pp. 185-98 in *Working Class Culture,* ed.]. Clarke, C. Chritcher and R. Johnson. London: Hutchinson.
Wilson, Bruce and Johanna Wyn. 1987. *Shaping Futures: Yauth Action for Livelihood..*Sydney: Allen & Unwin.
Wilson, Edward O. 1978. *On Human Nature.* Cambridge, .MA: Harvard University Press.
Wilson, Elizabeth. 1987. *Adorned in Dreams: Fashion and Modernity.* Berkeley: University of California Press.
Winter, Michael F. and Ellen R. Robert. 1980. 'Male dominance, late capitalism, and the growth of instrumental reason'. *Berkeley Journal of Sociology* 249-80.
Wölfl, Edith 2001. *Gewaltbereite Jungen- was kann Erziehung leisten? Anngungen für eine gender-orientierte Pädogogik.* München, Ernst Reinhardt Verlag.
Wolfe, Tom. 1980. *The Right Stuff.* New York: Bantam.
Wolff, Charlotte. 1986. *Magnus Hirschfeld: A Portrait of a Pioneer in Sexology.* London: Quartet.
Wollstonecraft, Mary. 1975 [1792]. *Vindication of the Rights of Woman* Harmondsworth: Penguin.
Worth, Heather, Anna Paris and Lousia Allen. 2002. *The Life of Brian.* Dunedin: University of Otago Press.
Wotherspoon, Gary. 1991. *City of the Plain: History of a Gay Subculture.* Sydney: Hale & Iremonger.
Xaba, Thokozani. 2001. 'Masculinity and irs malcontents: the confrontation between “struggle masculinity" and "post-struggle masculinity" (1990-1997)'. In *Changing Men in Southern Africa,* ed. Morrell, Robert. London: Zed Books.
Yates, Lyn. 1993. *The Education of Girls: Policy, Research and the Question of Gender.* Hawthorn, Victoria: Australian Council for Educational Research.
Yeatman, Anna. 1990. *Bureaucrats, Technocrats, Femocrats: Essays on the Contemporary Australian State.* Sydney: Allen & Unwin

Yeats, William Butler. 1950. *Collected Poems.* London: Macmillan.
Zalewski, Marysia and Jane Parpart, eds. 1998. *The 'Man' Question in International Relations.* Boulder: Westview Press.
Zingoni, Eduardo Liendro. 1998. "Masculinidades y violencia desde un programa de acción en Mexico'. pp. 130-6 in *Masculinidades y Equidad de Ginero en America Latina,* ed. Teresa Valdes and Jose Olavarria. Santiago: FLACSO/UNFPA.
Zulehner, Paul M., and Rainer Volz. 1998. *Münner im Aufbruch: Vie Deutschlands Männer sich selbst und sie Frauen sie sehen.* Ostfildern: Schwabenverlag.

Ermeni Diasporası

Klasikten-Moderne

Dr. Duhan Kalkan

Bu kitabın yayın hakkı SİYASAL KİTABEVİ'ne aittir. Yayınevinin ve yayınlayıcısının yazılı izni alınmaksızın kısmen veya tamamen alıntı yapılamaz, hiçbir şekilde kopyalanamaz, çoğaltılamaz ve yayınlanamaz.

Ermeni Diasporası
Klasikten-Moderne
Yazar: Duhan Kalkan

Kapak ve Sayfa Düzeni: Buse Dilara Dirim
©Siyasal Kitabevi Tüm Hakları Saklıdır.
2023 Mart, Ankara
ISBN No: 978-625-7424-83-7
Siyasal Kitabevi-Ünal Sevindik
Yayıncı Sertifika No: 14016
Şehit Adem Yavuz Sok. Hitit Apt. 14/1
Kızılay-Ankara
Tel: 0(312) 419 97 81 pbx
Faks: 0(312) 419 16 11
Baskı:
Repro Bir Matbaacılık Kağ. Rekl. Tasarım Tic. Ltd. Şti.
Sertifika No: 47381
İvedik OSB Matbaacılar Sitesi 1514. Cad.
No: 23-25 Yenimahalle/ANKARA
Dağıtım:
Siyasal Kitabevi
Şehit Adem Yavuz Sok. Hitit Apt. 14/1
Kızılay/Ankara
Tel: 0(312) 419 97 81 pbx
Faks: 0(312) 419 16 11
e-posta: info@siyasalkitap.com
http://www.siyasalkitap.com

KAYNAKÇA

Horizon Weekly. (2022, 6 2). Los Angeles Armenian Community Rejects Zareh Sinanyan: https://horizonweekly.ca/en/los-angeles-armenian-community-rejects-zareh-sinanyan/ adresinden alınmıştır

Abadan-Unat, N. (2017). *Bitmeyen Göç: Konuk İşçilikten Ulus-Ötesi Yurttaşlığa.* İstanbul: İstanbul Üniversitesi Yayınları.

Ageeva, V. D. (2022). Global Russians: In Search of Lost Time. *Russia in Global Affairs, 20*(1), 143-165.

Akıncı, A., & Jafarlı, J. (2020). Rusya Kıskacındaki Türk Devletlerinin Kimlik Mücadelesi. *Süleyman Demirel Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi, 25*(4), 505-524.

Aktan, C. (2007). *Siyasi Karar Alma Sürecinde Çıkar Grupları.* Ankara: Seçkin Yayınları.

Alizadeh, S. (2020). Russian Armenians and Diaspora Functions. *Journal ofCentral EurasiaStudies,FacultyofLaw and Political Science, 13*(1), 161-186.

Allport, G. W. (1991). *The nature of prejudice.* Cambridge: MA Perseus Books.

ANCA. (2015). *ANCA Leo Sarkisian Internship*. 02 16, 2023 tarihinde https://anca.org/assets/capital_gateway/LSI_Application_2015.pdf adresinden alındı

ANCA. (2023a). *U.S. Policy on Artsakh: Peace & Freedom*. 02 16, 2023 tarihinde https://anca.org/assets/pdf/anca360.pdf adresinden alındı

ANCA. (2023b). *Related Pages*. 02 16, 2023 tarihinde https://anca.org/issue/u-s-policy-on-artsakh-peace-freedom/ adresinden alındı

ANCA. (2023c). *U.S. Foreign Assistance | Aid & Trade*. 02 16, 2023 tarihinde https://anca.org/issue/u-s-foreign-assistance-aid-trade/ adresinden alındı

ANCA. (2023d). *U.S.-Turkey Ties | Integrity & Accountability*. 02 16, 2023 tarihinde https://anca.org/issue/u-s-turkey-ties-integrity-accountability/ adresinden alındı

ANCA. (2023e). *ANCA Leo Sarkisian*. 02 16, 2023 tarihinde https://anca.org/leo-sarkisian-internship/ adresinden alındı

ANCA. (2023f). *About ANCA Western Region*. 02 16, 2023 tarihinde https://ancawr.org/about/anca-western-region/ adresinden alındı

ANCA. (2023g). *About ANCA Eastern Region*. 02 16, 2023 tarihinde https://er.anca.org/about-anca/profile/) adresinden alındı

Anteby, L., Berthomiere, Y., & Berthomière, W. (2005). Diaspora: A Look Back on a Concept. *Bulletin du Centre de recherche français a Jérusalem*, 262-270.

ARFD. (2023). *Abut Us*. 02 16, 2023 tarihinde https://www.arfd.am/eng/ adresinden alındı

Arfwest. (2023). *Statements & Announcements*. 02 16, 2023 tarihinde https://www.arfwest.org/ adresinden alındı

Arı, T. (2004). *Uluslararası İlişkiler ve Dış Politika* (3 b.). Alfa.

Arı, T. (2009). *Amerika'da Siyasal Yapı Lobiler ve Dış Politika.* Bursa: MKM Yayınlar.

Armenian Assembly of America. (2023a). 02 16, 2023 tarihinde https://www.armenian-assembly.org/contact-us adresinden alındı

Armenian Assembly of America. (2023b). *Policy Agenda*. 02 16, 2023 tarihinde https://www.armenian-assembly.org/policyagenda adresinden alındı

Armenian Assembly of America. (2023c). *About Us*. 02 16, 2023 tarihinde https://www.armenian-assembly.org/about-us adresinden alındı

Armenian Assembly of America. (2023d). *Internship Placement*. 02 16, 2023 tarihinde https://www.armenian-assembly.org/terjenian-thomas-internship-program adresinden alındı

Armenian Assembly of America. (2023e). *Internship Placement*. 02 16, 2023 tarihinde https://www.armenian-assembly.org/armenia-internship-program adresinden alındı

Armenian Institute. (2023). *Armenians of Boston, Massachusetts and surrounding area*. 02 12, 2023 tarihinde https://www.armeninstitute.org.uk/boston adresinden alındı

Armeniapedia. (2018). *New York City*. 02 12, 2023 tarihinde https://armeniapedia.org/index.php?title=New_York_City adresinden alındı

Armstrong, J. A. (1976). Mobilized and Proletarian Diasporas. *The American Political Science Review, 70*(2), 393-408.

Arslan, E. (2001). Uluslararası Göç ve Yeni Irksallaştırma Biçimleri: Etnisite-Çokkültürcülük-Diyaspora. *Praksis Dergisi*(2), 204-247.

Assmann, J. (2015). *Kültürel Bellek: Eski Yüksek Kültürlerde Yazı, Hatırlama ve Politik Kimlik.* İstanbul: Ayrıntı Yayınları.

Aşkın, M. (2010). Kimlik ve Giydirilmiş Kimlikler. *Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 10*(2), 213-220.

Attar, A. (2007). Ermeni Kimliği'nin Anatomisi. *Akademik İncelemeler, 2*(1), 291-308.

Avakian, K. (2021). The First Armenians in AMerica During the Colonial Period. *Fundamental Armenology, 1*(13), 6-13.

Avanesov, A. (2021). *Head of Union of Armenians of Russia to Nikol Pashinyan: The Armenian community of Russia is waiting for your resignation, not your arrival in Moscow*. 02 12, 2023 tarihinde https://arminfo.info/full_news.php?id=59810&lang=3 adresinden alındı

Avrasya Uygulama ve Araştırma Merkezi. (2023). *Ermenistan*. 02 17, 2023 tarihinde https://www.okan.edu.tr/avrasyamerkezi/ adresinden alındı

AYF. (2023a). *Our Mission*. 02 16, 2023 tarihinde https://ayf.org/ adresinden alındı

AYF. (2023b). *History of the AYF*. 02 16, 2023 tarihinde https://ayf.org/our-history/ adresinden alındı

AYF. (2023c). *AYF Internship in Armenia*. 02 16, 2023 tarihinde https://ayf.org/ayf-internship/ adresinden alındı

AYF. (2023d). *AYF Scholarship Opportunities*. 02 16, 2023 tarihinde https://ayf.org/ayf-scholarship/ adresinden alındı

Babaei, M., & Mehni, Y. M. (2020). Complexity in the Relations between Armenian Diaspora and Armenia Government. *Central Asia and The Caucasus Journal, 25*(107).

Bakhchinyan, A. (2017). *The Activity of Armenian Merchants in International Trade.* Armenia: Eurasian Reserarch Center.

Balachandran, M. (2016). *Which country has the largest diaspora?* 02 12, 2023 tarihinde https://www.weforum.org/agenda/2016/01/which-country-has-the-largest-diaspora/ adresinden alındı

Balcı, D. I. (2022). *THE Effect OF Far Right Parties and Diasporas on Foreign Policy: The Case of the Armenian Diaspora and Dashnaktsutyun.* Türkmeneli İşbirliği ve Kültür Vakfı Avrasya İncelemeleri Merkezi.

Bartram, D., Poros, M. V., & Monforte, P. (2017). *Göç Meselesinde Temel Kavramlar.* (I. Ağabeyoğlu-Tuncay, Çev.) İstanbul: Hece Yayınları.

Başaran-İnce, G. (2010). Medya ve Toplumsal Hafıza. *Kültür ve İletişim, 31*(1), 9-29.

Başer, B. (2013). *Diasporada Türk-Kürt Sorunu: Almanya ve İsveç'te İkinci Kuşak Göçmenler.* İstanbul: İletişim Yayınları.

Bauböck, R. (2010). Cold constellations and hot identities: Political theory questions about transnationalism and diaspora? R. Bauböck, & T. Faist içinde, *Diaspora and Transnationalism: Concepts, Theories and Methods* (s. 295-322). Amsterdam: Amsterdam University Press.

Bauböck, R., & Faist, T. (2010). *Diaspora and Transnationalism: Concepts, Theories and Methods.* Amsterdam: Amsterdam University Press.

Bauman, Z. (2012). *Küreselleşme Toplumsal Sonuçları.* İstanbul: Ayrıntı Yayınları.

BBC. (2014). *Russian-majority areas watch Moscow's post-Crimea moves*. 02 12, 2023 tarihinde https://www.bbc.com/news/world-europe-26713975 adresinden alındı

Berikyan, M. (2022). *Armenia sees record-breaking transfers from Russia*. 02 12, 2023 tarihinde https://www.civilnet.am/en/news/669743/armenia-sees-record-breaking-transfers-from-russia/ adresinden alındı

Bhat, C. (2018). Indian Diaspora and Global Organizations: Communities and Contested Boundaries. E. Hermann, & A. Fuhse içinde, *Indias Beyond India: Dilemmas of Belonging* (s. 27-48). Göttingen: Göttingen University Press.

Bilgin, N. (2008). Geçmişin Araçsallaştırılması, Tarih ve Kolektif Bellek II. *Toplumsal Tarih*(174), 34-40.

BM. (1989). *18 Nolu Genel Yorumu: Ayrımcılık yasağı*. https://insan haklariizleme.org/vt/yayin_view.php?editid1=428 adresinden alınmıştır

Bolsajian, M. (2018). The Armenian Diaspora: Migration and its Influence on Identity and Politics. *Global Societies Journal*(6), 29-40.

Boulgourdjian, N. E. (2019). *Armenian Diaspora Survey - Argentina*. 02 16, 2023 tarihinde https://www.armeniandiasporasurvey.com /argentina adresinden alındı

Boyer, P., & Wertsch, J. V. (2015). *Zihinde ve Kültürde Bellek.* İstanbul: İşbankası Yayınları.

Boysariyev, M. (2020). Diasporas in the modern world: the evolution of phenomena and concepts. *inScience, 1*(1), 106-122.

Bozkuş, Y. D. (2020). Ortadoğu'da Ermeni Diasporası: İran, Lübnan ve Suriye Ermenilerine Dair Tarihi Bir Değerlendirme. *Akademik Tarih ve Düşünce Dergisi, 7*(3), 1399-1430.

Brah, A. (1996). *Cartographies of Diaspora: Contesting Identities.* New York: Routledge.

Brandeis. (2020). *American Jewish Population Estimates.* New York: American Jewish Population Project.

Braziel, J. E., & Mannur, A. (2007). *Nation, Migration, Globalization: Points of Contention in Diaspora Studies.* Oxford: Blackwell Pub.

Britannica. (2023). *Diaspora*. 02 12, 2023 tarihinde https://www.britannica.com/topic/diaspora-social-science adresinden alındı

Brubaker, R. (2005). The "diaspora" diaspora, Ethnic and Racial Studies. *Taylor & Francis Group, 28*(1), 1-19.

Butler, K. D. (2001). Defining Diaspora, Refining a Discourse. *Diaspora, 10*(2), 189-219.

Calouste Gulbenkian Foundation. (2015). *Armenians in 2115 Strategic Directions for the Twenty-first Century.* Lisbon: Calouste Gulbenkian Foundation Armenian Communities Department.

Cambridge Dictionary. (2023). *Diaspora*. 02 12, 2023 tarihinde https://dictionary.cambridge.org/dictionary/english/diaspora adresinden alındı

Camp Haiastan. (2023). *Missions and Values*. 02 16, 2023 tarihinde https://www.camphaiastan.org/missions-values/ adresinden alındı

Canatan, K., Hıdır, Ö., Bozbayındır, G., Yar, H., Gökçekuyu, E., Bozbayındır, A. E., et al. (2017). *2016 yılı Hollanda İnsan Hakları Raporu.* İstanbul: İstanbul Sabahattin Zaim Üniversitesi Yayınları.

Cano, G., & Delano, A. (2007). *The Mexican Government and Organised Mexican Immigrants in the United States: A Historical Analysis of Political Transnationalism, 1848-2005.* San Diego: CCIS.

CCAF. (2020). *Histoire*. 02 17, 2023 tarihinde http://ccaf.info/histoire/ adresinden alındı

Cohen, R. (2008). *Global Diasporas: An Introduction.* London: Routledge.

Cohen, R., & Van-Hear, N. (2020). *Refugia: Kitlesel Yerinden Edilmeye Radikal Çözümler.* İstanbul: GAV Perspektif Yayınları.

Coolican, S. (2021). *The Russian Diaspora in the Baltic States: The Trojan Horse that never was.* New York: LSE IDEAS.

Cornell, S., & Hartmann, D. (2007). *Ethnicity and Race: Making Identities in a Changing World.* London: Pine Forge Press.

Çabuklu, Y. (2004). *Toplumsalın Sınırında Beden.* İstanbul: Kanat Kitap.

Çalışkan, B. (2021). Ermeni Diasporası ve Lobi Faaliyetler. *İnsamer*, 1-4.

Çevik-Ersaydı, B. S. (2011). The Armenian Diaspora and the Need for the "Other". *Akademik Bakış, 5*(9), 93-107.

Çotuksöken, B. (2010). *İnsan Hakları ve Felsefe.* İstanbul: Papatya Yayıncılık.

Dakessian, A. (2019). *Armenian Diaspora Survey - Lebanon*. 02 16, 2023 tarihinde https://www.armeniandiasporasurvey.com/lebanon adresinden alındı

DEİK. (2011). *Dünyada Diaspora Stratejileri: Türk Diasporası İçin Öneriler.* İstanbul: DEİK Yayınları.

Diamanti-Karanou, Y. (2015, 11 1). *Diasporas and International Relations.* www.e-ir.info/pdf/59333 adresinden alınmıştır

Dinçer, M. K. (1998). *Lobicilik.* İzmir: Alfa Yayınları.

Drishti IAS. (2023). *The Indian Diaspora*. 02 12, 2023 tarihinde https://www.drishtiias.com/daily-updates/daily-news-analysis/the-indian-diaspora adresinden alındı

Durmaz, A. (2018). *Beşeri Sermaye Kaynağı Olarak Diaspora Almanya'daki Türkiye Kökenli Bilim İnsanlarının Türkiye ile olan Bağlarının Tersine Beyin Göçü Üzerine Etkileri.* Konya: Çizgi Kitabevi Yayınları.

Dysart, B. D. (2021). The Politics of Russian 'Diaspora': From Compatriots to a Russian World. *Turkish Journal of Diaspora Studies, 1*(1), 49-63.

E. San Juan, J. (2001). The Filipino Diaspora. *Philippine Studies, 49*(2), 255.

Ekici, S., & Tuncel, G. (2015). Göç ve İnsan. *Birey ve Toplum dergisi, 5*(9), 9-22.

Ekinci, F. D. (2018). Küçük Devlet Dış Politikasında Zafiyet ve Dirençlilik: Ermenistan Örneği. *Ermeni Araştırmaları Dergisi*(61), 71-106.

Elazar, D. J. (2017). *The Jewish People as the Classic Diaspora: A Political Analysis*. 02 12, 2023 tarihinde JCPA: https://www.jcpa.org/dje /articles2/classicdias.htm adresinden alındı

Ember, M., Ember, C. R., & Skoggard, I. (2005). *Encyclopedia of Diasporas*. New York: Springer.

Encyclopedia. (2018). *The History of the Jewish Diaspora*. 02 12, 2023 tarihinde https://www.encyclopedia.com/philosophy-and-religion/judaism/judaism/jewish-diaspora#:~:text=THE%20 HISTORY%20OF%20THE%20JEWISH%20DIASPORA,-The%20Jewish%20Diaspora&text=Return%20movements%20of %20Hebrews%20from,countries%20after%20such%20return%20 migrations adresinden alındı

Ermeni Haber Ajansı. (2018). *Hangi ülkede kaç Ermeni yaşıyor?* 02 16, 2023 tarihinde https://www.ermenihaber.am/tr/news/2018/03/16 /Hangi-%C3%BClkede-ka%C3%A7-Ermeni-ya%C5%9F%C4%B1yor/125317 adresinden alındı

Eryılmaz, D., & Eraslan, H. (2022). Edebiyata yansımalarıyla Ermeni Diasporasının kültürel kimliği. *RumeliDE Journal of Language and Literature Studies*(29), 568-581.

Estukyan, V. (2016). *Being Armenian in FresnoBeing Armenian in Fresno*. 02 12, 2023 tarihinde https://www.agos.com.tr/en/article/15790/ being-armenian-in-fresno adresinden alındı

EU-DIF. (2020). *Diaspora engagement mapping Armenia*. 02 16, 2023 tarihinde https://diasporafordevelopment.eu/wp-content/ uploads/2020/07/CF_Armenia-v.7.pdf adresinden alındı

European Commission. (2007). *Armenians Inside Europe*. 02 16, 2023 tarihinde https://agbueurope.org/wp-content/uploads/sites/17/

2013/11/Armenians_Inside_Europe_-__A_Practic.pdf adresinden alındı
Fittante, D. (2018). The Armenians of Glendale: An Ethnoburb in Los Angeles's San Fernando Valley. *SAGE Journals, 17*(4), 1231-1247.
Gabriel, S. (2003). *Diaspora Politics At Home Abroad.* Cambridge: Cambridge University Press.
Galkina, T. A. (2006). Contemporary Migration and Traditional Diasporas in Russia: The Case of the Armenians in Moscow. *Migracijske i etničke teme, 22*(1-2), 181-193.
Gasparyan, A. (2016). "Disrupting" or "Complementing": Diaspora's Identity Agenda in the Context of Changing Armenian Foreign Policy Prioties. *Values and Identity as Sources of Foreign Policy in Armenia and Georgia* (s. 270-277). içinde Universal Publishing.
Gautam, M. K. (2013). *Indian Diaspora: Ethnicity and Diasporic Identity.* India: European University Institute.
Geisen, T. (2006). *Kimlik ve Tanınma Söylemi.* İstanbul: Felsefelogos Yayınları.
Giddens, A. (2012). *Sosyoloji.* İstanbul: Kırmızı Yayınları.
Gordon, M. M. (1964). *Assimilation in American Life.* USA: Oxford University Press.
Guo, S. (2022). Reimagining Chinese diasporas in a transnational world: toward a new research agenda. *Journal of Ethnic and Migration Studies, 48*(4), 847-872.
Gürkan, Ü. (2013). *Hukuk Sosyolojisine Giriş.* Ankara: Siyasal Kitabevi.
Habermas, J. (2002). *Öteki Olmak, Ötekiyle Yaşamak.* İstanbul: Yapı Kredi Yayınları.
Haksever, A. (2014). *Federal Almanya'da Göç ve Entegrasyon Politikaları.* Ankara: Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı.
Halbwachs, M. (2018). *Kolektif Hafıza.* İstanbul: Heretik Yayınları.
Hall, S. (1999). Thinking the Diaspora: Home-Thoughts from Abroad. *Small Axe*(6), 1-18.
Hansen, A. (2020). *History of the Armenian Diaspora*. 02 12, 2023 tarihinde https://www.familysearch.org/en/blog/history-armenian-diaspora adresinden alındı
Harutyunyan, A. (2012). *Challenging the Theory of Diaspora from the Field.* Humboldt-Universität zu Berlin.
Harutyunyan, A. (2012). *Challenging the Theory of Diaspora from the Field.* Berlin: Humboldt-Universität zu Berlin.

Hirsch, M. (2008). The Generation of Postmemory. *Poetics Today, 29*(1), 103-128.

İçişleri Bakanlığı. (2017). *Güvenlik Terimleri Sözlüğü.* Ankara: Kamu Düzeni ve Güvenliği Müsteşarlığı Yayınları.

İlhan, R. S., & Çevik, A. (2013). Önyargıların Psikolojisi: Psikodinamik Bir Gözden Geçirme. *Nesne Dergisi, 1*(1), 52-67.

IOM. (2021). *A Case Study of Armenian Diaspora in the United States of America and Fransa.* Armenia: International Organization for Migration, Mission in Armenia.

Iskandaryan, G. (2019). The Armenian Community in Iran: Issues and Emigration. *3 Global Campus Human Rights Journal*, 127-140.

İslam Ansiklopedisi. (2023). *Safeviler*. 02 16, 2023 tarihinde https://islamansiklopedisi.org.tr/safeviler adresinden alındı

Israel Science and Technology Directory. (2023). *Jewish Organizations in the USA*. 02 12, 2023 tarihinde https://www.science.co.il/jewish/Organizations-USA.php adresinden alındı

Jain, A. K., Tripathi, U. N., & Katiyar, V. (2017). An Overview on Indian Diaspora in Africa. *Educational Quest: An Int. J. of Education and Applied Social Science, 8*(1), 1-5.

Jewish Virtual Library. (2023). *Ancient Jewish History: The Diaspora*. 02 12, 2023 tarihinde https://www.jewishvirtuallibrary.org/the-diaspora adresinden alındı

Kalaycı, H. (2008). Etnisite ve Ulus Karşılaştırması. *Doğu Batı (Etnisite))*(44), 91-113.

Kalra, V., Raminder, K., & Hutynuk, J. (2005). *Diaspora and Hybridity.* London: Sage Publications.

Kaya, A. (2000). *Berlin'deki Küçük İstanbul: Diasporada Kimliğin Oluşumu.* İstanbul: Büke Yayınları.

Kaya, A. (2020). Türkiye'de Suriyeli Diasporik Alanların Oluşumu. M. Poyraz içinde, *Aidiyet, Göçmen ve Toplumsal Çeşitlilik* (s. 185-214). İstanbul: Ütopya Yayınev.

Kenny, K. (2013). *Diaspora: A Very Short Introduction.* Oxford: Oxford University Press.

Keo, B. Z., & Gardner, N. D. (2020). Made in China or Born Abroad?: Creating Identity and Belonging in the Chinese Diaspora. *Teaching Asia's Giants: China, 25*(2), 1-8.

Kılıç, M. (2015). Milliyetçilik Algısında Yaşanan Değişim Üzerine Bir Deneme. *The Journal Of Europe - Middle East Social Science Studies,, 1*(1), 49-58.

Kırkpınar Özsoy, N., & Kobak, Ö. (2019). Yugoslavya'daki Kimlik Çatışmalarının Sosyal İnşacılık Teorisi Kapsamında İncelenmesi. *Dicle Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*(22).

Kodaloğlu, A. (1994). ABD'de Lobi ve Lobicilik. *Avrasya Dosyası*, *1*(1), 25-39.

Koyuncu Lorasdağı, B. (tarih yok). *LİBERALİZM (Uluslararası İlişkiler)*. https://ansiklopedi.tubitak.gov.tr/ansiklopedi/liberalizm_uluslararasi_iliskiler adresinden alınmıştır

Körükmez, L. (2012). Ulus-Ötesi Göç Ağları ve Sosyal Alanların Oluşumu: Ermenistan'dan Türkiye'ye İşgücü Göçü Üzerine Sosyolojik Bir Araştırma. *Sosyoloji Dergisi*(27), 141-148.

Kutalmış, M. (2003). Ermenistan ve Ermeni Diasporasında Türkçe Türkiyede Ermenice. *Sosyal Bilimler Dergisi*, 45-62.

Kymlicka, W. (1995). *Multicultural Citizenship: A Liberal Theory of Minority Rights.* Oxford: Clarendon Press.

Lambroschini, S. (2003). *Russia: Putin Plays to Armenian Diaspora, but for What Purpose*. 02 12, 2023 tarihinde Radio Free Europe: https://www.rferl.org/a/1104643.html adresinden alındı

Lavrentjev, I. (2017). *Thoughts on the Russian Compatriot Policy*. 02 12, 2023 tarihinde https://icds.ee/en/thoughts-on-the-russian-compatriot-policy/ adresinden alındı

Manaflı, T. (2021). Uluslararası İlişkiler Teorilerinde Neoliberalizm'in Yeri ve Önemi: Şanghay İşbirliği Örgütü ve Bricks Karşılaştırması. 21-22. Bursa: Bursa Uludağ Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Manaseryan, T. (2004). Diaspora the Comparative Advantage for Armenia. 15. Armenian International Policy Research Group.

Mangassarian, S. L. (2016). 100 Years of Trauma: the Armenian Genocide and Intergenerational Cultural Trauma. *Journal of Aggression, Maltreatment & Trauma, 25*(4), 371-381.

Mccormick, C. (2016). *Armenian Exceptionalism*. 02 12, 2023 tarihinde https://www.theatlantic.com/business/archive/2016/04/glendale-armenians/475926/ adresinden alındı

MDS. (2023). *About MDS*. 02 12, 2023 tarihinde https://carleton.ca/mds/what-is-migration-and-diaspora-studies/ adresinden alındı

MEA. (2023). *Population of Overseas Indians*. 02 17, 2023 tarihinde https://mea.gov.in/images/attach/NRIs-and-PIOs_1.pdf adresinden alındı

MFA. (2015). *Armenian Claims and Historical Fact.* Ankara: Center for Strategic Research.

Mirzoyan, I. (2022). *The Armenian Ethnic Enclave of L.A.* 02 12, 2023 tarihinde https://sociology.msu.edu/news/inna-essay.html adresinden alındı

Moses, R. (1996). Düşman Algısı: Psikolojik Bir Analiz. *Mind & Human Interaction, 7*(1), 99-108.

Mutluer, M. (2003). *Uluslararası Göçler ve Türkiye.* İstanbul: Çantay Kitabevi.

Nora, P. (2002). Reasons for the current upsurge in memory. *Eurozine*.

Office of the High Commisioner for Diaspora Affairs. (2023a). *Russia*. 02 17, 2023 tarihinde http://diaspora.gov.am/en/diasporas/15/russia adresinden alındı

Office of the High Commissioner for Diaspora Affairs. (2023b). *Argentina*. 02 17, 2023 tarihinde http://diaspora.gov.am/en adresinden alındı

Office of the High Commissioner for Diaspora Affairs. (2023c). *Uruguay*. 02 17, 2023 tarihinde http://diaspora.gov.am/en adresinden alındı

Office of the High Commissioner for Diaspora Affairs. (2023d). *Brazil*. 02 17, 2023 tarihinde http://diaspora.gov.am/en adresinden alındı

Office of the High Commissioner for Diaspora Affairs. (2023e). *Iran*. 02 17, 2023 tarihinde http://diaspora.gov.am/en adresinden alındı

Office of the High Commissioner for Diaspora Affairs. (2023f). *Lebanon*. 02 17, 2023 tarihinde http://diaspora.gov.am/en adresinden alındı

Office of the Historian. (1992). *A Guide to the United States' History of Recognition Diplomatic, and Consular Relations, by Country, since 1776: Armenia*. 02 12, 2023 tarihinde https://history.state.gov/countries/armenia adresinden alındı

Oonk, G. (2007). *Global Indian Diasporas: Exploring Trajectories of Migration and Theory.* Amsterdam: Amsterdam University Press.

Oran, B. (2000). *Küreselleşme ve Azınlıklar.* Ankara: İmaj Yayıncılık.

Oxford Learners Dictionaries. (2023). *Diaspora*. 02 12, 2023 tarihinde https://www.oxfordlearnersdictionaries.com/definition/american_english/diaspora adresinden alındı

Önal, B. (2019). Hindistan'ın Yumuşak Güç Politikaları ve Türkiye-Hindistan İlişkilerindeki Rolü. *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi, 12*(63), 332-340.

Özbay, F. (2005). *Ermeni Diasporası ve Türkiye-Rusya İlişkileri.* İstanbuk: TASAM Yayınları.

Özdoğru, F. (2014). *Dünyada Mülteci Hareketleri, Türkiye'nin Konumu Ve Mültecilerin Karşılaştıkları Sorunlar*. 01 27, 2023 tarihinde http://multecihaklari.org.tr/dunyada-multeci-hareketleri-turkiyeninkonumu-ve-multecilerin-karsilastiklari-sorunlar/ adresinden alındı

Özgür, E. M. (2018). Küresel Göçün Sosyo-Mekânsallığı: Ulusötesi Mekânlar/Yerelötesi Yerler, Topluluklar ve Kimlikler. *Coğrafi Bilimler Dergisi, 16*(1), 1-7.

Özocak, Ö. (2022). Ermeni Diasporası ve Ermenistan: Siyasi, Ekonomik ve Dini İlişkiler. *Asia Minor Studies, 10*(1), 63-74.

Öztoprak, M., & Akıllı, H. S. (2004). Etnisite Kuramları ve Eleştirisi. *Cumhuriyet Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, 28*(1), 1-22.

Öztürk, Y. (2007). Tarih ve Kimlik. *Akademik İncelemeler, 2*(1), 1-25.

Paker, M. (2012). Psikolojik Açıdan Önyargı ve Ayrımcılık. K. Çayır, & M. A. Ceyhan içinde, *Ayrımcılık: Çok Boyutlu Yaklaşımlar* (s. 41-52). İstanbul: İstanbul Bilgi Üniversitesi Yayınları.

Palabıyık, M. S. (2023). *Diaspora ve Ermenistan İlişkileri*. 02 16, 2023 tarihinde https://turksandarmenians.marmara.edu.tr/tr/diaspora-ve-ermenistan-iliskileri/ adresinden alındı

Palmer, C. (1998). *Defining and Studying the Modern African Diaspora*. 02 12, 2023 tarihinde https://www.historians.org/research-and-publications/perspectives-on-history/september-1998/defining-and-studying-the-modern-african-diaspora adresinden alındı

Panossian, R. (2003, 1). Courting a Diaspora: Armenia-Diaspora Relations since 1998. *International Migration and Sending Countries*, 168-176.

Park, R. E., & Burgess, E. W. (1969). *Introduction to the Science of Sociology.* New York: Greenwood Press.

Pettigrew, T. F., Frederickson, M. G., Knobel, T. D., & Glazer, N. (1982). *Prejudice.* Cambridge: Harvard University Press.

Poulton, H. (1993). *Balkanlar: Çatışan Azınlıklar, Çatışan Devletler.* (Y. Alogan, Çev.) İstanbul: Sarmal Kitabevi.

President of Russia. (2015). *Greetings to Participants and Guests at Celebratory Events Honouring 15th Anniversary of Union of Armenians of Russia*. 02 12, 2023 tarihinde http://en.kremlin.ru/events /president/news/50496 adresinden alındı

Racimora, W. (2013). *The Armenia-Iran Relationship.* New York: ESISC.

Rajaee, F. (1988). Modern Diasporas in International Politics Book Review. *American Political Science Review, 82*(2), 684.

Rannveig, D., & Newland, K. (2015). *Developing a Road Map for Engaging Diasporas in Development.* Geneva: International Organization for Migration.

Ray, L. (2006). *The Cambridge Dictionary of Sociology.* Cambridge: Cambridge University Press.

Reis, M. (2004). Theorizing Diaspora:Perspectives on "Classical" and "Contemporary" Diaspora. *International Migration, 42*(2), 45.

Remennick, L. (2007). *The Blackwell Encyclopedia of Sociology.* United Kingdom: Blackwell Publishing.

RFD. (2012). *Results-Framework Document (RFD) for Ministry of Overseas Indians Affairs-(2012-2013)*. 02 12, 2023 tarihinde https://mea.gov.in/images/pdf/moia-rfd-2012-13.pdf adresinden alındı

Ritzer, G. (2014). *Sosyoloji Kuramları.* Ankara: De Ki Yayınları.

Robertson, R. (1999). *Küreselleşme Toplum Kuramı ve Küresel Kültür.* Ankara: Bilim ve Sanat Yayınları.

Rosenbloom, R., & Batalova, J. (2022). *Mexican Immigrants in the United States*. 02 12, 2023 tarihinde https://www.migrationpolicy.org/article/mexican-immigrants-united-states adresinden alındı

Rouseau, J. J. (2005). *Ekonomi Politik.* Ankara: İmge Kitabevi.

Rutland, S. (2014). *Jewish Diaspora.* Sydney: Rutland.

Rutland, S. (2015). *Jewish Diaspora.* Sydney: Business Media Dordrecht.

Salt, J. (2014). Ermeni Tehciri: "Askeri Mecburiyet" Gerekçesi. *Ermeni Araştırmaları*(48), 65-76.

Santos, N. F. (2010). Diaspora in the New Testament and Its Impact on Christian Mission. *Torch Trinity Journal, 13*(1), 3-18.

Saulitis, A., & Mierine, I. (2019). Latvian Emigrants in the United States: Different Waves, Different Identities. R. Kasa, & I. Mierine içinde, *The Emigrant Communities of Latvia* (s. 203-230). Latvia: Springer.

Schafer, C. (2022). *China's Diaspora Policy under Xi Jinping.* Berlin: German Institute for International and Security Affairs.

Sedinger, T. (2014). Özdeşleşme ve Ulus: Psikanaliz, Irk ve Cinsel Ayırım. F. Mollaer içinde, *Kimlik Politikaları: Tanınma, Özdeşlik ve Farklılık* (s. 301-338). İstanbul: Doğu Batı Yayınları.

Selvi, H. (2023). *Amerika Birleşik Devletleri'nde Ermeni Faaliyetleri*. 02 12, 2023 tarihinde https://turksandarmenians.marmara.edu.tr/tr/amerika-birlesik-devletlerinde-ermeni-faaliyetleri/ adresinden alındı

Sencerman, Ö. (2018). Russian Diaspora as a Means of Russian Foreign Policy. *Military Review*, 41-49.

Sennett, R. (1998). Disturbing Memories. P. Fara, & K. Patterson içinde, *Memory* (s. 11-25). Cambridge: Cambridge University Press.

Shain, Y. (2000). The Mexican-American Diaspora's Impact on Mexico. *Political Science Quarterly, 114*(4), 661-691.

Sheffer, G. (2003). *Diaspora Politics at Home Abroad.* New York: Cambridge University Press.

Sheffer, G. (2020). *Diaspora Politikaları.* (A. Demirhan, Çev.) İstanbul: GAV Perspektif Yayınları.

Shevchenko, N. (2021). *Where else do Russians live, apart from Russia?* 02 12, 2023 tarihinde https://www.rbth.com/lifestyle/334188-where-else-do-russians-live adresinden alındı

Somersan, S. (2004). *Sosyal Bilimlerde Etnisite ve Irk.* İstanbul: Bilgi Üniversitesi Yayınları.

Sökefeld, M. (2006). Mobilizing in transnational space: a social movement approach to the formation of diaspora. *Global Networks*(6), 265-284.

Statista. (2021). *Number of Mexican emigrants worldwide 2020, by country of destination*. 02 12, 2023 tarihinde https://www.statista.com/statistics/792157/number-emigrants-mexico-country-destination/ adresinden alındı

Stratton, J. (2008). Before Holocaust Memory: Making Sense of Trauma between Postmemory and Cultural Memory. *Jewish Identity in Western Pop Culture, 1*(1), 141-164.

Sushchiy, S. (2018). Armenıans Of Russıa: Geo-Demographıc Trends Of The Past, Modern Realıtıes And Prospects. *Southern Scientific Center of the Russian Academy of Sciences, 5*(3), 127-152.

Şenay, B. (2010). Ulusaşırı Toplumsal Alanlar, Ulusaşırı Kimlikler: Avustralyalı Türkler Örneği. R. Ö. Dönmez, P. Enneli, & N. Altuntaş içinde, *Türkiye'de Kesişen ve Çatışan Dinsel ve Etnik Kimlikler* (s. 258-263). İstanbul: Say Yayınları.

Şenel, O. (2015). Türk Diaspora Gençliğinde Kültürel Kimliğin Dönüşümü: Hiphop, Entegrasyon ve Eğlence Mekânları. *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi, 8*(37), 1122-1132.

Şimşek, D. (2016). *Ulusaşırı Kimlikler: Londra'da Kıbrıslı Türk, Kürt ve Türk Göçmen Çocukları.* İstanbul: İstanbul Bilgi Üniversitesi Yayınları.

Tan, Y. (2021). *China's diaspora engagement policy and its powerful effect outside its borders*. 02 12, 2023 tarihinde https://melbourneasia review.edu.au/chinas-diaspora-engagement-policy-and-its-powerful-effect-outside-its-borders/?print=pdf adresinden alındı

Tatlıdil, E. (2002). Kentleşme ve Göç. İ. Sezal içinde, *Sosyolojiye Giriş* (s. 358). Ankara: Martı Yayınevi.

Taylor, C. (1996). *Çok Kültürlülük/Tanınma Politikası.* İstanbul: Yapı Kredi Yayınları.

Tekeli, İ. (2010). *Göç ve Ötesi.* İstanbul: Tarih Vakfı Yurt Yayınları.

Tekin, M. (2009). Türkiye'de Yaşayan Sığınmacı ve Mültecilerin Entegrasyonunda Yaşanan Sorunlar ve Avrupa Birliği Uygulamaları Bağlamında Çözüm Önerileri. *Yüksek Lisans Tezi*. Ankara: Polis Akademisi Güvenlik Bilimleri Enstitüsü.

Terzyan, A. (2019). *Georgian lessons, Armenian Fears. Russian Armenians through the prism of Russia's "Armenian" policy*. 02 12, 2023 tarihinde https://neweasterneurope.eu/2019/10/04/georgian-lessons-armenian-fears-russian-armenians-through-the-prism-of-russias-armenian-policy/ adresinden alındı

Teski, M., & Climo, J. (1995). *The Labyıinth of Memory: Ethnographic Journeys.* Westport: Bergin and Grave.

Timuçin, A. (2006). *Ayrımcılık.* İstanbul: Felsefelogos Yayınları.

Tishkov, V. (2008). The Russian World-Changing Meanings and Strategies. *Russia and Eurasia Program*(95), 1-60.

TOI. (2016). *Government to merge overseas Indian affairs ministry with MEA*. 02 17, 2023 tarihinde https://timesofindia.indiatimes.com/india/government-to-merge-overseas-indian-affairs-ministry-with-mea/articleshow/50491031.cms adresinden alındı

TOI. (2016). *Government to Merge Overseas Indian Affairs Ministry with MEA*. 02 12, 2023 tarihinde https://timesofindia.indiatimes.com/india/government-to-merge-overseas-indian-affairs-ministry-with-mea/articleshow/50491031.cms adresinden alındı

Tomlinson, J. (2004). *Küreselleşme ve Kültür.* İstanbul: Ayrıntı Yayınları.

Tölölyan, K. (2010). Beyond the Homeland: From Exilic Nationalism to Diasporic Transnationalism. A. Gal, A. S. Leoussi, & A. D. Smith içinde, *The Call of the Homeland* (s. 27-46). Leiden: Brill.

Tunay, E. (2017). Ulusal Sınırları Aşmak: "Ulusaşırıcılık". *Perspektif.*

Uluslararası Göç Örgütü. (2009). *Göç Terimleri Sözlüğü.* (L. Ç. Hizmetleri, Çev.) İsviçre: Uluslararası Göç Örgütü.

Ulusoy, E. (2016). *Diasporayı Yeniden Düşünmek: Diaspora Teorisi ve Tarihsel Bağlamda Türkiye'nin Diaspora Politikası.* Ankara: Pegem Akademi.

Ulusoy, E. (2017). Diaspora Kavramı Ve Türkiye'nin Diaspora Politikalarının Modern Teori Çerçevesinde Sosyo-Politik Bir Analizi. *İnsan & Toplum*, 139-160.

Un Desa. (2017). *World Population Prospects: The 2017 Revision- Key Findings and Advance Tables.* New York: United Nations .

UNESCO. (2021). *The Overseas Chinese: A long history*. 02 12, 2023 tarihinde https://en.unesco.org/courier/2021-4/overseas-chinese-long-history adresinden alındı

United Nations. (2020). *International Migration 2020 Highlights.* New York: Department of Economic and Social Affairs Population Division.

Van-Alphen, E. (2006). Second-Generation Testimony, Transmission of Trauma, and Postmemory. *Poetics Today, 27*(2), 473-488.

WJC. (2023). *About WJC*. 02 12, 2023 tarihinde https://www.worldjewishcongress.org/en/about adresinden alındı

World Population Review. (2021). *Jewish Population by Country 2023*. 02 17, 2023 tarihinde https://worldpopulationreview.com/ countries-rankings/jewish-population-by-country adresinden alındı

WorldAtlas. (2019). *US States With The Largest Populations Of Armenian Americans*. 02 16, 2023 tarihinde https://www.worldatlas.com/articles/states-with-the-largest-populations-of-armenian-americans.html adresinden alındı

WZO. (2019). *Mission Statement*. 02 12, 2023 tarihinde https://www.wzo.org.il/department/about/mission-statement/en adresinden alındı

Yaldız, F. (2013). Diaspora Kavramı: Tarihçe, Gelişme ve Tartışmalar. *Hacettepe Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Dergisi*(18), 289-318.

Yıldırım, B. (2016). İngiltere'deki Türkler ve Türkçe Eğitimi Üzerine Bir Çalışma. *Türkad*, 15-23.

GENEL İŞLETMECİLİK BİLGİLERİ

Prof. Dr. Doğan TUNCER
(Başkent Üniversitesi)

Prof. Dr. Doğan Yaşar AYHAN
(Başkent Üniversitesi)

Prof. Dr. Demet VAROĞLU
(TOBB Ekonomi ve Teknoloji Üniversitesi)

Doç Dr. Selay ILGAZ SÜMER
(Başkent Üniversitesi)

Ankara, 2023

Bu kitabın yayın hakkı SİYASAL KİTABEVİ'ne aittir. Yayınevinin ve yayınlayıcısının yazılı izni alınmaksızın kısmen veya tamamen alıntı yapılamaz, hiçbir şekilde kopyalanamaz, çoğaltılamaz ve yayınlanamaz.

Genel İşletmecilik Bilgileri
Prof. Dr. Doğan Tuncer - Prof. Dr. Doğan Yaşar Ayhan
Prof. Dr. Demet Varoğlu - Doç.Dr. Selay Ilgaz Sümer
Kapak ve Sayfa Düzeni: Gamze Uçak
ISBN: 978-975-6325-66-7
3. Baskı-10. Baskı Siyasal Kitabevi, Ankara
11. Baskı: Ağustos 2022, Ankara
12.Baskı: Ağustos 2023, Ankara

Siyasal Kitabevi-Ünal Sevindik
Yayıncı Sertifika No: 14016
Şehit Adem Yavuz Sok. Hitit Apt. 14/1
Kızılay-Ankara
Tel: 0(312) 419 97 81 pbx
Faks: 0(312) 419 16 11
e-posta: info@siyasalkitap.com
http://www.siyasalkitap.com

Baskı
Dedemat Matbaacılık
Sertifika No: 70086
Melih Gökçek Bulvarı 1447 Cadde No: 37
İvedik Organize Sanayi Yenimahalle-Ankara
Tel: 0507 932 59 30

Dağıtım
Siyasal Kitabevi
Şehit Adem Yavuz Sok. Hitit Apt. 14/1
Kızılay-Ankara
Tel: 0 (312) 419 97 81 pbx
Faks: 0 (312) 419 16 11
e-posta: info@siyasalkitap.com
http://www.siyasalkitap.com

YARARLANILAN KAYNAKLAR

Aaker, David A. (1982), **Strategic Market Management,** 3. Baskı, John Wiley and Sons Inc., New York.

Akar, E. ve Kayahan, C.: (2010), **Elektronik Ticaret ve Elektronik İş: Uygulamalar-Modeller- Stratejiler**, Nobel Yayın Dağıtım, Ankara.

Alpugan, Oktay; Demir, Hulusi; Oktav, Mete ve Üner, Nurel (1987), **İşletme Ekonomisi ve Yönetimi,** Beta Basım Yayım Dağıtım A.Ş., İzmir.

Aldemir, Ceyhan; Ataol, Alpay ve Gönül Budak (2004), **İnsan Kaynakları Yönetimi**. Fakülteler Barış Yayınları, İzmir.

Altay, Hüseyin ve Şen, Ali (2011), **Küresel Ekonomi; Sorunlar ve Çözüm Önerileri,** Detay Yayıncılık, Ankara.

Anbar, A.:(2001), E-Ticarette Karşılaşılan Sorunlar ve Çözüm Önerileri, **Akdeniz İ.İ.B.F. Dergisi** (2), ,s. 18-32.

Arslan, H. Bader (2004), **Birleşme ve Satın Almalarda İnsan Kaynakları,** Siyasal Kitabevi, Ankara.

Arpacı, Tamer; Ayhan, D. Y.; Böge, Erinç; Tuncer, Doğan ve Üner, M. M.(1992), **Pazarlama,** Gazi Yayınları, Ankara.

Aşna, Alaeddin (1969), **Halkla İlişkiler,** TODAİE Yayınları, Ankara.

Ateş, M. Rauf (2008), **KOBİ Doktoru: 155 Kritik Soru**,Hayat Yayınları, İstanbul.

Aubert, Krier. J. (1977), **Gestion de L'Entreprise,** Presses Universitaire de France, Paris.

Ay, Canan; Kartal, Burak ve Nardalı, Sinan; (2010) **Pazarlamada Etik Yaklaşımlar**, Detay Yayıncılık,Ankara.

Aydın, Vahdet (1973), **İşletme Organizasyonundaki Gelişmeler,** SBF Yayını, no:269, Ankara.

Aytek, Bintuğ (1983), **İşletme Yönetimi,** Turhan Kitabevi, Ankara.

Babacan, Muazzez (2004), **Pazarlama Mevzuatı,** Detay Yayıncılık, Ankara.

Babacan, Muazzez; Onaran, Berrin; Alkan, Gönül İpek; Eriş, Engin Deniz; Bozkurt, Özlem Çetinkaya; Bulut, Zeki Atıl (2013), **İlkeler ve İşlevlerle İşletme**,(2. Baskı), Detay Yayıncılık, Ankara.

Barutçugil, İsmet S. (1988), **Üretim Sistemi ve Yönetim Teknikleri,** Uludağ ÜniversitesiYayını, Bursa.

Barreau, Jean and Jibard, Ginette (1984), **Economie d'Entreprise,** Editions Sirey, Paris.

Baudry, Bernard (1995), **L'Economie des Relations Interentreprises,** La Decouverte, Paris.

Bender, Peter Urs and Torok, George (2000), **Power Marketing,** (Çeviri),Media Cat, İstanbul.

Bennett, Peter D. (1988), **Marketing,** Mc Graw- Hill Book Comp., New York..

Beretta, Victor (1975), **Politique et Strategie de l'Entreprise,** Les Editions d'Organization, Paris.

Bingöl, Dursun (1990), **Personel Yönetimi ve Beşeri İlişkiler,** Atatürk Üniv. Yayınları, Yayın No: 676, Erzurum.

Biscayard, M. (1970), **Le Marketing,** Dunod, Paris.

Bittel, Lister R.; Burke, Ronald S. and Bilbrey, Charles P. (1988), **Business in Action, An Introduction to Business** McGraw. Hill Comp., New York.

Bouquerel, F. (1954), **L'etude des Marches au Services des Entreprises,** Presses Universitaire de France, Paris.

Bourguignon, Annick (1993), **Le Modele Japonais de Gestion,** La Decouverte, Paris.

Bovee, L. Courtland and Thill, V. John (2008), **Business in Action; With Real-Time Updates,** 4. Baskı, Pearson -Prentice Hall, New Jersey.

Brosselin, C: (1971), **Distribution, Le Grand Commerce,** Dunod, Paris.

Bruce, Margaret and Biemans, Wim G. (1995), **Product Development,** John Wiley and Sons, Chichester.

Burns, T. ve Stalker, G. (1971), **The Management of Innovation,** Tavistock Publications, Londra.

Can, Halil; Tuncer, Doğan ve Ayhan, Doğan Yaşar (2005), **Genel İşletmecilik Bilgileri,** Siyasal Kitapevi, Ankara.

Celep, M. ve Afacan Fındıklı, M.: (2018), **Elektronik İnsan Kaynakları Uygulamalarının Örgütsel Çıktılar Üzerindeki Etkileri: Türkiye'de Yabancı İştirakli Sigorta Şirketlerinde Bir Araştırma**, Bilgi Ekonomisi ve Yönetimi Dergisi, Cilt 13, Sayı 1,,s. 63-77.

Cemalcılar, İlhan; Bayar, Doğan; Aşkun, Ünal C. ve Öz-Alp, Şan (1976), **İşletmecilik Bilgisi**, EİTİA Yayınları, Ankara.

Cemalcılar, İlhan (1977), **Pazarlama,** EİTİA Yayınları, Eskişehir.

Certo, Samuel C. and Certo, S. Trevis (2006), **Modern Management,** 10. Baskı, Prentice Hall, New Jersey.

Currie, Donald (2006), **Introduction to Human Resource Management: A Guide to Personnel in Practice,** Chartered Institute of Personnel and Development, Londra

Çakırer, M.A.:(2013), **Elektronik Ticaret**, Ekin Yayınevi, Bursa.

Çelik, Sabahattin; (2014), **Elektronik Posta Pazarlaması,Derin Yayınları**,İstanbul.

Daft, R. (1983), **Organization Theory and Design,** West Publishing Co.

Daft, Richard L. (2000), **Management,** 5. Baskı, The Dryden Press, Texas.

Daniels, John, D. and Radebaugh Lee H. (1989), **International Business,** Addison-Wesley Pub. Company, Massachusetts, California.

David, R. Fred (1999), **Strategic Management: Concepts and Cases**, 7. Baskı, Prentice Hall, New Jersey.

Davis, W.S. ve Benamati, J.: (2003),**E-Commerce Basics: Technology Foundations and E-Business Applications**, Addison Wesley, U.S.A..

DeCenzo, David A. and Robbins, Stephen P. (2002), **Human Resource Management,** 7. Baskı, Wiley, New York.

Demir M. Hulusi (1982), **Üretim Yönetimi,** İstiklal Matbaası, İzmir.

Demir, M. Hulusi (1987), **Fabrika Yerleşim Düzeni,** Dokuz Eylül Üniversitesi Yayını, İzmir.

Demirci, Kemal ve Aydemir, Muzaffer (2008), **İşletmelerin Küreselleşme Stratejileri**, Detay Yayıncılık, Ankara.

Dener, A. (1971), **Pratique du Marketing,** Delmas, Paris.

Desmet, Pierre (1997), **Marketing Direct,** Nathan, Poitiers.

Dessler, Gary (2004), **Management,** 3. Baskı, Prentice Hall, New Jersey.

Dessler, Gary (2006), **A Framework for Human Resource Management,** 4. Baskı, Prentice Hall.

Diker, A. ve Varol, A.: 2013, **E-Ticaret ve Güvenlik,** 1st International Symposium on Digital Forensics and Security ISDFS, 29-33.

Dilworth, James B. (1979), **Production and Operations Management,** Random House, New York.

Doğan, A.:(2011), **Elektronik İnsan Kaynakları Yönetimi**, IUYD , s.51-80.

Doğan, Muammer (1995), **İşletme Ekonomisi ve Yönetimi,** Anadolu Matbaacılık, İzmir.

Donnelly, Jr.; James H; Gibson, James L. and Ivancevich, John M. (1998), **Fundamentals of Management,** 10. Baskı. Boston: Irwin/McGraw-Hill.

Doyle, Peter (2008), **Değer Temelli Pazarlama,** MediaCat, İstanbul.

Drucker, Peter F. (1992), **Etkin Yöneticilik,** Eti Kitapları, İstanbul.

Drucker, Peter F. (1992), **Yeni Gerçekler,** 2. Baskı, İş Bankası Kültür Yayınları, No: 315, Ankara.

Drucker, Peter F. (2007), **21. Yüzyıl İçin Yönetim Tartışmaları**, Capital-Epsilon, İstanbul.

Ebert, Ronald J. and Griffin, Ricky W. (2000), **Business Essentials,** 3. Baskı, Prentice Hall, New Jersey.

Ecer, Ferhat ve Canıtez Murat., (2005), **Uluslararası Pazarlama, Teori ve Uygulamalar** (2. Baskı), Gazi Kitapevi, Ankara,

Ekici, K.M.:(2013), **E-Ticaret**, Savaş Yayınevi, Ankara.

Elibol, H. ve Kesici, B.:(2004), **Çağdaş İşletmecilik Açısından Elektronik Ticaret**, Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi.,s. 303-329.

Erbaşlar, G. ve Dokur, Ş.: 2012, **Elektronik Ticaret**, Nobel Yayıncılık, Ankara.

Eser, Zeliha ve F. Bahar Özdoğan (2006), **Sosyal Pazarlama "Toplumun Refahı ve Kaliteli Yaşamı İçin**",Siyasal Kitabevi, Ankara.

Fatma, S.:(2021) **Evolution of E-Finance-Scopes and Obstacles in India**, International Journal for Research Trens and Innovation, Vol: 6, Issue: 7, 2021, 28-31.

Ferrell, O. C. and Hirt, Geoffrey (2000), **Business: A Changing World,** 3. Baskı, Mc Graw-Hill, Boston.

Fessard, Jean-Luc (2000), **Le Temps du Service,** Dunod, Paris.

Fight, A.: (2002), **E-Finance**, Capstone Publishing, United Kingdom,

Fry, Fred L; Stoner, Charles R. and Hattwick, Richard E. I. (2000), **Business: An Integrative Approach,** 2. Baskı, lrwin/McGraw-Hill, Boston.

Galbraith, J. (1977), **Organization Design,** Addison-Wesley, Reading, Mass.

Garrigou, Marcel (1981), **L'Assaut des Consommateurs,** Aubier-Flammarion, Paris.

Gegez, A. Ercan: Arslan, F. Müge; Cengiz Emrah ve Uydacı Mert; (2003),**Uluslararası Pazarlama Çevresi**, DER Yayınları, İstanbul.

George, Jennifer M. and Jones, Gareth R.: (2006),**Contemporary Management: Creating Value in Organizations,** 4. Baskı. New York: McGraw-Hill International Edition,

Glos, Raymond E. and Baker, Harold A.: (1983), **Introduction to Business**, South-Western Publishing Co., Chicago,

Gouillart, Francis J.: (1993), **Strategie pour une Entreprise Competitive,** 2. Baskı, Economica, Paris.

Gönenli, Atilla: (1978), **İşletmelerde Finansal Yönetim,** İşletme Fakültesi Yayınları, İstanbul.

Greenberg, Jerald: (2005), **Managing Behavior in Organizations,** 4. Basım, Pearson Prentice Hall, New Jersey,.

Griffin, Ricky W.: (1984), **Management,** Houghton Mifflin Comp., Boston.

Griffin, Ricky W. and Ebert, Ronald J; (2002), **Business**, (6. Baskı), Prentice Hall, New Jersey.

Günsoy, B., Ekergil, V., Öztürk, S.A., Okan, N., Hacıköylü, C., Kağnıcıoğlu, C.H. ve Karagül, A.A.:(2017), **Elektronik Ticaret**, Anadolu Üniversitesi Yayınları, Eskişehir..

Hackman, J. R. ve Oldham, G. R.: (1980), **Work Redesign**, New Jersey, Prentice Hall

Han, Oya ;(2000), **Şirket Yapıları ve Kuruluş Aşamaları**, KOSGEB Girişimciliği Geliştirme Enstitüsü, Ankara.

Hançer, Murat;(2004), **İşletmelerde Verimliliği Artırma ve İnsan Kaynakları,** Detay Yayıncılık, Ankara..

Hartley, John; Potts, Jason; Cunningham, Stuart; Flew, Terry; Keane, Michael and Banks, John (2018), **Yaratıcı Endüstrilerde Temel Kavramlar**, Başkent Üniversitesi Yakem Yayınları-1, Ankara.

Hellriegel, Don and Slocum, John W.: (1992), **Management, (**6. Baskı), Addison-Wesley Publishing Company, New York..

Hitt, Michael; A. Middlemist, Dennis R. and Mathis, Robert P.: (1979), **Effective Management,** West, Minn, St. Paul,

Hitt, Michael A.; Black and Porter, Lyman W.:(2005), **Management,** Pearson Prentice Hall, New Jersey.

Hodgetts, Richard M.: (1984), **Introduction to Business,** Addison-Wesley Publishing, Massachusetts.

Hofstede, G.: (1981). **Culture's Consequences: International Differences in Work Related Values,** Sage Publications, Beverly Hills, Calif.

Homburg, Christian; Kuester, Sabine and Krohmer Harley;(2009), **Marketing Management: A Contemporary Perspective**, McGraw-Hill, London.

Hudiburg, John J.:(1993), **Le Chef d'Entreprise et la Qualité Totale,** Dunod, Paris.

Huse, Edgar F.;:(1975), **Organization Development and Change,** West, Minn, St. Paul.

https://www.eticaret.gov.tr/dnnqthgzvawtdxraybsaacxtymawm/content/FileManager/Dosyalar/2022%20y%C4%B1l%C4%B1%20E-Ticaret%20B%C3%BClteni%20v2.pdf (Erişim Tarihi: 06/06/2023)

İbrahimağaoğlu, Ö.:(2023), **Elektronik İnsan Kaynakları Yönetimi İle İlgili Bir Yazın Taraması**, Balkan ve Yakın Doğu Sosyal Bilimler Dergisi, 9(2), 82-91.

Islamoğlu, Ahmet Hamdi.: (2006), **Pazarlama Yönetimi,** 3. Baskı, Beta, İstanbul..

İstanbul Barosu: (2011), **Yeni Türk Ticaret Kanunu**, Legal Yayıncılık, İstanbul..

Jobber, David; (2007), **Principles and Practice of Marketing, (**5. Baskı), Mc Graw Hill, New York.

Johns, Gary ve Saks, Alan M.: (2005), **Organizational Behavior: Understanding and Managing Life at Work,** 6. Baskı, Pearson Prentice Hall, Toronto.

Karlıdağ, Serpil Konrapa; (2010), **Fikirlerimizin Sahibi Kim?,**Kajkedon Yayınları, İstanbul..

Karluk Rıdvan (2002), **Uluslararası Ekonomik, Mali ve Siyasal Kuruluşlar**, (5. Baskı), Turhan Kitabevi, Ankara.

Karluk, Rıdvan (2007), **Küreselleşen Dünyada Uluslararası Kuruluşlar**, (6. Baskı), Beta Basım Yayım, İstanbul.

Kast, F. and Rosenzweig J.: (1973), **Contingency Views of Organization and Management,** Science Research Associates, Inc., Palo Alto, California.

Kavak, Bahtışen **;**(2008), **Pazarlama Araştırmaları; Tasarım ve Analiz**, Hacettepe Üniversitesi Yayınları, Ankara.

Kavuncubaşı, Şahin; (2022), **Hastane ve Sağlık Kurumlarında Stratejik Yönetim**, Siyasal Kitabevi, Ankara.

Kaynak, Tuğray; Adal, Zeki; Atalay, İsmail; Uyargil, Cavide; Sadullah, Ömer; Acar, Ahmet Cevat; Özçelik, Oya; Dündar, Gönen; Uluhan, Reha; (1998), **İnsan Kaynakları Yönetimi,** İstanbul Üniversitesi İşletme Fakültesi Yayın No: 276, İstanbul.

Kazmier, Leonard: (1979), **İşletme Yönetimi İlkeleri,** TODAİE Yayınları, Ankara.

Keskinoğlu, Suat; (1964), **Genel İşletme Ekonomisi Dersleri,** Cilt I ve II, Orhan Mete ve Ortağı Matbaası, İstanbul.

Khandwalla, P.;(1977), **The Design of Organizations,** Harcourt Brace Jovanovich, Inc., New York.

Kinicki, Angelo and Kreitner, Robert; (2003), **Organizational Behavior: Key Concepts, Skills & Best Practices.** McGraw-Hill/Irwin, New York.

Kobu, Bülent: (1979), **Üretim Yönetimi,** Arpaz Matbaacılık, İstanbul.

Koçel, Tamer: (2005), **İşletme Yöneticiliği,** 10. Baskı, Arıkan, İstanbul.

Koenig, Gerard; (1996), **Management Strategique; Paradoxes, Interactions et Apprentissages,** Nathan, Paris.

Korkmaz, Sezer ve Eser, Zeliha (2017), **Pazarlamaya Giriş**, (3. Baskı), Siyasal Kitabevi, Ankara.

Korkmaz, Sezer; Eser, Zeliha; Öztürk, Sevgi Ayşe; Işın, F. Bahar: (2009), **Pazarlama (Kavramlar-İlkeler-Kararlar)**, Adım Yayıncılık, Ankara.

Kotler, Philip: (1979), **Marketing Management,** 2. Baskı, Publi-Union, Paris.

Kotler, Philip and Armstrong, Gary: (2008), **Principles of Marketing,** 12. Baskı, Pearson-Prentice Hall, New Jersey.

Kotler, Philip and Armstrong, Gary ; (2012) **Principles of Marketing**, 14. Baskı, Pearson, Boston.

Kotler, Philip; Kartajaya. Hermawan and Setiawan, Iwan: (2017), **Pazarlama 4.0; Gelenekselden Dijitale Geçiş**, (Tercüme),Optimist Yayın Grubu, İstanbul.

Kotler, Philip; Kartajaya. Hermawan and Setiawan, Iwan: (2022), **Pazarlama 5.0; İnsan İçin Teknoloji**, (Tercüme), Nişantaşı Üniversitesi Yayınları, İstanbul.

Köktürk, Mehtap Sümersan; Çobanoğlu, Emine ve Dirsehan, Taşkın; (2015), **Çevrimiçi Satış: Bugünden Geleceğe Bir Potansiyel,** Nobel Akademik Yayıncılık, İstanbul.

Kurdoğlu, Çelik: (1982), **Üretimin Uluslararasılaşması ve Teknolojik Gelişme,** A.Ü.S.B.F. Yayını No: 494, Ankara.

Kurtuluş, Kemal: (1976), **Pazarlama Araştırmaları,** İşletme Fakültesi Yayını No: 54, İstanbul.

Langeard, E. and Meyer J.: (1975), **Principe et Pratique du Marketing,** Presse Universitaire de France, Paris.

Laudon, K.C. ve Traver, C.G.:(2001), **E-Commerce-Business, Technology, Society**, Addison Wesley, U.S.A..

Lendrevie, Jacques-Lindon, Deniş: (1977), **Mercator**, 5. Baskı, Dalloz, Paris.

Lovelock, Christopler H.; (1991), **Services Marketing,** 2. Baskı, Prentice Hall, New Jersey.

Luthans, F.; Luthans, B. C.; Luthans, K. W.: (2021), **Organizational Behavior: AnEvidence-Based Approach**, 14.Baskı, IAP.

Madura Jeff: (1998) **Introduction to Business,** South-Western College Pub., Ohio.

Marangoz, M.:(2011), Girişimciler için Sınırsız Ticaret: E-Ticaret, **Girişimcinin Gündemi**, s. 181-201.

Massie, Josep L. and Douglas, John: (1977), **Managing,** Prentice-Hall, Englewood Cliffs, New Jersey.

McFarland, Dalton E.: (1970), **Management: Principles and Practices,** The Mc Millan Co., New York.

McHugh, G. Wİlliam; James M. and McHugh Susan M.; (2002), **Understanding Business,** 6. Baskı, McGraw Hill, Boston.

Mescon, Michael H; Bovee, Courtland L and Thill John V.: (2001), **Business Today,** 10. Baskı, Prentice Hall., New Jersey.

Miles, R.: (1980), **Macro Organizational Behavior,** Goodyear Publishing, Santa Monica, California.

Miles, R. and Snow,Charles C. (2003), **Organizational Strategy, Structure and Process,** Stanfort University Press, Stanford, California.

Mintzberg, H.: (1979), **The Structuring of Organizations,** Prentice Hall, Cliffs, New Jersey.

Mintzberg, Henry: (1983), **Structure in Fives: Designing Effective Organizations,** Prentice, Hall, Inc., Englewood Cliffs, New Jersey.

Mixon, J. Wilson and Uri, Noel D.:(1985), **Managerial Economics,** Mc Millan Publishing Comp, New York.

Mondy, R. Wayne; Holmes, Robert E. and Flippo, Edvvin B.: (1983), **Management: Concepts and Practices,** Allyn and Bacon, Boston.

Monks, Joseph G.;(1996), **İşlemler Yönetimi,** 2. Baskı, (Çeviri- Sevinç Üreten), Nobel, İstanbul.

Mondy, R. Wayne; Noe, Robert M. and Premeaux, Shane R.: (2002), **Human Resource Management,** 8. baskı, Pearson Education, New Jersey.

Mucuk, İsmet; (1998), **Modern İşletmecilik,** 8. baskı, Türkmen Kitabevi, İstanbul.

Mucuk, İsmet; (1982), **Pazarlama İlkeleri,** Der Yayınları, İstanbul.

Mucuk, İsmet; (2010), **Pazarlama İlkeleri ve Yönetimi için Örnek Olaylar**, (18.Basım)**,** Der Yayınları, İstanbul.

Musselman, A. Vernon and Jackson, John H.: (1984), **Introduction to Modern Business**, Prentice-Hall, New Jersey.

Müftüoğlu, Tamer: (1978), **İşletme İktisadı Açısından Sanayi İşletmelerinde Üretim Kapasitesi,** SBF Yayınları, Ankara.

Müftüoğlu, Tamer: (1990), **İşletme İktisadı,** Turhan Kitabevi, Ankara.

Negandhi, Anant R.: (1978), **International Management,** Allyn and Bacon Inc., Boston.

Newton, William (editör); (1978), **Managers for the Year 2000,** Prentice-Hall, Englewood Cliffs, New Jersey.

Noe, Raymond A.:(2004), **Fundamentals of Human Resource Management,** McGraw-Hill, Boston,

Oluç, Mehmet: (1978), **İşletme Organizasyonu ve Yönetimi,** İ. Ü. İşletme Fakültesi, İstanbul.

Oluç, Mehmet: (2006), **Temel Pazarlama Kavramları,** Beta, İstanbul.

Öz-Alp Şan; Sindiren, Doğan ve Aşkın, İnal Cem: (1974), **İşletme Politikası,** Eskişehir İktisadi ve Ticari İlimler Akademisi Yayını, Ankara.

Özer, Leyla; Kazancı, Şerife; Küpeli, Tuğba Şen; Ozan, Özgü; Alp, Mithat; Onuklu, Neşe Nur: (2016), **Hizmet Pazarlaması (Güncel Konular ve Yaklaşımlar)**, Detay Yayıncılık, Ankara.

Özkan Şule; Gündoğdu, Fatma; Emsen, Selçuk; Aksu, Hayati; Başar, Sinan; (2003), **Kobilerde Girişimcilik-Yenilik,** Atatürk Üniversitesi Yayını, No: 929, Erzurum.

Öztürk, Sevgi Ayşe; (1998), **Hizmet Pazarlaması,** Anadolu Üniversitesi Yayını, No: 1028, Eskişehir.

Öztürk Tanju: (1981), **Pazarlama Ekonomisi ve Tüketicinin Korunması,** İstanbul Pazarlama Enstitüsü Yayını, No: 17, İstanbul.

Pagny F.:(1969), **Introduction de l'Economie d'Entreprise,** Dunod Economie, Paris.

Pekin, Tevfik: (1982), **Ekonomiye Giriş,** Ege Üniversitesi İşletme Fakültesi, İzmir.

Perrow, Charles: (1979), **Complex Organizations: A Critical Essay,** Scott, Foresman and Company, Glenview, Illinois.

Pinnington, Ashly and Edwards, Tony: (2000), **Introduction to Human Resource Management,** Oxford University Press, New York.

Porter, M. E.:(1980), **Competitive Strategy: Techniques for Analyzing Industries and Competitors**, Free Press. New York.

Porter, M. E.: (1985), **The Competitive Advantage: Creating and Sustaining Superior Performance**, Free Press, New York.

Rafee, M., Gurusamy, M. ve Gunaseelan, G.:(2019), **Emergence of E-Finance - Opportunities and Challenges in India**, Journal of Interdisciplinary Cycle Research, Vol: 11, Issue: 12, ,s. 147-158.

Quelch, John A. and Bartlett, Christopher A.: (1998), **Global Marketing Management,** Addison-Wesley, Massachusetts.

Reddin, W. J: (1971), **Effective Management by Objectives,** McGraw-HiII, New York,.

Robbins, Stepnen P. and Coulter, Mary: (2002), **Management,** 7. Baskı. Prentice Hall, New Jersey.

Robbins, Stephen P. and DeCenzo, David: (2004), **Fundamentals of Management,** 4. Baskı, Prentice Hall, New Jersey.

Rouk, Dominique: (1987), **Analyse Economique et Gestion de l'Entreprise,** Tome 1-2, Dunod, Paris.

Sarıaslan, Halil ve Karacabey Argun**;** (2003), **İşletmelerde Sayısal Analizler**, Turhan Kitapevi, Ankara.

Sarıaslan, Halil; (2006), **Yatırım Projelerinin Hazırlanma ve Değerlendirilmesi: Planlama-Analiz-Fizibilite, (**5. Baskı), Turhan Kitabevi, Ankara.

Sarıaslan, Halil ve Erol Cengiz ; (2008), **Finansal Yönetim; Kavramlar, Kurumlar ve İlkeler**, Siyasal Kitabevi, Ankara.

Schermerhorn, Jr. and John R.; (2004), **Management,** 8. Baskı, Wiley International Edition.New York.

Schwartz, David: (1984), **Introduction to Management; Principles, Practices and Processes,** Harcourt Brace Jovanovich, Inc., New York.

Scott, W.; (1987),**Organizations,** Prentice Hall, Inc., Englewood Cliffs, New Jersey.

Sevilengül, Orhan; (2020), **Genel Muhasebe,** (19. Baskı), Gazi Kitabevi, Ankara.

Shahrokhi, M.:(2008) **E-Finance: Status, Innovations, Resources and Future Challenges**, Managerial Finance, s. 365-398.

Shilinglaw, Gordon; (1979), **Managerial Cost Accounting,.** lrwin, Homewood, Illinois.

Simon, Herbert; (1977), **The New Science of Management Decision,** Prentice Hall, Englewood Cliffs, New Jersey.

Sökmen, Alptekin; (2013) **İşletmelerde Yönetim ve Organizasyon**, Detay Yayıncılık, Ankara.

Steinhoff, Dan; (1979), **The World of Business,** McGraw-Hill, New York.

Şahin, Hüseyin; (1998), **Yatırım Projeleri Analizi,** Ezgi Kitabevi, Bursa.

Şahin, Mehmet; (1983), **İş İdaresinin Temel Kavramları,** A.Ü. Açık Öğretim Fakültesi, Yayın No: 104, Eskişehir.

Şimşek, Şerif; (1994), **İşletme Bilimlerine Giriş,** 11. Baskı, Adım Matbaacılık, Konya.

Şimşek, Şerif ve Çelik, Adnan; (2019),**İşletme Bilimine Giriş,** (26. Baskı), Eğitim Yayınevi, Konya.

Tek, Ömer Baybars; (1990), **Pazarlama, İlkeleri ve Uygulamalar,** İzmir.

Tek, Ömer Baybars; (1997), **Pazarlama İlkeleri, (**7. Baskı), İzmir.

Tek, Ömer Baybars ve Özgül, Engin; (2007), **Modern Pazarlama İlkeleri**, 2.Baskı, İzmir.

Thompson, J.; (1967), **Organizations in Action,** McGraw Hill, New York..

Timur, Hikmet; (1984), **İş Ölçümü, İş Planlaması, Verimlilik.** TODAİE Yayınları No:207, Ankara.

Tokol, Tuncer: (1984),**Pazarlama Araştırması,** Uludağ Üniversitesi Yayını No: 3,Bursa.

Torlak, Ömer; (2006), **Pazarlama Ahlakı,** 3. Baskı, Beta, İstanbul.

Torrington, Derek; Hall, Laura and Taylor, Stephen; (2002), **Human Resource Management,** Financial Times Prentice Hall, New York.

Tortop, Nuri; (1978), **Halkla İlişkiler,** İlk Sen Matbaası, Ankara.

Tosun, Kemal; (1978),**İşletme Yönetimi,** İİTİA, Nihad Sayar Yayın ve Yardım Vakfı Yayınları No: 305/532, İstanbul.

Tuna, Muharrem ve Güler İlkay (2012), **Kalite Yönetim Sistemleri**, Detay Yayıncılık, Ankara.

Turban, E.; King, D.; Lee, J.; Liang, T.P. ve Turban, D.:(2012) **Electronic Commerce 2012: A Managerial and Social Networks Perspective**, Prentice Hall, U.S.A.,.

Uçar, P.:(2019), **Elektronik İnsan Kaynakları Yönetimi: Kavramsal Bir Çerçeve**, Yönetim, Ekonomi ve Pazarlama Araştırmaları Dergisi, 3(5), s. 182-191.

Ulaş, Dilber; (2003), **Uluslararası Pazarlara Giriş Stratejisi olarak Ortak Girişimler (Joint Venture) ve Türkiye'de Uygulamaları,** Turhan Kitapevi, Ankara.

Ural, Tülin; (2003), **İşletme ve Pazarlama Etiği,** Detay Yayıncılık, Ankara, 2003.

Uygur, Akyay; (2015), **Bir Araştırma ile Örgütsel Bağlılık ve İşe Bağlılık**, Barış Kitap, Ankara.

Uygur, Akyay; (2016), **Stratejik Yönetimde Güncel Konular**,(Editör), Detay Yayıncılık, Ankara

Üner, Mithat; (Editör), (2015), **Genel İşletmecilik**, (Yenilenmiş 3. Baskı), Detay Yayıncılık, Ankara

Üreten, Sevinç; (1998), **Üretim/İşlemler Yönetimi: Planlama-Denetim Kararları Karar Modelleri ve İyileştirme Yaklaşımları,** Gazi Üniversitesi Yayın No:234,Türk Hava Kurumu Basımevi, Ankara.

Üreten, Sevinç;(1999), **Üretim / İşlemler Yönetimi: Stratejik Kararlar ve Karar Modelleri, (**2. Baskı), Başar Ofset, Ankara.

Wheelen, Thomas and Land Hunger, J. David; (2002), **Strategic Management and Business Policy,** 8. Baskı, Prentice Hall, New Jersey.

Wöhe, Günter; (1969), **Einführung in die Allgemeine Betriebswirtschaftslehre,** Frans Verlag, Frankfurt.

Yardımcı, Pınar; (2014),**Uluslararası Ekonomik Kuruluşlar**, Detay Yayıncılık, Ankara.

Yıldırım, Nuri; (1983), **Uluslararası Şirketler,** Kaynak Yayınları, İstanbul.

Yüksel, Öznur; (2007), **İnsan Kaynakları Yönetimi**, (6. Baskı), Gazi Kitapevi, Ankara.

Yükselen, Cemal; (2007) **Pazarlama: İlkeler-Yönetim-Örnek Olaylar, (**Genişletilmiş 6.Baskı), Detay Yayıncılık, Ankara.

Yükselen, Cemal; (2015), **Pazarlama: İlkeler-Yönetim-Örnek Olaylar,** Yenilenmiş 12. Baskı, Detay Yayıncılık, Ankara.

Yükselen, Cemal; (2022), **Pazarlama: Pazarlama 4.0 ve 5.0 Işığında İlkeler-Yönetim Örnek Olaylar,** Yenilenmiş 18. Baskı, Detay Yayıncılık, Ankara.

Zikmund, William G. and d'Amico, Michael: (1996), **Marketing, (**5. Baskı), West Pub. Comp., Minneapolis,

GERİLLA PAZARLAMA

KOLOMBİYA'DA KONTRGERİLLA VE KAPİTALİZM

ALEXANDER L. FATTAL

Çeviren: Ali Tarhan

Bu kitabın yayın hakkı PHOENİX YAYINEVİ'ne aittir. Yayınevinin ve yayınlayıcısının yazılı izni alınmaksızın kısmen veya tamamen alıntı yapılamaz, hiçbir şekilde kopyalanamaz, çoğaltılamaz ve yayınlanamaz.

GERİLLA PAZARLAMA
KOLOMBİYA'DA KONTRGERİLLA VE KAPİTALİZM
Yazar: ALEXANDER L. FATTAL
Çeviren: Ali Tarhan
Orijinal Künye: *Alexander L. Fattal, Guerrilla Marketing, The University of Chicago Press, 2018.*
Yayına Hazırlayan: Ertan Akkaş
Kapak Tasarımı: Gamze Uçak
Sayfa düzeni: Buse Dilara Dirim
Kasım 2023, Ankara
©Phoenix Yayınevi Tüm Hakları Saklıdır.
ISBN No: 978-605-7789-46-4
Phoenix Yayınevi - Ünal Sevindik
Yayıncı Sertifika No: 11003
Şehit Adem Yavuz Sok. Hitit Apt. 14/1
Kızılay-Ankara
Tel: 0(312) 419 97 81 pbx
Faks: 0(312) 419 16 11
e-posta: info@siyasalkitap.com
http://www.phoenixyayinevi.com
Baskı:
Dedemat Matbaacılık
Sertifika No: 70086
Melih Gökçek Bulvarı 1447 Cadde No: 37
İvedik Organize Sanayi Yenimahalle-Ankara
Tel: 0507 932 59 30
Dağıtım:
Siyasal Kitabevi
Şehit Adem Yavuz Sok. Hitit Apt. 14/1 Kızılay-Ankara
Tel: 0 (312) 419 97 81 pbx
Faks: 0 (312) 419 16 11
e-posta: info@siyasalkitap.com
http://www.siyasalkitap.com

KAYNAKÇA

Abadia-Barrero, Cesar. "Neoliberal Justice and the Transformation of the Moral: The Privatization of the Right to Heathcare in Colombia." *Medical Anthropology Quarterly* 30, no. 1 (2015): 62–79

Acosta, Henry. *El hombre clave: El secreto mejor guardado del proceso de paz de Colombia*. Bogotá: Aguilar, 2016.

Acosta Caparros, Alfonso. "Respuesta al artículo de Sokoloff y su campaña por el Sí en el plebiscito." *Las 2 Orillas* (Bogotá), February 26, 2016. http://www.las2orillas.co/respuesta-al-articulo-sokoloff-campana-plebiscito/.

Agencia Colombiana para la Reintegracion (ACR). *Reporte anual: Reinte- gración en Colombia—Hechos y Datos*. Bogotá: Presidencia de la República de Colombia, 2011.

Akar, Hiba Bou. *For the War Yet to Come: Planning Beirut's Frontiers*. Stan- ford, CA: Stanford University Press, 2017.

Alvarez Astacio, Patricia. "Moral Fibers: Making Fashion Ethical in Post- authoritarian Peru." PhD diss., University of California, Santa Cruz, 2015.

Amar, Paul. *The Security Archipelago: Human Security States, Sexuality Politics, and the End of Neoliberalism.* Durham, NC: Duke University Press, 2013. Amat, Yamid. "Secretos de la Toma del Palacio de Justicia." *El Tiempo*, November 7, 2004. http://www.eltiempo.com/archivo/documento/MAM-1516427.

Angel, Gabriel. "Alfonso Cano anticipó su muerte: 'Lo sé. Quieren arrojar mi cadáver sobre la mesa antes de empezar los diálogos.'" *Las2Orillas* (Bo- gotá), November 4, 2016. http://www.las2orillas.co/alfonso-cano-anticipo-su-muerte-lo-se-quieren-arrojar-mi-cadaver-sobre-la-mesa-antes-de-empezar-los-dialogos/.

ANNCOL. "Muerte de 11 diputados en Colombia: Comunicado de las FARC." *El Mundo.es*, June 28, 2007. http://www.elmundo.es/elmundo/2007/06/28/ internacional/1183026099.html.

Applbaum, Kalman. "Crossing Borders: Globalization as Myth and Charter in American Transnational Consumer Marketing." *American Ethnologist* 27, no. 2 (2000): 257–282.

Applbaum, Kalman. *The Marketing Era: From Professional Practice to Global Provisioning*. New York: Routledge, 2004.

Arana, Marie. *Bolívar: American Liberator*. New York: Simon and Schuster, 2013.

Arjona, Ana M. *Rebelocracy: Social Order in the Colombian Civil War*. Cambridge: Cambridge University Press, 2016.

Arjona, Ana M., and Stathis Kalyvas. "Recruitment into Armed Groups in Colombia: A Survey of Demobilized Fighters." In *Understanding Collective Political Violence.* London: Palgrave-Macmillan, 2011.

Aronczyk, Melissa. *Branding the Nation: The Global Business of National Identity*. Oxford: Oxford University Press, 2013.

Avila, Ariel Fernando, and Carmen Rosa Guerra. *La frontera caliente entre Colombia y Venezuela*. Bogotá: Corporación Nuevo Arco Iris, 2012.

Bagley, Bruce. "Drug Policy, Political Violence and U.S. Policy in Colombia in the 1990s." Working paper, 2001. http://clasarchive.berkeley.edu/Events/ conferences/Colombia/workingpapers/working_paper_bagley.html.

Ballve, Teo. "Grassroots Masquerades: Development, Paramilitaries, and Land Laundering in Colombia." *Geoforum* 50 (2013): 62–75.

Bartel, Rebecca C. "Giving Is Believing: Credit and Christmas in Colombia." *Journal of the American Academy of Religion* 84, no. 4 (May 2016)) 1006–28.

Bartholomew, Mark. *Adcreep: The Case against Modern Marketing.* Stanford, CA: Stanford University Press, 2017.

BBC Mundo. "Chávez: 'La guerrilla pasó a la historia.'" *BBC Mundo*, June 9, 2008. http://news.bbc.co.uk/hi/spanish/latin_america/newsid_7443000/7443091.stm.

Behar, Olga. *Las guerras de la paz*. Bogotá: Planeta, 1985.

Benjamin, Walter. *The Arcades Project*. Cambridge, MA: Harvard University Press, 1999.

Berlant, Lauren. *Cruel Optimism*. Durham, NC: Duke University Press, 2011. Besky, Sarah. *The Darjeeling Distinction: Labor and Justice on Fair-Trade Tea Plantations in India*. Berkeley: University of California Press, 2013.

Blair Trujillo, Elsa. *Conflicto armado y militares en Colombia: Cultos, símbolos e imaginarios*. Medellín: Editorial Universidad de Antioquia, 1999.

Blattman, Christopher, and Jeannie Annan. "Reintegrating and Employing High Risk Youth in Liberia: Lessons from a Randomized Evaluation of Landmine Action an Agricultural Training Program for Ex-combatants." *Innovation for Poverty Action,* 2011, https://www.poverty-action.org/sites/ default/ files/ publications/ blattman _annan _ex- com _reintegration _ipa_liberia_1.pdf.

Bob, Clifford. *The Marketing of Rebellion: Insurgents, Media, and International Activism*. Cambridge: Cambridge University Press, 2005.

Bornstein, Erica. *Disquieting Gifts: Humanitarianism in New Delhi*. Stanford, CA: Stanford University Press, 2012.

Britto, Lina. "Hurricane Winds: Vallenato Music and Marijuana Traffic in Colombia's First Illegal Drugs Boom." *Hispanic American Historical Review* 95, no. 1 (2015): 71–102.

Brooks, Rosa. *How Everything Became War and the Military Became Everything: Tales from the Pentagon*. New York: Simon and Schuster, 2016.

Bruno, Simone, and Dado Carillo. *Falsos positivos*. Film, 55 minutes. Bogotá: Mediakite, 2009. Posted by La Silla Vacía, https://www.youtube.com/watch?v=Srxt7bGBsr4, March 6, 2012.

Camara de Comercio de Bogotá. *Encuesta de percepción de seguridad empre- sarial 2015*. N.d. Accessed October 15, 2016. http://www.ccb.org.co/Sala-de-prensa/Noticias-CCB/2015/Marzo/Encuesta-de-Percepcion-de-Seguridad-y-Victimizacion-en-Bogota.

Cardenas Sarrias, Jose Armando. *Los parias de la guerra: Análisis del proceso de desmovilización individual*. Bogotá: Ediciones Aurora, 2005.

Carrigan, Ana. *The Palace of Justice: A Colombian Tragedy*. New York: Four Walls Eight Windows, 1993. "The Cartagena Contribution to Disarmament, Demobilization and Reintegration (DDR)." Final report of the International, Disarmament, Demobilization and Reintegration Conference, 2009. https://www.academia.edu/3586330/The_Cartagena_Contribution_to_Disarmament_Demobilization_and_Reintegration_DDR_.

Castano, Paula. "In the Time of the Victims: Understandings of Violence and Institutional Practices in the National Commission of Reparation and Reconciliation in Colombia." PhD diss., University of Chicago, 2013.

Castano, Ricardo Z. "Colombia y el modelo neoliberal." *Agora* 5, no. 10 (2004), 59–78.

Castrillon Pulido, Gloria Yaneth. "Víctimas o victimarias? El rol de las mujeres en las FARC: Una aproximación desde la teoría de género." *Ópera* 16 (2015): 77–95.

Cecil, Mathew. *Branding Hoover's FBI: How the Boss's PR Men Sold the Bureau to America.* Lawrence: Kansas University Press, 2016.

Central Intelligence Agency. "Intelligence Memorandum: Colombian Counterinsurgency, Steps in the Right Direction." Approved for release October 2001. http://www2.gwu.edu/~nsarchiv/colombia/19940126.

Centro Nacional de Memoria Historica. *¡Basta ya! Colombia memorias de guerra y dignidad*. Bogotá: Centro Nacional de Memoria Histórica, 2013.

Centro Nacional de Memoria Historica. *Desmovilización y reintegración para- militar: Panorama posacuerdos con las AUC*. Bogotá: Centro Nacional de Memoria Histórica, 2015.

Chamayou, Gregoire. *A Theory of the Drone*. New York: New Press, 2015. Chua, Jocelyn Lim. *In Pursuit of the Good Life: Aspiration and Suicide in Globalizing South India*. Berkeley: University of California Press, 2014.

Colombia Travel. "Colombia, el Riesgo es que te quieres quedar: ¿De dónde nace la campaña?" Last modified February 24, 2010. http://www.colombia.travel/po/ descargas/colombia_campanadeturismo.pdf.

Comaroff, John L., and Jean Comaroff. *Ethnicity, Inc*. Chicago: University of Chicago Press, 2009.

Cuando la Madre Tierra llora: Crisis en derechos humanos y humanitaria en la Sierra Nevada de Gonawindúa. Bogotá: FUCUDE, 2009.

Currey, Cecil B. *Edward Lansdale: The Unquiet American*. Boston: Houghton Mifflin, 1988.

Curtis, Adam. *The Century of the Self*. Film, three parts, 180 minutes. London: BBC, 2005.

Davila, Arlene. *El Mall: The Spatial and Class Politics of Shopping Malls in Latin America*. Berkeley: University of California Press, 2016.

Davila, Arlene. *Latinos, Inc.: The Marketing and Making of a People.* Berkeley: University of California Press, 2001.

Dean, Jodi. *Publicity's Secret: How Technoculture Capitalizes on Democracy*. Ithaca, NY: Cornell University Press, 2002.

Decreto 1385 de 1994. *Diario Oficial 45420 de 5 de julio, 1994*. Bogotá: Min- isterio de Gobierno, 1994. http://www.alcaldiabogota.gov.co/sisjur/normas/ Norma1.jsp?i=9138.

Der Derian, James. *Virtuous War: Mapping the Military-Industrial-Media- Entertainment Network*. Boulder, CO: Westview, 2001.

Derrida, Jacques. *Specters of Marx: The State of the Debt, the Work of Mourning and the New International*. New York: Routledge, 1994.

De Soto, Hernando. "The Capitalist Cure for Terrorism." *Wall Street Journal*, October 14, 2014.

De Soto, Hernando. *The Mystery of Capital: Why Capitalism Triumphs in the West and Fails Elsewhere.* New York: Basic Books, 2003.

Dowd, Maureen. "After the war: White House Memo; War Introduces a Tougher Bush to Nation." *New York Times*, March 2, 1991.

Dudley, Steven S. *Walking Ghosts: Murder and Guerrilla Politics in Colombia*. New York: Routledge, 2004.

Duffield, Mark. *Global Government and the New Wars: The Merging of Development and Security*. London: Zed Books, 2014.

Eder, Alejandro. "Política de reintegración es un caso de éxito en desarrollo so- cial." Interview by Milena Sarralde D. *El Tiempo*, November 14, 2014, http:// www.eltiempo.com/multimedia/especiales/debates-de-paz-entrevista-con-alejandro-der/14834955.

Einstein, Mara. *Black Ops Advertising: Native Ads, Content Marketing and the Covert World of the Digital Sell*. Berkeley: OR Books, 2016.

Ejercito Nacional de Colombia. *FARC: Guerrilla, infamia y dolor*. Bogotá: Ejér- cito Nacional de Colombia, Dirección de Inteligencia, 2012.

El Espectador, Redacción General. "Avianca 203, la historia que nunca nos contaron." November 27, 2016. http://www.elespectador.com/noticias/nacional/ avianca-203-historia-nunca-nos-contaron-articulo-667717.

El Espectador, Redacción Política. "La cuestionable estrategia de campaña del NO." October 6, 2016. http://www.elespectador.com/noticias/politica/ cuestionable-estrategia-de-campana-del-no-articulo-658862.

El Tiempo, Redacción General. "Colombia, el país más desigual de A. Latina en el reparto de la tierra." November 29, 2016. http://www.eltiempo.com/vida/ ciencia/concentracion-de-la-tierra-en-america-latina-oxfam-52376.

El Tiempo, Redacción. "Ordenan liberar a Francisco Santos." May 20, 1991. http://www.eltiempo.com/archivo/documento/MAM-86595.

Entel, Nicolas, dir. *Sins of My Father*. Film, 94 minutes. Red Creek Productions, 2009.

Ewen, Stuart. *PR! A Social History of Spin*. New York: Basic Books, 1996.

Fattal, Alexander L., dir. *Dreams from the Mountain.* Break the Frame Films and Casa Tarantula, n.d.

Fattal, Alex. "Facebook: Corporate Hackers, a Billion Users, and the Geopolitics of the 'Social Graph.'" *Anthropological Quarterly* 85, no. 3 (2012): 927–56.

Fattal, Alex. "Hostile Remixes on YouTube: A New Constraint on Pro-FARC Counterpublics in Colombia." *American Ethnologist* 41, no. 2 (2014): 320–335.

Fattal, Alex. "Interview with Alias Sergio Marín, Leader of the Commission for Propaganda and Communication in the FARC's Peace Delegation and Commander of the Antonio Nariño Front." https://www.academia.edu/31226866/ Interview_with_alias _Sergio_Mar%C3%ADn_leader_of _the_commission_for_ propaganda_and_communication_in_the_FARCs_Peace_Delegation_and_com mander_of_the_Antonio_Nari%C3%B1o_Front, ac- cessed May 22, 2017.

Fattal, Alexander L. "Narco-novelas as Faux Historical Memory: Resignifying the M19's Acts of 'Armed Propaganda' and the Foreclosure Left Politics in Colombia," Unpublished manuscript, n.d.

Fattal, Alexander L. *Shooting Cameras for Peace: Youth, Photography, and the Colombian Armed Conflict*. Cambridge, MA: Harvard University Press, forthcoming.

Fattal, Alexander L. "Uploading the News after Coming Down from the Mountain: The FARC's Uncanny Experiment with Online Television, in Cuba, 2012–2016." *International Journal of Communication* 11 (2017): 3832–56.

Fattal, Alex, and Juan Camilo Hoyos. *Hacia una reforma del DDR para la paz: Propuestas desde la academia y las experiencias actuales de desmovi- lización*. 2013. https://www.academia.edu/7090339/Hacia_una_reforma_del_DDR_para_la_paz_ Propuestas_desde_la_academia_y_las_experiencias_actuales_de_desmovilizaci %C3%B3n.

Ferry, Elizabeth and Stephen Ferry. *La Batea: Impresiones del oro en Colombia / La Batea: Impressions of Gold in Colombia.* Bogotá: Icono, 2017.

Ferry, Stephen. *Violentology: A Manual of the Colombian Conflict*. Bogotá: Ícono, 2012.

Fineman, Mark, Robin Wrights, and Doyle McManus. "Preparing for War, Stumbling to Peace." *Los Angeles Times*, July 18, 2003. http://articles.latimes.com/2003/jul/ 18/nation/na-postwar18/6.

Fletcher, Robert. "'The Only Risk Is Wanting to Stay': Mediating Risk in Colombian Tourism Development." *RASAALA: Recreation and Society in Af- rica, Asia, and Latin America* 1, no. 2 (2011).

Forbes, Bruce David. *Christmas: A Candid History*. Berkeley: University of California Press, 2007.

Foster, Robert J. *Coca-Globalization: Following Soft Drinks from New York to New Guinea*. London: Palgrave Macmillan, 2008.

Foster, Robert. "Things to Do with Brands." *HAU: Journal of Ethnographic Theory* 3, no. 1 (2013): 44– 63.

Foster, Robert J. "The Work of the New Economy: Consumers, Brands, and Value Creation." *Cultural Anthropology* 22, no. 4 (2007): 707–31.

Fulbright, William J. *The Pentagon Propaganda Machine.* New York: Liveright, 1970.

Fundacion Ideas para la Paz. *Retorno a la legalidad o reincidencia de ex- combatientes en Colombia: Dimensión del fenómeno y factores de riesgo*. N.p.: Informes FIP, 2014.

Garcia Márquez, Gabriel. *News of a Kidnapping*. Translated by Edith Grossman. New York: Alfred A. Knopf, 1997.

Garcia Márquez, Gabriel. *Noticias de un secuestro*. New York: Penguin, 1995. Genosko, Gary. *Baudrillard and Signs: Signification Ablaze*. London: Routledge, 1994.

Gentry, John A., and David B. Spencer. "Colombia's FARC: A Portrait of Insurgent Intelligence." *Intelligence and National Security* 25, no. 4 (2010): 453–78. Gershon, Ilana. "'I Am Not a Businessman, I'm a Business, Man': Typing the neoliberal self into a branded existence." *HAU: Journal of Ethnographic Theory* 6, no. 3 (2016): 223–46.

Gill, Lesley. *A Century of Violence in a Red City: Popular Struggle, Counterinsurgency, and Human Rights in Colombia*. Durham, NC: Duke University Press, 2016.

Gill, Lesley. *The School of the Americas: Military Training and Political Violence in the Americas*. Durham, NC: Duke University Press, 2004.

Gluckman, Max. "Les rites de passage." In *Essays on the Ritual of Social Relations*. Manchester: Manchester University Press, 1962.

Gordillo, Claudio, and Bruno Federico, dirs. *Apuntando al corazón*. Film, 53 minutes. Bogotá: La Danza Inmóvil, 2013. Posted April 4, 2014. https://www.youtube.com/watch?v=LbuXjhEDUYY.

Gow, David, and Joanne Rappaport. "The Indigenous Public Voice: The Multiple Idioms of Modernity in Native Cauca." In *Indigenous Movements, Self- Representation, and the State in Latin America*, edited by Kay B. Warren and Jean E. Jackson. Austin: University of Texas Press, 2002.

Graan, Andrew. "Counterfeiting the Nation? Skopje 2014 and the Politics of Nation Branding in Macedonia." *Cultural Anthropology* 28, no. 1 (2013): 161–79. Grandin, Greg. *Empire's Workshop: Latin America, the United States, and the Rise of the New Imperialism*. New York: Metropolitan Books, 2006.

Gregory, Derek. "'The Rush to the Intimate': Counterinsurgency and the Cultural Turn." *Radical Philosophy* 150 (2008): 8–23.

Guevara, Ernesto "Che." *Socialism and Man in Cuba*. [Translated by Margarita Zimmerman.] Atlanta: Pathfinder, 1989.

Guignon, Charles, ed. *The Good Life: Readings in Philosophy*. Indianapolis: Hackett, 1999.

Gusterson, Hugh. *Drone: Remote Control Warfare*. Cambridge, MA: MIT Press, 2016.

Gutiérrez Sanín, Francisco. "Colombia: The Restructuring of Violence." In *Economic Liberalization and Political Violence: Utopia or Dystopia?*, edited by Francisco Gutiérrez Sanín and Gerd Schönwälder. London: Pluto, 2010.

Han, Clara. *Life in Debt: Times of Care and Violence in Neoliberal Chile*. Berkeley: University of California Press, 2012.

Han, Clara. "The Work of Indebtedness: The Traumatic Present of Late Capitalist Chile." *Culture, Medicine and Psychiatry* 28, no. 2 (2004): 169–87.

Helmus, Todd C., Christopher Paul, and Russell W. Glenn. *Enlisting Madison Avenue: The Marketing Approach to Earning Popular Support in Theaters of Operation*. Santa Monica, CA: RAND Corporation, 2007.

Herran, Maria Teresa. *La industria de los medios masivos de comunicación en Colombia*. Bogotá: FESCOL, 1991.

Hewitt, Virginia. *Beauty and the Banknote: Images of Women on Paper Money*. London: British Museum Press, 1994.

Himpe, Tom. *Advertising Is Dead: Long Live Advertising!* London: Thames & Hudson, 2006.

Hoffman, Danny. "Violent Events as Narrative Blocs: The Disarmament at Bo, Sierra Leone." *Anthropological Quarterly* 78, no. 2 (2005): 328–53.

Hoyos Garcia, Juan Felipe. "Capitales para la guerra y el testimonio en un con- texto transicional: Etnografía de la producción narrativa de desmovilizados." Master's thesis, Universidad Nacional de Colombia, 2011.

Human Rights Watch. *Colombia: Top Brass Linked to Extrajudicial Execu- tions: Generals, Colonels Implicated in "False Positive" Killing*. 2015. https:// www.hrw.org/news/ 2015/ 06/ 24/colombia-top-brass-linked-extrajudicial-executions.

Human Rights Watch. *Smoke and Mirrors: Colombia's Demobilization of Paramilitary Groups*. New York: Human Rights Watch, 2005.

Human Rights Watch. *The Ties That Bind: Colombia and Military-Paramilitary Links*. 2000. http://www.hrw.org/reports/2000/colombia/.

Humphreys, Macartan, and Jeremy M. Weinstein. "Demobilization and Reintegration." *Journal of Conflict Resolution* 51, no. 4 (2007): 531– 67.

Huntington, Samuel P. *The Third Wave: Democratization in the Late Twentieth Century*. Norman: University of Oklahoma Press, 1991.

Idler, Annete. "Espacios invisibilizados: Actores violentos–no estatales en las zonas fronterizas de Colombia." In *Las agendas de lo indígena en la larga era de globalización*, edited by Römy Kohler and Anna Ebert. Berlin: Gebr. Mann Verlag, 2015.

Iguaran, Agustin. "En el Caribe, 40 guerrilleros de FARC y ELN se entregaron."*El Heraldo* (Barranquilla), July 10, 2012. http://www.elheraldo.co/region/en-el-caribe-40-guerrilleros-de-farc-y-eln-se-entregaron-74226.

Immerwahr, Daniel. *Thinking Small: The United States and the Lure of Community Development.* Cambridge, MA: Harvard University Press, 2015.

Interbrand. "2016 Ranking, Coca-Cola." Accessed May 6, 2017. http://interbrand.com/ best-brands/best-global-brands/2016/ranking/cocacola/.

Jacobs, Andrew, and Matt Richtel. "She Took On Colombia's Soda Industry. Then She Was Silenced." *New York Times*, November 13, 2017.

Jansson, Oscar. "The Cursed Leaf: An Anthropology of the Political Economy of Cocaine Production in Southern Colombia." PhD diss., Uppsala Univer- sitet, 2008.

Jauregui, Beatrice. "Bluing Green in the Maldives: Countering Citizen Insurgency by 'Civilizing National Security." In *Anthropology and Global Counterinsurgency.* Chicago: University of Chicago Press, 2010.

Jimeno, Ramon. *Noche de lobos*. Bogotá: Editorial Presencia, 1989.

Judt, Tony. *Postwar: A History of Europe since 1945*. New York: Penguin Books, 2005.
Jünger, Ernst. *Der Kampf als inneres Erlebnis*. Berlin: E. S. Mittler & Sohn, 1922. Jünger, Ernst. "Total Mobilization." In *The Heidegger Controversy: A Critical Reader*, edited by Richard Wolin. Cambridge, MA: MIT Press, 1983.
Jusionyte, Ieva. *Savage Frontier: Making News and Security on the Argentine Border.* Berkeley: University of California Press, 2015.
Kaldor, Mary. *New and Old Wars: Organized Violence in a Global Era*. 3rd ed. Stanford, CA: Stanford University Press, 2012.
Kaneva, Nadia. *Branding Post-communist Nations: Marketizing National Identities in the "New" Europe*. New York: Routledge, 2014.
Kaplan, Oliver, and Enzo Nussio. "Community Counts: The Social Reintegration of Ex-combatants in Colombia." *Conflict Management and Peace Science*, 2015.
Kaplan, Oliver, and Enzo Nussio. "Explaining Recidivism of Ex-combatants in Colombia." *Journal of Conflict Resolution*, May 2016.
Karl, Robert A. *The Forgotten Peace: Reform, Violence, and the Making of Contemporary Colombia*. Berkeley: University of California Press, 2017.
Karl, Robert A. "State Formation, Violence, and Cold War in Colombia, 1957– 1966." PhD diss., Harvard University, 2009.
Kenez, Peter. *The Birth of the Propaganda State: Soviet Methods of Mass Mobilization, 1917–1929*. Cambridge: Cambridge University Press, 1985.
KienyKe. "El Sastre de las FARC entra a las pasarelas." May 20, 2012. http://www.kienyke.com/historias/el-sastre-de-las-farc-entra-a-las-pasarelas/.
Klein, Naomi. *No Logo.* New York: Picador, 2000.
Klein, Naomi. *The Shock Doctrine: The Rise of Disaster Capitalism.* New York: Metropolitan Books, 2007.
Kuntsman, Adi, and Rebecca L. Stein. *Digital Militarism: Israel's Occupation in the Social Media Age.* Stanford, CA: Stanford University Press, 2015.
Langlois, Romeo, dir. *Caught in the Crossfire*. Film, 28 minutes. Paris: France 24, released June 21, 2012. https://www.youtube.com/watch?v=5iZfvDfhHg4. Lepore, Jill. "The Prism: Privacy in an Age of Publicity." *New Yorker*, June 24, 2013.
Lobo-Guerrero, Catalina. "Bailando cumbia con las FARC." *La Silla Vacía*, September 25, 2016. http://lasillavacia.com/historia/bailando-cumbia-con-las-farc-58080.
Lopez, Sigifredo. *Sigifredo: El triunfo de la esperanza*. Bogotá: Planeta, 2011. López de la Roche, Fabio. *Las ficciones del poder: Patriotismo, medios de comunicación y reorientación afectiva de los colombianos bajo Uribe Velez*. Bo- gotá: Universidad Nacional de Colombia, IEPRI, 2014.
Lowe/SSP3. "Lowe-mazda." YouTube, May 19, 2010. https://www.youtube.com/watch?v=kiT-wzngrNE.
Mahmud, Lilith. *The Brotherhood of Freemason Sisters: Gender, Secrecy, and Fraternity in Italian Masonic Lodges*. Chicago: University of Chicago Press, 2014.
Mally, Lynn. "Shock Workers on the Cultural Front: Agitprop Brigades in the First Five-Year Plan." *Russian History / Histoire Russe* 23, no. 1 (1996): 263–75.

Marcuse, Herbert. *One-Dimensional Man: Studies in the Ideology of Advanced Industrial Society*. Boston: Beacon, 1991.

Marwick, Alice. *Status Update: Celebrity, Publicity, and Branding in the Social Media Age*. New Haven, CT: Yale University Press, 2013.

Masco, Joseph. "Counterinsurgency, the Spook, and Blowback." In *Anthropology and Global Counterinsurgency*, edited by John D. Kelly, Beatrice Jauregui, Sean T. Mitchell, and Jeremy Walton. Chicago: University of Chi- cago Press, 2010.

Masco, Joseph. *The Theater of Operations: National Security Affect from the Cold War to the War on Terror*. Durham, NC: Duke University Press, 2014.

Maslow, Abraham H. "A Theory of Human Motivation." *Psychological Review* 50, no. 4 (1943): 370– 96.

Mauss, Marcel. *The Gift: Forms and Functions of Exchange in Archaic Societies*. New York: W. W. Norton, 1967.

Maya, Maureen, and Gustavo Petro. *Prohibido olvidar: Dos miradas sobre la toma del Palacio de Justicia*. Bogotá: Editorial Pisando Calles, 2006.

Mazzarella, William. "Branding the Mahatma: The Untimely Provocation of Gandhian Publicity." *Cultural Anthropology* 25, no. 1 (2010): 1–39.

Mazzarella, William. *The Mana of Mass Society.* Chicago: University of Chicago Press, 2017.

Mazzarella, William, "Sense Out of Sense: Notes on the Affect/Ethics Impasse." *Cultural Anthropology* 32, no. 2 (2017): 199–208.

Mazzarella, William. *Shoveling Smoke: Advertising and Globalization in Contemporary India*. Durham, NC: Duke University Press, 2003.

McCandless, Brit. "Advertising to Sell Peace, Not Products." *60 Minutes*, Decem- ber 11, 2016. http://www.cbsnews.com/news/60-minutes-colombia-advertising-to-sell-peace-not-products/.

McDonough, Tom. *"The Beautiful Language of My Century": Reinventing the Language of Contestation in Postwar France, 1945–1968*. Cambridge, MA: MIT Press, 2007.

McFate, Montgomery. "The Military Utility of Understanding Adversary Culture." *Joint Forces Quarterly* 38 (2005): 42–48.

Medina Arbelaez, Camila. *No porque seas paraco o seas guerrillero tienes que ser un animal: Procesos de socialización en FARC-EP, ELN y grupos para- militares (1996–2006)*. Bogotá: Universidad de Los Andes, Facultad de Cien- cias Sociales, Departamento de Ciencias Políticas, 2009.

Medina Gallego, Carlos. *FARC-EP, flujos y reflujos: La guerra en las regiones*. Bogotá: Universidad Nacional de Colombia, 2011.

Melendez, José. "Corte IDH condena a Colombia por el caso del Palacio de Justicia." *El Tiempo*, December 10, 2014. http://www.eltiempo.com/archivo/ documento/CMS-14955458.

Melley, Timothy. *The Covert Sphere: Secrecy, Fiction, and the National Security State*. Ithaca, NY: Cornell University Press, 2012.

Ministerio de Defensa Nacional. *Política de consolidación de la seguridad democrática*. Bogotá: Ministerio de Defensa Nacional, 2007.

Mitchell, W. J. T. *Cloning Terror: The War of Images, 9/11 to the Present*. Chicago: University of Chicago Press, 2011.

Molano, Alfredo. *Ahí les dejo esos fierros*. Buenos Aires: Aguilar, 2009. Muggah, Robert, ed. *Security and Post-conflict Reconstruction: Dealing with Fighters in the Aftermath of War*. London: Routledge, 2009.

Muggah, Robert, and Chris O'Donnell. "Next Generation Disarmament, Demobilization and Reintegration." *Stability: International Journal of Security & Development* 4 (2015).

Nakassis, Constantine V. "Brands and Their Surfeits." *Cultural Anthropology* 28, no. 1 (2016): 111–26.

Nussio, Enzo, ed. "Desarme, desmovilización y reintegración de excombatien- tes: Políticas y actores del postconflicto." *Colombia Internacional* 77 (2013).

Nussio, Enzo. *La vida después de la desmovilización: Percepciones, emociones y estrategias de exparamilitares en Colombia*. Bogotá: Ediciones Uniandes, 2012.

O'Neill, Kevin Lewis. "Narcotecture." *Society and Space* 34, no. 4 (2016): 672–88.

Oppenheim, Ben, Abbey Steele, Juan F. Vargas, and Michael Weintraub. "True Believers, Deserters, and Traitors: Who Leaves Insurgent Groups and Why." *Journal of Conflict Resolution* 59, no. 5 (2015): 794–823.

Orozco, Ivan. "La postguerra colombiana: Divagaciones sobre la venganza, la justicia y la reconciliación." Kellogg Institute, Working Paper 36, May 2003.

Paley, Julia. *Marketing Democracy: Power and Social Movements in Post- dictatorship Chile*. Berkeley: University of California Press, 2001.

Pandolfi, Mariella. "Humanitarianism and Its Discontents." In *Forces of Com- passion: Humanitarianism between Ethics and Politics*, edited by Peter Redfield and Erica Bornstein. Santa Fe, NM: School for Advanced Research, 2011.

Pardo Pedraza, Diana. "When Landmines Do Not Explode: Peasant Life in the Colombian War." PhD diss., University of California, Davis, in process.

Peralta G., Andres, ed. *La vida no da tregua: Memorias de desmovilizados*. Bogotá: Secretaría de Gobierno Distrital, Alcaldía Mayor de Bogotá DC, 2011.

Perez, Federico. "Urbanism as Warfare: Planning, Property, and Displacement in Bogotá." PhD diss., Harvard University, 2014.

Pizarro Leongomez, Eduardo. *Las Farc (1949–2011): De guerrilla campesina a máquina de guerra*. Bogotá: Grupo Editorial Norma, 2011.

Porch, Douglas, and Jorge Delgado. "'Masters of Today': Military Intelligence and Counterinsurgency in Colombia, 1990–2009." *Small Wars and Insurgen- cies* 21, no. 2 (2010): 277–302.

Presidencia de la Republica de Colombia and Ministerio de Defensa Nacional. *Política de defensa y seguridad democrática*. Bogotá: Ministerio de Defensa, 2003.

Price, David H. *Weaponizing Anthropology: Social Science in Service of the Militarized State*. Petrolia, CA: CounterPunch, 2011.

Priest, Dana. "Covert Action in Colombia: U.S. Intelligence, GPS Bomb Kits Help Latin American Nation Cripple Rebel Forces." *Washington Post*, December 21, 2013.

Prieto Sanabria, Juan Diego. *Guerras, paces y vidas entrelazadas: Coexistencia y relaciones locales entre víctimas, excombatientes y comunidades en Colom- bia*. Bogotá: Universidad de los Andes, 2012.

Procuraduria General de la Nacion. *Seguimiento a Políticas Públicas en Materia de Desmovilización y Reinserción: Tomo 2*. Bogotá: Procuraduría General de la Nación, 2006.

Ramirez, Juliana. "El No ha sido la campaña más barata y más efectiva de la historia." *La República*, October 5, 2016. http://www.larepublica.co/el-no-ha-sido-la-campa%C3%B1a-m%C3%A1s-barata-y-m%C3%A1s-efectiva-de-la historia_427891.

Ramirez, María Clemencia. *Between the Guerrillas and the State: The Cocalero Movement, Citizenship, and Identity in the Colombian Amazon.* Durham, NC: Duke University Press, 2011.

Rappaport, Joanne. *Intercultural Utopias: Public Intellectuals, Cultural Experimentation, and Ethnic Pluralism in Colombia*. Durham, NC: Duke University Press, 2005.

Reichman, Daniel R. *The Broken Village: Coffee, Migration, and Globalization in Honduras*. Ithaca, NY: ILR Press, 2011.

Ricks, Thomas E. "The Lesson of Colombia's Demobilization of FARC Can Help Us Work against ISIS." *Foreign Policy*, January 28, 2016. http:// foreignpolicy.com/ 2016/ 01/ 28/the-lesson-of-colombias-demobilization-of-farc-can-help-us-work-against-isis/.

Roberts, Kevin. *Lovemarks: The Future beyond Brands*. New York: Power- House Books, 2004.

Robertson, Jordan, Michael Riley, and Andrew Willis. "How to Hack an Election." *Bloomberg Businessweek*, March 31, 2016. http://www.bloomberg.com/ features/2016-how-to-hack-an-election/.

Roitman, Janet. "The Ethics of Illegality in the Chad Basin." In *Law and Disorder in the Postcolony*, edited by Jean Comaroff and John L. Comaroff. Chicago: University of Chicago Press, 2006.

Romero, Mauricio, ed. *Parapolítica: La ruta de la expansión paramilitar y los acuerdos políticos*. Bogotá: Corporación Nuevo Arco Iris, 2007.

Romero Ospina, Roberto. *Unión Patriótica: Expedientes contra el olvido*. Bogotá: Alcaldía Mayor de Bogotá DC, 2012.

Ronderos, Maria Teresa. *Guerras recicladas: Una historia periodística del para- militarismo en Colombia*. Bogotá: Aguilar, 2015.

Ross, Scott. "Encouraging Rebel Demobilization by Radio in Uganda and D.R. Congo: The Case of 'Come Home' Messaging." *African Studies Review* 59, no. 1 (2016): 33–55.

Ruiz Novoa, Alberto. *Enseñanzas de la campaña de Corea: Aplicables al Ejér- cito de Colombia*. Bogotá: Antares, 1956.

Sanchez, Gonzalo. "Raíces históricas de la amnistía, o las etapas de la guerra en Colombia." In *Ensayos de historia social y política del siglo XX*. Bogotá: El Áncora Editores, 1984.

Santos, Bonaventura de Sousa, and Mauricio Garcia Villegas, eds. *El caleido- scopio de las justicias en Colombia: Análisis socio-jurídico.* 2 vols. Bogotá: Siglo del Hombre Editores, 2001.

Sawchuck, Kim. "Semiotics, Cybernetics, and the Ecstasy of Marketing." In *Baudrillard: A Critical Reader*, edited by Douglas Kellner. Oxford: Blackwell, 1994.

Schuster, Caroline E. *Social Collateral: Women and Microfinance in Paraguay's Smuggling Economy*. Berkeley: University of California Press, 2015.

Seipp, Adam R. *The Ordeal of Peace: Demobilization and the Urban Experience in Britain and Germany, 1917–1921*. Farnham, UK: Ashgate, 2009.

Semana. "La ruta de la espada." December 29, 1997. http://www.semana.com/ imprimir/34708.

Serazio, Michael. *Your Ad Here: The Cool Sell of Guerrilla Marketing.* New York: NYU Press, 2013.

Spencer, Denise. *Demobilization and Reintegration in Central America*. Bonn, Germany: BICC, 1997. http://reliefweb.int/sites/reliefweb.int/files/resources/D4EA83D23A60E77EC12574410047F9AF-bicc_sep1997.pdf.

Spivak, Gayatri Chakravorty. "Cultural Talks in the Hot Peace: Revisiting the 'global village." In *Cosmopolitics: Thinking and Feeling beyond the Nation*, edited by Pheng Cheah and Bruce Robbins, 329–48. Minneapolis: University of Minnesota Press, 1998).

Stahl, Roger. *Militainment, Inc.: War, Media, and Popular Culture*. New York: Routledge, 2010.

Steele, Abbey. *Democracy and Displacement in Colombia's Civil War.* Ithaca, NY: Cornell University Press.

Steyerl, Hito. "Proxy Politics: Signal and Noise." *e-flux Journal* 60 (2014): 12. Stole, Inger L. *Advertising at War: Business, Consumers, and Government in the 1940s*. Urbana: University of Illinois Press, 2012.

Stone, Nomi. "Living the Laughscream: Human Technology and Affective Maneuvers in the Iraq War." *Cultural Anthropology* 32, no. 1 (2017): 149–74.

Stricker, Gabriel. *Mao in the Boardroom: Marketing Genius from the Mind of the Master Guerilla*. New York: St. Martin's Griffin, 2003.

Sullivan, Christopher M. "The (In)effectiveness of Torture for Combating Insurgency." *Journal of Peace Research* 51, no. 3 (2014): 388–404.

Superintendencia Financiera de Colombia. *Informe sobre sector financiero: Tarjetas de crédito en Colombia*. 2015. https://www.superfinanciera.gov.co/ jsp/ loader.jsf?lServicio=Publicaciones&lTipo=publicaciones&lFuncion= loadContenidoPublicacion&id=60952.

Tate, Winifred. *Counting the Dead: The Culture and Politics of Human Rights Activism in Colombia*. Berkeley: University of California Press, 2007.

Tate, Winifred. *Drugs, Thugs, and Diplomats: U.S. Policymaking in Colombia*. Stanford, CA: Stanford University Press, 2015.

Tate, Winifred. "From Greed to Grievance: The Shifting Political Profile of the Colombian Paramilitaries." In *Colombia: Building Peace in a Time of War*, edited by Virginia Bouvier. Washington, DC: United States Institute of Peace Press, 2009.

Taussig, Michael T. *Beauty and the Beast*. Chicago: University of Chicago Press, 2012.

Taussig, Michael. *Law in a Lawless Land: Diary of a Limpieza in Colombia*. Chicago: University of Chicago Press, 2003.

Theidon, Kimberly. *Intimate Enemies: Violence and Reconciliation in Peru*. Philadelphia: University of Pennsylvania Press, 2012.

Theidon, Kimberly. "Reconstructing Masculinities: The Disarmament, Demobilization, and Reintegration of Former Combatants in Colombia." *Human Rights Quarterly* 31, no. 1 (2009): 1–34.

Theidon, Kimberly. "Transitional Subjects: The Disarmament, Demobilization and Reintegration of Former Combatants in Colombia." *International Journal of Transitional Justice* 1, no. 1 (2007): 66– 90. doi:10.1093/ijtj/ijm011.

Thomas, Kedron. *Regulating Style: Intellectual Property Law and the Business of Fashion in Guatemala.* Berkeley: University of California Press, 2016.

Thorsell, Stefan. "¿Hacia una reintegración económica centrada en las personas? Análisis de la estrategia de reintegración económica de combatientes desmo- vilizados en Colombia." *Colombia Internacional*, no. 77 (2013), 177–215.

Tilly, Charles. *The Formation of National States in Western Europe*. Princeton, NJ: Princeton University Press, 1975.

Trejos, Luis Fernando. "Uso de la internet por parte de las FARC-EP: Nuevo es- cenario de confrontación o último espacio de difusión política." *Revista En- crucijada Americana* 5, no. 1 (2012): 25–50.

Trejos, Luis Fernando. "Las FARC-EP en Europa y Centroamérica. Una mi- rada desde la categoría de actor no estatal." *Ópera* 13 (2013): 109–21.

Troyan, Brett. *Cauca's Indigenous Movement in Southwestern Colombia: Land, Violence, and Ethnic Identity*. Lanham, MD: Lexington, 2015.

Tucker, Patrick. "How US Special Forces Helped Take Down Joseph Kony's Army with Tailored Messages." *Defense One*, October 17, 2017. http://www.defenseone.com/technology/2017/10/how-4-green-berets-took-down-joseph-konys-army-tailored-messages/141851/

Turner, Victor. "Betwixt and Between: The Liminal Period in *Rites of Passage*." *Reader in Comparative Religion: An Anthropological Approach*, içinde, 4th ed., edited by William A. Lessa and Evon Z. Vogt. New York: Harper and Row, 1979.

Turow, Joseph. *The Daily You: How the New Advertising Industry Is Defining Your Identity and Your Worth*. New Haven, CT: Yale University Press, 2013.

Twitchell, James B. *Branded Nation: The Marketing of Megachurch, College, Inc., and Museumworld*. New York: Simon & Schuster, 2004.

UN Human Rights Council. *Statement by Professor Philip Alston, UN Special Rapporteur on Extrajudicial Killings—Mission to Colombia*. 2009. http://www.unhchr.ch/huricane/huricane.nsf/0/C6390E2F247BF1A7C12575D9007732FD?opendocument.

United Nations. "Integrated Disarmament, Demobilization and Reintegration Standards: Operational Guide to the Integrated Disarmament, Demobilization and Reintegration Standards." 2006. http://unddr.org/iddrs-framework.aspx.

Universidad Nacional de Colombia. "Caracterización comunidad FARC-EP: Resultados generales." Censo Socioeconómico UN-CNR 2017, July 6, 2017. http://www.reintegracion.gov.co/es/sala-de-prensa/SiteAssets/Presentaci%C3%B3n%20rueda%20de%20prensa%20Julio%206%202017.pdf.

Uribe, Maria V. "Dismembering and Expelling: Semantics of Political Terror in Colombia." *Public Culture* 16, no. 1 (2004): 79– 96.

Valencia Tovar, Alvaro, and Jairo Sandoval Franky. *Colombia en la Guerra de Corea: La historia secreta*. Bogotá: Planeta, 2001.

Van Gennep, Arnold. *The Rites of Passage*. Chicago: University of Chicago Press, 1960.

Verdad Abierta. "Muerte a Secuestradores MAS: Los orígenes del paramili- tarismo." September 20, 2011. http://www.verdadabierta.com/component/ content/article/11-periodo-1/3556-muerte-a-secuestradores-mas-los-origenes-del-paramilitarismo-.

Vidart-Delgado, Maria L. "Cyborg Political Machines: Political Brokering and Modern Political Campaigning in Colombia." *HAU: Journal of Ethnographic Theory* 7, no. 2 (2017): 255–77.

Vidart-Delgado, Maria Lucia. "The Pragmatics of Hope: Class, Elections, and Political Management in Contemporary Colombia." PhD diss., Rice University, 2013. Proquest 3577588.

Villa, Santiago. "El peligro de cobrar recompensas." *El Espectador*, Febru- ary 11, 2011. http://www.elespectador.com/opinion/columna-404247-el-peligro-de-cobrar-recompensas.

Villamizar Herrera, Dario. *Aquel 19 será*. Bogotá: Planeta, 1995.

Villamizar Herrera, Dario. *Las guerrillas en Colombia: Una historia desde los orígenes hasta los confines*. Bogotá: Random House, 2017.

Villamizar Herrera, Dario. *Jaime Bateman: Biografía de un revolucionario*. Bogotá: Planeta, 2002.

Villamizar Herrera, Darío, ed. *Jaime Bateman: Profeta de la paz*. Bogotá: Corporación Compañía Nacional para la Paz, 1995.

Virilio, Paul. *Desert Screen: War at the Speed of Light*. New York: Continuum, 2005.

Wedeen, Lisa. *Ambiguities of Domination: Politics, Rhetoric, and Symbols in Contemporary Syria.* Chicago: University of Chicago Press, 1999.

Williams, Raymond. "Film in the Dramatic Tradition." *The Raymond Williams Reader*, içinde, edited by John Higgins. Oxford: Blackwell, 2001.

Wolin, Richard. "Introduction: Ernst Jünger." *The Heidegger Controversy: A Critical Reader*, içinde, edited by Richard Wolin. Cambridge, MA: MIT Press, 1983. Wolin, Richard. *Walter Benjamin: An Aesthetics of Redemption*. Berkeley: University of California Press, 1994.

World Organisation Against Torture. *State Violence in Colombia: An Alternative Report to the United Nations Committee against Torture*. Geneva: World Organisation Against

Torture, 2004. http://www.omct.org/files/2004/06/2421/stateviolence_colombia_04_eng.pdf.

Wyss, Jim. "He Murdered 300. Now Popeye the Assassin Is a Colombian Media Star." *Miami Herald*, November 11, 2016. http://www.miamiherald.com/news/ nation-world/world/americas/colombia/article114199558.html.

Zeiderman, Austin. *Endangered City: The Politics of Security and Risk in Bogotá*. Durham, NC: Duke University Press, 2016.

Zimbalist, Jeff, and Michael Zimbalist, dirs. *The Two Escobars*. Film, 100 minutes. All Rise Films, 2010.

Zyck, Steven A. "Former Combatant Reintegration and Fragmentation in Contemporary Afghanistan." *Conflict, Security & Development* 9, no. 1 (2009): 111–31.

GİDİŞLERDEN KAÇIŞLARA

GÖÇ ve GÖÇMENLER

Kuram, Yöntem ve Alan Yazıları

Hayriye ERBAŞ

2. Baskı

Bu kitabın yayın hakkı PHOENIX YAYINEVI'ne aittir. Yayınevinin ve yayınlayıcısının yazılı izni alınmaksızın kısmen veya tamamen alıntı yapılamaz, hiçbir şekilde kopyalanamaz, çoğaltılamaz ve yayınlanamaz.

GİDİŞLERDEN KAÇIŞLARA
GÖÇ ve GÖÇMENLER
Kuram, Yöntem ve Alan Yazıları
Hayriye ERBAŞ

Editör: Fatma Gedikoğlu
Kapak ve Sayfa Düzeni: Gamze Uçak
Kapak Görseli: Jacob Lawrence
© Phoenix Yayınevi Tüm Hakları Saklıdır.
1. Baskı: Mart 2019, Ankara
2. Baskı: Aralık 2023, Ankara
ISBN: 978-605-9801-92-8
Phoenix Yayınevi-Ünal Sevindik
Yayıncı Sertifika No: 11003
Şehit Adem Yavuz Sok. Hitit Apt. 14/1
Kızılay-Ankara
Tel: 0(312) 419 97 81 pbx
Faks: 0(312) 419 16 11
e-posta: info@phoenixkitap.com
http://www.phoenixyayinevi.com
Baskı:
Dedemat Matbaacılık
Sertifika No: 70086
Melih Gökçek Bulvarı 1447 Cadde No: 37
İvedik Organize Sanayi Yenimahalle-Ankara
Tel: 0507 932 59 30
Dağıtım:
Siyasal Kitabevi
Şehit Adem Yavuz Sok. Hitit Apt. 14/1
Kızılay-Ankara
Tel: 0 (312) 419 97 81 pbx
Faks: 0 (312) 419 16 11
e-posta: info@siyasalkitap.com
http://www.siyasalkitap.com

Kaynakça

Erbaş, H. (2018) Göçmen Krizi Mi? Krizlerin Göçmenleri Mi?: Göçler Çağında Göçmenlik Halleri, Çelişkiler ve Sorunlar, iç. Serap Durusoy & Işıl Şirin Selçuk (Der.) Bugünkü Küreselleşmeyi Anlamak, Ankara: İmaj Yayınevi, ss. 123-165.

Jamet, M. (War in Ukraine: which European countries host the most refugees? Euronews, 20. 09.2023. Erişim Tarihi: 17. 10.2023, https://www.euronews.com/2023/09/20/war-in-ukraine-which-european-countries-host-the-most-refugees

International Organizatıon For Migration (IOM) (2017) *World Migration Report,* Erişim Tarihi: 26. 03. 2018, https://www.iom.int/wmr/world-migration-report-2018

International Organization for Migration (IOM) (2021), World Migration Report 2022. McAuliffe, M. and A. Triandafyllidou (eds.), Geneva. Erişim Tarihi: 2023. 10. 10. 2023. https:// publications.iom.int/books/world-migration-report-2022

UNCHR. (2016). *Global Trends: Forced Deplecment in 2017.* Erişim Tarihi: 08.11.2018, https://www.unhcr.org/globaltrends2017/

UNCHR. (2022). Global Trends: Forced Deplecment in 2022. Erişim Tarihi: 17.10.2023, https://www.unhcr.org/global-trends-report-2022

United Nations. (2017). *International Migration Report.* Erişim Tarihi: 22.04.2018, http://www.un.org/en/development/desa/population/migration/publications/migrationreport/docs /Migration Report2017.pdf

T.C. İçişleri Bakanlığı Göç İdaresi. (2017). *2016 Türkiye Göç Raporu*, T.C. İçişleri Bakanlığı Göç İdaresi Genel Müdürlüğü Yayınları: Yayın No: 40. Erişim Tarihi: 11.05.2018, http://www.goc.gov.tr /files/files/2016_goc_raporu_.pdf

TMMOB, (2023) 6 ŞUBAT 2023 KAHRAMANMARAŞ DEPREMLERİ RAPORU. Erişim Tarihi: 07.08.2023.

Kaynakça

Brubaker, Rogers (2005) " The 'diaspora' diaspora", *Ethnic and Racial Studies*, 28:1, 1-19.

Castles, Stefhan Ve Miller, Mark J. (1993), *The Age of Migration: International Population Movements in the Modern World*, Basingstoke, Macmillan.

Erbaş, Hayriye (2000a) "Küçük Sevimli Dünya: Küreselleşme ve Bazı Yanılgılar", *Doğu-Batı Düşünce Dergisi*, Sayı. 10, ss. 139-151.

Erbaş, Hayriye (2000b) "Küreselleşme ve Ulus-Devletin 'Aşınımı' Sürecinde Toplumsal Eşitlik /Adalet", *Doğu-Batı Düşünce Dergisi*, Sayı, 13, ss. 213-225.

Erbaş, Hayriye (2007) Etnisite, *Felsefe Ansiklopedisi*, Cilt 5, Ankara: Babil Yayınevi, ss. 897-903.

Erbaş, Hayriye (2018) Labinot Kunushevci, "Civilization, Migrants and Secularism", in *Contemporary Sociological Conversations*, Interview with Hayriye Erbaş in 2016, Shkup, LOGOS-A, pp. 90-99.

Phizacklea, Annie (ed.) (1983), *One Way Ticket: Migration and Female Labour*, London: Routledge & Kegan Paul.

Kaynakça

Quıjano O. Annibal, (1980) "The Marginal Pole of the Economy and the Marginalized Labour Force," in Harold Wolpe (Ed.) *The Articulation of Modes of Production*, London: Routledge & Kegan Paul.

Bendix, Richard, (1967) "Tradition and Modernity Reconsidered," *Comparative Studies in Society and History*, Vol: IX, No:3, Pp.2292-2346.

Bendix, Reinhard, (1969) *Nation Building and Citizenship: Studies of Our Changing Social Order*, New York: Doubleday Anchor.

Bora, Tanıl, (1991) *Milliyetçiliğin Provakosyonu?* İstanbul: Birikim yayınları

Carr, Edward Hallet, (1980) *Tarih Nedir?*, (Çev. Misket Gizem Gürtürk) İstanbul: Birikim Yayıncılık.

Carr, E. H., (1990) *Milliyetçilik ve Sonrası*, (Çev. Osman Akın) İstanbul: İletişim Yayınları.

Castles, Stephen (1984) "Racism and Politics in West Germany," *Race and Class*, Vol. XXV, No:3(Ss.37-50):40.

Dobb, Maurice, (1992) *Kapitalizmin Gelişmesi Üzerine İncelemeler*, (Çev. F. Akar) İstanbul: Belge Yayınları.

Fıcther, (1991) Tilman, "Political Generations in Federal Germany," *New Left Review*, No:186, S:78-88,

Gökalp, Ziya, (1952) *Türkçülüğün Esasları*, İstanbul: Varlık Yayınları, Ss. 17-28.

Hilton, Rodney, (Ed.) (1976) *The Transition from Feudalism to Capitalism*, London: New Left Books.

Hitler, Adolf, (1975) *Kavgam*, (Çev. A. Nejat) İstanbul: Toker Yayınları.

Kılıç, Şengül, (1992) *Biz ve Onlar: Türkiye'de Etnik Ayrımcılık*, İstanbul: Metis Yayıncılık.

Macfarlane, Alan, (1993) *Kapitalizm Kültürü*, İstanbul: Ayrıntı Yayınları.

Marcuse, Herbert, (1968) *Tek Boyutlu İnsan*, (Çev. Seçkin Çağan) İstanbul: MAY Yayınları.

Miles, Robert, ve SATZEWIC, Victor, (1990) "Migration, Racism and 'Postmodern' Capitalism," *Economy and Society*, Vol:19, No:3, Ss.335-358.

Moore, Barrington, (1989), *Diktatörlüğün ve Demokrasinin Toplumsal Kökenleri: Çağdaş Dünyanın Yapılanmasında Soylunun ve Köylünün Rolü*, (Çev: Şirin Tekeli ve Alaâddin Şenel), Ankara: Verso.

Özkök, Ertuğrul, (1985) *İletişim Kuramları Açısından Kitlelerin Çözülüşü*, Ankara: Tan Kitap Yayın.

Özkök, Ertuğrul, (1987) *Elveda Başkaldırı*, İstanbul: Afa Yayıncılık.

Perlman, Janice, (1975) *The Myth of Marginality: Urban Poverty and Politics in Rio de Jenairo*, University of California Press.

Poulantzas, Nicos, (1968) *Political Power and Social Classes*, (Trs.Timothy O'Hagan) London: Verso.

Poulantzas, N., (1981) *Portekiz, İspanya ve Yunanistan'da Geçiş Süreci*, (Çev. B. Yılmaz) İstanbul: Belge Yayınları.

Quijano O. Annibal, (1980) "The Marginal Pole of the Economy and the Marginalized Labour Force," in Harold Wolpe (Ed.) *The Articulation of Modes of Production*, London: Routledge & Kegan Paul.

Reich, Wilhelm, (1975) *Faşizmin Kitle Ruhu Anlayışı*, (Çev. Bertan Onaran) İstanbul: Payel Yayınları.

Shirer, William, (1977) *Günü Gününe Nazi İmparatorluğu*, (Çev. Müzehher Vâ-Nû) İstanbul: Cem Yayınları

Smith, Anthony D., (1992) "Nationalism and the Historians," *International Journal of Comparative Sociology*, Cilt: XXXIII, No: 1-2, Ss.58-80.

Weber, Max, (1985) *Protestan Ahlakı ve Kapitalizmin Ruhu*, (Çev. Zeynep Aruoba) İstanbul: Hil Yayın.

Kaynakça

Abdulrahim, Dima (1993), "Defining Gender in a Second Exile: Palestinian Women in West Berlin", in *Migrant Women: Crossing Boundaries and Changing Identities*, ed. by Gina Buijs, Berg Publisher Limited.

Andrews, P. A. (1989), *Ethnic Groups in the Republic of Turkey*, Ludwing, Reichert, Wiesbaden.

Anthias, Floya (1992), *Ethnicity, Class, Gender and Migration; Greek-Cypriots in Britain*, Hants: Avebury.

Wallerstein Immanuel and Balibar, Etienne (1991) Race, Nation, Class: Ambiguous Identities, London: Verso.

Bruinessen, Martin (1992), "Kurdish Society, Ethnicity, Nationalism and Refugee Problems", in *The Kurds: A Contemporary Overview*, eds. by Philip G, Kreyenbroek and Stefan Sperl, London: Routledge.

Ayata, Ayse (1987), "Migrants and Natives: Urban Bases of Social Conflict, in *Migrant Workers and the Social Order*, ed. by Jeramy Eades, London: Tavistock Press.

Barker, Martin (1981), *The New Racism*, London, Junction Books.

Cashmore, Ellis E. and Barry Troyna (1983), *Introduction to Race Relations,* London: Routledge and Kegan Paul.

Castles, Stephan and Godula Kosack (1973), *Immigrant Workers and the Class Structure Western Europe*, London: Oxford University Press.

Castles, Stephan (1987), *Here for Good: Western Europe's New Ethnic Minorities*, London: Pluto Press.

Champion, A. G. (1994), "International Migration and Demographic Change in the Developed World", *Urban Studies*, Vol. 31, Nos. 4/5, pp. 653-677.

Durham, William H. (1989), "Conflict, Migration, and Ethnicity: A Summary" in *Conflict, Migration, and the Expression of Ethnicity* eds. by Gonzales, N. L. and Carolyn S. MacCommon, London: Westview Press, Inc.

Erbaş, Hayriye (1993), *Class and Culture: The Cases of Kırıkkale and Ankara*. Unpublished Ph.D. Thesis, Middle East Technical University, Ankara, Turkey.

Erbaş, Hayriye (2007) Etnisite, Felsefe Ansiklopedisi, Cilt 5, Ankara: Babil Yayınevi, ss. 897-903.

Gilroy, Paul (1980), "Managing the 'Underclass': a further note on the sociology of race relation in Britain", *Race&Class*, 22 (1), 47-62.

Gitmez, Ali and Czarina Wilpert (1987), "A Micro-Society or an Ethnic Community? Social Organization and Ethnicity Amongst Turkish Migrants in Berlin", in *Immigrant Associations in Europe* eds. by Rex, J. and C. Wilpert, Hants-England: Gower.

Gonzales, Nancie L. (1989), "Conflict, Migration, and the Expression of Ethnicity", in *Conflict, Migration, and the Expression of Ethnicity* eds. by Gonzales, N. L. and Carolyn S. MacCommon, London: Westview Press, Inc.

Izady, Mehrdad R. (1992), *The Kurds: A Concise Handbook*, USA, Crane Russak.

Kastoryano, Riva (1991), "Ethnic Differentiation in France: Turks and Muslims" in *Structural Change in Turkish Societ*y ed. by Mubeccel Kıray, Indiana University Turkish Studies, pp. 111-123.

Keith, Michael and Melcolm Cross (1993), "Racism and the Postmodern City" in *Racism, the City and the State* eds. by Keith M. and M. Cross, London: Routledge

Köksal, Sema (1991), "A Ghetto in Welfare Society: Turkish in Rinkeby-Stockholm" in *Structural Change in Turkish Society* ed. by Mubeccel Kiray, Indiana University Turkish Studies, pp. 97-110.

Lal, Barbara Ballis (1983), "Perspectives on Ethnicity: Old Wine in New Bottles", *Ethnic and Racial Studies*, Vol. 6, No: 2.

Mandel, Ruth (1989), "Ethnicity and Identity Among Migrant Guestworkers in West Berlin", in *Conflict, Migration, and the Expression of Ethnicity* eds. by L. and Carolyn S. MacCommon, London: Westview Press, Inc.

Mcdowall, David (1992), *The Kurds: A Notion Denied*, London, Minority Rights Group Pub.

Phizacklea, Annie (ed.) (1983), *One Way Ticket*: *Migration and Female Labour,* London: Routledge & Kegan Paul.

Portes, Alejandro (1989), "Contemporary Immigrants: Theoretical Perspectives On Its Determinants and Modes Of Incorporation", *International Migration Review*, pp. 606-630.

Tapper, L. Richard (1988), "Ethnicity, Order and Meaning in the Anthropology of Iran and Afghanistan", *La Fait Ethnique En Iran Et En Afghanistan*, Editions du CNRS, Paris.

Richmond, Anthony H. (1993) "Reactive Migration: Sociological Perspectives On Refugee Movements", *Journal of Refugee Studies*, Vol. 6, No. 1.

Ryan, Stephen (1995), *Ethnic Conflict and International Relations*, England and USA: Darthmouth Publishing Company Limited.

Rex, John (1988), *The Ghetto and the Underclass: Essays on Race and Social Policy*, Avebury; Gower Pub. Company Limited.

Rex, John (1994), "Ethnic Identity and the Nation State: The Political Sociology of Multi-Cultural Societies" *Paper submitted to XIII World Conference of Sociology* held in Bielefeld, Germany, July 18`th to 23rd.

Senyapili, Tansı (1991), "The Squatter Housing Problem in Istanbul and Cairo" in. *Structural Change in Turkish Society* ed. by Mubeccel Kiray, Indiana University Turkish Studies, pp. 13-25

Smith, Anthony (1986), *The Ethnic Origin of Nations*, Oxford: Blackwell.

Smith, Anthony D. (1994), "Ethnic Nationalism and the Plight of Minorities", Journal of Refugee Studies, Vol. 7. No. 2/3.

Weinreich, Peter (1986), "The Operationalisation of Identity Theory in Racial and Ethnic Relations" in *Theories of Race and Ethnic Relations*, eds. by Rex, J. and D. Madison, New York: Cambridge University Press, pp. 299-322.

Williams, Raymond (1989), *Resources of Hope*, London: Verso.

Kaynakça

Abdulrahim, Dima (1993), "Defining Gender in a Second Exile: Palestinian Women in West Berlin", in *Migrant Women: Crossing Boundaries and Changing Identities*, ed. by Gina Buijs, Berg Publisher Limited.

Andrews, P. A. (1989), Ethnic Groups in the republic of Turkey, Ludwing, Reichert, Wiesbaden.

Anthias, Floya (1992), *Ethnicity, Class, Gender and Migration; Green-Cypriots in Britain,* Hants: Avebury.

Atay, Tayfun (1997) *Batı''da Bir Nakşi Cemaati: Şeyh Nâzım Kıbrısî Örneği*, İstanbul: İletişim Yayınları.

Bruinessen, Martin (1992), "Kurdish Society, Ethnicity, Nationalism and Refugee Problems", in *The Kurds: A Contemporary Overview*, eds. by Philip G, Kreyenbroek and Stefan Sperl, London: Routledge.

Ayata, Ayse (1987), "Migrants and Natives: Urban Bases of Social Conflict, in *Migrant Workers and the Social Order*, ed. by Jeramy Eades, London: Tavistock Press.

Barker, Martin (1981), *The New Racism*, London, Junction Books.

Blaschke, Jochen (1989), "Refugees&Turkish Migrants in West Berlin" in *Reluctant Hosts: Europeand its Refugees,* eds. by Joly, Daniele and Robin Cohen, Hants: Avebury.

Cashmore, Ellis E. and Barry Troyna (1983), *Introduction to Race Relations*, London: Routledge and Kegan Paul.

Castles, Stephan and Godula Kosack (1973), *Immigrant Workers and the Class Structure Western Europe,* London: Oxford University Press.

Castles, Stephan (1987), *Here for Good: Western Europe's New Ethnic Minorities*, London: Pluto Press.

Champion, A. G. (1994), "International Migration and Demographic Change in the Developed World", *Urban Studies*, Vol. 31, Nos. 4/5, pp. 653-677.

Crompton, Rosemary (1996), "Gender and Class Analysis", in Conflict about Class, eds. b Lee, David J. and Bryn S. Turner, Essex: Longman Group Limited.

Durham, William H. (1989), "Conflict, Migration, and Ethnicity: A Summary" in *Conflict, Migration, and the Expression of Ethnicity*,

eds. by Gonzales, N. L. and Carolyn S. MacCommon, London: Westview Press, Inc.

Erbaş, Hayriye (1993), *Class and Culture: The Cases of Kırıkkale and Ankara*. Unpublished Ph.D. Thesis, Middle East Technical University, Ankara, Turkey.

------- (1996), "Constitution Boundaries and Changing Identities: Ethnic Relations of Turkish Immigrants in London", *Paper Presented at Euroconference: Collective Identity and Symbolic Representation*, Paris, Foundation Nationale des Science Politiques, July 3-6.

Foley, Douglas E. (1989), "Does the Working Class Have a Culture in the Anthropological Sense?", *Cultural Anthropology*, Vol. 4, No. 2, pp.137-163.

Gitmez, Ali and Czarina Wilpert (1987), "A Micro-Society or an Ethnic Community? Social Organization and Ethnicity amongst Turkish Migrants in Berlin", in *Immigrant Associations in Europe,* eds. by Rex, J. and C. Wilpert, Hants-England: Gower.

Gonzales, Nancie L. (1989), "Conflict, Migration, and the Expression of Ethnicity", in *Conflict, Migration, and the Expression of Ethnicity,* eds. by Gonzales, N. L. and Carolyn S. MacCommon, London: Westview Press, Inc.

Izady, Mehrdad R. (1992), *The Kurds: A Concise Handbook*, USA, Crane Russak.

Kastoryano, Riva (1991), "Ethnic Differentiation in France: Turks and Muslims" in *Structural Change in Turkish Society,* ed. by Mubeccel Kiray, Indiana University Turkish Studies, pp. 111-123.

Keith, Michael and Melcolm Cross (1993), "Racism and the Postmodern City" in *Racism, the City and the State,* eds. by Keith M. and M. Cross, London: Routledge

Koksal, Sema (1991), "A Ghetto in Welfare Society: Turkish in Rinkeby-Stockholm" in *Structural Change in Turkish Society*, ed. by Mubeccel Kiray, Indiana University Turkish Studies, pp. 97-110.

Kucukcan, Talip (1996), "Religious Belonging and Discourse of Islamic Organizations among Turkish Community" Paper Presented at *Euroconference: Collective Identity and Symbolic Representation*, Paris, Foundation Nationale des Science Politiques, July 3-6.

Miles, Robert and Victor Satzewich (1990), "Migration, Racisim and 'Postmodern Capitalism", *Economy and Society*, Vol. 19, No: 3, pp. 334-358.

Mandel, Ruth (1989), "Ethnicity and Identity among Migrant Guestworkers in West Berlin", in *Conflict, Migration, and the Expression of Ethnicity* eds. by L. and Carolyn S. MacCommon, London: Westview Press, Inc.

Mcdowall, David (1992), *The Kurds: A Notion Denied*, London, Minority Rights Group Pub.

Phizacklea, Annie (ed.) (1983), *One Way Ticke: Migration and Female Labour*, London: Routledge & Kegan Paul.

Portes, Alejandro (1989), "Contemporary Immigrants: Theoretical Perspectives on Its Determinants and Modes of Incorporation", *International Migration Review*, pp. 606-630.

Tapper, L. Richard (1988), "Ethnicity, Order and Meaning in the Anthropology of Iran and Afghanistan", *La Fait Ethnique En Iran Et En Afghanistan*, Editions du CNRS, Paris.

Richmond, Anthony H. (1993) "Reactive Migration: Sociological Perspectives On Refugee Movements", *Journal of Refugee Studies*, Vol. 6, No. 1.

Ryan, Stephen (1995), Ethnic Conflict and International Relations, England and USA: Darthmouth Publishing Company Limited.

Rex, John (1988), The Ghetto and the Underclass: Essays on Race and Social Policy, Avebury; Gower Pub. Company Limited.

------- (1994), "Ethnic Identity and the Nation State: The Political Sociology of Multi-Cultural Societies" Paper submitted to *XIII World Conference of Sociology held in Bielefeld*, Germany, July 18`th to 23rd.

Robins, Philip (1993), "The Overlord State: Turkish Policy and the Kurdish Issue", *International Affairs*, Vol. 69, No. 4.

Senyapili, Tansı (1991), "The Squatter Housing Problem in Istanbul and Cairo" in. Structural Change in Turkish Society ed. by Mubeccel Kiray, *Indiana University Turkish Studies*, pp. 13-25

Smith, Anthony (1986), *The Ethnic Origin of Nations*, Oxford: Blackwell.

-------- (1994), "Ethnic Nationalism and the Plight of Minorities", *Journal of Refugee Studies*, Vol. 7. No. 2/3.

Watson, James L. ed (1977), *Between Two Cultures, Migrants and Minorities in Britain*, Oxford Basil Blackwell.

Weinreich, Peter (1986), "The Operationalisation of Identity Theory in Racial and Ethnic Relations" in *Theories of Race and Ethnic Relations,* eds. by Rex, J. and D. Madison, New York: Cambridge University Press, pp. 299-322.

------- (1996), "Variations in the Expression of Ethnic Identity", Paper Presented at *Euroconference: Collective Identity and Symbolic Representation,* Paris, Foundation Nationale des Science Politiques, July 3-6.

Williams, Raymond (1989), *Resources of Hope*, London: Verso.

Kaynakça

Akay, Ali (1991), *Konu-m-lar,* Istanbul, Bağlam Yayınları.

Andrews, P. A. (1989), *Ethnic Groups in the Republic of Turkey*, Ludwing, Reichert, Wiesbaden.

Anthias, Floya (1992), *Ethnicity, Class, Gender and Migration; Greek-Cypriots in Britain,* Hants: Avebury.

Best, Steven ve Douglas Kellner (1998) *Postmodern Teori; Eleştirel Soruşturmalar,* Istanbul, Ayrıntı Yayınları, Çeviren. Mehmet Küçük (1991).

Castles, Stephan and Godula Kosack (1973), *Immigrant Workers and the Class Structure Western Europe,* London: Oxford University Press.

Erbaş, Hayriye (1996) "Constitution Boundaries and Changing Identities: Ethnic Relations of Turkish Immigrants in London", Paper Presented at *Euroconference: Collective Identity and Symbolic Representation,* Paris, Foundation Nationale des Science Politiques, July 3-6.

------ (1997) "Class, Ethnicity and Identity Formation: Immigrants From Turkey in London", Paper Presented to *ESA Conference on "20'th Century Europe: Inclusion/Exclusion,* University of Essex, Essex, 27-30 August 1997.

Featherstone, Mike (1996) *Postmodernizm ve Tüketim Kültürü*, Istanbul, Ayrıntı Yayınları, Çeviren, Mehmet Küçük (1991).

Gitmez, Ali and Czarina Wilpert (1987), "A Micro-Society or an Ethnic Community? Social organization and Ethnicity Amongst Turkish Migrants in Berlin", *Immigrant Associations in Europe* Der. Rex, J. and C. Wilpert, Hants-England: Gower.

Gonzales, Nancie L. (1989), "Conflict, Migration, and the Expression of Ethnicity", *Conflict, Migration, and the Expression of Ethnicity* iç. Der. Gonzales, N. L. and Carolyn S. MacCommon, London: Westview Press, Inc.

Habermas, Jürgen (1998) *Sosyal Bilimlerin Mantığı Üzerine*, Istanbul, Kabalcı Yayınları Çeviren, Mustafa Tüzel, (1982).

Hall, Stuart ve Martin Jacques (Der).(1990) *Yeni Zamanlar: 1990'larda Politikanın Değişen Çehresi*, Çeviren Abdullah Yılmaz, (1995), Istanbul: Ayrıntı Yayınları.

Harvey, David (1993) "Esneklik: Tehdit mi Yoksa Fırsat mı?, *Toplum ve Bilim*, Sayı, 56-61.

Harvey, David (1990) *Postmodernliğin Durumu: Kültürel Değişimin Kökenleri*, Metis Yayınları, Istanbul Çeviren. Sungur Savran (1996)

Hebdige, Dick (1990) "Kitlelerin Ardından", *Yeni Zamanlar: 1990'larda Politikanın Değişen Çehresi* içinde, Çeviren Abdullah Yılmaz, (1995), Istanbul: Ayrıntı Yayınları.

Işık, Oğuz (1996) "Değişen toplum/mekân Kavrayışları: Mekânın Politikleşmesi, Politikanın Mekânsallaşması", *Toplum ve Bilim*, Sayı. 64-65.

Jameson, Fredrick (1994) *Postmodernizm Ya da Geç Kapitalizmin Kültürel Mantığı*, Çev. Nuri Plümer, Istanbul, Yapı Kredi Yayınları.

Kellner, Douglas (1994) Toplumsal Teori Olarak Postmodernizm: Bazı Meydan Okumalar ve Sorunlar, *Modernite versus Postmodernite* içinde Der. Mehmet Küçük Ankara, Vadi Yayınları (1988).

Lloyd, Peter (1982) *A Third World Proletariat?*, London, George Allen and Unwin.

Lyotard, Jean François (1990) *Postmodern Durum; Postmodernizm*, Istanbul, Ara Yayıncılık (1984).

Miles, Robert and Victor Satzewich (1990), "Migration, Racisim and 'Postmodern Capitalism", *Economy and Society*, Vol. 19, No: 3, ss. 334-358.

Mandel, Ruth (1989), "Ethnicity and Identity Among Migrant Guestworkers in West Berlin", *Conflict, Migration, and the Expression of Ethnicity* iç. Der. L. and Carolyn S. MacCommon, London: Westview Press, Inc.

Özlem, Doğan (1998), "Doğa Bilimleri ve "Sosyal Bilimler" Ayırımının Dünü ve Bugünü Üzerine", *Toplum ve Bilim*, No. 76, ss. 7-39.

Portes, Alejandro (1989), "Contemporary Immigrants: Theoretical Perspectives On Its Determinants And Modes Of Incorporation", *International Migration Review*, ss. 606-630.

Rex, John (1988), *The Ghetto and the Underclass: Essays on Race and Social Policy*, Avebury; Gower Pub. Company Limited.

Richmond, Anthony H. (1993) "Reactive Migration: Sociological Perspectives On Refugee Movements", *Journal of Refugee Studies*, Vol. 6, No. 1.

Robertson, Roland (1996) "Glokalleşme: Zaman-Mekân ve Homojenlik-Heterojenlik", Postmodernizm ve Islam Küreselleşme ve Islam içinde Der. Topçuoğlu Abdullah ve Yasin Atay, Ankara, Vadi Yayınları.

Şimşek, Ali (1998) "Postmodernizmi Ciddiye almalı mıyız ya da Epistemolojik Suikast", Sosyalist Politika, Üç Aylık Kitap Dizisi, Sayı. 19.

Topçuoğlu, Abdullah ve Yasin Aktay (Der) (1996) *Postmodernizm ve İslam Küreselleşme ve İslam*, Ankara, Vadi Yayınları.

Turner, Bryan S. (1996) "Oryantalizm, Postmodernizm ve Din", *Postmodernizm ve Islam Küreselleşme ve İslam* içinde Der. Topçuoğlu Abdullah ve Yasin Atay, Ankara, Vadi Yayınları.

Watson, James L. ed. (1977), *Between Two Cultures; Migrants and Minorities in Britain*, Oxford: Basil Blackwell.

Kaynakça

Aglietta, M. (1987), *A Theory of Capitalist Regulation: The US Experience*, Londra: NLB (ilk Fransızca baskı yılı 1976).

Anthias, Floya (1992) *Ethnicity, Class, Gender and Migration; Greek-Cypriots in Britain,* Hants: Avebury.

Argın, Şükrü (1992) "Kapitalist Toplumda İşin ve İşgücünün "Kaderi": Post Fordizm", *Birikim*, Sayı, 41.

Ayata, Ayşe (1987) "Migrants and Natives; Urban Bases of Social Conflict", *Migrant Eorkers and Social Order* içinde, Der. Jeramy Eades, London: Tavitock Press.

Braverman, H (1974) *Labor and Monopoly Capital: The Degradation of Work in the Twentieth Century*. New York: NYU Press.

Castles, Stephan and Godula Kosack (1973), *Immigrant Workers and the Class Structure Western Europe,* London: Oxford University Press.

Erbaş, Hayriye (1996) "Constitution Boundaries and Changing Identities: Ethnic Relations of Turkish Immigrants in London", Paper Presented at *Euroconference: Collective Identity and Symbolic Representation,* Paris, Foundation Nationale des Science Politiques, July 3-6.

------- (1997) "Class, Ethnicity and Identity Formation: Immigrants From Turkey in London", Paper Presented *to ESA Conference on "20'th Century Europe: Inclusion/Exclusion",* University of Essex, Essex, 27-30 August 1997.

Gitmez, Ali and Czarina Wilpert (1987), "A Micro-Society or an Ethnic Community? Social organization and Ethnicity Amongst Turkish Migrants in Berlin", in *Immigrant Associations in Europe* eds. by Rex, J. and C. Wilpert, Hants-England: Gower.

Gonzales, Nancie L. (1989), "Conflict, Migration, and the Expression of Ethnicity", in *Conflict, Migration, and the Expression of Ethnicity* eds. by Gonzales, N. L. and Carolyn S. MacCommon, London: Westview Press, Inc.

Hall, Stuart ve Martin Jacques (Der).(1990) *Yeni Zamanlar: 1990'larda Politikanın Değişen Çehresi,* Türkçeye çeviren Abdullah Yılmaz, (1995), İstanbul: Ayrıntı Yayınları.

Harvey, David (1993) "Esneklik: Tehdit mi Yoksa Fırsat mı?, *Toplum ve Bilim*, Sayı, 56-61.

Harvey, David (1990/1996) *Postmodernliğin Durumu: Kültürel Değişimin Kökenleri*, Metis Yayınları, İstanbul Çeviren. Sungur Savran 1996) .

Hirst, Paul ve Zeitlin, Jonathan (1991) "Flexible Specialisation versus Post-Fordism: Theory, Evidence and Policy Implications", *Economy and Society* (20): 1-57.

Hirst, Paul ve Zeitlin, Jonathan (1993) "Esnek Uzmanlaşma ve İngiliz İmalat Sektörünün Rekabetçi Başarısızlığı, *Toplum ve Bilim, Sayı,* 56-61.

Işık, Oğuz (1996) "Değişen Toplum/mekân Kavrayışları: Mekânın Politikleşmesi, Politikanın Mekânsallaşması", *Toplum ve Bilim*, Sayı. 64-65.

Jameson, Fredrick (1994) *Postmodernizm Ya da Geç Kapitalizmin Kültürel Mantığı*, Çev. Nuri Plümer, İstanbul, Yapı Kredi Yayınları.

Kellner, Douglas (1994) *Toplumsal Teori Olarak Postmodernizm: Bazı Meydan Okumalar ve Sorunlar, Modernite versus Postmodernite* (Der) Mehmet Küçük içinde Ankara, Vadi Yayınları (1988).

Lipietz, Alain (1993) "Uluslararası İşbölümünde Yeni Eğilimler", *Toplum ve Bilim*, Sayı. 56-61.

Miles, Robert and Victor Satzewich (1990), "Migration, Racisim and 'Postmodern Capitalism", *Economy and Society*, Vol. 19, No: 3, ss. 334-358.

Mandel, Ruth (1989), "Ethnicity and Identity Among Migrant Guestworkers in West Berlin", in *Conflict, Migration, and the Expression of Ethnicity* eds. by L. and Carolyn S. MacCommon, London: Westview Press, Inc.

Öngen, Tülin (1995) "Kapitalizmin Yeniden Yapılanması ve Sendikalar", *Marksizm ve Gelecek,* Sayı. 5.

Piore Michael ve Charles F. Sabel (1984), *The Second Industrial Divide: Posibilities for Prosperity*, New York: Basic Books.

Rex, John (1988), *The Ghetto and the Underclass: Essays on Race and Social Policy,* Avebury; Gower Pub. Company Limited.

Richmond, Anthony H. (1993) "Reactive Migration: Sociological Perspectives On Refugee Movements", *Journal of Refugee Studies*, Vol. 6, No. 1.

Watson, James L. ed. (1977), *Between Two Cultures; Migrants and Minorities in Britain,* Oxford: Basil Blackwell.

Yentürk, Nurhan (1993) "Post-Fordist Gelişmeler ve Dünya İktisadi İşbölümünün Geleceği", *Toplum ve Bilim,* No. 56-61.

Kaynakça

Adelman, H. (1995) *Legitimate and Illegitimete Discrimination: New Issues in Migration,* Canada; York Lanes Press, Inc.

Castles, S. (1992) "The Australlian Model of Immigration and Multiculturalism: is it Applicable to Europe?", *International Migration Review,* No. 26, 559-567.

Castles, S. Ve M. J. Miller (1993), *The Age of Migration: International Population Movements in the Modern World,* Basingstoke, Macmillan.

Champion, A. G. (1994) "International Migration and Demographic Change in the Developed World", *Urban Studies,* Vol. 31, No.4/5, 653-677.

Cross, M. Ve R. Waldinger (1997) "Economic Integration and Labour Market Change", *Second International Metropolis Conference Sunulan Bildiri*, Copenhag, 25-27 Eylül.

Erbaş, H. (2000) *Etnisite, Kimlik ve Topluluk Formasyonu: İngiltere'de Türkiyeli Göçmenler*, Yayınlanmamış Araştırma Raporu, Ankara.

Kaya A. (1995) "Federal Almanya'da Yakın Tarihin Yeniden Keşfi: Tarihçiler Tartışması", *Dünü ve Bugünüyle Toplum ve Ekonomi*, Sayı 8. İstanbul.

Kaya A. (1996) "Türk Diyasporasında Hip-Hop Milliyetçiliği: Berlin Türkleri" *Toplumbilim* 6, İstanbul.

Kaya, A. (1999) "Türk Diyasporasında Etnik Stratejiler ve 'çok-KÜLTürlülük' İdeolojisi", *Toplum ve Bilim*, S. 82, 23-57.

Lithman, Y. G. (1997) "Spatial Concentration and Mobility", *Second International Metropolis Conference Sunulan Bildiri,* Copenhag, 25-27 Eylül.

Miles, R ve V. Satzewich (1990) "Migration, Racisim and 'Postmodern' Capitalism", *Economy and Society*, Vol. 19, No. 3.

Rex, J. (1991). "The Political Sociology of a Multicultural Society," *Journal of Intercultural Studies* 2, No.1: 7-19.

Richmond, A. H. (1993) "Reactive Migration: Sociological Perspectives on Refugee Movements", *Journal of Refugee Studies*, Vol. 6, No. 1.

Ryan, S. (1995) Ethnic Conflict and International Relations, Darthmouth Pub. Company Ltd.

Soysal, Yasemin, N. (1994) *Limits of Citizenship: Migrantsand Postnational Membership in Europa,* Chicago: The University of Chicago.

Kaynakça

Aglietta, M. (1979) *A Theory of Capitalist Regulation*, London: New Left Books.

Akkaya, Y. (2001) "Teknoloji, Üretim Süreçleri ve Sendikacılık", *Özgür Üniversite Forumu*, Sayı. 14.

Altıok, M. (1998) "1980 Sonrası Türkiye'de Sermaye Birikimi ve Kriz", *ODTÜ Gelişme Dergisi*, Cilt 25, Sayı 2.

Arın, T. (1986) "Kapitalist Düzenleme, Birikim Rejimi ve Kriz (I): Gelişmiş Kapitalizm", *11. Tez Kitap Dizisi*, No.1.

Ayata, A. G. (1991) "Gecekondularda Kimlik Sorunu, Dayanışma Örüntüleri ve Hemşehrilik", *Toplum ve Bilim*, Sayı. 51-52.

Bauman, Z. (1999) *Küreselleşme: Toplumsal Sonuçları*, İstanbul: Vadi Yayınları. (Çev. Abdullah Yılmaz).

Berksoy, T. (1982) "Türkiye'de İstikrar Arayışları ve IMF", (Der) C. Erdost, IMF *İstikrar Politikaları ve Türkiye* içinde, İstanbul: Savaş Yayınları.

Boratav, K. (Der.) (1987) *Kriz Gelir Dağılımı ve Türkiye'nin Alternatif Sorunu*, 2. Basım, Ankara: Kaynak Yayınları.

Burgers, J. (1988) "In the Margin of the Welfare State: Labour Market Position and Housing Conditions of Undocumented Immigrants in Rotterdam", *Urban Studies*, Vol. 35.

Castles, S. Ve M. J. Miller (1993) *The Age of Migration: International Population Movements in the Modern World*, Basingstoke: MacMillan Press.

Cross, M. Ve R. Waldinger (1997) "Economic Integration and Labour Market Change", Second Inretnatıonal Metropolis Konferansına Sunulan Bildiri, Copenhag, 25-27 Eylül.

Eraydın, A. (1992) *Post-Fordizm ve Değişen Mekânsal Öncelikler*, Ankara: ODTÜ, Mimarlık Fakültesi Yayınları.

Erbaş, H. (1994) "Irkçı Saldırganlık: Egemen Açıklama Biçimleri Irkçılığı Olumlar", *Ankara Üniversitesi DTCF Araştırma Dergisi* Cilt, XV.

Erbaş, H. (1997) "Class, Ethnicity and Identity Formation: Immigrants from Turkey in London", Avrupa Sosyoloji Derneğince Düzenlenen "'20'th Century Europe: Inclusion/Exclusion", konulu konferansa sunulan bildiri, Essex Üniversitesi, Essex, 27-30 Ağustos.

Erbaş, H. (1999) "Metodoloji Tartışmaları Işığında Göç ve Etnisite", *A. Ü. D.T.C.F. Dergisi*, Sayı, 2.

Erbaş, H. (2000-01) "Küreselleşme ve Ulus-Devletin 'Aşınımı' Sürecinde Toplumsal Eşitlik/Adalet, *Doğu Batı*, Sayı. 13.

Erbaş, H. (2001) "Yurtdışına göçün Yeni Biçimleri", 7. Ulusal Sosyal Bilimler Kongresine Sunulan Bildiri, 21-23 Kasım, ODTÜ. Ankara.

Erder, S. (1995) "Yeni Kentliler ve Kentin Yeni Yoksulları", *Toplum ve Bilim*, Sayı. 66.

Erendil, A.T. (2000) "Mit ve Gerçeklik Olarak Denizli-Üretim ve İşgücünün Değişen Yapısı: Eleştirel Kuram Açısından Bir Değerlendirme", *Toplum ve Bilim*, Sayı. 86.

Gülalp, h. (1987) *Gelişme İdeolojileri ve Gelişme Stratejileri*, 2. Basım, Ankara: Yurt Yayınları.

Hall, S. (1995) "Yeni Zamanların Anlamı", (Der) S. Hall ve M. Jacques, *Yeni Zamanlar* içinde, İstanbul: Ayrıntı Yayınları. Çev. Abdullah Yılmaz (1990, Lawrence & Wishart).

Harvey, D. (1982) *Limits of Capital*, Oxford: Basil Blackwell.

Harvey, D. (1997) *Postmodernliğin Durumu: Kültürel Değişimin Kökenleri*, İstanbul: Ayrıntı Yayınları, Çev. Sungur Savran (1989, Oxford: Basil Blackwell).

Kazgan, G. (2000) *Küreselleşme ve Ulus-Devlet: Yeni Ekonomik Düzen*, İstanbul: Bilgi Üniversitesi Yayınları.

Kaya, A. (1995) "Federal Almanya'da Yakın Tarihin Yeniden Keşfi: Tarihçiler tartışması", *Dünü ve Bugünüyle Toplum ve Ekonomi*, Sayı. 8.

Keyder, Ç. (1983) "Kriz Üzerine Notlar", (İlhan Tekeli ve Diğ.) *Türkiye'de ve Dünyada Yaşanan Ekonomik Bunalım* içinde, Ankara: Yurt Yayınları. İlk kez Toplum ve Bilim Dergisinin 14.sayısında yayınlanmıştır.

Keyder, Ç. (1987) "İthal İkameci Sanayileşme ve Çelişkileri", K. Boratav ve Diğ. (Der.) *Kriz, Gelir Dağılımı ve Türkiye'nin alternatif Sorunu* içinde, 2. Basım, Ankara: Kaynak Yayınları.

Keyder, Ç. (1996) *Ulusal Kalkınmacılığın İflası*, İstanbul: Metis Yayınları.

Koehn, P. H. (1991) *Refugees From Revolution; U.S. Policy and Third-World Migration*, Oxford: Westview Press. Inc.

Lipietz, A. (1993) "Uluslararası İşbölümünde Yeni Eğilimler", *Toplum ve Bilim*, Sayı, 56-61.

Miles, R. Ve V. Satzewich (1990) "Migration, Racism and 'Postmodern' Capitalism", *Economy and Society*, Vol. 19, No.3.

Murray, R. (1995) "Fordizm ve Post-Fordizm", (Der) S. Hall ve M. Jacques, *Yeni Zamanlar* içinde, İstanbul: Ayrıntı Yayınları. Çev. Abdullah Yılmaz (1990, Lawrence & Wishart).

Offe, C. (2001) "Yönetilemezlik: Muhafazakâr Kriz Kuramlarının Yeniden Doğuşu", *Cogito*, Sayı, 27.

Öngen, T. (1995) "Kapitalizmin Yeniden Yapılanması ve Sendikalar", *Marksizm ve Gelecek*, Sayı. 5.

Peker, B. Y. (13 Ocak 2002) "Yabancı Tehdidi", *Radikal İki*, Sayı. 275, s. 6.

Rex, J. (1988) *The Ghetto and the Underclass: Essays on Race and Social Policy*, Avebury: Gower Pub. Company Limited.

Richmond, A. H. (1993) "Reactive Migration: Sociological Perspectives on Refugee Movements", *Journal of Refugee Studies*, Vol. 6, No. 1.

Sassen, S. (1988) *The Mobility of Labor and Capital: A Study in International Investment and Labor Flow*, New York: Cambridge University Press.

Sassen, S. (1991) *The Global City:* New York, London, Tokyo, Princeton, NJ: Princeton University Press.

Şengül, T. (2000) "Siyaset ve Mekânsal Ölçek Sorunu: Yerelci Stratejilerin Bir Eleştirisi", Der. E. *Ahmet Tonak, Küreselleşme: Emperyalizm Yerelcilik İşçi Sınıfı* içinde, Ankara: İmge Kitabevi.

Taymaz, E. (1993) "Kriz ve Teknoloji", *Toplum ve Bilim*, Sayı, 56-61.

Tanyılmaz, K. (2000) "Kriz ve "Post-Fordizm" Teorileri: İstikrarlı Bir Kapitalizm Mümkün(mü)dür(?)- Karşılaştırmalı ve Eleştirel Bir Değerlendirme", *İktisat Dergisi*, Sayı. 403, İ.Ü. İktisat Fakültesi Mez. Cemiyeti Yayın Organı.

Tekeli, İ. İlkin S. (2000) "Küreselleşme Ulus-Devlet Etkileşimi Bağlamında AB-Türkiye İlişkilerinin Yorumlanması", *Doğu Batı*, Sayı. 10.

Tekelioğlu, O. (1999) *Michel Foucault ve Sosyolojisi*, İstanbul: Bağlam Yayınları.

Wacquant, L. (1999) "Urban Marginality in the Coming Millennium", *Urban Studies*, Cilt. 36.

Yentürk, N (1993) "Post-Fordist Gelişmeler ve Dünya İktisadi İşbölümünün Geleceği", *Toplum ve Bilim*, Sayı, 56-61.

Kaynakça

Andrews, P. A. (1989) *Ethnic Groups in the Republic of Turkey*, Wiesbaden: L. Reichert Verlag.

Anthias, F. (1992) *Ethnicity, Class and Migration: Greek-Cypriots in Britain*, Hants: Avebury.

Anthias, F. and N. Yuval-Davis (1992) *Racialised Baundaries: Race, Nation, Gender, Class and the Anti-Racist Straggle,* London: Routledge.

Ardener, S. (1993) (ed.) *Women and Space: Ground Rules and Social Maps,* Oxford: Berg Publisher Limited.

Bano, S. (1999) "Muslims and South Asian Women: Customary Law and Citizenship in Britain" in *Women, Citizenship and Difference* Eds. By Nira Yuval-Davis and Pnina Werbner, London: Zed Books, 162-178.

Blaschke, J. (1989), "Refugees and Turkish Migrants in West Berlin", in J. Daniel and R. Cohen (eds) *Reluctant Hosts: Europea and its Refugees*, Hants: Avebury, 96-104.

Bloch, A. (1999) "As If Being a Refugee Isn't Hard Enough: the Policy of Exclusion", in *New Ethnicities, Old Racisms*, Ed. By Phil Cohen, London: Zed Books, 111-131.

Calhoun, C. (1994) "Social Theory and the Politics of Identity", in C. Calhoun (Ed.) *Social Theory and the Politics of Identity*, Oxford: Balackwell, 9-36.

Castles, S. (1984) "Racism and Politics in West Germany", *Race and Class*, Vol. XXV, No. 3, 37-50.

Castles, S. (1987) *Here for Good: Western Europe's New Ethnic Minorities*, London: Pluto Press.

Castles, S. and M. J. Miller (1993) *The Age of Migration: International Population Movements in the Modern World.* Basingstoke: Macmillan.

Erbaş, H. (1997) "Class, Ethnicity, and Identity Formation: Immigrants from Turkey in London", Paper presented at *ESA conference on "20th Century Europe: Inclusion/Exclusion*, Colchester, Essex, 27-30 August.

Gitmez A. and Czarina W. (1987) "A Micro-Society or Ethnic Community? Social Organization and Ethnicity amongst Turkish Migrants in Berlin", *in Immigrant Association in Europe,* eds by Rex J. And c. Wilpert, Hants_England: Gower, 86-125.

Hall, S. (1990) "The meaning of New Times", in *New Times: The Changing Face of Politics of 1990s*, eds. By Stuart Hall and Martin Jacques, Lawrance&Wishart.

Kastoryano, R. (1991) "Ethnic Differentiation in France: Turks and Muslims", in *Structural Change in Turkish Society*, ed. By M. Kıray, Indiana University Turkish Studies, 111-122.

Kaya, A. (1998) "Multicultural Clientalism and Alevi Resurgence in the Turkish Diaspora: Berlin Alevis", *New Perspectives on Turkey*, No. 18, 23-49.

Köksal, S. (1991) "A Ghetto in Welfare Society: Turkish in Rinkeby_Stockholm" in *Structural Change in Turkish Society* ed. By Mubeccel Kıray, Indiana University Turkish Studies, 96-110.

Lentin, R. (1999) "Constitutional Excluded: Citizenship and (Some) Irish Women", in *Women, Citizenship and Difference* Nira Yuval-Davis and Pnina Werbner (eds), London: Zed Books, 30-145.

Lithman, Y. G. (1997) "Spatial Concentration and Mobility". Paper Presented to *Second International Metropolis Conference*, Copenhag, 25-27 September.

Mandel, R. (1989). "Ethnicity and Identity Among Migrant Guest-workers in West Berlin", in *Conflict, Migration and Expression of Ethnicity* Eds. By, L. and Carolyn S. MacCommon, London: Westview Press, 60-75.

Miles, R. and Victor S. (1990) "Migration, Racism and 'Postmodern' Capitalism", *Economy and Society*, Vol. 19, No.3, 334-358.

Portes, A. (1989) "Contemporary Immigration: Theoretical Perspectives on its Determinants and Modes of Incorporation", *International Journal of Migration*, Vol. 23, 606-630.

Richmond, A. H. (1993) "Reactive Migration: Sociological Perspectives on Refugee Movements", *Journal of Refugee Studies*, Vol. 6, No.1, 7-24.

Robins, P. (1993) "The Overlord State: Turkish Policy and the Kurdish Issue", *International Affairs*, Vol. 69, No 4, 657-675.

Soysal, Y. N. (1994) *Limits of Citizenship: Migration and Postnational Membership in Europe*, Chicago: University of Chicago Press.

Unat N. at al. (1976) *Migration and Development: A Study of the Effect of International Labour Migration on Boğazlıyan Disrtict*, Ankara: Ajans Türk Press.

Watson, J. L. Ed. (1977) *Between Two Cultures: Migrants and Minorities in Britain,* Oxford: Basil Blackwell.

Wehrenreich, P. (1986) "The Operationalisation of Identity Theory in Racial and Ethnic Relations", in *Theories of Race and Ethnic Relations*, eds. By Rex John and D. Mason, New York: Cambridge University Press, 298-344.

Yinger, J. M. (1983) "Ethnicity and social change: the interaction of structural, cultural, and personality factors", *Ethnic and Racial Studies*, Vol. 6, No. 4, 395-409.

Yuval-Davis, N. (1997) *Gender and Nation,* London: Sage Publications.

Yuval-Davis, N. and P. Werbner (eds.) (1999) *Women, Citizenship and Difference,* London: Zed Books.

Kaynakça

Abadan-Unat, Nermin. *Bitmeyen Göç: Konuk İşçilikten Ulus-Ötesi Yurttaşlığa,* İstanbul: İstanbul Bilgi Üniversitesi Yayınları, 2002.

Diken, Bülent ve Laustsen, Carsten B. *Filmlerle Sosyoloji*, çev. Sona Ertekin, İstanbul: Metis Yayınları, 2014.

Erbaş, Hayriye. "Metodoloji Tartışmaları Işığında Göç ve Etnisite", *Ankara Üniversitesi DTCF Sosyoloji Bölümü Dergisi*, Sayı 2 (1999): 17-39.

Erbaş, Hayriye. "Küresel Kriz ve Marjinalleşme Sürecinde Göç ve Göçmenler", *Doğu-Batı Düşünce Dergisi*, Sayı 18 (2002): 173-191.

Erbaş Hayriye. "Identity Dilemma: Gender and A Sense of Belonging or of Alienization" *Ankara Üniversitesi DTCF Dergisi*, Sayı 48 (2008): 1-26.

Hughes, Everett C. "Queries Concerning Industry and Society Growing out of Study of Ethnic Relations in Industry." *American Sociological Review* 14, No. 2 (1949): 211-220.

Miles, Robert ve Satzewich, Viktor. "Göç, Irkçılık ve Postmodern Kapitalizm." içinde *Fark, Kimlik, Sınıf,* der. Hayriye Erbaş vd., çev. Özge Yalçın ve Deniz Yüzüak, Ankara: Eos Yayınları (2007/1990) : 301-335.

Tekeli, İlhan. *Göç ve Ötesi*, İstanbul: Tarih Vakfı Yurt Yayınları, 2016.

Kaynakça

Abadan-Unat, N. (2002), *Bitmeyen Göç Konuk İşçilikten Ulus-Ötesi Yurttaşlığa*, 1. Baskı, İstanbul Bilgi Üniversitesi Yayınları, İstanbul.

Bales, Kevin (1999/2002) *"Kullanılıp Atılanlar": Küresel Ekonomide Yeni Kölelik*, Çitlembik Yayınları, İstanbul, Çev. Pınar Öğünç.

Bauman, Z. (2007). Modernite ve Holocaust, Versus Yayınları, İstanbul, Çev. S. Sertabiboğlu.

Blunt, G. D. (2018) "Illegal Immigration as Resistance to Global Poverty", *Raisons Politiques* 2018/1 (N0. 69), p. 83-99.

Castles, S. (1984) "Racism and Politics in West Germany" Race and Class, Vol. XXV, No:3, (ss. 37-50):40.

Castles, S., Mıller, J. M., (2008a), *Göçler Çağı*, (Çev. Bal, B. U.), İstanbul, İstanbul Bilgi Üniversitesi.

Castles, S. (2008b) *Development and Migration Migration and Development: What Comes First?* New York: Social Science Research Council, http://essays.ssrc.org/developmentpapers/wp-content /uploads/2009/08/2Castles.pdf

Castles, S. (2010) "Understanding Global Migration: A Social Transformation Perspective", *Journal of Ethnic and Migration Studies*, Vol. 36, No. 10, pp. 1565-1586.

Castles, S, Hass, H. Ve Miller, M. (2014) *The Age of Migration: International Population Movements in the Modern World,* Palgrave Macmillan, Fifth Edition.

Erbaş, H. (1994/2009) "Irkçı Saldırganlık: Egemen Açıklama Biçimleri Irkçılığı Olumlar". *A.Ü.D.T.C.F. Araştırma Dergisi XV,* ss. 193-208. iç. Hayriye Erbaş (Der.) Kapitalizm, Küreselleşme ve Toplumsal Dönüşümler, Palme Yayıncılık, Ankara, ss. 169-187

------ (1996) "Constitution Boundaries and Changing Identities: Ethnic Relations of Türkish Immigrants in London" ,*"Workshop on Immigration and Politics of Belonging", Euroconference on Collective Identity and Sembolic Represantation"* konferansı, Paris, Foundation Nationale des Science Politiques, 3-6 Temmuz.

------ (1997) "Class, Ethnicity and Identity Formation: Immigrants From Turkey in London", *Avrupa Sosyoloji Derneği (ESA Conference), "20'th Century Europe: Inclusion/Exclusion"* konferansı, University of Essex, Essex, 27-30 Ağustos.

------ (1999a) "Metodoloji Tartışmaları Işığında Göç ve Etnisite", *A.Ü. DTCF, Sosyoloji Bölümü Dergisi*, Sayı 2, ss. 17-39.

------- (1999b) "Üretim Sisteminde Değişim Ve Kimlik", *Türk Sosyal Bilimler Derneği Tarafından Düzenlenen 6. Ulusal Sosyal Bilimler Kongresine* Sunulan Bildiri. 17-19 Kasım, ODTÜ, Ankara.

------ (2000a) *Etnisite, Kimlik ve Topluluk Formasyonu: İngiltere'de Türkiyeli Göçmenler*. (Yayınlanmamış Araştırma Raporu-Doçentlik Tezi).

------ (2000b) "Küçük Sevimli Dünya: Küreselleşme ve Bazı Yanılgılar", *Doğu-Batı Düşünce Dergisi*, Sayı. 10, ss. 139-151.

---- (2001) "Yurtdışına Göçün Yeni Biçimleri" *Türk Sosyal Bilimleri Derneği Tarafından Düzenlenen VII. Ulusal Sosyal Bilimler Kongresi*, Ankara, ODTÜ, 21-23 Kasım.

---- (20092002) "Küresel Kriz ve Marjinalleşme Sürecinde Göç ve Göçmenler", iç. *Kapitalizm, Küreselleşme ve Toplumsal Dönüşümler*, Ankara: Palme Yayıncılık. ss. 188-212. (*Doğu-Batı Düşünce Dergisi*, (2002), Sayı.18, ss. 173-191).

---- (2003) "Küreselleşme Göç ve Göçmenlik: Nasıl Bir Çerçeve" *Citizenship, Belonging and New Formulations of Identity in a Transnational Context-Ulusaşırı Bağlamda Vatandaşlık, Aidiyet ve Yeni Kimlik Oluşumları*, İstanbul, Bilgi Üniversitesi, Kuştepe Kampusu.

----- (2004) "Gender and Community Formation: Turkish Immigrants in London" Paper presented to the Conference on *"Racism, Sexism and Contemporary Politics of Belonging"*, London, 25-27 August, 2004.

----- (2008) "Identity Dilemma: Gender and a Sense of Belonging or of Alienization" *DTCF Dergisi*, Sayı 48, ss. 1-26. http://dergiler. ankara.edu.tr/dergiler/26/1512/16682.pdf

Erbaş H. Ve Alioğlu, Türker, Ö. (2016) "Göç Filmleri Bağlamında Sınıf, Yoksulluk ve Dayanışma Üzerine Bir Tartışma", iç. Mehmet, F. Elmas ve Metin Becermen, *Yoksulluk, Dayanışma ve Adalet" Uludağ Üniversitesi IV. Uluslararası Felsefe Kongresi Bildiri Kitabı*, ss. 295-301.

----- (2018) Erbaş, H. Labinot Kunushevci, "Civilization, Migrants and Secularism", Contemporary Sociological Conversations, Interview with Hayriye Erbaş in 2016, Shkup, LOGOS-A, pp. 90-99.

Erbaş, M. (2010) *Zorunlu Göç, Etniklik ve Kentlilik: Mersin'de HADEP'li Kurmançlar (1996)*, Palme Yayıncılık, Ankara.

Erbaş, M. (2011) "Kadına Yönelik Şiddeti Meşrulaştırma Aracı Olarak Cevap Sosyolojisi", *Baraka*, İstanbul ODTÜ Mezunları Derneği Yayını.

Faist, T. (2007) "Göç-Güvenlik Bağı: 11 Eylül Öncesi ve Sonrasında Göç ve Güvenlik", iç Ayhan Kaya ve Bahar Şahin (Ed.), *Kökler ve Yollar: Türkiye'de Göç Süreçleri*, İstanbul Bilgi Üniversitesi Yayınları, İstanbul, ss. 19-41.

Fricker, Miranda (2007) *Epistemic Injustice: Power and the Ethics of Knowing*, Oxford University Press.

International Organizatıon For Migration (IOM) (2017) *World Migration Report*, Erişim Tarihi:. 26. 03. 2018, https://www.iom.int /wmr/world-migration-report-2018

International Organizatıon For Migration (IOM) (2022) *World Migration Report,* Erişim Tarihi: 2023. 10. 10. 2023, https://publications.iom.int/books/world-migration-report-2022

Oliver, C. ve O'Reilly, K. (2010) "A Bourdieusian Analysis of Class and Migration: Habitus and the Individualizing Process", *Sociology*, 44 (1), pp. 49-66.

O'Reilly, K. (2015) 'Migration Theories: A Critical Overview' in Triandafyllidou, Anna (ed) *Routledge Handbook of Immigration and Refugee Studies.* Submitted 29/7/14. 26.04.2018, https://dspace. lboro.ac.uk/dspace-jspui/bitstream/2134/19442/3/O%27Reilly. pdf

Özbey, K. (2018) *Sınır Kapitalizmi: Gürcistan'dan Türkiye'ye Günübirlik İşgücü Göçü*, Siyasal Kitabevi, Ankara.

Kastaryano, Riva (2007) "Ulusaşırı Türk Milliyetçiliği: Yurtdışında Yaşayan Türklerin Milliyetçilik Tanımı", iç. Ayhan Kaya ve Bahar Şahin (Ed.) *Kökler ve Yollar: Türkiye'de Göç Süreçleri,* 1. Baskı, İstanbul Bilgi Üniversitesi, İstanbul, ss. 63-83.

Kazgan, G. (2000) *Küreselleşme ve Ulus-Devlet: Yeni Ekonomik Düzen*, Bilgi Üniversitesi Yayınları, İstanbul.

King, R. (2012) Thories and Typologies of Migration: An Owerview and Primer, Willy Brandt Series of Working Papers in *International Migration and Ethnic Relations 3/12, Malmö Institute for Studies of Migration, Diversity and Welfare* (MIM) Malmö University.

Lee, E. S. (1966). "A Theory of Migration", *Demography*, 3(1), 47-57.

Miles, Robert, Ve Satzewich, Victor, (1990) "Migration, Racism and 'Postmodern' Capitalism," *Economy and Society,* Vol:19, No:3, pp.335-358. Fark/Kimlik Politikalarının Yükselişi", çev. Özge Yalçın ve Deniz Yüzüak, iç. Hayriye Erbaş (Der.), Ankara: EOS Yayınları: ss. 301-335.

Massey, S. D ve ark., (1993), "Theories of International Migration: A Review and Appraisal", *Population and Development Review*, S.19, Nu.3, s.431-466.

Portes, A. (1977) "Labor Functions of Illegal Aliens." *Society*, 14 (6), pp. 31-37.

Portes, A. (1978) "Migration and Underdevelopment." *Politics and Society* 8 (1): pp. 11-48.

Portes, A. (1979) "Illegal immigration and the international system: Lessons from recent legal Mexican immigrants to the United States." *Social Problems* 26 (April), pp. 425-438.

Portes, A. And Böröcz J. (1989) "Contemporary Immigration: Theoretical Perspectives on its Determinants and Modes of Incorporation", *International Migration Review*, vol. 23, no.3, pp. 606-630.

Sager, A. (2017) "The Uses and Abuses of "Migrant Crisis"", in. *Immigrants and Refugees in Times of Crisis* (ed.) Theodoros Fouskas), European Public Law Organization. 13.04.2018, www.academia.edu/36209452/The_Uses_and_Abuses_of_Migrant_Crisis_

Sassen-Koob (1981) "Towards a Conceptualization of Immigrant Labor", *Social Problems*, Vol. 29, No. 1, pp. 65-85.

Sassen, S. (1991) *The Global City:* New York, London, Tokyo, Princeton, Princeton University Press., NJ.

Sassen, S. (1996) "Rebuilding the Global City: Economy, Ethnicity and Space", in. King, A.D (Der.), *Representing the City: Ethnicity, Capital and Culturein the 21st Cenury Metropolis*, London: MacMillan Press. pp. 23-42.

Unıted Nations (2015) *Press Coverage of the Refugee and Migrant Crisis in the EU: A Content Analysis of Five European Countries, Report prepared for the United Nations High Commission for Refugees*. Report authors: Mike Berry, Inaki Garcia-Blanco, Kerry Moore. 3.04.2018 http://www.unhcr.org/56bb369c9.pdf

United Nations (2017) International Migration Report United Nations, Department of Economic and Social Affairs, *Population Division* 2017 (ST/ESA/SER.A/403). 22.04.208, http://www.un.org/en/development/desa/population/migration/publications/migrationreport/docs/MigrationReport2017.pdf

T.C. İçişleri Bakanlığı Göç İdaresi (2017) *2016 Türkiye Göç Raporu*, T.C. İçişleri Bakanlığı Göç İdaresi Genel Müdürlüğü Yayınları, Yayın No: 40. 11.05.2018, http://www.goc.gov.tr/files/files/2016_goc_raporu_.pdf

Watson, J. I. Ed. (1977) *Between Two Cultures: Migrants and Minorities in Britain*, Oxford: Basil Blackwell.

Kaynaklar

Castles, S. (2010). Understanding Global migration: a social transformation perspective. *Journal of Ethnic and Migration Studies*, 36 (10), ss. 1565-1586.

Erbaş, H. (1999). Metodoloji Tartışmaları Işığında Göç Ve Etnisite. *A.Ü. DTCF, Sosyoloji Bölümü Dergisi,* (2), ss. 17-39.

----- (2002). Küresel Kriz ve Marjinalleşme Sürecinde Göç ve Göçmenler. *Doğu-Batı Düşünce Dergisi*. (18), ss.173-191.

----- (2008). Identity Dilemma: Gender and a Sense of Belonging or of Alienization. *DTCF Dergisi,* (48), ss. 1-26.

------(2000). Küçük sevimli dünya: küreselleşme ve bazı yanılgılar. *Doğu-Batı Düşünce Dergisi*, (10), ss. 139-151.

Erbaş, H. ve Alioğlu Türker, Ö. (2016). Göç Filmleri Bağlamında Sınıf, Yoksulluk Ve Dayanışma Üzerine Bir Tartışma. Elmas, M. F. ve Becermen, M. (Ed.). *Yoksulluk, Dayanışma Ve Adalet*, Uludağ Üniversitesi IV. Uluslararası Felsefe Kongresi Bildiri Kitabı, ss. 295-301.

Erbaş, H. (2018). Göçmen krizi mi? Krizlerin Göçmenleri Mi?: Göçler Çağında Göçmenlik Halleri, Çelişkiler Ve Sorunlar, Durusoy, S. ve Selçuk, I. Ş. (Ed.). *Bugünkü Küreselleşmeyi Anlamak,* ss. 123-165. Ankara: İmaj Yayınevi.

Erbaş, M. (2010). *Zorunlu Göç, Etniklik ve Kentlilik: Mersin'de HADEP'li Kurmançlar (1996).* Palme Yayıncılık, Ankara.

Fricker, M. (2007). *Epistemic Injustice: Power and the Ethics of Knowing*. Oxford: Oxford University Press.

Fukuyama, F. (1992). *The End Of History And The Last Man*. New York: The Free Press.

Fukuyama, F. (2018). *Identity: The Demand For Dignity And The Politics Of Resentment*. Erişim tarihi:25.10.2018, https://www. foreignaffairs.com/articles/americas/2018-08-14/against-identity-politics-tribalism-francis-fukuyama

Habermas, J. (22.10.2018). *"New" Perspectives For Europe*. Erişim tarihi: 27.10.2018, www.socialeurope.eu/new-perspectives-for-europe

International Organization for Migration (IOM). (2017). *World Migration Report 2018*. Erişim tarihi: 26. 03. 2018 https://www.iom.int /wmr/world-migration-report-2018

Sager, A. (2017). The uses and abuses of "migrant crisis", Fouskas, T. (Ed.) *Immigrants and Refugees In Times Of Crisis*. European Public

Law Organization. Erişim tarihi: 13.04.2018, www.academia.edu/36209452/The_Uses_and_Abuses_of_Migrant_Crisis_

UNCHR. (2017). *Global trends: forced deplecment in 2016.* Erişim tarihi: 08.11.2018, https://www.unhcr.org/globaltrends2016/

UNCHR. (2016). *Global Trends: Forced Deplecment in 2017.* Erişim tarihi: 08.11.2018, https://www.unhcr.org/globaltrends2017/

United Nations. (2017). *International Migration Report.* Erişim tarihi: 22.04.2018,http://www.un.org/en/development/desa/population/migration/publications/migrationreport/docs/MigrationReport2017.pdf

T.C. İçişleri Bakanlığı Göç İdaresi. (2017). *2016 Türkiye Göç Raporu*, T.C. İçişleri Bakanlığı Göç İdaresi Genel Müdürlüğü Yayınları: Yayın No: 40. Erişim tarihi: 11.05.2018, http://www.goc.gov.tr/files/files/2016_goc_raporu_.pdf
https://www.goc.gov.tr/kurumlar/goc.gov.tr/YillikGocRaporlari/2016_yiik_goc_raporu_haziran.pdf

World Bank. (2016). *Migration and Remittances Factbook 2016.* Erişim tarihi: 09.11.2018 https://openknowledge.worldbank.org/bitstream/handle/10986/23743/9781464803192.pdf

Kaynaklar

Abadan-Unat, Nermin. *Bitmeyen Göç: Konuk İşçilikten Ulus-Ötesi Yurttaşlığa*. İstanbul: İstanbul Bilgi Üniversitesi Yayınları, 2002.

Akşit, Bahattin. "İçgöçlerin Nesnel Ve Öznel Toplumsal Tarihi Üzerine Gözlemler: Köy Tarafından Bir Bakış". *Türkiye' De İç Göç Konferansı Bolu-Gerede 1997*, editör Ahmet İçduygu vd., İstanbul: Türkiye Ekonomik Ve Toplumsal Tarih Vakfı Yayınları, 1998. 22–37.

Atasü Topçuoğlu, Reyhan. "Göç Yazınındaki Düzenli ve Düzensiz Göç Kavramları: İnsan Hakları Temelinde Bir Kavramsal Sorgulama". *İnsan Hakları Yıllığı* 34, (2016): 1–20.

Brettell, Caroline B., ve James F. Hollifield, editörler. *Migration Theory: Talking Across Disciplines*. 3rd baskı, New York: Routledge, 2015.

Çağlar, Türken. "Göç Çalışmaları İçin Kavramsal Bir Çerçeve". *Toros Üniversitesi İİSBF Sosyal Bilimler Dergisi* 5.8 (2018): 26–49. https://dergipark.org.tr/iisbf/issue/37674/413560.

Castles, Stephen, ve M. J. Miller. *Göçler Çağı: Modern Dünyada Uluslararası Göç Hareketleri*. Çev. Bülent Uğur Bal ve İbrahim Akbulut, İstanbul: Bilgi Üniversitesi Yayınları, 2008.

Chimni, B. S. "The Birth of a 'Discipline': From Refugee to Forced Migration Studies". *Journal of Refugee Studies* 22.1 (2009): 11–29. doi:10.1093/jrs/fen051.

Crawley, Heaven, ve Dimitris Skleparis. "Refugees, migrants, neither, both: categorical fetishism and the politics of bounding in Europe's 'migration crisis'". *Journal of Ethnic and Migration Studies* 44.1, (2018): 48–64. doi:10.1080/1369183X.2017.1348224.

Danış, Didem, ve diğerleri "'Integration in Limbo': Iraqi, Afghan, Maghrebi and Iranian Migrants in İstanbul". *Land of Diverse Migrations: Challenges of Emigration and Immigration in Turkey*, editör Ahmet İçduygu ve Kemal Kirişci, İstanbul: İstanbul Bilgi Üniversitesi Yayınları, 2009. 443–636.

Düvell, Franck. "Transit migration: A blurred and politicised concept". *Population, Space and Place* 18.4 (2012): 415–27. doi:10.1002/psp.631.

Erbaş, Hayriye. *Gidişlerden Kaçışlara Göç ve Göçmenler: Kuram, Yöntem ve Alan Yazıları*. Ankara: Phoenix Yayınevi, 2019.

---. "Göçmen Krizi mi? Krizlerin Göçmenleri mi?: Göçler Çağında

Göçmenlik Halleri, Çelişkiler ve Sorunlar". *Bugünkü Küreselleşmeyi Anlamak*, editör Serap Durusoy ve Işıl Şirin Selçuk, Ankara: İmaj Yayınevi, 2018. 123–65.

---. "Metodoloji Tartışmaları Işığında Göç ve Etnisite". *Sosyoloji Dergisi* 2 (1999): 17–39.

---. "Suçlular/Nedenler, Mağdurlar ve Biz: Göç ve Göçmenliğe Tarihsel ve Bütüncül Bir Bakış". *Gidişlerden Kaçışlara Göç ve Göçmenler: Kuram, Yöntem ve Alan Yazıları*, Ankara: Phoenix Yayınevi, 2019. 321–43.

Erbaş, Mehmet. *Zorunlu Göç, Etniklik ve Kentlilik: Mersin'de HADEP'li Kurmançlar*. Ankara: Palme Yayıncılık, 2010.

Erder, Sema. "Uluslararası Göçte Yeni Eğilimler: Türkiye 'Göç Alan' Ülke mi?" *Mübeccel Kıray İçin Yazılar*, editör Fulya Atacan vd., Bağlam Yayınları, 2000. 235–59.

Erdoğan Özünlü, Emine, ve Osman Gümüşçü. "Osmanlı İmparatorluğu'nda İç Göç Aktörleri Olarak Çift-Bozanlar." *Amme İdaresi Dergisi* 49.1 (2016): 29–56. http://search.ebscohost.com/login.aspx?direct=true&db=bth&AN=114569013&lang=tr&site=eds-live&authtype=ip,uid.

Faist, Thomas. *The Volume and Dynamics of International Migration and Transnational Social Spaces*. Oxford: Clarendon Press, 2000.

Feller, Erika. "Refugees are not Migrants". *Refugee Survey Quarterly* 24.4 (2005): 27–35. doi:10.1093/rsq/hdi077.

Fiddian-Qasmiyeh, Elena, ve diğerleri. "Introduction: Refugee and Forced Migration Studies in Transition". *The Oxford Handbook of Refugee and Forced Migration Studies*, editör Elena Fiddian-Qasmiyeh ve diğerleri., Oxford: Oxford University Press, 2014, doi:10.1093/oxfordhb/9780199652433.013.0001.

Fisher, Michael H. *Migration: A World History*. New York: Oxford University Press, 2014.

Garfing, Scott. "A Primer on Family Reunification/Chain Migration". *Georgetown Immigration Law Journal*, 2018. Web. 8 Ağustos 2019. https://www.law.georgetown.edu/immigration-law-journal/online/a-primer-on-family-reunification-chain-migration/.

Grande, Edgar, ve diğerleri "Politicizing immigration in Western Europe". *Journal of European Public Policy*, 26.10 (2019): 1444–63, doi:10.1080/13501763.2018.1531909.

İçduygu, Ahmet. "Demographic Mobility and Turkey: Migration Experiences and Government Responses". *Mediterranean Quarterly* 15.4 (2004): 88–99.

İçduygu, Ahmet, ve Ibrahim Sirkeci. "Cumhuriyet Dönemi Türkiye'sinde Göç Hareketleri". *75 Yılda Köylerden Şehirlere*, editör Oya Baydar, Tarih Vakfı Yayınları, 1999. 248–76.

İçduygu, Ahmet, ve Turgay Ünalan. "Türkiye'de İç Göç: Sorunsal Alanları Ve Araştırma Yöntemleri". *Türkiye' De İç Göç Konferansı Bolu-Gerede 1997*, editör Ahmet İçduygu vd., Türkiye Ekonomik Ve Toplumsal Tarih Vakfı Yayınları, 1998. 38–55.

Karpat, Kemal H. *Türkiye'de Toplumsal Dönüşüm*. Çev. Abdulkerim Sönmez, Ankara: İmge Kitabevi, 2003.

Kirişci, Kemal. *Turkey: A Transformation from Emigration to Immigration*. 2003. Web. 12 Ağustos 2019. https://www.migrationpolicy.org/article/turkey-transformation-emigration-immigration.

---. "Türkiye'ye Yönelik Göç Hareketlerinin Değerlendirilmesi". *Bilanço 1923-1998: Türkiye Cumhuriyeti'nin 75 Yılına Toplu Bakış*, editör Zeynep Rona, Tarih Vakfı Yayınları, 1999. 111–21.

Kleist, J. Olaf. "The History of Refugee Protection: Conceptual and Methodological Challenges". *Journal of Refugee Studies* 30.2 (2017): 161–69. doi:10.1093/jrs/fex018.

Lee, Everett S. "A Theory of Migration". *Demography*, 3.1 (1966): 47–57. doi:10.2307/2060063.

Long, Katy. "When refugees stopped being migrants: Movement, labour and humanitarian protection". *Migration Studies*, 1.1 (2013): 4–26. doi:10.1093/migration/mns001.

Massey, Douglas S., ve diğerleri. "An Evaluation of International Migration Theory: The North American Case". *Population and Development Review* 20.4 (1994):699–751. doi:10.2307/2137660.

---. "Theories of international migration: a review and appraisal". *Population and Development Review*, 19.3 (1993): 431-66.

---. "Why Does Immigration Occur?" *Handbook of International Migration, The*, editör Charles Hirschman vd., Russell Sage Foundation, 1999. 34–52. http://www.jstor.org/stable/10.7758/9781610442893.9.

Ottonelli, Valeria, ve Tiziana Torresi. "When is Migration Voluntary?" *International Migration Review* 47.4, (2013): 783–813.

doi:10.1111/imre.12048.

Paspalanova, Mila. "Undocumented vs. Illegal Migrant: Towards Terminological Coherence". *Migraciones Internacionales (online)* 4.3 (2008): 79–90. http://www.scielo.org.mx/scielo.php?script=sci_arttext&pid=S1665-89062008000100004.

Portes, Alejandro. "Immigration Theory for a New Century: Some Problems and Opportunities Immigration Theory for a New Century: Some Problems and". *Source: The International Migration Review* 31.4 (1997): 799–825.

Qiu, Linda. "What Is 'Chain Migration'? Here's the Controversy Behind It". *The New York Times*, 26 Ocak 2018. Web. 16 Ağustos 2019. https://www.nytimes.com/2018/01/26/us/politics/the-facts-behind-the-weaponized-phrase-chain-migration.html.

Rodriguez, Marc S., ve Anthony T. Grafton, editörler. *Migration in History: Human Migration in Comparative Perspective*. University of Rochester Press, 2007.

Sager, Alex. "The Uses and Abuses of 'Migrant Crisis'". *Immigrants and Refugees in Times of Crisis*, editör Theodoros Fouskas, European Public Law Organization Publications, 2019.

Sepetçioğlu, Tuncay Ercan. "İki Tarihsel 'Eski' Kavram, Bir Sosyo-Kültürel 'Yeni' Kimlik: Mübadele Nedir, Mübadiller Kimlerdir?" *Türkiye Sosyal Araştırmalar Dergisi* 180 (2014): 49–84. doi:10.20296/TSAD.89300.

Shacknove, Andrew E. "Who Is a Refugee?" *Ethics* 95.2 (1985): 274–84. http://www.jstor.org/stable/2380340.

Sirkeci, Ibrahim, ve Filiz Yaylacı. "Küresel Hareketlilik Çağında Göç Kuramları ve Temel Kavramlar". *Kuramsal ve Uygulama Boyutları ile Türkiye'de Sığınmacı, Mülteci ve Göçmenlerle Sosyal Hizmetler*, London: Transnational Press London, 2019. 15–39.

Tekeli, İlhan. *Göç ve Ötesi*. Tarih Vakfı Yurt Yayınları, 2016.

---. "Türkiye'de İçgöç Sorunsalı Yeniden Tanımlanma Aşamasına Geldi". *Türkiye' De İç Göç Konferansı Bolu-Gerede 1997*, editör Ahmet İçduygu vd., Türkiye Ekonomik Ve Toplumsal Tarih Vakfı Yayınları, 1998. 7–21.

Winders, Jamie. "Immigration and the 2016 Election". *Southeastern Geographer* 56.3 (2016): 291–96. http://www.jstor.org/stable/26233803.

Yılmaz, Anıl, ve Cahit Telci. "Türk Kültür Terminolojisinde Göç Kavramı Üzerine". *Modern Türklük Araştırmaları Dergisi* 7.2 (2010): 14–33.

Zetter, Roger. "More Labels, Fewer Refugees: Remaking the Refugee Label in an Era of Globalization". *Journal of Refugee Studies* 20.2 (2007): 172–92. doi:10.1093/jrs/fem011.

Kaynakça

Bauman, Z. (2007) *Modernite ve Holocaust*, Versus Yayınları, İstanbul, Çev. S. Sertabiboğlu

Bonanno, A (2017) "The Corporatization of Activism: Resistance Under Neoliberal Globalization", in Alessandro Bonanno (Ed.) *The Legitimation Crisis of Neoliberalism: The State, Will-Formation, and Resistance,* New York: Palgrave Macmillan, 209-229. Erişim Tarihi: 09.03.2021, https://link.springer.com/content/pdf/10.1057%2F978-1-137-59246-0_8.pdf

Castles, S and Miller, M. J. (2008). *Göçler Çağı: Modern Dünyada Uluslararası Göç Hareketleri*, İstanbul: İstanbul Bilgi Üniversitesi Yayınları.

Castles, S. (2010) "Understanding Global Migration: A Social Transformation Perspective", *Journal of Ethnic and Migration Studies*, Vol. 36, No. 10, pp. 1565-1586.

Erbaş, H. (1994) "Irkçı Saldırganlık: Egemen Açıklama Biçimleri Irkçılığı Olumlar", *DTCF Araştırma Dergisi*, XV, ss. 193-208.

Erbaş, H. (2002) "Küresel Kriz ve Marjinalleşme Sürecinde Göç ve Göçmenler". *Doğu-Batı Düşünce Dergisi.* 173-191.

Erbaş, H. (2008) "Identity Dilemma: Gender And A Sense Of Belonging Or Of Alienization". *DTCF Dergisi*, (48), s. 1-26.

Erbaş, H. (2016) "Modernden Anti-Moderne Bilim: Türkiye Örneğinde 'Sosyal Bilimlerin Krizi' ve Sonrası", iç. Mücen B, Topal Ç. Ve Yıldırım E. (Der.) *Paylaşımlar: Üniversite, Bilgi, Üretim*, İstanbul: İletişim Yayınları, ss. 95-139.

Erbaş, H. (2018a) "Göçmen Krizi mi? Krizlerin Göçmenleri Mi?: Göçler Çağında Göçmenlik Halleri, Çelişkiler ve Sorunlar", Durusoy, S. ve Selçuk, I. Ş. (Ed.). *Bugünkü Küreselleşmeyi Anlamak*, s. 123-165. Ankara: İmaj.

Erbaş, H. (2018b) "Suçlular/Nedenler, Mağdurlar ve Biz: Göç ve Göçmenliğe Tarihsel ve Bütüncül Bir Bakış". 2019. 29th International Congress on Creative Drama in Education, 8–18. (Gözden geçirilerek güncellenmiş hali: iç. Gidişlerden Kaçışlara: Göç ve Göçmenlik Phoenix Yayınları).

Erbaş, H. (2019) *GİDİŞLERDEN KAÇIŞLARA GÖÇ VE GÖÇMENLER: Kuram Yöntem ve Alan Yazıları*, Ankara: Phoenix Yayınevi.

Every D. "'Shame on you": The language, practice and consequences of shame and shaming in asylum seeker advocacy. *Discourse & Society*. 2013;24 (6):667-686.

Faist, T. (2007) "Göç-Güvenlik Bağı: 11 Eylül Öncesi ve Sonrasında Göç ve Güvenlik", iç Ayhan Kaya ve Bahar Şahin (Ed.), *Kökler ve Yollar: Türkiye'de Göç Süreçleri*, İstanbul Bilgi Üniversitesi Yayınları, İstanbul, ss. 19-41.

International Organization for Migration (IOM) (2019) World Migration Report 2020, 29.01.2021. https://publications.iom.int/system/files/pdf/wmr_2020.pdf

United Nations. (2017). *International Migration Report.* Erişim tarihi: 22.04.2018. https://www.un.org/en/development/desa/population/migration/publications/migrationreport/docs/MigrationReport2017_Highlights.pdf

UNCHR. (2016). *Global Trends: Forced Displacement in 2016*. Erişim tarihi: 08.11.2018, https://www.unhcr.org/globaltrends2016/

UNCHR. (2017). *Global Trends: Forced Ddiplacement in 2017*. Erişim tarihi: 08.11.2018, https://www.unhcr.org/globaltrends2017/

UNHCR. (2020). Global Trends: Forcd Displacement in 2020. Erişim tarihi: 18.06.2021. https://www.unhcr.org/60b638e37/unhcr-global-trends-2020

UN DESA (2013) – Technical Paper No. 2013/1 – Cross-national comparisons of internal migration: An update on global patterns and trends, 29.01.2021.

http://www.un.org/en/development/desa/population/publications/pdf/technical/TP2013-1.pdf

UN DESA (2020) International Migration 2020 Highlights, United Nations Department of Economic and Social Affairs, Population Dicvision, 29.01.2021. https://www.un.org/development/desa/pd/sites/www.un.org.development.desa.pd/files/undesa_pd_2020_international_ migration_highlights.pdf

GÖRSEL SOSYOLOJİ

kavramlar dönemler yöntemler

Gülbin Özdamar Akarçay

Bu kitabın yayın hakkı SİYASAL KİTABEVİ'ne aittir. Yayınevinin ve yayınlayıcısının yazılı izni alınmaksızın kısmen veya tamamen alıntı yapılamaz, hiçbir şekilde kopyalanamaz, çoğaltılamaz ve yayınlanamaz.

GÖRSEL SOSYOLOJİ
kavramlar dönemler yöntemler
Gülbin Özdamar Akarçay

Kapak Fotoğrafı Gülbin Özdamar Akarçay'a aittir.
Editör: Ertan Akkaş
Kapak ve Sayfa Düzeni: Buse Dilara Dirim
©Siyasal Kitabevi Tüm Hakları Saklıdır.
2023 Ekim, Ankara
ISBN No: 978-605-7789-44-0
Siyasal Kitabevi-Ünal Sevindik
Yayıncı Sertifika No: 14016
Şehit Adem Yavuz Sok. Hitit Apt. 14/1
Kızılay-Ankara
Tel: 0(312) 419 97 81 pbx
Faks: 0(312) 419 16 11
Baskı:
Dedemat Matbaacılık
Sertifika No: 70086
Melih Gökçek Bulvarı 1447 Cadde No: 37
İvedik Organize Sanayi Yenimahalle-Ankara
Tel: 0507 932 59 30
Dağıtım:
Siyasal Kitabevi
Şehit Adem Yavuz Sok. Hitit Apt. 14/1
Kızılay/Ankara
Tel: 0(312) 419 97 81 pbx
Faks: 0(312) 419 16 11
e-posta: info@siyasalkitap.com
http://www.siyasalkitap.com

KAYNAKÇA

Allred, J. (2010). American Modernism and Depression Documentary. New York: Oxford University Press.

Amerson, R. & Livingston, W. (2014). Reflexive photography: An alternative method for documenting the learning process of cultural competence. Journal of Transcultural Nursing, 25 (2), 202–210.

Arnheim, R. (2007). Görsel Düşünme. İstanbul: Metis Yayınları.

Assoluline, P. Yüzyılın Gözü Henri Cartier-Bresson. İstanbul: YGS Yayınları.

Bach, H. (2008). "Visual Narrative Inquiry." The Sage Encyclopedis of Qualitative Method. London: Sage.

Bajac, Q. (2005). Karanlık Odanın Sırları Fotoğrafın İcadı. İstanbul: Yapı Kredi Yayınları.

Baker, U. Körotonomedya Yazıları. http://sinematek.tv/korotonomedya-yazilari ulus-baker/ (Erişim Tarihi: 05.05.2021).

Baker, U. (2015). Kanaatlerden İmajlara: Duygular Sosyolojisine Doğru. İstanbul: İletişim Yayınları.

Banks, M. ve Morphy, H. (1999). Rethinking Visual Anthropology, London: Yale University Press.

Bate, D. (2009). *Photography: The Key Concepts*. New York: Berg.

Bazin, A. (2000). Sinema Nedir? İstanbul: İzdüşüm Yayınları.

Bazin, A. (2007). Fotoğraf Neyi Anlatır? "Fotoğraf Görüntüsünün Varlıkbilimi", İstanbul: Hayalbaz Kitaplığı.

Barthes, R. (2008). Camera Lucida. İstanbul: Altıkırkbeş Yayınları.

Baştürk, E. (2016). Gözetimin Soykütüğü. İstanbul: Kalkedon Yayınları.

Batchen G. (2000). Each Wild Area. Cambridge: MIT Press.

Bayard, M. (2005). Sanat Tasarım ve Görsel Kültür. Ankara: Ütopya Yayınları.

Becker, H. S. (1981). Exploring Society Photographically, Mary and Leigh Gallery, Chicago: University of Chicago, s. 9-10.

Becker, H. S. (1979). "Preface", Images of Information: Still Photography in Social Sciences (Jon Wagner) içinde. New York: Sage.

Becker, H. S. (2006). Fotoğraf ve Sosyoloji. Toplumbilim Dergisi Fotoğraf Özel Sayısı, Sayı: 19.

Becker, H. S. (2015). Hariciler: Bir Sapkınlık Sosyolojisi Çalışması. Ankara: Heretik Yayınları.

Bektaş, A. (2000). Kamuoyu, İletişim ve Demokrasi. İstanbul: Bağlam Yayınları.

Benjamin, W. (2002). *Pasajlar*. İstanbul: Yapı Kredi Yayınları.

Berg, B. L. (2008). "Visual ethnography", The Sage Encyclopedia of Qualitative Method içinde. London: Sage.

Berger, J. (2007). *Görme Biçimleri*. İstanbul: Metis Yayınları.

Berger, J., Mohr, J. (2007). Anlatmanın Başka Biçimi. İstanbul: Agora Kitaplığı.

Berkes, N. (1942). Ankara Köyleri. Ankara: Uzluk Basımevi.

Bignante, E. (2010). The use of photo-elicitation in field, Research. EchoGéo, (11).

Blackmar, F. W. (1897). The Smoky Pilgrims. The American Journal of Sociology, Vol.2, No. 4, pp.485-500. https://www.jstor.org/stable/pdf/2761752.pdf?refreqid= excelsior%3A59f6fdae2490fcf4ad43ccd58d23f3e5&ab_segments=&origin=&initiator=&acceptTC=1

Bogre, M. (2020). Documentary Photography Reconsidered: History, Theory and Practice. New York: Routledge.

Borer, M. I. (2006). The location of culture: The urban culturalist perspective. City and Country, 5(2): 173–197.
Bosworth, P. (2018). Diane Arbus: Ötekilerin Fotoğrafçısı. İstanbul: Everest Yayınları.
Bourdieu, P., Boltanski, L., Chamboredon, J. C. (1996). Photography a middle-brow art. Cambridge: Polity Press.
Bourdieu. P. ve Wacquant L. J. D. (2007), Düşünümsel Bir Antropoloji için Cevaplar. İstanbul: İletişim Yayınları.
Brunet, F. (2009). Photography and Literature. Londra: Reaktion Books.
Buckland, G. (1980). Fox Talbot and the invention of photography. Boston: David R. Godine.
Burke, P. (2003). Tarihin Görgü Tanıkları. İstanbul: Kitap Yayınevi.
Burnett, R. (2006). İmgeler Nasıl Düşünür? İstanbul Metis Yayınları.
Burri, R. V. (2012). Visual rationalities: Towards a sociology of images. Current Sociology, 60(1) 45-60.
Carrabine, E. (2019). Unsettling appearances: Diane Arbus, Erving Goffman and the sociological eye. Current Sociology, Vol. 67(5).
Cartier-Bresson, H. (2006). Karar Anı. İstanbul: Ygs Yayınları.
Chaplin, E. (1994). Sociology and Visual Representation. London: Routledge.
Chalfen R. and Haley, J. (1971). Reaction to sociodocumentary film research in a mental health clinic. American Journal of Orthopsychiatry, 41(1), ss. 91−100.
Ciampi, M. (2023). Visual sociology between tradition and new frontiers of research. International Review ofSociology, DOI: 10.1080/03906701.2023.2233294.
Clark, D. C. (1999). The autodriven interview: A photographic viewfinder into children's experience. Visual Sociology, 14(1), ss. 39−50.
Cohen, M. I. (2007). Dancing the subject of java: International modernism and traditional performance, 1899-1952. Indonesia and the Malay World, 35 (101).
Collier, J. Jr., Collier, M. (1986). Visual Anthropology: Photography as a Research Method. Albuquerque: University of New Mexico Press.
Connerton, P. (2019). Toplumlar Nasıl Anımsar? İstanbul: Ayrıntı Yayınları.
Cookman, C. (2008). Henri Cartier-Bresson Rinterprets His Career. History of Photography. 32 (1), ss. 59-60.
Crary, J. (2004). Gözlemcinin Teknikleri, Ondokuzuncu Yüzyılda Görme ve Modernite Üzerine. İstanbul: Metis Yayınları.
Delaney, C. (2014). Tohum ve Toprak: Türk Köy Toplumunda Cinsiyet ve Kozmoloji. (5. Baskı). İstanbul: İletişim Yayınları.
Depeli, G. (2009). Almanyalı Türklerde Evlilik Törenlerinin Dönüşümü. Ankara:
Ankara Üniversitesi Sosyal bilimler Enstitüsü Yayımlanmamış Doktora Tezi.
Depeli, G. (2010). Görsellik ve Kültürel Bellek İlişkisi: Göçmenin Evi. Kültür ve İletişim, 13 (2), ss. 9-39.
Derman, İ. (1989). Fotoğraf ve Gerçeklik. Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Basım Evi.
Douglas, K. B. (1998). Impressions: African American first-year students' perceptions of a predominantly White university. *The Journal of Negro Education*, 67, 416-431.
Duncum, P. (2001). The Impact of Visual Culture on Art Education. Studies in Art Education, 43(2).
Durkheim, E. (1994). Sosyolojik Metodun Kuralları. İstanbul: Sosyal Yayınlar.
Eder, J. M. (1978). History of Photography. Columbia: Columbia University Press.
Edwards, E. (1992). Anthropology and Photography, 1860-1920, London: Yale University Press.
Eldridge, A. (2015). Photography and Sociology: An Exercise in Serendipity. Phd Thesis, University of Glasgow.
Ellul, J. (2004). *Sözün Düşüşü*. İstanbul: Paradigma Yayınları.
Evans-Agnew, R. A., Rosemberg, Marie-Anne S. (2016). Questioning Photovoice Research: Whose Voice? Qualitative Health Research, Vol. 26(8) 1019–1030.

Finn, J. (2012). "Seeing Surveillantly, Surveillance as Social Practice", Eyes Everywhere: Global Growth of Camera Surveillance içinde, (Eds. Aaron Doyle vd.). New York: Routledge.
Foucault, M. (1992). İktidarın Gözü. Ankara: İmge Kitabevi.
Foucault, M. (2006). Hapishanenin Doğuşu. Ankara: İmge Kitabevi.
Freund, G. (2006). Fotoğraf ve Toplum. İstanbul: Sel Yayıncılık.
Furman, L. (1990). Video therapy: An alternative for the treatment of adolescents. Special Issue: The Creative Arts Therapies with Adolescents. Arts in Psychotherapy, 17, ss. 165–169.
Gerbner, G. (2005). Kitle İletişim Araçları ve İletişim Kuramı. *Kitle İletişim Kuramları* içinde, (Der. Erol Mutlu), Ankara: Ütopya Yayınevi.
Gildersleeve, J., Batorowicz, B. (2020). "This book belongs to": Trauma, (Bio)Degradation, and the Law in Visual and Narrative Diaries. Biography, Volume 43, Number 4, 2020, pp. 781-799.
Goffman E. (2021). Reklamlarda Toplumsal Cinsiyet. Ankara: Heretik.
Goldberg, V. (1993). The Power of Photography: How Photographs Changed Our Lives. New York: Abbeville Press.
Goldberg, V., Silberman, R., White G. (1999). American Photography: A Century of Images. New York: Chronicle Books.
Grady, J. (1996). The Scope of Visual Sociology. Visual Sociology, 11 (2), pp. 10-24.
Grady, J. (2006). Visual Sociology. The Handbook of 21st Century Sociology içinde, New York: SAGE, ss. 63-70.
Green, J. (1984). American Photography: A Critical History 1945 to Present. New York: Harry N. Abrams.
Guillemin, M., Gillam, L. (2004). Ethics, reflexivity, and "ethically important moments" in research. Qualitative Inquiry 10(2): 261–280.
Hagedorn, M. I. E. (1996). Photography: An aesthetic technique for nursing enquiry. Issues in Mental Health Nursing, 17, ss. 517–527.
Harper, D. (2000). The image in sociology: histories and issues. Journal des Anthropologues, 80-81, ss: 143-160.
Harper, D. (1988). Visual Sociology: Expanding Sociological Vision. The American Sociologist, 19, pp. 54-70.
Harper, D. (2000), The Image in Sociology: Histories and Issues. Journal des Anthropologues, 80-81, pp. 143-160.
Harper, D. (2012), Visual Sociology. New York: Routledge.
Harper, D. (2016). The Development of Visual Sociology: A view from the inside. SOCIETÀMUTAMENTOPOLITICA, vol. 7, n. 14.
Hadjinicolaou, N. (1998). Sanat Tarihi ve Sınıf Mücadelesi. İstanbul: Kaynak Yayınları.
Herrigel, E. (1994). Yay ile Ok Atış Sanatında Zen. İstanbul: Ruh ve Madde Yayınları.
Hobsbawn, E. (1996). Kısa 20. Yüzyıl, 1914-1991, Aşırılıklar Çağı. Çev. Yavuz Alogan, İstanbul: Sarmal Yayınevi.
Hooper-Greenhill, E. (2000). Museums and the Interpretation of Visual Culture. London: Routledge.
Kılıç, L. (2008). Fotoğrafın ve Sinemanın Toplumsal Tarihi. Ankara: Dost Kitabevi.
Kıray, M. (1984). Ereğli: Ağır sanayiden önce bir sahil kasabası. (2. Baskı). İstanbul: İletişim Yayınları.
Kıray, M. (1972). Örgütleşemeyen Kent: İzmir'de İş Hayatının Yapısı ve Yerleşme Düzeni. Ankara: Ayyıldız Matbaası.
Ketelle, D. (2010). The Ground They Walk On: Photography and Narrative Inquiry. The Qualitative Report Volume 15 Number pp. 547-568.
Klett, M. (2011). Repeat Photography in Landscape Research. The SAGE Handbook of Visual Research Methods içinde, Eds. Eric Margolis and Luc Pauwels, New York: Sage, 114-131.
Koffman, S. (2015). Camera Obscura, İdeolojinin Karanlık Kutusu. İstanbul: Encore Yayınları.
Köktürk, M. (2020). Post-Truth ya da Mağaraya Dönüş. Pasajlar, (4), 35-55.

Kutlu, M. (Tarih yok). Etnografik Fotoğraf. http://gorseletnografi.weebly.com/ etnografik-fotograf.html (Erişim Tarihi: 01.09.2023).
Lambert, J. (2009). Digital Storytelling: Capturing Lives. Creating Community (3E). Berkeley: Center for Digital Storytelling.
Lapenta, F. (2011). Some Theoretical and Methodological Views on Photo-Elicitation. The SAGE Handbook of Visual Reserach Method içinde, edit. Eric Margolis and Luc Pauwels, New York: Sage.
Langman, S. ve Pick, D. (2018). Photography as a Social Research Method. Singapore: Springer.
Lemon, N. (2007). Take a photograph: Teacher reflection through narrative. Reflective Practice, 8: 2, 177-191.
Leppert, R. (2002). Sanatta Anlamın Görüntüsü. İstanbul: Ayrıntı Yayınları.
Lerner, D. (1985). Propaganda Etkinlik: Şartlar ve Değerlendirme. Kitle Haberleşme Teorilerine Giriş, Seçilmiş Parçalar içinde, (Haz. Doç. Dr. Ünsal Oskay), Ankara: A. Ü. Basımevi.
Lester, P. (1995). Visual Communication: Images With Messages. California: Wardsworth Publishing.
Lewis, E. (2021). "Nan Goldin". Photography: A Feminist History içinde, San Francisco: Chronicle Books.
Light, K. (2006). Belgesel Fotoğrafçılık Üzerine. Toplumbilim Dergisi Fotoğraf Özel Sayısı. Sayı 19.
Lunenfeld, P. (2001). Snap to Grid, A User's Guide to Digital Arts, Media, and Culture. Massachusetts: MIT Press.
Lyon, D. (2006). Gözetlenen Toplum, İstanbul: Kalkedon Yayınları.
Mafile'o, T.; Simeon, L.; Api, U.; Thomas, B. (2010). Photovoice in youth leadership research in Papua New Guinea: Successes, *challenges and learning, 8th World Congress 2010*, Participatory Research and Action Learning.
Makal Fairclough, Ç. (2019). Gentrification in İstanbul: Generating Insights Through Photography. Etkileşim Dergisi, 2 (3), ss. 98-113.
Manovich, L. (2021). 'The Paradoxes of Digital Photography'. http://manovich.net /index.php/projects/paradoxes-of-digital-photography, Erişim Tarihi: 03.04.2021.
Marshall, G. (2005). Sosyoloji Sözlüğü. (çev. Osman Akınhay ve Derya Kömürcü) Ankara: Bilim ve Sanat Yayınevi.
Marx, K., Engels, F. (1987). Alman İdeolojisi. Çev. Sevim Belli, Ankara: Sol Yay.
Marvasti, A. B. (2004). Qualitative Research in Sociology: An Introduction. London: Sage.
Mead, M, Bateson, G. (1942). *Balinese Chracter: A Photographic Analysis. New York: The New York Academy of Science.*
Meth, P. (2003). Entries and omissions: Using solicited diaries in geographical research. Area, 35(2), ss. 195–205.
Miller, R. (1997). Magnum. New York: Grove Press.
Millichap, J. (2010). James Agee, Walker Evans, and the Dialectic of Documentary Representation in the Let Us Now Praise. Southern Quarterly, 48(1).
Mirzoeff, N. (1998). The Visual Culture Reader. London: Routledge.
Mitchell, W. J. T. (2002). Showing seeing: a critique of visual culture. Journal of Visual Culture, 1(2), 165-181.
Mitchell, W. J. (2001). The Reconfigured Eye: Visual Truth in the Post-Photographic Era. Massachusetts: MIT Press.
Montier, J. P. (1996). Henri Cartier-Bresson and the Artless Art. London: Thames and Hudson.
Nathansohn, R. ve Zuev, D. (2013). Sociology of the Visual Sphere. New York: Routledge.
Negroponte, N. (1996). Being Digital. London: Hodder and Stoughton.
Oral, M. (2000). Weimar Cumhuriyeti'nden Günümüze Fotoğraf Ajanslarının Fotojurnalizme Katkıları. "Giriş", Yayımlanmamış Doktora Tezi, İzmir: Dokuz Eylül Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Oral, M. (2006). Fotoğraf ve Toplumsal Değişme. Toplumbilim Dergisi Fotoğraf Özel Sayısı, Sayı 19.
Oral, M. (2016a). Toplumsal Belgeci Fotoğraf ve Fikret Otyam Örneği. İstanbul: Espas Yayınları.
Oral, M. (2016b). Weimar Cumhuriyeti'nden Günümüze Fotoğraf Ajanslarının Fotojurnalizme Katkıları. İstanbul: Espas Yayınları.
Örnek, S. V. (1977). Türk Halkbilimi. Ankara: Türkiye İş Bankası Yayınları.
Özel, Z. (2006). Postmodern Dönem Fotoğraf Sanatında Kendine Mal Etme: Sherman, Morimura, Ungun. Selçuk Üniversitesi İletişim Fakültesi Akademik Dergisi.4 (2).
Özel Sağlamtimur, Z. (2010). Dijital Sanat. Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, 10 (3): 213-238.
Özdamar, G. (2005). Belgesel Fotoğraf ve Propaganda: AFSAD İşçi Fotoğraflarının İncelenmesi. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
Özdamar, G. (2008). Savaşa Tanıklık: Savaş Ortamlarında Foto-Muhabiri Olmak. Uygun Adım Medya: Bir Bilinç Körleşmesi içinde, (Ed. İncilay Cangöz), İstanbul: Ayraç Yayınları.
Özdamar Akarçay, G. (2012). Etnograf ve Fotoğrafçılara Yönelik Bir Etnografi Çalışması: Hacı Bektaş Veli Etkinliklerinin Foto-Etnografisi. Yayımlanmamış Doktora Tezi, Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
Özdamar Akarçay, G. (2014). Fotoğraf Sahaya İniyor, Özdüşünümsellik Yükseliyor. Kültür ve İletişim, 17 (2) (34), 76-99.
Özdamar Akarçay, G. (2014). A Photographic Expression Of Gender Critıcism: Viewers' Responses To Artists' Self-Portraits. Comunicazioni sociali, n. 3, 425-435.
Özdamar Akarçay, G. (2021) Çapraz Evliliklerde Aile Fotoğrafları Aracılığıyla Kimlik, Toplumsal Cinsiyet ve Göçü Anlamak. Kültür ve İletişim, 24 (1) (47), 125-158.
Özdamar Akarçay, G. (2022). Eski Bir Fotoğrafın Peşinde Kentin Otoetnografik İzini Sürmek: Yeniden Fotoğraflanan Çukurçarşı'dan Geriye Kalanlar. Moment Dergi, Görsel Kültür, 169-198, Doi: 10.17572/mj2022.1.169198.
Özdamar Akarçay, G. (2023). 1970'li Yıllarda Fotoğraf. Medeniyet Sanat, 9(1), ss. 133-150.
Öztürk, R. (2002). Fotoğrafı Sanatlaştıran Adam: Alfred Stieglitz, 1864-1946. Sanat Dünyamız, (84): 174-180.
Öztürk, M. (2020). (2020). Post-Truth ya da Mağaraya Dönüş. Post-Truth Çağı, *Pasajlar*, Sayı: 4.
Parsa, A. F. (2007). Gösterinin Gücü/Gücün Göstergesi: İmge Reklam Bildirilerinde Göstergebilimsel Yaklaşımla Durağan İmgeleri Çözümlemek. (VIII. Uluslararası Görsel Göstergebilim Kongresi AISV- IAVS "Görünürün Kültürleri). İstanbul: İstanbul Kültür Üniversitesi Yayınları.
Pauwels, L. (2010). Visual sociology reframed: An analytical synthesis and discussion of visual methods in social and cultural research. Sociological Methods & Research, 38(4), 545-581.
Peres, M. P. (2007). The Focal Encyclopedia of Photography: Digital Imaging, Theory and Applications, History, and Science. Boston: Routledge.
Pierce, J. (2018). "Storytelling Through Photos: A Photovoice Lens On Ethical Vısual Research". Visual Ethics (içinde), Michael Schwartz and Howard Harris (Ed.), Bingley: Emerald Publishing.
Pinckney, D. (2020). The Ballad of Nan Goldin A Conversation with Darryl Pinckney. Aperture, No. 239, pp. 22-33.
Pink, S. (2007). Doing Visual Ethnography. London: Sage.
Prosser, J. ve Schwartz, D. (2006). Sosyolojik araştırma sürecinde fotoğrafın yeri. Toplumbilim Dergisi Fotoğraf Özel Sayısı, Sayı: 19.
Prosser, J. and Loxley, A. (2008). Introducing visual methods. An ESRC National Centre for Research Methods Review Paper. National Centre for Research Methods, NCRM Review Papers, No. NCRM/010.

Rich, M. and Chalfen, R. (1999). Showing and telling asthma: Children teaching physicians with visual narrative. Visual Sociology, 14, ss. 51–71.
Rich, M., Polvinen, J. and Patashnick, J. (2005). Visual narratives of the pediatric illness experience: Children communicating with clinicians through video. Child and Adolescent Psychiatric Clinics of North America, 14(3), ss. 571–587.
Rieger, J. H. (2011). Rephotography for Documenting Social Change. The SAGE Handbook of Visual Research Methods içinde, Ed. Eric Margolis and Luc Pauwels, New York. SAGE, 132-149.
Rigel, N. (2004). "Sunuş". *Görmenin İktidarı* içinde, (Çev. Gül Batuş, Bahar Ulukan), İstanbul: Karakutu Yayınları.
Robbins, K. (1999). İmaj. İstanbul: Ayrıntı Yayınları.
Rogoff, I. (2002). "Studying Visual Culture". *Visual Culture Reader* içinde, New York: Routledge.
Rose, G. (2016). Visual Methodologies. New York: Sage.
Rose, G. (2023). Görsel Metodoloji. İstanbul: İnkılap Yayınevi.
Rosenblum, N. (1997). A World History of Photography, New York: Abbeville Press.
Ruddy, S. (2009), "A Radiant Eye Yearns from Me": Figuring Documentary in the Photography of Nan Goldin. Feminist Studies, Vol. 35, No. 2, 347-380.
Sandler, M. W. (2002). Photography: An Illustrated History. Oxford: Oxford University Press.
Sartori, G. (2004). Görmenin İktidarı: Homa Videns: Gören İnsan. (Çev. Gül Batuş-Bahar Ulukan), İstanbul: Karakutu.
Shultheis, F. (2007). Pierre Bourdieu: Cezayir'de. Köksüzleşmenin tanıklığı. (Çev. N. Ökten), Sergi Kataloğu. İstanbul: Karşı Sanat Çalışmaları (Fondation Pierre Bourdieu iş birliği ile).
Silverman, K. (2015). The Miracle of Analogy: or The History of Photography. Stanford: Stanford University Press.
Smith, T. (2007). Repeat Photography as a Method in Visual Anthropology. Visual Anthropology, 20:2-3, 179-200.
Smith, G. (2010). Talbot's epigraph in the pencil of nature. History of Photography. 34 (1). 90-95.
Solomon-Godeau, A. (2017). Photography after Photography. Durham: Duke University Press
Sontag, S. (1999). Fotoğraf Üzerine. İstanbul: Altıkırkbeş Yayınları.
Sontag, S. (2004). Başkalarının Acısına Bakmak. İstanbul: Agora Yayınları.
Stange, M. (1989). Symbols of Ideal Life. Cambridge: Cambridge University Press.
Steichen, E. (1984). Fotoğraf İnsanlığın Tanığı ve Kayıt Aracı. (Çev. Abdullah Ersoy), Afsad Fotoğraf Dergisi, Sayı: 14, Ocak 1984.
Stirling, P. (1965). Turkish Village. New York: John Willey&Sons.
Szarkowski, J. (1972). Diane Arbus: An Aperture Monograph. New York: Moma.
Talbot, W. H. F. (1844). The Pencil of Nature. London: Longman.
Teke, S. G. (2015). Alan Araştırmacısı Olarak Sedat Veyis Örnek ve Alan Çalışmalarına Katkıları. folklor/edebiyat, cilt:21, sayı:82, ss. 299-310.
Thompson, J. L. (2003). Truth and Photography: Notes on Looking and Photographing. Michigan: Ivan R. Dee.
Toksoy, G. (2006). Giriş. Toplum Bilim Fotoğraf Özel Sayısı, 19, s.9.
Toksoy, G. (2016). Fotoğrafta Sosyolojik Göz: İstanbul'da Bekar Odaları, https://www.sosyalbilimler.org/fotografta-sosyolojik-goz-istanbulda-bekar-odalari/ (Erişim Tarihi: 12.08.2023)
Touraine, A. (2004). Modernliğin Eleştirisi. İstanbul: Yapı Kredi Yayınları.
Wacquant, L. (2007). "Pierre Bourdieu: Hayatı, eserleri ve entellektüel gelişimi", Ocak ve Zanaat: Pierre Bourdieu Derlemesi, İstanbul: İletişim Yayınları.
Wagner, J. (2002). Contrasting images, complementary trajectories: sociology, visual sociology and visual research. Visual Studies, Vol. 17, No. 2, ss. 160-171.
Wagner, J. (2014). Visual sociology. Visual Studies, 29:3, 311-315, DOI:10.1080/1472586X.2014.941583.

Wagner, J. ve Harper, D. (2020). Jon Rieger In Memorium 1936-2020. Visual Studies, 35:2-3, 105-108, DOI: 10.1080/1472586X.2020.1811529.
Wallace, L. (2015). Reflexive photography, attitudes, behavior, and CALL: ITAs improving spoken English intelligibility. Calico Journal vol 32.3, ss. 449–479.
Wang, C. ve Burris, M. A. (1997). Photovoice: Concept, Methodology, and Use for Participatory Needs Assessment. Health Education & Behavior, 24 (3), ss. 369-387.
Wang, C. (1999). Photovoice: A Participatory Action Research Strategy Applied to Women's Health. Journal Of Women's Health, Volume 8, Number 2, s. 185-192.
Wang, C. C. (2006). Youth participation in photovoice as a strategy for community change. Journal of Community Practice, 14 (1). 47-161.
Warr, D. vd. (2016). Ethics and Visual Research Methods. New York: Palgrave Macmillan.
Warren, L. (2006). Encyclopedia of Twentieth-century Photography. New York: Routledge.
Weiser, J. (1999). Phototherapy Techniques: Exploring the Secrets of Personal Snapshots and Family Albums. Vancouver: PhotoTherapy Center Press.
Wells, L. (2015). Photography: A Critical Introduction. New York: Routledge
Westfall, S., Goldin, N. (1991). The Ballad of Nan Goldin, BOMB Magazine, No: 37, ss.27-31.
Weston, E. (1943). *Seeing Photographically* in The Complete Photographer (Volume 10). *(Ed:* Willard D. Morgan), New York: National Educational Alliance, ss. 169-175.
Wiles, R. vd. (2008). Visual Ethics: Ethical Issues in Visual Research. Southhampton: ESRC National Centre for Research Methods.
Worth, S. (1966). Film as non-art: An approach to the study of film. The American Scholar. 35(2), ss. 322−334.
Wuggenig, Ulf (1990). Die Photobefragung als projektives Verfahren. Angewandte Sozialforschung, 16(1/2), 109-129.
Yasa, İ. (1966). Ankara'da Gecekondu Aileleri. Ankara: Akın Matbaası.

Yasa, İ. (1969). Yirmibeş Yıl Sonra Hasanoğlan Köyü. Ankara: Ankara Üniversitesi Basımevi.
Yasa, İ. (1979). Yurda Dönen İşçiler ve Toplumsal Değişme. Anlara: Türkiye ve Ortadoğu Amme İdaresi Enstitüsü Yayınları.
Yenal, Z. ve Ahıska, M. (2006). Aradığınız Kişiye Ulaşılamıyor, Türkiye Hayat Tarzı Temsilleri 1980-2005. İstanbul: Osmanlı Bankası Arşiv ve Araştırma Merkezi.
Yurdalan, Ö. (tarih yok). Her Birimiz Bir Diğerimiz Kadarız Ne Daha Fazla Ne De Eksik. http://www.fotografya.gen.tr/TR,495/fotografin-kosesi---ozcan-yurdalan. html (Erişim Tarihi: 22.08.2023)
Zabcı, F. (2021). Hakikat, Retorik ve Siyaset. Bülent Özçelik (Ed.), Hakikat Sonrası içinde (s. 13-30). Ankara: Bizim Büro Matbaacılık.
Zırh, B. C. (2015). Cansız Hayaller: Gayri-resmi Tarihimizin Şeyleşmiş İmajları. Kebikeç, 40, ss: 211-230.
Zırh, B. C. (2023). Göçün Altmışıncı Yılında Bir Durum Mekân olarak Aradalığa Kurulan Fotoğraftan Köprüler. Red-Therad, https://red-thread.org/gocun-altmisinci-yilinda-bir-durum-mekan-olarak-aradaliga-kurulan-fotograftan-kopruler/ (Erişim Tarihi: 21.09.2023).
Ziller, R. C. (1990). Photographing the Self: Methods for Observing Personal Orientations. CA: Sage Publications.
Zuev, D. ve Krase, J. (2017). Visual sociology. Sociopedia.isa, DOI: 10.1177/2056846017121.
…. (1982a). The Memories of Erich Rinka. *Creative Camera*.
…. (1982b). Der Arbeiter Fotograf, Alfred Neumann'in Önsözünden. *Creative Camera*.

HASTANE YÖNETİMİ VE ORGANİZASYON

Prof. Dr. İsmail Ağırbaş

3. Baskı

Bu kitabın yayın hakkı SİYASAL KİTABEVİ'ne aittir. Yayınevinin ve yayınlayıcısının yazılı izni alınmaksızın kısmen veya tamamen alıntı yapılamaz, hiçbir şekilde kopyalanamaz, çoğaltılamaz ve yayınlanamaz

Hastane Yönetimi ve Organizasyonu
Prof. Dr. İsmail Ağırbaş

Kapak ve Sayfa Düzeni: Gamze Uçak
ISBN: 978-605-9221-30-6
©Siyasal Kitabevi, Tüm Hakları Saklıdır.
1. Baskı: Eylül 2016, Ankara
2. Baskı: Temmuz 2019, Ankara
3. Baskı: Ağustos 2023, Ankara
Siyasal Kitabevi-Ünal Sevindik
Yayıncı Sertifika No: 14016
Şehit Adem Yavuz Sok. Hitit Apt. 14/1
Kızılay-Ankara0(312) 419 97
Tel: 81 pbx
Faks: 0(312) 419 16 11
Parakende Satış:
Baskı
Dedemat Matbaacılık
Sertifika No: 70086
Melih Gökçek Bulvarı 1447 Cadde No: 37
İvedik Organize Sanayi Yenimahalle-Ankara
Tel: 0507 932 59 30
Dağıtım
Siyasal Yayın Dağıtım
Şehit Adem Yavuz Sok. Hitit Apt. 14/1
Kızılay-Ankara
Tel: 0 (312) 419 97 81 pbx
Faks: 0 (312) 419 16 11
e-posta: info@siyasalkitap.com
http://www.siyasalkitap.com

Kaynaklar

Ak B. (1990). Hastane Yöneticiliği. Özkan Matbacılık, Ankara.

Akbulut Y. (2015). Hastane Yönetimi, Yöneticisi ve Türkiye'deki Uygulama. AÖF Yayınları.

Akdağ R. (Ed.). (2011). T.C. Sağlık Bakanlığı Yataklı Sağlık Tesisleri Planlama Rehberi, Ankara.

Aral A. (2014). Sağlıkta Yeni Dönem DRG (TİG) Teşhis İlişkili Gruplar. Bizim Akademi Yayınları, Ankara.

Ayanoğlu Y. ve Beylik U. (2014). Sağlık İşletmelerinde Geri Ödeme Modeli Olarak DRG: Kavramlar, Metodolojiler, Ülke Deneyimleri ve Karşılaştırmaları. Gazi Kitabevi, Ankara.

Evde Bakım Derneği (2010). Ülkemiz İçin Evde Bakım Modeli Oluşturma Çalıştayı Sonuç Raporu, Ankara.

Hacettepe Üniversitesi Nüfus Etütleri Enstitüsü (2009). "Türkiye Nüfus ve Sağlık Araştırması 2008". Ankara: Hacettepe Üniversitesi Hastaneleri Basımevi. Yayın No: NEE-HÜ.09.01.ISBN 978-975-491-274-6.

Menderes M. (1994) "Hastanelerde Maliyet Hesaplaması ve Hemşirelik Hizmetleri Maliyetleri", Hacettepe Üniversitesi hemşirelik Yüksekokulu Dergisi, Cilt: 1, Sayı: 1

Sağlık Bakanlığı(2022)." Sağlık Hizmet Sunucularının Basamaklandırılmasına Dair Yönetmelik"

Sağlık Bakanlığı (2020). "Sağlıkta Kalite Standartları: Hastane(Sürüm 6.0)", Sağlık Hizmetleri Genel Müdürlüğü, Sağlık Bakanlığı Yayın No: 1156. Ankara

Sağlık Bakanlığı. (2014). "Teşhis İlişkili Gruplar Bilgilendirme Rehberi". Sağlık Hizmetleri Genel Müdürlüğü, Ankara.

Sağlık Bakanlığı. (2013) Teşhis İlişkili Gruplar İleri Klinik Kodlama Standartları. Sağlık Hizmetleri Genel Müdürlüğü, Ankara.

Sağlık Bakanlığı. (2013) "Türkiye Medikal Turizm Değerlendirme Raporu 2013". Sağlık Hizmetleri Genel Müdürlüğü, Ankara.

Sağlık Bakanlığı. (2011) TİG Uygulama Rehberi. Performans ve Kalite Geliştirme Daire Başkanlığı. Ankara.

Sağlık Bakanlığı (2011) Sağlık Turizmi ve Turistin Sağlığı Uygulama Rehberi, Ankara

Sağlık Bakanlığı Tedavi Hizmetleri Genel Müdürlüğü (2008), "Hastane Hizmetlerinde Temel Kavramlar", Hastane Yatak Sayıları ve Tanımları ile İlgili Genelge (2008/65).

Sağlık Hizmet Sunucularının Basamaklandırılmasına Dair Yönetmelik: Resmî Gazete Tarihi: 10.02.2022 Resmî Gazete Sayısı: 31746

Yataklı Tedavi Kurumları İşletme Yönetmeliği: http://www.mevzuat.gov.tr/ (Erişim Tarihi: 08. 07. 2016)

Sayıştay Başkanlığı (2007). Hastane Enfeksiyonları ile Mücadele. Performans Denetim Raporu. Ankara.

Septioğlu A.S. (2015). Ürün Takip Sistemleri, Tıbbi Tedarik Zinciri Yönetimi Kongresi, Antalya.

Sosyal Güvenlik Kurumu Sağlık Uygulama Tebliği: Resmî Gazete Tarihi: 24.03.2013 Resmî Gazete Sayısı: 28597. T:C: Cumhurbaşkanlığı Mevzuat Bilgi Sistemi: Erişim Tarihi: 25.11.2022

Sümbüloğlu, K., (1990). "Sağlık Alanına Özel İstatistiksel Yöntemler" Hatiboğlu Yayınları: 59, Yüksek Öğretim Dizisi: 13. 3. Baskı, Ankara: Hatiboğlu Yayınevi.

http://www.saglik.gov.tr/TR/belge/1-327/saglik-mevzuati.html (Erişim tarihi: 05.01.2012)

http://www.performans.saglik.gov.tr/ (Erişim tarihi: 03.04.2019)

http://www.evdebakim.org.tr/ebd.asp (Erişim tarihi: 03.04.2019)

http://www.sgk.gov.tr/mevzuat (Erişim tarihi: 03.04.2019)

https://planlamadb.saglik.gov.tr/TR,5708/saglik-hizmet-bolgesi.html (Erişim tarihi: 03.04.2019)

Kaynaklar

Akar Ç. ve Özalp H. (2002). Sağlık Hizmetlerinde ve İşletmelerinde Yönetim, Somgür Yayınları, Ankara.

Evsine H (2015). Tedarik Zincir Yönetimi, Tıbbi Tedarik Zinciri Yönetimi Kongresi, Şubat- Antalya.

Karagöz H (2015). Tıbbi Tedarik Süreci, Tıbbi Tedarik Zinciri Yönetimi Kongresi, Şubat- Antalya.

Tengilimoğlu D. ve Yiğit V. (2013). Sağlık İşletmelerinde Tedarik Zinciri ve Malzeme Yönetimi, Nobel Yayınları, Ankara

Yılmaz E. (2013). Kamu Sağlık Yönetimi, Bizim Akademi Yayınları, Ankara.

Kamu İhale Kanunu, Kanunun Numarası: 4734, Resmî Gazete: Tarih : 22/1/2002, Sayı : 24648. T:C: Cumhurbaşkanlığı Mevzuat Bilgi Sistemi: Erişim Tarihi: 25.11.2022

Kamu İhale Kurumu (2022). "Kamu İhale Tebliği 2022/1", 22 Ocak 2022 Tarih ve 31725 sayılı Resmî Gazete.

Kamu İhale Kurumu: http://www.ihale.gov.tr/Mevzuat.aspx (Erişim Tarihi: 21.10.2022).

Kaynaklar

Akar Ç. ve Özalp H. (2000). Sağlık Hizmetlerinde ve İşletmelerinde Yönetim. Somgür Yayıncılık, Ankara.

Akdağ R. (Ed.) (2011). T.C. Sağlık Bakanlığı Yataklı Sağlık Tesisleri Planlama Rehberi Özet Kitap, Tedavi Hizmetleri Genel Müdürlüğü, Ankara.

Akdağ R., Tosun N. ve Çaylan A.K. Ed (2010). Türkiye Sağlık Yapıları Asgari Tasarım Standartları 2010 Yılı Kılavuzu. T.C. Sağlık Bakanlığı İnşaat ve Onarım Dairesi Başkanlığı, Ankara.

Ambulanslar ve Acil Sağlık Araçları ile Ambulans Hizmetleri Yönetmeliği, Resmî Gazete Tarihi: 07.12.2006 Resmî Gazete Sayısı: 26369, T.C. Cumhurbaşkanlığı Mevzuat Bilgi Sistemi(Erişim Tarihi 26.11. 2022)

Arşiv Hizmetleri Hakkında Yönetmelik, Resmî Gazete Tarihi: 07.07.1993 Resmî Gazete Sayısı: 21630, .C. Cumhurbaşkanlığı Mevzuat Bilgi Sistemi(Erişim Tarihi 26.11. 2022)

Diyaliz Merkezleri Hakkında Yönetmelik, Resmî Gazete Tarihi: 01.03.2019 Resmî Gazete Sayısı: 30701 T.C. Cumhurbaşkanlığı Mevzuat Bilgi Sistemi(Erişim Tarihi 26.11. 2022)

Evde Bakım Hizmetleri Sunumu Hakkında Yönetmelik, Resmî Gazete Tarihi: 10.03.2005 Resmî Gazete Sayısı: 25751, T.C. Cumhurbaşkanlığı Mevzuat Bilgi Sistemi(Erişim Tarihi 26.11. 2022)

Kobu B. (2017). Üretim Yönetimi. Beta Basım Yayım.

Özel Hastaneler Yönetmeliği: Resmî Gazete Tarihi: 27.03.2002 Resmî Gazete Sayısı: 24708, T.C. Cumhurbaşkanlığı Mevzuat Bilgi Sistemi(Erişim Tarihi 26.11. 2022)

Sağlık Bakanlığı (2020). Sağlıkta Kalite Standartları, Hastane VI. Sağlık Hizmetleri Genel Müdürlüğü, Sağlık Bakanlığı Yayın No: 1156, Ankara.

Sağlık Bakanlığı Tedavi Hizmetleri Genel Müdürlüğü: (2011) Tıbbi Sosyal Hizmet Uygulama Yönergesi.

Sağlık Bakanlığı Sağlık Hizmetleri Genel Müdürlüğü(2019) Sağlık Raporları Usul Ve Esasları Hakkında Yönerge, 30.09.2019 tarih ve 23642684-010.04-1618 sayılı Makam Olur'u

Sağlık Bakanlığı Sağlık Hizmetleri Genel Müdürlüğü: (2020) Yataklı Sağlık Tesislerinde Yoğun Bakım Hizmetlerinin Uygulama Usul ve Esasları Hakkında Tebliğ, Resmî Gazete Tarihi: 13.09.2022 Resmî Gazete Sayısı: 31952, T.C. Cumhurbaşkanlığı Mevzuat Bilgi Sistemi, Erişim Tarihi: 26.11.2022

https://www.devletarsivleri.gov.tr/varliklar/dosyalar/eskisiteden/Formlar/KamuKurumlari/universiteler_tip_fakultesi.pdf(Erişim Tarihi: 26.11.2022)

ISO 9001- ISQ Belgelendirme: http://www.belgelendirme.com.tr/ (Erişim Tarihi: 20.03.2016)

www.ttb.org.tr/index.php/Etik-Kurul/etik-1358.html (Erişim Tarihi: 18.03.2016)

Kaynaklar

Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun, Kanun NO: 6225, Kabul Tarihi: 6/4/2011.

Neyzi O ve Ertuğrul T (1989). Pediatri 1, Nobel Tıp Kitabevi, İstanbul.

Neyzi O ve Ertuğrul T (1989). Pediatri 2, Nobel Tıp Kitabevi, İstanbul.

Tababet ve Şuabatı San'atlarının Tarzı İcrasına Dair Kanun, Kanun NO: 1219, Kabul Tarihi: 11/4/1928

TUKMOS(2021). Oral Patoloji. Uzmanlık Eğitimi Çekirdek Müfredatı, v.2.3. http://www.tuk.saglik.gov.tr/ : (Erişim

Tarihi: 22.07.2013)

TUKMOS (2013). Acil Tıp Uzmanlık Eğitimi Çekirdek Müfredatı, v.2.0. http://www.tuk.saglik.gov.tr/ : (Erişim Tarihi:07.04.2016)

TUKMOS (2013). Adli Tıp Uzmanlık Eğitimi Çekirdek Müfredatı, v.2.0. http://www.tuk.saglik.gov.tr/ : (Erişim Tarihi:07.04.2016)

TUKMOS (2013). Ağız, Diş ve Çene Cerrahisi Uzmanlık Eğitimi Çekirdek Müfredatı, v.2.0. http://www.tuk.saglik.gov.tr/ : (Erişim Tarihi:07.04.2016)

TUKMOS (2013). Ağız, Diş ve Çene Radyolojisi Uzmanlık Eğitimi Çekirdek Müfredatı, v.2.0. http://www.tuk.saglik.gov.tr/ : (Erişim Tarihi:07.04.2016)

TUKMOS (2013). Ağız, Yüz ve Çene Cerrahisi Uzmanlık Eğitimi Çekirdek Müfredatı, v.2.0. http://www.tuk.saglik.gov.tr/ : (Erişim Tarihi:07.04.2016)

TUKMOS (2013). Aile Hekimliği Uzmanlık Eğitimi Çekirdek Müfredatı, v.2.0. http://www.tuk.saglik.gov.tr/ : (Erişim Tarihi:07.04.2016)

TUKMOS (2013). Algoloji Uzmanlık Eğitimi Çekirdek Müfredatı, v.2.0. http://www.tuk.saglik.gov.tr/ : (Erişim Tarihi:07.04.2016)

TUKMOS (2013). Anatomi Uzmanlık Eğitimi Çekirdek Müfredatı, v.2.0. http://www.tuk.saglik.gov.tr/ : (Erişim Tarihi:07.04.2016)

TUKMOS (2013). Anesteziyoloji ve Reanimasyon Uzmanlık Eğitimi Çekirdek Müfredatı, v.2.0. http://www.tuk.saglik.gov.tr/ : (Erişim Tarihi:07.04.2016)

TUKMOS (2013). Askeri Psikiyatri Uzmanlık Eğitimi Çekirdek Müfredatı, v.2.0. http://www.tuk.saglik.gov.tr/ : (Erişim Tarihi:07.04.2016)

TUKMOS (2013). Askeri Sağlık Hizmetleri Uzmanlık Eğitimi Çekirdek Müfredatı, v.2.0. http://www.tuk.saglik.gov.tr/ : (Erişim Tarihi:07.04.2016)

TUKMOS (2013). Beyin ve Sinir Cerrahisi Uzmanlık Eğitimi Çekirdek Müfredatı, v.2.0. http://www.tuk.saglik.gov.tr/ : (Erişim Tarihi:07.04.2016)

TUKMOS (2013). Cerrahi Onkoloji Uzmanlık Eğitimi Çekirdek Müfredatı, v.2.0. http://www.tuk.saglik.gov.tr/ : (Erişim Tarihi:07.04.2016)

TUKMOS (2013). Çevre Sağlığı Uzmanlık Eğitimi Çekirdek Müfredatı, v.2.0. http://www.tuk.saglik.gov.tr/ : (Erişim Tarihi:07.04.2016)

TUKMOS (2013). Çocuk Acil Uzmanlık Eğitimi Çekirdek Müfredatı, v.2.0. http://www.tuk.saglik.gov.tr/ : (Erişim Tarihi:07.04.2016)

TUKMOS (2013). Çocuk Cerrahisi Uzmanlık Eğitimi Çekirdek Müfredatı, v.2.0. http://www.tuk.saglik.gov.tr/ : (Erişim Tarihi:07.04.2016)

TUKMOS (2013). Çocuk Diş Hekimliği Uzmanlık Eğitimi Çekirdek Müfredatı, v.2.0. http://www.tuk.saglik.gov.tr/ : (Erişim Tarihi:07.04.2016)

TUKMOS (2013). Çocuk Endokrinolojisi Uzmanlık Eğitimi Çekirdek Müfredatı, v.2.0. http://www.tuk.saglik.gov.tr/ : (Erişim Tarihi:07.04.2016)
TUKMOS (2013). Çocuk Enfeksiyon Hastalıkları Uzmanlık Eğitimi Çekirdek Müfredatı, v.2.0. http://www.tuk.saglik.gov.tr/ : (Erişim Tarihi:07.04.2016)
TUKMOS (2013). Çocuk Gastroenterolojisi Uzmanlık Eğitimi Çekirdek Müfredatı, v.2.0. http://www.tuk.saglik.gov.tr/ : (Erişim Tarihi:07.04.2016)
TUKMOS (2013). Çocuk Genetik Hastalıkları Uzmanlık Eğitimi Çekirdek Müfredatı, v.2.0. http://www.tuk.saglik.gov.tr/ : (Erişim Tarihi:07.04.2016)
TUKMOS (2013). Çocuk Göğüs Hastalıkları Uzmanlık Eğitimi Çekirdek Müfredatı, v.2.0. http://www.tuk.saglik.gov.tr/ : (Erişim Tarihi:07.04.2016)
TUKMOS (2013). Çocuk Hematolojisi ve Onkolojisi Uzmanlık Eğitimi Çekirdek Müfredatı, v.2.0. http://www.tuk.saglik.gov.tr/ : (Erişim Tarihi:07.04.2016)
TUKMOS (2013). Çocuk İmmünolojisi ve Alerji Hastalıkları Uzmanlık Eğitimi Çekirdek Müfredatı, v.2.0. http://www.tuk.saglik.gov.tr/ : (Erişim Tarihi:07.04.2016)
TUKMOS (2013). Çocuk Kalp ve Damar Cerrahisi Uzmanlık Eğitimi Çekirdek Müfredatı, v.2.0. http://www.tuk.saglik.gov.tr/ : (Erişim Tarihi:07.04.2016)
TUKMOS (2013). Çocuk Kardiyolojisi Uzmanlık Eğitimi Çekirdek Müfredatı, v.2.0. http://www.tuk.saglik.gov.tr/ : (Erişim Tarihi:07.04.2016)
TUKMOS (2013). Çocuk Metabolizma Hastalıkları Uzmanlık Eğitimi Çekirdek Müfredatı, v.2.0. http://www.tuk.saglik.gov.tr/ : (Erişim Tarihi:07.04.2016)
TUKMOS (2013). Çocuk Nefrolojisi Uzmanlık Eğitimi Çekirdek Müfredatı, v.2.0. http://www.tuk.saglik.gov.tr/ : (Erişim Tarihi:07.04.2016)
TUKMOS (2013). Çocuk Nörolojisi Uzmanlık Eğitimi Çekirdek Müfredatı, v.2.0. http://www.tuk.saglik.gov.tr/ : (Erişim Tarihi:07.04.2016)
TUKMOS (2013). Çocuk Radyolojisi Uzmanlık Eğitimi Çekirdek Müfredatı, v.2.0. http://www.tuk.saglik.gov.tr/ : (Erişim Tarihi:07.04.2016)
TUKMOS (2013). Çocuk Romatolojisi Uzmanlık Eğitimi Çekirdek Müfredatı, v.2.0. http://www.tuk.saglik.gov.tr/ : (Erişim Tarihi:07.04.2016)
TUKMOS (2013). Çocuk Sağlığı ve Hastalıkları Uzmanlık Eğitimi Çekirdek Müfredatı, v.2.0. http://www.tuk.saglik.gov.tr/ : (Erişim Tarihi:07.04.2016)
TUKMOS (2013). Çocuk Ürolojisi Uzmanlık Eğitimi Çekirdek Müfredatı, v.2.0. http://www.tuk.saglik.gov.tr/ : (Erişim Tarihi:07.04.2016)
TUKMOS (2013). Çocuk ve Ergen Ruh Sağlığı ve Hastalıkları Uzmanlık Eğitimi Çekirdek Müfredatı, v.2.0. http://www.tuk.saglik.gov.tr/ : (Erişim Tarihi:07.04.2016)
TUKMOS (2013). Çocuk Yoğun Bakımı Uzmanlık Eğitimi Çekirdek Müfredatı, v.2.0. http://www.tuk.saglik.gov.tr/ : (Erişim Tarihi:07.04.2016)
TUKMOS (2013). Deri ve Zührevi Hastalıkları Uzmanlık Eğitimi Çekirdek Müfredatı, v.2.0. http://www.tuk.saglik.gov.tr/ : (Erişim Tarihi:07.04.2016)
TUKMOS (2013). El Cerrahisi Uzmanlık Eğitimi Çekirdek Müfredatı, v.2.0. http://www.tuk.saglik.gov.tr/ : (Erişim Tarihi:07.04.2016)
TUKMOS (2013). Endodonti Uzmanlık Eğitimi Çekirdek Müfredatı, v.2.0. http://www.tuk.saglik.gov.tr/ : (Erişim Tarihi:07.04.2016)
TUKMOS (2013). Endokrinoloji ve Metabolizma Hastalıkları Uzmanlık Eğitimi Çekirdek Müfredatı, v.2.0. http://www.tuk.saglik.gov.tr/ : (Erişim Tarihi:07.04.2016)

TUKMOS (2013). Enfeksiyon Hastalıkları ve Klinik Mikrobiyoloji Uzmanlık Eğitimi Çekirdek Müfredatı, v.2.0. http://www.tuk.saglik.gov.tr/ : (Erişim Tarihi:07.04.2016)
TUKMOS (2013). Epidemiyoloji Uzmanlık Eğitimi Çekirdek Müfredatı, v.2.0. http://www.tuk.saglik.gov.tr/ : (Erişim Tarihi:07.04.2016)
TUKMOS (2013). Fiziksel Tıp ve Rehabilitasyon Uzmanlık Eğitimi Çekirdek Müfredatı, v.2.0. http://www.tuk.saglik.gov.tr/ : (Erişim Tarihi:07.04.2016)
TUKMOS (2013). Fizyoloji Uzmanlık Eğitimi Çekirdek Müfredatı, v.2.0. http://www.tuk.saglik.gov.tr/ : (Erişim Tarihi:07.04.2016)
TUKMOS (2013). Gastroenteroloji Uzmanlık Eğitimi Çekirdek Müfredatı, v.2.0. http://www.tuk.saglik.gov.tr/ : (Erişim Tarihi:07.04.2016)
TUKMOS (2013). Gastroenteroloji Cerrahisi Uzmanlık Eğitimi Çekirdek Müfredatı, v.2.0. http://www.tuk.saglik.gov.tr/ : (Erişim Tarihi:07.04.2016)
TUKMOS (2013). Gelişimsel Pediatri Uzmanlık Eğitimi Çekirdek Müfredatı, v.2.0. http://www.tuk.saglik.gov.tr/ : (Erişim Tarihi:07.04.2016)
TUKMOS (2013). Genel Cerrahi Uzmanlık Eğitimi Çekirdek Müfredatı, v.2.0. http://www.tuk.saglik.gov.tr/ : (Erişim Tarihi:07.04.2016)
TUKMOS (2013). Geriatri Uzmanlık Eğitimi Çekirdek Müfredatı, v.2.0. http://www.tuk.saglik.gov.tr/ : (Erişim Tarihi:07.04.2016)
TUKMOS (2013). Göğüs Cerrahisi Uzmanlık Eğitimi Çekirdek Müfredatı, v.2.0. http://www.tuk.saglik.gov.tr/ : (Erişim Tarihi:07.04.2016)
TUKMOS (2013). Göğüs Hastalıkları Uzmanlık Eğitimi Çekirdek Müfredatı, v.2.0. http://www.tuk.saglik.gov.tr/ : (Erişim Tarihi:07.04.2016)
TUKMOS (2013). Göz Hastalıkları Uzmanlık Eğitimi Çekirdek Müfredatı, v.2.0. http://www.tuk.saglik.gov.tr/ : (Erişim Tarihi:07.04.2016)
TUKMOS (2013). Halk Sağlığı Uzmanlık Eğitimi Çekirdek Müfredatı, v.2.0. http://www.tuk.saglik.gov.tr/ : (Erişim Tarihi:07.04.2016)
TUKMOS (2013). Harp Cerrahisi Uzmanlık Eğitimi Çekirdek Müfredatı, v.2.0. http://www.tuk.saglik.gov.tr/ : (Erişim Tarihi:07.04.2016)
TUKMOS (2013). Hava ve Uzay Hekimliği Uzmanlık Eğitimi Çekirdek Müfredatı, v.2.0. http://www.tuk.saglik.gov.tr/ : (Erişim Tarihi:07.04.2016)
TUKMOS (2013). Hematoloji Uzmanlık Eğitimi Çekirdek Müfredatı, v.2.0. http://www.tuk.saglik.gov.tr/ : (Erişim Tarihi:07.04.2016)
TUKMOS (2013). Histoloji ve Embriyoloji Uzmanlık Eğitimi Çekirdek Müfredatı, v.2.0. http://www.tuk.saglik.gov.tr/ : (Erişim Tarihi:07.04.2016)
TUKMOS (2013). İç Hastalıkları Uzmanlık Eğitimi Çekirdek Müfredatı, v.2.0. http://www.tuk.saglik.gov.tr/ : (Erişim Tarihi:07.04.2016)
TUKMOS (2013). İmmünoloji ve Alerji Hastalıkları Uzmanlık Eğitimi Çekirdek Müfredatı, v.2.0. http://www.tuk.saglik.gov.tr/ : (Erişim Tarihi:07.04.2016)
TUKMOS (2013). İş ve Meslek Hastalıkları Uzmanlık Eğitimi Çekirdek Müfredatı, v.2.0. http://www.tuk.saglik.gov.tr/ : (Erişim Tarihi:07.04.2016)
TUKMOS (2013). Jinekolojik Onkoloji Cerrahisi Uzmanlık Eğitimi Çekirdek Müfredatı, v.2.0. http://www.tuk.saglik.gov.tr/ : (Erişim Tarihi:07.04.2016)
TUKMOS (2013). Kadın Hastalıkları ve Doğum Uzmanlık Eğitimi Çekirdek Müfredatı, v.2.0. http://www.tuk.saglik.gov.tr/ : (Erişim Tarihi:07.04.2016)

TUKMOS (2013). Kalp ve Damar Cerrahisi Uzmanlık Eğitimi Çekirdek Müfredatı, v.2.0. http://www.tuk.saglik.gov.tr/ : (Erişim Tarihi:07.04.2016)
TUKMOS (2013). Kardiyoloji Uzmanlık Eğitimi Çekirdek Müfredatı, v.2.0. http://www.tuk.saglik.gov.tr/ : (Erişim Tarihi:07.04.2016)
TUKMOS (2013). Klinik Nörofizyoloji Uzmanlık Eğitimi Çekirdek Müfredatı, v.2.0. http://www.tuk.saglik.gov.tr/ : (Erişim Tarihi:07.04.2016)
TUKMOS (2013). Klinik Nörofizyoloji Uzmanlık Eğitimi Çekirdek Müfredatı, v.2.0. http://www.tuk.saglik.gov.tr/ : (Erişim Tarihi:07.04.2016)
TUKMOS (2013). Kulak Burun Boğaz Hastalıkları Uzmanlık Eğitimi Çekirdek Müfredatı, v.2.0. http://www.tuk.saglik.gov.tr/ : (Erişim Tarihi:07.04.2016)
TUKMOS (2013). Nefroloji Uzmanlık Eğitimi Çekirdek Müfredatı, v.2.0. http://www.tuk.saglik.gov.tr/ : (Erişim Tarihi:07.04.2016)
TUKMOS (2013). Neonatoloji Uzmanlık Eğitimi Çekirdek Müfredatı, v.2.0. http://www.tuk.saglik.gov.tr/ : (Erişim Tarihi:07.04.2016)
TUKMOS (2013). Nöroloji Uzmanlık Eğitimi Çekirdek Müfredatı, v.2.0. http://www.tuk.saglik.gov.tr/ : (Erişim Tarihi:07.04.2016)
TUKMOS (2013). Nükleer Tıp Uzmanlık Eğitimi Çekirdek Müfredatı, v.2.0. http://www.tuk.saglik.gov.tr/ : (Erişim Tarihi:07.04.2016)
TUKMOS (2013). Ortodonti Uzmanlık Eğitimi Çekirdek Müfredatı, v.2.0. http://www.tuk.saglik.gov.tr/ : (Erişim Tarihi:07.04.2016)
TUKMOS (2013). Ortopedi ve Travmatoloji Uzmanlık Eğitimi Çekirdek Müfredatı, v.2.0. http://www.tuk.saglik.gov.tr/ : (Erişim Tarihi:07.04.2016)
TUKMOS (2013). Perinatoloji Uzmanlık Eğitimi Çekirdek Müfredatı, v.2.0. http://www.tuk.saglik.gov.tr/ : (Erişim Tarihi:07.04.2016)
TUKMOS (2013). Periodontoloji Uzmanlık Eğitimi Çekirdek Müfredatı, v.2.0. http://www.tuk.saglik.gov.tr/ : (Erişim Tarihi:07.04.2016)
TUKMOS (2013). Plastik Rekonstrüktif ve Estetik Cerrahi Uzmanlık Eğitimi Çekirdek Müfredatı, v.2.0. http://www.tuk.saglik.gov.tr/ : (Erişim Tarihi:07.04.2016)
TUKMOS (2013). Protetik Diş Tedavisi Uzmanlık Eğitimi Çekirdek Müfredatı, v.2.0. http://www.tuk.saglik.gov.tr/ : (Erişim Tarihi:07.04.2016)
TUKMOS (2013). Radyasyon Onkolojisi Uzmanlık Eğitimi Çekirdek Müfredatı, v.2.0. http://www.tuk.saglik.gov.tr/ : (Erişim Tarihi:07.04.2016)
TUKMOS (2013). Radyoloji Uzmanlık Eğitimi Çekirdek Müfredatı, v.2.0. http://www.tuk.saglik.gov.tr/ : (Erişim Tarihi:07.04.2016)
TUKMOS (2013). Restoratif Diş Tedavisi Uzmanlık Eğitimi Çekirdek Müfredatı, v.2.0. http://www.tuk.saglik.gov.tr/ : (Erişim Tarihi:07.04.2016)
TUKMOS (2013). Romatoloji Uzmanlık Eğitimi Çekirdek Müfredatı, v.2.0. http://www.tuk.saglik.gov.tr/ : (Erişim Tarihi:07.04.2016)
TUKMOS (2013). Ruh Sağlığı ve Hastalıkları Uzmanlık Eğitimi Çekirdek Müfredatı, v.2.0. http://www.tuk.saglik.gov.tr/ : (Erişim Tarihi:07.04.2016)
TUKMOS (2013). Sitopatoloji Uzmanlık Eğitimi Çekirdek Müfredatı, v.2.0. http://www.tuk.saglik.gov.tr/ : (Erişim Tarihi:07.04.2016)
TUKMOS (2013). Spor Hekimliği Uzmanlık Eğitimi Çekirdek Müfredatı, v.2.0. http://www.tuk.saglik.gov.tr/ : (Erişim Tarihi:07.04.2016)

TUKMOS (2013). Sualtı Hekimliği ve Hiperbarik Tıp Uzmanlık Eğitimi Çekirdek Müfredatı, v.2.0. http://www.tuk.saglik.gov.tr/ : (Erişim Tarihi:07.04.2016)
TUKMOS (2013). Temel İmmünoloji Uzmanlık Eğitimi Çekirdek Müfredatı, v.2.0. http://www.tuk.saglik.gov.tr/ : (Erişim Tarihi:07.04.2016)
TUKMOS (2013). Tıbbi Biyokimya Uzmanlık Eğitimi Çekirdek Müfredatı, v.2.0. http://www.tuk.saglik.gov.tr/ : (Erişim Tarihi:07.04.2016)
TUKMOS (2013). Tıbbi Ekoloji ve Hidroklimatoloji Uzmanlık Eğitimi Çekirdek Müfredatı, v.2.0. http://www.tuk.saglik.gov.tr/ : (Erişim Tarihi:07.04.2016)
TUKMOS (2013). Tıbbi Farmakoloji Uzmanlık Eğitimi Çekirdek Müfredatı, v.2.0. http://www.tuk.saglik.gov.tr/ : (Erişim Tarihi:07.04.2016)
TUKMOS (2013). Tıbbi Genetik Uzmanlık Eğitimi Çekirdek Müfredatı, v.2.0. http://www.tuk.saglik.gov.tr/ : (Erişim Tarihi:07.04.2016)
TUKMOS (2013). Tıbbi Mikoloji Uzmanlık Eğitimi Çekirdek Müfredatı, v.2.0. http://www.tuk.saglik.gov.tr/ : (Erişim Tarihi:07.04.2016)
TUKMOS (2013). Tıbbi Mikrobiyoloji Uzmanlık Eğitimi Çekirdek Müfredatı, v.2.0. http://www.tuk.saglik.gov.tr/ : (Erişim Tarihi:07.04.2016)
TUKMOS (2013). Tıbbi Onkoloji Uzmanlık Eğitimi Çekirdek Müfredatı, v.2.0. http://www.tuk.saglik.gov.tr/ : (Erişim Tarihi:07.04.2016)
TUKMOS (2013). Tıbbi Parazitoloji Uzmanlık Eğitimi Çekirdek Müfredatı, v.2.0. http://www.tuk.saglik.gov.tr/ : (Erişim Tarihi:07.04.2016)
TUKMOS (2013). Tıbbi Patoloji Uzmanlık Eğitimi Çekirdek Müfredatı, v.2.0. http://www.tuk.saglik.gov.tr/ : (Erişim Tarihi:07.04.2016)
TUKMOS (2013). Tıbbi Viroloji Uzmanlık Eğitimi Çekirdek Müfredatı, v.2.0. http://www.tuk.saglik.gov.tr/ : (Erişim Tarihi:07.04.2016)
TUKMOS (2013). Üroloji Uzmanlık Eğitimi Çekirdek Müfredatı, v.2.0. http://www.tuk.saglik.gov.tr/ : (Erişim Tarihi:07.04.2016)
TUKMOS (2013). Yoğun Bakım Uzmanlık Eğitimi Çekirdek Müfredatı, v.2.0. http://www.tuk.saglik.gov.tr/ : (Erişim Tarihi:07.04.2016)

Kaynaklar

Balaban E. (2012). Acil Servisteki Mekân Organizasyonunun İnsan Üzerinde Etkisi, TSE Standard, Ekonomik ve Teknik Dergi, 51(589).

Ergenoğlu A.S. ve Tanrıtanır A. (2013). Genel Hastanelerde Kullanıcı Memnuniyeti Açısından Hasta Odalarında Mimari Mekân Kalitesinin İrdelenmesi: Gaziantep İlinde Bir Alan Çalışması, MEGARON, 8(2).

Ergenoğlu A.S. ve Aytuğ A. (2007). Sağlık Kurumlarında Değişen Paradigmalar ve İyileştiren Hastane Kavramının Mimari Tasarım Açısından İrdelenmesi, MEGARON, İTÜ Mim. Fak. E-Dergisi, 2(1).

Tanrıöver S. (2012). Sağlık Yapılarında İç Mekân Tasarımı ve Standardlar, TSE Standard, Ekonomik ve Teknik Dergi, 51(589).

T.C. Sağlık Bakanlığı Diyaliz Merkezleri Hakkında Yönetmelik.

T.C. Sağlık Bakanlığı İnşaat ve Onarım Dairesi Başkanlığı (2010). Türkiye Sağlık Yapılarının Asgari Tasarım Standartları 2010, Ankara.

T.C. Sağlık Bakanlığı Yataklı Sağlık Tesislerinde Acil Servis Hizmetlerinin Uygulama Usul ve Esasları Hakkında Tebliğ.

T.C. Sağlık Bakanlığı Yataklı Sağlık Tesislerinde Yoğun Bakım Hizmetlerinin Uygulama Usul ve Esasları Hakkında Tebliğ.

T.C. Sağlık Bakanlığı Sağlık Hizmetleri Genel Müdürlüğü (2015). Sağlıkta Kalite Standartları: Hastane, Versiyon: 5 – Revizyon:00, Sağlıkta Kalite ve Akreditasyon Daire Başkanlığı, Ankara.

Türk Standartları Enstitüsü (2002). Kamu Binalarında Mekân İhtiyacı-Sağlık Binaları-Genel Kuralları, TS 12813.

Kaynaklar

Ağırbaş İ. (2015). **"Sağlık Kurumlarında Finansal Planlama**", (İçinde Sağlık Kurumlarında Finansal Yönetim) Editör: İsmail AĞIRBAŞ, Anadolu Üniversitesi Yayınları, Anadolu Üniversitesi Yayın No: 2863, Açıköğretim Fakültesi Yayın No: 1820, 3. Baskı. Eskişehir.

Ağırbaş İ. (2015). **"Sağlık Kurumlarında Finansal Örgütlenme**", (İçinde Sağlık Kurumlarında Finansal Yönetim) Editör: İsmail AĞIRBAŞ, Anadolu Üniversitesi Yayınları, Anadolu Üniversitesi Yayın No: 2863, Açıköğretim Fakültesi Yayın No: 1820, 3. Baskı. Eskişehir.

Ağırbaş İ. (2015). "**Sağlık Kurumlarında Finansal Analiz ve Denetim**", (İçinde Sağlık Kurumlarında Finansal Yönetim) Editör: İsmail AĞIRBAŞ, Anadolu Üniversitesi Yayınları, Anadolu Üniversitesi Yayın No: 2863, Açıköğretim Fakültesi Yayın No: 1820, 3. Baskı. Eskişehir.

Ağırbaş İ. (2014). **"Sağlık Kurumlarında Finansal Yönetim ve Maliyet Analizi",** Siyasal Kitabevi, Ankara

Ağırbaş İ. (2011). "**Hastanelerde Yönetim Muhasebesi**", (İçinde Sağlık İşletmeciliği), Editör: Metin ATEŞ, Beta yayınları, İstanbul.

Akar Ç. ve Özgülbaş N. (2002). **Sağlık Kurumlarında Finansal Yönetim",** Anadolu Üniversitesi Yayınları, Eskişehir.

Akar Ç. ve Özalp H. (2000). **"Sağlık Hizmetlerinde ve İşletmelerinde Yönetim**", Somgür Yayıncılık. Ankara.

Akgüç Ö. (1998) "Finansal Yönetim**", Muhasebe Enstitüsü Yayın No: 65, Muhasebe Enstitüsü Eğitim ve Araştırma Vakfı yayın No: 17, İstanbul.**

Aydın E. (2002). "**Türkiye'de Sağlık Teşkilatlanması Tarihi**", Naturel Yayınları, Ankara

Bakanlıklara Bağlı, İlgili, İlişkili Kurum ve Kuruluşlar ile Diğer Kurum ve Kuruluşların Teşkilatı Hakkında Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi: Cumhurbaşkanlığı Kararnamesinin Sayısı: 4, 15.07.2018 Tarih ve 30479 Sayılı Resmî Gazete

Brigham, E.F. (1999). Çev: Akmut, Ö., Sarıaslan, H. "**Finansal Yönetimin Temelleri",** Ankara Üniversitesi Basımevi, Ankara.

Cumhurbaşkanlığı Teşkilatı Hakkında Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi: Cumhurbaşkanlığı Kararnamesinin Sayısı: 1, 10.07.2018 Tarih ve 30474 Sayılı Resmî Gazete

Gapenski L.C. (2008). **"Healthcare Fınance: An İntroduction to Accounting and Financial Management"**, Fourth Edition, AUPHA

Hassan M. (1995). **"Financial Analysis for Health Care Organizations**" içinde, Strategic Management of Health Care Organizations, Second Edition, DuncanW. J., Ginter P.M., Swayne E.L., Blackwell Business.

Kavuncubaşı Ş. ve Yıldırım S. (2010). **"Hastane ve Sağlık Kurumları Yönetimi**", Siyasal Kitabevi, Ankara

Kızılkaya E. (2010)., "**Döner Sermayeli İşletmeler Kanun Tasarısı Taslağı**", 6. Üniversite Hastaneleri Birliği Toplantısı, 26 – 27 Kasım, Eskişehir.

Köse K. A. ve Selvi Y. (2013). **"Bütçeleme"** (İçinde: Hastane Yönetimi), Ed: Sur H. ve Palteki T), Nobel Tıp Kitabevi, İstanbul.

Soylular B. ve Ağırbaş İ. (2015). **"Tıbbi Cihaz Yatırım Kararlarının Maliyet Fayda Endeksine Göre Değerlendirilmesi",** Ankara Üniversitesi Tıp Fakültesi Mecmuası, 68(1).

Tengilimoğlu D. ve Yiğit V. (2013). **Sağlık İşletmelerinde Tedarik Zinciri ve Malzeme Yönetimi,** Nobel Yayınları, Ankara

Tengilimoğlu D., Işık O. Ve Akbolat M. (2012). **"Sağlık İşletmeleri Yönetimi**", Nobel Yayınları, Ankara.

Türkiye Cumhuriyeti Sağlık Bakanlığı Türkiye Kamu Hastaneleri Kurumu (2014). "**2013 Yılı İdare Faaliyet Raporu**", Ankara

Türkiye Cumhuriyeti Sağlık Bakanlığı (2011). "**Yataklı Sağlık Tesisleri Planlama Rehberi"**, (Ed. Recep AKDAĞ), Ankara.

Sarıtaş M (2013). **"Döner Sermayeli İşletmeler**", 15. Üniversite Hastaneleri Birliği Toplantısı, 23-25 Mayıs, Edirne.

Uğurluoğlu Aldoğan E., ve Doğanay Payzıner P (2015). **"Sağlık Kurumlarında Finansal Yürütme – Dönen Varlıkların Yönetimi"**, (İçinde Sağlık Kurumlarında Finansal Yönetim) Editör: İsmail AĞIRBAŞ, Anadolu Üniversitesi Yayınları, Anadolu Üniversitesi Yayın No: 2863, Açıköğretim Fakültesi Yayın No: 1820, 3. Baskı, Eskişehir.

Yazıcı İ.H. (2012)., "**Döner Sermayeli İşletmeler**", 15. Üniversite Hastaneleri Birliği Toplantısı, 23-25 Mayıs, Edirne.

Zelman W. N., et al (2003). **Financial Management of Health Care Organizations,** An Introduction to Fundamental Tools, Concepts, and Applications, second edition, Blackwell Publishing, USA.

http://www.tkhk.gov.tr/TR,1841/egitim-dokumanlari.html

Erişim tarihi: 27. 12. 2013

http://www.tkhk.gov.tr/TR,6422/genel-sekreterlikler-bunyesinde- gorevlendirilen-persone-.html Erişim tarihi: 05. 05. 2014

http://www.sgk.gov.tr/wps/portal/tr/mevzuat/yururlukteki_mevzuat/tebligler/(Erişim Tarihi: 03.03.2014)

http://www.sgk.gov.tr/wps/portal/tr/mevzuat/yururlukteki_mevzuat/usul_ve_esaslar/(Erişim Tarihi: 03.03.2014)

Kaynaklar

Akar Ç. ve Özalp H. (2000). Sağlık Hizmetlerinde ve İşletmelerinde Yönetim, Somgür Yayıncılık. Ankara.

Başkent Üniversitesi Sağlık Kuruluşları Yönetmeliği: 14 Haziran 2016 tarih ve 29742 sayılı Resmî Gazete.

Bakanlıklara Bağlı, İlgili, İlişkili Kurum ve Kuruluşlar ile Diğer Kurum ve Kuruluşların Teşkilatı Hakkında Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi: Cumhurbaşkanlığı Kararnamesinin Sayısı: 4, 15.07.2018 Tarih ve 30479 Sayılı Resmî Gazete.

Cumhurbaşkanlığı Teşkilatı Hakkında Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi: Cumhurbaşkanlığı Kararnamesinin Sayısı: 1, 10.07.2018 Tarih ve 30474 Sayılı Resmî Gazete

Hacettepe Üniversitesi Sağlık Hizmetleri Birimleri Yönetmeliği: 16 Temmuz 2012 tarih ve 28355 sayılı Resmî Gazete.

İstanbul Üniversitesi Hastaneleri Yönetmeliği: 7 Temmuz 2012 tarih ve 28346 sayılı Resmî Gazete.

İstanbul Üniversitesi Hastaneleri Genel Direktörlüğü Çalışma Usul ve Esasları Yönergesi (http://haged.istanbul.edu.tr/istanbul-universitesi-hastaneleri-genel-direktorlugu-calisma-usul-ve-esaslari-yonergesi/ Erişim Tarihi: 13.06.2016)

Seçim H. (1985). Hastane Yönetimi ve Organizasyonu: Türkiye'de Hastanelerin Organizasyonu İçin Bir Model Önerisi, Eskişehir.

Sağlık Bakanlığı Sağlık Araştırmaları Genel Müdürlüğü (2018). Sağlık İstatistikleri 2016.

Sağlık Bakanlığı Sağlık Hizmetleri Genel Müdürlüğü (2015). Sağlıkta Kalite Standartları: Hastane, Versiyon: 5 – Revizyon:00, Sağlıkta Kalite ve Akreditasyon Daire Başkanlığı, Ankara.

Sağlık Bakanlığı Sağlık İstatistikleri Yıllığı 2021; Sağlık Bakanlığı Yayın No : 1260

Sağlık Bakanlığı Taşra Teşkilatı Kadro Standartları ile Çalışma Usul ve Esaslarına Dair Yönerge

Sağlık Bakanlığı Kamu Hastaneleri Genel Müdürlüğü(2019), Aynı Yerleşke İçindeki Hastanelerin Müşterek Yönetimine ve İşleyişine Dair Yönerge

Kaynaklar

Özel Hastaneler Yönetmeliği: http://www.saglik.gov.tr/TR/belge/1-8160/ozel-hastaneler-yonetmeligi.html (Erişim Tarih: 1 Haziran 2016)

Sağlık Bakanlığı (2014). "Özel Sağlık Kurum ve Kuruluşlarının İl Sağlık Müdürlüklerince Denetimine İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Yönerge", 05/08/2014 tarihli ve 1449 sayılı Makam Onayı

Temel T. (2003). "Özel Hastaneler Sektör Profili", İstanbul Ticaret Odası

YASED (2012). "Türkiye Sağlık Sektörü Raporu", Uluslararası Yatırımcılar Derneği, İstanbul

HAYAT

Türkiye'yi Bir Magazin Dergisi Üzerinden Okumak

Emine Güntepe Yeşilbursa

Bu kitabın yayın hakkı PHOENİX YAYINEVİ'ne aittir. Yayınevinin ve yayınlayıcısının yazılı izni alınmaksızın kısmen veya tamamen alıntı yapılamaz, hiçbir şekilde kopyalanamaz, çoğaltılamaz ve yayınlanamaz.

HAYAT
Türkiye'yi Bir Magazin Dergisi Üzerinden Okumak
Emine Güntepe Yeşilbursa
Editör: Fatma Gedikoğlu
Kapak ve Sayfa Düzeni: Gamze Uçak
© Phoenix Yayınevi Tüm Hakları Saklıdır.
Ağustos 2023, Ankara
ISBN: 978-605-9801-65-2
Phoenix Yayınevi-Ünal Sevindik
Yayıncı Sertifika No: 11003
Şehit Adem Yavuz Sok. Hitit Apt. 14/1
Kızılay-Ankara
Tel: 0(312) 419 97 81 pbx
Faks: 0(312) 419 16 11
e-posta: info@phoenixkitap.com
http://www.phoenixyayinevi.com
Baskı:
Repro Bir Matbaacılık Kağ. Rekl. Tasarım Tic. Ltd. Şti.
Sertifika No: 47381
İvedik OSB Matbaacılar Sitesi 1514. Cad.
No: 23-25 Yenimahalle/ANKARA
Dağıtım:
Siyasal Kitabevi
Şehit Adem Yavuz Sok. Hitit Apt. 14/1
Kızılay-Ankara
Tel: 0 (312) 419 97 81 pbx
Faks: 0 (312) 419 16 11
e-posta: info@siyasalkitap.com
www.siyasalkitap.com

KAYNAKÇA

ARŞİV

Cumhurbaşkanlığı Devlet Arşivleri Başkanlığı Başbakanlık Cumhuriyet Arşivi

RESMİ YAYINLAR

Resmî Gazete

Türkiye Büyük Millet Meclisi Tutanak Dergisi

Türkiye Büyük Millet Meclisi Zabıt Ceridesi

KİTAPLAR

Acun, Fatma (Ed.); **Atatürk ve Türk İnkılap Tarihi**, Siyasal Kitabevi, 12. Baskı, Ankara 2013.

Ahmad, Feroz **Bir Kimlik Peşinde Türkiye,** (Çev. Cem Karadeli);, Bilgi Üniversitesi Yayınları, 5. Baskı, İstanbul 2014.

Ahmad, Feroz; **Modern Türkiye'nin Oluşumu,** (Çev. Sedat Cem Karadeli), Bilgi Üniversitesi Yayınları, İstanbul 2012.

Alemdar, Korkmaz; **İletişim ve Tarih**, Ümit Yayıncılık, Ankara 2001.

Arı, Tayyar; **Geçmişten Günümüze Orta Doğu Siyaset, Savaş ve Diplomasi**, Alfa Yayınevi, İstanbul 2005.

Armaoğlu, Fahir; **Belgelerle Türk-Amerikan Münasebetleri**, TTK Basımevi, Ankara 1991.

Armaoğlu, Fahir; **Filistin Meselesi ve Arap İsrail Savaşları (1948-1988),** Türkiye İş Bankası Yayınları, Ankara 1991.

Armaoğlu, Fahir; **Türk Dış Politikası Tarihi**, Kronik, 2.Baskı, İstanbul 2000.

Bağcı, Hüseyin; **Demokrat Parti Dönemi Türk Dış Politikası**, İmge Kitabevi, Ankara 1990.

Bal, Hüseyin; **İletişim Üzerine Sosyolojik Yaklaşımlar,** Fakülte Kitabevi, Isparta 2010.

Bal, İdris; Mustafa, Çufalı; **Dünden Bugüne Türk Ermeni İlişkileri,** Lalezar Kitabevi, Ankara 2006.

Baudrillard Jean; **Tüketim Toplumu,** (Çev. Nilgün Tutal ve Ferda Keskin), Ayrıntı Yayınları, 9.Basım, İstanbul 2017.

Belge, Murat; **Tarihten Güncelliğe,** İletişim Yayınları, İstanbul 1997.

Benjamin, Walter; **Fotoğrafın Kısa Tarihi Teknik Araçlarla Yeniden Üretim (Çoğaltma) Çağında Sanat Eseri** (Çev. Osman Akınhay), Agora Kitaplığı, İstanbul 2012.

Berkes, Niyazi; **Türkiye'de Çağdaşlaşma,** (Haz. Ahmet Kuyaş), YKY, 2.Baskı, İstanbul 2002.

Bernard Lewis, **Modern Türkiye'nin Doğuşu**, Türk Tarih Kurumu, Ankara 2000.

Bilgin, Nuri; **Sosyal Bilimlerde İçerik Analizi Teknikler ve Örnek Çalışmalar**, Siyasal Kitabevi, Ankara 2006.

Bora, Tanıl; **Cereyanlar Türkiye'de Siyasi İdeolojiler**, İletişim Yayınları, 4.Baskı, İstanbul 2017.
Boratav, Korkut; **Türkiye İktisat Tarihi (1908-1985**), Gerçek Yayınevi, 4. Baskı, İstanbul 1993.
Bostancıoğlu, Burcu; **Türkiye-ABD İlişkilerinin Politikası**, İmge Kitabevi, Ankara 1999.
Bozdağ İsmet (Der.); **Celal Bayar Anlatıyor: Başvekilim Adnan Menderes**, Tercüman, İstanbul 1986.
Bradford, Sarah; **America's Queen: The Life Of Jacqueline Kennedy Onassis**, Penguin, 2013.
Çandar, Tevfik; **Türkiye'nin Demokrasi Tarihi: 1950'den Günümüze**, İmge Kitabevi, Ankara 2008.
Cem, İsmail; **Tarih Açısından 12 Mart**, Cem Yayınevi, İstanbul 1978.
Çebi, Murat; **İletişim Araştırmalarında İçerik Çözümlemesi,** Alternatif Yayınları, Ankara 2003.
Erdoğan, İrfan; Alemdar, Korkmaz; **İletişim ve Toplum**, Bilgi Yayınevi, Ankara 1990.
Erdoğan, İrfan; **İletişim, Egemenlik, Mücadeleye Giriş,** İmge Kitabevi, Ankara 1997.
Erdoğan, İrfan. **İletişimi Anlamak**, Pozitif Matbaacılık, 4. Baskı, Ankara 2011.
Erim, Nihat; **12 Mart Anıları** (Ed. Raşit Çavaş), Yapı Kredi Yayınları, İstanbul 2007.
Erim, Nihat; **Günlükler 1925-1979,** (Haz. Ahmet Demirel)**,** Yapı Kredi Yayınları, İstanbul 2005.
Ertan, Temuçin Faik (Ed.); **Atatürk ve Türkiye Cumhuriyeti Tarihi**, Siyasal Kitabevi, Ankara 2001.
Ertan, Temuçin Faik- Bahattin Demirtaş; **Türkiye'yi Ziyaret Eden Yabancı Devlet Adamlarının Ankara Günleri (1923-1960),** Koç Üniversitesi Yayınları, Ankara 2022.
Escalante, Fabian; **Kennedy Cinayeti: Bilinenin Ötesinde,** (Çev. Celil Denktaş), Yazılama Yayınevi, İstanbul 2017.
Germener, Semra; **1960 Sonrası Sanatsal Akımlar, Eğilimler, Gruplar, Sanatçılar,** Kabala Yayınevi, İstanbul 1997.
Girgin, Kemal; **T.C. Hükümetleri Programlarında Dış Politikamız (1923-1993**), Ankara 1993.
Gönenç, Aslı Yapar; **Türkiye'de ve Fransa'da Dergicilik ve Kadın Dergileri**, İstanbul Üniversitesi İletişim Fakültesi Yayınları, İstanbul 2006.
Gülriz, Adnan; **Türkiye'de Nüfus Politikası ve Hukuk Düzeni,** Türkiye Kalkınma Vakfı Yayınları, Sevinç Matbaası, Ankara 1975.
Gülseren, Güçhan; **Toplumsal Değişme ve Türk Sineması**, İmge Kitabevi, Ankara 1992.
Gürsoy, Melih; **Ekonomik ve Finansal Krizler Dünü ve Bugünü**, MG Yayınları, İstanbul 2009.
Gürün, Kamuran; **Dış İlişkiler ve Türk Politikası**, AÜ SBF Yayınları, Ankara 1983.
Hikmet Özdemir *"Siyasal Tarih (1960-1980)"*, **Türkiye Tarihi 4**, (Ed. Sina Akşin), Cem Yayınevi, İstanbul 2002, ss.267-269.
İnuğur, M.Nuri; **Basın ve Yayın Tarihi**, Der Yayınları, İstanbul 2002.
Kallimci, Meliha; **Suat Hayri Ürgüplü Hükûmeti**, Gece Kitaplığı, 2017.

Karpat, Kemal H.; **Türkiye'de Toplumsal Dönüşüm**, İmge Kitabevi, Ankara 2003.
Karpat, Kemal; **Kısa Türkiye Tarihi**, Timaş Yayınları, İstanbul 2012.
Kaya, Mehtap; **Atatürk Dönemi Magazin Dergiciliği ve Sosyo-kültürel Dönüşüme Etkisi**, Atatürk Araştırma Merkezi, Ankara 2017.
Kılınç Mustafa (Ed.); **Türk Eğitim Tarihi**, Pegem Akademi, Ankara 2019.
Kılınçkaya, Derviş vd., **Atatürk ve T.C. Tarihi**, Siyasal Kitabevi, 7. Baskı, Ankara 2005.
Kocabaşoğlu, Uygur; **Cumhuriyet Dergiciliğine Genel Bir Bakış: Türkiye'de Dergiler ve Ansiklopediler**, Gelişim Yayınları, İstanbul 1984.
Kongar, Emre; **Toplumsal Değişme Kuramları ve Türkiye Gerçeği**, Remzi Kitabevi, İstanbul 1981.
Kuruyazıcı, Hasan; "*Boğaziçi Köprüsü*", **Dünden Bugüne İstanbul Ansiklopedisi**, Tarih Vakfı, C:1, İstanbul 1994, ss.279.
Kültür ve Turizm Bakanlığı, "*Devlet Tiyatroları Genel Müdürlüğü 2019-2023 Stratejik Planı*", Ankara 2019.
Kütükoğlu, Mübahat S.; **Tarih Araştırmalarında Usul,** Kubbealtı Neşriyat, 9. Baskı, İstanbul 1998.
Lefebvre, Henri; **Gündelik Hayatın Eleştirisi I**, (Çev. Işık Ergüden) Sel Yayıncılık, İstanbul 2012.
Manchester, William; **The Death Of A President**, Harper And Row Publisher, New York 1967.
Mortan, Kenan; Sarfati, Monelle; **Vatan Olan Gurbet Almanya'ya İşçi Göçünün 50. Yılı,** Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları, İstanbul 2011.
Mutlu, Erol; **Kitle İletişim Kuramları**, Ütopya Yayınları, 2. Baskı, Ankara.
Onur, Nur; **Moda Bulaşıcıdır**, Epsilon Yayınevi, İstanbul 2004.
Oran, Baskın; **Türk Dış Politikası Kurtuluş Savaşından Bugüne Olgular, Belgeler, Yorumlar,** Cilt: 1, İletişim Yayınları, İstanbul.
Ortaylı, İlber; **Tarihin İzinde,** Profil Yayıncılık, 17. Baskı, İstanbul 2017.
Ortaylı, İlber; **Türkiye'nin Yakın Tarihi**, Timaş Yayınları, 20. Baskı, İstanbul 2015.
Oskay, Ünsal; İletişimin **ABC'si,** Simav Yayınları, İstanbul 1992.
Özgüç, Agâh; **100 Filmde Başlangıçtan Günümüze Türk Sineması,** Bilgi Yayınevi, Ankara 1993.
Pamuk, Orhan; **İstanbul Hatıralar ve Şehir,** YKY, İstanbul 2003.
Parlak, Zafer; **Türk Amerikan İlişkileri: İki Yüzyıllık Süreç ve Ötesi**, **Türk Amerikan Kültürel İlişkileri,** Barış Kitabevi, Ankara 2019.
Rado, Şevket; **Aile Sohbetleri**, Bilge Kültür Sanat, İstanbul 2011.
Rado**,** Şevket; **Eşref Saat**, Bilge Kültür Sanat, İstanbul 2011.
Rado, Şevket; **Ümit Dünyası**, Bilge Kültür Sanat, İstanbul 2011.
Sabuncuoğlu, Burcu; **Popüler Kültür ve Hayat Mecmuası**, Libra Yayıncılık, İstanbul 2016.
Sander, Oral; **Siyasi Tarih (1918-1994),** İmge Kitabevi, 10.Baskı, İstanbul 2002.
Sander, Oral; **Türk-Amerikan İlişkileri (1947-1964**), İmge Kitabevi, Ankara 2016.
Soysal, İsmail; **Türkiye'nin Uluslararası Siyasal Bağıtları C:II (1945-1990),** TTK Basımevi, Ankara 1991.
Sönmezoğlu, Faruk; **İkinci Dünya Savaşı'ndan Günümüze Türk Dış Politikası**, Der Yayınları, İstanbul 2006.

Toker, Metin; **Demokrasimizin İsmet Paşa'lı Yılları-DP Yokuş Aşağı (1954-1957)**, Bilgi Yayınevi, 2.Basım, İstanbul 1991.
Tokgöz, Oya; **Temel Gazetecilik**, İmge Kitabevi, Ankara 1994.
Toprak, Zafer; **Fikir Dergiciliğinin Yüzyılı: Türkiye'de Dergiler ve Ansiklopediler (1849-1984)**, Gelişim Yayınları, İstanbul 1984.
Topuz, Hıfzı; **100 Soruda Başlangıçtan Bugüne Türk Basın Tarihi**, İstanbul 1996.
Topuz, Hıfzı; **II. Mahmut'tan Holdinglere Türk Basın Tarihi**, Remzi Kitabevi, İstanbul 2011.
Topuz, Hıfzı; **Türk Basın Tarihi**, Remzi Kitabevi, 2. Baskı, İstanbul 2003.
Tuncer, Baran; **Ekonomik Gelişme ve Nüfus,** Hacettepe Üniversitesi Yayınları, Ankara 1976.
Turan, Refik vd.; **Atatürk İlkeleri ve İnkılâp Tarihi**, Yargı Yayınevi, Ankara 2014.
Uslu, Nasuh; **Türk-Amerikan İlişkileri**, 20.Yüzyıl Yayınları, Ankara 2000.
Uzunçarşılı, İsmail Hakkı; **Osmanlı Tarihi 18. Yüzyıl,** Cilt:6, Atatürk Kültür, Dil ve Tarih Yüksek Kurumu Türk Tarih Kurumu Yayınları, 5. Baskı, Ankara.
Yalçın, Durmuş vd.; **Türkiye Cumhuriyeti Tarihi II**, Atatürk Araştırma Merkezi, Ankara 2002.
Yeşilbursa, Behçet Kemal; **Türkiye ve Orta Doğu Üzerine Notlar,** Astana Yayınları, Ankara 2018.
Yurdaydın, Hüseyin G.; **Düşünce ve Bilim Tarihi (1600-1839), Türkiye Tarihi 3 Osmanlı Devleti (1600-1908), (**Edi. Sina Akşin), Cem Yayınevi, İstanbul 1997, ss. 275-326.
Yüksel, Erkan; Gürcan, Halil İbrahim; **Habercinin El Rehberi**, Anadolu Üniversitesi Yayınları, Eskişehir 2001.
Zürcher, Eric Jan; **Modernleşen Türkiye'nin Tarihi**, (Çev. Yasemin Soner), İletişim Yayınları, 34. Baskı, İstanbul 2017.

MAKALELER

Adıgüzel, Orhan; "*Kuşakların Değişen Yüzü ve Y Kuşağı İle Ortay Çıkan Yeni Çalışma Tarzı: Mobil Yakalılar*", **Süleyman Demirel Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi**, Yıl: 2014/1, S:19, ss.165-182.
Akgül, Arif; Şahinli, Kürşad; "*Türkiye'nin Taraf Olduğu Birleşmiş Milletler Anlaşmalarının Meclis Onay Süreci: 1961, 1971 ve 1988 Uyuşturucu Konvansiyonlarının İncelenmesi*", **Uluslararası Hukuk ve Politika,** 2014, S: 38, ss.1-31.
Akkor, Mahmut; *"İkinci Dünya Savaşı'nın Sonu ve Truman Doktrini'nin Ortaya Çıkışı"*, **Vakanüvis- Uluslararası Tarih Araştırmaları Dergisi**, Yıl: 2, Sayı/No: 2, Güz, Sakarya 2017, ss.1-17.
Akturan, Ulun; *"Modern Tüketimin Tarihçesi: Püritenlikten Dijital Çağa Tüketimin İdeolojisi*", **Finans Politik ve Ekonomik Yorumlar,** 2015, Cilt: 52, Sayı: 610, ss.35-45.
Altan, Suna; "*Cenevre Afyon Konferansları ve Türkiye'nin Tutumu"*, **Çanakkale Araştırmaları Türk Yıllığı**, 2019, S: 26, ss.45-70.
Aras, İlhan; "*Sovyetler Birliği Dış Politikasında Avrupa Bütünleşmesi: 1950'li ve 1960'lı Yıllar"*, **Üsküdar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi**, 2017, S: 5, ss.299-322.
Arslan, Mehmet; "*Almanya'daki Türk İşçi Çocuklarının Eğitimi Sorunu"*, **Erciyes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi,** 2006, C:1, S: 21, ss. 233-245.

Artan Oskay, Bahar; "*1960 Sonrası Kavramsal Sanatının Günümüz Resim Sanatına Etkileri*", **İDİL**, S:47, C:7, 2018, ss.803-809.

Aşlamacı, İbrahim; "*Tarihsel Süreç İçerisinde Pakistan Medreseleri*", **İnönü Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Yayınları,** C:4, S:1, Bahar 2013, ss.187-210.

Aydın, Kemal; "*Türkiye'de Hane Halkı Gıda Harcamaları ve Sosyo-Ekonomik Faktörler*", **Kocaeli Üniversitesi Sosyal Bilimler Üniversitesi Dergisi,** 2011, S: 21, ss.56-76.

Aydın, Mehmet; "*Türk Ortodoks Hristiyanları ve Türk Ortodoks Patrikhanesi'nin Kuruluşu*", **Türk İslam Medeniyeti Akademik Araştırmalar Dergisi**, S:8, 2009(Yaz), Konya, ss.7-22.

Bakar, Coşkun; "*Kırk Yedi Yıl Sonra Yeniden Bir Salgının Hikâyesi: 1970 Sağmalcılar Kolera Salgınından Günümüze Dersler*", **Turk J Public Health**, S:15(3), 2017, ss.269.

Benek, Sedat; "*Türkiye-Suriye İlişkilerinin Sosyal Coğrafya Açısından Tarihsel Arka Planı*", **Gaziantep University Journal Of Social Sciences**, 15(1), ss. 171-192.

Bostan, Hakan; "*Türkiye'de İç Göçlerin Toplumsal Yapıda Neden Olduğu Değişimler, Meydana Getirdiği Sorunlar ve Çözüm Önerileri*", **Coğrafya Dergisi**, 2017, S:35, ss.1-16.

Bozkurt, Abdülgani. "*Monarşiden Cumhuriyete: 1958 Irak Darbesi*" , Orta Doğu Analiz, Eylül-Ekim 2016 Cilt: 8 Sayı: 76, Ss.40-42.

Bulut, Sedef; "*Sovyet Tehdidine Karşı Güvenlik Arayışları: I. ve II. Menderes Hükümetlerinin (1950-1954) Nato Üyeliği ve Balkan Politikası*", **AÜ Türk İnkılap Tarihi Enstitüsü Atatürk Yolu Dergisi**, S:41, Mayıs 2008, ss.35-61.

Can, Özgün; Özkartal, Mehmet; "*Endüstrileşmenin Cumhuriyet Dönemi Sonrası Tekstil-Moda Tasarımında Kimlik Arayışına Etkileri*", **Art-E Dergisi**, Mayıs-Haziran 2013, S:11, ss. 120-137.

Cansu, Alparslan; "*Oral Kanser İle Çeşitli Gıdalar Arasında İlişki: 1988-1994 Yılları Arasında Yapılan Epidemiyolojik Çalışmaların İncelenmesi*", **Gazi Üniversitesi Diş Hekimliği Fakültesi Dergis**i, 12(1), ss.63-67.

Castells, Manuel; "*Ağ Toplumunda İletişim, İktidar ve Karşı İktidar Yeni Medya Üzerine Kavramlar Yaklaşımlar ve Uygulamalar*", **Akdeniz Üniversitesi Yayınları**, Antalya 2012, ss.13-45.

Çakır, Sabri; "*Türkiye'de Göç, Kentleşme Gecekondu Sorunu ve Üretilen Politikalar*", **SDÜ Fen Edebiyat Fakültesi Sosyal Bilimler Dergisi**, S: 23, Mayıs 2011, ss.209-222.

Çerezcioğlu, Aykut Barış; "*Popüler Müzik ve Gençlik Kültürü*", **The Journal Of Turkish Social Resarch,** Yıl:2018, S: 2, Ağustos 2014, ss.11-26.

Çetinsaya, Gökhan; "*Tarihsel Perspektifte Türkiye-İran İlişkileri ve Nükleer Sorunu*", **SETA İran Dosyası**, Temmuz 2006.

Çılgın Sınar, Alev; "*Genç Cumhuriyet'in Ütopyası: Gürbüz Türk Çocuğu*", **U.Ü. Fen Edebiyat Fakültesi Sosyal Bilimler Dergisi**, Yıl: 5, Sayı: 6, 2004/1, ss.97-119.

Dağdemir, Özcan; Küçükkalay, Mesud, "*Türkiye'de 1960-1980 Müdahale Dönemi Ekonomiler: İktisat Politikaları ve Makro Ekonomik Göstergeler Açısından Bir Karşılaştırma*", **Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi**, S: 3, Kasım 1999, ss.121-138.

Danış, Muhammed Salim; Karakaş, Mehmet; "*Türkiye'de Gecekondu Araştırmaları*", **Afyon Kocatepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi**, C: 23, S: 2, Haziran 2021, ss.394-410.

Demirkan, Özlem; "*Fransa'nın Güvenlik Politikası: De Gaulle Dönemi(1958-1969)"*, **Süleyman Demirel Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi**, Yıl:3, S:5, 2007, ss.79-52.

Dilek, Mehmet Sait; *"ABD Başkanı Dwight David Eisenhower' ın Aralık 1959'da Türkiye Ziyareti"*, **AÜ Türk İnkılap Tarihi Enstitüsü Atatürk Yolu Dergisi,** Güz 2010, ss.295-332.

Diniz, Gülden; Tuğmen, Cem; Sert, İsmail; "*Türkiye'de ve Dünyada Organ Transplantasyonu"*, **Tepecik Eğt. ve Araşt. Hastanesi Dergisi**, 2019, 28(1), ss.1-10.

Doğan, Mesut; "*Türkiye'de Uygulanan Nüfus Politikalarına Genel Bakış*", **Marmara Coğrafya Dergisi,** S:23, Ocak 2011, ss.293-307.

Duman, Sabit; *"Orta Doğu Krizleri ve Türkiye"*, **Ankara Üniversitesi Türk İnkılap Tarihi Enstitüsü Atatürk Yolu Dergisi,** S: 35-36, Mayıs-Kasım 2005, ss.313-332

Duran, Hasan; Karaca, Ahmet; *"1950 – 1980 Döneminde Türkiye-Ortadoğu İlişkileri"*, **Cumhuriyet Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi**, 2013, C: 14, S: 1, ss.121-136.

Eren, Ozan; "*Türkiye'de 1960'larda Müzik Alanı ve Protest Müziğin İlk Nüveleri: Anadolu Pop Akımı*", **İstanbul Üniversitesi Sosyoloji Dergisi,** 2017, Sayı:38, ss.131–162.

Erkan, Çağrı; *"Johnson Mektubunun Türk-Amerikan İlişkilerine Etkisi"*, **Uluslararası Boyutlarıyla Kıbrıs Meselesi ve Geleceği Uluslararası Sempozyumu,** Atatürk Kültür, Dil ve Tarih Yüksek Kurumu Atatürk Araştırma Merkezi, Ankara, 2016, ss.13-21.

Ertan, Temuçin Faik; "*Petrol Rafinericiliğinde Öncü Bir Kuruluş: Türkiye Petrol Rafinerileri A. Ş (Tüpraş)"*, **Uluslararası Kara Mürsel Alp Ve Kocaeli Tarihi Sempozyumu,** 3-5 Nisan 2015.

Esel, Gökhan; "*Darbeler Arasında (1960-1980) Türkiye NATO İlişkileri"*, **The Journal Of Academic Social Science Studies 3**, Ocak: 2017, S:56, ss.409-416.

Geniş, Şerife; "*Küreselin Kalbinde: Amerika'nın Taşrasında Yerinden Edilmiş Emek, Ulus-Aşırı Hayatlar ve Yerelin İnşası*", **İdealkent Dergisi**, , Sayı:25, Cilt: 9, Ankara 2018, ss.979-995.

George, Richard; "*Lloyd George*", **Hayat**, Yıl: 10, Sıra No: 462, S: 33, C: 2, 12 Ağustos 1965, s. 10-11.

Gökdaş, Yakup; "*Moda ve Kültür Yönetimi İlişkisinde Modanın Rolü*", **Akademik Sanat**, Yıl: 2018, C:3, S:5, ss.76-87.

Gönenç, Aslı Yapar; "*Türkiye'de Dergiciliğin Tarihsel Gelişimi"*, **İstanbul Üniversitesi İletişim Fakültesi Mecmuası,** Yıl: 2007, S: 29, ss.63-77.

Gülen, Ahmet; "*İsmet İnönü'ye Düzenlenen Suikast ve Suikastın Yankıları"*, **Yakın Dönem Türkiye Araştırmaları,** Yıl: 2012/2, Cilt:11, Sayı: 22, ss. 1-22.

Güler, Yavuz; "*Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti'nin Kuruluşuna Kadar Kıbrıs Meselesi"*, **G.Ü. Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi**, Cilt 5, Sayı 1, (2004), ss.101-112.

Işık, İlhan ;"*Araz, Nezihe*", **Yazarlar Sözlüğü**, İstanbul 1998.

İpekçi, Abdi; "*Muhtıra ve Gerçekler"*, **Milliyet**, 13 Mart 1971, s.1.

İzbay, İ. Tayfun; "*Madde Bağımlılığı*", **Meslek İçi Sürekli Eğitim Dergisi (Mised)**, Aralık 2009, S:21-22, Ankara, ss.5-15.

Karabulut, Sezen; "*1950'lerde Kadının Sosyalleşmesinde Basının Önemi: Kadın Gazetesi Örneği*", **Belgi Dergisi,** S:1 (Kış 2011/1), ss.87-97.

Kasım, Kamer; "*Soğuk Savaş Dönemi Sonrası Kıbrıs Sorunu*", **Gazi Akademik Bakış,** C:1, S: 1, Kış 2007, ss.57-71.

Kemiksiz, Nigar Neşe; *"Arap-İsrail Sorunu ve Bölgesel Yansımaları"*, **Journal Of Awareness**, C:3, Özel Sayı, 2018, ss.127,144.

Kozlu, Düriye; "*Modernizm Sonrası Postmodern Hareket İçinde Kadının Yeri*", **Süleyman Demirel Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi Hakemli Dergisi Art-E**, 2009-03, ss.2-15.

Köksal, Osman; "*Soğuk Savaş Döneminde Güç Merkezlerinin Orta Doğu'ya Yönelik Kaotik Siyasetine Somut Bir Örnek: 1957 Suriye Krizi ve Türkiye'nin Orta Doğu Politikasına Etkileri"*, **FÜ Orta Doğu Araştırmaları Dergisi,** Cilt:7, S: 2, 2011, ss.65-83.

Kubilay, Çağla; "*DP Döneminde Basında İspat Hakkı Tartışmaları"*, **İletişim Araştırmaları**, Ankara 2014, ss.11-43.

Kürkçüoğlu, Ömer; "*Türkiye'nin Arap Ortadoğu'suna Karşı Politikası (1945-1970)"*, **Ankara Üniversitesi SBF Dergisi**, C:27, S:2, ss.249-253.

Nutku, Özdemir; "*Cumhuriyet Tiyatrosu*", **Cumhuriyet Dönemi Türkiye Ansiklopedisi**, Cilt: 9, İletişim Yayınları, İstanbul 1983.

Okçu, Murat; Aktel, Mehmet; "*İrade Savaşı: Altıncı Cumhurbaşkanlığı Seçimi*", **Süleyman Demirel Üniversitesi İktisadi Ve İdari Bilimler Fakültesi**, C: 6, S:2, Isparta, 2001, ss.233-251.

Örnek, Serdar; "*ABD'de Kadın Haklarının Gelişimi*", **KOSBED**, 2015- 29, ss.105-129.

Özçelik, Pınar Kaya; *"DP'nin Demokrasi Söylemi"*, **Ankara Üniversitesi SBF Dergisi**, Sayı:65-3, ss. 163-184.

Özkaya, Hilal; "*Cumhuriyet Döneminde Bulaşıcı Hastalıklarla Mücadele"*, **Türkiye Aile Hekimliği Dergisi**, 2016 S:20, C:2, ss.77-84.

Öztürk, İbrahim Mert; "*1971 Haşhaş Ekim Yasağının Denizli-Kocabaş Kasabasındaki Ekonomik ve Sosyal Etkileri*", **HIST 200-1,** (2019-2020 Summer), ss.9-18.

Sarıkoyuncu Değerli, Esra; *"DP Döneminde Türkiye'nin Kıbrıs Politikası (1950–1960)"*, **Gazi Akademik Bakış,** Cilt: 6, Sayı: 11, Kış 2012, ss. 85-101.

Sarınay, Yusuf; "*Batı Trakya Örneği ve Kıbrıs Gerçeği"*, **Kıbrıs'ın Dünü Bugünü Uluslararası Sempozyumu**, 28 Ekim-2 Kasım 1991, Ankara1993, ss.257-265.

Sevinç, Derya; *"Türk-Yunan İlişkileri Çerçevesinde Kıbrıs Sorununda Yeni Bir Aşama (1954-1960)"*, **Ankara Üniversitesi Türk İnkılâp Tarihi Enstitüsü Atatürk Yolu Dergisi**, Sayı: 60, Bahar 2017, ss. 171-206.

Sınar Çılgın, Alev; *"Genç Cumhuriyet'in Ütopyası: Gürbüz Türk Çocuğu"*, **U.Ü. Fen Edebiyat Fakültesi Sosyal Bilimler Mecmuası,** Yıl: 5, Sayı: 6, 2004/1, ss.97-119.

Sınmaz Sönmez, Cahide; *"Sürgünden Vatana: Osmanlı Hanedanının Geri Dönen İlk Üyeleri (1924-1951)"*, **Tarihin Peşinde: Uluslararası Tarih ve Sosyal Araştırmalar Dergisi,** Yıl: 2014, Sayı: 12, ss. 83-117.

Soyak, Münevver; "*Uluslararası Turizmde Son Eğilimler Ve Türkiye'de Turizm Politikalarının Evrimi*", **Marmara Sosyal Araştırmalar Dergisi,** S:4, Haziran 2013, ss.2-18.

Şahin Kütük, Birsen; "*1960-1980 Dönemi Türkiye'sinde Boş Zaman Etkinlikleri, Eğlence ve Spor*", **International Journal Of Social Sciences And Education Research**, Volume: 2(4), 2016, ss. 1297-1309.

Şahin, Ömer; "*ABD'de Kennedy, Türkiye'de Menderes*", **Radikal**, 18 Eylül 2011.

Şener, Sefer; Kılıç, Cüneyt; "*Osmanlı'dan Günümüze Türkiye'de Yabancı Sermaye*", **Bilgi**, 16, 2008 / 1, ss. 22-49.

Takım, Abdullah; *"Türkiye'de 1960-1980 Arasında Uygulanan Kalkınma Planlarında Uygulanan Maliye Politikaları*", **Maliye Dergisi**, S:160, Ocak- Haziran 2011, ss. 154-176.

Taşlıgil, Nuran; Şahin, Güven; "*Tarihsel Süreçte Haşhaş (Papaver Somniferum L.) ve Afyon*", **Tarih Okulu Dergisi,** Haziran 2018, Yıl: 11, Sayı 34, ss. 163-196.

Topaloğlu, Hande; "*Dans Sosyolojisinin Kavramsal Çerçevesi İçin Bir Giriş"*, **Porte Akademik Müzik ve Dans Araştırmaları Dergisi**, 2011 2/3, ss.62-70.

Topsakal, İlyas; "*Tarihi Süreçte Rusya-Türkiye İlişkileri"*, **Marmara Türkiyat Araştırmaları Dergisi,** 2016, C:3, S: 2, ss.33-53.

Türker Çelik Duygu (Hazırlayan); "*Uluslararası Boyutlarıyla Kıbrıs Meselesi ve Geleceği Uluslararası Sempozyumu"*, ***Atatürk*** **Kültür, Dil ve Tarih Yüksek Kurumu Atatürk Araştirma Merkezi**, Gazimağusa.11-13 Aralık 2014.

Uzer, Umut; "*Türkiye- İsrail İlişkilerinde Bunalım"*, **Orta Doğu Etütleri,** Cilt: 2, Sayı: 2, Ocak 2011, ss. 137-168.

Uzuner, Nur; Şahin, Cengiz; "*Post Empresyonist Dönemde Henri De Toulouse Lautrec ve Çağdaş Kültürel Afiş Tasarımına Etkileri*", **Ankara Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi Dergisi**, 2019, C:1, S:2, ss.260-271.

Ülken, Hilmi Ziya; "*Tanzimat'tan Sonra Fikir Hareketleri*", **Tanzimat 2 (Araştırma İnceleme Dizisi)**, MEB Yayınları, İstanbul 1999, ss.757-775.

Ürün Yıldıran Önk, "*Türk Sinemasında Türler Üzerine Bir İnceleme 1970-1980"*, **Journal Of Yaşar University**, C: 23, S:6, 2011, ss.3866-3877.

Vatansever, Müge; "*Kıbrıs Sorununun Tarihi Gelişimi*", **Dokuz Eylül Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi**, Yıl:2010, Cilt: 12, ss. 1487-1530.

Yeşilbursa, Behçet Kemal; "*Bağdat Paktı (1955-1959)"*, **Tarihin Peşinde: Uluslararası Tarih ve Sosyal Araştırmalar Dergisi**, Yıl: 2011, Sayı: 6, ss.85-100.

Yeşilbursa, Behçet Kemal; "*State Visit Of President Cevdet Sunay To Britain (1-8 November 1967)"*, **Ankara Üniversitesi Türk İnkılap Tarihi Enstitüsü Atatürk Yolu Dergisi**, S:58, Bahar 2010, ss.303-316.

Yıldız, Şerife; Fındık, Habibe; *"Moda Tarihi Süreci İçerisinde 1950-2010 Yılları Arasındaki Kadın Pantolon Tasarımlarının İncelenmesi*", **Scientific Developments**, Gece Akademi, 2019, ss.225-252.

Yılmaz, Mehmet Yalçın; "*İki Dillilik Olgusu ve Almanya'daki Türklerin İki Dilli Eğitim Sorunu*", **Turkish Studies - International Periodical For The Languages, Literature And History of Turkish Or Turkic,** Ankara, Volume: 9/, Winter 2014, ss.1641-1651.

Yılmaz, Muzaffer Ercan; "*Soğuk Savaş Sonrası Dönemde Türk-Rus İlişkileri"*, **Yönetim ve Ekonomi Araştırmaları Dergisi**, 2010, C: 8, S: 13, ss.27-42.

Yücedağ İbrahim; Adnan Çetin;*"Politik Aktör Olarak 1960'lar Türkiye Gençliği ve Toplumsal Profili*", **E-Şarkiyat İlmi Araştırmalar Dergisi**, Nisan-2015, Cilt:7, Sayı:1 (13), ss. 1-15.

SÜRELİ YAYINLAR

Gazeteler

Akşam

Cumhuriyet
Günaydın
Hürriyet
Milliyet
New York Daily News
Post Magazine
The Daily Telegragh
The Guardian
Dergiler
Harpers Bazaar
Hayat
Life
Paris Match
Time

ANSİKLOPEDİ ve SÖZLÜKLER
Ana Britannica Genel Kültür Ansiklopedisi.
Büyük Larousse Sözlük ve Ansiklopedisi.
Nouveau Petit Le Robert Dictionnaire De Langue Française, Dicorobert İnc., Montreal,1993.
Oxford Advanced Learner's Dictionary, Oxford University Press, Night İmpression, Bath, 1993.
Türk Dil Kurumu, Türkçe Sözlük, C:1-2, 8.Baskı, Ankara 1998.

TEZLER
Altun, M. Serpil; **1960'ların Moda Devrimi ve Batıda Takı Tasarımına Yansımaları,** Yüksek Lisans Tezi, Dokuz Eylül Üniversitesi Güzel Sanatlar Enstitüsü Tekstil Anasanat Dalı, İzmir 2010.
Altunelli, Ali Ulvi; **12 Eylül 1980 Sonrası Türkiye'de Özel Tiyatroların Gelişimi (1980-1991),** Yüksek Lisans Tezi**,** Ankara Üniversitesi Türk İnkılap Tarihi Enstitüsü, Ankara 2021.
Barlas, Aysun; **Şevket Rado: Hayatı, Sanatı, Eserleri**, Yüksek Lisans Tezi, Marmara Üniversitesi Yeni Türk Edebiyatı Bilim Dalı, İstanbul 2017.
Beşkazalıoğlu, Begüm; **Türk Modernleşmesi Bağlamında Hayatın İnşa Edildiği Bir Alan Olarak Dergicilik: 1957-1958 Dönemi Hayat Dergisinin Analizi**, Yüksek Lisans Tezi, Ege Üniversitesi Gazetecilik Anabilim Dalı, İzmir 2018.
Dişbudak, Kutay; **Avrupa Birliği'nde Tarım-Çevre İlişkisi ve Türkiye'nin Uyum, AB,** Uzmanlık Tezi**,** Tarım ve Köy işleri Bakanlığı, Ankara 2008.
Eraslan, Pınar; **Kitle Kültüründe Magazin Dergilerinin İşlevi ve Türkiye Sürecine Bir Örnek: Hayat Dergisi 1956-1978,** Yüksek Lisans Tezi, Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Gazetecilik Bölümü, İstanbul 1993.
İlhan, Metin; **Türkiye'nin NATO'ya Girişi ve Savunma Politikaları**, Doktora Tezi, İstanbul Üniversitesi Atatürk İlkeleri ve İnkılap Tarihi Enstitüsü, İstanbul 2015.
İşeri, Reyhan; **Türkiye'de Etnik Terör: Asala ve PKK Örneği**, Yüksek Lisans Tezi, Atılım Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara 2008.

Kara, Polat; **Türkiye İran İlişkileri (1920-1960),** Doktora Tezi, Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Tarih Anabilim Dalı, Konya 2010.

Kaval, Emine; **Türkiye'de Magazin Dergiciliğinde Kültürel Değişimin İzleri: Hayat Dergisinin İlk Dönemleri Üzerine Batı Etkisi Açısından Bir İnceleme,** Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Üniversitesi Alman Dili Eğitimi Bilim Dalı, İstanbul 1999.

Kayacan, Mehmet Güzel; **1960-1970 Yılları Arasında Hayat Dergisi Özelinde Türkiye'de İmaj Üretimi ve Dönemin Sanat Pratikleriyle İlişkisi**, Yüksek Lisans Tezi, Osmangazi Üniversitesi Sanat ve Tasarım Ana Sanat Dalı, Eskişehir 2018.

Keskin Yusuf Ziya; **27 Mayıs Askeri Darbesi Ve 12 Mart 1971 Muhtırasının Türk Devlet Teşkilatı ve Siyaset Hayatına Etkileri**, Doktora Tezi, Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Erzurum 2011.

Komut, Bilgen; **Boş Zamanın Tüketimi Olarak Okuma Pratiği: Hayat Dergisi 1980-1986,** Yüksek Lisans Tezi, Boğaziçi Üniversitesi Atatürk İlkeleri ve İnkılap Tarihi Enstitüsü, İstanbul 2006.

Mat, Gülben; **Çok Partili Dönemde Türkiye'de Sıkı Yönetimler**, Doktora Tezi, Dokuz Eylül Üniversitesi Atatürk İlkeleri ve İnkılap Tarihi Enstitüsü, İzmir 2008.

Molla, Alptekin; **NATO Savunma Politikaları Çerçevesinde Türk- Amerikan İlişkilerinin Analizi,** Doktora Tezi, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul 2008.

Okur, Fatma Berin; **Türkiye'de 1950'li Yıllarda Gösterişçi Tüketim: Hayat Dergisi'nin Bir İncelemesi,** Yüksek Lisans Tezi**,** Boğaziçi Üniversitesi Atatürk İlkeleri ve İnkılap Tarihi Enstitüsü, İstanbul 2007.

Özarslan, Zeynep; **İdeal Kadının Yaratılmasında Anlatının Rolü: Hayat Dergisi Örneği,** Yüksek Lisans Tezi, Boğaziçi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Eleştiri ve Kültür Araştırmaları Anabilim Dalı, İstanbul 2017.

Öztürk, Selin; **Türkiye'de Modernleşme Sürecinde Hayat Dergisinde Kadının Temsili: 1956-1960 Yılları Arası İncelemesi,** Yüksek Lisans Tezi**,** Ankara Üniversitesi Halkla İlişkiler Anabilim Dalı, Ankara 2020.

Pektaş, Hafize; **Moda ve Postmodernizm,** Doktora Tezi, Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Güzel Sanatlar Eğitimi Anabilim Dalı Resim İş Öğretmenliği Bilim Dalı, Konya 2016.

Pınarcı, Serkan; **Hayat Dergisinde (1956-1960) Kadının Meta Olarak Sunumu ve Popülerleştirilmesi,** Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Gazetecilik Anabilim Dalı, Ankara 2013.

Sabuncuoğlu, Burcu, **Popüler Kültür ve Hayat Mecmuası**, Doktora Tezi, Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul 2010.

Sütçü, Güliz; **DP ve Türkiye'de Demokrasi: Celal Bayar ve Adnan Menderes Odağında**, Doktora Tezi, Bilkent Üniversitesi Ekonomi ve Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara 2011.

Yavuz, Özlem; **Hayat Dergisi Dolayımıyla Türkiye'de Yaşam Tarzı Dergiciliğine Bakmak,** Yüksek Lisans Tezi**,** Başkent Üniversitesi Halkla İlişkiler ve Tanıtım Bilim Dalı, Ankara 2015.

İNTERNET KAYNAKLARI

Bedir, Atilla; "*Türkiye'de Otomotiv Sanayii Gelişme Perspektifi*", http://ekutup.dpt.gov.tr/imalatsa/otomotiv/bedira/gelisme., Erişim Tarihi: 29 Ekim 2019.

Bingöl, Çağla; "*Mininin Dünü ve Bugünü*", **Harpers Bazaar Dergisi**, http://www.harpersbazaar.com.tr/moda/2019/04/29/mininin-dunu-bugunu-yarini, Erişim Tarihi: 29 Nisan 2019.

Çolak, Alp; "*Türkiye'de Kadın Futbolu: Bir Var Olma Mücadelesi*", www.goal.com., Erişim Tarihi: 22 Haziran 2020.

http://astronomy.science.ankara.edu.tr/tarihce/ Erişim Tarihi: 10 Ocak 2020.

http://esatnedimtengizman.blogspot.com. Erişim Tarihi: 21 Ekim 2021.

http://kitap.ykykultur.com.tr/yky/yazarlar/sevket-rado. Erişim Tarihi: 21 Ekim 2017.

http://www.haberturk.com/galeri/ekonomi/424434-63-yilda-ekmek-fiyati-ne-oldu/1/49 Erişim Tarihi: 08 Ağustos 2016.

http://www.harpersbazaar.com.tr/moda/2019/04/29/mininin-dunu-bugunu-yarini, Erişim Tarihi: 29 Nisan 2019.

http://www.istanbulkadinmuzesi.org/semiha-es#tn5. Erişim Tarihi: 21 Ekim 2021.

http://www.mfa.gov.tr/kibris-meselesinin-tarihcesi_-bm-muzakerelerinin-baslangici.tr.mfa. Erişim Tarihi: 07 Temmuz 2020.

https://astronomi-fen.istanbul.edu.tr/tr/content/bolüm/tarihce Erişim Tarihi: 10 Ocak 2020.

https://books.google.com.tr/books?id=N0EEAAAAMBAJ&redir_esc=y#all_issues_anchor. Erişim Tarihi: 15 Ocak 2019.

https://hurriyet.com.tr/amp/teknoloji/insanlık-aya-gercekten-ayak-basti-mi-yoksa-hepsi-yalan-mi-41398259 Erişim Tarihi 2 Mart 2021.

https://istanbul.ktb.gov.tr/TR-165466/askeri-muze.html, Erişim Tarihi: 21 Temmuz 2020.

https://sinema.ktb.gov.tr/TR-144750/turkiye39de-sinema.html, Erişim Tarihi: 22 Temmuz 2020.

https://www.bbc.com/turkce/haberler-dunya-42250720, Erişim Tarihi: 24 Haziran 2020.

https://www.britannica.com/topic/Central-Treaty-Organization, Erişim Tarihi: 21 Temmuz 2020.

https://www.dzkk.tsk.tr/Arge/icerik/firkateyn-muhrip-projeleri. Erişim Tarihi: 10 Ekim 2021.

https://www.hurriyet.com.tr/kelebek/donusu-muhtesem-oldu-39066611, Erişim Tarihi: 4 Mayıs 2019.

https://www.hurriyet.com.tr/kelebek/donusu-muhtesem-oldu-39066611, Erişim Tarihi: 4 Mayıs 2019.

https://www.matbuu.com/blog/tifdruk-baski.html Erişim Tarihi: 15 Kasım 2019.

https://www.parismatch.com/ Erişim Tarihi: 15 Ocak 2019.

https://www.sabah.com.tr/gundem/2011/01/13/semiha_feridun_es_cifti_kimdir Erişim Tarihi: 21 Ekim 2021.

https://www.tff.org/default.aspx?pageID=1185, Erişim Tarihi: 18 Haziran 2020.

https://www5.tbmm.gov.tr//develop/owa/secim_sorgu.genel_secimler Erişim Tarihi: 26 Kasım 2021.

Kürkçüoğlu, Feza; "*Sahi Kültür Merkezini Kim Yaktı"*, http://www.yapi.com.tr /haberler/sahi-kultur-sarayini-kim-yakti-_53130.html, Erişim Tarihi: 26 Haziran 2020.

Turizm İstatistikleri; www.tuik.gov.tr. Erişim Tarihi; 18 Şubat 2019.

HAYAT'A DAİR KAYNAKÇA

Açıkalın, Vedat; "*Her Gün Festival Olsa*!", **Hayat,** Yıl:23, Sıra No: 1130, S:23, C:2, 1 Haziran 1978, ss.7-9.

Adıvar, Halide Edip; "*Millî Mücadele Anıları*", **Hayat**, Yıl:4, Sıra No: 169, S:1, C:I, 1 Ocak 1960, ss.6-7.

Ağaoğlu, Samet; "*Adnan Menderes'in Bilinmeyen Tarafları 9"*, **Hayat,** Yıl:20, Sıra No: 984, S: 33, C: 2, 14 Ağustos 1975, ss.11-13.

Alliluyeva, Svetlana (Çev. Çetin Emeç); "*Bir Yıl İçinde 1-41*", **Hayat**, Yıl: 14, Sıra No: 702-743, S: 12-49, C: 1, 19 Mart 1970, ss. 22-25.

Araz, Nezihe; *"İlk Köylü Kadın Mebusumuz"*, **Hayat,** No:2, 13 Nisan 1956, ss. 6-7.

Arık, Faruk; "*Berlin Festivali*", **Hayat,** Yıl: 6, Sıra No: 249, C: 2, S: 29, 13 Temmuz 1961, ss. 3-5.

Aygen, Temuçin; "*Mağaracılık*", **Hayat**, Yıl: 10, Sıra No: 469, S: 40, C: 3, 30 Eylül 1965, ss. 10-13.

Aytul, Turhan; *"Türkiye'de Gençlerin Cinsî Davranışları 1-2*", **Hayat**, Yıl: 10, Sıra No: 482-483, S: 1- 2, C: 1, 1 Ocak 1966- 6 Ocak 1966, ss. 40-41,49.

Azize Bergin, "*Olimpiyat*", **Hayat,** Yıl: 9, Sıra No: 392, S: 16, C: 1, 9 Nisan 1964, ss. 6-7.

Babaluk, Julia A.; "*Ankaralı Kadınlar Viyana'yı Tablolarıyla Fethettiler*", **Hayat**, Yıl: 21, Sıra No:1066, S:11, C:1, 10 Mart 1977, ss.15.

Banoğlu, Deniz; "*Atalar Sporu Okçuluk Ne Halde?"*, **Hayat,** Yıl:16, Sıra No: 804, S:10, C:1, 2 Mart 1972, ss.17-19.

Banoğlu, Deniz; "*Bir Damla Süt İçin"*, **Hayat,** Yıl:18, Sıra No: 869, S:23, C:2, 31 Mayıs 1973, ss.16-17.

Banoğlu, Deniz; "*Gitardan Ete Kadar"*, **Hayat,** Yıl:18, Sıra No: 863, S:17, C:1, 19 Nisan 1973, ss.8-10.

Banoğlu, Deniz; "*Münir Nurettin'den Müzeyyen Senar Mucizesine"*, **Hayat,** Yıl:18, Sıra No: 881, S:35, C:3, 23 Ağustos 1973, ss.6-7.

Banoğlu, Deniz; "*Ömrümüz Laklak'la Geçiyor*", **Hayat**, Yıl:16, Sıra No:782, S:40, C:3, 30 Eylül 1971, ss.16-18.

Banoğlu, Deniz; Zorlutuna, Ertuğrul; "*Kadının Fendi… Erkeği Yendi Mi?"*, **Hayat,** Yıl: 17, Sıra No:825, S:31, C:2, 27 Temmuz 1972, ss.8-10.

Bayar, Celal; "*Adnan Menderes'in Bilinmeyen Tarafları 6-8"*, **Hayat,** Yıl:20, Sıra No: 981-983, S: 30-32, C: 2, 24 Temmuz 1975- 7 Ağustos 1975, ss.11-13.

Bilgiç, Necati; "*Borsasında Futbolcu Etinin Fiyatı Düştü"* , **Hayat**, Yıl: 10, Sıra No: 456, S: 27, C: 2, 1 Temmuz 1965, ss. 15.

Bilgiç, Necati; *"Hayat Spor İlavesi*", **Hayat**, Yıl: 13, Sıra No: 620, S: 35, C: 3, 22 Ağustos 1968, ss. 1-16.

Bilgiç, Necati; "*Hayat Spor İlavesi*", **Hayat**, Yıl: 13, Sıra No: 621, S: 36, C: 3, 29 Ağustos 1968, ss. 17-32.

Budakoğlu, Esat; "*Adnan Menderes'in Bilinmeyen Tarafları 13"*, **Hayat,** Yıl:20, Sıra No: 988, S: 37, C:2, 11 Eylül 1975, ss.20-21.
Camat, Ümit; *"Mozambik Ormanlarında Bir Türk Avcısı"*, **Hayat**, Yıl:18, Sıra No: 899, S:1, C:1, 1 Ocak 1974, s.6-7.
Canman Ali (Çev); "*Eisenhower'ın Hatıraları: Dostlarıma Hikâyeler"*, **Hayat**, Yıl: 14, Sıra No: 661-662, S: 24-25, C: 2, 5-12 Haziran 1968, ss. 16-17, 30-31.
Cazgıroğlu, Fettah; "*Adanalı Halil Pehlivan*", **Hayat**, Yıl:16, Sıra No: 766, S:24, C:2, 10 Haziran 1971, ss.14-15.
Cazgıroğlu, Fettah; "*Koca Yusuf Efsanesinin Sonu*", **Hayat,** Yıl:16, Sıra No: 762, S:20, C:2, 13 Mayıs 1971, ss.15.
Cazgıroğlu, Fettah; "*Koca Yusuf*", **Hayat,** Yıl:16, Sıra No: 760, S:18, C:2, 29 Nisan 1971, ss.15.
Cazgıroğlu, Fettah; "*Paris'te Dağ Gibi Bir Adam: Filiz Nurullah",* **Hayat,** Yıl:16, Sıra No: 767, S:25, C:2, 17 Haziran 1971, ss.14-15.
Cazgıroğlu, Fettah; "*Paris'te İki Türk*", **Hayat,** Yıl:16, Sıra No: 761, S:19, C:2, 6 Mayıs 1971, ss.14-15.
Cazgıroğlu, Fettah;" *Kara Ahmet Paris'te",* **Hayat,** Yıl:16, Sıra No: 763, S:21, C:2, 20 Mayıs 1971, ss.10-11.
Cazgıroğlu, Fettah;" *Kurtdereli Mehmet Pehlivan",* **Hayat,** Yıl:16, Sıra No: 765, S:23, C:2, 3 Haziran 1971, ss.39.
Cazgıroğlu, Fettah;" *Parisli Ayşe Hanım",* **Hayat,** Yıl:16, Sıra No: 764, S:22, C:2, 27 Mayıs 1971, ss.15.
Cazgıroğlu, Fettah;"*Centilmen Türk Pehlivanı*", **Hayat,** Yıl:16, Sıra No: 768, S:26, C:2, 24 Haziran 1971, ss.15
Çamlı, İbrahim; Sonar, Suavi; *"Irak İhtilali",* **Hayat,** Yıl:3, C:5, S:95,1 Ağustos 1958, ss.4-5, 12-13.
Çamlı, İbrahim; Sonar, Suavi; "*İhtilal Sonrası Irak*", **Hayat**, Yıl:3, C:5, S:96, 8 Ağustos 1958, ss.4.
Çiftler, Erdoğan; "*Lice'de O Gün*", **Hayat,** Yıl:20, Sıra No: 988, S: 37, C:2, 11 Eylül 1975, ss.7-10.
Çiftler, Erdoğan; "*Polis Denetiminde Margarin Satıldı",* **Hayat,** Yıl:19, Sıra No:943, S:45, C:3, 31 Ekim 1974, ss.12-14.
Demirel, Süleyman; "*Cumhuriyetimiz",* **Hayat**, Yıl: 12, Sıra No: 577, S: 44, C: 3, 26 Ekim 1967, ss. 29.
Dernek, Erol; "*Güreş Tarihimizde Altın Bir Sayfa",* **Hayat,** Yıl: 12, Sıra No: 563, S: 30, C: 2, 20 Temmuz 1967, ss.23-26.
Dolu Kırdar, Edibe; "*Basın Balosunda Komutanlar Tam Kadroyla Hazırdı*", **Hayat,** Yıl:15, Sıra No: 756, S:14, C:1, 1 Nisan 1971, ss.34-35.
Dolu Kırdar, Edibe; "*Ben Bu Uğurda Davullar Zurnalar Çaldım*", **Hayat,** Yıl: 16, Sıra No: 789, S:47, C:3, 18 Kasım 1971, ss.20-21.
Dolu Kırdar, Edibe; "*Çocuklarımıza Vakit Ayıramıyoruz*", **Hayat,** Yıl: 16, Sıra No:790, S:48, C:3, 25 Kasım 1971, ss.8-10.
Dolu Kırdar, Edibe; "*Gazi Kupasına Manikürlü Bir El Yapıştı*", **Hayat,** Yıl:16, Sıra No: 770, S:28, C:2, 8 Temmuz 1971, ss.17-18.

Dolu Kırdar, Edibe; "*İşte Harem*", **Hayat,** Yıl:16, Sıra No: 780, S:38, C:3, 16 Eylül 1971, ss.6-11.
Dolu Kırdar, Edibe; "*Şehzadebaşı Yeniden Nasıl Canlandırılabilir",* **Hayat,** Yıl: 16, Sıra No: 788, S:46, C:3, 11 Kasım 1971, ss.26-30.
Dolu Kırdar, Edibe; "*Türkiye'nin Resim Hazineleri 1-12*", **Hayat,** Yıl:16, Sıra No: 795-806, S:1-12, C:1, 1 Ocak 1972-16 Mart 1972, ss.16-19.
Dolu, Edibe; "*Adım Adım De Gaulle'ün Ziyareti*", **Hayat**, Yıl: 13, Sıra No: 631, S: 46, C: 3, 7 Kasım, 1968, ss. 6-7.
Dolu, Edibe; "*Barışa Evet Erkeklere Hayır",* **Hayat**, Yıl: 14, Sıra No: 698, S: 8, C: 1, 19 Şubat 1970, ss. 8 -9.
Dolu, Edibe; "*Cemiyet Haberleri*", **Hayat,** Yıl:16, Sıra No:758, S:16, 15 Nisan 1971, ss.41.
Dolu, Edibe; "*Filtreli Sigaranın Hikâyesi",* **Hayat,** Yıl: 13, Sıra No: 637, S: 52, C: 3, 19 Aralık 1968, ss. 8-9.
Dolu, Edibe; "*İlk Feza Yolcusu ile Konuştum*", **Hayat**, Yıl: 6, Sıra No: 251, S: 31, C: 2, 27 Temmuz 1961, ss. 4-5.
Dolu, Edibe; "*Yaşasın Türkiye Vive La France*", **Hayat**, Yıl: 13, Sıra No: 630, S: 45, C: 3, 31 Ekim 1968, ss. 11-13.
Dr.Barnard (Çev. Azize Bergin); "*Yalnız Kalpler 1-8*", **Hayat,** Yıl:19, Sıra No:952-960, S:1-9, C:1, 2 Ocak 1975-27 Şubat 1975, ss.16-17,19.
E.Venizelos (Çev. Halil Baki);"*Venizelos'un Hatıraları Ve Gizli Mektupları",* **Hayat**, Yıl:18, Sıra No: 899-902, S:1-4, C:1, 1 Ocak 1974- 17 Ocak 1974, ss.12-14.
Emeç, Çetin; *"Adı München'dir. Gülü Çemendir. Giden Gelmiyor, Acep Nedendir?",* **Hayat,** Yıl:18, Sıra No: 879, S:33, C:2, 9 Ağustos 1973, ss.4-5.
Emeç, Çetin; "*Beatles Rüzgârından Sonra İngiltere*", **Hayat,** Yıl:18, Sıra No: 868-869, S:22-23, C:2, 24 Mayıs 1973-31 Mayıs 1973, ss.4-5.
Emeç, Çetin; "*Çocuklarımız",* **Hayat**, Yıl:19, Sıra No: 917, S:19, C:2, 2 Mayıs 1974, ss.4-5.
Emeç, Çetin; "*Erbakan'a",* **Hayat,** Yıl:18, Sıra No: 888, S:42, C:3, 11 Ekim 1973, ss.4.
Emeç, Çetin; "*Festival*", **Hayat,** Yıl:18, Sıra No: 872, S:26, C:2, 21 Haziran 1973, ss.4-5.
Emeç, Çetin; "*Kabak Tadı",* **Hayat,** Yıl:18, Sıra No: 876, S:30, C:2, 19 Temmuz 1973, ss.4-5.
Emeç, Çetin; "*Menderes'in İzi Ecevit'in Ökçesi",* **Hayat**, Yıl:18, Sıra No: 905, S:7, C:1, 7 Şubat 1974, ss.4-5.
Emeç, Çetin; "*Onlar Ermiş Muradına",* **Hayat**, Yıl:18, Sıra No: 903, S:5, C:1, 24 Ocak 1974, ss.4.
Emeç, Çetin; "*Petrolcüler Safa Sürüyorlar*", **Hayat**, Yıl:18, Sıra No: 908, S:10, C:1, 28 Şubat 1974, ss.4-5.
Emeç, Çetin; "*Politika Pazarının Nazar Boncuğu",* **Hayat,** Yıl:18, Sıra No: 887, S:41, C:3, 4 Ekim 1973, ss.4.
Emeç, Çetin; "*Soğuk Duş*", **Hayat**, Yıl:18, Sıra No: 909, S:11, C:1, 7 Mart 1974, ss.4-5.
Emeç, Çetin; "*Vatandaşa Selam, Zamlara Devam",* **Hayat**, Yıl:18, Sıra No: 911, S:13, C:1, 21 Mart 1974, ss.4-5.
Emeç, Çetin; "*Zam Da Zam",* **Hayat,** Yıl:18, Sıra No: 877, S:31, C:2, 26 Temmuz 1973, ss.4-5.
Emeç, Çetin; "*Zıpzıp",* **Hayat**, Yıl:18, Sıra No: 907, S:9, C:1, 21 Şubat 1974, ss.4-5.

Erkmen, Hayrettin; "*Adnan Menderes'in Bilinmeyen Tarafları 14",* **Hayat,** Yıl:20, Sıra No: 989, S: 38, C:2, 18 Eylül 1975, ss.19-21.
Ermat, Bedia; "*Yıl Boyunca Bayram Gibi Yaşanan Bir Pasifik Ülkesi: Hawaii",* **Hayat,** Yıl:22, Sıra No: 1129, S:22, C:2, 25 Mayıs 1978, ss.7-9.
Es, Hikmet Feridun; " *Genç Kadınların Erkekleri Yıkadıkları Türk Hamamları*", **Hayat,** Yıl: 17, Sıra No: 837, S:43, C: 3, 19 Ekim 1972, ss.8-10.
Es, Hikmet Feridun; "*1958 Avrupası*", **Hayat**, Yıl: 3, C:5, S:101, 12 Eylül 1958, ss.10-11.
Es, Hikmet Feridun; "*1958 Hollywood'u",* **Hayat,** Yıl:3, C:5, S:92, 11 Temmuz 1958, ss.8-9.
Es, Hikmet Feridun; "*Bangkok'ta Bir Taş Atsan, Ya Bir Papazı Yaralarsın, Ya Bir Prensi*", **Hayat,** Yıl: 17, Sıra No: 838, S:44, C: 3, 26 Ekim 1972, ss.8-11.
Es, Hikmet Feridun; "*Bir Gecede Yarım Dünya*", **Hayat,** Yıl: 17, Sıra No: 843, S:49, C: 3, 30 Kasım 1972, ss.8-11.
Es, Hikmet Feridun; "*Çinli New York: Hong Kong",* **Hayat,** Yıl: 17, Sıra No: 839, S:45, C: 3, 2 Kasım 1972, ss.8-10.
Es, Hikmet Feridun; "*Fikrîye Hanım 1-3*", **Hayat**, Yıl: 7, Sıra No: 333- 339, S: 8-10, C: 1, 21 Şubat 1963- 28 Şubat 1963, ss. 3.
Es, Hikmet Feridun; "*Istakoz Pastırması, Karides Böreği",* **Hayat,** Yıl: 17, Sıra No: 842, S:48, C: 3, 23 Kasım 1972, ss.8-10.
Es, Hikmet Feridun; "*Mao Sarayında Neler Gördüm*", **Hayat,** Yıl: 17, Sıra No: 841, S:47, C: 3, 16 Kasım 1972, ss.8-10.
Es, Hikmet Feridun; "*Mao'nun Güzel Ve Müsrif Metresi*", **Hayat,** Yıl: 17, Sıra No: 840, S:46, C: 3, 9 Kasım 1972, ss.8-10.
Es, Hikmet Feridun; "*Topkapı Sarayı Hareminin Tek Rakibi: Siyam Sarayı*", **Hayat,** Yıl: 17, Sıra No: 836, S:42, C: 3, 12 Ekim 1972, ss.8-11.
Es, Hikmet Feridun; Es, Semiha; "*1958 Dünyası Türkiye'nin Yeni Vilayeti New York***", Hayat,** Yıl:3, C:5, S:96, 8 Ağustos 1958, ss.14-15.
Es, Hikmet Feridun; Es, Semiha; "*Kızımı da Götür",* **Hayat**, No: 21,1 Mart 1957, ss.8-9.
Es, Hikmet Feridun; Es, Semiha; "*Truman'ı Kahvaltı Sofrasında Tanıdım*" , **Hayat**, Yıl:3, C:5, S:97, 15 Ağustos 1958, ss.14.
Eser Tutel, "*Otomobili Otomobil Yapan Dev Markalar 1-4",* **Hayat,** Yıl:20, Sıra No: 990-994, S: 39-43, C:3, 25 Eylül 1975- 23 Ekim 1975, ss.25-27.
Evsal, Vedii; "*Beyrut'tan Geliyorum: Din, Mezhep, İsrail ve Kan",* **Hayat,** Yıl:20, Sıra No: 1002, S:51, C:3, 18 Aralık 1975, ss.18-21.
Girgin, Ayşe Şenel; "*Bir Çocuk Yetiştiriyoruz 7-12*", **Hayat**, Yıl:22, Sıra No: 1114-1119, S:7-12, C:1, 9 Şubat 1978-16 Mart 1978, s.40-41.
Girgin, Ayşe Şenel; "*Bir Köpek Berberde 70 Liraya Süsleniyor*", **Hayat**, Yıl:20, Sıra No: 1058, S:3, 13 Ocak 1977, ss.8-9.
Girgin, Ayşe Şenel; "*Blucinler Seksi Etkiliyor Mu?",* **Hayat,** Yıl: 22, Sıra No: 1085, S: 30, C:2, 21 Temmuz 1977, ss.26-27.
Girgin, Ayşe Şenel; "*Çalışan Kadının En Önemli Sorunu Çocuk Bakımı",* **Hayat,** Yıl: 22, Sıra No: 1087, S: 32, C:2, 4 Ağustos 1977, ss.6-7.
Girgin, Ayşe Şenel; "*Evcil Hayvanlar Dostlarımızdır",* **Hayat,** Yıl: 21, Sıra No: 1053, S: 50, C:3, 9 Aralık 1976, ss.40-41.

Girgin, Ayşe Şenel; "*Kadın Polisler Çok Başarılı Oluyorlar",* **Hayat**, Yıl:21, Sıra No: 1047, S:44, C:3, 28 Ekim 1976, ss.12-13.
Girgin, Ayşe Şenel; "*TV Suç İşleme Eğitimi Yapıyor",* **Hayat,** Yıl: 22, Sıra No: 1072, S: 17, C:1, 21 Nisan 1977, ss.12-13.
Güney, Koray; "*1973 Yılında Turistlerin Parolası: Türkiye'ye Hücum*", **Hayat,** Yıl:18, Sıra No: 870, S:24, C:2, 7 Haziran 1973, ss.6-7.
Güney, Koray; *"Annesi Seçti... İzmir'de Dikildi… Jackie Giyecek!",* **Hayat,** Yıl:18, Sıra No: 874, S:28, C:2, 5 Temmuz 1973, ss.8-10.
Güney, Koray; "*Bedri Rahmi'nin Son Tutkusu Seramikti",* **Hayat,** Yıl:20, Sıra No: 992, S: 41, C:3, 9 Ekim 1975, ss.5.
Güney, Koray; "*Bu Gidişle Eti Ancak Vitrinlerde Seyredeceğiz",* **Hayat**, Yıl:20, Sıra No: 1007, S: 4, 22 Ocak 1976, ss.12-13.
Güney, Koray; "*Deli Kızın Çeyizi Gibi*", **Hayat**, Yıl: 19, Sıra No: 920, S:22, C:2, 23 Mayıs 1974, ss.8-9.
Güney, Koray; "*Erkeklik Öldü Mü?",* **Hayat,** Yıl: 13, Sıra No: 620, S: 35, C: 3, 22 Ağustos 1968, ss. 3-6.
Güney, Koray; "*Faciadan Alınacak 7 Ders",* **Hayat**, Yıl:18, Sıra No: 911, S:13, C:1, 21 Mart 1974, ss.18-19.
Güney, Koray; "*Gecelerimiz Artık Daha Karanlık*", **Hayat**, Yıl:18, Sıra No: 900, S:2, C:1, 3 Ocak 1974, ss.22-23.
Güney, Koray; "*Hayatımıza Giren Kolera*", **Hayat**, Yıl: 15, Sıra No: 735, S: 45, C: 3, 5 Kasım 1970, ss. 17-18.
Güney, Koray; "*Hoş Geldin Televizyon*", **Hayat**, Yıl:16, Sıra No:780, S:38, C:3, 16 Eylül 1971, ss.13.
Güney, Koray; "*Karadeniz'in Yeşille Donanmış Doğu Kıyıları*", **Hayat,** Yıl: 17, Sıra No:823, S:29, C:2, 13 Temmuz 1972, ss.21-26.
Güney, Koray; "*Kendileri Mini Fiyatları Maksi*", **Hayat,** Yıl:18, Sıra No: 872, S:26, C:2, 21 Haziran 1973, ss.6-7.
Güney, Koray; "*Kıbrıs'ta da Bir Maraş Var",* **Hayat,** Yıl:19, Sıra No:943, S:45, C:3, 31 Ekim 1974, ss.6-9.
Güney, Koray; "*Pahalılık Denen Şu İllet*", **Hayat**, Yıl:18, Sıra No: 910, S:12, C:1, 14 Mart 1974, ss.6-7.
Güney, Koray; "*Sebzeler ve Meyveler de Ateş Pahası*", **Hayat,** Yıl:19, Sıra No:946, S:48, C:3, 21 Kasım 1974, ss.8-9.
Güney, Koray; "*Sinemada Seks Furyası Nasıl Başladı ve Duracak?",* **Hayat,** Yıl:20, Sıra No: 998, S:47, C:1, 20 Kasım 1975, ss.56-59.
Güney, Koray; "*Tekel'in Fahri Bayileri*", **Hayat**, Yıl:18, Sıra No: 904, S:6, C:1, 31 Ocak 1974, ss.12-13.
Güney, Koray; "*Vay Kitap Sevene",* **Hayat**, Yıl:19, Sıra No: 915, S:17, C:1, 18 Nisan 1974, ss.16-17.
Güney, Koray; "*Yeni Bir Ev Yeni Bir Hayat ve Yeni Kararlar",* **Hayat,** Yıl:18, Sıra No: 893, S:47, C:3, 15 Kasım 1973, ss.1, 8
Güney, Koray; "*Zirvedeki Sesler Savaşıyor",* **Hayat**, Yıl:19, Sıra No: 916, S:18, C:2, 25 Nisan 1974, ss.40-41.

Güney, Koray; Banoğlu, Deniz; "*Adım Adım Büyük Takip",* **Hayat,** Yıl:16, Sıra No: 804, S:10, C:1, 2 Mart 1972, ss.6-15.

Güvenç, Tamer; "*Bir Ziyaretin Albümü*", **Hayat**, Yıl: 12, Sıra No: 560, S: 27, C: 2, 29 Haziran 1967, ss. 6-11.

Güvenç, Tamer; "*Heyecanlı Günlerden Enstantaneler"*, **Hayat**: Kıbrıs İlavesi, Yıl: 12, Sıra No: 582, S: 49, C: 3, 30 Kasım 1967, ss. 1-20.

Helvacıoğlu, Semra; "*Hanımlar Kabinesi Konuşuyor 4: Bakan Eşleri Yarına Ümitle Bakıyor*", **Hayat,** Yıl:16, Sıra No: 760, S:18, C:2, 29 Nisan 1971, s.17-19.

Helvacıoğlu, Semra; "*Bizim Demokrasi Aileden Başlar",* **Hayat,** Yıl:16, Sıra No: 759, S:17, C:1, 22 Nisan 1971, ss.19-21.

Helvacıoğlu, Semra; "*Kabineden Üç Portre*", **Hayat,** Yıl:16, Sıra No: 796, S:2, C:1, 6 Ocak 1972, ss.20-21.

Herbert, Audrey; "*Talat Paşa'nın Son Günleri* ", **Hayat,** Yıl: 17, Sıra No: 850-852, S:4-6, C:1, 18 Ocak 1973- 1 Şubat 1973, ss.12-13.

İsfendiyari, Eva; "*Kızım Süreyya*", **Hayat**, Yıl: 10, Sıra No: 457- 461, S: 28- 32, C: 2, 8 Temmuz 1965- 5 Ağustos 1965, ss. 27.

Karaibrahimgil, Semra; "*Batur: Her Halde Boş Duracak Değilim!",* **Hayat,** Yıl:18, Sıra No: 876, S:30, C:2, 19 Temmuz 1973, ss.4-5.

Karaibrahimgil, Semra; "*Okulun Böylesine Can Kurban*", **Hayat,** Yıl:20, Sıra No: 982, S: 31, C: 2, 31 Temmuz 1975, ss.38.

Karaibrahimgil, Semra; "*Sihirli İğneler Şimdi Türkiye'de*", **Hayat**, Yıl:17, Sıra No:829, S:35, C:3, 24 Ağustos 1972, ss.18-19.

Karaosmanoğlu, Fevzi Lütfi; "*Adnan Menderes'in Bilinmeyen Tarafları 15",* **Hayat,** Yıl:20, Sıra No: 990, S: 39, C:3, 25 Eylül 1975, ss.20-21.

Karaosmanoğlu, Yakup Kadri; "*Hatıralarım 1",* **Hayat**, Yıl: 9, Sıra No: 430-463, S: 1- 34, C: 1-2, 1 Ocak 1965- 19 Ağustos 1965, ss. 8-10.

Kayabal, Mehmet A.; "*Hepimize Düşen Görev",* **Hayat**, Yıl:20, Sıra No: 1009, S: 6, C:1, 5 Şubat 1976, ss.4.

Kayabal, Mehmet A.; "*Ne Dediler Ne Yaptılar?",* **Hayat,** Yıl:20, Sıra No: 1021, S:18, C:1, 29 Nisan 1976, ss.4-5.

Kayabal, Mehmet A.; "*Ne Dediler Ne Yaptılar",* **Hayat**, Yıl:20, Sıra No: 1006, S: 3, 15 Ocak 1976, ss.4.

Kayabal, Mehmet A.; "*Zam, Kar ve Çay Üzerine",* **Hayat**, Yıl:20, Sıra No: 1008, S: 5, C:1, 29 Ocak 1976, ss.4.

Kayabal, Mehmet Ali; Kuseyri, Şemsi; "*Doğum Kontrolü*", **Hayat,** Yıl: 11, Sıra No: 506, S: 25, C: 2, 16 Haziran 1966, ss. 8-11.

Kayapal, Mehmet A.; "*Milyarların Altındaki Adam",* **Hayat**, Yıl:20, Sıra No: 1015, S: 12, C:1, 18 Mart 1976, ss.4.

Kılan, Yalçın; "*Bir Geziden Arda Kalanlar…"* **Hayat,** Yıl:19, Sıra No:954, S:3, C:1, 16 Ocak 1975, ss.8-9.

Kılan, Yalçın; "*Bir Minare Bir Kule Bir De Bayrak*", **Hayat,** Yıl:19, Sıra No: 935, S:37, C:3, 5 Eylül 1974, ss.8-9.

Kılan, Yalçın; "*Esrar Yolu: Esrarkeşler Bir Olup Beni Otobüsten Attılar* ", **Hayat,** Yıl:20, Sıra No: 1005, 1007, 1014, S: 2-,4,11, C:1, 8 Ocak 1976, 22 Ocak 1976, 11 Mart 1976, ss.14-17.

Koçu, Reşat E.; "*Adım Adım Harem 1-12"*, **Hayat**, Yıl: 14, Sıra No: 691- 702, S: 1- 12, C: 1, 1 Ocak 1967- 19 Mart 1970, ss. 6-7.
Koçyiğit, Hülya; "*Bir Masal Şehri ve Hafız'ın Kabri"*, **Hayat**, Yıl:18, Sıra No: 899, S:1, C:1, 1 Ocak 1974, ss.50-51.
Koçyiğit, Hülya; "*Merhaba Atina"*, **Hayat,** Yıl: 16, Sıra No: 789, S:47, C:3, 18 Kasım 1971, ss.22-23.
Koçyiğit, Hülya; "*Merhaba Paris*", **Hayat,** Yıl: 16, Sıra No: 787, S:45, C:3, 4 Kasım 1971, ss.8-10.
Koçyiğit, Hülya; "*Merhaba Roma"*, **Hayat,** Yıl: 16, Sıra No: 788, S:46, C:3, 11 Kasım 1971,ss.22-23.
Kopkiman, Tülay; "*Ankara'nın Da Başı Trafikle Derde Girdi"*, **Hayat**, Yıl:20, Sıra No: 1010, S: 7,C:1, 12 Şubat 1976, ss.20-21.
Korle, Sara; "*Adım Adım Amerika: Disneyland*", **Hayat**, Yıl: 7, Sıra No: 303, S: 31, C: 2, 26 Temmuz 1962, ss. 10-11.
Korle, Sara; "*Adım Adım Amerika: Florida*", **Hayat**, Yıl: 7, Sıra No: 292, S: 20, C: 1, 10 Mayıs 1962, ss. 10-11.
Korle, Sara; "*Adım Adım Amerika: Hawaii"*, **Hayat**, Yıl: 10, Sıra No: 473, S: 44, C: 3, 28 Ekim 1965, ss. 26-27.
Korle, Sara; "*Adım Adım Amerika: Kirkoville*", **Hayat**, Yıl: 7, Sıra No: 298, S: 26, C: 1, 21 Haziran 1962, ss. 10-11.
Korle, Sara; "*Adım Adım Amerika: Miami*", **Hayat**, Yıl: 7, Sıra No: 291, S: 19, C: 1, 3 Mayıs 1962, ss. 14-15.
Korle, Sara; "*Adım Adım Amerika: New Orleans*", **Hayat**, Yıl: 6, Sıra No: 293, S: 21, C: 1, 17 Mayıs 1962, ss. 12-13.
Korle, Sara; "*Adım Adım Amerika: New York Gökdelenleri*", **Hayat**, Yıl: 8, Sıra No: 346, S: 22, C: 1, 23 Mayıs 1963, ss. 10-11.
Korle, Sara; "*Adım Adım Amerika: New York"*, **Hayat**, Yıl: 7, Sıra No: 306, S: 34, C: 2, 16 Ağustos 1962, ss. 8-9.
Korle, Sara; "*Adım Adım Amerika: New York'ta Eğlence*", **Hayat**, Yıl: 11, Sıra No: 522, S: 41, C: 3, 6 Ekim 1966, ss. 17 – 19.
Korle, Sara; "*Adım Adım Amerika: Pensylvania"*, **Hayat**, Yıl: 7, Sıra No: 297, S: 25, C:1, 14 Haziran 1962, ss. 8-9.
Korle, Sara; "*Adım Adım Amerika: San Francsisco*", **Hayat**, Yıl: 8, Sıra No: 340, S: 16, C: 1, 11 Nisan 1963, ss. 10-11.
Korle, Sara; "*Adım Adım Amerika: Texas*", **Hayat**, Yıl: 7, Sıra No: 300, S: 28, C: 2, 5 Temmuz 1962, ss. 14-15.
Korle, Sara; "*Adım Adım Amerika"*, **Hayat**, Yıl: 7, Sıra No: 290, S: 18, C: 1, 26 Nisan 1962, ss. 24-25.
Korle, Sara; "*Adım Adım Amerika"*, **Hayat**, Yıl: 7, Sıra No: 302, S: 30, C: 2, 19 Temmuz 1962, ss. 10-11.
Korle, Sara; "*Hayat Dünyayı Dolaşıyor: Londra"*, **Hayat**, Yıl: 8, Sıra No: 373, S: 49, C: 2, 28 Kasım 1963, ss. 18-19.
Korle, Sara; "*Hayat Objektifi Dul Jackie Kennedy'nin Biraz Gerisindeydi*", **Hayat**, Yıl: 13, Sıra No: 611, S: 26, C: 2, 20 Haziran 1968, ss. 1-16.

Korle, Sara; "*İkinci Kennedy Faciasını Yaşadım*", **Hayat**, Yıl: 13, Sıra No: 610, S: 25, C: 2, 25 Haziran 1968, ss. 1-13.
Korle, Sara; "*Masal Şehrini 30 Liraya Gezdim*", **Hayat,** Yıl:16, Sıra No: 770, S:28, C:2, 8 Temmuz 1971, ss.8-9.
Korle, Sara; "*Oscar"*, **Hayat**, Yıl: 11, Sıra No: 504, S: 23, C: 2, 2 Haziran 1966, ss. 14-17.
Köknar, Rikkat; "*Hayat Türk Kadınlarından Portreler Sunuyor 1-10"*, **Hayat**, Yıl: 14, Sıra No: 680-689, S: 43-52, C: 3, 16 Ekim 1969- 18 Aralık 1969, ss.5- 8, 10.
Köknar, Rikkat; "*Karlı Dağlardan Ekvator Ormanlarına*", **Hayat**, Yıl: 14, Sıra No: 654, S: 17, C: 1, 17 Nisan 1969, ss. 8-10.
Kömürcüoğlu, Fethi; "*Arayan Temizliğin Yolunu Bulur*", **Hayat,** Yıl: 22, Sıra No: 1079, S: 24, C:2, 9 Haziran 1977, ss.24-25.
Kuseyri, Şemsi; "*1977 Yılı Bitti M.C. de Gitti*", **Hayat**, Yıl: 22, Sıra No: 1109, S:2, C: 1, 5 Ocak 1978, ss.3-4.
Kuseyri, Şemsi; "*Ankara'da 5 Genç Araştırmacı"*, **Hayat**, Yıl: 12, Sıra No: 573, S: 40, C: 3, 28 Eylül 1967, ss. 11.
Kuseyri, Şemsi; "*Boğaziçi Köprüsü*", **Hayat,** Yıl:18, Sıra No: 878, S:32, C:2, 2 Ağustos 1973, ss.23-25.
Kuseyri, Şemsi; "*Çankaya'nın Yeni Ev Sahipleri"*, **Hayat**, Yıl: 11, Sıra No: 498, S: 17, C: 1, 21 Nisan 1966, ss. 4-7.
Kuseyri, Şemsi; "*Dar Boğazdan Geçen Adam*", **Hayat,** Yıl: 17, Sıra No: 844, S:50, C: 3, 7 Aralık 1972, ss.6-7,39.
Kuseyri, Şemsi; "*Hayat Muhabiri Nato Karargâhında*", **Hayat**, Yıl: 13, Sıra No: 651, S: 14, C: 1, 27 Mart 1969, ss. 18-19.
Kuseyri, Şemsi; "*Herşeyden Önce Yuvada Huzur*", **Hayat**, Yıl: 12, Sıra No: 572, S: 39, C: 3, 21 Eylül 1967, ss. 12-13.
Kuseyri, Şemsi; *"İki Yaslı Şehir"*, **Hayat,** Yıl: 12, Sıra No: 574, S: 41, C: 3, 5 Ekim 1967, s.s 3-5.
Kuseyri, Şemsi; "*İlk Kadın Pilot Şimdi Sakin Bir Ev Hanımı"*, **Hayat**, Yıl: 11, Sıra No: 534, C: 1, 1 Ocak 1967, ss. 14-15.
Kuseyri, Şemsi; "*Kıbrıslı Türkün Mücadeleli Hayatı*", **Hayat,** Yıl:17, Sıra No: 811, S:17, C:1, 20 Nisan 1972, ss.16-18.
Kuseyri, Şemsi; "*Şimdi de Sıra Güvenoyunda*", **Hayat,** Yıl:19, Sıra No:947, S:49, C:3, 28 Kasım 1974, ss.3.
Kuseyri, Şemsi; "*Tarlasını Bırakmayan Büyük Demirel"*, **Hayat**, Yıl: 11, Sıra No: 520, S: 39, C: 3, 22 Eylül 1966, ss. 9-11.
Kuseyri, Şemsi; "*Türkiye'de İlk Suni Kalp Yapıldı*", **Hayat**, Yıl: 11, Sıra No: 539, S: 6, C: 1, 2 Şubat 1967, ss. 16-17.
Kuseyri, Şemsi; Sürenkök, Mehmet; "*Bu Yıl da Burdur"*, **Hayat,** Yıl:16, Sıra No: 763, S:21, C:2, 20 Mayıs 1971, ss.3-5.
Lacontre, Robert (Çev: Çetin Emeç); "*Sovyet Rusya'daki Türkler Arasından Geliyorum 1-6*", **Hayat**, Yıl: 10, Sıra No: 482-487, S: 1-6, C: 1, 1 Ocak 1966- 3 Şubat 1966, ss. 12-13.
"*Lawrence'ın Anıları"*, **Hayat**, Yıl: 7, Sıra No: 332-343, C: 1, S: 8-19, 14 Şubat 1963, ss. 6-7.
Menteşe, Nahit; "*Abdülhamit'in Altın Dolu Çantalarını Açıyoruz*", **Hayat**, Yıl: 12, Sıra No: 588, S: 3, C: 1, 11 Ocak 1968, ss. 12-13.

Menteşe, Nahit; "*Alman Gemilerini Nasıl Satın Aldık*", **Hayat**, Yıl: 12, Sıra No: 592, S: 7, C: 1, 8 Şubat 1968, ss. 30-31.
Menteşe, Nahit; "*Arkadaşım Enver Paşa*" **Hayat**, Yıl: 12, Sıra No: 595, S: 10, C: 1, 29 Şubat 1968, ss. 20-21.
Menteşe, Nahit; "*Bir Musevi Kızı Türkiye'yi Harbe Sokuyordu*", **Hayat**, Yıl: 12, Sıra No: 589, S: 4, C: 1, 18 Ocak 1968, ss. 14-15.
Menteşe, Nahit; "*İmparatorla Yemek Yedim*", **Hayat**, Yıl: 12, Sıra No: 594, S: 9, C: 1, 22 Şubat 1968, ss. 18-19.
Menteşe, Nahit; "*Karadeniz Bombardımanını Kim Emretti?"*, **Hayat**, Yıl: 12, Sıra No: 600, S: 15, C: 1, 4 Nisan 1968, ss. 27.
Menteşe, Nahit; "*Naciye Sultan'ın Telefonu*", **Hayat**, Yıl: 13, Sıra No: 596, S: 11, C: 1, 7 Mart 1968, ss. 17-19.
Menteşe, Nahit; "*Ölüm Listesi*", **Hayat**, Yıl: 12, Sıra No: 598, S: 13, C: 1, 21 Mart 1968, ss. 16-17.
Menteşe, Nahit; "*Parola Yerine Alman Marşı Çalmaya Başladı*", **Hayat**, Yıl: 12, Sıra No: 590, S: 5, C: 1, 25 Ocak 1968, ss. 34 -35.
Menteşe, Nahit; "*Talat Paşa Nasıl Vuruldu?"*, **Hayat**, Yıl: 12, Sıra No: 599, S: 14, C: 1, 28 Mart 1968, ss. 36.
Naci, Elif; "*En Değerli Tablolarıyla 10 Türk Ressamı 1: Hüseyin Zekai Paşa*", **Hayat,** Yıl:16, Sıra No: 759, S:17, C:1, 22 Nisan 1971, ss.27-28.
Naci, Elif; "*En Değerli Tablolarıyla 10 Türk Ressamı 10: Halil Paşa",* **Hayat,** Yıl:16, Sıra No:773, S: 31, C:2, 29 Temmuz 1971, ss.30-31.
Naci, Elif; "*En Değerli Tablolarıyla 10 Türk Ressamı 2: Namık İsmail*", **Hayat,** Yıl:16, Sıra No: 760, S:18, C:2, 29 Nisan 1971, ss.23-24.
Naci, Elif; "*En Değerli Tablolarıyla 10 Türk Ressamı 3: Nazmi Ziya",* **Hayat,** Yıl:16, Sıra No: 761, S:19, C:2, 6 Mayıs 1971,ss.27-29.
Naci, Elif; "*En Değerli Tablolarıyla 10 Türk Ressamı 4: Çallı İbrahim,* **Hayat,** Yıl:16, Sıra No: 762, S:20, C:2, 13 Mayıs 1971, ss.24-25.
Naci, Elif; "*En Değerli Tablolarıyla 10 Türk Ressamı 5: Hikmet Onat",* **Hayat**, Yıl: 16, Sıra No: 765, S:23, C:2, 3 Haziran 1971, ss.26.
Naci, Elif; "*En Değerli Tablolarıyla 10 Türk Ressamı 6: Süleyman Seyit Bey",* **Hayat**, Yıl:16, Sıra No: 766, S:24, C:2, 10 Haziran 1971, ss.26.
Naci, Elif; "*En Değerli Tablolarıyla 10 Türk Ressamı 7: Fikret Mualla",* **Hayat,** Yıl:16, Sıra No: 767, S:25, C:2, 17 Haziran 1971, ss.24-25.
Naci, Elif; "*En Değerli Tablolarıyla 10 Türk Ressamı 8: Ali Rıza Bey Ve Kırkambarı",* **Hayat,** Yıl:16, Sıra No:771, S: 29, C:2, 15 Temmuz 1971, s.26.
Naci, Elif; "*En Değerli Tablolarıyla 10 Türk Ressamı 9: Sami Yetik",* **Hayat,** Yıl:16, Sıra No:772, S: 30, C:2, 22 Temmuz 1971, ss.23-25.
Odmanbölük, Günvar; Karaibrahimgil, Semra; "*Gecekondu-1974*", **Hayat**, Yıl: 19, Sıra No: 922, S:24, C:2, 6 Haziran 1974, ss.16-18.
Okçugil, Necat; "*New York Cehennemi*", **Hayat,** Yıl: 22, Sıra No: 1076, S: 21, C:2, 19 Mayıs 1977, ss.30.
Okçugil, Necat; "*Televizyonunuzun Kimlere Ne Öğrettiğini Biliyor Musunuz*?", **Hayat**, Yıl: 21, Sıra No:1064, S:9, C:1, 24 Şubat 1977, ss.6-7.

Okçugil, Necat; "*Temizlik New Yorkluların Umurlarında Bile Değil",* **Hayat,** Yıl: 22, Sıra No: 1077, S: 22, C:2, 26 Mayıs 1977, ss.34.
Olcayto, Enis; "*Antalya*", **Hayat**, Yıl: 12, Sıra No: 561, S: 28, C: 2, 6 Temmuz 1967, ss. 28-31.
Oskay, Feryal; "*Yarının Mucitleri Destek Bekliyor",* **Hayat,** Yıl: 23, Sıra No: 1126, S: 19, C:2, 4 Mayıs 1978, ss.18-19.
Osmanoğlu, Ayşe; "*Babam Sultan Hamid 1-13*", **Hayat,** Yıl:20, Sıra No: 991-1003, S: 40-52, C:3, 2 Ekim 1975- 25 Aralık 1975, ss.12-14.
Otmanbölük, Günvar; "*Adam Başına 1,5 Metrekare Yeşil Alan",* **Hayat**, Yıl: 19, Sıra No: 923, S:25, C:2, 13 Haziran 1974, ss.8-9,38.
Otmanbölük, Günvar; "*Dolmabahçe Sarayı Denize Kayıyor Mu?",* **Hayat**, Yıl:18, Sıra No: 908, S:10, C:1, 28 Şubat 1974, ss.6-7.
Ölmez, Yener; "*Beyrut Ortadoğu'nun Paris'i Değil Artık",* **Hayat,** Yıl: 22, Sıra No: 1086, S: 31, C:2, 28 Temmuz 1977, ss.8-9.
Ölmez, Yener; "*Bir Petrol Kanalı Açılıyor*", **Hayat**, Yıl:20, Sıra No: 1058, S:3, 13 Ocak 1977, ss.6-7.
Ölmez, Yener; "*Eminönü'nden Geçtiniz Ama Bunları Gördünüz Mü*?", **Hayat,** Yıl: 22, Sıra No: 1100, S: 45, C: 3, 3 Kasım 1977, ss. 8-10.
Ölmez, Yener; "*İstanbul Bir Turizm Cenneti! Ama Ne Cennet",* **Hayat,** Yıl: 22, Sıra No: 1092, S: 37, C:3, 8 Eylül 1977, ss.7-9.
Ölmez, Yener; "*İstanbul, Ateşten Gömlek*", **Hayat**, Yıl: 22, Sıra No: 1108, S:1, C: 1, 1 Ocak 1978, ss.14-15
Ölmez, Yener; "*Karanlığa Karşı Savaşanlar Tam Beş Gün Boyunca Çare Aradılar",* **Hayat,** Yıl: 22, Sıra No: 1096, S: 41, C:3, 6 Ekim 1977, ss.14-15.
Önder, Mehmet; *"Altın Tahtım Açılsın Bahtım Evlenmeye Geldi Vaktim",* **Hayat**, Yıl:16, Sıra No:784, S:42, C:3, 14 Ekim 1971, ss.18-19.
Önder, Mehmet; "*Anadolu'da Bir Zirve",* **Hayat**, Yıl:16, Sıra No:786, S:44, C:3, 28 Ekim 1971, ss.30-31.
Önder, Mehmet; "*Hamsinin Vatanı Trabzon",* **Hayat**, Yıl:16, Sıra No:783, S:41, C:3, 7 Ekim 1971, ss.21.
Önder, Mehmet; "*İzmir'e Güzel Adını Veren Güzel Smirna*", **Hayat**, Yıl:16, Sıra No:781, S:39, C:3, 23 Eylül 1971, ss.10.
Önder, Mehmet; "*Süleyman'la Belkıs'ın Murat Alıp Verdikleri Yeşil Cennet",* **Hayat**, Yıl:16, Sıra No:782, S:40, C:3, 30 Eylül 1971,ss.22.
Önder, Mehmet; "*Trakya'nın Sanat Vitrini*", **Hayat**, Yıl:16, Sıra No:785, S:43, C:3, 21 Ekim 1971, ss.27.
Özbilen, Erdal; "*Filipinler'de Bir Türk",* **Hayat**, Yıl: 12, Sıra No: 592, S: 7, C: 1, 8 Şubat 1968, ss. 8-11.
Özmez, Orhan; Tengizman, İnal; "*Ameliyatlar",* **Hayat,** Sıra No: 235, S: 15, C: 1, 6 Nisan 1961, ss.20.
Öztuna, Yılmaz; " *Dördüncü Murat: Yüz Binlerce İstanbulluyu Göz Yaşına Boğan Cenaze",* **Hayat,** Yıl:16, Sıra No: 760, S:18, C:2, 29 Nisan 1971, ss.34
Öztuna, Yılmaz; "*19 Mayısın 50. Yılında",* **Hayat**, Yıl: 14, Sıra No: 659, S: 22, C: 2, 15 Mayıs 1969, ss. 4-5.

Öztuna, Yılmaz; "*Dördüncü Murat: Ankara'da*", **Hayat,** Yıl:16, Sıra No: 758, S:16, C:1, 15 Nisan 1971, ss.34.
Öztuna, Yılmaz; "*Dördüncü Murat: Bağdat'ın Fethi*", **Hayat,** Yıl:16, Sıra No: 757, S:15, C:1, 8 Nisan 1971, ss.36-37.
Öztuna, Yılmaz; "*Dördüncü Murat'ın Ölümü*", **Hayat,** Yıl:16, Sıra No: 759, S:17, C:1, 22 Nisan 1971, ss.47.
Öztuna, Yılmaz; "*Dördüncü Murat*", **Hayat**, Yıl: 12, Sıra No: 580, S: 47, C: 3, 16 Kasım 1967, ss. 27-30.
Öztuna, Yılmaz; "*Fatih Sultan Mehmet*, **Hayat**, Yıl: 13, Sıra No: 608, S: 23, C: 2, 30 Mayıs 1968, ss. 23-26.
Öztuna, Yılmaz; "*II. Bayezid",* **Hayat**, Yıl: 12, Sıra No: 597, S: 12, C: 1, 14 Mart 1968, ss. 23 -26.
Öztuna, Yılmaz; "*II: Mahmut*" **Hayat**, Yıl: 12, Sıra No: 592, S: 7, C: 1, 8 Şubat 1968, ss. 23-26.
Öztuna, Yılmaz; "*İkinci Selim*", **Hayat**, Yıl: 12, Sıra No: 575, S: 42, C: 3, 12 Ekim 1967, ss. 27-30.
Öztuna, Yılmaz; "*Kanuni Sultan Süleyman*", **Hayat**, Yıl: 13, Sıra No: 602, S: 17, C: 1, 18 Nisan 1968, ss. 23-26.
Öztuna, Yılmaz; "*Osmanlı Sarayını 40 Yıl Parmağında Oynatan Kadın: Kösem Sultan",* **Hayat,** Yıl:16, Sıra No: 795-808, S:1-14, C:1, 1 Ocak 197- 30 Mart 1972, 2, ss.6-7.
Öztuna, Yılmaz; "*Sultan İbrahim",* **Hayat**, Yıl: 12, Sıra No: 581, S: 48, C: 3, 23 Kasım 1967, ss. 23-26.
Öztuna, Yılmaz; "*Üçüncü Selim*", **Hayat**, Yıl: 12, Sıra No: 590, S: 5, C: 1, 25 Ocak 1968, ss. 23-26.
Öztuna, Yılmaz; "*Yıldırım Bayezid 1*", **Hayat**, Yıl: 12, Sıra No: 593, S: 8, C: 1, 15 Şubat 1968, ss. 23-26.
Öztuna, Yılmaz; "*Yıldırım Bayezid 2*", **Hayat**, Yıl: 12, Sıra No: 594, S: 9, C: 1, 22 Şubat 1968, ss. 26.
Öztuna, Yılmaz; "*Yıldırım Bayezid 3",* **Hayat**, Yıl: 12, Sıra No: 595, S: 10, C: 1, 29 Şubat 1968, ss. 23 – 26.
Rado, Mehmet; " *Bu Evde Bir Tarih Doğdu*", **Hayat,** Yıl:16, Sıra No: 761, S:19, C:2, 6 Mayıs 1971, ss.8-11.
Rado, Mehmet; "*Gizli Cennet",* **Hayat**, Yıl: 13, Sıra No: 625, S: 40, C: 3, 26 Eylül 1968, ss. 20-22.
Rado, Mehmet; "*İstanbul'un Düğün Evi Gibi Donatıldığı Gece*", **Hayat,** Yıl:18, Sıra No: 893, S:47, C:3, 15 Kasım 1973, ss.17.
Rado, Şevket; " *19'ncu Yüzyılın Meşhur Aşçıları*", **Hayat,** Yıl:17, Sıra No: 862, S:16, C:1, 12 Nisan 1973, ss.33-40.
Rado, Şevket; " *Eserler Devrinin Yeni Bir Eseri*", **Hayat**, No:1, 6 Nisan 1956, ss.3.
Rado, Şevket; "*50. Yılında Sovyet Rusya 3",* **Hayat**, Yıl: 12, Sıra No: 581, S: 48, C: 3, 23 Kasım 1967, ss. 4-5.
Rado, Şevket; *"66 Yıl Önce De Hayat Pahalı İdi*", **Hayat,** Yıl:18, Sıra No: 885, S:39, C: 3, 20 Eylül 1973, ss.5.
Rado, Şevket; "*Acaba İstanbul Temiz Tutulabilecek Mi?",* **Hayat**, Yıl:20, Sıra No: 1058, S:3, 13 Ocak 1977, ss.5.

Rado, Şevket; "*Aldığımız Büyük Spor Dersi*, **Hayat**, Yıl:17, Sıra No:832, S:38, C:3, 14 Eylül 1972, ss.5.
Rado, Şevket; "*Aldığımız Büyük Spor Dersi*, **Hayat**, Yıl:17, Sıra No:832, S:38, C:3, 14 Eylül 1972, ss.5.
Rado, Şevket; *"Ali İle Ayşe'ye Neler Öğretmemiz Gerekiyor"* **Hayat**, Yıl: 21, Sıra No: 1039, S:36, C: 2, 2 Eylül 1976, ss. 5.
Rado, Şevket; "*Almanya'da Kısa Bir Gezinti",* **Hayat,** Yıl:16, Sıra No: 795-796, S:1-2, C:1, 1 Ocak 1972- 6 Ocak 1972,ss.6-7;12-13.
Rado, Şevket; "*Atatürk'ün Güçlü Varlığı",* **Hayat**, Yıl: 14, Sıra No: 684, S: 47, C: 3, 13 Kasım, 1969, ss. 5.
Rado, Şevket; "*Avrupa'nın Ortasında Çek'lere Atılan Meydan Dayağı*", **Hayat**, Yıl: 13, Sıra No: 631, S: 37, C: 3, 7 Kasım 1968, ss. 2-16.
Rado, Şevket; *"Avrupalı Erken Yatıp Erken Kalkar",* **Hayat,** Yıl: 17, Sıra No: 848, S:2, C:1, 4 Ocak 1973, ss.5.
Rado, Şevket; "*Azimle Kalkınan Bir Kardeş Memleket",* **Hayat,** Yıl: 23, Sıra No: 1126, S: 19, C:2, 4 Mayıs 1978, ss.5.
Rado, Şevket; "*Babam Sultan Hamid Adlı Hatıralar Hayat Mecmuasında Neden Yarıda Kalmıştı?",* **Hayat,** Yıl:20, Sıra No: 990, S: 39, C:3, 25 Eylül 1975, ss.3.
Rado, Şevket; "*Batı Medeniyeti Çöküyor Mu?",* **Hayat,** Yıl:16, Sıra No: 796, S:2, C:1, 6 Ocak 1972, ss.5.
Rado, Şevket; "*Bir Devreden Yeni Bir Devreye*", **Hayat**, Yıl: 5, Sıra No: 223, S: 3, C: 1, 12 Ocak 1961, ss.3-5.
Rado, Şevket; "*Bir Geyşa Ne Yapar*", **Hayat**, Yıl: 13, Sıra No: 642, S: 5, C: 1, 23 Ocak 1969, ss. 8-10.
Rado, Şevket; *"Bir Kuraklığın Hikâyesi",* **Hayat**, Yıl: 11, Sıra No: 507, S: 26, C: 2, 23 Haziran 1966, ss. 3-5.
Rado, Şevket; "*Bir Metre Eninde Sokaklar; Nohut Oda, Bakla Sofa Evler",* **Hayat**, Yıl: 13, Sıra No: 620, S: 35, C: 3, 22 Ağustos 1968, ss. 8-10.
Rado, Şevket; "*Boğaziçi Köprüsü Hayırlı Olsun*!", **Hayat,** Yıl:18, Sıra No: 892, S:46, C:3, 8 Kasım 1973, ss.5.
Rado, Şevket; "*Cumhurbaşkanımızın Uyarmaları",* **Hayat**, Yıl: 21, Sıra No: 1026, S:23, C:2, 3 Haziran 1976, ss.5.
Rado, Şevket; "*Dargınlıklar Kırgınlıklar İçinde Hür Demokrasi",* **Hayat,** Yıl: 22, Sıra No: 1081, S: 26, C:2, 23 Haziran 1977, ss.5.
Rado, Şevket; "*Demokrasi Düşmanlarına Fırsat Vermeyelim",* **Hayat,** Yıl:20, Sıra No: 972, S:21, C:2, 22 Mayıs 1975, ss.5.
Rado, Şevket; "*Demokrasimiz Neden Rahatsız Bir Demokrasi",* **Hayat,** Yıl: 22, Sıra No: 1082, S: 27, C:2, 30 Haziran 1977, ss.5.
Rado, Şevket; "*Demokrasiye Dayanmak Gücü Kırılmamalıdır*", **Hayat,** Yıl:15, Sıra No: 755, S:13, C:1, 25 Mart 1971, ss.5.
Rado, Şevket; "*Denemediğimiz Bir Seçim Sistemi",* **Hayat,** Yıl: 22, Sıra No: 1077, S: 22, C:2, 26 Mayıs 1977, ss.5.
Rado, Şevket; "*Devlet İşletmeleri ve Fiyatlar",* **Hayat,** Yıl:18, Sıra No: 897, S:51, C:3, 13 Aralık 1973, ss.3.

Rado, Şevket; "*Dikkati Çekme İhtiyacı",* **Hayat,** Yıl: 14, Sıra No: 704, S: 14, C: 1, 2 Nisan 1970, ss. 3.
Rado, Şevket; "*Dindarlık, Dinsizlik ve Politika*", **Hayat**, Yıl: 14, Sıra No: 675, S: 38, C: 3, 12 Ekim 1969, ss. 5.
Rado, Şevket; "*Doğum Planlaması*", **Hayat**, Yıl: 9, Sıra No: 395, S: 19, C: 1, 30 Nisan 1964, ss. 5.
Rado, Şevket; "*Dört Yıl Süren Çetin Bir İmtihandan Sonra*", **Hayat**, Yıl: 14, Sıra No: 678, S: 41, C: 3, 2 Ekim 1969, ss.4-7.
Rado, Şevket; "*En Büyük Nimete Kavuşmuşken*", **Hayat**, Yıl:16, Sıra No: 762, S: 20, C:2, 13 Mayıs 1971, ss.5.
Rado, Şevket; "*Evin İçindeki Televizyon",* **Hayat**, Yıl:19, Sıra No: 915, S:17, C:1, 18 Nisan 1974, ss.5.
Rado, Şevket; "*Gerçekler ve Modalar*", **Hayat**, Yıl: 15, Sıra No: 724, S: 34, C: 2, 20 Ağustos 1970, ss. 5.
Rado, Şevket; "*Güzel Köprüler Diyarı Japonya*", **Hayat**, Yıl: 13, Sıra No: 629, S: 44, C: 3, 24 Ekim 1968, ss. 8-10.
Rado, Şevket; "Halka İnmeyen Bir Festival", **Hayat,** Yıl:18, Sıra No: 875, S:29, C:2, 12 Temmuz 1973, ss.5.
Rado, Şevket; "*Halkımız Gayrete Gelirken*", **Hayat**, Yıl: 14, Sıra No: 664, S: 27, C: 2, 26 Haziran 1969, ss. 4.
Rado, Şevket; "*Her Bakımdan Manasız Bir Heves Yüzünden Topkapı Sarayı Tehlikeye Sokulacak mı*?", **Hayat,** Yıl:18, Sıra No: 870, S:24, C:2, 7 Haziran 1973, ss.4-5.
Rado, Şevket; "*Her İşin Başı: Akıl*", **Hayat**, Yıl: 14, Sıra No: 691, S: 1, C: 1, 1 Ocak 1970, ss. 5.
Rado, Şevket; "*Her Şey İstediğimiz Gibi Olabilir Mi*?", **Hayat,** Yıl: 22, Sıra No: 1095, S: 40, C:3, 29 Eylül 1977, ss.5.
Rado, Şevket; "*Her Şeyi Hazır Bulmak",* **Hayat**, Yıl:19, Sıra No: 916, S:18, C:2, 25 Nisan 1974, ss.5.
Rado, Şevket; "*Hükümet Halktan Elektrik Tasarrufu İstemelidir",* **Hayat,** Yıl: 22, Sıra No: 1090, S: 35, C:3, 25 Ağustos 1977, ss.5.
Rado, Şevket; "*Hükümet Kuramayan Demokrasi",* **Hayat,** Yıl:19, Sıra No:949, S:51, C:3, 12 Aralık 1974, ss.5.
Rado, Şevket; "*Hükümeti Partilerden Çok Sevmeye Alışalım!"* **Hayat,** Yıl:20, Sıra No: 992, S: 41, C:3, 9 Ekim 1975, ss.5.
Rado, Şevket; "*Hür Demokrasinin Henüz Bilmediğimiz Tarafları",* **Hayat,** Yıl: 22, Sıra No: 1086, S: 31, C:2, 28 Temmuz 1977, ss.5.
Rado, Şevket; "*İbret Alınacak Bir Düşünce Tarzı*", **Hayat**, Yıl:15, Sıra No: 745, S:3, C: 1, 14 Ocak 1971, ss.5.
Rado, Şevket; *"İspanya",* **Hayat**, Yıl: 11, Sıra No: 535, S: 2, C: 2, 5 Ocak 1967, ss. 8- 11.
Rado, Şevket; "*İstanbul Belediye Başkanlığına Bu Sefer Kim Seçilecek?",* **Hayat,** Yıl: 22, Sıra No: 1104, S: 49, C: 3, 1 Aralık 1977, ss. 5.
Rado, Şevket; "*İstanbul Şehrinin Trafiği Amerika Sinemalarında Komik Film Olarak Gösteriliyor*", **Hayat,** Yıl:19, Sıra No:946, S:48, C:3, 21 Kasım 1974, ss.5.
Rado, Şevket; *"İstanbul'a Bir İlim ve Fen Kütüphanesi Lazımdır",* **Hayat,** Yıl: 21, Sıra No: 1051, S: 48, C:3, 25 Kasım 1976, ss.5.

Rado, Şevket; "*İstanbul'un ve Öbür İllerin Aday Listeleri",* **Hayat,** Yıl: 22, Sıra No: 1076, S: 21, C:2, 19 Mayıs 1977, ss.5.
Rado, Şevket; "*Japon Yazısını Öğrenmek Zordur",* **Hayat**, Yıl: 13, Sıra No: 618, S: 33, C: 2, 8 Ağustos 1968, ss. 8-11.
Rado, Şevket; "*Japonya'da Bahçe, Ağaç ve Çiçek Sevgisi*", **Hayat**, Yıl: 13, Sıra No: 619, S: 34, C: 2, 15 Ağustos, 1968, ss. 8-9.
Rado, Şevket; "*Kanada'da Bir Türk Ailesi"* **Hayat**, Yıl: 8, Sıra No: 353, S: 29, C: 2, 11 Temmuz 1963, ss. 5.
Rado, Şevket; "*Kennedy İyi Bir İnsandı* ", **Hayat**, Yıl: 8, Sıra No: 374, S: 50, C: 2, 5 Aralık 1963, ss. 5.
Rado, Şevket; "*Kıbrıs Olayları",* **Hayat**, Yıl: 8, Sıra No: 378, S: 2, C: 1, 2 Ocak 1964, ss. 4-5.
Rado, Şevket; "*Kıbrıs'ta İç İçe Değil de Yan Yana Yaşamak",* **Hayat,** Yıl:20, Sıra No: 984, S: 33, C: 2, 14 Ağustos 1975, ss.5.
Rado, Şevket; "*Komünizm*", **Hayat**, Yıl: 14, Sıra No: 677, S: 40, C: 3, 25 Eylül 1969, ss. 4.
Rado, Şevket; "*Köylüden Şehirliye Kadar*", **Hayat**, Yıl: 13, Sıra No: 601, S: 16, C: 1, 11 Nisan 1968, ss. 5.
Rado, Şevket; "*Kuruluşunun 24. Yılında İsrail 1-6",* **Hayat**, Yıl:16, Sıra No:802-806, S: 8-12, C:1, 17 Şubat 1972- 16 Mart 1972, ss.4-5.
Rado, Şevket; "*Layık Olmak Meselesi",* **Hayat**, Yıl:15, Sıra No: 747, S:5, C: 1, 28 Ocak 1971, ss.5.
Rado, Şevket; "*Mantık Bunalımı*", **Hayat,** Yıl:15, Sıra No: 746, S:4, C:1, 21 Ocak 1971, ss.5.
Rado, Şevket; "*Meclisten Huzur Getirecek Kanunlar Bekliyoruz*", **Hayat,** Yıl: 22, Sıra No: 1079, S: 24, C:2, 9 Haziran 1977, ss.5.
Rado, Şevket; "*Milli Kahraman İnönü",* **Hayat**, Yıl:18, Sıra No: 900, S:2, C:1, 3 Ocak 1974, ss.5.
Rado, Şevket; "*Ne Zaman Ulaştık Diyebiliriz?",* **Hayat,** Yıl: 17, Sıra No:857, S:11, C:1, 8 Mart 1973, ss.5.
Rado, Şevket; "*Olimpiyatlardan Madalya Alamıyoruz… Ders Alalım*", **Hayat,** Yıl: 21, Sıra No: 1036, S:33, C:2, 12 Ağustos, ss.5.
Rado, Şevket; "*Onuncu Yılında 27 Mayıs",* **Hayat**, Yıl: 15, Sıra No: 712, S: 22, C: 2, 28 Mayıs 1970, ss. 5.
Rado, Şevket; "*Öldürmek İsteyen İnsanlar*", **Hayat**, Yıl: 15, Sıra No: 706, S: 16, C: 1, 16 Nisan 1970, ss. 5.
Rado, Şevket; "*Pazar Günü Seçmenler İşbaşına"*, **Hayat,** Yıl: 22, Sıra No: 1078, S: 23, C:2, 2 Haziran 1977,ss.5.
Rado, Şevket; "*Petrol Boru Hattı ve Türk-Irak Dostluğu",* **Hayat**, Yıl:20, Sıra No: 1059, S:4, 20 Ocak 1977, ss.5.
Rado, Şevket; "*Politikada Kin ve Husumet Havası Esmemelidir*", **Hayat,** Yıl: 22, Sıra No: 1083, S: 28, C:2, 7 Temmuz 1977, ss.5.
Rado, Şevket; "*Sandık Başına Giderken*", **Hayat,** Yıl:18, Sıra No: 887, S:41, C:3, 4 Ekim 1973, ss.5.
Rado, Şevket; "*Saray Hayatında Kadınlar*", **Hayat,** Yıl: 17, Sıra No:857, S:11, C:1, 8 Mart 1973, ss.3.
Rado, Şevket; "*Seçim Havasından Sonra Yine Seçim Havası",* **Hayat,** Yıl: 22, Sıra No: 1072, S: 17, C:1, 21 Nisan 1977, ss.5.

Rado, Şevket; "*Seçim Sandıklarını Devlet Koruyacaktır",* **Hayat,** Yıl: 22, Sıra No: 1075, S: 20, C:2, 12 Mayıs 1977, ss.5.
Rado, Şevket; "*Sinema ile Tiyatroyu Televizyon Öldürmedi*", **Hayat,** Yıl:20, Sıra No: 969, S:18, C:1, 1 Mayıs 1975, ss.5.
Rado, Şevket; "*Sinema Tiyatro Televizyon*", **Hayat**, Yıl:18, Sıra No: 913, S:15, C:1, 4 Nisan 1974, ss.5.
Rado, Şevket; "*Sohbet Köşesi: Beyin Göçü",* **Hayat**, Yıl: 8, Sıra No: 351, S: 27, C: 2,27 Haziran 1963, ss. 4-5.
Rado, Şevket; "*Sohbet Köşesi: Hayatımızın Gizli Tarafları*", **Hayat**, Yıl: 10, Sıra No: 488, S: 7, C: 1, 10 Şubat 1966, ss. 5.
Rado, Şevket; "*Sohbet Köşesi",* **Hayat**, Yıl: 6, Sıra No: 259, C: 2 S: 39, C: 2, 21 Eylül 1961, ss.5.
Rado, Şevket; "*Şu Kimsesiz Avare Hippiler",* **Hayat,** Yıl:20, Sıra No: 991, S: 40, C:3, 2 Ekim 1975, ss.5.
Rado, Şevket; "*Tam Bir Askerî Müze İstiyoruz*", **Hayat**, Yıl: 11, Sıra No: 500, S: 19, C: 2, 5 Mayıs 1966, ss. 5.
Rado, Şevket; "*Tasarruf Kolay Değil",* **Hayat,** Yıl: 22, Sıra No: 1119, S: 12, C:1, 16 Mart 1978, ss.5.
Rado, Şevket; "*Televizyonda Geri Kalmanın Üzüntüleri",* **Hayat,** Yıl: 16, Sıra No: 787, S:45, C:3, 4 Kasım 1971, ss.5.
Rado, Şevket; "*Trafik Düğümünü Kim Çözecek*", **Hayat,** Yıl:20, Sıra No: 990, S: 39, C:3, 25 Eylül 1975, ss.5.
Rado, Şevket; "*Trafik Düzeni",* **Hayat,** Yıl:19, Sıra No:945, S:47, C:3, 14 Kasım 1974, ss.5.
Rado, Şevket; "*Tunus",* **Hayat**, Yıl: 9, Sıra No: 441, S: 12, C: 1, 18 Mart 1965, ss. 6-7.
Rado, Şevket; "*Türk Okçuluğu Canlanamaz Mı?",* **Hayat,** Yıl: 16, Sıra No:791, S:49, C:3, 2 Aralık 1971, ss.5.
Rado, Şevket; "*Türkiye'nin Köyden Gelen İlk Başbakanı: Süleyman Demirel*", **Hayat**, Yıl: 11, Sıra No: 519, S: 38, C: 3, 15 Eylül 1966, ss. 3-13.
Rado, Şevket; "*Türkiye'yi Düşünmek Gerek*", **Hayat,** Yıl:20, Sıra No: 978, S:27, C:2, 3 Temmuz 1975, ss.5.
Rado, Şevket; "*Türkiye'yi Kötüleme Yarışı",* **Hayat,** Yıl:16, Sıra No: 760, S:18, C:2, 29 Nisan 1971, ss.5.
Rado, Şevket; "*Üniversiteli Gençlerle Dertleşme*", **Hayat**, Yıl: 14, Sıra No: 663, S: 26, C: 2, 19 Haziran 1969, ss. 5.
Rado, Şevket; "*Vatan Müdafaası ve Arslan Asker Şvayk*!", **Hayat**, Yıl: 13, Sıra No: 623, S: 38, C: 3, 12 Eylül 1968, ss. 4-5.
Rado, Şevket; "*Vatan Tehlikeye Düşmeden*", **Hayat**, Yıl: 15, Sıra No: 754, S:12, C:1, 18 Mart 1971, ss.5.
Rado, Şevket; "*Yalnız Tehlikeli Olduğu İçin Değil",* **Hayat,** Yıl:18, Sıra No: 874, S:28, C:2, 5 Temmuz 1973, ss.5.
Rado, Şevket; "*Yaşayan Lider: Atatürk*", **Hayat,** Yıl: 16, Sıra No: 788, S:46, C:3, 11 Kasım 1971, ss.5.
Rado, Şevket; "*Yayalar Arabalardan Hızlı Gidecekler",* **Hayat,** Yıl:20, Sıra No: 986, S: 35, C:2, 28 Ağustos 1975, ss.5.

Rado, Şevket; "*Yazık Hem de Binlerce Defa Yazık"*, **Hayat**, Yıl:20, Sıra No: 1007, S: 4, 22 Ocak 1976, ss.5.
Rado, Şevket; "*Yeni Bir Yıla Girerken*", **Hayat,** Yıl:20, Sıra No: 1004, S:1, C:1, 1 Ocak 1976, ss.5.
Rado, Şevket; "*Yeni Devre Girerken"*, **Hayat**, Yıl: 6, Sıra No: 264, S: 44, C: 2, 26 Ekim 1961, ss. 5.
Rado, Şevket; "*Yılda 7 Ay Çalış 5 Ay Boş Otur"*, **Hayat,** Yıl: 22, Sıra No: 1085, S: 30, C:2, 21 Temmuz 1977, ss.5.
Sağdıç, Ozan; "*Ege Sahilinde Yeni Keşfedilen Turistik İnci: Ören"*, **Hayat**, Yıl: 12, Sıra No: 571, S: 38, C: 3, 14 Eylül 1967, ss. 16-18.
Samancıoğlu, Erdoğan; "*Sağlam Böbrekleri Paylaştılar"*, **Hayat**, Yıl: 13, Sıra No: 601, S: 16, C: 1, 11 Nisan 1968, ss. 12-13.
Sarol, Mükerrem; "*Adnan Menderes'in Bilinmeyen Yönleri 1-5"*, **Hayat,** Yıl:20, Sıra No: 976-980, S:25-29, C:2, 19 Haziran 1975-17 Temmuz 1975, ss.11-13.
Serez, Naci; "*Silahsızlanma*", **Hayat**, Yıl: 7, Sıra No: 311, S: 39, C: 2, 20 Eylül 1962, ss.6.
Sertoğlu, Midhat; "*Dünden Bugüne: TRT Programındaki Bilgi Hataları"*, **Hayat,** Yıl: 22, Sıra No: 1071, S: 16, C:1, 14 Nisan 1977, ss.6.
Sertoğlu, Midhat; "*Hayat Televizyonla Baş Başa"*, **Hayat,** Yıl:19, Sıra No:952, S:1, C:1, 2 Ocak 1975, ss.4-5.
Sertoğlu, Midhat; "*Peynir Ekmek Meselesi*", **Hayat,** Yıl:19, Sıra No:959, S:8, C:1,20 Şubat 1975, ss.5.
Sertoğlu, Midhat; "*Şu TV Programları"*, **Hayat**, Yıl:22, Sıra No: 1114, S:7, C:1, 9 Şubat 1978, ss.6.
Sertoğlu, Midhat; "*Yine Köprüye Hayır*", **Hayat,** Yıl: 23, Sıra No: 1128, S: 21, C:2, 18 Mayıs 1978, ss.6.
Sevgin, Erdoğan; "*Bodrum Güneş ve Deniz Cenneti"*, **Hayat**, Yıl: 12, Sıra No: 551, S: 18, C:2, 27 Nisan 1967, ss. 22- 25.
Sevgin, Erdoğan; "*Marmaris*", **Hayat**, Yıl: 12, Sıra No: 554, S: 21, C: 2, 18 Mayıs 1967, ss. 22-25.
Sonar, Suavi; "*Anadolu'dan Geçen Krallar Yolu Ve Boğaziçi Köprüsü'nün 2485 Yıllık Hikâyesi*", **Hayat,** Yıl:18, Sıra No: 890, S:44, C:3, 25 Ekim 1973, ss.21-25.
Sonar, Suavi; "*Avrupa'da Bile Bikini Giyilmiyor"*, **Hayat,** No:11, 15 Haziran 1956, ss. 28.
Sonar, Suavi; "*Çalışan Kadın ve Moda"*, **Hayat,** Yıl:3, Sıra No:120, S:4, C:1, 23 Ocak 1959, ss.24-25.
Sonar, Suavi; "*Festivale Politika Karışınca*", **Hayat**, Yıl: 19, Sıra No: 921, S:23, C:2, 30 Mayıs 1974, ss.13-15.
Sonar, Suavi; "*Halen Konuşulan Gece"*, **Hayat,** C:4, S:66, 10 Ocak 1958, ss.28-29.
Sonar, Suavi; "*İhtişam ve Güzellik Sanki Kol Kolaydı*", **Hayat**, Yıl: 12, Sıra No: 573, S: 40, C: 3, 28 Eylül 1967, ss. 17-19.
Sonar, Suavi; "*Kadın Modası"*, **Hayat,** Yıl:3, C:5, S:108, 31 Ekim 1958, ss.20-21.
Sonar, Suavi; "*Muhammed Ali İle 7 Gün 7 Gece"*, **Hayat**, Yıl: 11, Sıra No: 546, S: 13, C: 1, 23 Mart 1967, ss. 9-13.
Sonar, Suavi; "*Picasso'nun Kızı Berlin Festivalinin Yıldızıydı*", **Hayat**, Yıl: 19, Sıra No: 928, S:30, C:2, 18 Temmuz 1974, ss.30-31.

Sonar, Suavi; "*Roma'da Altın Makaslı Türk*", **Hayat,** Yıl:18, Sıra No: 879, S:33, C:2, 9 Ağustos 1973, ss.6-7.
Sonar, Suavi; "*Tahrandaki Şahane Tören",* **Hayat**, Yıl: 12, Sıra No: 576, S: 46, C: 3, 19 Ekim 1967, ss. 1-10.
Soyak, Hasan Rıza; "*Hatay Meselesi Şahsî Davamdır.",* **Hayat**, Yıl: 11, Sıra No: 528, S: 47, C: 3, 17 Kasım 1966, ss. 10-11.
Soyak, Hasan Rıza; "*Türk Ordusu Alkışlar Arasında Hatay'a Girdi",* **Hayat**, Yıl: 11, Sıra No: 529, S: 48, C: 2, 24 Kasım 1966, ss. 20-21.
Sun, Salah; "*Üç Spor Akademisi Kuruldu Ama Gene de Sorunlar Çözülmedi*", **Hayat**, Yıl:21, Sıra No: 1045, S:42, C:3, 14 Ekim 1976, ss.22-23.
Şoray, Türkan; "*Türkan Çelebi Seyahatnamesi*", **Hayat,** Yıl: 17, Sıra No: 838, S:44, C: 3, 26 Ekim 1972, ss.6-7,45.
Tangün, Ahmet Erol; "*Ankara'lı Kadınların Hedefi: Otomobil Ehliyeti",* **Hayat**, Yıl: 13, Sıra No: 609, S: 24, C: 2, 6 Haziran 1968, ss. 6-7.
Tongün, Ahmet Erol; "*Biz Türkiye'yi Aydan Seyrettik",* **Hayat**, Yıl: 14, Sıra No: 682, S: 45, C: 3,30 Ekim 1969, ss. 6-7.
Tuna, Necdet; "*Romatizmanıza Boyun Eğmeyin",* **Hayat,** Yıl: 22, Sıra No: 1087, S: 32, C:2, 4 Ağustos 1977, ss.11-13.
Tuna, Necdet; "*Solunum Yollarının Tedavisinde Kaplıca*", **Hayat,** Yıl: 22, Sıra No: 1088, S: 33, C:2, 11 Ağustos 1977, ss.22-23.
Tuna, Sedat; "*Kanto Geleneğini Sürdürenler Konuşuyor: Damcıoğlu*", **Hayat,** Yıl: 22, Sıra No: 1090, S: 35, C:3, 25 Ağustos 1977, ss.14-15.
Türk, Köksal; "*Bir Anlaşmaya Doğru*", **Hayat**, Yıl: 12, Sıra No: 583, S: 50, C: 3, 7 Aralık 1967, ss. 4-5, 12-13, 44-45.
Türk, Köksal; "*Kanlı Geceden Sonra Boğaziçi ve Geçitkale*", **Hayat**, Yıl: 13, Sıra No: 608, S: 23, C: 2, 30 Mayıs 1968, ss. 6-7.
Türk, Köksal; "*Kıbrıs'ta Beş Yıldan Beri Süren Bekleyiş*", **Hayat**, Yıl: 13, Sıra No: 606, S: 21, C: 2, 16 Mayıs 1968, ss. 8-11.
Türk, Köksal; "*Olgunlaşma Enstitüsü de Boykot Modasını Seçti",* **Hayat**, Yıl: 13, Sıra No: 612, S: 27, C: 2, 27 Haziran 1968, ss. 10-13.
Türk, Köksal; "*Türk Mücahitleri Arasında",* **Hayat**, Yıl: 13, Sıra No: 609, S: 24, C: 2, 6 Haziran 1968, ss. 8-11.
Türk, Köksal; "*Yarasa Opereti*", **Hayat**, Yıl: 12, Sıra No: 598, S: 13, C: 1, 21 Mart 1968, ss. 8- 9.
Türk, Köksal; "*Yarına Nasıl Bakıyorlar*", **Hayat**, Yıl: 13, Sıra No: 610, S: 25, C: 2, 25 Haziran 1968, ss. 36-37.
Türkali, Deniz; "*Al Yazmalım'ın Âşıkları Osmaniye'de Çekilen Her Sahneden Çok Memnundular*", **Hayat**, Yıl:22, Sıra No: 1112, S:5, C:1, 26 Ocak 1978, ss.24-25.
Türkali, Deniz; "*Çöpçüler Kralı Çocuklara Araba Sefası Yaptırdı*", **Hayat**, Yıl:22, Sıra No: 1113, S:6, C:1, 2 Şubat 1978, ss.24-25.
Türkali, Deniz; "*Sinema"* , **Hayat**, Yıl:22, Sıra No: 1118, S:11, C:1, 9 Mart 1978, ss.24-25.
Türkali, Deniz; "*Ya İyi Film Yaparım Ya da Film Yapmam",* **Hayat,** Yıl: 22, Sıra No: 1121, S: 14, C:1, 30 Mart 1978, ss.27.
Uluğ, Naşit Hakkı; "*27 Aralık 1919*", **Hayat**, Yıl: 5, Sıra No: 221, S: 1, C: 1, 1 Ocak 1961, ss. 14-17.

Uluğ, Naşit Hakkı; "*Atatürk Latife Hanım ile Nasıl Evlendi*", **Hayat,** S:74, C:4, 7 Mart 1958, ss.14-18.
Uluğ, Naşit Hakkı; "*Sakarya Savaşı"*, **Hayat,** Yıl:3, S:95, C:5, ss.12-13.
Uluğ; Naşit Hakkı; "*Büyük Zaferin 50'nci Yılı"*, **Hayat**, Yıl:17, Sıra No:830, S:36, C:3, 31 Ağustos 1972, ss.6-7.
Uluğ; Naşit Hakkı; "*Mustafa Kemal'i Esir Alacağım*", **Hayat,** Yıl: 17, Sıra No:828, S:34, C:2, 17 Ağustos 1972, ss.12-15.
Uluğ; Naşit Hakkı; "*Sarıkamış Zaferi ve Kazım Karabekir*", **Hayat**, Yıl:16, Sıra No:782, S:40, C:3, 30 Eylül 1971, ss.12-13,37.
Uluğ; Naşit Hakkı; "*Yokluk İçinde Kazanılan Büyük Zafer*", **Hayat**, Yıl:17, Sıra No:833, S:39, C:3, 21 Eylül 1972, ss.15.
Üstündağ, Gülgün; "*1968'in Bahar Kıyafetleri"*, **Hayat**, Yıl: 12, Sıra No: 599, S: 14, C: 1, 28 Mart 1968, ss. 38-39.
Üstündağ, Gülgün; "*1970'te Yine Pantolon Giyilecek"*, **Hayat**, Yıl: 14, Sıra No: 692, S: 2, C: 1, 8 Ocak 1970, ss. 38-39.
Üstündağ, Gülgün; "*1976'da Erkekler Biz de Varız Diyor"*, **Hayat**, Yıl:20, Sıra No: 1006, S: 3, 15 Ocak 1976, ss.34-36.
Üstündağ, Gülgün; "*Amerikan Modasından Seçmeler"*, **Hayat**, Yıl: 8, Sıra No: 354, S: 30, C: 2, 18 Temmuz 1963, ss. 14-15.
Üstündağ, Gülgün; "*Artık Başıboşluğa Paydos*", **Hayat,** Yıl:16, Sıra No: 778, S:36, C:2, 2 Eylül 1971, ss.29-35.
Üstündağ, Gülgün; "*Bayan De Gaulle Sunay ve Eşini Nasıl Ağırladı*", **Hayat**, Yıl: 12, Sıra No: 562, S: 29, C: 2, 13 Temmuz 1967, ss. 12-14.
Üstündağ, Gülgün; "*Giyimlerine Düşkün Erkekler*", **Hayat,** Yıl: 20, Sıra No:1020, S:17, C:1, 22 Nisan 1976, ss.36-37.
Üstündağ, Gülgün; "*Hayat 1969 İlkbahar – Yaz Kreasyonlarını Dünya Basını ile Beraber Yayımlıyor"*, **Hayat**, Yıl: 13, Sıra No: 649, S: 12, C: 1, 3 Mart 1969, ss. 15-18.
Üstündağ, Gülgün; "*İtalya'da Etekler Dize İndi*", **Hayat,** Yıl:16, Sıra No: 807, S:13, C:1, 23 Mart 1972, ss. 30-31.
Üstündağ, Gülgün; *"İtalyan ve İspanyol Modasından Örnekler"*, **Hayat**, Yıl: 12, Sıra No: 600, S: 15, C: 1, 4 Nisan 1968, ss. 38-39.
Üstündağ, Gülgün; **"***Modacılar Sıcak Dinlemiyor"*, **Hayat,** Yıl:16, Sıra No:767, S:25, C:2, 17 Haziran 1971, ss.30-31.
Üstündağ, Gülgün; "*Pantolon, Pantolon, Yine Pantolon…"*, **Hayat,** Yıl: 17, Sıra No: 842, S:48, C: 3, 23 Kasım 1972, ss.37.
Üstündağ, Gülgün; "*Şöhretler O Gece Lidodaydı"*, **Hayat**, Yıl: 11, Sıra No: 536, S: 3, C: 1, 12 Ocak 1967, ss. 8-10.
Üstündağ, Gülgün; "*Yağmurluk ve Tayyörler"*, **Hayat**, Yıl: 13, Sıra No: 626, S: 41, C: 3, 3 Ekim 1968, ss. 40- 41
Yarbağ, Cengiz; "*1968 Meksiko Oyunları Siyahiler Olimpiyatı Oldu*", **Hayat**, Yıl: 13, Sıra No: 631, S: 46, C: 3, 7 Kasım 1968, ss. 8-10.
Yarbağ, Cengiz; "*Ah Şu Kadınlar!"*, **Hayat**, Yıl: 14, Sıra No: 676, S: 39, C: 3, 18 Eylül 1969, ss. 7.
Yarbağ, Cengiz; "*Belediye Başkanı Adayları Bol Bol Vaat Ediyor."*, **Hayat**, Yıl: 13, Sıra No: 607, S: 22, C: 2, 23 Mayıs 1968, ss.4-7.

Yarbağ, Cengiz; "*Cehennem Yarışı Türkiye'den Geçti",* **Hayat**, Yıl: 13, Sıra No: 635, S: 50, C: 3, 5 Aralık 1968, ss. 10.
Yarbağ, Cengiz; "*De Gaulle*", **Hayat**, Yıl: 13, Sıra No: 629, S: 44, C: 3, 24 Ekim 1968, ss. 17-21.
Yarbağ, Cengiz; "*Ege'nin İncisi İzmir*", **Hayat**, Yıl: 12, Sıra No: 559, S: 26, C: 2, 22 Haziran 1967, ss. 28-31.
Yarbağ, Cengiz; "*Erdek*", **Hayat**, Yıl: 12, Sıra No: 553, S: 20, C: 2, 11 Mayıs 1967, ss. 28-30.
Yarbağ, Cengiz; "*Futbol Denen Şu Hastalık*", **Hayat**, Yıl: 13, Sıra No: 637, S: 52, C: 3, 19 Aralık 1968, ss. 10-12.
Yarbağ, Cengiz; *"Gençlik Ne İstiyor*", **Hayat**, Yıl: 14, Sıra No: 676, S: 39, C: 3, 18 Eylül 1969, ss. 9-11.
Yarbağ, Cengiz; "*Her Derde Deva Satanlar*", **Hayat,** Yıl: 14, Sıra No: 698, S: 8, C: 1, 19 Şubat 1970, ss. 16-18.
Yarbağ, Cengiz; "*İki Yeni Turistik Merkez Bozcaada ve Datça*", **Hayat**, Yıl: 12, Sıra No: 572, S: 39, C: 3, 21 Eylül 1967, ss. 28-29.
Yarbağ, Cengiz; "*İstanbul'da Tatil*", **Hayat**, Yıl: 12, Sıra No: 563, S: 30, C: 2, 20 Temmuz 1967, ss. 16-19.
Yarbağ, Cengiz; "*Kadın Eğlenmek İsterse*", **Hayat**, Yıl: 12, Sıra No: 583, S: 50, C: 3, 7 Aralık 1967, ss. 8-10.
Yarbağ, Cengiz; "*Marmara Adası",* **Hayat**, Yıl: 12, Sıra No: 552, S: 19, C: 2, 4 Mayıs 1967, ss. 8-11.
Yarbağ, Cengiz; "*Minik Fırsatların Büyük Eserleri",* **Hayat**, Yıl: 14, Sıra No: 694, S: 4, C: 1, 22 Ocak 1970, ss. 8-9.
Yarbağ, Cengiz; "*Muhteşem Gece",* **Hayat,** Yıl: 13, Sıra No: 627, S: 42, C: 3, 10 Ekim 1968, ss. 3-7.
Yarbağ, Cengiz; "*Şu Vazgeçemediğimiz Sigara*", **Hayat**, Yıl: 12, Sıra No: 585, S: 52, C: 3, 21 Aralık 1967, ss. 24-26.
Yarbağ, Cengiz; "*Turizm Rehberi: Kuşadası-Efes*", **Hayat**, Yıl: 12, Sıra No: 560, S: 27, C: 2, 29 Haziran 1967, ss. 20-22.
Yarbağ, Cengiz; "*Türk Tıp Âlemini Karıştıran Böbrek",* **Hayat**, Yıl: 13, Sıra No: 603, S: 18, C: 1, 25 Nisan 1968, ss. 12-13.
Yarbağ, Cengiz; "*Türkiye'de Ne, Ne Kadar İçiliyor?"* **Hayat**, Yıl: 12, Sıra No: 562, S: 29, C: 2, 13 Temmuz 1967, ss. 8-11.
Yener, Faruk; "*Kaderin ilk Sillesi",* **Hayat,** Yıl:16, Sıra No: 760, S:18, C:2, 29 Nisan 1971, ss.20-22.
Yener, Faruk; "*Kral ve Kraliçelerin Önünde Eğildiği Harika Çocuk*", **Hayat,** Yıl:16, Sıra No: 759, S:17, C:1, 22 Nisan 1971, ss.21-22.
Yener, Faruk; "*Mozart'ın Hayatını Altüst Eden Kadın",* **Hayat,** Yıl:16, Sıra No: 762, S:20, C:2, 13 Mayıs 1971, ss.40-41.
Yener, Faruk; "*Mozart'ın Operada Hadise Çıkarıyor",* **Hayat,** Yıl:16, Sıra No: 763, S:21, C:2, 20 Mayıs 1971, ss.40-41.
Yener, Faruk; "*Mozart'ın Saraydan Kovulması",* **Hayat,** Yıl:16, Sıra No: 761, S:19, C:2, 6 Mayıs 1971, ss.22-24.

Yener, Faruk; "*Türklere ve Türklüğe Hayran Bir Besteci*", **Hayat,** Yıl:16, Sıra No: 763, S:21, C:2, 20 Mayıs 1971, ss.29-30.
Yılmaer, Hasan; "*Bir Türk Muhabirine Göre Kıbrıs 1975",* **Hayat,** Yıl:19, Sıra No:957, S:6, C:1, 6 Şubat 1975, ss.7-9.
Yiğitdinç, Ünal; "*Bursa*", **Hayat**, Yıl: 12, Sıra No: 562, S: 29, C: 2, 13 Temmuz 1967, ss. 16- 18.
Yüksel, Orhan Ş.; "*Fezada On Yıl*", **Hayat**, Yıl: 12, Sıra No: 580, S: 47, C: 3, 16 Kasım 1967, ss. 17-21.
Zorlutuna, Ertuğrul; "*Abdest Almadan, Parfüm Sürmeden Sahneye Çıkmıyor",* **Hayat,** Yıl: 22, Sıra No: 1076, S: 21, C:2, 19 Mayıs 1977, ss.24-25.
Zorlutuna, Ertuğrul; "*Alkol Raporu",* **Hayat**, Yıl: 19, Sıra No: 920, S:22, C:2, 23 Mayıs 1974, ss.6-7.
Zorlutuna, Ertuğrul; "*Anadolu Başlıkları ve Şalvarı Avrupa'da Büyük İlgi Topladı*", **Hayat**, Yıl: 21, Sıra No:1062, S:7, C:1, 10 Şubat 1977, ss.48-49.
Zorlutuna, Ertuğrul; "*Didi'yi Ağlatan Mektup",* **Hayat,** Yıl: 17, Sıra No: 837, S:43, C: 3, 19 Ekim 1972, ss.12-13.
Zorlutuna, Ertuğrul; "*Eczacılık Artık Manikürlü Ellerde*", **Hayat,** Yıl:16, Sıra No: 762, S:20, C:2, 13 Mayıs 1971, ss.6-7.
Zorlutuna, Ertuğrul; "*Yakıt Maddeleri Ateş Pahası",* **Hayat,** Yıl:19, Sıra No:950, S:52, C:3, 19 Aralık 1974, ss.8-9.
Zorlutuna, Ertuğrul; "*Zeki Müren Hayatının Acı Tatlı Yönlerini Anlatıyor",* **Hayat,** Yıl:20, Sıra No: 1021-1023, S:18-21, C:1, 29 Nisan 1976-13 Mayıs 1976, ss.15-17.

HERKES İÇİN GAZETECİLİK

Korkmaz Alemdar

Ruhdan Uzun

Bu kitabın yayın hakkı İRAM YAYINLARI'na aittir. Yayınevinin ve yayınlayıcısının yazılı izni alınmaksızın kısmen veya tamamen alıntı yapılamaz, hiçbir şekilde kopyalanamaz, çoğaltılamaz ve yayınlanamaz.

HERKES İÇİN GAZETECİLİK
Korkmaz Alemdar, Ruhdan Uzun

Kapak ve Sayfa Düzeni: Gamze Uçak
©Siyasal Kitabevi Tüm Hakları Saklıdır.
1. Baskı: Nisan 2019, Ankara
2. Baskı: Eylül 2023, Ankara
ISBN No: 978-605-7877-13-0
Siyasal Kitabevi-Ünal Sevindik
Yayıncı Sertifika No: 14016
Şehit Adem Yavuz Sok. Hitit Apt. 14/1 Kızılay-Ankara
Tel: 0(312) 419 97 81 pbx
Faks: 0(312) 419 16 11
e-posta: info@siyasalkitap.com
http://www.siyasalkitap.com
Baskı:
Dedemat Matbaacılık
Sertifika No: 70086
Melih Gökçek Bulvarı 1447 Cadde No: 37
İvedik Organize Sanayi Yenimahalle-Ankara
Tel: 0507 932 59 30
Dağıtım:
Siyasal Kitabevi
Şehit Adem Yavuz Sok. Hitit Apt. 14/1 Kızılay-Ankara
Tel: 0 (312) 419 97 81 pbx
Faks: 0 (312) 419 16 11
e-posta: info@siyasalkitap.com
http://www.siyasalkitap.com

Farkında Olunması Yararlı Kaynaklar

1. Basılı Kaynaklar

Ahearn, Frank M. (2012). *İz Bırakmadan (Dijital Ayakizlerini Silip Sırra Kadem Basmanın Yolları)*, NTV Yayınları.

Akçalı, Selda İçin (2002). *Türkiye'de Araştırmacı Gazetecilik*, İzmir Gazeteciler Cemiyeti Yayınları.

Akgül, Elif v.d. (2017). *Huzursuzluğun Takibi: Çatışmalı Dönemlerde Gazetecilik*, P24 Medya Kitaplığı.

Akkoç, Fethi (2016). *Ekose Etekli Levrek*, Milenyum Yayınları.

Aksoy, Metin (Haz.) (1996). *Basın 94-95*, ÇGD Yayınları.

Alemdar, Korkmaz (2023). "100. Yılında Cumhuriyet'in İletişim Politikaları: Unutulan Geçmiş ve Köy Enstitüleri ile Ortak Kader", *Etkileşim*, S.11, s. 388-405.

---------- (2001). *İletişim ve Tarih,* Ümit Yayıncılık.

---------- (Der.) (1999). *Medya Gücü ve Demokratik Kurumlar*, TÜSES-AFA.

---------- (Der.) (2017). *Türkiye'de Kitle İletişimi Dün-Bugün-Yarın*, Genişletilmiş ikinci baskı, Gazeteciler Cemiyeti Yayınları.

Altun, Abdülrezak (1995). *Türkiye'de Gazetecilik ve Gazeteciler*, ÇGD.

Alver, Füsun (2007). *Gazeteciliğin Kuramsal Temelleri*, Beta.

---------- (2011). *Gazetecilik Bilimi ve Kuramları*, Kalkedon Yayınları.

Arslan, Mustafa (2010). *Ne Haber*, Gazeteciler Cemiyeti Yayınları.

Asker, Ayşe (1991). *Kadın Gazeteciler,* Gazeteciler Cemiyeti Yayını.

Aslanbay, Ümit (2017). *Bir Eski Cumhuriyet İçin. Ali Sirmen Anlatıyor*, İmge.

Asrak Hasdemir, Tuğba (2007). *Kamusal İletişimde Bilgi Edinme Hakkı*, Dipnot Yayınları.

Atılgan, Semra (1991). *Gazetecilerin Korunması*, Gazeteciler Cemiyeti Yayınları.

Bali, Rıfat N. (2013*).Tarz-ı Hayat'tan Life Style'a (Yeni Seçkinler, Yeni Mekânlar, Yeni Yaşamlar)*, İletişim Yayınları.

---------- (2018). *Le Journal d'Orient Gazetesi ve İstanbullu Azınlıkların ve Levantenlerin Cemiyet Hayatı (1950-1971)*, Libra.

---------- (2021). *Matbuat Tarihinin Unutulmaz Bir Patronu: Halil Lütfü Dördüncü*, Libra.

---------- (2022). *"Kara Sakallı Kızıl Ruhlu" Bir Gazeteci: Arslan Humbaracı*, Libra.

Basın Kurultayı 92 (1993). ÇGD.

Basın Siyaset İlişkisi: Kıldan İnce Kılıçtan Keskin (2008). PMD Yayınları.

Başboğa, Sevcan (2010). *Anadolu Ajansı 1920-1922*, *Anadolu Ajansı* Yayınları.

Bayar, Sezai (TY). *Yaşadıklarım Yazmadıklarım*, Duman Yayınları.

Baydar, Yavuz (2015). *Bir Açık Hava Hapishanesi Olarak Haber Merkezi: Türkiye Medyasında Yozlaşma ve Otosansür*, P24 Medya Kitaplığı.

Bedii Faik (2001). *Matbuat, Basın derken…Medya*, 4 cilt, Doğan Kitap.

Bertoin, Jacques (2003). *Joseph Pulitzer: Modern Gazeteciliği Yaratan Adam*, Remzi Kitabevi.

Bildirici, Faruk (2018). *Günahlarımızda Yıkandık. Örneklerle Gazetecilik Meslek Etiği*, Ayrıntı.

---------- (2021). *Medyanın Ombudsmanı Saray'ın Medyası. Hürriyet'teki Etik Kavgasının Bilinmeyenleri*, Ayrıntı.

Bilimin Işığında Medya Seminerleri (2008). Gazi Üniversitesi İletişim Fakültesi Kırkıncı Yıl Kitaplığı No:21.

Bir Çok Ses Tek Bir Dünya (1993). UNESCO Türkiye Milli Komisyonu Yayını.

Cankaya, Özden ve Aykut Aykanat (der.) (2005). *Köşesiz Gazeteciler Yazıyor: Muhabir ve stajyerlerin kaleminden medya tanıklıkları*. Bağımsız Yayınlar, İstanbul.

Çakır, Hamza (2007). *Gazeteciliğe Giriş*, Tablet Yayınları.

Çavdar, Tevfik (2007). *İz Bırakan Gazeteler ve Gazeteciler*, İmge.

Çölaşan, Emin (1987). *Önce İnsanım Sonra Gazeteci*, 2. baskı, Tekin Yayınevi.

---------- (2008). *Kovulduk Ey Halkım Unutma Bizi*, Bilgi Yayınevi.

Dağlı, Nevzat (1995). *Gazete Yayımlama Teknikleri (Uygulayımları)*, İmaj Yayınevi.

Dağtaş, Erdal (2006). *Türkiye'de Magazin Basını*, Ütopya Yayınevi.

Demirkent, Nezih (1982). *Sayfa Sayfa Gazetecilik*, Altın Kitaplar.

Denetiminde Köşe Yazarlığı Alanı, Siyasal Kitabevi.

Dursun, Onur, (2013). *Köşe Yazarları Yaşam Dünyamızı Sömürüyor Mu? Sermayenin ve Siyasetin Denetiminde Köşe Yazarlığı Alanı*, Siyasal.

Eğin, Oray (2009). *Bunları Kimse Yazamadı*, Güncel Yayıncılık.

Ekşi, Oktay (2021). *"Basın" Değil İletişim Özgürlüğü*.

---------- (2018, 2019, 2021). *Gazetecilikte Geçen O Yıllar* 1-2-3.

Eraslan, Hülya (2007). *Agos (1996-2005). Türkçe-Ermenice Bir Gazetenin Tarihi.* Gazi Üniversitesi İletişim Fakültesi, 40. Yıl Kitaplığı, No.5.

Erdoğan, İrfan (2007). *Türkiye'de Gazetecilik ve Bilim İletişimi, Yapısal Özellikler, Sorunlar ve Çözüm Önerileri*, Gazi Üniversitesi İletişim Fakültesi 40. Yıl Kitaplığı, No.7.

Esen, Selim (2023). *Radyo Yazıları (1927-1967*). Barış Kitap.

Evliyagil, Şevket (1985). *Basım Sanayinin Temel Kavramları*, Ajans-Türk Matbaacılık.

Fuchs, C. (2016). *Sosyal Medya: Eleştirel Bir Giriş*, çeviri: Diyar Saraçoğlu-İlker Kalaycı, Ankara: Notabene Yayınları.

Gazeteci Kimdir (1993). Basın Konseyi Yayınları.

Gazetecinin El Kitabı (2000). Türkiye Aile Sağlığı ve Planlaması Vakfı.

Genel Müdürlerinin Anlatımıyla 90. Yılında Anadolu Ajansı (2010). *Anadolu Ajansı* Yayınları:11

Gezgin, Suat (ed.) (2007). *Türkiye'de Yerel Basın*, İstanbul Üniversitesi İletişim Fakültesi Yayınları.

Girgin, Atilla (2005). *HaberYazmak*, Der Yayınları.

---------- (2007). *Söyleşi mi Röportaj mı*, Der Yayınları.

Gündüz, İbrahim (2022). *Altın Ölüm. Fırat, Gediz ve Karadeniz'e Siyanür ve Sülfirik Asit Saldırısı*, Galeati Yayıncılık.

Hargreaves, Ian (2006). *Gazetecilik*, Dost Yayınevi.

Haykır, Tayfun (2021). *Türk Romanında Basın Hayatı*, Gazeteciler Cemiyeti.

Hohenberg, John (1963). *Gazetecilik Mesleği*, Çev: Filiz Ofluoğlu, Gazeteciler Cemiyeti Yayınları.

İnuğur, Nuri (2002). *Basın ve Yayın Tarihi,* Der Yayınları.

Kahraman, Nazan (2021). *Türkiye'de Yerel Basının Görünümü. Amasya, Çorum, Samsun, Tokat,* İLEV.

Kaplan, Sefa (2003). *Hürriyet Gazeteciliği*, Doğan Kitapçılık.

Karaca, Emin (1995). *Milliyet Olayı*, Altın Kitaplar.

Karakaş, Burcu (2016). *Yalan Dünya: Reytingler, Tıklar ve Şimdi Reklamlar*, P24 Medya Kitaplığı.

Karakuş, Emin (2022). *Siyasetin nabzını tutan şehir Ankara*. Ankara Üniversitesi İletişim Fakültesi Mezunları Vakfı.

Karakuş, Tezcan vd. (2015). *Kaçak Saray. Kibir, İsraf, Hukuksuzluk*, Kırmızı Kedi.

Kaya, Raşit (2009). *İktidar Yumağı*, İmge.

Keane, John (1993). *Medya ve Demokrasi*, Çev: Haluk Şahin, Ayrıntı Yayınları.

Keyes, R. (2017). *Hakikat Sonrası Çağ*, çeviri: Deniz Özçetin, İzmir: Delidolu Yayınları

Kıvanç, Ümit (2017). *O Meslek Bunalımda: Gazeteciliğin Kendine, Neoliberalizm ve Sanal Alemin Basına Ettikleri,* P24 Medya Kitaplığı.

Kızılcan, Nevzat (1988). *Örneklerle Gazetecilik Üzerine Notlar*, Gazeteciler Cemiyeti Yayınları.

Koloğlu, Orhan (2006). *Osmanlı'dan 21. Yüzyıla Basın Tarihi*, Pozitif Yayınları.

Korkmaz, Dilan (2021). *Marko Paşa (1946-1950). "Halk İçin" Emperyalizme Karşı Siyasi Mizah Gazetesi*, Gazeteciler Cemiyeti-İLEV.

Kovach ve Rosenstiel (2007). *Gazeteciliğin Esasları*, ODTÜ Yayıncılık.

Manka, Ayşe Gülçin (2008). *Anadolu Ajansı ve II. Dünya Savaşı*, Gazi Üniversitesi İletişim Fakültesi 40. Yıl Kitaplığı, No. 12.

Meyer, Philip (1998). *Bilimsel Gazetecilik*, Anadolu Üniversitesi Yayını.

Mumcu, Uğur ve Altan Öymen (2006). *Mobilya Dosyası*, um:ag Vakfı Yayınları.

Münir, Metin (1993). *Sabah Olayı*, Altın Kitaplar.

Oktay, Ahmet (TY). *Toplumsal Değişme ve Basın*, Bilim Felsefe Sanat Yayınları.

Onuk, Attila (2022). *Böyle Geçti 90 Yıl*.

Öge, Ali Sait (2020). *Gazetecilik. Önce İnsan Olmak Sonrası Mı?*, Çimke.

Özdemir, Emin (1983). *Sözlü-Yazılı Anlatım Sanatı (Kompozisyon)*, Remzi Kitabevi.

Özel, Sevgi(2014). *Uğur Olsun. Bir Devrimcinin Öyküsü*, Kırmızı Kedi.

Özer, Ömer (2010). *Liberal Basın*, Literatürk.

----------(2011). *Haber Söylem İdeoloji*, Literatürk.

Özgen, Murat (1998). *Gazetecinin Etik Kimliği*, Türkiye Gazeteciler Cemiyeti Yayınları.

Özvarış, Hazal (2018). *Kayıp Medyanın İzinde: Söyleşiler 2012-2018*, P 24 Medya Kitaplığı.

Rigel, Nurdoğan (2000). *İleti Tasarımında Haber*, Der Yayınları.

Sağlamöz, Gürsel. (2008). *Basın Dili*, Gazi Üniversitesi İletişim Fakültesi 40. Yıl Kitaplığı No.16.

Schlapp, Hermann (2002). *Gazeteciliğe Giriş*, 5. baskı, Konrad Adenauer Vakfı.

Schneider, Wolf ve Paul-Josef Raue (2000). *Gazetecinin El Kitabı*, Konrad Adenauer Vakfı.

Schudson, Michael (2022). *Gazetecilik Neden Önemli?*, çev: Gülseren Adaklı, um:ag.

Shawcross, William (1994). *Medya İmparatoru Rupert Murdoch*, Sistem Yayıncılık.

Sirmen, Ali (2017). *Bir Eski Cumhuriyet İçin Ali Sirmen Anlatıyor*, Söyleşi: Ümit Aslanbay, İmge.

Soygüder, Şebnem (2003). *Eyvah Paparazzi*, Om Yayınevi.

Sönmez, Mustafa (2003). *Filler ve Çimenler, "Medya ve Finans Sektöründe Doğan/Anti-Doğan Savaşı"*, İletişim Yayınları.

Şahin, Haluk (2011). *Can Çekişen Bir Meslek Üzerine Son Notlar*, Say Yayınları.

---------- (2012). *Kim Korkar Soruşturmacı Gazeteciden? Araştırmacı ve Soruşturmacı Gazetecilik: Dün, Bugün, Yarın*, Say Yayınları.

Şahin, Muzaffer (2012). *Ajans Gazeteciliği ve Haber Ajansları*, Pelikan Yayıncılık.

Şennur-Atabek, Gülseren (2008). *Türk Romanında Gazeteciler*, Gazi Üniversitesi İletişim Fakültesi 40. Yıl Kitaplığı, No.14.

Şuğle, Mehmet Ali (2001). *İş Hukuku Açısından Gazeteci*, ÇGD Yayını.

Şuşoğlu, Önder (2005). *Çekme Ulan Şerefsiz*, Alfa Yayınları.

Tanju, Sadun (2018). *Doludizgin, Ali Naci Karacan Bir Gazetecinin Hayatı*, 3. Baskı, İş Bankası Yayını.

Tartanoğlu, Ali (1994). *Baskın 'Basın'ın mı?*, ÇGD Yayınları.

Tekin, Akgün (2006). *Türk Basınında Kayan Yıldız Haldun Simavi'nin Günaydın'ı*, Doğan Kitap.

Tokgöz, Oya (2012). *Temel Gazetecilik*, 9. Baskı, İmge Yayınevi.

Topuz, Hıfzı (2003). *II. Mahmut'tan Holdinglere Türk Basın Tarihi*. Remzi Kitabevi.

Tunç, Aslı ve Zeynep Atikkan (2011). *Blogdan Al Haberi*, Yapı Kredi Yayınları.

Turhan, Seyfettin (1997). *Araştırmacı Gazetecilik*, um:ag Yayınları.

Tüzün, Esra (2016). *Manşet Yalısının Kızı. Babıali'den Medyaya Emeç Ailesinin Asırlık Hikayesi*, Doğan Kitap.

Türenç, Tufan (2018). *Babıâli'nin Öteki Yüzü*, Remzi.

Türk Basınının Sorunları Sempozyumu (1986). 26-27 Mayıs 1986, Ankara Üniversitesi Yayını.

Ulfkotte, Udo (2015). *Satılmış Gazeteciler*, çev. Hüseyin Salihoğlu, İmge.

UNESCO Kitle İletişim Bildirgeleri (2010). Çev. Ruhdan Uzun, Unesco Türkiye Milli Komisyonu Yayını; İkinci baskı (2021). Gazeteciler Cemiyeti.

Uyanık, Muvaffak (2007). *Yeni Okulun Ders Vasıtalarından Gazete*, 2. Baskı, Gazi Üniversitesi İletişim Fakültesi 40. Yıl Kitaplığı, No. 3.

Uysal, Asiye (1987). *Türk Basınında Muhabir*, Gazeteciler Cemiyeti Yayını.

Uzun, Ruhdan (2005). "Haber Telif Hakları ve İnternet Gazeteciliğinde İntihal". *Gazi İletişim Dergisi*, 21, 45-76.

---------- (2010). "Basın Etiği Açısından Kurumsallaşma Çabaları: Basın Birliği", *Cumhuriyet Döneminde İletişim* içinde, Derleyen: Nazife Güngör, Ankara: Siyasal Kitabevi.

---------- (2002). "Eğlence Endüstrisi ve Televizyon Haberciliği", *KİLAD*, S.2, s.9-27

---------- (2016). *İletişim Etiği. Sorunlar ve Sorumluluklar*, Ankara: Dipnot Yayınları.

Üstün, Hasan (2008). "Türkiye'de Gazete Dağıtımı Yaygınlaştırma Girişimleri (1930-1945), *İstanbul Üniversitesi İletişim Fakültesi Dergisi*, S. 34, s.107-126.

---------- (2013). "Türk basın birliği: Gazetecilik mesleğini kurumlaştırma girişimi (1939-1946)", *İstanbul Üniversitesi İletişim Fakültesi Dergisi*. *2* (45), s.149-170.

---------- (2020). "Türk basın birliği: Islah girişimi ve kapatılması (1944-1946)", *İletişim Kuram ve Araştırma Dergisi*, 50, s. 28-45.

Yalçın, Hasan (2006). *Dönekler*, ikinci basım, Kaynak Yayınları.

---------- (2006). *Medyamızın Halleri*, Kaynak Yayınları.

Yıldırım, Rahmi (2010). *Devşirmeler Dönekler (Türk Medyasından Portreler)*, Karınca Yayınları.

----------(2023). Kumpas'tan 15 Temmuz'a Su Uyur Hulusi Akar, Galeati Yayıncılık.

Yücedoğan, Güleda (1998). *Türkiye ve Fransa'da Gazeteci Kimliği Sorunu*, İstanbul Üniversitesi İletişim Fakültesi Yayınları.

Yücel, Seniye (1995). *İktidar ve Basın Kartı*, ÇGD Yayınları.

Yüksel, Erkan ve Halil İbrahim Gürcan (2005). *Haber Toplama ve Yazma*, Tablet Kitabevi.

2. Elektronik Kaynaklar

"2011 Digital Terrorism & Hate Report Launched at Museum of Tolerance New York", http://www.wiesenthal.com/site/apps/nlnet /content2.aspx?c=lsKWLbPJLnF&b=4441467&ct=9141065

"A Gay Girl in Damascus: how the hoax unfolded", *The Daily Telegraph*, http://www.telegraph.co.uk/news/worldnews /middleeast /syria/8572884/A-Gay-Girl-in-Damascus-how-the-hoax-unfolded.*HTML*

"Ateist Olduğu Gerekçesiyle İstifası İstenen Köy İmamı, Geri Adım Atmıyor: "Mesleğime profesyonelce yaklaşıyorum...", Zaytung, http://www.zaytung.com/haberdetay.asp?newsid=198217

"Diyanetçiler Zaytung'u yalanladı", *Hürriyet*, http://www.hurriyet. com.tr/teknoloji/22199104.asp

"Gay Girl In Damascus Turns Out To Be An American Man", *NPR*, http://www.npr.org/blogs/thetwo-way/2011/06/13/137139179/gay-girl-in-damascus-apologizes-reveals-she-was-an-american-man

"Hoaxes and Other Bad Information", http://virtualchase.justia.com/hoaxes-and-other-bad-information

"Identifying hoaxes", http://www.philb.com/hoaxes.htm

"Sahte Can Yücel Şiirleri -Güler Yücel İle Söyleşi", http://blog.milliyet.com.tr/sahte-can-yucel-siirleri---/Blog/?BlogNo=193516

"WTO Announces Formalized Slavery Model for Africa", http://www.gatt.org/

"Zaytung'du gerçek oldu!", *Sol Portal*, http://haber.sol.org.tr/devlet-ve-siyaset/zaytungdu-gercek-oldu-haberi-64629

Coiro, Julie, and Elizabeth Dobler (2007). "Exploring the Online Reading Comprehension Strategies Used by Sixth- Grade Skilled Readers to Search for and Locate Information on the Internet." *Reading Research Quarterly* 42 (2007): 214–57.

Curran, James (2012). "Why has the Internet changed so little?", www.opendemocracy.net, 4 March 2012.

Harris, Robert (2007). "Evaluating Internet Research Sources." *Virtual Salt*. 15 Jun. 2007, http://www.virtualsalt.com/evalu8it.htm.

Howe, Walt (2001). "Evaluating Quality." *Walt's Navigating the Net Forum*. 25 Apr. 2001, http://www.walthowe.com/navnet/quality.*HTML*.

http://www.splcenter.org/get-informed/hate-map

Karlsson, Michael (2011). "The immediacy of online news, the visibility of journalistic processes and a restructuring of journalistic authority", *Journalism*, 12(3) 279–295.

Ketenci, Hasan Fehmi (2007). Tasarım Ders Notları, http://kouha.kocaeli.edu.tr/notlar/Mizampaj_ders_notlari.pdf

Meyer, Gitte (2006). "Journalism and Science: How to Erode the Idea of Knowledge", *Journal of Agricultural and Environmental Ethics* (2006) 19:239-252, Springer

Onuoha, M., Pinder, J., Schaffer, J. (2015). Guide to Crowdsourcing, Columbia Journalism Review, https://www.cjr.org/tow_center_reports/guide_to_crowdsourcing.php/

Ostenson, Jonathan (2009). "Skeptics on the Internet: Teaching Students to Read Critically", *English Journal* 98.5 (2009): 54–59

Piper, Paul S. (ty). "Better Read That Again: Web Hoaxes and Misinformation", http://www.infotoday.com/searcher /sep00/piper.htm

Tosun, Mithat (2012). "Ciddiye alınan uyduruk ileti: Hoax", *Gazete a24*, http://www.gazetea24.com/makale/Ciddiye-alinan-uyduruk-ileti-HOAX_2393.*HTML*

Vehkoo, J. (2013). Crowdsourcing in Investigative Journalism, Reuters Institute fort he Study of Journalism, https:// reutersinstitute.politics.ox.ac.uk/sites/default/files/2017-10/Crowdsourcing_in_Investigative_Journalism_0.pdf

3. İlgili siteler

http://damascusgaygirl.blogspot.com

http://www.dhmo.org

http://www.gatt.org/

http://www.theonion.com

http://www.whirledbank.org

http://www.wiesenthal.com

http://www.worldbank.org

HTTP://ZAPATOPİ.NET/TREEOCTOPUS

HTTPS://PRESSFREEDOM.ORG/

HUKUK FELSEFESİ

Prof. Dr. Adnan GÜRİZ

ONYEDİNCİ BASKI

ANKARA
2023

BİBLİYOGRAFYA

Abadan, Yavuz. *Hukuk Felsefesi Dersleri,* Ankara 1954.

Abadan, Yavuz. *Devlet Felsefesi - Seçilmiş Okuma Parçaları,* 1959.

Abadan, Yavuz. *Tabii Hukukun Medeni Kanunumuz Üzerindeki Tesiri.* Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, Cilt VIII, Sayı 3-4, 1951.

Akbaş, Kasım. *Hukukun Büyübozumu*, İstanbul 2006

Akipek, Ömer İlhan.- *Milletlerarası Adalet Divanı,* Üçüncü Bası, Ankara 1974.

Aksoy, Ömer Asım. *Atasözleri Sözlüğü,* I, 1981.

Aktaş, Sururi. *Eleştirel Hukuk Çalışmaları*, İstanbul 2006

Amselek, Paul. *Méthode phénoménologique et théorie du droit.* 1964.

Anhegger, R. - İnalcık, H. *Kanunname-i Sultani Ber Mucebi Örfi Osmani,* II. Mehmet ve II. Beyazıd Devirlerine ait Yasakname ve Kanunnameler. Ankara 1956.

Ansay, Sabri Şakir. *Hukuk Bilimine Başlangıç.* Yedinci Baskı, 1958.

Ansay, Sabri Şakir. *Hukuk Tarihinde İslam Hukuku.* 3. Baskı, 1958.

Aral, Vecdi. *Kelsen'in Saf Hukuk Teorisinin Metodu ve Değeri.* İstanbul 1978.

Aral, Vecdi. *Hukuk ve Hukuk Bilimi Üzerine.* 3. Bası, İstanbul 1979.

Aral, Vecdi. *Hukuk Felsefesinin Temel Sorunları,* İstanbul 1983.

Arsal, Sadri Maksudi. *Hukuk Felsefesi Tarihi,* İstanbul 1945.

Aristotle, *Rhetorica,* translated by Ross, D. 1924.

Aristotle,*Politics,* translated Warrington, J. 1959.

Aristotle, *Nicomachean Ethics,* translated by Ross. D. 1931.

Augustine, *The City of God,* Great Books of the Western World. Vol 18, 1952.

Austin, John. *Lectures on Jurisprudence.* London 1929.

Austin, John. *The Province of Jurisprudence Determined.* 1945.

Aquinas, Thomas. *Summa Theologica,* Great Books of the Western World. Vol 20, 1952.

Balı, Ali Şafak. *Hukuk: Tanım, Kavram, İşlev ve Nitelik Sorunları*, Konya 2005

Barkan, Ömer Lütfi. *XV ve XVI inci Asırlarda Osmanlı İmparatorluğunda Zirai Ekonominin Hukuki ve Mali Esasları.* Birinci Cilt, İstanbul 1943.

Barrett, W. "*Determinism and Novelty"*, Determinism and Freedom, edited by Hook, S. 1968.

Beccaria. *Suçlar ve Cezalar,* Çev: **Göklü, Muhittin.** İstanbul 1950.

Bentham, Jeremy. *Deontology,* Vol I, 1834.

Bentham, Jeremy. *The Works of Jeremy Bentham,* Bowring edition. Vol IX, 1843.

Bentham, Jeremy. *Theory of Legislation.* London 1911.

Bentham, Jeremy. *The Limits of Jurisprudence Defined.* 1945.

Bentham, Jeremy. *A Fragment on Government,* 1948.

Bentham, Jeremy. *The Principles of Morals and Legislation.* Oxford l948.

Berki, Ali Himmet. *Mecelle.* Ankara 1959.

Bilge, Necip. *Hukuk Başlangıcı,* 12. Baskı, Ankara 1998.

Blanshard, Brand. "*The Case for Determinism*", Determinism and Freedom edited by Hook, S. 1968.

Bodenheimer, Edgar. *Jurisprudence,* revised edition. 1974.

Bridgman, Percy W. "*Determinism in Modern Science*" Determinism and Freedom, edited by Hook, S. 1968.

Brkié, Jovan. *Norm and Order.* 1970.

Buckland, W. *Some Reflections on Jurisprudence,* 1945.

Burnet, John. *Greek Philosophy,* 1961.

Can, Cahit. *Hukuk Sosyolojisinin Antropolojik Temelleri ve Genel Gelişim Çizgisi,* 2002.

Cahn, Edmond. *The Sense of lnjustice,* New York 1949.

Carritt, E.F. *Ethical and Political Thinking,* Oxford 1947.

Castberg, Frede. *Problems of Legal Philosophy,* second edition, 1957.

Castberg, Frede. *La philosophie du droit,* Paris 1970.

Catlin, G. A *History of Political Philosophers,* London 1950.

Cicero, *De Re Publica,* translated by **Keyes, C.W**. 1928.

Cicero, *De Legibus,* translated by **Keyes, C.W**. 1928.

Cohn, Georg. *Existentialism and Legal Science,* translated by **Kendal, G.H.** 1967.

Coker, Francis W. *Recent Political Thought,* **1**962.

Cuche, Paul. *Tabii Hukuk Serabı.* Çev: **Topçuoğlu, Hamide.** Hukuk Felsefesi Konferansları, Ankara 1948.

Cuche, Paul. *Hukuki Pozitivizmin Metafizik Postülatları.* Çev: **Topçuoğlıı, Hamide.** Hukuk Felsefesi Konferansları, Ankara 1948.

Çağıl, Orhan Münir. *Hukuk Metodolojisi Dersleri,* İkinci Baskı, İstanbul 1952.

Çağıl, Orhan Münir. *Hukuk ve Hukuk İlmine Giriş,* 4. Bası, İstanbul 1971.

Çobanoğlu, Rahmi. *Hukukta Gaye Problemi,* İstanbul 1964.

David, René. *French Law,* translated by **Kindred, M. 1**972.

Del Vecchio, Giorgio. *Hukuk Felsefesi Dersleri,* Çev: **Erman, Sahir.** İstanbul 1952.

Del Vecchio, Giorgio. *The Formal Basis of Law,* translated by **LisIe,J.** 1969.

Dewey, John. *Logical Method and Law,* Cornell Law Quarterly, Vol 10, 1924.

Dewey, John. *Nature and Reason in Law,* Philosophy and Civilization, New York 1931.

Donuk, Abdülkadir. *Türk Devletinde Hâkimiyet Anlayışı,* Tarih Enstitüsü Dergisi, Sayı X-XI, 1979-1980, İstanbul 1981.

Duguit, Léon. *Les transformations générales du droit privé depuis le Code Napoleon,* Paris 1912.

Duguit, Léon. *The Law and the State,* Harvard Law Review, Vol 31, 1917.

Duguit, Léon. *Objective Law,* Columbia Law Review, Vol 20, 1920; Vol 21, 1921.

Duguit, Léon. *Traité de droit consitutionnel,* tome premier, Paris 1921, tome troisieme Paris 1923.

Duguit, Léon. *"Theory of Objective Law anterior to the State,"* Modern French Legal Philosophy, 1921.

Duguit, Léon. *Kamu Hukuku Dersleri,* Çev: **Derbil, S**, Ankara 1954.

Dworkin, R.M. *The Philosophy of Law, 1977.*

Dworkin, R.M. "Sivil İtaatsizliğin Etiği ve Pragmatiği", Çev: Coşar, Y. *Kamu Vicdanına Çağrı: Sivil İtaatsizlik*, 1997.

Edis, Seyfullah. *Medeni Hukuka Giriş ve Başlangıç Hükümleri,* İkinci Bası, Ankara 1983.

Edwards, Paul. "*Hard and Soft Determinism* ", Determinism and Freedom, edited by Hook, S. 1968.

Eflatun. *Büyük Klasikler I.* "Sokrates'in Savunması", İstanbul 1973.

Eikema Hommes. "*Some Remarks on the Relation Between Law and Logic"*, Legal Reasoning, edited by Hubien, Bruxelles 1971.

Eyüboğlu, E.K. *Onüçüncü Yüzyıldan Günümüze Kadar Şiirde ve Halk Dilinde Atasözleri ve Deyimler,* İstanbul 1973.

Featherstone, M. *Postmodernizm ve Tüketim Kültürü*, Çev: Küçük, M. 1996.

Földesi, T. *The Problem of Free Will,* 1966.

Frank, Jerome. *Law and the Modern Mind,* 1949.

Freeman, M.D.A. *Lloyd's Introduction to Jurispdurence,* 1994.

Freeman, M. *İnsan Hakları,* Çev: Erkan Koca, Asena Topçubaşı, 2008.

Friedmann, W. *Legal Theory,* fifth edition, New York 1967.

Gelb, J. *Feminism and Politics*, 1989.

Gellner, E. *Postmodernizm İslam* ve Us, Çev. Peker, B. 1994.

Gény, François. *Méthode D'interprétation et sources en droit privé positif,* 2nd ed, Paris 1919.

Golding, Martin P. *Philosophy ofLaw,* 1975.

Grotius, Hugo. *De Jure Belli et Pacis,* 1689.

Grotius, Hugo. *Savaş ve Barış Hukuku,* Çev: **Meray, Seha**. 1967.

Gözler, Kemal. *Hukukun Genel Teorisine Giriş*, 1998.

Gözübüyük, Ş. – Gölcüklü, F., *Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi ve Uygulaması,* 2005.

Gözübüyük, Ş. - **Kili, S.** *Türk Anayasa Metinleri, 2.* Bası, Ankara 1982.

Gür, Refik. *Mecelle,* 3. Basım, 1977.

Güriz, Adnan. *Faydacı Teoriye Göre Ahlâk ve Hukuk,* Ankara 1963.

Güriz, Adnan. *Teorik Açıdan Mülkiyet Sorunu,* Ankara 1969.

Güriz, Adnan. *Türkiye'de Hukuki Pozitivizm.* Anayasa Yargısı No. 8. Ankara 1991.

Güriz, Adnan. *Kapitalist İdeoloji Üzerine Bir İnceleme*, 1995.

Güriz, Adnan. *Feminizm Postmodernizm ve Hukuk*, 1997.

Güriz, Adnan. *Sosyal Demokrasi İdeolojisi*, Bir İnceleme, 1998.

Gürkan, Ülker. *Hukuki Realizm Akımı,* Ankara 1967.

Habermas, J. *Rasyonel Bir Topluma Doğru*, Çev: Çiğdem, A., Küçük, M. 1992

Habermas, J. *Metaphysical Thinking*, 1992.

Habermas, J. "Sivil İtaatsizlik", Çev: Coşar, Y. *Kamu Vicdanına Çağrı: Sivil İtaatsizlik*, 1997.

Hägerström, A. *Inquiries into the Nature of Law and Morals,* Uppsala 1953.

Halévy, E. *The Growth of Philosophic Radicalism,* 1952.

Hall, Jerome. *Living Law of Democratic Society,* 1949.

Hall, Jerome. *Foundations of Jurisprudence,* 1973.

Hart, H.L.A. *The Concept of Law,* 1961.

Hart, H.L.A. *"Legal Responsibility and Excuses"*, Determinism and Freedom, edited by Hook, S. 1968.

Hegel. *The Philosophy of History,* translated by **Sibre J.** Revised edition, New York 1944.

Hegel. *The Philosophy of Right,* Great Books of the Western World,Vol 46, 1952.

Hegel. *Hukuk Felsefesinin Prensipleri.* Çev: **Karakaya, Cenap.** İstanbul 1991.

Heller, A. - Feher, F. *Postmodern Politik Durum*, Çev: Argın, Ş.- Akınhay, O. 1993.

Heyd, Uriel. *Studies in Old Ottoman Criminal Law,* 1973.

Hintz, Howard W. *"Some Further Reflections on Moral Responsibility",* Determinism and Freedom, edited by Hook, S. 1968.

Hirş. E. *Hukuk Felsefesi ve Hukuk Sosyolojisi Dersleri,* Ankara 1949.

Hobbes, Thomas. *Leviathan,* London 1943

Hodson, John D. *The Ethics of Legal Coercion,* 1983.

Holmes, O.W. *Collected Legal Papers,* 1920.

Hook, S. *Dialectiacal Materialism and Scientific Method,* 1955.

Hook, S. *"Necessity, Indeterminism and Sentimentalism",* Determinism and Freedom, edited by **Hook, S**. 1968.

Hume, David. *İnsanın Anlama Yetisi Üzerine Bir Soruşturma,* Çev: **Aruoba, O.** Hacettepe Üniversitesi Yayını, Ankara 1976.

İnalcık, H. *Adaletnameler,* Türk Tarih Belgeleri Dergisi, Cilt 2, Sayı 3-4, Ankara 1967.

İnalcık, H. *The Ottoman Empire,* The Classical Age 1300-1600, London 1973.

International Court of Justice: *United Nations Publication,* 1976.

Işıktaç, Yasemin. *Hukuk Felsefesi*, İstanbul 2004

Işıktaç, Yasemin. *Hukuk Normunun Mantıksal Analiz ve Uygulaması*, İstanbul 2004.

James, William. *The Will to Believe,* New York 1903.

James, William. *Pragmatism,* New York 1925.

Jameson, F. *Postmodernizm*, Çev: Plümer, N. 1994.

Jhering, Rıdolph von. *Hukuk Uğrunda Savaş,* Çev: **Yeğengil, Rasih.** İstanbul 1935.

Jhering, Rudolp von. *Law as a Means to an End,* translated by **Husik, Isaac,** New York 1924.

Kant, Immanuel. *The Science of Right,* Great Books of the Western World, Vol 42, 1952.

Kant, Immanuel. *Ebedi Barış Üzerine Felsefi Deneme,* Çevirenler: **Abadan, Y. - Meray, S,** 1960.

Kant, Immanuel. *Ahlâk Metafiziğinin Temellendirilmesi,* Çev: **Kuçuradi, Ioanna.** Hacettepe Üniversitesi Yayını, Ankara 1982.

Kant, Immanuel. *Pratik Aklın Eleştirisi,* Çevirenler: **Kuçuradi, I. - Gökberk, Ü. - Akatlı, F.** Hacettepe Üniversitesi Yayını, Ankara 1980.

Kelly, J.M. *A Short History of Western Legal Theory,* 1992.

Kelsen, Hans. *Demokrasi,* Çev: **Menemencioğlu, E.** İstanbul 1938.

Kelsen, Hans. *General Theory of Law and State, 1946.*

Kelsen, Hans. *Society and Nature,London* 1946.

Kelsen, Hans. *What is Justice?,* Collected Essays, 1957.

Keyman, Selâhattin. *Hukuka Giriş ve Metodoloji,* Ankara 1981.

Keyman, Selâhattin. *Tabii Hukuk Doktrininin Epistemolojik Tahlili,* Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, Cilt 47, Sayı 1-4, 1998.

Keyman, Selâhattin. *Hukuka Giriş,* 1997.

Kirchmann, J.H. *İlim Olmak Bakımından Hukukun Değersizliği,* Çev: **Üçok, C**. Ankara 1949.

Köprülü, Fuad. *Les institutions juridiques Turques au moyen age,* 1937. .

Landé, Alfred. "*The Case for Indeterminism*", Determinism and Freedom, edited by Hook, S. 1968.

Legal Philosophies of Lask, Radbruch and Dabin, "*General Theory of Law* " translated by **Wilk, K.** 1950.

Lillie, William. *An Introduction to Ethics,* London 1961.

Llewellyn, K.N. *Some Realism about Realism,* Harvard Law Review, 1931.

Llewellyn, K.N. *Using the Newer jurisprudence,* 1940.

Lloyd, Dennis. *Introduction to Jurisprudence,* London 1959.

Locke, John. *Of Civil Government,* Great Books of the Western World, Vol 35. 1952.

Locke, John. *A Letter Concerning Toleration,* Great Books of the Western World, Vol 35, 1952.

Lundstedt, A.V. *Legal Thinking Revised,* 1956.

Lyotard, J.F. *Postmodern Durum ve Postmodernizm*, Çev: Çiğdem, A., 1990.

Martian, Jacques. *Man and the State,* 1952.

Mead, G.H.M. *Self and Society,* 1934.

Mill, John Stuart. *Systéme de logique déductive et inductive,* tome second, Paris 1909.

Mill, John Stuart. *Considerations on Representative Government,* London 1928.

Mill, John Stuart. *On Liberty,* London 1930.

Mill, John Stuart. *Utilitarianism,* London 1943.

Mill, John Stuart. *Faydacılık,* Çev: **Coşkunlar, Şahap Nazmi.** Ankara 1946.

Mill, John Stuart. *Hürriyet,* Çev: **Dostel, Osman.** 1956.

Moore, G.E. *Principa Ethica,* Cambridge 1954.

Nicholson, L.J. *Feminism and Postmodernism*, 1990.

Northrop, F.S.C. *The Complexity of Legal and Ethical Experience,* 1959.

Okandan, Recai Galip. *Amme Hukukumuzun Ana Hatları,* Birinci Kitap, Osmanlı Devleti'nin Kuruluşundan Yıkılışına Kadar, İstanbul 1977.

Olivecrona, K. *Law as Fact,* first edition, 1939.

Olivecrona, K. *Law as Fact,* second edition, 1971.

Oy, Aydın. *Tarih Boyunca Atasözleri,* 1972.

Ökçesiz, H. *Sivil İtaatsizlik*, 1994.

Öktem, Niyazi. *Hukuksal Pozitivizm Akımı,* İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi Mecmuası, Cilt XLIII, Sayı 1-4, İstanbul 1978.

Öktem, Niyazi. *Fenomenoloji ve Hukuk,* İstanbul 1982.

Öktem, Niyazi. *Devlet ve Hukuk Felsefesi Akımları*, 1995.

Öktem, Niyazi-Türkbağ, Ahmet Ulvi: *Felsefe, Sosyoloji,Hukuk ve Devlet* 2001.

Özbay, Özcan. *Avrupa İnsan Hakları Mahkemesine Başvuru Yöntemleri*, 2008.

Özbilgen, Tarık. *Eleştirel Hukuk Başlangıcı Dersleri,* İstanbul 1976.

Özcan, Mehmet Tevfik. *Hukuk Sosyolojisine Giriş*, İstanbul 2001

Özkaya, Yücel. *XVIII. Yüzyılda Çıkarılan Adaletnâmelere Göre Türkiye'nin İç Durumu,* Belleten, Cilt 38, Sayı 151, 1974.

Özman, Aydoğan, *İnsan Hakları ile İlgili Temel Metinler,* Ankara 1967.

Paksüt, Fatma. *Platon ve Platon Sonrası,* Ankara 1980.

Pasquler, Claude du. *Introduction à la théorie générale et a la philosophie du droit,* 1967.

Patterson, Edwin W. *Jurisprudence - Men and Ideas of the Law* 1953.

Petrazycki, Leon. *Law and Morality,* 1955.

Piaget, Jean. *The Moral Judgement of the Child,* New York 1965.

Plamenatz, J. *The English Utilitarians,* Oxford 1949.

Plato, *The Republic,* Great Books of the Western World, Vol 7, 1952.

Plato, *Laws, Great Books of the Western World,* Vol 7, 1952.

Pound, R. *The Spirit of the Common Law,* 1921.

Puchta, *Outlines of Jurisprudence as the Science of Right.* A Juristic Encyclopedia, 1887.

Rawls, John. *A Theory of Justice,* **1**972.

Rawls, J. "Sivil İtaatsizliğin Tanımı ve Haklılığı", *Kamu Vicdanına Çağrı: Sivil İtaatsizlik*, Çev: Coşar, Y. 1997.

Recaséns - Siches, L. "*Humarı Life, Society and Law*" Latin American Legal Philosophy, 1948.

Recaséns - Siches, L. "*La Logique materielle du raisonnement juridique*", *Legal* Reasonning, edited by Hubien, Bruxelles 1971.

Reichenbach, Hans. *Bilimsel Felsefenin Doğuşu,* Çev: **Yıldırım, Cemal.** İstanbul 1981.

Renner, Karl. *The Institutions of Private Law and Their Social Functions,* Introduction by **Kahn - Freund, O.** London 1949.

Ross, Alf. *On Law and Justice,* London 1958.

Rousseau, J.J. "*A Discourse on the Moral Effects of Arts and Sciences*", The Social Contract, London 1941.

Rousseau, J.J. "*A Discourse on the Origin of Inequality*" The Social Contract, London 1941.

Rousseau, J.J. *The Social Contract,* London 1941.

Russel, Bertrand. *Dewey 's New Logic.* 1939.

Ryan, M. *Postmodern Politics,* Theory, Culture and Society, vol 5, Numbers 2-3 1988.

Sabine, George H. *A History of Political Theory,* third edition, 1962.

Sarıbay, A.Y. *Postmodernite, Sivil Toplum ve İslam*, 1994.

Sarup, M. *Postyapısalcılık ve Postmodernizm,* Çev: **Güçlü, A.B.,** 1995.

Sava Paşa. *İslam Hukuku Nazariyatı Hakkında Bir Etüd,* Çev: **Arıkan, Baha.** Cilt 2, Ankara 1956.

Savigny, Friedrich Carl v. *On the Vocation of Our Age for Legislation and Jurisprudence,* 1831.

Savigny, Friedrich Carl v. *System of Modern Roman Law,* 1867.

Schacht, Joseph. *An Introduction to Islamic Law,* 1964.

Selznick, Philip. *Law, Society and Industrial Justice,* 1969.

Simmons, Alan. *İnsan Hakları,* Çev: Defne Ontur, 2008.

Sorley, W.R.A. *A History of English Philosophy,* Cambridge 1920.

Stace, W.T. *The Philosophy of Hegel,* 1955.

Stammler, Rudolph. *The Theory of Justice,* translated by **Husik, Isaac.** 1969.

Stone, Julius. *The Province and Function of Law,* second printing, 1950.

Thoreau, H.D. *Sivil İtaatsizlik*, Çev: Arslan, C.H. 1991.

Tomlin, E.W.F. *Great Philosophers of the West,* 1959.

Topçuoğlu, Hamide. *XX. Yüzyılda Tabii Hukuk Rönesansı,* Ankara 1953.

Topçuoğlu, Hamide. *Hukuk Sosyolojisi Dersleri,* I Cilt, 2. Baskı, Ankara 1963.

Tosun, M. - Yalvaç, K. *Sümer, Asur Kanunları ve Ammi - Şaduqa Fermanı,* Ankara 1975.

Touraine, A. *Modernliğin Eleştirisi,* Çev: Tufan, H., 1995.

Tribe, L.H. *American Constitutional Law,* 1988.

Unger, R.M. *The Critical Legal Studies Movement,* 1982.

Uygur, Gülriz. *Hukuk, Etik ve İlkeler*, Ankara 2006.

Üçok, Coşkun - Mumcu, Ahmet. *Türk Hukuk Tarihi,* 3. Baskı, Ankara 1982.

Yörük, Abdülhak Kemal. *Hukuk Felsefesi Dersleri,* İkinci Baskı, İstanbul 1958.

Yörük, Abdülhak Kemal. *Hukuk Felsefesi Dersleri,* Üçüncü Baskı, İstanbul 1961.

Yörükoğlu, Ömer. *Yirminci Yüzyılın İlk Yarısında Amerika Birleşik Devletleri'nde Hâkim olan Hukuk Teorisi,* İstanbul 1982.

Wilson, John. *Reason and Morals,* 1961.

Winston, K.I. *"Justice and Rules",* Legal Reasoning, edited by Hubien, Bruxelles 1971.

İKTİSAT: İSTİHDAM, PARA-FİNANS VE ULUSLARARASI İKTİSAT ÜZERİNE SEÇME YAZILAR

Editörler:
Öğr. Üye. Dr. Sevilay SARICA ve Doç. Dr. Ahmet Arif EREN

Bu kitabın yayın hakkı SİYASAL KİTABEVİ'ne aittir. Yayınevinin ve yayınlayıcısının yazılı izni alınmaksızın kısmen veya tamamen alıntı yapılamaz, hiçbir şekilde kopyalanamaz, çoğaltılamaz ve yayınlanamaz.

İktisat: İstihdam, Para-Finans ve Uluslararası İktisat Üzerine Seçme Yazılar
Editör: Öğr. Üye. Dr. Sevilay SARICA ve Doç. Dr. Ahmet Arif EREN
Kapak ve Sayfa Düzeni: Buse Dilara Dirim
©Siyasal Kitabevi Tüm Hakları Saklıdır.
2023 Ekim, Ankara
ISBN No: 978-625-6586-02-4
Siyasal Kitabevi-Ünal Sevindik
Yayıncı Sertifika No: 14016
Şehit Adem Yavuz Sok. Hitit Apt. 14/1
Kızılay-Ankara
Tel: 0(312) 419 97 81 pbx
Faks: 0(312) 419 16 11
Baskı:
Repro Bir Matbaacılık Kağ. Rekl. Tasarım Tic. Ltd. Ş .
Sertifika No: 47381
İvedik OSB Matbaacılar Sitesi 1514. Cad.
No: 23-25 Yenimahalle/ANKARA
Dağıtım:
Siyasal Kitabevi
Şehit Adem Yavuz Sok. Hitit Apt. 14/1
Kızılay/Ankara
Tel: 0(312) 419 97 81 pbx
Faks: 0(312) 419 16 11
e-posta: info@siyasalkitap.com
http://www.siyasalkitap.com

KAYNAKÇA

Arı, E. S. (2021). Süper Akıllı Toplum: Toplum 5.0. Dokuz Eylül Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 23 (1), 455-479.

Avşar, İ. İ., (2018). Endüstri 4.0 Yorumu: Toplum 5.0. AL-FARABI 2nd International Congress on Social Sciences The Book of Full Text, ISBN 978-605-9885-67-6, 510-514.

Ay, Sema. (2012). Türkiye'de İşsizliğin Nedenleri: İstihdam Politikaları Üzerine Bir Değerlendirme, Yönetim ve Ekonomi Dergisi, 19 (2), 321-341.

Aydın, A. (2021). Robotların İstihdam Üzerindeki Etkisi: Seçilmiş Ülkeler Üzerine Ampirik İnceleme, Çalışma ve Toplum Dergisi, 1, 269-288.

Aydoğan, S. (2021). Endüstri 5.0 Modeli İle İşletmelerde Sürdürülebilirliğin Yönetimi, Muhasebe-Organizasyon-Pazarlama: Anlayış, Tartışma ve Gelişmeler Cilt-2 Pazarlama-Organizasyon. Editör Şahin Karabulut, Gazi Kitabevi. 411-433.

Banger, G. (2016). Endüstri 4.0 Ve Akıllı İşletme, Ankara: Dorlion Yayınları.

Büyükbingöl, A. Işıklı, Ş. (2020). Toplum 5.0: Olanaklar ve Handikaplar. ISophos: Uluslararası Bilişim, Teknoloji ve Felsefe Dergisi, 3 (5), 29-47.

Coşan, B. (2021). Toplum 5.0'ın Mimarı Japonya'da Dezavantajlı Gruplar: Freeter, Hikikomori ve Parasaito Shinguru. Journal of Social Policy Conferences, 81. Advanced online publication. https://doi.org/10.26650/jspc.2021.81.913699.

Çalış Duman, M. (2022). Toplum 5.0: İnsan Odaklı Dijital Dönüşüm. Sosyal Siyaset Konferansları Dergisi, 82, 309-336.

Develi, H. (2017). Endüstri 4.0'dan Toplum 5.0'a. 02.08.2023 tarihinde (Dünya Gazetesi) https://www.dunya.com/kose-yazisi/endustri-40dan-toplum-50a/389146 adresinden edinilmiştir.

Er, H. Turan, S. Kaymakcı, S. (2021). Toplum 5.0 Sürecinin Gelişimi Ve Eğitime Etkisinin Değerlendirilmesi. Adıyaman Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 14(39), 27-66.

Eren, Z. (2020). Toplum 5.0 ve Dijital Dünyada Toplumsal Dönüşüm ve Eğitim 5.0, Editörler: Deniz Akçay, Eren Efe, Dijital Dönüşüm ve Süreçler & Digital Transformation and Processes Publisher: İstanbul Gelişim Üniversitesi Yayınları, 169-206.

Euronews. (2023). Japonya Nüfusu 14'üncü Yılında da Düştü; Yabancı Sayısı Rekor Seviyede Arttı. 16.08.2023 tarihinde https://tr.euronews.com/2023/07/26/japonya-nufusu-14uncu-yilinda-da-dustu-yabanci-sayisi-rekor-seviyede-artti adresinden edinilmiştir.

Frey, C.B. ve Osborne, M. (2013). The Future of Employment: How Susceptible are Jobs to Computerisation? 22.08.2023 tarihinde https://www.oxfordmartin.ox.ac.uk/downloads/academic/The_Future_of_Employment.pdf adresinden edinilmiştir.

Görçün, Ö. F. (2016). Dördüncü Endüstri Devrimi Endüstri 4.0, Beta Yayınevi, İstanbul.

Güler, E. Ç. (1999). Teknoloji, İstihdam ve Eğitim Arasındaki İlişki, Sosyoloji Dergisi, (7), 0

Hartley, J. Potts, J. Cunningham, S. Flew, T. Keane, M. Banks,J. (2018). Yaratıcı Endüstrilerde Temel Kavramlar, (A. Tolungüç, S. Gençtürk Hızal, N. Gider Işıkman, E. Demir. Çev.), Ankara, YAKEM Yayınları.

Hayat Burada. (2019). Teknoloji Teknolojik Gelişmeler İle Hayatımıza Giren Yeni Nesil Meslekler, 14.08.2023 tarihinde https://www.hepsiburada.com/hayatburada/ teknolojik-gelismeler-ile-hayatimiza-giren-yeni-nesil-meslekler/ adresinden edinilmiştir.

Hiçyorulmaz, E. Akdoğan, H. (2019). Kaynak Tüketim Muhasebesi Ve Endüstri 4.0'ın Üretim İşletmeleri Üzerindeki Etkisi, Siyasal Yayınevi, Ankara.

İletişim Yazılım, 18.07.2023 tarihinde https://iletisimyazilim.com/sanayinin-dijital-olgunluk-seviyesi/ adresinden edinilmiştir.

Kariyer Rehberi. (2022). Geleceğin Meslekleri Neler? 14.08.2023 tarihinde https://www.kariyer.net/kariyer-rehberi/gelecegin-meslekleri-neler/ adresinden edinilmiştir.

Keidanren. (2016). Toward Realization of the New Economy and Society. Reform of The Economy and Society by the Deepening of 5.0". April 19. 14.08.2023 tarihinde http://www.keidanren.or.jp/en/policy/2016/029_outline.pdf adresinden edinilmiştir.

Kişi, N. (2021). Toplum 5.0'da İnsan Kaynakları, Endüstri 4.0'dan Toplum 5.0'a: Dijitalleşmenin Gücü, Editör: Salih Zeki İmamoğlu ve Serhat Erat, Nobel Akademik Yayıncılık ISBN: 978-625-7492-55-3, 181-197.

Macrotrends, 16.08.2023 tarihinde https://www.macrotrends.net/countries/JPN/japan /unemployment-rate adresinden edinilmiştir.

Mahiroğulları, A. (2005). Endüstri Devrimi Sonrasında Emeğin İstismarını Belgeleyen İki Eser: Germinal ve Dokumacılar. Istanbul Journal of Sociological Studies, 0 (32), 41-53. Retrieved from https://dergipark.org.tr/tr/pub/iusoskon/issue/9520/118927

Memurlar.net. 2030'a Kadar Yok Olacak ve Popülerleşecek Meslekler. 14.08.2023 tarihinde https://www.memurlar.net/album/20688/ adresinden edinilmiştir.

Özsoy, C. E., Tosunoğlu, B. T. (2020). Endüstri 4.0 ve Gelişmekte Olan Ülkelerde İstihdamın Geleceği. Anadolu Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi, 21 (4), 1-17.

Sağlam, M. ve Çetintaş, HB. (2022). Süper Akıllı Toplumlarda Bilgi Hizmetleri. Bilgi Dünyası, 23(1), 81-106. doi: 10.15612/BD.2022.638

Saracel, N. Aksoy, I. (2020). Toplum 5.0: Süper Akıllı Toplum. Social Sciences Research Journal, 9 (2), 26-34.

Savaş, G. (2023). 18.07.2023 tarihinde https://www.gulaysavas.com.tr/turkiyenin-dijital-olgunluk-seviyesi/#:~:text=sisteminin%20dijital%20olgunlu%C4%9Fu-,T%C3%BCrkiye'nin%20dijital%20olgunluk%20d%C3%BCzeyi%20hakk%C4%B1nda%20istatistiki%20bilgiler,aras%C4%B1nda%2039.%20s%C4%B1rada%20yer%20ald%C4%B1 adresinden edinilmiştir.

Schwab, K. (2017). Dördüncü Sanayi Devrimi, Optimist, Yayım Dağıtım San. Ve Tic. Ltd. Şti., Mart, Çeviren: Zülfü Dicleli.

ST Endüstri 4.0 Uygulamaları Dergisi ve Zirvesi, 18.07.2023 tarihinde https://www.stendustri.com.tr/endustri-40-uygulamalari/endustri-40-nedir-h95384.html adresinden edinilmiştir.

T.C. Ticaret Bakanlığı. (2023). 16.08.2023 tarihinde https://ticaret.gov.tr/blog/ekonomi-haberleri/japonyada-issizlik-orani-haziranda-2-5e-dustu adresinden edinilmiştir.

Taş, H. Y. (2018). Dördüncü sanayi Devrimi'nin (Endüstri 4.0) Çalışma Hayatına ve İstihdama Muhtemel Etkileri. OPUS–Uluslararası Toplum Araştırmaları Dergisi, 9(16), 1817-1836.

TAYSAD, 18.07.2023 tarihinde https://taysad.org.tr/Uploads/BilgiBankasi/29-03-2016-04-07-China-Manufacturing-2025.pdf adresinden edinilmiştir.

Terzi, F. Ocakçı, M. (2017). Kentlerin Geleceği: Akıllı Kentler. İtü , 10-13.

Türkiye Endüstri 4.0 Platformu, 18.07.2023 tarihinde https://www.endustri40.com/endustri-tarihine-kisa-bir-yolculuk/ adresinden edinilmiştir.

Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK), 15.08.2023 tarihinde https://data.tuik.gov.tr/ Kategori/GetKategori?p=Istihdam,-Issizlik-ve-Ucret-108 adresinden edinilmiştir.

TÜSİAD. (2016). Türkiye'nin Küresel Rekabetçiliği İçin Bir Gereklilik Olarak Sanayi 4.0, TÜSİAD Rapor, Yayın No: TÜSİAD-T/2016-03/576, 1-64.

Uysal Şahin, Ö. (2021). Toplum 5.0 ve Kamu Hizmeti: Türkiye Üzerine Bir Değerlendirme. Journal of Awareness. 6(4): 229-246, DOI: 10.26809/joa.6.4.05

Yazıcı, E. Hıdır, D. (2016). Endüstri devriminde Dördüncü Dalga Ve Eğitim: Türkiye Dördüncü Dalga Endüstri Devrimine Hazır Mı? Eğitim ve İnsani Bilimler Dergisi, 7(13), 49-88.

Youthall. (2022). Gelişen Teknolojiyle Gelecekte Popüler Olacak 5 Meslek, 14.08.2023 tarihinde https://blog.youthall.com/gelisen-teknolojiyle-gelecekte-populer-olacak-5-meslek/ adresinden edinilmiştir.

KAYNAKLAR

Akıncı, M., Sevinç, H. and Yılmaz, Ö. (2018). A Switching Regression Analysis on the Validity of Rebound Effect and Energy Efficiency in Turkish Economy. Wirth, E., Şimşek, O. and Apaydın, Ş. (Eds.). In *Economic & Management Issues in Retrospect & Prospect* (pp. 193-208). London: IJOPEC Publication.

Arellano, M. and Bover, O. (1995). Another Look at the Instrumental Variable Estimation of Error-Components Models. *Journal of Econometrics*, 68(1), 29-51.

Burman, N. (2022). Revisiting the Right to Be Lazy. *Tribune*, https://tribunemag.co.uk/2022/12/paul-lafargue-the-right-to-be-lazy-french-socialism-work

Caner, M. and Hansen, B. E. (2004). Instrumental Variable Estimation of a Threshold Model. *Econometric Theory*, 20(5), 813-843.

Hansen, B. E. (1999). Threshold Effects in Non-Dynamic Panels: Estimation, Testing, and Inference. *Journal of Econometrics*, 93(2), 345-368.

Hansen, B. E. (2000). Sample Splitting and Threshold Estimation. *Econometrica*, 68(3), 575-603.

Kremer, S., Bick, A. and Nautz, D. (2013). Inflation and Growth: New Evidence from a Dynamic Panel Threshold Analysis. *Empirical Economics*, 44(2), 861-878.

Lafargue, P. [1880 (2020)]. *Tembellik Hakkı*. Çev. L. D. Yordam. İstanbul: Ren Kitap.

Roodman, D. (2009). A Note on the Theme of too Many Instruments. *Oxford Bulletin of Economics and Statistics*, 71(1), 135-158.

KAYNAKÇA

Afza, S. R. & Newaz, M. K. (2008), "Factors Determining the Presence of Glass Ceiling and Influencing Women Career Advancement in Bangladesh", *BRAC University Journal*, 5(1), pp. 85-92.

Akdemir, Sevim, Fatma Davarcıoğlu-Özaktaş ve Nagihan Aksoy (2019). "Türkiye'de ve Seçilmiş Ülkelerde Kadının İşgücü Piyasasındaki Yeri", *Karadeniz Uluslararası Bilimsel Dergisi*, 43, ss. 184-202.

Alparslan**,** Ali Murat, Ö. Çetinkaya-Bozkurt ve A. Özgöz (2015). "İşletmelerde Cinsiyet Ayrımcılığı ve Kadın Çalışanların Sorunları", *MAKÜ İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 2(3), ss. 66-81.

Azeez, P. V. Nilufer ve R. G. Priyadarshini, (2018). "Glass ceiling factors affecting women career advancement in IT industry in India", *IOP Conference Series: Materials Science and Engineering*. Doi:10.1088/1757-899x/390/1/012021

Baumgartner, M. S. & Schneider D. E. (2010), "Perceptions of Women in Management: A Thematic Analysis of Razing the Glass Ceiling", *Journal of Career Development*, Cilt: 37, Sayı: 2, pp. 559–576. Doi:10.1177/0894845309352242

Cotter, D. A., Hermsen, J. M., Ovadia, S., Vanneman, R. (2001). "The Glass Ceiling", *Social Forces*, 80(2), pp. 655-682.

Çelikten, M. & Coşkun B. (2018). "Kadınların Yönetim Kademelerinde İlerlemeleri Önündeki Engeller: Nitel Bir Analiz", Y. Çelikten (Ed.), *Eğitim, Örgüt ve Liderlik*, (2. Baskı) içinde (ss. 243-279), Konya, Eğitim Yayınevi.

Dreher, G. F. (2003). "Breaking The Glass Ceiling: The Effects of Sex Ratios and Work–Life Programs on Female Leadership at The Top", *Human Relations*, Cilt: 56, Sayı: 5, ss. 541-562.

Dugan, B. A., Terner, J. L., Tagliarini, F. A., Bayless, J. A. & Felber, H. R. (1993). "The Glass Ceiling: Potential Causes and Possible Solutions", *United States Army Research Institute for the Behavioral and Social Sciences*.

Ezzedeen, S. R., ve Ritchey, K. G. (2009). "Career Advancement and Family Balance Strategies of Executive Women", *Gender in Management: An International Journal*, Cit: 24, Sayı: 6, ss. 388–411. Doi:10.1108/17542410910980388

Güdek-Gölçek, Ş. (2019). "Neoliberal Politikaların Türkiye'de Kadın İstihdamına Etkisi", *Sosyoekonomi***,** 27(41), 129-150.

Güdek-Gölçek, Ş. (2023). *Patriarchal Determinant of Women's Employment in Turkey*, Hershey, IGI Global.

He, J. C., Kang, S. K., Tse, K., Toh, S. M. (2019). "Stereotypes at Work: Occupational Stereotypes Predict Race and Gender Segregation in The Workforce", *Journal of Vocational Behavior*. Doi:10.1016/j.jvb.2019.103318

Heilman, M. E. ve Suzette, C. (2018). "Combatting Gender Discrimination: A Lack of Fit Framework", *Group Processes & Intergroup Relations*, 21(5), pp.725-744. Doi:10.1177/1368430218761587

Hoşgör, H., Gündüz-Hoşgör, D. & Memiş, K. (2016). "Sosyo-Demografik Özellikler ile Cam Tavan Sendromu Arasındaki İlişki ve Farklılıkların İncelenmesi: Sağlık: Çalışanları Örneği", *Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 13(35), ss. 345-362.

Hoyt, C. L., Simon S. & Reid, L. (2009). "Choosing The Best (Wo)man for The Job: The Effects of Mortality Salience, Sex, and Gender Stereotypes on Leader Evaluations", *The Leadership Quarterly*, 20(2), pp.233-246.

ILO, (2020). Kadınlara İlişkin İşgücü İstatistikleri, https://ilostat.ilo.org/topics/women/

Loden, M. (2017). "100 Women: 'Why I invented the glass ceiling phrase'", https://www.bbc.com/news/world-42026266

Mızrahı, R. & Aracı, H (2010). "Kadın Yöneticiler ve Cam Tavan Sendromu Üzerine Bir Araştırma", *Organizasyon ve Yönetim Bilimleri Dergisi*, 2(1), ss. 149-156.

Morrison, A. M. & Glinow, M. A. V. (1990). "Women and minorities in management", *American Psychologist*, 45(2), pp. 200-208. Doi:10.1037/0003-066x.45.2.200

Onay, M. (2014). "Kadın ve Erkek Yöneticilerin Liderlik Davranışları Arasındaki Farklılıklar", *Organizasyon ve Yönetim Bilimler Dergisi*, 6(2), ss.73-85.

Öğüt, A. (2006). "Türkiye'de Kadın Girişimciliğin ve Yöneticiliğin Önündeki Güçlükler: Cam Tavan Sendromu", *Girişimcilik ve Kalkınma Dergisi*, 1(1), ss. 56-78.

Örücü, Edip, Recep Kılıç ve Taşkın Kılıç (2007). "Cam Tavan Sendromu ve Kadınların Üst Düzey Yönetici Pozisyonuna Yükselmelerindeki Engeller: Balıkesir İli Örneği", *Yönetim ve Ekonomi*, 14(2), ss. 117-135.

Özen-Kutanis, R. & Ulu S. (2016). "İşgücü Piyasalarında Ayrımcılığın Kaynakları", *Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, Cilt:35, ss.359-372.

Özyer, Kubilay ve Öznur Azizoğlu (2014), "İş Hayatında Kadınların Önündeki Cam Tavan Engelleri ile Algılanan Örgütsel Adalet Arasındaki İlişki", *Ekonomik ve Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 10(1), ss. 95-106.

Patterson, C. A. (2006). "The Glass Ceiling Effect: Perspective of African American Women", Capella University.

Tambay, A. (2020). Örgütsel Davranış ve Yönetim Psikolojisi Alanındaki Yeni Gelişmeler: Cam Tavan Sendromu, M.Ş. Şimşek, A. Çelik, T. Akgemci, A. Diken (Ed.), *Örgütsel Davranış ve Yönetim Psikolojisi*, (1. Baskı) içinde (ss. 169-178), Konya, Eğitim Yayınevi.

Tavris, C. (1973). "Who Likes Women's Liberation-and Why: The Case of the Unliberated Liberals", *Journal of Social Issues*, 29(4), pp. 175–198. Doi:10.1111/j.1540-4560.1973.tb00110.x

Terborg, J. R. (1977). "Women in Management: A Research Review", *Journal of Applied Psychology*, 62(6), pp. 647-664. Doi:10.1037/0021-9010.62.6.647

Tilcsik, A., Anteby M. & Knight, C. R. (2015). "Concealable Stigma and Occupational Segregation", *Administrative Science Quarterly*, 60(3), pp. 446-481. Doi:10.1177/0001839215576401

Tlaiss, H. ve Kauser, S. (2011). "The Impact of Gender, Family, and Work on The Career Advancement of Lebanese Women Managers", *Gender in Management: An International Journal*, 26(1), pp. 8–36. Doi:10.1108/17542411111109291

TÜİK, Hanehalkı İşgücü Anketi Sonuçları, İstihdam, İşsizlik ve Ücret, https://data.tuik.gov.tr/Kategori/GetKategori?p=istihdam-issizlik-ve-ucret-108&dil=1

TÜİK, İstatistiklerle Kadın, 2022, https://data.tuik.gov.tr/Bulten/Index?p=%C4%B0statistiklerle-Kad%C4%B1n-2022-49668&dil=1

U.S. Glass Ceiling Commission (1995), A Solid Investment: Making Full Use of the Nation's Human Capital, *Recommendations of the Federal Glass Ceiling Commission*, Washington.

Yılmaz, B. (2019). *İnsan gibi…: Denemeler*, İstanbul, Hiperyayın.

Yörük-Karakılıç, N. (2019). "Evaluation of Glass Ceiling Syndrome in Terms of Gender Discrimination Perception", *Gözetim ve Ekonomi Araştırmaları Dergisi*, 17(2), pp. 214-233.

Weyer, B. (2007). "Twenty years later: explaining the persistence of the glass ceiling for women leaders", *Women in Management Review*, 22(6), pp. 482-496. Doi:10.1108/09649420710778718

Wirth, L. (2001). "Breaking Through the Glass Ceiling: Women in Management", *ILO-International Labour Office*, Geneva.

Hymowitz, Carol; Schellhardt, Timothy D. (1986) THE GLASS CEILING: Why women can't seem to break the invisible barrier that blocks them from the top jobs GLASS CEILING COVER. *Wall Street Journal (1923-)***;** New York, N.Y.

KAYNAKÇA

Adul-Khaliq, S., Soufan, T. & Shihab, R. A. (2014). The relationship between unemployment and economic growth rate in Arab Country. *Journal of Economics and Sustainable Development*, *5*(9), 56–59.

Abé Ndjié, A., Atangana Ondoa, H. & Ngoa Tabi, H. (2019). Governance and youth unemployment in Africa. *Labor History*, *60*(6), 869–882. https://doi.org/10.1080/0023656X.2019.1645320

Acemoglu, D., Naidu, S., Restrepo, P., & Robinson, J. A. (2014). Does democracy cause growth. *NBER Working Paper*, 20004, 385-472.

Acemoglu, D., Naidu, S., Restrepo, P. & Robinson, J. A. (2019). Democracy does cause growth. *Journal of Political Economy*, 127(1), 47-100.

Ansani, A. & Daniele, V. (2012). About a revolution: The economic motivations of the Arab Spring. *International Journal of Development and Conflict,* 2(03), 1250013.

Anton Muscatelli, V. & Tirelli, P. (2001). Unemployment and growth: some empirical evidence from structural time series models. *Applied Economics*, *33*(8), 1083–1088.

Araujo, R. A. & Lima, G. T. (2007). A structural economic dynamics approach to balance-of-payments-constrained growth. *Cambridge Journal of Economics*, *31*(5), 755–774.

Arayssi, M. & Fakih, A. (2015). Institutions and development in MENA region: evidence from the manufacturing sector. *International Journal of Social Economics*, *42*(8), 717–732.

Arayssi, M., Fakih, A. & Haimoun, N. (2019). *Did the Arab Spring Reduce MENA Countries' Growth?* www.iza.org

Battaglini, M. & Coate, S. (2011). *Fiscal policy and unemployment*. Ulusal Ekonomik Araştırmalar Bürosu (NBER).

Baussola, M., Mussida, C., Jenkins, J. & Penfold, M. (2015). Determinants of the gender unemployment gap in Italy and the United Kingdom: A comparative investigation. *International Labour Review*, *154*(4), 537–562.

Bayrak, R. & Tatli, H. (2018). The determinants of youth unemployment: A panel data analysis of OECD countries. *European Journal of Comparative Economics*, *15*(2), 231–248. https://doi.org/10.25428/1824-2979/201802-231-248

Bertoni, E. & Ricchiuti, G. (2017). A multilevel analysis of the unemployment in Egypt. *Labour*, *31*, 494–514.

Bilgin, M. H. & Kilicarslan, I. N. (2008). An Analysıs Of The Unemployment In Selected Mena Countrıes And Turkey. In *Source: Journal of Third World Studies, FALL* (Vol. 25, Issue 2).

Blackburn, K. & Forgues-Puccio, G. F. (2010). Financial Liberalization, Bureaucratic Corruption and Economic Development. *Journal of International Money and Finance*, *29*(7), 1321–1339.

Bouzid, B. N. (2016). Dynamic relationship between corruption and youth unemployment: Empirical evidences from a system GMM approach. *Policy Research Working Paper*.

Broussard, N. & Tekleselassie, T. G. (2012). *Youth unemployment: Ethiopia country study.* Internatinal Growth Center. (No. 12; 0592).

Bruno, G. S. F., Choudhry, M. T., Marelli, E. & Signorelli, M. (2014). Youth Unemployment: Key Determinants and the Impact of Crises. *AIEL Series in Labour Economics*, *7*, 121–148. https://doi.org/10.1007/978-3-319-04376-0_7

Byun, C. C. & Hollander, E. J. (2015). Explaining the intensity of the Arab Spring. *Digest of Middle East Studies*, *24*(1), 26–46.

Campante, F. R. & Chor, D. (2012). Why was the Arab world poised for revolution? Schooling, economic opportunities, and the Arab Spring. *Journal of Economic Perspectives*, *26*(2), 167–188.

Campante, F. R. & Chor, D. (2014). The people want the fall of the regime": Schooling, political protest, and the economy. *Journal of Comparative Economics*, *42*(3), 495–517.

Chauvin, N. D. (2013). FDI flows in the MENA region: Features and impacts. *Institute for Emerging Market Studies (IEMS)*, Skolkovo Business School, *13*(01).

Choudhry, M. T., Marelli, E. & Signorelli, M. (2012). Youth unemployment rate and impact of financial crises. *International Journal of Manpower*, *31*(1), 76–95.

Christopoulos, D. K. (2004). The relationship between output and unemployment: Evidence from Greek regions. *Papers in Regional Science*, *83*(3), 611–620.

Clark K. B. & Summers L. H. (1982). The dynamics of youth unemployment. In The youth labor market problem: Its nature, causes, and consequences. *University of Chicago Press.*, 199–234.

Çelik, A. H. (2015). Buazizi'den Rabia'ya, Trablus'tan Şam'a Arap Baharının Sonuçları Üzerine Bir Değerlendirme. *Akademik Yaklaşımlar Dergisi*, 6.2, 34-53.

Word Bank., "Göstergeler". http://data.worldbank.org/indicator (Access date: 23.05.2021)

Word Bank., (1992). Governance and development. *The World Bank*.

Word Bank., (2016). *Egypt, Arab Rep.Data*.

Egharevba, M. E. & Chiazor, A. I. (2013). Political corruption and national development in Nigeria. *International Journal of Social Sciences and Humanities Review*, 4(1).

Fakih, A. & Ghazalian, P. L. (2015). What factors influence firm perceptions of labour market constraints to growth in the MENA region? *International Journal of Manpower*, *36*(8), 1181–1206.

Fakih, A., Haimoun, N. & Kassem, M. (2020). Youth Unemployment, Gender and Institutions During Transition: Evidence from the Arab Spring. *Social Indicators Research*, *150*(1), 311–336. https://doi.org/10.1007/s11205-020-02300-3

Feenstra, R. C., Ma, H. & Xu, Y. (2017). *US Exports and Employment* (No. 24056).

Forsythe, J. (2011). Opportunities and Obstacles for Yemeni Workers in GCC Labour Markets. *Chatham House*.

Francis, B. B., Hasan, I. & Zhu, Y. (2014). Political uncertainty and bank loan contracting. *Journal of Empirical Finance*, *29*, 281–286.

Gangji, A. & Plasman, R. (2008). Microeconomic analysis of unemployment persistence in Belgium. *International Journal of Manpower*, *29*(3), 280–298.

Glaeser, E. L., Ponzetto, G. A. & Shleifer, A. (2007). Why does democracy need education? *Journal of Economic Growth*, *12*(2), 77–99.

Goldstone, J. A. (2011). Understanding the revolutions of 2011: weakness and resilience in Middle Eastern autocracies. *Foreign Affairs*, 8–16.

Greene, W. (2003). Econometric Analysis, fifty edition, Prantice Hall.

Gujarati, D. & Porter, D. (2009), Basic Econometrics, McGraw-Hill.

Gulfnews, "Millions of Yemenis face humanitarian crisis". https://gulfnews.com/world/gulf/yemen/millions-of-yemenis-face-humanitarian-crisis-1.1184965 (access date:11.05.2021).

Hakimian, H. (2011). The economic prospects of the 'Arab Spring': A bumpy road ahead. *CDPR Development ViewPoint*, (63), 1-2.

Haouas, I., Sayre, E. & Yagoubi, M. (2012). Youth unemployment in Tunisia: Characteristics and policy responses. *Topics in Middle Eastern and North African Economies*, *14*.

Haririan, M., Huseyin Bilgin, M. & Karabulut, G. (2009). The Relationship between GDP and Unemployment: Evidence from MENA Countries. *Zagreb International Review of Economics ve Business*, *13*(1), 17–28.

The Heritage Foundation, 2020, "2020 Index of Economic Freedom." 2020 Index of Economic Freedom, www.heritage.org/index/ranking. (Access date:1/12/2021).

Irpan, H. M., Saad, R. M., Nor, A. H. S. M. & Ibrahim, N. (2016). Impact of foreign direct investment on the unemployment rate in Malaysia. Conference Series (Vol. 710, No. 1, p. 012028). IOP Publishing. *In Journal of Physics*, *710*(1).

Jin, C., Lee, S. & Hwang, J. (2019). The impact of import and export on unemployment: a cross-national analysis. *International Journal of Sustainable Economy*, *11*(4), 347–363.

Karahalil, E.B.C. (2021), Arap Baharı'nın Bazı MENA Ülkelerindeki İşsizlik Oranı Üzerine Etkisi, Akdeniz Üniversitesi, SBE, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi.

Khan, M. (2014). The Economic Consequences of the Arab Spring: Issue Brief. *Wahington D.C.: Rafik Hariri Center for the Middle East, the Atlantic Council*.

Kongar, E. (2006). *Importing Equality or Exporting Jobs? Competition and Gender Wage and Employment Differentials in U.S. Manufacturing* (436).

Kreishan, F. M. (2011). Economic growth and unemployment: An empirical analysis. *Journal of Social Sciences*, *7*(2), 228–231.

Maijama'a, R., Musa, K. S., Yakubu, M. & Mohammed, N. (2019). Impact of population growth on unemployment in Nigeria: Dynamic OLS approach. *Journal of Economics and Sustainable Development*, *10*(22), 79–89.

Malik, A. & Awadallah, B. (2013). The Economics of the Arab Spring. *World Development*, *45*, 296–313. https://doi.org/10.1016/j.worlddev.2012.12.015

Malley, J. & Molana, H. (2007). The relationship between output and unemployment with efficiency wages. *German Economic Review*, *8*(4), 561–577.

Malley, J. & Molana, H. (2008). Output, unemployment and Okun's law: Some evidence from the G7. *Economics Letters*, *101*(2), 113–115.

Maqbool, M. S., Mahmood, T., Sattar, A. & Bhalli, M. N. (2013). Determinants of unemployment: Empirical evidences from Pakistan. *Pakistan Economic and Social Review*, *51*, 191–208.

Mark, J. & Nwaiwu, J. N. (2015). Impact of political environment on business performance of multinational companies in Nigeria. *African Research Review*, *9*(3), 1–10.

Marwan, N. (2016). *Arap Baharında Sancılı Bir Devrim: Libya.*

Massoud, N. (2008). Assessing the employment effect of FDI inflows to Egypt: Does the mode of entry matter. *In International Conference on The Unemployment Crisis in the Arab Countries*, 17–18.

Mirkin, B. (2013). Arab human development report: Arab Spring demographics in a region in transition. *Arab Human Development Report, Research Paper Series*.

Mitrakos, T., Tsaklogou, P. & Cholezas, I. (2010). Determinants of youth unemployment in Greece with an emphasis on tertiary education graduates. *Economic Bulletin*, *26*, 21–62.

Mohamed, S. E. & Sidiropoulos, M. G. (2010). *Another look at the determinants of foreign direct investment in MENA countries: an empirical investigation. Journal of economic development*. *35*(2), 75–92.

Mohseni, M. & Jouzaryan, F. (2016). Examining the effects of inflation and unemployment on economic growth in Iran (1996-2012). *Procedia Economics and Finance*, *36*, 381–389.

Mubarak, M. S. & Nugroho, S. B. M. (2020). The Impact of Population, Labor, Unemployment, and Poverty on Economic Growth Regencies/Municipality in Sulawesi Tengah Province. *Jurnal Ekonomi Pembangunan*, *18*(1), 62–79.

Nerlove, M. & Raut, L. K. (1997). Growth models with endogenous population: a general framework. *Handbook of Population and Family Economics*, *1*, 1117–1174.

O'Higgins N. (1997). The Challenge of Youth Unemployment. *International Social Security Review*, *50*(4), 63–93.

Orhan, D. D. (2013). Ortadoğu'nun Krizi: Arap Baharı ve Demokrasinin Geleceği. *Atılım Sosyal Bilimler Dergisi*, 3.1-2, 20-21.

Oscarsson, E. (2000). *Trade, Employment and Wages in Sweden 1975–93*. Stockholm Universitesi.

Özekin, M. K. & Akkas, H. H. (2014). An Empirical Look To The Arab Spring: Causes And Consequences. *Alternatıves Turkısh Journal Of Internatıonal Relatıons*, 75–87.

Paasonen, K. (2017). *The role of unemployment in the Arab Spring uprisings.*

Pástor, Ľ. & Veronesi, P. (2013). Political uncertainty and risk premia. *Journal of Financial Economics*, *110*(3), 520–545.

Paul, P.B. (2010). Does corruption foster growth in Bangladesh? *International Journal of Development Issues, 9*, 246–262.

Prince, H., Halasa-Rappel, Y. & Khan, A. (2018). *Economic Growth, Youth Unemployment, and Political and Social Instability A Study of Policies and Outcomes in Post-Arab Spring Egypt, Morocco, Jordan, and Tunisia*. UNRISD Working Paper (No.2018-12).

Sadik, A. T. & Bolbol, A. A. (2001). Capital flows, FDI, and technology spillovers: evidence from Arab countries. *World Development, 29*(12), 2111–2125.

Saha, S. & Ali, M. S. B. (2017). Corruption and economic development: New evidence from the Middle Eastern and North African countries. *Economic Analysis and Policy*, 54, 83-95.

Scarpetta S., Sonnet A. & Manfredi T. (2010). Rising youth unemployment during the crisis: how to prevent negative long-term consequences on a generation? *OECD Social, Employment and Migration Working Papers, 6. OECD, Paris*.

Shabbir, A., kousar, S. & Zubair Alam, M. (2020). Factors affecting level of unemployment in South Asia. *Journal of Economic and Administrative Sciences*, *37*(1), 1–25. https://doi.org/10.1108/jeas-03-2019-0040

Shiferaw, A. (2015). *Job Creation and Trade in Manufactures: Industry Level Analysis across Countries?* (No. 167).

Şimşek, D. & Hepaktan, C. E. (2019). Ticari Açıklık, İstihdam ve Enflasyon İlişkisi: Türkiye Örneği. *Manisa Celal Bayar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, *17*(4), 316–336.

Stampini, M. & Verdier-Chouchane, A. (2011). Labor market dynamics in Tunisia: The issue of youth unemployment. *Review of Middle East Economics and Finance*, *7*(2), 1–35.

Tatoğlu, F. Y. (2020). *Panel veri ekonometrisi: Stata Uygulamalı* (5. Baskı). Beta Yayınevi.

Trimurti, C. P. & Komalasari, Y. (2014). Determinants of unemployment: Empirical evidences from 7 province in Indonesia. *Scientific Research Journal (SCIRJ)*, *2*(8), 5–9.

Ugur, M. & Dasgupta, N. (2011). Evidence on the economic growth impacts of corruption in low-income countries and beyond: a systematic review. *EPPI-Centre Social Science Research Unit, Institute of Education, University of London*.

Wajid, A. & Kalil, R. (2013). The Impact of Inflation and Economic Growth on Unemployment: Time Series Evidence from Pakistan. *3rd International Conference on Business Management*, 1–22.

The World Bank. (2023). World Development Indicators, https://databank.worldbank .org/source/world-development-indicators (Erişim Tarihi Date: 12.07.23).

KAYNAKÇA

Maneejuk, P. and Yamaka, W. (2021). The impact of higher education on economic growth in asean-5 countries. Sustainability, 13(2), 520. https://doi.org/10.3390/su13020520

Zhou, G. and Luo, S. (2018). Higher education input, technological innovation, and economic growth in china. Sustainability, 10(8), 2615. https://doi.org/10.3390/su10082615

Gao, W., Ding, X., Chen, R., & Min, W. (2019). An empirical study of the role of higher education in building a green economy. Sustainability, 11(23), 6823. https://doi.org/10.3390/su11236823

Takii, K. and Tanaka, R. (2009). Does the diversity of human capital increase gdp? a comparison of education systems. Journal of Public Economics, 93(7-8), 998-1007. https://doi.org/10.1016/j.jpubeco.2009.04.007

Solow, R. M. (1956). A contribution to the theory of economic growth. The quarterly journal of economics, 70(1), 65-94.

Swan, T. W. (1956). Economic growth and capital accumulation. Economic record, 32(2), 334-361.

Nelson, R. R., & Phelps, E. S. (1966). Investment in humans, technological diffusion, and economic growth. The American economic review, 56(1/2), 69-75.

Romer, P. M. (1986). Increasing returns and long-run growth. *Journal of political economy*, *94*(5), 1002-1037.

Romer, P. M. (1990). Endogenous technological change. Journal of political Economy, 98(5, Part 2), S71-S102.

Lucas Jr, R. E. (1988). On the mechanics of economic development. Journal of monetary economics, 22(1), 3-42.

Ikiz, A. O. (2019). The nexus for education on economic growth: the case of turkey. Journal of Business Research - Turk, 11(3), 1450-1464. https://doi.org/10.20491/isarder.2019.682

Mankiw, N. G., Romer, D., & Weil, D. N. (1992). A contribution to the empirics of economic growth. The quarterly journal of economics, 107(2), 407-437.

Barro, R. J., & Sala-i-Martin, X. (1990). Economic growth and convergence across the United States.

Wang, Y. and Liu, S. (2016). Education, Human Capital and Economic Growth: Empirical Research On 55 Countries And Regions (1960-2009). Theoretical Economics Letters, 02(06), 347-355. https://doi.org/10.4236/tel.2016.62039

Gao, W., Ding, X., Chen, R., & Min, W. (2019). An empirical study of the role of higher education in building a green economy. Sustainability, 11(23), 6823. https://doi.org/10.3390/su11236823

Sulaiman, C., Bala, U., Tijani, B. A., Waziri, S. I., & Maji, I. K. (2015). Human capital, technology, and economic growth. SAGE Open, 5(4), 215824401561516. https://doi.org/10.1177/2158244015615166

Cirera, X., & Maloney, W. F. (2017). The innovation paradox," World Bank Publications - Books. The World Bank Group, No. 28341.

Maradana, R. P., Pradhan, R. P., Dash, S., Zaki, D. B., Gaurav, K., Jayakumar, M., & Sarangi, A. K. (2019). Innovation and economic growth in European Economic

Area countries: The Granger causality approach. IIMB Management Review, 31(3), 268-282.Available at: https://doi.org/10.1016/j.iimb.2019.03.002.
Cairó, I., & Cajner, T. (2018). Human capital and unemployment dynamics: Why more educated workers enjoy greater employment stability. The Economic Journal, 128(609), 652-682.
R. R. Nelson. (1993). National System of Innovation: A Comparative Study, Oxford University Press, New York, NY, USA.
Qi, D., Ali, A., Li, T., Chen, Y., & Tan, J. (2022). An empirical analysis of the impact of higher education on economic growth: the case of china. Frontiers in Psychology, 13. https://doi.org/10.3389/fpsyg.2022.959026
Xu, J. (2023). Exploring the mechanism of regional innovation factors driving the upgrading of high-tech industrial chains. Journal of Innovation and Development, 2(1), 36-39. https://doi.org/10.54097/jid.v2i1.5230

KAYNAKÇA

Acemoğlu, D. and Restrepo, P. (2017). Secular Stagnation? The Effect of Aging on Economic Growth in the Age of Automation. NBER Working Paper No: 23077.

Aiyar, S., Ebeke, C. and Shao, X. (2016). The Impact of Workforce Aging on European Productivity, IMF Working Paper, (238), 1-29.

Barro, R. J. (1996). Determinants of Economic Growth: A Cross-Country Empirical Study, NBER Working Paper 5698, NBER Working Paper Series, 1-118, https://www.nber.org/system/files/working_papers/w5698/w5698.pdf.

Becker, G. S., Murphy, K. M. and Tamura, R. (1990). Human Capital, Fertility, and Economic Growth, Journal of Political Economy, 98(5), 12-37.

Bloom, D. E., Canning, D. and Malaney, P. N. (1999). Population Dynamics and Economic Growth in Asia. CID Working Paper No. 15, 1-63. https://dash.harvard.edu/bitstream/handle/1/39377553/015.pdf?sequence=1&isAllowed=y.

Bloom, D. E., Canning, D. and Sevilla, J. (2001). Economic Growth and the Demographic Transition, National Bureau of Economic Research, Working Paper Series, No:8685, 1-87. https://www.nber.org/system/files/working_papers/w8685/w8685.pdf.

Bloom, D. E., Canning, D. and Sevilla, J. (2002). The Demographic Dividend A New Perspective on the Economic Consequences of Population Change, A RAND Program of Policy-Relevant Research Communication, 1-125. https://www.rand.org/content/dam/rand/pubs/monograph_reports/2007/MR1274.pdf.

Bloom, D., Canning, D., Hu, L., Liu, Y., Mahal, A. and Yip, W. (2006). Why has China's Economy Taken off faster than India's, Paper presented at the Meeting at Pan Asia Conference of the Stanford Center for International Development and the Stanford Institute for Economic Policy Research. Stanford, CA.

Bloom, D. E., Canning, D. and Fink, G. (2010). Implications of Population Ageing for Economic Growth, Oxford Review of Economic Policy, 26(4), 583-612.

Bloom, D. E., Canning, D. and Finlay, J. E. (2008). Population Aging and Economic Growth in Asia, DOI:10.7208/chicago/9780226386881.003.0003, 1-33. https://www.researchgate.net/publication/23529918_Population_Aging_and_Economic_Growth_in_Asia

Carone, G., Costello, D., Guardia, N., Mourre, G., Przywara, B. and Salomaki, A. (2005). The Economic Impact of Ageing Populations in The EU25 Member States, European Commission Economic Paper No. 236, Brussels, Belgium, 1-57, https://ec.europa.eu/economy_finance/publications/pages/publication562_en.pdf

Čepar Ž. and Bojnec, Š. (2008). Population Aging and the Education Market in Slovenia and Croatia. Eastern European Economics, 46(3), 68–86.

Disney, R. (1996). Can we afford to grow older? A Perspective on the Economics of Aging, Cambridge, MA: MIT Press.

Dixon, S. (2003). Implications of Population Ageing for The Labour Market, in: Flowers A. (eds) Labour Market Trends, Edited by A. Flowers, Organisation for Economic Co-operation and Development, London, 67-76.

Doran, J. (2012). An Analysis of the Interdependence of Demographic Factors, Labour Effort and economic growth in Ireland. International Journal of Social Economics, 39(3), 221-237.

Feldstein, M.S. (2006). The Effects of the Ageing European Population on Economic Growth and Budgets: Implications for Immigration and Other Policies, NBER Working Paper no. 12736, 1-17. https://www.nber.org/system/files/working_ papers/w12736/w12736.pdf.

Fougère, M. and Mérette, M. (1999). Population Ageing and Economic Growth in Seven OECD Countries, Economic Modelling, 16(3), 411-427. http://s.2.medicina.uady.mx/observatorio/docs/en/ac/En1999_Ac_FougereM.pdf.

Gagnon, E., Johannsen, B.K. and Lopez-Salido, J. D. (2021). Understanding the New Normal: The Role of Demographics, IMF Economic Review, 69, 357- 390.

Granger, C.W.J. (1969). Investigating Causal Relations by Econometric Models and Cross-Spectral Methods, Econometrica, 37, 3, 424-438.

Granger, C.W.J. (1988). Some Recent Developments in a Concept of Causality, Journal of Econometrics, 9, 199-211.

Gündoğan, N. (2001). İşgücünün Yaşlanması ve İşgücü Piyasalarına Etkileri, Ankara Üniversitesi SBF Dergisi, 56(4), 95-108. https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/36236.

Hondroyiannis, G. and Papapetrou, E. (2001). Demographic Changes, Labour Effort and Economic Growth: Empirical Evidence from Greece. Journal of Policy Modeling, Elsevier, 23(2), 169-188.

Hsu, M., Liao, P. J. and Zhao, M. (2018). Demographic Change and Long Term Growth in China: Past Developments and the Future Challenge of Aging, Review of Development Economics 22(3), 928-952.

Huang, W. H., Lin, Y. J. and Lee, H. F. (2019). Impact of Population and Workforce Aging on Economic Growth: Case Study of Taiwan, Sustainability, MDPI, Open Access Journal 11(22), 1-13.

Johnson, P. and Zimmermann, K. (1993). Ageing and the European Labour market: Public Policy Issues. In: Johnson P, Zimmermann K (eds), Labour Markets in an Ageing Europe. Cambridge University Press, Cambridge.

Kasnauskienė, G. and Andriuškaitė, M. (2017). Economic Implications of Ageing Lithuanian Population, Organizations and Markets in Emerging Economies, 8(1), 44-62. https://www.journals.vu.lt/omee/article/view/14196/13091.

Kasnauskienė, G. and Michnevič, K. (2015). The Effects of Demographic Trends on Economic Growth in the European Union, European Scientific Journal, SPECIAL/edition, , 2, 70–85.

Lisenkova, K., McGregor, P. G., Pappas, N., Swales, J. K., Turner, K. and Wright, R. E. (2010). Scotland the Grey: A Linked Demographic–Computable General Equilibrium (CGE) Analysis of the Impact of Population Ageing and Decline, Regional Studies, HAL Open Science,1-41. https://hal.science/hal0514699/file/PEER_stage2_10.1080%252F00343400701654228.pdf.

Lucas, R. (1988). On the Mechanics of Economic Development, Journal of Monetary Economics, 22, 3-42.

Maestas, N., Mullen, K. J. and Powell, D. (2016). The Effect of Population Aging on Economic Growth, Whe Labor Force and Productivity, Working Paper, RAND Labor & Population, pp:1-55.https://papers.ssrn.com/sol3/papers.cfm?abstract_id=2533260.

Mankiw, N. G., Romer, D. and Weil, D. N. (1992). A Contribution to the Empirics of Economic Growth. The Quarterly Journal of Economics, 107 (2), 407-437.

Miles, D. (2005). Modelling the Impact of Demographic Change upon the Economy. The Economic Journal, 109(452), 1-36

Moody's, (2016). Moody's: Strong Domestic Demand Supports Lithuania's Economy, But Demographics Weigh on Potential.

Narayan, P. K. and Narayan, S. (2004). Estimating Income and Price Elasticities of Imports for Fiji in a Cointegration Framework. Economic Modelling, 22(3), 423-438.

Oliver, M. (2015). Population Ageing and Economic Growth in Japan. International Journal of Sociology and Social Policy, 35 (11/12), 841-863.

Park, D. and Shin, K. (2011). Impact of Population Aging on Asia's Future Growth. Asian Development Bank, Working Paper Series 281, 1-30. https://www.adb.org/sites/default/files/publication/30455/economics-wp281.pdf.

Pesaran, M. H., Shin, Y. and Smith, R. J. (2001). Bounds Testing Approaches to the Analysis of Level Relationships. Journal of Applied Econometrics, 16, 289–326. doi:10.1002/jae.616.

Prskawetz, A., Fent, T., Barthel, W., Crespo-Cuaresma, J., Lindh, T., Malmberg, B. and Halvarsso, M. (2007). The Relationship Between Demographic Change and Economic Growth in the EU. Institut für Demographie der Österreichischen Akademie der Wissenschaften, Forschungsbericht, 32, 1-112. https://www.oeaw.ac.at/fileadmin/subsites/Institute/VID/PDF/Publications/Forschungsberichte/FB32.pdf.

Prettner, K. (2011). Population Aging and Endogenous Economic Growth. Program on the Global Demography of Aging, PGDA Working Papers.

Sheiner, L., Sichel, D. and Slifman, L. (2007). A Primer on the Macroeconomic Implications of Population Aging, The Federal Reserve Board Finance and Economics Discussion Series 2007-1, 1-41. https://www.federalreserve.gov/pubs/feds/2007/200701/200701pap.pdf.

Sheiner, L. (2014). The Determinants of the Macroeconomic Implications of Aging. The American Economic Review, 104(5), 218-223.

The World Bank (2013). Mitigating the Economic Impact of an Aging Population: Options for Bulgaria. Poverty Reduction and Economic Management, Document of the World Bank.

Vanags, A. (2007). Employment and Labour Market Policies for an Ageing Workforce and Initiatives at The Workplace - National Overview Report: Latvia, European Foundation for the Improvement of Living and Working Conditions, 1-23. https://www.eurofound.europa.eu/sites/default/files/ef_publication/field_ef_document/ef0705en16.pdf.

Yoon, J.W., Kim, J. and Jungjin Lee, J. (2014). Impact of Demographic Changes on Inflation and the Macroeconomy, IMF Working Paper WP/14/210, 1-31. https://www.imf.org/external/pubs/ft/wp/2014/wp14210.pdf.

Zweifel, P. and Ferrari, M. (1992). Is There a Sisyphus Syndrome in Health Care, Developments in Health Economics and Public Policy, 1, 311-330.

KAYNAKÇA

Akerlof G.A., YELLEN J. (1985). "A Near-Rational Model of the Business Cycle, with Wage and Price Inertia", *The Quarterly Journal of Economics,* 100 (Ek), ss. 823-838.

Alvarez, F., Lippi, F. (2014). "Price Setting with Menu Cost for Multiproduct Firms". *Econometrica,* Vol 82 (1), ss.89-135.

Alves, N. (2004). "Nominal Wage Inertia In General Equilibrium Models", *Banco de Portugal Economic Research Department,* WP 15-04 Eylül 2004.

Anderson, E., Jaımovıc, M., Sımester, D. (2015). "Price Stickiness: Empirical Evidence of the Menu Cost Channel", *The Review of Economics And Statistics,* Ekim 2015, 98(4): ss. 813-826.

Barattıerı A., Basu, S., Gottschalk, P. (2010). "Some Evidence on the Importance of Sticky Wages", *NBER Working Paper* No. 16130.

Bhattaraı, S., Schoenle, R. (2014). "Multiproduct Firms and Price-Setting: Theory and Evidence from U.S. Producer Prices", *Journal of Monetary Economics* Vol.66, Eylül 2014, ss. 178-192

Bernanke, B.S., Carey, K. (1996). "Nominal Wage Stickiness and Aggregate Supply in the Great Depression", *NBER Working Paper* No. 5439.

Bılls, M., Klenow P.J. (2002). "Some Evidence on the Importance of Sticky Wages" *NBER Working Paper* No. 9069.

Blınder, A.S., Et Al. (1998). *"Asking About Prices: A New Approach to Understanding Price Stickiness"* New York: Russell Sage Foundation.

Bonomo, M., Carvalho, C. (2004). "Endogenous Time Dependent Rules and Inflation Inertia". *Journal of Money, Credit and Banking.* 36 (6), ss.1015-1041.

Bordo, M.D., Erceg, C.J., Evans C.L. (2000). "Money, Sticky Wages and the Great Depression" *American Economic Review,* Vol. 90, No. 5, ss. 1447-1463.

Bureau of Labor Statistics (BLS), www.bls.gov (Nisan, 2017).

Bureau of Economic Analysis (BEA), www.bea.gov (Nisan, 2017).

Calvo, G., A. (1983). "Staggered Contracts in a Utility Maximizing Framework". *Journal of Monetary Economics* 12, Eylül, 383-98.

Carlton, D.W. (1989). The theory and the Facts of How Markets Clear: Is Industrial Organization Valuable for Understanding Macroeconomics?" *NBER Working Paper* No. 2178.

Cecchettı, S.G. (1986). "The Frequency of Price Adjustment: A Study of Newsstand Prices of Magazines" *Journal of Econometrics* 31: ss. 255-274.

CHARI, V.V., KEHOE P.J., Mcgrattan, E.R. (2000). "Sticky Price Models of the Business Cycle: Can the Contract Multiplier Solve the Persistence Problem?" *Federal Reserve Bank of Minneapolis Research Department Staff Report* 217/JV.

---------- (2002). "Business Cycle Accounting", *Federal Reserve Bank of Minneapolis Research Department* Working Paper 625.

Chrıstıano, L.J., Eıchenbaum M., Evans, C. L. (2005). "Nominal Rigidities and the Dynamic Effects of a Shock to Monetary Policy", *The Journal of Political Economy,* Vol. 113, No. 1, ss. 1-45

Dotsey, M., Kıng, R.G., Wolman, A.L. (1999). "State Dependent Pricing and the General Equilibrium Dynamics of Money and Output" *Quarterly Journal of Economics.* 114 (2), Mayıs, ss. 655-690.

Golosov, M., Lucas, R.E. (2007). "Menu Costs and Phillips Curves", *Journal of Political Economy,* Vol. 115, no. 2.

Gordon, R.J. (1981). "Price Inertia and Policy Ineffectiveness in the United States. 1890-1980" *NBER Working Paper* No. 744.

---------- (1990). "What Is New Keynesia"n Economics?" *Journal of Economic Literature,* Vol. 28, Eylül, ss.1115-71.

---------- (2003). *Macroeconomics,* Boston: Addison Wesley.

Greenwald, B., Stıglıtz, J. (1993). "New and Old Keynesians", *Journal of Economic Perspectives,* Vol. 7, Kış, ss. 23-44.

Huang, K.X.D., Lıu Z., (2002). "Staggered Price-Setting, Staggered Wage-Setting and Business Cycle Persistence", *Journal of Monetary Economics,* Vol. 49, No. ss. 405-433.

Kashyap, A.,K. (1995). "Sticky Prices: New Evidence from Retail Catalogues", *Quarterly Journal of Economics,* 110: ss. 245-274.

Kehoe, P.J., Mıdrıgan, V. (2010). "Prices are Sticky After All", *NBER Working Paper* No. 16364.

Keynes, J.M. (1936). *General Theory of Employment, Interest and Money,* The University of Adelaide Library Electronic Texts Collection. *https: //cas2.umkc.edu/ economics/ people/ facultypages/kregel/courses/econ645/winter2011/ generaltheory.pdf*

Klenow, P.J., Malın, B.A. (2010). "Microeconomic Evidence on Price Setting", *NBER Working Paper* No. 15826.

Klenow, P.J., Kryvtsov, O. (2010). "State Dependent vs Time Dependent Pricing", *Quarterly Journal of Economics,* August 72, (2), ss. 863-904.

Lucas, R.E. Jr. (1973). "Some International Evidence on Output-Inflation Tradeoffs" *American Economic Review,* Vol. 63, No. 3, ss. 326-334.

Mankıw, N.G. (1985). "Small Menu Costs and Large Business Cycles: A Macroeconomic Model of Monopoly" *Quarterly Journal of Economics,* Vol. 100, No. 2, ss. 529-538.

---------- (1990). "A Quick Refresher Course in Macroeconomics" *Journal of Economic Literature,* Vol. 28, Aralık, ss.1645-1660.

---------- (1991). Comment on J.J. Rotenberg and M. Woodford "Markups and the Business Cycle", *NBER Macroeconomics Annual*.

---------- (1992). "The Reincarnation of Keynesian Economics" *European Economic Review,* Vol. 36, Nisan, ss. 559-65.

Mankıw, N.G., Romer, D. (Eds.) (1991). *New Keynesian Economics* (2 vols), Cambridge, MA: MIT Press.

Mıdrıgan, V. (2006). "Menu Costs, Multi-Product Firms, and Aggregate Fluctuations", *CFS Working Paper* No. 2007/13

Nakamura, E., Steınsson, J. (2010). "Monetary Non-Neutrality in a Multi Sector Menu Cost Model", *The Quarterly Journal of Economics,* Vol.125, Issue 3, Ağustos, ss.961-1013.

Shapiro, M.D., Watson, M.W. (1988). "Sources of Business Cycle Fluctuations", *NBER Working Paper* No. 2589

Snowdon, B., Vane, H.R. (1995). "New Keynesian Economics Today: The Empire Strikes Back", *The American Economist,* Vol. 39, No. 1, ss.48-65.

---------- (2005). *Modern Macroeconomics: Its Origins, Development and Current State.* Cheltenham UK: Edward Elgar Publishing Limited.

Taylor, J.B. (1980). "Aggregate Dynamics and Staggered Contracts" *The Journal of Political Economy,* Vol. 88, No. 1, ss.1-23.

---------- (1999). "Staggered Price and Wage Setting in Macroeconomics." In J.B.Taylor & M. Woodford (Eds.), *Handbook of Macroeconomics* (Vol. 1, 1009-1050), Amsterdam: Elsevier B.V.

---------- (2016). "The Staying Power of Staggered Wage and Price Setting Models in Macroeconomics", *NBER Working Paper* No. 22356.

Woodford, M. (2003). *Interest and Prices.* Princeton, New Jersey: Princeton University Press.

KAYNAKÇA

Aytekin, İ. ve Doyar, V. (2019). Türkiye'de Döviz Kuru Dalgalanmalarının Sanayi Üretimi ve Tüketici Güveni Üzerindeki Etkisi, *Uluslararası Bilimsel Araştırmalar Kongresi*, Adıyaman, 913-923

Başarır, Ç,, Bıcıl, İ M. ve Yılmaz, Ö. (2019). The Relationship Between Selected Financial and Macroeconomic Variables with Consumer Confidence Index, *Journal of Yasar University*, 2019, 14 (Special Issue), 173-183,

Beşel F. ve Yardımcıoğlu, F. (2016). Tüketici Güven Endeksi ile Makro Değişkenler Arasındaki İlişki, *ICPESS 2016-ISTANBUL*, 24-26 Ağustos 2016, 475-487,

Kaya, L. (2020). Türkiye'de Tüketici Güven Endeksi ile Döviz Kuru Arasındaki İlişki: Fourier Fonksiyonları Yaklaşımı, *Finans Ekonomi ve Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 5(4), 598-608,

Özakarlı, H. ve Küçüksille, E. (2020). Çeşitli Finansal Değişkenler ile Tüketici Güven Endeksi Arasındaki İlişkinin İncelenmesi, *Muhasebe ve Finans İncelemeleri Dergisi*, 3(1), 46-54,

Tunalı, H. ve Özkan İ. E. (2016). Türkiye'de Tüketici Güven Endeksi ve Tüketici Fiyat Endeksi Arasındaki İlişkinin Ampirik Analizi, *İktisat Politikası Araştırmaları Dergisi*, 3 (2), 54-67,

TÜİK (2012). Avrupa Birliği Uyumlaştırılmış İşyeri ve Tüketici Anketleri Ortak Programına Uyumlu Tüketici Eğilim Anketi ve Tüketici Güven Endeksi, https://www, tuik,gov,tr/indir/tge/tge_2012_revizyonu,pdf

TÜİK (2020). Tüketici Güven Endeksinde Yapılan Ana Revizyona İlişkin Metodolojik Doküman, https://www,tuik,gov,tr/indir/revizyon/tge_metod_tr,pdf

Kaygısız, A, D, (2019), Türkiye'de Tüketici ve Reel Kesim Güven Endeksi ile Seçilmiş Makro Değişkenler Arasındaki İlişki: 2010-2018, *Journal of Management and Economics Research*, 17 (1) , 314-332 , DOI: 10,11611/yead,535616

Küçükçaylı, F. M. ve Akıncı, G. Y. (2018), Tüketici Güveninin Makroekonomik Belirleyicileri: Bir Zaman Serisi Analiz, *International Journal of Economic and Administrative Studies*, 459-472,

Sarı, S. S. ve Ilgın, K. S. (2018), Makroekonomik Faktörler ile Tüketici Güven Endeksi Arasındaki Nedensellik İlişkisi: Türkiye Örneği, *5th International Congress on Political, Economic and Social Studies (ICPESS)*, 26-29 October 2018, 394-402,

KAYNAKÇA

Dpt (2001), *Sosyal Güvenlik Özel İhtisas Raporu.* Ankara, Erişim Adresi: Www.Dpt .Gov.Tr

Egm (2023), Emeklilik Gözetim Merkezi. Erişim Adresi: Https://Www.Egm.Org.Tr

Eser, R. (1996), *Sermaye Piyasasında Yaratılan Kaynaklar Ve Dağılımı", Türkiye'de Kaynak Aktarım Sürecinde Sermaye Piyasalarının Rolü: 1980 Sonrası Dönemin Bir Değerlendirilmesi*, Spk Yayını, Yayın No:17, Ankara.

Engen, E. M. Ve Gale, W. G. (2000), *Effects Of Social Securıty Reform On Private And National Saving,* Oecd. Erişim Adresi ; Www.Oecd.Org.

Feldsteın, M. (1974), "Social Security, Induced Retirement, And Aggregate Capital Accumulation", *Journal Of Political Economy*, Vol. 82, Issue. 5.

Feldsteın, M. (1996), "The Missing Piece İn Policy Analysis: Social Security Reform", *American Economic Review*, Vol. 86, Issue 2.

Imf (2023), *World Economic Outlook Database*, April. Erişim Adresi: Https://Www.İmf .Org/En/ Publications/ Weo/Weo-Database/2023/April.

James, E. (1997), *Pension Reform: Is There An Efficiency- Equity Trade Off?*, Working Paper, Worldbank. Erişim Adresi: Https://Www.Worldbank.Org/.

Kargı, N. (1988), *Ekonomik Kalkınma, Tasarruf Ve Sermaye Piyasası İlişkileri; Türkiye Örneği*, Spk Yayını, Yayın No:115, Ankara.

Macunluoğlu, Ö.U. (2021), "Bireysel Emeklilik Sisteminin Yurt İçi Tasarruflar Üzerindeki Etkisi: Türkiye Örneği", *Haliç Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, Eylül 2021, Cilt: 4/2.

Menil, G. D. Ve Sheshınskı, E. (2000), *"Romanias Pension System: From Crises To Reform"*, Oecd Private Pensions Conferance.

Öz, S. (2023), *Yurtiçi Tasarruflarda Son Gelişmeler,* Ekonomik Araştırma Forumu (Eaf), Araştırma Notu, 23-01. Erişim Adresi: Https://Eaf.Ku.Edu.Tr/Wp-Content/ Uploads/2023/03/ Eaf_An23-01.Pdf.

Pesando, J. E. (1992), *"The Economic Effects Of Private Pensions"*, Private Pensions And Public Policy, Oecd Social Policy Studies, No:9, Paris.

Sancak, E. Ve Demirci, N. (2012), "Ulusal Tasarruflar Ve Türkiye'de Sürdürülebilir Büyüme İçin Tasarrufların Önemi", *Ekonomik Ve Sosyal Araştırmalar Dergisi*, Cilt 8, Yıl 8, Sayı 2.

Soydemir, S. (1989), *Sosyal Güvenlik Kurumları Ve Sermaye Piyasası,* Spk Araştırma Raporu, Ankara.

Tcmb, (2015), *Tasarruf-Yatırım Dinamikleri Ve Cari İşlemler Dengesi Gerçekleşmeleri*, Merkez Bankası Raporu. Erişim Adresi: Https://Www.Tcmb.Gov.Tr/.

Vittas, D. (1999), *Pension Reform And Capıtal Market Development: "Feasibility" And "İmpact" Preconditions,* Working Paper, September. Erişi Adresi: Https://Www .Worldbank.Org/ 25.04.2002.

Willmore, L. (1998), *Public Versus Private Provision Of Pensions"*, Discussing Paper, Un Departmant Of Economic And Sosial Affairs, December. Erişim Adresi: Https:// Www.Ssrn.Com / 24.06.2002.

Worldbank, *Yüksek Büyümenin Sürdürülebilirliği: Yurtiçi Tasarrufların Rolü Türkiye Ülke Ekonomik Raporu*. Erişim Adresi: Https://Documents1.Worldbank.Org/Curated /En/903351468172771136/Pdf/663010cem0p1240staining0high0growth.Pdf.

KAYNAKÇA

Afşar, A., & Karpuz, E. (2019). Makroekonomik değişkenlerle Borsa İstanbul gayrimenkul yatırım ortaklıkları endeksi arasındaki ilişki. *Anadolu Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi, 20*(1), 52-64.

Akalin, G., & Uzgören, E. (2016). Reel döviz kuru hareketlerinin firma performansına etkisi: Türk firmaları üzerine ampirik bir çalışma. *Çankırı Karatekin Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, *6*(1), 449-469.

Al Habash, A., & Unanoglu, M. (2022). Factors Influencing Prices of Residential Real Estate in Turkey. *Florya Chronicles of Political Economy*, *8*(2), 10-22.

Alper, D., & Esen, K. A. R. A. (2017). Borsa İstanbul'da hisse senedi getirilerini etkileyen makroekonomik faktörler: BIST Sınai endeksi üzerine bir araştırma. *Süleyman Demirel Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi, 22*(3), 713-730.

Atasoy, T., & Tanrıvermiş, H. (2021). Türkiye'de konut kredisi hacmi ile seçilmiş makroekonomik faktörler arasındaki ilişkinin değerlendirilmesi. *Erciyes Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, (59), 461-484.

Banti, C., & Phylaktis, K. (2021). Financialization of Housing Markets: Can REITs be the Culprit of Rising House Prices?. *Available at SSRN 3975366*.

Brahmasrene, T., Huang, J. C., & Sissoko, Y. (2014). Crude oil prices and exchange rates: Causality, variance decomposition and impulse response. *Energy Economics*, *44*, 407-412.

Dickey, D. A., & Fuller, W. A. (1981). Likelihood ratio statistics for autoregressive time series with a unit root. *Econometrica: journal of the Econometric Society*, 1057-1072.

Elliott, G., Rothenberg, T. J. ve Stock, J. H. (1996). Efficient tests for an autoregressive unit root. *Econometrica, 64*(4), 813-836.

Gazel, S., & Münyas, T. (2021). Gayrimenkul yatırım ortaklığı endeksinin çeşitli endekslerle ilişkisi: BİST üzerine bir uygulama. *Trakya Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, *23*, 133-148.

Granger, C.W.J. (1969). Investigating causal relations by econometric models and crossspectral methods. *Econometrica, 37*(3), 424–438.

Karadag, H. (2021). Türkiye Ekonomisinde Bankalar Tarafından Verilen Konut Kredileri, Konut Satışları ve İşsizlik Arasındaki İlişki (2010:Q1-2020:Q3). *Journal of Social Policy Conferences, 80*, 403-422

Karakuş, R., & Öksüz, S. (2021). BİST gayrimenkul yatırım ortaklıkları endeksi ile konut fiyat endeksi, faiz oranı ve enflasyon ilişkisi: ARDL sınır testi yaklaşımı. *Business & Management Studies: An International Journal*, *9*(2), 751-764.

Koç, S. Yetik, M., & Ataman, A. (2020). İnsani gelişmişlik endeksi ve borsa endeksi arasındaki ilişkinin panel VAR yöntemi ile analizi: G 20 ülkeleri örneği (1995-2017). *Finans Ekonomi ve Sosyal Araştırmalar Dergisi, 5*(4), 620-633.

Kolcu, F., & Yamak, N. (2018). Gelir ve faiz oranlarının konut fiyatları üzerindeki kısa ve uzun dönem etkileri. *Uluslararası İktisadi ve İdari İncelemeler Dergisi*, 141-152.

Li, X., Hui, E. C., & Shen, J. (2020). The consequences of Chinese outward real estate investment: Evidence from Hong Kong land market. *Habitat International*, *98*, 102151.

Mensi, W., Reboredo, J. C., Ugolini, A., & Vo, X. V. (2022). Switching connectedness between real estate investment trusts, oil, and gold markets. *Finance Research Letters*, *49*, 103112.

Sermaye Piyasası Kurulu (2023). Tanıtım Rehberi. https://spk.gov.tr/kurumlar/yatirim-ortakliklari/gayrimenkul-yatirim-ortakliklari/tanitim-rehberi

Sims, C. A. (1980). Macroeconomics and Reality. *Econometrica: Journal of The Econometric Society*, *48*(1), 1-48.

Süleymanlı, C. (2019). Türkiye'de yabancıların konut edinimi ile döviz kuru arasındaki ilişki: eşbütünleşme analizi (2013-2019). *Bingöl Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, *3*(2), 117-136.

Sumer, L., & Özorhon, B. (2020). The exchange rate effect on housing price index and REIT index return rates. *Finansal Araştırmalar ve Çalışmalar Dergisi*, *12*(22), 249-266.

Şenol, Z., & Koç, S. (2018). Yabancı portföy yatırımları, borsa ve makroekonomik değişkenler arası ilişkilerin VAR yöntemiyle analizi: Türkiye örneği. *Uluslararası İktisadi ve İdari İncelemeler Dergisi*, (21), 1-20.

Wong, W. W. (2017, July). The macroeconomic forces that drive REIT returns in Australia. In *24th Annual European Real Estate Society (ERES) Conference, Delft, Netherlands. https://doi. org/10.15396/eres2017_183*.

Yuksel, A. (2016). The relationship between stock and real estate prices in Turkey: Evidence around the global financial crisis. *Central Bank Review*, *16*(1), 33-40.

Zakaria, F., & Fatine, F. A. (2021). Towards the hedonic modelling and determinants of real estates price in Morocco. *Social Sciences & Humanities Open*, *4*(1), 100176.

KAYNAKÇA

Atak, O. & Kutukız, D. (2021). Davranışsal Finans Eğilimlerinin, Bireysel Yatırımcıların Yatırım Tercihlerine ve Yatırımlarda Yararlandıkları Bilgi Kaynaklarına Göre Karşılaştırılması: Muğla İlindeki Turizm İşletme Yöneticileri Üzerinde Bir Uygulama, Turizm Akademik Dergisi, 8 (1), 231-248.

Brabazon, T.,(2000) "Behavioural Finance: A new sunrise or a false down?", University of Limerick.

Bulut, E. & Er, B. (2018). Davranışsal Kurumsal Finans Ekseninde Kurumsal Finansal Kararlar: Bir Literatür Değerlendirmesi. Uluslararası İktisadi ve İdari İncelemeler Dergisi , (20) , 33-50 DOI: 10.18092/ulikidince.323871

Çelik, E. (2022). Neoklasik İktisattan Davranışsal İktisada Doğru Vergi Uyumu: Ampirik Bir Analiz. Ekonomi İşletme ve Maliye Araştırmaları Dergisi, 4 (3), 232-243. DOI: 10.38009/ekimad.1160905

Çelik, E., ve Sağbaş, İ., (2022). "Davranışsal Maliye Perspektifinden Kayıptan Kaçınmayı Etkileyen Faktörlerin Analizi". Maliye Araştırmaları Dergisi , 8 (2), 68-82.

Demir, Z. G. (2010). Çerçevelemenin Karar Verme Sürecine Etkisi . Akdeniz Üniversitesi İletişim Fakültesi Dergisi, (13), 161-180. Retrieved from https://dergipark.org.tr/tr/pub/akil/issue/48082/607945

Erbaş, C. N. & Yıldırım, D. (2021). Bireysel Yatırımcıların Davranışsal Yanlılıkları ve Finansal Okuryazarlık İlişkisi: Samsun İli Örneği. Bingöl Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi, 5 (2), 315-341. DOI: 10.33399/biibfad.901371

Ergör, Z. B. (2017). Yatırımcı Davranışları ve Karar Vermede Çerçeveleme Etkisi: Türkiye'de Yaşayan Karar Vericiler Üzerine Bir Çalışma . Bankacılık ve Sigortacılık Araştırmaları Dergisi, 2 (11), 8-20. https://dergipark.org.tr/tr/pub/bsad/issue/32769/363917

Gül, M. Ekşi İ.H., ve Sürme M.(2017). Davranışsal Finans Açısından Altın Yatırımcılarının Davranışlarının İncelenmesi: Gaziantep Örneği . Maliye ve Finans Yazıları , (108), 143-165. DOI: 10.33203/mfy.313955

Hayta, A. B. (2014). Bireysel Yatırımcıların Finansal Risk Algısına Etki Eden Psikolojik Önyargılar. Türkiye Sosyal Araştırmalar Dergisi, 183 (183), 329-352 https://dergipark.org.tr/tr/pub/tsadergisi/issue/21495/230456

Hassan, T.R., Khalid, W., & Habib, A., (2014). Overconfidence and Loss Aversion in Investment Decisions: A Study of the Impact of Gender and Age in Pakistani Perspective. Research Journal of Finance and Accounting.5,(11), 148-158..

Kahneman, D. Tversky, A., (1979) "Prospect Theory: An Analysis of Decision Under Risk", Econometrica, Vol.47, No.2, pp.263-91.

Kahyaoğlu, M. B. , Ülkü, S. & Gelmedi, O. (2011). Türkiye'de 2002-2010 Döneminde Gerçekleşen Finansallaşmanın Bir Boyutu Olarak Kredi Kartı Kullanımındaki Artışın Kayıptan Kaçınma Etkisi Bağlamında İncelenmesi . Dokuz Eylül Üniversitesi İşletme Fakültesi Dergisi, 12 (1) , 29-41. Retrieved from https://dergipark.org.tr/en/pub/ifede/issue/25419/268197

Kim, H.T., & Nguyen, Q., (2022). Managers' Loss Aversion And Firm Debt Financing: Some İnsights From Vietnamese SMEs. Finance Research Letters 44 (2022) 102046 DOI: 10.1016/j.frl.2021.102046

Köroğlu, Ç. , Gökbulut Kazan, H. & Temel, E. (2022). Covid-19 Pandemi Sürecinde Finansal Yatırım Alışkanlıkları ve Davranışsal Finans Eğilimleri. Yönetim ve Ekonomi Dergisi, 29 (1), 1-25 . DOI: 10.18657/yonveek.1006168

Kumar, A.A, & Babu, M., (2018). Effect of Loss Aversıon Bıas On Investment Decısıon: A Study. Journal of Emerging Technologies and Innovative Research, 5 (11) 71–76.

Mbaluka, P., Muthama, C., & Kalunda, E., (2012). Prospect Theory: Test on Framing and Loss Aversion Effects on Investors Decision-Making Process At the Nairobi Securities

Exchange, Kenya. Research Journal of Finance and Accounting,. 3 (9). 31-42.

Merkle, C., (2019). Financial Loss Aversion Illusion. Review of Finance, 2020, 381–413

DOI: 10.1093/rof/rfz002, https://academic.oup.com/rof/article/24/2/381/5305664

Tekin, B. & Cengiz S. (2020). "Kendine Aşırı Güven Ve Kayıptan Kaçınma Önyargıları Yatırım Kararlarında Önemli Bir Faktör Mü?", Global Journal of Economics and Business Studies, Vol.: 9, Issue: 17, 38-54.

Tekin, B. (2016). Firmaların Finansman Kararları: Davranışsal Perspektif. Akademik Araştırmalar ve Çalışmalar Dergisi (AKAD), 8 (15), 169-198. DOI: 10.20990/kilisiibfakademik.266032

Tufan, C. & Sarıçiçek, R. (2013). Davranışsal Finans Modelleri, Etkin Piyasa Hipotezi Ve Anomalilerine İlişkin Bir Değerlendirme . Trakya Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, 15 (2), 159-182. https://dergipark.org.tr/tr/pub/trakyasobed/issue/30216/326178

Redelmeier, D. A. ve Tversky, A. (1992). "On The Framing of Multiple Prospects". American Psychological Society. 3 (3): 191-193.

Rooh, S., & Hussain, A., (2022). Behavıoural Factors And Indıvıdual Investor's Tradıng Performance In Khyber Pakhtunkhwa: The Medıatıng Role Of Envıronmental, Socıal, And Governance (Esg) Performance. City Universty Research Journal. 12 (2), 221-238.

Şamandar, Ö. & Çömlekçi, İ. (2019). Kişilik Tiplerinin Davranışsal Finans Kapsamında Değerlendirilmesi. Trakya Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi , 21 (2) , 557-575 . DOI: 10.26468/trakyasobed.507246

Sezer, D. & Demir, S. (2015). Yatırımcıların Finansal Okuryazarlık ve Bilişsel Yetenek Düzeylerinin Psikolojik Yanılsamalar ile İlişkisi. Muhasebe ve Finansman Dergisi, (66) , 69-88 DOI: 10.25095/mufad.396532

Sever, E. , Çetiner, M. & Paksoy, M. (2020). Bireysel Yatırım Kararları İle Davranışsal Finans Eğilimlerinin İlişkisi: İmalat Ve Hizmet Sektörlerinde Bir Araştırma. Erciyes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 19. Uluslararası İşletmecilik Kongresi Özel Sayısı, 9-40. https://dergipark.org.tr/tr/pub/erusosbilder/issue/58345/841670

Sumer, S. & Karyağdı, N. G. (2022). A Study On Loss Avoidance And Risk Perception Of Graduate Students Studying İn The Field Of Accounting And Finance Science: The Case Of Atatürk University. Journal of Research in Business 7(2), 405-420. DOI: 10.54452/jrb.1060254

Şentürk, F. & Fındık, H. (2014). Rasyonel Karar Alan Ekonomik Birimin Risk Altında Verdiği Kararlara Davranışsal Yaklaşım: Kahneman-Tversky Beklenti Teorisi

Perspektifinden Eleştirel Bir Bakış. Öneri Dergisi, 11 (42) , 127-139. Retrieved from https://dergipark.org.tr/tr/pub/maruoneri/issue/17903/187875

Odean, T. (1998). Are Investors Reluctant to Realize Their Losses?. Journal of Finance, 53, 1775-1798.

Wang, M., Rieger, M.O., & Hens, T., (2017). Overconfidence and Loss Aversion in Investment Decisions: A Study of the Impact of Gender and Age in Pakistani Perspective. Journal of Behavioral Decision Making, J. Behav. Dec. Making, 30: 270–281. DOI: 10.1002/bdm.1941

Yılmaz, N., (2009) Yatırımcı Davranışını Etkileyen Faktörlerle Yatırım Kararları Arasındaki İlişki Bireysel – Kurumsal Yatırımcı Farklılaşması, Yıldız Teknik Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü İşletme Ana Bilim Dalı İşletme Yönetimi Yüksek Lisans Programı Yüksek Lisans Tezi

Yang, L.. (2019). Loss Aversıon In Fınancıal Markets. Journal of Mechanism and Institution Design, 4(1), 119–137 . DOI:10.22574/jmid.2019.11.005

KAYNAKÇA

Chenery, H. B. & Watanabe, T. (1958), "International comparisons of the structure of production", Econometrica, 26(4), 487-521.

Giammetti, R., Papi, L., Teobaldelli, D. & D. Ticchi (2020), "The Italian value chain in the pandemic: the input–output impact of Covid-19 lockdown", *Journal of Industrial and Business Economics*,*47*(3), 483-497.

Gül, Z.B., Ş. Arık, M. Kula, S. Çağatay & M. Ş. Erdem (2023), "Girdi-Çıktı analizinde varsayımsal çıkarma yöntemi: Batı Akdeniz Bölgesi'nde (TR61) sektörel kapanmanın etki analizi", Sosyoekonomi, 31(56): 241-277.

Haddad, E. A., Perobelli, F. S., Araújo, I. F. & K. S. Bugarin (2021), "Structural propagation of pandemic shocks: an input–output analysis of the economic costs of COVID-19", *Spatial Economic Analysis*,*16*(3), 252-270.

Heimler, A. (1991), "Linkages and vertical integration in the Chinese economy", Review of Economics and Statistics, 73, 261-267.

Hirschman, A. O. (1958), *The strategy of economic development*, New Haven: Yale University Press.

Leontief, W. (1936) "Quantitive input-output relations in the economic system of the United States", *Review of Economics and Statistics*, 18: 105-125.

Li, Z., Li, Z. & Y. Song (2022), "Identification of key provinces and sectors for energy conservation in China: linkage analysis based on modified hypothetical extraction method" *Energy Strategy Reviews*, 44: 1-13.

Meller, P. & M. Marfán (1981), "Small and large industry: employment generation, linkages, and key sectors", *Economic Development and Cultural Change*, 29, 263-274.

Milana, C. (1985), "Direct and indirect requirements for gross output in input-output systems", *Metroeconomica*, 37, 283-292.

Miller, R. E. & D. P. Blair (2022), *Input-Output analysis: foundations and extensions,* Third Edition, New York: Cambridge University Press.

Miller, R. E. & M. L. Lahr (2001), "A taxonomy of extractions", R. E. Miller & M. L. Lahr (ed.), in *Regional Science Perspectives in Economic Analysis*, UK: Emerald Group Publishing Limited, 407- 441.

Paelinck, J., J. de Caevel & J. Degueldre. (1965), "Analyse quantitative de certaines phénomènes du développment régional polarisé : essai de simulation statique d'itéraires de propogation," in Bibliotèque de l'Institut de Science Économique, No. 7, Problémes de Conversion Èconomique: Analyses Théoretiques et Ètudes Appliquées. Paris: M.-Th. Génin, 341–387.

Pedauga, L., Sáez, F., & B. L. Delgado-Márquez (2022), "Macroeconomic lockdown and SMEs: the impact of the covıd-19 pandemic in Spain". *Small Business Economics*,*58*(2), 665-688.

Rasmussen, P. N. (1957), *Studies in inter-sectoral relations*, North-Holland: Amsterdam.

Rose, A. & W. Miernyk, (1989) "Input-Output analysis: the first fifty years", *Economic Systems Research*, 1(2): 229-272.

Sajid, M.J., Li, X. & Q. Cao (2019), "Demand and supply-side carbon linkages of Turkish economy using hypothetical extraction method", *Journal of Cleaner Production*, 228: 264-275.

Sanguinet, E. R., Alvim, A. M., Atienza, M., & A. Fochezatto (2021), "The subnational supply chain and the covıd-19 pandemic: short-term impacts on the Brazilian regional economy", *Regional Science Policy & Practice*, *13*, 158-186.

Schultz, S. (1976), "Intersectoral comparisons as an approach to the identification of key sectors", in Karen R. Polenske & Jiri V. Skolka (eds.), Advances in Input-Output Analysis. Cambridge, Massachusetts: Ballinger Publishing Company, 137-159.

Schultz, S. (1977), "Approaches to identifying key sectors empirically by means of input output analysis," *Journal of Development Studies*, 14, 77-96.

Strassert, G. (1968), "Zur bestimmung strategischer sektoren mit hilfe von input-output-modellen", *JahrbuÈcher fuÈr NationaloÈkonomie und Statistik*, 182(3), 211-215.

Tsirimokos, C. (2023), "Applying the hypothetical extraction method to investigate the interindustry greenhouse gas emissions linkages in the Greek economy" *Journal of Environmental Economics and Policy*, DOI: 10.1080/21606544.2023.2221206.

TÜİK - Veri Portalı (tuik.gov.tr)

KAYNAKÇA

Bellone, F., Musso, P., Nesta, L., & Schiavo, S. (2010). Financial constraints and firm export behaviour, *World Economy*, *33*(3), 347-373.

Berne Union (2020). *About*, https://www.berneunion.org/

Berne Union (2022). *Glossary of Industry Terms*, Berne Union - Glossary M-W

Cadot, O., Fernandes, A. M., Gourdon, J., & Mattoo, A. (2015). Are the benefits of export support durable? Evidence from Tunisia, *Journal of International Economics*, 97(2), 310–324.

Chaney, T. (2016). Liquidity constrained exporters, *Journal of Economic Dynamics and Control*,72, 141–154.

Daniltsev, A. V. & Saveliev, O.V. (2017). The OECD agreement on export credits and the possibility of its use for export support, Moscow: *Eurasian Economic Commission*.

Dışişleri Bakanlığı, OECD Daimî Temsilciliği. (2019). OECD Hakkında Genel Bilgiler, T.C. Dışişleri Bakanlığı- Permanent Delegation Of Türkiye To The Oecd - Info Notes (mfa.gov.tr).

Dışişleri Bakanlığı, (2022a). OECD, İktisadi İş birliği ve Gelişme Teşkilatı (OECD) / T.C. Dışişleri Bakanlığı (mfa.gov.tr).

Dış İşleri Bakanlığı, (2022b). DTÖ, Dünya Ticaret Örgütü (DTÖ) / T.C. Dışişleri Bakanlığı (mfa.gov.tr)

Feenstra, R. C., Li, Z., & Yu, M. (2014). Exports and credit constraints under incomplete information: Theory and evidence from China, *Review of Economics and Statistics*, 96(4), 729–744.

Girma, S., Greenaway, D. & Kneller, R. (2004). Does exporting increase productivity? A micro econometric analysis of matched firms, *Review of International Economics*, 12(5), 855–866.

Hunjan, R., & Poulton, M. (2011). Export Credit Agency Supported Financing, *Clifford Chance LLP*, UK.

Karpov, V. V., Khairov, B. G., Miller, M. A., & Miller, E. V. (2019). Development of a method for assessing the compliance of state export support measures with the requirements of the OECD Arrangement on Officially Supported Export Credits, Revista ESPACIOS | Vol. 40 (Nº 13) Año 2019.

IMF. (2019). Balance of Payments, Balance of Payments and International Investment Position Statistics (imf.org).

IMF. (2022). Articles of Agreement of the International Monetary Fund, https://www.imf.org/external/pubs/ft/aa/index.htm.

Mulligan, R. M. (2007). Export Credit Agencies: OECD Arrangement for Officially Supported Export Credits, *Journal of Management Research*, 7(2), 103-116

OECD. (2022a). *Discover the OECD*, PowerPoint Presentation (oecd.org).

OECD. (2022b). *Our Global Reach*, About the OECD - OECD.

OECD. (2022c). *Export Credits,* Export credits - OECD.

OECD. (2022d). Arrangement On Officially Supported Export Credits, https://one.oecd.org/document/TAD/PG(2022)1/en/pdf.

OECD. (2022e). Official Export Credit Agencies,

https://www.oecd.org/trade/topics/export-credits/documents/links-of-official-export-credit-agencies.pdf.
SACE. (2017). The Role of Export Credit Agencies in supporting International Trade, CAREC, *Energy Investment Forum*.
Stephens, M. M. (1999). The changing role of export credit agencies, *International Monetary Fund*, Washington.
TCMB. Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası, (2022). *Ödemeler Dengesi İstatistikler,* TCMB - Ödemeler Dengesi ve İlgili İstatistikler.
The World Trade Organization (WTO). (2022). The WTO. https://www.wto.org /english/thewto_e/thewto_e.htm.
Thenard, E. (2002). *Export credit agencies and sustainable development*, CIEL Issue brief for the world summit on sustainable development (WSSD).
Turco, A. L., & Maggioni, D. (2015). Imports, exports, and the firm product scope: Evidence from Turkey, *The World Economy*,38(6), 984–1005.

KAYNAKÇA

Aksoy, Z. T. & Özer, A. (2023). 2000-2020 Yılları Arasında Türkiye'deki Sermaye Kaçışları ile Seçilmiş Makroekonomik Faktörler Arasındaki İlişki . Alanya Akademik Bakış, 7 (1) , 111-128 . DOI: 10.29023/alanyaakademik.1062278

Al-basheer, A. B., Al-Fawwaz, T. M., & Alawneh, A. M. (2016). Economic Determinants of Capital Flight in Jordan: An Empirical Study. European Scientific Journal, ESJ, 12(4), 322. https://doi.org/10.19044/esj.2016.v12n4p322

Al-Fayoumi, N. A., AlZoubi, M. S., & Abuzayed, B. M. (2012). The determinants of capital flight: Evidence from MENA countries. International Business & Economics Research Journal (IBER), 11(1), 1-10.

Anetor, F. O. (2019). Macroeconomic determinants of capital flight: evidence from the Sub-Saharan African countries. International Journal of Management, Economics and Social Sciences (IJMESS), 8(1), 40-57.

Dachraoui, H., & Sebri, M. (2022). Assessing the Determinants of Capital Flight from Tunisia: An ARDL Investigation Framework. In Key Challenges and Policy Reforms in the MENA Region: An Economic Perspective (pp. 45-64). Cham: Springer International Publishing.

Deppler, M. and Williamson, M. (1987) Capital Flight: Concepts, Measurement, and Issues, Staff Studies for the World Economic Outlook. International Monetary Fund, Washington DC, 39-58.

Dim, C. and Ezenekwe, U. (2014): Capital Flight to Savings Gap in Nigeria: An Assessment of the SocioEconomic Determinants. International Journal of Economics and Finance; Vol. 6, No. 2.

Egbulonu, A., & Bhattarai, K. (2020). Determinants of capital flight: new panel evidence from Sub-Saharan Africa (SSA). Journal of Development Economics and Finance, 1(2), 255-287.

Eyduran, E. ve Duman, H. (2020) R Yazılımı ile Multivariate Adaptive Regression Splines (MARS) Uygulaması Ders Notları https://www.researchgate.net/publication/340077587_R_YAZILIMI_ILE_MULTIVARIATE_ADAPTIVE_REGRESSION_SPLINES_MARS_UYGULAMASI_DERS_NOTLARI

Fofack, H. (2009). Causality between external debt and capital flight in Sub-Saharan Africa. World Bank Policy Research Working Paper, (5042).

Forson, R., Obeng, K. C., & Brafu-Insaidoo, W. (2017). Determinants of capital flight in Ghana. Journal of Business and Enterprise Development, 7, 151-180.

Friedman, J.H. (1991) Multivariate Adaptive Regression Splines. Annals of Statistics, 19, 1-67. https://doi.org/10.1214/aos/1176347963

Geda, A., & Yimer, A. (2016). Capital Flight and its Determinants: The Case of Ethiopia. African Development Review, 28, 39-49–49. https://doi.org/10.1111/1467-8268.12180

Hermes, N., & Lensink, R. (1992). The magnitude and determinants of capital flight: The case for six sub-Saharan African countries. De Economist, 140(4), 515-530.

Khan, M.S. and Haque, N.U. (1987), "Capital flight from developing countries", Finance and Development, Vol. 24 No. 1, p. 2.

Kollamparambil, U., & Gumbo, D. (2018). Capital flight in Africa: an analysis of macro-economic and institutional quality determinants. African Finance Journal, 20(2), 21-44.

Krugman, P.R.; Obstfeld, M.; Melitz, M.J. (2017) Uluslararası İktisat Teori ve Politika, 1. Baskı Palme Yayıncılık, Ankara.

Le, Q. V., & Zak, P. J. (2006). Political risk and capital flight. Journal of International Money and Finance, 25(2), 308-329.

Lenger, A. (2019). Türkiye Ekonomisinin 2019 Krizi: Neo-liberalizm, Yapısal Reformlar, Yeni-Bağımlılık, vs.. Mülkiye Dergisi, 43 (1), 271-284. Retrieved from https://dergipark.org.tr/tr/pub/mulkiye/issue/44593/679056

Lensink, R., Hermes, N., & Murinde, V. (2000). Capital flight and political risk. Journal of international Money and Finance, 19(1), 73-92.

Liew, S. L., Mansor, S. A., & Puah, C. H. (2016). Macroeconomic determinants of capital flight: An empirical study in Malaysia. International Business Management, 10(13), 2526-2534.

Okonkwo, O. N., Ojima, D. O., & Manasseh, C. O. (2020). Capital flight and economic growth in Nigeria (1981–2017). International Journal of Advanced Science and Technology, 29(11), 467-479.

Otieno, S., Kiprop, S.K., & Muluvi, A.S. (2021). Determinants of Capital Flight in the East African Community. Journal of Economics and Sustainable Development.

Otieno, Shem and Mose, Naftaly and Thomi, John, Exchange Rate and Capital Flight: An Empirical Analysis (March 16, 2022). South Asian Journal of Social Studies and Economics, 13(3), 1-10, 2022, Available at SSRN: https://ssrn.com/abstract=4059246

Öztürk, N. & Artan, S. (2016). Geçiş Ekonomilerinde Sermaye Kaçışlarının Ekonomik ve Kurumsal Belirleyicileri. Uluslararası İktisadi ve İdari İncelemeler Dergisi , (16) , 171-196 . Retrieved from https://dergipark.org.tr/en/pub/ulikidince/issue/21628/232363

Tarawalie, A. B., & Jalloh, T. (2021). Determinants of Capital Flight in Post War Sierra Leone: An Empirical Analysis. International Journal of Economics and Financial Issues, 11(2), 108–116. Retrieved from https://www.econjournals.com/index.php/ijefi/article/view/11271

Tunay, K. B. (2011). Türkiye'de Durgunlukların MARS Yöntemi ile Tahmini ve Kestirimi. Marmara Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi , 30 (1) , 71-91 . Retrieved from https://dergipark.org.tr/tr/pub/muiibd/issue/492/4355

Uche, E., & Effiom, L. (2021). Fighting capital flight in Nigeria: have we considered global uncertainties and exchange rate volatilities? Fresh insights via quantile ARDL model. SN Business & Economics, 1(6), 73.

World Bank Group (2023, 10 Ağustos) https://data.worldbank.org/indicator/FP.CPI.TOTL.ZG

World Bank Group (2023, 10 Ağustos) https://data.worldbank.org/indicator/FR.INR.DPST?end=2021&start=2000

World Bank Group (2023, 10 Ağustos) https://data.worldbank.org/indicator/DT.DOD.DECT.CD

World Bank Group (2023, 10 Ağustos) https://data.worldbank.org/indicator/BX.KLT.DINV.CD.WD

World Bank Group (2023, 10 Ağustos) https://data.worldbank.org/indicator/BN.CAB.XOKA.CD
World Bank Group (2023, 10 Ağustos) https://data.worldbank.org/indicator/NY.GDP.MKTP.CD
World Bank Group (2023, 10 Ağustos) https://data.worldbank.org/indicator/NE.TRD.GNFS.ZS
World Bank Group (2023, 10 Ağustos) https://data.worldbank.org/indicator/PV.PER.RNK.LOWER
World Bank. (1985). World Bank development report. Washington, DC. Retrieved from: World Bank. https://openknowledge.worldbank.org/bitstream/handle/10986/5968/WDR%201985%20-%20English.pdf?sequence=1&isAllowed=y

KAYNAKÇA

Aladağ, Ömer Faruk (2022) "Dijital Dönüşüm ve Uluslararası İşletmeciliğe Yansımaları", edt. M.Cihangir ve Sadullah Özer, *Dijital Çağda Küresel Ekonomi Politik Dönüşüm –Sistemler, Aktörler, Güvenlik*, Paradigma Akademi, Çanakkale, p:109-141

Hongfei, Yue (2017) "National Report in E-Commerce Development in China", *Inclusive and Sustainable Industrial Development Working Paper Series*, WP 17, UNIDO, Vienna.

Jiang Y, L. Zhang and Y. Jin (2021) "China's E-Commerce Development and Policy Relevance" edt. Maarten Smeets, *Adapting to the Digital Trade Era: Challenges and Opportunities*, WTO, Geneva, p: 140- 154.

Jungyong, X. and J. Linbo (2021) "Electronic Commerce in China: Current Status, Development Strategies, and New Trends", *China Finance and Economic Review*, 3 (3): 71-94.

Kılıçarslan, Abdullah (2022) "Algoritmik Ticaretin Yükselişi", edt. M.Cihangir ve Sadullah Özer, *Dijital Çağda Küresel Ekonomi Politik Dönüşüm –Sistemler, Aktörler, Güvenlik*, Paradigma Akademi, Çanakkale, p:75-107.

Pekin Ticaret Müşavirliği (TCTBPTM) (2021), "Dünya'da E-Ticaretin Gelişimi ve Çin'de E-Ticaretin İncelenmesi", T.C. Ticaret Bakanlığı Pekin Ticaret Müsteşarlığı, Ankara, https://ticaret.gov.tr/data/5b8a43345c7495406a226efd/%C3%87in%20E-ticaret%20Raporu.pdf, (Ulaşım tarihi: 1 Ağustos 2023).

Sovereign (2016) "An Introduction to e-Commerce in China, Sovereign Media, " https://www.sovereigngroup.com/wp-content/uploads/2015/04/China-e-commerce-2016-for-website.compressed.pdf, (Ulaşım tarihi: 6 Ağustos 2023).

Sucu, Mustafa Çağrı (2022) "Elektronik Ticaret", edt. M.Cihangir ve Sadullah Özer, *Dijital Çağda Küresel Ekonomi Politik Dönüşüm –Sistemler, Aktörler, Güvenlik*, Paradigma Akademi, Çanakkale, p:167-191.

KAYNAKÇA

Avcı, M. A., & Kaya A. A. (2008). Geçiş Ekonomileri ve Türk Tarım Sektöründe Etkinlik ve Toplam Faktör Verimliliği Analizi (1992-2004), *Ege Akademik Bakış*, 8(2), 843-860.

Banker, R. D., Charnes, A., & Cooper, W. W. (1984). Some Models for Estimating Technical and Scale Inefficienciesin Data Envelopment Analysis, *Management Science*, 30(9), 1078-1092.

Charnes, A., Cooper, W. W., & Rhodes, E. (1978). Measuring the Efficiency of Decision Making Units, *European Journal of Operational Research*, 2, 429-444.

Charnes, A., Cooper, W. W., & Rhodes, E. (1981). Evaluating Program and Managerial Efficiency: An Application of Data Envelopment, *Management Science,* 27 (6), 668-697.

Coelli, T. J., & Rao, D.S.P. (2003). *Total Factor Productivity Growth in Agriculture: A Malmquist Index Analysis of 93 Countries, 1980-2000,* School of Economics, University of Queensland, Australia: CEPA Working Papers Series No: WP022003.

FAO. Official Statistical Databases of Food and Agricultural Organization of the UN, www.fao.org, Erişim Tarihi: 18 Ekim 2022.

Hayami, Y., & Ruttan, V. (1970). Agricultural Productivity Differences Among Countries, *American Economic Review*, 40, 895-911.

Hayami, Y., & Ruttan, V. (1971). *Agricultural Development: An International Perspective,* Johns Hopkins Press, Baltimore.

Kalkınma Bakanlığı (2018). On Birinci Kalkınma Planı (2019-2023), Kamu Harcamalarında Etkinlik Çalışma Grubu Raporu, Ankara.

Kalkınma Bakanlığı (2017). Orta Vadeli Program (2018-2020), https://www.sbb.gov.tr/wp-content/uploads/2021/08/Orta_Vadeli_Program_2018-2020.pdf, Erişim Tarihi: 12 Temmuz 2023.

Kawagoe, T., Hayami, Y., & Ruttan, V. (1985). The Intercountry Agricultural Production Function and Productivity Differences Among Countries, *Journal of Development Economics,* 19, 113-132.

Lissitsa, A., Rungsuriyawiboon, S., & Parkhomenko, S. (2007). How far are the transition countries from the economic standards of the European Union?, *Eastern European Economics,* 45 (3), 51-75.

Menten, C., Çekiç, B., & Atıcı, K. B. (2020). Türkiye Tarım Sektöründe Ürünler Bazında Etkinlik Değerlendirmesi, *Verimlilik Dergisi*, 202 (1), 117-141.

Özden, Ü. H. (2008). Veri Zarflama Analizi (VZA) ile Türkiye'deki Vakıf Üniversitelerinin Etkinliğinin Ölçülmesi, *İstanbul Üniversitesi İşletme Fakültesi Dergisi*, 37 (2), 167-185.

Suhariyanto, K., & Thirtle, C. (2001). Asian agricultural productivity and convergence, *Journal of Agricultural Economics*, 52, 96-110.

Tarım Kanunu (2006). T. C. Resmi Gazete 26149 (25.04.2006), Kanun No. 5488, md 21.

Tunca, H., & Deliktaş, E. (2015). OECD Ülkelerinde Tarımsal Etkinlik Ölçümü: Dinamik Veri Zarflama Analizi, *Ege Akademik Bakış*, 15 (2), 217-227.

Tunca, H., Karaçuka, M., & Deliktaş, E. (2014). AB Ülkeleri Karşısında Türk Tarımının Rekabet Gücü: Dinamik Veri Zarflama Analizi, *Atatürk Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi,* 28 (3), 89-105.

Türkiye Cumhuriyeti Cumhurbaşkanlığı Strateji ve Bütçe Başkanlığı (2017), Orta Vadeli Mali Plan (2018-2020), https://www.sbb.gov.tr/wp-content/uploads/2019/04/OVMP_2018-2020.pdf, Erişim Tarihi: 12 Temmuz 2023.

Ulucan, A., & Atıcı, K. B. (2010). Enerji ve Çevre Konularında Parametrik Olmayan Etkinlik Analizi ve Türkiye Elektrik Sanayii Uygulaması, *Hacettepe Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 28 (1), 173-203.

KAYNAKÇA

Atiyas, I., Çetin, T., & Gulen, G. (2012). *Reforming Turkish energy markets: Political economy, regulation and competition in the search for energy policy*. Springer Science & Business Media.

Dünya Bankası Veri Tabanı. E.T. 20/08/2023. https://data.worldbank.org/indicator/

Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı (2022). 2022 Türkiye Ulusal Enerji Planı Belgesi.

Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı. Ulusal Enerji Denge Tabloları 1972-2022 yılları arasındaki

Ertüzün, T. (1976). İthal ikamesi ve sınırları. *İstanbul Üniversitesi İktisat Fakültesi Mecmuası*, *36*(1-4).

Eşkinat, R. (1997). Gelişmekte Olan Ülkelerin Ekonomi Politikalarında Değişim (1980'li Yıllar). *Anadolu Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, *13*(1), 349-360.

IRMAK, E. (2023). Türkiye'deki Cari Açık Sorunu: Yapısal Nedenleri ve Çözüm Önerileri. *Uluslararası Ekonomi ve Yenilik Dergisi*, *9*(1), 51-68.

TCMB-Evds Veri Tabanı. E.T. 20/08/2023. https://evds2.tcmb.gov.tr/

TÜİK Veri Tabanı. E.T. 20/08/2023. https://data.tuik.gov.tr/

Türkiye Petrolleri Anonim Ortaklığı-TPAO (2023). 2022 Petrol ve Doğaz Gaz Sektör Raporu.

World Bank Database; https://data.worldbank.org/indicator/NY.GDP.MKTP.CD ?locations=TR

World Bank Database; https://data.worldbank.org/indicator/NY.GDP.MKTP.KD.ZG ?locations=TR

Yeldan, E. (2006) *Küreselleşme Sürecinde Türkiye Ekonomisi.* İstanbul: İletişim Yayınevi.

KAYNAKÇA

Acar, T. & Topdağ, D. (2022). OECD ülkelerinde sefalet endeksi ve ekonomik kalkınma ekseninde sağlık harcamalarının belirleyicileri: toplamsal olmayan sabit etkili panel kantil regresyon yaklaşımı. *Sosyal Siyaset Konferansları Dergisi, 82*, 267-286. https://doi.org/10.26650/jspc.2022.82.946640

Ahmad, M., Rehman, A., Shah, S. A. A., Solangi, Y. A., Chandio, A. A. & Jabeen, G. (2021). Stylized heterogeneous dynamic links among healthcare expenditures, land urbanization, and CO_2 emissions across economic development levels. *Science of the total environment*, *753*, 142228.

Alimi, O. Y., Ajide, K. B. & Isola, W. A. (2020). Environmental quality and health expenditure in ECOWAS. *Environment, Development and Sustainability*, *22*, 5105-5127.

Apergis, N., Jebli, M. B. & Youssef, S. B. (2018). Does renewable energy consumption and health expenditures decrease carbon dioxide emissions? Evidence for sub-Saharan Africa countries. *Renewable energy*, *127*, 1011-1016.

Atay Polat, M. & Ergun, S. (2018). Yapısal kırılma altında Türkiye'de ekonomik büyüme, CO_2 emisyonu ve sağlık harcamaları ilişkisi. *Business and Economics Research Journal, 9*(3), 481-497.

Atuahene, S. A., Yusheng, K. & Bentum-Micah, G. (2020). Health Expenditure, CO_2 Emissions, and Economic Growth: China vs. India. *Preprints*, 2020090384.

Bilgili, F., Kuşkaya, S., Khan, M., Awan, A. & Türker, O. (2021). The roles of economic growth and health expenditure on CO_2 emissions in selected Asian countries: a quantile regression model approach. *Environmental Science and Pollution Research*, *28*(33), 44949-44972.

Boachie, M. K., Mensah, I. O., Sobiesuo, P., Immurana, M., Iddrisu, A. A. & Kyei-Brobbey, I. (2014). Determinants of public health expenditure in Ghana: a cointegration analysis. *Journal of Behavioural Economics, Finance, Entrepreneurship, Accounting and Transport*, *2*(2), 35-40.

Chaabouni, S. & Saidi, K. (2017). The dynamic links between carbon dioxide (CO_2) emissions, health spending and GDP growth: A case study for 51 countries. *Environmental research*, *158*, 137-144.

Chaabouni, S., Zghidi, N. & Mbarek, M. B. (2016). On the causal dynamics between CO_2 emissions, health expenditures and economic growth. *Sustainable cities and society*, *22*, 184-191.

Dağ, M. & Kızılkaya, F. (2021). Türkiye İçin Sağlık Harcamaları, CO_2 Emisyonları ve Ekonomik Büyüme İlişkisinin İncelenmesi. *Journal of Management and Economics Research*, *19*(3), 211-229.

Erden, C. & Turan Koyuncu, F. (2014). Kalkınma ve çevresel sağlık riskleri: Türkiye için ekonometrik bir analiz. *Aksaray Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 6(2), 9-23.

Gövdeli, T. (2019). Health expenditure, economic growth, and CO_2 emissions: evidence from the OECD countries. *Adıyaman Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, (31), 488-516.

Günay, D. (2002). Sanayi ve sanayi tarihi. *Mimar ve Mühendis Dergisi*, *31*(2002), 8-14.

Günel, T. (2019). Türk Cumhuriyetleri'nde CO^2 Emisyonu ve Ekonomik Büyüme İlişkisi: Panel Nedensellik Analizi. *Sosyoekonomi*, *27*(40), 151-164.

Güriş, S., & Şak, N. 2019. Çevresel Kuznets Eğrisi Hipotezinin Toplamsal Olmayan Sabit Etkili Panel Kantil Yöntemiyle İncelenmesi, *Business Economic Research Journal*, 10(2):327–340.

Khan, S. A. R., Zaman, K. & Zhang, Y. (2016). The relationship between energy-resource depletion, climate change, health resources and the environmental Kuznets curve: Evidence from the panel of selected developed countries. *Renewable and Sustainable Energy Reviews*, *62*, 468-477.

Künü, S. & Levent, C. (2023). Sağlık Harcamaları, CO_2 Emisyonu ve Ekonomik Büyüme İlişkisi: Seçilmiş AB Ülkeleri Örneği. *Uluslararası Ekonomi ve Yenilik Dergisi*, *9*(1), 95-110.

Mehrara, M., Sharzei, G. & Mohaghegh, M. (2011). The Relationship between Health Expenditure and Environmental Quality in Developing Countries. *Journal of Health Administration*, *14*(46).

Powell, D.. (2016). *Quantile Regression With Nonadditive Fixed Effects.* (Unpublished paper).

Şahin, D. & Durmuş, S. (2019). OECD Ülkelerinde Ekonomik Büyüme ve Çevre Kirliliğinin Sağlık Harcamaları Üzerine Etkisinin Analizi. *Finans Politik & Ekonomik Yorumlar*, *56*(647), 185-201.

Taş, H. Y. (2018). Dördüncü sanayi devrimi'nin (endüstri 4.0) çalışma hayatına ve istihdama muhtemel etkileri. *OPUS International Journal of Society Researches*, *9*(16), 1817-1836.

Yahaya, A., Nor, N. M., Habibullah, M. S., Ghani, J. A. & Noor, Z. M. (2016). How relevant is environmental quality to per capita health expenditures? Empirical evidence from panel of developing countries. *SpringerPlus*, *5*, 1-14.

Yazdi, S., Zahra, T. & Nikos, M. (2014). Public healthcare expenditure and environmental quality in Iran. *Recent Advances in Applied Economics*, *1*, 126-134.

Wang C-M, Hsueh H-P, Li F & Wu, C-F (2019) Bootstrap ARDL on health expenditure, CO_2 emissions, and GDP growth relationship for 18 OECD countries. Front Public Health 7:324.

Zaidi, S. & Saidi, K. (2018). Environmental pollution, health expenditure and economic growth in the Sub-Saharan Africa countries: Panel ARDL approach. *Sustainable cities and society*, *41*, 833-840.

İktisatta Çok Seslilik
ve
Çoğulcu Yaklaşımlar

Derleyenler:
Çınla Akdere ve Burak Gürbüz

Bu kitabın yayın hakkı SİYASAL KİTABEVİ'ne aittir. Yayınevinin ve yayınlayıcısının yazılı izni alınmaksızın kısmen veya tamamen alıntı yapılamaz, hiçbir şekilde kopyalanamaz, çoğaltılamaz ve yayınlanamaz.

İktisatta Çok Seslilik ve Çoğulcu Yaklaşımlar

Editör: Çınla Akdere, Burak Gürbüz
Kapak ve Sayfa Düzeni: Buse Dilara Dirim
©Siyasal Kitabevi Tüm Hakları Saklıdır.
2023 Haziran, Ankara
ISBN No: 978-625-7424-88-2
Siyasal Kitabevi-Ünal Sevindik
Yayıncı Sertifika No: 14016
Şehit Adem Yavuz Sok. Hitit Apt. 14/1
Kızılay-Ankara
Tel: 0(312) 419 97 81 pbx
Faks: 0(312) 419 16 11
Baskı:
Repro Bir Matbaacılık Kağ. Rekl. Tasarım Tic. Ltd. Şti.
Sertifika No: 47381
İvedik OSB Matbaacılar Sitesi 1514. Cad.
No: 23-25 Yenimahalle/ANKARA
Dağıtım:
Siyasal Kitabevi
Şehit Adem Yavuz Sok. Hitit Apt. 14/1
Kızılay/Ankara
Tel: 0(312) 419 97 81 pbx
Faks: 0(312) 419 16 11
e-posta: info@siyasalkitap.com
http://www.siyasalkitap.com

Kaynaklar

Alvarez, A. ve Hurtado, J. (2010), "Why Teach the History of Economic Thought Today?" Documentos CEDE 2010-28, October 2010. Available at http://ssrn.com /abstract=1705530. Accessed 2022.

Berr, E. (2017), *L'intégrisme économique*, Edition Les Liens qui Libérent, Lonrai.

Cahuc, P. ve Zylberberg, A. (2016), *Le Négationnisme économique et comment s'en débarasser*, Flammarion, Paris.

Smith, A. [1759(1976)], *The Theory of Moral Sentiments*, Oxford University Press, Oxford.

Thaler, R. H. ve Sunstein, C. R. (2013), *Dürtme*, Pegasus, Istanbul.

Tirole, J. (2016), *Economie du Bien Commun*, PUF, Paris.

Kaynaklar

(2020), "Economists are discussing their lack of diversity. But efforts to improve have stalled before", *The Economist*, 9 Ocak, https://www.economist.com/finance-and economics/2020/01/09/economists-are-discussing-their-lack-of-diversity

Akdere, Ç. (2011), "J. S. Mill'in İktisadi Yöntembilimi: Yeni Bir Çıkış Noktası" içinde E. Eren ve M. Sarfati (der.), *İktisatta Yeni Yaklaşımlar*, İletişim Kitabevi, İstanbul, s. 241-258.

Akdere, Ç. (2021), *L'Arrière-plan philosophique de l'économie politique de John Stuart Mill*, Classiques Garnier, Paris.

Akdere, Ç. ve Baron, C. (2017), *Economics and Literature, A Comparative and Interdisciplinary Approach, Routledge, New York.*

Akdere, Ç. ve Büyükboyacı, M. (2015), "Davranışsal İktisat ve Sınırlı Rasyonellik Varsayımı" içinde D. Dumludağ, Ö. Gökdemir, L. Neyse ve Ester Ruben (der.), *İktisatta Davranışsal Yaklaşımlar*, İmge Kitabevi, İstanbul, s. 105-139.

Akee, R. (2020), "The race problem in economics", 22 Ocak https://www.brookings .edu/blog/up-front/2020/01/22/the-race-problem-in-economics/

Allisson, F. (2019), *Value and Prices in Russian Economic Thought A journey inside the Russian synthesis, 1890–1920*, Routledge, Londra.

Ancochea, D. S. (2004), "Building a successful heterodox graduate program in economics: an impossible task?", *New School Economic Review*, sayı 1(1), s. 11–20.

Archibald, G. C., Simon, H. A. ve Samuelson, P. A. (1963), "Problems of methodology – discussion", *The American Economic Review*, sayı 53(2), s. 227–236.

Ardıç, K. (2004), "Post-Otistik İktisada Eleştirel Bir Bakış*", IFMC Iktisat Dergisi Yayınları*, İstanbul.

Arnsperger, C. (2008), "Critical Political Economy. Complexity, Rationality and the Logic of Post-Orthodox Pluralism", Routledge, Londra.

Arnsperger, C. ve Varoufakis, Y. (2006), "What Is Neoclassical Economics? The three axioms responsible for its theoretical oeuvre, practical irrelevance and, thus, discursive power", *Panoeconomicus*, sayı 38(1), 5-18.

Avilova, T. ve Goldin, C. (2018), "What Can UWE Do For Economics?", sayı 108, s. 186-90.

Aydın, D. G. ve Akdere Ç., (2014), *Edebiyattaki İktisat*, İletişim, İstanbul.

Aydınonat, N. E. (2018), "Philosophy of Economics Rules: introduction to the symposium", *Journal of Economic Methodology*, sayı 25(3), s. 211-217.

Bayer, A. ve Rouse, C. E. (2016), "Diversity in the Economics Profession: A New Attack on an Old Problem", *Journal of Economic Perspectives*, sayı 30(4), s. 221-242.

Beed, C. ve Kane, O. (1991), "What is the Critique of the Mathematization of Economics", *Kyklos,* sayı 44(4), s. 581-612.

Bénicourt, E., Jallais, S. ve Noûs, C. (2021), "The riddle of the use of impossible examples in microeconomics textbooks", *Real-world Economics Review,* sayı 98.

Blaug, M. (1992), *The Methodology of Economics*, Cambridge University Press, Cambdridge.

Blaug, M. (1998), "Disturbing Currents in Modern Economics", *Challenge*, sayı 41(3), s. 11–34.

Bloch, H. (2016), "Post Keynesian price theory with a Schumpeterian twist" içinde J. Courvisanos, J. Doughney, A. Millmow (der.), *Reclaiming Pluralism in Economics*, Routledge, Londra, s. 203-221.

Boland, L. A. (1982), *The foundations of economic method, A Popperian Perspective*, Routedge, Londra.

Caviglia-Harris, J. L. (2003), "Introducing Undergraduates to Economics in an Interdisciplinary Setting", *The Journal of Economic Education*, sayı 34(3), s. 195-203.

Cedrini, M. ve Fontana, M. (2015), "Mainstreaming. Reflections on the Origins and Fate of Mainstream Pluralism", *Department of Economics and Statistics Cognetti de Martiis, Working Papers*, Univerity of Turin.

Batifoulier, P., Chavance, B., Faverau, O., Jallais, S., Labrousse, A., Lamarche, T., Orléan, A., Tinel, B. ([2015]2018), "Hepsi Aynı şeyi Söyleyecekse Bu Kadar Çok İktisatçıya Ne Gerek Var? Çoksesli Bir İktisat İçin Manifesto", Ç. Akdere (çev.), İletişim Yayınevi, İstanbul.

Jessua, C. (1991), *Histoire de la theorie economique*, PUF, Paris.

Colander, D. ve Harry, L. (2008), "Pluralism, Formalism and American Economics" içinde E. Fullbrook (der.), *Pluralist Economics*, Zed Books, Londra, s. 26-44.

Colander, D. ve Landreth, A. H. (2008), "Pluralism, Formalism and American Economics" içinde E. Fullbrook (der.), *Pluralist Economics*, Palgrave Macmillan, Londra, s. 22-44.

Colander, D., Holt, R. P. F. ve Rosser, J. B. (2004), "The changing face of mainstream economics", *Review of Political Economy*, sayı 16(4), s. 485–99.

Connolly, W. E. *(2005), Pluralism, Duke University Press, Durham.*

Corsi, M., D'Ippoliti, C. ve Lucidi, F. (2010), "Pluralism at Risk? Heterodox Economic Approaches and the Evaluation of Economic Research in Italy", *The American Journal of Economics and Sociology*, sayı 69(5), s. 1495-1529.

Courvisanos, J., Doughney, J. Millmow, A. (der.) (2016), *Reclaiming Pluralism in Economics*, Routledge, Londra.

Courvisanos, J. (2016), "In from the cold: from heterodoxy to a new mainstream pluralism" içinde Courvisanos, Doughney, J. Millmow, A. (der.), *Reclaiming Pluralism in Economics*, Routledge, Londra.

D'Ippoliti, C. (2011), *Economics and Diversity*, Routledge, Londra.

Davis, J. (2006), "The Turn in Economics: Neoclassical Dominance to Mainstream Pluralism?", *Journal of Institutional Economics*, sayı 2(1), s. 1–20.

Davis, J. B. (2007), "Why is economics not yet a pluralistic science?", *Post-Autistic Economics Review*, sayı 43.

Davis, J. B. (2008a), "Heterodox Economics, the Fragmentation of the Mainstream, and Embedded Individual Analysis" içinde J. T. Harvey and F. R. Garnett (der.), *Future Directions for Heterodox Economics*, University of Michigan Press, Ann Arbor, s. 53-72.

Davis, J. B. (2008b), "The Turn in Recent Economics and Return of Orthodoxy", *Cambridge Journal of Economics*, sayı 32(3), s. 349-366.

Davis, J. B. (2008c), "Chapter 3. Heterodox economics, the fragmentation of the mainstream, and embedded individual analysis" içinde J. T. Harvey ve R. F. Garnett

(der.), *Future Directions for Heterodox Economics*, University of Michigan Press, Ann Arbor.
Davis, J. B. (2010), *Individuals and Identity in Economics*, Cambridge University Press, Cambridge.
Davis, J. B. ve Jovanovic, F. (2021), "Introduction To Symposium Economics And Its Boundaries", *Journal of the History of Economic Thought*, sayı 43(2), s. 237-240.
Jackson, W. A. (2018), "Strategic Pluralism and Monism in Heterodox Economics", sayı 50(2), s. 237–251.
Deleplace, G. (2018), *Histoire de la pensée économique*, Dunod, Paris.
Denis, H. (1999), *Histoire de la pensée économique*, Quadrige Manuels, Paris.
Dobusch, L. ve Kapeller, J. (2012), "Heterodox United vs. Mainstream City? Sketching a Framework for Interested Pluralism in Economics", *Journal of Economic Issues*, sayı 46(4), s. 1035-1058.
Dow, S. C. (1990), "*Beyond Dualism*", *Cambridge Journal of Economics*, sayı 12(2), s. 143-157.
Dow, S. C. (1997a), "Methodological Pluralism and Pluralism of Method" içinde A. Salanti ve E. Screpanti (der.), *Pluralism in economics*, Edward Elgar Publishing, Londra, s. 89-99.
Dow, S. C. (1997b), "Mainstream economic methodology", *Cambridge Journal of Economics*, sayı 21, s. 73-93.
Dow, S. C. (2000), "Prospects for the progress in heterodox economics", *Journal of the History of Economic Thought*, *sayı* 22(2), s. 157–170.
Dow, S. C. (2004a), "Reorienting economics: some epistemological issues", *Journal of Economics Methodology*, sayı 11(3), s. 307–312.
Dow, S. C. (2004b), "Structured pluralism", *Journal of Economics Methodology*, sayı 11(3), s. 275–290.
Dow, S. C. (2007), "Pluralism in Economics" içinde J. Groenewegen (der.), *Teaching Pluralism in Economics*, Edward Elgar Publishing, Cheltenham, s. 22-39.
Dow, S. C. (2008) 'Plurality in Orthodox and Heterodox Economics', *The Journal of Philosophical Economics*, sayı I(2), s. 73-96.
Dow, S. C. (2008b), "A Future for Schools of Thought and Pluralism in Heterodox Economics" içinde R. Garnett ve J. Harvey (der.), *Future Directions for Heterodox Economics*, University of Michigan Press, Ann Arbor.
Dow, S. (2009a), "History of Thought and Methodology in Pluralist Economics Education", *International Review of Economics Education*, sayı 8(2), s. 41-57.
Dow, S. C. (2009b), "History of Thought, Methodology, and Pluralism" içinde J. Reardon (der.), *The Handbook of Pluralist Economics*, Routledge, Londra, s. 43-53.
Dow, S. (2011), "Heterodox economics: history and prospects", *Cambridge Journal of Economics*, sayı 35, s. 1151-1165.
Dow, S. C. (2012), *Foundations for New Economic Thinking: A Collection of Essays*, Palgrave Macmillan, Londra.
Dow, S. C. (2013), "Coded of Ethics for Economists: A Pluralist View", Economic Thought, sayı 2(1), s. 20-29.
Dutt, A. K. (2014), "Dimensions of Pluralism in Economics", *Review of Political Economy*, sayı 26(4), s. 479-494.

Erreygers, G. (2001), *Economics and Interdisciplinary*, Routledge, Londra ve New York.
Fischer, L., Hasell, J, Proctor, J. C., Uwakwe, D., Perkins, Z. W., Watson, C. (2018), *metindeki taroh bu mu Rethinking Economics. An Introduction to Pluralist Economics*, Routledge, Londra.
Flatham, R. E. (2005), *Pluralism and Liberal Democracy*, Johns Hopkins University Press, Baltimore.
Foldvary, F. E. (1996), "Beyond Neoclassical Economics: Heterodox Approaches to Economic Theory", Edward Elgar Publishing, Londra.
Foley, D. K. (2004), "The Strange History of the Economic Agent", *New School Economic Review*, sayı 1(1), s. 82-94.
Foster, J. (2005), "From Simplistic to Complex Systems in Economics", *Cambridge Journal of Economics*, sayı 29(6), s. 873–892.
Freeman A. ve Kliman A. (2006), "Beyond talking the talk: towards a critical pluralist practice", *Post-Autistic Economics Review*, sayı 40.
Friedman, M. (1953), "The Methodology of Positive Economics" içinde M. Friedman (der.), *Essays in positive economics*, The University of Chicago Press, Chicago, s. 3–43.
Fullbrook, E. (2001), "Real science is pluralist", *Post-Autistic Economics Newsletter*, sayı 5, http://www.paecon.net/PAEtexts/Fullbrook1.htm.
Fullbrook, E. (der.) (2003), *The Crisis in Economics The post-autistic economics movement the first 600 days*, Routledge, Londra.
Fullbrook, E. (der.) (2004), *A Student's Guide to What's Wrong with Economics*, Anthem Press, Londra.
Fullbrook, E. (2008) (der.), *Pluralist Economics*, Zed Books, Londra.
Fullbrook, E. (2009), *Ontology and Economics Tony Lawson and His critics*, Routlege, Londra.
Gaarder, J. (1994), *Sofi'nin Dünyası*, Pan Yayıncılık, İstanbul.
Garnett, R. F. Jr. (2005), "Wither Heterodoxy?", *Post-autistic economics review*, sayı 34, s. 2–21.
Garnett, R. F. Jr. (2006), "Paradigms and Pluralism in Heterodox Economics", *Review of Political Economy"*, *sayı* 18(4), s. 521–546.
Garnett, R. F. Jr. (2011), "Pluralism Academic Freedom and Heterodox Economics", *Review of Radical Political Economics"*, sayı 43(4), s. 562-572.
Garnett, R. F. Jr. (2009), "Rethinking the Pluralist Agenda in Economics Education", *Internatonal Review of Economic Education"*, sayı 8(2), s. 58-71.
Garnett, R. F. Jr., Olsen, E. K. ve Starr, M. (der.) (2010), *Economic pluralism*, Routledge, Londra.
Giere, R. N. (2006), "Perspectival pluralism" içinde S. H. Kellert, H. E. Longino ve C. K. Waters (der.), *Scientific Pluralism*, University of Minnesota Press, Minneapolis, s. 26–41.
Gräbner, C. (2017*)*, "The Complexity of Economies and Pluralism in Economics", *ICAE Working Paper Series*, No. 69, Johannes Kepler University Linz, Institute for Comprehensive Analysis of the Economy (ICAE), Linz.
Gräbner, C. ve Strunk, B. (2020), "Pluralism in economics: its critiques and their lessons", Journal of Economic Methodology, sayı 27(4), s. 311-329.

Green, A. D. (2014), "What is a 'policy' - and what is good policymaking?", *Financial Times*, 25 Kasım 2014, https://www.ft.com/content/f1cf47a4-4af6-39bd-a5b9-8b9ce0315e05.

Groenewegen, J. (der.) (2007), *Teaching Pluralism in Economics*, Edward Elgar Publishing Publishing, Cheltenham.

Guerrien, B. (2002), "Is There Anything Worth Keeping in Standard Microeconomics?", *Real-World Economics Review*, sayı 100, s. 11-14.

Hands, D. W. (2001), *Reflection Without Rules*, Cambridge University Press, Cambridge.

Hart, N. ve Kriesler, P. (2016), "Keynes, Kalecki, Sraffa: coherence within pluralism?" içinde Courvisanos, J., Doughney J., Millmow A. (der.), *Reclaiming Pluralism in Economics*, Routledge, Londra, s. 186-203.

Heise, A. (2016), "Pluralism in economics: Inquiries into a Daedalean concept", *ZÖSS Discussion Paper*, No. 51, Universität Hamburg, Zentrum für Ökonomische und Soziologische Studien (ZÖSS), Hamburg.

Heise, A. (2017), "Defining economic pluralism ethical norm or scientific imperative", *Int. J. Pluralism and Economics Education*, sayı 8(1), s. 18-41.

Hermann-Pillath, C. (2001), "On the ontological foundations of evolutionary economics", içinde K. Dopfer (der.), *Evolutionary Economics: Program and Scope*, Kluwer Academic, Boston, s. 89–140.

Hermann, A. ve Mouatt, S., (der.) (2021), *Contemporary Issues in Heterodox Economics. Implications for Theory and Policy Action*, Routledge, Londra.

Hodgson, G. M. (1999), *Evolution and Institutions: On Evolutionary Economics and the Evolution of Economics*, Edward Elgar Publishing, Cheltenham.

Hodgson, G. (2019), *Is there a future for heterodox economics? Institutions, ideology and a scientific community*, Edward Elgar Publishing, Londra.

Jackson, W. A. (2018), "Strategic Pluralism and Monism in Heterodox Economics", sayı 50(2), s. 237–251.

Jallais, S. (2018), "D'un monde à l'autre ou les rhétoriques de l'exemple dans les manuels de microéconomie (From One World to Another or the Rhetorics of Examples in Microeconomics Textbooks)", *Revue de la régulation. Capitalisme, institutions, pouvoirs,* sayı 23.

Jo, T.-H. (2013), *Heterodox Economics Directory*, Heterodox Economics Newsletter, 5th edition.

Jo, T.-H. (2016), "Frederic S. Lee and His Fight for the Future of Heterodox Economics", *PSL Quarterly Review,* sayı 69(278), s. 267-278.

Jo, T.-H., Chester L. ve D'ippoliti C. (2017), *The Routledge Handbook of Heterodox Economics*, Routledge, Londra.

Kapeller, J. ve Schütz, B. (2013), Exploring Pluralist Economics The Case of the Minsky-Veblen Cycles, *Journal of Economic Issues*, sayı 47(2), s. 515-524.

Kates, S. (2016), "The history of economic thought and its mainstream enemies" içinde J. Courvisanos, J. Doughney, A. Millmow (2016), *Reclaiming Pluralism in Economics*, Routledge, Londra.

King, J. E. (2002), "Three arguments for Pluralism in Economics", *Journal Of Australian Political Economy*, sayı 50, s. 82-88.

King, J . E. (2008), "Three Arguments for Pluralism" içinde E. Fullbrook (der.), *Pluralist Economics*, Palgrave Macmillan, Londra, s. 111-117.
Koopmans, T. C. (1957), *Three Essays on the State of Economic Science*, McGraw-Hill, New York, Toronto, Londra.
Kurz, H. D. ve Salvatori, N. (1997), "On critics and protective belts" içinde H. D. Kurz ve N. Salvadori, *Understanding 'Classical' Economics. Studies in Long Period Theory*, Routledge, Londra.
Lawson, T. (1997), *Economics and Reality*, Routledge, Londra.
Lawson, T. (2001), "Back to reality", *Post-autistic Economics Newsletter*, sayı 6, http://www.btinternet.com/_pae_news/review/issue6.htm.
Lee, F. S. (2002), "The Association for Heterodox Economics: Past, Present, and Future", *Journal of Australian Political Economy*, sayı 50 s. 29–43.
Lawson, T. (2003), *Reorienting Economics*, Routledge, Londra.
Lawson, T. (2006), "The Nature of Heterodox Economics", *Cambridge Journal of Economics*, sayı 30(4), s. 483–505.
Lee, M. (2003), "The Harvard petition: alternative to Ec 10", Unpublished manuscript, Students for a Humane and Responsible Economics, Cambridge, MA.
Lee, F. S. (2008), "The Citation Impact of Feminist Economics: Two Comments", *Feminist Economics*, sayı 14(1).
Lee, F. S. (2009), *A History of Heterodox Economics: Challenging the Mainstream in the Twentieth Century*, Routledge, Londra.
Lee, F. S. (2010), "Pluralism in heterodox economics" içinde R. Garnett, E. K. Olsen ve M. Starr (der.), *Economic pluralism*, s. 19-35. Routledge, Londra.
Lee, F. S. (2011), "The pluralism debate in heterodox economics", *Review of Radical Political Economics*, sayı 43(4), s. 540-51.
Lee, F. S. (2012), "Heterodox Economics and its Critics", *Review of Political Economy*, sayı 24(2), s. 337-351.
Lee, F. S. ve Harley, S. (1998), "Peer Review, the Research Assessment Exercise and the Demise of Non-Mainstream Economics", *Capital and Class*, sayı 66, s. 23–51.
Lee, F. S. ve Jo, T.-H. (2017), *Microeconomic Theory: A Heterodox Approach*, Routledge, Londra.
Leonhard, D. ve Kapeller, J. (2012), "Heterodox United vs. Mainstream City? Sketching a Framework for Interested Pluralism in Economics", *Journal of Economic Issues*, sayı 46(4), s. 1035-1058.
Lo, A. (2014), "The Problem of Methodological Pluralism in Ecological Economics", *MPRA Paper*, University Library of Munih, Almanya.
Machlup, F. (1964), "Professor Samuelson on theory and realism", *The American Economic Review*, sayı 54(5), s. 733–735.
Maerman, A. (2011), Pluralism Heterodoxy and the Retoric of Distinction, *Review of Radical Political Economics*, sayı 43(4), s. 552–561.
Mearman, A., Wakeley, T., Shoib, G. ve Webber, D. (2011), "Does Pluralism in Economics Education Make Better Educated, Happier Students? A Qualitative Analysis", *International Review of Economics Education*, sayı 10(2), s. 50-62.
Mearman, A. (2012), "'Heterodox Economics' and the Problems of Classification", *Journal of Economic Methodology*, 19(4), s. 407-424.

Mäki, U. (1997), "The One World and the Many Theories" içinde A. Salanti, ve E. Screpanti, (der.), *On Pluralism in Economics: New Perspectives in History and Methodology*, Edward Elgar Publishing, Cheltenham, s. 37–47.

Mäki, U. (2002), *Fact and Fiction in Economics. Models, Realism, and Social Construction*, Cambridge University Press, Cambridge.

Mäki, U. (2011), "Models and the locus of their truth", *Synthese*, sayı 180, s. 47–63.

Marqués, G. ve Weisman, D. (2010), "5-Is Kuhnean Incommensurability a good basis for pluralism in economics?" içinde R. Garnett, E. K. Olsen ve M. Starr, *Economic Pluralism*, Routledge, Londra, s. 74-86.

Mariyani-Squire, E. M. ve Moussa, M. (2015), "Fallibilism, Liberalism And Stilwell's Advocacy For Pluralism In Economics", *Journal of Australian Political Economy*, sayı 75, s. 194-210.

Stilwell, F. (2006), "Four reasons for pluralism in the teaching of economcis", *Australasian Journal of Economics Education*, sayı 3(1&2), s. 42-55.

Marshall, A. ([1890]1920), *Principles of Economics*, Macmillan and Co., Londra.

May, A. M. (2022), *Gender And The Dismal Science: Women in The Early Years of The Economics Profession*, Columbia University Press, New York.

McCloseky, D. N. (1983), "The Rhetoric of Economics", *Journal of Economic Literature*, sayı 21, s. 434-61.

McCloskey, D. ([1985]1998), *The Rhetoric of Economics*, University of Wisconsin Press, Madison.

McCloskey, D. (2001), "The Genealogy of Postmodernism: An Economist's Guide" içinde S. Cullenberg, J. Amariglio, ve D. Ruccio (der.), *Postmodernism, Economics, and Knowledge*, Routledge, Londra.

Mill, J. S. ([1836]2003), "On the Definition of Political Economy; and on the Method of Investigation Proper to it" içinde F. E. L. Priestly ve J. M. Robson (der.), *Collected Works*, vol. IV, Toronto University Press, Toronto, s. 309-39.

Mill, J. S. ([1843]1973), *A system of logic ratiocinactive and Inductive* içinde F. E. L. Priestly ve J. M. Robson (der.), *Collected Works*, sayı VII-VIII, Toronto University Press, Toronto.

Milonakis, D. ve Fine, B. (2009), *From Economics Imperialism to Freakonomics: The Shifting Boundaries between Economics and Other Social Sciences*, Routledge, Londra.

Mirowski, P. (1984), "The Role of Conservation Principles in 20th Century Economic Theory", *Philpsophy of the Social Sciences*, sayı 14, s. 461-473.

Mirowski, P. (1991), "The When, the How and the Why of Mathematical Expression in the History of Economic Analysis", *Journal of Economic Perspectives*, sayı 5, s. 145-157.

Moneta, A. ve Russo, F. (2014), "Causal models and evidential pluralism in econometrics", *Journal of Economic Methodology*, sayı 21(1), s. 54-76.

Morgan, J. (2003), "How Reality Ate Itself: Orthodoxy, Economy & Trust", *Real-World Economics Review*, sayı 18, http://www.paecon.net/PAEReview/issue18/Morgan 18.htm.

Morgan, M. S. (2006), "Economic Man as Model Man: Ideal Types, Idealization and Caricatures", *Journal of the History of Economic Thought*, sayı 28, s. 1-27.

Morgan, M. S. (2012), "The world in the model: How economists work and think", Cambridge University Press, Cambridge.
Orozco Espinel C., (2019), "Setting up a long-term research oroject for economics at the Cowles Commisson: The definition of theory as a mathematically and abstractly driven form of knowledge", *CHOPE Working Paper*, No. 2019-19.
Orozco Espinel, C. (2020), "How Mathematical Economics Became (Simply) Economics: The Mathematical Training of Economists during the 1940s, 1950s, and 1960s in the United States", *CHOPE Working Paper No. 2020-11*.
Orozco Espinel C. ve Betancourt R. G. (2022), "A History of the Institutionalization of Feminist Economics through Its Tensions and Founders", *History of Political Economy*, sayı 54(6), s. 1169- 1202.
Peterson, J. (2013), "Economics Education after the Crisis: Pluralism, History, and Institutions", *Journal of Economic Issues*, sayı 47(2), s. 401-410.
Popper, K. (1957), *The Poverty of Historicism*, Beacon Press, Boston.
Popper, K. ([1963]2020), *The Open Society and Its Enemies*, Princeton University Press, Princeton.
Porter, C. ve Serra, D. (2020), "Gender Differences in the Choice of Major: The Importance of Female Role Models", *American Economıc Journal*, sayı 12(3), s. 226-54.
Potts, J. (2000), *The New Evolutionary Microeconomics: Complexity, Competence and Adaptive Behaviour*, Edward Elgar Publishing Publishing Ltd., Cheltenham.
Pujol, M. (1997), "Explorations - Introduction: Broadening economic data and methods", *Feminist Economics*, sayı 3(2), s. 119–120.
Raveaud, G. (2010), "A pluralist teaching of economics Why and how" içinde R. Garnett, E. K. Olsen ve M. Starr (der.), *Economic Pluralism*, Routledge, Londra, s. 74-86.
Reardon, J. (2009), *The Handbook of Pluralist Economics Education*, Routledge, Londra.
Reardon, J. (2021), "16. Improving Pluralism in Economics Education" içinde A. Hermann ve S. Mouatt (der.), *Contemporary Issues in Heterodox Economics. Implications for Theory and Policy Action*, Routledge, Londra.
Arena, R., Dow S. C. Klaes, M. (2009), *Economics in relation to other disciplines: An Introduction*, Routledge, Londra.
Rock, D. ve Grant, H. (2016), "Why Diverse Teams Are Smarter", *Harward Business Review*, 4 Kasım, https://hbr.org/2016/11/why-diverse-teams-are-smarter.
Rodrik, D. (2015), *Economics rules: Why economics works, when it fails, and how to tell the difference*, Oxford University Press, Oxford.
Rodrik, D. (2021), "Economics Has Another Diversity Problem", 9 Agustos, https://www.project-syndicate.org/commentary/economics-geographic-diversity-problem-by-dani-rodrik-2021-08.
Rosalsky, G. (2020), "Economics Still Has A Diversity Problem", https://www.npr.org/sections/money/2020/01/07/793855832/economics-still-has-a-diversity-problem, 7 Ocak.
Rutherford, M. (2000), "The prospects of heterodox economics: a comment", *Journal of the History of Economic Thought*, sayı 22(2), s. 185–188.
Salanti, A. ve Screpanti, E. (1997), *Pluralism in Economics: New Perspectives in History and Methodology*, Edward Elgar Publishing, Londra.

Samuelson, P. A. (1964), "Theory and realism: A reply. The American Economic Review", *American Economic Association*, sayı 54(5), s. 736–739.

Schabas, M. (1989), "Alfred Marshall, W. Stanley Jevons, and the Mathematization of Economics", *Isis*, sayı 80(1), s. 60-73.

Screpanti, E. (1997), "'Afterword: Can Methodological Pluralism be a Methodological Canon?'" içinde A. Salanti ve E. Screpanti (der.), *Pluralism in Economics: New Perspectives in History and Methodology*, Edward Elgar Publishing, Londra, s. 298-308.

Sen, A. (1999), *Development as Freedom*, Alfred A. Knopf, New York.

Sent, E.-M. (2003), "Pleas for pluralism", *Post-Autistic Economics Review*, sayı 18, http://www.paecon.net/PAEReview/issue18/Sent18.htm.

Sent, E.-M. (2006), "Pluralism in Economics" içinde S. Kellert, H. Longino ve K. Waters (der.), *Scientific Plura/isms*, University of Minnesota Press, Minneapolis, s. 80-101.

Sharmin, K. (2022), "Book Review of Ajit Sinha and Alex M. Thomas (ed.), Pluralistic Economics and Its History", *Journal of the History of Economic Thought*, sayı 44(2), s. 298.

Shiller, R. J. (2019), *Narrative Economics: How Stories Go Viral and Drive Major Economic Events*, Princeton University Press, Princeton.

Sinha, A. ve Thomas, A. M. (2019), *Pluralistic Economics and Its History*, Routledge, New York.

Söderbaum, P. (2003), "Democracy and the need for pluralism in economics" içinde Fullbrook, E., *The Crisis in Economics The post-autistic economics movement the first 600 days*, Routledge, Londra, s. 94-96.

Söderbaum, P. (2009a), *Sustainability economics* içinde J. Reardon (der.), *The Handbook of Pluralist Economics Education*, Routledge, Londra.

Söderbaum P. (2009b), "A financial crisis on top of the ecological crisis: Ending the monopoly of neoclassical economics", *Real-World Economics Review*, sayı 49, http://www.paecon.net/PAEReview/issue100/Soderbaum100.pdf.

Stilwell, F. (2016), "Pluralism in Economics: Challenges by and for Heterodoxy" içinde J. Courvisanos, J. Doughney, A. Millmow (der.), *Reclaiming Pluralism in Economics*, Routledge, Londra.

Syll, L. P. (2016), "Deductivism - the fundamental flaw of mainstream economics", *Real-World Economics Review*, sayı 74.

Tejani, S. (2019), "What s feminist about feminist economics", *Journal of Economic Methodology*, sayı 26(2), s. 99-117.

Thornton, T. (2016), "The 'Complexity Revolution' seen from a historical and heterodox perspective" içinde Courvisanos J., Doughney J., Millmow, A. (der.), *Reclaiming Pluralism in Economics*, Routledge, Londra, s. 238-250.

Thornton, T. (2017), *From Economics to Political Economy: The Problems, Promises and Solutions of Pluralist Economics*, Routledge, Londra.

Tily, G. (2007), "Keynes's General Theory, the Rate of Interest and Keynesian's Economics Keynes Betrayed", Palgrave Macmillan, Londra.

Toporowski, J. (2016), "Keynes, Kalecki, Sraffa: coherence within pluralism?" içinde J. Courvisanos, J. Doughney, A. Millmow (der.), *Reclaiming Pluralism in Economics*, Routledge, Londra, s. 171-186.

Törnberg, P. (2018), "Complex realist economics: toward an ontology for an interested pluralism", *Review of Social Economy*, sayı 76(4), s. 509-534.
Umutlu, H. (2020), "Post Otistik ˙Iktisat Hareketi: Eleştirel Bir Yaklaşım", *Economics Literature*, sayı 2(1), s. 1-19.
Van Bouwel, J. (2005), "Towards a framework for pluralism in economics", *Post-Autistic Economics Review*, sayı 31.
Ylikoski, P. ve Aydınonat, N. E. (2014), "Understanding with theoretical models", *Journal of Economic Methodology*, sayı 21(1), s. 19–36.
Zouboulakis, M. (2014), *The Varieties of Economic Rationality. From Adam Smith to Contemporary Behavioural and Evolutionary Economics*, Routledge, Londra.

Kaynakça

Aydınonat, E. N. (2018), "The Diversity of Models As A Means To Better Explanations İn Economics", *Journal of Economic Methodology*, sayı 25(3), s. 237-251.

Backhouse, R. E. ve Cherrier, B. (2017), "The Age of The Applied Economist: The Transformation of Economics Since The 1970s", *History of Political Economy*, sayı 49 (Supplement)(1), s. 33.

Backhouse, R. E. (2000), "Progress in Heterodox Economics", *Journal of The History of Economic Thought*, sayı 22(2), s. 149-55.

Berlin, I. (1958), "Two Concepts of Liberty" içinde Isaiah Berlin (1969) *Four Essays On Liberty*, Oxford University Press, Oxford.

Bhaskar, R. (1975), *A Realist Theory of Science*, Leeds Books, Leeds.

Bhaskar, R. ([1989]2011), *Reclaiming Reality: A Critical Introduction to Contemporary Philosophy*, Classical Texts In Critical Realism (Routledge Critical Realism), Routledge, Londra.

Butler, C. (2002), *Postmodernism: A Very Short Introduction*, Oxford University Press, Oxford.

Callinicos, A. (2006), *Postmodernizme Hayır*, Şebnem Pala (çev.), Ayraç Yayınları, Ankara.

Carver, T. ve Thomas, P. (1995), *Rational Choice Marxism*, Macmillan Press, Londra.

Colander, D. (2000), "The Death of Neoclassical Economics", *Journal of The History of Economic Thought*, sayı 22(2), s. 127-43.

Colander, D. (2004), "The changing face of mainstream economics", *Review of Political Economy*, sayı 16(4), s. 485-499.

Colander, D., Holt R. P. F. ve Rosser J. B. (2004), "The Changing Face of Mainstream Economics", *Review of Political Economy*, sayı 16 (4), s. 485–499.

Crowder, G. (1998), "John Gray's Pluralist Critique of Liberalism", *Journal of Applied Philosophy*, sayı 15(3), s. 287-98.

Cullenberg, S., Amariglio, J. ve Ruccio, D., (2001), *Postmodernism, Economics And Knowledge*, Routledge, Londra.

Davis, J. B. (2007), "Why İs Economics Not Yet A Pluralistic Science?" *Post-Autistic Economics Review*, sayı 43, s. 42-51.

Davis, J. B. (2008), "The Turn İn Recent Economics And Return of Orthodoxy", *Cambridge Journal of Economics*, sayı 32, s. 349–366.

Davis, J. B. (2019), "Specialization, Fragmentation, And Pluralism İn Economics", *The European Journal of The History of Economic Thought*, sayı 26(2), s. 271-293.

Derrida, J. (1967), *Of Grammatology*, G. C. Spivak (çev.), Johns Hopkins University Press, Baltimore ve Londra.

Eagleton, T. (1985), "Capitalism, Modernism and Postmodernism", *New Left Review*, sayı 152, s. 60-73.

Eagleton, T. (2007), "I Contain Multitudes", *London Review of Books*, sayı 29(12), s.13-15.

Ertürk, K. (1999), "Marx, Postmodernity, And Transformation of The Individual", *Review of Radical Political Economics*, sayı 31(2), s. 27-45.

Ferguson, C. E. (1969), *The Neoclassical Theory of Production And Distribution*, Cambridge University Press, Cambridge.

Feyerabend, P. (1975), *Against Method*, New Left Books, Londra.

Gräbner, C. ve Strunk B. (2020), "Pluralism in Economics: İts Critiques and Their Lessons", *Journal of Economic Methodology*, sayı 27(4), s. 1-19.

Gray, John (2003), *Liberalizmin İki Yüzü*, Koray Değirmencioğlu (Çev.), Dost Yayınları, Ankara.

Habermas, J. (1990), *The Philosophical Discourse of Modernity: Twelve Lectures*, F. G. Lawrence (çev.), MIT Press, Cambridge, Massachusetts.

Hahn, F. (1984), *Equilibrium And Macroeconomics*, Basil Blackwell, Oxford.

Harcourt, G. C. (1972), *Some Cambridge, Controversies İn The Theory of Capital*, Cambridge, Cambridge University Press.

Harcourt, G. C. (1979), "The Social Science İmperialists", *Australian Journal of Political Science*, sayı 14(2), s. 243 – 251.

Harcourt, G. C. (2003), *The Social Science Imperialists*, Routledge, Londra.

Harvey, D. (2000), *The Condition of Postmodernity*, Blackwell, Cambridge.

Hausman, D. (der.) (1984), *The Philosophy of Economics: An Anthology*, Cambridge University Press, Cambridge.

Hollis, M. (1994), *The Philosophy of Social Science: An Introduction*, Cambridge University Press, Cambridge.

Hoover, K. D. (2008), "Causality In Economics And Econometrics", *The New Palgrave Dictionary of Economics Online*, http://Public.Econ.Duke.Edu/~Kdh9/Source%20Materials/Research/Palgrave_Causality_Final.Pdf

Jameson, F. (1987), "Postmodernism and the Video Text" içinde N. Fabb, D. Attridge, A. Durant ve C. MacCabe. (der.), *The Linguistics of Writing* (der.), Methuen, New York.

Jameson, F. ([1991]2011), *Postmodernizm ya da Geç Kapitalizmin Kültürel Mantığı*, Abdulkadir Gölcü, Nuri Plümer (Çev.), Nirengi Kitap, Ankara.

Lavoie, M. (2008), "History And Methods of Post Keynesian Economics", (Sunuş), https://www.Boeckler.De/Pdf/V_2008_07_27_Lavoie_Lecture_1.Pdf

Lawson, Tony (2013), "What Is This 'School' Called Neoclassical Economics?" *Cambridge Journal of Economics*, sayı 37, s. 947–983.

Lucas, Robert (1976), "Econometric Policy Evaluation: A Critique", K. Brunner ve A. Meltzer, *The Phillips Curve And Labor Markets*, Carnegie-Rochester Conference Series On Public Policy, 1, American Elsevier, New York, s. 19–46.

McCloskey, D. N. (1983), "The Rhetoric of Economics", *Journal of Economic Literature*, sayı 21, No. 2, s. 481- 517.

Mccloskey, D. N. (1985), *The Rhetoric of Economics*, University of Wisconsin Press, Wisconsin.

Ménard, C. ve Shirley, M. M. (2008), *Handbook of New Institutional Economics*, Springer, Boston.

Musgrave, A. (1981), "'Unreal Assumptions' in Economic Theory: The F-Twist Untwisted", *Kyklos*, sayı 34(3), s. 377-387 içinde Bruce Caldwell (1984), *Appraisal And Criticism İn Economics: A Book of Readings*, Ailen And Unwin, Londra, s. 234-244.

Özel, H. (2000), "The Explanatory Role of General Equilibrium Theory: An Outline Onto a Critique of Neoclassical Economics", *Hacettepe Üniversitesi İktisadi Ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, Cilt 18, sayı 1, s. 257-285.

Özel, H. (2016), "Toplumu Piyasaya Yerleştirmek ve Sosyal Bilimin Dönüşümü" içinde *Liberalizmi Yeniden Düşünmek*, B. Gürbüz, H. Özel, M. Sarfati (der.), Efil Yayınevi, Ankara, s. 17-48.

Peters, O. (2019), "The Ergodicity Problem in Economics", *Nature Physics* , sayı 15, s. 1216–1221.

Quine, Willard Van Orman (1948), "On What There Is", *Review of Metaphysics*, Tıpkıbasım: *From A Logical Point of View* (1953), Harvard University Press, Cambridge (Mass.).

Quine, Willard Van Orman (1953), "Two Dogmas of Empiricism" içinde (1980), *From a Logical Point of View*, Second Revised Edition, Harvard University Press, Cambridge (Mass.), s. 20-46.

Rodrik, D. (2016), *İktisadı Anlamak*, Can Madenci (Çev.), Efil Yayınevi, Ankara.

Sargent, T. (1976), "A Classical Macroeconometric Model for the United States", *Journal of Political Economy*, sayı 84(2), s. 207- 238.

Schumpeter, J. A. (1954), *History of Economic Analysis*, Elizabeth B. Schumpeter (der.), Oxford University Press, New York.

Slade-Caffarel, Y. (2019), "The Nature of Heterodox Economics Revisited", *Cambridge Journal of Economics*, sayı 43, s. 527–540.

Sraffa, P. (1960), *Production of Commodities by Means of Commodities: A* Prelude *to The Critique of Economic Theory*, Cambridge University Press, Cambridge.

Talisse, R. B. (2000), "Two-Faced Liberalism: John Gray's Pluralist Politics and The Reinstatement Of Enlightenment Liberalism", *Critical Review*, sayı 14(4), s. 441-458.

Tomass, M. (2001), "Incommensurability of Economic Paradigms: A Case Study of The Monetary Theories of Mises And Marx", *Review of Political Economy,* sayı 13(2), s. 221-243.

Veblen, T. (1898), "Why Is Economics Not An Evolutionary Science", *The Quarterly Journal of Economics*, sayı 12(4), s. 373-397

Veblen, T. (1900), "The Preconceptions of Economic Science", *The Quarterly Journal of Economics*, sayı 14(2), s. 240-269.

Weit, W. (2020), "Model Pluralism", *Philosophy of The Social Sciences*, sayı 50(2), s. 91-114.

Westfall, R. S. (1977), *The Construction of Modern Science: Mechanisms And Mechanics*, Cambridge University Press, Cambridge.

Kaynakça

Alada, D. (2012), *İktisadın Kayıp Felsefesi*, Bağlam Yayınları, İstanbul.

Badeen, D. (2013), "Ontology, pluralism, and economics education", *Int. J. Pluralism and Economics Education*, sayı 4(2), s. 210–223.

Batifoulier, P., Chavance Bernard, Olivier Favereau et al. (2018), *Hepsi Aynı Şeyi Söyleyecekse Bu Kadar Çok İktisatçıya Ne Gerek var? Çoksesli Bir İktisat İçin Manifesto*, Çınla Akdere (Çev.), İletişim Yayınları, İstanbul.

Boettke, P. J. (2004), "Obituary: Don Lavoie (1950–2001)", *Journal of Economic Methodology*, sayı 11(3), s. 377–379.

Bridges, D. (1992), "Enterprise and Liberal Education", *Journal of Philosophy of Education*, sayı 26(1), s. 91-98.

Boz, Ç. (2012), *Büyük İktisatçılar Yaşasalardı Ne Derlerdi*, Mühür Kitaplığı, İstanbul.

Budzinski, O. (2008), "Monoculture versus Diversity in Competition Economics", *Cambridge Journal of Economics,* sayı 32(2), s. 295–324.

Bulutay, T. (2003), "Bilim ve İktisat", *İktisat, İşletme ve Finans*, sayı 211, s. 5-50.

Colander, D., Goldberg, M., Haas, A., Juselius, K., Kirman, A., Lux, T. ve Sloth, B. (2009), "The Financial Crisis and the Systemic Failure of the Economics Profession", *Critical review: a journal of politics and society*, sayı 21(2-3), s. 249-267.

Denis, A. (2009), "Editorial: Pluralism in Economics Education". *International Review of Economics Education*, sayı 8(2), s. 6-22.

Denis, A. (2013), "Pluralism in Economics Education", J., Jespersen ve M. O. Madsen (der.), *Teaching Post Keynesian Economics*, Edward Elgar, Cheltenham, s. 88-105.

Dow, S. (1996), *The Methodology of Macroeconomic Thought*, Edward Elgar, Cheltenham.

Dow, S. (1997), "Methodological Pluralism and Pluralism of Method", A. Salanti ve E. Screpanti (der.), *Pluralism in Economics*, Edward Elgar, Cheltenham.

Dow, S. C. (2007), "Pluralism in Economics" içinde J. Groenewegen (der.), *Teaching Pluralism in Economics*, Edward Elgar, Cheltenham, s. 22-39.

Dow, S. (2008), "Plurality in Orthodox and Heterodox Economics", *Journal of Philosophical Economics*, sayı 1(2), s. 73–96.

Fine, B. (2000), "Economics Imperialism and Intellectual Progress: The Present as History of Economic Thought?", *History of Economics Review*, sayı 32, s. 1-27.

Freeman, A. (2010), "The Economists of Tomorrow: The Case for Assertive Pluralism in Economics Education", *American Journal of Economics and Sociology*, 69(5), 1591-1613.

Fullbrook, E. (2009), "Relevance of Pluralist Economics for the 21st Century" içinde J. Reardon (der.), *The Handbook of Pluralist Economics Education*, Routledge, Londra.

Holcombe, R. (2008), "Pluralism versus Heterodoxy in Economics and the Social Sciences", *Journal of Philosophical Economics*, sayı 1(2), s. 51–72.

Hodgson, G. M. (2001), *How Economics Forgot History The Problem of Historical Specificity in Social Science*, Routledge, Londra.

ISIPE (International Student Initiative for Pluralism in Economics) (2014), "An international student call for pluralism in economics", http://www.isipe.net/open-letter/.

Karatani, K. (2017), *Dünya Tarihinin Yapısı. Üretim Tarzlarından Mübadele Tarzlarına*, Metis Yayıncılık, Istanbul.

Kazgan, G. (1987), "İktisat Nasıl Okutulmalı", *ODTÜ Gelişme Dergisi*, sayı 4(1), s.76 – 77.

Kazgan, G. (2011), *İktisadi Düşünce veya Politik İktisadın Evrimi*, Remzi Kitabevi, İstanbul.

Kitcher, P. (2001), *Science, Truth, and Democracy*, Oxford University Press, Oxford.

Klamer, A. ve Colander, D. (1987), "The Making of an Economist", *Journal of Economic Perspectives*, sayı 12, s. 95–111.

Kurz, H. ve Salvadori N. (2000), "Understanding 'Classical' Economics A Reply to Mark Blaug" içinde H. D. Kurz ve N. Salvadori, *Understanding 'Classical' Economics. Studies in Long Period Theory*, Routledge, Londra, s. 9-38.

Lavoie, M. (1992), *Foundations of Post-Keynesian Economics*, Edward Elgar, Cheltenham.

Lazear, E. P. (2000), "'Economic imperialism", *The Quarterly Journal of Economics,* sayı 115(1), s. 99-146.

Lee, F. S. (2011), "The Pluralism Debate in Heterodox Economics." *Review of Radical Political Economics,* sayı 43(4), s. 540-551.

Mäki, U. (1997), "The One World and the Many Theories" içinde A. Salanti ve E. Screpanti (der.), *Pluralism in Economics*, Edward Elgar, Cheltenham.

Mearman, A. (2008), "Pluralism and heterodoxy: Introduction to the Special Issue", *Journal of Philosophical Economics*, sayı 1(2), s. 5–25.

Mearman, A., Wakeley, T., Shoib, G. ve Webber, D. (2011), "Does Pluralism in Economics Education Make Better Educated, Happier Students? A Qualitative Analysis", *International Review of Economics Education*, sayı 10(2), s. 50-62.

Negru, I. (2010), "Plurality to pluralism in economics pedagogy: the role of critical thinking", *Int. J. Pluralism and Economics Education*, sayı 1(3), s. 185–193.

Peterson, J. (2013), "Economics Education after the Crisis: Pluralism, History, and Institutions", *Journal of Economic Issues*, sayı 47(2), s. 401-410.

Reardon, J. (2009), *Handbook of Pluralist Economic Education,* Routledge, London.

Ruben, E. (2001), "İktisat Öğretiminin Sorunları", *İktisat Dergisi*, sayı 415, s. 35-40.

Ruben, E. (2005), "İktisat Öğretimi Üzerine Bir Yazın Taraması" içinde E. Uygur (der.), *İktisat Eğitimi*, Türkiye Ekonomi Kurumu Yayınları, Ankara.

Ruben, E. (2012), "İktisat Öğretimi Üzerine Bir Yazın Taraması" Tek Tartışma Metni 2012/50.

Stilwell, F. (2006), "Four reasons for pluralism in the teaching of economics", *Australasian Journal of Economics Education,* sayı 3(1), s. 42-55.

Şenses, F. (1986), "Başlıca Sorun Alanları Açısından Türkiye'de İktisat Eğitimine Toplu Bir Bakış", *İktisat Dergisi*, Ocak, s. 7-18.

The Members of the PEPS-Economie Students' Association (2014), "The case for pluralism: what French undergraduate economics teaching is all about and how it can be improved", *Int. J. Pluralism and Economics Education*, sayı 5 (4), s. 385–400.

Thornton, T. (2013), "The possibility of a pluralist economics economics curriculum in Australian universities: historical forces and contemporary strategies", PhD Thesis, La Trobe University Melbourne.

Van Dalen, H. P. (2003), "Pluralism in Economics: A Public Good or a Public Bad?", *Tinbergen Institute Discussion Papers* 03-034/1, Tinbergen Institute, Rotterdam.

Van Bouwel, J. (2005), "Towards a framework for pluralism in economics", *Post-Autistic Economics Review*, sayı 30 (3).

Yeldan, E. (2002/2003), "İktisat ve İktisatçı Nereye?", *Toplum ve Bilim*, sayı 95, s. 147-150.

Kaynakça

Acemoğlu, D. ve Robinson, J. A. (2012), *Why Nations Fail: The Origins of Power, Prosperity and Poverty,* Crown Publishers, New York.

Acemoğlu, D. ve Robinson, J. A. (2006), *Economic Origins of Dictatorship and Democracy,* Cambridge University Press, Cambridge.

Akıncı, A. (2011), "Demokrasi ve Liberalizmin Zorunlu Birlikteliği", *Paradoks*, sayı 7(1), s. 7-28.

Bentham, J. (1996), "An Introduction to the Principles of the Morals and Legislation" içinde J. H. Burns ve H. L. A. Hart (der.), *The Collected Works of Jeremy Bentham*, Clarendon Press, Oxford.

Bardhan, P. (1989), "The New Institutional Economics and Development Theory: A Brief Critical Assessment", *World Development*, sayı 17(9), s. 1389-95.

Brenner, R. (1990), "Agrarian Class Structure and Economic Development in Pre-Industrial Europe", içinde T. H. Aston ve C. H. E Philpin (der.), *The Brenner Debate*, Cambridge University Press, Cambdridge.

Sokoloff, K. L. ve Engerman, S. L. (2000), "History Lessons: Institutions, Factors Endowments, and Paths of Development in the New World", *The Journal of Economic Perspectives,* sayı *14(3),* s. 217-232.

Field, A. J. (1981), "The Problem with Neoclassical Institutional Economics", *Explorations in Economic History*, sayı 18(2), s. 174-198.

Gunnarsson, C. (1991), "What is new and What is Institutional in the New Institutional Economics", *Scandinavian Economic History Review*, sayı 39(1), s. 43-67.

Kishtainy, N. (2017), *A Little History of Economics,* Yale University Press, New Haven and Londra.

Köker, L. (1992), "Liberal Demokrasi ve Eleştirileri", *Demokrasi Üzerine Yazılar* içinde, İmge Kitabevi, Ankara.

Moore, B. (1966), *Social Origins of Dictatorship and Democracy: Lord and Peasant in the Making of the Modern World,* Beacon Press, Boston.

North, D. C. (1979), "A framework for analysing the state in economic History", *Explorations in Economic History*, sayı 16, s. 249-59.

North, D. C. (1986), "The New Institutional Economics", *Journal of Institutional and Theoretical Economics*, sayı 142(1), s. 230-237.

Olson, M. (1982), *The Rise and Decline of Nations,* Yale University Press, New Haven ve Londra.

Polanyi, K. (2000), *Büyük Dönüşüm: Çağımızın Sosyal ve Ekonomik Kökenleri,* Ayşe Buğra (Çev.), İletişim Yayınları, İstanbul.

Riley, J. (1990), "Utilitarian Ethics and Democratic Government", *Ethics*, sayı 100(2), s. 335-348.

Sokoloff, K. L. ve Stanley E. (2000), ''Institutions, Factor Endowments and Paths of Development in the New World", *Journal of Economic Perspectives*, sayı 14(3), s. 217-232.

Tusseau, G. (2003), "Democracy and Information: The Perspective of Jeremy Bentham's Political Panoptism" içinde J. Ferrer ve M. Iglesias (der.), *Law, Politics, and Morality: European Perspectives:* Globalisation*, Democracy, and Citizenship-Prospects for the European Union*, Duncker & Humblot, Berlin.

Kaynakça

Al-Suwailem, S. (2012), "Behavioural Complexity" içinde S. Zambelli ve D. A. R. George (der.), *Nonlinearity, complexity and Randomness in Economics*, Wiley-Blackwell.

Arthur, W. B. (2009), "Complexity and the Economy," J. B. Rosser (der.), *Handbook of Research on Complexity*, Edward Elgar, Londra.

Arthur, W. B. (2010), "Complexity, The Santa Fe Approach, and Non-Equilibrium Economics", *History of Economic Ideas*, sayı 18(2), s. 149-166.

Arthur, W. B. (2013), "Complexity Economics: A Different Framework for Economic Thought", *SFI Working Paper*, sayı 2013-04-012.

Arthur, W. B. (2014), "Science in a Complex World: A Small Group of Santa Fe Researchers Changed Economic Thinking", http://www.santafenewmexican.com/news/local_news/science-in-a-complex-world-a-small-group-of-santa/article_cc459747-b2fa-5ba9-83aa-8dbf497abd89.html

Backhouse, R. E. ve Bateman, B. W. (2011), *Capitalist Revolutionary John Maynard Keynes*, Harvard University Press, Cambdridge (Mass.).

Barbieri, F. (2013), "Complexity and the Austrians", *Filosofía de la Economía*, sayı 1(1), s. 47-69.

Beinhocker, E. D. (2006), *"The Origin of Wealth: Evolotion, Complexity and The Radical Economics"*, Harward Business School Pres, Cambdridge (Mass.).

Beinhocker, E. D. (2010), "Journal of Evoution as Computation: Implications for Economic Theory and Ontology", Http://Www.Santafe.Edu/Media/Workingpapers/10-12-037.Pdf.

Beinhocker, E. D. (2011), "Evolution as Computation: Integrating Self-Organization with Generalized Darwinism", *Journal of Institutional Economics*, sayı 7(3), s. 393-423.

Bilo, S. ve Wagner, R. E. (2015), "Neutral Money: Historical Fact or Aanalytical Artifact?", *Review of Austrian Economics*, sayı 28, s. 39–50.

Borrill, P. L. ve Tesfatsion, L. (2010), "Agent-Based Modeling: The Right Mathematics for the Social Sciences?", *Iowa State Unıversıty, Working Paper*, sayı 10023.

Brown, D. (1991), "Thorstein Veblen Meets Eduard Bernstein: Toward an Institutionalist Theory of Mobilization Politics", *Journal of Economic Issues*, sayı 25(3), s. 689-708.

Bucciarelli, E. ve Silvestri, M. (2013-2014), "Hayman P. Minsky's unortodox approach: Recent Advances in Simulation Techniques to Develop his Theoritical Assumptions", *Journal of Post Keynesian Economics*, sayı 36(2), s. 299-324.

Buchanan, M. (2009), "Meltdown Modelling. Could Agent-Based Computer Models Prevent Another Financial Crisis?" *Nature*, sayı 460, s. 680-82.

Butos, W. N. ve Mcquade, T. J. (2017), "Polanyi, Hayek, And Adaptive Systems Theory", *Cosmos + Taxis*, sayı 4(1), s. 1-22.

Caiani, A., A. Godin, E. Caverzasi, M. Gallegati, S. Kinsellac ve J. E.Stiglitz (2016), "Agent Based-Stock Flow Consistent Macroeconomics: Towards a Benchmark Model", *Journal of Economic Dynamics and Control*, sayı 69, s. 375-408.

Caldwell, B. (2014), "Introduction" içinde B. Caldwell (der.), *F. A. Hayek, The Market and Other Orders,* The University of Chicago Press, Chicago.

Callahan, G. ve Horwitz, S. (2009), "The Role of Ideal Types in Austrian Business Cycle Theory", Mercatus Center, George Mason University, Haziran, sayı 09-25.

Castellani, B. (2019), "Map of Complexity Science, Image published on the Art-Science Factory", http://www.art-sciencefactory.com/complexity-map_feb09.html

Caton, J. ve Wagner, R. E. (2014), "Volatility in Catallactical Systems: Austrian Cycle Theory Revisited", *George Mason University Department of Economics*, makale sayı 14-15.

Cevoline, G. (2011), "Hayek in The Lab. Austrian School, Game Theorya and Experimental Economics", *Logic and Philosophy of Science*, sayı 9(1), s. 429-436.

Chen, Shu-Heng (2006), "On the Relevance of Genetic Programming to Evolutionary Economics". http://www.aiecon.org/staff/shc/pdf/Chen01.pdf ve içinde K. Aruka (der.), *Evolutionary Controversy in Economics towards a New Method in Preference of Trans Discipline*, Springer-Verlag, Tokyo.

Chen, S-H. (2012), "Varieties of Agents İn Agent-Based Computational Economics: A Historical And An İnterdisciplinary Perspective", *Journal of Economic Dynamics & Control*, sayı 36, s. 1-25.

Chen, S-H. (2015), *"Agent-Based Computational Economics: How the Idea Originated and where It is Going*", Routledge, Londra.

Clavé, F. (2015), "Comparative Study of Lippmann's And Hayek's Liberalisms (Neo Liberalisms)", *The European Journal of The History of Economic Thought*, sayı 22(6), s. 978-999.

Cogliano, F. (2012), "An Agent-Based Approach to Classical-Marxian Value Theory and Labor Mobility" http://jonathancogliano.com/wpcontent/uploads/2018/10/Cogliano-Agent-Based-Approach-to-Value-Theory.pdf.

Cogliano, F. ve Jiang, X. (2013), Agent-Based Computational Economics: Simulation Tools for Heterodox Research" içinde F. S. Lee ve B. Cronin (der.), *Handbook Of Research Methods And Applıcatıons In Heterodox Economıcs*, Edward Elgar, Londra.

Colander, D. (2003), "The Complexity Revolution and the Future of Economics", Middlebury College DP, sayı 03-04.

Colander, D. (2008), "Complexity and the history of Economic Thought", Middlebury College DP, sayı 08-04.

Colander, D., Holt, R. ve Rosser, B (2004), "The Changing Face of Mainstream Economics", *Review of Political Economy*, sayı 16(4), s. 485-499

Colp, R. (1974), "The Contacts between Karl Marx and Charles Darwin", *Journal of the History of Ideas*, sayı 35 (2), s. 329-338.

Davanzati, G. F. ve Pacella, A. (2014), "Thorstein Veblen on Credit and Economic Crises," *Cambridge Journal of Economics*, sayı 38(5), s. 1-19.

Davis, J. B. (2013), "Economics Imperialism under the Impact of Psychology: The Case of Behavioral Development Economics", Marquette University, Working Paper, sayı 2013-01.

Davis, J. B. (2015), "Economics Imperialism versus Multidisciplinarity", Marquette University And University of Amsterdam, STOREP Conference.

Day, R. (2006), "The Complex Problem of Modelling Economic Complexity", M. Setterfield, (der.), *Complexity, Endegenous Money and Macroeconomic Theory*, Edward Elgar, Londra.

Dobusch, L. ve Kapeller, J. (2012), "Heterodox United vs. Mainstream City? Sketching a Framework for Interested Pluralism in Economics", *Journal of Economic Issues*, sayı 46(4), s. 1035-1058.

Elsner, W., T. Heinrich, H. ve Schwardt (2015), *The Microeconomics Of Complex Economies*, Elsevier, Amsterdam.

Eren, E. (1988), "Piyasa Sürecinde Bilgi ve Zaman Sorunu: Neo-Avusturya Okulu", *İktisat Dergisi*, Kasım-Aralık.

Eren, E. (1991), "İktisadi Etkinlik Sorunu: O. Lange ve Avusturya Okulu", *İktisat Dergisi*, Ocak-Şubat 1987 ve E. Eren, Piyasa, Özgürlük ve Eşitlik içinde, Ezgi Kitabevi, İstanbul.

Eren, E., Eser, R. ve Kırer, H. (2011), "Kompleksite İktisadı ve Ekonofizik", M. Kaymak ve A. Şahinöz (der.), *Darwin ve Evrimsel İktisat Sempozyumu* içinde, 19-20 Kasım 2009, Hacettepe Üniversitesi Yayınları.

Eren, E. ve Öğüt, K. (2009), "Matematik ve Fizik Etkileşimi Çerçevesinde Yerleşik İktisadın Değişimi ve "Yeni İktisat", *Yönetim ve Ekonomi Bilimleri Konferansı*, 24-25 Eylül.

Eusepe, G. ve Wagner, R.E. (2016), "Macroeconomics, Fiscal Policy, and Public Debt: Conflating Myth and Reality", George Mason University Department of Economics, Working Paper, sayı 16-42.

Fagiola, G. ve Roventini, A. (2008), "On The Scientific Status of Economic Policy: A Tale of Alternatives", *Sant'Anna School of Advances Studies Working Paper*.

Fagiolo, G. ve Roventini, A. (2016), "Macroeconomic Policy in DSGE and Agent-Based Models Redux: New Developments and Challenges Ahead", *OFCE, Sciences Po 2016-11*.

Fiori, S. (2011), "Forms of Bounded Rationality: The Reception and Redefinition Of Herbert A. Simon's Perspective", *Review of Political Economy*, sayı 23(4), s. 587-612.

Flanders, M. J. (2015), "It's Not A Minsky Moment, It's A Minsky Era, Or: Inevitable Instability", *Econ Journal Watch*, sayı 12(1), s. 84-105.

Fontana, M. (2008), "The Complexity Approach to Economics: A Paradigm Shift", *CESMEP, Working Paper*.

Fontana, M. (2014), "Pluralism(s) In Economics: Lessons from Complexity and Innovation A Review Paper", *Journal of Evolutionary Economics*, sayı 24(1), s. 189–204.

Gangotena, S. J. (2017), "Dynamic Coordinating Non-Equilibrium", *Review of Austrian Economics*, sayı 30(1), s. 51-82.

Garrison, R. W. (2001), *Time and Money: The Macroeconomics of Capital Structure*, Routledge, Londra.

Gibson, B. ve Setterfield, M. (2015), " Intermediation, Money Creation, and Keynesian Macrodynamics in Multi-agent Systems", *Working Paper 11/2015, Department of Economics, The New School for Social Research.*

Glözl, F. ve Aigner, E. (2015), "Pluralism in the Market of Science? A citation network analysis of economic research at universities in Vienna", *Working Paper Series, 5/2015, Institute for Ecological Economics, Vienna University of Economics and Business.*

Grabner, C. (2015) '" Agent-Based Computational Models – A Formal Heuristic for Institutionalist Pattern Modelling?, Annual Meeting of the AFEE, January 3 of 2015.

Gräbner, C. (2016), "Agent-Based Computational Models–Aa Formal Heuristic for Institutionalist Pattern Modelling?", *Journal of Institutional Economics*, sayı 12(01), s. 241-261.

Gräbner, C. (2016a), "The Complementary Relationship between Institutional and Complexity Economics: The Example of Deep Mechanismic Explanations, MPRA Paper No. 75636, https://mpra.ub.uni-muenchen.de/75636/.

Harper, D. A. ve Lewis, P. (2012), "New Perspectives on Emergence in Economics", *Journal of Economic Behaviour and Organization*, sayı 82(2-3), s. 329-337.

Hayek, F. A. (1932), *Monetary Theory and the Trade Cycle*, Harcourt Brace, San Diego.

Hayek, F. A. ([1931]1935), "*Prices and production*" (2nd ed.), Routledge and Kegan Paul, Londra.

Hayek, F. A. (1937), "*Economics and Knowledge*", Economica, sayı 4, s. 33-54.

Hayek, F. A. (1945), "The Use of Knowledge in Society", *American Economic Review*, sayı 35(4), s. 519-530.

Hayek, F. A. (1952), "*The sensory order: An Inquiry into the Foundations of Theoretical Psychology*", Routledge & Kegan Paul, Londra.

Hayek, F. A. ([1964]2014), "The theory of Complex Phenomena" içinde B. Caldwell (der.), *The Collected Works of F.A. Hayek: the Market and Other Orders*, sayı 15, s. 257–277. The University of Chicago Press, Chicago.

Hayek, F. A. ([1967a]2014), "Notes on the Evolution ofSsystems of Rules of Conduct" içinde B. Caldwell (der.), *The Collected Works of F. A. Hayek: the Market and Other Orders*, The University of Chicago Press, Chicago.

Hayek, F. A. ([1967b]2014), "The Results of Human Action but Not of Human Design" içinde B. Caldwell (der.), *The Collected Works of F. A. Hayek: the Market and Other Orders*, The University of Chicago Press, Chicago.

Hayek, F. A. ([1968]2014), "Competition as a Discovery Procedure" içinde B. Caldwell (der.), *The Collected works of F.A. Hayek: the Market and Other Orders*, The University of Chicago Press, Chicago.

Hayek, F. A. (1989), "The Pretence of knowledge", *American Economic Review*, sayı 79(6), s. 3–7.

Heise, A. (2016), "Pluralism in Economics: Inquiries into a Deadlean Concept", WP, University of Hamburg, sayı 51.

Heise, A. (2016a), "Why Has Economics Turned Out This Way? 'A Socio-Economic Note On the Explanation of Monism in Economics" WP, University Of Hamburg, Centre For Economic And Sociological Studies, ISSN 1868-4947/52, http://hdl.handle.net/10419/141824

Heise, A. (2016b), "Whither Economic Complexity? A New Heterodox Economic Paradigm or Just another Variation within the Mainstream?", University of Hamburg, Centre for Economic and Sociological Studies, Discussion Papers, Zentrum für Ökonomische und Soziologische Studien, sayı 58, December, http://hdl.handle.net/10419/148602.

Heise, A. ve Theieme, S. (2016), "The Short Rise and Long Fall of Hetetodox Economics in Germany after the 1970s: Explorations in a Scientific Field of Power and Struggle", MPRA Paper, sayı 80022.

Henry, J. F. (2010), "Minsky, Marx, Veblen and Chicago", Minsky Summer School, Levy Economics Institute, 19-26 Haziran.

Hicks, J. (1979), *Causality in Economics*, Basil Blackwell, Oxford.

Hodgson, G. M. (1993), "The Mecca of Alfred Marshall ", *The Economic Journal,* c. 103, sayı 417.

Hodgson, G. M. (2015), "*Conceptualizing Capitalism"*, the University of Chicago Press, Chicago.

Hodgson, G. M. ve Huang, K. (2012), " Evolutionary Game Theory and Evolutionary Economics: Are They Different Species?" *Journal of Evolutionary Economics*, sayı 22(2), s. 345-366.

Holcombe, R.G. (2009), "The Behavioral Foundations of Austrian Economics", *Review of Austrian Economics*, sayı 22(4), 301-313.

Holcombe, R.G.(2014), "*Advanced Introduction The Austrian School of Economics"*, Edward Elgar, Londra.

Horwitz, S. (2000), "*Microfoundations and Macroeconomics: An Austrian Perspective"*, Routledge, Londra.

Kirman, A. (2016), "Complexity and Economic Policy: A Paradigm Shift or a Change in Perspective? A Review Essay on David Colander and Roland Kupers's Complexity and Art of Public Policy", *Journal of Economic Literature*, sayı 54(2), s. 534-572.

Lash, S. ve Dragos, B. (2016), "An Interview with Philip Mirowski, Theory", *Theory, Culture and Society*, sayı 33(6), s. 123-140.

Lavoie, D. (1994), "Austrian Models? Possibilities of Evolutionary Computation", Peter J. Boettke ve Christopher J. Coyne (der.), *The Elgar Companion To Austrian Economics*, Edward Elgar, Londra.

Lewis, P. (2012), "Emergent Properties in the Work of Friedrich Hayek", *Journal of Economic Behaviour and Organization*, sayı 82(2-3), s. 368-378.

Lewis, P. ve Lewin, P. (2016), "Orders, Orders, Everywhere… On Hayek's The Market and other Orders", *Cosmos+Taxis*, sayı 2(2), s. 1-16, https://cosmosandtaxis.files.wordpress.com/2015/03/ct_vol2_issue2_lewislewin.pdf

Lewis, P. ve Wagner, R. E.(2017), "New Austrian Macro Theory: A Call for Inquiry", *Review Austrian Economics*, sayı 30(1), s. 1-18.

Lewis, P. ve Wagner, R.E.(2016), "New Austrıan Macro Theory: A Call For Inquıry", George Mason University Department of Economics, *Working Paper No. 16-26*.

Marshall, A. (2013)[1890,1920], *Principles of Economics*, Palgrave Macmillian, Londra.

Martin, A. (2015), "Austrian Methodology a Review and Synthesis" içinde Peter J. Boettke ve Christopher J. Coyne (der.), *The Oxford Handbook of Austrian Economics*, Oxford University Press, Londra, s. 13-42.

Martins, N. (2015), "Veblen, Sen and the Formalization of Evolutionary Theory", *Journal of Economic Issues*, sayı 49(39), s. 649-668.

Menger, M. (1892), "On the Origins of Money", *Economic Journal*, sayı 2, s. 239-255.

Mirowski, P. (2010), "Inherent Vice: Minsky, Markomata, and the Tendency of Markets to Undermine Themselves", *Journal of Institutional Economics*, sayı 6(4), s. 415-443.
Mises, L. (1912[1934]), *The Theory of Money and Credit*, Jonathan Cape, Londra.
Montgomery, M.R. (2000), "Complexity Theory: An Austrian Perspective" içinde D. Colander, (der), *Complexity and History of Economic Thought*, Routledge, s. 227–240.
Nell, G. L. (2010), "Competition as Market Progress: An Austrian Rationale For Agent-Based Modelling", *Review of Austrian Economics*, sayı 23, s. 127–145.
Niles, R. C. (2016), "The Unresolved Problem of Gratuitous Credit in Austrian Banking Theory", *Review of Austrian Economics*, sayı 30, s. 83-105.
Oeffner, M. (2008), *Agent–Based Keynesian Macroeconomics; An Evolutionary Model Embedded In An Agent–Based Computer Simulation*, Universitat Wurzburg, Doktora Tezi.
Oprea, R. ve Powell, B. (2010), "Why Austrians Should Quiet Worriying and Learn To Love LAB", R. Koppl, S. Horwitz ve P. Desrochers (der.), *What is so Austrian about Austrian Economics?* (*Advances in Austrian Economics,* sayı *14*), Emerald Group Publishing Limited, Bingley, s. 145-163.
Paxson, N. ve Wenzel, N. G. (2016), "Praxeology, Experimental Economics and the Process of Choice: F. A. Hayek and Vernon Smith on the Misesian Action Axiom", *Review of Austrian Economics*, sayı 29(2), s. 163-176.
Plickert, P. (2015), "The Battle of Ideas: Neoliberal Economics and Politics In 20th Century" içinde R. Leeson (der.), *Hayek: A Collaborative Biography*, Palgrave Macmillan, Londra.
Roos, Michael W. M. (2015), "The Macroeconomics of Radical Uncertainty", *Ruhr Economic Papers*, sayı 592.
Rosser, J. B. Jr. (2004), *Complexity in Economics,* Edward Elgar Publishing, Londra.
Rosser, J. B. Jr. (2006), "Chapter 4: Complex Dynamics and Post Keynesian Economics" içinde M. Setterfield (der), *Complexity, Endegenous Money and Macroeconomic Theory*, Edward Elgar, Londra.
Rosser, J. B. (2010), "Chapter 3: Computional and Dynamic Complexity in Economics" içinde J. Barkley Rosser Jr. ve Kirby L. Cramer Jr. (der.), *Handbook of Research on Complexity*, Edward Elgar Publishing, Londra.
Rosser J. B. (2012), "Emergence and Complexity in Austrian Economics", *Journal of Economic Behaviour and Organization*, sayı 81(1), s. 122-128
Rosser, J. B. Jr. (2015), "Chapter 27: Complexity and Austrian Economics" içinde Peter J. Boettke ve Christopher J. Coyne (der.), *The Oxford Handbook of Austrian Economics*, Oxford University Press.
Röpke, W. ([1937]1963), *Economics of the Free Society*, Henry Regnery Company, Chicago.
Safarzyńska, K ve Van Den Bergh, J. C. J. M. (2010), "Evolutionary Models in Economics: A Survey of Methods and Building Blocks", *Journal of Evolutionary Economics*, sayı 20(3), s. 329-373.
Safarzyńska, K., R. Brouwer ve Hofkes, M. (2013), "Evolutionary Modelling Of The Macro-Economic Impacts Of Catastrophic Flood Events, Ecological Economics", *Ecological Economics*, sayı 88(C), s. 108-118.

Salter, A. W. (2017), "Playing at Markets: A New Austrian Perspective on Macroeconomic Policy", *Review Austrian Economics*, sayı 30 (1), s. 39-49.

Sawyer, S. (2015), "Was thorstein Veblen a Revisionist Marxist?", *Journal of Economic Issues*, sayı 49(2), s. 467-473.

Setterfield, M. ve Budd, A. (2010), "Keynes-Kalecki Model of Cyclical Growth with Agent-Based Features", *Trinity College Department of Economics Working Paper 10-08*, http://www.trincoll.edu/depts/econ/

Simpson, D. (2013), *The Rediscovery of Classical Economics*, Edward Elgar Publication, Londra.

Smith, V. L. (2005), "Hayek and Experimental Economics", *Review of Austrian Economics*, sayı 18(2), s. 135-144.

Skousen, M. (2005), *Modern İktisadın İnşası,* M. Acar (çev.), Adres Yayınları, İstanbul.

Tesfatsion, L. S. (2003), "Agent-based Computational Economics", *Iowa State University Economics Working Paper* sayı *1*.

Tesfatsion, L. S. (2005), "Agent-Based Computational Modelling and Macroeconomics", *Iowa State University Economics Working Paper sayı 05023.*

Tucker, W. (1996), "Complex Questions: The New Science of Spontaneous Order", Reason Publication,https://www.thefreelibrary.com/Complex+questions%3A+the+new+science+of+spontaneous+order.a01777989.

Turrell, A. (2016), "Agent-based models: understanding the economy from the bottom up", *Quarterly Bulletin 2016 Q4*, http://www2.econ.iastate.edu/tesfatsi/ABMOverview.BankOfEngland.ATurrell2017.pdf

Valentinov, V. (2015), "From Equilibrium to Autopoiesis: A Luhmannian Reading Of Veblenian Evolutionary Economics", *Economic Systems*, sayı 39(1), s. 143-155.

Vanberg, V. J. (2014), "Darwinian Paradigm, Cultural Evolution and Human Purposes: on Hayek's Evolutionary View of the Markets", *Journal of Evolutionary Economics*, sayı 24(1), s. 35-37.

Vanberg, V. J. (2015), "Schumpeter and Mises as 'Austrian Economists'", *Journal of Evolutionary Economics*, sayı 25, s. 91-105.

Veblen, T. (1898), "Why is Economics not an Evolutionary Science?" *Quarterly Journal of Economics*, sayı 12(4), s. 373-397.

Veetil, V. P. ve Wagner, R. E. (2015), "Treating Macro Theory as Systems Theory: How Might it Matter?", *Advances in Austrian Economics* içinde Christopher J. Coyne ve Virgil Henry Storr (der.), New Thinking in Austrian Political Economy, sayı 19, s. 119-143, Emerald Publishing, Bingley.

Veetil. V. P. ve White, L. H. (2016), "Towards a New Austrian Macroeconomics", *Review of Austrian Economics*, sayı 30(1), s. 19-38.

Velupillai, K. V. (2012), "Non-Lineer Dynamics, Complexity and Randomness: Algortitmic Foundations" içinde S. Zambelli ve D. A. R. George (der.), *Nonlinearity, Complexity and Randomness in Economics: Towards Algorithmic Foundations for Economics*, Wiley-Blackwell, New Jersey.

Vriend, N. J. (2002), "Was Hayek an ACE?", *Southern Economic Journal*, sayı 68(4), s. 811-840.

Wagner, R. E. (2010), "*Mind, Society, and Human Action: Time and Knowledge in a Theory of Social Economy"*, Routledge, Londra.

Wagner, R. E. (2012), "A Macro Economy as an Ecology of Plans", *Journal of Economic Behavior & Organization*, sayı 82(2), s. 433-444.

Wagner, R. E. (2016), "Macro Theory within a Diachronic, Non-equilibrium Motif", *George Mason University Department of Economics, Working Paper* sayı *16-48*.

Witt, U. ve Beck, N. (2015), "Austrian Economics and the Evolutionary Paradigm", Peter J. Boettke ve Christopher J. Coyne (der.), *The Oxford Handbook of Austrian Economics*, Oxford University Press, Oxford.

Kaynakça

Chamley, P. (1963), *Economie politique et philosophie chez Steuart et Hegel* , Dalloz, Paris

Dos Santos Ferreira, R. ve Ege, R. (2013), "General equilibrium as competitive equilibrium: The significance of Walras' achievement from a Courtnotian viewpoint", *The European Journal of History of Economic Thought*, sayı 20(4).

Ege, R. (1999), "The New Interpretation of Steuart by Paul Chamley" içinde *The Economics of James Steuart*, R. Tortajada (der.), Routledge, Londra.

Ege, R. (2004a), "La question de la science chez Léon Walras" içinde *Les Cahiers du CERAS,* Mai.

Ege, R. (2004b), "Hayek with Descartes and Durkheim : Reason and the Individual" içinde Michel Bellet, Sandye Gloria-Palermo ve Abdallah Zouache (der.), *Evolution of the Market Process*. *Austrian and Swedish Economics*, *Routledge*, Londra.

Ege, R. (2009), "La place de la société civile dans la philosophie politique de Hegel et la question de l'économie politique" içinde Claude Diebolt ve Alain Alcouffe (der.), *La pensée économique allemande*, Economica.

Ege, R. (2011), *Friedrich von Hayek'in Descartes'ı okuması*, F. Yılmaz (der.), *İktisadı Felsefeyle Düşünmek,* İletişim Yayınları, İstanbul.

Ege, R. (2012), "History of Economic analysis as text analysis", *History of Economic Ideas*, XX/3.

Ege, R. ve Gillig, P. (2018), "Mill and Hegel on 'civil society'. Elements for a criticism of Hayek's liberalism", Contribution to the 22nd Annual Conference of the European Society for the History of Economic Thought (ESHET), Madrid, Haziran 7-9.

Ferguson, A. ([1767]2004), "*An Essay on the History of Civil Society"*, Kessinger Publishing's Rare Reprints.

Hayek, F. A. (1944), *The Road to Serfdom*, , Routledge, London ve New York.

Hayek, F. A. ([1960]2011), "*The Constitution of Liberty"*, The Collected Works of F. A. Hayek sayı 17, University of Chicago Press, Chicago.

Hayek, F. A. (1967), "Lecture on a Master Mind. Dr. Bernard Mandeville" içinde *Proceedings of the British Academy*, vol. LII, Oxford University Press, Oxford.

Hayek, F. A. ([1973]1982), *Law, Legislation and Liberty: a new statement of the liberal principles of justice and political economy,* Routledge & K. Paul, Londra.

Hegel, G. W. F. ([1805-06]1984), *Jenenser Realphilosophie II*, in *Hegel's Sämtliche Werke*, Band XX, Verlag von Felix Meiner, Herausgegeben von Georg LASSON und Johannes HOFFMEISTER, Jacques TAMINIAUX, (çev), *Realphilosophie d'Iena (1805-1806),* in *Naissance de la philosophie hégélienne de l'Etat*, Payot, Paris.

Hegel, G. W. F. ([1807]1973), *Phänomenologie des Geistes*, Werke, Suhrkamp Taschenbuch Wissenschaft, Jean Hyppolite (çev.), *Phénoménologie de l'Esprit*, 2 cilt, Aubier Montaigne.

Hegel, G. W. F. ([1821]1986), *Grundlinien der Philosophie des Rechts*, Werke 7, Suhrkamp Taschenbuch Wissenschaft, Trad. Française par Robert DERATHE, *Principes de la Philosophie du Droit*, Librairie Philosophique J. Vrin, Paris.

Levi-Strauss, Cl. (1983), "*Le regard éloigné"*, Plon, Paris.

Mandeville, B. (1714), "*Fable of the Bees : or Private Vices, Publik Benefits"*, Jack Lynch (der.), http://andromeda.rutgers.edu/~jlynch/Texts/hive.html

Rosenkranz, K. ([1844]1972), "*Georg Fridrich Hegel's Leben"*, Wissenschaft.Buch gesellschaft, Paris.

Steuart, J. ([1767]1966), *An Inquiry into the Principles of Political Œconomy: Being an Essayon the Science of Domestic Policy in Free Nations*, Oliver and Boyd.

Walras, L. ([1926]1988), *Eléments d'Economie politique pure ou Théorie de la richesse sociale*, in Auguste et Léon Walras, Œuvres Economiques Complètes, Vol. VIII, Economica.

Waszek, N. (1988), *The Scottish Enlightenment and Hegel's Account of 'Civil Society'*, Kluwer Academic Publishers.

Kaynakça

Atiyah, M. (2001), "Mathematics in the 20th Century", *The American Mathematical Monthly*, sayı 108(7), s. 654-666

Avigad, J. ve Brattka, V. (2012), *Computability and analysis: the legacy of Alan Turing*, R. Downey (der.), *Turing's Legacy,* Cambridge University Press, Cambridge.

Barker, S. (2003), "*Matematik Felsefesi",* Y. Dursun (çev.), İmge Yayınevi, Ankara.

Bishop, E. (1975), "The Crisis in Contemporary Mathematics", *Historia Mathematica,* sayı 2(4), s. 507-517.

Borel, A. (1998), "Twenty Five Years with Nicholas Bourbaki 1949-1973", *Notices of American Mathematical Society*, sayı Mart, s. 373-380.

Bostock, D. (2009), *Philosophy of Mathematics: An Introduction*, Wiley Blackwell, New Jersey.

Boylan, T. A. ve O'Gorman, P. F. (2007), Axiomatization and Formalism in Economics. *Journal of Economic Surveys*, sayı 21(3), s. 426-446.

Boylan, T. A. ve O'Gorman, P. F. (2008), "Kaldor on Debreu: The Critique of General Equilibrium Reconsidered", *National University of Ireland, Working Paper sayı 0138.*

Boylan, T. A. ve O'Gorman, P. F. (2010), "Resisting the sirens of realism in economic methodology" içinde S. Zambelli (der.), *Computable, Constructive and Behavioural Economic Dynamics. Essays in honour of Kumaraswamy (Vela) Velupillai*, New York, Routledge, Londra.

Boylan, T. A. ve O'Gorman, P. F. (2018), *Philosophy of Mathematics and Economics,* Routledge, Londra ve New York.

Bramlett, D. ve Drake, C. (2013), A History of Mathematical Proof: Ancient Grece to the Computer Age, *Journal of Mathematical Science ve Mathematics Education,* sayı 8(2), s. 20-33.

Bridges, D. ve Palmgren, E. (2018), "*Constructive Mathematics",* The Stanford Encyclopedia of Philosophy, <https://plato.stanford.edu/archives/sum2018/entries/ mathematics-constructive/>. adresinden alınmıştır

Bridges, D., ve Reeves, S. (1997), "Constructive Mathematics,in Theory and Programming Practice", *CDMTCS Research Report*.

Brouwer, L. E. (1975), *Philosophy and Foundations of Mathematics,* A. Heyting North Holland Publishing company, Amsterdam.

Brouwer, L. E. ([1951]1981), "Lectures on Intuitionism: Historical introduction and Fundamental Notions" içinde *Brouwer's Cambridge Lectures on Intuitionism,* Cambridge University Press, Cambridge.

Brouwer, L. E. ([1913]1999), "Instutionism and Formalism", *Bulletin of the American Mathematical Society,* sayı 37(1), s. 55-64

Bulutay, T. (1979), "*Genel Denge Kuramı",* Ankara Üniversitesi Basımevi, Ankara.

Burton, D. M. (2011), "*The History of Mathematics",* Mc Graw Hill, New York.

Casti, J. L. (2000), *Beş Altın Kural: 20 Yüzyıl Matematiğinin Önemli Teorileri,* N. Arık (çev.), Sabancı Üniversitesi Yayınları, İstanbul.

Casti, J. L. ve DePauli, W. (2004), *Gödel Mantığa Adanmış Bir Yaşam,* E. Akça (çev.) Kabalcı Yayınevi, İstanbul.

Chaitin, G. J. (2004), *Matematiğin Temelleri Üzerine Uyuşmazlık Yüzyılı* içinde B. Gür (der.), *Matematik Felsefesi,* Orient Yayınevi, Ankara.

Colander, D. ve Landreth, H. (2008), "Pluralism, Formalism and American Economics" içinde E. Fullbrook (der.) *Pluralist Economics,* Zed Books, Londra.

Colander, D., Holt, R. ve Rosser, B. (2004), "The Changing Face of Mainstream Economics", *Journal Review of Political Economy* , sayı 16(4), s. 485-499.

Corry, L. (2004), *David Hilbert and the Axiomatization of Physics (1898-1818).* Springer, Berlin.

Crespo, R. ve Tohmé, F. (2017), "The Future of Mathematics in Economics", *Foundations of Science,* 22(4), s. 677-693.

Çevik, A. (2019), *Matematik Felsefesi ve Matematiksel Mantık,* Nesin Yayıncılık, İstanbul.

Davies, E. B. (2005a), "Pluralism in Mathematics", *Philosophical Transactions of The Royal Society A Mathematical Physical and Engineering Sciences*, 363(1835), s. 2449-2460.

Davies, E. B. (2005b), "A Defence of Mathematical Pluralism", *Philosophia Mathematica,* sayı 13(3), s. 252–276.

Davis, J. (2008), "The Turn in Recent Economics and Return of Orthodoxy" , *Cambridge Journal of Economics*, sayı 32(3), s. 349-366.

Davis, P. J., Hersh, R. ve Marchisotto, E. A. (1995), *The Mathematical Experience.* Birkhauser, Basel.

Debreu, G. (1984), "Economic Theory in the Mathematical Model", *The American Economic Review,* sayı 81(1), s. 1-7.

Debreu, G. (1986), *Mathematical Economics,* Cambridge University Press, Cambridge.

Dow, S. (2001), "Post Keynesian Methodology" içinde Holt, R. ve Pressman, S. *A New Guide to Post Keynesian Economics,* s. 16-26.

Dow, S. (2011), "A Future for Schools of Thought and Pluralism in Heterodox Economics" içinde J. T. Harvey ve R. F. Garnett Jr. *Future Directions for Heterodoks Economics,* The University of Michigan Press, Ann Arbor, Michigan, s. 9-27.

Dow, S. C. (2007), "Pluralism in Economics" içinde J. Groenewegen (der.), *Teaching Pluralism in Economics*, Edward Elgar, Londra, s. 40-63.

Dusek, T. D. (2005), "Methodological monism and methodological pluralism in economics", *Association for Heterodox Economics Conference,* Londra.

Düppe, T. (2007), Gerard Debreu from Nicolas Bourbaki to Adam Smith, *European Conference on the history of Economics,* Siena.

Düppe, T. (2010), "Debreu's Apologies for Mathematical Economics After 1983", *Erasmus Journal for Philosophy and Economics,* sayı 3(1), s. 1-32.

Eren, E. ve Öğüt, K. (2009), "Matematik ve Fizik Etkileşimi Çerçevesinde Yerleşik İktisadın Değişimi ve "Yeni İktisat", *Yönetim ve Ekonomi Bilimleri Konferansı*, 24-25 Eylül.

Fischer, L., Hasell, J., Proctor, J., Uwake, D., Ward-Perkins, Z. ve Watson, C. (2018), *Rethinking Economics: An Introduction to Pluralist Economics,* Routledge, Londra.

Fontana, M. (2013), "Pluralism(s) in economics: lessons from complexity and innovation. A review paper", *Journal of Evolutionary Economics* , 24(1), s. 189-204.

Friend, M. (2013), "Embracing the Crisis in the Foundations of Mathematics" içinde F. Lepage ve K. Fradet, *La crise des fondements : quelle crise?*, Les Cahiers d'Ithaque, Montréal.

Friend, M. (2014), Pluralism in Mathematics: A New Position in Philosophy of Mathematics, Springer, Berlin.

Garnett, R., Olsen, E. K. ve Starr, M. (2010), "Economic Pluralism for the Twentyfirst Century" içinde R. Garnett, E. K. Olsen ve M. Starr (der.), *Economic Pluralism*, Routledge, Londra.

Gödel, K. ([1962]2010), *Principia Mathematica,* Ö. Ekin (çev.), Boğaziçi Üniversitesi Yayınevi, İstanbul.

Grant, H. ve Kleiner, I. (2016), *Turning Points in the History of Mathematics,* Birkhauser, Basel.

Hellman, G. ve Bell, J. L. (2006), *Pluralism and the Foundations of Mathematics*, University of Minnesota Press, Minneapolis, Minnesota, s. 64-79.

Hersh, R. (1997), *What is Mathematics Really?,* Oxford University Press, Oxford.

Hersh, R. (1979 ve 1998), "Some Proposals for Riviving the Philosophy of Mathematics", *Advances in Mathematics*, sayı 31(1), s. 31-50 içinde Tymoczko T. (der.), *New Directions in the Philosophy of Mathematics,* Princeton University Press, New Jersey.

Hersh, R. (2017), "Pluralism as Modeling and as Confusion" içinde B. Sriraman, *Humanizing Mathematics and its Philosophy*, Springer Berlin, s. 19-29.

Hilbert, D. (2004), "*Matematiğin Temelleri*" içinde B. S. Gür (der.), *Matematik Felsefesi*, Orient Yayınevi, Ankara.

James, I. (2002), *Remarkable Mathematicians: From Euler to Von Neumann.* Cambridge University Press, Cambridge.

Koellner, P. (2009), "Truth in Mathematics: The Question of Pluralism" içinde O. Bueno ve O. Linnebo, *New Waves in Philosophy of Mathematics*, Palgrave Macmillan, Londra, s. 80-116.

Korte, B. (1985), "Algorithmic Mathematics Versus Dialectic Mathematics", *The College Mathematics Journal,* sayı 16(1), s. 6-8.

Matiyasevich, Y. V. (2000), "*On Hilbert's Tenth Problem. Expository Lectures 1", Pacific Institute for the Mathematical Sciences*, University of Calgary, http://www.mathtube .org/sites/default/files/lecture-notes/Matiyasevich.pdf.

Merzbach, U. ve Boyer, C. B. (2011), *A History of Mathematics,* John Wiley, NewJersey.

Mitchell, M. (2009), *Complexity: A Guided Tour,* Oxford University Press, New York.

Mutoh, I. (2003), "Mathematical Economics in Vienna Between the War", *Advances in Mathematical Economics*, sayı 5, s. 167–195.

Nuriyev, U. ve Sadıgova, H. G. (2002), "Hesaplanabilirlik", Matematik Dünyası, sayı 11(5), s. 12-16.

Öğüt, K. (2017), "Kuantum Teorisi - Matematiksel Formalizm ve Genel Denge İktisadı" içinde K. Öğüt, Ç. Boz ve Bozkurt A. D. (der.), *İktisat ve Diğer Bilimler*, İletişim Yayınevi, İstanbul, s. 43-94.

Öğüt, K. (2018), "Kompleksite İktisadı Çerçevesinde Keynes ve Keynesyen Makro İktisat: Metodolojik Bir Analiz", *Yildiz Social Science Review,* sayı 4(2), s. 137-152.

Öğüt, K. (2019), "İktisadın Formalist Aksiyomatik Bir Disipline Dönüşüm Sürecinde Hilbert – Bourbaki Yerine Poincare – Brouwer Yaklaşımı Benimsenebilir miydi?", *Yildiz Social Science Review,* sayı 5(2), s. 247-262.

Parsons, D. W. (1985), "Was Keynes Kuhnian? Keynes and the Idea of Theoretical Revolutions", *British Journal of Political Science,* sayı 15(4), s. 451-471.

Penrose, R. (2015), *Kralın Yeni Aklı,* T. Dereli (çev.) Tübitak Yayınları, Ankara.

Reinhard, J. (1999), "Abraham Wald's Equilibrium Existence Proof Reconsidered", *Economic Theory*, sayı 13(2), s. 417-428

Rodrik, D. (2015), *Economics Rules,* W.W. Norton, New York.

Rosen, H. K. (2015), *Ayrık Matematik ve Uygulamaları,* Ö. A. Özbayoğlu, (çev.), Palme Yayıncılık.

Shapiro, S. (2000), "*Thinking about Mathematics",* Oxford University Press, Oxford.

Siu, M.-K. (2002), *Algorithmic Mathematics" and "Dialectic Mathematics: The "Yin"and "Yang" in Mathematics Education,* https://www.semanticscholar.org/paper/%22 Algorithmic-Mathematics%22-and%22Dialectic-The-%22Yin%22-Siu/e6d6e4b332425b3c255632d34eb8cd8d83aed32c.

Sriraman, B. ve Haavold, P. (2018), "Reconciling the Realist/Anti Realist Dichotomy in the Philosophy of Mathematics" içinde S. Wuppuluri ve F. A. Dorio (der.), *The Map and the Territory Exploring the Foundations of Science, Thought and Reality*, Springer, s. 377-388

Katz, K. U. ve Katz, M. G. (2011), "Meaning in Classical Mathematics: is it at Odds with Intuitionism?", *Intellectica*, sayı 56(2), s. 223-302.

Velupillai, K. V. (2012), "Bourbaki's Destructive Influence on the Mathematisation of Economics", *Economic and Political Weekly,* sayı 47(3), s. 63-68.

Velupillai, V. K. (2008), "Sraffa's Constructive Mathematical Economics", *Journal of Economic Methodology,* Journal of Economic Methodology, sayı 15(4), s. 325-348.

Velupillai, V. K. (2011), "Towards an Algorithmic Revolution in Economic Theory", *Journal of Economic Surveys,* sayı 25(3), s. 401-430.

Weintraub, E. R. (2002), "*How Economics Became a Mathematical Science,* Duke University Press, Durham.

Wolfram, S. (2002), *A New Kind of Science,* Wolfram Media, Champaign, Illinois.

Yıldırım, C. (1988), *Matematiksel Düşünme,* Remzi Kitabevi, İstanbul.

Kaynakça

Akat, Asaf Savaş (2009), *İktisadi Analiz*, Eflatun Yayınevi, Ankara, 2. Baskı.

Aslan, Vedat Ulvi (2017a), "Toplumsalın Yitik Öznesi ya da Metanın Fetiş Karakteri", *FLSF (Felsefe ve Sosyal Bilimler Dergisi)*, sayı 23, s. 159-178.

Aslan, Vedat Ulvi (2017b), "Bir Özgürleşme Sorunsalı Olarak Politik İktisadın Eleştirisi", *SBF Dergisi*, sayı 72(4), s. 823-847.

Aslan, Vedat Ulvi (2018), "Toplumsal Analizde Öznenin Sorunsallaştırılması", *Praksis*, sayı 47, s. 63-91.

Backhaus, Hans-Georg, (1992), "Between Philosophy and Science: Marxian Social Economy as Critical Theory" içinde W. Bonefeld, R. Gunn ve K. Psychopedis (der.), *Open Marxism: Volume I: Dialectics and History*, Pluto, Londra, s. 54-92.

Bruschi, Valerie et.al. (2013), *Polylux Marx: A* Capital *Workbook in Slides*, *Volume One*, Monthly Review Press.

Elson, Diane (1979), "The Value Theory of Labour" içinde Diane Elson (der.), *Value: The Representation of Labour in Capitalism*, CSE Books, Londra, s. 115-180.

Heilbroner, Robert L. (2003), *İktisat Düşünürleri: Büyük İktisat Düşünürlerinin Yaşamları ve Fikirleri*, Ali Tartanoğlu (çev.), Dost Kitabevi Yayınları, Ankara.

Ilyenkov, Edvard Vasilyevich (2009), *The Ideal in Human Activity*, Marxists Internet Archive, Pacifica.

Keynes, John Maynard (1936), *The General Theory of Employment, Interest and Money*, MacMillan, Londra.

Marx, Karl (2011), *Kapital: Ekonomi Politiğin Eleştirisi, Cilt 1*, M. Selik ve N. Satlıgan (çev.), Yordam Kitap, İstanbul.

Murray, Patrick (1997), "Redoubled Empiricism: The Place of Social Form and Formal Causality in Marxian Theory" içinde F. Moseley and M. Campbell (der.), *New Investigations of Marx's Method*, Humanities Press, New Jersey, s. 38-65.

Postone, Moishe (2003), *Time, Labor, and Social Domination: A Reinterperetation of Marx's Critical Theory*, Cambridge University Press, Cambridge.

Ricardo, David (2008), *Siyasal İktisadın ve Vergilendirmenin İlkeleri*, Barış Zeren (çev.), Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları, İstanbul.

Rubin, Isaac I. (1972), *Essays on Marx's Theory of Value*, Detroit, Black and Red.

Simmel, Georg (1990) *Philosophy of Money*, T. Bottomore ve D. Frisby (çev.), Routledge, Londra.

Smith, Adam (2006), *Milletlerin Zenginliği [Milletlerin Zenginliğinin Mahiyeti ve Nedenleri Üzerine Bir Araştırma]*, Haldun Derin (çev.), Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları, İstanbul.

Sohn-Rethel, Alfred (1978), *Intellectual and Manual Labour: A Critique of Epistemology*, MacMillan, Londra.

İLETİŞİM TARİHİ

Taş Devri Sembollerinden Sosyal Medyaya

Bu kitabın yayın hakkı SİYASAL KİTABEVİ'ne aittir. Yayınevinin ve yayınlayıcısının yazılı izni alınmaksızın kısmen veya tamamen alıntı yapılamaz, hiçbir şekilde kopyalanamaz, çoğaltılamaz ve yayınlanamaz.

İletişim Tarihi ***/ Taş Devri Sembollerinden Sosyal Medyaya***
David Crowley – Paul Heyer

Orijinal Künye: *Communication in History / Stone Age Symbols to Social Media*
Routledge, Seventh Edition, 2019
Çeviren: Berkay Ersöz
Kitap Editörü: Serdar Öztürk
Redaksiyon: Zeynep Kutayer
Kapak Tasarımı ve Sayfa Düzeni: Gamze Uçak
©Siyasal Kitabevi Tüm Hakları Saklıdır.
1. Baskı: Eylül 2010, Phoenix Yayınevi
2. - 6. Baskı: Siyasal Kitabevi
7. Baskı: Mart 2023, Siyasal Kitabevi
ISBN No: 978-605-7877-20-8
Siyasal Kitabevi-Ünal Sevindik
Yayıncı Sertifika No: 14016
Şehit Adem Yavuz Sok. Hitit Apt.
14/1 Kızılay-Ankara
Tel: 0(312) 419 97 81 pbx
Faks: 0(312) 419 16 11
e-posta: info@siyasalkitap.com
http://www.siyasalkitap.com
Baskı
Gurur Matbaacılık
Sertifika No: 43 575
Zübeyde Hanım Mahallesi Kazım Karabekir Caddesi
Murat Çarşısı No:41/4 Altındağ/ANKARA
Tel: 0312 362 10 11 • www.gururmatbaa.com
Dağıtım:
Siyasal Kitabevi
Şehit Adem Yavuz Sok. Hitit Apt. 14/1
Kızılay-Ankara
Tel: 0(312) 419 97 81 pbx
Faks: 0(312) 419 16 11
e-posta: info@siyasalkitap.com
http://www.siyasalkitap.com

İLETİŞİM TARİHİ

Taş Devri Sembollerinden Sosyal Medyaya

David Crowley

Paul Heyer

7. Baskı

Çeviren: Berkay Ersöz

simgelerin altına yerleştirilirdi. Bu usulde, yazman, fiiller ve edatları gösterecek hiçbir özel işaret bulunmasa bile, "Kurlil(den alınan) on koyun" gibi bilgileri işaretlerle yazabilirdi. Üçüncüsü, yazı, "koyun" (ATU 761/ZATU 571) veya "yağ" (ATU 733/ZATU 393) gibi malları temsil eden simgelerin bire bir eşleşme kuralı yüzünden yinelenmelerine bir son vermişti. Rakamlar icat edildi. Bundan sonra bu yeni simgeler, belirli malları gösteren işaretlerle birlikte kullanılarak söz konusu olan nicelikleri ifade ettiler. Dördüncüsü ve sonuncusu, yazı fonetikleşerek kavram işaretleri sistemini aştı ve böylece yalnızca simge repertuarını küçültmekle kalmadı, ayrıca yazıyı insan uğraşlarının her konusuna açtı.

Prehistorik Yakın Doğu'daki ilk görsel simge izleri, yaklaşık MÖ 60.000 – 25.000 yılları arasında geçen Musteryen dönemine aittir. Cenaze adaklarından ve belki beden boyamalarından oluşan bu simgeler, Neanderthal insanlarının soyut kavramları ifade etmek amacıyla ritüeller geliştirdiklerini gösteriyorlar.[31] Çentikli çeteleler biçimindeki en eski işaret buluntusu da Orta Paleolitik döneme tarihlenmiştir. Arkeolojik verilerin gerçeği yansıttığı kabul edilirse, bu veriler, sembolizmin hem ritüellerde hem de somut bilgilerin derlenmesinde kullanıldığını gösteriyorlar.

Yaklaşık MÖ 30.000 yıllarındaki başlangıcından beri, veri işlemenin prehistorik Yakın Doğu'da gerçekleşen evrimi, her biri özgüllüğü gittikçe artan verilerle ilgili olan üç temel aşamadan geçmiştir. Birincisi, Orta ve Üst Paleolitik dönemlerde, yaklaşık MÖ 30.000-12.000 yılları arasında, açıkça belirlenmemiş bir nesnenin tek bir birimine işaret eden çetelelerdi. İkincisi, Neolitik dönemin başında, yaklaşık MÖ 8000 yıllarında, belirli bir malın belirli bir birimini gösteren hesaptaşlarıydı. Sonuncusu ise, kent yaşamının başladığı yaklaşık MÖ 3100 yıllarında yazının bulunmasıyla birlikte, alışverişlerde muhatapların daha önceleri mühürlerle gösterilebilen adlarını kaydetmenin ve iletmenin olanaklı hale gelişiydi.

Neolitik hesaptaşları, bilgi işlemede ikinci adımı ve bir dönüm noktasını oluştururlar. Paleolitik aygıtlardan verileri soyutlama yöntemini miras almışlardır. Paleolitik simgelerin ritüellerle ilgili olması ve çetelelerin (belki de) zamanın kaydını tutmalarına karşın, hesaptaşları sistemi, gündelik hayata ait somut nesnelerin idare edilmesi amacıyla işaretlerin ilk defa kullanılmaları olarak değerlendirilir. Temel kavramları temsil eden kil simgelerin basit ama dâhice bir biçimde icadı, dilin eksiklerini tamamlayacak ilk araçları sağladı. Bu, yazının icadı için dolaysız bir arka plan sağlayarak, iletişim açısından muazzam önem taşıyan yeni yollar açtı.

NOTLAR

1. Harold A. Innis, *Empire and Communication* (Oxford: Clarendon Press, 1950), s. 11.
2. Suzanne K. Langer, *Philosophy in a New Key* (Cambridge: Harvard University Press, 1960), s. 41-43.

3. Jerome S. Bruner, "On Cognitive Growth II"; *Studies in Cognitive Growth* içinde (Jerome S. Bruner vd., New York: John Wiley and Sons, 1966), s. 47.
4. A.g.e., s. 31.
5. B. Vandermeersch, "Ce que révèlent les sépultures moustériennes de Qafzeh en Israël", *Archeologia* 45 (1972): 12.
6. Ralph S. Solecki, *Shanidar* (Londra: Allen Lane, Penguin Press, 1972), s. 174-178.
7. Vandermeersch, "Ce que révèlent les sépultures", s. 5.
8. Simon Davis, "Incised Bones from the Mousterian of Kebara Cave (Mount Carmel) and the Aurignacian of Ha-Yonim Cave (Western Galilee), Israel", Paléorient 2, sayı 1 (1974): 181-182.
9. Söz konusu bölgeler arasında Ksar Akil, Yabrud II, Hayonim ve Abu-Halka bulunuyor: Ofer Bar-Yosef ve Anna Belfer-Cohen, "The Early Upper Paleolithic in Levantine Caves"; *The Early Upper Paleolithic: Evidence from Europe and the Near East* içinde (haz.: J. F. Hoffecker ve C. A. Wolf, BAR International Series 437, Oxford, 1988), s. 29.
10. Davis, "Incised Bones", s. 181-182.
11. Loraine Copeland ve Francis Hours, "Engraved and Plain Bone Tools from Jiita (Lebanon) and Their Early Kebaran Context", *Proceedings of the Prehistoric Society*, cilt 43 (1977), s. 295-301.
12. Ofer Bar-Yosef ve N. Goren, "Natufians Remains in Hayonim Cave", *Paléorient* 1 (1973): şekil 8: 16-17.
13. Jean Perrot, "Le Gisement natufien de Mallaha (Eynan), Israel", *L'Anthropologie* 70, sayı 5-6 (1966): Şekil 22: 26. Kharaneh IV, D katmanından çıkarılan kesikli bir önkol kemiği de aynı döneme tarihlenebilir: "Mujahed Muheisen, "The Epipalaeolithic Phases of Kharaneh IV", *Colloque International CNRS, Préhistoire du Levant 2* (Lyons, 1988), s. 11, şekil 7.
14. Donald O. Henry, "Preagricultural Sedentism: The Natufian Example", *Prehistoric Hunter-Gatherers* içinde, (haz.: T. Douglas Price ve James A. Brown, New York: Academic Press, 1985), s. 376.
15. Phillip C. Edwards, "Late Pleistocene Occupation in Wadi al-Hammeh, Jordan Valley", doktora tezi, University Of Sydney, 1987, şekil 4.29: 3-8; Rose L. Solecki, *An Early Village Site at Zawi Chemi Shanidar*, Bibliotheca Mesopotamica, cilt 13 (Malibu, Calif.: Undena Publications, 1981), s. 43, 48, 50, pl. 8r, şekil 15p.
16. Anna Belfer-Cohen ve Ofer Bar-Yosef, "The Aurignacian at Hayonim Cave", *Paléorient 7*, sayı 2, (1981): şekil 8.
17. Enver Y. Bostancı, "Researches on the Mediterranean Coast of Anatolia, a New Paleolithic Site at Beldibi near Antalya", *Anatolia 4* (1959): 140, pl. 11.
18. Enver Y. Bostancı, "Important Artistic Objects from the Beldibi Excavations", *Antropoloji* 1, sayı 2 (1964): 25-31.
19. André Leroi-Gourhan, *Préhistoire de l'art occidental* (Paris: Editions Lucien Mazenod, 1971), s. 119-121.
20. Denis Peyrony, *Eléments de préhistoire* (Ussel: G. Eyoulet et Fils, 1927), s. 54.
21. Alexander Marshack, *The Roots of Civilization* (New York: McGraw-Hill, 1972).
22. Walter J. Ong, *Orality and Literacy* (New York: Methuen, 1982), s. 46.
23. Marshall McLuhan, *Understanding Media* (New York: New American Library, 1964), s. 81-90.
24. Jacques Cauvin, *Les Premiers Villages de Syrie-Palestine du IXème au VIIème Millénaire avant J. C.*, Collection de la Maison de l'Orient Méditerranéen Ancien no. 4, Série

Archéologique 3 (Lyons: Maison de l'Orient, 1978), s. 111; Jacques Cauvin, "Nouvelles fouilles à Mureybet (Syrie) 1971-72, Rapport préliminaire", *Annales Archéologiques Arabes Syriennes* (1972): 110.

25. Robert J. Braidwood, Bruce Howe, Charles A. Reed, "The Iranian Prehistoric Project", *Science* 133, sayı 3469 (1961): 2008.
26. Denise Schmandt-Besserat: "The Use of Clay before Pottery in the Zagros", *Expedition* 16, sayı 2 (1974): 11-12; "The Earliest Uses Of Clay in Syria," *Expedition* 19, sayı 3 (1977): 30-31.
27. Charles L. Redman, *The Rise of Civilization* (San Francisco: W. H. Freeman and Company, 1978), s. 163, şekil 5-18: A.
28. Ignace J. Gelb, *A Study of Writing* (Chicago: University of Chicago Pres, 1974.), s. 65.
29. Cyril S. Smith, "A Matter of Form," *Isis* 76, sayı 4 (1985): 586.
30. C. F. Hockett, "The Origin of Speech", *Scientific American* 203 (1960): 90-91.
31. M. Shackley, *Neanderthal Man* (Hamden, Conn.: Archon Books, 1980), s. 113

Eğitimin temeli olarak yazma sanatı rahipler, kâtipler, öğretmenler ve yargıçlar tarafından kontrol edildiği için, genel kültürde ve yargı kararlarında dinsel bakış açısı yerleşti. Kâtipler tapınakların muazzam hesaplarını ve rahiplerin yönettiği mahkemelerde verilen hükümlerin ayrıntılı kayıtlarını tutuyorlardı. Pratikte, sivil yaşamın her türlü etkinliği kaydı tutulan ve sözleşen tarafların ve tanıkların mühürleriyle doğrulanan hukuki bir olaydı. Her şehirde, mahkeme kararları sivil hukukun dayanağını oluşturuyordu. Tapınakların güçlenmesi ve kült iktidarının yayılması rahiplerin iktidarını ve otoritesini arttırmıştı. Kilin karakteristik özellikleri yazının kalıplaşmasının, şehirlerin merkeze karşı özerkleşmesinin, tapınaklarda sürdürülen organizasyonun büyümesinin ve dinsel kontrolün lehineydi. Özellikle topluluklar arasındaki ticari işlemlerde hesapların tutulması ve matematiğin kullanılması dolayısıyla soyutlama yeteneği gelişmişti.

Matematiğin ve yazının gelişimine eşlik edecek biçimde, zenginlik ve iktidarın rahiplerle tapınak örgütlenmelerinin elinde birikmesi, muhtemelen şehir-devletleri arasında vahşi bir savaş durumunun doğmasına ve askeri uzmanlaşmayla paralı askerlik hizmetinin ortaya çıkmasına yol açmıştı. Dinin yazı ve eğitim üzerindeki denetiminin teknolojik değişimin ve askeri gücün ihmaline yol açtığı ileri sürülmüştür. Tapınak yönetimi veya rahip kurulları örgütlü savaşları yönetme yeteneğinden yoksunlardı, bu yüzden rahiplerin dışında geçici otoriteler ortaya çıkmaya başladı. Bunlar ayrıcalıklardan yararlanmış ve hükümdarın tanrısal bir düzeye erişmesine yardımcı olmuşlardı.

NOTLAR

1. Roma İmparatorluğu'nda alfabe ve bürokrasinin önemine karşılık, özellikle feodalizmin bir dayanağı olarak papirüse yapılan yoğun vurgu.
2. Napthali Lewis, *L'industrie du papyrus dans L'Egypte Gréco-Romain* (Paris, 1834), s. 117. Bkz.: F. G. Kenyon, *Ancient Books and Modern Discoveries* (Chicago, 1927).
3. Alfred Lucas, *Ancient Egyptian Materials and Industries* (Londra, 1927), s. 133 vd.
4. Alexander Moret, *The Nile and Egyptian Civilization* (Londra, 1927), s. 457 n.
5. Lynn Thorndike, *A Short History of Civilization* (New York, 1927), s. 37-8.
6. Moret, *The Nile and Egyptian Civilization*, s. 457.
   PAPYRA'nın öğrettiği hayret verici ülkeler
   Mistik renklerde boyanan Ses ve Düşünceler
   Bilgeliğin Sesiyle yazılan yüce sayfa.
   Ve inatla beliren Zamanın adımları
   (Erasmus Darwin, The Loves of the Plants, 1789.)
7. Alıntı, Moret, *The Nile and Egyptian Civilization*, s. 270.
8. Alıntı, V. Gordon Childe, *Man Makes Himself* (Londra, 1936), s. 211.
9. Alıntı, V. Eric Peet, *A Comparative Study of the Literature of Egypt, Palestine, and Mesopotamia* (Londra, 1931), s. 105-6
10. Reinhold Niebuhr, *The Children of Light and the Children of Darkness* (New York, 1945), s. 80.

11. Cassirer dili ve miti birbirleriyle olan orijinal ve ayrılmaz ilişkisi içinde betimlemiş ve bağımsız öğeler olarak ortaya çıktıklarını ileri sürmüştür. Mitoloji dil tarafından düşünceye uygulanan gücü yansıtıyordu. Sözcük, her varlığın ve yapıp etmenin kendisinden kaynaklandığı birincil bir güç haline geldi. Sözel yapılar mitik güçlerle donatılmış mitik varlıklar olarak ortaya çıktılar. Dildeki sözcük, insana bu dünyanın ona maddi nesnelerin herhangi bir dünyasından daha yakın olduğunu ifşa etti. Zihin, sözcükte içerilen fiziksel-büyüsel güce olan bir inançtan, onun manevi gücünün kavranmasına doğru bir geçiş yaptı. Dil aracılığıyla tanrı kavramı ilk somut gelişimini gerçekleştirdi. Mistisizm kültü Tanrısallığı kendi bütünlüğü ve en yüksek içsel gerçekliği içinde anlama göreviyle boğuştu ve yine de herhangi bir isim veya işaretten uzak durdu. Dilin ötesindeki sessizlik dünyasına yöneldi. Ancak dilin manevi derinliği ve gücü, onun aşılmasını sağlayan son adıma götüren yolu konuşmanın hazırladığı olgusunda kendini gösterdi. Tanrının birliği fikri, dayanağını Varlığın dilsel ifadesinden aldı ve en kesin desteğini sözcükte buldu. Tanrısallık kendisinden bütün tikel nitelikleri dışladı ve artık yalnızca kendi kendisine yüklenebilir hale geldi.
12. Moret, *The Nile and Egyptian Civilization*, s. 383.
13. A.g.e., s. 403
14. Sir William Ridgeway, *The Origin and Influence of Thoroughbred Horse* (Cambridge, 1903). At ve savaş arabasının gelişinde Hyksos istilasının önemi hakkında bkz.: H. E. Wenlock, *The Rise and Fall of the Middle Kingdom in Thebes* (New York, 1947), sekizinci bölüm.
15. Bkz. Herman Ranke, "Medicine and Surgery in Ancient Egypt," *Studies in the History of Science* (Philadelphia, 1941), s. 31-42.
16. Düzensiz ve hesaplanamayan taşkınlar.
17. Yöneticiler hesaplamaları defterlere hep birlikte yazarlardı.
18. *Studies in the History of Science*.
19. Açı 90 derece değişti ve dikine sütunlar, karakterlerin yan yana geleceği ve kâtibin soldan sağa doğru okuyabileceği bir biçimde döndüler –böylece mekân düzeninden zaman düzenine doğru bir kayma gerçekleşti.
20. S. H. Hooke, "The Early History of Writing" (*Antiquity*, XI, 1937, s. 275).

kusursuz bir ortam sağlayabilir, çünkü bilgisayar bütün soyut notasyon sistemlerini az çok aynı tarzda işler. Aslında bilgisayarın, ister alfabetik ister sayısal olsun her tür soyut simgenin kullanılması için uygun bir aygıt olduğu söylenebilir.

KAYNAKÇA

Demsky, Aaron. 1972. "Scroll." *Encyclopedia Judaica*. Kudüs.

Havelock, Eric. 1978. "The Alphabetization of Homer." *Communications Arts in the Ancient World* içinde, haz. E. Havelock ve J. Hershbell. New York: Hasting House.

Logan, Robert K. 1979. "The Mystery of the Discovery of Zero." *Etcetera* 36.

Logan, Robert K. 1986. *The Alphabet Effect*. New York: William Morrow.

Ludwig, O. 1983. "Writing Systems and Written Language." *Focus* içinde, haz. F. Coulmas ve K. Ehrlich. New York: Mouton.

McLuhan, Marshall, ve R. K. Logan. 1977. "Alphabet, Mother of Invention." *Etcetera* 34.

Schmandt-Besserat, D. 1985. "Clay Symbols for Data Storage in the VIII Millenium BC." *Studiti Palentologia in onore di Salvatore M. Puglisi* içinde. La Sapienza: Universita di Roma.

dan çıkarıp yeni bir duyusal dünyaya, görmenin dünyasına taşıdığı için, konuşmayı ve onunla birlikte düşünceyi de dönüştürür. Çubuklar üzerindeki çentikler ve diğer bellek yardımcıları yazıya giden yolu açmıştır, ama bunlar insanın yaşama dünyasını hakiki yazının yaptığı gibi yeniden yapılandırmamışlardır.

Hakiki yazı sistemleri, çoğunlukla olduğu gibi, katıksız bellek yardımcılarının ilkel kullanımlarından aşamalı olarak türeyebilirler. Bu sürecin ara aşamaları da vardır. Bazı kod sistemlerinde yazar, okurun sesli okuyacağı şeyi ancak yaklaşık olarak öngörebilir. Liberya'da Vai tarafından geliştirilen sistem (Scribner ve Cole 1978) veya antik Mısır hiyeroglifleri böyledir. En sıkı denetim ise alfabeyle sağlanmıştır, bununla birlikte bu da asla her durumda tamamen kusursuz biçimde işlemez. Bir belgeye "read" (İngilizce "okumak") diye işaretlenmişse, bu ifade ya geçmiş zaman kipindedir (bu durumda "red" diye telaffuz edilir) ve bu yüzden belgenin incelenmiş olduğunu belirtir ya da emir kipindedir (bu durumda "riid" diye telaffuz edilir) ve henüz incelenmemiş olduğunu belirtir. Alfabe söz konusunda olduğunda bile metin dışı bağlama zaman zaman ihtiyaç duyulur, ama sadece istisnai hallerde –bunun ne kadar istisnai olacağı, alfabenin verili bir dile ne ölçüde uygun kılınmış olduğuna bağlıdır.

KAYNAKÇA

Wallace L. Chafe. "Integration and involvement in speaking, writing and oral literatüre," *Spoken and Written Language: Exploring Orality and Literacy* içinde, haz.: Deborah Tannen; Norwood, N.J.: Ablex, 1982.

Clanchy, M. T. *From memory to Written Record: England 1066-1307*. Cambridge (Mass.): Harvard University Press, 1979.

David Diringer. *The Alphabet: A Key to History of Mankind*. New York: Philosophical Library, 1953.

I. J. Gelb. *A Study of Writing*, gözden geçirilmiş baskı, Chicago: University of Chicago Press, 1963.

Eric A. Havelock. *Preface to Plato*, Cambridge, Mass.: Belknap Press of Harvard University Press, 1963.

E. D. Hirsch Jr. *The Philosophy of Composition*. Chicago ve Londra: University of Chicago Press, 1977.

Richard E. Leakey ve Roger Lewin. *People of the Lake: Mankind and its Beginnings*, Garden City, N.Y.: Anchor Press/Doubleday, 1979.

Martin Lowry. *The World of Aldus Manutius: Business and Scholarship in Renaissance Venice*, Ithaca, N.Y.: Cornell University Press, 1979.

David R. Olson. "From utterance to text: the bias of language in speech and writing," *Harvard Educational Review* içinde, 47 (1977): 257-81.

David R. Olson. "On the Language and authority of textbooks," *Journal of Communication* içinde, 30:4 (kış 1980a): 186-96

David R. Olson. *Social Foundations of Language and Thought*. New York: Norton, 1980b.

Walter Ong. *Interfaces of the World*. Ithaca ve Londra: Cornell University Press, 1977.

Platon, *Phaedrus and Letters VII and VIII*, çev. ve giriş: Walter Hamilton, Harmondsworth, İngiltere: Penguin Books, 1973.

Sylvia Scribner ve Michael Cole. "Literacy without schooling: testing for intellectual effects," *Harvard Educational Review* içinde, 48 (1978): 448-61.

Edward O. Wilson. *Sociobiology: The New Synthesis*. Cambridge, Mass.: Belknap Press of Harvard University Press, 1975.

SEÇİLMİŞ KAYNAKÇA

Aşağıda alıntı yapılmış yayınların kısaltmaları verilmiştir.

HJAS *Harvard Journal of Asiatic Studies, Cambridge*
JA *Journal asiatique, Paris*
JAOS *Journal of the American Oriental Society, New Haven*
MS *Monumenta Serica, Peiping*
TP *T'oung Pao, Leiden*

Bergman, Folke. "Travels and Archeological Field-Work in Mongolia and Sinkiang – A Diary of the Years 1927-1934," *History of the Expedition in Asia*, 1927-1935, cilt 4 (Sino-Swedish Expedition, Yayın No: 26), Stockholm, 1945.

Blanchet, Augustin. *Essai sur l'histoire du papier*. Paris, 1900.

Blue, Rhea C. "The Argumentation of the *Shih-huo chih*," *HJAS II* (1948), 1-118.

Chavannes, Edouard (çev.). "Les livres chinois avant l'invention du papier," *JA*, Series 10, 5 (1905), 1-75.

Day, Florence E. "Silks of the Near East," *Bulletin of the Metropolitan Museum of Art* 9, No. 4 (Aralık 1950), 108-17.

Duyvendak, J. J. L. "Bibliographie," *TP* 38 (1947), 314.

Erkes, Edward. "The Use of Writing in Ancient China," *JAOS 61* (1941), 127-30.

Fan Yeh (398-445) *et al. Hou Han shu* (History of the Later Han Dynasty), 1739 baskısı.

Feifel, Eugene. "Specimen of Early Brush Writing," *MS 6* (1941), 390-91.

Giles, H. A. (çev.). *The Travels of Fa-hsien (399-414 A.D.).* Cambridge, 1923.

Goodrich, L. C. "Paper: A Note on Its Origin," *Isis* 42, Part 2, no. 128 (Haziran, 1951), 145.

Grohmann, Adolf. Corpus Papyrorum Raineri III, Series Arabica, I. I Allgemeine Einführung in die Arabischen Papyri. Viyana, 1924.

Hou Han shu. Bkz.: Fan Yeh.

Hummel, Arthur W. "The Development of the Book in China," *JAOS 61* (1941), 71-76.

Hunter, Dard. *Papermaking: The History and Technique of an Ancient Craft*. Gözden geçirilmiş ve düzeltilmiş 2. Baskı. New York, 1947.

Julien, Stanislas. "Documents sur l'art d'imprimer à l'aide de planches au bois, de planches au pierre et de types mobiles," *JA*, Series 4, 9 (1847), 508-518.

Lao Kan. "Lun Chung-kuo tsao chih shu chih yüan shih" (On the Origin of the Art of Making Paper in China). *Bulletin of the Institute of History and Philosophy*, *Academia Sinica* 19 (1948), 489-498.

Laufer, Berthold, "Review of Carter, *The Invention of Printing in China*," *JAOS 47* (1927), 71-76.

Liebenthal, Walter. "Sanskrit Inscriptions from Yünnan I," *MS* 12 (1947), 1-40. Liebenthal, 1947a diye belirtilmiştir.

----------. "A Sanskrit Inscription from Yünnan," *Sino-Indian Studies 3* (1947), 10-12. Liebenthal, 1947b diye belirtilmiştir.

Maspero, Henri. Les documents chinois découverts par Aurel Stein. Londra, 1953.

Pelliot, Paul. *Les débuts de l'imprimerie en Chine*. ("Oeuvres Posthumes de Paul Pelliot," IV.) Robert des Rotours tarafından yayına hazırlanmış, Paul Demiéville tarafından ilave notlar ve bölümler eklenmiştir. Paris, 1953.

Reichwein, Adolf. China and Europe: Intellectual and Artistic Contacts in the Eighteenth Century. Çev.: J. C. Powell. New York, 1925.

Reinaud, M. *Relation des voyages faits par les Arabes et les Persans dans l'Inde et dans la Chine*. Paris, 1845.

Renaudot, Eusebius. *Anciennes relations des Indes et de la Chine de deux voyageurs Mohametans*. Paris, 1718.

Sanborn, Kate. *Old Time Wall Papers: An Account of the Pictorial Papers on Our Forefathers' Walls*. Greenwich, Conn., 1905.

Sauvaget, Jean. *Relation de la Chine et de l'inde*. Paris, 1948.

Schindler, Bruno. "Preliminary Account of the Work of Henri Maspero Concerning the Chinese Documents on Wood and Paper Discovered by Sir Aurel Stein on His Third Expedition in Central Asia," *Asia Major*, n.s. 1, Kısım 2 (1949), 216-264.

----------. "Concerning Fragment Stein Br. Mus. Toy. 046 (Maspero, No. 365)," *Asia Major*, n.s. 3, Part 2 (1952-53), 222-223.

Stein, Marc Aurel. *Serindia*. 4 cilt. Oxford, 1921.

----------. *Innermost* Asia, 3 cilt. Oxford, 1928.

Takakusu, Junjiro (çev.). *A Record of the Buddhist Religion as Practised in India and the Malay Archipelago (A.D. 671-95) by I-tsing*. Oxford, 1896.

Wang Chi-Chên. "Notes on Chinese Ink," *Metropolitan Museum Studies* 3, Kısım 1 (Aralık, 1930), 114-133.

White, Bishop William C. "Knowledge of Early Chinese Culture Revolutionized," *Illustrated London News*, 28 Ekim 1933, 698-701.

----------. *Tombs of Old Loyang*. Şangay, 1934.

Wylie, Alexander. *Chinese Researches*. Şangay, 1897.

----------. *Notes on Chinese Literature*. Şangay, 1867; 1922 baskısı.

Yetts, W. Perceval. *The George Eumorfopoulos Collection: Catalogue of the Chinese and Corean Bronzes*. I. Londra, 1929.

tarımla ve vasıfsız işlerle uğraşanlar arasındaki zenginlik farkı, toplumun bu insanlar için okuryazarlık lehine pek bir ekonomik itki sunmadığını gösteriyor."

Okul açmaya yönelik sürekli bir istek olmasına ve her koloninin ilk yasalarında okul eğitimini her çocuk için zorunlu tutmuş olmasına rağmen, bunu pek az kurum izleyebilmiştir. Okuryazarlık bu dönem boyunca yavaş yavaş arttı, fakat esas olarak seçici göç dalgalarının etkisi altında kaldı; özetle eğitimsel gelişmenin ilerleyişi yavaştı.

Virginia ve Maryland gibi yerlerdeki bir sorun da, toprak ve emek yoğunluklu sömürge sistemi için gerekli olan dağınık coğrafi yerleşimin resmi okulların kurulması ve desteklenmesi için gereken olanakları büyük ölçüde zayıflatmış olmasıydı. Bazıları birkaç yüz kilometrekarelik bir alana sahip olan büyük idari bölgelerde kiliseler nüfusun yalnızca bir kısmına ulaşabiliyordu. "Ve kırsal alan boyunca dağılmış olan yerleşimlerle birlikte okullar bütçe ve uzman yetersizliği nedeniyle ekonomik olmaktan çıktı. Aslında topluluk yaşamıyla ilgili resmi bir eğitim bile verilmiyordu... " Bazı Virginia'lılar yerleşimi ve kaynakları yoğunlaştıran kasabaların bu sorunlardan bazılarını çözebileceğini umdular, ancak bütün idari, ekonomik ve kültürel önemlerine rağmen kasabalar asla kitlesel okullaşma için yeterli olacak bir düzeyde bu rolü oynayamadı.

İnançlara, ilgilere ve niyetlere rağmen Güney kolonilerinde okulların sayısı sınırlı kaldı. Bu durum hem parasız okullar ve kimsesizler okulları için hem de diğer resmi eğitim kuruluşları için aynı ölçüde geçerliydi. Gelişimin ikinci yüzyılına kadar çok az kurumsal ilerleme kaydedildi. 1700 yılından önce seçkinler ve zenginlerin eğitimi, daha kapsamlı eğitim planları ve isteklerinden, vasiyet üzerine açılan birkaç parasız okul veya kimsesizler okulu dışında, daha başarılı yürütülmüştü. Usta-çırak sistemi belli ki İngiliz modeline göre geliştirilmişti, ancak bunun eğitimsel gereksinimlerinin karşılanmasıyla ilgili sorunlar sabit bir şikâyet ve ihtilaf kaynağı olmuştu.[28] Püriten bölgelerde zamanla gelişen sistematik program Güney kolonilerinde asla görülmemişti.

Kitaplar ve basım kültürünün diğer öğeleri Güneyli koloniciler sayesinde ithal edildi. Beğeniler büyük ölçüde gelenekseldi ve genellikle dinsel literatürle ilişkiliydi, bunu öteki malzemelerin çeşitlenmesi izledi. Başka yerlerde matbaanın gelişimi New England'dakinden daha yavaş oldu; İngiliz ürünleri ise daha fazla yaygındı. Kitap sahipliği ve kütüphaneler büyük ölçüde seçkinlerle sınırlanmıştı...

NOTLAR

1. Gerald Strauss, *Luther's House of Learning* (Baltimore: Johns Hopkins Press, 1978).
2. John Headley, "The Continental Reformation," *The Meaning of the Renaissance and Reformation*, haz.: Richard L. DeMolen (Boston: Houghton Mifflin, 1974).
3. Headley, "Continental," s. 150-51; Richard Crofts, "Books, Reform, and the Reformation," *Archives for Reformation History 7* (1980): 21-36.

4. Louise Holborn, "Printing and the Growth of a Protestant Movement in Germany," *Church History* 11 (1942): 123.
5. Lucien Febvre ve H. J. Martin, *The Coming of the Book* (Londra: NLB, 1976), s. 287-88, 288, 289, 289-95, 290, 291, 291-92, 292-93, 292-95; A. G. Dickens, *Reformation and Society in Sixteenth-Century Europe* (Londra: Thames and Hudson, 1966), s. 51.
6. Manfred Hanneman, *The Diffusion of the Reformation in Southwestern Germany*, Department of Geography, Research Paper no. 167 (Chicago: University of Chicago, 1975), s. 9, 7-9, bölüm: 5-7, s. 12, 9-13, 12-13, 13, 212, Conclusion.
7. Febvre ve Martin, *Coming*, s. 295 vd.
8. Elizabeth Eisenstein, *The Printing Press as an Agent of Change* (Cambridge: Cambridge University Press, 1979), 4. bölüm, s. 310, 326, 4. bölüm, 2. kısım, s. 333.
9. Eisenstein, *Printing Press*, s. 344-348; ayrıca bkz.: Febvre ve Martin, *Coming*.
10. Eisenstein, *Printing Press*, s. 349, çeşitli yerlerde.
11. Eisenstein, *Printing Press*, s. 354.
12. Bu dönemde okuryazarlıkla modernlik ilişkisi için bkz.: Bernard Bailyn, *Education in the Forming of American Society* (Chapel Hill: University of North Carolina Press, 1960); Lawrence Cremin, *American Education: The Colonial Experience* (New York: Harper and Row, 1970); Richard D. Brown, "Modernization and the Formation of the Modern Personality in Early America, 1600-1865: A Sketch of a Synthesis," *Journal of Interdisciplinary History* 2 (1972): 201-228.
13. Faydalı tanıtımlar ve kanıtlar için bkz.: Bailyn, *Education*; Cremin, *American Education*; Kenneth A. Lockridge, *Literacy in Colonial New England* (New York: Norton, 1974)... . Okul eğitimi üzerine bkz.: R. R. Reeder, *The Historical Development of School Readers and of Method in Teaching Reading*, Columbia University Contributions to Philosophy, Psychology, and Education, cilt 8 (New York: Macmillan, 1900); Sanford Fleming; *Children and Puritanism* (New Haven: Yale University Press, 1933); Herbert Baxter Adams, *The Church and Popular Education*, Johns Hopkins University Studies in Historical and Political Science, cilt 28 (Baltimore, 1900).
14. Özellikle Lockridge'in eserine bakınız.
15. Lockridge, *Literacy*, s. 43, 99.
16. Kenneth A. Lockridge, "L'alphabétisation en Amérique," *Annales*: e, s, c 32 (1977); s. 509. Örneğin bkz., Alex Inkeles ve David H. Smith, *Becoming Modern* (Cambridge, Mass.: Harvard University Press, 1974); Goody ve Watt, "Consequences".
17. Louise Dechêne, *Habitants et Marchants de Montreal au XVIIIe siècle* (Paris ve Montreal: Plon, 1974), s. 465-67.
18. Lockridge, *Literacy*, s. 49-50 (yaptığı alıntı Bailyn'e aittir, *Education*, s. 27)...
19. Lockridge, *Literacy*, s. 15.
20. Lockridge, *Literacy*, s. 38, çeşitli yerlerde.
21. Lockridge, *Literacy*, s. 15, 17, 22, 29; Bailyn, *Education*, s. 48-49; Cremin, *American Education*, s. 546-50.
22. Lockridge, *Literacy*, s. 33, 35-36. Daha yakın zamanda, John Frye ("Class, Generation, and Social Change: A Case in Salem, Massachusetts, 1636-1656," *Journal of Popular Culture* 11 [1977]: 743-51), New England topluluklarında hem okuryazar olanların hem de olmayanların dâhil olduğu olağandışı bir altkültürün var olduğunu ileri sürüyor.
23. Jon Butler, "Magic, Astrology, and the Early American Religious Heritage, 1600-1760," *American Historical Review* 84 (1979): 317-46; Lockridge, *Literacy*, s. 37; John

Frye, "Class, Generation, and Social Change: A Case in Salem, Massachusetts, 1636-1656," *Journal of Popular Culture* II (1977): 743-51.

24. David D. Hall, "The World of Print and Collective Mentality in Seventeenth Century New England," *New Directions in American Intellectual History*, haz. John Higham ve Paul Contein (Baltimore: Johns Hopkins University Press, 1979), s. 167, 169.
25. Samuel Blist Morison, *The Intellectual Life of Colonial New England* (Ithaca: Cornell University Press, 1956), s. 113, 115, 115-127, 127-32, 6. bölüm.
26. Morison, *Intellectual*, s. 71.
27. Edmund Morgan, *The Puritan Family* (New York: Harper and Row, 1965), s. 88, 98, ... 101.
28. Cremin, *American Education*, s. 240-41, bk. 1, 2. bölüm, çeşitli yerlerde.

Peki ya ahlaki mesajlara bu kadar sık eşlik eden tavsiyeler? Mesela, *Two horrible and inhume Murders done in Lincolnshire, by two Husbands upon their Wives; the one strangled his wife in her sicknesse… The other having killed his Wife, made a great fire, and burnt her* (Lincolnshire'da iki kocanın işlediği dehşet verici ve insanlık dışı iki cinayet; biri hasta karısını boğarak öldürdü… Diğeri karısını öldürdükten sonra yangın çıkararak onu yaktı) gibi bir başlık taşıyan bir broşürde evlilikleri iyileştirmekle ilgili olarak verilen ipuçlarına okurlar nasıl tepki verebilirlerdi ki?

> … kocalar, namuslu karılarına, onları küstürecek haklı sebepler vermemeye özellikle özen göstermeliler. Kadınlar da aynısını yapmalı, en mütevazı ve uysal biçimde, kocalarının huylarını gözlemlemeli… onları küstahça veya sertçe azarlamamalı… ki onları erkekliğe sığmayacak zalimliklere itmesinler…[23]

Sansasyoncular buna benzer öğütleri o kadar sık yinelemişlerdir ki, okurların bunları arzuladıklarını varsayabiliriz. Aslında insanların, görünüşe göre, olabilecek en kötü örneklere karşı zaafı vardır. Öldürülen kadınların ve öldüren erkeklerin bize evlilik hakkında bir şeyler öğretmesini, cinayete yatkın şövalyelerin Tanrı'nın yasalarını yorumlamasını ya da yirminci yüzyılın sonlarından bir örnek verirsek, kendisini aldatan sevgilisini, Scarsdale'li tanınmış bir doktoru vuran orta yaşlı bir okul müdiresinin evlenmemiş kadınlar hakkında bize ders vermesini bekliyoruz.[24] Onların yorumları, kuşkusuz, döktükleri kan sayesinde anlam kazanmıştır.

On altıncı ve on yedinci yüzyıllarda birçok birey sakat çocuk doğumlarından, sözde cadıların davranışlarından veya gökte beliren bir kuyrukluyıldızdan anlam çıkarmaya epey meraklıydı. Olağanlaşmış şeylere duyarsızlaşmış, ama beklenmedik şeylere karşı hep tetikte olan zihnimiz bu tarz istisnai olaylardan kurallar çıkarma eğilimi gösteririz. Geçimlerini bu tarz anormallikleri satarak sağlayan gazeteciler de bu eğilimi teşvik etmekten memnuniyet duyarlar.

NOTLAR

1. *The crying Murther: Contayning the cruell and most horrible butcher of Mr. Trat*; yeniden basım: Joseph E. Mashburn, *Murder and Witchcraft in England, 1550-1640, as Recounted in Pamphlets, Ballads, Broadsides and Plays*. Norman, Oklahoma (1971): 40-57.
2. Alıntı: Philip Elliot, "Professional Ideology and Organizational Change: The Journalist Since 1800", George Boyce, James Curran ve Pauline Wingate (haz.), *Newspaper History: From the 17th Century to the Present Day*, Londra (1978): 180.
3. J. A. Sharpe. "Domestic Homicide in Early Modern England," *Historical Journal* 24:1 (1981): 53.

4. Samuel Eliot Morrison. *Admiral of the Ocean Sea: A Life of Cristopher Columbus*. Boston, (1946): 380.
5. Jean-Pierre Seguin. *L'Information en France avant le Périodique: 517 Camards Impremés entre 1529 et 1631*. Paris 1964: 30.
6. Marshburn: 65-73.
7. Hyder E. Rollins. "The Black-Letter Broadside Ballad," *Modern Language Association* 34 (1919): 285-6
8. Sharpe 42.
9. Robert Darnton. *The Literary Underground of the Old Regime*. Cambridge, Mass.: (1983): 200-201.
10. Marshburn 65-73.
11. Seguin 28.
12. Marshburn s. 64 ve sonrası.
13. Marshburn s. 64 ve sonrası.
14. Francis B. Gummere. *Old English Ballads*, New York (1967): xxiv.
15. Yeniden basım: J. O. Halliwell, *Murder Narratives*. Londra (1860): 24-26.
16. John Earle, *Microcosmographie* (1628), alıntı: Charles Firth, *Ballads and Broadsides* (1916): 519 not.
17. *Le Vray Discours d'une des plus Grandes Cruaultez qui ait esté veuë de nostre temps, avenue àu Royaulme de Naples*. Paris (1577).
18. Seguin 56.
19. Alıntı: Firth 531-2.
20. Frederick O. Waage, "Social Themes in Urban Broadsides of Renaissance England," *Journal of Popular Culture* 2:3 (1977): 735-6.
21. *Luke Hutton's Lamentation: which he wrote the day before his death*. Londra, 1598.
22. Daniel Defoe. *Moll Flanders*. New York (1978): 30.
23. Halliwell 54-5.
24. 1980 Mart'ında müdire Jean Harris Dr. Herman Tarnower'ı vurdu.

arasındaki gerçek, dolaysız ilişkinin kopartılmasını temsil eder, kullanım değerini değişim değerinden ayırır, nesneleri her türlü özgünlükten mahrum bırakır (ki bunun daha sonra nesneye reklam yoluyla iade edilmesi de gerekir) ve en önemlisi, gerçek üretim koşullarını alıcıdan gizler. Dahası, senedin üründen ayrılma süreci, paranın kullanımıyla başlamış ve çağdaş göstergebilim tarafından hakkında çok şey yazılmış olan genel bir toplumsal sürecin parçası olarak düşünülebilir; imleyenin imlenenden gittikçe ayrılması, imleyenler dünyasının gerçek maddi nesnelere giderek baskın çıktığı ve onlardan bağımsızca hareket ettiği bir süreç.

Özetleyecek olursak, on dokuzuncu yüzyılda iletişim biçimlerinin gelişiminin, insan ilişkilerinde farklılık yaratan bir ölçüt olarak mekânın ortadan kalkması yönünde pratik bir etkisi oldu. Harold Innis'in deyişiyle "fiyat sisteminin nüfuz edici güçleri", aslında tekbiçimli bir fiyat sisteminin mekân boyunca yayılması, böylece ticari amaçlar bakımından herkesin aynı yere toplanması demekti. Telgraf bu yayılmadaki kritik araçtı. Ticarette bu, piyasaların bağlamlarından kopması, böylece fiyatların artık yerel arz ve talep faktörlerine dayanmaması, bunun yerine ulusal ve uluslararası güçlere tepki vermesi anlamına geliyordu. Fiyat sisteminin yayılması mekânı sömürgeleştirme girişiminin bir parçasıydı. Fiyat sisteminin nüfuzuyla ilintili bir şey de, besteci İgor Stravinsky'nin deyişiyle "aklın istatistikselleşmesi", yani bütün zihinsel dünyanın niceliğe dönüştürülmesi ve şeyler ile insanlar arasındaki ilişkiyi sayılar arasındaki bir ilişkiden ibaret kılacak şekilde niceliklerin mekânsal olarak dağıtımıydı. İstatistikler piyasayı her şeyi kapsayacak şekilde genişletirler ve onu daha tekbiçimli ve birbirlerine bağımlı kılarlar. Telgraf aynı etkiyi standart zaman dilimlerinin oluşturulmasına yol açarak pratik zaman bilinci üzerinde de yapmıştı.

KAYNAKÇA

Baer, Julius B., ve George P. Woodruff (1935). *Commodity Exchanges*. New York: Harper & Bros.

Benjamin, Walter (1968). *Illuminations*, New York: Harcourt, Brace and World.

Chandler, Alfred D. (1977). *The Visible Hand: The Managerial Revolution in American Business*. Cambridge, MA: Harvard University Press.

Cole, Arthur H. (1938). *Wholesale Commodity Prices in the United States, 1700-1861*. Cambridge, MA: Harvard University Press.

Emery, Henry Crosby (1896). Speculation on the Stock and Produce Exchanges of the United States, Studies in History, Economics and Public Law (332.6EM3STX.AGX). New York: Columbia University Press.

Marx, Karl (1973), Grundrisse: Foundations of the Critique of Political Economy. New York: Vintage.

Thompson, Robert L. (1947). *Wiring a Continent*. Princeton, NJ: Princeton University Press.

Wilson, Geoffrey (1976). *The Old Telegraph*. Londra: Phillimore.

NOTLAR

1. George Herbert Mead, "The Nature of Aesthetic Experience," *International Journal of Ethics* 36 (Temmuz 1926): 390. John Dewey de benzer bir noktaya dikkat çekiyor: "... gazete, ulaştığımız tek özgün popüler edebiyat biçimidir. Gazete yerelcilikten çekinmemiş, bundan büyük zevk duymuştur, hatta buna gömülmüştür demek daha doğru olur. Onun birinci sınıf bir edebiyat olduğunu veya büyük ölçüde iyi bir edebiyat olduğunu ileri sürmeye kalkışmayacağım, onu kendi perspektifiyle değerlendirsek bile. Aslında daima başarılı olan romans ve dramadan ibarettir; ve bunu edebi sınırlarımız dâhilindeki başka herhangi bir şey için söylememiz güçtür" ("Americanism and Localism," *The Dial* 68 [Haziran 1920]: 686).
2. Walter Benjamin, *Illuminations* (New York: Schocken Books, 1969), s. 88-89.
3. Alvin Gouldner, *The Dialectic of Ideology and Technology* (New York: Seabury Press, 1976); ve Basil Bernstein, "Elaborated and Restricted Codes," "The Ethnography of Communication" içinde, haz.: John Gumperz ve Dell Hymes, *American Anthropologist* 66, (1964), bölüm. 2: 55-69. Ayrıca bkz.: Basil Bernstein, *Class, Codes, and Control* (New York: Schocken Books, 1974).
4. Julian S. Rammelkamp, *Pulitzer's Post-Dispatch 1878-1883* (Princeton: Princeton University Press, 1967), s. 109.
5. A.g.e., s. 239.
6. *New York World*, 30 Eylül 1884, alıntı: Willard G. Bleyer, *Main Currents in the History of American Journalism* (Boston: Houghton Mifflin, 1927), s. 333.
7. Frank Presbrey, *The History and Development of Advertising* (Garden City, N.Y.: Doubleday, Doran, 1929), s. 356.
8. *The Journalist* (22 Ağustos 1885); alıntı: George Juergens, *Joseph Pulitzer and the New York World* (Princeton: Princeton University Press, 1966), s. 95.
9. Robert Taft, *Photography and the American Scene* (New York: Macmillan, 1942), s. 428.
10. Juergens, *Joseph Pulitzer*, s. 98-105.
11. A.g.e., s. 27. Juergens, *World* tipografisinin Pulitzer'in ilk yıllarındaki tutuculuğunu vurguluyor.
12. Alıntı: W. A. Swanberg, *Citizen Hearst* (New York: Charles Scribner's, 1961), s. 90. Bu ifade 8 Kasım 1896 tarihli *Journal*'ın başyazısında yer almıştır.
13. Melville Stone, *Fifty Years a Journalist* (Garden City, N.Y.: Doubleday, Page, 1921), s. 53, 107.
14. Juergens, *Joseph Pulitzer*, s. 56-57.
15. Charles Dana, *The Art of Newspaper Making* (New York: D. Appleton, 1900), s. 84. 11 Ocak 1894'te Cornell Üniversitesi'nde verilen bir konferanstan alıntı.
16. Juergens, *Joseph Pulitzer*, s. 57.
17. Bkz.: Theodore Hershberg vd., "The 'Journey-to-Work': An Empirical Investigation of Work, Residence and Transportation, Philadelphia, 1850 and 1880," *Toward an Interdisciplinary History of the City: Work, Space, Family and Group Experience in Nineteenth-Century Philadelphia* içinde, haz.: Theodore Hershberg (New York: Oxford University Press, yayına hazırlanıyor).
18. Juergens, *Joseph Pulitzer*, s. 39-47.
19. *The Journalist* 32 (27 Aralık 1902).
20. Will Irwin, "The American Newspaper. VI: The Editor and the News," *Colliers* 47 (1 Nisan 1911).
21. *New York Times*, 19 Eylül 1926.
22. Presbrey, *History and Development of Advertising*, s. 354.
23. Elmer Davis, *History of the* New York Times: 1851-1921 (New York: The New York Times, 1921), s. 218.

24. Meyer Berger, *The Story of the* New York Times *1851-1951* (New York: Simon and Schuster, 1951; yeni baskı, New York: Arno Press, 1970), s. 124.
25. *The Journalist* 32 (20 Aralık 1902).
26. Davis, *History of the New York Times*, s. 223-224.
27. Edmund Wilson, *Patriotic Gore* (Londra: Oxford University Press, 1962), s. 635-669, düzyazı ve hitabetle ilişkili Amerikan beğeni ölçütlerinin on dokuzuncu yüzyılın ortalarında süslülükten etkililiğe ve açık sözlülüğe doğru kayışını tartışıyor.

tı: "Rekabet zorunlu kılmadıkça fiyatların düşürülmesine karşıyım... Kârları maddi yönden arttırmadıkça veya halkla ilişkileri kalıcı olarak düzeltmedikçe, ucuz hizmet yalnızca kablo ve direk karmaşasını kat kat arttırmaya ve [kablolaların yeraltından geçirilmesine yönelik politik basıncı] kızıştırmaya yarayacaktır."[20] Konut hizmeti bu yüzden sistemde üvey evlat muamelesi görmüştü.

Daha sonraları Bell'in dostları tarafından bile kibirli bulunan bu tutum o sıralar şirkete hâkimdi. Örneğin 1906'da, New England Bell, Ortabatı'daki telefon hizmetini incelemek için bir hukuk danışmanı tuttu. Aktarıldığına göre, Bell şirketleri başta "halkın ilgisini hiç değerlendirememişti." "Halkın telefon hizmetinin büyümesi ve geliştirilmesine yönelik arzusunun ve buna duyulan ihtiyacın makul bir değerlendirmesine ulaşmakta affedilemeyecek derecede geç kalınmıştı."[20]

Bell yöneticileri daha küçük topluluklara hizmet sağlamaya da kuşkuyla yaklaşıyorlardı. Örneğin Kaliforniya'nın küçük şehirlerindeki birçok iş adamı hizmet almak için Pacific Telephone şirketine başvurmuş, ancak geri çevrilmişlerdi. Birkaç yerde yerel girişimciler hukuki bir risk alarak korsan sistemler kurmuşlardı.[22] AT&T büyük şehirlerdeki işletmelere yüksek fiyatlı ve kaliteli hizmet (şehirlerarası arama dâhil) sunmaya odaklanmıştı. Şirket temsilcileri sonraki zamanlarda, artan talebin ve teknik yenilemelerin yarattığı baskının 1890'ların ortalarına kadar şirketi daha geniş pazarlara açılmaktan alıkoyduğunu açıklamışlardı.[23] Yine de, Bell yöneticilerinin çoğu, genişleme için çok az olanak görüyorlardı ve genel konut piyasasında veya hatta büyük merkezlerin dışındaki iş piyasasında neredeyse hiç potansiyel görmüyorlardı.

1880 ve 1893 arasında Birleşik Devletler'de kullanılan telefon sayısı 60.000'den (kabaca her bin kişi için bir adet telefondan) 260.000'e (ya da her 250 kişi için bir telefona) çıkmıştı. Bu abonelerin üçte ikisinden daha fazlası iş dünyasından kimselerdi.[24] Bu genişleme ilk yıllarda etkileyici olmakla birlikte 1893'ten sonra yavaşladı, bunun sebebi belki teknik sorunlardı veya görüldüğü üzere aşırıya kaçan tekel fiyatlarıydı.

NOTLAR

1. AT&T, *A Capsule History of the Bell System* (New York: AT&T, 1979), 11.
2. Crandall, "Has the AT&T Break-up Raised Telephone Rates?" *The Brookings Review* 5 (Kış), 40-41.
3. Bell System'in başlangıçtaki evrimi için özellikle bkz.: Robert Garnett, *The Telephone Enterprise* (Baltimore: Johns Hopkins Press, 1985); Kenneth Lipartito, *The Bell System and Regional Business* (Baltimore: Johns Hopkins Press, 1989).
4. 2 Şubat 1880 tarihli mektup, "Measured Rate Service," Kasa 1127, AT&THA [American Telephone and Telegraph Historical Arcihves]. 1884'te Hall, 1879'daki durumu şöyle anımsıyordu: "Buffalo'da o kadar çok abonemiz

vardı ki servisin cesareti kırılmıştı. Anahtar panellerimiz, rekabetin yüksek basıncı altında artan ... gerekli iş talebini karşılamaya uygun biçimde donatılmamıştı" (Hall, "Notes on History of the Bell Telephone Co. Of Buffalo, New York," [1884], 9)...

5. Bkz.: Robert Chapius, *100 Years of Telephone Switching* (New York: Elsevier, 1982); Morton Mueller, "The Switchboard Problem," *Technology and Culture* 30 (Temmuz): 534-60.
6. Bkz.: Albert Paine, *Theodore N. Vail* (New York: Harper, 1929). Telefonun tarihi üzerine birçok çalışmada Vail hakkında bilgilere yer verilmiştir.
7. Los Angeles: "Telephone on the Pacific Coast, 1878-1923." Kasa 1045, AT&THA; Boston: Moyer, "Urban Growth," 352.
8. Vail'e mektup (no: 75968), 13 Şubat 1884, "San Francisco Exchange," Kasa 1141, AT&THA.
9. Bell, sabit fiyattan (arama başına) ölçülü fiyat uygulamasına geçmeyi planlamıştı. Belediyenin desteğini alan aboneler bir boykot düzenlediler. Sonuçta Bell ölçülü fiyat uygulamasını beş yıl daha ertelemeyi, kabloları yeraltına döşemeyi ve hukuki masrafları karşılamayı kabul etti. Bkz.: H. B. MacMeal, *The Story of Independent Telephony* (Chicago: Independent Pioneer Telephony Assoc., 1934), 111.
10. Los Angeles'ta fiyatlar: "Telephone on the Pacific Coast, 1878-1923," Kasa 1045, AT&THA. Ücret verileri Birleşik Devletler İstatistik Bürosu'ndan alınmıştır: United States Bureau of the Census, *Historical Statistics of the United States*, tablolar: D735-38.
11. Fiyatlar hakkındaki tartışmalar için bkz.: "Measured Rate Service" ve diğer dosyalar, Kasa 1127, AT&THA. "Gereksiz hizmetler" ile ilgili alıntı Vail'in Hall'a yazdığı 7 Şubat 1880 tarihli bir mektuptan alınmıştır.
12. Sidney Aronson, "Bell's Electrical Toy," *The Social Impact of the Telephone*, haz.: Ithiel de Sola Paul (Cambridge, MA: MIT, 1977), 19.
13. 71. sayıdaki bu listede, örneğin, "telefonla diploma verilmesi, limanlarda halat çekme, telefonla su ölçümü, uçaklarda telefon kullanımı" yer alıyordu.
14. Hall hakkındaki biyografik notlar AT&THA'den Mildred Ettlinger tarafından sağlanmış basın bildirileri ve gazete küpürleri arasından seçilmiştir. Ayrıca, Hall'ın güneydeki çalışmaları hakkında bkz.: Lipartito, *The Bell System*.
15. William Patten, *Pioneering the Telephone in Canada* (Montreal: Telephone Pioneers, 1926), 1 vd., Kanada telefon sisteminin yöneticilerinin de telgrafçılık geçmişleri olduğunu vurguluyor.
16. Doktorlar ve telefon hakkında bkz.: Sidney Aronson, "*Lancet* on the Telephone," *Medical History* 21 (Ocak): 69-87, ve S. Aronson ve R. Greenbaum, "Take Two Aspirin and Call Me in the Morning," Queens College, N.Y. Sidney Aronson'un yazılı izni, 1985. Telefonla ilgili tarihçeler, doktorların ilk zamanlarda oynadığı rolü sık sık belirtirler...

17. Thomas Sherwin'e mektup, 11 Temmuz 1891, "Classification of Subscribers" içinde, Kasa 1247, AT&THA.
18. Vail tarafından yayınlanan bildiri, 28 Aralık 1883, ve ekler, Kasa 1080, AT&THA.
19. Mueller, "The Switchboard Problem."
20. Vail'in 28 Aralık 1883 tarihli bildirisine verilen tepkiler, Kasa 1080, AT&THA.
21. G: W. Anderson, *Telephone Competition in the Middle West and Its Lesson in New England* (Boston: New England Telephone & Telegraph, 1906), 13-14.
22. Kaliforniya davaları "PT&T News Bureau Files" içinde yer alıyor, Telephone Pioneer Communication Museum of San Francisco, Archives and Historical Research Center...
23. Örneğin daha geniş piyasalara açılmamanın gerekçesi için bkz.: United States Bureau of the Census, *Special Reports: Telephones and Telegraphs* 1902 (1906), 10. Bölüm. Yüksek kaliteye yapılan vurgu da önemlidir. Örneğin, ulusal şirketin şehirlerarası ağlar için gereken kalite düzeylerinin korunmasındaki ısrarı yüzünden, güneydeki yerel yöneticiler basit ve maliyeti düşük sistemlerin kurulmasından dolayı hayal kırıklığına uğramışlardı (*Lipartito, The Bell System*)...
24. New York–New Jersey'de telefonların %80'inden fazlası iş yerlerinde tesis edilmişti. Aynı yıl Kingston, Ontario'da telefonların yaklaşık %70'i iş yerlerine kurulmuştu, bununla birlikte yerleşim yerlerine kurulmuş olduğu kaydedilmiş yerlerin çoğu da aslında doktorlar gibi kişilerin işleri için kullanılıyordu [Robert M. Pike, "Kingston Adopts the Telephone," *Urban History Review* 18 (Haziran): 32-47; Robert M. Pike ve Vincent Mosco, "Canadian Consumers and Telephone Pricing," *Telecommunication Policy* 10 (Mart): 17-32].

yordu. Perakende satış mağazalarının camları aynalardan yansıyan spot ışıklarıyla aydınlatılıyordu. 1900 fuarında en son moda tarzlarını örnekleyen balmumu heykelcikler, kadın izleyici kalabalıklarını çeken bir görüntü oluşturacak şekilde, cam kutuların içinde ve parlak ışıklar altında sergileniyordu.

Elektrik aydınlatması başka bir teknik yeniliğin, otomobilin reklamını yapmak amacıyla kullanıldığında ise her iki cinsiyetten muazzam kalabalıkların ilgisini çekti. 1898'den itibaren Paris'te, en son araba modellerinin halka tanıtılması amacıyla yıllık bir Salon de l'Automobile (otomobil sergisi) düzenlenmeye başladı. Bu, düzenlenen ilk ticari sergilerden biriydi; Fransızlar, otomobili geliştirmekte olduğu kadar, ürünün reklamlarla tanıtılmasında da öncüydüler. Evrensel fuarların Salon de l'Automobile ile büyük benzerlikler taşıması gibi, bu ticari yenilik de, halkı en son teknolojik ilerlemeler konusunda bilgilendirme işlevini üstlenmişti, bununla birlikte bu hedef mevcut ve gelecekteki müşterilerin ilgisini çekme amacından kesinlikle sonra geliyordu. Salon de l'Automobile'in 1904 yılındaki açılışına 40.000 kişi katıldı (yıllık resim sergisinin açılışına ise 10.000 kişi gelmişti) ve ilk hafta boyunca her gün 30.000 kişi sergiyi ziyaret etti. Salon de l'Automobile süresince her akşam Champs-Elysées, 1900 evrensel fuarı için inşa edilmiş gösterişli bir bina olan Grand Palais'de yapılan bu etkinliğe ulaşmaya çalışan kalabalıklarca dolduruluyordu. Salon süresince Grand Palais'in camdan ve çelikten kubbeleri 200.000 lamba ile aydınlatılmıştı; binanın tepesi karanlıkta harikulade bir fener gibi parıldıyordu. İnsanlar büyülenmişti: "Işıl ışıl bir mücevher," diye bağırıyorlardı, "muazzam bir endüstriyel düş ülkesi," "peri masallarına benzer bir manzara."[10]

NOTLAR

1. Ayrıntıların çoğu Richard D. Mandell'den alınmıştır, *Paris 1900: The Great World's Fair* (y.y.: University of Toronto Press, 1967), bölüm 1. Fransız evrensel fuarlarıyla ilgili iyi ve kısa bir özet için bkz.: Raymond Isay, *Panorama des expositions universelles* (3. baskı, Paris: Gallimard, 1937).
2. Henri Chardon, "L'Exposition de 1900," *Revue de Paris* 1 (1 Şubat 1896): 644. Chardon, 1900'de başka bir fuarın düzenlenip düzenlenmeyeceğiyle ilgili bir tartışmaya katılmıştır. 1889 etkinliğinde öne çıkan kâr amacı yüzünden öneriye karşı ciddi bir muhalefet oluşmuştu. Bu tartışma için bkz.: Mandell, *Paris 1900*, s. 25-51.
3. Bu betimleme Paul Morand'a aittir, *1900 A.D.*, çev.: Mrs. Romilly Fedden (New York: William Farquhar Payson, 1931), s. 66. Ayrıca bkz.: s. 65-66 ve s. 67'deki fotoğraf.
4. Eugene-Melchior de Vogüé, "La Défunte Exposition," *Revue des deux mondes*, 4. per., 162 (15 Kasım 1900): 384-85.
5. Michel Corday (Louis-Léonard Pollet), "La Force à l'Exposition," *Revue de Paris* 1 (15 Ocak 1900): 439.
6. Maurice Talmeyr, "L'École du Trocadéro," *Revue des deux mondes*. Başka türlü belirtilmedikçe Talmeyr'den yapılan bütün alıntılar bu yazıdan alınmıştır. Talmeyr ayrıca 10 Nisan 1899 ve 25 Nisan 1900 arasında *Le Correspondant*'da yayınlanan "Notes sur

l'Exposition" başlıklı bir yazı dizisi de kaleme almıştır. Dizi toplam on üç yazıdan oluşuyordu.

7. Richard D. Sennett, *The Fall of Public Man* (New York: Alfred A. Knopf, 1976), s. 141-49.
8. Michel Corday, "A l'Exposition. –La Force a l'Exposition," *Revue de Paris* 1 (15 Ocak 1900): 438-39. Bu sergide kaç kilovat elektrik harcandığıyla ilgili olarak s. 438'deki nota bakınız.
9. Villiers de l'Isle-Adam, *Oeuvres*, haz. Jacques-Henry Bornecque (y.y.: Le Club Français du Livre, 1957), s. 67. Kısa öykü ilk kez *La Renaissance littéraire et artistique*'de yayınlanmıştır (30 Kasım 1873) ve 1883'te Villiers'in *Contes cruels* adlı eseri içinde yeniden yayınlanmıştır.
10. Robert de La Sizeranne, "La Beauté des machines, a propos du Salon de l'Automobile," *Revue des deux mondes*, 5. per., 42 (1 Aralık 1907): 657; Camile Mauclair, "La Decoration lumineuse," *Revue bleue* 8 (23 Kasım 1907): 656; ve Emile Berr, "Une Exposition parisienne.–Le 'Salon' des chauffeurs," *Revue bleu* 11 (24 Aralık 1904): 829.

yöneltmiş, yaşamlarını program çizelgelerine göre düzenlemelerine yol açmış ve özel haberlerin verilmesi gerektiğinde istasyon tarafından çaldırılan bir acil durum zili sayesinde insanların özel yaşamlarına girmişti. Bir İngiliz gazeteci, bu servisin İngiltere'de kurulduğu takdirde, bunun sayesinde "en mütevazı ev bile şehirle doğrudan iletişim kurabileceği ve 'özel kablolar' bütün sınıfları birbirleriyle yakınlaştıracağı için" zenginlerin çoğu lüksünü "demokratikleştireceğini" düşünüyordu.[9] Aynı zamanda bu sistem bireylerin şehirdeki izolasyonunu azaltacak ve Londra'daki altı milyon insanın aynı anda tek bir sesi duymasına olanak sağlayacaktı. 1896'da Birleşik Devletler'de başkanlık seçimi sonuçlarını bildirmek için telefonlardan faydalanılmıştı ve o döneme ait bir rapora göre "binlerce insan, kendilerine ilk kez sunulan bu olanaklar karşısında ipnotize olmuş gibi, kulağını telefonun ahizesine yapıştırıp bütün bir gece boyunca beklemişlerdi."[10]

Deneyimin eşzamanlılığına karşı modern gazeteciliğin çeşitli eleştirel tepkileri de oldu. Daha 1892'de yorulmak bilmeyen felaket habercisi Max Nordau en basit köylünün bile bir yüzyıl öncesinin bir başbakanından daha geniş bir coğrafi ufku olduğundan yakınıyordu. Bir köylü bir gazeteyi okuduğu anda "kendisini eşzamanlı olarak Şili'deki bir devrimle, Doğu Afrika'daki bir kabile savaşıyla, Kuzey Çin'deki bir katliamla, Rusya'daki kıtlıkla doğrudan ilgiliymiş gibi görür."[11] Nordau, insanların sinirlerine bir zarar gelmeden "günde on metrekareyi kapsayacak genişlikte gazete okuyabilmeleri, sürekli olarak telefonla aranabilmeleri, dünyanın beş kıtasını da aynı anda düşünebilmeleri için" bir yüzyıl daha beklemek gerekeceği görüşündeydi. 1904'te Paul Claudel bu soruna daha olumlu bir tepki vererek, sabah gazetelerinin bize bir tür "kendi bütünlüğü içindeki bir şimdi" duygusunu verdiğini ileri sürüyordu[12] ve 23 Şubat 1914 tarihli *Paris-Midi*'de yer alan bir yazı da bir günlük gazetenin manşetini "eşzamanlı şiir" diye betimliyordu.

NOTLAR

1. Walter Lord, *A Night to Remember* (New York, 1955); Richard O'Connor, *Down to Eternity* (New York, 1956); Peter Padfield, *The Titanic and the Californian* (Londra, 1965); Geoffrey Marcus, *The Maiden Voyage* (New York, 1969).
2. Lawrence Beesley, *The Loss of the SS Titanic* (New York, 1912), 101.
3. U. N. Bethell, *The Transmission of Intelligence by Electricity* (New York, 1912), 6; Smith'in sözü Wyn Craig Wade tarafından alıntılanmıştır, *The Titanic: End of a Dream* (New York, 1979), 399-400.
4. Lord Salisbury'nin konuşması *The Electrician*'da basılmıştır, 8 Kasım 1889, ve Asa Briggs tarafından alıntılanmıştır, "The Pleasure Telephone: A Chapter in The Prehistory of the Media," *The Social Impact of the Telephone*, haz.: Ithiel Pool (Cambridge, 1977), 41.
5. G. E. C. Wedlake, *SOS*: *The Story of Radio-Communication* (Londra, 1973), 18-74.
6. Sylvester Baxter, "The Telephone Girl," *The Outlook* (26 Mayıs 1906): 235.

7. Julien Brault, *Histoire du téléphone* (Paris, 1888), 90-95.
8. Jules Verne, "In The Year 2889," *The Forum*, 6 (1888): 664.
9. "The Telephone Newspaper," *Scientific American* (26 Ekim 1896); Arthur Mee, "The Pleasure Telephone," *The Strand Magazine*, 16 (1898): 34; ve Asa Briggs, "The Pleasure Telephone," 41.
10. "The Telephone and Election Returns," *Electrical Review* (16 Aralık 1896): 298.
11. Max Nordau, *Degeneration* (1892; yeni baskı: New York, 1968), 39.
12. Paul Claudel, "Connaisance du temps," *Fou-Tcheou* içinde (1904), Pär Bergman tarafından alıntılanmıştır, "*Modernolatria" et "Simultaneità": Recherches sur deus tendances dans l'avant-garde littéraire en Italie et en France à la veille de la première guerre mondiale* (Uppsala, İsveç, 1962), 23.

miştir. Başkan Lyndon B. Johnson Beyaz Saray'ın yerleşim bölümünde her sabah 6:30'da uyandığında iki düğmeye basıyordu: Biri koruma görevlisini, diğeri de özel fotoğrafçısı Yoichi Okamoto'yu çağırmak içindi. Okamoto, Oval Ofis'e kapıyı çalmadan girmesine izin verilmiş iki kişiden biriydi ve Johnson döneminin ilk üç ayında 11.000 resim çekmişti.[12] Bain film harcaması bakımından daha tutucuydu, ama Beyaz Saray fotoğrafçılarının uzun silsilesi için temel kalıpları da o belirlemişti.

Tarihsel olarak, *sözlü* röportaj haberlerinin ticari ajanslar tarafından dağıtılmaya başlamasının daha 1830'larda, yani Paris'te ve başka metropollerde yüksek tirajlı bir dizi gazetenin yayımlandığı zaman gerçekleştiğini önemle belirtmek gerekiyor. Bunu kısa süre sonra büyük resimli dergilerin piyasaya çıkışının izlemiş olması, 1850 ve 1860'larda *resimli* haber ajanslarının kurulacağı beklentisini uyandırabilir, fakat böyle bir gelişme asla yaşanmamıştı. Öncelikle söz konusu resimli haftalık yayınlardan yalnızca birkaç tanesi haber yönelimliydi, belki ülke başına bir ya da iki tane düşüyordu. Ayrıca bunların her birinin ulusal çaptaki hedefleri sınırlı olduğu için, ticari dağıtımı gerektirecek genişlikte bir talebi karşılayacak henüz çok az resim konusu vardı. Dahası, haber imgelerinin çoğunluğu çizim şeklinde olduğu sürece, birlikte çalışılan çok sayıdaki gazeteye resimleri hızla iletmek, çoğaltma sorunları nedeniyle güç olacaktı. Örneğin, çizimlerin fotoğrafik yoldan kopyalanması dikkat çekici bir zaman ve grafik kalitesi kaybına yol açacaktı...

NOTLAR

1. Fotoğrafik resim öncesi habercilik için bkz.: M. Jackson, *The Pictorial Press: Its Origins and Progress* (Londra: Hurst & Blackett, 1885); C. Thomas, "Illustrated Journalism," *Journal of the Society of Arts* içinde, sayı 39 (30 Ocak 1891), s. 173 vd.; ve P. Hodgson, *The War Illustrators* (New York: Macmillan, 1977).
2. D. M. Kunhardt ve P. B. Kunhardt, *Mathew Brady and His World* (Alexandria, VA: Time-Life, 1977), s. 56 vd.; J. D. Horan, *Mathew Brady, Historian with a Camera* (New York: Bonanza, 1955), s. 35 vd.; R. Meredith, *Mr. Lincoln's Cameraman*, Mathew B. Brady, gözden geçirilmiş ikinci baskı (New York: Dover, 1974), s. 88 vd.
3. ... Bkz.: H. ve A. Gernsheim, *The History of Photography From The Camera Obscura to the Beginning of the Modern Era* (New York: McGraw-Hill, 1969), s. 539 vd.; E. Ostroff, "Etching, Engraving and Photography: History of Photomechanical Reproduction," ve "Photography and Photogravure: History of Photomechanical Reproduction," *Journal of Photographic Science*, sayı 27 (1969), s. 65 vd. ve 101 vd.
4. W. Knight (haz.), *The Poetical Works by William Wordworth*, cilt 8 (Edinburgh: Paterson, 1886), s. 172.
5. R. S. Schunemann, *The Photograph in Print: An Examination of New York Daily Newspapers, 1890-1937* (University of Minnesota, 1966), s. 102 vd. 1890'lı yılların sonunda resimli dergilerde yarım ton fotoğraflar çizimleri sayıca aşıyordu. (C. K. Shorter, "Illustrated Journalism: Its Past and Its Future," *The Contemporary Review*, sayı 75, 1889, s. 481 vd.).
6. *Harper's Weekly*, sayı 55 (29 Temmuz 1911), s. 6.

7. E. Jussim, *Visual Communication and the Graphic Arts: Photographic Technologies in the Nineteenth Century* (New York: Bowker, 1974, 1983), s. 288; Neil Harris, "Iconography and Intellectual History: The Half-Tone Effect," *New Directions in American Intellectual History* içinde, haz.: J. Higham ve P. K. Conklin (Baltimore: John Hopkins University Press, 1979), s. 198 vd. Jussim, kendisinin öncelikle iletim biçimleriyle ilgilendiğini açıkça belirtiyor. "İletilen anlamlar burada bizi ilgilendirmiyor" (s. 12); işte sorun tam da bu.
8. Krş.: Gernsheim (1969), s. 397 vd.
9. L. L. Gould, R. Greffe, *Photojournalist: The Career of Jimmy Hare* (Austin: Univ. Of Texas, 1977), s. 31 vd.; C. Carnes, *Jimmy Hare, News Photographer: Half a Century with a Camera* (New York: MacMillan, 1940), s. 152 vd.; *The Russo-Japanese War: A Photographic and Descriptive Review* ... (New York: Collier, 1905).
10. Sanat Fotoğrafçılığı için bkz.: U. Keller, "The Myth of Art Photography: A Sociological Analysis," ve "The Myth of Art Photography: An Iconographic Analysis," *History of Photography* içinde, sayı: 8 (Ekim-Aralık 1984), s. 249 vd.; sayı: 9 (Ocak-Mart 1985), s. 1 vd. 1920'lerin (özellikle Almanya'da) değişen ilgileri için bkz.: *Germany: The New Photography*, 1927-33, haz.: D. Mellor (Londra: Arts Council of Great Britain, 1978).
11. Anonim albüm Underwood & Underwood'un terekesinin bir parçasıdır. Bu firma 1901'e kadar haber fotoğrafçılığı alanına girmemiş olduğu ve Bain de 1899'da Başkan McKinley'e eşlik ettiği bilinen tek fotoğrafçı olduğu için, kesin olmamakla birlikte öyle görünüyor ki, anonim albüm Bain'e aittir. J. Price, "Press Pictures Have Come Far in Half a Century," *Editor and Publisher* içinde, sayı: 71 (19 Şubat 1938), s. 7.
12. Y. Okamoto, "Photographing President LBJ," *Photographic Communication: Principles, Problems and Challenges of Photojournalism* içinde, haz.: R. S. Schunemann (New York: Hastings, 1972), s. 194 vd.

İzleyicilerin fonograf sergilerine verdiği asıl tepki hakkında bir hükme varmak güçtür. Ülkenin bazı kısımları buna âdeta hiç ilgi göstermedi. Mesela Mississippi ve bazı Güney bölgeleri, 1878'deki sarıhumma salgınını daha fazla önemsiyordu. New Orleans'daki izleyiciler ise, söylenenlere göre, makinenin iyi bir kayıt alabilmesi için bağırılmasının gerekmesinden hoşlanmamışlardı, ayrıca bu teknoloji hakkında birçok başka şikâyet de vardı, çünkü gazeteler beklentileri gerçek dışı bir düzeye çıkarmışlardı. Louisiana kırsalında bir sergici tanıtımlarının başarılı olmadığını, çünkü izleyicilerin tüm kayıtları alınırken dinlemek istediklerini fark etti. Kayıt kalitesi hâlâ öyle kötüydü ki, bir kaydın anlaşılabilmesi için kaydedilmiş şeyin ne olduğunu bilmek çoğunlukla gerekli oluyordu. James Redpath, yatırımları herhangi bir getiri sağlayamamış sergicileri avutmak için epey enerji harcadı, ama aynı zamanda, sergilere tanık olduktan sonra sergileme haklarını alıp alamayacaklarını merak eden kimselerin sorularını da yanıtladı. Redpath, Brattleboro'daki (Vermont) bir sergiciye, "diğer kültürlü bölgelerin" de Brattleboro kadar verimsiz olduğunu, ama "nüfusu olağandan fazla kültürlü olmayan" bölgelerde daha büyük bir başarı yakalanabileceğini yazmıştı. Ülkenin bazı kısımlarında hiç deneme yapılmadı, Pennsylvania, Wisconsin ve Illinois gibi bazı kısımları ise sergilere epey doydu.[11]

Her yerden sergiciler şirkete yazarak daha fazla, ağırlığıyla kalay folyo satın almak istediklerini belirtiyorlardı. Şirket defterlerine bu işlemleri kaydetmek için bir "Folyo" hesabı açıldı. Kilolarca kalay folyo yaprağı ulusal çapta dolaşıma girdi ve sergicilerin eline geçti, ama bunlar çoğunlukla halka açık etkinliklerde tüketildi, süs olarak kullanıldı, parçalanıp dağıtıldı, meraklıları tarafından toplandı ve çeşitli şekillerde muhafaza edildi.

NOTLAR

1. *Scientific American* 37 (Aralık 1877): 384.
2. "The Edison Speaking Machine, Exhibition Before Members of Congress," *New York Times* (20 Nisan, 1878), 1:1.
3. Frederick F. Garbit'e ait bir broşürden alınmıştır, *The Phonograph and Its Inventor, Thomas Alvah [sic] Edison*. Boston, 1878.
4. Charles F. Horner, *The Life of James Redpath and the Development of the Modern Lyceum* (New York: Barse & Hopkins, 1926), 227, 185.
5. Edison Speaking Phonograph Company'nin kayıtları West Orange'deki (N.J.) Edison Ulusal Tarih Alanı'nda (Edison National Historic Site) ve Philadelphia'daki Pennsylvania Tarih Derneği'nde (Historical Society of Pennsylvania) bulunmaktadır. West Orange'deki belgeler mikrofilme alınmıştır ve şimdiye kadar dört kısmı hazırlanmış olan, *Thomas A. Edison Papers, A Selective Microfilm Edition* (haz.: Thomas E. Jeffery vd.; Bethesda, Md.: University Publications of America) adlı projenin bir parçasını oluşturmaktadır. Bu belgeler Edison Papers (Edison Belgeleri) adlı, henüz hazırlık aşamasındaki elektronik yayının da bir parçası olarak erişime açıktır; bkz.: *http://edison.rutgers.edu*. Burada bahsedilen belgelerin, mesela Uriah Painter'in Thomas Edison'a gönderdiği 2 Ağustos 1879 tarihli mektubun ("ineği sağmak") mikro-

film makarası ve çerçeve numarası şu şekilde verilmiştir: TAEM 49:316. Philadelphia'daki belgeler, Painter Papers (Painter Belgeleri) koleksiyonunun bir kısmını meydana getirirler ve bunlara da aynı şekilde atıfta bulunulmuştur. Şirketin kuruluş belgeleri: TAEM 51:771. Şirketin tarihine *The Papers of Thomas A. Edison, The Wizard of Menlo Park* (haz.: Paul B. Israel, Keith A. Nier ve Louis Carlat; Baltimore: John Hopkins University Press, 1998) adlı eserden bakılabilir. Ayrıca bkz.: Paul Israel, "The Unknown History of the Tinfoil Phonograph," *NARAS Journal* 8 (1997-1998): 29-42.

6. Johnson'dan U. H. Painter'a, 27 Ocak 1878, Painter Papers içinde; Johnson tanıtımı, 18 Şubat 1878, TAEM 97:623. Her ikisi de *Papers of Thomas A. Edison*'un dördüncü cildinde yazıya geçirilmiş ve yayınlanmıştır. Eserlerinin el yazması versiyonunu ve Painter Papers hakkındaki bilgilerini benimle paylaştıkları için Paul Israel'e ve diğer Edison Papers editörlerine teşekkür ederim.
7. "The Phonograph Exhibited: Prof. Arnold's Description of the Machine in Chickering Hall–Various Experiments, with Remarkable Results," *New York Times* (24 Mart 1878), 2:5.
8. Lundy'nin 31 Ağustos 1878 tarihli şikâyeti, TAEM 19:109; Jersey City'deki etkinlik hakkındaki haberler *Jersey Journal*'ın 13, 14 ve 21 Haziran sayılarında ve *Argus*'un 20 Haziran sayısında yer almıştır.
9. Sonraki tanıtımlardaki bu gelişme *ethos*u hakkındaki bir tartışma için bkz.: Charles Musser, "Photographers of Sound: Howe and the Phonograph, 1890-1896," *High Class Moving Picture's: Lyman H. Howe and the Forgotten Era of Traveling Exhibitions, 1880-1920*, 3. Bölüm (Princeton: Princeton University Press, 1991).
10. Burada Benedict Anderson'un, ayrıca Chris Looby, Jay Fliegelman ve Christopher Grasso'nun sırasıyla şu eserleri aklıma geliyor: *Voicing America: Language, Literary Form, and the Origins of the United States* (Chicago: University of Chicago Press, 1996); *Declaring Independence: Jefferson, Natural Language, and the Culture of Performance* (Stanford: Stanford University Press, 1993); *A Speaking Aristocracy: Transforming Public Discourse in Eighteenth-Century Connecticut* (Chapel Hill: University of North Carolina Press, 1999). Bütün bu tartışmalar esasen daha eski bir dönemi ele alıyor, Michael Warner'ın şu eseri de öyle: *The Letters of the Republic: Publication and the Public Sphere in Eighteenth-Century America* (Cambridge: Harvard University Press, 1990). Anderson (yukarıdaki) hayali varsayımları açığa çıkarmak için "insanın dilsel çeşitliliğinin ölümcüllüğünden" yararlanır (s. 43).
11. Bu ayrıntılar Painter Papers'dan alınmıştır: Letter books and the Treasurer's books of the Edison Speaking Phonograph Company, Smith'ten Hubbard'a, 23 Kasım 1878; Mason'dan Redpath'a, 1 Kasım 1878; Cushing'den Redpath'a, 16 Temmuz 1878; Redpath'tan Mason'a, 10 Temmuz 1878.

elektrotip ya da cam kalıplama yoluyla *ad infinitum* (sonsuzca) kopyalanır ve standart okuyuculara sahip olan kimselere satılır.

Meşhur şarkıcılar, konuşmacılar veya icracılar, kendi fonotogramların satışından telif ücreti alarak gelir elde edebilir, değer kazanan plakalar da izinsiz yayınlara karşı korunmak için basılıp tescillenebilir.[7]

Berliner'in geleceğe dair tereddütlü öngörüleri, gramofona uygun potansiyel medya sistemlerini toplu halde ortaya koyuyordu. Seri üretim kuşkusuz ümit verici görünen –ki ileride anlaşılacağı gibi gerçekten öyleydi– bir fikir olmakla birlikte, insanların kendi kayıtlarını yapmak amacıyla gidebilecekleri yerel gramofon ofisi fikriyle birlikte anılmıştı. Esasen yerel, kiralık bir kayıt stüdyosu olarak tasavvur edilen gramofon ofisi, evde müzik dinleme etkinliğinin özgün yaratımları seri üretime dayalı eğlenceyle birleştirmesini sağlayacak bir sistemi akla getirir. Berliner'in gramofon ofisi Viktoryen ev hayatını, David Nasaw'ın deyişiyle, yeni "dışarı çıkma" kültürüyle güzelce melezler.[8]

Yaymak teriminin burada bir belirteç olarak belirmesi de bu bakımdan ilginçtir, zira o zamandan bugüne dek kayıtların seri üretimi ile yayınlanmasını iki farklı şey olarak düşünmüşüzdür. Berliner bu terimi muhtemelen, günümüzde bizim radyo veya televizyonla ilişkilendirdiğimiz anlamından ziyade zirai anlamını düşünerek kullanmıştır.* Bununla beraber bu durum, bu yayma/dağıtma olanakları arasındaki, şimdiki kullanım alışkanlıklarımızın vurgulamadığı, ilginç bir bağlantıyı açığa çıkarır. Berliner'in kullandığı *yayın* terimi, ses olaylarının zaman *ve* mekân içinde dağıtılmasını belirtir. Biz ise radyo veya telefon yayınından bahsederken sadece mekân içinde dağıtmayı düşünürüz. Öyleyse Berliner'in kullanımının, modern ses kültürünün epey merkezi bir öğesi olan, zaman *ve* mekân içindeki ses olayının plastikliğine ilişkin bir anlamı barındırdığını söyleyebiliriz. Bu dağıtma potansiyeli, iletişim aracı şeklini alan yeni ses teknolojilerinin belki de en belirgin niteliğiydi.[9] Bu, on dokuzuncu yüzyılın sonlarındaki mucitlerin, girişimcilerin ve kullanıcıların zihnindeki noktadan noktaya, dağıtılmış ve arşivsel işlevler arasındaki nispeten değişken sınırların muhtemel bir açıklamasıdır.

NOTLAR

1. Bkz.: Nasaw, *Going Out*, 120-14.
2. Read ve Welch, *From Tin Foil to Stereos*, 269.
3. Edison'dan açımlamalı alıntı: Roland Gelatt, *The Fabulous Phonograph, 1877-1977* (New York: Appleton-Century, 1977), 29; Attali, *Noise*, 93; ve Chanan, *Repeated Takes*, 4.
4. "*Fonogram* … imalatçıların aklına, müşterilere uygun, değişik boyutlarda albümlerin tasarlanabileceğini, böylece bunların iki, dört, altı, sekiz, hatta yüz silindir içerebile-

* İngilizce "yayın yapmak" demek olan *broadcast* sözcüğü on dokuzuncu yüzyıldan önce "tohum serpmek" anlamına geliyordu. – ç.n.

ceğini, ve bunların sanatkârca, biçimsel olarak elden geldiğince bir fotoğraf albümüne benzeyecek, ama balmumu fonogramları taşımaya ve muhafaza etmeye uygun özellikleri de taşıyacak şekilde hazırlanabileceğini fark ettirdi" ("'Being Dead, He Yet Speaketh,'" *Phonogram I 2*, sayı II [Kasım 1892]: 249).

5. Silindirler de (en azından teoride) seri üretilebilirdi, ama 1888 ve 1895 yılları arasında, yani gramofonun piyasaya ilk kez sunulduğu dönemde bu yönde bir tasarı rağbet görmedi.
6. Ohmann, *Selling Culture*, 140-49.
7. Emile Berliner, "The Gramophone: Etching the Human Voice," *Journal of the Franklin Institute* 75, sayı 6 (Haziran 1888): 445-46.
8. Nasaw, *Going Out*.
9. Jacques Derrida, Briankle Chang ve John Peters, bu dağıtım potansiyelinin aslında her türlü iletişimin tanımlayıcı özelliği olduğunu kendilerine özgü şekillerde ileri sürerler. Bu doğru olsa bile, modern ses kültürü hem ses olayının kendisini hem de onun taşınabilir hale gelebilmesini sağlayan koşulları "sorunsallaştırdı" (yani teorik ve pratik bir mesele haline getirdi). Dağıtım açıkça toplumsal, ekonomik ve kültürel bir sorun haline geldi. Bkz.: Jacques Derrida, *The Postcard: From Socrates to Freud and Beyond*, çev.: Alan Bass (Chicago: University of Chicago Press, 1987); Briankle Chang, *Deconstructing Communication: Representation, Subject, and Economics of Discourse* (Minneapolis: University of Minnesota Press, 1996), özellikle 171-221; ve John Durham Peters, *Speaking into the Air: A History of the Idea of Communication* (Chicago: University of Chicago Press, 1999), 33-62.

delini sunuyordu. 1908'e kadar New York'ta beş yüzden fazla nikelodeon ortaya çıkmıştı, bunların büyük kısmı yerleşim bölgelerindeydi. Bir belediye kararı, tiyatroları, kapasitesi üç yüzün altında olan genel gösterimler (filmler bu şekilde ifade ediliyordu) sunabilmeleri için yalnızca yirmi beş dolar tutarındaki bir lisans edinmekle yükümlü tutuyordu; beş yüz dolarlık olağan tiyatro lisansı ise, ortalama bir gösterimcinin kaldırabileceğinden çok fazlaydı, bu yüzden koltuk sayılarını üç yüzün altında tutmaya özen gösteriyorlardı. 23 Aralık 1908'deki halka açık hararetli bir toplantıda kentin önde gelen din adamları ve sivil yetkilileri bir dizi gerekçe göstererek Belediye Başkanı George McClellan'ı nikelodeonları kapatmaya zorladılar. Bunların arasında (nikelodeon ticaretinin en canlı olduğu gün olan) pazarları çalışma yasağının ihlali, güvenlik riskleri ve toplum ahlakının bozulması yer alıyordu. Peder J. M. Foster şunu soruyordu: "İnsanların ahlak değerleri üzerinden para kazanmak bir insanın özgürlüğü olabilir mi? Çocukların aklını bulandırarak kâr etmeye kimsenin hakkı olabilir mi?" Ertesi gün Başkan McClellan şehirdeki bütün film gösterimlerinin (toplam miktarı yaklaşık 550 olan) lisanslarını feshetti.

Noel günü gösterimciler, film üreticileri ve dağıtımcıları bu toplantıya tepki gösterip William Fox liderliğinde Hareketli Resim Gösterimcileri Derneği'ni (Moving Picture Exhibitors Association) oluşturdular. Sinemacılar yasakçı düzene karşı başarıyla savaştılar, ancak mesaj açıktı: Bir tür düzenleme zaten gerekiyordu. Marcus Loew çeşitli belediye kurumlarına tiyatroları inceleyebilecek potansiyel denetçilerin adlarını sormaya başladı. Bununla birlikte New York için Birleşik Devletler'in sinema salonlarını düzenleyen ilk geniş kapsamlı yasanın yürürlüğe konması birkaç yıl aldı. 1913 yasası, yangından korunma önlemleri, havalandırma, temizlik, çıkışlar ve yapısal gereklilikler ile ilgili düzenlemeleri içeriyordu. Koltuk sınırlaması üç yüzden altı yüze çıkarılarak gösterimcilerin iyileştirmeler yapmaları için bir kaynak oluşturuldu. En önemlisi de, tiyatro sahnelerinin katı koşullarını yerine getirmeyen tüm vodvil oyunları sinema salonlarından tamamen uzaklaştırıldı.[20]

NOTLAR

1. Hareketli resmin tarihöncesine ilişkin en iyi açıklama için bkz.: Kenneth MacGowan, *Behind the Screen: The History and Techniques of the Motion Picture* (New York: Delacorte Press, 1965), s. 25-84. Ayrıca; Kurt W. Marek, *Archaeology of the Cinema* (Londra: Thames and Hudson, 1965); ve Frederick A. Talbot, *Moving Pictures: How They Are Made and Worked* (Philadelphia: J. B. Lippincott, 1912), s. 1-29. Marey, Muybridge ve diğerlerinin kendine özgü katkıları için bkz.: Robert Sklar, *Movie-Made America* (New York: Random House, 1975), s. 5-9; MacGowan, *Behind The Screen*, s. 45-64.
2. Gordon Hendricks, *The Edison Motion Picture Myth* (Berkeley: University of California Press, 1961), s. 142. Edison alıntısı, W. K. L. Dickson ve Antonia Dickson'un bu buluşlarla ilgili olarak kendi tarihlerini anlattıkları *History of the Kinetograph, Kinetoscope, and Kinetophonograph* (New York: y.y., 1895) adlı eserlerine Hendricks tarafından yazılan önsözden alınmıştır.

3. Kinteoskopların başarısı ve geniş bir coğrafyada yayılması hakkında bkz.: Gordon Hendricks, *The Kinetoscope* (New York: Beginnings of the American Film, 1966), s. 64-69. Bu salonlarda çoğunlukla fonograflar ve başka yeni makineler bulunuyordu. Chicago fuarındaki kinetoskop hakkında bkz.: Robert Grau, *The Theater of Science: A Volume of Progress and Achievement in the Motion Picture Industry* (New York: Broadway Publishing Co., 1914), s. 3-4; ve Hendricks, *Kinetoscope*, s. 40-45.
4. Bu ilk filmlerin betimlemeleri ve nasıl yapıldıkları hakkında bkz.: Dickson ve Dickson, *History*, s. 23-40; Hendricks, *Kinetoscope*, s. 21-28, 70-97; Joseph H. North, *The Early Development of the Motion Picture, 1887-1900* (New York: Arno Press, 1973), s. 1-26.
5. Gordon Hendricks, *Beginnigs of the Biograph* (New York: Beginnings of the American Film, 1964); MacGowan, *Behind The Screen*, s. 75-84; North, *Early Development*, s. 23-33; Terry Ramsaye, "The Motion Picture," *Annals of the American Academy of Political and Social Science* 128 (Kasım 1926): 1-19.
6. Edison'un iki iş ortağı, Norman C. Raff ve Frank R. Gammon'dan Thomas Armat'a, 5 Mart 1896, Terry Ramsaye, *A Million and One Night: A History of the Motion Picture* içinde, (New York: Simon and Schuster, 1926), s. 224.
7. VODVİLLERDE GÖSTERİLEN FİLMLER: "Edison Vitascope Cheered," *New York Times*, 24 Nisan 1896; Grau, *Theater of Science*, s. 11-12; Benjamin B. Hampton, *History of the American Film Industry* (1931; yeni basım, New York: Dover Publications, 1971), s. 12-14. GEZİCİ GÖSTERİMCİLER: Grau, *Theater of Science*, s. 28-33; North, *Early Development*, s. 55-56; George Pratt, "No Magic, No Mystery, No Sleight of Hand," *Image* 8 (Aralık 1959): 192-211. PARALI MAKİNE SALONLARI: Lewis Jacobs, *The Rise of the American Film* (New York: Harcourt, Brace and Co., 1939), s. 5-8; Grau, *Theater of Science*, s. 11-16; Hampton, *History*, s. 12-14.
8. Jacobs, *Rise*, s. 52-66, 81-85; Hampton, *History*, s. 64-82; Ramsaye, *Million and One Nights*, s. 59-72. Hareketli Resim Patent Şirketi'nin etkinlikleri hakkında önemli bir değerlendirme için bkz.: Ralph Cassady, Jr., "Monopoly in Motion Picture Production and Distribution: 1908-1915," *Southern Califonia Law Review* 32 (Yaz 1959): 325-90.
9. Bağımsızların yükselişi ve hem film endüstrisine hem de film sanatına yaptıkları katkı kendi başına ayrı bir öyküdür. Bkz.: Jacobs, *Rise*, s. 51-94; Hampton, *History*, s. 83-145; Anthony Slide, *Early American Cinema* (New York: A. S. Barnes, 1970), s. 102-35.
10. Tally'nin reklamı MacGowan, *Behind the Screen*'de yeniden basılmıştır, s. 128; Hampton, *History*, s. 44-46; Jacobs, *Rise*, s. 52-63.
11. Bu istatistikleri çeşitli kaynaklardan derledim ve tartışmalı yerlerde daha tutucu tahminleri kullandım. 1907: Joseph M. Patterson, "The Nickelodeon," *Saturday Evening Post* 180 (23 Kasım 1907): 10; "The Nickelodeon," *Moving Picture World* 1 (4 Mayıs 1907): 140. 1911: Patent Şirketi istatistikleri Cassady'de bulunuyor: "Monopoly in Motion Picture Production and Distribution," s. 363 (bunların yarısından biraz fazlasına haftalık iki dolarlık bir ücret karşılığında tröst tarafından lisans verilmişti); William Inglis, "Morals and Moving Pictures," *Harper's Weekly* 54 (30 Temmuz 1910): 12-13. 1914: Frederic C. Howe, "What to do With the Motion Picture Show," *Outlook* 107 (20 Haziran 1914): 412-16. Ulusal Sinema Sansür Kurulu (National Board of Censorship of Moving Pictures) başkanı Howe, günlük katılımın yedi ile on iki

milyon arasında olduğunu tahmin etmiştir; W. P. Lawson, "The Miracle of the Movie," *Harper's Weekly* 60 (2 Ocak 1915): 7-9.

12. İstatistikler şu kaynaklardan derlenmiştir: ABD Ticaret Bakanlığı (U.S. Department of Commerce), *Thirty-eighth Statistical Abstract of the United States* (Washington D.C.: Government Printing Office, 1915). NEW YORK: Michael M. Davis, *The Exploitation of Pleasure: A Study of Commercial Recreation in New York* (New York: Russell Sage Foundation, 1911). New York City tiyatrolarındaki katılımla ilgili olarak Davis'in dikkatli incelemesi sırf Manhattan'daki film evleri için 900.000 sayısını veriyor. Üç yıl sonra Ulusal Sansür Kurulu 1911 için New York'ta günlük katılımın 850.000 ve 900.000 arasında olduğunu ileri sürmüştür, yani 1,5 milyon haftalık katılım muhtemelen düşük bir miktardır. CLEVELAND: Robert O. Bartholomew, *Report of Censorship of Motion Pictures* (Cleveland: y.y., 1913). DETROIT: Rowland Haynes, "Detroit Recreation Survey" (1912), Richard H. Edwards tarafından alıntılanmıştır, *Popular Amusemets* (New York: Association Press, 1915), s. 50-51. SAN FRANCISCO: "Public Recreation," *Transactions of the Commonwealth Club of California* (1913), Edwards tarafından alıntılanmıştır, *Popular Amusements*, s. 16, 51. MILWAUKEE: Rowland Haynes, "Recreation Survey, Milwaukee, Wisconsin," *Playground* 6 (Mayıs 1912): 38-66. KANSAS CITY: Rowland Haynes ve Fred F. McClure, *Second Annual Report of the Recreation Department of the Board of Public Welfare* (Kansas City: y.y., 1912). INDIANAPOLIS: F. R. North, "Indianapolis Recreation Survey" (1914), Edwards tarafından alıntılanmıştır, *Popular Amusements*, s. 33. TOLEDO: J. J. Phelan, *Motion Pictures as a Phase of Commercialized Amusements in Toledo, Ohio* (Toledo: Little Book Press, 1919).
13. Edward A. Ross, Introduction to Richard H. Edwards, *Popular Amusements* (New York: Association Press, 1915), s. 5; Edwards, *Popular Amusements*, s. 20-21, 133; Francis R. North, *A Recreation Survey of the City of Providence* (Providence: Providence Playground Association, 1912), s. 58; Belle L. Israels, "Recreation in Rural Communities," *Proceedings of the International Conference of Charities and Correction* (Fort Wayne: y.y., 1911), s. 105; Frederic C. Howe, "Leisure," *Survey* 31 (3 Ocak 1914): 415-16; Davis, *Exploitation of Pleasure*, s. 4.
14. Raymond Fosdick, *A Report on the Condition of Moving Picture Shows in New York* (New York: y.y., 1911), s. 11. Ayrıca bkz.: Charles de Young Elkus, "Report on Motion Pictures," *Transactions of the Commonwealth Club of California* 8 (1914): 251-72, San Francisco'daki elli sekiz sinema salonu hakkında bir rapor.
15. Dr. George M. Gould, *Journal of the American Medical Association*'da, alıntının yapıldığı yer: "Health," *Survey* 29 (15 Şubat 1913): 677; John Collier, *The Problem of Motion Pictures* (New York: National Board of Censorship, 1910), s. 5; Jane Addams, *The Spirit of Youth and the City Streets* (New York: Macmillan Co., 1910), s. 86; John Collier, "Light on Moving Pictures," *Survey* 25 (1 Ekim 1910): 801. Ayrıca bkz.: Vice Commission of Chicago, *The Social Evil in Chicago* (Chicago: Gunthrop Warner, 1911), s. 247, "çocukların bu gösterileri çevreleyen koşulların getirdiği kötülüklerden etkilendiği" iddiaları hakkında.
16. Davis, *Exploitation of Pleasure*, s. 54; Haynes ve McClure, *Recreation Survey of Kansas City*, s. 78, el ilanı örneklerinden alıntılar. Nikelodeonların içinde olup bitenler hakkında daha fazla betimleme için, ve bunların ülke çapında hızla yayılmasının sebepleri hakkında ticaret yayınlarına bakınız, örneğin; "Trade Notes," *Moving Picture World* 1 (30 Mart 1907): 57-58; Melville C. Rice, "The Penny Arcade as a Side Show,"

The Nickelodeon 1 (Ocak 1909): 23; "Vaudeville in Picture Theaters," *The Nickelodeon* 1 (Mart 1909): 85-86. Ayrıca bkz.: Edward Wagenknecht, *Movies in the Age of Innocence* (Norman: University of Oklahoma Press, 1962), Giriş

17. A.g.e., s. 28.
18. Collier, *The Problem of Motion Pictures*, s. 5; Grau, *Theater of Science*, s. 19-20; Marcus Loew, "The Motion Picture and Vaudeville," Joseph P. Kennedy (haz.), *The Story of the Films* (Chicago: A. W. Shaw, 1927), s. 285-300; William T. Foster, *Vaudeville and Motion Picture Shows: A Study of Theaters in Portland, Oregon* (Portland: Reed College, 1914), s. 12-13; "Moving Pictures in Indianapolis," *Survey* 24 (23 Temmuz 1910): 614; Bartholomew, *Report of Censorship of Motion Pictures*, s. 14.
19. "Vaudeville or Not?" *The Nickelodeon* 1 (Kasım 1909): 134. Vodvil yanlısı ticari bir görüş örneği için bkz.: "The Elevation of Vaudeville," *Moving Picture World* 1 (18 Mayıs 1907): 164. Ayrıca bkz.: Boyd Fisher, "The Regulation of Motion Picture Theaters," *American City* 7 (Eylül 1912): 520-22; John Collier, "'Movies' and the Law," *Survey* 27 (20 Ocak 1912): 1628-29.
20. "Say Picture Shows Corrupt Children," *New York Times*, 24 Aralık 1908; "Picture Shows All Put Out of Business," *New York Times*, 25 Aralık 1908; "Picture Show Men Organize to Fight," *New York Times*, 26 Aralık 1908; "Mayor Makes War on Sunday Vaudeville," *New York Times*, 29 Aralık 1908; Sonya Levien, "New York's Motion Picture Law," *American City* 9 (Ekim 1913): 319-21. Ayrıca bkz.: Sklar, *Movie-Made America*, s. 30-31.

alımın özel olmasını gerektirir. İki model arasında çarpıcı bir simetri mevcuttur. Bir ortak taşıyıcı iletime evrensel, alıma da sınırlı bir erişim olanağı sunar, yayıncılık ise iletime sınırlı, alıma da evrensel bir erişim olanağı sunar. Ortak taşıyıcılık, tıpkı *Phaidros*'taki Sokrates gibi, tohumun yerine ulaşmasını güvence altına almaya çalışır; yayıncılık ise, İsa'nın ekinci meselindeki gibi, (gerçek alıcı belirsiz olsa bile) mesajın herkese dağıtılmasına odaklanır.

1934 tarihli İletişim Yasası, böylece antik dağıtım anlayışını "yayıncılık" kisvesiyle modern teknolojinin merkezine yerleştirdi. Fakat gelişim süreci içinde bu terim ikili bir anlam kazandı. Bu terimin genel kullanımı havadan iletime atıfta bulunur, fakat hukuki bir terim olarak "yayıncılık" çeşitli radyo frekanslarına değil, konuşmacılar ve dinleyiciler arasındaki idealleştirilmiş bir düzene atıfta bulunur. Agora, köy meclisi veya "kamusal alan" imgelerini çağrıştırır; yayıncılığın, meraklıları bozukluklarını ucube gösterisine harcamaya davet eden bir panayır çığırtkanından ziyade yurttaşları meclise çağıran bir kasaba tellalı olduğu varsayılır. 1934 tarihli İletişim Yasası yayıncılığı kamu yararı üzerinden tanımlayarak, teknolojinin mahremiyet eksikliğine uygun düşen bir dinleyici vizyonunu –tarafsız halk olarak, sivil dinleyici vizyonunu– dile getirdi ve *polis*e olduğu kadar sirke de borçlu olan bir dizi pratiğe gururlu bir geçmiş kazandırdı.

Aslında 1930'lara gelindiğinde ticari amaçlı yayıncılar dinleyicileri yönlendirmek ve bağlantıyı korumak için bir dizi teknik geliştirmişlerdi. Dağıtımın kısa ve parıltılı ömrü bir hayali diyalog selinde sona erdi.

NOTLAR

1. Bruce Barton. "This Magic Called Radio: What Will It Mean in Your Home in the Next Ten Years?" *American Magazine*, Haziran 1922, 11-13, 70-71.
2. Hugh G. J. Aitken, *Syntony and Spark: The Origins of Radio* (New York: Wiley. 1976) ve "Radio Wave Band for Every Country," *New York Times*, 23 Ağustos 1921, 4.
3. Birinci Dünya Savaşı sırasında kriptografinin gelişmesi mesajların radyo dalgaları yoluyla belirli bir adrese gönderilmesini teknik olarak mümkün kıldı. Büyük Britanya'da Alan Turing, Birleşik Devletler'de de Claude Shannon bunda büyük bir rol oynadı.
4. Bu söz şuradan alınmıştır: "To Stop Telephone-Eavesdropping," *Literary Digest*, 17 Ekim 1914, 733.
5. Covert, "'We May Hear Too Much,'" 203.
6. Bkz.: Susan J. Douglas, *Inventing American Broadcasting* (Baltimore: Johns Hopkins University Press, 1987) ve Susan Smulyan, *Selling Radio: The Commercialization of American Broadcasting, 1920-1934* (Washington, D.C.: Smithsonian Institution Press, 1994).
7. David Sarnoff, "Memorandum to E. J. Naily," *Documents of American Broadcasting*, haz.: Frank J. Kahn (Englewood Cliffs, N.J.: Prentice-Hall, 1984), 23-25.
8. Smulyan, *Selling Radio*.
9. Daniel J. Boorstin, *The Americans: The Democratic Experience* (New York: Vintage, 1973), 391.

10. Robert W. McChesney, *Telecommunications, Mass Media, and Democracy: The Battle for the Control of U.S. Broadcasting, 1928-1935* (New York: Oxford University Press, 1993).
11. Alıntı: Richard A. Schwarzlose, "Technology and the Individual: The Impact of Innovation on Communication," *Mass Media between the Wars, 1918-1941*, haz.: Catherine I. Covert ve John D. Stevens (Syracuse: Syracuse University Press, 1984), 100.
12. İlgili belgeler şurada bulunabilir: Bernard Schwartz, *The Economic Regulation of Business and Industry: A Legislative History of U.S. Regulatory Agencies*, 5 cilt (New York: Chelsea House, 1973). Kongre üyesi James R. Mann, "kadınların eyalet sınırları üzerinde ahlaka aykırı amaçlarla taşınmasını" yasaklayan, 1910 tarihli Mann Yasası'nı (Mann Act) da yazmıştı. Önerdiği yasa ortak taşıyıcıların her türlüsüyle ilgileniyordu.
13. Heather A. Wessely, "Culture, History and the Public Interest; Developing a Broadcasting Service for the United States" (el yazması. Department of Communciation Studies, University of Iowa, 1993), 54.
14. *Sta-Shine Products Company, Inc. V. Station WGGB of Freeport NY* 188 ICC 271 (1932); alıntılar: 276, 277-78.
15. Yargıç White'nin 1979 yılında belirttiği gibi, "§ 3 (h) maddesinin dili tartışmasızdır; yayıncıların ortak taşıyıcı olarak muamele edilmeyeceğini taahhüt eder." *FCC v. Midwest Video Corporation*, *Documents of American Broadcasting* içinde, haz.: Frank J. Kahn (Englewood Cliffs, N.J.: Prentice-Hall, 1984), 364.
16. T. Barton Carter, Marc A. Franklin ve Jay B. Wright, *The First Amendment and the Fifth Estate: Regulation of Electronic Mass Media* (Mineola, N.Y.: Foundation, 1986), 395.
17. Bu hukuki ayrım, bir ölçüde, 1926'da RCA ve AT&T arasında varılan, RCA'ya radyo yayıncılığını, AT&T'ye de kablolu telefonculuk sahasını bırakan iş bölümü anlaşmasının *post hoc* versiyonu sayılır. Bkz.: Noobar R. Danielian, *AT&T: The Story of Industrial Conquest* (New York: Vanguard, 1939).

gınlaşması, doğrudan, sürekli genişleyen büyük şehirlerdeki gizlice içki satılan mekânlara ve sekülerizme karşı çıkılmasından kaynaklanmış görünüyordu. İçki yasağı "etnik bir çatışmaydı. Protestan orta sınıf kültürünü başıboş kalmış bir dünyaya düzen getirecek bir araç olmaya teşvik eden bir girişimdi." 1924 tarihli Ulusal Kökenler Yasası (National Origins Act), özellikle güney ve doğu Avrupa ülkelerinden göçü şiddetle kısıtladı. Berkeley tarihçisi Lawrence Levine'nin deyişiyle "Anglo-uyum" siyaseti (göçmenlere geçmişlerini unutturup Anglo-Amerikan kılık kıyafetlerini ve davranışlarını benimsemeye zorlayan yerlici dayatma), asimile olmaya, uyumlulaşmaya ve kaybolmaya karşı birçok insanın direnişiyle çatışmıştı.[10]

Yani, tarihçilerin kabul ettiği gibi 1930'lar ve 1940'larda ulusal kültürü yaymada ve biçimlendirmede merkezi bir rol oynamış olan radyo, bunu ilk patlaması sırasında başarmamıştı. Zaten başaramazdı. Aslında bu ortamda insanlar radyoyu yerel, etnik, dinsel ve sınıf temelli toplulukları desteklemek ve güçlendirmek amacıyla ve seçim sonuçları, Temmuz 1921'deki Dempsey-Carpentier boks maçı veya Beyzbol Dünya Serisi gibi ulusal gösterileri takip etmek için kullanmışlardı.

NOTLAR

1. "Astonishing Growth of the Radiotelephone," *Literary Digest*, 15 Nisan 1922, s. 28.
2. A.g.e.; Waldemar Kaempffert, "Radio Broadcasting," *Review of Reviews*, Nisan 1922, s. 399.
3. Bkz.: Susan Douglas, *Inventing American Broadcasting, 1899-1922* (Baltimore: John Hopkins University Press, 1987); Susan Smulyan, *Selling Radio: The Commercialization of American Broadcasting, 1920-1934* (Washington, D.C.: Smithsonian Institution Press, 1994); Robert W. McChesney, *Telecommunications, Mass Media, and Democracy: The Battle for Control of U.S. Broadcasting, 1928-1935* (New York: Oxford University Press, 1993).
4. Asıl öncü Erik Barnouw'du, *History of Broadcasting in the United States* adlı üç ciltlik eseri, onlarca yıl boyunca standart yapıt olarak kabul edildi. 1920'ler için *Tower in Babel* başlıklı eserine bakınız (New York: Oxford University Press, 1966). Başka güzel çalışmalar arasında Philip T. Rosen, *The Modern Stentors: Radio Broadcasters and the Federal Goverment, 1920-1934* (Westport, Conn.: Greenwood Press, 1980) ve Smulyan'ın kitabı yer alıyor; bu kitap, özellikle ağların ve radyo reklamlarının ortaya çıkışı hakkında son derece iyidir. Ayrıca bkz.: Michele Hilmes, *Radio Voices: American Broadcasting, 1922-1952* (Minneapolis: University of Minnesota Press, 1997).
5. Amatörler hakkında daha fazla ayrıntı için bkz.: S. Douglas, *Inventing American Broadcasting*, 6. ve 9. bölümler.
6. Robert A. Morton, "The Amateur Wireless Operator," *Outlook*, 15 Ocak 1910, s. 132-33.
7. Alıntı: Clinton B. DeSoto, *Two Hundred Meters and Down: The Story of Amateur Radio* (West Hartford, Conn.: ARRL, 1936), s. 40.

8. S. Douglas, *Inventing American Broadcasting*, s. 299.
9. Kaempffert, "Radio Broadcasting," s. 398; alıntı: "The Radio Business," *Literary Digest*, 5 Mayıs 1923, s. 28.
10. Lynn Dumenil, *Modern Temper: American Culture and Society in the 1920s* (New York: Hill & Wang, 1995), s. 224, 226-27; John Mack Faragher vd., *Out of Many: A History of the American People* (Upper Saddle River, N.J.: Prentice Hall, 1997), s. 742; Lawrence Levine, *The Opening of the American Mind* (Boston: Beacon Press, 1996), s. 106-14.

değişikliği reddedince programının sesi bu kısımda yirmi beş saniye boyunca kısılmıştı.[23] NBC artık yorulmuştu. Ağların ezeli rakiplerini alt etmeleri ve 1930'larda kaybettikleri hâkim konumu yeniden ele geçirmeleri 1950'li yılların sonunu bulmuşsa da, en etkili ve eski ağ patronu olan Pat Weaver'in, ortak sponsorluk ve ağ yapımı şovlar yoluyla acentelerin iktidarının derhal altını oymaya girişmesi tesadüf değildir.

Fakat bu mutlu güne kadar, 1930'ların radyo ağları toplumsal uzlaşmanın baskılarına iki biçimde karşılık vermişti: Birincisi, genel beğenilerden en çok rahatsız olanlara yönelik ayrı bir gündüz kuşağı yaratılmasıydı; ikincisi ise, aşırı uyarıcı maceralarla, ırk, etnik kimlik ve cinsiyetle ilgili ve cinsel içerikli sorun yaratabilecek malzemelerin tuzaklarına düşmeyen bir aile draması tipini teşvik etmek, "ortalama Amerikan ailesine" odaklanmaktı. Dikkat çekici bir biçimde beyaz, orta sınıf ve küçük kasaba insanlarına yönelik olan ve temalarını Amerika'nın can damarı olan, her tür tartışmadan uzaktaki kitlelerin gündelik eylemleriyle sınırlayan bu programlar çoğunlukla senaryo ve oyunculuk açısından çok yüksek standartlara erişmiş, popüler bir yaşam tarzına yakınlık hissedilmesini sağlamış ve büyük kitleler tarafından yakından takip edilmişlerdi. Bunların en bilinen ve en sevilenleri arasında Paul Rhymer'in basit aile yaşantısına [övgüsü] *Vic and Sade*; Carlton E. Morse'nin yazdığı, gerçek anlamda bir dizi olup gece kuşağı standartlarına daha uygun olan *One Man's Family* ve bugün bizim aile durum komedisi olarak tanımladığımız, komedi ve dramayı birleştiren bir tarz geliştirmiş bir program olan *The Aldrich Family* yer alıyordu. Ortaya çıkan bu formatın diğer yüzü ise, *Fiber McGee and Molly* gibi karı-koca komedilerini, ayrıca Goodman Ace'nin yazıp karısı Jane ile birlikte oynadığı *Easy Aces* ve bir JWT yapımı olan *Fleischmann's Yeast Hour* (Rudy Vallee) programının bir parçası olarak yayınlanmaya başlamış olan *The George Burns and Gracie Allen Show* ve bunlara benzer birçok şovu kapsıyordu.

1940'ların sonuna kadar özellikle yaygınlaşamamış olmakla birlikte bu format durum komedilerinin birçoğunun televizyona taşınmasını sağlamıştı, bunlar Joan Davis, Lucille Ball ve Burns ve Allen gibilerinin oynadığı, *Life with Luigi*, *The Life of Riley*, *The Honeymooners* gibi programlardı. 1950'lerin durum komedileri eleştirel bir ilgi toplamış olsa da, çok az uzman bunların radyodaki kökenlerinin öyküsünden yararlanmış, bu yüzden de toplumsal ve kültürel bağlama ilişkin, epey aydınlatıcı olacak bunca kaynak dikkate alınmadan kalmıştır. Bununla birlikte radyo döneminde başka formlar ve tartışmalar egemen oldu. Gündüz kuşağında kadınlara yönelik programları, gece kuşağında prestij dramaları ve her ikisinin savaş yıllarındaki dönüşümlerini de tarihimize dâhil etmemiz gerekir.

NOTLAR

1. Roland Marchand, *Advertising the American Dream: Making Way for Modernity 1920-1940* (Berkeley: University of California Press, 1985), 88-94.
2. H. A. Batten, konuşma transkripti, 5 Ocak 1938, N. W. Ayer, 9.

3. William Peck Banning, *Commercial Broadcasting Pioneer: The WEAF Experiment, 1922-1926* (Cambridge: Harvard University Press, 1946), 103.
4. "How Advertising Came to Radio – and Television, 1900-1932," "History of Radio" dosyası, N. W. Ayer arşivi, 31-32.
5. "Why Don't We Use the Radio?" *J. Walter Thompson Newsletter*, 5 Şubat 1925, 4-7. Kasa 7, JWT.
6. "Two J.W.T. Clients Use Radio Advertisements," *J. Walter Thompson Newsletter*, 19 Şubat 1925, 5. Kasa 7, JWT.
7. Temsilciler toplantısı tutanakları – 11 Temmuz 1928 Çarşamba, kasa 1, klasör 5, JWT.
8. H. Calvin Kuhl, "The Grim Reber," Writings and Speeches, JWT, 25-27.
9. Grup toplantısı tutanakları, Assembly Hall, 16 Nisan 1930, JWT.
10. Bu iddianın daha umursamaz bir eleştirel kabulü için bkz.: Ben Bodec, "Ad Agencies and Radio Theories," *Variety*, 3 Ocak 1933, 62.
11. Dorothy Dwight Townsend, "Mrs. Wilkins Reads the Ladies Home Journal," *JWT News Bulletin*, Haziran 1923, 1-5. JWT.
12. Temsilciler toplantısı tutanakları, 8 Eylül 1927, kasa 1, klasör 4, JWT, 6.
13. Temsilciler toplantısı tutanakları, 9 Nisan 1929, JWT, 6-7.
14. JWT Officers and Staff – Sidney Bernstein – JWT Personel Information – Daniel Danker, RG3, JWT.
15. Robert T. Colwell, "Theme Song Days," RG3, kasa 3, klasör 9, Sidney Bernstein yazıları, Officers and Staff, JWT Personnel Information: Robert Talcott Colwell, JWT, 3.
16. JWT Officers and Staff – Sidney Bernstein – JWT Personel Information – Daniel Danker, RG3, JWT.
17. Susan Smulyan, *Selling Radio: The Commercialization of American Broadcasting 1920-1934* (Washington, D.C.: Smithsonian Institution Press, 1994).
18. John F. Royal'dan Roy C. Witmer'e, 15 Haziran 1932, Yazışma dosyaları, 1932, NBC.
19. Bertha Brainard'dan Roy C. Witmer'e, 16 Mayıs 1933, Program-Commercial, 1933, NBC.
20. Matthew Murray, "Television Wipes its Feet: The Commercial and Ethical Considerations behind the Adoption of the Television Code," *Journal of Popular Film and Television* 21 (Sonbahar 1993).
21. Witmer'den Shaw'a, 23 Ekim 1935, kasa 92, klasör 11, NBC.
22. William Boddy, *Fifties Television: The Industry and Its Critics* (Urbana: University of Illinois Press, 1990); Christopher Anderson, *Hollywood TV: The Studio Systems in the Fifties* (Austin: University of Texas Press, 1994).
23. "Operations Report for Studio and Office Sections," 20 Nisan 1947, kasa 355, klasör 59, NBC.

cuk psikologları, sürekli olarak annelere çocuklarını antisosyal ve duygusal hasarlı olmaktan korumaları için çeşitli tavsiyeler veriyorlardı. Çocuk yetiştirme literatürü sadece kârlı bir iş alanı değildi, devlet de çocuk suçluluğunu izleyen Suçluluğu Önleme ve Kontrol Daimi Komitesi (Continuing Committee on the Prevention and Control of Delinquency) ve Çocuk Bürosu (Children's Bureau) gibi kurumlar aracılığıyla örselenmiş gençlik konusuna karşı özel bir tutum almıştı.[31] Bu bağlamda, izleyici araştırmaları, ebeveynlerin televizyonun çocuklarını sokaklardan uzak tutacağına inandıklarını gösteriyordu. Güney California araştırmasına katılan bir kadın şunu söylüyordu: "Oğlumuz her zaman televizyon izliyordu, biz de sırf onu evde tutmak için ona özel bir televizyon aldık."[32] Atlanta araştırmasına katılan bir anne ise şöyle diyordu: "Birbirimize daha fazla yakınlaştık. Eğlencemizi evde buluyoruz. Artık Donna ve erkek arkadaşı dışarı çıkmaktansa evde oturmayı tercih ediyorlar."[33] Bu tür görüşler, *Better Homes and Gardens* dergisinin yaptığı, ailelerin televizyonun aileyi birleştirme gücünü tekrar tekrar dile getirdikleri bir araştırmada popülerleştirilmişti. Hatta bir ebeveyn komşularına hava atmak için artık yeni bir sebeplerinin olduğunu ileri sürüyordu: "[Televizyon] çocukları evde tutuyor. Bizim böyle bir sorunumuz pek yok aslında, fakat biz gücümüzü kaybetmeden önce neredeyse herkes bir alıcı sahibi olduğu için bunun yaklaştığını görebiliyoruz."[34]

NOTLAR

1. *Better Homes and Gardens*, Eylül 1949, s. 38.
2. Bazen televizyon alıcısı gerçekten de şöminenin içine yerleştiriliyordu. Bu durumda nesnelerin aynı anlam sistemini paylaşmaları sağlanarak geleneksel olarak şömineye yüklenen aile değerlerinin bu sefer televizyon alıcısına da yüklenmesi hedefleniyordu. Örneğin bkz.: *House Beautiful*, Mayıs 1954, s. 72...
3. *House Beautiful*, Eylül 1954, s. 153.
4. Televizyon alıcıları çoğunlukla geleneksel olarak piyanoyla ilişkilendirilen değerleri, entelektüel arayışları ve yüksek sanatı anımsatan nesnelerle süsleniyordu. Örneğin bkz.: *Ladies' Home Journal*, Nisan 1951, s. 132...
5. *Better Homes and Gardens*, Mart 1953, s. 72.
6. *House Beautiful*, Ocak 1953, s. 76.
7. Kathi Norris, "How Now," *TV World*, Ağustos 1953, s. 54.
8. Ev dergileri piyanonun yerine televizyon alıcısını geçirmeyi önerirken, savaş sonrası aileleri için piyano sahibi olmanın anlamını hâlâ koruduğunu gösteren kanıtlar da söz konusudur. Bütün piyasayı kapsayan satış rakamları piyano satışlarının gerçekten de 1940'ta 136.332'den 1950'de 172.531'e çıktığını ve 1960 satışının 198.200 olduğunu gösteriyor. Tek başına bu satış istatistikleri, bu yükselişin yerli piyasa için doğrudan ne anlama geldiğini gösteremeyecek de olsa, yine de bizi piyanonun savaş sonrası yıllarda gerçekten azaldığı varsayımına karşı uyarır. Bkz.: *Statistical Reference Index*, Music USA: 1982 Review of the Music Industry and Amateur Music Participation/American Music Conference, Report A22751 (Bethesda, MD: Congressional Information Service, 1983), s. 4. Ayrıca Ulusal Piyano Üreticileri Birliğinin (National Piano Manufacturers Association) 1930'ların sonunda %300 oranındaki satış artışı-

nın sebebi olarak büyük ölçüde radyoyu gördüğünü belirtmek gerekiyor. Birliğin iddiasına göre, "başka türlü asla bir müzik beğenisi edinemeyecek olan milyonlarca dinleyici, bu sayede müzik kültürüne ilgi göstermiş ve bizzat müzik yapmaya çalışmışlardır." Alıntı; Davis, "Response to Innovation," s. 138.

9. George Nelson ve Henry Wright, *Tomorrow's House: A Complete Guide for the Home-Builder* (New York: Simon and Schuster, 1946), s. 80.
10. *Better Homes and Gardens*, Ağustos 1950, s. 45.
11. Roland Marchand, *Advertising the American Dream* (Berkeley: University of California Press, 1985), s. 248-54.
12. Elaine Tyler May, *Homeward Bound: American Families in the Cold War Era* (New York: Basic Books, 1988), s. 78.
13. William H. Whyte, Jr., *The Organization Man* (1956; yeni baskı, Garden City, NY: Doubleday, 1957).
14. Tyler May, *Homeward Bound*, s. 88.
15. Bkz.: Barbara Ehrenreich, *The Hearts of Men: American Dreams and the Flight from Commitment* (Garden City, NY: Doubleday, 1983).
16. Maureen Honey'in savaş dönemi kadın dergilerinin sunduğu imgeler hakkındaki araştırmasında gösterdiği gibi, Savaş Enformasyon Ofisi (Office of War Information) dergi editörlerine orta sınıftan evli kadınların çalışmaya nasıl teşvik edileceği hakkında önerilerde bulunuyordu. Bununla birlikte Honey dergilerin kadınları savaş döneminde çalışmaya teşvik etmesinin geçici olduğunu, askerlerin dönüşüyle birlikte sona ereceğini de gösteriyor. Honey bunun dışında, kocaları evlerine döndüğünde birçok kadının işlerini bırakmak istemediklerini de vurguluyor. Bkz.: *Creating Rosie the Riveter: Class, Gender and Propaganda During WWII* (Amherst: University of Massachusetts Press, 1984)...
17. Marynia Farnham ve Ferdinand Lundberg, *The Modern Woman: The Lost Sex* (New York: Harper and Bros., 1947).
18. Jean ve Eugene Benge, *Win Your Man and Keep Him* (New York: Windsor Press, 1948), s. 10. Alıntı; Tyler May, *Homeward Bound*, s. 80-81.
19. Cinselliğe karşı dişil ideallerin ve tutumların on dokuzuncu yüzyıldan sonra çarpıcı biçimde değişmiş olmasına rağmen, 1950'lerin ideal kadını Viktoryen atalarıyla ortak bir sorunu paylaşıyordu: Aynı anda birçok uyumsuz rolün üstlenilmesini gerektiren imkânsız bir konuma yerleştirilmişti. Becerikli bir ev kadınının kendini geceleyin kocası için erotik bir oyuncağa dönüştüreceği varsayılıyordu. Annelik bile bölünmüş bilinç üzerinden ifade ediliyordu.
20. 1950'lerin başında ortalama evlenme yaşı yirmi ile yirmi bir arasında değişiyordu; ortalama bir aile çocuk sahibi olmaya evliliğin ikinci yılında başlıyor ve üç veya dört çocuk yapıyordu. Doğum oranları için bkz.: Rochelle Gatlin, *American Women Since 1945* (Jackson, MS: University Press of Mississippi, 1987), s. 51, 55, 61.
21. İş gücü istatistikleri için bkz.: Gatlin, *American Women Since 1945*, s. 24-48.
22. 1955 tarihli bir araştırma, kadınların çoğunluğunun finansal sebepler yüzünden çalıştığını gösteriyordu; kadınların %21'i ise "başarı gereksinimlerini" gidermek için veya kendilerini meşgul tutmak ve insanlarla karşılaşmak için çalışıyordu; ekonomik amaçlar doğrultusunda çalışan kadınlar bile iş arkadaşlığının faydalarından ve bağımsızlık duygusundan söz ediyorlardı. 1958 tarihli bir araştırma ise, evli kadınların yaklaşık üçte ikisinin işlerinden "önemli" veya "faydalı" hissetmelerini sağlayan

asıl kaynak olarak bahsederken, yalnızca üçte birinin ev işlerinden söz ettiğini gösteriyordu. Bkz.: Gatlin, *American Women Since 1945*, s. 33...

23. Marchand, *Advertising the American Dream*, s. 335-59.
24. *American Home*, Ekim 1950, s. 25. Merkezdeki ürün motifinin başka örnekleri için bkz.: *House Beautiful*, Kasım 1949, s. 1; *Ladies' Home Journal*, Ekim 1948, s. 115; *House Beautiful*, Şubat 1949, s. 1.
25. Örneğin bkz.: *Ebony*, Mart 1950, s. 7; *Ebony*, Ağustos 1953, s. 3; *Ebony*, Aralık 1955, s. 103. *Ebony*'deki reklamlar, ekranda beyaz aktörleri izleyen beyaz izleyicileri de içeriyordu.
26. Bogart, *Age of Television*, s. 101. Bogart'ın, televizyon izleyicisinin küresel, sentetik bir resmini ortaya koyma çabasının, incelemelerinde sunduğu çelişkileri çoğunlukla yumuşattığını bir uyarıcı not olarak belirtmemiz gerekiyor. Bu küresel sentez girişimi, Bogart'ın, televizyon izleyicisinin homojen bir kitle oluşturduğu ve televizyon programcılığının ayrımları gittikçe silikleştirdiği görüşüne eşlik etmektedir. Bogart şöyle yazıyor: "Toplumsal farklılıkların eşitlenmesi, kitle iletişimi araçlarının kendi ifadelerini yansıttıkları ve ayrıca katkıda bulundukları beğenilerin ve ilgilerin standartlaştırılması sürecinin bir parçasıdır. Her yere yayılmış TV antenleri, özdeş mesajı arayan ve elde eden insanların bir simgesidir" (s. 5). Bu kitle zihniyetleri mantığı yüzünden Bogart sık sık incelemelerinde sunduğu incelemelerde izleyici tepkilerinin heterojenliğini fazlaca basitleştiren sonuçlara ulaşıyor.
27. Edward C. McDonagh, vd., "Television and the Family," *Sociology and Social Research* 40 (4) (Mart-Nisan 1956), s. 117.
28. John W. Riley, vd., "Some Observations on the Social Effects of Television." *Public Opinion Quarterly* 13 (2) (Yaz 1949), s. 232. Bu araştırma Rutgers Üniversitesi ve CBS'nin ortak sponsorluğuyla gerçekleştirilmiştir.
29. Raymond Stewart. Alıntı; Bogart, *Age of Television*, s. 100.
30. Harry Henderson, "The Mass-Produced Suburbs: I. How People Live in America's Newest Towns," *Harper's*, Kasım 1953, s. 28.
31. Çocuk suçluluğuyla ilişkili olarak kamuoyundaki bu ve bunun gibi kaygılar için bkz.: James Gilbert, *A Cycle of Outrage: America's Reaction to the Juvenile Delinquent in the 1950s* (New York: Oxford University Press, 1986)...
32. McDonagh, vd., "Television and the Family," s. 116.
33. Stewart. Alıntı; Bogart, *Age of Television*, s. 100.
34. *Better Homes and Gardens*, Ekim 1955, s. 209.

Ay'a çıkma konusunda Rusları alt eden Birleşik Devletler hükümeti NASA'nın "aya kalıcı bir Amerikan üssü kurmak, Mars'a insan göndermek, dünyanın yörüngesinde 100 kişilik bir uzay istasyonu kurmak" ve bir dizi başka iddialı hedef gibi geleceğe dair planlarını desteklemeyi kesti.[32] Önceden planlanmış altı Apollo görevi (12-17) daha yapıldı, bunlardan beş tanesinde on astronot daha televizyon kameralarının önünde Ay'da yürüdü. Fakat toplumsal sorunlardan ve Vietnam'da iyice uzayan çatışmalardan duyulan kaygıların artması yüzünden bu televizyon yayınlarının çektiği izleyici miktarı azaldı. En sonunda, son üç Apollo uzay uçuşu (18-20) için fon ayrılmasından vazgeçildi, bu da bu uçuşların iptal edilmesine yol açtı, böylece uzay yarışı 1972 Aralık'ında aniden sona erdi. Bununla beraber, Apollo 11, televizyon sayesinde, dünyanın her yanından insanlara Dünya'ya tamamen farklı bir biçimde bakma fırsatını sunmuş oldu. İnsanlık uzayın sonsuz büyüklüğü içinden bakınca kendi yuvasının başkalarının arasındaki tek ve küçük bir gezegen olduğunu gördü. *Eagle*'nin Ay yüzeyine inmesinin ertesi günü *New York Times* Archibald MacLeish'in "Ay'a Yolculuk" adlı şiirini baş sayfasına taşıdı:

> Tepemizde, aydan daha güzel bir şey …
> Bir mucizedir bizim için, erişilmez …
> Parlak dünya.[33]

Soğuk Savaş'a özgü gerilimler, 1969 Temmuz'unda yüz milyonlarca insanın izlediği ve sonrasında sessizce düşündüğü Ay'a iniş esnasında kendini hissettirmiş olsa da, televizyon açıkçası küresel özfarkındalığın artmasına katkıda bulunmuştu. Ayrıca, bu olağanüstü televizyon yayınının uluslararası kapsamı ve etkisi, TV'nin büyük ölçüde kendi kendine koyduğu, bir araç olarak kendisini yaklaşık 1948'den 1975'e kadar süren ağ çağının son yıllarında Amerika'da yeterince kısıtlayan sınırların ötesindeki gelecek potansiyelini müjdeliyordu.

NOTLAR

1. "Man if the Year: The Inheritor," *Time*, 6 Ocak 1967, 18.
2. Bob Spitz, *The Beatles, The Biography*. New York: Little, Brown 2005: 473.
3. Tim Brooks ve Earl Marsh, *The Complete Directory to Prime-Time Network and Cable Shows, 1946-Present, 7th Edition*. New York: Ballantine Books, 1999: 679.
4. Aaron Spelling ve Jefferson Graham, *Aaron Spelling: A Prime-Time Life*. New York: St. Martin's Press, 1999: 66-7.
5. Brooks ve Marsh 265.
6. Castelman ve Podrazik, *Watching TV*, 202.
7. Alıntı: "Mothers Brothers," *Time*, 30 Haziran 1967.
8. Chester J. Pach Jr., "And That's the Way It Was: The Vietnam War on the Network Nightly News," Michele Hilmes (haz.), *Connections: A Broadcast History Reader*, Belmont, Calif: Wadsworth, 2003: 189.
9. Michael J. Arlen, *Living Room War*. New York: Penguin, 1982: 6, 83.

10. Daneil C. Hallin, "Vietnam on Television," Horace Newcombe (haz.), *Encyclopedia of Television Volume 3*. Chicago: Fitzroy Dearborn, 1997: 1767.
11. Alıntı: Don Oberdorfer, *Tet!* New York: Da Capo, 1984: 158.
12. Pach 187-8.
13. Walter Cronkite, "We are Mired in Stalemate," *Reporting Vietnam Part One: American Journalism 1959-69*. New York: Library of America, 1998: 582.
14. Alıntı: Halberstam, 514.
15. "Awe, Hope, and Skepticism on Planet Earth," *Time*, 25 Temmuz 1969: 16.
16. "Man Walks on Another World: Historic Words and Photographs by Neil A. Armstrong, Edwin E. Aldrin, and Michael Collins," *National Geographic* 136.6 (Aralık 1969): 738.
17. Andrew Chaiklin, *A Man on the Moon: The Voyages of the Apollo Astronauts*. New York: Viking, 1994: 2.
18. Barnouw 424.
19. Bruce J. Evansen, "Moon Landing," Michael D. Murray (haz.), *Encyclopedia of Television News*. Phoenix: Oryx Press, 1999: 153.
20. Barnouw 424.
21. "The Moonshot: Watching It All at Home, the Astronauts' Families Coaxed Them On," *Life*, 1 Ağustos 1969: 153.
22. "Threshold of a New Age," *U.S. News and World Report*, 28 Temmuz 1969: 21.
23. William E. Farrell, "The World's Cheers for American Technology Are Mixed with Pleas for Peace," *New York Times*, 21 Temmuz 1969: 10.
24. Walter Rugaber, "Nixon Makes Most Historic Telephone Call Ever," *New York Times*, 21 Temmuz 1969: 2.
25. Barnouw 427.
26. Evensen 154; "The Moon: A Giant Leap for Mankind," *Time*, 25 Temmuz 1969: 12b.
27. Evensen 15.
28. "The Moon: A Giant Leap for Mankind," s. 13.
29. Alıntı: "The Watchers," *Newsweek*, 28 Temmuz 1969: 28.
30. Barnouw 427-8.
31. "Awe, Hope and Skepticism on Planet Earth," s. 16.
32. What's Next in Space: 9 More Flights to the Moon," *U.S. News and World Report*, 4 Ağustos 1969: 28.
33. Alıntı: "Men Walk on the Moon," *New York Times*, 21 Temmuz 1969: 1.

sayar bir sayı dizisini okuyabiliyor, istatistiksel bir sonucu veya bir top mermisinin yolunu hesaplayabiliyordu. Şimdiyse piksel değerlerini okuyabiliyor, görüntüyü bulanıklaştırabiliyor, kontrast ayarını yapabiliyor veya bir nesnenin hatlarını taşıyıp taşımadığını denetleyebiliyor. Daha aşağı bir düzeydeki bu işlemleri gerçekleştiren bilgisayar daha karmaşık işlemleri de çözüme ulaştırabiliyor –verilmiş bir imgenin bileşimi veya içeriğindekine benzer imgeleri bulmak için görsel veri tabanlarını araştırabiliyor, bir filmin sahne geçişlerini ayırt edebiliyor veya bütün sahne ve aktörleriyle birlikte bir sinema filmi sahnesini sentezleyebiliyor. Bilgisayar tarihsel kökenlerine geri dönmüştür. Artık sadece sayılarla uğraşan bir Analitik Makineden ibaret değildir, Jacquard dokuma tezgâhı gibi bir medya sentezleyicisi ve düzenleyicisi olmuştur.

NOTLAR

1. Alıntı: Beaumont Newhall, *The History of Photography from 1839 to the Present Day*, 4. baskı (New York: Museum of Modern Art, 1964), 18.
2. Newhall, *The History of Photography*, 17-22.
3. Charles Eames, *A Computer Perspective: Background to the Computer Age* (Cambridge, Mass.: Harvard University Press, 1990), 18.
4. David Bordwell ve Kristin Thompson, *Film Art: An Introduction*, 5. baskı (New York: McGraw-Hill), 15.
5. Eames, *A Computer Perspective*, 22-27, 46-51, 90-91.
6. A.g.e., 120.

tasarladı. Tarayıcıların ve sunucuların *Web*'deki bilgileri bulmasını sağlamak için ayrıca kullanıcının erişmek istediği bilgiyi tanımlamanın belli bir yolu olması da gerekiyordu. Bu gereksinimi karşılamak amacıyla, hem kullanılan uygulama protokolünün hem de istenilen verinin bulunduğu bilgisayarın adresini belirten standart bir adres formatı olan "birörnek kaynak konumlayıcıyı" (uniform resource locator, URL) yarattılar. URL'nin önemli bir özelliği, HTTP dışında birçok başka protokole de uygun oluşuydu. Bu da *Web*'in FTP, *gopher*, WAIS ve *Usenet news* gibi daha eski İnternet servislerine erişebilecek şekilde kullanılmasına olanak tanıyordu. Şimdiki ve gelecekteki bütün İnternet servislerine tek bir arayüzle erişilebilmesi, *Web* sistemini çok yönlü ve kullanıcı-dostu kılan önemli bir etken olacaktı (Berners-Lee vd. 1994, s. 76; Berners-Lee 1993b; Schatz ve Hardin 1994, s. 896-897).

1990 Aralık'ında *Web* yazılımının ilk versiyonu CERN'de uygulamaya geçti. Berners-Lee'nin sistemi CERN kullanıcıları arasında anında ilgi gördü. Ancak İnternet'e kitlesel popülerlik kazandıracak bir uygulama üretmek yalnızca umut verici bir buluştan daha fazlasını gerektirmişti. Uygun ortamın da oluşması gerekiyordu: İnternet'e yaygın erişimin sağlanması (bu özelleştirmeyle mümkün olmuştu) ve kullanıcıların *Web* yazılımını işletmesini sağlayacak uygun teknik araçların sağlanması (bu da kişisel bilgisayarlar tarafından karşılanmıştı).

Kişisel bilgisayarlar 1980'lerde sıradan Amerikalı kitlelere bilgisayar kullanma olanağı sağlamıştı, on yıl sonra ise *Web*'in yaygın biçimde kabul görmesi için uygun temeli oluşturmuşlardı. Kişisel bilgisayarlar olmasaydı İnternet asla popülerleşemezdi. Örneğin Fransa'da yaygın olarak kullanılan Minitel sistemi kullanıcı arayüzü olarak ucuz ev terminallerinden yararlanıyordu. Ancak Minitel kullanıcılarına –*World Wide Web*'in ayırt edici bir özelliği olan– kendi içeriklerini yaratma olanağını vermiyordu. *Web*, bağlantının kullanıcı tarafına belirgin bir bilgisayar gücü sağlıyordu. Buna ek olarak bireylerin kendi kişisel bilgisayarlarını kullanmayı öğrenmek için zaman ve enerji harcamaları sayesinde *Web*'e erişmek için gereken becerileri elde etmeleri daha kolay oluyordu. Macintosh ve Windows işletim sistemleri gibi grafik kullanıcı arayüzlerinin yaygınlaşması sayesinde, "üstüne getir ve tıkla" tarzındaki komutlar acemi *Web* kullanıcılarına artık hiç karmaşık gelmiyordu. İnternet tabanlı *Web*, özellikle uzman olmayan kullanıcılar için kişisel bilgisayar ve ağ iletişiminin çakışmasını simgeliyordu.

NOTLAR

1. Barry Leiner'e göre (yazara gönderilen 29 Haziran 1998 tarihli e-posta), ülke kodu sistemi aslında DNS'nin ilk tasarımcıları tarafından düşünülmüştü, fakat bunu alan adlarını belirtmenin standart yolu olarak kullanma isteği Birleşik Devletler dışında ortaya çıkmıştı.

2. HTML, var olan ISO standardı Standart Genelleştirilmiş Biçimleme Dili'ne (Standard Generalized Markup Language) dayanarak yaratılmıştı. SGML, 8879 (1986) ISO Standardıyla; HTML ise 1866 (1995) RFC ile tanımlanmıştır.

KAYNAKÇA

Berners-Lee, Tim. "W3 Concepts." www.3.org/pub/WWW/Talks/General/Concepts.html, 1993a.

Berners-Lee, Tim. "W3 Protocols." www.3.org/pub/WWW/Talks/General/Protocols.html, 1993b.

Berners-Lee, Tim, vd. "The World-Wide-Web." *Communications of the ACM* 37(8): 76-82, 1994.

Comerford, Richard. "The Web: A Two-Minute Tutorial." *IEEE Spectrum* 32: 71, 1995.

Carpenter, B. E., vd. "Two Years of Real Progress in European HEP Networking: A CERN Perspective." *Computer Physics Communications* 45: 83-92, 1987.

Hayes, Brian. "The World Wide Web." *American Scientist* 82: 416-420, 1994.

Kellerman, Aharon. *Telecommunications and Geography*. New York: John Wiley, 1993.

Krol, Ed. *The Whole Internet User's Guide & Catalogue*. San Francisco: O'Reilly & Associates, 1992.

MERIT. "Merit Retires NSFNET Backbone Service." http://nic.merit.edu/nsfnet/news.releases/nsfnet.retired, 1995.

RIPE. "About Ripe." www.ripe.net/info/ripe/ripe.html, 1997.

Schatz, Bruce R., ve Joseph B. Hardin. "NCSA Mosaic and the World Wide Web: Global Hypermedia Protocols for the Internet." *Science* 265: 895-901, 1994.

Shapard, Jeffrey. "Islands in the (Data)Stream: Language, Character Codes, and Electronic Isolation in Japan." *Global Networks* içinde, haz.: L. Harasim. Thousand Oaks, CA: Sage, 1995.

nin yüzeyinde dakikada 60 santimetreden daha düşük hızlarda, kaya ve toprak fotoğrafları çekip ölçümleri alırken gerçekleştirdiği kendi otomatik dolanma hareketiydi. Jeoloji hakkında hiçbir bilgisi olmayan çoğu izleyici için söz konusu heyecanın yalnızca medyanın gerçekliğiyle –bilim insanlarının Mars'a birkaç kamera yerleştirmeyi başardığı olgusuyla– bir ilgisi olabilirdi. Öyleyse bilim insanlarının bizden izlememizi istediği –ve bizim de hevesle izlediğimiz– şey bu araçların çalışmasıydı.

Yine *web* kameraları bizim iletişim araçları karşısında duyduğumuz heyecanı ifşa ederler. Başka ne gibi bir motif, bir süs balığının görüntülerinin bitmez tükenmez bir akışının dünyanın her tarafına iletilmesinin ardında yatabilir ki? Böyle bir site hiçbir makul pratik veya estetik amaca hizmet etmez; tasarımcı yalnızca kendisine ve bize İnternet'in gözetim işlevini sergiliyor olabilir. Bir kez daha, şeffaf dolaysızlık hiper-dolayımlılığa dönüşüyor; *web* kameraları fiziksel dünyanın bir kısmını erişilebilir kıldıklarında, fiziksel dünyanın bu köşesini siber-mekâna taşıyarak dolayımlamış olurlar. Maui'yi, Antarktika'yı ve Mars'ı İnternet üzerindeki birer kavşak noktasına dönüştürürler. Bu sitelerin birçoğu tek bir sayfadaki kamera görüntülerini çoğaltmak yoluyla hiper-dolayımlılık estetiğini keşfederler. Aynı kamerayla belirli bir süre içinde alınmış çeşitli görüntüleri sunabilirler; birbirlerine yakın konumlandırılmış kameralardan elde edilmiş görüntülerle bir panorama kurabilirler… Veya birbirleriyle hiç ilgisi olmayan görüntüler sunmakla da yetinebilirler. Bir site, kullanıcılarına kendilerinin seçecekleri üç kamerayı yan yana getirerek kendi *web* "müzik kutusunu" oluşturma olanağını sunuyor… Bu teknikler bizi her *web* kamerasının birer dolayımlayıcı teknoloji olduğu konusunda bilinçlendiriyorlar. "Guinea Pig Television" (Kobay Televizyonu) sitesi ise, *Web*'in televizyonu nasıl kendine mal ettiğini ilginç bir tarzda göstermektedir, sitenin tasarımcısı sergilenen hayvanların görüntüsünü televizyon alıcısı biçimindeki bir grafik çerçeve içine yerleştirmiştir…

Web'in kendinden önceki bütün iletişim araçlarını yeniden dolayımlaması yönündeki kültürel beklenti, *web* arayüzünün asla tamamen şeffaf olamayacağı anlamına geliyor. *Web*'de hâkim olan strateji hiper-dolayımlılıktır, her pencereyi butonlarla ve ekranı da pencerelerle doldurarak gerçeğe varılmasıdır. Hiper-dolayımlılık televizyon yayıncılığının da baskın stratejisi olmuştur. *Web* televizyona benzediği sürece, gerçeği ve gündelik olanı gözetlemeyi vaat edecektir. Gerçekten de, televizyon hâlâ (az da olsa) fiziksel gerçeklik ile onun dolayımlı sunumunu birbirinden ayırabilirken, *Web* bu engeli kırmakta ve asıl dolayımın gerçekliği üzerinde ısrar etmekte daha saldırgan bir yaklaşımı benimser. Antarktika'nın karla kaplı arazilerinden Mars çöllerine kadar her şey *Web*'de kendine bir yer bulur.

NOT

1. Editörün Notu: Bu makalede yer alan URL'ler güncelliğini yitirmiş olabilir. URL'lerin ve bunların işaret ettiği içeriklerin istikrarlılığı ve kalımlılığı *World Wide Web* kullanıcıları için önemli bir tartışma sorunu haline gelmiştir.

NOTLAR

1. R. Barbrook ve A. Cameron, "The California Ideology," *Science as Culture* 6.1 (1996): 44-72.
2. danah boyd (*sic.*), "Social Network Sites as Networked Publics: Affordances, Dynamics and Implications," Z. Papacharissi (haz.), *A Networked Self: Identity, Community and Culture on Social Network Sites*. New York: Routledge, 2010.
3. Tim Wu, *The Master Switch: The Rise and Fall of Information Empires*. New York: Knopf, 2010: 5.
4. Nicholas Carr, *The Shallows: What the Internet is Doing to Our Brains*. New York: W. W. Norton, 2010.
5. Jaron Lanier, *You Are Not a Gadget: A Manifesto*. New York: Knopf, 2010.
6. A. Keen, *The Cult of the Amateur: How Today's Internet is Killing Our Culture*. New York: Broadway Business, 2007.

Katkıda Bulunanlar

1. "Yazının En Eski Öncüsü" (Denise Schmandt-Besserat): *How Writing Came About*, Denise Schmandt Bessarat ("The Evolution of Symbols in Prehistory" başlıklı bölüm). Telif hakkı © 1992, 1996. University of Texas Press ve yazar tarafından verilen izinle yeniden basılmıştır.
2. "Antik İmparatorluklarda İletişim Araçları" (Harold Innis): *Empire and Communication*, Harold Innis, 1950, 1986. University of Toronto Press. University of Toronto Press tarafından verilen izinle yeniden basılmıştır.
3. "Yazısız Uygarlık – İnkalar ve *Quipu*" (Marcia Ascher ve Robert Ascher): *Mathematics of the Incas: Code of the Quipu*, Marcia Ascher ve Robert Ascher, 1997.
4. "Yazının Kökenleri" (Andrew Robinson): *The Story of Writing: Alphabets, Hieroglyphs and Pictograms*, Andrew Robinson. © 1995 Thames & Hudson Ltd, Londra. Thames & Hudson tarafından verilen izinle yeniden basılmıştır.
5. "Yunan Mirası" (Eric Havelock): *The Literacy Revolution in Greece and Its Cultural Consequences*, Eric Havelock. Telif hakkı © 1982, Princeton University Press. Princeton University Press tarafından verilen izinle yeniden basılmıştır.
6. "Yazı ve Alfabe Etkisi" (Robert K. Logan): *The Sixth Language*, Robert K. Logan, s. 106-115, ("The Evolutionary Change in Languages: From Speech to the Internet" başlıklı bölüm). Caldwell: The Blackburn Press, 2000.
7. "Yazı Bilinci Yeniden Yapılandırır" (Walter Ong): *Orality and Literacy: 30th Anniversary Edition*, © Walter Ong, 2012, Routledge. İzinle yeniden basılmıştır.
8. "Orta Çağ'da İletişim ve İnanç" (James Burke ve Robert Ornstein): *Axemaker's Gift*, James Burke ve Robert Ornstein. Telif hakkı © 1995, 1997 James Burke ve Robert Ornstein. Penguin Random House LLC'ye bağlı Penguin Publishing Group'un bir yayınevi olan G. P. Putnam's Sons tarafından verilen izinle yeniden basılmıştır. Tüm hakları saklıdır.
9. "Kağıt ve Blok Baskı – Çin'den Avrupa'ya" (T. F. Carter): *The Invention of Printing in China* (1925), T. F. Carter. Telif hakkı © 1925 Columbia University Press. Yayıncının izniyle yeniden basılmıştır.

10. "Matbaanın İcadı" (Lewis Mumford): *Art and Technics*, Lewis Mumford. Telif hakkı © 1947 Columbia University Press. Yayıncının izniyle yeniden basılmıştır.
11. "İlk Modern Okuryazarlıklar" (Harvey J. Graff): *Literacies of Literacy*, Harvey Graff, 1991. Telif hakkı © Indiana University Press. İzinle yeniden basılmıştır.
12. "Sansasyonculuk ve Haberler" (Mitchell Stephens): *A History of News 3e*, Mitchell Stephens (2006), s. 100-107. Yayıncının izniyle yeniden basılmıştır.
13. "Zaman, Mekân ve Telgraf" (James W. Carey): *Communication as Culture*, James W. Carey, 1989. Telif hakkı James W. Carey'e aittir; Taylor & Francis Group'a bağlı Routledge, Inc. tarafından verilen izinle yeniden basılmıştır.
14. "Yeni Gazetecilik" (Michael Schudson): *Discovering the news: A social history of American newspapers*, M. Schudson. New York: Basic Books.
15. "Telefon Liderliği Ele Geçiriyor" (Claude S. Fischer): *America Calling: A Social History of the Telephone to 1940*, Claude S. Fischer, 1992. Telif hakkı © California Üniversitesi Mütevelli Heyeti. University of California Press tarafından verilen izinle yeniden basılmıştır.
16. "Tüketimin Hayal Dünyaları" (Rosalynd Williams): *Dream Worlds: Mass Consumption in Late Nineteenth-Century France*, Rosalynd Williams, 1986. Telif hakkı © California Üniversitesi Mütevelli Heyeti. University of California Press tarafından verilen izinle yeniden basılmıştır.
17. "Kablosuz Dünya" (Stephen Kern): *The Culture of Time and Space, 1880-1918*, Stephen Kern, yeni bir önsözle birlikte, Cambridge, Mass.: Harvard University Press. Telif hakkı © 1983, 2003 Stephen Kern. Yayıncının izniyle yeniden basılmıştır.
18. "Fotoğraf Haberciliğinin İlk Zamanları" (Ulrich Keller): *Shadow and Substance* (haz.: Kathleen Collins, 1990) adlı çalışmada yer alan makalesi. Yazarınızniyle yeniden basılmıştır.
19. "Sesi Yazmak" (Lisa Gitelman): *New Media, 1740-1915* (haz.: Lisa Gitelman ve Geoffrey B. Pingree), s. 159-164. © 2003 Massachusetts Institute of Technology. MIT Press tarafından verilen izinle yeniden basılmıştır.
20. "Fonografın Geliştirilmesi" (Jonathan Sterne): "Plastic Aurality: Technologies into Media", *The Audible Past*, Jonathan Sterne, s. 179-214. Telif hakkı 2002, Duke University Press. Tüm hakları saklıdır. Telif hakkı sahibinin izniyle yeniden yayınlanmıştır. www.dukepress.edu
21. "İlk Hareketli Resimler" (Daniel Czitrom): *Media and the American Mind: From Morse to McLuhan*, Daniel Czitrom, 1982. Telif hakkı: University of North Carolina Press. Yayıncının izniyle yeniden basılmıştır.
22. "Filmler Konuşuyor" (Scott Eyman): *Speed of Sound*, Scott Eyman. Telif hakkı: Scott Eyman. Simon & Schuster Adult Publishing Group tarafından verilen izinle yeniden basılmıştır.
23. Radyonun Kamusal Sesi (John Durham Peters): *Speaking Into the Air: A History of the Idea of Communication*. Chicago: University of Chicago Press, 1999.

24. "Radyo'nun İlk Zamanları" (Susan J. Douglas): *Listening In*, Susan J. Douglas, 1999. Telif hakkı: Susan Douglas. University of Minnesota Press, 2004. İzinle yeniden basılmıştır.
25. "Radyo Programcılığının Altın Çağı" (Christopher Sterling ve John M. Kittross): *Stay Tuned: A Concise History of American Broadcasting, second edition*, Christopher Sterling ve John M. Kittross, 1990. Telif hakkı yazarlara aittir. İzinle yeniden basılmıştır.
26. "Orson Welles'in *Dünyalar Savaşı* Yayını" (Paul Heyer): Paul Heyer'in izniyle basılmıştır.
27. "Radyonun Sesleri" (Michele Hilmes): *Radio Voices: American Broadcasting 1922-1952*, Michele Hilmes, 1999. Telif hakkı: The University of Minnesota Press. İzinle kullanılmıtşır.
28. "Televizyon Çağında Radyo" (Peter Fornatale ve Joshua Mills): *Radio in the Television Age*, P. Fornatale ve J. E. Mills, 1980, Overlook Press.
29. "Televizyon Başlıyor" (William Boddy): *Television: An International History*, Anthony Smith ve Richard Paterson (1998). New York: Oxford University Press. William Boddy'e ait "The Beginnings of American Television" başlıklı yazıdan alınmıştır.
30. "Yeni Diller" (Edmund Carpenter): *Explorations in Communication*, Edmund Carpenter, 1960. Telif hakkı: Beacon Press. İzinle yeniden basılmıştır.
31. "Televizyona Yer Açmak" (Lynn Spigel): *Make Room for TV*, Lynn Spigel, 1992. Telif hakkı: University of Chicago Press. İzinle yeniden basılmıştır.
32. "Kargaşadan Huzura" (Gary Edgarton): *The Columbia History of American Television*, Gary Edgarton. Telif hakkı: 2007. Columbia University Press. Columbia University Press tarafından verilen izinle yeniden basılmıştır.
33. "Aptal Kutusu, Hayranları ve Bağımlıları (Richard Butsch): *The Citizen Audience*, Richard Butsch, 2000. © Richard Butsch 2000, Cambrdige University Press tarafından yayınlanmıştır, izin alınarak yeniden basılmıştır.
34. "Medya Nasıl Yeni Medya Oldu" (Lev Manovich): *The Language of New Media*, Lev Manovich, s. 21-26. © 2001 Massachusetts Institute of Technology. The MIT Press tarafından verilen izinle.
35. "İnternetin Popülerleşmesi" (Janet Abbate): *Inventing the Internet*, Janet Abbate, s. 208-216. © 1999 Massachusetts Institute of Technology. The MIT Press tarafından verilen izinle.
36. "*Word Wide Web*" (Jay David Bolter ve Richard Grusin): *Remadiation: Understanding New Media*, Jay David Bolter ve Richard Grusin, s. 197-208. © 1998 Massachusetts Institute of Technology. The MIT Press tarafından verilen izinle.
37. "*Web* 2.0'ın Kültür Tarihi" (Alice E. Marwick): "A Cultural History of Web 2.0", *Status Update*, © Alice Marwick, 2013, Yale University Press. Yale University Press tarafından verilen izinle yeniden basılmıştır.
38. "Sosyal Medya Tarihi *Retweet* Ediyor" (Tom Standage): *Writing on the Wall: Social Media–The First 2000 Years*, ©

İLETİŞİME GİRİŞ

Prof. Dr. Nazife Güngör

Gözden Geçirilmiş 8. baskı

Bu kitabın yayın hakkı SİYASAL KİTABEVİ'ne aittir. Yayınevinin ve yayınlayıcısının yazılı izni alınmaksızın kısmen veya tamamen alıntı yapılamaz, hiçbir şekilde kopyalanamaz, çoğaltılamaz ve yayınlanamaz.

İletişime Giriş
Nazife Güngör
Kapak: Onur Dursun
Sayfa Düzeni: Gamze Uçak
Karikatürler: Ümit Türek
©**Siyasal Kitabevi** Tüm Hakları Saklıdır.
1. – 7. Baskı: Siyasal Kitabevi, Ankara
8. Baskı: Ekim 2023, Ankara
ISBN No: 978-605-5782-59-7
Siyasal Kitabevi-Ünal Sevindik
Yayıncı Sertifika No: 14016
Şehit Adem Yavuz Sok. Hitit Apt. 14/1
Kızılay-Ankara
Tel: 0(312) 419 97 81 pbx
Faks: 0(312) 419 16 11
Baskı:
Dedemat Matbaacılık
Sertifika No: 70086
Melih Gökçek Bulvarı 1447 Cadde No: 37
İvedik Organize Sanayi Yenimahalle-Ankara
Tel: 0507 932 59 30
Dağıtım:
Siyasal Kitabevi
Şehit Adem Yavuz Sok. Hitit Apt. 14/1
Kızılay-Ankara
Tel: 0 (312) 419 97 81 pbx
Faks: 0 (312) 419 16 11
http://www.siyasalkitap.com

Kaynakça

Adler, R. B. Rodman, G.. *Understanding Human Communication,* Ninth Edition, Oxford University Press, Oxford and New York, 2006.

Adorno, T. W. *Kültür Endüstrisi, Kültür Yönetimi*. çev: E. Gen, N. Ünler, M. Tüzel. İletişim Yayınları, 2007.

Akarcalı, S. "Televizyon ve Şiddet", *Yeni Türkiye*, Eylül-Ekim 1996, sayı 11, yıl 2, 553-560

Alemdar, K. *Türkiye'de Kitle İletişimi*. Ankara Gazeteciler Cemiyeti Yayınları, 2010.

Alemdar, K. *Türkiye'de Kitle İletişimi*, Geliştirilmiş ve Gözden Geçirilmiş İkinci Basım, (iki cilt), Gazeteciler Cemiyeti Yayını, 2017.

Alemdar, K. *Türkiye'de Çağdaş Haberleşmenin Tarihsel Kökenleri, İletişim Sosyolojisinin Temelleri Üzerine Bir Deneme*. Ankara İktisadi ve Ticari İlimler Akademisi, Ankara, 1981.

Alemdar, K, Kaya, R. *Kitle İletişimde Temel Yaklaşımlar*, Savaş Yayınları, 1983.

Althusser, L. *İdeoloji ve Devletin İdeolojik Aygıtları*. çev: M. Özışık. Dördüncü baskı, İletişim Yayınları, 2000.

Aristoteles, *Retorik*, çev: Mehmet H. Doğan, 10. Baskı, Yapı Kredi Yayınları, 2012.

Aron, R. *Sosyolojik Düşüncenin Evreleri*, çev: Korkmaz Alemdar, 5. Basım, Bilgi Yayınları, 2004.

Asante, M. K. Miike, Y, Yin, J. (eds) *The Global İntercultural Communication Reader*. Routledge, First Published, 2008.

Atabek, Ü. "Yeni Medya ve Gelecek Yönelimleri", *Türkiye'de Kitle İletişimi, Dün-Bugün-Yarın*, der. Korkmaz Alemdar, Ankara Gazeteciler Cemiyeti Yayını, 2009, SS: 772-78/.

Axford, B, Huggins, R.. (eds) *New Media and Politics*. First published, Sage Publication, 2001.

Ay, T. *Rock ve Şiddet*, İ.B. İstanbul, Korsan Yayıncılık, 1994.

Aziz, A. *Radyo ve Televizyon Yayıncılığında Yasal Düzenlemeler*, Ankara Üniversitesi İletişim Fakültesi Basın Yayın Araştırma ve Uygulama Merkezi Yayını, No:1, Ankara, 1995

Aziz, A. *İletişime Giriş*, Hiperlink Yayınları, 2010.

Barthes, R. *Elements of Semiology*, Hill and Wang, 1977.

Bektaş, A. *Siyasal Propaganda,* Bağlam Yayınları, 2002.

Bennett, T. "Popular and Politics of Popular Cultura" in Mercer C, Woollacott, J. (eds) *Popular Culture and Social Relations*, Open University Press,1986, pp:22-49.

Bottomore, T. *Frankfurt Okulu*, çev: A Çiğdem, Ankara: Vadi Yayınları, 1997.

Cankaya, Ö. *Dünden Bugüne Radyo Televizyon*, Beta Basım Yayıncılık, 1997.

Cheney, D.L. and Seyfarth, R. M. *How Monkeys See The World*, Chicago University, 19990.

Cohen, İ., Benesty, J., Gannot, S. (eds) *Speech Proccessing in Modern Communication*. Springer, 201

Comstock, G. "Television and Human Behaviour", *Understanding Television*, Richard P. Adler (der.), New York, 1981.

Cornelissen, J. *Kurumsal İletişim*, edt: Ç.S. Bir ve İ.K. Suher, The Kitap Yayınları, 2019.

Crowley, D, Heyer, P. *İletişim Tarihi*. çev: B. Ersöz, Phoenix Yayınları, 2010.

Çağan, K. *Popüler Kültür ve Sanat*, Ankara: Altınküre Yayınları, 2003.

Çaplı, B. "Çocuk ve Televizyon", *Yeni Türkiye,* Kasım-Aralık 1996, sayı 12, 1334-1337

Çetin, Z. "Kitle İletişim Araçları ve Şiddet", *Marmara İletişim Dergisi*, Ekim 1999

Debord, Guy, Gösteri Toplumu, çev: Ayşen Emekçi, Okşan Taşkent, Ayrıntı Yayınları, ikinci basım, 2006.

De Saussure, F. *Genel Dilbilim Dersleri*. çev. Berke Vardar, Türk Dil Kurumu Yayınları, 1976.

DeVito, J.A. Reardon, K.K. *Kişilerarası İletişim*. çev: Sacide Vural, Kırgızistan – Türkiye Manas Üniversitesi Yayını, Bişkek, 2002

Easthope, A. McGowan K. (eds) *A Critical And Cultural Theory Reader*, Open University Pres, First Published, Buckingham,1992.

Easton, D. *A Systems Analysis of Political Life*, Wiley, 1965.

Edgar, A. Sedgwick, P. *Cultural Theory, The Key Thinkers*, Roudtledge, 2002.

Ekiz, T. "Alımlama Estetiği mi Metinlerarasılık mı?" *Ankara Üniversitesi Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi Dergisi,* 47, 2 (2007) 119-127s

Elkin, F. *Çocuk ve Toplum*, çev: N. Güngör, Gündoğan Yayınları, 1995.

Enzensberger,H. M. "Bir Kitle İletişimi Araçları Teorisi'nin Oluşturucu Ögeleri", çev. Ünsal Oskay, *Birikim,* yıl. 1978, sayı: 58-59, ss:17-37.

Erdoğan, İ. *İletişimi Anlamak*, I. Basım, Erk Yayınları, 2002.

Erdoğan, İ."Gerbner'in Ekme Tezi ve Anlattığı Öyküler Üzerine Bir Değerlendirme", *Kültür ve İletişim Dergisi*, sayı: 1-2, Yaz, 1998.
Erdoğan, İ. *İletişim, Egemenlik, Mücadeleye Giriş*, İmge Yayınları, 1997.
Fiske, J. *Popüler Kültürü Anlamak*. Çev. S. İrvan, Ark Yayınları, 1991.
Fiske, J. *İletişim Çalışmalarına Giriş*. Çev: S. İrvan, Bilim ve Sanat Yayınları, Ankara, 1996
Fiske, J. *Television Culture*, Routledge, 1988
Fitzgerald, J. *Peirces Theory of Signs As Foundation For Pragmatism,* Unöersity of Notre Dame, 1966.
Foulger, D. *(In preparation). An Ecological Model of the Communication Process*. Retrieved from
http://davis.foulger.info/papers/ecologicalModelOfCommunication.htm
Gurevitch, M. Bennett, T. Curran, J. Woollacott, J. (eds) *Culture, Society and The Media*, First Published, Routledge, 1982.
Güngör, N. *Abdülcanbaz, Turhan Selçuk'tan İnsan Manzaraları*, Cumhuriyet Kitapları, 2008.
Güngör, N. *İletişim, Kuram ve Yaklaşımlar*. İkinci basım, Siyasal Yayınevi, 2013.
Güngör, N. İletişim, Kuram ve Yaklaşımlar, Üçüncü Basım, Siyasal Yayınevi, 2016.
Güngör, N. Cumhuriyet Döneminde İletişim: Kurumlar-Politikalar, Birinci Basım, Siyasal Yayınevi, 2011.
Güngör, N. Arabesk, Sosyokültürel Açıdan Arabesk Müzik, İkinci Basım, Bilgi Kitabevi, 1994.
Güngör, N. Popüler Kültür ve İktidar, (derleme), Vadi Yayınları, 1999.
Habermas, J. *Kamusallığın Yapısal Dönüşümü*, çev: Mithat Sancar, İletişim Yayınları, 10. Baskı, 2012.
Hall, S." The Rediscovery of İdeology, Returon of the Repressed in Media Studies, in *Culture, Society and the Media*, edt, by Gurevitch, M. Bennett, T. Curran, J. Wollacott, J. 1982, pp: 52-87
Hall, S. "Encoding, Decoding", *Media and Cultural Studies*, edt, by M. G. Durham and D. M. Kellner, Blackwell, first pub. 2001. pp: 166-177.
Harris,T. E and Sherblom, J. C; *Small Group and Team Communication,* Pearson, 2008.
Hartley, J. *Communication, Cultural and Media Studies, The Key Concepts*, Third Edition, Routledge,2002.
Hayırsever, F. "İlköğretim Okullarında Uygulanan Küme Çalışması Yönteminin Değerlendirilmesi", *Milli Eğitim Dergisi*, yıl: 2002, sayı, ss: 152-154
Horkheimer, M. Adorno, T.W. *Aydınlanmanın Diyalektiği* II (Ç. O. Özügül). İstanbul: Kabalcı, 1996.
Hovland, C. I. Janis, I. L. and Kelley, H. H. *Communication and Persuasion*, New Haven: Yale University Press, 1953.

Huitt, W. *Maslow's hierarchy of needs. Educational Psychology Interactive*. Valdosta, GA: Valdosta State University, 2007.
İnceoğlu, M. *Güdüleme Yöntemleri*, A.Ü. Basın Yayın Yüksekokulu Yayını, 1982.
İnceoğlu, M. *Tutum, Algı, İletişim*. Elips Yayınları, 2004.
İrvan, S. (der) *Medya, Kültür, Siyaset*. Ark Yayınları, 1997.
Jay, M. *Diyalektik İmgelem*. (çev: Ünsal Oskay), İstanbul: Ara Yayınları, 1989..
Jeanneney, J. N. *Medya Tarihi*. çev: Esra Atuk, Yapı Kredi Yayınları, 2006.
Jones, G. *Social Darwinism and English Thought: The Interaction between Biological and Social Theory*. Brighton, 1980.
Kağıtçıbaşı, Ç. *İnsan ve İnsanlar, Sosyal Psikolojiye Giriş*, Evrim Yayınevi, 1988.
Karaca, F. "Radyo ve Televizyon Yayıncılığında İlkeler ve Sorumluluk", *Yeni Türkiye*, Eylül-Ekim 1996, Yıl 2, sayı 11, 372-373
Katz, E. "İletişimde iki aşamalı akış". Çev: N. Güngör, *İletişim Dergisi*, sayı:1-2,1994. 231-249.
Kaya, R. *Kitle İletişim Sistemleri*, Teori Yayınları, 1985
Kellner, D. *Critical Theory, Marxism and Modernity*, Cambridge and Baltimore: Polity Press and Johns Hopkins University Press, 1989.
Kırlı, C. *Sultan ve Kamuoyu, Osmanlı Modernleşme Sürecinde Havadis Jurnalleri 1840-1844*, Türkiye İş Bankası Yayınarı, 2009.
Klapper, J. "The effects of mass communication", *Approaches to Media, A Reader*, edt by Oliver Boyd-Barrett and Chris Newbold, Arnold, London,1995. pp:135-144.
Krogh , T. "Frankfurt Okulunun Kültür Analizi", *Medya İktidar İdeoloji,* (Der: Mehmet Küçük). Ankara: Ark Yayınları, 1999.
Koç, Akgül, S, Pazarbaşı, B. *Küresel Ağlar Odağında Kültür, Kimlik ve Mekân Tartışmaları*, Hiperyayın, 2018.
Larrain, J. *İdeoloji ve Kültürel Kimlik*, (çev: N. Nur Domaniç), İstanbul: Sarmal Yayınları, 1995.
Lasswell, H. D. "Toplumda iletişimin yapısı ve işlevi". Çev: N. Güngör, *İletişim Dergisi*, sayı:4, 1997, ss: 35-49.
Lazarsfeld, P., Berelson, B., Gaudet, H. *The People's Choice,* (Second edition.) New York: Columbia University Press, 1948.
Lippmann, W. *Public Opinion*, The Free Press, New York, 1949.
Lowery, S. A. ve DeFleur M. L. *Milestones in Mass Communication Research*, Third edition, New York Longman, 1995.
Lazar, J. *İletişim Bilimi*, çev Cengiz Anık, Vadi Yayınları, 2001.
Lull, J. Medya, İletişim, Kültür, (çev: N. Güngör), Vadi Yayınları, 2001.
MacBride, S. *Many Voices One World*, Kogan Page, London Unipath, New York, UNECSO, Paris, 1980.
Marcuse, H. *One Dimensional Man*, Second edition, Beacon Press-Boston, 1991.

Marcuse, H. *Tek Boyutlu İnsan* (çev: A. Timuçin, T. Tunçdoğan). İstanbul: May Yayınları, 1975.
Marshall, G. *Sosyoloji Sözlüğü* (çev: O. Akınhay, D. Kömürcü). Ankara: Bilim ve Sanat Yayınları, 1999.
Mattelart, A. *Beyin İğfal Şebekesi*, çev: Işın Gürbüz, Ayrıntı Yayınları,1995.
McLuhan, M. "İleti iletişim aracının kendisidir", içinde K. Alemdar, R. Kaya, *Kitle İletişimde Temel Yaklaşımlar,* Savaş Yayınları, 1983. ss: 85-108.
McLuhan, *M. Global Köy, 21. Yüzyılda Yeryüzü Yaşamında ve Medyada Meydana Gelecek Dönüşümler*. çev: B. Özal Düzgören, Scala Yayıncılık, 2001.
McQuail, D. Windahl, S. *İletişim Modellere*. Çev: Konca Yumlu, İmge Kitabevi, Ankara, 2005.
McQuail, D. *Audience Analysis*, Sage Publication, 1997.
Moles, A. *İnformation Theory and Esthetic Perception*, translated by Joel E. Cohen, Published by Wilson LYMAN Keats, 1966.
Mukerji, C. Schudson, M. *Rethinking Popular Culture*, University of California Press, 1990.
Mutlu, E. "Televizyon, Çocuklar ve Şiddet", *İletişim Fakültesi Dergisi*, 1997, ss. 41-75
Narin, B. *Gazetecilik 2.0, İnternet Gazeteciliğinde Hipermetinsellik*, Gece Kitaplığı, 2017.
Noelle-Neumann, E. *Kamuoyu, Suskunluk Sarmalının Keşfi*. çev: Murat Özkök, Dost Kitabevi, 1982.
O'Conell, S. *The Popular Print İn England*: *1550-1850*, British Museum Press, 1999.
Orwell, G. *Bin Dokuz Yüz Seksen Dört*, çev: Murat Akören, Can Yayınları, 1984.
Öksüz, S. "Çocuk ve Etik", *RTÜK İletişim Dergisi*, Sorumlu Yayıncılık, Kasım-Aralık 2000, Yıl 4, Sayı 20
Özal, Ö. "Medya ve Şiddet", *Yeni Türkiye*, Eylül-Ekim 1996, Yıl 2, Sayı 11, 550-552
Özkök, E. *Kitlelerin Çözülüşü*, Tan Yayınları, 1985.
Rosengren, K. E. *Communication An İntroduction*, Sage Publication, 2000.
Roy, M, B, Andrew D. W, Darlyn R. W. *Communicating: A Social, Career, and Cultural Focus* (11th Edition) [Paperback], 2009.
Sardar, Z. *İntroducing Cultural Studies*, Totem Books, USA, 1997.
Saunders, F. S. *Parayı Verdi Düdüğü Çaldı, CIA ve Kültürel Soğuk Savaş*, Doğan Kitap, 1995.s
Schirato, T. Yell, S. *Communication and Culture, An İntroduction*, Sage Publication, 2000.
Storey, J. *An İntroduction to Cultural Theory and Popular Culture*, 2. edition, Prentice Hall and Harvester Wheatsheaf, 1997.
Sussi, S. "The Transformation of the Public Sphere", *New Media and Politics*, edt by B.Awford and R.Huggins, Sage Publication, 2001, pp.89-100).

Swingewood, A. *Kitle Kültürü Efsanesi*. (çev: Aykut Kansu). Ankara : Bilim ve Sanat Yayınları, 1996.
Şaylan, G, Çağdaş *Siyasal Sistemler*, TODAİE Yayınları, 1981.
Tarhan, N. *Toplum Psikolojisi*, 8. Baskı, Timaş Yayınları, 2014.
Tarhan, N. *Güzel İnsan Modeli*, Timaş Yayınları, 2011
Tarhan, N. *Mutluluk Psikolojisi*, Timaş Yayınları, 2008.
Thompson, E. P. *İngiliz İşçi Sınıfının Oluşumu*. çev: Uygur Kocabaşoğlu, Birikim Yayınları, 2004.
Thompson, E.P. *Avam ve Görenek*, Birikim Yayınları, çev: Uygur Kocabaşoğlu, Birikim Yayınları, 2006.
Tokgöz, O. *Temel Gazetecilik*. İmge Yayınları, 2009.
Tokgöz, O. *Seçimler, Siyasal Reklamlar, Siyasal İletişim*, İmge Yayınları, Ankara, 2010.
Tomasello, M. *Origins of Human Communication*, A Bradford Book, The MİT Press, Cambridge, Massachusetts, London, England, 2008.
Tomlinson, J. *Kültürel Emperyalizm*, çev: E. Zeybekoğlu, Ayrıntı Yayınları,1999.
Turan, E. *Ekranaltı Çocukları*, İrfan Yayıncılık, İstanbul, 1996
Turner, B.S. *Oryantalizm, Postmodernizm ve Globalizm*. (Çev. İ. Kapaklıkaya). İstanbul, 2002.
Ulus, S. "Çocuk Televizyonları ve Kamusal Sorumluluk*", İletişim Fakültesi Dergisi*, 1998
UNESCO; *Kitle İletişim Bildirgeleri*, çev: Ruhdan Uzun, UNESCO-Türkiye Milli Komisyonu Yayını, Ankara, Mayıs, 2010.
Usluata, A. *İletişim,* İletişim Yayınları, 1997.
West, D. *Kıta Avrupası Felsefesine Giriş* (çev: A. Cevizci). İstanbul: Paradigma Yayınları, 1998.
Wiegner,N. *Emek Sibernetik ve Toplum*. Çev: İbrahim Keskin, Özgün Yayınları, 1976.
Wiener, N. *Cybernetics or Control and Communication in the Animal and the Machine.* Paris: Hermann et Cie, Cambridge (MA): The MIT Press; New York:: Wiley and Sons, 1948. 2nd ed. 1961.
Williams, R. *Marksizm ve Edebiyat*. çev: E.Tanın, Adam Yayınları, 1990.
Williams, R. *Kültür,* (çev. Ertuğrul Başer), İstanbul 1993, İletişim ...
Woollacott, J. *Culture, Society and The Media*, First Published, Routledge, 1982.pp: 52-85
Wright, C. R. *Mass Communication: A Sociological Perspective*, Random House, 1975.
Zıllıoğlu, M. *İletişim Nedir*, Cem Yayınevi, 2007.

KAMU HARCAMALARI: DİNAMİKLERİ, GELİŞİMİ VE ETKİLERİ

Nesrin Akbulut

Bu kitabın yayın hakkı SİYASAL KİTABEVİ'ne aittir. Yayınevinin ve yayınlayıcısının yazılı izni alınmaksızın kısmen veya tamamen alıntı yapılamaz, hiçbir şekilde kopyalanamaz, çoğaltılamaz ve yayınlanamaz.

KAMU HARCAMALARI: DİNAMİKLERİ, GELİŞİMİ VE ETKİLERİ
Nesrin Akbulut
Kapak ve Sayfa Düzeni: Buse Dilara Dirim
©Siyasal Kitabevi Tüm Hakları Saklıdır.
2023 Aralık, Ankara
ISBN No: 978-625-6586-08-6
Siyasal Kitabevi-Ünal Sevindik
Yayıncı Sertifika No: 14016
Şehit Adem Yavuz Sok. Hitit Apt. 14/1
Kızılay-Ankara
Tel: 0(312) 419 97 81 pbx
Faks: 0(312) 419 16 11
Baskı:
Repro Bir Matbaacılık Kağ. Rekl. Tasarım Tic. Ltd. Ş.
Sertifika No: 47381
İvedik OSB Matbaacılar Sitesi 1514. Cad.
No: 23-25 Yenimahalle/ANKARA
Dağıtım:
Siyasal Kitabevi
Şehit Adem Yavuz Sok. Hitit Apt. 14/1
Kızılay/Ankara
Tel: 0(312) 419 97 81 pbx
Faks: 0(312) 419 16 11
e-posta: info@siyasalkitap.com
http://www.siyasalkitap.com

KAYNAKÇA

Ağayev, Seymur (2014), "Kamu Harcamaları ve Ekonomik Büyüme İlişkisi: Eski Sovyetler Birliği Ülkelerinde Wagner Yasası Analizi (1995-2009)", **Eskişehir Osmangazi Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi,** 7(2).

Ağcakaya, Serpil (2003), "Ülkemizde Konsolide Bütçe Harcamalarının Gelişimi 1980-2000", **Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi,** (10), 215-226.

Akdoğan, Abdurrahman (2006), **Kamu Maliyesi**, 11. Baskı, Gazi Kitabevi, Ankara.

_____ (2019), **Kamu maliyesi**, 20.baskı, Gazi kitapevi, Ankara.

Alkan, İşıl ve Ümit, A. Öznur (2015), "Türkiye'de Kamu Açıkları: 1980-2012 Dönem Analizi", **Türkiye Sosyal Araştırmalar Dergisi,** 19(1), 247-274.

Altay, Asuman (2019), **Kamu Maliyesi**, 5.Baskı, **S**eçkin Yayıncılık.

Arpaia, Alfonso ve Turrini, Alessandro (2007), "Government Expenditure and Economic Growth in the EU: Long-Run Tendencies and Short-Term Adjustment", **Available at SSRN 2004461.**

Balkı, Ali ve Demir, İhsan Cemil (2019), "Türkiye'de Wagner Kanunu'nun Sınanması: 1960–2016 Dönemi Analizi", **Vergi Raporu,** (234), 11-27.

Başol, Koray (1992), "Bütçe Uygulamalarında Yapılan Değişiklikler ve Bütçe Politikalarına Etkileri", **Ankara Üniversitesi SBF Dergisi,** 47(03).

Baumol, William J. (1967), "Macroeconomics of Unbalanced Growth: The Anatomy of Urban Crisis", **The American Economic Review,** 57(3), 415-426.

Bayrakdar, Seda vd. (2015), "Testing the validity of Wagner's law: 1998-2004, The Case of Turkey", **Procedia-Social and Behavioral Sciences,** 195, 493-500.

Bellù, Lorenzo G. ve Liberati, Paolo (2005), Charting income inequality: The Lorenz curve.

Bulut, Mehmet (2003), "1929 Dünya Ekonomik Buhranı ve Türkiye'de Devletçiliğe Geçiş", **Bilig,** (26), 77-101.

Bulutoğlu, Kenan (2003), **Kamu Ekonomisine Giriş: Demokraside Devletin Ekonomik Bir Kuramı**, Yapıkredi Yayınları, İstanbul.

Burkhead, Jesse, Miner, Jerry (2017), "Public expenditure", **Routledge.**

Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurumu (2010), **Krizden İstikrara Türkiye Tecrübesi**, Çalışma Tebliği, Ankara.

Chang, Tsangyao (2002), "An Econometric Test of Wagner's Law For Six Countries Based on Cointegration and Error-Correction Modelling Techniques", **Applied Economics,** *34*(9), 1157-1169.

Chu, Ke-young vd., (2000), Income distribution and tax and government social spending policies in developing countries. **IMF Working Papers**, 2000(062).

Çalışkan, Şadan (2010). Türkiye'de Gelir Eşitsizliği ve Yoksulluk. **In Journal Of Social Policy Conferences (**No. 59, Pp. 89-132). Istanbul University.

Çavdar, Çalışkan Şeyma (2010), **Türkiye'de Bütçe Açığının Makroekonomik Etkilerinin VAR Modelleri ile İncelenmesi,** Yayınlanmamış Doktora Tezi, İstanbul Üniversitesi-Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Çiftçioğlu, Ömer Metin (2008), **1945-60 Döneminde Şekillenen Dünya Konjoktüründe Türkiye Ekonomisinin Gelişme ve Değişme Eğilimleri,** Yayımlanmamış Doktora Tezi, Marmara Üniversitesi-Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Çöker, Fikret (2018), **Kamu Mali Yönetimi,** 5018. Kanun.

Darrat, Ali F. (2002), "Budget Balance Through Spending Cuts Or Tax Adjustments?", **Contemporary Economic Policy,** 20(3), 221-233.

Devlet Planlama Teşkilatı, (1996), **Yedinci Beş Yıllık Kalkınma Planı,** 1996-2000.

Durmuş, Mustafa (2006), "Kamu Harcamalarının Artışını Açıklayan Makro ve Mikro Modellere İlişkin Bir Değerlendirme", **Gazi Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi,** 8(3), 251-299.

Edizdoğan, Nihat (2007), **Kamu Maliyesi**, 9. Baskı, Ekin kitabevi, Bursa.

Erdem, Metin ve vd. (2003), **Kamu Maliyesi**, 3. Baskı, Ekin Kitabevi, Bursa.

Fırat, Emine (2013), "Ekonomik Kriz İle Mücadelede Maliye Politikasının Rolü", **Niğde Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi,** 6(1), 298-313.

Gacaner, Aydanur (2005), "Türkiye Açısından Wagner Kanunu'nun Geçerliliğinin Analizi", **Dokuz Eylül Üniversitesi İktisadi İdari Bilimler Fakültesi Dergisi,** 20(1), 103-122.

Geyik, Osman (2021), "Covid-19 Salgınının Peacock-Wiseman Sıçrama Tezi Çerçevesinde Değerlendirilmesi", **OPUS Uluslararası** Toplum Araştırmaları Dergisi, 17(Pandemi Özel Sayısı), 1.

Giray, Filiz (2013), **Maliye Tarihi**, 4. Baskı, Ezgi Yayınları, Bursa.

Gövdeli, Tuncer (2019), "Kamu Harcamaları ve Ekonomik Büyüme: Türkiye'de Wagner ve Keynesyen Hipotezin Ampirik Analizi", **Atatürk Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi,** 33(3), 995-1010.

Güder, Fatmanur vd. (2016), "Kamu Harcamaları ile Ekonomik Büyüme İlişkisi: Türkiye için Keynesyen Görüş Mü? Wagner Kanunu Mu Geçerli?" (2006-2015 Dönemi), **Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Uluslararası Sosyal Bilimler Dergisi,** 1(1), 47-60.

Gül, Ekrem vd. (2018), "2008 Küresel Finans Krizi Sonrası Türkiye'de Uygulanan Kamu Harcama Politikalarının İstihdam Oranları Üzerine Etkisi", **Sakarya İktisat Dergisi,** 7(1), 92-109.

Gül, Ekrem ve Yavuz, Hakan (2011), "Türkiye'de Kamu Harcamaları İle Ekonomik Büyüme Arasındaki Nedensellik İlişkisi: 1963-2008 dönemi", **Maliye Dergisi,** 160, 72-85.

Heitger, Bernhard (2001), The scope of government and its impact on economic growth in OECD countries (No. 1034). **Kiel Working Paper.**

Hızarcı, Berna (2007), **Kamu Harcamaları Ekonomik Büyüme İlişkisinin Wagner Kanunu İle Analizi: Türkiye Örneği,** Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Zonguldak Karaelmas Üniversitesi-Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Kalenderoğlu, Mahmut (2005), **Kamu Maliyesi Bütçe ve Borçlanma**, 4. Baskı, Seçkin Yayıncılık, Ankara.

Kalenderoğlu, Mahmut (2017). **Kamu Maliyesi Bütçe ve Borçlanma**, Seçkin yayıncılık.

Kanca, Osman Cenk (2011), "Kamu Harcamalarının Ekonomik Büyüme Üzerine Etkisi 1980-2008 (Ampirik Bir Çalışma)", **Atatürk Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi,** 25(1), 75-92.

Kanca, Osman ve Bayrak, Metin (2015), "Türkiye'de Kamu Harcamalarının Gelişimi (Dönemsel Bir Analiz 1980-2011)", **Anemon Muş Alparslan Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi,** 3(2), 9-24.

Kantarcı, Hasan Bülent ve Karacan, Rıdvan (2008), "Mali Disiplinin Sağlanması Açısından Türkiye IMF İlişkilerinin Değerlendirilmesi", **Maliye Dergisi,** 155, 144-158.

Karaca, Coşkun (2014), "Uygulanan Para ve Maliye Politikaları Açısından Geçmiş Krizler ve 2008 Küresel Ekonomik Krizinin Karşılaştırmalı Analizi", **Çankırı Karatekin Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi,** 5(1), 263-286.

Karaçor, Zeynep ve Alptekin, Volkan (2006), "1980 Sonrası İstikrar Politikaları Işığında Türkiye Ekonomisinin Trend Analizi Yardımıyla Değerlendirilmesi", **Sosyal Ekonomik Araştırmalar Dergisi,** 6(11), 306-342.

Karataş, Cevat (1994), "Türkiye'de Kamu Borçları, Vergi Sistemi ve Kamu Harcamaları 1980-1993", **Maliye Araştırma Merkezi Konferansları,** (36).

Kol, Emine Nida ve Karaçor, Zeynep (2012), "2001 Güçlü Ekonomiye Geçiş Programı ve İstihdam Üzerine Etkileri", **Maliye Dergisi,** 162, 379-395.

Kökocak, Abdulkadir (2011), **Kamu Ekonomisi**, Ekin Basım Yayın Dağıtım, Bursa.

Kul, Gizem Esra ve Yüksel, Cihan (2018), "İktisat ile Siyaset Bilimini Birleştiren İki Farklı Sistematik Yaklaşım: Kamu Tercihi Teorisi ve Bağımlı Gelişme Teorisi", **Yönetim ve Ekonomi Araştırmaları Dergisi,** 16(3), 89-104.

Lonik, Ku'Azam Tuan (1998), **Theorising Government Expenditure Growth in Malaysia, 1961-1990: An Econometrics Analysis of Wagner's Law, Keynesian Relation And Peacock-Wiseman Hypothesis,** Doctoral Dissertation, University of Leicester.

Magazzino, Cosimo vd. (2015), "Wagner's Law and Peacock and Wiseman's displacement effect in European Union countries: A Panel Data Study"**, International Journal of Economics and Financial Issues,** 5(3), 812-819.

Mann, Arthur J. (1980), "Wagner's Law: An Econometric Test for Mexico, 1925-1976", **National Tax Journal,** (pre-1986), 33(2), 189.

Mızırak, Zekeriya ve Üçler, Gülbahar (2012), Türkiye'de Kamu Harcamalarının İktisadi Büyüme Üzerindeki Etkisi (1970-2009)", **Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi (Elektronik),** 11, 42, 178-202.

Mutluer, Kamil vd. (2007), **Teoride ve Uygulamada Kamu Maliyesi**, 1. Baskı, İstanbul Bilgi Üniversitesi Yayınları, İstanbul.

Orhaner, Emine (2007), **Kamu Maliyesi**, Siyasal Kitabevi, Ankara.

Özyurt, Hasan (1981), "Atatürk Dönemi, Birinci ve İkinci Beş Yıllık Sanayileşme Planları ve Türk Ekonomisindeki Yapı Değişikliğine Etkileri (1933-1938)", **Istanbul Journal of Sociological Studies,** (19), 119-148.

Peacock, Alan T. ve Wiseman, Jack (1961), "Front Matter, The Growth of Public Expenditure in The United Kingdom, in the growth of public expenditure in the United Kingdom", **Princeton University Press.**

Pehlivan, Osman (2017), **Devlet Bütçesi**, 4. Baskı, Celepler Matbaacılık, Trabzon

Peters, Amos C. (2002), "An Application of Wagner's "Law" of Expanding State Activity to Totally Diverse Countries", **Transition,** 1(31), 1-43.

Podder, N. ve Kakwani, N. C. (1976), Distribution of wealth in Australia. **Review of Income and Wealth**, 22(1), 75-92.

Rowley, Charles K. ve Tollison, Robert D. (1994), "Editor's Note: Peacock and Wiseman on the Growth of Public Expenditure", **Public Choice,** 125-128.

Sakal, Mustafa (2002), "Türkiye'de Kamu Açıkları ve Borçlanmanın Sürdürülebilirliği Sorunu: 1988-2000 Dönem Analizi", **Dokuz Eylül Üniversitesi İktisadi İdari Bilimler Fakültesi Dergisi,** 17(1).

Susam, Nazan (2015), **Kamu Maliyesi (Temel Kavram ve Esaslar)**, 1. Baskı, Beta Yayıncılık, İstanbul.

Strateji ve Bütçe Başkanlığı. (2020), **Fonksiyonel Sınıflandırma Anahtarı,** Ankara.

Şanlıoğlu, Ömer ve Bilginoğlu, Mehmet (2010), "Euro Bölgesi'nde Yaşanan Mali Sorunlar ve Maliye Politikalarında Uyum Arayış-

ları", **Erciyes Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi,** (35), 149-173.

Tuna, Kadir (2013), "Türkiye'de Wagner Kanunu'nun Geçerliliğinin Test Edilmesi", **İşletme ve İktisat Çalışmaları Dergisi,** 1(3), 54-57.

Turan, Zübeyir (2015), "2002–2012 Yılları Arasında Türk İktisat Politikasındaki Gelişmeler"**, Niğde Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi,** 8(1), 223-235.

Tüğen, Kamil (2010), **Devlet Bütçesi**, 9. Baskı, Bassaray Matbaası Çamdibi, İzmir.

Türk, İsmail (1999), **Kamu Maliyesi**, 3. Baskı, Turhan Kitabevi, Ankara.

Türkiye Cumhuriyeti Merkez Bankası (2011), **Türkiye'nin Güçlü Ekonomiye Geçiş Programı**, www.tcmb.gov.tr. Erişim tarihi: 19.03.2022.

Uluatam, Özhan (2003), **Kamu Maliyesi**, 8. Baskı, İmaj Kitabevi, Ankara.

Uygur, Ercan (2001), "Krizden Krize Türkiye: 2000 Kasım ve 2001 Şubat Krizleri", Türkiye Ekonomi Kurumu Tartışma Metni", **Turkish Economic Association,** Ankara.

Yaşa, Ayşe Atılgan (2019), "Yaşanan Değişim ve Dönüşümler Perspektifinde Küreselleşme Sürecinde Bütçe Politikaları", **Politik Ekonomik Kuram,** 3(2), 233-256.

Yayla, Nihal ve Tülümce, Sevinç Yaraşır (2017), "Türkiye'de Kamu Harcamalarının Bileşenleri ve Ekonomik Büyüme İlişkisi: Wagner Ya Da Keynes?", **Social Sciences,** 12(4), 163-184.

Yılmaz, Ömer ve Kaya, Vedat (2005), "Kamu Harcama Çeşitleri ve Ekonomik Büyüme İlişkisi"**, Sosyal Ekonomik Araştırmalar Dergisi,** 5(9), 257-271.

5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanunu, **T.C Resmi Gazete,** Sayı: 25326, Cilt: 42.

KAVRAMLARLA PSİKOLOJİ

Psikoloji Biliminde Üzerinde En Çok Durulan
Kavramlara Dair Yapılmış İlk Çalışma,
Ülkenin Önde Gelen Uzmanlarından

Editor:
Klinik Psikolog Dr. Kahraman GÜLER

Bu kitabın yayın hakkı SİYASAL KİTABEVİ'ne aittir. Yayınevinin ve yayınlayıcısının yazılı izni alınmaksızın kısmen veya tamamen alıntı yapılamaz, hiçbir şekilde kopyalanamaz, çoğaltılamaz ve yayınlanamaz.

Kavramlarla Psikoloji
Editör: Kahraman Güler
Kapak ve Sayfa Düzeni: Gamze Uçak
©Siyasal Kitabevi Tüm Hakları Saklıdır.
2023 Şubat, Ankara
ISBN No: 978-625-7424-76-9
Siyasal Kitabevi-Ünal Sevindik
Yayıncı Sertifika No: 14016
Şehit Adem Yavuz Sok. Hitit Apt. 14/1
Kızılay-Ankara
Tel: 0(312) 419 97 81 pbx
Faks: 0(312) 419 16 11
Baskı:
Gurur Matbaacılık
Sertifika No: 43 575
Zübeyde Hanım Mahallesi Kazım Karabekir Caddesi
Murat Çarşısı No:41/4 Altındağ/ANKARA
Tel: 0312 362 10 11 • www.gururmatbaa.com
Dağıtım:
Siyasal Kitabevi
Şehit Adem Yavuz Sok. Hitit Apt. 14/1
Kızılay/Ankara
Tel: 0(312) 419 97 81 pbx
Faks: 0(312) 419 16 11
e-posta: info@siyasalkitap.com
http://www.siyasalkitap.com

KAYNAKÇA

Abaido, G. M. (2020). Cyberbullying on social media platforms among university students in the United Arab Emirates. International Journal of Adolescence and Youth, 25(1), 407-420.

Abdullah, M. E. R. T., & Kahraman, M. Üniversite Öğrencilerinin Benlik Ayrımlaşması, Özgecilik, İç-Dış Kontrol Odağı ve Pozitif-Negatif Duygu Düzeyleri Arasındaki İlişkilerin İncelenmesi. *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, (53), 336-369.

Adair, John. (2016). Etkili iletişim. Çev.Ömer Çolakoğlu, 5. Baskı, Babıali Kültür Yayıncılığı, İstanbul.

Ainsworth, G. C. (1963). The pattern of mycological information. Mycologia, 55(1), 65-72.

Ainsworth, M. D. S. (1967). Infancy in Uganda: Infant care and the growth of love.

Ainsworth, M. D. S. (1969). Object relations, dependency, and attachment: A theoretical review of the infant-mother relationship. Child development, 969-1025.

Ainsworth, M. D. S. (1982). Attachment: Retrospect and prospect. In C. M. Parkes & J. Stevenson-Hinde (Eds.), Title place of attachment in human behavior (pp. 3-30). New York: Basic Books.

Ainsworth, M. D. S., Bell, S. M., & Stayton, D. J. (1972). Individual differences in the development of some attachment behaviors. Merrill-Palmer Quarterly of Behavior and Development, 18(2), 123-143.

Akar, A. (2018). Çocuk ve ergenler için psikolojik sağlamlık geliştirme programı. Pegem Atıf İndeksi, 01-80.

Akarsu, B. (1994). Çağdaş felsefe akımları: Kant'tan günümüze felsfe akımları. İnkılap.

Akbar, M. A. (2017). Ontological Analysis of ""The Metamorphosis"". J. Appl. Environ. Biol. Sci, 7(4), 220-224.

Alarcon, G.M., Bowling, N.A., & Khazon, S. (2013). Great expectations: A meta-analytic examination of optimism and hope. Personality and Individual Differences, 54(7), 821-827.

Allison, S. T. (2016). The initiation of heroism science. Heroism Science, 1(1), 1.

Allison, S. T., Goethals, G. R., Marrinan, A. R., Parker, O. M., Spyrou, S. P., & Stein, M. (2019). The metamorphosis of the hero: Principles, processes, and purpose. Frontiers in psychology, 10, 606.

Annual Rev Public Health /annurev-publhealth-031816- 044232. Epub Jan 11.

APA (2013). Diagnostic and statistical manual of mental disorders (DSM-5). Washington, DC: American Psychiatric Association.

Arslan, E., & Teze, S. Bağlanma Kuramı. Egıtlffi Ve Psıkolojıden Yansımalar, 71.

Ashleigh, M., & Mansi, A. (2012). The psychology of people in organisations. Financial Times/Prentice Hall.
Atak, H., Taştan, N. (2012). Romantik ilişkiler ve aşk. Psikiyatride Güncel Yaklaşımlar, 4(4), 520-546.
Atalay, F., & ATALAY, F. (2021). Üniversite öğrencilerinde benliğin farklılaşması
Atanur, A. K. A. R., Ve Aktan, T. (2020). Psikolojik Sağlamlık Tutum Beceri Ölçeğinin (Pstbö) Uyarlaması: Geçerlik Güvenirlik Çalışması. Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi, 19(74), 665-679.
Atay, O. (2019). Tutunamayanlar. İletişim yayınları.
Atkinson, R. C. & Shiffrin, R. M. (1968). Human Memory: A Proposed System and Its Control Processes. The Psychology of Learning and Motivation, Academic Press Inc. New York.
Austin, V. L. & Sciarra, D. T. (2021). Çocuk ve ergenlerde duygusal ve davranışsal bozukluklar (M. Özekes, Çev.). Ankara: Nobel Yayıncılık.
Averill, J.R., Catlin, G., & Chon, K.K. (1990). Rules of hope. New York: Springer.
Aydın, A. (2020). İşleyen Bellek Kapasitesi, Bilişötesi Farkındalık ve Yabancı Dilde Dinleme Becerisi Arasındaki Karşılıklı İlişki. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi.
Baddeley, A. D. (1999). Essentials of Human Memory. Psychology Press Ltd. U.K.
Baddeley, A. D. (2000). The Episodic Buffer: A New Component of Working Memory. Trends in Cognitive Sciences. Vol: 4, No: 11.
Baddeley, A. D. (2003). Working Memory: Looking Back and Looking Forward. Nature Reviews: Neuroscience, 4(10).
Baddeley, A. D., Eysenck, M. W. & Anderson, M. C. (2015). Memory. Psychology Press Taylor & Francis Group, London and New York, Vol: 2.
Baldini, Massimo. (2000), İletişim Tarihi, Çev. Gül Batuş, Avcıol Basım Yayın, İstanbul.
Bandura A., (1973). Aggression: a social learning analysis.Prentice-Hall in Englewood Cliffs, N.J.
Bandura, A. (1977). Social Learning Theory. Prentice-Hall Inc.
Bandura, A. (1996). Ontological and epistemological terrains revisited. Journal of Behavior Therapy & Experimental Psychiatry, 27, 323-345.
Barrick, M. R., & Mount, M. K. (1991). The big five personality dimensions and job performance: a meta-analysis. Personnel psychology, 44(1), 1-26.
Baştürk-Akca, E. B., & Sayımer, İ. (2017). Siber zorbalık kavramı, türleri ve ilişkili olduğu faktörler: Mevcut araştırmalar üzerinden bir değerlendirme. AJIT-e: Bilişim Teknolojileri Online Dergisi, 8(30), 7-19.
BayarH.E.,(2019).Gazete Duvar https://www.gazeteduvar.com.tr/forum/2019/12/31/eichm ann-davasinda-hannah-arendt)
Bear D., (1991). Neurological Perspectives on Aggressive Behavior, Journal of Neuropsychiatry, 3(suppl.) S3-S8.
Beck A.T., Brown, G., & Steer R.A. (1989). Prediction of eventual suicide in psychiatric inpatients by clinical ratings of hopelessness. Journal of Consulting and Clinical Psychology, 57, 309-310.
Beck A.T., Brown, G., Berchick, R.J., Stewart, B.L., & Steer, R.A. (1990). Relationship between hopelessness and ultimate suicide: A replication with psychiatric outpatients. The American Journal of Psychiatry, 147,190-195.

Beck, A.T. (1967). Depression: Clinical, experimental, and theoretical aspects. New York: Harper & Row.

Beck, A.T. (1986). Hopelessness as a predictor of eventual suicide. Annals New York Academy of Sciences, 487, 90-96.

Beck, A.T., Kovacs, M., & Weissman, A. (1975). Hopelessness and suicidal behavior: An overview. Journal of the American Medical Association. 234, 1146-1149.

Beck, A.T., Weissman, A., Lester, D., & Trexler, L. (1974). The measurement of pessimism: The Hopelessness Scale. Journal of Consulting and Clinical Psychology, 42,861-865.

Beck, J.S. (2011). Cognitive behavior therapy: Basics and beyond. New York, NY: Guilford press.

Begun, A. L. (1993). Human behavior and the social environment: The vulnerability, risk, and resilience model. Journal of Social Work Education, 29(1), 26-31.

Bektaş, Arsev. (2018), Kamuoyu, İletişim ve Demokrasi, 5. Baskı, Bağlam Yayıncılık, İstanbul.

Ben-Ze'ev, A. (2010). ""Jealousy and Romantic Love"". *Handbook of Jealousy: Theory, Research, and Multidisciplinary Approaches*. Ed. Sybil L. Hart ve Maria Legerstee. West Sussex, U.K.: John Wiley & Sons.

Berg, C.J., Rapoff, M.A., Snyder, C.R., & Belmont, J. M. (2007). The relationship of children's hope to pediatric asthma treatment adherence. The Journal of Positive Psychology, 2(3), 176-184.

Bergman, K., Sarkar, P., Glover, V., & O'Connor, T. G. (2010). Maternal prenatal cortisol and infant cognitive development: Moderation by infant–mother attachment. Biological psychiatry, 67(11), 1026-1032.

Bilgiç, Meriç. (2016). Antropogonia. Kocaeli: Umuttepe Yayınları.

Bjärehed, M., Thornberg, R., Wänström, L., & Gini, G. (2019). Mechanisms of moral disengagement and their associations with ındirect bullying, direct bullying, and pro-aggressive bystander behavior. The Journal of Early Adolescence, https://doi.org/10.1177/0272431618824745

Blakemore, S.-J. & Frith, U. (2005). The learning brain: lessons for education, Blackwell Publishing, USA.

Block, J., Ve Kremen, A. M. (1996). IQ and ego-resiliency: Conceptual and empirical connections and separateness. Journal of Personality and Social Psychology, 70, 349-361.

Born, M., Chevalier, V. Ve Humblet, I. (1997). Resilience, desistance and delinquent career of adolescent of fenders. Journal Of Adolescence. 20, 679-694.

Bowen, M. (1976). Theory in the practice of psychotherapy. Family Therapy: Theory and Practice, 4, 2-90. Retrieved from http://cflarchives.org/images/TheoryIn TheP-ractice. pdf

Bowen, M. (1978). Family therapy in clinical practice. New York: Jason Aronson.

Bower, G.H. (1981). Mood and memory. American Psychologist, 36, 129-148.

Bowlby, J. (2012). Bağlanma,(T. Soylu, Çev.) İstanbul: Pinhan Yayıncılık.

Bowlby, J. (2014). Ayrılma.(çev. Müge Günay). İstanbul: Pinhan Yayıncılık.

Boyacı, M. (2020a). Erken çocuklukta sosyal duygusal gelişim. E. Görgü, T. Sezer (Ed.). Erken Çocuklukta Güncel Konular. Ankara: Nobel Akademik Yayıncılık.

Boyacı, M. (2020b). Öğrenci kişilik hizmetlerinin yönetimi. İ. H. Karataş, E. Dede (Ed.). Eğitim kurumları işletmeciliği kuram, araştırma, uygulama. Ankara: Nobel Akademik Yayıncılık.

Boyacı, M., & Ersever, O. G. (2017). Effect of the tolerance tendency enhancement program to 5th grade student's tolerance and bullying level. Education and Sciences, 42(189), 162-187. http://dx.doi.org/10.15390/EB.2017.6802

Brooks, I. (2008). Organisational behaviour: individuals, groups and organisation. Pearson Education.

Brooks, R. B. ve Goldstein, S. (2003). Power of resilience. McGraw-Hill Companies.

Brown, G.W. & Harris, T. (197 Choi, N. G., Marti, C. N., & Conwell, Y. (2016). Effect of problem-solving therapy on depressed low-income homebound older adults' death/suicidal ideation and hopelessness. Suicide and Life-Threatening Behavior, 46(3), 323–336. 8). Social origins of depression. New York: Free Press.

Brown, J. (1999). Bowen family systems theory and practice: Illustration and critique. *Australian and New Zealand Journal of Family Therapy*, *20*(2), 94-103.

Bruce, S.E., Yonkers, K.A., Otto, M.W., Eisen, J.L., Weisberg, R.B., Pagano, M., et al. (2005).Influence of psychiatric comorbidity on recovery and recurrence in generalized anxiety disorder, social phobia, and panic disorder: a 12-year prospective study. The American Journal of Psychiatry, 162(6), 1179-87.

Bylsma, W. H., Cozzarelli, C., & Sumer, N. (1997). Relation between adult attachment styles and global self-esteem. Basic and applied social psychology, 19(1), 1-16.

Byrne, H. J. (Ed.). (2003). Learning & Memory. Macmillan Reference. USA.

Campbell, J. (1988). The Power of Myth. New York, NY: Anchor Books.

Campbell, J. (2008). The hero with a thousand faces (Vol. 17). New World Library.

Campbell-Sills, L., & Barlow, D.H. (2007) Incorporating emotion regulation into conceptualizations and treatments of anxiety and mood disorders. In: Gross JJ, ed. Handbook of Emotion Regulation. (pp 542-559). New York: Guilford.

Capuzzi, D. & Gross, D. R. (2017). Introductıon to the counselıng professıon. New Jersey, NJ: John Wiley & Sons.

Chen, J. K., Wang, S. C., Chen, Y. W., & Huang, T. H. (2021). Family climate, social relationships with peers and teachers at school, and school bullying victimization among third grade students in elementary schools in Taiwan. School Mental Health, 1-10.

Chinese Text Project: <https://ctext.org/dao-de-jing/ens>

Choi, N.G., Marti, C.N., & Conwell, Y. (2016). Effect of problem-solving therapy on depressed low-income homebound older adults' death/suicidal ideation and hopelessness. Suicide and Life-Threatening Behavior, 46(3), 323-336.

Choi, S. W., & Murdock, N. L. (2017). Differentiation of self, interpersonal conflict, and depression: The mediating role of anger expression. *Contemporary Family Therapy*, *39*(1), 21-30.

Chu, E. (1996). Differentiation of self, triangulatıon, health in the family of origin and sibling relationships (Unpublished doctor of philosophy dissertation). New York University, New York Counseling, 14 (1), 25-36.

Clanton, G. (2007) ""Envy and Jealousy."" Handbook of the Sociology of Emotions. Ed. Jan. E. Stets ve Jonathan H. Turner. New York: Springer,

Cole, M., John-Steiner, V., Scribner, S., & Souberman, E. (Ed.). (1978). Mind in society: The development of higher psychological processes. L. S. Vygotsky. Harvard U Press.

Cresswell, J. (Ed.). (2010). Oxford dictionary of word origins. Oxford University Press. p. 723.

Crowley, David., Heyer, Paul. (2017). İletişim Tarihi Teknoloji-Kültür-Toplum, Çev. Berkay Ersöz, 4. Baskı, Siyasal Kitabevi, Ankara.

Cüceloğlu, Doğan, (2017). ""İletişim Donanımları, 55. Baskı, Remzi Kitabevi, İstanbul.

Çiftçi, G. E. (2019). Kafka'nın Dönüşüm Eserinde Yabancılaşma Olgusu. 29-30.

Dantchev, S., Hickman, M., Heron, J., Zammit, S., & Wolke, D. (2019). The independent and cumulative effects of sibling and peer bullying in childhood on depression, anxiety, suicidal ideation and self-harm in adulthood. Frontiers in Psychiatry, 10, 651.

Davey, C.G., Yücel, M., Allen, N.B. (2008). The emergence of depression in adolescence: Development of the prefrontal cortex and the representation of reward. Neuroscience and Biobehavioral Reviews, 32 (1), 1-19.

de Zwart, P.L., Jeronimus, B.F., & de Jonge, P (2019). Empirical evidence for definitions of episode, remission, recovery, relapse and recurrence in depression: a systematic review. Epidemiology and Psychiatric Sciences, 28 (5), 544-562.

Değirmenci, E., & DEMİRLİ, C. (2019). Çekirdek veya Geniş Ailede Yetişen Bireylerde Sosyal Onay İhtiyacı ile Benliğin Farklılaşması Arasındaki İlişkinin İncelenmesi. *Akademik Platform Eğitim ve Değişim Dergisi*, *2*(1), 79-95.

Dehn, M. J. (2008). Working Memory and Academic Learning. John Wiley & Sons, Inc., Hoboken, New Jersey.

Demandante, D. (2014). Lacanian perspectives on love. Kritike: An Online Journal of Philosophy, 8, 1.

Demir, B. & Erçetin, G. (2020). Exploring the Role of Proficiency as a Mediator of the Relationship between Working Memory and Text Comprehension in the L2. Turkish Online Journal of English Language Teaching (TOJELT). 5(3), 156-178.

Demirci, O. O., & GÜNERİ, E. (2020). Bilişsel esnekliğin bilişsel duygu düzenleme üzerindeki etkisi. Uludağ Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi Sosyal Bilimler Dergisi, 21(39), 651-684.

Demirci, O. O., Ates, B., Sagaltici, E., Ocak, Z. G., & Altunay, I. K. (2020). Association of the attachment styles with depression, anxiety, and quality of life in patients with psoriasis. Dermatologica Sinica, 38(2), 81.

differentiation. Journal of Marital And Family Therapy, 32(2), 167-80.

Dijkstra, P., & Buunk, B. P. (2002). Sex differences in the jealousy-evoking effect of rival characteristics. *European Journal of Social Psychology*, *32*(6), 829-852.

Donn, J. E., & Sherman, R. C. (2002). Attitudes and practices regarding the formation of romantic relationships on the Internet. CyberPsychology & Behavior, 5(2), 107-123.

Downman, T.H. (2008). Hope and hopelessness: Theory and reality. J R Soc Med. 101(8), 428-430.

Dökmen, Üstün. (2018). Sanatta ve Günlük Yaşamda İletişim Çatışmaları ve Empati, 59. Baskı, Remzi Kitabevi, İstanbul.

Du, X., Zhan, L., Chen, G., Guo, D., Li, C., Moscovitch, M., Yang, J. (2019). Differential activation of the medial temporal lobe during item and associative memory across time. Neuropsychologia. Vol: 135. 107252. doi.org/10.1016/j.neuropsychologia. 2019.107252

Dufault, K., & Martacchio, B.C. (1985). Hope: Its spheres and dimensions. Nursing Clinics of North America, 20, 2379-391.

Duggan, L. & Muñoz, J. E. (2009). Hope and hopelessness: A dialogue. Women & Performance: a journal of feminist theory, 19(2), 275-283.

Duggleby, W D., Degner, L., Williams, A., Wright, K., Cooper, D., Popkin, D., & Holtslander, L. (2007). Living with hope: Initial evaluation of a psychosocial hope intervention for older palliative home care patients. Journal of Pain and Symptom Management, 33(3), 247-257.

Duggleby, W. & Wright, K. (2005). Transforming hope: How elderly palliative patients live with hope. Canadian Journal of Nursing Research, 37(2), 70-84.

Duval, F. (2020). Cognition, conceptual metaphor and identity metamorphosis.

Easton, J. A., & Shackelford, T. K. (2009). Morbid jealousy and sex differences in partner-directed violence. *Human Nature*, *20*(3), 342-350.

Easton, J. A., Schipper, L. D., & Shackelford, T. K. (2007). Morbid jealousy from an evolutionary psychological perspective. *Evolution and Human Behavior*, *28*(6), 399-402.

Efthimiou, O. (2015). The search for a hero gene: Fact or fiction?. Heroism science, 1, 1–6.

Einstein, A., Addams, J., & Roosevelt, E. (2016). Maslow› s hierarchy of needs.

Eminağaoğlu, N. (2006). Güç koşullarda yaşayan sokak çocuklarında dayanıklılık (sağlamlık). Yayımlanmamış doktora tezi. Ege Üniversitesi. Sosyal Bilimler Enstitüsü. İzmir.

Engler, B. (2013). Personality theories. Cengage Learning.

Eorvalino-Remirez, M. (2007). Resilience: A concept analysis. Nursing From. 42(2), 73-82.

Ercan, H. (2013). Genç yetişkinlerde benlik kurgusu üzerine bir çalışma. *Zeitschrift für die Welt der Türken/Journal of World of Turks*, *5*(2), 157-178.

Ergin, Akif. (2014). Eğitimde Etkili İletişim, 7. Baskı, Anı Yayıncılık, Ankara.

Erikson, E.H. (1982). The life cycle completed. New York: Norton.

Everson, S.A., Kaplan, G.A., Goldberg, D.E., & Salonen, J.T. (2000). Hypertension incidence is predicted by high levels of hopelessness in Finnish men. Hypertension, 35(2), 561-567.

Eysenck, M. W. (1994). Individual differences: Normal and abnormal. East Sussex: Lawrence Erlbaum Associates.

Faison, M. V. (2007). The relationship of forgiveness to psychological resilience and health among Afrıcan Amerıcan women. (Unpublished Doctoral Dissertation). Capella University.

Farran, C.J., Herth, K.A., & Popovich, J.M. (1995). Hope and hopelessness: Critical clinical constructs. Thousand Oaks, CA: Sage Publications.

Feinstein, S. (Ed.). (2006). The Praeger Handbook of Learning and the Brain. Praeger, London.

Foster, G. M., Apthorpe, R. J., Bernard, H. R., Bock, B., Brogger, J., Brown, J. K., ... & Whiting, B. B. (1972). The anatomy of envy: A study in symbolic behavior [and comments and reply]. *Current anthropology*, *13*(2), 165-202.

Fredrickson, B.L., Cohn, M.A., Coffey, K.A., Pek, J., & Finkel, S.M. (2008). Open hearts build lives: Positive emotions, induced through loving-kindness meditation, build consequential personal resources. Journal of Personality and Social Psychology, 95, 1045-1062.

Freud, S. (1917). Vorlesungen zur Einführung in die Psychoanalyse. H. Heller.

Freud, S. (1955). "'Some Neurotic Mechanisms in Jealousy, Paranoia and Homosexuality.'" *The Standard Edition of the Complete Psychological Works of Sigmund Freud, Volume XVIII (1920-1922): Beyond the Pleasure Principle, Group Psychology and Other Works*. London: Vintage.

Fromm E., (1993). İnsandaki Yıkıcılığın Kökenleri. Payel Yayınevi: İstanbul 2. basım

Fromm, E. (1996). Özgürlükten Kaçış. İstanbul: Payel Yayınları.

Fromm, E. (2004). Marx'ın insan anlayışı (K.H. Ökten, Çev.). İstanbul: Arıtan Yayınevi.

Fromm, E. (2006). Sağlıklı Toplum. 4. Baskı, İstanbul: Payel Yayınları.

Gaffney, H., Ttofi, M. M., & Farrington, D. P. (2021). What works in anti-bullying programs? Analysis of effective intervention components. Journal of school psychology, 85, 37-56.

Garmezy, N. (1990). A closing note: Reflections on the future. In Rolf, J., Masten, A., Cicchetti, D., Nuechterlein, K., & Weintraub, S. (Eds.), Risk and protective factors in the development of psychopathology (pp. 521–534). New York: Cambridge University Press.

Gerra G. ve ark. (1997). Neurotransmitter- neuroendocrine responses to experimentally induced aggression in humans: influence of personality variable. Psychiatry Res, 66:33-43.

Gibson, J. M. & Donigian, J. (1993). Use of bowen theory. Journal of Addictions and Offender

Gidley, J. (2001). An intervention targeting hopelessness in adolescents by promoting positive future images. Australian Journal of Guidance & Counselling, 11(1), 51-64.

Gilbert, P.(2007). Psychotherapy and counselling for depression. Los Angeles: SAGE.

Gildenhard, I., & Zissos, A. (2013). Transformative Change in Western Thought. A History of Metamorphosis from Homer to Hollywood.

Gizir, C.A. Ve Gül, A. (2006). Psikolojik sağlamlık ve ergen gelişim ölçeğinin uyarlanması: Geçerlik ve güvenirlik çalışmaları. Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi, 26, 87-96.

Gizir. C.A. (2007). Psikolojik sağlamlık, risk faktörleri ve kuruyucu faktörler üzerine bir derleme çalışması. Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi, 28, 113-128.

Gladding, S. T. (2015). *Aile Terapisi; Tarihi, kuram ve uygulamaları.* Ankara: Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Derneği Yayınları.

Gluck, M. A., Mercado, N. E., & Myers, C. E. (2008). Learning and Memory: From Brain to Behavior. Newark Worth Publishers. New York.

Glucksman, M. L. (2010). Is love curative?. Journal of the American Academy of Psychoanalysis and Dynamic Psychiatry, 38(1), 159-179.

Goldenberg, H. ve Goldenberg, I. (2008). Family therapy an overview. Belmont: Thomson Hieger Education.

Gordon, J. U. (Ed.). (2018). Bullying prevention and ıntervention at school: Integrating theory and research ınto best practices. Springer.

Gottschalk, L.A., Kunkel, R., Wohl, T.H., Saenger, E.L., & Winget, C.N. (1969). Total and half body irradiation: Effect on cognitive and emotional processes. Archives of General Psychiatry, 21(5), 574-580.

Göka, E. (1998). Bir hastalık olarak aşk: Karşılıksız aşk sendromu. Kriz Dergisi, 6(2), 33-41.

Gökler, R. (2009). Okullarda akran zorbalığı. Uluslararası İnsan Bilimleri Dergisi, 6(2), 511-537.

Greenberg, J., & Pyszczynski, T. (1985). Proneness to romantic jealousy and responses to jealousy in others. *Journal of Personality*, *53*(3), 468-479.

Grewal, P.K., & Porter, J.E. (2007) Hope theory: A framework for understanding suicidal action. Death Studies, 31(2), 131-154.

Groves, J. (1832). A Greek and English Dictionary, Comprising All the Words in the Writings of the Most Popular Greek Authors. Hilliard, Gray. pp. 387, 399.

Guo, D. & Yang, J. (2019). Interplay of the long axis of the hippocampus and ventromedial prefrontal cortex in schema-related memory retrieval. Hippocampus. doi:10.1002/hipo.23154

Gürhan, N. (2017). Her yönü ile akran zorbalığı. Türkiye Klinikleri J Psychiatr Nurs-Special Topics, 3(2), 175-81.

Gürüz, Demet., Eğinli, Temel, Ayşen. (2008), İletişim Becerileri, Nobel Yayın Dağıtım, İstanbul.

Haatainen, K., Tanskanen, A., Kylmä, J, Honkalampi, K., Koivumaa-Honkanen, H, Hintikka J, & Viinamäki H. (2004). Factors associated with hopelessness: a population study. Int J Soc Psychiatry, 50(2),142-152.

Habimana, E., & Massé, L. (2000). Envy manifestations and personality disorders. *European Psychiatry*, *15*(S1), 15-21.

Habip, B. (2019). Kültür ve Psikanaliz: Sinema, Edebiyat ve Güncelin Psikanalizi.

Haefner, J. (2014). An application of Bowen family systems theory. *Issues in Mental Health Nursing, 35*, 835-841.

Hampson, S. E. (1997). The social psychology of personality. In Cooper, C & V. Varma (Eds.). Processes in individual differences. London: Routledge.

Harris, C.R. (2003). A review of sex differences in sexual jealousy, including self-report data, psychophysiological responses, interpersonal violence, and morbid jealousy. *Personality and social psychology review*, *7*(2), 102-128.

Hartley, Peter. (2014). Kişilerarası İletişim. Çev. Ülkü Doğanay vd., 2. Baskı, İmge Kitabevi, Ankara.

Hartmann, H. (1948). Comments on the psychoanalytic theory of instinctual drives. The Psychoanalytic Quarterly, 17(3), 368-388.

Hasan, A. T. A. K., & Kırman, T. (2020). Yabancılaşma: Kavramsal Ve Kuramsal Bir Değerlendirme. Kırıkkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, 10(2), 279-295.

Hazan, C., & Shaver, P. R. (1994). Attachment as an organizational framework for research on close relationships. Psychological inquiry, 5(1), 1-22.

Hazan, C., & Shaver, P.R. (1987). Romantic love conceptualized as an attachment process. Journal of Personalily and Social Psychology, 52,511-524.
Heidegger, Martin. (2003). Metafizik Nedir. Çeviren Mazhar Şevket İpşiroğlu - Suut KemalYetkin. İstanbul: Kaknüs Yayınları.
Heim, C., Newport, D.J., Mletzko, T., Miller. A.H., Nemeroff, C.B. (2008). The link between childhood trauma and depression: insights from HPA axis studies in humans. Psychoneuroendocrinology, 33(6), 693-710.
Herth, K. (1991). Development and refinement of an instrument to measure hope. Scholarly Inquiry for Nursing Practice, 5(1), 39-51.
Herth, K.A. (2000). Enhancing hope in people with a first recurrence of cancer. Journal of Advanced Nursing, 32 (6), 1431-1441.
Higgins, E. T. (1987). Self-discrepancy: A theory relating self and affect. Psychological Review, Vol 94(3), pp. 319-340.
Hill, S.E., Buss, D.M. (2008). ""The Evolutionary Psychology of Envy."" *Envy: Theory and Research*. Ed. Richard Smith. New York: Guilford.
Hobfoll, S.E. (1998). Stress, culture, and community: The psychology and philosophy of stress. New York: Plenum Press.
Holmes, J. (2014). John Bowlby and attachment theory. Routledge.
Holtslander, L., Duggleby, W., Teucher, U., Cooper, D., Bally, J.M.G., Solar, J., & Steeves, M. (2016). Developing and pilot-testing a Finding Balance Intervention for older adult bereaved family caregivers: A randomized feasibility trial. European Journal of Oncology Nursing, 21, 66-74.
Horney, K. (1995). Kendi Kendine Psikanaliz. 3.Baskı, Ankara: Öteki Yayınevi.
Horney, K. (1995a). Kadın Psikolojisi. Ankara: Öteki Yayınevi.
Horney, K. (1997). Psikanalizde Yeni Yollar. Ankara: Öteki Yayınevi
Horney, K. (2017a). İçsel Çatışmalarımız. 3.Baskı, İstanbul: Sel Yayıncılık.
Houwer, J. De. & Hughes, S. (2020). The Psychology of Learning An Introduction from a Functional-Cognitive Perspective. The MIT Press, Cambridge, Massachusetts, London, England.
http://www.irfanerdogan.com/kuram/kuram1giris.pdf
https://apps.who.int/iris/bitstream/handle/10665/312261/WHO-RHR-18.19-eng.pdf?ua=1
https://basin.adalet.gov.tr/uzman-tavsiyesine-gore-aile-mahkemesi-karar-verecek
https://sozluk.gov.tr/
https://sozluk.gov.tr/
Huen, J.M.Y., Ip, B.Y.T., Ho, S.M.Y., &. Yip, P.S.F (2015). Hope and hopelessness: The role of hope in buffering the impact of hopelessness on suicidal ideation. PLoS One, 10(6), e0130073.
Husserl, Edmund. (1950). Die Idee der Phänomenoloie. Fünf Vorlesungen (ed. W. Biemel), Husserliana Vol. II.
Husserl, Edmund. (1952). Ideas. Çeviri, W. R. Boyce Gibson. New York: Macmillan Company, s. 265.
Husserl, Edmund. (1999). Cartesian Meditations. Çeviri, Dorion Cairns. Dordrecht: Kluwer Academic Publishers, s. 36.

Huzursuzluktan Kıyamete Doğru: Çağımızın 'Akıllı' Nesneleri ve Tehlike Altındaki Düşünme Yeteneğimiz. 155-163. Yapı Kredi Yayınları. İstanbul.
Irving, L.M., Snyder, C.R., & Crowson, J.J. (1998). Hope and the negotiation of cancer facts by college women. Journal of Personality, 66, 195-214.
Irving, L.M., Snyder, C.R., Cheavens, J., Gravel, L., Hanke, J., Hilberg, P., & Nelson, N. (2004). The relationships between hope and outcomes at the pretreatment, beginning, and later phases of psychotherapy. Journal of Psychotherapy Integration, 14(4), 419-443.
İlhan A., (2019). İktidarın Dışavurumu Olarak Şiddet, Birirkim Dergisi, https://birikimdergisi.com/guncel/9694/iktidarin- disavurumu-olarak-siddet)
Jacelon, C.S., (1997). The trait and process of resilience. Journal Of Advenced Nursing. 25, 123-129.
James, W. (1950). The Principles of psychology. Vol 1. Reprint Edition, Dover Publications.
James, W. (1963). The varieties of religious experience. University Boks, New Y ork.
Jeronimus, B.F., Kotov, R., Riese, H., & Ormel, J. (2016). Neuroticism's prospective association with mental disorders halves after adjustment for baseline symptoms and psychiatric history, but the adjusted association hardly decays with time: A meta-analysis on 59 longitudinal/prospective studies with 443 313 participants. Psychological Medicine, 46 (14), 2883-2906.
Judge, T. A., & Ilies, R. (2002). Relationship of personality to performance motivation: a meta-analytic review. Journal of applied psychology, 87(4), 797.
Júnior, J.A.S.H., Fernandes, A.L.A.F., Medeiros, A.G.A.P., Vasconcelos, C.A.C., Amorim, L. L.L., Queiroga, M.F.S., Cruz, M.R.C., Neto, M.L.R. & Araújo, R.C.T. (2018). Hopelessness in the elderly: A systematic review. MOJ Gerontology & Geriatrics, 3(4), 273-278.
Kabasakal, Z. Ve Arslan, G. (2014). Ergenlikte görülen anti-sosyal davranışlar, psikolojik sağlamlık ve aile sorunları arasındaki ilişki. Uluslararası Hakemli Aile Çocuk ve Eğitim Dergisi, 2(3), 76-90.
Kadın Cinayetlerini Durduracağız Platorm Raporu, 2019 http://kadincinayetlerini durduracagiz.net/veriler/2889/kad in-cinayetlerini-durduracagiz-platformu-2019-raporu
Kallman, J., Han, J., & Vanderbilt, D. L. (2021). What is bullying?. Clinics in Integrated Care, 5, 100046. https://doi.org/10.1016/j.intcar.2021.100046
Karaırmak, Ö. (2006). Psikolojik sağlamlık, risk faktörleri ve koruyucu faktörler. Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi, 26, 129-139.
Karaırmak, Ö. (2007). Investigation of personal qualities contributing to psychological resiliency among earthquake survivors: A model testing study. (Doktora Tezi) Orta Doğu Teknik Üniversitesi, Ankara.
Karataş, H. (2011). İlköğretim okullarında zorbalığa yönelik geliştirilen programın etkisinin incelenmesi. Yayınlanmamış Doktora Tezi. Dokuz Eylül Üniversitesi.
Keltner, D., & Gross, J.J. (1999). Functional accounts of emotions. Cognition and Emotion, 13, 575-599.
Kernberg, O. F. (1991). Aggression and love in the relationship of the couple. Journal of the American Psychoanalytic Association, 39(1), 45-70.

Kerr, M. E. (2003). Multigenerational family systems theory of Bowen and its application. G. P. Sholevar (Ed.), Textbook of family and couples therapy: Clinical applications içinde (ss.103–126). Arlington, VA: American Psychiatric Publishing, Inc.

Kerr, M. E., & Bowen, M. (1988). Family evaluation. New York: Norton.

Kesebir, S., Kavzoğlu, S. Ö., & Üstündağ, M. F. (2011). Bağlanma ve psikopatoloji. Psikiyatride Güncel Yaklaşımlar, 3(2), 321-342.

Kilborne, B. (2014). *Utanç ve haset: Görünüm kaygısı ve kem göz* (B. Erdal, Çev.). İstanbul: İstanbul Bilgi Üniversitesi Yayınları.

Kim, A. S. N., Wiseheart, M., Wong-Kee-You, A. M. B., Le, B. T., Moreno, S., & Rosenbaum, R. S. (2020). Specifying the neural basis of the spacing effect with multivariate ERP. Neuropsychologia, 107550. doi:10.1016/j.neuropsychologia.2020.107550

Kim, K., Hsieh, L.T., Parvizi, J., Ranganath, C. (2020). Neural repetition suppression effects in the human hippocampus. Neurobiol Learn Mem. 173:107269. doi: 10.1016/j.nlm.2020.107269

Kingham, M., & Gordon, H. (2004). Aspects of morbid jealousy. *Advances in Psychiatric Treatment*, *10*(3), 207-215.

Kinsella, E. L., Ritchie, T. D., & Igou, E. R. (2015). Lay perspectives on the social and psychological functions of heroes. Frontiers in psychology, 6, 130.

Kirkpatrick, B. (1998). Roget's Thesaurus of English words and phrases. Harmondsworth, Middlesex, England: Penguin.

Kirschner, P. A. & Hendrick, C. (2020). How Learning Happens: Seminal Works in Psychology and What They Mean In Practice, Routledge.

Klein, M. (1999). Haset ve şükran. S.M. Tuna (Ed.). İstanbul: Metis Yayınları.

Klein, M. (2011). Envy and gratitude and other works 1946-1963. Random House.

Klein, M.(1957). *Haset ve şükran* (O. Koçak, & Y. Erten, Çev.). İstanbul: Metis Yayınları.

Kohut, H. (1998). Kendiliğin çözümlenmesi. S.M. Tuna (Ed.). İstanbul: Metis Yayınları.

Korkut-Owen, F. (2020). Okul temelli önleyici rehberlik ve psikolojik danışma. (6. Baskı). Ankara: Anı Yayıncılık.

Kortte, K.B., Stevenson, J.E., Hosey, M.M., Castillo, R., & Wegener, S.T. (2012). Hope predicts positive functional role outcomes in acute rehabilitation populations. Rehabilitation Psychology, 57(3), 248–255.

Kölgelier, Özlem Yelda, (2016). ""Asırlarca Süren İletişim: Atasözleri"", Bu Toprakların İletişim Tarihi, Ed. Engin Çağlak, Nobel Akademik Yayıncılık, İstanbul, ss. 15-36.

Kurtay, S. (2020). Ekspresyonizm; Kafka'nın Türkiye'de Alımlanması ve Dönüşüm'e Genel Bir Bakış. Bitirme Tezi.

Lakoff, G. (2014). Mapping the brain's metaphor circuitry: metaphorical thought in everyday reason. Frontiers in human neuroscience, 8, 958.

Leaviss, J., & Uttley, L. (2015). Psychotherapeutic benefits of compassion-focused therapy: An early systematic review. Psychological medicine, 45(5), 927-945.

Lehto, U.S., Ojanen, M., Dyba, T., Aromaa, A., & Kellokumpu-Lehtinen, P. (2007). Baseline psychosocial predictors of survival in localized melanoma. Journal of Psychosomatic Research, 63(1), 9-15.

Levine, J. (1983) 'Materialism and qualia: the explanatory gap', Pacific Philosophical Quarterly 64, s. 354-61.

Levy B., Sidel V.W., Patz J.A.(2017). Climate Change and Collective Violenc

Li, C., & Yang, J. (2020). Role of the hippocampus in the spacing effect during memory retrieval. Hippocampus. doi:10.1002/hipo.23193

Licht, C. & Chabot, D. (2006). The chabot emotional differentiation scale: a theoretically and

Lim, S.Y., & Chang, S.O. (2018). Nursing home staff members' subjective frames of reference on residents' achievement of ego integrity: A Q-methodology study: Achievement of ego integrity. Jpn J Nurs Sci.,15(1), 17-30.

Livingston, M. (2004). Hope and hopelessness in group psychotherapy. Group, 28(1), 15-29.

LotfiKashani, F., Vaziri, S., & Mohammadi, S.S. (2017). The contribution of hope and expectancy of treatment on clients' improvement feeling. Developmental Psychology: Journal of Iranian Psychologists, 14(53), 53-61.

M. O., Öztürk. (2015). Ruh Sağlığı ve Bozuklukları, Ankara: Hekimler Yayın Birliği.

Maccotta, L. & Buckner, R. L. (2004). Evidence for neural effects of repetition that directly correlate with behavioral priming. Journal of Cognitive Neuroscience. 16(9): 1625-1632. doi:10.1162/0898929042568451

MacKinnon, R. A., Michels, R., & Buckley, P. J. (2015). *The psychiatric interview in clinical practice*. Washington, American Psychiatric Pub.

Main, M., & Solomon, J. (1986). Discovery of an insecure-disorganized/disoriented attachment pattern.

Manzano-Sánchez D, Valero-Valenzuela A. (2019). Int J Environ Res Public Health. Nov 2;16(21) Implementation of a Model-Based Programme to Promote Personal and Social Responsibility and Its Effects on Motivation, Prosocial Behaviours, Violence and Classroom Climate in Primary and

Marciano, L., Schulz, P. J., & Camerini, A. L. (2020). Cyberbullying perpetration and victimization in youth: A meta-analysis of longitudinal studies. Journal of Computer-Mediated Communication, 25(2), 163-181.

Masten A. S. (2001). Ordinary magic: Resilience process in development. American Psychologist, 56(3), 227-238.

Masten, A.S., Obradovic, J. (2006). Competence and resilince in development. Annals New York Academy of seciences. 1094, 13-27.

Mata, D.A., Ramos, M.A., Bansal, N., Khan, R., Guille, C., Di Angelantonio E., Sen, S. (2015). Prevalence of depression and depressive symptoms among resident physicians: A systematic review and meta-analysis. JAMA, 314 (22), 2373-2383.

Mayrhauser, L., Bergmann, J., Crone, J., & Kronbichler, M. (2014). Neural repetition suppression: evidence for perceptual expectation in object-selective regions. Frontiers in Human Neuroscience, 8, 225. doi.org/10.3389/fnhum.2014.00225

McWilliams, N. (2013). *Psikanalitik tanı: Klinik süreç içinde kişilik yapısını anlamak. Çev. Erkan Kalem*. İstanbul: Bilgi Üniversitesi Yayınları.

Meins, E. (2013). Security of attachment and the social development of cognition. Psychology press.

Metzinger, Thomas. (2003). Being No-One, The Self-Model Theory of Subjectivity. Cambridge: The MIT Press.

Mikulincer, M., Florian, V., & Weller, A. (1993). Attachment styles, coping strategies, and posttraumatic psychological distress: The impact of the Gulf War in Israel. *Journal of Personality and Social Psychology, 64*(5), 817–826.

Milgram, S. (1974). Obedience to Authority; An Experimental View. Harpercollins (ISBN 0-06-131983- X

Minkoff, K., Bergman, E., Beck, A.D, & Beck, R. (1973). Hopelessness, depression, and attempted suicide. Am J Psychiatry, 130(4), 455-459.

Mobilising culture against domestic violence in migrant and ethnic communities: practitioner perspectives from Aotearoa/New Zealand.

Myers, D. G., & Twenge, J. M. (2018). Exploring social psychology (Eighth Edition). New York, NY: Mcgraw-Hill.

Nakash-Eisikovits, O. R. A., Dutra, L., & Westen, D. (2002). Relationship between attachment patterns and personality pathology in adolescents. Journal of the American Academy of Child & Adolescent Psychiatry, 41(9), 1111-1123.

Navaro, L. (2007). ""Snow Whites, Stepmothers, and Hunters: Gender Dynamics in Envy and Competition in the Family."" *Envy, Competition and Gender: Theory, Clinical Applications and Group Work*. Ed. Leyla Navaro ve Sharan L. Schwartzberg içinde. East Sussex: Routledge.

Neille J., Penn C. (2017).

Nelson, E. E., & Panksepp, J. (1998). Brain substrates of infant–mother attachment: contributions of opioids, oxytocin, and norepinephrine. Neuroscience & Biobehavioral Reviews, 22(3), 437-452.

Nesse, R.M. (1999). The evolution of hope and despair. Social Research, 429-469.

Nickerson, A. B. (2019). Preventing and intervening with bullying in schools: A framework for evidence-based practice. School mental health, 11(1), 15-28.

Nielsen D.A. ve ark. (1994) Suicidality and 5- hydroxindolasetic acid concentration associated with a tryptophan polymorphism, Arch Gen Psychiatry, 51:34- 38.

Nsamenang, S.A., & Hirsch, J.K. (2015). Positive psychological determinants of treatment adherence among primary care patients. Primary Health Care Research and Development, 16(4), 398-406.

Ochsner, K., & Gross, J. (2014). The cognitive control of emotion. Trends in Cognitive Sciences, 9(5), 242-249.

Olsson, C., Bond, L., Burns, J.M., Vella-Brodrick, D.A., Sawyer, S.M. (2003). Adolescent resilience: A consept analysis. Journal Of Adolescence, 26, 1-11.

Olweus, D. (2001). Peer harassment: A critical analysis and some important issues. In J. Juvonen & S. Graham (Eds.), Peer Harassment in School: The Plight of the Vulnerable and Victimized (p. 3-20). New York: Guilford Press.

Olweus, D. (2013). School bullying: Development and some important challenges. Annual review of clinical psychology, 9, 751-780.

Olweus, D., & Limber, S. P. (2019). The Olweus Bullying Prevention Program (OBPP). In P. K. Smith (Eds.), Making an Impact on School Bullying: Interventions and Recommendations (p. 23-45). New York NY: Routledge.

Olweus, D., Limber, S. P., & Breivik, K. (2019). Addressing specific forms of bullying: a large-scale evaluation of the Olweus bullying prevention program. International Journal of Bullying Prevention, 1(1), 70-84.

Orth, U., & Robins, R. W. (2014). The development of self-esteem. Current directions in psychological science, 23(5), 381-387.

Özcan, B. (2005). Anne-babaları boşanmış ve anne-babaları birlikte olan lise öğrencilerinin yılmazlık özellikleri ve koruyucu faktörler açısından karşılaştırılması. Yayımlanmamış yüksek lisans tezi. Ankara Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.

Özerkan, A,. Şengül. (2001). Medya, Dil ve İletişim, Martı Yayınevi, İstanbul.

Parrott, W. G., & Smith, R. H. (1993). Distinguishing the experiences of envy and jealousy. *Journal of personality and social psychology*, *64*(6), 906-920.

Parrott, W.G. (1991). ""The Emotional Experience of Envy and Jealousy"". *The Psychology of Envy and Jealousy*. Ed. Peter Salovey. New York: The Guilford Press.

Perley, J., Winget, C., & Placci, C. (1971). Hope and discomfort as factors influencing treatment continuance. Comprehensive Psychiatry, 12(6), 557-563.

Perry, T.E., Ruggiano, N., Shtompel, N., & Hassevoort, L. (2015). Applying Erikson's wisdom to self-management practices of older adults: Findings from two field studies. Res Aging. 37(3):253-274.

Personality and Social Psychology Bulletin, *37*(6), 784–795.

Peterson, C. (2000). The future of optimism. American Psychologist, 55, 44-55.

Pierrehumbert, B., Ramstein, T., Karmaniola, A., & Halfon, O. (1996). Child care in the preschool years: Attachment, behaviour problems and cognitive development. European Journal of Psychology of Education, 11(2), 201-214.

Pillemer, K., Suitor, J.J., Pardo, S., Henderson, C. (2010). Mothers differentiation and depressive symptoms among adult children. Journal of Marriage and the Family, 72 (2), 333-345.

Pişkin, M. (2010). Ankara'daki ilköğretim öğrencileri arasında akran zorbalığının incelenmesi. Eğitim ve Bilim 35 (156), 175-189.

Polat, K., & İlhan, T. (2018). Evli bireylerde çift uyumu ve bazı psikolojik belirtilerin benliğin farklılaşması açısından incelenmesi. *Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi*, *8*(50), 87-115.

Power, M., Tim D. (2007). *Cognition and Emotion: From Order to Disorder*. Hove, U.K,Taylor Francis.

psychometrically sound instrument for measuring bowen's intrapsychic aspect of Singelis, T. M. (1994).

Quas, J. A., Yim, I. S., Oberlander, T. F., Nordstokke, D., Essex, M. J., Armstrong, J. M., ... & Boyce, W. T. (2014). The symphonic structure of childhood stress reactivity: Patterns of sympathetic, parasympathetic, and adrenocortical responses to psychological challenge. Development and psychopathology, 26(4 0 1), 963.

Ramirez, E. R. (2007). Resilience: A concept analysis. Nursing Forum, 42, 73-82.

Randall, M. (2007). Memory, Psychology and Second Language Learning, John Benjamins Publishing Company. Amsterdam / Philadelphia.

Rashid, T., & Haider, I. (2008). Life events and depression. Annals of Punjab Medical College, 2 (1), 11-16.

Reynaud, M., Karila, L., Blecha, L., & Benyamina, A. (2010). Is love passion an addictive disorder?. The American Journal of Drug and Alcohol Abuse, 36(5), 261-267.

Robbins, S., Judge, T. A., Millett, B., & Boyle, M. (2013). Organisational behaviour. Pearson Higher Education AU.

Roberts, B.W. and D. Mroczek. (2008). Personality Trait Change in Adulthood. Current Directions in Psychological Science, 17(1): p. 31-35.

Robinson, O., & Smith, J. (2009). Metaphors and metamorphoses: Narratives of identity during times of crisis. University of Huddersfield. pp. 85 - 94.

Rodgers, B.K. Ve Rose, H.A. (2002). Risk and resiliency factors among adolescents who experience marital transitions. Journal Of Marriage And Family. 64, 1024-1037.

Rodgers-Spencer, J. Ve Collins, N. L. (2006). Risk and resilience: Dual effects of perceptions of group disadvantage among latines. Journal Of Experimental Social Psychology. 42, 729-737.

Rohr, R. (2014). EagertoLove. Cincinnati, OH: Franciscan Media.

Rorty, R. (1999). Philosophy and social hope. London: Penguin Books.

Rotter, J. B. (1954). Social learning and clinical psychology. Prentice-Hall, Inc. https://doi.org/10.1037/10788-000

Russell, B. (2015). *The conquest of happiness*. London, Routledge.

Sadeh, T., Ozubko, J. D., Winocur, G., & Moscovitch, M. (2014). How we forget may depend on how we remember. Trends in Cognitive Sciences, 18(1), 26–36. doi:10.1016/j.tics.2013.10.008

Sağlam, M. H., & Korkut, S. (2019). Sait Faik'in Hikâayelerinde Karakter Dönüşümü. Siirt Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 7(14), 462-484.

Sarafino, E.P. (2006). Health psychology: Biopsychosocial interactions, 5th ed. Hoboken, NJ: John Wiley & Sons Inc; US.

Schipke, T. (2017). Narcıssısm, Ego, and Self: Kohut- A Key Fıgure In Transpersonal Psychology. Journal of Transpersonal Psychology, 49(1).

Schopenhauer, A. (2020). Aşkın metafiziği. F. Yalçınkaya (Ed.). İstanbul: Yapı Kredi Yayınları.

Schrank, B., Stanghellini, G, & Slade, M (2008). Hope in psychiatry: a review of the literature. Acta Psychiatrica Scandinavica. 118 (6), 421-433.

Seccombe, K. (2002). ""Beathing the odds"" versus ""Changing the odds"" poverty, resilience and family policy. Journal Of Marriage and Family. 64, 384-394.

Secondary Education.

Seeman, M. (1971). ""Journal Of Personality And Social Phsychology"" The Urban Alienations: Some Dubious Theses From Marx To Marcuse. Ss, 135-143.

Seligman, M.E. (1991). Learned optimism. New York: Knopf.

Seligman, M.E.. (1998). Positive social science. APA Monitor, 29, 2.

Seligman, M.E.., & Csikszentmihalyi, M. (2000). Positive psychology: An introduction. American Psychologist, 55, 5-14.

Sezgin, K. (2016). Üniversite öğrencilerinin psikolojik sağlamlık ve dindarlık düzeylerinin incelenmesi (Dicle üniversitesi örneği). (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi). Dicle Üniversitesi, Diyarbakır, Türkiye.

Shaver, P. R., & Mikulincer, M. (2005). Attachment theory and research: Resurrection of the psychodynamic approach to personality. Journal of Research in Personality, 39(1), 22-45.

Shaver, P., & Hazan, C. (1987). Being lonely, falling in love. Journal of Social Behavior and Personality, 2(2), 105.
Simon-Kumar R, Kurian PA, Young-Silcock F, Narasimhan N. (2017). Health Soc Care Community. Jul;25(4):1387-1395. doi: 10.1111/hsc.12439. Epub Feb
Skehan, P. (1989). Individual differences in second language learning. London: Edward Arnold.
Skowron, E. & Farrar, J. (2016). Multigenerational Family Systems. T.L. Sexton, J. Lebow (Eds.), Handbook of Family Therapy içinde (ss. 159-181). New York: Routledge Taylor & Francis Group
Skowron, E. A., & Friedlander, M. L. (1998). The Differentiation of Self Inventory: Development and initial validation. *Journal of counseling psychology*, *45*(3), 235.
Slavin, R. E. (2018). Educational Psychology: Theory and Practice, Pearson.
Smith, P. K. (2016). Bullying: Definition, types, causes, consequences and intervention. Social and Personality Psychology Compass, 10(9), 519-532.
Smith, R.H. ve Kim, S.H. (2007). Comprehending envy. *Psychological Bulletin,*133(1), 46-64.
Snyder, C.D. (1994). The psychology of hope: You can get here from there. New York: The Free Press.
Snyder, C.R. (1995). Conceptualizing, measuring, and nurturing hope. Journal of Counseling & Development, 73(3), 355-360.
Snyder, C.R., Irving, L., & Anderson, J.R. (1991). Hope and health: Measuring the will and the ways. In C.R. Snyder & D.R. Forsyth (Eds.), Handbook of social and clinical psychology: The health perspective (pp. 285-305). Elmsford, NY: Pergamon.
Snyder, C.R., Lapointe, A.B., Crowson, J.J., & Early, S. (1998). Preferences of high and low hope people for self-referential input. Cognition and Emotion, 12, 807-823.
Snyder, C.R., Rand, K.L., & Sigmon, D.R. (2002). Hope theory: A member of the positive psychology family. In C.R. Snyder & S.J. Lopez (Eds.), Handbook of positive psychology (pp. 257–276). Oxford, UK: Oxford University Press.
Snyder, C.R., Sympson, S.C., Michael, S.T., & Cheavens, J. (2001). Optimism and hope constructs: Variants on a positive expectancy theme. In E.C. Chang (Ed.), Optimism and pessimism: Implications for theory, research, and practice (pp.101-125). Washington, DC, US: American Psychological Association.
Sperling, M. B., & Berman, W. H. (Eds.). (1994). *Attachment in adults: Clinical and developmental perspectives*. Guilford Press.
Starr, L.R., & Davila J. (2012). Responding to anxiety with rumination and hopelessness: mechanism of anxiety-depression symptom co-occurrence? Cognit Ther Res., 36(4),321-337.
Stewart, M., Reid, G., & Mangham, C. (1997). Fostering children's resilience. Journal of pediatric nursing, 12(1), 21-31.
Strongman, K.T. (2003). *The Psychology of Emotion*. Hoboken, John Wiley & Sons, 2003.
Sullivan, T. N., Farrell, A. D., Sutherland, K. S., Behrhorst, K. L., Garthe, R. C., & Greene, A. (2021). Evaluation of the Olweus Bullying Prevention Program in US urban middle schools using a multiple baseline experimental design. Prevention science, 1-13.

Sungur, M. Z. (2021). Aşk evlilik sadakatsizlik-şeytan üçgeni. Destek Yayınları 49. Baskı 2021

Swit, C. S. (2018). Early childhood educators' and parents' perceptions of bullying in preschool. New Zealand Journal of Psychology, 47(3).

Şahin, D. (2014). Öğretmelerin öz duyarlıklarının psikolojik sağlamlık ve yaşam doyumu açısından incelenmesi. (Yayınlanmamışyüksek lisans tezi). Karadeniz Teknik Üniversitesi, Trabzon, Türkiye.

Şahin, M. ve Akbaba, S. (2010). İlköğretim okullarında zorbaca davranışların azaltılmasına yönelik empati eğitim programının etkisinin araştırılması. Kastamonu eğitim Dergisi, 18 (1), 331-342.

Tajfel, H., & Turner, J. C. (1979) An integrative theory of intergroup conflict. In W. G. Austin, & S. Worchel (Eds.), The social psychology of intergroup relations Monterey, CA: Brooks/Cole.

Terzi, Ş. (2005). Öznel iyi olmaya ilişkin psikolojik dayanıklılık modeli. Yayımlanmamış doktora tezi. Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü. Ankara.

The Interface Between Violence, Disability, and Poverty: Stories From a Developing Country J Interpers Violence. Sep;32(18)

The measurement of independent and interdependent self-construals. *Personality and social psychology bulletin*, *20*(5), 580-591.

Titelman, P. (2014). *Emotional cutoff: Bowen family systems theory perspectives*. Routledge.

Titelman, P. (Ed.). (2014). *Differentiation of self: Bowen family systems theory perspectives*. Routledge.

Topbay, Y. (2016). Ortaokul öğrencilerinin psikolojik sağlamlık düzeylerinin algılanan sosyal destek ve aile işlevleri açısından incelenmesi. (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi). Beykent Üniversitesi, İstanbul, Türkiye.

Tuason, M.T. & Friedlander, M.L. (2000). Do Parents' Differentiation Levels Predict Those of Their Adult Children and Other Tests of Bowen Theory in a Philippine Sample. Journal of Counseling Psychology, 47(1), 27-35. doi: 10.1037//0022-0167.47.I.27

Türk Dil Kurumu, Güncel Türkçe Sözlük http://www.tdk.gov.tr/index.php?

Türkoğlu, Nurçay. (2003). Kitle İletişimi ve Kültür, Naos Yayınları, İstanbul.

Türktan, Ş. (2013). Zorbalıkla baş etmeye yönelik akran destek programının ortaokul 6. ve 7. sınıf öğrencilerinin zorbalıkla baş etme becerilerine etkileri. Yayınlanmamış Doktora Tezi. Anadolu Üniversitesi.

Ulusoy, Belkıs. (2002). ""İletişim Nedir, Nasıl Olmalıdır?"", İstanbul Üniversitesi İletişim Fakültesi Dergisi, Sayı 13, İstanbul, ss. 233-239.

United Nations International Children's Emergency Fund (UNICEF) (2019). Siber zorbalık: Nedir ve nasıl önlenir? [Çevrim-içi: https://www.unicef.org/turkey/siber-zorbal%C4%B1k-nedir-ve-nas%C4%B1l-%C3%B6nlenir], Erişim tarihi: 29 Mayıs 2021.

Uygarer, G. (2019). Ççocuk ve ergenlerde siber zorbalıkla başa çıkmada gerçeklik terapisinin etkililiğinin incelenmesi. Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi, 9(53), 297-315.

Van de Ven, N., Zeelenberg, M. ve Pieters, R. (2011). Why envy outperforms admiration.

Van de Ven, N., Zeelenberg, M., & Pieters, R. (2012). Appraisal patterns of envy and related emotions. *Motivation and emotion*, *36*(2), 195-204.

Van Dijk, W. W., Ouwerkerk, J. W., van Koningsbruggen, G. M., & Wesseling, Y. M. (2012). ""So you wanna be a pop star?"": Schadenfreude following another's misfortune on TV. *Basic and Applied Social Psychology*, *34*(2), 168-174.

Vester, F. (1978). Düşünmek, Öğrenmek, Unutmak: Öğrenme Kapasitenizi Nasıl Artırabilirsiniz?. (Çev. Arıtan, A.). Arıtan Yayınevi. İstanbul.

Viguer, P., Satorres, E., Fortuna, F.B., & Meléndez, J.C. (2017). A follow-up study of a reminiscence ıntervention and ıts effects on depressed mood, life satisfaction, and well-being in the elderly. The Journal of Psychology, 151 (8), 789-803.

Volavka J., (1999). The Neurobiology of Violence. Neuropsychiatry Clin Neurosci, 11:307-314.

Weis, R. & Speridakos, E. (2011). A Meta-analysis of hope enhancement strategies in clinical and community setting. Psychology of Well-Being: Theory, Research and Practice, 1, 5.

Weiss, R. S. (1982). Attachment in adult life. In C. M. Parkes & J. Stevenson-Hinde (Eds.), The place of attachment in human behavior (pp. 171-184). New York: Basic Books.

Wentzel K. Social relationship and motivation in middle school: the role of parents, teacher, and peers. Journal Of Educational Psychology, 1998; 90(2): 202-207.

Werner, E. E. (2000). Protective factors and individual resilience. J. P. Shonkoff ve S. J. Meisels (Eds.). Handbook of Early Childhood Intervention. New York: Cambridge University Press.

Werner, E. E. (2001). Journeys from childhood to midlife: Risk, resilience, and recovery. Ithaca NY: Cornell University Press.

Westerhof, G.J., Bohlmeijer, E.T., McAdams, D.P. (2017). The relation of ego integrity and despair to personality traits and mental health. GERONB., 72(3):400-407.

WHO , Preventing violence against women , (2019).

WHO, Preventing violence against children, (2020). https://www.who.int/teams/social-determinants-of- health/violence-prevention/global-status-report-on- violence-against-children-2020

Wiles, R., Cott, C., Gibson, B.E. (2008). Hope, expectations, and recovery from illness: A narrative synthesis of qualitative research. Journal of Advanced Nursing, 64 (6), 564-573.

Wilhelm, Richard, Edt. (2003). Altın Çiçeğin Sırrı. Anonim. İstanbul: Dharma Yayınları, s. 188.

Winnicott, D., W. (1950). Saldırganlık vVe Duygusal Gelişimle İlişkisi (Çev.: Güngörmüş. E.,N.). Pediyatriden Psikanalize. Toplu Yazılar. 1992. New York Brunner

Wittgenstein, Ludwig. (1986). Philosophical Investigations. Çeviri, G. E. M. Anscombe. Oxford: Basil Blackwell.

Wolverson, E.L., Clarke, C., & Moniz-Cook, E. (2010). Remaining hopeful in early-stage dementia: A qualitative study. Aging & Mental Health, 14(4), 450- 460.

Yang, J., Zhan, L., Wang, Y., Du, X., Zhou, W., Ning, X., Sun, Q, Moscovitch, M. (2016). Effects of learning experience on forgetting rates of item and associative memories. Learning & Memory, 23(7), 365–378. doi:10.1101/lm.041210.115

Yaylagül, Levent. (2013). Kitle İletişim Kuramları, 5. Baskı, Dipnot Yayınları, Ankara.
Yener, Ö. Z. E. N., & GÜLAÇTI, F. (2010). Benlik-Kavramı ve Benliğin Gelişimi Bilen Benliğe Gereksinim Var Mı?. *Erzincan Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, *12*(2), 20-38.
Yıldırım, R. (2012). Akran zorbalığı. Celal Bayar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, 10(2), 39-51.
Yıldız, N. (2012). İnsanın arayışı: Kendini bilmek. Felsefe Arkivi, 1(36), 7-15.
Yılmaz, H. A. (2016). Bir Derleme: Benlik Kavramına İlişkin Bazı Yaklaşımlar ve Tanımlamalar. *Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, (48), 79-89.
Yumuşak, F. N. (2019). *Üniversite öğrencilerinde duygu düzenleme güçlüğü ve duygusal tepkiselliğin psikolojik belirtiler ile ilişkisinin incelenmesi* (Master's thesis, Fatih Sultan Mehmet Vakıf Üniversitesi, Lisansüstü Eğitim Enstitüsü).
Yüksel, A. (2004). Empati eğitim programının ilköğretim öğrencilerin empatik becerilerine etkisi. Uludağ Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi. 17 (2), 341-354.
Zhan, L., Guo, D., Chen, G. & Yang, J. (2018). Effects of Repetition Learning on Associative Recognition Over Time: Role of the Hippocampus and Prefrontal Cortex. Front. Hum. Neurosci. 12:277. doi: 10.3389/fnhum.2018.00277
Zych, I., Farrington, D. P., Llorent, V. J., & Ttofi, M. M. (2017). Protecting children against bullying and its consequences. Basel, Switzerland: Springer International Publishing.

Toplumsal Yaşam ve Eski Türk İnançları

Kazakistan Kültürü

Hüseyin Türk

Bu kitabın yayın hakkı SİYASAL KİTABEVİ'ne aittir. Yayınevinin ve yayınlayıcısının yazılı izni alınmaksızın kısmen veya tamamen alıntı yapılamaz, hiçbir şekilde kopyalanamaz, çoğaltılamaz ve yayınlanamaz.

Toplumsal Yaşam ve Eski Türk İnanışları

Kazakistan Kültürü

Yazar: Hüseyin Türk

Editör: Ertan Akkaş

Kapak ve Sayfa Düzeni: Buse Dilara Dirim
©Siyasal Kitabevi Tüm Hakları Saklıdır.
2023 Aralık, Ankara
ISBN No: 978-625-6586-09-3
Siyasal Kitabevi-Ünal Sevindik
Yayıncı Sertifika No: 14016
Şehit Adem Yavuz Sok. Hitit Apt. 14/1
Kızılay-Ankara
Tel: 0(312) 419 97 81 pbx
Faks: 0(312) 419 16 11
Baskı:
Repro Bir Matbaacılık Kağ. Rekl. Tasarım Tic. Ltd. Ş.
Sertifika No: 47381
İvedik OSB Matbaacılar Sitesi 1514. Cad.
No: 23-25 Yenimahalle/ANKARA
Dağıtım:
Siyasal Kitabevi
Şehit Adem Yavuz Sok. Hitit Apt. 14/1
Kızılay/Ankara
Tel: 0(312) 419 97 81 pbx
Faks: 0(312) 419 16 11
e-posta: info@siyasalkitap.com
http://www.siyasalkitap.com

Kaynakça

Abdulvahapkara.com/yayinları/bildirileri/153-kazak Türklerinde kartalla avcılık Araz, Rıfat.1995. **Harput'ta Eski Türk İnançları ve Halk Hekimliği,** Ankara:

Atatürk Kültür Merkezi Başkanlığı Yayını.

Arseven, Veysel. 1956. "Aşık Paşa Türbesi", **Türk Folklor Araştırmaları**, 4/ 85.

Başak, M. 2012. **Şakan Velihanov'un "Kazaklar'da Şamanist kalıntılar" makalesinin Türkiye Türkçesine Çevrilmesi,** (Yayınlanmamış Lisans Tezi), (Danışman: I. Nurmagambetova), Türkistan: Hoca Ahmet Yesevi Uluslararası Türk kazak Üniversitesi Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü.

Başar, Zeki. 1972. **İçtimai Adetlerimiz-İnançlarımız ve Erzurum İlindeki Ziyaret yerlerimiz,** Erzurum: Atatürk Üni. Yayınları.

Birdoğan, Nejat. 1995. **Anadolu'nun Gizli Kültürü Alevilik,** İstanbul: Berfin yayınları.

Bozkurt, Fuat. 2000. **Çağdaşlaşma Sürecinde Alevilk,** İstanbul: Doğan kitap yayınları.

Buran, Ahmet-ALKAYA, Ercan, 2009. **Çağdaş Türk Lehçeleri,** Ankara: Akçağ Yayınları.

Cinlioğlu, Halis. 1969. "Tokat'ta Ziyaret Yerleri ve Usulleri". **Türk Folklor Araştırmaları,** 12/ 235.

Elıade, Mircea, 1991. **Kutsal ve Dindışı,** (Çev: Mehmet Ali Kılıçbay), Ankara: Gece yayınları.

Eliade, Mircea. 1999. **Şamanizm**, (Çev: İsmet Birkan) Ankara: İmge Kitabevi. Er, Piri.1996. "Türkiye'deki Ağaç Kültü ve Bunun Anadolu Alevi İnancındaki İz-

leri", **Türk Halk Kültürü Araştırmaları,** 1994, Ankara: Kültür Bakanlığı H.A.G.E.M. Yayınları.

Erdem, Mustafa, 2000. **Kırgız Türkleri Sosyal Antropoloji Araştırmaları,** Ankara:,Asam Yayınları.

Ergalieva, Jannat, Nurhat Sakuzadavlı. 2000, **Kazak Kültürü**, Almati: AlFarabi Kitabevi.

Erginer, Gürbüz. 1997. **Kurban, Kurbanın Kökenleri ve Anadolu'da Kanlı Kurban Ritüelleri**, İstanbul: Yapı Kredi Yayını.

Gökalp, Ziya. 1925 (1341). **Türk Medeniyeti Tarihi**, İstanbul.

Gumilev, L.Nikolayeviç. 2007. **Eski Türkler,** (Rusçadan çeviren: D. Ahsen Batur), İstanbul: Selenge yayınları.

Güzel, Abdurrahman. 2008. **Ahmet Yesevi'nin Fakr-name'si Üzerine Bir İnceleme,** Ankara: Öncü basımevi.

Hançerlioğlu, Orhan. 1994. **İslam İnançları Sözlüğü,** İstanbul: Remzi Kitabevi. Harner, Michael. 1999**. Şamanın Yolu**, İstanbul: Dharma yayınları.

İnan, Abdulkadir.1952. "Müslüman Türklerde Şamanizm Kalıntıları", **İlahiyat Fakültesi Dergisi,** IV.Cilt, Ankara.

İnan, Abdülkadir. 1986. **Tarihte ve Bugün Şamanizm.** Ankara: T.T.K. Yayını. Jardembek, "kazak kültürü", Jakekhankeldi.wordpress.com.
Kafesoglu, İbrahim. 1972. "Eski Türk Dini", Tarih Enstitüsü Dergisi, cilt III, İstanbul.
Kalafat, Yaşar. 1999. **Doğu Anadolu'da Eski Türk İnançlarının İzleri,** Ankara: Atatürk Kültür Merkezi Başkanlığı yayınları.
Köksal Hasan. 1987. "İzmir ve Çevresinde Yatırlar İle Bunlara ilişkin olarak yaşayan İnançlar", **III. Milletlerarası Türk Folklor Kongresi Bildirileri,** Gelenekler Görenekler ve İnançlar, IV. Ankara: M.İ.F.A.D. Yayını.
Köprülü, Fuat. 1925 (1341). "Bektaşiliğin Menşeleri", **Türk Yurdu,** sayı 8, s.121-140.
Nalbant, Hasan. 2012. **Türkistan Yerleşkesi Halk İnançları,** (Yayınlanmamış lisans tezi), (Danışman: Prof. Dr. Özkul Çobanoğlu), Türkistan: Ahmet Yesevi Üniversitesi Türk Dili Bölümü.
Nakip, Mahir. 2012. "Önsöz", **Bölgesel ve Küresel Politikalarda Orta Asya**, (Ed.
M. Savaş Kafkasyalı), Türkistan: Hoca Ahmet Yesevi Uluslararası Türk-Kazak Üniversitesi yayını, s. 5-15.
Ocak, Ahmet Yaşar. 1989. **Türk Folklorunda Kesik Baş,** Ankara: Türk Kültürünü Araştırma Enstitüsü.
Ocak, Ahmet Yaşar.2000. **Alevi ve Bektaşi İnançlarının İslam Öncesi Temelleri**, İstanbul: İletişim Yayınları.
Ocak, Ahmet Yaşar. 2002. **Türkler, Türkiye ve İslam**, İstanbul: İletim yayınları. Okan, Murat. 2004. **Türkiye'de Alevilik,** Ankara: İmge Kitabevi
Örnek, Sedat Veyis. 1973. **Budunbilim Terimleri Sözlüğü,** Ankara: Türk Dil Kurumu yayını.
Örnek, Sedat Veyis.1971, **Etnoloji Sözlüğü**, Ankara: A.Ü. D.T.C.Fak yayını. Örnek, Sedat Veyis. 1981. **Sivas ve Çevresinde Hayatın Çeşitli Safhalarıyla İlgili Batıl İnançların ve Büyüsel İşlemlerin Etnolojik Tetkiki,** Ankara Üni. D.T.C.Fak. Yayını.
Örnek, Sedat Veyis. 1988. **İlkellerde Din, Büyü, Sanat, Efsane**, İstanbul: Gerçek Yayınevi.
Özergin, Kemal. 1967. **İstanbul Yatırlarına Dair,** Türk Folklor Araştırmaları, 12/237.
Radloff, W. 1954**. Sibirya'dan (4 cilt),** İstanbul: Maarif Vekaleti Yayınları. Roux, Jean-Paul. 1999**. Altay Türklerinde Ölüm**, İstanbul: Kabalcı Yayını.
Roux, Jean Paul. 2001. **Türklerin ve Moğolların Eski Dini,** (Çeviren: Aykut Kazancıgil), İstanbul: Kabalcı yayınevi.
Seidimbekow, Akseleu. 1998. **Berkutchi: A Tradational Way of Hunting,** Almaty: Ministry of Health, Education and Culture of Kazakhstan.
Söylemez, Orhan. 2002. "Bağımsızlığının 10. Yılında Kazakistan", **Türkler**, C. 19., s. 339-363., Ankara:Yeni Türkiye Yayınları**.**
Tanyu, Hikmet. 1987. **Türklerde Taşla İlgili İnançlar,** Ankara: Kültür ve Turizm Bakanlığı yayını.
Tekin, Talat-Mehmet Ölmez. 1999. **Türk Dilleri, Giriş,** İstanbul: Simurg Yayınevi.
Turan, Osman. 1969**. Türk Cihan Hâkimiyeti Mefküresi Tarihi** (1. Cilt), İstanbul.
Türk, Hüseyin, 2004. Alawi Syncretism: Beliefs and Traditions in Shrine of Hüseyin Gazi", **Journal of Religious Culture,** no 69, Johann Wolfgang Goethe Universität: Frankfurt am Main.

Türki, İbrahim ve hasan Hüseyin Aygün. 2000. **Turan Yurdum Türkistan,** Çimkent.
Ülken, Hilmi Ziya. 1969. "Anadolu Örf ve Adetlerinde Eski Kültürlerin İzleri", İlahiyat Fak. Dergisi, cilt XVII, Ankara.
Türk, Hüseyin. 2009. **Evliyalar Diyarı Hatay**, Adana: Karahan Kitabevi. Ülkütaşır, M. Şakir.1963: **Türk İslam Geleneğinde Ağaç**, Ankara: Türk Etnografya ve Folklor Derneği Yayınları.
Vurucu, İkbal, 2010. **Türk Kimliğinin Yeni Boyutları Çokluktan Birliğe,** Konya: Serhat Kitapevi.
Yaman, Ali. 2004. "Kırgızistan'da Bilinmeyen Yesevî İzbasarları: Laçiler", **Türk Kültürü ve Hacı Bektaş Veli Araştırmaları Dergisi,** sayı: 29, s. 33-47.
Yiğit, Ali, 2001. "Kazakistan'ın Değişen Etnik Yapısı", **Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi**, cilt 10, Sayı 2, s 1-15.

Kaynak Kişiler Listesi

Faruk Kral, 28 yaşında, Yüksek lisans, Ardahan.
Zekeriya Kanderbek, 62 yaşında, Doktora, Türkistan.
Ömer Akkaş, 27 yaşında, Tarih Öğrencisi, Türkistan.
Nurali Dombıl, 52 yaşında, Lise, Kentav.
Muratbek Mirzabekov. 34 yaşında, Doktora, Türkistan.
Mehmet Keleş, 42 yaşında, Üniversite, Çimkent
Ulu Eke, 34 yaşında, Lise, Karnak Köyü-Ukaşa Ata türbesinin çırakçısı
Aman Geldi, 65 yaşında, İlkokul, Karnak Köyü-Erkoyan Batır türbesinin çırakçısı.
Polat Tölevlief, 67 yaşında, Üniversite, Türkistan.
Ayabek Bayniyazov, 48 yaşında, Doktora, Çimkent.

LİBYA İÇ SAVAŞI'NDA TÜRKİYE
KAN, DEMİR VE STATÜKO

Soner YETİŞ

Bu kitabın yayın hakkı SİYASAL KİTABEVİ'ne aittir. Yayınevinin ve yayınlayıcısının yazılı izni alınmaksızın kısmen veya tamamen alıntı yapılamaz, hiçbir şekilde kopyalanamaz, çoğaltılamaz ve yayınlanamaz.

LİBYA İÇ SAVAŞI'NDA TÜRKİYE
KAN, DEMİR VE STATÜKO
Soner YETİŞ

Yayınevi Editörü: Fatma Gedikoğlu
Kapak: Gamze Uçak
Sayfa Düzeni: Buse Dilara Dirim
©Siyasal Kitabevi Tüm Hakları Saklıdır.
Mart 2023, Ankara
ISBN: 978-625-7424-78-3
Siyasal Kitabevi-Ünal Sevindik
Yayıncı Sertifika No: 14016
Şehit Adem Yavuz Sok. Hitit Apt. 14/1
Kızılay-Ankara
Tel: 0(312) 419 97 81 pbx
Faks: 0(312) 419 16 11
e-posta: info@siyasalkitap.com
http://www.siyasalkitap.com
Baskı:
Repro Bir Matbaacılık Kağ. Rekl. Tasarım Tic. Ltd. Şti.
Sertifika No: 47381
İvedik OSB Matbaacılar Sitesi 1514. Cad.
No: 23-25 Yenimahalle/ANKARA
Dağıtım:
Siyasal Kitabevi
Şehit Adem Yavuz Sok. Hitit Apt. 14/1
Kızılay-Ankara
Tel: 0 (312) 419 97 81 pbx
Faks: 0 (312) 419 16 11

KAYNAKLAR

Abdujabarova, M. (2017, 26 Eylül). *Rusya'nın Afrika* politikası. AFAM. https://afam.org.tr/rusyanin-afrika-politikasi/#

AB (2022). *Avrupa Birliği'nin genişlemesi.* https://www.ab.gov.tr/avrupa-birliginin-genislemesi_109.html

AB Türkiye Delegasyonu (2020). *İRİNİ operasyonu: bir Türk gemisinde yapılan incelemeyle ilgili olarak Birlik Sözcüsü tarafından yapılan açıklama.* https://www.avrupa.info .tr/tr/eeas-news/irini-operasyonu-bir-turk-gemisinde-yapilan-incelemeyle-ilgili-olarak-birlik-sozcusu

AB Türkiye Delegasyonu (2022). *Brexit süreci.* https://www.avrupa.info.tr/tr/brexit-sureci-1062

Acar, H. (2020). Türk dış politikasında güncel gelişmeler. H. Acar (Ed.), *Türk dış politikası.* (s. 261-286). Nobel Akademik Yayıncılık.

Acar, I. (2022). Suriye'deki İran konuşlanmasına karşı İsrail saldırıları. *ORSAM*, 1-35.

Acer, Y. ve Okumuş, D. (2022). Yunanistan'ın Doğu Akdeniz'de yeni girişimleri ve muhtemel sonuçları. *SETA,* (381), 1-16.

Adebajo, A. (2012). France, The EU, and Africa. A. Adebajo, ve K. Whiteman, (Eds.), *Tlıe EU and Africa: Frorı Eurafrique to Afro-Europa*. Hurst Publishers.

Akalın, C. (2019). Akdeniz jeopolitiğinde kilit ülkenin kaderi: Libya ve GOKAP. H. Çomak ve B. Ş. Şeker (Eds.), *Akdeniz jeopolitiği cilt 1.* (s. 52-60). Nobel Akademik Yayıncılık.

Akçay, E. Y. (2016). Türkiye - AB İlişkileri ve "İmtiyazlı Ortaklık" meselesi. *Toros Üniversitesi İİSBF Sosyal Bilimler Dergisi, 3*(5), 11-30.

Akçay, E. ve Akbal, Ö. (2013). ABD güvenlik politikasında söylem ve pratik. *Yönetim Bilimleri Dergisi, 11*(22), 7-29.

Akgün, M. ve Gündoğar, S. Ş. (2014). Mısır - Türkiye ilişkilerinde daha iyi bir geleceğe doğru. *TESEV,* 1-7.

Akgün, S. (1988). Amerikalı misyonerlerin Ermeni meselesinde rolü. *Atatürk Yolu Dergisi, 1*, 1-12.

Akın, İ. (2019). Osmanlı Devleti ve Birinci Dünya Savaşı dönemi Türk Akdeniz politikası. H. Çomak ve B. Ş. Şeker (Eds.), *Akdeniz jeopolitiği cilt 1.* (s. 541-548). Nobel Akademik Yayıncılık.

Aksoy B. ve Gürsoy, S. (2018). Beyin göçü: Nedenleri, etkileri ve Türkiye. M. K. Namal (Ed). *Sosyal Politika ve Çalışma İlişkilerinde Güncel Sorunlar.* (s. 55-72). Gazi Kitabevi.

Aksu, F. (2005). Ege sorunlarının geleceği ve Türkiye: AB üyelik sürecinde Türkiye'nin seçenekleri. *Stratejik Araştırmalar Dergisi, 3*(5), 261-286.

Aksu, F. (2013). Doğu Akdeniz deniz yetki alanları sorunu ve Türkiye – AB ilişkileri. S. H. Başeren (Y. Haz.), *Doğu Akdeniz'de Hukuk ve Siyaset.* (s. 159-196). Sosyal Bilimler Fakültesi Yayınları.

Aktan, C. C. ve Yay, S. (2019). Tesviyeciler Hareketi (1647-1649) anayasal demokrasi yolunda bir mücadele. *Sosyal ve Beşeri Bilimler Dergisi, 11*(1), 96-114.

Alagöz, B. (2021). İran ve Orta Doğu: Kuşatılmışlık kıskacında bölgesel liderlik arayışı. T. Oğuzlu ve C. Çiçekçi (Eds.), *Küresel ve bölgesel güçlerin Orta Doğu politikaları: Arap Baharı ve sonrası*. (s. 149-174). Nobel Akademi Yayıncılık.

Alemdar, A. (2021, 7 Eylül). *İsrail Sa'ar 6 sınıfının son gemisi Nitzachon'u teslim* aldı. Defencetürk. https://www.defenceturk.net/israil-saar-6-sinifinin-son-gemisi-nitzachonu-teslim-aldi

Aljazeera (2014, 8 Haziran). *Sisi takes power in Egypt.* 29 Aralık 2022 tarihinde www.aljazeera.com/amp/news/2014/6/8/sisi-takes-power-in-egypt adresinden edinilmiştir.

Allahoum, R. (2020, 9 Ocak). *Libya's war: who is supporting whom.* Aljazerra. www.aljazeera.com/amp/news/2020/1/9/libyas-war-who-is-supporting-whom

Altaş, M. (2022, 14 Şubat). *Türkiye, UAE sign 13 agreements in various areas.* Anadolu Ajansı. https://www.aa.com.tr/en/politics/turkiye-uae-sign-13-agreements-in-various-areas/2502456

Altıntaş, A. Y. (2017). Fransa'nın küresel stratejileri: askeri müdahalelerden diplomasi savaşlarına Fransız stratejileri. C. Dinç ve B. Akkuş (Eds.), *Küresel ve büyük güçlerin stratejileri.* (s. 37-66). Orion Kitapevi.

Arab Gas Pipeline (2020). *Arab Gas Pipeline (AGP), Jordan, Syria, Lebanon.* https://www .hydrocarbons-technology.com/projects/arab-gas-pipeline-agp/

Aras, İ. ve Sağıroğlu, A. (2019). Fransa dış politikasında Akdeniz. H. Çomak ve B. Ş. Şeker (Eds.), *Akdeniz jeopolitiği cilt 1.* (s. 522-533). Nobel Akademik Yayıncılık.

Arı, T. (2018). *Uluslararası ilişkiler teorileri.* Aktüel Yayınları. (Orjinal Çalışma 2008)

Armaoğlu, F. (2020a). *19. Yüzyıl siyasi tarihi 1789-1914*. Kronik Yayınevi. (Orjinal Çalışma 1997)

Armaoğlu, F. (2020b). *20. Yüzyıl siyasi tarihi 1914-1995.* Kronik Yayınevi. (Orjinal Çalışma 1995)

Arslan, F. E. (2021, 16 Eylül). *Afrika'da Wagner'in etki alanı genişliyor.* Anadolu Ajansı. https://www.aa.com.tr/tr/dunya/afrikada-wagnerin-etki-alani-genisliyor/2366185

Arslan, İ. (2018). 21. Yüzyıl Afrika'sında ABD'nin askeri varlığı üzerine bir inceleme. *Toros Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 289-313.

Arslan, K. (2018). Türkiye'nin yeni pazar arayışları içinde Afrika ülkelerinin yeri ve önemi. *Verimlilik Dergisi,* (2), 133-162.

Arslan, M. (2020, 28 Kasım). *Avrupa "Bir"liği Gerçekten Var mı?* SETA. https://www .setav.org/avrupa-birligi-gercekten-var-mi/

Ashwarya, S. (2017). Israel's Mediterranean gas governance: evolution of domestic regulations and emerging regional issues. *Asian Journal of Middle Eastern and Islamic Studies, 11*(4), 76-99.

Aslan, M. (2020). Hybrid political order in Libya: statü, non-state and armed force. *Insight Turkey, 22*(4), 139-156.

Aşkın, E. B. (2022, 18 Mayıs). *Fethi Başağa, hükümetinin Sirte'den çalışmalara başlayacağını açıkladı.* Anadolu Ajansı. https://www.aa.com.tr/tr/dunya/fethi-basaga-hukumetinin-sirte-den-calismalara-baslayacagini-acikladi/2590952

Ataman, M. ve Karaduman, M. A. (2020). Birleşik Arap Emirlikleri ve Suudi Arabistan'ın Libya krizine müdahalesi: halkın iradesine darbe siyaseti. B. Duran ve M. Ataman (Ed). *Libya Krizi: bölgesel ve küresel aktörlerin politikaları*. (s. 69-86). SETA Yayınları.

Ateş, D. (2019). *Uluslararası örgütler: devletlerin örgütlenme mantığı.* Dora Yayıncılık. (Orjinal Çalışma 2017)

Aybar, S. (2020). Türk dış politikası ve Afrika. H. Acar (Ed.), *Türk dış politikası.* (s. 353-376). Nobel Akademik Yayıncılık.

Aydemir, M. (2021, 23 Haziran). *Libya konulu İkinci Berlin Konferansı'nın sonuç bildirgesinde seçimlerin öngörülen şekilde yapılması istendi.* Anadolu Ajansı. https://www.aa.com.tr/tr/dunya /libya-konulu-ikinci-berlin-konferansinin-sonuc-bildirgesinde-secimlerin-ongorulen-sekilde-yapilmasi- istendi/2283234

Aydın, M. (2020). Kafkasya ve Orta Asya'yla ilişkiler. B. Oran (Ed.), *Türk dış politikası: Kurtuluş Savaşı'ndan bugüne olgular, belgeler, yorumlar cilt 3: 2001-2012*. (s. 463-531). İletişim Yayınları. (Orijinal Çalışma 2013)

Bayer, D. (2019). NATO'nun Akdeniz politikası. H. Çomak ve B. Ş. Şeker (Eds.), *Akdeniz jeopolitiği cilt 1.* (s. 873-886). Nobel Akademik Yayıncılık.

Baykal, S. ve Arat, T. (2020). AB'yle ilişkiler. B. Oran (Ed.), *Türk dış politikası: Kurtuluş Savaşı'ndan bugüne olgular, belgeler, yorumlar cilt 3: 2001-2012*. (s. 337-401). İletişim Yayınları. (Orijinal Çalışma 2013)

Bakır, A. (2020). The UAE's disruptive policy in Libya. *Insight Turkey. 22*(4), 157-177.

Balcı, A. (2020). Realizm. Ş. Kardaş ve A. Balcı (Eds.), *Uluslararası ilişkilere giriş: tarih, teori, kavram ve konular*. (s. 119-146). Küre Yayınları. (Orjinal Çalışma 2014)

Başer, H. (2022, 22 Haziran). *Libya'da Dibeybe başkanlığındaki Ulusal Birlik Hükümeti'nin görev süresi doldu.* Anadolu Ajansı. https://www.aa.com.tr/tr/dunya/libyada-dibeybe-baskanligindaki-ulusal-birlik-hukumetinin-gorev-suresi-doldu/2620190

Başeren, S. H. (2006). *Ege Sorunları.* İstanbul: Türk Deniz Araştırmaları Vakfı Yayınları.

Başeren, S. H. (2020a, 10 Ağustos). *Libya ile Yapılan Anlaşma Yunanistan'ın Planlarını Nasıl Bozdu?* (Video). YouTube. https://youtu.be/lv0j8xGSnHo

Başeren, S. H. (2020b, 27 Temmuz). *Çıkmaz sokakta Fransa ve Yunanistan nereye kadar?.* Anadolu Ajansı. https://www.aa.com.tr/tr/analiz/cikmaz-sokakta-fransa-ve-yunanistan-nereye-kadar-/1923596

Bayat, C. (2018). Rusya - Libya ilişkileri ve Birleşmiş Milletler Güvenlik Konseyi'nde Libya'ya yönelik askeri müdahale tartışmaları sırasında Rusya'nın politik Tutumu. *Uluslararası Kriz ve Siyaset Araştırmaları Dergisi, 2*(1), 169-205.

Bayraktar, B. (2020). Bölgesel liderlik arayışı ve Suudi Arabistan: farklılaşan tehditler ve yeni dış politika". *Orta Doğu Etütleri, 12,* 16-47.

BBC Türkçe (2011, 16 Eylül). *BM'de Libya'yı Ulusal Geçiş Konseyi temsil edecek* www.bbc.com/turkce/haberler/2011/09/110916_libya_update.amp

BBC Türkçe (2016, 11 Nisan). *Obama: en büyük hatam Libya'ydı.* https://www.google.com/amp/s/www.bbc.com/turkce/haberler/2016/04/160411_obama_libya.amp

BBC Türkçe (2020, 1 Temmuz). *Akdeniz'de Türk-Fransız çekişmesi: NATO'da ilk raundu Ankara mı kazandı?* www.bbc.com/turkce/haberler-turkiye-53255895.amp

BBC Türkçe (2021, 22 Aralık). *Libya'da planlanan seçimler ertelendi.* https://www.bbc.com/turkce/haberler-dunya-59755004.amp

BBC Türkçe (2022a, 5 Ağustos). *Akkuyu Nükleer Santrali: Rusya'nın hangi kararı ihtilafa yol açtı, bundan sonra ne olacak?* https://www.bbc.com/turkce/haberler-dunya-62421141.amp

BBC Türkçe (2022b, 9 Mart). *Cumhurbaşkanı Erdoğan ile İsrail Cumhurbaşkanı Herzog'un görüşmesinde enerji iş birliği ön plana çıktı.* www.bbc.com/turkce/haberler-dunya-60672177.amp

BBC Türkçe (2021, 24 Kasım 2022c). *Türkiye ile BAE arasında 9 alanda doğrudan yatırımları içeren anlaşmalar imzalandı.* 27 Aralık 2022'de https://www.bbc.com/turkce/ haberler-turkiye-59392737 adresinden edinilmiştir.

Beck, M. (2006). The concept of regional power: the Middle East as a deviant case? *GIGA German Institute of Global and Area Studies*, 1-9.

Bener, E. C. (2019). Doğu Akdeniz'de Yunanistan'ın deniz yetki alanları ve deniz sınırlandırmaları. H. Çomak ve B. Ş. Şeker (Eds.), *Akdeniz jeopolitiği cilt 1.* (s. 187-249). Nobel Akademik Yayıncılık.

Berberakis, S. (2018, 8 Mayıs). *Yunanistan – İsrail - Güney Kıbrıs üçlüsü Doğu Akdeniz'de iş birliğini artırıyor.* BBC Türkçe. www.bbc.com/turkce/haberler-dunya-44040323 .amp

Biddle, S. ve Friedman, J. A. (2008). The Lebanon campaign and the future of warfare: implications for army and defense policy. US *Army War College Press,* 1-90.

Bilgici, C. (2022, 14 Haziran). *İttifak profili: Kolektif Güvenlik Antlaşması Örgütü (KGAÖ).* TRT Haber. https://www.trthaber.com/m/haber/dunya/ittifak-profili-kolektif-guvenlik-antlasmasi-orgutu-kgao-687808.html

Bilgin, M. (2020). Enerji. Ş. Kardaş ve A. Balcı (Eds.), *Uluslararası ilişkilere giriş: tarih, teori, kavram ve konular*. (s. 617-628). Küre Yayınları. (Orjinal Çalışma 2014)

Boran, S. (2020). Adalet ve Kalkınma Partisi döneminde Türkiye - İsrail ilişkileri. *Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 44,* 28-42.

Brzezinski, Z. (2013). *Stratejik Vizyon.* (Çev S. Yalçın ve A. T. Orhan). Timaş Yayınları. (Orjinal Çalışma 2012)

Brzezinski, Z. (2015). *Büyük Satranç Tahtası: Amerika'nın Küresel Üstünlüğü ve Bunun Jeostratejik Gereklilikleri* (Çev. Y. Türedi). İnkılap Kitabevi. (Orjinal Çalışma 1997)

Baygül, S. (2020). Değişen uluslararası konjonktür ve Türk dış politikası bağlamında Libya İç Savaşı analizi. *Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, 3*(6), 155-166.

BOTAŞ (2022). *Doğal Gaz ve Petrol Boru Hatları.* https://www.botas.gov.tr/Sayfa/dogal-gaz-ve-petrol-boru-hatlari-haritasi/168

Bölükbaşı, S. (1999). Türkiye ve İsrail: mesafeli yakınlıktan stratejik ortaklığa. *Liberal Düşünce, 13.*

Carr, E. H. (2020). *Yirmi Yıl Krizi: 1919-1939* (Çev. C. Cemgil). İstanbul Bilgi Üniversitesi Yayınları. (Orjinal Çalışma 1939)

Cebesoy, A. F. (2017). *Moskova Hhatıraları: milli mücadele ve Bolşevik Rusya.* Temel Yayınları.(Orjinal Çalışma 1955)

Cemrek, M. ve Sipahi, K. (2017). Türkiye ve büyük güçler: küresel güç mücadelesinde Türkiye'nin macerası. C. Dinç ve B. Akkuş (Eds.), *Küresel ve büyük güçlerin stratejileri.* (s. 37-66). Orion Kitapevi.

Cevheri, E. (2020). 2000'li Yıllarda Türk dış politikası. H. Acar (Ed.), *Türk dış politikası.* (s. 353-376). Nobel Akademik Yayıncılık.

Ceviz, N. (2011). Libya tarihine kısa bir bakış. *ORSAM, 3*(27), 80-90.

Ceylan, T. E. (2022, 14 Ekim). *Türkiye İsrail ilişkilerinde yeni dönem.* Anadolu Ajansı. https://www.aa.com.tr/tr/analiz/turkiye-israil-iliskilerinde-yeni-donem/2711497 adresinden 7 Ocak 2023'te edinilmiştir.

Chauvin, N. M. D. (2010). *The rise of the Gulf: Saudi Arabia as a global player.* https://www.kas.de/wf/doc/kas_19450-544-2-30.pdf%3F100428135533&ved=2ahUKEwir3trHxrL8AhUGSPEDHdgbDUgQFnoECBIQAQ&usg=AOvVaw20jbCZ7jVZhrS1McFI6jFA adresinden 9 Ocak 2023'te edinilmiştir.

Clausewitz, C. V. (2018). *Savaş Üzerine* (Çev. H. F. Çeliker). Alfa Yayınevi. (Orjinal Çalışma1832)

Churprygin, A. V., Churprygina L. A and Matroaov V. A. (2021). Libya, the United States and Russia in the never-ending game of checkers. *Russia in Global Affair, 19*(3), 50-63.

Cockburn. P. (2021, 30 Temmuz). *The last survivor of the Arab Spring has fallen – as the Middle East returns to a dark* Independent Türkçe. www.independent.co.uk/voices /tunisia-arab-spring-coup-middle-east-b1893945.html%3famp

Criss, N. B. (1997). Strategic nuclear missiles in Turkey: the Jupiter affair, 1959–1963, *Journal of Strategic Studies, 20*(3), 97-122.

Cülük, A. (2020). Türkiye'nin Libya'da dengeleri değiştiren tutumu. *TASAV Dış Politika ve Güvenlik Araştırmaları Merkezi Değerlendirme,* (29), 1-8.

Çakmak, H. (2019). Fransa'nın Akdeniz politikası. H. Çomak ve B. Ş. Şeker (Eds.), *Akdeniz jeopolitiği cilt 1.* (s. 516-521). Nobel Akademik Yayıncılık.

Çelikpala, M. (2019). Rusya Federasyonu'yla ilişkiler. B. Oran (Ed.), *Türk dış politikası: Kurtuluş Savaşı'ndan bugüne olgular, belgeler, yorumlar Cilt 1: 1919-1980*. (s. 532-559). İletişim Yayınları. (Orjinal Çalışma 2001)

Çiçekçi. C. (2021a). İbrahim Anlaşmaları sonrası Arap Yarımadasının jeopolitik analizi ve Türk büyük stratejisinin imkânları/kısıtları. *Güvenlik Stratejileri Dergisi, 17*(39), 491-519.

Çiçekçi, C. (2021b). Paryanın hegemonyası: Arap Baharı prizmasından İsrail'in Orta Doğu politikaları. T. Oğuzlu ve C. Çiçekçi (Eds.), *Küresel ve bölgesel güçlerin Orta Doğu politikaları: Arap Baharı ve sonrası.* (s. 201-244). Nobel Akademi Yayıncılık.

Dahir, A. (2021). The Turkey-Africa bromance: key drivers, agency, and prospects. *Insight Turkey, 23*(4), 27-38.

Darıcılı, A. B. (2020). Türk dış politikası ve ABD ilişkileri. H. Acar (Ed.), *Türk dış politikası.* (s. 353-376). Nobel Akademik Yayıncılık.

Dayıoğlu, A. (2020). Yunanistan'la ilişkiler. B. Oran (Ed.), *Türk dış politikası: Kurtuluş Savaşı'ndan bugüne olgular, belgeler, yorumlar cilt 3: 2001-2012*. (s. 560-631). İletişim Yayınları. (Orijinal Çalışma 2013)

Demir, T. (2019). Doğu Akdeniz'in jeopolitiğinde On iki Adanın yeri ve İtalya. H. Çomak ve B. Ş. Şeker (Eds.), *Akdeniz jeopolitiği cilt 1.* (s. 122-134). Nobel Akademik Yayıncılık.

Demirtaş, T. (2021). Etiyopya - Tigray Krizi yeni Balkanlaşma mi? *SETA, 356*, 1-18.

Diplomatique, T. (2020a). *Türkiye'nin Libya Stratejisinin Getirileri,* (135), 18

Diplomatique, T. (2020b). *Libya Tezkeresi: Türkiye'nin Stratejisi Ne?*, (129), 19.

Doruk, S. K. (2010). *Sosyal Bilimlerde araştırma yöntemleri.* 17 Temmuz 2022 tarihinde http://auzefkitap.istanbul.edu.tr/kitap/kok/sbayontemleri.pdf&ved=2ahUKEwiS2aOdzf_4AhUrQ_EDHT4TBNwQFnoECA8QAQ&usg=AOvVaw3sCuLpx7QXSKT8nfUr8LCR adresinden edinilmiştir.

Doğan, G. ve Durgun, B. (2012). Arap Baharı ve Libya: Tarihsel süreç ve demokratikleşme kavramı çerçevesinde bir değerlendirme. *Süleyman Demirel Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi,* (15), 61-90.

Davutoğlu, A. (2011, 23 Şubat). *Dışişleri Bakanı Sayın Ahmet Davutoğlu'nun Libya'daki tahliyelere ilişkin düzenlediği basın toplantısının metni.* https://www.mfa.gov.tr/ disisleri-bakani-sayin-ahmet-davutoglu_nun-basin-toplantisinda-yaptigi-konusmanin-metni.tr.mfa

Doster, B. (2021). Türkiye ve Orta Doğu: bölgesel liderliğin sınırlarını tartışmak. T. Oğuzlu ve C. Çiçekçi (Eds.), *Küresel ve bölgesel güçlerin Orta Doğu politikaları: Arap Baharı ve sonrası*. (s. 131-148). Nobel Akademi Yayıncılık.

Duran, B. ve Ardıç, N. (2020). Arap baharı. Ş. Kardaş ve A. Balcı (Eds.), *Uluslararası ilişkilere giriş: tarih, teori, kavram ve konular*. (s. 681-694). Küre Yayınları. (Orjinal Çalışma 2014)

Dünya gazetesi (2017, 23 Haziran). *Katar'a 13 maddelik talep listesi.* 8 Ocak 2023 tarihinde https://www.dunya.com/dunya/katara-13-maddelik-talep-listesi-haberi-369313 adresinden edinilmiştir.

Dünya gazetesi (2023, 3 Ocak). *Dış ticaret 2022'de 110,2 milyar dolar açık verdi.* 1 Ocak 2023 tarihinde www.dunya.com/amp/ekonomi/dis-ticaret-2022de-1102-milyar-dolar-acik-verdi-haberi-680315 adresinden edinilmiştir.

Düzsöz, E. (2021). Kaos içerisinde düzen arayışı: Kaddafi Dönemi ve sonrası Libya. *Barış Araştırmaları ve Çatışma Çözümleri Dergisi, 9*(2), 295-330.

DW Türkçe (2021, 11 Kasım). *Erdoğan: Yunanistan Amerika'nın üssü haline gelmiştir.* 27 Haziran 2022 tarihinde https://www.google.com/amp/s/amp.dw.com/tr/erdo%25 C4%259Fan-yunanistan-amerikan%25C4%25B1n-%25C3%25BCss%25C3%25BC-haline-gelmi%25C5%259Ftir/a-59796917 adresinden edinilmiştir.

DW Türkçe (2022, 20 Ocak). *İsrail Almanya'dan üç denizaltı ısmarladı.* 27 Haziran 2022 tarihinde https://www.google.com/amp/s/amp.dw.com/tr/i%25CC%2587srail-almanyadan-%25C3%25BC%25C3%25A7-denizalt%25C4%25B1-%25C4%25B1smarlad%25C4%25B1/a-60495553 adresinden edinilmiştir.

Efegil, E. ve Pekcan, C. (2017). Çin ve dünya düzeni: tartışmalar ve girişimler. C. Dinç ve B. Akkuş (Eds.), *Küresel ve büyük güçlerin stratejileri.* (s. 37-66). Orion Kitapevi.

Eğilmez, M. (2017, 26 Ocak). *Leviathan*. https://www.mahfiegilmez.com/2017/01/ leviathan.html?m=1

Eminoğlu, A. (2016). Tarihsel süreçte Türkiye – İsrail ilişkilerinin değişen yapısı. *Gümüşhane Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Elektronik Dergisi, 7*(15), 88-106.

Erdurmaz, S. (2012). *Libya Arap Baharının solan yüzü.* Berikan Yayınevi.

Erhan, Ç. (2019a). 1960-1980: göreli özerklik-3: ABD ve NATO'yla ilişkiler. B. Oran (Ed.), *Türk dış politikası: Kurtuluş Savaşı'ndan bugüne olgular, belgeler, yorumlar Cilt 1: 1919-1980.* (s. 681-715). İletişim Yayınları. (Orjinal Çalışma 2001)

Erhan, Ç. (2019b). 1945-1960: Batı bloğu ekseninde Türkiye - 1: ABD ve NATO'yla ilişkiler. B. Oran (Ed.), *Türk dış politikası: Kurtuluş Savaşı'ndan bugüne olgular, belgeler, yorumlar Cilt 1: 1919-1980.* (s. 522-575). İletişim Yayınları. (Orjinal Çalışma 2001)

Erhan, Ç. ve Arat T. (2019). AET'yle ilişkiler. B. Oran (Ed.), *Türk dış politikası: Kurtuluş Savaşı'ndan bugüne olgular, belgeler, yorumlar Cilt 1: 1919-1980*. (s. 808-853). İletişim Yayınları. (Orjinal Çalışma 2001)

Erhan, Ç. ve Arat T. (2018). AET'yle ilişkiler. B. Oran (Ed.), *Türk dış politikası: Kurtuluş Savaşı'ndan bugüne olgular, belgeler, yorumlar Cilt 2: 1980-2001.* (s. 83-102). İletişim Yayınları. (Orjinal Çalışma 2001)

Erhan, Ç. ve Kürkçüoğlu, Ö. (2018a) İsrail'le ilişkiler. B. Oran (Ed.), *Türk dış politikası: Kurtuluş Savaşı'ndan bugüne olgular, belgeler, yorumlar Cilt 2: 1980-2001.* (s. 149-152). İletişim Yayınları. (Orjinal Çalışma 2001)

Erhan, Ç. ve Kürkçüoğlu, Ö. (2018b). İsrail'le ilişkiler. B. Oran (Ed.), *Türk dış politikası: Kurtuluş Savaşı'ndan bugüne olgular, belgeler, yorumlar Cilt 2: 1980-2001.* (s. 568-579). İletişim Yayınları. (Orjinal Çalışma 2001)

Erhan, Ç. ve Kürkçüoğlu, Ö. (2019a). Filistin Sorunu ve İsrail'le ilişkiler. B. Oran (Ed.), *Türk dış politikası: Kurtuluş Savaşı'ndan bugüne olgular, belgeler, yorumlar Cilt 1: 1919-1980.* (s. 635-648). İletişim Yayınları. (Orjinal Çalışma 2001)

Erhan, Ç. ve Kürkçüoğlu, Ö. (2019b). İsrail'le ilişkiler. B. Oran (Ed.), *Türk dış politikası: Kurtuluş Savaşı'ndan bugüne olgular, belgeler, yorumlar Cilt 1: 1919-1980*. (s. 796-801). İletişim Yayınları. (Orjinal Çalışma 2001)

Erili, G. (2021). Birleşik Arap Emirlikleri 2020. K. İnat, M. Ataman ve İ. N. Telci (Eds). *Orta Doğu yıllığı 2020.*(s. 215-235). Orta Doğu Yayınları.

Ersal, M., Keser, A. ve Erdurmaz, A. S. (2019). Doğu Akdeniz hidrokarbon kaynakları ve jeopolitik etkisi. H. Çomak ve B. Ş. Şeker (Eds.), *Akdeniz jeopolitiği cilt 1*. (s. 365-374). Nobel Akademik Yayıncılık.

Ersoy, E. (2014). Realizm. R. Gözen (Ed.), *Uluslararası ilişkiler teorileri*. (s. 159-187). İletişim Yayınları.

Erşen, E. (2021). Rusya dış politikasında Orta Doğu: Arap Baharı ve sonrası. T. Oğuzlu ve C. Çiçekçi (Eds.), *Küresel ve bölgesel güçlerin Orta Doğu politikaları: Arap Baharı ve sonrası*. (s. 55-82). Nobel Akademi Yayıncılık.

Erşen, E. ve Dal, P. E. (2018). Türk-Rus ilişkilerinin Karadeniz-Kafkasya boyutu: Uçak Krizi ve sonrası. O. Orhan (der.), *Karadeniz ve Kafkaslar riskler ve fırsatlar*, TASAM Yayınları.

Even, S. and Eran, O. (2014). The natural gas revolution in Israel. S. Brom and A. Kurz (Ed). *Strategic survey for Israel 2013-2014.* INSS.

Fırat, M. (2019a). 1919-1923: Kurtuluş Yılları: Yunanistan'la ilişkiler. B. Oran (Ed.), *Türk dış politikası: Kurtuluş Savaşı'ndan bugüne olgular, belgeler, yorumlar Cilt 1: 1919-1980*. (s. 178-193). İletişim Yayınları. (Orjinal Çalışma 2001)

Fırat, M. (2019b). 1945-1960: Batı bloğu ekseninde Türkiye - 1: Yunanistan'la ilişkiler. B. Oran (Ed.), *Türk dış politikası: Kurtuluş Savaşı'ndan bugüne olgular, belgeler, yorumlar Cilt 1: 1919-1980*. (s. 576-614). İletişim Yayınları. (Orjinal Çalışma 2001)

Fırat, M. (2019c). 1960-1980: Göreli özerklik-3: Yunanistan'la ilişkiler. B. Oran (Ed.), *Türk dış politikası: Kurtuluş Savaşı'ndan bugüne olgular, belgeler, yorumlar Cilt 1: 1919-1980*. (s. 716-768). İletişim Yayınları. (Orjinal Çalışma 2001)

Fırat, M. ve Kürkçüoğlu, Ö. (2018). Orta Doğu'yla ilişkiler. B. Oran (Ed.), *Türk dış politikası: Kurtuluş Savaşı'ndan bugüne olgular, belgeler, yorumlar Cilt 2: 1980-2001.* (s. 551-568). İletişim Yayınları. (Orjinal Çalışma 2001)

Fırat, M. ve Kürkçüoğlu, Ö. (2019a). 1945-1960: Batı bloğu ekseninde Türkiye - 1: Arap Devletleri'yle ilişkiler. B. Oran (Ed.), *Türk dış politikası: Kurtuluş Savaşı'ndan bugüne olgular, belgeler, yorumlar Cilt 1: 1919-1980*. (s. 615-635). İletişim Yayınları. (Orjinal Çalışma 2001)

Fırat, M. ve Kürkçüoğlu, Ö. (2019b). 1960-1980: göreli özerklik-3: Arap Devletleri'yle ilişkiler. B. Oran (Ed.), *Türk dış politikası: Kurtuluş Savaşı'ndan bugüne olgular, belgeler, yorumlar Cilt 1: 1919-1980*. (s. 784-796). İletişim Yayınları. (Orjinal Çalışma 2001)

Foscolos, A. E. (2017). The eastern & central Mediterranean era of oil and gas/importance for the European rnergy security. A. Stergiou, K. Ulusoy ve M. Blondheim (Eds). *Conflict & Prosperity Geopolitics And Energy in the Eastern Mediterranean.* Israel Academic Press.

Fouly, M. ve Al-Azrak, E. (2019, 17 Kasım 2020). *News analysis: Egypt-UAE huge investment deal reflects Cairo's strategic significance to Gulf states:* experts. Xinhuanet. http://www.xinhuanet.com/english/2019-11/17/c_138560802.htm

Fragile States Index (2022, 13 Temmuz). *Annual report 2022.* 2 Ocak 2023 tarihinde https://fragilestatesindex.org/wp-content/uploads/2022/07/22-FSI-Report-Final.pdf adresinden edinilmiştir.

Galtung, J. (2004). Emperyalizmin yapısal teorisi. *Uluslararası İlişkiler, 1*(2), 25-46.

Gardner, F. (2020, 23 Eylül). *Birleşik Arap Emirlikleri nasıl bölgesel güce dönüştü?.* BBC Türkçe. https://www.bbc.com/turkce/haberler-dunya-54268646

Gaynor, T. ve Zorgoun, T. (2011, 20 Ekim). *Gaddafi's death – who pulled the trigger?* Reuters. https://www.reuters.com/article/us-libya-gaddafi-finalhours-idUSTRE79J5Q 720111020 adresinden 9 Ocak 2023'te edinilmiştir.

Gezer, G. (2022, 8 Ağustos). *Soçi Zirvesi'nin ardından.* Independent Türkçe. https:// www.indyturk.com/node/539756/t%C3%BCrki%CC%87yeden-sesler/so%C3%A7i - zirvesinin-ard%C4%B1ndan

Gilpin, R. (1983). *War and change in world politics*. Cambridge: Cambridge UP.

Görücü, K. ve Bünyad, A. (2020). Rus hayalet ordusu Wagner. *SETA,* (311), 1-19.

Global Firepower (2023). *Countries index.* https://www.globalfirepower.com/countries .php

Göksedef, E. (2022a, 10 Haziran). *Türkiye - Yunanistan hattında 'adalar' gerginliği: Ankara'da askeri adım gündemde mi?* BBC Türkçe. https://www.bbc.com/turkce/haberler -turkiye-61760805

Göksedef, E. (2022b, 21 Haziran). *Muhammed bin Selman'ın Türkiye ziyaretinde 'yeni bir iş birliği dönemi' vurgusu.* BBC Türkçe. https://www.bbc.com/turkce/haberler-turkiye-61888998 adresinden 8 Ocak 2023'te edinilmiştir.

Greek Ctiy Times (2020, 3 Kasım). *Greece and the UAE sign mutual defense clause.* 8 Ocak 2023'te https://greekcitytimes.com/2020/11/23/greece-uae-mutual-defense-clause/ adresinden edinilmiştir.

Greek Ctiy Times (2021, 7 Nisan). *Greece-Egypt-Cyprus sign military cooperation deal.* 8 Temmuz 2022'de https://greekcitytimes.com/2021/04/07/greece-egypt-cyprus-military-deal/?amp adresinden edinilmiştir.

Güç, K. (2022). *Soğuk savaş sonrası Rus dış politikasında ontolojik güvenlik.* Panama Yayıncılık.

Güler, M. Ç. (2021, Aralık). Rusya'nın Afrika politikası. *Kriter Dergisi, 6*(63), https:// kriterdergi.com/dosya-afrikada-turkiye/rusyanin-afrika-politikasi

Güneş, B. (2018). Libya İç Savaşı ve kriz yönetimi. *Güvenlik Bilimleri Dergisi, 7*(2), 263-291.

Güney, N. A. ve Korkmaz, V. (2021). A new alliance axis in the Eastern Mediterranean vold war: what the Abraham Accords mean for Mediterranean geopolitics and Turkey. *Insight Turkey, 23*(4), 61-76.

Gürdeniz, C. (2018). *Mavi Vatan yazıları.* Kırmızı Kedi Yayınevi.

Haduri, V. (2022, 2 Mart). *Kuzey Akım 2'nin askıya alınması ne anlama geliyor?.* Independent Türkçe. https://www.indyturk.com/node/479131/d%C3%BCnyadan-sesler/ kuzey-ak%C4%B1m-2nin-ask%C4%B1ya-al%C4%B1nmas%C4%B1-ne-anlama-geliyor

Hafen, R. A. (2012). *Revolution in Egypt and the potential for a New Suez Crisis.* Chool of Advanced Military Studies United States Army Command and General Staff College Fort Leavenworth.

Hale, W. (2021). *1774'ten Günümüze Türk dış politikası.* (Çev. N. Uslu) Serbest Akademi Yayınları. (Orjinal Çalışma 2000)

Hasan, B. (2022, 29 Kasım). *Türkiye ile Libya'nın deniz sınırı muhtırası 3. yılında: 'Atina'nın Doğu Akdeniz planı baltalandı'*. Sputnik. https://sputniknews.com.tr/20221129/ turkiye-ile-libyanin-deniz-siniri-muhtirasi-3-yilinda-atinanin-dogu-akdeniz-plani-baltalandi-1063978031.html

Hawting, G. R. (2017). İslam'ın yükselişi. Y. M. Choueiri (Ed.), *Orta Doğu tarihi: dini, siyasi, kültürel ve ekonomik perspektiften.* (Çev. F. Aytuna). (s. 9-30). İnkılap Yayınevi.

Hediyye, Z. (2022, 19 Aralık). *Mısır ile Libya arasındaki başlıca anlaşmazlık konusu: deniz sınırları.* Independent Türkçe. https://www.indyturk.com/node/589536/d%C3%BC nya/m%C4%B1s%C4%B1r-ile-libya-aras%C4%B1ndaki-ba%C5%9Fl%C4%B1ca-anla%C5%9Fmazl%C4%B1k-konusu-deniz-s%C4%B1n%C4%B1rlar%C4%B1

Herz, J. H. (1950). İdealist internationalism and the security dilemma. *World Politics,* 157-180.
Hisartoprak, T. (2021). Türk dış politikasında Afrika Açılımı'nın rol kuramı çerçevesinde incelenmesi. T. Oğuzlu ve Y. Ongun (Eds.), *Türk dış politikasında güncel sorunlar ve teorik uygulamalar*. (s. 281-306). Nobel Akademik Yayıncılık.
Hobbes, T. (2018). *Leviathan* (Çev. S. Lim). Yapı Kredi Yayınları. (Orijinal Çalışma 1651)
Hook, S. W. ve Spanier, J. (2016). *Amerikan Dış Politikası: İkinci Dünya Savaşı'ndan Günümüze* (Çev. Ö. Zihnioğlu). İnkılap Yayınları. (Orjinal Çalışma 2005)
Hüdaverdi, A. S. (2021, 14 Temmuz). *Katar ve Birleşik Arap Emirlikleri'nin soğuk* barışı. ORSAM. https://orsam.org.tr/tr/katar-ve-birlesik-arap-emirliklerinin-soguk-barisi/
IMF (2022a). *World economic outlook 2022 OCT: countering the cost-of-living crisis*. https://www.imf.org/-/media/Files/Publications/WEO/2022/October/English/text .ashx
IMF (2022b). *IMF annual report 2022*. https://www.imf.org/external/pubs/ft/ar/2022 /downloads/imf-annual-report-2022-english.pdf&ved=2ahUKEwjKwMXoi7L 8AhXFSfEDHWkhBWMQFnoECBAQAQ&usg=AOvVaw3McLBZLrSoUZmYINqUcvkC
IMF (2022c). *IMF executive board approves 46-month US$3 billion extended arrangement for Egypt.* https://www.imf.org/en/News/Articles/2022/12/16/pr22441-egypt-imf-executive-board-approves-46-month-usd3b-extended-arrangement
Independent Türkçe (2020a, 28 Temmuz). *Mısır'ın milyar dolarlık askeri harcamaları ve silahlanma stratejisi.* Independent Türkçe. 27 Haziran 2022 tarihinden https://www.indyturk.com/node/218051/d%C3%BCnya/m%C4%B1s%C4%B1r%C4%B1n-milyar-dolarl%C4%B1k-askeri-harcamalar%C4%B1-ve-silahlanma-stratejisi adresinden alınmıştır
Independent Türkçe (2020b 28 Ağustos). *BAE, ortak tatbikata katılması için Yunanistan'a 9 savaş uçağı gönderdi.* Independent Türkçe. 2 Ocak 2023 tarihinde https://www. indyturk.com/node/234846/d%C3%BCnya/bae-ortak-tatbikata-kat%C4%B1lmas %C4%B1-i%C3%A7in-yunanistana-9-sava%C5%9F-u%C3%A7a%C4%9F%C4%B1 -g%C3%B6nderdi adresinden edinilmiştir.
Independent Türkçe (2022a, 5 Ekim). *Rusya'nın "gölge ordusu" Wagner nerelerde hangi faaliyetleri yürütüyor*?. Independent Türkçe. 1 Ocak 2023 tarihinde https://www .indyturk.com/node/560441/d%C3%BCnya/rusyan%C4%B1n-g%C3%B6lge-ordusu-wagner-nerelerde-hangi-faaliyetleri-y%C3%BCr%C3%BCt%C3%BCyor adresinden edinilmiştir.
Independent Türkçe (2022b, 9 Aralık). *Al Araby Al Jadeed: Mısır - Türkiye ilişkileri 2023'ün ortasında tamamen normalleşebilir.* Independent Türkçe.2 Ocak 2023 tarihinde https://www.indyturk.com/node/585726/d%C3%BCnya/al-araby-al-jadeed-m%C4%B1s%C4%B1r-t%C3%BCrkiye-ili%C5%9Fkileri-2023%C3%BCn-ortas%C4%B1nda-tamamen adresinden edinilmiştir.
İbicioğlu, S. (2019, 7 Aralık). *Libya: Warplane of Haftar forces downed.* Anadolu Ajansı. https://www.aa.com.tr/en/middle-east/libya-warplane-of-haftar-forces-downed/ 1667002
İleri, K. (2021, 21 Nisan). *ABD, Türkiye'yi F-35 programından resmi olarak çıkardığına dair Ankara'ya bildirimde bulundu.* Anadolu Ajansı. https://www.aa.com.tr/tr/dunya /abd-turkiyeyi-f-35-programindan-resmi-olarak-cikardigina-dair-ankaraya-bildirimde-bulundu/2216316
İnat, K. (2020, 27 Haziran). *Yunanistan'ın Libya Politikası.* SETA. https://www.setav.org/ yunanistanin-libya-politikasi/ adresinden 8 Temmuz 2022'de edinilmiştir.
İran Dışişleri Bakanlığı (2023). هاینـدگـیـنمـا اطلاعات. https://mfa.gov.ir/portal/product catsbyservices/bilateralagencies
İşeri, E. ve Bulut, C. M. (2021). Türkiye dış politikası ve Orta Doğu: güç, çıkar, kimlik ve değerler sarmalında Türkiye'nin önündeki fırsatlar ve zorluklar. T. Oğuzlu ve Y. Ongun (Eds.), *Türk dış politikasında güncel sorunlar ve teorik uygulamalar*. (s. 215-237). Nobel Akademik Yayıncılık.
İzzetgil, E. ve Murshudlu, R. (2021). Suriye Krizi bağlamında Rusya'nın Orta Doğu politikasının Türkiye - Rusya ilişkilerine etkisi. *Bölgesel Araştırmalar Dergisi, 5*(1), 269-311.
Jervis, R. (1978). Cooperation under the security dilemma. *World Politics, 30,* 167-214.

Kaddafi, M. (2008, 29 Şubat). *Kaddafi'nin sonunu getiren konuşma Kaddafi'nin çarpıcı Arap Birliği konuşması* (Video). YouTube. https://youtu.be/-aezqwvjNKg

Kadercan, B. (2020). Güç. Ş. Kardaş ve A. Balcı (Eds.), *Uluslararası ilişkilere giriş: tarih, teori, kavram ve konular*. (s. 323-335). Küre Yayınları. (Orjinal Çalışma 2014)

Kako, A. (2019, 29 Eylül). *Rusya 4 yıldır Suriye'de varlık gösteriyor.* Anadolu Ajansı. https://www.aa.com.tr/tr/dunya/rusya-4-yildir-suriyede-varlik-gosteriyor/1597081

Kalaycı, Ö. (2020, 19 Ocak). *Berlin Libya Konferansı: konferansın (55 maddelik) sonuç tam bildirgesi* – Almanca'dan çeviri–9. Mayıs 2022 tarihinde https://www.academia .edu/41839324/Berlin_Libya_Konferans%C4%B1_Konferans%C4%B1n_55_maddelik_Sonu% C3%A7_Tam_Bildirgesi_Almancadan_%C3%87eviri_%C3%96mer_KALAYCI adresinden edinilmiştir.

Kalabalık, A. (2020, 28 Temmuz). *Libya'da rengini belli etmemeye çalışan İsrail perde gerisinde Hafter'e destek oluyor.* Anadolu Ajansı. https://www.aa.com.tr/tr/dunya /libyada-rengini-belli-etmemeye-calisan-israil-perde-gerisinde-hafter-e-destek-oluyor/1924863

Kalabalık, A. A. (2015, 16 Şubat). *IŞİD'in Mısır stratejisi.* SETA. https://www.setav.org/ isidin-misir-stratejisi/

Kalelioğlu, O. (2020). Türk dış politikasında Balkanlar ve Yunanistan. H. Acar (Ed.), *Türk dış politikası.* (s. 457-482). Nobel Akademik Yayıncılık.

Kalın, İ. (2013, 1 Ağustos). *Türkiye Orta Doğu'da yalnız kaldı" iddiası doğru değil ama eğer bu bir eleştiri ise o zaman söylemek gerekir: Bu, değerli bir yalnızlıktır.*7 Ocak 2023 tarihinde https://mobile.twitter.com/ikalin1/status/362746057513385984 adresinden edinilmiştir.

Kanadıkırık, H. (2020). Türk dış politikası ve Rusya. H. Acar (Ed.), *Türk dış politikası.* (s. 377-424). Nobel Akademik Yayıncılık.

Karabulut, A. N. (2016). Eski savaş, yeni strateji: Rusya'nın yirmi birinci yüzyıldaki Hibrit Savaş Doktrini ve Ukrayna Krizi'ndeki uygulaması. *Uluslararası İlişkiler, 13*(49), 25-42.

Karagöl, E. T. ve Kızılkaya, M. (2015). Rusya - AB - Türkiye üçgeninde Türk Akımı. *SETA*, 1-6.

Karahanoğulları, Y. ve Türk, D. (2018). Otoriter devletçilik, neoliberalizm, Türkiye. *Mülkiye Dergisi, 42*(3), 403-448.

Karakoç, E. (2021, 24 Eylül). *İsrail, üç F-35I Adir savaş uçağını daha teslim aldı.* Defencetürk. https://www.defenceturk.net/israil-uc-f-35i-adir-savas-ucagini-daha-teslim-aldi

Karaosmanoğlu, A. L. (2011). Yirmi birinci yüzyılda savaşı tartışmak: Clausewitz yeniden. *Uluslararası İlişkiler Dergisi, 8*(29), 5-25.

Kekilli, E. (2020). Berlin Konferansı ve Libya krizinin geleceği. *SETA, 310,* 1-16.

Kekilli, E. ve Öztürk, B. (2020). Turkey's position in the Libyan Crisis. *Insight Turkey, 22*(2), 53-62.

Kelkitli, F. A. (2019). Türkiye ve Akdeniz: Kapsamlı proaktif bir dış politika inşa etmenin gerekliliği. H. Çomak ve B. Ş. Şeker (Eds.), *Akdeniz jeopolitiği cilt 1.* (s. 600-612). Nobel Akademik Yayıncılık.

Keyik, M. ve Erol, M. S. (2019). Realizme göre güç ve güç dengesi kavramları. *Uluslararası Kriz ve Siyaset Araştırmaları Dergisi, 3*(1), 12-49.

Khanger, H. Ö. ve Duman, T. İ. (2018). Krizlerin gölgesinde Mısır'ın Sudan ve Etiyopya ile ilişkileri. İ. N. Telci (Ed.), *Devrim sonrası Mısır dış politikası: dönüşüm arayışından meşrutiyet çıkmasına.* (s. 112-132). SETA Yayınları.

Kılıçaslan, E. (2019). Libya'nın Akdeniz bölge politikası ve siyasal iletişim bağlamında yeni jeopolitik dengeler. H. Çomak ve B. Ş. Şeker (Eds.), *Akdeniz jeopolitiği cilt 1.* (s. 438-451). Nobel Akademik Yayıncılık.

Kısacık, S. ve Kaya, F. (2016). Rusya Federasyonu'nun Yakın Çevre Doktrini kapsamında dağlık Karabağ ve Ukrayna politikalarını anlamak. *Uludağ Uluslararası İlişkiler Kongresi: Küresel ve Bölgesel Sistemde Devlet ve Devletdışı Aktörler.* (s. 45-84). DORA Basım Yayın Dağıtım.

Kocamaz, S. (2021). Avrupa Birliği ve Orta Doğu: Bir uluslararası aktörün inandırıcılık sorunu. T. Oğuzlu ve C. Çiçekçi (Eds.), *Küresel ve bölgesel güçlerin Orta Doğu politikaları: Arap Baharı ve sonrası.* (s. 101-130). Nobel Akademi Yayıncılık.

Kotil, T. (2022, 9 Aralık). *Prof. Dr. Temel Kotil MMU ile ilgili son bilgileri verdi / Türkiye 2023 Zirvesi ve Para Sohbetleri.* (Video). YouTube. https://youtu.be/QMSAY3pID6E

Korkmaz, S. C. (2019). Terör. M. Şahin (Ed.), *Orta Doğu: aktörler, unsurlar, sistemler*. (s. 625-648). Kopernik Yayınları.

Kökyay, F. (2021). Enerji güvenliği ekseninde Doğu Akdeniz Gaz Forumu. *Ekonomi, Politika & Finans Araştırmaları Dergisi, 6*(1), 216-239.

Köse, T. ve Öztürk, B. (2020). A sea change in the MENA region: External intervention in Libya. *Insight Turkey, 22*(4), 113-138.

Kroslak, D. (2004). France's policy towards Africa continuity or change? *African in lnternationnl Politics: External lnvolvement on the Continent,* 61-82.

Kurt, V. (2019). Arap isyanları sonrasında Orta Doğu'da vekalet savaşları: Yemen Örneği. *Uluslararası Siyaset Bilimi ve Kentsel Araştırmalar Dergisi, 7*(1), 307-326.

Kümek. İ. (2020). Küçük devlet müdahaleciliği: Katar ve BAE'nin Libya müdahalesi. *Uluslararası Kriz ve Siyaset Araştırmaları Dergisi, 4*(2), 240-282.

Lacher, W. (2013). *Fault lines of the revolution. Political actors, camps and conflicts in the new Libya*. SWP Research Paper.

Lobbell, S. E. (2010). Structural realism/offensive and defansife realism. The international studies compensium project. Oxford: *Oxford University Press,* 1-20.

Lowy Institute (2021). *2021 Country ranking view.* 3 Kasım 2022 tarihinde https://global diplomacyindex.lowyinstitute.org/# adresinden edinilmiştir.

Machiavelli, N. (2016). *Prens* (Çev. E. Günsel). Tutku Yayınevi.

Marsh, S. ve Chambers, M. (2022, 22 Şubat). *Germany freezes Nord Stream 2 gas project as Ukraine crisis deepens.* Reuters https://www.reuters.com/business/energy/ germanys-scholz-halts-nord-stream-2-certification-2022-02-22/

Mearsheimer, J. J. (2001). *The tragedy of power politics*. Norton and Company.

Mearsheimer, J. J. (2006). Structual realism. T. Dunne, M. Kurki, and S. Smith, (Eds.), *International relations theories: discipline and diversity.* (s. 71–88). Oxford University.

Mearsheimer. J. (2015, 25 Eylül). *Why is Ukraine the West's fault? Featuring John Mearsheimeir why is Ukraine the West's fault? Featuring John Mearsheimer the University of Chicago 25 Eyl 2015* (Video). YouTube. https://youtu.be/JrMiSQAGOS4

Megerisi, T. (2020). EU policy towards Libya. *Insight Turkey, 22*(4), 29-40.

Mehmed A. (2020). Türkiye - Birleşik Arap Emirlikleri İlişkileri. *Uluslararası İlişkiler ve Diplomasi Dergisi/Journal of International Relations and Diplomacy, 3*(1), 76-99.

Mehmetçik, H. ve Dal, E. P. (2021). 2000'li yıllar sonrası Türkiye'nin yükselişini yeni klasik gerçekçilik çerçevesinde anlamak. T. Oğuzlu ve Y. Ongun (Eds.), *Türk dış politikasında güncel sorunlar ve teorik uygulamalar*. (s. 27-47).Nobel Akademik Yayıncılık.

Mengüç, D. (2022, 21 Kasım). *Erdoğan ve Sisi'nin tokalaşması normalleşmeyi sağlayabilir mi?*. Independent Türkçe. https://www.indyturk.com/node/578711/haber/erdo %C4%9Fan-ve-sisinin-tokala%C5%9Fmas%C4%B1-normalle%C5%9Fmeyi-sa%C4 %9Flayabilir-mi

Mercan, S. ve Bilgin, K. R. (2017). Tarihten günümüze Almanya'nın küresel stratejileri. C. Dinç ve B. Akkuş (Eds.), *Küresel ve büyük güçlerin stratejileri.* (s. 37-66). Orion Kitapevi.

Merdan, A. S. (2021). Avrasya jeopolitiğinde Türkiye'nin enerji politikaları: TANAP ve Türk Akımı. *Ekonomik ve Sosyal Araştırmalar Dergisi, 17*(2), 457-473.

Meşe, Z. (2020). Berlin'deki Libya Konferansı ışığında Almanya'nın dış politika geleneği ve dönüşümü. *SETA, 260,* 1-6.

Mevlütoğlu, A. (2019). Silahlanma. M. Şahin (Ed.), *Orta Doğu: aktörler, unsurlar, sistemler*. (s. 501-532.). Kopernik Yayınları.

Mezran, K. and Varvelli, A. (2017), *Foregin actors in Libya's crisis*. Atlantic Council.

Mönch TR (2016). Türkiye'nin bitmeyen Hava Savunma Sistemi hikâyesi ve S-400. *Savunma ve Havacılık, 30*(178), 59-61.

Morgenthau, H. J. (1970). *Uluslararası Politika* (Çev. B. Oran ve Ü. Oskay). Sevinç Matbaası.(Orjinal Çalışma 1948)

Murrphy, E. C. (2017). Siyonizm ve Filistin sorunu. Y. M. Choueiri (Ed.), *Orta Doğu tarihi: dini, siyasi, kültürel ve ekonomik perspektiften.* (Çev. F. Aytuna). (s. 317-343). İnkılap Yayınevi.

Mwai, P. (2022, 31 Ocak). *Etiyopya'daki SİHA saldırılarıyla ilgili neler biliniyor?* BBC Türkçe. www.bbc.com/turkce/haberler-dunya-60198639.amp

Finman, B. (2010, 4 Mayıs). NATO. (2020). *Akdeniz'in güvenliğini sağlamak.* NATO. https://www.nato.int/docu/review/tr/articles/2010/05/04/akdenizin-guevenliginisaglamak/index.html

NATO (2022). *NATO Üyeleri.* https://www.nato.int/nato-welcome/index_tr.html

Nachhmani, A. (1987). *Israel, Turkey ABD Greece: uneasy relations in eastern Mediterranean.* Frank Cass.

Newyork Times (2020, 30 Ağustos 2022). *There's a new game of thrones in the Mediterranean.* 9 Ocak 2023 tarihinde www.nytimes.com/2020/08/30/opinion/turkey-greece-oil-gas.amp.html adresinden edinilmiştir.

Ogilvie-White, T. (1996). Is there a theory of nuclear profileration: an analysis of the contemporary debate, *The Nonprofileration Review*, 43-60.

Oğurlu, E. (2018). 1998-2018 arası dönemde Türkiye'nin Afrika deneyimi: fikirden eyleme bir dönüşüm. *Avrasya Etüdleri, 54*(2), 65 – 94.

Oğuzlu, T. (2020). Türk dış politikası ve Orta Doğu. H. Acar (Ed.), *Türk dış politikası.* (s. 581-894). Nobel Akademik Yayıncılık.

Oğuzlu, T. (2021a). Orta Doğu'da değişen dinamikler: kavramsal bir analiz. T. Oğuzlu ve C. Çiçekçi (Eds.), *Küresel ve bölgesel güçlerin Orta Doğu politikaları: Arap Baharı ve sonrası*. (s. 7-26). Nobel Akademi Yayıncılık.

Oğuzlu, T. (2021b). Türk dış politikasında çıkarlar ve değerler tartışmasını realizm ve liberalizm üzerinden okumak. T. Oğuzlu ve Y. Ongun (Eds.), *Türk dış politikasında güncel sorunlar ve teorik uygulamalar*. (s. 1-26). Nobel Akademik Yayıncılık.

Oğuzlu, T. ve Çiçekçi, C. (2021). Giriş. T. Oğuzlu ve C. Çiçekçi (Eds.), *Küresel ve bölgesel güçlerin Orta Doğu politikaları: Arap Baharı ve sonrası*. (s. 1-5). Nobel Akademi Yayıncılık.

Oktav, Ö. Z. (2021). Suriye Krizi sürecinde Suudi Arabistan'ın değişen stratejileri ve Arap dünyasında değişen dengeler. T. Oğuzlu ve C. Çiçekçi (Eds.), *Küresel ve bölgesel güçlerin Orta Doğu politikaları: Arap Baharı ve sonrası*. (s. 175-200). Nobel Akademi Yayıncılık.

Ongun, Y. (2021). Türk dış politikasında yeniden dirilen Rusya: kavramsal tartışmanın sınırları. T. Oğuzlu ve Y. Ongun (Eds.), *Türk dış politikasında güncel sorunlar ve teorik uygulamalar*. (s. 281-306). Nobel Akademik Yayıncılık.

Ongur, H. Ö ve Yavçan, B. (2016). Uluslararası ilişkilerde marksist yaklaşımlar. R. Gözen (Ed.), *Uluslararası ilişkiler teorileri*. (s . 257-289). İletişim Yayınları.

Oran, B. (1991). *Türk-Yunan İlişkilerinde Batı Trakya Sorunu*. Bilgi Yayınevi.

Oran, B. (2019a). Göreli özerklik-3: dönemin bilançosu. B. Oran (Ed.), *Türk dış politikası: Kurtuluş Savaşı'ndan bugüne olgular, belgeler, yorumlar Cilt 1: 1919-1980*. (s. 655-680). İletişim Yayınları. (Orjinal Çalışma 2001)

Oran, B. (2019b). Türk dış politikasının teori ve pratiği. B. Oran (Ed.), *Türk dış politikası: Kurtuluş Savaşı'ndan bugüne olgular, belgeler, yorumlar Cilt 1: 1919-1980*. (s. 17-72). İletişim Yayınları. (Orjinal Çalışma 2001)

Oran. B. (2019c). 1919-1923: Kurtuluş yılları: Lausanne Barış Antlaşması. B. Oran (Ed.), *Türk dış politikası: Kurtuluş Savaşı'ndan bugüne olgular, belgeler, yorumlar Cilt 1: 1919-1980*. (s. 215-238). İletişim Yayınları. (Orjinal Çalışma 2001)

Orhan, A. ve Tamçelik, S. (2019). Kuzey Afrika enerji güvenliği ve Akdeniz. H. Çomak ve B. Ş. Şeker (Eds.), *Akdeniz jeopolitiği cilt 2*. (s. 1026-1040). Nobel Akademik Yayıncılık.

Oruç, H. (2020). İsrail ve Filistin'in Doğu Akdeniz politikası. *ORSAM*. 195-234.

Oylupınar, H. (2017). Rusya Federasyonu'nun küresel ve bölgesel düzeni, anlayışı ve yaklaşımı. C. Dinç ve B. Akkuş (Eds.), *Küresel ve büyük güçlerin stratejileri.* (s. 37-66). Orion Kitapevi.

Özcan, G. (2005). *Türkiye - İsrail İlişkilerinde Dönüşüm: Güvenliğin Ötesi.* TESEV Yayınları.

Özcan, G. (2010). Mavi Marmara bunalımında sonun başlangıcına doğru. *Orta Doğu Analiz, 2*(21), 29-38.

Özçelik, S. (2019). ABD'nin Akdeniz politikası. H. Çomak ve B. Ş. Şeker (Eds.), *Akdeniz jeopolitiği cilt 1*. (s. 769-786). Nobel Akademik Yayıncılık.

Özdemir, Ç. (2021). The Franco-German rivalry in the Post-Brexit European Union. *Uluslararası İlişkiler, Advanced Online Publication*, 1-21.

Özdemir, V. (2014). Balkan piyasalarını hedef alan doğal gaz boru hattı projeleri arasında rekabet: NABUCCO-Güney Akım ve Trans-Adriyatik Boru Hattı (TAP) projeleri örneği. *Sosyoekonomi Dergisi, 22*(22), 253-272.

Özersay, K. (2020). Kıbrıs konusu. B. Oran (Ed.), *Türk dış politikası: Kurtuluş Savaşı'ndan bugüne olgular, belgeler, yorumlar cilt 3: 2001-2012*. (s. 632-689). İletişim Yayınları. (Orijinal Çalışma 2013)

Özgen, C. (2018). Türk Deniz Kuvvetleri açısından uçak gemisi tedarikinin incelenmesi. *Savunma Bilimleri Dergisi,* (17), 21-59.

Özgen, C. (2019). İsrail'in Savunma Stratejisi'nde Denizaltı Filosu'nun rolü. *Güvenlik Stratejileri, 15*(31), 497-545.

Özgen, C. (2021). 44 günün ardından: 2020 Karabağ Savaşı'nın askeri açıdan analizi. *İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi, 7*(1), 104-123.

Özkan, B. (2021). Bush ve Obama döneminde ABD'nin Orta Doğu politikası. T. Oğuzlu ve C. Çiçekçi (Eds.), *Küresel ve bölgesel güçlerin Orta Doğu politikaları: Arap Baharı ve sonrası*. (s. 27-54). Nobel Akademi Yayıncılık.

Özkan, M. (2020). Dünya siyasetinde Afrika. Ş. Kardaş ve A. Balcı (Eds.), *Uluslararası ilişkilere giriş: tarih, teori, kavram ve konular*. (s. 669-680). Küre Yayınları. (Orjinal Çalışma 2014)

Özkan, Ö. F. (2020). Arap Baharı ve sonrasında ABD'nin Libya Politikası. *LAÜ Sosyal Bilimler Dergisi*, 170-189.

Öztürk, S. (2018). Filistin kamplarından Dubai'ye, kod adı Ebu Fadi: "Muhammed Dahlan". *Bilimevi Dış Politika Dergisi,* 157-165.

Öztürk, S. (2020). Türkiye - Körfez ülkeleri ilişkileri. Y Sarıkaya (Der). *2023'e doğru küresel ve bölgesel gelişmeler karşısında Türk dış politikası.* (s. 271-312). TASAV.

QadirMushtaq, A. ve Afzal, M. (2017). Arab Spring: Its causes and consequences *JPUHS, 30*(1), 1-10.

Pınar, Ö. (2023, 29 Ocak). *İtalya - Libya arasında 8 milyar dolarlık enerji anlaşması.* BBC Türkçe. https://www.bbc.com/turkce/articles/cnklknv947po

Pirinçci, F. (2010). İsrail'in silahlanmasında ABD'nin rolü ve ABD - İsrail stratejik ilişkisinin başlaması (1956-1973). *History Studies Orta Doğu Özel Sayısı/Middle East Special Issue*, 353-374.

Pirinçci, F. (2018). Orta Doğu'da silahlanmayı etkileyen Dinamikler: Arap baharında alıcılar ve tedarikçiler. *International Journal of Social Inquiry, 11,* 287-309.

Pirinçci, F. (2022, 8 Ocak). *Yunanistan'ın silahlanması ve ittifakları üzerine.* SETA. https://www.setav.org/yunanistanin-silahlanmasi-ve-ittifaklari-uzerine/

Ploch, L. (2011). Africa Command: U.S. strategic interests and the role of the U.S. military in Africa. *Congressional Research Service, 7-5700, RL34003*, 1-39.

Polat, D. Ş. (2019). Kıbrıs Barış Harekâtı ve sonrasında Türkiye'nin Akdeniz politikası. H. Çomak ve B. Ş. Şeker (Eds.), *Akdeniz jeopolitiği cilt 1*. (s. 581-599). Nobel Akademik Yayıncılık.

Reid, T. (2020). Strange bedfellows: why France's Emmunuel Macron and his autocratic friends are attemppting to impose another strongman in the MENA region. *Insight Turkey, 22*(4), 55-71.

Resmi Gazete (2019a). *Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Libya Devleti Ulusal Mutabakat Hükümeti arasında güvenlik ve askeri iş birliği mutabakat muhtırası.* https://www .resmigazete.gov.tr/eskiler/2019/12/20191226-3.pdf

Resmi Gazete (2019b). *Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti İle Libya Ulusal Mutabakat Hükümeti arasında Akdeniz'de deniz yetki alanlarının sınırlandırılmasına ilişkin mutabakat muhtırasının onaylanmasının uygun bulunduğuna dair kanun.* https://www.resmigazete .gov.tr/eskiler/2019/12/20191207-2.htm

Ribe, A. V. (2021). The United Arab Emirates: a Mediterranean power? *Opinion Paper. IEEE*. 1-19.

Said, M. (2017, 23 Ocak). *Egypt goes against international current with Libya support.* Al monitör. https://www.al-monitor.com/originals/2017/01/egypt-libya-violation-arms-embargo-hifter.html

Salcı, T. (2022, 9 Kasım). *ABD'nin askeri yığınak yaptığı Dedeağaç neden önemli, hedefte Rusya mı Türkiye mi var?* Sputnik. sputniknews.com.tr/amp/20221109/abdnin-askeri-yiginak-yaptigi-dedeagac-neden-onemli-hedefte-rusya-mi-turkiye-mi-var--1063245722.html

Sander, O. (2017). *Siyasi Tarih: ilkçağlardan 1918'e*. İmge Kitabevi Yayınları. (Orjinal Çalışma 1989)

Sarı, B. (2019). Bölgesel güçler. M. Şahin (Ed.), *Orta Doğu: aktörler, unsurlar, sistemler*. (s.153-180). Kopernik Yayınları.

Shaikh, Z. (2021, 30 Mayıs). *Analysis - 9-member commonwealth of independent states vouch for easing restrictions.* Anadolu Ajansı. https://www.aa.com.tr/en/analysis/ analysis-9-member-commonwealth-of-independent-states-vouch-for-easing-restrictions/2258620

Shirer, W. L. (2002). *Nazi İmparatorluğu 2: doğuşu, yükselişi, çöküşü* (Çev. R. Güran). İnkılap Kitabevi Baskı Tesisleri. (Orjinal Çalışma 1960)

SIPRI (2022). *SIPRI yearbook 2022 armaments, disarmament and international security.* https://www.sipri.org/sites/default/files/2022-06/yb22_summary_en_v2_0.pdf &ved=2ahUKEwjF8L6Rson9AhXaQvEDHWlZAvcQFnoECCEQAQ&usg=AOvVaw3bngxrEA48d8HaLl9Dp1Ln

Smits, R., Janssen, F., Briscoe, I. And Beswick, T. (2013, Eylül). *Revolution and Its discontents: state, factions and violence in the new Libya. CRU Report. The Clingendael Institute.* 10 Ocak 2023 tarihinde https://www.clingendael.org/sites/default/files /pdfs/Libya%2520-%2520Revolution%2520and%2520its%2520discontents.pdf& ved=2ahUKEwiShLGGmrv8AhV0SPEDHSsgCA4QFnoECAwQAQ&usg=AOvVaw0mhIvKdYisl9iqiTAuUiCy adresinden edinilmiştir.

Synder, G. H. (1984). The security dilemma in alliance politics. *Cambridge Universty Press, 36*(4), 441-495.

Snyder, J. (1991). *Myhts of empire: domestic politics and international ambition.* Cornell Universty Press.

Sönmez, G. Batu, G. ve Duran, Z. (2020). Sisi döneminde Mısır'ın silahlanma ve askeri altyapı yatırımları. *ORSAM, 24,* 1-40.

Sönmezoğlu, F. (2006). *II. Dünya Savaşı'ndan günümüze Türk dış politikası.* Der Yayınları.

Sönmezoğlu, F. (2009). Bağlantısız Üçüncü Dünya"dan "Çevre Ülkeleri"ne. *İ.Ü. Siyasal Bilgiler Fakültesi Dergisi, 41,* 1-8.

SSB (2022a). *Mevcut durum Türk savunma sanayiinin 2021 yılı performansı.* https://www .ssb.gov.tr/WebSite/contentlist.aspx?PageID=48&LangID=1

SSB (2022b). *Projeler*. https://www.ssb.gov.tr/

Strassler, R. B. (1996). *The landmark Thucydides: a comprehensive guide to the Peloponnesian War*. Free Press.

Sun, D. and Zoubir, Y. (2011). Sentry box in the backyard: analysis of French military bases in Africa. *Joumal of Middle Eastern and Islnmic Studies (in Asin)*, *5*(3), 82-104.

Spykman, N. J. (2020). *Coğrafya ve dış politika: Kenar Kuşak Teorisi* (Çev. A. K. Zengin). Doğu Kütüphanesi Yayınları. (Orjinal Çalışma 1939)

Şahin, İ. (2020). Yunanistan'ın Libya politikası. *ORSAM, 253,* 1-17.

Şahin, S. B. (2020). Tracing discursive strategies to understand the U.S. withdrawal from the Iranian Nuclear deal. *Uluslararası İlişkiler Dergisi, 17*(66), 61-76.
Şahin, M. ve Sarı, B. (2016). Turkey in the Syrian Crisis: The limits of a Middle Power foreign policy. *Orta Doğu Etütleri, 8,* (1), 8-25.
Şanlı O. ve Ateş, İ. (2020). ABD - Çin odaklı ticaret ve kur savaşlarının dünya ekonomisi üzerine etkileri. *Aydın Adnan Menderes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 7*(1), 75-101.
Sencerman, Ö. (2013). Batılı koloniyel güçlerin 1994 Ruanda Soykırımına etkisi. *Güvenlik Stratejileri Dergisi. 9*(18), 35-75.
Şeker, B. Ş. ve Keleş, S. (2019). Obama ve Trump profilleri ekseninde ABD'nin Akdeniz-Avrupa enerji diplomasisi. H. Çomak ve B. Ş. Şeker (Eds.), *Akdeniz jeopolitiği cilt 1.* (s. 787-796). Nobel Akademik Yayıncılık.
Şentuna, T. (2019). Libya askeri müdahalesinin uluslararası hukuka uygunluğu ve koruma sorumluluğu kavramı çerçevesinde meşruiyeti. *The Turkish Yearbook of International Relations, 50,* 215-239.
Şimşir, B. N. (1984). Fes Olayı: Türkiye - Mısır ilişkilerinden bir sayfa (1932-1933). *Belleten, 48*(189-190), 1-54.
Şöhret, M. (2019). Soğuk Savaş dönemi Akdeniz. H. Çomak ve B. Ş. Şeker (Eds.), *Akdeniz jeopolitiği cilt 1.* (s. 79-97). Nobel Akademik Yayıncılık.
Tanchum, M. (2020). The logic beyond Lausanne: a geopolitical perspective on the congruenve between Turkey's new hard power and its strategiv reorientation. *Insight Turkey, 22*(3), 55-71.
Taşcıoğlu, Ö. L. (2018). Yunanistan'ın ve GKRY'nin ABD, İsrail, Mısır Arap Cumhuriyeti (MAC), İngiltere ve Fransa ile yaptığı ortak askeri tatbikatlar, *International Social Sciences Studies Journal, 4,* (28), 6432-6441.
Taşdemir, F. (2020). Uluslararası hukuk perspektifinden 2011 sonrası dönemde Libya'da de facto rejim ve yeni hükümetin tanınması sorunu. *Uyuşmazlık Mahkemesi Dergisi, 8*(16), 375-405.
TBMM Tutanakları (2020). *SIRA SAYISI: 165.* https://www.tbmm.gov.tr/sirasayi/donem 27/yil01/ss165.pdf&ved=2ahUKEwitgPeg3bD8AhWVVvEDHWADBfg4ChAWegQIJBAB&usg=AOvVaw0FCGyb_cQkqJBBgZ0IYxq7
T. C. Dışişleri Bakanlığı AB Başkanlığı (2020). *Türkiye - AB ilişkilerinin tarihçesi.* https://www.ab.gov.tr/p.php?e=111
T. C. Dışişleri Bakanlığı (2009). *Dış politika kronolojisi Kasım 2009.* https://www.mfa. gov.tr/kasim-2009.tr.mfa
T. C. Dışişleri Bakanlığı (2012). *No: 182, 8 Temmuz 2012, Libya Ulusal Kongre Seçimleri Hk.* https://www.mfa.gov.tr/no_-182_-8-temmuz-2012_-libya-ulusal-kongre-secimleri-hk_.tr.mfa
T. C Dışişleri Bakanlığı (2012). *Dış politika kronolojisi Kasım 2012.* https://www.mfa.gov .tr/kasim__.tr.mfa
T. C. Dışişleri Bakanlığı (2022a). *Dışişleri Bakanı Mevlüt Çavuşoğlu'nun Sayın Cumhurbaşkanımıza refakatle Sudan, Çad ve Tunus'u ziyareti, 24-27 Aralık 2017.* https://www .mfa.gov.tr/disisleri-bakani-mevlut-cavusoglunun-say%C4%B1n-cb-refakatle-sudan-cad-tunus-ziyareti.tr.mfa
T. C. Dışişleri Bakanlığı (2022b). *Türkiye - Suudi Arabistan siyasi ilişkileri.* https://www .mfa.gov.tr/turkiye-suudi-arabistan-siyasi-iliskileri.tr.mfa
T. C. Dışişleri Bakanlığı (2022c). *Türkiye - Birleşik Arap Emirlikleri siyasi ilişkileri.* https://www.mfa.gov.tr/turkiye-birlesik-arap-emirlikleri-siyasi-iliskileri.tr.mfa
T. C. Dışişleri Bakanlığı (2023). *Türkiye - Libya siyasi ilişkileri.* https://www.mfa.gov.tr/turkiye-libya-siyasi-iliskileri.tr.mfa
T. C. Dışişleri Bakanlığı AB Başkanlığı (2022a,). *Katılım müzakerelerinde mevcut durum.* https://www.ab.gov.tr/katilim-muzakerelerinde-mevcut-durum_65.html
T. C. Dışişleri Bakanlığı AB Başkanlığı (2022). *Avrupa Birliği'nin genişlemesi.* https://www.ab.gov.tr/avrupa-birliginin-genislemesi_109.html

T. C. Dışişleri Bakanlığı Tahran Büyükelçiliği Ticaret Müşavirliği (2019). *İran'a yönelik yaptırımlar.* https://ticaret.gov.tr/data/5ee20f8213b876e308cc14f3/b7ae8ab2e46c9948c877f14fd3742f92.pdf&ved=2ahUKEwjHhef0mPT7AhWvW_EDHcfBCSAQFnoECA0QAQ&usg=AOvVaw2fNAI9tgI4gi3HVvj-m9Hm

T. C. Ticaret Bakanlığı (2021). *Mısır*. https://ticaret.gov.tr/dis-iliskiler/serbest-ticaret-anlasmalari/yururlukte-bulunan-stalar/misir

T. C. Ticaret Bakanlığı (2022). *Suudi Arabistan ülke profili.* https://ticaret.gov.tr/data/5f15a35213b876d3e4564f8d/SUUD%25C4%25B0%2520ARAB%25C4%25B0STAN%2520%25C3%25BClke%2520profili%25202022%2520ekim.pdf&ved=2ahUKEwj8l4LClvD7AhUFVPEDHVphAEsQFnoECAoQAQ&usg=AOvVaw05BXuSmYtRKBmZhsomZxrP

Tekin, A. Ç. ve Dokuyan, S. (2022). Haşhaş Sorunu ve Türk diplomasisinin yeri (Osmanlı'dan 1980'e Kadar). *Türk Dünyası Araştırmaları, 132*(260), 41-74.

Thayer, B. A. and Johnson, D. D. (2016). The evolution of realism: survival under anarchy from pleistocene to the present. Oxford: *Politics and The Life Sciences, 35*(1), 1-26.

The EmbassyPages (2023, 30 Ocak). *Egypt embassies & Consulates*. 24 Ocak 2023 tarihinde https://www.embassypages.com/egypt#:~:text=Egypt%20has%20125%20embassies%20abroad,consulates%20and%20two%20other%20representations adresinden edinilmiştir.

The United States Census Bureau (2021). *Trade in goods with Africa. 2021.* 15 Mayıs 2022 tarihinde https://www.census.gov/foreign-trade/balance/c0013.html adresinden edinilmiştir.

Telci, İ. N. (2018a). *Devrim sonrası Mısır dış politikası dönüşüm: arayışında meşruiyet çıkmazına.* SETA Yayınları.

Telci, İ. N. (2018b, 5 Nisan). *Krizlerin gölgesinde Mısır dış politikası*. ORSAM. https:// orsam.org.tr/tr/krizlerin-golgesinde-misir-dis-politikasi/

Telci, İ. N. (2019, 20 Şubat). *Egypt's rise in the African political landscape: a regional power?*. Politics Today. https://politicstoday.org/egypts-rise-in-the-african-political-landscape-a-regional-power/

Telci, İ. N. (2020). Turkey's Libya policy: achievements and challenges. *Insight Turkey, 22*(4), 41-54.

Telci, İ. N. (2021). Mısır 2020. K. İnat, M. Ataman ve İ. N. Telci (Eds). *Orta Doğu yıllığı 2020.* (s. 153-176). Orta Doğu Yayınları.

Tellal, E. (2019). SSCB'yle ilişkiler. B. Oran (Ed.), *Türk dış politikası: Kurtuluş Savaşı'ndan bugüne olgular, belgeler, yorumlar Cilt 1: 1919-1980*. (s. 499-519). İletişim Yayınları. (Orjinal Çalışma 2001)

Tellal, E. (2018). SSCB'yle ilişkiler. B. Oran (Ed.), *Türk dış politikası: Kurtuluş Savaşı'ndan bugüne olgular, belgeler, yorumlar Cilt 2: 1980-2001.* (s. 158-166). İletişim Yayınları. (Orjinal Çalışma 2001)

Topçu, G. (2022, 15 Aralık). *Mısır, Akdeniz'de büyük bir doğal gaz rezervi buldu*. Anadolu Ajansı. https://www.aa.com.tr/tr/dunya/misir-akdenizde-buyuk-bir-dogal-gaz-rezervi-buldu/2765022

TPAO (2021). *2020 petrol ve doğalgaz sektör raporu*. https://www.tpao.gov.tr/file /2106/2020-petrol-ve-dogal-gaz-sektor-raporu-47460b743c70c609.pdf&ved=2ahUKEwiV_aOs7uH2AhUJQvEDHdoKA4oQFnoECBMQAQ&usg=AOvVaw1Uqx3tLPaZ3-3pF6HMSfi1

TPAO (2022). *2021 petrol ve doğal gaz sektör raporu*. https://www. tpao.gov.tr/file/2206/2021-petrol-ve-dogal-gaz-sektor-raporu-861629db02eb5624.pdf&ved=2ahUKEwjw9bi__Pv8AhUQQPEDHceuDy4QFnoECBcQAQ&usg=AOvVaw2L5fBJ2_ptFj86l-OtHX3Q.

Trump. D. (2018, 19 Aralık). *Trump: IŞİD'i Suriye'de* yendik. DW Türkçe. amp.dw.com /tr/trump-i%25C5%259Fi%25CC%2587di-suriyede-yendik/a-46806556

Turhan, Y. (2020). Fransa'nın Afrika politikası değişim veya süreklilik. İ. Ermağan, E. E. Tepecikli-oğlu ve V. İpek (Eds), *Dünya siyasetinde Afrika 6.* (s. 51-80). Nobel Akademik Yayıncılık.
TÜİK. (2022). *Haber bültenleri.* 12 Nisan 2022 tarihinde https://www.tuik.gov.tr/ adresinden edi-nilmiştir.
Tür, Ö. (2019, 29 Ağustos). *Arap Baharı sonrası Orta Doğu coğrafyasında vekalet savaşı.* (Video). You-Tube. https://youtu.be/6BPDAriif3s
TÜSİAD (1988). *Avrupa Para Sistemi ECU Kullanışı, Geleceği ve Türkiye İçin Anlamı.* TÜSİAD Yayın-ları.
Tüysüzoğlu, G. (2017). Uluslararası sistemin yapılandırılmasına dair anlamlandırmalar ve kon-jonktürel sistemsel görünüm. C. Dinç ve B. Akkuş (Eds.), *Küresel ve büyük güçlerin stratejileri.* (s. 37-66). Orion Kitapevi.
UN (2020). *Memorandum of understanding between the government of the public of Turkey and the Go-vernment of National Accord-State of Libya on delimitation of the maritime jurisdiction areas in the Mediterranean.* https://www.un.org/depts/los/ LEGISLATIONANDTREATI-ES/PDFFILES/TREATIES/Turkey_11122019_%2528HC%2529_Mo U_Libya-Delimitation-areas-Mediterranean.pdf&ved=2ahUKEwiP3p-JhLj8AhXgR_EDHT_CB9IQFnoECBMQAQ&usg=AOvVaw05pEFDIVQVA8Ng29MZu371
UN (2023a). *Member States.* https://www.un.org/en/about-us#:~:text=The%20UN's%20M embers-hip%20has%20grown,recommendation%20of%20the%20Security%20 Council
UN (2023b). *Current members.* https://www.un.org/securitycouncil/content/current-members#:~:text=Five%20permanent%20members%3A%20China%2C%20France, Ecua-dor%20(2024)
UNSC (2011). *Resolution 1973 (2011).* https://www.nato.int/nato_static/assets /pdf/pdf_2011_03/20110927_110311-UNSCR-1973.pdf&ved=2ahUKEwiQpvi4r5j8 AhX2SvEDHeByDIMQFnoECBUQAQ&usg=AOvVaw0-5_VZ2TYlgy3qXuAjJX42
UNCLOS (1982). United nations convention on the law of the sea. https://www.un .org/depts/los/convention_agreements/texts/unclos/unclos_e.pdf&ved=2ahUKEwjzseCiuon8 AhXKrIsKHVslBisQFnoECDsQAQ&usg=AOvVaw3m2o47nYrcmHai_ RFTRDVT.
Us Department of State. (2020). *The Abraham accords.* https://www.state.gov/the-abraham-accords/
Uzgel, İ. (2019). TDP'nin oluşturulması. B. Oran (Ed.), *Türk dış politikası: Kurtuluş Savaşı'ndan bugüne olgular, belgeler, yorumlar Cilt 1: 1919-1980*. (s. 73-91). İletişim Yayınları. (Orjinal Ça-lışma 2001)
Uzgel. İ. (2020). ABD ve NATO'yla ilişkiler. B. Oran (Ed.), *Türk dış politikası: Kurtuluş Savaşı'ndan bugüne olgular, belgeler, yorumlar cilt 3: 2001-2012*. (s. 249-335). İletişim Yayınları. (Orijinal Ça-lışma 2013)
Üngör, Ç. (2021). Çin ve Orta Doğu: Geleceğin küresel gücü bölgeye nasıl bakıyor?. T. Oğuzlu ve C. Çiçekçi (Eds.), *Küresel ve bölgesel güçlerin Orta Doğu politikaları: Arap Baharı ve sonrası*. (s. 83-100). Nobel Akademi Yayıncılık.
Vernadsky, G. (2019). *Rusya Tarihi* (Çev. D. Mızrak ve E. Ç. Mızrak). İstanbul: Selenge Yayınla-rı.(Orjinal Çalışma 1929)
Vladimir, F. (2011, 12 Ağustos). *Libya: Russia joins UN sanctions against Libya and Muammar* Gadda-fi. Laaska. https://laaska.wordpress.com/2011/08/12/libyarussia-joins-un-sanctions-against-libya-and-muammar-gaddafi/
Waltz, K. (2015). *Uluslararası Politika Teorisi* (Çev. O. Binatli). Phoenix Yayınevi. (Orjinal Çalışma 1979)
World Bank (2022). *Indicators*. https://data.worldbank.org/indicator.
Wright, J. (1989). *Libya, Chad and the Central Sahara*, C. Hurst & Co. Publishers.
Wyss, M. (2013). The gendarme stays in Africa: France's military role in côte d'Ivoire. *African Conflict and Peacebuilding Review, 3*(1), 81-111.
Yaakoubi, A., Swilam, A. ve Alashray, E. (2022, 7 Aralık). *Saudi Arabia will soon make $5 bln deposit with Turkey - Saudi finance minister.* Reuters. https://www.reuters. com/world/middle-

east/saudi-arabia-will-soon-make-5-bln-deposit-with-turkey-saudi-finance-minister-2022-12-07/
Yanık, Lerna K. (2019). Debating Eurasia: political travels of a geographical concept in Turkey, *Uluslararası İlişkiler Dergisi, 16*(63), 33-50.
Yaycı, C. (2019a). *Libya Türkiye'nin Denizden Komşusudur: Doğu Akdeniz'de Deniz Alanlarının Sınırlandırılmasında Libya'nın Rolü.* Avrasya Stratejik Araştırmalar Merkezi Yayınları.
Yaycı, C. (2019b). *Sorular ve Cevapları ile Münhasır Ekonomik Bölge (MMEB Kavram.* Deniz Kuvvetleri Komutanlığı Yayınları.
Yaycı, C. (2020a). Doğu Akdeniz'de Deniz Yetki Alanlarının Paylaşılması Sorunu ve Türkiye. *Bilge Strateji Dergisi, 4*(6), 1-70.
Yaycı, C. (2020b, 8 Ağustos). *Veryansıntv: Yunanistan ile Mısır'ın MEB ilan etmesine flaş değerlendirme.* Veryansın. https://bau.edu.tr/haber/15948-veryansintv-yunanistan-ile-misir'in-meb-ilan-etmesine-flas-degerlendirme
Yeşiltaş, M. (2020). Jeopolitik. Ş. Kardaş ve A. Balcı (Eds.), *Uluslararası ilişkilere giriş: tarih, teori, kavram ve konular*. (s. 351-366). Küre Yayınları. (Orjinal Çalışma 2014)
Yeşiltaş, M. (2021, 29 Mayıs). *Bayraktar TB2 tarih yazıyor*. SETA. https://www.setav. org/bayraktar-tb2-tarih-yaziyor/
Yeşilyurt, N. (2020a). Orta Doğu'yla ilişkiler. B. Oran (Ed.), *Türk dış politikası: Kurtuluş Savaşı'ndan bugüne olgular, belgeler, yorumlar cilt 3: 2001-2012*. (s. 401-462). İletişim Yayınları. (Orijinal Çalışma 2013)
Yeşilyurt, N. (2020b). 2011 sonrasında Türkiye - Mısır ilişkilerinde yaşanan ani yükseliş ve sert düşüşü anlamak. *Siyasal: Journal of Political Sciences, 29*(2), 337–365.
Yılmaz, S. (2015). Yeni Avrasyacılık ve Rusya. *Sosyal ve Beşeri Bilimler Araştırma Dergisi,* (34), 111-120.
Yiwei, W. (2016). *Çin'in Kazan-Kazan Projesi Çağdaş İpek Yolu Bir Kuşak Bir Yol* (Çev. G. Özkaya). Canut Yayınevi. (Orjinal Çalışma 2016)
Yücel, S. (2010). Ege'de bitmeyen sorunun bir unsuru olarak Türk ve Yunan karasuları ve ulusal hava sahaları, *Güvenlik Stratejileri Dergisi, 6* (12), 83-102.
Zanotti, J. (2009). Israel and Hamas: conflict in Gaza (2008-2009). *Congressional Research Service,* 1-42.
Zoubir, Y. H. (2020). The protracted civil war in Libya: The rol of outsidw powers. *Insight Turkey, 22*(4), 11-27.

Toplumsal Cinsiyet ve Küresel Siyaset

Editör: Muharrem Doğan

Bu kitabın yayın hakkı SİYASAL KİTABEVİ'ne aittir. Yayınevinin ve yayınlayıcısının yazılı izni alınmaksızın kısmen veya tamamen alıntı yapılamaz, hiçbir şekilde kopyalanamaz, çoğaltılamaz ve yayınlanamaz.

Toplumsal Cinsiyet ve Küresel Siyaset

Editör: Muharrem Doğan
Yayınevi Editörü: Fatma Gedikoğlu
Kapak ve Sayfa Düzeni: Buse Dilara Dirim
©Siyasal Kitabevi Tüm Hakları Saklıdır.
2023 Mart, Ankara
ISBN No: 978-625-7424-82-0
Siyasal Kitabevi-Ünal Sevindik
Yayıncı Sertifika No: 14016
Şehit Adem Yavuz Sok. Hitit Apt. 14/1
Kızılay-Ankara
Tel: 0(312) 419 97 81 pbx
Faks: 0(312) 419 16 11
Baskı:
Repro Bir Matbaacılık Kağ. Rekl. Tasarım Tic. Ltd. Şti.
Sertifika No: 47381
İvedik OSB Matbaacılar Sitesi 1514. Cad.
No: 23-25 Yenimahalle/ANKARA
Dağıtım:
Siyasal Kitabevi
Şehit Adem Yavuz Sok. Hitit Apt. 14/1
Kızılay/Ankara
Tel: 0(312) 419 97 81 pbx
Faks: 0(312) 419 16 11
e-posta: info@siyasalkitap.com
http://www.siyasalkitap.com

KAYNAKÇA

Agathangelou, A. M. ve Heather, M. T. (2016). Reworking postcolonial feminisms in the sites of IR. J. Steans ve D. Tepe-Belfrage (eds.), *Handbook on gender in world politics* içinde, Edward Elgar Publishing 41-50.

Ataman, M. (2009). Feminizm: Geleneksel Uluslararası İlişkiler Teorilerine Alternatif Yaklaşımlar Demeti. *Alternatif Politika*, 1(1), 1-41.

Atmaca, A. Ö. ve Gözen, E. P. (2018). Uluslararası Güvenliği Yeniden Düşünmek: Uluslararası İlişkiler Disiplininde Feminist Eleştiriler. *Uluslararası İlişkiler*, 13(59), 19-31.

Aydın Koyuncu, Ç. (2012). Feminist Uluslararası İlişkiler Yaklaşımları Açısından Güvenlik Konusunun Analizi. *Ankara Üniversitesi SBF Dergisi*, *67*(01), 111-139.

Benhabib, S., Butler, J., Cornell, D. ve Fraser, N. (2006). *Çatışan feminizmler: Felsefi fikir alışverişi*. Metis Yayınları.

Blanchard, E. M. (2003). Gender, International Relations, and the Development of Feminist Security Theory, *Signs*, 28(4), 1289–1312.

Butler, J. (1990). *Gender Trouble: Feminism and the Subversion of Identity*. Routledge.

Çakır, S. (2016). Kapitalizm ve Patriyarkaya Karşı: Sosyalist Feminizm, *Toplum ve Demokrasi Dergisi*, 2(4), 185-196.

Çakır, S. (2018). *Feminizm: Ataerkil iktidarın eleştirisi*. İçinde *Modern Siyasal İdeolojiler*. İstanbul Bilgi Üniversitesi Yayınları. 413-477.

Carver, T. (2003). Gender/feminism/IR. *International Studies Review*, *5*(2), 288-302.

Connell, R. W. (2002). *Gender*. Polity Press.

Connell, R. W. (2005). *Masculinities.* University of California Press.

Den Boer, A. (2016). Gender as a variable in international relations research. J. Steans ve D. Tepe-Belfrage (eds.), *Handbook on gender in world politics* içinde, Edward Elgar Publishing, 15-24.

Dhamoon, R. K. (2013). Feminism. K. Celis, J. Kantola, G. Waylen, and S. L. Weldon (eds.), *The oxford handbook of gender and politics* içinde. Oxford University Press. 88-111.

Doğan, M. (2022a). *Birleşmiş Milletler Cinsiyet Rejimi: Postkolonyal ve Kristevacı Bir Eleştiri*. Nika Yayınları.

Doğan, M. (2022b). Hiyerarşik İktidar İlişkileri ve Toplumsal Cinsiyet: Uluslararası İlişkiler Disiplininde Hegemonik İkilikler ve Eril Aklın Eleştirisi. *İmgelem,* 6(10), 47-68.

Eisenstein, Z. (1977). Constructing a theory of capitalist patriarchy and socialist feminism. *Critical Sociology*, *7*(3), 3-17.

Eken, M. E. (2016). Feminizm, Maskülinite ve Uluslararası İlişkiler Teorisi: Uluslararası Siyasetin Toplumsal Cinsiyeti. R. Gözen (ed.). *Uluslararası İlişkiler Teorileri* içinde, İletişim Yayınları, 443-489.

Elshtain, J. B. (1995). *Women and war*. University of Chicago Press.

Enloe, C. (2014). *Bananas, beaches and bases: Making feminist sense of international politics*. University of California Press.

Foucault, M. (2016). *Cinselliğin Tarihi.* Ayrıntı Yayınları.

Grant, R. ve Newland, K. (1991). *Gender and International Relations.* Indiana University Press.

Hartmann, H. I. (1979). The unhappy marriage of Marxism and feminism: Towards a more progressive union. *Capital & Class*, *3*(2), 1-33.

Haslanger, S. (2000). Gender and race:(What) are they? (What) do we want them to be?. *Noûs*, 34(1), 31-55.

Jabri, V. (2014). Disarming Norms: Postcolonial Agency and the Constitution of the International, *International Theory*, 6(2), 372-390.

Jones, A. (1996). Does 'gender'make the world go round? Feminist critiques of international relations. *Review of International Studies*, 22(4), 405-429.

Kearney, R. (2018). *Yabancılar, Tanrılar ve Canavarlar.* Metis Yayınları.

Kearns, M. (2017). Gender, visuality and violence: Visual securitization and the 2001 war in Afghanistan. *International Feminist Journal of Politics*, 19(4), 491-505.

Keating, C. (2011). *Decolonizing democracy: Transforming the social contract in India*. Pennsylvania State University Press.

Kennedy, E. L. (2008). Socialist Feminism: What Difference Did It Make to the History of Women's Studies?. *Feminist Studies*, 34(3), 497-525.

Lloyd Genevieve (2015). *Erkek Akıl: Batı felsefesinde erkek ve kadın.* Ayrıntı Yayınları.

Loomba, A. (2015). *Colonialism/Postcolonialism.* Routledge.

McKinlay, A. (2010). Performativity and the politics of identity: Putting Butler to work. *Critical perspectives on accounting*, *21*(3), 232-242.

Mohanty, C. T. (2003). *Feminism without borders*. Duke University Press.

Mollaer, F. (2019). *Kimlik, Tanınma Mücadelesi ve Şarkiyatçılık Edward Said'in İzinde*. Metis Yayınları.

Morgan, S. (2009). Theorising Feminist History: a thirty-year retrospective. *Women's History Review*, 18(3), 381-407.

Nicholson, L. (1994). Interpreting gender. *Signs: Journal of Women in Culture and Society*, 20(1), 79-105.

Peterson, V. S. (1992). *Gendered States: Feminist Visions of International Relations Theory*. Lynne Rienner Publishers.

Runyan, A. S. ve Peterson, V. S. (1991). The radical future of realism: feminist subversions of IR theory. *Alternatives*, 16(1), 67-106.

Salih, S. (2007). On Judith Butler and performativity. *Sexualities and communication in everyday life: A reader*, 55-68.

Sarup, M. (1993). *An Introductory Guide to Poststructuralism and Postmodernism*. University of Georgia Press.

Şatana, N. S. (2015). Uluslararası ilişkilerde bilimsellik, metodoloji ve yöntem. *Uluslararası İlişkiler*, 12(46), 11-33.

Scott, J. W. (1986). Gender: A Useful Category of Historical Analysis. *The American Historical Review*, 91(5), 1053-1075.

Scott, J. W. (2017). Eleştiri olarak tarih. Eleştirel Tarih Kuramı. Dost Kitapevi.

Shields, S. A. (2008). Gender: An intersectionality perspective. *Sex roles*, 59(5), 301-311.

Sjoberg, L. (2010). *Gender, war, and militarism: feminist perspectives*. ABC-CLIO.

Sjoberg, L., & Tickner, J. A. (2013). Feminist perspectives on international relations. *Handbook of international relations*, 170-194.

Spivak, G. C. (1988). Can the Subaltern Speak?. L. Grossberg ve C. Nelson (eds.), *Marxism and the Interpretation of Culture* içinde, McMillian Education, 271-317.

Spivak, G. C. (1999). *A Critique of Postcolonial Reason: Toward a History of the Vanishing Present*. Seagull Books.

Stern, M. (2016). Poststructuralist feminism in world politics. J. Steans ve D. Tepe-Belfrage (eds.), *Handbook on gender in world politics* içinde, Edward Elgar Publishing, 33-41.

Tickner, J. A. (1992). *Gender in international relations: Feminist perspectives on achieving global security*. Columbia University Press.

Tickner, J. A. (1994). Feminist Perspectives on Peace and World Security in the Post-Cold War Era. M. T. Klare (ed.), *Peace & world security studies-A curriculum guide* içinde, Lynne Rienner Publishers. 43–54.

Tickner, J. A. (1999). Searching for the princess? Feminist perspectives in international relations. *Harvard International Review*, 44-48.

Tickner, J. A. (2001). *Gendering world politics: Issues and approaches in the post-Cold War era.* Columbia University Press.

Tickner, J. A. (2014). Reading Hobson through feminist lenses. *Millennium*, *42*(2), 472-479.

Tong, R. (2009). *Feminist Thought: A More Comprehensive Introduction.* Westview Press.

Tür, Ö. & Aydın Koyuncu Ç. (2010). Feminist uluslararası ilişkiler yaklaşımı: Temelleri, gelişimi, katkı ve sorunları. *Uluslararası İlişkiler Dergisi*, *7*(26), 3-24.

Walby, S. (2016). *Patriyarka Kuramı*. Dipnot Yayınları.

Wibben, A. T. (2010). *Feminist security studies: A narrative approach*. Routledge.

Wibben, A. T. (2016). Feminist methodologies and world politics. J. Steans ve D. Tepe-Belfrage (eds.), *Handbook on gender in world politics* içinde, Edward Elgar Publishing 66-73.

Zalewski, M. (2003). *Feminism after postmodernism: theorising through practice*. Routledge.

metinin hem de kitabın kapsamı dışında olurdu. Fakat okuyucuya metin içerisinde kamu/özel ikiliğine ilişkin geliştirilen karşı savların da bir kısmının benzer Avrupa-merkezci argümanlara sahip olduğunu hatırlatmalıyım. Sonuç olarak, James Moris Blaut 'un sömürgecilik ve Avrupa-merkezcilik bağlamında yazdığı gibi; "kitabın kendisi bir giriş. Zihnin ciddi bir hastalığının incelenmesi, teşhisi ve tedavisine yönelik bir giriş" (Blaut, 2012, s. 303). Buradan hareketle, bu çalışmanın da bir sonuca varamayacağını ancak sade bir giriş olarak değerlendirilmesi gerektiğini belirtmeliyim.

KAYNAKÇA

Arendt, H. (2016). *İnsanlık Durumu.* (B. S. Şener, Çev.) İstanbul: İletişim Yayınları.

Arneil, B. (2001). Women as Wives, Servants and Slaves: Rethinking the Public/Private Divide. *Canadian Journal of Political Science*, 29-54.

Bhambra, G. K. (2007). Rethinking Modernity Postcolonialism and the Sociological Imagination. New York: Palgrave Macmillan.

Baehr, A. R. (2021, Eylül 14). *Liberal Feminism*. https://plato.stanford.edu.: <https://plato.stanford.edu/archives/spr2021/entries/feminism-liberal/>. adresinden alındı

Benston, M. (1969). The Political Economy of Womens Liberation. *Monthly Review*, 13-27. https://monthlyreview.org/2019/09/01/the-political-economy-of-womens-liberation/ adresinden alındı

Blaut, J. M. (2012). *Sömürgeciliğin Dünya Modeli.* (S. Behçet, Çev.) İstanbul: Dergâh Yayınları.

Chakrabarty, D. (2000). Provincializng Europe Postcolonial Thought and Historical Difference . Princeton: Princeton University Press.

Çakır, S. (2010). Feminizm: Ataerkil İktidarın Eleştirisi. H. B. Örs içinde, *19. Yüzyıldan 20. Yüzyıla Modern Siyasal İdeolojiler* (s. 413-465). İstanbul: İstanbul Bilgi Üniversitesi Yayınları.

Donovan, J. (2016). *Feminist Teori.* (A. Bora, M. Ağduk Gevrek, & F. Sayılan, Çev.) İstanbul: İletişim Yayınları.

Elshtain, J. B. (1981). *Public Man, Private Woman: Women in Social and Political Thought.* Princeton University Press: Princeton. University Press.

Engels, F. (2010). *The Origin of the Family, Private Property and the State.* (T. Hunt, Çev.) New York: Penguin Group.

Frank, A. G. (1998). ReORIENT Global Economy in the Asian Age. London: University of California Press.

Fraser, N. (1990). Rethinking the Public Sphere: A Contribution to the Critique of Actually Existing Democracy. *Social Text*, 55-60. https://www.jstor.org/stable/466240 adresinden alındı

Gal, S. (2002). A Semiotics of the Public/Private Distinction. *A Journal of Feminist Cultural Studies*, 77-95.

Guillin, V. (2009). *Auguste Comte and John Stuart Mill on Sexual Equality.* Leiden: Brill.

Habermas, J. (2018). *Kamusallığın Yapısal Dönüşümü.* (T. B.-M. Sancar, Çev.) İstanbul: İletişim Yayınları.

Haldén, P. (2013). Fundamental but not eternal: The public–private distinction, from normative projects to cognitive grid in Western political though. *Small Wars & Insurgencies*, 211-223. doi:https://doi.org/10.1080/09592318.2013.778020

Hartmann, H. I. (1979). The Unhappy Marriage of Marxism and Feminism: Towards A More Progressive Union. *Capital & Class*, 1-33. chrome-extension://efaidnbmnnhttps://web.ics.purdue.edu/~hoganr/SOC%20602/ Hartmann_1979.pdf adresinden alındı

Horwıtz, J. M. (1982). The History of Public\Private Distinction. *University of Pennsylvania Law Review, 130*(6), 1423-1428. doi:10.2307/3311976

Jaggar, A. M. (1983). *Feminist Politics and Human Nature.* Sussex: The Harvester Press.

Landes, J. B. (2003). Further Thoughts on the Public/Private Distinction. *Journal of Women's Hİstory, 15*(2), 28-39.

Lloyd, G. (2015). *Erkek Akıl.* (M. Özcan, Çev.) İstanbul: Ayrıntı Yayınları.

Mack, E., & Gaus, G. (2004). Classiacal Liberalism and Libertarianism: The Liberty Tradition. C. Kukathas, & G. Gaus içinde, *The Handbook of Political Theory* (s. 115-130). New York: Sage Publication.

Marx, K. (1988).Economic *and Philospohic Manuscripts of 1844.* (M. Milligan, Çev.) New York: Prometheus Books.

Mayo, H. (1960). *An Introduction to Democratic Theory.* New York: Oxford University Press.

Mill, H. H. (1851). Enfranchisement of Women . *Westminister Review*, 1-22.

Mill, J. S. (1999). *The Subjection of Women.* Pennsylvania State University.

Mitchell, J. (2015). *Woman's Estate* . Londra: Verso Books .

Oelschlaeger, M. (1999). Re- Placing History, Naturalizing Culture. J. Herron, & A. Kirk içinde, *Human/Nature Biology, Culture, and Environmental History* (s. 63-76). New Mexico: University of New Mexico Press.

Okin, S. M. (1980). *Women in Western Political Thought.* Princeton University Press.

Reed, E. (1970). Women: Caste, Class or Oppressed Sex. *International Socialist Review*, 15-17 ve 40-41. https://www.marxists.org/archive/reed-evelyn/1970/caste-class-sex.htm adresinden alındı

Rosaldo, M. Z., & Lamphere, L. (1974). Woman, Culture, and Society: A Theoretical Overwiew. M. Z. Rosaldo, & L. Lamphere içinde, *Woman, Culture, and Society* (s. 17-42). California: Stanford University Press.

Schwartz, N. L. (1979). Distinction between Public and Private Life: Marx on the Zōon Politikon . *Political Theory*, 245-266.

Seiz, J., & Pujol, M. (2000). Harriet Taylor Mill. *American Economic Review*, 476-479.

Sennett, R. (2018). *Ten ve Taş.* (T. Birkan, Çev.) İstanbul: Metis Yayıncılık.

Steinberger, P. (1999). Public and Private. *Political Studies* , 292-313.

Tong, R. (2009). *Feminist Thought A More Comprehensive Introduction.* Colorado: Westview Press.

Tronto, J. (1993). *Moral Boundaries: A Political Argument for an Ethic of Care.* New York: Routledge.

Turkel, G. (1988). Public\Private Disntinction: Approaches to the Critique of Legal İdeology. *Law & Society Review, 22*(4), 801- 823.

Wallerstein, I. (1997). Eurocentrism and its Avatars: The Dilemmas of Social Science. *Sociological Bulletin*, *46*(1), 21–39.

Walby, S. (2016). *Patriyarka Kuramı.* (H. Osmanağaoğlu, Çev.) Ankara: Dipnot Yayınları.

Weintraub, J. (1997). Public and Private in Thought and Practice: Perspectives on a Grand Dichotomy. K. Kumar, & J. Weintraub içinde, *The Theory and Politics of Public/Private Distinction* (s. 1-42). Chicago: University of Chicago Press.

KAYNAKÇA

Başağa, A. (2022). *Komşu Ülkelerle Ticaretimiz.* 11 8, 2022 tarihinde https://www.mfa.gov.tr/komsu-ulkelerle-ticaretimiz.tr.mfa adresinden alındı

Berktay, F. (2010). *Politikanın Çağrısı.* İstanbul: İstanbul Bilgi Üniversitesi Yayınları.

Berktay, F. (2010). *Tarihin Cinsiyeti.* İstanbul: Metis.

Birleşmiş Milletler. (2022). *LIST OF PERMANENT REPRESENTATIVES AND OBSERVERS TO THE UNITED NATIONS IN NEW YORK.* 11 2, 2022 tarihinde https://www.un.org/dgacm/sites/www.un.org.dgacm/files/Documents_Protocol/headsofmissions.pdf adresinden alındı

Brandman, M. (2022). *the National Women's History Museum*. 11 24, 2022 tarihinde Victoria Woodhull: https://www.womenshistory.org/education-resources/biographies/victoria-woodhull adresinden alındı

Britannica. (2022). *Victoria Woodhull.* 11 24, 2022 tarihinde https://www.britannica.com/biography/Victoria-Woodhull adresinden alındı

Bryson, V. (2003). *Feminist Political Theory An Introduction.* London: Palgrave Macmillian.

Çakır, S. (1996). Kadın Araştırmaları Bilimde Neleri, Nasıl Sorguluyor, Neleri Değiştirmek İstiyor? K. Lordoğlu içinde, *İnsan, Toplum, Bilim* (s. 305-316). İstanbul: Kavram Yayınları.

Çakır, S. (2010). Feminizm: Ataerkil İktidarın Eleştirisi. H. Örs içinde, *19. Yüzyıldan 20. Yüzyıla Modern Siyasal İdeolojiler* (s. 415-475). İstanbul: İsatanbul Bilgi Üniversitesi Yayınları.

Çakır, S. (2011). Feminist Tarih Yazımı: Tarihin Kadınlar İçin, Kadınlar Tarafından Yeniden İnşası. S. Sancar içinde, *21. Yüzyıla Girerken Türkiye'de Feminist Çalışmalar, Prof. Dr. Nermin Abadan Unat'a Armağan.* İstanbul: Koç Üniversitesi Yayınları.

Doğan, M. (2022). Hiyerarşik İktidar İlişkileri Ve Toplumsal Cinsiyet: Uluslararası İlişkiler Disiplininde Hegemonik İkilikler ve Eril Aklın Eleştirisi. *İmgelem, 6*(10), 47-68.

Donovan, J. (2014). *Feminist Teori.* İstanbul: İletişim Yayınları.

DuBois, E. C. (1998). *Woman Suffrage and Women's Rights.* New York: New York University Press.

Garnier, K. v. (Yöneten). (2004). *Iron Jawed Angels* [Sinema Filmi].

Gavron, S. (Yöneten). (2015). *Suffragette* [Sinema Filmi].

Kader. (2011). *Kadın Yurttaşın El Kitabı.* İstanbul: Kadın Adayları Destekleme Derneği.

Michals, D. (2014). *National Women's History Museum*. 11 24, 2022 tarihinde https://www.womenshistory.org/education-resources/biographies/sojourner-truth adresinden alındı

Pateman, C. (1993). Kardeşlerarası Toplumsal Sözleşme. J. Keane içinde, *Sivil Toplum ve Devlet* (A. Bora, Çev., s. 119-145). İstanbul: Ayrıntı Yayınları.

Sahinidou, I. (2019). Women in the Ancient Athenian Context: From an Ecofeminist Perspective. *Feminist Theology*, 141-148. doi:10.1177/0966735018814676

Scott, J. W. (1988). *Gender and the politics of History.* New York: Columbia University Press.

Shukla, B. A. (2007). *Feminism: From Mary Wollstonecraft to Betty Friedan.* Delhi: Saryp&Sons.

Şahin, E. (2013). *Batı'da ve Türkiye'de Kadın Hareketleri ve Feminizm.* Ankara: Ürün Yayınları.

Tekeli, Ş. (1988). *Kadınlar İçin.* İstanbul: Alan Yayıncılık.

The Council on Foreign Relations. (2021). Women's Power Index. New York. 11 8, 2022 tarihinde https://www.cfr.org/article/womens-power-index adresinden alındı

Uslu, A. (2017). *Siyasal Düşünceler Tarihine Giriş Tarihyazımı temel Yaklaşımlar ve Araştırma Yöntemleri.* İstanbul: Tarih Vakfı Yurt Yayınları.

Walters, M. (2009). *Feminizm.* İstanbul : Dost yayınevi.

Wood, J. (2018). *These 4 Nordic countries hold the secret to gender equality.* World Economic Forum. https://www.weforum.org/agenda/2018/12/nordic-countries-women-equality-gender-pay-gap-2018/ adresinden alındı

Yıldız, A. (2012). Karşılaştırmalı Anayasa Çalışmaları. F. Eroğlu içinde, *Toplumsal Cinsiyet ve Kadın Erkek Eşitliği* (s. 225-292). Ankara: TBMM Araştırma Merkezi Yayınları.

Záborszky, E. (2017). Women's Participation in Parliament The Case of Rwanda. Lizbon: Lizbon Üniversitesi Enstitüsü. 12 09, 2022 tarihinde https://repositorio.iscte-iul.pt/bitstream/10071/15619/4/master_eszter_zaborszky .pdf adresinden alındı.

rını etkin kullanımı, yenilenebilen ürünlerin tercih edilmesi, atık azaltımında bilinçli hareketleri bu sürece verdikleri olumlu göstergelerdir. Bu açıdan bakarsak, toplumsal cinsiyet eşitliğini sağlamak sadece temel insan haklarından ibaret değildir. Aynı zamanda dünyada çevresel koruma, sürdürülebilir kalkınma ve insan güvenliği için çok önemli bir araç olduğunu da göreceğiz. Kadınların veya çocukların sürece dahil edilmesi noktasında geç kalınmış olsa da bundan sonra atılacak adımlarda önemli etkiye sahip olacaklardır. Çevresel sürdürülebilirliğin arttırılması noktasında kadınlar ve çocuklar önemli birer paydaş olarak karşımıza çıkacaklardır. Resmi veya gayriresmi imkanlar ile bunun etkilerini yerel, ulusal ve ulus ötesi ortamda görmeye ve sonuçlarını da yakın zamanda almaya başlayacağız. Çevresel sürdürülebilirlik, çevresel adalet, iklim adaletinde gelinen nokta ise bu mücadelenin seviyesine bağlı olarak önümüzdeki süreçte karşımıza çıkacaktır.

KAYNAKÇA

Alıca, S. S. G. (2017). KADIN VE ÇEVRE. *Türkiye Barolar Birliği Dergisi*, *2017*, 151–172.

Alston, M. (2014). Gender mainstreaming and climate change. *Women's Studies International Forum*, *47*, 287–294.

Bastian, L., Gilligan, M., & Clabots, B. (2016). Gender and Protected Areas: Exploring National Reporting to the Ramsar Convention and the World Heritage Convention. *Washington, DC: IUCN Global Gender Office*.

Bennett, N. J. (2015). *Governing marine protected areas in an interconnected and changing world*. JSTOR.

Benoist, A., & Bessou, C. (2018). *Soil organic carbon, climate change, and soil quality: A mapping of existing methods for LCA*.

Boyd, E. (2002). The Noel Kempff project in Bolivia: Gender, power, and decision-making in climate mitigation. *Gender & Development*, *10*(2), 70–77.

Brown, H. C. (2011). Gender, climate change and REDD+ in the Congo Basin forests of Central Africa. *International Forestry Review*, *13*(2), 163–176.

Carlassare, E. (2000). Socialist and cultural ecofeminism: Allies in resistance. *Ethics and the Environment*, *5*(1), 89–106.

Crenshaw, K. (2013). Demarginalizing the intersection of race and sex: A black feminist critique of antidiscrimination doctrine, feminist theory and antiracist politics. In *Feminist legal theories* (pp. 23–51). Routledge.

Denton, F. (2002). Climate change vulnerability, impacts, and adaptation: Why does gender matter? *Gender & Development*, *10*(2), 10–20.

Dong, Y., & Hauschild, M. Z. (2017). Indicators for environmental sustainability. *Procedia Cirp*, *61*, 697–702.

Edvardsson Björnberg, K., & Hansson, S. O. (2013). Gendering local climate adaptation. *Local Environment*, *18*(2), 217–232.

Elabass, M. A., & Rahman, W. A. A. (2018). Gender analysis of environmental governance in formal institutions. *Ahfad Journal*, *35*(2).

Fonjong, L. N. (2008). Gender Roles and practices in natural resource management in the North West Province of Cameroon. *Local Environment*, *13*(5), 461–475.

Foster, E. A. (2016). Gender and sustainable development. In *Handbook on Gender in World Politics* (pp. 446–454). Edward Elgar Publishing.

Fröhlich, J., & Knieling, J. (2013). Conceptualising climate change governance. In *Climate change governance* (pp. 9–26). Springer.

Gay-Antaki, M. (2020). Feminist geographies of climate change: Negotiating gender at climate talks. *Geoforum*, *115*, 1–10.

Goodland, R. (1995). The concept of environmental sustainability. *Annual Review of Ecology and Systematics*, 1–24.

Huyer, S. (2015). Gender and international climate policy. *CCAFS Info Note. Copenhagen, Denmark: CGIAR Research Program on Climate Change, Agriculture and Food Security (CCAFS). Ampaire EL, Happy P, van Asten P, Radeny M*.

Leach, M., Mearns, R., & Scoones, I. (1999). Environmental entitlements: Dynamics and institutions in community-based natural resource management. *World Development*, *27*(2), 225–247.

Lorentzen, L. A., & Eaton, H. (2002). Ecofeminism: An overview. *The Forum on Religion and Ecology at Yale*.

MacGregor, S. (2010). 'Gender and climate change': From impacts to discourses. *Journal of the Indian Ocean Region*, *6*(2), 223–238.

MacGregor, S. (2017). Moving beyond impacts: More answers to the 'gender and climate change'question. In *Understanding climate change through gender relations* (pp. 15–30). Routledge.

Mago, P., & Gunwal, I. (2019). *Role of Women in Environment Conservation* (SSRN Scholarly Paper No. 3368066). https://doi.org/10.2139/ssrn.3368066

Merchant, C. (2012). *Radical ecology: The search for a livable world*. Routledge.

Nelson, V., Meadows, K., Cannon, T., Morton, J., & Martin, A. (2002). Uncertain predictions, invisible impacts, and the need to mainstream gender in climate change adaptations. *Gender & Development*, *10*(2), 51–59.

Ongoro, E. B., & Ogara, W. (2012). *Impact of climate change and gender roles in community adaptation: A case study of pastoralists in Samburu East District, Kenya*.

Özdemir, H., & Aydemir, D. (2019). Ekolojik yaklaşımlı feminizm/ekofeminizm üzerine genel bir değerlendirme: Kavramsal analizi, tarihi süreci ve türleri. *Akdeniz Kadın Çalışmaları ve Toplumsal Cinsiyet Dergisi*, *2*(2), 261–278.

Pearse, R. (2017). Gender and climate change. *Wiley Interdisciplinary Reviews: Climate Change*, *8*(2), e451.

Plumwood, V. (1986). Ecofeminism: An overview and discussion of positions and arguments. *Australasian Journal of Philosophy*, *64*(sup1), 120–138.

Redclift, M. R. (1987). *Sustainable development: Exploring the contradictions (London, New York: Mathnen)*.

Rico, M. N. (1998). *Gender, the environment and the sustainability of development*.

Roehr, U. (2007). Gender, climate change and adaptation. Introduction to the gender dimensions. *Both Ends Briefing Paper Series*, *2*.

Salleh, A. (1992). The ecofeminism/deep ecology debate. *Environmental Ethics*, *14*(3), 195–216.

Shiva, V. (1989). Staying Alive: Women. *Ecology and Development. London: Zed Books*.
Smith, A. (1997). Ecofeminism Through an Anticolonial Framework. In *Ecofeminism: Women, Culture, Nature* (pp. 21–37). Indiana Univ Pr.
Steffen, W., Richardson, K., Rockström, J., Cornell, S. E., Fetzer, I., Bennett, E. M., Biggs, R., Carpenter, S. R., De Vries, W., & De Wit, C. A. (2015). Planetary boundaries: Guiding human development on a changing planet. *Science*, *347*(6223), 1259855.
Sutton, P. (2004). A perspective on environmental sustainability. *Paper on the Victorian Commissioner for Environmental Sustainability*, 1–32.
Topgül, S. (2012). Kadin ve Doğa İlişkisi: Ekofeminizm. *Sosyoloji Dergisi*, *27*, 71–83.
Ünder, H. (1996). *Çevre felsefesi: Etik ve metafizik görüşler*. Doruk Kitabevi.
United Nations. (n.d.). *Beijing Declaration and Platform for Action, Beijing +5 Political Declaration and Outcome*. UN Women – Headquarters. Retrieved 28 October 2022, from https://www.unwomen.org/en/digital-library/publications/2015/01/beijing-declaration
United Nations. (2015). *Transforming our World: The 2030 Agenda for Sustainable Development .:. Sustainable Development Knowledge Platform*. https://sustainabledevelopment.un.org/post2015/transformingourworld/publication
United Nations, U. (1987). Our common future. *Report of the World Commission on Environment and Development*.

2016) temasının okuyucuya yansıtılmaya çalışıldığı sonucuna ulaşılmıştır. Bu kapsamda, yapılan bu ampirik analiz, literatürde Batı medyasının YPJ'li kadınları nasıl gösterdiklerine dair çalışmalara, ana akım ABD gazetelerinin onlara toplumsal cinsiyet kapsamında nasıl yaklaştığı ve onları nasıl çerçevelediği perspektifinden bir katkı sunmayı amaçlamıştır.

KAYNAKÇA

Abdoo, M. 2014. We Can't Fight ISIS Alone. [Online]. *The New York Times*. 29 Ekim 2014. Son Erişim Tarihi: 21 Haziran 2022, https://www.nytimes.com/2014/10/29/opinion/turkeys-obstruction-of-kobanis-battle-against-isis.html

Akkaya, A.H. and Jongerden, J. 2011. The PKK in the 2000s. In: Casier, M., and Jongerden, J. eds. *Nationalisms and politics in Turkey: political Islam, Kemalism and the Kurdish issue*. Routledge: Abingdon. pp.143-162.

Albayrak, A. ve Coker, M. 'My Bravery Shames Them': Kurdish Women Battle Islamic State on Front Lines. [Online]. *The Wall Street Journal Eastern Edition*. 18 Ekim 2014, Son Erişim Tarihi: 17 Haziran 2022, https://www.wsj.com/articles/kurdish-women-fight-on-front-line-against-islamic-state-1413580188

Alkan. N. 2017. *PKK'da Semboller, Aktörler, Kadınlar*. Karınca Yayınevi: Ankara.

ANF, 2015c. *Abdullah: Rojava resistance serves the building of future in the Middle East*. [Online] 20 Eylül 2015. Son Erişim Tarihi: 7 Mayıs 2017, https://anfenglish.com/kurdistan/abdullah-rojava-resistance-serves-the-building-of-future-in-middle-east-12759

ANF, 2014g. *Asya Abdullah: March for freedom being led by women*. [Online]. 25 Kasım 2014. Son Erişim Tarihi: 10 Mayıs 2017, https://anfenglish.com/news/asya-abdullah-march-for-freedom-being-led-by-women-10104

ANF, 2014e. *Asya Abdullah calls for participation in 1 November rallies*. [Online]. 31 Ekim 2014. Son Erişim Tarihi: 7 Mayıs 2017, https://anfenglish.com/news/asya-abdullah-calls-for-participation-in-1-november-rallies-9860

Bradley, M. ve Parkinson, J. 2015. America's New Marxist Allies --- A young woman fighter shows why a Kurdish guerrilla group is a U.S. partner against Islamic State. [Online]. *The Wall Street Journal Eastern Edition*. 25 Temmuz 2015. Son Erişim Tarihi: 17 Haziran 2022, https://www.wsj.com/articles/americas-marxist-allies-against-isis-1437747949

Braun, V. ve Clarke, V., 2006. Using thematic analysis in psychology. *Qualitative research in psychology*, **3**(2), pp.77-101.

Callimachi, R. 2015. Turkey's Entry Into ISIS Battle May Upset Balance Among Allies. [Online] *The New York Times*. 10 Ağustos 2015. Son Erişim Tarihi: 21 Haziran 2022, https://www.nytimes.com/2015/08/10/world/middleeast/syria-turkey-islamic-state-kurdish-militia-ypg.html?searchResultPosition=1

Chatham House, 2014. *The Transcript of Speech. The Crisis in Syria from the Perspective of Syrian Kurds*. [Online]. 20 Mayıs 2014. Chatham House: The Royal Institute of International Affairs: London. Son Erişim Tarihi: 20 Şubat 2016, https://www.chathamhouse.org/event/crisis-syria-perspective-syrian-kurds

Dagher, S. 2014. A Complicated Ally: Kurds Fight Islamic State To Claim a Piece of Syria. [Online]. *The Wall Street Journal*. 13 Kasım 2014. Son Erişim Tarihi: 21 Haziran 2022, https://www.wsj.com/articles/kurds-fight-islamic-state-to-claim-a-piece-of-syria-1415843557

Dalay, G. 2018. The Kurdish Fight Against ISIS: Realizing the Virtual Kurdistan Through Factionalized Politics in a Fragmented Homeland. In Yesiltas, M., and Kardas, T. eds. *Non-State Armed Actors in the Middle East*, Palgrave Macmillan, Cham., pp.77-93.

Dean, V. (2019). Kurdish female fighters: The Western depiction of YPJ combatants in Rojava. *Glocalism: Journal of Culture, Politics and Innovation*, 1(5), pp.1-29.

Demir, T. 2020. *Lobbying for North and Eastern Syria: The PYD-PKK's Strategic Framing of the Syrian Civil War in the US and the UK*. Unpublished PhD Thesis.

Entman, R.M.1993. Framing: Toward Clarification of a Fractured Paradigm. *Journal of Communication*, 43(4) pp.51-58.

Enzinna, W. 2015. The Rojava Experiment. [Online]. *The New York Times*. 29 Kasım 2015. Son Erişim Tarihi: 17 Haziran 2022, http://www.nytimes.com/2015/11/29/magazine/a-dream-of-utopia-in-hell.html

Federici, V. 2015. The Rise of Rojava: Kurdish Autonomy in the Syrian Conflict. *SAIS Review of International Affairs*, 35(2), pp.81-90.

Jongerden, J. ve Akkaya, A.H. 2013. Democratic Confederalism as a Kurdish Spring: the PKK and the quest for radical democracy. In: Ahmed, M.M.A., and Gunter, M. eds. *The Kurdish spring: Geopolitical changes and the Kurds*. Mazda Publishers, pp.163-185.

Glavin, T. 2014. With the Kurds Fighting Islamic State in Syria. [Online]. *The Wall Street Journal*. 23 Eylül 2014. Son Erişim Tarihi: 17 Haziran 2022, https://www.wsj.com/articles/terry-glavin-with-the-kurds-fighting-islamic-state-in-syria-1411426290

Grieco, J., Ikenberyy, J., ve Michael Mastanduno. 2019. *Introduction to International Relations: Perspectives, Connectictions and Enduring Questions*, Second Edition, MacMillian Interntional Higher Education: Red Globe Press: London.

Gunter, M.M. 2014. *Out of nowhere: The Kurds of Syria in peace and war*. Oxford University Press.

Knapp, M., Anja Flach and Ercan Ayboga. 2016. *Revolution in Rojava: Democratic Autonomy and Women's Liberation in Syrian Kurdistan*. Pluto Press: London.

Kardas, T. and Yesiltas, M. 2018. Global politics of image and the making of a legitimate non-state armed actor: Syrian Kurds and 'the secular West' in Kobane. In Yesiltas, M., and Kardas, T. eds. *Non-State Armed Actors in the Middle East*, Palgrave Macmillan, Cham., pp.97-118.

Kaya, Z., and Lowe, R. 2017. The Curious Question of the PYD-PKK Relationship. In: Stanfield, G., and Shareef, M. eds. *The Kurdish Question (Revisited)*. Hurst & Company: London, pp.275-287.

Kurdish Progress, 2016. *Public Forum with Saleh Muslim, Co-Leader of The Democratic Union Party*. [Online]. 22 Kasım 2016. Centre for Kurdish Progress, at House of Commons: London. Son Erişim Tarihi: 1 Haziran 2017, http://www.kurdishprogress.org/public_forum_with_saleh_muslim_co_leader_of_the_democratic_union_party_pyd

Kurdish Progress, 2015. *Public Forum, 'Kurds in Syria: From Denial Toward Self-Ruled Governance Model'*. [Online]. 25 Mart 2015. Centre for Kurdish Progress, at House of Commons: London. Son Erişim Tarihi: 24 Mayıs 2017, http://www.kurdish pro-pro-gress.org/public_forum_kurds_in_syria_from_denial_toward_self_ruled_governance_model

KurdWatch, 2011. "Turkey's henchmen in Syrian Kurdistan are responsible for the unrest here". [Online]. 8 Kasım 2011. Son Erişim Tarihi: 7 Ocak 2021, https://kurdwatch.ezks.org/html/en/interview6.html

Landler, M., Barnard, Anna ve Schmitt, Eric. 2014. Turkish Inaction on ISIS Advance Dismays the U.S. [Online]. *The New York Times*. 8 Ekim 2014. Son Erişim Tarihi: 21 Haziran 2022, http://www.nytimes.com/2014/10/08/world/middleeast/isis-syria-coalition-strikes.html

Maguire, M. and Delahunt, B., 2017. Doing a thematic analysis: A practical, step-by-step guide for learning and teaching scholars. *All Ireland Journal of Higher Education*, 9(3).

Moreira Mineiro Drummond, A. L., & Siqueira Batista, M. L. (2020). Representation of Female Members of YPJ in British Media. *World Tensions/Tensões Mundiais*, 17(33).

Morris L. 2013. Kurd push for autonomous region in Syria threatens anti-Assad rebellion. [Online]. *The Washington Post*. 27 Temmuz 2013. Son Erişim Tarihi: 17 Ağustos 2020, https://www.washingtonpost.com/world/middle_east/syrian-kurds-struggle-for-autonomy-threatens-rebel-effort-to-oust-assad/2013/07/26 /a34ecac4-f491-11e2-81fa-8e83b3864c36_story.html

Muslim, S. 2016. Democracy Left Out in the Cold. [Online]. *The New York Times*. 12 Nisan 2016. Son Erişim Tarihi: 21 Haziran 2022, http://www.nytimes.com /2016/04/12/opinion/international/whats-missing-from-the-syria-peace-talks.html

Nissenbaum, D. 2015. U.S. Veterans Wage Personal War on ISIS Army Ranger, Marine join Kurds fighting Islamic State in Syria; guns supplied but no body armor. [Online]. *The Wall Street Journal*. 5 Eylül 2015. Son Erişim Tarihi:21 Haziran 2022, https://www.wsj.com/articles/the-american-veterans-who-fight-isis-1441362601

Ocalan, A. 2016. *Democratic Nation*. International Initiative: Germany.

Ocalan, A. 2011a. *Democratic Confederalism*. International Initiative: London.

Ocalan, A. 2011b. *Prison writings: The PKK and the Kurdish Question in the 21st century*. Transmedia Publishing.

Parkinson, J. and Albayrak, A. 2013. World News: Syria Kurds Move Toward Autonomy --- Push by Militias to Strengthen Political Influence Shows Country's Growing Divisions on Ethnic Lines. [Online]. *The Wall Street Journal*. 16 Kasım 2013. Son Erişim Tarihi: 4 Aralık 2019, https://search.proquest.com/docview/1458707007/CAC5F6AC75134A71PQ/28?accountid=14664

Parkinson, J. 2012. World News: Syria's Kurds Build Enclaves as War Rages --- Oppressed Group Gains New Freedoms With Help of Political Alliance, Militia. [Online]. *The Wall Street Journal*. 3 Ekim 2012. Son Erişim Tarihi: 4 Aralık 2019, https://search.proquest.com/docview/1081840577/5E20E5424106452BPQ/29?accountid=14664

Raydan, N. 2016. World News: Freed Syrian City Girds for Counterattack --- U.S.-backed troops seek to secure Manbij as they ready new offensives against Islamic State. [Online]. *The Wall Street Journal, Eastern edition*. 15 Ağustos 2016. Son Erişim Tarihi: 4 Aralık 2019, http://0-search.proquest.com.wam.leeds.ac.uk/docview/1811264126?accountid=14664

Rubin, M. 2014. The U.S. Gets the Kurds Wrong -- Again. [Online]. *The Wall Street Journal*. 14 Şubat 2014. Son Erişim Tarihi: 4 Aralık 2019, https://search.proquest.com/docview/1498054325/38113E711117479BPQ/49?accountid=14664

Sert, A. 2014. For Children in Turkish Refugee Camps, School's Out. [Online]. *The New York Times*. 28 Aralık 2014. Son Erişim Tarihi: 15 Haziran 2016, https://www.nytimes.com/2014/12/29/world/europe/for-children-in-turkish-refugee-camps-schools-out.html

Shoumali, K ve Barnard A. 2014. Slaughter Is Feared as ISIS Nears Turkish Border. [Online]. *The New York Times*. 6 Ekim 2014. Son Erişim Tarihi: 15 Haziran 2016, https://www.nytimes.com/2014/10/07/world/middleeast/isis-moves-into-syrian-kurdish-enclave-on-turkish-border.html

Sly, L. 2017. U.S. aid in Syria fuels ambitions of leftist kurds. [Online]. *The Washington Post*. 8 Ocak 2017, Son Erişim Tarihi: 21 Haziran 2022, https://www.washingtonpost.com/world/middle_east/us-military-aid-is-fueling-big-ambitions-for-syrias-leftist-kurdish-militia/2017/01/07/6e457866-c79f-11e6-acda-59924caa2450_story.html

Social Contract of Rojava. 2014. [Online]. Son Erişim Tarihi: 22 Şubat 2016, https://peaceinkurdistancampaign.files.wordpress.com/2014/03/english-version_sc_revised-060314.pdf

Toivanen, M., & Baser, B. (2016). Gender in the representations of an armed conflict: Female Kurdish combatants in French and British media. *Middle East Journal of Culture and Communication*, 9(3), 294-314.

Trofimov, Y. 2015. The State of Kurds. [Online]. *The Wall Street Journal*. 19 Haziran 2015. Son Erişim Tarihi: 21 Haziran 2022, https://www.wsj.com/articles/the-state-of-the-kurds-1434712156

Worth, R.F. 2016. Turkey's Hidden War. [Online]. *The New York Times*. 29 Mayıs 2016. Son Erişim Tarihi: 17 Haziran 2022, http://www.nytimes.com/2016/05/29/ magazine/behind-the-barricades-of-turkeys-hidden-war.html

US. House of Representatives. 2014. Terrorist Activity. [Online]. 11 Haziran 2014, Son Erişim Tarihi: 9 Aralık 2019, https://www.congress.gov/113/crec/2014/06/11/CREC-2014-06-11-pt1-PgH5313-5.pdf

US. House of Representatives. 2014. Radicalised Americans Fighting with ISIS. [Online]. 9 Eylül 2014, Son Erişim Tarihi: 9 Aralık 2019, https://www.congress.gov/113/crec/2014/09/09/CREC-2014-09-09-pt1-PgH7300.pdf

Yanarışık. O. 2021. Terörizm ve Medya Çerçevelemesi Üzerine Bir Analiz: YPJ Örneği. *Liberal Düşünce Dergisi*, Yıl: 26, Sayı: 102, Bahar 2021, ss.241-256.

lanma, istihdamda yer alamama ya da kötü koşullarda istihdam bulunma gibi pek çok sorunun çözüleceği düşünülmektedir.

Toplumsal cinsiyet eşitliği hedefi Avrupa'da hem AB düzeyinde hem de üye devletler düzeyinde benimsenen ve uzun zamandır büyük çaba sarf edilen bir hedeftir. Ancak dünyanın birçok yerinde olduğu gibi Avrupa'da da toplumsal cinsiyet eşitliğini sağlamak adına halen kat edilmesi gereken önemli bir mesafe bulunmaktadır. Başlangıçta ekonomi alanına müdahalelerin sosyal hayatta da iyileşmeler sağlayacağı varsayımıyla hareket eden AB, zaman içinde ekonomi dışındaki konular söz konusu olduğunda da toplumsal cinsiyet meselelerine odaklanır hale gelmiştir. Avrupa'da da toplumsal cinsiyet eşitliği idealine ulaşmak ya da başka bir deyişle kadınların erkeklerle eşit koşullarda ekonomik, siyasi ve toplumsal yaşama katılımlarını sağlamak üzere halen atılması gereken pek çok adım vardır. AB bu alandaki faaliyetleri ile tüm üye devletlerin karşı karşıya olduğu ortak bir sorun olan toplumsal cinsiyet ayrımcılığı ile mücadeleye bütünleşmenin erken dönemlerinden itibaren önemli katkılarda bulunmaktadır. Ancak Avrupa'daki toplumsal cinsiyet karşıtı siyasi eğilimin, aynı zamanda AB karşıtı bir çizgi benimsediği düşünülürse gelecek dönemde hem toplumsal cinsiyet eşitliğini sağlamak adına hem AB düzleminde hem de üye devletlerde atılacak adımların bu kesimlerin büyük meydan okumaları ile karşılaşması büyük bir olasılıktır.

KAYNAKÇA

Abels, Gabriele ve Joyce Marie Mushaben. (2012). Introduction: Studying the EU from a Gender Perspective, Gabriele Abels ve Joyce Marie Mushaben (Der.), *Gendering the European Union: New Approaches to Old Democratic Deficits* içinde, Plagrave Macmillan, s. 1-22.

Amsterdam Antlaşması. 2 Ekim 1997. https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX:11997D/TXT, Erişim tarihi: 14 Mayıs 2022.

Avrupa Birliği Barselona Hedefleri. 2013. https://ec.europa.eu/info/sites/default/files/130531_barcelona_en_0.pdf, Erişim Tarihi: 21 Mayıs 2022.

Avrupa Birliği Temel Haklar Şartı. 18 Aralık 2000. https://www.europarl.europa.eu/charter/pdf/text_en.pdf, Erişim Tarihi: 19 Haziran 2022.

Avrupa Komisyonu Bilgi Notu. 6 Mart 2018. https://ec.europa.eu/info/sites/default/files/ebs_465_infographic_women_politics.pdf, Erişim Tarihi: 2 Haziran 2022.

---. Ekim 2021. https://ec.europa.eu/info/sites/default/files/aid_development_ cooperation_fundamental_rights/equalpayday_factsheet.pdf, Erişim Tarihi: 2 Haziran 2022.

Avrupa Komisyonu. (2022). Report on Gender Equality in the EU. https://ec.europa.eu/info/sites/default/files/aid_development_cooperation_fundamental_rights/annual_report_ge_2022_printable_en.pdf, Erişim Tarihi: 14 Mayıs 2022.

Avrupa Komisyonu İnternet Sayfası 1. https://ec.europa.eu/info/policies/justice-and-fundamental-rights/gender-equality/equality-between-women-and-men-decision-

making/eu-action-promote-gender-balance-decision-making_en, Erişim Tarihi: 21 Mayıs 2022.
Avrupa Komisyonu İnternet Sayfası 2. https://ec.europa.eu/info/policies/justice-and-fundamental-rights/gender-equality/equality-between-women-and-men-decision-making/eu-action-promote-gender-balance-decision-making_en#the-commissions-strategy, Erişim Tarihi: 21 Mayıs 2022.
Avrupa Komisyonu İnternet Sayfası 3. https://ec.europa.eu/info/policies/justice-and-fundamental-rights/gender-equality/women-labour-market-work-life-balance/womens-situation-labour-market_en, Erişim Tarihi: 21 Mayıs 2022.
Avrupa Komisyonu İnternet Sayfası 4. https://ec.europa.eu/info/policies/justice-and-fundamental-rights/gender-equality/equal-pay/gender-pay-gap-situation-eu_en, Erişim Tarihi: 21 Mayıs 2022.
Avrupa Komisyonu İnternet Sayfası 5. https://ec.europa.eu/info/policies/justice-and-fundamental-rights/gender-equality/equal-pay/equal-pay-day_en, Erişim Tarihi: 21 Mayıs 2022.
Avrupa Komisyonu İnternet Sayfası 6. https://ec.europa.eu/info/policies/justice-and-fundamental-rights/gender-equality/equality-between-women-and-men-decision-making/achieving-gender-balance-decision-making_en, Erişim Tarihi: 21 Mayıs 2022.
Avrupa Komisyonu İnternet Sayfası 7. https://ec.europa.eu/info/policies/justice-and-fundamental-rights/gender-equality/gender-based-violence/ending-gender-based-violence_en, Erişim Tarihi: 21 Mayıs 2022.
Avrupa Konseyi. 8 Ekim 2018. https://data.consilium.europa.eu/doc/document/ST-12851-2018-INIT/en/pdf, Erişim Tarihi: 20 Haziran 2022.
Avrupa Temel Haklar Ajansı. (2014). Violence against Women: An EU-wide Survey. https://fra.europa.eu/sites/default/files/fra-2014-vaw-survey-at-a-glance-oct14_en.pdf, Erişim Tarihi: 19 Haziran 2022.
Avrupa Toplumsal Cinsiyet Enstitüsü. 23 Haziran 2017. Cyber violence against women and girls. https://eige.europa.eu/publications/cyber-violence-against-women-and-girls, Erişim Tarihi: 3 Haziran 2022.
Baştan, Ş. Açelya. (2021). Popülizm ve Toplumsal Cinsiyet Karşıtı Hareketler: Orban Hükümeti Özelinde Macaristan Örneği. YDÜ Sosyal Bilimler Dergisi, 14 (2), s. 131-160.
Beveridge, Fiona. (2012). 'Going Soft'? Analysing the Contribution of Soft and Hard Measures in EU Gender Law and Policy. Maxime Forest ve Emanuela Lombardo (Der.), *The Europeanization of Gender Equality Policies A Discursive-Sociological Approach* içinde, Palgrave Macmillan, s. 28-48.
Booth, Christine ve Cinnamon Bennett. (2002). Gender Mainstreaming in the European Union. *The European Journal of Women's Studies*, 9(4), s. 430-446.
Burchell, B. vd. (2008). Working Conditions in the European Union: the Gender Perspective. European Foundation for the Improvement of Living and Working Conditions. https://www.eurofound.europa.eu/publications/report/2007/working-conditions/working-conditions-in-the-european-union-the-gender-perspective, Erişim Tarihi: 3 Haziran 2022.

Debusscher, Petra ve Ian Manners. (2020). Understanding the European Union as a Global Gender Actor: The Holistic Intersectional and Inclusive Study of Gender+ in External Actions. *Political Studies Review*, 18(3), s. 542-557.

Deutsche Welle. (2021). AB Macaristan ve Polonya için düğmeye bastı. https://t24.com.tr/haber/ab-macaristan-ve-polonya-icin-dugmeye-basti,966180, Erişim Tarihi: 30 Temmuz 2022.

Dünya Ekonomik Forumu. (2012). Global Gender Gap Report. https://www3.weforum.org/docs/WEF_GenderGap_Report_2012.pdf, Erişim Tarihi: 3 Mayıs 2022.

Ellina, Chrystalla A. (2003). *Promoting Women's Rights the Politics of Gender in the European Union*. Routledge.

Erdoğan, Seven. (2021). Avrupa Birliği'nin İstanbul Sözleşmesine Katılım Süreci: Yeni Bir Ulusüstücülük-Hükümetlerarasıcılık Rekabeti Mi?. *Marmara Üniversitesi Siyasal Bilimler Dergisi*, 9(2), s. 311-334.

Euronews. (2022). Avrupa Adalet Divanı, Polonya ve Macaristan'ın fonların kesilmesine yaptığı itirazı reddetti. https://tr.euronews.com/2022/02/16/avrupa-adalet-divan-polonya-ve-macaristan-n-fonlar-n-kesilmesine-yapt-g-itiraz-reddetti, Erişim Tarihi: 30 Temmuz 2022.

Forest, Maxime ve Emanuela Lombardo. (2012). The Europeanization of Gender Equality Policies: A Discursive-Sociological Approach. Maxime Forest ve Emanuela Lombardo (Der.), *The Europeanization of Gender Equality Policies A Discursive-Sociological Approach* içinde, Palgrave Macmillan, s. 1-27.

Gera, Vanessa. 6 Haziran 2022. *AP News*. https://apnews.com/article/abortion-health-poland-womens-rights-7f2f2839c43e9655d3d898d1ddd4bbe8, Erişim Tarihi: 7 Haziran 2022.

İş Yaşam Dengesi Tüzüğü. 20 Haziran 2019. https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/PDF/?uri=CELEX:32019L1158&from=EN, Erişim Tarihi: 19 Haziran 2022.

Jacquot, Sophie. (2017). A Policy in Crisis. The Dismantling of the EU Gender Equality Policy. Johanna Kantola ve Emanuela Lombardo (Der.), *Gender and the Economic Crisis in Europe: Politics, Institutions and Intersectionality* içinde, Palgrave Macmillan, s. 27-48.

Korolczuk, Elzbieta ve Agnieszka Graff. (2018). Gender as "Ebola from Brussels": The Anticolonial Frame and the Rise of Illiberal Populism. *Journal of Women in Culture and Society*, 43(4), s. 797-821.

Kourou, N. Sinem. (2021). Sağ Popülizm ve Toplumsal Cinsiyet Karşıtı Hareketlerin Birlikteliğinde AKP Hükümetlerinin Aile Siyaseti ve Popülist Siyasal Mobilizasyonu. *Feminist Tahayyül*, 2(2), s. 207-241.

Kováts, Eszter. (2017). The Emergence of Powerful Anti-Gender Movements in Europe and the Crisis of Liberal Democracy. M. Köttig vd. (Der.), *Gender and Far Right Politics in Europe* içinde. Springer, s. 175-189.

Lavena, Cecilia ve Norma M. Riccucci. (2012). Exploring Gender Mainstreaming in the European Union, *International Journal of Public Administration,* 35(2), s. 122-136.

Leyen, Ursula Von Der. 8 Mart 2022. https://en.24tv.ua/want-europe-be-at-the-side-of-women-ursula-von-der-leyen_n1897208, Erişim Tarihi: 20 Mayıs 2022.

Liebert, Ulrike. (1999). Gender Politics in the European Union: The Return of the Public. *European Societies*, 1(2), s. 197-239.

Lizbon Antlaşması. 13 Aralık 2007. https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX:12007L/TXT, Erişim Tarihi: 21 Mayıs 2022.

Lombardo, Emanuela ve Petra Meier. (2008). *Framing Gender Equality in the European Union Political Discourse*. Oxford University Press.

MacRae, Heather. (2013). (Re-)Gendering integration: Unintentional and unanticipated gender outcomes of European Union policy. *Women's Studies International Forum*, No. 39.

Masselot, Annick. (2007). The State of Gender Equality Law in the European Union. *European Law Journal*, 13(2), s. 152-168.

---. (2019). How to improve the interaction between legal instruments (EU acquis) and policymaking (communication, funding programme, European semester. Niall Crowley ve Silvia Sansonetti (Der.), *New Visions for Gender Equality* içinde, s. 9-12.

Montoya, C. (2008). The European Union, Capacity Building, and Transnational Networks: Combating Violence against Women through the Daphne Program. *International Organization*, 62(2), s. 359-372

---. (2009). International Initiative and Domestic Reforms: European Union Efforts to Combat Violence against Women. *Politics and Gender*, 5, s. 325-348.

Mos, Martijn. (2022): Routing or Rerouting Europe? The Civilizational Mission of Anti-Gender Politics in Eastern Europe, *Problems of Post-Communism*.

Ostner, Ilona. (2000). From Equal Pay to Equal Employability: Four Decades of European Gender Policies. Mariagrazia Rossilli (Der.), *Gender Policies in the European Union*, Peter Lang Publishing, s. 25-42.

Alev Özkazanç. (2020). Anti-Gender Movements in Europe and the Case of Turkey. *Baltic Worlds*, 8(1), s. 45-55.

Paternotte, David ve Roman Kuhar. (2017). The Anti-gender Movement in Comparative Perspective. David Paternotte ve Roman Kuhar (Der.), *Anti-Gender Campaigns in Europe* içinde, Rowman & Littlefield, s. 253-276.

---. (2018). Disentangling and Locating the "Global Right": Anti-Gender Campaigns in Europe. *Politics and Governance*, 6(3), s. 6-19.

Pavese, Carolina. (2021). The Impact of the European Union- Mercosur Association Agreement on Gender Inequality: A Global South Perspective. *Journal of Global South*, 12(59), s. 106-118.

Pollack, Mark A. ve Emilie Hafner-Burton. (2000). Mainstreaming gender in the European Union, *Journal of European Public Policy*, 7(3), s. 432-456

Roma Antlaşması.25 Mart 1957. https://www.europarl.europa.eu/about-parliament/en/in-the-past/the-parliament-and-the-treaties/treaty-of-rome, Erişim Tarihi: 3 Mayıs 2022.

Shreeves, R. ve M. Prpic. (2018). Violence against women in the EU State of play. European Parliament Briefing. https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/BRIE/2018/630296/EPRS_BRI(2018)630296_EN.pdf, Erişim Tarihi: 20 Haziran 2022.

Sürdürülebilir Kalkınma Hedefleri Toplumsal Cinsiyet İndeksi. (2019). https://data.em2030.org/em2030-sdg-gender-index/, Erişim Tarihi: 13 Mayıs 2022.

Şahin, Meryem. (2020). Dünyada Toplumsal Cinsiyet Karşıtı (Anti-Gender) Hareketler. *Afyon Kocatepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 22(3), s. 654-670.

Tektaş, Elif ve Asuman Özgür Keysan. (2021). Conservative Civil Society Organizations (CSOs) and Anti-Gender Issues in Croatia, Slovakia and Poland. *Alternatif Politika*, 13(1), s. 114-145.

Toplumsal Cinsiyet Eşitliği Stratejisi 2020-2025. 5 Mart 2020. https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX%3A52020DC0152, Erişim Tarihi: 21 Mayıs 2022.

Wittenius, Marie. (2021). Newsletter 2 | 2021 – No to Gender – Yes to what exactly? Insights into the European anti-gender movement Insights into the European anti-gender movement. https://beobachtungsstelle-gesellschaftspolitik.de/f/d259f29a4c.pdf, Erişim Tarihi: 30 Temmuz 2022.

Valkovičová, Veronika. (2017). The Struggle of Benchmarking and Ranking Gender Equality: The Case of the European Institute for Gender Equality. *Croatian International Relations Review*, 23(77), s. 9-38.

Zacharenko, Elena. (2020). Anti-gender Mobilisations in Europe. https://heidihautala.fi/wp-content/uploads/2020/12/Anti-gender-Mobilisations-in-Europe_Nov25.pdf, Erişim Tarihi: 3 Haziran 2022.

Zalan, Eszter. 16 Aralık 2020. *EU Observer*. https://euobserver.com/eu-political/150395, Erişim Tarihi: 7 Haziran 2022.

Öte yandan hem İsmailağa Cemaati hem de Ordo Iuris İstanbul Sözleşmesi'nin ülkelerinde feshedilmesi noktasında hemfikirdir. Zaten her iki aktörde Sözleşme'ye başından beri karşı bir tavır sergilemiştir. Cemaat, çoğunlukla sosyal medya üzerinden yaptığı açıklamalarla Recep Tayyip Erdoğan liderliğindeki AKP Hükümetinden İstanbul Sözleşmesi'nden çekilmesini defaatle istemiştir. Ancak ne var ki Ordo Iuris, bu noktada, Cemaat ile kıyaslandığı zaman daha iddialı adımlar atmıştır. Önderliğini Ordo Iuris'in yaptığı 'Aileye Evet Toplumsal Cinsiyet İdeolojisine Hayır' Komitesi, 150.000 imza toplayıp sunulan ve ontolojik endişelerin dışa vurumu olan kanun tasarısında PiS hükümetinden Sözleşme'nin feshini istemekle kalmamış aynı zamanda Sözleşme'nin alternatifi olacak uluslararası bir metin ile değiştirilmesini de istemiştir.

KAYNAKÇA

Amiel, S. (2021, April 01). Istanbul Convention: Poland moves a step closer to quitting domestic violence treaty. https://www.euronews.com/2021/04/01/istanbul-convention-poland-moves-a-step-closer-to-quitting-domestic-violence-treaty adresinden 14 Eylül 2021 tarihinde alınmıştır.

Antić, M. & Radačić, I. (2020). The evolving understanding of gender in international law and 'gender ideology' pushback 25 years since the Beijing conference on women. *Women's Studies International Forum*, *83*, 1-7. https://doi.org/10.1016/j.wsif.2020.102421

Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi, 4 Kasım, 1950.

Avrupa Konseyi İnsan Ticaretine Karşı Eylem Sözleşmesi, 16 Mayıs, 2005.

BBC. (2020, July 25). Istanbul Convention: Poland to leave European treaty on violence against women. https://www.bbc.com/news/world-europe-53538205 adresinden 9 Eylül 2022 tarihinde alınmıştır.

Bettiza, G. & Lewis, D. (2020). Authoritarian Powers and Norm Contestation in the Liberal International Order: Theorizing the Power Politics of Ideas and Identity. *Journal of Global Security Studies*, *5*(4), 559-577. https://doi.org/10.1093/jogss/ogz075

Bishai, L. (2007). *Forgetting Ourselves: Secession and the (Im)Possibility of Territorial Identity.* Lexington Books.

Bitensky, S. (2010). Introductory Note to Council of Europe Convention on the Protection of Children against Sexual Exploitation and Sexual Abuse. *International Legal Materials*, *49*(6), 1663-1682.

Bucher, B. & Jasper, U. (2016). Revisiting 'identity' in International Relations: From identity as substance to identifications in action. *European Journal of International Relations, 23*(2), 1-26. https://doi.org/10.1177/135406611664403

Çağıran, M. E. (2006). *Uluslararası Alanda İnsan Hakları* (1. Baskı). Platin Yayınları.

Case of H.F. and Others v. France, (2022a). Application Nos. 73548/17 and 45521/19, https://hudoc.echr.coe.int/eng#{%22tabview%22:[%22document%22],%22itemid%22:[%22001-219333%22]}

Case of Selygenenko and Others v. Ukraine, (2022b). Application Nos. 24919/16 and 28658/16, https://hudoc.echr.coe.int/eng#{%22tabview%22:[%22document%22], %22itemid%22:[%22001-212439%22]}.

Case of X and Others v. Albania, (2022c). Application Nos. 73548/17 and 45521/19, https://hudoc.echr.coe.int/eng#{%22tabview%22:[%22document%22],%22itemid%22:[%22001-217624%22]}.

Ciobanu, C. (2021, March 15). Poland's Replacement for Istanbul Convention Would Ban Abortion and Gay Marriage. https://balkaninsight.com/2021/03/15/polands-replacement-for-istanbul-convention-would-ban-abortion-and-gay-marriage/ adresinden 2 Ekim 2022 tarihinde alınmıştır.

Council of Europe. (2018). Gender Equality Strategy https://www.coe.int/en/web/ genderequality/gender-equality-strategy adresinden 9 Eylül 2022 tarihinde alınmıştır.

Council of Europe. (2021). The Four Pillars of the Istanbul Convention. https://edoc.coe.int/en/violence-against-women/10714-the-four-pillars-of-the-istanbul-convention.html adresinden 9 Eylül 2022 tarihinde alınmıştır.

Council of Europe. (2022). Chart of signatures and ratification of Treaty 210. https://www.coe.int/en/web/conventions/full-list?module=signatures-by-treaty&treatynum=210 adresinden 9 Eylül 2022 tarihinde alınmıştır.

Cumhurbaşkanı Kararı, Karar Sayısı: 3718, 20 Mart, 2021, https://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2021/03/20210320-49.pdf

Curanović, A. (2021). The International Activity of Ordo Iuris. The Central European Actor and the Global Christian Right. *Religions, 12*(12), 1-20. https://doi.org/10.3390/rel12121038

Cübbeli Ahmet Hoca. (2020a, 5 Temmuz). İstanbul Sözleşmesi, aileyi tahrip eden bir fecaattir. Bu sözleşmeden mutlaka çıkılması gerekmektedir [Video]. Youtube. https://www.youtube.com/watch?v=k0Aher1Y9qE&ab_channel=C%C3%BCbbeliAhmetHoca

Cübbeli Ahmet Hoca. (2020b, 5 Ağustos). Biz Kadın Cinayetlerine Kısas İsterken İstanbul Sözleşmesi'ne Neden Karşı Çıkıyoruz? [Video]. Youtube. https://www.youtube.com/watch?v=ruDQCnZVMVk&ab_channel=C%C3%BCbbeliAhmetHoca

Cübbeli Ahmet Hoca. (2020, 14 Ağustos). İstanbul Sözleşmesi'nin Zararları Hakkındaki Bu Konuşmamı Tebliğ Edin! [Video]. Youtube. https://www.youtube.com/watch?v=aKVaSQLhbxw&ab_channel=C%C3%BCbbeliAhmetHoca

Cübbeli Ahmet Hoca. [@c_ahmethoca]. (2020, 2 Ağustos). Ey Müslümanlar! Bayramdır, yazdır, tatildir demeyelim [Tweet]. Twitter https://twitter.com/c_ahmethoca/status/1290011615203663872

Dailysabah. (2020, July 25). Poland to quit Istanbul convention to curb gender-free agende. https://www.dailysabah.com/world/europe/poland-to-quit-istanbul-convention-to-curb-gender-free-agenda adresinden 5 Eylül 2022 tarihinde alınmıştır.

Dargan, S. (2021, August 13). How did human rights come about? A Brief History Overtime, https://usidhr.org/a-brief-history-of-human-rights-documents-throughout-time/ adresinden 17 Eylül 2022 tarihinde alınmıştır.

Dinler, V. (2019). Toplumsal Cinsiyet Eşitliği ve Hukuk. http://veyseldinler.com/wp-content/uploads/2018/09/Toplumsam-Cinsiyet-E%C5%9Fitli%C4%9Fi-ve-Hukuk-8.-hafta.pdf adresinden 13 Eylül 2022 tarihinde alınmıştır.

Dyer, H. (2018, January 7). Introducing Green Theory in International Relations, https://www.e-ir.info/2018/01/07/green-theory-in-international-relations/ adresinden 5 Eylül 20222 tarihinde alınmıştır.

Ehli Sünnet Yolu. (2020, 12 Aralık). İstanbul Sözleşmesi Hakkında Ne Düşünüyoruz? İsmail Hünerlice Hocaefendi [Video]. Youtube. https://www.youtube.com/watch?v=FxWSImou9sM&ab_channel=EHL%C4%B0S%C3%9CNNETYOLU

Erdoğan, S. (2021). Avrupa Birliği'nin İstanbul Sözleşmesine Katılım Süreci: Yeni Bir Ulusüstücülük-Hükümetlerarasıcılık Rekabet Mi?. *Marmara Üniversitesi Siyasal Bilimler Dergisi*, *9*(2), 311-334. https://doi.org/10.14782/marmarasbd.961392

Euroactiv. (2020, August 5). Polish official: Istanbul Convention could impose 'leftist ideology'. https://www.euractiv.com/section/non-discrimination/news/polish-official-istanbul-convention-could-impose-leftist-ideology adresinden 17 Ekim tarihinde alınmıştır.

European Parliament. (2021). The Istanbul Convention: A tool for combating violence against women and girls, https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/ATAG/2021/698801/EPRS_ATA(2021)698801_EN.pdf adresinden 17 Ekim tarihinde alınmıştır.

European Social Charter, 03 April, 1996.

Fella, S. (2022). Work of the Council of Europe and the expulsion of Russia. https://commonslibrary.parliament.uk/research-briefings/cbp-9570/ adresinden 9 Eylül 2022 tarihinde alınmıştır.

Theguardian. (2020, July 26). Council of Europe 'alarmed' at Poland's plans to leave domestic violence treaty. https://www.theguardian.com/world/2020/jul/26/poland-withdraw-from-treaty-violence-against-women-istanbul-convention adresinden 14 Ekim 2022 tarihinde alınmıştır.

Gender Equality Comission. (2016). Gender Equality Glossary. https://edoc.coe.int/en/gender-equality/6947-gender-equality-glossary.html adresinden 5 Ekim 2022 tarihinde alınmıştır.

Harris, D. J. (1964). The European Social Charter. *International and Comparative Law Quarterly*, *13*(3), 1076-1087.

Independent Türkçe. (2022, 23 Haizran). Türkiye'nin en etkili yapılarından birinin lideri vefat etti: İsmailağa tarikatında şimdi ne olacak, posta kim oturacak?. https://www.indyturk.com/node/524941/haber/t%C3%BCrkiyenin-en-etkili-dini-yap%C4%B1lar%C4%B1ndan-birinin-lideri-vefat-etti-i%CC%87smaila%C4%9Fa adresinden 22 Eylül 2022 tarihinde alınmıştır.

İsmailağa. (t.y.). Hakkımızda. https://www.ismailaga.org.tr/hakkimizda adresinden 21 Eylül 2022 tarihinde alınmıştır.

İsmailağa Camii. [@ismailaga_cami] (2020a, 6 Temmuz). Bugünlerde gündemimizi bir hayli meşgul eden İstanbul Sözleşmesi [Tweet]. Tweeter. https://twitter.com/ ismailaga_cami/status/1280062181078454272?lang=ca

İsmailağa Camii. [@ismailaga_cami]. (2020b, 3 Ağustos). Fâsid #İstanbulSözleşmesi milletimiz tarafından fesh edilecektir! [Tweet]. Tweeter. https://twitter.com/ismailaga_cami/status/1290375604550983681

İstanbul Sözleşmesi, 11 Mayıs, 2011.

Jackson, R. & Sørensen, G. (2013). *Introduction to International Relations: Theories and Approaches* (5. baskı). Oxford University Press.

Jurasz, O. (2015). The Istanbul Convention: a new chapter in preventşng and combating violence against women. *Australian Law Journal*, *89*(9), 619-927.

Keleş, D. & Onay Çöker, D. (2021). İslamcı Basında İstanbul Sözleşmesi Karşıtlığının İznekleri: Milli Gazete Örneği. *Kültür ve İletişim*, *24*(2), 372-405. https://doi.org/10.18691/kulturveiletisim.915364

Keohane, R. (1988). International Institutions: Two Approaches. *International Studies Quarterly, 32*(4), 379-396.

Kurki, M & Wight, C. (2013). International Relations and Social Science. Tim Dunne, Milja Murki ve Steve Smith (Ed.), International Relations Theories: Discipline and Diversity (3. Baskı, s. 14-36) içinde. Oxford University Press

Lanzarote Sözleşmesi, 25 Ekim, 2007.

Lockwood, A. (2020, July 28). Poland to leave treaty on violence against women, https://www.jurist.org/news/2020/07/poland-to-leave-treaty-on-violence-against-women/ adresinden 3 Ekim 2022 tarihinde alınmıştır.

Lukas, K. (2021). *The Revised European Social Charter: An Article by Article Commentary*. Edward Elgar Publishing.

Nairobi Forward-looking Strategies. (1985, 15-26 July). Report of the World Conference to Review and Appraise the Achievements of the United Nations Decade for Women: Equality, Development and Peace. https://www.un.org/womenwatch/confer/nfls/Nairobi1985report.txt adresinden 20 Ekim 2022 tarihinde alınmıştır.

Ordo Iuris. (2020a). Extreme ideology instead of combating violence – analysis of the Istanbul Convention and GREVIO documents. https://en.ordoiuris.pl/family-and-marriage/extreme-ideology-instead-combating-violence-analysis-istanbul-convention-and adresinden 17 Ekim tarihinde alınmıştır.

Ordo Iuris. (2020b). Stop gender, stand for family – an international petition against the adoption of Istanbul Convnetion by the European Union [VIDEO]. https://en.ordoiuris.pl/family-and-marriage/stop-gender-stand-family-international-petition-against-adoption-istanbul adresinden 17 Ekim tarihinde alınmıştır.

Ordo Iuris. (2020c). Violation of the law during the ratification of the Istanbul Convention. Wrong translation of the ideological document. https://en.ordoiuris.pl/family-and-marriage/violation-law-during-ratification-istanbul-convention-wrong-translation adresinden 17 Ekim tarihinde alınmıştır.

Ordo Iuris. (2020d). Yes to Family, No to Gender – Legislative Initiative Committee registered in the Sejm. https://en.ordoiuris.pl/family-and-marriage/yes-family-no-gender-legislative-initiative-committee-registered-sejm adresinden 17 Ekim tarihinde alınmıştır.

Ordo Iuris. (2020e). Yes to the denunciation of the Istanbul Convention. The official collection of signatures has begun. https://en.ordoiuris.pl/family-and-marriage/

yes-denunciation-istanbul-convention-official-collection-signatures-has-begun adresinden 17 Ekim tarihinde alınmıştır.
Ordo Iuris. (2020f). Citizens' initiative "Yes to Family, No to Gender" underway. https://en.ordoiuris.pl/family-and-marriage/citizens-initiative-yes-family-no-gender-underway adresinden 17 Ekim tarihinde alınmıştır.
Ordo Iuris. (2021a). Wo we are. https://en.ordoiuris.pl/who-we-are adresinden 17 Ekim tarihinde alınmıştır.
Ordo Iuris. (2021b). Gender-based plans of the European Comission. Another controversial document announced by the EC. https://en.ordoiuris.pl/family-and-marriage/gender-based-plans-european-commission-another-controversial-document-announced adresinden 17 Ekim tarihinde alınmıştır.
Ordo Iuris. (2021c). Denunciation of Istanbul Convention necessary for family good. Legislative initiative committee conference. https://en.ordoiuris.pl/family-and-marriage/denunciation-istanbul-convention-necessary-family-good-legislative-initiative adresinden 17 Ekim tarihinde alınmıştır.
Ordo Iuris. (2021d). Denunciation of Istanbul Convention necessary for family good. Legislative initiative committee conference. https://en.ordoiuris.pl/family-and-marriage/denunciation-istanbul-convention-necessary-family-good-legislative-initiative adresinden 17 Ekim tarihinde alınmıştır.
Özet, İ. (2020). *Fatih Başakşehir Muhafazakâr Mahallede İktidar ve Dönüşen Habitus*. İletişim Yayınları.
Planitzer, J. (2012). GRETA's First Year of Work: Review of the monitoring of implementation of the Council of Europe Convention on Action against Trafficking in Human Beings. https://www.antitraffickingreview.org/index.php/atrjournal/ article/view/18/21 adresinden 27 Eylül 2022 tarihinde alınmıştır.
Planitzer, J. & Sax, H. (2020). Introduction. Julia Planitzer ve Helmut Sax (Ed.), *A Commentary on the Council of Europe Convention on Action against Trafficking in Human Beings* (s. 1-11) içinde. Ludwig Boltzmann Institute of Human Rights
Poyraz, M. (2020). Uluslararası Hukukun Ulusal Hukuka Etkisi [Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi]. Selçuk Üniversitesi.
Poyraz, M. (2021). The Impact of the European Court of Human Rights over Local Norms: The Case of Turkey. *Selçuk Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, *29*(4), 3229-3323. https://doi.org/10.15337/suhfd.1004093
Poyraz, M. (2022, 28-30 Ekim). Rival Responses to the Legal Validity of Turkey's Departure from the Istanbul Convention [Oral Presentation]. Sixteenth International Congress of Social Sciencess with Current Research, Antalya, Turkey.
Rutai, Z. (2020). The Lanzarote Committee: protecting children from sexual violence in Europe and beyond. *Journal of International and European Law*, 24-42
Sabah. (2015). İsmailağa Cemaati'nden 'Davutoğlu' Açıklaması. https://www.sabah.com.tr/gundem/2015/06/05/ismailaga-cemaatinden-davutoglu-aciklamasi adresinden 22 Ekim 2022 tarihinde alınmıştır.
Santora, M. (2020, July 27). Poland Considers Leaving Treaty on Domestic Violence, Spurring Outcry. https://www.nytimes.com/2020/07/27/world/europe/poland-domestic-violence-treaty.html adresinden 22 Ekim 2022 tarihinde alınmıştır.

Šimonović, D. (2014). Global and Regional Standards on Violence Against Women: The Evolution and Synergy of the CEDAW and Istanbul Conventions. Human Rights Quarterly, *36*(3), 590-606.

Squire, I. (2018). Gender Ideology and the Istanbul Convention in Bulgaria [Unpublished Master Thesis]. Aalborg University.

Tabak, H., Erdoğan, S. & Bodur Ün, M. (2022). Inra-conservative Bloc Contestations on Gender Equality in Turkey – Norm Reception in Fragmented Normative Orders. *Journal of Asian and African Studies*, *58*, 1-18.

The European Court of Human Rights. (2022). The European Convention on Human Rights: A Living Instument. https://www.echr.coe.int/Documents/Convention_Instrument_ENG.pdf adresinden 5 Eylül 2022 tarihinde alınmıştır.

The International Commission of Jurists. (2014). International Human Rights Law and Gender Equality and Non-Discrimination Legislation, https://www.icj.org/wp-content/uploads/2014/05/GEL-BRIEFING-ELECwhole.pdf adresinden 30 Eylül 2022 tarihinde alınmıştır.

Tickner, J. (2001). *Gendering World Politics: Issues and Approaches in the Post-Cold War Era.* Columbia University Press.

Tickner, J. A. & Sjoberg, L. (2013). Feminism. Tim Dunne, Milja Murki ve Steve Smith (Ed.), International Relations Theories: Discipline and Diversity (3. Baskı, s. 205-223) içinde. Oxford University Press.

Tür, Ö. & Koyuncu, Ç. (2016). Uluslararası İlişkilerde Toplumsal Cinsiyet. Evren Balta (Ed.), *Küresel Siyasete Giriş: Uluslararası İlişkilerde Kavramlar, Teoriler, Süreçler* (s. 221-239) içinde. İletişim Yayınları.

Türkiye Cumhuriyeti İletişim Başkanlığı. (2021). Türkiye'nin İstanbul Sözleşmesi'nden Çekilmesine İlişkin Açıklama. https://www.iletisim.gov.tr/turkce/haberler/detay/turkiyenin-istanbul-sozlesmesinden-cekilmesine-iliskin-aciklama adresinden 7 Eylül 2022 tarihinde alınmıştır.

Ustaosmanoğlu, M. F. [@mfustaosmanoglu]. (2020, 7 Mayıs). Kavimlerin helakına eş değer kötülük taşıyan ve [Tweet]. Twitter. https://mobile.twitter.com/mfusta osmanoglu/status/1258168588827009024?lang=ar-x-fm

Yeniakit. (2020, 19 Şubat). İstanbul Sözleşmesi'ne dair sevindiren gelişme! Erdoğan duyurdu. https://www.yeniakit.com.tr/haber/istanbul-sozlesmesine-dair-sevindiren-gelisme-erdogan-duyurdu-1074331.html adresinden 07 Ekim 2022 tarihinde alınmıştır.

Yeniakit. (2022, 25 Haziran). Gönüllerin sultanını milyonlar uğurladı. https://www.yeniakit.com.tr/haber/gonullerin-sultanini-milyonlar-ugurladi-1668359.html adresinden 11 Eylül 2022 tarihinde alınmıştır.

Yenişafak. (2019, 30 Mayıs). Binali Yıldırım İsmailağa cematini ziyaret etti. https://www.yenisafak.com/video-galeri/gundem/binali-yildirim-ismailaga-cemaatini-ziyaret-etti-2194342 adresinden 21 Eylül 2022 tarihinde alınmıştır.

Zalewski, B., & Bernaciński, Ł. (2020). Analysis of the doctrinal and anthropological conditions of the Istanbul Convention and selected GREVIO documents. https://en.ordoiuris.pl/analysis-doctrinal-and-anthropological-conditions-istanbul-convention-and-selected-grevio-documents adresinden 07 Ekim 2022 tarihinde alınmıştır.

KAYNAKÇA

Abadan-Unat, N. (2002). *Bitmeyen Göç. Konuk Isçilikten Ulus-ötesi Yurttasliga*. Istanbul: Istanbul Bilgi Üniversitesi Yayinlari.

Acar-Savran, G. A., & Demiryontan, N. T. (2016). *Kadının görünmeyen emeği: Maddeci bir feminizm üzerine*. Yordam Kitap.

Akalın, A. E. (2014). Türkiye'de ev hizmetlerinde çalışan göçmen kadınların toplumsal ve iktisadi varoluş stratejileri üzerine sosyolojik bir analiz.

Aranda, E. (2003). Global Care Work and Gendered Constraints: The Case of Puerto Rican Transmigrants. Gender & Society, 17(4), 609-626.

Asis, M., Huang, S., & Yeoh, B. (2004). When the Light of the Home is Abroad: Unskilled Female Migration and the Filipino Family. Singapore Journal of Tropical Geography, 25(2), 198-215.

Aydın, S. (2006). Post-Sosyalist ülkelerde açığa çıkan işgücü ve Trabzon'da yabancı uyruklu kadın olgusu. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Muğla Üniversitesi Sosyoloji Anabilim Dalı.

Aydın, S. (2006). Post-sosyalist ülkelerde açığa çıkan işgücü ve Trabzon'da yabancı uyruklu kadın olgusu. *Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi*.

Baca, R., & Bryan, D. (1985). Mexican women migration and sex roles. *Migration Today*, 13(3), 15-8.

Black, J., 2021 Global Migration Indicators 2021. İnternational Organization for Migration (IOM), Geneva. https://publications.iom.int/system/files/pdf/Global-Migration-Indicators-2021_0.pdf.

Benería, L., Diana Deere, C., & Kabeer, N. (2012). Gender and International Migration: Globalization, Development, and Governance. *Feminist Economics*, 18(2), 1-33.

Castles, S., Miller, M. J., Bal, B. U., & Akbulut, İ. (2008). *Göçler çağı: Modern dünyada uluslararası göç hareketleri*. İstanbul Bilgi Üniversitesi.

Chineda, A., Majkowska-Tomkin, M., Matilla, H., & Pastor, I. (2008). Migration in Georgia: A Country Profile. International Organization for Migration, Geneva.

Christou, A., & Kofman, E. (2022). *Gender and migration*: IMISCOE short reader.

CIVIS / IASCI. (2010). Strengthening the link between migration and development in Moldova. CIVIS on behalf of the World Bank, Moldova. http://civis.md/Archive/CIVIS_IASCI_WB_Migration%20and%20development_report.pdf

Cohen, J., Rodriguez, L., & Fox, M. (2008). Gender and Migration in the Central Valleys of Oaxaca. *International Migration*, 46(1), 79-101.

Dannecker, P. (2005). Transnational Migration and the Transformation of Gender Relations: The Case of Bangladeshi Labour Migrants. *Current Sociology*, 53(4), 655-674.

DeLaet, D. L. (1999). Introduction: The invisibility of women in scholarship on international migration. In G. Kelson & D. DeLaet (Eds.), *Gender and immigration* (pp. 1–17). New York: New York University Press.

Deniz, A., Ozgur, E. M. (2013). Antalya'daki Rus Gelinler: Gocten Evliliğe, Evlilikten Göçe. *İstanbul Üniversitesi Sosyoloji Dergisi*, 27(2), 151-175.

Deniz, A., & Özgür, E. M. (2013). Antalya'daki Rus gelinler: Göçten evliliğe, evlilikten göçe. *İstanbul University Journal of Sociology*, *3*(27), 151-175.

Dinçer, C. G. (2014). In between countries: Experiences of women migrant domestic workers from Georgia in Turkey. (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi) Orta Doğu Teknik Üniversitesi/Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.

Dinçer, C. G. (2015). Türkiye-Gürcistan bağlamında göçmen kadın emeği: güvencesizliğin ve belgesizliğin mekanı olarak ev içi alan. *Lülüfer Körükmez ve İlkya Südaş (der.) Göçler Ülkesi içinde. İstanbul: Ayrıntı Yayınları*.

Donato, K., Gabaccia, D., Holdaway, J., Manalansan, M., & Pessar, P. (2006). A Glass Half Full? Gender in Migration Studies1. *International Migration Review*, 40(1), 3-26.

Dreby, J. (2006). Honor and Virtue: Mexican Parenting in the Transnational Context. *Gender & Society*, 20(1), 32-59.

Durgun, S. (2012). Yabancıya Kimse Yabancı Olamaz: Uluslararası Göçün Türkiye'deki Yansımaları. *Küreselleşme Çağında Göç: Kavramlar, Tartışmalar, (Der. S. Gülfer Ihlamur-Öner & N. Aslı Şirin Öner)*, 519-535.

Ekiz- Gökmen, Ç. (2011). Türk turizminin yabancı gelinleri: Marmaris yöresinde turizm sektöründe çalışan göçmen kadınlar. *Çalışma ve Toplum*, *28*, 201-231.

Ekiz Gökmen, Ç., & Dedeoğlu, S. (2014). Bir göç stratejisi olarak uluslararası evlilikler: Marmaris' te yaşayan yabancı göçmen kadınlar örneği. *Tuna, M.(der.) Türkiye ve Yeni Uluslararası Göçler içinde, İstanbul: Sentez Yayıncılık*, 162-199.

Ellis, M., Conway, D., & Bailey, A. J. (1996). The circular migration of Puerto Rican women: towards a gendered explanation. *International Migration (Geneva, Switzerland)*, *34*(1), 31-64.

Erder, S., Erder, S., & Kaşka, S. (2003). *Düzensiz göç ve kadın ticareti: Türkiye örneği*. International Organization for Migration.

Gebelek, G. (2008). The new international migration from a gender perspective: A case study of Post-Soviet "Servants of Tourism" in Antalya. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi. İstanbul: Koç Üniversitesi Uluslararası İlişkiler Bölümü.

Goldring, L. (2001). The Gender and Geography of Citizenship in Mexico-US Transnational Spaces. *Identities Global Studies in Culture and Power*, 7(4), 501-537.

Hamburg Institute of International Economics (HWWA) (2004): EU-Enlargement, Migration and Trafficking in Women: The Case of South Eastern Europe, HWWA Report 247, HWWA, Hamburg. https://www.econstor.eu/bitstream/10419/32937/1/47929447X.pdf.

Hofmann, E., & Buckley, C. (2013). Global Changes and Gendered Responses: The Feminization of Migration from Georgia. *International Migration Review*, 47(3), 508-538.

Hofmann, E., & Buckley, C. (2012). Cultural Responses to Changing Gender Patterns of Migration in Georgia. *International Migration*, 50(5), 77-94.

Hofmann, M., & Reichel, D. (2011). Ukrainian Migration: An analysis of migration movements to, through and from Ukraine. *Österreichischer Integrationsfonds*.

Hondagneu-Sotelo, P., & Messner, M. A. (1999). Gender Displays And Men's Power: The" New Man" And The Mexican Immigrant Man. American Families: A Multicultural Reader, 342-358.

Hondagneu-Sotelo, P., & Avila, E. (1997). "I'm Here, But I'm There": The Meanings of Latina Transnational Motherhood. *Gender & Society*, 11(5), 548-571.

Hondagneu-Sotelo, P. (1994). *Gendered transitions*. Berkeley: University of California Press.

Houstoun, M., Kramer, R., & Barrett, J. (1984). Female Predominance in Immigration to the United States Since 1930: A First Look. *International Migration Review*, 18(4), 908-963.

Icduygu, A. (2000). The Politics of International Migratory Regimes: Transit Migration Flows in Turkey. *International Social Science Journal*, 52(165), 357-367.

İcduygu, A. (2006). A Panorama of the International Migration Regime in Turkey. *Revue Européenne Des Migrations Internationales*, 22(3), 11-21.

International Organization for Migration (IOM). Glossary on Migration, 2004 https://publications.iom.int/system/files/pdf/iml_34_glossary.pdf.

International Organization for Migration 2005 https://publications.iom.int/system/files/pdf/wmr_2005_3.pdf.

Kaşka, S. (2006). The new international migration and migrant women in Turkey: The case of Moldovan domestic workers. *Land of diverse migrations: Challenges of emigration and immigration in Turkey*, 725-804.

Kaya, R. (2018). Türkiye'deki post-Sovyet göçmenlerin kültürel uyum sürecinde medya kullanımının yansımalari (Yayımlanmamış doktora tezi). Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Eskişehir.

Keough, L. (2006). Globalizing 'Postsocialism:' Mobile Mothers and Neoliberalism on the Margins of Europe. *Anthropological Quarterly*, 79(3), 431-461.

Kirişci, K. (2007). Turkey: A Country of Transition from Emigration to Immigration. *Mediterranean Politics*, 12(1), 91-97.

Kocaoglu, B. (2017). *Gender Norms and Post-Socialist Georgian Women's Experiences as Immigrants in Turkey* (Doctoral dissertation, University of Cincinnati).

Kocaoğlu-Dündar, B. (2021). Georgian immigrant women in Turkey: Ankara case. *Antropoloji*, (42), 19-26.

Kryvenko, Y., Ivannikova, V., & Gyrych, S. (2015). Migration in the era of globalization: the cases of Ukraine and Turkey. *Akademik Sosyal Araştırmalar Dergisi/ASOS Journal*.

Lohm, H. (2006). It's Not All Roses Georgian Defence Reforms since the Rose Revolution.

Lordoğlu, K. (2009). Türkiye'de turizmde çalışan göçmenler ve işgücü piyasasında oluşan yeni sorunlar. *Uluslararası Eğitim ve Uyum Bağlamında Avrupalı Türkler Kongresi*, *14*, 16.

Lutz, H. (Ed.). (2011). *The new maids: Transnational women and the care economy*. Zed Books.

Mahler, S., & Pessar, P. (2006). Gender Matters: Ethnographers Bring Gender from the Periphery toward the Core of Migration Studies. *International Migration Review*, 40(1), 27-63.

Mahler, S. (1999). Engendering Transnational Migration: A Case Study of Salvadorans. *American Behavioral Scientist*, 42(4), 690-719.

Marchetti, S. (2013). Dreaming circularity? Eastern European women and job sharing in paid homecare. *Journal of Immigrant & Refugee Studies*, *11*(4), 347-363.

Marcu, S. (2014). Between migration and cross-border mobility: Return for development and Europeanization among Moldavian immigrants. *Southeast European and Black Sea Studies*, *14*(1), 83-107.

Migration Policy Center (2013). *MPC - Migration profile: Georgia.* Migration Policy Center. http://www.migrationpolicycentre.eu/docs/migration_profiles/Georgia.pdf.

Moran-Taylor, M. (2008). When Mothers and Fathers Migrate North: Caretakers, Children, and Child Rearing in Guatemala. Latin American Perspectives, 35(4), 79-95.

National Statistics Office of Georgia (Geostat) (2016). http://geostat.ge/cms/site_images/_files/english/population/Census_release_ENG_2016.pdf.

Parrado, E. A., & Flippen, C. A. (2005). Migration and Gender among Mexican Women. *American Sociological Review*, 70(4), 606-632.

Putkaradze, T. (2008). Some Aspects of the Geopolitical Strategy of Georgia (On Politicization of the Kartvelological Studies).

Ryan, L. (2004). Family matters:(e) migration, familial networks and Irish women in Britain. *The sociological review*, 52(3), 351-370.

Shinjiashvili, T. (2005). *Irregular Labour Migration from Georgia*. IUSSP conference paper.

Sleptova, E. (2003). Labour migration in Europa: special focus on the Republic of Moldova.

Steans, J., & Tepe-Belfrage, D. (Eds.). (2016). *Handbook on gender in world politics*. Edward Elgar Publishing.

Stratan, A; Chistruga, M; Clipa, V; Fela, A; & Septelici,V. (2013). Development and side-effects of remittances in the CIS countries: The case of Moldova Republic. Carim-East Report 2013/2, Robert Schuman Center for Advanced Studies, San Domenico di Fiesole (FI): European University Institute.

Toksöz, G. (2014). Göç ve Kalkınma Üzerine Küresel Forum. *idealkent*, *5*(14), 29-37.

Truong, T. D. (1996). Gender, international migration and social reproduction: implications for theory, policy, research and networking. *Asian and Pacific Migration Journal*, *5*(1), 27-52.

United Nations Population Division Department of Economic and Social Affairs (UN) (2015). https://www.un.org/en/development/desa/population/migration/data/estimates2/estimates15.aspG

Ünlütürk-Ulutaş, Ç. (2010). Evin içi işyeri: Ev hizmetleri, ücretli emek ve göçmen kadın emeği. *Kapitalizm Ataerkillik ve Kadın Emeği*, 277-303.

Willis, K., & Yeoh, B. (2000). *Gender and migration*. Edward Elgar Publishing.

Yılmaz, G., (2008) "Düş, Umut, Acı ve Travmanın Sentezi: Sermaye Birikiminde Göçmen Emeği", Toplum ve Hekim, 3, 172–178.

Zlotnik, H. (1995). Migration and the family: The female perspective. *Asian and Pacific Migration Journal*, *4*(2-3), 253-271.

Gürcistan'da kalkınma öncelikleri ile vatandaşları karşısında küresel kumar endüstrisi sermeyesinin lehine konum almaktadırlar. Devletlerin makro ekonomik ve politik çıkarlarını önceledikleri bu kurgu, bireysel aktörlerin pratikleri nezdinde ataerkil toplumsal kodlarla birleştiğinde sonuç toplumsal cinsiyet boyutunun flulaşması/derinleşmesi olarak geri bildirime dönüşmektedir. Tam da bu noktada kumar, ticari seks ve benzeri endüstrileri "ahlaksızlıkla" etiketlemenin hem devlet nezdinde hem de toplum nezdinde sorumluluğu endüstriye ya da belli sterotipleştirilmiş ve anti-normatifliği ilan edilmiş gruplara yükleyerek problemlerden el ayak çekmekten öte bir çözüm üretmediği söylenebilir. Her ne kadar kumarhane işletmeleri Macau ve Las Vegas örneklerinde de gördüğümüz gibi bu ahlaksızlık etiketini, şikâyet etmek bir yana, bir pazarlama stratejisi olarak kullanıp maskülen yapasını yeniden üreterek kendi lehlerine çevirseler de toplumsal cinsiyet eşitsizliğinin derinleştiği bu yapı uzun vadede oyuna dahil olan bütün aktörler açısından sorunludur, ötesinde derinlikli etnografik araştırmalara ve nihayetinde yerel/bölgesel/uluslararası ilişkiler düzeylerinde yayılmış çok katmanlı sosyal politikalara ihtiyaç duyar.

KAYNAKÇA

Arnold, P. (1977). *The encyclopedia of gambling: the game, the odds, the teclmiques, the people and places, the myths and history*. Chartwell Books, Inc..

Bahar, M., Topsakal, Y., Yüzbaşıoğlu, N. & Kasalak, M. A. (2021). The Effect of Casino Tourism and Reentry to the Casino Gaming Industry- The Case of Turkey. *Yaşar Üniversitesi E-Dergisi*, 16 (62), 801-816. DOI: 10.19168/jyasar.812620

Bolkvadze, B. (2021). Casino Industry in the Transition Economy of Georgia. *European Journal of Economics and Business Studies* , 5(2), May-Agust.

Clancy, M. (2019). Overtourism and resistance: Today's anti-tourist movement in context. Harald Pechlaner, Elisa Innerhofer ve Greta Erschbamer (Ed.), *Overtourism* içinde (s. 14-24). Routledge.

Donica, J. (2018). Revising Vice: Tourism and America's History of Vice in New Orleans's Storyville. *The Journal of American Culture*, *41*(3), 310-318.

Engstrom, E. (2007). Selling with sex in sin city: The case of the Hard Rock Hotel Casino. *Journal of Promotion Management*, *13*(1-2), 169-188.

Faist, T. (2013). The mobility turn: a new paradigm for the social sciences?. *Ethnic and Racial Studies*, *36*(11), 1637-1646.

Gambling, G. Gaming Consultants (2019). Global gambling report 14th edition. Global Gambling & Gaming Consultants.

Gao, J., Ryan, C., Cave, J., & Zhang, C. (2019). Tourism border-making: A political economy of China's border tourism. *Annals of Tourism Research*, *76*, 1-13.

Gregory, D., Johnston, R., Pratt, G., Watts, M., & Whatmore, S. (Eds.). (2009). *The dictionary of human geography*. John Wiley & Sons.

H2 Gambling Capital (2020). COVID19 – H2 Downgrades 2020 Global Gambling Forecasts by8%. https://h2gc.com/news/general/press-release-covid19-h2-downgrades-2020-global- gambling-forecasts-by-8.

Ivanova, A. V. and Atanasova, S. (2019). Gambling Tourism in Bulgaria. *International Hospitality Student Journal*, Vol. 2.

Mansfeld, Y., & Korman, T. (2015). Between war and peace: conflict heritage tourism along three Israeli border areas. *Tourism Geographies*, *17*(3), 437-460.

Mayer, M., Zbaraszewski, W., Pieńkowski, D., Gach, G., & Gernert, J. (2019). *Cross-border tourism in protected areas*. Springer International Publishing.

McCartney, G., Pinto, J., & Liu, M. (2021). City resilience and recovery from COVID-19: The case of Macao. *Cities*, *112*, 103130.

McMillen, Jan (2005). From Glamour to Grind: The Globalisation of Casinos. In Jan McMillen (Ed.). *Gambling Cultures. Studies in History and Interpretation* London and New York; Routledge, 263–287.

Medrano, M. (2009). *Regulating sexuality on the Mexican border: Ciudad Juárez, 1900–1960*. Indiana University.

Princess Casinoları Hakkında. (2022, Kasım). PRINCESS CASINOS A UNIQUE EXPERIENCE, (https://worldofprincess.com/casinos/)

Schwartz David, G. (2006). *Roll the Bone. The History of* Gambling. Winchester Books

Sheller, M., & Urry, J. (2006). The new mobilities paradigm. *Environment and planning A*, *38*(2), 207-226.

Sofield, T. H. (2006). Border tourism and border communities: An overview. *Tourism Geographies*, *8*(2), 102-121.

Sun, Z., & Luo, W. (2016). Gendered construction of Macau casino: a social semiotic analysis of tourism brochures. *Leisure Studies*, *35*(5), 509-533.

Timothy, D. J. (1998). Collecting places: geodetic lines in tourist space. *Journal of Travel & Tourism Marketing*, *7*(4), 123-129.

Timothy, D. J. (2006). *Tourism and political boundaries*. Routledge.

Urry, J. (1999). *Mekânları Tüketmek*, Çev. Rahmi G. Öğdül, İstanbul: Ayrıntı Yayınları.

Vazquez Mendoza, L., Kerr, A., & O'Brennan, J. (2020). Gambling: Identifying international trends, approaches and responses .MUSSI Working Paper Series no. 13.

Wittmann, D. C. (2002). *All that glitters is sure to fade: A gendered analysis of casino work and culture in the dockside gaming industry*. Northeastern University.

European Online Gambling Key Figures 2020 Edition https://www.egba.eu/uploads/2020/12/European-Online-Gambling-Key-Figures-2020-Edition.pdf.

İçerik Analizinde Kullanılan Haber Bültenleri

Akın akın komşuya kumara gidiyorlar. (2018, 7 Nisan). *Mynet*. https://finans.mynet.com/galeri/haber/detay/ekonomi/akin-akin-komsuya-kumara-gidiyorlar/149207/

AKP'li vekil kumar masasında gö̈rüntu̇lendi: Bunlar bizim özel iş̧lerimiz. (2018, 2 Mayıs). *Cumhuriyet*. https://www.cumhuriyet.com.tr/haber/akpli-vekil-kumar-masasinda-goruntulendi-bunlar-bizim-ozel-islerimiz-967855

AKP'liler ifs̨a etti: AKP'li bas̨kan kumarhanede!. (2019, 9 Şubat). *Yurt Gazetesi.* https://www.yurtgazetesi.com.tr/guncel/akpliler-ifsa-etti-akpli-baskan-kumarhanede-h118169.html.

Baba nasihati gibi (2017, 16 Haziran). *Hudut*. http://www.hudutgazetesi.com/haber/40635/baba-nasihati-gibi.htm

Bakırköy Belediye Başkanı Bülent Kerimoğlu'nun kumar masasındaki görüntüleri ortaya çıktı. (2018, 5 Ağustos). *Takvim*. https://www.takvim.com.tr/guncel/2018/08/05/bakirkoy-belediye-baskani-bulent-kerimoglunun-kumar-masasindaki-goruntuleri-ortaya-cikti

Ceylan, Ö. (2017, 16 Kasım). 7 yılda Çehresini Değiştirdi. *Edirne Haber*. http://www.edirnehaber.org/haber/26989/7-ylda-ehresini-deitirdi.html

CHP'li başkanın gözü adaylıkta kendisi kumar masasında. (2018, 28 Kasım). *Gündem*. https://www.yeniakit.com.tr/haber/chpli-baskanin-gozu-adaylikta-kendisi-kumar-masasinda-553287.html

Döleneken, N.K. (2018, 22 Şubat). *Gündem*. Kumar Savaşı. http://www.gundemedirne.com/detay/820-kumar-savasi.html

Dündar, F. (2015, 29 Ocak). *Karadeniz Ekspres*. Günahların Şehri Batumi (Batum). https://www.karadenizekspres.com/gunahlarin-sehri-batumi-batum/1524/

Elmacı, S.K. (2017, 1 Ağustos). *Hudut*. Komşudaki gizli tehlike!. http://www.hudutgazetesi.com/haber/41540/komsudaki-gizli-tehlike.html

Eski vekilden kumar yanıtı: Kahve içiyordum. (2019, 20 Kasım). *CnnTürk.* https://www.cnnturk.com/turkiye/eski-vekilden-kumar-yaniti-kahve-iciyordum

Eyüpoğlu, A. (2015, 25 Temmuz). *Milliyet*. Türklerin "Günah" Şehri. https://www.milliyet.com.tr/cadde/ali-eyuboglu/turklerin-gunah-sehri-2092663

Genç milli yüzücüler kumarhanede. (2017, 24 Kasım). *Yeniçağ.* https://www.yenicaggazetesi.com.tr/-177974h.htm

Gire, M. (2019, 19 Kasım). *Haber 48*. AK Parti Eski Muğla Milletvekili Nihat Öztürk "Bu Bir Fetö Taktiğidir". https://www.haber48.com.tr/siyaset/ak-parti-eski-mugla-milletvekili-nihat-ozturk-bu-bir-feto-taktigidir-h28196.html

Kaçar, M. (2012, 5 Temmuz). *Milliyet*. Batum Artık LazVegas! https://www.milliyet.com.tr/gundem/batum-artik-laz-vegas-1562935

Kaçar, M. (2018, 1 Ekim). *Milliyet*. Lazvegas'ta dolandırılıyorlar. https://www.milliyet.com.tr/gundem/lazvegas-ta-dolandiriliyorlar-2751897

Karadeniz'in eğlence merkezi 'Lazvegas'. (2019, 10 Haziran). *Haber Türk*. https://www.haberturk.com/karadeniz-in-eglence-merkezi-lazvegas-2488033

Karadeniz'in Yükselen Yıldızı Batum Hakkında Okur Okumaz Gitmek İstemenize Sebep Olacak 10 Şey. (2016, 6 Haziran). *ListeList.* https://listelist.com/batum-hakkinda/

Karadenizli erkekler işten çıkıp Gürcistan'a gidiyor, Karadenizli kadınlar Batum Başkonsolosu'nu arayıp, "Eşim gelmedi, acaba sizin tarafa mı geçti" diye sormaya başladı. (2012, 1 Mayıs), *En Son Haber*. https://www.ensonhaber.com/ic-haber/karadenizli-erkekler-isten-cikip-gurcistana-gidiyor-2012-05-01

Karafazlı, G. (2020, 8 Mart). *Rizenin Sesi*. Rize ve Karadeniz Erkekleri Dikkat!!! Günahlar Şehri Tehlike Saçıyor. https://www.rizeninsesi.net/m-haber-167976.html

Karafazlı, Gençağa. (2018, 7 Aralık). *Evrensel*. 'Öldürülen Özbek kadının 1 Lari değeri yok mu?'

Kaygusuz, B. Bulgaristan'a kumar oynamaya giden Türk vatandaşları 14 aydır hapiste!. (2018, 4 Nisan). *Haber Türk*. https://www.haberturk.com/bulgaristan-a-kumar-oynamaya-giden-4-turk-un-hayati-karardi-1905036

Konsolos Bey kocam kumara geldi mi?. (2012, 1 Mayıs). *Milliyet*. https://www.milliyet .com.tr/gundem/konsolos-bey-kocam-kumara-geldi-mi-1534885

Kumarhanede Dehşet Anları!: Özbek sevgilisini yaraladı, arkadaşını öldürdü. (2018, 27 Kasım). *Haber Türk*. https://www.haberturk.com/kumarhanede-ozbek-sevgilisini-yaraladi-arkadasini-oldurdu-223824

Laz Vegas (2012, 5 Temmuz). *A Haber*. https://www.ahaber.com.tr/gundem/2012/07/05/laz-vegas

Laz Vegas Çılgınlığı: Karadeniz'in Kıyısındaki Geçiş Kolaylığı, kumarbazları sevindirdi. Geçen yıl 6 milyon kişi Sarp Sınır Kapısı'dan geçerek rekor kırdı. (2014, 3 Mayıs). *Takvim.* https://www.takvim.com.tr/guncel/2014/03/03/laz-vegas-cilginligi

Laz Vegas Türklerden memnun değil. (2012, 4 Temmuz). *Finans Gündem*. https://www.finansgundem.com/haber/laz-vegas-turklerden-memnun-degil/354452

Laz Vegas; Türkler, Batum'a geçmek için sınırda kuyruğa giriyor "Evini, arabasını, ineğini bile satan var". (2017,24 Kasım). *T24 Bağımsız İnternet Gazetesi*. https://t24.com.tr/haber/laz-vegas-turkler-batuma-gecmek-icin-sinirda-kuyruga-giriyor,497220

Laz Vegas'a giden Türkler'e otostopçu kadın tuzağı. (2018, 30 Eylül). *Posta*. https://www.posta.com.tr/son-dakika/laz-vegasa-giden-turklere-otostopcu-kadin-tuzagi-2053801

Özkartal, M.Ç. ve Güzelce, O. (2012, 21 Mayıs). *Milliyet.* Özgürlük bahçesi mi? Günahlar şehri mi?. https://www.milliyet.com.tr/gundem/ozgurluk-bahcesi-mi-gunahlar-sehri-mi-1-1542888

Tarakçı, A. (2020, 18 Nisan). *Damga*. Namı değer Kumarbaz Özcan… (*) Tunç Soyer, Baysan A.Ş.'ye başkan atadı!. https://www.gazetedamga.com.tr/nami-deger-kumarbaz-ozcan-tunc-soyer-baysan-as-ye-baskan-atadi-makale,3163.html

Turan, R. (2016, 31 Ekim). *Sözcü Gazatesi*. Batum'da kumar sevdalısı Türkler!. https://www.sozcu.com.tr/2016/yazarlar/rahmi-turan/batumda-kumar-sevdalisi-turkler-1478736/

Yıldırım, E. (2018, 18 Ekim). Gürcistan'da dolandırıldı, Trabzon'da şikayetçi oldu. *Günebakış.* https://www.gunebakis.com.tr/gundem/gurcistanda-dolandirildi-trabzonda-sikayetci-oldu-h20737.html

Sonuç

Cihan Sedat'ın tarihin titreşim noktalarını açıklığa kavuşturma potansiyeli taşıyabilecek hatıratı meseleleri dar bir zaviyeden bakmak suretiyle açıklamaya çalışmasıyla büyük ölçüde heba edilmiştir. Mısır'ın modern tarihinin en karmaşık süreçlerinden bir dönemini, bu dönemde gelişen siyaseti ve karmaşık bağlamları indirgemeci ve basitleştirici biçimde ele almak –tahrif etmek olarak nitelendirilemezse de- meselenin özünü göz ardı etmektir. Cihan Sedat oryantalistlerin uzun bir zamandan beri İslam dünyası, Müslüman kadın gibi konulardaki bildik yargıların ötesine geçemediği ortadadır. Bu çalışmada Sedat'ın söylemlerinin oryantalizm ve self-oryantalizm kapsamında ele alınması gerektiği öne sürülmüştür. Sedat'ın kendisinin benimsemediği dinselliğin bir çeşidine maruz kaldığını düşündüğü Mısırlı kadınların durumuna yaklaşımında self oryantalist muhakeme egemen olmuştur. Self oryantalizmin gerçekleşmesi için temelde bir Batıya yönelmişlik veya Batı özünün varlığı söz konusu olmalıdır. Cihan Sedat bir tarafıyla batılı kültürden gelmesi itibariyle özünde batılı bir nüve taşımaktaydı. Bu anlamda Cihan Sedat hem batılıydı hem de doğulu olmakla beraber Batılılaşmış yani modernleşmiş bir doğululuğu, iyi temellendirilmemiş, farklı bir yaklaşım sergilemekten uzak, ayrıntılandırılmamış analizler, yargılayıcı genellemeler ve desteklenmemiş iddialar içeren söz konusu kitapta bir potada birleştirmiştir. Batı kültürünün nüfuzu altında yetişen ve bu kültüre öykünen Cihan Sedat'ın söylemini, yine Mısır üzerindeki Batılı kültürel hâkimiyetin söz konusu olduğu bir ortamda self oryantalizm olarak nitelendirmek mümkündür. Bu söylemi yalnızca kadına bakış açısı ile anlamaya çalışmak söylemin ötekileştirici etkisini göz ardı edebilir. Dolayısıyla çalışma Sedat'ın muhalif gruplara dair söylemi ile özellikle İslamcı kadınlara yönelik söylemini bir araya getirmeye çalışmıştır.

KAYNAKÇA

Berkes, N. (2002). Batıcılık, Ulusçuluk ve Toplumsal Devrimler. İstanbul: Kaynak Yayınları.

Cleveland, W. (2008). *Modern Ortadoğu tarihi*. İstanbul: Agora Kitaplığı.

Doğan, M. (2022). *Birleşmiş Milletler Cinsiyet Rejimi: Postkolonyal ve Kristevacı Bir Eleştiri*. Ankara: Nika Yayınları.

Fanon, F. (2016). *Siyah Deri Beyaz Maskeler*. İstanbul: Encore Yayınları.

Fatma Aliye Hanım. (2012). *Nisvan-ı İslâm*, İstanbul: Kesit Yayınları.

Foucault, M (2005). *Özne ve İktidar*. İstanbul: Ayrıntı Yayınları.

Ganim, İ. B. (2012). *Hasan el-Benna'nın Siyasi Düşüncesi*. İstanbul: Ekin Yayınları.

Günal, A. (2001). Mine G. Kırıkkanat ve Beyaz Türk Oryantalizmi. *Birikim*, 144, 67-73.

Kahraman, H. B. (2002). İçselleştirilmiş, Açık ve Gizli Oryantalizm ve Kemalizm. Oryantalizm I. *Doğu-Batı*,20, 159-185.

Kalın, İ. (2020). *İslam ve Batı*. Ankara: Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları.

Pappe, I. (2011). *Ortadoğu'yu Anlamak*. İstanbul: NTV Yayınları.
Lewis, B. (1993). The Question of Orientalism. B. Lewis (Ed.), *Islam and the West* içinde (s. 99-118). New York: Oxford University Press.
Lockman, Z. (2012). *Hangi Ortadoğu: Oryantalizm*, Tarih, Siyaset. İstanbul: Küre Yayınları.
Mitchell, T. (1988). *Colonizing Egypt*, Cambridge: Cambridge University Press.
Osman, T. (1999). *Egypt on the Brink: From the Rise of Naser to the Fall of Mubarek*. New Haven: Yale University Press.
Said, E. W. (1999). *Şarkiyatçılık: Batı'nın Şark Anlayışları*. İstanbul: Metis Yayınları.
Sedat, C. (2004). *Piramit Yolunda Aşkın ve Devrimin Hikayesi*. İstanbul: Kaknüs Yayınları.
Yıldırım, A. K. (2002). Edward Said'in Şarkiyatçılık Düşüncesine Eleştirel Bir Bakış. Oryantalizm II. *Doğu-Batı*,20, 135-149.

nemsel kısıtlılık gereği bu çalışmada ele alınmasa da Tanzimat Dönemi'nde yaşanan bu gelişmeler ve erken Cumhuriyet dönemi kadın hareketleri etkileri mutlaka başka bir çalışmanın konusu olmalıdır ve olacaktır.

KAYNAKÇA

Abadan Unat, N. (1982). *Türk Toplumunda Kadın* (1. Baskı). İstanbul: Araştırma Eğitim Ekin Yayınları.

Alpkaya, F. ve Duru, B. (2012). *1920'den Günümüze Türkiye'de Toplumsal Yapı ve Değişim* (1. Baskı). İstanbul: Phoenix Yayınevi.

Avcı, M. (2016). Osmanlı Devleti'nde Kadın Hakları Ve Kadın Haklarının Gelişimi İçin Mücadele Eden Öncü Kadınlar. *A. Ü. Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü Dergisi*, Sayı 55, 225-254.

Avcı, Y. (2007). Osmanlı Devleti'nde Tanzimat Döneminde "Otoriter Modernleşme" ve Kadının Özgürleşmesi Meselesi. *Osmanlı Tarihi Araştırma ve Uygulama Merkezi Dergisi*, Sayı 21, 1-18.

Aydın, M. A. (1996). Osmanlı Toplumunda Kadın ve Tanzimat Sonrası Gelişmeler. İçinde Sosyal Hayatta Kadın. İstanbul: Ensar Neşriyat.

Berkes, N. (2003). *Türkiye'de Çağdaşlaşma* (21. Baskı). İstanbul: Yapı Kredi Yayınları.

Berktay, F. (2015). *Tarihin Cinsiyeti* (4. Baskı). İstanbul: Metis Yayınevi.

Çaha, Ö. (2019). *Sivil Kadın: Türkiye'de Kadın ve Sivil Toplum* (5. Baskı) (Çev. E. Özensel). Ankara: Savaş Yayınevi.

Çakır, S. (2016). *Osmanlı Kadın Hareketi* (3. Baskı). İstanbul: Metis Yayıncılık.

Çakmak, B. (2013). Tanzimattan Cumhuriyet'e Uzanan Çizgide Osmanlıda Kadın Hareketleri, Dönemin Tiyatrosunda Kadının Temsili Ve Kadın Sorunu. *Tiyatro Eleştirmenliği ve Dramaturji Bölümü Dergisi*, Sayı 18, 44-79.

Çiçek, A., Aydın, S. Ve Yağci, B. (2015). Modernleşme Sürecinde Kadın: Osmanlı Dönemi Üzerine Bir İnceleme. *KAÜ İİBF Dergisi.* Sayı 9, 269-284.

Demirdirek, A. (2011). *Osmanlı Kadınlarının Hayat Hakkı Arayışının Bir Hikayesi* (1. Baskı). Ankara: Ayizi Yayınevi.

Ediz, Z. (1995). *Kadınların Tarihine Giriş* (1. Baskı). İstanbul: Adım Yayınları.

Eroksal Ülger, G. (2015). Türk Anayasalarında Kadın Hakları ve Uygulamalarıyla İlgili Bir Değerlendirme. *Yasama Dergisi*, Sayı 31, 24-45.

Güzel, M.Ş. (1985). *Tanzimat'tan Cumhuriyet'e Toplumsal Değişim ve Kadın*. Tanzimat'tan Cumhuriyet'e Türkiye Ansiklopedisi içinde (s. 858-874). Cilt 3–4. İstanbul: İletişim Yayınları.

Gümüş, M. (2008). Anayasal Meşrûtî Yönetime Medhal: 1856 Islahat Fermanı'nın Tam Metin İncelemesi. Bilig, Sayı 47.

İnan, A. (1975). *Tarih Boyunca Türk Kadınının Hak ve Görevleri* (3. Baskı). Ankara: Milli Eğitim Basımevi.

Kaplan, L. (1999). *II. Meşrutiyet Dönemi Osmanlı Kadınlarının Özgürleşme Hareketi*. Osmanlı Ansiklopedisi içinde (s. 446-473). Cilt 5. Ankara: Yeni Türkiye Yayınları.

Kartal, C. (2011). II. Meşrutiyet'in Cumhuriyet'e Mirası: "Makbul Kadınlar". İstanbul Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi Dergisi, 0 (38).

Ortaylı, İ. (2008). *İmparatorluğun En Uzun Yüzyılı* (1. Baskı). İstanbul: Timaş Yayınları.

Ortaylı, İ. (2018). *Osmanlı Toplumunda Aile* (1. Baskı). İstanbul: Kronik Kitap Yayınevi.
Tekeli, Ş. (1982). *Kadınlar ve Toplumsal Siyasal Hayat* (1. Baskı). İstanbul: Birikim Yayınları.
Yürüt, B. (2017). Tanzimat Sonrası Osmanlı Kadın Hareketi ve Hukuki Talepleri. *Türkiye Barolar Birliği Dergisi*, Sayı 133, 365-396.
Zekeriyya, I. (2018). Osmanlı İmparatorluğu'nda Kamusal Alanda Cinsiyet ve Toplumsal Cinsiyet Kimliğiyle Kadın (1839-1900): Çorum Şeriyye Mahkemesi Örneği. *Türk Dünyası Sosyal Bilimler Dergisi,* Sayı 85, 25-56.

NİTEL ARAŞTIRMA YÖNTEMLERİ

Beş Yaklaşıma Göre Nitel Araştırma ve Araştırma Deseni
(3. Baskıdan Çeviri)

John W. CRESWELL

Gözden Geçirilmiş 7. Baskı

Çeviri Editörleri

Doç. Dr. Selçuk Beşir DEMİR
Dr. Mesut BÜTÜN

Bu kitabın yayın hakkı SİYASAL KİTABEVİ'ne aittir. Yayınevinin ve yayınlayıcısının yazılı izni alınmaksızın kısmen veya tamamen alıntı yapılamaz, hiçbir şekilde kopyalanamaz, çoğaltılamaz ve yayınlanamaz.

Nitel Araştırma Yöntemleri
Beş Yaklaşıma Göre Nitel Araştırma ve Araştırma Deseni
Yazar: John W. CRESWELL
Çeviri Editörleri: Doç. Dr. Selçuk Beşir DEMİR, Dr. Mesut BÜTÜN
Orijinal Künye: *QUALITATIVE INQUIRY & RESEARCH DESIGN Choosing Among Five Approaches, John W. CRESWELL, SAGE Publications, 2013.*
Kapak Tasarımı ve Sayfa Düzeni: Gamze Uçak
ISBN No: 978-605-4627-45-5
1. Baskı: Kasım 2013, Siyasal Kitabevi, Ankara
2. Baskı: Ocak 2015, Siyasal Kitabevi, Ankara
3. Baskı: Mart 2016, Siyasal Kitabevi, Ankara
4. Baskı: Şubat 2018, Siyasal Kitabevi, Ankara
5. Baskı: Şubat, 2020, Siyasal Kitabevi, Ankara
6. Baskı: Mart, 2021, Siyasal Kitabevi, Ankara
7. Baskı: Şubat 2023, Siyasal Kitabevi, Ankara
Siyasal Kitabevi-Ünal Sevindik
Yayıncı Sertifika No: 14016
Şehit Adem Yavuz Sok. Hitit Apt. 14/1
Kızılay-Ankara
Tel: 0(312) 419 97 81 pbx
Faks: 0(312) 419 16 11
e-posta: info@siyasalkitap.com
http://www.siyasalkitap.com
Baskı
Gurur Matbaacılık
Sertifika No: 43 575
Zübeyde Hanım Mahallesi Kazım Karabekir Caddesi
Murat Çarşısı No:41/4 Altındağ/ANKARA
Tel: 0312 362 10 11 • www.gururmatbaa.com
Dağıtım:
Siyasal Yayın Dağıtım
Şehit Adem Yavuz Sok. Hitit Apt. 14/1
Kızılay-Ankara
Tel: 0 (312) 419 97 81 pbx
Faks: 0 (312) 419 16 11

KAYNAKÇA

Aanstoos, C. M. (1985). The structure of thinking in chess. In A. Giorgi (Ed.), *Phenomenology and psychological research* (pp. 86–117). Pittsburgh, PA: Duquesne University Press.

Agar, M. H. (1980). *The professional stranger: An informal introduction to ethnography.* San Diego, CA: Academic Press.

Agar, M. H. (1986). *Speaking of ethnography.* Beverly Hills, CA: Sage.

Agger, B. (1991). Critical theory, poststructuralism, postmodernism: Their sociological relevance. In W. R. Scott & J. Blake (Eds.), *Annual Review of Sociology* (Vol. 17, pp. 105–131). Palo Alto, CA: Annual Reviews.

American Anthropological Association. (1967). *Statement on problems of anthropological research and ethics.* Adopted by the Council of the American Anthropological Association. Arlington, VA: Author.

American Psychological Association. (2010). *Publication manual of the American Psychological Association* (6th ed.). Washington, DC: Author.

Anderson, E. H., & Spencer, M. H. (2002). Cognitive representations of AIDS: A phenomenological study. *Qualitative Health Research, 12,* 1338–1352.

Angen, M. J. (2000, May). Evaluating interpretive inquiry: Reviewing the validity debate and opening the dialogue. *Qualitative Health Research, 10,* 378–395.

Angrosino, M. V. (1989a). *Documents of interaction: Biography, autobiography, and life history in social science perspective.* Gainesville: University of Florida Press.

Angrosino, M. V. (1989b). Freddie: The personal narrative of a recovering alcoholic—Autobiography as case history. In M. V. Angrosino (Ed.), *Documents of interaction: Biography, autobiography, and life history in social science perspective* (pp. 29–41). Gainesville: University of Florida Press.

Angrosino, M. V. (1994). On the bus with Vonnie Lee. *Journal of Contemporary Ethnography, 23,* 14–28.

Angrosino, M. V. (2007). *Doing ethnographic and observational research.* Thousand Oaks, CA: Sage.

Armstrong, D., Gosling, A., Weinman, J., & Marteau, T. (1997). The place of inter-rater reliability in qualitative research: An empirical study. *Sociology, 31,* 597–606.

Asmussen, K. J., & Creswell, J. W. (1995). Campus response to a student gunman. *Journal of Higher Education, 66,* 575–591.

Atkinson, P., Coffey, A., & Delamont, S. (2003). *Key themes in qualitative research: Continuities and changes.* Walnut Creek, CA: AltaMira.

Atkinson, P., & Hammersley, M. (1994). Ethnography and participant observation. In N. K. Denzin & Y. S. Lincoln (Eds.), *Handbook of qualitative research* (pp. 248–261). Thousand Oaks, CA: Sage.

Babchuk, W. A. (2011). Grounded theory as a "family of methods": A genealogical analysis to guide research. *US-China Education Review, 8*(2), 1548–1566.

Barbour, R. S. (2000). The role of qualitative research in broadening the "evidence base" for clinical practice. *Journal of Evaluation in Clinical Practice, 6*(2), 155–163.

Barritt, L. (1986). Human sciences and the human image. *Phenomenology and Pedagogy, 4*(3), 14–22.

Bazeley, P. (2002). The evolution of a project involving an integrated analysis of structured qualitative and quantitative data: From N3 to NVivo. *International Journal of Social Research Methodology, 5,* 229–243.

Bernard, H. R. (1994). *Research methods in anthropology: Qualitative and quantitative approaches* (2nd ed.). Thousand Oaks, CA: Sage.

Beverly, J. (2005). *Testimonio,* subalternity, and narrative authority. In N. K. Denzin & Y. S. Lincoln (Eds.), *The Sage handbook of qualitative research* (3rd ed., pp. 547–558). Thousand Oaks, CA: Sage.

Birks, M., & Mills, J. (2011). *Grounded theory: A practical guide.* London: Sage.

Bloland, H. G. (1995). Postmodernism and higher education. *Journal of Higher Education, 66,* 521–559.

Bogdan, R. C., & Biklen, S. K. (1992). *Qualitative research for education: An introduction to theory and methods*. Boston: Allyn & Bacon.

Bogdan, R., & Taylor, S. (1975). *Introduction to qualitative research methods.* New York: John Wiley.

Bogdewic, S. P. (1992). Participant observation. In B. F. Crabtree & W. L. Miller (Eds.), *Doing qualitative research* (pp. 45–69). Newbury Park, CA: Sage.

Borgatta, E. F., & Borgatta, M. L. (Eds.). (1992). *Encyclopedia of sociology* (Vol. 4). New York: Macmillan.

Brickhous, N., & Bodner, G. M. (1992). The beginning science teacher: Classroom narratives of convictions and constraints. *Journal of Research in Science Teaching, 29,* 471–485.

Brimhall, A. C., & Engblom-Deglmann, M. L. (2011). Starting over: A tentative theory exploring the effects of past relationships on postbereavement remarried couples. *Family Process, 50*(1), 47–62.

Brown, J., Sorrell, J. H., McClaren, J., & Creswell, J. W. (2006). Waiting for a liver transplant. *Qualitative Health Research, 16*(1), 119–136.

Burrell, G., & Morgan, G. (1979). *Sociological paradigms and organizational analysis.* London: Heinemann.

Carspecken, P. F., & Apple, M. (1992). Critical qualitative research: Theory, methodology, and practice. In M. L. LeCompte,

W. L. Millroy, & J. Preissle (Eds.), *The handbook of qualitative research in education* (pp. 507–553). San Diego, CA: Academic Press.

Carter, K. (1993). The place of a story in the study of teaching and teacher education. *Educational Researcher, 22,* 5–12, 18.

Casey, K. (1995/1996). The new narrative research in education. *Review of Research in Education, 21,* 211–253.

Chan, E. (2010). Living in the space between participant and researcher as a narrative inquirer: Examining ethnic identity of Chinese Canadian students as conflicting stories to live by. *The Journal of Educational Research, 103*, 113–122.

Charmaz, K. (1983). The grounded theory method: An explication and interpretation. In R. Emerson (Ed.), *Contemporary field research* (pp. 109–126). Boston: Little, Brown.

Charmaz, K. (2005). Grounded theory in the 21st century: Applications for advancing social justice studies. In N. K. Denzin & Y. S. Lincoln (Eds.), *The Sage handbook of qualitative research* (3rd ed., pp. 507–536). Thousand Oaks, CA: Sage.

Charmaz, K. (2006). *Constructing grounded theory.* London: Sage.

Chase, S. (2005). Narrative inquiry: Multiple lenses, approaches, voices. In N. K. Denzin & Y. S. Lincoln (Eds.), *The Sage handbook of qualitative research* (3rd ed., pp. 651–680). Thousand Oaks, CA: Sage.

Cheek, J. (2004). At the margins? Discourse analysis and qualitative research. *Qualitative Health Research, 14,* 1140–1150.

Chenitz, W. C., & Swanson, J. M. (1986). *From practice to grounded theory: Qualitative research in nursing.* Menlo Park, CA: Addison-Wesley.

Cherryholmes, C. H. (1992). Notes on pragmatism and scientific realism. *Educational Researcher, 14,* 13–17.

Churchill, S. L., Plano Clark, V. L., Prochaska-Cue, M. K., Creswell, J. W., & Onta-Grzebik, L. (2007). How rural low-income families have fun: A grounded theory study. *Journal of Leisure Research, 39*(2), 271–294.

Clandinin, D. J. (Ed.). (2006). *Handbook of narrative inquiry: Mapping a methodology.* Thousand Oaks, CA: Sage.

Clandinin, D. J., & Connelly, F. M. (2000). *Narrative inquiry: Experience and story in qualitative research.* San Francisco: Jossey-Bass.

Clarke, A. E. (2005). *Situational analysis: Grounded theory after the postmodern turn.* Thousand Oaks, CA: Sage.

Clifford, J., & Marcus, G. E. (Eds.). (1986). *Writing culture: The poetics and politics of ethnography.* Berkeley: University of California Press.

Colaizzi, P. F. (1978). Psychological research as the phenomenologist views it. In R. Vaile & M. King (Eds.), *Existential phenomenological alternatives for psychology* (pp. 48–71). New York: Oxford University Press.

Connelly, F. M., & Clandinin, D. J. (1990). Stories of experience and narrative inquiry. *Educational Researcher, 19*(5), 2–14.

Conrad, C. F. (1978). A grounded theory of academic change. *Sociology of Education, 51,* 101–112.

Corbin, J., & Morse, J. M. (2003). The unstructured interactive interview: Issues of reciprocity and risks when dealing with sensitive topics. *Qualitative Inquiry, 9,* 335–354.

Corbin, J., & Strauss, A. (1990). Grounded theory research: Procedures, canons, and evaluative criteria. *Qualitative Sociology, 13*(1), 3–21.

Corbin, J., & Strauss, A. (2007). *Basics of qualitative research: Techniques and procedures for developing grounded theory* (3rd ed.). Thousand Oaks, CA: Sage.

Cortazzi, M. (1993). *Narrative analysis.* London: Falmer Press.

Crabtree, B. F., & Miller, W. L. (1992). *Doing qualitative research.* Newbury Park, CA: Sage.

Creswell, J. W. (1994). *Research design: Qualitative and quantitative approaches.* Thousand Oaks, CA: Sage.

Creswell, J. W. (2009). *Research design: Qualitative, quantitative, and mixed methods approaches* (3rd ed.). Thousand Oaks, CA: Sage.

Creswell, J. W. (2012). *Educational research: Planning, conducting, and evaluating quantitative and qualitative research* (4th ed.). Upper Saddle River, NJ: Pearson Education.

Creswell, J. W., & Brown, M. L. (1992). How chairpersons enhance faculty research: A grounded theory study. *Review of Higher Education, 16*(1), 41–62.

Creswell, J. W., & Maietta, R. C. (2002). Qualitative research. In D. C. Miller & N. J. Salkind (Eds.), *Handbook of social research* (pp. 143–184). Thousand Oaks, CA: Sage.

Creswell, J. W., & Miller, D. L. (2000). Determining validity in qualitative inquiry. *Theory Into Practice, 39,* 124–130.

Creswell, J. W., & Plano Clark, V. L. (2011). *Designing and conducting mixed methods research* (2nd ed.). Thousand Oaks, CA: Sage.

Crotty, M. (1998). *The foundations of social research: Meaning and perspective in the research process.* London: Sage.

Czarniawska, B. (2004). *Narratives in social science research.* Thousand Oaks, CA: Sage.

Daiute, C., & Lightfoot, C. (Eds.). (2004). *Narrative analysis: Studying the development of individuals in society.* Thousand Oaks, CA: Sage.

Davidson, F. (1996). *Principles of statistical data handling.* Thousand Oaks, CA: Sage.

Deem, R. (2002). Talking to manager-academics: Methodological dilemmas and feminist research strategies. *Sociology, 36*(4), 835–855.

Denzin, N. K. (1989a). *Interpretive biography.* Newbury Park, CA: Sage.

Denzin, N. K. (1989b). *Interpretive interactionism.* Newbury Park, CA: Sage.

Denzin, N. K., & Lincoln, Y. S. (1994). *The Sage handbook of qualitative research.* Thousand Oaks, CA: Sage.

Denzin, N. K., & Lincoln, Y. S. (2000). *The Sage handbook of qualitative research* (2nd ed.). Thousand Oaks, CA: Sage.

Denzin, N. K., & Lincoln, Y. S. (2005). *The Sage handbook of qualitative research* (3rd ed.). Thousand Oaks, CA: Sage.

Denzin, N. K., & Lincoln, Y. S. (2011). Introduction: The discipline and practice of qualitative research. *The Sage handbook of qualitative research* (4th ed., pp. 1–19). Thousand Oaks, CA: Sage.

Dey, I. (1993). *Qualitative data analysis: A user-friendly guide for social scientists.* London: Routledge.

Dey, I. (1995). Reducing fragmentation in qualitative research. In U. Keele (Ed.), *Computer-aided qualitative data analysis* (pp. 69–79). Thousand Oaks, CA: Sage.

Daiute, C., & Lightfoot, C. (Eds.). (2004). *Narrative analysis: Studying the development of individuals in society.* Thousand Oaks, CA: Sage.

Dukes, S. (1984). Phenomenological methodology in the human sciences. *Journal of Religion and Health, 23*(3), 197–203.

Edel, L. (1984). *Writing lives: Principia biographica.* New York: Norton.

Edwards, L. V. (2006). Perceived social support and HIV/AIDS medication adherence among African American women. *Qualitative Health Research, 16,* 679–691.

Eisner, E. W. (1991). *The enlightened eye: Qualitative inquiry and the enhancement of educational practice.* New York: Macmillan.

Elliott, J. (2005). *Using narrative in social research: Qualitative and quantitative approaches.* London: Sage.

Ellis, C. (1993). "There are survivors": Telling a story of sudden death. *The Sociological Quarterly, 34,* 711–738.

Ellis, C. (2004). *The ethnographic it: A methodological novel about autoethnography.* Walnut Creek, CA: AltaMira.

Ely, M. (2007). In-forming re-presentations. In D. J. Clandinin (Ed.), *Handbook of narrative inquiry: Mapping a methodology.* Thousand Oaks, CA: Sage.

Ely, M., Anzul, M., Friedman, T., Garner, D., & Steinmetz, A. C. (1991). *Doing qualitative research: Circles within circles.* New York: Falmer Press.

Emerson, R. M., Fretz, R. I., & Shaw, L. L. (1995). *Writing ethnographic fieldnotes.* Chicago: University of Chicago Press.

Erlandson, D. A., Harris, E. L., Skipper, B. L., & Allen, S. D. (1993). *Doing naturalistic inquiry: A guide to methods.* Newbury Park, CA: Sage.

Ezeh, P. J. (2003). Integration and its challenges in participant observation. *Qualitative Research, 3,* 191–205.

Fay, B. (1987). *Critical social science.* Ithaca, NY: Cornell University Press.

Ferguson, M., & Wicke, J. (1994). *Feminism and postmodernism.* Durham, NC: Duke University Press.

Fetterman, D. M. (2010). *Ethnography: Step by step* (3rd ed.). Thousand Oaks, CA: Sage.

Finders, M. J. (1996). Queens and teen zines: Early adolescent females reading their way toward adulthood. *Anthropology & Education Quarterly, 27,* 71–89.

Fischer, C. T., & Wertz, F. J. (1979). An empirical phenomenology study of being criminally victimized. In A. Giorgi, R. Knowles, & D. Smith (Eds.), *Duquesne studies in phenomenological psychology* (Vol. 3, pp. 135–158). Pittsburgh, PA: Duquesne University Press.

Flinders, D. J., & Mills, G. E. (1993). *Theory and concepts in qualitative research*. New York: Teachers College Press.

Foucault, M. (1972). *The archeology of knowledge and the discourse on language* (A. M. Sheridan Smith, Trans.). New York: Harper.

Fox-Keller, E. (1985). *Reflections on gender and science.* New Haven, CT: Yale University Press.

Friese, S. (2012). *Qualitative data analysis with ATLAS.ti.* Thousand Oaks, CA: Sage.

Gamson, J. (2000). Sexualities, queer theory and qualitative research. In N. K. Denzin & Y. S. Lincoln (Eds.), *Handbook of qualitative research* (2nd ed., pp. 347–365). London: Sage.

Garcia, A. C., Standlee, A. I., Bechkoff, J., & Cui, Y. (2009). Ethnographic approaches to the Internet and computer-mediated communication. *Journal of Contemporary Ethnography, 38*(1), 52–84.

Gee, J. P. (1991). A linguistic approach to narrative. *Journal of Narrative and Life History/Narrative Inquiry, 1,* 15–39.

Geertz, C. (1973). Deep play: Notes on the Balinese cockfight. In C. Geertz (Ed.), *The interpretation of cultures: Selected essays* (pp. 412–435). New York: Basic Books.

Geiger, S. N. G. (1986). Women's life histories: Method and content. *Signs: Journal of Women in Culture and Society, 11,* 334–351.

Gergen, K. (1994). *Realities and relationships: Soundings in social construction.* Cambridge, MA: Harvard University Press.

Gilchrist, V. J. (1992). Key informant interviews. In B. F. Crabtree & W. L. Miller (Eds.), *Doing qualitative research* (pp. 70–89). Newbury Park, CA: Sage.

Gilgun, J. F. (2005). "Grab" and good science: Writing up the results of qualitative research. *Qualitative Health Research, 15,* 256–262.

Giorgi, A. (Ed.). (1985). *Phenomenology and psychological research.* Pittsburgh, PA: Duquesne University Press.

Giorgi, A. (1994). A phenomenological perspective on certain qualitative research methods. *Journal of Phenomenological Psychology, 25,* 190–220.

Giorgi, A. (2009). *The descriptive phenomenological method in psychology: A modified Husserlian approach.* Pittsburgh, PA: Duquesne University Press.

Glaser, B. G. (1978). *Theoretical sensitivity.* Mill Valley, CA: Sociology Press.

Glaser, B. G. (1992). *Basics of grounded theory analysis.* Mill Valley, CA: Sociology Press.

Glaser, B., & Strauss, A. (1965). *Awareness of dying.* Chicago: Aldine.

Glaser, B., & Strauss, A. (1967). *The discovery of grounded theory.* Chicago: Aldine.

Glaser, B., & Strauss, A. (1968). *Time for dying.* Chicago: Aldine.

Glesne, C., & Peshkin, A. (1992). *Becoming qualitative researchers: An introduction.* White Plains, NY: Longman.

Goffman. E. (1989). On fieldwork. *Journal of Contemporary Ethnography, 18*, 123–132.

Grigsby, K. A., & Megel, M. E. (1995). Caring experiences of nurse educators. *Journal of Nursing Research, 34,* 411–418.

Gritz, J. I. (1995). *Voices from the classroom: Understanding teacher professionalism.* Unpublished manuscript, Administration, Curriculum, and Instruction, University of Nebraska–Lincoln.

Guba, E. G. (1990). The alternative paradigm dialog. In E. G. Guba (Ed.), *The paradigm dialog* (pp. 17–30). Newbury Park, CA: Sage.

Guba, E. G., & Lincoln, Y. S. (1988). Do inquiry paradigms imply inquiry methodologies? In D. M. Fetterman (Ed.), *Qualitative approaches to evaluation in education* (pp. 89–115). New York: Praeger.

Guba, E. G., & Lincoln, Y. S. (1989). *Fourth generation evaluation.* Newbury Park, CA: Sage.

Gubrium, J. F., & Holstein, J. A. (2003). *Postmodern interviewing.* Thousand Oaks, CA: Sage.

Haenfler, R. (2004). Rethinking subcultural resistance: Core values of the straight edge movement. *Journal of Contemporary Ethnography, 33,* 406–436.

Hamel, J., Dufour, S., & Fortin, D. (1993). *Case study methods.* Newbury Park, CA: Sage.

Hammersley, M., & Atkinson, P. (1995). *Ethnography: Principles in practice* (2nd ed.). New York: Routledge.

Harding, P. (2009). *Tinkers.* New York: Bellevue Literary Press.

Harding, S. (1987). *Feminism and methodology.* Bloomington: Indiana University Press.

Harper, W. (1981). The experience of leisure. *Leisure Sciences, 4,* 113–126.

Harris, C. (1993). Whiteness as property. *Harvard Law Review, 106,* 1701–1791.

Harris, M. (1968). *The rise of anthropological theory: A history of theories of culture.* New York: T. Y. Crowell.

Harley, A. E., Buckworth, J., Katz, M. L., Willis, S. K., Odoms-Young, A., & Heaney, C. A. (2009). Developing long-term physical activity participation: A grounded theory study with African American women. *Health Education & Behavior, 36*(1), 97–112.

Hatch, J. A. (2002). *Doing qualitative research in education settings.* Albany: State University of New York Press.

Heilbrun, C. G. (1988). *Writing a woman's life.* New York: Ballantine.

Heron, J., & Reason, P. (1997). A participatory inquiry paradigm. *Qualitative Inquiry, 3,* 274–294.

Hill, B., Vaughn, C., & Harrison, S. B. (1995, September/October). Living and working in two worlds: Case studies of five American Indian women teachers. *The Clearinghouse, 69*(1), 42–48.

Howe, K., & Eisenhardt, M. (1990). Standards for qualitative (and quantitative) research: A prolegomenon. *Educational Researcher, 19*(4), 2–9.

Huber, J., & Whelan, K. (1999). A marginal story as a place of possibility: Negotiating self on the professional knowledge landscape. *Teaching and Teacher Education, 15,* 381–396.

Huberman, A. M., & Miles, M. B. (1994). Data management and analysis methods. In N. K. Denzin & Y. S. Lincoln (Eds.), *Handbook of qualitative research* (pp. 428–444). Thousand Oaks, CA: Sage.

Huff, A. S. (2009). *Designing research for publication.* Los Angeles, CA: Sage.

Husserl, E. (1931). *Ideas: General introduction to pure phenomenology* (D. Carr, Trans.). Evanston, IL: Northwestern University Press.

Husserl, E. (1970). *The crisis of European sciences and transcendental phenomenology* (D. Carr, Trans.). Evanston, IL: Northwestern University Press.

Jacob, E. (1987). Qualitative research traditions: A review. *Review of Educational Research, 57,* 1–50.

James, N., & Busher, H. (2007). Ethical issues in online educational research: protecting privacy, establishing authenticity in email interviewing. *International Journal of Research & Method in Education, 30*(1), 101–113.

Jorgensen, D. L. (1989). *Participant observation: A methodology for human studies.* Newbury Park, CA: Sage.

Josselson, R., & Lieblich, A. (Eds.). (1993). *The narrative study of lives* (Vol. 1). Newbury Park, CA: Sage.

Karen, C. S. (1990, April). *Personal development and the pursuit of higher education: An exploration of interrelationships in the growth of self-identity in returning women students—summary of research in progress.* Paper presented at the annual meeting of the American Educational Research Association, Boston.

Kearney, M. H., Murphy, S., & Rosenbaum, M. (1994). Mothering on crack cocaine: A grounded theory analysis. *Social Science Medicine, 38*(2), 351–361.

Kelle, E. (Ed.). (1995). *Computer-aided qualitative data analysis.* Thousand Oaks, CA: Sage.

Kemmis, S., & Wilkinson, M. (1998). Participatory action research and the study of practice. In B. Atweh, S. Kemmis, & P. Weeks (Eds.), *Action research in practice: Partnerships for social justice in education* (pp. 21–36). New York: Routledge.

Kerlinger, F. N. (1979). *Behavioral research: A conceptual approach.* New York: Holt, Rinehart & Winston.

Kidder, L. (1982). Face validity from multiple perspectives. In D. Brinberg & L. Kidder (Eds.), *New directions for methodology of social and behavioral science: Forms of validity in research* (pp. 41–57). San Francisco: Jossey-Bass.

Kincheloe, J. L. (1991). *Teachers as researchers: Qualitative inquiry as a path of empowerment.* London: Falmer Press.

Komives, S. R., Owen, J. E., Longerbeam, S. D., Mainella, F. C., & Osteen, L. (2005). Developing a leadership identity: A grounded theory. *Journal of College Student Development, 46*(6), 593–611.

Koro-Ljungberg, M., & Greckhamer, T. (2005). Strategic turns labeled "ethnography": From description to openly ideological production of cultures. *Qualitative Research, 5*(3), 285–306.

Krueger, R. A., & Casey, M. A. (2009). *Focus groups: A practical guide for applied research* (4th ed.). Thousand Oaks, CA: Sage.

Kus, R. J. (1986). From grounded theory to clinical practice: Cases from gay studies research. In W. C. Chenitz & J. M. Swanson (Eds.), *From practice to grounded theory* (pp. 227–240). Menlo Park, CA: Addison-Wesley.

Kvale, S. (2006). Dominance through interviews and dialogues. *Qualitative Inquiry, 12,* 480–500.

Kvale, S., & Brinkmann, S. (2009). *InterViews: Learning the craft of qualitative research interviewing.* Los Angeles, CA: Sage.

Labaree, R. V. (2002). The risk of "going observationalist": Negotiating the hidden dilemmas of being an insider participant observer. *Qualitative Research, 2,* 97–122.

Ladson-Billings, G., & Donnor, J. (2005). The moral activist role in critical race theory scholarship. In N. K. Denzin & Y. S. Lincoln (Eds.), *The Sage handbook of qualitative research* (3rd ed., pp. 279–201). Thousand Oaks, CA: Sage.

LaFrance, J., & Crazy Bull, C. (2009). Researching ourselves back to life: Taking control of the research agenda in Indian Country. In D. M. Mertens & P. E. Ginsburg (Eds.), *The handbook of social research ethics* (pp. 135–149). Los Angeles, CA: Sage.

Lancy, D. F. (1993). *Qualitative research in education: An introduction to the major traditions.* New York: Longman.

Landis, M. M. (1993). *A theory of interaction in the satellite learning classroom.* Unpublished doctoral dissertation, University of Nebraska–Lincoln.

Lather, P. (1991). *Getting smart: Feminist research and pedagogy with/in the post-modern.* New York: Routledge.

Lather, P. (1993). Fertile obsession: Validity after poststructuralism. *Sociological Quarterly, 34,* 673–693.

Lauterbach, S. S. (1993). In another world: A phenomenological perspective and discovery of meaning in mothers' experience with death of a wished-for baby: Doing phenomenology. In P. L. Munhall & C. O. Boyd (Eds.), *Nursing research: A qualitative perspective* (pp. 133–179). New York: National League for Nursing Press.

LeCompte, M. D., & Goetz, J. P. (1982). Problems of reliability and validity in ethnographic research. *Review of Educational Research, 51,* 31–60.

LeCompte, M. D., Millroy, W. L., & Preissle, J. (1992). *The handbook of qualitative research in education.* San Diego, CA: Academic Press.

LeCompte, M. D., & Schensul, J. J. (1999). *Designing and conducting ethnographic research* (Ethnographer's toolkit, Vol. 1). Walnut Creek, CA: AltaMira.

Leipert, B. D., & Reutter, L. (2005). Developing resilience: How women maintain their health in northern geographically isolated settings. *Qualitative Health Research, 15,* 49–65.

Lemay, C. A., Cashman, S. B., Elfenbein, D. S., & Felice, M. E. (2010). A qualitative study of the meaning of fatherhood among young Urban fathers. *Public Health Nursing, 27*(3), 221–231.

LeVasseur, J. J. (2003). The problem of bracketing in phenomenology. *Qualitative Health Research, 13*(3), 408–420.

Lieblich, A., Tuval-Mashiach, R., & Zilber, T. (1998). *Narrative research: Reading, analysis, and interpretation.* Thousand Oaks, CA: Sage.

Lightfoot-Lawrence, S., & Davis, J. H. (1997). *The art and science of portraiture.* San Francisco: Jossey-Bass.

Lincoln, Y. S. (1995). Emerging criteria for quality in qualitative and interpretive research. *Qualitative Inquiry, 1,* 275–289.

Lincoln, Y. S. (2009). Ethical practices in qualitative research. In D. M. Mertens & P. E. Ginsberg (Ed.), *The handbook of social research ethics* (pp. 150–169). Los Angeles, CA: Sage.

Lincoln, Y. S., & Guba, E. G. (1985). *Naturalistic inquiry.* Beverly Hills, CA: Sage.

Lincoln, Y. S., & Guba, E. G. (2000). Paradigmatic controversies, contradictions, and emerging confluences. In N. K. Denzin & Y. S. Lincoln (Eds.), *Handbook of qualitative research* (2nd ed., pp. 163–188). Thousand Oaks, CA: Sage.

Lincoln, Y. S., Lynham, S. A., & Guba, E. G. (2011). Paradigmatic controversies, contradictions, and emerging confluences. In N. K. Denzin & Y. S. Lincoln (Eds.), *The Sage handbook of qualitative research* (4th ed., pp. 97–128). Thousand Oaks, CA: Sage.

Lipson, J. G. (1994). Ethical issues in ethnography. In J. M. Morse (Eds.), *Critical issues in qualitative research methods* (pp. 333–355). Thousand Oaks, CA: Sage.

Lofland, J. (1974). Styles of reporting qualitative field research. *American Sociologist, 9,* 101–111.

Lofland, J., & Lofland, L. H. (1995). *Analyzing social settings: A guide to qualitative observation and analysis* (3rd ed.). Belmont, CA: Wadsworth.

Lomask, M. (1986). *The biographer's craft.* New York: Harper & Row.

Lopez, K. A., & Willis, D. G. (2004). Descriptive versus interpretive phenomenology: Their contributions to nursing knowledge. *Qualitative Health Research, 14*(5), 726–735.

Luck, L., Jackson, D., & Usher, K. (2006). Case study: A bridge across the paradigms. *Nursing Inquiry, 13,* 103–109.

Madison, D. S. (2005). *Critical ethnography: Methods, ethics, and performance.* Thousand Oaks, CA: Sage.

Marshall, C., & Rossman, G. B. (2010). *Designing qualitative research* (5th ed.). Thousand Oaks, CA: Sage.

Martin, J. (1990). Deconstructing organizational taboos: The suppression of gender conflict in organizations. *Organization Science, 1,* 339–359.

Mastera, G. (1995). *The process of revising general education curricula in three private baccalaureate colleges.* Unpublished manuscript, Administration, Curriculum, and Instruction, University of Nebraska–Lincoln.

Maxwell, J. (2005). *Qualitative research design: An interactive approach* (2nd ed.). Thousand Oaks, CA: Sage.

Maxwell, J. A. (2012). *A realist approach for qualitative research.* Los Angeles, CA: Sage.

May, K. A. (1986). Writing and evaluating the grounded theory research report. In W. C. Chenitz & J. M. Swanson (Eds.), *From practice to grounded theory* (pp. 146–154). Menlo Park, CA: Addison-Wesley.

McCracken, G. (1988). *The long interview.* Newbury Park, CA: Sage.

McVea, K., Harter, L., McEntarffer, R., & Creswell, J. W. (1999). Phenomenological study of student experiences with tobacco use at City High School. *High School Journal, 82*(4), 209–222.

Merleau-Ponty, M. (1962). *Phenomenology of perception* (C. Smith, Trans.). London: Routledge & Kegan Paul.

Merriam, S. (1988). *Case study research in education: A qualitative approach.* San Francisco: Jossey-Bass.

Merriam, S. B. (1998). *Qualitative research and case study applications in education.* San Francisco: Jossey-Bass.

Mertens, D. M. (2003). Mixed methods and the politics of human research: The transformative-emancipatory perspective. In A. Tashakkori & C. Teddlie (Eds.), *Handbook of mixed methods in social & behavioral research* (pp. 135–164). Thousand Oaks, CA: Sage.

Mertens, D. M. (2009). *Transformative research and evaluation.* New York: Guilford Press.

Mertens, D. M. (2010). *Research and evaluation in education and psychology: Integrating diversity with quantitative, qualitative, and mixed methods* (3rd ed.). Thousand Oaks, CA: Sage.

Mertens, D. M., & Ginsberg, P. E. (2009). *The handbook of social research ethics.* Los Angeles, CA: Sage.

Miles, M. B., & Huberman, A. M. (1994). *Qualitative data analysis: A sourcebook of new methods* (2nd ed.). Thousand Oaks, CA: Sage.

Miller, D. W., Creswell, J. W., & Olander, L. S. (1998). Writing and retelling multiple ethnographic tales of a soup kitchen for the homeless. *Qualitative Inquiry, 4*(4), 469–491.

Miller, W. L., & Crabtree, B. F. (1992). Primary care research: A multimethod typology and qualitative road map. In B. F. Crabtree & W. L. Miller (Eds.), *Doing qualitative research* (pp. 3–28). Newbury Park, CA: Sage.

Millhauser, S. (2008). *Dangerous laughter.* New York: Knopf.

Morgan, D. L. (1988). *Focus groups as qualitative research.* Newbury Park, CA: Sage.

Morrow, R. A., & Brown, D. D. (1994). *Critical theory and methodology.* Thousand Oaks, CA: Sage.

Morrow, S. L., & Smith, M. L. (1995). Constructions of survival and coping by women who have survived childhood sexual abuse. *Journal of Counseling Psychology, 42,* 24–33.

Morse, J. M. (1994). Designing funded qualitative research. In N. K. Denzin & Y. S. Lincoln (Eds.), *Handbook of qualitative research* (pp. 220–235). Thousand Oaks, CA: Sage.

Morse, J. M., & Field, P. A. (1995). *Qualitative research methods for health professionals* (2nd ed.). Thousand Oaks, CA: Sage.

Morse, J. M., & Richards, L. (2002). *README FIRST for a user's guide to qualitative methods.* Thousand Oaks, CA: Sage.

Moss, P. (2007). Emergent methods in feminist research. In S. N. Hesse-Biber (Ed.), *Handbook of feminist research methods* (pp. 371–389). Thousand Oaks, CA: Sage.

Moustakas, C. (1994). *Phenomenological research methods.* Thousand Oaks, CA: Sage.

Munhall, P. L., & Oiler, C. J. (Eds.). (1986). *Nursing research: A qualitative perspective.* Norwalk, CT: Appleton-Century-Crofts.

Muncey, T. (2010). *Creating autoethnographies.* Los Angeles, CA: Sage.

Murphy, J. P. (with Rorty, R.). (1990). *Pragmatism: From Peirce to Davidson.* Boulder, CO: Westview Press.

Natanson, M. (Ed.). (1973). *Phenomenology and the social sciences.* Evanston, IL: Northwestern University Press.

National Academy of Sciences. (2000). *Scientific research in education.* Washington, DC: National Research Council.

Nelson, L. W. (1990). Code-switching in the oral life narratives of African-American women: Challenges to linguistic hegemony. *Journal of Education, 172,* 142–155.

Neuman, W. L. (2000). *Social research methods: Qualitative and quantitative approaches* (4th ed.). Boston: Allyn & Bacon.

Neyman, V. L. (2011). *Give my heart a voice: Reflections on self and others through the looking glass of pedagogy: An auto-ethnography.* Doctoral dissertation, National-Louis University. Retrieved from http://vufind.carli .illinois.edu/vf-nlu/Search/Home?lookfor=Vera+ Neyman&type= all& start_over=1&submit=Find

Nicholas, D. B., Lach, L., King, G., Scott, M., Boydell, K., Sawatzky, B., Reisman, J., Schippel, E., & Young, N. L. (2010). Contrasting internet and face-to-face focus groups for children with chronic health conditions: Outcomes and participant experiences. *International Journal of Qualitative Methods, 9*(1), 105–121.

Nielsen, J. M. (Ed.). (1990). *Feminist research methods: Exemplary readings in the social sciences.* Boulder, CO: Westview Press.

Nieswiadomy, R. M. (1993). *Foundations of nursing research* (2nd ed.). Norwalk, CT: Appleton & Lange.

Nunkoosing, K. (2005). The problems with interviews. *Qualitative Health Research, 15,* 698–706.

Oiler, C. J. (1986). Phenomenology: The method. In P. L. Munhall & C. J. Oiler (Eds.), *Nursing research: A qualitative perspective* (pp. 69–82). Norwalk, CT: Appleton-Century-Crofts.

Olesen, V. (2011). Feminist qualitative research in the Millennium's first decade: Developments, challenges, prospects. In N. K. Denzin & Y. S. Lincoln (Eds.), *The Sage handbook of qualitative research* (4th ed., pp. 129–146). Thousand Oaks, CA: Sage.

Ollerenshaw, J. A., & Creswell, J. W. (2002). Narrative research: A comparison of two restorying data analysis approaches. *Qualitative Inquiry, 8,* 329–347.

Olson, L. N. (2004). The role of voice in the (re)construction of a battered woman's identity: An autoethnography of one woman's experiences of abuse. *Women's Studies in Communication, 27,* 1–33.

Padilla, R. (2003). Clara: A phenomenology of disability. *The American Journal of Occupational Therapy, 57*(4), 413–423.

Padula, M. A., & Miller, D. L. (1999). Understanding graduate women's reentry experiences: Case studies of four psychology doctoral students in a Midwestern university. *Psychology of Women Quarterly, 23,* 327–343.

Parker, L., & Lynn, M. (2002). What race got to do with it? Critical race theory's conflicts with and connections to qualitative research methodology and epistemology. *Qualitative Inquiry, 8*(1), 7–22.

Patton, M. Q. (1980). *Qualitative evaluation methods.* Beverly Hills, CA: Sage.

Patton, M. Q. (1990). *Qualitative evaluation and research methods.* Newbury Park, CA: Sage.

Personal Narratives Group. (1989). *Interpreting women's lives.* Bloomington: Indiana University Press.

Phillips, D. C., & Burbules, N. C. (2000). *Postpositivism and educational research.* Lanham, MD: Rowman & Littlefield.

Pink, S. (2001). *Doing visual ethnography.* London: Sage.

Pinnegar, S., & Daynes, J. G. (2007). Locating narrative inquiry historically: Thematics in the turn to narrative. In D. J. Clandinin (Ed.), *Handbook of narrative inquiry: Mapping a methodology* (pp. 3–34). Thousand Oaks, CA: Sage.

Plummer, K. (1983). *Documents of life: An introduction to the problems and literature of a humanistic method.* London: George Allen & Unwin.

Plummer, K. (2011a). Critical humanism and queer theory: Living with the tensions. In N. K. Denzin & Y. S. Lincoln (Eds.), *The Sage handbook of qualitative research* (4th ed., pp. 195–207). Thousand Oaks, CA: Sage.

Plummer, K. (2011b). Postscript 2011 to living with the contradictions: Moving on: Generations, cultures and methodological cosmopolitanism. In N.

K. Denzin & Y. S. Lincoln (Eds.), *The Sage handbook of qualitative research* (4th ed., pp. 208–211). Thousand Oaks, CA: Sage.

Polkinghorne, D. E. (1989). Phenomenological research methods. In R. S. Valle & S. Halling (Eds.), *Existential-phenomenological perspectives in psychology* (pp. 41–60). New York: Plenum Press.

Polkinghorne, D. E. (1995). Narrative configuration in qualitative analysis. *Qualitative Studies in Education, 8,* 5–23.

Prior, L. (2003). *Using documents in social research.* London: Sage.

Ravitch, S. M., & Riggan, M. (2012). *Reason & rigor: How conceptual frameworks guide research.* Los Angeles, CA: Sage.

Reinharz, S. (1992). *Feminist methods in social research.* New York: Oxford University Press.

Rex, L. A. (2000). Judy constructs a genuine question: A case for interactional inclusion. *Teaching and Teacher Education, 16,* 315–333.

Rhoads, R. A. (1995). Whales tales, dog piles, and beer goggles: An ethnographic case study of fraternity life. *Anthropology and Education Quarterly, 26,* 306–323.

Richards, L., & Morse, J. M. (2007). *README FIRST for a users guide to qualitative methods* (2nd ed.). Thousand Oaks, CA: Sage.

Richardson, L. (1990). *Writing strategies: Reaching diverse audiences.* Newbury Park, CA: Sage.

Richardson, L. (1994). Writing: A method of inquiry. In N. K. Denzin & Y. S. Lincoln (Eds.), *Handbook of qualitative research* (pp. 516–529). Thousand Oaks, CA: Sage.

Richardson, L., & St. Pierre, E. A. (2005). Writing: A method of inquiry. In N. K. Denzin & Y. S. Lincoln (Eds.), *The Sage handbook of qualitative research* (3rd ed., pp. 959–978). Thousand Oaks, CA: Sage.

Riemen, D. J. (1986). The essential structure of a caring interaction: Doing phenomenology. In P. M. Munhall & C. J. Oiler (Eds.), *Nursing research: A qualitative perspective* (pp. 85–105). Norwalk, CT: Appleton-Century-Crofts.

Riessman, C. K. (1993). *Narrative analysis.* Newbury Park, CA: Sage.

Riessman, C. K. (2008). *Narrative methods for the human sciences.* Los Angeles, CA: Sage.

Rorty, R. (1983). *Consequences of pragmatism.* Minneapolis: University of Minnesota Press.

Rorty, R. (1990). Pragmatism as anti-representationalism. In J. P. Murphy (Ed.), *Pragmatism: From Peirce to Davidson* (pp. 1–6). Boulder, CO: Westview Press.

Rosenau, P. M. (1992). *Post-modernism and the social sciences: Insights, inroads, and intrusions.* Princeton, NJ: Princeton University Press.

Rossman, G. B., & Wilson, B. L. (1985). Numbers and words: Combining quantitative and qualitative methods in a single large-scale evaluation study. *Evaluation Review, 9*(5), 627–643.

Roulston, K., deMarrais, K., & Lewis, J. B. (2003). Learning to interview in the social sciences. *Qualitative Inquiry, 9*, 643–668.

Rubin, H. J., & Rubin, K. S. (2012). *Qualitative interviewing* (3rd ed.). Los Angeles, CA: Sage.

Saldaña, J. (2011). *Fundamentals of qualitative research.* Oxford: Oxford University Press.

Sampson, H. (2004). Navigating the waves: The usefulness of a pilot in qualitative research. *Qualitative Research, 4,* 383–402.

Sanjek, R. (1990). *Fieldnotes: The makings of anthropology.* Ithaca, NY: Cornell University Press.

Schwandt, T. A. (2007). *The Sage dictionary of qualitative inquiry* (3rd ed.). Thousand Oaks, CA: Sage.

Silverman, D. (2005). *Doing qualitative research: A practical handbook* (2nd ed.). London: Sage.

Slife, B. D., & Williams, R. N. (1995). *What's behind the research? Discovering hidden assumptions in the behavioral sciences.* Thousand Oaks, CA: Sage.

Smith, L. M. (1987). The voyage of the Beagle: Field work lessons from Charles Darwin. *Educational Administration Quarterly, 23*(3), 5–30.

Smith, L. M. (1994). Biographical method. In N. K. Denzin & Y. S. Lincoln (Eds.), *Handbook of qualitative research* (pp. 286–305). Thousand Oaks, CA: Sage.

Solorzano, D. G., & Yosso, T. J. (2002). Critical race methodology: Counter-storytelling as an analytical framework for education research. *Qualitative Inquiry, 8*(1), 23–44.

Sparkes, A. C. (1992). The paradigms debate: An extended review and celebration of differences. In A. C. Sparkes (Ed.), *Research in physical education and sport: Exploring alternative visions* (pp. 9–60). London: Falmer Press.

Spiegelberg, H. (1982). *The phenomenological movement* (3rd ed.). The Hague, Netherlands: Martinus Nijhoff.

Spindler, G., & Spindler, L. (1987). Teaching and learning how to do the ethnography of education. In G. Spindler & L. Spindler (Eds.), *Interpretive ethnography of education: At home and abroad* (pp. 17–33). Hillsdale, NJ: Lawrence Erlbaum.

Spradley, J. P. (1979). *The ethnographic interview.* New York: Holt, Rinehart & Winston.

Spradley, J. P. (1980). *Participant observation.* New York: Holt, Rinehart & Winston.

Staples, A., Pugach, M. C., & Himes, D. J. (2005). Rethinking the technology integration challenge: Cases from three urban elementary schools. *Journal of Research on Technology in Education, 37*(3), 285–311.

Stake, R. (1995). *The art of case study research.* Thousand Oaks, CA: Sage.

Stake, R. E. (2005). Qualitative case studies. In N. K. Denzin & Y. S. Lincoln (Eds.), *The Sage handbook of qualitative research* (3rd ed., pp. 443–466). Thousand Oaks, CA: Sage.

Stake, R. E. (2006). *Multiple case study analysis.* New York: Guilford Press.

Stake, R. E. (2010). *Qualitative research: Studying how things work.* New York: Guilford Press.

Stewart, A. J. (1994). Toward a feminist strategy for studying women's lives. In C. E. Franz & A. J. Stewart (Eds.), *Women creating lives: Identities, resilience and resistance* (pp. 11–35). Boulder, CO: Westview Press.

Stewart, D., & Mickunas, A. (1990). *Exploring phenomenology: A guide to the field and its literature* (2nd ed.). Athens: Ohio University Press.

Stewart, D. W., & Shamdasani, P. N. (1990). *Focus groups: Theory and practice.* Newbury Park, CA: Sage.

Stewart, K., & Williams, M. (2005). Researching online populations: The use of online focus groups for social research. *Qualitative Research, 5,* 395–416.

Strauss, A. (1987). *Qualitative analysis for social scientists.* New York: Cambridge University Press.

Strauss, A., & Corbin, J. (1990). *Basics of qualitative research: Grounded theory procedures and techniques.* Newbury Park, CA: Sage.

Strauss, A., & Corbin, J. (1998). *Basics of qualitative research: Techniques and procedures for developing grounded theory* (2nd ed.). Thousand Oaks, CA: Sage.

Stringer, E. T. (1993). Socially responsive educational research: Linking theory and practice. In D. J. Flinders & G. E. Mills (Eds.), *Theory and concept in qualitative research: Perspectives from the field* (pp. 141–162). New York: Teachers College Press.

Sudnow, D. (1978). *Ways of the hand.* New York: Knopf.

Suoninen, E., & Jokinen, A. (2005). Persuasion in social work interviewing. *Qualitative Social Work, 4,* 469–487.

Swingewood, A. (1991). *A short history of sociological thought.* New York: St. Martin's Press.

Tashakkori, A., & Teddlie, C. (Eds.). (2003). *Handbook of mixed methods in the social and behavioral sciences.* Thousand Oaks, CA: Sage.

Taylor, S. J., & Bogdan, R. (1998). *Introduction to qualitative research methods: A guidebook and resource* (3rd ed.). New York: John Wiley.

Tesch, R. (1988). *The contribution of a qualitative method: Phenomenological research.* Unpublished manuscript, Qualitative Research Management, Santa Barbara, CA.

Tesch, R. (1990). *Qualitative research: Analysis types and software tools.* Bristol, PA: Falmer Press.
Therberge, N. (1997). "It's part of the game": Physicality and the production of gender in women's hockey. *Gender & Society, 11*(1), 69–87.
Thomas, J. (1993). *Doing critical ethnography.* Newbury Park, CA: Sage.
Thomas, W. I., & Znaniecki, F. (1958). *The Polish peasant in Europe and America.* New York: Dover. (Originally published 1918–1920)
Tierney, W. G. (1995). (Re)presentation and voice. *Qualitative Inquiry, 1,* 379–390.
Tierney, W. G. (1997). *Academic outlaws: Queer theory and cultural studies in the academy.* London: Sage.
Trujillo, N. (1992). Interpreting (the work and the talk of) baseball. *Western Journal of Communication, 56,* 350–371.
Turner, W. (2000). *A genealogy of queer theory.* Philadelphia: Temple University Press.
van Kaam, A. (1966). *Existential foundations of psychology.* Pittsburgh, PA: Duquesne University Press.
van Maanen, J. (1988). *Tales of the field: On writing ethnography.* Chicago: University of Chicago Press.
van Manen, M. (1990). *Researching lived experience.* New York: State University of New York Press.
van Manen, M. (2006). Writing qualitatively, or the demands of writing. *Qualitative Health Research, 16,* 713–722.
Wallace, A. F. C. (1970). *Culture and personality* (2nd ed.). New York: Random House.
Wang, C., & Burris, M. A. (1994). Empowerment through photo novella: Portraits of participation. *Health Education & Behavior, 21*(2), 171–186.
Watson, K. (2005). Queer theory. *Group Analysis, 38*(1), 67–81.
Weis, L., & Fine, M. (2000). *Speed bumps: A student-friendly guide to qualitative research.* New York: Teachers College Press.
Weitzman, E. A., & Miles, M. B. (1995). *Computer programs for qualitative data analysis.* Thousand Oaks, CA: Sage.
Wheeldon, J., & Ahlberg, M. K. (2011). *Visualizing social science research: Maps, methods, & meaning.* Los Angeles, CA: Sage.
Whittemore, R., Chase, S. K., & Mandle, C. L. (2001). Validity in qualitative research. *Qualitative Health Research, 11,* 522–537.
Willis, P. (1977). *Learning to labour: How working class kids get working class jobs.* Westmead, UK: Saxon House.
Winthrop, R. H. (1991). *Dictionary of concepts in cultural anthropology.* Westport, CT: Greenwood Press.

Wolcott, H. F. (1983). Adequate schools and inadequate education: The life history of a sneaky kid. *Anthropology and Education Quarterly, 14*(1), 2–32.

Wolcott, H. F. (1987). On ethnographic intent. In G. Spindler & L. Spindler (Eds.), *Interpretive ethnography of education: At home and abroad* (pp. 37–57). Hillsdale, NJ: Lawrence Erlbaum.

Wolcott, H. F. (1990a). On seeking—and rejecting—validity in qualitative research. In E. W. Eisner & A. Peshkin (Eds.), *Qualitative inquiry in education: The continuing debate* (pp. 121–152). New York: Teachers College Press.

Wolcott, H. F. (1990b). *Writing up qualitative research.* Newbury Park, CA: Sage.

Wolcott, H. F. (1992). Posturing in qualitative research. In M. D. LeCompte, W. L. Millroy, & J. Preissle (Eds.), *The handbook of qualitative research in education* (pp. 3–52). San Diego, CA: Academic Press.

Wolcott, H. F. (1994a). The elementary school principal: Notes from a field study. In H. F. Wolcott (Ed.), *Transforming qualitative data: Description, analysis, and interpretation* (pp. 115–148). Thousand Oaks, CA: Sage.

Wolcott, H. F. (1994b). *Transforming qualitative data: Description, analysis, and interpretation.* Thousand Oaks, CA: Sage.

Wolcott, H. F. (2008a). *Ethnography: A way of seeing* (2nd ed.). Walnut Creek, CA: AltaMira.

Wolcott, H. F. (2008b). *Writing up qualitative research* (3rd ed.). Thousand Oaks, CA: Sage.

Wolcott, H. F. (2010). *Ethnography lessons: A primer.* Walnut Creek, CA: Left Coast Press.

Yin, R. K. (2009). *Case study research: Design and method* (4th ed.). Thousand Oaks, CA: Sage.

Yussen, S. R., & Ozcan, N. M. (1997). The development of knowledge about narratives. Issues in Educational Psychology: Contributions From Educational Psychology, 2, 1–68.

Ziller, R. C. (1990). *Photographing the self: Methods for observing personal orientation*. Newbury Park, CA: Sage.

ORTA DOĞU'DA DEVLET DIŞI SİLAHLI AKTÖRLERİN OLUŞUMU: IRAK VE SURİYE

Ümit TETİK

Bu kitabın yayın hakkı SİYASAL KİTABEVİ'ne aittir. Yayınevinin ve yayınlayıcısının yazılı izni alınmaksızın kısmen veya tamamen alıntı yapılamaz, hiçbir şekilde kopyalanamaz, çoğaltılamaz ve yayınlanamaz.

Orta Doğu'da Devlet Dışı Silahlı Aktörlerin Oluşumu: Irak ve Suriye

Yazar: Ümit Tetik
Editör: Ertan Akkaş
Kapak ve Sayfa Düzeni: Buse Dilara Dirim
©Siyasal Kitabevi Tüm Hakları Saklıdır.
2023 Haziran, Ankara
ISBN No: 978-625-7424-89-9
Siyasal Kitabevi-Ünal Sevindik
Yayıncı Sertifika No: 14016
Şehit Adem Yavuz Sok. Hitit Apt. 14/1
Kızılay-Ankara
Tel: 0(312) 419 97 81 pbx
Faks: 0(312) 419 16 11
Baskı:
Repro Bir Matbaacılık Kağ. Rekl. Tasarım Tic. Ltd. Şti.
Sertifika No: 47381
İvedik OSB Matbaacılar Sitesi 1514. Cad.
No: 23-25 Yenimahalle/ANKARA
Dağıtım:
Siyasal Kitabevi
Şehit Adem Yavuz Sok. Hitit Apt. 14/1
Kızılay/Ankara
Tel: 0(312) 419 97 81 pbx
Faks: 0(312) 419 16 11
e-posta: info@siyasalkitap.com
http://www.siyasalkitap.com

KAYNAKÇA

Adams, J. (1986). The Financing of Terror. New York: Simon and Schuster.

Ahmadian, H. (2019). Societal (In)Security in The Middle East. B. Koch, & Y. A. Stivachtis içinde, Regional Security in the Middle East: Sectors, Variables and Issiues (s. 45-61). Bristol: E-International Relations Publishing.

Ahmed, A. (2013). The Thistle and the Drone: How America's War on Terror Became A Global War on Tribal Islam. Washington: Brookings Institution Press.

Ajami, F. (1978/1979). The End of Pan-Arabism? Foreign Affairs.

Al Taqi, S., & Hinnebusch, R. (2013). As Seen From Damascus: The Transformation in Syrian Relations. R. Hinnebusch, & Ö. Tür içinde, Turkey-Syria Relations: Between Enmity and Amity (s. 95-11). New York: Routledge.

Albinski, M. (1986). Policy-Oriented Theories: A Pragmatic Paper. Knowledge Creation, Diffusion, Utilization, 8(1), s. 154-166.

Alexander, Y., & Gleason, J. M. (1981). Behavioral and Quantitative Perspectives on Terrorism. New York: Pergamon Press.

Al-Qarawee, H. H. (2014). Iraq's Sectarian Crisis: A Legacy of Exclusion. Washington: Carnegie Middle East Center.

Altunışık, M. B. (2009). Ortadoğu ve ABD: Yeni Bir Döneme Girilirken. Middle Eastern Studies, 1(1), s. 69-81.

Amineh, M. (2007). Introduction: Theoretical and Methodological Approaches to the Study of the Greater Middle East. M. Amineh içinde, The Greater Middle East in Global Politics (s. 1-40). Leiden: Brill.

Analyzing Shifts in Territorial Control within Syria Offers Glimpse of Future Challenges. (2020, Mayıs 13). Nisan 2022 tarihinde The Carter Center: Waging Peace, Fighting Disease, Building Hope: https://www.cartercenter.org/news/features/p/conflict_resolution/syria-mapping-shifts-in-territorial-control.html adresinden alındı

Anant, A. (2012). Non-State Armed Groups in South Asia. Yeni Delhi: Pentagon Press.

Anderson, L. (1987). The State in the Middle East and North Africa. Comparative Politics, 20(1), 1-18.

Aolain, F. N., & O'Rourke, C. (2010). Gendered Transitional Justice and the Non-State Actor. F. N. Aolain, & C. O'Rourke içinde, Contested Transitions: Dilemmas of Transitional Justice in Colombia. TRANSITIONAL JUSTICE INSTITUTE – UNIVERSITY OF ULSTER.

Aoyama, H. (2019). Syria: Strong State Versus Social Cleavages. L. Matar, & A. Kadri içinde, Syria: From National Independence to Proxy War (s. 71-93). Cham: Palgrave Macmillan.

Archer, M. S. (1995). Realist Social Theory: The Morphogenetic Approach. Cambridge: Cambridge University Press.

Arreguin-Toft, I. (2005). How the Weak Win Wars: A Theory of Asymmetric Conflict. New York: Cambridge University Press.

Aslan, M. (2020). Hybrid Political Order in Libya: State, Non-State, and Armed Actors. Insight Turkey, 22(4), 139-156.

Ayaz, Y. C. (2022). Irak 2021. İ. N. Telci, K. İnat, & M. Ataman içinde, Ortadoğu Yıllığı 2021 (s. 31-55). Ankara: Ortadoğu Yayınları.
Aydın, A., & Emrence, C. (2015). Zones of Rebellion. Ithaca: Cornell University Press.
Aydınlı, E. (2016). Violent Non-State Actors: From Anarchists to Jihadists. New York: Routledge.
Balanche, F. (2021, Şubat 10). The Assad Regime Has Failed to Restore Full Sovereignty Over Syria. 2021 Aralık tarihinde The Washington Institute for Near East Policy: https://www.washingtoninstitute.org/policy-analysis/assad-regime-has-failed-restore-full-sovereignty-over-syria adresinden alındı
Balcı, A. (2017). Writing the world into counter-hegemony: identity, power, and 'foreign policy' in ethnic movements. International Relations, 31(4), 466-483.
Baldwin, D. A. (1997). The Concept of Security. Review of International Studies, 23, 5-26.
Bapat, N. A., & Bond, K. D. (2012). Alliances Between Militant Groups. British Journal of Political Science, 42(4), 793-824.
Barakat, S., Rustad, S. A., Hedaya, M., & Milton, S. (2021). Conflict Trends in The Arab World. Center for Conflict and Humanitarian Studies and Peace Research Institute Oslo.
Barret, R. C. (2007). The Greater Middle East and the Cold War: US Foreign Policy Under Eisenhower and Kennedy. New York: I.B. TAURIS.
Barry, B. (2016). The Changing Character of The Conflicts. B. Barry içinde, Harsh Lessons: Iraq, Afghanistan and The Changing Character of War (s. 17-42). Londra: IISS.
Bartolomei, J., Casebeer, W., & Thomas, T. (2004). Modeling Violent Non-State Actors: A Summary of Concepts and Methods. Colorado: Institute for Information Technology Applications United States Air Force Academy.
Barzun, J., & Graff, H. F. (1992). Modern Araştırmacı. Ankara: TÜBİTAK.
Batty, D., & Shenker, J. (2011, Kasım 12). Syria suspended from Arab League. Şubat 2022 tarihinde The Guardian: https://www.theguardian.com/world/2011/nov/ 12/syria-suspended-arab-league adresinden alındı
Baylouny, A. M. (2010). Authority outside the State, Non-State Actors and New Institutions in the Middle East. A. L. Clunan, & H. A. Trinkunas içinde, Ungoverned Spaces: Alternatives to State Authority in an Era of Softened Sovereignty (s. 136-152). California: Stanford University Press.
Bayraklı, E., & Ulutaş, U. (2017). FETÖ'nün Anatomisi. İstanbul: SETA.
BBC. (2012, Ağustos 15). Houla massacre: UN blames Syria troops and militia. https://www.bbc.co.uk/news/world-middle-east-19273284 adresinden alındı
BBC. (2013, Eylül 24). Syria chemical attack: What we know. Nisan 2022 tarihinde https://www.bbc.com/news/world-middle-east-23927399 adresinden alındı
BBC. (2018, Mart 28). Islamic State and the crisis in Iraq and Syria in maps. Mayıs 2022 tarihinde https://www.bbc.com/news/world-middle-east-27838034 adresinden alındı
BBC. (2013, Aralık 13). Saddam's 1979 Baath Party purge. Şubat 2022 tarihinde https://www.bbc.com/news/av/world-middle-east-25363857 adresinden alındı
Bellin, E. (2004). The Robustness of Authoritarianism in the Middle East: Exceptionalism in Comparative Perspective. Comparative Politics, 36(2), 139-157.
Bergesen, A. J., & Lizardo, O. (2004). International Terrorism and the World-System. Sociological Theory, 22(1), 38-52.
Beriş, H. E. (2015). Kamu Düzeni, Güvenlik ve Demokratikleşme. Güvenlik Çalışmaları Dergisi, 17(1), 1-19.
Beriş, H. E. (2021). Egemenlik: Modern Devletin İnşası. Ankara: Kadim.

Berti, B. (2016). What's in a name? Re-conceptualizing non-state armed groups in the Middle East. Palgrave Communications, 1-8.
Bickerton, I. J., & Klausner, C. L. (2015). A History of The Arab-Israeli Conflict. New York: Routledge.
Bieler, A., & Morton, A. D. (2001). The Gordian Knot of Agency-Structure in International Relations: A Neo-Gramscian Perspective. European Journal of International Relations, 7(1), 5-35.
Bilgin, P. (2013). Crtical Theory. P. Williams içinde, Security Studies: An Introduction (s. 93-106). New York: Routledge.
Birdal, M. S. (2014). Feminizm. A. Balcı, & Ş. Kardaş içinde, Uluslararası İlişkilere Giriş. İstanbul: Küre.
Blainey, G. (1988). The Causes of War. New York: The Free Press.
Blin, A. (2011). Understanding Armed Groups and The Applicable Law. International Review of the Red Cross, 93(882), 287-311.
Booth, K., & Wheeler, N. J. (2008). Uncertainty. P. D. Williams içinde, Security Studies: An Introduction (s. 131-151). New York: Routledge.
Boston University Department of History. (1998). Asia, The Middle East, and Latin America in World Politics. New York: The McGraw-Hill Companies, Inc.
Brooker, P. (2010). Modern Stateless Warfare. New York: Palgrave Macmillan.
Brooks, S. G., & Wohlforth, W. C. (2008). International Relations and The Challenge of American Primacy. New Jersey: Princeton University Press.
Brown, L. C. (2004). The Foreign Policies of other Middle Eastern States. L. C. Brown içinde, Diplomacy in The Middle East: The International Relations of Regional and Outside Powers (s. 281-303). New York: I.B. TAURIS.
Bryan, I. (2010). Sovereignty and the Foreign Fighter Problem. M. P. Noonan içinde, Foreign Fighters, Sovereignty, and Counter-Terrorism: Selected Essays. Program on National Security at the Foreign Policy Research Institute.
Buckley, O. M. (2012). Unregulated Armed Conflict: Non-State Armed Groups, International Humanitarian Law, and Violence in Western Sahara. UNC School of Law, 37(3), 794-845.
Burchill, S., & Linklater, A. (2013). Introduction. S. Burchill, & A. Linklater içinde, Theories of International Relations (s. 1-32). New York: Palgrave.
Burke, P. (1992). History and Social Theory. New York: Cornell University Press.
Busch, B. C. (1967). Britain and the Persian Gulf, 1894-1914. Londra: Cambridge University Press.
Buzan, B. (2001). The English School: an underexploited resource in IR. Review of International Studies, 27, 471-488.
Buzan, B. (2007). People, States and Fear: An Agenda for International Security Studies in the Post-Cold War Era. Colchester: ECPR Press.
Buzan, B., & Hansen, L. (2009). The Evolution of International Security Studies. New York: Cambridge.
Buzan, B., & Waever, O. (2003). Regions and Power: The Structure of International Security. New York: Cambridge.
Buzan, B., Wæver, O., & Wilde, J. d. (1998). Security: A New Framework for Analysis. Boulder: Lynne Rienner Publishers.
Büchs, A. (2009). The Resilience of Authoritarian Rule in Syria under Hafez and Bashar Al-Asad. German Institute for Global and Area Studies (GIGA).
Call, C. T. (2008). The Fallacy of the 'Failed State'. Third World Quarterly, 29(8), 1491-1507.

Carlton, D., & Schaerf, C. (1981). Contemporary Terror: Studies in Sub-State Violence. New York: St. Martin's Press.
Carnegie Middle East Center. (2012, Nisan 01). The Damascus Spring. https://carnegie-mec.org/diwan/48516?lang=en adresinden alındı
Carr, E. H. (1981). The Twenty Years' Crisis 1919-1939. Hong Kong: Macmillan Press.
Cavelty, M. D., & diğerleri. (2011). The Routledge Handbook of Security Studies. Londra: Routledge.
Cerulli, R. (2019). Russian Influence in the Middle East: Economics, Energy, and Soft Power. American Security Project, 1-17.
Chatty, D. (1972/1973). Pastoralism: Adaptation and Optimization. FOLK(14-15), s. 27-38.
Chatty, D. (2005). Tribal Structures in the Badia of Syria: Alternative Perceptions of Authority, Management and Control. IFPO La Syrie au present rev.
Chatty, D. (2010). The Bedouin in Contemporary Syria: The Persistence of Tribal Authority and Control. Middle East Journal, 64(1), s. 29-49.
Chenoweth, E., & Lawrence, A. (2010). Rethinking Violence: State and Non-State Actors in Conflict. Londra: The MIT Press.
Chenoweth, E., & Stephan, M. J. (2010). Mobilization and Resistance: A Framework for Analysis. E. Chenoweth, & A. Lawrence içinde, Rethinking Violence: States and Non-State Actors in Conflict (s. 249-277). Londra: The MIT Press.
Chubin, S. (1979). The Northern Tier in Disarray. Chatham House The Royal Institute of International Affairs, 35(12), 474-482.
Chulov, M. (2012, Haziran 7). Syrian regime troops and militiamen 'seen walking towards massacre site'. Mart 2022 tarihinde The Guardian: https://www.theguardian.com/world/2012/jun/07/syria-regime-troops-militiamen-massacre adresinden alındı
Clancy, T. (2018). Theory of an Emerging-State Actor: The Islamic State of Iraq and Syria (ISIS) Case. Systems, 16(6), 1-24.
Clausewitz, C. v., & Paret, T. M. (1993). On War. New York: Knopf.
Cleveland, W. L. (2005). Modern Ortadoğu Tarihi. İstanbul: Agora Kitaplığı.
Conduit, D. (2019). The Muslim Brotherhood in Syria. New York: Cambridge University Press.
Congressional Research Service. (2019). Armed Conflict in Syria: Overview and U.S. Response. Washington: Congressional Research Service.
Cox, R. W. (1981). "Social Forces, States and World Orders: Beyond International Relations Theory. Millenium Journal of International Studies, 10(2), 126-154.
Cox, R. W. (1983). Gramsci, Hegemony and International Relations: An Essay in Method. Millenium: Journal of International Studies, 12(2), 162-175.
Creveld, M. v. (1991). The Transformation of War. New York: The Free Press.
Çolak, Y., Şahin, M., Sarı, B., & Tınas, M. (2019). Doğu Akdeniz'den Basra'ya Krizler ve Düzen. Ankara: Polis Akademisi.
Dabone´, Z. (2011). International Law: Armed Groups in A State-Centric System. International Review of the Red Cross, 93(882), 395-425.
Dam, C. t. (2013). Private Military Contractors: Deplore or Deploy?—Lessons from the 'Blackwater Scandal' in Iraq. Forum of EthnoGeoPolitics, 1(2).
Dam, N. V. (2011). The Struggle for Power in Syria: Politics and Society Under Asad and The Ba'th Party. New York: I.B. TAURIS.
Dam, N. V. (2017). Destroying A Nation: The Civil War in Syria. Londra: I.B. TAURIS.

Danahar, P. (2013). The New Middle East: The World After the Arab Spring. New York: Bloomsbury.
Davis, D. E. (2009). Non-State Armed Actors, New Imagined Communities, and Shifting Patterns of Sovereignty and Insecurity in the Modern World. Contemporary Security Policy, 30(2), 221-245.
Davison, R. H. (1960). Where Is The Middle East? Foreign Affairs, 38(4), 666-675.
DCAF & Geneva Call. (2015). Armed Non-State Actors: Current Trends & Future Challenges. DCAF & Geneva Call.
Department of the Army Pamphlet. (1965). Human Factors Considerations of Underground in Insurgencies. Washington: The Departmen of the Army.
Dhakal, A. (2019). Armed Non-State Actors in International Relations. Chennai: Notion Press.
Diyanet İşleri Başkanlığı. (2016). Çalıştay 2. Oturum. H. Yılmaz (Dü.), FETÖ/PDY Dini ve Sosyo-Psikolojik Boyutları Çalıştayı. içinde Ankara: Diyanet İşleri Başkanlığı Yayınları.
Doğanay, M. Z., & Atun, A. F. (1994). Orta Doğunun Jeopolitik ve Jeostratejik Açıdan Değerlendirilmesi Körfez Harbi ve Alınan Dersler. Ankara: TUSAŞ.
Doran, M. (2004). Egypt. L. C. Brown içinde, Diplomacy in The Middle East: The International Relations of Regional and Outside Powers (s. 97-121). New York: I.B. TAURIS.
Droz-Vincent, P. (2018). Competitive Statehood in Libya: Governing Differently a Specific Setting or Deconstructing its Weak Sovereign State with a Fateful Drift Toward Chaos? Small Wars & Insurgencies, 29(3), 434-455.
Dukhan, H. (2021). The end of the dialectical symbiosis of national and tribal identities in Syria. Nations and Nationalism, 28(1), 141-153.
Dukhan, H. (2021). The Politics of Tribalization in Syria. International Journal of Middle East Studies, 53(3), 502-506.
Dunne, T., Kurki, M., & Smith, S. (2013). International Relations Theories. Oxford: Oxford University Press.
Dupont, A. (2002). Transformation or Stagnation? Rethinking Australia's Defence. Australian Security in 21st Century Lecture.
Durac, V. (2008). Violent Non-State Actors and National and International Security. The International Relations and Security Network.
Duran, B., & Yılmaz, N. (2013). Islam, Models and the Middle East: The New Balance of Power following the Arab Spring. Perceptions, XVIII(4), 139-171.
Dutka, D. L. (2006). Violent Non-State Actors in World Politics: Their Formation, Actions, and Effects. Pennsylvania: The Pennsylvania State University.
Elden, S. (2009). Terror and Territory: The Spatial Extent of Sovereignty. Minneapolis: University of Minnesota Press.
El-Hokayem, E. (2007). Hizballah and Syria: Outgrowing the Proxy Relationship. The Washington Quarterly, 30(2), 35-52.
Entessar, N., & Afrasiab, K. L. (2018). Iran Nuclear Accord and The Remaking of The Middle East. Londra: Rowman & Littlefield.
Eppel, M. (1996). Syrian-Iraqi Relations during the 1948 Palestine War. Middle Eastern Studies, 32(3), 74-91.
Erdinç, A. (1992). Ortadoğu'nun Tarihi Gelişimi. İstanbul: Harp Akademileri Basımevi.
Ersöz, M., Kaytazoğlu , O., & Büyükgüner, S. (2019). IŞİD'in 6 yılı: Suriye ve Irak'ta neler yaşandı? BBC Türkçe: https://www.bbc.com/turkce/haberler-dunya-504341 54 adresinden alındı

European Commission. (2019). Recommendations for LEAs: improving counter-terrorism intelligence on the web. Brussels: Detecting and ANalysing TErrorist-related online contents and financing activities.
Evangelista, M. (1995). Transnational relations, domestic structures, and security policy in the USSR and Russia. T. R. Kappen içinde, Bringing Transnational Relations Back in - Non-state actors, domestic structures and international relations (s. 146-189). Madrid: Cambridge University Press.
Evera, S. (1997). Guide to Methods For Students of Political Science. New York: Cornell University.
Ezrow, N. (2017). Global Politics and Violent Non-State Actors. Londra: SAGE.
Fayazmanesh, S. (2008). The United States and Iran: Sanctions, Wars and The Policy of Dual Containment. New York: Routledge.
Feder, R. K. (2014). The Evolution of National Identity and the Constitution-Drafting Process in the Kurdistan-Iraq Region. O. Bengio içinde, Kurdish Awakening: Nationa Building in a Fragmented Homeland (s. 99-119). Austin: University of Texas.
Fedorenko, K., & Umland, A. (2021). Between Frontline and Parliament: Ukrainian Political Parties and Irregular Armed Groups in 2014–2019. Nationalities Papers, 1-25.
Feldman, S. (1997). Nuclear Weapons and Arms Control in the Middle East. Cambridge: MIT Press.
Feyyaz, M. (2013). Conceptualising Terrorism Trend Patterns in Pakistan - an Empirical Perspective. Perspectives on Terrorism, 7(1), 73-102.
Fırat, M. (2009). Soğuk Savaş Sontrasında Fransa'nın Dış Politikası. Ankara Üniversitesi SBF Dergisi, 64(1), 115-163.
Fleming, C. (2009). New or Old Wars? Debating a Clausewitzian Future. Journal of Strategic Studies, 32(2), 213-241.
Foreign & Commonwealth Office. (2015). The link between 'ungoverned spaces' and terrorism: myth or reality? İngiltere.
Fragile State Index - Indicators. (tarih yok). Ocak 2022 tarihinde https://fragilestates index.org/indicators/ adresinden alındı
Fromkin, D. (1989). A Peace To End All Peace: Creating the Modern Middle East 1914-1922. New York: Henry Hold and Company.
Fukuyama, F. (1992). The End of History and The Last Man. New York: The Free Press.
Fulloon, M. (2011). Non-State Actor: Defining Private Military Companies. Strategic Review for Southern Africa, 37(2).
Gaddis, J. L. (2005). Strategies of Containment: A Critical Appraisal of American National Security Policy During The Cold War. New York: Oxford University Press.
Galula, D. (2006). Counterinsurgency Warfare: Theory and Practice. Londra: Praeger Security International.
Ganor, B. (2002). Defining Terrorism: Is One Man's Terrorist another Man's Freedom Fighter? Police Practice and Research, 3(4), 287-204.
Ganor, B. (2008). Terrorist Organization Typologies and the Probability of a Boomerang Effect. Studies in Conflict & Terrorism, 31(4), 269-283.
Gardner, A. M. (2011). Democratic Governance and Non-State Actors. New York: Palgrave Macmillan.
Gause, F. G. (1999). Systemic Approaches to Middle East International Relations. International Studies Review, 1(1), 11-31.
Gause, G. F. (1992). Sovereignty, Statecraft and Stability in the Middle East. Journal of International Affairs, 45(2), 441-469.

Gause, G. F. (2011). Why Middle East Studies Missed the Arab Spring: The Myth of Authoritarian Stability. Foreign Affairs, 90(4), 81-90.
Gilpin, R. (2009). War and Change in World Politics. Cambridge: Cambridge University Press.
Gleditsch, N. P., Wallensteen, P., Eriksson, M., Sollenber, M., & Strand, H. (2002). Armed Conflict 1946–2001: A New Dataset. Peace Research, 39(5), 615-637.
Goertz, G. (1994). Contexts of International Politics. Cambridge: Cambridge University Press.
Goertz, G., & Diehl, P. F. (1992). Territorial Changes and International Conflict. Londra: Routledge.
Golan, G., & Salem, W. (2014). Non-State Actors in the Middle East: Factors for Peace and Democracy. New York: Routledge.
Goldberg, J. (2017). The Obama Doctrine. The Best American Magazine Writing, 243-302.
Gordon, M. R., & Trainor, B. E. (2006). Cobra II: The Inside Story of the Invasion and Occupation of Iraq. New York: Pantheon.
Götz, E. (2021). Neoclassical Realist Theories, Intervening Variables, and Paradigmatic Boundaries. Foreign Policy, 1-13.
Grygiel, J. J. (2018). Return of The Barbarians: Confronting Non-State Actors from Ancient Rome to the Present. New York: Cambridge University Press.
Gulmohamad, Z. K. (2014). The Rise and Fall of the Islamic State of Iraq and Al-Sham (Levant) ISIS. Global Security Studies, 5(2), 1-11.
Gunaratna, R. (2002). Inside Al Qaeda: Global Network of Terror. Columbia University Press: New York.
Guo, W., Liu, H., Yu, A., & Li, J. (2016). Research on Visual Analysis Methods of Terrorism Events. XXIII ISPRS Congress, (s. 191-196). Prag: The International Archives of the Photogrammetry, Remote Sensing and Spatial Information Sciences,.
Gurr, T. (1970). Why Men Rebel. N.J.: Princeton University Press.
Guzansky, Y., & Rakov, D. (2021). The Core of the Regional Struggle: Actors or Camps? Multidisciplinary Journal on National Security, 24(3), 83-92.
Günay, F. N. (2022). The Importance of Aerial Counterterrorism Activities: The Case of Türkiye. Ankara: Türk İdari Araştırmaları Vakfı.
Gürses, Ü. (tarih yok). Mart 2022 tarihinde http://tdpkrizleri.org/index.php/1958-irak-krizi/item/259-ana-sayfa-1957-suriye-krizi adresinden alındı
Gürses, Ü. (1958). TDP Krizleri. 1958 Suriye Krizi: http://tdpkrizleri.org/index.php/ 1958-irak-krizi/item/259-ana-sayfa-1957-suriye-krizi adresinden alındı
H.M. Stationery Office. (1920). Persian Gulf. Londra: H.M. Stationery Office.
Haas, M. L., & Lesch, D. W. (2013). The Arab Spring: Change and Resistance in the Middle East. Colorado: Westview Press.
Haftendorn, H. (1991). The Security Puzzle: Theory-Building and Discipline-Building in International Security. International Studies Quarterly, 35(1), 3-17.
Hägerdal, N. (2020). Starvation as Siege Tactics: Urban Warfare in Syria. Studies in Conflict & Terrorism, 1-22.
Hahn, P. L. (2006). Securing the Middle East: The Eisenhower Doctrine of 1957. Presidential Studies Quarterly, 36(1), 38-47.
Haider, A. S. (2019). Syrian-Lebanese Relations: A Corpus-based Critical Discourse Analysis of Bashar Al-Assad's Speeches and Interviews. Human and Social Sciences, 551-570.
Hale, W. (1992). Turkey, the Middle East and the Gulf Crisis. International Affairs (Royal Institute of International Affairs 1944-), 68(4), 679-692.

Hale, W. M., & Bharier, J. (1972). CENTO, R. C. D. And the Northern Tier: A Political and Eceonomic Appraisal. Middle Eastern Studies, 8(2), 217-226.
Halliday, F. (2005). The Middle East in International Relations: Power, Politics and Ideology. Cambridge: Cambridge University Press.
Hamzic, V. (2016). Mir-Said Sultan-Galiev and the Idea of Muslim Marxism: Empire, Third World(s) and Praxis. Third World Quarterly, 37(11), 2047-2060.
Harel, A., & Issacharoff, A. (2008). 34 Days: Israel, Hezbollah, And The War in Lebanon. New York: Palgrave Macmillan.
Haring-Smith, W. (2012). All Conflict is Local: An Empirical Analysis Of Local Factors In Violent Civil Conflict. LAP LAMBERT Academic Publishing.
Harmon, C. C. (2010). Five Strategies of Terrorism. Small Wars and Insurgencies, 12(3), 39-66.
Harp Akademileri Komutanlığı. (1984). Ortadoğu'da Sovyet Çıkarları ve Amerikan Tercihleri. İstanbul: Harp Akademileri Basımevi.
Harp Akademileri Komutanlığı. (1992). Körfez Krizi Sonrası Ortadoğu Mart 1991- Mart 1992 Dönemi. İstanbul: Harp Akademileri Basımevi.
Harte, L. (2018). The Terror Continuum: Aims, Motivations and Methods in "Non-State" and "State" Terrorism. B. B. Hawk içinde, Non-State Actors in Conflicts: Conspiracies, Myths, and Practices (s. 25-43). Londra: Cambridge Scholars Publishing.
Helal, A. (2020, Ekim 28). For Turkey, the Libyan conflict and the eastern Mediterranean are inextricably linked. Atlantic Council: https://www.atlanticcouncil.org/blogs/menasource/for-turkey-the-libyan-conflict-and-the-eastern-mediterranean-are-inextricably-linked/ adresinden alındı
Held, C. C., & Cummings, J. T. (2014). Middle East Patterns: Places, Peoples, and Politics. New York: Routledge.
Henriksen, R., & Vinci, A. (2007). Combat Motivation in Non-State Armed Groups. Terrorism and Political Violence, 20(1), s. 87-109.
Henry, C. M., & Springborg, R. (2010). Globalization and the Politics of Development in The Middle East. New York: Cambridge.
Herberg-Rothe, A. (2007). Clausewitz's Puzzle. Oxford: Oxford University Press.
Herr, S. (2013). Constraining the Conduct of Non-State Armed Groups. A. P. Jakobi, & K. D. Wolf içinde, The Transnational Governance of Violence and Crime: Non-State Actors in Security (s. 40-61). New York: Palgrave Macmillan.
Heywood, A. (2011). Global Politics. New York: Palgrave Foundations.
Hinnebusch, R. (2001). Syria: Revolution From Above. Londra: Routledge.
Hinnebusch, R. (2003). The International Politics of the Middle East. New York: Manchester University Press.
Hinnebusch, R. (2008). Modern Syrian Politics. History Compass, 6(1), s. 263-285.
Hinnebusch, R. A. (1976). Local Politics in Syria: Organization and Mobilization in Four Village Cases. The Middle East Journal, 30(1), s. 1-24.
Hinnebusch, R. A. (1982). Rural Politics in Baathist Syria: A Case Study in the Role of the Countryside in the Political Development of Arab Societies. Review of Politics, s. 110-130.
Hinnebusch, R. A. (1982). Syria Under the Ba'th: State Formation in a Fragmented Society. Arab Studies Quarterly, 4(3), s. 177-199.
Hiro, D. (1985). Iran under the Ayatollahs. Londra: Routledge.
Hoffman, B. (2006). Inside Terrorism. Columbia: Columbia University Press.
Hoffman, F. (2009). Hybrid Warfare and Challenges. Small Wars Journal, 52(1), 34-39.

Hoffman, F. G. (2007). Conflict in the 21st Century: The Rise of Hybrid Wars. Arlington: Potomac Institute for Policy Studies.
Hokayem, E., & Roberts, D. B. (2016). The War in Yemen. Survival, 58(6), 157-186.
Hollis, M., & Smith, S. (1992). Explaining and Understanding International Relations. Oxford: Clarendon Press.
Holsti, K. J. (1996). The State, War, and the State of War. Cambridge: Cambridge University Press.
Holsti, K. J. (1998). Peace and War: Armed Conflicts and International Order 1648-1989. New York: Cambridge University Press.
Horkheimer, M. (2002). Critical Theory: Selected Essasys. New York: Continuum.
https://euaa.europa.eu/country-guidance-iraq-2021/12-popular-mobilisation-units-and-tribal-mobilisation-militias . (2022). Country Guidance: Iraq. Lüksemburg: European Union Agency for Asylum.
Hughes, G. A. (2014). Syria and The Perils of Proxy Warfare. Small Wars & Insurgencies, 25(3), 522-538.
Hurewitz, J. C. (1952). Arab-Israel Tensions. Proceedings of Academy of Political Science, 24(4), 73-81.
Ickler, C. (2014). Challenges to Spatiotemporal Analysis of Sub-State War. Berlin: Governance Working Paper Series.
Ikenberry, J. G. (2001). After Victory. New Jersey: Princeton University Press.
Ikenberry, J. G., Mastanduno, M., & Wohlforth, W. C. (2009). Introduction: Unipolarity, State Behavior, and Systemic Consequences. World Politics, 61(1), 1-27.
İnce, E. (2017). Suriye'de Baas Rejiminin Kuruluşu ve Türkiye. Atatürk ve Türkiye Cumhuriyeti Tarihi Dergisi, 1, 261-280.
International Organization. (1952). Arab League. International Organization, 6(4), 658-660.
Ismael, T. Y. (2008). The Rise and Fall of the Communist Party of Iraq. Cambridge: Cambridge University Press.
Jablonsky, D. (2001). National Power. J. R. Cerami, & J. F. Holcomb içinde, U.S. Army War College Guide to Strategy (s. 87-106). US: U.S. Army War College.
Jaccard, J., & Jacoby, J. (2010). Theory Construction and Model-Building Skills. New York: The Guilford Press.
Jackson, R. H. (1991). Quasi-States: Sovereignty, International Relations and the Third World. Cambridge: Cambridge University Press.
Jackson, R., & Sorensen, G. (2010). Introduction to International Relations. Oxford: Oxford University Press.
Jervis, R. (2017). Perception and Misperception in International Politics. New Jersey: Princeton University Press.
Joes, A. J. (1996). Guerilla Warfare: A Historical, Biographical, and Bibliographical Sourcebook. Londra: Greenwood Press.
Joes, A. J. (2007). Urban Guerilla Warfare. Kentucky: The Universtiy Press of Kentucky.
John-Hopkins, M. (2010). Regulating the conduct of urban warfare: lessons from contemporary asymmetric armed conflicts. International Review of the Red Cross, 92(878), 469-495.
Jones, S. G. (2014). A Persistent Threat: Evolution of al Qa'ida and Other Salafi Jihadists. Santa Monica: RAND CORPORATION.
Jones, S. G., & Markusen, M. B. (2018). The Escalating Conflict with Hezbollah in Syria. Center For Strategic & International Studies: Washington.

Jones, S. G., Doxsee, C., Harrington, N., Hwang, G., & Suber, J. (2020). The War Comes Home: The Evolution of Domestic Terrorism in the United States. Center For Strategic & International Studies.
Jongerden, J., & Akkaya, A. H. (2015). PKK Üzerine Yazılar. İstanbul: Vate.
Jordan, P. (2010). Self-Defense Targetings of Non-State Actors and Permissibility of U.S. Use of Drones in Pakistan. ransnational Law & Policy, 19(2), 237-280.
Josselin, D., & Wallace, W. (2001). Non-state Actors in World Politics. New York: Palgrave.
Jouas, J. M. (1998). No-Fly Zones: An Effective Use of Airpower Or Just a Lot of Noise? Washington: USAF.
Kaldor, M. (2012). New & Old Wars: Organised Violence in A Global Era. Malden: Polity Press.
Kan, H. (2010). Actors in World Politics. P. Bilgin, P. D. Williams, M. Sekiguchi, J. K. Galbraith, S. T. Inayatullah, J. Wiener, . . . I. L. Murphy içinde, Global Security And International Political Economy (s. 178-196). Singapore: EOLSS Publishers/UNESCO.
Kan, P. R. (2019). The Global Challenge of Militias and Paramilitary Violence. Cham: Palgrave.
Karaosmanoğlu, A. (2007). Muhteşem Ortaklık: Kant ve Clausewitz. Uluslararası İlişkiler Dergisi, 4(14), 161-183.
Keegan, J. (2005). The Iraq War. New York: Vintage Books.
Keister, J. (2014). The Illusion of Chaos: Why Ungoverned Spaces Aren't Ungoverned, and Why That Matters. CATO Institute: https://www.cato.org/policy-analysis/illusion-chaos-why-ungoverned-spaces-arent-ungoverned-why-matters adresinden alındı
Kennan, G. F. (1947). The Sources of Soviet Conduct. Foreign Affairs. http://www.edchreturkey-eu.coe.int/Source/Resources/Trainingset/Module3_Conceptual FrameworkofEDCHRE_tr.pdf adresinden alındı
Keohane, R. O. (1984). After Hegemony. New Jersey: Princeton Unversity Press.
Keohane, R. O., & Nye, J. S. (2001). Power and Interdependence. New York: Longman.
Kessier, G. (2019, Mart 22). The Iraq War and WMDs: An intelligence failure or White House spin? Kasım 2021 tarihinde Washington Post: https://www.washingtonpost.com/politics/2019/03/22/iraq-war-wmds-an-intelligence-failure-or-white-house-spin/ adresinden alındı
Khaddour, K., & Mazur, K. (2013). The Struggle for Syria's Regions. Middle East Report(269), 2-11.
Khadduri, M., & Ghareeb, E. (1997). War in the Gulf, 1990-91: The Iraq-Kuwait Conflict and Its Implications. New York: Oxford University Press.
Khalid, I. (2015). National Security and the essence of Urban Security in post 9/11 – A theoretical framework for resilience and prosperity. South Asian Studies, 30(2), 331-345.
Khoury, P. S. (1987). Syria and the French Mandate: The Politics of Arab Nationalism, 1920-1945. New Jersey: Princeton Legacy Library.
Kienle, E. (2019). The New Struggle for Syria and the Nature of the Syrian State. L. Matar, & A. Kadri içinde, Syria: From National Independence to Proxy War (s. 53-71). Londra: Palgrave Macmillan.
Kilcullen, D. (2013). Out of the Mountains: The Coming Age of the Urban Guerilla. New York: Oxford.
Kilcullen, David; Caerus Associates/CNAS. (2012). State versus Nonstate Interventions in Fragile States. K. H. Williams içinde, New Approaches to Nonstate Armed Actors (s. 15-21). Washington: Middle East Institute.

King, G., Keohane, R. O., & Verba, S. (1994). Designing Social Inquiry. Princeton: Princeton University Press.
Kissinger, H. (1994). Reflections on Containment. Foreign Affairs, 73(3), 113-130.
Kissinger, H. (2000). Diplomasi. İstanbul: Türkiye İş bankası Kültür Yayınları.
Knights, M. (2017). Predicting the Shape of Iraq's Next Sunni Insurgencies. CTC Sentinel - Combating Terrorism Center at West Point, 10(7).
Koppes, C. R. (1976). Captain Mahan, General Gordon, and the Origins of the Term 'Middle East'. Middle Eastern Studies, 12(1), 95-98.
Korkmaz, S. C. (2021). Terör Örgütü PKKda Kimlik İnşası: Serxwebun 1982 - 2019. Ankara: Nobel.
Köstem, S. (2020). Russian-Turkish Cooperation in Syria: Geopolitical Alignment with Limits. Cambridge Review of International Affairs, 1-23.
Krause, K., & Milliken, J. (2009). Introduction: The Challenge of Non-State Armed Groups. Comtemporary Security Policy, 30(2), 202-220.
Krause, P. (2013). The Political Effectiveness of Non-State Violence: A Two-Level Framework to Transform a Deceptive Debate. Security Studies, 22(2), 259-294.
Kristof, N. D. (1993). The Rise of China. Foreign Affairs. https://www.foreignaffairs .com/articles/asia/1993-12-01/rise-china adresinden alındı
Kruck, A., & Schneiker, A. (2017). Researching Non-State Actors in International Security. New York: Routledge.
Kuniholm, B. R. (1980). The Origins of The Cold War in The Near East: Great Power Conflict and Diplomacy in Iran, Turkey, and Greece. Princeton University Press: New Jersey.
Kurtuluş, E. N. (2017). Terrorism and fear: do terrorists really want to scare? Critical Studies on Terrorism.
Kydd, A. H. (2005). Trust and Mistrust in International Relations. New Jersey: Princeton University Press.
Kydd, A. H., & Walter, B. F. (2006). The Strategies of Terrorism. International Security, 31(1), 49-80.
Laqueur, W. (1969). The Struggle for the Middle East: The Soviet Union and the Middle East 1958-1968. Londra: Routledge & Kegan Paul.
Laqueur, W. (2017). Guerilla Warfare: A Historical & Critical Study. New York: Routledge.
Lasswell, H. D. (1968). The Future of the Comparative Method. Comparative Politics, 1(1), 3-18.
Lawlor, K. (2021). Iraq 2021-2022: A Forceast. Washington: Institute for the Study of War.
Layton, P. (2007). Redefining Warfare. The RUSI Journal, 152(1), 34-41.
Lee, S. (2020). The Tragedies and Dilemmas of US Intervention in Northeast Syria. Middle East Research and Information Project: https://merip.org/2020/06/the-tragedies-and-dilemmas-of-us-intervention-in-northeast-syria/ adresinden alındı
Lenczowski, G. (1990). American Presidents and the Middle East. Durham: Duke Univ Press.
Lerner, D. (1958). The Passing of Traditional Society: Modernizing the Middle East. Free Press.
Levent, Z. (2021). 2 Ağustos 1336 (1920) Tarihli Bir Arşiv Belgesi Ve Harb-i Sagir. Kırıkkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, 11(2), 439-365.
Levitt, M. (2021). Hezbollah's Regional Activities in Support of Iran's Proxy Network. The Middle East Institute.
Levy, J. S. (1998). The Causes of War and the Conditions of Peace. Annual Reviews of Political Science, 1, 139-165.

Lijphart, A. (1971). Comparative Politics and the Comparative Method. The American Political Science Review, 65(3), 682-693.
Lind, W. S. (2004). Understanding Fourth Generation War. Military Review, 83(5), 12-16.
Lind, W. S., Nightengale, K., Schmitt, J. F., Sutton, J. W., & Wilson, G. I. (1989). The Changing Face of War: Into the Fourth Generation. Virjinya: Marine Corps Gazette.
Litwak, R. (1999). Rogue States and U.S. Foreign Policy: Containment After the Cold War. Washington: The Woodrow Wilson Center Press.
Louis, W. R. (1984). The British Empire in the Middle East, 1945-1951: Arab Nationalism, The United States, And Postwar Imperialism. Clarendon Press: Oxford.
Lubell, N. (2010). Extraterritorial Use of Force Against Non-State Actor. New York: Oxford.
Lüthi, L. M. (2020). Cold Wars: Asia, The Middle East, Europe. New York: Cambridge.
Lynch, M. (2022, Marc/April). The End of the Middle East: How an Old Map Distorts a New Reality. Foreign Affairs.
Lynch, M. (2016). Failed States and Ungoverned Spaces. The ANNALS of The American Academy of Politicak and Social Science, 668(1), 24-35.
Mahan, A. T. (1902). The Persian Gulf and International Relations. Londra: National Review.
Mallavarapu, S. (2008). International Relations Theory and Non-Traditional Approaches to Security. New Delhi: WISCOMP.
Mansfield, P. (1973). Nasser and Nasserism. International Journal, 28(4), 670-688.
Manwaring, M. G. (2002). Non-State Actors in Colombia: Threat and Response. Carlisle: Strategic Studies Institute.
Maoz, Z., & Şan-Akça, B. (2012). Rivalry and State Support of Non-State Armed Groups (NAGs), 1946-2001. International Studies Quarterly, 56(4), 720-734.
Marr, P. (2017). The Modern History of Iraq. New York: Westview Press.
Marrin, S. (2011). The 9/11 Terrorist Attacks: A Failure of Policy Not Strategic Intelligence Analysis. Intelligence and National Security, 26(2-3), 182-202.
Marshall, A. (2016). From civil war to proxy war: past history and current dilemmas. Small Wars & Insurgencies, 27(2), 183-195.
Mastanduno, M. (1997). Preserving the Unipolar Moment: Realist Theories and U.S. Grand Strategy after the Cold War. International Security, 21(4), 49-88.
Mazurana, D. (2012). Women and Girls in Non-State Armed Opposition Groups. C. Cohn içinde, Women and Wars: Contested Histories Uncertain Futures (s. 146-168). Cambridge: Polity Press.
McConaghy, K. (2017). Terrorism and The State: Intra-State Dynamics and the Response to Non-State Political Violence. Londra: Palgrave Macmillan.
McGHEE, G. (1990). The US-Turkish-NATO Middle East Connection: How the Truman Doctrine Contained the Soviets in the Middle East. New York: Palgrave Macmillan.
Mearsheimer, J. J. (1990). Back to the Future: Instability in Europe after the Cold War. International Security, 15(1), 5-56.
Mearsheimer, J. J. (2001). The Tragedy of Great Power Politics. New York: W. W. Norton & Company.
Mearsheimer, J. J. (2014). Why the Ukraine Crisis Is the West's Fault: Liberal Delustions That Provoked Putin. Foreign Affairs, 1-12.
Medina, R. M., & Hepner, G. F. (2013). The Geography of International Terrorism: An Introduction to Spaces and Places of Violent Non-State Groups. Boston: CRC Press.
Merone, F. (2021). Sunni Ideology, Contention and The Islamic State in Iraq. PArtecipazione e COnflitto, 727-742.

Miettunen, P. H. (2020). Tribal networks and informal adaptive mechanisms of the refugees: The Case of The Bani Khalid Tribe in Jordan, Syria and Lebanon. HELDA.
Moore, J. W. (2012). VIisualising Irregular Adversaries: Applied Concept Mapping in The Military. Concept Maps: Theory, Methodology, Technology . Malta: Proc. of the Fifth Int. Conference on Concept Mapping.
Moore, J. W. (2013). Understanding Armed Non-state Actors (ANSAs): Identities, Roles and Strategies. Defence Research and Development Canada.
Moore, J. W. (2013). What is an Armed Non-State Actor (ANSA)? Canadian Military Journal, 14(1), 7-19.
Moore, J. W. (2014). A Conceptual Framework for Understanding Armed Non-State Actors (ANSAs). Defence Research and Development Canada.
Moore, J. W. (2014). The Grand Strategic and Strategic Roles of Armed Non-State Actors (ANSAs). Canadian Military Journal, 15(1), 5-16.
Moravcsik, A. (1997). Taking Preferences Seriously: A Liberal Theory of International Politics. D. A. Baldwin içinde, Theories of International Relations (s. 513-553). Londra: Routledge.
Moravcsik, A. (2010). The New Liberalism. C. Reus-Smit, & D. Snidal içinde, The Oxford Handbook of International Relations (s. 234-254). Oxford: Oxford.
Morgenthau, H. J. (1948). Politics among Nations: The Sturggle For Power and Peace. New York: Alfred A. Knoff.
Morgenthau, H. J. (1948). World Politics in the Mid-Twentieth Century. The Review of Politics, 10(2), 154-173.
Most, B. A., & Starr, H. (2015). Inquiry, Logic, and International Politics. Columbia: The University of Sout Carolina Press.
Most, B. A., & Starr, H. (2015). Inquiry, Logic, and International Politics. Columbia: The University of South Carolina Press.
Moubayed, S. (2012). Syria and The USA: Washington's Relations with Damascus From Wilson to Eisenhower. Londra: I.B. Tauris.
Mulaj, K. (2009). Violent Nonstate Actors in World Politics. Londra: Hurst.
Mumford, A. (2013). Proxy Warfare and the Future of Conflict. The RUSI Journal, 158(2), 40-46.
Munyua, D. O. (2015). Ungoverned Space and Armed Civil Conflicts: The Predicament of Developing Nations. Naval Postgraduate School.
Nadin, P., Cammaert, P., & Popovski, V. (2014). Armed groups in modern warfare. Adelphi Papers, 449(54), 17-36.
Nations, U. (2017). The Evolving Nature of DDR: Study on Engaging Armed Groups Across the Peace Continuum. UN.
Netjes, R. (2022, Ağustos 31). Iran and the YPG team up in northwestern Syria. Mena Affairs: https://menaaffairs.com/iran-and-the-ypg-team-up-in-northwestern-syria/ adresinden alındı
Neuman, W. L. (2014). Toplumsal Araştırma Yöntemleri 2. Yayınodası: Ankara.
Newlines Institute for Strategy and Policy. (2021). A Thousand Hezbollahs: Iraq's Emergin Militia State. Newlines Institute.
Newman, E. (2007). Weak States, State Failure, and Terrorism. Terrorism and Political Violence, 19(4), 463-488.
Nicholson, M. (1992). Rationality and The Analysis of International Conflict. Cambridge: Cambridge University Press.

Nye, J. S., & Welch, D. A. (2016). Understanding Global Conflict and Cooperation: An Introduction to Theory and History. Londra: Pearson.
O'Ballance, E. (1998). Civil War in Lebanon, 1975-92. New York: Palgrave Macmillan.
Oehme, C. G. (2008). Terrorists, Insurgents, and Criminals—Growing Nexus? Studies in Conflict & Terrorism, 31, 80-93.
Office of The Historian. (tarih yok). 1945-1952 - Truman Doctrine. Aralık 2021 tarihinde https://history.state.gov/milestones/1945-1952/truman-doctrine adresinden alındı
Office of The Historian. (tarih yok). 1945-1952 Marshall Plan. Aralık 2021 tarihinde https://history.state.gov/milestones/1945-1952/marshall-plan adresinden alındı
Oktav, Ö. Z., Dal, E. P., & Kurşun, A. M. (2018). Violent Non-State Actors and the Syrian Civil War. Cham: Springer.
Onderco, M. (2013). Armed Force and Non-State Actors: A Curious Case of Middle East. CENAA.
Østensen, Å. G., & Bukkvoll, T. (2018). Russian Use of Private Military and Security. Kjeller: Norwegian Defence Research Establishment.
Overhaus, M. (2018). The United States and Regional Security Orders in The Middle East, East Asia, and Europe. H. W. Maull içinde, The Rise and Decline of The Post-Cold War International Order (s. 217-235). New York: Oxford University Press.
Owen, R. (2004). State, Power, and Politics in the Making of the Modern Middle East. Londra: Routledge.
Öğür, B., Baykal, Z., & Balcı, A. (2014). Kuzey Irak- Türkiye İlişkileri: PKK, Güvenlik ve İşbirliği. Sakarya: ORMER.
Özcan, N. A. (1999). PKK (Kürdistan İşçi Partisi) Tarihi, İdeolojisi ve Yöntemi. Ankara: ASAM.
Özkaya Lasalle, K. E. (2016). State Failure and the Political Violence Phenomenon: A Comparative Analysis of Iraq and Syria Cases. European Journal of Interdisciplinary Studies, 4(2), 168-175.
Palmer, D. S. (2017). Revolutionary leadership as necessary element in people's war: Shining Path of Peru. Small Wars & Insurgencies, 28(3), 426-450.
Parker, J. F. (1982). The United Arab Republic. Chatham House The Royal Institute of International Affairs, 38(1), 15-28.
Pašagić, A. (2020). Failed States and Terrorism: Justifiability of Transnational Interventions from a Counterterrorism Perspective. Perspectives on Terrorism, 14(3), 19-28.
Paul, T. V. (2012). International Relations Theory and Regional Transformation. New York: Cambridge.
Peled. (2014). The Israeli Anti-Boycott Law: Should Artists Be Worried? Cardozo Arts & Entertainment, 32(751), 751-779.
Percy, S. (2009). Private Security Companies and Civil Wars. Civil Wars, 11(1), 57-74.
Perkins, B. (2014, Temmuz 2014). Factionalism of the Tehrik-I-Taliban Pakistan: Can the Pakistani Government Correct Past Deficiencies. Small Wars Journal. https://smallwarsjournal.com/jrnl/art/factionalism-of-the-tehrik-i-taliban-pakistan-can-the-pakistani-government-correct-past-def adresinden alındı
Perthes, V., & Maull, H. W. (2018). The Middle Eastern Regional Order. H. W. Maull içinde, The Rise and Decline of The Post-Cold War International Order (s. 143-161). New York: Oxford University Press.
Petterson, T., & Wallensteen, P. (2015). Armed Conflicts, 1946-2014. Journal of Peace Research, 52(4), 536-550.

Phillip, B. (1966). Arab Middle East. A. J. Committee içinde, The American Jewish Year Book (Cilt 67, s. 413-427). New York: Springer.
Phillips, A. (2009). The Anbar Awakening: Can It Be Exported to Afghanistan? Security Challenges, 5(3), 27-46.
Phillips, C. (2016). The Battle For Syria: International Rivalry in The New Middle East. Londra: Yale University Press.
Phillips, D. L. (2015). The Kurdish Spring: A New Map of The Middle East. New Jersey: Transaction Publishers.
Pierret, T. (2020). Sunni Islamists: From Syria to Umma, and Back. M. Cimino içinde, Syria: Borders, Boundaries, and the State (s. 221-243). Cham: Palgrave.
Pinos, J. C., & Radil, S. M. (2020). The Territorial Contours of Terrorism: A Conceptual Model of Territory for Non-state Violence. Terrorism and Political Violence, 32(5), s. 1027-2046.
Plummer, C. (2012). Failed States and Connections to Terrorist Activity. International Criminal Justice Review, 22(4), 416-449.
Podder, S. (2013). Non-State Armed Groups and Stability: Reconsidering Legitimacy. Contemporary Security Policy, 34(1), 16-39.
Polis Akademisi. (2018). Uluslararası Bir Tehdit Olarak FETÖ. Ankara: Polis Akademisi Başkanlığı.
Python, A., Bender, A., Nandi, A. K., Hancock, P. A., Arambepola, R., Brandsch, J., & Lucas, T. C. (2021). Predicting Non-State Terrorism Worldwide. Science Advances, 7, s. 1-13.
Quandt, W. B. (2004). America and the Middle East. L. C. Brown içinde, Diplomacy in The Middle East: The International Relations of Regional and Outside Powers (s. 59-75). New York: I.B.TAURIS.
Qureshi, W. A. (2005). Moral Dimensions of Warfare. Supreme Court of Pakistan.
Rabasa, A., Boraz, S., Chalk, P., Cragin, K., Karasik, T. W., Moroney, J. D., . . . Peters, J. E. (2007). Ungoverned Territories: Understanding and Reducing Terrorism Risks. Santa Monica: RAND.
Rabinovich, I. (1984). The War for Lebanon, 1970-1983. New York: Cornell University Press.
Radtke, K. (tarih yok). Mobilisierung der Diaspora: Die moralische Ökonomie der Bürgerkriege.
Raman, B. (2001). Terrorism: The New Context. Strategic Analysis, 25(9), 995-1001.
Rapoport, D. C. (2015). The Four Waves of Modern Terrorism. A. K. Cronin içinde, Attacking Terrorism: Elements of a Grand Strategy (s. 46-73). Washington: Georgetown University Press.
Rasler, K., & Thompson, W. R. (2009). Looking for Waves of Terrorism. Terrorism and Political Violence, 21(1), 28-41.
Rathmell, A. (1996). Copeland and Za'im: Re-evaluating the Evidence. Intelligence and National Security, 11(1), 89-105.
Reilly, J. A. (2018). Fragile Nation Shattered Land: The Modern History of Syria. Londra: I. B. TAURIS.
RISSC. (2019). DANTE- Analysis of terrorist-related activities and recommendations. EU: European Commission.
Risse, T., Engelmann-Martin, D., Knopf, H.-J., & Roscher, K. (1999). To Euro or Not to Euro? The EMU and Identity Politics in the European Union. European Journal of International Relations, 5(2), 147-187.
Roberto, W. M., & Melos, A. C. (2014). The Situation Regarding Non-State Military Actors in the Middle East. UFRGS Model United Nations(2), 247-293.

Roberto, W. M., & Melos, A. C. (2014). UFRGS MUN 2014. The Situation regarding Non-State Military Actors in the Middle East (s. 247-295). Porto: UFRGS.
Robinson, L., Helmus, T. C., Cohen, R. S., Nader, A., Radin, A., Magnuson, M., & Migacheva, K. (2018). Modern Political Warfare: Current Practices and Possible Responses. California: RAND.
Rosenau, J. (1966). Pre-Theories and Theories of Foreign Policy. B. R. Farrell içinde, Approaches to Comparative and International Politics (s. 29-93). Evanston: Northwester University Press.
Rotberg, R. I. (2003). Failed States, Collapsed States, Weak States: Causes and Indicators. R. I. Rotberg içinde, State Failure and State Weakness in a Time of Terror (s. 1-26). Washington: Brookings Institution Press.
Rothschild, E. (1995). What Is Security? The Quest for World Order, 124(3), 53-98.
Roy, O. (1994). The Failure of Political Islam. Cambridge: Harvard University Press.
Russet, B., & Oneal, J. (2001). Triangulating Peace. New York: W. W. Norton & Company.
Russett, B., Layne , C., Spiro, D. E., & Doyle, M. W. (1995). The Democratic Peace. International Security, 19(4), 164-184.
Salamey, I. (2009). Middle Eastern Exceptionalism. Democracy and Security, 5(3), 249-60.
Salık, N. (2014). Rethinking State-Society Relations in Syria until 1970: What Does The Center-Periphery Model Tell Us? Ortadoğu Etütleri, 5(2), 115-140.
Salloukh, B. F. (2017). Overlapping Contests and Middle East International Relations: The Return of the Weak Arab State. Political Science and Politics, 50(3), 660-63.
Salmoni, B. (2007). The Fallacy of 'Irregular' Warfare. The RUSI Journal, 152(4), 18-24.
Sarı, B. (2019). Bölgesel Güçler. M. Şahin içinde, Orta Doğu: Aktörler, Unsurlar, Sistemler. Ankara: Kopernik.
Sarı, B. (2019). Vekillikten Çatışmaya, Çatışmadan Ortaklığa: PKK-Suriye İlişkilerinin Karakteristiği. Güvenlik Bilimleri Dergisi, 8(1), 107-132.
Sarkees, M. R., Wayman, F. W., & Singer, J. D. (2003). Inter-State, Intra-State, and Extra-State Wars: A Comprehensive Look at Their Distribution over Time, 1816-1997. International Studies Quarterly, 47(1), 49-70.
Schelling, T. C. (1960). The Strategy of Conflict. Londra: Harvard.
Schlichte, K. (2009). In the Shadow of Violence: The Politics of Armed Groups. Frankfurt: Campus.
Schmid, A. P. (2011). The Routledge Handbook of Terrorism Research. Londra: Routledge.
Schmidinger, T. (2018). Rojava: Revolution, War and the Future of Syria's Kurds. Londra: Pluto Press.
Schulze, K. E. (2017). The Arab-Israel Conflict. Londra: Routledge.
Schuurman, B. (2020). Research on Terrorism, 2007–2016: A Review of Data, Methods, and Authorship. Terrorism and Political Violence, 32(5), 1011-1026.
Scott, L. (2004). Secret Intelligence, Covert Action and Clandestine Diplomacy. Intelligence and National Security, 19(2), 322-341.
Sela, A. (1997). The Decline of The Arab-Israel Conflict: Middle East Politics and the Quest for Regional Order. New York: State University of New York Press.
Sharma, J. P. (1996). Egyptian Nationalism and The Suez Canal Episode: A Summary. Proceedings of the Indian History Congress, 57, 913-915.
Sharp, G. (1973). The Politics of Nonviolent Action Part I. Boston: Porter Sargent Publisher.
Sharp, G. (1973). The Politics of Nonviolent Action Part II. Boston: Porter Sargent Publisher.
Sharp, G. (1973). The Politics of Nonviolent Action Part III. Boston: Porter Sargent Publisher.

Shehata, S. S. (2012). Introduction. S. S. Shehata içinde, Islamist Politics in The Middle East: Movement and Change (s. 1-21). New York: Routledge.
Shipper, A. W. (2012). Influence of the Weak: The Role of Foreigners, Activism, and NGO Networks inDemocratizing Northeast Asia. International Studies Quarterly, 56(4), 689-703.
Shively, W. P. (2017). The Craft of Political Resarch. New York: Routledge.
Shultz, R. H., & Dew, A. J. (2006). Insurgents, Terrorists, and Militias: The Warriors of Comtemporary Combat. New York: Columbia University Press.
Shultz, R., Godson, R., Hanlon, Q., & Ravich, S. (2011). The Sources of Instability in the Twenty-First Century: Weak States, Armed Groups, and Irregular Conflict. Strategic Studies Quarterly, 5(2), 73-94.
Sick, G. (2012). The United States in the Persian Gulf: From Twin Pillars to Dual Containment. D. W. Lesch, & M. L. Haas içinde, The Middle East and The United States: History, Politics, and Ideology (s. 237-253). New York: Routledge.
Singer, J. D. (1961). The Levels of Analysis Problem in International Relations. World Politics, 14(1), 77-92.
Sinno, A. H. (2011). Armed Groups' Organizational Structure and Their Strategic Options. International Review of the Red Cross, 93(882), 311-333.
Sluglett, P., & Kattan, V. (2019). Violent Radical Movements in the Arab World. New York: Bloomsbury.
Smith, B. L., Cothren, J., Roberts, P., & Damphousse, K. R. (2008). Geospatial Analysis of Terrorist Activities: The Identification of Spatial and Temporal Patterns of Preparatory Behavior of International and Enviromental Terrorists. Terrorism Research Center in Fulbright College.
Smith, S. (1996). Positivism and Beyond. S. Smith, K. Booth, & M. Zalewski içinde, International Theory: Positivism and Beyond (s. 1996). Cambridge: Cambridge University Press.
Smyth, P. (2020, Nisan). The Shia Militia Mapping Project. Mart 2022 tarihinde The Washington Institute for Near East Policy: https://www.washingtoninstitute .org/policy-analysis/shia-militia-mapping-project adresinden alındı
Snyder, C. A. (1999). Contemporary Security and Strategy. Londra: Deakin University.
Sodaro, M. J. (2007). Comparative Politics: A Global Introduction. New York: McGraw-Hill.
Soner, B. A., Aslan, Ö., & Kıyıcı, H. (2017). PKK'nın Bölgesel Terör Ağı Yapılanması. Ankara: Polis Akademisi.
Sönmez, G. (2022). Uluslararası Güvenlikte Büyüyen Gri Alan: Özel Askeri Şirketler. Ankara: Gazi.
Spain, J. W. (1954). Middle East Defense: A New Approach. Middle East Journal, 8(3), 251-266.
Stares, P. B. (1998). Introduction. P. B. Stares içinde, The New Security Agenda: A Global Survey (s. 11-22). Japan Center Intl Exchange.
Stetter, S. (2015). "2011": Middle East (R)Evolutions. International Relations Theory and a Changing Middle East, 71-74.
Sukkar, B. (2022). International Conflict Mediation in Syria: From 'Transformation' to 'Containment'. J. K. Gani, & R. Hinnebusch içinde, Actors and Dynamics in the Syrian Conflict's Middle Phase (s. 95-117). New York: Routledge.
Suleiman, M. D., Onapajo, H., & Mustapha , A. B. (2021). External Influence, Failed States, Ungoverned Spaces and Small Arms Proliferation in Africa. U. A. Tar, & C. P.

Onwurah içinde, The Palgrave Handbook of Small Arms and Conflicts in Africa (s. 161-185). Cham: Palgrave Macmillan.
Sullivan, J. P. (2001). Gangs, Hooligans, and Anarchists - The Vanguard of Netwar in the Streets. J. Arquilla, & D. Ronfeldt içinde, Networks and Netwars (s. 99-126). California: RAND.
Sylvester, C. (1994). Empathetic Cooperation: A Feminist Method For IR. Journal of International Studies, 23(2), 315-334.
Syrian Network For Human Rights. (2021). The 40th Anniversary of the 1982 Hama Massacre Coincides with Rifaat al Assad's Return to Bashar al Assad. Hama: Syrian Network For Human Rights.
Şahin, M., & Ersoy, M. A. (2020). Portreler - Ortadoğu'nun Kilit Taşları. İstanbul: Kopernik.
Şahin, M., & Yılmaz, M. L. (2020). Akdeniz'de Devlet ve Düzen. Ankara: Polis Akademisi.
Şahin, M., & Yılmaz, T. (2004). Ortadoğu Siyasetinde Suriye. Ankara: Platin Yayınları.
Şan-Akça, B. (2016). States in Disguise: Causes of State for Rebel Groups. New York: Oxford University Press.
Terrill, W. A. (2012). Lessons of The Iraqi De-Ba'athification Program For Iraq's Future and The Arab Revolutions. Strategic Studies Institute, US Army War College, 1-108.
The White House. (tarih yok). Nisan 2022 tarihinde https://georgewbush-whitehouse .archives.gov/nsc/nss/2002/index.html adresinden alındı
Thomas, T. S., & Kiser, S. D. (2002). Lords of the Silk Route: Violent Non-State Actors in Central Asia. Colorado: USAF Institute for National Security Studies USAF Academy.
Tickner, J. A. (1997). You Just Don't Understand: Troubled Engagements Between Feminists and IR Theorists. International Studies Quarterly, 41, 611-632.
Tınas, M. (2019). Devlet. M. Şahin içinde, Orta Doğu: Aktörler, Unsurlar, Sistemler. İstanbul: Kopernik.
Tirpak, J. A. (2013). Legacy of Air Blockades. Air Force Magazine, 46-52.
Toktaş, Ş. (2002). Nationalism, Militarism and Gender Politics: Women in the Military. Minerva Quarterly Report on Women and the Military, XX(2), 29-44.
TRADOC DCSINT . (2005). A Military Guide to Terrorism in the Twenty First Century. US Army Training and Doctrine Command.
Trinkunas, H. A., & Clunan L., A. (2010). Conceptualizing Ungoverned Spaces. H. A. Trinkunas, & A. Clunan L. içinde, Ungoverned Spaces: Alternatives to State Authority in an Era of Softened Sovereignty (s. 17-33). Califronia: Stanford University Press.
Tripp, C. (2007). A History of Iraq. Cambridge: Cambridge University Press.
Troxell, J. F. (2001). Force Planning and U.S. Defense Policy. J. R. Cerami, & F. H. James içinde, U.S. Army War College Guide To Strategy (s. 157-179). U.S. Army War College.
Tschantret, J. (2019). The old terrorism: a dataset, 1860 – 1969. International Interactions, 45(5), 933-948.
Türkiye Cumhuriyeti İçişleri Bakanlığı. (2017). PKK/KCK Terör Örgütünün Suriye Kolu: PYD-YPG. Ankara: Türkiye Cumhuriyeti İçişleri Bakanlığı.
U.S. Department of State. (tarih yok). U.S. Department of State 2001-2009. Mart 2022 tarihinde https://2001-2009.state.gov/p/nea/disarm/index.htm adresinden alındı
U.S. Department of State. (2013, Mayıs 29). Iran, North Korea, and Syria Nonproliferation Act: Imposed Sanctions. 2022 Ocak tarihinde https://2009-2017.state.gov/t/isn/inksna/c28836.htm adresinden alındı
U.S. Marine Corps. (1990). The Guerilla and How to Fight Him. Washington: Department of the Navy.

Ucko, D. H., & Marks, T. A. (2018). Violence in Context: Mapping the Strategies and Operational Art of Irregular Warfare. Contemporary Security Policy, 39(2), 206-233.
UN. (2005). Report of The International Independent Investigation Commission, Established Pursuant to Security Council Resolution 1595 (2005). Şubat 2022 tarihinde https://digitallibrary.un.org/record/545254 adresinden alındı
UN Special Commission - UNSCOM. (tarih yok). Şubat 2022 tarihinde https://www.un.org/depts/unscom/unscmdoc.htm adresinden alındı
US Department of Defense. (2010). Irregular Warfare: Countering Irregular Threats. US Department of Defense.
USA. (1957). 1953-1960 Eisenhower Doctrine. Office of The Historian: https://history.state.gov/milestones/1953-1960/eisenhower-doctrine adresinden alındı
Valbjørn, M. (2015). International Relations Theory and the New Middle East: Three Levels of a Debate. International Relations Theory and a Changing Middle East, 74-79.
Valbjørn, M., & Bank, A. (2011). The New Arab Cold War: Rediscovering the Arab Dimension of Middle East Regional Politics. Review of International Studies, 38(1), 3-24.
Varin, C., & Abubakar, D. (2017). Violent Non-State Actors in Africa: Terrorists, Rebels and Warlords. Michigan: Palgrave.
Vasseur, Michael; Serena, Chao C.; Clarke, Colin P.; Chindea, Irina A.; Mueller, Erik E.; Vest, Nathan. (2022). Understanding and Reducing the Ability of Violent Nonstate Actors to Adapt to Change. RAND Cooperation, s. 1-23.
Vinci, A. (2008). Anarchy, Failed States, and Armed Groups: Reconsidering Conventional Analysis. International Studies Quarterly, 52(2), 295-314.
Viotti, P. R., & Kauppi, M. V. (2011). International Relations Theory. Londra: Pearson.
Vittori, J. (2009). All Struggles Must End: The Longevity of Terrorist Groups. Contemporary Security Policy, 30(3), 444-466.
Vollaard, H. (2009). The Logic of Political Territoriality. Geopolitics, 14(4), 687-706.
Walker, R. J. (1992). Inside/Outside International Relations as Political Theory. Cambridge: Cambridge University Press.
Walt, S. (2016, Mart 24). Monsters of Our Own Imaginings. Şubat 3, 2020 tarihinde Foreign Policy: https://foreignpolicy.com/2016/03/24/monsters-of-our-own-imaginings-brussels-bombings-islamic-state/ adresinden alındı
Walt, S. M. (1987). The Origins of Alliances. New York: Cornell University Press.
Walt, S. W. (1991). The Renaissance of Security Studies. International Studies Quarterly, 35(2), 211-239.
Waltz, K. (1959). Man, the State, and War. New York: Columbia University Press.
Waltz, K. N. (1979). Theory of International Politics. Boston: Addison-Wesley Publishing Company.
Waltz, K. W. (1988). The Origins of War in Neorealist Theory. Journal of Interdisciplinary History, 18(4), 615-628.
Wendt, A. (1992). Anarchy is what States Make of it: The Social Construction of Power Politics. International Organization, 46(2), 391-425.
Wendt, A. (1992). Social Theory of International Politics. Cambridge: Cambridge University Press.
Wendt, A. E. (1987). The Agent-Structure Problem in International Relations Theory. International Organization, 41(3), 335-370.
Wezeman, P. W. (2003). Conflicts and Transfers of Small Arms. Sweden: SIPRI.
Whelan, T. (2005). Africa's Ungoverned Space - A New Threat Paradigm. Briefing for the Competitions & Conflict Seminar. Baltimore: Johns Hopkins.

Whiteside, C. (2016). New Masters of Revolutionary Warfare: The Islamic State Movement (2002-2016). Perspectives on Terrorism, 10(4), 4-18.
Whittaker, D. J. (2013). Terrorism: Understanding The Global Threat. Londra: Routledge.
Wilder, C., & Rosen, K. R. (2021, Kasım 24). Delta Crescent Energy: Refining U.S. Stabilization Strategies in Northeast Syria. The Washington Institute for Near East Policy: https://www.washingtoninstitute.org/policy-analysis/delta-crescent-energy-refining-us-stabilization-strategies-northeast-syria adresinden alındı
Willis, H., & Diğerleri. (2018). Homeland Security National Risk Characterization: Risk Assessment Methodology. Santa Monica: RAND.
Wither, J. K. (2020). Outsourcing Warfare: Proxy Forces in Contemporary Armed Conflicts. Security & Defence, 31(4), 17-34.
Wolfers, A. (1952). "National Security" as an Ambigious Symbol. Political Science Quarterly, 67(4), 481-502.
Worster, W. T. (2016). Relative International Legal Personality of Non-State Actors. Brooklyn Journal of International Law, 42(1), 207-273.
Yalçın, H. B., Bayraklı, E., & Yeşiltaş, M. (2019). Avrupa'da PKK Yapılanması. İstanbul: SETA.
Yalçınkaya, H. (2008). Savaş: Uluslararası İlişkilerde Güç Kullanımı. Ankara: İmge Kitapevi.
Yalçınkaya, H. (2010). Savaş: Farklı Disiplinlerde Yeni Yaklaşımlar. Ankara: Siyasal Kitabevi.
Yaqub, S. (2004). Containing Arab Nationalism: The Eisenhower Doctrine and the Middle East. Londra: The University of North Carolina Press.
Yeşilbursa, B. K. (2001). The American Concept of the 'Northern Tier' Defense Project and the Signin of the Turco-Pakistani Agreement 1953-1954. Middle Eastern Studies, 37(3), 59-110.
Yeşiltaş, M., & Kardaş, T. (2017). Non-State Armed Actors in the Middle East. Palgrave: Cham.
Yeşiltaş, M., Kardaş, T., & Jacoby, T. (2022). Rethinking Non-State Armed Actors and Sovereignty. International Politics, 59(1).
Yılmaz, M. L., & Tetik, Ü. (2020). Ortadoğu'yu Terörize Eden PYD/PKK'nın Seçilmiş AB Ülkelerindeki Finansman Kaynakları. Liberal Düşünce(97), 109-129.
Young, W., Stebbins, D., Frederick, B. A., & Shahery, O. (2014). Spillover From the Conflict in Syria. Santa Monica: RAND.
Zaid Al, A. (2014). How Maliki Ruined Iraq. Foreign Policy.
Zibar, L. (2021). Second Arab Land Conference. Planning for Forced Displacement in Chronic Conflict Zones. A Settlement Approach for Temporary Humanitarian Camps in the Kurdistan Region of Iraq (s. 1-31). Mısır: Arab Land Initiative.
Zisser, E. (2014). The Kurds in Syria: Caught between the Struggle for Civil Equality and the Search for National Identity. O. Bengio içinde, Kurdish Awakening: Nation Building in a Fragmented Homeland (s. 193-215). Austin: University of Texas Press.
Zohar, E. (2016). A New Typology of Contemporary Armed Non-State-Actors: Interpreting The Diversity. Studies in Conflict & Terrorism, 39(5), 423-450.

Örgütlerde Grup İçi ve Gruplar Arası İlişkiler

Editör: Meral Kızrak

Bu kitabın yayın hakkı SİYASAL KİTABEVİ'ne aittir. Yayınevinin ve yayınlayıcısının yazılı izni alınmaksızın kısmen veya tamamen alıntı yapılamaz, hiçbir şekilde kopyalanamaz, çoğaltılamaz ve yayınlanamaz.

Örgütlerde Grup İçi ve Gruplar Arası İlişkiler

Editör: Meral Kızrak
Yayınevi Editörü: Fatma Gedikoğlu
Kapak ve Sayfa Düzeni: Buse Dilara Dirim
©Siyasal Kitabevi Tüm Hakları Saklıdır.
2023 Eylül, Ankara
ISBN No: 978-625-7424-95-0
Siyasal Kitabevi-Ünal Sevindik
Yayıncı Sertifika No: 14016
Şehit Adem Yavuz Sok. Hitit Apt. 14/1
Kızılay-Ankara
Tel: 0(312) 419 97 81 pbx
Faks: 0(312) 419 16 11
Baskı:
Repro Bir Matbaacılık Kağ. Rekl. Tasarım Tic. Ltd. Şti.
Sertifika No: 47381
İvedik OSB Matbaacılar Sitesi 1514. Cad.
No: 23-25 Yenimahalle/ANKARA
Dağıtım:
Siyasal Kitabevi
Şehit Adem Yavuz Sok. Hitit Apt. 14/1
Kızılay/Ankara
Tel: 0(312) 419 97 81 pbx
Faks: 0(312) 419 16 11
e-posta: info@siyasalkitap.com
http://www.siyasalkitap.com

Kaynakça

Abrams, D., & Hogg, M. A. (2010). Social identity and self-categorisation. In J. F.

Avenell, S. (2012). From fearsome pollution to Fukushima: Environmental activism and the nuclear blind spot in contemporary Japan. *Environmental History*.

Beck, U. (2002). "Losing the Traditional." In U. Beck & E. Beck-Gernsheim (eds.), Individualization. London: Sage, pp. 1-21.

Blau, P.M. (1977). Inequality and Heterogeneity. New York: Free Press.

Brezzi, M., González, S., Nguyen, D., & Prats, M. (2021). An updated OECD framework on drivers of trust in public institutions to meet current and future challenges.

Bjørnskov, C. (2012). How does social trust affect economic growth?. *Southern Economic Journal*, *78*(4), 1346-1368.

Bouckaert, G. (2012). Trust and public administration. *Administration*, *60*(1), 91-115.

Bourdieu, P. (1990). The scholastic point of view. *Cultural anthropology*, *5*(4), 380-391.

Byrne, D. E. (1971). *The attraction paradigm* (Vol. 11). Academic Pr.

Buckley, P.J., Casson M. (1988). A theory of cooperation in international business. In: F. Contractor, P. Lorange (eds.), Cooperative Strategies in International Business, (pp. 31-53). Lexington, MA: Lexington Books.

Burt, R. S., & Knez, M. (1995). Kinds of third-party effects on trust. *Rationality and society*, *7*(3), 255-292.

Citrin, J., and Stoker, L. (2018). "Political Trust in a Cynical Age," Annual Review of Political Science, 21, pp. 49-70

Coleman, J. S. (1988) 'Social Capital in the Creation of Human Capital', American Journal of Sociology, 94, pp. 95–120

Coleman, James S. (1990), Foundations of Social Theory. Cambridge, MA: The Belknap Press

Cook, K. S., Levi, M., & Hardin, R. (Eds.). (2009). Whom can we trust?: How groups, networks, and institutions make trust possible. Russell Sage Foundation

Dasgupta, P. 1988. Trust as a commodity. In D. Gambetta (Ed.), Trust: Making and breaking cooperative relations: 47-72. New York: Basil Blackwell.

De Cremer, D., & Tyler, T. R. (2005). Managing group behaviour: The interplay between procedural fairness, self, and cooperation. In M. P. Zanna (Ed.), Advances in experimental social psychology (Vol. 37, pp. 151–218). San Diego, CA: Academic Press.

Devine, D., Gaskell, J., Jennings, W., & Stoker, G. (2020). Exploring trust, mistrust. and distrust. Discussion paper for the 1st Digital Workshop of the ESRC 'TrustGov'project (20th April 2020). https://static1. squarespace. com/static/5c21090f 8f5130d0f2e4dc24.

Dietz, G. (2011). Going back to the source: Why do people trust each other?. *Journal of Trust Research*, *1*(2), 215-222.

Durkheim, É. (1988 [1893]). Über soziale Arbeitsteilung [On Social Division of Labor]. Frankfurt a. M., Germany: Suhrkamp.

Freitag, M., & R. Traunmüller (2009). "Spheres of Trust." European Journal of Political Research 48:782–803.

Fukuyama, F. (1995). *Trust: The social virtues and the creation of prosperity* (No. D10 301 c. 1/c. 2). Free Press Paperbacks.

Fukuyama, F. (2002). "Social Capital." In L.E. Harrison & S.P. Huntington (eds.), Culture Matters. New York: Basic Books, pp. 99-111.

Fukuyama, F. (2020). The pandemic and political order. *Foreign Aff.*, *99*, 26.

Geertz, C. (1963). The Interpretation of Cultures. New York: Pantheon Books

Giddens, A. (1990). The consequenes of modernity. Cambridge, UK: Polity.

Giessner, S. R., & van Knippenberg, D. (2008). ''License to fail'': Goal definition, leader group prototypicality, and perceptions of leadership effectiveness after leader failure. Organisational Behaviour and Human Decision Processes, 105, 14–35.

Glanville, J.L. & P. Paxton (2007). "How Do We Learn to Trust?" Social Psychology Quarterly 70: 230–242.

Gordon, R. A. (1996). Impact of ingratiation on judgments and evaluations: A meta-analytic investigation. Journal of Personality and Social Psychology, 71, 54–70.

Granovetter, M.S. (1973). "The Strength of Weak Ties." American Journal of Sociology 78: 1360-1380.

Granovetter, M. (1985). Economic action and social structure: The problem of embeddedness. *American journal of sociology*, *91*(3), 481-510.

Hardin, R. (1992). The street-level epistemology of trust. *Analyse & Kritik*, *14*(2), 152-176.

Hardin, R. (2002). *Trust and trustworthiness*. Russell Sage Foundation.

Harris, J. D., & Wicks, A. C. (2010). 'Public Trust'and Trust in Particular Firm–Stakeholder Interactions. Corporate Reputation Review, 13, 142–154.

Hofstede, G. (1980). *Culture's consequences:* Sage publications.

Hogg, M. A. (1993). Group cohesiveness: A critical review and some new directions. European Review of Social Psychology, 4, 85–111.

Hogg, M. A., & Abrams, D. E. (1993). *Group motivation: Social psychological perspectives*. Harvester Wheatsheaf.

Hogg, M. A., Terry, D. J., & White, K. M. (1995). A tale of two theories: A critical comparison of identity theory with social identity theory. *Social psychology quarterly*, 255-269.

Hogg, M. A., Hains, S. C., & Mason, I. (1998). Identification and leadership in small groups: Salience, frame of reference, and leader stereotypicality effects on leader evaluations. *Journal of Personality and Social Psychology*, *75*(5), 1248.

Hogg, M. A., & Smith, J. R. (2007). Attitudes in social context: A social identity perspective. *European Review of Social Psychology*, *18*(1), 89-131.

Hogg, M. A., van Knippenberg, D., & Rast III, D. E. (2012). The social identity theory of leadership: Theoretical origins, research findings, and conceptual developments. *European Review of Social Psychology*, *23*(1), 258-304.

Hogg, M. A., & Terry, D. I. (2000). Social identity and self-categorization processes in organizational contexts. *Academy of management review*, *25*(1), 121-140.

Hogg, M. A., van Knippenberg, D., & Rast III, D. E. (2012). The social identity theory of leadership: Theoretical origins, research findings, and conceptual developments. *European Review of Social Psychology*, *23*(1), 258-304.

Hosking, G. (2017). Trust in the trustworthy: a key to social cohesion?. *Report of the expert group (Ed.) Trust at risk*, 8-16.

Hosmer, L. T. (1995). Trust: The connecting link between organizational theory and philosophical ethics. *Academy of management Review*, *20*(2), 379-403.

Inglehart, R., & C. Welzel (2005). Modernization, Cultural Change and Democracy. New York: Cambridge University Press

Kramer, R. M. (1999) 'Trust and Distrust in Organizations: Emerging Perspectives, Enduring Questions', Annual Reviews in Psychology, 50, pp. 569–598.

Kroeger, F. (2015). The development, escalation and collapse of system trust: From the financial crisis to society at large. European Management Journal, 33(6), 431-437.

Kroeger, F. (2017). Facework: Creating trust in systems, institutions and organisations. Cambridge Journal of Economics, 41, 487–514.

Lazzarini, A. (2009). Who cried for Argentina? Notes on the 2001-02 Crisis. *Economic and Political Weekly*, 23-26.

Lenard, P. (2007), "Trust Your Compatriots, but Count Your Change: The Roles of Trust, Mistrust and Distrust in Democracy", Political Studies, Vol. 56/2, pp. 312-332, http://dx.doi.org/10.1111/j.1467-9248.2007.00693.x.

Levi-Faur, D., Maman, L., Kariv-Teitelbaum, Y., Medzini, R., Latusek, D., Verhoest, K., ... & Grimmelikhuijsen, S. (2020). Report on trust in government, politics, policy and regulatory governance: deliverable D1. 1.

Lewicki, R. J., McAllister, D. J., & Bies, R. J. (1998). Trust and distrust: New relationships and realities. *Academy of management Review*, *23*(3), 438-458.

Lewis, J. D., & Weigert, A. (1985). Trust as a social reality. *Social forces*, *63*(4), 967-985.

Luhmann, N. (1979). Trust and power. Chicester, John Wiley and Sons.

Maguire, S., & Phillips, N. (2008). 'Citibankers' at Citigroup: A study of the loss of institutional trust after a merger. Journal of management studies, 45(2), 372-401.

Mayer, R. C., Davis, J. H., & Schoorman, F. D. (1995). An integrative model of organization trust. Academy of Management Review, 20: 709-734.

McAllister, D. J. (1995). Affect-and cognition-based trust as foundations for interpersonal cooperation in organizations. *Academy of management journal*, *38*(1), 24-59.

Möllering, G. (2006). Trust: reason, routine, reflexivity. Amsterdam: Elsevier.

Nannestad, P. (2008). What Have We Learned about Generalized Trust, If Anything? Annual Review of Political Science, 11, 413– 36.

North, D., J.J. Wallis & B. Weingast (2010). Violence and Social Order. New York: Cambridge University Press

OECD (2017), OECD Guidelines on Measuring Trust, OECD, http://dx.doi.org/10.1787/9789264278219-en.

Platow, M. J., & van Knippenberg, D. (2001). A social identity analysis of leadership endorsement: The effects of leader ingroup prototypicality and distributive intergroupfairness. Personality and Social Psychology Bulletin, 27, 1508–1519.

Powell, W. W. (1996). Inter-organizational collaboration in the biotechnology industry. *Journal of Institutional and Theoretical Economics (JITE)/Zeitschrift für die gesamte Staatswissenschaft*, 197-215.

Rousseau, D. M., Sitkin, S. B., Burt, R. S., & Camerer, C. (1998). Not so different after all: A cross-discipline view of trust. *Academy of management review*, *23*(3), 393-404.

Schelling, T. C. (1960). The strategy of conflict. *Cambridge, Mass*.

Shapiro, D. L., Sheppard, B. H., & Cheraskin, L. (1992). Business on a handshake. *Negotiation journal*, *8*(4), 365-377.

Simpson, T. W. (2012). What is trust?. *Pacific Philosophical Quarterly*, *93*(4), 550-569.

Sitkin, S.B., & N.L. Roth (1993), 'Explaining the limited effectiveness of legalistic remedies for trust/distrust', Organization Science, 4(3), 367–392

Smelser, N.J. (1965). Theory of Collective Behavior. New York: Free Press.

Stern, R. (2016). Løgstrup on the Priority of Trust. *The philosophy of trust*.

Sztompka, P. (1999). Trust: a sociological theory. Cambridge, UK: Cambridge University Press.

Tajfel, H. (1970). "Experiments in Intergroup Discrimination." Scientific American 223: 96-102

Stolle, D. (1998). "Bowling Together, Bowling Alone." Political Psychology 19: 497-524.

Turner, J. C. (1991). *Social influence*. Thomson Brooks/Cole Publishing Co.

Tyler, T. R. (1997). The psychology of legitimacy: A relational perspective on voluntary deference to authorities. Personality and Social Psychology Review, 1, 323–345.

Tyler, T., & Kramer, R. M. (1996). Whither Trusº. *Trust in organizations: Frontiers of theory and research*, 1.

Uslaner, E. M. (2002). *The moral foundations of trust*. Cambridge University Press.

Van de Walle, S., & Migchelbrink, K. (2022). Institutional quality, corruption, and impartiality: The role of process and outcome for citizen trust in public administration in 173 European regions. *Journal of Economic Policy Reform*, *25*(1), 9-27.

Zmerli, S., & Van der Meer, T. W. (Eds.). (2017). Handbook on political trust. Edward Elgar Publishing.

Kaynakça

Adler, M. (1994). Male–female power differences at work: A comparison of supervisors and policymakers. *Sociological Inquiry,* 64, 37–55.

Aktan, T., & Bilim, G. (2016). Kadınlara yönelik kalıpyargıların içerikleri: Kalıpyargı İçeriği Modeli çerçevesinde bir inceleme. *Nesne Psikoloji Dergisi*, *4*(8), 147-182.

Allport, G. W. (1954). *The nature of prejudice.* Reading, MA: Addison-Wesley.

Amodio, D. M. (2014). The neuroscience of prejudice and stereotyping. *Nature Reviews Neuroscience*, *15*(10), 670-682

Bajdo, L.M., & W. D. Marcus (2001). Perceptions of organizational culture and women's advancement in organization: a cross-cultural examination. *Sex Roles,* Vol:45, No:5/6

Banaji, M. R., Bhaskar, R., & Brownstein, M. (2015). When bias is implicit, how might we think about repairing harm? *Current Opinion in Psychology*, *6*, 183-188

Benschop, Y. (2001). Pride, prejudice and performance: relations between HRM, diversity and performance*. The International Journal of Human Resource Management, 12(7), 1166–1181.*

Berkowitz, L. (1980). *A Survey of Social Psychology*. USA, Holt, Rinehart and Winston.

Beierlein, C., Kuntz, A., & Davidov E. (2016). Universalism, conservation and attitudes toward minority groups. *Social science research*, 58, 68- 79.

Bettencourt, B. A., Dorr, N., Charlton, K., & Hume, D. L. (2001). Status differences and in-group bias: A metaanalytic examination of the effects of status stability, status legitimacy, and group permeability. *Psychological Bulletin*, 127, 520–542

Brewer, M. B., & Crano, W. D. (1994). *Socialpsychology.* St. Paul: West Publishing Company.

Brown, A. (1997). A dynamic model of occupational identity formation.

Brown, R. (2007). *Prejudice: It's social psychology* (2ed.). Malden, MA: WileyBlackwell.

Brown, R. (1997). *Group Processes: Dynamics Within and Between Groups.* Basil Blackwell, Malden.

Burke, P. J., & Stets, J. E. (2009). *Identity theory*. New York, NY: Oxford University Press.

Chira, I., Adams, M., & Thornton, B. (2008). Behavioral bias within the decision making process. *Journal of Business & Economics Research,* Volume 6, Number 8.

Cleveland, J. N., & Landy, F. J. (1983). The effects of person and job stereotypes on two personnel decisions. *Journal of Applied Psychology*, 68, 609-619.

Clawson, J. G. & Smith, B. (1990). *Prejudice in Organizations*. University of Virginia, Darden School Foundation. Charlottesville, Virgina.

Cox, T. (1994). *Cultural diversity in organizations— theory, research, & practice.* San Francisco, CA: Berrett-Koehler Publishers.

Devine, P. G. (1989). Stereotypes and prejudice: Their automatic and controlled components. *Journal of personality and social psychology*, *56*(1), 5.

Deaux, K., & Lewis, L. L. (1984). Structure of gender stereotypes: Interrelationships among components and gender label. *Journal of Personality and Social Psychology,* 46(5), 991- 1004.

Diekman, A. B., & Eagly, A. H. (2000). Stereotypes as dynamic constructs: Women and men of the past, present, and future. *Personality and social psychology bulletin*, *26*(10), 1171-1188.

Doosje, B., Ellemers, N., & Spears, R. (1995). Percived intragroup variability as a function of group status and identification. *Journal of Experimental Social Psychology*, 31, 410-436.

Dovidio, J. F., Hewstone, M., Glick, P., & Esses, V. M. (2010). Prejudice, stereotyping and discrimination: Theoretical and empirical overview. *Prejudice, stereotyping and discrimination*, 3-28.

Duckitt, J. H. (1992). *The social psychology of prejudice*. Praeger Publishers/Greenwood Publishing Group.

Eagly, A. H., & Karau, S. J. (2002). Role congruity theory of prejudice toward female leaders. *Psychological Review*, 109, 573–598.

Erdoğan, M., & Vatandaş, C. (2020). Bireysel ve toplumsal dışlanma pratiği: Önyargı ve ayrımcılık. *İnsan ve Sosyal Bilimler Dergisi*, *3*(1), 474-485.

Fasbender, U. (2016). Stereotype, Prejudice, and Discrimination toward Older Workers: A Wind of Change? *The Aging Workforce Handbook, 159–183.*

Ferguson, M. J., & Porter, S. C. (2013). 6 An Examination of Categorization Processes in Organizations: The Root of Intergroup Bias and. *The Oxford handbook of diversity and work*, 98.

Fiske, S. T., Cuddy, A. M. J., Glick, P., & Xu, J. (2002). A model of (often mixed) stereotype content: Competence and warmth respectively follow from perceived status and competition. *Journal of Personality and Social Psychology*, 82, 878-902.

Fiske, S. T., Dupree, C. H., Nicolas, G., & Swencionis, J. K. (2016). Status, power, and intergroup relations: The personal is the societal. *Current opinion in psychology*, 11, 44-48.

Freeman, H. R. (1987). Structure and Content of Gender Stereotypes: Effects of Somatic Appearance and Trait Information. *Psychology of Women Quarterly, 11(1), 59–68.*

Garcia-Retamero, R., & López-Zafra, E. (2006). Prejudice against Women in Male-congenial Environments: Perceptions of Gender Role Congruity in Leadership. *Sex Roles, 55(1-2), 51–61.*

Hamilton, D. L. (198l). *Stereotyping and intergroup behavior: Some thoughts on the cognitive approach.* In D. L. Hamilton (Ed.), Cognitive processes in stereotyping and intergroup behavior (pp. 333-353). Hillsdale, N J: Edbaum.

Hamilton, D. L., & Sherman, J. W. 1994. *Stereotypes.* In R. S. Wyer, Jr. & T. K. Srull (Eds.), Handbook of social cognition (2nd ed.): Vol. 2, Applications, 1–68. Hillsdale, NJ: Erlbaum.

Hee, F., Finkelman, J., Lopez, P. D., & Ensari, N. (2011). Reducing prejudice in organizations: The role of intergroup contact, out-group homogeneity, and in-group size. *Journal of Psychological Issues in Organizational Culture, 2(2), 39–59.*

Hilton, J. L., & von Hippel, W. (1996). Stereotypes. *Annual Review of Psychology*, 47, 237–271.

von Hippel, C., Issa, M., Ma, R., & Stokes, A. (2011). Stereotype threat: Antecedents and consequences for working women. *European Journal of Social Psychology, 41*, 151–161.

Hogg, M. A., & Abrams, D. (1988). *Social identifications: A social psychology of intergroup relations and group processes.* Taylor & Frances/Routledge.

Hogg, Michael A., & Graham M. Vaughan (2011). *Sosyal Psikoloji*. çev. İbrahim Yıldız ve Aydın Gelmez, Ankara: Ütopya.

Howard, J. A. (2000). Social psychology of identities. *Annual review of sociology*, *26*(1), 367-393.

Hogg, M. A., & Vaughan, M. G. (2014). *Sosyal Psikoloji.* (Çev. İ. Yıldız ve A. Gelmez) İstanbul: Ütopya Yayınevi.

Hultman, J. (2018). Self and identity: hidden factors in resistance to organizational change. *Organization Development Journal*, *36*(1), 13-29.

Jones, M. (2004). *Social psychology of prejudice.* New Jersey: Prentice Hall.

Jost, J., & Elsbach, K. (2001). How status and power differences erode personal and social identities at work: A system justification critique of organizational applications of social identity theory. In *Social identity processes in organizational contexts* (pp. 181-196). Psychology Press/Taylor & Francis.

Jost, J. T., & Banaji, M. R. (1994). The role of stereotyping in system-justification and the production of false consciousness. *British Journal of Social Psychology*, 33(1), 1 - 27.

Mackie, D., & Smith, E. (1998). Intergroup relations: Insights from a theoretically integrative approach. *Psychological Review,* 105(3), 499-529.

Markus, H., & Wurf, E. (1987). The dynamic self-concept: A social psychological perspective. *Annual review of psychology*, *38*(1), 299-337

Marcus, J. (2015). *Age discrimination*. In N. Pachana (Ed.), Encyclopedia of geropsychology (pp. 18). Singapore: Springer.

Marshall, J. (1993). Organisational cultures and women managers: Exploring the dynamics of resilience. *Applied Psychology: An International Review*, 42(4), 313–322.

Min, J. A., & Berdahl, J. L. (2009). Prescriptive stereotypes of Asians in North America: From yellow peril to model minority and back again. *The Annual Conference of the Academy of Management,* Chicago, IL.

Mummendey, A., Kessler, T., Klink, A. & Mielke, R. (1999). Strategies to cope with negative social identity: Predictions by Social Identity Theory and Relative Deprivation Theory. *Journal of Personality and Social Psychology*, 76(2), 229–245.

Nnawulezi, N., Ryan, A. M., & O'Connor, R. C. (2016). Reducing prejudice within community-based organizations. *Journal of community practice*, *24*(2), 182-204.

Oyserman, D., Elmore, K., & Smith, G. (2012). *Self, self-concept, and identity*.

Park, S. G. & Kang, H. J. A. & Lee, H. R. & Kum, S. J. (2017). The effects of LMX on gender discrimination and subjective career success, *Asia Pacific Journal of Human Resources,* 55, 127-148.

Palmer, M. & Hymanb. B. (1993). *Yönetimde Kadınlar* (V. Üner, Çev.). İstanbul: Rota Yayınları.

Paker, M. (2012). *Psikolojik Açıdan Önyargı ve Ayrımcılık*. Çayır, K., Ceyhan, M. A. (Eds.). Ayrımcılık, Çok Boyutlu Yaklaşımlar içinde (ss. 53-61). İstanbul: İstanbul Bilgi Üniversitesi Yayınları.

Pelled, L. H. (1996). Demographic diversity, conflict, and work group outcomes: An intervening process theory. *Organization science*, *7*(6), 615-631.

Perry, E. L., Kulik, C. T., & Bourhis, A. C. (1996). Moderating effects of personal and contextual factors in age discrimination. *Journal of Applied Psychology*, 81, 628647.

Pelled, L. H., Eisenhardt, K. M., & Xin, K. R. (1999). Exploring the black box: An analysis of work group diversity, conflict and performance. *Administrative science quarterly*, *44*(1), 1-28.

Pettigrew, T. F., & Meertens, R. W. (1995). Subtle and blatant prejudice in Western Europe. European journal of social psychology, 25(1), 57-75.

Powell, G. N. (1999). *Examining the intersection of gender and work.* In G. N. Powell (Ed.), Handbook of gender and work (pp. ix–xx). London: Sage

Powell, G. (2002). Gender and Managerial Stereotypes: Have the Times Changed? *Journal of Management, 28(2), 177–193.*

Powell, G. N., Butterfield, D. A., & Parent, J. D. (2002). Gender and managerial stereotypes: Have the times changed? *Journal of Management*, 28, 177-193

Schlenker, B. R., & Weigold, M. F. (1992). Interpersonal processes involving impression regulation and management. *Annual review of psychology*, *43*(1), 133-168.

South, S. J., Bonjean, C. M., Markham, W. T., & Corder, J. (1982). Social Structure and Intergroup Interaction: Men and Women of the Federal Bureaucracy. *American Sociological Review, 47(5), 587.*

Skromme Granrose, C. (2007). Gender differences in career perceptions in the People's Republic of China. *Career Development International*, *12*(1), 9-27.

Sherif, M. (1966). In common predicament. *Social psychology of intergroup conflict and cooperation.* Boston:Houghton-Mifflin.

Stephan, W. G., & Stephan, C. W. (1985). Intergroup anxiety. *Journal of Social Issues,* 41, 157- 176.

Stephan, W. G., Ybarra, O., ve Bachman, G. (1999). Prejudice toward immigrants 1. *Journal of Applied Social Psychology*, 29(11), 2221-2237.

Stephan, W. G., Diaz-Looving, R. & Duran, A. (2000). Integrated threat theory and intercultural attitudes: Mexico and the United States. *Journal of Cross-Cultural Psychology*, 31, 240–249.

Stephan, W. G. (2012). Improving relations between residents and immigrants. *Analyses of Social Issues and Public Policy*, 12(1), 33-48.

Stets, J. E., & Serpe, R. T. (2013). *Identity theory*. In J. DeLamater & A. Ward (Eds.),Handbook of social psychology (pp. 3160). New York, NY: Springer.

Tajfel, H., & Turner, J. (1979). *An integrative theory of intergroup conflict*. In W. G. Austin & S. Worchel (Eds.), The social psychology of intergroup relations (pp. 33–47). Pacifi c Grove, CA: Brooks/Cole

Tajfel, H. (1981). *Human groups and social categories: Studies in social psychology.* Cambridge, England: Cambridge University Press.

Tsui, A. S. & O'Reilly III, C. A. (1989). Beyond simple demographic effects: The importance of relational demography in superior-subordinate dyads. *Academy of Management Journal,* 32 (2), 402-423.

Turner, J. C., & Brown, R. (1978). *Social status, cognitive alternatives, and intergroup relations*. In H. Tajfel (Ed.), Differentiation between social groups: Studies in the social psychology of intergroup relations (pp. 201–234). London: Academic Press

Verkuyten, M., & Reijerse, A. (2008). Intergroup structure and identity management among ethnic minority and majority groups: The interactive effects of perceived

stability, legitimacy, and permeability. *European Journal of Social Psychology*, *38*(1), 106-127.

Yapıcı, A. (2004). *Din Kimlik ve Önyargı*. İstanbul: Karahan Kitabevi.

Waller, M. J., Huber, G. P., & Glick, W. H. (1995). Functional background as a determinant of executives' selective perception. *Academy of Management Journal*, *38*(4), 943-974.

Wentling, R. M., & Palma-Rivas, N. (1997). *Diversity in the workforce: A literature review.* Berkeley, CA: National Center for Research in Vocational Education

Kaynakça

Aamodt, M. G. (2010). *Industrial/organizational psychology: an applied approach.* Belmont: Wadsworth Cengage Learning.

Ağın, K. (2022). Grupların genel oluşumları, yapıları ve özellikleri açısından grup içi iletişim süreçlerinin incelenmesi. *Gümüşhane Üniversitesi İletişim Fakültesi Elektronik Dergisi (e-gifder),* 10 (1).

Bakan, İ., Büyükbeşe, T., Erşahan, B. & Kefe, İ. (2013). Kadın çalışanların yöneticilere ilişkin algıları: bir alan çalışması. *Çankırı Karatekin Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi* (3).

Bass, B. M. & Avolio, B. J. (1994). *Improving organizational effectiveness through transformational leadership.* Thousand Oaks: Sage Publications.

Bass, B. M. & Bass, R. (2008). *The bass handbook of leadership.* New York: Free Press.

Baş, T., Keskin, N. & Mert, İ. S. (2010). Lider üye etkileşimi (lüe) modeli ve ölçme aracının türkçe'de geçerlik ve güvenilirlik analizi. *Ege Akademik Bakış* 10(3).

Bedelan, A. (1973). *Organizational behaviour.* Orlando: The Dryden Press.

Blau, N. (2021). *Group dynamics: connecting through communication*. Dubuque: Kendall Hunt.

Bolat, T. & Seymen, O. (2003). Örgütlerde iş etiğinin yerleştirilmesinde dönüşümcü liderlik tarzının etkileri üzerine bir değerlendirme. *Balıkesir Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi* 6(9).

Brown, R. & Pehrson, S. (2020). *Group processes: dynamics within and between groups.* New Jersey: John Wiley & Sons, Inc.

Browning, L. (1977). Diagnosing teams in organizational settings. *Group and Organization Studies,* 2(2).

Clark, C. C. (2009). *Group leadership skills for nurses and health professionals.* New York: Springer.

Chen, Z. (2009). Developing balanced leadership team – an ultimate challenge ın global companies succeeding ın a hyper-competitive global economy, *Advances in Global Leadership*, (5).

Chen, M. & Rybak, C. (2018). *Group leadership skills*, London: SAGE.

Deitzer, B., Shillif, K. & Jucius, M. (1979). *Conteporary management concepts*. Gridd Publishing.

Dessler, G. (1979). *Management fundamentals.* Brady (Robert J.) Co.

Doğan, A. (2022). *Temel benlik değerlendirmesinin işe tutkunluk üzerindeki etkisinde dönüştürücü- etkileşimci önderliğin aracılık etkisi.* (Yayımlanmamış Doktora Tezi). Kırıkkale: Kırıkkale Üniversitesi.

Eren, E. (2000). *Örgütsel davranış ve yönetim psikolojisi.* İstanbul: Beta.

Forstyh, D. R. (2019). *Group dynamics*. Boston: Cengage

Graen, G. & Cashman, J. F. (1975): "A Role-making model of leadership in formal organizations: a developmental approach", J. Hunt And L. Larson (Eds.), *Leadership Frontiers* içinde (ss. 143-165). Kent: Kent State University Press.

Genç, N. & Halis, M. (2006). *Kalite liderliği*. İstanbul: Timaş.

Germain, C. & Gitterman, A. (2008). *The life model of social work practice*. New York, NY: Columbia University Press.

Hackett, E. & Parker, J. N. (2013) Research groups. W. S. Bainbridge (Ed.), *Leadership in science and technology: a reference handbook* içinde (ss. 165-175). London: SAGE.

Hortaşçu, N. (1998). *Grup içi ve gruplar arası süreçler.* Ankara: İmge.

Kaya, Ç. (2002). *Liderler: liderliğe giden yollar.* İstanbul: Beta Yayınları.

Kaya, N. & Onğun, G. (2015). Dönüşümcü liderliğin kullandığı güç kaynakları ve organizasyonel politikalar aracılığı ile tükenmişlik üzerine etkileri. *EKEV Akademi Dergisi* (63).

Kılınç, T. (2000). Victor H. Vroom ve Philip W. Yettom liderlik yaklaşımı. E. Tekarslan, , T. Kılınç, H. Şencan &e A. C.Baysal (Ed.), *Davranışın sosyal psikolojisi* içinde (ss.154-160). İstanbul: İ.Ü.İşletme Fakültesi Yayınları. Koçel, T. (2010). *İşletme yöneticiliği.* İstanbul: Beta Yayınları.

Lıden, R. & Maslyn, J. (1998): "Multidimensionality of leader member exchange: an empirical assessment through scale development", *Journal Of Management,* 24(1).

Nebeker, D. (1975). Situational favorabilty and perceived environmental uncertainty ıntegrated aproach. *Administrative Science Quarterly*.

Pearce, C. L. & Conger, J. A. (2003). *Shared Leadership: Reframing the hows and why of leadership.* Thousand Oaks, CA: Sage.

Pearce, C. L., Manz, C. C. & Sims, H. P. (2009). Where do we go from here? : Is shared leadership the key to team success. *Organizational Dynamics,* 38(3).

Riggio, R. E. (2016). *Endüstri ve örgüt psikolojisine giriş*. (Çev. Ed. B. Özkara), Ankara: Nobel.

Saleebey, D. (2013). *The strengths perspective in social work practice* Boston, MA: Pearson, Allyn & Bacon

Salovey, P. & Mayer, J. D. (1990). Emotional intelligence. *Imagination, Cognition, and Personality,* 9.

Stogdill, R. (1981). Handbook of leasdership. New York: Colliar McMillan.

Tekarslan, E. (2000). Liderlik. E. Tekarslan, , T. Kılınç, H. Şencan &e A. C.Baysal (Ed.), *Davranışın sosyal psikolojisi* içinde (ss.119-164). İstanbul: İ.Ü.İşletme Fakültesi Yayınları.

Toseland, R. W. & Rivas, R. F. (2022). *An introduction to group work practice.* Essex: Pearson.

Tuckman, B. W. & Jensen, M. A. C. (1977). Stages of small-group development revisited. *Group & Organization Management,* 2(4).

Yeşil, A. (2016). Liderlik ve motivasyon teorilerine yönelik kavramsal bir inceleme. *Uluslararası Akademik Yönetim Bilimleri Dergisi, 2*(3).

Zel, U. (2001). *Kişilik ve liderlik.* Ankara: Seçkin Yayıncılık.

Kaynakça

Alder, S. & Ambrose, M. (2005). Towards understanding fairness judgments associated with computer performance monitoring: An integration of the feedback, justice, and monitoring research. Human Resource Management Review, 15 (1), 43-67.

Antonioni, D. & Park, H. (2001). The relationship between rater affect and three sources of 360-degree feedback ratings. Journal of Management, 27 (4), 479-495.

Armstrong, M. (2006). *Job evaluation: a guide to achieving equal pay*. London, GBR: Kogan Page Limited.

Atfen, R.J. (1979). *The appraisal ınterview guide*. New York: AMACOM.

Barney, J. B. (1995). Looking inside for competative advantage. Academy of Management Executive, 9(4), 49-61.

Becker, B.E. & Huselid, M.A. (1996). Methodological issues in cross-sectional and panel estimates of the human resource-firm performance link. Industrial Relations, 35 (3), 400-422.

Beer, H.A. & Micheli, P. (2017). How performance measurement influences stakeholders in not-for-profit organizations, International Journal of Operations & Production Management, 37, 9, 1164-1184.

Boxall, P. & Purcell, J. (2003). Strategy and human resource management, Basingstoke: Palgrave.

DeNisi, A. & Peters, L. (1996). Organization of information in memory and the performance appraisal process: evidence from the field. Journal of Applied Psychology, 81 (6), 717-737.

DeNisi, A.S. & Murphy, K.R. (2017). Performance appraisal and performance management: 100 years of progress? Journal of Applied Psychology, 102 (3), 421-433.

Ducharme, M.J., Singh, P. & Podolsky, M. (2005). Exploring the links between performance appraisal and pay satisfaction, compensation and benefits review, 46-52.

Eren, E. (2000). Örgütsel Davranış ve Yönetim Psikolojisi. İstanbul: Beta Yayınları.

Ferecov, R. (2003). İnsan kaynaklarını yönetiminde performans değerleme yöntemleri. Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, 8.

Gibson, C.B. & Kirkman, B.L. (1998). Performance management systems based on individual rewards are not congruent with established cultures of teamwork and the move to autonomous self-managed teams. CEO Publication, G 98-13 (341).

Glendinning, P. (2002), Performance Management: pariah or messiah, Public Personnel Management, 31 (2), 161-178.

Gruman, J.A. & Saks, A.M. (2011). Performance management and employee engagement, Human Resource Management Review, 21 (2), 123-136.

Guzzo, R.A. & Shea, G.P. (1993). Group performance and intergroup relations in organizations. İçinde: Dunnette, M.D. ve Hough, L.M. (Ed.). Handbook of industrial and organizational psychology (2. Baskı (3), 269–313). Palo Alto, CA: Consulting Psychologists Press.

Gürbüz, S. (2013). Stratejik insan kaynakları yönetiminin kuramsal temelleri: evrenselci, koşul bağımlılık ve yapısalcı yaklaşımlar. Gazi Üniversitesi, 15, (1) 1-35.

Gürbüz, S. (2019). İnsan kaynakları yönetimi: teori, araştırma ve uygulama (3. Baskı). Ankara: Seçkin Yayıncılık.

Hamel, G. & Prahalad, C.K. (1990). The core competence of the corporation. Harvard Business Review, 68 (3), 63-76.

Hoffman, B. & Woehr, D. (2009). Disentangling the meaning of multisource performance rating source and dimension factors, Personnel Psychology 62, 735-765.

Hoffman, J.R., ve Rogelberg, S.G. (1998). A guide to team incentive systems. Team Performance Management, 4, 22–32.

Jourden, F. & Heath, C. (1996). The evaluation gap in performance perceptions: illusory perceptions of groups and individuals, Journal of Applied Psychology 81, 4, 369-379.

Kılınç, T. & Akkavuk, E. (2001). Takım performansının ölçümüne metodolojik bir yaklaşım. Akdeniz İİBF Dergisi, 1 (2), 103-120.

Kline, T.J.B. & Sulsky, L.M. (2009). Measurement and assessment issues in performance appraisal. Canadian Psychology / Psychologie canadienne, 50 (3), 161–171. https://doi.org/10.1037/a0015668

Kluger, A.N. & DeNisi, A. (1996). The effects of feedback interventions on performance: a historical review, a meta-analysis, and a preliminary feedback intervention theory, Psychological Bulletin, 119 (2), 254-284.

Korsgaard, M.A. vd. (2004). The effect of other orientation on self: supervisor rating agreement, Journal of Organizational Behavior, 25 (7), 873-891.

Liwei, L. v& Erdong, Z. (2011). Team performance and ındividual performance: example from engineering consultancy company in china. International Conference on Management and Service Science, Wuhan, China, pp. 1-4, doi: 10.1109/ICMSS.2011.5998047

Locke, E.A. & Latham, G.P. (2002). Building a practically useful theory of goal setting and task motivation. A 35-year odessey, American Psychologist, 57 (9), 705-717.

Luecke, R. (2004). *Coaching and Mentoring*. Boston: Harvard Business School Press.

Maley, J. & Kramer, R. (2014). The influence of global uncertainty on the cross-border performance appraisal, Personnel Review, 43 (1), 19-40.

Maley, J.F. (2017). Performance management, içinde: Syed, J. Ve Kramar, R. (Ed.), Human Resource Management: A Global and Critical Perspective, Palgrave Macmillan Publishers, London.

Maley, J.F. & Moeller, M. (2014). Global performance management systems: the role of trust as perceived by country managers, Journal of Business Research, 67 (1), 2803-2810.

Mathis, R.L. & Jackson, J.H. (2008). Human resources management (12. Baskı), USA: Thomson South-Western.

McCarthy, A. M. & Garavan, T.N. (2001). 360 feedback process: Performance, improvement and employee career development. Journal of European Industrial Training, 25 (1), 5-32.

McClelland, D.C. (1961). The achieving society, Van Nostrand.

McDonnell, A. &Gunnigle, P. (2009). Performance management, içinde: Collings D. ve Wood, G. (Ed.), Human resources management, Basingstoke: Palgrave.

McKenna, E. & Beech, N. (2008). Human resources management: a concise analysis (2. Baskı). Essex: Prentice Hall.

Mirabile, R.J. (1997). Everything you wanted to know about competency modelling, Training and Development, 51 (8), 73-77.
Mitchell, T. & Silver, W. (1990). Individual and group goals when workers are independent: Effects on task, strategies and performance. Journal of Applied Psychology, 75, 185-193.
Murphy, K., Cleveland, J., Skattebo, A. & Kinney, T. (2004). Raters who pursue different goals give different ratings, Journal of Applied Psychology 89 (1), 158-164.
Murphy, K.R. & Cleveland, J.N., (1995). Understanding performance appraisal: Social, organizational and goal-based perspectives. Beverly Hills, CA: Sage.
Risher, H. (2014). Performance management needs to be fixed, Compensation and Benefits Review 44 (4), 191-194.
Rowland, C.A. (2013). Managing team performance: Saying and paying. International Journal of Organizational Analysis, 21, 38-52.
Sayılar, Y. (2004). İnsan kaynakları yönetimi alanında kuram ve araştırmanın gelişimi: stratejik olan ve olmayan perspektiflerden bir inceleme. Journal of Administration Science, 3 (1), 46-64.
Simons, R. (1995), *Levers of control: How managers use ınnovative control systems to drive strategic renewal*, Harvard Business Review Press, Boston, MA.
Smith, M. & Bititci, U.S. (2017). Interplay between performance measurement and management, employee engagement and performance, International Journal of Operations & Production Management, 37 (9), 1207-1228.
Smith, P.C. & Kendall, L.M. (1963). Retranslation of expectations: An approach to the construction of unambiguous anchors for rating scales. Journal of Applied Psychology, 47 (3), 149-155.
Sümer, H.C. & Bilgig, R. (2006) Performans değerlendirmelerinde geleneksel olmayan değerlendirici kaynaklarının kullanımı. Türk Psikoloji Dergisi, 21 (57), 25-40.
Tziner, A. & Kopelman, R. (1988). Effects of rating format on goal-setting: A field experiment. Journal of Applied Psychology, 73 (2), 323-326.
Uyargil, C. (2008). *İşletmelerde performans yönetimi sistemi: performans planlanması, değerlendirilmesi ve geliştirilmesi* (2. Baskı), İstanbul: Arıkan Basım Yayın.
Wilson, H.J. (2013). Wearables in the workplace, Harvard Business Review, 23-25.
Yılmazer, A. (2011). Takım esaslı performans ölçme sistemlerinin uygulanmasında etkili olan faktörlerin tespitine yönelik bir inceleme. Bilgi Ekonomisi ve Yönetimi Dergisi, 6 (2), 114-124.
Zigon J. (1999). *How to Measure Team Performance* (version 2.2), Zigon Performance Group, Media, PA.

Kaynakça

Alavi, M. & Leidner, D. E. (2001). Review: Knowledge management and knowledge management systems: Conceptual foundations and research issues. *MIS Quarterly, 25*(1).

Al-Hawamdeh, S. (2003). Knowledge management: re-thinking information management and facing the challenge of managing tacit knowledge. *Information Outlook, 7*(9).

Allen, J., An, L., Hofman, D., Islam, M. A. & Pfeiffer, H.D. (2021). Career Development in Knowledge Management. Proceedings of the Association for *Information Science and Technology, 58*(1).

Alavi, M. & Tiwana, A. (2003). Knowledge integration in virtual teams: The potential role of KMS. *Journal of the American Society for Information Science and Technology, 54*(12).

Argote, L. & Ingram, P. (2000). *Knowledge transfer: A basis for competitive advantage in firms*. *Organizational Behavior and Human Decision Processes, 82*(1).

Argyris, C. & Schön, D. A. (1978). *Organizational learning: A theory of action perspective*. Reading, MA: Addison-Wesley.

Bandura, A. (1977). *Social learning theory.* Englewood Cliffs, NJ: Prentice Hall.

Barney, J. B. (1991). Firm resources and sustained competitive advantage. *Journal of Management, 17*(1).

Bhatt, G. D. (2001). Knowledge management in organizations: Examining the interaction between technologies, techniques, and people. *Journal of Knowledge Management, 5*(1).

Bock, G. W., Zmud, R. W., Kim, Y. G. & Lee, J. N. (2012). Behavioral intention formation in knowledge sharing: Examining the roles of extrinsic motivators, social-psychological forces, and organizational climate. *MIS Quarterly, 36*(1).

Brown, S.A., Dennis, A.R., Burley, D. & Arling, P. (2013). Knowledge sharing and knowledge management system avoidance: The role of knowledge type and the social network in bypassing an organizational knowledge management system. Journal of the American Society for Information *Science and Technology, 64*(10).

Borgatti, S. P. & Cross, R. (2003). A Relational View of Information Seeking and Learning in Social Networks. *Management Science, 49*(4).

Chen, L. (2021). Measuring knowledge management in supplier development: A knowledge chain perspective. *Knowledge and Process Management, 28*(4).

Chen, M. H. & Huang, J. W. (2007). Knowledge management and innovativeness: the role of organizational climate and structure. *International Journal of Manpower, 28*(3/4).

Chesbrough, H. W. (2003). *Open Innovation: The New Imperative for Creating and Profiting from Technology*. Boston: Harvard Business Press.

Chua, A. Y. & Lam, W. (2005). Why KM projects fail: A multi-case analysis. *Journal of Knowledge Management, 9*(3).

Davenport, T. H. & Prusak, L. (2000). *Working knowledge: how organizations manage what they know.* Boston: Harvard Business Press.

Demerouti, E., Bakker, A. B., Nachreiner, F. & Schaufeli, W. B. (2014). The role of job crafting and leisure crafting for sustainable organizations. *Journal of Vocational Behavior, 84*(1).

Earl, M. J. (2001). Knowledge management strategies: Toward a taxonomy. *Journal Of Management İnformation Systems, 18*(1).

Easterby-Smith, M., Lyles, M. A. & Tsang, E. W. (2008). Inter-Organizational Knowledge Transfer: Current Themes and Future Prospects. *Journal of Management Studies, 45*(4).

Elveren, A. Y. & İçöz, F. (2016). The role of knowledge management in fostering group inter-organizational competition: A conceptual framework. *Journal of Management Research, 8*(1).

Farh, J-F., Cannella Jr, A.A. & Lee, C. (2006). approaches to scale development in Chinese management research. *Management and Organization Review, 2*(3).

Gold, A. H., Malhotra, A. & Segars, A. H. (2001). Knowledge management: An organizational capabilities perspective. *Journal of Management Information Systems, 18*(1).

Good, J.R.L, Halinski, M. & Boekhorst, J.A. (2022). Organizational social activities and knowledge management behaviors: An affective events perspective. *Human Resource Management, Early View*.

Granovetter, M. S. (1973). The strength of weak ties. *American Journal of Sociology, 78*(6).

Grant, R. M. (1996). Toward a knowledge-based theory of the firm. *Strategic Management Journal, 17*(S2).

Gupta, J. N. D., Sharma, S. K. & Chandra, A. (2018). Knowledge management and content theory: A comprehensive review. *Journal of Knowledge Management, 22*(2).

Herzberg, F., Mausner, B. & Snyderman, B. B. (1959). *The Motivation to Work.* New York: Wiley.

Hislop, D. (2005). *Knowledge management in organizations: A critical introduction.* Oxford: Oxford University Press.

Hippel, E. V. (1988). *The sources of innovation*. Oxford: Oxford University Press.

Hitt, M. A., Ireland, R. D. & Lee, H. U. (2000). Technological learning, knowledge management, firm growth and performance: An introductory essay. *Journal of Engineering and Technology Management, 17*(3-4).

Hörisch, J., Johnson, M.P. & Schaltegger, S. (2015). Implementation of Sustainability Management and Company Size: A Knowledge-Based View. *Business Strategy and the Environment, 24*(8).

Husted, K. & Michailova, S. (2002). Diagnosing and fighting knowledge-sharing hostility. *Organizational Dynamics, 31*(1).

Ives, B., Olson, M. H. & Baroudi, J. J. (2003). The measurement of user information satisfaction. *Communications of the ACM, 26*(10).

Jennex, M. E. & Olfman, L. (2004). Organizational memory/knowledge effects on productivity, a case study. *International Journal of Information Management, 24*(3).

Johnson, C., Smith, A., Lee, B. & Wilson, D. (2020). The Impact of Emotional Intelligence on Knowledge Sharing: A Study in the IT Industry. *International Journal of Information Management, 50*.

Kavalić, M., Stanisavljev, S., Mirkov, S., Rajković, J., Stojanović, E.T., Milosavljev, D. & Nikolić, M. (2023). Modeling knowledge management for job satisfaction improvement. *Knowledge and Process Management, 30*(2).

Kimble, C. (2020). Successful knowledge management in high-sociability organizations. *Global Business and Organizational Excellence, 39*(3).

Krause, M.G., Cunha, C.J.C.A., Lapolli, É.M. & Dandolini, G.A. (2019). Showcasing knowledge: The promotion of knowledge management in a technology-based organization. *Knowledge and Process Management, 26*(4).

Li, Y. & Wang, Q. (2012). Knowledge management enablers: a case study. *Procedia Engineering, 29*.

Liao, C., Chuang, S-H. & To, P-L. (2021). How knowledge management mediates the relationship between environment and organizational innovation. *Journal of Business Research, 64*(7).

Liao, S. H. & Wu, C. C. (2010). System perspective of knowledge management, organizational learning, and organizational innovation. *Expert systems with applications, 37*(2).

Lin, H.-F., Lee, G.-G. & Lu, H.-P. (2016). The effects of knowledge management on innovation performance in small and medium enterprises. *Journal of Business Research, 69*(5).

Maslow, A. H. (1943). A Theory of Human Motivation. *Psychological Review, 50*(4).

McAfee, A. & Brynjolfsson, E. (2017). *Machine, platform, crowd: harnessing our digital future.* New York: WW Norton & Company.

McAdam, R. & McCreedy, S. (2000). A critique of knowledge management: using a social constructionist model. *New Technology, Work and Employment, 15*(2).

McInerney, C. R. & Koenig, M. E. (2011). Knowledge management and the dynamic nature of knowledge. *Journal of the American Society for Information Science and Technology, 62*(6).

Meso, P. & Smith, R. (2000). A resource-based view of organizational knowledge management systems. *Journal of Knowledge Management, 4*(3).

Miller, J. & Smith, D. (2021). Social Network Analysis and Knowledge Flow: Exploring the Role of Social Networks in Organizational Innovation. *Journal of Organizational Change Management, 34*(2).

Nahapiet, J. & Ghoshal, S. (1998). Social capital, intellectual capital, and the organizational advantage. *Academy of Management Review, 23*(2).

Nonaka, I. & Takeuchi, H. (1995). *The knowledge-creating company: How Japanese companies create the dynamics of innovation.* New York: Oxford University Press.

Piaget, J. (1972). *The psychology of the child.* New York, NY: Basic Books.

Reed, M. S., Buenemann, M., Atlhopheng, J., Akhtar-Schuster, M., Bachmann, F., Bastin, G., Bigas, H., Chanda, R., Dougill, A. J., … (2011). Cross-scale monitoring and assessment of land degradation and sustainable land management: A methodological framework for knowledge management, *Land Degradation & Development, 22*(2).

Rosenkranz, N., Holten, R. & Steinle, C. (2011). Knowledge Management and Innovation: Networks and Networking. *Journal of Knowledge Management, 15*(4).

Rowley, J. (2007). The wisdom hierarchy: representations of the DIKW hierarchy. *Journal of Information Science, 33*(2).

Sahoo, S., Kumar, A. & Upadhyay, A. (2023). How do green knowledge management and green technology innovation impact corporate environmental performance? Understanding the role of green knowledge acquisition. *Business Strategy and the Environment, 32*(1).

Scott, S. V. & Orlikowski, W. J. (2012). Reconfiguring Relations of Accountability: Materialization of Social Media in the Travel Sector. *Accounting, Organizations and Society, 37*(1).

Senge, P. M. (1990). *The fifth discipline: The art and practice of the learning organization.* New York: Doubleday.

Shujahat, M., Ali, B., Nawaz, F., Durst, S. & Kianto, A. (2018). Translating the impact of knowledge management into knowledge-based innovation: The neglected and mediating role of knowledge-worker satisfaction. *Human Factors and Ergonomics in Manufacturing & Service Industries, 28*(4).

Smith, A. & Jones, B. (2018). Integrating Artificial Intelligence into Knowledge Management Processes. *Journal of Knowledge Management, 20*(3).

Spender, J. C. (1996). Making Knowledge the Basis of a Dynamic Theory of the Firm. *Strategic Management Journal, 17*(S2).

Sung, S.Y. & Choi, J.N. (2018). Building knowledge stock and facilitating knowledge flow through human resource management practices toward firm innovation. *Human Resource Management, 57*(6).

Todorova, G., Durisin, B. & Kalemci, R. A. (2018). Learning to create value from knowledge: A model of knowledge-based learning in alliance portfolios. *Journal of Management, 44*(1).

Vygotsky, L. S. (1978). *Mind in society: The development of higher psychological processes.* Cambridge, MA: Harvard University Pres

Wang, G. & Noe, R. A. (2010). Knowledge sharing: A review and directions for future research. *Human Resource Management Review, 20*(2).

Wiig, K. M. (1997). Knowledge management: An introduction and perspective. *Journal of Knowledge Management, 1*(1).

Zack, M. H. (1999). Managing codified knowledge. *Sloan Management Review, 40*(4).

Kaynakça

Afonasova, M. A., Panfilova, E. E., Galichkina, M. A., & Slusarczyk, B. (2019). Digitalization in economy and innovation: The effect on social and economic processes. *Polish Journal of Management Studies*, *19*(2), 23–32. doi:10.17512/pjms.2019.19.2.02

Allport, G. W. (1954). *The nature of prejudice*. Cambridge: Perseus Books.

Aradau, C., & Blanke, T. (2015). The (Big) Data-security assemblage: Knowledge and critique. *Big Data & Society*, *2*(2), 1–12. doi:10.1177/2053951715609066

Asbaş, C., & Erdem Tuzlukaya, Ş. (2021). Dijital çağda sosyal ağlar ve sosyal girişimcilik. D. Hıdıroğlu (Ed.), *Dijital çağda kurumsal yönetişim, sosyal sorumluluk ve sosyal girişimcilik* içinde (ss.395–418). İstanbul, Türkiye: Artikel Akademi.

Asbaş, C., & Erdem Tuzlukaya, Ş. (2022). Cyberattack and cyberwarfare strategies for businesses. F. Özsungur (Ed.), *Conflict management in digital business: New strategy and approach* içinde (ss.303–329). Bingley, İngiltere: Emerald Publishing.

Asbaş, C., & Erdem Tuzlukaya, Ş. (2023). Cyberwarfare: War activities in cyberspace. F. Özsungur (Ed.), *Handbook of research on war policies, strategies, and cyber wars* içinde (ss.128–145). Hershey, PA: IGI Global.

Baldwin, A., Gheyas, I., Ioannidis, C., Pym, D., & Williams, J. (2016). Contagion in cyber security attacks. *The Journal of the Operational Research Society*, *68*(7), 780–791. doi:10.1057/jors.2016.37

Bu, Z., Wang. Y., Li, H., Jiang, J., Wu, Z., & Cao, J. (2019). Link prediction in temporal networks: Integrating survival analysis and game theory. *Information Sciences*, *498*, 41-61. doi:10.1016/j.ins.2019.05.050

Burt, R. S. (2007). *Brokerage and closure: An introduction to social capital*. Oxford: Oxford University Press.

Burt, R. S. (2021). Structural holes capstone, cautions, and enthusiasms. M. L. Small, B. L. Perry, B. Pescosolido & E. B. Smith (Ed.), *Personal networks: Classic readings and new directions in egocentric analysis* içinde (ss.384–416). Cambridge, İngiltere: Cambridge University Press.

Brown, R., & Pehrson, S. (2019). *Group processes: Dynamics within and between groups*. Hoboken: John Wiley & Sons.

Campbell, D. T. (1965). *Ethnocentric and other altruistic motives*. Lincoln: University of Nebraska Press.

Cavelty, M. D. (2015). Cyber-security and private actors. R. Abrahamsen & A. Leander (Ed.), *Routledge handbook of private security studies* içinde (ss.89–99). Londra, İngiltere: Routledge.

Chirillo, J. (2002). *Hack attacks revealed*. New York: Wiley.

Choucri, N. (2012). *Cyberpolitics in international relations*. Cambridge: The MIT Press.

Cornish, P. N., Hughes, R., & Livingstone, D. (2009). *Cyberspace and the national security of the United Kingdom: Threats and responses*. Londra: Chatham House.

Dalal, R. S., & Gorab, A. K. (2016). What are the organizational psychology literature on counterproductive behavior can and cannot (yet) tell us. S. J. Zaccaro, R. S. Dalal, L. E. Tetrick & J. A. Steinke (Ed.), *Psychosocial dynamics of cyber security* içinde (ss.92–111). New York, NY: Routledge Age.

DiMaggio, P. J. (1988). Interest and agency in institutional theory. L. G. Zucker (Ed.), *Research on institutional patterns: Environment and culture* içinde (ss.3–21). Cambridge, İngiltere: Ballinger Publishing.

Donaldson, S. E., Siegel, S. G., Williams, C. K., & Aslam, A. (2015). *Enterprise cybersecurity: How to Build a successful cyberdefense program against advanced threats*. New York: Apress.

Dovidio, J. F. (2013). Bridging intragroup processes and intergroup relations: Needing the twin to meet. *British Journal of Social Psychology*, *52*(1), 1–24. doi:10.1111/bjso.12026

Dyson, E., Gilder, G., Keyworth, G., & Toffler, A. (1996). Cyberspace and the American dream: A Magna Carta for the knowledge age. *The Information Society*, *12*(3), 295–308. doi:10.1080/019722496129486

Even, S., & Siman-Tov, D. (2012). *Cyber warfare: Concepts and strategic trends*. Tel Aviv: Institute for National Security Studies.

Foerster-Metz, U. S., Marquardt, K., Golowko, N., Kompalla, A., & Hell, C. (2018). Digital transformation and its implications on organizational behavior. *Journal of EU Research in Business*, *2018*(3), 1–14. doi:10.5171/2018.340873

Forsyth, D. R. (2006). *Group dynamics*. Belmont: Thompson Wadsworth.

Gallagher, H., McMahon, W., & Morrow, R. (2014). Cyber security: Protecting the resilience of Canada's financial system. *Financial System Review*, *2014*, 47–53.

Ghadiminia, N., Mayouf, M., Cox, S., & Krasniewicz, J. (2021). BIM-enabled facilities management (FM): A scrutiny of risks resulting from cyber attacks. *Journal of Facilities Management*. doi:10.1108/JFM-01-2021-0001

Hathaway, O. A., Crootof, R., Levitz, P., Nix, H., Nowlan, A., Perdue, W., & Spiegel, J. (2012). The law of cyber-attack. *California Law Review*, *100*(4), 817–885.

Hornsey, M. J. (2008). Social identity theory and self-categorization theory: A historical review. *Social and Personality Psychology Compass*, *2*(1), 204–222. doi: 10.1111/j.1751-9004.2007.00066.x

Jehn, K. A. (1997). Affective and cognitive conflict in work groups: Increasing performance through value-based intragroup conflict. C. K. W. De Dreu & E. Van de Vliert (Ed.), *Using conflict in organizations* içinde (ss.87–101). Londra, İngiltere: SAGE Publications.

Karpunina, E. K., Yurina, E. A., Cheremisina, T. N., Andryiashka, M. V., & Kuzmina, O. Y. (2019). 'Conversation economy' as a determinant of digital development: New opportunities and latent threats. İçinde *Proceedings of the 34th International Business Information Management Association Conference*, Madrid, İspanya, 13–14 Kasım.

Khouzani, M., Liu, Z., & Malacaria, P. (2019). Scalable min-max multi-objective cybersecurity optimisation over probabilistic attack graphs. *European Journal of Operational Research*, *278*(3), 894–903. doi:10.1016/j.ejor.2019.04.035

King, E. B., Knight, J. L., & Hebl, M. R. (2010). The influence of economic conditions on aspects of stigmatization. *Journal of Social Issues*, *66*(3), 446–460. doi:10.1111/j.1540-4560.2010.01655.x

Korte, R. F. (2007). A review of social identity theory with implications for training and development. *Journal of European Industrial Training*, *31*(3), 166–180. doi:10.1108/03090590710739250

Krombholz, K., Hobel, H., Huber, M., & Weippl, E. (2014). Advanced social engineering attacks. *Journal of Information Security and Applications*, *22*, 113–122. doi:10.1016/j.jisa.2014.09.005

Lewin, K. (1945). The research center for group dynamics at Massachusetts Institute of Technology. *Sociometry*, *8*(2), 126–136. doi:10.2307/2785233

Lewin, K. (1947). Frontiers in group dynamics: Concept, method and reality in social science; social equilibria and social change. *Human Relations*, *1*(1), 5–41. doi:10.1177/001872674700100103

Luo, X. R., & Zhdanov, D. (2016). Special issue introduction: A comprehensive perspective on information systems security — Technical advances and behavioral issues. *Decision Support Systems*, *92*, 1–2. doi:10.1016/j.dss.2016.10.003

Manske, K. (2000). An introduction to social engineering. *Information Systems Security*, *9*(5), 1–7. doi:10.1201/1086/43312.9.5.20001112/31378.10

Mayo, G., & Snider, D. (2016). Bas and cyber security: A multiple discipline perspective. İçinde *2016 International Annual Conference of the American Society for Engineering Management*. Concord, NC, 26–29 Ekim.

McKeown, S., & Dixon, J. (2017). The "contact hypothesis": Cricial reflections and future directions. *Social and Personality Psychology Compass*, *11*(1), e12295. doi:10.1111/spc3.12295

Nakauchi, M., Washburn, M., & Klein, K. (2017). Differences between inter- and intragroup dynamics in knowledge transfer processes. *Management Decision*, *55*(4), 766–782. doi:10.1108/MD-08-2016-0537

NICCS. (2021). *Attack Surface*. NICCS. https://niccs.us-cert.gov/glossary

NIST. (2021). *Cyberspace*. NIST. https://csrc.nist.gov/glossary/term/cyberspace

Owens, W. A., Dam, K. W., & Lin, H. S. (2009). *Technology, policy, law, and ethics regarding U.S. acquisition and use of cyberattack capabilities*. Washington: National Academy of Sciences.

Porche, R. P. III. (2020). *Cyberwarfare: An introduction to Information-Age conflict*. Norwood: Artech House.

Porche, R. P. III, Paul, C., York, M., Serena, C. C., Sollinger, J. M., Axelband, E., Min, E. Y., & Held, B. J. (2013). *Redefining information warfare boundaries for an army in a wireless world*. Santa Monica: Rand Corporation.

Ritter, T. (2000). A framework for analyzing interconnectedness of relationships. *Industrial Marketing Management*, *29*(4), 317–326. doi:10.1016/S0019-8501(00)00108-5

Robinson, J. W. Jr., & Preston, J. D. (1976). Equal-status contact and modification of racial prejudice: A reexamination of the contact hypothesis. *Social Forces*, *54*(4), 911–924. doi:10.1093/sf/54.4.911

Routh, D. K. (2015). The Sherifs' long quest to keep social psychology social. S A. Dost Gözkan & D. Sönmez Keith (Ed.), *Norms, groups, conflict, and social change: Rediscovering Muzafer Sherif's psychology* içinde (ss.91–139). New York, NY: Routledge.

Sen, R., & Borle, S. (2015). Estimating the contextual risk of data breach: An empirical approach. *Journal of Management Information Systems*, *32*(2), 314–341. doi:10.1080/07421222.2015.1063315

Sommer, P., & Brown, I. (2011). Reducing Systemic Cyber Security Risk. *Organisation for Economic Cooperation and Development Working Paper No. IFP/WKP/FGS*, *2011*(3).

Szyliowicz, J. S., & Zamparini, L. (2014). Maritime security: Issues and challenges. K. Bichou, J. S. Szyliowicz & L. Zamparini (Ed.), *Maritime transport security: Issues, challenges and national policies* içinde (ss.13–23). Cheltenham, İngiltere: Edward Elgar.

Şerif, M. (1966). *In common predicament: Social psychology of intergroup conflict and cooperation*. Boston: Houghton Mifflin.

Şerif, M., Harvey, O. J., White, B. J., Hood, W. R., & Şerif, C. W. (1988). *The Robbers Cave Experiments: Intergroup conflict and cooperation*. Norman: University of Oklahoma.

Tajfel, H., & Turner, J. C. (2004). The social identity theory of intergroup behavior. T. Jost & J. Sidanius (Ed.), *Political psychology* içinde (ss.276–294). New York, NY: Routledge.

Trepte, S., & Loy, L. S. (2017). Social identity theory and self-categorization theory. *The International Encyclopedia of Media Effects*, 1–13. doi:10.1002/9781118783764. wbieme0088

Uma, M., & Padmavathi, G. (2013). A survey on various cyber attacks and their classification. *International Journal of Network Security*, *15*(5), 390–396. doi:10.6633/IJNS.201309.15(5).09

Utz, S. (2008). Social identification with virtual communities. E. A. Konijn, S. Utz, M. Tanis & S. B. Barnes (Ed.), *Mediated interpersonal communication* içinde (ss.266–284). New York, NY: Routledge.

Vestergren, S. K., Drury, J., & Chiriac, E. H. (2019). How participation in collective action changes relationships, behaviours, and beliefs: An interview study of the role of inter-and intragroup processes. *Journal of Social and Political Psychology*, *7*(1), 76–99. doi:10.5964/jspp.v7i1.903

Warkentin, M., Johnston, A. C., Shropshire, J., & Barnett, W. D. (2016). Continuance of protective security behavior: A longitudinal study. *Decision Support Systems*, *92*, 25–35. doi:10.1016/j.dss.2016.09.013

Waxman, M. C. (2011). Cyber-attacks and the use of force: Back to the future of article 2(4). *The Yale Journal of International Law*, *36*(2), 421–458. doi:10.2139srn.1674565

Yao, L., Wang, L., Pan, L., & Yao, K. (2016). Link prediction based on common-neighbors for dynamic social network. *Procedia Computer Science*, *83*, 82–89. doi:10.1016/j.procs.2016.04.102

Yılmaz, A. A., & Tuzlukaya, Ş. E. (2022). Knowledge flows through unbounded innovation. T. Merlo (Ed.), *Understanding, implementing, and evaluating knowledge management in business settings* içinde (ss.42–56). Hershey, PA: IGI Global.

Zaccaro, S. J., Dalal, R. S., Tetrick, L. E., & Steinke, J. A. (2016). Psychosocial dynamics of cyber security. J. Zaccaro, R. S. Dalal, L. E. Tetrick & J. A. Steinke (Ed.), *Psychosocial dynamics of cyber security* içinde (ss.1–13). New York, NY: Routledge.

Zulkefli, Z., Singh, M. M., Mohd Shariff, A. R., & Samsudin, A. (2017). Typosquat cyber crime attack detection via smartphone. *Procedia Computer Science*, *124*, 664–671. doi:10.1016/j.procs.2017.12.203

Kaynakça

Bazerman, M. H., Tenbrunsel, A. E. & Wade-Benzoni, K. (1998). Negotiating with yourself and losing: Making decisions with competing internal preferences. *Academy of management review*, *23*(2).

Camerer, C. (2003). *Behavioral game theory: Experiments in strategic interaction*. New York: Russell Sage Found. Princeton, NJ: Princeton University Press

Chen, Y. M. & Huang, P. N. (2009). Agent-based bilateral multi-issue negotiation scheme for e-market transactions. *Applied Soft Computing*, *9*(3).

Coleman, P., Kugler, K., G. & Mitchinson, T. (2013). Navigation conflict and power at work: The effects of power and interdependence asymmetries on conflict in organizations. *Journal of Applied Social Psychology*. *43*(10).

Curhan, J. R., Elfenbein, H. A. & Xu, H. (2006). What do people value when they negotiate? Mapping the domain of subjective value in negotiation. *Journal of Personality and Social Psychology*, *91*(3).

Curhan, J. R., Neale, M. A., Ross, L. & Jesse Rosencranz-Engelmann, J. (2008). Relational accommodation in negotiation: Effects of egalitarianism and gender on economic efficiency and relational capital. *Organizational Behavior and Human Decision Processes*, *107*(2).

Daft, R. L. (2008). *Organizational theory and design*. Tenth Edition. South Western

Fisher, R. & Ury, W. (1981). *Getting to yes: Negotiating agreement without giving in*. Boston, MA: Houghton Mifflin

Forgas, J. P. (1995). Mood and judgment: The affect infusion model (AIM). *Psychological Bulletin*, *117*(1).

Fry, W. R., Firestone, I. J. & Williams, D. L. (1983). Negotiation process and outcome of stranger dyads and dating couples: Do lovers lose? *Basic and Applied Social Psychology*, *4*(1).

Glynn, M. A. (2000). When cymbals become symbols: Conflict over organizational identity within a symphony orchestra. *Organization Science*, *11*(3).

Guth, W., Schmittberger, R. & Schwarze, B. (1982). An experimental analysis of ultimatum bargaining. *Journal of Economic Behavior & Organization*, *3*(4).

Howard, E. S., Gardner, W. L. & Thompson, L. (2007). The role of the self-concept and the social context in determining the behavior of power holders: Self-construal in intergroup versus dyadic dispute resolution negotiations. *Journal of Personality and Social Psychology*, *93*(4).

Insko, C. A., Pinkley, R. L., Hoyle, R. H., Dalton, B., Hong, G., Slim, R. M., Landry, P., Holton, B., Ruffin, P. F. & Thibaut, J. (1987). Individual versus group discontinuity: The role of intergroup contact. *Journal of Experimental Social Psychology*, *23*(3).

Katz, H. (2015). Reflections on trust in negotiations. *Negotiation Journal*, *31*.

Keltner, D., Gruenfeld, D. H. & Anderson, C. (2003). Power, approach, and inhibition. *Psychological Review*, *110*(2).

Kerr, N. L. & Kaufman-Gilliland, C. M. (1994). Communication, commitment, and cooperation in social dilemma. *Journal of Personality and Social Psychology*, *66*(3).

Kimmel, M. J., Pruitt, D. G., Magenau, J. M., Konar-Goldband, E. & Carnevale, P. J. D. (1980). Effects of trust, aspiration, and gender on negotiation tactics. *Journal of Personality and Social Psychology*, *38*(1).

Komorita, S. S. & Parks, C. D. (1995). Interpersonal relations: Mixed-motive interaction. *Annual Review of Psychology*, *46*.

Kopelman, S., Rosette, A. S. & Thompson, L. (2006). The three faces of Eve: Strategic displays of positive, negative, and neutral emotions in negotiations. *Organizational Behavior and Human Decision Processes*, *99*(1).

Kramer, R. M. & Brewer, M. B. (1984). Effects of group identity on resource use in a simulated commons dilemma. *Journal of Personality and Social Psychology*, *46*(5).

Kray, L. J., Reb, J., Galinsky, A. D. & Thompson, L. (2004). Stereotype reactance at the bargaining table: The effect of stereotype activation and power on claiming and creating value. *Personality and Social Psychology Bulletin*, *30*(4).

Kray, L. J., Thompson, L. & Galinsky, A. (2001). Battle of the sexes: gender stereotype confirmation and reactance in negotiations. *Journal of Personality and Social Psychology*, *80*(6).

Lanzetta, J. T. & Englis, B. G. (1989). Expectations of cooperation and competition and their effects on observers' vicarious emotional responses. *Journal of Personality and Social Psychology*, *56*(4).

Luce, R. D. & Raiffa, H. (1957). *Games and decisions: Introduction and critical survey*. New York: Wiley

Lytle, A. L., Brett, J. M., Barsness, Z. I., Tinsley, C. H. & Janssens, M. (1995). A paradigm for confirmatory cross-cultural research in organizational-behavior. *Research in organizational behavior: an annual series of analytical essays and critical reviews*, *17*.

Markus, H. R. & Kitayama, S. (1991). Culture and the self: Implications for cognition, emotion, and motivation. *Psychological Review*, *98*(2).

Mook, J. (2000). *Motivation*. New York: Prentice Hall

Morgan, P. M. & Tindale, R. S. (2002). Group vs individual performance in mixed-motive situations: Exploring an inconsistency. *Organizational Behavior and Human Decision Processes*, *87*(1).

Nash, J. (1951). Non-cooperative games. *Annals of Mathematics*. *54* (2).

Neale, M. A. & Bazerman, M. H. (1992). Negotiator cognition and rationality: A behavioral decision theory perspective. *Organizational Behavior and Human Decision Processes*, *51*(2).

Nisbett, R. E., Peng, K., Choi, I. & Norenzayan, A. (2001). Culture and systems of thought: Holistic versus analytic cognition. *Psychological Review*, *108*(2).

Ochs, J. & Roth, A. (1989). An experimental study of sequential bargaining. *American Economic Review*, *79*(3).

O'Connor, K. M. & Arnold, J. A. (2001). Distributive spirals: Negotiation impasses and the moderating role of disputant self-efficacy. *Organizational Behavior and Human Decision Processes*, *84*(1).

Parks, C. D., Henager, R. F. & Scamahorn, S. D. (1996). Trust and reactions to messages of intent in social dilemmas. *Journal of Conflict Resolution*, *40*(1).

Peng, K. & Nisbett, R. E. (1999). Culture, dialectics, and reasoning about contradiction. *American Psychologist*, *54*(9).

Raiffa, H. (1982). *The art and science of negotiation*. Cambridge, MA: Harvard University Press.

Schopler, J. & Insko, C. A. (1992). The discontinuity effect in interpersonal and intergroup relations: Generality and mediation. In W. Stroebe & M. Hewstone (Eds.), *European review of social psychology*, *3*, John Wiley & Sons.

Schopler, J., Insko, C. A., Graetz, K. A., Drigotas, S., Smith, V. A. & Dahl, K. (1993). Individual-group discontinuity: Further evidence for mediation by fear and greed. *Personality and Social Psychology Bulletin*, *19*(4).

Seidel, M.-D. L., Polzer, J. T. & Stewart, K. J. (2000). Friends in high places: The effects of social networks on discrimination in salary negotiations. *Administrative Science Quarterly*, *45*(1).

Shapiro, D. L. & Bies, R. J. (1994). Threats, bluffs, and disclaimers in negotiations. *Organizational Behavior and Human Decision Processes*, *60*(1).

Sweeney, D. & Dean B. (2006). *International management: Strategic opportunities and cultural challenge*. London: Saga Publications.

Thibaut, J. W. & Kelley, H. H. (1959). *The social psychology of groups*. New York: Wiley

Thompson, L. & DeHarpport, T. (1998). Relationships, goal incompatibility, and communal orientation in negotiations. *Basic and Applied Social Psychology*, *20*(1).

Thompson, L. & Hastie, R. (1990). Social perception in negotiation. *Organizational Behavior and Human Decision Processes*, *47*(1).

Thompson, L., Peterson, E. & Brodt, S. E. (1996). Team negotiation: An examination of integrative and distributive bargaining. *Journal of Personality and Social Psychology*, *70*(1).

Thompson, L. L., Wang, J. & Gunia, B. C. (2010). Negotiation. *Annual Review of Psychology*, *61*.

Tiedens, L. Z. & Fragale, A. R. (2003). Power moves: Complementarity in dominant and submissive nonverbal behavior. *Journal of Personality and Social Psychology*, *84*(3).

Van Kleef, G. A. & Côté, S. (2018). Emotional dynamics in conflict and negotiation: Individual, dyadic, and group processes. *Annual Review of Organizational Psychology and Organizational Behavior*, *5*.

Van Kleef, G. A., De Dreu, C. K. W. & Manstead, A. S. R. (2004). The interpersonal effects of emotions in negotiations: A motivated information processing approach. *Journal of Personality and Social Psychology*, *87*(4).

Weingart, L. R., Bennett, R. J. & Brett, J. M. (1993). The impact of consideration of issues and motivational orientation on group negotiation process and outcome. *Journal of Applied Psychology*, *78*(3).

Wertheim, E. (2010). *Negotiations and resolving conflict: An overview*. College of Business Administration, Northeastern University.

Zohar, I. (2015). The art of negotiation: Leadership skills required for negotiation in times of crisis. *Procedia-Social and Behavioral Sciences*, *209*.

Kaynakça

Begemann, V., Lehmann-Willenbrock, N., & Stein, M. (2023). Peeling Away the of Workplace Gossip: A Framework, Review, and Future Research Agenda to Study Workplace Gossip as a Dynamic and Complex Behavior. *Merits*, *3*(2), 297-317.

Dansereau Jr, F., Graen, G., & Haga, W. J. (1975). A vertical dyad linkage approach to leadership within formal organizations: A longitudinal investigation of the role making process. *Organizational behavior and human performance*, *13*(1), 46-78.

Emler, N. (1994). Gossip, reputation, and social adaptation. In R. F. Goodman & A. Ben-Ze'ev (Eds.), *Good gossip* (pp. 117–138). University Press of Kansas.

Ferrari, F. (2015). In praise of gossip: The organizational functions and practical applications of rumours in the workplace. *Journal of Human Resources Management Research*, *2015*.

Giardini, F., & Wittek, R. (2019). Gossip, reputation, and sustainable cooperation: sociological foundations. in Francesca Giardini, and Rafael Wittek (eds), *The Oxford Handbook of Gossip and Reputation*, Oxford Handbooks (2019; online edn, Oxford Academic, 13 June 2019), https://doi.org/10.1093/oxfordhb/9780190494087.013.2, accessed 6 Aug. 2023.

Grosser, T., Kidwell, V., & Labianca, G. J. (2012). Hearing it through the grapevine: Positive and negative workplace gossip. *Organizational Dynamics*, *41*, 52-61.

Kurland, N. B., & Pelled, L. H. (2000). Passing the word: Toward a model of gossip and power in the workplace. *Academy of management review*, *25*(2), 428-438.

Leaperand, C., & Holliday, H. (1995). Gossip in same-gender and cross-gender friends' conversations. *Personal Relationships*, *2*(3), 237-246.

Liff, R., & Wikström, E. (2021). Rumours and gossip demand continuous action by managers in daily working life. *Culture and Organization*, *27*(6), 456-475.

Houmanfar, R., & Johnson, R. (2004). Organizational implications of gossip and rumor. *Journal of organizational behavior management*, *23*(2-3), 117-138.

Michelson, G., & Mouly, S. (2000). Rumour and gossip in organisations: A conceptual study. *Management Decision*.

Mills, C. (2010). Experiencing gossip: The foundations for a theory of embedded organizational gossip. *Group & Organization Management*, *35*(2), 213-240.

Mitra, T., & Gilbert, E. (2012). Have you heard?: How gossip flows through workplace email. In *Proceedings of the International AAAI Conference on Web and Social Media* (Vol. 6, No. 1, pp. 242-249).

Robbins, S. P., & Coulter, M. (2012). *Management 11E*. Pearson.

Rosnow, R. L. (1977). Gossip and marketplace psychology. *Journal of Communication*. *27*(1), 158–163.

Rosnow, R. L., & Fine, G. A. (1976). *Rumor and gossip: The social psychology of hearsay*. Elsevier.

Seers, A. (1989). Team-member exchange quality: A new construct for role-making research. *Organizational behavior and human decision processes*, *43*(1), 118-135.

Stirling, R. B. (1956). Some psychological mechanisms operative in gossip. *Social Forces*, 262-267.

Suls, J. M. (1977). Gossip as social comparison. *Journal of Communication*, *27*(1), 164-168.

Tebbutt, M., & Marchington, M. (1997). Look before you speak': Gossip and the insecure workplace'. *Work, Employment and Society*, *11*(4), 713-735.

Tse, H. H., & Dasborough, M. T. (2008). A study of exchange and emotions in team member relationships. *Group & Organization Management*, *33*(2), 194-215.

Kaynakça

Akcay, V. H. (2018). Örgütlerde prososyal davranışlar, sinizm ve psikolojik sermaye ilişkisi: Örgütle özdeşleşmenin moderatör etkisi. *Business and Economics Research Journal*, 9 (2), 381-393.

Alparslan, M.A., Can, A., & Oktar, F.Ö. (2014). Algılanan örgütsel desteğin yardım etme davranışına etkisinde örgütsel özdeşleşmenin aracılık rolü: hastane çalışanları üzerine bir araştırma. *"İŞ, GÜÇ" Endüstri İlişkileri ve İnsan Kaynakları Dergisi*,16 (2), 115-128.

Aydın, N. (2018). *Kamu Sağlık Kurumları Çalışanlarında Yardımlaşma Kültürü: İstanbul İl Sağlık Müdürlüğü Ve Anadolu Güney Kamu Hastane Birliği Üzerine Bir Çalışma*. Marmara Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü. Sağlık Yönetimi Anabilim Dalı Doktora Tezi. İstanbul.

Bayrakçı, E., & Kayalar, M. (2016). İfşa davranışının prososyal davranışlar bağlamında değerlendirilmesine yönelik teorik bir inceleme. *Süleyman Demirel Üniversitesi Vizyoner Dergisi*, 7(15), 120-131.

Basım, N.H., & Şeşen, H. (2006). kontrol odağının çalışanların nezaket ve yardım etme davranışlarına etkisi: kamu sektöründe bir araştırma. *Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü*, (16), 159-168.

Bektaş, M., & Karagöz, Ş.(2018). Algılanan örgütsel desteğin yardım etme davranışına etkisinde yönetici desteğinin aracılık rolü. *Uluslararası İktisadi ve İdari İncelemeler Dergisi*, 183-200.

Brief, A. P., & Motowidlo, S. J. (1986). Prosocial organizational behaviors. *Academy of Management Review*, 11(4), 710-725.

Brown, L.J., & Sprinkle, B.G. (2022). The effects of multi-level group identification on ıntergroup helping behavior. *Journal Of Management Accounting Research*, 34(1), 97-116.

Bozkurt, G.G., & Özdaşlı, K. (2021). İş tatmininin örgütlerde olumlu sosyal davranışlara etkisi üzerine bir araştırma. *Kamu Yönetimi Enstitüsü Soysal Bilimler Dergisi*, 1, 99-128.

Deckop, R.J., Cirka, C.C., & Andersson, M.L. (2003). Doing unto others: the reciprocity of helping behavior in organizations. *Journal Of Business Ethics*, 47, 101-113.

Dereli, B., & Cengiz, D.(2011). İnsan kaynakları yönetiminde grup, grup dinamiği kavramları ve grup dinamiğinin ölçülmesi üzerine uygulama örneği. *Öneri Dergisi*, 9(35), 35-43.

Dyne, V.L., & Lepine, A.J. (1998). Helping and voice extra-role behaviors: evidence of construct and predictive validity. *Academy Of Management Journal*, 41(1), 108-119.

Eisenberg, N., Eggum, D.N., & Giunta, D.L. (2010). Empathy-related responding: associations with prosocial behavior, aggression, and ıntergroup relations. *Social Issues and Policy Review,* 4(1), 143–180.

Ertürk, M. (2018). *İşletmelerde Yönetim ve Organizasyon*. Beta Basım Yayım Dağıtım A.Ş. İstanbul.

Esmer, Y., & Özdaşlı, K. (2018). *Akademik Yönetimde Psikolojik Sözleşme İhlali Etik Liderlik ve Prososyal Davranışlar*. Çizgi Kitabevi.

Gürlek, M., Erbaş, E., & Yeşiltaş, M. (2020). Affetmenin gücü: affetme ikliminin öğrenme odaklılık, yardım davranışı ve işgören mutluluğu üzerindeki etkileri. *Yönetim Bilimleri Dergisi*, 18 (38), 767-790.

Öcal, H., & Sarnıç, A. (2017). Dönüştürücü liderliğin prososyal örgütsel davranış üzerindeki etkileri ve imalat endüstrisinde bir araştırma. *AKÜ İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 19(2), 107-125.

Özalp, İ. (1998). İşletmelerde grup ve ekip kavramı. *Anadolu Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 14(1), 1-16.

Penner, L.A., Dovidio, J.F., Piliavin, J.A., & Schroeder, D.A. (2005). Prosocial behavior: multilevel perspectives. *Annual Review of Psychology*, 56, 365-392.

Sucu, M. (2020). Pandemi döneminde sağlık çalışanlarının duygusal zeka durumları ile prososyal davranışları arasındaki ilişkiyi incelemeye yönelik bir araştırma. *Yönetim Bilimleri Dergisi*, 19(41), 665-698.

Şener, B.(2010). *Modern Otel İşletmelerinde Yönetim ve Organizasyon*. Detay Yayıncılık. Ankara.

Kaygısız, Ç.N., & Eren, D. (2017). Otel işletmelerinde içsel pazarlama uygulamalarının işgörenlerin hizmet verme yatkınlığı ve olumlu sosyal davranışları üzerine etkisi: nevşehir örneği. *Seyahat ve Otel İşletmeciliği Dergisi*, 14(3), 74-87.

Koçel, T. (2014). *İşletme Yöneticiliği*. Beta Basım Yayım Dağıtım A.Ş. İstanbul.

Kılınç, M., Yiğit, V., & Doğanşah, Y. (2019). Sağlık çalışanlarında örgütsel muhalefet ve örgütsel prososyal davranışlar arasındaki ilişkinin tespit edilmesine yönelik bir araştırma. *Avrasya Sosyal ve Ekonomi Araştırmaları Dergisi*. 6(12), 143-158.

Lee, Y. K., Nam, J. H., Park, D. H., & Lee, K. (2006). What factors influence customer-oriented prosocial behavior of customer contact employees? *The Journal of Services Marketing*, 20(4), 251-264.

Yaşar, E.M., Yalman, F., & Çelik, Ş.(2021). Pandemi sürecinde hemşirelerin covid-19 korkusu, güven duygusu ve yardımlaşma durumları arasındaki ilişkinin incelenmesi. *Dicle Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi,* 11(21), 206-226.

Yeşiltaş, M., Kanten, P., & Sormaz, Ü. (2013). Otantik liderlik tarzının prososyal hizmet davranışları üzerindeki etkisi: konaklama işletmelerine yönelik bir uygulama. *İstanbul Üniversitesi İşletme Fakültesi Dergisi*, 42(2), 333-350.

Yıldız, S., Boz, T.İ., & Yıldırım, F.B. (2012). Kişilik tipi ile olumlu sosyal davranış arasındaki ilişki: marmara üniversitesi öğrencileri üzerinde bir araştırma. *Atatürk Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi,* 26(1), 215-233.

Kaynakça

Abrams D., Randsley de Moura G., Marques JM. & Hutchison P. (2008). Innovation credit: When can leaders oppose their group's norms? *J. Personal. Soc. Psychol. 95*(3).

Ackroyd S. & Thompson P. (2003). *Organizational Misbehaviour.* Sage Publications, London.

Amabile, T. M. (1996). *Creativity in Context.* Boulder, CO: Westview.

Appelbaum, S. H., Iaconi, G. D. & Matousek, A. (2007). Positive and negative deviant workplace behaviors: causes, impacts, and solutions. *Corporate Governance*, *7*(5).

Aquino, K., Lewis, M. U. & Bradfield, M. (1999). Justice constructs, negative affectivity, and employee deviance: a proposed model and empirical test. *Journal of Organizational Behavior 20*(7).

Baron, R. A. & Neuman, J. H. (1996). Workplace violence and workplace aggression: Evidence on their relative frequency and their potential causes. *Aggressive Behavior, 22*.

Becker, H. S. (1966). *Outsiders: studies in the sociology of deviance*. New York: The Free Press

Ben-Yehuda, N. (1990). Positive and negative deviance: More fuel for a controversy. *Deviant Behavior, 11*(3).

Bennett, R. J. & Robinson, S. L. (2000). Development of a measure of workplace deviance. *J. Appl. Psychol.* 85.

Bennett, R. J. & Robinson, S. L. (2003). *The past, present, and future of workplace deviance research. The state of the science* (247–281). Lawrence Erlbaum Associates Publishers.

Blanton, H. & Christie, C. (2003). Deviance regulation: a theory of action and identity. *Rev. Gen. Psychol.* 7.

Bond, R. & Smith, P. B. (1996). Culture and conformity: a meta-analysis of studies using Asch's (1952b, 1956) line judgment task. *Psychol. Bull.* 119.

Carlsmith, K. M., Darley, J. M. & Robinson, P. H. (2002). Why do we punish? Deterrence and just deserts as motives for punishment. *J. Personal. Soc. Psychol.* 83.

Chan, M. K. H., Louis, W. R. & Jetten, J. (2010). When groups are wrong and deviants are right. *Eur. J. Soc. Psychol.* 40.

Christian, J. S. & Ellis, A. P. J. (2014). The crucial role of turnover intentions in transforming moral disengagement into deviant behavior at work. *J. Bus. Ethics*. 119.

Coser, L. (1962). Some functions of deviant behavior and normative flexibility. *Am. J. Sociol.* 68.

Dooley, R. S. & Fryxell, G. E. (1999). Attaining decision quality and commitment from dissent: the moderating effects of loyalty and competence in strategic decision-making teams. *Acad. Manag. J.* 42.

Dunlop, P. D. & Lee, K. (2004). Workplace deviance, organizational citizenship behavior, and business unit performance: the bad apples do spoil the whole barrel. *Journal of Organizational Behavior, 25(1), 67–80.*

Durkheim, E. (1958). *The Rules of Sociological Method*. Glencoe: Free Press

Ellemers, N. & Jetten, J. (2013). The many ways to be marginal in a group. *Personal. Soc. Psychol. Rev.*, 17.

Erikson, K. T. (1966). *Wayward Puritans: A Study in the Sociology of Deviance*. New York: Wiley.

Fox, S., Spector, P. & Miles, D. (2001). Counterproductive Work Behavior in Response to Job Stressors and Organizational Justice: Some Mediator and Moderator Tests for Autonomy and Emotions. *Journal of Vocational Behavior*, 59.

Galinsky, A. D., Magee, J. C., Gruenfeld, D. H., Whitson, J. & Liljenquist, K. A. (2008). Social power reduces the strength of the situation: implications for creativity, conformity, and dissonance. *J. Personal. Soc. Psychol*. 95.

Galperin, B. L. (2012). Exploring the nomological network of workplace deviance: developing and validating a measure of constructive deviance. *J. Appl. Soc. Psychol.* 42.

Galperin, B. & Burke, R. (2006). Uncovering the relationship between workaholsim and workplace destructive and constructive deviance: an exploratory study. *The International Journal of Human Resource Management,* 17.

Gollwitzer, M. & Keller, L. (2010). What you did only matters if you are one of us: Offenders' group membership moderates the effect of criminal history on punishment severity. *Soc. Psychol.* 41.

Goode, E. (1991). Positive deviance: A viable concept. *Deviant Behavior, 12*(3).

Gorden, W. I., Infante, D. A. & Graham, E. E. (1988). Corporate conditions conducive to employee voice: A subordinate perspective. *Employee Responsibilities and Rights Journal, 1*(2).

Griffin, R. W. & O'Leary-Kelly, A. M. (2004). *The dark side of organizational behavior.* San Francisco: Jossey-Bass.

Gruys, M. L. & Sackett, P. R. (2003). Investigating the dimensionality of counterproductive work behavior. *International journal of selection and assessment, 11*(1).

Hansen, T. & Levine, J. M. (2009). Newcomers as change agents: effects of newcomers' behavioral style and teams' performance optimism. *Soc. Influ.* 4.

Haslam, S. A. & Reicher, S. D. (2012). Contesting the "nature" of conformity: what Milgram and Zimbardo's studies really show. *PLoS Biol. 10*(11).

Haydaroğlu, S. (2022). Örgütsel muhalefetin kavramsal çerçevesi. Polat, O. (Ed.), *Sosyal Bilimler Alanında Teori, Uygulama, Tarihsel ve Güncel Tartışmalar,* içinde (ss. 7-48). Ankara: Efe Akademi yayınları

Higgins, G. E., Ricketts, M. L., Marcum C. D. & Mahoney, M. (2010). Primary socialization theory: an exploratory study of delinquent trajectories. *Criminal Justice Studies: A Critical Journal of Crime, Law and Society, 23*.

Hirschman, A.O. (1970). *Exit, Voice and Loyalty: Responses to Decline in Firms, Organizations, and States,* Cambridge, MA: Harvard University Press.

Hogg, M. A. & Vaughan, G. M. (2007). *Sosyal psikoloji.* Ankara: Ütopya Yayınevi

Hollinger, R. C., & Clark, J. P. (1982). Formal and informal social controls of employee deviance. *The Sociological Quarterly, 23*.

Hollinger, R. C. (1986). Acts against the Workplace: Social Bonding and Employee Deviance. *Deviant Behavior, 7*.

Hornsey, M. J. & Jetten, J. (2003). Not being what you claim to be: impostors as sources of group threat. *Eur. J. Soc. Psychol.* 33.

Hornsey, M. J., Jetten, J., McAuliffe, B. & Hogg, M. A. (2006). The impact of individualist and collectivist group norms on evaluations of dissenting group members. *J. Exp. Soc. Psychol. 42*.

Hornsey, M. J. & Imani, A. (2004). Criticizing groups from the inside and the outside: an identity perspective on the intergroup sensitivity effect. *Personal. Soc. Psychol. Bull.* 30.

Hornsey, M. J., Oppes, T. & Svensson, A. (2002). "It's OK if we say it, but you can't": responses to intergroup and intragroup criticism. *Eur. J. Soc. Psychol.* 32.

Hornsey, M. J., Frederiks, E., Smith, J. R. & Ford, L. (2007). Strategic defensiveness: public and private responses to group criticism. *Br. J. Soc. Psychol.* 46.

Hutchison, P., Jetten, J. & Gutierrez, R. (2011). Deviant but desirable: perceived group variability and reactions to atypical group members. *J. Exp. Soc. Psychol.* 47.

Imhoff, R. & Erb, H-P. (2009). What motivates nonconformity? Uniqueness seeking blocks majority influence. *Personal. Soc. Psychol. Bull.* 35.

Jehn, K., Northcraft, G. & Neale, M. (1999). Why differences make a difference: a field study of diversity, conflict, and performance in workgroups. *Adm. Sci. Q.* 44.

Jetten, J., Hornsey, M. J. & Adarves-Yorno, I. (2006). When group members admit to being conformist: the role of relative intragroup status in conformity self-reports. *Personal. Soc. Psychol. Bull.* 32.

Jetten, J. & Hornsey, M. J. (2011). *Rebels in Groups: Dissent, Deviance, Difference and Defiance*. Chichester, UK: Wiley-Blackwell.

Jetten, J. & Hornsey, M.J. (2014). Deviance and Dissent in Groups. *Annu. Rev. Psychol.*, 65.

Judge, T. A., Scott, B. A. & Ilies, R. (2006). Hostility, job attitudes, and workplace deviance: Test of a multilevel model. *Journal of Applied psychology, 91*(1).

Kassing, J. W. (1997). Articulating, antagonizing, and displacing: A model of employee dissent. *Communication Studies, 48*(4).

Krischer, M. M., Penney, L. M. & Hunter, E. M. (2010). Can counterproductive work behaviors be productive? cwb as emotion-focused coping. *Journal of Occupational Health Psychology, 15*(2).

Lawrence, T. B. & Robinson, S. L. (2007). Ain't Misbehavin: Workplace Deviance as Organizational Resistance. *Journal of Management, 33*(3).

Marcus, B. & Schuler, H. (2004) Antecedents of counterproductive work behavior at work: a general perspective. *Journal of Applied Psychology,* 89.

Markova, G. & Folger, R. (2012). Every cloud has a silver lining: positive effects of deviant coworkers. *Eur. J. Soc. Psychol.,* 152.

Martinko, M. J., Douglas, S. C., Harvey, P. & Gundlach M. J. (2007). Understanding and Managing Organizational Deviances: A Causal Reasoning Perspective. Gilliland, D. S. & Skarlicki, D. (Ed.), *Research in Social Issues in Managament: Managing Social and Ethical Issues in Organizations* içinde (ss. 253-294), NC: Information Age Publishing, Charlotte.

Matz, D.C. & Wood, W. (2005). Cognitive dissonance in groups: the consequences of disagreement. *J. Personal. Soc. Psychol.*, 88.

Mccormick, M. J. & Martinko, M. J. (2004). Identifying leader social cognitions: ıntegrating the causal reasoning perspective into social cognitive theory. *Journal of Leadership & Organizational Studies*, *10*(4).

Memduhoğlu H. B., (2008). Örgütsel Sosyalleşme ve Türk Eğitim Sisteminde Örgütsel Sosyalleşme Süreci. *Yüzüncü Yıl Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, 5*(2).

Monin, B., Sawyer, P. J. & Marquez, M. J. (2008). The rejection of moral rebels: resenting those who do the right thing. *J. Personal. Soc. Psychol., 95*(1).

Nemeth, C. (1995). Dissent as driving cognition, attitudes and judgments. *Soc. Cogn.* 13.

Nemeth, C., Brown, K. & Rogers, J. (2001). Devil's advocate versus authentic dissent: stimulating quantity and quality. *Eur. J. Soc. Psychol.* 31.

O'Leary Kelly, A.M., Griffin R.W. & Glew, D.J. (1996). Organizational-motivated aggression: a research framework. *Academy of Management Review, 21*(1).

Özdemir, B. & Atan, E. (2018). Karanlık Üçlünün Örgütsel Muhalefete Etkisi: Bir Yapısal Eşitlik Modeli. *İş Ahlakı Dergisi. 11*(2).

Özkalp, E., Aydın, U. & Tekeli, S. (2012). Sapkın Örgütsel Davranışlar ve Çalışma Yaşamında Yeni Bir Olgu: Sanal Kaytarma (Cyberloafing) ve İş İlişkilerine Etkileri. *Çimento İşveren Sendikası Dergisi, 26* (2).

Packer, D. J. (2008). On being with us and against us: a normative conflict model of dissent in social groups. *Personal. Soc. Psychol. Rev.*, 12.

Packer, D. J. (2009). Avoiding groupthink: Whereas weakly identified members remain silent, strongly identified members dissent about collective problems. *Psychol. Sci.*, 20.

Packer, D. J. (2014). On not airing our dirty laundry: Intergroup contexts suppress ingroup criticism among strongly identified group members. *Br. J. Soc. Psychol., 53*(1).

Puffer, S. M. (1987). Prosocial behavior, noncompliant behavior and work performance among comission sales people. *Journal of Applied Psychology*, 72.

Rijnbout, J. S. & McKimmie, B. M. (2012). Deviance in group decision making: group-member centrality alleviates negative consequences for the group. *Eur. J. Soc. Psychol.* 42.

Rink, F. & Ellemers N. (2009). Temporary versus permanent group membership: how the future prospects of newcomers affect newcomer acceptance and newcomer influence. *Personal. Soc. Psychol. Bull.* 35.

Robinson, S. L. & Bennett, R. J. (1995). A typology of deviant workplace behaviors: a multidimensional scaling study. *Academy of Management Journal, 38*(2).

Robinson, S. L. & Bennett, R. J. (1997). Workplace deviance: Its definition, its manifestations, and its causes. R. J. Lewicki, R. J. Bies. & B. H. Sheppard (Ed.), *Research on negotiation in organizations,* Vol. 6, içinde (ss. 3–27). Elsevier Science/JAI Press.

Sagarin, E. (1975). *Deviants and deviance: An introduction to the study of disvalued people.* New York: Praegar.

Scull, A. T. (1988). Deviance and social control. Smelser, N. (Ed.), *Handbook of sociology* içinde (ss. 667-693). Newbury Park, CA: Sage.

Seçer, H. & Seçer, B. (2007). Örgütlerde üretkenlik karşıtı iş davranışları: Belirleyicileri ve önlenmesi. *TİSK Akademi, 2*(4).

Shahinpoor, N. & Matt, B. F. (2006). The power of one: Dissent and organizational life. *Journal of Business Ethics, 74(*1).

Shatz, R. T., Staub, E. & Lavine H. (1999). On the varieties of national attachment: blind versus constructive patriotism. *Polit. Psychol.* 20.

Sheppard, B. H., Lewicki, R. J. & Minton, J. W. (1992). *Organizational justice: The search for fairness in the workplace.* New York: Lexington Books.

Spears, R., Doosje, B. & Ellemers, N. (1997). Self-stereotyping in the face of threats to group status and distinctiveness: the role of group identification. *Personal. Soc. Psychol. Bull.* 23.

Spector, P. E. & Fox, S. (2002). An emotion-centered model of voluntary work behavior: Some parallels between counterproductive work behavior and organizational citizenship behavior. *Human resource management review, 12(*2).

Tompkins, P. K. & Cheney, G. (1985). Communication and unobtrusive control in contemporary organizations. R. D. McPhee & P. K. Tompkins (Ed.), *Organizational communication: Traditional themes and new directions* içinde (ss. 179 –210). Beverly Hills, CA: Sage.

Van Dyne, L. & Saavedra, R. (1996). A naturalistic minority influence experiment: effects of divergent thinking, conflict and originality in work groups. *Br. J. Soc. Psychol.* 35.

Van Prooijen, J-W. (2006). Retributive reactions to suspected offenders: the importance of social categorizations and guilt probability. *Personal. Soc. Psychol. Bull.* 32.

Vardi, Y. & Wiener, Y. (1996). Misbehavior in organizations: a motivational framework. *Organization Science, 7*(2).

Varoğlu, D. & Sığrı, Ü. (2015). Örgütsel Davranışın Karanlık Yüzü: İşyerinde Üretkenlik Karşıtı Davranışlar. Ü. Sığrı ve S. Gürbüz (Ed.), *Örgütsel Davranış (3. Baskı),* içinde (ss. 674-706), İstanbul: Beta Basım Yayım.

Walton, D. (2005). *Fundamentals of critical argumentation.* Cambridge University Press.

Warren, D. E. (2003). Constructive and destructive deviance in organizations. *Academy of Management Review, 28*(4).

Worchel, S. (1998). A developmental view of the search for group identity. SWorchel, JF Morales, D Paez, & J-C Deschamps (Ed.), *Social Identity: International Perspectives*, içinde (ss. 53–74). Thousand Oaks, CA: Sage.

Whyte, W. F. (1943). *Street corner society.* Chicago: University of Chicago Press.

Kaynakça

Allen, T. D., Golden, T. D., & Shockley, K. M. (2015). How effective is telecommuting? Assessing the status of our scientific findings. *Psychological science in the public interest*, 16(2), 40-68.

Altindag, E., & Siller, F. (2014). Effects of flexible working method on employee performance: an empirical study in turkey. *Bus Eco J*, *5*.

Ashforth, B. E., & Mael, F. (1989). Social identity theory and the organization. *Academy of management review*, 14(1), 20-39.

Atak, M. (2005). Örgütlerde resmi olmayan iletişimin yeri ve önemi. *Journal of Aeronautics and Space Technologies*, 2(2), 59-67.

Baek, S., Shek, S., & Sia, C. L. (2004). Understanding of organizational intention to distributed work adoption. *PACIS 2004 Proceedings*, 63.

Baruch, Y. (2001). The status of research on teleworking and an agenda for future research. *International journal of management reviews*, 3(2), 113-129.

Baruch, Y., & Smith, I. (2002). The legal aspects of teleworking. *Human resource management journal*, 12(3), 61-75.

Bellmann, L., & Hübler, O. (2021). Working from home, job satisfaction and work–life balance–robust or heterogeneous links?. *International Journal of Manpower*, 42(3), 424-441.

Blader, S. L., & Tyler, T. R. (2009). Testing and extending the group engagement model: linkages between social identity, procedural justice, economic outcomes, and extrarole behavior. *Journal of applied psychology*, 94(2), 445.

Brown, R. (2000). Social identity theory: Past achievements, current problems and future challenges. *European journal of social psychology*, 30(6), 745-778.

Blumberga, S., & Pylinskaya, T. (2019). Remote work advantages and disadvantages on the example in it organisation. *In International Conference NORDSCI. Athens* (Vol. 281)

Champoux, J. E. (2010). *Organizational behavior: Integrating individuals, groups, and organizations*. Routledge.

Dereli, B., & Cengiz, D. (2011). İnsan kaynakları yönetiminde grup, grup dinamiği kavramları ve grup dinamiğinin ölçülmesi üzerine uygulama örneği. *Öneri Dergisi*, 9(35), 35-43.

Deshpande, A., Sharp, H., Barroca, L., & Gregory, P. (2016). Remote working and collaboration in agile teams. https://oro.open.ac.uk/47461/1/submitted%20%20version.pdf Erişim tarihi: 15 Haziran 2023

Di Martino, V., & Wirth, L. (1990). Telework: A new way of working and living. *Int'l Lab*. Rev., 129, 529.

Doğan, D. D. M. S. (2005). 21. yüzyılda esnek çalışma biçimleri ve toplumların iş hayatına uygulanması. *Istanbul Journal of Sociological Studies*, 0 (31), 93-98.

Driskell, J. E., Radtke, P. H., & Salas, E. (2003). Virtual teams: Effects of technological mediation on team performance. Group Dynamics: Theory, Research, and Practice, 7(4), 297.

Dumitru, C. (2021). *Building virtual teams: trust, culture, and remote working*. Routledge.

Etzioni, A. (1964). *Modern Organizations*. New York: Prentice-Hall.

Ferreira, R., Pereira, R., Bianchi, I. S., & da Silva, M. M. (2021). Decision factors for remote work adoption: advantages, disadvantages, driving forces and challenges. *Journal of Open Innovation: Technology, Market, and Complexity*, 7(1), 70.

Flood, F. (2019). Leadership in the remote, freelance, and virtual workforce era. *Global Encyclopedia of Public Administration, Public Policy, and Governance*, 1-5.

Golden, T. D., Veiga, J. F., & Dino, R. N. (2008). The impact of professional isolation on teleworker job performance and turnover intentions: does time spent teleworking, interacting face-to-face, or having access to communication-enhancing technology matter?. *Journal of applied psychology*, 93(6), 1412.

Greer, T. W., & Payne, S. C. (2014). Overcoming telework challenges: Outcomes of successful telework strategies. *The Psychologist-Manager Journal*, 17(2), 87.

Handy, C. (1995). Trust and the virtual organization. *Long Range Planning*, 28(4), 126-126.

Hardill, I., & Green, A. (2003). Remote working—altering the spatial contours of work and home in the new economy. *New Technology, Work and Employment*, 18(3), 212-222.

Iqbal, S., Suh, J., Czerwinski, M., Mark, G., & Teevan, J. (2020). Remote work and well-being.

https://www.microsoft.com/en-us/research/uploads/prod/2020/07/NFW-Iqbal-et-al.pdf Erişim Tarihi: 19 Mayıs 2023

Jarrahi, M. H., Newlands, G., Butler, B., Savage, S., Lutz, C., Dunn, M., & Sawyer, S. (2021). Flexible work and personal digital infrastructures. *Communications of the ACM*, 64(7), 72-79.

Karia, N., & Asaari, M. H. A. H. (2016). Innovation capability: the impact of teleworking on sustainable competitive advantage. *International Journal of Technology, Policy and Management*, 16(2), 181-194.

Karnowski, S., & White, B. J. (2002). The role of facility managers in the diffusion of organizational telecommuting. *Environment and Behavior*, 34(3), 322-334.

Kattenbach, R., Demerouti, E., & Nachreiner, F. (2010). Flexible working times: effects on employees' exhaustion, work-nonwork conflict and job performance. *Career Development International*, 15(3), 279-295.

Lal, B., Dwivedi, Y. K., & Haag, M. (2021). Working from home during Covid-19: doing and managing technology-enabled social interaction with colleagues at a distance. *Information Systems Frontiers*, 1-18.

Larson, B. Z., Vroman, S. R., & Makarius, E. E. (2020). A guide to managing your (newly) remote workers. *Harvard Business Review*, 18(2), 27-35.

Leskinen, R., & Hatami, A. (2022). Advantages And Disadvatages Of Remote Work And Its Implications On Leadership.

http://Jultika.Oulu.Fi/Files/Nbnfioulu-202211143574.Pdf Erişim Tarihi: 27 Haziran 2023

Lewis, S. (2003). Flexible working arrangements: Implementation, outcomes, and management. *International Review of Industrial and Organizational Psychology* 2003, 18, 1-28.

Lis, T., Ptak, A., & Lis, M. (2021). Trust as an element of the functioning of the information system in management in conditions of forced remote work. *Energies*, *14*(21), 7425.

Mache, S., Servaty, R., & Harth, V. (2020). Flexible work arrangements in open workspaces and relations to occupational stress, need for recovery and psychological detachment from work. *Journal of Occupational Medicine and Toxicology*, 15(1), 1-11.

Ollo-López, A., Goñi-Legaz, S., & Erro-Garcés, A. (2021). Home-based telework: usefulness and facilitators. *International Journal of Manpower*, 42(4), 644-660.

Olson, G. M., & Olson, J. S. (2000). Distance matters. *Human–computer interaction*, 15(2-3), 139-178.

Orsini, C., & Rodrigues, V. (2020). Supporting motivation in teams working remotely: The role of basic psychological needs. *Medical teacher*, 42(7), 828-829.

Öztürkoğlu, Y. (2013). Tüm Yönleriyle Esnek Çalışma Modelleri. *Beykoz Akademi Dergisi*, 1(1), 109-129.

Pianese, T., Errichiello, L., & da Cunha, J. V. (2023). Organizational control in the context of remote working: A synthesis of empirical findings and a research agenda. *European Management Review*, *20*(2), 326-345.

Rupietta, K., & Beckmann, M. (2018). Working from home: What is the effect on employees' effort?. *Schmalenbach Business Review*, 70, 25-55.

Shifrin, N. V., & Michel, J. S. (2022). Flexible work arrangements and employee health: A meta-analytic review. *Work & Stress*, 36(1), 60-85.

Soga, L. R., Bolade-Ogunfodun, Y., Mariani, M., Nasr, R., & Laker, B. (2022). Unmasking the other face of flexible working practices: A systematic literature review. *Journal of Business Research*, 142, 648-662.

Staples, D. S. (2001). A study of remote workers and their differences from non-remote workers. *Journal of Organizational and End User Computing (JOEUC)*, 13(2), 3-14.

Stets, J. E., & Burke, P. J. (2000). Identity theory and social identity theory. *Social psychology quarterly*, 224-237.

Taboroši, S., Strukan, E., Poštin, J., Konjikušić, M., & Nikolić, M. (2020). Organizational commitment and trust at work by remote employees. *Journal of Engineering Management and Competitiveness (JEMC)*, *10*(1), 48-60.

Tejero, L. M. S., Seva, R. R., & Fadrilan-Camacho, V. F. F. (2021). Factors associated with work-life balance and productivity before and during work from home. *Journal of occupational and environmental medicine*, 63(12), 1065.

Thatcher, S. M., & Zhu, X. (2006). Changing identities in a changing workplace: Identification, identity enactment, self-verification, and telecommuting. *Academy of Management Review*, 31(4), 1076-1088.

Van Zoonen, W., & Sivunen, A. E. (2022). The impact of remote work and mediated communication frequency on isolation and psychological distress. *European Journal of Work and Organizational Psychology*, 31(4), 610-621.

Varol, M. (1990). Örgütlerde Gruplar ve Örgütsel Çatışma Üzerine Notlar. *Ankara Üniversitesi SBF Dergisi*, 45 (1).

Vartiainen, M. (2021). Telework and remote work. In *Oxford Research Encyclopedia of Psychology*.

Yakkan, E. (2016). *Çalışma Hayatında Esnekleşme ve Esnek Çalışma Biçimleri* (yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Dokuz Eylül Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İzmir.

Yan, Z., & Holtmanns, S. (2008). Trust modeling and management: from social trust to digital trust. In *Computer security, privacy and politics: current issues, challenges and solutions* (pp. 290-323). IGI Global.

Yaroshenko, O., Melnychuk, N., Moroz, S., Havrylova, O., & Yaryhina, Y. (2021). Features of remote work in Ukraine and the European Union: Comparative legal aspect. *Hasanuddin Law Review*, *7*(3), 136-149.

Yu, R., Burke, M., & Raad, N. (2019). Exploring impact of future flexible working model evolution on urban environment, economy and planning. *Journal of Urban Management*, 8(3), 447-457.

Kaynakça

Anameriç, H. (2009). Yönetimde Sistem Yaklaşımı. *Yayımlanmamış Çalışma Raporu,* www.acikarsiv.ankara.edu.tr/browse/174/445.htm, Erişim Tarihi:05.07.2023, 2.

Belias, D., and Sklikas, D., (2013). Aspects of job design. *International Journal of Human Resource Management and Research*, 3(4), 85-94.

Cemaloğlu, N. ve Gökyer, N. (2021). *Yönetimde Yeni Yaklaşımlar.*

Ergeneli, A., Arıkan, H. ve Tatlıdil, H. (2016). Algılanan grup iş tasarımı ve örgütsel özdeşleşme arasındaki ilişki: eğitim sektöründe bir araştırma. *Marmara Üniversitesi İİBF Dergisi*, 41(2), 97-119.

Grant, A. M. (2008). The significance of task significance: Job performance effects, relational mechanisms, and boundary conditions. *Journal of Applied Psychology*, 93, 108-124.

Grant, A. M., Fried, Y. and Juillerat, T. (2011). Work matters: Job design in classic and contemporary perspectives. Elsevier. *In Handbook of organizational creativity*, 171-204.

Hackman, J.R. and Oldham, G.R., (2010). Work design in the 21st century: Recent research and accomplishments. *Journal of Organizational Behavior,* 31(2-3), 425-437.

Holman, D., Clegg, C. and Waterson, P. (2002). Navigating the territory of job design. *Applied Ergonomics*, 33(3), 197-205.

Humphrey, S. E., Nahrgang, J. D., and Morgeson, F. P. (2007). Integrating motivational, social, and contextual work design features: A meta-analytic summary and theoretical extension of the work design literature. *Journal of Applied Psychology*, 92(5), 1332-1356.

İleri, Y. Y. Ve Soylu, Y. (2010). Bir rekabet üstünlüğü aracı olarak çeviklik kavramı ve örgüt yapısına olası etkileri. *Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Meslek Yüksekokulu Dergisi*, 13(1-2), 13-28.

Kozlowski, S. W., and Bell, B. S. (2003). *Work groups and teams in organizations*. Handbook of psychology, 12, 333-375.

Köroğlu, V. ve Koç, M. (2017). Stratejik Yönetim Açısından Taylorizm Prensiplerinin Zamanımıza Yansımaları. *Çağ Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 14 (1), 1-18

Köse, F. ve Çapar, N. (2015). Grup iş tasarımı ile iş tatmini ve performans ilişkisi: izmir'de bir araştırma. *Yönetim ve Ekonomi Araştırmaları Dergisi*, 13(1), 166-181.

Morgeson, F.P., Delaney-Klinger, K. and Hemingway, M.A., (2005). The importance of job autonomy, cognitive ability, and job-related skill for predicting role breadth and job performance. *Journal of Applied Psychology,* 90(2), s.399-406.)

Morgeson, F. P., Dierdorff, E. C. and Hmurovic, J. L. (2010). Work design in the 21st century: A renewed understanding of the relevance of job characteristics in work design. *Academy of Management Perspectives*, 24(1), 6-17.

Morgeson, F. P. and Humphrey, S. E. (2006). The Work Design Questionnaire (WDQ): Developing and validating a comprehensive measure for assessing job design and the nature of work. *Journal of Applied Psychology*, 91(6), 1321-1339.

Mount, M. K., Barrick, M. R., and Stewart, G. L. (1998). Five-factor model of personality and performance in jobs involving interpersonal interactions. *Human Performance*, 11, 145–165.

PERFORMATİF TERÖRİZM VE “İSLAM DEVLETİ” ÖRGÜTÜ

KASIM TİMUR

Bu kitabın yayın hakkı SİYASAL KİTABEVİ'ne aittir. Yayınevinin ve yayınlayıcısının yazılı izni alınmaksızın kısmen veya tamamen alıntı yapılamaz, hiçbir şekilde kopyalanamaz, çoğaltılamaz ve yayınlanamaz.

Performatif Terörizm ve "İslam Devleti" Örgütü

Yazar: Kasım Timur
Editör: Fatma Gedikoğlu
Kapak ve Sayfa Düzeni: Buse Dilara Dirim
©Siyasal Kitabevi Tüm Hakları Saklıdır.
2023 Ekim, Ankara
ISBN No: 978-625-7424-97-4
Siyasal Kitabevi-Ünal Sevindik
Yayıncı Sertifika No: 14016
Şehit Adem Yavuz Sok. Hitit Apt. 14/1
Kızılay-Ankara
Tel: 0(312) 419 97 81 pbx
Faks: 0(312) 419 16 11
Baskı:
Repro Bir Matbaacılık Kağ. Rekl. Tasarım Tic. Ltd. Ş.
Sertifika No: 47381
İvedik OSB Matbaacılar Sitesi 1514. Cad.
No: 23-25 Yenimahalle/ANKARA
Dağıtım:
Siyasal Kitabevi
Şehit Adem Yavuz Sok. Hitit Apt. 14/1
Kızılay/Ankara
Tel: 0(312) 419 97 81 pbx
Faks: 0(312) 419 16 11
e-posta: info@siyasalkitap.com
http://www.siyasalkitap.com

KAYNAKLAR

ABC News. (2010). *5/11/2004: Nick Berg Beheaded in Iraq*. https://abcnews.go.com/Archives/video/nick-berg-beheaded-iraq-2004-10062350. Erişim Tarihi: 21 Aralık 2020.

Abedin, M. (2006). Mujahideen Shura Council in Iraq: Fact or Fiction?. *Terrorism Focus*, *3*(12).

Abramović, M. (2016). *Walk Through Walls: A Memoir*. New York: Crown Archetype.

Abu Haniyeh, H. (2014). Daesh's Organisational Structure. *Al Jazeera Center for Studies*, 3 Aralık.

Afghanistan-Union of Soviet Socialist Republics: Treaty of Friendship, Goodneighborliness and Cooperation. (1980). *International Legal Materials*, *19*(1), 1-3.

Agamben, G. (2001). *Kutsal İnsan: Egemen İktidar ve Çıplak Hayat*. (Çev. İ. Türkmen). İstanbul: Ayrıntı Yayınları.

Agamben, G. (2006). *İstisna Hali*. (Çev. K. Atakay). İstanbul: Otonom Yayıncılık.

Ahmad, I. (2016). In Conversation with Richard Jackson: Religion, Terrorism, Democracy. *Journal of Religious and Political Practice*, *2*(3), 319-336.

Ahmed, N. M. (2006). Terrorism and Statecraft: Al-Qaeda and Western Covert Operations after the Cold War. P. Zarembka (Ed.), *The Hidden History of 9-11-2001 (Research in Political Economy, Vol. 23)* içinde (s. 149-188). Bingley: Emerald Group Publishing Limited.

Ahmed, S. (2015). *Duyguların Kültürel Politikası*. (Çev. S. Komut). İstanbul: Sel Yayıncılık.

Akay, A. (1993). Çevirenin Önsözü. (Çev. A. Akay). G. Deleuze ve F. Guattari, *Kapitalizm ve Şizofreni 2-Bin Yayla: Kapma Aygıtı* içinde (s. 5-11). Ankara: Bağlam Yayıncılık.

Akhavi, S. (1995). Dawlah. J. L. Esposito (Ed.), *The Oxford Encyclopedia of the Modern Islamic World, Volume 1* içinde (s. 353-356). New York: Oxford University Press.

Akkoyunlu, İ. (2017). *İbn Teymiyye'nin Şia'ya Reddiyesi.* (Doktora Tezi). Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.

Akram, F. ve Rudoren, J. (2013, 3 Kasım). *To Shape Young Palestinians, Hamas Creates Its Own Textbooks*. https://www.nytimes.com/2013/11/04/world/middleeast/to-shape-young-palestinians-hamas-creates-its-own-textbooks.html. Erişim Tarihi: 01 Eylül 2022.

Al-Adnani, A. M. (2014). *This is the Promise of Allah*. https://web.archive.org/web/20140629220725/http://myreader.toile-libre.org/uploads/My_53b039f00cb03.pdf. Erişim Tarihi: 30 Eylül 2019.

Al-Baghdadi, A. B. (2013, 9 Nisan). *Give Good News to the Believers*. http://gtrp.haverford.edu/statement/ABB20130409/. Erişim Tarihi: 12 Eylül 2021.

Al-Baghdadi, A. B. (2014). *Ameerul Mumineen Khutba (Eng Translation)*.

https://web.archive.org/web/20140710191406/http://www.youtube.com/watch?v=0bBzRD6uQPw. Erişim Tarihi: 30 Eylül 2014.
Al-Baghdadi, A. B. (2016, Kasım). This Is What Allah and His Messenger Promised Us: A Speech by Amirul-Muminin. *Rumiyah, 3*, 4-9.
Al-Furqān Media. (2014). *Khutbah and Jum'ah Prayer in the Grand Mosque of Mūsul (Mosul)*. https://jihadology.net/2014/07/05/al-furqan-media-presents-a-new-video-message-from-the-islamic-states-abu-bakr-al-%e1%b8%a5ussayni-al-qurayshi-al-baghdadi-khu%e1%b9%adbah-and-jumah-prayer-in-the-grand-mosque-of-mu/. Erişim Tarihi: 12 Ocak 2021.
Al-Furqān Media. (2015). *Healing the Believers' Chests*. https://charlescarrollsociety.com/wp-content/uploads/2015/02/pilot-jordan-smll.mp4. Erişim Tarihi: 20 Aralık 2022.
Al-Furqān Media. (2016). *The Structure of the Khilafah*. https://jihadology.net/2016/07/06/new-video-message-from-the-islamic-state-the-structure-of-the-caliphate/. Erişim Tarihi: 20 Aralık 2022.
Al-Hayat Media Center. (2015). *The Rise of the Khilafah: Return of the Gold Dinar*. https://jihadology.net/2015/08/29/al-ḥayat-media-center-presents-a-new-video-message-from-the-islamic-state-the-rise-of-the-caliphate-and-the-return-of-the-gold-dinar/. Erişim Tarihi: 12 Aralık 2022.
Al-Hayat Media Center. (2016). *Kill Them Wherever You Find Them*. https://jihadology.net/2016/01/24/new-video-message-from-the-islamic-state-kill-them-wherever-you-find-them/. Erişim Tarihi: 12 Aralık 2022.
Al-Olaqi, F. M. T. ve Shaikh, N. U. (2016). The Sword in the Islamic World View. *International Journal of Philosophy and Theology, 4*(1), 42-54.
Al-Sheikh, S. R. ve Sky, E. (2011). Iraq since 2003: Perspectives on a Divided Society. *Survival, 53*(4), 119-142.
Al-Tamimi, A. J. (2016). The Archivist: Unseen Islamic State Regulations for the Mosul Operations. *Jihadology*, December 31, 2016.
Al-Zarqawi, A. M. (2004a). *'Text' of Al-Zarqawi Message Threatening More Attacks*. https://irp.fas.org/world/para/zarqawi040604.html. Erişim Tarihi: 24 Eylül 2021.
Al-Zarqawi, A. M. (2004b). Zarqawi Letter: February 2004 Coalition Provisional Authority English translation of terrorist Musab al Zarqawi letter obtained by United States Government in Iraq. *U.S. Department of State Archive*, February 2004. https://2001-2009.state.gov/p/nea/rls/31694.htm. Erişim Tarihi: 01 Aralık 2020.
Al-Zarqawi, A. M. (2020). Untitled Speech, 4 January 2004. H. J. Ingram, C. Whiteside ve C. Winter (Ed.), *The ISIS Reader: Milestone Texts of the Islamic State Movement* içinde (s. 21-31). New York: Oxford University Press.
Al-Zawahiri, A. (2005). Letter from al-Zawahiri to al-Zarqawi. *Office of the Director of National Intelligence*, ODNI News Release No. 2-05, 11 October, https://web.archive.org/web/20060409165726/https://www.dni.gov/release_letter_101105.html. Erişim Tarihi: 23 Mayıs 2019.
Al-Zawahiri, A. (2007). *Review of Events*. http://hdl.handle.net/10066/4671. Erişim Tarihi: 30 Haziran 2022.
Al Jazeera Türk. (2014, 19 Nisan). *IŞİD Gazze'ye Girmeye Hazırlanıyor*. http://www.aljazeera.com.tr/haber/isid-gazzeye-girmeye-hazirlaniyor. Erişim

Tarihi: 30 Haziran 2022.
Alexander, D. (1999). Dhu'l-faqār and the Legacy of the Prophet, Mīrāth Rasūl Allāh. *Gladius, 19*, 157-187.
Alfaro, M. J. M. (1996). Intertextuality: Origins and Development of the Concept. *Atlantis, 18*(1/2), 268-285.
Ali, S. S. ve Abdullah, H. (2016). *Did the Patriot Act Change US Attitudes on Surveillance?*. https://www.nbcnews.com/storyline/9-11-anniversary/did-patriot-act-change-us-attitudes-surveillance-n641586. Erişim Tarihi: 18 Ağustos 2019.
Allison, R. (2002). *9/11 Wicked but a Work of Art, says Damien Hirst*. 11 September, http://theguardian.com/uk/2002/sep/11/arts.september11. Erişim Tarihi: 12 Eylül 2019.
Altakhaineh, A. R. M. (2017). The Linguistic Features of Acronyms in Arabic. *SAGE Open*, *7*(4), 1-14.
Althusser, L. (1994). *İdeoloji ve Devletin İdeolojik Aygıtları* (4. Baskı). (Çev. Y. Alp ve M. Özışık). İstanbul: İletişim Yayınları.
Amnesty International UK. (2018, 12 Ocak). *How Islamic State Got Its Weapons*. https://www.amnesty.org.uk/how-isis-islamic-state-isil-got-its-weapons-iraq-syria. Erişim Tarihi: 19 Ekim 2022.
Anadolu Ajansı. (2015, 7 Ekim). *DAEŞ'e Ait Para Baskı Kalıpları Ele Geçirildi*. https://www.aa.com.tr/tr/pg/foto-galeri/daese-ait-para-baski-kaliplari-ele-gecirildi. Erişim Tarihi: 12 Aralık 2022.
Antakyalıoğlu, Z. (2013). *Roman Kuramına Giriş*. İstanbul: Ayrıntı Yayınları.
Apaydın, H. Y. (2010). İctihad. *TDV İslâm Ansiklopedisi, 21. Cilt* içinde (s. 432-445). İstanbul: Türkiye Diyanet Vakfı.
Arendt, H. (1951). *The Origins of Totalitarianism*. New York: Harcourt, Brace & World, Inc.
Arendt, H. (2012). *Kötülüğün Sıradanlığı: Adolf Eichmann Kudüs'te* (2. Baskı). (Çev. Ö. Çelik). İstanbul: Metis Yayınları.
Arendt, H. (2014). *Totalitarizmin Kaynakları-1: Antisemitizm* (5. Baskı). (Çev. B. S. Şener). İstanbul: İletişim Yayınları.
Aretoulakis, E. (2008). Aesthetic Appreciation, Ethics, and 9/11. *Contemporary Aesthetics, 6*. http://hdl.handle.net/2027/spo.7523862.0006.013. Erişim Tarihi: 06 Ağustos 2019.
Arkan. (2020, Aralık). *A Call to Hijrah*. Cemaziyelevvel 1442, Sayı 1. https://jihadology.net/2020/12/24/new-issue-of-katibat-al-mahdi-fi-bilad-al-arakans-magazine-arakan-1/. Erişim Tarihi: 15 Aralık 2022.
Arkan. (2021, Mayıs). *Ahsan Al-Qasas*. Ramazan 1442, Sayı 2. https://jihadology.net/2021/05/10/new-issue-of-katibat-al-mahdi-fi-bilad-al-arakans-magazine-arakan-2/. Erişim Tarihi: 15 Aralık 2022.
Arkonaç, S. A. (2017). *Psikolojide Söz ve Anlam Analizi: Niteliksel Duruş*. İstanbul: Hiper Yayınları.
Atkin, A. (2013). Peirce's Theory of Signs. E. N. Zalta (Ed.). *The Stanford Encyclopedia of Philosophy* (Summer 2013 Edition). https://plato.stanford.edu/archives/sum2013/entries/peirce-semiotics. Erişim Tarihi: 11 Nisan 2019.
Austin, J. L. (1961). *Philosophical Papers*. J. O. Urmson ve G. J. Warnock (Ed.). London:

Oxford University Press.
Austin, J. L. (2017). *Söylemek ve Yapmak: Harvard Üniversitesi 1955 William James Dersleri*. (Çev. R. L. Aysever). İstanbul: Metis Yayınları.
Avcı, S. (2021). *Kütüb-i Sitte: Seçilmiş Hadisler*. İstanbul: Server Yayınları.
Aydın, H. (2012). *Hırka-i Saadet Dairesi ve Mukaddes Emanetler*. İzmir: Kaynak Yayınları.
Ayubi, N. N. (1995). Islamic State. John L. Esposito (Ed.), *The Oxford Encyclopedia of the Modern Islamic World, Volume 2* içinde (s. 318-325). New York: Oxford University Press.
Baktır, M. (1998). Hutbe. *TDV İslâm Ansiklopedisi, 18. Cilt* içinde (s. 425-428). İstanbul: Türkiye Diyanet Vakfı.
Banks, C. (2019). Introduction: Women, Gender, and Terrorism: Gendering Terrorism. *Women & Criminal Justice, 29*(4-5), 181-187.
Barrett, R. (2014, Kasım). *The Islamic State*. New York: The Soufan Group.
Barthes, R. (2013). *Göstergeler İmparatorluğu* (3. Baskı). (Çev. T. Yücel). İstanbul: Yapı Kredi Yayınları.
Barthes, R. (2014). *Camera Lucida: Fotoğraf Üzerine Düşünceler* (4. Baskı). (Çev. R. Akçakaya). İstanbul: Altıkırkbeş Yayın.
Barthes, R. (2017). *Görüntünün Retoriği, Sanat ve Müzik*. (Çev. A. Koş ve Ö. Albayrak). İstanbul: Yapı Kredi Yayınları.
Barthold, V. V. (2006). *Halife ve Sultan: İslam'da İktidarın Serüveni*. (Çev. İ. Kamalov). İstanbul: Yeditepe Yayınevi.
Baudrillard, J. (2002). *Simgesel Değiş Tokuş ve Ölüm*. (Çev. O. Adanır). İstanbul: Boğaziçi Üniversitesi Yayınevi.
Baudrillard, J. (2005). War Porn. (Çev. P. A. Taylor). *The International Journal of Baudrillard Studies, 2*(1). https://baudrillardstudies.ubishops.ca/war-porn/. Erişim Tarihi: 15 Ağustos 2019.
Baudrillard, J. (2012a). *Karnaval ve Yamyam*. (Çev. O. Adanır). İstanbul: Boğaziçi Üniversitesi Yayınevi.
Baudrillard, J. (2012b). *Kusursuz Cinayet* (3. Baskı). (Çev. N. Sevil). İstanbul: Ayrıntı Yayınları.
Baudrillard, J. (2016a). *Kötülüğün Şeffaflığı: Aşırı Fenomenler Üzerine Bir Deneme* (6. Baskı). (Çev. I. Ergüden). İstanbul: Ayrıntı Yayınları.
Baudrillard, J. (2016b). *Simülakrlar ve Simülasyon* (10. Baskı). (Çev. O. Adanır). Ankara: Doğu Batı Yayınları.
BBC News. (2002, 28 Ekim). *US Diplomat Shot Dead in Jordan*. http://news.bbc.co.uk/2/hi/middle_east/2367311.stm. Erişim Tarihi: 18 Ekim 2021.
BBC News. (2003, 12 Şubat). *Bin Laden Tape: Text*. http://news.bbc.co.uk/2/hi/middle_east/2751019.stm. Erişim Tarihi: 22 Temmuz 2019.
BBC News. (2004, 6 Nisan). *Jordan militants sentenced to die*. http://news.bbc.co.uk/2/hi/middle_east/3603949.stm. Erişim Tarihi: 18 Ekim 2021.
BBC News. (2014a). *Al-Qaeda Disavows ISIS Militants in Syria*. https://www.bbc.com/news/world-middle-east-26016318. Erişim Tarihi: 15 Ekim 2022.
BBC News. (2014b). *Alan Henning 'Killed by Islamic State'*.

https://www.bbc.com/news/uk-29485405. Erişim Tarihi: 15 Aralık 2022.
BBC News. (2016). *Who was French Police Killer Larossi Abballa?*. https://www.bbc.com/news/world-europe-36526067. Erişim Tarihi: 15 Ocak 2023.
BBC News. (2019a, 23 Mart). *Islamic State Group Defeated as Final Territory Lost, US-Backed Forces Say*. https://www.bbc.com/news/world-middle-east-47678157. Erişim Tarihi: 19 Ekim 2022.
BBC News. (2019b, 27 Ekim). *President Trump: 'Abu Bakr al-Baghdadi is dead'*. https://www.bbc.com/news/av/world-50200383. Erişim Tarihi: 19 Ekim 2022.
BBC Türkçe. (2005, 27 Ekim). *İkiz Kulelere İlk Saldırıda İhmal*. http://bbc.co.uk/turkish/news/story/2005/10/051027_wtc.shtml. Erişim Tarihi: 21 Temmuz 2019.
BBC Türkçe. (2013). *Irak'ın İşgalinde İstihbarat Yalanları*. http://bbc.com/turkce/haberler/2013/03/130318_irak_yalanlar. Erişim Tarihi: 20 Ağustos 2019.
Beck, C. J. (2008). The Contribution of Social Movement Theory to Understanding Terrorism. *Sociology Compass, 2*(5), 1565-1581.
Beck, U. (2001). Globalisation's Chernobyl. *The Financial Times*, 5 Kasım 2001. https://web.archive.org/web/20011106114411/http://news.ft.com/ft/gx.cgi/ftc?pagename=View&c=Article&cid=FT3U5G8OOTC&live=true. Erişim Tarihi: 19 Ağustos 2019.
Bell, C. (1997). *Ritual: Perspectives and Dimensions*. New York: Oxford University Press.
Bell, J. (2003). Performance Studies in an Age of Terror. *TDR: The Drama Review, 47*(2), 6-8.
Benjamin, M. (2006). *Salon Exclusive: The Abu Ghraib Files*. http://salon.com/2006/02/16/abu_ghraib_10/. Erişim Tarihi: 16 Ağustos 2019.
Benslama, F. (2017). *İslam'ın Psikanalizi* (4. Baskı). (Çev. I. Ergüden). İstanbul: İletişim Yayınları.
Benslama, F. (2018). *Ölüm Siyaseti: Cihatçı "Üst-Müslümanlar"*. (Çev. O. Türkay). İstanbul: İletişim Yayınları.
Bentham, J. (1995). Panopticon; or, the Inspection-House. M. Bozovic (Ed.), *Jeremy Bentham: The Panopticon Writings* içinde (s. 29-95). London: Verso.
Berardi, F. "B." (2018). *Kahramanlık Patolojisi: Toplu Katliam ve İntihar*. (Çev. N. Kurunç). İstanbul: Otonom Yayıncılık.
Berger, J. (2015). *Bir Fotoğrafı Anlamak*. (Çev. B. Eyüboğlu). İstanbul: Metis Yayınları.
Bhabha, H. K. (1994). *The Location of Culture*. London and New York: Routledge.
Bhaskar, R. (1986). *Scientific Realism and Human Emancipation*. London: Verso.
Bial, H. ve Brady, S. (2016). *The Performance Studies Reader* (3. Baskı). London and New York: Routledge.
Bidar, A. (2014). *Open Letter to the Muslim World*. https://www.memri.org/report/en/0/0/0/0/0/804/8206.htm. Erişim Tarihi: 13 Nisan 2020.
Bin Ali, M. (2012), *The Islamic Doctrine of Al-Wala' wal Bara' (Loyalty and Disavowal) in Modern Salafism*. (Unpublished doctoral dissertation). University of Exeter, UK.
Bin Laden, O. (1996). *Declaration of War against the Americans Occupying the Land of the Two Holy Places*.

https://web.archive.org/web/20011031024057/https://www.pbs.org/newshour/terrorism/international/fatwa_1996.html. Erişim Tarihi: 24 Eylül 2021.
Bin Laden, O. (2010, 27 Ağustos). *Letter from Osama bin Laden to Sheikh Mahmud*. https://www.hsdl.org/?abstract&did=708039. Erişim Tarihi: 02 Aralık 2020.
Biswas, S. ve Nair, S. (2010). *International Relations and States of Exception: Margins, Peripheries, and Excluded Bodies*. London and New York: Routledge.
Blakemore, E. (2019). *How Photos Became a Weapon in Stalin's Great Purge*. http://history.com/news/josef-stalin-great-purge-photo-retouching. Erişim Tarihi: 01 Mayıs 2019.
Boon, J. (2015). Claude Lévi-Strauss. Q. Skinner (Ed.), *Çağdaş Temel Kuramlar* içinde (s. 201-223). İstanbul: İletişim Yayınları.
Borger, J. (2004). *Bush Decided to Remove Saddam 'On Day One'*. https://theguardian.com/world/2004/jan/12/usa.books. Erişim Tarihi: 01 Ekim 2022.
Borradori, G. (2008). *Terör Günlerinde Felsefe: Jürgen Habermas ve Jacques Derrida ile Diyaloglar*. (Çev. E. Barca). İstanbul: Yapı Kredi Yayınları.
Bourdieu, P. (1991). *Language and Symbolic Power*. Cambridge: Polity Press.
Bourdieu, P. (1995). *Pratik Nedenler: Eylem Kuramı Üzerine*. (Çev. H. Tufan). İstanbul: Kesit Yayıncılık.
Bourdieu, P. ve Wacquant, L. (2001). NewLiberalSpeak: Notes on the New Planetary Vulgate. *Radical Philosophy, 105*, 2-5.
Bourdieu, P. ve Wacquant, L. (2014). *Düşünümsel Bir Antropoloji İçin Cevaplar* (7. Baskı). (Çev. N. Ökten). İstanbul: İletişim Yayınları.
Bowers, S. R. ve Keys, K. R. (1998). Technology and Terrorism: The New Threat for the Millennium. *Research Institute for the of Conflict and Terrorism*, 1-24
Bratta, P. M. (2009). Flag Display Post-9/11: A Discourse on American Nationalism. *The Journal of American Culture, 32*(3), 232-243.
Breen Smyth, M., Gunning, J., Jackson, R., Kassimeris, G. ve Robinson, P. (2018). Critical Terrorism Studies-An Introduction. *Critical Studies on Terrorism, 1*(1), 1-4.
Breivik, A. B. (2011). *2083: A European Declaration of Independence*. https://archive.org/details/2083_A_European_Declaration_of_Independence. Erişim Tarihi: 14 Eylül 2019.
Bremer, L. P. (2006). *My Year in Iraq: The Struggle to Build a Future of Hope*. New York: Simon & Schuster.
Breslow, J. M. (2016). *Colin Powell: U.N. Speech 'Was a Great Intelligence Failure'*. https://www.pbs.org/wgbh/frontline/article/colin-powell-u-n-speech-was-a-great-intelligence-failure/. Erişim Tarihi: 15 Ekim 2021.
Brisard, J.-C. (2007). *Zarkavi – El-Kaide'nin Yeni Yüzü*. (Çev. Ç. Öngün). Ankara: Elips Kitap.
Buhârî (2010). *Sahih-i Buhârî Tercüme ve Şerhi, 9. Cilt (5636-6445)*. (Çev. H. Yıldırım). İstanbul: Sağlam Yayınevi.
Buhârî (2019). *Sahîh-i Buhârî Muhtasarı (Safvetü'l-Kârî bi İhtisâri Sahîhi'l-Buhârî)*. (Haz. H. Akın). İstanbul: Sağlam Yayınevi.
Bunker, R. J. ve Bunker, P. L. (2018). *Radical Islamist English-Language Online Magazines: Research Guide, Strategic Insights, and Policy Response*. Carlisle, PA: Strategic Studies

Institute and U.S. Army War College Press.
Burde, D. (2015). *Schools for Conflict or for Peace in Afghanistan*. New York: Columbia University Press.
Burnett, J. ve Whyte, D. (2005). Embedded Expertise and the New Terrorism. *Journal for Crime, Conflict and the Media, 1*(4), 1-18.
Bush, G. W. (2001a). *Remarks by the President Upon Arrival, The South Lawn. 16 September*. https://georgewbush-whitehouse.archives.gov/news/releases/2001/09/20010916-2.html. Erişim Tarihi: 24 Temmuz 2019.
Bush, G. W. (2001b). *Text of George Bush's Speech. 21 September.* http://theguardian.com/world/2001/sep/21/september11.usa13. Erişim Tarihi: 10 Ağustos 2019.
Butler, J. (1988). Performative Acts and Gender Constitution: An Essay in Phenomenology and Feminist Theory. *Theatre Journal, 40*(4), 519-531.
Butler, J. (2005). *Kırılgan Hayat: Yasın ve Şiddetin Gücü*. (Çev. B. Ertür). İstanbul: Metis Yayınları.
Butler, J. (2013). Performans Olarak Toplumsal Cinsiyet. (Çev. E. Gen). *Eleştirel Bakış: Entelektüellerle Söyleşiler*. Ed. Peter Osborne. İstanbul: İletişim Yayınları, 169-192.
Butler, J. (2016). *Cinsiyet Belası: Feminizm ve Kimliğin Altüst Edilmesi*. (Çev. B. Ertür). İstanbul: Metis Yayınları.
Cadava, E. (2008). *Işık Sözcükleri: Tarihin Fotografisi Üzerine Tezler*. (Çev. A. U. Kılıç). İstanbul: Metis Yayınları.
Caldas-Coulthard, C. R. ve Coulthard, M. (1996). *Texts and Practices: Readings in Critical Discourse Analysis*. London and New York: Routledge.
Carlson, M. (2013). *Performans: Eleştirel Bir Giriş*. (Çev. B. Güçbilmez). Ankara: Dost Kitabevi Yayınları.
Chailand, G. ve Blin, A. (2016). *Terörizmin Tarihi: Antikçağdan Işid'e*. (Çev. B. Tanatar). İstanbul: Nora Kitap.
Charters, D. A. (2007). Jewish Terrorism and the Modern Middle East. *Journal of Conflict Studies, 27*(2), 80-89.
Cheney, D. (2003, 22 Aralık). *Remarks by the Vice President*. https://georgewbush-whitehouse.archives.gov/news/releases/2003/12/20031223-1.html. Erişim Tarihi: 17 Ekim 2021.
Chomsky, N. (1999). Uluslararası Terörizm: Görünüş ile Gerçek. (Çev. B. S. Şener). N. Chomsky, E. S. Herman, G. O'Sullivan ve A. George (Ed.), *Terörizm Efsanesi* içinde (s. 7-48). Ankara: Ayraç Yayınevi.
Chopra, S. (2012, 19 Mart). *Marino on Kierkegaard and Anxiety*. https://samirchopra.com/2012/03/19/marino-on-kierkegaard-and-anxiety/. Erişim Tarihi: 01 Haziran 2022.
Chulov, M. ve Pidd, H. (2011a). *Curveball: How US was Duped by Iraqi Fantasist Looking to Topple Saddam*. http://theguardian.com/world/2011/feb/15/curveball-iraqi-fantasist-cia-saddam. Erişim Tarihi: 20 Ağustos 2019.
Chulov, M. ve Pidd, H. (2011b). *Defector Admits to WMD Lies That Triggered Iraq War*. https://theguardian.com/world/2011/feb/15/defector-admits-wmd-lies-iraq-war. Erişim Tarihi: 20 Ağustos 2019.
Cléro, J.-P. (2011). *Lacan Sözlüğü*. (Çev. Ö. Soysal). İstanbul: Say Yayınları.

Cleveland, W. L. (2008). *Modern Ortadoğu Tarihi*. (Çev. M. Harmancı). İstanbul: Agora Kitaplığı.
CNN. (2004, 27 Aralık). *Purported bin Laden Tape Endorses Al-Zarqawi*. https://edition.cnn.com/2004/WORLD/meast/12/27/binladen.tape/. Erişim Tarihi: 18 Ekim 2022.
CNN. (2014, 14 Eylül). *ISIS Executes British Aid Worker David Haines; Cameron Vows Justice*. https://edition.cnn.com/2014/09/13/world/meast/isis-haines-family-message/index.html. Erişim Tarihi: 15 Aralık 2022.
CNN. (2019, 15 Mart). *49 Killed in Mass Shooting at Two Mosques in Christchurch, New Zealand*. https://edition.cnn.com/2019/03/14/asia/christchurch-mosque-shooting-intl/index.html. Erişim Tarihi: 31 Ağustos 2019.
Cohen, A. P. (1999). *Topluluğun Simgesel Kuruluşu*. (Çev. M. Küçük). Ankara: Dost Kitabevi Yayınları.
Coin of ibn Marwan. (2022). *Madain Project.* https://madainproject.com/coin_of_ibn_marwan. Erişim Tarihi: 12 Aralık 2022.
Conquergood, D. (1992). Ethnography, Rhetoric, and Performance. *Quarterly Journal of Speech, 78*(1), 80-97.
Conquergood, D. (1995). Of Caravans and Carnivals: Performance Studies in Motion. *The Drama Review, 39*(4), 137-141.
Conquergood, D. (2016). Performance Studies: Interventions and Radical Research. H. Bial ve S. Brady (Ed.), *The Performance Studies Reader* içinde (s. 37-47). London and New York: Routledge.
Cox, R. W. (1981). Social Forces, States and World Orders: Beyond International Relations Theory. *Millennium: Journal of International Studies, 10*(2), 126-155.
CPA (Coalition Provisional Authority). (2003a). *Coalition Provisional Authority Order Number 1: De-Ba`Athification of Iraqi Society*. https://govinfo.library.unt.edu/cpa-iraq/regulations/20030516_CPAORD_1_De-Ba_athification_of_Iraqi_Society_.pdf. Erişim Tarihi: 15 Ekim 2022.
CPA (Coalition Provisional Authority). (2003b). *Coalition Provisional Authority Order Number 1: Dissolution of Entities*. https://govinfo.library.unt.edu/cpa-iraq/regulations/20030823_CPAORD_2_Dissolution_of_Entities_with_Annex_A.pdf. Erişim Tarihi: 15 Ekim 2022.
CPA (Coalition Provisional Authority). (2003c). *Coalition Provisional Authority Order Number 5: Establishment of the Iraqi De-Baathification Council*. https://govinfo.library.unt.edu/cpa-iraq/regulations/CPAORD5.pdf. Erişim Tarihi: 15 Ekim 2022.
Crenshaw, M. (1995). *Terrorism in Context*. Pennsylvania: Pennsylvania State University Press.
Cronin, A. K. (2015). ISIS Is Not a Terrorist Group: Why Counterterrorism Won't Stop the Latest Jihadist Threat. *Foreign Affairs, 94*(2), 87-98.
Cuthbertson, I. M. (2004). Prisons and the Education of Terrorists. *World Policy Journal, 21*(3), 15-22.
Çağrıcı, M. (1995). Emir bi'l-Ma'rûf Nehiy ani'l-Münker. *TDV İslâm Ansiklopedisi, 11. Cilt* içinde (s. 138-141). İstanbul: Türkiye Diyanet Vakfı.
Çoban, B. (2015). Söylem, İdeoloji ve Eylem: İktidar ve Muhalefet Arasındaki

Mücadeleyi Çözümleme Denemesi. B. Çoban ve Z. Özarslan (Ed.), *Söylem ve İdeoloji* (Genişletilmiş 2. Baskı) içinde (s. 199-233). İstanbul: Su Yayınları.

Dabiq. (2014a, Temmuz). *The Return of Khilafah*. Ramazan 1435, Sayı 1. https://jihadology.net/2014/07/05/al-ḥayat-media-center-presents-a-new-issue-of-the-islamic-states-magazine-dabiq-1/. Erişim Tarihi: 02 Aralık 2020.

Dabiq. (2014b, Temmuz). *The Flood*. Ramazan 1435, Sayı 2. https://jihadology.net/2014/07/27/al-ḥayat-media-center-presents-a-new-issue-of-the-islamic-states-magazine-dabiq-2/. Erişim Tarihi: 02 Aralık 2020.

Dabiq. (2014c, Ağustos). *A Call to Hijrah*. Şevval 1435, Sayı 3. https://jihadology.net/wp-content/uploads/_pda/2016/07/the-islamic-state-e2809cdacc84biq-magazine-322.pdf. Erişim Tarihi: 02 Aralık 2020.

Dabiq. (2014ç, Ekim). *The Failed Crusade*. Zilhicce 1435, Sayı 4. https://jihadology.net/wp-content/uploads/_pda/2015/02/the-islamic-state-e2809cdc481biq-magazine-422.pdf. Erişim Tarihi: 03 Aralık 2020.

Dabiq. (2014d, Kasım). *Remaining and Expanding*. Muharrem 1436, Sayı 5. https://jihadology.net/wp-content/uploads/_pda/2015/02/the-islamic-state-e2809cdc481biq-magazine-522.pdf. Erişim Tarihi: 03 Aralık 2020.

Dabiq. (2014e, Aralık). *Al-Qa'idah of Waziristan: A Testimony from Within*. Rebiülevvel 1436, Sayı 6. https://jihadology.net/wp-content/uploads/_pda/2015/02/the-islamic-state-e2809cdc481biq-magazine-622.pdf. Erişim Tarihi: 03 Aralık 2020.

Dabiq. (2015a, Şubat). *From Hypocrisy to Apostasy: The Extinction of the Grayzone*. Rebiülahir 1436, Sayı 7. https://jihadology.net/2015/02/12/al-ḥayat-media-center-presents-a-new-issue-of-the-islamic-states-magazine-dabiq-7/. Erişim Tarihi: 03 Aralık 2020.

Dabiq. (2015b, Mart). *Shari'ah Alone Will Rule Africa*. Cemaziyelahir 1436, Sayı 8. https://jihadology.net/2015/03/30/al-ḥayat-media-center-presents-a-new-issue-of-the-islamic-states-magazine-dabiq-8/. Erişim Tarihi: 03 Aralık 2020.

Dabiq. (2015c, Mayıs). *They Plot and Allah Plots*. Şaban 1436, Sayı 9. https://jihadology.net/2015/05/21/al-ḥayat-media-center-presents-a-new-issue-of-the-islamic-states-magazine-dabiq-9/. Erişim Tarihi: 03 Aralık 2020.

Dabiq. (2015ç, Temmuz). *The Law of Allah or the Laws of Men*. Ramazan 1436, Sayı 10. https://jihadology.net/2015/07/13/al-ḥayat-media-center-presents-a-new-issue-of-the-islamic-states-magazine-dabiq-10/. Erişim Tarihi: 03 Aralık 2020.

Dabiq. (2015d, Eylül). *From the Battles of Al-Ahzāb to the War of Coalitions*. Zilkade 1436, Sayı 11. https://jihadology.net/2015/09/09/al-ḥayat-media-center-presents-a-new-issue-of-the-islamic-states-magazine-dabiq-11/. Erişim Tarihi: 03 Aralık 2020.

Dabiq. (2015e, Kasım). *Just Terror*. Safer 1437, Sayı 12. https://jihadology.net/2015/11/18/new-issue-of-the-islamic-states-magazine-dabiq-12"/. Erişim Tarihi: 03 Aralık 2020.

Dabiq. (2016a, Ocak). *The Rāfidah from Ibn Saba' to the Dajjāl*. Rebiülahir 1437, Sayı 13. https://jihadology.net/2016/01/19/new-issue-of-the-islamic-states-magazine-dabiq-13/. Erişim Tarihi: 03 Aralık 2020.

Dabiq. (2016b, Nisan). *The Murtadd Brotherhood*. Receb 1437, Sayı 14. https://jihadology.net/2016/04/13/new-issue-of-the-islamic-states-magazine-dabiq-14/. Erişim Tarihi: 03 Aralık 2020.

Dabiq. (2016c, Temmuz). *Break the Cross*. Şevval 1437, Sayı 15. https://jihadology.net/2016/07/31/new-issue-of-the-islamic-states-magazine-dabiq-15/. Erişim Tarihi: 03 Aralık 2020.
Dalacoura, K. (2009). Middle East Area Studies and Terrorism Studies: Establishing Links via a Critical Approach. R. Jackson, M. Breen Smyth ve J. Gunning (Ed.), *Critical Terrorism Studies: A New Research Agenda* içinde (s. 124-137). Abingdon: Routledge.
Dar, S. A. (2016). The Concept of an 'Islamic State' and Its Applicability in the 21st Century: An Appraisal of Muhammad Asad's Model. *İnsan ve Toplum, 6*(1), 175-186.
Davis, C. (2002). 'A' Is for Allah, 'J' Is for Jihad. *World Policy Journal, 19*(1), 90-94.
de Saussure, F. (1959). *Course in General Linguistics*. New York: Philosophical Library.
de Saussure, F. (2014). *Genel Dilbilim Yazıları*. (Çev. S. Kılıç). İstanbul: İthaki Yayınları.
Deleuze, G. (1992). Postscript on the Societies of Control. *October, 59* (Winter), 3-7.
Deleuze, G. (2013). *Foucault*. (Çev. B. Yalım ve E. Koyuncu). İstanbul: Norgunk Yayıncılık.
Deleuze, G. (2015). *Anlamın Mantığı*. (Çev. H. Yücefer). İstanbul: Norgunk Yayıncılık.
Deleuze, G. ve Guattari, F. (1990). *Kapitalizm ve Şizofreni 1-Bin Yayla: Göçebebilimi İncelemesi: Savaş Makinası*. (Çev. A. Akay). Ankara: Bağlam Yayıncılık.
Deleuze, G. ve Guattari, F. (1993). *Kapitalizm ve Şizofreni 2-Bin Yayla: Kapma Aygıtı*. (Çev. A. Akay). Ankara: Bağlam Yayıncılık.
Deleuze, G. ve Guattari, F. (2001). *Felsefe Nedir?* (4. Baskı). (Çev. T. Ilgaz). İstanbul: Yapı Kredi Yayınları.
della Porta, D. (1995). *Social Movements, Political Violence, and the State: A Comparative Analysis of Italy and Germany*. Cambridge: Cambridge University Press.
della Porta, D. (2008). Research on Social Movements and Political Violence. *Qualitative Sociology, 31*(3), 221-230.
della Porta, D. (2009). Social Movement Studies and Political Violence. *Transcript of the Lecture at the Centre for Studies in Islamism and Radicalisation (CIR)*. Denmark: Aarhus University.
della Porta, D. (2013). *Clandestine Political Violence*. Cambridge: Cambridge University Press.
della Porta, D. ve LaFree, G. (2012). Guest Editorial: Processes of Radicalization and De-radicalization. *International Journal of Conflict and Violence, 6*(1), 4-10.
Derman, Ö. (2017). Stand-in as a Performative Repertoire of Action. *Turkish Studies, 18*(1), 182-208.
Derrida, J. (1981). Plato's Pharmacy. (Çev. B. Johnson). J. Derrida, *Dissemination* içinde (s. 61-171). London: The Athlone Press.
Derrida, J. (2014). *Gramatoloji* (2. Baskı). (Çev. İ. Birkan). Ankara: BilgeSu Yayıncılık.
Diken, B. ve Laustsen, C. B. (2005). 9/11 as a Hollywood Fantasy. *P.O.V., 20*, 41-50.
Diken, B. ve Laustsen, C. B. (2011). *Filmlerle Sosyoloji* (2. Baskı). (Çev. S. Ertekin). İstanbul: Metis Yayınları.
Diyanet İşleri Başkanlığı (2011). *Kur'an-ı Kerim Meali* (12. Baskı). Ankara: Diyanet İşleri Başkanlığı Yayınları.
Dobratz, B. ve Waldner, L. (2012). Repertoires of Contention: White Separatist Views on

the Use of Violence and Leaderless Resistance. *Mobilization: An International Quarterly, 17*(1), 49-66.
Domke, D., Graham, E. S., Coe, K., John, S. L. ve Coopman, T. (2006). Going Public as Political Strategy: The Bush Administration, an Echoing Press, and Passage of the Patriot Act. *Political Communication, 23*(3), 291-312.
Dressler, M. (2009). Mehmed Fuad Köprülü'nün Çalışmalarında Bektaşilik ve Aleviliğin Yeri. G. Aytaş, Y. Doğan, D. B. Akman Yeşilel (Ed.), *Hacı Bektaş Velî'nin Tarihsel Kimliği, Düşünce Sistemi ve Etkileri* içinde (s. 87-92). Ankara: Gazi Üniversitesi Türk Kültürü ve Hacı Bektaş Veli Araştırmaları Merkezi Yayınları.
Droogan, J. ve Peattie, S. (2018). Reading Jihad: Mapping the Shifting Themes of Inspire Magazine. *Terrorism and Political Violence, 30*(4), 684-717.
Duchen, C. (1994). *Women's Rights and Women's Lives in France 1944–1968*. London and New York: Routledge.
Duchen, C. (2010). Crime and Punishment in Liberated France: The Case of *les femmes tondues*. C. Duchen ve I. Bandhauer-Schöffmann (Ed.), *When the War Was Over: Women, War and Peace in Europe, 1940-1956* içinde (s. 233-250). London and New York: Leicester University Press.
Duelfer, C. (2009). *Hide and Seek: The Search for Truth in Iraq*. New York: Public Affairs.
Dunmire, P. L. (2009). '9/11 Changed Everything': On Intertextual Analysis of the Bush Doctrine. *Discourse & Society*, 20(2), 195-222.
Durkheim, É. (2005). *Dini Hayatın İlkel Biçimleri*. (Çev. F. Aydın). İstanbul: Ataç Yayınları.
Durkheim, É. (2013). *Toplumbilimin Yöntem Kuralları ve Aile Toplumbiliminde Uygulanması*. (Çev. Ö. Ozankaya). İstanbul: Cem Yayınevi.
Easson, J. J. ve Schmid, A. P. (2011). Appendix 2.1: 250-plus Academic, Governmental and Intergovernmental Definitions of Terrorism. A. P. Schmid (Ed.), *The Routledge Handbook of Terrorism Research* içinde (s. 99-157). Abingdon: Routledge.
Ebu Süleyman, A. A. (1985). *İslâm'ın Uluslararası İlişkiler Kuramı*. (Çev. F. Koru). İstanbul: İnsan Yayınları.
Eco, U. (1977). Semiotics of Theatrical Performance. *The Drama Review: TDR, 21*(1), 107-117.
Eco, U. (1984). *Semiotics and the Philosophy of Language*. Bloomington: Indiana University Press.
Eco, U. (2014a). Alımlama Göstergebilimi Üstüne Notlar. M. Rifat (Ed.), *XX. Yüzyılda Dilbilim ve Göstergebilim Kuramları: Temel Metinler* içinde (s. 277-285). İstanbul: Yapı Kredi Yayınları.
Eco, U. (2014b). *Düşman Yaratmak ve Rastgele Yazılar*. (Çev. L. Tonguç Basmacı). İstanbul: Doğan Kitap.
Economist. (2016, 16 Mayıs). *Sykes-Picot 100 Years On*. https://www.economist.com/graphic-detail/2016/05/16/sykes-picot-100-years-on. Erişim Tarihi: 10 Aralık 2022.
Eisinger, P. K. (1973). The Conditions of Protest Behavior in American Cities. *The American Political Science Review, 67*(1), 11-28.
el-Heytemî, İ. H. (1990). *Yakıcı Yıldırımlar (Es-Savâiku'l-Muhrika fi'r-Reddi 'alâ Ehli'l-Bid'a ve'z-Zandaka)*. (Çev. H. Seven). İstanbul: Bedir Yayınevi.

El-Masri, S. (2018). Prosecuting ISIS for the Sexual Slavery of the Yazidi Women and Girls. *The International Journal of Human Rights, 22*(8), 1047-1066.
El-Masri, S. (2022). ISIS's Sexual Slavery of Yazidi Women and Girls. D. Rogers (Ed.), *Human Rights in War* içinde (s. 347-365). Singapore: Springer.
Engels, F. (1893). *Engels to Franz Mehring*. July 14, 1893. http://www.marxists.org/archive/marx/works/1893/letters/93_07_14.htm. Erişim Tarihi: 24 Mart 2019.
Evans, B. ve Reid, J. (2013). Dangerously Exposed: The Life and Death of the Resilient Subject. *Resilience: International Policies, Practices and Discourses, 1*(2), 83-98.
Fahmy, S. (2007). 'They Took It Down': Exploring Determinants of Visual Reporting in the Toppling of the Saddam Statue in National and International Newspapers. *Mass Communication and Society, 10*(2), 143-170.
Fairclough, N. (1995). *Critical Discourse Analysis: The Critical Study of Language*. New York: Longman Publishing.
Fairclough, N. (2014). A Dialectical-Relational Approach to Critical Discourse Analysis in Social Research. R. Wodak ve M. Meyer (Ed.), *Methods of Critical Discourse Analysis* içinde (s. 162-186). London: Sage Publications.
Fairclough, N. (2015a). Dil ve İdeoloji. B. Çoban ve Z. Özarslan (Ed.), *Söylem ve İdeoloji* (Genişletilmiş 2. Baskı) içinde (s. 121-135). İstanbul: Su Yayınları.
Fairclough, N. (2015b). Söylemin Diyalektiği. B. Çoban ve Z. Özarslan (Ed.), *Söylem ve İdeoloji* (Genişletilmiş 2. Baskı) içinde (s. 137-146). İstanbul: Su Yayınları.
Fayda, M. (1992). Batn'ı Nahle Seriyyesi. *TDV İslam Ansiklopedisi, 5. Cilt* içinde (s. 202-203). İstanbul: Türkiye Diyanet Vakfı.
Fayda, M. (1995). Emîrü'l-Mü'minîn. *TDV İslam Ansiklopedisi, 11. Cilt* içinde (s. 156-157). İstanbul: Türkiye Diyanet Vakfı.
FBI. (2008). *FBI 100 - First Strike: Global Terror in America.* https://archives.fbi.gov/archives/news/stories/2008/february/tradebom_022608. Erişim Tarihi: 21 Temmuz 2019.
FBIS (Foreign Broadcast Information Service). (2004). *Compilation of Usama Bin Ladin Statements 1994 - January 2004*. https://irp.fas.org/world/para/ubl-fbis.pdf. Erişim Tarihi: 24 Eylül 2021.
Feyerabend, P. K. (1975). *Against Method: Outline of an Anarchistic Theory of Knowledge*. London: New Left Books.
Filkins, D. (2004). *Iraq Videotape Shows the Decapitation of an American*. https://www.nytimes.com/2004/05/12/international/middleeast/iraq-videotape-shows-the-decapitation-of-an.html. Erişim Tarihi: 05 Ocak 2020.
Fischer-Lichte, E. (2016). *Performatif Estetik*. (Çev. T. Acil). İstanbul: Ayrıntı Yayınları.
Fishman, B. (2016). Revising the History of al-Qa`ida's Original Meeting with Abu Musab al-Zarqawi. *CTC Sentinel, 9*(10), 28-33.
Fisk, R. (2015, 23 Ağustos). *ISIS Blinds Journalists with Its Barbarity, But We Must Continue to Report*. https://www.independent.co.uk/voices/comment/isis-blinds-journalists-with-its-barbarity-but-we-must-continue-to-report-10468294.html. Erişim Tarihi: 30 Haziran 2022.
Ford, R. (2018). *Cennetten Mahşere: Ortadoğu'da Birinci Dünya Savaşı*. (Çev. Nurettin Elhüseyni. İstanbul: Yapı Kredi Yayınları

Foucault, M. (1992). *Hapishanenin Doğuşu*. (Çev. M. Ali Kılıçbay). İstanbul: İmge Kitabevi.
Foucault, M. (2007). *Cinselliğin Tarihi*. (Çev. H. Uğur Tanrıöver). İstanbul: Ayrıntı Yayınları.
Foucault, M. (2008). *The Birth of Biopolitics: Lectures at the Collège de France, 1978-1979*. New York: Palgrave Macmillan.
Foucault, M. (2010). *Bu Bir Pipo Değildir* (7. Baskı). (Çev. S. Hilav). İstanbul: Yapı Kredi Yayınları.
Foucault, M. (2012a). *Bilme İstenci Üzerine Dersler: Collége de France Dersleri (1970-1971)*. (Çev. K. Eksen). İstanbul: İstanbul Bilgi Üniversitesi Yayınları.
Foucault, M. (2012b). *İktidarın Gözü* (3. Baskı). (Çev. I. Ergüden). İstanbul: Ayrıntı Yayınları.
Foucault, M. (2014a). *Bilginin Arkeolojisi*. (Çev. V. Urhan). İstanbul: Ayrıntı Yayınları.
Foucault, M. (2014b). *Özne ve İktidar* (4. Baskı). (Çev. I. Ergüden ve O. Akınhay). İstanbul: Ayrıntı Yayınları.
Foucault, M. (2015). *Toplumu Savunmak Gerekir*. (Çev. Ş. Aktaş). İstanbul: Yapı Kredi Yayınları.
Foucault, M. (2016). *Entelektüelin Siyasi İşlevi* (4. Baskı). (Çev. I. Ergüden, O. Akınhay ve F. Keskin). İstanbul: Ayrıntı Yayınları.
Foucault, M. (2017). *Öznellik ve Hakikat*. (Çev. A. Beyaz). İstanbul: İstanbul Bilgi Üniversitesi Yayınları.
Fowler, R. ve Kress, G. (2019). Critical Linguistics. R. Fowler, B. Hodge, G. Kress ve T. Trew (Ed.), *Language and Control* içinde (s. 185-213). London: Routledge.
Freud, S. (1996a). *Düşlerin Yorumu I* (2. Baskı). (Çev. E. Kapkın). İstanbul: Payel Yayınları.
Freud, S. (1996b). *Düşlerin Yorumu II* (2. Baskı). (Çev. E. Kapkın). İstanbul: Payel Yayınları.
Freud, S. (1999a). Sahnedeki Psikopatik Kişilikler (1942 [1905-6]). S. Freud, *Sanat ve Edebiyat* içinde (s. 109-119). İstanbul: Payel Yayınları.
Freud, S. (1999b). Tekinsiz (1919). S. Freud, *Sanat ve Edebiyat* içinde (s. 321-359). İstanbul: Payel Yayınları.
Freud, S. (2011). *Haz İlkesinin Ötesinde - Ego ve İd*. (Çev. A. Babaoğlu). İstanbul: Metis Yayınları.
Freud, S. (2013). *Metapsikoloji: Haz İlkesinin Ötesinde, Ego ve İd, ve Diğer Çalışmaları* (2. Baskı). (Çev. E. Kapkın ve A. Tekşen). İstanbul: Payel Yayınevi.
Gallie, W. B. (1955-1956). Essentially Contested Concepts. *Proceedings of the Aristotelian Society, New Series, 56*, 167-198.
Gamson, W. A. ve Meyer, D. S. (1996). Framing Political Opportunity. D. McAdam, J. D. McCarthy ve M. N. Zald (Ed.), *Comparative Perspectives on Social Movements: Political Opportunities, Mobilizing Structures, and Cultural Framings* içinde (s. 275-290). Cambridge: Cambridge University Press.
Ganor, B. (2021). Understanding the Motivations of 'Lone Wolf' Terrorists. *Perspectives on Terrorism, 15*(2), 23-32.
Gates, R. M. (1996). *From the Shadows: The Ultimate Insider's Story of Five Presidents and How They Won the Cold War*. New York: Simon & Schuster.

George, A. (1999). Terörbilim Anabilim Dalı. N. Chomsky, E. S. Herman, G. O'Sullivan ve A. George (Ed.), *Terörizm Efsanesi* içinde (s. 105-140). Ankara: Ayraç Yayınevi.
Gerges, F. A. (2019). *IŞİD Tarihi*. (Çev. P. Turhan Özer). İstanbul: Doruk Yayıncılık.
Gibbs, D. N. (2000). Afghanistan: The Soviet Invasion in Retrospect. *International Politics, 37*(2), 233-246.
Giddens, A. (1999). *Toplumun Kuruluşu*. (Çev. H. Özel). Ankara: Bilim ve Sanat Yayınları.
Giddens, A. (2010). *Modernite ve Bireysel-Kimlik: Geç Modern Çağda Benlik ve Toplum*. (Çev. Ü. Tatlıcan). İstanbul: Say Yayınları.
Girard, R. (2003). *Şiddet ve Kutsal*. (Çev. N. Alpay). İstanbul: Kanat Kitap.
Girard, R. (2010). *Kültürün Kökenleri*. (Çev. M. Yaman ve A. Er). Ankara: Dost Kitabevi Yayınları.
Goerzig, C. (2019). Terrorist Learning in Context – The Case of Al Qaeda in the Islamic Maghreb. *Critical Studies on Terrorism, 12*(4), 629-648.
Goffman, E. (1986). *Frame Analysis: An Essay on the Organization of Experience*. Boston: Northeastern University Press.
Goffman, E. (2016). *Günlük Yaşamda Benliğin Sunumu* (3. Baskı). (Çev. B. Cezar). İstanbul: Metis Yayınları.
Goffman, E. (2018). *Karşılaşmalar: Etkileşim Sosyolojisinde İki Çalışma*. (Çev. S. Çalcı). Ankara: Heretik Basın Yayın.
Goodchild, P. (2005). *Deleuze & Guattari: Arzu Politikasına Giriş*. (Çev. R. G. Öğdül). İstanbul: Ayrıntı Yayınları.
Goody, J. (2017). *Mit, Ritüel ve Söz*. (Çev. D. Sezgi). İstanbul: Küre Yayınları.
Gordon, M. R. ve Trainor, B. E. (2006). *Kobra II: Irak İşgalinin Perde Arkası*. (Çev. A. C. Akkoyunlu). İstanbul: Doğan Kitap.
Graffi, G. (2010). 20th-Century Linguistics: Overview of Trends. A. Barber ve R. J. Stainton (Ed.), *Concise Encyclopedia of Philosophy of Language and Linguistics* içinde (s. 780-794). Oxford: Elsevier.
Graham, P. (2018). Ethics in Critical Discourse Analysis. *Critical Discourse Studies, 15*(2), 186-203.
Grant, C. B. (2004). Uncertain Communications: Uncertain Social Systems. *Soziale Systeme, 10*, 217-232.
Gruenewald, J., Chermak, S. ve Freilich, J. D. (2013). Far-Right Lone Wolf Homicides in the United States. *Studies in Conflict & Terrorism, 36*(12), 1005-1024.
Guiraud, P. (2016). *Göstergebilim* (3. Baskı). (Çev. M. Yalçın). İstanbul: İmge Kitabevi.
Gunning, J. (2007). A Case for Critical Terrorism Studies?. *Government and Opposition, 42*, 363-393.
Gunning, J. (2009). Social Movement Theory and the Study of Terrorism. R. Jackson, M. Breen Smyth ve J. Gunning (Ed.), *Critical Terrorism Studies: A New Research Agenda* içinde (s. 156-177). Abingdon: Routledge.
Guthrie, A. (2015, 19 Şubat). *Decoding Daesh: Why is the New Name for ISIS So Hard to Understand?*. https://web.archive.org/web/20180612141828/https://www.freewordcentre.com/explore/daesh-isis-media-alice-guthrie. Erişim Tarihi: 01 Kasım 2022.
Haaretz. (2015). *WATCH: Obama, 'ISIL Is a Direct Outgrowth of Al-Qaida in Iraq Which*

Grew Out of Our Invasion'. 17 Mart 2015, https://www.haaretz.com/israel-news/obama-isis-grew-out-of-our-invasion-1.5338231. Erişim Tarihi: 01 Eylül 2020.

Haas, P. M. (1992). Epistemic Communities and International Policy Coordination. *International Organization, 46*(1), 1-35.

Habermas, J. (2012). *Öteki" Olmak, "Öteki"yle Yaşamak: Siyaset Kuramı Yazıları*. (Çev. İ. Aka). İstanbul: Yapı Kredi Yayınları.

Haddad, F. (2011). *Sectarianism in Iraq: Antagonistic Visions of Unity*. New York: Oxford University Press.

Hafez, M. M. (2009). Jihad after Iraq: Lessons from the Arab Afghans. *Studies in Conflict & Terrorism, 32*(2), 73-94.

Hall, S. (2005). Encoding/Decoding. S. Hall, D. Hobson, A. Lowe and P. Willis (Ed.), *Culture, Media, Language: Working Papers in Cultural Studies, 1972-79* içinde (s. 117-127). New York: Routledge.

Hall, S. (2017). *Temsil: Kültürel Temsiller ve Anlamlandırma Uygulamaları*. (Çev. İ. Dündar). İstanbul: Pinhan Yayıncılık.

Hamm, M. S. ve Spaaij, R. (2017). *The Age of Lone Wolf Terrorism*. New York: Columbia University Press.

Hammond, T. T. (1984). *Red Flag Over Afghanistan: The Communist Coup, the Soviet Invasion, and the Consequences*. Boulder, Colorado: Westview Press.

Harper's Magazine. (1984, October). *Terrorism and the Media: A Discussion*. http://www.markdanner.com/articles/terrorism-and-the-media. Erişim Tarihi: 21 Mayıs 2019.

Hegghammer, T. (2010/2011). The Rise of Muslim Foreign Fighters: Islam and the Globalization of Jihad. *International Security, 35*(3), 53-94.

Heidegger, M. (1959). *The Question of Being*. (Trans. W. Kluback ve J. T. Wilde). New York: Twayne Publishers Inc.

Heidemann, S. (2009). The Evolving Representation of the Early Islamic Empire and Its Religion on Coin Imagery. A. Neuwirth, N. Sinai ve M. Marx (Ed.), *The Qurʾan in Context: Historical and Literary Investigations into the Qurʾānic Milieu* içinde (s. 149-195). Leiden: Brill.

Herman, E. S. ve O'Sullivan, G. (1990). *The Terrorism Industry: The Experts and Institutions That Shape Our View of Terror*. New York: Pantheon Books.

Herman, E. S. ve O'Sullivan, G. (1999). İdeoloji ve Kültür Endüstrisi Olarak 'Terörizm'. N. Chomsky, E. S. Herman, G. O'Sullivan ve A. George (Ed.), *Terörizm Efsanesi* içinde (s. 49-103). Ankara: Ayraç Yayınevi.

Hesford, W. S. (2006). Staging Terror. *TDR: The Drama Review, 50*(3), 29-41.

Hiltermann, J. (2006). Elections and Constitution Writing in Iraq, 2005. S. Florensa ve J. Ribera (Ed.), *Med.2006. 2005 in the Euro-Mediterranean Space* içinde (s. 38-41). Fundació CIDOB and IEMed.

Hjelmslev, L. (1969). *Prolegomena to a Theory of Language*. (Trans. F. J. Whitfield). Madison, Milwaukee and Madison: The University of Wisconsin Press.

Hjelmslev, L. (2014). Dilin Katmanlaşması. M. Rifat (Ed.), *XX. Yüzyılda Dilbilim ve Göstergebilim Kuramları: Temel Metinler* içinde (s. 101-102). İstanbul: Yapı Kredi Yayınları.

Hoffman, B. (1985). *Jewish Terrorist Activities and the British Government in Palestine, 1939-1947* (Yayımlanmamış Doktora Tezi). Oxford: University of Oxford.
Hoffman, B. (2006). *Inside Terrorism*. New York: Columbia University Press.
Holland, E. W. (2013). *Deleuze ve Guattari'nin Anti-Oedipus'u: Şizoanalize Giriş* (2. Baskı). (Çev. A. Utku ve M. Erkan). İstanbul: Otonom Yayıncılık.
Hoo, K. S., Goodman, S. ve Greenberg, L. (1997). Information Technology and the Terrorist Threat. *Survival, 39*(3), 135-155.
Horkheimer, M. (2005). *Geleneksel ve Eleştirel Kuram*. (Çev. M. Tüzel). İstanbul: Yapı Kredi Yayınları.
Houk, J. (2004). Communitas. F. A. Salamone (Ed.), *Encyclopedia of Religious Rites, Rituals, and Festivals* içinde (s. 96-97). London: Routledge.
Hughes, D. A. (2020). 9/11 Truth and the Silence of the IR Discipline. *Alternatives: Global, Local, Political, 45*(2), 55-82.
Hunt, E. (2005). *Zarqawi's 'Total War' on Iraqi Shiites Exposes a Divide among Sunni Jihadists*. https://www.washingtoninstitute.org/policy-analysis/zarqawis-total-war-iraqi-shiites-exposes-divide-among-sunni-jihadists. Erişim Tarihi: 24 Eylül 2021.
Hüseyin, F. (2014). *Zerkavi: El-Kaide'nin İkinci Kuşağı ve El-Kaide'nin 20 Yıllık Planı*. (Çev. D. Bayrak). İstanbul: Küresel Kitap.
Ibrahim, A. (2014). *The Resurgence of Al-Qaeda in Syria and Iraq*. Carlisle, PA: Strategic Studies Institute and U.S. Army War College Press.
Igualada, C. ve Yagüe, J. (2021). The Use of Bay'ah by the Main Salafi-Jihadist Groups. *Perspectives on Terrorism, 15*(1), 39-48.
Ingram, H. J. (2015). An Analysis of the Taliban in Khurasan's Azan (Issues 1-5). *Studies in Conflict & Terrorism, 38*(7), 560-579.
Ingram, H. J., Whiteside, C. ve Winter, C. (2020). *The ISIS Reader: Milestone Texts of the Islamic State Movement*. New York: Oxford University Press.
Iqbal, J. (1984). The Concept of State in Islam. *American Journal of Islam and Society, 1*(1), 11-25.
Iraq Survey Group. (2004). *Comprehensive Report of the Special Advisor to the DCI on Iraq's WMD, with Addendums (Duelfer Report)*. https://www.govinfo.gov/app/details/GPO-DUELFERREPORT/. Erişim Tarihi: 15 Ekim 2021.
Islamic State News. (2014a, 1 Haziran). Sayı 1. https://jihadology.net/2014/05/31/al-ḥayat-media-center-presents-a-new-issue-of-the-islamic-state-of-iraq-and-al-shams-newsletter-islamic-state-news-1/. Erişim Tarihi: 15 Aralık 2022.
Islamic State News. (2014b, 3 Haziran). Sayı 2. https://jihadology.net/2014/06/05/al-ḥayat-media-center-presents-a-new-issue-of-the-islamic-state-of-iraq-and-al-shams-newsletter-islamic-state-news-2/. Erişim Tarihi: 15 Aralık 2022.
Islamic State News. (2014c, 6 Haziran). Sayı 3. https://jihadology.net/2014/06/10/al-ḥayat-media-center-presents-a-new-issue-of-the-islamic-state-of-iraq-and-al-shams-newsletter-islamic-state-news-3/. Erişim Tarihi: 15 Aralık 2022.
Islamic State Report. (2014a, 3 Haziran). *Propagating the Correct Manhaj*. Şaban 1435, Sayı 1, https://jihadology.net/2014/06/03/al-ḥayat-media-center-presents-a-new-issue-of-the-islamic-state-of-iraq-and-al-sham-magazine-islamic-state-report-1/.

Erişim Tarihi: 12 Aralık 2022.
Islamic State Report. (2014b, 7 Haziran). *Farmers Reap the Rewards of Their Harvest By Giving Zakah*. Şaban 1435, Sayı 2. https://jihadology.net/2014/06/07/al-ḥayat-media-center-presents-a-new-issue-of-the-islamic-state-of-iraq-and-al-shams-magazine-islamic-state-report-2/. Erişim Tarihi: 12 Aralık 2022.
Islamic State Report. (2014c, 13 Haziran). *Islamic State Liberates the City of Mosul*. Şaban 1435, Sayı 3. https://jihadology.net/2014/06/13/al-ḥayat-media-center-presents-a-new-issue-of-the-islamic-state-of-iraq-and-al-shams-magazine-islamic-state-report-3/. Erişim Tarihi: 12 Aralık 2022.
Islamic State Report. (2014d, 21 Haziran). *Smashing the Borders of the Tawaghit*. Şaban 1435, Sayı 4. https://jihadology.net/2014/06/21/al-ḥayat-media-center-presents-a-new-issue-of-the-islamic-state-of-iraq-and-al-shams-magazine-islamic-state-report-4/. Erişim Tarihi: 12 Aralık 2022.
İbn-i Haldûn (2004). *Mukaddime, Birinci Cilt*. (Çev. H. Kendir). İstanbul: Yenişafak.
İbn Sa'd (2019a). *Kitâbü't-Tabakâti'l-Kebîr, 1. Cilt: Resulullah'ın [Sallallahu Aleyhi Vesellem] Kutlu Sîreti* (3. Baskı). (Çev. A. Demircan). İstanbul: Siyer Yayınları.
İbn Sa'd (2019b). *Kitâbü't-Tabakâti'l-Kebîr, 3. Cilt: Muhacir ve Ensâr'dan Bedir'e Katılanlar* (3. Baskı). (Çev. A. Demircan). İstanbul: Siyer Yayınları.
İmam Nevevî (2000a). *Riyâz'üs-Sâlihîn, 1. Cilt*. (Çev. A. Akçiçek). İstanbul: Sağlam Yayınevi.
İmam Nevevî (2000b). *Riyâz'üs-Sâlihîn, 3. Cilt*. (Çev. A. Akçiçek). İstanbul: Sağlam Yayınevi.
İmam Nevevî (2015). *Riyazu's-Sâlihîn ve Tercümesi - Salihler Bahçesi* (2. Baskı). (Çev. V. İnce). İstanbul: İnkılâb Yayınları.
Jackson, R. (2006). Political Language, Policy Formulation and the Practice of Torture in the War on Terrorism: Implications for Human Rights. *2006 Annual Meeting of the American Political Science Association*. Philadelphia: Marriott, Loews Philadelphia, and the Pennsylvania Convention Center.
Jackson, R. (2008). Why We Need Critical Terrorism Studies. *E-International Relations*, 8 Nisan 2008, http://www.e-ir.info/2008/04/08/why-we-need-critical-terrorism-studies/. Erişim Tarihi: 01 Mayıs 2018.
Jackson, R. (2009a). Critical Terrorism Studies: An Explanation, a Defence and a Way Forward. *BISA Annual Conference*. UK: University of Leicester.
Jackson, R. (2009b). Knowledge, Power and Politics in the Study of Political Terrorism. R. Jackson, M. Breen Smyth ve J. Gunning (Ed.), *Critical Terrorism Studies: A New Research Agenda* içinde (s. 66-83). Abingdon: Routledge.
Jackson, R. (2012). Unknown Knowns: The Subjugated Knowledge of Terrorism Studies. *Critical Studies on Terrorism, 5*(1), 11-29.
Jackson, R., Breen Smyth, M. ve Gunning, J. (2009). *Critical Terrorism Studies: A New Research Agenda*. Abingdon: Routledge.
Jackson, R., Jarvis, L., Gunning, J. ve Breen Smyth, M. (2011). *Terrorism: A Critical Introduction*. New York: Palgrave MacMillan.
Jauss, H. R. (2014). Alımlama Estetiği. M. Rifat (Ed.), *XX. Yüzyılda Dilbilim ve Göstergebilim Kuramları: Temel Metinler* içinde (s. 286-288). İstanbul: Yapı Kredi Yayınları.

Jäger, S. ve Maier, F. (2014). Theoretical and Methodological Aspects of Foucauldian Critical Discourse Analysis and Dispositive Analysis. R. Wodak ve M. Meyer (Ed.), *Methods of Critical Discourse Analysis* içinde (s. 34-61). London: Sage Publications.

Jervis, R. (2010). *Why Intelligence Fails: Lessons from the Iranian Revolution and the Iraq War*. Ithaca and London: Cornell University Press.

Jørgensen, M. ve Phillips, L. (2002). *Discourse Analysis as Theory and Method*. London: Sage Publications.

Joscelyn, T. (2015). *Ayman al Zawahiri Pledges Allegiance to the Taliban's New Emir*. https://www.longwarjournal.org/archives/2015/08/ayman-al-zawahiri-pledges-allegiance-to-the-talibans-new-emir.php. Erişim Tarihi: 05 Aralık 2022.

Joscelyn, T. (2016). *Ayman al Zawahiri Swears Allegiance to the Taliban's New Leader*. https://www.longwarjournal.org/archives/2016/06/ayman-al-zawahiri-swears-allegiance-to-the-talibans-new-leader.php. Erişim Tarihi: 05 Aralık 2022.

Juergensmeyer, M. (2013). Religious Terrorism as Performance Violence. M. Jerryson, M. Juergensmeyer ve M. Kitts (Ed.), *The Oxford Handbook of Religion and Violence* içinde (s. 280-292). New York: Oxford University Press.

Kallek, C. (1992). Biat. *TDV İslâm Ansiklopedisi, 6. Cilt* içinde (s. 120-124). İstanbul: Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları.

Kant, I. (1993). *Arı Usun Eleştirisi*. (Çev. A. Yardımlı). İstanbul: İdea Yayınevi.

Kapferer, B. (1979). Entertaining Demons: Comedy, Interaction and Meaning in a Sinhalese Healing Ritual. *Social Analysis: The International Journal of Social and Cultural Practice, 1*, 108-152.

Karaman, H., Çağrıcı, M., Dönmez, İ. K. ve Gümüş, S. (2020). *Kuran Yolu: Türkçe Meâl ve Tefsir II* (8. Baskı). Ankara: Diyanet İşleri Başkanlığı Yayınları.

Keeley, J. F. (1990). Toward a Foucauldian Analysis of International Regimes. *International Organization, 44*(01), 83-105.

Kelleci, T., vd. (2017). "TWAIL ve Yeni Bir Hâkimiyet Aracı Olarak Koruma Sorumluluğu (R2P): Libya Örneği". *Uluslararası İlişkiler, 14*(56): 89-104.

Kelleci, T. (2023). *(Post)kolonyalizm: Özne, Arzu ve Siyasal Melezlik*. Ankara: Siyasal Kitabevi.

Kennedy, H. (2016). *The Prophet and the Age of the Caliphates: The Islamic Near East from the Sixth to the Eleventh Century*. London and New York: Routledge.

Kepel, G. (2017). *Terror in France: The Rise of Jihad in the West*. Princeton and Oxford: Princeton University Press.

Kershaw, B. (2015). *Radikal Performans: Brecht ve Baudrillard Arasında*. (Çev. B. Sina Şener). Ankara: Dost Kitabevi Yayınları.

Kierkegaard, S. (2010). *Ölümcül Hastalık Umutsuzluk* (5. Baskı). (Çev. M. M. Yakupoğlu). Ankara: Doğu Batı Yayınları.

Kiernan, B. (2003). 'Collateral Damage' from Cambodia to Iraq. *Antipode, 35*(5), 846-855.

Killinger, J. E. (2010). Communitas. D. A. Leeming, K. Madden ve S. Marlan (Ed.), *Encyclopedia of Psychology and Religion* içinde (s. 162-164). Boston: Springer.

Kirshenblatt-Gimblett, B. (2016). Performance Studies. H. Bial ve S. Brady (Ed.), *The Performance Studies Reader* içinde (s. 25-36). London and New York: Routledge.

Klausen, J. (2019). Jihadists Head Home Thousands of Westerners Joined ISIS. Should

They Be Allowed to Return?. *Foreign Affairs*. https://foreignaffairs.com/articles/europe/2019-06-06/jihadists-head-home. Erişim Tarihi: 15 Aralık 2022.

Konstantiniyye. (2015a, Haziran). *Konstantiniyye'nin Fethi*. Şaban 1436, Sayı 1. https://jihadology.net/2015/06/02/al-ḥayat-media-center-presents-a-new-magazine-from-the-islamic-state-constantinople-1/. Erişim Tarihi: 1 Aralık 2020.

Konstantiniyye. (2015b, Aralık). *Sen Onları Birlik Sanırsın Oysa Kalpleri Paramparçadır*. Safer 1437, Sayı 4. https://jihadology.net/2015/12/02/new-magazine-issue-from-the-islamic-state-constantinople-4/. Erişim Tarihi: 1 Aralık 2020.

Koyuncu, A. (2004). Osmanlı Kimliği Üzerine Bazı Düşünceler. *Hacettepe Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları (HÜTAD), 1*, 201-212.

Krenske, L. ve McKay, J. (2002). 'Hard and Heavy': Gender and Power in a Heavy Metal Music Subculture. S. B. Merriam (Ed.), *Qualitative Research in Practice: Examples for Discussion and Analysis* içinde (s. 262-282). San Francisco: Jossey-Bass.

Kress, G. (2012). Multimodal Discourse Analysis. J. P. Gee ve M. Handford (Ed.), *The Routledge Handbook of Discourse Analysis* içinde (s. 35-50). London and New York: Routledge.

Kress, G. ve van Leeuwen, T. (2006). *Reading Images: The Grammar of Visual Design* (2. Baskı). London and New York: Routledge.

Kristeva, J. (1980a). *Desire in Language: A Semiotic Approach to Literature and Art*. New York: Columbia University Press.

Kristeva, J. (1980b). Woman Can Never Be Defined. E. Marks ve I. de Courtivron (Ed.), *New French Feminisms: An Anthology* içinde (s. 137-141). Amherst: The University of Massachusetts Press.

Kristeva, J. (1986). Word, Dialogue and Novel. T. Moi (Ed.), *The Kristeva Reader* içinde (s. 34-61). New York: Columbia University Press.

Kristeva, J. (2007). *Ruhun Yeni Hastalıkları*. (Çev. N. Tutal). İstanbul: Ayrıntı Yayınları.

Kristeva, J. (2014). Göstergeçözüm. M. Rifat (Ed.), *XX. Yüzyılda Dilbilim ve Göstergebilim Kuramları: Temel Metinler* içinde (s. 242-243). İstanbul: Yapı Kredi Yayınları.

Kuhn, T. S. (2015). *Bilimsel Devrimlerin Yapısı*. (Çev. N. Kuyaş). İstanbul: Kırmızı Yayınları.

Kurşun, A. M. (2020). Deconstructing the Sykes-Picot Myth: Frontiers, Boundaries, Borders and the Evolution of Ottoman Territoriality. *All Azimuth, 9*(1), 83-104.

Lacan, J. (2013a). *Fallus'un Anlamı*. (Çev. S. Murat Tura). İstanbul: Altıkırkbeş Yayın.

Lacan, J. (2013b). 'Özne-Ben'in İşlevinin Oluşturucusu Olarak Ayna Evresi. S. Zizek (Ed.), *İdeolojiyi Haritalamak*. Ankara: Dipnot Yayınları, 143-152.

Lacan, J. (2014). *Baba-nın-Adları*. (Çev. M. Erşen). İstanbul: MonoKL Yayınları.

Lacan, J. (2017). *Psikanalizin Dört Temel Kavramı: Seminer 11. Kitap, 1964* (3. Baskı). (Yay. haz. J.-A. Miller). (Çev. N. Erdem). İstanbul: Metis Yayınları.

Laclau, E. ve Mouffe, C. (1992). *Hegemonya ve Sosyalist Strateji*. (Çev. A. Kardam ve D. Şahiner). İstanbul: Birikim Yayınları.

LaFree, G. ve Freilich, J. D. (2017). *The Handbook of the Criminology of Terrorism*. UK: Wiley-Blackwell.

Laqueur, W. (2002a). *A History of Terrorism*. New Brunswick, New Jersey: Transaction Publishers. (Originally published in 1977, New York: Little, Brown).

Laqueur, W. (2002b). Terörizmin Yorumlanması. C. Güzel (Ed.), *Silinen Yüzler Karşısında Terör* içinde (s. 95-141). Ankara: Ayraç Yayınevi.
Lawrence, B. (2005). *Messages to the World: The Statements of Osama bin Laden*. London and New York: Verso.
Lazzarato, M. (2017). *Videofelsefe: Zamanı Kristalleştirme Makineleri*. (Çev. Ş. Çiltaş Solmaz). İstanbul: Otonom Yayıncılık.
Lemieux, A. F., Brachman, J. M., Levitt, J. ve Wood, J. (2014). *Inspire* Magazine: A Critical Analysis of its Significance and Potential Impact Through the Lens of the Information, Motivation, and Behavioral Skills Model. *Terrorism and Political Violence, 26*(2), 354-371.
Lia, B. (2007). *Architect of Global Jihad: The Life of Al-Qaida Strategist Abu Mus'ab Al-Suri*. India: Hurst Publishers.
Lister, C. R. (2015). *The Syrian Jihad: Al-Qaeda, the Islamic State and the Evolution of an Insurgency*. New York: Oxford University Press.
Luizard, P.-J. (2016). *IŞİD Tuzağı*. (Çev. Y. Özden Charles). İstanbul: İletişim Yayınları.
Lyon, D. (1997). *Elektronik Göz: Gözetim Toplumunun Yükselişi*. (Çev. D. Hattatoğlu). İstanbul: Sarmal Yayınevi.
Maass, P. (2011, 2 Ocak). *The Toppling: How the Media Inflated a Minor Moment in a Long War*. https://www.newyorker.com/magazine/2011/01/10/the-toppling. Erişim Tarihi: 15 Ekim 2022.
MacAloon, J. J. (1984). *Rite, Drama, Festival, Spectacle: Rehearsals Toward a Theory of Cultural Performance*. Philadelphia: Institute for the Study of Human Issues.
Machin, D. ve Mayr, A. (2012). *How to Do Critical Discourse Analysis: A Multimodal Introduction*. London: Sage Publications.
MacRae, D. (1969). Populism as an Ideology. G. Ionescu and E. Gellner (Ed.), *Populism: Its Meaning and National Characteristics* içinde (s. 153-165). Hertfordshire, UK: The Garden City Press.
Mail Online. (2014). *Three French ISIS Jihadis Burn Their Passports and Urge Others to 'Poison Non-believers Food and Run Over Them with Your Cars' in Chilling New Propaganda Video*. https://dailymail.co.uk/news/article-2841698/Three-French-ISIS-jihadists-burn-passports-urge-poison-food-run-cars-chilling-new-recruitment-video.html. Erişim Tarihi: 15 Aralık 2022.
Major, L. H. ve Perlmutter, D. D. (2005). The Fall of a Pseudo-Icon: The Toppling of Saddam Hussein's Statue as Image Management. *Visual Communication Quarterly, 12*(1-2), 38-45.
Majozi, N. (2018). Theorising the Islamic State: A Decolonial Perspective. *ReOrient, 3*(2), 163-184.
Malka, H. (2015). Jihadi-Salafi Rebellion and the Crisis of Authority. J. B. Alterman (Ed.), *Religious Radicalism after the Arab Uprisings* içinde (s. 9-35). Lanham: Rowman & Littlefield.
Malm, S. (2017). How Hitler, Mussolini, Lenin and Chairman Mao used photo editing to aid their propaganda. *MailOnline*, 16 October 2017. https://www.dailymail.co.uk/news/article-4984364/How-Hitler-Mussolini-Lenin-used-photo-editing.html. Erişim Tarihi: 01 Mayıs 2019.
Mark, C. (2005, April 26). Palestinians and Middle East Peace: Issues for the United

States. *CRS Issue Brief for Congress*, IB92052, https://www.fas.org/sgp/crs/mideast/IB92052.pdf. Erişim Tarihi: 04 Mayıs 2018.
Marklund, A. ve Skouvig, L. (2022). *Histories of Surveillance from Antiquity to the Digital Era: The Eyes and Ears of Power*. London and New York: Routledge.
Martini, A. (2017). Critical Terrorism Studies: A Conversation with Richard Jackson. *Security Praxis*, 27 April 2017, https://securitypraxis.eu/critical-terrorism-studies-richard-jackson/. Erişim Tarihi: 30 Nisan 2018.
McAdam, D. (1982). *Political Process and the Development of Black Insurgency 1930-1970*. Chicago and London: The University of Chicago Press.
McAdam, D. (1996). Conceptual Origins, Current Problems, Future Direction. D. McAdam, J. D. McCarthy ve M. N. Zald (Ed.), *Comparative Perspectives on Social Movements: Political Opportunities, Mobilizing Structures, and Cultural Framings* içinde (s. 23-40). Cambridge: Cambridge University Press.
McAdam, D. (2013). Political Process Theory. D. A. Snow, D. della Porta, B. Klandermans ve D. McAdam (Ed.), *The Wiley-Blackwell Encyclopedia of Social and Political Movements*. UK: Blackwell.
McCain, J. (2018). *The 9/11 Conspiracy Myths and the Truth Under Attack*. https://www.popularmechanics.com/military/a798/john-mccain-september-11/. Erişim Tarihi: 21 Temmuz 2019.
McCarthy, J. D. ve Zald, M. N. (1977). Resource Mobilization and Social Movements: A Partial Theory. *American Journal of Sociology, 82*(6), 1212-1241.
McClintock, M. (1992). *Instruments of Statecraft: US Guerrilla Warfare, Counterinsurgency, and Counterterrorism, 1940-1990*. New York: Pantheon Books. http://www.statecraft.org/introduction.html. Erişim Tarihi: 23 Nisan 2018.
McGowan, T. (2012). *Gerçek Bakış: Lacan Sonrası Sinema Kuramı*. (Çev. Z. Özen Barkot). İstanbul: Say Yayıncılık.
McKenzie, J. (2016). The Liminal-Norm. H. Bial ve S. Brady (Ed.), *The Performance Studies Reader* içinde (s. 10-14). London and New York: Routledge.
Mélikoff, I. (1993). *Uyur İdik Uyardılar: Alevîlik-Bektaşîlik Araştırmaları*. (Çev. T Alptekin). İstanbul: Cem Yayınevi.
Merriam, S. B. (2002). *Qualitative Research in Practice: Examples for Discussion and Analysis*. San Francisco: Jossey-Bass.
Meyer, D. S. (2004). Protest and Political Opportunities. *Annual Review of Sociology, 30*(1), 125-145.
Metz, C. (2014). Sinema: Dil mi, Dilyetisi mi?. M. Rifat (Ed.), *XX. Yüzyılda Dilbilim ve Göstergebilim Kuramları: Temel Metinler* içinde (s. 256-259). İstanbul: Yapı Kredi Yayınları.
Meziane, M. A. (2017). *Strategic Muslim Worlds? Race, Reform, and the Dialectics of Essentialism*. https://tif.ssrc.org/2017/09/21/strategic-muslim-worlds-race-reform-and-the-dialectics-of-essentialism/. Erişim Tarihi: 14 Nisan 2020.
Miller, J.-A. (1987). Jeremy Bentham's Panoptic Device. Trans. Richard Miller. *October, 41*(Summer), 3-29.
Minault, G. (1982). *The Khilafat Movement: Religious Symbolism and Political Mobilization in India*. Delhi: Oxford University Press.
Mitts, T. (2019). From Isolation to Radicalization: Anti-Muslim Hostility and Support

for ISIS in the West. *American Political Science Review, 113*(1), 173-194.
Moore, A. M. (2005). History, Memory and Trauma in Photography of the Tondues: Visuality of the Vichy Past through the Silent Image of Women. *Gender & History, 17*(3), 657-681.
Mouffe, C. (2013). *Siyasal Üzerine*. (Çev. M. Ratip). İstanbul: İletişim Yayınları.
Moughrabi, F. (2001). The Politics of Palestinian Textbooks. *Journal of Palestine Studies, 31*(1), 5-19.
Moussa, Jenan (2017). *13/ Here pic I took of front side ISIS coin I got near Raqqa: 1 Dirham; Islamic State, Caliphate upon prophetic methodology, 3 grams silver*. https://twitter.com/jenanmoussa/status/881520426526093312. Erişim Tarihi: 12 Aralık 2022.
Muller, B. J. (2017). Governmentality and Biopolitics. *Oxford Research Encyclopedia of International Studies*, http://doi.org/10.1093/acrefore/9780190846626.013.50. Erişim Tarihi: 31 Ekim 2019.
Nakhoul, S. (2015, 16 Haziran). *Saddam's Former Army is Secret of Baghdadi's Success*. https://www.reuters.com/article/us-mideast-crisis-baghdadi-insight-idUSKBN0OW1VN20150616. Erişim Tarihi: 18 Ekim 2022.
Napoleoni, L. (2014). *İslam ve Modern Cihat*. (Çev. F. Çeçen ve A. F. Çeçen). İstanbul: Altın Bilek Yayınları.
Nasr, S. V. R. (2001). *Islamic Leviathan: Islam and the Making of State Power*. New York: Oxford University Press.
National Security Council. (1979, 17 Aralık). *Special Coordination Committee Meeting*. https://www.margaretthatcher.org/document/110505. Erişim Tarihi: 05 Ocak 2021.
NBC News. (2015, 3 Kasım). *US Government Considered Nelson Mandela a Terrorist Until 2008*. https://www.nbcnews.com/news/world/us-government-considered-nelson-mandela-terrorist-until-2008-flna2D11708787. Erişim Tarihi: 03 Mayıs 2018.
Neuman, W. L. (2014). *Toplumsal Araştırma Yöntemleri: Nitel ve Nicel Yaklaşımlar, I. Cilt* (7. Baskı). (Çev. S. Özge). Ankara: Yayınodası.
Neumann, I. B. ve Nexon, D. H. (2006). Introduction: Harry Potter and the Study of World Politics. D. H. Nexon ve I. B. Neumann (Ed.), *Harry Potter and International Relations* içinde (s. 1-23). Oxford: Rowman & Littlefield.
Neumann, P. R. (2015, 26 Ocak). *Foreign Fighter Total in Syria/Iraq Now Exceeds 20,000; Surpasses Afghanistan Conflict in the 1980s*. https://icsr.info/2015/01/26/foreign-fighter-total-syriairaq-now-exceeds-20000-surpasses-afghanistan-conflict-1980s/. Erişim Tarihi: 13 Şubat 2021.
New Straits Times. (2016). *Cops Monitoring 'Righteous Army' [VIDEO]*. https://www.nst.com.my/news/2016/05/146284/cops-monitoring-righteous-army-video. Erişim Tarihi: 15 Aralık 2022.
Nietzsche, F. (1966). *Beyond Good and Evil: Prelude to a Philosophy of the Future*. Trans. W. Kaufmann. New York: Vintage Books.
Nöth, W. (1990). *The Handbook of Semiotics*. Bloomington and Indianapolis: Indiana University Press.
Oberschall, A. (1996). Opportunities and Framing in the Eastern European Revolts of 1989. D. McAdam, J. D. McCarthy ve M. N. Zald (Ed.), *Comparative Perspectives on Social Movements: Political Opportunities, Mobilizing Structures, and Cultural*

Framings içinde (s. 93-121). Cambridge: Cambridge University Press.
Oberschall, A. (2004). Explaining Terrorism: The Contribution of Collective Action Theory. *Sociological Theory, 22* (1), 26-37.
Olson, K. (2014). Deliberative Democracy. B. Fultner (Ed.), *Jürgen Habermas: Key Concepts* içinde (s. 140-155). London and New York: Routledge.
Oppenheim, L. F. L. (1905). *International Law: A Treatise*. London, New York and Bombay: Longmans, Green, And Co.
Oxnevad, I. (2016). The Caliphate's Gold: The Islamic State's Monetary Policy and Its Implications. *The Journal of the Middle East and Africa, 7*(2), 125-140.
Oyan Altuntaş, E. (2009). *Terörizme Karşı Savaş Stratejisi: Hegemonyası Zayıflayan ABD'nin Yeni Mekân Düzenleme Aracı*. Ankara: İmge Kitabevi.
Öz, M. (2013). Zülfikar. *TDV İslâm Ansiklopedisi, 44. Cilt* içinde (s. 553-554). İstanbul: Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları.
Pargeter, A. (2015). *The Rise of ISIS and Islamophobia in the UK*. https://studies.aljazeera.net/ar/node/1423. Erişim Tarihi: 10 Ocak 2023.
Peirce, C. S. (1955). Logic as Semiotic: The Theory of Signs. J. Buchler (Ed.), *Philosophical Writings of Peirce* içinde (s. 98-119). New York: Dover Publications.
Peirce, C. S. (1992). Trichotomic (1888). N. Houser ve C. Kloesel (Ed.), *The Essential Peirce: Selected Philosophical Writings, Volume 1 (1867-1893)* içinde (s. 280-284). Bloomington and Indianapolis: Indiana University Press.
Peirce, C. S. (1998). What Is a Sign? (1894). Edited by the Peirce Edition Project, *The Essential Peirce: Selected Philosophical Writings, Volume 2 (1893-1913)* içinde (s. 4-10). Bloomington and Indianapolis: Indiana University Press.
Phelan, P. (1998). Introduction: The Ends of Performance. P. Phelan ve J. Lane (Ed.), *The Ends of Performance* içinde (s. 1-19). New York and London: New York University Press.
Phelan, P. (2016). Marina Abramović: Witnessing Shadows. H. Bial ve S. Brady (Ed.), *The Performance Studies Reader* içinde (s. 77-84). London and New York: Routledge.
Platon (2007). *Yasalar* (3. Baskı). (Çev. C. Şentuna ve S. Babür). İstanbul: Kabalcı Yayınevi.
Politzer, G. (2003). *Felsefenin Başlangıç İlkeleri*. (Çev. S. Belli). İstanbul: Eriş Yayınları.
Pollock, D. (1998). Performing Writing. P. Phelan ve J. Lane (Ed.), *The Ends of Performance* içinde (s. 73-103). New York and London: New York University Press.
Pool, J. (2005). Zarqawi's Pledge of Allegiance to al-Qaeda: From Mu'asker al-Battar, Issue 21. *Terrorism Monitor, 2*(24). https://jamestown.org/program/zarqawis-pledge-of-allegiance-to-al-qaeda-from-muasker-al-battar-issue-21/. Erişim Tarihi: 15 Aralık 2020.
Powell, C. L. (2003, 5 Şubat). *Remarks to the United Nations Security Council*. https://2001-2009.state.gov/secretary/former/powell/remarks/2003/17300.htm. Erişim Tarihi: 15 Ekim 2021.
Price, D. J. d. S. (1986). *Little Science, Big Science... and Beyond*. New York: Columbia University Press.
Radcliffe-Brown, A. R. (1952). *Structure and Function in Primitive Society: Essays and Addresses*. Glencoe, Illinois: The Free Press.
Raman, B. (2004). *Osama and His Shi'ite Nemesis*.

https://web.archive.org/web/20041106200222/http://atimes01.atimes.com/atimes/South_Asia/FJ28Df03.html. Erişim Tarihi: 24 Eylül 2021.
Ramond, C. (2011). *Derrida Sözlüğü*. (Çev. Ü. Edeş). İstanbul: Say Yayınları.
Ranstorp, M. (2009). Mapping Terrorism Studies After 9/11: An Academic Field of Old Problems and New Prospects. R. Jackson, M. Breen Smyth ve J. Gunning (Ed.), *Critical Terrorism Studies: A New Research Agenda* içinde (s. 13-33). Abingdon: Routledge.
Raphael, S. (2009). In the Service of Power: Terrorism Studies and US Intervention in the Global South. R. Jackson, M. Breen Smyth ve J. Gunning (Ed.), *Critical Terrorism Studies: A New Research Agenda* içinde (s. 49-65). Abingdon: Routledge.
Reid, E. O. F. (1997). Evolution of a Body of Knowledge: An Analysis of Terrorism Research. *Information Processing and Management, 33*(1), 91-106.
Reisigl, M. (2018). The Discourse-Historical Approach. J. Flowerdew ve J. E. Richardson (Ed.), *The Routledge Handbook of Critical Discourse Studies* içinde (s. 44-59). London: Routledge.
Reisigl, M. ve Wodak, R. (2014). The Discourse-Historical Approach (DHA). R. Wodak ve M. Meyer (Ed.), *Methods of Critical Discourse Analysis* (2. Baskı) içinde (s. 87-121). London: Sage Publications.
Reuters. (2015). *Japan Condemns IS Execution, Demands Remaining Hostage Release*. https://www.reuters.com/article/uk-mideast-crisis-japan-hostage-idAFKBN0KX0JN20150125. Erişim Tarihi: 15 Aralık 2022.
Reuters. (2017, 29 Mart). *Islamic State Beheads Two for 'Sorcery' in Egypt's Sinai*. https://www.reuters.com/article/uk-egypt-insurgency-idUSKBN16Z2PX. Erişim Tarihi: 10 Ocak 2023.
Rifat, M. (2019). *XX. Yüzyılda Dilbilim ve Göstergebilim Kuramları – 1: Tarihçe ve Eleştirel Düşünceler* (7. Baskı). İstanbul: Yapı Kredi Yayınları.
Rogozinski, J. (2021). *Cihatçılık: Kurban Geri Döndü*. (Çev. M. Aktaş). İstanbul: Pinhan Yayıncılık.
Rovner, J. (2011). *Fixing the Facts: National Security and the Politics of Intelligence*. Ithaca and London: Cornell University Press.
RT News. (2019, 11 Mart). *Kurdish Forces Pound Last Remaining ISIS Stronghold in Syria (VIDEOS)*. https://www.rt.com/news/453565-kurds-attack-isis-baghouz-syria/. Erişim Tarihi: 12 Aralık 2022.
Rumiyah. (2016a, Eylül). Zilhicce 1438, Sayı 1. https://jihadology.net/2016/09/05/the-islamic-state-releases-a-new-magazine-rome-1/. Erişim Tarihi: 15 Aralık 2022.
Rumiyah. (2016b, Ekim). Muharrem 1438, Sayı 2. https://jihadology.net/2016/10/04/new-release-of-the-islamic-states-magazine-rome-2/. Erişim Tarihi: 15 Aralık 2022.
Rumiyah. (2016c, Kasım). Safer 1438, Sayı 3. https://jihadology.net/2016/11/11/new-release-of-the-islamic-states-magazine-rome-3/. Erişim Tarihi: 15 Aralık 2022.
Rumiyah. (2016ç, Aralık). Rebiülevvel 1438, Sayı 4. https://jihadology.net/2016/12/07/new-release-of-the-islamic-states-magazine-rome-4/. Erişim Tarihi: 15 Aralık 2022.
Rumiyah. (2017a, Ocak). Rebiülahir 1438, Sayı 5. https://jihadology.net/2017/01/06/new-release-of-the-islamic-states-magazine-rome-5/. Erişim Tarihi: 15 Aralık 2022.

Rumiyah. (2017b, Şubat). Cemaziyelevvel 1438, Sayı 6. https://jihadology.net/2017/02/04/new-release-of-the-islamic-states-magazine-rome-6/. Erişim Tarihi: 15 Aralık 2022.
Rumiyah. (2017c, Haziran). *The Jihad in East Asia*. Ramazan 1438, Sayı 10. https://jihadology.net/2017/06/07/new-release-of-the-islamic-states-magazine-rome-10/. Erişim Tarihi: 15 Aralık 2022.
Rumiyah. (2017ç, Temmuz). *The Ruling on Ghanimah*, Fay, and Ihtitab. Şevval 1438, Sayı 11. https://jihadology.net/2017/07/13/new-release-of-the-islamic-states-magazine-rome-11/. Erişim Tarihi: 15 Aralık 2022.
Rumiyah. (2017d, Ağustos). *It Will Be a Fire That Burns the Cross and Its People in Raqqah*. Zilkade 1438, Sayı 12. https://jihadology.net/2017/08/06/new-release-of-the-islamic-states-magazine-rome-12/. Erişim Tarihi: 15 Aralık 2022.
Saikal, A. (2005, 9 Ekim). *Iraq's Conflict is Fueling a Bitter Mideast Split*. https://www.nytimes.com/2005/10/09/opinion/iraqs-conflict-is-fueling-a-bitter-mideast-split.html. Erişim Tarihi. 15 Ekim 2022.
Sarıçam, İ. ve Öz, M. (1997). Hâşim (Benî Hâşim). *TDV İslâm Ansiklopedisi, 16. Cilt* içinde (s. 403-405). İstanbul: Türkiye Diyanet Vakfı.
Sartre, J.-P. (2009). *İmgelem* (2. Baskı). (Çev. A. Tümertekin). İstanbul: İthaki Yayınları.
Sarup, M. (2004). *Post-yapısalcılık ve Postmodernizm* (2. Baskı). (Çev. A. Güçlü). Ankara: Bilim ve Sanat Yayınları.
Sarup, M. (2017). *Post-yapısalcılık ve Postmodernizm: Eleştirel Bir Giriş* (5. Baskı). (Çev. A. Güçlü). Ankara: Pharmakon Yayınevi.
Saudi Press Agency. (20.10.2018). *Official Source: Kingdom of Saudi Arabia takes necessary measures to clarify truth into case of citizen Jamal Khashoggi, emphasizes to hold all those involved accountable*. https://www.spa.gov.sa/1830335. Erişim Tarihi: 11 Mart 2019.
Schechner, R. (2013). *Performance Studies: An Introduction* (3. Baskı). Abingdon: Routledge.
Schechner, R. (2015a). *Performed Imaginaries*. London and New York: Routledge.
Schechner, R. (2015b). *Ritüelin Geleceği: Kültür ve Performans Üzerine Yazılar*. (Çev. Z. Ertan). Ankara: Dost Kitabevi Yayınları.
Schechner, R. (2016). Performance Studies: The Broad Spectrum Approach. H. Bial ve S. Brady (Ed.), *The Performance Studies Reader* içinde (s. 7-9). London and New York: Routledge.
Schieffelin, E. L. (1985). Performance and the Cultural Construction of Reality. *American Ethnologist, 12*(4), 707-724.
Schiffrin, D., Tannen, D. ve Hamilton, H. E. (2001). *The Handbook of Discourse Analysis*. Oxford: Blackwell Publishers.
Schmid, A. P. (2004). Frameworks for Conceptualising Terrorism. *Terrorism and Political Violence, 16*(2), 197-221.
Schmid, A. P. (2012). The Response Problem as a Definition Problem. J. Horgan ve K. Braddock (Ed.), *Terrorism Studies: A Reader* içinde (s. 91-96). London: Routledge.
Schmid, A. P. ve Crelinsten, R. D. (1993). *Western Responses to Terrorism*. London: Frank Cass.
Scholte, J. A. (1996). The Geography of Collective Identities in a Globalizing World. *Review of International Political Economy, 3*(4), 565-607.

Scollon, R. (2001). *Mediated Discourse: The Nexus of Practice*. London and New York: Routledge.
Scollon, S. W. ve de Saint-Georges, I. (2012). Mediated Discourse Analysis. J. P. Gee ve M. Handford (Ed.), *The Routledge Handbook of Discourse Analysis* içinde (s. 66-78). London and New York: Routledge.
Sedgwick, E. K. (1993). Queer Performativity: Henry James's The Art of the Novel. *GLQ: A Journal of Lesbian & Gay Studies, 1*(1), 1-16.
Sekula, A. (1981). On the Invention of Photographic Meaning. V. Goldberg (Ed.), *Photography in Print: Writings from 1816 to the Present* içinde (s. 452-473). Albuquerque: University of New Mexico Press.
Selsky, A. O. (2006). *AP: 'Vicious Killers' From Guantanamo Bay Routinely Freed by Other Countries*. http://usatoday30.usatoday.com/news/world/2006-12-15-gitmo-freed_x.htm. Erişim Tarihi: 15 Temmuz 2019.
Serahsî (2008). *Mebsût, 2. Cilt*. M. C. Akşit (Ed.). İstanbul: Gümüşev Yayınları.
Shadid, A. (2010, 16 Mayıs). *Iraqi Insurgent Group Names New Leaders*. https://atwar.blogs.nytimes.com/2010/05/16/iraqi-insurgent-group-names-new-leaders/. Erişim Tarihi: 12 Eylül 2021.
Shahi, A. (1988). The Geneva Accords. *Pakistan Horizon, 41*(3), 23-49.
Shestak, N. (2013). Ansar al-Islam (AaI). P. Chalk (Ed.), *Encyclopedia of Terrorism* içinde (s. 50-51). Santa Barbara, California: ABC-CLIO.
Shultz, G. P. (1984). Terrorism: The Challenge to the Democracies. *Jonathan Institute's Second Conference on International Terrorism*. Washington, D.C.: U.S. Department of State.
Silberstein, S. (2002). *War of Words: Language Politics and 9/11*. New York: Routledge.
Silke, A. (2004). *Research on Terrorism: Trends, Achievements & Failures*. London: Frank Cass.
Silke, A. (2009). Contemporary Terrorism Studies: Issues in Research. R. Jackson, M. Breen Smyth ve J. Gunning (Ed.), *Critical Terrorism Studies: A New Research Agenda* içinde (s. 34-48). Abingdon: Routledge.
Slater, R. O. ve Stohl, M. (1988). *Current Perspectives on International Terrorism*. London: Macmillan Press.
Sluka, J. (1990). Participant Observation in Violent Social Contexts. *Human Organization, 49*(2), 114-126.
Sluka, J. A. (2009). The Contribution of Anthropology to Critical Terrorism Studies. R. Jackson, M. Breen Smyth ve J. Gunning (Ed.), *Critical Terrorism Studies: A New Research Agenda* içinde (s. 138-155). Abingdon: Routledge.
Smolin, J. (2011). Burning the Past: Moroccan Cinema of Illegal Immigration. *South Central Review, 28*(1), 74-89.
Sontag, S. (2004). *Başkalarının Acısına Bakmak*. (Çev. O. Akınhay). İstanbul: Agora Kitaplığı.
Spiegel. (2007, 29 Ocak). *Spiegel Interview with CIA's Former Europe Director: 'We Probably Gave Powell the Wrong Speech'*. https://www.spiegel.de/international/spiegel/spiegel-interview-with-cia-s-former-europe-director-we-probably-gave-powell-the-wrong-speech-a-462782.html. Erişim Tarihi: 15 Ekim 2021.

Stampnitzky, L. (2013). *Disciplining Terror: How Experts Invented "Terrorism"*. Cambridge: Cambridge University Press.
Statement by 99 Syrian Intellectuals. (2000, 27 Eylül). https://www.meforum.org/meib/articles/0010_sdoc0927.htm. Erişim Tarihi: 19 Ekim 2022.
Steger, M. B. (2006). *Küreselleşme*. (Çev. A. Ersoy). Ankara: Dost Kitabevi Yayınları.
Stenersen, A. (2017). *Al-Qaida in Afghanistan*. New York: Cambridge University Press.
Stephens, J. ve Ottaway, D. B. (2002, 23 Mart). *From U.S., the ABC's of Jihad*. https://www.washingtonpost.com/archive/politics/2002/03/23/from-us-the-abcs-of-jihad/d079075a-3ed3-4030-9a96-0d48f6355e54/. Erişim Tarihi: 01 Eylül 2022.
Stern, J. (2003). The Protean Enemy. *Foreign Affairs, 82*(4), 27-40.
Stockhausen, K. (2001). *Message from Professor Karlheinz Stockhausen*. https://web.archive.org/web/20010924094035/http://stockhausen.org/message_from_karlheinz.html. Erişim Tarihi: 12 Eylül 2019.
Stohl, M. (1988). *The Politics of Terrorism*. New York: Marcel Dekker.
Stojnić, A. (2017). The Performance Studies Paradigm. *TheMA: Open Access Research Journal of Theatre, Music, Arts, 6*(1-2), 1-10.
Strine, M. S., Long, B. W. ve Hopkins, M. F. (1990). Research in Interpretation and Performance Studies: Trends, Issues, Priorities. G. M. Phillips ve J. T. Wood (Ed.), *Speech Communication: Essays to Commemorate the 75th Anniversary of The Speech Communication Association* içinde (s. 181-204). Carbondale: Southern Illinois University Press.
Stump, J. L. ve Dixit, P. (2013). *Critical Terrorism Studies: An Introduction to Research Method*. Abingdon: Routledge.
Suh, D. (2001). How Do Political Opportunities Matter for Social Movements? Political Opportunity, Misframing, Pseudosuccess, and Pseudofailure. *The Sociological Quarterly, 42*(3), 437-460.
Sutton, D. ve Martin-Jones, D. (2014). *Yeni Bir Bakışla Deleuze*. (Çev. M. Özbank ve Y. Başkavak). İstanbul: Kolektif Kitap.
Taberî (Ebû Ca'fer Muhammed Bin Cerîr Et-Taberî) (2021a). *Tarih-i Taberî I*. (Çev. M. F. Gürtunca). İstanbul: Sağlam Yayınevi.
Taberî (Ebû Ca'fer Muhammed Bin Cerîr Et-Taberî) (2021b). *Tarih-i Taberî III*. (Çev. M. F. Gürtunca). İstanbul: Sağlam Yayınevi.
Taha, S. R. A. (2002). The Islamic State in Egypt Is Approaching (April 1997). B. Rubin ve J. Colp Rubin (Ed.), *Anti-American Terrorism and The Middle East: A Documentary Reader* içinde (s. 67-68). Oxford: Oxford University Press.
Taha, A. (2019). Turning Ex-Combatants into Sadris: Explaining the Emergence of the Mahdi Army. *Middle Eastern Studies, 55*(3), 357-373.
Tarrant, B. (2019). *The Great Replacement*. https://www.ilfoglio.it/userUpload/The_Great_Replacementconvertito.pdf. Erişim Tarihi: 14 Eylül 2019.
Tarrow, S. (1996). States and Opportunities: The Political Structuring of Social Movements. D. McAdam, J. D. McCarthy ve M. N. Zald (Ed.), *Comparative Perspectives on Social Movements: Political Opportunities, Mobilizing Structures, and Cultural Framings* içinde (s. 41-61). Cambridge: Cambridge University Press.

Tarrow, S. (2011). *Power in Movement: Social Movements and Contentious Politics* (3. Baskı). Cambridge: Cambridge University Press.
Taştekin, F. (2016). *Karanlık Çöktüğünde – IŞİD: Din Adına Şiddetin Dünü ve Bugünü*. İstanbul: Doğan Kitap.
Taylor, D. (2016). Translating Performance. H. Bial ve S Brady (Ed.), *The Performance Studies Reader* (3. Baskı) içinde (s. 369-374). London and New York: Routledge.
Terry, P. C. R. (2015). The Libya Intervention (2011): Neither Lawful, Nor Successful. *The Comparative and International Law Journal of Southern Africa, 48*(2), 162-182.
The 9/11 Commission Report. (2004, 22 Temmuz). https://www.9-11commission.gov/report/911Report.pdf. Erişim Tarihi: 22 Ağustos 2019.
The Guardian. (2001). *Text: Bin Laden's Statement*. https://theguardian.com/world/2001/oct/07/afghanistan.terrorism15. Erişim Tarihi: 26 Eylül 2019.
The Guardian. (2004). *US Hands Over Power in Iraq*. https://theguardian.com/world/2004/jun/28/iraq.iraq1. Erişim Tarihi: 15 Ekim 2022.
The Guardian. (2012). *Ghosts, Giants and Fairies: Classic Faked Photographs - in Pictures*. https://theguardian.com/artanddesign/gallery/2012/aug/29/classic-faked-photographs-in-pictures. Erişim Tarihi: 01 Mayıs 2019.
The Guardian. (2013). *NSA Prism Program Taps in to User Data of Apple, Google and Others*. https://theguardian.com/world/2013/jun/06/us-tech-giants-nsa-data. Erişim Tarihi: 18 Ağustos 2019.
The Intercept. (2016). *U.S. Military Now Says ISIS Leader was Held in Notorious Abu Ghraib Prison*. https://theintercept.com/2016/08/25/u-s-military-now-says-isis-leader-was-held-in-notorious-abu-ghraib-prison/. Erişim Tarihi: 16 Ocak 2021.
The Metropolitan Museum of Art. (2012). *Abd al Malik ibn Marwan*. https://www.metmuseum.org/exhibitions/listings/2012/byzantium-and-islam/blog/characters/posts/abd-al-malik. Erişim Tarihi: 12 Aralık 2022.
The National Security Strategy of the United States of America. (2002, September). https://2009-2017.state.gov/documents/organization/63562.pdf. Erişim Tarihi: 15 Ekim 2021.
The New York Times. (2001, 19 Eylül). *Attacks Called Great Art*. https://nytimes.com/2001/09/19/arts/attacks-called-great-art.html. Erişim Tarihi: 12 Eylül 2019.
The New York Times. (2014a). *In a Video, ISIS Fighters Call for Attacks in France*. https://www.nytimes.com/2014/11/21/world/europe/video-shows-french-isis-fighters-calling-for-attacks-in-france.html. Erişim Tarihi: 15 Aralık 2022.
The New York Times. (2014b). *IS Releases Video It Says Shows the Beheading of Steven Sotloff*. https://www.nytimes.com/video/multimedia/100000003088258/is-releases-video-it-says-shows-the-beheading-of-steven-sotloff.html. Erişim Tarihi: 15 Aralık 2022.
The Sunday Telegraph. (2005). *We Have Civil War, Says Ex-PM*. 16 Ekim 2005, S. 29.
The Wall Street Journal. (2001). *Terrorist Attacks Hit Washington, World Trade Center; Both Towers Fall*. https://wsj.com/articles/SB1000212502674494065. Erişim Tarihi: 19 Temmuz 2019.

The Washington Post. (2001, 27 Aralık). *Excerpt: Bin Laden Tape*. http://washingtonpost.com/wp-srv/nation/specials/attacked/transcripts/binladentape_122701.html. Erişim Tarihi: 28 Eylül 2019.

The Washington Post. (2014, 12 Haziran). *ISIS Just Stole $425 Million, Iraqi Governor Says, and Became the 'World's Richest Terrorist Group'*. https://www.washingtonpost.com/news/morning-mix/wp/2014/06/12/isis-just-stole-425-million-and-became-the-worlds-richest-terrorist-group/. Erişim Tarihi: 19 Ekim 2022.

The White House. (2001, 13 Kasım). *President Issues Military Order: Detention, Treatment, and Trial of Certain Non-Citizens in the War Against Terrorism*. https://www.mc.mil/Portals/0/MilitaryOrderNov2001.pdf. Erişim Tarihi: 27 Aralık 2022.

The White House. (2008, 17 Kasım). *Agreement Between the United States of America and the Republic of Iraq on the Withdrawal of United States Forces from Iraq and the Organization of Their Activities during Their Temporary Presence in Iraq*. https://2009-2017.state.gov/documents/organization/122074.pdf. Erişim Tarihi: 10 Ekim 2022.

Thornton, T. P. (1964). Terror as a Weapon of Political Agitation. H. Eckstein (Ed.), *Internal War: Problems and Approaches* içinde (s. 71-99). New York: Free Press of Glencoe.

Tilly, C. (1978). *From Mobilization to Revolution*. New York: Random House.

Tilly, C. (2004). Terror, Terrorism, Terrorists. *Sociological Theory, 22*(1), 5-13.

Tilly, C. (2009). *Kolektif Şiddet Siyaseti*. (Çev. S. Özel). Ankara: Phoenix Yayınevi.

Tommasini, A. (2001). Music; The Devil Made Him Do It. *The New York Times*, 30 September. https://nytimes.com/2001/09/30/arts/music-the-devil-made-him-do-it.html. Erişim Tarihi: 12 Eylül 2019.

Toros, H. ve Gunning, J. (2009). Exploring a Critical Theory Approach to Terrorism Studies. R. Jackson, M. Breen Smyth ve J. Gunning (Ed.), *Critical Terrorism Studies: A New Research Agenda* içinde (s. 87-108). Abingdon: Routledge.

Tura, S. M. (2011). Haz İlkesinin Ötesi ve Oidipus Kompleksi. S. Freud, *Haz İlkesinin Ötesinde - Ben ve İd* içinde (7-17). İstanbul: Metis Yayınları.

Turan, N. S. (2017). *Hilafet: Erken İslam Tarihinden Osmanlı'nın Son Yüzyılına*. İstanbul: İstanbul Bilgi Üniversitesi Yayınları.

Turner, E. (2004). Communitas, Rites of. F. A. Salamone (Ed.), *Encyclopedia of Religious Rites, Rituals, and Festivals* içinde (s. 97-101). London: Routledge.

Turner, V. (1974). Liminal to Liminoid, in Play, Flow, and Ritual: An Essay in Comparative Symbology. *Rice Institute Pamphlet - Rice University Studies, 60*(3), 53-92.

Turner, V. (1977). *The Ritual Process: Structure and Anti-Structure*. Ithaca, New York: Cornell University Press.

Türkiye Cumhuriyeti İçişleri Bakanlığı. (2017). *Türkiye'nin DEAŞ ile Mücadelesi*. http://www.mia.gov.tr/kurumlar/mia.gov.tr/Genel/deas%CC%A7%207%20temmuz.pdf. Erişim Tarihi: 13 Şubat 2021.

U.S. Army FOIA Library. (2014). *US9IZ-157911CI Report: Detainee Notes*. https://www.rmda.army.mil/readingroom/Detail.aspx?id=96. Erişim Tarihi: 16

Ocak 2021.
U.S. Department of Defense. (2006, 8 Aralık). *JTF-GTMO Detainee Assessment - Khalid Shaykh Muhammad*. https://www.nytimes.com/interactive/projects/guantanamo/detainees/10024-khalid-shaikh-mohammed/documents/11. Erişim Tarihi: 03 Eylül 2020.
U.S. Department of Defense. (2014). *DoD Authorizes War on Terror Award for Inherent Resolve Ops*. https://www.defense.gov/News/News-Stories/Article/Article/603569/. Erişim Tarihi: 10 Ekim 2022.
U.S. Senate. (2006, 8 Eylül). *Report of the Select Committee on Intelligence on Postwar Findings about Iraq's WMD Programs and Links to Terrorism and How They Compare with Prewar Assessments*. https://intelligence.senate.gov/sites/default/files/publications/109331.pdf. Erişim Tarihi: 17 Ekim 2021.
UNSC. (2015). *Analysis and Recommendations with Regard to the Global Threat from Foreign Terrorist Fighters (Report Prepared by the 1267 Committee)*. S/2015/358 (19 May 2015).
USA-PATRIOT Act. (2001). *Uniting and Strengthening America by Providing Appropriate Tools Required to Intercept and Obstruct Terrorism Act of 2001*. https://www.govinfo.gov/content/pkg/PLAW-107publ56/pdf/PLAW-107publ56.pdf. Erişim Tarihi: 18 Ağustos 2019.
van Dijk, T. A. (2001). Critical Discourse Analysis. D. Schiffrin, D. Tannen ve H. E. Hamilton (Ed.), *The Handbook of Discourse Analysis* içinde (s. 352-371). Oxford: Blackwell Publishers.
van Dijk, T. A. (2013). *CDA is NOT a Method of Critical Discourse Analysis*. https://www.edisoportal.org/investigacion/en-voz-alta/115-cda-not-method-critical-discourse-analysis. Erişim Tarihi: 21 Ocak 2019.
van Dijk, T. A. (2014). Critical Discourse Studies: A Sociocognitive Approach. R. Wodak ve M. Meyer (Ed.), *Methods of Critical Discourse Analysis* içinde (s. 62-86). London: Sage Publications.
van Dijk, T. A. (2015). Söylem ve İdeoloji: Çok Alanlı Bir Yaklaşım. B. Çoban ve Z. Özarslan (Ed.), *Söylem ve İdeoloji* içinde (s. 15-100). İstanbul: Su Yayınları.
van Gennep, A. (1960). *The Rites of Passage*. Illinois: The University of Chicago Press.
van Leeuwen, T. (2014). Discourse as the Recontextualization of Social Practice: A Guide. R. Wodak ve M. Meyer (Ed.), *Methods of Critical Discourse Analysis* içinde (s. 144-161). London: Sage Publications.
van Leeuwen, T. (2015). Multimodality. D. Tannen, H. E. Hamilton ve D. Schiffrin (Ed.), *The Handbook of Discourse Analysis* (2. Baskı) içinde (s. 447-465). UK: Wiley-Blackwell.
Verstraete, P. (2013, Temmuz). Duran Adam Etkisi. *İstanbul Politikalar Merkezi.* http://ipc.sabanciuniv.edu/wp-content/uploads/2013/07/Duran-Adam-Etkisi1.pdf. Erişim Tarihi: 25 Eylül 2018.
Vice News. (2014a). *Enforcing Sharia in Raqqa: The Islamic State (Part 3)*. Youtube, 11.08.2014. https://www.youtube.com/watch?v=jOaBNbdUbcA. Erişim Tarihi: 15 Aralık 2022.
Vice News. (2014b). *Bulldozing the Border Between Iraq and Syria: The Islamic State (Part 5)*. Youtube, 13.08.2014. https://www.youtube.com/watch?v=TxX_THjtXOw. Erişim

Tarihi: 15 Aralık 2022.
Voice of Hind. (2020a, Şubat). *So Where Are You Going? A Call to Muslims of India*. Recep 1441, Sayı 1. https://jihadology.net/wp-content/uploads/_pda/2020/03/Sawt-al-Hind-Issue-1.pdf. Erişim Tarihi: 25 Mayıs 2022.
Voice of Hind. (2020b, Haziran). *To be Absolved Before Your Lord, O fighter of Ansar Ghazwat ul-Hind!*. Zilkade 1441, Sayı 5. https://jihadology.net/wp-content/uploads/_pda/2020/06/Sawt-al-Hind-Magazine-5.pdf. Erişim Tarihi: 25 Mayıs 2022.
Volkan, V. D. (1999). *Kanbağı: Etnik Gururdan Etnik Teröre*. İstanbul: Bağlam Yayınları.
Volkan, V. D. (2013). *Divandaki Düşmanlar: Bir Türk Psikanalistin Siyaset Psikolojisi Serüveni*. (Çev. S. Erdoğan Taycan). İstanbul: Alfa Basım Yayım Dağıtım.
Wagemakers, J. (2014). A Terrorist Organization that Never Was: The Jordanian 'Bay'at al-Imam' Group. *Middle East Journal, 68*(1), 59-75.
Wagner, C. S. (2008). *The New Invisible College: Science for Development*. Washington: Brookings Institution Press.
Waldman, P. ve Pope, H. (2001). 'Crusade' Reference Reinforces Fears War on Terrorism Is Against Muslims. *The Wall Street Journal*, 21 September. https://www.wsj.com/articles/SB1001020294332922160. Erişim Tarihi: 25 Temmuz 2019.
Walter, E. V. (1964). Violence and the Process of Terror. *American Sociological Review, 29*, 248-257.
Weaver, M. A. (2006). The Short, Violent Life of Abu Musab al-Zarqawi. *The Atlantic*. https://www.theatlantic.com/magazine/archive/2006/07/the-short-violent-life-of-abu-musab-al-zarqawi/304983/. Erişim Tarihi: 03 Eylül 2020.
Weber, C. (1998). Performative States. *Millennium: Journal of International Studies, 27*(1), 77-95.
Weber, C. (2006). *Imagining America at War: Morality, Politics, and Film*. London and New York: Routledge.
Weber, M. (1946). Science as a Vocation. H. H. Gerth ve C. W. Mills (Ed.), *From Max Weber: Essays in Sociology* içinde (s. 129-156). New York: Oxford University Press.
Weisman, S. R. (2005, 9 Eylül). *Powell Calls His U.N. Speech a Lasting Blot on His Record*. https://www.nytimes.com/2005/09/09/politics/powell-calls-his-un-speech-a-lasting-blot-on-his-record.html. Erişim Tarihi: 15 Ekim 2021.
Weiss, G. ve Wodak, R. (2003). *Critical Discourse Analysis: Theory and Interdisciplinarity*. New York: Palgrave Macmillan.
Weiss, M. ve Hassan, H. (2016). *IŞİD: Terör Ordusunun İçyüzü*. (Çev. E. A. Kayhan). İstanbul: Kırmızı Yayınları.
Weitz, M. C. (1995). *Sisters in the Resistance: How Women Fought to Free France, 1940-1945*. New York: John Wiley & Sons, Inc.
Wiktorowicz, Q. (2004). *Islamic Activism: A Social Movement Theory Approach*. Bloomington, Indiana: Indiana University Press.
Winkler, C. K. (2006). *In the Name of Terrorism: Presidents on Political Violence in the Post-World War II Era*. Albany, NY: State University of New York Press.
Winter, A. (2014). Antiabortion Extremism and Violence in the United States. *Extremism in America*. Ed. George Michael. Gainesville: University Press of Florida, 218-248.

Wodak, R. ve Meyer, M. (2014). *Methods of Critical Discourse Analysis* (2. Baskı). London: Sage Publications.
Wodak, R. ve Meyer, M. (2016). Critical Discourse Studies: History, Agenda, Theory and Methodology. R. Wodak ve M. Meyer (Ed.), *Methods of Critical Discourse Studies* (3. Baskı) içinde (s. 1-22). London: Sage Publications.
Wright, J. L. (2005). Mussolini, Libya, and the Sword of Islam. R. Ben-Ghiat ve M. Fuller (Ed.), *Italian Colonialism* içinde (s. 121-130). New York: Palgrave Macmillan.
Wright, L. (2002, 8 Eylül). *The Man Behind bin Laden: How an Egyptian Doctor Became a Master of Terror*. https://www.newyorker.com/magazine/2002/09/16/the-man-behind-bin-laden. Erişim Tarihi: 01 Eylül 2022.
Yavuz, Y. Ş. (2011). Tekfir. *TDV İslam Ansiklopedisi, 40. Cilt* içinde (s. 350-356). İstanbul: Türkiye Diyanet Vakfı.
Yıldırım, A. ve Şimşek, H. (2013). *Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri* (9. Baskı). Ankara: Seçkin Yayıncılık.
Yılmaz, M. (2008). Emevî ve Abbasî Dönemi Resmi Kıyafetleri. *Ondokuz Mayıs Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi, 26*(26-27), 237-250.
Zeitzen, M. K. (2018). Polygamy (Polygyny, Polyandry). H. Callan (Ed.), *The International Encyclopedia of Anthropology* içinde (s. 1-2). New York: John Wiley & Sons.
Zenko, M. (2016, 22 Mart). *The Big Lie about the Libyan War*. https://foreignpolicy.com/2016/03/22/libya-and-the-myth-of-humanitarian-intervention/. Erişim Tarihi: 21 Eylül 2018.
Zizek, S. (1993). *Tarrying with the Negative: Kant, Hegel, and the Critique of Ideology*. North Carolina: Duke University Press.
Zizek, S. (2002). *Welcome to the Desert of the Real! Five Essays on September 11 and Related Dates*. London and New York: Verso.
Zizek, S. (2011). *Kırılgan Temas* (3. Baskı). (Çev. T. Birkan). İstanbul: Metis Yayınları.
Zulaika, J. (1988). *Basque Violence: Metaphor and Sacrament*. Reno, NV: University of Nevada Press.
Zulaika, J. (2009). *Terrorism: The Self-Fulfilling Prophecy*. Chicago: The University of Chicago Press.
Zulaika, J. ve Douglass, W. A. (1996). *Terror and Taboo: The Follies, Fables, and Faces of Terrorism*. New York: Routledge.
Zupančič, A. (2017). *What Is Sex?*. Cambridge: The MIT Press.

Posthüman Dünyada
ÜREME
Felsefi Bir Giriş

Esra Kartal Soysal

Bu kitabın yayın hakkı SİYASAL KİTABEVİ'ne aittir. Yayınevinin ve yayınlayıcısının yazılı izni alınmaksızın kısmen veya tamamen alıntı yapılamaz, hiçbir şekilde kopyalanamaz, çoğaltılamaz ve yayınlanamaz.

Posthüman Dünyada
ÜREME
Felsefi Bir Giriş
Esra Kartal Soysal

Editör: Ertan Akkaş
Kapak ve Sayfa Düzeni: Buse Dilara Dirim
©Siyasal Kitabevi Tüm Hakları Saklıdır.
2023 Nisan, Ankara
ISBN No: 978-625-7424-84-4
Siyasal Kitabevi-Ünal Sevindik
Yayıncı Sertifika No: 14016
Şehit Adem Yavuz Sok. Hitit Apt. 14/1
Kızılay-Ankara
Tel: 0(312) 419 97 81 pbx
Faks: 0(312) 419 16 11
Baskı:
Gurur Matbaacılık
Sertifika No: 43 575
Zübeyde Hanım Mahallesi Kazım Karabekir Caddesi
Murat Çarşısı No:41/4 Altındağ/ANKARA
Tel: 0312 362 10 11 • www.gururmatbaa.com
Dağıtım:
Siyasal Kitabevi
Şehit Adem Yavuz Sok. Hitit Apt. 14/1
Kızılay/Ankara
Tel: 0(312) 419 97 81 pbx
Faks: 0(312) 419 16 11
e-posta: info@siyasalkitap.com
http://www.siyasalkitap.com

KAYNAKÇA

Almond, B. (2006). *The Fragmenting Family*. Oxford: Oxford University Press.

Almond, B. (2008). Reproductive Choice: Whose Rights? Whose Freedom? M. Düwell, C. Rehmann-Sutter & D. Mieth içinde *The Contingent Nature of Life* (s. 169–182). Switzerland: Springer International Publishing.

Andorno, R. (2005). The Oviedo Convention: a European Framework at the Intersection of Human Rights and Health Law. *J Int Biotechnol Law*, 2, 133–143.

Andrews, L. (1984). Yours, Mine, and Theirs. *Psychology Today*, 18, 20–29.

Aristoteles. (2012). *Fizik*. (S. Babür, Çev.) Istanbul: Yapı Kredi Yayınları.

Baker, R. (2012). *Sex in the Future/ The Reproductive Revolution and How It Will Change Us*. New York: Arcade Publishing.

Baldwin, T. (2005). Reproductive Liberty and Elitist Contempt: Reply to John Harris. *Journal of Medical Ethics*, 31, 288–290.

Bardakçı T., Ertin H. (2020). İnsanı Geliştirme Tartışmalarına Biyoetik bir Bakış. *Kutadgubilig: Felsefe Bilim Araştırmaları*, 41, 31–52.

Barış, M. (2017). *Down Sendromu Bağlamında Seçici Kürtaj Hakkındaki Etik Argümanların Normatif Analizi*, İstanbul: İstanbul Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi).

Barış, M. (2021). Can We consider Embryos Solely as Biological Material? *The International Congress of Future Medical Pioneers 2021*, Scholars' Press, 1–10.

Barış, M. (2022). *Umut ve Kaygı Arasında: Genetik Bir Müdahale/ Biyoetik Bir Çözümleme*. İstanbul: Betim Kitaplığı.

Barış, M., & İlkılıç, İ. (2017). Prenatal Tarama ve Teşhis Prosedürlerinin Gebe Kadınlar, Engelliler ve Toplum Üzerindeki Olası Etki-

lerine Dair Normatif Bir Değerlendirme. *Anatolian Clinic the Journal of Medical Sciences*, *23*(2), 111-120.

Bartholet, E. (1992). In Vitro Fertilization: The Construction of Infertility and of Parenting. H. B. Holmes içinde *Issues in Reproductive Technology I: An Anthology* (s. 253–260). New York: Garland Publishing.

Bayles, M. D. (1984). *Reproductive Ethics*. Englewood Cliffs, NJ: Prentice-Hall.

Baylis, F. (2019). *Altered Inheritance: CRISPR and the Ethics of Human Genome Editing*. USA: Harvard University Press.

Beauchamp, T. L., & Childress J. F. (2017). *Biyomedikal Etik Prensipleri*. (M. K. Temel, Çev.) İstanbul: BETİM Kitaplığı.

Benatar, David. (2018). *Keşke Hiç Olmasaydık & Var Olmanın Kötülüğü*. Ankara: Doğu-Batı Yayınları.

Bennett, R., & Harris, J. (1999). Restoring Natural Function: Access to Infertility Treatment Using Donated Gametes. *Human Fertility*, 2, 18–21.

Bennett, R., & Harris, J. (2001). The Welfare of the Child and Access to Infertility Treatment. *Journal of Fertility Counseling*, 8, 24–29.

Bennett, R., & Harris, J. (2007). Reproductive Choice. R. Rhodes, L. P. Francis & A. Silvers içinde *The Blackwell Guide to Medical Ethics* (s. 201–219). Wiley Publishing.

Brewaeys, A., Ponjaert, I., Van Hall, E.V., & Golombok, S. (1997). Donor Insemination: Child Development and Family Functioning in Lesbian Mother Families. *Human Reproduction*, 12, 1349–1359.

Braidotti, R. (2013). *The Posthuman*. Cambridge: Polity Press.

Braidotti, R. (2014). *İnsan Sonrası*. (Ö. Karakaş, Çev.) İstanbul: Kolektif Kitap.

Braidotti, R. (2017). *Göçebe Özneler.* (Ö. Karakaş, Çev.) İstanbul: Kollektif Kitap.

Brock, D. W. (1994). Reproductive Freedom: Its Nature, Bases, and Limits. J. F. Monagle & D. C. Thomasma içinde *Health Care Ethics: Critical Issues* (s. 43–61). Gaithersburg, MD: Aspen.

Cafaro, P. (2012). Climate Ethics and Population Policy. *Wiley Interdisciplinary Reviews: Climate Change*, 3(1), 45–61.

Calhoun, C. (1997). Family's Outlaws. *Philosophical Studies*, 85, 181–193.

Callahan, D. (1992). Bioethics and Fatherhood. *Utah Law Review*, 735–746.

Callahan, S. (2009). The Ethical Challenges of the New Reproductive Technologies. E. E. Morrison içinde *Health Care Ethics: Critical Issues for the 21st Century* 2. baskı (s. 79–96). Jones & Bartlett Publishing.

Campo-Engelstein, L., & Burcher, P. (2017). Reproductive Ethics: New Challenges and Conversations Introduction. L. Campo-Engelstein & P. Burcher içinde *Reproductive Ethics/ New Challenges and Conversations* (s. 1–4). Switzerland: Springer International Publishing.

Campo-Engelstein, L., & Burcher, P. (2018). Reproductive Ethics: Introduction. L. Campo-Engelstein & P. Burcher içinde *Reproductive Ethics II/ New Ideas and Innovations* (s. 1–5). Switzerland: Springer International Publishing.

Cartwright, J. (2016). *Evolution and Human Behavior/ Darwinian Perspectives on Human Nature,* 3. baskı, Macmillan: Palgrave.

Çelik, Ezgi Ece. (2018). Haraway'in Yoldaş Türleri ve Ağ Ören Anlatılar. *FLSF (Felsefe ve Sosyal Bilimler Dergisi)*, 26, 27–46.

Ceran Karataş, Y. (2022). *Posthüman: Şehir ve Beden*. Ankara: Siyasal Kitabevi.

Charlesworth, M. (1993). *Bioethics in a Liberal Society*. Cambridge: Cambridge University Press.

Chervenak, F. A., & McCullough, L. B. (2011). The Professional Responsibility Model of Obstetrical Ethics: Avoiding the Perils of Clashing Rights. *Am J Obstet Gynecol*, 315.e1–315.e5.

Cruz, E. R. (2015). The Evolution of Human Birth and Transhumanist Proposals of Enhancement. *Zygon*, 50, 830–853.

Daly, M., & Wilson, M. (1988). *Homicide.* Hawthorne, NY: Aldine de Gruyter.

Daly, M., & Wilson, M. (1996). Evolutionary Psychology and Marital Conflict: The Relevance of Stepchildren. D. M. Buss & N. Malamuth içinde *Sex, Power, Conflict: Feminist and Evolutionary Perspectives* (s. 9–28). New York: Oxford University Press.

Das Gupta, M. (2014). Population, Poverty, and Climate change. *The World Bank Research Observer*, 29(1), 83–108.

Dworkin, R. (1977). *Taking Rights Seriously*. London: Duckworth.

Dworkin, R. (1993). *Life's Dominion: An Argument About Abortion and Euthanasia*. London: HarperCollins.

Elias, S., & Annas, G. J. (1986). Social Policy Considerations in Noncoital Reproduction. *Journal of the American Medical Association*, 225, 62–68.

Elias, S., & Annas, G. J. (1987). Reproductive Liberty. içinde *Reproductive Genetics and the Law* (s. 143–167). Chicago: Year Book Medical.

Eng, S., Grace, K., & Szmodis, W. (2020). Parenting practices and child mortality in remarried/repartnered families in Cambodia. *Journal of Family Issues*, 41(7), 1010–1032.

Fukuyama, F. (2003). *İnsan Ötesi Geleceğimiz: Biyoteknoloji Devriminin Sonuçları*. (Ç. A. Fromm, Çev.) Ankara: ODTÜ Yayıncılık.

Galea, K. (2021). Is There a Valid Ethical Objection to the Clinical Use of *In Vitro*-Derived Gametes? *Reproduction and Fertility*, 2, 5–8.

Gelfand, S., & Shook, J. R. (edited by). (2006). *Ectogenesis/ Artificial Womb Technology and the Future of Human Reproduction*, Rodopi BV.

Giddens, A. (2002). *Runaway World: How Globalisation is Reshaping our Lives*, 2. baskı. London: Profile Books.

Glover, J., ve ark. (1989a). *Fertility and the Family: The Glover Report on Reproductive Technologies to the European Commission*. London: Fourth Estate.

Glover, J. (1989b). *Ethics of New Reproductive Technologies: The Glover Report to the European Commission*. De Kalb: Northern Illinois University Press.

Golombok, S., & Rust J. (1986). The Warnock Report and Single Women: What About the Children? *Journal of Medical Ethics*, 12, 182–186.

Greely, H. T. (2016). *The End Of Sex/ And the Future of Human Reproduction*. USA: Harvard University Press.

Habermas, J. (2003). *İnsan Doğasının Geleceği*. (K. H. Ökten, Çev.) Istanbul: Everest Yayınları.

Hanna, J. H., ve ark. (2021). Ex Utero Mouse Embryogenesis from Pre-gastrulation to Late Organogenesis. *Nature*, 593, 119–124.

Haraway, D. (2010). *Başka Yer*. (G. Pusar, Çev.) İstanbul: Metis Yayınları.

Haraway, D. (2015). Anthropocene, Capitalocene, Plantationocene, Chthulucene: Making Kin. *Environmental Humanities*, 6(1), 159–165.

Haraway, D. (2016). *Staying with the Trouble: Making Kin in the Chthulucene*. Durham: Duke University Press.

Harlow, H. (1958). The Nature of Love. *American Psychologist*, 13, 573–685.

Hendriks, S., Dondorp, W., de Wert, G., Hamer, G., Repping, S., & Dancet EAF. (2015). Potential Consequences of Clinical Application of Artificial Gametes: A Systematic Review of Stakeholder Views. *Human Reproduction Update*, 21, 297–309.

Harris, J. (1985). *The Value of Life: An Introduction to Medical Ethics*. London and New York: Routledge.

Harris, J. (1992). *Wonderwoman and Superman: The Ethics of Human Technology*. Oxford: Oxford University Press.

Harris, J. (1993). Is Gene Therapy a Form of Eugenics? *Bioethics*, 178–187.

Harris, J. (1997). Goodbye Dolly: The Ethics of Human Cloning. *Journal of Medical Ethics*, 23, 353–360.

Harris, J. (1998a). *Clones, Genes and Immortality: Ethics and the Genetic Revolution*. Oxford: Oxford University Press.

Harris, J. (1998b). Rights and Reproductive Choice. J. Harris & S. Holm içinde *The Future of Human Reproduction* (s. 5–37). Oxford: Oxford University Press.

Harris, J. (2000a). Clones, Genes, and Reproductive Autonomy/ The Ethics of Human Cloning. *Annals New York Academy of Sciences*, 209-217.

Harris, J. (2000b). Is There a Coherent Social Conception of Disability? *Journal of Medical Ethics*, 26, 95–100.

Harris, J. (2003a). Assisted Reproductive Technological Blunders (ARTBs). *Journal of Medical Ethics*, 29, 205-206.

Harris, J. (2003b). Stem Cells, Sex, and Procreation. *Cambridge Quarterly of Healthcare Ethics*, 12, 353–371.

Harris, J. (2004). Sexual Reproduction is a Survival Lottery. içinde *Cambridge Quarterly of Healthcare Ethics*, vol. 13 (s. 75–90). Cambridge: Cambridge University Press.

Harris, J. (2005a). No Sex Selection Please, We're British. *Journal of Medical Ethics*, 31, 286–288.

Harris, J. (2005b). Sex Selection and Regulated Hatred, *Journal of Medical Ethics*, 31, 290–294.

Harris, J. (2005c). Reproductive Liberty, Disease and Disability, *Reproductive Medicine Online*, vol. 10, 13–16.

Harris, J. (2015). Germline Manipulation and Our Future Worlds. *The American Journal of Bioethics*, 15, 30–34.

Heyd, D. (1992). *Genethics: Moral Issues in the Creation of People*. Berkeley and Los Angeles: University of Califonia Press, 26–38.

Hughes, C. (2003). Making and Breaking Relationships: Children and their Families. A. Bainham ve ark. içinde *Children and their Families: Contact, Rights and Welfare* (s. 33–46). Oxford: Hart Publishing.

Hrdy, S. B. (2009). *Mothers and Others/ The Evolutionary Origins of Mutual Understanding*. Belknap Press.

Irie N., Weinberger L., Tang WWC., Kobayashi T., Viukov S., Manor YS., Dietmann S., Han a JH., & Surani MA. (2014). SOX17 is a Critical Specifier of Human Primordial Germ Cell Fate. *Cell*, 160, 253–268.

Jaggar, A. M. (1983). *Feminist Politics and Human Nature*. Totowa: NJ: Rowman & Allanheld.

Johnson, M. (1999). A Biomedical Perspective on Parenthood. A. Bainham, S. D. Schlates & M. Richards içinde *What is a Parent? A Socio-Legal Analysis* (s. 47–72). Oxford: Hart Publishing.

Kartal Soysal, Esra. (2018). Aristotelesçi Biyolojinin Temeli Olarak Aristotelesçi Fizik. *Divan Disiplinlerarası Çalışmalar Dergisi*, 44, s. 61–89.

Kartal Soysal, E. (2020). *Gen Ötesi-İnsan Sonrası: Epigenetik Felsefesine Giriş*. İstanbul: Ketebe Yayınları.

Kartal Soysal, E. (2021). Pandemi Tecrübesinden Canlılığı Yeniden Düşünme Ödevine. içinde *Gerçekçiliğe Yeni bir Çağrı/ Salgın Günlerinde Felsefe* (s. 299–318). Ankara: İLEM Yayınları.

Kass, L. (1983). Making Babies Revisited. S. Gorowitz, R. Macklin, A. L. Jameton, J. L. O'Connor & S. Sherwood içinde *Moral Problems in Medicine* 2. baskı (s. 344–355). Engelwood Cliff, NJ: Prentice Hall.

Kass, L. (1997). The Wisdom of Repugnance. *The New Republic*, 17–26.

Kırkbeşoğlu, N. (2005). *Soybağı Alanında Biyoetik ve Hukuk Sorunlar*. İstanbul: İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yüksek Lisans Tezi.

Kurzweil, R. (2005). *The Singularity is Near: When Humans Transcend Biology*. England: Penguin Books.

Lauritzen, P. (1993). *Pursuing Parenthood: Ethical Issues in Assisted Reproduction*. Bloomington: Indiana University Press.

Mauss, M. (1990). *The Gift*. London and New York: Routledge.

Macklin, R. (1990). Is There Anything Wrong with Surrogate Motherhood? An Ethical Analysis. L. O. Gostin içinde *Surrogate Motherhood: Politics and Privacy* (s. 136–150). Bloomington: Indiana University Press.

McMichael, A. J. (2004). Environmental and Social Influences on Emerging Infectious Diseases: Past, Present and Future. *Philosophical Transactions of the Royal Society of London, Series B: Biological Sciences*, 359, 1049–1058.

McCormick, R. A. (1994). Blastomere Separation: Some Concerns. *Hastings Center Report*, 24, 664–667.

McGuire, M., & Alexander, N. J. (1985). Artificial Insemination of Single Women. *Fertility and Sterility*, 43, 182–184.

Metzl, J. (2019). *Hacking Darwin: Genetic Engineering and the Future of Humanity*. Sourcebooks, Inc.

Mitchell, G. D. (1983). In Vitro Fertilisation: The Major Issues- A Comment. *Journal of Medical Ethics*, vol. 9, 196–199.

Moore, K. L., & Persaud, T. V. N. (1993). *The Developing Human*, 5. baskı, Philadelphia: W.B. Saunders.

Mori, M. (1996). Is the Human Embryo a Person? No. D. Evans içinde *Conceiving the Embryo/ Ethics, Law and Practice in Human Embryology* (s. 151–163). The Hague: Martinus Nijhoff Publishers.

Mori, M. (1999). The Morality of Assisted Reproduction and Genetic Manipulation. *Cad. Saude Publica*, 15, 65–72.

Mori, M. (2008). Assisted Reproduction and the Changing of the Human Body. M. Düwell, C. Rehmann-Sutter & D. Mieth içinde *The Contingent Nature of Life* (s. 183–191). Switzerland: Springer International Publishing.

Mukherjee, S. (2018). *Genom: Hayli Kişisel Bir Hikaye.* (Cem Duran, Çev.) İstanbul: Domingo Yayınevi.

Notini L., Gyngell C., & Savulescu J. (2020). Drawing the Line on In Vitro Gametogenesis. *Bioethics*, 34, 123–134.

Overall, C. (2012). *Why Have Children?: The Ethical Debate*. Cambridge, MA: MIT Press.

Palacios-González, C., Harris, J., & Testa, G. (2014). Multiplex Parenting: IVG and the Generations to Come. *Journal of Medical Ethics*, 40, 752–758.

Petre, I. (2017). Future Generations and the Justifiability of Germline Engineering. *J Med Philos*, 42, 328-341.

Platon. (2005). *Devlet*. (S. Eyüboğlu & M. A. Cingöz, Çev.) İstanbul: İş Bankası Kültür Yayınları.

Radin, M. J. (1987). Market-Inalienability. *Harvard Law Review*, 100, 1849–1937.

Reardon, S. (2016). Reports of 'Three-Parent Babies' Multiply. *Nature*.

Reardon, S. (2017). Genetic Details of Controversial 'Three-Parent Baby' Revealed. *Nature*, 544, 17–18.

Resnik, D. B. (2000). The Moral Significance of the Therapy-Enhancement Distinction in Human Genetics. *Cambridge Quarterly of Healthcare Ethics*, 9, 365–377.

Rieder, T. N. (2016). *Toward a Small Family Ethic: How Overpopulation and Climate Change are Affecting the Morality of Procreation.* Cham, CH: Springer.

Robert W. (1997). The Promise of Cloning for Human Medicine: Not a Moral Threat but an Exciting Challenge. *British Medical Journal,* vol. 314, 913–914.

Robertson, J. A. (1983). Procreative Liberty and the Control of Conception, Pregnancy and Childbirth. *Virginia Law Review*, 69, 405–462.

Robertson, J. A. (1986). Embryos, Families, and Procreative Liberty: The Legal Structure of the New Reproduction. *Southern California Law Review*, 59, 939–1041.

Robertson, J. A. (1988). Technology and Motherhood: Legal and Ethical Issues in Human Egg Donation. *Case Western Reserve Law Review*, 39, 1–38.

Robertson, J. A. (1994). *Children of Choice: Freedom and the New Reproductive Technologies*. Princeton: Princeton University Press.

Robertson, J. A. (2003). Procreative Liberty in the Era of Genomics. *American Journal of Law and Medicine*, 29, 439–487.

Rothman, S. (2015). *The Paradox of Evolution: The Strange Relationship between Natural Selection and Reproduction*. USA: Prometheus Books.

Rulli, T. (2014). Preferring a Genetically-Related Child. *Journal of Moral Philosophy* 13(6), 1–30.

Ryan, M. A. (1990). The Argument for Unlimited Procreative Liberty. *Hastings Center Report*, 6–12.

Sasaki K., Yokobayashi S., Nakamura T., Okamoto I., Yabuta Y., Kurimoto K., Ohta H., Morito Y., Iwatani C., & Tsuchiya H. ve ark. (2015). Robust In Vitro Induction of Human Germ Cell Fate From Pluripotent Stem Cells. *Cell Stem Cell*, 17, 178–194.

Savulescu, J. (2002a). Deaf Lesbians, Designer Disability and the Future of Medicine. *British Medical Journal*, 325, 771–773.

Savulescu, J. (2002b). The Embryonic Stem Cell Lottery and the Cannibalization of Human Beings. *Bioethics*, 16, 508–529.

Savulescu, J. (2004). Embryo Research: Are There Any Lessons from Natural Reproduction? içinde *Cambridge Quarterly of Healthcare Ethics*, vol. 13 (s. 68–75). Cambridge: Cambridge University Press.

Savulescu, J., & Harris, J. (2004). The Creation Lottery: Final Lessons from Natural Reproduction: Why Those Who Accept Natural Reproduction Should Accept Cloning and Other Frankenstein Reproductive Technologies. içinde *Cambridge Quarterly of Healthcare Ethics*, vol. 13 (s. 90–95). Cambridge: Cambridge University Press.

Segers S., Pennings G., Dondorp W., de Wert G., & Mertes H. (2019a). In Vitro Gametogenesis and Reproductive Cloning: Can We Allow One While Banning the Other? *Bioethics*, 33, 68–75.

Segers S., Pennings G., Dondorp W., de Wert G., & Mertes H. (2019b). In Vitro Gametogenesis and the Creation of 'Designer Babies. *Cambridge Quarterly of Healthcare Ethics*, 28, 499–508.

Shabana, Ayman. (2021). Islamic Normative Principles Underlying Fatwas on Assisted Reproductive Technologies: Al-Azhar Fatwa on Artificial Insemination. *The Muslim World*, 111, John Wiley & Sons Ltd, 511–533.

Shabana, Ayman. (2022). Family Structure in the Wake of Genetic and Reproductive Technologies in the Muslim World. *The Muslim World*, 112, John Wiley & Sons Ltd, 283–285.

Shackelford T. K., & Duntley, J. D. (2008). *Evolutionary Forensic Psychology/ Darwinian Foundations of Crime and Law*. Joshua D. Duntley and Todd K. Shackelford. Oxford: Oxford University Press.

Skolnick, A. (1998). Solomon's Children: The New Biologism, Psychological Parenthood, Attachment Theory, and the Best Interests Standard. M. A. Mason, A. Skolnick & S. D. Sugarman içinde *All Our Families: New Policies For a New Century* (s. 236–255). New York: Oxford University Press.

Spallone, P., & Steinberg, D. L. (edited by) (1987). *Made to Order: The Myth of Reproductive and Genetic Progress*. Oxford: Pergamon Press.

Suter, S. M. (2016). In Vitro Gametogenesis: Just Another Way to Have a Baby? *Journal of Law and the Biosciences*, vol. 3, 87–119.

Takahashi, K., & Shinya Y. (2006). Induction of Pluripotent Stem Cells From Mouse Embryonic and Adult Fibroblast Cultures by Defined Factors. *Cell*, 126, 663–676.

Takahashi, K., Koji T., Mari O., Megumi N., Tomoko I., Kiichiro T., & Shinya Y. (2007). Induction of Pluripotent Stem Cells From Adult Human Fibroblasts by Defined Factors. *Cell*, 131, 861–872.

Tremayne , Soraya. (2022). Anonymous Gamete Donation in Iran: Lineage Revisited, *The Muslim World*, 112, John Wiley & Sons Ltd, 340-352.

Trevathan, W. (2010). *Ancient Bodies, Modern Lives: How Evolution Has Shaped Women's Health*. Oxford: Oxford University Press.

Velleman, J. D. (2005). Family History. *Philosophical Papers*, 34, 357–378.

Verhey, A. (1989). On Having Children and Caring for Them: Becoming and Being Parents. H. Bouma III, D. Diekema, E. Langerak, T. Rottman, A. Verhey & G. Rapid içinde *Christian Faith, Health, and Medical Practice* (s. 178–183). MI: W. B. Eerdmans.

Yamashiro C., Sasaki K., Yabuta Y., Kojima Y., Nakamura T., Okamoto I., Yokobayashi S., Murase Y., Ishikura Y & Shirane K, ve ark. (2018). Generation of Human Oogonia From Induced Pluripotent Stem Cells In Vitro. *Science*, 362, 356–360.

Yerdelen, E. (2014). Klonlamanın (Kopyalama) Ceza Hukukundaki Yeri. *AUHFD*, 63, 643–685.

Young, T. (2001). Overconsumption and Procreation: Are They Morally Equivalent?. *Journal of Applied Philosophy*, 18(2), 183–19.
Williams, G. (1996). Irving Kenneth Zola, (1935-1994): An Appreciation. *Sociology of Health & Illness*, 18, 107–125.

(POST)KOLONYALİZM

ÖZNE, ARZU VE SİYASAL MELEZLİK

Tuğçe KELLECİ

Bu kitabın yayın hakkı SİYASAL KİTABEVİ'ne aittir. Yayınevinin ve yayınlayıcısının yazılı izni alınmaksızın kısmen veya tamamen alıntı yapılamaz, hiçbir şekilde kopyalanamaz, çoğaltılamaz ve yayınlanamaz.

(Post)kolonyalizm
Özne, Arzu ve Siyasal Melezlik

Yazar: Tuğçe Kelleci
Editör: Ertan Akkaş
Kapak ve Sayfa Düzeni: Buse Dilara Dirim
Kapak Görseli: Bing tarafından üretilmiştir.
©Siyasal Kitabevi Tüm Hakları Saklıdır.
2023 Mayıs, Ankara
ISBN No: 978-625-7424-86-8
Siyasal Kitabevi-Ünal Sevindik
Yayıncı Sertifika No: 14016
Şehit Adem Yavuz Sok. Hitit Apt. 14/1
Kızılay-Ankara
Tel: 0(312) 419 97 81 pbx
Faks: 0(312) 419 16 11
Baskı:
Repro Bir Matbaacılık Kağ. Rekl. Tasarım Tic. Ltd. Şti.
Sertifika No: 47381
İvedik OSB Matbaacılar Sitesi 1514. Cad.
No: 23-25 Yenimahalle/ANKARA
Dağıtım:
Siyasal Kitabevi
Şehit Adem Yavuz Sok. Hitit Apt. 14/1
Kızılay/Ankara
Tel: 0(312) 419 97 81 pbx
Faks: 0(312) 419 16 11
e-posta: info@siyasalkitap.com
http://www.siyasalkitap.com

KAYNAKÇA

Abu-Lughod, Lila, "'Orientalism' and Middle East Feminist Studies", *Feminist Studies*, Cilt 27, No 1, 2001, s. 101-113.

Acharya, Amitav, "Global International Relations (IR) and Regional Worlds: A New Agenda for International Studies", *International Studies Quarterly*, Cilt 58, No 4, 2014, s. 647-659.

Acharya, Amitav ve Barry Buzan, "Why Is There No Non-Western International Relations Theory? An Introduction", *International Relations of the Asia-Pacific*, Cilt 7, No 3, 2007, s. 287-312.

Acharya, Amitav, Melisa Deciancio ve Diana Tussie, *Latin America in Global International Relations*, London and New York, Routledge, 2022.

Acharya, Amitav ve Richard Stubbs, *Theorizing Southeast Asian Relations: Emerging Debates*, London and New York, Routledge, 2009.

Acheraïou, Amar, *Questioning Hybridity, Postcolonialism and Globalization*, Basingstoke, Palgrave Macmillan, 2011.

Adiong, Nassef Manabilang, Raffaele Mauriello ve Deina Abdelkader, *Islam in International Relations: Politics and Paradigms*, London and New York, Routledge, 2019.

Adorno, Theodor W., "Aşkınsallık Kavramı Üzerine", *Cogito*, No 41-42, Sonsuzluğun Sınırında: Immanuel Kant, 2005, s. 56-85.

Ahmad, Aijaz, *Teoride Sınıf, Ulus, Edebiyat: Jameson, Salman Rüşdi, Edward Said Eleştirisi*, Çev. Ahmet Fethi, İstanbul, Alan Yayıncılık, 1995.

Ahmad, Aijaz, "The Politics of Literary Postcoloniality", *Race & Class*, Cilt 36, No 3, 1995, s. 1-20.

Ahmed, Y. Rafeek, "India's Membership of the Commonwealth: Nehru's Role", *The Indian Journal of Political Science*, Cilt 52, No 1, 1991, s. 43-53.

Akay, Ali, "Önsöz", *Toplumbilim*, No. 25, Postkolonyal Düşünce Özel Sayısı, 2010, s. 5-8.

Ake, Claude, *Democracy and Development in Africa*, Washington, D.C., The Brookings Institution, 1996.

Al-'Azm, Sadik Jalal, "Orientalism and Orientalism in Reverse", *Khamsin*, Cilt 8, 1981, s. 5-26.

Allen, Chadwick, "Who Put the 'Post' in Postcolonial?", *NOVEL: A Forum on Fiction*, Cilt 32, No 1, 1998, s. 144-146.

Amin, Samir, *Emperyalizm ve Eşitsiz Gelişme*, Çev. Semih Lim, İstanbul, Yordam Kitap, 2018.

Amin-Khan, Tariq, *The Post-Colonial State in the Era of Capitalist Globalization: Historical, Political and Theoretical Approaches to State Formation*, New York, Routledge, 2012.

Anthias, Floya, "New Hybridities, Old Concepts: The Limits of 'Culture'", *Ethnic and Racial Studies*, Cilt 24, No 4, 2001, s. 619-641.

Appiah, Kwame Anthony, *In My Father's House: Africa in the Philosophy of Culture*, New York, Oxford University Press, 1992.

Appiah, Kwame Anthony, "Is the Post- in Postmodernism the Post- in Postcolonial?", *Critical Inquiry*, Cilt 17, No 2, 1991, s. 336-357.

Arrighi, Giovanni, *Uzun Yirminci Yüzyıl*, Çev. Recep Boztemur, Ankara, İmge Yayınevi, 2000.

Ashcroft, Bill, Gareth Griffiths ve Helen Tiffin, *Postcolonial Studies: The Key Concepts*, London and New York, Routledge, 2013.

Ashley, Richard K., "The Poverty of Neorealism", *International Organization*, Cilt 38, No 2, 1984, s. 225-286.

Ashley, Richard K. ve Robert B. J. Walker, "Reading Dissidence/Writing the Discipline: Crisis and the Question of Sovereignty in International Studies", *International Studies Quarterly*, Cilt 34, No 3, 1990, s. 367-416.

Balibar, Étienne, "Foucault and Marx: The Question of Nominalism", Timothy J. Armstrong (der.), *Michel Foucault: Philosopher*, New York, Harvester Wheatsheaf, 1992, s. 38-57.

Barkawi, Tarak, "War, Armed Forces and Society in Postcolonial Perspective", Sanjay Seth (der.), *Postcolonial Theory and International Relations: A Critical Introduction*, London and New York, Routledge, 2013, s. 87-105.

Barnett, Clive, "Postcolonialism: Powers of Representation", Stuart C. Aitken ve Gill Valentine (der.), *Approaches to Human Geography: Philosophies, Theories, People and Practices*, London, SAGE Publications, 2015, s. 163-180.

Başer, Nami, "İmago", *Cogito*, No 97, 2020, s. 56-70.

Beck, Ulrich, *Siyasallığın İcadı*, Çev. Nihat Ülner, İstanbul, İletişim Yayınları, 2005.

Bell, Duncan, "Writing the World: Disciplinary History and Beyond", *International Affairs*, Cilt 85, No 1, 2009, s. 3-22.

Bentham, Jeremy, "Panoptikon ya da Gözetim-Evi", Barış Çoban ve Zeynep Özarslan (der.), *Panoptikon: Gözün İktidarı*, 2. Baskı, İstanbul, Su Yayınevi, 2016, s. 9-75.

Berger, Mark T., "Decolonisation, Modernisation and Nation-Building: Political Development Theory and the Appeal of Communism in Southeast Asia, 1945-1975", *Journal of Southeast Asian Studies*, Cilt 34, No 3, 2003, s. 421-448.

Berger, Peter L. ve Thomas Luckmann, *Gerçekliğin Sosyal İnşâsı: Bir Bilgi Sosyolojisi İncelemesi*, Çev. Vefa Saygın Öğütle, İstanbul, Paradigma Yayıncılık, 2008.

Bernasconi, Robert, *Irk Kavramını Kim İcat Etti?*, 4. Baskı, İstanbul, Metis Yayınları, 2015.

Betts, Raymond F., "Decolonization: A Brief History of the Word", Els Bogaerts ve Remco Raben (der.), *Beyond Empire and Nation: The Decolonization of African and Asian Societies, 1930s-1970s*, Brill, 2012, s. 23-37.

Bhabha, Homi K., "Foreword to the 1986 Edition", Frantz Fanon, *Black Skin, White Masks*, London, Pluto Press, 2008, s. xxi- xxxvii.

Bhabha, Homi K., "Of Mimicry and Man: The Ambivalence of Colonial Discourse", *October*, Cilt 28, 1984, s. 125-133.

Bhabha, Homi K., *Kültürel Konumlanış*, Çev. Tahir Uluç, İstanbul, İnsan Yayınları, 2016.

Bhambra, Gurminder K., *Moderniteyi Yeniden Düşünmek: Post-Kolonyalizm ve Sosyolojik Tahayyül*, Çev. Özlem İlyas, İstanbul, İstanbul Bilgi Üniversitesi Yayınları, 2015.

Bhattacharya, Neeladri, Suvir Kaul ve Ania Loomba, "Interview: Edward Said", *Interventions: International Journal of Postcolonial Studies*, Cilt 1, No 1, 1998, s. 82-92.

Bignall, Simone, *Postcolonial Agency: Critique and Constructivism*, Edinburgh, Edinburgh University Press, 2010.

Bilgin, Pınar, "Colonial Globality, Postcolonial Subjectivities in the Middle East", Dietrich Jung ve Stephan Stetter (der.), *Modern Subjectivities in World Society: Global Structures and Local Practices*, Switzerland, Palgrave Macmillan, 2019, s. 85-103.

Bilgin, Pınar, "Uluslararası İlişkiler Çalışmalarında 'Merkez-Çevre': Türkiye Nerede?", *Uluslararası İlişkiler*, Cilt 2, No 6, 2005, s. 3-14.
Bilgin, Pınar ve Zeynep Gülşah Çapan, "Introduction to the Special Issue Regional International Relations and Global Worlds: Globalising International Relations", *Uluslararası İlişkiler*, Cilt 18, No 70, 2021, s. 1-11.
Bischoff, Paul-Henri, Kwesi Anin ve Amitav Acharya, *Africa in Global International Relations: Emerging Approaches to Theory and Practice*, London and New York, Routledge, 2016.
Blaut, James M., *Sömürgeciliğin Dünya Modeli: Coğrafi Yayılmacılık ve Avrupa-Merkezci Tarih*, 2. Baskı, Çev. Serbun Behçet, İstanbul, Dergâh Yayınları, 2015.
Boehmer, Elleke, "Transfiguring: Colonial Body into Postcolonial Narrative", *NOVEL: A Forum on Fiction*, Cilt 26, No 3, African Literature Issue, 1993, s. 268-277.
Bonilla-Silva, Eduardo, "More than Prejudice: Restatement, Reflections, and New Directions in Critical Race Theory", *Sociology of Race and Ethnicity*, Cilt 1, No 1, 2015, s. 73-87.
Borg, Kurt, "Conducting Critique: Reconsidering Foucault's Engagement with the Question of the Subject", *Symposia Melitensia*, No 11, 2015, s. 1-15.
Bouamama, Said, *Afrika Devrimi'nin Figürleri: Kenyatta'dan Sankara'ya*, Çev. Şule Ünsaldı, Ankara, NotaBene Yayınları, 2016.
Bowman, Paul, "Poststructuralism", Gianpietro Mazzoleni (der.), *The International Encyclopedia of Political Communication*, New York, John Wiley & Sons, 2016, s. 1213-1218.
Brewer, Anthony, *Marxist Theories of Imperialism: A Critical Survey*, London New York, Routledge, 1990.
Brown, Stephen R., *Merchant Kings: When the Companies Ruled the World, 1600-1900*, New York, New St Martin's Press, 2009.
Bufacchi, Vittorio, "Colonialism, Injustice, and Arbitrariness", *Journal of Social Philosophy*, Cilt 48, No 2, 2017, s. 197-211.
Bukharin, Nikolai I., *Emperyalizm ve Dünya Ekonomisi*, Çev. Uğur Selçuk Akalın, İstanbul, Kalkedon, 2009.
Bull, Hedley, *The Anarchical Society: A Study of Order in World Politics*, New York, Columbia University Press, 1977.
Burckhardt, Jacob, *İtalya'da Rönesans Kültürü*, Çev. Bekir Sıtkı Baykal, Şereflikoçhisar, Devlet Kitapları, 1974.

Bush, Barbara, *Imperialism and Postcolonialism*, Harlow, Pearson Longman, 2006.
Butler, Judith, *İktidarın Psişik Yaşamı: Tabiyet Üzerine Teoriler*, Çev. Fatma Tütüncü, İstanbul, Ayrıntı Yayınları, 2005.
Buzan, Barry, *Uluslararası İlişkilerde İngiliz Okulu: Toplumsal Yaklaşım*, Çev. Haluk Özdemir, İstanbul, Uluslararası İlişkiler Kütüphanesi, 2015.
Callinicos, Alex, *Emperyalizm ve Küresel Ekonomi Politik*, Çev. İlkay Ata, Ankara, Phoenix, 2014.
Campbell, Jan, *Arguing with the Phallus – Feminist, Queer and Postcolonial Theory: A Psychoanalytic Contribution*, London and New York, Zed Books, 2000.
Carnoy, Martin, *Education as Cultural Imperialism*, New York and London, Longman, 1977.
Carr, Edward Hallett, *Yirmi Yıl Krizi (1919-1939)*, Çev. Can Cemgil, İstanbul, İstanbul Bilgi Üniversitesi Yayınları, 2010.
Cassirer, Ernst, *Kant'ın Yaşamı ve Öğretisi*, 2. Baskı, Çev. Doğan Özlem, İstanbul, İnkılap Kitabevi, 1996.
Castanet, Herve, *Lacan'ı Anlamak*, Çev. Baturalp Aslan, İstanbul, Encore Yayınları, 2017.
Cava Mesa, Maria Jesus, "The Globe Divided: The Treaty of Tordesillas (1494) and Cantino's World Map (1502)", Seija Jalagin, Susanna Tavera ve Andrew Dilley (der.), *World and Global History: Research and Teaching*, Pisa, Plus-Pisa University Press, 2011, s. 203-209.
Césaire, Aimé, *Sömürgecilik Üzerine Söylev: Fransız Irkçılığının Fikri ve Tarihsel Temelleri*, Çev. Güney Ayas, İstanbul, Doğu Kütüphanesi, 2005.
Chakrabarty, Dipesh, *Avrupa'yı Taşralaştırmak: Postkolonyal Düşünce ve Tarihsel Farklılık*, Çev. İlker Cörüt, İstanbul, Boğaziçi Üniversitesi Yayınevi, 2012.
Chamberlain, M. E., *The Scramble for Africa*, Londra, Routledge, 2010.
Chan, Stephen, "Beyond the North-West: Africa and the East", Arthur John Richard ve Margot Light (der.), *Contemporary International Relations: A Guide to Theory*, London, Pinter Publishers, 1994, s. 237-254.
Chibber, Vivek, "Orientalism and Its Afterlives", *Catalyst*, Cilt 4, No 3, 2020.

Chibber, Vivek, *Post-Kolonyal Teori ve Kapitalizmin Hayaleti*, Çev. Afife Yasemin Yılmaz, İstanbul, İletişim Yayınları, 2016.
Chiesa, Lorenzo, *Öznelik ve Ötekilik – Lacan'ın Felsefi Bir Okuması*, Çev. Hakan Gürvit, İstanbul, Axis Yayınları, 2022.
Cléro, Jean-Pierre, *Lacan Sözlüğü*, Çev. Özge Soysal, İstanbul, Say Yayınları, 2011.
Cohen, William B., "The Colonized as Child: British and French Colonial Rule", *African Historical Studies*, Cilt 3, No 2, 1970, s. 427-431.
Cox, Robert W., "Social Forces, States and World Orders: Beyond International Relations Theory", *Millennium: Journal of International Studies*, Cilt 10, No 2, 1981, s. 126-155.
Cromer, Evelyn Baring, *Modern Egypt by the Earl of Cromer, Vol II*, London, Macmillan and Co. Limited, 1908.
Cunningham, John J., "J. A. Hobson and British Imperialism", *American Journal of Economics and Society*, Cilt 42, No 4, 1983, s. 483-500.
Curtis, Mark, *The New Colonialism: Britain's Scramble for Africa's Energy and Mineral Resources*, London, War on Want, 2016.
Cutts, Elmer H., "The Background of Macaulay's Minute", *The American Historical Review*, Cilt 58, No 4, 1953, s. 824-853.
Çapan, Zeynep Gülşah, "Decolonising International Relations?", *Third World Quarterly*, Cilt 38, No 1, 2017, s. 1-15.
Darby, Philip ve A. J. Paolini, "Bridging International Relations and Postcolonialism", *Alternatives*, Cilt 19, No 3, 1994, s. 371-397.
De Kock, Leon, "Interview with Gayatri Chakravorty Spivak: New Nation Writers Conference in South Africa", *ARIEL: A Review of International English Literature*, Cilt 23, No 3, 1992, s. 29-47.
Deleuze, Gilles, *Foucault*, Çev. Burcu Yalım ve Emre Koyuncu, İstanbul, Norgunk Yayıncılık, 2013.
Deleuze, Gilles, *İki Delilik Rejimi: Metinler ve Söyleşiler 1975-1995*, Çev. Mahir Ender Keskin, İstanbul, Bağlam Yayıncılık, 2009.
Deleuze, Gilles ve Félix Guattari, *Felsefe Nedir?*, 4. Baskı, Çev. Turhan Ilgaz, İstanbul, Yapı Kredi Yayınları, 2001.
Descartes, René, *Metot Üzerine Konuşma*, Çev. K. Sahir Sel, İstanbul, Sosyal Yayınlar, 1984.
Descartes, René, *Söylem Kurallar Meditasyonlar*, Çev. Aziz Yardımlı, İstanbul, İdea Yayınevi, 1996.

Deutsch, Karl W. ve J. David Singer, "Multipolar Power Systems and International Stability", *World Politics*, Cilt 16, No 3, 1964, s. 390-406.

Dirks, Nicholas B., "Foreword", Bernard S. Cohn, *Colonialism and Its Forms of Knowledge: The British in India*, Princeton, Princeton University Press, 1996, s. ix-xvii.

Dirlik, Arif, *Kriz, Kimlik ve Siyaset: Küreselleşme Yazıları*, Çev. Sami Oğuz, İstanbul, İletişim Yayınları, 2009.

Dirlik, Arif, *Postkolonyal Aura: Küresel Kapitalizm Çağında Üçüncü Dünya Eleştirisi*, 2. Baskı, Çev. Galip Doğduaslan, İstanbul, Boğaziçi Üniversitesi Yayınevi, 2010.

Donald, James ve Ali Rattansi, *'Race', Culture and Difference*, London, SAGE Publications, 1992.

Du Bois, W. E. B., "Worlds of Color", *Foreign Affairs*, Cilt 3, No 3, 1925, s. 423-444.

Dussel, Enrique, "Anti-Cartesian Meditations: On the Origin of the Philosophical Anti-Discourse of Modernity", *Journal for Cultural and Religious Theory*, Cilt 13, No 1, 2014, s. 11-53.

Eide, Elisabeth, "Strategic Essentialism", Nancy A. Naples (der.), *The Wiley Blackwell Encyclopedia of Gender and Sexuality Studies*, John Wiley & Sons, 2016, https://doi.org/10.1002/9781118663219.wbegss554 (Erişim Tarihi 07 Mayıs 2022).

Evans, Dylan, *Lacancı Psikanalize Giriş Sözlüğü*, Çev. Turgay Sivrikaya ve Umut Yener Kara, İstanbul, Islık Yayınları, 2019.

Evans, Graham ve Jeffrey Newnham, *Uluslararası İlişkiler Sözlüğü*, Çev. H. Ahsen Utku, İstanbul, Gökkubbe, 2007.

Fanon, Frantz, *Afrika Devrimine Doğru*, Çev. Sanem Işıl Aytuğ, İstanbul, Sel Yayıncılık, 2022.

Fanon, Frantz, *Black Skin, White Masks*, London, Pluto Press, 2008.

Fanon, Frantz, "Irkçılık ve Kültür", Azzedine Haddour (der.), *Fanon Kitabı: Seçme Yazılar*, Çev. Utku Özmakas, Ankara, Dipnot Yayınları, 2016, s. 63-79.

Fanon, Frantz, *Siyah Deri Beyaz Maskeler*, Çev. Cahit Koytak, İstanbul, Encore Yayınları, 2016.

Fanon, Frantz, *Yeryüzünün Lanetlileri*, Çev. Şen Süer, İstanbul, Versus Kitap, 2007.

Fawole, W. Alade, *The Illusion of the Post-Colonial State: Governance and Security Challenges in Africa*, Lanham, Lexington Books, 2018.

Ferro, Marc, *Sömürgecilik Tarihi: Fetihlerden Bağımsızlık Hareketlerine 13. Yüzyıl – 20. Yüzyıl*, 3. Baskı, Çev. Muna Cedden, Ankara, İmge Kitabevi Yayınları, 2017.
Fink, Bruce, *Lacancı Özne: Dil ve Jouissance Arasında*, Çev. Kemal Güleç, İstanbul, Encore Yayınları, 2020.
Foster, John Bellamy, *Emperyalizmin Yeniden Keşfi*, Çev. Çiğdem Çidamlı, İstanbul, Devin Yayıncılık, 2005.
Foucault, Michel, *Bilginin Arkeolojisi*, 2. Baskı, Çev. Veli Urban, İstanbul, Ayrıntı Yayınları, 2014.
Foucault, Michel, *Büyük Kapatılma*, 3. Baskı, Çev. Işık Ergüden ve Ferda Keskin, İstanbul, Ayrıntı Yayınları, 2011.
Foucault, Michel, *Cinselliğin Tarihi*, 2. Baskı, Çev. Hülya Uğur Tanrıöver, İstanbul, Ayrıntı Yayınları, 2007.
Foucault, Michel, *Doğruyu Söylemek*, 3. Baskı. Çev. Kerem Eksen, İstanbul, Ayrıntı Yayınları, 2012.
Foucault, Michel, *Entelektüelin Siyasi İşlevi*, 3. Baskı. Çev. Işık Ergüden, Osman Akınhay ve Ferda Keskin, İstanbul, Ayrıntı Yayınları, 2011.
Foucault, Michel, *Ethics: Subjectivity and Truth*, New York, The New Press, 1997.
Foucault, Michel, *Felsefe Sahnesi*, 2. Baskı, Çev. Işık Ergüden, İstanbul, Ayrıntı Yayınları, 2011.
Foucault, Michel, *Hapishanenin Doğuşu*, Çev. Mehmet Ali Kılıçbay, Ankara, İmge Kitabevi, 1992.
Foucault, Michel, *İktidarın Gözü*, 3. Baskı, Çev. Işık Ergüden, İstanbul, Ayrıntı Yayınları, 2012.
Foucault, Michel, *Kelimeler ve Şeyler: İnsan Bilimlerinin Bir Arkeolojisi*, 2. Baskı, Çev. Mehmet Ali Kılıçbay, Ankara, İmge Kitabevi, 2001.
Foucault, Michel, *Özne ve İktidar*, 4. Baskı, Çev. Işık Ergüden ve Osman Akınhay, İstanbul, Ayrıntı Yayınları, 2014.
Foucault, Michel, *Toplumu Savunmak Gerekir*, Çev. Şehsuvar Aktaş, İstanbul, Yapı Kredi Yayınları, 2002.
Foucault, Michel, Huck Gutman ve Patrick H. Hutton, *Kendini Bilmek*, 3. Baskı, Çev. Gül Çağalı Güven, İstanbul, Om Yayınevi, 2001
Frank, Andre Gunder, *Capitalism and Underdevelopment in Latin America: Historical Studies of Chile and Brazil*, New York and London, Monthly Review Press, 1967.

Frank, Andre Gunder, "Development of Underdevelopment", *Monthly Review*, Cilt 18, No 4, 1966.
Freud, Sigmund, *Bilinç Dışı*, Çev. Elif Çalıner, İstanbul, Olimpos Yayınları, 2019.
Freud, Sigmund, *Cinsellik Üzerine*, Çev. Selçuk Budak, Ankara, Öteki Yayınevi, 1997.
Freud, Sigmund, *Düşlerin Yorumu I*, Çev. Emre Kapkın. İstanbul, Payel Yayınları, 1996.
Frosh, Stephen, "Foreword", Derek Hook, *A Critical Psychology of the Postcolonial: The Mind of Apartheid*, London and New York, Psychology Press, 2012, s. ix-x.
Frosh, Stephen, "Psychoanalysis, Colonialism, Racism", *Journal of Theoretical and Philosophical Psychology*, Cilt 33, No 3, 2013, s. 141-154.
Fukuyama, Francis, "The End of History?", *The National Interest*, No 16, 1989, s. 3-18.
Gandhi, Leela, *Postcolonial Theory: A Critical Introduction*, Australia, Allen & Unwin, 1998.
Go, Julian, "Postcolonial Possibilities for the Sociology of Race", *Sociology of Race and Ethnicity*, Cilt 4, No 4, 2018, s. 439-451.
Gordon, Lewis R., "Sartrean Bad Faith and Antiblack Racism", Julie K. Ward ve Tommy L. Lott (der.), *Philosophers on Race: Critical Essays*, Malden, Blackwell Publishing, 2002, s. 241-259.
Gros, Frédéric, "Derslerin Bağlamı", Michel Foucault, *Öznenin Yorumbilgisi: Collège de France Dersleri (1981-1982)*, Çev. Ferda Keskin, İstanbul, İstanbul Bilgi Üniversitesi Yayınları, 2015, s. 429-467.
Groom, Arthur John Richard, "The World Beyond: The European Dimension", Arthur John Richard ve Margot Light (der.), *Contemporary International Relations: A Guide to Theory*, London, Pinter Publishers, 1994, s. 219-236.
Grosz, Elizabeth, "Criticism, Feminism and the Institution: An Interview with Gayatri Spivak", *Thesis Eleven*, Cilt 10/11, 1984/85, s. 175-187.
Gruffydd Jones, Branwen (der.), *Decolonizing International Relations*, Lanham, Rowman & Littlefield Publishers, 2006.
Guha, Ranajit, *Dünya-Tarihinin Sınırında Tarih*, Çev. Erkal Ünal, İstanbul, Metis Yayınları, 2006.

Guha, Ranajit, *Elementary Aspects of Peasant Insurgency in Colonial India*, Durham and London, Duke University Press, 1999.
Guha, Ranajit, "The Prose of Counter-Insurgency", Ranajit Guha ve Gayatri Chakravorty Spivak (der.), *Selected Subaltern Studies*, Delhi, Oxford University Press, 1988, s. 45-84.
Guilhot, Nicolas, "Imperial Realism: Post-War IR Theory and Decolonisation", *The International History Review*, Cilt 36, No 4, 2014, s. 698-720.
Gülalp, Haldun, *Yeni Emperyalizm Teorilerinin Eleştirisi*, İstanbul, Birikim Yayınları, 1979.
Hacking, Ian, "Historical Ontology", Peter Gärdenfors, Jan Wolenski, Katarzyna Kijania-Placek (der.), *In the Scope of Logic, Methodology and Philosophy of Science*, *Vol. II*, Netherlands, Springer, 2002, s. 583-600.
Hall, Stuart, "Cultural Identity and Diaspora", Jonathan Rutherford (der.), *Identity: Community, Culture, Difference*, London, Lawrence & Wishart, 1990, s. 222-237.
Hall, Stuart, "New Ethnicities", Kobena Mercer (der.), *ICA Documents 7: Black Film, British Cinema*, London, Institute of Contemporary Arts, 1988, s. 27-31.
Hall, Stuart, "The After-life of Frantz Fanon: Why Fanon? Why Now? Why *Black Skin, White Masks*?", Alan Read (der.), *The Fact of Blackness: Frantz Fanon and Visual Representation*, Seattle, Bay Press, 1996, s. 12-37.
Handel, Michael I., *Weak States in the International System*, London and New York, Routledge, 2016.
Hansen, Peo, "European Integration, European Identity and the Colonial Connection", *European Journal of Social Theory*, 2002, Cilt 5, No 4, s. 483-498.
Hardt, Michael ve Antonio Negri, *İmparatorluk*, 4. Baskı, Çev. Abdullah Yılmaz, İstanbul, Ayrıntı Yayınları, 2002.
Harvey, David, *Yeni Emperyalizm*, 1. Baskı, Çev. A. Nüvit Bingöl, İstanbul, Sel Yayıncalık, 2019.
Hayward, Susan, *Sinemanın Temel Kavramları*, Çev. Uğur Kutay ve Metin Çavuş, İstanbul, ES Yayınları, 2012.
Heng, Geraldine, *The Invention of Race in the European Middle Ages*, Cambridge, Cambridge University Press, 2018.

Hiddleston, Jane, *Understanding Postcolonialism*, London and New York, Routledge, 2009.

Hirsch, Afua, "What is the Commonwealth if not the British Empire 2.0?", *The Guardian*, 17 Nisan 2018, https://www.theguardian.com/commentisfree/2018/apr/17/commonwealth-british-empire-britain-black-brown-people (Erişim Tarihi 14 Mayıs 2020).

Hobson, John A., *Imperialism: A Study*, Ann Arbour, University of Michigan Press, 1965.

Hobson, John M., *Batı Medeniyetinin Doğulu Kökenleri*, 6. Baskı, Çev. Esra Ermert, İstanbul, Yapı Kredi Yayınları, 2019.

Hobson, John M., "Is Critical Theory Always for the White West and for Western Imperialism? Beyond Westphilian towards a Post-Racist Critical IR", *Review of International Studies*, Cilt 33, No S1, 2007, s. 91-116.

Hobson, John M., "Provincializing Westphalia: The Eastern Origins of Sovereignty", *International Politics*, Cilt 46, No 6, 2009, s. 671-690.

Hobson, John M., "The Other Side of the Westphalian Frontier", Sanjay Seth (der.), *Postcolonial Theory and International Relations: A Critical Introduction*, London and New York, Routledge, 2013.

Hochschild, Adam, *King Leopold's Ghost: A Story of Greed, Terror, and Heroism in Colonial Africa*, Boston, Mariner Books, 1998.

Hoffmann, Stanley, "An American Social Science: International Relations", *Daedalus*, Cilt 106, No 3, 1977, s. 41-60.

Holland, Eugene W., *Deleuze ve Guattari'nin Anti-Oedipus'u: Şizoanalize Giriş*, Çev. Ali Utku ve Mukadder Erkan, İstanbul, Otonom Yayıncılık, 2013.

Hook, Derek, *A Critical Psychology of the Postcolonial: The Mind of Apartheid*, London and New York, Psychology Press, 2012.

Hooks, Bell, *Killing Rage: Ending Racism*, New York, Henry Holt and Company, 1995.

Hopkins, A. G., "Globalisation and Decolonisation", *The Journal of Imperial and Commonwealth History*, Cilt 45, No 5, 2017, s. 729-745.

Horkheimer, Max ve Theodor W. Adorno, *Aydınlanmanın Diyalektiği: Felsefi Fragmanlar*, Çev. Nihat Ülner ve Elif Öztarhan Karadoğan, İstanbul, Kabalcı Yayıncılık, 2014.

Hoy, David Couzens, "Power, Repression, Progress: Foucault, Lukes, and the Frankfurt School", *TriQuarterly*, No 52, 1981, s. 43-63.
Hunt, Tamara L. ve Micheline R. Lessard, *Women and the Colonial Gaze*, London, Palgrave Macmillan, 2002.
Iida, Keisuke, "Third World Solidarity: The Group of 77 in the UN General Assembly", *International Organization*, Cilt 42, No 2, 1988, s. 375-395.
Ivison, Duncan, *Postcolonial Liberalism*, Cambridge, Cambridge University Press, 2002.
İnam, Ahmet, *Edmund Husserl Felsefesinde Mantık*, Ankara, Vadi Yayınları, 1995.
Jabri, Vivienne, *The Postcolonial Subject: Claiming Politics/Governing Others in Late Modernity*, London and New York, Routledge, 2013.
Johnston, Adrian, "Jacques Lacan", Edward N. Zalta (der.), *The Stanford Encyclopedia of Philosophy*, 2018, https://plato.stanford.edu/entries/lacan/ (Erişim Tarihi 05 Mayıs 2020).
Johnston, Alastair Iain, "What (If Anything) Does East Asia Tell Us About International Relations Theory?", *Annual Review of Political Science*, Cilt 15, No 1, 2012, s. 53-78.
Jolly, Rosemary, "Rehearsals of Liberation: Contemporary Postcolonial Discourse and the New South Africa", *PMLA*, Cilt 110, No 1, 1995, s. 17-29.
Keohane, Robert O., *After Hegemony: Cooperation and Discord in the World Political Economy*, Princeton, Princeton University Press, 1984.
Keohane, Robert O. ve Lisa L. Martin, "The Promise of Institutionalist Theory", *International Security*, Cilt 20, No 1, 1995, s. 39-51.
Kerr, Philip Henry, "Political Relations between Advanced and Backward Peoples", A. J. Grant (der.), *An Introduction to the Study of International Relations*, London, Macmillan and Company, 1916.
Keskin, Ferda, "Sunuş: Özne ve İktidar", Michel Foucault, *Özne ve İktidar*, 4. Baskı, Çev. Işık Ergüden ve Osman Akınhay, İstanbul, Ayrıntı Yayınları, 2014, s. 11-24.
Keyman, E. Fuat, "Farklılığa Direnmek: Uluslararası İlişkiler Kuramında 'Öteki' Sorunu", E. Fuat Keyman, Mahmut Mutman ve

Meyda Yeğenoğlu (der.), *Oryantalizm, Hegemonya ve Kültürel Fark*, İstanbul, İletişim Yayınları, 1996, s. 71-106.

Klor de Alva, J. Jorge, "The Postcolonization of the (Latin) American Experience: A Reconsideration of 'Colonialism,' 'Postcolonialism,' and 'Mestizaje'", Gyan Prakash (der.), *After Colonialism: Imperial Histories and Postcolonial Displacements*, Princeton, Princeton University Press, 1995, s. 241-276.

Kohn, Margaret ve Kavita Reddy, "Colonialism", Edward N. Zalta (der.), *The Stanford Encyclopedia of Philosophy*, 2017, https://plato.stanford.edu/entries/colonialism/ (Erişim Tarihi 20 Mart 2020).

Kolasi, Klevis, *Uluslararası Politikanın Yapısal Teorisi*, Ankara, Siyasal Kitabevi, 2016.

Krishna, Sankaran, "Race, Amnesia, and the Education of International Relations", *Alternatives: Global, Local, Political*, Cilt 26, No 4, 2001, s. 401-424.

Kristensen, Peter Marcus, "Revisiting the 'American Social Science'– Mapping the Geography of International Relations", *International Studies Perspectives*, Cilt 16, No 3, 2015, s. 246-269.

Kumar, Malreddy Pavan, "Review Essay: Humanism and Its Other: Difference and Disjuncture in Postcolonial Theory", *Distinktion: Journal of Social Theory*, Cilt 10, No 1, 2009, s. 87-99.

Lacan, Jacques, *Baba-nın-Adları*, Çev. Murat Erşen, İstanbul, Monokl Yayınları, 2014.

Lacan, Jacques, *Écrits: A Selection*, Çev. Alan Sheridan, London and New York, Routledge, 1989.

Lacan, Jacques, *Écrits: The First Complete Edition in English*, Trans. Bruce Fink, New York and London, W. W. Norton & Company, 2005.

Lacan, Jacques, *Fallus'un Anlamı*, Çev. Saffet Murat Tura, İstanbul, AFA Yayıncılık, 1994.

Lacan, Jacques, "'Özne-Ben'in İşlevinin Oluşturucusu Olarak Ayna Evresi", Selâhattin Hilâv (der.), *Yazko Felsefe Yazıları, 1. Kitap*, İstanbul, Yazko, 1982, s. 149-156.

Lacan, Jacques, *Psikanalizin Dört Temel Kavramı: Seminer 11. Kitap, 1964*, Çev. Nilüfer Erdem, İstanbul, Metis Yayınları, 2013.

Lacan, Jacques, *Psikanalizin Temel İlkeleri: Écrits'den İki Makale*, Çev. Mutluhan İzmir, Ankara, Çolpan Kitap, 2020.

Lacan, Jacques, *The Seminar of Jacques Lacan Book I: Freud's Papers on Technique, 1953-1954*, Çev. John Forrester, Ed. Jacques-Alain Miller, New York & London, W.W. Norton & Company, 1991.

Lacan, Jacques, *The Seminar of Jacques Lacan Book VIII: Transference, 1960-1961*, Çev. Bruce Fink, Ed. Jacques-Alain Miller, Cambridge, Polity Press, 2015.

Lacan, Jacques, *The Seminar of Jacques Lacan Book XV: The Psychoanalytic Act, 1967–1968*, Çev. Cormac Gallagher, http://www.lacaninireland.com/web/wp-content/uploads/2010/06/Book-15-The-Psychoanalytical-Act.pdf (Erişim Tarihi 12 Mayıs 2020).

Lacan, Jacques, *The Seminar of Jacques Lacan Book XXI: Les Non Dupes Errent - Part 1, 1973-1974*, Çev. Cormac Gallagher, http://www.lacaninireland.com/web/wp-content/uploads/2010/06/Book-21-Les-Non-Dupes-Errent-Part-1.pdf (Erişim Tarihi 12 Mayıs 2020).

Lacan, Jacques, *The Seminar of Jacques Lacan Book XXI: Les Non Dupes Errent - Part 2, 1973-1974*, Çev. Cormac Gallagher, http://www.lacaninireland.com/web/wp-content/uploads/2010/06/Book-21-Les-Non-Dupes-Errent-Part-2.pdf (Erişim Tarihi 12 Mayıs 2020).

Laclau, Ernesto, "Kimlik ve Hegemonya: Siyasal Mantıkların Oluşumunda Evrenselliğin Rolü", Judith Butler, Erncsto Laclau ve Slavoj Zizek (der.), *Olumsallık, Hegemonya, Evrensellik: Solda Güncel Diyaloglar*, İstanbul, Hil Yayın, 2009, s. 56-103.

Lake, David A., "Theory Is Dead, Long Live Theory: The End of the Great Debates and the Rise of Eclecticism in International Relations", *European Journal of International Relations*, Cilt 19, No 3, 2013, s. 567-587.

Lavie, Smadar, "Blow-ups in the Borderzones: Third World Israeli Authors' Gropings for Home", *New Formations*, Cilt 18, 1992, s. 84-106.

Lazarus, Neil, "The Fetish of 'the West' in Postcolonial Theory", Crystal Bartolovich ve Neil Lazarus, *Marxism, Modernity, and Postcolonial Studies*, Cambridge, Cambridge University Press, 2004.

Lenin, Vladimir İ., *Emperyalizm Kapitalizmin En Yüksek Aşaması*, Çev. Cemal Süreyya, Ankara, Eriş Yayınları, 2003.

Ling, L.H.M., "Introduction - Learning Anew: Asia in IR and World Politics", Pınar Bilgin ve L.H.M. Ling (der.), *Asia in International*

Relations: Unlearning Imperial Power Relations, London and New York, Routledge, 2017, s. 1-9.

Long, David ve Brian C. Schmidt, "Introduction", David Long ve Brian C. Schmidt (der.), *Imperialism and Internationalism in the Discipline of International Relations*, Albany, State University of New York Press, 2005 s. 1-21.

Loomba, Ania, *Kolonyalizm Postkolonyalizm*, Çev. Mehmet Küçük, İstanbul, Ayrıntı Yayınları, 2000.

Lossau, Julia, "Pitfalls of (Third) Space: Rethinking the Ambivalent Logic of Spatial Semantics", Karin Ikas ve Gerhard Wagner (der.), *Communicating in the Third Space*, New York, Routledge, 2009, s. 62-78.

Love, Joseph L., "The Origins of Dependency Analysis", *Journal of Latin American Studies*, Cilt 22, No 1, 1990, s.143-168.

Lusignan, Guy de, *French-Speaking Africa Since Independence*, New York, Praeger, 1969.

Luxemburg, Rosa, *Sermaye Birikimi*, Çev. Tayfun Ertan, İstanbul, Alan Yayınları, 1986.

Macaulay, Thomas B., "Minute by the Hon'ble T. B. Macaulay, dated the 2nd February 1835", http://www.columbia.edu/itc/mealac/pritchett/00generallinks/macaulay/txt_minute_education_1835.html (Erişim Tarihi 15 Haziran 2020).

Magdoff, Harry, *Emperyalizm Çağı: ABD'nin Dış Politikasının Ekonomik Temelleri*, Çev. Doğan Şafak, İstanbul, Odak Yayınları, 1974.

Mansfield, Nick, *Öznellik: Freud'dan Haraway'e Kendilik Kuramları*, Çev. Hüsamettin Çetinkaya ve Rahmi Durmaz, İzmir, ARA-lık Yayınları, 2006.

Marta, Jan, "Lacan and Post-Structuralism", *The American Journal of Psychoanalysis*, Cilt 47, No 1, 1987, s. 51-57.

Mbembe, Achille, *Zenci Aklın Eleştirisi*, Çev. Özge Arasan Simon ve Volkan Çandar, İstanbul, İletişim Yayınları, 2019.

McAlister, Lyle N., *Spain and Portugal in the New World, 1492-1700*, MinneaPolis, University of Minnesota Press, 1984.

McClintock, Anne, "The Angel of Progress: Pitfalls of the Term 'Post-Colonialism'", *Social Text*, No 31/32, 1992, s. 84-98.

McLeod, John (der.), *The Routledge Companion to Postcolonial Studies*, London and New York, Routledge, 2007.

Mearsheimer, John J., "Reckless States and Realism", *International Relations*, Cilt 23, No 2, 2009, s. 241-256.
Mearsheimer, John J., "Structural Realism", Tim Dunne, Milja Kurki ve Steve Smith (der.), *International Relations Theories: Discipline and Diversity*, 3rd Ed., Oxford, Oxford University Press, 2013.
Memmi, Albert, *Dominated Man: Notes towards a Portrait*, Boston, Beacon Press, 1968.
Memmi, Albert, *Sömürgecinin Portresi Sömürgeleştirilenin Portresi*, 2. Baskı, Çev. Şen Süer, İstanbul, Versus Kitap, 2014.
Memmi, Albert, *The Colonizer and the Colonized*, New York, The Orion Press, 1965.
Mignolo, Walter D., "Introduction: Coloniality of Power and De-Colonial Thinking", Walter D. Mignolo ve Arturo Escobar, *Globalization and the Decolonial Option*, London and New York, Routledge, 2010, s. 1-21.
Mignolo, Walter D., "Epistemic Disobedience, Independent Thought and Decolonial Freedom", *Theory, Culture & Society*, Cilt 26, No 7-8, 2009, s. 159-181.
Mignolo, Walter D., "Geopolitics of Sensing and Knowing: On (De)coloniality, Border Thinking and Epistemic Disobedience", *Postcolonial Studies*, Cilt 14, No 3, 2011, s. 273-283.
Milchman, Alan ve Alan Rosenberg, "The Aesthetic and Ascetic Dimensions of an Ethics of Self-Fashioning: Nietzsche and Foucault", *Parrhesia*, No 2, 2007, s. 44-65.
Miles, Robert ve Malcolm Brown, *Racism*, London and New York, Routledge, 2003.
Mishra, Vijay ve Bob Hodge, "What is post(-)colonialism?", *Textual Practice*, Cilt 5, No 3, 1991, s. 399-414.
Mitchell, Timothy, "Orientalism and the Exhibitionary Order", Donald Preziosi ve Claire Farago (Der.), *Grasping the World: The Idea of the Museum*, London and New York, Routledge, 2018, s. 442-461.
Mohanty, Chandra, "Under Western Eyes: Feminist Scholarship and Colonial Discourses", *Feminist Review*, Cilt 30, No 1, 1988, s. 61-88.
Mutman, Mahmut, "Postkolonyalizm: Ölü Bir Disiplinin Hatıra Defteri", *Toplumbilim*, No. 25, Postkolonyal Düşünce Özel Sayısı, 2010, s. 117-128.

Mutman, Mahmut, "Şarkiyatçılık: Kuramsal Bir Not", *Doğu Batı Düşünce Dergisi*, Yıl 4, No 20, 2002, s. 105-114.

Mutman, Mahmut, "Şarkiyatçılık / Oryantalizm", Tanıl Bora ve Murat Gültekingil (der.), *Modern Türkiye'de Siyasi Düşünce, Cilt 3: Modernleşme ve Batıcılık*, İstanbul, İletişim Yayınları, 2007, s. 189-211.

Nadler, Steven, *Filozof, Rahip ve Ressam: Descartes'ın Bir Portresi*, Çev. Abdullah Yılmaz, İstanbul, Alfa Basım Yayım Dağıtım, 2017.

Nandy, Ashis, *The Intimate Enemy: Loss and Recovery of Self Under Colonialism*, Oxford, Oxford University Press, 1983.

Nasio, Juan-David, *Jacques Lacan'ın Kuramı Üzerine Beş Ders*, Çev. Özge Erşen ve Murat Erşen, Ankara, İmge Kitabevi Yayınları, 2007.

Nayar, Pramod K., *Postcolonialism: A Guide for the Perplexed*, London, Continuum, 2010.

Newman, Saul, *Bakunin'den Lacan'a: Anti-Otoriteryanizm ve İktidarın Altüst Oluşu*, Çev. Kürşad Kızıltuğ, İstanbul, Ayrıntı Yayınları, 2006.

Nkrumah, Kwame, *Neo-Colonialism: The Last Stage of Imperialism*, New York, International Publishers, 1966.

Obendorf, Simon, "Dangerous Relations? Lessons from the Interface of Postcolonialism and International Relations", Anna Bernard, Ziad Elmarsafy ve Stuart Murray (der.), *What Postcolonial Theory Doesn't Say*, Londra, Routledge, 2016, s. 30-48.

Owen, Catherine, John Heathershaw ve Igor Savin, "How Postcolonial Is Post-Western IR? Mimicry and Mētis in the International Politics of Russia and Central Asia", *Review of International Studies*, Cilt 44, No 2, 2018, s. 279-300.

Parry, Benita, "Signs of Our Times: Discussion of Homi Bhabha's the Location of Culture", *Third Text*, Cilt 8, No 28-29, 1994, s. 5-24.

Patton, Paul, *Deleuze and the Political*, London and New York, Routledge, 2000.

Petras, James ve Henry Veltmeyer, *Power and Resistence: US Imperialism in Latin America*, Boston, Brill, 2015.

Phillipson, Robert, "Linguistic Imperialism", Carol A. Chapelle (der.), *The Encyclopedia of Applied Linguistics*, John Wiley & Sons, 2018, https://doi.org/10.1002/9781405198431.wbeal0718.pub2 (Erişim Tarihi 20 Mayıs 2020).

Prakash, Gyan, *Another Reason: Science and the Imagination of Modern India*, Princeton, Princeton University Press, 1999.

Pratt, Mary Louise, *Imperial Eyes: Travel Writing and Transculturation*, London and New York, Routledge, 1992.

Rao, Narasimha, "Nehru and Non-Alignment", *Mainstream*, Cilt XLVII, No 24, 2009, https://www.mainstreamweekly.net/ article1399.html (Erişim Tarihi 08 Mayıs 2022).

Reinsch, Paul, *World Politics at the End of the Nineteenth Century, as Influenced by the Oriental Situation*, New York, The Macmillan Company, 1900.

Rushdie, Salman, *Step Across This Line: Collected Nonfiction 1992-2002*, New York, Random House, 2002.

Qin, Yaqing, *Globalizing IR Theory: Critical Engagement*, London and New York, Routledge, 2020.

Quijano, Anibal, "Coloniality of Power, Eurocentrism, and Latin America", *Nepantla: Views from South*, Cilt 1, No 3, 2000, s. 533-580.

Rabasa, José, *Tell Me the Story of How I Conquered You: Elsewheres and Ethnosuicide in the Colonial Mesoamerican World*, Austin, University of Texas Press, 2011.

Ram, Kalpana, "Gender, Colonialism, and the Colonial Gaze", Hilary Callan (der.), *The International Encyclopedia of Anthropology*, New Jersey, John Wiley & Sons, 2018.

Reich, Jerome, "The Slave Trade at the Congress of Vienna – A Study in English Public Opinion", *The Journal of Negroe History*, Cilt 53, No 2, 1968, s. 129-143.

Reinhard, Wolfgang, *A Short History of Colonialism*, Manchester, Manchester University Press, 2012.

Reinhard, Wolfgang, "History of Colonization and Colonialism", James D. Wright (der.), *International Encyclopedia of the Social & Behavioral Sciences, Vol. 4*, 2nd Ed., Amsterdam, Elsevier, 2015, s. 223-227.

Renou, Xavier, "A Major Obstacle to African Unity: the New Franco-American Cold War on the Continent", http://www.hoosier84. com/renou.pdf (Erişim Tarihi 10 Şubat 2020).

Revel, Judith, *Foucault Sözlüğü*, Çev. Veli Urhan, İstanbul, Say Yayınları, 2012.

Ringmar, Erik, *History of International Relations: A Non-European Perspective*. Cambridge, Open Book Publishers, 2019, s 182-183.
Rodis-Lewis, Genevieve, *Descartes ve Rasyonalizm*, Çev. Haldun Karyol, İstanbul, İletişim Yayınları, 1993.
Rolnik, Suely, "The Micropolitics of Thinking: Suggestions to Those who Seek to Deprogram the Colonial Unconscious", Closing Keynote, Solomon R. Guggenheim Museum, September 19, 2014, https://guggenheim.org/wp-content/uploads/2021/08/MAP_UTSS_Symposium6_transcript_050715.pdf (Erişim Tarihi 22 Mayıs 2020).
Roudinesco, Elisabeth, *Her Şeye ve Herkese Karşı Lacan*, 3. Baskı, Çev. Nami Başer, İstanbul, Metis Yayınları, 2021.
Rutherford, Jonathan, "The Third Space: Interview with Homi Bhabha", Jonathan Rutherford (der.), *Identity: Community, Culture, Difference*, London, Lawrence & Wishart, 1990, s. 207-221.
Sabaratnam, Meera, "IR in Dialogue … but Can We Change the Subjects? A Typology of Decolonising Strategies for the Study of World Politics", *Millennium: Journal of International Studies*, Cilt 39, No 3, 2011, s. 781-803.
Said, Edward W., *Kültür ve Emperyalizm*, 4. Baskı, İstanbul, Hil Yayın, 2016.
Said, Edward W., *Şarkiyatçılık*: *Batının Şark Anlayışları*, 9. Baskı, Çev. Berna Yıldırım, İstanbul, Metis Yayınları, 2016.
Sajed, Alina, "The Post Always Rings Twice? The Algerian War, Poststructuralism and the Postcolonial in IR Theory", *Review of International Studies*, Cilt 38, No 1, 2012, s. 141-163.
Sardar, Ziauddin, "2008 İngilizce Baskısına Önsöz", Frantz Fanon, *Siyah Deri Beyaz Maskeler*, Çev. Cahit Koytak, İstanbul, Encore Yayınları, 2016, s. 7-22.
Sarker, Sonita, "A Position Embedded in Identity: Subalternity in Neoliberal Globalization", *Cultural Studies*, Cilt 30, No 5, 2016, s. 816-838.
Sarup, Madan, *Post-yapısalcılık ve Postmodernizm*, 2. Baskı, Çev. Abdülbaki Güçlü, Ankara, Bilim ve Sanat Yayınları, 2004.
Savran, Sungur, *Kod Adı Küreselleşme: 21. Yüzyılda Emperyalizm*, İstanbul, Yordam Kitap, 2008.
Schmidt, Brian C., "On the History and Historiography of International Relations", Walter Carlsnaes, Thomas Risse ve Beth A. Sim-

mons (der.), *Handbook of International Relations*, London, SAGE Publications, 2013, s. 3-28.
Scott, David, "Colonial Governmentality", *Social Text*, No 43, 1995, s. 191-220.
Scott, James C., *Devlet Gibi Görmek*, Çev. Nil Erdoğan, İstanbul, Versus Kitap, 2008.
Seth, Sanjay, "International Relations: Plural or Postcolonial?", International Politics Reviews, Cilt 9, No 2, 2021, s. 301-305.
Seth, Sanjay, "Introduction", Sanjay Seth (der.), *Postcolonial Theory and International Relations: A Critical Introduction*, London and New York, Routledge, 2013, s. 1-12.
Seth, Sanjay, "Postcolonial Theory and the Critique of International Relations", Sanjay Seth (der.), *Postcolonial Theory and International Relations: A Critical Introduction*, London and New York, Routledge, 2013, s. 15-31.
Seth, Sanjay, "The Limits of International Relations Theory: A Postcolonial Critique", 24 Ağustos 2012, https://www.e-ir.info/2012/08/24/the-limits-of-international-relations-theory-a-postcolonial-critique/ (Erişim Tarihi 1 Ocak 2022).
Seth, Sanjay, Leela Gandhi ve Michael Dutton, "Postcolonial Studies: A Beginning . . .", *Postcolonial Studies*, Cilt 1, No 1, 1998, s. 7-11.
Shahi, Deepshikha, *Advaita as a Global International Relations Theory*, London and New York, Routledge, 2019.
Shani, Giorgio, "Toward a Post-Western IR: The Umma, Khalsa Panth, and Critical International Relations Theory", *International Studies Review*, Cilt 10, No 4, 2008, s. 722-734.
Shohat, Ella, "Notes on the 'Post-Colonial'", *Social Text*, No 31/32, Third World and Post-Colonial Issues, 1992, s. 99-113.
Slattery, Martin, *Sosyolojide Temel Fikirler*, İstanbul, Sentez Yayıncılık, 2014.
Smith, Steve, "Bir Disiplinin Öz Görüntüleri: Uluslararası İlişkiler Kuramının Bir Soyağacı", Ken Booth ve Steve Smith (der.), *Uluslararası İlişkiler Kuramları*, Çev. Muhammed Aydın, İstanbul, Uluslararası İlişkiler Kütüphanesi, 2015, s. 1-37.
Smith, Steve, "The Discipline of International Relations: Still an American Social Science?", *The British Journal of Politics and International Relations*, Cilt 2, No 3, 2000, s. 374-402.

Spivak, Gayatri Chakravorty, *A Critique of Postcolonial Reason: Toward a History of the Vanishing Present*, Cambridge, Harvard University Press, 1999.

Spivak, Gayatri Chakravorty, "Can the Subaltern Speak?", Cary Nelson ve Lawrence Grossberg (der.), *Marxism and the Interpretation of Culture*, Basingstoke, Macmillan Education, 1988, s. 271-313.

Spivak, Gayatri Chakravorty, "Postcolonial Theory and the Specter of Capital", *Cambridge Review of International Affairs*, Cilt 27, No 1, 2014, s. 184-203.

Spivak, Gayatri Chakravorty, "Subaltern Studies: Deconstructing Historiography", Ranajit Guha ve Gayatri Chakravorty Spivak (der.), *Selected Subaltern Studies*, Delhi, Oxford University Press, 1988, s. 3-32.

Spivak, Gayatri Chakravorty, "Yeni Madun: Ses-siz Bir Mülakat", Çev. Ebru Yetişkin, *Toplumbilim*, No. 25, Postkolonyal Düşünce Özel Sayısı, 2010, s. 55-64.

Statute of Westminster, 1931, http://legislation.gov.uk/ukpga/1931/4/pdfs/ukpga_19310004_en.pdf (Erişim Tarihi 14 Mayıs 2020).

Strongman, Luke, "Postcolonialism and International Development Studies: A Dialectical Exchange?", *Third World Quarterly*, Cilt 35, No 8, 2014, s. 1343-1354.

Subrahmanyam, Sanjay, "Connected Histories: Notes towards a Reconfiguration of Early Modern Eurasia", *Modern Asian Studies*, Cilt 31, No 3, 1997, s. 735-762.

Sutton, Damian ve David Martin-Jones, *Yeni Bir Bakışla, Deleuze*, Çev. Murat Özbank ve Yetkin Başkavak, İstanbul, Kolektif Kitap, 2014.

"The Constitution of 27 October 1946", https://www.elysee.fr/en/french-presidency/the-constitution-of-27-october-1946 (Erişim Tarihi 12 Mayıs 2022).

"The Covenant of the League of Nations", 1920, https://libraryresources.unog.ch/ld.php?content_id=32971179 (Erişim Tarihi 15 Mayıs 2022).

Thiong'o, Ngũgĩ wa, *Decolonizing the Mind: The Politics of Language in African Literature*, London, James Currey, 1986.

Tickner, Arlene B. ve Karen Smith, *International Relations from the Global South: Worlds of Difference*, London and New York, Routledge, 2020.

Tura, Saffet Murat, *Freud'dan Lacan'a Psikanaliz*, 4. Baskı, İstanbul, Kanat Kitap, 2010.
Tura, Saffet Murat, "Önsöz: 'Olmak'ta Eksik' – Lacan'da Kastrasyon ve Narsizm", Jacques Lacan, *Fallus'un Anlamı*, Çev. Saffet Murat Tura, İstanbul, AFA Yayıncılık, 1994, s. 7-37.
Veracini, Lorenzo, "Introducing: Settler Colonial Studies", *Settler Colonial Studies*, Cilt 1, No 1, 2011, s. 1-12.
Wæver, Ole, "The Sociology of a Not So International Discipline: American and European Developments in International Relations", *International Organization*, Cilt 52, No 4, 1998, s. 687-727.
Waites, Bernard, *Europe and the Third World: From Colonisation to Decolonisation c.1500-1998*, London, Palgrave Macmillan, 1999.
Walker, R. B. J., *Inside/Outside: International Relations as Political Theory*, Cambridge, Cambridge University Press, 1993.
Wallerstein, Immanuel, *Dünya-Sistemleri Analizi: Bir Giriş*, Çev. Ender Abadoğlu ve Nuri Ersoy, İstanbul, bgst Yayınları, 2011.
Wallerstein, Immanuel, *Modern Dünya Sistemi I: On altıncı Yüzyılda Kapitalist Tarım ve Avrupa Dünya Ekonomisinin Kökenleri*, 7. Baskı, Çev. Latif Boyacı, İstanbul, Yarın Yayınları, 2015.
Wallerstein, Immanuel, *Modern Dünya Sistemi 2: Avrupa Dünya-Ekonomisinin Pekiştirilmesi ve Merkantalizm*, 1600-1750, 5. Baskı, Çev. Latif Boyacı, İstanbul, Yarın Yayınları, 2015.
Walt, Stephen M., "Is IR Still 'An American Social Science?'", *Foreign Policy*, 6 Haziran 2011, https://foreignpolicy.com/2011/06/06/is-ir-still-an-american-social-science/ (Erişim Tarihi 1 Ocak 2022).
Waltz, Kenneth N., "The Stability of a Bipolar World", *Daedalus*, Cilt 93, No 3, 1964, s. 881-909.
Waltz, Kenneth N., *Uluslararası Politika Teorisi*, Çev. Osman S. Binatlı, Ankara, Phoenix Yayınevi, 2015.
West, David, *Kıta Avrupası Felsefesine Giriş: Rousseau, Kant, Hegel'den Foucault ve Derrida'ya*, Çev. Ahmet Cevizci, İstanbul, Paradigma Yayınları, 1998.
Wight, Colin, *Agents, Structures and International Relations: Politics as Ontology*, Cambridge, Cambridge University Press, 2006.
Wilson, James, "Losing Currency? The Shifting Landscape of the CFA Franc Zones", *Third World Quarterly*, Cilt 42, No 2, 2021, s. 736-754.

Wolf, Eric R., *Avrupa ve Tarihsiz Halklar*, Çev. Hamit Çalışkan, İstanbul, Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları, 2019.
Wolfe, Patrick, *Settler Colonialism and the Transformation of Anthropology: The Politics and Poetics of an Ethnographic Event*, London and New York, Cassell, 1999.
Xie, Shaobo, "Rethinking the Problem of Postcolonialism", *New Literary History*, Cilt 28, No 1, 1997, s. 7-19.
Yeğenoğlu, Meyda, *Colonial Fantasies: Towards a Feminist Reading of Orientalism*, Cambridge, Cambridge University Press, 1998.
Young, Crawford, *The Postcolonial State in Africa Fifty Years of Independence, 1960–2010*, Wisconsin, The University of Wisconsin Press, 2012.
Young, Robert J. C., *Colonial Desire: Hybridity in Theory, Culture and Race*, London and New York, Routledge, 1995.
Young, Robert J. C., *Postcolonialism: A Very Short Introduction*, Oxford, Oxford University Press, 2003.
Young, Robert J., *Postkolonyalizm: Tarihsel Bir Giriş*, 1. Baskı, Çev. Burcu Toksabay Köprülü ve Sertaç Şen, İstanbul, Matbu Kitap, 2016.
Zinn, Howard, *Amerika Birleşik Devletleri Halklarının Tarihi*, 1. Baskı, Çev. Sevinç Sayan Özer, Ankara, İmge, 2005.
Zizek, Slavoj, *Kırılgan Temas*, 3. Baskı, Çev. Tuncay Birkan, İstanbul, Metis Yayınları, 2011.
Zourabichvili, François, *Deleuze: A Philosophy of the Event together with the Vocabulary of Deleuze*, Edinburgh, Edinburgh University Press, 2012.
Zalewski, Marysia ve Cynthia Enloe, "Uluslararası İlişkilerde Kimlik Hakkında Sorular", Ken Booth ve Steve Smith (der.), *Uluslararası İlişkiler Kuramları*, Çev. Muhammed Aydın, İstanbul, Uluslararası İlişkiler Kütüphanesi, 2015, s. 279-305.

Örgütsel Gruplara Yönelik Çağdaş Yaklaşımlar

Editör: Meral Kızrak

Bu kitabın yayın hakkı SİYASAL KİTABEVİ'ne aittir. Yayınevinin ve yayınlayıcısının yazılı izni alınmaksızın kısmen veya tamamen alıntı yapılamaz, hiçbir şekilde kopyalanamaz, çoğaltılamaz ve yayınlanamaz.

Örgütsel Gruplara Yönelik Çağdaş Yaklaşımlar
Editör: Meral Kızrak
Kapak ve Sayfa Düzeni: Buse Dilara Dirim
©Siyasal Kitabevi Tüm Hakları Saklıdır.
2023 Eylül, Ankara
ISBN No: 978-625-7424-96-7
Siyasal Kitabevi-Ünal Sevindik
Yayıncı Sertifika No: 14016
Şehit Adem Yavuz Sok. Hitit Apt. 14/1
Kızılay-Ankara
Tel: 0(312) 419 97 81 pbx
Faks: 0(312) 419 16 11
Baskı:
Repro Bir Matbaacılık Kağ. Rekl. Tasarım Tic. Ltd. Ş.
Sertifika No: 47381
İvedik OSB Matbaacılar Sitesi 1514. Cad.
No: 23-25 Yenimahalle/ANKARA
Dağıtım:
Siyasal Kitabevi
Şehit Adem Yavuz Sok. Hitit Apt. 14/1
Kızılay/Ankara
Tel: 0(312) 419 97 81 pbx
Faks: 0(312) 419 16 11
e-posta: info@siyasalkitap.com
http://www.siyasalkitap.com

Kaynakça

Adler, P. S., & Borys, B. (1996). Two types of bureaucracy: Enabling and coercive. *Administrative Science Quarterly, 41,* 61-89.

Bodur, M., & Kabasakal, H. Türkiye-Arap kümesinde kurumsal kültür: Globe araştırması. *Yönetim Araştırmaları Dergisi*, *1*(2),*5-22.*

Burns, T., & Stalker, G. M. (1994). *The management of innovation*. Oxford University Press Inc, New York.

Carolina, Ț. (2019). Dimensions of national culture–cross-cultural theories. *Studies in Business and Economics, 14*(3), 220-230.

Castillo-Palacio, M., Batista-Canino, R. M., & Zúñiga Collazos, A. (2017). The relationship between culture and entrepreneurship: from cultural dimensions of GLOBE project. *Espacios, 38*(34),12-27.

Coase Ronald, H. (1937). The nature of the firm/Coase Ronald H. *Economics*, *4*, 386-405.

Eroglu, O., & Picak, M. (2011). Entrepreneurship, national culture and Turkey. *International Journal of Business and Social Science*, *2*(16), 146-151.

De Mooij, M., & Hofstede, G. (2010). The Hofstede model: Applications to global branding and advertising strategy and research. *International Journal of Advertising*, *29*(1), 85-110.

DiMaggio, P. J., & Powell, W. W. (1991). Introduction. (Ed. W. W. Powell, P. J. DiMaggio), *The new ınstitutionalism in organizational analysis*, ss. 1-38. Chicago: The University of Chicago Press.

Dorfman, P., Javidan, M., Hanges, P., Dastmalchian, A., & House, R. (2012). GLOBE: A twenty year journey into the intriguing world of culture and leadership. *Journal of World Business*, *47*(4), 504-518.

Dyer, J. H., & Ouchi, W. G. (1993). Japanese-style partnerships: giving companies a competitive edge. *MIT Sloan Management Review*, *35*(1), 51.

Eisenhardt, K. M. (1989). Agency theory: An assessment and review. *Academy of Management Review*, *14*(1), 57-74.

Gerhart, B. (2009). How much does national culture constrain organizational culture?. *Management and Organization Review*, *5*(2), 241-259.

Hampden-Turner, C., & Trompenaars, A. (2000). *Building cross-cultural competence: How to create wealth from conflicting values.* New Haven.

Hatch, M. J., & Zilber, T. (2012). Conversation at the border between organizational culture theory and institutional theory. *Journal of Management Inquiry*, *21*(1), 94-97.

Heydari, A., Laroche, M., Paulin, M., & Richard, M. O. (2021). Hofstede's individual-level indulgence dimension: Scale development and validation. *Journal of Retailing and Consumer Services,* 62: 102640.

Hofstede, G. (1980). Motivation, leadership, and organization: Do American theories apply abroad? *Organizational Dynamics*, *9*(1), 42-63.

Hofstede, G. (1983). The cultural relativity of organizational practices and theories. *Journal of International Business Studies*, *14*, 75-89.

Hofstede, G. (1993). Cultural constraints in management theories. *Academy of Management Perspectives, 7*(1), 81-94.

Hofstede, G. (2011). Dimensionalizing cultures: The Hofstede model in context. *Online Readings In Psychology and Culture, 2*(1), 8.

Hofstede, G., & Bond, M. H. (1988). The Confucius connection: From cultural roots to economic growth. *Organizational Dynamics*, *16*(4), 5-21.

Hoftede, G., Hofstede, G. J., & Minkov, M. (2010). *Cultures and organizations: Software of the mind: intercultural cooperation and its importance for survival*. McGraw-Hill.

Hofstede, G., & McCrae, R. R. (2004). Personality and culture revisited: Linking traits and dimensions of culture. *Cross-Cultural Research*, *38*(1), 52-88.

Hofstede, G., & Milosevic, D. (2011). Dimensionalizing cultures: The Hofstede model in context. *Online Readings in Psychology and Culture*, *2*(1), 1-17.

Hofstede, G. J., Pedersen, P. B., & Hofstede, G. (2002). *Exploring culture: Exercises, stories and synthetic cultures*. Nicholas Brealey.

Holton, R., & Turner, B. (2010). *Max Weber on economy and society (Routledge Revivals)*. Routledge.

House, R. J., Hanges, P. J., Javidan, M., Dorfman, P. W., & Gupta, V. (Eds.). (2004). *Culture, leadership, and organizations: The GLOBE study of 62 societies*. Sage publications.

House, R., Javidan, M., Hanges, P., & Dorfman, P. (2002). Understanding cultures and implicit leadership theories across the globe: an introduction to project GLOBE. *Journal of World Business*, *37*(1), 3-10.

Jarrell, G. A., Brickley, J. A., & Netter, J. M. (1988). The market for corporate control: The empirical evidence since 1980. *Journal of Economic Perspectives, 2(1), 49-68.*

Javidan, M., & Dastmalchian, A. (2009). Managerial implications of the GLOBE project: A study of 62 societies. *Asia Pacific Journal of Human Resources,* 47(1), 41-58.

Lee, S. M., & Peterson, S. J. (2000). Culture, entrepreneurial orientation, and global competitiveness. *Journal of World Business*, *35*(4), 401-416.

Locke, E. A. (1982). The ideas of Frederick W. Taylor: an evaluation. *Academy of Management Review*, *7*(1), 14-24.

Meyer, J. W., & Rowan, B. (1977). Institutionalized organizations: Formal structure as myth and ceremony. *American Journal of Sociology*, *83*(2), 340-363.

Mintzberg, H. (1980). Structure in 5's: A Synthesis of the research on organization design. *Management Science*, *26*(3), 322-341.

Mintzberg, H. (1981). Organization design: fashion or fit? *Harvard Business Review*, Innuary-February, 103-116.

Mintzberg, H., Ahlstrand, B. W., & Lampel, J. (2008). *Strategy bites back: It is a lot more, and less, than you ever imagined--*. Pearson Education.

Mintzberg, H., & McHugh, A. (1985). Strategy formation in an adhocracy. *Administrative Science Quarterly*, *30*(2), 160-197.

Mintzberg, H., & Waters, J. A. (1982). Tracking strategy in an entrepreneurial firm. *Academy of Management Journal*, *25*(3), 465-499.

Ouchi, W, G. (1980). Markets, bureaucracies, and clans. *Administrative Science Quarterly*, *25*(1), 129-41.

Ouchi, W. G., & Wilkins, A. L. (1985). Organizational culture. *Annual Review of Sociology*, *11*(1), 457-483.

Özkurt, H. (2007). Türkiye ekonomisinde konut sektörü: gelişimi ve alternatif finansman modelleri. *Sosyal Bilimler Dergisi*, (1), 159-173.

Pasa, F., S., Kabasakal, H., & Bodur, M. (2001). Society, organisations, and leadership in Turkey. *Applied Psychology*, *50*(4), 559-589.

Pedersen, J. S., & Dobbin, F. (2006). In search of identity and legitimation: Bridging organizational culture and neoinstitutionalism. *American Behavioral Scientist*, *49*(7), 897-907.

Trompenaars, F. (1996). Resolving international conflict: Culture and business strategy. *Business Strategy Review*, *7*(3), 51-68.

Trompenaars, F., & Hampden-Turner, C. (1998). *Riding the waves of culture: Understanding diversity in global business, 2nd*.

Williamson, O. E. (1975). Markets and hierarchies: analysis and antitrust implications: a study in the economics of internal organization. *University of Illinois at Urbana-Champaign's Academy for Entrepreneurial Leadership Historical Research Reference in Entrepreneurship*.

Williamson, O. E. (1981). The modern corporation: origins, evolution, attributes. *Journal of Economic Literature*, *19*(4), 1537-1568.

Wolf, T. (2006). Culture, leadership, and organizations: The globe study of 62 societies [review]/House, RJ, Hanges, PJ, & Javidan, M., Eds. *Journal of Applied Christian Leadership*, *1*(1), 55-71.

Kaynakça

Aghazadeh Ardebili, A., & Padoano, E. (2020). A literature review of the concepts of resilience and sustainability in Group Decision-Making. *Sustainability*, *12*(7), 2602.

Amabile, T. M. (1983). The social psychology of creativity: A componential conceptualization. *Journal of Personality and Social Psychology*, *45*(2), 357.

Amabile, T. M. (1997). Motivating creativity in organizations: On doing what you love and loving what you do. *California Management Review*, *40*(1), 39-58.

Amason, A. C. (1996). Distinguishing the effects of functional and dysfunctional conflict on strategic decision making: Resolving a paradox for top management teams. *Academy of management journal*, *39*(1), 123-148.

Ambrus, A., Greiner, B., & Pathak, P. (2009). Group versus individual decision-making: Is there a shift. *Institute for Advanced Study, School of Social Science Economics Working Paper*, *91*.

Arnheim, R. (1969). *Visual thinking*. Berkeley, CA: Univ. of California Press.

Bauer, T. & Erdoğan, B. (2021). *Organizational Behavior: Bridging Science and Practice*. FlatWorld, Boston, MA.

Bensley, D. A. (2011). Rules for reasoning revisited: Toward a scientific conception of critical thinking. C. P. Horvath & J. M. Forte (Der.), *Critical thinking: Education in a competitive and globalizing world* içinde (ss. 1-45). NY: Nova Science Publishers, Inc.

Blinder, A. S., & Morgan, J. (2005). Are two heads better than one? Monetary policy by committee. *Journal of Money, Credit and Banking*, 789-811.

Butler, S. A. (2010). Solving business problems using a lateral thinking approach. *Management Decision*, *48*(1), 58-64. https://doi.org/10.1108/00251741011014454

Buzan, T. (1991). *Use both sides of your brain: New mind-mapping techniques*, Third Edition. Plume.

Carbone, E., Georgalos, K., & Infante, G. (2019). Individual vs. group decision-making: an experiment on dynamic choice under risk and ambiguity. *Theory and Decision*, *87*(1), 87-122.

Carron, A.V. (1982). Cohesiveness in sport groups: interpretations and considerations. *Journal of Sport Psychology*, 4, 123–138.

Casey-Campbell, M., & Martens, M. L. (2009). Sticking it all together: A critical assessment of the group cohesion–performance literature. *International Journal of Management Reviews*, *11*(2), 223-246.

Charness, G., Karni, E., & Levin, D. (2007). Individual and group decision making under risk: An experimental study of Bayesian updating and violations of first-order stochastic dominance. *Journal of Risk and uncertainty*, *35*, 129-148.

Charness, G., & Sutter, M. (2012). Groups make better self-interested decisions. *Journal of Economic Perspectives*, *26*(3), 157-176.

Cleary, M., Lees, D., & Sayers, J. (2019). Leadership, Thought Diversity, and the Influence of Groupthink. *Issues in Mental Health Nursing*, *40*(8), 731–733. https://doi.org /10.1080/01612840.2019.1604050

Colzato, L. S., Ozturk, A., & Hommel, B. (2012). Meditate to create: the impact of focused-attention and open-monitoring training on convergent and divergent thinking. *Frontiers in Psychology*, *3*, 116. https://doi.org/10.3389/fpsyg.2012.00116

Das, M., Bennett, D. M., & Dutton, G. N. (2007). Visual attention as an important visual function: an outline of manifestations, diagnosis and management of impaired visual attention. *The British Journal of Ophthalmology*, *91*(11), 1556-1560. https://dx.doi.org/10.1136/bjo.2006.104844

El Chaarani, H., Vrontis, P. D., El Nemar, S., & El Abiad, Z. (2022). The impact of strategic competitive innovation on the financial performance of SMEs during COVID-19 pandemic period. *Competitiveness Review: An International Business Journal*, *32*(3), 282-301.

Ennis, R. (1987). A taxonomy of critical thinking abilities and dispositions. J. Baron & R. Sternberg (Der.), *Teaching thinking skills: Theory and practice* içinde (ss.)9-26. New York: W.H. Freeman.

Evans, C. R., & Dion, K. L. (1991). Group cohesion and performance: A meta-analysis. *Small group Reearch.* 22, 175–186.

Festinger, L. (1968). Informal social communication. D. Cartwright ve A. Zander (Der.), *Group dynamics research and theory* içinde (ss. 182-191). Peterson, Evanston, IL.

George, E., & Chattopadhyay, P. (2008). Group composition and decision making. G. P. Hodgkinson ve W. H. Starbuck (Der.), *The Oxford Handbook of Organizational Decision Making içinde (ss. 361-380).* Oxford
mic. https://doi.org/10.1093/oxfordhb /9780199290468.003.0019

Gordon, I., Gilboa, A., Cohen, S., Milstein, N., Haimovich, N., Pinhasi, S., & Siegman, S. (2020). Physiological and behavioral synchrony predict group cohesion and performance. *Scientific Reports*, *10*(1), 1-12.

Hansen, H. (2008). Abduction. D. Barry & H. Hanson (Der.), *The SAGE handbook of new approaches in management and organizations* içinde (ss. 454–463). Thousand Oaks, CA: Sage.

Homan, A. C., Gündemir, S., Buengeler, C., & Van Kleef, G. A. (2020). Leading diversity: Towards a theory of functional leadership in diverse teams. *Journal of Applied Psychology*, *105*(10), 1101.

Janis, I. (1972). *Victims of groupthink: Psychological studies of policy decisions and fiascoes*. Houghton Miflin Company.

Janis, I. L. (1982). *Psychological studies of policy decisions and fiascos*. Boston: Houghton Mifflin.

Janis, I. (1997). Groupthink. E. Griffin (Der.), *A first look at communication theory* içinde (ss. 235–246). New York, NY: McGraw-Hill.

Kijkuit, B. & Van Den Ende, J. (2007). The organizational life of an idea: Integrating social network, creativity, and decision-making perspectives. *Journal of Management Studies*, *44*(6), 863-882.

Koestler, A (1964). *The act of creation*. New York: Dell.

Kozlowski, & Bell, B. S. (2012). Work Groups and Teams in Organizations. *Handbook of Psychology* (12) içinde. John Wiley & Sons, Inc. https://doi.org/10.1002/9781118133880.hop212017

Kugler, T., Kausel, E. E. ve Kocher, M. G. (2012). Are groups more rational than individuals? A review of interactive decision making in groups. *Cognitive Science*, *3*(4), 471–482. https://doi.org/10.1002/wcs.1184

Luangkrajang. (2022). Use of mind-mapping in language learning: A cognitive approach. *Theory and Practice in Language Studies*, *12*(8), 1616–1621. https://doi.org/10.17507/tpls.1208.18

Lunenburg, F. C. (2010). The decision-making process. *National Forum of Educational Administration & Supervision Journal*, 27(4) (ss. 1-12).

Maaß, U., Kühne, F., Hahn, D., & Weck, F. (2022). Group cohesion in group-based personal practice. *Behavioural and Cognitive Psychotherapy*, *50*(1), 28-39.

March, J. G. (1994). *Primer on decision making: How decisions happen*. Simon and Schuster.

Mullen, B., & Copper, C. (1994). The relation between group cohesiveness and performance: An integration. *Psychological bulletin*, *115*(2), 210.

Nijstad, B. A., Rietzschel, E. F. ve Stroebe, W. (2006). Four principles of group creativity. L. Thompson ve H.S. Choi (Der.) *Creativity and innovation in organizational teams* içinde (ss. 161-179). Lawrence Erlbaum Associates Publishers.

Ogutveren-Gonul, O. (2018). Teaching and ımplementing ıdeation in entrepreneurship: A systematic approach. *Journal of Entrepreneurship and Business Innovation*, *5*(2), 27-45.

Osborn, A. F. (1957). *Applied imagination*. New York: Scribner.

Park, W. W. (1990). A review of research on groupthink. *Journal of Behavioral Decision Making*, *3*(4), 229-245.

Paulus, & Nijstad, B. A. (2003). *Group creativity: Innovation through collaboration*. Oxford University Press.

Paulus, P. B. ve B. A. Nijstad (2003). Group creativity: An introduction. P. B. Paulus, ve B. A. Nijstad (Der.), *Group creativity: Innovation through Collaboration içinde (ss. 3-12).* Oxford Academic.

https://doi-org.ezproxy2.library.drexel.edu/10.1093/acprof:oso/9780195147308.003.0001

Paulus, P. B. ve Brown, V.R. (2003). Enhancing Ideational Creativity in Groups: Lessons from Research on Brainstorming. Paul B. Paulus, and Bernard A. Nijstad (Der.), *Group Creativity: Innovation through Collaboration* içinde (ss. 110-136). Oxford Academic. https://doi.org/10.1093/acprof:oso/9780195147308.003.0006

Rahim (2005). Managing conflict in organizations. Fenn, P. ve Gameson, R. (Der.), *Construction conflict management and resolution* içinde (ss. 369-377). Taylor & Francis.

Robertson, S. I. (2013). *Types of thinking*. NY: Routledge.

Rosh, L., Offermann, L. R., & Van Diest, R. (2012). Too close for comfort? Distinguishing between team intimacy and team cohesion. *Human Resource Management Review*, *22*(2), 116-127. https://doi.org/10.1016/j.hrmr.2011.11.004.

Runco, M. A., & Jaeger, G. J. (2012). The standard definition of creativity. *Creativity research journal*, *24*(1), 92-96.

Sætre, A. S., & Van de Ven, A. (2021). Generating theory by abduction. *Academy of Management Review*, *46*(4), 684-701.

Schafer, M., & Crichlow, S. (1996). Antecedents of groupthink: A quantitative study. *Journal of Conflict Resolution*, *40*(3), 415-435.

Schwenk, C. R. (1990). Conflict in organizational decision making: An exploratory study of its effects on for-profit and not-for-profit organizations. *Management Science*, *36*(4), 436-448.

Secchi, D. (2010). *Extendable rationality: Understanding decision making in organizations* (Vol. 1). Springer Science & Business Media.

Sessa, V. I., & Jackson, S. E. (1995). *Diversity in decision-making teams: All differences are not created equal*. M. Chemers. S. Oskamp ve Mark Constanza (Der.), *Diversity in Organization* içinde (ss. 133–156). SAGE Publications, Incorporated. https://doi.org/ 10.4135/9781452243405.n6

Simons, T. L., & Peterson, R. S. (2000). Task conflict and relationship conflict in top management teams: The pivotal role of intragroup trust. *Journal of Applied Psychology*, *85*(1), 102.

Slaughter, J. E., Bagger, J., & Li, A. (2006). Context effects in group-based employee selection decisions. *Organizational Behavior and Human Decision Processes*, *100*(1), 47-59.

Shirey, M. R. (2012). Groupthink, organizational strategy, and change. *Journal of Nursing Administration*, *42*(2), 67–71. https://doi.org/10.1097/NNA.0b013e3182433510

Stoycheva, K. G., ve Lubart, T. I. (2001). The nature of creative decision making. Allwood, C. M. ve Selart, M. (Der.) *Decision making: Social and creative dimensions* içinde (ss. 15-33), Springer Science & Business Media. https://doi.org/10.1007/978-94-015-9827-9

Tang, M. & Liao, H. (2021). From conventional group decision making to large-scale group decision making: What are the challenges and how to meet them in big data era? A state-of-the-art survey. *Omega*, *100*, 102-141.

Trunk, A., Birkel, H., & Hartmann, E. (2020). On the current state of combining human and artificial intelligence for strategic organizational decision making. *Business Research*, *13*(3), 875-919.

Van Knippenberg, D., De Dreu, C. K., & Homan, A. C. (2004). Work group diversity and group performance: an integrative model and research agenda. *Journal of Applied Psychology*, *89*(6), 1008.

West, M. A. (2002). Sparkling fountains or stagnant ponds: An integrative model of creativity and innovation implementation in work groups. *Applied Psychology: An International Review*, *51*, 355–387. Doi: 10.1111/1464-0597.00951

Williams, K. Y., & O'Reilly, C. A. (1998). Demography and diversity in organizations: A review of 40 years of research. *Research in Organizational Behavior*, 20, 77–140.

Wilson, C. (2013). *Brainstorming and beyond: a user-centered design method*. Morgan Kaufmann.

Woodman. R. W. ve Schoenfeldt, L. F. (1989). Individual differences in creativity: An interactionist perspective. J. A. Glover. R. R. Ronning ve C. R. Reynolds (Der.), *Handbook of creativity* içinde (ss. 77-92). New York: Plenum Press.

Woodman, R. W., & Schoenfeldt. L. F. 1990. An interactionist model of creative behavior. *Journal of Creative Behavior*, 24: 279-290.

Woodman, R. W., Sawyer, J. E., & Griffin, R. W. (1993). Toward a theory of organizational creativity. *Academy of Management Review*, *18*(2), 293-321.

Zarzour, H., Abid, T. ve Sellami, M. (2014). Conflict-free collaborative decision-making over mind-mapping, *Fourth International Conference on Advanced Computing & Communication Technologies*, Rohtak, India, (ss. 509-515). Doi: 10.1109/ACCT.2014.34.

Kaynakça

Ancona, D. G., & Caldwell, D. F. (1992). Demography and design: Predictors of new product team performance. *Organization Science*, *3*(3), 321–341.

Aritzeta, A., Mindeguia, R., Soroa, G., Balluerka, N., Gorostiaga, A., Elorza, U., & Aliri, J. (2020). Team emotional intelligence in working contexts: Development and validation of the team-trait meta mood scale (T-TMMS). *Frontiers in Psychology*, *11*(893), 1–8.

Ashforth, B. E., & Humphrey, R. H. (1995). Emotion in the workplace: A reappraisal. *Human Relations*, *48*(2), 97–125.

Bantel, K. A., & Jackson, S. E. (1989). Top management and innovations in banking: Does the composition of the top team make a difference? *Strategic Management Journal*, *10*(1 S), 107–124.

Barsade, S. G. (2002). The ripple effect: Emotional contagion and its influence on group behavior. *Administrative Science Quarterly*, *47*(4), 644–675.

Barsade, S. G., & Gibson, D. E. (1998). Group emotion: A view from top and bottom. *Research on Managing Groups and Teams*, *1*, 81–102.

Barsade, S. G., & Gibson, D. E. (2012). Group Affect: Its influence on individual and group outcomes. *Current Directions in Psychological Science*, *21*(2), 119–123.

Barsade, S. G., & Gibson, D. E. (2014). Work Teams Have Emotions, Too (and you need to understand them). *The European Business Review*. www.europeanbusinessreview.com, Erişim Tarihi:01.08.2023

Barsade, S. G., Ward, A. J., Turner, J. D. F., & Sonnenfeld, J. A. (2000). To your heart's content: A model of affective diversity in top management teams. *Administrative Science Quarterly*, *45*(4), 802–836.

Bettenhausen, K. L., & Murnighan, J. K. (1991). The development of an intragroup norm and the effects of interpersonal and structural challenges. *Administrative Science Quarterly*, *36*(1), 20.

Chang, J. W., Sy, T., & Choi, J. N. (2012). Team emotional intelligence and performance: Interactive dynamics between leaders and members. *Small Group Research*, *43*(1), 75–104.

Dasborough, M. T., & Ashkanasy, N. M. (2002). Emotion and attribution of intentionality in leader-member relationships. *Leadership Quarterly*, *13*(5), 615–634.

De Dreu, C. K. W., Nijstad, B. A., Bechtoldt, M. N., & Baas, M. (2011). Group creativity and innovation: A motivated information processing perspective. *Psychology of Aesthetics, Creativity, and the Arts*, *5*(1), 81–89.

De Dreu, C. K. W., & West, M. A. (2001). Minority dissent and team innovation: The importance of participation in decision making. *Journal of Applied Psychology*, *86*(6), 1191–1201.

Diener, E., Thapa, S., & Tay, L. (2020). Positive emotions at work. *Annual Review of Organizational Psychology and Organizational Behavior*, *7*, 451–477.

Druskat, V. U., & Wolff, S. B. (2001). Building the emotional intelligence of groups. *Harvard Business Review*, *79*(3).

Dulewicz, V., & Higgs, M. (1999). Can emotional intelligence be measured and developed?. *Leadership & Organization Development Journal*, *20*(5), 242–252.

Erdem, O., & Dikici, M. (2009). Liderlik ve kurum kültürü etkileşimi. *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*, *8*(29), 198–213.

Eröz, S. S. (2013). Örgütlerde duygusal zeka. *Balıkesir Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, *16*(29).

Forgas, J. P. (1990). Affective influences on individual and group judgments. *European Journal of Social Psychology*, *20*(5), 441–453.

Forgas, J. P. (1992). On mood and peculiar people: Affect and person typicality in impression formation. *Journal of Personality and Social Psychology*, *62*(5), 863–875.

George, J. M. (2000). Emotions and leadership: The role of emotional intelligence. *Human Relations*, *53*(8), 1027–1055.

Goldenberg, A. (2023). Managing your team's emotional dynamic. *Harvard Business Review*. https://hbr.org/2023/01/managing-your-teams-emotional-dynamic, Erişim Tarihi: 01.08.2023

Goleman, D., Boyatzis, R., & McKee, A. (2002). The emotional reality of teams. *Journal of Organizational Excellence*, *21*(2), 55–65.

Goleman, D. (1995). Duygusal zekâ neden IQ'dan daha önemlidir?. Varlık Yayınları.

Hatfield, E., Cacioppo, J. T., & Rapson, R. L. (1993). Emotional contagion. *Current Directions in Psychological Science*, *2*(3), 96–100.

Hochschild, A. R. (1983). The managed heart: Commercialization of human feeling. Berkeley, CA: University of California Press. https://books.google.com.tr/books?id=KBMU952UzcgC&printsec=frontcover&hl=tr&source=gbs_ge_summary_r&cad=0#v=onepage&q&f=false, Erişim tarihi : 01.08.2023

Höpfl, H., & Linstead, S. (1997). Introduction: Learning to feel and feeling to learn: Emotion and learning in organizations. *Management Learning*, *28*(1), 5–12.

Kavaklı, M. (2019). Why do we have emotions? The social functions of emotions. *Research on Education and Psychology (REP)*, *3*(1), 11–20.

Kelly, J. R., & Barsade, S. G. (2001). Mood and emotions in small groups and work teams. *Organizational Behavior and Human Decision Processes*, *86*(1), 99–130.

Knight, A. P., & Eisenkraft, N. (2015). Positive is usually good, negative is not always bad: The effects of group affect on social integration and task performance. *Journal of Applied Psychology*, *100*(4), 1214–1227.

Koçak Kurt, Ş. (2021). Duyguların tarihsel serüveni ve tarihte duygular. *Uluslararası Toplum Araştırmaları Dergisi*, *18*(40), 2820-2852.

Koman, E. S., & Wolff, S. B. (2008). Emotional intelligence competencies in the team and team leader: A multi-level examination of the impact of emotional intelligence on team performance. *Journal of Management Development*, *27*(1), 262–1711.

Lazarus, R. S. (1991). Cognition and motivation in emotion. *American Psychologist*, *46*(4), 352–367.

Le Bon, G. (1896). The Crowd: A study of the popular mind. UK: Ernest Benn. https://books.google.com.tr/books?id=fh2wv0VVfnQC&printsec=frontcover&hl=tr&source=gbs_ge_summary_r&cad=0#v=onepage&q&f=false, Erişim Tarihi: 01.08.2023

Magee, J. C., & Tiedens, L. Z. (2006). Emotional ties that bind: The roles of valence and consistency of group emotion in inferences of cohesiveness and common fate. *Personality and Social Psychology Bulletin*, *32*(12), 1703–1715.

Mayer, J. D., Caruso, D. R., & Salovey, P. (1999). Emotional intelligence meets traditional standards for an intelligence. *Inteligence*, *27*(4), 267–298.

Mayer, J. D., (2004). What is emotional intelligence?. UNH Personality Lab. 8. https://scholars.unh.edu/personality_lab/8, Erişim Tarihi: 01.08.2023

McElreath, R., Clutton-Brock, T. H., E. Fehr, D. M. T. F., Hammerstein, E. H. H. P., Kosfeld, M., Milinski, M., Silk, J., Tooby, J., & Wilson, M. I. (2014). The role of cognition and emotion. *Handbook of Conflict Management Research*, *December 2015*, 237–238.

Mindeguia, R., Aritzeta, A., Garmendia, A., Martinez-Moreno, E., Elorza, U., & Soroa, G. (2021). Team emotional intelligence: Emotional processes as a link between managers and workers. *Frontiers in Psychology*, *12*(619999).

MTCT. (2023). *Managing Emotion in Your Team - How to Maintain Harmony in a Group*. MindTools. https://www.mindtools.com/ae8uw63/managing-emotion-in-your-team, Erişim Tarihi: 01.08.2023

Mullen, B., & Copper, C. (1994). The relation between group cohesiveness and performance: An integration. *Psychological Bulletin*, *115*(2), 210–227.

Ormiston, M. E., Wong, E. M., & Ha, J. (2022). The role of CEO emotional stability and team heterogeneity in shaping the top management team affective tone and firm performance relationship. *Leadership Quarterly*, *33*(3), 101543.

Parke, M. R., & Seo, M. G. (2017). The role of affect climate in organizational effectiveness. *Academy of Management Review*, *42*(2), 334–360.

Rafaeli, A., & Worline, M. (2001). Individual emotion in work organizations. *Social Science Information*, *40*(1), 95–123.

Rusu, G., & Avasilcai, S. (2014). Linking human resources motivation to organizational climate. *Procedia - Social and Behavioral Sciences*, *124*, 51–58.

Schwarz, N., Bless, H., Bohner, G., Harlacher, U., & Kellenbenz, M. (1991). Response scales as frames of reference: The impact of frequency range on diagnostic judgements. *Applied Cognitive Psychology*, *5*(1), 37–49.

Seo, M. G., Barrett, L. F., & Bartunek, J. M. (2004). The role of affective experience in work motivation. *Academy of Management Review*, *29*(3), 423–439.

Severino, S., & Messina, R. (2011). Group dynamics in on-line and face-to-face interactions: An experimental study on learning methods. *Sociology Mind*, *01*(02), 65–73.

Shin, S. J., & Zhou, J. (2007). When is educational specialization heterogeneity related to creativity in research and development teams? Transformational leadership as a moderator. *Journal of Applied Psychology*, *92*(6), 1709–1721.

Somech, A. (2006). The effects of leadership style and team process on performance and innovation in functionally heterogeneous teams. *Journal of Management*, *32*(1), 132–157.

Steiner, C. (2003). Emotional Literacy ; Intelligence with a Heart. Personhood Press. https://dgek.de/wp-content/uploads/2015/09/Steiner-Emotional-Literacy.pdf, Erişim Tarihi: 01.08.2023

Sy, T., Côté, S., & Saavedra, R. (2005). The contagious leader: Impact of the leader's mood on the mood of group members, group affective tone, and group processes. *Journal of Applied Psychology*, *90*(2), 295–305.

Van Knippenberg, D., De Dreu, C. K. W., & Homan, A. C. (2004). Work group diversity and group performance: An integrative model and research agenda. *Journal of Applied Psychology*, *89*(6), 1008–1022.

Van Vianen, A. E. M., & De Dreu, C. K. W. (2001). Personality in teams: Its relationship to social cohesion, task cohesion, and team performance. *European Journal of Work and Organizational Psychology*, *10*(2), 97–120.

Watson, D., & Clark, L. A. (1984). Negative affectivity: The disposition to experience aversive emotional states. *Psychological Bulletin*, *96*(3), 465–490.

WEF, W. E. F. (2020). The future of jobs report 2020 | world economic forum. *The Future of Jobs Report*, *October*, 1163.

Wilkinson, D. (2023). How our emotions influence work groups and organisations - new research. The Oxford Review. https://oxford-review.com/emotions-influence-groups/, Erişim Tarihi:01.08.2023

Xi, M., He, W., Fehr, R., & Zhao, S. (2022). Feeling anxious and abusing low performers: A multilevel model of high performance work systems and abusive supervision. *Journal of Organizational Behavior*, *43*(1), 91–111.

Yücel Karamustafa, E., & Arsan, B. (2022). The Future of artificial intelligence: How will emotions affect AI? *Journal of Business in The Digital Age*, *5*(1).

Kaynakça

Applezweig, M. H., & Moeller, G. (1958). *Conforming behavior and personality variables*. New London, Connecticut: Connecticut College.

Aronson, E., Wilson, T.D., & Akert, R.M. (2010). *Social psychology*. 7. baskı, Pearson Prentice Hall, Upper Saddle River.

Asch, S. E. (1951). Effects of group pressure upon the modification and distortion of judgments. H. Guetzkow (Ed.), *Groups, leadership and men; research in human relations* içinde (ss. 177-190). Carnegie Press.

Asch, S. E. (1955). Opinions and social pressure. *Scientific American*, *193*(5), 31-35.

Asch, S. E. (1956). Studies of independence and conformity: I. A minority of one against a unanimous majority. *Psychological Monographs: General and Applied*, *70*(9), 1–70.

Bénabou, R. (2013). Groupthink: Collective delusions in organizations and markets. *Review of Economic Studies*, *80*(2), 429-462.

Berenda, R. W. (1950). *The influence of the group on the judgments of children*. King's Crown Press.

Bernheim, B. D. (1994). A theory of conformity. *Journal of Political Economy*, *102*(5), 841-877.

Bishop, B. R., & Beckman, L. (1971). Developmental conformity. *Developmental Psychology*, *5*(3), 536.

Bond, R. (2005). Group size and conformity. *Group Processes & Intergroup Relations*, *8*(4), 331-354.

Bond, R., & Smith, P. B. (1996). Culture and conformity: A meta-analysis of studies using Asch's (1952b, 1956) line judgment task. *Psychological Bulletin*, *119*(1), 111-137.

Brown, R. (2000). Social identity theory: Past achievements, current problems and future challenges. *European Journal of Social Psychology*, *30*(6), 745-778.

Buckle, G. (2003). Some outcomes of pressure, ingratiation, and rational persuasion used with peers in the workplace. *Journal of Applied Social Psychology*, *33*(3), 648-665.

Buhr, H., Funk, R. J., & Owen-Smith, J. (2021). The authenticity premium: Balancing conformity and innovation in high technology industries. *Research Policy*, *50*(1), 104085.

Chang, Y. Y., Wannamakok, W. & Lin, Y. H. (2023). Work conformity as a double-edged sword: Disentangling intra-firm social dynamics and employees' innovative performance in technology-intensive firms. *Asia Pacific Management Review*. (Basım aşamasında).

Chen, T., Leung, K., Li, F., & Ou, Z. (2015). Interpersonal harmony and creativity in China. *Journal of Organizational Behavior*, *36*(5), 648-672.

Cheung, H. S, Liu, R., & Zhao, J. (2022). Face-to-face environment on social conformity. The 3. International Conference on Educational Innovation and Philosophical Inquiries (ss. 991-997).

Cialdini RB. (2001). *Influence: Science and practice*. Boston, MA: Allyn & Bacon.

Cialdini, R. B., & Goldstein, N. J. (2004). Social influence: Compliance and conformity. *Annual Review of Psychology*, *55*, 591-621.

Conroy, S., Henle, C. A., Shore, L., & Stelman, S. (2017). Where there is light, there is dark: A review of the detrimental outcomes of high organizational identification. *Journal of Organizational Behavior*, *38*(2), 184-203.

Costanzo, P. R., & Shaw, M. E. (1966). Conformity as a function of age level. *Child Development*, *37*(4), 967-975.

Coultas, J. C., & van Leeuwen, E. J. (2015). Conformity: Definitions, types, and evolutionary grounding. Zeigler-Hill, V., Welling L.L.M & Shackelford T. K. (Ed.), *Evolutionary perspectives on social psychology* içinde (ss. 189-202.) Switzerland: Springer International Publishing.

Cross, C. P., Brown, G. R., Morgan, T. J., & Laland, K. N. (2016). Sex differences in confidence influence patterns of conformity. *British Journal of Psychology*, *108*(4), 655-667.

Crutchfield, R. S. (1955). Conformity and character. *American Psychologist*, *10*(5), 191-198.

Deutsch, M., & Gerard, H. B. (1955). A study of normative and informational social influences upon individual judgment. *The Journal of Abnormal and Social Psychology*, *51*(3), 629-636.

Di Palma, G., & McClosky, H. (1970). Personality and conformity: The learning of political attitudes. *American Political Science Review*, *64*(4), 1054-1073.

Eckhardt, A., Laumer, S., & Weitzel, T. (2009). Who influences whom? Analyzing workplace referents' social influence on IT adoption and non-adoption. *Journal of Information Technology*, *24*, 11-24.

Festinger, L. (1954). A theory of social comparison processes. *Human Relations*, *7*(2), 117-140.

Festinger, L., Schachter, S., & Back, K. (1950). *Social pressures in informal groups; a study of human factors in housing*. Harper.

Galinsky, A. D., Magee, J. C., Gruenfeld, D. H., Whitson, J. A. & Liljenquist, K. A. (2008). Power reduces the press of the situation: Implications for creativity, conformity, and dissonance. *Journal of Personality and Social Psychology*, *95*(6), 1450-1466.

Hays, N. A., & Goldstein, N. J. (2015). Power and legitimacy influence conformity. *Journal of Experimental Social Psychology*, *60*, 17-26.

Hewlin, P. F. (2003). And the award for best actor goes to…: Facades of conformity in organizational settings. *Academy of Management Review*, *28*(4), 633-642.

Hewlin, P. F. (2009). Wearing the cloak: Antecedents and consequences of creating facades of conformity. *Journal of Applied Psychology*, *94*(3), 727-741.

Hofheinz, C., Germar, M., Schultze, T., Michalak, J., & Mojzisch, A. (2017). Are depressed people more or less susceptible to informational social influence? *Cognitive Therapy and Research*, *41*, 699-711.

Hogg, M. A. (2001). Group processes, social psychology of. Smelser, N. J. & P. B. Baltes (Ed.), *International encyclopedia of social & behavioral sciences* içinde (ss. 6417-6423). Pergamon.

Hogg, M. A. (2018). Social identity, self-categorization, and the small group. Witte, E. H. & Davis, J. H. (Ed.). *Understanding group behavior* içinde (ss. 227-253). Psychology Press.

Hogg, M. A., & Abrams, D. (2001). *Intergroup relations: Essential readings (Vol. 1)*. Philadelphia: Psychology Press.

Hogg, M. A., Turner, J. C., & Davidson, B. (1990). Polarized norms and social frames of reference: A test of the self-categorization theory of group polarization. *Basic and Applied Social Psychology*, *11*(1), 77-100.

Hollander, E. P. (1958). Conformity, status, and idiosyncrasy credit. *Psychological Review*, *65*(2), 117-127.

Homans, G. (1961). *Social behavior: Its elemental forms*, New York: Harcourt.

Hornsey, M. J. (2008). Social identity theory and self-categorization theory: A historical review. *Social and Personality Psychology Compass*, *2*(1), 204-222.

Huang, L. C., & Harris, M. B. (1973). Conformity in Chinese and Americans. *Journal of Cross-Cultural Psychology*, *4*(4), 427–434.

Huddy, L. (2001). From social to political identity: A critical examination of social identity theory. *Political Psychology*, *22*(1), 127-156.

Insko, C. A., Smith, R. H., Alicke, M. D., Wade, J., & Taylor, S. (1985). Conformity and group size: The concern with being right and the concern with being liked. *Personality and Social Psychology Bulletin*, *11*(1), 41–50.

Janis, I. L. (1972). *Victims of groupthink: A psychological study of foreign-policy decisions and fiascoes*. Houghton Mifflin.

Jenness, A. (1932). The role of discussion in changing opinion regarding a matter of fact. *The Journal of Abnormal and Social Psychology*, *27*(3), 279-296.

Jetten, J., Hornsey, M. J., & Adarves-Yorno, I. (2006). When group members admit to being conformist: The role of relative intragroup status in conformity self-reports. *Personality and Social Psychology Bulletin*, *32*(2), 162-173.

Joseph, J. (2004). *How peers influence ethical decision-making in work organizations: Revisiting the social dimension*. Yayınlanmamış Doktora Tezi. American University, Washington.

Kelman, H. C. (1958). Compliance, identification, and internalization three processes of attitude change. *Journal of Conflict Resolution*, *2*(1), 51-60.

Keltner, D., Gruenfeld, D.H., & Anderson, C. (2003). Power, approach, and inhibition. *Psychological Review*, *110*(2), 265–284.

Kiesler, C. A. (1969). Group pressure and conformity. Mills, J. (Ed.). *Experimental social psychology* içinde (ss. 233-306). Ontario: Macmillan.

Knower, F. H. (1935). Experimental studies of changes in attitudes: I. A study of the effect of oral argument on changes of attitude. *The Journal of Social Psychology*, *6*(3), 315-347.

Laursen, B. (2018). Peer influence. Bukowski, W. M., Laursen, B. & Rubin, K. H. (Ed.), *Handbook of peer interactions, relationships, and groups* içinde (ss. 447–469). Guilford.

Laursen, B., & Veenstra, R. (2023). In defense of peer influence: The unheralded benefits of conformity. *Child Development Perspectives*, *17*(1), 74-80.

Levine, J. M., & Hogg, M. A. (2010). *Encyclopedia of group processes and intergroup relations (Vol. 1)*. California: Sage.

MacDougall, C., & Baum, F. (1997). The devil's advocate: A strategy to avoid groupthink and stimulate discussion in focus groups. *Qualitative Health Research*, *7*(4), 532-541.

McDonald, R. I., & Crandall, C. S. (2015). Social norms and social influence. *Current Opinion in Behavioral Sciences*, *3*, 147-151.

Milgram, S. (1963). Behavioral study of obedience. *The Journal of Abnormal and Social Psychology*, *67*(4), 371-378.

Milgram, S. (1965). Some conditions of obedience and disobedience to authority. *Human Relations*, *18*(1), 57-76.

Milgram, S. (1974). The dilemma of obedience. *The Phi Delta Kappan*, *55*(9), 603-606.

Nanda, R., & Sørensen, J. B. (2010). Workplace peers and entrepreneurship. *Management Science*, *56*(7), 1116-1126.

Nia, S. J., Vakili, Y., Hassanpour, A., & Alabbas, S. A. K. (2021). A model of antecedents and consequences of employee social conformity in organization. *Multicultural Education*, *7*(10), 16-35.

Nordholm, L. A. (1975). Effects of group size and stimulus ambiguity on conformity. *The Journal of Social Psychology*, *97*(1), 123-130.

Park, W. W. (1990). A review of research on groupthink. *Journal of Behavioral Decision Making*, *3*(4), 229-245.

Pasupathi, M. (1999). Age differences in response to conformity pressure for emotional and nonemotional material. *Psychology and Aging*, *14*(1), 170-174.

Pincus, S., & Waters, L. K. (1977). Informational social influence and product quality judgments. *Journal of Applied Psychology*, *62*(5), 615-619.

Ridgeway, C. L. (1978). Conformity, group-oriented motivation, and status attainment in small groups. *Social Psychology*, 41(3), 175-188.

Robbins, S. P. (1993). *Organizational behavior: Concepts, controversies, and applications*. Englewood Cliffs, NJ: Prentice-Hall.

Rosenberg, L. (1961). Group size, prior experience, and conformity. *The Journal of Abnormal and Social Psychology*, *63*(2), 436-437.

Sanaria, A. (2004). *Conformity & norms: The individual perspective*. Rochester, NY: Social Science Research Network.

Sherif, M. (1935). A study of some social factors in perception. *Archives of Psychology (Columbia University)*, *187*, 60.

Sherif, M., & Sherif, C. W. (1953). *Groups in harmony and tension; an integration of studies of intergroup relations*. Harper & Brothers.

Smith, J. R., Louis, W. R. & Schultz, P. W. (2011). Introduction: Social influence in action. *Group Processes & Intergroup Relations*, *14*(5), 599-603.

Spears, R. (2021). Social influence and group identity. *Annual Review of Psychology*, *72*, 367-390.

Stets, J. E., & Burke, P. J. (2000). Identity theory and social identity theory. *Social Psychology Quarterly*, *63*(3), 224-237.

Suhay, E. (2015). Explaining group influence: The role of identity and emotion in political conformity and polarization. *Political Behavior*, *37*(1), 221-251.

Tajfel, H. (1978). Social categorization, social identity, and social comparison. Tajfel, H. (Ed.), *Differentiation between groups: Studies in the social psychology of intergroup relations* içinde (ss. 61-76). London: Academic Press.

Tajfel, H., & Turner, J. C. (1986). The social identity theory of intergroup behavior. Austin, W. G. & Worchel S. (Ed.), *Psychology of intergroup relations* içinde (ss. 276-293). Chicago, IL: Nelson-Hall Publishers.

Tang, J., Wu, S., & Sun, J. (2013). *Confluence: Conformity influence in large social networks*. 19. ACM SIGKDD International Conference on Knowledge Discovery and Data Mining (ss. 347-355).

Turner, J.C. (1975). Social comparison and social identity: Some prospects for intergroup behaviour. *European Journal of Social Psychology*, *5*(1), 5-34.

Turner, J. C. (1991). *Social influence*. Milton Keynes: Open University Press.

Turner, J. C., Wetherell, M. S., & Hogg, M. A. (1989). Referent informational influence and group polarization. *British Journal of Social Psychology*, *28*(2), 135-147.

Warren, D. I. (1969). The effects of power bases and peer groups on conformity in formal organizations. *Administrative Science Quarterly*, *14*(4), 544-556.

Wijenayake, S., van Berkel, N., Kostakos, V., & Goncalves, J. (2020). Impact of contextual and personal determinants on online social conformity. *Computers in Human Behavior*, *108*, 106302.

Willis, R. H. (1965). Conformity, independence, and anticonformity. *Human Relations*, *18*(4), 373-388.

Kaynakça

Adler, P. S., & Kwon, S. W. (2002). Social capital: Prospects for a new concept. *Academy of Management Review, 27*(1), 17-40.

Aksoy, Ö. Ü. L., & Kayral, İ. E. (2022). Doğal sermaye, ekonomik dışsallık, sürdürülebilir kalkınma ve döngüsel ekonomi üzerine. H. T. Kara (Ed.), *Döngüsel ekonomi: Teori ve pratik* içinde (ss. 59-78). İstanbul: Efe Akademi Yayınları.

Baycan, T., & Öner, Ö. (2022). The dark side of social capital: A contextual perspective. *The Annals of Regional Science*, (special issue), 1-20.

Bjørnskov, C., & Sønderskov, K. M. (2013). Is social capital a good concept?. *Social Indicators Research*, 114, 1225-1242.

Bourdieu, P. (1986). The forms of capital. J. G. Richardson (Ed.), *Handbook of theory and research for the sociology of education* içinde (ss. 241-258). New York, NY: Greenwood Press.

Bourdieu, P. (2011). The forms of capital. (1986). I. Szeman ve T. Kaposy (Ed.), *Cultural theory: An anthology* içinde (ss. 81-93). UK: Wiley Blackwell.

Bourdieu, P., & Wacquant, L. J. (1992). *An invitation to reflexive sociology*. University of Chicago Press.

Burt, R. S. (1992). *Structural holes: The social structure of competition*. Cambridge, Mass.: Harvard University Press.

Coleman, J. S. (1988). Social capital in the creation of human capital. *American Journal of Sociology, 94*, 95-120.

Coleman, J. S. (1990). *The foundations of social theory*. Cambridge, Mass: Harvard University Press.

Coleman, J. S., & Hoffer, T. (1987). *Public and private high schools: The impact of communities*. New York: Basic Books.

Dean, A., & Kretschmer, M. (2007). Can ideas be capital? Factors of production in the postindustrial economy: A review and critique. *Academy of Management Review*, *32*(2), 573-594.

Deth, J. W. van, & Zmerli, S. (2010). Introduction: Civicness, equality, and democracy – A "dark side" of social capital? *American Behavioral Scientist, 53*(5), 631-639.

Doney, P. M., Cannon, J. P., & Mullen, M. R. (1998). Understanding the influence of national culture on the development of trust. *Academy of Management Review, 23*(3), 601-620.

Drucker, P. F. (1985). *Managing in turbulent times*. New York: Harper & Row.

Drucker, P. F. (2002). They're not employees, they're people. *Harvard Business Review*, *80*(2), 70-7.

Durlauf, S. N. (2002). On the empirics of social capital. *The Economic Journal, 112*(483), F459-F479.

Erdem, F., & Özen, J. (2003). Niklas Luhmann'ın tanıdıklık, emin olma ve güven ayrımı. F. Erdem (Ed.), Sosyal bilimlerde güven içinde (ss. 53-60). Ankara: Vadi Yayınları.

Fehr, E., & Gächter, S. (2000). Fairness and retaliation: The economics of reciprocity. *Journal of Economic Perspectives, 14*(3), 159–81.

Field, J. (2008). *Sosyal sermaye*. (2. Baskı). (B. Bilgen, B. Şen, Çev.). İstanbul: İstanbul Bilgi Üniversitesi Yayınları.

Fine, B. (2001). *Social capital versus social theory*. London: Routledge.

Foley, M. W., & Edwards, B. (1999). Is it time to disinvest in social capital? *Journal of Public Policy, 19*(1), 141–173.

Fukuyama, F. (1995). Social capital and the global economy. *Foreign Aff., 74*, 89.

Fukuyama, F. (2001). Social capital, civil society and development. *Third World Quarterly, 22*(1), 7-20.

Glaeser, E. L. (2001). The formation of social capital. *Canadian Journal of Policy Research, 2*(1), 34-40.

Graeff, P. (2009). Social capital: The dark side. G.T. Svendsen ve G.L.H. Svendsen (Ed.), *Handbook of social capital: The troika of sociology, political science and economics* içinde (ss. 143-161). UK & USA: Edward Elgar Publishing Limited.

Granovetter, M. (1985). Economic action and social structure: The problem of embeddedness. *American Journal of Sociology, 91*(3), 481-510.

Hoffer, T. B. (1986). *Educational outcomes in public and private high schools*. (Yayımlanmamış Doktora Tezi), Chicago: University of Chicago.

Inkpen, A. C., & Tsang, E. W. K. (2005). Social capital, networks, and knowledge transfer. *Academy of Management Review, 30*(1), 146-165.

Israel, G. D., Beaulieu L. J., & Hartless, G. (2001). The influence of family and community social capital on educational achievements. *Rural Sociology, 66*(1), 43–68

Karagül, M., & Masca, M. (2005). Sosyal sermaye üzerine bir inceleme. *Ekonomik ve Sosyal Araştırmalar Dergisi, Bahar*(1), 37-52.

Kitapcı, İ. (2015). Motivasyonel bir güç olarak sosyal sermaye kavramı ve rasyonalitesi. *Hukuk ve İktisat, 7*(1-2), 11-36.

Kwon, S. W., & Adler, P. S. (2014). Social capital: Maturation of a field of research. *Academy of Management Review, 39*(4), 412-422.

Lamaison, P., & Bourdieu, P. (1986). From rules to strategies: An interview with Pierre Bourdieu. *Cultural Anthropology, 1*(1), 110-120.

Lee, J. (2020). Bonding and bridging social capital and their associations with self-evaluated community resilience: A comparative study of East Asia. *Journal of Community & Applied Social Psychology, 30*(1), 31-44.

Lin, N. (1999). Building a network theory of social capital. *Connections, 22*(1), 28–51.

Miekiewicz, P., Torfi, J., Gudmundsson, J. G., Blondal, K. S., & Korczewska, D. M. (2011). *Social capital and education: Comparative research between Poland and Iceland, final report*. Wroclaw: University of Lower Silesia.

Nahapiet, J., & Ghoshal, S. (1998). Social capital, intellectual capital, and the organizational advantage. *Academy of Management Review, 23*(2), 242-266.

Ostrom, E., & Ahn, T. K. (2009). The meaning of social capital and its link to collective action. G.T. Svendsen ve G.L.H. Svendsen (Ed.), *Handbook of social capital: The troika of sociology, political science and economics* içinde (ss. 17- 35). UK&USA: Edward Elgar Publishing.

Özen, Ş., & Aslan, Z. (2006). İçsel ve dışsal sosyal sermaye yaklaşımları açısından Türk toplumunun sosyal sermaye potansiyeli: Ortadoğu Sanayi ve Ticaret Merkezi (OSTİM) örneği. *Akdeniz Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi, 6*(12), 130-161.

Patulny, R. V., & Svendsen, G. L. H. (2007). Exploring the social capital grid: Bonding, bridging, qualitative, quantitative. *International Journal of Sociology and Social Policy, 27*(1/2), 32-51.

Petersen, M. B., Roepstorff, A., & Serritzlew, S. (2009). Social capital in the brain. G.T. Svendsen ve G.L.H. Svendsen (Ed.), *Handbook of social capital: The troika of sociology, political science and economics* içinde (ss. 75-92). UK & USA: Edward Elgar Publishing Limited.

Portes, A. (1998). Social capital: Its origin and applications in modern sociology. *Annual Review of Sociology 24,* 1-24.

Poulsen, A. (2009). Cooperation: Evidence from experiments. G.T. Svendsen ve G.L.H. Svendsen (Ed.), *Handbook of social capital: The troika of sociology, political science and economics* içinde (ss. 36- 56). UK&USA: Edward Elgar Publishing.

Pretty, J., & Ward, H. (2001). Social capital and the environment. *World Development, 29*(2), 209-227.

Putnam, R. (1993). *Making democracy work. Civic traditions in modern Italy*. Princeton, N.J.: Princeton University Press.

Putnam, R. (2000). *Bowling alone. The collapse and revival of American Community*. New York: Simon & Schuster.

Putnam, R. (2001). Social capital: Measurement and consequences. *Canadian Journal of Policy Research, 2*(1), 41-51.

Renzl, B. (2008). Trust in management and knowledge sharing: The mediating effects of fear and knowledge documentation. *Omega, 36*(2), 206-220.

Rogošić, S., & Baranović, B. (2016). Social capital and educational achievements: Coleman vs Bourdieu. *Center for Educational Policy Studies Journal, 6*(2), 81-100.

Sallaz, J. J., & Zavisca, J. (2007). Bourdieu in American sociology, 1980-2004. *Annual Review of Sociology, 33*, 21-41.

Sargut, A. S. (2003). Kurumsal alanlardaki örgüt yapılarının oluşmasında ve ekonomik işlemlerin yürütülmesinde güvenin rolü. F. Erdem (Ed.), *Sosyal bilimlerde güven* içinde (ss. 89-124). Ankara: Vadi Yayınları.

Sargut, A. S. (2006). Sosyal sermaye: Yapının sunduğu bir olanak mı, yoksa bireyin amaçlı eylemi mi? *Akdeniz İİBF Dergisi, 12*, 1-13.

Schaefer-McDaniel, N. J. (2004). Conceptualizing social capital among young people: Towards a new theory. *Children, Youth and Environments, 14*(1), 153-172.

Siisiainen, M. (2003). Two concepts of social capital: Bourdieu vs Putnam. *International Journal of Contemporary Sociology, 40*(2), 183-204.

Sugden, R. (1984). Reciprocity: The supply of public goods through voluntary contributions. *The Economic Journal, 94*(376), 772–87.

Svendsen, G. T., & Svendsen, G. L. H. (2009). The troika of sociology, political science and economics. G.T. Svendsen ve G.L.H. Svendsen (Ed.), *Handbook of social capital: The troika of sociology, political science and economics* içinde (ss. 1-13). UK & USA: Edward Elgar Publishing Limited.

Şenyuva, Z., & Öğütveren Gönül, Ö. (2012). Örgütler arası ilişkilerde bilginin paylaşım sürecinde özgözlemciliğin güvene etkisi. *Eskişehir Osmangazi Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi, 7*(1), 75-95.

Temple, J. (2000). *Growth effect of education on social capital in the OECD Countries*, OECD Working Paper No: 00/36.

Uludağ, G., Çiçek, B., & Türkmenoğlu, M. A. (2021). Köprü kuran sosyal sermaye, psikolojik sahiplenme ve birey-örgüt uyumu arasındaki ilişkilerin incelenmesi. *Uluslararası Toplum Araştırmaları Dergisi*, *18*(Yönetim ve Organizasyon Özel Sayısı), 1337-1364.

Yarcı, S. (2011). Pierre Bourdieu'da sosyal sermaye kavramı. *Akademik İncelemeler Dergisi*, *6*(1), 125-135.

Kaynakça

Anderson, C., & Brion, S. (2014). Perspectives on power in organizations. *Annual Review of Organizational Psychology and Organizational Behaviour, 1*(1), 67-97.

Ashforth, B. E., Harrison, S. H., & Carley, K. G. (2008). Identification in organizations: An examination of four fundamental questions. *Journal of Management, 34*, 325-374

Berger, J., Rosenholtz, S. J., & Zelditch Jr, M. (1980). Status organizing processes. *Annual Review of Sociology, 6*(1), 479-508.

Blau, Peter M. (1964). *Exchange and power in social life*. New York: Wiley.

Boldry, J. G., & Gaertner, L. (2006). Separating status from power as an antecedent of intergroup perception. *Group Processes & Intergroup Relations, 9*(3), 377-400.

Burt, S. R. (1992). *Structural holes: The social structure of competition*. Harvard University Press.

Burt, R. (1997). The contingent value of social capital. *Administrative Science Quarterly, 42*, 339–365

Casciaro, T., & Piskorski, M. J. (2005). Power imbalance, mutual dependence, and constraint absorption: A closer look at resource dependence theory. *Administrative Science Quarterly, 50*(2), 167-199.

Casey, T. (1984). Power within and without the organization: The issues in perspective. *Asian Journal of Public Administration, 6*(1), 61-87.

Coleman, J. S. (1988). Social capital in the creation of human capital. *American Journal of Sociology, 94*, S95-S120.

Crawford, G. A. (1997). Information as a strategic contingency: Applying the strategic contingencies theory of intraorganizational power to academic libraries. *College & Research Libraries, 58*(2), 145-155.

Demirtaş, H. A. (2003). Sosyal kimlik kuramı, temel kavram ve varsayımlar. *İletişim Araştırmaları 1*(1): 123-144.

Dikili, A. (2014). Örgütlerde güç kavramı: Eleştirel yönetim çalışmaları ile kaynak bağımlılığı yaklaşımının bakışlarına dair karşılaştırmalı bir analiz. *Yönetim Bilimleri Dergisi, 12*(23), 141-164.

Doosje, B., Ellemers, N., & Spears, R. (1995). Perceived intragroup variability as a function of group status and identification. *Journal of Experimental Social Psychology, 31*(5), 410-436.

Drees, J. M., & Heugens, P. P. (2013). Synthesizing and extending resource dependence theory: A meta-analysis. *Journal of Management, 39*(6), 1666-1698.

Ellemers, N., Van Knippenberg, A., De Vries, N., & Wilke, H. (1988). Social identification and permeability of groupboundaries. *European Journal of Social Psychology, 18*, 497–513.

Emerson, R. M. (1962). Power dependence relations. *American Sociological Review, 27*, 31–41.

Erchul, W. P., & Raven, B. H. (1997). Social power in school consultation: A contemporary view of French and Raven's bases of power model. *Journal of School Psychology, 35*(2), 137-171.

Freeman, L. C., Roeder, D., & Mulholland, R. R. (1979). Centrality in social networks: II. Experimental results. *Social Networks, 2*(2), 119-141.

French, J., & Raven, B. H. (1959*). The bases of social power (Ed.). Studies of social power*. Ann Arbor Mich.: Institute for Social Research, 150-167.

Gabel, S. (2012). Power, leadership and transformation: The doctor's potential for influence. *Medical Education, 46*(12), 1152-1160.

Harpaz, I., & Meshoulam, I. (1997). Intraorganizational power in high technology organizations. *The Journal of High Technology Management Research, 8*(1), 107-128.

Haslam, S. A., Reicher, S. D., & Reynolds, K. J. (2012). Identity, influence, and change: Rediscovering John Turner's vision for social psychology. *British Journal of Social Psychology, 51*(2), 201-218.

Hickson, D. J., Hinings, C. R., Lee, C. A., Schneck, R. E., & Pennings, J. M. (1971). A strategic contingencies' theory of intraorganizational power. *Administrative Science Quarterly*, 216-229.

Hinings, C. R., Hickson, D. J., Pennings, J. M., & Schneck, R. E. (1974). Structural conditions of intraorganizational power. *Administrative Science Quarterly*, 22-44.

Hillman, A. J., Withers, M. C., & Collins, B. J. (2009). Resource dependence theory: A review. *Journal of Management, 35*(6), 1404-1427.

Hogg, M. A. (2001). A social identity theory of leadership. *Personality and Social Psychology Review, 5*(3), 184-200.

Hogg, M. A., Terry, D. J., & White, K. M. 1995. A tale of two theories: Acritical comparison of identity theory with social identity theory. *Social Psychology Quarterly, 58*(4), 225-269

Hornsey, M. J., Spears, R., Cremers, I., & Hogg, M. A. (2003). Relations between high and low power groups: The importance of legitimacy. *Personality and Social Psychology Bulletin, 29*(2), 216-227.

Ibarra, H. (1993). Network centrality, power, and innovation involvement: Determinants of technical and administrative roles. *Academy of Management Journal, 36*(3), 471-501.

Ibarra, H., & Andrews, S. B. (1993). Power, social influence, and sense making: Effects of network centrality and proximity on employee perceptions. *Administrative Science Quarterly*, 277-303.

Jenssen, J. I. (2001). Social networks, resources and entrepreneurship. *The International Journal of Entrepreneurship and Innovation, 2*(2), 103-109.

Johnson Jr, B. L. (1995). Resource Dependence Theory: A Political Economy Model of Organizations.

Jones, C., & Volve, E. H. (2011). Organizational identification: Extending our understanding of social identities through social networks. *Journal of Organizational Behavior, 32*, 413-434

Kizrak, M., & Varoğlu, A. (2023). Örgüt içi güç: Davranışsal ve ilişkisel bağlamda tipoloji ve model önerisi. *Yönetim ve Ekonomi Dergisi, 30*(2), 277-301.

Klein, L. L., & Pereira, B. A. D. (2016). The survival of interorganizational networks: A proposal based on resource dependence theory. RAM. *Revista de Administração Mackenzie, 17*, 153-175.

Korte, R. F. (2007). A review of social identity theory with implications for training and development. *Journal of European Industrial Training, 31*(3), 166-180.

Lee, Y. H., Yang, L. S., & Wan, K. M. (2010). Interactive effects of personality and friendship networks on contextual performance. *Social behavior and Personality, 38*(2), 197-208.

Lucas, J. W., & Baxter, A. R. (2012). Power, influence, and diversity in organizations. *The Annals of the American Academy of Political and Social Science, 639*(1), 49-70.

Lunenburg, F. C. (2012). Power and leadership: An influence process. *International Journal of Management, Business, and Administration, 15*(1), 1-9.

Magee, J. C., & Galinsky, A. D. (2008). 8 social hierarchy: The self-reinforcing nature of power and status. *The Academy of Management Annals, 2*(1), 351-398.

Malatesta, D., & Smith, C. R. (2014). Lessons from resource dependence theory for contemporary public and nonprofit management. *Public Administration Review, 74*(1), 14-25.

McDowell, W. C., & Voelker, T. A. (2008). Information, resources and transaction cost economics: The effects of informal network centrality on teams and team performance. *Journal of Behavioral and Applied Management, 9*(2), 134-147.

Nahapiet, J., & Ghoshal, S. (1998). Social capital, intellectual capital, and the organizational advantage. *Academy of Management Review, 23*(2), 242-266.

Pfeffer, J., & Salancik, G. R. (1978). *The external control of organizations: A resource-dependency perspective*. New York: Harper & Row.

Piazza, A., & Castellucci, F. (2014). Status in organization and management theory. *Journal of Management, 40*(1), 287-315.

Rahim, M. A. (2009). Bases of leader power and effectiveness. D. Tjosvold & B. Wisse (Ed.) *Power and Interdependence in Organizations* içinde (ss.224-243).

Raven, B. H. (2008). The bases of power and the power/interaction model of interpersonal influence. *Analyses of Social Issues and Public Policy, 8*(1), 1-22.

Reichel, A., & Lazarova, M. (2013). The effects of outsourcing and devolvement on the strategic position of HR departments. *Human Resource Management, 52*(6), 923-946.

Reicher, S. D., Haslam, S. A., Spears, R., & Reynolds, K. J. (2012). A social mind: The context of John Turner's work and its influence. *European Review of Social Psychology, 23*(1), 344-385.

Salancik, G.R., & Pfeffer, J. (1978). Who gets power – and how they hold on to it: A strategic-contingency model of power, *Organizational Dynamics, 5*(3), 3-21

Scheepers, D., Ellemers, N., & Sassenberg, K. (2013). Power in group contexts: The influence of group status on promotion and prevention decision making. *British Journal of Social Psychology, 52*(2), 238-254.

Sell, J., Lovaglia, M. J., Mannix, E. A., Samuelson, C. D., & Wilson, R. K. (2004). Investigating conflict, power, and status within and among groups. *Small group research, 35*(1), 44-72.

Simon, B., & Hamilton, D. L. (1994). Self-stereotyping and social context: the effects of relative in-group size and in-group status. *Journal of Personality and Social Psychology, 66(*4), 699.

Sözen, H. C., & Gürbüz, S. (2012). Örgütsel ağlar (Edited by H. C. Sözen and N. Basım). *Örgüt kuramları.* İstanbul: Beta, 301-325

Sparrowe, R. T., Liden, R. C., Wayne, S. J., & Kraimer, M.L. (2001). Social networks and the performance of individuals and groups. *Academy of Management Journal, 44*(2), 316-325.

Spears, R., Greenwood, R., de Lemus, S., & Sweetman, J. (2010). Legitimacy, social identity and power. *The Social Psychology of Power*, 251-283.

Spears, R. (2011). Group identities: The social identity perspective. In *Handbook of identity theory and research* (pp. 201-224). New York: Springer New York.

Stets, J. E., & Burke, P. J. 2000. Identity theory and social identity theory. *Social Psychology Quarterly, 63*(3): 224-237

Stets, J. E., ve Burke, P. J. 2014. Self-esteem and identities, *Sociological Perspectives, 57*(4), 409-433.

Subašić, E., Reynolds, K. J., & Turner, J. C. (2008). The political solidarity model of social change: Dynamics of self-categorization in intergroup power relations. *Personality and Social Psychology Review, 12*(4), 330-352.

Sun, W. J., & Qiu, H. M. (2008). A social network analysis on blogospheres. In 2008 International Conference on Management Science and Engineering 15th Annual Conference Proceedings (pp. 1769-1773). IEEE.

Tajfel, H. (1972). Social categorization. English manuscript of 'La catégorisation sociale'. In S. Moscovici (Ed.), *Introduction à la Psychologie Sociale, 1*, 272–302. Paris: Larousse

Tajfel, H., & Turner, J. C. 1979. An integrative theory of intergroup conflict. W. G. Austin ve S. Worchel (Der.), *The social psychology of intergroup relations*. Pacific Grove, CA: Brooks/Cole.

Thompson, J. D. (1967). *Organizations in action*. New York: Mc Grow-Hill.

Turner, J. C. (1975). Social comparison and social identity: Some prospects for intergroup behaviour. *European Journal of Social Psychology, 5*(1), 1-34.

Turner, J. C., Hogg, M. A., Oakes, P. J., Reicher, S. D., & Wetherell, M. S. (1987). *Rediscovering the social group: A self-categorisation theory*. Oxford: Blackwell

Turner, J. C. (2005). Explaining the nature of power: A three-process theory. European *Journal of Social Psychology, 35*(1), 1-22.

Tymon, W. G., & Stumpf, S. A. (2003). Social capital in the success of knowledge workers. *Career Development International, 8*(1), 12-20.

Ünsal, S. (2018). Türkiye'de öğretmenlik mesleğinin statüsüne ilişkin bir pareto analizi. *Sakarya University Journal of Education,* 8(2), 111-130.

Weber M. 1968. *Economy and society*. New York: Bedminster

Van Kleef, G. A., & Cheng, J. T. (2020). Power, status, and hierarchy: Current trends and future challenges. *Current Opinion in Psychology, 33.*

Zhang, M., Zheng, W., & Wei, J. (2009). Sources of social capital: Effects of altruistic citizenship behavior and job involvement on advice network centrality. *Human Resource Development Quarterly, 20*(2), 195-217.

Zimmer, J. C., & Henry, R. M. (2017). The role of social capital in selecting interpersonal information sources. *Journal of the Association for Information Science and Technology, 68*(1), 5-21.

Kaynakça

Allport, G. W. (1937). *Personality: A psychological interpretation*. London: Constable

Aluja, A., Garcıa, O., & Garcıa, L. F. (2003). Relationships among extraversion, openness to experience, and sensation seeking. *Personality and Individual Differences*, *35*(3), 671-680.

Barry, B., & Stewart, G. L. (1997). Composition, process, and performance in self-managed groups: The role of personality. *Journal of Applied psychology*, *82*(1), 62.

Bandura, A. (1986). The explanatory and predictive scope of self-efficacy theory. *Journal of social and clinical psychology*, *4*(3), 359-373.

Barrick, M. R., Mount, M. K., & Judge, T. A. (2001). Personality and performance at the beginning of the new millennium: What do we know and where do we go next? *International Journal of Selection and assessment*, *9*(1-2), 9-30.

Brown, R., & Pehrson, S. (2019). *Group processes: Dynamics within and between groups*. John Wiley & Sons.

Bouchard Jr, T. J. (1969). Personality, problem-solving procedure, and performance in small groups. *Journal of Applied Psychology*, *53*(1).

Butucescu, A., & Iliescu, D. (2020). It was unfair! Should I appeal? The moderating role of Agreeableness and Neuroticism between Fairness Perceptions in Assessment and Intention to Appeal. *Ethics & Behavior*, *30*(5), 342-363.

Carver, C.S.ve Scheier, M.F. (1996). *Perspectives on Personality* (Third Edition), Boston, Allyn and Bacon.

Cattell, R. B. (1943). The description of personality: Basic traits resolved into clusters. *The journal of abnormal and social psychology*, *38*(4), 476.

Cattell, R. B. (1945). The principal trait clusters for describing personality. *Psychological bulletin*, *42*(3), 129.

Christie, R., & Geis, F. L. (1970). Chapter I-Why Machiavelli. *Studies in machiavellianism*, 1-9.

Costa Jr, P. T., & McCrae, R. R. (1992). Four ways five factors are basic. *Personality and individual differences*, *13*(6), 653-665.

Cooley, Charles Horton. (1902). *Human Nature and Social Order*. New York: Scribner's.

Doosje, B. & Ellemers, N. (1997). *Stereotyping under threat: The role of group identification.* The social psychology of stereotyping and group life. (Der.) R. Spears, v. d. Oxford: Blackwell.

Dion, K. L., Miller, N., & Magnan, M. A. (1971). Cohesiveness and social responsibility as determinants of group risk taking. *Journal of Personality and Social Psychology*, *20*(3), 400.

Emery, C., Calvard, T. S., & Pierce, M. E. (2013). Leadership as an emergent group process: A social network study of personality and leadership. *Group Processes & Intergroup Relations*, *16*(1), 28-45.

Erikson, E. H. (1993). *Childhood and Society*. WW Norton & Company.

Eysenck, H. J. (1967). *The Biological Basis of Personality*. Springfield, IL: Charles C. Thomas.

Friedman, M. (1996). *Type A Behavior: Its diagnosis and treatment*. New York, Plenum Press.

Freud, S. (2019). *The ego and the id*. Simon and Schuster.

Fisher, C. D. (1986). Organizational socialization: An integrative review, *Research in personnel and human resources management* 4,101-145.

Forsyth, D. R. (2018). *Group dynamics*. Cengage Learning.

George, J. M. (1990). Personality, affect, and behavior in groups. *Journal of applied psychology*, *75*(2), 107

George, J. M., & Zhou, J. (2001). When openness to experience and conscientiousness are related to creative behavior: an interactional approach. *Journal of applied psychology*, *86*(3), 513.

Haythorn, W. (1953). The influence of individual members on the characteristics of small groups. *The Journal of Abnormal and Social Psychology*, *48*(2), 276.

Hinkle, S., & Brown, R. (1990). *Intergroup comparisons and social identity: Some links and lacunae. Social identity theory: Constructive and critical advances*. (Der.) D. Abrams ve M. A. Hogg London: Harvester VVheat Sheaf. 48-72.

Hogan, R., Curphy, G. J., & Hogan, J. (1994). What we know about leadership: Effectiveness and personality. *American psychologist*, *49*(6), 493.

Hogan, R. (2017). *Personality and the fate of organizations*. Psychology Press.

Hogg, M. A. ve Abrams, D. (1988). *Social identifications: A social psychology of intergroup relations and group processes*. London ve New York: Routledge.

Hortaçsu, N. (1998). *Grup içi ve gruplar arası süreçler*. İmge Kitabevi.

Horenczyk, G., & Bekerman, Z. (1997). The effects of intercultural acquaintance and structured intergroup interaction on ingroup, outgroup, and reflected ingroup stereotypes. *International Journal of Intercultural Relations*, *21*(1), 71-83.

Horowitz, F. D. (2019). The Nature-Nurture controversy in social and historical perspective. In *Psychology, Science, and Human Affairs* (pp. 89-99). Routledge.

Jonason, P. K., Webster, G. D., Schmitt, D. P., Li, N. P., & Crysel, L. (2012). The antihero in popular culture: Life history theory and the dark triad personality traits, *Review of General Psychology*, 16(2), 192-199.

Jung, C. G. 1923. *Psychological Types*. London: Routledge & Kegan Paul.

Koenig, A. M., & Eagly, A. H. (2014). Evidence for the social role theory of stereotype content: observations of groups' roles shape stereotypes. *Journal of personality and social psychology*, *107*(3), 371.

Lester, S. W., Meglino, B. M. ve Korsgaard, M. A. (2002). The Antecedents And Consequences Of Group Potency: Alongitudinal Investigation Of Newly Formed Work Groups, *Academy of Management Journal*, 45, 352-368

LePine, J. A., Colquitt, J. A., & Erez, A. (2000). Adaptability to changing task contexts: Effects of general cognitive ability, conscientiousness, and openness to experience. *Personnel psychology*, *53*(3), 563-593.

Li, Y., Guan, Y., Wang, F., Zhou, X., Guo, K., Jiang, P., ... & Fang, Z. (2015). Big-five personality and BIS/BAS traits as predictors of career exploration: The mediation role of career adaptability. *Journal of Vocational Behavior*, *89*, 39-45.

Liu, D., & Campbell, W. K. (2017). The Big Five personality traits, Big Two metatraits and social media: A meta-analysis. *Journal of Research in Personality*, *70*, 229-240.

Lucas, R. E., Diener, E., Grob, A., Suh, E. M., & Shao, L. (2000). Cross-cultural evidence for the fundamental features of extraversion. *Journal of personality and social psychology*, *79*(3), 452.

Machiavelli, N. (1979). *The Portable Machiavelli*. Penguin.

McCrae, R., & Costa, P. T. (1991). Adding Liebe und Arbeit: The full five-factor model and well-being. *Personality and Social Psychology Bulletin*, 17(2), 227–232.

McCrae, R. R., & Costa Jr, P. T. (1991). The Neo Personality Inventory: Using the five-factor modeI in counseling. *Journal of Counseling & Development*, *69*(4), 367-372.

Mead, George Herbert, (1934). *Mind, Self and Society from the Standpoint of a Social Behaviorist*, David L. Miller (Ed.), The University of Chicago Press, Chicago and London.

Muehlfeld, K., Van Doorn, J., & Van Witteloostuijn, A. (2011). The effects of personality composition and decision-making processes on change preferences of self-managing teams. *Managerial and decision economics*, *32*(5), 333-353.

Nielsen, T. M., Sundstrom, E. D., & Halfhill, T. R. (2005). Group dynamics and effectiveness. *SA Wheelan, The handbook of group research and practice. Thousand Oaks: Sage Publications*, 285-311.

Raskin, R., Novacek, J., & Hogan, R. (1991). Narcissistic self-esteem management. *Journal of personality and social psychology*, *60*(6), 911.

Rotter, J. B. (1990). Internal versus external control of reinforcement: A case history of a variable. *American psychologist*, *45*(4), 489.

Sager, K. L., & Gastil, J. (2006). The origins and consequences of consensus decision making: A test of the social consensus model. *Southern Communication Journal*, *71*(1), 1-24.

Schneider, B. (1987). The people make the place. *Personnel psychology*, *40*(3), 437-453.

Seong, J. Y., Kristof-Brown, A. L., Park, W. W., Hong, D. S., & Shin, Y. (2015). Person-group fit: Diversity antecedents, proximal outcomes, and performance at the group level. *Journal of Management*, *41*(4), 1184-1213.

Shaw, M. E. (1961). Group dynamics. *Annual Review of Psychology*, *12*(1), 129-156.

Thoms, P., Moore, K. S., & Scott, K. S. (1996). The relationship between self-efficacy for participating in self-managed work groups and the big five personality dimensions. *Journal of organizational Behavior*, *17*(4), 349-362.

Toseland, R. W., Jones, L. V., & Gellis, Z. D. (2004). *Group dynamics.* In Garvin: CD

Turner, J. C. (1975). Social comparison and social identity: Some prospects for intergroup behaviour. *European Journal of Social Psychology*, 5, 5-34.

Turner, R. H. (2001*). Role Theory. In Handbook of Sociological Theory* (233-254). Boston, MA: Springer US. Xia, L., Yuan, Y. C., & Gay, G. (2009). Exploring negative group dynamics: Adversarial network, personality, and performance in project groups. *Management Communication Quarterly*, *23*(1), 32-62.

Zander, A., & Forward, J. (1968). Position in group, achievement motivation, and group aspirations. *Journal of Personality and Social Psychology*, *8*(3p1), 282.

Zuckerman, M., & Kuhlman, D. M. (2000). Personality and risk-taking: common bisocial factors. *Journal of personality*, *68*(6), 999-1029.

Kaynakça

Argote, L., & McGrath, J. E. 1993. Group processes in organizations: Continuity and change. *International Review of Industrial and Organizational Psychology*, *8*: 333–389.

Argote, L., Gruenfeld, D., & Naquin, C. (2001). Group learning in organizations. M. E. Turner (Ed.), *Groups at work: Theory and research* içinde (pp. 369-412). Mahwah, NJ: Erlbaum.

Argyris, C. (1982). *Reasoning, learning and action: Individual and organizational*. San Francisco: Jossey- Bass.

Argyris, C. (1993). *Knowledge for Action: A guide to overcoming barriers to organizational change*. San Francisco: Jossey-Bass.

Argyris, C., & Schön, D. 1995. *Organizational learning: Theory, method and practice.* New York: Addison-Wesley.

Arrow, H. & Cook, J. (2008). Configuring and reconfiguring groups as complex learning systems. In V.I. Sessa & M. London (Eds.), *Work group learning: Understanding, improving, and assessing how groups learning in organizations* içinde (pp. 45-72). New York, NY: Taylor & Francis Group.

Bandura, A. (1982). Self-efficacy mechanism in human agency. *American Psychologist*, *37*: 22-147.

Bertalanffy, L. V. (1968). *General system theory. Foundations, development, applications*. NY: George Braziller.

Brooks, A. K. (1994). Power and the production of knowledge: Collective team learning in work organizations. *Human Resource Development Quarterly*, *5*(3), 213-235.

Bunge, M. (1979). A systems concept of society: Beyond individualism and holism. *Theory and Decision*, *10*, 13-30.

Cohen, S. G., & Bailey, D. E. (1997). What makes teams work: Group effectiveness research from the shop floor to the executive suite. *Journal of Management*, *23*(3), 239–290.

Cohen, S.G., & Ledford, G. E. (1994). The effectiveness of self-managing teams: A quasi-experiment. *Human Relations*, *47*(1), 13-43.

Crossan, M. M., Lane, H. W. & White, R.E. (1999). An organizational learning framework: From institution to institution. *Academy of Management Review, 24*(3), 522-537.

Daft, R. L., (2015). *Örgüt kuramları ve tasarımını anlamak* (10. Baskı), (Ömür N. Timurcanday Özmen, Çev. Ed.), Ankara, Nobel Akademik Yayıncılık. İstanbul.

Dechant, K., & Marsick, V.J. (1993). *Team learning survey*. King of Prussia, PA: Organization Design and Development.

Dechant, K., Marsick, V.J., & Kasl, E. (1993). Towards a model of team learning. *Studies in Continuing Education*, *15*(1), 1-14.

Decuyper, S., Dochy, F., & Van den Bossche, P. (2010). Grasping the dynamic complexity of team learning: An integrative model for effective team learning in organisations. *Educational Research Review*, *5*, 111-133.

Edmondson, A. C. (1996). Learning from mistakes is easier said than done: Group and organizational influences on the detection and correction of human error. *Journal of Applied Behavioral Science*, *32*(1), 5-32.

Edmondson, A. C. (1999). Psychological safety and learning behavior in work teams. *Administrative Science Quarterly*, *44*(2), 350-383.

Edmondson, A. C. (2002). The local and variegated nature of learning in organizations: a group-level perspective. *Organization Science*, *13*(2), 128-146.

Edmondson, A. C., Dillon, J. R., & Roloff, K. S. (2007). Three perspectives on team learning. *Academy of Management* Annals, *1*(1), 269-314.

Galbraith, J. R. (2012). The evolution of enterprise organization designs. Journal of *Organization Design*, *1*(2), 1-13.

Gladstein, D. L. (1984). A model of task group effectiveness. *Administrative Science Quarterly*, *29*, 499–517.

Hackman, J. R. (1987). The design of work teams. J. Lorsch (Ed.), *Handbook of Organizational Behavior* içinde (ss.315-342). Englewood Cliffs, NJ: Prentice-Hall.

Hackman, J. R. (1990) *Groups that work (And those that don't)*. San Francisco: Jossey-Bass.

Jarvis, P. (1987). *Adult learning in the social context*. New York, NY: Croom Helm.

Jörg, T. (2004). Complexity theory and the reinvention of reality of education. In B. Davis, R. Luce-Kapler, & R. Upitis (Eds.), *Proceedings of the 2004 complexity science and educational research conference* içinde (pp. 121–146). University of Alberta: Institute for Complexity and Education.

Kasl, E., Marsick, V., & Dechant, K. (1997). Teams as learners: A research-based model of team learning. *Journal of Applied Behavioral Science*, *33*(2), 227-246.

Katzenbach, J.R., & Smith, D.K. (1993). *The wisdom of teams: Creating the high performance organization*. New York, NY: HarperBusiness.

Kozlowski, S.W., & Bell, B.S. (2008). Team learning, development, and adaptation. In V.I. Sessa & M. London (Eds.), *Work group learning: understanding, improving & assessing how groups learning in organizations* içinde (pp. 15-44). New York, NY: Taylor & Francis Group.

Levine, J. M., & Moreland, R. L. (1991). Culture and socialization in work groups. L. B. Resnick, J. M. Levine, & S. D. Teasley (Ed.), *Perspectives on socially shared cognition* içinde (pp.257-279) Washington, DC: American Psychological Association.

Morgeson, F. P., & Hofmann, D. A. 1999. The structure and function of collective constructs: Implication for multilevel research and theory development. *Academy of Management Review*, *24*: 249 –265.

Olivera, F. 2000. Memory systems in organizations: An empirical investigation of mechanisms for knowledge collection, storage and access. *Journal of Management Studies*, *37*: 811– 832.

Olivera, F., & Straus, S.G. (2004). Group-to-individual transfer of learning: Cognitive and social factors. *Small Group Research*, *35*(4), 440-465.

Schön, D. (1983). *The reflective practitioner: How professionals think in action*. New York, NY: Basic Books.

Senge, P. M. (1990). *The fifth discipline: The art and practice of the learning organization*. New York, NY: Currency Doubleday.

Sessa, V., & London, M. (2008). *Work group learning: Understanding, improving, and assessing how groups learning in organizations* (pp. 3-13). New York, NY: Taylor & Francis Group.

Tyler, T. R., & Lind, E. A. (1992). A relational model of authority in groups. *Advances in Experimental Psychology* içinde, (25) 115-191. New York: Academic Press.

Watkins, V. J., & Marsick, K.E. (1993). *Sculpting the learning organization: lessons in the art of systemic change*. San Francisco: Jossey-Bass.

West, M. (2002). Sparkling fountains or stagnant ponds: An integrative model of creativity and innovation implementation in work groups. *Applied Psychology*. *An International Review*, *51*(3), 355–424.

Wilson, J.M., Goodman, P.S., & Cronin, M.A. (2007). Group learning. *The Academy of Management Review*, *32*(4), 1041-1059.

Van den Bossche, P. (2006). *Minds in teams. The influence of social and cognitive factors on team learning*. Maastricht, The Netherlands: Datawyse.

Van den Bossche, P., Segers, M., & Kirschner, P.A. (2006). Social and cognitive factors driving teamwork in collaborative learning environments: Team learning beliefs and behaviors. *Small Group Research*, *37*(5), 490-521.

Kaynaklar

Bobbit, H. R. (1978). *Organizational behavior: Understanding and prediction* (2. Baskı). Prentice-Hall.

Carlisle, H. (1976). *Management; concepts and situations*. Chicago: Science Research Associates Inc.

Deutsch, M. (1949). A theory of cooperation and competition. *Human Relations, 2*(1), 129-152.

Deutsch, M. (1973). The *resolution of conflict, constructive and destructive processes*. Yale University Press: New Haven.

Donelly, J. H., Gibson, J. L., & Ivanchevic, J. H. (1998). *Fundamentals of management*. (10. Baskı). MO: Von Hoffmann Press, Inc.

Falomir, J.M., Mugny, G., & Perez, J.A. (2000). Social influence and identity conflict. İçinde: Terry, Deborah J. ve Hogg, M.A. (ed.) *Attitudes, behavior, and social context*. London: Lawrence ErIbaum Associates Publishers.

Filley, A.C. (1975). *Interpersonal conflict resolution*. Illionis: Scott, Foresman and Company Glenview,

Goleman, D. (2005). *Emotional intelligence, the 10th anniversary edition*. Bantam Books.

Gordon, J.R. (1991). *Diagnostic approach to organizational behavior*. NJ: Allyn and Bacon.

Gordon, J.R. (1996). *Organizational behavior: A diagnostic approach*. (6.Baskı), NY: Prentice-Hall.

Gray, L.L., & Starke, F.A. (1984). *Organizational behavior*. University of Manitoba Press.

Heliriegel, D. ve Slocum, J. jr. (1979). *Organizational behavior*. West Publishing Co.

Katz, D. (1980). Nationalism and strategies of international conflict resolution. İçinde: H.C. Kelman (ed.), *International behavior: A social psychological analysis*. New York: Holt, Rinehait & Winston.

Kimmel, P.R. (2000). Culture and conflict. İçinde: Deutsch, M. ve Coleman, P. I. T. (ed.) *The handbook of conflict resolution*. San Francisco: Jossey-Bass Publishers.

Luthans, F., & Doh, J. P. (2007). *International management culture, strategy, and behavior* (10. Baskı). McGraw Hill

McFarland, D. (1979). *Management: Foundations and practices* (5. Baskı). Macmillan Pub. Co.

McFarlin D.B., & Sweeney, PD. (2006). *International management*. Boston: Houghton Mifflin Company, s.218.

Miles, R. (1980). *Macro organizational behavior*. Goodyear Publishing Company.

Pratkanis, A.R. (2000). Altercasting as a influence tactic. İçinde: Terry, Deborah J., Hogg, Michael A. (ed.) *Attitudes, behavior, and social context*. London: Lawrence Erlbaum Associates Publishers.

Rahim, M. A. (1986). *Managing conflict in organizations*. New York: Praeger Publishers.

Robbins, S. P. (1974) *Managing organizational conflict: A nontraditional approach*. Englewood Cliffs, New Jersey: Prentice-Hall Inc.

Rubin, J. Z., Pruitt, D. G., ve Kim, S. H. (1994). *Social conflict: Escalation, stalemate, and settlement* (2. Baskı). New York: McGraw-Hill.

Schermerhorn, J.R., Hunt, J.G. Jr., & Osborn, R.N. (2000). *Organizational behavior* (7. Baskı). NY: John Wiley and Sons, Inc.

Stoner, J. (1978). *Management*. Prentice-Hall.

Tannenbaum, R., Weschler, I., & ve Massarik, F. (1961). *Leadership and organization: A behavioral science approach*. McGraw Hill

Thompson, J. D. (1960). Organizational management of conflict. *Administrative Science Quarterly, 4* (4), 389-409.

Tjosvold, D. (2007). The conflict-positive organization: it depends upon us. *Journal of Organizational Behavior, 29*(1), 19-28.

Tortington, D., & Weightman, J. (1989). *The business of management*. NY: Prentice-Hall Int.

Tosi, H. L., Rizzo, J. R., & Carrol, S.J. (1994). *Managing organizational behavior* (3. Baskı), NY: Blackwell Publishers.

Tubbs, S.L., & Moss, S. (2007). *Human communication: Principles and contexts*. McGraw-Hill.

Kaynakça

Adler, P., & Heckscher, C. (2018). Collaboration as an organization design for shared purpose. *Emerald Studies in Media and Communications, 15*, 1–20

Assbeihat, J. M. (2016). The impact of collaboration among members on team's performance. *Management and Administrative Science Review, 5*(1), 30–40.

Barendsen, W., Muß, A. C., & Silvius, G. (2021, December). Exploring team members' perceptions of internal sustainability communication in sustainable project management. *Project Leadership and Society*, *2*(4),

Becchetti, L. (2021). Relational skills and corporate productivity. *SSRN Electronic Journal.* https://doi.org/10.2139/ssrn.3951265

Bibi, N. M. Y., Lim, L. H., Intan, M. A. R., Syahira, S., & Muhammad, F. S. A. (2015). Exploring the factors that influence consumers' purchase of mobile phones. *Journal of Advance Research in Business Management and Accounting, 1*(7), 1–14.

Bond-Barnard, T. J., Fletcher, L., & Steyn, H. (2018). Linking trust and collaboration in project teams to project management success. *International Journal of Managing Projects in Business, 11*(2), 432–457.

Bouchard, M., & Raufflet, E. (2015, January). Cross-sector collaboration: Mapping the experience levels of development organizations. *Academy of Management Proceedings*, 2015(1), 12800.

Castañer, X., & Oliveira, N. (2020). Collaboration, coordination, and cooperation among organizations: Establishing the distinctive meanings of these terms through a systematic literature review. *Journal of Management*, *46*(6), 965–1001f

Chain, I. S. (2020, October 20). Gain competitive advantage through collaborative relationships - *IT supply chain. IT Supply Chain. Retrieved* from https://itsupplychain.com/gain-competitive-advantage-through-collaborative-relationships/

Chauhan, C., Kaur, P., Arrawatia, R., Ractham, P., & Dhir, A. (2022, August). Supply chain collaboration and sustainable development goals (SDGs): Teamwork makes achieving SDGs dream work. *Journal of Business Research*, *147*, 290–307. https://doi.org/10.1016/j.jbusres.2022.03.044

Chesbrough, H., & Appleyard, M. (2007). Open innovation and strategy. *California Management Review*, *50*(1), 57–76. https://doi.org/10.2307/41166416

Cho, M. (2014). Cooperation in the repeated prisoner's dilemma game with local interaction and local communication. *International Journal of Economic Theory*, *10*(3), 235–262. https://doi.org/10.1111/ijet.12039

Chou, S., Chen, C. W., & Kuo, Y. T. (2018). Flexibility, collaboration and relationship quality in the logistics service industry. *Asia Pacific Journal of Marketing and Logistics,* 30(3), 555–570. https://doi.org/10.1108/apjml-08-2017-0170

Cocu, A., Pecheanu, E., & Susnea, I. (2015, May). Stimulating creativity through collaboration in an innovation laboratory. Procedia - *Social and Behavioral Sciences, 182*, 173–178. https://doi.org/10.1016/j.sbspro.2015.04.753

Fehrler, S., & Kosfeld, M. (2013, December). Can you trust the good guys? Trust within and between groups with different missions. *Economics Letters*, *121*(3), 400–404. https://doi.org/10.1016/j.econlet.2013.09.007

Flanagan, R. (2013). Problem solving in the therapeutic process: Strategic decision making in cognitive behavioral therapy. *PsycCRITIQUES*, *58*(58), 1–3. https://doi.org/10.1037/a0034507

Figueiredo, P., Gutenberg, S., & Sbragia, R. (2008). Risk sharing partnerships with suppliers: The case of Embraer. *Journal of Technology Management & Innovation, 3*(1), 76–87. https://doi.org/10.4067/S0718-27242008000100006

Furnham, A. (2005). *The psychology of behaviour at work: The individual in the organization*. New York: Psychology Press.

Galli, B. (2021). Effective strategies for communicating and managing communication in a project team: My perspective. International *Journal of Applied Industrial Engineering, 8*(1), 1–11. https://doi.org/10.4018/IJAIE.20210101.oa1

Gardner, A. (2017). The purpose of adaptation. *Interface Focus, 7*(5), 20170005. https://doi.org/10.1098/rsfs.2017.0005

Gardner, A., Griffin, A. S., & West, S. A. (2009). *Theory of cooperation*. In eLS. https://doi.org/10.1002/9780470015902.a0021910

Guan, M., & So, J. (2016). Influence of social identity on self-efficacy beliefs through perceived social support: A social identity theory perspective. *Communication Studies*, 67(5), 588–604. https://doi.org/10.1080/10510974.2016.1239645

Golonka, M. (2013). External factors influencing interorganizational collaboration: The strategic perspective. *Management and Business Administration*. Central Europe, *21*(3), 15–29. https://doi.org/10.7206/mba.ce.2084-3356.69

Greenberg, J., & Baron, R. A. (2000). *Behavior in organizations*. New Jersey: Prentice Hall.

Guo, C., & Acar, M. (2005). Understanding collaboration among nonprofit organizations: Combining resource dependency, institutional, and network perspectives. *Nonprofit and Voluntary Sector Quarterly*, *34*(3), 340–361. https://doi.org/10.1177/08997 64005275411

Heckathorn, D. D. (1991). Extensions of the prisoner's dilemma paradigm: The altruist's dilemma and group solidarity. *Sociological Theory*, *9*(1), 34–51. https://doi.org/10.2307/201872

Heldman, K. (2018). Project management jumpstart. John Wiley & Sons.

Hertel, G. (2011). Synergetic effects in working teams. *Journal of Managerial Psychology*, *26*(3), 176–184. https://doi.org/10.1108/02683941111112622

Hosseinnezhad, D., Nugroho, Y. K., & Heavey, C. (2023). Horizontal collaboration between suppliers to mitigate supply chain disruption: A secure resource sharing strategy. *Computers & Industrial Engineering*, *177*, 109088. https://doi.org/10.1016/j.cie.2023.109088

Innes, J. (2010). Evolve, adapt, THRIVE! *Interactions*, *17*(4), 58–61. https://doi.org/10.1145/1806491.1806506

Jain, M. (2020). Improving surgical safety checklist completion using distributed responsibility of checklist item completion among operating room team members: A quality improvement project. *University of Ottawa Journal of Medicine*, *10*(1), 40–46. https://doi.org/10.18192/uojm.v10i1.4630

Jasnoor. (2022). Impact of globalization on cultural diversity of India. EPRA *International Journal of Multidisciplinary Research* (IJMR), 214–216. https://doi.org/10.36713/epra10592

Johnson, D. W., Johnson, R. T., & Smith, K. A. (2014). Cooperative learning: Improving university instruction by basing practice on validated theory. *Journal on Excellence in College Teaching*, *25*(3&4), 85–118.

Johansson, J. (2008). Evolutionary responses to environmental changes: How does competition affect adaptation? *Evolution*, *62*(2), 421–435. https://doi.org/10.1111/j.1558-5646.2007.00301.x

Kaplan, M. (2012). Why great ideas come when you aren't trying. *Nature.* https://doi.org/10.1038/nature.2012.10678

Kagel, J. H., & McGee, P. (2013). Team versus individual play in finitely repeated prisoner dilemma games. *SSRN Electronic Journal.* https://doi.org/10.2139/ssrn.2317147

Keyton, J. (2017). Collaboration. In N. M. Ashkanasy, W. J. Zerbe, & C. E. J. Härtel (Eds.), The Wiley Blackwell *Handbook of the Psychology of Team Working and Collaborative Processes* (pp. 303–325). John Wiley & Sons.

Kolfschoten, G., Niederman, F., de Vreede, G. J., & Briggs, R. (2012). Facilitation roles and responsibilities for sustained collaboration support in organizations. *Journal of Management Information Systems*, *28*(2), 267–306. https://doi.org/10.2753/MIS0742-1222280210

Laothamatas, I. (2020). Review of from competition to collaboration: How leaders cultivate partnerships to drive value and transform health by Duberman TL and Sachs RH. *Population Health Management*, *23*(1), 101. https://doi.org/10.1089/pop.2019.0095

Leck, H., & Simon, D. (2012). Fostering multiscalar collaboration and cooperation for effective governance of climate change adaptation. *Urban Studies*, *50*(6), 1221–1238. https://doi.org/10.1177/0042098012461675

Lee, H., & Bonk, C. (2014). Collaborative learning in the workplace: Practical issues and concerns. *International Journal of Advanced Corporate Learning (iJAC), 7*(2), 15–21. https://doi.org/10.3991/ijac.v7i2.3850

Lloyd, J., Budge, C., La Grow, S., & Stafford, K. (2016). An investigation of the complexities of successful and unsuccessful guide dog matching and partnerships. *Frontiers in Veterinary Science*, *3*, 114. https://doi.org/10.3389/fvets.2016.00114Top of Form

Lynn, G. S. (2015). Vision and its impact on team success. *Press Academia*, *4*(4), 744–744. https://doi.org/10.17261/pressacademia.2015414540

Mariani, L., Trivellato, B., Martini, M., & Marafioti, E. (2022). Achieving sustainable development goals through collaborative ınnovation: Evidence from four european ınitiatives. *Journal of Business Ethics*, *180*(4), 1075–1095. https://doi.org/10.1007 /s10551-022-05193-z

Melis, A. P. (2013). The evolutionary roots of human collaboration: coordination and sharing of resources. *Annals of the New York Academy of Sciences, 1299*(1), 68–76.

Michail, M. (2021). How can we work together to keep you safe? A simple and effective intervention that can save lives. *British Journal of General Practice*, *71*(710), 409–409. https://doi.org/10.3399/bjgp21x716909

Muhammadiyeva, O. (2022). Use of language elements in the process of social communication. Zamonaviy Lingvistik Tadqiqotlar: Xorijiy Tajribalar, Istiqbolli Izlanish-

lar *Va Tillarni O'Qitishning Innovatsion Usullari*, *1*, 321–323. https://doi.org/10.47689/linguistic-research-vol-iss1-pp321-323

Ni, G., Cui, Q., Sang, L., Wang, W., & Xia, D. (2018). Knowledge-sharing culture, project-team ınteraction, and knowledge-sharing performance among project members. *Journal of Management in Engineering*, *34*(2). https://doi.org/10.1061/(ASCE)ME.1943-5479.0000590

Oanh, N. T. (2019). The relationship between ınnovation capability, ınnovation type and ınnovation performance in FDI enterprises in Vietnam. *International Journal of Economics and Finance*, *11*(8), 28. https://doi.org/10.5539/ijef.v11n8p28

Oldmeadow, J. A., & Fiske, S. T. (2010). Social status and the pursuit of positive social identity: Systematic domains of intergroup differentiation and discrimination for high- and low-status groups. *Group Processes & Intergroup Relation*s, *13*(4), 425–444. https://doi.org/10.1177/1368430209355650

Onel, S., Zeid, A., & Kamarthi, S. (2015). Resiliency characteristics of a competitive and collaborative complex adaptive supply network. *International Journal of Collaborative Enterprise*, *5*(1/2), 1. https://doi.org/10.1504/IJCENT.2015.073166

Parung, J., & Bititci, U. (2006). A conceptual metric for collaborative networks. *Journal of Modelling in Management,1*(2),116–136.

Pelta, C. (2013). Spatial prisoner's dilemma and laws of ımitation in social psychology. *Social Sciences*, *2*(2), 53. https://doi.org/10.11648/j.ss.2013.0202.15

Pfeffer, J. (2010). Evidence-based management for entrepreneurial environments: faster and better decisions with less risk. *SSRN Electronic Journal.* https://doi.org/10.2139/ssrn.1564422

Rangus, K., & Černe, M. (2017). The impact of leadership influence tactics and employee openness toward others on ınnovation performance. *R&D Management*, *49*(2), 168–179. https://doi.org/10.1111/radm.12298

Raskovic, M. M. (2020). (Social) Identity theory in an era of ıdentity politics: Theory *and Practice. AIB Insights*, *21*(2). https://doi.org/10.46697/001c.13616

Rose, J. (2011). Dilemmas of ınter-professional collaboration: *Can they be resolved? Children & Society*, *25*(2), 151–163. https://doi.org/10.1111/j.1099-0860.2009.00268.x

Santoro, F., Borges, M., & Santos, N. (2004). Planning the collaboration process: One-way to make it happen. CSCWD 2004 - *8th International Conference on Computer Supported Cooperative Work in Design* - Proceedings, *2*, 611–615. https://doi.org/10.1109/CA CWD.2004.1349263

Santos, C. M., Uitdewilligen, S., & Passos, A. M. (2015). Why is your team more creative than mine? The ınfluence of shared mental models on ıntra-group conflict, team creativity and effectiveness. *Creativity and Innovation Management*, *24*(4), 645–658. https://doi.org/10.1111/caim.12129

Stets, J. E., & Burke, P. J. (2000). Identity theory and social ıdentity theory. *Social Psychology Quarterly*, *63*(3), 224. https://doi.org/10.2307/2695870

Tomasello, M., Melis, A. P., Tennie, C., Wyman, E., & Herrmann, E. (2012). Two key steps in the evolution of human cooperation: The ınterdependence hypothesis. *Current Anthropology*, *53*(6), 673–692. https://doi.org/10.1086/668207

Team, H. C. (2023). Company values: definition, *Importance and Examples. Haiilo.* https://haiilo.com/blog/the-importance-of-company-values/

Teece, D. J. (2018). Business models and dynamic capabilities. *Long Range Planning*, *51*(1), 40-49. https://doi.org/10.1016/j.lrp.2017.06.007.

Uggerhøj, L. (2014). Learning from each other: Collaboration processes in practice research. Nordic *Social Work Research*, *4*(sup1), 44–57. https://doi.org/10.1080/2156857x.2014.928647

Van der Hoek, M., Groeneveld, S., & Kuipers, B. (2018). Goal setting in teams: Goal clarity and team performance in the public sector. *Review of Public Personnel* Administration, *38*(4), 472–493. https://doi.org/10.1177/0734371X16682815

Wang, F., Su, Q., & Zhang, Z. (2023). The influence of collaborative innovation network characteristics on firm innovation performance from the perspective of innovation ecosystem. *Kybernetes*. https://doi.org/10.1108/K-04-2022-0553

Wang, X., Gao, H., Cai, Z., & Li, J. (2021). Leave or not leave? Group members' departure prediction in dynamic information networks. *Information Sciences*, *569*, 138–156. https://doi.org/10.1016/j.ins.2021.04.015

Zoellner, K., & Sulıkova, R. (2021). Effective collaboration of different generations as a tool for the success of the organizations. *Journal of Human Resources Management Research*, 1–15. https://doi.org/10.5171/2021.448396

Kaynakça

Ancona, D. G., & Caldwell, D. F. (1992). Demography and design: Predictors of new product design team performance. *Organizational Science*, *3*(3).

Belavadi, S. (2017). Norm talk and intergroup communication. *Oxford Research Encyclopedia of Communication* içinde.

Baumeister, R. F. (1982). A self-presentational view of social phenomena. *Psychological Bulletin, 91*, 3-26.

Bhasin, H. (2021, October 18). Group communication — Definition, role, advantages and disadvantages. *Marketing,* 91. Retrieved from https://www.marketing91.com/group-communication/

Bonito, J. A., & Sanders, R. E. (2010). The existential center of small groups: Members' conduct and interaction. *Small Group Research*, *42*, 343-358.

Brewer, M. B., & Weber, J. G. (1994). Self-evaluation effects of interpersonal versus intergroup social comparison. *Journal of Personality and Social Psychology*, *66*, 268-275.

Byrne, D. (1971) *The Attraction Paradigm*. New York: Academic Press.

Campion, M. A., Medsker, G. J., & Higgs, A. C. (1993). Relations between work group characteristics and effectiveness: Implications for designing effective work groups. *Personnel Psychology*, *46*, 823-850

Canary, H. E., & McPHEE, R. D. (2010). Introduction: Toward a communicative perspective on organizational knowledge. *Communication and Organizational Knowledge*, 23-36.

Cargile, A., Giles, H., & Clément, R. (1996). The role of language in ethnic conflict. Racial and ethnic conflict. *Perspectives from the social disciplines*, 189-208.

Choi, J. N. (2009). Collective dynamics of citizenship behaviour: what group characteristics promote group-level helping?. *Journal of Management Studies*, *46*(8), 1396-1420.

Cook, C. & Hunsaker, P.L. (1996). *Management and organizational behavior*. Publisher: McGraw Hill.

DeSanctis, G., & Monge, P. (1999). Introduction to the special issue: Communication processes for virtual organizations. *Organization science*, *10*(6), 693-703.

Foushee, H. C., & Manos, K. L. (1981). Information transfer within the cockpit: Problems in intracockpit communications. *Information transfer problems in the aviation system*, 63-71.

Gallois, C. & Giles, H. (1998). Accommodating mutual ınfluence in ıntergroup encounters. Bennett, C.A. and Palmer, M.T. (eds) *Progress in communication sciences* içinde (ss. 135-162)., CA: Ablex.

Gallois, C., Watson, B. M., & Giles, H. (2018). Intergroup communication: Identities and effective interactions. *Journal of Communication*, *68*(2), 309–317.

Gençer, H. (2019). Group dynamics and behaviour. *Universal Journal of Educational Research, 7*(1), 223-229.

Glickman, A. S., Zimmer, S., Montero, R. C., Guerette, P. J., Campbell, W. J., Morgan, B. B., & Salas, E. (1987). *The evolution of teamwork skills: An empirical assessment with implications for training* (Tech. Rep. TR-87-016). Orlando, FL: Naval Training Systems Center.

Hogg, M.A. & Abrams, D.A. (1988) *Social identifications: A social psychology of ıntergroup relations and group processes.* London: Routledge.

Hogg, M. A., & Giles, H. (2012). Norm talk and identity in intergroup communication. H. Giles (Ed.), *The handbook of intergroup communication* içinde (ss. 373–388). New York, NY: Routledge.

Hogg, M. A. (2001). A social identity theory of leadership. *Personality and Social Psychology Review*, *5*, 184– 200.

Jones, L., & Watson, B. (2013). *Intergroup communication*. In P. Moy (Ed.), Oxford bibliographies: Communication. Oxford University Press.

Jones, E., Gallois, C., Callan, V.C. & Barker, M. (1999). Strategies of accommodation: development of a coding system for conversational interaction, *Journal of Language and Social Psychology*, *81*(2): 123–52.

Kağıtçıbaşı, Ç. (1977). *İnsanlar ve insanlar sosyal psikolojiye giriş*. Cem Ofset Yayınları, 3.

Katz, R. (1982). The effects of group longevity on communication and performance. *Administrative Science Quarterly*, *27*, 81-104.

Katz, R., & Allen, T. J. (1988*).* Investigating the not invented here (NIH) syndrome: A look at the performance, tenure, and communication patterns of 50 R&D project groups. M. L. Tushman & W. L. Moore (Eds.), *Readings in the management of innovation* içinde (ss. 293-309). New York: Ballinger.

Keblusek, L., Giles, H., & Maass, A. (2017). Communication and group life: How language and symbols shape intergroup relations. *Group processes & Intergroup relations*, *20*(5), 632-643.

Keyton, J. (2011). *Communication and organizational culture: A key to understanding work experience*. Thousand Oaks, CA: Sage.

Keyton, J. (2017). Communication in organizations. *Annual Review of Organizational Psychology and Organizational Behavior*, *4*, 501-526.

Keyton, J., & Beck, S. J. (2009). The influential role of relational messages in group interaction. *Group Dynamics: Theory, Research, and Practice*, *13*, 14-30.

Kidwell, R. E., & Valentine, S. R. (2009). Positive group context, work attitudes, and organizational misbehavior: The case of withholding job effort. *Journal of Business Ethics*, *86*, 15-28.

Kleingeld, A., van Mierlo, H., & Arends, L. (2011). The effect of goal setting on group performance: A meta-analysis. *Journal of applied psychology*, *96*(6), 1289.

Klep, A., Wisse, B., & Van der Flier, H. (2011). Interactive affective sharing versus noninteractive affective sharing in work groups: Comparative effects of group affect on work group performance and dynamics. *European Journal of Social Psychology*, *41*(3), 312-323.

Kozlowski, S. W. J., Gully, S. M., Nason, E. R., & Smith, E. M. (1999). Developing adaptive teams: A theory of compilation and performance across levels and time. D. R. Ilgen & E. D. Pulakos (Eds.), *The changing nature of work performance: Implications for staffing, personnel actions, and development* içinde (ss. 240-292). San Francisco: Jossey-Bass.

Kozlowski, S. W. J., & Bell, B. S. (2003). Work groups and teams in organizations. W. C. Borman, D. R. Ilgen & R. J. Klimoski (Eds.), *Handbook of psychology: Industrial and organizational psychology* içinde (ss. 333-375). New York, NY: Wiley-Blackwell.

Kozlowski, S. W. J., & Ilgen, D. R. (2006). Enhancing the effectiveness of work groups and teams. *Psychological Science in the Public Interest, 7*, 77-124.

Leary, M.R., Tambor, E.S., Terdal, S.K. & Downs, D.L. (1995). Self-esteem as an interpersonal monitor. *Journal of Personality and Social Psychology, 68*,518-530.

Morand, D. (1996). Dominance, deference, and egalitarianism in organizational ınteraction: a socio-linguistic analysis of power and politeness, *Organization Science*, *7*(5): 544–56.

O'Connell, T. S., & Cuthbertson, B. (2009). *Group dynamics in recreation and leisure: Creating conscious groups through an experiential approach.* Human Kinetics.

Pinto, I. R., Marques, J. M., Levine, J. M., & Abrams, D. (2010). Membership status and subjective group dynamics: Who triggers the black sheep effect? *Journal of Personality and Social Psychology*, *99*, 107–119.

Postmes, T. (2003). A social identity approach to communication in organizations. *Social identity at work: Developing theory for organizational practice*, *81*, 191-203.

Reid, S. A., & Giles, H. (2005). Intergroup relations: Its linguistic and communicative parameters. *Group Processes & Intergroup Relations, 8*(3), 211-214.

Steffens, N. K., & Haslam, S. A. (2013). Power through "us": Leaders' use of we-referencing language predicts election victory. *PloS One*, *8*.

Tajfel, H. E. (1978). *Differentiation between social groups: Studies in the social psychology of intergroup relations*. Academic Press.

Yildirim, A. (2014). Bir halkla ilişkiler araci olarak Twitter: TC Sağlik Bakanlığı örnek incelemesi. *Gümüşhane Üniversitesi İletişim Fakültesi Elektronik Dergisi*, *2*(4), 234-253.

Watson, B., & Gallois, C. (1998). Nurturing communication by health professionals toward patients: A communication accommodation theory approach. *Health communication, 10*(4), 343-355.

Weick, K. E., & Roberts, K. H. (1993). Collective mind in organizations: Heedfulinterrelating on flight decks. *Administrative Science Quarterly*, *38*, 358-381.

Willemyns, M., Gallois, C., Callan, V.J. & Pittam, J. (1997). Accent accommodation in the employment interview, *Journal of Language and Social Psychology*, *15*(1): 3–22.

Willemyns, M., Gallois, C. & Callan, V.J. (2000). Accommodating power in supervisor supervisee communication: A content analysis, *Australian Journal of Communication*, *27*(1): 129–42.

Willemyns, M., Gallois, C., & Callan, V. (2003). Trust me, I'm your boss: Trust and power in supervisor–supervisee communication. *International Journal of Human Resource Management*, *14*(1), 117-127.

Kaynakça

Adler, P. A., & Adler, P. (1988). Intense loyalty in organizations: A case study of college athletics. *Administrative Science Quarterly*, 401-417. https://doi.org/10.2307/239 2716

Alvesson, M. (2000). Social indentity and the problem of loyalty in knowledge-intensive companies. *Journal of Management studies, 37*(8), 1101-1124. https://doi.org/10. 1111/1467-6486.00218

Ashforth, B. E., & Mael, F. (1989). Social identity theory and the organization. *Academy of Management Review, 14*(1), 20-39. https://doi.org/10.5465/amr.1989.4278999

Bao, G., Zhang, Z., & Chen, J. (2015). The mediation of in-group identification between collectivism and knowledge sharing. *Innovation, 17*(3), 341-363. https://doi.org/10. 1080/14479338.2015.1054605

Barreto, M., & Ellemers, N. (2000). You can't always do what you want: Social identity and self-presentational determinants of the choice to work for a low-status group. *Personality and Social Psychology Bulletin, 26(*8), 891-906. https://doi.org/ 10.1177/01461672002610001

Barreto, M., & Ellemers, N. (2002). The impact of respect versus neglect of self-identities on identification and group loyalty. *Personality and Social Psychology Bulletin, 28*(5), 629-639. https://doi.org/10.1177/0146167202288007

Beer, A., & Watson, D. (2009). The individual and group loyalty scales (IGLS): Construction and preliminary validation. *Journal of Personality Assessment, 91*(3), 277-287. http://doi.org/10.1080/00223890902794341

Blair, I. V., & Jost, J. T. (2003). Exit, loyalty, and collective action among workers in a simulated business environment: Interactive effects of group identification and boundary permeability. *Social Justice Research, 16*, 95-108. https://doi.org/10.1023 /A:1024271019738

Brewer, M. B. (1999). The psychology of prejudice: Ingroup love or outgroup hate? *Journal of Social Issues, 55* (3), 429-444.

Cacault, M. P., & Grieder, M. (2019). How group identification distorts beliefs. *Journal of Economic Behavior & Organization, 164*, 63-76. https://doi.org/10.1016/j.jebo.2019. 05.027

Chen, Z. X., Tsui, A. S., & Farh, J. L. (2002). Loyalty to supervisor vs. organizational commitment: Relationships to employee performance in China. *Journal of Occupational and Organizational Psychology, 75*(3), 339-356. https://doi.org/10.1348/0963 17902320369749

Cheng, J. W., Hung, C. Z., Yen, H. C., Seih, Y. T., & Chien, K. M. (2022). Risk-facing or risk-avoiding? Group loyalty encourages subordinates to tell the truth. *The Journal of Social Psychology, 162*(4), 407-422. http://doi.org/10.1080/00224545.2021.1915229

Cicero, L., & Pierro, A. (2007). Charismatic leadership and organizational outcomes: The mediating role of employees' work-group identification. *International Journal of Psychology, 42*(5), 297-306. https://doi.org/10.1080/00207590701248495

Clifford, S. (2017). Individual differences in group loyalty predict partisan strength. *Political Behavior, 39*, 531-552. http://doi.org/10.1007/s11109-016-9367-3

Connor, J. (2007). *The sociology of loyalty*. Springer Science & Business Media, New York.

Copp, D. (2015). Social glue and norms of sociality. *Philosophical Studies, 172*, 3387-3397. http://doi.org/10.1007/s11098-015-0562-6

Dansereau, Jr. F., Graen, G., & Haga, W. J. (1975). A vertical dyad linkage approach to leadership within formal organizations: A longitudinal investigation of the role making process. *Organizational Behavior and Human Performance, 13*(1), 46-78. https://doi.org/10.1016/0030-5073(75)90005-7

Davis, W. D., & Gardner, W. L. (2004). Perceptions of politics and organizational cynicism: An attributional and leader–member exchange perspective. *The Leadership Quarterly, 15*(4), 439-465. https://doi.org/10.1016/j.leaqua.2004.05.002

Delvaux, E., Meeussen, L., & Mesquita, B. (2015). Feel like you belong: on the bidirectional link between emotional fit and group identification in task groups. *Frontiers in Psychology, 6*, 1106. https://doi.org/10.3389/fpsyg.2015.01106

Desivilya, H. S., & Eizen, D. (2005). Conflict management in work teams: The role of social self-efficacy and group identification. *International Journal of Conflict Management, 16*(2), 183-208. https://doi.org/10.1108/eb022928

Du, J., Choi, J. N., & Hashem, F. (2012). Interaction between one's own and others' procedural justice perceptions and citizenship behaviors in organizational teams: The moderating role of group identification. *Group Dynamics: Theory, Research, and Practice, 16*(4), 289. https://doi.org/10.1037/a0028524

Dutton, J. E., Dukerich, J. M., & Harquail, C. V. (1994). Organizational images and member identification. *Administrative Science Quarterly,* 239-263. https://doi.org/10.2307/2393235

Ellemers, N., De Gilder, D., & Haslam, S. A. (2004). Motivating individuals and groups at work: A social identity perspective on leadership and group performance. *Academy of Management Review, 29*(3), 459-478. https://doi.org/10.5465/amr.2004.13670967

Ellemers, N., Kortekaas, P., & Ouwerkerk, J. W. (1999). Self-categorisation, commitment to the group and group self-esteem as related but distinct aspects of social identity. *European Journal of Social Psychology, 29*(2-3), 371-389. https://doi.org/10.1002/(SICI)1099-0992(199903/05)29:2/3<371::AID-EJSP932>3.0.CO;2-U

Ellemers, N., Van Rijswijk, W., Bruins, J., & De Gilder, D. (1998). Group commitment as a moderator of attributional and behavioural responses to power use. *European Journal of Social Psychology, 28*(4), 555-573. https://doi.org/10.1002/(SICI)1099-0992(199807/08)28:4<555::AID-EJSP879>3.0.CO;2-W

Espinoza-Parra, S., Molero, F., & Fuster-Ruizdeapodaca, M. J. (2015). Transformational leadership and job satisfaction of police officers (carabineros) in Chile: the mediating effects of group identification and work engagement. *Revista de Psicología Social, 30*(3), 439-467. http://doi.org/10.1080/02134748.2015.1065087

Falomir-Pichastor, J. M., Gabarrot, F., & Mugny, G. (2009). Group motives in threatening contexts: When a loyalty conflict paradoxically reduces the influence of an anti-discrimination ingroup norm. *European Journal of Social Psychology, 39*(2), 196-206. http://doi.org/10.1002/ejsp.520

Forsyth, C., & Mason, B. (2017). Shared leadership and group identification in healthcare: The leadership beliefs of clinicians working in interprofessional teams. *Journal of Interprofessional Care, 31*(3), 291-299. https://doi.org/10.1080/13561820.2017.1280005

Galak, J., & Critcher, C. R. (2022). Who sees which political falsehoods as more acceptable and why: A new look at in-group loyalty and trustworthiness. *Journal of Personality and Social Psychology*. http://doi.org/10.1037/pspi0000264

Haslam, S. A., & Platow, M. J. (2001). The link between leadership and followership: How affirming social identity translates vision into action. *Personality and Social Psychology Bulletin, 27*(11), 1469-1479. https://doi.org/10.1177/01461672012711008

Hertel, G., & Kerr, N. L. (2001). Priming in-group favoritism: The impact of normative scripts in the minimal group paradigm. *Journal of Experimental Social Psychology, 37*(4), 316-324. https://doi.org/10.1006/jesp.2000.1447

Hildreth, J. A. D., Gino, F., & Bazerman, M. (2016). Blind loyalty? When group loyalty makes us see evil or engage in it. *Organizational Behavior and Human Decision Processes, 132*, 16-36. http://doi.org/10.1016/j.obhdp.2015.10.001

Hirschman, A. O. (1970). *Exit, voice, and loyalty: Responses to decline in firms, organizations, and states* (Vol. 25). Harvard University Press. Cambridge.

Hogg, M. A. (2001). A social identity theory of leadership. *Personality and Social Psychology Review, 5*(3), 184-200. https://doi.org/10.1207/S15327957PSPR0503_1

Hogg, M. A., Abrams, D., & Brewer, M. B. (2017). Social identity: The role of self in group processes and intergroup relations. *Group Processes & Intergroup Relations, 20*(5), 570-581. https://doi.org/10.1177/1368430217690909

Hogg, M. A., Martin, R., Epitropaki, O., Mankad, A., Svensson, A., & Weeden, K. (2005). Effective leadership in salient groups: Revisiting leader-member exchange theory from the perspective of the social identity theory of leadership. *Personality and Social Psychology Bulletin, 31*(7), 991-1004. https://doi.org/10.1177/0146167204273098

Hornsey, M., & Jetten, J. (2005). Loyalty without conformity: Tailoring self-perception as a means of balancing belonging and differentiation. *Self and Identity, 4*(1), 81-95. http://doi.org/10.1080/13576500444000236

Iyer, A., & Ryan, M. K. (2009). Why do men and women challenge gender discrimination in the workplace? The role of group status and in-group identification in predicting pathways to collective action. *Journal of Social Issues, 65*(4), 791-814. https://doi.org/10.1111/j.1540-4560.2009.01625.x

James, K., & Cropanzano, R. (1994). Dispositional group loyalty and individual action for the benefit of an ingroup: Experimental and correlational evidence. *Organizational Behavior and Human Decision Processes, 60(*2), 179-205. https://doi.org/10.1006/ob hd.1994.1080

Lee, C., Farh, J. L., & Chen, Z. J. (2011). Promoting group potency in project teams: The importance of group identification. *Journal of Organizational Behavior, 32*(8), 1147-1162. https://doi.org/10.1002/job.741

Meindl, J. R., & Ehrlich, S. B. (1987). The romance of leadership and the evaluation of organizational performance. *Academy of Management Journal, 30*(1), 91-109. https://doi.org/10.5465/255897

Miller, K. P., Brewer, M. B., & Arbuckle, N. L. (2009). Social identity complexity: Its correlates and antecedents. *Group Processes & Intergroup Relations, 12(*1), 79-94. https://doi.org/10.1177/1368430208098778

Monzani, L., Ripoll, P., & Peiró, J. M. (2014). Followers' agreeableness and extraversion and their loyalty towards authentic leadership. *Psicothema*, 69-75. https://doi.org /10.7334/psicothema2013.67

Ouwerkerk, J. W., de Gilder, T. C., & de Vries, N. K. (2000). When the going gets tough, the tough get going: Social identification and individual effort in intergroup competition. *Personality and Social Psychology Bulletin, 26*(12), 1550-1559. https://doi.org/10.1177/01461672002612009

Ravasi, D., & Van Rekom, J. (2003). Key issues in organizational identity and identification theory. *Corporate Reputation Review, 6,* 118-132. https://doi.org/10.1057/palgrave.crr.1540194

Shaffer, E. S., & Prislin, R. (2011). Conversion vs. tolerance: Minority-focused influence strategies can affect group loyalty. *Group Processes & Intergroup Relations, 14*(5), 755-766.

Shklar, J. N. (1993). Obligation, loyalty, exile. *Political Theory, 21*(2), 181-197. https://doi .org/10.1177/0090591793021002003

Solaz, H., De Vries, C. E., & De Geus, R. A. (2019). In-group loyalty and the punishment of corruption. *Comparative Political Studies, 52*(6), 896-926. http://doi.org/ 10.1177/0010414018797951

Spears, R., Doosje, B., & Ellemers, N. (1997). Self-stereotyping in the face of threats to group status and distinctiveness: The role of group identification. *Personality and Social Psychology Bulletin, 23*(5), 538-553. https://doi.org/10.1177/0146167297 235009

Steffens, N. K., Schuh, S. C., Haslam, S. A., Perez, A., & van Dick, R. (2015). 'Of the group'and 'for the group': How followership is shaped by leaders' prototypicality and group identification. *European Journal of Social Psychology, 45(*2), 180-190. https://doi.org/10.1002/ejsp.2088

Tang, S., Morewedge, C. K., Larrick, R. P., & Klein, J. G. (2017). Disloyalty aversion: Greater reluctance to bet against close others than the self. *Organizational Behavior and Human Decision Processes,* 140, 1-13. http://doi.org/10.1016/j.obhdp.2017.02.001

Travaglino, G. A., Abrams, D., de Moura, G. R., Marques, J. M., & Pinto, I. R. (2014). How groups react to disloyalty in the context of intergroup competition: Evaluations of group deserters and defectors. *Journal of Experimental Social Psychology, 54,* 178-187. http://doi.org/10.1016/j.jesp.2014.05.006

Van Vugt, M., & Hart, C. M. (2004). Social identity as social glue: The origins of group loyalty. *Journal of Personality and Social Psychology, 86*(4), 585. https://doi.org/ 10.1037/0022-3514.86.4.585

Veenstra, K., & Haslam, S. A. (2000). Willingness to participate in industrial protest: Exploring social identification in context. *British Journal of Social Psychology, 39*, 153-172. https://doi.org/10.1348/014466600164390

Whiting, S. W., Podsakoff, P. M., & Pierce, J. R. (2008). Effects of task performance, helping, voice, and organizational loyalty on performance appraisal ratings. *Journal of Applied Psychology, 93*(1), 125-139. http://doi.org/10.1037/0021-9010.93.1.125

Yzerbyt, V., Castano, E., Leyens, J. P., & Paladino, M. P. (2000). The primacy of the ingroup: The interplay of entitativity and identification. *European Review of Social Psychology, 11*(1), 257-295. https://doi.org/10.1080/14792772043000059

Zdaniuk, B., & Levine, J. M. (2001). Group loyalty: Impact of members' identification and contributions. *Journal of Experimental Social Psychology*, *37*(6), 502-509. https://doi.org/10.1006/jesp.2000.1474

Zhang, H., Du, L., & Jiang, Z. (2022). "Loyalty to organizations" or "loyalty to supervisors"? Research on differential leadership and employee loyalty behavior: A perspective of insiders and outsiders. *Frontiers in Psychology*, *13*, 971624, 1-16. https://doi.org/10.3389/fpsyg.2022.971624

Zogmaister, C., Arcuri, L., Castelli, L., & Smith, E. R. (2008). The impact of loyalty and equality on implicit ingroup favoritism. *Group Processes & Intergroup Relations*, 11(4), 493-512. https://doi.org/10.1177/1368430208095402

Sağlık Hizmetlerinde Performans Yönetimi

Editör

Dr. Hakan Kaçak

Bu kitabın yayın hakkı SİYASAL KİTABEVİ'ne aittir. Yayınevinin ve yayınlayıcısının yazılı izni alınmaksızın kısmen veya tamamen alıntı yapılamaz, hiçbir şekilde kopyalanamaz, çoğaltılamaz ve yayınlanamaz.

Sağlık Hizmetlerinde Performans Yönetimi
Editör: Dr. Hakan Kaçak

Kapak ve Sayfa Düzeni: Gamze Uçak
©Siyasal Kitabevi Tüm Hakları Saklıdır.
2023 Mart, Ankara
ISBN No: 978-625-7424-80-6
Siyasal Kitabevi-Ünal Sevindik
Yayıncı Sertifika No: 14016
Şehit Adem Yavuz Sok. Hitit Apt. 14/1
Kızılay-Ankara
Tel: 0(312) 419 97 81 pbx
Faks: 0(312) 419 16 11
Baskı:
Repro Bir Matbaacılık Kağ. Rekl. Tasarım Tic. Ltd. Şti.
Sertifika No: 47381
İvedik OSB Matbaacılar Sitesi 1514. Cad.
No: 23-25 Yenimahalle/ANKARA
Dağıtım:
Siyasal Kitabevi
Şehit Adem Yavuz Sok. Hitit Apt. 14/1
Kızılay/Ankara
Tel: 0(312) 419 97 81 pbx
Faks: 0(312) 419 16 11
e-posta: info@siyasalkitap.com
http://www.siyasalkitap.com

Kaynakça

Avcı, T. ve Çağlar, A. (2016). Stokastik Sınır Analizi: İstanbul Sanayi Odasına Kayıtlı Firmalara Yönelik Bir Uygulama. *Siyaset, Ekonomi ve Yönetim Araştırmaları Dergisi*, *4*(2), 17–57.

Avkiran, N. K. (2006). *Productivity Analysis in the Service Sector with Data Envelopment Analysis*. *N K Avkiran* (C. 3). doi:10.3905/jpm.2007.674798

Comin, D. (2010). Total Factor Productivity. *Economic Growth* içinde (ss. 260–263). London: Palgrave Macmillan UK. doi:10.1057/9780230280823_32

Cylus, J., Papanicolas, I. ve Smith, P. C. (2016). Health system efficiency: How to make measurement matter for policy and management. *Health system efficiency: How to make measurement matter for policy and management*, *46*. https://pubmed.ncbi.nlm.nih.gov/28783269/ adresinden erişildi.

DaVanzo, J. ve Gertler, P. (1990). *Household Production of Health: A Microeconomic Perpective on Health Transitions*. http://www.rand.org/pubs/notes/N3014.html adresinden erişildi.

Hadad, S., Hadad, Y. ve Simon-Tuval, T. (2013). Determinants of healthcare system's efficiency in OECD countries. *European Journal of Health Economics*, *14*(2), 253–265. doi:10.1007/s10198-011-0366-3

Heizer, J. ve Render, B. (2017). *Üretim Yönetimi - Sürdürülebilirlik ve Tedarik Zinciri Yönetimi*. (U. F. Tuzkaya, Ed.) (11. bs.). Ankara: Palme Kitabevi.

Hollingsworth, B. (2008). The measurement of efficiency and productivity of health care delivery. *Health Economics*, *17*(10), 1107–1128. doi:10.1002/hec.1391

Hollingsworth, B. ve Peacock, S. J. (2008). *Efficiency Measurement in Health and Health Care*. Routledge. doi:10.4324/9780203486566

Hughes, A. (2002). Guide to the Measurement of Government Productivity. *International Productivity Monitor*, Guide to Economic Performance Measurement, *5*(Fall), 64–77.

Karaibrahimoğlu, A. (2007). *İndeks sayıların kullanımı*. Çukurova Üniversitesi.

Kavuncubaşı, Ş. ve Yıldırım, S. (2018). *Hastane ve Sağlık Kurumları Yönetimi* (5. bs.). Ankara: Siyasal Kitabevi.

Kavuncubaşı, Şahin. (1995). *Hastanelerde Göreceli Verimlilik Ölçümü: Veri Çevreleme Analizinin Uygulanması*. Hacettepe Üniversitesi.

Nolan, P. (2018). Measuring Productivity in the Health Sector. *Policy Quarterly*, *14*(3). doi:10.26686/pq.v14i3.5101

Ozcan, Y. A. (2014). *Health Care Benchmarking and Performance Evaluation*. International Series in Operations Research & Management Science (2. bs.). Boston, MA: Springer US. doi:10.1007/978-1-4899-7472-3

Papanicolas, I. ve Smith, P. C. (2013). *Health system performance comparison: An agenda for policy, information and research*. McGraw-Hill Open University Press.

Rowena, J., Peter C., S. ve Andrew, S. (2006). *Measuring Efficiency in Health Care Analytic Techniques and Health Policy*. *Cambridge University Press*. New York: Cambridge University Press.

Saluvan, M. ve Kaya, S. (2010). Hastanelerde Performans Ölçümü. *Verimlilik Dergisi*, *4*(0), 0. https://dergipark.org.tr/en/pub/verimlilik/issue/30542/330509 adresinden

erişildi.
Sink, D. S., Tuttle, T. C. ve Devries, S. J. (1984). Productivity measurement and evaluation: What is available? *National Productivity Review*, *3*(3), 265–287. doi:10.1002/npr.4040030305
Smith, P. C. (2002). *Measuring Up: Improving Health System Performance in OECD Countries*. Paris: OECD.
Street, A. ve Häkkinen, U. (2009). Health system productivity and efficiency. P. C. Smith, E. Mossialos, I. Papanicolas ve S. Leatherman (Ed.), *Performance measurement for health system improvement* içinde (s. 222). Cambridge University Press.
Ulucan, A. (2007). *Yöneylem Araştırması: İşletmecilik Uygulamalı Bilgisayar Destekl Modelleme* (2. bs.). Ankara: Siyasal Kitabevi.
WHO. (2000). *The world health report 2000: health systems: improving performance*. France: WHO. https://apps.who.int/iris/bitstream/handle/10665/42281/WHR_2000-eng.pdf?sequence=1&isAllowed=y adresinden erişildi.
Worthington, A. C. (2004). Frontier Efficiency Measurement in Health Care: A Review of Empirical Techniques and Selected Applications. *Medical Care Research and Review*, *61*(2), 135–170. doi:10.1177/1077558704263796

semburg, Meksika, Polonya, Slovenya, İspanya, İsveç ve Türkiye etkin bulunmuştur. Değirmenci (2021) tarafından girdi yönelimli BCC modeli kullanılarak kişi başı sağlık harcaması, hekim ve yatak sayısı girdi değişkenleri ve doğuşta beklenen yaşam süresi ve bebek ölüm hızı çıktı değişkenleri ile OECD ülkeleri üzerinde yürütülen araştırmada, Kanada, Şili, Kolombiya, Japonya, Güney Kore, Meksika, İsveç ve Türkiye etkin ülkeler olarak tespit edilmiştir. Kullanılan girdi ve çıktı değişkenlerine bağlı olarak etkinlik durumu değişebileceğinden bu çalışmanın sonucunda etkin bulunan ülkeler ile literatürde etkin bulunan ülkelerin genellikle benzer olduğu söylenebilir.

Bu çalışma sonucunda, radyal olmayan model olan SBM modelinin etkinlik skor ortalamasının radyal modeller olan CCR ve BCC modellerinden daha düşük olduğu belirlenmiştir. CCR ve BCC modellerinde etkinlik skor ortalamalarının yüksek olmasının temel nedeni, aylaklıkların etkinlik ölçümünde göz ardı edilmesi görülmektedir. SBM modelinde aylaklıklar etkinlik skorlarına doğrudan etki ettiğinden bu durum SBM modeline ayırt edici güç sağlamaktadır. Ayrıca SBM modeli, KVB'leri bir aralık içerisinde yer alan en uzak sınır noktasını referans alarak değerlendirdiğinden, etkin olmayan KVB'ler için daha yüksek iyileştirme hedefleri belirleyebilmektedir (Tone, 2001; Dirik ve Şahin, 2020). Dirik ve Şahin'e (2020) göre kullanılacak değişkenler modele uygun ise sağlık hizmetlerinde etkinlik ölçümünde, SBM gibi radyal olmayan modellerin kullanımının daha yerinde bir karar olabileceği belirtilmektedir.

Sonuç itibariyle radyal ve radyal olmayan modeller ile OECD'ye üye ülkelerin etkinliklerinin değerlendirildiği bu çalışmada, etkin bulunan ülkeler açısından söz konusu modeller arasında bir farklılık olmamasına karşılık SBM modellerine ait etkinlik skor ortalamaları, radyal modellere kıyasla daha düşük bulunmuştur. Gelecekte yürütülecek çalışmalarda, farklı değişkenler kullanarak radyal ve radyal olmayan modellerin karşılaştırılması yapılabilir. Ayrıca farklı ülke gruplarda söz konusu modellerden faydalanarak etkinlik analizi yürütülebilir.

Kaynakça

Afonso, A. ve Aubyn, M. S. (2005). "Non-parametric approaches to education and health efficiency in OECD countries", Journal of Applied Economics, 8(2): 227-246.

Ahmed, S., Hasan, M. Z., MacLennan, M., Dorin, F., Ahmed, M. W., Hasan, M. M. ... ve Khan, J. A. (2019). "Measuring the efficiency of health systems in Asia: a data envelopment analysis", BMJ Open, 9(3): e022155.

Aktaş, H. (2001). "İşletme performansının ölçülmesinde veri zarflama analizi yaklaşımı", Yönetim ve Ekonomi, 7(1): 163-175.

Avkiran, N. K., Tone, K. ve Tsutsui, M. (2008). "Bridging radial and non-radial measures of efficiency in DEA", Annals of Operations Research, 164(1): 127-138.

Babalola, T. K. ve Moodley, I. (2020). "Assessing the efficiency of health-care facilities in Sub-Saharan Africa: a systematic review", Health Services Research and Managerial Epidemiology, 7: 1-12.
Bakırcı, F. (2006). "Sektörel bazda bir etkinlik ölçümü: VZA ile bir analiz", Atatürk Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi, 20(2): 199-217.
Banker, R. D., Charnes, A. ve Cooper, W. W. (1984). "Some models for estimating technical and scale inefficiencies in Data Envelopment Analysis", Management Science, 30(9): 1078-1092.
Budak, H. (2011). "Veri zarflama analizi ve Türk bankacılık sektöründe uygulaması", Marmara Fen Bilimleri Dergisi, 23(3): 95-110.
Castaldo, A., Antonelli, M. A., Bonis, V. D. ve Marini, G. (2020). "Determinants of health sector efficiency: evidence from a two-step analysis on 30 OECD countries", Economics Bulletin, 40(2): 1651-1666.
Cetin, V. R. ve Bahce, S. (2016). "Measuring the efficiency of health systems of OECD countries by data envelopment analysis", Applied Economics, 48(37): 3497-3507.
Charnes, A., Cooper, W. W. ve Rhodes, E. (1978). "Measuring the efficiency of decision making units", European Journal of Operational Research, 2(6): 429-444.
Charnes, A., Cooper, W., Lewin, A. Y. ve Seifard L. M. (1994). "Data Envelopment Analysis: Theory, Methodology, and Application". Springer.
Cingi, S. ve Tarım, A. (2000). "Türk banka sisteminde performans ölçümü DEA-Malmquist TFP endeksi uygulaması", Türkiye Bankalar Birliği Araştırma Tebliğleri Serisi, 1: 1-34.
Cooper, W. W., Seiford, L. M. ve Tone, K. (2007). "Data Envelopment Analysis: a comprehensive text with models, applications, references and DEA-solver software". Springer.
Cylus, J., Papanicolas, I. ve Smith, P. C. (2017). "Using data envelopment analysis to address the challenges of comparing health system efficiency", Global Policy, 8: 60-68.
Çoban, D. (2007). "Türk otomotiv sanayiinde endüstriyel verimlilik ve etkinlik", Erciyes Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi, 29: 17-36.
Değirmenci, N. (2021). "Evaluation of health efficiency of OECD countries with Data Envelopment and inverse Data Envelopment Analyses", Uluslararası İktisadi ve İdari İncelemeler Dergisi, (30): 171-182.
Dellnitz, A., Kleine, A. ve Rödder, W. (2018). "CCR or BCC: what if we are in the wrong model?", Journal of Business Economics, 88(7): 831-850.
Demirci, Ş., Konca, M. ve İlgün, G. (2021). "Sağlık Hizmetlerinin Performansının Değerlendirilmesinde Kullanılan Değişkenlerin Birliktelik Kuralları Analizi ile İncelenmesi", Hacettepe Sağlık İdaresi Dergisi, 24(3): 507-532.
Dirik, C. ve Şahin, S. (2020). "Türkiye'deki sağlık hizmetlerinin etkinlik ve verimlilik analizi: Radyal ve radyal olmayan VZA ve MVE modellerinin karşılaştırması", Süleyman Demirel Üniversitesi Vizyoner Dergisi, 11(28): 790-814.
Elmas, B. ve Yılmaz, H. (2021). "İmalat sektöründe finansal performans ve etkinlik değerlemesi: BİST 50 Endeksi uygulaması bulanık ve klasik uygulamalı entropi, TOPSIS ve Veri Zarflama Analizi yöntemleri". Gazi Kitabevi.

Farrell, M. J. (1957). "The measurement of productive efficiency", Journal of the Royal Statistical Society: Series A (General), 120(3): 253-281.
Freytag, P. V. ve Hollensen, S. (2001). "The process of benchmarking, benchlearning and benchaction", The TQM Magazine, 13(1): 25-34.
Hussey, P. S., De Vries, H., Romley, J., Wang, M. C., Chen, S. S., Shekelle, P. G. ve McGlynn, E. A. (2009). "A systematic review of health care efficiency measures", Health Services Research, 44(3): 784-805.
Kao, C. (2017). "Network Data Envelopment Analysis: Foundations and extensions". Springer International Publishing.
Kaya Samut, P. ve Cafrı, R. (2016). "Analysis of the efficiency determinants of health systems in OECD countries by DEA and panel Tobit", Social Indicators Research, 129(1): 113-132.
Kayalıdere, K. ve Kargın, S. (2004). "Çimento ve tekstil sektörlerinde etkinlik çalışması ve veri zarflama analizi", Dokuz Eylül Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 6(1): 196-219.
Kılıçkaplan, S. ve Karpat, G. (2004). "Türkiye hayat sigortası sektöründe etkinliğin incelenmesi", Dokuz Eylül Üniversitesi İktisadi İdari Bilimler Fakültesi Dergisi, 19(1): 1-14.
Kim, Y. ve Kang, M. (2014). "The measurement of health care system efficiency: cross-country comparison by geographical region", Journal of Policy Studies, 29(1): 21-44.
Kocaman, A. M., Mutlu, M., Bayraktar, D. ve Araz, M. Ö. (2012). "OECD ülkelerinin sağlık sistemlerinin etkinlik analizi", Endüstri Mühendisliği, 23(4): 14-31.
Kohl, S., Schoenfelder, J., Fügener, A. ve Brunner, J. O. (2019). "The use of Data Envelopment Analysis (DEA) in healthcare with a focus on hospitals", Health Care Management Science, 22(2): 245-286.
Morita, H., Hirokawa, K. ve Zhu, J. (2005). "A slack-based measure of efficiency in context-dependent Data Envelopment Analysis", Omega, 33(4): 357-362.
Narcı, H. Ö. (2015). "Sağlık Kurumlarında Verimlilik Ölçümü ve Yönetimi". (Editör: İsmet Şahin ve Hacer Özgen Narcı), Sağlık Kurumlarında Operasyon Yönetimi, T.C. Anadolu Üniversitesi Yayını.
O'Neill, L., Rauner, M., Heidenberger, K. ve Kraus, M. (2008). "A cross-national comparison and taxonomy of DEA-based hospital efficiency studies", Socio-Economic Planning Sciences, 42(3): 158-189.
OECD. (2022, Eylül 20). Health. https://data.oecd.org/health.htm
Oruç, K. O., Güngör, İ. ve Demiral, M. F. (2009). "Üniversitelerin etkinlik ölçümünde bulanık veri zarflama analizi uygulaması", Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, (22): 279-294.
Ozcan, Y. A. (2014)." Health care benchmarking and performance evaluation:An Assessment using Data Envelopment Analysis (DEA) (Second Edition)". Springer US.
Özden, Ü. (2008). "Veri zarflama analizi (VZA) ile Türkiye'deki vakıf üniversitelerinin etkinliğinin ölçülmesi", İstanbul Üniversitesi İşletme Fakültesi Dergisi, 37(2): 167-185.
Retzlaff-Roberts, D., Chang, C. F. ve Rubin, R. M. (2004). "Technical efficiency in the use of health care resources: a comparison of OECD countries", Health Policy, 69(1): 55-72.

Rhodes, E. (1978). Data envelopment analysis and related approaches for measuring the efficiency of decision making units with an application to program follow through in U.S. Education [Doctoral Thesis]. Carnegie-Mellon University.
Smith, P. C., Mossialos, E., Papanicolas, I. ve Leatherman, S. (2009). "Performance measurement for health system improvement: experiences, challenges and prospects". Cambridge University Press.
Sonğur, C., Kar, A., Teleş, M. VE Turaç, İ. S. (2017). "OECD üye ülkelerinin sağlık göstergeleri açısından etkinliklerinin değerlendirilmesi ve çoklu uyum analizi", Siyaset, Ekonomi ve Yönetim Araştırmaları Dergisi, 5(3): 1-12.
Sueyoshi, T., Yuan, Y. ve Goto, M. (2017). "A literature study for DEA applied to energy and environment", Energy Economics, 62: 104-124.
Şener, M. ve Yiğit, V. (2017). "Sağlık sistemlerinin teknik verimliliği: OECD ülkeleri üzerinde bir araştırma", Süleyman Demirel Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, (26): 266-290.
Teleş, M., Çakmak, C. ve Konca, M. (2018). "Avrupa Birliği döngüsündeki ülkelerin sağlık sistemleri performanslarının karşılaştırılması", Yönetim ve Ekonomi Dergisi, 25(3): 811-835.
Telli, R. (2021). Veri zarflama analizi (VZA) ve Malmquist İndeksi (Mi) yöntemiyle sağlık harcamalarında etkinliğin belirlenmesi [Doktora Tezi]. Hasan Kalyoncu Üniversitesi.
Thanassoulis, E. (2003). "Introduction to the theory and application of data envelopment analysis". Springer.
Tone, K. (2001). "A slacks-based measure of efficiency in data envelopment analysis", European Journal of Operational Research, 130(3): 498-509.
Tone, K. (2017). "Advances in DEA theory and applications: With extensions to forecasting models". John Wiley & Sons.
Torun, N. (2020). "Sağlık Hizmetlerinde Etkinlik Ölçümü". Gazi Kitabevi.
Vassiloglou, M. ve Giokas, D. (1990). "A study of the relative efficiency of bank branches: an application of data envelopment analysis", Journal of the Operational Research Society, 41(7): 591-597.
Wen, M. (2015). "Uncertain data envelopment analysis". Springer.
World Health Organization. (2000). "The world health report 2000: health systems: improving performance". World Health Organization.
Yakut, E. ve Kuru, Ö. (2019). "Türkiye'deki mevduat bankalarının finansal etkinliklerinin Veri Zarflama Analizi (VZA) ile ölçülmesi, C5.0 ve Cart algoritması ile karar ağaçlarının oluşturulması: 2009-2017 dönemi". Gazi Kitabevi.
Zhou, P., Poh, K. L. ve Ang, B. W. (2007). "A non-radial DEA approach to measuring environmental performance", European Journal of Operational Research, 178(1): 1-9.
Zhu, J. ve Cook, W. D. (2007). "Modeling data irregularities and structural complexities in data envelopment analysis". Springer Science & Business Media.

hesaplanmasının kolaylığı, parametrik olmayan yöntemler aracılığıyla elde edilebilmesi ve bunları yaparken girdi/çıktı değişkenlerine ilişkin bir fiyat bilgisini gerektirmemesi tercih edilmesinde öne çıkan faktörlerdendir. Bununla birlikte son yıllarda artan paket programların varlığı da Malmquist verimlilik endeksinin kullanımını artırmıştır.

Sağlık hizmetlerinin üretim sürecinde çok sayıda girdi ve çıktının eş zamanlı olarak kullanılıyor olması, sağlık hizmetleri maliyetinde yaşanan artışların sağlık yöneticilerini ve politika belirleyicilerini uzun dönemli performans ölçümüne zorlaması, sağlık sistemi üzerinde yapılan iyileştirme müdahalelerinin sonuçlarının genellikle uzun dönemde ortaya çıkması gibi nedenler Malmquist endeksin sağlık hizmetlerinde kullanımını arttırmıştır. Ayrıca Malmquist endeksin hesaplanmasının kolay olması ve model varsayımlarının karşılanmasının parametrik modellerdeki gibi zor olamaması da Malmquist endeksin sağlık hizmetlerinde kullanım nedenleri arasında yer almaktadır.

Malmquist endeksin hesaplanmasında BCC ve CCR olmak üzere iki farklı model kullanılabilir. Bahsi geçen her iki modelde hem girdi hem de çıktı odaklı olabilir. Malmquist endeks verimlilik skorunun hesaplanacağı sektöre göre modelin girdi ya da çıktı odaklı olmasına karar verilmektedir. Sağlık hizmetlerinin planlanmasında, sunumunda ve denetlenmesinde sağlık yöneticisinin ve politika belirleyicisinin daha çok sağlık sistemi girdileri üzerinde müdahale edebiliyor olması sağlıkta Malmquist endeks modellerinin daha girdi odaklı yapılmasına neden olmuştur.

Kaynakça

Althin, R. (2001). "Measurement of productivity changes: two Malmquist index approaches", Journal of Productivity Analysis, 16(2): 107-128.

Aydın, A. (2022). "Benchmarking healthcare systems of OECD countries: A DEA–based Malmquist Productivity Index Approach", Alphanumeric Journal, 10(1): 25-40.

Banker, R. D., Charnes, A. ve Cooper, W. W. (1984). "Some models for estimating technical and scale inefficiencies in data envelopment analysis", Management Science, 30(9): 1078-1092.

Bjurek, H. (1996). "The Malmquist total factor productivity index", The Scandinavian Journal of Economics, 303-313.

Caves, D. W., Christensen, L. R. ve Diewert, W. E. (1982). The economic theory of index numbers and the measurement of input, output, and productivity. Econometrica: Journal of the Econometric Society, 1393-1414.

Coelli, T. J., Rao, D. S. P., O'Donnell, C. J. ve Battese, G. E. (2005). "An introduction to efficiency and productivity analysis", Springer Science & Business Media, New York.

Cooper, W. W., Seiford, L. M. Ve Zhu, J. (Eds.). (2011). "Handbook on data envelopment analysis", Springer Science & Business Media, New York.

Daskovska, A., Simar, L. ve Van Bellegem, S. (2010). "Forecasting the Malmquist productivity index" Journal of Productivity Analysis, 33(2): 97-107.
Färe, R., Grosskopf, S. ve Roos, P. (1998). "Malmquist productivity indexes: a survey of theory and practice". In Index numbers: Essays in honour of Sten Malmquist, Springer, Dordrecht, pp. 127-190
Färe, R., Grosskopf, S., Lindgren, B., & Roos, P. (1994). "Productivity developments in Swedish hospitals: a Malmquist output index approach", In Data envelopment analysis: Theory, methodology, and applications, Springer, Dordrecht, pp. 253-272.
Färe, R., Grosskopf, S., Norris, M. ve Zhang, Z. (1994). "Productivity Growth, Technical Progress, and Efficiency Changes in Industrialised Countries", American Economic Review, 84: 66–83.
Fixler, T., Paradi, J. C. ve Yang, X. (2014). "A data envelopment analysis approach for measuring the efficiency of Canadian acute care hospitals", Health Services Management Research, 27(3-4): 57-69.
Grifell-Tatjé, E. ve Lovell, C. K. (1995). "A note on the Malmquist productivity index", Economics Letters, 47(2): 169-175.
Grifell-Tatjé, E., ve Lovell, C. K. (1999). "A generalized Malmquist productivity index", Top, 7(1): 81-101.
Habib, A. M. ve Shahwan, T. M. (2020). "Measuring the operational and financial efficiency using a Malmquist data envelopment analysis: a case of Egyptian hospitals". Benchmarking: An International Journal, 27(9): 2521-2536.
İlgün, G., Sönmez, S., Konca, M. ve Yetim, B. (2022). "Measuring the efficiency of Turkish maternal and child health hospitals: A two-stage data envelopment analysis", Evaluation and Program Planning, 91: 102023.
Jaafaripooyan, E., Emamgholipour, S. ve Raei, B. (2017). "Efficiency measurement of health care organizations: What models are used?", Medical journal of the Islamic Republic of Iran, 31: 86-93.
Jacobs, R., Smith, P. C. ve Street, A. (2006). "Measuring efficiency in health care: analytic techniques and health policy". Cambridge University Press.
Kim, Y., Oh, D. H. ve Kang, M. (2016). "Productivity changes in OECD healthcare systems: bias-corrected Malmquist productivity approach", The International journal of health planning and management, 31(4): 537-553.
Kirigia, J. M., Asbu, E. Z., Greene, W. ve Emrouznejad, A. (2007). "Technical Efficiency, Efficiency Change, Technical Progress and Productivity Growth in the National Health Systems of Continental African Countries", Eastern Africa Social Science Research Review, 23(2): 19–40.
Lee, K. R., Leem, B., Lee, C. W., ve Lee, C. (2011). "Malmquist productivity index using DEA frontier in stata", Stata Journal, 2(2): 1-9.
Mackillop, W. J. (2012). "Health Services Research in Radiation Oncology". Leonard L. Gunderson & Joel E. Tepper (Eds.), Clinical Radiation Oncology, W.B. Saunders, pp. 203-222.
Malmquist, S. (1953). "Index numbers and indifference surfaces", Trabajos de Estadística, 4(2): 209-242.
Masri, M. D. ve Asbu, E. Z. (2018). "Productivity change of national health systems in

the WHO Eastern Mediterranean region: application of DEA-based Malmquist productivity index". Global Health Research and Policy, 3(1): 1-13.
Medarević, A. ve Vuković, D. (2021). "Efficiency and Productivity of Public Hospitals in Serbia Using DEA-Malmquist Model and Tobit Regression Model, 2015–2019", International Journal of Environmental Research and Public Health, 18(23): 12475.
Motlagh, S. N., Ghasempour, S., Yusefzadeh, H., Lotfi, F., Astaraki, P., & Saki, K. (2019). Evaluation of the productivity of hospitals affiliated to Lorestan university of medical sciences using the malmquist and the Kendrick-creamer indices. Shiraz E-Medical Journal, 20(7): e85222.
Noto, G., Lo Verso, A. C. ve Barresi, G. (2021). "What is the performance in public hospitals? A longitudinal analysis of performance plans through topic modeling", BMC Health Services Research, 21(1): 1-11.
Özcan, Y. A. (2014). "Health care benchmarking and performance evaluation", Springer Science+Business Media, New York.
Selamzade, F. ve Yüksel, O. (2021). "Examination of Efficiency Change of Provincial Hospitals in Azerbaijan with Malmquist Index", Journal of International Health Sciences and Management, 7(14): 53-61.
Singh, S., Bala, M. M., Kumar, N. ve Janor, H. (2021). "Application of DEA-Based Malmquist Productivity Index on Health Care System Efficiency of ASEAN Countries", The International Journal Of Health Planning and Management, 36(4): 1236-1250.
Smith, P. C., Mossialos, E., Papanicolas, I. Ve Leatherman, S. (2009). "Performance measurement for health system improvement: experiences, challenges and prospects". Cambridge University Press, UK.
Tone, K. (2004). "Malmquist Productivity Index". In: Cooper, W.W., Seiford, L.M., Zhu, J. (eds) Handbook on Data Envelopment Analysis. International Series in Operations Research & Management Science, vol 71. Springer, Boston, MA.
Tone, K. ve Tsutsui, M. (2017). "Malmquist productivity index models". Advances in DEA Theory and Applications: With Extensions to Forecasting Models, 40.
Tornqvist, L. (1936). "The Bank of Finland's consumption price index". Bank of Finland Monthly Bulletin 10: 1–8.
Yalçın Balçık, P. ve Konca, M. (2019). "Malmquıst indeks ile OECD ülkelerinin sağlık sistemleri performansının değerlendirilmesi", Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi, 21(3): 666-682.

Bu çalışmada il bazında sağlık kurumlarında hem girdi tıkanıklığı ve hem de aylak girdi değerleri hesaplanmıştır. Çalışmanın girdi tıkanıklığından elde edilen sonuçlarına göre, kaynak kullanımı konusunda politika yapıcılar tarafından sağlık kurumlarının etkinliğinin sağlanması konusunda yapılabilecek iyileştirmeler konusunda yol gösterici olması beklenmektedir.

İl bazında sağlık kurumlarında görev yapan hekim (doktor) ve hemşire dağılımlarında da kısmen politik ya da yönetsel sorunların bulunduğu, bu nedenle uygun bir personel dağıtımının yapılmadığı anlaşılmaktadır.

Sonuç olarak hem sağlık kurumlarında hem de il bazında uygulanan sağlık politikalarında kaynak dağıtımında eksiklikler olduğu ve sağlık sisteminde daha etkin kaynak dağılımını sağlayacak düzenlemeler için bir yeniden yapılmaya ihtiyaç olduğu görülmektedir.

Kaynakça

Andersen P., ve Petersen N. C., (1993), "A Procedure for Ranking Efficient Units in Data Envelopment Analysis." Management Science, 39(10), 1261 - 1264.

Banker, R. D., Charnes A., ve Cooper W.W., (1984), "Some Models for Estimating Technical and Scale Inefficiencies in Data Envelopment Analysis", Management Science, 30, 1078 – 1092.

Charnes, A., Cooper, W. W., ve Rhodes E., (1978), "Measuring The Efficiency of Decision Making Units", European Journal of Operational Research, 2, 429 - 444.

Coelli T., Rao, P., ve Battase G. (1998). "An Introduction to Efficiency and Productivity Analysis", Boston: Kluwer Academic Publishes.

Çalışkan, H., (2020), "Kamu Hastane Birliklerinin Verimlilik Düzeylerinin Veri Zarflama Analizi ile Değerlendirilmesi", Verimlilik Dergisi, Sayı 2, 157 - 178.

Doğan, Ö., N., (2015), "VZA Süper Etkinlik Modelleri ile Etkinlik Ölçümü Kapadokya'da Faaliyet Gösteren Balon İşletmeleri Üzerine Bir Uygulama", Atatürk Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi, Cilt: 29, Sayı: 1, 187 - 203.

Farrell M. J., (1957), The Measurement of Productivity Efficiency". Journal of the Royal Statistical Society, 120, 253 – 290.

Gülsevin, G. ve Türkan, A. H., (2012), "Afyonkarahisar Hastanelerinin Etkinliklerinin Veri Zarflama Analizi ile Değerlendirilmesi", Afyon Kocatepe Üniversitesi Fen Bilimleri Dergisi, No. 12, 1 - 8.

Kılıçarslan, M., ve Güçlü, A., (2019). "İstanbul'da Bulunan Sağlık Bakanlığı Hastanelerinin Verimlilik Analizi", Avrupa Bilim ve Teknoloji Dergisi, (16), 552 - 558.

Kök R. ve Deliktaş E. (2003). "Endüstri İktisadında Verimlilik Ölçme ve Strateji Geliştirme Teknikleri", İzmir: Dokuz Eylül Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Yayınları.

Ramanathan R., (2003); "An Introduction to Data Envelopment Analysis a Tool for Performance Measurement", Sage Publications, New Delhi.

Sarı, Z., (2015), "Veri Zarflama Analizi ve Bir Uygulama", Hacettepe Üniversitesi,

İstatistik Anabilim Dalı, Yayınlanmamış Yüksek lisans Tezi, Ankara.
Sevimli, Ö., (2013), "Sağlık Kurumlarında Veri Zarflama Analizi Tekniği ile Verimlilik Analizi", Beykent Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul.
Sezen B., Gök, Ş., M., (2009), "Veri Zarflama Analizi Yöntemi ile Hastane Verimliliklerinin İncelenmesi", ODTÜ Gelişme Dergisi, 36, 343 - 303.
Yeşilyurt, M. E., (2007). "Genel Hastanelerin Etkinlik, Girdi Tıkanıklığı ve Aylak Girdi Analizi", Sosyal Bilimler Dergisi, 2007/1 1, 391 - 414.
Yeşilyurt, M. E., (2007). "Türkiye'de Eğitim Hastanelerinin Etkinlik Analizi" İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi, Cilt: 21, Sayı: 1, 61 - 74.
Yeşilyurt, M. E. Yeşilyurt, F., (2006), "Kadın, Doğum ve Çocuk Hastanelerinde Girdi Tıkanıklığı ve Aylak Girdilere Bağlı Kayıpların Analizi", İşletme Fakültesi Dergisi, Cilt 7, Sayı 2, 41 - 54.
Yeşilyurt, M. E. Yeşilyurt, F., (2007), "Poliklinik ve Doğum Hizmeti Veren Hastanelerde Girdi Tıkanıklığı ve Aylak Girdiler" Erciyes Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi, Sayı: 28, 127 – 140.
Yeşilyurt, Ö. ve Salamov, F., (2017). "Türk Devletleri Sağlık Sistemlerinde Etkinliğin ve Etkinliğe Etki Eden Faktörlerin Süper Etkinlik ve Tobit Modelleriyle Değerlendirilmesi", Balkan ve Yakın Doğu Sosyal Bilimler Dergisi, 3(2), 128 - 138.
Xu, B. ve Ouenniche, J. (2012), "A Data Envelopment Analysis - Based Framework for the Relative Performance Evaluation of Competing Crude Oil Prices Volatility Forecasting Models", Energy Economics, 34, pp. 576 - 583.

çi olmayabilir. Bu gibi olası sorunlara dikkat edilmesi gerektiği unutulmamalıdır. Yönetimsel bir bakış açısından, böyle bir birimin diğerleri için potansiyel bir kıyaslama olarak reddedilmesi gerektiği açıktır. VZA'nın öz değerlendirme özelliğinden kaynaklanabilecek bu sorunu ele almak için, sezgisel olarak akran değerlendirmesi olarak yorumlanabilen çapraz etkinlik değerlendirmesinin yapılması önerilmektedir. Yapılan bu çalışma ile bu durum bir kez daha desteklenmiştir.

Sonuç olarak, sağlık politikası yapıcılarının gündeminin başında sağlık maliyetlerinin kontrol altına alınması geldiği düşünüldüğünde, kaynak tahsisini içeren kararların alınmasında geçerli kriterlerin ele alınması esastır. Bu nedenle performans değerlendirilmesinde geleneksel VZA ile bağlantılı olarak çapraz etkinlik ve diğer ikincil hedef modellerin kullanılması önerilmektedir.

Kaynakça

Abolghasem, S., Toloo, M., ve Amézquita, S. (2019). "Cross-efficiency evaluation in the presence of flexible measures with an application to healthcare systems", Health Care Management Science, 22(3), 512-533.

Adler, N., Friedman, L., ve Sinuany-Stern, Z., (2002). "Review of ranking methods in the data envelopment analysis context", European Journal of Operational Research, 140:249–265.

Adejoh, F. O., ve Ismail, M. T. (2022). "Data envelopment analysis cross-efficiency of primary health care in Lagos metropolis, Nigeria", Scientific African, 17, e01336.

Anderson, T. R., Hollingsworth, K., ve Inman, L. (2002). "The fixed weighting nature of a cross-evaluation model", Journal of Productivity Analysis, 17(3), 249-255.

Baker, P. C., ve Talluri, S. (1997). "A closer look at the use of data envelopment analysis for technology selection", Computers & Industrial Engineering, 32, 101–108.

Banker, R.D., Charnes, A., ve Cooper, W.W. (1984). "Some models for estimating technical and scale inefficiencies in data envelopment analysis", Management Science, 30(9):1078–1092.

Bannick, R.R, ve Özcan, Y.A. (1995). "Efficiency Analysis of Federally Funded Hospitals: Comparison of DoD and VA Hospitals Using Data Envelopment Analysis", Health Service Management Research, 8(2):73–85.

Basso, A., ve Funari, S. (2004). "A quantitative approach to evaluate the relative efficiency of museums", Journal of Cultural Economics, 28(3), 195-216.

Boussofiane, A., Dyson, R. G., ve Thanassoulis, E. (1991). "Applied data envelopment analysis", European Journal of Operational Research, 52(1), 1-15.

Braglia, M., ve Petroni, A. (2000). "A quality assurance-oriented methodology for handling trade-offs in supplier selection", International Journal of Physical Distribution & Logistics Management, 30(2).

Charnes, A., Cooper, W.W. ve Rhodes, E. (1978). "Measuring the efficiency of decision making units", European Journal of Operational Research, 2:429–444.

Charnes, A., Cooper, W., Lewin, A. Y., ve Seiford, L. M. (1997). "Data envelopment analysis theory, methodology and applications", Journal Of The Operational Research Society, 48(3), 332-333.

Chen, T. Y. (2002). "An assessment of technical efficiency and cross-efficiency in Taiwan's electricity distribution sector", European Journal of Operational Research, 137, 421–433.

Cook, W. D., ve Zhu, J. (2014). "DEA Cobb–Douglas frontier and cross-efficiency", Journal of the

Operational Research Society, 65(2), 265-268.
Despotis, D. K. (2002). "Improving the discriminating power of DEA: Focus on globally efficient units", Journal of the Operational Research Society, 53(3), 314-323.
Dimitrov, S., ve Sutton, W. (2010). "Promoting symmetric weight selection in data envelopment analysis: A penalty function approach", European Journal of Operational Research, 200(1), 281-288.
Dotoli, M., Epicoco, N., Falagario, M., ve Sciancalepore, F. (2015). "A cross-efficiency fuzzy data envelopment analysis technique for performance evaluation of decision making units under uncertainty", Computers & Industrial Engineering, 79, 103-114.
Doyle, J., ve Green, R. (1994). "Efficiency and cross-efficiency in DEA: Derivations, meanings and uses", Journal of The Operational Research Society, 45(5), 567-578.
Doyle, J. R., ve Green, R. H. (1995). "Cross-Evaluation In Dea: Improving Discrimination Among Dmus", INFOR: Information Systems and Operational Research, 33(3), 205-222.
Ertay, T., ve Ruan, D. (2005). "Data envelopment analysis based decision model for optimal operator allocation in CMS", European Journal of Operational Research, 164, 800–810.
Farrell, M.J. (1957). "The Measurement of Productive Efficiency", Journal of the Royal Statistical Society Series A (General), 120(3):253–290.
Flokou, A., Kontodimopoulos, N., ve Niakas, D. (2011). "Employing post-DEA cross-evaluation and cluster analysis in a sample of Greek NHS hospitals", Journal of Medical Systems, 35(5), 1001-1014.
Ghasemi, M. R., Ignatius, J., ve Emrouznejad, A. (2014). "A bi-objective weighted model for improving the discrimination power in MCDEA", European Journal of Operational Research, 233(3), 640-650.
Green, R. H., Doyle, J. R., ve Cook, W. D. (1996). "Preference voting and project ranking using DEA and cross-evaluation", European Journal of Operational Research, 90, 461–472.
George, S. A., ve Rangaraj, N. (2008). "A performance benchmarking study of Indian Railway zones", Benchmarking: An International Journal, 15(5).
Hadad S., Hadad, Y. ve Simon-Tuval, .T (2013) "Determinants of healthcare system's efficiency in OECD countries", European Journal of Health Economics 14(2):253–265.
Hollingsworth, B., ve Wildman, J. (2002). "Efficiency and cross efficiency measures: a validation using OECD data", Centre for Health Program Evaluation, pp;132
Jahanshahloo, G.R., Lotfi, F. H., Jafari, Y., ve Maddahi, R. (2011). "Selecting symmetric weights as a secondary goal in DEA cross-efficiency evaluation", Applied Mathematical Modelling, 35(1), 544-549.
Kaçak, H., ve Yıldırım, S. "Veri zarflama analizi çapraz etkinlik yaklaşımı ile eğitim ve araştırma hastaneleri performanslarının değerlendirilmesi", 3. Uluslararası Sağlık Bilimleri ve İnovasyon Kongresi, Ankara, Türkiye, 26 Ocak 2021.
Kohl, S S., Choenfelder, J., Fügener, A. ve Brunner, J.O. (2018). "The use of Data Envelopment Analysis (DEA) in healthcare with a focus on hospitals", Health Care Management Science:1–43.
Liang, L., Wu, J., Cook, W. D., ve Zhu, J. (2008a). "The DEA game cross-efficiency model and its Nash equilibrium", Operations Research, 56(5), 1278-1288.
Liang, L., Wu, J., Cook, W. D., ve Zhu, J. (2008b)."Alternative secondary goals in DEA cross-efficiency evaluation", International Journal of Production Economics, 113,1025–1030.
Lim, S. (2012). "Minimax and maximin formulations of cross-efficiency in DEA", Computers & Industrial Engineering, 62(3), 726-731.
Liu, T., Li, J., Chen, J., ve Yang, S. (2020). "Regional differences and influencing factors of allocation efficiency of rural public health resources in China", International Healthcare, 8, (3), 270.
Lu, W.M., ve Lo, S. F. (2007a). "A closer look at the economic-environmental disparities for regional development in China", European Journal of Operational Research, 183, 882–894.

Lu, W. M., ve Lo, S. F. (2007b). "A benchmark-learning roadmap for regional sustainable development in China", Journal of the Operational Research Society, 58, 841–849.
Maddahi, R., Jahanshahloo, G. R., Hosseinzadeh Lotfi, F., ve Ebrahimnejad, A. (2014). "Optimising proportional weights as a secondary goal in DEA cross-efficiency evaluation", International Journal of Operational Research, 19(2), 234-245.
Martín, J. C., ve Román, C. (2006). "A benchmarking analysis of Spanish commercial airports. A comparison between SMOP and DEA ranking methods", Networks and Spatial Economics, 6(2), 111-134.
Mirmozaffari, M., ve Alinezhad, A. (2017). "Ranking of Heart Hospitals Using cross-efficiency and two-stage DEA". 7th International Conference on Computer and Knowledge Engineering, 217-222.
Mitropoulos, P., Talias, M. A., ve Mitropoulos, I. (2015). "Combining stochastic DEA with Bayesian analysis to obtain statistical properties of the efficiency scores: An application to Greek public hospitals", European Journal of Operational Research, 243(1), 302-311.
Mukherjee, A., Nath, P., ve Pal, M. N. (2002). "Performance benchmarking and strategic homogeneity of Indian banks", International Journal of Bank Marketing, (20)3.
Oral, M., Kettani, O., ve Lang, P. (1991). "A methodology for collective evaluation and selection of industrial R&D projects", Management Science, 37, 871–885.
Oral, M., Amin, G. R., ve Oukil, A. (2015). "Cross-efficiency in DEA: A maximum resonated appreciative model", Measurement, 63, 159-167.
Ozcan, Y.A. (2008). "Health care benchmarking and performance evaluation: an assessment using data envelopment analysis (DEA)", Springer, New York.
Sarkis, J. (1997). "Evaluating flexible manufacturing systems alternatives using data envelopment analysis", The Engineering Economist, 43(1), 25-47.
Sarkis, J., ve Talluri, S. (2004). "Ecoefficiency measurement using data envelopment analysis: research and practitioner issues", Journal of Environmental Assessment Policy and Management, 6(01), 91-123.
Sarkis, J., ve Weinrach, J. (2001). "Using data envelopment analysis to evaluate environmentally conscious waste treatment technology", Journal of Cleaner Production, 9(5), 417-427.
Sexton, T. R., Silkman, R. H., ve Hogan, A. J. (1986). "Data envelopment analysis: Critique and extensions", New Directions for Program Evaluation, 1986(32), 73-105.
Shang, J., ve Sueyoshi, T. (1995). "A unified framework for the selection of flexible manufacturing system", European Journal of Operational Research, 85, 297–315.
Sun, S. (2002). "Assessing computer numerical control machines using data envelopment analysis", International Journal of Production Research, 40, 2011–2039.
Talluri, S. (2000). "Data envelopment analysis: models and extensions talluri", Decision Line 31(3):8–11.
Talluri, S., ve Sarkis, J. (1997). "Extensions in efficiency measurement of alternate machine component grouping solutions via data envelopment analysis" IEEE Transactions on Engineering Management, 44, 299–304.
The World Bank. (2018). Erişim adresi; https://data.worldbank. org/. Erişim Tarihi; Eylül 2022.
Toloo, M. (2012). "Alternative solutions for classifying inputs and outputs in data envelopment analysis", Computers and Mathematics with Applications, 63(6):1104–1110.
Toloo, M., Keshavarz, E., ve Hatami-Marbini, A. (2018). "Dual-role factors for imprecise data envelopment analysis", Omega, 77:15–31.
Torun, N., Ayanoğlu, Y., ve Atan, M. (2020). "The Evaluatıon Of The Fınancıal Effıcıencıes Of Hospıtals Through Data Envelopment Analysıs Method In Terms Of Theır Type And Group", Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi, 7 (1), 20-41.
Wang, K., Huang, W., Wu, J., ve Liu, Y. N. (2014). "Efficiency measures of the Chinese commercial banking system using an additive two-stage DEA", Omega, 44, 5-20.

Wang, Y. M., ve Chin, K. S. (2010a). "Some alternative models for DEA cross-efficiency evaluation", International Journal of Production Economics, 128(1), 332-338.
Wang, Y. M., ve Chin, K. S. (2010b). "A neutral DEA model for cross-efficiency evaluation and its extension", Expert Systems With Applications, 37(5), 3666-3675.
Wu, J., Chu, J., Sun, J., ve Zhu, Q. (2016). "DEA cross-efficiency evaluation based on Pareto improvement", European Journal of Operational Research, 248(2), 571-579.
Wu, J., Sun, J., Zha, Y., ve Liang, L. (2011). "Ranking approach of cross-efficiency based on improved TOPSIS technique", Journal of Systems Engineering and Electronics, 22(4), 604-608.
Wu, J., Liang, L., ve Yang, F. (2009). "Determination of the weights for the ultimate cross efficiency using Shapley value in cooperative game", Expert Systems with Applications, 36(1), 872-876.
Wu, J., Liang, L., ve Chen, Y. (2009b). "DEA game cross-efficiency approach to Olympic rankings", Omega 37:909–918, 2009.
Zare, H., Tavana, M., Mardani, A., Masoudian, S., ve Kamali Saraji, M. (2019)."A hybrid data envelopment analysis and game theory model for performance measurement in healthcare", Health Care Management Science, 22(3), 475-488.

hizmetleri alanında kamu politikasını desteklenmesi konusunda uygun bir araç olacaktır.

Kaynakça

Arya, A., Yadav, P.S. (2018), Development of intuitionistic fuzzy super-efficiency slack based measure with an application to health sector, Computer&Industrial Engineering, V:115, pp:368-380

Barnum, D.T, Walton, S.M, Shields, K.L, Schumock, G.T. Measuring hospital efficiency with Data Envelopment Analysis: nonsubstitutable vs. substitutable inputs and outputs. J Med Syst. 2011 Dec;35(6):1393-401. doi: 10.1007/s10916-009-9416-0.

Chilingerian, J., Sherman, D. (2011), Health-Care Applications: From Hospitals to Physicians, from Productive Efficiency to Quality Frontiers, (Ed) William W. Cooper, Lawrence M. Seiford, Joe Zhu,Handbook on Data Envelopment Analysis, Springer New York Dordrecht Heidelberg London, DOI 10.1007/978-1-4419-6151-8

Cooper, W.W, Seiford, L.M, Tone, K.(2002), Data Envelopment Analysis A Comprehensive Text with Models, Applications, References and DEA-Solver Software, Kluwer Academic Publishers, New York, Boston, Dordrecht, London, Moscow, eBook ISBN: 0-306-47541-3

Cylus, J., Papanicolas, I., Smith, P.C., eds. (2016) Health system efficiency: How to make measurement matter for policy and management. Copenhagen (Denmark): European Observatory on Health Systems and Policies.

Çayırtepe, Z. (2020), Bir Kamu Hastanesinde Koroner Arter Bypass Greft Cerrahisi Klinik Kalitesinin Network Veri Zarflama Analizi İle Değerlendirilmesi, Ankara Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Doktora Tezi

Gavurova, B., Kocisova, K., Sopko, J. Health system efficiency in OECD countries: dynamic network DEA approach. Health Econ Rev 2021;11:40. https://doi.org/10.1186/s13561-021-00337-9

Huang, J., Chen, J., Yin, Z. (2014), A Network DEA Model with Super Efficiency and Undesirable Outputs: An Application to Bank Efficiency in China, Hindawi Mathematical Problems in Engineering, Article ID 793192, http://dx.doi.org/10.1155/2014/793192

Kao, C. (2007), Efficiency decomposition in network data envelopment analysis: A relation model, European Journal of Operational Research, 192:949-962

Kao, C. (2014), Efficiency Decomposition in Network Data Envelopment Analysis, 55-77; In W.D. Cook and J. Zhu (eds.), Data Envelopment Analysis, International Series in Operations Research & Management Science 208, DOI 10.1007/978-1-4899-8068-7_3

Kao, C. (2017), Network Data Envelopment Analysis Foundations and Extensions, Springer International Publishing Switzerland, DOI 10.1007/978-3-319-31718-2

Kao, C., Hwang, N.S. (2010) Efficiency measurement for network systems: IT impact on firm performance, Decision Support Systems, 48, pp:437–446, doi:10.1016/j.dss.2009.06.002

Kawaguchi, H., Tone, K., Tsutsui, M. (2014), Estimation of the efficiency of Japanese hospitals using a dynamic and network data envelopment analysis model. Health Care Manag Sci;17(2):101-12. doi: 10.1007/s10729-013-9248-9.

Khushalanı, J., Ozcan, Y.A. (2017), Are hospitals producing quality care efficiently? An analysis using Dynamic Network Data Envelopment Analysis (DEA), Socio-Economic Planning Sciences, 60:15-23, http://dx.doi.org/10.1016/j.seps.2017.01.009

Löthgren, M., Tambour, M. (1999). Productivity and customer satisfaction in Swedish pharmacies: A DEA network model. European Journal of Operational Research, 115(3), 449-458.

Mıszczynska, K., Mıszczynskı, P., Prędkı, A. (2021)" Use of The NDEA Method for Assessing the Efficiency of European Healthcare Systems" Proceedings of the 37th International Business Information Management Association(IBIMA), ISBN: 978-0-9998551-6-4, 1-2 April 2021, Cordoba, Spain

Moeslund Madsen C. (2015), Performance of Danish Banks during the Financial Crisis-From a DEA Perspective, Aarhus University M.Sc. Finance and International Business

Mogha, S.K., Yadav, S.P., Sıngh, S.P. (2014), SBM-DEA Model Based Efficiency Assessment of Public Sector Hospitals in Uttarakhand, India, in Proceedings of the Third International Conference on Soft Computing for Problem Solving, SpringerLink, India, ISBN: 978-81-322-1770-1

O'Neill, L., Rauner, M., Heidenberger, K. ve Kraus, M. (2008). "A cross-national comparison and taxonomy of DEA-based hospital efficiency studies", Socio-Economic Planning Sciences, 42(3): 158-189.

Ozcan, Y. A. (2014)." Health care benchmarking and performance evaluation:An Assessment using Data Envelopment Analysis (DEA) (Second Edition)". Springer US

Ozcan, Y.A., Khushalani, J. (2017), Assessing efficiency of public health and medical care provision in OECD countries after a decade of reform. CEJOR. 25(2):325–43. https://doi.org/10.1007/s10100-016-0440-0

Pinto, C. (2016), The Acute Care Services Production Process's Efficiency: A DEA Network Model for the Italian Hospitals. Athens Journal of Health. 3(1), doi=10.30958/ajh.3-1-2

Portela, A.S., Borges, P.C., Thanassoulıs, E. (2003), Finding Closest Targets in Non-Oriented DEA Models: The Case of Convex and Non-Convex Technologies, Journal of Productivity Analysis, doi: 10.1023/A:1022813702387

PWC. (2005), HealthCast 2020: Creating a Sustainable Future, https://commed.vcu.edu/IntroPH/policy/healthcast2020.pdf Erişim tarihi:20.09.2022

Sağlık Bakanlığı. (2012) Sağlık İstatistikleri Yıllıkları 2012 https://dosyasb.saglik.gov.tr/Eklenti/5111,istaturk2012pdf.pdf?0 Erişim tarihi: 20.09.2022

Sağlık Bakanlığı. (2013) Sağlık İstatistikleri Yıllıkları 2013, https://dosyasb.saglik.gov.tr/Eklenti/5112,saglik-istatistik-yilligi-2013pdf.pdf?0 Erişim tarihi: 20.09.2022

Sağlık Bakanlığı. (2014) Sağlık İstatistikleri Yıllıkları 2014, https://dosyasb.saglik.gov.tr/Eklenti/5119,yilliktrpdf.pdf?0 Erişim tarihi: 20.09.2022

See, K.F., Hamzah, N.M., Yu, M.M. (2021), Metafrontier efficiency analysis for hospital pharmacy services using dynamic network DEA framework. Socio-Economic Planning Sciences, 78, 101044.

Smith, P.C. (2002), Measuring health system performance. Eur J Health Econ; 3:145–8

Tavassoli M., Saen, F.R, Faramarzi, G.R. (2015), Developing network data envelopment analysis model for supply chain performance measurement in the presence of zero data, Expert Systems, 32(3):381-391, doi: 10.1111/exsy.12097

Tone, K., Tsutsui, M. (2009) Network DEA: A slacks based approach, European Journal of Operational Reseach, 197(1):243-252

TUBİTAK, Türkiye Bilimsel Yayın Performans Raporları, https://cabim.ulakbim.gov.tr/bibliyometrik-analiz/turkiye-bilimsel-yayin-performans-raporlari/ Erişim tarihi: 20.09.2022

Yang, C. Liu, H. (2012), Managerial efficiency in Taiwan bank branches: A network DEA, Economic Modelling 29; 450–461 doi:10.1016/j.econmod.2011.12.004

Zheng, D., Gong, J., Zhang, C. (2019), Efficiency of medical service systems in the rural areas of Mainland China: a comparative study from 2013 to 2017. Public Health;171:139-147. doi: 10.1016/j.puhe.2019.04.003.

Sağlık alanından bir örnek çalışma ile kuramsal bilginin uygulanması amaçlanmıştır. Örnek uygulama VZA sonrası ÇÖKV yöntemleri ile etkin KVB'lerin sıralanmasına bir örnektir. Çalışmanın ilk sınırlılığı ölçütlerin ağırlıklarının eşit olduğu varsayımıdır. Gelecek çalışmalarda öznel veya nesnel ÇÖKV yöntemlerinden biri kullanılarak ölçütlerin ağırlıkları belirlenebilir. Bölümde açıklandığı üzere çok sayıda ÇÖKV yöntemi bulunmaktadır. Çalışmanın diğer bir sınırlılığı da bu yöntemlerden sadece birinin kullanılmış olmasıdır. Gelecek çalışmalarda birden fazla ÇÖKV kullanılarak elde edilen sonuçlar Copeland gibi yöntemler aracılığıyla birleştirilebilir. Diğer taraftan uygulama sadece VZA'nın ÇÖKV'den sonra uygulanması durumuna örnek olarak gerçekleştirilmiştir. Diğer durumlar için de uygulamalar gerçekleştirilebilir. Özellikle sağlık alanında hem VZA, hem de ÇÖKV sıklıkla kullanılan yöntemlerdir. Her iki yaklaşımın bir arada kullanılarak, sinerjilerinden yararlanmak hem uygulayıcı hem de yöneticiler açısından faydalı olacaktır.

Kaynakça

Alirezaee, M. R. ve Rafiee, M. R. (2011). "New analytical hierarchical process/data envelopment analysis methodology for ranking decision-making units", International Transactions in Operational Research, 18, 533–544.

Arslan, R. ve Filiz, M. (2020). "Veri Zarflama Analizi ve ENTROPY Temelli TOPSIS Yöntemi ile Doğu Anadolu Bölgesi Hastanelerinin Etkinlik Analizi", AÇÜ Uluslararası Sosyal Bilimler Dergisi, 7 (1): 65-83.

Baydas, M., Elma, E. O. ve Pamučar, D. (2022). "Exploring the Specific Capacity of Different Multi Criteria Decision Making Approaches under Uncertainty using Data from Financial Markets", Expert Systems with Applications, doi: https://doi.org/10.1016/j.eswa.2022.116755.

Behzadian, M.S., Otaghsara, K. Yazdani, M. ve Ignatius, J. (2012). "A state-of the-art survey of TOPSIS application", Expert Systems with Applications, 39:13051–13069.

Cinelli, M., Kadziński, M., Miebs, G., Gonzalez, M., Słowiński, R. (2022). "Recommending Multiple Criteria Decision Analysis Methods with A New Taxonomy-based Decision Support System", European Journal of Operational Research, 302 (2), 633-651.

Ecer, F. (2021). "Bulanık FUCOM (FUCOM-F) ile Hastane Yer Seçimi" içinde Mehmet Kabak & Babek Erdebilli (Ed.), Bulanık Çok Kriterli Karar Verme Yöntemleri-MS Excel ve Software Çözümlü Uygulamalar ss. 455-465, Nobel Yayınevi, Ankara.

Eryılmaz, U. (2006). Hybrid Ranking Approaches Based on Data Envelopment Analysis and Outranking Relations. Orta Doğu Teknik Üniversitesi, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi.

Güler, A. (2021). "Farklı Kriter Ağırlıklandırma Yöntemleri ile Veri Zarflama Analizi: Türkiye'deki Devlet Üniversitesi Hastanelerinde Uygulama", Sivas Cumhuriyet Üniversitesi, Yayınlanmamış Doktora Tezi.

Güler, A., Bircan, H. ve Babacan, A. (2022). "AHP Yöntemi ile Ağırlıklandırılan

Kriterlerle Veri Zarflama Analizi ve Bir Uygulama", Manisa Celal Bayar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, 20 (2); 99-118.
Hasani, A. ve Mokhtari (2022). Self-efficiency assessment of sustainable dynamic network healthcare service system under uncertainty: Hybrid fuzzy DEA-MCDM method, Scientia Iranica E, 29(4): 2191-2209.
Jahanshahloo, G. R., Hosseinzadeh F., Shoja, N., Sanei, M. ve Tohidi, G. (2005). "Sensitivity and Stability Analysis in Data Envelopment Analysis", Journal of the Operational Research Society, 56(3): 342-345.
Karasakal, E., Eryılmaz U. ve Karasakal, O. (2021). "Ranking using PROMETHEE when weights and thresholds are imprecise: A data envelopment analysis approach", Journal of the Operational Research Society, DOI: 10.1080/01605682.2021.1963195.
Lin, H. T. (2010) "Personnel selection using analytic network process and fuzzy data envelopment analysis approaches", Computers & Industrial Engineering, 59, 937–944.
Madlener, R., Antunes, C. H. ve Dias L. C. (2009). "Assessing the performance of biogas plants with multi-criteria and data envelopment analysis", European Journal of Operational Research, 197, 1084–1094.
Mohammed, A., Harris, I. ve Abdulsalam, D. (2019). "A trasilient decision making tool for vendor selection: a hybrid-MCDM algorithm", Management Decision, 57 (2): 372-395.
Ömürbek, N., Altın, F. G., Şimşek, A., Eren, H. (2021). "Entropi Tabanlı Veri Zarflama Analizi Yöntemi İle Türkiye'deki İllerin Sağlık Göstergeleri Açısından Etkinliğinin Belirlenmesi", Süleyman Demirel Üniversitesi Vizyoner Dergisi, 12(29): 16-45.
Özçalıcı, M. (2017). "MATLAB ile Çok Kriterli Karar Verme Teknikleri", Nobel Yayınları, Ankara.
Öztel, A. (2016). Çok Kriterli Karar Verme Yöntemi Seçiminde Yeni Bir Yaklaşım, Gazi Üniversitesi Yayımlanmamış Doktora Tezi.
Öztürk, E., Durak, H. A. ve Bal, H. (2013); "Evaluation of Turkish Airport Efficiencies Using Data Envelopment Analysis and MOORA Method", Data Envelopment Analysis and Performance Measurement Proceedings of the 11th International Conference of DEA, June 2013, Samsun, Turkey.
Ramanathan, R. (2006). "Data envelopment analysis for weight derivation and aggregation in the analytic hierarchy process", Computers & Operations Research, 331289–1307.
Rouyendegh,·B. D., Oztekin, A., Ekong, J, ve Dag, A. (2019). Measuring the efficiency of hospitals: a fully-ranking DEA–FAHP approach, Annals of Operations Research, 278:361–378.
Sarı, Z. (2015). "Veri Zarflama Analizi Ve Bir Uygulama", Hacettepe Üniversitesi Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi.
Supçiller, A. A. ve Deligöz, K. (2018). "Tedarikçi Seçimi Probleminin Çok Kriterli Karar Verme Yöntemleriyle Uzlaşık Çözümü", UİİİD-IJEAS, 18. EYİ Özel Sayısı:355-368.
Tavana, M., Keramatpour, M., Santos-Arteagad, F. J. ve Ghorbaniane E. (2015). "A fuzzy hybrid Project portfolio selection method using Data Envelopment

Analysis, TOPSIS and Integer Programming", Expert Systems with Applications, 42, 8432–8444.
Turan, G. (2018). "Çok Kriterli Karar Verme" içinde Bahadır Fatih Yıldırım & Emrah Önder (Ed.), İşletmeciler, Mühendisler, Yöneticiler için Operasyonel, Yönetsel ve Stratejik Problemlerin Çözümünde Çok Kriterli Karar Verme Yöntemleri, (ss. 15-20). Dora Yayınları, Bursa
Wang, C. N., Dang, T. T. Nguyen, N.A.T. ve Wang, J. W. (2022). "A combined Data Envelopment Analysis (DEA) and Grey Based Multiple Criteria Decision Making (G-MCDM) for solar PV power plants site selection: A case study in Vietnam", Energy Reports, 8, 1124–1142.
Yıldırım, B. F. (2018). "Sağlık Yönetiminde Karar Verme-I" içinde Emrah Önder & Bahadır Fatih Yıldırım (Ed.), Çok Kriterli Karar Verme Yöntemlerine Giriş (ss. 1-9). Dora Yayınları, Bursa.

VZA'nın ikinci aşama analizi olarak bu bölümde ele alınan regresyon türleri içerisinde hangisinin en iyisi olduğu konusunda tartışmalar devam etmektedir. Literatür incelendiğinde, Simar & Wilson (2007) regresyonun diğerlerinin önünde olduğu görülse de diğer regresyon türlerinin de VZA'nın ikinci aşama analizi olarak sıklıkla kullanıldığı görülebilir. Bu noktada, VZA'dan sonra tek bir ikinci aşama analiz yerine birden fazla ikinci aşama analiz yapılarak elde edilen sonuçlar karşılaştırılabilir ve bu şekilde elde edilen sonuçlara olan güvenin artması sağlanabilir.

Kaynakça

Ahmed, S., Hasan, M. Z., MacLennan, M., et al. (2019). Measuring the Efficiency of Health Systems in Asia: A Data Envelopment Analysis. BMJ Open, 9, e022155.

Alkan, A. (2016). SF-36 Yaşam Kalitesi Ölçeğinin Tobit Regresyon Modeli Kullanılarak Yarar İle Eşleştirilmesi. Yüksek Lisans Tezi, Yıldırım Beyazıt Üniversitesi, Ankara.

Assaf, A., & Matawie, K. M. (2010). Improving the accuracy of DEA efficiency analysis: a bootstrap application to the health care foodservice industry. Applied Economics, 42(27), 3547-3558.

Azad, M., Kalam, A., Munisamy, S., Masum, A. K. M., Saona, P., & Wanke, P. (2017). Bank efficiency in Malaysia: a use of malmquist meta-frontier analysis. Eurasian Business Review, 7(2), 287-311.

Bastos, J. T., Shen, Y., Hermans, E., Brijs, T., Wets, G., & FERRAZ, A. C. P. (2014). Bootstrapping DEA scores for traffic fatality risk assessment in Brazil. In decision making and soft computing: proceedings of the 11th international FLINS conference (pp. 107-112).

Behr, A., & Theune, K.(2017). Health System Efficiency: A Fragmented Picture Based on OECD Data. PharmacoEconomics Open, 1, 203–221.

Cetin, V. R., & Bahce, S. (2016). Measuring the efficiency of health systems of OECD countries by data envelopment analysis. Applied Economics, 48(37), 3497-3507.

Chai, P., Zhang, Y., Zhou, M., Liu, S., & Kinfu, Y. (2019). Technical and scale efficiency of provincial health systems in China: a bootstrapping data envelopment analysis. BMJ open, 9(8), e027539.

Chen, A., Hwang, Y., & Shao, B. (2005). Measurement and Sources of Overall and Input Inefficiencies: Evidences and İmplications in Hospital Services. European Journal of Operational Research, 161, 447–468.

Chilingerian, J. A. (1995). Evaluating Physician Efficiency in Hospitals: A Multivariate Analysis of Best Practices. European Journal of Operational Research, 80, 548–574.

Cinaroglu, S. (2021). Efficiency in health services based on professionals consensus quality indicators. International Journal of Healthcare Management, 14(4), 993-1001.

Dhaoui, I. (2019). Healthcare system efficiency and its determinants: A two-stage Data Envelopment Analysis (DEA) from MENA countries. Giza, Egypt: Economic Research Forum (ERF).

Efron, B. (1979). Bootstrap methods: another look at the jackknife. The Annals of Statistics 7(1): 1– 16.

Ekinci, R. (2021). Finansal Serbestleşmenin Etkinlik Üzerindeki Etkisi: İki-Aşamalı Çift-Bootstrap Veri Zarflama Analizi Bulguları. Sosyoekonomi, 29(47), 319-336.

Goldberger, A. (1964). Econometric Theory. New York: J. Wiley.

Jordi, E., Pley, C., Jowett, M., Abou Jaoude, G. J., & Haghparast-Bidgoli, H. (2020). Assessing the efficiency of countries in making progress towards universal health coverage: a data envelopment analysis of 172 countries. BMJ global health, 5(10), e002992.

Kara, O. & Uslu, M. (2020). Elektrik Dağıtım Şirketlerinin Etkinliği: Bootstrap Tahminli İki Aşamalı DEA Analizi. Niğde Ömer Halisdemir Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 2(2), 189-206.

Kim, Y., Oh, D. H., & Kang, M. (2016). Productivity changes in OECD healthcare systems: bias-corrected Malmquist productivity approach. The International journal of health planning and management, 31(4), 537-553.

Kurt, M. E., Çakmak, C., Konca, M., & Bïçer, İ. (2021). The affect of behavioral risk factors on healthcare system performance. Bulletin of Economic Theory and Analysis, 6(1), 1-14.

Lagravinese, R., Paradiso, M., & Mastromarco, C. (2011). Social heterogeneity and efficiency in Italian health care system: A Simar-Wilson methodology analysis. Società Italiana degli Economisti Working Paper September, 15, 2011.

Lemeshow, S., Sturdivant, R., Hosmer, D.W. (2013). Applied Logistic Regression, John Wiley & Sons.

Liao, T. F. (1994). Interpreting Probability Models: Logit, Probit, and Other Generalized Linear Models. US: Sage Publishings.

Linna, M., Nordblad, A., & Koivu M. (2003). Technical and Cost Efficiency of Oral Health Care Provision in Finnish Health Centres. Social Science & Medicine, 56, 343–353.

Moran, V., & Jacobs, R. (2013). An international comparison of efficiency of inpatient mental health care systems. Health Policy, 112(1-2), 88-99.

Moreno-Serra, R., Anaya-Montes, M., & Smith, P. C. (2019). Potential determinants of health system efficiency: Evidence from Latin America and the Caribbean. PLoS One, 14(5), e0216620.

Narcı, H. Ö., Ozcan, Y. A., Şahin, İ., Tarcan, M., & Narcı, M. (2015). An Examination of Competition and Efficiency for Hospital Industry in Turkey. Health Care Manag Science, 18: 407–18.

O'Neill, L., Raune, M., Heidenberge, K., & Krau, M. (2008). A Cross-National Comparison and Taxonomy of DEA-Based Hospital Efficiency Studies. Socio-Economic Planning Sciences, 42, 158–189.

OECD. (2016a). Economy Data. https://www.oecd.org/economy/

OECD. (2016b). Health Data. https://www.oecd.org/health/

O'Hagan, & West M. (2010). The Oxford handbook of applied Bayesian analysis. Oxford: Oxford University Press.
Ozcan, Y. A. (2008). Health Care Benchmarkıng and Performance Evaluation: An Assessment Using Data Envelopment Analysis (DEA). USA: Springer.
Ozcan, Y. A. (2014). Health Care Benchmarkıng and Performance Evaluation: An Assessment Using Data Envelopment Analysis (DEA). Second Edition, USA: Springer.
Ravangard, R., Hatam, N., Teimourizad, A., & Jafari, A. (2014). Factors affecting the technical efficiency of health systems: A case study of Economic Cooperation Organization (ECO) countries (2004–10). International journal of health policy and management, 3(2), 63.
Samut, P. K., & Cafri, R. (2016). Analysis of the Efficiency Determinants of Health Systems in OECD Countries by DEA and Panel Tobit. Social Indicators Research, 129(1), 113-132.
See, K. F., & Yen, S. H. (2018). Does happiness matter to health system efficiency? A performance analysis. Health economics review, 8(1), 1-10.
Simar, L., & Wilson, P. W. (1998). Sensitivity analysis of efficiency scores: How to bootstrap in nonparametric frontier models. Management science, 44(1), 49-61.
Simar, L., & Wilson, P. W. (2007) Estimation and inference in twostage, semi-parametric models of productive efficiency. Journal of Econometrics, 136:31–64. doi:10.1016/j.jeconom.2005.07.009
Sultan, W. I., & Crispim, J. (2018). Measuring the Efficiency of Palestinian Public Hospitals During 2010–2015: An Application of a Two-Stage DEA Method. BMC Health Services Research, 18, 381-398.
Tamakloe, R., Hong, J., & Tak, J. (2021). Determinants of transit-oriented development efficiency focusing on an integrated subway, bus and shared-bicycle system: Application of Simar-Wilson's two-stage approach. Cities, 108, 102988.
Tobin, J. (1958). Estimation of Relationships for Limited Dependent Variables. Econometrica: Journal of the Econometric Society, 24-36.
Worth, A. P., & Cronin, M. T. D. (2003). The Use of Discriminant Analysis, Logistic Regression and Classification Tree Analysis in the Development of Classification Models for Human Health Effects. Journal of Molecular Structure (Theochem), 622, 97–111.
Xenos, P., Yfantopoulos, J., Nektarios, M., Polyzos, N., Tinios, P., & Constantopoulos, A. (2017). Efficiency and Productivity Assessment of Public Hospitals in Greece During the Crisis Period 2009–2012. Cost Eff Resour Alloc, 15(6).
Yang, M., Wan, G., & Zheng, E. (2014). A predictive DEA model for outlier detection. Journal of Management Analytics, 1(1), 20-41.
Yu, C., & Yao, W. (2017). Robust linear regression: A review and comparison. Communications in Statistics-Simulation and Computation, 46(8), 6261-6282.
Yuen, K. V., & Ortiz, G. A. (2017). Outlier detection and robust regression for correlated data. Computer Methods in Applied Mechanics and Engineering, 313, 632-646.

SEKS İŞÇİLERİ

Tahakküm Stratejileri / Direniş Taktikleri

Yeliz Kendir Gök

Bu kitabın yayın hakkı PHOENİX YAYINEVİ'ne aittir. Yayınevinin ve yayınlayıcısının yazılı izni alınmaksızın kısmen veya tamamen alıntı yapılamaz, hiçbir şekilde kopyalanamaz, çoğaltılamaz ve yayımlanamaz.

SEKS İŞÇİLERİ
Tahakküm Stratejileri / Direniş Taktikleri
Yeliz Kendir Gök
Editör: Fatma Gedikoğlu
Kapak ve Sayfa Düzeni: Gamze Uçak
© Phoenix Yayınevi Tüm Hakları Saklıdır.
Eylül 2023, Ankara
ISBN: 978-605-7789-41-9
Phoenix Yayınevi-Ünal Sevindik
Yayıncı Sertifika No: 11003
Şehit Adem Yavuz Sok. Hitit Apt. 14/1
Kızılay-Ankara
Tel: 0(312) 419 97 81 pbx
Faks: 0(312) 419 16 11
e-posta: info@phoenixkitap.com
http://www.phoenixyayinevi.com
Baskı:
Repro Bir Matbaacılık Kağ. Rekl. Tasarım Tic. Ltd. Şti.
Sertifika No: 47381
İvedik OSB Matbaacılar Sitesi 1514. Cad.
No: 23-25 Yenimahalle/ANKARA
Dağıtım:
Siyasal Kitabevi
Şehit Adem Yavuz Sok. Hitit Apt. 14/1
Kızılay-Ankara
Tel: 0 (312) 419 97 81 pbx
Faks: 0 (312) 419 16 11
e-posta: info@siyasalkitap.com
www.siyasalkitap.com

KAYNAKÇA

Abu-Lughod, L. (1993). *Writing Women's Worlds: Bedouin Stories*. University of California Press.

Açıkalın, N. (2013). Fuhuş Pazarında Sermaye Olmak: Mersin Örneği. *Çalışma ve Toplum*. 3. s, 243-282.

Aderinto, S. (2010). *Sexualized Nationalism: Lagos and the Politics of Illicit Sexuality in Colonial Nigeria, 1918–1958*. (Doktora Tezi). Austin: University of Texas.

Agathangelou, A. M. (2006). Colonising Desires: Bodies for Sale, Exploitation and (In)security in Desire Industries. *Cyprus Review*, *18*(2), 37-73.

Agustin, L. M. (2007). A Migrant World of Services. İçinde S. K. V. Walsum & T. Spijkerboer (Ed.), *Women and Immigration Law: New Variations on Classical Feminist Themes* (ss. 104-122). Abingdon: Routledge-Cavendish.

Ahmed, S. (2004). *Differences That Matter Feminist Theory and Postmodernism*, Cambridge: Cambridge University Press.

Akalın, A. (2007). Hired as a Caregiver, Demanded as a Housewife: Becoming a Migrant Domestic Worker in Turkey. *European Journal of Women's Studies*, *14*(3), 209-225.

Akalın, A. (2010). Yukarıdakiler- 'Aşağıdakiler': Istanbul'daki Güvenlikli Sitelerde Göçmen Ev Hizmetlisi Istihdamı. İçinde B. Pusch & T. Wilkoszewski (Ed.), *Türkiye'ye Uluslararası Göç* (ss.111-137). İstanbul: Kitap Yayınevi.

Akalın, A. E. (2014). *Türkiye'de Ev Hizmetlerinde Çalışan Göçmen Kadınların Toplumsal ve İktisadi Varoluş Stratejileri Üzerine Sosyolojik Bir Analiz*. (Doktora Tezi). Ankara: Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Akis, Y. & Demirkol, E. (2015). Türkiye Göç Araştırmalarında Araştırmacı Deneyimleri: Göç Araştırmacılarında Araştırmacının Deneyimi Üzerine Öz-Düşünümsel Bir Bakış. İçinde L. Körükmez & İ. Sudas (Ed.), *Göçler Ülkesi* (ss. 197-227). İstanbul: İletişim Yayınları,

Akyüz, L. (2014). Liminal Alanlar Olarak Sınırlar: Türkiye-Gürcistan Sınırında Ekonomik Yaşam ve Etnik Kimliklerin Sınır Deneyimleri. *Toplum ve Bilim*. 131, 84-104.

Alcoff, L. (1988). Cultural Feminism Versus Post-Structuralism: The Identity Crisis in Feminist Theory. *Signs, 13*(4), 405-436.

Alexander, P. (2010). Feminism, Sex Workers, and Human Rights. İçinde J. Nagle (Ed.), *Whores and Other Feminists* (ss, 66-75). New York and London: Routledge.

Altunkaynak Vodina, S. (2020). Toplumsal Cinsiyet ve Göç Araştırmalarında Araştırmacının Konumsallığı: 'Patriarkal Pazarlık' Kıskacında 'Kız Başına' Araştırma Yapmak. İçinde K. Biehl & D. Danış (Der.), *Toplumsal Cinsiyet Perspektifinden Türkiye'de Göç Araştırmaları* (ss. 122-143). İstanbul: SUGender ve GAR.

Anarfi, J. K. (1998). Ganaian Women and Prostitution in Cote d'Ivoire. İçinde K. Kempadoo & J. Doezema (Ed.), *Global Sex Workers: Rights, Resistance and Redefinition* (ss. 104-114). New York: Routledge.

Andersen, M. L., & Collins, P. H. (2015). Systems of Power and Inequality. İçinde *Race, Class, and Gender: An Anthology* (ss: 51-73). USA: Cengage Learning.

Andrijasevic, R. (2004). *Trafficking in Women and the Politics Of Mobility in Europe*. (Doktora Tezi). Utrecht: Utrecht University

Andrijasevic, R. (2007). Beautiful Dead Bodies: Gender, Migration and Representation in Anti-Trafficking Campaigns, *Feminist Review, 86*, 24-44.

Andrijasevic, R. (2010). *Migration, Minorities and Citizenship: Migration, Agency and Citizenship in Sex Trafficking*. Z. Layton-Henry & and D. Joly (Ed.), UK: Palgrave Macmillan.

Aoyama, K. (2009). *Thai Migrant Sex workers From Modernisation to Globalisation*. UK: Palgrave Macmillan.

Atatimur, N. (2008). Reasons and Consequences of International Labor Migration of Women into Turkey: Ankara Case. (Yayın-

lanmamış Yüksek Lisans Tezi). Ortadoğu Teknik Üniversitesi: Ankara.

Atauz, S., Akbaş, E., & Atasü-Topçuoğlu, R. (2009). Human Trafficking in Turkey: Findings from Northeastern Anatolia. *Asian and Pacific migration journal*, *18*(3), 419-440.

Atay, T. (2018). Sunu. İçinde R. Harmanşah & Z. Nahya (Haz.), *Etnografik Hikâyeler: Türkiye'de Alan Araştırması Deneyimleri* (ss. 9-17). İstanbul: Metis.

Avcıoğlu, G. Ş. (2020). Tu̇rkiye'de Akademik Göç Çalışmaları: Göç Literatu̇ru̇ Taraması. *NOSYON: Uluslararası Toplum ve Kültür Çalışmaları Dergisi*, *4*, 76-82.

Ayata, A., Acar, F., Rittersberger-Tılıç, H., Beşpınar, F.U. & Çelik, K. (2008). *Türkiye'de İnsan Ticaretinin Farklı Formlarına Olan Talebin İncelenmesi*. Ankara: İçişleri Bakanlığı Yayınları.

Aydın, S. (2006). *Post-Sosyalist Ülkelerde Açığa Çıkan İş Gücü ve Trabzon'da Yabancı Uyruklu Kadın Olgusu*, (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Muğla: Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Baca Zinn M., Hondagneu-Sotelo P. & Messne M. (2015). Sex and Gender through the Prism of Difference. İçinde *Race, Class, and Gender: An Anthology* (ss: 170-178). USA: Cengage Learning.

Baird, T. (2014). Watching the Ball: Deception and Exploitation from Nigeria to Turkey, *Turkish Review, 4*(4), 370-377.

Bakacak, A. G., Akalın, E., & Öktem, P. (2019). Türkiye'ye Farklı Ülkelerden Göç Etmiş Kadınların Sağlık Hizmetlerine Erişimi Üzerine Nitel Bir Alan Araştırması. *Hacettepe Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Dergisi*, *36*(2), 383-399.

Bakar, N. (2010). *Düzensiz Göç ve Fuhuş Amaçlı Kadın Ticareti: Türkiye Örneği ve İsveç Modeli Üzerine Tartışmalar*. (Yüksel Lisans Tezi) İstanbul: İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Baldwin, M. A. (2004). Strategies of Connection: Prostitution and Feminist Politics. İçinde R. Whisnant & C. Stark (Ed.), *Not For Sale: Feminists Resisting Prostitution and Pornography* (ss. 295-306). Australia: Spinifex Press.

Barbaros, H., (2009). *Düzensiz Göç Sürecinde Kadın Göçmenler: İstanbul'dan Bir Kesit.* (Yüksek Lisans Tezi). İstanbul: İstanbul Üniversitesi.

Barry, K. (1984). *Female Sexual Slavery*. New York: New York University Press.

Barry, K. (1995). *The Prostitution of Sexuality*. New York: New York University Press.

Bayat, A. (2008). *Sokak Siyaseti: İran'da Yoksul Halk Hareketleri*. Soner Torlak (Çev.), Ankara: Phoenix Yayınevi.

Baykotan, C. Türkiye'de İnsan Ticareti: Feminist Bir Analiz. *Fe Dergi*, *6*(2), 13-24.

Behar, R. (1996). *The Vulnerable Observer: Anthropology that Breaks Your Heart*. Boston, MA: Beacon Press.

Bektaş-Ata, L. (2020). Çocukluk Mahallesinin Kapısını Feminist Bakışla Aralamak. İçinde E. Erdoğan & N. Gündoğdu (Der.), *Türkiye'de Feminist Yöntem* (ss. 251-277). İstanbul: Metis Yayıncılık.

Bell, S. (1994). *Reading, Writing, and Rewriting The Prostitute Body*. Bloomington and Indianapolis: Indiana University Press.

Beller-Hann, I. (1995). Prostitution and its Effects in Northeast Turkey, *European Journal of Women's Studies*, *2*(2), 219-235.

Bennett, J. (2011). Subversion and resistance: activist initiatives. İçinde S. Tamale (Ed.), *African sexualities: A reader* (ss. 77-100). İstanbul: Mega Print.

Berik, G. (1996). Understanding the Gender System in Rural Turkey: Fieldwork Dilemmas of Conformity and Intervention. İçinde D. L. Wolf (Ed.), *Feminist Dilemmas in Fieldwork* (ss. 56-72). USA: Westview Press.

Bernstein, E. (1999). What's Wrong with Prostitution? What's Right with Sex Work? Comparing Markets in Female Sexual Labor. *Hastings Women's Law Journal-Symposium Issue: Economic Justice for Sex Workers*, *10*(1), 91-117.

Bhavnani, K. K. (1988). Empowerment and Social Research: Some Comments. *Text-Interdisciplinary Journal for the Study of Discourse*, *8*(1-2), 41-50.

Bhavnani, K. K. (1993). Tracing the Contours: Feminist Research and Feminist Objectivity. *Women's Studies International Forum*, *16*(2), 95-104.

Biehl, K. S. (2014). Migration, Urban Space and Diversity: A Case from Istanbul, *Insight Turkey*, *16*(4), 55-64.

Biehl, K., & Danış, D. (2020). Giriş: Toplumsal Cinsiyet Perspektifinden Türkiye'de Göç Araştırmaları. İçinde K. Biehl & D. Danış

(Der.), *Toplumsal Cinsiyet Perspektifinden Türkiye'de Göç Araştırmaları* (ss. 8-17). İstanbul: Sabancı Üniversitesi Toplumsal Cinsiyet ve Kadın Çalışmaları Mükemmeliyet Merkezi ve Göç Araştırmaları Derneği.

Bishai, D., & Grossbard, S. (2010). Far above Rubies: Bride Price and Extramarital Sexual Relations in Uganda. *Journal of Population Economics*, 23(4), 1177-1187.

Blee, K. M. (2002). *Inside Organized Racism: Women in the Hate Movement*. Berkeley: University of California Press.

Blommaert, J. M. E. (2005). *Discourse: A Critical Introduction*. Cambridge: Cambridge University Press.

Bora, A. (2005). *Kadınların Sınıfı*. İstanbul: İletişim yayınları.

Boserup, E. (2007). *Woman's Role in Economic Development*. New York: Earthscan.

Bourdieu, P. & Wacquant, L. (2011). *Duşünümsel Bir Antropoloji İçin Cevaplar*. N. Ökten (Çev.). İstanbul: İletişim Yayınları.

Brah, A. (1996). *Cartographies of Diaspora: Contesting Identities.* London: Routledge.

Brewer, K. T. & Yükseker, D. (2006). A Survey on African Migrants and Asylum Seekers in Istanbul, Research Report, İstanbul: MİREKOÇ.

Bunch, C. (1996). Transforming Human Rights from a Feminist Perspective. İçinde J. Peters & A. Wolper (Ed.), *Women's Rights as Human Rights: International Feminist Perspectives* (ss.11-17). London: Routledge.

Butcher, K. (2003). Confusion Between Prostitution and Sex Trafficking. *The Lancet, 361*(1983).

Butler, J. (1990). *Gender Trouble: Feminism and the Subversion of Identity*. London: Routledge.

Büdel, M. (2013). An Ethnographic View on African Football Migrants in Istanbul. *Ankara Üniversitesi SBF Dergisi*, *68*(1), 1-20.

Cavalieri, S. (2011). Between Victim and Agent: A Third-Way Feminist Account of Trafficking for Sex Work, *Indiana Law Journal*, *86*(4), Article 5.

Caraus, T. (2019). Cosmopolitan 'Hidden Transcripts'? Becoming In/Visible as a Strategy of Migrant Resistance. İçinde T. Caraus & El. Paris (Ed.), *Migration, Protest Movements and the Politics of*

Resistance: A Radical Political Philosophy of Cosmopolitanism (ss. 229- 293). Routledge.

Certeau, M. (1988). *The Practice of Everyday Life*. London: University of California Press.

Coffey, A. (1999). *The Ethnographic Self Fieldwork and the Representation of Identity*. London: Sage Publication.

Collins, P. H. (2017). Toward A New Vision: Race, Class, and Gender As Categories of Analysis and Connection. İçinde M. S. Kimmel & A. L. Ferber (Ed.), *Privilege: A Reader* (ss. 428-456). New York: Routledge.

Collins, P. H. (2000). *Black Feminist Thought, Knowledge, Consciousness, and the Politics of Empowerment*, New York: Routledge.

Comte, J. (2014). Decriminalization of Sex Work: Feminist Discourses in Light of Research. *Sexuality & Culture*,18, 196–217ç

Coşkun, E. (2014a). *Policy and Practice Against Sex Trafficking A Case Study: Turkey*. (Doktora Tezi). University of Kent:School of Social Policy and Sociology and Social Research.

Coşkun, E. (2014b). Türkiye'de Göçmen Kadınlar ve Seks Ticareti. *Çalışma ve Toplum*, 3, 185-206.

Coşkun, E. (2015). Curbing Sex Trafficking in Turkey: The Policy–Practice Divide. *Asian and Pacific Migration Journal*, *24*(3), 327–335.

Coşkun, E. (2016a). Türkiye'nin göç Rejiminde Toplumsal Cinsiyet Faktörü: Ugandalı Göçmen Kadınlar Örneği. *Fe Dergi*, *8*(1), 91-104.

Coşkun, E. (2016b). The "Consent" Issue in Sex Trafficking and Evidence from Turkey. *Social Politics: International Studies in Gender, State & Society*, *23*(3), 437-458.

Coşkun, E. (2018). Criminalisation and Prostitution of Migrant Women in Turkey: A case study of Ugandan women. *Women's Studies International Forum*, 68, 85-93.

Coşkun, E. (2020). Institutional Blind Spots' in Turkey's Policy Against the Trafficking of Women. İçinde L.Williams, E. Coşkun & S. Kaşka (Ed.), *Women, Migration and Asylum in Turkey: Developing Gender-Sensitivity in Migration Research, Policy and Practice* (ss. 260-297). Palgrave Macmillan: E-book.

Coşkun, E., Sarıalioğlu, Ö., & Dinçer, C. G. (2020). Göç Araştırmalarında Söylem, Yöntem ve Etik: Feminist Bir Yöntem Mümkün Mü? *Fe Dergi, 12*(1), 70-81.

Coughtry, S. E. (2011). *Patriarchy and the Trap of Masculinity: A Post-Colonial Analysis of Violence Against Sexual Minorities in Uganda*. (Yüksek Lisans Tezi). Northampton: Smith College.

Crenshaw, K. (1989). Demarginalizing the Intersection of Race and Sex: A Black Feminist Critique of Antidiscrimination Doctrine, Feminist Theory and Antiracist Politics. *University of Chicago Legal Forum*. *1989*(1), Article 8.

Crowhurst, I. (2012). Caught in the Victim/Criminal Paradigm: Female Migrant Prostitution in Contemporary Italy. *Modern Italy*, *17* (4), 493-506.

Crowhurst, I., Dewey. S, & Izugbara, C. (2021). *Third Sector Organizations in Sex Work and Prostitution: Contested Engagements in Africa, the Americas and Europe*. London: Routledge.

Cruz, G.T. (2015). Asian Women's Hidden Transcripts: Theological and Pastoral Perspective, *New Theology Review*, *27*(2), 19-26.

Çakmak, S. (2010). Değişen Hayatların Görünmez Sahipleri: Göçmen Kadınlar, *Fe Dergi*, *2*(2), 50-64.

Dağdelen, G. (2008). *Changing Labour Market Positions and Workplace Interactions of Irregular Moldovan Migrants: The Case of Textile/Clothing Sector in İstanbul, Turkey,* (Yüksek Lisans Tezi) Ankara: Orta Doğu Teknik Üniversitesi.

Danış, D. (2007). A faith that Binds: Iraqi Christian Women on the Domestic Service Ladder of Istanbul. *Journal of Ethnic and Migration Studies, 33*(4), 601-615.

Davis, A. (1981). *Kadınlar, Irk ve Sınıf*. (İ. Çeliker, Çev.). İstanbul: Sosyalist Yayınları.

Decker, A. C. (2014). *In Idi Amin's Shadow: Women, Gender, and Militarism in Uganda*. Ohio: Ohio University Press.

De Clerck, H. M. (2013). Sub-Saharan African Migrants In Turkey: A Case Study On Senegalese Migrants in İstanbul. *SBF Dergisi, 68*(1), 39-58.

Dedeoğlu, S. (2011). Survival of the Excluded: Azerbaijani Immigrant Women's Survival Strategies and Industrial Work in Istanbul. *Migration Letters, 8*(1), 26-33.

Dedeoğlu, S. (2014). *Migrants, Work and Social Integration: Women's Labour in the Turkish Ethnic Economy*. London: Palgrave Macmillan.

Dedeoğlu, S. & Gökmen, Ç. E. (2011). *Göç ve Sosyal Dışlanma: Türkiye'de Yabancı Göçmen Kadınlar*. İstanbul: Efil Yayınevi.

Dedeoğlu, S., & Gökmen, Ç.E. (2020). Göç teorileri, göçmen emeği ve entegrasyon: Kadınların yeri. İçinde K. Biehl & D. Danış (Der.), *Toplumsal Cinsiyet Perspektifinden Türkiye'de Göç Araştırmaları* (ss. 18-37). İstanbul: Sabancı Üniversitesi Toplumsal Cinsiyet ve Kadın Çalışmaları Mükemmeliyet Merkezi ve Göç Araştırmaları Derneği.

DeLaet, D. L. (1999). Introduction: The invisibility of women in scholarship on international migration. İçinde, Kelson, G. A., & DeLaet, D. L. (Ed.), *Gender and Immigration* (ss. 1-17). London: Palgrave Macmillan.

De Laine, M. (2000). *Fieldwork, Participation and Practice: Ethics and Dilemmas in Qualitative Research*. London: Sage Publications.

Demirdizen, D. (2013). Türkiye'de Ev Hizmetlerinde Çalışan Göçmen Kadınlar: Yeni Düzenlemelerle Yarı Köle Emeğine Doğru Mu? *Çalışma ve Toplum*, *38*(3), 325-347.

Deniz, A. (2017). Kesişen Kimlikler Ekseninde Bir Konum Tartışması: Bir Kadın Araştırmacının Türkiye'de Yaşayan Rus Göçmen Kadınlarla Karşılamasından Notlar, *Fe Dergi*, *9*(1), 12-26.

Deniz, A. (2020). Bedenden Mekâna Taşan İktidara Özdüşünümsel Bir Bakış: Heteroseksüel Bir Kadının LGBTİ Bireylerin Ankarası'na Yolculuğundan Notlar. İçinde E. Erdoğan & N. Gündoğdu (Der.), *Türkiye'de Feminist Yöntem* (ss. 15-37). İstanbul: Metis Yayıncılık.

Deniz, A., & Özgür, E. M. (2013). Antalya'daki Rus Gelinler: Göçten Evliliğe, Evlilikten Göçe. *Sosyoloji Dergisi, 3*(27), 151-175.

Doezema, J. (1998). Forced to Choose: Beyond the Voluntary v. Forced Prostitution Dichotomy. İçinde K. Kempadoo & J. Doezema (Ed.), *Global Sex Workers: Rights, Resistance, and Redefinition* (ss. 34-51). London: Routledge.

Doezema, J. (2000). Loose Women or Lost Women? The Reemergence of the Myth of White Slavery in Contemporary Discourses of Trafficking in Women. *Gender issues*, *18*(1), 23-50.

Doezema, J. (2002) Who Gets to Choose? Coercion, Consent, and the UN Trafficking Protocol, *Gender & Development*, *10*(1), 20-27.

Driberg, J. H. (1932). The Status of Women Among the Nilotics and Nilo-Hamitics. *Africa, 5*(4), 404-421.

Dworkin, A. (1981). *Pornography: Men Possessing Women*, London: Women's Press

Dworkin, A. (1993). Prostitution and Male Supremacy, *Michigan Journal of Gender and Law,* 1, 1-12.

Eder, M. (2015). Turkey's Neoliberal Transformation and changing Migration Regime: The Case of Female Migrant Workers. İçinde S. Castles (Ed.), *International Human Mobility: Key issues and Challenges to Social Theory* (ss. 133-150). London: Palgrave Macmillan.

Edwards, R. (1990). Connecting Method and Epistemology: A White Woman Interviewing Black Women. *Women's Studies International Forum. 13*(5). 477-490.

El Seddavi, N. (2020). *Sıfır Noktasındaki Kadın*. (S. Demiröz, Çev.). İstanbul: Metis Yayıncılık.

England, K. V. L. (1994). Getting Personal: Reflexivity, Positionality, and Feminist Research, *Professional Geographer*, *46*(1), 80-89.

Erbaş, H. (2019). *Göç ve Göçmenler Gidişlerden Kaçışlara. Göç ve Göçmenler: Kuram, Yöntem ve Alan Yazıları.* Ankara: Phoenix Yayınevi.

Erder, S. (2000). Uluslararası Göçte Yeni Eğilimler: Türkiye Göç Alan Ülke Mi? İçinde *Mübeccel Kıray İçin Yazılar* (ss. 235-259). İstanbul: Bağlam Yayınları.

Erder, S. & Kaşka, S. (2003). *Irregular Migration and Trafficking in Women: The Case of Turkey*. Istanbul: IOM.

Erdoğan, E., & Gündoğdu, N. (2020). Niçin Türkiye'de Feminist Yöntem. İçinde E. Erdoğan & N. Gündoğdu (Der.), *Türkiye'de Feminist Yöntem* (ss. 233-251). İstanbul: Metis Yayıncılık.

Ergül, H. (2013). *Sahanın Sesleri: Iletişim Çalışmalarında Etnografik Yöntem*. Istanbul: Istanbul Bilgi Universitesi Yayınları.

Ewick, P., & Silbey, S. (2003). Narrating Social Structure: Stories of Resistance to Legal Authority. *American Journal of Sociology*, *108*(6), 1328-1372.

Flanigan, J. (2020). In Defense of Decriminalization. İçinde C. H. Wellman (Ed.), *Debating Sex Work* (ss. 169-325). Oxford: Oxford University Press.

Foucault, M. (1990). *History of Sexuality, Volume 2: The Use of Pleasure*. (R. Hurley, Trans.). New York: Vintage.

Franks, M. (2002). Feminisms and Cross-ideological Feminist Social Research: Standpoint, Situatedness and Positionality-Developing Cross-ideological Feminist Research. *Journal of International Women's Studies*, *3*(2), 38-50.

Frye, M. (1941). *The Politics of Reality: Essays in Feminist Theory*. California: The Crossing Press.

Gal, S. (1991). Between Speech and Silence: The Problematics of Research on Language and Gender. İçinde M. di Leonardo (Ed.), *Gender at the Crossroads of Knowledge: Feminist Anthropology in the Postmodern Era* (ss. 175-204). Oxford, England: University Of California Press.

Giddings, P. J. (1984) *When and Where I Enter: The Impact of Black Women on Race and Sex in America*. USA: HarperCollins.

Golde, P. (1986). *Women in the Field*. USA: University of California Press.

Gordon, N. (2002). On Visibility and Power: An Arendtian Corrective of Foucault. *Human Studies*, *25*(2), 125-145.

Gökmen, Ç. E. (2011). Türk Turizminin Yabancı Gelinleri: Marmaris Yöresinde Turizm Sektöründe Çalışan Göçmen Kadınlar. *Çalışma ve Toplum*, *1*(28), 201-231.

Gramsci, A. (1997). *Hapishane Defterleri*. İstanbul: Belge Yayınları.

Guma, P. K. (2017). Feminism: How Women in Uganda are Shaping the Way We Think About Sex and Politics. *Research on Gender and Sexualities in Africa*, 133-150. DOI: 10.2307/j.ctvh8r1ds.13.

Guy, D, J. (1992). "White Slavery," Citizenship and Nationality in Argentina. İçinde, A. Parker et al. (Ed.), *Nationalisms and Sexualities* (ss. 201-217). London: Routledge.

Gülçür, L. & İlkkaracan, P. (2002). The "Natasha Experience": Migrant Sex Workers from Former Soviet Union and eastern Europe in Turkey. *Women's Studies International Forum*, *25*, 411–421.

Günçıkan, B. (1995). *Haraşo'dan Nataşa'ya*. İstanbul: Arion Yayınevi.

Hammersley, M. (1992). On Feminist Methodology. *Sociology*, *26*(2), 187-206.

Hann, C. M., & Beller-Hann, I. (2012). *İki Buçuk Yaprak Çay: Doğu Karadeniz'de Devlet, Piyasa, Kimlik*. İstanbul: İletişim Yayınları.

Harlan, L. R. (1966). "Booker T. Washington and the White Man's Burden." *The American Historical Review*, *71*(2), 441-467.

Hassan, T. L. (2015). Prostitution in Uganda: A burden or a service? *International Journal of Developing Societies*, *4*(2), 62-72.

Hemmings, C. (2005). Telling Feminist Stories. *Feminist Theory*, *6*(2), 115-139.

Hollander, J. A., & Einwohner, R. L. (2004). Conceptualizing Resistance. *Sociological forum 19*(4), 533-554.

hooks, b. (1984). *Feminist Theory: From Margin to Center*. Boston: South End Press.

hooks, b. (1990). *Ain't I a Woman: Black Women and Feminism*, Pluto Press.

Hughes, D. M. (2000). The 'Natasha' Trade, the Transnational Shadow Market of Trafficking in Women. *Journal of International Affairs*, *53*(2), 625-665.

Hurston, Z. N. (2021). *Gözleri Tanrı'yı Seyrediyordu*. (P. Özgören, Çev.). İstanbul: İthaki Modern Yayınları.

Irdam, D. (2011). *Suitcase Trade Between Turkey sand The Post-Soviet States: The Resistance, the Dynamics, and the Change*. (Yüksek Lisans Tezi). İstanbul: Koç University.

Izugbara, C. (2021). Sex Work and Prostitution Third Sector Organizations in Africa. İçinde *Third Sector Organizations in Sex Work and Prostitution: Contested Engagements in Africa, the Americas and Europe* (ss. 57-93). London: Routledge.

İçduygu, A. (2000). The Politics of International Migratory Regimes: Transit Migration Flows in Turkey. *International Science Journal*, *5*, 357-367.

İçduygu, A. (2003). *Irregular Migration in Turkey*, Research Series No: 12. Geneva: International Organization for Migration.

İçduygu, A. (2006). *The Labour Dimension of Irregular Migration in Turkey*. Research Report, Badia Fiesolana: European University Institute CARIM-RR.

İçduygu, A. (2009). *International Migration and Human Development in Turkey*, Human Development Research Paper 2009/52. United Nations Development Program.

İçduygu, A. (2014*). Turkey's Migration Transition and its Implications for the Euro-Turkish Transnational Space*, Global Turkey in Europe Working Paper No.7.

İçduygu, A. & Biehl, K. S. (2008). *İstanbul'daki Göçmenler: 2000'lerden bir Görünüm* İstanbul: British Council.

İçduygu, A. & Kirişçi, K. (2009). Introduction: Turkey's International Migration in Transition. İçinde A. İçduygu & K. Kirişçi (Ed.), *Land of Diverse Migrations: Challenges of Emigration and Immigration in Turkey* (ss. 1-26). İstanbul: Bilgi University Press.

İçduygu, A., & Aksel, D.B. (2012). *Irregular Migration in Turkey*. Ankara: IOM.

İçduygu, A. & Yükseker, D. (2012). Rethinking Transit Migration in Turkey: Reality and Representation in the Creation of a Migratory Phenomenon. *Population, Space and Place*, 441-456.

Jeffreys, S. (1997). *The Idea of Prostitution*. Melbourne: Spinifex Press.

Jeffreys, S. (2009). *The Industrial Vagina: The political economy of the global sex trade*, London and New York: Routledge.

Kalfa, A. (2008). *Ex-Eastern European Countries Origin Trafficking and Women Working in the Sex Sector*. (Yüksek Lisans Tezi). Ankara: Ankara Üniversitesi.

Kandiyoti, D. (1988). Bargaining with Patriarchy. *Gender and Society*, *2*(3), 274-290.

Kapur, R. (2001). Post-Colonial Economies of Desire: Legal Representations of the Sexual Subaltern. *Denver University Law Review*, *78*, 855-886.

Kapur, R. (2005) *Erotic Justice: Law and the New Politics of Postcolonialism*, London: Glasshouse.

Kapur, R. (2007). The Citizen and the Migrant: Postcolonial Anxieties, Law, and the Politics of Exclusion/Inclusion. *Theoretical Inquiries in Law*, *8*(2), 537-570.

Kärki, K. (2018). Not Doings as Resistance. *Philosophy of the Social Sciences*, *48*(4), 364-384.

Karnik, N. S. (2001). Locating HIV/AIDS and India: Cautionary Notes on the Globalization of Categories. *Science, Technology and Human Values, 26*, 322–48.

Kaşka, S. (2009). The New International Migration and Migrant Women in Turkey: The Case of Moldovan Domestic Workers. İçinde: *Land of Diverse Migrations: Challenges of Emigration and Immigration in Turkey* Istanbul. (s. 725-804). Istanbul Bilgi Universitesi Yayınları.

Kaşka, S. (2020). Exploring "Women" and "Gender": Trajectories of Migration Research in Turkey. İçinde L. Williams, E. Coşkun & S. Kaşka (Eds), *Women, Migration and Asylum in Turkey: Developing Gender-Sensitivity in Migration Research, Policy and Practice* (ss. 51-92). Cham: Palgrave Macmillan.

Kempadoo, K. (1998). Introduction: Globalizing Sex Workers' Rights. İçinde K. Kempadoo & J. Doezema (Ed.), *Global Sex Workers: Rights, Resistance and Redefinition* (ss. 1-29). London: Routledge.

Kempadoo, K. (2001). Women of Color and the Global Sex Trade Transnational Feminist Perspectives. *Meridians: Feminism, Race, Transnationalism*, *1*(2), 28-51.

Kempadoo, K., & Doezema, J. (1998). *Global Sex Workers: Rights, Resistance, and Redefinition*. London: Routledge.

Kendir-Gök, Y. (2022). "Dolusu'ndan Boşu'na: Bir Bavul Ticareti Hikâyesi". İçinde, *Artvin'in Ekonomik Yapısı*. (Ed.) Murat Berberoğlu, Orhan Şimşek, Uğur Uzun. Gazi Kitabevi: Ankara, ss. 189-209.

Keough, L. J. (2016). *Worker-Mothers on the Margins of Europe: Gender and Migration Between Moldova and Istanbul*. Indiana University Press.

Knight, R. (2011). *The Long Wait: African Migrant Communities and the Production of Local Identity in İstanbul Turkey* (Doktora Tezi). Washington: Washington State University.

Kofman, E. (1999). Female 'Birds of Passage' a Decade later: Gender and Immigration in the European Union. *International Migration Review*, *33*(3), 269-299.

Kofman, E., Phizacklea, A., Raghuram, P., & Sales, R. (2000). *Gender and International Migration in Europe*. London: Routledge.

Kurt, A. (2021). "Bavula Sığmayan Hayatlar": Göçmen Kadın Anlatılarında Trabzon'da Mekânlar, Patikalar ve Mücadeleler. *Karadeniz İncelemeleri Dergisi*, *15*(31), 257-296.

Kümbetoğlu, B. (2018). Göç Çalışmalarında "Nasıl" Sorusu. İçinde S. G. Ihlamur-Öner & N. A. Ş. Öner (Der.), T. Bora (Ed.), *Küreselleşme Çağında Göç: Kavramlar, Tarışmalar* (ss. 49-89). 4. Baskı. İstanbul: İletişim Yayınları.

Kümbetoğlu, B. (2019) *Sosyolojide ve Antropolojide Niteliksel Yöntem ve Araştırma*. Istanbul: Bağlam Yayınları.

Kür, P. (1979). *Asılacak Kadın*. Bilgi Yayınevi.

Kyomuhendo, G. B. & McIntosh, M. K. (2006). *Women, Work & Domestic Virtue in Uganda, 1900-2003*. Currey.

Lee, R. (1995). *Dangerous Fieldwork*. London: Sage publication.

Leigh, C. (2010). Inventing Sex Work. İçinde J. Nagle (ed.), *Whores and Other Feminists* (ss, 168-173). New York and London: Routledge.

Lilja, M., & Vinthagen, S. (2014). Sovereign Power, Disciplinary Power and Biopower: Resisting What Power with What Resistance? *Journal of Political Power*, *7* (1), 107–126.

Lilja, M., & Vinthagen, S. (2018). Dispersed Resistance: Unpacking the Spectrum and Properties of Glaring and Everyday Resistance. *Journal of Political Power*, *11*(2), 211-229.

Lim, L. & Oishi, N. (1996). International Labour Migration of Asian Women: Distinctive Characteristics and Policy Concerns. *Asian and Pacific Migration Journal*, *5* (1): 85-116.

Lorde, A. (1985). "Sisterhood and Survival." Keynote Address, *Conference on the Black Woman Writer and the Diaspora*, Michigan State University.

MacKinnon, C. A. (1985). Pornography, Civil Rights, and Speech. *Harv. CR-CLL Rev*., 20, 1.

MacKinnon, C. A. (2009). Trafficking, Prostitution, and Inequality. *Harvard Civil Rights-Civil Liberties Law Review*, 46, 271-309.

MacKinnon, C. A. (2015). *Feminist Bir Devlet Kuramına Doğru*. (T. Yöney & S. Yücesoy, Çev.). İstanbul: Metis Yayıncılık. 2. Basım.

McClintock, A. (1993). Sex Workers and Sex Work: Introduction. *Special Issue on Sex work, Social Text* 34, 1-10.

McIntosh, M. (1996). Feminist Debates on Prostitution. İçinde L. Adkins & V. Merchant (Ed.), *Sexualizing the Social* (ss. 191-203). London: Palgrave Macmillan.

Meier zu Selhausen, F. P. (2015). *Women's Empowerment in Uganda: Colonial Roots and Contemporary* Efforts, 1894-2012. (Doktora Tezi). Utrecht: Utrecht University.

Mies, M. (1983). Towards a Methodology for Feminist Research. İçinde G. Bowles & R.D. Klein (Der.), *Theories of Womes's Studies* (ss. 117-139). Londra: Routledge.

Mikidady, M. (2022). Gender Inequality: An Alien Practice to African Cultural Settlement. *Universal Journal of History and Culture*, *4*(1), 1-15.

Minne, B. (2013) *Kırmızı Sarı Siyah Beyaz*. (T. Yalnız, Çev. & C. Cneut, Resimleyen). Istanbul: Sarıgaga Yayıncılık.
Milliyet. (16 Kasım 1994). "Laleli'de AİDS'li İki Nataşa", s. 6.
Mohanty, C. T. (1991). Under Western Eyes: Feminist Scholarship and Colonial Discourses. İçinde C. T. Mohanty, A. Russo & L. Torres (Ed.). *Third World Women and the Politics of Feminism* (ss. 51-80). Bloomington & Indianapolis: Indiana University Press.
Mohanty, C. T. (2008). *Sınır Tanımayan Feminizm: Teoriyi Sömürgeleştirilmekten Kurtarmak, Dayanışmayı Örmek*. (H. P. Şenoğuz, Çev.). İstanbul: Boğaziçi Üniversitesi Yayınevi.
Morokvašić, M. (1983). "Women in Migration: Beyond the Reductionist Outlook". İçinde (A. Phizacklea, Der.). *One Way Ticket: Migration and Female Labour* (ss. 13-31). London: Routledge.
Morokvašić, M. (1984). Birds of Passage Are Also Women... *International Migration Review*, *18*(4), 886–907.
Morokvašić, M. (2014). Gendering Migration, *Migracijske i Etnicke Teme*, *30*(3), 355-378.
Motsemme, N. (2004). The Mute Always Speak: On Women's Silences at the Truth and Reconciliation Commission. *Current Sociology*, *52*(2), 909-932.
Nagle, J. (2010). Introduction. İçinde J. Nagle (Ed.), *Whores and Other Feminists* (ss, 10-22). New York and London: Routledge.
Nahya, Z. N. & Harmanşah R. (2017). Etnografik Hikâyeler'in Hikâyesi ve Ötesi: Alan Deneyimini Paylaşmak Üzerine Bazı İlave Düşünceler. *Hacettepe Üniversitesi İletişim Fakültesi Kültürel Çalışmalar Dergisi*, *4*(1), 258-270.
Nahya Z. N. & Harmanşah R. (2018). Kendini ve Ötekini Yazmak: Alan Araştırması ve Deneyim. İçinde (R. Harmanşah & Z. N. Nahya, Haz.), *Etnografik Hikâyeler: Türkiye'de Alan Araştırması Deneyimleri* (ss.17-35). İstanbul: Metis Yayıncılık.
Ocaklı, Erkan. "Nataşa". Disco Nataşa. 1992.
O'Connell Davidson, J. (1995). The Anatomy of "Free Choice" Prostitution. *Gender, Work and Organization*, *2*(1), 1–10.
O'Connell Davidson, J. (1996). Prostitution and the Contours of Control, İçinde J.Weeks & J. Holland (Ed.), *Sexual Cultures: Communities, Values and Intimacy* (ss. 180–198). London: Macmillan.
O'Connell Davidson, J. (2006). Will the Real Sex Slave Please Stand Up? *Feminist Review*, 83: 4-22.

O'Connell Davidson, J. (2010). New Slavery, Old Binaries: Human Trafficking and the Borders of "Freedom". *Global Networks*, *10*(2), 244–261.

Oğuz, P. S. (2012). Alanda Bir Kadın. *Fe Dergi* 1, 64-80.

Oloruntoba-Oju, T. (2010). The Social and Cultural Construction of Desire and Pleasure. *Sexuality in Africa Magazine & Monographs*, *6*(1), 3.

O'Neill, M (2001). *Prostitution and Feminism: Towards a Politics of Feeling*. USA: Polity Press.

Orhon, G. (2014). Alan Araştırması Deneyimini Tartışmaya Açmak: İçeriden ya da Dışarıdan Olmak, Çoğul Kimlikler ve Toplumsal Cinsiyet. *Fe Dergi*, *6*(1), 54-67.

Otiso, K. M. (2006). *Culture and Customs of Uganda*. Greenwood Publishing Group.

Outshoorn, J. (2005). The Political Debates on Prostitution and Trafficking of Women. *Social Politics: International Studies in Gender, State and Society*, *12*(1), 141-155

Öcal, A. (2005), *Les migrants issus de l'Afrique noire à İstanbul.* (Lisans Tezi). İstanbul: Galatasaray Üniversitesi.

Özdil, K. (2008). *"To Get a Paper, To Get a Job": The Quite Struggles of African Foreigners in Istanbul, Turkey*. (Yüksek Lisans Tezi), Budapeşte: Central European University.

Özer, E. (2012). *Kimse Duymaz: Türkiye'de İnsan Ticareti Mağdurları Üzerine Bir Araştırma*. İstanbul: Ayizi Kitap.

Özmen-Yılmaz, D., & Cigerci-Ulukan N. (2010). Küreselleşme Sürecinde Göç ve Kadın Emeği: Türkiye'de Ev Hizmetlerinde Çalışan Göçmen Kadınlar Örneği. *Toplum ve Hekim, 25*(4), 276-284.

Öztekin, B. & Yardımcı, H. Ç. (2022). Enformel Sektörün Hane İçine Yansımaları: Gaziantep'te Fıstık Kıran Kadınlar. *Fe Dergi*, *14*(1). 35-49.

Pankhurst, D. (2002). Women and Politics in Africa: The Case of Uganda. *Parliamentary Affairs, 55*(1), 119-128.

Pateman, C. (1988) *The Sexual Contract*. Cambridge: Polity Press.

Pedraza, S. (1991). Women and Migration: The Social Consequences of Gender. *Annual Review of Sociology*. 17(1), pp. 303-325.

Pendleton, E. (2010). Love for Sale: Queering Heterosexuality. İçinde J. Nagle (Ed.), *Whores and Other Feminists* (ss, 59-65). New York and London: Routledge.

Pérouse, J-F. (2011). İstanbul'un Göbeğinde Bir Transit Geçiş Bölgesinin Doğuşu ve Ortadan Kalkışı: Tarlabaşı Örneği (1987-2007). İçinde B. Akkıyal (Ed.), *İstanbul'la Yüzleşme Denemeleri: Çeperler, Hareketlilik ve Kentsel Bellek* (ss. 281-303). İstanbul: İletişim Yayınları.

Pessar, P. and Mahler, S. (2003). Transnational Migration: Bringing Gender In. *International Migration Review*, *37*(3), 812-846.

Pile, S. (2009) Introduction. İçinde S. Pile & M. Keith (Ed.), *Geographies of Resistance* (ss. 1-33). Routledge: London.

Pitkänen, P., İçduygu, A. & Sert, D. (2012). Current Characteristics of Migrant Transnationalism. İçinde, *Migration and Transformation: Multi-Level Analysis of Migrant Transnationalism* (ss. 207-225). London: Springer.

Raby, R. (2005) What is Resistance? *Journal of Youth Studies*, *8*:2, 151-171.

Ramazanoglu, C. & Holland, J. (2002) *Feminist Methodology: Challenges and Choices*. London: Sage Publications.

Richter-Devroe, S. (2011). Palestinian Women's Everyday Resistance: Between Normality and Normalisation. *Journal of International Women's Studies*, 12, 32–36.

Richter, M., Chersich, M., Temmerman, M. & Luchters., S. (2013). Characteristics, Sexual Behaviour and Risk Factors of Female, Male and Transgender Sex Workers in South Africa. *South African Medical Journal*,*103*(4), 246–251.

Roberts, N. (1992). *Whores in History: Prostitution in Western Society*, London: Harper- Collins.

Rubin, G. (1984). Thinking Sex: Notes for a Radical Theory on the Politics of Sexuality. İçinde, Carole S. Vance (Ed.,), *Pleasure and danger: Exploring female sexuality* (ss. 143-178). Routledge: London.

Sağlam, M. (1998). *Sovyetler Birliği Sonrasında Bağımsız Devletler Topluluğu ve Diğer Topluluklardan Türkiye'ye Yönelik Emek Gücü*. (Yüksel Lisans Tezi). İstanbul: İstanbul Üniversitesi.

Saha Notları. (2021). *Günlük.* Tarlabaşı- Beyoğlu/İstanbul & Aksaray-Fatih/İstanbul.

Saha Notları. (2022). *Günlük.* Aksaray- Fatih/İstanbul.

Salih, R. (2003). Ambivalent Frontiers: Moroccan Women, Transnational Migration and Nation-States. İçinde *Gender in Transnationalism: Home, Longing and Belonging Among Moroccan Migrant Women* (ss. 26-53). New York: Routledge.

Sanders, T., Maggie, O., & Pitcher, J. (2017). *Prostitution: Sex Work, Policy & Politics*. London: Sage Publications.

Schapendonk, J. (2013). From Transit Migrants to Trading Migrants: Development Opportunities for Nigerians in the Transnational Trade Sector of Istanbul. *Sustainability*, 5, 2856-2873.

Schapendonk, J. (2015). African Passages through Istanbul. İçinde M. V. D. Velde & T. V. Naerssen (Ed.), *Mobility and Migration Choices: Thresholds to Crossing Borders* (ss. 235-251). London: Routledge.

Schenk-Sandbergen, L. C. (1995). Gender in Field Research: Experiences in India. *Economic and Political Weekly*, 38-45.

Scott, J. C. (1985). *Weapons of the Weak: Everyday Forms of Peasant Resistance*. London: Yale University Press.

Scott, J.C. (1989). Everyday Forms of Resistance. *The Copenhagen journal of Asian Studies*, 4, 33–62.

Scott, J. C. (2013). Decoding Subaltern Politics: Ideology, Disguise, and Resistance in Agrarian Politics. London & New York: Routledge.

Scott, J. C. (2018). *Tahakküm ve Direniş Sanatları: Gizli Senaryolar*. (A. Türker, Çev.). 3. Basım. İstanbul: Ayrıntı Yayınları.

Selek, P. (2009). Kenardakilerle Çalışmak mı? İçinde D. Hattatoğlu & G. Ertuğrul (Ed.), *Methodos: Kuram ve Yöntem Kenarından* (ss. 115-126). İstanbul: Anahtar Kitaplar Yayınevi.

Serughetti, G. (2018). Rethinking Force and Consent, Victimisation and Agency: A Feminist Approach to Prostitution Policy. *Femeris: Revista Multidisciplinar de Estudios de Género*, *3*(2), 79-107.

Sever, M., Demir, O. O., & Kâhya, Y. (2012). *Assessing the Identification Processes of Trafficked Persons in Turkey*. Ankara: IOM.

Shah, S. P. (2014). *Street Corner Secrets: Sex, Work, and Migration in the City of Mumbai*. London: Duke Unıversity Press.

Sharpe, P. (2002). Introduction: gender and the experience of migration. İçinde *Women, Gender and Labour Migration* (ss. 19-32).London: Routledge.

Sherif, B. (2001). The Ambiguity of Boundaries in the Fieldwork Experience: Establishing Rapport and Negotiating Insider/Outsider Status. *Qualitative Inquiry*, *7*(4), 436-447.

Siegel, D., & Yesilgoz, Y. (2003). 'Natashas' and Turkish Men: New Trends in Women Trafficking and Prostitution. İçinde, D. Siegel, H. van de Bunt, & D. Zaitch (Eds.), *Global Organized Crime: Trends and Developments* (ss. 73–85). Dordrecht: Kluwer.

Sirman, N. (2020). 'Sunuş'. İçinde Harmanşah, R. ve Nahya Z. N. (Haz.), *Etnografik Hikâyeler: Türkiye'de Alan Araştırması Deneyimleri* (ss. 9-15). İstanbul: Metis.

Smith, D. E. (1987). *The Everyday World as Problematic: A Feminist Sociology*. Milton Keynes: Open University Press.

Spivak, G. C. (1988). Can the Subaltern Speak? İçinde C. Nelson & L. Grossberg (Ed), *Marxism and the Interpretation of Culture* (ss, 271-313). Basingstoke: Macmillan.

Spivak, G. C. (1999). *A Critique Of Postcolonial Reason: Toward A History Of The Vanishing Present*. London: Harvard University Press.

Spradley, J. P. (1980). *Participant Observation*. New York: Holt, Rinehart and Winston.

Stephens, R. (2016). "Whether They Promised Each Other Some Thing is Difficult to Work Out": The Complicated History of Marriage in Uganda. *African Studies Review*, *59*(1), 127-153.

Suter, B. (2012). *Tales of Transit: Sub-Saharan African Migrants' Experiences in Istanbul*. (Doktora Tezi). Linköping: Linköping University.

Suter, B. (2016). Migration and the Formation of Transnational Economic Networks Between Africa and Turkey: The Socio-Economic Establishment of Migrants in Situ and in Mobility. *African and Black Diaspora: An International Journal*, *10*(3), 313-326.

Şaul, M. (2013). Sahra Altı Afrika Ülkelerinden Türkiye'ye İş Göçü. *Ankara Üniversitesi SBF Dergisi*, *68*(01), 83-121.

Şaul, M. (2014). A Different Kargo: Sub-Saharan Migrants in Istanbul and African Commerce. *Urban anthropology and studies of cultural systems and world economic development*, 143-203.

Şaul, M. (2017). The Migrant in a Plotted Adventure: Self-Realization and Moral Obligation in African Stories from Istanbul, *Journal of Modern African Studies*, *55*(1),129-153.

Şaul, M., & Pelican, M. (2014). Global African Entrepreneurs: A New Research Perspective on Contemporary African Migration. *Urban Anthropology and Studies of Cultural Systems and World Economic Development*, 1-16.

Şentürk, B. (2018). Mahalle Kahvesinde "Abla", Kabul Günlerinde "Hanım": Sınıf ve Toplumsal Cinsiyet Bağlamında Gecekonduda Kadın Araştırmacı Olmak. İçinde Harmanşah, R. & Nahya Z. N., (Haz.), *Etnografik Hikâyeler: Türkiye'de Alan Araştırması Deneyimleri* (ss. 68-86). İstanbul: Metis.

Tanesini, A. (2012). *Feminist Epistemolojilere Giriş*. (G. Demiriz, B. Binay, Ü. Tatlıcan, Çev.). İstanbul: Sentez Yayıncılık.

Tamale, S. (1999). *When Hens Begin to Crow: Gender and Parliamentary Politics in Uganda*. Boulder, CO: Westview Press.

Tamale, S. (2001). Between a Rock and a Hard Place: Women's Self Mobilization to Overcome Poverty in Uganda. İçinde S. Rowbotham & S. Linkogle (Ed.), *Women Resist Globalization, Mobilizing for Livelihood and Rights* (ss. 70-85). London: Zed Books.

Tamale, S. (2006). Eroticism, Sensuality and 'Women's Secrets' Among the Baganda, *IDS Bulletin*. *37*(5), 89-97.

Tamale, S. (2009). Paradoxes of Sex Work and Sexuality in Modern-Day Uganda. East *African Journal of Peace and Human Rights*, *15*(1), 69-109.

Tamale, S. (2011a). Researching and theorising sexualities in Africa. İçinde S. Tamale (Ed.), *African sexualities: A reader* (ss. 11-37). İstanbul: Mega Print.

Tamale, S. (2011b). Paradoxes of Sex Work and Sexuality in Modern-Day Uganda. İçinde S.Tamale (Ed.), *African sexualities: A Reader* (ss. 145-174). İstanbul: Mega Print.

Tamale, S. (2014). Exploring the Contours of African Sexualities: Religion, Law and Power, *African Human Rights Law Journal*, 14, 150-177.

Tamale, S. (2015). Profile: 'Keep Your Eyes Off My Thighs': A Feminist Analysis of Uganda's 'Miniskirt Law'. *Feminist Africa*, 21, 83-90.

Teunis, N. (2001). Same-sex Sexuality in Africa: A Case Study from Senegal. *AIDS and Behavior, 5*(2), 173–182.

Tinsman, H. (1992) Behind the Sexual Division of Labour: Connecting Sex to Capitalist Production, *Yale Journal of International Law* 17, 241-248.

Toksöz, G., Erdoğdu, S., & ve Kaşka, S. (2012). *Irregular Labour Migration in Turkey and Impact of Migrant Workers on the Labour Market*. Ankara: IOM.

Toksöz, G. & Ünlütürk Ulutaş, Ç. (2011). Göç Kadınlaşıyor Mu? Türkiye'ye Yönelen Düzensiz Göçe İlişkin Yazına Toplumsal Cinsiyet ve Etnisite Temelinde Bakış. İçinde S. Sancar (Der.), *Birkaç Arpa Boyu 21. Yüzyıla Girerken Türkiye'de Feminist Çalışmalar* (ss. 167-189). İstanbul: Koç Üniversitesi Yayınları.

Tosun, Z. (2009) Kadına Yönelik Şiddetle Mücadelenin Ötekisi; Kadın Ticaretiyle Mücadele, Hayatın Kadınları Özel Dosyası, *Amargi*, 34-35.

Tüzel, G. B. (2009). "Feminist Bir Doktora Tezi Yazmak". İçinde D. Hattatoğlu ve G. Ertuğrul (Ed.), *Methodos: Kuram ve Yöntem Kenarından* (ss. 527-549). İstanbul: Anahtar Kitapçılar.

Uçar-İlbuğa E. (2011). Migrant Women From Former Soviet Union Countries in Antalya-Turkey: Transnational Life Experiences and Conditions. İçinde M. Gag et al. (Der.), *Globalisation and Opportunities: Vocational Education for Transnational Careers* (ss. 179-191). Radom, Poland: The Publishing House of the Institute for Sustainable Technologies-National Research Institute.

Uygun, B. N. (2005). *Being a "Natasha": Transnationalism, Sex Work and The Political Economy Of Desire in Black Sea Region*. UK: Duke University Press.

Ümit Atılgan, E. (2014). "Çinçin'den Subay, Polis Çıkmış mı ki Ben Olayım?" Damgalı Mekânlar. İçinde F. Ş. Cantek (Der.), *Kenarın Kitabı: "Ara"da Kalmak, Çeperde Yaşamak* (ss. 61-89). İstanbul: İletişim.

Ünlü, Ç. Y. (2019). Feminist Yöntemi Alan Deneyimleri(m) Üzerinden Tartışmak. *Fe Dergi*, *11*(1), 1-8.

Ünlütürk, Ç. (2008), Ev Hizmetlerinin Küreselleşmesi: Türkiye'de Ev Hizmetlerinde Çalışan Göçmen Kadınlar, *Türkiye İşçi Sınıfı ve Emek Hareketi Küreselleşiyor mu? 3. Sınıf Çalışmaları Sempozyumu* (ss. 233-248). İstanbul: Sosyal Araştırmalar Vakfı-SAV/Türkiye Sınıf Araştırmaları Merkezi-TUSAM.

Ünlütürk Ulutaş, Ç. & Kalfa, A. (2009). Göçün Kadınlaşması ve Göçmen Kadınların Örgütlenme Deneyimleri. *Fe Dergi*, *1*(2), 13-28.

Valadier, C. (2018). Migration and Sex Work through a Gender Perspective. *Contexto Internacional*. *40*(3), 501-524.

Vera-Sanso, P. (1993) Perception, East and West: A Madras Encounter. İçinde D. Bell, P. Caplan & W.T. Karim (Ed.), *Gendered Fields: Women, Men and Ethnography* (ss. 159-167). London: Routledge.

Vinthagen, S., & Johansson, A. (2013). Everyday Resistance: Exploration af A Concept and İts Theories. *Resistance Studies Magazine*, *1*(1), 1-46.

Wark, M. (1999). Objectivity on the Campaign Trail. *The Australian*, 27 October, 34.

Watson, L. (2020). A Sex Equality Approach to Prostitution. İçinde C. H. Wellman (Ed.), *Debating Sex Work* (ss. 17-169). Oxford University Press: United States of America.

Watson, L. & Flanigan, J. (2020). Introduction. İçinde C. H. Wellman (Ed.), *Debating Sex Work* (ss. 1-16). USA: Oxford University Press.

Weissinger, S. E. (2015). Gender Matters. So Do Race and Class: Experiences of Gendered Racism on the Wal-Mart Shop Floor. İçinde *Race, Class, and Gender: An Anthology* (ss. 285-293). USA: Cengage Learning.

Weitzer, R. (2009). Sociology of sex work. *Annual review of Sociology*, 35, 213-234.

Wendo, C. (2004). African Women Denounce Bride Price. Campaigners Claim Payment for Wives Damages Sexual Health and Contributes to Aids Spread. *Lancet, 363*(9410), 716.

Williams, L., Coşkun, E. & Kaşka, S. (2020). Women, Migration and Asylum Seeking in Turkey: Research, Policy and Practice. İçinde L. Williams, E. Coşkun & S. Kaşka (Ed.), *Women, Migration and Asylum in Turkey: Developing Gender-Sensitivity in Migration Research, Policy and Practice* (ss. 16-45). Cham: Palgrave Macmillan.

Wolf, D. (2009). Saha Çalışmasında Feminist İkilemler. İçinde D. Hattatoğlu & G. Ertuğrul (Ed.), *Methodos: Kuram ve Yöntem Kenarından* (ss. 372-442). İstanbul: Anahtar Kitaplar Yayınevi.

Wolf, M. (1992) *A Thrice Told Tale: Feminism, Postmodernism and Ethnographic Responsibility*. Stanford, CA: Stanford University Press.

Yılmaz, A. (2019). Göç ve Kadın: "Göçün Feminizasyonu" Ve Kadın Göçmenlerin Durumu. *Manisa Celal Bayar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, *17*(1), 383-400.

Yingwana, N. (2017). "I'm not a Feisty Bitch, I'm a Feminist!" Feminism in AWAKE! Women of Africa. *Feminist Africa 22 Feminists Organising - Strategy, Voice, Power*, 186-196.

Yuval-Davis, N. (2010). *Cinsiyet ve Millet*. İstanbul: İletişim. 3. Basım.

Yükseker, D. (2003). *Laleli-Moskova Mekiği: Kayıt dışı Ticaret ve Cinsiyet İlişkileri*. İstanbul: İletişim Yayınları.

Yükseker, D. & Brewer, K.T. (2011). Astray and Stranded at the Gates of the European Union: African Transit Migrants in Istanbul, *New Perspectives on Turkey*, 129-160.

Zengin, A. (2007*). Sexual Margins: A Study on an Ethnography of "the State" and Women Sex Workers in İstanbul*. (Yüksek Lisans Tezi). İstanbul: Boğaziçi University.

Zengin, A. (2011). *İktidarın Mahremiyeti*. İstanbul: Metis.

Zhidkova, T. (2016). *Media Representations of Migrant Sex Workers from Former Soviet Union Countries in Turkey*. (Doktora Tezi). Ankara: İhsan Doğramacı Bilkent Üniversitesi.

Online Kaynaklar:

Agberemi, H. (2004). "Sadaaq or Mahr: Interrogating Hetero-reality in Muslim Marriage from Islamic and Human Rights Perspectives". Konferans Bildirisi, International Conference on Bride Price, Makerere Üniversitesi/Uganda, 16-18 Şubat 2004. Erişim: www.mifumi.org/1430826417mifumibrideprice_conference_report.pdf Erişim Tarihi: 23.09.2021.

Aljezeera. (17 Ağustos 2021). Uganda scraps controversial anti-pornography 'miniskirt' law (Uganda, tartışmalı pornografi karşıtı mini etek yasasını kaldırdı). Erişim: https://www.aljazeera.com/news/2021/8/17/uganda-scraps-anti-porn-miniskirt-law Son Erişim Tarihi: 22 Ağustos 2022.

Alupo, J. (2004). "Bride price and gender violence". Konferans Bildirisi, International Conference on Bride Price, Makerere Üniversitesi/Uganda, 16-18 Şubat 2004. Erişim: www.mifumi.org/1430826417mifumibrideprice_conference_report.pdf Erişim Tarihi: 23.09.2021.

Ava, E. (12 Ağustos 2022) (Ekmek ve Gül). *Tekstil işçilerinin kimliği delik deşik elleri | 'Normalleşen' iş kazaları Dosya 3*, Erişim: https://ekmekvegul.net/guncel-dosya/tekstil-iscilerinin-kimligi-delik-desik-elleri-normallesen-is-kazalari-3 Erişim Tarihi: 22.11.2022.

Ay, S. (4 Temmuz 2004). Dikkat siyah kadın ticareti!.. *Sabah*. Erişim: http://arsiv.sabah.com.tr/2004/07/04//yaz14-10-122-20040701.html

Baird, T. (1 Aralık 2011). "The Missing Migration Component Of Turkey-Africa Relations." Erişim: https://www.opendemocracy.net/theodore-baird/missing-migration-component-of-turkey-africa-relations. Son Erişim Tarihi: 28.04.2022.

BBC News (2014). #BBCtrending: #RealMenDontBuyGirls and the #BringBackOurGirls campaign. Erişim: https://www.bbc.com/news/blogs-trending-27328414 Erişim Tarihi: 09.12.2021.

BBC News. (26 Şubat 2014). Uganda miniskirt ban: Police stop protest march (Uganda'da mini etek yasağı: Polis protesto yürüyüşünü durdurdu). Erişim: https://www.bbc.com/ news/world-africa-26351087 Erişim Tarihi: 27.02.2021.

BBC News (6 Ağustos 2015). *Uganda bride price refund outlawed by top judges*. Erişim: https://www.bbc.com/news/world-africa-33800840 . Erişim Tarihi: 20.02.2021.

BBC News Türkçe (13 Mart 2018). *'Karınızı dövün' diyen Ugandalı milletvekiline terapi teklifi.* Erişim: https://www.bbc.com/turkce/haberler-dunya-43380969 Erişim Tarihi: 18.10.2021.

Bianet, İHA. (26 Mayıs 2016). *Gereği Düşünüldü: Jesca Nankabirwa Davası*. Erişim: https://140journos.com/gereği-düşünüldü-jesca-nankabirwa-davası-ff4eb5504e0 Erişim Tarihi: 20.09.2021.

Bukyabubi, M. (2004). "Bride price and fight against HIV/AIDS" (Başlık Parası ve HIV/AIDS ile mücadele). Konferans Bildirisi, International Conference on Bride Price, Makerere Üniversitesi/Uganda, 16-18 Şubat 2004. Erişim: www.mifumi.org/1430826417mifumibrideprice _conference_report.pdf Erişim Tarihi: 23.09.2021.

Bulvar Gazetesi. (11 Ocak 1998). "Göç etti Ruslar yandı zamparalar", s.1.

CGTN (9 Temmuz 2019). *Marriage Traditions in Uganda: Lavish ways of paying bride price come under debate*. (Uganda'da Evlilik Gelenekleri: Başlık parası ödemenin cömert yolları tartışılıyor). Erişim: https://news.cgtn.com/news/334d44 4f774d4464776c6d636a4e6e62684a4856/index.html .

Coughtry, S. E. (2011). *Patriarchy and the trap of masculinity: a post-colonial analysis of violence against sexual minorities in Uganda*. (Yüksek Lisans Tezi), Smith College, Northampton, MA. https://scholarworks.smith.edu/theses/548 Erişim Tarihi: 22.09.2022.

Coşkun, E. (2015a). Sömürü, taciz ve sınırdışı korkusu arasında göçmen kadınlar. *Feminist Politika, Dosya: Kadınların Yol Hikâyeleri,* ss. 25-27. Erişim: http://www.sosyalist feministkolektif.org/wp-content/uploads/Feminist_Politika /fp_sayi_27.pdf Son Erişim Tarihi: 21.09.2022.

Coşkun, E. (2015b). Seks Ticaretine Karşı Türkiye Örneği: Göç ve Fuhuş Politikaları Kıskacında Göçmen Kadınlar. 5 Eylül 2015. 10. Karaburun Bilim Kongresi. 2 – 6 Eylül 2015. Erişim: http://kongrekaraburun.org/wp-content/uploads/ 2015/08/images_2015 _TamMetinler_A7_2_EmelCokun .pdf . Son Erişim Tarihi: 26.10.2021.

Crowhurst, I. & Garofalo Geymonat, G. G. (2019). Sex Work. *Alice Dictionary*. Erişim: https://alice.ces.uc.pt/dictionary/ ?id=23838&pag=23918&id_lingua=2&entry=24542 Erişim Tarihi: 20.12.2021. ISBN: 978-989-8847-08-9.

Demircioğlu, E. (2020). Millî Mücadele'nin Efsane Kadınları. *Global Savunma*. Erişim: https://www.globalsavunma. com.tr/milli-mucadele-nin-efsane-kadinlari.html

Dış İşleri Bakanlığı. Türkiye´nin İnsan Ticaretiyle Mücadelesi. Erişim: https://www.mfa.gov.tr/turkiye_nin-insan-ticaretiyle-mucadelesi-.tr.mfa Erişim Tarihi: 08.12.2022.

Ekmek ve Gül (25 Nisan 2019). GIDA İŞÇİSİ KADINLAR: 'Köleden bir farkımız yok! Erişim: https://ekmekvegul .net/guncel-dosya/gida-iscisi-kadinlar-koleden-bir-farkimiz-yok Erişim Tarihi: 22.11.2022.

Eriot, D. (2004). "Religious And Cultural Perspectives On Bride Price". Konferans Bildirisi, International Conference on Bride Price, Makerere Üniversitesi/Uganda, 16-18 Şubat 2004. Erişim:

www.mifumi.org/1430826417mifumi bridepri-ce_conference_report.pdf Erişim Tarihi: 23.09.2021.
EŞİK (Eşitlik İçin Kadın Platformu). *Deniz Kandiyoti Söyleşisi - Kadın Hareketine Yeni Tehditler: Ne Yapmalı?* 24 Nisan 2021. https://esikplatform.net/kategori/etkinlikler/72179/deniz-kandiyoti-soylesisi---kadin-hareketine-yeni-tehditler-ne-yapmali Son Erişim Tarihi: 16.08.2022.
Göç İdaresi Başkanlığı. Sınır Dışı Etme. Erişim: https://www .goc.gov.tr/sinir-disi-etme Erişim Tarihi: 02.03.2021.
Gülersöyler, S. (2019). Ecevit'in önüne yazar kasa fırlatan adam konuştu. 06 Kasım 2019. *Sözcü*. Erişim: https:// www.sozcu.com.tr/2019/gundem/ecevitin-onune-yazar-kasa-firlatan-adam-konustu-5434866/
Hürriyet. (13 Eylül 1998). "Bir gemi dolusu Nataşa geliyor". Erişim. https://www.hurriyet.com.tr/gundem/bir-gemi-dolusu-natasa-geliyor-39038071 . Erişim Tarihi: 09.10.2021.
Hürriyet. (24 Nisan 2014). Afrikalı 15 hayat kadını HIV'li çıktı. Erişim: https://www.hurriyet.com.tr/gundem/afrikali-15-hayat-kadini-hivli-cikti-26286199 Erişim Tarihi: 30.12.2021.
Hürriyet. (5 Kasım 2021). Uganda'da sokak ortasında mini eteklilere saldırdılar. Erişim: https://www.hurriyet.com .tr/dunya/ugandada-sokak-ortasinda-mini-eteklilere-saldirdilar-25887635 Erişim Tarihi: 27.02.2022.
İçişleri Bakanlığı Göç İdaresi Genel Müdürlüğü. (2020). Türkiye İnsan Ticareti ile Mücadele Yıllık Raporu. Erişim: https://www.goc.gov.tr/turkiyenin-insan-ticaretiyle-mucadele-yillik-raporlari Erişim Tarihi: 01.01.2021.
Kadın Cinayetlerini Durduracağız Platformu. Erişim: https://kadincinayetlerinidurduracagiz.net.
Kandiyoti, D. (2013). Fear and Fury: Women and Post-Revolutionary Violence. Erişim: https://www.open democracy.net/en/5050/fear-and-fury-women-and-post-revolutionary-violence/ Erişim Tarihi: 08.09.2021.
Kandiyoti, D. (2019). Toplumsal Cinsiyet Eşitliği Krizi Tüm Dünyada Var. Erişim: https://m.bianet.org/bianet/ print/213510-prof-dr-deniz-kandiyoti-toplumsal-cinsiyet-esitligi-krizi-tum-dunyada-var Erişim Tarihi: 16.09.2021.

Kagumire, R. (9 Temmuz 2019). Stella Nyanzi: The rude vagina-poem-writing hero Uganda needs. Erişim: https:// africanarguments.org/2019/07/stella-nyanzi-rude-vagina-poem-writing-hero-uganda-needs/ Erişim Tarihi: 27.02.2022.

Kalfa, A. (2009). Kurumsal ve Hukuksal Boyutlarıyla Seks İşçiliği. *KAOSGL*. Erişim: https://kaosgl.org/haber/ kurumsal-ve-hukuksal-boyutlariyla-seks-isciligi Erişim Tarihi: 17.01.2022.

Karakaş, B. (Milliyet). (21.09.2014). İstanbul'da tekstil fabrikasında çalışan Uganda'lı göçmen kadın işçi tecavüze uğrayıp öldürüldü. Erişim: http://isigmeclisi.org/11530-istanbulda-tekstil-fabrikasinda-calisan-ugandali-gocmen-kadin-tecavuze-ugrayip-olduruldu Erişim Tarihi: 22.11.2022.

Kaşka, S. (2006). *The New International Migration and Migrant Women in Turkey: The Case of Moldovan Domestic Workers*. MiReKOÇ: MiReKoç Research Projects 2005-2006, İstanbul. Erişim: https://citeseerx.ist.psu.edu/viewdoc/download?doi=10.1.1.454.7125&rep=rep1&type=pdf Erişim Tarihi: 16.07.2022.

Kıvılcım, G. (2016). Tarlabaşı: Bir Düş Ülkesi. Erişim: https://www.artfulliving.com.tr/edebiyat/tarlabasi-bir-dus-ulkesi-i-6476 Son Erişim Tarihi:14.09.2021.

Lindrio, P. (21 Eylül 2019). *As Brides Get Older, Bride Prices Go Down*. Global Press Journal. Erişim: https://globalpress journal.com/africa/uganda/brides-get-older-bride-prices-go/ Erişim Tarihi: 02.11.2022.

Martines, A. (30 Kasım 2016). Researching Resistance: on Methods and Ethics in Resistance Studies. *Journal of Resistance Studies*. Erişim: https://resistance-journal.org/2016/11/ researching-resistance-on-methods-and-ethics-in-resistance-studies/ Erişim Tarihi: 10.02.2022.

McCool, A. (7 Temmuz 2019). She Wrote a Poem About a Vagina. It Landed her in Jail. Erişim: https://edition.cnn.com/2019/07/07/africa/stella-nyanzi-as-equals-intl/index.html. Erişim Tarihi: 22.04.2021.

McGrady, C. (15 Aralık 2021). Why bell hooks didn't capitalize her name. Erişim: https://www.washingtonpost.com /lifestyle/2021/12/15/bell-hooks-real-name/ Erişim Tarihi: 16.12.2022.

Mikdashi, M. (2012). How Not to Study Gender in the Middle East. *Jadaliyya*. www.jadaliyya.com/pages/index/4775/ how-not-to-study-gender-in-the-middle-east.

News 24. (7 Ocak 2002). *Ugandan virgin brides rewarded*. (Ugandalı bakire gelinler ödüllendirildi). Erişim: https:// www.news24.com/news24/ugandan-virgin-brides-rewarded-20020107 Erişim Tarihi: 16. 09.2022.

Nyanzi, S. (1 Kasım 2020). The Fearless Feminist. Erişim: https://www.pressreader.com. Erişim Tarihi: 22.04.2021.

Oguli, O. M. (2004). "Bride price and violence against women: the case of Uganda". Konferans Bildirisi, International Conference on Bride Price, Makerere Üniversitesi/Uganda, 16-18 Şubat 2004. Erişim: www.mifumi.org/ 1430826417mifumibrideprice_conference_report.pdf Erişim Tarihi: 23.09.2021.

Rogers, N. (2004). "The human and economic costs of bride price in Buganda". Konferans Bildirisi, International Conference on Bride Price, Makerere Üniversitesi/Uganda, 16-18 Şubat 2004. Erişim: www.mifumi.org/1430826417 mifumibrideprice_conference_report.pdf Erişim Tarihi: 23.09.2021.

Sancar, S. (2020). Türkiye'de kadınların hak mücadelesini belirleyen bağlamlar. *Kadın Savunma Ağı*. Erişim: https://kadinsavunmasi.org/turkiyede-kadinlarin-hak-mucadelesini-belirleyen-baglamlar-serpil-sancar/ Erişim Tarihi: 17.01.2022.

Tamale, S. (2004). "Women's Sexuality as a Site of Control and Resistance: Views on the African Context". Konferans Bildirisi, International Conference on Bride Price, Makerere Üniversitesi/Uganda, 16-18 Şubat 2004. Erişim: www.mifumi.org/1430826417mifumibrideprice_conference_report.pdf Erişim Tarihi: 23.09.2021.

TBMM Kanun (Türkiye Büyük Millet Meclisi Kanunu) (2003). *Sınıraşan Örgütlü Suçlara Karşı Birleşmiş Milletler Sözleşmesine Ek İnsan Ticaretinin, Özellikle Kadın ve Çocuk Ticaretinin Önlenmesine, Durdurulmasına ve Cezalandırılmasına İlişkin Protokolün Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun*. Erişim: https://www5.tbmm.gov.tr/kanunlar/k480 4.html . Erişim Tarihi: 29.12.2021.

The Conversation (15 Temmuz 2021). How Sarah Baartman's hips went from a symbol of exploitation to a source of empowerment for Black women. Erişim: https://the conversation.com/how-sarah-baartmans-hips-went-from-a-symbol-of-exploitation-to-a-source-of-empowerment-for-black-women-160063 Erişim Tarihi: 12. 04.2022.

The Economist (4 Haziran 2020). "You can't just say 'please'": How Ugandan Feminists Make themselves Heard. Erişim: https://www.economist.com/middle-east-and-africa/2020/06/04/how-ugandan-feminists-make-themselves-heard. Erişim Tarihi: 22.04.2021.

Thiara, R. K., & Hague, G. (2009). Bride-price, poverty and domestic violence in Uganda. Uganda: MIFUMI. https://preventgbvafrica.org/understanding-vaw/vaw-resources/ MUFIMI

Ticaret Bakanlığı (2022). Uganda Ülke Profili. Erişim: https:// ticaret.gov.tr/data/5f17f26113b87621bc951493/UGANDA8.pdf Erişim Tarihi: 23.12.2022.

Toksöz, G. & Ünlütürk, Ç. (2012). Göç Kadınlaşıyor mu? Türkiye'ye Yönelen Düzensiz Göçe İlişkin Yazına Toplumsal Cinsiyet ve Etnisite Temelinde Bakış. http://kasaum.ankara.edu.tr/wp-content/uploads/sites /34/2013/02/Gulay-Toksoz-Cagla-Unluturk-Goc-Kadinlasiyor-mu_.pdf Son Erişim Tarihi: 19.01.2022.

Türk Dil Kurumu (TDK). (2022) Güncel Türkçe Sözlük: başlık parası. Erişim: https://sozluk.gov.tr Erişim Tarihi: 02.11.2022.

Türk Dil Kurumu (TDK). "Köprüden (köprüyü) geçinceye kadar ayıya dayı derler" atasözü. Atasözleri ve deyimler sözlüğü. https://sozluk.gov.tr

Turk Ceza Kanunu (TCK). (2004). 5237 numaralı kanun. https://www.mevzuat.gov.tr/mevzuatmetin/1.5.5237.pdf Erişim Tarihi: 08.12.2022.

Türkiye İstatistik Kurumu (TUİK). (2019). Uluslararası Göç İstatistikleri, Yayım Tarihi: 17 Temmuz 2020. Erişim: https://data.tuik.gov.tr/Bulten/Index?p=Uluslararasi-Goc-Istatistikleri-2019-33709 Erişim Tarihi: 27.12.2021.

Türkiye İstatistik Kurumu (TUİK). (17 Temmuz 2020). Vatandaşlık ülkesine göre Türkiye'ye gelen ve Türkiye'den giden göç, 2018-

2019. Erişim: https://data.tuik.gov.tr/ Kategori/GetKategori?p=Nufus-ve-Demografi-109 Son Erişim Tarihi: 15 Ağustos 2022.
Wikipedia. *Luganda*. Erişim: https://en.wikipedia.org/wiki/ Luganda Erişim Tarihi: 17.07.2022.
Yabancılar ve Uluslararası Koruma Kanunu (YUKK). (2013). https://www.mevzuat.gov.tr/mevzuatmetin/1.5.6458.pdf Erişim Tarihi: 02.02.2021.
Yazıcı, M. (2020). Nataşa Sorunu. *Günebakış*. Erişim: https://www.gunebakis.com.tr/makale/12957224/mustafa-yazici/natasa-sorunu
Zengin, A. (2008). Suskunluğun Siyaseti: Hayat Kadınlarına ve Fuhşa Dair Sessizliğin Feminist Bir Analizi, *Kültür ve Siyasette Feminist Yaklaşımlar*, ss. 59-68. Erişim: http://www .feministyaklasimlar.org/sayi-06-ekim-2008/suskunlugun-siyaseti/ Son Erişim Tarihi: 17.12.2021.

SİYASET BİLİMİNE GİRİŞ

(Güncelleştirilmiş, Yenilenmiş ve On Bölüme çıkarılmış On ikinci Baskı)

Prof. Dr. Ali ÖZTEKİN
Kartal – İSTANBUL

Siyasal Kitabevi, 2023
Ankara

Bu kitabın yayın hakkı SİYASAL KİTABEVİ'ne aittir. Yayınevinin ve yayınlayıcısının yazılı izni alınmaksızın kısmen veya tamamen alıntı yapılamaz, hiçbir şekilde kopyalanamaz, çoğaltılamaz ve yayınlanamaz.

Siyaset Bilimine Giriş
Prof. Dr. Ali Öztekin
Kapak ve Sayfa Düzeni: Gamze Uçak
© Siyasal Yayınevi Tüm Hakları Saklıdır.
11. Baskı, Eylül 2018
12. Baskı, Eylül 2023
ISBN: 978-975-7351-57-3
Siyasal Kitabevi-Ünal Sevindik
Yayıncı Sertifika No: 14016
Şehit Adem Yavuz Sok. Hitit Apt. 14/1
Kızılay-Ankara
Tel: 0(312) 419 97 81 pbx
Faks: 0(312) 419 16 11
Baskı:
Dedemat Matbaacılık
Sertifika No: 70086
Melih Gökçek Bulvarı 1447 Cadde No: 37
İvedik Organize Sanayi Yenimahalle-Ankara
Tel: 0507 932 59 30
Dağıtım:
Siyasal Kitabevi
Şehit Adem Yavuz Sok. Hitit Apt. 14/1
Kızılay-Ankara
Tel: 0 (312) 419 97 81 pbx
Faks: 0 (312) 419 16 11
e-posta: info@siyasalkitap.com
http://www.siyasalkitap.com

YARARLANILAN KAYNAKLAR

Abadan Nermin : **Anayasa Hukuku ve Siyasi Bilimler Açısından 1965 Seçimlerinin Tahlili,** A. Ü. Siyasal Bilgiler Fakültesi yayınları, Ankara 1966.

---------- : **Türk Toplumunda Kadın,** Türk Sosyal Bilimler Derneği Yayınları, Ankara 1979.

---------- : **Siyaset Sosyolojisi,** A. Ü. Siyasal Bilgiler Fakültesi Yayınları, Ankara 1982.

Akdoğan Haluk : "Karadeniz Ekonomik İşbirliği Projesinin Bir Gümrük Birliği Olarak Değerlendirilmesi", **Hacettepe Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi,** Cilt: 10, Ankara 1992.

Akıllıoğlu Tekin : "Düşünce ve Anlatım Özgürlüğü", **İnsan Hakları Yıllığı,** Türkiye ve Orta Doğu Amme İdaresi Enstitüsü Yayınları, Ankara 1992.

Akın İlhan : **Kamu Hukuku ve Devlet Doktrinleri,** Fakülteler Matbaası, İstanbul 1980.

Akyüz Yılmaz : **Emek-Değer Teorisi,** A. Ü. Siyasal Bilgiler Fakültesi Yayınları, Ankara 1980.

Aldıkaçtı Orhan : **Anayasa Hukukumuzun Gelişmesi ve 1961 Anayasası,** İstanbul 1978.

Aliefendioğlu Yılmaz : "Avrupa İnsan Hakları Anayasasına Doğru", **Amme İdaresi Dergisi,** Haziran 1991, Ankara.

Alkan Türker
Ergil Doğu : **Siyaset Psikolojisi,** Turan Kitabevi, Ankara 1980,

Armaoğlu Fahir : **Yirmin Yüzyıl Siyasi Tarihi,** Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları, Ankara 1993.

Arsel İlhan : **Amerikan Anayasası,** A. Ü. Siyasal Bilgiler Fakültesi Yayınları, Ankara 1958.

Bakır Sonnur
Küçükoğlu Semra
Pehlivan Sevgi : **Seçim, Seçim Sistemleri ve Türkiye'deki Uygulamalar,** Türkiye Büyük Millet Meclisi Basımevi, Ankara 1982.

Balta Tahsin Bekir : "Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi ve Türkiye", **Türkiye'de İnsan Hakları,** A. Ü. Hukuk Fakültesi Yayınları, Ankara 1970.

Baykal Deniz : **Siyasal Katılma,** Bir Davranış İncelemesi, A. Ü. Siyasal Bilgiler Fakültesi Yayınları, Ankara 1970.

Beer Robert
Laux Eberhard : **Die Gemeinde, Einführung in die Kommunal Politik,** München 1981.

Black C. e. : **Çağdaşlaşmanın İtici Güçleri,** Türkiye İş Bankası Yayınları, Ankara 1980.

Burdeau Georges : **Demokrasi,** A. Ü. Hukuk Fakültesi Yayınları, Ankara 1964 (Çevieren: Bülent Nuri Esen).

Çam Esat : **Siyaset Bilimi,** Der Yayınları, İstanbul 1998.

---------- : **Devlet Sistemleri,** İstanbul 1998.

Çeçen Anıl : "Atürk ve Halkçılık", **Prof. Tahsin Bekir Balta'ya Armağan,** A. Ü. Siyasal Bilgiler Fakültesi Yayınları, Ankara 1974.

Çelik Edip F. : **Milletlerarası Hukuk,** Hukuk Fakültesi Matbaası, İstanbul 1980.

Daver Bülent : **Siyaset Bilimine Giriş,** Sevinç Matbaası, Ankara 1972.

Dilik Sait : **Servetin Geniş Kitlelere Yayılması,** A. Ü. Siyasal Bilgiler Fakültesi Yayınları, Ankara 1976.

Elekdağ Şükrü : "Karadeniz Ekonomik İşbirliği Örgütü", **Ekonomik Politika Dergisi,** 3 şubat 1992.

---------- : "Karadeniz Ekonomik İşbirliği Zirvesinin Ardından", **Milliyet Gazetesi,** 30 Haziran 1992.

Ergil Doğu : **İdeoloji ve Milliyetçilik,** Turan Kitabevi, Ankara 1983.

---------- : "Populer İdeolojiler, Milliyetçilik ve Halkçılık", **A. Ü. Basın-Yayın Yüksek Okulu Yıllığı,** Ankara 1987.

Eroğul Cem : **Anayasayı Değiştirme Sorunu,** A. Ü. Siyasal Bilgiler Fakültesi Yayınları, Ankara 1974.

---------- : **Çok Partili Düzenin Kuruluşu,** Belge Yayınları, İstanbul 1992.

Fişek Kurthan : **Yönetim,** A. Ü. Siyasal Bilgiler Fakültesi Yayınları, Ankara 1979.

Fuch Klaus : "Avrupa Sosyal Şartı ve Türkiye", **Avrupa Sosyal Şartı ve Türkiye Kollukyumu,** Türkiye ve Orta Doğu Amme İdaresi Enstitüsü Yayınları, Ankara 1993.

Gönlübol Mehmet : "Toplumsal Yapı ve Dış politika" **Yavuz Abadan'a Armağan,** A. Ü. Siyasal Bilgiler Fakültesi Yayınları, Ankara 1969.

Göze Ayferi : **Siyasal Düşünce Tarihi,** İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi Yayınları, İstanbul 1982.

Gözübüyük Şeref : "Avrupa İnsan Hakları Komisyonuna Kimler Başvurabilir?", **İnsan Hakları Yıllığı 1991,** Türkiye ve Orta Doğu Amme İdaresi Enstitüsü Yayınları, Ankara 1991.

Gözübüyük Şeref
Kili Suna : **Türk Anayasa Metinleri,** A. Ü. Siyasal Bilgiler Fakültesi Yayınları, Ankara 1982.

Gülmez Mesut : "Türkiye'nin İnsan Hakları Belgelerini Onaylama Politikaları", **İnsan Hakları Yıllığı 1991,** Türkiye ve Orta Doğu Amme İdaresi Enstitüsü Yayınları, Ankara 1991.

Gürbüz Yaşar : **Karşılaştırmalı Siyasal Sistemler,** Beta Yayınevi, İstanbul 1987.

Hollihn Franc : **Partisipation und Demokratie,** Baden-Bade 1978.

Huntington Samuel
Dominquez Ferdinand : **Siyasal Gelişme,** Siyasal ilimler Derneği Yayınları, Ankara 1985 (Çeviren: Ergun Özbudun).

Kalaycıoğlu Ersin : **Çağdaş Siyasal Bilim,** İstanbul 1984.

Kalaycıoğlu Ersin
Sarıbay Ali Yaşar : **Türk Siyasal Hayatının Gelişimi,** Beta Yayıncılık, İstanbul 1986.

Kapani Münci : **Politika Bilimine Giriş**, A. Ü. Hukuk Fakültesi Yayınları, Ankara 1970.

---------- : **Kamu Hürriyetleri,** A. Ü. Hukuk Fakültesi Yayınları, Ankara 1976.

Karamustafaoğlu Tuncer : **Seçme Hakkının Demokratik İlkeleri,** A. Ü. Hukuk Fakültesi Yayınları, Ankara 1970.

Karluk Rıdvan : **Avrupa Toplulukları ve Türkiye,** Bilim Teknik yayınları, İstanbul 1990.

Kazancı Metin : "Türkiye Büyük Millet Meclisi İnsan Haklarını İnceleme Komisyonu", **İnsan Hakları Yıllığı 1992,** Türkiye ve Orta Doğu Amme İdaresi Enstitüsü Yayınları, Ankara 1992.

Kışlalı Ahmet Taner : **Siyaset Bilimi,** A. Ü. Siyasal Bilgiler Fakültesi Yayınları, Ankara 1987.

Leibholz Gerhard : "Devlet ve Toplum", **Prof. Dr. Yavuz Abadan'a Armağan,** A. Ü. Siyasal Bilgiler Fakültesi Yayınları, Ankara 1969.

Lipson Leslie : **Politika Biliminin Temel Sorunları,** Beta Yayıncılık, İstanbul 1986 (Çeviren: Tuncer Karamustafaoğlu).

Madra Ömer : **Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi ve Bireysel Başvuru Hakkı,** A. Ü. Siyasal Bilgiler Fakültesi Yayınları, Ankara 1981.

Mardin Şerif : **Din ve İdeoloji,** İstanbul 1978.

---------- : **Din ve Devlet,** İstanbul 1984.

Marks Karl
Engels Friedrich : **Ausgewahlte Werke,** Moskau 1975.

Meray Seha L. : **Devletler Hukukuna Giriş,** A. Ü. Siyasal Bilgiler Fakültesi Yayınları, Ankara 1975.

Mıhçıoğlu Cemal : "Kamu Yönetimi Alanında Türkçe Terim Denemeleri", **A. Ü. Basın-Yayın Yüksek Okulu Yıllığı,** Ankara 1987.

Ozankaya Özer : **Toplum Bilimine Giriş,** A. Ü. Siyasal Bilgiler Fakültesi Yayınları, Ankara 1975.

Özbudun Ergun : **Siyasal Partiler,** Sosyal Bilimler Derneği Yayınları, Ankara 1974.

---------- : **Batı Demokrasilerinde ve Türkiye'de Parti Disiplini,** Ankara 1983.

---------- : **Türk Anayasa Hukuku,** Yetkin Yayınları, Ankara 1988.

Özer Ahmet : "Devletimizin Taraf Olduğu Milletlerarası Sözleşmeler", **Türk İdare Dergisi,** Türk İdareciler Derneği Yayınları, Ankara Aralık 1991.

Payaslıoğlu Arif : **Siyasal Partiler,** A. Ü. Siyasal Bilgiler Fakültesi Yayınları, Ankara 1952.

Pazarcı Hüseyin : **Uluslararası Hukuk Açısından Avrupa Ekonomik Topluluğunun yaptığı Antlaşmalar,** A. Ü. Siyasal Bilgiler Fakültesi Yayınları, Ankara 1978.

Savcı Bahri : **Yaşam Hakkı ve Boyutları,** A. Ü. Siyasal Bilgiler Fakültesi Yayınları, Ankara 1980.

---------- : "Evrenin Merceği İnsan" **Siyasal Bilgiler Fakültesi Dergisi, Prof. Dr. Muammer Aksoy'a Armağan,** A. Ü. Siyasal Bilgiler Fakültesi Yayınları, Ankara Haziran 1991.

Selik Mehmet : **Marksist Değer Teorisi,** A. Ü. Siyasal Bilgiler Fakültesi yayınları, Ankara 1982.

Sencer Muzaffer : "Birleşmiş Milletler Bağlamında İnsan Hakları", **İnsan Hakları Yıllığı 1991,** Türkiye ve Orta Doğu Amme İdaresi Enstitüsü Yayınları, Ankara 1991.

Sezer Duygu : **Kamuoyu ve Dış Politika,** A. Ü. Siyasal Bilgiler Fakültesi Yayınları, Ankara 1972.

Soysal Mümtaz : **Anayasaya Giriş, 1982 Anayasası Eki ile,** Ankara 1986.

---------- : **Dış Politika ve Parlamento,** A. Ü. Siyasal Bilgiler Fakültesi Yayınları, Ankara 1964.

Sun Melda : "Paris Şartı'nın Hukuki Niteliği", **Siyasal Bilgiler Fakültesi Dergisi, Prof. Dr. Muammer Aksoy'a Armağan,** A. Ü. Siyasal Bilgiler Fakültesi Yayınları, -Ankara Haziran 1991.

Şaylan Gencay : **Çağdaş Siyasal Sistemler,** Türkiye ve Orta Doğu Amme İdaresi Enstitüsü Yayınları, Ankara 1981.

---------- : **Türkiye'de Kapitalizm, Bürokrasi ve Siyasal İdeoloji,** Türkiye ve Orta Doğu Amme İdaresi Enstitüsü Yayınları, Ankara 1975.

Şenel Alaaddin : **Siyasal Düşünceler Tarihi,** A. Ü. Siyasal Bilgiler Fakültesi Yayınları, Ankara 1982.

---------- : **İlkel Topluluktan Uygar Topluma,** A. Ü. Siyasal Bilgiler Fakültesi Yayınları, Ankara 1982.

Talas Cahit : **Sosyal Politika,** Ankara 1977.

---------- : **Ekonomik Sistemler,** Ankara 1974.

---------- : "Yaşama Hakkı ve Toplumsal Haklar", **İnsan Hakları Yıllığı 1990,** Türkiye ve Orta Doğu Amme İdaresi Enstitüsü Yayınları, Ankara 1990.

Tanilli Server : **Devlet ve Demokrasi,** Say Kitap Pazarlama, İstanbul 1984.

---------- : **İnsanlık Tarihi,** Say Kitap Pazarlama, İstanbul 1988.

---------- : **Nasıl Bir Demokrasi İstiyoruz,** Cem Yayınları, İstanbul 1993.

Tekeli Şirin : **Kadınlar ve Siyasal Toplumsal Hayat,** Birikim Yayınları, İstanbul 1981.

Teziç Erdoğan : **Seçim Sistemleri,** Ankara 1967.

---------- : **Anayasa Hukuku,** Beta Yayıncılık, İstanbul 1991.

Tokgöz Oya : **Siyasal Haberleşme ve Kadın,** A. Ü. Siyasal Bilgiler Fakültesi Yayınları, Ankara 1979.

Tunaya Tarık Zafer : **Siyasal Kurumlar ve Anayasa,** Der Yayınları, İstanbul 1980.

Turan İlter : **Siyasal Sistem ve Siyasal Davranış,** Der Yayınları, İstanbul 1976.

Üçok Coşkun : **Siyasi Tarih,** Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Yayınları, Ankara 1980.

Ülman Halûk : "Atatürk'ün Milliyetçilik Anlayışı", **Yüzüncü Yıl Armağanı,** A. Ü. Siyasal Bilgiler Fakültesi Yayınları, Ankara 1959.

Ünsal Artun : **Siyaset ve Anayasa Mahkemesi,** A. Ü. Siyasal Bilgiler Fakültesi Yayınları, Ankara 1980.

Vernon Manfred : **Devlet Sistemleri,** A. Ü. Siyasal Bilgiler Fakültesi Yayınları, Ankara 1961 (Çeviren: Mümtaz Soysal).

Yücekök Ahmet : **Türkiye'de Dernek Gelişmeleri,** A. Ü. Siyasal Bilgiler Fakültesi Yayınları, Ankara 1972.

---------- : **100 Soruda Türkiye'de Din ve Siyaset,** Gerçek Yayınları, İstanbul 1976.

---------- : **Türkiye'de Parlamentonun Evrimi,** A. Ü. Siyasal Bilgiler Fakültesi Yayınları, Ankara 1983.

---------- : **Siyasetin Toplumsal Tabanı,** A. Ü. Siyasal Bilgiler Fakültesi Yayınları, Ankara 1987.

Zabunoğlu Yahya Kazım : **Devlet Kudretinin Sınırlandırılması,** A. Ü. Hukuk Fakültesi Yayınları, Ankara 1963.

SİYASİ DÜŞÜNCE'DE

DEVLET VE YÖNETİM

Köksal ŞAHİN
Onur TÜRKÖLMEZ

Bu kitabın yayın hakkı SİYASAL KİTABEVİ'ne aittir. Yayınevinin ve yayınlayıcısının yazılı izni alınmaksızın kısmen veya tamamen alıntı yapılamaz, hiçbir şekilde kopyalanamaz, çoğaltılamaz ve yayınlanamaz.

SİYASİ DÜŞÜNCE'DE DEVLET VE YÖNETİM
Köksal ŞAHİN - Onur TÜRKÖLMEZ
Kapak ve Sayfa Düzeni: Gamze Uçak
©Siyasal Kitabevi Tüm Hakları Saklıdır.
ISBN: 978-625-7424-02-8
3. Baskı: Şubat 2022, Ankara
4. Baskı: Kasım 2023, Ankara
Siyasal Kitabevi-Ünal Sevindik
Yayıncı Sertifika No: 14016
Şehit Adem Yavuz Sok. Hitit Apt. 14/1
Kızılay-Ankara
Tel: 0(312) 419 97 81 pbx
Faks: 0(312) 419 16 11
Baskı:
Dedemat Matbaacılık
Sertifika No: 70086
Melih Gökçek Bulvarı 1447 Cadde No: 37
İvedik Organize Sanayi Yenimahalle-Ankara
Tel: 0507 932 59 30
Dağıtım:
Siyasal Kitabevi
Şehit Adem Yavuz Sok. Hitit Apt. 14/1
Kızılay/Ankara
Tel: 0(312) 419 97 81 pbx
Faks: 0(312) 419 16 11
e-posta: info@siyasalkitap.com
http://www.siyasalkitap.com

Faydalanılan Kaynaklar

Dursun, Davut (2019). *Siyaset Bilimi*, 10. Baskı, Beta, İstanbul

Kapani, Münci (2010), *Politika Bilimine Giriş*, Bilgi Yayınevi, Ankara

Macid, M. Hanifi (2016), "İdeoloji Üzerine Felsefi Bir Değerlendirme", *Kaygı*, Sayı: 26, Bahar, s. 29-36.

Mill, J. Stuart (2008), *Özgürlük Üzerine*, Çev: Tuncay Türk, Roman Oda Yayınları, İstanbul

Ortaylı, İlber (2014), *İmparatorluğun Son Nefesi*, Timaş Yayınları, İstanbul

Rehmann, Jan (2017), *İdeoloji Kuramları: Yabancılaşma ve Boyun Eğme Güçleri*, Çev: Şükrü Alpagut, Yordam Kitap, İstanbul

Şahin, Köksal (2009), *Ulus Devlet*, Yeni Yüzyıl Yayınları, İstanbul

Şahin, Köksal (2010), *Anayasa Hukuku, Yayımlanmamış Ders Notları*, Sakarya Üniversitesi.

Şahin, Köksal (2014), "Türkiye'deki Hükümet Sistemi Tartışmalarına Siyasi Kültür ve Demokrasi Eksenli Bir Yaklaşım", *Sakarya İktisat Dergisi,* Cilt 3, Sayı 3, s. 29-71.

Şahin, Köksal (2019), "Kamu Kesimi - Özel Kesim: Temel Kavramlar ve Kurumlar",*(Kamu Özel Kesim Yapısı ve İlişkileri içinde)* , s. 1-35, Anadolu Üniversitesi Yayınları, Eskişehir

UN (United Nations), (2021), "Member States", https://www.un.org/en/about-us/member-states, 03.05.2021

WEBER, Max (2006), *Meslek Olarak Siyaset*. Çev: Afşar Timuçin - Mehmet Sert, Cihiviyazıları Yayınevi, İstanbul:

Zabcı, Filiz (2018), "Antik Cumhuriyet düşüncesinde siyasal bozulma ve karma yönetim: Aristoteles ve polybios üzerinden bir tartışma", *Felsefelogos,* Sayı: 69, s. 7-24.

Faydalanılan Kaynaklar

Abramson, Jeffrey (2012), *Minerva'nın Baykuşu Batı Siyasi Düşünce Tarihi,* Dipnot Yayınları, İstanbul.

Aristoteles, (2012), *Atinalıların Devleti*, Arya Yayıncılık, İstanbul

Aristoteles, (2013), *Politika*, Çev. Murat Temelli, Ark Kitapları, İstanbul

Çaha, Ömer (2016), *Siyasi Düşüncelere Giriş*,4. Baskı, Dem Yayınları, İstanbul

Çankaya, Aylin (2015), "Yasa Üzerine İki Farklı Perspektif: Antigone ve Sokrates", *Felsefe ve Sosyal Bilimler Dergisi,* Bahar, Sayı 19, s. 237-248.

Çıvgın, İzzet ve Yardımcı, Remzi (2019), *İlkçağ Tarihi*, 2. Baskı, Akademi Yayınları

Demirci, Fatih (2008), İki Siyasal Eğitim Modeli: Sokrates ve Platon'un Eğitim ve İnsan Anlayışları (Sokratik ve Platonik Eğitim). *38. Uluslararası Asya ve Kuzey Afrika Çalışmaları Kongresi (ICANAS) Bildirileri Kitabı*, Atatürk Kültür, Dil ve Tarih Yüksek Kurumu Yayınları, s. 103-125.

Eflatun (2011), *Devlet*, Çev: Sevil İnan Sönmez, Akvaryum Yayınevi, İstanbul

Gemalmaz, M. Semih (2016), *Devlet, Birey, Özgürlük*, 3. Baskı, Legal Yayınları, İstanbul.

Göze, Ayferi (2017), *Siyasal Düşünceler ve Yönetimler*, 17. Baskı, Beta, İstanbul.

Herrick, James A (2017). TheHistoryandTheory of Rhetoric An Introduction. RouthledgePublication.

Kelly, Paul ve Farndon, John ve Kishtainy, Niall ve Pusca, Anca ve Johnson, Jesper ve Dacombe, Rod ve Hodson, A.S. ve Meadway, James ve Weeks, Marcus (2015), *Siyaset Kitabı*, 2. Baskı, çev: Tarık sadak, Alfa, İstanbul.

Lewis, Bernard (2020), *HATA NEREDEYDİ Doğu'nun 300 Yıldır Cevabını Aradığı Soru?*, 8. Baskı, Çev: M. Murteza Özeren, Kronik Kitap, İstanbul.

Li, Z. (2020), "Confucian meritocracy, political legitimacy and constitutional democracy", *Philosophy & Social Criticism*, Vol:9, Issue:46, s. 1076–1092. https://doi.org/10.1177/0191453720948403, 10.05.2021.

Poel, Marc Van Der (2019), "Observations on theReception of the Ancient GreekSophistsandtheUse of theTermSophist in theRenaissance" Philosophical Readings Vol: XI, Issue:2 (2019), s. 86-93.

Russell, Bertrand (2017), *Batı Felsefesi Tarihi*, 4. Baskı, Alfa Yayınları, İstanbul.

Tahiroğlu, Bülent ve Erdoğmuş, Belgin (2018), *Roma Hukuku Dersleri*, 12. Basım, Der Yayınları, İstanbul.

Topakkaya, Arslan ve Özyürek Şahin, Bengü (2015),"Sakıncalı Rejim Demokrasi: Platon-Aristoteles Örneği", *FLSF* (*Felsefe ve Sosyal Bilimler Dergisi)*, Sayı:20, Güz, s. 193-213.

Tzu, Sun (2008), *Savaş Sanatı*, Çev. Adil Demir, Kastaş Yayınları, İstanbul.

Uygun Oktay (2008).*İbni Haldun'un Toplum ve Devlet Kuramı*, On İki Levha Yayınları, İstanbul.

Watson, Peter (2015), *FİKİRLER TARİHİ ateşten Freud'a*, Çev: Kemal Atakay vd, 2.Baskı, Yapı Kredi Yayınları, İstanbul.

Yıldırım, Ömer (2019), "Sokrates'in Siyaset Felsefesi Anlayışı", *Felsefe-Felsefe Gen. Tr*, https://www.felsefe.gen.tr/sokratesin-siyaset-felsefesi-anlayisi/ 31.12.2019

Yıldızdöken, Çiğdem (2015),"Platon'da Demokratia Kavramı",*Kaygı Uludağ Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi Felsefe Dergisi*, Sayı: 25, s. 59-75.

Zabcı, Filiz (2018), "Antik Cumhuriyet düşüncesinde siyasal bozulma ve karma yönetim: Aristoteles ve Polybios üzerinden bir tartışma", *Felsefelogos,* Sayı: 69, s. 7-24.

Faydalanılan Kaynaklar

Aktan, Can (2008), "Siyasal Yönetim Biçimleri ve Demokrasi", *Köprü*, sayı: 103, http://www.koprudergisi.com/index.asp?Bolum=EskiSayilar&Goster=Yazi&YaziNo=935, 14.02.2017

Alan, Gülseli Aygül (2010), "Roma Dönemi Siyasi Tarihindeki Düşünürler Polybios, Çiçero, Seneca", *Akademik Kitaplar/Roma Dönemi Siyaset ve İletişim , (Ed: Ece İnan)*, s. 25-45, https://www. researchgate.net/publication/265340443_ROMA_DONEMI_SIYASET _VE_ILETISIM, 20.02.2020

Aurelius, Marcus (2012), *Düşünceler*,4. Baskı, Çev. Ş. Karadeniz, Yapı Kredi Yayınları, İstanbul.

Çaha, Ömer (2016), *Siyasi Düşüncelere Giriş*,4. Baskı, Dem Yayınları, İstanbul

Çankaya, Aylin (2015), "Yasa Üzerine İki Farklı Perspektif: Antigone ve Sokrates", *Felsefe ve Sosyal Bilimler Dergisi,* Bahar, Sayı 19, s. 237-248.

Gazzari, Tomasso (2012), Review: STOICISM AND CHRISTIANITY, TheClassicalReview, APRIL 2012, New Series, Vol. 62, No. 1 (APRIL 2012), s. 111-113

GoodmanLenn E. ve AikinScott (2017), "WhatdidEpicurusLearnFrom Plato" *Philosophy,* Volume 92, Issue 3, pp.421-447, Cambridge UniversityPress, https://c399a8cacbe8ba4d6968a32e2982a6f39164de3f.vetisonline.com/core/journals/philosophy/article/what-did-epicurus-learn-from-plato/898457D4B96A1ADEB164C3DEC80527F7, 23.01.2021.

Göze, Ayferi (2017), *Siyasal Düşünceler ve Yönetimler*, 17. Baskı, Beta, İstanbul.

Gülener, Serdar (2017), *Türkiye'de Anayasa Yargısının Demokratik Meşruluğu*, Onikilevha Yayınları, Ankara.

Hughes J. Donald (2009), "Rome'sdeclineandfall: Ecologicalmistakes?" *Capitalizm Nature Socializm,* 8: 2, 121-125, Routledge, https:// doi.org/10.1080/10455759709358739 23.01.2021

Kelly, Paul, Farndon, John, Kishtainy, Niall, Pusca, Anca, Johnson, Jesper, Dacombe, Rod, Hodson, A.S., Meadway, James, Weeks, Marcus, (2015) *Siyaset Kitabı*, 2. Baskı, çev: Tarık sadak, Alfa, İstanbul.

Rosenbaum, Stephen Watson, Peter (2015), *FİKİRLER TARİHİ ateşten Freud'a*, Çev: Kemal Atakay vd, 2. Baskı, Yapı Kredi Yayınları, İstanbul.

Rosenbaum E. (1990), EPICURUS ON PLEASURE AND THE COMPLETE LIFE, *The Monist,* Vol. 73, No. 1, Hellenistic Ethics (JANUARY 1990), pp. 21-41

Russell, Bertrand (2017), *Batı Felsefesi Tarihi*, 4. Baskı, Cilt 1, Alfa Yayınları, İstanbul.

Strauss Danie F. M (2006), "Therise of the modern (idea of the) state" *Politikon: South AfricaJournal of PoliticalStudies,* 33: 2, 183-195, Routledge, https://doi.org/10.1080/02589340600884618 23.01.2021

Şahin, Bican (2021), "Roma Siyasal Düşüncesi: Polybius, Çiçero, ve Seneca", *Siyasal Düşünceler Tarihi I*, https://acikders.tuba.gov.tr/pluginfile.php/1351/course/section/624/9.Hafta%20-%20Roma%20Siyasal%20D%C3%BC%C5%9F%C3%BCncesi%3B%20Polybius%2C%20%C3%87i%C3%A7ero%20ve%20Seneca.pdf, 09.02.2021

Topakkaya, Arslan ve Özyürek Şahin, Bengü (2015),"Sakıncalı Rejim Demokrasi: Platon-Aristoteles Örneği", *FLSF* (*Felsefe ve Sosyal Bilimler Dergisi)*, Sayı: 20, Güz, s. 193-213.

Watson, Peter (2015), *FİKİRLER TARİHİ ateşten Freud'a*, Çev: Kemal Atakay vd, 2.Baskı, Yapı Kredi Yayınları, İstanbul.

Zabcı, Filiz (2014), Siyasal Rejim ve Yozlaşma Üzerine Bazı Düşünceler, Ayrıntı Dergi, https://ayrintidergi.com.tr/siyasal-rejim-ve-yozlasma-uzerine-bazi-dusunceler/ 10.02.2021.

Zabcı, Filiz (2018), "Antik Cumhuriyet düşüncesinde siyasal bozulma ve karma yönetim: Aristoteles ve polybios üzerinden bir tartışma", *Felsefelogos,* Sayı 69, s. 7-24.

Faydalanılan Kaynaklar

Agibalova Ye ve Doskoy G. (2018), *Ortaçağ Tarihi*, Çev. Ç. Sümer, 3. Basım, Yordam Kitap, İstanbul

Brett, Anabell (2006), *Marsilius of Padua: TheDefender of thePeace*, Cambridge UniversityPress.

Demirel, İdiris ve Akalın, İsa (2008), "Batı Siyaset Felsefesi Tarihinde Siyasal Tezahürleri Bakımından Tanrı Tasavvurları", *Sosyal Bilimler Araştırma Dergisi (SBARD)*, Yıl: 16, Sayı: 32, Bahar, s. 31-65.

Dönmez, Hande (2016), "*İstisna Hali" Kavramı Işığında Siyasal Olana Bakış*, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara Üniversitesi SBE.

Göze, Ayferi (2017), *Siyasal Düşünceler ve Yönetimler*, 17. Baskı, Beta, İstanbul.

Hacıfevzioğlu, Ahmet Umut (2017), "PadovalıMarcilius'da İktidarın Dünyeviliği", *Kilikya Felsefe Dergisi,* Bahar, Sayı 3, s. 74-84.

Huberman, Leo (2013), *Feodal Toplumdan Yirminci Yüzyıla*, 2. Baskı, İletişim Yayınları.

Kelly, Paul, Farndon, John, Kishtainy, Niall, Pusca, Anca, Johnson, Jesper, Dacombe, Rod, Hodson, A.S., Meadway, James, Weeks, Marcus, (2015) *Siyaset Kitabı*, 2. Baskı, çev: Tarık sadak, Alfa, İstanbul.

Özlük, Erdem (2015),"Adil Savaş ve Irak Savaşı: Anakronik Bir Öğretiyi 21. Yüzyılda Yeniden Okumak", *Selçuk Üniversitesi İİBF Sosyal ve Ekonomik Araştırmalar Dergisi*, Yıl 15, Sayı 30, s. 15-58

Pirenne, Henri (2013), *OrtaçağAvrupasının Ekonomik ve Sosyal Tarihi*, 6. Baskı, Çev. U. Kocabaşoğlu, İletişim Yayınları, İstanbul.

Russell, Bertrand (2017), *Batı Felsefesi Tarihi*, 4. Baskı, Alfa Yayınları, İstanbul.

Saygılı, Abdurrahman (2014), "Jean Bodin'in Egemenlik Anlayışı Çerçevesinde Kralın İki bedeni Kuramına Kısa Bir Bakış", *Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi (AÜHFD)*, Cilt 63, Sayı 1, s. 185-198.

Strauss Danie F. M (2006), "Therise of the modern (idea of the) state" *Politikon: South Africa Journal of Political Studies, Vol.*:33, Issue: 2, 183-195.

Watson, Peter (2015), *FİKİRLER TARİHİ ateşten Freud'a*, Çev: Kemal Atakay vd., 2. Baskı, Yapı Kredi Yayınları, İstanbul.

Faydalanılan Kaynaklar

Akşit, Mirpenç (2020), "Farabi ile İhvan-ı Safa'nın Siyaset ve Toplum Teorilerinin buluşma Noktaları?" *EKEV Akademi Dergisi,* Yıl 24, Sayı 81., s. 293-308, http://69f0c4a0ef237fa5b1b3cc7ca9e640bde575d444.vetisonline.com/eds/pdfviewer/pdfviewer?vid=2&sid=30a469ef-47b4-48f4-b866-b87ed94c2d9c%40pdc-v-sessmgr, , 14.05.2020

Aydın, Hasan (2015), "Ortaçağ İslam Dünyasında Bilim ve Felsefe Neden Geri Kaldı ?" *Bilim ve Gelecek Dergisi,* Yıl 7, Sayı 131.https://bilimvegelecek.com.tr/index.php/2015/01/01/ortacag-islam-dunyasinda-bilim-ve-felsefe-neden-geri-kaldi/, 14.03.2020

Bouamrane, Chick (2009), "Ortaçağ İslam Dünyasında Bilim ve Gelişmesi", Çev: Hüseyin Şimşek, *İstem Dergisi,* Yıl 7, Sayı 14, Necmettin Erbakan Üniversitesi Yayını

Burrel, David B. (1986), *KnowingtheUnknowableGod: Ibn-Sina, Maimonides, Aquinas*, University of Notre DamePress.

Çaha, Ömer (2016), *Siyasi Düşüncelere Giriş*, 4. Baskı, Dem Yayınları, İstanbul

Çapku, Ahmet (2019) "İbn Rüşd Düşüncesinde Felsefe ve Toplum", *Rumeli İslam Araştırmaları Dergisi*, Yıl 2, Sayı 4, s. 21-34.

Fakhry, Majid (2002), *Al-Farabi, Founder of IslamicNeoplatonism His Life, Works andInfluence*, Oneworld Publications.

Göze, Ayferi (2017), *Siyasal Düşünceler ve Yönetimler*, 17. Baskı, Beta, İstanbul.

Irwin, Robert (1997), "Toynbee and Ibn Khaldun", *Middle Eastern Studies*, Vol. 33 Issue 3, p461-479, DOI: 10.1080/00263209708701164, Veri tabanı: Academic Search Ultimate, 20.04.2021

Kars, Zübeyir (1998), "Farabi'de İnsan-Devlet İlişkisi", *Felsefe Kongresi Bildirileri*, Atatürk Üniversitesi, http://dergipark.gov.tr / download/article-file/31971, s.21-37, 17.03.2019

Keklik, Nihat (1981), "Türk-İslam Filozofu İbn Sina (980-1037) Hayatı ve Eserleri", *Felsefe Arşivi Dergisi*, Sayı: 22-23.

Kelly, Paul, Farndon, John, Kishtainy, Niall, Pusca, Anca, Johnson, Jesper, Dacombe, Rod, Hodson, A.S., Meadway, James, Weeks, Marcus, (2015) *Siyaset Kitabı*, 2. Baskı, çev: Tarık sadak, Alfa, İstanbul.

Karagül, Mehmet, (2016) İbn-i Haldunda Asabiyet ile Devlet ve Mülk ilişkisi, *Mehmet akif Ersoy Üniversitesi İİBF Dergisi*, , Cilt: 3, Sayı: 6, s. 47-59

Kuzu, Ali (2013), *Farabi : filozofların babası*, Paraf Yayınları, İstanbul.
Lewis, Bernard (2020), *HATA NEREDEYDİ Doğu'nun 300 Yıldır Cevabını Aradığı Soru?*, 8. Baskı, Çev: M. Murteza Özeren, Kronik Kitap, İstanbul.
Özev, Muharrem Hilmi (2005), İbnRüşd'ün Platon Yorumu, Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Siyaset Bilimi Ve Uluslararası İlişkiler.
Pirenne, Henri (2018), *OrtaçağAvrupası'nın Ekonomik ve Sosyal Tarihi*, 9. Baskı, İletişim Yayınları, İstanbul.
Şulul, Cevher (2008), "İbn Rüşd'ün Siyaset Felsefesi", *Harran Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*, Yıl 13, Sayı 20, s. 57-69, https://dergipark.org.tr/en/download/article-file/257591, 10.09.2020.
Şulul, Cevher (2016), "İbn Sina'nın Siyaset Felsefesi", *Journal of IslamicResearch*, Cilt 2, Sayı 27, http://www.islamiarastirmalar.com/upload/pdf/c4fde0a0f5974ba.pdf, 28.01.2020.
Tekin, Segâh ve E. Banu Sipahi (2014), "Kent, Yönetim, Din ve Siyaset Bağlamında Orta Çağ Avrupasına İlişkin Genel Bir Değerlendirme", *Tarih Okulu Dergisi*, Yıl: 7, Sayı: 17, s. 189.219.
TDVİA (Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi), (1993), "Cündişapür", 8. Cilt, s. 117-118, Müellif: Recep Uslu, https://cdn2.islamansiklopedisi.org.tr/dosya/8/C08002982.pdf, 16.02.2021.
TDVİA (Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi), (1995a), "Farabi", 12. Cilt, s. 145-162, Müellif: Mahmut Kaya, https://cdn2.islamansiklopedisi.org.tr/dosya/12/C12023455.pdf, 06.02.2021.
TDVİA (Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi), (1995b), "Farabi, İshak b. İbrahim", 12. Cilt, s. 162-163, Müellif: Alaeddin Jebrini, https://cdn2.islamansiklopedisi.org.tr/dosya/12/C12023456.pdf, 07.02.2021.
TDVİA (Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi), (1999), "İbn Sina", 20. Cilt, s. 322-331, Müellif: Ömer Mahir Alper, https://cdn2.islamansiklopedisi.org.tr/dosya/20/C20015904.pdf, 17.02.2021.
Ülken, H. Ziya (2007), *Türk Tefekkürü Tarihi*, 3. Baskı, Yapı Kredi Yayınları, İstanbul
Uygun, Oktay (2008), *İbn-i Haldun'un Yoplum ve Devlet Kuramı*, On İki Levha Yayıncılık,İstanbul.
Watson, Peter (2015), *FİKİRLER TARİHİ ateşten Freud'a*, Çev: Kemal Atakay vd, 2.Baskı, Yapı Kredi Yayınları, İstanbul.

Yıldırım, Ö. Ali (2018), "Farabi Felsefesinde Din, Yasa (Şeriat) ve Yorum", *Dini Araştırmalar Dergisi*, Cilt: 21, Sayı: 53, s. 99-120.

Yumuk, Recep (2020), "İbn-İ Haldun'da Devlet Görüşü",Atatürk Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi, Yıl 1978, Cilt: 3, Sayı:1-2, s. 229-278.https://dergipark.org.tr/en/download/article-file/29775 01.04.2020.

Faydalanılan Kaynaklar

Abramson, Jeffrey (2012), *Minerva'nın Baykuşu Batı Siyasi Düşünce Tarihi,* Dipnot Yayınları, İstanbul.

Aydemir, Cahit ve Güneş, Hüseyin Haşimi (2006), "MERKANTİLİZMİN ORTAYA ÇIKIŞI", *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*, Cilt: 5, Sayı: 15, s. 1-23. https://dergipark.org.tr/tr/pub/esosder/issue/6129/82200 17.05.2021, 17.05.2021

Bloch, Ernst (2002), *Rönesans Felsefesi*, Çev. Hüsen Portakal, Cem Yayınevi, İstanbul

Butler-Bowdon, Tom (2018), *50 Politika Klasiği*, Çev. Can Görtan, Pegasus Yayınları, İstanbul

Çağla, Cengiz (2010), *Siyaset Bilimi*, Omnia Yayınları, İstanbul

Çaha, Ömer (2016), *Siyasi Düşüncelere Giriş*, 4. Baskı, Dem Yayınları, İstanbul

Ekiz, Serkan, (2020), "Jean Bodin'in Siyaset Felsefesinde Devlet ve Egemenlik", *Dokuz Eylül Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, Cilt:22, Sayı:2, s. 633-691

Ergül, Ergin (2016), "Jean Bodin'in Devlet Teorisi Üzerindeki Osmanlı Etkisi", *Gazi Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, Cilt XX, Sayı 1.ss. 303-346.

Göze, Ayferi (2017), *Siyasal Düşünceler ve Yönetimler*, 17. Baskı, Beta, İstanbul.

İnalcık, Halil (2018), *Rönesans Avrupası*, 10. Basım, Türkiye İş Bankası Yayınları

Kaya, Murat (2020), "Protestan Reformunun Almanya'da Ortaya Çıkış Süreci", *Anasay Dergisi*, Sayı: 11, s. 171-187.

Kelly, Paul, Farndon, John, Kishtainy, Niall, Pusca, Anca, Johnson, Jesper, Dacombe, Rod, Hodson, A.S., Meadway, James, Weeks, Marcus, (2015) *Siyaset Kitabı*, 2. Baskı, çev: Tarık sadak, Alfa, İstanbul.

Kesenci, Merve (2020), "Rönesans Döneminde Dört Kadın Ressam: Levina Teerlinc, Catherina Van Hemessen, Sofonisba Anguissola ve Lavinia Fontana, *Social Sciences Research Journal*, Vol: 9, Issue: 3, s. 31-48.

Lewis, Bernard (2020), *HATA NEREDEYDİ Doğu'nun 300 Yıldır Cevabını Aradığı Soru?*, 8. Baskı, Çev: M. Murteza Özeren, Kronik Kitap, İstanbul.

Miglietti, Sara (2018), "Sovereignty, TerritoryandPopulation in Jean Bodin'sRepublique", *French Studies,* Volume 72, Issue 1, p. 17-34. https://b249ad5784d278decc537567b75a1cfbafe8b9be.vetisonline.com/fs/article/72/1/17/4728979, 18.01.2021.

Machiavelli, Nicola (1994), *Hükümdar (İl princepe)*, Çev: S. Bağdatlı, 4. Basım, Sosyal Yayınlar, İstanbul.

"Martin Luther ve 500. -Yılında Reformasyon'un sonuçları" https://www.deutschland.de/tr/topic/yasam/toplum-entegrasyon/martin-luther-ve-500-yilinda-reformasyonun-sonuclari 18.05.2021

More, Thomas (2004), *Ütopya*, Çev. Ender Gürol, Cem Yayınları.

Nicholls, Sophie (2019), "Sovereignty and Government in Jean Bodin's Six Livres de la République (1576)", *Journal of the History of Ideas*, Vol:80, No:1, pp. 47-66.

Özensoy, A. Utku (2019), "15 ve 16. Yüzyıllarda Sömürgecilik Hareketleri, Fiyat Devrimi ve Sömürgecilik İdeolojisi", *Tarih ve Gelecek Dergisi*, Cilt 5, Sayı 3, s. 819-834, https://dergipark.org.tr/tr/pub/jhf/issue/50823/664516, 15.05.2021

Öztaş, Ayhan (2019), "Siyaset Ütopyalarında Devlet", *Kilis 7 Aralık Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*, Cilt 6, Sayı 11, s. 1009-1042

Saygılı, Abdurrahman (2014), "Jean Bodin'in Egemenlik Anlayışı Çerçevesinde Kralın İki bedeni Kuramına Kısa Bir Bakış", *Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi (AÜHFD)*, Cilt: 63, Sayı: 1, s. 185-198.

Yıldırım, Mustafa (2020), "Rönesans ve Reformasyon", *Çankırı Karatekin Üniversitesi Karatekin Edebiyat Fakültesi Dergisi*, Cilt: 8, Sayı: 1, s. 184-210.

Faydalanılan Kaynaklar

Abramson, Jeffrey (2012), *Minerva'nın Baykuşu Batı Siyasi Düşünce Tarihi,* Dipnot Yayınları, İstanbul.

Ağaoğulları, Mehmet Ali (2014), *Sokrates'ten Jakobenlere Batı'da Siyasal Düşünceler*, İletişim Yayınları, İstanbul.

Ballıkaya, Cihan (2015), "POZİTİVİZM: Tarihsel Süreç İçerisindeki Gelişimi ve Sosyolojik Düşünceye Etkileri". *Selçuk Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Dergisi*, Sayı:33, ss.87-106. https://dergipark .org.tr/tr/pub/sefad/issue/16468/171834 ,16.05.2021

Butler-Bowdon, Tom (2018), *50 Politika Klasiği*, Pegasus Yayınları, İstanbul

Çaha, Ömer (2016), *Siyasi Düşüncelere Giriş,* 4. Baskı, Dem Yayınları, İstanbul.

Değirmencioğlu, Burcu (2019), "Amerika Birleşik Devletleri'nin Uluslaşma Sürecinde J.J. Rousseau'nun Sivil Din Öğretisinin Hayata Geçirilmesi", *D.E.U Hukuk Fakültesi Dergisi, Prof.Dr. Durmuş Tezcan'a Armağan*, Cilt 21, Özel Sayı, s. 2003-2031

Gemalmaz, M. Semih (2016), *Devlet, Birey Ve Özgürlük*, 3. Baskı, Legal Yayınları, İstanbul.

Göze, Ayferi (2017), *Siyasal Düşünceler ve Yönetimler*, 17. Baskı, Beta, İstanbul.

Heywood, Andrew (2019), *Siyasi İdeolojiler*, Çev: L. Köker, 12. Baskı, BB101 Yayınları, İstanbul

Hill, L. Ve Nidumolu, P. (2020). Theinfluence of classicalStoicism on John Locke'stheory of self-ownership. *History of the Human Sciences*. https://doi.org/10.1177/0952695120910641 12.03.2021

Kelly, Paul, Farndon, John, Kishtainy, Niall, Pusca, Anca, Johnson, Jesper, Dacombe, Rod, Hodson, A.S., Meadway, James, Weeks, Marcus, (2015) *Siyaset Kitabı*, 2. Baskı, çev: Tarık sadak, Alfa, İstanbul.

Krause, Sharon. (1999), "The Politics of DistinctionandDisobedience: HonorandtheDefense of Liberty in Montesquieu." *Polity* 31, no. 3, s. 469-99. AccessedJanuary 26, 2021. doi:10.2307/3235250.

Özel Özcan, Merve Suna (2019), "Westphalian Devletler Sistemi ve Modernleşmenin Geleneksel Dünyanın Büyük Güçleri Olan İmparatorluklara Etkisi", *Ekonomi İşletme Siyaset ve Uluslararası İlişkiler Dergisi*, Cilt: 5, Sayı: 1, s. 49-62. https://dergipark.org. tr/tr/pub/kkujebpir/issue/49941/577976 17.05.2021

Radasanu, Andrea. (2010), "MONTESQUIEU ON MODERATION, MONARCHY AND REFORM." *History of PoliticalThought* 31, no. 2, s.283-307. AccessedJanuary 26, 2021. http://www.jstor.org/stable/26224117 12.02.2021.

Rousseau, J.J. (1999), *Toplum Sözleşmesi*, Çev: alpagutErenuluğ, 3. Basım, Öteki Yayınevi, Ankara.

Rousseau, J.J. (2016), *Toplum Sözleşmesi*, Çev: Vedat Günyol, XV. Basım, Türkiye İş Bankası Yayınları, İstanbul.

Strauss, Leo (2011), *Doğal Hak ve Tarih*, Say Yayınları, İstanbul.

Strauss Danie F. M (2006), "Therise of the modern (idea of the) state" *Politikon: South AfricaJournal of PoliticalStudies, Vol*:33, Issue:2, s.183-195, Routledge, https://doi.org/10.1080/02589340600884618 23.01.2021

Schmidt, Manfred (2002), *Demokrasi Kuramlarına Giriş,* 2. Baskı, Vadi Yayınları, Ankara

Şahin, Köksal (2009), *Ulus Devlet*, 2. Baskı, Yeni Yüzyıl Yayınları, İstanbul.

Şahin, Köksal (2012), *Demokrasi Kuramları, Yayımlanmamış Ders Notları*, Sakarya Üniversitesi.

Trubowitz, Alexander (2018), "Montesquieu'sGentlePrince: TheLaw Of MajestyAndTheModeration Of Despotism İn The Spirit Of The Laws", *History of EuropeanIdeas*, Vol: 44, Issue:2, s. 194-209, http://doi.org/10.1080/01916599.2017.1393764 15.03.2021

Tunçay, Mete (1986), *Batı'da Siyasal Düşünceler Tarihi Seçilmiş Yazılar Yeni Çağ*, 5. baskı, V Teori Yayınları, Ankara.

Tunçay, Mete (2014), *Batı'da Siyasal Düşünceler Tarihi Seçilmiş Yazılar Yeni Çağ*, 5. baskı, İstanbul Bilgi üniversitesi Yayınları, İstanbul.

Usta, Ayşe (2018), "Aydınlanma Düşüncesine Kısa Bir Bakış", *Kastamonu İletişim Araştırmaları Dergisi*, Sayı 1, s . 74-90. https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/1673364, 14.04.2021

Watson, Peter (2015), *Fikirler Tarihi ateşten Freud'a,* Çev: Nurettin Elhüseyni, 2. Baskı, Yapı Kredi Yayınları, İstanbul.

Faydalanılan Kaynaklar

Atasoy, Fahri (2019), "Erol Güngör'e Göre Milliyetçilik ve Demokrasi İlişkisi", *Türk Yurdu Dergisi*, Yıl 108, Sayı 380.

Bozan, Mahmut (2018), "Liberalizm ve Neo-Liberalizm Bir Kriz Döngüsü Mü Yoksa Siyasi Bir Kurgu Mu?", *Uluslararası Politik Araştırmalar Dergisi*, Cilt: 4 Sayı: 1, s. 26-40.

Çaha, Ömer (2016), *Siyasi Düşüncelere Giriş*, Dem Yayınları, İstanbul.

Çağla, Cengiz (2010), *Siyaset Bilimi*, Omnia Yayınları, İstanbul

Heywood, Andrew (2019), *Siyasi İdeolojiler*, Çev: L. Köker, 12. Baskı, BB101 Yayınları, İstanbul

Kirk, Russell (2020), "Muhafazakârlığın 10 Prensibi", *Muhafazakar Düşünce Dergisi*, https://www.muhafazakar.com/blog/muhafazakarligin-10-prensibi_8499a3, 23.03.2020

Larousse Encyclopedique (1962), "İdéologie", (Güncel: https://www.larousse.fr/encyclopedie/rechercher/id%C3%A9ologie 24.03.2020)

Meriç, Cemil (2014), "İdeoloji", *İstanbul Üniversitesi Sosyoloji Dergisi*, Sayı: 2, s. 21-22.

Rehmann, Jan (2017), *İdeoloji Kuramları Yabancılaşma ve Boyun Eğme Güçleri*, Yordam Kitap, İstanbul.

Sungur, Hasan (2014), "Amerika'daki Neo-Muhafazakâr, Liberal Tarihçilik Çatışması ve Lynne Cheney", *Tarih Okulu Dergisi*, Yıl:7, Sayı:17, s.45-69.

Şahin, Köksal (2007), "Bir İdeoloji Olarak Milliyetçilik", *Akademik Bakış Uluslararası Sosyal Bilimler E-Dergisi*, Sayı 12, Celalabat.

Schmidt, Manfred (2002), *Demokrasi Kuramları*, Vadi, Ankara

Şahin, Köksal (2009),*Ulus Devlet*, Yeni Yüzyıl Yayınları, İstanbul

Taş, Kemalettin (2000). "Cemil Meriç'e Göre İdeolojiler Karşısında Türk Toplumu". *Dini Araştırmalar Dergisi*, Cilt: 3, Sayı: 8, s.7-22.

Uğur, Gökhan (2010), "Dünden Bugüne Anarşizm ve Anarşizmin Çözmesi Gereken Sorunlar", *Gazi Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, Cilt:12, Sayı:1, s.133-158.

Faydalanılan Kaynaklar

Akkaş, Hasan Hüseyin (2003), "Muhafazakâr Siyasi Düşünce Kavramı Üzerine", *AKÜ Sosyal Bilimler Dergisi*, V, Cilt:5, Sayı:2, s.241-254.

Çaha, Ömer (2016), *Siyasi Düşüncelere Giriş*, Dem Yayınları, İstanbul.

Duman, Fatih (2010), " EdmundBurke'de Muhafazakârlığın Liberal Temelleri: Rasyonalizm, Sosyal Teori ve Siyaset", *Liberal Düşünce Dergisi*, Cilt 15, Sayı: 57-58, s.95-124

Duman, Fatih (2017), "Muhafazakâr Düşüncede Otorite Anlayışı", *Milel ve Nihal Dergisi*, 14, (1). s. 135-159

Duman, M. Zeki (2017b), "RobertNisbet'in "Muhafazakârlık: Düş ve Gerçek" Adlı Eseri Üzerine Bir İnceleme", *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*, Cilt:10, Sayı:49.

Heywood, Andrew (2019), *Siyasi İdeolojiler*, Çev: L. Köker, 12. Baskı, BB101 Yayınları, İstanbul

Nisbet, Robert (1952), "Conservatism and Sociology", *The American Journal* of Sociology, Volume 58, Number 2, s. 167-175

Özipek, Berat (2020), "Muhafazakârlık Nedir?", https://www. muhafazakar.com/blog/muhafazakarlik-nedir_592acf, 02.04.2020

Stone, Brad Lowell (2010), "Robert NisbetandtheConservativeIntellectualTradition", TheDilemmas of AmericanConservatism, ed. Kenneth L. Deutsch, EthanFishman, s.77-97, THE UNIVERSITY PRESS OF KENTUCKY.

Sungur, Hasan (2014), "Amerika'daki Neo-Muhafazakâr, Liberal Tarihçilik Çatışması ve Lynne Cheney", *Tarih Okulu Dergisi*, Yıl:7, Sayı:17, s.45-69.

Weston, John C. (2020), " EdmundBurke'ün Tarih Görüşü", *Muhafazakâr Düşünce Dergisi*, Çev. N.Uslu, http://www.muhafazakar.com/blog/edmund-burke-un-tarih-gorusu_2206e8, 06.02.2020

Faydalanılan Kaynaklar

Bakunin, Mihail (2014), *Moskova'da Anarşizm*, (e-kitap projesi / F.Saatçioğlu ve M. Ukray), ekitapprojesi.com, İstanbul.

Butler-Bowdon, Tom (2018), *50 Politika Klasiği*, Pegasus Yayıncılık, İstanbul.

Çağla, Cengiz (2010), *Siyaset Bilimi*, Omnia Yayıncılık, İstanbul.

Çelik, Sinem (2016), "Karl Marx ve Mihail Bakunin Arasındaki Proleterya Diktatörlüğü Tartışması: SSCB Örneği Üzerine Bir Değerlendirme", *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 9, (46). s 178-184.

Çuhadar, Cengiz (2013), "Anarşizm Düşüncesindeki Farklılıklar", *Dini Araştırmalar Dergisi*, Cilt:16, Sayı:43. s 105-122

Eagles, Julian (2017), "Marxism, AnarchismandtheSituationists' TheoryofRevolution", Critical Sociology2017, Vol. 43, Issue:1,s. 13-36.

Göze, Ayferi (2017), *Siyasal Düşünceler ve Yönetimler*, Beta Yayınları, İstanbul

Heywood, Andrew (2019),*Siyasi İdeolojiler*, Çev: L. Köker, BB101 Yayınları, Ankara

Nimtz, August H. (2015), "MarxismVersusAnarchism: The First Encounter", Science&Society, Vol. 79, No. 2, April 2015, s. 153–175.

Schmidt, Manfred (2002), *Demokrasi Kuramlarına Giriş,* 2. Baskı, Vadi Yayınları, Ankara

Şahin, Köksal (2013), *Demokrasi Kuramları Ders Notları*, *Yayımlanmamış Ders Notları*, Sakarya Üniversitesi

WPR (World PopulationRewiev), (2020), "SocialistCountries 2020", https://worldpopulationreview.com/countries/socialist-countries/, 12.03.2020

Yayla, Atilla (2017), "Sosyalizm ve Sosyalistler Üzerine Düşünceler?", *Liberal Düşünce Dergisi,* Yıl 22, (88), https://dergipark.org.tr/en/download/article-file/790403, 04.02.2020

Ypi, Leo (2020), "Democraticdictatorship: Politicallegitimacy in-Marxistperspective" EuropeanJournalof Philosophy. 2020;28, s. 277–291.

Uğur, Gökhan (2010), Dünden Bugüne Anarşizm ve Anarşizmin Çözmesi Gereken Sorunlar", *Gazi Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, Cilt:12, Sayı:1, s.133-158.

Faydalanılan Kaynaklar

Bayram, Yılmaz (2014), "J. S. Mill'in Liberal Düşünce Geleneği İçindeki Yeri Üzerine Bir Değerlendirme", *Üçüncü Sektör Sosyal Ekonomi*, Cilt:49, Sayı1, s. 1-17.

Bozan, Mahmut (2018), " Liberalizm ve Neo-Liberalizm Bir Kriz Döngüsü Mü Yoksa Siyasi Bir Kurgu Mu?", *Uluslararası Politik Araştırmalar Dergisi*, Cilt:4 Sayı 1, s.26-40

Çağla, Cengiz (2010), *Siyaset Bilimi*, Omnia Yayıncılık, İstanbul.

Dursun, Davut (2019), *Siyaset Bilimi*, 10. Baskı, Beta Basım Yayın, İstanbul.

Duman, Fatih (2006), "Modern Siyasal İdeolojiler / Liberalizm", *Feodaliteden Küreselleşmeye Temel Kavram ve Süreçler*, Ed: Tevfik Erdem, Lotus Yayınevi, Ankara, s. 114-119.

Doğangün Yasa, Bengü (2017), "İktisat Düşüncesinde Devlet Müdahaleciliği Kuramının Evrimi", *Anemon- Muş Alparslan Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, Cilt:5, Sayı:2. s .281-298.

Heywood, Andrew (2019),*Siyasi İdeolojiler*, Çev: L. Köker, BB101 Yayınları, Ankara

Kalfa Ataay, Canan (2016), "Hayek ve Friedman'ın Devlet Anlayışı", *Marmara Üniversitesi Siyasal Bilimler Dergisi*, Cilt:4, Sayı:1, s. 129-151.

Kelly, Paul, Farndon, John, Kishtainy, Niall, Pusca, Anca, Johnson, Jesper, Dacombe, Rod, Hodson, A.S., Meadway, James, Weeks, Marcus, (2015) *Siyaset Kitabı*, 2. Baskı, çev: Tarık Sadak, Alfa, İstanbul.

Mill, J. Stuart (2008), *Özgürlük Üzerine*, Çev: Tuncay Türk, Roman Oda Yayınları, İstanbul

Şahin, Köksal (2009),*Ulus Devlet*, Yeni Yüzyıl Yayınları, İstanbul

Şahin, Köksal (2013), *Demokrasi Kuramları, Yayımlanmamış Ders Notları*, Sakarya Üniversitesi.

Schmidt, Manfred (2002), *Demokrasi Kuramlarına Giriş,* 2. Baskı, Vadi Yayınları, Ankara

Faydalanılan Kaynaklar

Atasoy, Fahri (2019), "Erol Güngör'e Göre Milliyetçilik ve Demokrasi İlişkisi", *Türk Yurdu Dergisi*, Yıl 108, Sayı 380.https://www.turkyurdu.com.tr/yazar-yazi.php?id=4744, 10.05.2021

Beriş, Hamit Emrah (2016), *Siyasetin Yüzleri Antik Yunan'da Postmodern Döneme Kavramlar ve Süreçler*, Tezkire Yayınları, İstanbul.

Çaha, Ömer (2016), *Siyasi Düşüncelere Giriş*, Dem Yayınları, İstanbul.

Göze, Ayferi (2017), *Siyasal Düşünceler ve Yönetimler*, Beta Yayınları, İstanbul

Habermas, Jurgen (2002), *Küreselleşme ve Milli Devletlerin Akibeti,* Çev. M. Beyaztaş, Bakış yayınları, İstanbul.

Heywood, Andrew (2019), *Siyasi İdeolojiler*, BB101 Yayınları, İstanbul

İplikçi, Alper (2017), "Johann GottfriedHerder'de Milliyetçilik Düşüncesi", *Al-Farabi Uluslararası Sosyal Bilimler Dergisi*, Vol:1, Issue:1, s. 126-135.

Kelly, Paul, Farndon, John, Kishtainy, Niall, Pusca, Anca, Johnson, Jesper, Dacombe, Rod, Hodson, A.S., Meadway, James, Weeks, Marcus, (2015) *Siyaset Kitabı*, 2. Baskı, çev: Tarık sadak, Alfa, İstanbul.

Satıcı, Murat (2019), "GuiseppeMazzini'nin Politika Teorisinde Demokrasi, Ulus ve Kozmopolitizm", FLSF (*Felsefe ve Sosyal Bilimler Dergisi)*, Cilt:14, Sayı:27, s.185-201.

Şahin, Köksal (2007), "Bir İdeoloji Olarak Milliyetçilik", *Akademik Bakış Uluslararası Sosyal Bilimler E-Dergisi*, Sayı 12, s. 1-9.

Şahin, Köksal (2009), *Ulus Devlet*, Yeni Yüzyıl Yayınları, İstanbul

Yararlanılan Kaynaklar

Çubukçu, Sevgi Uçan (2014). "Sosyal Demokrasi: Melez Bir Politik Gelenek", 19. Yüzyıldan 20. Yüzyıla Modern Siyasal İdeolojiler, Der. H. Birsen Örs, İstanbul Bilgi Üniversitesi Yayınları, İstanbul, s. 253-306.

Fletcher, Roger (1982) British RadicalismandGermanRevisionism: The Case of EduardBernstein, *The International HistoryReview*, Vol:4, Issue:3, s. 339-370, DOI: 10.1080/07075332.1982.9640282

Heywood, Andrew (2019), *Siyasi İdeolojiler*, BB101 Yayınları, İstanbul.

Mouzelis, Nicos (2001). Reflexive Modernizationandthe Third Way: The Impasses of Giddens' Social-DemocraticPolitics. *TheSociologicalReview*, VOl: 49 Issue: 3, s. 436–456. https://doi.org/10.1111/1467-954X.00340 10.04.2021.

Saraçoğlu, Cenk (2013). "Sosyal Demokrasi", *Siyaset Bilimi Kavramlar, İdeolojiler, Disiplinlerarası İlişkiler*, Haz. Gökhan Atılgan, E. Attila Aytekin, Yordam Kitap, Ankara, s.363-378.

Sarıtaş, İbrahim (2006). *Sosyal Demokrasi*, Geçmişten Günümüze, Orion Yayınları, Ankara.

Schmidt, Manfred (2002), *Demokrasi Kuramlarına Giriş*, 2. Baskı, Vadi Yayınları, Ankara

Şahin, Köksal (2013), *Demokrasi Kuramları, Yayımlanmamış Ders Notları*, Sakarya Üniversitesi.

Yararlanılan Kaynaklar

Aytaç, Ahmet Murat (2014). "Dünya Görüşü ve İdeoloji", *Siyaset Kavramlar, Kurumlar, Süreçler*. İletişim Yayınları, İstanbul, s.105-139.

Clayton, Thomas (2009) Introducing Giovanni Gentile, the 'Philosopher of Fascism', *EducationalPhilosophyandTheory*, 41: 6, s. 640-660, http://doi.org/10.1111/j.1469-5812.2008.00497.x 10.02.2021

Çağla, Cengiz (2010), *Siyaset Bilimi*, Omnia, İstanbul.

Göze, Ayferi (2017), *Siyasal Düşünceler ve Yönetimler*, Beta Yayınevi, İstanbul.

Hekimoğlu, H. Birsen (2021), *Çağdaş Siyasal Teoriler*, İstanbul Üniversitesi Açık ve Uzaktan Eğitim Fakültesi Yayını, http://auzefkitap.istanbul.edu.tr/kitap/kamuy%C3%B6netimi_ue/cagdassiyteori.pdf, 09.05.2021

Heywood, Andrew (2019), *Siyasi İdeolojiler*, BB101 Yayınları, İstanbul.

Okyayuz, Mehmet (2013). "Faşizm", *Siyaset Bilimi Kavramlar, İdeolojiler, Disiplinlerarası İlişkiler*, Haz. Gökhan Atılgan, E. Attila Aytekin, Yordam Kitap, Ankara, s.409-423.

Macit, M . (2014). FAŞİZMİN RESMİ DÜŞÜNÜRÜ: GIOVANNI GENTILE. *Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, (50), s.55-63. Retrievedfrom https://dergipark.org.tr/tr/pub/ataunisosbd/issue/2807/37686 15.02.2021

Mussolini, Benito (1998),*Faşizm Faşist Devlet*, Çev: Hasan Tuncay vd.,Doğudan - Batıdan Seçmeler Dizisi No 32, Toker Yayınları, İstanbul.

Roberts, David (2007) *Historicism and Fascism in Modern Italy*, UNIVERSITY OF TORONTO PRESS, Toronto Buffalo London.

Turi, Gabriele (1998). GiovanniGentile: Oblivion, Remembrance, andCriticism. *TheJournal of Modern History*, 70(4), s. 913-933. http://doi.org/10.1086/235171 15.02.2021

Tarquini, Alessandra (2015). Fascist Educational Policy from 1922 to1943: A Contribution to the Current Debate on Political Religions. *Journal of Contemporary History*, 50(2), 168-187.http://www.jstor.org/stable/43697370 18.02.2021

Wakefield, James. (2015). *Giovanni Gentile and the State of Contemporary Constructivism : A Study of Actual Idealist Moral Theory*, Andrews UK Limited. www.andrewsuk.com , 20.02.2021.

SOSYAL MEDYA BAĞIMLILIK ENDÜSTRİSİ

İLETİŞİMSEL BİR YAKLAŞIM

Esma Gültüvin Gür Omay

Bu kitabın yayın hakkı SİYASAL KİTABEVİ'ne aittir. Yayınevinin ve yayınlayıcısının yazılı izni alınmaksızın kısmen veya tamamen alıntı yapılamaz, hiçbir şekilde kopyalanamaz, çoğaltılamaz ve yayınlanamaz.

Sosyal Medya Bağımlılık Endüstrisi
İletişimsel Bir Yaklaşım

Yazar: Esma Gültüvin Gür Omay

Editör: Ertan Akkaş

Kapak ve Sayfa Düzeni: Buse Dilara Dirim
©Siyasal Kitabevi Tüm Hakları Saklıdır.
2023 Ekim, Ankara
ISBN No: 978-625-6586-06-2
Siyasal Kitabevi-Ünal Sevindik
Yayıncı Sertifika No: 14016
Şehit Adem Yavuz Sok. Hitit Apt. 14/1
Kızılay-Ankara
Tel: 0(312) 419 97 81 pbx
Faks: 0(312) 419 16 11
Baskı:
Repro Bir Matbaacılık Kağ. Rekl. Tasarım Tic. Ltd. Ş.
Sertifika No: 47381
İvedik OSB Matbaacılar Sitesi 1514. Cad.
No: 23-25 Yenimahalle/ANKARA
Dağıtım:
Siyasal Kitabevi
Şehit Adem Yavuz Sok. Hitit Apt. 14/1
Kızılay/Ankara
Tel: 0(312) 419 97 81 pbx
Faks: 0(312) 419 16 11
e-posta: info@siyasalkitap.com
http://www.siyasalkitap.com

Kaynakça

Adamski, D. (2018), "The Influence of New technologies on the social withdrawal (Hikikomori Syndrome) among Developed Communities, Including Poland", **Social Communication**, 1, ss. 58-63.

Adorjan, M. ve Ricciardelli, R. (2021), "Smartphone and social media addiction: Exploring the perceptions and experiences of Canadian teenagers", **Canadian Review of Sociology**, 58, ss. 45–64.

Ağyar Bakır, B.ve Uzun, B. (2018), "Developing the Social Media Addiction Scale: Validity and Reliability Studies", **Addicta: The Turkish Journal on Addictions**, 5, ss. 507-525.

Aksu, S. ve Karadağ, Ş. (2021), "Covid -19 Sürecinde İnternet ve Sosyal Medyada Vakit Geçirme Sürecindeki Artışın, Sosyal Medya Bağımlılığı, Gösterişçi Tüketim ve Narsistik Kişilik Üzerine Etkisi", **Düzce Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi**, 11(1), ss. 76-97.

Akyazı, A. (2015), "Bir İletişim Platformu Olarak Sosyal Medyada Çocuğa Yönelik Şiddetin Yansıması", **Sosyal Medya Araştırmaları**, Der. D. Yeğin, Paloma Yayınevi, İstanbul, ss. 45-56.

Alan, Ü. (2021). "Metaverse bir kuş değil, biz de havaya bakmıyoruz", Çevrim içi: https://www.birgun.net/haber/metaversebir-kus-degil-biz-de-havaya-bakmiyoruz-363924, Erişim tarihi: 27.12.2021.

Algül A, Yengin D, Karadağ G.H, Övür A., ve Bayrak B. (2019), "Sanal Gerçeklik Hastalığı", **Dijital Hastalıklar**, Ed. G. H. Karadağ, Der Yayınları, İstanbul, ss. 9-54.

Alperstein, N. M. (2019), **Celebrity and Mediated Social Connections: Fans, Friends and Followers in the Digital Age**, Palgrave Macmillan-Springer, Cham.

Alter, A. (2017), **Irresistible- The Rise of Addictive Technology and the Business of Keeping us Hooked**, Penguin Press, New York.

Altıntop, M., Bak, G. ve Bak, A. (2020), "Yeni Medya Okur Yazarlığı", **Journal of Social, Humanities and Administrative Sciences**, 6 (24), ss. 414-421.

American Psychiatric Association (2013), **Diagnostic and Statistical Manual of Mental Disorders**, 5. B., American Psychiatric Publishing, Washington.

Andreassen, C. S., Billieux, J., Griffiths, M. D., Kuss, D.J., Demetrovics, Z., Mazzoni, E. ve Pallesen, S. (2016), "The Relationship between Addictive Use of Social Media and Video Games and Symptoms of Psychiatric Disorders: A Large-scale Cross-sectional Study", **Psychology of Addictive Behaviors**, 30, ss. 252-262.

Andreassen, C. S., Pallesen, S. ve Griffiths, M. D. (2017), "The relationship between addictive use of social media, narcissism, and self-esteem: Findings from a large national survey", **Psychology of Addictive Behaviors**, 64, ss. 287-293.

Angius, N. (2023), "Meta's Ad Revenue Up 12% in Q2, Exceeding Expectations", Çevrim içi: https://searchengineland.com/meta-ad-revenue-up-q2-2023-429918#:~:text=Meta%27s%20ad%20revenue%20increased%20by,the%20same%20period%20in%202022, Erişim tarihi: 03.08.2023.

Arapkirli S. (2021), "Neal Stephenson'ın Snowcrash Romanı Geleceği Şekillendiriyor", Çevrim içi: https://www.bilimkurgukulubu.com/edebiyat/edebiyat-uzerine/neal-stephensonin-snow-crash-romani-gelecegi-sekillendiriyor/, Erişim tarihi: 19.01. 2022.

Ataman Yengin D. (2019), "Dijital Oyun Bağımlılığı", **Dijital Hastalıklar**, Ed. G. H. Karadağ, **Der Yayınları**, İstanbul, ss. 117-141.

Aydın, A. E. (2020), "Kuşak Çalışmalarındaki Tartışmalı Konulara İlişkin Bir Değerlendirme", **Yorum-Yönetim-Yöntem Uluslararası Yönetim-Ekonomi ve Felsefe Dergisi**, 8 (1), ss. 17-34.

Ayhan B. ve Şeker H. (2021), "İki Aşamalı Akış Kuramı ve Sosyal Medya", **Yeni Medya: Toplum ve İletişim Biliminin Dönüşümü**, Ed. H. Hülür ve C. Yaşın, Siyasal Kitabevi, Ankara, ss. 111-128.

Baecker J., Engert M., Pfaff, M. ve Krcmar, H. (2020), "Business Strategies for Data Monetization: Deriving Insights from Practice", **15th International Conference on Wirtschaftsinformatik**, March 08-11, 2020, Potsdam, Germany.

Ball-Rokeach S. J, DeFleur M. J. (1976), "A Dependency Model of Mass Media Effects", **Communication Research**, 3 (1), ss. 3-21.

Ball, M. (2021), "Framework for the Metaverse-The Metaverse Primer", Çevrim içi: https://www.matthewball.vc./all/forwardtothemetaverseprimer, Erişim tarihi: 10.06.2023.

Barnes, S. B. (2006), "A Privacy Paradox: Social Networking in the United States", **First Monday**, 11 (9), Çevrim içi: https://firstmonday.org/ojs/index.php/fm/article/view/1394/1312, Erişim Tarihi: 17.05.2023.

Bartlett, J. (2018), **The People vs. Tech- How the Internet is Killing Democracy (and how we save it)**, Penguin Random House, New York.

Baudrillard J. (2021), **Simülakrlar ve Simülasyon**, Çev. O. Adanır, Doğu Batı, Ankara.

Benavides, T. B. T., Castro, A. T. A., Marichalar, S. A. G., Cisneros, M. P. ve Suárez, E. C. B. (2023), **Social Media Addiction in Generation Z Consumers: Implications for Business and Marketing**, Springer, Cham.

Berman, N. ve Rizzo, F. (2019), "Unlocking Hikikomori: an interdisciplinary approach", **Journal of Youth Studies**, 22 (6), ss. 791-806.

Better Health Channel (t.y.), "Internet addiction", Çevrim içi: https://www.betterhealth.vic.gov.au/health/healthyliving/internet-addiction#signs-of-internet-addiction

Bilgin M., Şahin I. ve Togay A. (2020), "Social Media Addiction in Adolescents and Parent-Adolescent Relationship", **Education and Science**, 45 (202), ss. 263-281.

Bojic, L. (2022), "Metaverse through the prism of power and addiction: what will happen when the virtual world becomes more attractive than reality?", **European Journal of Futures Research**, 10 (22), ss.1-24.

Bond, B. J. (2016), "Following Your Friend: Social Media and the Strength of Adolescents' Parasocial Relationships with Media Personae", **Cyberpsychology, Behavior, and Social Networking**, 19 (11), ss. 656-660.

Booth, R. (2019), "Fake Online Influencers: A Danger to Children Say, Campaigners", Çevrim içi: https://www.theguardian.com/media/2019/nov/04/fake-online-influencers-a-danger-to-children-say-campaigners#:~:text=Parents%20are%20being%20warned%20of, creations%20of%20the%20advertising%20industry, Erişim tarihi: 08.07.2023.

Bowker, J. C., White, H. I. ve Etkin, R. G. (2021), "Social Withdrawal During Adolescence: The Role of Peers", **The Handbook of Solitude: Psychological Perspectives on Social Isolation, Social Withdrawal, and Being Alone**, 2. B., Ed. R. J. Coplan, J. C. Bowker ve L. J. Nelson, John Wiley & Sons, Hoboken, ss. 133-145.

Bradt, G. (2016), "Wanamaker Was Wrong—the Vast Majority of Advertising Is Wasted,", Çevrim içi: https://www.forbes.com/sites/georgebradt/2016/09/14/wanamaker-was-wrong-the-vast-majority-of-advertising-is-wasted/?sh=58b4eaa0483b, Erişim tarihi: 12.05.2023.

Bragazzi NL, Puente G Del (2014). "A proposal for including nomophobia in the new DSM-V.", Psychology Research and Behavior Management, 7, ss. 155–60.

Bruell, A. (2018), "Fraudulent Web Traffic Continues to Plague Advertisers, Other Businesses,", Çevrim içi: https://www.wsj.com/articles/fraudulent-web-traffic-continues-to-plague-advertisers-other-businesses-1522234801, Erişim tarihi: 05.06. 2023.

Bruns, A. (2016), "Prosumption, Produsage", The International Encyclopedia of Communication Theory and Philosophy, Ed. K. B. Jensen ve R. T. Craig, Wiley-Blackwell.

Byrne, S., Allen, A., Stavropoulos, V. ve Kannis-Dymand, L. (2023), "Problematic gaming: the role of desire thinking, metacognition, and the Proteus Effect," **Behaviour & Information Technology**, 42 (10), ss. 1453-1465.

Caner, N., Efe, Y. S. ve Başdaş, Ö. (2022), "The Contribution of Social Media Addiction to Adolescent Life: Social Appearance Anxiety", **Current Psychology**, 41, ss. 8424–8433.

Castelpietra, G., Nicotra, A. ve Leo, D. (2021), "The Hikikomori Phenomenon: Could Loneliness Be a Choice of Self-Restriction from Society?", **Open Journal of Psychiatry**, 11, ss. 47-62.

Cengiz, E. ve Gür Omay, E, G. (2013). "Marketing Health and Social Marketing: the Importance of Public Health Campaigns to Create Public Awareness in Turkey", **Mediterranean Journal of Social Sciences**, 4 (10), ss. 325-331.

Childers, C. ve Boatwright, B. (2021), "Do Digital Natives Recognize Digital Influence? Generational Differences and Understanding of Social Media Influencers", **Journal of Current Issues & Research in Advertising**, 42 (4), ss. 425-442.

Chowdhurry, G. (2013), "Sustainibility of Digital Information Services", **JDOC**, 69 (5), ss. 602-622.

Christakis, A. N. ve Fowler, J. H. (2013). "Social Contagion Theory: Examining Dynamic Social Networks and Human Behavior", **Statistics in Medicine**, 32 (4).

Chu, T. H. (2020), "A meta-analytic review of the relationship between social media use and employee outcomes", **Telematics and Informatics**, 50, ss. 1-16.

Cohen J.E. (2020). "The emergent limbic media system". Life and the law in the era of data-driven agency, Ed. Hildebrandt M. ve O'Hara K., Cheltenham , Edward Elgar Publishing Ltd; ss. 60–79.

Colville, R. (2016), **The Great Accelaration: How the World is Getting Faster, Faster**, Bloomsbury, Newyork.

Coplan, R. J., Bowker, J. C. ve Nelson, L. J. (2021), "Alone Again: Revisiting Psychological Perspectives on Solitude", **The Handbook of Solitude: Psychological Perspectives on Social Isolation, Social Withdrawal, and Being Alone**, 2. B., Ed. R. J. Coplan, J. C. Bowker ve L. J. Nelson, John Wiley & Sons, Hoboken, ss. 3-15.

Corrin, L., Apps, T., Beckman, K. ve Bennett, S. (2019), "The Myth of the Digital Native and What It Means for Higher Education", **The Oxford Handbook of Cyberpsychology**, Ed. A. Attrill-Smith, C. Fullwood, M. Keep ve D. J. Kuss, Oxford University Press, Oxford, ss. 98-114.

Cotter, K. (2019). Playing the visibility game: how influencers and algorithms negotiate influence on Instagram. New Media and Society, *21*(4), 895-913

Courtwright, D. T. (2019), **The Age of Addiction: How Bad Habits Became Big Business**, Harvard University Press, Cambridge (USA).

Courtwright, D.T. (2021), **Bağımlılık Çağı: Kötü Alışkanlıklar Nasıl Büyük bir Sektöre Dönüştü?**, çev. Faik Cem Arı, Al Baraka Yayınları, İstanbul.

Crain, M. (2018), "The Limits of Transparency: Data Brokers and Commodification", **New Media and Society**, 20 (1), ss. 88-104.

Craparo, G. (2011), "Internet addiction, dissociation, and alexithymia", **Procedia-Social and Behavioral Sciences**, 30, ss. 1051-1056.

Culkin, J. M. (1967), "A schoolman's guide to Marshall McLuhan", **The Saturday Review**, March 18th, ss. 51-53, 70-72.

De Haan, E. (2023), "The Drivers and Consequences of Ad Blocking: A Self-Filtering Mechanism That Increases Ad Effectiveness", **Journal of Interactive Marketing**, ss. 1-17.

Dean, J. (2019), "Critique or Collectivity? Communicative Capitalism and the Subject of Politics", **Digital Objects, Digital Subjects: Inter- disciplinary Perspectives on Capitalism, Labour and Politics in the Age of Big Data**, Ed. D. Chandler ve C. Fuchs, University of Westminster Press, London, ss. 171-182.

Demirci, İ. (2019), "Bergen Sosyal Medya Bağımlılığı Ölçeğinin Türkçeye Uyarlanması, Depresyon ve Anksiyete Belirtileriyle İlişkisinin Değerlendirilmesi", **Anadolu Psikiyatri Dergisi**, 20 (1), ss. 15-22.

Dorsey, J. ve Villa, D. (2020), **Z Kuşağı Ekonomisi: Z Kuşağı İş Dünyasının Geleceğini Nasıl Değiştirecek ve Bunun İçin Ne Yapmalı?**, Çev. G. Şahin, Kronik Kitap, İstanbul.

Duan, H., Li, J., Fan, S., Lin, Z., Wu, X. ve Cai, W. (2021), "Metaverse for Social Good: A University Campus Prototype", **Proceedings of the 29th ACM International Conference on Multimedia (MM'21)**, October 20-24, ss. 153-161.

Dwivedi, Y.K., Kshetri, N., Hughes, L. vd. (2023), "Exploring the Darkverse: A Multi-Perspective Analysis of the Negative Societal Impacts of the Metaverse", **Information Systems Frontiers**, Çevrim içi: https://link.springer.com/article/10.1007/s10796-023-10400-x#citeas, Erişim tarihi: 03.08.2023.

Ecevit- Satı(2023)," Yeni Dijital Teknolojiler ve Dijital İnovasyon Yönetimi", Der yayınları, İstanbul.

Eroğlu Yalın, B. ve Ak, S. (2021), "Digital Value: On the Achievements / Losses of Digital Culture", **Digital Siege**, Ed. E. Karadoğan Doruk, S. Mengü ve E. Ulusoy, Istanbul University Press, İstanbul, ss. 33-44.

Ertekin A., Özkan, E. (2021). "Sürdürülebilir Kalkınma vs. Sürdürülemez Kapitalizm: Sudaki Yaşam-1", **Farklı Perspektiflerden Sürdürülebilir Kalkınma Araçları**, Ed. B. Yavuz Tiftikçigil, Nobel, İstanbul, ss. 351-372.

Eshet-Akalai, Y. (2004), "Digital Literacy: A Conceptual Framework for Survival Skills in the Digital Era", **Journal of Educational Multimedia and Hypermedia**, 13 (1), ss. 93-106.

Fabris M. A, Marengo D., Longobardi C., Settanni M. (2020), "Investigating the Links between Fear of Missing Out, Social Media Addiction, and Emotional Symptoms in Adolescence: The role of Stress Associated with Neglect and Negative Reactions on Social Media", **Addictive Behaviors**, 106, ss. 1-6.

Farivar, S., Wang, F. ve Turel, O. (2022), "Followers' Problematic Engagement with Influencers on Social Media: An Attachment Theory Perspective", **Computers in Human Behavior**, 133, ss. 1-11.

Fell, A. (2020), "How COVID-19 will shape Generation Alpha", Çevrim içi: https://mccrindle.com.au/article/topic/generation-alpha/how-covid-19-will-shape-generation-alpha/, Erişim tarihi: 10.07.2023.

Foucault M.(2019),Hapishanenin Doğuşu",çev. Mehmet Ali Kılıçbay, İmge Yayınevi,İstanbul.

Fleming, S. (2018), "To combat Japan's karoshi, some firms allow tired workers to nap on the job", Çevrim içi: https://www.weforum.org/agenda/2018/11/japanese-company-pays-employees-get-sleep-karoshi/, 14.07.2023.

Francis, T. ve Hoefel, F. (2018), "'True Gen': Generation Z and its implications for companies, Çevrim içi: https://www.mckinsey.com/industries/consumer-packaged-goods/our-insights/true-gen-generation-z-and-its-implications-for-companies, Erişim tarihi: 09.07.2023.

Frier, S. (2021), **Filtresiz: Instagram İş Dünyasını Şöhreti ve Kültürü Nasıl Dönüştürdü**, Çev. B. Yüksekkaş, Nova Kitap, İstanbul.

Fuchs, C. (2015), **Dijital Emek ve Karl Marx**, Çev.T. E. Kalaycı ve S. Oğuz, NotaBene, Ankara.

Fuchs, C. (2018), **Sosyal Medya: Eleştirel Bir Giriş**, Çev. D. Saraçoğlu ve İ. Kalaycı, NotaBene, Ankara.

Fuchs, C. (2020), "Everyday life and everyday communication in coronavirus capitalism", **TripleC**, 18 (1), ss. 375-399.

Fuchs, C. ve Sevignani, S. (2013), "What is Digital Labour? What is Digital Work? What's Their Difference? And Why do These Questions Matter for Understanding Social Media?", **tripleC**, 11 (2), ss. 237-293.

Fumagalli, A., Lucarelli, S., Musolino E. ve Rocchi, G. (2018), "Digital Labour in the Platform Economy: The Case of Facebook", **Sustainability**, 10-1757, ss.1-16.

Galič M., Timan T. ve Koops, B. (2017), "Bentham, Deleuze and Beyond: An Overview of Surveilleance Theories from the Panopticon to Participation", **Philosophy and Technology**, 30, ss. 9-37.

Gehl, W. R. (2011), "The Archive and the Processor: the Internal Logic of the Web 2.0", **New Media and Society**,13 (8), ss. 1228-1244.

Gelfert, A. (2018), "Fake news: A definition", Informal Logic, 38 (1), ss. 84-117.

Gençoğlu, A. Y. (2020), "Kapitalizme Teorik Yaklaşımlar: Kapitalist Ekonomik Sistemin Temel Nitelikleri Üzerinden Karşılaştırmalı Bir Analiz", **Temaşa Felsefe Dergisi**, 14, ss. 237-256.

Geyser, W. (2023), "The State of Influencer Marketing 2023: Benchmark Report", Çevrim içi: https://influencermarketinghub.com/influencer-marketing-benchmark-report/, Erişim tarihi: 21.04.2023.

Gezer, M. (2023), "2023 Yılında En çok Kullanılan ve Hız Kaybeden Sosyal Medya Kanalları", Çevrim içi: https://www.marketingtr.net/tr/blog/detay/2023-yilinda-en-cok-kullanilan-ve-hiz-kaybeden-sosyal-medya-kanallari/6/324/0, Erişim tarihi: 10.08.2023.

Gigerenzer G. (2022), How to Stay Smart in a Smart World: Why Human Intelligence Still Beats Algorithms, Penguin Random House UK, London.

Gillespie, T. (2010), "The politics of platforms", **New Media and Society**, 12 (3), ss. 347-364.

Goodman, A. (1990), "Addiction Definition and Implications", **British Journal of Addiction**, 85, ss. 1403-1408.

Granger, J. (2022), "Journo-influencers are Good for Newsrooms, but They Need Support", Çevrim içi: https://www.journalism.co.uk/news/should-journalists-be-influencers-and-if-so-how-/s2/a950240/, Erişim tarihi: 21.05.2023.

Greenfield, D. (2021), "Digital Distraction: What Makes the Internet and the Smartphone So Addictive?", **Human Capacity in the Attention Economy**, Ed. S. Lane ve P. Atchley, American Psycological Association, Washington, ss. 27-48

Griffiths M.D. (2013), "Social Networking Addiction: Emerging Themes and Issues", **Journal of Addiction Research Theory**, 4 (5).

Griffiths, M. D. (2018), "Adolescent Social Networking: How Do Social Media Operators Facilitate Habitual Use?", **Education and Health**, 36 (3), ss. 66-69.

Griffiths, M.D. ve Szabo, A. (2014), "Is Excessive Online Usage a Function of Medium or Activity? An Empirical Pilot Study", **Journal of Behavioral Addictions**, 3(1), ss. 74–77.

Gunuc, S. (2015), "Relationships and Associations between Video Game and Internet Addictions: Is tolerance a Symptom Seen in All Conditions", **Computers in Human Behavior**, 49, ss. 517–525.

Güleç Yalçın, F. (2019), "Influencer Marketing'in Sanal Yolculuğu", Çevrim içi: https://digitalage.com.tr/influencer-marketingin-sanal-yolculugu/, Erişim tarihi: 08.07.2023.

Güngör, N. (2020), **İletişim: Kuramlar ve Yaklaşımlar**, Siyasal Kitabevi, Ankara.

Gür, E.G.(2009), "Tüketim Kültürü Bağlamında Sağlık Haberleri, İ.Ü Sosyal Bilimler Enstitüsü Yayımlanmamış Doktora tezi.

Gür Omay, E. G. (2021a), "Dijital Platformlar Bağlamında Dijital Emek: Donanım Haber Örneği", **Geleneksel ve Dijital Üzerine İletişim Araştırmaları**, Ed. A. Algül, Nobel Bilimsel, İstanbul, ss. 277-299.

Gür Omay, E.G. (2021b), "Covid-19 ve Sahte Haberler Ekonomisi: Türkiye Verileri ve Etkileri", **Verilerle Pandemi Sürecinde Türkiye**, Ed. T. Münyas, Tesam Kitaplığı-Nobel Akademik Yayıncılık, Ankara, ss. 545-567.

Gür Omay, E. G. (2022), "Dijitalleşme Ekseninde Tüketim Kültürü", **Medya ve Tüketim-1**, Ed. K. Çankaya, Eğitim Yayınevi, Konya, ss. 31-45.

Gür Omay, E. G. (2022). "İletişim Ekonomisinde Platform Toplumundan Metaverse Toplumuna Geçiş", **İletişim Ekonomisi**, Ed. S. Gezgin ve A. E. İralı, Nobel Yayın, Ankara, ss. 249-273.

Gür Omay, E. G. (2023), "Dijital Platformlar ve Gazetecilik Mesleği: Influencer Gazetecinin Yükselişi", **Sosyal Siyaset Konferansları Dergisi**, 84, ss. 99-110.

Haidt, J. (2020), "Digital Technology under Scrutiny: A Guilty Verdict", **Nature**, 578 (7794), ss. 226-227.

Hameleers, M. van der Meer, T. ve Vliegenthart, R. (2022), "Civilized truths, hateful lies? Incivility and hate speech in false information -evidence from fact- checked statements in the US", **Information, Communication & Society**, 25 (11), ss. 1596-1613.

Hari, J. (2022), **Çalınan Dikkat: Neden Odaklanamıyoruz?**, Çev. B. E. Aksoy, Metis Yayınları, İstanbul.

Harley, D., Morgan, J. ve Frith, H. (2018), **Cyberpsychology as Everyday Digital Experience across the Lifespan**, Palgrave Macmillan, London.

Harrigan, P., Daly, T. M., Coussement, K., Lee, J. A., Soutar, G. N. Ve Evers, U. (2021), "Identifying Influencers on Social Media", **International Journal of Information Management**, 56, ss. 1-11.

Hayward, A. (2022), "Epic Games to Pay $520M to FTC Over Fortnite 'Design Tricks', Privacy Issues", Çevrim içi: https://decrypt.co/117602/epic-games-web2-metaverse-520-million-ftc-settl ement-fortnite, Erişim tarihi: 05.06. 2023.

Hazar, M. (2011), "Sosyal Medya Bağımlılığı- Bir Alan Çalışması", **İletişim Kuram ve Araştırma Dergisi**, 32, ss. 151-175.

Helmond, A. (2015), "The Platformization of the Web: Making Web Data Platform Ready", **Social Media+ Society**, Jul.-Dec., ss. 1-11.

Herbig, P.A. ve Palumbo, F.A. (1994), "Karoshi: Salaryman Sudden Death Syndrome", **Journal of Managerial Psychology**, 9 (7), ss. 11-16.

Hobbs, R. (2010), **Digital and Media Literacy: A plan of Action**, The Aspen Institute.

Holmgren, H.G. ve Coyne S.M. (2017), "Can't Stop Scrolling!: Pathological Use of Social Networking Sites in Emerging Adulthood", **Addiction Research & Theory**, 25(5), ss. 375-382.

Horton, D. ve Wohl, R. R. (1956), "Mass Communication and Para- Social Interaction", **Psychiatry**, 19 (3), ss. 215-229.

Hou, Y., Xiong, D., Jiang, T., Song, L. ve Wang, Q. (2019), "Social media addiction: Its impact, mediation, and intervention", **Cyberpsychology: Journal of Psychosocial Research on Cyberspace**, 13(1), 4.

Huckle, T. ve Casswell S. (2022), "Alcohol Corporations and the Metaverse: Threats to Public Health?" Drug Alcohol Review, ss. 1-4.

Hund, E. (2023), **The Influencer Industry- The Quest for Authenticity on Social Media**, Princeton University Press, Princeton-Oxford.

Hunt, E. (2021), "Japan's karoshi culture was a warning. We didn't listen", Çevrim içi: https://www.wired.co.uk/article/karoshi-japan-overwork-culture, Erişim tarihi: 27.07.2023.

Hwang, T. (2020), **Subprime Attention Crisis: Advertising and the Time Bomb at the Heart of Internet**, Farrar, Strauss, and Giroux, New York.

Illing, S. (2020). "Capitalism is Turning us into Addicts: How Big Business Shapes our Habits and Desires", Çevrim içi: https://www.vox.com/science-and-health/2019/10/17/18647521/capitalism-age-of-addiction-phone-david-courtwright, Erişim tarihi: 22.05.2023.

ILO. (2021), **World Employment and Social Outlook: The role of digital labour platforms transforming the world of work**. ILO, Geneva.

InBusiness (2023), "İşte Türkiye'de bu yıl Kullanıcı sayısını arttıran Sosyal Medya Platformu", Çevrim içi: https://www.inbusiness.com.tr/sektorler/is-dunyasi/2023/08/16/iste-turkiyede-bu-yil-kullanici-sayisini-en-fazla-artiran-sosyal-medya-platformu, Erişim tarihi: 21.08.2023.

İlhan E. ve Aydoğdu E. (2015), "Medya Okuryazarlığı Dersi ve Yeni Medya Algısına Etkisi", **Erciyes İletişim Dergisi**, 4 (1), ss.52-68.

İnceli, P. ve Garip S. (2021), "Yeniliklerin Yayılımı Bağlamında Yapay Zekâ Ürünü Sanal Etkileyenin Takipçiler Tarafından Kabülüne Yönelik bir İnceleme", **Erciyes İletişim Dergisi**, 8 (2), ss. 959-980.

Irvine, M.(2019),"The affordances and constraints of Instagram", Çevrimiçi: https://blogs.commons.georgetown.edu/cctp-820-fall2019/2019/10/15/the-affordances-and-constraints-of-instagram/, Erişim tarihi: 04.03.2023.

Jabeen, F., Gerritsen, C., ve Treur, J. (2020), "'I Ain't Like You' A Complex Network Model of Digital Narcissism", **Complex Networks and Their Applications VIII: Volume 2, Proceedings of the Eighth International Conference on Complex Networks and Their Applications**, Ed. H. Cherifi, S. Gaito, J. F. Mendes, E. Moro ve L. M. Rocha, Complex Networks 2019, ss. 337-349.

Jacobson, L. (2008), **Advertising, Mass Merchandising, and the Creation of Children's Consumer Culture, Children and Consumer Culture in American Society**, Praeger Publishers, Westport, ss. 3-26.

Jamieson, K. H. ve Cappella, J. N. (2008), **Echo chamber: Rush Limbaugh and the conservative media establishment**, Oxford University Press, Oxford-New York.

Jarrett, K, (2019), "Through the Reproductive Lens: Labour and Struggle at the Intersection of Culture and Economy", **Digital Objects, Digital Subjects: Interdisciplinary Perspectives on Capitalism, Labour and Politics in the Age of Big Data** Ed. D. Chandler ve C. Fuchs, University of Westminster Press, London, ss. 103-116.

Jarrett, K. (2016), **Feminism, Labour and Digital Media: The Digital Housewife**, Routledge, New York.

Jaworski, M. (2020), "The Negativity Bias: Why the Bad Stuff Sticks", Çevrim içi: https://www.psy.com.net/negativitybias, Erişim tarihi: 15.08.2023.

Joshi, A., Dencker, J. C. ve Franz, G. (2011), "Generations in organizations", **Research in Organizational Behavior**, 31, ss. 177-205.

Kaimara, P., Okinomou, A. ve Deliyannis, I. (2022), "Could Virtual Reality Applications Pose Real Risks to Children and Adolescents? A Systematic Review of Ethical Issues and Concerns", **Virtual Reality**, 26, ss. 697–735.

Kantrowitz, A. (2014), "56% of Digital Ads Served Are Never Seen, Says Google", Çevrim içi: https://adage.com/article/digital/56-digital-ads-served-google/296062, Erişim tarihi: 27.04.2023.

Kaplan, A.M., Haenlein M.(2010). "Users of the World Unite- The Challenges and Opportunities of Social Media" Business Horizons, 53, ss-53-68.

Kaplan A, Heinlein M.,(2010); " Users of the World Unite, The Challenges and Opportunities of Social Media"Business Horizons 53, 59-68.

Kara, O. (2023), "We are Social 2023 Global ve Türkiye Raporu Yayınlandı", Çevrim içi: https://omgiletisim.com/we-are-social-dijital-2023-global-ve-turkiye-raporu-yayinlandi/, Erişim tarhi: 02.08.2023.

Kara, T. (2013), **Sosyal Medya Endüstrisi**, Beta Basım Yayım Dağıtım, İstanbul.

Karadağ, E., Tosuntaş, Ş. B., Erzen, E., Duru, P., Bostan, N., Mızrak Şahin, B. ve Babadağ, B. (2016), "Sanal dünyanın kronolojik bağımlılığı: Sosyotelizm (phubbing)", **Addicta: The Turkish Journal on Addiction**, 3, ss. 223-269.

Kartal, O. Y., Yazgan, D. A. ve Kıncal, R. Y. (2017), "Bilişim Çağında Sosyal Sermayenin Yeni Belirleyicileri: Dijital Uçurum ve Sosyal Medya Okur Yazarlığı," **Ahi Evran Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi**, 18 (2), ss.353-373.

Kato, T. A., Kanba, S. ve Teo, A. R. (2019), "Hikikomori: Multidimensional understanding, assessment, and future international perspectives", **Psychiatry and Clinical Neurosciences**, 73 (8), ss. 427–440

Katz, E. (1987), "Communications Research Since Lazarsfeld", **The Public Opinion Quarterly**, 51 (2), ss. 25-45.

Katz, E. ve Lazarsfeld, P. (1955), **The Personal Influence: The Part Played by People in the Flow of Mass Communication**, Free Press, Illinois.

Kellner, D. (t.y), "Intellectuals, the New Public Spheres, and Techno-Politics", Çevrim içi: http://www.gseis.ucla.edu/faculty/kellner/, Erişim tarihi: 15.01.2022.

Kelly, D. (2021), "A Virtual Gucci Bag Sold for More Money on Roblox Than The Actual Bag", Çevrim içi: https://hypebeast.com/2021/5/virtual-gucci-bag-roblox-resale#, Erişim tarihi: 03.08.2023.

Kelly, K. (1998), **New Rules for the New Economy: 10 Radical Strategies for a Connected World**, Viking, New York.

Kelly, K. (2010), **What Technology Wants**, Penguin, London.

Kindig, B. (2023), "Ad Budgets Set to Slow Even More in 2023," Çevrim içi: https://www.forbes.com/sites/bethkindig/2023/01/27/ad-budgets-set-to-slow-even-more-in-2023/, Erişim tarihi: 20.08.2023.

Kirschner, P. A. ve De Bruyckere, P. (2017), "The myths of the digital native and the multitasker", **Teaching and Teacher Education**, 67, ss. 135-142.

Kornblum, J. (2006), "More Parents Use TV as an Electronic Babysitter", Çevrim içi: http://www.usatoday.com/tech/news/2006-05-24-kidsmedia_x.htm, Erişim tarihi: 17.07.2009.

Kotamarthi P. (04.05.2022). "Brave New World: How the Metaverse May Shape Our Psychology", Çevrim içi: https://thedecisionlab.com/insights/technology/brave-new-world-how-the-metaverse-may-shape-our-psychology, Erişim tarihi: 29.04.2023.

Krasnova, H., Abramova, O., Notter, I. ve Baumann, A. (2016), "Why Phubbing is Toxic for Your Relationship: Understanding the Role of Smartphone Jealousy Among "Generation Y" Users", **Twenty-Fourth European Conference on Information Systems (ECIS)**, İstanbul.

Kuss, D. J. ve Griffiths, M. (2011), "Online Social Networking and Addiction: A Review of the Psychological Literature", **International Journal of Environmental Research and Public Health**, 8, ss. 3528-3552.

Kuss, D. J., Pontes, H., Kiraly, O. ve Demetrovics, Z. (2019), "A Psychological Overview of Gaming Disorder", **The Oxford Handbook of Cyberpsychology**, Ed. A. Attrill-Smith, C. Fullwood, M. Keep ve D. J. Kuss, Oxford University Press, Oxford, ss. 451-466.

Kuş, O. (2021), "Metaverse: 'Dijital Büyük Patlamada' Fırsatlar ve Endişelere Yönelik Algılar", **Intermedia International e-Journal**, 8 (15), ss. 245-266.

Lazer, D. M., Baum, M. A., Benkler, Y., Berinsky, A. J., Greenhill, K. M., Menczer, F., Metzger, M. J., Nyhan, B., Pennycook, G., Rothschild, D., Schudson, M., Sloman, S. A., Sunstein, C. R., Thorson, E. A., Watts, D. J. ve Zittrain, J. L. (2018), **The science of fake news**, **Science**, 359 (6380), ss. 1094–1096.

Lazzarato, M. (1996), "Immaterial Labor", Çevrim içi: https://www.e-flux.com/legacy/2013/05/2.-Maurizio-Lazzarato-Immaterial-Labor.pdf?b8c429, Erişim tarihi: 28.03.2019.

Lazzarato, M. (2016), **Göstergeler ve Makineler**, Çev. F. N. Demirci, Otonom Yayıncılık, İstanbul.

Lee, Y., Chang C., Lin, Y. ve Cheng, Z. (2014), "The Dark Side of Smartphone Usage: Psychological Traits, Compulsive Behavior and Technostress", **Computers in Human Behavior**, 31, ss. 373-383.

Leggett, A. (2021), "Falling Down the Rabbit Hole: The Dark Side of YouTube's Algorithms", Çevrim içi: https://www.anewseducation.com/post/youtube-rabbit-holes, Erişim tarihi: 17.07.2023.

Levy, S. (2020), **Facebook: Perde Arkasının Hikâyesi**, Çev. Y. Konyalı, Timaş, İstanbul.

Lindström B., Bellander M., Schultner, D. T., Chang, A., Tobler, P. A. ve Amodio, D. M. (2021), "A Computational Reward Learning Account of Social Engagement", **Nature Communications**, 12 (1311), ss. 1-10.

Liu, C. ve Ma, J. (2018), "Development and Validation of the Chinese Social Media Addiction Scale", **Personality and Individual Differences**, 134, ss. 55-59.

Lorenz-Spreen, P., Morch Monsted, B., Hövel, P. ve Lehmann, S. (2019), "Accelerating Dynamics of Collective Attention", **Nature Communications**, 10 (1759), ss. 1-9.

Lou, C., Ting, S., Kiew, J., Chen, T., Yen, T., Lee, M., Ong, J . E. C. ve Phua, Z. (2023), "Authentically Fake? How Consumers Respond to the Influence of Virtual Influencers," **Journal of Advertising**, 52 (4), ss. 540-557.

Lyons, C, A. Goodwin, I., Carah, N., Young, J., Moewaka Barnes A. ve McCreanor T. (2023). "Limbic Platform Capitalism: Understanding the Contemporary Marketing of Health-Demoting Products on Social media", **Addiction Research & Theory,** 31 (3), 178-183.

Malaby, T. (2006), "Parlaying Value: Capital in and Beyond Virtual Worlds", **Games and Culture**, 1 (2), ss. 141–162.

Mangen, A., Olivier, G. ve Velay, J. L. (2019), "Comparing Comprehension of a Long Text Read in Print Book and on Kindle: Where in the Text and When in the Story?", **Frontiers in Psychology**, 10 (38).

Marks, I. (1990), "Behavioural (non-chemical) Addictions", **British Journal of Addiction**, 85, ss. 1389-1394.

Marr, B. (2023), "Digital Addiction: Should You Be Worried?", Çevrim içi: https://www.forbes.com/sites/bernardmarr/2023/01/11/digital-addiction-should-you-be-worried/?sh=5fed3d3259c3, Erişim tarihi: 02.06.2023.

Marston, C. (2007), **Motivating the "What's in It for Me?" Workforce**, John Wiley & Sons, New Jersey.

Marx, G. T. (2004), "What is New about the New Surveillance? Classifying for Change and Continuity", **Knowledge, Technology and Policy**, 17 (1), ss18-37.

Matsakis, L. (2018), "Facebook's Targeted Ads are More Complex Than It Lets on", Çevrim içi: https://www.wired.com/story/facebooks-targeted-ads-are-more-complex-than-it-lets-on/, Erişim tarihi: 14.03.2022.

Mc Guire, W. J. (1995), "Transfering Research Findings on Persuasionto Improve Drug Abuse Programs", **Reviewing the Behavioral Science Knowledge Base on Technology Transfer**, Ed.T. Backer, S. David ve G. Soucy, National Institute on Drug Abuse, Monograph Series, ss. 225-245.

Mc Corquodale, S. (2021), **Influence: How Social Media Influencers are Shaping our Digital Future**, Bloomsbury Business, London.

Mc Guire, W. J. (2001), "Input and Output Variables Currently Promising for Constructing Persuasive Communications", **Public Communication Campaigns**, Ed. R.E. Rice ve C.K. Atkin, Sage, Thousand Oaks, ss. 22–48.

Merter, M. (2018), "Önsöz", **i-Nesli**, Çev. O. Gündüz, Kaknüs Yayınları, İstanbul.

Mills, S. (2021), "#DeleteFacebook: From Popular Protest to a New Model of Platform Capitalism?", **New Political Economy**, 26 (5), ss. 851-868.

Moore, J. W. (2017), "The Capitalocene, Part I: on the nature and origins of our ecological crisis", **The Journal of Peasant Studies**, 44 (3), ss. 594-630.

Morelock, J. ve Narita, F. Z. (2021), **The Society of the Selfie: Social Media and the Crisis of Liberal Democracy**, University of Westminster Press, London.

Mori, M. (2012), "The Uncanny Valley", Çev. K. F. MacDorman ve N. Kageki, **IEEE Robotics and Automation Magazine**, (June 2012), ss.98-100.

Mundel, J., Wan, A. ve Yang, J. (2023), "Processes underlying social comparison with influencers and subsequent impulsive buying: The roles of social anxiety and social media addiction", **Journal of Marketing Communications**, Çevrim içi: https://www.tandfonline.com/doi/full/10.1080/13527266.2023.2183426, Erişim tarihi: 21.04.2023.

Muslihati, M., Hotifah, Y., Hidayat, W. N., Sobri, A. Y., Valdez, A. V., Ilmi, A. M. ve Saputra, N. M. A. (2023), "How to Prevent Student Mental Health Problems in Metaverse Era?", **Jurnal Kajian Bimbingan dan Konseling**, 8 (1), ss. 33–46.

Nazir, T. ve Bulut, S. (2019), "Phubbing and What Could Be Its Determinants: A Dugout of Literature", **Psychology**, 10, ss. 819-829.

Netchitailova, E. (2018), "Flaneur Aylak ve Empatik İşçi", **Yeni Medya Kuramcılarından Yeni Medya Kuramları**, Ed. F. Aydoğan, Der Yayınları, İstanbul.

Nguyen, M. (2023). "Virtual Influencers: meet the AI generated figures posing as your new online friends- As They Try to Sell You Stuff", Çevrim içi: https://theconversation.com/virtual-influencers-meet-the-ai-generated-figures-posing-as-your-new-online-friends-as-they-try-to-sell-you-stuff-212001, Erişim tarihi: 19.09.2023.

NHS England (2020), "Country's top mental health nurse warns video games pushing young people into 'under the radar' gambling", Çevrim içi: https:/www.england.nhs.uk/2020/01/countrys-top-mental-health-nurse-warns-video-games-pushing-young-people-into-under-the-radar-gambling/, Erişim tarihi: 17.08.2023.

NortonLifeLock (2019), "Cyber Safety Insights Report: Global Results", Çevrim içi: https://now.symassets.com/content/dam/norton/campaign/NortonReport/2020/2019_NortonLifeLock_Cyber_Safety_Insights_Report_Global_Results.pdf, Erişim tarihi: 10.05.2023.

Notara, V., Vagka, E., Gnardellis, C. ve Lagiou, A. (2021), "The Emerging Phenomenon of Nomophobia in Young Adults: A Systematic Review Study", **Addict Health**, 13 (2), ss. 120-136.

O' Carroll, L. (2023), "How the EU Digital Services Act Affects, Facebook, Google and Others", Çevrim içi: https://www.theguardian.com/world/2023/aug/25/how-the-eu-digital-services-act-affects-facebook-google-and-others, Erişim tarihi: 25.08.2023.

Oh, E. ve Reeves, T.C. (2014), "Generational Differences and the Integration of Technology in Learning, Instruction, and Performance", **Handbook of Research on Educational Communications and Technology**, 4. B., Ed. J. M. Spector, M. D. Merrill, J. Elen ve M. J. Bishop, Springer, New York, ss. 819-828.

Okumuş, M. ve Atılgan, S. S. (2021), "Üniversite Öğrencilerinin Dijital Okuryazarlık Becerileri ile Dijital Mahremiyet Kaygısı Arasındaki İlişki", **TRT Akademi**, 12 (6), ss. 342-363.

Oleksiak, B. (2020), "Generation Z: The challenge for marketing of the 21st century?", **Ekonomia i międzynarodowe stosunki gospodarcze**, Ed. A. Kuźmińskiej-Haberli ve S. Bobowskiego, Wydawnictwo Uniwersytetu Ekonomicznego we Wrocławiu, Wrocław, ss. 30-50.

Omay, U. (2012), "Venture Capital as the Core of Innovation and Entrepreneurship", **3rd International Summit of Istanbul Economists**, ss. 23-32.

Omay, U. (2017), **Post Homo Servus**, Beta Basım Dağıtım, İstanbul.

Omay, U. ve Gür Omay, E. G. (2022), "Tükenmişlik ve Sosyal Medya Bağımlılığı", **İş, Güç Endüstri İlişkileri ve İnsan Kaynakları Dergisi**, 24 (1), ss. 5-19.

Omay, U. ve Gür, E. G. (2009), "Genme and Mobbing", **3rd International Conference on Changes in Social and Business Environment, Panevezhys, Lithuania**, ss.296-301.

Onye, U. U. ve Du, Y. (2016), "Digital Natives and Digital Divide: Analysing Perspective for Emerging Pedagogy", **13th International Conference on Cognition and Exploratory Learning in Digital Age (CELDA 2016)**, ss. 324-328.

Övür A. (2019), "Teknoloji Çağında Kaçışçı Fantazya Alanı Olarak Dijital Esriklik", **Dijital Hastalıklar**, Ed. G. H. Karadağ, Der Yayınları, İstanbul, ss. 55-84.

Özdemir, Ş. (2020), "Post- Panoptikon Çağı: Gözetimin Dijitalleşmesi ve Çevrimiçi Kimliğin Gizliliği Üzerine Bir Analiz", **Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi**, 20 (3), ss. 81-108.

Panoypticon Foundation, (t.y.), "7 Sins of Surveillance Society", Çevrim içi: https://en.panoptykon.org/idea, Erişim tarihi: 18.08.2023.

Pariser, E. (2011), **The Filter Bubble: What the Internet is Hiding from You**, Viking-Penguin Books, London.

Peckmann, C., Kannen, K., Pensel, M. C., Lux, S., Philipsen, A. ve Braun, N. (2023), "Virtual Reality Induces Symptoms of Depersonalization and Derealization: A Longitudinal Randomised Control Trial", **Computers in Human Bahavior**, 131, ss. 1-10.

Peele, S. ve Brodsky, A. (1991), **The Truth about Addiction and Recovery: The Life Process Program for Outgrowing Destructive Habits**, Simon & Schuster, New York.

Prensky, M. (2001a), "Digital Natives, Digital Immigrants, Part 1", **On the Horizon**, 9 (5), ss. 1-6.

Prensky, M. (2001b), "Digital Natives, Digital Immigrants Part 2: Do They Really Think Differently?", **On the Horizon**, 9 (6), ss. 1-6.

Radoff J. (2021), "The Metaverse Value-Chain", Çevrim içi: https://medium.com/building-the-metaverse/the-metaverse-value-chain-afcf9e09e3a7, Erişim tarihi: 10.01.2022.

Robert, P. (2014), **The Impulse Society: America in the Age of Instant Gratification**, Bloomsburry, New York.

Roberts, F. (2022), "The Metaverse is a Second Chance to Right the Wrongs of Social Media. Here's How", Çevrim içi: https://www. fastcompany.com/90710082/the-metaverse-is-a-second- chance-to-right-the-wrongs-of-social-media-heres-how, Erişim tarihi:05.07.2023.

Rogers, M. Everett. (1995), *"Diffusion of Innovations*", NewYork: The Free Press.

Rosen, P. (2022), "This Metaverse Casino Raked in $7.5 Million in Last 3 Months and Accounts for a Third of Decentraland's Daily Users", Çevrim içi: https://markets. businessinsider.com/news/currencies/decentraland-metaverse-casino-crypto-gambling-poker- 2022-2, Erişim tarihi: 11.08.2023.

Ross Arguedas, A., Robertson, C. T., Fletcher, R. ve Nielsen, R. K. (2022), "Echo Chambers, Filter Bubbles, and Polarization: a Literature Review", Çevrim içi: https://reutersinstitute.politics.ox.ac.uk/echo-chambers-filter-bubbles-and-polarisation-literature-review, Erişim tarihi: 25.03.2023.

Samoylenko, I., Aleja, D., Primo, E., Alfaro-Bittner, K., Vasilyeva, E., Kavalenko, K., Musatov, D., Raigorodskii, A. M., Criado, R., Romance, M., Papo, D., Perc, M., Barzel, B. ve Boccaletti, S. (2023), "Why Are There Six Degrees of Separation in a Social Network?", **Physical Review X**, 13 (2).

Saracel, N. Ve Aksoy, I. (2021), "Dijital Sürdürülebilirlik: Boyutları ve Koşulları", **Social Sciences Research Journal**, 10 (2), ss. 347-356.

Scalvini, M. (2023), "Making Sense of Responsibility: A Semio-Ethic Perspective on TikTok's Algorithmic Pluralism", **Social Media+Society**, 9 (2), ss. 1-14.

Schiller, D. ve Yeo, S. (2019). "Science and Engineering in Digital Capitalism", **The Routledge Handbook of the Political Economy of Science**, Ed. D. Tyfield, R. Lave, S. Randalls ve C. Thorpe, Routledge, Abington, ss. 70-82.

Schwartz, C. (2023), "Jean Twenge is ready to make you defend your generation again", Çevrim içi: https://www.washingtonpost.com/books/2023/04/20/generations-jean-twenge-boomers-gen-z-millennials/, Erişim tarihi: 17.06.2023.

Scott, H. ve Woods, H. C. (2018), "Fear of Missing Out and Sleep: Cognitive Behavioural Factors in Adolescents' Nighttime Social Media Use", **Journal of Adolescence**, 68, ss. 61-65.

Selwyn, N. (2009), "The digital native – myth and reality", **Aslib Proceedings: New Information Perspectives**, 61 (4), ss. 364-379.

Sengün, S., Santos, J. M., Salminen, S., Jung, S. ve Jansen, B.J. (2022), "Do players communicate differently depending on the champion played? Exploring the Proteus effect in League of Legends", **Technological Forecasting and Social Change**, 177, ss. 1-15.

Silik, Y. ve Aydın, F. (2021), "Dijital Okuryazarlık ve Teknoloji Okuryazarlığı Karşılaştırmalı Bir İnceleme", **Manisa Celal Bayar University Journal of Social Sciences**, 19 (4), ss. 17-34.

Singer N. (2012), "You for Sale: Mapping, and Sharing, the Cosumer Genome", Çevrim içi: https://www.nytimes.com/2012/11/18/technology/your-online-attention-bought-in-an-instant-by-advertisers.html, Erişim tarihi: 15.08.2023.

Skinner, B.F. Çevrim içi: https://en.wikipedia.org/wiki/B._F._Skinner, Erişim tarihi:22.08.2023.

Skinner, B. F. (1948), "Superstition in the Pigeon", **Journal of Experimental Psychology**, 38, 168–272.

Slefo, G. P. (2015), "Report: For Every $3 Spent on Digital Ads, Fraud Takes $1", Çevrim içi: https://adage.com/article/digital/ad-fraud-eating-digital-advertising-revenue/ 301017, Erişim tarihi: 03.05.2023.

Smapasa-Kayinga H., Hamilton H. A. ve Chaput J. P. (2018), "Use of Social Media is Associated with Short Sleep Duration in a Dose- Response Manner in Students Aged to 11 to 20 Years", **Acta Paediactrica**, 107, ss. 694-700.

Smith, B. (2021), "How TikTok reads your mind", Çevrim içi: https://www.nytimes.com/2021/12/05/business/media/tiktok-algorithm.html?smid=fb-nytimes&smtyp=cur&fbclid=IwAR18hVnvuDJOUeliarXlt38WrIf5uXB40HmWtmJSmlQTrV9ompVsZSlK58, Erişim tarihi: 05.07.2023.

Snowcrash (1992) Çevrim içi: https://en.wikipedia.org/wiki/Snow_Crash, Erişim tarihi: 20.01.2022.

Sodha, S. (2021), "Social media fuels narcissists' worst desires, making reasoned debate near impossible", Çevrim içi: https://www.theguardian.com/commentisfree/2021/nov/07/social-media-fuels-narcissists-worst-desires-making-reasoned-debate-near-impossible, Erişim tarihi: 02.07.2023.

Solomon, M. (2023), "2023 için en iyi 100+İnfluencer Pazarlama İstatistiği", Çevrim içi: https://marketsplash.com/tr/influencer-pazarlama-istatistikleri/, Erişim tarihi: 07.07.2023.

Soror, A., Steelman, Z. R. ve Turel, O. (2022), "Exhaustion and dependency: A habituation–sensitization perspective on the duality of habit in social media use", **Information Technology & People**, 35 (1), ss. 67-95.

Srnicek, N. (2017), "The challenges of platform capitalism: Understanding the logic of a new business model", Juncture, 23 (4), ss. 254–257.

Stanford University (2008), "Student Mental Health and Well-Being", **Task Force Report**, Çevrim içi: https://stacks.stanford.edu/file/druid:pb321zj7538/report.pdf, Erişim tarihi: 19.07.2023.

Stangl, B., Kastner, M., Park, S. ve Ukpabi, D. (2023), "Internet addiction continuum and its moderating effect on augmented reality application experiences: digital natives versus older users", **Journal of Travel & Tourism Marketing**, 40 (1), ss. 38-54.

Statista (2021), "If we really read the terms and conditions", Çevrim içi: https://www.statista.com, Erişim tarihi: 20.01.2022.

Stip E., Thibault A., Beauchamp-Chatel A. ve Kisely S. (2016), "Internet Addiction, Hikikomori Syndrome, and the Prodromal Phase of Psychosis", **Front: Psychiatry**, 7 (6), ss. 1-8.

Suwa, M. ve Suzuki, K. (2013), "The phenomenon of "hikikomori" (social withdrawal) and the socio-cultural situation in Japan today", **Journal of Psychopathology**, 19, ss. 191-198.

Symthe, D. W. (1977). "Communications: the Blindspot of Western Marxism", **Canadian Journal of Political and Social Theory**, 1 (3), ss. 1-27.

Şahin C. (2018), "Social Media Addiction Scale Student Form: The Reliability and Validity Study", **The Turkish Online Journal of Educational Theory**, 17 (1), ss. 169-182.

Talay, Ö. (2022), "Gözetleme Kapitalizmi Çağı: Gücün Yeni Sınırlarında İnsan Geleceği için Savaş", **Galatasaray Üniversitesi İletişim Dergisi**, 36, ss. 165-170.

Tan, R. ve Cabato, R. (2023), "Behind the AI Boom, An Army of Overseas Workers in Digital Sweatshops", Çevrim içi: https://www.washingtonpost.com/world/2023/08/28/scale-ai-remotasks-philippines-artificial-intelligence/?utm_campaign=wp_post_most&utm_ medium=email&utm_source=newsletter&wpisrc=nl_most, Erişim tarihi: 29.08.2023.

Tandon, A., Dhir, A., Talwar, S., Kaur, P. ve Mäntymäki, M. (2022), "Social media induced fear of missing out (FoMO) and phubbing: Behavioural, relational and psychological outcomes", **Technological Forecasting and Social Change**, 174.

The Washington Post. (2018, April 11),Transcript of Mark Zuckerberg's Senate Hearing. Erişim tarihi: 28.02.2021, https://www.washingtonpost.com/news/the-switch/wp/2018/04/10/ transcript-of-mark-zuckerbergs-senate-hearing/

TikTok (2023), "AI Generated Content Label", Çevrim içi: https://www.tiktok.com/creators/creator-portal/community-guidelines-and-safety/aigenerated-content-label/, Erişim tarihi:17.08.2023.

Toffler, A. (2008), **Üçüncü Dalga: Bir Fütürist Ekonomi Analizi Klasiği**, Çev. S. Yeniçeri, Koridor, İstanbul.

Törnberg, P. (2023), "How Platforms Govern: Social Regulation in Digital Capitalism", **Big Data &Society**, 10 (1), ss. 1-13.

Tutgun Ünal A. ve Deniz L. (2015), "Development of the Social Media Addiction Scale", **Online Academic Journal of Information Technology**, 6 (21), ss. 51-70.

Türkçapar, M. H. ve Sargın, E. A. (2012), "Bilişsel Davranışçı Psikoterapiler: Tarihçe ve Gelişim", **Bilişsel Davranışçı Psikoterapi Araştırmalar Dergisi**, 1 (1), ss.7-14.

Twenge, J. (2014), **Generation Me: Why Today's Young Americans Are More Confident, Assertive, Entitled and More Miserable Than Ever Before**, Revised and Updated Version, Atria, New York.

Twenge, J. M. (2013a), "The Evidence for Generation Me and Against Generation We", **Emerging Adulthood**, 1 (1), ss. 11-16.

Twenge, J. M. (2013b), "Social Media Is a Narcissism Enabler", Çevrim içi: https://www.nytimes.com/roomfordebate/2013/09/23/facebook-and-narcissism/social-media-is-a-narcissism-enabler, Erişim tarihi: 02.07.2023.

Twenge, J. M. (2018), **i-Nesli**, Çev. O. Gündüz, Kaknüs Yayınları, İstanbul.

Twenge, J. M. (2023), **Generations: The Real Differences Between Gen Z, Millennials, Gen X, Boomers, and Silents—and What They Mean for America's Future**, Atria Books.

Twenge, J. M. ve Campbell, W. K. (2015), **Asrın Vebası Narsisizm İlleti**, Çev. Ö. Korkmaz, 3. B., Kaknüs Yayınları, İstanbul.

Twenge, J. M., Haidt, J., Lozano, J. ve Cummins, K. M. (2022), "Specification Curve Analysis Shows That Social Media Use is Linked to Poor Mental Health, Especially Among Girls", **Acta Physcologica**, 224, ss. 1-11.

Usmani, S. S., Sharath, M. ve Mehendale, M. (2022), "Future of mental health in the metaverse", General Psychiatry, 35 (4).

Ünal, B. (2019), "Antroposen ve Yeni Dünya Tasarıları", **Fine Arts (NWSAFA)**, 14 (3), ss. 186- 199.

Van Dijck J., Poell, T., De Waal, M. (2018), **The Platform Society: Public Values in a Connective World**, Oxford University Press, NewYork.

Van der Vlist F., Helmond A. (2021). "How Partners Mediate Platform Power: Mapping Business and Data Partnerships in the Social Media Ecosystem" **Big Data and Society**, January June 1-16.

Verbruggen, R. (2023), "Jean Twenge's New Book Takes Readers on a Data-Driven Tour of Six Living Generations", Çevrim içi: https://ifstudies.org/blog/jean-twenges-new-book-takes-readers-on-a-data-driven-tour-of-six-living-generations, Erişim tarihi: 03.07.2023.

Vosoughi, S., Roy, D. ve Aral, S. (2018), "The spread of true and false news online", **Science**, 359 (6380), ss. 1146-1151.

Wall Street Journal (2021), "Investigation: How TikTok's algorithm figures out your deepest desires", Çevrim içi: https://www.wsj.com/video/series/ inside-tiktoks-highly-secretive-algorithm/investigation-how-tiktok-algorithm-figures-out-your-deepest-desires/ 6C0C2040-FF25–482785282BD6612E3796?mod=hp_lead_pos5&mod=article_inline, Erişim tarihi: 05.07.2023.

Wallerstein, I. (2006), **Tarihsel Kapitalizm**, Çev. N. Alpay, Metis Yayınları, İstanbul.

Wardle, C. (2019), "Understanding information disorder", Çevrim içi: Erişim tarihi: https://firstdraftnews.org/wpcontent/uploads/2019/10/Information_Disorder_Digital_AW.pdf, Erişim tarihi: 27.02.2021.

WHO. (2015), **Public Health Implications of Excessive Use of the Internet, Computers, Smartphones and Similar Electronic Devices**, World Health Organization, Geneva.

WHO. (2018), "Public health implications of excessive use of the Internet and other communication and gaming platforms", Çevrim içi: https://www.who.int/news/item/13-09-2018-public-health-implications-of-excessive-use-of-the-internet-and-other-communication-and-gaming-platforms, Erişim tarihi: 09.07.2023.

Widyana, R. ve Purnamasari, S.E. (2020), "Do Fear of Missing-out Mediated by Social Media Addiction Influence Academic Motivation Among Emerging Adulthood?" **Journal of Educational, Health and Community Psychology Widyana**, 9 (3), ss. 259-275.

Wong, P. W. C. ve Li, T. M. H. (2021), "Hikikomori: Risks and Consequences of Extreme Self-imposed Social Marginalization", **The Handbook of Solitude: Psychological Perspectives on Social Isolation, Social Withdrawal, and Being Alone**, 2. B., Ed. R. J. Coplan, J. C. Bowker ve L. J. Nelson, John Wiley & Sons, Hoboken, ss. 378-389.

Yalçın, F.G. (28 Şubat 2019). "İnfluencer Marketing'in Sanal Yolculuğu",Digital Age, https://digitalage.com.tr/influencer-marketingin-sanal-yolculugu/, Erişim tarihi:19.08.2023.

Yam, C.F. ve İlhan T. (2020), "Modern Çağın Bütünsel Teknolojik Bağımlılığı: Phubbing", **Psikiyatride Güncel Yaklaşımlar**, 12 (1), ss. 1-15.

Yang-Orlowski, J. (2020), "The Social Dilemma", Netflix Documentary.

Yaylagül, L. (2018), **Kitle İletişim Kuramları: Egemen ve Eleştirel Yaklaşımlar**, Dipnot, Ankara.

Yee, N., Bailenson, J. N. ve Ducheneaut, N. (2009), "The Proteus Effect: Implications of Transformed Digital Self Representation on Online and Offline Behavior", **Communication Research**, 36, ss. 285-312.

Yengin, D. (2015), "Giriş", **Sosyal Medya Araştırmaları**, Der. D. Yengin, Paloma Yayınevi, İstanbul, ss. 7-16.

Yengin, D. (2015), "Teknoloji, Tekniyum ve Nesnelerin İnterneti", **Sosyal Medya Araştırmaları**, Der. D. Yengin, Paloma Yayınevi, İstanbul, ss. 185-210.

Yengin, D. (2019), "Teknoloji Bağımlılığı Olarak Dijital Bağımlılık", **The Turkish Online Journal of Design, Art and Communication**, 9 (2), ss.130-144.

Yengin, D. ve Bayındır B. (2019), "Dijital Bağımlı", **Dijital Hastalıklar**, Ed.G. H. Karadağ, Der Yayınları, İstanbul, ss. 84-115.

Young, K. S. (1996), "Internet addiction: The emergence of a new clinical disorder", **Cyberpsychology and Behavior**, 1, ss. 1-12.

Zallio, M. ve Clarkson, P. J. (2022), "Designing the Metaverse: A study on Inclusion, Diversity, Equity, Accesibility and Safety for Digital Immersive Environments", **Telematics and Informatics**, 75, ss. 1-12.

Zolfagharian M. ve Yazdanparast A. (2017), "The Dark Side of Consumer Life in the Age of Virtual and Mobile Technology", **Journal of Marketing Management**, 33 (15-16), ss. 1304-1335.

Zuboff, S. (2019), **The Age of Surveillance Capitalism: The Fight For a New Frontier at the Age of Human Power**, Public Affairs, Newyork.

STRATA
İLİŞKİSEL SOSYAL BİLİMLER DERGİSİ

STRATA: İLİŞKİSEL SOSYAL BİLİMLER DERGİSİ
Dört aylık yaygın süreli dergi
(Hakemli akademik dergi)

İmtiyaz Sahibi: Phoenix Yayınevi adına Ünal Sevindik
Genel Yayın Yönetmeni: Özlem Akkaya-Vefa Saygın Öğütle
Sayı Editörü: Özlem Akkaya

Kitap Değerlendirme Editörü: Funda Sönmez Öğütle
stratadergikitapinceleme@gmail.com

Yayın Kurulu: Aksu Akçaoğlu, Polat S. Alpman, Alim Arlı, Özgür Arun, Ozan Aşık, Aslıhan Aykaç Yanardağ, Özgür Budak, Barış Büyükokutan, Güney Çeğin, Sinan T. Gülhan, Sanem Güvenç-Salgırlı, Barış Mücen, Nazlı Ökten, Gülbin Özdamar Akarçay, Nadir Suğur, Çağdaş Üngör, Semiray Yücebaş

Bilim ve Danışma Kurulu: Feyza Ak Akyol, Erhan Akarçay, Bekir Balkız, Didem Danış, Saniye Dedeoğlu, Koray Değirmenci, Ayşe Durakbaşa, Gökçen Ertuğrul, Aylin Görgün Baran, Neşe Gurallar, Mehmet Nuri Gültekin, Barış Gürsoy, Meltem Karadağ, Sevcan Karcı, Alp Yücel Kaya, Onur Kınlı, Hüseyin Köse, Ceren Lordoğlu, Meral Özbek, Ahmet Özcan, İbrahim Şirin, Ümit Tatlıcan, Elif Yeneroğlu, Egemen Yılgür, Mesut Yücebaş

Strata Sekreterya: Gülşah Kurt, Hilal Sevlü, Tolga Ulusoy

12. Sayı: Şubat 2023, Ankara.
ISSN: 2667-6079

Yönetim Yeri:
Şehit Adem Yavuz Sok. Hitit Apt. 14/1. Kızılay/Ankara
Tel: 0 312 419 97 81 pbx • Faks: 0 (312) 419 16 11

Phoenix Yayınevi
©Phoenix Yayınevi Tüm Hakları Saklıdır.
www.phoenixyayinevi.com
Baskı: Repro Bir Matbaacılık Kağ. Rekl. Tasarım Tic. Ltd. Şti.
Sertifika No: 47381
İvedik OSB Matbaacılar Sitesi 1514. Cad.
No: 23-25 Yenimahalle/ANKARA
Dağıtım: Siyasal Kitabevi
Şehit Adem Yavuz Sok. Hitit Apt. 14/1 Kızılay/Ankara

Kapak tasarım ve dizgi: Gamze Uçak

İletişim Adresi:
https://stratadergi.org
stratadergi@gmail.com
strata@strata.com
*Bu dergide yayımlanan makaleler, yazarlarının sorumluluğundadır.

nedenle emek süreci yazılım proje metodolojilerinin çatışmasız tasarımlarıyla anlaşılamaz. Ancak üretim sürecine dahil olmuş gruplar arasındaki güç ilişkileriyle beraber kavranabilir.

Kaynakça

Adrialdo Azanha, Tiradentes, A. R., João, T. A., Camargo, B. de, Pedro, J., ve Antoniolli, D. (2017). Agile Project Management with Scrum: Case Study of a Brazilian Pharmaceutical Company IT Project. *International Journal of Managing Projects in Business*, *10*(1), 133–143.

Ajam, M. A. (2018). *Project Management beyond Waterfall and Agile*. New York: CRC Press.

Beck, K., Beedle, M., Bennekum, A. van, Cockburn, A., Cunningham, W., Fowler, M., … Marick, B. (2001). Çevik Yazılım Geliştirme Manifestosu. Tarihinde 07 Eylül 2020, adresinden erişildi https://agilemanifesto.org/iso/tr/manifesto.html

Benjamin, W. (2002). *Pasajlar*. İstanbul: Yapı Kredi Yayınları.

Berardi, F. "Bifo". (2014). *Gelecekten Sonra*. İstanbul: Otonom Yayıncılık.

Braverman, H. (2008). *Emek ve Tekelci Sermaye: Yirminci Yüzyılda Çalışmanın Değersizleştirilmesi*. İstanbul: Kalkedon.

Brunet, A. P., ve New, S. (2003). Kaizen in Japan: An empirical study. *International Journal of Operations and Production Management*, *23*(11–12), 1426–1446. https://doi.org/10.1108/01443570310506704

Burawoy, M. (2015). *Üretim Siyaseti: Kapitalizm ve Sosyalizmde Fabrika Rejimleri*. İstanbul: NotaBene Yayınları.

Caffentzis, G. (2014). Bir "Bilişsel Kapitalizm" Eleştirisi. E. Peters, Micheal A., Bulut (Ed.), *Bilişsel Kapitalizm: Eğitim ve Dijital Emek* içinde (s. 75–114). Ankara: NotaBene Yayınları.

Castells, M. (2008). *Enformasyon Çağı : Ekonomi, Toplum ve Kültür CİLT 1 AĞ TOPLUMUNUN YÜKSELİŞİ*. İstanbul: İstanbul Bilgi Üniversitesi Yayınları.

Costa-Gavras. (2012). *Le Capital*. Fransa.

Cusumano, M. a, ve Smith, S. (1997). Beyond the Waterfall: Software Development at Microsoft. *Competing in the Age of Digital Convergence*, (February 1995), 371–411.

Dingsøyr, T., Nerur, S., Balijepally, V., ve Moe, N. B. (2012). A decade of agile methodologies: Towards explaining agile software development. *Journal of Systems and Software*, *85*(6), 1213–1221. https://doi.org/10.1016/j.jss.2012.02.033

Dyer-Witheford, N. (2019). *Siber Proleterya: Dijital Girdapta Küresel Emek*. İstanbul: Z Yayınları.

Edwards, R. (1979). *CONTESTED TERRAIN: The Transformation of the Workplace in the Twentieth Century*. New York: Basic Books.

Foucault, M. (2015). *Biyopolitikanın Doğuşu*. İstanbul: İstanbul Bilgi Üniversitesi Yayınları.

Friedman, A. (1977). Responsible Autonomy Versus Direct Control Over the Labour Process. *Capital ve Class*, *1*(1), 43–57. https://doi.org/10.1177/030981687700100104

Friedman, A. L. (1977). *Industry And Labour: Class Struggle at Work And Monopoly Capitalism*. London: The Macmillan Press.

Frigon, N. L., ve Jackson, H. K. (2008). *Enterprise Excellence: A Practical Guide to World-Class Competition*. *Enterprise Excellence: A Practical Guide to World-Class Competition*. New Jersey: John Wiley ve Sons. https://doi.org/10.1002/9780470432716

Gandomani, T. J., Zulzalil, H., Abdul Ghani, A. A., Abu, A. B., ve Parizi, R. M. (2015). The impact of inadequate and dysfunctional training on agile transformation process: A grounded theory study. Içinde *Information and Software Technology* (C. 57). https://doi.org/10.1016/j.infsof.2014.05.011

Guattari, F., ve Negri, A. (2006). *Bizim Gibi Komünistler*. İstanbul: Otonom Yayıncılık.

Gunasekaran, A., Yusuf, Y. Y., Adeleye, E. O., Papadopoulos, T., Kovvuri, D., ve Geyi, D. G. (2019). Agile manufacturing: an evolutionary review of practices. *International Journal of Production Research*. https://doi.org/10.1080/00207543.2018.1530478

Harvey, D. (1997). *Postmodernliğin Durumu*. İstanbul: Metis Yayınları.

Holtzhausen, N., ve de Klerk, J. J. (2018). Servant leadership and the Scrum team's effectiveness. *Leadership and Organization Development Journal*, *39*(7), 873–882. https://doi.org/10.1108/LODJ-05-2018-0193

Lazzarato, M. (1996). Immaterial Labor. *Radical Thought In Italy: A Potential Politics*, 132–147. https://doi.org/10.1002/9781405165518.wbeos1128

Marx, K. (1993). *Ekonomi Politiğin Eleştirisine Katkı*. Ankara: Sol Yayınları.

Marx, K. (2011). *Kapital Ekonomi Politiğin Eleştirisi I. Cilt Sermayenin Üretim Sürec*i. İstanbul: Yordam Yayınevi.

Marx, K. (2020). *Kapital 2. Cilt: Sermayenin Dolaşım Süreci*. İstanbul: Yordam Yayınevi.

Mollahoseini Ardakani, M., Hashemi, S., ve Razzazi, M. (2018). Adapting the scrum methodology for establishing the dynamic inter-organizational collaboration. *Journal of Organizational Change Management*, *31*(4). https://doi.org/10.1108/JOCM-07-2016-0135

Negri, A., ve Hardt, M. (2003). *İmparatorluk*. İstanbul: Ayrıntı Yayınları.

Negri, A., ve Hardt, M. (2004). *Çokluk: İmparatorluk Çağında Savaş ve Demokrasi*. İstanbul: Ayrıntı Yayınları.

Öğünç, H., ve Doğru, E. (2017). Kaizen Felsefesi ile Toplam Kalite Yönetiminin Verimlilik ve Maliyet Üzerine Etkisi. *Alanya Akademik Bakış Dergisi*, (1), 1–13.

Savul, G. (2018). *Sınıfın Yeni Görünümleri ve Bilişim Sektörü*. İstanbul: NotaBene Yayınları.

Schwaber, K., ve Sutherland, J. (2013). Scrum Kılavuzu.

Schwartz, C. R. (2011). Elektroniğin Toplumsal Gelişimi. D. Crowley ve Paul Heyer (Ed.), *İletişim Tarihi* içinde (s. 456–466). Ankara: Siyasal Kitabevi.

Sennett, R. (2011a). *Karakter Aşınması*. İstanbul: Ayrıntı Yayınları.

Sulphey, M. M., ve Upadhyay, Y. K. (2019). Construction and validation of micromanagement questionnaire. *International Journal of Environment, Workplace and Employment*, *5*(3). https://doi.org/10.1504/IJEWE.2019.103378

Tapscott, D. (1996). *The Digital Economy*. New York: McGraw-Hill.

Thompson, E. P. (2015). *İngiliz İşçi Sınıfının Oluşumu*. İstanbul: İletişim Yayınları.

Yitmen, M. (2020). *Scrum: Bir Dönüşüm Hikayesi, Agile Proje Yönetimi*. Ankara: Seçkin Yayıncılık.

Yıldırım, T. Ö., ve Türkcan, M. (2017). Teknokentte Sınıf İçi İletişim. D. Kutlu ve Ç. K. Bulut (Ed.), *Sınıfın Suretleri: Emek Süreçleri ve Karşı Hareketler* içinde (s. 187–198). İstanbul: NotaBene Yayınları.

Ancak kadın da bu krizden geçmekte ve bu yeni durumla baş etmek için yeni stratejiler kurmak zorunda bırakılmıştır. Son tahlilde, bu iç içe geçmiş ilişkiler daha geniş ve kapsamlı çalışmalara ihtiyaç duymaktadır.

Bu makale, Covid-19 salgını ile yeni normale göre dönüşen hegemonik erkekliğin tamamiyle eşitlikçi bir düzene doğru dönüşebileceği umuduyla sonlanacaktır. Eşit, kategorilerin ve yarattığı hiyerarşilerin olmadığı 'yeni bir düzen' hegemonik erkekliğin hegemonyasını da yok edebilir. Bu ise, 'yeni bir düzen'i isteyenlerin performans ve yaşamlarını eşit düzeyde, tarihsel olanın birikimsel baskısından çıkarak kurmalarıyla mümkündür.

Kaynakça

Abay, E. ve Akın,A. (2021). Covid-19 Salgınında; Dünyada ve Türkiye`de Kadınlara Yönelik Şiddet ve Toplumsal Cinsiyet. *Sağlık ve Toplum.* 31 (3) 11-16.

Bar*át*, E. (2021). Reclaiming Hegemonic Masculinity in the Context of Populism: Approaches to Overcoming it. (ss. 65-76). In Anti-Genderismus in Europa: Allianzen von Rechtspopulismus und religiosem Fundamentalismus. Mobilisierung-Vernetzung-Tranformation. Ed.s: S. Strube,R. Perintfalve, R. Hemet, M.Metze and C. Sahbaz. Bielefeld: Transcript.

Cassino, D. ve Besen-Cassino,Y. (2020). Of Masks and Men? Gender, Sex, and Protective Measures during COVID-19. *Politics & Gender*. Vol.16. 1052–1062.

Connell, R. W. (1987). *Gender and power*. Sydney, Australia: Allen and Unwin.

Connell, R. W. (1995). *Masculinities*. Cambridge, UK: Polity Press.

Connell, R. W. and Messerschmidt, James W. (2005). 'Hegemonic Masculinity: Rethinking the Concept'. *Gender & Society. 19*(6):*829*-859. DOI:10.1177/0891243205278639

Forester, S. ve O'Brien,C.(2020). Antidemocratic and Exclusionary Practices: COVID-19 and the Continuum of Violence. *Politics & Gender.* Vol.16. 1150–1157.

Greig, C. J. ve Hillier,K. M.(2021). Men, Masculinities, and a Global Pandemic: Exploring the Politics of Masculinities and Interlocking Relations of Power During the Initial Stage of COVID-19. *Intersectionalities: A Global Journal of* 2021 *Social Work, Analysis, Research, Polity, and Practice* Vol. 9, No.1. 75-97.

Han, Y. (2021). The politics of kitchen work: Co-production of a retired man's "hegemonic masculinity" during the COVID-19 quarantine. *F e m i n i s t F r o n t i e r s.* Vol. 28. 1876–1884. DOI: 10.1111/gwao.12713

Kaya, H.E. ve Yasar, C. (2021). COVID-19 sürecinde toplumsal cinsiyet halleri: Evde kalan erkekler. *İstanbul Üniversitesi Kadın Araştırmaları Dergisi.* Vol. 22. 1–30. https://doi.org/10.26650/iukad.2020.786382

Lak, Aroobah S. ve Hussain, T. 2022. Hegemonic Masculinity and Leadership Response to Covid-19: Critical Discourse Analysis of President Trump's Political Rhetoric in the Global Pandemic. *Pakistan Journal of American Studies.* Vol. 40. No. 1. ss. 21-51.

Matthews, C. R. (2015). The appropriation of hegemonic masculinity within selected research on men's health. *NORMA*.http://dx.doi.org/10.1080/18902138.2015.1063761

Messerschmidt, J. W. (2020). Becoming a Super-Masculine "Cool Guy" Reflexivity, Dominant and Hegemonic Masculinities, and Sexual Violence. *Boyhood Studies. Vol.*13, no. 2. 20-35. doi: 10.3167/bhs.2020.130203

Messerschmidt, J. W.(2021). Donald Trump, Dominating Masculine Necropolitics, and COVID-19. *Men and Masculinities.* Vol. 24(1) 189-194

Mohr, S. (2019). The biopolitics of masculinity (studies). *NORMA.* 14:4. 199-205DOI: 10.1080/18902138.2019.1689473

Palmer, Carl L. ve Peterson, R. D.(2020). Toxic Mask-ulinity: The Link between Masculine Toughness and Affective Reactions to Mask Wearing in the COVID-19 Era. *Politics & Gender.* Vol. 16. 1044–1051.

Reny, Tyler T. (2020). Masculine Norms and Infectious Disease: The Case of COVID-19. *Politics & Gender.* 1-8.

Repo, J. (2015). The biopolitics of gender. Oxford: Oxford University Press.

Roccato, M., Pacilli,M. G., Orlando, G. ve Russo, S.. (2022). Masculinity, Perceived Vulnerability to COVID-19, and Adoption of Protective Behaviors. *Sexuality & Culture.*https://doi.org/10.1007/s12119-022-09991-5

Sarıgöl, P. (2020). Kesişimsellik Teorisi ve Farklılıkların Feminizmi . Uluslararası İnsan Çalışmaları Dergisi. 3(6) 331-352 . DOI: 10.35235/uicd.715735

Sarıgöl,P. (2021). *Gender and Biopolitics: Changing Patterns of Womanhood in Post-2002 Turkey.* Leiden/Boston: Brill.

Scott-Samuel, A., Stanistreet,D., ve Crawshaw, P.. (2009). Hegemonic masculinity, structural violence and health inequalities. *Critical Public Health.* Vol. 19 Nos. 3–4. 287–292.

Sen, P. (2005). " 'Crimes of Honour'. Value and Meaning". içinde *'Honour': Crimes, Paradigms and Violence against Women*. (Haz.) L. Welchman et.al. Australia ve New Zealand: Zed Books/ Spinifex Press. 42– 63.

Shier, A. ve E.Shor. (2016). ""Shades of Foreign Evil": "Honour Killings" and "Family Murders" in the Canadian Press".*Violence Against Women*, Vol. 22. No. 10. 1163–1188.

Thomson, K. (2020). By the light of the corona (virus): revealing hegemonic masculinity and the double bind for men in responding to crises, Health Sociology Review, 29:2, 149-157, DOI: 10.1080/14461242.2020.1784773

Tuncer, S. ve Demirci, R. (2021). Özel ile Kamusal Ekseninde Covid-19 Pandemisi: Cinsiyetlendirilmiş Gündelik Kentsel Mekân Deneyimi ve Kadınların Güvenlik Mesaisi. *İdealKent-Covid-19 Özel Sayısı.* Vol. 12. ss. 491-535.DOI:10.31198/idealkent.892082

Ünal, B. ve Gülseren, L. (2020). COVID-19 pandemisinin görünmeyen yüzü: Aile içi kadına yönelik şiddet. *Klinik Psikiyatri Dergisi. 89-94. DOI: 10.5505/kpd.2020.37973*

Welchman, L. ve S. Hossain. (2005). "Honour, Rights and Wrongs". içinde *'Honour': Crimes, Paradigms and Violence against Women*. (Haz.). L.Welchman et.al. ss. 1– 21. Australia ve New Zealand: Zed Books/ Spinifex Press.

Wojnicka, K. (2022). What's masculinity got to do with it? The COVID-19 pandemic, men and care. *European Journal of Women's Studies.* Vol. 29(1S). 27S–42S.

Internet Kaynakları

Erdemol, M. K. (26 Nisan 2020). Toksik erkeklik başımıza bela. *Cumhuriyet Gazetesi.*
Son erişim 14.09.2022: https://www.cumhuriyet.com.tr/haber/toksik-erkeklik-basimiza-bela-1735265
Ewig,*C.(27 Nisan 2020).*Gender, Masculinity, and COVID-19. *New Security Beat.*
Son erişim 10.09.2022: https://www.newsecuritybeat.org/2020/04/gender-masculinity-covid-19/
Greil, L. (14 Mayıs 2021). Toxic masculinity - And its deadly consequences in light of COVID-19. *Reatch-Research Think Change.*
Son erişim 10.09.2022: https://reatch.ch/publikationen/toxic-masculinity-and-its-deadly-consequences-in-light-of-covid-19
Herr, O. (18 Kasım 2021) How performative masculinity has played a role in the COVID-19 pandemic. *British Science Association.*
Son erişim 10.09.2022: https://www.britishscienceassociation.org/blog/how-performative-masculinity-has-played-a-role-in-the-covid-19-pandemic
Vanbeveren, L. (18 Temmuz 2022). Hegemonic Masculinity : between deconstruction and a resurgence. (Çev. Kerry Ann Marcotte). *Gender in Geopolitics Institute.*
Son erişim 10.09.2022: https://igg-geo.org/?p=8308&lang=en
Yörük, E. (28 Aralık 2020). Covid-19 önlemlerine kimler uymuyor?; Türkiye'de bir kamu sağlığı tehdidi olarak erkekler ve ataerki. *T24 Bağımsız internet gazetesi.*
Son Erişim 09.09.2022: https://t24.com.tr/yazarlar/erdem-yoruk/covid-19-onlemlerine-kimler-uymuyor-turkiye-de-bir-kamu-sagligi-tehdidi-olarak-erkekler-ve-ataerki,29228

ardı etmeye meyilli bir tutumun hâkim olmasıdır. Bu yaygın kanı araştırmacıları da kolaylıkla hakikatin bu olduğuna ikna edebilme tehlikesi taşır ve eleştirel yaklaşılması gereken bir durumdur. İkincisi toplum tarafından anti normatif tutumu ile yargılanan "ahlaksız" (vice) turizm eğilimi olan grubun, toplumsal dışlama mekanizmalarına kontrast oluşturacak şekilde kendi hikayesini pozitif bir duygulanımla ifade etmesidir. Bu yan yana tezat duruşun arka planında keşfedilecek bir sosyolojik gerçeklik olduğunu ve bu tespitin bu anlamda kayda değer olduğunu düşünüyorum.

KAYNAKÇA

Ayçiçek yağı sınırı aştı: Türkiye'den bidon bidon taşıyorlar, (2022, 17 Ağustos). Millî Gazete. Erişim Adresi: https://www.milligazete.com.tr/haber/11656063/aycicek-yagi-siniri-asti-turkiyeden-bidon-bidon-tasiyorlar

Bakewell, O. (2014). Relaunching migration systems. *Migration Studies, 2*(3), 300-318.

Bakewell, O., Kubal, A. ve Pereira, S. (2016). Introduction: Feedback in migration processes. In *Beyond Networks* (pp. 1-17). London: Palgrave Macmillan.

Başkentte 'ucuz yağ' kuyruğu: Nereden nereye geldik, (2022, 18 Şubat). *Gazete Duvar*. Erişim Adresi: https://www.gazeteduvar.com.tr/baskentte-ucuz-yag-kuyrugu-nereden-nereye-geldik-haber-1553586

Bauman, Z. (2017). *Akışkan Modernite*. İstanbul: Can Yayınları.

Bay, A. (2016). Limanı Olan Bir Kasabadan Liman Kentine: Batum Şehri (1830-1905). *Türkiyat Mecmuası 26*(1): 61-80.

Beller-Hann, I. (1999). *Doğu Karadeniz'de Efsane Tarih ve Kültür*. A. İ. Aksamaz (Çev.). İstanbul: Çiviyazıları Yayınevi.

Castles, S., Miller ve M.J. (2008). *Göçler Çağı: Modern Dünya'da Uluslararası Göç Hareketleri*, B. U. Bal ve İ. Akbulut (Çev.). Istanbul: Bilgi Üniversitesi Yayınları.

De Haas, H. (2010). The internal dynamics of migration processes: A theoretical inquiry. *Journal of ethnic and migration studies*, *36*(10), 1587-1617.

Faist, T. (2013). The mobility turn: a new paradigm for the social sciences?. *Ethnic and Racial Studies*, *36*(11), 1637-1646.

Flamm, M. ve Kaufmann, V. (2006) Operationalising the Concept of Motility: A Qualitative Study, *Mobilities*, 1(2), 167-189.

Gao, J., Ryan, C., Cave, J. ve Zhang, C. (2019). Tourism border-making: A political economy of China's border tourism. *Annals of Tourism Research*, *76*, 1-13.

Greiner, C. ve Sakdapolrak, P. (2013). Translocality: Concepts, applications and emerging research perspectives. *Geography Compass*, *7*(5), 373-384.

Güzel, B. (2021). Doğu Karadeniz Bölgesi'ndeki Düzensiz Gürcü Göçmenler ve Yerel Yönetim (siz) ler. *Göç Dergisi*, *8*(2), 243-265.

İpek, N. (2018). II. Abdülhamid Döneminde Trabzon'da Amele Göçü. *Karadeniz İncelemeleri Dergisi*, *13*(25), 103-132.

Kaufmann, V. ve Audikana, A. (2020). Mobility capital and motility. In *Handbook of urban mobilities* (pp. 41-47). Routledge.

Kaufmann, V., Bergman, M. M. ve Joye, D. (2004). Motility: mobility as capital. *International journal of urban and regional research*, *28*(4), 745-756.

Kurashvili, G. ve Kinkladze, R. (2016). Women's Migration Processes from Georgia. *21st International Scientific Conference Economics and Management* içinde (sos. 308-313). Brno, Czech Republic, 19-20 May 2016.

Kümbetoğlu, B. (2012). *Sosyolojide ve Antropolojide Niteliksel Yöntem ve Araştırma*. İstanbul: Bağlam Yayınları.

Neuman, L. (2012). *Toplumsal Araştırma Yöntemleri: Nitel ve Nicel Yaklaşımlar 1. ve 2. Cilt*. S. Özge, (Çev.). Ankara: Yayınodası Yayıncılık.

Öksüz, M. (2019). Gürcistan'dan Türkiye'ye Döngüsel Emek Haraketliliği: Süreçler, Paternler ve Sonuçlar. *(Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi)*. Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.

Özbey, K. (2018). *Sınır Kapitalizmi: Gürcistan'dan Türkiye'ye Günübirlik İşgücü Göçü*. Istanbul: Siyasal Kitabevi.

Özcan , E.B. (2019). Mekânın Imkansızlığı Kıskacında İnsanını Tutamamak: Rize'nin Kentsel Kalkınma Sürecinde Göç Kaynaklı Engeller. *4. Kent Araştırmaları Kongresi*. Ankara, TOBB Ekonomi ve Teknoloji Üniversitesi, 16-18 Ekim 2019.

Özcan, E. B. (2020). Doğu Karadeniz Bölgesinde Uluslararası Göçün Toplumsal Etkileri. *(Yayımlanmamış Doktora Tezi)*. İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Tarih Anabilim Dalı, İstanbul.

Özcan, E.B. (2022). Sarp Sınır Mobilitesinin Akademik Hafızası: Nasıl Anladık, Ne Ürettik?.M.Y. Alptekin (Ed.). *Doğu Karadeniz'de Toplum ve Kültür II*. içinde (ss. 171-193). Ankara: Astana Yayınları.

Perruchoud, R. ve Redpath, J. (2013). Göç terimleri sözlüğü. *Uluslararası Göç Örgütü*, (18).

Sheller, M. (2014). The new mobilities paradigm for a live sociology. *Current sociology*, *62*(6), 789-811.

Sheller, M., & Urry, J. (2006). The new mobilities paradigm. *Environment and planning* , *38*(2), 207-226.

Sınırda telefon turizmi rekoru (2022, 27 Aralık). *Hürriyet Gazetesi.* Erişim Adresi: https://www.hurriyet.com.tr/ekonomi/sinirda-telefon-turizmi-rekoru-42194072

Tanıl, G. (2015). "Batum'da Turizmin Gelişimi ve Bölge Gelişimine Katkısı", *Doğuş Üniversitesi Dergisi*, 16(1), ss.91- 107.

Toktaş, Ş. ve Çelik, N. (2017). Border crossings between Georgia and Turkey: The Sarp land border gate. *Geopolitics*, *22*(2), 383-406.

Turan, R. (2019). Çarlık Rusyası Döneminde Batum Vilayeti (1878-1914). *(Yayınlanmamış Doktora Tezi)*. İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Tarih Anabilim Dalı, İstanbul.

Türkiye Cumhuriyeti Batum Başkonsolosluğu (2022, 29 Kasım). Türkiye-Gürcistan İlişkileri Bilgi Notu 14.1.2022, Erişim Adresi: http://batum.bk.mfa.gov.tr /Mission/ShowInfoNote/254799

Türkiye Cumhuriyeti Kültür ve Turizm Bakanlığı (2022, 25 Aralık). *Sınır İstatistikleri*, Erişim Adresi: https://yigm.ktb.gov.tr/TR-249702/sinir-istatistikleri.html

Türkiye Cumhuriyeti Merkez Bankası (2022, 2 Ocak). *Döviz Kurları*, Erişim Adresi: https://www.tcmb.gov.tr/wps/wcm/connect/TR/TCMB+TR/Main+Menu/Istatistikler/Doviz+Kurlari/Alim+Satim/

Urry, J. (2009). *Turist bakışı*. E. Tataroğlu, (Çev.). Ankara: BilgeSu Yayıncılık

Urry, J. (2015). *Mekânları Tüketmek* (2. baskı). R.G. Öğdül, (Çev.) İstanbul: Ayrıntı Yayınları

Yukseker, H. D. (2003). *Laleli Moskova Mekiği: Kayıtdışı Ticaret ve Cinsiyet Ilişkileri*, İstanbul: İletişim Yayınları.

Kaynakça

Abdi, H., and Valentin, D. (2007). Multiple correspondence analysis. *Encyclopedia of measurement and statistics*, *2*(4), pp.651-657.

Bourdieu, P. (1984). Distinction: A Social Critique of the Judgement of Taste. Harvard University Press.

Di Franco, G. (2016). Multiple correspondence analysis: one only or several techniques? *Quality and Quantity*, *50*(3), pp.1299-1315.

DiMaggio, P. (1982). Cultural capital and school success: The impact of status culture participation on the grades of US high school students. *American sociological review*, 189-201.

Malin, H. (2015). Arts participation as a context for youth purpose. *Studies in Art Education*, *56*(3), 268-280.

Manchester, H., & Pett, E. (2015). Teenage kicks: Exploring cultural value from a youth perspective. *Cultural Trends*, *24*(3), 223-231.

Kurban, S. B., Esmer, E., and Pavlović, T. (2021). Country-based Report Measuring Cultural Literacy and Participation (Turkey). In: Franc, R., and Soler-i-Martí, R (Eds). *Country-based Reports Measuring Cultural Literacy and Participation.* Deliverable 3.1 CHIEF Horizon 2020.

Şentürk, Y. and Uçarol, A. B. (2020a). Cultural literacy practices in formal education settings (Turkey). In T. Zurabishvili and E. Marmer (Eds.), *Qualitative research in formal educational settings,* CHIEF (Cultural Heritage and Identities of Europe's Future) Grant Agreement No: 770464 (pp.292–330). Unpublished Report.

Şentürk, Y. and Uçarol, A. B. (2020b). Intergenerational dynamics in informal cultural socialisation (Turkey). In A. Popov and Y. Şentürk (Eds.), *Research on intergenerational dynamics of cultural socialisation. Country-based reports: intergenerational dynamics in informal cultural socialisation.* CHIEF (Cultural Heritage and Identities of Europe's Future) Grant Agreement No: 770464 (pp.272–306). Unpublished Report.

Van Wel, F., Couwenbergh-Soeterboek, N., Couwenbergh, C., Ter Bogt, T., & Raaijmakers, Q. (2006). Ethnicity, youth cultural participation, and cultural reproduction in the Netherlands. *Poetics*, *34*(1), 65-82.

Wel, F. V., Maarsingh, W., Bogt, T. T., & Raaijmakers, Q. (2008). Youth cultural styles: From snob to pop?. *Young*, *16*(3), 325-340.

Kaynaklar

Anderson, Elijah. 1999. *Code of the Street: Decency, Violence and the Moral Life of the Inner City*. New York: Norton.

Biagioli, Mario. 1993. *Galileo, Courtier: The Practice of Science in the Culture of Absolutism*. University of Chicago Press.

Bourdieu, Pierre. 1990. "The Scholastic Point of View," *Cultural Anthropology* 5, no. 4: 380-391.

Bourdieu, Pierre. 1997. *Méditations pascaliennes*. Paris: Seuil.

Bourdieu, Pierre. 2014. *Manet, une révolution symbolique. Cours au Collège de France, 1998-2000*. Paris: Seuil et Raisons d'agir Éditions.

Bourgois, Philippe. 1995. *In Search of Respect: Selling Crack in El Barrio*. New York: Cambridge University Press; second ed. 2002.

Cerulo, Karen A. 2006. *Never Saw It Coming: Cultural Challenges to Envisioning the Worst*. Chicago: University of Chicago Press.

Contreras, Randol. 2013. *The Stickup Kids: Race, Drugs, Violence, and the American Dream*. Berkeley: University of California Press.

Flyvbjerg, Bent. 2006. "Five Misunderstandings about Case-Study Research," *Qualitative Inquiry* 12, no. 2: 219-245.

Fried, Ronald K. 1993. *Corner Men: Great Boxing Trainers*. New York: Da Capo.

Ginzburg, Carlo. [1976] 1980. *The Cheese and the Worms: The Cosmos of a Sixteenth-Century Miller*. Baltimore, MD: Johns Hopkins University Press.

Lipsitz, George. *A Life in the Struggle: Ivory Perry and the Culture of Opposition* (Philadelphia, PA: Temple University Press, 1995).

Lüdtke, Alf (ed.). 1995. *The History of Everyday Life: Reconstructing Historical Experiences and Ways of Life*. Princeton, NJ: Princeton University Press.

Ollion, Étienne. 2022. *Les Candidats. Novices et professionnels en politique*. Paris: PUF.

Suaud, Charles. 1978. *La Vocation. Conversion et reconversion des prêtres ruraux*. Paris: Minuit.

Wacquant, Loïc. 1998. "A Fleshpeddler at Work: Power, Pain, and Profit in the Prizefighting Economy." *Theory & Society* 27, no. 1: 1-42.

Wacquant, Loïc. 2015. "For a Sociology of Flesh and Blood." *Qualitative Sociology* 38, no. 1: 1-11.

Wacquant, Loïc. 2016. "A Concise Genealogy and Anatomy of Habitus." *The Sociological Review* 64, no 1: 64-72.

Wacquant, Loïc. 2002a. *Body and Soul: Notebooks of an Apprentice Boxer*, expanded anniversary edition. New York: Oxford University Press.

Wacquant, Loïc. 2022b. *Voyage au pays des boxeurs*. Paris: La Découverte.

Wacquant, Loïc. 2022c. "Carnal Concepts in Action." In Dieter Vandebroeck (ed.), *Talking Theory*. New York and Oxford: Oxford University Press.

Westbrook, David A. 2008. *Navigators of the Contemporary: Why Ethnography Matters*. Chicago: University of Chicago Press.

STRATA
İLİŞKİSEL SOSYAL BİLİMLER DERGİSİ

STRATA: İLİŞKİSEL SOSYAL BİLİMLER DERGİSİ
Dört aylık yaygın süreli dergi
(Hakemli akademik dergi)

İmtiyaz Sahibi: Phoenix Yayınevi adına Ünal Sevindik
Genel Yayın Yönetmeni: Özlem Akkaya-Vefa Saygın Öğütle
Sayı Editörü: Güney Çeğin-Ahmet Özcan

Kitap Değerlendirme Editörü: Funda Sönmez Öğütle
stratadergikitapinceleme@gmail.com

Yayın Kurulu: Aksu Akçaoğlu, Polat S. Alpman, Alim Arlı, Özgür Arun, Ozan Aşık, Aslıhan Aykaç Yanardağ, Özgür Budak, Barış Büyükokutan, Güney Çeğin, Sinan T. Gülhan, Sanem Güvenç-Salgırlı, Barış Mücen, Nazlı Ökten, Gülbin Özdamar Akarçay, Nadir Suğur, Çağdaş Üngör, Semiray Yücebaş

Bilim ve Danışma Kurulu: Feyza Ak Akyol, Erhan Akarçay, Bekir Balkız, Didem Danış, Saniye Dedeoğlu, Koray Değirmenci, Ayşe Durakbaşa, Gökçen Ertuğrul, Aylin Görgün Baran, Neşe Gurallar, Mehmet Nuri Gültekin, Barış Gürsoy, Meltem Karadağ, Sevcan Karcı, Alp Yücel Kaya, Onur Kınlı, Hüseyin Köse, Ceren Lordoğlu, Meral Özbek, Ahmet Özcan, İbrahim Şirin, Ümit Tatlıcan, Elif Yeneroğlu, Egemen Yılgür, Mesut Yücebaş

Strata Sekreterya: Gülşah Kurt, Hilal Sevlü, Tolga Ulusoy, Öznur Yılmaz

13. Sayı: Haziran 2023, Ankara.
ISSN: 2667-6079

Yönetim Yeri:
Şehit Adem Yavuz Sok. Hitit Apt. 14/1. Kızılay/Ankara
Tel: 0 312 419 97 81 pbx • Faks: 0 (312) 419 16 11

Phoenix Yayınevi
©Phoenix Yayınevi Tüm Hakları Saklıdır.
www.phoenixyayinevi.com
Baskı: Repro Bir Matbaacılık Kağ. Rekl. Tasarım Tic. Ltd. Şti.
Sertifika No: 47381
İvedik OSB Matbaacılar Sitesi 1514. Cad.
No: 23-25 Yenimahalle/ANKARA
Dağıtım: Siyasal Kitabevi
Şehit Adem Yavuz Sok. Hitit Apt. 14/1 Kızılay/Ankara

Kapak tasarım ve dizgi: Gamze Uçak

İletişim Adresi:
https://stratadergi.org
stratadergi@gmail.com
strata@strata.com
*Bu dergide yayımlanan makaleler, yazarlarının sorumluluğundadır.

Eşrâfın kendi içindeki sınıfsal farklılaşmalar da ancak bu şekilde görülebilir ve bölgesel farklılaşmalar derinlemesine ele alınabilir. Üç, bunun için, hem bölgesel farklılıklarla birlikte Osmanlı kırındaki hem de İstanbul başta olmak üzere Osmanlı kentlerindeki sınıf oluşumu süreçlerinin birbiriyle içsel ilişkili olduğunun görülerek ele alınması gerekiyor. Dört, bu noktada, uluslararası pazarla eklemlenme süreçlerinin, bu sınıf oluşumlarını gölgeleyecek şekilde değil, bir arada görecek şekilde ele alınması önemlidir. Böylelikle, Cumhuriyet'in dünya-tarihsel bağlamı içinde de görülmesi mümkün olacaktır. Beş, bu boyutların, ileriki çalışmalarda konu edilerek, üzerlerine derinlemesine bilgi üretilmesi, hem eşrâfın hem de diğer sınıf ve tabakaların tarihsel ve sınıfsal konumlanmalarını incelikli şekilde ayrıntılandıracak ve Cumhuriyet'in eşrâf dahil hangi sınıfsal konumlanmaların ürünü olduğunu daha da netleştirecektir.

KAYNAKÇA

Büyük Millet Meclisi Zabıt Cerideleri (BMM ZC)

Büyük Millet Meclisi Gizli Zabıt Cerideleri (BMM GZC)

Abélès, M. (2012). *Devletin antropolojisi*. Ankara: Dipnot Yayınları.

Abou-El-Haj, R. A. (2009). *1703 İsyanı – Osmanlı siyasasının yapısı*. Çağdaş Sümer (çev.) Ankara: Tan Kitabevi Yayınları.

Abou-El-Haj, R. A. (1974). The Ottoman vezir and paşa households 1683-1703: A preliminary report. Journal of the American Oriental Society. 94. 438-447.

Akal, E. (2006). *Milli Mücadelenin başlangıcında Mustafa Kemal İttihat Terakki ve Bolşevizm*. İstanbul: Tüstav, 2. Baskı.

Atabaki, T. ve Zürcher, E. J. (2012). *Otoriter modernleşme – Atatürk ve Rıza Şah dönemleri*. İstanbul: İstanbul Bilgi Üniversitesi Yayınları.

Atatürk, Gazi Mustafa Kemal (Atatürk). (1999). *Nutuk*. Cilt I. Ankara: TTK Basımevi.

[Atatürk], Mustafa Kemal. (1999). *Eskişehir-İzmit Konuşmaları (1923)*. İstanbul: Kaynak Yayınları.

Aytekin, E.A. (2021). *Üretim düzenleme isyan – Osmanlı İmparatorluğu'nda toprak meselesi, arazi hukuku ve köylülük*. Ankara: Dipnot Yayınları.

Aytürk, İ. (2022). *Erken Cumhuriyet'te modernleşme, laiklik ve milliyetçilik: Mete Tunçay'ın Tek-Parti'sinin kırk yıl gecikmiş bir eleştirisi*. İ. Aytürk ve B. Esen. *Post-Post-Kemalizm – Türkiye çalışmalarında yeni arayışlar*. İstanbul: İletişim.

Baykal, B. S. (1989). *Heyeti Temsiliye kararları*. Ankara: TTK Yayını.

Bayramoğlu, S. (2005). *Yönetişim zihniyeti – Türkiye'de üst kurullar ve siyasal iktidarın dönüşümü*. İstanbul: İletişim Yayınları.

Bedirhanoğlu, P. (2021). Kapitalizmin finansallaşması, AKP'nin kriz devleti ve Türkiye'de modern devlet yapısının çözülüşü. *Toplum ve Bilim*. 155.

Bhaskar, R. (2008). *A realist theory of science*. Londra/New York: Routledge/Taylor & Francis Group.

Bhaskar, R. (2013). *Natüralizmin olanaklılığı*. V. S. Öğütle (çev.). Ankara: Pratika Kitap.

Blaisdell, D. C. (2008). Düyûn-ı Umûmiyye – Osmanlı İmparatorluğu'nda Avrupa mali denetimi. A. İ. Dalgıç (çev.). İstanbul: Nesnel Yayınlar.

Bora, T. (2017). *Cereyanlar – Türkiye'de siyasi ideolojiler*. İstanbul: İletişim.

Bouquet, O. (2016). *Sultanın paşaları (1839-1909)*. İstanbul: Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları.

Bourdieu, P. (2016). *Akademik aklın eleştirisi – Pascalca düşünme çabaları*. P.B. Yalım (çev.). İstanbul: Metis.

Cezar, Y. (1986). *Osmanlı maliyesinde bunalım ve değişim dönemi (XVIII. yy'dan Tanzimat'a mali tarih)*. İstanbul: Alan Yayıncılık.

Çelik, F. E. (2022a). *Kişisel iktidardan millet meclisine – Saltanattan Cumhuriyete*. Ankara: İmge Kitabevi Yayınları.

Çelik, F. E. (2022b). Türkiye modern devleti'nin Osmanlı'daki kökenleri – toprak yönetiminde ve yönetsel organlarda dönüşüm. *memleket Siyaset Yönetim (MSY)*. 17 (37). 5-48.

Çelik, F. E. (2023). Osmanlı-Türkiye tarihinde "devlet": tarih yazımına "devlet"in geri dönüşü mümkün mü? *Tarih Vakfı Ankara Tartışmaları – 2022/2023*. 23 Aralık 2022. Yayın Tarihi: 17 Ocak 2023. https://www.youtube.com/watch?v=kH4XZ 8Q2SJw&t=2191s

Çelik, F. E. (2012). 1922: 'Yeni Türkiye'yi kuracak zafer için beşeri ve mali kaynakların yönetimi. N. E. Keskin (Ed.). *Açıklamalı yönetim zamandizini 1919-1928*. Cilt: 1. AÜ SBF KAYAUM Yayını. Ankara: Ankara Üniversitesi Basımevi. 923-1326.

Çınar, T. (2004). *Dünyada ve Türkiye'de Başkentlik Sorunu*. Ankara: Mülkiyeliler Birliği Vakfı Yayınları.

Doğu Batı Dergisi. (2008-2009). Cumhuriyetçilik Sayısı. 47.

Demirel, A. (2010). *İlk Meclis'in vekilleri – Milli Mücadele döneminde seçimler*. İstanbul: İletişim Yayınları.

Eldem, E. (2014). A Quest for the bourgeoisie of Istanbul – identities, roles and conflicts. U. Freitag ve N. Lafi (Ed.). *Urban governance under the Ottomans – between cosmopolitanism and conflict*, London-New York: Routledge. 159-186.

Ergenç, Ö. (2013) *Şehir, toplum, devlet - Osmanlı tarihi yazıları*. İstanbul: Tarih Vakfı Yurt Yayınları.

Genç, M. (2000a). *Osmanlı İmparatorluğunda devlet ve ekonomi*. İstanbul: Ötüken Yayınları.

Genç, M. (2000b). "İltizam" maddesi. *TDV İslâm Ansiklopedisi*. C: 22. 154-158.

Genç, M. (2003). "Mâlikâne" maddesi. *TDV İslâm Ansiklopedisi*. C: 27. 516-518.

Georgeon, F. (2006a). *Sultan Abdülhamid*. Ali Berktay (çev.). İstanbul: Homer Kitabevi Yayınları.

Georgeon, F. (2006b). Ulusal hareketin iki lideri: Ziya Gökalp ve Yusuf Akçura. F. Georgeon. *Osmanlı-Türk modernleşmesi (1900-1930)*. İstanbul: YKY. 91-102.

Geras, N. (1971) Essence and appearance: aspects of fetishism in Marx's Capital. *New Left Review*. I (65). 69-85.

Gerstenberger, H. (2007). *Impersonal power – history and theory of bourgeois state*. David Fernbach (çev.) Leiden-Boston: Brill.

Gözler, K. (1998). Cumhuriyet ve monarşi. *Türkiye Günlüğü*. 53. 27-34.

Gözler, K. (1999). Hukuk açısından monarşi ve cumhuriyet kavramlarının tanımı sorunu. *Ankara Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi Dergisi*. 54 (1). 51-62.

Gözler, K. (2016). *Türk anayasal hukuku dersleri*. 20. Baskı. Bursa: Ekin.

Güler, B. A. (2006). *Yerel yönetimler – liberal açıklamalara eleştirel yaklaşım*. Ankara: İmge Kitabevi Yayınları.

Gürel, Burak. (2014). Türkiye'de kırda sınıf mücadelelerinin tarihsel gelişimi. S. Savran, K. Tanyılmaz ve E. A. Tonak (Ed.). *Marksizm ve sınıflar – dünyada ve Türkiye'de sınıflar ve mücadeleleri*. İstanbul: Yordam Kitap. 303-385.

Güran, T. (2014). Osmanlı tarım Ekonomisi, 1840-1910. 19. yüzyılda Osmanlı ekonomisi üzerine araştırmalar. İstanbul: Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları. 69-153.

Haykıran, A. S. (2013). *Aydın Vilayeti'nde çiftlikler (1839-1918)*. Ege Üniversitesi. Tarih Anabilim Dalı. Yayınlanmamış Doktora Tezi. İzmir.

Heper, M. (2010). *Türkiye'de devlet geleneği*. N. Soyarık (çev.). 3. Baskı. Ankara: Doğu Batı.

İnalcık, H. (2012). *Devlet-i 'Aliyye – Osmanlı İmparatorluğu üzerine araştırmalar-I, Klasik Dönem (1302-1606): siyasal, kurumsal ve ekonomik gelişim*. İstanbul: Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları.

İnalcık, H. (2014). Çiftliklerin doğuşu: devlet, toprak sahipleri ve kiracılar. Ç. Keyder ve ve F. Tabak (Ed.). *Osmanlı'da toprak mülkiyeti ve ticari tarım*. 2. Baskı. İstanbul: Tarih Vakfı Yurt Yayınları, 15-34.

İnalcık, H. (2000). *Osmanlı İmparatorluğu'nun ekonomik ve sosyal tarihi*. H. İnalcık ve D. Quataert (Ed.). Cilt: I: 1300-1600. H. Berktay (çev.). İstanbul: Eren Yayıncılık.

Kansu, A. (2002). *1908 Devrimi*. İstanbul: İletişim Yayınları.

Kansu, A. (2016). *İttihadcıların rejim ve iktidar mücadelesi, 1908-1913*, İstanbul: İletişim Yayınları.

Karabekir, K. (2008). *İstiklâl Harbimiz*. Cilt I. İstanbul: YKY.

Karpat, K. (1985). *Ottoman population, 1830-1914 – demographic and social characteristics*. Wisconsin: The University of Wisconsin Press.

Kaya, A. Y. (2015). On the *Çiftlik* Regulation in Tırhala in the mid nineteenth century: economists, pashas, governors, *çiftlik*-holders, *subaşı*s and sharecroppers. E. Kolovos (Ed.), *Ottoman rural societies and economies*, Foundation for Research and Technology – Hellas, Institute for Mediterranean Studies, Halcyon Days in Crete VIII, A Symposium Held in Rethmyno, 13-15 January 2012, Rethmyno: Crete University Press.

Kaya, A. Y. (2020). Were peasants bound to the soil in the nineteenth-century Balkans? A reappraisal of the question of the new/second serfdom in Ottoman historiography. L. Papastefanaki ve M. E. Kabadayı. *Working in Greece and Turkey*. New York: Berghahn Books.61-112.

Kaya, A. Y. (2021). Balkanlar ve Batı Anadolu'da ilk birikimin gelişimi (1839-1914). *Devrimci Marksizm*. 45-46. 11-66.

Kaya, A. Y. ve Terzibaşoğlu, Y. (2009). Tahrir'den kadastro'ya: 1874 İstanbul emlak tahriri ve vergisi: 'kadastro tabir olunur tahrir-i emlak". *Tarih ve Toplum*. 9. 7-56.

Keyder, Ç. (2014). Osmanlı İmparatorluğu'nda büyük ölçekli ticari tarım var mıydı? Ç. Keyder ve F. Tabak (Ed.). *Osmanlı'da toprak mülkiyeti ve ticari tarım*. 2. Baskı. İstanbul: Tarih Vakfı Yurt Yayınları. 1-14.

Kili, S. (2011). *Atatürk devrimi – bir çağdaşlaşma modeli*. 12. Baskı. İstanbul: Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları.

Kurmuş, O. (2007). *Emperyalizmin Türkiye'ye girişi*. İstanbul: Yordam Kitap.

Kutlu, A. (2011). *Cumhuriyet kavramı ve Türkiye'deki evrimi*. Tez Danışmanı: Serpil Sancar. Ankara Üniversitesi. Siyaset Bilimi ve Kamu Yönetimi Anabilim Dalı. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi.

Mooers, C. (2000). *Burjuva Avrupa'nın kuruluşu*. Ankara: Dost Kitabevi Yayınları.

Nagata, Y. (1976). *Some documents on the big farms (çiftliks) of the notables in Western Anatolia*. Institute for Study of Languages and Cultures of Asia and Africa. Tokyo: DAIWA.

Oğuz, Ş. (2011). Maddeci tarih yazımında temel tartışmalar. *Praksis*. 17. 33-56.

Ollman, B. (2008). *Yabancılaşma – Marx'ın kapitalist toplumdaki insan anlayışı*. Ayşegül Kars (çev.). İstanbul: Yordam Kitap.

Ollman, B. (2011). *Diyalektiğin dansı - Marx'ın yönteminde adımlar*. İstanbul: Yordam Kitap, 3.Baskı.

Onaran, N. (2013). *Cumhuriyet'te Ermeni ve Rum mallarının Türkleştirilmesi (1920-1930) – emvâl-i metrûkenin tasfiyesi* – II. İstanbul: Evrensel Basım Yayın.

Ortaylı, İ. (2004). *İmparatorluğun en uzun yüzyılı*. 19. Baskı. İstanbul: İletişim Yayınları.

Oyan, O. (1998). *Feodalizm ve Osmanlı tartışmaları*. Ankara: İmaj Yayınevi.

Oyan, O. (2016). *Feodalizmden kapitalizme, Osmanlı'dan Türkiye'ye*. İstanbul: Yordam Kitap.

Öğütle, V. S. ve Çeğin, G. (2010). *Toplumsal sınıfların ilişkisel gerçekliği – sosyo-tarihsel teorinin 'sınıf'la imtihanı*. Ankara: Tan Kitabevi Yayınları.

Ökçün, A. G. (1968). *Türkiye İktisat Kongresi 1923 – İzmir, haberler-belgeler-yorumlar*. Ankara: Ankara Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi Yayınları.

Önen, N. ve Reyhan, C. (2011). *Mülkten ülkeye – Türkiye'de taşra idaresinin dönüşümü (1839-1929)*. İstanbul: İletişim Yayınevi.

Özbek, N. (1999). Vakıf tarihi çalışmaları üzerine notlar. *Tarih ve Toplum*. 187. 60-62.

Özkaya, Y. (1994). *Osmanlı İmparatorluğu'nda âyânlık*. Ankara: Türk Tarih Kurumu Yayınları.

Öztürk, N. (1995). *Türk yenileşme tarihi çerçevesinde vakıf müessesesi*. Ankara: Türk Diyanet Vakfı Yayınları.

Palairet, M. (1997). *The Balkan economies (c.1800-1914) – evolution without development*. Cambridge: Cambridge University Press.

Pektaş, Ö. (2021). Emek tarihi: özgür olmayan emek tartışmaları. U. Karakoç ve A. Y. Kaya. *İktisat tarihinin dönüşü: yeni yaklaşımlar ve tartışmalar*. İstanbul: İletişim Yayınları. 197-234.

Polat, S. (2021). *Eşref – Kuşçubaşı'nın alternatif biyografisi*. İstanbul: Kronik Kitap, 2.Baskı.

Quataert, D. (2004). 19. yüzyıla genel bakış: Islahatlar Devri 1812-1914. Halil İnalcık ve Donald Quataert. (Ed.). *Osmanlı İmparatorluğu'nun ekonomik ve sosyal tarihi*. Cilt 2 (1600-1914). İstanbul: Eren Yayınları. 885-1051.

Reinkowski, M. (2017). *Düzenin şeyleri, Tanzimat'ın kelimeleri – 19. yüzyıl Osmanlı reform politikasının karşılaştırmalı bir araştırması*. Çiğdem Canan Dikmen (çev.). İstanbul: YKY.

Salzmann, A. (2011). *Modern devleti yeniden düşünmek – Osmanlı Ancien Régime'i*. Ayşe Özdemir (çev.). İstanbul: İletişim Yayınları.

Savran, S. (2014). Sınıfları haritalandırmak: sınıflar birbirinden nasıl ayrılır?. S. Savran, K. Tanyılmaz ve E. A. Tonak (Ed.). *Marksizm ve sınıflar – dünyada ve Türkiye'de sınıflar ve mücadeleleri*. İstanbul: Yordam Kitap. 25-67.

Şahin, C. (2007). Ondokuzuncu Yüzyıl'da Samsun'da çiftlik sahibi Hazinezadeler ile kiracı-köylüler arasındaki arazi ve vergi ihtilafı üzerine bazı gözlemler ve sorular. *Kebikeç*. 75-88.

Tağman, S.E. (2018). Bilimsel açıklamanın felsefi temelleri bağlamında Aristoteles'in dört neden kuramı. *Dört Öğe*. 13. 85-106.

Tanör, B. (2002). *Türkiye'de kongre iktidarları (1918-1920)*. İstanbul: YKY.

Terzi, A. (T.). (1998). "Hazîne-i Hâssa" maddesi. *TDV İslâm Ansiklopedisi*. Cilt 17. 137-141.

Terzibaşoğlu, Y. (2006). Eleni Hatun'un zeytin bahçeleri: 19. yüzyılda Anadolu'da mülkiyet hakları nasıl inşa edildi? *Tarih ve Toplum Yeni Yaklaşımlar*. 4. 121-147.

Tezcan, B. (2009). The Ottoman mevali as 'lords of the law. *Journal of Islamic Studies*. 20(3). 383-407.

Thompson, E.P. (1994). *Teorinin sefaleti*. İstanbul: Alan Yayıncılık.

Timur, T. (1997). *Türk devrimi ve sonrası*. 4. Baskı. Ankara: İmge Kitabevi.

Toprak, Z. (2012). *Türkiye'de Milli İktisat 1908-1918*. İstanbul: Doğan Kitap.

Tökin, İ. H. (1990 / 1934) *Türkiye köy iktisadıyatı*. İstanbul: İletişim Yayınları.

Turhan, M. (1989). *Hükümet sistemleri ve 1982 Anayasası*. Diyarbakır: Diyarbakır Üniversitesi Hukuk Fakültesi Yayınları.

Uslu, A. (2018). Demokrasi. G. Atılgan ve E. A. Aytekin (Ed.), *Siyaset bilimi : kavramlar, ideolojiler, disiplinler arası ilişkiler*. İstanbul: Yordam Kitap. 7. Baskı. 137-151.

Uslu, A. (2021). *Siyasal düşüncelerin toplumsal tarihi*. Cilt 3: *Soyut evrenselciliğe karşı eşitlik talepleri (1789-1917)*. İstanbul: Yordam Kitap.

Uzunçarşılı, İ. H. (1942). *Meşhur Rumeli ayanlarından Tirsinikli İsmail, Yıllık Oğlu Süleyman Ağalar ve Alemdar Mustafa Paşa*, İstanbul: Türk Tarih Kurumu Yayınları, Maarif Matbaası, İstanbul.

Uzunçarşılı, İ. H. (1945). *Osmanlı devletinin saray teşkilâtı*. Ankara: Türk Tarih Kurumu.

Üşür, İ. (1992). Ek Bölüm: Geçiş Tartışmaları. M. Dobb. *Kapitalizmin gelişimi üzerine incelemeler*. İstanbul: Belge Yayınları. 355-452.

Veinstein, G. (2014). Çiftlik tartışması üzerine. Ç. Keyder ve F. Tabak (Ed.) *Osmanlı'da toprak mülkiyeti ve ticari tarım*. İstanbul: Tarih Vakfı Yurt Yayınları. 35-56.

Wood, E. M. (2003). *Kapitalizm demokrasiye karşı – tarihsel maddeciliğin yeniden yorumlanması*. Ş. Artan (çev.). İstanbul: İletişim Yayınları.

Wood, E. M. (2006). *Sermaye imparatorluğu*. Ankara: Epos Yayınları.

Wood, E. M. (2009). *Yurttaşlardan lordlara – eskiçağlardan ortaçağlara Batı siyasi düşüncesinin toplumsal tarihi*. İstanbul: Yordam Kitap.

Yerasimos, S. (1976). *Azgelişmişlik Sürecinde Türkiye*. Cilt 3. İstanbul: Gözlem Yayınları.

Zürcher, E.J. (2016). *Millî Mücadelede İttihatçılık*. İstanbul: İletişim Yayınları, 9.Baskı.

yıllarındaki söylem ve metinlerin, hem de cumhuriyeti önceleyen meşrutiyet ideolojisinin izlerini taşıyordu. İkinci kanal, yakın tarihli siyasi ve iktisadi gelişmelerin ürettiği neticeler ile, kadroların yakın dönemlerde giriştiği yeni tartışmalar ve ürettiği yeni fikirlerdi. Üçüncü kanal ise hem 1929 ekonomik buhranının etkileri, hem de dünyadaki siyaset ve ideoloji sahnesinde yaşanan dönüşümün sonuçları anlamında uluslararası ortamdı.

Tüm bu faktörlerden beslenen Erken Cumhuriyet ideolojisi, liberalizmi ve sosyalizmi kategorik olarak reddeden, faşizme ise mesafe koyan, bazı bakımlardan "özgün" sayılabilecek bir ideoloji oldu. Devletçilik ve halkçılık bu ideolojinin başlıca iki unsurunu teşkil ederken, halkçılık ilkesinin içeriği sınıfların ve sınıf mücadelelerinin reddedilmesini içerecek şekilde genişletildi ve bu yaklaşım 1930'ların hâkim ideolojisinin ayırt edici özelliklerinden biri oldu. Milliyetçilik ilkesi varlığını korudu ve aynı zamanda bahsi geçen diğer iki ilkeye de milli nitelikler atfedildi. Ayrıca tüm bu yaklaşımlar Türk toplumunun doğal ve fıtri özellikleriyle ilişkilendirildi ve tek parti yönetimini meşrulaştırıcı bir işlev gördü. On yılın ikinci yarısında, parti ilkeleri anayasada da yer bularak devletin ilkeleri haline getirildi. Mustafa Kemal'in 1931 tarihli fırka programı üzerine çalışırken düştüğü notların sonundaki yılların ima ve işaret ettiği üzere, mevcut fikirsel yönelimlerin ve onların kurumsal ve pratik karşılıklarının on yıllar boyunca, belki de ebediyete kadar varlığını sürdüreceği öngörülüyordu. Ne var ki o dönemin yöneticilerinin bilmediği ve bilemeyeceği şey, yirmi yıldan az bir zaman sonra, yine uluslararası konjonktürün doğrudan etkisiyle oldukça farklı fikirlerin hâkim hale geleceği, ayrıca bütün bir cumhuriyet tarihi boyunca muhtelif ideoloji ve programların birbiriyle mücadele edeceğiydi. Bu sebeple en somut ve en doğrudan ifadesini 1931 tarihli fırka programında bulan fikirler, niyetlenenin aksine cumhuriyetin ya da inkılabın kalıcı ideolojisi değil, yalnızca bir dönemin ideolojisi oldu. Öyle ki, gelecekte ideolojik çizgisini "Kemalizm" olarak tanımlayan aktör ve düşünürlerden bazıları bile, bu dönemin fikirlerinden bazılarını savunmayacaktı.

KAYNAKÇA

Belgeler

C.H.F. Halkevleri Talimatnamesi. Ankara: Hakimiyeti Milliye Matbaası, 1932.

C.H.F. Programı: Fırkanın Üçüncü Büyük Kongresi Tarafından Kabul Olunmuştur. İstanbul: İstanbul Devlet Matbaası, 1931.

C.H.F. Üçüncü Büyük Kongre Zabıtları: 10-18 Mayıs 1931. İstanbul: İstanbul Devlet Matbaası, 1931.

C.H.P. Dördüncü Büyük Kurultayı Görüşmeleri Tutulgası (9-16 Mayıs 1935). Ankara: Ulus Basımevi, 1935.

Cumhuriyet Halk Fırkası Nizamnamesi. Ankara: Türkiye Büyük Millet Meclisi Matbaası, 1927.
Cumhuriyet Halk Fırkası Program Projesi. Ankara: Hakimiyeti Milliye Matbaası, 1931.
TBMM Zabıt Ceridesi, Devre: 1, İçtima Senesi: 2, Cilt: 14, İçtima: 120, 1.12.1337 [1921].

Anılar

Okyar, Ali F. (1987). *Serbest Cumhuriyet Fırkası Nasıl Doğdu, Nasıl Fesh Edildi?* İstanbul: İsis.
Başar, Ahmet H. (1945). *Atatürk'le Üç Ay ve 1930'dan sonra Türkiye.* İstanbul: Tan.
Aydemir, Şevket S. (1959). *Suyu Arayan Adam*. Ankara: Öz.

Döneme ait gazete ve dergi yazıları

(Anonim), "Yeni fırkanın programı", *Cumhuriyet,* 13 Ağustos 1930.
(Anonim), "Milli devlet için şimendifer ihtiyacı milli vahdet, milli müdafaa ve milli siyaset meselesi, asırların muhassalası olan milli istiklalin muhafazası meselesidir", *Hakimiyeti Milliye,* 31 Ağustos 1930.
(Anonim), "Gazi Hazretlerinin İzmir Fırka Kongresinde Büyük Nutku", *Hakimiyeti Milliye,* 30 Kânunusani [Ocak] 1931.
Burhan Asaf, "Faşizm ve Türk Millî Kurtuluş Hareketi", *Kadro,* Sayı 8, Ağustos 1932.
Falih Rıfkı, "Sınıf Kavgası", *Hakimiyeti Milliye,* 1 Nisan 1931.
Yakup Kadri, "Plân", *Hakimiyeti Milliye*, 27 Nisan 1931.

İkincil kaynaklar

Aydemir, Şevket S. (1999). *Tek Adam: Mustafa Kemal 1922-1938,* Cilt 3. Ankara: Remzi.
Durkheim, É. (1996). *De la division du travail social.* Paris: Presses Universitaires de France.
Eccleshall R. vd. (2003). *Political Ideologies: An Introduction.* Londra & New York: Routledge.
Emrence, C. (2006). *99 Günlük Muhalefet: Serbest Cumhuriyet Fırkası.* İstanbul: İletişim.
Gül, T. (1998). *Türk Siyasal Hayatında Recep Peker.* Ankara: T.C. Kültür Bakanlığı.

Hobsbawm, E. (2006). *Kısa 20. Yüzyıl: 1914-1991 Aşırılıklar Çağı.* Y. Alogan (çev.). İstanbul: Everest.
Parla, T. (1995). *Türkiye'de Siyasal Kültürün Resmi Kaynakları, Cilt:3 – Kemalist Tek Parti İdeolojisi ve CHP'nin Altı Ok'u.* İstanbul: İletişim.
Perinçek, D. (2008). *Kemalist Devrim-6: Atatürk'ün CHP Program ve Tüzükleri.* İstanbul: Kaynak.
Tunaya, Tarık Z. (1952). *Türkiye'de Siyasi Partiler (1859-1952).* İstanbul: Doğan Kardeş.
Tunçay, M. (2005). *Türkiye Cumhuriyeti'nde Tek Parti Yönetimi'nin Kurulması: 1923-1931*. İstanbul: Tarih Vakfı.
Tüfekçi, G., haz. (1998). *Atatürk: Seyahat Notları (1930-1931).* İstanbul: Kaynak.

rel reformlarını, Gökalp'ın geliştirdiği kültür ve medeniyet kavramlarına dayanarak açıklar. Kısaca Gökalp ve Kemalizm arasındaki kayıp bağı yeniden kurar. Niyazi Berkes'in İslami çalışmalara ve Türkiye çalışmalarına yaptığı en büyük katkı bu şekilde özetlenebilir.

KAYNAKÇA

Adıvar, Adnan (der.), "Mukaddime," *İslam Ansiklopedisi* (Ankara: Maarif Vekâleti, 1940), I-XXI.

Adıvar, Adnan. "A Turkish Account of Orientalism: A Translation of the Introduction to the Turkish Edition of the Encyclopedia of Islam," çev. Niyazi Berkes ve Howard Reed, *Muslim World*, 43 (1953), 260-82.

Berkes, Niyazi (der. ve çev.). *Turkish Nationalism and Western Civilization: Selected Essays of Ziya Gökalp*, (New York: Columbia University Press 1959).

Berkes, Niyazi. "Ethics and Social Practice in Islam," (içinde) (der.) Charles A. Moore, *Philosophy and Culture: East and West* (Honolulu: University of Hawaii Pres, 1962), 448-75.

Berkes, Niyazi. "Historical Background of Turkish Secularism," (der.) Richard Frye, *Islam and West* (içinde), Proceedings of the Harvard Summer School Conference on the Middle East, 22-27 Temmuz 1955, (S. Gravenhage: Mouton & Co., 1957), 41-68.

Berkes, Niyazi. "Osmanlı Tarihinde Bilimlerin Durumu," *Yurt ve Dünya*, IV/35 (1943), 458-461.

Berkes, Niyazi. "Religious and Secular Institutions in Comparative Perspective," *Archieves de Sociologie des Religions*, 16 (1963), 65-72.

Berkes, Niyazi. "Renaissance in Turkey: Ziya Gökalp and His School," (içinde) (der.) M.M.Sharif, *A History of Muslim Philosophy* (Wiesbaden: Otto Haarsowitz, 1966), 1513-23.

Berkes, Niyazi. "Türk Din Toplum Bilimine Giriş," *Teokrasi ve Laiklik* (İstanbul: Adam, 1984), 44-63.

Berkes, Niyazi. "Ziya Gökalp: His Contribution to Turkish Nationalism," *Middle East Journal*, 4 (8) (1954), 375-90.

Berkes, Niyazi. *Asya Mektupları* (İstanbul: Yapı Kredi, 1999).

Berkes, Niyazi. *Development of Secularism in Turkey* (Montreal: McGill University Press, 1964)

Berkes, Niyazi. *Türkiye'de Çağdaşlaşma* (İstanbul: Yapı Kredi Yayınları, 2002), [İlk Basım: (İstanbul: Bilgi Yayınevi, 1973)].

Berkes, Niyazi. *Unutulan Yıllar* (İstanbul: İletişim, 1997).

Cracknell, Kenneth. *Wilfred Cantwell Smith: A Reader* (Oxford: Oneworld Publications, 2001).

Çetin, Rana. *Niyazi Berkes'in Akademik ve Politik Düşünü* (Yüksek Lisans Tezi: Yıldız Teknik Üniversitesi, 2006).

Dinçşahin, Şakir. *A Study on Turkish Modernization and Kemalism: The Life, Times and Thoughts of Niyazi Berkes* (Doktora Tezi, Yeditepe Üniversitesi, 2010).

Dirlik, Andre. "The Montreal Years (1952-1975): Dilemma over Western Civilization," (içinde) (der.) İsmail Bozkurt, *İz Bırakmış Kıbrıslı Türkler Sempozuyumu* (Gazimağusa: Yakın Doğu Üniversitesi, 1999), 9-18.

Gellner, Ernest. *Conditions of Liberty: Civil Society and Its Rivals* (London: Hamish Hamilton, 1994).

İsmail, Tarık Y. ve Jaqueline S. Ismail. "Professor Niyazi Berkes The Professor, The Academic Activist and his Thoughts: The Canadian Period-A Personal Reflection," *İz Bırakmış Kıbrıslı Türkler Sempozyumu I: Niyazi Berkes* (Gazimağusa: Yakın Doğu Üniversitesi,1999), 19-29.

Khilnani, Sunil. *The Idea of India* (New York: Farrar, 2002).

Mardin, Şerif. "Civil Society and Islam," (der.) John A. Hall, *Civil Society: Theory, History, Comparison* (içinde), (Cambridge: Polity Press, 1995), 278-300.

Özek, Çetin. *Din ve Devlet* (İstanbul: Ada, 1982).

Parla, Taha. *Social and Political Thought of Ziya Gökalp*, 1876-1924, (Leiden: E.J.Brill, 1985).

Said, Edward. *Orientalism*, (Harmondsworth: Penguin, 1995).

The Montreal Star. "Turkish Professor Welcomed to New Institute at McGill," *The Montreal Star*, 20 Ağustos 1952, 26.

Arşiv Belgeleri

"Ankara Üniversitesi Kurucu Kadroları Hakkındaki Kanun," Kanun No. 5239, Kabul Tarihi: 6 Temmuz 1948, Niyazi Berkes Dosyası, Ankara Üniversitesi Personel Arşivi.

"Ankara Üniversitesi'nden Milli Eğitim Bakanlığı'na Gönderilen Yazı," No. 31-117/2193, 28 Ekim 1952, Niyazi Berkes Dosyası, Ankara Üniversitesi Personel Arşivi.

"Ceza Mahkemesinin Ankara'daki İlk Başvurular Hakkındaki Kararı," No. I193/224, "Dışişleri Bakanlığı'ndan Milli Eğitim Bakanlığı'na Gönderilen Yazı"dan alınmadır, No. I2422/625-6I452, 20 Ekim 1952, Niyazi Berkes Dosyası, Ankara Üniversitesi Personel Arşivi.

"Danıştay Beşinci Dairesinin Kararı," No. 1569, 11 Ağustos 1952, Niyazi Berkes Dosyası, Ankara Üniversitesi Personel Arşivi.

"Danıştay Beşinci Dairesinin Niyazi Berkes'in Yeniden Görevlendirilmesiyle İlgili Kararı," No. 1569, 11 Ağustos 1952, Niyazi Berkes Dosyası, Ankara Üniversitesi Personel Arşivi.

"İçişleri Bakanlığı'ndan Milli Eğitim Bakanlığı'na Gönderilen Yazı," No. 1504 (B-I2422-625), 22 Temmuz 1952, Niyazi Berkes Dosyası, Ankara Üniversitesi Personel Arşivi.

"Milli Eğitim Bakanlığı'ndan Ankara Üniversitesi'ne Gönderilen Yazı," No. 31-117/2082, 27 Ekim 1952, Niyazi Berkes Dosyası, Ankara Üniversitesi Personel Arşivi.

"Niyazi Berkes'in Ankara Üniversitesi'ne Dilekçesi," No. 31-117/1322, 23 Mayıs 1956, Niyazi Berkes Dosyası, Ankara Üniversitesi Personel Arşivi.

"Niyazi Berkes'in Danıştay'a Dilekçesi," 24 Nisan 1951, Niyazi Berkes Dosyası, Ankara Üniversitesi Personel Arşivi.

"Üniversite Yönetiminin Niyazi Berkes'in Yeniden Görevlendirme Başvurusuna Yanıtı," No. 31-117/41, 12 Ocak 1951, Niyazi Berkes Dosyası, Ankara Üniversitesi Personel Arşivi.

yapısı ile uyumlu bir İslam telakkisinin toplumda ne kadar kök saldığı ise ayrı ve kapsamlı bir araştırma konusudur.

Sonuç olarak Cumhuriyet'in dinî alandaki simgesel şiddet kapasitesinin diğer alanlarda olduğundan bariz biçimde daha az olduğu görülebilmektedir. Bunun en temel sebeplerinden birinin Cumhuriyet'in hiçbir zaman "gelenek icat" iddiasında olmaması, bu sebeple getirdiği yenilikleri meşrulaştıracak bir din adamı tabakasını da hiçbir zaman kullanmamış olmasıdır. Bu tavrın son istisnası hilafetin ilgası sırasında görülmektedir. Hilafeti kaldıran kanunun görüşüldüğü meclis oturumunda kendisi de Kadiri şeyhi olan Saffet Bey kanunun niçin İslam dini ile çelişmediğini açıklayan uzun bir konuşma gerçekleştirmiştir (Akkor, 2012, s. 24). Bu tarihten itibaren devrimleri dinî söylemle meşrulaştırma taktiğini terk eden yeni rejim, uzunca bir süre kendi inşa ettiği DİB'i de aktif kullanmayarak dinî alandaki söylem üstünlüğünü başka faillere bırakmış görünmektedir.

Tarikat ve cemaatlerin Cumhuriyet tarihi boyunca yaşadığı değişimden ise bu çalışmada bahsedilmemiştir. Toplumun din algısı ve cemaatler alanındaki egemen söylem ve eylem pratiklerinin yaşadığı değişim Cumhuriyet'in simgesel şiddet kapasitesine dair önemli verileri saklayan bâkir bir araştırma sahası olarak varlığını sürdürmektedir. Bu çalışma da bu konudaki araştırma boşluğuna mütevazı bir katkı olarak değerlendirilmelidir.

KAYNAKÇA

Akkor, M. (2012). Dinî Bir Müessesenin Sonu: Hilafet'in İlgası. *History Studies, 4*(1), s. 15-28.

Apaydın, C. (2017). Belgeler Işığında Tekke, Türbe ve Zaviyelerin Kapatılması Üzerine Bir Değerlendirme. *Yakın Dönem Türkiye Araştırmaları, 16*(32), 149-171.

Aybudak, U. (2021). *Kapitalizme Entegrasyon ve İslamcılık(lar).* İstanbul: DBY Yayınları.

Aydar, H. (2007). Türklerde Anadilde İbadet Meselesi -Cumhuriyet Dönemi. *İstanbul Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*(15), 71-107.

Aydın, Ö. (2019). Diyanet İşleri Başkanlığı'nın Hukuki Statüsü Üzerine Tartışmalar. *Akademik İncelemeler Dergisi, 14*(2), 239-276.

Bourdieu, P. (1986). The Forms of Capital. J. Richardson içinde, *Handbook of Theory and Research for the Sociology of Education* (s. 241-258). Connecticut: Greenwood Publishing.

Bourdieu, P. (1995). *Pratik Nedenler Eylem Kuramı Üzerine.* (H. Tufan, Çev.) İstanbul: Kesit Yayıncılık.

Bourdieu, P. (2015). *Ayrım Beğeni Yargısının Toplumsal Eleştirisi.* (D. F. Şannan, & A. G. Berkkurt, Çev.) Ankara: Heretik Yayıncılık.

Bourdieu, P. (2015). *Devlet Üzerine College de France Dersleri (1989-1992).* (A. Sümer, Çev.) İstanbul: İletişim Yayınları.

Bourdieu, P. (2021). *Düşünümsel Sosyolojiye Davet.* (N. Ökten, Çev.) İstanbul: İletişim Yayınları.

Cündioğlu, D. (1998). *Türkçe Kur'an ve Cumhuriyet İdeolojisi.* İstanbul: Kitabevi.

Cüre, İ. (2021). Tekke ve Zaviyelerin Kapatılmasından Sonra Türkiye'de Tarikatlar: Cumhuriyet Döneminde Cerrahilik. B. Yuvalı, L. Karagöz, & T. Eğri içinde, *9. Türkiye Lisansüstü Çalışmalar Kongresi Bildiriler Kitabı - III* (s. 103-117). İstanbul: İLEM.

Durhan, İ. (1999). *Yapısı ve İşleyişi İtibariyle Osmanlı Yargı Örgütü ve Tanzimat Dönemindeki Gelişmeler.* İstanbul: İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yayınlanmamış Doktora Tezi.

Durmuş, M. (2016). *Meclis-İ Meşâyıh'ın Kuruluşu Ve Sultan II. Abdülhamid Dönemi Faaliyetleri.* İstanbul: Marmara Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi.

Elibol, A. (2009). Yeniçeriler ve İktidar Bağlamında Osmanlı Sisteminin Dönüşümü. *Akademik Bakış, 3*(5), 21-40.

Field, J. (2008). *Social Capital.* Londra: Routledge.

İhsanoğlu, E. (1998). *Osmanlı Devleti ve Medeniyeti Tarihi 2. Cilt .* İstanbul: İstanbul İslam Tarih, Sanat ve Kültür Araştırma Merkezi.

Kara, İ. (2000). Din ile Devlet Arasında Sıkışmış Bir Kurum: Diyanet İşleri Başkanlığı. *Marmara Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi, 18*, 29-55.

Karacan, O. (2019). Cemil Said Bey (1872-1948) ve Düşünce Yapısı. *İnönü Üniversitesi Uluslararası Sosyal Bilimler Dergisi, 8*(1), 183-202.

Kurtaran, U. (2011). Osmanlı İmparatorluğu'nda Millet Sistemi. *Kafkas Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitü Dergisi*, 57-71.

Lareau, A., & Weininger, E. (2003). Cultural capital in educational research: A critical assessment. *Theory and Society, 32*, 567-606.

Ölçer, H. (2019). Pierre Bourdieu Sosyolojisinde Simgesel Şiddet Sorunsalı ve Biçimleri. *Uluslararası Toplum ve Kültür Çalışmaları Dergisi*(2), 34-49.

Özcan, B. (2008). *Basına Göre Şapka ve Kılık Kıyafet İnkılabı.* İstanbul: Marmara Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi.

Somel, S. A. (2019). *Osmanlı'da Eğitimin Modernleşmesi (1839-1908) : İslamlaşma Otokrasi ve Disiplin.* (O. Yener, Çev.) İstanbul: İletişim Yayınları.

Üstel, F. (2008). *"Makbul Vatandaş"ın Peşinde.* İstanbul: İletişim Yayınları.

Varol, M. (2010). Osmanlı Devleti'nin Tarikatları Denetleme Siyaseti ve Meclis-İ Meşâyih'in Bilinen; Ancak Bulunamayan İki Nizamnâmesi. *Türk Kültürü İncelemeleri Dergisi*(23), 39-68.

aldığı söylenebilir (Hayat, 1960, 1(23). Darbe öncesinde Demokrat Parti iktidarına dair neredeyse hiçbir eleştirel yazıya yer vermeyen dergi darbe sonrasında tutumunu değiştirmiştir. Bu değişikliğin temelinde yatan unsur Hayat'ın hayatta kalma çabası olarak yorumlanabilir. Nihayetinde daha yayın hayatının başındayken kâğıt sıkıntısı bahanesiyle altı ay basımına ara verilmiş bir dergidir. Tekrar yayın hayatına başlaması da dönemin başbakanının talimatı ile gerçekleşmiştir. Bu nedenle dergi yazarları, dergilerinin hayatta kalabilmesinin yolunun iktidarla iyi geçinmesine bağlı olduğunu daha yayın hayatının başındayken öğrenmişlerdir. Tüm bu sebepler göz önüne alındığında eski iktidardan çabucak bağını koparmaya çalışması gayet anlaşılabilir olarak değerlendirilebilir.

Hayat Mecmuası yazarları, Yassıada Duruşmaları henüz devam ederken sanıkları suçlu bulmuştur. Davalı başbakan, cumhurbaşkanı, bakan ve milletvekilleri daha başından *suçlu ve düşük* olarak okuyucuya sunulmuştur. Davalıları düşük olarak adlandırmak tamamen dergi yazarlarının tercihiyle yeni iktidara yakın durma çabası olarak nitelendirilebilir.

Yassıada Kararları, tüm ayrıntılarıyla dergide yer almıştır. Dergide, kararlara dair tek bir eleştiri dahi yer almamıştır. Kararların dergide yer alış şekline bakıldığında tarafsız bir tutum sergilenmeye çalışıldığı söylenebilir. Sonraki haftalardaki yazılara bakıldığında ise, dergi yazarların ülkedeki kaosun sona ermesini arzu ettikleri açık bir şekilde görülmektedir. Sıklıkla ülkedeki siyasi krizin çözülmesine dair tavsiyeler dergide yer almış ve okuyucu sağduyulu olmaya davet edilmiştir.

Sonuç olarak Hayat Mecmuası yazarlarının sundukları tüketim endeksli Amerikan yaşam tarzında kaos ve krizin hiç de istenen bir durum olmadığı aşikardır. Bu nedenle bedelini kim öderse ödesin önemli olan kargaşanın olmadığı huzurlu bir siyasi ortamın sağlanması olarak görülmüştür.

Kaynakça

Acun, Fatma. (edi:). (2013). *Atatürk ve Türk İnkılap Tarihi*, 12. Baskı, Ankara: Siyasal Ktabevi.

Ahmad, Feroz. (2014). *Bir Kimlik Peşinde Türkiye,* Cem Karadeli (çev), İstanbul: Bilgi Üniversitesi Yayınları.

Ahmad, Feroz.(2014). *Modern Türkiye'nin Oluşumu*, Sedat Cem Karadeli (çev). İstanbul: Bilgi Üniversitesi Yayınları.

Büyüköztürk, Şener. (2008). *Bilimsel Araştırma Yöntemleri,* Ankara: Pegem Akademi.

Ertan, Temuçin Faik.(edi:).(2001). *Atatürk ve Türkiye Cumhuriyeti Tarihi,* Ankara: Siyasal Kitabevi.

İlhan, Metin. (2015). *Türkiye'nin NATO'ya Girişi ve Savunma Politikaları***,** İstanbul Üniversitesi Atatürk İlkeleri ve İnkılap Tarihi Enstitüsü(Doktora Tezi), İstanbul.

Karpat, Kemal. (2012). *Kısa Türkiye Tarihi,* İstanbul: Timaş Yayınları.

Kılınçkaya, Derviş, (edi:.). (2005). *Atatürk ve T.C. Tarihi.* Ankara: Siyasal Kitabevi.

Mat, Gülben. (2008). *Çok Partili Dönemde Türkiye'de Sıkı Yönetimler*, Dokuz Eylül Üniversitesi Atatürk İlkeleri ve İnkılap Tarihi Enstitüsü (Doktora Tezi), İzmir.

Molla, Alptekin.(2008).*NATO Savunma Politikaları Çerçevesinde Türk- Amerikan İlişkilerinin Analizi***,** İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü (Doktora Tezi), İstanbul.

Ortaylı, İlber. (2015). *Türkiye'nin Yakın Tarihi,* İstanbul: Timaş Yayınları.

Özçelik, Pınar Kaya.(2018). Demokrat Parti'nin Demokrasi Söylemi*, Ankara Üniversitesi SBF Dergisi,* 65(3).

Rado, Şevket (1960). Devlet Adamının Hususi Hayatı*, Hayat, 2* (45),s.5.

Rado, Şevket. (12 Ocak 1961).Bir Devreden Yeni Bir Devreye, *Hayat,* 1(3), s.3-5.

Rado, Şevket. (21 Eylül 1961). Sohbet Köşesi*, Hayat***,** 2 (39), s.5.

Rado, Şevket. (6 Nisan 1956). Eserler Devrinin Yeni Bir Eseri**,** *Hayat,* 1 (1), 3.

Soysal, İsmail. (1991).*Türkiye'nin Uluslararası Siyasal Bağıtları C:II (1945-1990)- Kesim A (Çok Taraflı Bağıtlar),* Ankara: TTK Basımevi.

Sütçü, Güliz. (2011). *Demokrat Parti ve Türkiye'de Demokrasi: Celal Bayar ve Adnan Menderes Odağında,* Bilkent Üniversitesi Ekonomi ve Sosyal Bilimler Enstitüsü (Yayımlanmamış Doktora Tezi), Ankara.

Toker, Metin. (1991). *Demokrasimizin İsmet Paşalı Yılları-DP Yokuş Aşağı (1954-1957)* , 2.Basım, İstanbul: Bilgi Yayınevi.

Turan, Şerafettin. (1999). *Türk Devrim Tarihi 4. Kitap*, İstanbul: Bilgi Yayınevi.

Yalçın, Durmuş. (Ed). (2002). *Türkiye Cumhuriyeti Tarihi II,* Ankara: Atatürk Araştırma Merkezi.

Yıldırım, Ali. (2006). *Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri,* Ankara: Seçkin.

Zürcher, Eric Jan. (2017). *Modernleşen Türkiye'nin Tarihi,* Yasemin Soner (çev). İstanbul: İletişim Yayınları.

Belgeler

BCA, Fon. 30.01.00.1.10.1, 07.07.1960.

BCA, Fon. 30.1.00.54.329.2, 05.01.1961.

BCA, Fon. 30.01.0.1.10.2, 08.07.1960.

BCA, Yüksek Adalet Divanı Kararları, Fon 010.09.329.1015.2, 1-22.

Süreli Yayınlar

Hayat (27 Mayıs 1960). 1 (22).

Hayat (3 Haziran 1960). 1(23).

Hayat (28 Ekim 1960). 2 (44).

Hayat (4 Kasım 1960). 2 (45), s.1,3-7.

Hayat (11 Kasım 1960). 2 (46).

Hayat (18 Kasım 1960). 2 (47).

Hayat (25 Kasım 1960). 2 (48).
Hayat (2 Aralık 1960). 2 (49).
Hayat (9 Aralık 1960). 2 (50).
Hayat (16 Aralık 1960). 2 (51).
Hayat (23 Aralık 1960). 2 (52).
Hayat (12 Ocak 1961). 1 (3), 19.
Hayat (21 Eylül 1961). 2 (39), 5.
Hayat (21 Ekim 1961). 2 (43).
Hayat (1960). 1-26 (1).

Kaynakça

Bahtin, M. (2001) *Karnavaldan Romana*, Ayrıntı Yayınları, İstanbul.
Berger, J. (1999). *Görme Biçimleri*, Metis, İstanbul.
Bilgin, N. (1995)). Toplumdan Sosyal Sisteme Entelektüeller, (ed.) Sabahattin Şenel, *Türk Aydını ve Kimlik Sorunu,* Bağlam Yayınları, İstanbul.
Emrence, C. (2005) Serbest Cumhuriyet Fırkası (1930), *Modern Türkiye'de Siyasi Düşünce: Liberalizm,* İletişim Yayınları, İstanbul.
Felski, R. (2010*) Edebiyat Ne İşe Yarar*, Metis Yayınları, İstanbul.
Goldmann, L. (1980) *Method in the Sociology of Literature*, Blackwell, Oxford.
Goldman, L. (2005). *Roman Sosyolojisi*, Birleşik Dağıtım, İstanbul.
Güntekin, R. (1995). *Yeşil Gece*, İnkılap Yayınları, İstanbul.
Güntekin, R. (2008). *Kavak Yelleri,* İnkılap Yayınları, İstanbul.
Judanis, G. (1998). *Gecikmiş Modernlik*, Metis, İstanbul.
Küçük, Y. (2004). *Bilim ve Edebiyat*, İthakiYayınları, İstanbul.
Oktay, A. (1995). Türk Edebiyatında Aydın, (ed.) Sabahattin Şenel, *Türk Aydını ve Kimlik Sorunu,* Bağlam Yayınları, İstanbul.
Önertoy, D. (1979). *Reşat Nuri Güntekin*, Cem Yayınları, İstanbul.
Tekelioğlu, O. (2003). Edebiyatta Tekil Bir Ulusal Kanon Oluşmasının İmkânsızlığı Üzerine Notlar, Doğu Batı, Ankara, sayı:22, s. 65-78.
Tezel, Y. S. (1995). Jakoben Yenileşmecilik, (ed.) Sabahattin Şenel, *Türk Aydını ve Kimlik Sorunu,* Bağlam Yayınları, İstanbul.

Genel Ağ Kaynakçası

Bozoğlu, T. (2017). Hegel'in Zeıtgeıst'ı Ve Otoriter Popülist Siyasal Söylem: Trump Üzerine Bir Okuma, Ekonomi, Politika & Finans Araştırmaları Dergisi, 2017, https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/331523 (22.04.2021)
Çağlar, İ. (2015). Taşradaki Madunlar: Erken Cumhuriyet Dönemi'nde Muhafazakâr Muhalefet, Akademik İncelemeler Dergisi, Sayı:1, Cilt:10 https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/17941
Ertem B. (2010). Siyasal Bir Muhalefet Denemesi Olarak Serbest Cumhuriyet Fırkası, ODTÜ Sosyal Bilimler Enstitüsü Araştırmaları Dergisi, cilt:1, sayı: 2 " https://dergipark.org.tr/en/download/article-file/273537 (5.09.2020)

dir(Brockett,2022:193-233). Soğuk Savaş dünyasında Türkiye'nin koordinatlarını ve Sovyet komünizmi karşısında Türk siyasal yaşamındaki paradigmatik dönüşümleri de irdeleyen çalışma, dini kimlik ve milli kimlik arasındaki müzakerelerin yapısal koşullarını karşılıklı bağımlılıklar, ilişkisel boyutlar ve güç dengeleri bağlamında açıklamaktadır(Brockett, 2022:284-329).

Öte yandan ulusal kimliği her daim oluşum halindeki akışkan bir süreç olarak tanımlayan çalışma, basılı kültürün kamusal tartışmalara olan iki yönlü etkisini incelemektedir. Birinci yön, Atatürk dönemi gelişmelerini mercek altına almak yerine onu yeni milli kimliğin merkezine yerleştirilerek eleştiriden münezzeh, kutsal görülmesi; ikinci yönse, Osmanlı geçmişiyle bağlantılı Kemalist tarih yazımında mühim değişikliklerin yapılması.

Özetle bu çalışma, siyasal liberalizasyon, iletişimsel imkânlar ve kamusal kültürün genişlemesinin Türk milli kimliğinin oluşumuna katkısını hesaba katarak, halkın en önemlileri dini kimlikler olan kimlik dağarcığından nasıl olup da ''Türk milleti''ni seçtiğini irdelemektedir.

Kaynakça

Bozarslan, H. (2016), *Türkiye Tarihi: İmparatorluktan Günümüze*,(çev:Işık Ergüden), İletişim Yayınları, İstanbul.

Bozarslan, H. (2018), *Ortadoğu: Bir Şiddet Tarihi*, İletişim Yayınları, İstanbul.

Çeğin, G. (2013), *Denizli: Politik Haritalar ve Eğilimler*, Laodikya Yayınevi, Denizli.

Delanty, G. ve Işın, F. (2016), *Tarihsel Sosyoloji: Temeller ve Tartışmalar*, (çev:Ümit Tatlıcan), Islık Yayınları, İstanbul.

Elias, N. (2017), *Uygarlık Süreci* (1-2), (çev:Ender Ateşman ve Erol Özbek), İletişim Yayınları, İstanbul.

Gorski, P. (2015), *Bourdieu ve Tarihsel Analiz*, (çev:Özlem Akkaya), Heretik Yayınları, Ankara.

Özdalga, E. (2016), *Tarihsel Sosyoloji*, Doğu Batı Yayınları, Ankara.

Scott, J.S. (1990), *Domination and the Arts of Resistance-Hidden Transcript*, Yale University Press.

Skocpol, T.(2013), *Tarihsel Sosyoloji: Bloch'tan Wallerstein'e Görüşler ve Yön*temler, (çev:Ahmet Fethi), Tarih Vakfı Yurt Yayınları, İstanbul.

STRATA
İLİŞKİSEL SOSYAL BİLİMLER DERGİSİ

STRATA: İLİŞKİSEL SOSYAL BİLİMLER DERGİSİ
Dört aylık yaygın süreli dergi
(Hakemli akademik dergi)

İmtiyaz Sahibi: Phoenix Yayınevi adına Ünal Sevindik
Genel Yayın Yönetmeni: Özlem Akkaya-Vefa Saygın Öğütle
Sayı Editörü: Semiray Yücebaş

Kitap Değerlendirme Editörü: Funda Sönmez Öğütle
stratadergikitapinceleme@gmail.com

Yayın Kurulu: Aksu Akçaoğlu, Polat S. Alpman, Alim Arlı, Özgür Arun, Ozan Aşık, Aslıhan Aykaç Yanardağ, Özgür Budak, Barış Büyükokutan, Güney Çeğin, Sinan T. Gülhan, Sanem Güvenç-Salgırlı, Barış Mücen, Nazlı Ökten, Gülbin Özdamar Akarçay, Nadir Suğur, Çağdaş Üngör, Semiray Yücebaş

Bilim ve Danışma Kurulu: Feyza Ak Akyol, Erhan Akarçay, Bekir Balkız, Didem Danış, Saniye Dedeoğlu, Koray Değirmenci, Ayşe Durakbaşa, Gökçen Ertuğrul, Aylin Görgün Baran, Neşe Gurallar, Mehmet Nuri Gültekin, Barış Gürsoy, Meltem Karadağ, Sevcan Karcı, Alp Yücel Kaya, Onur Kınlı, Hüseyin Köse, Ceren Lordoğlu, Meral Özbek, Ahmet Özcan, İbrahim Şirin, Ümit Tatlıcan, Elif Yeneroğlu, Egemen Yılgür, Mesut Yücebaş

Strata Sekreterya: Gülşah Kurt, Hilal Sevlü, Tolga Ulusoy, Öznur Yılmaz

14. Sayı: Kasım 2023, Ankara.
ISSN: 2667-6079

Yönetim Yeri:
Şehit Adem Yavuz Sok. Hitit Apt. 14/1. Kızılay/Ankara
Tel: 0 312 419 97 81 pbx • Faks: 0 (312) 419 16 11

Phoenix Yayınevi
©Phoenix Yayınevi Tüm Hakları Saklıdır.
www.phoenixyayinevi.com
Baskı:
Sonçağ Yayıncılık Matbaacılık Reklam San Tic. Ltd.Şti.
Sertifika No: 25931
İstanbul Cad. İstanbul Çarşısı 48/48
Dağıtım: Siyasal Kitabevi
Şehit Adem Yavuz Sok. Hitit Apt. 14/1 Kızılay/Ankara

Kapak tasarım ve dizgi: Gamze Uçak

İletişim Adresi:
https://stratadergi.org
stratadergi@gmail.com
strata@strata.com
*Bu dergide yayımlanan makaleler, yazarlarının sorumluluğundadır.

gösterdiği mesafe, çalışmaları sosyal dünyadan uzak yekpare bir şekilde dergilerin sayfalarında bir yer, akademik özgeçmişlerde bir puana dönüşmektedir. Coğrafya disiplini çağdaş yaklaşımları bünyesine aktör odaklı olarak almaktadır (Özgür, 2018). Aktör çağdaş yaklaşımlara ikna olduğunda bu yaklaşımlara göre çalışma yapmakta, alanı şekillendirmekte, buna göre ders anlatmakta ve lisansüstü öğrenci yetiştirmektedir. Bir diğer yol aktöre rağmen bireysel çabalarla EFC yapmaktır. Bu yol ilkine göre çok daha zor bir yoldur. Daha önce benzer sancılı süreçleri yaşayan ve yaşamakta olan Eleştirel Beşeri Coğrafyanın bu konudaki deneyimleri EFC'ye yardımcı olabilir.

6 Şubat 2023 ve bunun öncesine Türkiye'nin yaşadığı onca depremde benzer şeyler konuşuldu. Önlem alınmalı dendi, kanunlar çıkarılıp yönetmelikler düzenlendi. O günden bu güne genel ve yerel yöneticilerin depreme ilişkin bilinçli tercihleri, rant, yağma vb. şeyler aynen devam ediyor. Bir başka aynen devam eden şey bilim yapma tarzlarımızdır. Önümüzde birçok araştırma tarafından öngörülen ve henüz yaşanmamış Marmara-İstanbul depremi bizi bekliyor. Fiziki Coğrafya özelinde Eleştirel Fen ve Sosyal Bilimler bu alana etkili bir müdahalede bulunabilir. Depremin yarattığı düşünülen çaresizlik ve felaket döngüsü esasen eşitsiz güç ilişkileri ve mevcut sermaye düzeni tarafından yaratılmaktadır.

Kaynakça

Akyol, M. (2007). *Sakarya'da 17 Ağustos 1999 depremi sonrasında kurulan yeni yerleşim alanları*. Sakarya Üniversitesi, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi.

Alaeddinoğlu, F. ve Choı, J. H. (2022). "2011 Van depremi ve kent nüfusunda yaşanan rezilyans'. *Coğrafya Dergisi*, (45), 145-160.

Alagöz, C. (1944). 'Coğrafya gözüyle Hatay', *Ankara Üniversitesi Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi Dergisi*, 2(2).

Bayram, İ. (2015). *Reşadiye (Tokat) ilçe merkezinde deprem risk analizi*, Ondokuz Mayıs Üniversitesi, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi.

Bekaroğlu, E. (2016). 'Modem dünya-sisteminin bilgi yapılan bağlamında coğrafya disiplini için bir dışsal tarih okuması', *Toplum ve Bilim*, 136, 117-145.

Bekaroğlu, E. ve Barnes, T. (2021). 'Dictatorships and universities: the 1980 Turkish military coup d'état and Turkish geography'. *Political geography*, 91, 102481.

Bekaroğlu, E. ve Yavan, N. (2018). 'Türk coğrafyacılığında dört gelenek: ampirik bir analiz'. *Marmara Coğrafya Dergisi*, (37), 79-93.

Biricik, A. S. ve Korkmaz, H. (2001). 'Kahramanmaraş'ın depremselliği'. *Marmara Coğrafya Dergisi*, (3), 53-82.

Biricik, A. S. ve Kurt, H. (1998). 27 Haziran 1998 Adana Ceyhan depremi. *Marmara Coğrafya Dergisi*, (2), 95-121.

Biricik, A. S., Ceylan, M. A. ve Ünlü, M. (1996). '1 Ekim 1995-Dinar depremi'. *Marmara Coğrafya Dergisi,* (1), 63-102.

Bora, T. (2019). *Milliyetçiliğin kara baharı,* Ankara: İletişim Yayınlan.

Bourdieu, P. ve Wacquant, L. J. (2014). *Düşünümsel bir antropoloji için cevaplar*. İstanbul: İletişim Yayınları.

Bruno, T. (2023). Ecological memory in the biophysical afterlife of slavery. *Annals of the American Association of Geographers*, *113*(7), 1543-1553. https://doi.org/10.1080/24694452.2022.2107985

Demirci, A. ve Karakuyu, M. (2004). 'Afet yönetiminde coğrafi bilgi teknolojilerinin Rolü'. *Doğu Coğrafya Dergisi*, 9 (12).

Doğanay, H. (1995). 'Cumhuriyetin 70. yılında Atatürk Üniversitesi'nde coğrafya araştırmaları ve eğitimi', *Doğu Coğrafya Dergisi,* l(l).

Durmaz, A. (2008). *Gölçük'te 17 Ağustos 1999 depremi sonrasında kurulan yeni yerleşim alanlarının şehrin gelişimineeEtkileri,* Sakarya Üniversitesi, Yayınlanmamış yüksek Lisans Tezi.

Engel-Di Mauro, S. (2018). 'Soils in ecosocial çontext: soil pH and social relations of power in a northern drava floodplain agricultural area'. In *The Palgrave Handbook of Critical Physical Geography*, 393-419, Doi: 10.1007/978-3-319-71461-5

Erkal, T. ve Ateşi Ş. (2011). 'Doğal tehlikelerin değerlendirilmesine bir örnek: Taşova'. *Coğrafi Bilimler Dergisi,* 9(1), 61-77.

Erkal, T. ve Değerliyurt, M. (2009). 'Türkiye'de afet yönetimi'. *Doğu Coğrafya Dergisi*, 14(22), 147-164.

Eyyüpkoca, N. (2014). *Gayt çayı havzasının (Bingöl) deprem risk analizi*, Fırat Üniversitesi, Yayınlanmamış Yüksel Lisans Tezi**.**

Gök, Y., Zaman, S. ve Altaş, N. T. (2007). 'Aşkale depremlerinden sonra inşa edilen konutların sosyo-ekonomik yönden incelenmesi'. *Doğu Coğrafya Dergisi*, 12(18), 111-133.

Gülen, A. R. (2008). *Deprem risk analizi ve şehirleşmede Balıkesir merkezi örneği*, Balıkesir Üniversitesi, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi.

Güner, B. (2020). 'Türkiye'deki deprem hasarlarına dönemsel bir yaklaşım; 3 dönem 3 deprem'. *Doğu Coğrafya Dergisi,* 25(43), 139-152.

Güney, F. (2023). *24 Ocak 2020 Elazığ-Sivrice depreminin Malatya ilindeki etkileri,* Fırat Üniversitesi, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi.

Harvey, D. (2015). *Sermayenin mekânları: eleştirel bir coğrafyaya doğru*, İstanbul: Sel Yayıncılık.

Kan, C. (2018). *Bingöl şehrinin depremselliği ve yerleşmeilişkisi*. Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi.

Karademir, N., Ortaç, Y. ve Bilinir, Ş. (2019). 'Samsat'ta (Adıyaman) deprem algısı ve yerleşme ilişkisi'. *International Journal of Geography and Geography Education*, (40), 248-265.

Korkmaz, H. (2006). 'Antakya'da zemin özellikleri ve deprem etkisi arasındaki ilişki. *Coğrafi Bilimler Dergisi,* 4(2), 49-66.

Köroğlu, J. (2007). 17 Ağustos 1999 Marmara depreminin Gölcük ve civarındaki çevresel etkileri. İstanbul Üniversitesi, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi.

Lane, S. N. (2019). Critical Physical Geography, *Geography*, 104:1, 49-53, DOI: 10.1080/00167487.2019.12094062

Lane, S. N., Biermann, C., and Lave, R. (2018). 'Towards a genealogy of critical physical geography'. In *The Palgrave Handbook of Critical Physical Geography*, 23-47. Doi: 10.1007/978-3-319-71461-5

Lave, R. (2015). 'Introduction to special issue on critical physical geography'. *Progress in Physical Geography*, 39(5), 571-575.

Lave, R., Biermann, C., and Lane, S. N. (2018). Introducing critical physical geography. In *The Palgrave Handbook of Critical Physical Geography*, 3-21. Doi: 10.1007/978-3-319-71461-5

Lave, R., Biermann, C., and Lane, S. N. (2018). *The Palgrave Handbook of Critical Physical Geography*. London: Palgrave Macmillan, Doi: 10.1007/978-3-319-71461-5

Lave, R., Wilson, M. W., Barron, E. S., Biermann, C., Carey, M. A., Duvall, C. S., ... and Van Dyke, C. (2014). I ntervention: 'Critical physical geography'. *The Canadian Geographer/Le Géographe Canadien*, 58(1), 1-10.

Malone, M. (2021). 'Teaching critical physical geography, *Journal of Geography in Higher Education*, 45:3, 465-478, DOI: 10.1080/03098265.2020.1847051

Öksüz, M. (2020). 'Coğrafyanın çorabı ve pabucu: bir coğrafya sözleşmesi olarak renk körlüğü'. *Birikim Dergisi, 378(89-106).*

Özdemir, Ü., Ertürk, M. ve Güner, İ. (2001). 'İlköğretimde deprem ve depremin zararlarından korunma yollarının önemi'. *Doğu Coğrafya Dergisi*, 7(7).

Özgür, E. M. (2018). 'Türk beşeri coğrafyasında şenileşme eğilimleri: değişim aktörlerinin perspektifinden bir değerlendirme'. *International Journal of Geography and Geography Education, (38), 142-170.*

Özgür, E. M. ve Yavan, N. (2013). 'Türk coğrafyacılarının iç hesaplaşması: neden başaramadık, nasıl başarabiliriz?', *Beşeri Coğrafya Dergisi,* 1(1), 14-38

Perouse, J F. (2012). 'Türkiye'de coğrafyanın yansımaları'. (Çev: Yavan ve Acar) *Coğrafi Bilimler Dergisi.* 10 (1) , 1-8. DOI: 10.1501/Cogbil_0000000128

Sezer, L. İ. (1999). 'Adana sismotektonik yöresinde depremsellik ve deprem riski'. *Ege Coğrafya Dergisi,* 10(1).

Sezer, L. İ. (2003a). 'Çivril-Denizli deprem yöresinde deprem aktivitesi ve riski'. *Ege Coğrafya Dergisi,* 12(2).

Sezer, L. İ. (2003b). 'Marmara Bölgesi'nde deprem aktivitesi ve risk'. *Ege Coğrafya Dergisi*, 12(1).

Sezer, L. İ. (2006). 'Kazdağı yöresinde deprem aktivitesi ve riski'. *Ege Coğrafya Dergisi*, 15(1-2), 17-29.

Sezer, L. İ. (2008). 'Karlıova (Bingöl) yöresinin depremselliği'. *Ege Coğrafya Dergisi*, 17(1-2), 35-50.

Sezer, L. İ. (2010a). 'Kütahya yöresinin depremselliği'. *Ege Coğrafya Dergisi*, 19(2), 35-52.

Sezer, L. İ. (2010b). 'Van yöresinin depremselliği'. *Ege Coğrafya Dergisi*, 19(1), 67-84.

Tağıl, Ş. (2004). 'Balıkesir ovası ve yakın çevresinin neotektonik özellikleri ve depremselliği'. *Coğrafi Bilimler Dergisi*, 2(1), 73-92.

Toprak, A. ve Sunkar, M. (2022). 'Ağrı ilinde meydana gelen doğal afetlerin mekânsal ve zamansal analizi'. *Coğrafya Dergisi*, (44), 97-113.

Ünlü, B. (2018). *Türklük sözleşmesi: oluşumu, İşleyişi ve Krizi,* Dipnot Yayınları.

Weber, M. (2006). *Bürokrasi ve otorite.* Adres yayınları.

Wolf, J., Stanton, M. and Laura Gellott (2010). 'Critical thinking in physical geography: linking concepts of content and applicability', *Journal of Geography*, 109:2, 43-53, DOI: 10.1080/00221340903582289

Yazan, S. ve Bekaroğlu, C. E. (2018). 'Türk coğrafyacılığının disipliner ilişkileri üzerine ampirik bir araştırma', *Coğrafi Bilimler Dergisi*, 16(1), 37-67.

Yazıcı, H., Akpınar, E. ve Şahin, İ. F. (2005). 'Doğu Anadolu Bölgesi'nde hızla nüfus kaybeden tipik bir ilçe merkezi: Pülümür'. *Doğu Coğrafya Dergisi*, 10(13), 7-30.

tir. Bu durum, bir doğal ve toplumsal kriz karşısında bilimin sorunlara yönelik bir çözüm ya da yol gösterme misyonuyla tanımlanmış olmasının bir sonucu olarak okunabilir. Öte yandan bu eleştiri ve tavsiyeler büyük ölçüde bilim insanlarının kimi açıklamalarından oluşmakta, habercilik pratiğinin bunları açmaya ve kamuoyu yaratacak bir derinliğe kavuşturmaya yönelmediği görülmektedir. Ayrıca bilim içerisindeki farklı çalışmaların mukayeselerine yer verilmemesi ve farklı sonuçların değerlendirilerek tartışmaya açılmaması bilimsel etkinliğin salt bir sorun çözücü aparat olarak konumlandırıldığını da göstermektedir. Bir sorun karşısında başvurulan bir etkinlik olarak bilim, deprem sürecinde araçsal bir mahiyetle donatılmıştır.

Popüler sunumlarda, bilimsel bulguların yanlışlama süreçlerine dayanan işleyişinin, bilimsel kanıtların ayrıntılı sunumunun ve farklı çalışmaların ulaştığı bilimsel sonuçların ihmal edilmesi, kamusal alanda bilime yönelik saf ve toplum dışı bilim algısını yeniden üretmektedir. Bilim bu haliyle sansasyonel ya da keskin ve dolayısıyla da sıradan insanı dışarıda bırakan bir dilin içine dahil olabilmektedir. Ancak bilim insanlarının kendi çalışmalarını kamusallaştırma çabaları elit bir toplumsallıkla sınırlı kalmayacaksa bu zorluklarla uğraşmaları gerekecektir. Popüler ve medyatik alan zorlu da olsa bilimin kamusal niteliğini gösterebileceği kimi imkanlara da kapı aralayabilir. Deprem gibi kriz anları, elimizdeki örneğin gösterdiği gibi önemli eksiklikleri bulunsa da bunun işaretlerini verebilmektedir. Ancak bu ilginin kalıcı hale gelmesinin medyanın ve bilim insanlarının toplumsal eylemleri üzerine gerçekleşecek kamusal bir öz düşünmeyi ve tartışmayı gerekli kıldığı da göz ardı edilmemelidir. Medyatik ve popüler alan bilimi ve bilim insanını kutsallaştırabilir, araçsallaştırabilir ya da aynı anda onu kendince yanlışlayabilir veya bilim karşıtı savlara göz kırpabilir. Ancak yapılan araştırmanın gösterdiği gibi, bilime içsel olan kamusal eleştiri ve sorgulama niteliğini de yer yer sızdırabilir.

Kaynakça

Allan, S. (2011). 'Introduction: science journalism in a digital age'. *Jorunalism, 12*(7), 771-777.

Allgair, J., Dunwoody, S., Brossard, D., Lo, Y.-Y. ve Peters, H. P. (2013). 'Medialized science? Neuroscientists' reflections on their role as journalistic sources'. *Journalism Practice, 7*(4), 413-429.

Aronowitz, S. (1988). *Science as Power*. Minneapolis: University of Minnesota Press.

Ayaz, F. (2019). 'Online sağlık haberciliğinin magazinsel boyutu'. *Sosyal ve Beşeri Bilimler Araştırması Dergisi, 20*(44), 37-50.

Bauer, M. (2012). Public attention to science 1820-2010- a 'Longue Durée' picture. S. Rödder, M. Franzen , & P. Weingart (Ed.). *The sciences' media connection – public communication and its repercussions* içinde (s. 35-258). London, New York: Springer.

Becerikli, S. (2013). 'Türkiye'deki bilim teknoloji yenilik habercilerinin profili ve haber yapma pratikleri üzerine düşünmek'. *İstanbul Üniversitesi İletişim Fakültesi Dergisi* (45), 1-18.

Bilişli, Y. (2019). 'İnternet sağlık haberlerinde tıbbileştirmenin inşaası: sağlık haber söylemine eleştirel bir bakış'. *Manas Sosyal Araştırmalar Dergisi , 8*(4), 3608-3629.

Briggs, A., ve Burke, P. (2011). *Medyanın toplumsal tarihi.* Ü. H. Yolsal, & E. Uzun, (çev.). İstanbul: Kırmızı.

Curran, j., ve Sparks, C. (1999). Basın ve popüler kültür. İ. Tekerek, (çev.), N. Güngör (Ed.). *Popüler Kültür ve İktidar* içinde (s. 439-470). Ankara: Vadi.

Çörekçioğlu, H. (2003). 'Eleştirel üniversite: Kant ve fakülteler çatışması'. *Toplum ve Bilim* (97), 217-233.

Dursun, Ç., Becerikli, S., ve Dursun, B. (2010). *Türkiye'de bilim haberlerinin görünürlüğü ve temsili: 1993-2008.* Ankara: Tübitak.

Dursun, Ç., Becerikli, S., ve Dursun, B. (2013). *Türkiye'de bilim teknoloji ve yenilik haberlerinin alımlanması ve bilim haberciliğini geliştirmek.* Ankara: Tübitak.

Einstein, A. (2005). Niçin sosyalizm. Y. Göktürk, (çev.). *Express*, (45).

Elliott, R. (2012). The medialization of regenerative medicine: Frames and metaphors in UK news stories. S. Rödder , M. Franzen , ve P. Weingart (Ed.). *The Sciences' Media Connection – Public Communication and its Repercussions* içinde (s. 87-106). Lonton, New York: Springer.

Feyerabend, P. (1992). *Özgür bir toplumda bilim.* A. Kardam, (çev.). İstanbul: Ayrıntı.

Goodell, R. (1977). *The Visible scientists.* Boston: Little, Brown and Co.

Gregory, J., & Miller, S. (1998). *Science in public – communication, culture, and credibility.* Cambridge, Massachusetts: Perseus.

Guenther, L., Bischoff, J., Löwe , A., Marzinkowski, H., & Voigt, M. (2019). 'Scientific evidence and science journalism'. *Journalism Studies, 20*(1), 40-59.

Habermas, J. (2001). *İdeoloji olarak teknik ve bilim.* M. Tüzel , (çev.). İstanbul: Yapı Kredi.

Hales, M. (1982). *Science or society? The politics of the work of scientists.* London, Sydney: Pan Books.

Jeanneney, J.-N. (1998). *Başlangçtan günümüze medya tarihi.* E. Atuk, (çev.). İstanbul: YKY.

Jensen, E. (2010). 'Between credulity and scepticism: envisaging the fourth estate in 21st-century science journalism'. *Media, Culture & Society, 33*(4), 615-630.

Koloğlu, O. (1997). *Halka bilim-Türkiye'de bilim gazeteciliği.* İstanbul: Türk Bilim Tarihi Kurumu.

Liang, X., Su, L. Y.-F., Yeo, S. K., Scheufele1, D. A., Brossard, D., Xenos, M., . . . Corley, E. A. (2014). "Building buzz: (Scientists) Communicating science in new media environments'. *Journalism & Mass Communication Quarterly, 91*(4), 772-791.

Lublinski, J., Reichert, I., Denis, A., Fleury, J.-M., Labassi , O., ve Spurk, C. (2014). 'Advances in African and Arab science journalism: Capacity building and new newsroom structures through digital peer-to- peer support'. *Ecquid Novi: African Journalism Studies, 35*(2), 4-22. Erişim tarihi: 13. 07. 2023, http://dx.doi.org/10.1080/02560054.2014.919945.

Murcott, T., ve Williams, A. (2012). 'The challenges for science journalism in the UK'. *Progress in Physical Geography, 37*(2), 152-160.

Nelkin, D. (1994). *Bilim nasıl satılır.* M. Çiftekaya, (çev.). İstanbul: Şule.

Nguyen, A., ve Tran, M. (2019). 'Science journalism for development in the global south: a systematic literature review of issues and challenges'. *Public Understanding of Science, 28*(8), 973–990. Erişim tarihi: 20. 07. 2023, https://journals.sagepub.com/doi/abs/10.1177/0963662519875447.

Özlem, D. (2003). *bilim felsefesi.* İstanbul: İnkılâp.

Peters, H. (2012). Scientific sources and the mass media: Forms and consequences of medialization. S. Rödder, Franzen Martina ve P. Weingart (Ed), *The Sciiences' Media Connection - Public Communication and its Repercussions* içinde (s. 217-240). London, New York: Springer.

Priest, S. (2013). 'Critical science literacy: what citizens and journalists need to know to make sense of science'. *Bulletin of Science, Technology & Society, 33*(5-6), 138-145.

Reed, R. (2001). '(Un-)Professional discourse? Journalists' and scientists' stories about science in the media'. *Journalism, 2*(3), 279-298.

Rödder, S. (2012). The Ambbivalence of visible scientists. S. Rödder, M. Franzen ve P. Weingart (Ed.). *The Science' Media Conneciton - Public Communication and its Repercussions* içinde (s. 155-178). Lonton, New York: Springer.

Schäfer, M. (2011). 'Sources, characteristics and effects of mass media communication on science: a review of the literature, current trends and areas for future research'. *Sociology Compass, 5*(6), 399–412.

Sharon, D. (2005). 'Weight-of-evidence reporting: what is it? why use it?'. *Nieman Reports, 59*(4), 89-91.

Smith, H., & Morgoch, M. (2022). 'Science & journalism: bridging the gaps through specialty training'. Erişim tarihi: 16. 11. 2021, *Journalism Practise,* 16(5), 883-900. https://doi.org/10.1080/17512786.2020.1818608.

Summ, A., & Volpers, A.-M. (2015). 'What's science? where's science? science journalism in German print media'. *Public Understanding of Science, 25*(2), 1-16. Erişim tarihi: 13. 07. 2023, https://journals.sagepub.com/doi/abs/10.1177/0963662515583419.

Tekin, S. (2003). 'Üniversite ideasını yeniden düşünmek: Neoliberalizm, teknik akıl ve üniversitenin geleceği'. *Toplum ve Bilim* (97), 144-163.

Vergin, N. (1999). Bilim camiası ve tanınma isteği. *Doğu Batı* (7), 37-54.

Weingart, P. (2012). The lure of the mass media and ıst repercussion on science. S. Rödder, M. Franzen ve P. Weingart (Ed.), *The Sciences' Media Connection-Public Communication and its Repercussions* içinde (s. 59-86). London, New York: Springer.

Yakut, A. (2015). 'Smyrna'yı M.S. 177 yılı depreminden kurtaran Aelius Aristeides'in 18. 19. ve 20. söylevleri'. *Tarih Araştırmaları Dergisi, 34*(58), 489-506.

Haberler

Alagöz, G. (2023, 02 10). *Uzmanlar yıkımları değerlendirdi: Deprem de büyük kusur da...* Erişim tarihi: 13.07. 2023, https://www.hurriyet.com.tr/ekonomi/uzmanlar-yikimlari-degerlendirdi-deprem-de-buyuk-kusur-da-42217739.

Alan, M. (2023, 02 27). *'Böyle bir deprem 580 yıl önce yaşandı' deyip açıkladı: Yakın zamanda benzerini beklemiyoruz.* Erişim tarihi: 30.07.2023,

https://www.hurriyet.com.tr/gundem/boyle-bir-deprem-580-yil-once-yasandi-deyip-acikladi-yakin-zamanda-benzerini-beklemiyoruz-42226150.

Hürriyet. (2023, 02 25). *'İnsanlar vazife ediniyor, paylaşımla yardımcı olmaya çalışıyor'.* Erişim tarihi: 12.07. 2023, https://www.hurriyet.com.tr/kelebek/hurriyet-cumartesi/insanlar-vazife-ediniyor-paylasimla-yardimci-olmaya-calisiyor-42224961.

Özen, K. (2023, 03 24). *Prof. Dr. Sözbilir: Paleosismoloji çalışması yapabilseydik, bu depremleri önceden tahmin edebilirdik.* Erişim tarihi: 12.07.2023, https://www.hurriyet.com.tr/gundem/prof-dr-sozbilir-paleosismoloji-calismasi-yapabilseydik-bu-depremleri-onceden-tahmin-edebilirdik-42239702.

Sansür, L. (2013, 02 27). *Prof. Dr. Ahmet Ercan: "En az dört ayınız ürpertiyle geçecek".* Erişim tarihi. 28.07. 2023, sozcu.com.tr: https://www.sozcu.com.tr/2023/gundem/en-az-dort-ayiniz-urpertiyle-gececek-7604964/.

Sözcü. (2023, 02 08). *Profesörün 'Deprem öldürmez, Allah öldürür' paylaşımına soruşturma.* Erişim tarihi: 30. 08.2023, https://www.sozcu.com.tr/2023/gundem/son-dakika-profesorun-deprem-oldurmez-allah-oldurur-paylasimina-idari-sorusturma-7584574/.

Sözcü. (2023, 02 10). *Depremin neden olduğu ölümler önlenebilir miydi?* Erişim tarihi: 12. 07. 2023, https://www.sozcu.com.tr/2023/teknoloji/depremin-neden-olduguolumler-onlenebilir-miydi-7586934/

Sözcü. (2023, 02 11). *Kahramanmaraş depremi neden bu kadar yıkıcı oldu? Uzmanı yanıtladı.* Erişim tarihi: 01. 08. 2023, https://www.sozcu.com.tr/2023/gundem/kahramanmaras-depremi-neden-bu-kadar-yikici-oldu-uzmani-yanitladi-7588118/

Sözcü. (2023, 02 19). *Fransız deprem bilimci Le Pichon'dan Kahramanmaraş ve İstanbul depremi açıklaması.* Erişim tarihi: 28. 07. 2023, https://www.sozcu.com.tr/2023/dunya/fransiz-deprem-bilimci-le-pichondan-kahramanmaras-ve-istanbul-depremi-aciklamasi-7596908/

Sözcü. (2023, 02 2023). *'Deprem Kahini' Frank Hoogerbeets, Kahramanmaraş depremini bildi.* Erişim tarihi: 15 07, 2023, https://www.sozcu.com.tr/2023/gundem/deprem-kahini-frank-hoogerbeets-kahramanmarastaki-depremi-bildi-7581323/

Sözcü. (2023, 02 28). *Gözaltına Alınan Deprem Bilimci Prof. Dr. Övgün Ahmet Ercan Serbest Bırakıldı.* Erişim tarihi: 30. 08. 2023, https://www.sozcu.com.tr/2023/gundem/deprem-bilimci-prof-dr-ovgun-ahmet-ercan-gozaltina-alindi-7606303/

Süzen, E. (2023, 02 06). *Jeoloji Mühendisleri Odası 2 yıl önce uyarmış.* Erişim tarihi: 01. 08. 2023, https://www.sozcu.com.tr/2023/gundem/son-dakika-jeoloji-muhendisleri-odasi-2-yil-once-uyarmis-7582264/

Türkoğlu, S. (2023, 02 11). *Dünya çifte depremi analiz ediyor... Devasa enerji açığa çıktı.* Erişim tarihi: 29. 07. 2023, https://www.hurriyet.com.tr/dunya/dunya-cifte-depremi-analiz-ediyor-devasa-enerji-aciga-cikti-42218225.

kaldığı durumlarda ise kurama yapılan yamalarla (ad hoc) pre-modern dünya yine anlam bütünlüğünü koruyan bir söylem ortaya koyabiliyordu. Neredeyse aşılmaz bir bilinmezlikle kendini koruyan bu söylemin tahtından edilmesi ancak teknolojiyle, icadın icadıyla, zihin dönüşümleriyle mümkün olabildi. Sadece modernite öncesine has olmayan yukarıdaki örneklerin en şaşırtıcı yanı da sahte korelasyonun modernitenin seküler diline tercüme edilerek depremin ardındaki *kötücül fâillere*, koordinasyon hârikası olan gizli komitelere ve yeni bir metafiziğe dönüşebilmesidir. Steven Pinker'ın da ifade ettiği gibi "nedensel güçleri halüsinasyona uğratma ve deneyimi bunlara uymaya zorlama alışkanlığı, çok eski zamanlardan beri insan kültürlerini şekillendirdi" (2007: s.217) ve voodoo'dan yeni çağ inanışlarına kadar geniş bir anlam vahasının oluşmasına yol açtı. Ancak sözcüklerin metafiziğine dayanarak nedensel güçleri halüsinasyona uğratmak mümkün olduğu gibi, doğanın alfabesi olduğu modernlikle birlikte kabul gören matematik diliyle de bunu yapmak mümkündür.

Kaynakça

Adorno, T. W. (1976). *Introduction to the sociology of music*. New York: Seabury Press.

Agathias (1975). The histories. Berlin: Walter de Gruyter & Co.

Ashtor, E. (1976). *A Social and economic history of the near east in the middle ages*. London: University of California Press.

Backman, C. R. (2003). *The Worlds of medieval Europe*. New York: Oxford University Press.

Barbaro, J. (2016). *Anadolu'ya ve İran'a seyahat*. T. Gündüz, (çev.). İstanbul: Yeditepe Yayınları,

Barthold, V. V. (2013). *Müslüman kültürü*. M. F. Karakaya, (çev.). İstanbul: Ayrıntı Yayınları.

Birûnî, Ebu_R. M. (2015). *Tahkîku Mâ Li'l Hind: Biruni'nin gözüyle Hindistan.* K. Burslan, (çev.). Ankara: Türk Tarih Kurumu Yayınları.

Bosworth, C. E. (2007). *Historic cities of the Islamic world*. Leiden: Koninklijke Brill NV.

Brakke, D. (2006). Demons and the making of the monk spiritual combat in early Christianity. Cambridge: Harvard University Press.

Browning, W. R. F. (2000). *A dictionary of the Bible*. Oxford: Oxford University Press.

Brown, P. (2017). *Geç antikçağ dünyası*. T. Kaçar, (çev.). İstanbul: Alfa Kitap.

Cevdet Paşa, A. (2019). *On dokuzuncu yüzyılda osmanlı devlet yönetimi*, Cilt: 1. İstanbul: Yeditepe Yayınları.

Chardin, J. (2013). *Chardin seyahatnamesi: İstanbul, Osmanlı Toprakları, Gürcistan, Ermenistan, İran: 1671-1673.* A. Meral, (çev.). İstanbul: Kitap Yayınevi.

Crosby, A. W. (1997). The Measure of Reality: quantification in Western Society. New York: Cambridge University Press.

Birmingham, D. (2018). *A Concise history of Portugal*. Cambridge: Cambridge University Press.

Ebu Dülef (2020). *İran seyahatnamesi S. Gündoğdu*, (çev.). İstanbul: Kronik Kitap.

Finley, M. I. (1973). *The ancient economy*. Los Angeles: University of California Press.

Freeman, C. (2011). *Holy bones, Holy dust: How relics shaped the history of medieval europe*. New Haven: Yale University Press.

Geertz, C. (2010). *Kültürlerin yorumlanması*. H. Gür, (çev.). Dost kitabevi: Ankara

Hodgson, M. G. S. (2017). *İslam'ın serüveni, 2. cilt: Orta dönemlerde İslam'ın yayılışı*. B. Ersöz, (çev.). Ankara: Phoenix Yayınevi.

Huizinga, J. (2019). *Ortaçağın sonbaharı: 14. ve 15. yüzyılda Fransa ve Hollanda'da yaşam, düşünce ve sanat formlarına dair bir inceleme*. O. Düz, (çev.). İstanbul: Alfa Kitap.

Issar , A. S. ve Zohar, M. (2007). *Climate change: Environment and history of the near east*. Berlin: Springer.

İmam es-Suyutî (2011). *Kainatın sırları*. S. Erdoğmuş, (çev.). İstanbul: Mercan Kitap.

Kant, I. (1992). *Theoretical philosophy: 1755-1770*. D. Walford, R. Meerbote, (çev.). New York: Cambridge University Press.

Landes, D. S. (1998). *The wealth and poverty of nations: why some are so rich and some so poor*. New York: W. W. Norton & Company, Inc.

Lerner, M. J. (1989). *The belief in a just world*. Ontario: Springer Science, Waterloo.

Libanios. (2021). *Antakya'ya övgü*. H. İstanbullu, (çev.). İstanbul: Karbon Kitaplar.

Mann, M. (2012). *İktidarın tarihi: başlangıcından m.s 1760'a kadar toplumsal iktidarın kaynakları*, E. Saraçoğlu, S. Torlak, E. Kolay, O. Sevimli, (çev.). Ankara: Phoenix Yayınevi.

Mar Yeşua. (1996). *Urfa Ve Diyarbakır'ın felaket çağı*. Y. Bilge, (çev.). İstanbul: Yeryüzü Yayınları.

Mazaherî, A. (1972). *Ortaçağda müslümanların yaşayışları*. B. Üçok, (çev.). İstanbul: Varlık Yayınları.

Pinker, Steven. (2007). *The stuff of thought: language as a window into human nature*. New York: Viking.

Pliny (1938). *Natural history: books 1-2*. London: Harvard University Press.

Ricoldus de Monte Crucis (2020). *Doğu seyahatnamesi: bir Dominikan keşişin Anadolu ve Ortadoğu yolculuğu*. A. D. Altunbaş, (çev.). İstanbul: Kronik Kitap.

Salvianus (2008). *The writings of salvian, the presbyter*. Washington, D. C.: The Catholic University of America Press.

Seneca, L. A. (2010). *Natural questions*. Chicago: The University of Chicago Press.

Stark, R. (2006). *Cities of god: the real story of how Christianity became an urban movement and conquered Rome*. San Francisco: HarperOne.

Stark, R. (1997). *The rise of Christianity: how the obscure, margina[jesus movement became the dominant religious force in the western world in a few centuries*. San Francisco: HarperCollins.

Svensen, H. (2009). *The end is nigh: a history of natural disasters*. London: Reaktion Books.

Tavernier, J. B. (1678). 'Travels through Turkey to Persia'. https://archive.org /details/Travel1630s1650sTavernier/mode/2up, erişim tarihi: 03.12.2023.

Zuqnin, (1999). *The chronicle of zuqnin*. A. Harrak, (çev.). Toronto: Pontifical Institute of Medieval Studies.

Theophanes the Confessor. (1982). *The chronicle of theophanes*. A. Harrak, (çev.). Philadelphia: University of Pennsylvania Press.

Theophilus of Edessa. (2011). *Theophilus of edessa's chronicle and the circulation of historical knowledge in late antiquity and early Islam*. A. Harrak, (çev.). Liverpool: Liverpool University Press.

Tilly, C. (2019). *Neden? düşünce ve davranışlarımızın altında yatan nedenler*. A. F. Yıldırım, (çev.). İstanbul: VakıfBank Kültür Yayınları.

Veyne, P. (1988). *Did the greeks believe in their myths?*. London: The University of Chicago Press.

Wellhausen, J. (1963). *Arap devleti ve sukutu*. F. Işıltan, (çev.). Ankara: Ankara Üniversitesi Basımevi.

Wuthnow, R. (2010). *Be very afraid: the cultural response to terror, pandemics, environmental devastation, nuclear annihilation, and other threats*. New York: Oxford University Press.

Sonuç Yerine

Hem ampirik hem de kavramsal anlamda şiddeti tanımlamanın zorluğu ne gibi eylemlerin 'şiddet' sayılacağı ve nelerin şiddet olarak kabul edileceği ile ilgilidir (Das, 2013:s.798). Antakya'da gündelik hayatı esir alan korkunun, kaygı ve travmanın yoğunluğunu şiddetin her gün yeniden üretimi olarak okumak yanlış olmaz.

Biz Antakyalılar olarak 6 Şubat depremleriyle hayatımızın bir daha hiç eskisi gibi olmayacağı büyüklükte bir yara aldık. Antakya geleceğini göremediği belirsiz günler yaşıyor ve Antakya'nın kadim etno-dinsel toplulukları ülkenin her bir yanına göç etmek zorunda kalmış durumda. Geri dönüş yollarını her gün arayan bizler kentin geleceği inşa edilirken söz sahibi olmanın da arayışı içinde hala yaşamı kurmak için her gün direnmekteyiz.

Hatay'da kentin yeniden inşası sürecinde katılımcılık esas bir mesele olarak incelenmelidir. Afet yönetimi yalnızca kent tasarımı ve mimari bir sorunsal olarak ele alınmamalı ve antropolojik perspektifler özellikle Hatay'ın sosyo-kültürel yapısı göz önüne alınarak tartışılmalıdır. Depremin kendisinin yarattığı yıkıma ek olarak egemenler mülksüzleştirme ve kent hakkının ihlali ile toplumsal acıyı her gün yeniden üretmektedir. Yerelde güçlenme, koordinasyon ve dayanışma tam da bu nedenle her gün biraz daha önem kazanmaktadır.

Kaynakça

Browne, K. (2015). *Standing in the need: culture, comfort, and coming home after katrina*. Austin: University of Texas Press.

Can, Şule (2019). *Refugee encounters at the Turkish-Syrian border: Antakya at crossroads* London: Routledge.

Çaylı, E. (2022). 'Depremin politikliği: adaletsizlik, risk, dirençlilik'. Mekanda Adalet Dergisi 12:4-10

Schafers M. (2022). 'Harabe Olmuş gelecekler: deprem sonrası Van'da Iistikrarsızlıkla başa çıkmak'. Mekanda Adalet Dergisi 12:24-30

Das, V., Kleinman A., Lock M. (1997). *Remaking a world: violence, social suffering and recovery.* Berkeley: University of California Press.

Das, V. 2013. 'Violence, crisis, and the everyday'. *International Journal of Middle East Studies,* 45:4 pp. 798-800.

Duman, L. (2016). *Vatan'in son parcasi: Hatay'daki uluslastirma politikalari.* Istanbul:Iletisim Yayinlari

Hoffman, S. Oliver-Smith A. (2002). '*Catastrophe and culture: the anthropology of disaster'*. Santa Fe: School for Advanced Research Press.

Kırcı, A.B (2015). Zamana direnmek: kişisel hafıza mekanları Başkent Üniversitesi, Sanat Tarihi ve Müzecilik Yüksek Lisans Tezi, Ankara.

Mertcan, H. (2013). *Türk modernleşmesinde Arap Aleviler*. Adana-:Karahan Kitabevi

Oliver-Smith, A. (1996). 'Anthropological research on hazards and disasters'. *Annual Review of Anthropology* 25, s.303-328.

Oliver-Smith A.,(1996). 'Anthropological research on hazards and disasters', Annual Review of Anthropology, Vol. 25., pp. 303-328.

Oliver-Smith A., Hoffman S. (2020) ***The angry earth: disaster in anthropological perspective*****. London: Routledge.**

Özgül S., Türk Ç.K, Akbulut Ç. Y. (2023). *Samandağ'da üretim sektörleri ile toplumsal ve ekolojik yaşam açısından yeniden yapılanma.* Hatay Buradayız İnisiyatifi Raporu.

Torry, W., (1979). 'Anthropological studies in hazardous environments: past trends and new horizons'. Current Anthropology 20: 517-541.

Varol N. ve Gültekin T. (2016). 'Afet antropolojisi'. *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi.* 15(59): 1431-1436.

Zaman, M.,(1989). 'The social and political context of adjustment to riverbank erosion hazard and population resettlement in Bangladesh'. Human Organization 48: 196-205

sahip eserler ortaya koymak amacına ulaşmak için Hatay Vakfı, entelektüeller, üniversiteler, STK'lar, belediyeler, ilgili bakanlıklar vb. resmi ve sivil tüm aktörler ile iş birliği yapmaya açıktır. Vakıf, Antakya Institute kapsamında depremin neden olduğu yıkımı farklı boyutları ile inceleyecek bir çalıştay toplamayı, Hatay üzerine çalışan veya çalışmak isteyen uzmanların katılacağı konferanslar tertip etmeyi, her yıl ülkenin her tarafındaki lisans ve lisansüstü öğrencilerin katılımına açık belirli temalarda yaz/kış okulu düzenlemeyi ve ulusal ya da uluslararası kurumların açtığı ilanlara Hatay'ı konu edinecek projeler yazmayı planlamaktadır. Bu bağlamda okuduğunuz yazı da siz değerli hocalarıma bir davet niteliğindedir. 6 Şubat günü yaşadığımız depremin tek kazanımı toplumsal dayanışma olmuştur. Hatay Vakfı bu dayanışmayı entelektüel alanda da sürdürebilmek için size çağrıda bulunmaktadır.

Her ne kadar deprem sırasında Hatay'da bulunmamış olsak da yakınlarımızın yaşadıkları, gördüklerimiz ve hissettiklerimiz bizi tarafsızlıktan alıkoymaktadır. Bir Rumeli türküsünde geçen şu sözler gerçekçi gerekçeleri ile birlikte oldukça romantik dinamikler etrafında oluşan Antakya Institute'yi oldukça güzel anlatmaktadır: *"Söz, düşsek de uzakların yoluna/Öleceğiz doğduğumuz toprakta."* Antakya Institute romantik haliyle doğduğu, büyüdüğü, kimliğinin önemli bir parçasını oluşturan şehrini, akrabalarını, dostlarını hatta anılarını kaybetmiş ancak öldüğünde defnedilecek bir memleket talep eden bir grup insanın oluşturduğu entelektüel bir girişimdir.

Kaynakça

AFAD. (2014). *Türkiye afet müdahale planı (TAMP).* Ankara: Afet ve Acil Durum Yönetimi Başkanlığı.

AFAD. (2020). *İl afet risk azaltma planı hazırlama kılavuzu.* Ankara: Afet ve Acil Durum Yönetimi Başkanlığı.

Anadolu Ajansı. (2023, Nisan 9). *Depremlerin vurduğu Hatay'da en ağır yıkım Antakya'da.* Anadolu Ajansı Web Sitesi: https://www.aa.com.tr/tr/asrin-felaketi/depremlerin-vurdugu-hatayda-en-agir-yikim-antakyada/2866977#:~:text="Asrın%20felaketi"%20nedeniyle%2013%20bin,hasar%20meydana%20geldiği%20ortaya%20çıktı. adresinden alındı

Avustralya ICOMOS. (1999). *The Burra Charter: Avustralia ICOMOS charter for places of cultural significance.* Burwood: Avustralya ICOMOS.

Aydın, M., & Güner, S. (2013). 'Kültürel mirasta risk yönetimi'. *Batman Üniversitesi Yaşam Bilimleri Dergisi, 3(1), 70-81.*

Bennett, J. (1997). *Trajan optimus princeps: a life and times.* Londra: Routledge.

Bloomberg HT. (2023, Mart 5). *Bakan kurum yıkılan bina sayısını açıkladı*. Bloomberg HT Web Sitesi: https://www.bloomberght.com/bakan-kurum-yikilan-bina-sayisini-acikladi-2326345 adresinden alındı

CNN TÜRK. (2023, 19 Haziran). *134. gün! Depremde ölü sayısı ne kadar oldu, güncel yaralı sayısı kaç? Hangi ilde kaç bina yıkıldı, kaç kişi öldü?* CNN TÜRK Web Sitesi: https://www.cnnturk.com/turkiye/106-gun-depremde-olu-sayisi-ne-kadar-oldu-guncel-yarali-sayisi-kac-hangi-ilde-kac-bina-yikildi-kac-kisi-oldu adresinden alındı

Dos Santos, F. T., & Partidário, M. R. (2011). 'SPARK: strategic planning approach for resilience keeping'. *European Planning Studies, 19*(5), 1517-1536.

Hajialikhani, M. R. (2007). *Risk Management approach for Cultural Heritage Projects Based on Project Management Body of Knowledge* . Cairns: Avustralya ICOMOS.

HASUDER. (2023). *HASUDER 6 Şubat depremleri Hatay iİli saha raporu.* Ankara: Halk Sağlığı Uzmanları Derneği.

Hatay Valiliği. (2021). *Hatay valiliği il afet ve acil durum müdürlüğü il afet risk azaltma planı.* Hatay: Hatay Valiliği.

Holling, C. S. (1973). 'Resilience and stability of ecological systems'. *Annual Review of Ecology and Systematics, 4*, 1-23.

MacKee, J., Askland, H. H., & Askew, L. (2014). 'Recovering cultural built heritage after natural disasters. *International Journal of Disaster Resilience in the Built Environment, 5*(2), 202-212.

Özkırımlı, U. (2017). *Milliyetçilik kuramları: eleştirel bir bakış.* Ankara: DoğuBatı Yayınları.

Pearson, M., & Sullivan, S. (1995). *Looking after heritage places: the basics of heritage planning for managers, landowners and administrators.* Melbourne: Melbourne University Press.

Spennemann, D. H., & Graham, K. (2007). 'The importance of heritage preservation in natural disaster situations'. *International Journal of Risk Assessment and Management, 7*(6), 993-1001.

T.C Çevre ve Şehircilik Bakanlığı. (2023, Şubat 7). *Bakan Kurum: "Deprem nüfus itibarıyla 13.5 milyon vatandaşımızı etkiledi"*. T.C Çevre ve Şehircilik Bakanlığı

TRT Haber. (2023, Mart 7). *Depremlerle zarar gören tarihi yapılar*. TRT Haber Web Sitesi: https://www.trthaber.com/foto-galeri/depremlerle-zarar-goren-tarihi-yapilar/54591/sayfa-1.html adresinden alındı

UNESCO. (1972). *Convention concerning the protection of the world cultural and natural heritage.* Paris: UNESCO.

UNESCO. (2020). *UNESCO Dünya mirası*. UNESCO Türkiye Millî Komisyonu Web Sitesi: https://www.unesco.org.tr/Pages/149/44 adresinden alındı

bilimler de katkıda bulunabilir: İnsanı, toplumu ve kentleri doğayla uyumlu ve doğanın içinde tasavvur etmek önemli bir başlangıç olabilir.

Kaynakça

Bruneau, M. (2002). 'Building damage from the Marmara, Turkey earthquake of August 17, 1999'. *Journal of Seismology* 6: 357-377.

Dynes, R. R. (1988). 'Cross-cultural international research: Sociology and disaster'. International Journal of Mass Emergencies & Disasters 6(2): 101-129.

Jalali, R. (2002). 'Civil society and the state: Turkey after the earthquake. disasters 26(2): 120-139.

Korkmaz, K. A. (2009). 'Eathquake disaster risk assesmentand evaluation for Turkey'. *Environmental Geology* 57: 307-320.

Kroll-Smith, S. (2018). *Recovering inequality: Hurricane Katrina, The San Francisco earthquake of 1906 and the aftermath of disaster*. Austin: University of Texas Press.

Şizofreni ve Damga

Haneden Sokağa Ayrımcılık Pratiklerinin Sıradanlaşması

M. Macit DEMİR

Bu kitabın yayın hakkı SİYASAL KİTABEVİ'ne aittir. Yayınevinin ve yayınlayıcısının yazılı izni alınmaksızın kısmen veya tamamen alıntı yapılamaz, hiçbir şekilde kopyalanamaz, çoğaltılamaz ve yayınlanamaz.

Şizofreni ve Damga:
Haneden Sokağa Ayrımcılık Pratiklerinin Sıradanlaşması

Yazar: M. Macit Demir
Editör: Ertan Akkaş
Kapak ve Sayfa Düzeni: Buse Dilara Dirim
©Siyasal Kitabevi Tüm Hakları Saklıdır.
2023 Haziran, Ankara
ISBN No: 978-625-7424-90-5
Siyasal Kitabevi-Ünal Sevindik
Yayıncı Sertifika No: 14016
Şehit Adem Yavuz Sok. Hitit Apt. 14/1
Kızılay-Ankara
Tel: 0(312) 419 97 81 pbx
Faks: 0(312) 419 16 11
Baskı:
Repro Bir Matbaacılık Kağ. Rekl. Tasarım Tic. Ltd. Şti.
Sertifika No: 47381
İvedik OSB Matbaacılar Sitesi 1514. Cad.
No: 23-25 Yenimahalle/ANKARA
Dağıtım:
Siyasal Kitabevi
Şehit Adem Yavuz Sok. Hitit Apt. 14/1
Kızılay/Ankara
Tel: 0(312) 419 97 81 pbx
Faks: 0(312) 419 16 11
e-posta: info@siyasalkitap.com
http://www.siyasalkitap.com

KAYNAKLAR

Aakre, J. M., Klingaman, E. A., & Docherty, N. M. (2015). The relationship between stigma sentiments and self-identity of individuals with Schizophrenia. *Psychiatric Rehabilitation Journal*, *38*(2), 125-131. https://doi.org/10.1037/prj0000119

Adams, R. (2002). Developing Critical Practice in Social Work. R. Adams, L. Dominelli, & M. Payne içinde, *Critical Practice in Social Work* (s. 83-95). New York: Palgrave Macmillan.

Ainlay, S. C., & Crosby, F. (1986). Stigma, Justice, and the Dilemma of Difference. S. C. Ainlay, G. Becker, & L. M. Coleman içinde, *The Dilemma of Difference: A Multidisciplinary View of Stigma* (s. 17-37). New York: Plenum Press.

Ainlay, S. C., Coleman, L. M., & Becker, G. (1986). Stigma Reconsidered. S. C. Ainlay, G. Becker, & L. M. Coleman içinde, *The Dilemma of Difference: A Multidisiplinary View of Stigma* (s. 1-13). New York: Plenum Press.

Akbaş, E. (2014). *Sosyal Çalışmada Çağdaş Eleştirel Perspektifler.* Ankara: SABEV.

Akgül Gök, F., & Ölmez, Ş. (2020). Şizofreni tanısı almış bireyin ve eşinin yaşadığı güçlüklerin ve evlilik ilişkisinin belirlenmesi: Nitel bir araştırma. *Toplum ve Sosyal Hizmet*, *32*(1), 41-57. https://doi.org/10.33417/tsh.743875

Alonzo, A. A., & Reynolds, N. R. (1995). Stigma, HIV and AIDS: An exploration and elaboration of a stigma trajectory. *Social Science & Medicine, 41*(3), 303-315.

Alpman, P. (2018). Maduniyet Üreten Mekanizmalar Karşısında Eleştirel Sosyal Hizmetin İmkânları. S. Batal içinde, *Sosyal Bilimlerde Alternatif Yorumlar* (s. 9-28). Ankara: Gece Kitaplığı.

AL-Sawafi, A., Lovell, K., Renwick, L., & Husain, N. (2021). Exploring the experience of relatives living with individuals diagnosed with Schizophrenia in Oman: A qualitative study. *Journal of Psychiatric and Mental Health Nursing*, *28*(6), 1029-1040. https://doi.org/10.1111/jpm.12786

Amaresha, A. C., Joseph, B., Agarwal, S. M., Narayanaswamy, J. C., Venkatasubramanian, G., Muralidhar, D., & Subbakrishna, D. K. (2015). Assessing the needs of siblings of persons with schizophrenia: A qualitative study from India. Asian Journal of Psychiatry, 17, 16-23. https://doi.org/10.1016/j.ajp.2015.07.011

Angermeyer, M. C., Beck, M., & Matschinger, H. (2003). Determinants of the Public's Preference for Social Distance from People with Schizophrenia. *The Canadian Journal of Psychiatry*, *48*(10), 663-668. https://doi.org/10.1177/070674370304801004

Angermeyer, M. C., & Dietrich, S. (2006). Public beliefs about and attitudes towards people with mental illness: A review of population studies. *Acta Psychiatrica Scandinavica*, *113*(3), 163-179. https://doi.org/10.1111/j.1600-0447.2005.00699.x

Angermeyer, M. C., Kilian, R., Wilms, H.-U., & Wittmund, B. (2006). Quality of Life of Spouses of Mentally Ill People. *International Journal of Social Psychiatry*, *52*(3), 278-285. https://doi.org/10.1177/0020764006067186

Angermeyer, M. C., & Matschinger, H. (2005). Labeling- stereotype- discrimination. *Social Psychiatry and Psychiatric Epidemiology*, *40*(5), 391-395.

Archer, D. (1985). Social Deviance. G. Lindzey , & E. Aronson içinde, *Handbook of Social Psychology (Vol. 2)* (s. 743-804). New York: Random House.

Arkar, H., & Eker, D. (1994). Effect of Psychiatric Labels On Attitudes Toward Mental Illness in a Turkish Sample. *International Journal of Social Psychiatry*, *40*(3), 205-213. https://doi.org/10.1177/002076409404000306

Attepe Özden, S., & Tuncay, T. (2018). The experiences of Turkish families caring for individuals with Schizophrenia: A qualitative inquiry. *International Journal of Social Psychiatry*, *64*(5), 497-505. https://doi.org/10.1177/0020764018779090

Avcil, C., Bulut, H., & Hızlı Sayar, G. (2016). Psikiyatrik hastalıklar ve damgalama. *Üsküdar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, 0*(2), 175-202.

Bailey, D. (2002). Mental Health. R. Adams, L. Dominelli, & M. Payne içinde, *Critical Practice in Social Work* (s. 169-180). New York: Palgrave Macmillan.

Barnes, T. R. E., Hutton, S. B., Chapman, M. J., Mutsatsa, S., Puri, B. K., & Joyce, E. M. (2000). West London first-episode study of Schizophrenia: Clinical correlates of duration of untreated psychosis. *British Journal of Psychiatry*, *177*(3), 207-211. https://doi.org/10.1192/bjp.177.3.207

Bastug, G., & Karanci, N. (2015). The impact of caregivers' expressed emotion and the patients' perception of expressed emotion on the positive and negative symptoms of patients with Schizophrenia in a sample from Turkey. *Dusunen Adam: The Journal of Psychiatry and Neurological Sciences*, *28*(2), 127-139. https://doi.org/10.5350/DAJPN2015280205

Baybora, D. (2010). Çalışma yaşamında yaş ayrımcılığı ve Amerika Birleşik Devletleri'nde yaş ayrımcılığı düzenlemesi üzerine. *Çalışma ve Toplum*, 2010/1, 33-58.

Becker, G., & Arnold, R. (1986). Stigma as a Social and Cultural Construct. S. C. Ainlay, G. Becker, & L. M. Coleman içinde, *The Dilemma of Difference: A Multidisiplinary View of Stigma* (s. 39-57). New York: Plenum Press.

Bekiroğlu, S. (2020). Toplum Temelli Ruh Sağlığında Toplumla Sosyal Hizmet Uygulaması: Damgalamayla Mücadele. A. Kaya Kılıç içinde, *Toplum Temelli Ruh Sağlığında Sosyal Hizmet Uygulamaları* (s. 321-335). Ankara: Nobel.

Benuto, L. T., Duckworth, M. P., Masuda, A., & O'Donohue, W. (2020). An Introduction to Prejudice, Stigma, Privilege, Oppression, Discrimination, and Clinical Science. L. T. Benuto, M. P. Duckworth, A. Masuda, & W. O'Donohue içinde, *Prejudice, Stigma, Privilige, and Opression: A Behavioral Health Handbook* (s. 1-14). New York: Springer International Publishing.

Bjorklund, R. W. (1998). First Person Account: Psychosocial Implications of Stigma Caused by Misdiagnosis. *Schizophrenia Bulletin*, *24*(4), 653-655. https://doi.org/10.1093/oxfordjournals.schbul.a033357

Borgå, P., Widerlöv, B., Stefansson, C. G., & Cullberg, J. (1992). Social conditions in a total population with long-term functional psychosis in three different areas of Stockholm County. *Acta Psychiatrica Scandinavica*, *85*(6), 465-473. https://doi.org/10.1111/j.1600-0447.1992.tb03213.x

Bos, A. E., Pryor, J. B., Reeder, G. D., & Stutterheim, S. E. (2013). Stigma: Advances in Theory and Research. *Basic and Applied Social Psychology, 35*(1), 1-9.

Bourdieu, P. (2013). *Bilimin Toplumsal Kullanımları: Bilimsel Alanın Klinik Bir Sosyolojisi İçin.* (L. Ünsaldı, Çev.) Ankara: Heretik.

Brain, C., Kymes, S., DiBenedetti, D. B., Brevig, T., & Velligan, D. I. (2018). Experiences, attitudes, and perceptions of caregivers of individuals with treatment-resistant schizophrenia: A qualitative study. BMC Psychiatry, 18(1), 253. https://doi.org/10.1186/s12888-018-1833-5

Brockelman, K. F., Olney, M. F., & Williams, S. S. (2002). Social distance in response to psychiatric labels: *International Journal of Rehabilitation Research*, *25*(4), 253-259. https://doi.org/10.1097/00004356-200212000-00002

Brohan, E., Elgie, R., Sartorius, N., & Thornicroft, G. (2010). Self-stigma, empowerment and perceived discrimination among people with Schizophrenia in 14 European countries: The GAMIAN-Europe study. *Schizophrenia Research*, *122*(1-3), 232-238. https://doi.org/10.1016/j.schres.2010.02.1065

Brown, C. (2021). Critical clinical social work and the neoliberal constraints on social justice in mental health. *Research on Social Work Practice, 31*(6), 1-9.

Buğra, A. (2001). Kriz karşısında Türkiye'nin geleneksel refah rejimi. Toplum ve Bilim(89), 22-30.

Buizza, C., Schulze, B., Bertocchi, E., Rossi, G., Ghilardi, A., & Pioli, R. (2007). The stigma of Schizophrenia from patients' and relatives' view: A pilot study in an Italian rehabilitation residential care unit. *Clinical Practice and Epidemiology in Mental Health*, *3*(1), 23. https://doi.org/10.1186/1745-0179-3-23

Burke, P. (2007). Disadvantage and Stigma: A Theoretical Framework for Associated Conditions. P. Burke, & J. Parker içinde, *Social Work and Disadvantage: Adressing The Roots of Stigma Through Association* (s. 11-26). London: Jessica Kingsley Publishers.

Buz, S., Nazlıer Keser, E. N., Mayda, F. A., & Akoğlu, G. (2021). Şizofreni tanısı konulan bireylerin istihdamı. *Psikiyatride Güncel Yaklaşımlar, 13*(1), 93-108.

Byrne, M., Agerbo, E., & Mortensen, P. B. (2002). Family history of psychiatric disorders and age at first contact in Schizophrenia: An epidemiological study. *British Journal of Psychiatry*, *181*(S43), s19-s25. https://doi.org/10.1192/bjp.181.43.s19

Callard, F., Sartorius, N., Arboleda-Flórez, J., Bartlett, P., Helmchen, H., Stuart, H., Taborda, J., & Thornicroft, G. (2012). *Mental Illness, Discrimination and the Law.* New York: John Wiley & Sons, Ltd.

Can Öz, Y., & Ünsal Barlas, G. (2017). Şizofreni hastalığı olan bireylerin işe yerleştirme ile ilgili görüşleri ve beklentileri: Niteliksel bir çalışma. *Kocaeli Üniversitesi Sağlık Bilimleri Dergisi, 3*(3), 28-32.

Chaffey, L., & Fossey, E. (2004). Caring and daily life: Occupational experiences of women living with sons diagnosed with schizophrenia. Australian Occupational Therapy Journal, 51(4), 199-207. https://doi.org/10.1111/j.1440-1630.2004.00460.x

Charles, J. L., & Bentley, K. J. (2016). Stigma as an organizing framework for understanding the early history of community mental health and psychiatric social work. *Social Work In Mental Health*, 149-173.

Corrigan, P. (2018). *The Stigma Effect: Unintended Consequences of Mental Health Campaigns.* New York: Columbia University Press.

Corrigan, P., & Kleinlein, P. (2005). The İmpact of Mental İllness Stigma. P. Corrigan içinde, *On the Stigma of Mental Illness: Practical Strategies for Research and Social Change* (s. 11-44). Washington DC: American Psychological Association.

Corrigan, P., McCorkle, B., Schell, B., & Kidder, K. (2003). Religion and Spirituality in the Lives of People with Serious Mental Illness. *Community Mental Health Journal*, *39*(6), 487-499. https://doi.org/10.1023/B:COMH.0000003010.44413.37

Crocker, J., Major, B., & Steele, C. (1998). Social Stigma. D. T. Gilbert, & S. T. Fiske içinde, *The Handbook of Social Psychology (Vol. 2)* (s. 504-553). New York: McGraw-Hill.

Çam, O., & Çuhadar, D. (2011). Ruhsal hastalığa sahip bireylerde damgalama süreci ve içselleştirilmiş damgalama. *Psikiyatri Hemşireliği Dergisi, 2*(3), 136-140.

Davis, A. (1991). Structural Approaches to Social Work. J. Lishman içinde, *Handbook for Practice Learning in Social Work and Social Care: Knowledge and Theory* (s. 27-38). London: Jessica Kingsley Publishers.

Dickerson, F. B., Sommerville, J., Origoni, A. E., Ringel, N. B., & Parente, F. (2002). Experiences of Stigma Among Outpatients With Schizophrenia. *Schizophrenia Bulletin*, *28*(1), 143-155. https://doi.org/10.1093/oxfordjournals.schbul.a006917

Doğan, M. G. (2018). Örgütlü İşçi Hareketinin Sindirilmesi. İçinde İ. Akça, A. Bekmen, & B. A. Özden (Ed.), *"Yeni Türkiye"ye Varan Yol: Neoliberal Hegemonyanın İnşaası* (ss. 261-278). İstanbul: İletişim.

Doğanavşargil Baysal, G. Ö. (2013). Damgalanma ve ruh sağlığı. *Arşiv Kaynak Tarama Dergisi, 22*(2), 239-251.

Durkheim, E. (2019). Sosyolojik Yöntemin Kuralları (Ö. Doğan, Çev.). Ankara: Doğu Batı Yayınları.

Durmaz, H., & Okanlı, A. (2014). Investigation of the Effect of Self-Efficacy Levels of Caregiver Family Members of the Individuals With Schizophrenia on Burden of Care. *Archives of Psychiatric Nursing*, *28*(4), 290-294. https://doi.org/10.1016/j.apnu.2014.04.004

Evans-Lacko, S., Brohan, E., Mojtabai, R., & Thornicroft, G. (2012). Association between public views of mental illness and self-stigma among individuals with mental illness in 14 European countries. *Psychological Medicine*, *42*(8), 1741-1752. https://doi.org/10.1017/S0033291711002558

Evensen, S., Wisløff, T., Lystad, J. U., Bull, H., Ueland, T., & Falkum, E. (2016). Prevalence, Employment Rate, and Cost of Schizophrenia in a High-Income Welfare Society: A Population-Based Study Using Comprehensive Health and Welfare Registers. *Schizophrenia Bulletin*, *42*(2), 476-483. https://doi.org/10.1093/schbul/sbv141

Fook, J. (2015). Critical Social Work Practice. J. D. Wright içinde, *International Encyclopaedia Of The Social and Behavioural Sciences (Second Edition)* (s. 287-292). Amsterdam: Elsevier.

Foster, A., Gable, J., & Buckley, J. (2012). Homelessness in Schizophrenia. *Psychiatric Clinics of North America, 35*(3), 717-734.

Foucault, M. (2006). Deliliğin Tarihi. (M. Kılıçbay, Çev.) Ankara: İmge Kitabevi Yayınları.

Fox, D., Prilleltensky, I., & Austin, S. (2017). Toplumsal Adalet İçin Eleştirel Psikoloji: Meseleler ve İkilemler. D. Fox, I. Prilleltensky, & S. Austin içinde, *Eleştirel Psikoloji* (E. Erdener, Çev., s. 31-51). İstanbul: Ayrıntı Yayınları.

Ganguly, K. K., Chadda, R. K., & Singh, T. B. (2010). Caregiver Burden and Coping in Schizophrenia and Bipolar Disorder: A Qualitative Study. *American Journal of Psychiatric Rehabilitation, 13*(2), 126-142. https://doi.org/10.1080/15487761003757009

Gater, A., Rofail, D., Tolley, C., Marshall, C., Abetz-Webb, L., Zarit, S. H., & Berardo, C. G. (2014). "Sometimes It's Difficult to Have a Normal Life": Results from a Qualitative Study Exploring Caregiver Burden in Schizophrenia. Schizophrenia Research and Treatment, 2014, 1-13. https://doi.org/10.1155/2014/368215

Geçtan, E. (1997). *Psikodinamik Psikiyatri ve Normaldışı Davranışlar.* İstanbul: Remzi Kitabevi.

Giddens, A. (2008). *Sociology.* Cambridge: Polity Press,.

Glaister, A. (2008). Introducing Critical Practice. S. Fraser, & S. Matthews içinde, *The Critical Practitioner in Social Work and Health Care* (s. 8-26). London: SAGE Publications.

Goffman, E. (2014). *Damga: Örselenmiş Kimliğin İdare Edilişi Üzerine Notlar.* (Ş. Geniş, L. Ünsaldı, & S. N. Ağırnaslı, Çev.) Ankara: Heretik.

González-Torres, M. A., Oraa, R., Arístegui, M., Fernández-Rivas, A., & Guimon, J. (2007). Stigma and discrimination towards people with Schizophrenia and their family members: A qualitative study with focus groups. *Social Psychiatry and Psychiatric Epidemiology, 42*(1), 14-23. https://doi.org/10.1007/s00127-006-0126-3

Göregenli, M. (2012). Temel Kavramlar: Önyargı, Kalıpyargı ve Ayrımcılık. K. Çayır, & M. Ayan Ceyhan içinde, *Ayrımcılık: Çok Boyutlu Yaklaşımlar* (s. 17-27). İstanbul: İstanbul Bilgi Üniversitesi Yayınları.

Gray, M., & Webb, S. A. (2013). *Social Work Theories and Methods.* London: Sage.

Green, G. (2009). *The End of Stigma? Changes in the Social Experience Of Long-Term İllness.* New York: Routledge.

Green, G., Hayes, C., Dickinson, D., Whittaker, A., & Gilheany, B. (2003). A mental health service users perspective to stigmatisation. *Journal of Mental Health, 12*(3), 223-234.

Hayward, P., & Bright, J. A. (1997). Stigma and mental ilness: A review and critique. *Journal of Mental Health, 6*(4), 345-354.

Hernandez, M., & Barrio, C. (2015). Perceptions of Subjective Burden Among Latino Families Caring for a Loved One with Schizophrenia. *Community Mental Health Journal, 51*(8), 939-948. https://doi.org/10.1007/s10597-015-9881-5

Hinshaw, S. P. (2007). *The Mark of Shame: Stigma Of Mental Illness And An Agenda For Change.* New York: Oxford University Press.

Howe, D. (2009). *A Brief Introduction to Social Work Theory.* London: Red Globe Press.

İçağasıoğlu Çoban, A., & Buz, S. (2008). Eleştirel teori: Gelişimi, kabulleri ve sosyal hizmette kullanımı. *Toplum ve Sosyal Hizmet, 19*(1), 71-88.

Işık, I., Savaş, G., & Kılıç, N. (2019). Şizofreni hastalığına sahip bireylerin çalışma hayatı konusunda yaşadıkları güçlükler. *Acıbadem Üniversitesi Sağlık Bilimleri Dergisi, 10*(3), 399-408.

Jenkins, J. H., & Carpenter- Song, E. A. (2009). Awareness of stigma among persons with Schizophrenia. *The Journal of Nervous and Mental Disease, 197*(7), 520–529.

Jones, E., Farina, A., Hastorf, A., Markus, H., Miller, D., & Scott, R. (1984). *Social Stigma: The Psychology of Marked Relationships.* New York: W.H. Freeman & Co.

Jorm, A. F., & Oh, E. (2009). Desire for social distance from people with mental disorders: A review. *Australian and New Zealand Journal of Psychiatry*, *43*(3), 183-200.

Jungbauer, J., & Angermeyer, M. C. (2002). Living with a Schizophrenic Patient: A Comparative Study of Burden as It Affects Parents and Spouses. *Psychiatry: Interpersonal and Biological Processes*, *65*(2), 110-123. https://doi.org/10.1521/psyc.65.2.110.19930

Karanci, A. N., & İnandılar, H. (2002). Predictors of components of expressed emotion in major caregivers of Turkish patients with Schizophrenia. *Social Psychiatry and Psychiatric Epidemiology*, *37*(2), 80-88. https://doi.org/10.1007/s127-002-8219-1

Kate, N., Grover, S., Kulhara, P., & Nehra, R. (2013). Relationship of caregiver burden with coping strategies, social support, psychological morbidity, and quality of life in the caregivers of Schizophrenia. *Asian Journal of Psychiatry*, *6*(5), 380-388. https://doi.org/10.1016/j.ajp.2013.03.014

Katz, I. (1981). *Stigma: A Social Psychological Analysis.* New York: Psychology Press.

Kelly, B. D. (2006). The power gap: Freedom, power and mental illness. *Social Science & Medicine, 63*(8), 2118-2128.

Kelly, C., & MacEWAN, T. (1998). Nithsdale Schizophrenia Surveys 17. *The British Journal of Psychiatry*, *172*(6), 513-517.

Kepekçi, E. (2014). (Hegemonik) Erkeklik eleştirisi ve feminizm birlikteliği mümkün mü? *Kadın Araştırmaları Dergisi*, *0*(11), 59-86.

Krupchanka, D., Chrtková, D., Vítková, M., Munzel, D., Čihařová, M., Růžičková, T., Winkler, P., Janoušková, M., Albanese, E., & Sartorius, N. (2018). Experience of stigma and discrimination in families of persons with Schizophrenia in the Czech Republic. *Social Science & Medicine*, *212*(2), 129-135. https://doi.org/10.1016/j.socscimed.2018.07.015

Krupchanka, D., Kruk, N., Sartorius, N., Davey, S., Winkler, P., & Murray, J. (2017). Experience of stigma in the public life of relatives of people diagnosed with Schizophrenia in the Republic of Belarus. *Social Psychiatry and Psychiatric Epidemiology*, *52*(4), 493-501. https://doi.org/10.1007/s00127-017-1365-1

Krysik, J. L., & Finn, J. (2015). *Etkili Uygulama İçin Sosyal Hizmet Araştırması.* (E. Erbay, Çev.) Ankara: Nika Yayınevi.

Kümbetoğlu, B. (2008). *Sosyolojide ve Antropolojide Niteliksel Yöntem ve Araştırma* (2. Baskı). İstanbul: Bağlam Yayıncılık.

Küntay, E., & Erginsoy, G. (2005). *İstanbul'da On Sekiz Yaşından Küçük Ticari "Seks İşçisi" Kız Çocuklar.* İstanbul: Bağlam Yayıncılık.

Langer, C. L., & Lietz, C. A. (2021). *Genelci Sosyal Çalışma: Kuram ve Uygulama.* (A. Karatay, Çev.) Ankara: Nika Yayınevi.

Lazarus, R. S., & Folkman, S. (1984). *Stress, appraisal, and coping*. New York: Springer Publishing Company.

Lee, S., Lee, M. T. Y., Chiu, M. Y. L., & Kleinman, A. (2005). Experience of social stigma by people with Schizophrenia in Hong Kong. *British Journal of Psychiatry*, *186*(2), 153-157. https://doi.org/10.1192/bjp.186.2.153

Link, B. G. (1987). Understanding labeling effects in the area of mental disorders: An assessment of the effects of expectations of rejection. *American Sociological Review, 52*(1), 96-112.

Link, B. G., & Phelan, J. C. (2001). Conceptualizing stigma. *Annual Review of Sociology*, 363-385.

Link, B. G., & Phelan, J. C. (2006). Stigma and its public health implications. *The Lancet, 367*(9509), 528-529.

Link, B. G., & Phelan, J. C. (2014). Stigma power. *Social Science & Medicine, 103*, 24-32.

Link, B. G., Phelan, J. C., Bresnahan, M., Stueve, A., & Pescosolido, B. A. (1999). Public conceptions of mental illness: Labels, causes, dangerousness, and social distance. *American Journal of Public Health*, *89*(9), 1328-1333. https://doi.org/10.2105/AJPH.89.9.1328

Link, B. G., & Stuart , H. (2017). On Revisiting Some Origins of the Stigma Concept as It Applies to Mental Illnesses. W. Gaebel, W. Rössler, & N. Sartorius içinde, *The Stigma of Mental Illness – End of the Story?* (s. 3-28). New York: Springer International Publishing.

Loganathan, S., & Murthy. R, S. (2008). Experiences of stigma and discrimination endured by people suffering from Schizophrenia. *Indian Journal of Psychiatry*, *50*(1), 39-46.

Loman, L. A., & Larkin, W. E. (1976). Rejection of the Mentally Ill: An Experiment in Labeling. *The Sociological Quarterly*, *17*(4), 555-560. https://doi.org/10.1111/j.1533-8525.1976.tb01722.x

Lysaker, P. H., Roe, D., & Yanos, P. T. (2006). Toward Understanding the Insight Paradox: Internalized Stigma Moderates the Association Between Insight and Social Functioning, Hope, and Self-esteem Among People with Schizophrenia Spectrum Disorders. *Schizophrenia Bulletin*, *33*(1), 192-199. https://doi.org/10.1093/schbul/sbl016

Major, B., Dovidio, J. F., Link, B. G., & Calabrese, S. K. (2018). Stigma and Its Implications for Health: Introduction and Overview. B. Major, J. F. Dovidio, & B. G. Link içinde, *The Oxford Handbook of Stigma, Discrimination, and Health* (s. 1-41). New York: Oxford University Press.

Malas, E. M. (2019). Ruhsal bozukluklara karşı stigma- Derleme. *MANAS Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 8(1), 1203-1221.

Marecek, J., & Hare-Mustin, R. T. (2017). Klinik Psikoloji: Deliliğin Politikası. D. Fox, I. Prilleltensky, & S. Austin içinde, *Eleştirel Psikoloji* (M. Erbey, Çev., s. 119-140). İstanbul: Ayrıntı Yayınları.

Markowitz, F. (2005). Sociological Models of Mental İllness Stigma. P. W. Corrigan içinde, *On the Stigma of Mental Illness: Practical Strategies for Research and Social Change* (s. 129-144). Washington DC: American Psychological Association.

Martin, J. K., Pescosolido, B. A., & Tuch, S. A. (2000). Of Fear and Loathing: The Role of "Disturbing Behavior," Labels, and Causal Attributions in Shaping Public Attitudes toward People with Mental Illness. *Journal of Health and Social Behavior*, *41*(2), 208. https://doi.org/10.2307/2676306

Martinez, A. G., & Hinshaw, S. P. (2016). Mental Health Stigma: Theory, Developmental Issues, and Research Priorities. D. Cicchetti içinde, *Developmental Psychopathology (Vol. 4)* (s. 1-43). New York: John Wiley & Sons, Inc.

Marwaha, S., & Johnson, S. (2004). Schizophrenia and employment - A review. *Social Psychiatry and Psychiatric Epidemiology*, *39*(5), 337-349.

McLaughlin, K. (2019). Critical Theory and Social Work: Historical Context and Contemporary Manifestations. M. Payne, & E. Reith-Hall içinde, *The Routledge Handbook of Social Work Theory* (s. 308-318). New York: Routledge.

Mhaule, V. N., & Ntswane-Lebang, M. A. (2009). Experiences of caregivers of individuals suffering from schizophrenia in rural areas of the mpumalanga province of South Africa. Africa Journal of Nursing and Midwifery, 11(1), 118-136.

Mills, C. W. (2019). Sosyolojik Tahayyül (Ö. Küçük, Çev.). İstanbul: Hil Yayın.

Mizuno, E., Iwasaki, M., & Sakai, I. (2011). Subjective Experiences of Husbands of Spouses With Schizophrenia: An Analysis of the Husbands' Descriptions of Their Experiences. *Archives of Psychiatric Nursing*, *25*(5), 366-375. https://doi.org/10.1016/j.apnu.2011.03.001

Mora-Rios, J., Ortega-Ortega, M., & Natera, G. (2015). Subjective Experience and Resources for Coping With Stigma in People With a Diagnosis of Schizophrenia: An Intersectional Approach. *Qualitative Health Research*, *26*(5), 697-711.

Morley, C. (2003). Towards critical social work practice in mental health. *Journal Progressive Human Services, 14*(1), 61-84.

Morley, C. (2016). Critical Reflection and Critical Social Work. B. Pease, S. Goldingay, N. Hosken, & S. Nipperess içinde, *Doing Critical Social Work: Transformative Practices for Social Justice* (s. 25-38). Sydney: Allen & Unwin.

Morley, C., & Macfarlane, C. (2010). Repositioning social work in mental health: challanges and opportunities for critical practice. *Critical Social Work, 11*(2), 46-59.

Neuman, W. L. (2020). *Toplumsal Araştırma Yöntemleri: Nicel ve Nitel Yaklaşımlar cilt-I-II.* (Ö. Akkaya, Çev.) Ankara: Siyasal Kitabevi.

Nieradzik, K., & Cochrane, R. (1985). Public Attitudes Towards Mental Illness- the Effects of Behaviour, Roles and Psychiatric Labels. *International Journal of Social Psychiatry*, *31*(1), 23-33. https://doi.org/10.1177/002076408503100103

Nyström, M., & Svensson, H. (2004). Lived Experiences of Being a Father of an Adult Child with Schizophrenia. Issues in Mental Health Nursing, 25(4), 363-380. https://doi.org/10.1080/01612840490432907

Oral, M., & Tuncay, T. (2011). Ruh sağlığı alanında sosyal hizmet uzmanlarının rol ve sorumlulukları. *Toplum ve Sosyal Hizmet, 23*(2), 93-114.

Outram, S., Harris, G., Kelly, B., Bylund, C. L., Cohen, M., Landa, Y., Levin, T., Sandhu, H., Vamos, M., & Loughland, C. (2015). 'We didn't have a clue': Family caregivers' experiences of the communication of a diagnosis of Schizophrenia. *International Journal of Social Psychiatry*, *61*(1), 10-16. https://doi.org/10.1177/0020764014535751

Öngel, F. S. (2018). Esnek ve Muhafazakar: Bir Sanayi Şehrinde İşçi Sınıfı Oluşumu. İçinde İ. Akça, A. Bekmen, & B. A. Özden (Ed.), *"Yeni Türkiye"ye Varan Yol: Neoliberal Hegemonyanın İnşaası* (ss. 279-299). İstanbul: İletişim.

Özmen, S., & Erdem, R. (2018). Damgalamanın kavramsal çerçevesi. *Süleyman Demirel Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi, 23*(1), 185-208.

Öztürk, Ö. (2014). Türkiye'de İslamcı Büyük Burjuvazi. İçinde E. Balkan & N. Balkan (Ed.), *Neoliberalizm, İslamcı Sermayenin Yükselişi ve AKP* (2. bs, ss. 181-213). İstanbul: Yordam Kitap.

Papadopoulos, C., Leavey, G., & Vincent, C. (2002). Factors influencing stigma: A comparison of Greek-Cypriot and English attitudes towards mental illness in north

London. *Social Psychiatry and Psychiatric Epidemiology*, *37*(9), 430-434. https://doi.org/10.1007/s00127-002-0560-9

Pargament, K. I., Kennell, J., Hathaway, W., Grevengoed, N., Newman, J., & Jones, W. (1988). Religion and the Problem-Solving Process: Three Styles of Coping. *Journal for the Scientific Study of Religion*, *27*(1), 90. https://doi.org/10.2307/1387404

Parker, R., & Aggleton, P. (2003). HIV and AIDS-related stigma and discrimination: A conceptual framework and implications for action. *Social Science & Medicine, 57*(1), 13-24.

Paul, S., & Nadkarni, V. V. (2017). A qualitative study on family acceptance, stigma and discrimination of persons with Schizophrenia in an Indian metropolis. *International Social Work*, *60*(1), 84-99. https://doi.org/10.1177/0020872814547436

Payne, M. (2020a). *Modern Sosyal Hizmet Kuramı.* (K. Karataş, Çev.) Ankara: Nika Yayınevi.

Payne, M. (2020b). *How to Use Social Work Theory in Practice.* Bristol: Policy Press.

Payne, M., Adams, R., & Dominelli, L. (2002). On Being Critical in Social Work. M. Payne, R. Adams, & L. Dominelli içinde, *Critical Practice in Social Work* (s. 1-12). New York: Palgrave Macmillan.

Perry, Y., Henry, J. D., Sethi, N., & Grisham, J. R. (2011). The pain persists: How social exclusion affects individuals with Schizophrenia: Social exclusion in Schizophrenia. *British Journal of Clinical Psychology*, *50*(4), 339-349. https://doi.org/10.1348/014466510X523490

Poloma, M. M., & Pendleton, B. F. (1989). Religious Experiences, Evangelism, and Institutional Growth within the Assemblies of God. *Journal for the Scientific Study of Religion*, *28*(4), 415. https://doi.org/10.2307/1386574

Porter, R. (2002). *Madness: A brief history.* New York: Oxford University Press.

Prilleltensky, I., & Nelson, G. (2017). Topluluk Psikolojisi: Toplumsal Adaleti Geliştirmek. D. Fox, I. Prilleltensky, & S. Austin içinde, *Eleştirel Psikoloji* (E. Karan, Çev., s. 179-199). İstanbul: Ayrıntı Yayınları.

Purser, R. (2019, Temmuz 23). *Neoliberalizmin son tuzağı: Mindfulness*. Vesaire: https://vesaire.org/neoliberalizm-son-tuzagi-mindfulness/ adresinden alındı

Reidpath, D., Chan, K., Gifford, S., & Allotey, P. (2005). "He hath the French pox": Stigma, social value and social exclusion. *Sociology of Health and Illness, 27*(4), 468-489.

Renouf, N. (2016). Beyond The Dominant Approach To Mental Health Practice. B. Pease, S. Goldingay, N. Hosken, & S. Nipperess içinde, *Doing Critical Social Work: Transformative Practices for Social Justice* (s. 123-135). Sydney: Allen & Unwin.

Ritsher, J. B., & Phelan, J. C. (2004). Internalized stigma predicts erosion of morale among psychiatric outpatients. *Psychiatry Research*, *129*(3), 257-265. https://doi.org/10.1016/j.psychres.2004.08.003

Rose, D., Sweeney, A., Leese, M., Clement, S., Jones, I. R., Burns, T., Catty, J., & Wykes, T. (2009). Developing a user-generated measure of continuity of care: Brief report. *Acta Psychiatrica Scandinavica*, *119*(4), 320-324. https://doi.org/10.1111/j.1600-0447.2008.01296.x

Rose, D., Willis, R., Brohan, E., Sartorius, N., Villares, C., Wahlbeck, K., & Thornicroft, G. (2011). Reported stigma and discrimination by people with a diagnosis of Schi-

zophrenia. *Epidemiology and Psychiatric Sciences*, *20*(2), 193-204. https://doi.org/10.1017/S2045796011000254

Rosenheck, R., Leslie, D., Keefe, R., McEvoy, J., Swartz, M., Perkins, D., Stroup, S., Hsiao, J. K., Lieberman, J., & CATIE Study Investigators Group (2006). Barriers to employment for people with Schizophrenia. *The American Journal Of Psychiatry, 163*(3), 411-417.

Rossiter, A. B. (1997). A perspective on critical social work. *Journal of Progressive Human Services, 7*(2), 23-41.

Saruç, S., & Kaya Kılıç, A. (2015). Toplum ruh sağlığı merkezinden hizmet alan hastaların sosyal profili ve merkezde verilen hizmetler. *Toplum ve Sosyal Hizmet*, 53-71.

Sayce, L. (1998). Stigma, discrimination and social exclusion: what's in a word? *Journal of Mental Health, 7*(4), 331-343.

Schomerus, G., Matschinger, H., & Angermeyer, M. C. (2014). Causal beliefs of the public and social acceptance of persons with mental illness: A comparative analysis of Schizophrenia, depression and alcohol dependence. *Psychological Medicine, 44*(02), 303-314.

Schulze, B., & Angermeyer, M. C. (2003). Subjective experiences of stigma. A focus group study of schizophrenic patients, their relatives and mental health professionals. *Social Science & Medicine*, *56*(2), 299-312. https://doi.org/10.1016/S0277-9536(02)00028-X

Schwartz, C. G. (1956). The stigma of mental illness. *Journal of Rehabilitation, 22*(4), 7-29.

Sheehan, L., Nieweglowski, K., & Corrigan, P. W. (2017). Structures and Types of Stigma. W. Gaebel, W. Rössler, & N. Sartorius içinde, *The Stigma of Mental Illness- End of The Story* (s. 43-66). New York: Springer International Publishing.

Shepherd, S., Depp, C. A., Harris, G., Halpain, M., Palinkas, L. A., & Jeste, D. V. (2012). Perspectives on Schizophrenia Over the Lifespan: A Qualitative Study. *Schizophrenia Bulletin*, *38*(2), 295-303. https://doi.org/10.1093/schbul/sbq075

Slade, M., Amering, M., & Oades, L. (2008). Recovery: An international perspective. *Epidemiologia e Psichiatria Sociale*, *17*(2), 128-137. https://doi.org/10.1017/S1121189X00002827

Stangor, C. (2009). The Study of Stereotyping, Prejudice, and Discrimination Within Social Psychology: A Quick History of Theory and Research. T. D. Nelson içinde, *Handbook of Prejudice, Stereotyping* (s. 1-22). New York: Taylor & Francis Group.

Stanley, S., Balakrishnan, S., & Ilangovan, S. (2017). Psychological distress, perceived burden and quality of life in caregivers of persons with Schizophrenia. *Journal of Mental Health*, *26*(2), 134-141. https://doi.org/10.1080/09638237.2016.1276537

Świtaj, P., Wciórka, J., Smolarska-Świtaj, J., & Grygiel, P. (2009). Extent and predictors of stigma experienced by patients with Schizophrenia. *European Psychiatry*, *24*(8), 513-520. https://doi.org/10.1016/j.eurpsy.2009.06.003

Şahin Taşğın, N., Ahi, Y., & Tekin, U. (2021). Sosyal Hizmet ve "Ailecilik": Sosyal Hizmet(ler)i Yeniden Düşünmek Konferansları. Ankara: Nika Yayınevi.

Şengün İnan, F., Çetinkaya Duman, Z., & Sarı, A. (2020). Stigma Experiences of Parents of Patients with Schizophrenia: Qualitative Research. *Journal of Psychiatric Nursing*, *12*(1), 59-66. https://doi.org/10.14744/phd.2020.25901

Taşkın, E. O., Şen, F. S., Aydemir, Ö., Demet, M. M., Özmen, E., & İçelli, İ. (2001). Türkiye'de kırsal bir bölgede yaşayan halkın şizofreniye ilişkin tutumları. *Türk Psikiyatri Dergisi*, 205-214.

Thomas, C. (2007). *Sociologies of Disability and Illness: Contested Ideas in Disability Studies and Medical Sociology.* Basingstoke: Palgrave Macmillan.

Thornicroft, G. (2014). *Toplumun Reddettiği: Ruhsal Hastalığı Olan İnsanlara Karşı Ayrımcılık.* (H. Soygür, Çev.) Ankara: İmaj Yayınevi.

Tuncay, T. (2007). Kronik Hastalıklarla Başetmede Tinsellik. *Sağlık ve Toplum*, *17*(2), 13-20.

Tuncay, T. (2020). Özgürleştirici Yaklaşımlar: Eleştirel ve Baskı Karşıtı Uygulama. S. Saruç, & H. Aslantürk içinde, *Sosyal Hizmet Kuram ve Yaklaşımları* (s. 184-207). Eskişehir: Anadolu Üniversitesi.

Tyler, I. (2020). *Stigma: The Machinery Of Inequality.* London: Zed Books Ltd.

Üçok, A., Gorwood, P., & Karadayı, G. (2012). Employment and its relationship with functionality and quality of life in patients with Schizophrenia: EGOFORS study. *European Psychiatry, 27*(6), 422-425.

Ville, I., Ravaud, J., Diard, C., & Paicheler, H. (1994). Self-representations and physical impairment: A social constructionist approach. *Sociology of Health and Illness, 16*(3), 301-321.

Vogel, D. L., Bitman, R. L., Hammer, J. H., & Wade, N. G. (2013). Is stigma internalized? The longitudinal impact of public stigma on self-stigma. *Journal of Counseling Psychology*, *60*(2), 311-316. https://doi.org/10.1037/a0031889

Walker, I., & Read, J. (2002). The Differential Effectiveness of Psychosocial and Biogenetic Causal Explanations in Reducing Negative Attitudes toward "Mental Illness". *Psychiatry: Interpersonal and Biological Processes*, *65*(4), 313-325. https://doi.org/10.1521/psyc.65.4.313.20238

Weiner, B., Perry, R. P., & Magnusson, J. (1988). An attributional analysis of reactions to stigmas. *Journal of Personality and Social Psychology, 55*(5), 738-748.

Williams, C. C. (2008). Insight, Stigma, and Post–Diagnosis Identities in Schizophrenia. *Psychiatry: Interpersonal and Biological Processes*, *71*(3), 246-256. https://doi.org/10.1521/psyc.2008.71.3.246

Wood, L., Birtel, M., Alsawy, S., Pyle, M., & Morrison, A. (2014). Public perceptions of stigma towards people with Schizophrenia, depression, and anxiety. *Psychiatry Research*, *220*(1-2), 604-608. https://doi.org/10.1016/j.psychres.2014.07.012

Yang, L. H., & Kleinman, A. (2008). 'Face' and the embodiment of stigma in China: The cases of Schizophrenia and AIDS. *Social Science & Medicine*, *67*(3), 398-408. https://doi.org/10.1016/j.socscimed.2008.03.011

Yang, L. H., Kleinman, A., Link, B. G., Phelan, J. C., Lee, S., & Good, B. (2007). Culture and stigma: Adding moral experience to social theory. *Social Science & Medicine*, 1524-1535.

Yanos, P. T. (2018). *Written Off Mental Health Stigma and The Loss of Human Potential.* New York: Cambridge University Press.

Yıldırım, A., & Şimşek, H. (2016). *Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri.* Ankara: Seçkin Yayıncılık.

TEK PARTİ YÖNETİMİNİN KARŞILAŞTIRMALI ANALİZİ: TÜRKİYE VE MEKSİKA

Ayşe YARAR

Bu kitabın yayın hakkı SİYASAL KİTABEVİ'ne aittir. Yayınevinin ve yayınlayıcısının yazılı izni alınmaksızın kısmen veya tamamen alıntı yapılamaz, hiçbir şekilde kopyalanamaz, çoğaltılamaz ve yayınlanamaz.

Tek Parti Yönetiminin Karşılaştırmalı Analizi: Türkiye ve Meksika

Ayşe YARAR

Yayınevi Editörü: Ali Cevat Paloğlu
Kapak ve Sayfa Düzeni: Buse Dilara Dirim
©Siyasal Kitabevi Tüm Hakları Saklıdır.
2023 Mart, Ankara
ISBN No: 978-625-7424-79-0
Siyasal Kitabevi-Ünal Sevindik
Yayıncı Sertifika No: 14016
Şehit Adem Yavuz Sok. Hitit Apt. 14/1
Kızılay-Ankara
Tel: 0(312) 419 97 81 pbx
Faks: 0(312) 419 16 11
Baskı:
Repro Bir Matbaacılık Kağ. Rekl. Tasarım Tic. Ltd. Şti.
Sertifika No: 47381
İvedik OSB Matbaacılar Sitesi 1514. Cad.
No: 23-25 Yenimahalle/ANKARA
Dağıtım:
Siyasal Kitabevi
Şehit Adem Yavuz Sok. Hitit Apt. 14/1
Kızılay/Ankara
Tel: 0(312) 419 97 81 pbx
Faks: 0(312) 419 16 11
e-posta: info@siyasalkitap.com
http://www.siyasalkitap.com

KAYNAKÇA

A) Arşiv Belgeleri

Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü Cumhuriyet Arşivi (BCA)

BCA, Fon No: 490 -1-0-0 / Yer No: 11-60-24.
BCA, Fon No: 490-1-0-0 / Yer No: 3-13-16, (22.08.1936).
BCA, Fon No: 490-1-0-0 / Yer No: 3-13-16, (16.5.1936).
BCA, Fon No: 490-1-0-0 / Yer No: 1-4-14, (06.09.1930).
BCA, Fon No: 490-01/ Yer No: 594-53-110.
BCA, Fon No: 490-1-0-0 / Yer No: 266-1060-1, (12 Nisan 1939).
BCA, Fon No: 490-1-0-0 / Yer No: 4-20-1, (28.03.1939).
BCA, Fon No: 30-10-0-0 / Yer No: 229-541-11.
BCA, Fon No: 30-10-0-0, Yer No: 129-926-13.
BCA, Fon No: 30-10-0-0 / Yer No: 64-431-43, (29.12.1929).
BCA, Fon No: 30-10-0-0 / Yer No: 142-16-15, (03.12.1929).
BCA, Fon No: 30-1-0-0/ Yer No: 90-559-2, (18.04.1939).
BCA, Fon No: 30-18-1-2 / Yer No: 12-44-1, (21.06.1930).
BCA, Fon No: 30-18-1-2 / Yer No: 90-39-16, (20.04.1940).
BCA, Fon No: 30-18-1-2 / Yer No: 41-87-10, (10.12.1933).
BCA, Fon No: 30-18-1-2 / Yer No: 89-102-4, (19.10.1939).
BCA, Fon No: 30-10-0-0 / Yer No: 116-810-3, (14.11.1933).
BCA, Fon No: 30-1-0-0 / Yer No: 90-559-5.
BCA, Fon No: 30-18-1-2 / Yer No: 96-95-17, (24.11.1941).
BCA, Fon No: 30-10-0-0 / Yer No: 267-802-28

Archivo General de la Nación (AGN) / Meksika Ulusal Arşivi

AGN, Fondo Secretaria de Gobernacion, "Partido Nacional Revolucionario", Exp. 2.312.(29)/121.
AGN, Fondo Secretaria de Gobernacion, Exp. 2.312.(29)-121
AGN, "Partido Nacional Revolucionario, Comunica Su Constitucion y Solicita Su Registro (04.03.1929)", Exp.2.312(29)/121.
AGN, Fondo Lazaro Cardenas, Exp. 544.61/103, (31.01.1938).
AGN, Fondo Lazaro Cardenas, Exp. 544.61/103, (24.03.1938).
AGN, Fondo Lazaro Cardenas, Exp.432.2/253-17.
AGN, Fondo Lazaro Cardenas, Exp. 606.3/20, L.CR C1089.
AGN, Fondo Lazaro Cardenas, Exp. 544/1-33, Volumen: 834.
AGN, Fondo Lazaro Cardenas, Exp.544/1, C830 L.CR.
AGN, Fondo Lazaro Cardenas, Exp.437.1/451.
AGN, Fondo Lazaro Cardenas, Exp. 534.6/865, L.CR C739, (Enero de 1935).
AGN, Fondo Lazaro Cardenas, Exp.133.2/38

AGN, Fondo Lazaro Cardenas. Exp.433/41
AGN, Fondo Lazaro Cardenas. Exp. 606.3/20, L.CR C1089.
AGN, Fondo Lazaro Cardenas. Exp.432.2/253-17

Fideicomiso Archivos Plutarco Elías Calles y Fernando Torreblanca (FAPEC-FT) / Plutarco Elías Calles ve Fernando Torreblanca Gizli Arşivleri

FAPEC-FT, GAV. 64, Religion, Exp. 108, Leg. 6/7, Inv. 4793.
FAPEC-FT, GAV. 68, Exp. 6, Inv. 5206.

B) Kanun Metinleri:

Bazı Kisvelerin Giyilemeyeceğine Dair Kanun Lâyihası ve Dâhilîye Encümeni Mazbatası: https://www.tbmm.gov.tr/tutanaklar/TUTANAK/TBMM/d04/c025/tbmm04025011ss0022.pdf

Ceza Kanunu'nun 131'nci Maddesini Muaddil Kanun: https://www.tbmm.gov.tr/ tutanaklar/KANUNLAR_KARARLAR/kanuntbmmc004/kanuntbmmc004/kanuntbmmc00400676.pdf

Devlet Konservatuvarı Hakkında Kanun: https://www.tbmm.gov.tr/tutanaklar/ KANUNLAR_KARARLAR/kanuntbmmc021/kanuntbmmc021/kanuntbmmc02103829.pdf

Efendi, Bey, Paşa Gibi Lâkab ve Unvanların Kaldırıldığına Dair Kanun: https://www.tbmm.gov.tr/tutanaklar/KANUNLAR_KARARLAR/kanuntbmmc014/kanuntbmmc014/kanuntbmmc01402590.pdf

Köy Eğitmenleri Kanunu: https://www.tbmm.gov.tr/tutanaklar/KANUNLAR_ KARARLAR/kanuntbmmc017/kanuntbmmc017/kanuntbmmc01703238.pdf

Matbuat Umum Müdürlüğü Teşkilâtına ve Vazifelerine Dair Kanun: https://www.tbmm.gov.tr/tutanaklar/KANUNLAR_KARARLAR/kanuntbmmc013/kanuntbmmc013/kanuntbmmc01302444.pdf

Millî Musiki ve Temsil Akademisinin Teşkilât Kanunu: https://www.tbmm.gov.tr/tutanaklar/kanunlar_kararlar/kanuntbmmc013/kanuntbmmc013/kanuntbmmc01302541.pdf

Şapka İktisası Hakkında Kanun: https://www.tbmm.gov.tr/tutanaklar/KANUNLAR_KARARLAR/kanuntbmmc004/kanuntbmmc004/kanuntbmmc00400671.pdf

Takriri Sükun Kanunu: https://www.tbmm.gov.tr/tutanaklar/KANUNLAR_ KARARLAR/kanuntbmmc003/kanuntbmmc003/kanuntbmmc00300578.pdf

Tekke ve Zaviyelerle Türbelerin Şeddine ve Türbedarlıklar ile Birtakım Unvanların Men ve İlgasına Dair Kanun: https://www.tbmm.gov.tr/tutanaklar/KANUNLAR_KARARLAR/kanuntbmmc004/kanuntbmmc004/kanuntbmmc00400677.pdf

Ulusal Bayram ve Genel Tatiller Hakkında Kanun: https://www.tbmm.gov.tr/ tutanaklar/KANUNLAR_KARARLAR/kanuntbmmc015/kanuntbmmc015/kanuntbmmc01502739.pdf

Varlık Vergisi Hakkında Kanun: https://www.tbmm.gov.tr/tutanaklar/KANUNLAR_KARARLAR/kanuntbmmc024/kanuntbmmc024/kanuntbmmc02404305.pdf

C) Kitaplar:

Acun (Edt.) v.d., Fatma, *Atatürk ve Türk İnkılap Tarihi*, Siyasal Kitabevi, Ankara, 2010.

Ahmad, Feroz, *Modern Türkiye'nin Oluşumu*, Çev. Yavuz Alogan, Kaynak Yayınları, İstanbul, 1999.

———————, *İttihatçılıktan Kemalizme*, Kaynak Yayınları, İstanbul, 2009.

Akyüz, Yahya, *Türk Eğitim Tarihi*, Pegem Yayıncılık, Ankara, 2007.

Albarran, Elena Jackson, *Seen and Heard in Mexico: Children and Revolutionary Cultural Nationalism*, University of Nebraska Press, 2014.

Atatürk, M. Kemal, *Nutuk*, 2. Cilt (1920-1927), Yayına Haz. Zeynep Korkmaz, Atatürk'ün Doğumunun 100. Yılını Kutlama Koordinasyon Kurulu, Başbakanlık Basımevi, Ankara, 1984.

Atatürk'ün Maarife Ait Direktifleri, Maarif Matbaası, İstanbul, 1939.

Atatürk'ün Söylev ve Demeçleri, Cilt I, Türk İnkılâp Tarihi Enstitüsü Yayınları, Ankara, 1989.

Atatürk'ün Söylev ve Demeçleri, Cilt II, Türk İnkılâp Tarihi Enstitüsü Yayınları, Ankara, 1989.

Avcıoğlu, Doğan, *Türkiye'nin Düzeni*, Tekin Yayınevi, İstanbul, 2001

Bailey, David C., *Viva Cristo Rey: The Cristero Rebellion and the Church-State Conflict in Mexico*, University of Texas Press, Austin and London, 1974.

Bauberot, Jean, *Dünyada Laiklik*, Çev. Ertuğrul Cenk Gürcan, Dergah Yayınları, İstanbul, 2008.

Baytin, Tulu & Ayverdi, Aligül & Sey, Yıldız, *Köy Okulları Yapımında Bir Deneme: Meksika*, İ.T.Ü. Teknik Okulu Yayınları, Sayı: 47, İstanbul.

Berkes, Niyazi, *Türkiye'de Çağdaşlaşma*, Yapı Kredi Yayınları, İstanbul, 2007.

Bila, Hikmet, *CHP 1919-2009*, Doğan Kitap, İstanbul, 2008.

Black, C. E., *Çağdaşlaşmanın İtici Güçleri*, Çev. Fatih Gümüş, Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları, Ankara, 1986.

Boratav, Korkut, *Türkiye'de Devletçilik*, Gerçek Yayınevi, İstanbul, 1974.

———————, *Türkiye İktisat Tarihi 1908-1985*, Gerçek Yayınevi, İstanbul, 1998.

Bosques, Gilberto, *The National Revolutionary Party of Mexico And The Six Year Plan*, Bureau of Foreign Information of the PNR, Mexico D.F., 1937.

Brandenburg, Frank, *The Making of Modern Mexico*, Prentice-Hall, Inc., 1967.

Camin, Hector Aguilar & Meyer, Lorenzo, *In the Shadow of the Mexican Revolution: Contemporary Mexican History 1910-1989*, University of Texas Press, Austin, 1996.

Camp, Roderic Ai, *Mexico: What Everyone Needs to Know*, Oxford University Press, New York, 2001.

Chasteen, John, *Latin Amerika Tarihi*, Say Yayınları, İstanbul, 2012.

Chavez, Alicia Hernandez, *Mexico A Brief History*, University of California Press, Berkeley/Los Angeles/London, 2006.

CHP Tüzüğü, Recep Ulusoğlu Basımevi, Ankara, 1938.

Cordova, Arnaldo, *La Idelogia de la Revolucion Mexicana: La Formacion del Nuevo Regimen*, Ediciones Era, Mexico D.F., 1975.

———————, *La Politica de Masas y el Futuro de la Izquierda en Mexico*, Ediciones Era, Mexico D.F., 1979.

Çavdar, Tevfik, *Türkiye'nin Demokrasi Tarihi 1839-1950*, İmge Kitabevi, Ankara, 2008.

Çetin, Halis, *Modernleşme ve Türkiye'de Modernleştirme Krizleri*, Siyasal Kitabevi, Ankara, 2003.
Dawson, Alexander S., *Indian and Nation in Revolutionary Mexico*, The University of Arizona Press, Tucson, 2004.
Demir, Gönül Türkan, *Halkevlerinin Eğitim Tarihimizdeki Yeri ve Çankırı Halkevi*, Berikan Bayınevi, Ankara, 2018.
Demirel, Ahmet, *Tek Partinin İktidarı: Türkiye'de Seçimler ve Siyaset (1923-1946)*, İletişim Yayınları, İstanbul, 2014.
Duverger, Maurice, *Siyasal Rejimler*, Çev. Teoman Tunçdoğan, Sosyal Yayınlar, İstanbul, 1985.
————————, *Siyasi Partiler*, Çev. Ergun Özbudun, Bilgi Yayınevi, Ankara, 1993 (1974).
Eco, Umberto, *Tez Nasıl Yazılır?*, Çev. Betül Parlak, Can Yayınları, İstanbul, 2017.
Eisenstadt, S. N., *Modernleşme: Başkaldırı ve Değişim*, Çev. Ufuk Coşkun, Doğu Batı Yayınları, Ankara, 2007.
Erdoğan Teziç, *Anayasa Hukuku*, Beta Basım Yayım, İstanbul, 2012.
Erdoğan, Aydın, *Cumhuriyet Halk Partisi Tüzükleri Dünü-Bugünü 1923-2000*, V Kitap, Ankara, 2000.
Foster, Lynn V., *A Brief History of Mexico*, Facts On File Publishing, New York, 2010.
Fuentes, Carlos, *A New Time For Mexico*, University of California Press, Berkeley/Los Angeles, 1996.
Genç, Mehmet, *Osmanlı İmparatorluğu'nda Devlet ve Ekonomi*, Ötüken Neşriyat, İstanbul, 2014.
Giritli, İsmet, *Bir Ulusal Modernleşme İdeolojisi Olarak Atatürkçülük*, Atatürk Araştırma Merkezi, Ankara, 2004.
Gomez, Daniel A. Morales & Torres, Carlos Alberto, *The State, Corporatist Politics, and Educational Policy Making in Mexico*, Praeger Publishers, New York, 1990.
Gözübüyük, A. Şeref & Sezgin, Zekai, *1924 Anayasası Hakkındaki Meclis Görüşmeleri*, AÜ/SBF İdari İlimler Enstitüsü Yayını, Yayın No: 3, Ankara, 1957.
Gürbüz, Yaşar, *Karşılaştırmalı Siyasal Sistemler*, Beta Basım Yayım, İstanbul, 1987.
Hamilton, Nora, *The Limits of State Autonomy: Post-Revolutionary Mexico*, Princeton University Press, Princeton, New Jersey, 2014.
Heywood, Andrew, *Siyaset*, Çev. Buğra Kalkan, Liberte Yayınları, Ankara, 2006.
Hirose, Takako, *Two Asian Democracies: A Comparative Study of the Single Predominant Party Systems of India and Japan*, Konark Publishers, New Delphi, 1994.
İnalcık, Halil, *Rönesans Avrupası Türkiye'nin Batı Medeniyetiyle Özdeşleşme Süreci*, Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları, İstanbul, 2016.
Kapani, Münci, *Politika Bilimine Giriş*, Bilgi Yayınevi, İstanbul, 2000.
Karatepe, Şükrü, *Tek Parti Dönemi*, Ağaç Yayıncılık, İstanbul, 1993.
Karpat, Kemal H., *Türkiye'de Siyasal Sistemin Evrimi 1876-1980*, İmge Kitabevi, Ankara, 2007.
————————, *Türk Demokrasi Tarihi*, Timaş Yayınları, İstanbul, 2010.
Kemal, Nusret, *Meksika'da Köycülük*, Çankaya Matbaası, Ankara, 1934.
Keser, Nimet, *İktidarın Resmi: Tek Parti Dönemi Türk Resmi*, Karahan Kitabevi, Adana, 2012.

Kışlalı, Ahmet Taner, *Siyasal Sistemler-Siyasal Çatışma ve Uzlaşma*, İmge Kitabevi, Ankara, 2000.
Kili, Suna, *Atatürk Devrimi: Bir Çağdaşlaşma Modeli*, Türkiye İş bankası Kültür Yayınları, Ankara, 1995.
Kirkwood, Burton, *The History of Mexico*, Palgrave Macmillan, New York, 2005.
Knauth, Josefina Vázquez de, *Nacionalismo y Educacion en Mexico*, El Colegio de Mexico, Mexico D. F., 1970.
Koç, İ. Ceyhan, *Tek Parti Döneminde Basın İktidar İlişkileri (1929-1938)*, Siyasal Kitabevi, Ankara, 2006.
Koçak, Cemil, *Tek-Parti Döneminde Muhalif Sesler*, İletişim Yayınları, İstanbul, 2015.
———————, *Tek Parti: Cumhuriyet ve Şefler*, Timaş Yayınları, İstanbul, 2016.
Kral, August R. Von, *Kemal Atatürk'ün Ülkesi*, Çev. S. Eriş Ülger, Alfa Yayınları, İstanbul, 2010.
Lajous, Alejandra, *Los Origenes Del Partido Unico En Mexico*, Universidad Nacional Autonoma de Mexico, Ciudad de Mexico, 1981.
Lewis, Bernard, *Modern Türkiye'nin Doğuşu*, Türk Tarih Kurumu Yayınları, Ankara, 2004.
Linz, Juan J., *Totaliter ve Otoriter Rejimler*, Çev. Ergun Özbudun, Liberte Yayınları, Ankara, 2008.
Lüleci, Yalçın, *Tek Parti Döneminde İktidar ve Sanat*, İskenderiye Kitap, İstanbul, 2015.
Magaloni, Beatriz, *Voting for Autocracy: Hegemonic Party Survival and Its Demise in Mexico*, Cambridge University Press, New York, 2006.
Mazıcı, Nurşen, *Tek Parti Dönemi*, Pozitif Yayınları, İstanbul, 2011.
Mercan, Mehmet Salih, *Cumhuriyetin İlk Yıllarında Türkiye'nin İktisadi Yapısındaki Değişim ve Gelişmeler*, Yalın Yayıncılık, İstanbul, 2016.
Meyer, Lorenzo, *Mexico and the United States in The Oil Controversy 1917-1942*, University of Texas Press, Austin & London, 1977.
Miller, Robert Ryal, *Mexico: A History*, University of Oklahoma Press, Norman, 1989.
Millon, Robert P., *Zapata Meksika'da Köylü Devrimi*, Haz. Yasin Beştaş, Amara Yayıncılık, İstanbul, 2017.
Moreno-Brid, Juan Carlos & Ros, Jaime, *Development and Growth in the Mexican Economy*, Oxford University Press, 2009.
Morton, Ward M., *Woman Suffrage in Mexico*, University of Florida Press, Gainesville, 1962.
Mumcu, Ahmet, *Türk Devrimi'nin Temelleri ve Gelişimi*, İnkılâp Kitabevi, İstanbul, 1996.
Oral, Mustafa, *Türk Ulusunun İnşası: Ortak Tarih Söylemi*, Yeni İnsan Yayınevi, İstanbul, 2015.
Osten, Sarah, *The Mexican Revolution's Wake: The Making of a Political System 1920–1929*, Cambridge University Press, 2018.
Öz, Esat, *Tek Parti Yönetimi ve Siyasal Katılım*, Gündoğan Yayınları, Ankara, 1992.
Özbudun, Ergun, *Siyasal Partiler*, Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Yayınları, Ankara, 1977.
Özdağ, Ümit, *İkinci Tek Parti Dönemi*, Kripto Kitaplar, Ankara, 2011.
Özoğlu, Hakan, *Cumhuriyetin Kuruluşunda İktidar Kavgası: 150'likler, Takrir-i Sükun ve İzmir Suikastı*, Çev. Zuhal Bilgin, Kitap Yayınevi, İstanbul, 2011.

Parla, Taha, *Ziya Gökalp, Kemalizm ve Türkiye'de Korporatizm*, İletişim Yayınları, İstanbul, 1993.
Paz, Octavio, *Yalnızlık Dolambacı*, Çev. Bozkurt Güvenç, Cem Yayınevi, İstanbul, 1999.
Pinto, Antonio Costa, *Salazar's Dictatorship And European Fascism*, Columbia University Press, New York, 1995.
Plaggenborg, Stefan, *Tarihe Emretmek: Kemalist Türkiye, Faşist İtalya, Sosyalist Rusya*, Çev. Hulki Demirel, İletişim Yayınları, İstanbul, 2015.
Quirk, Robert E., *The Mexican Revolution and the Catholic Church 1910-1929*, Indiana University Press, Bloomington & Londan, 1973.
Reisman, Arnold, *Nazizmden Kaçanlar ve Atatürk'ün Vizyonu*, Çev. Gül Çağalı Güven, İş Bankası Kültür Yayınları, İstanbul, 2011.
Richards, Michael D., *Dünya Tarihinde Devrimler*, Çev. Gül Çağalı Güven, Tarih Vakfı Yurt Yayınları, İstanbul, 2012.
Roskin, Michael G., *Çağdaş Devlet Sistemleri*, Çev. Bahattin Seçilmişoğlu, Adres Yayınları, Ankara, 2014.
Rouquie, Alain, *Latin Amerika'da Askeri Devlet*, Haz. Şirin Tekeli, Alan Yayıncılık, İstanbul, 1986.
Sakaoğlu, Necdet, *Cumhuriyet Dönemi Eğitim Tarihi*, İletişim Yayınları, İstanbul, 1992.
Sarıbay, Ali Yaşar, *Türkiye'de Demokrasi ve Politik Partiler*, Alfa Yayınları, İstanbul, 2001.
Sartori, Giovanni, *Parties and Party Systems*, Cambridge University Press, London, 1976.
Saylan İbrahim & Doğan, Erkan, *Kemalizm ve Tek Parti Dönemi: Tanımlamaya ve Anlamaya Yönelik Farklı Yaklaşımlar*, Efil Yayınevi, Ankara, 2017.
Sevil, Muharrem, *Türkiye'de Modernleşme ve Modernleştiriciler*, Vadi Yayınları, Ankara, 2005.
Sigmund Jr., Paul E. (Edt.), *The Ideologies of the Developing Nations*, Frederick A. Praeger Publisher, New York, 1963.
Smith, Robert Freeman, *The United States and Revolutionary Nationalism in Mexico, 1916–1932*, The University of Chicago Press, Chicago, 1972.
Soysal, Mümtaz, *Anayasaya Giriş*, İmge Kitabevi, Ankara, 2011.
Şaylan, Gencay, *Çağdaş Siyasal Sistemler*, Türkiye ve Orta Doğu Amme İdaresi Enstitüsü Yayınları, Ankara, 1981.
Tanilli, Server, *Devlet ve Demokrasi*, Adam Yayınları, İstanbul, 2000.
———————, *Yüzyılların Gerçeği ve Mirası VI. Cilt*, Alkım Yayınevi, İstanbul, 2007.
Tanör, Bülent, *Kurtuluş (1918-1923)*, Cumhuriyet Yayınları, 1997.
———————, *Kuruluş*, Cumhuriyet (Yenigün Haber Ajansı Basın ve Yayıncılık), 1997.
———————, *Osmanlı-Türk Anayasal Gelişmeleri (1789-1980)*, Yapı Kredi Yayınları, İstanbul, 2010.
Teziç, Erdoğan, *100 Soruda Siyasi Partiler*, Gerçek Yayınevi, İstanbul, 1976.
Timur, Taner, *Türk Devrimi ve Sonrası*, İmge Kitabevi, Ankara 1997.
Tunaya, Tarık Zafer, *Siyasal Kurumlar ve Anayasa Hukuku*, Araştırma Eğitim Ekin Yayınları, İstanbul, 1982.
———————, *Türkiye'de Siyasi Partiler (1859-1952)*, Arba Yayınları, İstanbul, 1995.
Tunçay, Mete, *Türkiye Cumhuriyeti'nde Tek Parti Yönetimi'nin Kurulması (1923-1931)*, Tarih Vakfı Yurt Yayınları, Ankara, 1999.
Turan, İlter, *Siyasal Sistem ve Siyasal Davranış*, Der Yayınları, İstanbul, 1986.

Turan, Murat, *CHP Yönetiminin Dünya Partileriyle İlişkileri (1923-1950)*, Libra Kitap, İstanbul, 2017.
Turan, Şerafettin, *Türk Devrim Tarihi: Yeni Türkiye'nin Oluşumu (1923-1938)*, Bilgi Yayınevi, İstanbul, 1995.
———————, *Kökeni Ulusal Direnişe Dayanan Bir Devrim Partisi: Cumhuriyet Halk Partisi*, Tüses Yayınları, İstanbul, 2000.
Turner, Frederick C., *The Dynamic of Mexican Nationalism*, The University of North Carolina Press, Chapel Hill, 1968.
Uluskan, Seda Bayındır, *Atatürk'ün Sosyal ve Kültürel Politikaları*, Atatürk Araştırma Merkezi Yayınları, Ankara, 2010.
Uyar, Hakkı, *Tek Parti Dönemi ve Cumhuriyet Halk Partisi*, Boyut Yayıncılık, İstanbul, 2012.
———————, *100 Soruda Cumhuriyet Halk Partisi Tarihçesi (1923-2012)*, Anka Yayınları, Ankara, 2012.
Vaughan, Mary K., *Cultural Politics in Revolution: Teachers, Peasants, and Schools in Mexico 1930-1940*, The University of Arizona Press, Tucson, 1997.
Waterbury, John, *Sonsuz Yanılgılar Karşısında Hindistan, Meksika, Mısır ve Türkiye'de Kamu Girişimi ve Devlet Gücü*, Çev. Muhsin Mengütürk & Nesrin Nas, Yapı Kredi Yayınları, İstanbul, 1997.
Wiltse, Evren Çelik, *Democratic Reform and Consolidation: The Cases of Mexico and Turkey*, ECPR Press, Colchester, 2015.
Yalçın v.d., Durmuş, *Türkiye Cumhuriyeti Tarihi II*, Atatürk Araştırma Merkezi Yayınları, Ankara, 2010.
Yanık, Murat, "Parti Sistemleri ve Türkiye Uygulamaları", *Atatürk Üniversitesi Erzincan Hukuk Fakütesi Dergisi (AÜEHFD)*, C. VII, S.1-2 (Haziran-2003).
Yetkin, Çetin, *Türkiye'de Tek Parti Yönetimi (1930-1945)*, Altın Kitaplar Yayınevi, 1983.
Yükseliman, Nihan, *Parti Devlet Bütünleşmesi*, Gelenek Yayıncılık, İstanbul, 2002.

D) Makaleler:

"Mexico: An Emerging Nation's Struggle Toward Education", *Compare: A Journal of Comparative and International Education*, Volume 5, 1975 - Issue 2, ss.8-10.
Ahmad, Feroz, "Türkiye'nin Cumhuriyet Dönemi Siyasal Gelişmeleri", *Cumhuriyet Dönemi Türkiye Ansiklopedisi*, 7. Cilt, İletişim Yayınları, İstanbul, 1983, ss.1991-1998.
———————, "Cumhuriyet Türkiye'sinde Siyaset ve Siyasi Partiler", *Türkiye Tarihi 1839-2010 – Cilt 4: Modern Dünyada Türkiye*, Edt. Reşat Kasaba, Kitap Yayınevi, İstanbul, 2011, ss.229-274.
Akman, Şefik Taylan, "Türk Tarih Tezi Bağlamında Erken Cumhuriyet Dönemi Resmî Tarih Yazımının İdeolojik ve Politik Karakteri", *Hacettepe Hukuk Fakültesi Dergisi*, 1(1) 2011, ss.80-109.
Akşin, Sina, "Atatürk Döneminde Demokrasi", *Ankara Üniversitesi SBF Dergisi (Gündüz Ökçün'e Armağan)*, Yıl: 1992 Cilt: 47 Sayı: 1, ss.245-252.
Aktan, Okan H., "Atatürk'ün Ekonomi Politikası: Ulusal Bağımsızlık ve Ekonomik Bağımsızlık", *Hacettepe Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Dergisi*, Cumhuriyetimizin 75. Yılı Özel Sayısı, ss.29-36.

Albayrak, Mustafa, "Millet Mekteplerinin Yapısı ve Çalışmaları (1928 – 1935)", *Atatürk Araştırma Merkezi Dergisi*, Cilt: X / Temmuz 1994 / Sayı: 29, ss.471-483.

———————, "Kemalizm'in Düşünsel Temelleri Ve Tarihsel Oluşumu", *Atatürk Araştırma Merkezi Dergisi*, Cilt: 26, Sayı: 77, Yıl: 2010, ss.307-343.

Aliefendioğlu, Yılmaz, "Siyasal Partiler ve Sivil Toplum Örgütleri", *Anayasa Yargısı Dergisi*, C. 16, Ankara, 1999, ss. 95-115.

Angrist, Michele Penner, "Party Systems and Regime Formation in the Modern Middle East: Explaining Turkish Exceptionalism", *Comparative Politics*, Vol. 36, No. 2 (Jan., 2004), ss.229-249.

Arian, Alan & Barnes, Samuel H., "The Dominant Party System: A Neglected Model of Democratic Stability", *The Journal of Politics*, Vol. 36, No. 3 (Aug., 1974), ss.592-614.

Ata, Bahri, "1924 Türk Basını Işığında Amerikalı Eğitimci John Dewey'in Türkiye Seyahati", *G.Ü. Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi*, Cilt 21, Sayı 3 (2001), ss.193-207.

Atasever, Gülbahar, "Siyasal Parti Tipolojisi", *İttihat ve Terakki'den Günümüze Siyasal Partiler*, Orion Kitabevi, Ankara, 2010.

Ayas, Onur Güneş, "Musiki İnkılâbı ve Rus Modeli: Karşılaştırmalı Müzik Sosyolojisi Açısından Bir Tartışma", *Bilig*, Sayı 77, Bahar 2016, ss.131-155.

Aysal, Necdet, "Atatürk Dönemi Türk Devrimi", *Başlangıcından Günümüze Türkiye Cumhuriyeti Tarihi*, Edit. Temuçin Faik Ertan, Siyasal Kitabevi, Ankara, 2012, ss.189-218.

Aytaç, Kemal, "İsmayıl Hakkı Baltacıoğlu", *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi*, Sayı 1, Cilt 17, 1984, ss.237-248.

———————, "Köy Enstitüleri ve İsmayıl H. Baltacıoğlu'nun Değerlendirmeleri", *Sosyoloji Konferansları*, No: 55 (2017-1), ss.351-367.

Balderrama, Francisco E., "Revolutionary Mexican Nationalism and the Mexican Immigrant Community in Los Angeles during the Great Depression", *The Mexican Revolution: Conflict and Consolidation 1910–1940*, Edit.: Douglas W. Richmond & Sam W. Haynes, Texas A&M University Press, Texas, 2013, ss.117-134.

Beezley, William H., "Creating a Revolutionary Culture: Vasconcelos, Indians, Anthropologists, and Calendar Girls", *A Companion to Mexican History and Culture*, Edit.: William H. Beezley, Blackwell Publishing Ltd., Oxford, 2011, ss.420-438.

Belge, Murat, "Mustafa Kemal ve Kemalizm", *Modern Türkiye'de Siyasi Düşünce*, Cilt 2 (Kemalizm), İletişim Yayınları, İstanbul, 2009, ss.29-43.

Benjamin, Harold, "Revolutionary Education in Mexico", *Annals of the American Academy of Political and Social Science*, Vol: 182, November 1935, ss.181-189.

Benjamin, Thomas, "The Leviathan on the Zocalo: Recent Historiography of the Post-revolutionary Mexican State", *Latin American Research Review*, Vol. 20, No: 3 (1985), ss.195-217.

Beyme, Klaus Von & Daniels, Robert V., "Muhalefet", *Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, Çev. Mehmet Turhan, Cilt: 36, Sayı: 1, 1979, ss.187-226.

Boratav, Korkut, "Türkiye'de Devletçilik", *Cumhuriyet Dönemi Türkiye Ansiklopedisi*, 2. Cilt, İletişim Yayınları, İstanbul, 1983, ss.412-418.

Borst, William A., "The Mexican Kulturkampf: The Christeros and the Crusade for the Greater Glory of God", *Mindszenty Report*, August 2012, Vol.LIV-No. 8.

Bozaslan, B. Mehmet, & Çokoğullar, Emel, "Osmanlı'dan Cumhuriyet'e Modern Eğitimin İnşası: Devletin Kurtarılmasından Devletin Kurulmasına", *Gazi Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, Sayı 3, Cilt 17, ss.309-329

Bozdoğan, Sibel, "Modern Türkiye'de Sanat ve Mimari: Cumhuriyet Dönemi", *Türkiye Tarihi: Modern Dünyada Türkiye 1839-2010*, Cilt IV, Edit. Reşat Kasaba, Çev. Zuhal Bilgin, Kitap Yayınevi, İstanbul, 2011, ss.451-508.

Bozkurt, Mahmut Esat, "Kemalizm", *Altı Ok (1919-1938)*, Yay. Haz. : Şaduman Halıcı & Murat Burgaç, Kaynak Yayınları, Ankara, 2016, ss.268-271.

———————, "Kemalizmin İdeolojisi", *Altı Ok (1919-1938)*, Yay. Haz. : Şaduman Halıcı & Murat Burgaç, Kaynak Yayınları, Ankara, 2016, ss.280-285.

Brandenburg, Frank R., "The Achievements of Calles", *Revolution in Mexico: Years of Upheaval 1910-1940*, Edit.: James W. Wilkie & Albert L. Michaels, Alfred A. Knopf, Inc., New York, 1969, ss.143-144.

Britton, John A., "Urban Education and Social Change in the Mexican Revolution, 1931-40", *Journal of Latin American Studies*, Vol. 5, No. 2 (Nov. 1973), ss.233-245.

Brown, Lyle C., "Mexican Church-State Relations, 1933-1940", *Journal of Church and State*, Volume 6, No: 2, (Spring 1964), ss.202-222.

Buchenau, Jürgen, "Plutarco Elías Calles and the Maximato in Revolutionary Mexico: A Reinterpretation", *Jahrbuch für Geschichte Lateinamerikas*, Volume 43, Issue 1, 2006, ss.229-253.

———————, "From the Caudillo to Tata Lázaro: The Maximato in Perspective, 1928-1934", *The Mexican Revolution: Conflict and Consolidation, 1910-1940*, Edit.: Douglas W. Richmond & Sam W. Hayness, Texas A&M University Press, 2013, ss.135-160.

Bulut, Mehmet, "Osmanlı Ekonomi Politiği'ne Yeniden Bir Bakış", *Bilig*, Sayı 62, Yaz 2012, ss.63-96.

Calles, Plutarco Elias, "The Policies of Mexico Today", *Foreign Affairs*, Vol. 5, No: 1 (October 1926), ss.1-5.

Cantú, Francisco & Desposato, Scott, "The New Federalism of Mexico's Party System", *The Journal of Politics in Latin America*, 4(2), 2012, ss.3-38.

Cárdenas, Cuauhtémoc, "The Promise and Legacy of the Mexican Revolution", *The Berkeley Review of Latin American Studies*, Spring-Summer 2010, ss.30-55.

Cardenas, Enrique, "The Great Depression and Industrialisation: The Case of Mexico", *Latin America in the 1930s*, Edit.: Rosemary Thorp, St Anthony's/Macmillan Series, Oxford, 1984, ss.222-241.

———————, "The Process of Accelerated Industrialization in Mexico, 1929-82", *An Economic History of Twentieth Century Latin America*, Volume 3, Edit. Enrique Cardenas & Jose Antonio Ocampo & Rosemary Thorp, Palgrave Macmillan, New York, 2000, ss.176-204.

Craig, Ann L. & Cornelius, Wayne A., "Houses Divided: Parties and Political Reform in Mexico", *Building Democratic Institutions: Party Systems in Latin America*, Edit. Scott Mainwaring & Timothy R. Scully, Stanford University Press, Stanford, California, 1995, ss.249–297.

Crick, Nathan & Tarvin, David, "A Pedagogy of Freedom: John Dewey and Experimental Rural Education", *Inter-American Journal of Philosophy*, Volume 3, Issue 2, December 2012, ss.68-84.

Croan, Melvin, "Is Mexico the Near Future of East Europe: Institutional Adaptability and Political Change in Comparative Perspective", *Authoritarian Politics in Modern Society*, Edt. S. Huntington & C. Moore, Basic Books, New York, 1970, ss. 451-483.

Çavdar, Tevfik, "Halkevleri", *Cumhuriyet Dönemi Türkiye Ansiklopedisi*, 4. Cilt, İletişim Yayınları, İstanbul, 1983, ss.878-884.

———————, "Serbest Fırka", *Cumhuriyet Dönemi Türkiye Ansiklopedisi*, 8. Cilt, İletişim Yayınları, İstanbul, 1983, ss.2052-2059.

Çelik, Nur Betül, "Kemalizm: Hegemonik Bir Söylem", *Modern Türkiye'de Siyasi Düşünce*, Cilt 2 (Kemalizm), İletişim Yayınları, İstanbul, 2009, ss.75-91.

Demir, Gökhan Yavuz, "Türk Tarih Tezi ile Türk Dil Tezinin Kavşağında Güneş Dil Teorisi", *Uludağ Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi Sosyal Bilimler Dergisi*, Yıl: 11, Sayı: 19, 2010/2, ss. 385-396.

Demirtaş, Bahattin, "Atatürk Döneminde Eğitim Alanında Yaşanan Gelişmeler", *Akademik Bakış*, Cilt 1, Sayı 2, Yaz 2008, ss.155-176.

Doğan, İlyas, "Türkiye'de Tek Partili Dönemde Sivil Toplum", *Sosyal Bilimler Araştırma Dergisi SBArD*, Sayı 9, Mart 2007, ss.1-19.

Doğaner, Yasemin , "The Law on Headdress and Regulations on Dressing in the Turkish Modernization", *Bilig*, Sayı 51, Güz 2009, ss.33-54.

Domínguez, Juan Bello & Bobadilla, Mariana del Rocío Aguilar, "La Cultura de la Integración de los Indios de México en el Cardenismo", *Clío*, 2002, Nueva Época, vol. 1, núm. 27, ss. 149-155.

Duverger, Maurice, "Az Gelişmiş Ülkelerin Rejimleri", *İktisadi Kalkınma*, Der.: Metin Berk vd., ODTÜ İdari Bilimler Fakültesi Yayınları, Ankara, 1966, ss.1-14.

Erdem, Ali Rıza, "Atatürk'ün Liderliğinde Üniversite Reformu: Yükseköğretim ve Bilim Tarihimizde Dönüm Noktası", *Belgi*, Sayı: 4, Yaz 2012/II, ss.376-388.

Erdoğan, Caner, "Tek Parti İktidarı Dönemi'nde (1923-1950) Cumhuriyet Halk Partisi'nin İdeolojik Değişim ve Dönüşüm Sürecinin Çözümlenmesi", *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*, Cilt: 10, Sayı: 51, Ağustos 2017, ss.270-279.

———————, "Tek Parti İktidarı Döneminde (1923-1950) Cumhuriyet Halk Partisi'nin Örgütlenme Yapısının ve Yönetim Anlayışının Çözümlenmesi", *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*, Cilt: 10, Sayı: 52, Ekim 2017, ss.366-379.

Erdoğan, Haşim & Öz, Enes, "Einstein'den Türkiye'ye Mektup", *Cappadocia Journal of History and Social Sciences*, Vol.: 9, October-2017, ss.220-231.

Ertan, Temuçin F., "Kadro Hareketi ile İlgili Bir Değerlendirme ve Bazı Düzeltmeler", *Atatürk Araştırma Merkezi Dergisi*, Cilt: 9, Sayı: 27, Temmuz-Kasım 1993, ss.549-559.

———————, "Ahmet Cevat Emre ve Kemalizm'de Öncü Bir Dergi: Muhit", *Kebikeç*, Sayı: 5, Yıl: 1997, ss.17-35.

Ertem, Barış, "Siyasal Bir Muhalefet Denemesi Olarak Serbest Cumhuriyet Fırkası", *Sosyal Bilimler Araştırmaları Dergisi*, Cilt: 1, Sayı: 2, Aralık 2010, ss.71-92.

Esen, Berk, "Nation-Building, Party-Strength and Regime Consolidation: Kemalism in Comparative Perspective", *Turkish Studies*, Vol. 15, No: 4 (2014), ss.600-620.

Feyzioğlu, Turhan, "Atatürk ve Milliyetçilik", *Atatürkçü Düşünce El Kitabı*, Atatürk Araştırma Merkezi Yayınları, Ankara, 1998, ss.35-54.

Fındıkoğlu, Z. F., "Hâkimiyet ve Hürriyet Prensipleri Kaşısında Fransız Siyasi Fırkaları", *İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi Mecmuası*, Cilt 21, Sayı 1-4, Ocak 1957, s.3-20.

Geray, Cevat, "Erken Cumhuriyet Döneminde Atatürk'ün Başlattığı Aydınlanma Hareketi ve Kazanımları", *Neden Geri Kaldık? Bitmeyen Kavga: Çağdaşlaşma*, Edit. Varol Ataman, Kaynak Yayınları, İstanbul, 2013.

Ginzberg, Eitan, "El Retorno de la Ideologia: La Presedencia de Lazaro Cardenas 1934-1940", *Lázaro Cárdenas: Modelo y Legado*, Edt. J. Garciadiego, Instituto Nacional de Estudios de la Revolución Mexicana, Mexico D. F., 2010.

Giritli, İsmet, "Atatürkçülük İdeolojisinin Dogmatik İdeolojilere Üstünlüğü", *Atatürkçü Düşünce El Kitabı*, Atatürk Araştırma Merkezi Yayınları, Ankara, 1998, ss.105-114.

Goldman, Ralph M., "The Nominating Process: Factionalism as a Force for Democratization", *Building Democracy in One-Party Systems: Theoretical Problems and Cross-Nation Experiences*, Edt.: Gary D. Wekkin & Donald E. Whistler & Michael A. Kelley & Michael A. Maggiotto, Praeger Publishers, London, 1993, ss.47-69.

González, Humberto Monteón & Alcántar, Gabriela María Luisa Riquelme, "El Presidente Cárdenas y el Sufragio Femenino", *Espiral*, Vol. XIII, No: 38, Enero-Abril, 2007, ss.81-109.

Gözcü, Alev, "İkinci Dünya Savaşı Türkiye'sinde Ekonomik Durumun Sosyal Hayata Etkilerine Dair Bazı Tespitler", *Ankara Üniversitesi Türk İnkılâp Tarihi Enstitüsü Atatürk Yolu Dergisi*, Sayı: 62, Bahar 2018, ss.85-108.

Greenwalt, Kyle, "John Dewey in Mexico: Nation-Building, Schooling, and the State", *Inter-American Journal of Philosophy*, Volume 3, Issue 2, December 2012, ss.85-97.

Güneş, İhsan, "Müdafaa-i Hukuk Cemiyeti'nden Halk Fırkası'na Geçiş", *Atatürk Araştırma Merkezi Dergisi*, Cilt 3, Sayı 8 (Mart 1987), ss.427-442.

Hale, William M., "Kemalist Türkiye'nin Ekonomisinde Geleneksellik ve Modernlik: 1920'lerin Deneyimleri", *Atatürk ve Türkiye'nin Modernleşmesi*, Haz. Jacop M. Landau, Çev. Meral Akkuş, Sarmal Yayınevi, İstanbul, 1999.

Hau, Matthias vom, "Unpacking the School: Textbooks, Teachers, and the Construction of Nationhood in Mexico, Argentina, and Peru", *Latin American Research Review*, Vol. 44, No. 3, 2009, ss.127-154.

Hershfield, Joanne, "Screening the Nation", in *The Eagle and the Virgin: Nation and Cultural Revolution in Mexico 1920-1940*, Eds. Mary Kay Vaughan & Stephen E. Lewis, Duke University Press, Durham, 2006, ss.243-258.

Hilton, Stanley E., "The Church-State Dispute over Education in Mexico from Carranza to Cárdenas", *The Americas*, Vol. 21, No. 2 (Oct., 1964), ss.163-183.

Hulme, Peter, "Joel's Revolutionary Table: New York and Mexico City in Turbulent Times", *Comparative American Studies An International Journal*, Volume: 15, Number: 3-4, 2017, ss.117-145.

Huntington, Samuel P., "Siyasal Gelişme ve Siyasal Bozulma", Çev. Ergun Özbudun, *Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, Cilt 22-23, Sayı 1-4,1965-66, ss.55-107.

———————, "Social and Institutional Dynamics of One-Party Systems", *Authoritarian Politics in Modern Society The Dynamics of Established One-Party Systems*, Edt. Samuel P. Huntington & Clement H. Moore, Basic Books, New York, 1970, ss.3-47.

———————, & Moore, Clement H., "Authoritarianism, Democracy and One Party Politics", *Authoritarian Politics in Modern Society*, Edt. Samuel P. Huntington & Clement H. Moore, Basic Books, New York, 1970, ss.509-517.
Kalyoncuoğlu, Zeynep, "Köy Enstitüleri'nde Hasan Ali Yücel'in Yeri", *Folklor/Edebiyat*, cilt:16, sayı: 64, 2010/4, ss.237-244.
Kapluhan, Erol, "Atatürk Dönemi (1923-1938) İlkokullarda Coğrafya Eğitimi", *Marmara Coğrafya Dergisi*, Sayı: 25, Ocak-2012, ss.152-170.
———————, "Atatürk Dönemi Eğitim Seferberliği ve Köy Enstitüleri", *Marmara Coğrafya Dergisi*, Sayı: 26, Temmuz 2012, ss.172-194.
Karagöz, Ferda, "1923'ten 1945'e Türkiye Ekonomisindeki Yapısal Dönüşümler", *Cumhuriyet ve Modernleşme*, Edit.: Ahmet Emre Ateş, Doğu Kitabevi, İstanbul, 2015, ss.201-230.
Kasalak, Kadir, "Sömürgecilik ve Osmanlı Devleti'nin Son Yılları", *Askeri Tarih Bülteni*, Sayı 33, Ağustos 1992, ss.65-79.
———————, "Sistem Yaklaşımı ve Atatürk", *Sosyal Bilimler Dergisi*, SDÜ Fen-Edebiyat Fakültesi Yayını, Sayı:14, Yıl 2006, ss.55-72.
———————, "Teşvik-i Sanayi Kanunları ve Türkiye'de Sanayileşmeye Etkileri", *SDÜ Fen Edebiyat Fakültesi Sosyal Bilimler Dergisi*, Aralık 2012, Sayı:27, ss.65-79.
Katoğlu, Murat, "Cumhuriyet Türkiyesi'nde Eğitim, Kültür, Sanat", *Türkiye Tarihi 4: Çağdaş Türkiye 1908-1980*, Yay. Yön.: Sina Akşin, Cem Yayınevi, İstanbul, ss.393-502.
Kaymaz, İhsan Şerif, "Kemalizm'in Ulusalcılık Anlayışı ve Günümüz Türkiye'sinde Ulusalcılık-Milliyetçilik Algılamaları", *Memleket Siyaset Yönetim*, Sayı 13, Yıl: 2010, ss.86-106.
Keyder, Çağlar, "İktisadi Gelişmenin Evreleri", *Cumhuriyet Dönemi Türkiye Ansiklopedisi*, 4. Cilt, İletişim Yayınları, İstanbul, 1983, ss.1065-1073.
Kılıç, Murat, "Tek Parti Döneminde Milliyetçilik ve CHP'nin Yedinci Büyük Kurultayı", *ÇTTAD*, XII/24, (2012/Bahar), ss.189-202.
Kim, Yong-Ho, "Authoritarian Leadership and Hegemonic Party Building: A Comparative Analysis of South Korea and Mexico", *Asian Perspective*, Vol. 16, No. 2 (Fall-Winter 1992), ss.83-108.
King, Stephen J., "Economic Reform and Tunisia's Hegemonic Party: The End of the Administrative Elite", *Arab Studies Quarterly*, Vol. 20, No. 2 (Spring 1998), ss.59-86.
Knight, Alan, "Popular Culture and the Revolutionary State in Mexico, 1910-1940", *The Hispanic American Historical Review*, Vol. 74, No. 3 (Aug., 1994), ss.393-444.
———————, "Mexico's Elite Settlement: Conjuncture and Consequences", *Elites and Democratic Consolidation in Latin America and Southern Europe*, Edit. John Higley & Richard Gunther, Cambridge University Press, New York, 1995, ss.113-145.
———————, "The Myth of the Mexican Revolution", *Past & Present*, No. 209 (November 2010), ss.223-273.
Koçaşlı, İbrahim Onur, "1923 İzmir İktisat Kongresinde Alınan Kararların Dönemin İktisat Politikalarına Etkileri", *International Journal of Academic Value Studies (Javstudies)*, Cilt 3, Sayı 17, Yıl: 2017, ss.134-148.
Kotil, Ahmet, "Dünyada ve Türkiye'de Siyasal Partiler", *Cumhuriyet Dönemi Türkiye Ansiklopedisi*, 8. Cilt, İletişim Yayınları, İstanbul, 1983, ss.2000-2009.

Landau, Jacop M., "Atatürk'ün Başarısı: Bazı Düşünceler", *Atatürk ve Türkiye'nin Modernleşmesi*, Haz. Jacop M. Landau, Çev. Meral Akkuş, Sarmal Yayınevi, İstanbul, 1999.

Lawson, Chappell, "Mexico's Unfinished Transition: Democratization and Authoritarian Enclaves in Mexico", *Mexican Studies/Estudios Mexicanos*, Vol. 16, No. 2 (Summer, 2000), ss.267-287.

Lida, Clara E., "The Institutional Reception of Spanish Émigré Intellectuals in Mexico: The Pioneering Role of La Casa de España 1938–1940", *European and Latin American Social Scientists as Refugees, Émigrés and Return-Migrants*, Edit.: Ludger Pries & Pablo Yankelevich, Palgrave Macmillan, 2019, ss.205-219.

Linz, Juan J., "From Falange to Movimiento –Organizacion: The Spanish Single Party and the Franco Regime, 1936-1968", *Authoritarian Politics in Modern Society*, Edt. S. Huntington & C. Moore, Basic Books, New York, 1970, ss.128-203.

Lüleci, Yalçın, "Tek Parti Döneminde İktidar ve Basın", *1923-1946: Tek Partili Dönem Medya ve Siyaset 2*, Volga Yayıncılık, İstanbul, 2016, ss.53-86.

Mango, Andrew, "Atatürk", *Türkiye Tarihi 1839-2010 – Cilt 4: Modern Dünyada Türkiye*, Edt. Reşat Kasaba, Kitap Yayınevi, İstanbul, 2011, ss.139-167.

Mazıcı, Nurşen, "1930'a Kadar Basının Durumu ve 1931 Matbuat Kanunu", *Ankara Üniversitesi Türk İnkılâp Tarihi Enstitüsü Atatürk Yolu Dergisi*, Sayı: 18 Cilt: 5 (1996), ss.131-154.

Meyer, Lorenzo, "The Political Modernization of Mexico (1867-1940)", *Modernization and Revolution in Mexico: A Comparative Approach*, Edit. Omar Martinez Legorreta, The United Nations University, Honh Kong, 1989, ss.27-39.

Moore, Clement H., "The Single Party as Source of Legitimacy", *Authoritarian Politics in Modern Society*, Edt. S. Huntington & C. Moore, Basic Books, New York, 1970, ss.48-72.

Morris, Stephen D., "Reforming the Nation: Mexican Nationalism in Context", *Journal of Latin American Studies*, Vol. 31, No. 2 (May, 1999), ss.363-397.

Nacif, Benito, "The Rise and Fall of Mexico's PRI", *Challenges to Democracy by One-Party Dominance: A Comparative Assessment*, Seminar Report, No: 17, Konrad-Adenauer-Stiftung, Johannesburg, 2006, ss.91-98.

Namal, Yüce & Karakök, Tunay, "Atatürk ve Üniversite Reformu (1933)", *Yükseköğretim ve Bilim Dergisi*, Cilt: 1, Sayı: 1, Nisan 2011, ss.27-35.

Neuberger, Benjamin, "Classless Society and One-Party State Ideology in Africa", *African Studies Review*, Vol. 14, No. 2 (Sep., 1971), ss.287-292.

Odman, Aslı, "1929 Büyük Buhran Sonrası Meksika'da Korporatist Populizm ve Türkiye'de Solidarist Devletçilik Karşılaştırması", *Türkiye'de Kapitalizmin Gelişimi*, Edit.: Demet Yılmaz & Ferhat Akyüz, Dipnot Yayınevi, Ankara, 2006, ss.37-60.

Okazaki, Tetsuro, "Dominant-Party System and Opposing Parties' Ability in Japan", *The Macrotheme Review*, 3(1)A, Spring 2014, ss.200-206.

Okur, Mehmet, "Milli Mücadele ve Cumhuriyet'in İlk Yıllarında Milli ve Modern Bir Eğitim Sistemi Oluşturma Çabaları", *Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, Cilt: 5 - Sayı: 1, Yıl 2005, ss.199-217.

———————, "Türkiye'de Milli ve Modern Bir Eğitim Sistemi Oluşturma Çabaları (1920-1928), *Çağdaş Türkiye Tarihi Araştırmaları Dergisi*, Cilt: IV, Sayı: 11, Yıl: 2005, ss.93-109.

Ortega, Carlos F., "Film in Mexico", *Mexico and the United States*, Edit.: Lee Stacy, Marshall Cavendish, New York, 2003, ss.308-311.

Osten, Sarah, "A Crooked Path to The Franchise: The Historical Legacies of Mexico's Failed 1937 Women's Suffrage Amendment", *The Latin Americanist*, Volume 58, Issue 2, June 2014, ss.97-117.

Ökçün, Gündüz, "İzmir İktisat Kongresi", *Cumhuriyet Dönemi Türkiye Ansiklopedisi*, 4. Cilt, İletişim Yayınları, İstanbul, 1983, ss.1061-1604.

Önsoy, Rifat, "Cumhuriyetten Bugüne İlk ve Ortaöğretimimiz ve Bazı Meseleleri", *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, sayı: 6, Yıl: 1991, ss.1-23.

Öz, H. Birsen, "Faşizm: Modernitenin Karanlık Yüzü", *19. Yüzyıldan 20. Yüzyıla Modern Siyasal İdeolojiler*, Der. H. Birsen Öz, İstanbul Bilgi Üniversitesi Yayınları, İstanbul, 2015.

Özbudun, Ergun, "Established Revolution vs. Unfinished Revolution: Contrasting Patterns of Democratization in Mexico and Turkey", *Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, Cilt XXVI, Sayı 1-2, 1969, ss.11-42.

———————, "Atatürk ve Demokrasi", *Atatürkçü Düşünce El Kitabı*, Atatürk Araştırma Merkezi Yayınları, Ankara, 1998, ss.231-242.

Özbudun, Sibel, "Latin Amerika Yerlileri: Yeniden!" *Latin Amerika Yerlileri*, Anahtar Kitaplar, İstanbul, 2006, ss.249-320.

Özçelik, Özer & Tuncer, Güner, "Atatürk Dönemi Ekonomi Politikaları", *Sosyal Bilimler Dergisi*, Cilt 9, Sayı 1, 2007, ss.253-266.

Özön, Nijat, "Türk Sineması", *Cumhuriyet Dönemi Türkiye Ansiklopedisi*, 7. Cilt, İletişim Yayınları, İstanbul, 1983, ss.1878-1907.

Padgett, L. Vincent, "Mexico's One-Party System: A Re-Evaluation", *The American Political Science Review*, Vol. 51, No. 4 (Dec., 1957), ss.995-1008.

Palombara, Joseph La & Weiner, Myron, "Origin and Development of Political Parties", *Political Parties and Political Development,* Edt. Joseph La Palombara & Myron Weiner, Princeton University Press, Princeton, New Jersey, 1966, ss.3-42.

Peña, Guillermo De La, "A New Mexican Nationalism? Indigenous Rights, Constitutional Reform and The Conflicting Meanings of Multiculturalism" *Nations and Nationalism*, 2006,12 (2), ss.279-302.

Pinto, Antonio Costa, "Elites, Single Parties and Political Decision-Making in Fascist-Era Dictatorships", *Contemporary European History*, Cilt 11, Sayı 3 (2002), ss.429-454.

Porter, Eugene O., "Mexico's Socialistic Education", *The Historian*, Vol. 6, No. 1 (Autumn, 1943), ss.44-52.

Pufleau, Luis Velasco, "Nationalism, Authoritarianism and Cultural Construction: Carlos Chávez and Mexican Music (1921–1952)", *Music And Politics*, Vol. 6, Number 2 (Summer 2012), ss.1-19.

Purcell, Susan Kaufman, "Mexico", *Latin American Politics and Development*, Edt. Howard J. Wiarda & Harvey F. Kline, Westview Press, Oxford, 1990.

Raby, David L., "Ideology and State-Building: The Political Function of Rural Education in Mexico, 1921-1935", *Ibero-amerikanisches Archiv*, Vol. 4, No. 1 (1978), ss.21-38.

Rentería, Miguel Ángel Samano, "El Indigenismo Institucionalizado en México (1936-2000): Un Análisis", *La construcción del Estado Nacional: Democracia, Justicia, Paz y Estado de Derecho*, XII Jornadas Lascasianas, Coordinador: José Emilio Rolando Ordoñez Cifuentes, Serie Doctrina Jurídica, Núm. 179, Instituto de Investigaciones Jurídicas, Universidad Nacional Autónoma de México, 2004, ss.141-159.

Reyhan, Hakan, "Cumhuriyetçi Demokrasi Teorisine Katkı: Atatürk'ün Siyasal Düşüncesinde 'Halk Hükümeti' ", *Memleket Siyaset Yönetim*, Yıl 2010, Sayı 13, ss.107-163.

Rothman, Stanley, "One-Party Regimes: A Comparative Analysis", *Social Research*, Vol. 34, No: 4 (1967), ss.675-702.

Rustow, Dankwart A., "The Development of Parties in Turkey", *Political Parties and Political Development*, Edit.: Joseph La Palombara & Myron Weiner, Princeton University Press, Princeton&New Jersey, 1966, ss.107-133.

Ryan-McIlhon, Katherine, "The Anticlerical Articles of the Federal Constitution of 1917 and Their Historical Consequences", *Ave Maria International Law Journal*, Vol. 1:2, ss.521-546.

Saavedra, Leonora, "Staging the Nation: Race, Religion, and History in Mexican Opera of the 1940s", *The Opera Quarterly*, Volume 23, Number 1, Winter 2007, ss.1-21.

———————, "Manuel M. Ponce's Chapultepec and the Conflicted Representations of a Contested Space", *The Musical Quarterly*, Volume 92, Issue 3-4, 1 October 2009, ss.279-328.

———————, "Spanish Moors and Turkish Captives in fin de siècle Mexico: Exoticism as Strategy", *Journal of Musicological Research*, Volume 31, Issue 4, 2012, ss.231-261.

Safa, Peyami, "Halk Partisi ve Altı Prensibi", *Altı Ok (1919-1938)*, Yay. Haz. : Şaduman Halıcı & Murat Burgaç, Kaynak Yayınları, Ankara, 2016, ss.311-314.

Sarpkaya, Ruhi, "Köy Enstitüleri'nden Sonra İmam Hatip Liseleri", *Toplum ve Demokrasi*, No: 2 (3), Mayıs-Ağustos 2008, ss.1-28.

Sartori, Giovanni, "The Typology of Party Systems – Proposals for Improvement", *Mass Politics Studies in Political Sociology*, Edit. Erik Allardt & Stein Rokkan, The Free Press, New York, ss.322-352.

Savran, Sungur, "Latin Amerika İşçi Sınıfı Önderliğini Arıyor", *Latin Amerika'yı Anlamak*, Haz. Aylin Topal, Yordam Kitap, İstanbul, 2007, ss.225-281.

Schoenhals, Louise, "Mexico Experiments in Rural and Primary Education: 1921-1930", *The Hispanic American Historical Review*, Vol. 44, No. 1 (Feb., 1964), ss.22-43.

Segovia, Rafael, "El Nacionalismo Mexicano: Los Politicos Revolucionarios (1929-1964)", *Foro Internacional*, Vol. 8, No. 4 (32), Apr.- Jun., 1968, ss.349-359.

Silva, Carlos Báez, "El Partido Revolucionario Institucional Algunas Notas sobre su Pasado Inmediato para su Comprensión en un Momento de Reorientación Los Años Recientes", *Revista de Ciencias Sociales*, (Universidad Autónoma del Estado de México), vol. 9, núm. 27, Enero-Abril, 2002, ss.1-39.

Singelmann, Peter, "La Reorganizacion de La Industria Azucarera en El Mexico Posrevolucionario: Cambios y Continuidades", *Industria y Estado en La Vida de Mexico*, Edit.: Patricia Arias, Zamora, Mich.: El Colegio de Michoacán, 1990, ss.211-253.

Sivrioğlu, Ulaş Töre, "Aryan Teorisi ve Türk Tarih Tezi", *Akademik Tarih ve Düşünce Dergisi*, Cilt: 2, Sayı: 6, Ağustos 2015, ss.1-27.

Sofracı, İhsan Erdem, "Nazi Zulmünden Kaçan Almanca Konuşan Mülteci Bilim İnsanlarının İktisat ve Maliye İlmine Katkılarına Bir Bakış", *Çukurova Üniversitesi İİBF Dergisi*, Cilt: 22, Sayı: 1, Haziran 2018, ss.93-106.

Suryadinata, Leo, "The Decline of the Hegemonic Party System in Indonesia: Golkar After the Fall of Soeharto", *Contemporary Southeast Asia*, Vol. 29, No. 2 (August 2007), ss.333-358.

Şendeniz, Özlem, "Erken Cumhuriyet Dönemi Dil Politikaları: Güneş Türk Dil Teorisi'nin Türk Basınında Yansımaları", *Cumhuriyet Tarihi Araştırmaları Dergisi CTAD*, Yıl 10, Sayı 20 (Güz 2014), ss.307-326.

Tan, Turgut & Yalçındağ, Selçuk, "Meksika Toprak Reformu", *Ankara Üniversitesi SBF Dergisi*, Yıl: 1967 Cilt: 22 Sayı: 1, ss.151-171.

Tangülü, Zafer & Karadeniz, Oğuzhan & Ateş, Sinan, "Cumhuriyet Dönemi Eğitim Sistemimizde Yabancı Uzman Raporları (1924-1960)", *Turkish Studies - International Periodical For The Languages, Literature and History of Turkish or Turkic,* Volume 9/5, Spring 2014, ss.1895-1910.

Tanilli, Server, "Türkiye'de Aydınlanma Hareketi ve Eğitim", *Türkiye'de Aydınlanma Hareketi: Dünü, Bugünü, Sorunları*, 25-26 Nisan 1997 Strasbourg Sempozyumu, Alkım Yayınevi, İstanbul, 2006.

Tardanico, Richard, "Revolutionary Nationalism and State Building in Mexico, 1917-1924", *Politics & Society*, vol. 10, issue 1, 1980, ss.59-86.

Taşkıran, Cemalettin, "Atatürk Döneminde Demokrasi Denemeleri (1925-1930)", *Atatürk Yolu Dergisi*, Sayı: 14, Yıl: 1994, ss.255-265.

Tekeli, İlhan, "Osmanlı İmparatorluğu'ndan Günümüze Eğitim Kurumlarının Gelişimi", *Cumhuriyet Dönemi Türkiye Ansiklopedisi*, 3. Cilt, İletişim Yayınları, İstanbul, 1983, ss.649-673.

Tokgöz, Erdinç, "Atatürk Dönemi İktisat Politikaları", *Atatürk'ten Günümüze Türkiye Ekonomisi*, Edit.: Bahaeddin Yediyıldız, Hacettepe Üniversitesi Atatürk İlkeleri ve İnkılap Tarihi Enstitüsü, Ankara, 2002, ss.18-36.

Topal, Aylin, "Ulusal Kalkınmacılıktan Küresel Neoliberalizme Anti-Emperyalizm: Latin Amerika Deneyimi", *İstanbul Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi Dergisi*, No: 41, Ekim 2009, ss.113-138.

Toprak, Zafer, "Türkiye'de "Sol Faşizm" ya da Otoriter Modernizm 1923-1946", *Toplum ve Bilim*, sayı 100, Bahar 2004, ss.84-99.

———————, "Halk Fırkası'nın Kuruluş Evresi: Halkçılık Programı ve 1923 Nizamnamesi", *Toplumsal Tarih*, Sayı 213, Eylül 2011, ss.20-29.

Tuğluoğlu, Fatih & Tunç, Tuncay, "1926 İlkmektep Müfredatı ve Cumhuriyet Dönemi Eğitiminin Ekonomik Hedefleri", *Atatürk Araştırma Merkezi Dergisi*, Cilt 26, Sayı 76, Yıl 2010, ss.55-98.

Tunçay, Mete, "Cumhuriyet Halk Partisi (1923-1950)", *Cumhuriyet Dönemi Türkiye Ansiklopedisi*, 8. Cilt, İletişim Yayınları, İstanbul, 1983, ss.2019-2024.

Turan, Murat, "İttihat ve Terakki Fırkası'ndan Halk Fırkası'na Siyasal Örgütlenme Deneyimleri", *Tarih Okulu Dergisi (TOD)*, Haziran 2014, Yıl 7, Sayı XVIII, ss.595-625.

———————, "İki Savaş Arası Dönemde Radikal-Sosyalistler ile Kemalistler Yakınlaştı mı?", *Birikim*, Sayı 367, Kasım 2019, ss.129-144.
Turan, Namık Sinan, "Erken Cumhuriyet Döneminde Ulusal Kimliğin Opera Sahnesinde İnşası: Özsoy", *Ahenk Müzikoloji Dergisi*, Sayı: 2, Yıl: 2017, ss.1-30.
Usta, Nazlı, "Erken Cumhuriyet Döneminde Türkiye'de Müziğin Dönüşümü", *Erciyes İletişim Dergisi Akademia*, Cilt 1, Sayı 4, Temmuz 2010, ss.107-117.
Uyar, Hakkı, "Türk Devrimi'ni Teorileştirme Çabaları: Mahmut Esat Bozkurt Örneği – I", *Tarih ve Toplum*, Sayı: 119, Kasım 1993, ss.265-271.
———————, "Türk Devrimi'ni Teorileştirme Çabaları: Mahmut Esat Bozkurt Örneği – II", *Tarih ve Toplum*, Sayı 120, Aralık 1993, ss.329-336.
———————, "Çarşaf, Peçe ve Kafes Üzerine Bazı Notlar", *Toplumsal Tarih*, sayı 33, Eylül 1996, ss.6-11.
———————, "Resmi İdeoloji ya da Alternatif Resmi İdeoloji Oluşturmaya Yönelik İki Dergi: Ülkü ve Kadro Mecmualarının Karşılaştırmalı İçerik Analizi", *Toplum ve Bilim*, Sayı: 74, Güz 1997, ss.181-193.
———————, "Türkiye'de Modernleşme Sürecinde CHP'nin Rolü", *Bülent Tanör Armağanı*, Legal Yayıncılık, İstanbul, 2004, ss.731-745.
———————, "CHP'nin Avrupa'nın Radikal ve Demokrat Partileri ile İlişkileri (1926-1935)", *Mete Tunçay'a Armağan*, Der.: Mehmet Ö. Alkan & Tanıl Bora & Murat Koraltürk, İletişim Yayınları, İstanbul, 2007, ss.707-724.
———————, "Fes ve Çarşaf Üzerine", *Bugünün Bilgileriyle Kemal'in Türkiye'si, La Turquie Kamaliste*, Boyut Yayıncılık, İstanbul, 2013, ss.40-45
———————, "Utangaç Modernleşmeden Köktenci Modernleşmeye: Osmanlı Modernleşmesi ile Kemalist Modernleşme Üzerine Bir Karşılaştırma Denemesi", *Türkiye Cumhuriyeti'nin 90. Yılına Armağan*, Adnan Menderes Üniversitesi Yayınları, Aydın, 2014, ss.171-183.
———————, "Milli Mücadele ve Cumhuriyet Kadrolarının İkinci Meşrutiyet'ten ve Birinci Dünya Savaşı'ndan Çıkardığı Dersler", *Belgi*, Sayı: 7, Kış 2014, ss.829-835.
Uygun, Oktay, "Tek Parti Rejimi ve Demokrasi", *Cumhuriyet Dönemi Demokratikleşme Faaliyetleri Sempozyumu Bildirileri*, Atatürk Araştırma Merkezi, Ankara, 2010, ss.65-78.
Uzun, Hakan, "Tek Parti Döneminde Yapılan Cumhuriyet Halk Partisi Kongreleri Temelinde Değişmez Genel Başkanlık, Kemalizm ve Milli Şef Kavramları", *Çağdaş Türkiye Tarihi Araştırmaları Dergisi (ÇTTAD)*, Cilt: 9, Sayı: 20-21, 2010 Bahar/Güz, ss.233-271.
Valdés, Dennis Nodín, "Mexican Revolutionary Nationalism and Repatriation during the Great Depression", *Mexican Studies/Estudios Mexicanos*, Vol. 4, No. 1 (Winter, 1988), ss.1-23.
Vargas, Jose Luis Camacho, "Historia e Ideologia del Continuum PNR-PRM-PRI", *Revista de Derecho Estasiologico*, Ideologia y Militancia, No:2, Mexico, 2013, ss.143-157.
Vaughan, Mary Kay, "Ideological Changes in Mexican Educational Policy, Programs and Texts (1920-1940)", *Los Intelectuales y el Poder en Mexico: Memorias de la VI Conferencia de Historiadores Mexicanos y Estadounidenses*, Edit.: Roderic A. Camp &

Charles A. Hale & Josefina Zoraida Vázquez, Colegio de Mexico: Mexico City, University of California: Los Angeles,1991, ss.507-526.

Wiener, Antje, "Institutionalizing Revolution, Rioting For Reform-Mexican Politics from Zapata to the Zapatistas", *Studies in Political Economy*, 44, Summer 1994, ss.125-140.

Wilkie, James W., "The Meaning of the Cristero Religious War Against the Mexican Revolution", *Journal of Church and State*, Vol. 8, No. 2 (Spring 1966), ss.214-233.

Yaktı, Özlem & Soylu, Perihan Ünlü, "İktisadî Kalkınma Yolunda Öncü Bir Danışma Organı: Âlî İktisat Meclisi", *Ankara Üniversitesi Türk İnkılâp Tarihi Enstitüsü Atatürk Yolu Dergisi*, Sayı 47, Bahar 2011, ss.677-700.

Yalansız, Nedim, "Karşılaştırmalı Tarih: Tarih Öğretiminde Yeni Bir Yaklaşım", *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*, Cilt 2, Sayı 9, 2009, ss.493-498.

———————, "Karşılaştırmalı Tarih", *Tarih İçin Metodoloji*, Edit.: Ahmet Şimşek, Pegem Akademi, Ankara, 2016, ss.150-158.

Yanık, Murat, "Parti Sistemleri ve Türkiye Uygulamaları", *Atatürk Üniversitesi Erzincan Hukuk Fakütesi Dergisi (AÜEHFD)*, C. VII, S.1-2 (Haziran-2003), ss.271-282.

Yarar, Ayşe, "Restructuring the State in the Post Colonial Era: Nation Building in Mexico", *Conflicto, Negociación y Resistencia en las Américas*, Edit.: Izaskun Sánchez Cuartero, Ediciones Universidad de Salamanca, Salamanca, 2017, ss.241-255.

Yavuz, Bülent, "Meksika Siyasal Sistemi Türkiye İçin Örnek Olabilir mi?", *Düşünce Dünyasında Türkiz Siyaset ve Kültür Dergisi*, Yıl: 6, Sayı: 33, Mayıs-Haziran 2015, ss.31-56.

Yavuz, Erdem, "Milli Korunma Kanunu, Varlık Vergisi Kanunu Ve Toprak Mahsulleri Vergisi Kanunu Tartışmaları: Erzincan Uygulamaları", *Akademik Sosyal Araştırmalar Dergisi*, Yıl: 3, Sayı: 12, Haziran 2015, ss.161-180.

Yeğen, Mesut, "Kemalizm ve Hegemonya?", *Modern Türkiye'de Siyasi Düşünce*, Cilt 2 (Kemalizm), İletişim Yayınları, İstanbul, 2009, ss.56-74.

Yener, Faruk, "Türkiye'de Opera Sanatı", *Cumhuriyet Dönemi Türkiye Ansiklopedisi*, 9. Cilt, İletişim Yayınları, İstanbul, 1983, ss.2546-2550.

Yerasimos, Stefanos, "Tek Parti Dönemi", *Geçiş Sürecinde Türkiye*, Der. Irvin Cemil Schick & Ertuğrul Ahmet Tonak, Belge Yayınları, İstanbul, 1992.

Yıldırmaz, Sinan, "İç Savaş Öncesi ve Sonrasında İspanya'da Devlet ve Sınıflar", *AURUM Sosyal Bilimler Dergisi*, Cilt 3, Sayı 1, Yaz 2018, ss.1-19.

Yılmaz, Murat, "1930-1938 Döneminde Türkiye'de Siyasi Hayat", *Türkiye'nin Politik Tarihi*, Edit.: A. Çaylak & C. Göktepe & M. Dikkaya & H. Kapu, Savaş Yayınevi, Ankara, 2009, ss.231-238.

Yılmaz, Mustafa, "Avrupa ve Türkiye Cumhuriyeti", *80. Yılında Türkiye Cumhuriyeti ve Demokrasi*, Edit. Yonca Anzerlioğlu & Yasemin Doğaner & Saime Selenga Gökgöz, Hacettepe Üniversitesi Yayınları, Ankara, 2004, ss.177-194.

———————, "Atatürk'ün Modernleşme Modeli", *Atatürk ve Çağdaşlaşma*, Haz. Mehmet Saray & Hüseyin Tosun, Atatürk Araştırma Merkezi Yayınları, Ankara, 2010, ss.153-201.

Yiğit, Ali Ata, "Türkiye'de Toplumsal Değişimin Aracı Olarak Köy Eğitiminin Geliştirilmesi (1923-1950), Uluslararası Türkiye Cumhuriyeti Sempozyumu Bildirileri 22-24 Ekim 2008, Edit.: Bayram Kodaman v.d., Isparta, 2008, ss.680-691

Yüksel, Dilek, "Atatürk'ün İktisadi Gelişme Konusundaki Görüşleri ve Türkiye Cumhuriyeti'nin İlk Yıllarında Uygulanan İktisat Politikası", *Cumhuriyet Tarihi Araştırmaları Dergisi (CTAD)*, Yıl 1, Sayı 2, Güz 2005, ss.171-186.

Zürcher, Erik Jan, "Kemalist Düşüncenin Osmanlı Kaynakları", *Modern Türkiye'de Siyasi Düşünce*, Cilt 2 (Kemalizm), İletişim Yayınları, İstanbul, 2009, ss.44-74.

———————, "Kemalist Cumhuriyet'te Kurumların İnşası: Halk Fırkası'nın Rolü", *Türkiye'de ve İran'da Otoriter Modernleşme: Atatürk ve Rıza Şah Dönemleri*, İstanbul Bilgi Üniversitesi Yayınları, İstanbul, 2012, ss.87-100.

E) Tezler:

Amaro, Fernando Sampaio, *Mexican Mural Movement: Myths and Mythmakers*, Yayınlanmamış Doktora Tezi, Lund University Department of Art History and Musicology, Lund, 2004.

Buğra, Hatice Bilen, *1914'lerden 1940'lara Türk Resmi ve Romanında Gerçekçilik*, Yayınlanmamış Doktora Tezi, Marmara Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü, İstanbul, 2005.

Çelik, Cihan, *A Comparison of the German and Turkish Single Party Regimes of the 1930s*, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Yeditepe Üniversitesi, İstanbul, 2011.

Erol, Ertan, *Capitalist Spatiality in the Periphery: Regional Integration Projects in Mexico and Turkey*, Yayınlanmamış Doktora Tezi, University of Nottingham, 2013.

Gerson, Pedro, *Consolidating the Mexican State: Constitutionalism during the Presidency of Plutarco Elías Calles*, A Senior Thesis: University of Pennsylvania, Nisan 2008.

Greening, Standlee, *Mexico: The Cardenas Years 1934-1940*, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Department of History Fresno State College, May 1971.

Hamşioğlu, Oğuz, *Afgan Modernleşmesi ve Türkiye (1880-1933)*, Yayınlanmamış Doktora Tezi, Hacettepe Üniversitesi Atatürk İlkeleri ve İnkılâp Tarihî Enstitüsü, Ankara, 2006.

Joseph, Harriett Denise, *Church and State in Mexico from Calles to Cárdenas, 1924-1938*, Yayınlanmamış Doktora Tezi, North Texas State University, Denton (Texas), 1976.

Marak, Andrea Micheal, *The Making of Modern Man: The Callista Education Project, 1924-1935*, Yayımlanmamış Doktora Tezi, The University of New Mexico, Latin American Studies, Albuquerque, New Mexico, 2000.

Mendoza, Reynaldo Thomas Rojo, *Politics Below the Surface: Regime Change and Subnational Politics in Mexico*, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, San Diego State University Latin American Studies, 2008.

Micheals, Albert Louis, *Mexican Politics and Nationalism from Calles to Cardenas*, Yayınlanmamış Doktora Tezi, Faculty of the Graduate School of Arts and Sciences, University of Pennsylvania, 1966.

Mutlu, Abdullah, *Kurumsallaşmış Demokrasilerdeki Siyasi Partiler Sistemi ile Ülkemizdeki Siyasi Partiler Sisteminin Karşılaştırmalı Değerlendirmesi ve Özgün Model Arayışları*, Uzmanlık Tezi, T.C. İçişleri Bakanlığı Araştırma, Planlama ve Koordinasyon Kurulu Başkanlığı, Ankara, 2005.

Park, Koobyoung, *The Role of Lazaro Cardenas in Demilitarizing Mexican Politics and Building the One-Party State 1935-1945*, Yayınlanmamış Doktora Tezi, University of California, Los Angeles, 2000.

Usta, Merve, *Meksika Devrim Süreci ve Plutarco Elias Calles*, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara, 2013.

Wiltse, Evren Çelik, *After The Fog Of Reform: Democratic Consolidation in Mexico and Turkey*, Yayınlanmamış Doktora Tezi, University of Massachusetts, Department of Political Science, 2010.

F) Ansiklopediler:

20. Yüzyıl Siyasi Tarihi Çağdaş Liderler Ansiklopedisi, İletişim Yayınları, İstanbul, 1986.

Cumhuriyet Dönemi Türkiye Ansiklopedisi, İletişim Yayınları, İstanbul, 1983.

Devrimler ve Karşı-Devrimler Tarihi Ansiklopedisi, Cilt 3, Gelişim Yayınları, İstanbul.

Sosyalizm ve Toplumsal Mücadeleler Ansiklopedisi, Cilt 8, İletişim Yayınları, İstanbul, 1988.

Türk ve Dünya Ünlüleri Ansiklopedisi: Kişiler, Dönemler, Akımlar, Yapıtlar, Cilt 23, Anadolu Yayıncılık, İstanbul, 1983.

G) İnternet Kaynakları:

"Cristero War", http://www.rozylowicz.com/pdf-files/war.pdf , Erişim: 12.01.2017

"Mexico - History & Background", http://education.stateuniversity.com/pages/979/Mexico-HISTORY-BACKGROUND.html, Erişim: 10 Haziran 2016.

Aguila, Marcos T., "Mexico, Great Depression In", *Encyclopedia of the Great Depression*, https://www.encyclopedia.com/economics/encyclopedias-almanacs-transcripts-and-maps/mexico-great-depression, Erişim: 08.07.2019.

Akgemci, Esra, "Meksika'da Bağzı Öğretmenlerin Direnişi", 01 Ekim 2013, http://www.birikimdergisi.com/guncel-yazilar/927/meksika-da-bagzi-ogretmenlerin-direnisi#.V2cIsPmLTIU, Erişim: 10 Haziran 2016.

Constitute Project, "Mexico's Constitution of 1917 with Amendments through 2015", https://www.constituteproject.org/constitution/Mexico_2015.pdf?lang=en, Erişim: 15.06.2018.

Ekici, Birol, "Meksika Yönetim Sistemi", http://www.arem.gov.tr/ortak_icerik/arem/Projeler/21yy/meksika.pdf, Erişim: 25.03.2018.

Encinas, Rosario, "Jose Vasconcelos (1882-1959)", http://www.ibe.unesco.org/sites/default/files/vasconce.pdf , Erişim: 15.02.2019.

José Vasconcelos, "The Cosmic Race", http://www.csus.edu/indiv/o/obriene/art111/readings/vasconcelos%20cosmic%20race.pdf, Erişim: 09.11.2018.

Kal, Nazmi, "Cumhuriyetin Sanayi Okulu: Sümerbank", TOBB Ekonomik Forum, http://haber.tobb.org.tr/ekonomikforum/2016/266/100_105.pdf, Erişim 14.04.2019.

Knight, Alan, "The Ideology of the Mexican Revolution,1910-40", *Estudios Interdisciplinarios de América Latina y el Caribe*, Vol 8, No 1: http://www7.tau.ac.il/ojs/index.php/eial/article/view/1168/1198, Erişim: 07.03.2017

Krauze, Enrique, "Mexico: How Much Has Changed", The Huffington Post, 23.01.2014, https://www.huffpost.com/entry/mexico-how-much-has-chang_b_4651069, Erişim: 25.11.2019

Mustafa Özsarı "Halkevlerinin Kuruluşu ve Çalışmaları", http://w3.balikesir.edu.tr/~mozsari/Halkevleri.htm, Erişim: 21/02/2019.

Ozan Örmeci, "Siyasal Sistemler: Meksika", 19.01.2015, *Uluslararası Politika Akademisi*, http://politikaakademisi.org/2015/01/19/siyasal-sistemler-meksika/, Erişim: 16.05.2018.

Reyes, Alberto Patiño, "Religion and the Secular State in Mexico", International Center for Law and Religion Studies, 2010, http://iclrs.org/content/blurb/files/Mexico.pdf, Erişim: 15.06.2017.

Rivera, Dulce Liliana Cruz ,"Del partido de grupo al partido de masas: La transformación del PNR al PRM", Instituto Nacional de Estudios Históricos de las Revoluciones de México (INEHRM), http://www.inehrm.gob.mx/en/inehrm/Del_partido_de_grupo_al_partido_de_masas_La_transformacion_del_PNR_al_PRM#articulo, Erişim: 02.07.2018

Sadi Irmak, "Atatürk'ü Anarken", http://www.atam.gov.tr/dergi/sayi-01/ataturku-anarken, Erişim: 25.02.2019.

Secretaria de Gobernacion, Diario Oficial de la Federacion, "Diario Oficial (Resmi Gazete)", 13 de Diciembre de 1934 (13 Aralık 1934), http://www.dof.gob.mx/index.php?year=1934&month=12&day=13, Erişim: 19.02.2019.

T.C. Resmi Gazete, "Çiftçiyi Topraklandırma Kanunu", Sayı 6032, 15 Haziran 1945, http://www.resmigazete.gov.tr/arsiv/6032.pdf, Erişim: 29.05.2019.

The Mexican Revolution and the United States in the Collections of the Library of Congress, "The Constitution of 1917", https://www.loc.gov/exhibits/mexican-revolution-and-the-united-states/constitution-of-1917.html Erişim: 12.11.2018.

Turrent, Eduardo, *A Brief Summary of Banking in Mexico*, Banco de Mexico, s.5., http://www.anterior.banxico.org.mx/sistema-financiero/material-educativo/basico/%7B860B8FCB-0988-D96E-0260-1371980FCC40%7D.pdf, Erişim: 20.04.2019.

Uyar, Hakkı, "Türkiye'de Tek Parti Döneminde CHP'nin Toplumsal Kökenleri: İkinci Seçmenler Örneği (1935)", http://kisi.deu.edu.tr/hakki.uyar/7.pdf, Erişim: 15.02.2017.

———————, "1930'lar Türkiye'sinde Kemalizm Algılamaları", http://kisi.deu.edu.tr/hakki.uyar/21.pdf, Erişim: 25.05.2017.

———————, "Atatürk Dönemi İç Politikası (1920-1938)", http://kisi.deu.edu.tr/hakki.uyar/25.pdf , Erişim: 15.04.2019.

Yarar, Ayşe, "Interview with Professor Carlos Chavez Becker on Contemporary History of Mexico", 10 Haziran 2014, http://politikaakademisi.org/2014/07/10/ interview-with-professor-carlos-chavez-becker-on-contemporary-history-of-mexico/, Erişim: 02.01.2017. https://freedomhouse.org/

TİYATRONUN POSTHÜMANİST TARİHÇESİ

Z. GİZEM YILMAZ

Bu kitabın yayın hakkı SİYASAL KİTABEVİ'ne aittir. Yayınevinin ve yayınlayıcısının yazılı izni alınmaksızın kısmen veya tamamen alıntı yapılamaz, hiçbir şekilde kopyalanamaz, çoğaltılamaz ve yayınlanamaz.

Tiyatronun Posthümanist Tarihçesi
Z. Gizem Yılmaz

Editör: Ertan Akkaş
Kapak ve Sayfa Düzeni: Buse Dilara Dirim
©Siyasal Kitabevi Tüm Hakları Saklıdır.
2023 Mayıs, Ankara
ISBN No: 978-625-7424-85-1
Siyasal Kitabevi-Ünal Sevindik
Yayıncı Sertifika No: 14016
Şehit Adem Yavuz Sok. Hitit Apt. 14/1
Kızılay-Ankara
Tel: 0(312) 419 97 81 pbx
Faks: 0(312) 419 16 11
Baskı:
Gurur Matbaacılık
Sertifika No: 43 575
Zübeyde Hanım Mahallesi Kazım Karabekir Caddesi
Murat Çarşısı No:41/4 Altındağ/ANKARA
Tel: 0312 362 10 11 • www.gururmatbaa.com
Dağıtım:
Siyasal Kitabevi
Şehit Adem Yavuz Sok. Hitit Apt. 14/1
Kızılay/Ankara
Tel: 0(312) 419 97 81 pbx
Faks: 0(312) 419 16 11
e-posta: info@siyasalkitap.com
http://www.siyasalkitap.com

KAYNAKÇA

Ağın, Başak. *Posthümanizm: Kavram, Kuram, Bilim Kurgu.* Ankara: Siyasal, 2020.

Aksu Şener, Tuba. "Korona Salgınında Yavaşlama ve Fütürist Senografi." 18.04.2020. https://tiyatrodergisi.com.tr/korona-salgininda-yavaslama-ve-futurist-senografi/

Alaimo, Stacy. *Bodily Natures: Science, Environment, and the Material Self.* Bloomington, Indiana: Indiana University Press, 2010.

Alaimo, Stacy. "Feminist Science Studies and Ecocriticism: Aesthetics and Entanglement in the Deep Sea." *The Oxford Handbook of Ecocriticism.* Ed. Greg Garrard. Oxford: Oxford University Press, 2014. 188-204.

And, Metin. *100 Soruda Türk Tiyatrosu Tarihi.* İstanbul: Gerçek Yayınevi, 1970.

And, Metin. *50 Yılın Türk Tiyatrosu.* İstanbul: Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları, 1973.

And, Metin. *Başlangıcından 1983'e Türk Tiyatro Tarihi.* Istanbul: İletişim Yayınları, 2012.

And, Metin. *Karagöz: Turkish Shadow Theatre.* Ankara: Dost Yayınları, 1975.

And, Metin. *Tiyatro Kılavuzu.* Ankara: Milliyet Yayınları, 1973.

Aristotle. *Poetics.* Translated by S. H. Butcher. New York: Farrar, Straus and Giroux, 1961.

Ayverdi, İlhan, der. *Misalli Büyük Türkçe Sözlük.* İstanbul: Kubbealtı Lugatı, 2010.

Babadoğan, Hande. *Understanding the Transformations of Karagöz.* Middle East Technical University, PhD Dissertation, September 2013.

Baluniye, Çetin. *Naturans: Yeni Bir Ontolojiye Doğru.* İstanbul: Ayrıntı, 2020.

Barad, Karen. *Meeting the Universe Halfway: Quantum Physics and the Entanglement of Matter and Meaning.* Duke University Press, 2007.

Barad, Karen. "Posthumanist Performativity: Toward an Understanding of How Matter Comes to Matter." *Material Feminisms.* Ed. Stacy Alaimo ve Susan Hekman. Indianapolis: Indiana University Press, 2008. 120-54.

Bayık, Mustafa. "Atatürk'ün Ana Fikrini Verdiği İlk Opera: Öz Soy Destanı." *Atatürk Araştırma Merkezi Dergisi* 18.52 (2002): 289-99.

Birringer, Johannes. "Interacting." *Contemporary Theatre Review* 16. 4 (2006): 389-405.

Bozer, Deniz A. "Giriş: Postdramatik Tiyatro Estetiği ve İngiliz Tiyatrosu." *Postdramatik Tiyatro ve İngiliz Tiyatrosu.* Ed. A. Deniz Bozer. İstanbul: Mitos-Boyut, 2016. 9-31.

Brecht, Bertolt. *Poems 1913-1956.* Trans and Eds. John Willett and Ralph Manheim with the co-operation of Erich Fried. New York: Routledge, 1987.

Brecht, Bertolt. "Theatre for Learning." *Brecht Sourcebook.* Trans. Edith Anderson. Eds. Carol Martin and Henry Bial. New York: Routledge, 2000. 23-30.

Brockett, Oscar G. *Tiyatro Tarihi.* Çev. Sevinç Sokullu, Sibel Dinçel, Tülin Sağlam, Semih Çelenk, Selda Bç Öndül, Beliz Güçbilmez. Ankara: Dost Kitabevi Yayınları, 2000.

Bulut, Necati. "Epik Tiyatro Üzerine Kısa Düşünceler." *Sahne Dergisi* (Ocak-Şubat 2017): 82-85.

Cavalieri, Paola. *The Animal Question: Why Nonhuman Animals Deserve Human Rights.* Oxford: Oxford University Press, 2001.

Charland, Louis C. "A Madness for Identity: Pscyhiatric Labels, Consumer Autonomy, and the Perils of the Internet." *Philosophy, Psychiatry, & Psychology* 11, 4 (Aralık 2004): 335-49.

Cohen, Jeffrey Jerome ve Lowell Duckert. "Introduction: Eleven Principles of the Elements." *Elemental Ecocriticism: Thinking with Earth, Air, Water, and Fire.* Ed. Jeffrey Jerome Cohen ve Lowell Duckert. Minneapolis: University of Minnesota Press, 2015. 1-26.

Collins, Nick. "Trading Faures: Virtual Musicians and Machine Ethics." *Leonardo Music Journal* 21 (2011): 35-40.

Eddershaw, Margaret. *Performing Brecht: Forty Years of British Performances.* London: Routledge, 1996.

Empedocles. *The Fragments.* Çev. William Ellery Leonard. Chicago: The Open Court Publishing Company, 1908.

Esslin, Martin. *Brecht: The Man and His Work*. New York: Anchor, 1961.

Evliya Çelebi. *Seyahatname. Vol. 1. & 2.* Istanbul: Kardeş Matbaası, 1969.

Gaard, Greta. "New Directions for Ecofeminism: Toward a More Feminist Ecocriticism." *ISLE* 17.4 (2010): 643-65.

Gemini, Laura and Stefano Brilli. "On Theatre Mediatisation: Exploring Transmediality in *Aldo Morto 54*." *International Journal of Performance Arts and Digital Media* (2020): 1-18.

Güven, Oğuz. "Politik İdeolojinin İcat Ettiği Gelenek: Karagöz." *Millî Folklor* 20. 79 (2008): 78-83.

Haraway, Donna. *When Species Meet.* Minneapolis: University of Minnesota Press, 2008.

Harmon, Katherine. "The Social Genius of Animals." *Scientific American Mind Special Issue: Genius. 23. 5 (*Kasım/Aralık 2012): 67-71.

Hayles, Katherine N. "How We Became Posthuman: Ten Years On An Interview with N. Katherine Hayles." *Paragraph* 33.3 (2010): 318–30.

İçyar, Cem. "Köy Seyirlik Oyunları'nın Yapısal Özellikleri." *Atatürk Üniversitesi GSF Sanat Dergisi* 68-72. https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/308582

Iovino, Serenella and Serpil Oppermann. "Material Ecocriticism: Materiality, Agency, and Models of Narrativity." *Ecozon@* 3, no. 1 (2012): 75-91.

Kanık, Orhan Veli. "Eskisi Gibi, Eskisinden Üstün." *Yaprak* 1 Nisan 1949.

Kanık, Orhan Veli. "Sahnede Kırk Yıl." *Yaprak* 15 Mayıs 1949.

Karacabey, Süreyya. "Tiyatronun Seyirciyle İmtihanı." *Sahne: Tiyatro-Opera ve Bale Dergisi* (Mayıs-Haziran 2011): 20-22.

Konur, Tahsin. "Ortaoyunu." *Tiyatro Araştırmaları Dergisi* (1995): 47-51.

Korunan, Oktay. "Oyuncuya Notlar IV." *Yeni Tiyatro* (Mayıs-Haziran 2011): 17-19.

Kudret, Cevdet. *Karagöz* 3 vol. İstanbul: Yapı Kredi Yayınları, 2004.

Kudret, Cevdet. *Ortaoyunu.* Ankara: Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları, 1973.

Kuppers, Petra. *Eco Soma: Pain and Joy in Speculative Performance Encounters.* Minneapolis: University of Minnesota Press, 2022.

Mee, Erin. "Re-Tweeting Jeremy Gamble's *The 15th Line.*" 11.09.2015. https://howlround.com/re-tweeting-jeremy-gables-15th-line

Mengesha, Lilian. "Where Water Meets Land: Water's Time and Place's Thought in Rebecca Belmore's *Fountain*." *Features* vol. 174 (2018): 9-12.

Mosse, Ramona Franziska. "*Hedda Gabler,* and: *Heddatron* (review)." *Theatre Journal* 59. 1 (2007): 129-32.

Nutku, Özdemir. *Atatürk ve Cumhuriyet Tiyatrosu.* İstanbul: Özgür Yayınları, 1998.

Nutku, Özdemir. *Dünya Tiyatrosu Tarihi 1: Başlangıcından – 19. Yüzyıla Kadar.* Ankara: Remzi Kitabevi, 1985.

Nutku, Özdemir. "The Concept of Alienation in Ortaoyunu." *The Traditional Turkish Theatre.* Ed. Mevlüt Özhan. Ankara: Ministry of Culture Publications, 1999. 69- 88.

Oppermann, Serpil. "Pentacle'da İlk Söyleşi Heyecanı: Z. Gizem Yılmaz Karahan'ın Serpil Oppermann ile Söyleşisi." 2 Ekim 2020. https://thepentacle.org/2020/10/02/pentacleda-ilk-soylesi-heyecani-z-gizem-yilmaz-karahanin-serpil-oppermann-ile-soylesisi/

Öngören, Ferit. *Cumhuriyet Dönemi Türk Mizahı ve Hicvi.* Ankara: Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları, 1983.

Özhan, Mevlüt. "Dramatic Village Performances." *The Traditional Turkish Theatre.* Ed. Mevlüt Özhan. Ankara: Ministry of Culture Publications, 1999. 95-127.

Parker-Starbuck, Jennifer. *Cyborg Theatre: Corporeal/Technological Intersections in Multimedia Performance.* New York: Palgrave Macmillan, 2011.

Pepperell, Robert. *The Posthuman Condition: Consciousness Beyond the Brain.* Bristol: Intellect Books, 2003.

Reilly, K. "From Automata to Automation: The Birth of the Robot in R.U.R. (Rossum's Universal Robots)." Automata and Mimesis on the Stage of Theatre History, 2011. 148-76.

Richarson, John M. "'Such Tweet Sorrow': The Explosive Impact of New Literacies on Adolescent Responses to Live Theatre." *Language and Literacy* 13. 1 (Spring 2011): 98-110.

Rickard, Jolene. "Rebecca Belmore: Performing Power." https://www.rebeccabelmore.com/assets/Performing_Power.pdf

Rokem, Freddie. "The Meanings of the Circle in Brecht's Theatre." *Bertolt Brecht: Centenary Essays.* Eds. Steve Giles and Rodney Livingstone. Atlanta: Rodopi, 1998. 109-20.

Rosner, Kristzina. "The Gaze of the Robot: Oriza Hirata's Robot Theatre." *The Theatre Times* 11.03.2018. https://thetheatretimes.com/the-gaze-of-the-robot/

Sartiliot, Claudette. *Citation and Modernity: Derrida, Joyce and Brecht.* Norman and London: U of Oklahoma P, 1993.

Shakespeare, William. *Hamlet.* Çev. Sabahattin Eyüboğlu. İstanbul: Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları, 2008.

Shimon Robot. https://www.shimonrobot.com/info

Smith, Sophy. "Pervasive Theatre: New Writing for New Environments." *Convergence: The International Journal of Research into New Media Technologies* (2016): 1–16.

Smith, Sophy. "Transmedia Performance and Pervasive Theatre." *Conducttr Conference 2014.* https://www.youtube.com/watch?v=_VcDX0EcghQ 27.01.2015.

Sofer, Andrew. "How to Do Things with Demons: Cconjuring Performatives in *Doctor Faustus*." *Theatre Journal* 61. 1 (2009): 1-21.

Sokullu, Sevinç. *Türk Tiyatrosunda Komedyanın Evrimi.* Ankara: Kültür Bakanlığı Yayınları, 1979.

Soloski, Alexis. "Seinendan Theater Company and Osaka University Robot Theater Project Written and Directed by Oriza Hirata. Rev. of *Sayanora and I, Worker,* dir. Oriza Hirata." *Theatre Journal* 65. 3 (2013): 400-402.

Şener, Sevda. *Cumhuriyet'in 75. Yılında Türk Tiyatrosu.* İstanbul: Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları, 1998.

Şeref, Salih. "Türkiye'nin ilk robot oyuncusu Aypera Contemporary İstanbul'da kendi hikayesini anlatıyor." 02.06.2021. https://www.aa.com.tr/tr/kultur-sanat/turkiyenin-ilk-robot-oyuncusu-aypera-contemporary-istanbulda-kendi-hikayesini-anlatiyor/2261478

Thoss, Michaél and Patrick Boussignac. *Yeni Başlayanlar İçin Brecht.* Çev. Tuvana Gülcan. Istanbul: Habitus, 2010.

Yazgünoğlu, Kerim Can. "Öte-İnsan Bedenleri: Nesneler, Ekolojiler ve Moleküller." *Pasajlar Sosyal Bilimler Dergisi* Posthümanizm. 7 (2021): 113-28.

Yazgünoğlu, Kerim Can. "Posthümanizm: Yeni Maddecilik, Maddesel Feminizm ve Beden Ötesi Cisimcilik." *Ekoeleştiri: Çevre ve Edebiyat.* Ed. Serpil Oppermann. Ankara: Phoenix, 2012. 323-64.

Yücel, Hasan Ali. "Köy Kursları Hakkında." *Kültür Üzerine Düşünceler.* Ankara: Türkiye İş Bankası Yayınları, 1974. 33-38.

Yüksel, Ayşegül. "Tiyatronun Ruh İkizi Şiirdir." 28.06.2020. http://tiyatroelestirmenleribirligi.com/tiyatronun-ruh-ikizi-siirdir

Zarrilli, Philip B., Bruce McConachie, Gary Jay Williams, and Carol Fisher Sorgenfrei. *Theatre Histories: An Introduction. Second Edition.* Londra: Routledge, 2010.

TOPLUMSAL CİNSİYETE DİSİPLİNLERARASI YAKLAŞIM: GÜNCEL VE ELEŞTİREL TARTIŞMALAR

Editörler:

Elif BAŞ

Derya KAYMA

Bu kitabın yayın hakkı SİYASAL KİTABEVİ'ne aittir. Yayınevinin ve yayınlayıcısının yazılı izni alınmaksızın kısmen veya tamamen alıntı yapılamaz, hiçbir şekilde kopyalanamaz, çoğaltılamaz ve yayınlanamaz.

TOPLUMSAL CİNSİYETE DİSİPLİNLERARASI YAKLAŞIM:
GÜNCEL VE ELEŞTİREL TARTIŞMALAR
Editörler: Elif BAŞ - Derya KAYMA
Kapak Tasarımı ve Sayfa Düzeni: Gamze Uçak
©Siyasal Kitabevi Tüm Hakları Saklıdır.
2023 Ocak, Ankara
ISBN No: 978-625-7424-75-2
Siyasal Kitabevi-Ünal Sevindik
Yayıncı Sertifika No: 14016
Şehit Adem Yavuz Sok. Hitit Apt. 14/1
Kızılay-Ankara
Tel: 0(312) 419 97 81 pbx
Faks: 0(312) 419 16 11
Baskı:
Repro Bir Matbaacılık Kağ. Rekl. Tasarım Tic. Ltd. Şti.
Sertifika No: 47381
İvedik OSB Matbaacılar Sitesi 1514. Cad.
No: 23-25 Yenimahalle/ANKARA
Dağıtım:
Siyasal Kitabevi
Şehit Adem Yavuz Sok. Hitit Apt. 14/1
Kızılay/Ankara
Tel: 0(312) 419 97 81 pbx
Faks: 0(312) 419 16 11
e-posta: info@siyasalkitap.com
http://www.siyasalkitap.com

KAYNAKÇA

Badinter, E. (1992). *Annelik sevgisi 17. yüzyıldan günümüze bir duygunun tarihi.* (K. Çelik, Çev.) İstanbul: Afa Yayıncılık.

Badinter, E. (2020). *Kadınlık mı Annelik mi.* (A. Ekmekçi, Çev.) İstanbul: İletişim Yayınları.

Beauvoir, Simone de (1972). *Kadın evlilik çağı.* (B. Onaran, Çev.) İstanbul: Payel Yayınevi.

Chodorow, N. (1978). *The reproduction of mothering.* California: University of California Press.

Donovan, J. (2014). *Feminist teori.* (M. A. Aksu Bora, Çev.) İstanbul: İletişim Yayınları.

Firestone, S. (1979). *Cinselliğin diyalektiği kadın özgürlüğü davası.* (Y. Salman, Çev.) İstanbul: Payel Yayınevi.

Gilman, C.P. (2021). *Kadınlar ülkesi.* (P. Cennet, Çev.) İstanbul: İlgi Kültür Sanat Yayınları.

Harris, A.E. (2021). The reproduction of mothering: Fourty years on. P. Bueskens içinde, *Nancy Chodorow and reproduction of mothering* (s. 81-86). Switzerland: Palgrave Macmillan.

Şaşman Kaylı, D. (2014). *Kadın bedeni ve özgürleşme.* İzmir: İlya Yayınevi.

Mitchell, J. (2006). *Kadınlar: En uzun devrim.* İstanbul: Agora Kitaplığı.

Mitchell, J. (2021). *Kadınlık durumu.* (G. İ. diğerleri, Çev.) Ankara: Dipnot Yayınları.

Mitchell, J. & Oakley, A. (1984). *Kadın ve eşitlik.* (F. Berktay, Çev.) İstanbul: Kaynak Yayınları.

Tong, R., & Fernandes, B.T. (2021). *Feminist düşünce.* (B. S. Aydaş, Çev.) İstanbul: Sel Yayıncılık.

Walby, S. (2016). *Patriyarka kuramı.* (H. Osmanağaoğlu, Çev.) Ankara: Dipnot Yayınları.

Yıldırmaz, Y. T. (2020). *Ütopyanın kadınları kadınların ütopyası.* İstanbul: Sel Yayıncılık.

Ayrıca farklı görünümlerde daha esnek roller söz konusu olsa da aile olmanın sağladıkları bağlamında işin mahiyetinin çok da değişmediği belirtilebilir. Yani tüm yeni görünümlerine karşın aile işlevselliğini sürdürmektedir. Öte yandan ciddi sosyal problemlere de gebe olabilen bu yeni görünümlerin temelde aileye alternatif olarak kabul edilen bu modellerin kendisiyle ilintili olmaktan ziyade "kutsal" aile tabusuyla ilintili olduğu düşünülebilir. Ailenin kutsallaştırıldığı, evlilik birliğinin ne olursa olsun sürdürülmesi gerektiği ve ailenin öncelendiği katı bir toplum yapısında ailenin birliği devam etse de çiftler ve çocuklar problem yumağı içinde kaybolmuş bir aile hayatı yaşayabilmektedirler. Ki bu da sağlıklı aile ve sağlıklı toplum arzusu ile çelişmektedir. Diğer yandan çoğu durumda aile krizleri ile ilintili olan ve bu bakımdan da aile kurumunun geleceğine ilişkin endişeleri doğuran geç modern toplumların çeşitlilik gösteren aile yapılanmaları, söz konusu soruna bir çözüm de olabilmektedir. Zira hem aile krizlerinin görünürlüğünü sağlamakta hem de bireysellikleri yok etmeden bir arada olmanın yollarını sunmaktadır. Bu bakımdan bu çeşitlilik aile kurumunun çöküşünden ziyade değişen ihtiyaçlara cevap vermek için geçirmekte olduğu biçimsel değişim gibi görünmektedir. İçinde üyelerinin daha eşit konumlandığı, bireyin daha özgür olduğu, yoksunluk ve dışlanmadan bağımsız, üyelerin fırsatlar karşısında eşit konumlandığı, hizmet ve fırsatlara erişebildiği bir aile-toplum yapılanmasında aile parçalanıyor kaygısının oluşmasına temel oluşturacak risklerin görülmeyeceği pekâlâ düşünülebilir.

KAYNAKÇA

Acabey, M. B. (2002). *Soybağı, kurulması, genel olarak sonuçları, özellikle evlilik dışında doğan çocukların mirasçılığı.* Güncel Hukuk Yayınları.

Acar, H. (2001). Tek ebeveynli ailelere yönelik feminist sosyal hizmet müdahalesi. *Toplum ve Sosyal Hizmet, 12*(3), 13-26.

Adak, N. (2007). Kadınların ikilemi: İş ve aile yaşamı. *Sosyoloji Dergisi Ülgen Oskay'a Armağan Özel Sayısı (Hakemsiz Sayı), 17,* 137-152.

Adak, N. (2016). Evlilik veya evlilik dışı birlikte yaşama: Üniversite öğrencileri üzerine bir araştırma. *Sosyoloji Dergisi Armağan Sayısı,* 23-40.

Adak, N. (2017). Toplumun temel yapı taşı: Aile. S. Güçlü (Ed.), *Kurumlara sosyolojik bakış* içinde (4. Baskı, 27-62). Kitabevi Yayınları.

Akbaş, M., Sürücü, Ş. G., Köroğlu, C. O. ve Öztürk, M. (2019). Factors affecting marriage attitudes of university students. *Cukurova Medical Journal, 44*(1), 93-100. https://doi.org/10.17826/cumj.441022

Akgül, Ş. (2019). *Küçüklerin evlât edinilmesi ve koruyucu aile kavramı* [Yüksek Lisans Tezi]. Kırıkkale Üniversitesi.

Akıntürk, T ve Ateş, D. (2019). *Aile hukuku.* Beta Yayınları.

Aluş, Y. (2016). *Türk ailesinde eşler arası mutluluk algısı ve beklentileri: Sakarya ili örneği* [Doktora Tezi]. Sakarya Üniversitesi.

Arıkan, Ç. (1996). *Halkın boşanmaya ilişkin tutumları araştırması.* T. C. Başbakanlık Aile Araştırma Kurumu Yayınları.

Aslantürk, H. (2020). Tek ebeveynli ailelerde yetişen çocuklar. F. Paslı ve H. Aslantürk (Ed.), *Çocuklarla çalışma* içinde (s. 141-163). Nobel Akademik Yayınları.

Aslantürk, H. ve Kaya Kılıç, A. (2020). Üvey aileye sahip gençlerde aile aidiyeti: Nitel bir analiz. *Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 24*(3), 1171-1189.

Badinter, E. (2017). *Kadınlık mı? Annelik mi?* (3. Baskı). (A. Ekmekci, Çev.), İletişim Yayıncılık (Orijinal eserin basım tarihi 2011).

Baird, V. (2004). *Cinsel çeşitlilik-yönelimler, politikalar, haklar ve ihlaller*. (H. Doğan, Çev.), Metis Yayınları.

Baş, E. (2021). Evlilik: Modernleşme sürecinde kuşaklararasında yaşanan değişim. *Gaziantep University Journal of Social Sciences, 20*(2), 821-845

Battal, A. (2008). *Boşanma sebepleri bilimsel araştırma projesi uygulama sonuçları,* Eflatun Matbaacılık.

Bayoğlu, F ve Abdullah, İ. (2014). İnönü evlilik tutum ölçeği: geçerlik ve güvenirlik analizleri. *Ege Eğitim Dergisi, 15,* 397-415.

Bayraktar, S. (2011). *Makbul anneler müstakbel vatandaşlar.* Ayizi Yayınları.

Beck, U. ve Beck-Gernsheim, E. (2012). *Aşkın normal kaosu* (1. Baskı). (N. Ermiş, Çev.), Siyasal Kitabevi.

Bewkes, F. J. (2014). Surrogate or mother: The problem of traditional surrogacy, *Tenn. J. Race Gender & Soc. Just., 3*(2), 143-172.

Bray, J. H. (2019). Remarriage and stepfamilies. B. H. Fiese, M. Celano, K. Deater-Deckard, E. N. Jouriles, ve M. A. Whisman (Ed.), *APA handbook of contemporary family psychology: Foundations, methods, and contemporary issues across the lifespan* içinde (s. 707–724).

Calheiros, M. M., Garrido, M. V., Lopes, D. ve Patrício, J. N. (2015). Social images of residential care: How do children, youth and residential are institutions get portrayed?. *Children and Youth Services Review, 55,* 159-169.

Canatan, K. ve Yıldırım, E. (2009). *Aile sosyolojisi.* Açılım.

Chodorow, N. (1978). *The reproduction of mothering, psychoanalysis and the sociology of gender.* University of California Press.

Cılga, İ. (1994). *Gençlik ve yaşam niteliği.* Damla Matbaacılık.

Clarke-Stewart, A. ve Brentano, C. (2006). *Divorce: Causes and consequences.* Yale University Press.

Coates, B. A. (2008). *Divorce with decency.* University of Havai'i Press.

Coward, R. (1995). *Şu hain kalplerimiz.* (A. Bora ve A. Emre. Çev.). Ayrıntı Yayınları.

Cwikel, J., Gramotnev, H. ve Lee, C. (2006). Never-married childless women in Australia: health and social circumstances in older age. *Social Science and Medicine, 62*(8), 1991-2001. https, s.//doi.org/10.1016/j.socscimed.2005.09.006

Çalışkan, Ungan H. (2016). Bırakınız taşısınlar: taşıyıcı anneliğe güncel bakış. *Marmara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Hukuk Araştırmaları Dergisi, 22*(1): 489-509.

Çam, S. N. (2014). *İslam hukukunda yardımcı üreme teknikleri ve taşıyıcı annelik* [Yüksek Lisans Tezi]. Süleyman Demirel Üniversitesi.

Çapcıoğlu, İ. (2018). Sekülerleşen toplumda bireyselleşen aile. *Turkish Studies, 13*(2), 19-34.

Çelik, F. (2010). *Yeni toplumsal hareketler bağlamında toplumsal cinsiyetin sunumu* [Yüksek Lisans Tezi]. Marmara Üniversitesi.

Çuhadar, P. ve Cafrı Açcı, R. (2021). MDAÜ ülkelerinde boşanmanın sosyoekonomik nedenleri üzerine ampirik bir araştırma. *Dicle Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi, 11*(21), 30-56.

Demirci, M. S. (2015). *Toplumsal cinsiyet açısından yeniden evlenmeler: Kadın ve erkekler gözünden niteliksel bir inceleme* [Yüksek Lisans Tezi]. Hacettepe Üniversitesi

Donath, O. (2018). *Abartılmış annelik bastırılmış kadınlık.* (B. Y. Baştimur, Çev.), Destek Yayınları.

Eke, N. P. (2020). *Çocuksuzluk tercihinin söylemsel inşası* [Doktora tezi]. Hacettepe Üniversitesi.

Erol, N. ve Şimşek, Z. (2007). *Koruyucu aile* (1. Baskı). Ankara Barosu Yayınları.

Erol, Y. (2011). *Yapay döllenme yöntemleri ve taşıyıcı annelik* [Doktora tezi]. Selçuk Üniversitesi.

Georgiadis, K. (2010). Fertile debates: A comparative account of low fertility in the British and Greek national press. *European Journal of Population/Revue européenne de Démographie, 27*(2), 243-262. https, s.//doi.org/10.1007/ s10680-010-9224-8

Giddens, A. (2005) *Sosyoloji*. (C. Güzel, Der.), Ayraç Yayınevi.

Gillespie, R. (2003). Childfree and feminine: understanding the gender identity of voluntarily childless women. *Gender and Society, 17*(1), 122-136. https, s.//doi.org/10.1177/0891243202238982

Giray, H., ve Kılıç, B. (2004). Bekar kadınlar ve üreme sağlığı. *STED, 13*(8), 286-289.

Gobbi, P. E. (2013). A model of voluntary childlessness. *Journal of Population Economics, 26*(3), 963-982. http, s.//hdl.handle.net/10.1007/s00148-012-0457-1

Gökkaya, Bilican V. (2014). Ailelerin koruyucu aile olma nedenleri (Sivas ili örneği). *International Journal of Human Sciences, 11*(1), 603-620. doi: 10.14687/ijhs.v11i1.2773

Görgülü, Ü. (2010). Taşıyıcı annelik-fıkhi bir bakış, *Journal Of İslamic Law Studies, (15),* 197-208.

Graham, M., Hill, E., Shelly, J. ve Taket, A. (2013). Why are childless women childless? Findings from an exploratory study in Victoria, Australia. J*ournal of Social Inclusion, 4*(1), 69-89. http, s.//doi.org/10.36251/josi.63

Güneş, F. (2012). Aile, evlilik, akrabalık ve hane. A. Kasapoğlu ve N. Karkıner (Ed.), *Aile Sosyolojisi* içinde (s. 28-48). Anadolu Üniversitesi Yayınları.

Güzelyurt, T. ve Özkan, Ö. (2018). Ailede yaşanan değişimler: çocuk kitaplarına yönelik bir inceleme. *Çocuk, Edebiyat ve Dil Eğitimi Dergisi, 1*(1), 1-19.

Hakim, C. (2000). *Work-lifestyle choices in the 21st Century: Preference theory.* Oxford University Press.

Hird, J. M. ve Abshoff, K. (2000). Women without children: A contradiction in terms?. *Journal of Comparative Family Studies, 31*(3), 347-366. https, s.//doi.org/10.3138 /jcfs.31.3.347 doi/10.1177/0011392102050002623

Ireland, M. S. (1993). *Reconceiving women, separating motherhood from female identity.* The Guilford Press.

İğdeli, A. ve Ay, M. (2021). Boşanmanın sosyo-ekonomik belirleyicileri: Türkiye için bölgesel panel veri analizi. *Sivas Cumhuriyet Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi, 22*(1), 1-22, Doi: 10.37880/cumiibf.670198

İltaş, Y. (2021). Taşıyıcı annelik ve soybağı meselesi. *BUHFD 16* (201-202), 1013-1054.

İmamoğlu, O. (1993). Değişen dünyada değişen aile içi roller. *Kadın Araştırmaları Dergisi*, (1), 58-68.

Jadva, V., Murray, C., Lycett, E., Maccallum, F. ve Golombok, S. (2003). Surrogacy: The experiences of surrogate mothers. *Human Reproduction, 18*(10), 2196-2204.

Jeffries, S. ve Konnert, C. (2002). Regret and psychological well-being among voluntarily and involuntarily childless women and mothers. *The International Journal of Aging and Human Development, 54*(2), 89-106. https, s.//doi.org/10.2190/J08N-VBVG-6PXM-0TTN

Karataş, Z. (2020). Evlat edinme sürecinde biyolojik annenin hak arama mücadelesi: vaka sunumu. *Toplum ve Sosyal Hizmet, 31*(3), 1394-1414.

Kayma, D. (2020). Evlat edinme. F. Paslı ve H. Aslantürk (Ed.), *Çocuklarla çalışma* içinde (s. 141-163). Nobel Akademik Yayınları.

Keizer, R., Dykstra, P. A. ve Jansen M. D. (2008). Pathways into childlessness: Evidence of gendered life course dynamics. *Journal of Biosocial Science, 40*(6), 863-878. https, s.//doi.org/10.1017/S0021932007002660

Keldal, G. (2017). Bekâr bireylerin evliliğe bakış açılarının incelenmesi. *I. Uluslararası İpekyolu Akademik Çalışmalar Sempozyumu,* Nevşehir, Türkiye.

Keldal, G. (2021). Üniversite öğrencilerinin gözünden evlilik. *Afyon Kocatepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, 23*(2): 375-393.

Kılıçarslan, A. (2004). Ebeveynliğe geçiş. H. Yavuzer (Ed.), *Evlilik Okulu* içinde Remzi Kitabevi.

Koruyucu Aile Yönetmeliği 28497 Sayılı 14 Nisan 2012 Tarihli Resmî Gazetede yayımlanan

Köroğlu, T. (2013). *Üniversite gençliğinde evlilik, aile ve boşanma konusundaki düşünce ve görüşleri üzerine sosyolojik bir araştırma: Karabük Üniversitesi örneği* [Yüksek Lisans Tezi]. Karabük Üniversitesi.

Kuntalp, E. (1977). *Mutlak boşanma nedenleri. Ankara Hukuk Fakültesi ellinci yıl armağanı 1925-1975,* Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Yayınları No.407, Cilt.2.

Kurtlar, A., Erdem, E., ve Aydın, F. F. (2012). Kadınların işgücüne katılması ile doğurganlık, boşanma ve ücret haddi arasındaki ilişki: Türkiye üzerine bir araştırma. *Bilgi Ekonomisi ve Yönetimi Dergisi, 7*(1), 149-168.

Kuş, Ö. ve Özbek Güven, G. (2021). Ürem turizmi ile yaygınlaşan taşıyıcı annelik üzerine etik bir değerlendirme. *Türkiye Biyoetik Dergisi, 8* (2), 126-133.

LLeweLLyn, D. (2016). Maternal silences: Motherhood and voluntary childlessness in contemporary christianity. *Religion ve Gender, 6*(1), 64-79 | DOI, s. 10.18352/rg.10131

Maher, J. M. ve Saugeres, L. (2007). To be or not to be a mother? Women negotiating cultural pepresentations of mothering. *Journal of Sociology, 43*(1), 5-20. https, s.//doi.org/10.1177/1440783307073931

Maier, C. (2015). *No kid çocuk yapmamak için 40 neden*. (C. Özatalay, Çev.), Esenkitap.

Martinez, G., Daniels, K. ve Chandra, A (2012). Fertility of men and women aged 15-44 years in the United States: National survey of family growth, 2006-2010. *National Health Statistics Report, 12*(51), 1-29.

McAllister, F. ve Clarke, L. (1998). *Choosing childlessness.* Family Policy Studies Centre.

Meşe, İ. (2014). Bir sorunsal olarak popüler yayınlarda "ideal annelik" kurgusu. *Muhafazakâr Düşünce, 11*(41/42), 93-111.

Metin, S. (2012). Yörüngesinden çıkan tabiat: etik, sosyal, psikolojik ve hukuki görünümleriyle taşıyıcı annelik, *Sağlık Hukuku Makaleleri II* içinde (s. 7-54), İstanbul Barosu Yayınları.

Miettinen, A. (2010). Voluntary or involuntary childlessness? Socio-demographic factors and child-lessness intentions among childless Finnish men and women aged 25–44. *Finnish Yearbook of Population Research, 45,* 5-24. https, s.//doi.org/10.23979 /fypr.45051

Miller, T. (2010). *Annelik duygusu: Mitler ve deneyimler.* (G. Tuncer. Çev.). İletişim Yayıncılık.

Moore, J. K. (2011). Constructing childfree identities online through the lens of feminist poststructuralism. A Thesis Presented to the Faculty of San Diego State University. Erişim Adresi, s. ttps, s.//citeseerx.ist.psu.edu/viewdoc/download?doi= 10.1.1.872.6735verep=rep1vetype=

Newman, D. M. (2009). *Families: A sociological perspective,* McGraw-Hill Companies.

Newport, F. ve Wilke, J. (2013). Desire for children still norm in US. Gallup. Erişim adresi, s. https, s.//news.gallup. com/poll/164618/desire-children-norm.aspx.

Önder Erol, P. (2018). Toplumsal değerler sistemleri olarak ailecilik ve bireyciliğin doğurganlık üzerine yansımaları. *Uludağ Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi Sosyal Bilimler Dergisi, 19*(35), 871-893. DOI, s. 10.21550/sosbilder.405705

Özbek, Ç. ve Köşk, U. C. (2018). Geleneksel-çağdaş ikiliğinde alternatif aile modelleri: Toplumsal bir zorunluluk mu, özgürlüklerin ve mahremin alanı mı? N. Oktik ve H. Ünal Reşitoğlu (Ed.), *Aileyi anlamak* içinde (265-281). Nobel Akademik Yayıncılık.

Özcan Elçi, D. (2020). *Anneliğin toplumsal inşası ve anne ol(a)mayan kadınlar* [Doktora tezi]. Mersin Üniversitesi.

Özsunay, E. (2007). Taşıyıcı annelikle ilgili hukuksal sorunlar. *Güncel Hukuk Dergisi,* 28-29.

Park, K. (2002). Stigma management among the voluntarily childless. *Sociological Perspectives, 45*(1), 21-45. doi, s.10.1525/sop.2002.45.1.21

Parlak, S. ve Tekin, I. (2020). A phenomenological study on voluntarily childless women. *Psikoloji Çalışmaları/Studies in Psychology*, 1-27. doi, s.10.26650/SP2019-0034

Parrillo, V. N. (2005) *Contemporary social problems* (6. Baskı). Pearson/Allyn and Bacon.

Pasley, K. ve Garneau, C. (2017). Yeniden evlilik ve üvey aile hayatı. F Walsh (Ed.), *Normal aile süreçleri: Büyüyen çeşitlilik ve karmaşıklık* içinde (s.167-191) Pegem Akademi.

Peterson, H. (2015). Fifty shades of freedom. Voluntary childlessness as women's ultimate liberation. *Women's Studies International Forum,* 53, 182-191. doi, s.10.1016/j.wsif.2014.10.017

Sakman, E. (2021). Gönüllü çocuksuzluk: çocuk sahibi olmama kararının altında yatan faktörler ve karşılaşılan tepkiler hakkında bir derleme. *Psikoloji Çalışmaları / Studies in Psychology, 41*(1), 83-109. DOI, s. 10.26650/SP2020-0105

Salman Yıkmış, M. (2018). Pronatalist kültürde anne olmamak. *Fe Dergi,* (2), 85-97. http, s.//cins.ankara.edu.tr/20_8.pdf

Saygılı, S. ve Çankırılı, A. (2014). *Babacığım neredesin? Çocuk eğitiminde babanın rolü,* Elit Yayınları.

Schmid, W. (2018). *Anne baba ve büyükanne büyükbaba olmanın sevinçleri üzerine*. İletişim Yayıncılık.

Schweizer, V. (2019). The retreat from remarriage, 1950-2017. *Family profiles, FP-19-17. Bowling Green, OH: National center for Family & Marriage Research.* https://doi.org/10.25035/ncfmr/fp-19-17

Scott, K. (2011). Contemporary family trends, changing families. New Understandings. Meg Luxton York University.

Shapiro, G. (2014). Voluntary childlessness: A critical review of the literature. *Studies in the Maternal, 6*(1), 1-15. doi, s.10.16995/sim.9

Sills, E. S. ve Healy, C. M. (2008). Building Irish families through surrogacy: Medical and judicial issues for the advanced reproductive technologies, *Reproductive Health, 5*(1), 1-11.

Soares, J., Ralha, S., Barbosa-Ducharne, M., ve Palacios, J. (2019). Adoption-related gains, losses and difficulties: The adopted child's perspective. *Child and Adolescent Social Work Journal,* 36, 259-268

Söğütlü Erişgin, Ö. ve Koçhisarlıoğu, C. (2012). Taşıyıcı annelik, ortaya çıkaracağı hukuksal sorunlar ve çözüm önerileri. *4. Uluslararası Kadın Çalışmaları Konferansı: Toplumsal Cinsiyet Eşitliği ve Hukuk (*s.55). Gazimagusa, KKTC

Sucu, İ. (2007). *Boşanmış kadınların boşanma nedenleri ve boşanma sonrası toplumsal kabulleri (Sakarya ili örneği)* [Yüksek Lisans Tezi]. Sakarya Üniversitesi.

Şensöz Malkoç, E: (2015). Uluslararası taşıyıcı annelik sözleşmesinden doğan ihtilaflarda uygulanacak hukuk, *Milletlerarası Hukuk ve Milletlerarası Özel Hukuk Bülteni,* Yıl 35, (2): 13-49.

Şentürk, Ü. (2008). Aile kurumuna yönelik güncel riskler. *Aile ve Toplum, 4*(14), 7-32.

Tarhanacı, M. (2017). Boşanma avukatlarının anlatısıyla Trabzon'da aile ve boşanma olgusu, *İmgelem, 1*(1), 89-120.

Tek Ebeveynli Aileler (2011). T.C. Başbakanlık Aile ve Sosyal Araştırmalar Genel Müdürlüğü (ASAGEM) Yayınları.

Teke, E. (2017). *Üniversite öğrencilerinin evlilik ve aileye bakışı* [Yüksek Lisans Tezi]. Selçuk Üniversitesi.

Telsiz, M. (1995). Evli kadınların evlilik öncesi evde iş bölümüyle ilgili beklentileri ve mevcut uygulamanın karşılaştırmalı analizi, *Kadın Araştırmaları Dergisi*, 3, 83-93.

Tezel, Z., Demirel, B. ve Kaya, Şahin Z. (2018). Ailelerin koruyucu aile olmaya karar vermelerinde etkili olan etmenler ile koruyucu aile olmanın anlam ve önemi. *Sosyal ve Beşeri Bilimler Araştırmaları Dergisi, 19*(43), 15-36.

Thornton, A., Axinn, W. ve Xie, Y. (2007). *Marriage and cohabitation.* The University of Chicago Press.

Tokalp, R. (1971). Koruyucu aile uygulaması üzerine, *Sosyal Hizmetler Dergisi, 5*(5), 23-24.

Turnbull, B., Graham, M. L. ve Taket, A. R. (2016). Social exclusion of Australian childless women in their reproductive years. *Social Inclusion, 4*(1), 102-115. Doi, s. 10.17645/si.v4i1.489

Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK). 2019 Evlenme ve boşanma istatistikleri.

Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK). 2020 Evlenme ve boşanma istatistikleri.
Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK). 2021 Evlenme ve boşanma istatistikleri.
Uğur, S. B. (2014). Günümüzde kadının boşanma deneyimleri: Akademisyen kadınlar üzerine bir araştırma. *Mediterranean Journal of Humanities, IV*(2), 293-326, DOI: 10.13114/MJH.201428447.
Uğur, S. B. (2018). Geçmişten günümüze şekillenen çocukluk algısı ve çocuk yetiştirme pratikleri. *SDÜ Fen- Edebiyat Fakültesi Sosyal Bilimler Dergisi, (45),* 227-247.
Uğur, S. B. ve Kaya Kılıç, A. (2022). Kurum bakımında yetişmiş kişilerin kurum bakımı ve sonraki süreçte yaşadıkları sorunların belirlenmesi. *Toplum ve Sosyal Hizmet, 33*(1), 69-95.
Ünal, S. ve Avcı, D. (2019). Kolektiviteden bireyciliğe geçiş: Aile ve evlilik kurumuna dair değişen göstergeler ve kaygılar. *Turkish Studies, Social Sciences, 14*(5): 2641-2668.
Walsh, F. (2017). Yeni normal: 21. yüzyıl ailelerinin çeşitliliği ve karmaşıklığı. M. Kaya (Ed.), *Normal aile süreçleri büyüyen çeşitlilik ve karmaşıklık* içinde (4. Baskı, 3-30). Pegem Akademi.
Williams, J. (2001). *Unbending gender: Why family and work conflict and what to do about it.* Oxford Universiy.
Williams, M. N. (2011). The changing roles of grandparents raising grandchildren. *Journal of Human Behavior in the Social Environment, 21*(8), 948-962.
Yıldırım, A. (2022). Geleneksel bir evlat edinme biçimi olarak kardeşler arasındaki çocuk dolaşımı: Sipariş bebekler. *Korkut Ata Türkiyat Araştırmaları Dergisi,* 8, 794-814.
Yıldırım, S. (2021). Evlenme tercihlerinin dönüşümünde kuşaklararası farkın toplumsal değişim temelinde incelenmesi: Iğdır Üniversitesi Örneği. *Sosyoloji Dergisi,* 41-42, 53-79.
Yılmaz, K. (2013). *Bireylerin evlat edinme ve evlat edinme hizmetine karşı bilgi ve tutumları* [Yüksek Lisans Tezi]. Yalova Üniversitesi.
Yolcuoğlu, İ. G. (2009). Türkiye'de çocuk koruma sisteminin genel olarak değerlendirilmesi. *Aile ve Toplum, 11*(5), 43-57.
Yörükoğlu, A. (2000) *Değişen toplumda aile ve çocuk.* Özgür Yayınları.
Yörükoğlu, A. (2004). Koruma altındaki çocuklar ve hakları. R. Uslu (Ed.), *Koruma altındaki çocuklar* içinde (s. 3-7). Ankara Üniversitesi Yayınları.
Yurdakul, A. (2016). *Aile ve sosyal politikalar bakanlığına bağlı kurum bakımında kalan çocuklarla koruyucu aile yanında kalan çocukların benlik saygısı ve psikososyal gelişimleri arasındaki farklılıkların incelenmesi* [Yüksek Lisans Tezi]. İstanbul Gelişim Üniversitesi.
Yüksel Kaptanoğlu, İ., Eryurt, M. A. ve Koç, İ. (2012). Kadınların evlilik döngüsü: evliliğin sonlanması ve yeniden evlenme. *Kadın/Woman 2000 - Kadın Araştırmaları Dergisi, 13*(1), 63-96.

cuksuzluk söylemi gibi kültürel söyleme direnç yoluyla, kadınların bireyselliği, çeşitliliği, öznelliği ve failliği tam anlamıyla kabullenilmiş, onaylanmış ve uyumlaştırılmış olacaktır" (Gillespie, 2000: 232). Bununla birlikte halihazırda düşüş eğiliminde olan doğurganlık üzerinde giderek artan ağırlıkta etkisi olacağı düşünülen gönüllü çocuksuzluğu çeşitli disiplinlerin farklı perspektiflerinden çalışmak giderek önem kazanacaktır.

Doğurganlığın daha ziyade doğumu yapan kadın üzerinden ele alınması, gönüllü çocuksuzluk tercihini ele alırken de cinsiyetçi bir tutum ile erkekleri genellikle tartışmanın dışında bırakmaktadır. Nitekim literatür de ağırlıklı olarak kadının gönüllü çocuksuzluğuna eğilmektedir. Bu bakımdan toplumun tamamını mercek altına alabilmek için cinsiyetsiz olarak tüm bireylerin ya da sadece erkeklerin gönüllü çocuksuzluğu neden tercih ettikleri ve bunu nasıl tecrübe ettiklerini anlamaya ve açıklamaya girişen çalışmalar yapılmalıdır.

KAYNAKÇA

Baykal, B. (2021). *The Role Of Intergenerational Transmission On The Decision-Making Process Of Voluntary Childlessness* [Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi]. Ted Üniversitesi: Ankara.

Beck, U. (2014). *Risk Toplumu: Başka Bir Modernliğe Doğru*. (K. Özdoğan ve B. Doğan, Çev.), İthaki Yayınları.

Bloom, D. E. (1982). Volunray Childlessness: A Review Of The Evidence And Implications. *Population Research And Policy Review*, *1,* 203-224. https://doi.org/10.1007/BF00140093

Caldwell, J. C. (1978). A Theory Of Fertility: From High Plateau To Destabilization. *Population And Development Review, 4*(4), 553-577. https://doi.org/10.2307/1971727

Gemicioğlu, S. (2022). Hanehalkı Tipinin Yoksulluk ve Ekonomik Zorluk Çekme Riski Üzerindeki Etkisi. *Uluslararası Ekonomi ve Yenilik Dergisi, 8*(2), 121-142. https://doi.org/10.20979/ueyd.1072998

Giddens, Anthony (2004). *Modernliğin Sonuçlaro.* (E. Kuşdil, Çev.), Ayrıntı Yayınları.

Giddens, A. (2005). *Sosyoloji: Kısa Fakat Eleştirel Bir Giriş*. (Ü. Yıldız Battal, Çev.), Phoenix Yayınevi.

Giddens, A. (2008) *Sosyoloji*. Kırmızı Yayınevi.

Giddens, A. (2010). Modernite ve Bireysel Kimlik: Geç Modern Çağda Benlik ve Toplum. (Çev: Ü. Tatlıcan), Say Yayınları.

Gillespie, R. (1999). Voluntary Childlessness in The United Kingdom. *Reproductive Health Matters, 7*(13), 43-53. https://doi.org/10.1016/S0968-8080(99)90111-8

Gillespie, R. (2000). When No Means No: Disbelief, Disregard and Deviance As Discourses Of Voluntary Childlessness. *Women's Studies International Forum, 23*(2), 223-234.

Inglehart, R. ve Baker, W. E. (2000). Modernization, Cultural Change, And The Persistence Of Traditional Values. *American Sociological Review, 65*(1), 19-51. https://doi.org/10.2307/2657288

Kağıtçıbaşı, Ç. (2005). Cross-Cultural Perspectives On Family Change. R. Liljeström ve E. Özdalga (Ed.), *Autonomy And Dependence İn The Family: Turkey And Sweden İn Critical Perspective* içinde (s.19-39). Swedish Research Institute in Istanbul.

Kağıtçıbaşı, Ç. ve Ataca, B. (2005). Value Of Children And Family Change: A Three Decade Portrait From Turkey. *Applied Psychology: An International Review*, *54*(3), 317-337. https://doi.org/10.1111/j.1464-0597.2005.00213.x

Kaya-Bican, E ve Öner-Özkan, B. (2018). Türkiye'de Gönüllü Çocuksuzluğa İlişkin Sosyal Temsiller, 20. Ulusal Psikoloji Kongresi: Bilimlerin Kesişme Noktasında Psikoloji Bildiri Özetleri Kitabı, 15-17 Kasım 2018, Ankara, 187.

Kelly, M. (2009). Women's Voluntary Childlessness: A Radical Rejection Of Motherhood?. *Women's Studies Quarterly, 37*(3/4): 157-172.

Koç, İ., Türkyılmaz, A. S. ve Adalı, T. (2014). Doğurganlık. *Türkiye Nüfus ve Sağlık Araştırması: 2013* içinde (s.59-73). Elma Teknik Basım Matbaacılık.

Lestaeghe, R. ve Moors, G. (2000). Recent Trends İn Fertility And Household Formation İn The Industrialized World. *Review Of Population And Social Policy, 9*, 121-170.

Lesthaeghe, R. (1983). A Century Of Demographic And Cultural Change in Western Europe: An Exploration Of Underlying Dimensions. *Population And Development Review, 9*(3), 411-435. https://doi.org/10.2307/1973316

Merz, E. M. ve Liefbroer, A. C. (2012). The Attitude Toward Voluntary Childlessness in Europe: Cultural And Institutional Explanations. *Journal Of Marriage And Family, 74* (June 2012), 587-600. https://doi.org/10.1111/j.1741-3737.2012.00972.x

Miettinen, A., Rotkirch A., Szalma I, Donno A. ve Tanturri M. L. (2015). Increasing childlessness in Europe: time trends and country differences, Families and Societies, Working Paper Series, European Union's Seventh Framework Programme (FP7/2007-2013).

Miller, T. (2007). " 'Is this what motherhood is all about?' : Weaving experiences and discourse through transition to first-time motherhood?", *Gender and Society, 21* (3), 337-358.

Movius, M. (1976). Voluntary Childlessness. The Ultimate Liberation. *The Family Coordinator, 25*(1), 57-63. https://doi.org/10.2307/582482

Nauck, B. ve Klaus, D. (2008). Family Change in Turkey: Peasant Society, Islam, And The Revolution From Above. R. Jayakody, A. Thornton ve W.Axinn (Ed.), *International Family Change: Ideational Perspectives* içinde (281-313). Taylor And Francis Group.

Newman, D. ve Grauerholz L. (2002), *Sociology Of Families* (baskı sayısı). Sage Publications.

Noordhuizen, S., De Graff, P ve Sieben I. (2010). The Public Acceptance Of Voluntary Childlessness in The Netherlands: From 20 To 90 Per Cent in 30 Years. *Soc Indıc Res. 99*, 163-181. https://doi.org/10.1007/s11205-010-9574-y

Önder Erol, P. (2016). Modernite Projesinin Kökeni, Dinamikleri ve Sonu. *Sosyoloji Dergisi*, 33, 49-66.

Önder Erol, P. (2019). Population Policy As A Means For Bio-Politics: The Cases Of Romania And China. *Khazar Journal Of Humanities And Social Sciences, 22*(1), 21-37.

Önder Erol, P. ve Zor, A. (2022). Doğum Karşıtı Düşünce Akımlarının Sosyal Medyadaki Yansımaları: Reddit Örneği. *Humanitas, 10*(20), 267-286. https://doi.org/10.20304/humanitas.1099921

Park, K. (2002). Stigma Management Among The Voluntarily Childless. *Sociological Perspectives, 45*(1), 21-45. https://doi.org/10.1525/sop.2002.45.1.21

Park, K. (2005). Choosing Chillessness: Weber's Typology Of Action And Motives Of The Voluntary Childless. *Sociological Inquiry, 75*(3), 372-402.

Parr, N. (2010). "Childlessness among men in Australia", *Popul Res Policy Rev.*, 29, 319-338.

Parlak, S. ve Tekin, I. (2020). A Phenomenological Study On Voluntarily Childless Women. *Psikoloji Çalışmaları (Studies in Psychology)*, Advance Online Publication. https://doi.org/10.26650/SP2019-0034

Peterson, H. (2014). Absent Non-Fathers: Gendered Representations of Voluntary Childlessness in Swedish Newspapers. *Feminist media studies, 14*(1), 22-37. https://doi.org/10.1080/14680777.2012.680196

Sakman, E. (2021). Gönüllü Çocuksuzluk: Çocuk Sahibi Olmama Kararının Altında Yatan Faktörler ve Karşılaşılan Tepkiler Hakkında Bir Derleme. *Psikoloji Çalışmaları, 41*(1), 83-109. https://doi.org/10.26650/SP2020-0105

Salman Yıkmış, M. (2018). Pronatalist Kültürde Anne Olmamak. *Fe Dergi, 10*(2), 85-97.

Sever, M. (2015). Kadınlık, Annelik, Gönüllü Çocuksuzluk: Elisabeth Badinter'den Kadınlık Mı Annelik Mi?, Tina Miller'dan Annelik Duygusu: Mitler Ve Deneyimler Ve Corinne Maier'den No Kid Üzerinden Bir Karşılaştırmalı Okuma Çalışması. *Fe Dergi, 7*(2), 72-86. https://doi.org/10.1501/Fe0001_0000000144

Shaw, R. L. (2010). Women's Experiential Journey Toward Voluntary Childlessness: An Interpretative Phenomenological Analysis. *Journal Of Community And Applied Social Psychology, 21*(2), 151-163. https://doi.org/10.1002/casp.1072

Smith, I., Knight, T., Fletcher R. ve Macdonald, J.A. (2020). When Men Choose to be Childless: An Interpretative Phenomenological Analysis. *Journal of Social and Personal Relationships, 37*(1): 325-344. https://doi.org/10.1177/0265407519864444

TÜİK. (2020). *Adrese Dayalı Nüfus Kayıt Sistemi Sonuçları, İstatistiklerle Aile.* https://data.tuik.gov.tr/Bulten/Index?p=Istatistiklerle-Aile-2020-37251 adresinden 15.10.2022 tarihinde alınmıştır.

TÜİK. (2022). *Nüfus ve Vatandaşlık İşleri Genel Müdürlüğü, İllere Göre Toplam Doğurganlık Hızı: 2009-2021.* https://data.tuik.gov.tr/Bulten/Index?p=Dogum-Istatistikleri-2021-45547 adresinden 09.09.2022 tarihinde alınmıştır.

Van De Kaa, D. J. (1987). Europe's Second Demographic Transition. *Population Bulletin, 42*(1), 3-57.

Van De Kaa, D. J. (2001). Postmodern Fertility Preferences: From Changing Value Orientation To New Behaviour. *Population And Development Review*, 27 (Ek Sayı: Global Ferility Transtition), 290-331.

Waren, W. ve Vals, H. (2013). Comparing Characteristics Of Voluntarily Childless Men And Women. *Journal Of Population Research, 30*, 151-170. https://doi.org /10.1007/s12546-012-9103-8

Yavuz, N.Ş. ve Gürsoy, E. (2022). Çocuk Sahibi Olma Beklentisinin Kadının Yaşamı Üzerinde Baskılayıcı Etkisi. *Journal Of Social And Analytical Health, 2*(2), 166-172. https://doi.org/10.5281/zenodo.6770157

Yılmazbilek, M. (2022). Gönüllü Çocuksuzluk ve Kürtaj Tartışmalarına Feminist Bakış. *Marmara Üniversitesi Kadın ve Toplumsal Cinsiyet Araştırmaları Dergisi, 6*(1): 201-213.

siyet eşitsizliklerini göz önünde bulundurmak oldukça önemlidir. "Bakım krizi"ni ele alırken, tüm taraflar için tamamlayıcı ve faydalı ilişkiler kurmak için devlet kurumları, özel sektör, sivil toplum ve aileler arasında işbirliği yoluyla bakımın kolektifleştirilmesi gerekmektedir.

Bakım verenlerin yaşam kalitelerini iyileştirmelerine yardımcı olmak için müdahale planlarının geliştirilmesine toplumsal cinsiyet bakış açısının dahil edilmesi arzu edilir bir zorunluluktur. Kadınların sosyal olarak belirlenmiş rollerinden kopmak, bakım işinde farklı bir dengeye izin veren ve toplum genelinde bakıma gereksinim duyan kişilerin, bakım verenlerin ve ailelerinin yaşam kalitesini iyileştirebilecek bir değişiklik olabilir.

KAYNAKÇA

Acar Savran, G. (2009*). Beden emek tarih diyalektik bir feminizm için* (2. baskı.). Kanat Kitap.

Acar Savran, G. (2016). *Kadının görünmeyen emeği* (3. Basım). Yordam Kitap.

Addati, L., U. Cattaneo, V. Esquivel, ve I. Valarino. (2018). *Care work and care jobs for the future of decent work.* Geneva: International Labour Organisation (ILO).

Adelman, R. D., Tmanova, L. L., Delgado, D., Dion, S., ve Lachs, M. S. (2014). Caregiver burden: a clinical review. *The Journal of the American Medical Association*, 311(10), 1052–1060. Doi: 10.1001/jama.2014.304

Bilgili, N. (2000). *Yaşlı bireye bakım veren ailelerin karşılaştıkları sorunların belirlenmes*i [Yayınlanmamış Doktora Tezi], Hacettepe Üniversitesi.

Bonnel, W.B. (1996). Not gone and not forgotten: a spouse's experience of late-stage alzheimer's disease, *Journal of Psychosocial Nursing and Mental Health Services*, 34 (8), 23-27.

Borjalilu, S., Shahidi, S., Mazaheri, M. A., Emami, A. H. (2016). Spiritual care training for mothers of children with cancer: Effects on quality of care and mental health of caregivers. *The Asian Pacific Journal of Cancer Prevention*, 17 (2), (s. 545-552).

Budlender, D. (2010). What do time use studies tell us about unpaid care work? Evidence from seven countries, D. Budlander (Ed.) T*ime use studies and unpaid care work* içinde, Routledge, New York.

Caregiver Action Network, (2017). *Embracing the critical role of caregivers around the world.* https://www.embracingcarers.com/content/dam/web/healthcare /corporate/embracingcarers/media/infographics/us/Merck%20KGaA%20Embracing%20Carers_White%20Paper%20Flattened.pdf adresinden 31 Ağustos 2022 tarihinde alınmıştır.

Can, T. (2010). *BAKAS bakım verme etki ölçeği'nin Türkçe'ye uyarlanması, geçerlilik ve güvenirliği*, [Yayınlanmamış Doktora Tezi], Pamukkale Üniversitesi.

Canga A, Vivar CG, Naval C. (2011) Dependence and the caring family: Reflections for a family approach. *Anales del Sistema Sanitario de Navarra*. 34(3):463–9.

Cascella G.F., García-Orellán R. (2020). Burden and Gender inequalities around Informal Care. *Investigación y Educación en Enfermería*. 38(1). Doi: 10.17533/udea.iee.v38n1e10.

Costa-Requena, G. Cristófol, R. ve Cañete, J. (2012). Caregivers' morbidity in palliative care unit: predicting by gender, age, burden and self-esteem, *Supportive Care in Cancer*, 20 (7): 1465–1470.

Çevik Özdemir, H.N. (2019). Kanserli Çocukların Ailelerinde "Bakım Yükü Ölçeği"nin Geliştirilmesi ve Etkileyen Faktörlerin Belirlenmesi, [Doktora Tezi], Ege Üniversitesi.

Del Pino R., Frías A., Palomino P.A., Millán M..D. (2010). Gender differences in the overhead and involvement in family care of dependent elderly. *Rev. Iberoam. Enferm. Comunitaria*; 3(2):12–8.

Dillehay, R. C., ve Sandys, M. R. (1990). Caregivers for Alzheimer's patients: what we are learning from research. *International Journal of Aging & Human Developme*nt, 30(4), 263–285. Doi: 10.2190/2P3J-A9AH-HHF4-00RG.

Duman, N., Serttaş, F.Ö., Kolay Çepni Ş, Kılıç Ceyhan, E. ve Varlıklar Demirkazık, Ç.N. (2020). Şizofreni Tanısı Almış Bireylere Bakım Veren Kadın Aile Üyelerinin Bakım Yükü Ve Yaşam Doyumları Arasındaki İlişkinin İncelenmesi, *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 13 (74): 418-425.

Durmaz, N. (2018) "Tamamlanmamış devrim"in Türkiye yansımaları, Ç. Ünlütürk Ulutaş (Der.) *Feminist sosyal politika bakım emek göç* içinde (s.67-98). NotaBene Yayınları.

Ecevit, Y. (2012). Feminist sosyal politika bağlamında Türkiye'de çocuk bakımı ve eğitimine iki paradigmadan doğru bakmak. A. Makal ve G. Toksöz (Ed.) *Geçmişten günümüze Türkiye'de kadın emeği* içinde (s.220-265). Ankara Üniversitesi Yayınevi.

Eğilli C. (2016). *Demanslı hastaya bakım verenlerin bakım yükü ve etkileyen etmenler*, [Yüksek Lisans Tezi], İstanbul Medipol Üniversitesi.

Esmeray N. (2013). *Yaşlı bireylere bakım verenlerin bakım verme yükü, aldıkları sosyal destek ve stres durumlarının incelenmesi*, [Yüksek Lisans Tezi], Ege Üniversitesi.

Gilligan C. (1993). *In a different voice*. Harvard University Press.

Gündoğan, D., Sezer, E., Başcıllar, M. (2022) *Tek ebeveynli ailede kadınların bakım verme yükü*, (664-670) Uluslararası Sosyal Bilimlerde Kadın Çalışmaları Sempozyumu, Türkiye.

Himmelweit, S. (2007). The prospects for caring: economic theory and policy analysis. *Cambridge Journal of Economics*, 31(4), 581–599. https://doi.org/10.1093/cje/bem011

Hooks, B. (2000). *Feminizm herkes içindir.* (E. Aydın, B. Kurt, Ş. Özgün ve A. Yıldırım, Çev.). Çitlenbik Yayınları. (Orijinal eserin basım tarihi 2000).

ILO (2018). Care Work and Care Jobs Fort he Future of Decent Work, Geneva. https://www.ilo.org/wcmsp5/groups/public/---dgreports/---dcomm/---publ/documents/public ation / wcms_633135.pdf adresinden 05 Kasım 2022 tarihinde alınmıştır.

İlkkaracan, İ (2010). Giriş, İ. İlkkaracan (Der.), *İş ve aile yaşamını uzlaştırma politikaları* (İstanbul: İTÜ BMT-KAUM, KİH-YÇV).

İnci, F., Erdem, M. (2008). Bakım verme yükü ölçeği'nin Türkçe'ye uyarlanması geçerlilik ve güvenilirliği. *Atatürk Üniversitesi Hemşirelik Yüksek Okulu Dergisi*, 11 (4), (s. 85-95).

Jacobs J.C., Van Houtven C.H., Tanielian T., Ramchand R. (2019). Economic spillover effects of ıntensive unpaid caregiving. *Pharmacoeconomics*. 37(4):553–62.

James, S. (2010). *Cinsiyet, Irk, Sınıf: Kadınlardan Yeni Bir Perspektif*, (Birinci basım), bgst Yayınları.

Kılıç, A. (2010). Sosyal politika reformu çerçevesinde kadınlar ve vatandaşlık. H. Durudoğan, F. Gökşen, B. E. Oder ve D. Yükseker (Ed.). *Türkiye'de Toplumsal Cinsiyet çalışmaları: Eşitsizlikler, mücadeleler, kazanımlar* içinde (s. 337-347). İstanbul: Koç Üniversitesi Yayınları.

Kidder, T., Maparidi, Z., Ortega, H. (2014). Not 'women's burden': how washing clothes and grinding corn became issues of social justice and development, *Gender& Development*. 22(3), 495-513, Doi: 10.1080/13552074.2014.963324.

Koch, K.D., Jones, B.L. (2018). Supporting parent caregivers of children with life-limiting illness. *Children*, 5, (s. 85).

Moreira da Silva, J. (2019). "Why You Should Care About Unpaid Care Work." OECD Development Matters, March 18. https://oecd-development-matters.org/2019/03/18/why-you-should-care-about-unpaid-care-work adresinden 01 Eylül 2022 tarihinde alınmıştır.

Özateş Gelmez, Ö.S. (2014). *Kadının Bakım Emeğinin Evde Bakım Uygulaması Üzerinden Değerlendirilmesi Bir Karma Yöntem Araştırması*: *Ankara Mamak Örneği,* [Doktora Tezi]. Hacettepe Üniversitesi.

Pozzan, E., and U. Cattaneo. 2020. Women Health Workers: Working Relentlessly in Hospitals and at Home. Geneva: International Labour Organisation. https://www.ilo.org/global/about-the-ilo/newsroom/news/WCMS_741060/lang–en/index.htm adresinden 25 Eylül 2022 tarihinde alınmıştır.

Razavi, S. (2011). Rethinking care in a development context: An ıntroduction. *Development and Change*, 42(4), 873–903. Doi: 10.1111/j.1467-7660.2011.01722.x

Revenson, T.A., Griva, K., Luszczynska, A., Morrison, V., Panagopoulou, E., Vilchinsky, N. ve Hagedoorn, M. (2016). Gender and Caregiving: The Cost of caregiving for Women *Caregiving in the Illness Context*. İçinde (s. 48-63) Springer.

Samman, E., E. Presler-Marshall, N. Jones, T. Bhatkal, C. Melamed, M. Stavropoulou ve J. Wallace. (2016). Women's Work: Mothers, Children and the Global Childcare Crisis. London: Overseas Development Institute. http://docplayer.net/17690651-Women-swork- women-s-work-global-childcare-crisis-globalchildcare-crisis.html adresinden 01 Ekim 2022 tarihinde alınmıştır.

Silver, H. J., Wellman, N.S. (2002). Family caregiver training is needed to improve outcomes for older adults using home care technologies. *Journal of American Dietetic Association*, 102, (s. 831-836).

Swinkels J., Tilburg T van, Verbakel E., Broese van Groenou M. (2019) Explaining the gender gap in the caregiving burden of partner caregivers. *Journals of Gerontology Series B: Psychological Sciences and Social Sciences.*; 74(2):309–317.

Tarricone R., Tsouros A.D. (2018). The Solid Facts: Home care in Europe. WHO; http://www.euro.who.int/__data/assets/pdf_file/0005/96467/E91884.pdf adresinden 02 Eylül 2022 tarihinde alınmıştır.

Toksöz, G. (2018). *Kalkınmada Kadın Emeği*, (2. Basım), Varlık Yayınları

Toksöz, G. (2021). *Emanet Emek: Göç Yollarında Kadınlar*, (1. Baskı), Dipnot Yayınları.

TÜİK, (2021), Türkiye Aile Yapısı Araştırması, https://data.tuik.gov.tr/Bulten/Index?p=Turkiye-Aile-Yapisi-Arastirmasi-2021-45813 adresinden 30 Kasım 2022 tarihinde alınmıştır.

TÜİK, (2021). İstatistiklerle Kadın, https://data.tuik.gov.tr/Bulten/Index?p=Istatistiklerle-Kadin-2021-45635 adresinden 30 Kasım 2022 tarihinde alınmıştır.

United Nations Department of Economics and Social Affairs. (2010). The World's Women.

UN Women (2016). "Redistributing Unpaid Care and Sustaining Quality Care Services: A Prerequisite for Gender Equality." Policy Brief., New York.

Urhan B, (2016) Kadın emeği ve toplumsal cinsiyet. F. Saygılıgil,(Ed.), *Toplumsal cinsiyet tartışmaları* içinde (s. 121-151).Dipnot Yayınları.

Verbakel E. (2018). How to understand informal caregiving patterns in Europe? The role of formal long-term care provisions and family care norms. *The Scandinavian Journal of Public Health* . 46(4):436–447.

WHO (2007). Women, Ageing and Health: A Framework for Action. Focus on Gender. Geneva, https://www.unfpa.org/sites/default/files/pub-pdf/womenageing.pdf. adresinden 04 Ekim 2022 tarihinde alınmıştır.

WHO (2017). Women on the move. http://www.who.int/gender-equity-rights/knowledge/women-on-the-move/en/ adresinden 08 Ekim 2022 tarihinde alınmıştır.

Weitz T, Estes C. (2001). Adding aging and gender to the women's health agenda. *Journal of Women & Agin*g, 3(2):3–20.

Williams, P.D., Williams, K.A., Williams, A.R. (2013). Parental caregiving of children with cancer and family impact, economic burden: nursing perspectives. *Issues in Comprehensive Pediatric Nursing*, 37(1), (s. 39-6).

fazla maruz kalmaktadır. Travmatik olayların azaltılabilmesi için öncelikli olarak toplum içerisine yerleşmiş cinsiyet temelli olumsuz yüklemelerin kaldırılarak tüm cinsiyetler için eşitlikçi algıların geliştirilmesi gerekmektedir. Bu kapsamda ulusal ve uluslararası mevzuatlar etkili olmaktadır. İstanbul Sözleşmesi'nin kabul edildiği yılda kadına yönelik şiddet olaylarında azalma olması da bu durumu desteklemektedir. Dolayısıyla evrensel insan hakları kapsamında cinsiyet temelli olarak her türlü ayrımcılığa, şiddete ve örseleyici yaşantıya maruz kalan bireylerin haklarını korumaya yönelik hukuki düzenlemelere ve bu düzenlemelerin uygulanmasına ihtiyaç duyulmaktadır. Hukuki düzenlemelerde cinsiyet temelli yapılan ayrımcılık ve her türlü kötü muamelenin nefret suçları kapsamında ele alınarak ceza yargılamasında yeniden değerlendirilmesi ayrıca hukuki düzenlemelerde cezai yaptırımın yanı sıra tedavi edici hizmetlerin de geliştirilmesine ihtiyaç duyulmaktadır. Bireylerin kültürel bağlamındaki eşitsizliklerin ortadan kaldırılması için toplumsal eğitim önemli bir etkiye sahiptir. Toplumun cinsiyet temelli olumsuz yüklemelerine karşı toplumsal cinsiyet eşitliğini destekleyen daha fazla eğitim programlarına ihtiyaç duyulmakla birlikte bu programların yerel düzlemde sürdürülebilir olması gerekmektedir. Cinsiyet temelli olarak baskıya maruz kalan bireylere yönelik örgütsel yapıların güçlendirilmesi hem bireyin hem de bu grupların baş etme becerilerini arttırabileceği gibi cinsiyet temelli yapılan baskının da kırılma noktasını oluşturabilecektir.

KAYNAKÇA

Abbott, J., Johnson, R., Koziol-McLain, J. ve Lowenstein, S. R. (1995). Domestic violence against women: incidence and prevalence in an emergency department population. *Jama,* 273 (22), 1763-1767.

Adak, N. (2000). *Değişen toplumda değişen aile.* Ankara: Siyasal Yayınevi.

Akyazı, S. (2010). *Kadın sığınma evinde kalan aile içi şiddete maruz kalmış kadınlarda ruhsal bozukluklar* [Tıpta Uzmanlık Tezi]. T.C. Sağlık Bakanlığı, Bakırköy Prof. Dr. Mazhar Osman Ruh Sağlığı Ve Sinir Hastalıkları Eğitim ve Araştırma Hastanesi.

Altınel-Baysal, G. (2018). *LGBTİ'lerin ikili cinsiyet düzeni içerisindeki var olma durumlarının çok yönlü olarak ele alınması ve sosyal hizmet gereksinimlerinin belirlenmesi.* [Tıpta Uzmanlık Tezi]. Başkent Üniversitesi.

Altuntaş, O. ve Altınova, H.H. (2015). Toplumsal cinsiyet algısı ile sosyoekonomik değişkenler arasındaki ilişkinin belirlenmesi, *Turkish Studies,* 10(6), 83-100.

American Psychiatric Association. (APA, 1952). *Diagnostic and statistical manual of mental disorders*, *DSM-I* (1. Edition). Washington, DC.

American Psychiatric Association. (APA, 1966). *Diagnostic and statistical manual of mental disorders, DSM-II* (2. Edition). Washington, DC.

American Psychiatric Association. (APA, 1980). *Diagnostic and statistical manual of mental disorders, DSM-III* (3.Edition). Washington, DC.

American Psychiatric Association. (APA, 1987). *Diagnostic and statistical manual of mental disorders, DSM-III* (3.edition revised). Washington, DC.

American Psychiatric Association. (APA, 1994). *Diagnostic and statistical manual of mental disorders, DSM-IV* (4. Edition). Washington, DC.

American Psychiatric Association, (APA, 2013). *Diagnostic and statistical manual of mental disorders, DSM-V* (5. Edition). Arington: American Psychiatric Publishing, Inc..

American Psychological Association (2015). Guidelines for psychological practice with transgender and gender nonconforming people. *The American Psychologist* 70(9), 832-864.

Atakay, C. (2014). Romantik yakın ilişkilerde şiddetin öncülleri. *Nesne,* 2(3), 1-9.

Balsam, K.F., Rothblum, D.E., Beauchaine, P.T. (2005). Victimization Over the Life Span: A Comparison of Lesbian, Gay, Bisexual, and Heterosexual Siblings. *Journal of Consulting and Clinical Psychology,* 73(3): 477-487.

Barboza, G.E., Dominguez, S. ve Chance, E. (2016). Physical victimization, gender ıdentity and suicide risk among transgender men and women. *Preventive Medicine Reports,* 4, 385-390, Doi: 10.1016/j.pmedr.2016.08.003

Başbakanlık Aile Araştırma Kurumu (Kasım, 1995). *Aile içi şiddetin sebep ve sonuçları-Aralık 1993-Aralık 1994 Raporu*. Ankara: Bizim Büro Basımevi.

Brown, L.S. (2004). Feminist paradigms of trauma treatment. psychotherapy: Theory, research, practice. *Training,* 41(4), 464-471.

Bolu, A., Erdem, M. ve Öznur, T. (2014). Travma Sonrası Stres Bozukluğu. *Anatolian Journal Of Clinical Investigation,* 8(2): 98-104.

Caputi, J. ve Russell, D.E.H. (1990). Femicide: Speaking the unspeakable. *Ms.* 1(2), 424-431.

Cochran, S.D. ve Mays, V.M. (2000). Lifetime prevalence of suicide symptoms and affective disorders among men reporting same-sex sexual partners: Results from NHANES III. *Am J Public Health*, 90:573-578.

Cochran, S.D., Mays, V.M. ve Sullivan, J.G. (2003) Prevalence of mental disorders, psychological distress, and mental health services use among lesbian, gay, and bisexual adults in the United States. *Journal of Consulting and Clinical Psychology*, 71(1), 53-61. Doi: 10.1037//0022-006x.71.1.53.

Dragowski, A., Halkit, P.N. Grosman, A.H. ve D'Augelli, A.R. (2011). Sexual orientation victimization and posttraumatic stress symptoms among lesbian, gay and bisexual youth. *Journal of Gay & Lesbian Social Services*, 23(2), 226-249.

Dünya Ekonomik Forumu (World Economic Forum, 2001). *Küresel cinsiyet uçurumu raporu-2021.* https://www.etkiyap.org/kuresel-cinsiyet-ucurumu-raporu-yayimlandi/ adresinden 24.08.2022 tarihinde alınmıştır.

Eryurt, M.A. ve Çağatay-Seçkiner, P. (2015). Kadına yönelik şiddetin sonuçları. İçinde: *Türkiye'de kadına yönelik aile içi şiddet araştırması-2015.* (s.125-148). Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı, Hacettepe Üniversitesi Nüfus Etütleri Enstitüsü.

Yüksel-Kaptanoğlu, İ., Çavlin, A. ve Akadlı, Ergöçmen B. (2015). Sonuç ve Değerlendirme. İçinde: *Türkiye'de kadına yönelik aile içi şiddet araştırması-2015.* (s.325-340). Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı, Hacettepe Üniversitesi Nüfus Etütleri Enstitüsü. Ankara: Elma Teknik Basım ve Matbaacılık.

Eitinger, L. (1980). *The concentration camp syndrome and its late sequelae. Survivors, victims, and perpetrators. Essays on the Nazi Holocaust.* Washington: Hemisphere.

European Union Agency for Fundamental Rights (FRA). *Violence against women: an EU-wide survey. Main results report.* https://fra.europa.eu/en/publication/2014/violence-against-women-eu-wide-survey-main-results-report adresinden 12.09.2022 tarihinde alınmıştır.

Hacettepe Üniversitesi Nüfus Etütleri Enstitüsü. (2019). *2018 Türkiye Nüfus ve Sağlık Araştırması.* Hacettepe Üniversitesi Nüfus Etütleri Enstitüsü, T.C. Cumhurbaşkanlığı Strateji ve Bütçe Başkanlığı ve TÜBİTAK, Ankara, Türkiye. https://fs.hacettepe.edu.tr/hips/dosyalar/Ara%C5%9Ft%C4%B1rmalar%20-%20raporlar/2018%20TNSA/TNSA2018_ana_Rapor_compressed.pdf adresinden 12.11. 2022 tarihinde alınmıştır.

Hirschberger, G. (2018). Collective Trauma and the Social Construction of Meaning. *Fronties in Psychology*, 9 (1441), 1-14. doi: 10.3389/fpsyg.2018.01441

Herman, J. (2015). *Travma ve iyileşme* (4. Baskı). (T. Tosun Çev.), İstanbul: Literatür Yayınları (1997).

Humphreys, J., Lee, K., Neylan, T. ve Marmar, C. (2001). Psychological and physical distress of sheltered battered women. *Health Care for Women International*, 22(4), 401-414.

Hyde, S.J. ve De Lamader, J. (1997). *Understanding human sexuality*. US: Mc Graw Hill Companies.

Jones, E. (2007). A paradigm shift in the conceptualization of psychological trauma in the 20th century. *Journal of Anxiety Disorders*, 21, 164-175.

Jones, E. ve Wessely, S. (2005). *Shell shock to PTSD, military psychiatry from 1900 to the Gulf War*. Hove: Psychology Press.

Kadın Cinayetlerini Durduracağız Platformu. (KCDP, 2022). *Veriler,* https://kadincinayetlerinidurduracagiz.net/kategori/veriler adresinden 06.12.2022 tarihinde alınmıştır.

Kadının Statüsü Genel Müdürlüğü (KSGM, 2014). *Türkiye'de kadına yönelik aile içi şiddet araştırması.* htttp://kadininstatusu.aile.gov.tr/data/542950d5369dc32358ee2bba/Ana%20Rapor.pdf adresinden 01.10.2022 tarihinde alınmıştır.

Kaos Gey ve Lezbiyen Kültürel Araştırmalar ve Dayanışma Derneği. (KAOS GL, 2015). *2014 Yılında Türkiye'de gerçekleşen homofobi veya transfobi temelli nefret suçları raporu.* Ankara: KAOS GL Yayınları. https://kaosgldernegi.org/images/library/2014-nefret-sulari-raporu.pdf adresinden 20.08.2022 tarihinde alınmıştır

Kardiner, A (1959) Traumatic neuroses of war. In: Arieti, S. (Ed.). *American handbook of psychiatry.* (pp. 245-257). New York: Basic Books.

Kemp, A., Green, B., Hovanitz, C. & Rawlings, E. (1995). Incidence and correlates of PTSD in battered women: shelter and community samples. *Journal of Interpersonal Violence,* 4, 137-148.

Kılıç, C. (2003). Ruhsal travma sonrası stres bozukluğu gelişiminin belirleyicileri: Bir gözden geçirme, Aker T. ve Önder M.E. (Ed.). *Psikolojik travma ve sonuçları* içinde (s. 51-77). İstanbul: 5US Yayınları.

Kocatürk, U. (2005). *Açıklamalı tıp terimleri sözlüğü* (9. Baskı). Nobel Tıp Kitapevi.

Kosciw, J.G. (2004). *The 2003 National School Climate Survey: The school-related experiences of our nation's lesbian, gay, bisexual and transgender youth*. New York: GLSEN.

Lantaffi, A. (2021). *Gender trauma: Healing cultural, social, and historical gendered trauma*. London: Jessica Kingsley Publishers

Newman, B.S. ve Muzzonigro, P.G. (1993). The effects of traditional family values on the coming out process of gay male adolescents. *Adolescence*. 28 (109), 213-226.

Norris, F. H., Friedman, M. J. ve Watson, P. J. (2002). 60,000 Disaster victims speak: Part II. Summary and ımplications of the disaster mental health research. *Psychiatry*, 65(3), 240-260.

Öngen, B. ve Aytaç, S. (2013). Üniversite öğrencilerinin toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin tutumları ve yaşam değerleri ilişkisi. *Sosyoloji Konferansları*, 48, 1-18.

Özen, Y. (2017). Psikolojik travmanın insanlık kadar eski tarihi. *The Journal of Social Secience*, 1(2), 104-117.

Özgen, F. ve Aydın, H. (1999). Travma sonrası stres bozukluğu. *Klinik Psikiyatri Dergisi*, 1, 34-41.

Öztürk, A. B. (2014). Eşine şiddet uygulayan erkeklerin evlilik yaşantıları ve şiddet. *Toplum ve Sosyal Hizmet*, 25(2), 61-74.

Rivers, I. (2001) The bullying of sexual minorities at school: Its nature and long-term. *Educational and Child Psychology*, 18(1): 32-46.

Root, M.P.P. (1992). Reconstructing the impact of trauma on personality. L.S. Brown & M. Ballou (Eds.).In *Personality and psychopathology: Feminist reappraisals*, (pp. 229-265). New York, NY: Guilford Press.

Root, M.P.P. (1997). *Filipino Americans: Transformation and identity. thousand oaks*. CA: Sage Publications.

Russell, S.T. ve Joyner, K. (2001). Adolescent sexual orientation and suicide risk: evidence from a national study. *American Journal of Public Health*, 91(8): 1276- 1281.

Substance Abuse and Mental Health Services Administration (SAMHSA, 2014). Trauma Informed Care in Behavioral Health Services (TIP-57). https://www.ncbi.nlm.nih.gov/books/NBK207201/ adresinden 06.11.2022 tarihinde alınmıştır.

Segalo, P. (2015). Trauma and gender. *Social and Personality Psychology Compass.* 9(9), 447–454. Doi: 10.1111/spc3.12192

Shakespeare-Finch, J. ve Lurie-Beck, J. (2014). A meta-analytic clarification of the relationship between posttraumatic growth and symptoms of posttraumatic distress disorder. *J Anxiety Disord*, 28: 223-229.

Simister, J. (2012). More than a billion women face 'Gender based violence'; Where are most victims?. *Journal of Family Violence*, 27, 607–623

Sonpar, S. (2008). Trauma, development and peacebuilding: Cross-regional challenges South Asia. A Paper presented at the *Trauma, Development and Peacebuilding Conference* New Delhi, India. Retrieved from: https://www.researchgate .net/publication/238091689_Trauma_development_and_peacebuilding_Cross-regional_challenges_South_Asia

Toprak, S. ve Ersoy, G. (2017). Femicide in Turkey between 2000- 2010. *PloS ONE*, 12(8), e0182409. Doi: 10.1371/journal.pone.0182409

Tortamış, B. (2009). *Sığınma evinde kalan kadınlarda şiddet öyküsü açısından travma sonrası stres bozukluğu, benlik saygısı ve beden algısının değerlendirilmesi* [Yüksek Lisans Tezi]. İstanbul Üniversitesi.

Tseris, E. (2018). Social work and women's mental health: Does trauma theory provide a useful framework?. *British Journal of Social Work*, 0, 1–18, Doi: 10.1093 /bjsw/bcy090

Türmen, T. (2003). *Toplumsal cinsiyet ve kadın sağlığı.* Hacettepe Üniversitesi Kadın Sorunları Araştırma ve Uygulama Merkezi (HÜKSAM) Yayınları http://www. huksam.hacettepe.edu.tr/Turkce/SayfaDosya/toplumsal cinsiyet_ve_ kadin.pdf adresinden 07.08.2022 tarihinde alınmıştır.

Uluyol, F.M. (2016). Cinsiyet kimliği ve cinsel yönelime bağlı zorbalığa maruz kalma, sosyal destek ve psikolojik iyilik hali arasındaki ilişki. *Klinik Psikiyatri Dergisi*, 19(2), 87-96 Doi: 10.5505/kpd.2016.77487

Webster, D.C. ve Dunn, E.C. (2005). Feminist perspectives on trauma. *Women & Therapy*, 28(3-4), 111-142, Doi: 10.1300/J015v28n03_06

Wessells, M. (2008). Trauma, peacebuilding and development: An Africa region perspective. *Trauma, Development and Peacebuilding Conference*. New Delhi, India. http://www.incore.ulst.ac.uk/..../IDRCwessels.pdf adresinden 10.09.2022 tarihinde alınmıştır.

World Health Organization (WHO, 2014). *Healthcare for women subjected to intimate partner violence or sexual violence*. A clinical handbook. Geneva, Switzerland. http://apps.who.int/iris/bitstream/10665/136101/1/WHO_RHR_14.26_eng.pdf?ua=1 adresinden 16.08.2022 tarihinde alınmıştır.

Yehuda, R. ve McFarlane, A.C. (1995). Conflict between current knowledge about posttraumatic stress disorder and its original conceptual basis, Am. J. *Psychiatry*, 152: 1705-1713.

Yüksel, Ş., Aslantaş-Ertekin, B., Öztürk., M., Bıkmaz., P.S. ve Oğlağu, Z. (2017). Klinikte ihmal edilen bir konu: transseksüel bireylerde intihar riski. *Arch Neuropsychiatry*, 54: 28-32.

6284 sayılı Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanun. (2012, 20 Mart). https://www.mevzuat.gov.tr/mevzuatmetin/1.5.6284.pdf

dir" (Bauman, 1994, s. 140). Zaman ve mekan bağlamsız eşlikçiler olarak flana'nın yaşamında görülmektedir. Ancak o aradalığı ve tanımsızlığı ile dönüştürücü ve kaygı verici trajikliği doğurmakta, bunu izleyenlerin gözü önünde ancak onlardan tümüyle kopuk olarak yapmakta ve trajik deneyimi imlemektedir. Benjamin'in söylemiyle "Flâneurün, bitmek bilmeyen gezinmelerinin son durağı ölümdür ve her zaman yeniyi hedefler. Bir başka deyişle, flâneur'ün gezinmek ve yeniyi aramak dışında bir amacı yoktur" (Benjamin, 2016, s.100). Elbette, flana androjen aradalığının verdiği bulanıklık ile dokunduğu ve baktığı her şeyi, her yeri bulanıklaştırıp anlamını kırarak düşselleştirmektedir. Meraklı izleyenlerin bakışı altında dekonstrüktif bir yıkımla mevcut olanı öldürmektedir. Ancak bunu yaparken öylesine ustalıklı ve yavaştır ki izleyenin bu değişimin farkına varması ancak durup baktığı sürece mümkün olacaktır. Elbette kafasını çevirdiği yerde olup biteni gerçekten görüp ona bakmaya yeltenirse…

KAYNAKÇA

Akkaya, D. (2021, Ocak/29.07.2022). *Androjen modanın akışkan tarihi.* https://drycleanonlymagazine.com/androjen-modanin-akiskan-tarihi/ adresinden 29.07.2022 tarihinde alınmıştır.

Akmaz, G. (2019). Hint ve Yunan mitolojilerinde androjenlik, *Edebiyat Fakültesi*, 2019, s. 60-73.

Alain, R. ve Josette, R.D.(1983), *Petit robert dictionnaires,* Le Robert Edition, Paris.

Artun, A. (2003) "Baudelaire'de sanatın özerkleşmesi ve modernizm", Charles Baudelaire, *Modern Hayatın Ressamı içinde* (1. Baskı). İletişim Yayınları.

Avila, S.C. (2016, 29.07.2022), *Cabbage man: Han Bing's 'Walking the Cabbage' art project,* https://theculturetrip.com/asia/china/articles/han-bing-s-walking-the-cabbage-photographic-series/ adresinden 29.07.2022 tarihinde alınmıştır.

Bauman, Z. (1994). "Desert spectacular", *The Flaneur* içinde, (K. Tester Ed.), Routledge.

Bayat, F. (2006). *Ana hatlarıyla Türk şamanlığı* (1. Baskı). Ötüken Yayınları.

Bayat, F. (2022). Androjenlik ve travestizm/ transvestizm bağlamında Türk şamanlığı, *Akra Kültür Sanat Edebiyat Dergisi*, 26 (10), 11-32.

Benjamin, W. (2016). *Pasajlar* (12. Baskı). (A. Cemal Çev.), Yapı Kredi. (Orijinal eserin basım tarihi 1982).

Bostancı, N. (2011). *Kuma Yazılanlar* (1. Baskı). Özgür Yayınları.

Brandser, C. (1996), Women The New Heroes Of The Business World, *Women in Management Review*, 11(2), 3-17.

Case, M. A. (1995), Disaggregating Gender From Sex And Sexual Orientation: The Effeminate Man In The Law And Feminist Jurisprudence, *The Yale Law Journal*, 105(1), 1-105.

Chabon, M. (2008). *Maps and legends. Reading and writing along the Borderlands*. McSweeney's Books.

Daniélou, A. (1992). *Gods of love and ecstasy: The traditions of Shiva and Dionysus*. Rochester: Inner Traditions.

Doğan, T. (2007). Walter Benjamin'de ve Yusuf Atılgan'da Flâneur İmgesi Üzerine Bir Deneme. *Cogito*, 52, 101-112.

Elkin, L. (2018). *Flanöz, Şehirde Yürüyen Kadınlar* (1. Baskı). (D. D. Doğan Çev.), Nebula, (Orijinal eserin basım tarihi 2016).

Humm, M. (1999). *The Dictionary of Feminist Theory*. Colombos.

Hynes, W. (1993). 'Mapping the Characteristics of Mythic Tricksters: A Heuristic Guide'. In W. J. Hynes and W. G. Doty (eds.). *Mythical Trickster Figures: Contours, Contexts and Criticisms* (s. 35-36). Tuscaloosa: University of Alabama Press.

Jung, C.G. (2003). *Dört arketip* (1. Baskı). (Z. A. Yılmazer Çev.), Metis, (Orijinal eserin basım tarihi 1902).

Martinez, F. (2015). Beautiful transgressions: Thinking the flaneur in late-modern soieties, hopeless youth!, *Estonian National Museum*, 403-88.

Mollaer, F. (2015, Ocak/29.07.2022), *Estetik Modernizm Postmodernizme Karşı: Benjamin, Baudelaire ve Postmodernizm*, http://www.e-skop.com/skopbulten/estetik modernizm-postmodernizme-karsi-benjamin-baudelaire-ve-postmodernizm/2291 adresinden 29.07.2022 tarihinde alınmıştır.

Nietzsche, F. (2010). *Tragedyanın Doğuşu* (1. Baskı). (M. Tüzel Çev.), Türkiye İş Bankası Yayınları (Orijinal eserin basım tarihi 1872).

Parsons, D. L. (2003). *Streetwalking the metropolis*. Oxford University Press.

Platon, (2000). *Şölen* (1. Baskı). (C. Çetinkaya Çev.), Bordo Siyah.

Radin, P. (1956). *The trickster: A study in American Indian mythology*, Schocken Books.

Rey, A., Rey– Debove, J. (1983). *Petit Robert*, le robert – 107, av. Parmantier.

Tandaçgüneş, N. (2012). Kent kültüründe modernizm ve sonrası: "Gözlemleyen özne" olarak flâneur'ü yeniden okumak, içinde *Flanör Düşünce* (1. Baskı), Ayrıntı, s. 98-136.

The Wall Street Journal (7.05.2014/29.07.2022), *Performing with produce: The man behind China's cabbage walkers*, http://blogs.wsj.com/chinarealtime/2014/05/07/performing-with-produce-theman-behind-chinas-cabbage-walkers/ adresinden 29.07.2022 tarihinde alınmıştır.

Visvanathan, S. (1996), Women and work: From housewifisation to androgyny, *Economic and Political Weekly*, 31(45/469, 3015- 3017.

cinsiyetin kültürel ve tarihsel süreçlerden etkilenimi onun varoluşunu bir 'seçim' nesnesi kılmaktadır. Bunun aksine, *queer* teorinin de ifade ettiği gibi cinsiyet ve cinsellik bir tür 'tercih' değil bir yönelimdir. *Queer*'in her tür dışlanmış olana ve azınlık haklarına da sahip çıkacak politik bir duruşu temsil etmesi konuyu Covid-19 pandemisindeki çıkışlarıyla dikkat çeken Agamben'e ve onun siyasi-etik kavramı olan 'herhangi varolana' yöneltmektedir. Bu çalışmada herhanginin *queer*liği tartışılsa da *queer* teoriye bir karşıtlık bile olsa ona çıkış olanağı veren Simon de Beauvoir'ın anti-özcü söylemlerinin konu üzerinden önemi tartışılmazdır. Çünkü hem *queer* hem de herhangi varolan her tür özcülüğe karşıt ve aykırıdır.

KAYNAKÇA

Agamben, G. (2012). *Gelmekte olan ortaklık* (1. Baskı). (B. Parlak, Çev.), MonoKL Yayınları, 1990.

Agamben, G. (2013). *Kutsal insan egemen iktidar ve çıplak hayat* (2. Baskı). (İ. Türkmen, Çev.), Ayrıntı Yayınları, 1995.

Beauvior, S. (1989). *Denemeler* (4.Baskı). (A. Bezirci, Çev.), Payel Yayıncılık, 1944.

Beauvoir, S. (2019). *İkinci cinsiyet* (1. Baskı). (G. A. Salvan, Çev.), Koç Üniversitesi Yayınları, 1949.

Butler, J. (1986). Sex and Gender in Simone de Beauvoir's Second Sex, *Simone de Beauvoir: Witness to a century. yale French studies* içinde (s. 35-49). Yale University Press.

Butler, J.(1999). *Gender trouble feminism and the subversion of ıdentity* (2. Baskı). Routledge, 1990.

Butler, J. (2007). *Taklit ve toplumsal cinsiyete karşı durma* (1. Baskı). (O. Akınhay, Çev.), Agora Kitaplığı, 1991.

Butler, J. (2008). "Olumsal temeller: Feminizm ve "postmodernizm" sorusu. *Çatışan Feminizm* içinde (1. Baskı, s. 44-47). (F. E. Sezer, Çev.), Metis Yayınları.

Butler, J. (2014). *Bela bedenler* (1. Baskı). (C. Çakırlar, Z. Talay, Çev.), Pinhan Yayıncılık, 1996.

Butler, J. (2020). *Cinsiyet belası feminizm ve kimliğin altüst edilmesi* (8. Baskı). (B. Ertür, Çev.), Metis Yayınları, 1999.

Direk, Z. (2009). Simon de Beauvoir: Abjeksiyon ve Eros etiği. Şeyda Öztürk (Ed.), *Cogito: Feminizm* içinde (s.11-38), Yapı Kredi Yayınları.

Direk, Z. (2019). Judith Butler: Toplumsal cinsiyet ve bedenin maddeleşmesi, Zeynep Direk (Der.), *Cinsiyetli olmak* içinde (1. Baskı, s. 67-84). Yapı Kredi Yayınları.

Direk, Z. (2012). Queer kuram ve cinsiyet farklılığı. Çakırlar, C. ve Delice, S., (Der.). *Cinsellik muamması* (1. Baskı, s. 72-93). Metis Yayınları.

Foucault, M. (2005). *Özne ve iktidar* (3. Baskı). (I. Ergüden, O. Akınhay, Çev.), Ayrıntı Yayınları, 1994.

Foucault, M. (2007). *Cinselliğin tarihi* (2. Baskı). (Hülya Uğur Tanrıöver, Çev.). Ayrıntı Yayınları, 1976.

Hegel, G. W. F. (2014). *Tinin görüngübilimi.* (Aziz Yardımlı, Çev.). Idea Yayınevi, 1807.

Levinas, E. (2003). *Sonsuza tanıklık* (1.Baskı). (M. Atıcı, M. Başaran, Der.). Metis Yayınları.

Moi, T. (1994). *Simon de Beauvoir: The making of intellectual woman* (1. Baskı). Blackwell Publisher.

Özküralpli, İ. *Toplumsal cinsiyet tartışmaları.* https://docplayer.biz.tr/49395761-Toplumsal-cinsiyet-tartismalari.html 05. 09.2022 tarihinde adresinden alınmıştır.

Sartre, J. P. (2009). *Varlık ve hiçlik*. (G. Çankaya Eksen, Çev.), İthaki Yayıncılık, 1943.

Wittig, M. (1977). One is not born a woman. Nicholson, L (Ed.). *The second wave: A reader in feminist theory* (s. 265-271). Routledge.

sında aşka ve sevgiye verilen önem neticesinde bireylerin beklentilerinde büyük değişimler yaşanmıştır. Bunların başında da sevgiliyle, eşle özdeşleşme, birlikte yoğrulma ve bir olma tutkusu gelmektedir.

Romantik aşk, katılımcıların yaşamları üzerinde güçlü etkiye sahip olan sosyokültürel bir yapının parçasıdır. Verilerin gösterdiği gibi, bazı kadınlar romantik aşk deneyimleri yoluyla kendilerini daha güçlü ve iyi hissederken; bazıları ise aşkın yıkıcı etkisine maruz kalarak olumsuz deneyimler biriktirmişlerdir. Böylece aşkın güçlendirici etkisinin dışına çıkılarak birey üzerinde yapıcı olmayan sonuçlar da yaşanabilmektedir. Sonuç olarak romantik aşk, gündelik hayatlarında görüşülen kişileri hem olumlu hem de olumsuz yönde derinden etkileyebilmektedir. Dolayısıyla kadın katılımcıların romantik aşka karşı ikircikliliği bu araştırmanın önemli bulguları arasında sayılabilir.

KAYNAKÇA

Aydın, H. (2013). *Mitos'tan Logos'a eski Yunan felsefesinde aşk*. Bilim ve Gelecek Kitaplığı, İstanbul.

Badiou, A. ve Truong N. (2021). *Aşka övgü*. Çev. Orkun Türkay. İstanbul: Tellekt Yayınları.

Bauman, Z. (2012). *Akışkan aşk*. I. Ergüden (Çev.), İstanbul: Versus Kitap.

Beck, U. ve E. Beck-Gernsheim (2012). *Aşkın normal kaosu,* Nafer Ermiş (Çev.), Ankara: İmge Kitabevi.

Botton, A. D. (2002). Aşk üzerine, (Çev.: Ahu Antmen), İstanbul, Sel Yayıncılık.

Büyükşahin, A. ve Hovardaoğlu S. (2004). Çiftlerin aşka ilişkin tutumlarının Lee'nin çok boyutlu aşk biçimleri kapsamında incelenmesi. *Türk Psikoloji Dergisi*, 54(19), 59-72.

Cherlin, A. (2004). The Deinstitutionalization of American marriage, *Journal of Marriage and Family*, 66, 848 – 862.

Comte-Sponville, A. (2015). *Cinsellik, aşk ve ölüm*. Çev. C. Özatalay. İstanbul: İletişim.

Dion, K.K. and Dion, K.L. (1993). Gender and ethnocultural comparisons in style of love. *Psychology of Woman*, 17, 463-473.

Fromm, E. (2001). Üretici Sevgi. Aşkın Anatomisi, der. A.Krich, çev. M.Harmancı, İstanbul: Say Yayınları.

Fromm, E. (2021). Sevme Sanatı. Çev. Işıtan Gündüz, İstanbul: Say Yayınları.

Giddens, A. (2014). *Mahremiyetin Dönüşümü: Modern Toplumlarda Cinsellik, Aşk ve Erotizm*, Çev: İdris Şahin, İstanbul: Ayrıntı.

Hendrick, C., & Hendrick, S. (2002). Linking romantic love with sex: Development of the perceptions of love and Sex Scale. Journal of Social and Personal Relationships, 19(3), 361-378.

Hooks, B. (2020). *Hep aşka dair*. Çev. Umur İda, İstanbul: Nota Bene Yayınları.

Illouz, E. (2013). *Aşk neden acıtır.* Özge Çağlar Aksoy (Çev.), İstanbul: Jaguar Kitap.

Jackson, S. (1993). Even sociologists fall in love: an exploration of the sociology of emotions. *Sociology*. 27(2): 201–220.

Kephart W. M. (1967). Some correlates of romantic love. *Journal of Marriage and The Family*, 29, 470-474.

Kim, J., & Hatfield, E. (2004). Love types and subjective well-being: A crosscultural study. *Social Behaviour and Personality*, 32(2), 173-182.

Lee, J. A. (1977). A typolgy of styles of loving. *Personality and Social Psychology Bulletin*, 3, 173-182.

Lenz, K. 1998. "Romantische Liebe – Ende eines Beziehungsideals? " (pp. 65-85) in C. Hahn and G. Burkart (eds.), Liebe am Ende des 20. Jahrhunderts. Studien zur Soziologie intimer Beziehungen: Opladen: Leske and Budrich.

Luhmann, N. (1995). Aşk ve evlilik: Çoğalmanın düşünyapısı, Ayşe Kıran (Çev.), *Cogito*, Yapı Kredi Yayınları, İstanbul, (4), 217-224.

Luhmann, N. (2014). *Aşk-bir alıştırma,* Çev: Akın Terzi, Edebi Şeyler Yayınevi, İstanbul.

Neto, F. (2005). The Satisfaction with love life scale. *Measurement and Evaluation in Counseling and Development*, 38, 2-13.

Nüfusçu, G. A. ve Yılmaz, A. (2012). Evlilik pratiklerinin dönüşüm/yeniden üretim sürecinde evlendirme programları, *Galatasaray Üniversitesi İletişim Fakültesi Dergisi*, S.16, ss. 23-48.

May, S. (2014). *Aşkın tarihi*. Çev. Yeşim Seber. İstanbul: Everest.

Menninger, K. (2001). *Nefret karşısında sevgi. Aşkın Anatomisi*, der. A.Krich, çev. M.Harmancı, İstanbul: Say Yayınları.

Pines, A.(2017). *Aşık olmak*. Mercan Yurdakuler Uluengin. İstanbul: İletişim.

Platon, (2021) *Şölen-Dostluk,* Çev. Sabahattin Eyüboğlu, Azra Erhat, İstanbul: İş Bankası Kültür Yayınları.

Roche, P.Q. (2001). *Sevginin anlamları. aşkın anatomisi.* der. A.Krich, çev. M.Harmancı, İstanbul: Say Yayınları.

Rougemont, D. (2001). Çağdaş çiftin içinde bulunduğu bunalım. A. Krich (der.) *Aşkın Anatomisi.* Çev. M. Harmancı: İstanbul: Say.

Russell, B.(2013). *Evlilik ve Ahlak,* Çev: Ender Gürol, İstanbul: Cem.

Schmid, W. (2017). *Aşk,* Tanıl Bora (Çev.), İstanbul: İletişim Yayınları.

Schopenhauer, A. (2021). *Aşkın metafiziği*. Selahattin Hilav. İstanbul: Yapı Kredi Yayınları.

Shorter, E. (1976). *The making of modern family*, New York: Basic Books.

Simonnet, D. ve vd. (2015). *Aşkın en güzel tarihi*, Çev: Saadet Özen. İstanbul: Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları.

Somay, B. (2018). *Bir şeyler eksik*. İstanbul: Metis Yayınları.

Şahin, S. (2001). *Romantic relationships of Turkish young adults: Their love attitudes, relationships satisfaction, psychological health and expanding self* (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi). Boğaziçi Üniversitesi, İstanbul.

Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK). 2001 Evlenme ve boşanma istatistikleri.

Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK). 2021 Evlenme ve boşanma istatistikleri.

Tarhan, B. A. ve Bekar, F. (2019). *Batı dolayımıyla aşk temsilleri: romantik ve seyirlik aşk hikayeleri.* Doğu Batı: Aşk ve Batı, 27.

Timuçin, A. (2019). *Aşkın diyalektiği*. İstanbul: Bulut.

Tufan, A.E. ve Yaluğ, İ. (2010). Aşk fenomeni ve sevgi ilişkilerinin nörobiyolojisi. *Psikiyatride Güncel Yaklaşımlar*, 2 (4), 443-456.

Uslu, L. (2012). Bir odaya sıkışmak: büyümekle çocukluk arasında kalmak. *Fe Dergi: Feminist Eleştiri*, 4(1), 91-101.

Yakupoğlu, M. (2019). *Batı düşüncesinin temel ikilemi olarak aşk ve cinsellik.* Doğu-Batı: Aşk ve Batı, 27.

Yıldırım, A. ve Şimşek H. (2013). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri,* Ankara: Seçkin.

Yıldız N. (2013). *Aşk yüzyılı bitti aşk'ta, iş'te, siyaset'te yeni zamanlar*. İstanbul: Doğan Yayıncılık.

1920'den Günümüze
Türkiye'de Toplumsal Yapı ve Değişim

Derleyenler: Faruk Alpkaya ve Bülent Duru

Bu kitabın yayın hakkı PHOENİX YAYINEVİ'ne aittir. Yayınevinin ve yayınlayıcısının yazılı izni alınmaksızın kısmen veya tamamen alıntı yapılamaz, hiçbir şekilde kopyalanamaz, çoğaltılamaz ve yayınlanamaz.

1920'den Günümüze Türkiye'de Toplumsal Yapı ve Değişim
Derleyenler: Faruk Alpkaya ve Bülent Duru
Kapak Tasarımı ve Sayfa Düzeni: Gamze Uçak
©Phoenix Yayınevi Tüm Hakları Saklıdır.
5. Baskı: Ekim 2019, Ankara
6. Baskı: Ekim 2023, Ankara
Phoenix Yayınevi -276
ISBN: 978-605-5738-93-8
Phoenix Yayınevi–Ünal Sevindik
Yayıncı Sertifika No: 11003
Şehit Adem Yavuz Sok. Hitit Apt. 14/1
Kızılay-Ankara
Tel: 0 (312) 419 97 81 pbx
Faks: 0 (312) 419 16 11
e-posta: info@phoenixkitap.com
http://www.phoenixyayinevi.com
Baskı:
Dedemat Matbaacılık
Sertifika No: 70086
Melih Gökçek Bulvarı 1447 Cadde No: 37
İvedik Organize Sanayi Yenimahalle-Ankara
Tel: 0507 932 59 30
Dağıtım:
Siyasal Kitabevi
Şehit Adem Yavuz Sok. Hitit Apt. 14/1
Kızılay-Ankara
Tel: 0 (312) 419 97 81 pbx
Faks: 0 (312) 419 16 11
e-posta: info@siyasalkitap.com
http://www.siyasalkitap.com

Kaynakça

Akkaya, Yüksel, "Devlet, Sendikalar ve Korporatist İlişkiler II", *İktisat Dergisi*, Sayı 404, 2000, s. 69-78.

Akyüz, Yılmaz ve Korkut Boratav, "The Making of the Turkish Financial Crisis", *World Development*, Cilt: 31, Sayı: 9, 2003, s.1549-1566.

Avaner, Tekin, "1945: Dönüm Noktasında Türkiye", B.A. Güler, T. Avaner, S. B. Özuğurlu, T. Çınar, C.U.Çiner, E. Dik, B. Duru, N. E. Keskin, C. Kalfa, B. Övgün, M. Turan (der), *Açıklamalı Yönetim Zamandizini 1940-1949*, AÜ SBF Kamu Yönetimi Araştırma ve Uygulama Merkezi, No:3, 2009, s. 585-699.

Bağımsız Sosyal Bilimciler [BSB], *IMF Gözetiminde Uzun 10 Yıl 1998-2008: Farklı Hükümetler Tek Siyaset*, Ankara, 2006.

Bahçe, Serdal ve Ahmet H. Köse, "Fiyatı Toplumsal Olarak Yorumlamak: Türkiye Kapitalizminden Sınıf ve Enflasyon Manzaraları", A. Pınar, A. H. Köse ve N. Falay (der) *Kriz ve Maliye Düşüncesinde Değişim – İzzettin Önder'e Armağan*, İstanbul, SAV yayınları, 2011, s. 89-128.

Bahçe, Serdal, Faik Y. Günaydın ve Ahmet H. Köse (2011) " Türkiye'de Toplumsal Sınıf Haritaları: Sınıf Oluşumları ve Sınıf Hareketliliği Üzerine Karşılaştırmalı Bir Çalışma", S. Şahinkaya ve İ. Ertuğrul (der), *Bilsay Kuruç'a Armağan*, Ankara, Mülkiyeliler Birliği Yayınları No. 2011/1, 2011, s. 359-392.

Barkey, H, *State and Industrialization Crisis in Turkey*, Boulder, San Francisco ve Oxford, Westview Press, 1990.

Boratav, Korkut, *Türkiye'de Devletçilik*, Ankara, Savaş yayınları, 1982.

Boratav, Korkut, *Türkiye İktisat Tarihi 1908-1985*, 3. Baskı, İstanbul, Gerçek Yayınevi, 1990.

Boratav, Korkut, "Tarımsal Fiyatlar, İstihdam ve Köylülüğün Kaderi", *Mülkiye Dergisi*, Cilt: XXXIII, Sayı: 262, 2009, s.9-23.

Boratav, Korkut, "AKP'li Yıllarda Türkiye Ekonomisi", İ. Uzgel ve B. Duru (der) *AKP Kitabı*, Ankara, Phoenix Yayınları, 2010 [II. Baskı], s.463-472.

Boratav, Korkut, Erinç Yeldan ve Ahmet H. Köse, "Turkey: Globalization, Distribution and Social Policy, 1980-1998", L. Taylor (der) *External Liberalization, Economic Perfermance and Social Policy*, New York, Oxford University Press, 2001.

Brenner, Robert, *Ekonomide Hızlı Büyüme ve Balon, Dünya Ekonomisinde ABD'nin Yeri*, İstanbul, İletişim Yayınları, 2007.

Celâsun, Merih, "Fiscal Aspects of Adjustment in the 1980s", T. Arıcanlı ve D. Rodrik (der) *The Political Economy of Turkey, Debt, Adjustment and Sustainability*, New York, St. Martin's Press, 1990

DPT (Kalkınma Bakanlığı), *Ekonomik ve Sosyal Göstergeler 1950-2010 Çevrimiçi Veri Tabanı*, < http://www.dpt.gov.tr>, Ağustos 2012 itibariyle.

Ekinci, Nazım, "Türkiye'de 1980 Sonrası Kriz Dinamikleri ve İntibak Mekanizmaları", *Toplum ve Bilim*, Sayı. 77, 1998, s.7-26.

Ekiz, Cengiz ve Ali Somel, "Türkiye'de Planlama ve Planlama Anlayışının Değişimi", *Mülkiye Dergisi*, Cilt: XXXI, Sayı: 256, 2007, s.97-136.

Ekzen, Nazif, "AKP İktisat Politikaları 2002-2007", İ. Uzgel ve B. Duru (der) *AKP Kitabı*, Ankara, Phoenix Yayınları, 2010 [II. Baskı], s.473-491.

Erdem, Nilgün, "A "Hot" Debate: Financial Crisis in Turkey, Mexico and South Korea", A.H. Köse, F Şenses ve E. Yeldan (der) *Neoliberal Globalization as New Imperialism*, New York, Nova Science Publishers, 2007, s. 129-151.

Erdoğdu, Seyhan, "Sosyal Poltikada Değişim ve Sosyal Güvenlik Reformu", İ. Uzgel ve B. Duru (der) *AKP Kitabı*, Ankara, Phoenix Yayınları, 2010 [II. Baskı], s.660-686.

Eres, Benan, "Türkiye'de Varlığı Tutma Biçimleri", *Toplum ve Bilim*, No. 106, 2006, s.137-154.

Eres, Benan, "Economic Policy Regimes and the Profitability: The Turkish Economy, 1968-2000", A.H. Köse, F Şenses ve E. Yeldan (der) *Neoliberal Globalization as New Imperialism*, New York, Nova Science Publishers, 2007, s. 115-127.

Ertuğrul, İlter, "AKP ve Özelleştirme", İ. Uzgel ve B. Duru (der) *AKP Kitabı*, Ankara, Phoenix Yayınları, 2010 [II. Baskı], s. 522-556.

Irmak, Esin, *Kapitalist Gelişme ve Türkiye Ekonomisi*, İstanbul: Etki Yayınları, 1992.

Kepenek, Yakup ve Nurhan Yentürk, *Türkiye Ekonomisi*, İstanbul, Remzi Yayınevi, 1996.

Keskin, Nuray E., "1940: Savaşa Karşı Ulusal Korunma", B.A. Güler, T. Avaner, S. B. Özuğurlu, T. Çınar, C.U.Çiner, E. Dik, B. Duru, N. E. Keskin, C. Kalfa, B. Övgün, M. Turan (der), *Açıklamalı Yönetim Zamandizini 1940-1949*, AÜ SBF Kamu Yönetimi Araştırma ve Uygulama Merkezi, No:3, 2009, s. 15-157

Keyder, Çağlar, *Dünya Ekonomisi içinde Türkiye 1923-1929*, Ankara, Yurt Yayınları, 1982.

Köse, Ahmet H. ve Serdal Bahçe "Yoksulluk Yazınının Yoksulluğu: Toplumsal Sınıflarla Düşünmek", *Praksis*, no. 19, 2009, s.385-419.

Köse, Ahmet H. ve Serdal Bahçe, ""Hayırsever" Devletin Yükselişi: AKP Döneminde Gelir Dağılımı ve Yoksulluk", İ. Uzgel ve B. Duru (der) *AKP Kitabı*, Ankara. Phoenix Yayınları, 2010 [II. Baskı], s. 492-509.

Kuruç, Bilsay, *Belgelerle Türkiye İktisat Politikası 1. Cilt (1929-1932)*, Ankara, Siyasal Bilgiler Fakültesi, 1988.

Kuruç, Bilsay, *Belgelerle Türkiye İktisat Politikası 2. Cilt (1933-1935)*, Ankara, Siyasal Bilgiler Fakültesi, 1993.

Küçük, Yalçın, *Quovadimus Nereye Gidiyoruz?*, Ankara, Tekin yayınevi, 1985.

Oyan, Oğuz, "Tarımda IMF-DB Gözetiminde 2000'li Yıllar", A. Pınar, A. H. Köse ve N. Falay (der) *Kriz ve Maliye Düşüncesinde Değişim – İzzettin Önder'e Armağan*, İstanbul, SAV Yayınları, 2011, s.60-88.

Ökçün, A. Gündüz, *Türkiye İktisat Kongresi, 1923-İzmir, Haberler-Belgeler-Yorumlar*, 2. Basılış, Ankara, A.Ü. SBF Yayınları, No.262, 1971.

Öniş, Ziya, "Political Economy of Turkey in 1980s, Anatomy of Unorthodox Liberalism" M. Heper (der) *Strong State and Economic Interest Groups, The Post 1980 Turkish Experience* içinde, New York, Walter de Gruyter, 1991.

Övgün, Barış, "1947: Uluslararası İç Politika", B.A. Güler, T. Avaner, S. B. Özuğurlu, T. Çınar, C.U.Çiner, E. Dik, B. Duru, N. E. Keskin, C. Kalfa, B. Övgün, M. Turan (der), *Açıklamalı Yönetim Zamandizini 1940-1949*, AÜ SBF Kamu Yönetimi Araştırma ve Uygulama Merkezi, No:3, 2009, s. 849-945.

Poulantzas, Nicos, *Siyasal İktidar ve Toplumsal Sınıflar*, Çev. Ş. Süer ve L.F. Topaçoğlu, İstanbul, Belge Yayınları, 1992.

Sağlam, Dündar, "Devletçilik İlkesinin Gelişmesi ve Günümüzdeki Sonuçları", Ekonomik Yaklaşım, Cilt 2, Sayı 1, 1981, s. 71-97.

Şenses, Fikret, *1980 Sonrası Ekonomi Politikaları Işığında Türkiye'de Sanayileşme*, Ankara, Verso Yayınları, 1989.

Toprak, Zafer, *Türkiye'de "Milli İktisat" (1908-1918)*, Ankara, Yurt Yayınları, 1982.

Toprak, Zafer, *Milli İktisat – Milli Burjuvazi 1908-1950*, İstanbul, Tarih Vakfı Yurt Yayınları, 1994.

TÜİK, *İstatistik Göstergeler, 1923-2010*, Ankara, TÜİK Yayını, dijital versiyon, Yayın no. 3641, 2011.

Türel, Oktar, *Geç Barbarlık Çağı 2: Planlama, Kurumsal Yapıda Dönüşüm ve Sanayileşme*, İstanbul, Yordam Yayınları, 2011a.

Türel, Oktar, "Türkiye'de Sanayi Politikaları Üzerine Gözlem ve Değerlendirmeler", A. Pınar, A. H. Köse ve N. Falay (der) *Kriz ve Maliye Düşüncesinde Değişim – İzzettin Önder'e Armağan*, İstanbul, SAV Yayınları, 2011b, s.30-59.

Yeldan, Erinç, *Küreselleşme Sürecinde Türkiye Ekonomisi: Bölüşüm, Birikim ve Büyüme*, İstanbul, İletişim Yayınları, 2001.

Kaynakça

Ahmad, Feroz, *Demokrasi Sürecinde Türkiye* (1945-1980), Çev. A.Fethi, Hil, İstanbul, 1994.

Bianchi, Robert, *Interest Groups and Political Develeopment in Turkey,* Princeton University Press, New Jersey, 1984.

Hale, William, *Türkiye'de Ordu ve Siyaset: 1789'dan Günümüze,* Çev. Ahmet Fethi, Hil, İstanbul, 1996.

İnsel, Ahmet, *Türkiye'nin Bunalımı,* İletişim, İstanbul, 1990.

Karpat, Kemal, *Türk Demokrasi Tarihi: Sosyal, Ekonomik, Kültürel Temeller,* Afa, İstanbul, 1996.

Keyder, Çağlar, *Türkiye'de Devlet ve Sınıflar*, İletişim, İstanbul, 1990.

Mardin, Şerif, *Türk Modernleşmesi,* İletişim, İstanbul, 1991.

Savran, Sungur, *Türkiye'de Sınıf Mücadeleleri,* Kardelen, İstanbul, 1992.

Timur, Taner, *Türk Devrimi ve Sonrası,* İmge, Ankara, 1994.

Tuşalp, Erbil, *Eylül İmparatorluğu: Doğuşu ve Yükselişi,* Bilgi, Ankara, 1990.

Yerasimos, Stefanos, *Azgelişmişlik Sürecinde Türkiye*, Çev. B. Kuzucu, Belge, İstanbul, 1989.

Kaynakça

Abadan, Yavuz, Bahri Savcı, *Türkiye'de Anayasa Gelişmelerine Bir Bakış*, Ajans Türk Matbaası, Ankara, 1959.

Ahmad, Feroz, *Modern Türkiye'nin Oluşumu*, Çev. Yavuz Alogan, Sarmal Yayınevi, İstanbul, 1995.

AKP Kitabı, Bir Dönüşümün Bilançosu, Der. Bülent Duru, İlhan Uzgel, Phoenix, Ankara, 2009.

Aleskerov, Fuat, Hasan Ersel, Yavuz Sabuncu, *Seçimden Koalisyona Siyasal Karar Alma*, YKY, İstanbul, tarihsiz.

Alpkaya, Faruk, *Türkiye Cumhuriyeti'nin Kuruluşu (1923-1924)*, İletişim Yayınları, İstanbul, 1998.

Aren, Sadun, *TİP Olayı 1961- 1971*, Cem Yayınevi, İstanbul, 1993.

Arsel, İlhan, *Türk Anayasa Hukuku'nun Umumi Esaslar, Birinci Kitap Cumhuriyetin Temel Kuruluşu*, Mars Matbaası, Ankara, 1965.

Aybay, Rona, "Milli Güvenlik Kavramı ve Milli Güvenlik Kurulu", *A.Ü.SBF Dergisi*, 33/ 1- 4, 1978, s. 59- 82.

Bilâ, Hikmet, *Sosyal Demokrat Süreç İçinde CHP ve Sonrası*, Milliyet yayınları, İstanbul, 1987.

Boratav, Korkut, *1980'li Yıllarda Türkiye'de Sosyal Sınıflar ve Bölüşüm*, Gerçek Yayınevi, İstanbul, 1991.

Boratav, Korkut, *Türkiye İktisat Tarihi (1908- 1985)*, 6. Baskı, Gerçek Yayınevi, İstanbul, 1998.

Boratav, Korkut, *Türkiye İktisat Tarihi (1908- 2002)*, 8. Baskı, İmge, Ankara, 2004.

Coşkun, Süleyman, *Türkiye'de Politika*, Cem Yayınevi, İstanbul, 1995.

Çelik, Burak, *Ulusal Kurtuluş Savaşı Döneminde Anayasal Gelişmeler ve 1921 Anayasası*, Galatasaray Üniversitesi Yayınları, İstanbul, 2007.

Erdem, Tarhan, *Anayasalar ve Seçim Kanunları 1876-1982*, Milliyet Yayınları, İstanbul, 1982.

Erdem, Tarhan, *80'leri Karşılarken*, Ajans-Türk matbaacılık, Ankara, 1980.

Erdoğan, Mustafa, *Türkiye'de Anayasalar ve Siyaset*, 3. Baskı Liberte, Ankara, 2001.

Eroğul, Cem, *Anayasayı Değiştirme Sorunu*, Sevinç Matbaası, Ankara, 1974.

Eroğul, Cem, *Türk Anayasa Düzeninde Cumhuriyet Senatosu'nun Yeri*, A.Ü. SBF Yayınları, Ankara, 1977.

Eroğul, Cem, *Demokrat Parti Tarihi ve İdeolojisi*, 3. Baskı, İmge, Ankara, 1998.

Eroğul, Cem, *Anatüzeye Giriş*, 10. Baskı, İmaj Yayınevi, Ankara, 2009.

"Gizlenen Tutanak, Atatürk: Kürtlere Özerklik", *2000'e Doğru*, S.35, 1987, s.8-15.

Erdoğan, Mustafa, "Silahlı Kuvvetlerin Türk Anayasa Düzeni İçindeki Yeri", *A.Ü. SBF Dergisi*, XLV/1-4, 1990, s. 309-334.

Esen, Selin, "Türkiye'de Cumhurbaşkanının Halk Tarafından Seçilmesinin Siyasal Sisteme Olası Yansımaları", *Mümtaz Soysal'a Armağan*, Mülkiyeliler Birliği Vakfı Yayınları, Ankara, 2009.

Gerekçeli Anayasa Önerisi, A.Ü. SBF Yayınları, Ankara, 1982.

Georgeon, François, *Osmanlı-Türk Modernleşmesi (1900-1930)*, Çeviren: Ali Berktay, YKY, İstanbul, 2009.

Gözübüyük, Şeref, Sezgin Zekai, *1924 Anayasası hakkındaki Meclis Görüşmeleri*, Balkanoğlu Matbaacılık, Ankara, 1957.

Hale, William, *Türkiye'de Ordu ve Siyaset, 1789'dan Günümüze*, Çev. A. Fethi, İstanbul, Hil,1996.

Kalaycıoğlu, Ersin, "27 Mayıs 1960 İhtilaline Giden Yol", *27 Mayıs 1960 Devrimi Kurucu Meclis ve 1961 Anayasası*, Ed. Suna Kili, Boyut Kitapları, İstanbul, 1998, s.33-51.

Keskin, Cumhur, "Türkiye'nin Kürt Politikası ve Resmi İdeoloji", *Türkiye'nin Kürt Sorunu*, TÜSES Yayınları, İstanbul, 1996, s.47-86.

Kili, Suna, Şeref Gözübüyük, *Türk Anayasa Metinleri*, 2. Baskı, Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları, İstanbul, 2000.

Kirişçi, Kemal, Winrow M. Gareth, *Kürt Sorunu Kökeni ve Gelişimi*, 5. Baskı, Tarih Vakfı Yurt Yayınları, İstanbul, 2009.

Kuruç, Bilsay, *Belgelerle Türkiye İktisat Politikası (1929- 1932)*, 1. Cilt, A.Ü. SBF Yayınları, Ankara, 1988.

Kuruç, Bilsay, *Belgelerle Türkiye İktisat Politikası (1933- 1935)*, 2. Cilt, A.Ü. SBF Yayınları, Ankara, 1993.

Oran, Baskın, *Lozan'ın 'Azınlıkların Korunması' Bölümünü Yeniden Okurken*, A.Ü. SBF Dergisi, C.49, No.3-4, 1994, s.283-301.

Özbudun, Ergun, *Türk Anayasa Hukuku*, 8. baskı, Yetkin Yayınları, Ankara, 2004.

Özbudun, Ergun, *1921 Anayasası*, Atatürk Araştırma Merkezi Yayını, Ankara, 1992.

Öztürk, Kazım, *Türkiye Cumhuriyeti Anayasası*, Cilt 3, Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları, Ankara, 1966.

Parla, Taha, *Türkiye'nin Siyasal Rejimi*, Onur Yayınları, İstanbul, 1986.

Parla, Taha, *Türkiye'de Anayasalar*, 3. Baskı, İletişim, İstanbul, 2002

Sabuncu, Yavuz, *Anayasaya Giriş*, 14. Baskı, İmaj, Ankara, 2009.

Savcı, Bahri, Yavuz Abadan, *Türkiye'de Anayasa Gelişmelerine Bir Bakış*, Ajans Türk Matbaası, Ankara, 1959.

Savcı, Bahri, "Türkiye'de Devlet Hayatında Askeri Mahiyetin ve Tesisin Seyrine Bir Bakış", *A.Ü. SBF Dergisi*, 16/3, 1961, s. 39-45.

Sezgin, Ömür, *Türk Kurtuluş Savaşı ve Siyasal Rejim Sorunu*, Birey ve Toplum Yayınları, Ankara, 1984.

SBF İdari İlimler Enstitüsü'nün Gerekçeli Anayasa Tasarısı ve Seçim Sistemi Hakkındaki Görüşü, Ajans Türk Matbaası, Ankara, 1960.

Soysal, Mümtaz, *Anayasaya Giriş*, Sevinç Matbaası, Ankara, 1969.

Soysal, Mümtaz, *Dinamik Anayasa Anlayışı*, Sevinç Matbaası, Ankara, 1969.

Soysal, Mümtaz, *100 Soruda Anayasanın Anlamı*, Gerçek, İstanbul 1986.

Şahin, Muzaffer, *MGK 28 Şubat Öncesi ve Sonrası*, Ufuk, Ankara, 1998.

Şen, Serdar, *Silahlı Kuvvetler ve Modernizm* Sarmal, İstanbul, 1996.

Tanör, Bülent, "Lozan'a Giden Yıllarda Türk Anayasa Tezinin Doğuşu", *Lozan'ın 50. Yılına Armağan*, Milletlerarası Hukuk ve Milletlerarası Münasebetler Enstitüsü, Fakülteler Matbaası, İstanbul, 1978, s.199-231.

Tanör, Bülent, *İki Anayasa 1961-1982*, 3. Basım, Beta, İstanbul, 1994.

Tanör, Bülent, *Türkiye'de Demokratikleşme Raporu*, TÜSİAD, İstanbul, 1996.

Tanör, Bülent, *Osmanlı-Türk Anayasal Gelişmeleri*, YKY, İstanbul, 1998.

Tanör, Bülent, *Türkiye'nin İnsan Hakları Sorunu*, BDS Yayınları, YÖN Matbaası, İstanbul, 2004.

Tanör, Bülent, *Kurtuluş Kuruluş*, 9. Baskı, Cumhuriyet Kitapları, İstanbul, 2009.

Teziç, Erdoğan, *100 Soruda Siyasi Partiler (Partilerin Hukuki Rejimi ve Türkiye Partiler)*, Gerçek Yayınevi, İstanbul, 1976.

Timur, Taner, *Küreselleşme ve Demokrasi Krizi*, İmge, Ankara, 1996.

Timur, Taner, *Türk Devrimi ve Sonrası*, 4. Baskı, İmge Kitabevi, Ankara, 1997.

Timur, Taner, *Türk Devrimi ve Sonrası*, 4. Baskı, İmge Kitabevi, Ankara, 1997.

Tunçay, Mete, *Türkiye'de Sol Akımlar 1908-1925*, A.Ü. SBF Yayınları, Sevinç Matbaası, Ankara, 1967.

Tunçay, Mete, *Türkiye Cumhuriyeti'nde Tek Parti Yönetimi'nin Kurulması (1923-1931)*, Yurt Yayınları, Ankara, 1981.

Türkiye Cumhuriyeti İlk Anayasa Taslağı, Çeviri yazı: Levent Kavas, Boyut Yayın Grubu, İstanbul, 1998.

Üskül, Zafer, *Siyaset ve Asker*, İmge, Ankara, 1997.

Yayla, Yıldızhan (1984), *Anayasalarımızda Yönetim İlkeleri: Tevsi-i Mezuniyet ve Tefrik-i Vezaif*, 2. Baskı, İ.Ü. Siyasal Bilimler Fakültesi, Güryay Matbaası, 1984.

Yücekök, Ahmet, *100 Soruda Türk Devrim Tarihi*, Gerçek Yayınevi, İstanbul, 1984.

Yücekök, Ahmet, *100 Soruda Türkiye'de Din ve Siyaset*, 3. Baskı, Gerçek Yayınevi, İstanbul, 1983.

Zürcher, Erik Jan, *Modernleşen Türkiye'nin Tarihi*, 20. Baskı, Çev. Yasemin Saner Gönen, İletişim, İstanbul, 2006.

Kaynakça

Ağırdır, Bekir, *Kürtler ve Kürt Sorunu*, KONDA Araştırma, İstanbul, 2008.

Behar, Cem, *Osmanlı İmparatorluğu'nun ve Türkiye'nin Nüfusu: 1500–1927*, DİE, Ankara, 1996.

Behar, Cem, Oğuz Işık, Murat Güvenç, Sema Erder, Hakan Ercan, Capital & TÜSİAD, *Türkiye'nin Fırsat Penceresi: Demografik Dönüşüm ve İzdüşümleri*, İstanbul, 1999.

Güvenç, Murat, "Nüfus Bilgisi ve Türkiye'de Demografik Değişim", *Birikim*, 1997, S.101, s.70–73.

Karpat, Kemal H., *Osmanlı Nüfusu: 1830-1914*, Çev. Bahar Tırnakcı, Tarih Vakfı Yurt Yayınları, İstanbul, 2003.

Shorter, Frederic C. "Türkiye'de Nüfus Bilgisi Konusunda Kriz Var", Çev. Sevinç Kavadarlı, *Birikim*, 1997, S. 101, s.74–86.

Kaynakça

Ahmedî, *İskender-Nâme* (İnceleme-Tıpkıbasım), İsmail Ünver (Haz.), Türk Tarih Kurumu Yayınları, Ankara, 1983.

Akar, Rıdvan, *Varlık Vergisi*: *Tek Parti Rejiminde Azınlık Karşıtı Politika Örneği*, Belge Yayınları, İstanbul, 1992.

Andrews, P.A., "Muhacirler", *Cumhuriyet Dönemi Türkiye Ansiklopedisi*, Cilt 12, 1996, s. 515-520.

Andrews, P.A., *Ethnic Groups in the Republic of Turkey*, Wiesbaden, Dr. Ludwig Reichert Verlag, 1996.

Anschütz, H., "Christliche Gruppen in der Türkei", Andrews, P.A (ed.), *Ethnic Groups in the Republic of Turkey*, Wiesbaden, Dr. Ludwig Reichert Verlag, 1996, s. 454-72.

Aydemir, Şevket Süreyya, *Suyu Arayan Adam*, Ankara, 1959.

Aydın, Suavi, "Türkiye'de Etnik Yapı", *Cumhuriyet Dönemi Türkiye Ansiklopedisi*, Cilt 12, 1996, s. 496-514.

Aydın, Suavi, "Etnik Bir Ad Olarak 'Türk' Kavramının Sınırları ve Genişletilmesi Üzerine", *Birikim*, 71-72 (*Etnik Kimlik ve Azınlıklar Özel Sayısı*), 1995, s. 50-64.

Bilge, Yakup, *Süryanilerin Kökeni ve Türkiyeli Süryaniler*, İstanbul, 1991.

Caferoğlu, Ahmet, "Anadolu Etnografya Meselelerinden: Afyonkarahisar Azerîleri", *Türklük Mecmuası*, 1, 1939, s. 22-28.

Demir, Hülya ve Akar, Rıdvan, *İstanbul'un Son Sürgünleri: 1964'te Rumların Sınırdışı Edilmesi*, İletişim Yayınları, İstanbul, 1994.

Eickelman, Dale F., *The Middle East: An Anthropological Approach* (2. baskı), New Jersey, Prentice Hall, 1989.

Elizabeth Tonkin, Maryon Macdonald, Malcolm Chapman (Der.), "Ethnic Identities and Social Categories in Iran and Afghanistan", *History and Ethnicity*, London, New York, Routledge, 1989, s. 232-46.

Frayliç ve Ravling, *Türkmen Aşiretleri*, Habil Adem (Çev.), Çiğdem Önal (Çevrimyazı), Aşina Yayınları, İstanbul, 2008.

İnan, Abdülkadir, "Gaziantep Vilayetinde Elbeyliler", *Makaleler ve İncelemeler*, Türk Tarih Kurumu Yayınları, Ankara, 1968.

Just, Roger, "Triumph of the Ethnos", Elizabeth Tonkin, Maryon Macdonald, Malcolm Chapman (Ed.), *History and Ethnicity*, London and New York, Routledge, 1989, s. 71-88.

Kalpaklı, Mehmet, "Turk and Ottoman: A Brief Introduction to Their Images in the Ottoman Empire", Mustafa Soykut (Haz.), *Historical Image of the Turk in Europe: 15th Century to the Present, Political and Civilisational Aspects*, Isis Press, İstanbul, 2003, s. 13-18.

Karpat, Kemal, "Ottoman Population Records and the Census of 1881/82-1893", *International Journal of Middle East Studies* 9, 1985, s. 237-74,

Ottoman Population 1830-1914, Demographic and Social Characteristics, Madison. Wisconsin, The University of Winconsin Press.

Kazgan, Gülten, "Millî Türk Devletinin Kuruluşu ve Göçler", İ.Ü. *İktisat Fakültesi Mecmuası*, Cilt 30, 1974, s. 311-327.

Ladas, Stephen P., *Exchange of Minorities Bulgaria, Greece and Turkey*, New York: The Macmillan Company, 1932.

Mccarthy, "Factors in the Analysis of Population of Anatolia, 1800-1878", *Asian and African Studies*, 21(1), 1987, s. 33-63.

Mccarthy, Justin, *Muslims and Minorities:The Population of Ottoman Anatolia and the End of the Empire*, New York University Press, New York and London, 1983.

Meeker, M. E., "The Black Sea Turks: Some Aspects of Their Ethnic and Cultural Background", *International Journal of Middle East Studies*, Cilt 2, 1971, s. 318-45.

Na'imâ, Mustafa Efendi, *Târih-i Na'îmâ* (*Ravzatü'l-Hüseyn fi Hulasati Ahbâri'l-Hâfikayn*), Mehmet İpşirli (Çev.), Türk Tarih Kurumu, Ankara, 2007.

Pinson, M., "Russian Policy and the Emigration of the Crimean Tatars to the Ottoman Empire, 1854-1862", *İ.Ü. Edebiyat Fakültesi Güney-Doğu Avrupa Araştırmaları Dergisi*, Cilt 2/3, 1973/74, s. 101-14.

Sağol, Gülden, "Evliya Çelebi Seyahatnamesi'nden Hareketle 'Oğuz' Kelimesi", Nuran Tezcan ve Kadir Atlansoy (Haz.), *Evliya Çelebi ve Seyahatname*, Doğu Akdeniz Üniversitesi Yayınları, Gazi Magosa, 2002, s. 209-229.

Tapper, R., "Ethnicity, Order and Meaning in the Anthropology of Iran and Afghanistan" *Collogues International le Fait Ethnique en Iran et en Afghanistan*, Paris: Editions du CNRS, 1988, s. 21-34.

Kaynakça

Abadan Unat, Nermin, *Türk Toplumunda Kadın,* Türk Sosyal Bilimler Derneği, Ankara, 1979.

Acar Savran, Gülnur, *Beden, Emek, Tarih: Diyalektik Bir Feminizm İçin*, Kanat Yayınları, İstanbul, 2009.

Akşit, Elif Ekin, *Kızların Sessizliği: Kız Enstitülerinin Uzun Tarihi*, İletişim, İstanbul, 2005.

Alkan, Ayten (der.) *Cins Cins Mekân*, Varlık Yayınları, İstanbul, 2009.

Alkan, Ayten "Akademik Feminizm ve Üniversite: Bu Tanışıklıktan Ne Çıkar?" Servet Akyol vd. (der.) *Dönüştürülen Üniversiteler ve Eğitim Sistemimiz,* Eğitim-Sen Yay., Ankara, 2008, s. 333-363

Altınay, Ayşe Gül, *Vatan, Millet, Kadınlar,* İletişim, İstanbul, 2000

Berktay Hacımirzaoğlu, Ayşe (der.) *75 Yılda Kadınlar ve Erkekler,* Tarih Vakfı, İstanbul, 1998.

Berktay, Fatmagül, *Tarihin Cinsiyeti*, İstanbul, Metis, 2003.

Berktay, Fatmagül (der.) *Türkiye'de ve Avrupa Birliği'nde Kadının Konumu: Kazanımlar, Sorunlar, Umutlar,* Ka-Der Yayını, 2004.

Bora, Aksu ve Asena Günal (der), *1990'larda Türkiye'de Feminizm*, İletişim, İstanbul, 2002.

Bora, Aksu ve İlknur Üstün, *"Sıcak Aile Ortamı" Demokratikleşme Sürecinde Kadın ve Erkekler*, TESEV Algılar ve Zihniyet Yapıları Araştırma Dizisi, İstanbul, 2005.

Connell, R.W., *Toplumsal Cinsiyet ve İktidar - Toplum, Kişi ve Cinsel Politika*, çev. Cem Soydemir, Ayrıntı Yayınları, İstanbul, 1998.

Çakır, Serpil ve Gülbahar, H. "Kronoloji", *Kadın Hareketinin Yüzyılı- 2000 Yılı Ajandası*, Kadın Eserleri Kütüphanesi ve Bilgi Merkezi Vakfı Yayınları, İstanbul, 2000.

Çakır, Serpil, *Osmanlı Kadın Hareketi*, Metis, İstanbul, 2011 (3.b.)

Çakır, Serpil, Zehra Toksa v.d (der.) *Eski Harfli Türkçe Kadın Dergileri Bibliyografyası*, Metis, İstanbul, 1993.

Çakır, Serpil, "Feminizm: Ataerkil İktidarın Eleştirisi", *Modern Siyasal İdeolojiler*, Birsen Örs (der)., Bilgi Üniversitesi Yayınları, İstanbul, 2007, s.412-475.

Durakbaşa, A., *Halide Edib- Türk Modernleşmesi ve Feminizm,* İletişim, İstanbul, 2000.

Ekmekçioğlu, Lerna ve Melissa Bilal (der.) *Bir Adalet Fermanı, Osmanlı'dan Türkiye'ye Beş Ermeni Feminist Yazar*, Aras Yayıncılık, İstanbul, 2006.

Hırata, Helana vd., *Eleştirel Feminizm Sözlüğü*, çev. Gülnur Acar Savran, Kanat yayınları, 2009.

İlyasoğlu, Aynur ve Necla Akgökçe (der.), *Yerli Bir Feminizme Doğru,* Sel Yayınları, İstanbul, 2001.

Kandiyoti, Deniz, *Cariyeler, Bacılar, Yurttaşlar,* çev. Aksu Bora v.d., Metis, İstanbul, 1997.

Heinrich Böll Stiftung Derneği, *Türkiye'de Toplumsal Cinsiyet Tartışmaları*, İstanbul, 2007.

Mutluer, Nil (der.) *Cinsiyet Halleri: Türkiye'de Toplumsal Cinsiyetin Kesişim Sınırları,* Varlık Yayınları, İstanbul, 2008.

Pateman, Carol, *The Sexual Contract*, The Polity Press, Oxford, 1988.

Sancar, Serpil, "Otoriter Türk Modernleşmesinin Cinsiyet Rejimi", *Doğu-Batı*, S. 29 Özel Sayı: İdeolojiler-II, 2004.

Sancar, Serpil, *Erkeklik: İmkânsız İktidar*, Metis, İstanbul, 2009.

Sancar, Serpil (der.), *Birkaç Arpa Boyu... 21. Yüzyıla Girerken Türkiye'de Feminist Çalışmalar / Prof. Dr. Nermin Abadan-Unat'a Armağan,* Koç Üniversitesi Yayınları, İstanbul, 2011.

Selek, Pınar, *Sürüne Sürüne Erkek Olmak*, İletişim, İstanbul, 2008.

Saraçgil, Ayşe, *Bukalemun Erkek – Osmanlı İmparatorluğu'nda ve Türkiye Cumhuriyeti'nde Ataerkil Yapılar ve Modern Edebiyat,* çev. Sevim Aktaş, İletişim, İstanbul, 2005.

Tekeli, Şirin, "Kadınların Siyasetten Dışlanmışlıklarının 55 Yıllık Öyküsü", *Kadınlar ve Siyasal Yaşam: Eşit Hak-Eşit Katılım,* Cem Yayınevi, İstanbul, 1991, s. 115-128.

Toplum ve Bilim "Erkeklik" sayısı S.101, Güz 2004.

Walby, Sylvia, *Theorizing Patriarchy,* Blackwell, Oxford, 1990.

White, Jenny B., *Para ile Akraba: Kentsel Türkiye'de Kadın Emeği,* çev. Aksu Bora, İletişim, İstanbul, 1999.

Zihnioğlu, Yaprak, *Kadınsız İnkılâp*, Metis, İstanbul, 2003.

Kaynakça

Aktay, Yasin ve M. Emin Köktaş. *Din Sosyolojisi*, Vadi Yayınları, Ankara, 2007.

Altan, Mehmet, *Kent Dindarlığı*, Timaş Yayınları, İstanbul, 2010.

Çınar, Menderes, *Siyasal Bir Sorun Olarak İslamcılık.* Dipnot Yayınları, Ankara, 2005.

Davison, Andrew, *Türkiye'de Sekülarizm ve Modernlik*. Çev. Tuncay Birkan, İletişim Yayınları, İstanbul, 2002.

Durkheim, Emile, *Dini Hayatın İlkel Biçimleri*. Çev. Fuat Aydın, Ataç Yayınları, İstanbul, 2005.

Ergil, Doğu, 100 Soruda Fetullah Gülen Hareketi, Timaş Yayınları, İstanbul, 2010.

Falk, Richard, *Küreselleşme ve Din,* Küre Yayınları, İstanbul, 2001.

Karpat, Kemal, *İslam'ın Siyasallaşması*, Bilgi Üniversitesi Yayınları, İstanbul, 2005.

Mardin, Şerif, *Türkiye'de Din ve Siyaset*, İletişim Yayınları, İstanbul, 2007.

Mardin, Şerif, *Türkiye, İslam ve Sekülarizm*, İletişim Yayınları, İstanbul, 2011.

Morris, Brian, *Din Üzerine Antropolojik İncelemeler,* Çev. Tayfun Atay, İmge Kitabevi, Ankara.

Özdalga, Elisabeth, *İslamcılığın Türkiye Seyri: Sosyolojik Bir Perspektif,* İletişim Yayınları, İstanbul, 2006.

Özdemir, Şennur, *MÜSİAD Anadolu Sermayesinin Dönüşümü ve Türk Modernleşmesinin Derinleşmesi,*Vadi Yayınları, Ankara, 2006.

Paupard, Paul, *Dinler,* Dost Yayınları, Çev. Muna Cedden, Ankara, 2005.

Toprak, Binnaz ve Ali Çarkoğlu, *Değişen Türkiye'de Din, Toplum ve Siyaset*, TESEV Yayını, İstanbul, 2006.

Tuğal, Cihan, *Pasif Devrim: İslami Muhalefetin Düzenle Bütünleşmesi*, Koç Üniversitesi Yayınları, İstanbul, 2010.

White, Jenny B., *Türkiye'de İslamcı Kitle Seferberliği: Yerli Siyaset Üzerine Bir Araştırma*, Oğlak Yayıncılık, İstanbul, 2007.

Zuckerman, Phil., *Din Sosyolojisine Giriş*, Çev. İhsan Çapcıoğlu, Halil Aydınalp Birleşik Kitabevi, Ankara, 2006.

Kaynakça

Ansay, Sabri Şakir, *Hukuk Tarihinde İslam Hukuku*, A.Ü. İlahiyat Fakültesi Yayınları, Ankara, 1958.

Boratav, Korkut, *Türkiye İktisat Tarihi 1908-2009*, İmge Yayınevi, Ankara, 2012.

Can, Yılmaz, *İslam Şehirlerinin Fiziki Yapısı*, Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları, Ankara, 1995.

Caporal, Bernard, *Kemalizmde ve Kemalizm Sonrasında Türk Kadını*, Çev. E. Eyüpoğlu, Türkiye İş Bankası Yayınları, Ankara, 1982.

Doğan, İsmail, *Osmanlı Ailesi*, Yeni Türkiye Yayınları, Ankara, 2001.

Duben, Alan, "19. ve 20. Yüzyıl Osmanlı-Türk Aile ve Hane Yapıları", Der. T. Erder, *Türkiye'de Ailenin Değişimi*, Ankara: Türk Sosyal Bilimler Derneği Yayınları, Ankara, 1984, s. 92-111.

Duben, Alan, Cem, Behar, *İstanbul Haneleri: Evlilik, Aile ve Doğurganlık 1880-1940*, İletişim Yayınları, İstanbul, 1998

Eurostat *Eurostat Demographic Statistics*, 2010 <http://appsso.eurostat.ec.europa.eu>, Erişim Tarihi: 15.8.2012

Goloğlu, Mahmut, *Devrimler ve Tepkileri*, İş Bankası Yayınları, İstanbul, (2009a).

Goloğlu, Mahmut, *Tek Partili Cumhuriyet*, İş Bankası Yayınları, İstanbul, (2009b).

Ilgaz, Deniz, "Köy Enstitüleri", Der. F. Gök, *75 Yılda Eğitim*, Tarih Vakfı Yayınları, İstanbul, 1999, s. 311-44.

Jaeschke, Gotthard, "Türk Hukukunda Evlenme Akdinin Şekli", Der. B. Dilekçigil ve A. Çiğdem, *Aile Yazıları*, Cilt 4, Aile Kurumu Yayınları, Ankara, 1991, s.19-45.

Kılıç, Zülal "Cumhuriyet Türkiyesi'nde Kadın Hareketine Genel Bir Bakış", Der. A. Berktay Hacımirzaoğlu, *75 Yılda Kadınlar ve Erkekler*, İstanbul: Tarih Vakfı Yayınları, 1998, s. 347-60.

Laslett, Peter, *Household and the Family in the Past Time*, Cambridge University Press, London, 1974.

Ortaylı, İlber, *Osmanlı Toplumunda Aile*, Pan Yayıncılık, İstanbul, 2001.

Timur, Serim, Türkiye'de Aile Yapısı, Hacettepe Üniversitesi Yayınları, Ankara, 1972.

TÜİK, *İstatistiki Göstergeler: 1923-2010*, TÜİK Yayınları, Ankara, 2011.

TÜİK, *Aile Yapısı Araştırması*, TÜİK Yayınları, Ankara, 2006.

Yasa, İbrahim, *Ankara'da Gecekondu Aileleri*, Akın Matbaası, Ankara, 1966.

Zürcher, Erik Jan, *Modernleşen Türkiye'nin Tarihi*, Çev. Y. Saner, İletişim Yayınları, İstanbul, 2012.

Kaynakça

Ahmad, Feroz, "Cumhuriyet Türkiye'sinde Sınıf Bilincinin Oluşması 1923-1945", Donald Quataert ve Eric Jan Zürcher (der.) *Osmanlı'dan Cumhuriyet Türkiye'sine İşçiler 1839-1950*, İletişim Yayınları, İstanbul, 1998, s. 123-153.

Ahmad, Feroz, *Demokrasi Sürecinde Türkiye (1945-1980)*, Hil Yayın, İstanbul, 1996.

Akkaya, Yüksel, *Cumhuriyetin Hamalları: İşçiler*, Yordam Kitap, İstanbul, 2010.

Atılgan, Gökhan, "Türkiye İşçi Partisi: Türkiye'de Sosyalist Solun Zirvesi", Turgay Uzun (Ed.). *İttihat ve Terakki'den Günümüze Siyasal Partiler*, Orion Yayınları, Ankara, 2010, s.339-374.

Bağımsız Sosyal Bilimciler, *IMF Gözetiminde On Uzun Yıl 1998-2008: Farklı Hükümetler Tek Siyaset*, Yordam Kitap, İstanbul, 2007.

Bağımsız Sosyal Bilimciler, *2008 Kavşağında Türkiye: Siyaset, İktisat ve Toplum*, Yordam Kitap, İstanbul, 2008.

Bağımsız Sosyal Bilimciler, *Türkiye'de ve Dünyada Ekonomik Bunalım, 2008-2009*, Yordam Kitap, İstanbul, 2009.

Bakır, Onur ve Deniz Akdoğan, "Türkiye'de Sendikalaşma ve Özel Sektörde Sendikal Örgütlenme", Ankara, 2009, Teksir.

Bora, Tanıl, "Mavileşen Beyaz Yakalar", *Birikim*, 259, 2010, s. 48-64.

Boratav Korkut, *1980'li Yıllarda Türkiye'de Sosyal Sınıflar ve Bölüşüm*, Gerçek Yayınevi, İstanbul, 1991.

Boratav, Korkut, *Türkiye İktisat Tarihi 1908-2005*, İmge Kitabevi, Ankara, 2006.

Boratav, Korkut, *Emperyalizm, Sosyalizm ve Türkiye*, Yordam Kitap, İstanbul, 2010.

Buğra, Ayşe, *Devlet ve İşadamları*, İletişim Yayınları, İstanbul, 2007.

Buğra, Ayşe ve Osman Savaşkan, "Yerel Sanayi ve Bugünün Türkiye'sinde İş Dünyası", *Toplum ve Bilim*, 118, 2010, s. 92-123.

Bulut, Gökhan (Der.), *Tekel Direnişinin Işığında Gelenekselden Yeniye İşçi Sınıfı Hareketi*, Nota Bene Yayıncılık, Ankara, 2010.

Çelik, Aziz, *Vesayetten Siyasete Türkiye'de Sendikacılık (1946-1967)*, İletişim Yayınları, İstanbul, 2010.

Dündar, Can [haz.] *Özel Arşivinden Belgeler ve Anılarıyla Vehbi Koç*, Doğan Kitap, İstanbul, 2007.

Eroğul, Cem, *Devlet Nedir?* İmge Kitabevi, Ankara, 1999.

Kalfa, Ceren "Türkiye'de 1968-71 Fabrika İşgal Eylemleri ve Sosyalist Hareket", Mustafa Kemal Coşkun (der.) *Yapı, Pratik, Özne: Kapitalizmin Dönüşüm Süreçlerinin Ekonomi Politik Eleştirisi*, Dipnot Yayınları, Ankara, 2009, s. 173-201.

Karakışla, Yavuz Selim, "Osmanlı Sanayi İşçi Sınıfının Doğuşu 1839-1923", Donald Quataert ve Eric Jan Zürcher (der.) *Osmanlı'dan Cumhuriyet Türkiye'sine İşçiler 1839-1950*, İletişim Yayınları, İstanbul, 1998, s. 27-54.

Karaosmanoğlu, Yakup Kadri, *Ankara*, İstanbul, Remzi, 1972

Kazgan, Gülten ""Büyük Sermaye Gruplarının Türkiye Ekonomisindeki Yeri", *Cumhuriyet Dönemi Türkiye Ansiklopedisi*, C. 9, İstanbul, İletişim Yayınları, s. 2397-2410.

Kemal, Orhan *Gurbet Kuşları*, Everest Yayınları, İstanbul, 2008.

Karaosmanoğlu, Yakup Kadri, *Ankara*, Remzi Kitabevi, İstanbul, 1972.

Keyder, Çağlar "Türkiye'de Demokrasinin Ekonomi Politiği", İrvin Cemil Schick ve Ertuğrul Ahmet Tonak (der.) *Geçiş Sürecinde Türkiye*, Belge Yayınları, İstanbul, 1990, s. 38-75.

Köymen, Oya, *Kapitalizm ve Köylülük: Ağalar, Üretenler, Patronlar*, Yordam Kitap, İstanbul, 2008.

Makal, Ahmet, *Türkiye'de Çok Partili Dönemde Çalışma İlişkileri (1946-1963)*, İmge Yayınları, Ankara, 2002.

Makal, Ahmet, *Ameleden İşçiye: Erken Cumhuriyet Dönemi Emek Tarihi Çalışmaları*, İletişim Yayınları, İstanbul, 2007.

Metinsoy, Murat, "Gündelik Yaşamda Sınıf Mücadelesi ve Direniş: Türkiye'de İkinci Dünya Savaşı Sonrası Sosyal Politika Alanındaki Gelişmelerde İşçi Sınıfının Rolü", Burak Ülman ve İsmet Akça (Der.) *İktisat, Siyaset, Devlet Üzerine Yazılar: Kemali Saybaşılı'ya Armağan*, Bağlam Yayıncılık, İstanbul, 2006, s. 67-106.

Ollman, Bertell, *Marksizme Sıradışı Bir Giriş*, çev. Ayşegül Kars, Yordam Kitap, İstanbul, 2006.

Özsever, Atilla "TEKEL İşçisi: 5 Vakit Komünistim", *Cumhuriyet*, 28 Ocak 2010.

Öztürk, Özgür, *Türkiye'de Büyük Sermaye Grupları: Finans Kapitalin Oluşumu ve Gelişimi*, Sosyal Araştırmalar Vakfı, İstanbul, 2010.

Özuğurlu, Metin, *Anadolu'da Küresel Fabrikanın Doğuşu: Yeni İşçilik Örüntülerinin Sosyolojisi*, Halkevleri Emek Çalışmaları Merkezi, İstanbul, 2005.

Savran, Sungur, *Türkiye'de Sınıf Mücadeleleri Cilt 1: 1908-1980*, Yordam Kitap, İstanbul, 2010.

Sosyalizm ve Toplumsal Mücadeleler Ansiklopedisi, İletişim Yayınları, İstanbul, 1988 (Cilt 6 ve 7).

Soysal, Sevgi, *Şafak*, İletişim Yayınları, İstanbul, 2008

Sönmez, Mustafa "1980'lerden 90'lara Türkiye'de Holdingler", *Cumhuriyet Dönemi Türkiye Ansiklopedisi (Yüzyıl Biterken)* C. 15, İletişim Yayınları, İstanbul, 1996, s. 1330-1334.

Sönmez, Mustafa, *Türkiye'de İş Dünyasının Örgütleri ve Yönelimleri*, Friedrich Ebert Stifung Derneği Yayınları, İstanbul, 2010.

Şen, Mustafa "Türkiye'de Büyük Burjuvazinin Anatomisi", *Toplum ve Bilim*, 66, 1995, s. 46-68.

Şişmanov, Dimitır, *Türkiye İşçi ve Sosyalist Hareketi 1908-1965*, Belge Yayınları, İstanbul, 1978.

Thompson, E.P. *İngiliz İşçi Sınıfının Oluşumu*, çev. Uygur Kocabaşoğlu, İletişim Yayınları, İstanbul, 2004.

Ünüvar, Kerem "Siyasetin Üzerindeki Hayalet: Orta Sınıflar", *Birikim*, 260, 2010, s. 14-24.

Yılmaz, Hakan, *Türkiye'de Orta Sınıfı Tanımlamak: Ekonomik Düzeyler, Siyasal Tutumlar, Hayat Tarzları, Dinsel Ahlaki Yönelimler*,
http://hakanyilmaz.info/yahoo_site_admin/assets/docs/HakanYilmaz-2007-TurkiyedeOrtaSinif-Ozet.28470911.pdf, indirilme tarihi: 5 Kasım 2010.

Wood, Ellen Meiksins, *Sermaye İmparatorluğu*, Epos Yayınları, Ankara, 2006.

Kaynakça

Ağaoğulları, M. Ali, "Aşırı Milliyetçi Sağ", Irvin Cemil Schick, E.Ahmet Tonak (Der.), *Geçiş Sürecinde Türkiye*, Belge Yayınları, İstanbul, 1992, s.189-236.

Ahmad, Feroz, *Demokrasi Sürecinde Türkiye:1945-1980*, Ahmet Fethi (Çev.), Hil Yayınları, İstanbul, 1996.

Akşin, Sina, *100 Soruda Jön Türkler ve İttihat ve Terakki*, Gerçek Yayınları, İstanbul, 1980.

Akşin, Sina, *Ana Çizgileriyle Türkiye'nin Yakın Tarihi*, İmaj Yayınları, Ankara, 1996.

Akşin, Sina, "Osmanlı-Türk Toplumundaki Sınıf Yapısı Üzerine Bir Deneme", *Toplum ve Bilim*, Sayı:2, 1977, s.31-36.

Akay, A., "Aydın Üzerine Bir Bakış", Sabahattin Şen (Der.), *Türk Aydını ve Kimlik Sorunu*, Bağlam, İstanbul, 1995, s. 423-439.

Avcıoğlu, Doğan, *Türkiye'nin Düzeni*, Tekin Yayınları, İstanbul, Cilt:1, 2001.

Ayata, Sencer, "Patronage, Party And State: The Politicization of Islam in Turkey", *Middle East Journal*, Cilt: 50, Sayı:1, 1996, s. 40-56.

Ayman, Güler, B., *Yeni Sağ ve Devletin Değişimi: Yapısal Uyarlama Politikaları*, TODAİE Yay., Ankara, 1996.

Aydemir, Şevket Süreyya, *İnkilap ve Kadro*, Remzi Kitabevi, İstanbul, 2003.

Başkaya, Fikret, *Devletçilikten 24 Ocak Kararlarına*, Birlik, Ankara, 1986.

Belge, Murat, "Sol", Irvin Cemil Schick, E.Ahmet Tonak (Der.), *Geçiş Sürecinde Türkiye*, Belge Yayınları, İstanbul, 1992, s.159-189.

Berkes, Niyazi, *Türkiye'de Çağdaşlaşma*, İstanbul Matbaası, İstanbul, 1978.

Birtek, Faruk, "Devletçiliğin Yükselişi ve Düşüşü, 1932-1950; Yarı-Periferik Bir Ekonominin Yeniden Yapılanmasında Belirsiz Yol", Nevin Çoşar (Çev.), *Türkiye'de Devletçilik*, Bağlam Yayınları, İstanbul, 1995, s. 143-171.

Bora, Tanıl, Can, K., *Devlet, Ocak, Dergâh*, İletişim, İstanbul, 1994.

Boratav, Korkut, "Türkiye'de Popülizm: 1962-1976 Dönemi Üzerine Notlar" *Yapıt*, Ekim-Kasım, 1983, s. 7-18.

Boratav, Korkut, *Türkiye İktisat Tarihi*, 1908-1985, Gerçek, İstanbul, 1989.

Boratav, Korkut, *1980'li Yıllarda Türkiye'de Sosyal Sınıflar ve Bölüşüm*, Gerçek, İstanbul, 1995.

Boratav, Korkut, "2000'e Doğru Türkiye'de Popülizm", *Mürekkep*, Sayı:10-11, 1998, s. 8-12.

Bottomore, T.B, *Seçkinler ve Toplum*, Erol Mutlu (Çev.), Gündoğan, İstanbul, 1990.

Buğra, Ayşe, *Devlet ve İşadamları*, Fikret Adanan (Çev.), İletişim Yayınları, İstanbul, 2008.

Çakır, Ruşen, *Ayet ve Slogan: Türkiye'de İslami Oluşumlar*, Metis, İstanbul,1990.

Eralp, A., "The Politics of Turkish Development Strategies", Andrew Finkel, Nükhet Sirman, Routledge (Edited By), *Turkish State, Turkish Society*, London And Newyork, 1990, s.219-258.

Eroğul, Cem, *Demokrat Parti: Tarihi ve İdeolojisi*, İmge Kitabevi, Ankara, 1990.

Gökalp, Ziya, *Türkçülüğün Esasları*, Alter Yay, Ankara, 2010.

Gülalp, H., *Gelişme Stratejileri ve Gelişme İdeolojileri*, Yurt Yayınları, Ankara, 1987.

Gülalp, H., *Kapitalizm, Sınıflar ve Devlet*, Osman Akınhay, Abdullah Yılmaz (Çev.), Belge Yayınları, İstanbul, 1993.

Güvenç, Bozkurt, Şaylan, Gencay vd., *Türk-İslam Sentezi*, Sarmal, İstanbul, 1991.

Hale, William, *1789'dan Günümüze Türkiye'de Ordu ve Siyaset*, Ahmet Fethi (Çev.), Hil Yayınları, İstanbul, 1996.

İrketi, Okan, *Ricat Eden Cumhuriyet: DP ve AKP Döneminde Aydınlar*, Tan Yayınları, Ankara, 2010.

İnal, Kemal, "Türkiye'de Eğitimin İslamiyetleştirilmesi", *Mürekkep*, Sayı: 1994 Güz, Ss, 62-80.

Karaömerlioğlu, M.A., "Globalizm ve Türkiye'de İslam", *Mürekkep*, Kış-Bahar Sayısı, 1995, s. 63-67.

Karatepe, Şükrü, *Osmanlı Siyasi Kurumları: Klasik Dönem*, İz Yayınları, İstanbul, 2004.

Karpat, Kemal. H, *Osmanlı'dan Günümüze Elitler ve Din*, Timaş Yayınları, İstanbul, 2009.

Karpat, Kemal. H, *Türk Demokrasi Tarihi*, Afa Yayınları, İstanbul, 1996.

Kalaycıoğlu, Ersin, "Sivil Toplum ve Neopatrimonyal Siyaset", A. F. Keyman, A.Y. Sanbay (Der.), *Küreselleşme, Sivil Toplum ve İslam*, Vadi Yayınları, Ankara, 1988.

Kazancıgil, Ali, "Türkiye'de Modern Devletin Oluşumu ve Kemalizm, Ersin Kalaycıoğlu, Ali Yaşar Sarıbay (Ed.), *Türk Siyasal Hayatının Gelişimi*, Beta Yayınları, İstanbul, 1986, s. 171-188.

Keyder, Çağlar, *Ulusal Kalkınmacılığın İflası*, Metis Yayınları, İstanbul, 1993.

Keyder, Çağlar, *Türkiye'de Devlet ve Sınıflar*, İletişim Yayınları, İstanbul, 2008.

Kırbaş, D, "Yeni Sağın İdeolojisi: Pragmatizm", *İktisat Dergisi*, Sayı:314, 1991, s.3-8.

Kışlalı, Ahmet Taner, *Siyaset Bilimi*, İmge Kitabevi, Ankara, 2007.

Lewis, Bernard, *Modern Türkiye'nin Doğuşu*, Boğaç Babür Turna (Çev.), Arkadaş Yayınları, Ankara, 2009.

Sarıbay, Ali Yaşar, *Türkiye'de Modernleşme Din ve Parti Politikası: MSP Örnek Olayı*, Alan Yayınları, İstanbul, 1985.

Sarıca, Murat, *100 Soruda Siyasi Düşünce Tarihi*, Gerçek Yayınevi, İstanbul, 1996.

Savran, Sungur, "Osmanlı'dan Cumhuriyet'e: Türkiye'de Burjuva Devrimi Sorunu", *11.Tez*, Sayı:1, 1986, s.172-214.

Savran, S., "1960, 1971, 1980: Toplumsal Mücadeleler, Askeri Müdahaleler, "*11.Tez*, Sayı: 6, 1987, s. 132-168.

Schick, Irvin, Cemil, Tonak, Ahmet Ertuğrul, "Sonuç" Çev: Aydın Pesen, Neşe Balkan, Irvin Cemil Schick, E.Ahmet Tonak (Der.),*Geçiş Sürecinde Türkiye*, s. 386-398, Belge Yayınları, İstanbul, 1992.

Sezgin, Ömür, *Türk Kurtuluş Savaşı ve Siyasal Rejim Sorunu*, Birey ve Toplum Yayınları, Ankara, 1984.

Shaw, Stanford J, Shaw, Ezel-Kural, *Osmanlı İmparatorluğu ve Modern Türkiye* (Cilt: I), Mehmet Harmancı (Çev.), E Yayınları, İstanbul, 2008.

Şaylan, Gencay, *Türkiye'de Kapitalizm Bürokrasi ve Siyasal İdeoloji*, TODAİE Yayınları, Ankara, 1974.

Şaylan, Gencay, *Türkiye'de İslamcı Siyaset*, Verso, Ankara, 1992.

Şaylan, Gencay, *Türkiye'de Laiklik*, TUSES Yayınları, İstanbul.

Şener, Mustafa, *Türkiye Solunda Üç Tarz-I Siyaset: Yön, MDD ve TİP*, Yordam Yayınları, İstanbul, 2010.

Oktay, Cemil, *Siyaset Bilimi İncelemeleri*, Alfa, İstanbul, 2007.

Özbudun, Ergun, "Türkiye'de Devlet Seçkinleri ve Demokratik Siyasal Kültür", *Türkiye'de Demokratik Siyasal Kültür*, Türk Demokrasi Vakfı Yayınları, Ankara, 1995, s:1-42.

Özgüden, Mehmet, *Türkiye'de Sivil Toplum İdeolojisi:Yeni Sağ, Sol Liberalizm ve Siyasal İslamcılık Üzerine Bir İnceleme*, Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara, 2007.

Özdemir, Hikmet, "Siyasi Tarih:1960-1980", Yayın Yönetmeni: Sina Akşin, *Türkiye Tarihi 4: Çağdaş Türkiye*, s:191-261, Cem Yayınevi, İstanbul, 1990.

Özkazanç, A, *Türkiye'de Siyasi İktidar ve Meşruiyet Sorunu: 1980'li Yıllarda Yeni Sağ*, A.Ü. Sos. Bil. Enstitüsü (Basılmış Doktora Tezi), Ankara, 1998.

Tanör, Bülent, *İki Anayasa: 1961-1982*, Beta Yayınları, İstanbul, 1994.

Tanör, Bülent, *Osmanlı-Türk Anayasal Gelişmeleri*, Yapı Kredi Yayınları, İstanbul, 2006.

Tapper, R, "Giriş", Çağdaş Türkiye'de İslam, Editör: Richard Tapper, Sarmal, İstanbul, s. 7-38, 1991.

Timur, Taner, *Türk Devrimi ve Sonrası*, İmge Yayınevi, Ankara, 1997.

Taylor, John. G, "Üretim Tarzları Eklemlenmesinin Ortaya Çıkışı ve Üçüncü Dünya Formasyonlarının Yapısı Üzerindeki Etkisi" Çağatay Keskinok (Çev), Çağatay Keskinok ve Melih Ersoy (Der.), *Üretim Tarzlarının Eklemlenmesi Üzerine*, Birey ve Toplum Yay, Ankara, 1984, s. 125-178.

Tosun, G. E, *Demokratikleşme Perspektifinden Devlet Sivil Toplum İlişkisi (Türkiye Örneği)*, Alfa, Bursa, 2001.

Turhan, Mehmet, *Siyasal Elitler*, Gündoğan Yayınları, Ankara, 1991.

Turner, Bryan S., *Statü*, Çev. Kemal İnal, Doruk Yayınları, Ankara, 2000.

Tünay, M, "Türk Yeni Sağının Hegemonya Girişimi", N. Güvenoğlu, D. Dinler (Çev), Praksis, Sayı:5, 2002, s. 177-197,.

Umur, M. ve Bora, T., "Aydınlar Ocağı 12 Eylül'den Sonra Doludizgin: Türk-İslam Masonları", *Yeni Gündem*, Sayı:51, 1987, s. 10-18.

Yıldız, Y.G, "Türk Aydını ve İktidar Sorunu", Sebahattin Şen (Der.), *Türk Aydını ve Kimlik Sorunu*, Bağlam, İstanbul, 1995, s. 355-379.

Yücekök, Ahmet. N, *Türkiye'de Örgütlenmiş Dinin Sosyo-Ekonomik Tabanı*, Siyasal Bilgiler Fakültesi Yayınları, Ankara, 1971.

Kaynakça

Alkan, Ayten (der.), *Cins Cins Mekân*, Varlık Yayınları, İstanbul, 2009.

Aslan, Şükran, *1 Mayıs Mahallesi: 1980 Öncesi Toplumsal Mücadeleler ve Kent*, İletişim, İstanbul, 2010.

Altıntaş, Betül, *Mendile, Simite, Boyaya, Çöpe, Ankara Sokaklarında Çalışan Çocuklar*, İletişim Yayınları, İstanbul, 2003.

Ayata, Ayşe, "Roots and Trends of Clientelism in Turkey", L. Roniger ve A. Ayata (der.), *Democracy and Clientelism and Civil Society,* Lynne Reinner, Boulder, 1994, s.49-64.

Balaban, Osman, *Capital Accumulation, the State and the Production of Built Environment: the Case of Turkey*, Yayınlanmamış Doktora Tezi, ODTÜ Şehir ve Bölge Planlama Bölümü, 2010.

Beaumont, Peter., Blake, Gerald. ve Wagstaff, Malcolm,. "The industrialisation of Turkey", P. Beaumont, G. Blake ve M. Wagstaff (der.), *Middle East: A Geographical Study*, Londra, David Fulton, 1988, s.460-80.

Bozdoğan, Sibel, *Modernizm ve Ulusun İnşaası, Erken Cumhuriyet Türkiyesi'nin Mimari Kültürü*, Metis Yayınları, İstanbul, 2002.

Buğra, Ayşe, "Türkiye'nin Ahlaksız Konut Ekonomisi", A. Buğra, *Devlet-Piyasa Karşıtlığı'nın Ötesinde: İhtiyaç ve Tüketim Üzerine Yazılar*, İletişim Yayınları, İstanbul, 2000.

Canbakan, Hülya, *Society and Politics in an Ottoman Town: Ayntap in 17th Century*, Brill, Leiden, 2007.

Danielson, Michael ve Keleş, Ruşen, *Politics of Rapid Urbanisation*, Holmes and Meier, New York,1985.

Duncan, Simon, "What is Locality", R. Peet ve N. Thrift (der.) *New Models in Geography*, Unwin an Hyman, Londra, 1989.

Elias, Norbert, *Uygarlık Süreci, Cilt I*, İstanbul, İletişim, 2000.

Eraydın, Ayda, "Sermaye Birikim Sürecinde Kentler", *Defter*, 5, 1988, 133-53.

Erder, Sema, *Kentsel Gerilim,* Ankara, Um-ag Yayınları, 1997.

Ersoy, Melih, *Göç ve Kentsel Bütünleşme*, Türkiye Geliştirme Araştırmaları Vakfı, Ankara, 1985.

Faroqhi, Suraiya, *Osmanlı'da Kent ve Kentliler*, Yurt Yayınları, İstanbul, 2000.

Faroqhi, Suraiya, "In search of Ottoman history", H. Berktay and S. Faroqhi (der.), *New Approaches to State and Peasant in Ottoman History,* London, Frank Cass, 1992, s.24-41.

Giddens, Anthony, *Ulus Devlet ve Şiddet*, Kalkedon Yayıncılık, İstanbul, 2008

Göktürk, Deniz, Levent Soysal ve İpek Türeli (der.) *İstanbul Nereye? Küresel Kent, Kültür, Avrupa,* Metis, İstanbul.

Işık, Oğuz ve Pınarcıoğlu, *Melih, Nöbetleşe Yoksulluk, Sultanbeyli Örneği, İletişim Yayınları, İstanbul, 2001.*

İsvan, Ahmet, *Başkent Gölgesinde İstanbul,* İletişim Yayınları, İstanbul, 2010.

Karpat, Kemal, *Türkiye'de Toplumsal Dönüşüm: Kırsal Göç, Gecekondu ve Kentleşme*, İmge Yayınları, Ankara, 2003.

Kartal, Kemal, *Ekonomik ve Sosyal Yönleriyle Türkiye'de Kentlileşme,* Yurt Yayınları, Ankara, 1983.

Keleş, Ruşen, *Yerinden Yönetim ve Siyaset,* Cem Yayınları, İstanbul, 2009.

Keleş, Ruşen, *Kentleşme Politikası*, İmge Yayınları, Ankara, 2006.

Keleş, Ruşen, and Payne, Geoffrey, "Turkey", M. Wynn (der.), *Planning and Urban Growth in Southern Europe*, Mansell, Londra, 1984, 165-97.

Keyder, Çağlar, *Türkiye'de Devlet ve Sınıflar,* Birikim Yayınları, İstanbul,1989.

Keyder, Çağlar ve Öncü, Ayşe. "Globalisation of a Third-world metropolis: Istanbul in the 1980s", *Review,* 1994,17, 383-421.

Kıray, Mübeccel, *Ereğli: Sanayileşmeden Önce Bir Sahil Kasabası*, Bağlam, İstanbul, 2000 (1964).

Kıray, Mübeccel, İ*zmir: Örgütleşemeyen Kent,* Türk Sosyal Bilimler Derneği, Ankara, 1972.

Kurtuluş, Hatice (der.), *İstanbul'da Kentsel Ayrışma*, Bağlam, İstanbul, 2005.

Lefebvre, Henri, *Production of Urban Space*, Blackwell, Cambridge,1991.

Levine, Ned, "Old culture-new culture: a study of migrants in Ankara Turkey", *Social Forces*, 1973,51, ss.354 68.

Marcus Abraham, *The Middle East on the Eve of Modernity: Aleppo in the Eighteenth Century*, Columbia University Press, New York, 1989.

Markusen, L., *Settlement in Turkey: A Report on the Politics of Housing and Urbanisation,* The Royal Danish Academy of Art, School of Architecture, Copenhagen, Foreign Students Committee Publications, Series B, No. 7,1982.

Mardin, Şerif, "Civil society and Islam", J. Hall (der.) *Civil Society: Theory, History, Comparison,* Cambridge, Polity, 1995.

Massey, Doreen ve Pat. Jess, "Places and Culture in an Uneven World", D. Massey ve P. Jess (der.) *A Place in the World*, Open University Press, Milton Keynes, 1995.

Morley, David ve Robins, Kevin, "No place like Heimat: images of home(land) in European culture", E. Carter et al. (der.) *Space and Place: Theories of Identity and Location*, Londra, Lawrence and Wishart, 1993,3- 32.

Öncü, Ayşe, "The politics of the urban land market in Turkey: 1950-1980", *International Journal of Urban and Regional Research,* 1988,12, 38-64.

Özbudun, Ergun, *Social Change and Political Participation in Turkey*, Princeton University Press, Princeton, 1976.

Özdemir, Nihan, The transformation of squatter settlements into authorised apartment blocks: a case study of Ankara (Yayınlanmamış Doktora Tezi), University of Kent at Canterbury, 1989.

Özyeğin, Gül, *Başkalarının Kiri: Kapıcılar, Gündelikçiler ve Kadınlık Halleri,* İletişim Yayınları, İstanbul, 2005.

Perouse, Jean-François, *İstanbul'la Yüzleşme Denemeleri: Çepher, Hareketlilik ve Kentsel Bellek*, İletişim Yayınları, İstanbul, 2011.

Rivkin, Malcolm, Area Development for National Growth: The Turkish Precedent, New York, Frederick Praeger, 1969.

Robins, Kevin and Aksoy, Asu, "Istanbul rising: returning the repressed to urban culture", *European Urban and Regional Studies,* 2, 1995, s.223-35.

Rodwin, Lloyd, "Devising a national strategy for urban growth: the experience of Turkey", L. Rodwin, *Nations and Cities,* Houghton Mifflin, New York, 1970, s.70-106.

Scott, James, C. *Devlet Gibi Görmek*, İstanbul, Versus Kitap Yayınları, 2008

Şengül, H.Tarık, *Kentsel Çelişki ve Siyaset*, 2. Baskı, İmge, Ankara, 2009.

Şenyapılı, Tansı, *Gecekondu: Çevre İşçilerin Mekânı,* Ankara, ODTÜ Yayınları, 1982.

Devlet Planlama Teşkilatı, *Birinci Beş Yıllık Kalkınma Planı, DPT Yayını, Ankara, 1963.*

Suzuki, Peter, "Encounters with Istanbul: urban peasants and village peasants", *International Journal of Comparative Sociology,* 5, 1964, 208-15.

Tankut, Gönül, *Bir Başkentin İmarı*, Anahtar Kitaplar, İstanbul, 1993.

Tekeli, İlhan, "Evolution of spatial organization in the Ottoman Empire and Turkish Republic" , L. Brown (ed.), *From Medina to Metropolis,* Mansell, Princeton, 1973, 244- 73.

Tekeli, İlhan, "Başkent Ankara'nın Öyküsü, İ.Tekeli, *Türkiye'de Kentleşme Yazıları*, Turhan Kitabevi, Ankara, 1982.

Tekeli, İlhan, "Ankara'nın Başkentlik Kararının Ülkesel Mekân Organizasyonu ve Toplumsal Yapıya Etkileri Bakımından Genel Bir Değerlendirmesi", Yavuz, E. ve N. Uğurel, (der.), *Tarih İçinde Ankara,* ODTÜ Yayını, 1984, s.321-334.

Tekeli, İlhan, *Cumhuriyet'in Belediyecilik Öyküsü (1923-1990),* Tarih Vakı Yurt Yayınları, İstanbul, 2009.

Therborn, Göran, "Routes to/through Modernity", M. Featherstone (der.), *Global Modernities*, Sage, Londra, 1995.

Tuğal, Cihan, *Pasif Devrim: İslami Muhalefetin Düzenle Bütünleşmesi*, Koç Üniversitesi Yayınları, İstanbul, 2011.

Wilkins, Charles L., *Forging Ottoman Solidarities: Ottoman Aleppo* 1640-1700, Brill, Leiden, 2010.

Zubaida, Sami, *Islam, the People and the State,* I. B. Tauris, Londra, 1993.

Kaynakça

Abisel, Nilgün, *Türk Sineması Üzerine Yazılar*, Phoenix yayınevi, Ankara, 2005.

Aktuğ, Erkan, "2009'da Sinema Yerinde Saydı", *Radikal*, 9 Ocak 2010, s. 23.

Antrakt Sinema Gazetesi, www.antraktsinema.com (17.01.2011'de e-maille alınan bilgi)

CineTürk, ed: Aydın Sayman ve Erdoğan Kar, *Temel Verileriyle Türk Sineması 1996-2006*, İstanbul.

Evren, Burçak, *İlk Türk Filmleri*, Es yayınları, İstanbul, 2006.

Filmer, Cemil, *Hatıralar*, Emek matbaacılık, İstanbul, 1984.

Işığan, Altuğ, "Dağıtım Alanındaki Değişim ve Türk Sinemasının Yeniden Yapılanması: 1987-96", *Mürekkep*, 1997, sayı: 8, s.100-106.

Kırel, Serpil, *Yeşilçam Öykü Sineması*, Babil yayınları, İstanbul, 2005.

Nowell-Smith, Geoffrey (ed), *Dünya Sinema Tarihi*, çev: A. Fethi, Kabalcı yayınevi, İstanbul, 2003.

Özgüç, Agah, *Türk Filmleri Sözlüğü* (4 cilt), Sesam, İstanbul.

Özgüç, Agah, *Sansür Dosyası*, Koza yayınları, İstanbul, 1976.

Özön, Nijat, *Türk Sinema Tarihi 1896-1960*, Antalya Kültür Sanat Vakfı, Ankara, 2003.

Özön, Nijat, *Karagözden Sinemaya Türk Sineması ve Sorunları* (2 cilt), Kitle yayınevi, Ankara, 1995.

Öztürk, S. Ruken, *Sinemanın Dişil Yüzü: Türkiye'de Kadın Yönetmenler*, Om yayınevi, İstanbul, 2004.

Öztürk, Serdar, *Erken Cumhuriyet Döneminde Sinema Seyir Siyaset*, Elips yayınevi, Ankara, 2005.

Refiğ, Halit, *Ulusal Sinema Kavgası*, Dergah yayınları, İstanbul, 2009 (1971).

Scognamillo, Giovanni, *Türk Sineması Tarihi*, Kabalcı yayınevi, İstanbul, 2003.

www.sinematurk.com

Kaynakça

Akın, Yiğit, *Gürbüz ve Yavuz Evlatlar*, İletişim Yayınları, İstanbul,2004.

Akşar, Tuğrul ve Merih, Kutlu. *Futbol Ekonomisi*, Literatür Yayınları, İstanbul,2006.

Arıpınar, Erdoğan.(Edit) *Türk Futbol Tarihi, Cilt 1*, TFF yay. Gül Basım& Yayın A.Ş. İstanbul, 1992.

Atabeyoğlu, Cem, "Cumhuriyet Döneminde Spor Politikası", *Cumhuriyet Dönemi Türkiye Ansiklopedisi Cilt 8*, İletişim Yayınları, İstanbul, 1985.

Atabeyoğlu, Cem, *Türk Spor Tarihi:1453-199,* Fotospor, AN Grafik Basın San. ve Tic. A.Ş., İstanbul, 1991.

Bora, Tanıl ve Erdoğan, Nemci. "Dur Tarih Vur Türkiye", Tanıl Bora, Roman Horak ve Wolfang Reiter(Der.) *Futbol ve Kültürü*, İletişim Yayınları, İstanbul,1993, s.221-240.

Can, Cem, "Serbest Dopingli Spor", Fanatik Gazetesi, 04.09.2004

Doğan, Yalçın, *Fenerbahçe Cumhuriyeti*, Tekin Yayınları, İstanbul, 1989.

Fişek, Kurthan, *Spor Yönetimi*, SBF Yayınları, No:525, Ankara, 1983.

Fişek, Kurthan, *100 Soruda Türkiye Spor Tarihi*, Gerçek Yayınları, İstanbul,1985.

Gökalp, Emre, "Medya ve Spor ya da Spor/Futbol Medyası", *Toplum ve Bilim Sayı:103 Spor: Oyun Değil Ciddi İş*, 2005, s.121-137.

Hiçyılmaz, Ergun, Türk Spor Tarihi, Demet Ofset, İstanbul,1974,

Kozanoğlu, Can, *Bu Maçı Alıcaz!* Kıyı Yayınları, İstanbul,1990.

Mutlu, Erol, "Avrupa'yı Salladık, İngiltere'yi Sarsacağız: Futbol, Milliyetçilik ve Şiddet" *Cogito Şiddet Özel Sayısı (6-7)*,1996, s.367-375.

Sert, Mahmut, *Gol Atan Galip*, Bağlam Yayınları, İstanbul,2000.

Sümer, Rıza, *Sporda Demokrasi 2*, Şafak Matbaacılık, Ankara, 1990.

Şimşek, Sefa, "Cumhuriyet Döneminde Spor ve İdeoloji", *Türkiye Günlüğü Dergisi Kasım-Aralık. Sayı 48*,1997,s.87-92.

Talimciler, Ahmet, *Türkiye'de Futbol Fanatizmi ve Medya İlişkisi*, Bağlam Yayınları, İstanbul,2003.

Talimciler, Ahmet, Sporun Sosyolojisi Sosyolojinin Sporu, Bağlam Yayınları, İstanbul, 2010.

Toker, Nilgün, "Oyuna Girme-Oyunu Seyretme: Platon'a Karşı Aristoteles" *Toplum ve Bilim Sayı:103 Spor:Oyun Değil Ciddi İş*,2005, s.7-20.

Uztuğ, Ferruh, "Devlet, Belediyeler, Özel Sermaye Üçgenindeki Futbol Yönetiminde Tecimsel ve Siyasal İmaj Kaygıları", Tanıl Bora(Der.) *Takımdan Ayrı Düz Koşu*, İletişim Yayınları, İstanbul,2001,s.123-153.

Ünsal, Artun, *Tribün Cemaatinin Öfkesi*, İletişim Yayınları, İstanbul,2005.

Yarar, Betül, ("Popüler Kültür ve Siyaset: 1980'lerde Yeni Sağ ve Futbol", *Mürekkep Dergisi Sayı:13*,1999, s.40-62.

Kaynakça

Cantek, Levent, *Türkiye'de Çizgi Roman,* 2.Baskı, İletişim Yayınları, İstanbul, 2002.

Cantek, Levent, "Gırgır Efsanesine Dışarıdan Bakmak", *Toplumsal Tarih*, Sayı 129, 2004, s. 16-22.

Cantek, Levent, "Mizah Dergileri ve Sol", *Modern Türkiye'de Siyasi Düşünce, Sol*, Cilt 8, Ed.Murat Gültekingil, İletişim Yayınları, İstanbul, 2007.

Cantek, Levent, *Akbaba Mizah Dergisi (1922-1977) Örneğinde Türkiye'de Medya, Siyaset ve Toplumsal Yaşamın Dönüşümü*, 107K461 no'lu Tübitak-SOBAG Proje Raporu, Ankara, 2009.

Çakır, Devrim, "70'li Yılların Karikatür Dili: Gırgır", *Popüler Tarih*, Sayı 14, 2001, s. 90-95.

Çapanoğlu, Münir Süleyman, *Basın Tarihimizde Mizah Dergileri*, Gazetecileri Cemiyeti Yayınları, İstanbul, 1970.

Çeviker, Turgut, *Gelişim Sürecinde Türk Karikatürü-I*, Tanzimat ve İstibdat Dönemi (1867-1878/1878-1908), Adam Yayınları, İstanbul, 1986.

Çeviker, Turgut, *Gelişim Sürecinde Türk Karikatürü-II*, Meşrutiyet Dönemi (1908-1918), Adam Yayınları, İstanbul, 1988.

Çeviker, Turgut, *Gelişim Sürecinde Türk Karikatürü-III*, Kurtuluş Savaşı Dönemi (1918-1923), Adam Yayınları, İstanbul, 1991.

Çeviker, Turgut, "Ana Çizgileriyle Osmanlı Karikatürü", *Toplumsal Tarih*, S. 122, 2004, s. 72-77.

Gönenç, Levent, "Arka Sokakların Dergisi Mikrop", *Çizgili Kenar Notları* içinde (Der: Levent Cantek), İletişim, İstanbul, 2007.

Kayış, Yasin, *Demokrat Parti Döneminde Siyasi Karikatür*, Libra Yayıncılık, İstanbul, 2009.

Öngören, Ferit, *Cumhuriyet'in Yetmişbeşinci Yılında Türk Mizah ve Hicvi*, Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları, Ankara, 1998.

Sipahioğlu, Ahmet, *Türk Grafik Mizahı, 1923-1980*, Dokuz Eylül Yayınları, İzmir, 1999.

Timur, A. E., "Türk Mizah Tarihinin Dünü Bugünü", *Medyanoz Mizahi Haber Sitesi*, http://www.medyanoz.net., (Son Erişim Tarihi: 20/07/2009).

Topuz, Hıfzı, *Başlangıcından Bugüne Türk Karikatürü*, İnkilap Kitabevi, İstanbul, 1997.

Türk Tarihçiliğinde Kırk Yıl:
Prof.Dr. Mustafa YILMAZ'a Armağan

Editörler:
Sadık ERDAŞ, Seyfi YILDIRIM

Bu kitabın yayın hakkı SİYASAL KİTABEVİ'ne aittir. Yayınevinin ve yayınlayıcısının yazılı izni alınmaksızın kısmen veya tamamen alıntı yapılamaz, hiçbir şekilde kopyalanamaz, çoğaltılamaz ve yayınlanamaz.

Türk Tarihçiliğinde Kırk Yıl: Prof.Dr. Mustafa Yılmaz'a Armağan

Editör: Sadık ERDAŞ, Seyfi YILDIRIM
Kapak ve Sayfa Düzeni: Buse Dilara Dirim
©Siyasal Kitabevi Tüm Hakları Saklıdır.
2023 Mayıs, Ankara
ISBN No: 978-625-7424-87-5
Siyasal Kitabevi-Ünal Sevindik
Yayıncı Sertifika No: 14016
Şehit Adem Yavuz Sok. Hitit Apt. 14/1
Kızılay-Ankara
Tel: 0(312) 419 97 81 pbx
Faks: 0(312) 419 16 11
Baskı:
Repro Bir Matbaacılık Kağ. Rekl. Tasarım Tic. Ltd. Şti.
Sertifika No: 47381
İvedik OSB Matbaacılar Sitesi 1514. Cad.
No: 23-25 Yenimahalle/ANKARA
Dağıtım:
Siyasal Kitabevi
Şehit Adem Yavuz Sok. Hitit Apt. 14/1
Kızılay/Ankara
Tel: 0(312) 419 97 81 pbx
Faks: 0(312) 419 16 11
e-posta: info@siyasalkitap.com
http://www.siyasalkitap.com

Basında yer alan konulara bakıldığında dikkati çeken bir diğer husus ise Ermenilerin uluslararası planda azınlıklar ile uluslararası sorunları kullanmalarıdır. Örneğin, ABD'de hem Rum hem Yahudi lobileri kullanılırken, Fransa'da Rum lobisi kullanılarak, söz konusu lobilerin desteği ile tezlerine dayanak oluşturmaya çalışmaktadırlar.

KAYNAKÇA

*Arşiv Belgeleriyle Ermeni Faaliyetleri 1914-191*8, Cilt:1, Ankara: Genelkurmay Başkanlığı Yayını, 2005.

Batıda Ermeni Faaliyetleri ve Yürütülen Propaganda, T.C. Basın-Yayın Genel Müdürlüğü Yayını, Baskı yılı yok.

Çiçek, Kemal, Ermenilerin Zorunlu Göçü, l915-1917, Ankara: TTK Yayını, 2005.

Dış Basında Ermeni İddiaları (02-22 Mayıs 2006), T.C. Başbakanlık Basın-Yayın ve Enformasyon Genel Müdürlüğü Yayını, Mayıs 2006.

Dış Basında Ermeniler, Ankara: T.C. Başbakanlık Basın-Yayın ve Enformasyon Genel Müdürlüğü Yayını. 2001, 2005 v.d baskıları.

"Dışardaki Ermeniler Türkiye'de Olay Çıkarmaya Hazırlanıyor", *Tercüman*, 18 Mart 1975.

Hürriyet Gazetesi, 31 Ocak 2001.

Saray, Mehmet, *Ermenistan ve Türk-Ermeni İlişkileri*, Ankara: Atatürk Araştırma Merkezi Yayını, 2.baskı, 2005.

Seki, Yusuf, *Dış Basında Ermeni Meselesi (1999-2003)*, Ankara 2004

Uras, Esat, Tarihte Ermeniler Ve Ermeni Meselesi, İstanbul: Belge Yayınları, 2.Baskı, 1987.

http://www.byegm.gov.tr/yayinicerikarsiv.aspx?Id=2&Tarih=20090428&Haftalik=0 (Erişim Tarihi: 28.01.2011) "Turkey, Armenia and Denial",

http://www.nytimes.com/2006/05/16/opinion/16tue3.html?_r=1&scp=1&sq=Turkey%20Armenia%20Denial&st=cse (Erişim tarihi:28.01.2011)

"Fransız Basını Tasarıya Karşı Çıktı", 12 Ekim 2006,

http://arsiv.ntvmsnbc.com/news/387821.asp (Erişim Tarihi:18 Ocak 2011)

Sonuç olarak Mehmet Âkif Ersoy, İstiklâl Savaşı'nın kazanılmasında bir şair, bir milletvekili ve bir vatansever olarak görev ve hizmetlerde bulunmuştur. Faaliyetlerine dayanarak Mehmet Âkif'e Milli Mücadele döneminin mücahit vaiz veya hatibi diyebiliriz. O, İstiklâl Savaşı'nın cephe gerisinde üstün hizmet gören gönüllü ve fedakâr kahramanlarından birisi olmuş, Türk halkına mücadele azmi vererek Anadolu'da halk üzerindeki aleyhte propagandalara karşı vaazlarıyla etkin görev üstlenmiştir.

KAYNAKÇA

Açıksöz, (21 Ekim 1336), (2 Teşrin-i sani 1336), (5 Teşrin-i sani 1336), (8 Teşrin-i sani 1336), (11 Teşrin-i sani 1336), (15 Teşrin-i sani 1336), (18 Teşrin-i sani 1336), (22 Teşrin-i sani 1336), (25 Teşrin-i sani 1336), (27 Aralık 1920), (21 Şubat 1337).

Akyol, İbrahim, "Mehmet Âkif Ersoy'un Milli Mücadele Yıllarında Çankırı'ya Gelişi ve Çankırı Vaazı", *I. Uluslararası Mehmet Âkif Sempozyumu (19-21 Kasım 2008)*, Cilt: I, Burdur: Mehmet Âkif Ersoy Üniversitesi, 2009, s.409-412.

Aslan, Betül, "Milli Mücadele Döneminde Halkı Aydınlatma ve Propaganda Faaliyetleri Yürüten Önemli Bir Komisyon: İrşad Encümeni", *Atatürk Dergisi*, 4, sy.2, (2004): 125-148.

Atay, Dinçer, "Mehmet Âkif'in İttihat ve Terakki Cemiyeti Üyeliği sırasında Verdiği Bir Vaaz: İttihâd Yaşatır, Yükseltir Tefrika Yakar, Öldürür", *Mehmet Âkif Ersoy – Çetin ve Sessiz Bir Volkan*, İstanbul: Türk Ocakları Çerkezköy Şubesi, (Editörler: Salim Çonoğlu, Yasin Yavuz), Doğu Kütüphanesi, 2021, s.193-211.

Bacanlı, Hakan, "Birinci TBMM'de Burdur Milletvekili Mehmet Âkif (Ersoy) ve Faaliyetleri", *Atatürk Araştırma Merkezi Dergisi*, 34, sy.97, (2018): 1-54.

Eski, Mustafa, *Millî Mücadele'de Mehmet Âkif Kastamonu'da*, Ankara: Önder Matbaacılık, 2008.

Eşref Edib, *Mehmed Âkif Hayatı, Eserleri ve 70 Muharririn Yazıları*, İstanbul: Asarı İlmiye Kütüphanesi Neşriyatı, 1939.

Güler Ali, "Yeni Arşiv Belgelerinin Işığında Mehmet Âkif'in Ankara'ya Gelişi ve İlk Günleri", *Devlet Dergisi*, 11, sy.452, (2014): 10-14.

Gürel, Nazlı Rânâ, "Mehmed Âkif Ersoy'un Açıksöz Gazetesinde Yayınlanan Şiirlerinin Düşündürdükleri", *Uluslararası Mehmet Âkif Ersoy Millî Birlik ve Bütünlük Sempozyumu (12-14 Ekim 2011)*, İstanbul: İstanbul Sabahattin Zaim Üniversitesi Yayını:3, 2011, s.551-582.

Kısıklı, Emine, "Milli Mücadele'de Kamuoyu Oluşumunda Mehmet Âkif", *I. Uluslararası Mehmet Âkif Sempozyumu (19-21 Kasım 2008)*, Cilt: I, Burdur: Mehmet Âkif Ersoy Üniversitesi, 2009, s.203-218.

Mehmet Akif Ersoy ve İstiklal Marşı, Ankara: T.C. Cumhurbaşkanlığı Devlet Arşivleri Başkanlığı, 2021.

Mehmet Âkif, "Nasrullah Kürsüsünden", *Sebilürreşâd*, Cilt:18, Sayı:464, (25 Teşrîn-i Sânî 1336), s.199-210.

Mehmet Âkif, "Müslümanların Terakkileri İslam'a Sarılmalarına Bağlıdır", *Sebilürreşâd*, Cilt:18, Sayı:465, (3 Kânûn-ı evvel 1336), s.267-273.

Mehmet Âkif, "Tam Müslüman Olmadıkça Felah Yoktur", *Sebilürreşâd*, Cilt:18, Sayı:466, (13 Kânûn-ı evvel 1336), s.379-383.

Mehmet Âkif, "Ye'se Düşenler Müslüman Değildir", *Sebilürreşâd,* Cilt:18, Sayı:467, (3 Şubat 1337), s.393-396.

Meşrutiyet'ten Cumhuriyet'e Yakın Tarihimizin Belgeseli 1908-1925, Sebîlürreşâd Mecmuası, İstanbul: Bağcılar Belediye Başkanlığı, Cilt:18, Sayı:443-468 (09 Ekim 1919–17 Şubat 1921), (M. Ertuğrul Düzdağ), 2020.

Parın, Kamil, "Milletini Mücadeleye Çağıran Edebi Bir Ses: Mehmet Âkif'in Nasrullah Vaazı'nda Milli Uyanışı Var Eden Değerler", *100. Yılında İstiklâl Marşı'mızı ve Milli Şairimiz Mehmet Âkif Ersoy'u Anlamak*, Ankara: Türk Eğitim-Sen Genel Merkezi Yayınları, 2021, s. 577-599.

Semiz, Yaşar, "Millî Mücadele ve Mehmet Âkif", *Türkiyat Araştırmaları Dergisi*, sy.7, (2000): 397-471.

Semiz, Yaşar - Akandere, Osman, "Millî Mücadelede Mehmed Âkif (Ersoy) Beyin Faaliyetleri", *Atatürk Araştırma Merkezi Dergisi*, 18, sy.54, (2002): 903-952.

Takvîm-i Vekâyi, (11 Nisan 1336).

Turan, Refik, "Millî Mücadele'de İnebolu-Kastamonu-Ankara Hattı", Atatürk Araştırma Merkezi Dergisi, XV, sy.44, (1999): 693-694.

TBMM Zabıt Ceridesi, Cilt.5, İ.8, C.1, (9 Ekim 1920).

Yılmaz, Mehmet Serhat, "Millî Mücadele Döneminde Mehmet Akif Ersoy'un Kastamonu'daki Faaliyetleri", *Mehmet Akif Ersoy (Hayatı-Düşünceleri-Eserleri)*, (Editörler: Celalettin Vatandaş, Yeşim Çağlar, Sezai Öztaş), Ankara: TBMM Yayınları, 2022, s.705-722.

Bolşevik ideolojisinin yayılmasını Türkler ve Batı dünyası için ortak tehdit olarak gören Ali Kemal bu tehlikenin ortadan kaldırılması için de Osmanlı hilafet ve saltanatının Müslüman dünyası üzerindeki manevi gücüne işaret etmiştir. Bu doğrultuda Ali Kemal, gelecekte Kapitalizm ve Sosyalizm arasında cereyan edecek olan Soğuk Savaş Dönemi'nde Batılılar tarafından Türkiye'ye biçilmeye çalışılan rolü ve yüklenmek istenen misyonu onlardan önce ortaya atarak farkında olmadan bir nevi bu düşüncenin fikir babası olmuştur.

Batı milletlerini yakından tanıma fırsatını elde eden ancak kendi milletinin düşünce ve değer yargılarından bir o kadar uzak kalan Ali Kemal yüksek benlik duygusunun ortaya çıkardığı inat ve hırslara mağlup olmuş bir kişi olarak tanınmıştır. İngilizlerin gücüne aldandığı için Anadolu hareketini doğru okuyamadığı, İttihat ve Terakki aleyhtarlığını ise bir tür düşmanlığa dönüştürdüğü ve bunu da Anadolu hareketine bağlayacak kadar gerçek yaşamdan kopuk hayallerinin esiri olduğu görülmüştür.

1920-1922 yılları arasında *Peyâm-ı Sabah* gazetesinde yayımlanan yazılarında Ali Kemal, dozajı zaman zaman değişse de bu tarz fikirlerini ısrarlı bir şekilde savunmuştur. Ali Kemal bu düşünceleri doğrultusunda iki farklı şekilde tarif edilmiştir. Bazıları Ali Kemal'i, yargılanmadan infaz edilmesini de göz önünde bulundurarak "muhalif olmak için yaratılmış, kalemiyle var olmaya çalışan bir yazı emekçisi" olarak görmek istemiştir. Bazıları ise yanlış içtihatlarında ısrar ve inat eden bu yüzden de Millî Mücadeleye büyük zararlar vermiş bir "vatan haini" olarak tarif etmiştir.

KAYNAKÇA

1. Tetkik Eserler

a. Kitaplar

Armaoğlu, Fahir. *20. Yüzyıl Siyasi Tarihi (1914-1995),* 14. Baskı, İstanbul: Alkım Yayınevi, Tarih (?).

Atatürk, Kemal. *Nutuk (1919-1927),* Yayıma Hazırlayan: Zeynep Korkmaz. Ankara: Atatürk Araştırma Merkezi Yayınları, 2018.

Karaveli, Orhan. *Ali Kemâl (Belki de Bir Günah Keçisi…),* İstanbul: Kırmızı Kedi Yayınevi, 2018.

Kocatürk, Utkan. *Atatürk Ve Türkiye Cumhuriyeti Tarihi Kronolojisi (1918-1938),* Ankara: Türk Tarih Kurumu Basımevi, 2000.

Kolcu, Ali İhsan. *Ali Kemâl (Hayatı-Sanatı-Eserleri),* 2. Baskı, Konya-Rize: Salkımsöğüt Yayınevi, 2019.

Lewıs, Bernard. *Modern Türkiye'nin Doğuşu*, 8.Baskı, Ankara: Türk Tarih Kurumu Yayınları, 2000.

Okur, Mehmet ve Küçükuğurlu, Murat. *İngiliz Yüksek Komiserlerinin Gözüyle Millî Mücadele (1918-1920),* Trabzon: Serander Yayınları, 2006.

Sonyel, Salâhi. *Türk Kurtuluş Savaşı Ve Dış Politika I,* 3. Baskı, Ankara: Türk Tarih Kurumu Yayınları, 1995.
Sonyel, Salâhi. *Türk Kurtuluş Savaşı Ve Dış Politika II,* 3. Baskı, Ankara: Türk Tarih Kurumu Basımevi, 2003.
Şimşir, Bilâl. *Bizim Diplomatlar*, Ankara: Bilgi Yayınevi, 1996.
Yüceer, Saime. *Millî Mücadele Yıllarında Ankara Moskova İlişkileri,* İstanbul: Sentez Yayınları, 2016.

b. Makaleler

Benhür, Çağatay. "1920'li Yıllarda Türk-Sovyet İlişkileri: Kronolojik Bir Çalışma", *Türkiyat Araştırmaları Dergisi* 13, sy. 24 (2008): 277-313.
Çakıcı, Nurettin ve Öksüz, Hikmet. "Bolşevik Rusların Millî Mücadele Hareketiyle Temas Kurma Girişimleri", *Cumhuriyet Tarihi Araştırmaları Dergisi* 16, sy. 32 (Güz 2020): 717-746.
Erdaş, Sadık. "Türk-Sovyet İlişkilerinin İlk Yılı Ve İki Kararname", *Cumhuriyet Tarihi Araştırmaları Dergisi* 13, sy.26 (Güz 2017): 67-90.
Korkmaz, Telli. "Türk-Sovyet İlişkilerinde G.V. Çiçerin Ve Ermeni Meselesi", *Belleten Dergisi* 80, sy.288 (Ağustos 2016): 619-638.
Sarınay, Yusuf. "Millî Mücadele'de Türk – Sovyet Münasebetleri", *Ondokuz Mayıs Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi* 1, sy.1 (1986): 200-218.
Topal, Coşkun. "Türk-Rus İlişkileri Ve Moskova Anlaşması", *Karadeniz Araştırmaları Enstitüsü Dergisi* 4, sy.6 (2018): 313-330.
Topsakal, İlyas. "Tarihi Süreçte Rusya-Türkiye İlişkileri", Marmara Türkiyat Araştırmaları Dergisi 3, sy. 2 (Sonbahar 2016): 33-53.

c.Tezler

Akkaymak, Ebubekir. "Ali Kemal'in Kimliği Ve Siyasi Faaliyetleri", Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara, 1994.
Sinem Mert, "Ali Kemal'in Mütareke Dönemi Yazıları: Meclisin Açılmasından Mudanya Mütarekesi'ne Kadar", Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Medeniyet Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, İstanbul, 2020.
Yılmaz, Hadiye. "Peyam-Sabah Gazetesinde Millî Mücadele", Doktora Tezi, Marmara Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü, İstanbul, 2014.

2. Süreli Yayınlar

a. Gazeteler

Kemal, Ali. "Anadolu'da Bolşevik Dolapları", *Peyâm-ı Sabah*, 21 Mart 1922, No: 1184, s.1.
_____ "Ankara Eğlenceleri", *Peyâm-ı Sabah*, 2 Ocak 1922, No: 1106, s.1.
_____ "Ankara-Moskova", *Peyâm-ı Sabah,* 2 Haziran 1921, No: 898, s.1.
_____ "Ateşle Oynuyorlar", *Peyâm-ı Sabah*, 8 Mart 1922, No: 1171, s.1.
_____ "Bir Ders", *Peyâm-ı Sabah*, 28 Aralık 1920, No: 742, s.1.
_____ "Bir İçtihadın İflası", *Peyâm-ı Sabah*, 21 Ağustos 1921, No: 973, s.1.

_____ "Bir Kimsesiz Belâ-Zede", *Peyâm-ı Sabah*, 22 Mayıs 1921, No: 887, s.1.
_____ "Bir Muamma", *Peyâm-ı Sabah*, 18 Nisan 1922, No: 1212, s.1.
_____ "Bir Numune-i İbret", *Peyâm-ı Sabah*, 8 Eylül 1921, No: 991, s.1.
_____ "Bir Ok Gibi Saplandı, Fakat", *Peyâm-ı Sabah*, 16 Mayıs 1920, No: 528, s.1.
_____ "Biz Ders Almalıyız", *Peyâm-ı Sabah*, 12 Mayıs 1921, No: 877, s.1.
_____ "Bizde Ahaliyi Düşünen Var Mı?", *Peyâm-ı Sabah*, 15 Kasım 1920, No: 699, s.1.
_____ "Bolşevikler ve Âlem-i İslâm", *Peyâm-ı Sabah*, 25 Mayıs 1922, No: 1249, s.1.
_____ "Bolşevikliğin Hâli ve İstikbali", *Peyâm-ı Sabah*, 30 Eylül 1920, No: 656, s.1.
_____ "Bolşevikliğin Tekâmülü", *Peyâm-ı Sabah*, 16 Ocak 1921, No: 761, s.1.
_____ "Bolşeviklik ve Çarlık", *Peyâm-ı Sabah*, 17 Aralık 1920, No: 731, s.1.
_____ "Bolşeviklik ve Çarlık", *Peyâm-ı Sabah*, 23 Şubat 1921, No: 799, s.1.
_____ "Bolşeviklik ve İttihat ve Terakki", *Peyâm-ı Sabah*, 8 Ağustos 1921, No: 963, s.1.
_____ "Bolşeviklik ve Türklük", *Peyâm-ı Sabah*, 10 Aralık 1920, No: 724, s.1.
_____ "Böyle Olmayacaktı", *Peyâm-ı Sabah*, 23 Aralık 1920, No: 737, s.1.
_____ "Bu Fırsatı da Kaçırırsak!", *Peyâm-ı Sabah*, 18 Kasım 1920, No: 702, s.1.
_____ "Cenova Mütemer-i Kebiri", *Peyâm-ı Sabah*, 30 Nisan 1922, No: 1224, s.1.
_____ "Dirisinden Bir Türlü…", *Peyâm-ı Sabah*, 24 Mayıs 1921, No: 889, s.1.
_____ "En Büyük Tehlike", *Peyâm-ı Sabah*, 28 Şubat 1921, No: 804, s.1.
_____ "Ezeli Hakikatler", *Peyâm-ı Sabah*, 30 Mayıs 1921, No: 895, s.1.
_____ "Harp! Harp!", *Peyâm-ı Sabah*, 11 Kasım 1920, No: 695, s.1.
_____ "Hata İçinde Hata", *Peyâm-ı Sabah*, 30 Mart 1921, No: 834, s.1.
_____ "Herkes Vazifesini Bilseydi,", *Peyâm-ı Sabah*, 2 Aralık 1920, No: 716, s.1.
_____ "İfrât Ve Tefrit", *Peyâm-ı Sabah*, 20 Aralık 1920, No: 734, s.1.
_____ "İki Nokta-i Nazar", *Peyâm-ı Sabah*, 18 Ocak 1922, No: 1122, s.1.
_____ "İklimin Fıtrata Tesiri", *Peyâm-ı Sabah*, 16 Kasım 1920, No: 700, s.1.
_____ "İstibdat ve İtisâf", P*eyâm-ı Sabah*, 8 Mayıs 1922, No: 1232, s.1.
_____ "Kardeş Bu, Zemin Bu…", *Peyâm-ı Sabah*, 13 Eylül 1920, No: 639, s.1.
_____ "Kurd Masalı", *Peyâm-ı Sabah*, 1 Ağustos 1921, No: 956, s.1.
_____ "Moskova ve Ankara", *Peyâm-ı Sabah*, 30 Ocak 1922, No: 1134, s.1.
_____ "Muâhedenin Tatbiki", *Peyâm-ı Sabah*, 23 Temmuz 1920, No: 590, s.1.
_____ "Müdafaa-i Milliye ve Tarih", *Peyâm-ı Sabah*, 14 Kasım 1920, No: 698, s.1.
_____ "Ne İfrat! Ne İhtiras!", *Peyâm-ı Sabah*, 31 Ocak 1921, No: 776, s.1.
_____ "Ne Latif Hesap!", *Peyâm-ı Sabah*, 9 Kasım 1920, No: 693, s.1.
_____ "Nedir? Bu Hoş Hava Değil!", *Peyâm-ı Sabah*, 21 Mart 1921, No: 825, s.1.
_____ "Niçin Böyle Oldu?", *Peyâm-ı Sabah*, 17 Haziran 1920, No: 560, s.1;
_____ "Onlar ve Biz", *Peyâm-ı Sabah*, 9 Mayıs 1920, No: 521, s.1.
_____ "Rusya ve Avrupa", *Peyâm-ı Sabah*, 7 Eylül 1920, No: 633, s.1.
_____ "Son, Fakat En Boş Ümit", *Peyâm-ı Sabah*, 16 Temmuz 1920, No: 584, s.1.
_____ "Su Uyur, Düşman Uyumaz", *Peyâm-ı Sabah*, 16 Ekim 1921, No: 1029, s.1.
_____ "Sulh Şartları ve Tarz-ı Müdafaamız", *Peyâm-ı Sabah*, 14 Mayıs 1920, No: 526, s.1.
_____ "Tûbâ Siyaseti", *Peyâm-ı Sabah*, 24 Aralık 1921, No: 1097, s.1.
_____ "Türkler ve Moskoflar", *Peyâm-ı Sabah*, 13 Mayıs 1922, No: 1237, s.1.

_____ "Ufk-ı Siyasiyemiz", *Peyâm-ı Sabah*, 11 Temmuz 1921, No: 935, s.1.
_____ "Yarın!", *Peyâm-ı Sabah*, 10 Mayıs 1920, No: 522, s.1.
_____ "Yine Yaşasınlar", *Peyâm-ı Sabah*, 12 Haziran 1921, No: 906, s.1.
_____ "Zavallı Anadolu!", *Peyâm-ı Sabah*, 18 Nisan 1920, No: 500, s.1.
_____ "Zavallı Nikola!", *Peyâm-ı Sabah*, 27 Mayıs 1921, No: 892, s.1.

olarak adlandırdıkları demokrasinin ve demokrasi kültürünün gelişmesine gayret etmektedir.

Diğer yandan Türkiye gündemindeki Lozan meselesi, İktisat Kongresi, Mustafa Kemal'in Batı Anadolu ve Adana gezisi hakkında önemli bilgilere yer verilmektedir. Tan gazetesi Antakya ve İskenderun ve havalisinde Fransız idaresi ve zulmü hakkında okuyucularını bilgilendirip bölgeden gelen haberlere ve telgraflara yer vererek konu hakkında bir kamuoyu oluşturmaya çalıştığı görülmektedir.

KAYNAKÇA

Arşiv Belgeleri

Başbakanlık Cumhuriyet Arşivi(BCA), Fon Kodu: 30.18.1.2, Yer No: 6.46.8, Dosya: 249-49, Tarih: 21.01.1923.

BCA, Fon Kodu; 30.10.00.00, Yer No; 5.29.17, Tarih; 04.02.1923.

TBMM Arşivi,

Milletvekilleri Tercemeihalleri, Dönem Aralığı;1-11, Sicil No;85.

Milletvekilleri Tercemeihalleri, Dönem Aralığı;1-11, Sicil No;99.

Milletvekilleri Tercemeihalleri, Dönem Aralığı;1-11, Sicil No;128.

Milletvekilleri Tercemeihalleri, Dönem Aralığı;1-11, Sicil No;241.

Resmi Yayınlar

TBMM Zabıt Ceridesi, 1. Devre

Kitap ve Makaleler

Ada, Serhan, *Türk Fransız İlişkilerinde Hatay Sorunu (1918-1939),* İstanbul, Bilgi Üniversitesi Yayınları, 2005.

Albayrak, Nurettin," İbrahim Hilmi Çığıraçan" *İslam Ansiklopedisi*, Cilt 7, s.299-300.

Ali Şükrü Bey: Hürriyet Uğruna 39 Yıl, Yayına Hazırlayanlar: Necmettin Alkan, Uğur Üçüncü Trabzon Büyükşehir Belediyesi Kültür ve Sosyal İşler Dairesi Başkanlığı. İstanbul 2015.

Atatürk'ün Sırdaşı Kılıç Ali'nin Anıları, Derleyen: Hulûsi Turgut, İstanbul: Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları, 2006.

Başkaya, Muzaffer, "Ali Şükrü Bey'in Yazarlığı, Yayıncılığı ve Yayınları", *Ali Şükrü Bey: Hürriyet Uğruna 39 Yıl*, Trabzon Büyükşehir Belediyesi Kültür ve Sosyal İşler Dairesi Başkanlığı Yayını, Hazırlayanlar: Necmettin Alkan, Uğur Üçüncü. İstanbul 2015.

Çavdar, Tevfik, *İz Bırakan Gazeteler ve Gazeteciler, Bâb-ı âliden Geriye Ne Kaldı*, İmge Yayınları, Ankara 2007.

Demirel, Ahmet, *Birinci Mecliste Muhalefet: İkinci Grup*, İletişim Yayınları, İstanbul 1994

Demirel, Ahmet, Yücel Demirel, *Ali Şükrü Bey'in Tan Gazetesi*, İletişim Yayınları, İstanbul 1996.

*Gazi Mustafa Kemal Atatürk'ün 1923 Eskişehir-İzmit Ko*nuş*maları*. Yayına Hazırlayan: Arı İnan, Ankara 1982.

Hacıfettahoğlu, İsmail, *Ali Şükrü Bey. Emperyalizme Karşı Bir Hürriyet Kahramanı,* Atlas Yayınları, Ankara 2003.

İnuğur, Nuri, *Basın Yayın Tarihi*, İstanbul 2009.

Kılıç, Selami, "Mustafa Kemal (Atatürk) Paşa'nın Batı Anadolu Gezisi ve Karşılama Törenleri", *Atatürk Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü Dergisi*, Sayı 8, Yıl 1997, ss.187-201.

Koloğlu, Orhan, *Osmanlıdan 21.yüzyıla Basın Tarihi*, Pozitif Yayınları, İstanbul 2006

Matbuat Müridiyet-i Umûmiyesi, *Gazi Mustafa Kemal Paşa Hazretleri İzmir Yollarında,* Ankara İstihbarat Matbaası,1339.

Melek, Abdurrahman, *Hatay Nasıl Kurtuldu*, Ankara, Türk Tarih Kurumu Basımevi, 1986.

Ocak, Başak, "Türkçe'nin Sadeleştirilmesi Tartışmaları Etrafında İbrahim Hilmi Çığıraçan'ın Görüşleri ve "Tasfiye-i Lisana Muhtaç mıyız?" Adlı Eserinin Çeviri Yazısı", *Çağdaş Türkiye Tarihi Araştırmaları Dergisi,* Cilt: VII, Sayı:16–17,208 Bahar-Güz, s.89-101.

Oral, Fuat Süreyya, *Cumhuriyet Basın Tarihi*, Ankara 1973.

Orbay, Rauf, *Cehennem Değirmeni, Siyasi Hatıralarım*, Cilt 2, Emre Yayınları, İstanbul 2000

Önder, Mehmet, *İzmir Yollarında*, Ankara 1989.

Sarıoğlu, Mehmet," Bir Bina Bir Tarih", *Tarih ve Toplum*, Cilt 20, Sayı:,115, Temmuz 1993, s.33-34.

Sarısaman, Sadık,"Birinci Dönem TBMM de Trabzon Mebusu Ali Şükrü Bey'in Faaliyetleri", *Trabzon ve Çevresi Uluslararası Tarih, Dil ve Edebiyat Sempozyumu*,3-5 Mayıs 2001,Cilt 1,Trabzon 2002,s.751-752.

Sazak, Emin, *Emin Bey'in Defteri Hatıralar*, Yayına Hazırlayan Himmet Kayhan,3.Baskı, Ankara 2014.

Sönmez, Savaş," İki Eski Ankara Yapısı", *Çağdaş Türk Dili*, Sayı:311, Ocak 2014.

Şapolyo, Enver Behnan, *Türk Gazeteciliği Tarihi. Her Yönü ile Basın*. Ankara Güven Matbaası 1971.

Tokmakçıoğlu, Erdoğan, *Türk Basın Tarihi,* İsim Yayınları, Ankara 2011.

Topuz, Hıfzı, *II. Mahmut'tan Holdinglere Türk Basın Tarihi*, Remzi Kitabevi, İstanbul 2003.

Tunçay, Mete, T*.C.'nde Tek Parti Yönetiminin Kurulması (1923-1931),* Cem Yayınevi, İstanbul 1989.

Türker, Hasan, *Türk Devrimi ve Basın (1922-1925)*, Dokuz Eylül Yayınları, İzmir 2000.

Üçüncü, Uğur, "Ali Şükrü Bey'in Meclis Faaliyetleri", *Ali Şükrü Bey: Hürriyet Uğruna 39 Yıl,* Trabzon Büyükşehir Belediyesi Kültür ve Sosyal İşler Dairesi Başkanlığı Yayını, Hazırlayanlar: Necmettin Alkan, Uğur Üçüncü. İstanbul 2015,s.175-225.

Yurtoğlu, Nadir, *Tarih Araştırmalarına Kaynak Olarak Tan Gazetesi, (20 Ocak 1923-8 Nisan 1923)*, Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Türkiye Cumhuriyeti Tarihi Anabilim Dalı Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara, 2000.

Gazeteler

Tan Gazetesi

Sonuç

1923'ten Cumhuriyet'in ilk ilan edildiği ve resmi olarak Milli Bayram olarak kabul edildiği 1925 yılından başlayarak, Atatürk'ün Cumhurbaşkanlığı döneminde kutlamaların çok daha renkli ve heyecanlı geçtiği anlaşılmaktadır. Osmanlı Devleti'nin en acı son yıllarını yaşayan bu nesil, bizzat kendilerinin içinde bulunduğu, Atatürk'ün liderliğindeki Millî Mücadeleyi yapmışlar, Cumhuriyeti ilan etmişler ve devrim sürecinin tüm gelişmelerine tanıklık etmişlerdir. Kurtarıcı ve Türk'ün güneşi olarak niteledikleri Atatürk sevgisi, ilk on yıl içinde Cumhuriyet Bayramlarının sonsuz bir heyecanla kutlanmasının temel sebepleri olmuştur. Bu bağlamda 10. Yıl kutlamaları gerek kendinden önceki ve gerekse de sonrasında yapılan tüm kutlamalarda bu coşkunun doruk noktası olmuştur. 1933 kutlama etkinlikleri günümüze kadar olan en kalıcı olma özelliğini devam ettirmektedir. Bu yıl yazılıp bestelenen ve hep bir ağızdan okunan 10. Yıl Marşı hala her yıl yapılan kutlamalarda okunmaya devam etmektedir. Atatürk'ün öldüğü 1938 yılına kadar aynı coşkuyla devam eden Cumhuriyet Bayramları ilk defa bu yıl O'nun hastalığının ilerlemesinden dolayı "hüzünlü" ve "buruk" geçmiştir. Atatürk sonrası dönemde ise; İnönü Dönemi'nin ilk altı yılının II. Dünya Savaşı'nın gölgesinde geçmesi, 1945 sonrası Çok Partili hayatın başlaması ve beraberinde gelen çekişmeler, değişen yeni Dünya düzeninde dış politikadaki gelişmeler gibi faktörler Cumhuriyet Bayramı kutlamalarına etki etmiş, özellikle de 27 yıllık CHP iktidarının sona ermesi ile birlikte kutlamalar gittikçe sönükleşmiştir. 1950-1960 yılları arasında iktidarı elinde tutan Demokrat Parti döneminde İktidar/ muhalefet çekişmeleri ön plana çıkmıştır. Gerek iç politikadaki gerekse de dış politikadaki tüm olumsuz gelişmeler bu çekişmeleri gerilime dönüştürmüş ve 1960 yılında askeri müdahale ile dönem bitmiştir. Tüm bu gelişmeler her yıl rutin törenleri devam ettirilen Cumhuriyet Bayramı kutlamalarının tüm heyecanını ve coşkusunu kaybettirmiş, halkın içinde olmadığı bir şekle dönüştürmüştür.

KAYNAKÇA

Arşiv Belgeleri

*23 Nisan'ın Milli Bayram Addine Dair Kanun***.** Kanun No.112, 23 Nisan 1337;

Anıtkabir Özel Defteri, (1953'ten Günümüze Anıtkabir'i Ziyaret Eden Yerli ve Yabancı Heyet Başkanlarının Atatürk Hakkındaki Duygu ve Düşünceleri), C.I, Ankara, 2001.

*BCA***,** Fon Kodu, 490 01, Yer No: 11 50 37-01. 25 Ekim1933.

BCA, "Cumhuriyetin İlanına tesadüf Eden 29 Ekim'in Milli Bayram kabul Edilmesi Hakkında Kanun, Kararname ve Talimatname" Fon Kodu, 2.13..2, 23. 4. 1925.

BCA, Fon Kodu, 030.01, Yer No, 1163.9, Başbakan Şükrü Saraçoğlu'nun Cumhuriyet Bayramının 21. Yıldönümü Münasebetiyle radyoevinde Sundukları Nutuk, 28.10.1944.
BCA, Fon Kodu, 03010.01.02, Yer No. 124.80.12,23 Ekim 1950.
BCA, Fon Kodu, 490 01, Yer No: 11 50 36-1. 2.9.1933
BCA, Fon Kodu: 450. 01, Yer No, 11 50 36–1, 11 Haziran 1933.
BCA, Onuncu Cumhuriyet Bayramı Köyler İçin Kutlama Programı", Fon Kodu, 030 10, Yer No, 185 352 13.
BCA, Fon Kodu, 30 18 1 1, Yer No, 13 23, 21.04.1925.
BCA, Fon Kodu, 30.18.1 1, Yer No: 11 48 17, 26.10.1926;
BCA, Fon Kodu, 490 01, Yer No, 11 50 36.1, 16 Temmuz 1933.
BCA, Fon Kodu, 490 01, Yer No, 11.50 36.1, 9.9.1933.
BCA, Fon Kodu, 490. 01, Yer No, 11.53. 45. 1, 21.7.1938.
BCA, Fon Kodu: 450. 01, Yer No, 11 50 36–1, 22 Nisan 1933.
BCA, Fon Kodu, 490 01, Yer No: 11 50 36-1. 23 Ağustos 1933,
Cumhurbaşkanlığı Arşivi, Yer No, VII–2-b, Dosya No, 91, Fihrist No, 1, 1–3,
Cumhurbaşkanlığı Arşivi, Yer No, VII–2-b, Dosya No, 91, Fihrist No, 1–59, 1–60.
Cumhuriyet'in 16. Yıldönümünde Hitabeler ve konferanslar, Ankara, 1939.
*Cumhuriyetin Onuncu Yıl Dönümü İçin Yazılan Şiirler, Destanlar***,** Ankara 1933.
Düstur, 2. Tertib C.I.
*Düstur***,** 3.Tertip, Cilt II, S.29.
Düstur, 5. Tertib, C.5, 26 Teşrinievvel 1340.
Kutlama Yüksek Komisyonu, *Onuncu Yıl Rehberi 1923–1933*, Ankara 1933.
Meclisi Mebusan Zabit Ceridesi, C.5, Devre 1, 3 Temmuz 1909 (20 Haziran 1325).
Meclisi Mebusan Zabit Ceridesi, C.5, Devre 1, 5 Temmuz 1909 (23 Haziran 1325),
Resmî Gazete, "Ulusal Bayram ve Genel Tatiller Hakkında Kanun", Kabul Tarihi, 27.5.1935, Kanun No, 2739.
Resmî Gazete, "Ulusal Bayram ve Genel Tatiller Hakkında Kanun", Kabul Tarihi, 27.5.1935,
Resmî Gazete, 19 Mart 1981, Sayı.17284.
Resmî Gazete, 26 Haziran 1933, Sayı:2437.
TBMM Zabıt Ceridesi, C.18, Devre:5, s.904; Düstur, 3. Tertip, C.19, Kanun No; 3466, Kabul Tarihi, 20 Haziran 1938.
*TBMM Zabıt Ceridesi***,** Cilt I, İçtima Senesi II, Devre II, s. 164; Bolat, a.g.e, s.66.
TBMM Zabıt Ceridesi, Cilt I, İçtima Senesi II, Devre II, s. 164–167.
*TBMM Zabıt Ceridesi***,** Devre 1, İçtima; 2, C.10, Ankara, 1958.
TBMM Zabıt Ceridesi, Devre 2, İçtima Senesi: 1, Cilt 3, İçtima 43.
TBMM Zabıt Ceridesi, Devre: II, C.24, Ankara, bty.

Kitaplar

Akşin, Sina, *Ana Çizgileriyle Türkiye'nin Yakın Tarihi,* Ankara, 1996.
Albayrak, Mustafa, *Türk Siyasi Tarihinde Demokrat Parti, (1946–1960),* Hacettepe Üniversitesi, Atatürk İlkeleri ve İnkılâp Tarihi Enstitüsü, Yayınlanmamış Doktora Tezi, Ankara, 1992.
Alpkaya, Faruk, *Türkiye Cumhuriyeti'nin Kuruluşu (1923- 1924),* İstanbul, 1998.

Atatürk, Kemal, *Nutuk (1919–1927),* Ankara, 2002.
Atatürk'ün Tamim Telgraf ve Beyannameleri IV, Ankara,1991.
Aydemir, Şevket Süreyya, *İhtilalin Mantığı ve 27 Mayıs İhtilali*, 7. baskı, byy, 2000.
……, *Menderes'in Dramı*, 7. Baskı, byy, 2000.
Baden, Lord - Gilwell, Powel of, *Erkek Çocuklar İçin İzcilik***,** Çev. Ahmet E. Uysal, Nesihi Ekol, İstanbul, 1964.
Bolat Bengül Salman, *Milli Bayram Olgusu ve Türkiye'de Yapılan Cumhuriyet Bayramı Kutlamaları (1923-1960),* Atatürk Araştırma Merkezi, Ankara, 2012.
Burçak, Rıfkı Salim, *Türkiye'de Demokrasiye Geçiş (1945–1960***)**, Ankara, 1979.
Burçak, Rıfkı Salim, *Türkiye'de Demokrasiye Geçiş (1945–1960),* Ankara, 1979.
Cemil Koçak, *Türkiye'de Milli Şef Dönemi*, C.I-II, İstanbul, 1996.
Çay, Abdülhaluk, *Türk Ergenekon Bayramı Nevruz*, 7.Baskı, Ankara, 1996.
Ergin, Muharrem, *Dede Korkut Kitabı*, C.I-II, Ankara, 2004.
Eroğul, Cem, *Demokrat Parti Tarih ve İdeolojisi*, 4. Baskı, Ankara, 2003 .
Goloğlu, Mahmut, *Milli Şef Dönemi (1939–1945),* Ankara, 1974.
Güz, Nurettin, Türkiye'de Basın İktidar İlişkileri 1920–1927, Ankara, 1991
İnan, Afet, *Atatürk Hakkında Hatıralar ve Belgeler*, 2. Baskı, Ankara, 1968.
İzcilik (Scouting Hand Book), Ankara 2002.
Kili, Suna- Gözübüyük, Şeref, *Türk Anayasa Metinleri,* 2. Baskı, İstanbul, 2000.
Koca, Salim, *Dandanakan'dan Malazgirt'e*, Giresun,1997.
Ökte, Faik, *Varlık Vergisi Faciası***,** İstanbul, 1951.
Özkol, Sedat, *Övünmekte Haklıyız Çünkü Beşiktaşlıyız*, İstanbul, 1988.
Safa, Peyami, *Türk İnkılâbına Bakışlar*, 2. Baskı, Ankara,1996.
Selek, Sabahattin, *Millî Mücadele II: İstiklal Harbi*, İstanbul, 1965.
Şevket Süreyya Aydemir, *İkinci Adam,* C.2, 7. Baskı, byy, 1999.
Şimşir, Bilal, N. *Ankara... Ankara Bir Başkentin Doğuşu*, Ankara 1988.
Tansel, Selahattin, *Mondros'tan Mudanya'ya Kadar*, C.I-2, İstanbul, 1991.
Topuz, Hıfzı, *II. Mahmut'tan Holdinglere Türk Basın Tarihi*, 2. Bask, İstanbul, 2003.
Tunaya, Tarık Zafer, *Türkiye'de Siyasi Partiler, (1859–1952***)**, İstanbul, 1952.
Tuncel, Bedrettin, Atatürk *ve 30 Ağustos Zaferi'nin İlk Kutlanışı*, Ankara,1972.
Turgut, Serdar, *Demokrat Parti Döneminde Türkiye Ekonomisi*, Ankara, 1991.
Uzgören**,** Gökhan, *İzcilik Tarihi,* İstanbul, 1984.
Yılmaz, Mustafa, *İngiliz Basını ve Atatürk'ün Türkiye'si***,** Ankara, 2002.

Makaleler

Bolat, Mahmut, "27 Mayıs Hürriyet ve Anayasa Bayramı (1963-1980)", *Atatürk Araştırma Merkezi Dergisi,* (2018); 34 (2): 98, s. 377-410.
Çolak, Filiz, "II. Meşrutiyet'in Bayram İlan Edilmesi Osmanlı Başkentinde Hürriyet Bayramı Kutlamaları", *Toplumsal Tarih,* Sayı 151,(Temmuz 2006), s.62-69.
Ateş, Nevin Yurtsever, "19 Mayıs Nasıl Bayram Oldu", *Toplumsal Tarih,* Sayı: 113, (Mayıs, 2003), s.34-37.
Duman, Doğan, "Cumhuriyet Baloları", *Toplumsal Tarih*, Sayı, 37, (1997), s.44-48.
Ertuğ, Zeynep Tarım, "Osmanlı Devleti'nde Resmî Törenler ve Birkaç Örnek, *Yeni Türkiye,* Sayı:34, Yıl:6, (Temmuz- Ağustos 2000), s.133-142

İnan, Abdülkadir, "Eski Türklerde Teslim ve İtaat Sembolleri", *Makaleler ve İncelemeler,* Ankara, (1968), s.331-334.
Pirverdioğlu, Ahmet "Eski Türklerde Yılbaşı ve Bahar Geleneği", *Türkler*, C. 3, Bölüm 16, Oğuz, M. Öcal, "Somut Olmayan Kültürel Miras: Türkiye'de Nevruz/ Yenigün", *Milli Folklor*, C. 9, Sayı; 65, (Bahar 2005), s.5-17.
Selen, Hamit Sadi, "Ankara'nın Başkent Olması", *Atatürk Konferansları I (1963)*, 2. Baskı, (Ankara, 1991), s.95-102.
Şapolyo, Enver Behnan, "Cumhuriyet Nasıl İlan Edildi", Ülkü, II. Teşrin, 1935.
Uzun, Hakan, "Milletin İradesiyle Oluşan Bir Bayram: Atatürk'ü Anma 19 Mayıs Gençlik ve Spor Bayramı ve Atatürk Döneminde Kutlanışı", *Karadeniz Araştırmaları*, Cilt: 6, Sayı: 24, (Kış 2010), s.109-125.

Ansiklopediler

Erdem, Sargon, "Bayram", *İslam Ansiklopedisi*, C.5, İstanbul, 1992.
Kaşgarlı Mahmut, *Divan-ı Lügat'it- Türk*, Çev. Besim Atalay, C.I, Ankara, 1939.CIII. Ankara, 1941.

Gazeteler

"Bayramı Boykot Edenler", *Zafer*, 30–31 Ekim 1958.
"Cumhuriyet Bayramı ve Sovyet Rusya", *Zafer*, 30 Ekim 1949.
Atay, Falih Rıfkı, "Yirminci Yıldönümü", *Ulus*, 29 Ekim 1943.
……, "19. Yıl", *Ulus*, 29 Ekim 1942.
……, "Güvenmek, İnanmak ve İnönü", *Ulus*, 29 Ekim 1946.
Cumhuriyet, 30–31 Ekim 1948.
Cumhuriyet, 2 Kasım 1945.
Cumhuriyet, 20 Mayıs 1945.
Cumhuriyet, 29 Ekim 1939.
Cumhuriyet, 29 Ekim 1948.
Cumhuriyet, 30 Ekim 1925-1929.
Cumhuriyet, 30 Ekim 1953.
Cumhuriyet, 30 Ekim 1958.
Cumhuriyet, 30–31 Ekim 1938.
Cumhuriyet, 31 Ekim 1924.
Cumhuriyet, 31 Ekim 1929.
Cumhuriyet,30 Ekim 1933.
Daver, Abidin, "En Büyük Bayram", *Cumhuriyet,* 29 Ekim 1939.
Daver, Abidin, 27. Yıl", *Cumhuriyet*, 29 Ekim 1950.
Doğru, Ömer Rıza, "Yirmi beş Yıllık Sulh, *Cumhuriyet*, 29 Ekim 1948.
Erim, Nihat, "Cumhuriyet'in 23. Yıldönümünde Dış Münasebetlerimiz", *Ulus,* 29 Ekim 1948.
Eşref, Ruşen, "Cumhuriyet Günü", *Milliyet*, 4 Kasım 1929.
Ferik, Mümtaz Faik, "Gerçek Bir Cumhuriyet" *Zafer*, 29 Ekim 1952.
Hakimiyeti Milliye, 1 Kasım 1928.
Hâkimiyet-i Milliye, 28 Ekim 1924.

Hakimiyet-i Milliye, 29 Ekim 1928.
Hakimiyet-i Milliye, 29-31 Ekim 1927.
Hakimiyet-i Milliye, 30 Ekim 1925.
Hakimiyet-i Milliye, 30 Ekim 1925-1929.
Hâkimiyeti Milliye, 30 Ekim 1933.
Hâkimiyet-i Milliye, 31 Ekim 1924.
Hâkimiyet-i Milliye, 31 Ekim 1927.
Karacan, Ali Naci, "Cumhuriyet Bayramı", *Milliyet*, 29 Ekim 1950.
Milliyet, 1 Kasım 1926.
Milliyet, 30 Ekim 1933.
Milliyet, 31 Ekim 1928.
Nadi, Nadir, "Olgunluk Sınavı", *Cumhuriyet*, 29 Ekim 1957.
……., "Vazife", *Cumhuriyet*, 29 Ekim 1948.
Nadi, Yunus, "Büyük Şefe Sonsuz Hürmet ve Tazim", *Cumhuriyet*, 31 Ekim 1938.
Son Posta, **30** Ekim 1933
Tevhid-i Efkâr, 31 Ekim 1924.
Ulus, 2 Kasım 1945.
Ulus, 20 Mayıs 1945.
Ulus, 29 Ekim 1939.
Ulus, 29 Ekim 1940, 1942, 1943, 1944, 1945, 1946, 1947, 1948, 1949.
Ulus, 30 Ekim 1938.
Ulus, 30 Ekim 1939-1945.
Ulus, 30 Ekim 1953.
Ulus, 30–31 Ekim 1948.
Vakit, 31 Ekim 1924.
Yalçın, Hüseyin Cahit, "Türkiye'nin Dış Politikası", *Ulus*, 29 Ekim 1949.
Zafer, 27 Ekim 1953.
Zafer, 29 Ekim 1957.

mandası altında bulunan Suriye ve Lübnan'a vermeyi düşündüğü bağımsızlığı Hatay için de isteyerek, önce Hatay'a bağımsızlığını kazandırmak ve sonra da Türkiye'ye ilhak etmek şeklinde iki aşamalı bir plan uygulamıştır.

Bu başarılı politikası sayesinde Fransa ve Milletler Cemiyeti nezdinde yaptığı girişimlerle, Hatay'ı yeniden Türk topraklarına katmanın ön aşaması sayılabilecek, Hatay'ın içişlerinde serbest "ayrı bir varlık" olarak Milletler Cemiyeti tarafından kabul edilmesi ile büyük bir zafer kazanılmıştır. Bu başarıyı bir yıl sonra Hatay Devleti'nin kurulması ve bundan da bir yıl sonrasında Hatay'ın Türkiye'ye yeniden katılması izleyecektir.

KAYNAKÇA

Arşiv Belgeleri

Cumhurbaşkanlığı Devlet Arşivleri Başkanlığı, Osmanlı Arşivi, BEO.004541.340546.001.

Cumhurbaşkanlığı Devlet Arşivleri Başkanlığı, Osmanlı Arşivi, İ.DUİT.00163;

Gazeteler

Açıksöz
Akşam
Anadolu
Cumhuriyet
Haber
Kurun
Son Posta
Tan
The Times
Türk Sözü
Türkdili
Ulus Sesi
Ulus
Ulusal Birlik
Yeni Asır
Yeniyol

Kitaplar

Abadan, Yavuz, *Mustafa Kemal ve Çetecilik*, 2. Baskı, İstanbul: Varlık Yayınları, 1972.

Atatürk'ün Bütün Eserleri, 1915-1919, C. 2, İstanbul: Kaynak Yayınları, 2003.

Atatürk'ün Söylev ve Demeçleri I-III, C. II, Ankara: Atatürk Araştırma Merkezi Yayınları, 1997.

Atay, Falih Rıfkı, *Mustafa Kemal'in Mütareke Defteri ve 19 Mayıs*, İstanbul: Yeni Gün Haber Ajansı Yayınları, 1999.

Cleveland, William L. *Modern Ortadoğu Tarihi*, Türkçesi: Mehmet Harmancı, İstanbul: Agora Kitaplığı, 2008.
Dinamo, Hasan İzzettin *Kutsal İsyan I*, İstanbul: May Yayınları, 1975.
Gönlübol, Mehmet ve Cem Sar, *Atatürk ve Türkiye'nin Dış Politikası (1919 -1938)*, Ankara: Atatürk Araştırma Merkezi Yayınları, 1990.
Görgülü, İsmet, haz., *Atatürk'ün Anıları*, 5. Basım, İstanbul: Bilgi Yayınevi, 2013.
Hatipoğlu, Süleyman, "Cumhuriyet Dönemi Hatay Tarihi (1919-1985)", *Hatay Tarihi*, Hatay: T.C. Hatay Valiliği Yayınları, 2013.
Konuralp, Nuri Aydın. *Hatay Kurtuluş ve Kurtarış Mücadelesi Tarihi*, İskenderun: Hatay Postası Gazete ve Basımevi, bty.
Köni, Hasan. Hatay Sorununa Yeni Bir Bakış, *Atatürk Yolu Dergisi 1*, Sy. 4 (1989).
Melek, Abdurrahman. *Hatay Nasıl Kurtuldu*, Ankara: TTK Yayınları, 1991.
Meyer, Karl E. ve Shareen Blair Brysac, *Orta Doğu Tarihi*. Çev. Emine Eminel, Ankara: Akılçelen Kitaplar, 2016.
Oran, Baskın, ed., *Türk Dış Politikası, Kurtuluş Savaşından Bugüne Olgular, Belgeler, Yorumlar*, Cilt 1: 1919-1980, İstanbul: İletişim Yayınları, 2009.
Orbay, Rauf. *Cehennem Değirmeni- Siyasi Hatıralarım- I*, İstanbul: Emre Yayınları, l993.
Pehlivanlı, Hamit, Yusuf Sarınay ve Hüsamettin Yıldırım. *Türk Dış Politikasında Hatay (1918-1939)*, Ankara: Avrasya Stratejik Araştırmalar Merkezi Yayınları, 2001.
Sarınay, Yusuf. "Atatürk'ün Hatay Politikası-I (1936-1938)", *Atatürk Dönemi Türk Dış Politikası -Makaleler-*, Ankara: Atatürk Araştırma Merkezi, 2010.
Selek, Sabahattin. *Anadolu İhtilali*, 4. Baskı, İstanbul: Burçak Yayınevi, 1968.
Sevük, İsmail Habib. *O Zamanlar 1920-1923*, İstanbul: Ötüken Yayınları, 2014.
Sofuoğlu, Adnan ve Adil Dağıstan, *İşgalden Katılıma Hatay*, Ankara: Phoenix Yayınevi, 2008.
Soyak, Hasan Rıza, *Atatürk'ten Hatıralar*, 6. Baskı, İstanbul: YKY, 2010.
Soysal, İsmail. *Tarihçeleri ve Açıklamaları ile Birlikte Türkiye'nin Siyasal Andlaşmaları (1920- 1945)*, I. Cilt, Ankara: Türk Tarih Kurumu Basımevi, 2000.
Sökmen, Tayfur. *Hatay'ın Kurtuluşu İçin Harcanan Çabalar*, Ankara: Türk Tarih Kurumu Yayınları, 1992.
Tekin, Mehmet, haz., *Hatay Devleti Millet Meclisi Zabıtları*, Ankara: Atatürk Araştırma Merkezi yayınları, 2009.
……., *Hatay Devlet Reisi Tayfur Sökmen*, Antakya: Mustafa Kemal Üniversitesi Yayınları, 2002.
……., *Hatay İşgal Yılları ve Bağımsız Hatay Devleti Kronolojisi (1918-1939)*, Ankara: Atatürk Araştırma Merkezi Yay., 2010.
……., *Hatay Tarihi*, Ankara: Atatürk Kültür Merkezi Başkanlığı Yay., 2000.
Tuncer, Hüner. *Atatürkçü Dış Politika*, Kaynak Yayınları, İstanbul, 2008.
Türk İstiklal Harbi IV'üncü Cilt Güney Cephesi, Ankara: Genelkurmay Askeri Tarih ve Stratejik Etüt Başkanlığı Yayınları, 2009.
Yavuz, Bige. "1921 tarihli Türk Fransız Antlaşması'nın Hazırlık Aşaması", *Atatürk Dönemi Dış Politikası*, Ankara: Atatürk Araştırma Merkezi Yayınları, 2000.
……., *Türk Fransız İlişkileri*, Ankara: TTK Yay. 1994.

Akçora, Ergünöz. "Hatay'ın Anavatan'a İlhakının Türk Dış Politikasındaki Yeri", *Atatürk Araştırma Merkezi Dergisi XI*, sy. 32 (1995): 379-405.

Bolat, Mahmut. "Mustafa Kemal Paşa'nın Yıldırım Ordular Grup Komutanlığı Sırasında Mondros Mütarekesi ve Sonrası Oluşan Duruma Tepkisi ve Hatay'a Yönelik Faaliyetleri", *Çağdaş Türkiye Tarihi Araştırmaları Dergisi*, XVIII/Özel Sayı (2018): 73-102.

……., Fransa'nın Manda İdaresi Altında Suriye'nin Bölünmesi ve Aleviler Devleti, *Türk Kültürü ve Hacı Bektaş Veli Araştırma Dergisi*, Yıl: sy. 93 (Mart 2020): 143-162.

……., İşgalden Ankara Antlaşması'na Kadar Fransızların Hatay'da Uyguladıkları Politikalar (1918-1921), *Anavatana Katılışının 80.Yılında Hatay Uluslararası Sempozyumu (4-6 Nisan/ Hatay) Bildiriler*, Ankara: Atatürk Araştırma Merkezi Yayınları, 2020.

Daver, Abidin, "Abideye Değil, Abideyi Yaratana…", *Cumhuriyet*, 31.01.1937.

Hatipoğlu, Süleyman, "Hatay Davasında Üç Kadının Yeri ve Önemi", *Anavatana Katılışının 80.Yılında Hatay Uluslararası Sempozyumu Bildiriler* (4-6 Nisan/2019/ Hatay), Ankara: Atatürk Araştırma Merkezi Yayınları (2020).

Kemal, Cemal, "Mustafa Kemal'in Mondros Mütarekesi'ne Tepkisi", *Ankara Üniversitesi Türk İnkılâp Tarihi Enstitüsü Atatürk Yolu Dergisi*, sy. 46, (Güz 2010): 367-400.

Nadi, Yunus, "Hatay Davamızın Hallinden Sonra Türkiye-Suriye", *Cumhuriyet*, 29.01.1937

EKLER

Ek-1

Ankara'da Ulus Meydanı, Behçet Kemal Çağlar ve Bir Hataylı Genç Konuşmalarını Yaparken (Kurun 2 Şubat 1937)

Ek-2

Milli Hatay Mitinginde Beyazıt Meydanını Dolduran İstanbul Halkı (Akşam, 1 Şubat 1937)

Ek-3

Atatürk, Dolmabahçe Sarayının Balkonunda Kendisine Saygılarını Sunan Halkı Selamlarken (Cumhuriyet 1 Şubat 1937)

Ek-4

İzmir Belediye Başkanı Behçet Uz, Milli Hatay Mitinginde Konuşmalarını Yaparken (Anadolu, 2 Şubat 1937)

milli ve çağdaş olan bilgi, bilim eğitim kültür ve teknikle ilişkilendirilmiş; bunlara yönelik tercüme faaliyetleri devletle ve özel girişim eliyle imkanlar ölçüsünde sürdürülmeye çalışılmıştır.

Atatürk sonrası siyasal ve kültürel paradigma değişimi, devlet eliyle tercüme faaliyetlerini de köklü değişime uğratmış, Atatürk'ün milliyetçi çağdaşlaşma ülküsünün yerine, hümanizm odaklı bir Türk aydınlanması hedefleyen kültür ve tercüme hareketine bırakmıştır. Eğitim, kültür, sanat ve bilim odaklı bu paradigma değişimin yükü, İnönü döneminin Millî Eğitim Bakanlığına ve onun kurumlaştırdığı Tercüme Bürosuna havale edilmiştir. Batı kültür ve medeniyetinin başlangıcına yerleştirilen Rönesansın, Hristiyan kilisenin sosyal ve kültürel iktidarını sarsan, Hümanist anlayışın bir benzerini üretmek ve Batı medeniyetinin oluşumunu tek yönlü Rönesansa indirgeyen bakış açısıyla bir Türk Rönesansı yaratmaya odaklanılır. Hem Batı medeniyetinin kültür kaynaklarını özümseme hem de halk kültürünün imkanlarından bir sentezle Türk milletine yeni bir siyasal ve kültürel kimlik kazandırmak gibi büyük bir amaçla yola çıkan Hümanist hareket bir aydın fantezisinin ötesine geçememiş; değişen siyasal koşullarda unutulmuştur. Ancak Tercüme Bürosu ve onun yayın organı olan Tercüme Dergisi, yayınları ve empoze etmek istediği hümanist düşünce ve kültürün izleri hala varlığını sürdürmektedir.

1940-1966 yıllarına tarihlenen Tercüme Bürosunun bir çeyrek asırdan fazla süren yayın faaliyetleri sonucu, çoğunluğu Batı dillerinden olmak üzere, binden fazla kitap ve dergi sayfalarında bir o kadar Batı dillerinden tercüme metin Türk kültürüne kazandırılmış olmakla birlikte, bunların gerekliliği, etkisi ve okunurluğu bağlamında da binlerce soru işareti vardır. Bu satırların yazarı bu eserlerle kütüphane, sahaf ve kitapçı raflarında karşılaşmış ama okuyanına rastlamamıştır.

KAYNAKÇA

Akartürk Karahan, ""Altun Yaruk" İle İlgili Türkiye'deki Çalışmalara Bir Bakış", *Dil Araştırmaları*, Sayı: 12(Bahar 2013):277-287.

Aksan, Doğan. "Türklerde Sözlükçülük, Bugün Türkiye'de Sözlük". *Kepikeç*, Sayı: 6(1998):115-118.

Alpay, Meral. *Harf Devriminin Kütüphanelerde Yansıması*. İstanbul: İ. Ü. Edebiyat Fakültesi Basımevi, 1976.

Ataç, Nurullah. "Lüzumlu Bir Karar", *Haber*(20 Mart 1939)(*BTNK* içinde s.137-138).

Ataç, Nurullah. "İkinci Yıla Girerken". *Tercüme*. Cilt:2, Sayı:7(19 Mayıs 1941), 1-3.

----- "Yedinci Yıla Girerken". *Tercüme*. Cilt:7, Sayı: 37(19 Mayıs 1946):1-3.

Ayav, Özlem- Sosi Dolanoğlu vd. "Sayısal Verilerle Türkiye'de Çeviri Dergileri". *Metis Çeviri*. Sayı:20/21(1992):135-147.

Aydın, Bilgin. "Divan-ı Hümayun Tercümanları ve Osmanlı Kültür ve Diplomasisindeki Yerleri". *Osmanlı Araştırmaları*. Cilt: XXIX, İstanbul, 2007: 41-86.

Balcı, Sezai. "Osmanlı Devleti'nde Tercümanlık ve Bab-ı Ali Tercüme Odası". *Doktora Tezi*. Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, 2006.

Bilim, Cahit. "Tercüme Odası". *OTAM Ankara Üniversitesi Osmanlı Tarihi Araştırma ve Uygulama Merkezi Dergisi.* Yıl:1 Sayı:1(1990):29-43.

Birinci Türk Neşriyat Kongresi/Raporlar- Teklifler- Müzakere Zabıtları. Ankara: Maarif Vekilliği Yayınları, 1939.

Bozkurt, Nebi. "Tercüman". *TDV İslam Ansiklopedisi*, Cilt:40, İstanbul: TDV İSAM Yayınları, 2011: 489-490.

Camborde, Jean. "Tercüme ve Dünya Edebiyatı". *Tercüme*. Cilt:1, Sayı:3(19 Eylül 1940): 115-119.

Çelebi, Mustafa. "Osmanlı Devleti Döneminde Bir Dil Öğretim Deneyimi Olarak Dil Oğlanları Okulu". *Yüksek Lisans Tezi*. Fatih Sultan Mehmet Vakıf Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, 2021.

Çıkar, Mustafa. *Hasan Ali Yücel ve Türk Kültür Reformu*. Ankara: İş Bankası Kültür Yayınları, 1998.

Demirci, Mustafa. *Beytü'l-Hikme*. İstanbul: İnsan Yayınları, 1996.

Demircioğlu, Cemal. "Osmanlı Çeviri Tarihi Araştırmaları Açısından 'Terceme' ve 'Çeviri' Kavramlarını Yeniden Düşünmek". *Journal of Turkish Studies (Türklük Bilgisi Araştırmaları).* Cilt:33, Sayı:1(2009): 159-177

Dörfer, Gerhard Dörfer. *Türkische und Mongolische Elemente im Neupersischen* Wiesbaden: Franz Steiner, 1965.

Erhat, Ezra. "Yunan Eserlerinin Almanya'da Tercümesi". *Tercüme*, Cilt:1, Sayı:1(19 Mayıs 1940):85-87.

Er-Rabdavi, Mahmd. "Tarih Boyunca Kur'an Tercümelerinin Amaçları Ve Çeşitleri". (Çev.: Zafer Kızıklı). *Din Bilimleri Akademik Araştırma Dergisi*. Cilt: VIII, Sayı:3 (2008): 279-290.

Ertop, Konur. "Çeviri Edebiyatımız ve Kültürümüz", *Cumhuriyet Dönemi Edebiyat Çevirileri Seçkisi.* (ed. Ö. Yağcı). Ankara: Kültür Bakanlığı Yayınları, 1999:411-413.

Eruz Sakine. *Çeviriden Çeviribilime.* İstanbul: Multilingual Yayınları, 2000.

Güney, Erol. "Rusya'da Tercüme". *Tercüme.* Cilt:1, Sayı:2(19 Temmuz 1940): 195-197.

Hatipoğlu, Recep. "Antik Dönemde Yapılan Çeviri Faaliyetleri: Çevirilerin Niteliği ve Çevirmenlerin Konumu Üzerine Bir İnceleme" *RumeliDE Dil ve Edebiyat Araştırmaları Dergisi.* Sayı: 25(2021):1258-1280.

Hitzel, Frederic. *Dil Oğlanları ve Tercümanlar (Enfant de Langue et Drogmans).* (önsöz: Robert Mantran). İstanbul: Yapı Kredi Yayınları, 2001.

Kabacalı, Alpay. *Başlangıcından Günümüze Türkiye'de Matbaa Basın ve Yayın*. İstanbul: Literatür Yayınları, 2000.

Kantarcıoğlu, Selçuk. *Türkiye Cumhuriyeti Hükümet Programlarında Kültür.* Ankara: Kültür Bakanlığı Yayınları, 1990.

Kaplan, Ramazan. *Klasikler Tartışması(Başlangıç Dönemi).* Ankara: Atatürk Kültür Merkezi, 1998.

Karadağ, Ayşe Banu. "The Contribution of the Novels Translated into Ottoman Turkish Between the Ottoman Tanzimat Period and the Alphabet Reform to the Ottoman/Turkish Cultural Heritage: An Overview of the Prefaces with a Focus on

National Morals and Customs". *Rumeli'de Dil ve Edebiyat Araştırmaları Dergisi*. Sayı:2(2015): 113-128.
Karlıağa, Bekir. "İslam'da Tercüme Hareketleri". *II. Uluslararası İslam Düşüncesi Konferansı, (İstanbul, 25-27 Nisan 1997).* İstanbul: İBB Kültür İşleri Daire Başkanlığı Yayınları, Yayın No.: 54, 1997:84-98.
Kayaoğlu, Tacettin. "Türkiye'de Tercüme Müesseseleri". *Yüksek Lisans Tezi*. İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, 1996.
Korucu, Burcu. "Türk Hümanizmasının Çeviri Boyutu: Tercüme Bürosu ve Tercüme Dergisi(1940-1946)". *Yüksek Lisans Tezi*. İstanbul: Yıldız Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, 2007.
Kurultay, Turgay. "Cumhuriyet Türkiye'sinde Çevirinin Ağır Yükü ve Türk Hümanizması". *Alman Dili ve Edebiyatı Dergisi.* Sayı: 11(1998): 13-36.
Lefevere, Andre(translated and edited by). *Translation/History/Culture: a Sourcebook*. London/New York: Routledge, 1992.
Levend, Ağah Sırrı. *Türk Dilinde Gelişme ve Sadeleşme Evreleri*. 3. Baskı. Ankara: TDK Yayınları, 1972.
Lewis, Bernard. *Müslümanların Avrupa'yı Keşfi*. Çev.: İhsan Durdu. İstanbul: Ayışığı Kitapları, 2000.
Macit, Muhittin. "Tercüme Hareketleri". *TDV İslam Ansiklopedisi*. İstanbul: TDV İSAM Yayınları, 2011: 499-504.
Mumcu, Uğur. *Kırkların Cadı Kazanı*. 15. Baskı. İstanbul: Tekin Yayınevi, 1995.
Orhunlu, Cengiz. "Osmanlı Devleti'nde Tercümanlık". *Atatürk Konferansları V, 1971-1972.* Ankara: Türk Tarih Kurumu, 1975: 13-25.
Orhunlu, Cengiz. "Tercüman". *İslam Ansiklopedisi.* Cilt:12/1, İstanbul: Milli Eğitim Basımevi, 1993: 175-181.
Öz, Mehmet. *Osmanlı'da Çözülme ve Gelenekçi Yorumcuları*. İstanbul: Dergâh Yayınları, 1997.
Paker, Saliha(Derleyen)."Eski Türklerde Tercüme Faaliyetleri". *Türklük Bilgisi Araştırmaları (TUBA/JTS), Şinasi Tekin Hatıra Kitabı/IV.* Vol.: 32/II(200 8):99—111.
Safa, Peyami. *Türk İnkılabına Bakışlar.* Ankara: Kültür Bakanlığı Yayınları 1981.
Sami, Şemsettin. *Kamus-ı Türkî*. 4. Baskı, İstanbul: Çağrı Yayınevi, 1992.
Sarı, Muhammed- Hatice Gedik. "Türkiye'de Harf Devrimi Öncesinde Basına Yansıyan Görüşler". *Turkish Studies* Vol.: 9/7 (Summer 2014): 485-505.
Sauer, Jutta. "Türkiye'de İlk Çeviri Dergisi: Tercüme". çev. Mustafa Çıkar. *Kepikeç*, Sayı:5(1997): 35-49.
Sucu, Nurgül. "Eski Türk Edebiyatında Tercüme Geleneği". *Selçuk Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Dergisi*. Sayı:19(2006): 125-148.
Tanpınar, Ahmet Hamdi. *19. Asır Türk Edebiyatı Tarihi*. 10. Baskı. İstanbul: Çağlayan Kitabevi, 2003.
Tekin, Şinasi. "Uygur Bilgini Sıngku Seli Tutung'un Bilinmeyen Yeni Bir Çevirisi Üzerine". *Türk Dili Araştırmaları Yıllığı- Belleten*. Cilt: 13(1966): 29-33.
Tekin, Şinasi. *Uygurca Metinler II: Maytrısimit, Burkancıların Mehdisi Maitreya ile Buluşma Uygurca İptidai bir Dram.* Ankara: Sevinç Matbaası, 1976.
Tunaya, Tarık Zafer. *Medeniyetin Bekleme Odasında*. İstanbul: Bağlam Yayınları, 1989.

Türker, Sadık. "İslâm Düşüncesinin Gelişiminde Tercüme Faaliyetlerinin Rolü". *Kutadgubilig: Felsefe Bilim Araştırmaları Dergisi*. no.3(2003): 223- 236.

Ulunay, Refii Cevat. "Klasiklerimiz ve Maarifin Klasikleri", *Yeni Sabah*(17 Temmuz 1946). Tercüme. Cilt:7, Sayı: 38(1946):190-192.

Ülken, Hilmi Ziya. *Uyanış Devirlerinde Tercümenin Rolü*. İstanbul: Ülken Yayınları, 1997.

Ünlü, Suat. "Kur'an-ı Kerim'in Türkçeye Çevrilmesi ve İlk Türkçe Kur'an Tercümeleri". *Dini Araştırmalar*, Cilt:9, Sayı:27(Ocak-Nisan 2007): 9-56.

Ünver, A. Süheyl. "Osmanlı Tababeti ve Tanzimat Hakkında Yeni Notlar". *Tanzimat-2.* İstanbul: Milli Eğitim Basımevi, 1999: 940-941.

Yazar, Sadık. "Anadolu Sahası Klâsik Türk Edebiyatında Tercüme ve Şerh Geleneği". *Doktora Tezi*. İstanbul: İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, 2011.

Yıldırım, Kürşat. "Taspar Kagan ve 'İlk Tercüme Faaliyetleri' Üzerine Bazı Notlar". *Dil Araştırmaları*. No.:19(Güz 2016): 37-52.

Yücel, Hasan Ali. "Önsöz". *Tercüme*.Cilt:1, Sayı:1(19 Mayıs 1940): 1-2.

KAYNAKÇA

Aron, Raymond. *Sınıf Mücadelesi*. çev. Erol Güngör. İstanbul: Başbakanlık Kültür Müsteşarlığı Kültür Yayınları, 1973.

Aron, Raymond. *Sanayi Toplumu*. çev. Agâh Oktay Güner. İstanbul: Boğaziçi Yayınları, 1974.

Aron, Raymond. *Demokrasi ve Totalitarizm*. çev. Vahdi Hatay. İstanbul: Kültür Bakanlığı, 1976.

Dard, Olivier. "Suzanne Labin: Fifty Years of Ant-Communist Agitation", *Transnational Anti-Communism and the Cold War: Agents, Activities, and Networks*, ed. Luc van Dongen, Stéphanie Roulin ve Giless Scott-Smith, Basingstoke: Palgrave Macmillan, 2014: 189-200.

Darendelioğlu, İlhan. *Ecevit Marksist mi? Marksistlerin Maşası mı!..*, İstanbul: Toprak Dergisi Yayınları, t.y.

Darendelioğlu, İlhan. *Komünizm Nedir? Komünist Kimdir?*. İstanbul: Toprak Dergisi Yayınları, 1979.

Demokrasi-Komünizm Mücadelesi: "Komünist Fütuhat ve Müstemlekeciliği", Seri No: 10, Ankara: Genelkurmay Basımevi, 1968.

Fleming, John V. *The Anti-Communist Manifestos: Four Books That Shaped the Cold War*, New York: W.W. Norton Compan, 2009.

Hoover, Edgar J. *Komünizm*, çev. Hasan Lembet. Ankara: Emniyet Genel Müdürlüğü Yayınları, 1964.

Hoover, Edgar J. *Düşmanınız Kimdir?*. çev. A. Haşim Aytural. Ankara: Emniyet Genel Müdürlüğü Yayınları, 1967.

İkiz, M. Lütfi. *Komünist Hücrelerin Faaliyetleri (Komünist Düşmanları Birleşiniz!)*. İstanbul: Fakülteler Matbaası, 1963.

Koestler, Arthur ve diğerleri. *Mağlup Olan İlah*. der. Richard Grossman. İstanbul: Nebioğlu Yayınevi, 1949.

Koestler, Arthur. *Gün Ortasında Karanlık*. çev. M. Reşit. İstanbul: Varlık Yayınları, 1952.

Komünist Kimdir? Komünizm Nedir?: İnsan Hak ve Hürriyetleri Nasıl Elden Gider?. y.y.: yayl. y., t.y.

Kravchenko, Victor. *Hürriyeti Seçtim*. çev. Zeria Karadeniz. İstanbul: Rafet Zaimler Kitabevi, 1950.

Labin, Suzanne. *The Technique of Soviet Propaganda: A Study Presented by the Subcommmittee to Investigate the Administration of the Internal Security Act and Other Internal Security Laws of the Committtee on the Judiciary United States Senate*. Washington: United States Government Printing Office, 1959.

Labin, Suzanne. *Komünist Propaganda Taktikleri*. İkinci Baskı. Ankara: Altınok Matbaası, 1966.

Labin M. Suzanne ve E. Glovinsky. *Sovyetleri İktisaden Geri Ülkelerde Siyasi, İktisadi Taktik Faaliyeti ve İktisadi Yayılışı*. Ege Matbaası: Ankara, 1968.

Rostow, W.W. *Gelişme Nazariyesi: Gayrı-Komünist Manifesto*. İstanbul: Nebioğlu Yayınevi, t.y.

Rostow, W.W. *İktisadi Gelişmenin Merhaleleri "Komünist Olmayan Bir Manifesto"*. Ankara: Türkiye Ticaret Odaları, Sanayi Odaları ve Ticaret Borsaları Birliği Matbaası, 1966.

Saunders, Frances Stonor. *Parayı Verdi Düdüğü Çaldı: Sanat ve Edebiyat Dünyasında CIA Parmağı*. çev. Ülker İnce. Ankara: İmge Kitabevi, 2016.
Schwarz, Fred. *Komünistlerin Söylediklerine İnanılabilir mi?*. Ankara: Türkiye Ticaret Odaları, Sanayi Odaları ve Ticaret Borsaları Birliği, 1962.
Toledano, Ralph de. *J. Edgar Hoover: The Man in His Time*, New York: Arlington House, 1973.
Türkdoğan, Orhan. *Max Weber ve Günümüzde Türkiye'de Weber'ci Görüşler*, İstanbul: Türk Dünyası Araştırmaları Vakfı Yayını, 1985.
Villeneuve, Hubert. *Teaching Anti-Communism: Fred Schwarz and American Post-War Conservatism*. Montreal: McGill-Queen's University Press, 2020.

facts were less than comforting, but as Burrows concluded *"it is much better to have them out in the open where not only the Turks but their friends in the West can seen much more clearly what lies ahead."*[78]

BİBLİOGRAPHY

Apart from the British Documents at the National Archives in the United Kingdom mentioned in the footnotes, the following literature has been used in the writing of this book. All references to sources prefixed by FO and FCO refer to materials held at the UK National Archives, Kew, Richmond, Surrey, formerly, the Public Record Office.

A. Archival Sources

1. National Archives of Australia (NAA)

NAA A1838, 209/2/1 Part 1: Turkey-Political Developments - General, From Sir Knox Helm to Eden, 20 January 1954.

2. The National Archives, UK (TNA)

FCO9/RK1011/1, Turkey: Annual Review for 1954, 7 January 1955.
FO371/101848/WK1011/1, Annual Report on Turkey for 1951, 2 January 1952.
FO371/107547/WK1011/1, Annual Report on Turkey for 1952, 9 January 1953.
FO371/107555/WK1051/16, Internal Affairs, 10 April 1953.
FO371/112921/WK1011/1, Annual Report on Turkey for 1953, 1 January 1954.
FO371/117717/RK1016/1, Internal Affairs, Annex D, Confidential.
FO371/117717/RK1016/17, Internal political situation in Turkey, 6 September-12 October 1955.
FO371/117717/RK1016/17, Michael Stewart to Macmillan, 6 September 1955.
FO371/117717/RK1016/2, Bowker to Eden, 28 February 1955.
FO371/117717/RK1016/2, Internal political situation in Turkey, 28 February 1955.
FO371/117717/RK1016/2, Minute by G. G. Simpson, 8 March 1955.
FO371/117717/RK1016/45, Minute by W. B. M. Johnston, 13 January 1956.
FO371/117717/RK1016/45, New Turkish Government's Programme, 20 December 1955.
FO371/117717/RK1016/8, Bowker to Macmillan, 19 July 1955.
FO371/123999/RK1011/1, Annual Report on Turkey for 1955, 16 January 1956.
FO371/130174/RK1011/1, Minute by C. T. Brant, 7 February 1957.
FO371/130174/RK1011/1, Turkey: Annual Review for 1956, 5 February 1957.
FO371/136450/RK1011/1, Annual Report on Turkey for 1957, 4 February 1958.
FO371/136450/RK1011/1, Minute by C. T. Brant, 18 February 1958.
FO371/136452/RK1015/20, Position of Turkish Prime Minister and Democrat Party, 9 July 1958.
FO371/136452/RK1015/25, Turkey: Sir James Bowker's Valedictory Dispatch, 2 September 1958.
FO371/144739/RK1011/1, Annual Report on Turkey for 1958, 17 February 1959.

[78] FO371/153030/RK1011/1, Annual Report on Turkey for 1959, 26 January 1960; FO371/160212/RK1011/1, Annual Report on Turkey for 1960, 6 January 1961.

FO371/153030/RK1011/1, Annual Report on Turkey for 1959, 26 January 1960.
FO371/160212/RK1011/1, Annual Report on Turkey for 1960, 6 January 1961.
FO371/87933/RK1011/1, Turkey: Annual Review for 1949, 7 January 1950.
FO371/95267/RK1011/1, Turkey: Annual Review for 1950, 13 January 1951.

B. Books & Articles

AHMAD, Feroz, *Demokrasi Sürecinde Türkiye (1945-1980),* çev. Ahmet Fethi, (İstanbul, 1994).
AHMAD, Feroz, *Modern Türkiye'nin Oluşumu*, çev. Yavuz Alogan, (İstanbul, 1995).
AHMAD, Feroz, *The Making of Modern Turkey*, (London: Routledge, 1993).
AKŞİN, Sina (Ed.), *Türkiye Tarihi: Çağdaş Türkiye, 1908-1980,* (İstanbul: Cem Yayınevi, 2002).
ALANOĞLU, Hatice, *Demokrat Parti Dış Politikası,* (İstanbul: Urzeni Yayıncılık, 2020)
ARMAOĞLU, Fahir, *20. Yüzyıl Siyasi Tarihi (1914-1980),* (Ankara: Türkiye İş Bankası Yayınları, 1994).
ARMAOĞLU, Fahir, *Kıbrıs Meselesi, 1954-1959,* (Ankara: SBF Yayını, 1963).
AYDEMİR, Şevket Süreyya, *Menderes'in Dramı,* (İstanbul, 1998).
BAĞCI, Hüseyin, *Demokrat Parti Dönemi Dış Politikası,* (Ankara: İmge Yayınları, 1990).
BEHRAMOĞLU, Namık, *Türkiye-Amerika İlişkileri, Demokrat Parti Dönemi,* (İsstanbul: Yar Yayınları, 1973).
BERRIDGE, G. R., *British Diplomacy in Turkey, 1583 to the present, A study in the evolution of the resident embassy,* (Leiden: Martinus Nijhoff Publishers, 2009).
BİRAND, Mehmet Ali (vd.), *Demirkırat: Bir Demokrasinin Doğuşu*, (İstanbul, 1991).
ÇAKMAK, Haydar (der.), *Türk Dış Politikası: 1919-2008,* (Ankara: Barış Platin Kitap Ankara, 2008).
DEMİR, Şerif, *Düello / Menderes ve İnönü Demokrat Parti'den 27 Mayıs Darbesi'ne Olaylar,* (İstanbul: Timaş Yayınları, 2011).
DEMİR, Şerif, *Türk Siyasi Tarihinde Adnan Menderes,* (İstanbul: Paraf Yayınları, 2010).
DEMİR, Şerif, *Türkiye De Askeri Darbeler Ve Vesayet,* (İstanbul: TİAV, 2020).
DEMİREL, Tanel, *Türkiye'nin Uzun On Yılı - Demokrat Parti İktidarı ve 27 Mayıs Darbesi,* (İstanbul: Bilgi Üniversitesi Yayınları, 2011).
DOĞANER, Yasemin, "İngiliz Büyükelçiliği Yıllık Raporlarında Demokrat Parti Dönemi Türkiye'sinde Dış İlişkiler", *Cumhuriyet Tarihi Araştırmaları Dergisi (CTAD),* Yıl: 2, Sayı: 4, (Güz 2006), ss. 227-248.
EROĞUL, Cem, *Demokrat Parti,* (İstanbul: Yordam Kitap, 2014).
GÖKTEPE, Cihat, *British Foreign Policy Towards Turkey, 1959-1965,* (London: Frank Cass, 2003).
GÖNLÜBOL, Mehmet vd., *Olaylarla Türk Dış Politikası, 1919-1995,* 9. Baskı, (Ankara: Siyasal Kitabevi, 1996).
GÜRÜN, Kamuran, *Dış İlişkiler ve Türk Politikası (1939'dan Günümüze Kadar*), (Ankara: SBF Yayınları, 1983).
HALE, William & Ali İhsan BAĞIŞ (eds.), *Four Centuries of Turco-British Relations, Studies in Diplomatic and Cultural Affairs,* (Beverley: The Eothen Press, 1984).
HALE, William, *Türk Dış Politikası, 1774-2000,* Çev. Petek Demir, (İstanbul: Arkeoloji ve Sanat Yayınları, 2003).
HALE, William, *Türkiye'de Ordu ve Siyaset,* Çev. Ahmet Fethi, (İstanbul, 1996).

KARPAT, Kemal, *Türk Demokrasi Tarihi,* (İstanbul, 1967).
KATZ, David S., *The Shaping of Turkey in the British Imagination, 1776-1923,* (Switzerland, Palgrave Macmillan, 2016).
KÖNİ, Hasan, "1950–1955 Yılları Arasında Amerikan Belgeleriyle Türk-Amerikan İlişkileri", *Avrasya Dosyası,* Cilt 1, No 4, (Kış 1994), ss. 21-29.
LAÇİNER, Sedat, *Turkey and the World: A Completed English Bibliography of Turkey and Turks,* (İstanbul: Kaknüs Yayınları, 2001).
LENCZOWSKI, George, *The Middle East in World Affairs,* 4th Edition (New York: Cornell University Pres, 1990).
LEWIS, Geoffrey, *Turkey,* (New York: Frederick A. Praeger, 1965).
MCGHEE, George, *ABD-Türkiye-NATO-Ortadoğu*, Çev. Belkıs Çorakçı, (Ankara: Bilgi Yayınevi, 1992).
MÜTERCİMLER, Erol-ÖKE, Mim Kemal, *Düşler ve Entrikalar Demokrat Parti Dönemi Türk Dış Politikası,* (İstanbul: Alfa Yayınları: 2004).
ORAN, Baskın, (ed.), *Türk Dış Politikası, Cilt-1: 1919-1980,* (İstanbul: İletişim Yayınları, 2003).
ÖZCAN, Feridun Cemil, "U.S. Aid and Turkish Macroeconomic Policy: A Narration of the Aid Bargain Process in the 1946 - 1958 Period", *The Turkish Yearbook,* vol. xxxıv, pp. 119-136.
ÖZDAĞ, Ümit, *Menderes Döneminde Ordu-Siyaset İlişkileri ve 27 Mayıs İhtilali,* (İstanbul, 1997).
SANDER, Oral, *Türk-Amerikan İlişkileri: 1947–1964,* (Ankara: SBF Yayınları, 1979).
SARINAY, Yusuf, *Türkiye'nin Batı İttifakına Yönelişi ve NATO'ya Girişi,* (Ankara, 1988).
The Times, 10 March 1964, p. 16.
The Times, 16 March 1964, p. 12.
The Times, 29 August 1958, p. 7.
TOKER, Metin, *Demokrasimizin İsmet Paşa'lı Yılları 1944-1973: Demokrasiden Darbeye 1957-1960,* (Ankara, 1991).
TOKER, Metin, *Demokrasimizin İsmet Paşa'lı Yılları 1944-1973: DP Yokuş Aşağı 1954-1957,* (Ankara, 1991).
TOKER, Metin, *Demokrasimizin İsmet Paşa'lı Yılları 1944-1973: DP'nin Altın Yılları 1950-1954,* (Ankara, 1991).
UYAR, Hakkı, *Demokrat Parti iktidarında CHP 1950-1960,* (İstanbul: Doğan Kitap, 2017).
Who Was Who, (1920-2008), Oxford University Press, Oxford, 2012, online edn. [Accessed: 15 July 2018].
YAPP, M. E., *The Near East since the First World War: A History to 1995,* Second Edition (London: Longman, 1996).
YEŞİLBURSA, Behçet Kemal, "The American Concept of the Northern Tier Defence Project and the Signing of the Turco-Pakistani Agreement, 1953-54", *Middle Eastern Studies,* Volume: 37, Number: 3, (July 2001), pp. 59-110.
YEŞİLBURSA, Behçet Kemal, "Turkey's Participation in the Middle East Command and its Admission to NATO, 1950-52", *Middle Eastern Studies,* Volume: 35, Number: 4 (October 1999), pp. 70-102.
YEŞİLBURSA, Behçet Kemal, *Ortadoğu'da Soğuk Savaş ve Emperyalizm,* (İstanbul: IQ Yayınları, 2007).

YEŞİLBURSA, Behçet Kemal, *The Baghdad Pact: Anglo-American Defence Policies in the Middle East, 1950-1959*, (London: Frank Cass, 2005).
YEŞİLBURSA, Behçet Kemal; *Ortadoğu'da Emperyalizm*, (Bursa: Sentez Yayınları, 2017).
ZÜRCHER, Erik J., *Turkey: A Modern History*, (New York, 1994).

yimi olan Serbest Cumhuriyet Fırkası'nın il başkanlık görevine otuz bir yaşında geldi. Sonrasında iktidar partisi CHP'de il başkanlığı, parti müfettişliği, milletvekilliği, komisyon üyelikleri gibi pek çok idari görev aldı. Almış olduğu idari görevler sayesinde bir yandan devletin işleyişini, yasama süreçlerini deneyimleyen Menderes, CHP Parti Müfettişi olarak görev yaptığı dönemde üyesi olduğu CHP teşkilatının zayıflıklarını ve vatandaşın partiye olan bakışını yerinde gördü. İlerleyen yıllarda CHP'nin karşısına muhalif bir aktör olarak çıktığında, iktidarın en zayıf noktalarını bilen ve o yönde politikalar yürüten bir siyasetçi olarak dikkat çekti.

Muhalif Demokrat Parti'nin kurucuları arasında yer alan, Genel Yönetim Kurulunda, Meclis Grubunda ve partinin her kademesinde görev alan Adnan Menderes'in görüş ve söylemleri, parti adına önem arz etmiş; bir nevi parti sözcülüğü görevini yürütmüştü. Meclis'te muhalefeti temsilen sık sık kürsüye çıkan kişi Adnan Menderes'ti. Konuşmaları ayrıntılı, özenli ve dikkat çekiciydi. Adnan Menderes'in Meclis konuşmaları, gazete demeçleri CHP iktidarını sürekli rahatsız etmişti. Kamuoyunda muhalefetin sesi ve yüzü oldu. Aynı zamanda karizmatik kişiliği, güçlü hitabet yeteneği sayesinde geniş halk kitlelerini partisi saflarında yer almasını sağlamıştı.

Adnan Menderes, yaklaşık yirmi yılı bulan siyasi deneyimi sonrası, 1950 yılında Başbakan olduğunda eğitimli, devleti, bürokrasiyi, ekonomiyi ve CHP'yi bilen tecrübeli bir siyasetçiydi. Hitabet yeteneği, halkla olan yakın diyaloğu, polemikten kaçmaması isminin sürekli gündemde kalmasına, siyaseti domine etmesine imkân sağladı.

KAYNAKÇA

I- Arşiv

T. C. Cumhurbaşkanlığı Devlet Arşivleri Başkanlığı Cumhuriyet Arşivi(BCA),
Fon: 030.01, Yer: 11.65.4.
Fon: 030.01, Yer: 44.257.11.
Fon: 030.01, Yer: 44.257.5.2
Fon: 490.01. Yer: 680.302.1.
Fon: 490.01, Yer: 5-27-17
Fon: 490.01, Yer: 572-2277-3.
Fon: 490.01, Yer: 6-28-7

II-Resmi Yayınlar

CHP Teftiş Talimatnamesi, Ankara: Ulus Basımevi, 1939.
CHP Tüzüğü, Mayıs 1935, Ankara: Ulus Basımevi.
Milletvekili Genel Seçimleri 1923-2007, Ankara: Türkiye İstatistik Kurumu, Ankara, 2008.
TBMM Tutanak Dergisi

III-Gazeteler

Cumhuriyet
İzmir
Ulus
Vatan

IV- Kitaplar

AĞAOĞLU Samet (1972) *Marmara'da Bir Ada*, Baha Matbaası
AĞAOĞLU Samet (1992) *Siyasi Günlük Demokrat Parti'nin Kuruluşu,* Yay. Haz. Cemil Koçak, İletişim Yayınları, İstanbul.
AHMAD Feroz (1996) *İttihatçılıktan Kemalizme,* 3. bs., Kaynak Yayınları, İstanbul.
AYDEMİR Şevket Süreyya (1968) *İkinci Adam,* C 3, Remzi Kitabevi, İstanbul.
AYDEMİR Şevket Süreyya (2001) *Menderes'in Dramı?(1899-1960)*, 7. bs., Remzi Kitabevi, İstanbul.
BABAN Cihad (1970) *Politika Galerisi-Büstler ve Portreler,* Remzi Kitabevi, İstanbul.
BARUTÇU Faik Ahmet (2001) *Milli Mücadeleden Demokrasiye Siyasi Hatıralar,* C. II, 21. Yüzyıl Yayınevi, Ankara.
BAYAR Celal (2010), *Başvekilim Menderes,* Haz: İsmet Bozdağ, Truva Yayınları, İstanbul.
BİLA Hikmet (2008), *CHP 1919-2009,* 4. bs., Doğan Kitap, İstanbul.
ERER Tekin (1965) *Basında Kavgalar,* Yeni Matbaa, İstanbul.
İsmet İnönü'nün TBMM'deki Konuşmaları (1939-1960) (1993), C. II, Ankara.
KARACA Emin (2008) *Türk Basınında Kalem Kavgaları*, Bizim Kitaplar, İstanbul.
KARPAT Kemal H. (1996), *Türk Demokrasi Tarihi*, Afa Yayınları, İstanbul.
KORALTAN Refik (2018) *Tek Parti Devrinden 27 Mayıs İhtilali'ne Demokratlar*, Yay. Haz. Kamil Kaman, İstanbul: Timaş Yay.
KÖPRÜLÜ M. Fuat (1945) Açık Konuşalım, *Vatan*, 25 Ağustos, s. 1-3.
MENDERES Adnan, Başbakanın Demeci Münasebetiyle, Vatan, 13-14 Eylül 1945, s. 1-2.
NADİ Nadir (1991) *Perde Aralığından*, Çağdaş Yayınları, İstanbul.
OKYAR Osman, SEYİTDANLIOĞLU Mehmet (2006) *Fethi Okyar'ın Anıları, Atatürk, Okyar ve Çok Partili Türkiye*, 3.bs., Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları, İstanbul.
SAYARI Sabri (2008) Adnan Menderes, *Türkiye'de Liderler ve Demokrasi*, Ed. Metin Heper, Sabri Sayarı, Çev. Zuhal Bilgin, Kitap Yayınevi, İstanbul, s. 77-100.
SERTEL Sabiha (1987) *Roman Gibi-Demokrasi Mücadelesinde Bir Kadın,* 2. bs., Belge Yayınları, İstanbul.
SERTEL Zekeriya (2001) *Hatırladıklarım,* 5. b., Remzi Kitabevi, İstanbul.
SOYAK, Hasan Rıza (2008) *Atatürk'ten Hatıralar*, 5. b., Yapı Kredi Yayınları, İstanbul.
TOKER Metin (1970) *Tek Partiden Çok Partiye*, Milliyet Yay.
TUNAYA Tarık Zafer (1952) *Türkiye'de Siyasî Partiler*.
URAN Hilmi (2008) *Meşrutiyet, Tek Parti, Çok Parti Hatıralarım (1908-1950)*, Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları, İstanbul.
YALMAN Ahmet Emin (1997) *Yakın Tarihte Gördüklerim ve Geçirdiklerim 1922-1971*, C 2, Pera Turizm ve Ticaret Yay., İstanbul.
YETKİN Çetin (2004) *S.C.F Olayı*, 3. bs., Otopsi Yay., İstanbul.

V- Makaleler ve Tezler

ÇAKMAK Fevzi (2015) Halkevlerinin Kapatılması ve Cumhuriyet Halk Partisi Mallarına El Konulması, *History Studies*. 7/3 (September), s. 1-21.

ÇAKMAK Fevzi (2017) Çok Partili Siyasi Hayata Geçiş Sürecinde CHP Kurultay Görüşmeleri ve Müfettiş Raporlarına Göre Parti Teşkilatının Karşılaştığı Sorunlar (1945-1950), *Çağdaş Türkiye Tarihi Araştırmaları Dergisi*. 17/34, s. 319-348.

GÜNEŞ Günver (2006) Serbest Cumhuriyet Fırkası'nın Aydın'da Teşkilatlanması ve 1930 Belediye Seçimleri Üzerinde Oluşan Tartışmalar, *Tarih Araştırmaları Dergisi*, C 25, S 39, s. 117-147.

İNAN Süleyman (2002) *Muhalefette Adnan Menderes*, Süleyman Demirel Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Doktora Tezi.

MAYAK Faysal (2007) Adnan Menderes'in Teftiş Raporuna Göre Cumhuriyet Halk Partisi Antalya Örgütünün Çalışmaları (1935), *Çağdaş Türkiye Tarihi Araştırmaları Dergisi*. VI/15 (Güz), s. 191-219.

MAYAK, Faysal (2007), Cumhuriyet Halk Partisi'nin Konya'daki Teşkilat Yapısı ve Faaliyetleri Hakkında Adnan Menderes'in Teftiş Raporu (1935), *Yakın Dönem Türkiye Araştırmaları*, S 12(2007), s. 165-192.

VI-İnternet Kaynakları

Demirkırat Belgeseli, Haz: Mehmet Ali Birand, Bölüm 2, (https://www.youtube.com/watch?v=uFGz_hN-A94 , Güncelleme Tarihi: 05.05.2022)

ğunu aynı yılın Ağustos ayı ortasına kadar Türkiye'yi terk ederek Arjantin, Brezilya, Kanada, Avustralya veya İtalya gibi üçüncü bir ülkeye gitmeye zorlamış; az sayıda kişiyse Türkiye'de kalmıştır. Macar makamları, devlet kurumları ve Ankara ve İstanbul'daki Macar diplomatik misyonları aracılığıyla Türkiye'deki mültecilerin faaliyetlerini izlemiş ve durumları hakkında Budapeşte'yi bilgilendirmiştir.

1956 İhtilali, Türkiye'de Macarlara karşı uzun zamandır var olan sempatiyi daha da yüksek bir seviyeye çıkarmış ve büyük bir dayanışma duygusu uyandırmıştır. İhtilalin Türkiye üzerindeki doğrudan etkisi, Macar İhtilali'nin nedenlerine kayıtsız kaldıkları için BM'nin organlarını ve özellikle Batılı güçleri eleştiren medya üzerinden rahatlıkla ölçülebilir. Macarların özgürlük arzusu, olağanüstü edebi ve sanatsal eserler üreten birçok Türk sanatçıya ilham vermiştir. İhtilal aynı zamanda 1960'lar ve 1970'lerdeki milliyetçi, Türkçü ve Turancı siyasi hareketlerin Sovyet ve komünizm karşıtı söylemlerini de körüklemiştir.

Kaynaklar

T.C. Cumhurbaşkanlığı Devlet Arşivleri Başkanlığı Cumhuriyet Arşivi (BCA) 30.18.1.2.190.68.11; 30.18.1.2.202.7.20; 30.18.1.2.208.51.11.

T.C. Dışişleri Bakanlığı Türk Dışişleri Diplomatik Arşivi, Ankara 571.35947.141410.26; 571.35797.141088.4, 506.42480.192789.28

Macar Millî Arşivi (Magyar Nemzeti Levéltár (MNL), Budapeşte, XIX-J-48-a (1959-1961, İstanbul)

Ayın Tarihi, 275 (1-31 Ekim 1956); 276 (1-30 Kasım 1956); 277 (1-31 Aralık 1956); 281 (1-30 Nisan 1957).

Cumhuriyet, 2 Kasım 1956; 19 Kasım 1956; 23 Kasım 1956; 23 Aralık 1956; 12 Kasım 1957; 5 Ocak 1957; 21 Ocak 1957; 29 Ocak 1957; 15 Şubat 1957; 15 Şubat 1957; 28 Şubat 1957; 16 Mart 1957; 20 Mart 1957; 30 Mart 1957.

Tercüman, 7 Kasım 1956; 25 Kasım 1956; 28 Kasım 1956; 25 Şubat 1957; 28 Nisan 1957; 11 Mayıs 1957; 2 Ağustos 1957.

Ekonomik ve Sosyal Göstergeler 1950-2014, Türkiye Cumhuriyeti Kalkınma Bakanlığı, Temmuz 2015.

İstatistik Yıllığı, Türkiye Cümhuriyeti Başbakanlık İstatistik Genel Müdürlüğü, 19 /332, 1951.

Akşin, Sina. *Kısa Türkiye Tarihi*. İstanbul: Türkiye İş Bankası Yayınları. 20. Bs., 2016.

Akdan, Tolgahan. *Soğuk Savaş ve Türkiye'nin Batı'ya Yönelişi*. İstanbul: Yordam Kitap, 2020.

Bağcı, Hüseyin. *Türk Dış Politikasında 1950'li Yıllar*. Ankara: ODTÜ Yayıncılık, 4. Basım, Mart 2014

Buğra, Tarık. "Török drama 1956-ról". *Nemzetőr* 222 (Mayıs 1967): 9.

Csorba, György. "Macar Mültecileri". *Türkler*, Cilt. 12. Ed. Hasan Celal Güzel, Kemal Çiçek ve Salim Koca, Ankara: Yeni Türkiye Yayınları, 2002, 805-812.

Csorba György ve Gábor Fodor, "Magyarok a Kelet Kapujában: A Konstantinápolyi Magyar Egylet Története (1850–1961)". Pro Minoritate nyár (2021): 3–53.
Çalik-Orhun, Fatma. "Soğuk Savaş Döneminde Türk-Macar İlişkileri", *Balkan Araştırma Enstitüsü Dergisi* 4, sy. 2 (Aralık 2015): 33-60.
Çolak, Melek. *1956 Macar İhtilali ve Türkiye*. İstanbul: Nehir Yayınları, 2009.
Develioğlu, Sunahan. "1956 Macar Halk Ayaklanması ve Bir Macar Mülteci Öyküsü". *Tarih ve Toplum* 215 (2001): 19-24.
Ergün, Mehmet, *Macar İhtilâli.* İstanbul: AKK Kitapçılık Tic. Ltd. Ştd., 1967.
Türkiye'deki Macar Anıları. https://www.turkmagyarizi.com/hungarian-parcel-of-the-ferik%c3%b6y-protestant-cemetery.html (Erişim Tarihi: 20.04.2023)
Kállay, Nicholas. Hungarian Premier: A Personal Account of a Nation's Struggle in the Second World War. New York: Columbia University Press, 1955.
Lewis, Bernard. *The Emergence of Modern Turkey*. London: Oxford University Press, 1962.
Lewis, Paul G.. *Central Europe since 1945*. London-New York: Longman, 2nd Edition, 1998.
Mısıroğlu, Kadir. *Macar İhtilali*. İstanbul: Sebil Yayınevi, 1972.
Namal, Yücel. *Türk-Macar İlişkileri*, İstanbul: İskenderiye Yayınları, 2009.
Saral, Emre. "A Foreign Labor Force in Early Republican Turkey: The Case of Hungarian Migrant Workers". *Hungarian Historical Review* 6, sy. 3 (2017): 597-623
Saral, İsmail Tosun - Emre Saral. *Macarlar ve Tuna Hakkında Yazılan Şiirler (1300-2000).* Ankara: Türk-Macar Dostluk Derneği Yayınları, 2. Bs., 2001.
Sz. Kovács Éva. "Törökországi levelek Egy diplomata jelentései, 1957-1961". Betekintő 4 (2015): 1-32.
Szabó, József N. *Hungarian Culture – Universal Culture: Cultural Diplomatic Endeavours of Hungary 1945-1948*. Budapest: Akadémiai Kiadó, 1999.
Toker, Metin, *Demokrasimizin İsmet Paşa'lı Yılları 1944-1973*, DP Yokuş Aşağı 1954-1957. Bilgi Yayınevi Ankara 1991, 3. Bs., 1991.
Tóth, Imre. 1967. "Törökök a magyar szabadságért." *Nemzetőr*, 212 (November): 6.
Ullein Reviczky, Antal. *German War, Russian Peace: The Hungarian Tragedy,* Transl. Lovice Mária Ullein Reviczky. Budapest: Helena History Press, 2014.
Ürményházi, Attila. 2019.
"İstanbullu bir Macar ailenin hatıratı: Attila Ürmenyhazi". Türkinfo. https://turkinfo.hu/guncel-tr/portreler/istanbullu-bir-macar-ailenin-hatirati-attila-urmenyhazi/. (Erişim Tarihi: 20.04.2023)
Yaman, Sinan, söyleşi. Tuna Kürsüsü Edit Tasnádi Kitabı, İstanbul: Ötüken Neşriyat, 2022.
Yılmaz, Mustafa ve Yasemin Doğaner. *Cumhuriyet Döneminde Sansür (1923-1973)*. Ankara: Siyasal Kitabevi, 2015.
Yağcı Aksel, Sevgi Can. "Türk Basınında 1956 Macar İhtilali: Hürriyet, Cumhuriyet, Ulus ve Zafer'de Haber Sunumuna İlişkin Uzlaşma ve Ayrışmalar." *İletişim Kuram ve Araştırma Dergisi* 39 (2014 Güz): 90-112.

ğı da meselenin bu kesimce de benimsenip savunulduğunu ortaya koymaktadır.

Demiryolunu "milli vahdet meselesi" olarak değerlendiren CHP bunu aydınlara ve onlar aracılığı ile de halka anlatmak için Ülkü dergisini kullanmıştır. İletişim araçlarının çok sınırlı olduğu 1930'lar Türkiye'sinde tüm kentlere, ilçelere ulaşabilen, Halkevleri sayesinde ulaşılabilirliği artan bu Ülkü dergisi partinin demiryolu politikasını ve icraatlarını anlatmak adına önemli bir araç olmuştur. Bu konudaki ulaşılabilirlik halkın yol vergisi şikayetlerinin olduğu, dahili borçlanmaya gidildiği bir süreçte oldukça önem taşımaktadır. CHP, demiryolu politikasını sonraki yıllarda da iç borçlanma yolu ile sürdürmüştür. Buradan, CHP'nin demiryolu siyasetininhalktan destek gördüğü söylenebilir.

KAYNAKÇA

1. Kitaplar

As, Eftal, *Cumhuriyet Dönemi Ulaşım Politikaları*, Ankara, Atatürk Araştırma Merkezi Yayınları, 2013.

Atatürk'ün Söylev ve Demeçleri, Atatürk Araştırma Merkezi Yayınları, Türk Tarih Kurumu Basımevi, Ankara 1997, Cilt:1.

CHF Nizamname ve Programı, TBMM Matbaası, Ankara 1931.

C.H.P. Programı, Ulus Basımevi, Ankara 1935.

İnönü, İsmet, *Konuşma, Demeç, Makale, Mesaj ve Söyleşiler 1919-1933*, Yay. Haz. İlhan Turan, Ankara 2021.

Oral, Mustafa, *Kemalist Cumhuriyetin İnşası, Bir İdeolojik Aygıt Olarak Ülkü Dergisi*, İstanbul, Yeni İnsan Yayınevi, 2016.

2. Makaleler

Ali Çetinkaya, "Aydın Demiryolunun Satın Alınması" *Ülkü*, Cilt:5, Sayı:29, Temmuz 1935, s.324-327.

Ali İlhami, "Nakil Vasıtalarına Bir Bakış", *Ülkü*, Cilt:4, Sayı:20, Birinciteşrin 1934, s.107-109.

Ali İlhami, "Otomobil mi Şimendifer mi?", *Ülkü*, Cilt:4, Sayı:21, İkinciteşrin 1934, s.196-202.

Ali Süreyya, "Demiryolu Siyasetimiz", *Ülkü*, Cilt:1, Sayı:1, Şubat 1933, s.56-62.

Akyüz, Ferhat, "Erken Cumhuriyet Dönemi Kamu İç Borçlanması: Ergani İstikrazı", *Tarih Araştırmaları V*, Akademisyen Kitabevi, 2023, s.71-84.

Aslantepe, Cengiz, "Serbest Cumhuriyet Fırkası ile Cumhuriyet Halk Fırkası Tartışmalarında Demiryolları", *Kebikeç*, Yıl:6, Sayı:11, 2001, s.205-222.

Aydın, Suavi, "Türkiye'nin Demiryolu Serüvenine Muhtasar Bir Bakış", *Kebikeç*, Yıl:6, Sayı:11, 2001, s.49-94.

Aydostlu Sait, "İktisadi Devridaim", *Ülkü*, Cilt:4, Sayı:21, İkinci Teşrin 1934, s.187-195.

Çolak, Filiz, "Atatürk Dönemi'nde Türkiye Cumhuriyeti'nin Ulaşım Politikasına Bir Bakış", *Turkish Studies*, Vol.III, No:2, (Winter 2013), s.345-364.
Gayur Bleda, "Ayın Politikası", *Ülkü*, Cilt:7, Sayı:38, Nisan 1936, s.135-143.
İsmet Paşa, "Memleketi İmar Edecek Sermaye", *Ülkü*, Cilt:2, Sayı:10, s.355.
Kemal Turan, "Yeni Demiryollarımızın Büyük Hedefi", *Ülkü*, Cilt:1, Sayı:3, Nisan 1933, s.198-200.
Ünal, Kemal "Ayın Politikası", *Ülkü*, Cilt:6, Sayı:31, Eylül 1935, s.75.
Niyazi Hüsnü, "Cumhuriyet Münakaleciliğinin Milli Cemiyetleşmedeki Rolü", *Ülkü*, Cilt:2, Sayı:9, Birinciteşrin 1933, s.241-244.
Nusret Kemal, "Bizim Planlarımız", *Ülkü*, Cilt:3, Sayı:13, Mart 1934, s.16-19.
Nusret Kemal, "Köycülük Programına Giriş", *Ülkü*, Cilt:5, Sayı:26, Nisan 1935, s.132-141.
Semih, "Yeni Şehirler Doğarken", *Ülkü*, Cilt:4, Sayı:23, İkincikanun 1935, s.343-351.
Recep, "Ülkü Niçin Çıkıyor", *Ülkü*, Cilt:1, Sayı:1, Şubat 1933, s.1-3.
Tekeli, İlhan - İlkin,Selim, "Cumhuriyet Demiryolu Politikalarının Oluşumu ve Uygulanması", *Kebikeç*, Yıl:6, Sayı:11, 2001, s.125-164.
Yıldırım, İsmail, "Atatürk Dönemi Demiryolu Polikasına Bir Bakış", *Atatürk Araştırma Merkezi Dergisi*, Cilt: XVII, Sayı:35, Temmuz 1996, s.387-396.
"Ayın Politikası", *Ülkü*, Cilt:5, Sayı:30, Ağustos 1935, s.463-467.
"İnkılap Ülkülerini Yayma Yolunda", *Ülkü*, Cilt:2, Sayı:7, Ağustos 1933, s.25.
"Milli Tasarruf ve Ergani İstikrazı", *Ülkü*, Birinci Kanun 1933, s.397-399.
"R. Peker'in Söylevi", *Ülkü*, Cilt:5, Sayı: 28, Haziran 1935, s.247-259.

3. Tezler

Göndürü, Döndü Sena, "Türk Modernleşmesinde Öncü Bir Kurum: Ankara Halkevi (1932-1951)", Doktora Tezi, Ankara Üniversitesi, 2022.

BRI and Libya post-conflict reconstruction. By that time, Beijing might broaden its scope of hedging policy with more intervention both in Libya's economic affairs and its political sphere.[70]

BIBIOGRAPHY

ALTERMAN, Jon B., "China in the Middle East", *Center for Strategic and International Studies* (CSIS) (2013), https://www.jstor.org/stable/resrep37658;

ARDUINO, Alessandro, "Here's the real reason China isn't taking sides in Libya," 28 Jan, 2020 https://www.scmp.com/week-asia/opinion/article/3047944/heres-real-reason-china-isnt-taking-sides-libya?module=perpetual_scroll_0&pgtype=article&campaign=3047944

Backgrounder: Major events in Sino-Libyan relations' 2002, Xinhua, 13 April, viewed 16 May 2014, http://news.xinhuanet.com/english/2002-04/13/content_358002.htm

BUCKLEY, Chris, " China officially recognizes Libyan rebels", https://www.reuters.com/article/us-libya-china-idUSTRE78B3Z320110912

CHIU, Yu-Tzu, " Taiwan and Libya to revitalize links", Taipei Times, Jan 19, 2006,
available at: https://www.taipeitimes.com/News/front/archives/2006/01/19/2003289648

CAFIERO, Giorgio, "the Geopolitics of China's Libya Foreign Policy" https://www.chinamed.it/publications/the-geopolitics-of-chinas-libya-foreign-policy

CAI, Yang /才杨 / Libya Welcomes Chinese Firms' Returning Back to Libya / 利比亚欢迎中国企业重返利比亚 / China-Africa Cooperation Platform Website / 中非合作论坛网站/23rd December 2011/ 2011年12月23日https://www.focac/org/chn/zxxx/t622740.htm.

CHAZIZA, Mordechai, "China's Libya Policy and the BRI: Sights Set on the Future", December 22, 2020, https://www.mei.edu/publications/chinas-libya-policy-and-bri-sights-set-future

"China To Invest $36bn In Libyan Infrastructure," Libyan Investment, https://www.libyaninvestment.com/china-to-invest-36bn-in-libyan-infrastructure/

Chinese companies strategic partners in Libya's telecom sector, http://www.xinhuanet.com/english/2018-05/14/c_137178407.htm

China trade balance, exports and imports by country", World Integrated Trade Solution, https://wits.worldbank.org/CountryProfile/en/Country/CHN/Year/2010/TradeFlow/EXPIMP/Partner/by-country

China and Africa in the New Era: A Partnership of Equals /新时代的中非合作白皮书/The State Council Information Office of the People's Republic of China/国务院新闻办公室
http://www.gov.cn/zhengce/2021-11/26/content_5653540.htm

China's Shift of Policy Towards Libya Problem According to French Scholars /法国学者看中国在利比亚问题上的立场转变 / FRENCH WIDE ANGLE / 法国广角, 21/06/2011 https://www.rfi.fr/cn/%E4%B8%AD%E5%9B%BD/20110621-%E6%B3%95%E5%9B%BD%E5%AD%A6%E8%80%85%E7%9C%8B%E4%B8%AD%E5%9B%BD%E5%9C%A8%E5%88%A9%E6%AF%94%E4%BA%9A%E9%97%AE%E9%A

[70] Mordechai Chaziza, op.cit

2%98%E4%B8%8A%E7%9A%84%E7%AB%8B%E5%9C%BA%E8%BD%AC%E5%8F%98

China Counting Financial Losses in Libya, Global Times, Published: 2011-3-4; https://www.globaltimes.cn/content/629817.shtml

Chinese humanitarian aid arrives in Libyan capital, https://www.chinadaily.com.cn/china/2011-10/12/content_13874185.htm

COLLINS\ Gabe, ERICKSON, Andrew S., " Implications of China's Military Evacuation of Citizens from Libya Publication", *China Brie,f* Volume: 11 Issue: 4;

DENG, Yao/邓瑶 / The Loss of Chinese Firms in Libya More than Expected and Malicious Prosecution of Bank of Sahara / **中企利比**亚损失或超预期 **撒哈拉**银行恶意索赔 / CHINA SECURITIES JOURNAL/ **中国**证券报/ 26TH March 2011 / 2011**年**03**月**26**日**http://money.sohu.com/20110326/n280004601.shtml;

Expanding African Relations, RAND Corporation, p.61, https://www.jstor.org/stable/10.7249/j.ctt15zc655.1

ERIAN, Stephanie, China at the Libyan Endgame, *Policy*, Vol.28, No.1,Autumn, 2012

EXECUTIVE SUMMARY, https://www.eia.gov/international/analysis/country/LBY

Experts Estimate the Loss of Chinese Firms in Libya Amounts to 20 Billon USD /专家估计中国企业在利比亚工程损失200亿美元 / China Economy Net / **中国**经济网 / 25th April 2011 / 2011**年**04**月**25**日**, https://news.sina.com.cn/c/2011-04-25/101522352987.shtml

FUNG, Courtney J., "China and the Responsibility to Protect: From Opposition to Advocacy, US Institute of Peace (2016) URL: http://www.jstor.com/stable/resrep20183

HE, Jian- XIAO, Yang / **何**鉴, **肖洋** China's Economic Cooperation with North Africa in 21st Century/论21**世**纪中国与北非经济合作 / Arabian World Studies/**阿拉伯世界研究** / 3rd Edition , 2006 /2006**年第**3**期**

LI, Zhi /**李智** / What Were the Chinese Investment In Libya / **中国在利比**亚的投资有哪些/ELITE REFERENCE/ **青年参考**, 10th Edition, 31st August 2011 /2011**年**08**月**31**日**, 10 **版**, http://qnck.cyol.com/html/2011-08/31/nw.D110000qnck_20110831_2-10.htm;

LIU, SHUN /**刘**顺 / Ushering in a New Chapter in China-Libyan Friendship/**中国利比**亚友谊谱写新篇章 / Xinhuanet /**新**华网 / http://news.sina.com.cn/c/2002-04-13/1612545062.html;

LI, Guofu, "The Mediterranean Region in a Multipolar World", German Marshall Fund of the United States (2013),URL: http://www.jstor.com/stable/resrep18967.5

"The Libyan Dilemma", in the Economist, 10 September, 2011, https://economist.com/node/21528664

"Libya's NTC gains Chinese recognition" https://www.theguardian.com/world/2011/sep/12/libya-ntc-chinese-recognition

"Libya: Economic Profile," Hong Kong Trade Development Council, 2020, https://beltandroad.hktdc.com/en/country-profiles/libya.

LU, Ma/ 陆马 / What Has China Lost in Libya / **中国在利比**亚损失了什么/ ELITE REFERENCE / **青年参考** / 1st Edition, 10th June 2011/ 2011**年**06**月**10**日** 01 **版**
http://qnck.cyol.com/html/2011-06/10/nw.D110000qnck_20110610_1-01.htm

HODZI, O. (2016). Rising powers and foreign intrastate armed conflicts: Trends and patterns of China's intervention in African civil wars (Doctor's thesis, Lingnan University, Hong Kong). Retrieved from http://commons.ln.edu.hk/pol_etd/18

"How China-Africa Relations Have Developed" Chinese Engagement in Africa,, RAND Corporation, URL: https://www.jstor.org/stable/10.7249/j.ctt6wq7ss.10

HUANG, Jingjing, "Senior envoy visits Benghazi", Global Times, Published: 2011-7-8 https://www.globaltimes.cn/content/665213.shtml

JIN, Liangxiang, "Libya: a test and an opportunity for China", available at: http://www.china.org.cn/opinion/2011-09/21/content_23461402.htm.

JUNBO, J. and MENDEZ, A. (2015). Change and Continuity in Chinese Foreign Policy: China's Engagement in the Libyan Civil War as a Case Study. London: LSE Global South Unit.

JUREŃCZYK,Łukasz "Position of the People's Republic of China Towards the Crisis in Libya in2011", Historia i Polityka, No.28(35)/2019,pp.45–58

KOVALYOVA, Svetlana, FARGE, Emma, "ENI leads Libya oil race; Russia, China may lose out", Business News, Reuters; https://www.reuters.com/article/us-libya-oil-idUSTRE77L1QU20110822

MEGERISI, Tarek, LIBYA'S GLOBAL CIVIL WAR, European Council on Foreign Relations (2019), Stable URL: http://www.jstor.com/stable/resrep21624

MENEGAZZI, Silvia, China Reinterprets the Liberal Peace, Istituto Affari Internazionali (IAI) (2012), URL: http://www.jstor.com/stable/resrep0967;

MU, Chunshan, "China's Prickly Gaddafi Ties", The Diplomat, March 07, 2011,available at: https://thediplomat.com/2011/03/chinas-prickly-gaddafi-ties/

Online Interview with Chinese Trade Councilor to Libya Liu Lijuan/ 驻利比亚经商参处参赞刘丽娟, "在线访谈 / http://interview.mofcom.gov.cn/detail/201605/1539.html

PATEY, Luke, "China's New Crisis Diplomacy in Africa and the Middle East", Danish Institute for International Studies (2016), URL: http://www.jstor.com/stable/resrep13115

QI, Xiaohan / 齐潇涵 / China Has No FDI in Libya /中国在利比亚没有直接投资 / China News Net / 中国新闻网, https://china.huanqiu.com/article/9CaKrnJs9yL

Reuters, "Libya to buy Canada's Verenex, block CNPC" bid https://www.reuters.com/article/verenex-libya-idUSLJ13681120090319

Reuters World news, Libya's Gaddafi proposes 1 million-strong African army, DECEMBER 15, 2010 https://www.reuters.com/article/uk-africa-libya-gaddafi-idUKTRE6BD6C320101214

ROGERS, David , "Chinese consortium to invest $36bn in Libyan infrastructure bonanza", Global Construction Review, https://www.globalconstructionreview.com/chinese-consort7ium-inv7est-36bn-liby7an/;

SHI, Yanchun / 时延春, Gaddafi Came to China for buying nukes / 卡扎菲曾来中国买原子弹 / THIS WEEK / 京华周刊 / 17TH edition 2011 / 2011年第17期 http://paper. people.com.cn/jhzk/html/2011-10/01/content_957836.htm?div=-1;

SOTLOFF, S. (2012). China's Libya Problem. The Diplomat. Retrieved from: https://thedip- lomat.com/2012/03/chinas-libya-problem/.;

UN, Lizhou/孙力舟 / Gaddafi is not Chinese People's Old Friend / 卡扎菲并非中国人民老朋友/ ELITE REFERENCE / **青年参考 / 8th edition, 6th April 2011 /** 2011年4月6日，08版http://qnck.cyol.com/html/2011-04/06/nw.D110000qnck_20110406_1-08.htm

TAIWAN Army Training Course for Overseas Friends Disclosed /台军远朋班揭秘 / STRAITS OBSERVATION / **海峡瞭望** / 5th Edition 2015 / 2015**年第5期**; http://www.fjtb.gov.cn/focus/201505/201506/t20150617_10059875.html

TIAN, Wenlin/**田文林**/Strategic Interpretation of Libyan War/ 对利比亚战争的战略解读/International Politics/ **国**际政治/ No.3, 2012/2012**年03期**

WEHREY, Frederic, ALKOUTAMI, Sandy, "China's Balancing Act in Libya," https://carnegieendowment.org/2020/05/10/china-s-balancing-act-in-libya-pub-81757

Yang, Fuchang/杨福昌/ the Middle Eastern Upheaval and Its Impact on Sino=Arab Economic and Trade Relations/**中**东局势动荡及其对中阿经贸关系的影响/Arab World Studies/**阿拉伯世界研究**/Sept 2011No 5/2011**年9月第5期**

YUN, Sun, " Syria: What China Has Learned From its Libya Experience", Asia Pacific Bulletin, https://www.files.ethz.ch/isn/139823/apb152_1.pdf

https://edition.cnn.com/2004/US/02/26/libya/

http://ly.china-embassy.gov.cn/eng/sbgx/200702/t20070212_6200091.htm

https://jamestown.org/program/implications-of-chinas-military-evacuation-of-citizens-from-libya/

hem etkilenen hem de etkileyen önemli bir özne olarak tarihe kaydını düşürmüştür.

KAYNAKÇA

Birinci Türk Tarih Kongresi, 2 Temmuz 1931, Ankara: Maarif Vekâleti.

İnan, Afet. "Türkiye Halkının Antropolojik Karakterleri Üzerinde Büyük Anket ve Umumi Neticeleri". *Belleten*, Cilt: IV, Sayı:13, II. Kanun, 1940, Ankara: TTK Basımevi, 1994: 39-51

……."Türk Tarih Kurumunun Arkeoloji Faaliyeti". *İkinci Türk Tarih Kongresi*, İstanbul, 20-25 Eylül 1937, Kongrenin Çalışmaları, Kongreye Sunulan Tebliğler, İstanbul: Kenan Matbaası, 1943: 8-15.

……."Kurtuluş Savaşının Bazı Belgeleri ve Atatürk'ün İnkılâp Prensipleri". B*elleten*, C.XXXII, No: 128 (Ekim 1968), Ankara: TTK Basımevi, 1968: 553-566.

……"Türk Tarih Kurumu 40 Yaşında". *Belleten*, Cilt: XXXV, Sayı:140 (Ekim 1971), Ankara: TTK Basımevi, 1971: 519-529.

……*M. Kemal Atatürk'ten Yazdıklarım*, İstanbul: Milli Eğitim Basımevi, 1971.

……*Ellinci Yılda Tarihten Geleceğe*. Ankara: Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları., 1973.

……*Atatürk'ten Mektuplar.* Ankara: TTK Basımevi, 1989.

……."Türk-Osmanlı Tarihinin Karakteristik Noktalarına Bir Bakış". *Belleten*, C.II, S.5/6 (II. Kanun-Nisan 1938), Ankara: TTK Basımevi,1994: 123-132.

……"Atatürk ve Demokrasi". *Belleten*, C.XXIII, S.89, Ocak 1959, Ankara: TTK Basımevi, 1995: 1-3.

……"Gazi M. Kemal Atatürk ve Kültür Meseleleri". *Belleten***,** C.XX, S.80 (Ekim 1956), Ankara: TTK Basımevi, 1995: 557-563.

…… *Medeni Bilgiler ve M. Kemal Atatürk'ün El Yazıları*. Ankara: TTK Basımevi, 1998.

……*Atatürk Hakkında Hatıralar ve Belgeler.* İstanbul: Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları, 2007.

İnan, Arı. *Tarihe Tanıklık Edenler*. İstanbul: Çağdaş Yayınları, 1997.

…… Der. *Düşünceleriyle Atatürk*. Ankara: Türk Tarih Kurumu Basımevi, 1999.

…….....Prof. Dr. Afet İnan. İstanbul: Remzi Kitabevi, 2006.

Tarih I-II-III-IV, *Kemalist Eğitimin Tarih Dersleri***,** İstanbul: Kaynak Yayınları, 2003.

Tüzel, Gökçe Bayrakçeken. "Kemalizm, Profesyonelizm ve Ataerkil Tezahürler". *Toplum ve Bilim Dergisi*, Sayı:114, İstanbul: Birikim Yayınları, 2009:27-50.

ettiğini ve kendisine bu meyanda "İstanbul Müftüsü", Zeki Sofuoğlu'na ise "Ankara Müftüsü" diyerek takıldığını belirtmiştir.

Son olarak oğlu Yağmur Atsız'ın, Atsız adına söylenen; "*Ömrü boyunca hiç değişmedi*" sözüne istinaden bu sözü "palavra" olarak nitelemesi[102] üzerinde durmak yerinde olacaktır. Atsız'ın makalelerinin irdelendiği bölümde de görüldüğü üzere 40'lı yılların sonları ve 50'li yılların başında Atsız da ciddi bir üslup değişimi göze çarpmaktadır. Ancak,60'lı yıllarla birlikte tekrar 40'lı yılların sonlarından önceki üslubuna döndüğü görülen Atsız hakkında "hiç değişmediği" hakkındaki yorum her ne kadar sağlıklı olmasa da, bu yorumu "palavra" olarak nitelemek de çok doğru olmasa gerekir. Aslında Atsız'ın üslubundaki değişimin ve tekrar eski tarzına avdet edişinin üzerine en güzel benzetmelerden birini yine oğlu Yağmur Atsız yapmıştır ve son sözü ona bırakmak doğru olacaktır: "*Ben Atsız'ı hep biraz Kıral Lear'e benzetmişimdir. Belki metni doğru okumuşsunuzdur. Kıral Lear başında tam bir delidir. Ancak uğradığı ağır felaketler sonucu tedricen normal bir insana dönüşür… Mecburiyetten! Lakin bu tahavvül cereyan ettiği zaman artık öylesine ihtiyarlamış ve gücünü kaybetmiştir ki 'normal olmanın yükünü' taşıyamayacağını idrak eder… Ve tekrar 'eski haline' avdet eder… Daha doğrusu 'sığınır'…Bence Kıral Lear'in doğru yorumu budur! Muhtemelen Atsız'ın da…*"[103]

KAYNAKÇA

Ahmad, Feroz, *Demokrasi Sürecinde Türkiye (1945-1980)*, Çev. Ahmet Fethi, 3. Baskı, İstanbul: Hil Yayınları, 2007.

Armaner, Neda. *İslam Dininden Ayrılan Cereyanlar: Nurculuk*, Ankara: Millî Eğitim Basımevi, 1964.

Atsız, "*Aynı Tarihi Yanlışlığa Düşüyoruz*", Atsız Mecmua, sayı:12,1931, Makaleler I, 2.Baskı, İstanbul: İrfan Yayınevi, 1997.

Atsız, "*Başvekil Saracoğlu Şükrü'ye Açık Mektup"*, Makaleler IV, 2. Baskı, İstanbul: İrfan Yayınları, 1997.

Atsız, "*Bir Felsefe Öğretmeninin Yanlışları*", Makaleler III, 2.Baskı, İstanbul: İrfan Yayınevi, 1997.

Atsız, "*Birleşmiş Milletler İdeali*", Ötüken, Sayı: 5, 15 Mayıs 1964, Makaleler IV, 2. Baskı, İstanbul: İrfan Yayınları, 1997.

Atsız, "*Çağrı Beğ*", Orkun, Sayı: 9,1962, Makaleler II, 2. Baskı, İstanbul: İrfan Yayınları, 1997.

Atsız, "*Dindar ve Mutaassıp Hacı Bayanın Türklüğe Hakaretleri*",Ötüken, sayı:64,1969, Makaleler III, 2.Baskı, İstanbul: İrfan Yayınevi, 1997.

Atsız, "*Faruk Nafiz'e Bir İhtar*", *Makaleler* III, 2.Baskı, İstanbul: İrfan Yayınevi, 1997.

Atsız, "*Halk ve Münevver*", *Makaleler* IV, 2. Baskı, İstanbul: İrfan Yayınları, 1997.

[102] Y.Atsız, a.g.e, s.222.

[103] a.g.e, s.37-38.

Atsız, "*Hürriyetin Sınırları*", *Ötüken*, Sayı: 52, Nisan 1968, Makaleler IV, 2. Baskı, İstanbul: İrfan Yayınları, 1997.
Atsız, "*İlericiler*", Ötüken, Sayı: 12, 15 Aralık 1964, *Makaleler* IV, 2. Baskı, İstanbul: İrfan Yayınları, 1997.
Atsız, "*İslam Birliği Kuruntusu*", *Ötüken*, Sayı: 4,17 Nisan 1964, Makaleler IV, 2. Baskı, İstanbul: İrfan Yayınları, 1997.
Atsız, "*Konuşmalar I*", *Makaleler* III, 2.Baskı, İstanbul: İrfan Yayınevi, 1997.
Atsız, "*Komünist, Yahudi ve Dalkavuk"*, Orhun, Sayı: 5, 12 Mart 1934, Makaleler III, 2.Baskı, İstanbul: İrfan Yayınevi, 1997.
Atsız, "*Komünistler*", *Makaleler* III, 2.Baskı, İstanbul: İrfan Yayınevi, 1997.
Atsız, "*M. Akif*", Kızılelma, Sayı: 9,1947, Makaleler II, 2. Baskı, İstanbul: İrfan Yayınları, 1997.
Atsız, "*Maziyi İnkâr Edenler, Darülfünun ve Millî Tarih Kongresi*", *Atsız Mecmua*, Sayı:16,15 Ağustos 1932, Makaleler II, 2. Baskı, İstanbul: İrfan Yayınları, 1997.
Atsız, "*Millî Birlik*", Orkun, Sayı: 21,1951, *Makaleler* III, 2.Baskı, İstanbul: İrfan Yayınevi, 1997.
Atsız, "*Millî Kültürü Koruma Kanunu*", Orkun, Sayı: 55,1951, *Makaleler* III, 2.Baskı, İstanbul: İrfan Yayınevi, 1997.
Atsız, "*Millî Uyanıklık"*,Atsız Mecmua, sayı:13,1933, Makaleler III, 2.Baskı, İstanbul: İrfan Yayınevi, 1997.
Atsız, "*Milliyetçi Gençlik*", Makaleler III, 2.Baskı, İstanbul: İrfan Yayınevi, 1997.
Atsız, "*Nurculuk Denen Sayıklama*", Ötüken, Sayı: 109, 7 Mart 1964, Makaleler III, 2.Baskı, İstanbul: İrfan Yayınevi, 1997.
Atsız, "*Propaganda*", Altın-Işık, Sayı: 3,15 Mart 1947, Makaleler IV, 2. Baskı, İstanbul: İrfan Yayınları, 1997.
Atsız, "*Savaş Aleyhtarlığı*", Orhun, Sayı:12,1943, Makaleler IV, 2. Baskı, İstanbul: İrfan Yayınları, 1997.
Atsız, "*Sosyalizm Maskaralığı*", Makaleler III, 2.Baskı, İstanbul: İrfan Yayınevi, 1997.
Atsız, "*Tarihin Akışı Değiştirilmiyor*", Ötüken, Sayı: 12, 15 Aralık 1964, Makaleler III, 2.Baskı, İstanbul: İrfan Yayınevi, 1997.
Atsız, "*Tarihin Barışmaz Düşmanları*", Orkun, Sayı: 5, 3 Kasım 1950, Makaleler III, 2.Baskı, İstanbul: İrfan Yayınevi, 1997.
Atsız, "*Turancılık ve Faruk Güventürk*", Ötüken, Sayı: 6, Haziran 1968, Makaleler III, 2.Baskı, İstanbul: İrfan Yayınevi, 1997.
Atsız, "*Türk Dili"*, Orhun, Sayı: 2, 1934, Makaleler I, 2. Baskı, İstanbul: İrfan Yayınları, 1997.
Atsız, "*Türkiye'nin Türkleşmesi*", Orkun, Sayı: 10,8 Aralık 1950, Makaleler IV, 2. Baskı, İstanbul: İrfan Yayınları, 1997.
Atsız, "*Uydurma Milliyetçilik*", Ötüken, Sayı: 2, 1964, Makaleler III, 2.Baskı, İstanbul: İrfan Yayınevi, 1997.
Atsız, "*Ülküler Taaruzidir*", Makaleler III, 2. Baskı, İstanbul: İrfan Yayınevi, 1997.
Atsız, "*Veda*" ,Makaleler III, 2.Baskı, İstanbul: İrfan Yayınevi, 1997.
Atsız, Hüseyin Nihal. *Çanakkale'ye Yürüyüş& Türkçülüğe Karşı Haçlı Seferleri*, 3.Baskı, İstanbul, İrfan Yayınları, 2003.
Atsız, Hüseyin Nihal. *Türk Edebiyatı Tarihi*, 4.Baskı, İstanbul: İrfan Yayınları,1997.

Atsız, Yağmur. *Ömrümün İlk 65 Yılı*, İstanbul: Türk Edebiyatı Yayınları, 2005.
Ayvazoğlu, Beşir. *Tanrı Dağı'ndan Hira Dağı'na Milliyetçilik ve Muhafazakârlık Üzerine Yazılar*, 2.Baskı, Ankara: Kapı Yayınları, 2010.
Deliorman, Altan. *Tanıdığım Atsız*, 2. Baskı, İstanbul, Orkun Yayınevi, 2000.
Ercilasun, Ahmet Bican. *Atsız: Türkçülüğün Mistik Önderi*, Ankara: Panama Yayınları, 2018.
Karabulak, Ozan. *Atsız ve Türkçülüğün Yarım Asrı*, İstanbul: Ötüken Yayınları, 2018.
Körüklü, Refet. "*Atsız Ölürken de Büyüktü*", Boğaziçi, Aralık 1985.
Lewis, Bernard. *Modern Türkiye'nin Doğuşu*, Çev. Boğaç Babür Tuna, 3.Baskı, Ankara: Arkadaş Yayınları, 2008.
Mardin, Şerif. *Türkiye'de Din ve Siyaset*, Der. Mümtaz'er Türköne/Tuncay Önder,14.Baskı, İstanbul: İletişim Yayınları, 2008.
Poulton, Hugh. *Silindir Şapka, Bozkurt ve Hilal: Türk Ulusçuluğu ve Türkiye Cumhuriyeti*, çev. Yavuz Alogan, İstanbul: Sarmal Yayınevi, 1998.
Özdemir, Cihan, *Atsız Bey, Hüseyin Nihal Atsız'ın Hayatı, Fikirleri ve Romanları Üzerine Bir İnceleme*, İstanbul, Ötüken Yayınları, 2007.
Sanlı, Ferit Salim. *Türkçülük Hareketinde Din Olgusu Üzerine Aykırı Bir Yaklaşım: "Hüseyin Nihal Atsız ve Din"*, basılmamış yüksek lisans tezi, Ankara Üniversitesi Türk İnkılap Tarihi Enstitüsü, Dan: Prof. Dr. Temuçin Faik Ertan, 2010.
Sertkaya, Osman Fikri. "*Hüseyin Nihal Atsız, Hayatı ve Eserleri*", Atsız Armağanı, İstanbul: Ötüken Yayınları, 1975.
Tevetoğlu, Fethi. "*Bir Üstün Karakter Adamı"*, Boğaziçi, Aralık 1985.
Tümtürk, İsmet. "*Atsız Hakkında Birkaç Söz*", Türk Ülküsü, yaz. Nihal Atsız, İstanbul: Burhan Yayınevi, 1956.
Türkeş, A. Ömer. "*Millî Edebiyattan Milliyetçi Romanlara*", Modern Türkiye'de Siyasal Düşünce:4 Milliyetçilik, ed.Tanıl Bora, Murat Gültekingil, 3.Baskı, İstanbul: İletişim Yayınları, 2008.
Üstel, Füsun. *İmparatorluktan Ulus- Devlete Türk Milliyetçiliği: Türk Ocakları (1912-1931)*, 2.Baskı, İstanbul: İletişim Yayınları, 2004.

halen günümüzde devam etmektedir. Yaklaşık ikiyüz elli yıldır süren bu mücadelenin henüz yeterli düzeye ulaştığını ve dünya ölçeğinde düşünüldüğünde, kadınların siyasi, sosyal, kültürel vb. bütün haklarını elde ettiğini, elde ettiği hakları da etkin biçimde kullandığını söylemek henüz mümkün değildir. Öyle görünüyor ki, kadınlar, kol gücünden makine gücüne geçildiğinden beri verdikleri uzun mücadelede başarılı olmuşlarsa da henüz erkeklerle eşit duruma gelememişlerdir. Makine gücünün yerini beyin gücünün aldığı, Dijital Çağ'a geçmekte olduğumuz günümüzde, kadınların mücadelesinin devam edeceği görülmektedir. Dünya toplumlarının Dijital Çağ'a geçerken bütünüyle evrileceği muhakkak olmakla birlikte, bu evrilmenin yönü ve kadınların bundaki rolü henüz belirlenmemiştir. Toplumların evrilmelerinde kadınların rollerinin etkin ve belirleyici olduğu tarihteki toplumlarda görülmüştür. Çünkü kadınlar, hak ve özgürlükler bakımından erkeklerden geride olsalar da toplumların değişiminde, insan yetiştirme yoluyla, etkin rol oynadıkları bilinmektedir. Yaşamakta olduğumuz Dijital Çağ'da aynı rolünü devam ettireceği ve toplumu biçimlendirmede etkin olacağı tabii ve kaçınılmaz görünmektedir. Bu sebeple, kadınların erkeklerle eşit ve etkin biçimde kullanacağı hak ve özgürlüklere sahip olması, geçmiş dönemlerdekinden daha fazla önem arz etmektedir. Yine bu sebeple, kadınların eşit hak ve özgürlüklere sahip olması ve bunları etkin biçimde kullanması için devletin ve kurumsal desteğin verilmesi gerekmektedir. Çünkü kadınlar her ülkede, mücadelelerini sürdürecek derecede güçlü ve organize değillerdir. Ancak kurumsal destek aldıklarında güçlenebilecek ve toplumu değiştirmedeki rollerini bilinçli biçimde yerine getirebileceklerdir.

KAYNAKÇA

Adem, Mahmut, Kalkınmada Kadın Eğitimi, *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi*, Cilt 26, Sayı 2 (1993): 335-355.

Akyüz, Yahya, *Türk Eğitim Tarihi*, Ankara, 2015.

Atatürk Ansiklopedisi, Güneş, Günver, Gül Esin (ÜBBÜL) (1901-1990) (Türkiye'nin İlk Kadın Muhtarı), , Web Sitesi: https://ataturkansiklopedisi.gov.tr/bilgi/gul-esin-ubbul-1901-1970-turkiyenin-ilk-kadin-muhtari/?pdf=3641

Atatürk Ansiklopedisi, Güzel Mumyakmaz, Hatice, Kadın Temsiliyeti ve 1935 Seçimleri, Web Sitesi: https://ataturkansiklopedisi.gov.tr/bilgi/kadin-temsiliyeti-ve-1935-secimleri/

Doğramacı, Emel, *Türkiye'de Kadın Hakları*, Ankara:1982.

Erdem, Mine, *Toplumsal Değişim ve Eğitim: Kadın Bakış Açısından*, Ankara Üniversitesi *Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi*, Cilt 27, Sayı 1 (1994): 83-96.

Erdem, Yahya, *Osmanlı Devletinde Tanzimat Döneminde Kadın Eğitimi*, Yeni Türkiye Dergisi, Cilt 8, Sayı 46 (200):195-208.

Ergin, Osman Nuri, Türk Maarif Tarihi, Cilt 1-5, İstanbul: 1977.

Ergun, Mustafa, *Atatürk Devri Türk Eğitimi*, Ankara: 1982, s 17-18.

Fevzioğlu, Turhan, "Atatürk ve Kadın Hakları", *Atatürk Araştırma Merkezi Dergisi*, Cilt 2, Sayı 6(1986): 585-602.

Göksel, Burhan, "Atatürk ve Kadın Hakları", *Atatürk Araştırma Merkezi Dergisi*, Cilt 1, Sayı 1(1985): 223-226.

İnan, Afet, *Atatürk ve Türk Kadın Haklarının Kazanılması*, İstanbul: 1968, s. 40, 73-77.

Kadının Statüsü Genel Müdürlüğü'nün (KSGM) faaliyetleri ve hazırladığı raporlar için takip eden web adresine bkz. https://www.aile.gov.tr/ksgm

Karal, Enver Ziya, "Atatürk ve Kadın Sorunu", *Atatürk ve Devrim, Konferans ve Makaleler*, Ankara:1980, s. 118.

Kaşlı, Sercan Ceren, Bir Yerel Demokrasi Örneği: Türkiye'nin İlk Kadın İl Belediye Başkanı Müfide İlhan, Web Sitesi: https://www.akademikkaynak.com/yerel-demokrasi-ornegi-mufide-ilhan.html

Kılıç, Selami, *Osmanlı Aydınlarının Kalemiyle Türk Kadını ve Türkiye'de Kadın Haklarının Gelişmesi,* Atatürk İlkeleri ve İnkılâp Tarihi Dergisi, Cilt 1, Sayı 5 (1991): 83-101. Web adresi: http://e-dergi.atauni.edu.tr/index.php/ad/article/view/861

Kili, Suna, *Atatürk Devrimi, Bir Çağdaşlaşma Modeli*, İSTANBUL: 1981.

Kurnaz, Şefika, Balkan Savaşında Kadınlarımız, Ankara: Ötüken Neşriyat, 2012.

Kurnaz, Şefi"ka, Osmanlıdan Cumhuriyet'e Kadınların Eğitimi", *Milli Eğitim Dergisi*, Sayı 143 (1999): 99-111.

Kurnaz, Şefika, Yenileşme Sürecinde Türk Kadını, 139-1923, Ankara: 2011.

Metintaş, Mustafa Yahya, "Nezihe Muhiddin ve Türk Kadınının Siyasi Haklar Mücadelesi", *Türk Dünyası Uygulama ve Araştırma Merkezi Yakın Tarih Dergisi*. Cilt 2, Sayı 3, (2018):74-97.

Sezer, Ayten, *Eğitim Alanındaki İnkılâplar*, Atatürk ve Türk İnkılâp Tarihi, ed. Fatma Acun, Ankara: Siyasal Yayınevi, 2015.

Taşkıran, Tezer, *Cumhuriyetin 50. Yılında Türk Kadın Hakları*, Ankara: 1973; Zehra

Altınbaş, Anayasalarımızda Kadın Hakları, Atatürk Araştırma Merkezi Dergisi, Cilt 14, Sayı 14 (1989): 455-466.

Vatandaş, Celaleddin, "Kapsam ve Yöntem Açısında Türk Modernleşmesi", *Dünden Bugüne Türkiye'nin Toplumsal Yapısı*, Ed. Memet Zencirkıran, Ankara: 2002.

Yıldız, Hacer, Türkiye'de Kadınların Siyasi Haklar Mücadelesi ve Nakiye Elgün, Yüksek Lisans Tezi, Ankara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Kadın Çalışmaları Anabilim Dalı, 2015.

yönlendirici bir etkisi olmuştu. Derneklerin yaygınlaşması, hastalığın tanıtımı ve tedavisinde teşkilatlanma anlamına gelmişti.

1949'da kurulan Yozgat Verem Savaş Derneği, Yozgat halkının ileri gelenlerinin ve sağlıkçıların veremle savaş için kurmuş olduğu bir dernekti. Dernek kuruluşundan itibaren devletle iş birliği içinde olmuş, üyelerin aidatından, yardım severlerin bağışlarından, pul ve gösteri biletlerinin satışından gelirler elde etmişti. Derneğin kuruluşundan itibaren iki amacının birincisi, verem savaş pavyonu ve ikincisi ise verem savaş dispanseri açmak olmuştu. Öyle ki iki amacını da birkaç yıl içinde gerçekleştirebilmişti.

Veremle savaş, diğer bulaşıcı hastalıklarda olduğu gibi hem Türk toplumu hem Yozgatlılar için temizlik, iyi beslenme, gerektiğinde doktor kontrolüne müracaat etme, hastalara karşı mesafe gibi hususları "öğrenmek" anlamına geliyordu. Bilhassa doktorların tetkik ve tedavi için "son çare" olarak, köylerden ve kırsal bölgelerden gelenler için aktardığı manzaralar, "yokluk" ve "bilgisizlikle mücadele" anlamını taşımaktaydı. Bu mücadele aynı zamanda yüksek maddi destek gerektirdiğinden "devlet işi" olarak görülmüştü. Bazı doktorların, Türkiye'deki mücadeleyi, mücadele değil, bir "musâfaha" (tokalaşma) olarak tanımlaması da bu sebepten olmalıdır. Devlet toplum desteği ile yürütülen bu süreç, ülkelerin maddi ve manevi gelişmişlik düzeyinin de bir göstergesidir. 1950'li yıllarda dernek düzeyinde teşkilatlanma, pavyon, dispanser, aşılama faaliyetleri; 1970'li yıllarda Göğüs Hastanelerinin açılması ile bir üst seviyeye geçmişti. 1980'lerden 2000'li yıllara doğru maddi teşkilatlanmanın ve halkın bilinç düzeyinin daha da yükselmesi ile ülkedeki refah seviyesinin artışı hesaba katıldığında, veremin hem ülke genelinde hem Yozgat'ta oldukça alt seviyelere düşmüş bir hastalık olduğu tespit edilebilir.

KAYNAKÇA

Arşiv Kaynakları

BOA.HR.İD.20.11.1890.1522-58
BOA.Y.PRK.HR.14.7.26.4.1308.
BOA.Y.PRK.EŞA.12.90.25.06.1308.
BCA.30.10.00.6.34.29.29.12.23.(Ek:6)
BCA.30.18.1.1.15.49.12.5.8.1925.
BCA.30.18.1.2.7.62.12.18.12.1929
BCA.30.18.1.2.11.31.14. 14.5.1930.(Ek:227-69)
BCA.30.18.1.2.21.47.11. 1.7.1931.(Ek: 227-89)
BCA.30.18.1.2.42.6.16. 10.02.1934.(Ek: 197-62)
BCA.30.1.0.0.77.482.6.1944.E-10.
BCA.30.1.0.0.77.486.13.E10.
BCA.30.18.1.2.119.26.19.9.4.1949. Ek (13-70).
BCA.30.18.1.2.119.26.20.9.4.1949.

BCA. 30.18.1.2.120.59.2.22.07.1949.
BCA.30.18.1.2.120.73.16.13.10.1949. Ek (13-86).
BCA.30.18.1.2.120.75.1.13.10.1949.
BCA.30.18.1.2.119.47.20.13.6.1949. Ek (13-77).
BCA.30.18.1.2.121.107.2.15.02.1950. Ek (13).
BCA.30.18.1.2.122.19.14.27.2.1950. Ek (13-90).
BCA.30.18.1.2.122.22.19.10.03.1950.Ek (13-92).
BCA.30.18.1.2.122.19.15.28.2.1950. Ek (13-91).
BCA.30.18.1.2.122.31.19.8.4.1950. Ek (13-94).
BCA.30.18.1.2.123.61.14.28.7.1950. Ek (13-102).
BCA.30.18.1.2.123.61.15.28.7.1950. Ek (13-101).
BCA.30.18.1.2.124.86.8.21.11.1950. Ek (13-105).
BCA.30.18.1.2.126.49.17.22.6.1951. Ek.(13-118).
BCA.30.18.1.2.126.55.5.18.7.1951. Ek. (13-120).
BCA.51.0.0.4.34.46.28.11.1963.

Resmi Yayınlar

"Umumi Hıfzıssıhha Kanunu", Resmi Gazete, 6 Mayıs 1930, Sayı: 1489.
"Verem Savaşı Hakkında Kanun", *Resmi Gazete*, Kabul Tarihi: 11.4.1949. Kanun No: 5368.
"Belediye Gelirleri Kanunu", *Resmi Gazete*, Kanun No:2464, Kabul Tarihi:26.5.1981.
"Dernekler Kanunu", *Resmi Gazete*, Kanun No: 2908, Kabul Tarihi: 1.10. 1983.
Yozgat İl Yıllığı 1968
Yozgat İl Yıllığı 1973

Süreli Yayınlar

Yozgat (1948-1954)
Cumhuriyet (1946-1949)
Çamlık (2018)

Telif ve Tetkik Eserler

Akkaya, Selahattin. *Veremin El Kitabı*. Ankara: Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanlığı, 1983.
Atatürk Ansiklopedisi. Asil Kaya. "Ekrem Hayri Üstündağ" maddesi.
https://ataturkansiklopedisi.gov.tr/bilgi/ekrem-hayri-ustundag-1885-1956/ (Erişim:1.05.2023)
Candeğer, Ümmügülsüm. "Türkiye Cumhuriyeti Döneminde Verem Hastalığına Karşı Verilen Savaş". Ed. Eren Akçiçek vd., Tarihsel Süreçte Anadolu'da Verem. Ankara: Gece Kitaplığı, 2021, 83-96.
Coşkun, Afife. *Veremle Mücadelede Dispanserler, Sanatoryumlar, Göğüs Hastalıkları Hastaneleri.* Yüksek Lisans Tezi, Cumhuriyet Üniversitesi, 2017.
Daşpunar, Gizem. *Cumhuriyetin İlk Yıllarında Salgın Hastalıklarla Mücadele: Sıtma, Trahom, Frengi ve Verem(1923-1950)*. Yüksek Lisans Tezi, Bursa Uludağ Üniversitesi, 2020.

İlkan, Ceren Gülser. *Tuberculosis, Medicine and Politics: Public Health ın The Early Republican Turkey*. The degree of Master of Arts, Boğaziçi University, 2006.

Kara, Bülent. *Birinci Dönem Türkiye Büyük Millet Meclisi'nde Refik (Saydam) Bey*. Yüksek Lisans Tezi, Atatürk Üniversitesi, 1995.

Köse, Hülya. *Meşrutiyet'ten Cumhuriyet'e Türkiye'de Veremle Mücadele*. Yüksek Lisans Tezi, Atatürk Üniversitesi, 2020.

Metintaş, Mustafa Yahya. *Refik Saydam'ın Yaşamı ve Kişiliği*. Doktora Tezi, Ankara Üniversitesi, 2008.

Naçar, Fatih. *Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanı Ekrem Hayri Üstündağ'ın Siyasi Hayatı ve Faaliyetleri (1885-1956)*. Yüksek Lisans Tezi, Uşak Üniversitesi, 2016.

Öztürk, Hülya. *Dr. Behçet Uz ve Sağlık Politikaları*. Yüksek Lisans Tezi, Eskişehir Osmangazi Üniversitesi, 2011.

Saydam, Dr. Refik. 1881-1942 Ölümünün 40. Yılı Anısına, Ankara: Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanlığı Yay., 1982.

Tekin, Ahmet Coşkun. "1939-1950 Yılları Arasında Türkiye'de Veremle Mücadele Faaliyetleri". *Journal of Universal History Studies (JUHIS).* Vol.1., Issue 1, 2018, 1-21.

Tuna, Serkan. *"İstanbul Verem Mücadelesi Cemiyeti ve Faaliyetleri (1927-1938)". Ed. Eren Akçiçek Vd., Tarihsel Süreçte Anadolu'da Verem.* Ankara: Gece Kitaplığı, 2021, 179-213.

Verem (Tüberküloz). Ankara: Sıhhat ve İçtimai Muavenet Vekâleti Neşriyatından, 1955.

Verem (Tüberküloz) Hastalığı. Ankara: Tarım Orman ve Köyişleri Bakanlığı, 1990.

Verem Önlenebilir. Ankara: Doğuş Ltd. O. Matbaası, 1953. (Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanlığı İle İşbirliği Yapılarak Amerikan Karşılıklı Güvenlik Teşkilatı Tarafından Hazırlanmıştır.)

Verem Savaşı Eğitim Levhalarına Ait Bilgiler. İstanbul: Günçin Matbaası, Tarihsiz. (Türkiye Ulusal Verem Savaş Derneği Neşriyatından)

Verem Savaşı Eğitim Levhalarına Ait Bilgiler. İstanbul: Kıral Matbaası,1963. (Türkiye Ulusal Verem Savaş Derneği Neşriyatından)

Ziyanak, Elif. *Osmanlı Toplumunda Verem (19.Yüzyıl Sonları ve 20.Yüzyıl Başları)*, Doktora Tezi, Gaziantep Üniversitesi, 2021.

İnternet Kaynakları

Tüberküloz, Türk Toraks Derneği Eğitim Kitapları Serisi, Ankara: Miki Matbaacılık, 2019.

https://toraks.org.tr/site/sf/documents/pre_migration/573e1a496aeb0e3828490055e40310886

0b2949dd6691fa67a6198b03d930bc2.pdf (Erişim.30.04.2023)

https://khgmistatistikdb.saglik.gov.tr/Eklenti/23537/0/turkiye-saglik-istatistik-yilligi-1968-197223pdf.pdf, s.162. (Erişim 30.04.2023).

https://www.verem.org.tr/verem-tuberkuloz (Erişim. 30.04.2023).

https://sozluk.gov.tr/(Erişim 1.5.2022).

Hasılı, sarsılamaz ve yorumlanamaz tarihi gerçekler en açık şekliyle gösteriyor ki, Birinci Dünya Harbi'nin patlak vermesinde Almanya'nın Türk siyasetine hiçbir şekilde bir "suç" isnat edilemez.

Devrilmez tarihî gerçek daha ziyade şudur:

Almanya tarafından Dünya Harbi'nin eşiğine kadar Türkiye için takip edilen siyaset, sadece haklı ve kendiliğinden anlaşılır barışçıl Alman ekonomi ve kültür çalışmasının muhafazasına yönelikti. Şekilleri itibariyle de saldırgan ve provokatif olmaktan uzaktı. Kendisini her zaman Türkiye ile ilgilenen büyük güçlerle iyi ilişkiler arzusunun etrafında çizilmiş çerçevede tutmuştur. Bu noktada Türk-Alman İlişkilerini, büyük bir güç ile hiçbir zaman ciddi bir çatışmaya sürüklememiş olma başarısını göstermiştir; bundan ziyade, sürtüşme tehlikesini içinde barındıran tüm Türk meselelerinde dikkatli bir davranış ve geniş ölçülü kolaylık göstermeye hazır bir tutum ile her türlü ciddi çatışma tehlikesi tohumunda boğulmuştur.

Her şeye rağmen Alman çalışmasının, Türkiye'nin gelecek vaat eden bölgelerinde izah ettiğim oranda zemin kazanmayı ve kaderleri ne olursa olsun her zaman için Alman adının övünç madalyası olacak eserler ortaya koymayı başarmış olması da az bir şey ifade etmiyor.

Türkiye'deki Alman çalışması için de genel olarak memlekette ve dışarıda tüm dünyada Alman çalışması için anlam kazanmış olan cümle geçerlidir: Üzerinde serpilip meyve verdiği, gelecekte de tekrardan serpilmesi ve yeni meyveler vermesi beklenebilecek toprak barış idi. Alman siyaseti bu anlayışla iç içeydi ve bu anlayışla barışın korunması için hiçbir büyük gücün vermediği kadar çok kurban vermiştir. Buna rağmen harp gibi bir cihan felaketine gelindiyse, Türk-Alman siyasetine dair gerçekler belki de hiçbir şeyin aydınlatmadığı kadar bunun kökenindeki sebebi aydınlatıyor: Savaş çıktı, çünkü barış Alman gelişimini teşvik ediyordu ve çünkü -Bismarck sözünü tekrarlamak gerekirse- komşularımızın sadece savaşla elde edilebilecek arzuları vardı.

MAKALE VE ÇEVİRİ KAYNAKÇASI

Kitaplar:

Adanır, Fikret. **Die Makedonische Frage: Ihre Entstehung und Entwicklung bis 1908**. Wiesbaden: Franz Steiner Verlag, 1979.

Bismarck, Otto Fürst von. **Gedanken und Erinnerungen**. Zweiter Band, Stuttgart: Verlag der J.G. Cotta'schen Buchhandlung, 1898.

Flügel, Felix. **Allgemeines Englisch-Deutsches und Deutsch-Englisches Wörterbuch**, Vierte gänzlich umgearbeitete Auflage, Zweiter Theil, Braunschweig: Georg Westermann, 1891.

Fournier, August. **Wie wir zu Bosnien kamen**. Wien: Verlag von Christoph Reisser's Söhne, 1909.

Helfferich, Karl. **Die Entstehung des Weltkrieges im Lichte der Veröffentlichungen der Dreiverbundmächte**, Berlin: Verlag von Georg Stilke, 1915.

---------- **Kriegsfinanzen: Reichstagsrede am 10. März 1915**. Der Deutsche Krieg, Politische Flugschriften, Ernst Jäckh (Hrsg.), Heft 41/42, Stuttgart-Berlin: Deutsche Verlags-Anstalt, 1915.
---------- **Kriegsfinanzen: Zweiter Teil-Reichstagsreden am 20. August und 14. Dezember 1915**. Der Deutsche Krieg, Politische Flugschriften, Ernst Jäckh (Hrsg.), Heft 69, Stuttgart-Berlin: Deutsche Verlags-Anstalt, 1915.
---------- **Germany's Case in the Supreme Court of Civilization**. New York: The Fatherland Corporation, 1915.
---------- **İtilaf-i Müselles Devletlerinin Neşriyatına Nazaran Harb-i Umuminin Menşeleri**. Çev. İbn Şemseddin Sivasi Reşid Safvet, İstanbul: Ahmed İhsan ve Şürekası Matbaacılık Osmanlı Şirketi, 1915.
---------- **Reden und Aufsätze aus dem Kriege**. Berlin: Verlag von Georg Stilke, 1917.
---------- **Der Weltkrieg: Die Vorgeschichte des Weltkrieges**. I. Band, Berlin: Verlegt bei Ullstein & Co, 1919.
---------- **Der Weltkrieg: Vom Kriegsausbruch bis zum uneingeschränkten U-Bootkrieg**. II. Band, Berlin: Verlegt bei Ullstein & Co, 1919.
---------- **Der Weltkrieg: Vom Eingreifen Amerikas bis zum Zusammenbruch.** III. Band, Berlin: Verlegt bei Ullstein & Co, 1919.
---------- **Die Friedensbedingungen: Ein Wort an das deutsche Volk**. Berlin: Reimar Hobbing, 1919.
---------- **Die Friedensbemühungen im Weltkrieg**. Vortrag gehalten in der Deutschen Gesellschaft 1914 am 1. September 1919, Berlin-Zehlendorf-West: Zeitfragen-Verlag, 1919.
---------- **Wilson als der Friedensstifter und der U-Bootkrieg**. Staatsminister Dr. Helfferich vor dem parlamentarischen Untersuchungsausschuβ, Berlin: Deutschnationale Schriftenvertriebsstelle G.m.b.H., 1919.
---------- **Der wirtschaftliche Hintergrund des Weltkrieges**. Vortrag gehalten in der Gehe-Stiftung zu Dresden am 18. Oktober 1919, Leipzig und Dresden: Verlag von B. G. Teubner, 1920.
---------- **Die deutsche Türkenpolitik**. Im neuen Deutschland, Grundfragen deutscher Politik, Hermann Jordan (Hrsg.), 11. Heft, Berlin: Vossische Buchhandlung, 1921.
---------- **Die Politik der Erfüllung**. München, Berlin, Leipzig: J. Schweitzer Verlag, 1922.
---------- **Georg von Siemens: Ein Lebensbild aus Deutschlands groβer Zeit**. Dritter Band, Berlin: Verlag von Julius Springer, 1923.
Hohenlohe-Schillingfürst, Chlodwig zu. **Denkwürdigkeiten**. Friedrich Curitius (Hrsg.), 2. Band, Stuttgart und Leipzig: Deutsche Velags-Anstalt, 1907.
Viscount Haldane. **Before the War**. London, New York, Toronto and Melbourne: Cassel and Company Ltd., 1920.

Makaleler:

Balcı, Meral. "İngiliz Başbakan Gladstone'un Osmanlı Karşıtı Siyasetinin İngiliz Dış Politikasına Yansıması". **Sosyal, Beşeri ve İdari Bilimlerde Akademik Araştır-**

malar, Mehmet Yavuz Erler, Abdullah Şevki Duymaz (Ed.), Ankara: Gece Kitaplığı Yayınevi (2018): 355-373.

Çolak, Mustafa ve İsmet Türkmen. "Almanya Maliye Bakanı Dr. Theodor Karl Helfferich'in Birinci Dünya Savaşı'nın Sebeplerine Dair Değerlendirmeleri". **Akademik Bakış**, Cilt 9, Sayı 17 (Kış 2015): 1-22.

Murat, Turgay. "Kuveyt Üzerinde Osmanlı-İngiliz Mücadelesi". **Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi**, Cilt 23, Sayı 1 (2013): 307-316.

Soy, Bayram. "Almanya İmparatoru II. Wilhelm'in İkinci Doğu Seyahati". **İki Dost Hükümdar: Sultan II. Abdülhamid-Kaiser II. Wilhelm**, Ed. İlona Baytar, İstanbul: TBMM Milli Saraylar Daire Başkanlığı Yayın No. 53 (2009): 141-171.

Rupp, George Hoover. "The Reichstadt Agreement". **The American Historical Review**, Vol. 30, No. 3 (Apr., 1925): 503-510.

Plassmann, Max. "Die Preussische Reichspolitik und der Frieden von Basel". **Jahrbuch Stiftung Preuβische Schlösser und Gärten Berlin-Brandenburg**, Band 4 (2001/2002): 133-154.

Turan, Orhan. "İngiliz Büyükelçi Gerard Lowther'in Gözünden Osmanlı Devleti'nin Dış İlişkileri (1908-1909). **Atatürk Yolu Dergisi,** Sayı 63 (Güz 2018): 343-364.

Uyar, Mesut. "Sanders Askerî Misyonu". **CTAD**, Yıl 15, Sayı 30 (Güz 2019): 29-84.

Ansiklopedik Maddeler:

Bolşaya Sovetskaya Entsiklopediya. ed. B. A. Vvedenskiy, Gosudarstvennoye Naucnoye İzdatelsvo "Bolşaya Sovetskaya Entsiklopediya", Cilt 37, Moskva:1955, s. 596.

Born, Karl Erich. "Helfferich, Karl". **Neue Deutsche Biographie** 8 (1869): 470-472.

Bozkurt, Nahide. "Hârûnürreşîd". **TDVİA**, Cilt 16 (1997): 258-261.

Richter, Günter. "Hohenlohe-Schillingfürst, Chlodwig Fürst zu". **Neue Deutsche Biographie** 9 (1972): 487-489. https://www.deutsche-biographie.de/pnd118706314.html#ndbcontent [Erişim tarihi: 21.02.2023].

Zimmermann, Ludwig. "Bülow, Bernhard Fürst von". **Neue Deutsche Biographie** 2 (1955): 729-732 https://www.deutsche-biographie.de/pnd118517023.html#ndbcontent [Erişim tarihi: 21.02.2022]

Tezler:

Bretschger, Jacob. **Die Marokko-Konferenz: Algericas 1906**. Inaugural-Dissertation zur Elangung der Doktorwürde der Hohen Philosophischen Fakültät der Universität Bern, Zürich, 1913.

Yılmaz, Faruk. **Hukukî-İktisadî-Malî Yönleriyle Osmanlı Borçlarının (Düyûn-u Umumiye-i Osmaniye'nin) Tasfiyesi Meselesi**. T.C. İstanbul Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul, 1995.

Gazete haberi:

"Fürst Bülow über die auswärtige Lage". **Die Zeit**, Nr. 2340/Jg. 8 (29. März 1909): 5.

TÜRKİYE'DE SURİYELİ KADIN
Sorunlar ve Tespitler

Editörler:
Prof. Dr. Hamza Bahadır Eser
Dr. Öğr. Üyesi Özlem Demirkıran

Bu kitabın yayın hakkı SİYASAL KİTABEVİ'ne aittir. Yayınevinin ve yayınlayıcısının yazılı izni alınmaksızın kısmen veya tamamen alıntı yapılamaz, hiçbir şekilde kopyalanamaz, çoğaltılamaz ve yayınlanamaz.

Türkiye'de Suriyeli Kadın
Sorunlar ve Tespitler

Editör: Hamza Bahadır Eser, Özlem Demirkıran
Yayınevi Editörü: Ertan Akkaş
Kapak ve Sayfa Düzeni: Buse Dilara Dirim
©Siyasal Kitabevi Tüm Hakları Saklıdır.
2023 Ekim, Ankara
ISBN No: 978-625-7424-98-1
Siyasal Kitabevi-Ünal Sevindik
Yayıncı Sertifika No: 14016
Şehit Adem Yavuz Sok. Hitit Apt. 14/1
Kızılay-Ankara
Tel: 0(312) 419 97 81 pbx
Faks: 0(312) 419 16 11
Baskı:
Repro Bir Matbaacılık Kağ. Rekl. Tasarım Tic. Ltd. Ş.
Sertifika No: 47381
İvedik OSB Matbaacılar Sitesi 1514. Cad.
No: 23-25 Yenimahalle/ANKARA
Dağıtım:
Siyasal Kitabevi
Şehit Adem Yavuz Sok. Hitit Apt. 14/1
Kızılay/Ankara
Tel: 0(312) 419 97 81 pbx
Faks: 0(312) 419 16 11
e-posta: info@siyasalkitap.com
http://www.siyasalkitap.com

KAYNAKÇA

Adar, A. Ş. (2018). Türkiye'de Yeni Prekarya Suriyeli İşgücü mü?. *Çalışma ve Toplum, 2018/1*(56), 13-36.

Aksu, A. (2020). Suriyeli Göçmen Kadınların Üreme Sağlığı Sorunları ve Çözüm Önerileri. *Ege Üniversitesi Hemşirelik Fakültesi Dergisi, 36*(2), 117-125.

Aktaş, M. (2018). Türkiye'deki Suriyeliler: Sorunlar ve Çözüm Önerileri. *Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, Yıl: 2018 – Kış, (42), 129-154.

Alpak, G., Ünal, A., Bülbül, F., Sağaltıcı, E., Bez, Y., Altındağ, A., Dalkılıç, A., & Savaş, H. A. (2015). Post-traumatic stress disorder among Syrian refugees in Turkey: a cross-sectional study. *Int J Psychiatry Clin Pract, 19*(1), 45-50. https://doi.org/10.3109/13651501.2014.961930.

Atlıoğlu, Y. (2018). Suriye İç Savaşı Ve Müzmin Toplumsal Çatışma. *Ankara Üniversitesi SBF Dergisi*, *73*(1), 129-156.

Apak, H. (2014). Suriyeli Göçmenlerin Kente Uyumları: Mardin Örneği. *Mukaddime, 5*(2), 53-70.

Aşkın, E. Ö. (2015). Kadınların İşgücü Piyasasındaki Konumlarını Etkileyen Faktörler. *GOSOS Gaziosmanpaşa University Social Sciences Researches Journal, 10*(1), 43-66.

Bakacak, A. G., Akalın, E., & Öktem, P. (2019). Türkiye'ye Farklı Ülkelerden Göç Etmiş Kadınların Sağlık Hizmetlerine Erişimi Üzerine Nitel Bir Alan Araştırması. *Hacettepe Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Dergisi, 36*(2), 383-399.

Bayır, K. D., & Aksu, F. (2020). Açık Kapı Politikasından Güvenlik Tehdidine: Türkiye'de Suriyeli Sığınmacılar Olgusu. *Marmara Üniversitesi Siyasal Bilimler Dergisi, 8*(2), 324-356.

Buzkıran, D., & Kutbay, H. (2013). Arap Baharının Türkiye'ye Olan Ekonomik ve Sosyal Etkileri. *Sosyal ve Beşeri Bilimler Dergisi, 5*(1).

Bükecik, E., Şahin, S., Abay, H., Kaplan, S., & Arıöz Düzgün, A. (2019). Mülteci Kadınlar ve Üreme Sağlığı: Sağlık Hizmetlerine Ulaşmalarını Etkileyen Faktörler, Engeller ve Çözüm Öneriler. *Sdü Sağlık Bilimleri Dergisi, 10*(4). Ankara Yıldırım Beyazıt Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Doğum ve Kadın Hastalıkları Hemşireliği Anabilim Dalı, Ankara, Türkiye.

Canyurt, D. (2018). Kazananı Olmayan Savaş "Suriye İç Savaşı": Neden Bitmedi, Barış Nasıl Gelebilir?. *Uluslararası Yönetim İktisat ve İşletme Dergisi, 14*(4).

Cenkci, Z., & Nazik, E. (2018). Sığınmacı ve Mülteci Kadınların Yaşadığı Sorunlar ve Sunulan Sağlık Hizmetleri. *Anadolu Hemşirelik ve Sağlık Bilimleri Dergisi*, 21(4), 293-299.

Certel, N., & Atasü Topçuoğlu, R. (Date?). Suriyeli Kadınlarla Yapılan Evliliklerin Medyadaki Görünümü: Sosyal Hizmette Savunuculuk İçin Bir Çağrı. *Toplum ve Sosyal Hizmet*, 33(2), 537-562.

Doğangün, G., & Keysan, A. Ö. (2022). Göçün Suriyeli Kadınların Toplumsal Cinsiyet Pratikleri Üzerindeki Etkisi: İmkânlar ve Zorluklar. *Ankara Üniversitesi SBF Dergisi, 77*(1), 125-150.

Dönmez Kara, C. Ö. (2016). Türkiye'de Yabancıların Çalışma Hakkı: Suriyelilerin İşgücü Piyasasındaki Durumu. *Üsküdar Üniversitesi Sossyal Bilimler Dergisi, 2*(2), 151-174.

Dursun, G., & Nizamoğlu, S. (2021). Türkiye'de İşgücü Piyasalarında Suriyeli Kadın Mülteciler: Konfeksiyon Endüstrisi Örneği. *Dokuz Eylül Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 23*, 109-132.

Emel Topak ve Gülsüm Çamur, "Göçün Kadına Etkileri ve Sosyal Hizmet ", Samsun Sağlık Bilimleri Dergisi, Yıl: 2022, Cilt: 7, Sayı: 1, ss. 75-88.

Göç İdaresi Genel Müdürlüğü. (2011). Geçici korumamız altındaki Suriyeliler (1). Retrieved from https://www.goc.gov.tr/gecici-korumamiz-altindaki-suriyeliler

Göç İdaresi Genel Müdürlüğü. (14 Eylül 2023). Geçici koruma5638 (2). Retrieved from https://www.goc.gov.tr/gecici-koruma5638

Gönül, S. (2020). Zorunlu Göç ve Toplumsal Cinsiyet: Suriyeli Kadınların Evlilik Deneyimleri. In K. Biehl & D. Danış (Eds.), *Toplumsal Cinsiyet Perspektifinden Türkiye'de Göç Araştırmaları*. Sabancı Üniversitesi Toplumsal Cinsiyet ve Kadın Çalışmaları Mükkemeliyet Merkezi (SU Gender) ve Göç Araştırmaları Derneği (GAR).

Harunoğulları, M. (2021). Suriyeli sığınmacı kadınların sözlü anlatılarında savaş, göç ve evlilik. *International Journal of Social Sciences and Education Research*, *7*(4), 353-368.

Kadıoğlu, İ. A. (2020). Suriye İç Savaşı ve Türkiye: Çatışma, Güvenlik ve Sığınma. *OPUS Uluslararası Toplum Araştırmaları Dergisi, 10*(16), 2179-2213.

Kahveci, M. (2019). Misafirlikten İkinci Sınıf İşçiliğe: Türkiyeli ve Suriyeli İşçiler Arasında Ücret Ayrımcılığı. *Bulletin of Economic Theory and Analysis*, 4(2), 97-118.

Kaya, M. (2018). İki Hukuk Arasında Arafta: Suriyeli Kadın Mültecilerin İnformel Evlilikleri ve Boşan(Ama)ma Krizi. *Journal of Social And Humanities Sciences Research, 5*(31), 4709-4721.

Kazdal, M. (2018). İran'ın Arap Baharı Sonrası Suriye Politikasını Anlamak. *Artuklu Kaime Uluslararası İktisadi ve İdari Araştırmalar Dergisi, 1*(1), 1-15.

Korkmaz, M. (2018). Geçici Koruma Kapsamındaki Suriyelilerin Türkiye İşgücü Piyasasına Etkileri ve Değerlendirmeler. *Sosyal Güvenlik Uzmanları Derneği, Sosyal Güvenlik Dergisi*, *7*(13).

Körükmez, L., Danış, D., & Karakılıç, İ. Z. (2022). Zorunlu Göç Bağlamında Suriyeli Kadınların Ücretli İşgücüne Katılımında Toplumsal Cinsiyet Müzakeresi. *Alternatif Politika, 14*(2), 201-228.

Kurtuldu, K., & Şahin, E. (2018). Göçün Kadın Yaşamı ve Sağlığı Üzerine Etkileri. *Ordu Üniversitesi Hemşirelik Çalışmaları Dergisi, 1*(1), 37-46.

Küçük, H. (2022). Toplumsal Cinsiyet Bağlamında Göç Sürecinde Kadın ve Erkek. *Toplumsal Politika Dergisi, 3*(1), 26-37.

Küçükşen, K. (2017). Suriyeli Sığınmacı Kadınlarda Sosyal Dışlanma Algısı Üzerine Nitel Bir Çalışma. *İnsan ve Toplum Bilimleri Araştırmaları Dergisi, 6*(5), 2399-2413.

Lordoğlu, K., & Aslan, M. (2016). En Fazla Suriyeli Göçmen Alan Beş Kentin Emek Piyasalarında Değişimi: 2011-2014. *Çalışma ve Toplum, 2016/2*(49), 789-808.

Mercan, M. A., Cebeci, A. F., Karaduman, H. A., Barlin, H., & Beğen, N. (2023). Suriyeli Göçünün Türkiye'deki Evlilik ve Boşanmaya Etkisi. *Marmara Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi*, 45(1), 71-94. https://doi.org/10.14780/muiibd.1316819

Oğuzlu, T. (2011). Arap Baharı ve Yansımaları. *Ortadoğu Analiz*, 3(36).

Orhan, O. (2014). Kapak Dosyası. *Ortadoğu Analiz*, 6(63).

Özdemirci, A. S. (2016). Suriye İç Savaşı'nın Lübnan'a Etkileri (2011-2016). *Türkiye Ortadoğu Çalışmaları Dergisi, 3*(2), 76-105.

Özüdoğru, B. (2018). Yalnız Yaşayan Suriyeli Kadınlar: Adana Örneği. *OPUS, 8*(15), 1132-1162.

Şahin, Ç. (2018). Türkiye'de Kadın Göçmen İşçilerin Durumunun 'Emek-Sermaye Çatışmasında' Yeniden Değerlendirilmesi. *Çalışma ve Toplum, 2018/4*(59), 2155-2192.

Şen, A. B., & Vural, C. (2014). Suriye İç Savaşında Göç ve Kadın. *Yaratıcı Drama Dergisi, 9*(17), 29-40.

T.C. İçişleri Bakanlığı Göç İdaresi Genel Müdürlüğü. (2015). *2013 Türkiye Göç Raporu* (Yayın No: 32).

T.C. İçişleri Bakanlığı Göç İdaresi Genel Müdürlüğü. (2016). *2014 Türkiye Göç Raporu* (Yayın No: 34).

Türkiye Cumhuriyeti Cenevre Başkonsolosluğu. (n.d.). Bilgi notu. Retrieved from http://cenevreofisi-dt.mfa.gov.tr/Mission/ShowInfoNote/353727

Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK). (2022). Evlenme ve Boşanma İstatistikleri. Retrieved from https://data.tuik.gov.tr/Bulten/Index?p=Evlenme-ve-Bosanma-Istatistikleri-2022-49437

umhd.org.tr. (n.d.). Hangi ülkede ne kadar mülteci var? Retrieved from https://umhd.org.tr/page/hangi-ulkede-ne-kadar-multeci-var/341

UNHCR. (14 Haziran 2023). Human cost of Syria crisis astronomical; world must continue to support people. Retrieved from https://www.unhcr.org/news/announcements/human-cost-syria-crisis-astronomical-world-must-continue-support-people-and

UNHCR Türkiye. (n.d.). Tüm mültecilerin yaşadığı koruma sorunları kadınlar tarafından da paylaşılır. Retrieved from https://www.unhcr.org/tr/tum-multecilerin-yasadigi-koruma-sorunlari-kadinlar-tarafindan-da-paylasilir

UNESCO UIS. (2021). Disadvantaged populations. Retrieved from https://uis.unesco.org/en/glossary-term/disadvantaged-populations

Yeter, E. (2018). Suriyeli Göçmen Kadınların Dini-Kültürel Kimlik Oluşturmalarında Yerel Dini Kültürün Etkisi: Kahramanmaraş Örneği. *ANTAKIYAT Journal of Social and Theological Studies, 1*(1), 99-126.

KAYNAKÇA

3RP, (2022). *3RP, Regional Refugee & Resilience Plan: Türkiye Country Chapter 2023 – 2025 of 3RP*. https://www.3rpsyriacrisis.org/wp-content/uploads/2023/03/3RP-2023-2025-Turkiye-Country-Chapter_EN.pdf adresinden 08.09.2023 tarihinde alınmıştır.

Akıllı, E. (2016). *Türkiye'de ve Dünyada Dış Yardımlar*. Nobel Akademik Yayıncılık Eğitim Danışmanlık Tic. Ltd. Şti.

Algan, N., & Künçek, Ö. (1998). Transboundary Population Movements: Refugees Environment and Politics. *The Turkish Yearbook of International Relations, (28),* 75-103.

Balcik, B., Beamon, B. M., Krejci, C. C., Muramatsu, K. M., & Ramirez, M. (2010). Coordination In Humanitarian Relief Chains: Practices, Challenges and Opportunities. *International Journal of Production Economics, 126(1),* 22-34.

Byrne, R., & Noll G. & Vedsted-Hansen J. (2004). Understanding Refugee Law in an Erlarged European Union. Lambert H. (Ed.*). International Refugee Law* içinde (s. 357 – 383). Routledge.

Collett, E., & Le Coz, C. (2018). After the Storm: Learning from the EU Response to the Migration Crisis. *Migration Policy Institute Europe, 20*.

Delegation of the European Union to Türkiye, (2022). The EU Response to the Refugee Crisis in Türkiye. *The Diplomatic Service of the European Union.* https://www.eeas.europa.eu/delegations/t%C3%BCrkiye/eu-response-refugee-crisis-t%C3%BCrkiye_en?s=230 adresinden 03.09.2023 tarihinde alınmıştır.

European Commission, (2015,15 October). *EU – Turkey Joint Action Plan, MEMO/15/5860*. https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/de/MEMO_15_5860 adresinden 30.08.2023 tarihinde alınmıştır.

European Commission, (2022). Communication from the Commission to the Council and the

European Commission, (2023a). EU Support to Refugees in Türkiye. *European Neighbourhood Policy and Enlargement Negotiations (DG NEAR)*. https://neighbourhood-enlargement.ec.europa.eu/enlargement-policy/turkiye/eu-support-refugees-turkiye_en adresinden 0.09.2023 tarihinde alınmıştır.

European Commission, (2023b). European Neighbourhood Policy and Enlargement Negotiations (DG NEAR). *The EU Facility For Refugees in Türkiye Factsheet 08/2023*. https://neighbourhood-enlargement.ec.europa.eu/system/files/2023-08/frit_factsheet.pdf adresinden 08.09.2023 tarihinde alınmıştır.

European Parliament, (2022). *Sixth Annual Report on the Facility for Refugees in Turkey*. COM (2022) 243 Finalhttps://arsiv.avrupa.info.tr/sites/default/files/2023-01/6th%20Annual%20Report%20COM_2022_243_1_EN_ACT_part1_v3.pdf adresinden 05.09.2023 tarihinde alınmıştır.

Geçici Koruma Yönetmeliği, (2014, 22 Ekim). *Resmî Gazete, 29153*. https://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2014/10/20141022.htm adresinden 03.09.2023 tarihinde alınmıştır.

Goodwin-Gill, G. S. (2008). The Politics Of Refugee Protection. Lambert H. (Ed.). *International Refugee Law* içinde (s. 145-160). Routledge.

Gökkoyun, S. C. (2023, 8 Ağustos). *Türkiye, BM Ekonomik ve Sosyal Konseyi'ne seçildi*. Anadolu Ajansı, 08.06.2023. https://www.aa.com.tr/tr/ekonomi/turkiye-bm-ekonomik-ve-sosyal-konseyine-secildi/2917989# adresinden 10.08.2023 tarihinde alınmıştır.

Guptil, M. B. (1992). Records of the United Nations Relief and Rehabilitation Administration 1943-1948. *Journal of Refugee Studies., 5*, (29).

Hickson, A. & Wilder, C. (2023). Protecting Syrian Refugees in Turkey from Forced Repatriation. *Newlines Institute For Strategy and Policy.* https://newlinesinstitute .org/turkey/protecting-syrian-refugees-in-turkey-from-forced-repatriation/ adresinden 30.08.2023 tarihinde alınmıştır.

IFRC, (2023). Emergency Social Safety Net (ESSN) Monthly Report: July 2023. *International Federation of Red Cross and Red Crescent Societies.* https://www.ifrc.org/ document/emergency-social-safety-net-essn-monthly-report-july-2023 adresinden 03.09.2023 tarihinde alınmıştır.

Internal Displacement Monitoring Centre, (2022). *Global Report On Internal Displacement.* https://www.internal-displacement.org/publications/2022-global-report-on-internal-displacement adresinden 03.08.2023 tarihinde alınmıştır.

IOM, (2018). *Migrants and Refugees Increasingly Choosing Turkey as Final Destination.* https://rovienna.iom.int/news/migrants-and-refugees-increasingly-choosing-turkey-final-destination adresinden 01.08.2023 tarihinde alınmıştır.

IOM, (2022). Flow Monitoring Compilation Report. January, 2022. Erişim Tarihi 01.08.2023. https://dtm.iom.int/reports/turkey-flow-monitoring-compilation-report-january-2022

İçişleri Bakanlığı Göç İdaresi Başkanlığı, (2023). *Geçici Koruma Kapsamındaki Suriyelilerim Geçici Barınma Merkezlerine Göre Dağılımı.* https://www.goc.gov.tr/gecici-koruma5638 adresinden 03.09.2023 tarihinde alınmıştır.

Loescher, G. (2017). Unhcr's Origins and Early History: Agency, Influence, and Power In Global Refugee Policy. *Refuge, 33*, (77).

Kınıklıoğlu, S. (2020). Syrian Refugees in Turkey: Changing Attitudes and Fortunes. https://www.swp-berlin.org/10.18449/2020C05/ adresinden 03.09.2023 tarihinde alınmıştır.

Masalha, N. (2003). The Politics of Denial: Israel and the Palestinian Refugee Problem. *Pluto Press. (Vol. 298)*.

OCHA, (2021). *This is OCHA.* https://www.unocha.org/ocha adresinden 03.09.2023 tarihinde alınmıştır.

OCHA, (2022). *OCHA Pooled Funds Complementarity: Central Emergency Response Fund (CERF) and Country-Based Pooled Funds (CBPFs) Report.* https://reliefweb.int /report/world/ocha-pooled-funds-complementarity-central-emergency-response-fund-cerf-and-country-based-pooled-funds-cbpfs adresinden 20.08.2023 tarihinde alınmıştır.

OCHA, (2023a). *Country Based Pooled Funds Data Hub. United Nations.* https://cbpf .data.unocha.org/ adresinden 08.09.2023 tarihinde alınmıştır.

OCHA, (2023b). Allocations of Country Based Pooled Funds by Country. United Nations. https://pfdata.unocha.org/ adresinden 08.09.2023 tarihinde alınmıştır.

ORSAM, (2012). *Küresel Göç ve Avrupa Birliği ile Türkiye'nin Göç Politikalarının Gelişimi, Rapor No: 123.*

Şahin, D., & Kocadayı, S. (2022). Turkey's Syrian Refugees Dilemma between the Triangle of Violence. *Migration and Diversity, 1(1),* 17-30.

T.C. Dışişleri Bakanlığı, (2023). Birleşmiş Milletler Teşkilatı ve Türkiye. *Türkiye Cumhuriyeti Dışişleri Bakanlığı.* https://www.mfa.gov.tr/birlesmis-milletler-teskilati-ve-turkiye.tr.mfa adresinden 10.08.2023 tarihinde alınmıştır.

Tabak, H. (2016). Türkiye'de ve Dünya'da Dış Yardımlar Türkiye. E. Akıllı (Ed.) *Normlar ve Dış Yardımlar* içinde (34-54).

The Economist, (2020). *Turkey Threatens to Let Asylum-Seekers Flood Into Europe.* https://www.economist.com/europe/2020/03/05/turkey-threatens-to-let-asylum-seekers-flood-into-europe?utm_medium=cpc.adword.pd&utm_source=google&ppccampaignID=18151738051&ppcadID=&utm_campaign=a.22brand_pmax&utm_content=conversion.direct-response.anonymous&gclid=Cj0KCQjw3JanBhCPARIsAJpXTx6R373_KgNzN8QKhB8KCQ651cu7TQxDLRhHaqfhQk7E3WxA33aFDJMaAm8LEALw_wcB&gclsrc=aw.ds adresinden 10.08.2023 tarihinde alınmıştır.

Tomsic, M. (2017). Learning From The Past: Working With WWII Refugees. *Pursuit Publication. University of Melbourne.* https://pursuit.unimelb.edu.au/articles/learning-from-the-past-working-with-wwii-refugees adresinden 16.07.2023 tarihinde alınmıştır.

Türkiye Büyük Millet Meclisi, (2016). *Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Birleşmiş Milletler Mülteciler Yüksek Komiserliği Arasında Ev Sahibi Ülke Anlaşması ile Anlaşmada Değişiklik Yapılmasına İlişkin Notaların Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı (1/787) ve Dışişleri Komisyonu Raporu.* Yasama Dönemi: 26 Yasama Yılı: 2, Sayı:461. https://www.tbmm.gov.tr/Yasama/Gecmis-Kanun-Teklifleri adresinden 03.08.2023 tarihinde alınmıştır.

Türkiye Cumhuriyeti Cumhurbaşkanlığı, (2016). *World Humanitarian Summit.* https://www.tccb.gov.tr/en/exclusive/diz/1/# adresinden 08.09.2023 tarihinde alınmıştır.

UN, (1991). *Strengthening of the Coordination of Humanitarian Emergency Assistance of the United Nations.* Mala Committee, Resolution 46/182. https://documents-dds-ny.un.org/doc/RESOLUTION/GEN/NR0/582/70/IMG/NR058270.pdf?OpenElement adresinden 10.08.2023 tarihinde alınmıştır.

UN, (1998). *Department of Public Information, & United Nations.* Office of Public Information. Basic facts about the United Nations. UN.

UNDP, (2015). *3RP Regional Progress Report.* 3RP Media Background. https://www.undp.org/tr/turkiye/publications/bolgesel-multeci-ve-dayaniklilik-plani-3rp-ilerleme-raporu adresinden 08.09.2023 tarihinde alınmıştır.

UNDP, (2018). *Support to Public Institutions In the Turkey Refugee and Resilience Response Plan (3RP), 2017 – 2018 Report.* https://www.undp.org/tr/turkiye/publications/turkiye-bolgesel-multeci-ve-dayaniklilik-plani-3rp-kapsaminda-kamu-kurumlarina-destek adresinden 08.09.2023 tarihinde alınmıştır.

UNDP, (2018). *Türkiye Bölgesel Mülteci ve Dayanıklılık Planı (3RP) Kapsamında Kamu Kurumlarına Destek.* https://www.undp.org/tr/turkiye/publications/turkiye-

bolgesel-multeci-ve-dayaniklilik-plani-3rp-kapsaminda-kamu-kurumlarina-destek adresinden 10.08.2023 tarihinde alınmıştır.

UNDP, (2022). *3RP Annual Report.* https://www.3rpsyriacrisis.org/wp-content/uploads/2023/04/3RP_2022Annual_Report.pdf adresinden 08.09.2023 tarihinde alınmıştır.

UNHCR, (2018). Regional Refugee and Resilience Plan (3RP). *The Global Compact on Refugees.* https://globalcompactrefugees.org/good-practices/regional-refugee-and-resilience-plan-3rp adresinden 30.08.2023 tarihinde alınmıştır.

UNHCR, (2022). *Global Trends Report 2022.* https://www.unhcr.org/global-trends adresinden 10.09.2023 tarihinde alınmıştır.

UNHCR, (2023a). *Refugees and Asylum Seekers in Turkey*. https://www.unhcr.org/tr/en/refugees-and-asylum-seekers-in-turkey adresinden 01.08.2023 tarihinde alınmıştır.

UNHCR, (2023b). *Turkey Fact Sheet, February 2023.* https://www.unhcr.org/tr/wp-content/uploads/sites/14/2023/03/Bi-annual-fact-sheet-2023-02-Turkiye-.pdf adresinden 03.08.2023 tarihinde alınmıştır.

United Nations Türkiye, (2021, 5th October). *Official Kick-Off of New Un Women – Eu Project Aiming to Support Civil Society in Turkey*. https://turkiye.un.org/en/150006-official-kick-new-un-women-%E2%80%93-eu-project-aiming-support-civil-society-turkey adresinden 18.09.2023 tarihinde alınmıştır.

United Nations Türkiye, (2022, 21 Eylül). *Birleşmiş Milletler Kadın Birimi (UN Women) ve Türkiye Cumhuriyeti İçişleri Bakanlığı Kadınlara Yönelik Şiddetle Mücadelede İş Birliği Yapacak.* https://turkiye.un.org/tr/200238-birle%C5%9Fmi%C5%9F-milletler-kad%C4%B1n-birimi-un-women-ve-t%C3%BCrkiye-cumhuriyeti-i%CC%87%C3%A7i%C5%9Fleri-bakanl%C4%B1%C4%9F%C4%B1 adresinden 18.09.2023 tarihinde alınmıştır.

Wise, P. (1966). Territorial Asylum. Lambert H. (Ed.). *International Refugee Law* içinde (s. 13 – 35). Routledge.

KAYNAKÇA

Akbaş, C. (2022). *Suriye'den göçün 10. yılında sivil toplum: Aktörler, süreçler ve öngörüler*. GAR-Rapor No: 8. https://gocarastirmalaridernegi.org/tr/calismalar/arastirmalar/suriye-den-gocun-10-yilinda-sivil-toplum/289-arastirma-raporu-suriye-den-gocun-10-yilinda-sivil-toplum-aktorler-surecler-ve-ongoruler

Akyeşilmen, N. (2014). Uluslararası insan hakları düzenlemeleri ve eğitim: Eğitime hak temelli bir bakış. *Milli Eğitim*, *Kış*(201), 5-16.

Ataman, H. (2022). *Türkiye'de örgütlenme özgürlüğünün genel görünümü-II*. https://www.stgm.org.tr/sites/default/files/2022-02/turkiyede-orgutlenme-ozgurlugunun-genel-gorunumu-ii-2019-2020_0_0.pdf

Atatanır, H., & Karataş, K. (2020). Hak temelli yaklaşım bağlamında sivil toplum örgütlerinin sosyal yardımları Ankara ve İstanbul örnekleri. *Sosyal Politika Çalışmaları Dergisi*, *20*(48), 715-757.

Baysar, Z., Çavuşoğlu, İ. E., & Günaydın, E. (2022). Sürdürülebilir kalkınma amaçları ve göç. *TİHEK Akademi Dergi*, *6*(10), 43-84.

BiaHaber. (2009, 17 Şubat). *Zorunlu göçü engellemeden kent sorunları çözülmez*. Faaliyet Bilgileri. https://mazlumder.org/tr/main/faaliyetler/basin-aciklamalari/1-ekim-2014-ihlal-haberleri/zorunlu-gocu-engellemeden-kent-sorunlari-cozu/6159

Boesen, J. K., & Martin, T. (2007). *Applying a right-based Approach: An inspirational guide for civil society*. The Dannish Institute for Human Rights. https://www.humanrights.dk/sites/humanrights.dk/files/media/migrated/applying-a-rights-based-approach-2007-an-inspirational-guide-for-civil-society.pdf

Çiftçi, C. (2012). *Sivil toplum: Kökenler, örgütlenme ve çalışma yaklaşımları*. https://www.gapcatom.org/wp-content/uploads/2014/09/Sivil_Toplum_Kamu.pdf

Haklara Destek Programı. (2022). *Hak temelli yaklaşım*. https://www.haklaradestek.org/tr/hak-temelli-yaklasim

İGAM İltica ve Göç Araştırmaları Merkezi. (2023). *İGAM*. https://igamder.org/TR

İnsan Hakları ve Mazlumlar İçin Dayanışma Derneği. (2023). *Mazlum-Der*. https://www.mazlumder.org/

IOM UN Migration. (2018). *Migration and the 2030 agenda: A guide for practitioners*. https://publications.iom.int/books/migration-and-2030-agenda-guide-practitioners

Kaya, D. (2019, 6 Ekim). *Mülteci kadınlar "Ne olur çocuğumu okutun" diyor*. Evrensel Gazetesi. https://www.evrensel.net/haber/388344/multeci-kadinlar-ne-olur-cocugumu-okutun-diyor

Kutlu, Z. (2015). *Bekleme odasından oturma odasına: Suriyeli mültecilere yönelik çalışmalar yürüten sivil toplum kuruluşlarına dair kısa bir değerlendirme*. https://www.anadolukultur.org/_FILES/Contents/587/bekleme_odasindan_oturma_odasina.pdf?v=20230810232223

Mackreath, H., & Sağnıç, Ş. G. (2017). *Civil society and Syrian refugees in Turkey*. Citizens' Assembly. https://hyd.org.tr/attachments/article/215/civil-society-and-syrian-refugees-in-turkey.pdf

MAZLUMDER Kadın Çalışmaları Grubu. (2014). *MAZLUMDER*. https://istanbul.mazlumder.org/webimage/files/The%20Report%20on%20Syrian%20Women%20Refugees(1).pdf

Osum, F. (2021). *Hak temelli yaklaşımın ana akımlaştırılması kılavuzu*. https://civicspace.eu/wp-content/uploads/2022/07/Hak-Temelli-Yaklasim-Ana-Akimlastirilmasi-Kilavuzu-1.pdf

Sarıipek, D. B. (2019). "Hak temelli" sosyal politikadan "hayırseverlik temelli" sosyal politikaya geçişte sivil toplum örgütlerinin rolü. *İnsan ve İnsan*, *4*(11), 81-99.

Sivil Toplum Geliştirme Merkezi (STGM). (t.y.). *Hak temelli yaklaşım*. https://www.katilimhakki.org/wp-content/uploads/2020/02/Hak-temelli-yaklas%CC%A7%C4%B1m_kontrol-listesi.pdf

Sivil Toplum Geliştirme Merkezi (STGM). (2020, 9 Aralık). *Hak temelli yaklaşım nedir?* https://www.stgm.org.tr/hak-temelli-yaklasim-nedir-0#:~:text=Hak%20temelli%20yakla%C5%9F%C4%B1m%20nelere%20odaklan%C4%B1r,haklar%C4%B1n%C4%B1n%20g%C3%BCvence%20alt%C4%B1na%20al%C4%B1nmas%C4%B1na%20odaklan%C4%B1r.

T.C. Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı. (2018, 27 Aralık). *Geçici koruma statüsündeki Suriyelilere yönelik hizmetler hk.* https://www.aile.gov.tr/rize/duyurular/gecici-koruma-statusundeki-suri-yeli-lere-yoneli-k-hi-zmetler-hk/

T.C. İçişleri Bakanlığı Göç İdaresi Başkanlığı. (2023, 5 Mayıs). *Geçici koruma*. https://www.goc.gov.tr/gecici-koruma5638

Tekeli, İ. (2004, Haziran). Türkiye'de sivil toplum kuruluşları sempozyumu 15. *Katılımcı demokrasi, sivil ağlar ve sivil toplum kuruluşları*. https://stk.bilgi.edu.tr/media/cd/01/doc/okuma_02-2.pdf

Türk Dil Kurumu. (2022). *Sivil toplum*. Türk Dil Kurumu Sözlüğü. https://sozluk.gov.tr/

Uluslararası Göçmen Kadınlar Dayanışma Derneği. (t.y.). *UGKDD*. https://www.ugkdd.org/

UN Sustainable Development Group. (2023). *Universal values principle one: Human rights-based approach*. https://unsdg.un.org/2030-agenda/universal-values/human-rights-based-approach#:~:text=HRBA%20requires%20human%20rights%20principles,holders'%20to%20claim%20their%20rights.

UNHCR Executive Committee (EXCOM). (1988, 10 Kasım). *Refugee women conclusion no: 54*. https://www.unhcr.org/uk/publications/refugee-women

Transforming Our World: The 2030 agenda for sustainable development, pub. l. No. A/RES/70/1 (2015). https://documents-dds-ny.un.org/doc/UNDOC/GEN/N15/291/89/PDF/N1529189.pdf?OpenElement

KAYNAKÇA

Açıkalın, Ş. N., Erçetin, Ş. Ş., Potas, N., Çevik, M. S., Neyişçi, N. B., ve Görgülü, D. (2021). Measurement of social integration: Syrian women in Turkey. *Journal of Refugee Studies*, 34(3), 2960-2983.

Adaman, F., Keyder, Ç. (2006). Türkiye'de Büyük Kentlerin Gecekondu ve Çöküntü Mahallelerinde Yaşanan Yoksulluk ve Sosyal Dışlanma, Avrupa Komisyonu, Sosyal Dışlanma ile Mücadelede Mahalli Topluluk Eylem Programı 2002-2006 Raporu. https://ec.europa.eu/employment_social/social_inclusion/docs/2006/study_turkey_tr.pdf

Akbulut, A. (2020). Suriyelilerin uyum sürecinde devlet kurumları ve STK'ların rolü, *Turkish Studies -Social*, 15(5), 2301-2322.

Barın, H. (2015). Türkiye'deki Suriyeli kadınların toplumsal bağlamda yaşadıkları sorunlar ve çözüm önerileri. *Göç Araştırmaları Dergisi*, (2), 10-56.

Buz, S. (2006). Kadın ve Göç İlişkisi: Sığınan ve Sığınmacı Kadınlar Örneği. (Doktora Tezi). Hacettepe Üniversitesi.

Buz, S., (2008), Türkiye'deki Sığınmacıların Sosyal Profili. *Polis Bilimleri Dergisi*, 10(4). 1-14.

Cankurtaran, Ö., Albayrak, H. (2019). *From Syria to Turkey: Being a Woman.* HÜKSAM.

Chan, J., To, H. P., & Chan, E. (2006). Reconsidering social cohesion: Developing a definition and analytical framework for empirical research. *Social indicators research*, 75, 273-302.

Cheung, S. Y., & Phillimore, J. (2017). Gender and refugee integration: A quantitative analysis of integration and social policy outcomes. *Journal of Social Policy*, 46(2), 211-230.

Deniz, A. Ç., Hülür, A. B., & Ekinci, Y. (2016). Göç, Strateji ve Taktik: Suriyeli Sığınmacıların Gündelik Hayat Deneyimleri. J*ournal of International Social Research*, 9(42). 1077-1087

Duğan, Ö. ve Gürbüz, S. (2018). Suriyeli sığınmacıların sosyal entegrasyonuna yönelik bir araştırma. *Turkish Studies*, 13 (26), 529-546.

Erdoğan, M. M. (2014). Türkiye'de Suriyeliler: Toplumsal kabul ve uyum araştırması. Hacettepe Üniversitesi, Göç ve Siyaset Araştırmaları Merkezi Raporu, HUGO. https://fs.hacettepe.edu.tr/hugo/dosyalar/TurkiyedekiSuriyeliler-Syrians%20in%20Turkey-Rapor-TR-EN-19022015.pdf

Erdoğan, M., Şener, B., ve Ağca, M. (2021). *Marmara'nın Kent Mültecileri: Belediyelerin Süreç Yönetimi.* Marmara Belediyeler Birliği. https://mbbkulturyayinlari.com /marmaranin-kent-multecileri-belediyelerin-surec-yonetimi

Goodson, L. J., & Phillimore, J. (2008). Social capital and integration: the importance of social relationships and social space to refugee women. *International Journal of Diversity in Organizations, Communities, and Nations*, 7(6), 181-194.

Göksel, G. U. (2017). Integration of Syrian Refugees in Turkey. *Integration of Immigrants and the Theory of Recognition*, 145–175.

Hayata Destek Derneği (2020, 1 Haziran). Medeni Haklarımız: Şiddetten Korunmak. https://hayatadestek.online/yayinlar/kadin-haklari/medeni-haklarimiz-siddetten-korunmak/ adresinden 3 Eylül 2023 tarihinde alınmıştır.

Hopyar Z. (2017). Göç ve Kamu Politikaları: Türkiye'deki Suriyelilerin Eğitimi Örneği, 6.Türkiye Lisansüstü Çalışmalar Kongresi Bildiriler Kitabı- II (İletişim- İktisat-Sosyal Politikalar- Sosyoloji), İstanbul, 177-193.

İçduygu, A., & Şimşek, D. (2016). Syrian refugees in Turkey: Towards integration policies. *Turkish Policy Quarterly*, 15(3), 59-69.

Karasu, M. A. (2017). Göç ve Uyum Sorunu, *Uluslararası 11. Kamu Yönetimi Sempozyumu Bildiri Kitabı: Uluslararası Göç ve Mülteci Sorununun Çözümünde Kamu Yönetiminin Rolü* içinde (s.631-649). https://www.researchgate.net/publication/322803106_goc_ve_uyum_sorunu

Köroğlu, M. A. & Dural, F. N. (2020). Türkiye'ye göç etmiş Suriyeli Kadınların Toplumsal Cinsiyete İlişkin Deneyimleri ve Sosyal Hizmet. *Ufkun Ötesi Bilim Dergisi*, 20 (1), 1-34.

Küçükşen, K. (2017). Suriyeli sığınmacı kadınlarda sosyal dışlanma algısı üzerine nitel bir çalışma. *İnsan ve Toplum Bilimleri Araştırmaları Dergisi*, 6(5), 2399-2413.

McDaniel, S. A. (2003). Social Cohesion and Gender: Reflections on Tendencies and Tensions. *Canadian Journal of Sociology*, 28(1), 43-50.

Mamur Işıkçı, Y. (2017). Türkiye'de Kamu Politikası Olarak 2000 Yılı Sonrası Uluslararası Göç Yönetiminin Analizi, *Yalova Sosyal Bilimler Dergisi*, 8(13), 25-48.

Millî Eğitim Bakanlığı (MEB). Mesleki ve Teknik Eğitim Yoluyla Sosyal ve Ekonomik Uyum Projesi, https://seup.meb.gov.tr/hakkimizda/ adresinden 7 Eylül 2023 tarihinde alınmıştır.

Mülteciler, Göçmenler ve Uyum Politikaları-Fırsatlar, Zorluklar, Çözümler Sempozyumu (2018, 12 Aralık). TRTHABER. https://www.trthaber.com/haber/gundem/tbmm-baskani-binali-yildirim-suriyede-baris-mutlaka-tesis-edilecektir-397420.html adresinden 1 Eylül 2023 tarihinde alınmıştır.

Mülteciler Derneği. Sosyal Uyum Birimi Etkinlikleri. https://multeciler.org.tr/category/etkinlikler/sosyal-uyum-birimi-etkinlikleri/ adresinden 6 Eylül 2023 tarihinde alınmıştır.

Mülteciler Derneği. (2019, 25 Ekim). Sosyal Uyum Birimi Etkinlikleri. Mülteci Ebeveynlere Türk Eğitim Sistemi Anlatıldı. https://multeciler.org.tr/multeci-ebeveynlere-egitim-sistemimiz-anlatildi/ adresinden 6 Eylül 2023 tarihinde alınmıştır.

Mülteciler Derneği. (2020, 1 Ocak). Sosyal Uyum Birimi Etkinlikleri. Ebeveynler Olarak Neler Yapabiliriz? Akran Zorbalığı https://multeciler.org.tr/ebeveynler-olarak-neler-yapabiliriz-akran-zorbaligi/ adresinden 6 Eylül 2023 tarihinde alınmıştır.

Mülteciler Derneği. (2022, 29 Kasım). Sosyal Uyum Birimi Etkinlikleri. Hemdem Kadın Girişimi Üretim ve İşletme Kooperatifi. https://multeciler.org.tr/marifetli-eller-lezzetli-yemekler-icin-bulustu/ adresinden 6 Eylül 2023 tarihinde alınmıştır.

Schiefer, D., van der Noll, J., Delhey, J., Boehnke, K. (2012). *Cohesion Radar: Measuring Cohesiveness. Social Cohesion in Germany –a Preliminary Review.* Jacobs University Bremen:BertelsmannStiftung https://www.bertelsmann-stiftung.de/fileadmin/ files/Projekte/Gesellschaftlicher_Zusammenhalt/englische_site/further-downloads/social-cohesion/Social_Cohesion_2012.pdf

Schiefer, D., & van der Noll, J. (2016). The Essentials of Social Cohesion: A Literature Review. *Social Indicators Research*, 132(2), 579–603.

Şeker, O. (2019). Suriyeli Mültecilerin Değişen Toplumsal Cinsiyet Rolleri. *21. Yüzyılda Eğitim Ve Toplum Eğitim Bilimleri Ve Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 8(23), 227-245.

Özüdoğru, B. (2018). Yalnız yaşayan Suriyeli kadınlar: Adana örneği. *OPUS International Journal of Society Researches, 8(15), 1132-1162.*

Uluslararası Göç Örgütü (2009). *Göç Terimleri Sözlüğü.* https://www.goc.gov.tr/ kurumlar/goc.gov.tr/files/goc_terimleri_sozlugu(1).pdf adresinden 16 Ağustos 2023 tarihinde alınmıştır.

Ünal, S., Doğan, F. (2020). Yerli halkın bakışından Suriyeli kadın sığınmacılar: Mardin'de yabancının ötekileştirilmesi ve ahlaki dışlama. *OPUS International Journal of Society Researches,* 15(25), 3284-3327.

Jeannotte, M. S. (2000). Social cohesion around the world: An international comparison of definitions and issues. (Strategic Research and Analysis Directorate, Department of Canadian Heritage, Ottawa).https://ruor.uottawa.ca/bitstream/10393 /44779/1/Social%20Cohesion%20Around%20the%20World%20.pdf

Jenson, J. (1998). Mapping social cohesion: The state of Canadian research. Ottawa: Canadian policy research networks. http://www.cccg.umontreal.ca/pdf/cprn/cprn _f03.pdf

Policy Research Initiative. (2002). *Inclusion for all: A Canadian roadmap to social cohesion. Insights from structured conversations.* Ottawa: Government of Canada. https: /www.justice.gc.ca/eng/rp-pr/csj-sjc/jsp-sjp/tr01-rt01/tr01.pdf

Valentova, M. (2015). How Do Traditional Gender Roles Relate to Social Cohesion? Focus on Differences Between Women and Men. *Social Indicators Research,* 127(1), 153–178.

Taşçı, Ö., Kara, A. (2019). Türkiye'de Oluşturulan Yeni Uyum Politikası. *Göç Araştırmaları Dergisi,* 5(2), 260- 313.

TC. İçişleri Bakanlığı Göç İdaresi Başkanlığı, Yıllara Göre Geçici Koruma Kapsamındaki Suriyeliler. https://www.goc.gov.tr/gecici-koruma5638 adresinden 20 Ağustos 2023 tarihinde alınmıştır.

T.C. İçişleri Bakanlığı Göç İdaresi Başkanlığı. (2018), Uyum Strateji Belgesi ve Ulusal Eylem Planı. https://www.goc.gov.tr/kurumlar/goc.gov.tr/Yayinlar/UYUM-STR ATEJI/Uyum-Strateji-Belgesi-ve-Ulusal-Eylem-Plani.pdf adresinden 5 Eylül 2023 tarihinde alınmıştır.

TC. İçişleri Bakanlığı Göç İdaresi Başkanlığı (1). Yerelde Uyum Buluşmaları. https:// www.goc.gov.tr/yerelde-uyum-bulusmalari adresinden 2 Eylül 2023 tarihinde alınmıştır.

TC. İçişleri Bakanlığı Göç İdaresi Başkanlığı (2). Sosyal Uyum Çalıştayları. https://www .goc.gov.tr/sosyal-uyum-calistayi-2 adresinden 2 Eylül 2023 tarihinde alınmıştır.

TC. İçişleri Bakanlığı Göç İdaresi Başkanlığı (3). Biz Bize Sohbetler. https://www .goc.gov.tr/biz-bize-sohbetler-1 adresinden 2 Eylül 2023 tarihinde alınmıştır.

TC. İçişleri Bakanlığı Göç İdaresi Başkanlığı (4). Kamu ve STK Uyum Buluşmaları. https://www.goc.gov.tr/kamu-ve-stk-uyum-bulusmalari-2 adresinden 2 Eylül 2023 tarihinde alınmıştır.

TC. İçişleri Bakanlığı Göç İdaresi Başkanlığı (5). Yerelde Basın Buluşmaları, https:// www.goc.gov.tr/yerelde-basin-bulusmalari adresinden 3 Eylül 2023 tarihinde alınmıştır.

TC. İçişleri Bakanlığı Göç İdaresi Başkanlığı (6). Muhtarlara Yönelik Bilgilendirme Toplantıları, https://www.goc.gov.tr/muhtarlara-yonelik-bilgilendirme-toplantilari adresinden 3 Eylül 2023 tarihinde alınmıştır.

TC. İçişleri Bakanlığı Göç İdaresi Başkanlığı (7). Yerelde Kadın Buluşmaları. https://www.goc.gov.tr/yerelde-kadin-bulusmalari-2 adresinden 5 Eylül 2023 tarihinde alınmıştır.

TC. İçişleri Bakanlığı Göç İdaresi Başkanlığı (8). Akran Zorbalığı Yabancı Düşmanlığı ve Duygusal Güvenlik Alanı Eğitimi, https://www.goc.gov.tr/akran-zorbaligi-yabanci-dusmanligi-ve-duygusal-guvenlik-alani-egitimi adresinden 6 Eylül 2023 tarihinde alınmıştır.

TC. İçişleri Bakanlığı Göç İdaresi Başkanlığı (9). Uluslararası Öğrencilere Yönelik Bilgilendirme Toplantıları. https://www.goc.gov.tr/uluslararasi-ogrencilere-yonelik-bilgilendirme-toplantilari adresinden 6 Eylül 2023 tarihinde alınmıştır.

TC. İçişleri Bakanlığı Göç İdaresi Başkanlığı (10). Sağlık Okuryazarlığı Eğitimleri. https://www.goc.gov.tr/saglik-okuryazarligi-egitimleri adresinden 6 Eylül 2023 tarihinde alınmıştır.

TC. İçişleri Bakanlığı Göç İdaresi Başkanlığı (11). Ekonomide Uyum ve İş Dünyası ile Buluşmalar. https://www.goc.gov.tr/ekonomide-uyum-ve-is-dunyasi-ile-bulusmalar adresinden 6 Eylül 2023 tarihinde alınmıştır.

TC. İçişleri Bakanlığı Göç İdaresi Başkanlığı (12). *Çocuklara Yönelik Okullarda Sosyal Uyum Faaliyetleri,* https://www.goc.gov.tr/cocuklara-yonelik-okullarda-sosyal-uyum-faaliyetleri adresinden 7 Eylül 2023 tarihinde alınmıştır.

TC. İçişleri Bakanlığı Göç İdaresi Başkanlığı (13). *Sosyal Uyum ve Yaşam Eğitimi (SUYE) Projesi* https://mus.goc.gov.tr/sosyal-uyum-ve-yasam-egitimi-suye-projesi adresinden 10 Eylül 2023 tarihinde alınmıştır.

Türk Kızılay (2020). Sosyal Uyum Programı Faaliyet Raporu. https://toplummerkezi.kizilay.org.tr/media/xzto3x3b/20200601-tr-sosyal-uyum-faaliyet-raporu.pdf adresinden 1 Eylül 2023 tarihinde alınmıştır.

Yabancılar ve Uluslararası Koruma Kanunu (2013). https://www.mevzuat.gov.tr/ mevzuatmetin/1.5.6458.pdf adresinden 22 Ağustos 2023 tarihinde alınmıştır.

KAYNAKÇA

Batliwala, S. (2007). Taking the Power out of Empowerment: An Experiential Account. *Development in Practice*, 17(4/5), 557–565.

Chow, E. N. (2008). Empowerment of Women Migrant Factory Workers in South China Opportunities and Contradictions. Carolyn M. Elliott (Eds). *Global Empowerment of Women Responses to Globalization and Politicized Religions* (s. 77-99) içinde Abingdon Routledge.

Coburn, A. ve Gormally, S. (2017). Understanding Power and Empowerment. *Counterpoints*, 483. 93–109.

Cornwall, A. (2016). Women's Empowerment: What Works?. *Journal of International Development*. 28, 342–359.

Cornwall, A. ve Brock, K. (2005). What Do Buzzwords Do for Development Policy? A Critical Look at 'Participation', 'Empowerment' and 'Poverty Reduction'. *Third World Quarterly*, 26(7). 1043-1060.

Duncanson, C. (2019). Beyond liberal vs liberating: women's economic empowerment in the United Nations' Women, Peace and Security agenda, *International Feminist Journal of Politics*, 21(1). 111-130.

Elliot, C. M. (2008). Introduction Markets, Communities, and Empowerment. Carolyn M. Elliott (Ed). *Global Empowerment of Women Responses to Globalization and Politicized Religions*. (s. 1-21) içinde Abingdon Routledge.

Erdoğan, M. (2020.) *Suriyeliler Barometresi-2019: Suriyelilerle Uyum İçinde Yaşamın Çerçevesi*, Orion Kitabevi. Ankara.

Eyben, R., Kabeer, N. ve Cornwall, A. (2008). Conceptualising Empowerment and the Implications for Pro Poor Growth. Paper prepared for the DAC Poverty Network by the Institute of Development Studies, Brighton.

Göç İdaresi Başkanlığı, (2023). Geçici Koruma. https://www.goc.gov.tr/gecici-koruma5638 adresinden 11.08.2023 tarihinde alınmıştır.

İlkkaracan, P. ve İlkkaracan, İ. (1990). 1990'lar Türkiye'sinde Kadın ve Göç. *Bilanço 98: 75 Yılda Köylerden Şehirlere*, Oya Baydar (Eds). Tarih Vakfı Yayınları. İstanbul. 305-322 https://kadinininsanhaklari.org/wp-content/uploads/2018/06/kadin_goc.pdf adresinden 01.08.2023 tarihinde alınmıştır.

Kabeer, N. (2010). Women's Empowerment, Development Interventions and the Management of Information Flows. *IDS Bulletin*, 41(6), 105–113.

Kabeer, N. (2005). Gender Equality and Women's Empowerment: A Critical Analysis of the Third Millennium Development Goal. *Gender and Development*, 13(1). 13–24.

Kabeer, N. (1999). Resources, Agency, Achievements: Reflections on the Measurement of Women's Empowerment. *Development and Change*, 30(3), 435–464.

Khader, S. (2018). Passive Empowerment: How Women's Agency Became Women Doing It All. *Philosophical Topics*, 46(2). 141–64.

Kıvılcım, Z. (2016). Legal Violence Against Syrian Female Refugees in Turkey. *Feminist Legal Studies*. 24 (2). 193–214.

Malhotra, A., Schuler, S. R. ve Boender, C. (2002). *Measuring Women's Empowerment as a Variable in International Development.* International Center for Research on Women and the Gender and Development Group of the World Bank.

Mayoux, L. (1998). Women's Empowerment and Micro-Finance Programmes: Strategies for Increasing Impact. *Development in Practice*, *8*(2), 235–241.

Morriss, P. (2006). Steven Lukes on the Concept of Power. *Political Studies Review*, 4(2), 124–135.

Mosedale, S. (2005). Assessing women's empowerment: towards a conceptual framework. *Journal of International Development*, 17(2), 243–257.

Pele, M. (2020) *Syrian refugee women in Turkey: a gendered integration process.* 27.12.2020, Gender in Geopolitics Institute. https://igg-geo.org/?p=2766&lang=en#:~:text=They%20are%2C%20therefore%2C%20more%20vulnerable,Continue%20reading.&text=Beyond%20the%20economic%20difficulties%20linked,bias%20and%20face%20social%20exclusion adresinden 23.07.2023 tarihinde alınmıştır.

Porter, E. (2013). Rethinking Women's Empowerment. *Journal of Peacebuilding & Development*, 8(1), 1–14.

Rowlands, J. (1997). *Questioning Empowerment: Working with Women in Honduras*. Oxford, Oxfam Publications.

Rowlands, J. (1995). Empowerment Examined ('Empowerment' à l'examen / Exame Do Controle Do Poder / Examinando El Apoderamiento (Empowerment)). *Development in Practice*, 5(2). 101–07.

Sen, A. (1999). *Development as Freedom*. New York: Knopf.

Sen, G. ve Grown, C. (1987). *Development Crises and Alternative Visions: ThirdWorld Women's Perspectives*. New York, NY, Monthly Review Press.

Stromquist, N. P. (2015). Women's Empowerment and Education. *European Journal of Education*, 50(3). 307-324.

Stromquist, N. P. (1995). The theoretical and practical bases for empowerment. *Women, Education and Empowerment: Pathways towards Autonomy*, C Medel-Anonuevo (Eds). UNESCO Institute for Education: Hamburg. https://unesdoc.unesco.org/ark:/48223/pf0000100664 adresinden 23.07.2023 tarihinde alınmıştır.

United Nations (UN). (2023). Sustainable Development. https://sdgs.un.org/goals#icons adresinden 01.08.2023 tarihinde alınmıştır.

United Nations (UN). (2021). United Nations Entity for Gender Equality and the Empowerment of Women (UN-Women) Strategic Plan 2022–2025. https://documents-dds-ny.un.org/doc/UNDOC/GEN/N21/186/22/PDF/N2118622.pdf?OpenElement adresinden 01.08.2023 tarihinde alınmıştır.

United Nations Development Programme (UNDP). (2023). Refugee Response Programme Management Intern. https://jobs.undp.org/cj_view_job.cfm?cur_job_id=88469 adresinden 23.07.2023 tarihinde alınmıştır.

UN High Commissioner for Refugees (UNHCR). (2014). Woman Alone: The fight for survival by Syria's refugee women, 2 July 2014, https://www.refworld.org/docid/53be84aa4.html adresinden 01.08.2023 tarihinde alınmıştır.

UN Women. (2023a). UN Women: The United Nations Entity for Gender Equality and the Empowerment of Women. https://www.un.org/youthenvoy/2013/07/un-women-the-united-nations-entity-for-gender-equality-and-the-empowerment-of-women/ adresinden 01.08.2023 tarihinde alınmıştır.

UN Women. (2023b). Refugee Response. https://eca.unwomen.org/en/where-we-are/turkey/peace-and-security adresinden 01.08.2023 tarihinde alınmıştır.

UN Women. (2023c). Türkiye. https://eca.unwomen.org/en/where-we-are/turkiye adresinden 01.08.2023 tarihinde alınmıştır.
UN Women. (2023d). Highlights of 2022 UN Women Türkiye. https://eca.unwomen.org/sites/default/files/2023-06/Highlights%20of%202022.pdf adresinden 01.08.2023 tarihinde alınmıştır.
UN Women. (2023e). Strengthening the Resilience of Syrian Women Girls and Host Communities. https://eca.unwomen.org/en/where-we-are/turkey/peace-and-security/strengthening-the-resilience-of-syrian-women-girls-and-host-communities, adresinden 01.08.2023 tarihinde alınmıştır.
UN Women. (2022). Mülteci ve Ev Sahibi Topluluklardan Kadınların SADA Kadın Kooperatifi Aracılığıyla Ekonomik Olarak Güçlenmelerinin Desteklenmesi. https://eca.unwomen.org/sites/default/files/2022-12/UNW_I%CC%87zlanda%20Projesi_Proje%20Brief_TR%20ONLINE.pdf adresinden 01.08.2023 tarihinde alınmıştır.
UN Women. (2021a). Suriyeli ve Ev Sahibi Topluluk Kadınlarının Kanıt Temelli Veri ve Toplumsal Cinsiyete Duyarlı Destek Yoluyla Güçlendirilmesi. https://eca.un women.org/sites/default/files/Field%20Office%20ECA/Attachments/Publications/2021/12/15112021TRNorvec%20projesibriefmin.pdf adresinden 01.08.2023 tarihinde alınmıştır.
UN Women. (2021b). Gaziantep, İstanbul ve İzmir'de (Türkiye) Mülteci ve Ev Sahibi Topluluk Kadınların ve Kız Çocuklarının Sosyo-ekonomik İstikrarının Kadın Liderliği Yoluyla Güçlendirilmesi https://eca.unwomen.org/sites/default/files/Field%20Office%20ECA/Attachments/Publications/2021/12/15112021TRJapon%20projesibriefmin.pdf adresinden 01.08.2023 tarihinde alınmıştır.
UN Women. (2018). Türkiye'de Geçici Koruma Altındaki Suriyeli Kadın ve Kız Çocukların İhtiyaç Analizi, Ankara, 2018. https://eca.unwomen.org/sites/default/files/Field%20Office%20ECA/Attachments/Publications/Country/Turkey/The%20Needs%20AssessmentTRWEBcompressed.pdf adresinden 23.07.2023 tarihinde alınmıştır.

KAYNAKÇA

Adaman, F., & Keyder, Ç. (2006). Türkiye'de büyük kentlerin gecekondu ve çöküntü mahallelerinde yaşanan yoksulluk ve sosyal dışlanma. *Poverty and social exclusion with the*.

Adanu, R. M., & Johnson, T. R. (2009). Migration and women's health. *International Journal of Gynecology & Obstetrics*, *106*(2), 179-181.

Aksu, A. ve Vefikuluçay Yılmaz, D. (2020). Suriyeli Göçmen Kadınların Üreme Sağlığı Sorunları ve Çözüm Önerileri. *Ege Üniversitesi Hemşirelik Fakültesi Dergisi*, 36 (2) , 117-125.

Aktaş, E., & Şahin, A. (2019). Harris-Todaro göç modeli: Türkiye örneği. *Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, *28*(1), 222-234.

Altındiş, E. (2019). Suriyelilere *yönelik sivil yardım faaliyetleri ve toplumsal uyum* (Yüksek Lisans Tezi, Sakarya Üniversitesi, Sakarya) https://www.proquest.com/docview /2707539239?pq-origsite=gscholar&fromopenview=true

Arslan, H. (2013). Kentsel Dönüşüm ve Sosyal Dışlanma: Narlıdere Kentsel Yenileme Projesinin Sosyal Dışlanma Ekseninde İncelenmesi. *Sosyoloji Araştırmaları Dergisi, 16* (1), 1-45.

Atkinson A. B, (1998). Social Exclusion, Poverty and Unemployment. Editors: A. B. Atkinson and John Hills, *in Exclusion, Employment and Opprtunity, Center for Analysis of Social Exclusion*, London School of Economics, 1-20.

Balcılar, M. (2016). Türkiye'deki Suriyeli Mültecilerin Sağlık Durumu Araştırması Türkiye'de Yaşayan Suriyeli Mültecilerde Bulaşıcı Olmayan Hastalık Risk Faktörleri Sıklığı", AFAD, T.C. Sağlık Bakanlığı, *World Health Organisation.*

Barın, H. (2015). Türkiye'deki Suriyeli Kadınların Toplumsal Bağlamda Yaşadıkları Sorunlar ve Çözüm. *Göç Araştırmaları Dergisi,* 2 (1), 10-56.

Baritci, F. (2017). Suriyeli Mültecilerin Türk Toplumuna Uyum Süreci Üzerine Bir Araştırma. *Uluslararası Hakemli İletişim ve Edebiyat Araştırmaları Dergisi,* (17), 227-245.

Biehl, K. ve Danış, D. (2020). *Toplumsal Cinsiyet Perspektifinden Türkiye'de Göç Araştırmaları*, SU Gender ve GAR Ortak Yayını, İstanbul 2020, 8-18.

Bozkurt, Ö. (2021). Hatay'ın Yayladağı İlçesine Göç Eden Suriyelilerin Bütünleşme Süreçleri. *Ankara Üniversitesi Sbf Dergisi*, 1-28.

Bölükbaşı, B. (2008). Türkiye'de Sosyal Dışlanma ve Yoksulluk. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Marmara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.

Buğra, A. (2005). Yoksulluk ve Sosyal Haklar, Sivil Toplum Geliştirme Merkezi Raporu, Aralık. www.spf.boun.edu.tr/docs/STGP_Bugra.pdf, adresinden 11.06.2023 tarihinde alınmıştır.

Castles, S. ve Miller, M. (2008). *Göçler Çağı: Modern Dünyada Uluslararası Göç Hareketleri.* (B. U. Bal ve İ. Akbulut, Çev.) İstanbul: İstanbul Bilgi Üniversitesi Yayınları.

Coşkun, E. (2014). Türkiye'de Göçmen Kadınlar ve Seks Ticareti. *Çalışma ve Toplum*, 42 (3), 185-206.

Cousins, C. (1998). Social Exclusion in Europe: paradigms of social disadvantage in Germany, Spain, Sweden and the United Kingdom.*Policy and Politics, 26*, (2), 127-146.

Çağlayan; S. (2006). Göç Kuramları, Göç ve Göçmen İlişkisi. *Muğla Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi (İLKE*), (17) 67-91.

Çakır, Ö. (2002). Sosyal Dışlanma. Dokuz Eylül Üniversitesi *Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi,* 4(3), 83-104.

Çelik, İ. A. ve Vural, F. (2018). Suriyeli Mülteci Kadınların Kuma Dramı: Kilis İli Örneği. *OPUS International Journal of Society Researches,* 8 (14), 341-382.

Dedeoğlu, S. ve Gökmen, Ç. E. (2020) "Göç Teorileri, Göçmen Emeği ve Entegrasyon: Kadınların Yeri", içinde (ed.) Kristen Biehl ve Didem Danış. *Toplumsal Cinsiyet Perspektifinden Türkiye'de Göç Araştırmaları*, İstanbul: Sabancı Üniversitesi Toplumsal Cinsiyet ve Kadın Çalışmaları Mükemmeliyet Merkezi (SU Gender) ve Göç Araştırmaları Derneği (GAR) Ortak Yayını, 18-38.

Demir, Z. ve Dönmez Kara, C. Ö., (2022). Türkiye'deki Kadın Göçmenlerin Toplumsal Cinsiyet Bağlamında İşgücü Piyasasındaki Yeri: Çanakkale Örneği. Çanakkale Bölgesinin Sosyo-Ekonomik Yapısı ve Bölgesel Kalkınma (pp.73-88), Bursa: Ekin Yayınevi.

Doğangün, G., ve Keysan, A. Ö. Göçün Suriyeli Kadınların Toplumsal Cinsiyet Pratikleri Üzerindeki Etkisi: İmkânlar ve Zorluklar. *Ankara Üniversitesi SBF Dergisi*, 77(1), 125-150.

Dönmez Kara, C. Ö., (2022). Türkiye'deki Suriyeli Gençlerin Toplumsal Uyum, Eğitim ve İşgücüne Katılmada Karşılaştıkları Sorunlar. *Geçici Koruma Statüsündeki Suriyeliler Güncel Tartışmalar* (pp.167-184), Ankara: Siyasal Kitabevi.

Else-Quest, N.M. ve Shibley Hyde, J. (2021) Kadın Psikolojisi ve Toplumsal Cinsiyet. Çev. Ed: Şeyda Türk, *Nobel Yayıncılık*, 9. Baskı, Ankara. 1-26.

Erdoğan, H. N. Ö. (2022). Zorunlu Göç Bağlamında Suriyeli Kadınların Sorunları. *İnsan ve Toplum Bilimleri Araştırmaları Dergisi,* 11 (1), 609-623.

European Council on Refugees and Exiles (ECRE), (2021). Country Report: Türkiye. Asylum Information Database, http://asylumineurope.org/wp-concert/uploads /2023/07/AIDA-TR_2022-Update.pdf, adresinden 11.09.2023 tarihinde alınmıştır.

Görün, M. ve Kara, M. (2010). Kentsel Dönüşüm ve Sosyal Girişimcilik Bağlamında Türkiye'de Kentsel Yaşam Kalitesinin Artırılması. *Yönetim Bilimleri Dergisi*, 8 (2), 137-164.

Güreşçi, E. (2010). Türkiye'de Kentten-Köye Göç Olgusu. *Doğuş Üniversitesi Dergisi, 11*(1), 77-86.

Han, O. (2016). *Yabancı Uyruklu Öğrencilerin Türkiye`de Sosyal Dılanma Düzeylerinin Ölçülmesine Yönelik Bir Alan Araştırması.* (Yüksek Lisans Tezi Sakarya Üniversitesi, Sakarya)

Hatipler, M. (2019). Boyut ve Etkenleriyle Sosyal Dışlanmanın Yoksullukla Karşılaştırmalı İlişkisi. *Bilgi Sosyal Bilimler Dergisi*, *21*(1), 39-77.

Hekimler, O. (2012). Yoksulluk Mu Yoksunluk Mu? Sosyal Dışlanma Üzerine Bir Değerlendirme. *Tekirdağ S.M.M.M Odası Sosyal Bilimler Dergisi* (1), 1-28.

İşcan, İ. H. ve Çakır, M. (2019). Türkiye'deki Sığınmacı Ve Mültecilerin Türk İşgücü Piyasasına Etkisi: Bir Saha Araştırması. *Sosyal Politika Çalışmaları Dergisi,* 19(43), 177-236.

Karakılıç, İ. Z., Körükmez, L. ve Soydan, C. (2019). *Resilience, Work and Gender in the (Turkish) Migratory Context Literature Review.* İstanbul: GAR Göç Araştırmaları Derneği, 1-53.

Keskin Aksay, N. (2020). Mülakat. *KADEM Kadın Araştırmaları Dergisi,* 6 (2), 159-173.

Koçak, Y. ve Terzi, E. (2012). Türkiye'de Göç Olgusu, Göç Edenlerin Kentlere Olan Etkileri ve Çözüm Önerileri, *KAÜ-İİBF Dergisi*, 3(3), 163-184.

Koubi, Vally and Spilker, Gabriele and Schaffer, Lena M. and Bernauer, Thomas, Environmental Degradation and Migration (2012). Available at SSRN: https://ssrn.com/abstract=2107133 or http://dx.doi.org/10.2139/ssrn.2107133

Kurt, H. (2006). Göç eğilimleri ve olası etkileri. *Yönetim Bilimleri Dergisi*, 4 (1), 135-160.

Mutluer, M. (2003). *Uluslararası Göçler ve Türkiye*, Çantay Kitabevi, İstanbul.

Oral, B. ve Çetinkaya, F. (2017). Sosyolojik Bir Olgu Olarak Göç, Tanımı, Nedenleri ve Göç Kuramları. *Türkiye Klinikleri Halk Sağlığı-Özel Konular, 3* (1), 1-8.

Oral, A.; Şişman, Y. (2013). Sosyal Politika. Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Yayını No: 2628.

Öz, C. S., & Balta, S. (2020). Türkiye'de Sosyal Dışlanma Algısı: Saü Çalışma Ekonomisi Ve Endüstri İlişkileri Bölümü Öğrencileri Üzerine Bir Alan Araştırması. *Seçme Yazılar-IV*, 79.

Özer, M. H. (2008). Günümüz İtibariyle Sivil Toplum Kuruluşlarının İktisadi ve Sosyal Fonksiyonları. *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*, 7(26), 86-97.

Özüdoğru, B. (2018). Yalnız Yaşayan Suriyeli Kadınlar: Adana Örneği. *Uluslararası Toplum Araştırmaları Dergisi (OPUS*), 8 (15), 1132-1162.

Pirages, D. (1997). Demographic Change and Ecological Security. *Environmental Change and Security Program (ECSP),* Washington, DC, United States.

Sapancalı, Faruk (2005a), Sosyal Dışlanma, *Dokuz Eylül Yayınları,* İzmir.

Sapancalı, Faruk (2005b), "Avrupa Birliği'nde Sosyal Dışlanma Sorunu ve Mücadele Yöntemleri", *Çalışma ve Toplum*, Sayı: 6, s. 51-106.

Sapancalı, F. (2003). Sosyal Dışlanma. *İzmir: Dokuz Eylül Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Yayınları.*

Sen, A, (2000), "Social Exclusion: Concept, Application and Scrutiny", Asian Development Bank, Social Development Papers No:1.

Silver, H ve Miller S. M. (2002), Social Exclusion: The European Approach to Social Disadvantage. Poverty & Race Research Action Council, September-October, 11 (5), (1-24).

Subaşıoğlu, D. ve Kara, M. (2023). Geçici Koruma Kapsamındaki Suriyeliler Konusunda Merkez Siyasetteki Hizipleşmenin Bursa İli Örneğinde Toplumsal Kutuplaşmaya Etkisi. *International Journal of Arts and Social Studies*, 6 (10), 18-42.

Süt, H. K. (2017). Suriye'den Göç Eden Kadınlar Ve Üreme Sağlığı Sorunları. *Sağlık Ve Toplum*, *27*(1), 3-7.

Şeker, D. ve Uçan, G. (2016). Göç Sürecinde Kadın. M*anisa Celal Bayar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi,* 14 (1), 0-0.

Şen, M. (2014). Türkiye'de İç Göçlerin Neden ve Sonuç Kapsamında İncelenmesi. *Çalışma ve Toplum*, 1(40), 231-256.

Tamer, M. (2020). Göç, Göçün Nedenleri ve Uluslararası Göç Üzerine Kavramsal Bir Analiz. *Journal of Social and Humanities Sciences Research,* 7(60), 2808-2818.

Taşcı, F. (2009). Bir Sosyal Politika Sorunu Olarak Göç. *Kamu-İş Dergisi*, 10 (4), 177-205.

Tokol, A. (2017). *Sosyal Dışlanma.* Sosyal Politika, 8. Baskı, Dora Yayınları, Bursa, 287-300.

T.C. Başbakanlık Afet ve Acil Durum Yönetimi Başkanlığı. (2014). 2014/4 sayılı Genelge ile Afet ve Acil Durum Yönetim Merkezleri Yönetmeliği. https://www.aile.gov.tr/uploads/athgm/uploads/pages/goc-afet-ve-acil-durumlarda-psikososyal-destek/2014-4-sayili-genelge.pdf adresinden 10.09.2023 tarihinde alınmıştır.

T.C. Cumhurbaşkanlığı. (2018). Bakanlıklara Bağlı, İlgili, İlişkili Kurum ve Kuruluşlar ile Diğer Kurum ve Kuruluşların Teşkilatı Hakkında Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi. T.C. Resmi Gazete (15.07.2018). https://www.mevzuat.gov.tr/ mevzuatmetin/19.5.4.pdf adresinden 10.09.2023 tarihinde alınmıştır.

T.C. İçişleri Bakanlığı Göç İdaresi Başkanlığı (2023). Geçici Koruma İstatistikleri. http://www.goc.gov.tr/gecici-koruma5638 adresinden 10.09.2023 tarihinde alınmıştır.

Tümertekin, E. ve Özgüç, N. *Beşerî Coğrafya: İnsan. Kültür. Mekân,* Çantay Kitabevi, İstanbul.

Türk, G. D. (2016). Türkiye'de Suriyeli Mültecilere Yönelik Sivil Toplum Kuruluşlarının Faaliyetlerine İlişkin Bir Değerlendirme. *Marmara İletişim Dergisi,* (25), 145-157.

Uluslararası Mülteci Hakları Derneği (UMHD) (2014, Kasım). Vizyon ile Misyon. https://umhd.org.tr/page/vizyon-misyon/65 11.06.2023 tarihinde alınmıştır.

Yalçın, Cemal. *Göç Sosyolojisi,* Anı Yayıncılık, Ankara, 2004.

Yaylagül, N. K. Ve Aslan, M. (2020). Yaşlılık, Mültecilik ve Sosyal Dışlanma: Suriyeli Yaşlı Mültecilerin Deneyimleri. *Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi,* 29(4), 406-422.

Yıldırımalp, S. (2014). Sosyal Dışlanma ve Avrupa Birliği Yaklaşımı. Siyaset, *Ekonomi ve Yönetim Araştırmaları Dergisi,* 2(2), 91-108.

Yıldız M. ve Sobacı, Z. M. (2013). *Kamu Politikası: Kuram ve Uygulama,* 1.Baskı, Adres Yayınları, Ankara.

Yılmaz, A. (2019). Göç ve Kadın: "Göçün Feminizasyonu" ve Kadın Göçmenlerin Durumu. *Manisa Celal Bayar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 17 (1), 383-400.

Yılmaz, V. ve Tamer, M. (2020). Türkiye'de Göç ve Kentleşme Üzerine Bir Değerlendirme. *Uluslararası Sosyal Bilimler ve Eğitim Bilimleri Sempozyumu*, 9-10 Ekim 2020, Çevrimiçi. 83-92.

Yorgun, S. ve Şenkal, A. (2005). Illegal Mobilization of Labour. The Effect of Illegal Migration and Unautharized Foreign Workers on The Turkish Labour Market. *İstanbul Üniversitesi İktisat Fakültesi Mecmuası, 55* (1), 191-220.

5902 sayılı Afet ve Acil Durum Yönetimi Başkanlığı ile İlgili Bazı Düzenlemeler Hakkında Kanun (2009). T.C. Resmi Gazete (17.06.2009). https://www.mevzuat.gov.tr/ mevzuatmetin/1.5.5902.pdf adresinden 15.07.2023 tarihinde alınmıştır.

6458 Sayılı Yabancılar ve Uluslararası Koruma Kanunu (2013). T.C. Resmi Gazete (11.04.2013). https://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2013/04/20130411-2.htm adresinden 15.07.2023 tarihinde alınmıştır.

KAYNAKÇA

Acker, J. (1989). The problem with patriarchy. *Sociology, 23*(2), 235-240.

Anthias, F. & Davis, N. (1992). *Racialized boundaries: race, nation, gender, colour, and class and the anti-racist struggle.* Routledge.

Boyd, M. (1992). Gender Issues in immigration and language fluency. B. Chiswick (Ed.), *Immigration, language and ethnicity* (305-372) içinde AEI Press.

Boyd, M. (1995). Migration regulations and sex selective outcomes in developed countries. *International migration policies and the status of female migrants* (83-98) içinde United Nations.

Brettell, C. B., & Simon, R. J. (1986). Immigrant women: An introduction. R. Simon & C. Brettel (Ed.), *International migration: The female experience*. (3-20) içinde Rowman and Allanheld.

Castles, S. & Miller M.J. (2008). *Göçler çağı: Modern dünyada uluslararası göç hareketleri* (İ. Akbulut ve B. Bal Çev İstanbul Bilgi Üniversitesi Yayınları.

Chappuis, M., Tomasino, A., & Didier, E. (2015). *Observatoire de l'accès aux droits et aux soins*. De La Mission France de Médecin du Monde.

Demelash, H., Motbainor, A., Nigatu, D., Gashaw, K., & Melese, A. (2015). Risk factors for low birth weight in Bale zone hospitals, South-East Ethiopia: a case–control study. *BMC Pregnancy And Childbirth*, *15*(1), 1-10.

Demir, A. O., & Moiz, M. (2016). *Türkiye'deki Suriyeli kadınlar: Sosyoekonomik ve hukuki sorunlar*. Kadın ve Demokrasi Derneği.

Ekmekci, P.E. (2017). Syrian refugees, health and migration legislation in Turkey. *Journal of Immigrant And Minority Health*, *19*(6), 1434-1441.

Erdoğan, M.M. (2020). *Suriyeliler barometresi SB-2021 "Suriyelilerle uyum içinde yaşamanın çerçevesi*". Eğiten Kitap Yayıncılık.

Erenel, H., Aydogan Mathyk, B., Sal, V., Ayhan, I., Karatas, S., & Koc Bebek, A. (2017). Clinical characteristics and pregnancy outcomes of Syrian refugees: a case–control study in a tertiary care hospital in Istanbul, Turkey. *Archives of Gynecology And Obstetrics*, *295*, 45-50.

Fair, F., Raben, L., Watson, H., Vivilaki, V., van den Muijsenbergh, M., Soltani, H., & ORAMMA team. (2020). Migrant women's experiences of pregnancy, childbirth and maternity care in European countries: A systematic review. *PloS One*, *15*(2), e0228378.

Fincher, R., Foster, L. E., & Wilmot, R. (1994). *Gender Equity And Australian ımmigration policy.* Australian Government Publishing Service.

Grove, N. J., & Zwi, A. B. (2006). Our health and theirs: Forced migration, othering, and public health. *Social Science & Medicine*, *62*(8), 1931-1942.

Harzig, C. (2003). 2 Women migrants as global and local agents. *Women, gender and labour migration* (15-28) içinde Routledge.

Hossin, M. Z. (2020). International migration and health: it is time to go beyond conventional theoretical frameworks. *BMJ Global Health*, *5*(2), e001938.

Kaygısız, I. (2018). *The Syrian refugee crisis and its effect on public services in Turkey.* Public Services International.

Kurtuldu, K., & Şahin, E. (2018). Göçün kadın yaşamı ve sağlığı üzerine etkileri. *Ordu Üniversitesi Hemşirelik Çalışmaları Dergisi*, *1*(1), 37-46.

Lebano, A., Hamed, S., Bradby, H., Gil-Salmerón, A., Durá-Ferrandis, E., Garcés-Ferrer, J., ... & Linos, A. (2020). Migrants' and refugees' health status and healthcare in Europe: a scoping literature review. *BMC Public Health*, *20*(1), 1-22.

Lim, L. (1995) The *status of women and international migration*. United Nations.

Mahler, S. & Pessar, P. (2006). Gender matters: ethnographers bring gender from the periphery toward the core of migration studies. *International Migration Review, 40*(1), 27– 63.

Matlin, S. A., Depoux, A., Schütte, S., Flahault, A., & Saso, L. (2018). Migrants' and refugees' health: towards an agenda of solutions. *Public Health Reviews*, *39*(1), 1-55.

Morokvaśic, M. (1984). Birds of passage are also women. *International Migration Review, 18*(4), 886– 907.

National Academies of Sciences, Engineering, and Medicine. (2018). Immigration *as a social determinant of health: Proceedings of a workshop*. The National Academies Press.

Ozel, S., Yaman, S., Kansu-Celik, H., Hancerliogullari, N., Balci, N., & Engin-Ustun, Y. (2018). Obstetric outcomes among Syrian refugees: a comparative study at a tertiary care maternity hospital in Turkey. *Revista Brasileira de Ginecologia e Obstetrícia*, *40*, 673-679.

Özerim, M. G., & Çetin, E. (2019). The interplay between migration and women the case of Syrians in Turkey. O.B. Çelik & M. I. Yenilmez (Ed.), *Women's economic empowerment in Turkey*, (1-14) içinde Routledge.

Parson, N. (2010). I am not [just] a rabbit who has a bunch of children!: Agency in the midst of suffering at the intersections of global inequalities, gendered violence, and migration. *Violence Against Women, 16*(8), 881–901

Pringle, R. (1995). Destabilizing patriarchy. B. Caine & R. Pringle (Ed.), In: *Transitions: New Australian feminisms* (198-211) içinde Martin's Press.

Racape, J., De Spiegelaere, M., Alexander, S., Dramaix, M., Buekens, P., & Haelterman, E. (2010). High perinatal mortality rate among immigrants in Brussels. *European Journal of Public Health*, *20*(5), 536-542.

Samari, G. (2017). Syrian refugee women's health in Lebanon, Turkey, and Jordan and recommendations for improved practice. *World Medical & Health Policy*, *9*(2), 255-274.

Sutan, R., Mohtar, M., Mahat, A. N., & Tamil, A. M. (2014). Determinant of low birth weight infants: A matched case control study. *Open Journal of Preventive Medicine, 4*, 91-99.

Tienda, M., & Booth, K. (1991). Gender, migration and social change. *International Sociology*, *6*(1), 51-72.

Tuzcu, A. & Ilgaz A. (2015). Göçün kadın ruh sağlığı üzerine etkileri. Psikiyatride güncel yaklaşımlar. *Current Approaches in Psychiatry, 7*(1), 56-67.

UN Women. (2018). *Needs assessment of Syrian women and girls under temporary protection status in Turkey*. Retrieved July 21, 2023 from https://eca.unwomen.org/sites/ default/files/Field%20Office%20ECA/Attachments/Publications/Country/Turkey/The %20Needs%20AssessmentENGWEBcompressed.pdf.

UNHCR. (2017). *Turkey: Refugees' right to education*. Retrieved July 21, 2023 from https://data2.unhcr.org/es/documents/download/57330.

UNHCR. (2023). *Refugee data finder*. Retrived July 7, 2023 from https://www.unhcr .org/refugee-statistics/

Villasana, D. (2016). Picturing health: challenges for Syrian refugees in Turkey. *The Lancet*, *388*(10056), 2096-2103.

World Health Organization. (2018*). Report on the health of refugees and migrants in the WHO European region: no public health without refugee and migrant health*. WHO Regional Office for Europe.

Zlotnik, H. (1995). The south-to-north migration of women. *International Migration Review*, *29*(1), 229-254.

KAYNAKÇA

Agier, M. (2002). *Aux bords du monde, les réfugiés*. Flammarion.

Anthias, F. & Davis, N. (1992), *Racialized boundaries: race, nation, gender, colour, and class and the anti-racist struggle,* Routledge.

Bağder- Öztin, D. (1999). Sinema Göstergebilimi, http://dad.boun.edu.tr/en/download/article-file/52698 adresinden 20.08.2023 tarihinde alınmıştır.

Barthes, R. (1993). Göstergebilimsel serüven. (Çev. Mehmet Rifat-Sema Rifat),Yapı Kredi.

Bauman, Z. (2018). Iskarta hayatlar, modernite ve safraları, 2. Baskı, Can Yayınları:

Castles, S., & Miller, M. J. (2008). *Göçler çağı: Modern dünyada uluslararası göç hareketleri,* İstanbul Bilgi Üniversitesi.

Çakmak, S. (2010). *Değişen hayatların görünmez sahipleri: göçmen kadınlar.* Fe Dergi.

De Saussure, F. (1998), *Genel dilbilim dersleri, "Cours de linguistique generale"den* (Çev. Prof. Dr. Berke Vardar). Multilingual Yayınları.

Demir, T. & Nalbant, F. (2023). Kadına yönelik şiddetle mücadelede kullanılan mobil uygulamaların kamu değeri perspektifinden değerlendirilmesi. *Fiscaoeconomia , 7* (1), 341-364.

Eker, K. (2021). Türk sinemasında düzensiz göç: tarihsellik bağlamında bir değerlendirme. *Göç Dergisi*, *8*(3), 407 – 434.

Erdoğan, M. M. (2020). *Suriyeliler barometresi 2019, Suriyelilerle uyum içinde yaşamın çerçevesi.* Orion Kitabevi.

Ergün, R. (2020). Yoksulluğun önlenmesinde dinin rolü, (Ed. F. İzci, B Göksoy Sevinçli, K. Demirci) *Sosyo-Ekonomik Boyutlarıyla Yoksulluk Gerçeği içinde.* Ekin Kitabevi.

European Council on Refugees and Exiles (ECRE). (2017). *Country Report: Turkey.* The Asylum Information Database (AIDA).

Genç, H. D., & Öztürk, D. (2016). Türkiye'deki Suriyeli kadınlar: mevcut durumları, sorunlar ve çözüm önerileri. *Liberal Düşünce Dergisi,* (84), 67-91.

Göç, E. (2023). Geçici koruma kapsamında bulunanların suç oranlarına dair algı araştırması: Çankırı ili örneği. *Motif Akademi Halkbilimi Dergisi*, *16*(43), 1516-1533.

Gülerce, H. (2020). Göç ve belirsizlik: eşleri kayıp suriyeli sığınmacı kadınlar. *İnsan ve Toplum Dergisi, 10*(3), 217-221.

Hébert, L. (2020). *An introduction to applied semiotics: Tools for text and image analysis.* Routledge publishing.

İnsan Hakları ve Sığınmacılar İçin Dayanışma Derneği. (Mazlumder) (2014). *Kamp dışında yaşayan Suriyeli kadın sığınmacılar raporu.* https://istanbul.mazlumder.org/tr/main/yayinlar/yurt-ici-raporlar/3/mazlumder-kamp-disinda-yasayan-suriyeli-kadin/1116 adresinden 10.08.2023 tarihinde alınmıştır.

Kanal, M., & Rottmann, S. B. (2021). Everyday agency: rethinking refugee women's agency in specific cultural contexts. *Frontiers in psychology,* 12, 726729.

Kirişçi, K. (2014), *Misafirliğin ötesine geçerken: Türkiye'nin suriyeli mülteciler sınavı.* İngilizceden (Çev. Sema Karaca), Brookıngs Enstitüsü & Uluslararası Stratejik Araştırmalar Kurumu (USAK),

Knox, C. (1998). Local government in Northern Ireland: Emerging from the bearpit of sectarianism. *Local Government Studies*, *24*(3), 1-13.

Kömürcü, Y., Özsoy, R. ve Çobanoğlu, A. (2011). Kadın sığınmacılar: uluslararası göçün sessiz tanıkları. (Ed.) Esen E. ve Yazıcı Z. *Onlar Bizim Hemşehrimiz* içinde. Siyasal Kitabevi.

Kümbetoğlu, B. (1997). Göçmenlik mültecilik, yeni bir yaşam ve sonrası. *II. Ulusal Sosyoloji Kongresi: Toplum ve Göç*, DİE. 271-280.

Levin, S. A. (2006). Learning to live in a global commons: socioeconomic challenges for a sustainable environment. *Ecol Res, 21*(3),328–333.

McAuliffe, M. and A. Triandafyllidou (Eds.), 2021. *World migration report 2022*. International Organization for Migration (IOM), Geneva.

Mülteciler Derneği, *Türkiyede'ki Suriyeli Sayısı Haziran* 2022, https://multeciler.org .tr/turkiyedeki-suriyeli-sayisi-haziran-2022/adresinden 115.08.2023 tarihinde alınmıştır.

Nalbant, F., Eseler, B. ve Göksoy-Sevinçli, B. (2022), Göç olgusuna ilişkin kavramsal ve kuramsal bir çerçeve, (Ed.) M. Kartal ve İ. Akbal (2022), *Ulusal ve Uluslararası Boyutlarıyla Göç: Kuramlar, Politikalar, Uygulamalar ve Ekonomik Sonuçlar*, (s. 1-24) içinde. Nobel Yayıncılık.

Orhan, O. ve Gündoğar, S. S. (2015). *Suriyeli sığınmacıların Türkiye'ye etkileri*. Ortadoğu Stratejik Araştırmalar Merkezi.

Oswald, R. L. (2011). *Marketing semiotics: Sings, strategies and brand value.* Oxford University Press.

Özpınar, E. (2016). *Bebek ölüm hızı Türkiye genelinde azalıyorken neden suriyeli nüfusun fazla olduğu yerlerde artıyor?.* Türkiye Ekonomi Politikaları Araştırma Vakfı (TEPAV) Değerlendirme Notu, TEPAV.

Özvarış, Ş., Kaptanoğlu, İ. Y., Ünlü, H. K. ve Erdost, T. (2019). *Kadın sağlığı danışma merkezlerine başvuran Suriyeli kadınların üreme sağlığı ve toplumsal cinsiyet temelli şiddet hizmetlerine ilişkin ihtiyaçlarının belirlenmesi araştırma raporu.* Merdiven Yayınları.

Pap, A. (2014), Is there a legal right to free choice of ethno-racial ıdentity?: legal and political difficulties in defining minority communities and membership boundaries. *Columbia Human Rights Law Review*, 46(2), 2014-2015, Available at SSRN: https://ssrn.com/abstract=2712435

Roupetz, S., Garbern, S., Michael, S., Bergquist, H., Glaesmer, H., & Bartels, S. A. (2020).
Continuum of sexual and gender-based violence risks among Syrian refugee women and girls in Lebanon. *BMC women's health*, *20*(1), 176.

Sam, D. L. (2006). Acculturation of immigrant children Island women. David L. SAM ve John W.BERRY *Acculturation Psychology* (403-418) içinde. Cambridge University Press.

Schultz, W. M., Kelli, H. M., Lisko, J. C., Varghese, T., Shen, J., Sandesara, P., Quyyumi, A. A., Taylor, H. A., Gulati, M., Harold, J. G., Mieres, J. H., Ferdinand, K. C., Mensah, G. A. & Sperling, L. S. (2018). Socioeconomic status and cardiovascular outcomes: challenges and interventions. circulation, *137*(20), 2166–2178.

Şeker, D. ve Uçan, G. (2016). Göç sürecinde kadın. *CBÜ Sosyal Bilimler Dergisi, 14*(1), 199-214.

Türk Dil Kurumu Sözlükleri (2023). *Göçmen.* https://sozluk.gov.tr/ adresinden 15.08.2023 tarihinde alınmıştır.

T.C. İçişleri Bakanlığı Göç İdaresi Genel Müdürlüğü. *Düzensiz Göçmen İstatistikleri.* (2023). https://www.goc.gov.tr/duzensiz-goc-istatistikler adresinden 20.08.2023 tarihinde alınmıştır.

T.C. İçişleri Bakanlığı Göç İdaresi Genel Müdürlüğü. *Göç İdaresi Geçici Koruma İstatistikleri.* (2023). https://www.goc.gov.tr/gecici-koruma5638 adresinden 20.08.2023 tarihinde alınmıştır.

Türk Tabipler Birliği (2014). Suriyeli sığınmacılar ve sağlık hizmetleri raporu. Türk Tabipler Birliği Yayınları.

Uçar, A. K. (2020). Neoliberalizmin dayanılmaz ağırlığının gölgesinde yaşama tutunmak: türk sineması çerçevesinde suriyeli sığınmacılar. *International Journal of Social and Humanities Sciences (IJSHS), 4*(2), 11-26

Umar, G. B., & Indo I. B. (2018). Socioeconomic Challenges and Opportunities of *Urbanization in Nigeria.* (Ed. Abubakar, I.R., & Dano, U. L.) *Urbanization And Its Impact On Socio-Economic Growth İn Developing Regions* (s.219-240) içinde. https://www.igi-global.com/chapter/socioeconomic-challenges-and-opportunities-of-urbanization-in-nigeria/183604 IGI Global.

UNDESA United Nations Department of Economic and Social Affairs. (2020). *International migration 2019 Report*.https://www.un.org/en/development/desa/population/migration/publications/migrationreport/docs/InternationalMigration2019_Report.pdf adresinden 15.08.2023 tarihinde alınmıştır.

Williams, D. R., Mohammed, S. A., Leavell, J., & Collins, C. (2010). Race, socioeconomic status, and health: complexities, ongoing challenges, and research opportunities. *Annals of the New York Academy of Sciences,* 1186, 69–101.

Yalim, A. C., & Critelli, F. (2023). Gender roles among Syrian refugees in resettlement contexts: Revisiting empowerment of refugee women and needs of refugee men. *Women's Studies International Forum,* 96.

Yılmaz, H. (2013). *Türkiye'de Suriyeli Mülteciler - İstanbul Örneği – Tespitler, İhtiyaçlar ve Öneriler.* Mazlumder.

Yiğittürk- Ekiyor, E. (2020). Adı kadın göçü ya da göçün kadınlaşması. (Ed.) Doç. Dr. Aysel Günindi Ersöz, *Destandan Güncele Doğudan Batıya Kadın Üzerine Tartışmalar*, (s.215-239) içinde, Nobel Yayıncılık.

Yüksel, E. (2019). Daha ve misafir filmlerinde mültecilere yönelik dışlama pratikleri ve yok-yerler. *Ankara Üniversitesi İlef Dergisi*, *6* (2) , 227-250 .

KAYNAKÇA

Bouffet, A., Delaporte, L., Rebelo, A. & Salin, F. (2021). Les étudiants exilés à l'université française: l'institutionnalisation paradoxale des programmes de reprise d'études de 2015 à 2020. *Journal of International Mobility*, 1(9), 61-83.

Campus France. (2022). *Chiffres.* https://ressources.campusfrance.org/publications/chiffres_cles/fr/chiffres_cles_2022_fr.pdf adresinden 28.07.2023 tarihinde alınmıştır.

Castles, S. ve Miller, M. J. (2008). *Göçler çağı, modern dünyada uluslararası göç hareketleri.* (B.U. Bal-İ..Akbulut, Çev.). (1.Baskı). İstanbul Bilgi Üniversitesi Yayınları.

Coşkun, B. B. ve Nielsen, S. Y. (2019). *Türkiye Suriye sınırındaki hayatlar.* Maya Akademi Yayınevi.

Duruel, M. (2017). *Sosyo-ekonomik yönleriyle Hatay'daki Suriyeliler.* Kriter Yayınevi.

Erdoğan, M. M. (2017). Elite dialogue: *Türkiye'deki mülteci akademisyen ve üniversite öğrencilerinin durumu, sorunları ve beklentileri araştırması.* Hacettepe Üniversitesi Göç ve Siyaset Araştırmaları Merkezi.

Erdoğan, M. M. (2018). *Suriyeliler barometresi Suriyelilerle uyum içinde yaşamanın çerçevesi.* İstanbul Bilgi Üniversitesi Yayınları.

Geçici Koruma Yönetmeliği (2014). T.C. Resmi Gazete. (22.10.2014). https://www.mevzuat.gov.tr/MevzuatMetin/21.5.20146883.pdf adresinden 10.08.2024 tarihinde alınmıştır.

Göç Terimleri Sözlüğü. (2009). IOM Uluslararası Göç Örgütü. Uluslararası Göç Örgütü Yayınları. No: 18, İsviçre, https://www.goc.gov.tr/kurumlar/goc.gov.tr/files/goc_terimleri_sozlugu(1).pdf adresinden 09.05.2023 tarihinde alınmıştır.

Gülerce, H. ve Çorlu, R. (2021). Yükseköğretimdeki Suriyeli sığınmacı öğrenciler: uyum ve çatışma alanları. *Üsküdar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 0 (12), 71-106.

Institut National de Statistique et des études économiques (INSEE). (2022). *Statistiques.* https://www.insee.fr/fr/statistiques/3633212 adresinden 10.08.2023 tarihinde alınmıştır.

Kantzara, V. (2011). The Relation of education to social sohesion. *Social Cohesion and Development*, 6 (1), 37-50.

Kaya, M. (2017). *Türkiye'deki Suriyeliler iç içe geçişler ve karşılaşmalar.* Hiperlink Eğitim İletişim Yayıncılık.

MenS (Le réseau "Migrants dans l'Enseignement Supérieur). (2019). *Le réseau des établissement français.* https://www.campusfrance.org/fr/migrants-enseignement-superieur-reseau-etablissements-francais adresinden 06.07.2023 tarihinde alınmıştır.

Murtaza, R. ve Alley, S. (2010). *Aspirations for higher education among newcomer refugee youth in toronto: expectations, challenges, and strategies. refugee.* Refuge: Canada's Journal on Refugees, 27 (2), 65-78.

Pélissier, C. ve Qotb, H. (2011). *Les types d'aides dans une formation doctorale: le cas de la Syrie*. *Apprendre les langues à l'université au XXIe siècle*, http://www.dilc.upmc.fr/contributor/resources/download/diltec/PelissierQotb.pdf.

Sasia, J. (2018). Être étudiant et réfugié, la catégorisation à l'épreuve des mobilités et des politiques d'accueil. *Migration Société*, 30 (174), 75-89.

Shakya, Y. B., Guruge, S., Hynie, M., Akbari, A., Malik, M., Htoo, S., Khogali, A. & Mona, S. (2010). Aspirations for higher education among newcomer refugee youth

in Toronto: expectations, challenges and strategies, *Political Science Refuge: Canada's Journal on Refugees,* 27(2), 65-78.

Şahin S. A., & Çelik Z., (2020). Dışlanma ve umut arasında: Suriyeli yükseköğretim öğrencilerinin deneyimleri. *Yükseköğretim ve Bilim Dergisi*, 10(3), 494-503.

T.C. İçişleri Bakanlığı Göç İdaresi Başkanlığı. (2023). Geçici Koruma İstatistikler. https://www.goc.gov.tr/gecici-koruma5638 adresinden 28.03.2023 tarihinde alınmıştır.

T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı Yurtdışı Türkler ve Akraba Topluluklar Başkanlığı, S*uriyeli öğrenciler için destek bursları.* https://ytb.gov.tr/haberler/suriyeli-ogrenciler-icin-destek-burslari adresinden 13.08.2023 tarihinde alınmıştır.

Türkiye Bursları. (2023). Raporlar. https://www.turkiyeburslari.gov.tr, adresinden 21.07.2023 tarihinde alınmıştır.

UNHCR. (2023). L'agence des Nations Unies pour les réfugiés France, *Situation Syria Regional Refugee Response,* https://data.unhcr.org/en/situations/syria, adresinden 28.03.2023 tarihinde alınmıştır.

UNHCR, *Tertiary Education,* https://www.unhcr.org/what-we-do/build-better-futures/education/tertiary-education, adresinden 21.08.2023 tarihinde alınmıştır.

Uluslararası Göç Örgütü (IOM), *About migration.* https://www.iom.int/about-migration adresinden 04.05.2023 tarihinde alınmıştır.

Uluslararası Göç Örgütü (IOM). (2022). *2022 Dünya Göç Raporu,* https://world migrationreport.iom.int/wmr-2022-interactive/ adresinden 04.05.2021 tarihinde alınmıştır.

Yükseköğretim Kurulu Tarafından Yurtdışından Gelecek Yabancı Uyruklu Öğrencilere Sağlanacak Desteklere İlişkin Usul ve Esaslar. (2023). https://www.yok.gov.tr /Documents/Ogrenci/BursDokuman/yabanci-uyruklu-ogrenciler-usul-ve-esaslar-27032023.pdf adresinden 17.04.2023 tarihinde alınmıştır.

Yükseköğretim Kurumlarında Önlisans ve Lisans Düzeyindeki Programlar Arasında Geçiş, Çift Anadal, Yan Dal ile Kurumlar Arası Kredi Transferi Yapılması Esaslarına İlişkin Yönetmeliğin Ek Madde-2 Uyarınca Mısır ve Suriye'den Yapılacak Yatay Geçiş İşlemlerine İlişkin Esaslar. (2016). https://www.yok.gov.tr/ogrenci/ek-madde-2-uyarinca-misir-ve-suriyeden-yapilabilecek-yatay-gecis-islemlerine-iliskin-esaslar adresinden 17.04.2023 tarihinde alınmıştır.

Yükseköğretim Kurulu. *Yurt dışında kabul edilecek öğrenci kontenjanları.* https:// www.yok.gov.tr/ogrenci/yurt-disinda-kabul-edilecek-ogrenci-kontenjanlari, adresinden 17.04.2023 tarihinde alınmıştır.

Yükseköğretim Kurulu. (2023). *İstatistikler*. https://istatistik.yok.gov.tr/ adresinden 26.03.2023 tarihinde alınmıştır.

TÜRK UZAY EKOSİSTEMİ
KAVRAMSAL İNCELEMELER

Doç. Dr. Mustafa Kemal TOPCU

Bu kitabın yayın hakkı SİYASAL KİTABEVİ'ne aittir. Yayınevinin ve yayınlayıcısının yazılı izni alınmaksızın kısmen veya tamamen alıntı yapılamaz, hiçbir şekilde kopyalanamaz, çoğaltılamaz ve yayınlanamaz.

Türk Uzay Ekosistemi

Kavramsal İncelemeler

Editör: Doç. Dr. Mustafa Kemal Topcu

Yayınevi Editörü: Gamze Uçak
Kapak ve Sayfa Düzeni: Buse Dilara Dirim
©Siyasal Kitabevi Tüm Hakları Saklıdır.
2023 Mart, Ankara
ISBN No: 978-625-7424-77-6
Siyasal Kitabevi-Ünal Sevindik
Yayıncı Sertifika No: 14016
Şehit Adem Yavuz Sok. Hitit Apt. 14/1
Kızılay-Ankara
Tel: 0(312) 419 97 81 pbx
Faks: 0(312) 419 16 11
Baskı:
Repro Bir Matbaacılık Kağ. Rekl. Tasarım Tic. Ltd. Şti.
Sertifika No: 47381
İvedik OSB Matbaacılar Sitesi 1514. Cad.
No: 23-25 Yenimahalle/ANKARA
Dağıtım:
Siyasal Kitabevi
Şehit Adem Yavuz Sok. Hitit Apt. 14/1
Kızılay/Ankara
Tel: 0(312) 419 97 81 pbx
Faks: 0(312) 419 16 11
e-posta: info@siyasalkitap.com
http://www.siyasalkitap.com
Bu kitap projesi ST Strateji ve Teknoloji Geliştirme Eğt.Den.Dan.San.Tic.Ltd.Şti. tarafından kısmen desteklenmiştir.

KAYNAKÇA

Bozkurt, İ. ve Ercan, M. K. (2016), Kamusal Bir Sektör Olarak Uzay Sektörü ve Uzay Sektörüne Yönelik Yatırımların Değerlendirilmesi, *International Review of Economics and Management*, 1-26.

Companies, (2022), *Pivate Space Companies*, Aralık 2022 tarihinde Wikipedia https://en.wikipedia.org/wiki/Category:Private_spaceflight_companies, adresinden alındı.

Çarıkçı, B., Kandemir, A., Celep, S., Sefa, M., Öztürk, S. ve Mermer, K. (2021, Ocak-Şubat). *Teknik Yazı, Aralık 2022 tarihinde* TT Magazin İnternet sitesi: https://tusside.tubitak.gov.tr/sites/images/Tusside/uzay_egilimleri_tiad_2021_mart.pdf adresinden alındı.

Dede, G. (2013). *Türkiye için uzay teknolojileri öngörü çalışması,* Yayımlanmamış Doktora Tezi, Kara Harp Okulu Komutanlığı Savunma Bilimleri Enstitüsü, Ankara.

ESA, (2022), *What is Space 4.0*, Aralık 2022 tarihinde ESA İnternet Sitesi: https://www.esa.int/About_Us/Ministerial_Council_2016/What_is_space_4.0, adresinden alındı.

Küçük, İ., (2022), *Türkiye'nin uzay atılımları, Anadolu Ajansı,* Aralık 2022 tarihinde Anadolu Ajansı İnternet Sitesi: https://www.aa.com.tr/tr/analiz/turkiyenin-uzay-atilimlari/2469763 adresinden alındı.

Özalp, H. D. (2021). *Türkiye Havacılık ve Uzay Sanayi,* Ankara: Orion Kitabevi.

Özalp, H. D. (2020). *Teknolojik Dönüşüm Ve İşgücünün Niteliği: Havacılık ve Uzay Sanayi Üzerine Nitel Bir Araştırma*,

SAHA, (2022), *Exhibitor List*, Aralık 2022 tarihinde SAHA İnternet sitesi: https://www.sahaexpo.com/exhibitor-list adresinden alındı.

SATNEWS, (2022), https://news.satnews.com/2022/01/27/by-2030-nsr-reports-trillion-in-global-space-economy-revenues/

Sökmen, D. D. (2020), *Uzay Ekosisteminin İnşası ve Turkiye,* Aralık 2022 tarihinde Business Diplomacy İnternet sitesi: https://businessdiplomacy.net/tr/uzay-ekosisteminin-insasi-ve-türkiye/ adresinden alındı. İnternet erişim tarihi: Aralık 2022.

SSB, (2017). *Savunma ve Havacılık Sanayii Yatırımlarında Yararlanabilecek Devlet Destekleri ve Teşvik Programları,* Aralık 2022 tarihinde SSB İnternet sitesi: https://www. kompozit.org.tr/wp-content/uploads/2017/12/EK-B-Savunma-ve-Havacılık-Sanayii-Yatırımlarında-Yararlanılabilecek-Devlet-Destekleri-ve-Teşvik-Programları.pdf adresinden alındı.

STRATEJİ, (2004), TÜBİTAK *2003-2023 Strateji Belgesi,* Aralık 2022 tarihinde TÜBİTAK İnternet sitesi: https://www.tubitak.gov.tr/tubitak_content_files/vizyon2023/Vizyon2023_Strateji_Belgesi.pdf adresinden alındı.

Türksoy, E., (2020), "Government Intervention in the Space Sector: Policy Recommendations For Turkey", *Marmara Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi*, Cilt: 42, Sayı: 2, syf 265-282.

KAYNAKÇA

Jakhu, R. (2005). Legal Issues Relating To The Global Public Interest in Outer Space. McGill University, Montreal, Canada.

Zwaan, T.M. (2010). Current Issues&Prospects Of International Space Law. Leiden University, Leiden.

McDowell, J. (2018). Acta Astronautica. Cambridge, MA, USA.

derinleştirilmesi, uzay faaliyetleri ile elde edilecek bilgi ve kaynakların adil ve hakkaniyetli paylaşımının garanti altına alınması ve gelecek kuşakların Dünya üzerindeki ve uzaydaki hak ve mevcudiyetlerinin korunmasına katkı sağlayacaktır. İnsanlığın geleceği açısından bilinmezliklerle dolu uzayın araştırılması ve uzaya dönük adımların sıklaştırılması elzemdir; fakat uzayda kontrolsüzce atılacak adımlar Dünya ve insanlık açısından felaket getirebilecek potansiyele sahiptir. Bu nedenle uzay faaliyetlerinin insanlığın ve gezegeninin ortak çıkarını koruyacak bir düzen içinde sürdürülmesi gerekmektedir.

KAYNAKÇA

1959 tarihli Antarktika Antlaşması. "Antarctic Treaty". Secretariat of the Antarctic Treaty Web Sitesi. Erişim Tarihi: 29 Ağustos 2022. https://www.ats.aq/e/antarctic treaty.html.

1967 Tarihli Uzay Antlaşması. "Treaty on Principles Governing the Activities of States in the Exploration and Use of Outer Space, including the Moon and Other Celestial Bodies". Erişim Tarihi: 23 Aralık 2020.

1968 Tarihli Astronotların Kurtarılması, Astronotların ve Uzaya Fırlatılmış Olan Araçların Geri Verilmeleri Hakkında Anlaşma. "Agreement on the Rescue of Astronouts, the Return of Astronouts and the Return of Objects Launched into Outer Space". Erişim Tarihi: 23 Aralık 2020.

1972 Tarihli Uzay Cisimlerinin Verdiği Zarardan Dolayı Uluslararası Sorumluluk Hakkında Sözleşmesi. "Covention on International Liability for Damage Caused by Space Objects". Erişim Tarihi: 23 Aralık 2020.

1976 tarihli Tescil Sözleşmesi. "Convention on Registration of Objects Launched into Outer Space". Erişim Tarihi: 29 Ağustos 2022. https://www.unoosa.org/oosa/en/ourwork/spacelaw/treaties/registration-convention.html.

1979 tarihli Ay Antlaşması. "Agreement Governing the Activities of States on the Moon and Other Celestial Bodies". Erişim Tarihi: 12 Kasım 2020. https://www.unoosa.org/oosa/en/ourwork/spacelaw/treaties/moon-agreement.html.

1991 Protocol on Environmental Protection to the Antarctic Treaty, Erişim Tarihi: 13 Aralık 2020. https://www.ats.aq/documents/recatt/Att006_e.pdf.

1992 tarihli Biyolojik Çeşitlilik Sözleşmesi. "Convention on Biological Diversity". Erişim Tarihi: 24 Aralık 2020.

1992 tarihli BM Çevre ve Kalkınma Raporu. "Report of the United Nations Conference on Environment and Development". Erişim Tarihi: 24 Aralık 2020.

1994 tarihli New York Antlaşması. Agreement Relating to Implementation of Part XI of the Unıted Nations Convention on the Law of the Sea of 10 December 1982.

Akçapar, B. (1996). Birleşmiş Milletler Deniz Hukuku Sözleşmesi'nde Deniz Hukuku Uluslararası Mahkemesi. Ankara Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi Dergisi, 51 (01): 19-42.

Başlar, Kemal (1998), The Concept of the Common Heritage of Mankind in International Law. Netherlands: Kluwer Law International.

Birleşmiş Milletler Deniz Hukuku Sözleşmesi. (1982). "United Nations Convention on the Law of the Sea". Erişim Tarihi: 29 Ağustos 2022. https://www.unclos.org/.

BMGK 53/152 Sayılı Karar. (1998). Universal Declaration on the Human Genome and Human Rights. Erişim Tarihi: 22 Şubat 2022. https://www.ohchr.org/EN/ ProfessionalInterest/Pages/HumanGenomeAndHumanRights.aspx.

Brown, E. D. (1995). The 1994 Agreement on the Implementation of Part XI of the UN Convention on the Law of the Sea: Breakthrogh to Universality?. Marine Policy, 19(1): 5-20.

Brunnée, J. (2008). Common Areas, Common Heritage, and Common Concern. İçinde: D., Bodansky, J. Brunnée ve E. Hey, (Der.). The Oxford Handbook of International Environmental Law. 551-576.

Erdem, M. (2014), Uzayın ve Uzay Faaliyetlerinin Hukuki Rejimi. Ankara: Savaş Yayınevi.

FAO. (1983). International Undertaking on Plant Genetic Resources. Resolution 8/83. Erişim Tarihi: 21 Şubat 2022. chrome-extension://efaidnbmnnnibpcajpcglclefindmkaj/viewer.html?pdfurl=https%3A%2F%2Fwww.fao.org%2Fwiews-archive%2Fdocs%2FResolution_8_83.pdf&clen=41845.

Ferreira, B. (2020). Amazon Satellites Add to Astronomers' Worries About the Night Sky, https://www.nytimes.com/2020/08/10/sc ience/amazon-project-kuiper.html.

Guntrip, E. (2003). The Common Heritage of Mankind: An Adequate Regime for Managing the Deep Seabed?, Melbourne Journal of International Law, 4 (2): 376-405.

Hardin, G. (1968). The Tragedy of the Commons. Science, 162(3859): 1243-1248.

International Treaty on Plant Genetic Resources for Good and Agriculture. (2001). Food and Agriculture Organization of the United Nations. Erişim Tarihi: 4 Mart 2022. https://www.fao.org/plant-treaty/overview/texts-treaty/en/.

İnan Şimşek, A. ve Atvur, S. (2021). 21. Yüzyılda Uluslararası Uzay Rejiminin İnsanlığın Ortak Mirası Temelinde Yeniden İnşası. Alternatif Politika, 13 (3): 593-628.

Jakhu, R. S., Kuan-Wei, C. ve Goswami, B. (2020). Threats to Peaceful Purposes of Outer Space: Politics and Law. Astropolitics The International Journal of Space Politics & Policy, 18(1), 22-50.

Joyner, C. C. (1986), Legal Implications of the Concept of the Common Heritage of Mankind, The International and Comparative Law Quarterly, 35 (1): 190-199.

Kan, S. (2007). China's Anti-Satellite Weapon Test. Congressional Research Service of USA. Retrieved from https://sgp.fas.org/crs/row/RS22652.pdf.

Kıvılcım, Z. (2010), Uluslararası Kamu Hukukunda İnsanlığın Ortak Mirası İstanbul: On İki Levha Yayıncılık.

Kiss, A. (1985), The Common Heritage of Mankind: Utopia or Reality?, International Journal, 40 (3): 423-441.

Korsmo, F. L. (2007), The Birth of the International Geophysical Year, The Leading Edge-Society of Exploration Geophysicists, 1312-1316.

Koudeka, O. (2011). The Technical Dimension of Space. İçinde: C. Brünner, A. Soucek (Der.). Outer Space in Society, Politics and Law (ss. 46-54). Mörlenbach: Springer.

Marin, C. (2011). Starlight: A Common Heritage. The Role of Astronomy in Society and Culture Proceedings IAU Symposium, 260: 449-456.

Mayer, H. (2011). A Short Chronology of Spaceflight. İçinde: C. Brünner ve A. Soucek (Der.), Outer Space in Society, Politics and Law (ss. 20-29). Springer: Mörlenbach.

Meyer, P. (2021). Arms Control in Outer Space: A Diplomatic Alternative to Star Wars. İçinde: J. M. Ramírez ve B. Bauzá-Abril (Der.), Security in the Global Commons and Beyond (ss. 85-97). Switzerland: Springer.

Moltz, J. C. (2019). The Changing Dynamics of Twenty-First-Century Space Power. Strategic Studies Quarterly. Spring, 66-94.

NASA's Report, NASA's Efforts to Mitigate the Risks Posed by Orbital Debris. 27 Ocak 2021, Report No: IG-21-011.

National Space Society. (2014). Position Paper: Protecting Earth from Cosmic Impacts. Erişim Tarihi: 4 Haziran 2022. chrome-extension://efaidnbmnnnibpcajpcglclefindmkaj/https://space.nss.org/wp-content/uploads/NSS-Position-Paper-Planetary-Defense-2014.pdf.

Odishaw, H. (1969). The International Geophysical Year and World Politics. Journal of Intenational Affairs, 13 (1), 47-56.

Oduntan, G. (2005). Imagine There are no Possessions: Legal and Moral Basis of the Common Heritage Principle in Space Law. Manchester Journal of International Economic Law, 2(1), 30-58.

Oduntan, G. (2012), Sovereignty and Jurisdiction in the Airspace and Outer Space: Legal Criteria for Spatial Delimitation. London: Taylor&Francis Group.

Ossorio, P. N. (2007). The Common Genome as Common Heritage: Common Sense or Legal Nonsense?. Journal of Law, Medicine and Ethics, Fall, 425-439.

Pelton, J. N. (1998), The History of Satellite Communications, İçinde: J. M. Logsdon (Der.) Exploring the Unknown: Selected Documents in the History of the U.S. Civil Space Program Volume III: Using Space, NASA: 1-11.

Pelton, J. N. (2013), Space Debris and Other Threats From Outer Space. Springer Briefs in Space Development.

Reynolds, G. H. ve Robert P. M. (1997). Outer Space: Problems of Law and Policy. 2nd Edition. Oxford: Westview Press.

Scholtz, W. (2008). Common Heritage: Saving the Environment for Humankind or Exploiting Resources ın The Name of Eco-İmperialism?. The Comparative and International Law Journal of Southern Africa, 41(2), 273-293.

Soucek, A. (2011a). Fascination from the Begining of Mankind. İçinde: C. Brünner, ve A. Soucek (Der.) Outer Space in Society, Politics and Law (ss. 6-14). Mörlenbach: Springer.

Soucek, A. (2011b). Reasons for Space Activities: Some Thoughts. İçinde: C. Brünner ve A. Soucek (Der.). Outer Space in Society, Politics and Law (ss. 15-19). Mörlenbach: Springer.

The CD and PAROS: A Short History, (2011), UNIDIR Resources, https://www.unidir.org/files/publications/pdfs/the-conference-on-disarmament-and-the-prevention-of-an-arms-race-in-outer-space-370.pdf, (Erişim: 30.10.2021).

The Moon Agreement (Treaty on Principles Governing the Activities of States in the Exploration and Use of Outer Space, including the Moon and Other Celestial Bodies), New York, October 1967, UN Office for Outer Space Affairs.

UN Treaty Collections. "Moon Agreement". Erişim Tarihi: 10 Mayıs 2022. https://treaties.un.org/Pages/ViewDetails.aspx?src=TREATY&mtdsg_no=XXIV-2&chapter=24&clang=_en.

Todorov, A. (2019). Future Work of the International Seabed Authority in the Context of the Arctic Governance. Arctic and North. No: 34, 73-89.

Tronchetti, F. (2013). Fundamentals of Space Law and Policy. New York: Springer.

UCS Satellite Databasse. (2022). Union of Concerned Scientist. Erişim Tarihi: 18 Ağustos 2022. https://www.ucsusa.org/resources/satellite-database.

UN Treaty Collection (2021), Agreement governing the Activities of States on the Moon and Other Celestial Bodies, https://treaties.un.org/pages/ViewDetails.aspx?src=TREATY&mtdsg_no=XXIV-2&chapter=24&clang=_en.

Weeden, B. (2010, November 10). 2009 Iridium –Cosmos Collision Fact Sheet, Secure World Foundation. Retrieved from https://swfound.org/resource-library/fact-sheets/.

ler içine girmişler ve dünya üzerindeki güvenlik ortamı bundan zarar görmüştür. Geldiğimiz noktada 2022 yılı içinde başlayan Rusya-Ukrayna Savaşı etrafında tartışılan konular Üçüncü Dünya Savaşı çıkar mı, nükleer silahlar kullanılır mı olunca büyük güçlerin tutumları kendi vatandaşlarına ve dünyanın geri kalanına güven aşılamaktan uzak gözükmektedir. Gerginliklerin tırmandığı bir dünyanın benzer gerginliklerin daha büyük sorunlara yol açacağı gergin bir uzaya ihtiyacı yoktur. Bu açıdan uzayın barışçıl amaçlarla kullanımı pratiklerinin devamı, uzayda silahlanmanın önüne geçilmesi ve uzayın barışçıl amaçlarla kullanımı konusunun geniş bir çerçevede anlaşılması gerekliliği daha da önemli hale gelmiştir.

İnsanlığın uzaydan sağladığı faydalar arttıkça uzayda söz sahibi olmak isteyen, bu pastadan pay almak isteyen, önlerine uzay hedefleri koyan devletlerin ve devlet-dışı aktörlerin sayısında artış olduğundan bahsetmiştik. Bu artış uzayın barışçıl amaçlarla kullanımı konusunu yalnızca içerik açısından değil uzayı kullanan ya da kullanma planları içerisinde olan aktörler ve bu aktörlerin hedefleri ve çıkarları açısından da daha kapsamlı ve karmaşık bir hale getirse de, konunun tam da bu yüzden önemini de artırmaktadır. Bu çerçeve içinde Türkiye gibi uzay programları henüz göreceli olarak daha genç olan devletlerin bu tartışmaların farkında olmaları gerekmektedir. Uzay aktörleri uzay programlarındaki hedefleri yalnızca teknik kabiliyetlerini artırmak suretiyle değil, konunun siyasal, hukuksal, ekonomik, çevresel vb. boyutlarını da ele alarak başarmak zorundadırlar. Uzayın barışçıl amaçlarla kullanımı prensibi ve buna bağlı olan uzayın silahsızlanması tüm aktörlerin uzaydan fayda sağlayabilmesinin önünü açmakta ve bunun devamlılığını garantilemektedir. Türkiye gibi gözünü daha ısrarla uzaya diken ülkelerin dar çerçevelerden çıkarak uzay faaliyetlerini ve bu faaliyetleri mümkün kılan uzayın barışçıl amaçlarla kullanımı gibi prensipleri daha geniş bir perspektifte değerlendirmeleri uzun dönemde başarılarını sağlamak için elzemdir.

KAYNAKÇA

Al- Rodhan, N. R. F. (2012). Meta-Geopolitics of Outer Space: An Analysis of Space Power, Security and Governance. New York, NY. ABD: Palgrave Macmillan.

Arnould, J. (2011). Icarus' Second Chance: The Basis and Perpectives of Space Ethics. Mörlenbach: Springer.

"Astronotların Kurtarılması, Astronotların ve Uzaya Fırlatılmış Olan Araçların Geri Verilmeleri Hakkında Anlaşma". 1979. T.C. Resmi Gazete. Sayı: 26312. 7 Ekim 2006. https://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2006/10/20061007-5.htm. Erişim Tarihi: 30.08.2022

"Ay ve Diğer Gök Cisimleri Dahil, Uzayın Keşif ve Kullanılmasında Devletlerin Faaliyetlerini Yöneten İlkeler Hakkında Andlaşma". (1967). T.C. Resmi Gazete. Sayı:

12732. 23 Ekim 1967. https://www.resmigazete.gov.tr/arsiv/12732.pdf . Erişim tarihi 30.08.2022

Bernasconi, M. C. (2014). An Ethical Duty: Let Astronautical Development Unfold – to Make People More Secure. Acta Astronautica, 104, 491-501

Bernat, P. ve Posluszna, E. (2019). The Threat of Space Terrorism in the Contest of Irregular Warfare Strategies. İçinde: Leyla Aydemir (Der.), Evaluation of Social Changes and Historical Events Based on Health, Economy and Communication in a Globalizing World. (ss. 25-37) Bursa: Dora Yayıncılık

Bormann, N. ve Sheehan, M. (Der). (2009). Securing Outer Space: International Relations Theory and the Politics of Space. Londra: Routledge.

Dawson, L. (2018). War in Space: The Science and Technology Behind Our Next Theater of Conflict. Cham: Springer.

Deblois, B. M. (2003). The Advent of Space Weapons. Astropolitics, Vol. 1 No: 1,29-53.

"Declaration of Legal Principles Governing the Activities of States in the Exploration and Use of Outer Space. Resolution Adopted by the United Nations General Assembly". (1962) (XVIII). United Nations Office of Outer Space Affairs Resmi Websitesi. https://www.unoosa.org/oosa/en/ourwork/spacelaw/principles/legal-principles.html, Erişim Tarihi 30.08.2022.

Dolman, E. C. (2002). Astropolitik: Classical Geopolitics in the Space Age. Londra: Frank Cass.

Dolman, E. C. (2005). Pure Strategy: Power and Principle in the Space and Information Age. Londra: Frank Cass

"Draft International Code of Conduct for Outer Space Activities". (2014). European Union External Action Resmî Websitesi. https://eeas.europa.eu/archives/docs/non-proliferation-and-disarmament/pdf/space_code_conduct_draft_vers_31-march-2014_en.pdf, Erişim Tarihi 30.08.2022.

"Draft Treaty on Prevention of the Placement of Weapons in Outer Space and of the Threat or Use of Force Against Outer Space Objects". (2008). United Nations Digital Library. https://digitallibrary.un.org/record/633470?ln=en , Erişim Tarihi 30.08.2022

Dobos, B. (2019). Geopolitics of the Outer Space: A European Perspective. Cham: Springer

Early, B. R. ve Gartzke, E. (2021). Spying from Space: Reconnaissance Satellites and Interstate Disputes. Journal of Conflict Resolution. Vol. 65 Issue 9, 1-25.

Elvevold, E. B. (2019). War in Space: Why Not? A Neorealist Analysis of Space Politics 1957-2018. Doktora Tezi. Universidade Nova de Lisboa. https://run.unl.pt/bitstream/10362/82269/1/Thesis_InternationalRelations_EirikBElvevold_47082.pdf . Erişim tarihi 26.12.2022

Genest, M A. (2004). Conflict and Cooperation: Evolving Theories of International Relations. İkinci Basım. Belmont, CA: Thomson-Wadsworth.

Geppert, A C.T, Brandau, D. ve Siebeneicher, T. (2014). Heavenly Utopias and Ultimate Battlefields – The Dark Side of Global Astroculture. Konferans Bildirisi. Embattled Heavens – The Militarization of Space in Science, Fiction and Politics. Freie Universitat Berlin, 10-12 Nisan 2014. https://www.academia.edu/es/5905841/ Embatt-

led_Heavens_The_Militarization_of_Space_in_Science_Fiction_and_Politics , Erişim Tarihi 30.08.2022

Harrison, T. (2018). Why We Need a Space Force. Center for Strategic and International Studies Commentary. October 3 2018. https://www.csis.org/analysis /why-we-need-space-force, Erişim Tarihi 30.08.2022.

Harrison, T. (2020). International Perspectives on Space Weapons. Center for Strategic and International Studies CSIS Report. May 2020. https://csis-website-prod.s3.amazonaws.com/s3fs-public/publication/200527_Harrison_Intl PerspectivesSpaceWeapons_WEB%20FINAL.pdf Erişim Tarihi 30.08.2022.

Harrison, T. (2021) Battle Networks and the Future Force - Part 1: A Framework for Debate. CSIS Briefs. Center for Strategic and International Studies. https://csis-website-prod.s3.amazonaws.com/s3fs-public/publication/210805_Harrison_BattleNetworks_PartOne.pdf?JZHYyCA k5zZnL4a5C38ZbIZ70f..bDeL, Erişim Tarihi 30.08.2022.

Hickman, J. (2019). Research Viewpoint: International Relations and the Second Space Race between the United States and China. Astropolitics. Vol. 17. No. 3. ss. 178-190. https://www.tandfonline.com/doi/abs/10.1080/14777622.2019.1672507?journalCode=fast20 Erişim tarihi 26.12.2022

Johnson, C. (2014). The UN Governmental Expert on Space TCBMs - A Secure World Foundation Fact Sheet. Secure World Foundation. https://swfound. org/media/109311/swf_gge_on_space_tcbms_fact_sheet_april_2014.pdf , Erişim Tarihi 30.08.2022

Johnson, K. (2018). Why a Space Force Can Wait. Center for Strategic and International Studies Commentary. October 3 2018. https://www.csis.org/analysis /why-space-force-can-wait, Erişim Tarihi 30.08.2022.

Johnson- Freese, J. (2017). Space Warfare in the 21st Century: Arming the Heavens. New York, NY, ABD: Routledge.

Khan, A. ve Ullah, S. (2020). Challenges to International Space Governance. İçinde Kai Uwe Schrogl ve arkadaşları (Der) Handbook of Space Security: Policies, Applications and Programmes. (ss.35-48). Cham: Springer.

Klein, J. J. (2006). Space Warfare: Strategy, Principles and Policy. New York: Routledge

Krepon, M. ve Black, S. (2010). An International Code of Conduct for Responsible Space-Faring Nations. İçinde: Pelton Joseph. N ve Jakhu Ram S. (Der) Space Safety Regulations and Standards. (ss. 239-244), Burlington, MA, ABD: Elsevier

Lai, A. K. (2021). The Cold War, The Space Race, and the Law of Outer Space: Space for Peace. New York, NY, ABD: Routledge

Moltz, J. C. (2008). The Politics of Space Security: Strategic Restraint and the Pursuit of National Interests. Stanford, CA, ABD: Stanford University Press.

Mowthorpe, M. (2003). The Militarization and Weaponization of Space. Blue Ridge Summit, PA, ABD: Lexington Books.

Mutschler, M. M. (2014). Security Cooperation in Space and International Relations Theory. içinde: Kai- Uwe Schrogl ve arkadaşları (Der). Handbook of Space Security: Policies, Applications and Programmes. (ss.41-56) Cham: Springer.

Oberg, J. E. (1999). Space Power Theory. (yazarın kendisi tarafından basılmıştır).

Paros Treaty (t.y). Nuclear Threat Initiative. https://live-nuclear-threat-initiative. pantheonsite.io/education-center/treaties-and-regimes/proposed-prevention-arms-race-space-paros-treaty/ Erişim Tarihi 30.08.2022

Peter, N. (2016). The Changing Geopolitics of Space Activities. Space Policy, 37, 145-153.

Pfaltzgraff, R. (2013). "International Relations Theory and Spacepower". ETH Zurich Center for Security Studies Websitesi. https://css.ethz.ch/en/services/digital - library/articles/article.html/163232 , Erişim tarihi 26.12.2022

"Question of General and Complete Disarmament". (1963). General Assembly, 18th Session. Resolutions Adopted on the Reports of the First Committee. World Legal Information Institute Websitesi. http://www.worldlii.org/int/other/UNGA/1963/5.pdf , Erişim Tarihi 30.08.2022

Rajagopalan, R. P. (2019). Electronic and Cyberwarfare in Outer Space. May 2019 Space Dossier 3. United Nations Institute for Disarmament Research – UNIDIR - https://unidir.org/sites/default/files/publication/pdfs/electronic-and-cyber-warfare-in-outer-space-en-784.pdf Erişim tarihi 30.08.2022

Remuss, N-L. (2009). The Need to Counter Space Terrorism – A European Perspective. ESPI Perspectives No: 17, January 2009. https://www.files.ethz.ch/isn/124638/espi%20perspectives%2017.pdf Erişim Tarihi 30.08.2022

Roland, A. (2014). "The Cold War in in Space". Konferans Bildirisi Özeti. Embattled Heavens – The Militarization of Space in Science, Fiction and Politics. Freie Universitat Berlin, 10-12 Nisan 2014. https://www.academia.edu/es/5905841/ Embattled_Heavens_The_Militarization_of_Space_in_Science_Fiction_and_Politics, Erişim Tarihi 30.08.2022

Roma, A. (2017). Drones and Popularization of Space. Space Policy. 41, 65-67

Rotter, A. E. (2020). International Security and the Space Domain: Applying Traditional Theories of International Relations to the Astropolitical Environment. Yayınlanmamış Doktora Tezi. Alabama Üniversitesi. https://ir.ua.edu/bitstream/handle/123456789/7633/file_1.pdf?sequence=1&isAllowed=y . Erişim tarihi 26.12.2022

Sadeh, E. (ed). (2013). Space Strategy in the 21st Century. New York, NY, ABD: Routledge.

Saperstein, A. M. (2002). Weaponization vs. Militarization of Space. Physics and Society. July 2002 Newsletter. Vol 31 No: 3. https://higherlogicdownload.s3.amazonaws.com/APS/a05ec1cf-2e34-4fb3-816e-ea1497930d75/UploadedImages/Newsletter_PDF/july02.pdf, Erişim tarihi 26.12.2022

Sheehan, M. (2007). The International Politics of Space. New York, NY. ABD: Routledge.

Shixiu, B. (2007). Deterrence Revisited: Outer Space". China Security, Winter, 2-11.

Simental, A., Bynum, T. ve Holst, J. (2021). Implementing Space Technology and Innovations into Homeland Security and Emergency Management Operations and Activities. HSAJ (Homeland Security Affairs Journal) Pracademic Affairs, Vol 1 – Article 7 – May 2021. https://www.hsaj.org/articles/17245. Erişim tarihi 26.12.2022

Slomczynka, I. (2013). "Space Power Theory. A Tailor-made Approach or a New Theoretical Challenge to IR?". Ad Americam. Journal of American Studies. Vol. 14. ss.

139-148. https://www.researchgate.net/publication/287431900_Space_Power_Theory_A_Tailormade_Approach_or_a_New_Theoretical_Challenge_to_IR Erişim Tarihi 29.12.2022

Steer, C. ve Hersch, M. (2021). War and Peace in Outer Space: Law, Policy, and Ethics. Oxford: Oxford University Press.

Space Security. (2010). SpaceSecurity.org. Secure World Foundation Websitesi. https://swfound.org/media/29039/space%20security%20index%202010%20full%20report.pdf, Erişim Tarihi 30.08.2022

Stuart, J. (2014). Exploring the Relationship Between Outer Space and World Politics: English School and Regime Theory Perspectives. Doktora Tezi. London School of Economics and Political Science. UMI Dissertation Publishing. ProQuest. http://etheses.lse.ac.uk/2979/1/U615931.pdf . Erişim tarihi 26.12.2022

"Treaty Banning Nuclear Weapon Tests in the Atmosphere, in Outer Space and Under Water (Partial Test Ban Treaty)". (1963). United Nations Resmî Websitesi https://treaties.un.org/doc/Publication/UNTS/Volume%20480/volume-480-I-6964-English.pdf , Erişim Tarihi 30.08.2022

Tronchetti, F. (2013). Fundamentals of Space Law and Policy. New York, ABD: Springer

"US, Russian Space Agencies Sign Deal to Share Flights to ISS". (2022). Aljazeera.com, 15 Temmuz 2022. https://www.aljazeera.com/economy/2022/7/15/us-russian-space-agencies-sign-deal-to-share-flights-to-iss Erişim tarihi 30.08.2022

"Uzay Cisimlerinin Verdiği Zarardan Dolayı Uluslararası Sorumluluk Hakkında Sözleşme", 1972. T. C. Resmi Gazete. Sayı: 26382. 20 Aralık 2006. https://www. resmigazete.gov.tr/eskiler/2006/12/20061220-1.htm, Erişim tarihi 30.08.2022

Vilisov, V. (2022). "Logging a War. How Digitalization has Changed the Perception of Modern Warfare and the Documentation of War Crimes". The Insider. 27 Mayıs 2022. https://theins.ru/en/society/251631 , Erişim tarihi 30.08.2022.

"What is ISU?". (2022). Uluslararası Uzay Üniversitesi Resmi Websitesi. https://www.isunet.edu/what-is-isu/, Erişim tarihi 24.12.2022

maktadır. Galileo sistemi adında bir navigasyon sistemine sahiptir. ABD ile ortak projeler gerçekleştirmektedir.

BM 2019 yılında uzay güvenliği toplantısı gerçekleştirmiş ve bu toplantıda mevcut uluslararası uzay güvenliği gelişmelerini değerlendirmiştir. Bu raporda; mevcut uzay güvenliği rejiminin yetersiz olduğu, tartışma çerçevesinin genişletilmesi gerektiği, tartışmaların daha odaklı gerçekleştirilmesi gerektiği, veri ve politikaların daha geniş çapta paylaşılması gerektiği ve devletlerin yönlendirilmesi gerekliliği hususlarına dikkat çekilmiştir. Uzay güvenliği ile ilgili politika ve bakış açılarının yetersiz kalmasının temel sebebi uzay çevresinin kendine has özellikleridir. Bu çevresel şartları dikkate almadan uzay enkaz yönetimi, silahsızlanma anlaşmaları gibi çözüm önerilerini uygulamak mümkün olmayacaktır.

Uzay güvenliğinin tartışılmaya başlanması aktörlerin uzay varlıkları geliştirmeleri ile paralel süreçlerdir. Türkiye son yirmi yılda uzay faaliyetleri açısından birçok hedefe sahip olmuştur. Bu hedefler doğrultusunda uzayda faydalanması için temel olarak uzay güvenliği politikası oluşturması gerekmektedir. Türkiye resmi olarak uzayda silahlanmaya karşı olduğunu uluslararası forumlarda Türkiye Uzay Ajansı aracılığıyla özellikle vurgulamıştır. Uzay enkazı konusu özellikle ABD tarafından vurgulanan uzay güvenliği sorunudur. Bu kapsamda önlem alabilmek için sensör uydulara ve bir navigasyon amaçlı uydu sistemine ihtiyaç bulunmaktadır. Oldukça maliyetli olan bu sistemlere ulaşmak için ülkelerin devasa bütçeler kullandıkları görülmektedir. Bu nedenle ABD dışında çok az uzay aktörü uzay enkazı problemini kabul etmektedir. Kabul eden aktörlerden ABD, Çin ve AB uzayda durum farkındalığı için önlem olarak sistemler dizayn etmektedir. Diğer aktörler ise CoC tarzında uzay düzenlemelerine uyum sağlayarak uzay enkazına karşı önlem almaktadır. Uzayda çift yönlü uydu kullanımı sorunu hakkında Türkiye görüş bildirmemiştir. Var olan Türkiye uydularının hem askeri hem de sivil amaçlarla kullanıldığı düşünüldüğünde bu durumu bir problem olarak kabul etmenin Türkiye için bir faydası olmayacaktır. Türkiye uzay faaliyetlerinin daha başlangıcındadır. Tüm uzay faaliyetlerini planlarken uzay güvenliği dikkate alınmalıdır.

KAYNAKÇA

Alby, F. (2015). The Issue of Space Debris, Handbook of Space Security, Springer Science and Business Media, New York, ss. 679-697.

Bakan, Z. A. (2007). Soğuk Savaş Sonrasında Yeni Güvenlik Teorileri ve Türkiye'nin Güvenlik Algılamaları, 21. Yüzyıl Dergisi, Ekim-Kasım-Aralık sayısı, 35-50.

Bilgin, P. (2010). Güvenlik Çalışmalarında Yeni Açılımlar: Yeni Güvenlik Çalışmaları, Stratejik Araştırmalar Merkezi, 8 (14), 30-57.

Booth, B. (2017). Space Weapons and the Law, US Naval War College, International Law Studies, Volume 93, 179-214.

Bundy, M. (1984). Descriptions, Pros, and Cons of Possible Agreements, Arms Control in Space: Workshop Proceedings, Washington DC, 15-23.

Dedeoğlu, B. (2014). Uluslararası Güvenlik ve Strateji. İstanbul: Yeni Yüzyıl Yayınları.

Der Derian, J. (1990). The Simulation Syndrome: From War Games to Game Wars, Social Text, Sayı: 24, 187-192.

Du, R. (2017). Çin'in Uzay Sürdürülebilirliğine Yaklaşımı Yasal ve Politika Analizi, Space Policy, 42, 8-16.

Ercan, C. ve Kale, İ. (2017). The Role of Space in the Security and Defence Policy of Turkey. A Change in Outlook: Security in Space Versus Security from Space, Space Policy, No:42, 17-25.

Foust, J. (2015). United States Space Launch Programs, Handbook of Space Security, Springer Science and Business Media, New York, 725-742.

Hardesty, D. C., (2005). Long-term strategic Implications and Alternatives, Space-Based Weapons, Naval War College Review, Vol. 58, No. 2, 45-68.

Hays, P. L., (2011). Space and Security, ABC-Clio LLC, California.

Hays, P. L., (2015). International Space Security Setting: An Introduction, Handbook of Space Security, Springer Science Business Media, New York.

Hays, P. L., (2015). Spacepower Theory, Handbook of Space Security, Springer Science Business Media, New York, 57-79.

Heywood, A. (2011). Küresel Siyaset. Ankara: Adres Yayınları.

Jaramillo, C. (2015). The Multifaceted Nature of Space Security Challenges, Space Policy, No: 33, 63-66.

Küçüksolak, Ö. K. (2012). Güvenlik Kavramının Realizm, Neorealizm ve Kopenhag Okulu Çerçevesinde Tartışılması, Turan Stratejik Araştırmalar Merkezi Dergisi, Cilt: 4, Sayı: 14, 202-208.

Kai-Uwe, S., Hays, P. L., Robinson, J., Moura, D. ve Giannopapa, C. (2015). Handbook of Security, Springer Reference, New York.

Krepon, M. (2004). Space Assurance or Space Weapons?, Georgetown Journal of International Affairs, Vol:5, No:2, 3-10.

Krepon, M. ve Katz-Hyman, M. (2006). Space Weapons and Proliferation, UNIDIR Building the Architecture for Sustainable Space Security, Conference Report, Geneva, 39-55.

Martin, J.-C. ve Bastide, F. (2015). Positioning, Navigation, and Timing for Security and Defense, Handbook of Space Security, Springer Science Business Media, New York, 609-629.

Martinez, P. Crowther, R., Marchisio, S. ve Brachet, G. (2014). Criteria for Developing and Testing Transparency and Confidence-Building Measures (TCBMs) for Outer Space Activities, Space Policy, No: 30, 91-97.

Martinez, P. (2018). Development of an International Compendium of Guidelines for the Long-Term Sustainability of Outer Space Activities, Space Policy, 1-5.

Moltz, J. C. (2007). The Past, Present and Future of Space Security, The Brown Journal of Work-ld Affairs, Vol. 14, No. 1, 187-195.

Moltz, J. C. (2011). The Politics of Space Security, Strategic Restraint and the Pursuit of National Interests, Stanford Security Studies, Second Edition.

Robinson, J. (2016). Transparency and Confidence-Building Measures for Space Security, Space Policy, No: 37, 134-144.

Sadeh, E. (2015). Obstacles to International Space Governance, Handbook of Space Security, Springer Science Media, New York, 23-39.

Sandıklı, A. ve Emeklier, B. (2012). "Güvenlik Yaklaşımlarında Değişim ve Dönüşüm." Teoriler Işığında: Güvenlik, Savaş, Barış ve Çatışma Çözümleri. İstanbul: BİLGESAM Yayınları, 3-67.

Schmitz, C. ve Hanne, P. (2018). Environmental, Extremist, Economic: New Challenges to International Security, Berlin Mun, 1-30.

Sgobbi, D. ve Michelangelo L'abbate, D. F., Piantelli, V., Sciascia, G. ve Rana, I. (2015). Earth Observation for Defense, Handbook of Space Security, Springer Science Business Media, New York, 527-554.

Sheehan, M. (2016). Viewpoint: Space Security and Developing Nations, Space Policy, No: 37, 20-23.

Su, J. ve Lixin, Z. (2014). The European Union Draft Code of Conduct for Outer Space Activities: An Appraisal, Space Policy, No: 30, 34-39.

UNIDIR, (2008). Security in Space, The Next Generation, Conference Report 2008, Erişim Tarihi, 14.02.2020, https://www.unidir.org/files/publications/pdfs/security-in-space-the-next-generation-conference-report-31-march-1-april-2008-342.pdf.

UNIDIR, (2010). Space Security 2010 From Foundations to Negotiations Conference Report, 29–30 March 2010, Erişim tarihi 13.02.2020, https://unidir.org/publication/space-security-2010-foundations-negotiations-conference-report-29-30-march-2010.

Waltz, K. (1979), Theory of International Politics, New York: McGraw-Hill.

Weaver, O. (2008). Toplumsal Güvenliğin Değişen Gündemi, Çeviren Birgül Demirtaş Coşkun, Uluslararası İlişkiler, 5 (18), 151-179.

Yorulmaz, M. (2014). Değişen Uluslararası Güvenlik Algılamaları Bağlamında Türkiye-Yunanistan İlişkilerinde Değişmeyen Güvenlik Paradoksu, Balkan Araştırmaları Enstitüsü Dergisi, Cilt 3, Sayı 1, 103-135.

KAYNAKÇA

Aviles, W., Peterson, N., Bragg, B. ve Popp, G. (2017). Ally, Adversary, and Partner Use of Space. Boston: A Virtual Think Tank (ViTTa) Report.

Ben-Itzhak, S. (2022). Space Blocs: The Future of International Cooperation in Space is Splitting Along Lines of Power on Earth. The Conversation. https://the conversation.com/space-blocs-the-future-of-international-cooperation-in-space-is-splitting-along-lines-of-power-on-earth-180221.

Beyond the Planet: Charting the Future of the Space Sector. (2020). ITU News. https://www.itu.int/hub/2020/12/beyond-the-planet-charting-the-future-of-the-space-sector/.

Boucher, M. (2019). Euroconsult Releases its Government Space Programs Report-Expenditures Reach US$ 70.9 in 2018. SpaceQ. https://spaceq.ca/euroconsult-releases-its-government-space-programs-report-expenditures-reach-us70-9-in-2018/.

China and Russia Sign a Memorandum of Understanding Regarding Cooperation for the Construction of the International Lunar Research Station. (2021). China National Space Administration. http://www.cnsa.gov.cn/english/n6465652/n6465653/c6811380/content.html.

Dunbar, B. (2021). What is Artemis? NASA. https://www.nasa.gov/what-is-artemis.

Emerging Spacefaring Nations. (2021). European Space Policy Institute. file:///C:/Users/W%C4%B0N8.1/Downloads/ESPI%20Report%2079%20-%20Emerging%20Spacefaring%20Nations%20-%20Full%20Report.pdf.

Faleti, J. (2021). The AfSA Act; A Step in the Right Direction. Africa News. https://africa news.space/the-afsa-act-a-step-in-the-right-direction/.

Finney, B. R. ve Jones, E. M. (1985). Interstellar Migration and the Human Experience. Berkeley, CA, ABD: University of California Press.

Gebhardt, C. (2017). NASA Finally Sets Goals, Missions for SLS-Eyes Multi-Step Plan to Mars. NASA Spaceflight. https://www.nasaspaceflight.com/2017/04/nasa-goals-missions-sls-eyes-multi-step-mars/.

Global Space Strategies and Best Practices. (2019). Australian Government Department of Industry. https://www.industry.gov.au/sites/default/files/2019-03/global_ space_strategies_and_best_practices_-_research_paper.pdf.

Goswami, N. (2019). China's Future Space Ambitions: What's Ahead? The Diplomat. https://thediplomat.com/2019/11/chinas-future-space-ambitions-whats-ahead/.

Harland, D. M. (2022). International Space Station. Britannica. https://www.britannica .com/topic/International-Space-Station.

International Space Station. (2022). NASA. https://www.nasa.gov/mission_pages/ station/cooperation/index.html.

Jones, A. (2019). China, Russia to Cooperate on Lunar Orbiter, Landing Missions. Space News. https://spacenews.com/china-russia-to-cooperate-on-lunar-orbiter-landing-missions/.

King, A. K. (2020). The Future of Space Tourism. Congressional Research Service. https://crsreports.congress.gov/product/pdf/R/R46500.

Laurini, K. (2011). International Partnerships for Space Exploration. Ask Magazine, 43, 49-51.

Lee, C. (2020). Middle East Allies Look to Expand Space Capabilities. National Defense. https://www.nationaldefensemagazine.org/articles/2020/2/3/middle-east-allies-look-to-expand-space-capabilities.

Marshall, W. ve Hadfield, C. (2021). Why the U.S. and China Should Collaborate in Space. Time. https://time.com/5954941/u-s-china-should-collaborate-in-space/.

Partnering with Russia. (2022). Presidential Library. https://clinton.presidentiallibraries.us/exhibits/show/space4diplomacy/space4diplomacy-partnering.

Potter, S. ve Warner, C. (2021). NASA, International Partners Advance Cooperation with First Signings of Artemis Accords. NASA. https://www.nasa.gov/press-release/nasa-international-partners-advance-cooperation-with-first-signings-of-artemis-accords.

Public-Private Partnerships in Space. (2022). International Space Station National Laboratory. https://www.issnationallab.org/research-on-the-iss/public-private-partnerships-in-space/.

Rome, N. (2021). Growth of Space and Lunar Stations: Promise Amidst Geopolitical Risk. Georgetown Security Studies Review. https://georgetownsecurity studiesreview.org/2021/07/14/growth-of-space-and-lunar-stations-promise-amidst-geopolitical-risk/.

Roulette, J. (2020). NASA Resumes Human Spaceflight from U.S. Soil with Historic SpaceX Launch. Reuters. https://www.reuters.com/article/us-space-exploration-spacex-launch-idUSKBN2360D2.

Russia to Decide on Pullout from ISS Since 2025 after Technical Inspection. (2021). TASS. https://tass.com/science/1279545.

Russia Will Quit International Space Station Over Sanctions. (2022). Bloomberg. https://www.bloomberg.com/news/articles/2022-04-30/russia-will-quit-international-space-station-over-sanctions.

Ryan-Mosley, T., Winick, E. ve Kakaes, K. (2019). The Number of Satellites Orbiting Earth Could Quintuple in the Next Decade. MIT Technology Review. https://www.https://www.technologyreview.com/2019/06/26/755/satellite-constellations-orbiting-earth-quintuple/.

Signing of the Convention Establishing ALCE, the Latin American and Caribbean Space Agency. (2021). Gobierno de Mexico. https://www.gob.mx/sre/en/articulos/signing-of-the-convention-establishing-alce-the-latin-american-and-caribbean-space-agency-283235?idiom=en.

Smith, F. (2021). Public-Private Partnerships: The Way to Space. National Space Society. https://space.nss.org/public-private-partnerships-the-way-to-space/.

Starling, C. G., Massa, M. J., Mulder, C. P. ve Siegel, J. T. (2021). The Future of Security in Space: A Thirty-Year US Strategy. Washington: Atlantic Council.

Stuart, J. (2017). The Outer Space Treaty Has Been Remarkably Successful-But is It Fit for the Modern Age?" The Conversation. https://theconversation.com/the-outer-space-treaty-has-been-remarkably-successful-but-is-it-fit-for-the-modern-age-71381.

The Global Risks Report (17th Edition). (2022). World Economic Forum. https://www3.weforum.org/docs/WEF_The_Global_Risks_Report_2022.pdf.

This is ESA. (2021). The European Space Agency. https://www.esa.int/About_Us/ESA_Publications/This_is_ESA.

Tugnoli, M. ve Wells, L. (2019). Evolution of the Role of Space Agencies. European Space Policy Institute. file:///C:/Users/W%C4%B0N8.1/Downloads/ESPI%20Public%20Report%2070%20-%20Evolution%20of%20the%20Role%20of%20Space%20Agencies%20-%20Full%20Report.pdf.

Wall, M. (2021). Russia and China Just Agreed to Build a Research Station on the Moon Together. Space. https://www.space.com/russia-china-moon-research-station-agreement.

Wilson, R. S., Stover, C. ve Tomaszewski S. R. J. (2020). Defense Space Partnerships: A Strategic Priority. Aerospace, 1-11.

Young, M. (2019). Bad Idea: The Wolf Amendment (Limiting Collaboration with China in Space). Center for Strategic and International Studies. https://defense360.csis.org/bad-idea-the-wolf-amendment-limiting-collaboration-with-china-in-space/.

dır. Bu amaçlar ülkelere göre değişkenlik arz etse de özünde uzaydan ülke için katma değer elde etmek amacı yer almaktadır.

Stratejik hedefler, stratejik amaçları gerçekleştirmek için ihtiyaç duyulan spesifik olarak tanımlanmış hedeflerdir. Ülkelerin stratejik hedefleri yıllara sâri olarak belirlenmiş süresi ve kriterleri belli faaliyetlerden oluşmaktadır. Mesela Çin'in stratejik amaçlarına ulaşmak için belirlediği üç temel hedef; uzay tabanlı güneş enerjisine sahip olmak, ay ve astroit madenciliği ile kendi uzay istasyonunu kurmaktır. Bunlar vizyon ve stratejik amaçlara göre daha somut hedeflerdir ve bir plan dahilinde bu hedeflere ulaşmak için çalışılmaktadır. Benzer şekilde Hindistan güvenlik yeteneklerini arttırmak amacına ulaşmak için Hindistan Donanması için tasarlanan ilk özel askeri uydusu olan GSAT-7'yi fırlatmıştır. Rusya iletişim kabiliyetlerini arttırmak için 44 yeni uydu fırlatmayı planlamaktadır.

Uzay sektörü insanlık tarihi ile kıyaslandığında oldukça yeni sayılabilecek bir sektördür ve henüz keşfedilmemiş birçok şeyi de içinde barındırmaktadır. Uzay alanında yapılabilecek keşifler tüm sektörleri etkileyebilecek potansiyele sahiptir. Uydu teknolojilerinde sağlanan gelişmelerin tüm hayatımızı etkilemesi bunun yakın zamanda yaşadığımız en önemli göstergesidir. Navigasyon, zamanlama, konumlama, istihbarat, keşif, gözetleme alanlarında olduğu gibi bilgi altyapımızı geliştiren birçok teknoloji uzay kaynaklıdır. Uzay teknolojileri aynı zamanda jeopolitik güç olmanın ve ulusal güvenliği sağlamanın da anahtarı konumuna evirilmiştir. Bu nedenle de tüm ülkelerin uzaya olan ilgisinin artarak devam edeceği ve bu yarıştan galip çıkanların da önemli faydalar elde edeceği değerlendirilmektedir.

Ülkelerin uzay stratejilerine Türkiye açısından baktığımızda bu yarışta oldukça geride kaldığını görmekteyiz. Ancak Türkiye Uzay Ajansının kurulması bu alanda önemli bir adım ve niyet beyanı olarak görülmelidir. Türkiye'nin uzay alanındaki faaliyetlerini "Ülke yararı için uzayı keşfetmek" vizyonu ile şekillendirmesinin, "Ekonomik ve sosyal anlamda değer yaratmak için uzayı keşfetmek bunu yaparken de Uluslararası organizasyonlarla iş birliği içerisinde uzayın keşfi için kaynakların etkili ekonomik ve verimli kullanmak" misyonu ile hareket edilmesinin uzay faaliyetlerine ışık tutacağı değerlendirilmektedir.

KAYNAKÇA

Aliberti, M. ve Lisitsyna, K. (2019), Russia's Posture in Space Marco Aliberti Ksenia Lisitsyna Prospects for Europe. European Space Policy Institute. Springer.

ASA (2019). Australian Space Agency (2019), Advancing Space: Australian Civil Space Strategy 2019-2028.

Bmwi (2010) Making Germany's space sector fit for the future. The space strategy of the German Federal Government. Federal Ministry of Economics and Technology

(BMWi) https://www.dlr.de/rd/en/Portaldata/28/Resources/dokumente/Raumfahrtstrategie_en.pdf Erişim tarihi: 03 Mart 2022.
CAO, (2020) National Space Policy Secretariat, Cabinet Office, Government of Japan, Outline of the Basic Plan on Space Policy (Provisional Translation) 30 June 2020.
Cnes (2021) https://fr.calameo.com/read/0000156398e59f971fcc5 Erişim tarihi: 04 Mart 2022.
Concini, A. ve Toth, J. (2019). The future of the European space sector How to leverage Europe's technological leadership and boost investments for space ventures. European Investment Bank.
Cordesman, A. (2016). Chinese Space Strategy and Developments. Center for Strategic International Studies (CSIS).
European Investment Bank (EIB) (2019). The future of the European space sector How to leverage Europe's technological leadership and boost investments for space ventures.
ESA (2015). ESA Space Exploration Strategy. Erişim Tarihi 17 Nisan 2021 file:///D:/ESA%20Space%20Exploration%20Strategy.pdf
ESA (2020) ESA Highlights 2020. Erişim Tarihi 17 Nisan 2021 https://esamultimedia.esa.int/docs/corporate/Highlights2020_LR.pdf
ESA (2021) European Space Agency. ESA and the European Union adopt a common strategy for space. https://www.esa.int/About_Us/Business_with_ESA/ESA_and_the_European_Union_adopt_a_common_strategy_for_space Erişim tarihi: 16 Nisan 2021
ESPI (2018). Russia's Posture in Space: Prospects for Europe. Executive Summary. European Space Policy Institute.
ESPI (2020). ESPI Report 75 - European Space Strategy in a Global Context - Full Report. European Space Policy Institute.
Eubanks, M. (2017). Nomadic Exoplanets And The Nasa Strategic Vision For 2050. Planetary Science Vision 2050 Workshop.
Goswami, N. (2018).China in Space: Ambitions and Possible Conflict. Strategic Studies Quarterly , Vol. 12, No. 1 (SPRING 2018), pp. 74-97
Goswami, N. (2020). China's Space Vision and its Steady Path to the Moon. https://medium.com/@namygoswami/chinas-space-vision-and-its-steady-path-to-the-moon-cd9fbceb5546 erişim tarihi: 12 Nisan 2021.
Hilborne, M. (2020). China's space programme A rising star, a rising challenge. POLICY SERIES 2020 China in the World.
Howell, E. (2016). China National Space Administration: Facts & Information, Space.com, http://www.space.com/22743-china-national-space-administration.html. Erişim tarihi 13 Nisan 2021.
Hufenbach, B., Reiter, T., Sourgens, E. (2014). ESA strategic plannin g for space exploration. Space Policy, 174-177.
Industry.gov.au https://www.industry.gov.au/sites/default/files/2018-10/australian-space-agencycharter.pdf?acsf_files_redirect Erişim tarihi: 04 Mart 2022.
Ispionline (2020) https://www.ispionline.it/en/print/pubblicazione/indias-space-strategy-geopolitics-driver-28607 Erişim tarihi: 04 Mart 2022.

Kommel, R.K., Peter, A., Puig-Hall,M. ve Riesbeck, L. (2020). Exploring Insights from Emerging Space Agencies. The George Washington University Elliott School of International Affairs.

Murthia, K.R.S. ve Madhusudan, H.N. (2008) Strategic considerations in Indian space programme—Towards maximising socio-economic benefits. Acta Astronautica 63 (2008) 503–508.

NASA (2018). NASA Strategic Plan.

NASA (2021). NASA's FY 2021 Volume of Integrated Performance Report. https://www.nasa.gov/sites/default/files/atoms/files/fy2021_volume_of_integrated_performance.pdf Erişim tarihi: 07 Nisan 2021.

NASA (2022) https://www.nasa.gov/careers/our-mission-and-values Erişim tarihi: 10 Mart 2022.

Papadimitriou, A., Hoeyland, P., Giannopapa, C. (2019) **Cybersecurity for space as part of security policies in Europe** Proceedings of the International Astronautical Congress, IAC, Volumes 2019-October.

Rajagopalan, R.P., Mohan, P. ve Krishna, R. (2020) 'India in the Final Frontier: Strategy, Policy and Industry', ORF Special Report No. 100, January 2020, Observer Research Foundation.

Rough, E., Kirk, E., Alex, A., Housle, C. (2021). Future of the UK Space Industry. Debate Pack Number CDP 2021/0006, 3 February 2021.

Schrieberg, D. (2017) "Asteroid Mining: The Next Grand Venture of Tiny Luxembourg," Forbes, https://www.forbes.com/sites/davidschrieberg1/2017/01/24/asteroid-mining-the-next-grand-venture-of-tiny-luxembourg/#43a04b82375a.. Erişim tarihi 12 Nisan 2021.

Theconversation (2018) Budget 2018: space agency details still scant - but GPS and satellite imagery funded https://theconversation.com/budget-2018-space-agency-details-still-scant-but-gps-and-satellite-imagery-funded-96011 Erişim tarihi: 04 Mart 2022

UNOOSA (2019) "United Nations Office for Outer Space Affairs signed an agreement with the Government of Luxembourg to launch new "Space Law for New Space Actors"," Erişim tarihi: 6 Nisan 2021. http://spaceref.com/news/viewpr.html?pid=54919.

UK Space Agency (2020) 2020-2021 Corporate Plan. https://www.gov.uk/government/publications/uk-space-agency-corporate-plan-2020-21

Vidal, F. (2021) Russia's Space Policy The Path of Decline? The French Institute of International Relations (Ifri).

Wakimoto, T. (2019). A Guide to Japan's Space Policy Formulation: Structures, Roles, and Strategies of Ministeries and Agencies for Space. A working paper on Japan's space Policy. Pasific Forum.

Xinhua,(2016) "China's Space Activities in 2016," XinhuaNet, 27 December 2016, http://news.xinhuanet.com/english/china/2016-12/27/c_135935416_5.htm.

Türkiye'nin küresel uzay ekonomik sistemindeki yeri ve önemi 1994 yılında TÜRKSAT 1B uydusunun uzaya fırlatılmasını takiben her geçen gün giderek artmıştır. Türkiye, aradan geçen yaklaşık 30 yıllık sürede uzaya çok sayıda haberleşme ve gözlem uydusu göndermiştir. Bu alandaki hızlı gelişme ülkenin uydu teknolojileri ile bağlantılı çok sayıda yan üretim alanının da gelişme göstermesini sağlamıştır. Daha önce de bahsedildiği üzere uzay teknolojileri yalnızca haberleşme alanı ile sınırlı kalmayıp, savunma sanayi, güvenlik, coğrafi konumlama, navigasyon ve sigorta gibi çeşitli sektörleri de kapsamakta ve desteklemektedir. Dolayısıyla, Milli Uzay Programı kapsamında yapılacak faaliyetler sonucunda, Türkiye'nin uzay ekonomik sistemi içerisinde rekabet gücünü artıracak sektörlerde üretimi yoğunlaştıracağı ve böylece ekonomik büyümesine de katkı sağlayacağı düşünülmektedir. Özellikle fırlatma teknolojilerinde Türkiye'nin gerçekleştireceği teknolojik ilerleme uzay ekonomik sistemi içerisinde ülkeye önemli bir avantaj sağlayacak ve dışa bağımlılığı azaltacaktır.

KAYNAKÇA

Australian Space Agency (2022), State of Space Report, A Report by the Australian Government Space Coordination Committee, Australia.

AviationWeek (2021), "Global Space Economy Hit $447B in 2020, Report Shows", URL: https://aviationweek.com/aerospace/commercial-space/global-space-economy-hit-447b-2020-report-shows, Erişim Tarihi: 04.08.2022.

Balsano, A.M., de Clercq, A. (2004), "The Community Patent and Space-related Inventions", Journal of Space, 30(1), ss. 1.

BDLI - German Aerospace Industries Association (2018), 2017 Industry Figures of the German Aerospace Industry, Germany.

Canadian Space Agency (2020), State of the Canadian Space Sector 2020: Facts and Figures 2019, Canada.

Carafano, J.J. (2022), "The Rocketing Significance of Space", Technology Breakthroughs, URL: https://www.gisreportsonline.com/r/space-industry/, Erişim Tarihi: 04.08.2022.

Crane, K.W., Linck, E., Lal, B., Wei, R.Y. (2020), "Measuring the Space Economy: Estimating the Value of Economic Activities in and for Space", IDA Science and Technology Policy Institute, Document No: D-10814, USA.

Creola, P. (2003), Switzerland in Space: a Brief History, European Space Agency History Study Reports, No: HSR-31, Netherlands.

Deloitte (2019), New Zealand Space Sector: Its Value, Scope and Structure, Ministry of Business, Innovation and Employment, New Zealand.

Eldridge, A. (2022), SpaceX, Encyclopedia Britannica, URL: https://www.britannica.com/topic/SpaceX (Erişim: 15.08.2022).

ESA (2019), "What is Space Economy?", URL: https://space-economy.esa.int/article/33/what-is-the-space-economy, Erişim Tarihi: 04.08.2022.

ESA (2022), Patents and Space-related Inventions, URL: https://www.esa.int/About_Us/Law_at_ESA/Intellectual_Property_Rights/Patents_and_space-related_inventions (Erişim: 18.08.2022).
EuroConsult (2022), Government Space Programs Report, Press Release (Erişim: 08.08.2022).
Hinrich Foundation (2018), Article, The Global Space Economy is Taking off Like a Rocket, Editör: Andrea Durkin.
Housley, C., Rough, E. (2021), The UK Space Industry, House of Commons Library, Briefing Paper, No: CBP 2021-9202, UK.
Jakhu, R.S., Pelton, J.N. (Ed.) (2017), Global Space Governance: An International Study içinde, Springer International Publishing, Switzerland.
Kasteren, J van (2002), An Overview of Space Activities in the Netherlands, European Space Agency History Study Reports, No: HSR-27, Netherlands.
NASA (2021), Article, Space Debris and Human Spacecraft, Editor: Mark Garcia.
Nie, M. (2017), "Legal Aspects of Insurance Regarding Space Activities and the Situation in China: an Analysis Based on the New Development of Space Commercialization", The Korean Journal of Air & Space Law and Policy, 32(1), ss. 385-417.
OEC (2022), Spacecraft, Satellites And Spacecraft Launch Vehicles Data, Observatory of Economic Complexity, URL: https://oec.world/en/profile/hs/spacecraft-satellites-and-spacecraft-launch-vehicles (Erişim: 03.08.2022)
OECD (2011), The Space Economy at a Glance 2011, OECD Publishing, Paris.
OECD (2012), Handbook on Measuring the Space Economy, OECD Publishing, Paris.
OECD (2014), The Space Economy at a Glance 2014, OECD Publishing, Paris.
OECD (2019), The Space Economy in Figures: How Space Contributes to the Global Economy, OECD Publishing, Paris.
OECD (2020), Measuring the Economic Impact of the Space Sector: Key Indicators and Options to Improve Data, OECD Publishing, Paris.
OECD (2022), Gross Domestic Spending on R&D, doi: 10.1787/d8b068b4-en (Erişim: 08.08.2022).
OECD (2022), Handbook on Measuring the Space Economy, Second Edition, OECD Publishing, Paris.
OECD (2022), Main Science and Technology Indicators, 2022.
Petroni, G. (2019), "Space Economy Overview", The Space Economy: From Science to Market (Ed: G. Petroni ve B. Bigliardi), Cambridge Scholars Publishing, UK, ss. 5-24.
Qiang, C.Z, Rossotto, C.M., Kimura, K. (2009), "Economic Impacts of Broadband", 2009 Information and Communications for Development: Extending Reach and Increasing Impact, The World Bank, Washington DC.
Roberg, O.A., Collett, J.P. (2004), Norwegian Space Activities 1958-2003: a Historical Overview, European Space Agency History Study Reports, No: HSR-35, Netherlands.
SIA (2022), 25th Annual State of the Satellite Industry Report, Washington, DC.
Statista (2022), Government Expenditure on Space Programs in 2020 and 2021 (Erişim: 08.08.2022).

TUA - Türkiye Uzay Ajansı (2021), İdare Faaliyet Raporu 2021, Strateji Geliştirme Daire Başkanlığı, Ankara.
UK Space Agency (2021), Size and Health of the UK Space Industry 2021, Summary Report, BryceTech, UK.
WICN - Workforce Information Cubes for NASA (2022), Worforce Profile, URL: https://wicn.nssc.nasa.gov (Erişim: 16.08.2022).
World Bank (2022), GDP (current US$), World Bank National Accounts Data (Erişim: 08.08.2022).
World Bank (2022), Research and Development Expenditure (% of GDP), UNESCO Institute for Statistics (Erişim: 08.08.2022).

uzay çöpünü temizleme projeleri yeryüzünün 1200 mil üstündeki alanı temiz tutmayı hedeflemektedir.

Temizlik konusunda çöp toplayan robotik kollar, büyü ağların kullanılması ile ilgili çalışmalar yürütülmektedir. Özellikle bazı uzay şirketleri de bu konuda yapılan araştırmalara katılmaktadır. NASA'nın dahi gündemine bu konuyu aldığı faaliyet raporlarından görülmektedir. NASA ve ESA'nın uzay çöpü oluşturmayacak uydu tasarımları üzerinde çalıştığı bilinmektedir. Bunlar arasında ömrü dolan ya da görevi tamamlanan uydunun manyetik bir kuvvetle dünyaya indirilmesi planlanmaktadır.

SONUÇ

Küresel kamusal bir nitelik arz eden uzay konusu, herkesin dengeli yararlandığı bir alan olmaya müsaittir. Ancak her şeyde olduğu gibi bunda da ülkeler için imkanlar meselesi öne çıkmaktadır. Yeterli bilim ve teknoloji ile finansal kaynaklara sahip olmayanların dezavantajlı hale geleceği de başka bir gerçektir. Uzay konusunda işbirlikleri ve barışçıl amaçlarla projeler geliştirilmesi bütün insanlığın önünü açacaktır. Nitekim bu konudaki çalışmalar ümit vericidir.

Uzayın kullanılırken yok edilmesine karşı döngüsel ekonominin önermelerinin dikkate alınması da faydalı olacaktır. Bunun için de başta sürdürülebilirlik adına tüm firmalar, tüketiciler ve devletin el ele vererek aynı amaç uğrunda birleşmesi yerinde olacaktır. Firmaların etkin atık yönetimi, tüketicilerin bu bilinç ve sorumluluğa sahip şirketleri desteklemesi, devletin de düzenleyici bir fonksiyon ile teşvik ve vergilendirme sistemini doğru bir şekilde kullanması ve yönlendirici olması gerekmektedir.

Döngüsel ekonominin bir uzay gemisi biçiminde tasarladığı yaşam döngüsü, bugünkü anlayışın çok dışındadır. Daha fazla üretim -> daha fazla tüketim -> daha fazla enerji -> atıktan oluşan büyüme eksenli doğrusal sisteminin yeniden tasarlanmaya ihtiyacı bulunmaktadır. Şimdilik, yaşanan süreçlerde döngüsel ekonomi, araçsallaştırılmış olarak görülmektedir. Aslında döngüsel ekonominin, varılmak istenen bir "amaç" halini alması sadece bugünün değil yarının da sorunlarının üstesinden gelinmesinde etkili olacaktır.

KAYNAKÇA

Aluç, G. (2020). Döngüsel Ekonomiye Giriş. https://www.hidropolitikakademi.org/tr/article/27952/dongusel-ekonomi-nedir (11.07.2022).

Anand, P. B. (2002). Financing the Provision of Global Public Goods. United Nations University, WIDER: Discussion Paper No 110.

Arsan, H. Ü. (1992). Kamu Maliyesi Alanında Yeni Bir İnceleme Konusu: Uluslararası Kamusal Mallar. Ankara Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi Dergisi (Prof. Dr. Gündüz Ökçün'e Armağan), 47, 1-2, 403-426.

Başaran, F. (2007). Küresel Bir Kamu Malı Olarak Çevrenin Artan Önemi ve Sayıştay Denetimi. Sayıştay Dergisi, 65, 89-111.

Boulding, K.E. (1966). The Economics of the Coming Spaceship Earth. New York,1-17. http://arachnid.biosci.utexas.edu/courses/THOC/Readings/Boulding_SpaceshipEarth.pdf (11.07.2022).

Çelebi, A. K. ve Yalçın, A. Z. (2008). Kamusal Mallar Teorisinin Değişimi: Bölgesel Kamusal Mallar. Yönetim ve Ekonomi, 15, 2, 1-18.

Dileyici, D. ve Vural, T. (2006). Kamusal Mallar Teorisinde Yeni Gelişmeler. İçinde: C. C. Aktan, D. Dileyici ve İ. Y. Vural (Ed.). Kamu Ekonomisi ve Kamu Politikası (37-57). Ankara: Seçkin Yayınevi.

ESA, (2022). MELISSA Projesi. https://www.esa.int/Enabling_Support/Space_ Engineering_Technology/Melissa (11.07.2022).

Ferroni, M. ve A. Mody. (2002). Global Incentives for International Public Goods:Introduction and Overview. İçinde: M. Ferroni ve A. Mody (Ed.). International Public Goods: Incentives, Measurement and Financing (1-29). London: Kluwer Acedemic Publichers and World Bank.

Gardiner, R. ve Goulven, K. L. (2002). Sustaining our Global Public Goods. Towards Earth Summit, Economic Briefing: No 3: 1-12. http://www.earthsummit2002.org/es/issues/GPG/gpg.pdf (11.07.2022).

IIPF, (2022). Global Public Goods and Commons: Theoretical and Policy Challenges for a Changing World. https://www.iipf.org/fcong.htm (11.07.2022).

Kaul, I. ve Goulven, K. L. (2003). Institutional Options for Producing Global Public Goods. İçinde: I. Kaul, P. Conceicao, K. Le Goulven, and R. U. Mendoza (Ed.). Providing Global Public Goods: Managing Globalization (371-409). Oxford: Oxford University Press.

Meray, S. (1964). Uzay ve Milletlerarası Hukuk. Ankara: S.B.F. yayını.

Sagasti, F. ve Bezanson, K. (2001). Financing and Providing Global Public Goods: Expectations and Prospects. Stockholm: Ministry for Foreign Affairs.

Taylor, D. (2021). Space. https://www.youtube.com/watch?v=fRl9h_o_5DA (11.07.2022)

Tekin, A. ve Vural, İ. Y. (2004). Global Kamusal Malların Finansman Aracı Olarak Global Vergi Önerileri, Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi. 12, 323-337.

Türkiye Uzay Ajansı (2022). Strateji Belgeleri. https://tua.gov.tr/tr/kurumsal/kurumsal-belgeler (11.07.2022).

Türksat, (2021) Uydu Haberleşmesi 101. Ankara: Türksat Yayını. https://uydu.turksat.com.tr/sites/default/files/2022-01/Uydu-Haberlesmesi-101.pdf (11.07.2022).

UN, (2022). Sustainable Development Goals. https://unstats.un.org/sdgs/report/2019/goal-12/ (11.07.2022).

UNDP, (2022). Enhancing the Provision of Global Public Goods: Ready for More Realism? https://www.undp.org/asia-pacific/publications/enhancing-provision-global-public-goods-ready-more-realism (11.07.2022)

Voyager Space, (2022). Uzay İstasyonları ve Sürdürülebilirlik. https://voyagerspace.com/ (11.07.2022).

Uzay enkazı uzay kirlenmesine yol açmakla birlikte her uzay aracı için potansiyel bir risk unsuru oluşturmaktadır. Uzaya ilk uydu fırlatılışı olan 1957 yılından itibaren fırlatılan binlerce uydu ve roket düşünüldüğünde uzay enkazının boyutlarının oldukça fazla olduğu değerlendirilmektedir. Uzay enkazı küresel ölçekte bir sorun teşkil etmekte ve gelecekte ön plana çıkabilecek bir sorun olan bu durumun çözümünde tüm ülkelerin iş birliği yapmasının etkili olabileceği değerlendirilmektedir. Bu nedenle uzay enkazının bilimsel çalışmalarla ölçülmesi ve azaltılmasına yönelik çalışmaların yapılmasının gelecek nesiller ve sürdürülebilir bir dünya için önemli olabileceği değerlendirilmektedir.

KAYNAKÇA

Akdağ, S. (1998). Uzay Kirlenmesi: Başlangıç Değerleri ve Durum Raporu. Ankara: Orta Doğu Teknik Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü Yüksek Lisans Tezi.

Alby, F., Alwes, D., Anselmo, L., Baccini, H., Bonnal, C., Crowther, R., . . . Tremayne-Smith, R. (2004). The European Space Debris Safety and Mitigation Standard. Advances In Space Research, 1260-1263. doi:10.1016/j.asr.2003.08.043

Anon. ECSS-Q-40A. (1966). Space product assurance: Safety. ECSS.

Aydın Duru, S. (2015). Uydu ve Uzay Çöplerinin Yörüngelerini Yerdeki Optik Sistemlerle Tespiti ve Doğrulanması. Ankara: Ankara Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü Yüksek Lisans Tezi.

Bozan, A. (2022, 08 18). Uzay Çöpleri ile Mücadele. https://www.kozmikanafor.com /uzay-copleri-ile-mucadele/ adresinden alındı.

European Space Agency. (2022). ESA's Annual Space Envıronment Report. Darmstadt: ESA.

European Space Agency. (2022, 08 20). Space Debris: Assessing the Risk. The European Space Agency: https://www.esa.int/About_Us/ESOC/Space_debris_assessing_the _risk adresinden alındı.

Hall, L. (2014). The History of Space Debris. Space Traffic Management Conference (s. 1-12). Florida: Embry Riddle Aeronautical University.

Jehn, R., Viñals-Larruga, S., & Klinkrad, H. (1993). Discos - The European space debris database. International Astronautical Federation.

Klinkrad, H. (2006). Space Debris Models and Risk Analysis. Heidelberg: Springer Berlin.

Mehrholz, D., Leushacke, L., Flury, W., Jehn, R., Klinkrad, H., & Landgraf, M. (2002). Detecting, tracking and imaging space debris. ESA bulletin. Bulletin ASE. European Space Agency, 109-115.

Özer , C. (2022). Kooperatif Oyun Teorisi ile Uzay Çöplüğünün Modellenmesi. Isparta: Süleyman Demirel Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü Yüksek Lisans Tezi.

SpaceX. (2014, August 5). Falcon 9 Overview. Falcon 9: https://web.archive.org/web/20140805175724/http://www.spacex.com/falcon9 adresinden alındı.

rün yaptığı start up projelerinin fonlama şeklinin %71'i risk sermayesi şeklinde gerçekleşmiştir.

Yatırımlarda artış yaşansa da bu artışların sınırlı düzeyde olması uzay ekonomisindeki büyümenin yavaş olmasına sebep olmaktadır. Uzay ekonomisinde kamunun ağırlığının fazla olması ekonomide istenen aktörlerin oluşmasına izin vermemektedir. Piyasadaki aktör sayısının az oluşu işleyişte de bazı problemleri getirmektedir. Piyasaya yüksek giriş engelleri sebebiyle sadece büyük şirketlerin girmesi, yeterli rekabet ortamının yaratılamaması büyük şirketlerin temelinde tekel bir piyasanın oluşabileceği tehlikesini yaratmaktadır. Piyasanın düzenli çalışabilmesi için kamu politikalarının önceden belirlenmesi ve uzaya yönelik yatırım yapacak firmaların sektöre giriş engellerinin düşürülmesi için kamu tarafından desteklenecek bir ekonomi modeli politikasına ihtiyaç vardır. Bunun öncülüğünü ise kamu tarafından uzay projeleri için dış kaynak yoluyla alım politikası bir çıkış noktası olabilecektir. Uzay yatırımları hem getiri hem de zaman bakımından uzun zaman alabilen projelerdir. Bu yüzden bu projelere yatırım yapacak yatırımcıların uzun vadede beklemeye istekli yatırımcılar olması şarttır. Özel sektörün piyasaya girmesini sağlayacak politikalardan sonra sektörün yatırımlarını finanse edebilecek modellere kamu tarafından destek sağlanmalıdır. Yapılan harcamaların büyüklüğü göz önüne alındığında özel sektörün tek başına karşılayabileceğinin üzerindedir. Bu yüzden kamu-özel iş modelleri ile hem kamunun hedeflediği bilgi transferinin özel kesime transferinin sağlanması hem de kamu bütçesi içinde önemli bir ağırlığa sahip olan uzay projelerinin finansmanında özel sektörün kullanılmasıyla piyasaya giriş engelleri kaldırılmış olunacaktır.

KAYNAKÇA

Aracı C. ve Bayamlıoğlu, Y. (2021). Uzay Ekonomisi ve Vergilendirme, PwC Rapor, 1-16.

Bozkurt, İ. ve Ercan, M. K. (2016). Kamusal Bir Sektör Olarak Uzay Sektörü ve Uzay Sektörüne Yönelik Yatırımların Değerlemesi, International Review of Economics and Management, 4(3), 5.

Bryce Report (2020). Start-Up Space Update on Investment in Commercial Space Ventures, 3.

Cendrowski, H., Petro, L. W., Martin, J. P. ve Wadecki, A. A. (2012). Private Equity: History, Governance and Operations. Second Edition, 4.

Cresswell, A. M., Burke, G. B., & Pardo, T. A. (2006). Advancing return on investment analysis for government IT; A public value framework, Albany, 1-50.

ESPI European Space Policy Institute (2007). Space Policy, Issues And Trends In 2006/2007, Report 6, 8.

Günaya, S. G. ve Başalp, A. (2011). Girişimciler, Melek Yatırımcılar ve Risk Sermayesi Firmaları Arasında Kurulacak Bir Ağ, Bu Ağın Yapısı ve Önemi, Business and Economics Research Journal, 2(2), 154.

https://www.morganstanley.com
https://www.spacesafetymagazine.com
https://www.morganstanley.com
https://space-economy.esa.int
https://www.oecd-ilibrary.org
https://corporatefinanceinstitute.com
https://tr.know-base.net/
OECD (2012). OECD Handbook on Measuring the Space Economy, OECD Publishing. https://doi.org/10.1787/9789264169166-en
OECD (2018). The Space Economy in Figures: How Space Contributes to the Global Economy.
Olivari, M., Jolly, C. ve Undseth, M. (2021), Space technology transfers and their commercialisation, OECD Science, Technology and Industry Policy Papers, No. 116, OECD Publishing, Paris, https://doi.org/10.1787/0e78ff9f-en
PwC Report (2020). Main Trends & Challenges in the Space Sector, 2nd Edition, 6-7.
Uçar, G. (2020). Risk Sermayesi ve Melek Sermaye Finansman Yönteminin Girişimciliğin Finansmanı Açısından Değerlendirilmesi, İşletme Bilimi Dergisi (JOBS), 2020; 8(1): 1-33.
Voronina, N. ve Steksova, S. (2021). On The Development Of Methods For Assessing Project Financing Risks, E3S Web of Conferences 281, 2.
Watson, K. J. ve Whitley, T. (2017) Applying Social Return on Investment (SROI) to the built environment, Building Research & Information, 45:8, 875-891.

de göz önünde bulundurmak önemlidir. Havacılık gibi diğer sektörlerden uzay endüstrisine doğru bir transfer bu anlamda söz konusu olabilir.

Araştırma sonuçlarının ticarileştirilmesi ve fikri mülkiyet korumasının faydalarının elde edilmesi için çok önemli ve umut verici bir kanal, uzay araştırma bilgisinin uzay dışı teknolojik uygulamalarda kullanılmasıdır. Başlangıçta uzay için geliştirilen teknoloji veya malzemelerin çok sayıda ilginç uygulamasının, ortak yaşam uygulamasında başarılı olduğu kanıtlanmıştır. Zaten Amerika, Avrupa, Kanada ve Rusya uzay ajanslarının teknoloji transferi politikası uzay teknolojilerinden elde edilen bilgi ve teknolojiyi diğer ticari faaliyetlerde kullanabilmektir.

Ancak uzay teknolojisi transfer süreci, alanlarda veya teknolojide olduğundan farklıdır. Fark, önemli ölçüde daha yüksek yatırım maliyetlerinden, uzay ekipmanının karşılaması gereken atipik gereksinimlerden, özel altyapı ihtiyacından ve son derece uzmanlaşmış insan kaynaklarından, yani mühendislerden kaynaklanmaktadır. Bu doğrultuda Türkiye'nin teknoloji transferi politikasını belirlemesi, hukuki altyapısını oluşturması ve beşeri sermayeyi yetiştirmesi önemlidir.

KAYNAKÇA

Alshaigi H. ve Al-Ashaab, A. (2015). The evolving issue of aerospace knowledge transfer to the developing countries, Proceedings of the 13 th International Conference on Manufacturing Research (ICMR2015), September 2015, 117–122.

Al-Shaigiand H. ve Al-Ashaab, A. (2017). A Framework to Support Aerospace Knowledge Transfer to Developing Countries via Collaborative Projects International Journal of Economicsand Management Systems, Vol. 2, 111-120.

Armstrong M., Mehrabi H., Naveed N. (2022) An overview of modern metal additive manufacturing technology, Journal of Manufacturing Processes, Vol.84, 1001-1029.

Becerra-Fernandez I., Taylor A., Buckingham G., Kinney F., Brown D., Entessari A. (2000). The NASA/Florida minority institution entrepreneurial partnership: an infrastructure to enable technology transfer to small businesses, Journal Technolgy Transfer, 25(2), 193-203.

Çeştepe H. ve Tüylüoğlu Ş. (2006). Yabancı yaptırımlar yoluyla teknoloji transferi: İrlanda Örneğinden Türkiye İçin Dersler, Ankara Üniversitesi SBF Dergisi, 61(2), 45-62.

Deveci, B. ve Deveci, B. (2018). Uzayda Beslenme ve Gelişim Süreci Üzerine Teorik Bir Değerlendirme, Journal of Tourism and Gastronomy Studies, Special issue 3, 26-38.

İşmal, Ö. E. ve Yüksel E. (2016) Tekstil ve Moda Tasarımına Teknolojik Bir Yaklaşım: Akıllı ve Renk Değiştiren Tekstiller Yedi Sanat, Tasarım ve Bilim Dergisi, 16, 87-98.

Krishen, K. (2011) Multiple aspects of space technology transfer. IETE Tech Rev, 28(3), 195-206.

Pankova, L. (2002). Transfer of space technologies past and present: the Russian case. *The Journal of technology transfer*, *27*(4), 349-360.

Petroni, G. ve Verbano, C. (2000). The development of a technology transfer strategy in the Aerospace industry: the case of the Italian Space Agency. Technovation, 20(7), 345-51.

Petroni, G., Venturini, K., Santini, S. (2010). Space technology transfer policies: Learning from scientific satellite case studies, Space Policy, 26, 39-52.

Petroni G., Verbano C, Bigliardi B, Galati F. (2013). Strategies and determinants for successful space technology transfer, Space Policy, 29(4), 251-257.

Robin S. C., Sudeepti, S., Kaur, S., Sehijpal, S., Kumar R. (2022). Smart watches: A review of evolution in bio-medical sector Materials Today, Proceedings 50, 1053-1066.

Scalia, T., Bonventre, L., Terranova, M. L. (2022). Devices for cardiovascular control: When spaceand earthtackle common challenges, Acta Astronautica, 198, 660-668.

Saji, K.B., Jain, K. (2006). Modelling the technology transfer process in IJVs: A relationship based approach, International Journal of Technology Transfer and Commercialization, 5(3), 251-62.

Şahin, E. (2011). Teknoloji Transferi Yöntemleri Bağlamında Türkiye'de Yabancı Sermaye Yatırımları ile Üniversite-Sanayi İşbirliğinin Gelişimi. Selçuk Üniversitesi Sosyal ve Teknik Araştırmalar Dergisi (2), 1-19.

Tiryakioğlu, M. (2011). Teknoloji transferi, teknoloji yoksulluğu mu?. *Ankara Üniversitesi SBF Dergisi*, *66*(02), 169-199.

Venturini K, Verbano C. (2014). A systematic review of the Space technology transfer literature: Research synthesis and emerging gaps, Space Policy, 30, 98-114.

Wachowicz, M. ve Bury, M. (2017). Space technology transfer problems in the context of protecting the space heritage. (Ed. D. Stroikos) Space Policy (s. 66-69). Varşova: Polish Space Agency.

transferleri ile uzayın günlük hayata etkisi bakımından da belirleyici olmak adına önemli gayretler içerisinde olduğu görülmüştür.

Ülkemizde 13/12/2018 tarih ve 30624 sayılı Resmi Gazetede yayınlanan 23 nolu Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi ile Türkiye Uzay Ajansı (TUA) kurulmuştur. Çalışmamızdaki incelemeler kapsamında, TUA'nın mevcut yapısının güçlendirilmek suretiyle ajansın, ulusal politikalara yön verecek bir yere konumlanmasının, TÜBİTAK UZAY gibi uzay alanında uzun yıllardır faaliyet gösteren, önemli teknik bilgi birikimi ve kapasiteye sahip olan kamu kurum ve kuruluşlarının da desteğiyle, NASA'nın ABD'deki, ESA'nın Avrupa Birliği'ndeki konumuna benzer bir şekilde varlık kazanmasının, başarılı özel sektör aktörlerinin çalışmalarını dahi koordine edecek bir pozisyona konumlanmasının ne denli önemli olduğu bir kez daha görülmüştür. Bu doğrultuda, TUA tarafından çok sayıda ulusal ve uluslararası ikili ve çoklu işbirliklerine imza atılmasının, ulusal ve uluslararası bir milli uzay politikası geliştirilerek, Birleşmiş Milletler başta olmak üzere uzay hukuku ve politikasına dair özel oturumların düzenlendiği platformlarda aktif şekilde yer alınmasının, büyük organizasyonlara ev sahipliği yapılmasının, uluslararası uzay hukuku ve politikası ile uyumlu şekilde gerekli düzenlemelerin yapılmasının, çok sayıda hukuki ve teknik nitelikte seminer, konferans, çalıştaylar düzenlenmesinin, yayınlar çıkarılmasının, tüm bunlarla birlikte teknik nitelikli çalışmaların da ötesinde, ESA tarafından gerçekleştirilen çalışmalara benzer şekilde toplum nazarında ve gelecek kuşaklarda uzaya karşı duyulan ilginin artması için sosyal tabanlı çalışma ve projelerin de yürütülmesinin kıymetli olacağı, okullarda uzay teknolojilerini konu alan dersler ile üniversitelerde uzay bilimlerini ilgilendiren bölümlerin niteliklerinin artırılmasının, ayrıca hukuk fakültelerinde uzay hukuku derslerinin yaygın hale getirilmesinin konu hakkında farkındalığın artırılması için oldukça faydalı olacağı değerlendirilmektedir.

KAYNAKÇA

Armando, C. A. (1984). Historical Precedents for Demilitarization, Maintaining Outer Space for Peaceful Uses, Edited By Nandasiri Jasentuliyana, The United Nations University, Japan.

Avveduto, R. (2019). Past, Present, And Future of Intellectual Property in Space: Old Answers to New Questions, Washıngton Internatıonal Law Journal, Vol.29/No.1, 201-246.

Bach, L., Cohendet, P. ve Schenk, E. (2002). Technological Transfers from the European Space Programs: A Dynamic View and Comparison with Other R&D Projects, The Journal of Technology Transfer, C.27, S.4, 321-338.

Balsano, A. M. (1994). Intellectual Property Rights and Space Activities, ESA August Bullettin.

Bubenheim, D. L. ve Lewis, C. (1997) Application of NASA's advanced life support technologies in polar regions, Advances in Space Research, C.20, S.10, 2037-2044.

Chambers, J. G. ve Price, P. J. (1995) Canadian experience in space technology spin-offs, Acta Astronautica, C.37, 497-502.

Çakır, T. (2020). Uluslararası Uzay İstasyonuna İlişkin Anlaşmada Patent Hukuku Alanındaki Kanunlar İhtilafı Kuralı, Ticaret ve Fikri Mülkiyet Hukuku Dergisi, C.6 S.2, 239-251.

Dunk, F. G. (2017). *The European Union and the Outer Space Treaty: Will the Twain Ever Meet?* Space, Cyber, and Telecommunications Law Program Faculty Publications, 89, s.82-85, http://digitalcommons.unl.edu/spacelaw/89 (E.T. 15.08.2022).

Gabrynowicz, J. I. ve Serrao, J. E. (2004). An Introduction To Space Law For Decision Makers, Journal of Space Law, S.2, 227-233.

Haanappel, P. P. C. (2003). The Law and Policy of Air Space and Outer Space – A Comparative Approach, Kluwer International Law, The Netherlands.

Hermida, J. (2004). Internatıonal Space Law, excerpts from Legal Basis for a National Space Legislation, The Hague, London, and Boston, Kluwer Academic Publishers. http://www.julianhermida.com/algoma/intlawreadingsspacelaw.pdf (E.T: 15.08.2022)

Hobe, S., Schmidt-Tedd, B. ve Schrogl, K. U. (2021). Cologne Commentary on Space Law: Outer Space Treaty, Cologne Commentary on Space Law, 1-498.

Hobe, S. (2016). Does International Space Law Either Permit or Prohibit the Taking of Resources in Outer Space and on Celestial Bodies, and How is This Relevant for National Actors? What is the context, and What are the Contours and Limits of this Permission or Prohibition?, International Institute of Space Law Directorate of Studies, 39-43.

Hyman, A. W. (1966). Magna Carta of Space, Amherst Press.

Karakoç, İ. (2006). Uluslararası Hukukta Emredici Kural (Jus Cogens=Peremptory Norms) Olgusuna Tarihsel Bir Yaklaşım, Dokuz Eylül Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, C8/S1, 87-122.

Kaşıkara, M. S. (2017). Devletlerin Uzay Faaliyetlerinden Doğan Sorumluluğu, Adalet Yayınevi, Ankara.

Lin, Q. ve Wong, S. (2017). A Study of Intellectual Property Protection for Mass Innovation Spaces, Proceedings of the 2017 IEEE International Conference on Applied System Innovation IEEE-ICASI 2017 - Meen, Prior & Lam (Eds), s. 974.

Meray, L. S. (1967). Uzayda Devletlerin Çalışmalarını Yönetecek İlkelere İlişkin Andlaşma, Ankara Üniversitesi SBF Dergisi, C.22, S.1, s.33-53.

Önen, M. (1984). Uzay Araçları Tarafından Verilen Zararlardan Dolayı Sorumluluk, İstanbul Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi Yayınları, Y.2, S.2, 166-190.

Önen, M. (1986). Türk Sivil Havacılık Mevzuatı ve Uluslararası Uzay Hukuku Kuralları, Marmara Üniversitesi Yayın No: 430, Hukuk Fakültesi Yayın No:3, İstanbul.

Öztürk, Y. (2017). Uluslararası Hukukta Devletlerin Egemen Eşitliği Kavramının Jus Cogens Niteliği, Erciyes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi XLII, 37-53.

Smith, L. J. ve Doldirina, C. (2011). Intellectual Property Issues in the Use and Distribution of Remote Sensing Data, Routledge.

Sorgucu, A. (2012). Hava ve Uzay Hukuku, Ankara.

Soucek, A. (2016). Space Law Essentials Volume 1: Textbook, NWV Verlag, Wien.

Soysal, M., Doğan, G. ve Kuzu, L. (2018). Uzay Faaliyetlerine İlişkin Uluslararası Hukukun Kaynakları ve Birleşmiş Milletlerin Rolü, Çankaya Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, Cilt: 3 - Sayı: 2, 101-133.

Szalai, B., Detsis, E. ve Peeters, W. (2012). ESA space spin-offs benefits for the health sector, Acta Astronautica, C.80, 1-7.

Tronchetti, F. (2007). The Non-Appropriation Principle Under Attack: Using Article II of the Outer Space Treaty in its Defence, Proceedings of the Fiftieth Colloquium on the Law of Outer Space", 24-28 Eylül 2007, Haydarabad.

Tütüncü, N. A. (1999). Uzay Hukuku ve Uzaydaki Faaliyetlerin Gelişmesiyle İlgili Milletlerarası Sistemin Yapısı, Düzenlediği İlişkiler ve Dayandığı Esaslara Genel bir Bakış, Milletlerarası Hukuk ve Milletlerarası Özel Hukuk Bülteni, C.19, Sayı 1-2, Prof. Dr. Aysel Çelikel'e Armağan, 979-989.

Venturini, K. ve Verbano, C. (2014). A systematic review of the Space technology transfer literature: Research synthesis and emerging gaps, Space Policy, C.30, S.2, 98-114.

kümelenmeleri, kurumsal bir yapının gelişmesini engelleyen birlik statüsünü korumayı tercih etmektedir. Ayrıca Türkiye'de üniversite-kümelenme sinerjisi beklentilerin altında kalırken Avrupa'da kümelenmelerin faaliyetleri devlet teşvikleri ile sanayi odaları, ticaret odaları, kalkınma ajansları gibi mali kaygısı olmayan kuruluşlarla koordineli olarak yürütülmektedir.

Bu minvalde öncelikle şirket temsilcilerinin düzenli olarak bir araya gelerek bilgi paylaşabilecekleri, ortak kararlar alabilecekleri ve iş birliği olanaklarını tartışabilecekleri mekanizmalar oluşturulması önemlidir. Bu mekanizmalar sayesinde ortaya çıkacak fırsatları değerlendirmek mümkün hale gelecektir. Havacılık ve uzay kümelenmelerinin hedeflenen bilgi ve teknoloji yoğunluğu düzeyine ulaşabilmesi için kümelerin sadece kendi üyeleri arasında değil, diğer kümelerle de iletişim ve iş birliği içinde bir sinerji oluşturulması ve ilgili kamu kurumlarının teşvikleri elzemdir. Bahsi geçen süreçte küresel çapta başarılı uygulama örneklerinde de açıkça görülebildiği üzere dörtlü sarmal yenilikçilik modelinin uygulamaya konması, gerekli sinerjinin oluşturulması bağlamında büyük katkı sağlayabilir. Kümelenmede üye olarak yer alan şirketlerin komşu bölge stratejisinin uygulanmasını desteklemesi, faaliyetler düzenlemesi ve bu faaliyetlerin küme stratejik planlama ve yönetim süreçlerine dahil edilmesi önemlidir.

Diğer yandan Türkiye Uzay Ajansı'nın kamu, özel sektör, üniversiteler ve sivil toplum kuruluşları ile iş birliğinin teşvik edilerek yenilikçiliğe dair girişimlerin daha büyük bütçelerle geniş çaplı olarak desteklenmesi, Türkiye'nin uzay çalışmalarında sürdürülebilir ivmeyi yakalayabilmesi bakımından büyük öneme sahiptir.

KAYNAKÇA

Aero Montreal. (2016). Montreal World Aerospace Leader. URL: http://www.aero montreal.ca/ (Erişim Tarihi 1 Kasım 2022).

Alsaç, F. (2010). Bölgesel Gelişme Aracı Olarak Kümelenme Yaklaşımı ve Türkiye için Kümelenme Destek Modeli Önerisi. Uzmanlık Tezi. T.C. Başbakanlık Devlet Planlama Teşkilatı Müsteşarlığı. Ankara.

ASELSAN Websitesi (Uzay Teknolojileri): https://www.aselsan.com.tr/tr/cozumlerimiz/uzay-teknolojileri (Erişim Tarihi 30 Ekim 2022).

Bacak, Ç. (2015). Clustering and Value Chain: Example of Aerospace and Defense Industry. Milli Güvenlik ve Askeri Bilimler Akademik Dergisi, 2(8).

Buhl, C. M. ve Kocker, G. M. (2009). Cluster Management Excellence Volume 1: Network Services, Federal Ministry of Economics and Technology: Berlin.

Capgemini. (2011). The Changing Face of the Aerospace & Defense Industry. Capgemini.

Carayannis, E. G., Barth, T. D. ve Campbell, D. F. J. (2012). The Quintuple Helix Innovation Model: Global Warming as a Challenge and Driver for Innovation. Journal of Innovation and Entrepreneurship, 1(2):1-12.

Cavallini, S., Soldi, R., Friedl, J. ve Volpe, M. (2016). Using the Quadruple Helix Approach to Accelerate the Transfer of Research and Innovation Results to Regional Growth. The European Union and the committe of the Regions.

Caymaz, E. (2022). Strategic Management of the Defense Industry: A Review on Clustering Strategy. Journal of Defense Resources Management, 13(1).

Demir, İ. (2020). Transformation of the Turkish Defense Industry: The Story and Rationale of the Great Rise. Insight Turkey, 22(3).

Digital Group Partners. (2020). Türkiye-AB İş Birliği Diyaloğu: Üniversite-Sanayi İş Birliği Çerçeve Rapor. URL: https://isotebd.com/wp-content/uploads/2021/05/UIC-BaselineResearch-TR.pdf (Erişim Tarihi 11 Kasım 2022).

Drucker, P. F. (2011). Managing for the Future. Routledge: New York.

Ergocun, G. (2019). Turkey's Defense Sector Makes Strong Showing in 2019. AA News Agency, URL: https://www.aa.com.tr/en/economy/turkeys-defensesector-makes-strong-showingin-2019/1688091 (Erişim Tarihi 1 Ekim 2022).

Etzkowitz, H. ve Leydesdorff, L. (2000). The Dynamic of Innovation: From National Systems and "Mode 2" to a Triple Helix of University–Industry–Government Relations. Research Policy, 29, ss. 109-123.

Hamburg Aviation. (2016). Hamburg Aviation. URL: http://www.hamburgaviation .de/en/start.html (Erişim Tarihi 1 Kasım 2022).

Katsarakis, Y., Rezk, A., Sazak, E., Shaydullin, H. ve Yadikar, B. (2007), Turkey & The Construction Services Cluster, Institute for Strategy and Competitiveness, Harvard Business School, URL: www.isc.hbs.edu/econ-student_projects.htm (Erişim Tarihi: 25 Eylül 2022).

KPMG (2015). Global Aerospace and Defense Outlook. KPMG International. Lindberg, M., Lindgren, M., Packendorff, J. (2014). Quadruple Helix as A Way a Bridge the Gender Gap in Entrepreneurship: The Case of an Innovation System Project in the Baltic Sea Region. Journal of the Knowledge Economy, 5(1), ss. 94-113.

Lee, G. J. ve Park, M. J. (2022). Regional Cluster Evolution of Aerospace Industry in the Republic of Korea: New Quadruple Helix and Open Innovation Perspective. İçinde Impact of Open Innovation on the World Economy. IGI Global.

Markusen, J. R. (1992). Productivity, Competitiveness, Trade Performance and Real Income: the Nexus Among Four Concepts. Minister of Supply and Services, Canada.

North, D. (1990). Institutions, Institutional Change, and Economic Performance. Cambridge University Press.

Porter, M. E. (1998). The Competitive Advantage of Nations. Palgrave: New York.

Porter, M. E. (2009). Turkey's Competitiveness: National Economic Strategy and the Role of Business, Institute for Strategy and Competitiveness. Harvard Business School, URL:www.isc.hbs.edu/econ-natlcomp_resources.htm (Erişim Tarihi 25 Eylül 2022).

Reinert, E. S. (2007). How Rich Countries Got Rich and Why Poor Countries Stay Poor. London: Constable.

OECD. (2007). Overview of the Aerospace Sector: Background. URL: https://www.oecd-ilibrary.org/overview-of-the-aerospace-sector-background_5l4f7n3q2zxn.pdf (Erişim Tarihi 4 Kasım 2022).

OSTİM websitesi URL: www.ostimsavunma.org (Erişim Tarihi 10 Kasım 2022).
Öz, Ö. (2020). The Competitive Advantage of Nations: The Case of Turkey: Assessing Porter's Framework for National Advantage. Routledge Revivals.
Paone, M. ve Sasanelli, S. N. (2016). Aerospace Clusters World's Best Practice and Future Perspectives: An Opportunity for South Australia. Defense S. A.
SAHA İstanbul Websitesi URL: www.sahaistanbul.org.tr (Erişim Tarihi 1 Kasım 2022).
SAHA İstanbul Uzay Komitesi URL: https://www.sahaistanbul.org.tr/komiteler/uzay-komitesi (Erişim Tarihi 1 Kasım 2022).
Solvell, O., Lindqvist, G. ve Ketels, C. (2003). The Cluster Initiative Greenbook. Stockholm: Iwory Tower.
STM (2015). STM (2015). Savunma Teknolojileri Mühendislik ve Ticaret A.Ş. Sektör Raporu 2015 Kümelenme Analizi. https://www.stm.com.tr/img/doc_1431525023.pdf (Erişim Tarihi 10 Kasım 2022).
Sugiono, A., Akim, A. ve Ramadhan, R. A. (2018). The Implementation of the Triple Helix Model in the Indonesian Aerospace Defense Industry. Central European Journal of International and Security Studies, 12(4), ss. 196-213.
Turkishtime (2020). AR-GE 250. URL: https://turkishtimedergi.com/ar-ge-250/ (Erişim Tarihi 30 Ekim 2022).
Yalçınkaya, A. ve Adiloğlu, L. (2014). Havacılıkta Kümelenme Anlayışı ve Eskişehir Havacılık Kümelenmesi Örneği. İşletme Bilimi Dergisi, 2(2).

tanıma-tanımlama başarımı yüksek Yapay Zekâ temelli uzaktan algılama sistemlerinin amacıyla Yenilik Projelerinin destekleneceği söylenmiştir.

Havacılık ve Uzay Sektörlerinde Kullanım Senaryolarına İlişkin Ar-Ge ve Yenilik Konu Başlıkları olarak paylaşılan listeye bakmak ülkemizin uzay ve havacılık konusunda vizyonunun ne noktada olduğunu daha iyi anlamak açısından önem arz etmektedir. Bu listede yer alan başlıklardan bazıları; uydu ve görüntü tanıma sistemleri, enerjik malzemelerin havacılık ve uzay sektörlerindeki uygulamaları, kompozit malzemelerin havacılık ve uzay sektörlerindeki uygulamaları ve yenilikçi ve yüksek performanslı malzemelerin havacılık ve uzay sektörlerindeki uygulamaları gibi 15'ten fazla uzay konulu alan mevcuttur (Tübitak, 2022).

Bütün bu detaylar eşliğinde ülkemizin uzay girişimciliğine ve uzay teknolojileri alanında yıkıcı inovasyonlara yöneldiğini fakat henüz bu alanda faaliyet gösteren global girişimlerle rekabet edebilecek noktada olmadığı çok açıktır. Devletin özel sektör ile ortaklaşa gerçekleştireceği planlama sonrasında girişimcilere verilecek olan destekler ve teşviklerle uzay girişimciliği alanında da askeri sanayide olduğu gibi dünya devleri arasında yer alabilmesi mümkün olacaktır.

KAYNAKÇA

Balçın, M. ve Ergun, A. (2019). Altıncı Sınıf Öğrencilerinin Gözünden Havacılık ve Uzay Mühendisi / Aeronautical and Space Engineers from the Eyes of Sixth Grade Students. Pamukkale University Journal of Education. 45. 1-21.

Bunn, A., Okada N., World Economic Forum. (2020). Six ways space technologies benefit life on Earth.

Christensen, C., French, M. ve Perrino, R. (2018). Start-Up Space–Update on Investment in Commercial Space Ventures. Bryce Space and Technology.

Group, I. ve Wang, J. (2014). Entrepreneurship and its Role in Space Industry. 10.13140/RG.2.1.3178.0242.

Dayday, N., ve Altın, V. (2011). Gök Biliminde Türk-İslam Bilginleri. Erkam Matbaası.

Ekşi, İ. G., Boztepe, İ., Kurban, D., Özcan, L., Uçar, İ., Bilgin, K. B. ve Öztürk Ö. (2019). Space and medicine where are we? What should we do?, 26(4): 498-504.

Foust, J. (2022). Europe launches fund to invest in space startups. SpaceNews.

Higgins, N., Gaset, M., Antonio, E., Mckellar, M., Milza, F., Coelho, P., Ramirez, B., Elkins, A., Parks, A., Kotwal, C., Chao, C., Raurell, D., Calnan, G., Wexler, H., Wang, H. F., Grzesiak, K., Liu, K., Zhang, M., Clanton, M. ve Ni, Z., (2017). The Galactic Guide to Space Entrepreneurship.

Jackson, T. (2021). Billionaire space race: the ultimate symbol of capitalism's flawed obsession with growth. The Conversation.

Kutlu, Ş. (2020). Uydu-Uzay Teknolojilerinin Geliştirilmesinde Türkiye'nin Yönetim Anlayışı ve Dünya Ölçeğinde Karşılaştırmalı Bir Analiz. Havacılık ve Uzay Çalışmaları Dergisi, 1 (1), 70-92.

[Leonard](https://www.thecrimson.com/writer/1215330/Daniel_L._Leonard/) [D. L., (2020).] (https://www.thecrimson.com/writer/1215330/Daniel_L._Leonard/) Tiny Worlds of Untapped Potential. The Harvard Crimson. (n.d.).

Luzier, C. (2016). The great billionaire space race. The Week.

Magno, M. (2022). ESA boosts space entrepreneurship in Turin. ESA Commercialisation Gateway. The European Space Agency.

Messier, D. (2022). Search is on for Young Space Entrepreneurs Ahead of First UK Rocket Launches. Parabolic Arc.

Prasad, N. (2017). India's dynamic ecosystem for space entrepreneurship. Room: The Space Journal. Room the Space Journal of Asgardia.

Soffer, D. (2021). World's Top 10 Space Entrepreneurs. TechRound.

Topcu, M. K. ve Korkmaz, G. (2021). Savunma Tedarik Projelerinde Risk Yönetimi. SAVSAD Savunma ve Savaş Araştırmaları Dergisi, 31 (2) , 319-356.

Townsend, D. ve Davidian, K. (2022). To the Stars! The Present Challenges and Future Possibilities of Space Entrepreneurship. Entrepreneur & Innovation Exchange.

TÜBİTAK (2022). Ar-Ge ve Yenilik Konu Başlıkları.

Yazıcı, A. ve Tiwari, S. (2021). Space Tourism: An Initiative Pushing Limits. Journal of Tourism, Leisure and Hospitality. 3(1), 38-46.

Yazıcı, A. M. ve Darıcı, S. (2019). The New Opportunities in Space Economy. Itobiad: Journal of the Human & Social Science Researches, 8(4).

ilişkisinin temelini oluşturmaktadır. Aralarındaki ilişki bir rekabet ilişkisinden ziyade simbiyotik bir ilişkidir. *ABD'de Uzay Sektöründeki bu tür başarılı Kamu-Özel Sektör İşbirlikleri,* NASA ticari sektörle nasıl ilişki kuracaklarına daha aşina hale geldikçe, hızla gelişme potansiyeli taşıyacak ve SpaceX benzeri başarılı yeni girişimleri teşvik edecektir.

KAYNAKÇA

Achenbach, J. (2013). Which Way To Space? Flights Of Fancy May Launch The İndustry's Future, The Washington Post, November 23. https://www.washingtonpost.com/sf/national/2013/11/23/which-way-to-space/ (Erişim:02-08-2022).

Citi (2022). Space: The Dawn of a New Age, Citi GPS: Global Perspectives & Solutions, May. https://ir.citi.com/gps/829sRzYY4sQ%2BOhctTEs%2B1WWLgPbyZktiZpoz3QRCC6ToaLgXov4Kxy852czeh38jOi72XKhJGp0%3D (Erişim 01-08-2022)

ESPI (2017). The Rise of Private Actors in the Space Sector, Executive Summary, July. https://www.espi.or.at/wp-content/uploads/2022/06/ESPI-report-The-rise-of-private-actors-Executive-Summary-1.pdf (Erişim:13-11-2022)

Forbes (2022). Elon Musk-FProfile. https://www.forbes.com/profile/elon-musk/?sh=1a914f2e7999 (Erişim:14-11-2022)

Galeon, D.(2017). The NASA-SpaceX Partnership Saved NASA Hundreds of Millions Commercial Partnerships Make Space Cheaper And More Accessible, 11. 15. 17, Futurism, https://futurism.com/nasa-spacex-partnership-saved-nasa-hundred s-millions (Erişim:16-11-2022)

Hall, J. L. (2003). Columbia and Challenger: Organizational Failure at NASA, Space Policy 19. https://josephhall.org/papers/nasa.pdf (Erişim:09-11-2022)

Heracleous, L.,Terrier, D. ve Gonzalez, S. (2018). The Reinvention of NASA, Harvard Business Review, April 23,s.1. https://hbr.org/2018/04/the-re invention-of-nasa?ab=at_art_art_1x4_s02 (Erişim:01-08-2022)

Hutchison, A. (2022). 10 Years Ago, One SPACEX Launch Showed NASA They Could Work With Elon Musk, Inverse, 05-22-2022. https://www.inverse.com/ science/space-x-anniversary-dragon-c23 (Erişim:04-08-2022)

Jones, K. L. (2018). Public-Private Partnerships: Stimulating Innovation In The Space Sector, The Aerospace Corporation Center For Space Policy And Strategy, April.https://aerospace.org/sites/default/files/2018-06/Partnerships_Rev_5-4-18.pdf (Erişim: 25-07-2022)

Kennedy, S. ve Schatz, T. (2022). The Future of American Aerospace, Citizens Against Government Waste (CAGW), January. https://www.cagw.org/sites/ default/files/pdf/CAGW_Space_Report.pdf (Erişim:07-08-2022)

Kovancılar, B., Miynat, M. ve Bursalıoğlu, S. A. (2007). Kamu Maliyesinde Küresel Değişimler, Ankara: Gazi Kitabevi, ISBN:978-9944-165-59-4, Ankara: Baran Ofset.

Luna, E. (2022). NASA Taps Spacex For Five Additional Missions Through 2030, June 4. https://mashable.com/article/nasa-spacex-purchase-iss-crew-mission (Erişim:04-08-2022)

Martin, G. (2015). NewSpace: The Emerging Commercial Space Industry, NASA Ames Research Center. https://ntrs.nasa.gov/api/citations/20150023562/ downloads/20150023562.pdf (Erişim:13-11-2022)

NASA (2014). NASA Selects Commercial Space Partners for Collaborative Partnerships, Release 14-341, December 23. https://www.nasa.gov/press/2014/ december/nasa-selects-commercial-space-partners-for-collaborative-partnerships/#.VJmef8-3AKA (Erişim:05-08-2022).

NASA (2020). Top 20 NASA Prime Contractors FY 2020, Office of Small Business Programs. https://osbp.nasa.gov/docs/top20_2020_contractors-TAGGED.pdf (Erişim:06-08-2022)

NASA (2022-a). NASA 2022 Strategic Plan. https://www.nasa.gov/sites/ default/files/atoms/files/fy_22_strategic_plan.pdf (Erişim:10-08-2022)

NASA (2022-b). FY 2022 Budget Request. https://www.nasa.gov/sites/default/files/ atoms/files/fy2022_budget_summary.pdf (Erişim:14-11-2022)

Petroni, G. (2019). Space Economy Overview, Chapter One, The Space Economy: From Science to Market, Edited by Giorgio Petroni and Barbara Bigliardi, Cambridge Scholars Publishing. https://www.cambridgescholars.com/ resources/pdfs/ 978-1-5275-3410-0-sample.pdf (Erişim:02-08-2022)

Seedhousei, E. (2022). SpaceX -Starship To Mars – The First 20 Years, Second Edition, Springer Praxis Books, ISBN 978-3-030-99180-7,Springer Nature Switzerland AG.

Smith, F. (2021). Public-Private Partnerships: The Way to Space, National Space Society | Mar 31, 2021 | Space Law, Space Policy. https://space.nss.org/public-private-partnerships-the-way-to-space/ (Erişim:25-07-2021)

Terrier, D., Heracleous, L. ve González, S. (2017). Enabling Paradigm Change And Agility At NASA's Johnson Space Center –Interview with Chief Technology Officer, Douglas Terrier, Space Policy 39-40, January. DOI: 10.1016/ j.spacepol.2017.01.003 https://www.researchgate.net/publication/313012240

The Planetary Society. (2020). Why Do We Need NASA When We Have SpaceX?, Nov 12. https://www.planetary.org/articles/nasa-versus-spacex (Erişim:04-08-2022)

The Space Capital (2019). US Government Support of the Entrepreneurial Space Age, Published June 20. https://spacecapital.docsend.com/view/zgbff2a (Erişim 26-07-2022)

Thompson, A. D. ve Smith, G. P. (2009). Space Policy Development Via Macro-Economic Analysis, NASA. https://www.nasa.gov/pdf/368983main_ Applying%20a%20Macro-Economic%20Analysis%20to%20Space%20Policy %202009_06_09.pdf (Erişim 02-08-2022)

Venditti, B. (2022). The Cost of Space Flight Before and After SpaceX, Visual Capitalist, January 27. https://www.visualcapitalist.com/the-cost-of-space-flight/ (Erişim: 27-07-2022)

Vernile, A.(2018). The Rise of Private Actors in the Space Sector, European Space Policy Institute (ESPI), SpringerBriefs in Applied Sciences and Technology From the European Space Policy Institute, ISBN 978-3-319-73801-7 ISBN 978-3-319-73802-4 (eBook).

Wikipedia (2022-a). NASA, https://en.wikipedia.org/wiki/NASA (Erişim:03-08-2022)

Wikipedia (2022-b). Budget of NASA,s.1 https://en.wikipedia.org/wiki/ Budget_of_NASA (Erişim:14-11-2022)

Young, C. (2022). "25 Significant Milestones From The Past And Future Of Spacex", Interesting Engineering, May 17. https://interestingengineering.com/science/ destination-mars-15-incredible-spacex-milestones-past-and-future (Erişim:14-11-2022).

KAYNAKÇA

Alvarez, P., (2016). A Design Manual for Astro-Tourism Experiences, VERDE Publishing, Şili.

Billings L., (2006). To the Moon, Mars, and Beyond: Culture, Law, and Ethics in Space-Faring Societies. Bulletin of Science, Technology & Society. 26(5), ss.430-437. doi:10.1177/0270467606292504.

Cater, C., (2019). History of Space Tourism, Space Tourism: The Elusive Dream, Tourism Social Science Series, Volume 25, Emeral Publishing, Bingley, UK.

Chang, Y-W., (2017). A Preliminary Examination of the Relationship Between Consumer Attitude Towards Space Tourism Technology, Current Issues in Tourism 20(14), ss.1431-1453.

Cohen, E., (2019). Extraterrestrial Life, Stellar Civilizations and Aliens, Space Tourism: The Elusive Dream, Tourism Social Science Series, Volume 25, Emeral Publishing, Bingley, UK.

Cohen, E., Spector, S., (2019). Space Tourism: The Elusive Dream, Tourism Social Science Series, Volume 25, Emeral Publishing, Bingley, UK.

Damjanov, K., Crouch, D., (2019). Virtual Reality and Space Tourism, Space Tourism: The Elusive Dream, Tourism Social Science Series, Volume 25, Emeral Publishing, Bingley, UK.

Danov, D.G., (2020). A Review of Space Tourism Services: Supply and Demand Challenges, Toleho Journal of Tourism, Leisure and Hospitality, 2(1), ss.29-35.

Dickens, P., (2019). Social Relations, Space Travel, and the Body of the Astronaut, Space Tourism: The Elusive Dream, Tourism Social Science Series, Volume 25, Emeral Publishing, Bingley, UK.

İstanbullu Dinçer, F., (2022). Present and Future Outlook of Space Tourism in the World and Turkiye, Proceedings for the First Symposium on Space Economy, Space Law and Space Sciences, ss. 33-46. DOI: 10.26650/PB/5546P501.2022.001.003

King, A.K., (2020). The Future of Space Tourism, Congressional Research Service, R46500, https://crsreports.congress.gov/product/pdf/R/R46500, Erişim Tarihi: 20.06.2020.

Kiper, V.O., Batman, O., (2021). Uzay Turizmi: Olasılıklar, Uygulamalar, Kavramsal Bir Yaklaşım. Journal of Emerging Economies and Policy, 6(1), ss.265-271.

Laing, J.H., Crounch, G.I., (2011). Frontier Tourism: Retracting Mythic Journeys. Annals of Tourism Research, 38(4), ss.1516-1534.

Laing, J., Frost, W., (2019). Exploring Motivations of Potential Space Tourists, Space Tourism: The Elusive Dream, Tourism Social Science Series, Volume 25, Emeral Publishing, Bingley, UK.

Launius, R.D., (2019). Human Aspirations to Expand in to Space: A Historical Review, Space Tourism: The Elusive Dream, Tourism Social Science Series, Volume 25, Emeral Publishing, Bingley, UK.

Magelssen, S., (2020). Te Space Tourist: A New New Teory of the Leisure Class, Performing Flight, From the Barnstormers to Space Tourism, University of Michigan Press, USA.

Mekinc, J., Boncina, I., (2016). Safety and Security in Space Tourism, Academica Turistica, Year 9, No:2, Aralık 2016, ss.13-25.

NASA, (2022). Visitors to the Station by Country, Erişim Tarihi: 13.04.2022.
Neagu, Andreea Larisa, (2018). Space Tourism: A New Way of Tourism not so Distant in Time or Space, Universitat Jaume Thesis.
Ormrod, R., Dickens, P., (2019). Space Tourism, Capital, and Identity, Space Tourism: The Elusive Dream, Tourism Social Science Series, Volume 25, Emeral Publishing, Bingley, UK.
Sapceport Associates, Erişim Tarihi: 23.05.2022, https://www.spaceportassociates.com /pdf/WASHDCPAPER2005.pdf
Pelton, Joseph N., (2009). Space Planes and Space Tourism: The Industry and the Regulation of its Safety, George Washington University, SACRI Research Study.
Prideaux, B., Singer, P., (2005). Space Tourism-A Future Dream or a Cyber-tourism Reality?, Tourism Recreation Research, 30:3, 27-35, DOI: 10.1080/02508281. 2005.11081484.
Roman, M., Kasinski, R., Bhatta, K., Niedziolba, A., Krasnodebski, A., (2022). Virtual and Space Tourizm as New Trends in Travelling at the Time of the COVID-19 Pandemic, Sustainability, Volume 14, 628, ss.1-26.
Ryabinkin, C.T., (2004). Let There Be Flight: It's Time to Reform the Regulation of Commercial Space Travel, Journal of Air Law and Commerce, Volume 69, Issue 1, ss. 101-137.
Van Pelt, Michel, (2005). Space Tourism, Adventures in Earth Orbit and Beyond, Praxis Publishing Ltd.
Von der Dunk, F.G., (2019). The Regulation of Space Tourism, Space Tourism: The Elusive Dream, Tourism Social Science Series, Volume 25, Emeral Publishing, Bingley, UK.
Webber, D., (2019). Current Space Tourism Developments, Space Tourism: The Elusive Dream, Tourism Social Science Series, Volume 25, Emeral Publishing, Bingley, UK.
Yazıcı, A.M., Tiwari, S., (2021). Space Tourism: An Initiative Pushing Limits, Toleho Journal of Tourism, Leisure and Hospitality, 3(1), ss.38-46.
https://www.nasa.gov/feature/visitors-to-the-station-by-country/, Erişim Tarihi: 10.05. 2022.
https://spaceadventures.com/experiences/space-station/ Erişim Tarihi, 13.05.2022

gelişmekte olan ülkeler açısından ise ütopya olarak kalmaması için hızla çözüm ve iletişim kanalları oluşturulması gereken bir alan olarak görülmelidir.

Uzay kaynaklarının dünyada Evrensel Temel Gelir modeli ile refah seviyesinin artmasına katkı sağlayacağı, bu yaklaşımın Karl Marx'ın Das Capital'indeki idealine veya başka bir bakışla ütopyasına uygun bir toplumsal geleceği mümkün kılacağı hayalini canlandırdığını düşünmekteyiz. Bu yaklaşımla uzay kaynaklarının adil paylaşımı için sosyal bilimler alanında farklı ekonomik modellerin konuşulması, tasarlanması, modellenmesi ve simüle edilmesi de dünya halklarının geleceğinde belirleyici olacak, tarihsel vizyonu ile bir Türk ekopolitik misyonu olarak görülmelidir.

KAYNAKÇA

Aleina, S. C., Viola, N., Fusaro, R., Longo, J. ve Saccoccia, G. (2018). Basis For A Methodology For Roadmaps Generation For Hypersonic And Re-Entry Space Transportation Systems. Technological Forecasting And Social Change, 128, 208-225.

Buluç, B., Yamaç, M. ve Altan, M. (2012). Dünya Dışı Ortamların Mikrobiyal Yaşanabilirlik Açısından Değerlendirilmesi. Anadolu University Journal Of Science And Technology C-Life Sciences And Biotechnology, 2, 119-142.

Crerend, A. (2014). Introduction To The Physics Of Energy. PH240. Stanford University. Fall 2014. R. B. Laughlin

Dayday, N. ve Altın, V. (2011). Gök Biliminde Türk-İslam Bilginleri. Türksat.

Demir, D. A. ve Pak, N. K. (2010). Büyük Patlama ve Evrenin Genişlemesi. Bilim ve Ütopya, 195, 16-21.

De Saint-Exupéry, A. (2020). Küçük Prens. Bora Yayıncılık.

Dirican, C. (2019). Uzaydan Dünyaya Gelebilecek Tehditler, Uzaylı İstilası veya Dünya Dışı Yaşamla Temas Durumu: Finansal Kurumlarda Ve Piyasalarda Sürdürülebilirliğe, Risk Yönetimine Dair Önerme Ve Yaklaşımlar. Anemon Muş Alparslan Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, Cilt: 7 Sayı: ICOAEF' 19, 51-68.

Duran, A. (2012). Hadîd Sûresî ve Sûredeki "Demirin İnzâli" Kavramı. Sakarya Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi, Cilt: XIV, Sayı: 26 (2012/2).

Eker, Z. (1989). Elementlerin Oluşumu, Nükleosentez ve Lityumun Sırrı. Bilim ve Teknik Dergisi, 22, 12-15.

Erickson, K. (2019). What Powers A Spacecraft. Space Place.

Gezer, S. (2006) "Enzelnâ El-Hadîd" [El-Hadîd 57/25] İfadesinin Tercüme ve Yorumları Üzerine Bazı Değerlendirmeler. Hitit Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi, 2006/2, C. V, Sayı: 10, Ss. 97-110.

Göncü, C. (2021) Uzay Madenciliği ve Derin Uzayda Rekabet. Türk Asya Stratejik Araştırmalar Merkezi.

Heger, A. (2003). American Physical Society, Division Of Nuclear Physics Fall Meeting, October 30 - November 1, 2003, Tucson, Arizona, Meeting ID: DNP03, Abstract İd. 4WB.001.

Hellgren, V. (2016). Asteroid Mining: A Review Of Methods and Aspects. Student Thesis Series INES.

İhsanoğlu, E. (1993). Osmanlı Bilim Literatürü.
İnce, M. ve Özbozkurt, O. B. (2020). Siyah Kuğuyu Yönetmek. OPUS International Journal Of Society Researches, 15 (23), 2164-2177.
Jones, C. (2022). Asteroid Mining And The Enclosure Of Outer Space: New Space Economy Discourses And Ethnofuturist Critique (Doctoral Dissertation, Lancaster University).
Johnson, B. (2012). Power Sources For Space Exploration.
Kahvecioğlu, F. ve Çakmak, U. (2021). Evrensel Temel Gelir Ve Türkiye'de Uygulanabilirliği Üzerine Analizler. Sosyal Güvence, (20), 623-659.
Karslıoğlu, A. ve Onur, M. İ. (2020). Uzayda Yerli Kaynaklar İle Yapı Malzemesi Üretimi. Avrupa Bilim ve Teknoloji Dergisi, 216-223.
Kavlakoğlu, T. (2020). Uzay Madenciliğine İlişkin Hukuki Sorunlar. T.C. Galatasaray Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
Nogal, D. (2020). Uzay Kirliliği. Yıldız Teknik Üniversitesi.
Özmen, L. (2022). Space Explorations And Asteroid Mining, European Journal Of Science And Technology, (33), 331-337.
Raafat, K., Burnett, J. A., Chapman, T. ve Cockell, C. S. (2013). The Physics Of Mining in Space. Astronomy Ve Geophysics, 54(5), 5-10.
Sarıgül, T. (2018). Uzaydaki Çöplerimizi Toplama Zamanı. Bilim ve Genç Dergisi.
Statista Research Department, (2022).
The European Space Agency, (2022). ESA Sets Sights On Space Transportation Ecosystem.
Topçu, M. K. ve Işın, T. (2023). Tedarik Yönetiminde Değişimler ve Tedarik Zinciri Yönetimi 5.0 Yaklaşımı. Ankara: Nobel Yayıncılık (Yayın Aşamasında)
TUA (2022). Türkiye Uzay Ajansı - Asteroit Nedir?
Xing, T., Hu, J. ve Chen, X. (2022). Formulation Of Asteroid Mineral Resources Allocation Scheme Based On An Ideal Equity Allocation Model And Real Economic Allocation Model. Academic Journal Of Business And Management, 4(5), 15-20.
Yarlagadda, S. (2022). Economics Of The Stars: The Future Of Asteroid Mining And The Global Economy. Harvard International Review.
Zacny, K., Cohen, M. M., James, W. W. ve Hilscher, B. (2013). Asteroid Mining. In AIAA Space 2013 Conference And Exposition (P. 5304).
Zahl, H. A. ve Ziegler, H. K. (1960). Power Sources For Satellites and Space Vehicles. Solar Energy, 4(1), 32-38.

KAYNAKÇA

Abston, L., Amundsen, R.M., Bodkin, R.J., Benshabat, A., Boyer, C.M., Clowdsley, M.S., Cooney, M.P., Gogging, D.G., Jefferies, S.A., Kang, J.H., Kempton, K.S., King, G.C., Lindell, M.C., Mesick, N.J., Mosher, R.N., Rutherford, G.N., Sandridge, C.A., Seasly, E.E., Simon, M.A., Thibeault, S.A., Vipavetz, K.G., Watson, J.J., Wittkop, C.J., Caswell, T., Ciardullo, C., Greaves, B., Montes, J., Morris, M., Lents, K., Rudakevych, O., Sono, M., Sono, Y., Yashar, M., Ngo, V., Senter, I. 2017. Ice Home Mars Habitat Concept of Operations (ConOps). http://bigidea.nianet.org/wp-content/uploads/2018/07/IceDome-ConOps-2017-12-21v-reduced.pdf (Erişim 06.09.2022).

Anderson, A.P., Fellows, A.M., Binsted, K.A., Hegel, M.T. ve Buckey, J.C. (2016). Autonomous, Computer-Based Behavioral Health Countermeasure Evaluation At HI-SEAS Mars Analog. Aerospace Medicine and Human Performance, 87, 912–920.

Anderson, M.S., Ewert, M.K., Keener, J.F., Wagner, S.A. (2015). Life Support Baseline Values and Assumptions Document, Life Support, p. 220. https://ntrs.nasa.gov/archive/nasa/casi.ntrs.nasa.gov/20150002905.pdf. (Erişim 06.09.2022).

Behzadi, H.R., Qaryan, M., Shahi, S. (2012). The Influence of LED light on basil seeds before sowing and its effects on growing and germination. International Journal of Plant Research, 2, 108-110.

Bilodeau, S.E., Wu, B.S., Rufyikiri, A.S., MacPherspn, S., Lefsrud, M. (2019). An update on plant photobiology and implications for cannabis production. Front. Plant Sci. 10, 296.

Carillo, P., Morrone, B., Fusco, G.M., De Pascale, S., Rouphael, Y. (2020). Challenges for a sustainable food production system on board of the international space station: a technical review, Agronomy 10, 687.

Chakraborty, D., Saha, S. and Saha, S. (2021). Use of Space Technology in Agriculture: Innovations for a Change of Paradigm, DOI: 10.1201/9781003245384-31, March 2021.

Chunxiao, X.; Hong, L. (2008). Crop candidates for the bioregenerative life support systems in China. Acta Astronaut. 2008, 63, 1076–1080.

Cooper, M., Douglas, G., and Perchonok, M. (2011). Developing the NASA Food System for Long-Duration MISSions. Journal of Food Science, 76, 40–48.

Cooper, M.; Perchonok, M.; Douglas, G.L. (2017). Initial assessment of the nutritional quality of the space food system over three years of ambient storage. NPJ Microgravity, 3, 17.

Cucinotta, F.A. (2014). Space radiation risks for astronauts on multiple International Space Station missions. PLoS ONE 2014, 9, e96099.

Davies, F., He, C., Lacey, R. ve Ngo, Q. (2003). Growing Plants for NASA - Challenges in Lunar and Martian Agriculture. International Plant Propagator's Society, 53, 59-64.

Dueck, T.; Kempkes, F.; Meinen, E.; Stanghellini, C. (2016). Choosing crops for cultivation in space. ICES 2016, 206, 1–9.

Guo, S., Liu, X., Ai, W., Tang, Y., Zhu, J., Wang, X., Wei, M., Qin, L., Yang, Y. (2008). Development of an improved ground-based prototype of space plant-growing facility. Advances in Space Research 41, 736–741.

Harvey, B., Zakutnyaya, O. (2011). Orbiting space stations. In Russian Space Probes: Scientific Discoveries and Future Missions; Praxis: New York, NY, USA, 2011; pp. 301–374.

Hava, H., Zhou, L., Lombardi, E.M., Cui, K., Joung, H., Manzano, S.A., King, A., Kinlaw, H., Baker, K., Kaufman, A., Bailey, S., Burch, A. (2019). SIRONA: Sustainable Integration of Regenerative Outer-space Nature and Agriculture. https://bigidea.nianet.org/wp-content/uploads/2019/04/2019-BIG-Idea-University-of-Colorado-Boulder-Technical-Paper_SIRONA.pdf (Erişim 01.09.2022).

Hava, H., Zhou, H.L., Mehlenbeck, C., King, A., Lombardi, E.A., Baker, K. Kaufman, A., Correll, N., (2022). SIRONA: Sustainable Integration of Regenerative Outer-space Nature and Agriculture. Part 2 — Design Development and Projected Performance. Acta Astronautica, 196, 350-368.

Hinterman, E., Moccia, A., Baber, S., Maffia, F., Sciarretta, S., Smith, T., Stamler, N., Nowak, H., Lukic, J., Sumini, V., Zhan, Z., Schneiderman, T., Lordos, G., Seaman, E., Babakhanova, S., Kusters, J., Bernelli-Zazzera, F., Maggiore, P., Mainini, L., Hoffman, J. (2022). MarsGarden: Designing an ecosystem for a sustainable multiplanetary future. Acta Astronautica 195, 445–455.

IMDB (2012). https://www.imdb.com/title/tt3659388/, (Erişim 10.07.22).

ISS (2014). ESA. 7 IntERNATional Space Station—ISS. http://wsn.spaceflight.esa.int/docs/EUG2LGPr3/EUG2LGPr3-7-ISS.pdf (Erişim 07.09.2022).

Ivanova, D. (2021). Investment activity in plant-growing-assessment and future prospects. Trakia Journal of Sciences, 19, Suppl. 1, 148-153.

Icelandicglacial.com. (2022). (Erişim 10.08.22).

İstanbul Teknoloji Transfer Ofisi (İTTO). (2022). https://www.istanbultto.com/turkiyenin-uzay-calismalari/ (Erişim 10.08.22).

Kurshev, A.E., Bogatyrev, S.D., Zheleznikova, O.E., Gorbunov, A.A., Myshonkov, A.B., Prytkov, S.V., Lyulyov, A.O. (2022). Evaluation of photobiological efficiency of spectrum–combined led phyto-irraditators in photo-culture cucumber growing. Light & Engineering, 30, 93–100.

Kyriacou, M.C., De Pascale, S., Kyratzis, A., Rouphael, Y. (2017). Microgreens as a component of space life support systems: A cornucopia of functional food. Front. Plant Sci. 2017, 8.

Kyriacou, M.C.; De Pascale, S.; Kyratzis, A.; Rouphael, Y. (2017). Microgreens as a component of space life support systems: A Cornucopia of Functional Food. Front. Plant Sci. 8, 1587.

Levri, J.A., Centel, A.R., Field, M., Drysdale, A.E., Ewert, M.K., Centel, J.S. (2003). Advanced life support equivalent system mass guidelines document, Natl. Aeronaut. Space Adm. https://ntrs.nasa.gov/api/citations/20040021355/downloads/200 40021 355.pdf. The report number is TM-2003-2 12278. (Erişim 06.09.2022)

Marsh, M.M. (2006). Ethical And Medical Dilemmas Of Space Tourism, Advances In Space Research, 37(9): 1823-1827

Massa, G., Wheeler, R., Morrow, R. (2016). Levine, H. Growth chambers on the International Space Station for large plants. Acta Hortic. 2016, 1134, 215–222.

Massa, G.D., Dufour, N.F., Carver, J.A., Hummerick, M.E., Wheeler, R.M., Morrow, R.C., Smith, T.M. (2017). VEG-01: Veggie Hardware Validation Testing On The International Space Station. Open Agriculture, 2, 33-41.

Monje, O., Stutte, G., Goins, G., Porterfield, D. ve Bingham, G. (2003). Farming İn Space: Environmental And Biophysical Concerns. Advances İn Space Research. The Official Journal Of The Committee On Space Research (COSPAR), 31, 151-67.

Monje, O., Nugent, M., Hummerick, M., Dreschel, T., Spencer, L., Romeyn, M., Massa, G., Wheeler, R., Fritsche, R. (2019). New Frontiers in Food Production Beyond LEO; ICES: Toronto, ON, Canada, Volume 260, 1–6.

Monje, O., Richards, J.T., Carver, J.A., Dimapilis, D.I., Levine, H.G., Dufour, N.F., ve Onate, B.G. (2020). Hardware Validation of the Advanced Plant Habitat on ISS: Canopy Photosynthesis in Reduced Gravity. Frontiers in Plant Science, 11, 673.

Morrow, R.C., Remiker, R.W. (2009) A deployable salad crop production system for lunar habitats. SAE Tech. Pap. 2009. No. 2009-01-2382.

Morrow, R.C., Wetzel, J.P., Richter, C.R., Crabb, M.T. (2017). Evolution of space-based plant growth technologies for Hybrid Life Support Systems. ICES Charleston, SC. ICES 2017, 301, 1–9.

NASA Kennedy Space Center. (2015). Veggies in space: astronauts sample freshly grown let- tuce, https://www.youtube.com/watch?v=D_723qwjULM (Erişim 11.07.22).

NASA, (2019). NASA BIG Idea Challenge, web April, 2019, URL http://bigidea.nianet org/past-competition-themes/2019-competition/. (Erişim 01.09.2022).

NASA Earth Observatory (2021). https://earthobservatory.nasa.gov/blogs/earthmatters /2021/02/17/what-a-lake-in-turkey-can-tell-us-about-mars/

Odeh, R., ve Guy C.L. (2017). Gardening For Therapeutic People-Plant İnteractions During Long-Duration Space MISSions. Open Agriculture, 2, 1–13.

Pennisi, G., Blasioli, S., Cellini, A., Maia, L., Crepaldi, A., Braschi, I., Spinelli, F., Nicola, S., Fernandez, J.A., Stanghellini, C., Marcelis, L.F.M., Orsini, F., Gianquinto, G. (2019). Unraveling the role of red: Blue LED lights on resource use efficiency and nutritional properties of indoor grown sweet basil. Front. Plant Sci. 10:305.

Prince, A.A. (1962). Investigations of selected higher plants as gas exchange mechanism for closed ecological systems. Armed Services Technical Information Agency. Technical Documentary Report No. AMRL-TDR-62-127. Project No 7164, Task No 716403, https://apps.dtic.mil/sti/pdfs/AD0296950.pdf (Erişim 08.09.2022).

Proshkin, Y., Semenova, N., Smirnov, A., Chilingaryan, N. (2020). The LED phyto lighting for improving the environmental friendliness of growing and productivity of lettuce varieties with red and green leaves. ECOBALTICA "FEB" 2020. IOP Conf. Series: Earth and Environmental Science 578, 012013. doi:10.1088/1755-1315/578/1/012013.

Rouphael, Y., Petropoulos, S.A., El-Nakhel, C., Pannico, A., Kyriacou, M.C., Giordano, M., Troise, A.D., Vitaglione, P., De Pascale, S. (2019). Reducing Energy Requirements in Future Bioregenerative Life Support Systems (BLSSs): Performance and Bioactive Composition of Diverse Lettuce Genotypes Grown Under Optimal and Suboptimal Light Conditions. Front. Plant Sci. 2019, 10.

Schubert, D. (2017). Greenhouse production analysis of early mISSion scenarios for Moon and Mars habitats. Open Agriculture, 2, 91-115.

Smith, S.M., Heer, M.A., Shackelford, L.C., Sibonga, J.D., Ploutz-Snyder, L., Zwart, S.R. (2012). Benefits For Bone From Resistance Exercise And Nutrition İn Long-Duration Spaceflight: Evidence From Biochemistry And Densitometry. J Bone Miner Research, 27(9):1896-906.

Sychev, V.N., Levinskikh, M.A., Gostimsky, S.A., Bingham, G.E., Podolsky, I.G. (2007). Spaceflight effects on consecutive generations of peas grown onboard the Russian segment of the International Space Station. Acta Astronaut. 2007, 60, 426–432.

Tarasashvili, M.V., Aleksidze, G., Doborjginidze, N.G., Gharibashili, N.G. (2021). Growth of the grapevines in the controlled greehouse environment and prospects of the space agriculture. 52nd Lunar and Planetary Science Conference 2021 (LPI Contrib. No. 2548). https://www.hou.usra.edu/meetings/lpsc2021/pdf/2545.pdf (Erişim: 08.09.2022).

The International Space Exploration Coordination Group (ISECG) (2012). The 2nd iteration of The ISECG Global Exploraiıon Roadmap, 64nd International Astronautical Congress, Beijing, China,

Tua.gov.tr. (Erişim 15.08.22).

Wheeler, R.M. (2003). Carbon Balance in bioregenerative life support systems: effects of system closure, waste management, and crop harvest index. Advances in Space Research, 31, 169-175.

Wheeler, R.M. (2004). Horticulture for Mars. Acta Hortic. 642, 201–215.

Wheeler, R.M. (2017). Agriculture for Space: People and places paving the way. Open Agriculture, 2, 14-32.

Witze, A. (2016). NASA Rethinks Approach To Mars Exploration. Nature, 538, 149–150.

Xin, Z., He, D., Niu, G., Zhengnan, Y., Song, J. (2018). Effects of environment lighting on the growth, photosynthesis, and quality of hydroponic lettuce in a plant factory. Int. J. Agric. Biol. Eng. 2018, 11.

Yamashita, M., Arai, M., Ishikawa, Y., Ishii, C., Oshima, T., Omori, K., Omori, M., Katayama, N., Kanazawa, S., Kariya, T., Kitaya, Y., Goto, E., Saito, T., Saito, T., Shimamiya, T., Shimizu, T., Shiraishi, A., Takaoki, M., Takeda, H., Tamura, K., Toki, K., Tomita-Yokotani, K., Nakajima, A., Nagatomo. M., Nakano, S., Nakamura, Y., Nakayama, S., Nitta, K., Hashimoto, H., Baba, K., Mizutani, H., Mitsuhashi, J., Mihara, K., Miyagawa, T., Mori, S., Yazawa, Y., Yokota, H., Wada, H., Kok, R., Space Agriculture Task Force. (2006) Skeleton of Space Agriculture Concept, Space Utilize. Researches, 22, 333-336.

Yamashita, M., İshikawa, Y., Nagatomo, M., Oshima, T., Wada, H. (2013). Space Agriculture for Manned Space Exploration on Mars, The Journal of Space Technology and Science, 21, 2-10.

Zabel, P., Bamsey, M., Schubert, D., Tajmar, M. (2016). Review And Analysis Of Over 40 Years Of Space Plant Growth Systems, Life Sciences in Space Research, 10, 1-16.

Zakurin, A.O., Shchennikova, A.V., Kamionskaya, A.M. (2020). Artificial-light culture in protected ground plant growing: Photosynthesis, photomorphogenesis, and prospects of LED Application. Russian Journal of Plant Physiology, 67, 413–424.

gereken teşvik ve destekler sağlanmalı, basın ve yayın organlarınca bu tarz çalışmalara çokça yer verilmelidir. Bir üniversite içerisinde veyahut bir kamu kurumu bünyesinde faaliyet yapmak yerine kümelenme, teknoparklar, kuluçka merkezleri gibi hibrid organizasyon yapıları meydana getirerek etkinlikler düzenlemek tarafların katılımını artıracağı gibi daha fazla esneklik sağlayabilecektir.

Örnek uygulamalar olarak; vatandaşların katkısını artırabilmek için geniş katılımlı toplantılar düzenlemek, yazılı, görsel ve sosyal medya gibi mecralar aracılığıyla sürekli bilgilendirmek, tematik toplantılar yapmak, teknik ziyaretler gerçekleştirmek, "fikir çadırı", "fikir çantası" gibi etkinliklerle fikirleri toplamak, her fırsatta anlık geri bildirimlerde bulunmak, web sayfasını yukarıda sayılan hizmetleri verebilecek şekilde tasarlamak verilebilir (González-Martinez vd., 2021).

KAYNAKÇA

Cai, Y. ve Lattu, A. (2022). Triple helix or quadruple helix: which model of innovation to choose for empirical studies? *Minerva*, *60*(2), 257-280.

Carayannis, E. G. ve Campbell, D. F. J. (2014). Developed Democracies versus Emerging Autocracies: Arts, Democracy, and Innovation in Quadruple Helix Innovation Systems. Journal of Innovation and Entrepreneurship, 3(1): 12.

Ivanova, I. (2014). Quadruple Helix Systems and Symmetry: A Step towards Helix Innovation System Classification. Journal of the Knowledge Economy 5(2): 357–369.

Kriz, A., S. Bankins ve C. Molloy. (2018). Readying a Region: Temporally Exploring the Development of an Australian Regional Quadruple Helix. R&D Management 48(1): 25–43.

Carayannis, E. G. ve Campbell, D. F. (2021). Democracy of climate and climate for democracy: The evolution of quadruple and quintuple helix innovation systems. *Journal of the Knowledge Economy*, *12*(4), 2050-2082.

Carayannis, E. G., Grigoroudis, E., Campbell, D. F., Meissner, D. ve Stamati, D. (2018). The ecosystem as helix: an exploratory theory-building study of regional coopetitive entrepreneurial ecosystems as Quadruple/Quintuple Helix Innovation Models. *R&D Management* 48(1): 148–162.

Champenois, C. ve Etzkowitz, H. (2018). From boundary line to boundary space: The creation of hybrid organizations as a Triple Helix microfoundation. Technovation, 76, 28-39.

Cloitre, A., Dos Santos Paulino, V. ve Theodoraki, C. (2022). The quadruple/quintuple helix model in entrepreneurial ecosystems: an institutional perspective on the space case study. *R&D Management*, 1-22.

Etzkowitz, H. (2008). *The triple helix: university-industry-government innovation in action*. New York: Routledge.

Etzkowitz, H. (2014). Making a humanities town: knowledge-infused clusters, civic entrepreneurship and civil society in local innovation systems. *Triple Helix*, *2*(1), 1-22.

Etzkowitz, H. ve Ranga, M. (2010). A Triple Helix system for knowledge-based regional development: from "spheres" to "spaces". In *VIII Triple Helix Conference,* 20-22 Ekim 2010, Madrid, İspanya (pp. 1-29).

Etzkowitz, H. ve Leydesdorff, L. (2000). The Dynamics of Innovation: from National Systems and "Mode 2" to a Triple Helix of University-Industry-Government Relations. *Research Policy*, *29*, 109–123.

Etzkowitz, H. ve Zhou, C. (2017). *The Triple Helix: University–Industry–Government Innovation and Entrepreneurship*, 2nd ed. Abingdon: Routledge.

González-Martinez, P., García-Pérez-De-Lema, D., Castillo-Vergara, M. ve Bent Hansen, P. (2021). Systematic Review of The Literature on The Concept of Civil Society in The Quadruple Helix Framework. *Journal of technology management & innovation*, *16*(4), 85-95.

Hasche, N., Höglund, L. ve Linton, G. (2020). Quadruple helix as a network of relationships: creating value within a Swedish regional innovation system. *Journal of Small Business & Entrepreneurship*, *32*(6), 523-544.

Leydesdorff, L. (2021). *The Evolutionary Dynamics of Discursive Knowledge: Communication-Theoretical Perspectives on an Empirical Philosophy of Science*. Cham: Springer.

McAdam, M. ve Debackere, K. (2018). Beyond 'triple helix'toward 'quadruple helix'models in regional innovation systems: Implications for theory and practice. *R&D Management*, *48*(1), 3-6.

Mert, N. ve Cengiz, S. (2020). Üçlü Sarmal Yaklaşımına Göre Türkiye'nin Yenilik Yaratma Kapasitesi1. *Business and Economics Research Journal*, *11*(4), 1001-1012.

Miller, K., McAdam, R. ve McAdam, M. (2018). A systematic literature review of university technology transfer from a quadruple helix perspective: toward a research agenda. *R&d Management*, *48*(1), 7-24.

Pique, J. M., Berbegal-Mirabent, J. ve Etzkowitz, H. (2018). Triple Helix and the evolution of ecosystems of innovation: the case of Silicon Valley. *Triple Helix*, *5*(1), 1-21.

www.basdec.org

www.saha.org.tr

www.tad.org.tr

www.tua.gov.tr

www.uzayahukuk.com

İnsan bilişsel ve duyusal-motor sistemleri Dünyanın yerçekimi altında işlev görecek şekilde gelişmiştir. İnsanların hiçbir zaman mikro yerçekimi ortamında hayatını devam ettirmesi amaçlanmasa da, insanların düşük Dünya yörüngesine seyahat edip sürekli serbest düşüşte yaşadıkları bir ortama (UUİ) sinir sistemi hızlı bir şekilde adapte olur. Müthiş bir akselerasyon ile dünya yüzeyinden uzayın mikro yerçekimi ortamına geçiş yapmamızı sağlayan şey aslında sinir sisteminin bu plastisitesidir (Kokhan ve ark., 2016: 71).

SONUÇ VE ÖNERİLER

Sonuç olarak her ne kadar uzay ortamında insan sağlığı için birçok risk faktörü olsa da insan vücudu yeterli tıbbi destek sağlandığında uzay ortamına uyum sağlayabilir ve uzayda verilecek her türlü görevi en iyi performansla yerine getirebilir.

Ülkemizdeki insan altyapısı hem uzay görevine gönderilecek kişiler açısından hem de bu kişileri eğitecek havacılık tıbbı profesyonelleri açısından dünyanın uzay sağlığı konusunda gelişmiş olan ülkelerinden çok da geri değildir. Tek yapılması gereken farklı kurum ve kuruluşlarda bulunan bu insan kaynağını bir görev doğrultusunda birleştirerek Mustafa Kemal Atatürk'ün 1936 yılında Eskişehir'de söylediği *"Bir gün insanoğlu tayyaresiz de göklerde yürüyecek, gezegenlere gidecek, belki de aydan bize haber yollayacaktır. Bu mucizenin tahakkuku için 2000 yılını beklemeye gerek kalmayacaktır. Gelişen teknoloji bize daha şimdiden bunu müjdeliyor. Bize düşen görev ise batıdan bu konuda fazla geri kalmamayı temindir"* sözünü takip edip dünyanın büyük bir yarış halinde olduğu bu ortamdan uzak kalmamak olacaktır.

KAYNAKÇA

Nicogossia, A.E., Pober, D.F., Roy, S.A. (2001). Evolution of telemedicine in the space program and earth applications. Telemed J E Health, 7(1),1-15.

West, J.B. (2000). Historical perspectives: physiology in microgravity. J Appl Physiol, 89(1), 379-84.

Luxton, J.J., Bailey, S.M. (2021). Twins, Telomeres, and Aging-in Space. Plast Reconstr Surg, 147, 7S-14S.

Ohnishi, K., Ohnishi, T. (200). The biological effects of space radiation during long stays in space. Biol Sci Space, 18(4), 201–5.

Cowings, P., Toscano, W., Deroshia, C., Taylor, B., Hines, A., Bright, A., Dodds, A. (2007). Converging indicators for assessing individual differences in adaptation to extreme environments. Aviat Space Environ Med, 78(5 Suppl), 195-215.

Berger, T. (2008). Radiation dosimetry onboard the International Space Station ISS. Med Phys, 18(4), 265-75.

Pavez Loriè, E., Baatout, S., Choukér, A., Buchheim, J.I., Baselet, B., Dello Russo, C., Wotring, V., Monici, M., Morbidelli, L., Gagliardi, D., Stingl, J.C., Surdo, L., Yip, V.L.M. (2021). The Future of Personalized Medicine in Space: From Observations to Countermeasures. Front Bioeng Biotechnol, 9, 739747.

Guo, Z., Zhou, G., Hu, W. (2022). Carcinogenesis induced by space radiation: A systematic review. Neoplasia, 32, 100828.

Townsend, L.W., Fry, R.J. (2002). Radiation protection guidance for activities in low-Earth orbit. Adv Space Res, 30, 957-963.

Hada, M., Ikeda, H., Rhone, J.R., Beitman, A.J., Plante, I., Souda, H., Yoshida, Y., Held, K.D., Fujiwara, K., Saganti, P.B., Takahashi, A. (2018). Increased Chromosome Aberrations in Cells Exposed Simultaneously to Simulated Microgravity and Radiation. Int J Mol Sci, 20(1), 43.

Cucinotta, F.A., Kim, M.H.Y., Ren, L. (2006). Evaluating shielding effectiveness for reducing space radiation cancer risks. Radiat Meas, 41, 1173-1185.

Cucinotta, F.A., Schimmerling, W., Wilson, J.W., Peterson, L.E., Saganti, P.B., Dicello, J.F. (2004). Uncertainties in estimates of the risks of late effects from space radiation. Adv Space Res, 34, 1383-1389.

Cucinotta, F.A. (2014). Space radiation risks for astronauts on multiple International Space Station missions. PLoS One, 9(4), e96099.

Townsend, L.W. (1998). Acceptability of risk from radiation: application to human space flight. Radiat Res, 149, 313.

Cucinotta, F.A., Kim, M.H.Y., Willingham, V., George, K.A. (2008). Physical and biological organ dosimetry analysis for International Space Station astronauts. Radiat Res, 170, 127-138.

Cucinotta, F.A., Durante, M. (2006). Cancer risk from exposure to galactic cosmic rays: implications for space exploration by human beings. Lancet Oncol, 7(5), 431-5.

Katkov, V.E., Chestukhin, V.V. (1980). Blood pressure and oxygenation in different cardiovascular compartments of a normal man during postural exposures. Aviat Space Environ Med, 51(11), 1234-42.

Simanonok, K.E., Charles, J.B. (1994). Space sickness and fluid shifts: a hypothesis. J Clin Pharmacol, 34(6), 652-63.

Clement, G., Wood, S.J., Reschke, M.F. (1992). Effects of microgravity on the interaction of vestibular and optokinetic nystagmus in the vertical plane. Aviat Space Environ Med, 63(9), 778-84.

Meck, J.V., Waters, W.W., Ziegler, M.G., deBlock, H.F., Mills, P.J., Robertson, D., Huang, P.L. (2004) Mechanisms of postspaceflight orthostatic hypotension: low alpha1-adrenergic receptor responses before flight and central autonomic dysregulation postflight. Am J Physiol Heart Circ Physiol, 286(4), 1486-95.

Limper, U., Gauger, P., Beck, P., Krainski, F., May, F., Beck, L.E. (2014). Interactions of the human cardiopulmonary, hormonal and body fluid systems in parabolic flight. Eur J Appl Physiol, 114(6), 1281-95.

Mader, T.H., Gibson, C.R., Pass, A.F., Kramer, L.A., Lee, A.G., Fogarty, J., Tarver, W.J., Dervay, J.P., Hamilton, D.R., Sargsyan, A., Phillips, J.L., Tran, D., Lipsky, W., Choi, J., Stern, C., Kuyumjian, R., Polk, J.D. (2011). Optic disc edema, globe flatte-

ning, choroidal folds, and hyperopic shifts observed in astronauts after long-duration space flight. Ophthalmology, 118(10), 2058-69.
Shinojima, A., Iwasaki, K., Aoki, K., Ogawa, Y., Yanagida, R., Yuzawa, M. (2012). Subfoveal choroidal thickness and foveal retinal thickness during head-down tilt. Aviat Space Environ Med, 83(4), 388-93.
Mader, T.H., Gibson, C.R., Caputo, M., Hunter, N., Taylor, G., Charles, J., Meehan, R.T. (1993). Intraocular pressure and retinal vascular changes during transient exposure to microgravity. Am J Ophthalmol, 115(3), 347-50.
Kramer, L.A., Sargsyan, A.E., Hasan, K.M., Polk, J.D., Hamilton, D.R. (2012). Orbital and intracranial effects of microgravity: Findings at 3-T MR imaging. Radiology, 263(3), 819-27.
Jacobson, D.M. (1995). Intracranial hypertension and the syndrome of acquired hyperopia with choroidal folds. J Neuroophthalmol, 15(3), 178-85.
Droppert, P.M. (1990). The effects of microgravity on the skeletal system--a review. J Br Interplanet Soc, 43(1), 19-24.
Grimm, D., Grosse, J., Wehland, M., Mann, V., Reseland, J.E., Sundaresan, A., Corydon, T.J. (2016). The impact of microgravity on bone in humans. Bone, 87, 44-56.
Genah, S., Monici, M., Morbidelli, L. (2021). The Effect of Space Travel on Bone Metabolism: Considerations on Today's Major Challenges and Advances in Pharmacology. Int J Mol Sci, 22(9), 4585.
Okada, A., Matsumoto, T., Ohshima, H., Isomura, T., Koga, T., Yasui, T., Kohri, K., LeBlanc, A., Spector, E., Jones. J., Shackelford, L., Sibonga, J. (2021). Bisphosphonate Use May Reduce the Risk of Urolithiasis in Astronauts on Long-Term Spaceflights. JBMR Plus, 6(1), 10550.
Smith, S.M., Heer, M., Shackelford, L.C., Sibonga, J.D., Spatz, J., Pietrzyk, R.A., Hudson, E.K., Zwart, S.R. (2015). Bone metabolism and renal stone risk during International Space Station missions. Bone, 81, 712-720.
Hargens, A.R., Bhattacharya, R., Schneider, S.M. (2013). Space physiology VI: exercise, artificial gravity, and countermeasure development for prolonged space flight. Eur J Appl Physiol, 113(9), 2183-92.
LeBlanc, A.D., Spector, E.R., Evans, H.J., Sibonga, J.D. (2007). Skeletal responses to space flight and the bed rest analog: a review. J Musculoskelet Neuronal Interact, 7(1), 33-47.
LeBlanc, A.D., Schneider, V., Shackelford, L., West, S., Oganov, V., Bakulin, A., Voronin, L. (2000). Bone mineral and lean tissue loss after long duration space flight. J Musculoskelet Neuronal Interact, 1(2), 157-60.
Marazziti, D., Arone, A., Ivaldi, T., Kuts, K., Loganovsky, K. (2022). Space missions: psychological and psychopathological issues. CNS Spectr, 27(5), 536-540.
Kanas, N. (1990). Psychological, psychiatric, and interpersonal aspects of long-duration space missions. J Spacecr Rockets, 27(5), 457-63.
Palinkas, L.A. (2001). Psychosocial issues in long-term space flight: overview. Gravit Space Biol Bull, 14(2), 25-33.
Khan-Mayberry, N., James, J.T., Tyl, R., Lam, C.W. (2011). Space toxicology: protecting human health during space operations. Int J Toxicol, 30(1), 3-18.

Horneck, G., Klaus, D.M., Mancinelli, R.L. (2010). Space microbiology. Microbiol Mol Biol Rev, 74(1), 121-56.

Smith, D.G., Baranski, J.V., Thompson, M.M., Abel, S.M. (2003). The effects of background noise on cognitive performance during a 70 hour simulation of conditions aboard the International Space Station. Noise Health, 6(21), 3-16.

Tang, H., Rising, H.H., Majji, M., Brown, R.D. (2021). Long-Term Space Nutrition: A Scoping Review. Nutrients, 14(1), 194.

Kokhan, V.S., Matveeva, M.I., Mukhametov, A., Shtemberg, A.S. (2016). Risk of defeats in the central nervous system during deep space missions. Neurosci Biobehav Rev, 71, 621-632.

VEGAN DÜNYAYI ANLAMAK

Veganlık Üzerine Toplumsal Araştırmalar

Editör
Nazife GÜRHAN

Bu kitabın yayın hakkı SİYASAL KİTABEVİ'ne aittir. Yayınevinin ve yayınlayıcısının yazılı izni alınmaksızın kısmen veya tamamen alıntı yapılamaz, hiçbir şekilde kopyalanamaz, çoğaltılamaz ve yayınlanamaz.

VEGAN DÜNYAYI ANLAMAK
Veganlık Üzerine Toplumsal Araştırmalar
Editör: Nazife GÜRHAN

Yayınevi Editörü: Ertan Akkaş
Kapak ve Sayfa Düzeni: Buse Dilara Dirim
©Siyasal Kitabevi Tüm Hakları Saklıdır.
2023 Ekim, Ankara
ISBN No: 978-625-7424-99-8
Siyasal Kitabevi-Ünal Sevindik
Yayıncı Sertifika No: 14016
Şehit Adem Yavuz Sok. Hitit Apt. 14/1
Kızılay-Ankara
Tel: 0(312) 419 97 81 pbx
Faks: 0(312) 419 16 11
Baskı:
Repro Bir Matbaacılık Kağ. Rekl. Tasarım Tic. Ltd. Ş.
Sertifika No: 47381
İvedik OSB Matbaacılar Sitesi 1514. Cad.
No: 23-25 Yenimahalle/ANKARA
Dağıtım:
Siyasal Kitabevi
Şehit Adem Yavuz Sok. Hitit Apt. 14/1
Kızılay/Ankara
Tel: 0(312) 419 97 81 pbx
Faks: 0(312) 419 16 11
e-posta: info@siyasalkitap.com
http://www.siyasalkitap.com

Kaynakça

Adams, C. J. (2003). The Pornography of Meat. London: Bloomsbury Academic.

Adams, C.J. (1990). The Sexual Politics of Meat: A Feminist-Vegetarian Critical Theory. London: Bloomsbury Academic.

Baker, P. (2008). Sexed Texts: Languaged, Gender and Sexuality. London: Equinox.

Bastian, B., Loughnan, S., Haslam, N. and Radke, H.R.M. (2012). "Don't Mind Meat? The Denial of Mind to Animals Used for Human Consumption", Personality and Social Psychology Bulletin, 38 (2012), pp. 247-256.

Beardsworth, A. and Keil, T. (1997). Sociology on The Menu: an Invitation to The Study of Food and Society. New York: Routledge.

Buerkle, C. W. (2009). "Metrosexuality can stuff it: beef consumption as (heteromasculine) fortification", Text and Performance Quarterly, 29, 77-93, 10.1080/10462930802514370

Caplan, P (1997). Food, Health, and Identity. London: Routledge.

Clem, J. and Barthel, B. (2021)." A Look at Plant-Based Diets", Mo Med, 118(3), 233-238.

Cohen, C., and Regan, T. (2001). *The Animal Rights Debate*. USA: Rowman & Littlefield.

Cole, M. (2008). "Asceticism and Hedonism in Research Discourses of Veganism", British Food Journal, 110, 706-716.

Cooney, N. (2014). What cover photos make people most interested in reading pro-veg literature? (Reports), https://talkeco.org/?ec_resource=what-cover-photos-make-people-most-interested-in-reading-pro-veg-literature

Cottrell, C.A. and Neuberg, S.L. (2005). "Different Emotional Reactions to Different Groups: a Sociofunctional Threat-Based Approach to Prejudice", Journal of Personality and Social Psychology, 88, 770-789, 10.1037/0022-3514.88.5.770

Earle, M. and Hodson, G. (2017). "What's Your Beef with Vegetarians? Predicting Anti-Vegetarian Prejudice from Pro-Beef Attitudes Across Cultures", Personality and Individual Differences, 119, 52-55.

Ford, B.J. (2010). Culturing Meat for the Future: Anti-Death Versus Anti-Life. In: Death and Anti-Death (1-13). [Tandy, C., ed.], Palo Alto: Ria University Press.

Fox, M. (1999). Deep Vegetarianism. USA: Temple University Press.

Fox, N. and Ward, K.J. (2008a). "You Are What You Eat? Vegetarianism, Health and Identity", Social Science & Medicine, 66,2585-2595.

Fox, N. and Ward, K.J. (2008b). "Health, Ethics and Environment: A Qualitative Study of Vegetarian Motivations", Appetite, 50 (2–3), 422-429, 10.1016/j.appet.2007.09.007

Giddens, A. (1991). Modernity and Self-identity: Self and Society in the Late Modern Age. Cambridge: Polity Press.

Greenebaum, J. (2012). "Veganism, Identity and th Quest for Authenticity", Food, Culture & Society, 15(1), 129-144.

Greenebaum, J. (2018). "Vegans of Color: Managing Visible and Invisible Stigmas", Food, Culture & Society, 21(5), 680-697.

Hayflick, L. (2004). ""Anti-aging" is an Oxymoron." *The Journals of Gerentology: Series A*, 59(6): B573-578.

Herek, G.M. (2010). "Sexual Orientation Differences as Deficits: Science and Stigma in The History of American Psychology", Perspectives on Psychological Science, 5, 693-699, 10.1177/1745691610388770

Iacobbo, K. and Iacobbo, M. (2004). Vegetarian America: A History. United Kingdom: Praeger.

IPSOS (2016). Vegan Society Poll, https://www.ipsos.com/en-uk/vegan-society-poll

Jasper, J. (1997). The Art of Moral Protest: Culture, Biography, and Creativity in Social Movements, Chicago: University of Chicago Press.

Jensen, K.O. and Holm, L. (1999). "Preferences, Quantities and Concerns: Socio-cultural Perspectives on the Gendered Consumption of Foods", European Journal of Clinical Nutrition, 53,351-359.

Kunst, J. R., and Hohle, S. M. (2016). "Meat Eaters by Dissociation: How We Present, Prepare and Talk About Meat İncreases Willingness to Eat Meat By Reducing Empathy and Disgust", Appetite, 105, 758–774.

Larsson, C.L., Rönnlund, U., Johansson, G. and Dahlgren, L. (2003). "Veganism as a Status Passage: the Process of Becoming a Vegan Among Youths in Sweden, Appetite, 41,61-67.

Leneman, L. (1999). No Animal Food: The Road to Veganism in Britain, 1909-1944. *Society & Animals*, *7*(3), 219-228. https://doi.org/10.1163/156853099X00095

Lentz, G., Connelly, S., Mirosa, M., & Jowett, T. (2018). "Gauging Attitudes and Behaviours: Meat Consumption and Potential Reduction", Appetite, 127, 230–241.

Leroy, F. and Praet, I. (2015). "Meat Traditions. The Co-evolution of Humans and Meat", Appetite, 90 (2015), pp. 200-211, 10.1016/j.appet.2015.03.014

Loughnan, S., Haslam, N. and Bastian, B. (2010). "The Role of Meat Consumption in the Denial of Moral Status and Mind to Meat Animals, Appetite, 55 (1), 156-159.

Lund, T.B., McKeegan, D.E.F., Cribbin, C. and Sandøe, P. (2016). "Animal Ethics Profiling of Vegetarians, Vegans and Meat-Eaters", Anthrozoös, 29 (1),89-106, 10.1080/08927936.2015.1083192

Lupton, D. (1996). Food, the Body, and the Self. London: Sage.

Markowski, K.L. and Roxburgh, S. (2019). "If I Became a Vegan, My Family and Friends Would Hate Me: Anticipating Vegan Stigma as a Barrier To Plant-Based Diets", Appetite, 135, 1-9, 10.1016/j.appet.2018.12.040

McDonald, B. (2000). "Once You Know Something, You Can't Not Know İt: an Empirical Look at Becoming Vegan", Society & Animals, 8(1): 1–23.

Melina, V., Craig, W. and Levin, S. (2016). "Position of the Academy of Nutrition and Dietetics: Vegetarian Diets", Journal of the Academy of Nutrition and Dietetics, 116 (12),1970-1980.

Melucci, A. (1995). "The process of collective identity" (41–63). In Social Movements and Culture, Edited by: Johnson, H. and Klandermans, Minneapolis: University of Minnesota Press.

Meyer, M. (2020). This Is How Many Vegans Are In The World Right Now (2021 update). The VOU. https://thevou.com/lifestyle/how-many-vegans-are-in-the-world/

Mintz, S.M. and DuBois, C.M. (2002). "The Anthropology of Food and Eating", Annual Review of Anthropology, 31, 99-119

Ochs, E. and Shohet, M. (2006). "The Cultural Structuring of Mealtime Socialization", New Directions for Child and Adolescent Development, 111,35-49.

Olshansky, S. J., Hayflick, L., and Carnes, B. A. (2002). "No Truth to The Fountain of Youth." *Sci Am* 286(6):92-95.

Peters, M. A. (2021). "Against Death. Longevity Forever!", Educational Philosophy and Theory, 53:6, 559-562, DOI: 10.1080/00131857.2019.168480.

Reese, J.A. (2017). Animals, Food, and Technology (AFT) Survey, Sentience Institute, https://www.sentienceinstitute.org/animal-farming-attitudes-survey-2017

Regan, T. (2004). *The Case for Animal Rights*. USA: University of California Press.

Rothgerber, H. (2013). "Real Men Don't Eat (Vegetable) Quiche: Masculinity and The Justification of Meat Consumption", Psychology of Men and Masculinity, 14,363-375.

Rothgerber, H. (2014). Efforts to overcome vegetarian-induced dissonance among meat eaters. Appetite, 79, 32–41.

Rozin P., Markwith M., Stoess C. (1997). "Moralization and Becoming a Vegetarian: The Transformation of Preferences Into Values and The Recruitment of Disgust", *Psychological Science*, 8(2), 67–73. doi:. 10.1111/j.1467-9280.1997.tb00685.x

Sadalla, E. and Burroughs, J. (1981). "Profiles in Eating: Sexy Vegetarians and Other Diet-Based Social Stereotypes", Psychology Today, 15 (1981), pp. 51-57.

Sağır, A. (2012). "Bir Yemek Sosyolojisi Denemesi Örneği Olarak Tokat Mutfağı", Turkish Studies, 7(4), 2675-2695.

Sağır, A. (2016). "Ölüm Sosyolojisi Bağlamında Yemek Cenaze ve Ölümün Sofra Pratikleri Üzerine", Türkiye Sosyal Araştırmalar Dergisi (20), 259-287.

Sağır, A. (2017). Ölüm Sosyolojisi. Ankara: Phonixe.

Sağır, A. (2020). "Yeni Bir Yaklaşım Önerisi: Katmanlaşma Teorisi Bağlamında Yemeğin Sosyolojik İzdüşümleri (Karabük Örneği)", İstanbul Üniversitesi Sosyoloji Dergisi, 40(1).

Sağır, A. ve Erek, Ş.Ü. (2022). Bir Yemek Sosyolojisi Denemesi. Örneği Olarak Melez Mutfaklar: Sakarya'da Göçmenlik Deneyimleri (Çerkez Mutfağı Örneği). Sosyolojik Bağlam Dergisi, 3(2), 123-139, Doi: 10.52108/2757-5942.3.2.2

Schösler, H., Boer, J.D., Boersema, J. and Aiking, H. (2015). "Meat and masculinity among young Chinese, Turkish and Dutch adults in the Netherlands", Appetite, 89, 152-159.

Sneijder, P. and Te Molder, H. (2009). "Normalizing İdeological Food Choice and Eating Practices. Identity Work in Online Discussion on Veganim", Appetite, 52(3), 321-630.

Southerton, D. (2001). "Consuming Kitchens: Taste, Context and Identity Formation", Journal of Consumer Culture, 1,179-203.

Speedy, A.W. (2003). Global Production and Consumption of Animal Source Foods", Journal of Nutrition, 133 (11), 4048S-4053S, 10.1093/jn/133.11.4048S

Testoni I., Ghellar, T., Rodelli, M., De Cataldo, L. and Zamperini, A. (2017). "Representations of Death Among Italian Vegetarians: An Ethnographic Research on Environment, Disgust and Transcendence (Research Reports)", Europe's Journal of Psychology, 13(3), 378-395.

Thomas, M.A. (2016). "Are Vegans the Same as Vegetarians? The Effect of Diet on Perceptions of Mascunility", Appetite, 97(1), 79-86.

Tivadar, B. and Luthar, B. (2005). "Food, Ethics and Aesthetics", Appetite, 44, 215-233.

Vranken, L., Avermaete, T., Petalios, D. and Mathijs, E. (2016). "Curbing Global Meat Consumption: Emerging Evidence of a Second Nutrition Transition", Environmental Science & Policy, 39, 95-106.

Willcox, D. C., Willcox, B. J., Todoriki, H., Curb, J. D., and Suzuki, M. (2006). "Caloric Restriction and Human Longevity: What Can We Learn from The Okinawans?", *Biogerontology* 7(3):173-177.

Willett, W., Rockström, J., Loken, B., Springmann, M., Lang, T., Vermeulen, S. et al. (2019). "Food in the Anthropocene: The EAT–Lancet Commission on Healthy Diets from Sustainable Food Systems", The Lancet, 393 (10170), 447-492.

Kaynakça

Aymankuy, Ş. ve Topal, H. (2022). Vejetaryen/Vegan Beslenme Felsefesinin Gastronomide Sürdürülebilirliğe Etkisi. *Sosyal, Beşeri ve İdari Bilimler Dergisi*, 5(5): 670-682.

Aksulu, M. (2013). *Yeni Toplumsal Hareketler: Türkiye'de Hayvan Hakları Savunuculuğu ve Sosyal Medya.* (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Maltepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Radyo Sinema Televizyon Anabilim Dalı, İstanbul.

Bali, N. R. (2018). *Tarz-ı Hayat'tan Life Style'a*. İletişim Yayınları, İstanbul.

Başağaç, R. T., Öztürk, R. ve Koluman, A. (2013). Hayvan-İnsan Sözleşmesi Üzerine. *II. Ulusal Tıbbi Etik Kongresi*, 97-104.

Baudrillard, J. (2015). *Tüketim Toplumu*. (Çev. A. Şenel). Ayrıntı Yayınları, İstanbul.

Bayer, A. (2010). Sekülerleşme ve Din İlişkisi: Kuramsal Bir Yaklaşım. *KSÜ İlahiyat Fakültesi Dergisi* 16: 149-190.

Baysal, A. (2010). *Genel Beslenme.* Hatipoğlu Yayınevi, Ankara.

Baysal, A. (1995). *Beslenme ve Diyet Dergisi / J. Nutr. and Diet.,* 24(2): 181-194.

Best, S. (2009). Vegetarianism. *Encyclopedia of Environmental Ethics and Philosophy. MacMillan Reference USA*, II: 371-375.

Beşirli, H. (2012). *Yemek Sosyolojisi*. Phoenix Yayınları, Ankara.

Bourdieu, P. (1984). *Distinction: A Social Critique Of The Judgement Of Taste*. Harvard University Press, Cambridge.

Bozok, M. (2011). *Soru ve Cevaplarla Erkeklikler*. SOGEP, İstanbul.

Cengiz, D. E. (2021**).** *Veganların Maneviyat Anlayışları Üzerine Nitel Bir Araştırma*. (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Marmara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.

Chaney, D. (1999). *Yaşam Tarzları*. (Çev. İ. Kutluk). Dost Yayınları, Ankara.

Doğan, H. (2011). Hare Krishna Hareketi ve Türkiye'deki Faaliyetleri. *E-Şarkiyat İlmi Araştırmalar Dergisi,* Genç Araştırmacılar Özel Sayısı: 68-76.

Dutkiewicz, J., ve Dickstein, J. (2021). The Ism in Veganism: The Case for a Minimal Practice-Based Definition. *Food Ethics*, 6(2): 1-19.

Featherstone, M. (2005). *Postmodernizm ve Tüketim Kültürü*. Ayrıntı yayınları, İstanbul.

Genç Yılmaz, A. (2022). Eko-Terörizm Kavramı Üzerine Bir Tartışma: Yeryüzü Kurtuluş Cephesi ve Hayvan Kurtuluş Cephesi'nin Analizi. *Marmara Üniversitesi Siyasal Bilimler Dergisi,* 10(2) , 292-311.

Göle, N. (2017). Seküler ve Dinsel: Aşınan Sınırlar. (Çev. E. Ünal). Metis Yayınları, İstanbul.

Gülten, S. (2019). Eski Türk İnançları ve Kalenderîlik Bağlamında Osmanlı Topraklarında Vegan Sufiler: Etyemezler. *Türk Kültürü ve Hacı Bektaş Veli Araştırma Dergisi*, 92: 29-42.

Gürhan, N. (2017). Yemek ve Din: Yemeğin Dinî Simgesel Anlamları Üzerine Bir İnceleme. *İnsan ve Toplum Bilimleri Araştırmaları Dergisi*, 6(2): 1204-1223.

Hekimoğlu, G. (2020). Yemek Sosyolojisinin Perspektifinden Gündelik Gurmeler: Batman. *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi,* 13(71): 587-599.

Jenks, C. (2014). *Sosyolojik Dikotomiler* (Çev. İ. Çapcıoğlu). Atıf Yayınları, Ankara.

Kınıkoğlu, M. (2018). *Vegan Beslenme*. Oğlak Yayınları, İstanbul.

Kottak, P. C. (2002). *Antropoloji: İnsan Çeşitliliğine Bir Bakış.* (Çev. S. Altuntek). Ütopya Yayınları, Ankara.

Kozanoğlu, C. (2004). *Cilalı İmaj Devri: 1980'lerden 90'lara Türkiye ve Starları*. İletişim Yayınları, İstanbul.

Leenaert, T. (2019). *Vegan Bir Dünya* (Çev. İ. Kökeş). Yeni İnsan Yayınevi, İstanbul.

Leitzmann, C. (2014). Vegetarian Nutrition: Past, Present, Future. *The American Journal of Clinical Nutrition,* 100: 496-502.

Mannheim, K. (2017). *Kültür Sosyolojisi* (Çev. M. Yalçınkaya). Pinhan Yayınları, İstanbul.

Melina, V., Craig, W. ve Levin, S. (2016). Position of the Academy of Nutrition and Dietetics: Vegetarian Diets. *Journal of the Academy of Nutrition and Dietetics*, 116: 1970-1980.

Oliver, C. (2022). Veganism, Archives, and Animals Geographies of a Multispecies World (Vol:1). https://www.routledge.com/Veganism-Archives-and-Animals-Geographies-of-a-Multispecies-World/Oliver/p/book/9780367692773.

Özden, M. (2016). Sekülerliğin Tarihi Serüveni. *Yönetim Ekonomi Edebiyat İslami ve Politik Bilimler Dergisi*, 1 (2): 59-80.

Phua, J., Jin, S. V. ve Kim, J. H. (2020). Pro-veganism on Instagram: Effects of user-generated content (UGC) types and content generator types in Instagram-based health marketing communication about veganism. *Online Information Review*, 44(3): 685-704.

Piia, J., Marcus, V. ve Mari, N. (2019). "Veganism And Plant-Based Eating: Analysis of Interplay Between Discursive Strategies and Lifestyle Political Consumerism", Boström, M. Micheletti M. ve Oosterveer, P. (Ed.). *The Oxford Handbook of Political Consumerism*. The Oxford University Press (ss. 157-179).

Plumwood, V. (2017). *Feminizm ve Doğaya Hükmetmek* (Çev. B. Ertür). Metis Yayınları, İstanbul.

Radnitz, B., Beezhold, ve J., DiMatteo (2015). Investigation of Lifestyle Choices of Individuals Following a Vegan Diet for Health and Ethical Reasons. Appetite, 90: 31-36.

Sezgin, D. (2011). Yaşam Tarzı Önerileri Bağlamında Sağlık Haberlerinin Analizi. *Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 2(2), 52-78.

Simmel, G. (2009). *Bireysellik ve Kültür* (Çev. T. Birkan). Metis Yayınları, İstanbul.

Sneijder P, ve Te Molder H. (2009). Normalizing Ideological Food Choice and Eating Practices. Identity Work in Online Discussions on Veganism. *Appetite*. 52(3):621-630.

Sunar, L. (2018). "Beğeniler: Gündelik Hayatta Toplumsal Değişimin Yansımaları.". Alver, K., Arun, Ö., Demirel, S., Erkilet, A., Güven, U.Z., Sağır, A., ve Sunar L. (Ed.). *Beğeniler.* İlem Yayınları, Ankara (ss.37-74).

Tamkoç, G. (2012). Ekofeminizm Amaçları. *Kadın Araştırmaları Dergisi*, 4: 77-84

Topgül, S. (2012). Kadın ve Doğa İlişkisi: Ekofeminizm. *Sosyoloji Dergisi*, 27: 71-83.

Touraine, A. (2005). Eşitliklerimiz ve Farklılıklarımızla Birlikte Yaşayabilecek Miyiz? (Çev. O. Kunay), Yapıkredi Yayınları, İstanbul.

Türkmen, A. B. (2015). Topyekûn ve Bütünsel Bir Özgürlük Talebi: Veganlığın Felsefesi. *Gaia Dergi*. https://gaiadergi.com/topyekun-ve-butunsel-bir-ozgurluk-talebi-veganligin-felsefesi/ (erişim tarihi: 20.12.2019).

Wacquant, L. (2014). Homines in Extremis: What Fighting Scholars Teach Us about Habitus. *Body and Society*, 20(2): 3-17.

Williams, S. (1995). Theorising Class, Health and Lifestyles: Can Bourdieu Help Us?". *Sociology of Health & Illness*.17(5): 577-604.

Yıldırım, Z. ve Arıman, E. (2013). Vejetaryenlik Bir Tercih Meselesi Değil, Bir Zorunluluk. Yesilgazete.org/blog/2013/10/07/ebru-arimanvejetaryenlik-bir-tercih-meselesi-degilbir-zorunluluk. (Erişim tarihi: 27.02.2020)). http://www.uskudarkultur sanat.com/sergilerimiz/osmanli-donemi-kadin-dergileri (erişim tarihi:07.03.2023).

https://tvd.org.tr/biz-kimiz/ (erişim tarihi:26.05.2023).

https://vegansozluk.com/ (erişim tarihi: 26.05.2023).

https://yesilgazete.org/ebru-ariman-vejetaryenlik-bir-tercih-meselesi-degil-bir-zorunluluk/ (26.05.2023)

https://www.trthaber.com/haber/yasam/gecmisten-gunumuze-turk-toplumunda-hayvan-haklari-370350.html (erişim tarihi: 30.05.2023).

https://www.typelish.com/b/hayvanlara-etik-muamele-icin-mucadele-edenlerpeta-kimdir-101976 (erişim tarihi: 30.05.2023).

https://www.haytap.org/index.php/20070912408/animal-liberation-front/alf-hakkin-da#:~:text=ALF%20Animal%20Liberation%20Front%20Bir,%C3%B6nemli%20bir%20sivil%20toplum%20%C3%B6rg%C3%BCt%C3%BC. (erişim tarihi:30.05.2023).

https://feature.undp.org/bluewonder/?gclid=Cj0KCQjw9MCnBhCYARIsAB1WQVWl3P33VQcRjUOOZwJTy69oQPFvq-5GFic77U7PDow8g6w66oUI5ZsaAu2OEALw_wcB (erişim tarihi: 30.05.2023).

https://awionline.org/ (erişim tarihi:30.05.2023).

http://sozluk.tvd.org.tr/ (erişim tarihi: 26.05.2023).

http://www.uskudarkultursanat.com/sergilerimiz/osmanli-donemi-kadin-dergileri (erişim tarihi:07.03.2023).

https://vegansozluk.com/ (erişim tarihi: 26.05.2023).

Kaynakça

Atabek, G. Ş.- Ü. Atabek. (2007). *Medya Metinlerini Çözümlemek: İçerik, Göstergebilim ve Söylem Çözümleme Yöntemleri.* Ankara: Siyasal Kitabevi.

Aygül, Z. (2016). Türkiyeli Erkeklerin Karşılıklı Gündelik Konuşmalarında 'Erkek Olmak' Üzerine Anlam Kuruşlarının İncelenmesi, Söylem Araştırmaları, Der. S. A. Arkonaç. İstanbul: Hiperlink Yayınları.

Bağrıyanık, M. F. (2022). Toplumsal Bir Tip: Dijital İnsan. Dijital İletişimi Anlamak. Der. Yusuf Adıgüzel-Mustafa Bostancı. Konya: Palet Yay.146-163.

Baş, T. U. Akturan. (2017). *Sosyal Bilimlerde Bilgisayar Destekli Nitel Araştırma Teknikleri.* Ankara: Seçkin Yayıncılık. Birgül Taşdelen. Konya: Eğitim Yayınevi.

Bilginer Kucur, A. (2020). Aktivizm, Yeni Medya ve Dijital Aktivizm. Dijital Çağda İletişim Çalışmaları ve Medya Araştırmaları. Ed. Erhan Eroğlu, Konya: Eğitim Yayınevi.

Brookes, G.ve M.Chalupnik. (2023). Militant, annoying and sexy: a corpus-based study of representations of vegans in the British press. Critical Discourse Studies, 20:2, 218-236.

Çakıcı, H. T. Ö. Kutlu ve H. Yılmaz. (2020). Yazılı Medyada Veganlığı ve Vejeteryenliğin Sunumu. Erciyes İletişim Dergisi. Ocak/Şubat 2020, 279-296.

Duman, S. (2018). *Söylem Araştırması: Kuramlar-Yöntemler-Çözümlemeler*. Eskişehir: Dorlion Yay.

Eser, Ü. Ve S. Arkonaç. (2016). Bediüzzaman Said Nursi'nin "Kürtlere Nesayihi" Makalesinin Eleştirel Söylem Analizi Yöntemiyle Değerlendirilmesi. Söylem Araştırmaları, Der. S. A. Arkonaç. İstanbul: Hiperlink Yayınları.

Fairclough, N. (2020). Söylemin diyalektiği. Söylem ve İdeoloji. Çev. Barış Çoban. İstanbul: Su Yayınevi, 137-146.

Jamieson, A. (2017). Vegan Yemek Tarifleri. Çev. Tuba İlze. Ankara: Nobel yaşam.

Lovink, G. (2017). Sosyal Medyanın Dipsiz Kuyusu. Çev. Deniz Esen. İstanbul: Otonom Yay.

Geray, H. (2014). *Toplumsal Araştırmalarda Nicel ve Nitel Yöntemlere Giriş.* Kocaeli: Umuttepe Yayınları.

Güllüoğlu, Ö. (2012). Söylen(mey)enlerin Analizi: Bellona Markasına Yönelik Tüketici Algısı Üzerine Bir Söylem Çözümlemesi. İletişim Bilimlerinde Araştırma Yöntemleri: Yazılı Metin Çözümleme, Ed. Ö. Güllüoğlu. Ankara: Ütopya Yayınları.

İnal, M.A: (1996). *Haberi Okumak*. İstanbul: Temuçin Yayınları.

Pettman, D. (2017). Sonsuz Dikkat Dağınıklığı. Çev. Yunus Çetin. İstanbul: Sel Yayıncılık.

van Dijk, T. (2020). Söylem ve İdeoloji: Çok anlamlı bir yaklaşım. Söylem ve İdeoloji. Çev. Nurcan Ateş. İstanbul: Su Yayınevi, 15-101.

Şimşek, B.Ş.ve M. Güzel. (2022). Dijital Çağda Gözetimin Yayılmacı Politikası Karşısında Bireyin Özgürlük Alanlarını Tartışabilmek. Dijital İletişimi Anlamak. Der. Yusuf Adıgüzel-Mustafa Bostancı. Konya: Palet Yay.127-146.

Yegen, C. ve B. O. Aydın. (2018). Postmodern bir Kimlik Olarak Veganlık ve Bir çevrimiçi Vegan Ağının Analizi. Galatasaray Üniversitesi İleti-ş-im Dergisi, 28, 91-114.

Yılmaz, E. ve E. Çağın Polat. (2023). #Vegan: Veganizm Üzerine Twitter Sosyal Ağ Analizi. Moment Journal. 10(1): 48-82.

Türkiye Vegan Derneği. https://www.instagram.com/tvd.org.tr/. (Erişim tarihi: Mayıs-Haziran 2023).
Türkiye Vegan Derneği.“Biz kimiz” https://tvd.org.tr/biz-kimiz/. (Erişim tarihi: Haziran 2023).

Kaynakça

Adams, C. J. (2017). *Etin cinsel politikası -feminist- vejetaryen eleştirel kuram*, Çev. Güray Tezcan ve Mehmet Emin Boyacıoğlu, İstanbul: Ayrıntı Yayınları.

Akbulut, Ş. & Yeşilkaya, B. (2021). Evaluation of vegan nutrition in regards to health. *Sağlık Akademisyenleri Dergisi, 8(2),* 163-168.

Akkan, E., ve Bozyiğit, S. (2020). Bir niş pazar olarak Türkiye'deki vegan ürünler: Tüketici bakış açısından keşfedici bir araştırma. *Tüketici ve Tüketim Araştırmaları Dergisi, 12(1),* 101-149.

Akturan, U., Domaç, B., Semiz, Y., Tosun, F., Tahminciler, E. ve Bağcı, F. (2008). Söylem analizi, Türker Baş ve Ulun Akturan (Der.), *Nitel araştırma yöntemleri NVivo 7.0 ile nitel veri analizi* içinde, (ss.25-40), Ankara: Seçkin Yayıncılık.

Altunoğlu, M. (2011). Takdim, *İdealkent*, Mekân ve Kimlik, Sayı 3.

Alver, K. (2007). *Siteril hayatlar: kentte mekânsal ayrışma ve güvenlikli siteler*. Ankara: Hece Yayınları.

Amin, A. (2002). Ethnicity and the multicultural city: living with diversity. *Environment and Planning A: Economy and Space, 34(6),* 959-980.

Asiliskender, B. (2006). Kayseri eski kent merkezinde Cumhuriyet'in ilanından günümüze mekân ve kimlik deneyimi, *Erciyes Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü Dergisi, 22(1-2),* 203-212.

Aslanoğlu, R.A. (2000). *Kent, kimlik ve küreselleşme*, Bursa: Ezgi Kitabevi.

Aytaç, Ö. (2005). Kimlik, kamusal alan ve toplumsal cinsiyet bağlamında kahvehaneler. *Akademik Araştırmalar Dergisi, Sayı 24*, 15-40.

Aytaç, Ö. (2013). Kent mekanları ve kimlik/ farklılık sorunu, *İdealkent, Sayı 9,* 138-169.

Aytaç, Ö. (2017). Kent, metropol ve değişen yer/mekân imajları, *Mukaddime, 8(1),* 1-23.

Ayyıldız, S., Sezgin, A. C. (2021). Vejeteryan/vegan bireylerin yiyecek içecek işletmeleri tercihleri ve sorunları. *Journal of Tourism Research Institute, 2(1),* 1-16.

Beyaz Özbey, İ. (2020). Gürcülerde kimlik, mekân ve gündelik yaşam: Artvin örneği. *Uludağ Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi Sosyal Bilimler Dergisi, C. 21, S. 39*, s. 915-955.

Bilgin, N. (2011). Sosyal düşüncede kent kimliği, *İdealkent,* Mekân ve Kimlik, Sayı 3, 20-47.

Bourdieu, P. (2015). *Ayrım -beğeni yargısının toplumsal eleştirisi-*, Çev. Derya Fırat Şannan ve Ayşe Günce Berkkut, Ankara: Heretik Yayınları.

Beardsworth, A., Keil, T. (2011). Yemek sosyolojisi, yemek ve toplum çalışmasına bir davet, Çev. Abdulbaki Dede, Ankara: Phoenix Yayınları.

Ceyhun Sezgin, A., ve Ayyıldız, S. (2019). Gastronomi alanında vejetaryen/vegan yaklaşımı: Giresun yöre mutfağının vejetaryen mutfak kapsamında incelenmesi. E. Inanır, O. Köse, ve Y. Ulutürk (Ed.), *Siyasi, sosyal ve Kültürel Yönleriyle Türkiye ve Rusya -1* içinde (ss. 505-533). Ankara: Berikan Yayınevi.

Cresswell, T. (2004). *Place: A short introduction.* Oxford: Blackwell Publishing.

Çelik, H., Ekşi, H. (2008). Söylem analizi, *Marmara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Dergisi*, 99-117.

Çetin, A. (2022). Yemeğin "Sıradışı" Gösterisi: Bazı Instagram İçerikleri Üzerine Sosyolojik Bir Değerlendirme, Turkish Studies Social, 17 (4): 517-532.

Dilek, S. (2018). Türkiye'de Vejetaryen/ Vegan oteller mümkün mü? kavramsal bir tartışma. *Dokuz Eylül Üniversitesi İşletme Fakültesi Dergisi, 19(1),* 1-18.

Falk, P. (1991). Homo culinarius: towards an historical anthropology of taste. *Social Science Information, 30(4),* 757-90.

Fischler, C. (1988). Food, self and identity. *Social Science Information, 27(2),* 275-92.

Gök, Ö. (2019). Türkiye'de vegan sanat. *Cumhuriyet Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Sosyal Bilimler Dergisi, 43(1),* 85-119.

Güleç Solak, S. (2017). Mekân- kimlik etkileşimi: kavramsal ve kuramsal bir bakış, *Manas Sosyal Araştırmalar Dergisi, 6(1),* 13- 37.

Güler, O., Çağlayan, G. D. (2021). Nasıl vegan oldum? fenomenolojik nitel bir araştırma, *Güncel Turizm Araştırmaları Dergisi 5(2),* 287-304.

Gülten, S. (2019). Eski Türk inançları ve Kalenderîlik bağlamında Osmanlı topraklarında Vegan Sufiler: etyemezler, *Türk Kültürü ve Hacı Bektaşi Veli Araştırma Dergisi, Sayı 92*, 29-42.

Gürhan, N. (2018). What is going on in the kitchen? -A sociological overview of Mardin from the perspective of food-, Editör: Arapgirlioğlu Hasan, Atik Atilla, Hızıroğlu Salim, Elliott Robert, Atik Dilek, İstanbul: Gece Kitaplığı, ss. 1646-1658.

Jenkins, R. (2008). *Social identity*. London and New York: Routledge.

Jorgensen, B.S., Stedman R.C. (2001). Sense of place as an attitude: lakeshore owners attitude toward their properties. *Journal of Environmental Psychology, Vol.21*, pp. 233-248.

Harvey, D. (2003). *Sosyal adalet ve şehir.* Çev. Mehmet Moralı, İstanbul: Metis Yayınları.

Hirth, S. (2021). Food that Matters: Boundary Work and the Case for Vegan Food Paractices, Sociologia Ruralis, Vol 61, Number 1, 234- 254.

Kanık, İ. (2017). Gastro-endişe ve yeni toplumsal hareketler, *Journal of Tourism and Gastronomy Studies,* 5(4), 599-620.

Kaytez, N., Tunçay, G. Y. (2020). Effect of being Vegan/Vegetarian on social relations (university students sample). *Çankırı Karatekin Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 11(1),* 210-231.

Kınıkoğlu, M. (2015). *Vegan beslenme.* İstanbul: Oğlak Yayıncılık.

Kıral, B. (2020). Nitel bir veri analizi yöntemi olarak doküman analizi, *Siirt Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, S.15,* 170-189.

Lupton, D. (1996). *Food, the body and the self,* London: SAGE Publications.

Medina, F.X. (2017) Akdeniz bölgesinde beslenme, kültür ve kültürel miras, Çev. Şevin Gülman, *Yemek ve Kültür, S.6,* İstanbul: Çiya Yayınları, ss.108-118.

Oğurlu, İ. (2014). Çevre- kent imajı- kent kimliği- kent kültürü etkileşimlerine bir bakış, *İstanbul Ticaret Üniversitesi Fen Bilimleri Dergisi, S. 26,* 275-293.

Pretty, G. H.; Chipuer, H. M.; & Bramston, P. (2003). Sense of place amongst adolescents and adults in two rural Australian towns: The discriminating features of place attachment, sense of community and place dependence in relation to place identity, *Journal of Environmental Psychology, 23(3),* 273-287.

Sceats, S. (2003). *Food, consumption and the body in contemporary women's fiction*, Cambridge: Cambridge University Press.

Singer, P. (2005). *Hayvan özgürleşmesi*. İstanbul: Ayrıntı Yayınları.

Singer, P., Mason, J. (2006). *The way we eat: why our food choices matter*, Rodale Books.

Soja E. W., (1996), *Thirdspace, journeys to Los Angeles and other real-and-imagined places*, Blackwell, Cambridge.

Sünnetçioğlu, S., Mercan, Ş. O., Yıldırım, H. M., ve Türkmen, S. (2017). Veganların restoranlarda karşılaştıkları sorunlar üzerine bir araştırma. *Journal of Tourism and Gastronomy Studies, 5(Special Issue 2),* 241-252.

Symsons, Michael (1994). Simmel's gastronomic sociology: an overlooked essay. *Food and Foodways, Vol. 5(4),* 333-351.

Tekten Aksürmeli, Z, Beşirli, H. (2019). Vegan kimliğin oluşumu: vegan olmak ve vegan kalmak, *Akademik Hassasiyetler, 6(12),* 223-249.

Tunçay Son. G.Y. (2016). Biyoetik çerçevesinde vegan ve vejetaryenlik. (Yayınlanmamış doktora tezi), Ankara: Ankara Üniversitesi.

Tunçay G.Y., Bulut M, (2016). Bir yaşam tarzı olarak vegan ve vejetaryenlik. *Uluslararası İnsan Bilimleri Dergisi 13(1),* 831-843.

Tunçay, G. Y. (2018). Sağlık yönüyle vegan/vejetaryenlik. *Avrasya Sağlık Bilimleri Dergisi, 1(1),* 25-29.

Wrenn, C. L. (2011). Resisting the globalization of speciesism: Vegan abolitionism as a site for consumer- based social change. *Journal for Critical Animal Studies, 9(3),* 9-27.

Wright, L., Adams, J. C. (2015). *The vegan studies project: Food, animals, and gender in the age of terror.* Georgia: University of Georgia Press.

Yegen C. ve Aydın, Oğuz B., (2018). Postmodern bir kimlik olarak veganlık ve bir çevrimiçi vegan ağının analizi, *Galatasaray Üniversitesi İletişim Dergisi, 28*, 91-114.

İnternet Kaynakları

Bilgehan, Z. (2015). *Diyarbakır'ın vejeteryan kafesi*, Erişim Tarihi: 20.11.2021, https://www.hurriyet.com.tr/gundem/diyarbakirin-vejeteryan-kafesi-28205032

Bozkurt, S. (2015). *Güzel haber: Diyarbakır'ın ilk vejetaryen kafesi: Gabo*, Erişim Tarihi: 17.11.2021, http://www.serkanbozkurt.net/blog/detay/5-diyarbakirin-Ilk-vejetaryen-kafesi-gabo-.html

Değirmenci, B. (2018). *Kürtlerin vejetaryenlikle imtihanı*, Erişim Tarihi: 25.10.2021, https://m.bianet.org/bianet/yasam/202689-kurtlerin-vejetaryenlikle-imtihani

Erbay, V. (2017). *Márquez, Diyarbakır'da kebaba meydan okuyor*, Erişim Tarihi: 20.10.2021, https://www.gazeteduvar.com.tr/hayat/2017/02/18/marquez-diyarbakirda-kebaba-meydan-okuyor

Queercik (2020). *Diyarbakır'ın ikinci vegan kafesi: Haiku*, Erişim Tarihi: 10.11.2021, https://www.vegvorous.com/sektor/mekanlar/diyarbakirin-ikinci-vegan-kafesi-haiku/

https://www.happycow.net/reviews/gabo-kitchen-diyarbakir-123511, Erişim Tarihi: 14.11.2021.

https://www.happycow.net/reviews/gabo-kitchen-diyarbakir-123511, Erişim Tarihi: 14.11.2021.

https://www.happycow.net/reviews/gabo-kitchen-diyarbakir-123511, Erişim Tarihi: 11.11.2021.

https://restaurantguru.com/Gabo-Diyarbakir/reviews, Erişim Tarihi: 15.11.2021.

https://www.tripadvisor.com.tr/ShowUserReviews-g297994-d9609827-r759332511-Gabo-Diyarbakir.html, Erişim Tarihi: 15.11.2021
https://twitter.com/gabo_kitchen, Erişim Tarihi: 19.11.2021
https://www.instagram.com/p/B5pludWAzXs/?utm_medium=share_sheet, Erişim Tarihi: 20.11.2021.

Kaynakça

A meat-free Turin? Is Italy's first 'vegetarian city' a recipe for disaster? (2016, Kasım 4). *The Guardian*. Erişim Adresi: https://www.theguardian.com/cities/2016/nov/04/italy-first-vegetarian-city-turin-residents-divided-meat-free

Aktaş, N., Şen A., Çil, M. (2019). Gastronomi Turizminde Yeni Bir Eğilim: Vejetaryen ve Vegan Festivaller. B. C. Çetinsöz (Ed.). *VIII. National IV. International Eastern Mediterranean Tourism Symposium Bildiri Kitabı* içinde (769-779). Mersin: Mersin Üniversitesi Yayınları.

Barcelona declares itself 'veg-friendly'. (2016, Mart 24). *El Pais*. Erişim Adresi: https://english.elpais.com/elpais/2016/03/23/inenglish/1458742951_370877.html

Barcelona officially declares itself a 'veggie friendly' city. (2016, Mart 23). *The Local*. Erişim Adresi: https://www.thelocal.es/20160323/barcelona-declares-itself-a-veggie-friendly-city

Barcelona Turisme. (t.y.). *Visit Barcelona: Sustainable tourism*. Erişim Adresi: https://www. barcelonaturisme.com/imgfiles/Professionals/bst/Barcelona_ Turisme_Sostenible_17_en.pdf

Bir Festivalden Çok Daha Fazlası. (2017, Şubat 15). *Didim Belediyesi Ücretsiz Kent ve Yaşam Gazetesi*. Yıl 2, sayı 59.

Chaopreecha, J. (2019). Revitalization of Tradition through Social Media: A Case of the Vegetarian Festival in Phuket, Thailand. *Southeast Asian Studies*, *8*(1), 117–151

Didim Belediye Meclisi Aralık Ayı Meclis Karar Özetleri. (2019, Aralık 9). Didim Belediye Meclisi Aralık Ayı 04/12/2019 Tarihli 1. Birleşim Meclis Karar Özetleri. Erişim Adresi: https://www.didim.bel.tr/meclis-gundem-ve-kararlari

Didim Belediyesi Emir ve Yasaklar Yönetmeliği. (2021, Temmuz 9). 98 Nolu Meclis Kararı ile Revize Edilmiş, Didim Belediyesi Emir ve Yasaklar Yönetmeliği. *Didim Belediye Meclisi*. Erişim Adresi: https://www.didim.bel.tr/Content/assets/Files/ Yonetmelikler/-01c485669ff446d1a6ae3003e0ccff3e.pdf

Didim'de Vegan Büfe hizmete girdi. (2023, Ağustos18). *Cumhuriyet*. Erişim Adresi: https://www.cumhuriyet.com.tr/cumhuriyetin-egesi/didimde-vegan-bufe-hizmete-girdi-2110072

Haywards Heath Town Council. (2022). *Haywards Heath Town Council joins the Plant Based Treaty – Press Release*. Erişim Adresi: https://plantbasedtreaty.org/wp-content/uploads/2022/08/Haywards-Heath-Town-Council-Plant-Based-Treaty-Aug-22.docx.pdf

İstanbul Vegfest. (t.y.). *Vegan Derneği Türkiye*. Erişim Adresi: https://tvd.org.tr/vegfest/

Karadeniz'in ilk vegan festivali 28 Temmuz'da Rize'de başlıyor. (2023, Temmuz 7) *Artı Gerçek*. Erişim Adresi: https://artigercek.com/guncel/karadenizin-ilk-vegan-festivali-28-temmuzda-rizede-basliyor-256796h

Mayor de Blasio, Chancellor Carranza, and Brooklyn Borough President Adams Announce Citywide Meatless Mondays. (2019, Mart 11). *The Official Website of the City of New York*. Erişim Adresi: https://www.nyc.gov/office-of-the-mayor/news/135-19/mayor-de-blasio-chancellor-carranza-brooklyn-borough-president-adams-citywide#/0).

Meat and eggs are illegal here: The world's first vegetarian city!. (t.y.). *Barcode Mitra*. Erişim Adresi: https://www.barcodemitra.hr/en/worlds-first-vegetarian-city/

Most vegan friendly cities in the world in 2023. (2022, Aralık 28). *The Vegan Word*. Erişim Adresi: https://theveganword.com/vegan-friendly-cities/

New York City's public school system goes meat-free on Fridays. (2022, Şubat 22). *Reuters*. Erişim Adresi: https://www.reuters.com/world/us/new-york-citys-public-school-system-goes-meat-free-fridays-2022-02-04/

Plant Based Treaty. (2022). *Haywards Heath becomes the first town in Europe to endorse the call for a Plant Based Treaty in response to the climate emergency.* Erişim Adresi: https://plantbasedtreaty.org/haywards-heath/

Plant Based Treaty. (t.y.). *The Treaty*. Erişim Adresi: https://plantbasedtreaty.org/the-pbt/

Salami sliced! Turin set to become Italy's first vegetarian city under new mayor's plans. (2016, Temmuz 22). *MailOnline*. Erişim Adresi: https://www.dailymail.co.uk /news/article-3702045/Salami-sliced-Turin-set-Italy-s-vegetarian-city-new-mayor-s-plans.html

The rise of the vegan hotel. (t.y.). *Vegan Sisters*. Erişim Adresi: https://www.vegansisters .org/travel/worldwide-vegan-hotel-guide/#elementor-tab-title-1131.

The vegetarian town: They wouldn't hurt a fly but the Jains upset Palitana with meat-free plea. (2014, Temmuz 7). *Independent.* Erişim Adresi: https://www.independent .co.uk/news/world/asia/the-vegetarian-town-they-wouldn-t-hurt-a-fly-but-the-jains-upset-palitana-with-meatfree-plea-9588087.html

Top 10 vegan-friendly cities. (2022, Kasım). *HappyCow*. Erişim Adresi: https://www. happycow.net/vegtopics/travel/top-vegan-friendly-cities

Torino Belediye Meclisi (2016). *Programma di governo per la città di Torino 2016-2021*. Erişim Adresi: https://osservatorio.urbanit.it/wp-content/uploads/2016/08/linee-programmatiche-appendino-1.pdf

Van Popering, R. (2015). *Jain vegetarian laws in the city of Palitana: Indefensible legal enforcement or praiseworthy progressive moralism?* [Yüksek Lisans Tezi, Linköping University]. Linköping University Centre for Applied Ethics.

Vegan Festivaline Adım Adım. (2016, Aralık 11). *Didim Belediyesi Ücretsiz Kent ve Yaşam Gazetesi.* Yıl 1, sayı 55.

Vegan Summer Festival Berlin: The biggest veggie vestival in Europe. (t.y.). Erişim Adresi: https://veganes-sommerfest-berlin.de/en/

Veganism popularity growth takes a plunge; UK, Germany Top the Popularity Table. (2022, Mayıs 3). *Chef's Pencil*. Erişim Adresi: https://www.chefspencil.com/ veganism-popularity-report-2022/

Veggiehotels: The first vegetarian hotel association worldwide. (t.y.). *VeggieHotels.* Erişim Adresi: https://www.veggie-hotels.com/2-1-About-Veggie-Hotels.html

Want to live in a vegetarian city? Move to Turin, Italy. (2016, Aralık 16). *Forbes*. Erişim Adresi: https://www.forbes.com/sites/ceciliarodriguez/2016/12/16/want-to-live-in-a-vegetarian-city-move-to-turin-italy/?sh=299bcdc21da6

Welcome to Palitana, world's first vegetarian city in India's Gujarat. (2019, Eylül 9). *India Times*. Erişim Adresi: https://timesofindia.indiatimes.com/travel/destinations/welcome-to-palitana-worlds-first-vegetarian-city-in-indias-gujarat/articleshow/71049380.cms

What is a vegan hotel? (Everything you Need to Know). (2022). *Vegan Travel Guide*. Erişim Adresi: https://vegantravel.guide/what-is-a-vegan-hotel-everything-you-need-to-know/#:~:text=Vegan%20hotels%20have%20vegan%20decor,use%20of%20any%20animal%20products.

Why Barcelona is the best place in Spain to be. (2018, Nisan 4). Erişim Adresi: https:// barcelonaeatlocal.com/barcelona-vegan-guide/

Zhang, L. (2008). *Tourists' Travel Motivation, Activity Participationand Behaviour While Attending Phuket Vegeterian Festival*. [Yüksek Lisans Tezi, University of Bangkok]. Graduate School of Business Assumption University of Bangkok.

Kaynakça

Ağın Dönmez B. (2012) Ekoeleştiri ve Hayvan Çalışmaları: Avatar, Madagaskar ve Madagaskar 2: Afrika'ya Kaçış Filmlerinde Doğa ve Hayvan Temsilleri, Ekoeleştiri, Çevre ve Edebiyat, Ed.: Serpil Oppermann, Phoenix Yayınevi, Ankara.

Akman, N. (2013). "Türkiye'de Hayvansal Üretim" Türkiye'de Tarımın Ekonomi-Politiği 1923-2013, Ed.: Necdet Oral, TMMOB Ziraat Mühendisleri Odaları Bursa Şubesi & NotaBene Yayınları, 1. Baskı, Ankara, s. 217.

Altınal, B. E. (2015). "Zarardan Kaçınma Yaklaşımı ve Abolisyonist Haklar Yaklaşımı" Vegan Abolisyon, Hayvan Hakları Dergisi, Sayı: 5, Yaz 2015, s. 15-18.

Bakaloudi D., R., ve ark. (2021). Intake and adequacy of the vegan diet. A systematic review of the evidence. Clin Nutr. May; 40 (5) s. 3503-3521. doi: 10.1016/j.clnu. 2020.11.035.

Best, S. (2009). Encyclopedia of Environmental Ethics and Philosophy, Editors in Chief: J. Baird Callicott and Robert Frodeman, Macmillan Reference USA, a part of Gale, Cengage Learning, s. 372.

Bulut, M. ve Tunçay, G. Y. (2020) The Dimension of Belief in Veganism/Vegetarianism, folk/ed. Derg, Sayı: 104, 26 (4): 839-858, DOI: 10.22559/folklor.1338.

Ceyhan D. (2020). Sürdürülebilir Beslenme, Sürdürülebilir Yaşam Rehberi, Ed.: Öykü Yaman, Emine Aksoydan, Yeni İnsan Yayınevi, s. 43-54.

Clarys P, Deliens T, Huybrechts I, Deriemaeker P, Vanaelst B, De Keyzer W, Hebbelinck M, Mullie P. (2014). "Comparison of Nutritional Quality of the Vegan, Vegetarian, Semi-Vegetarian, Pesco-Vegetarian and Omnivorous Diet" Nutrients, (6), s. 1318-1332. doi: 10.3390/nu6031318.

Çiçekoğlu, P., Tunçay, G., Y., (2018). A Comparison of Eating Attitudes between Vegans/Vegetarians and Nonvegans/Nonvegetarians in Terms of Orthorexia Nervosa Archives of Psychiatric Nursing, April 2018, 32 (2): 200-205. DOI: http://dx.doi .org/10.1016/j.apnu.2017.11. 002.

Çobanoğlu, N. Biyoetik Biyopolitikalar doktora dersleri, güz dönemi, 2011-2012

Çobanoğlu, N. (2009). Kuramsal ve Uygulamalı Tıp Etiği, Eflatun Yayınevi, Ankara, s. 134.

Dominick, B. A. (1997). Hayvan Özgürlüğü ve Sosyal Devrim, Sonsöz, Çev.: Barış Gün, İlksen Baysaling.

Demirağ, N. G. (2012). Son Bakışta Hüzün: Merhamet Etiği Olarak Levinas ve Hayvan Hakları, Yeşil ve Siyaset, Siyasal Ekoloji Üzerine Yazılar, Ed.: Orçun İmga, Hakan Olgun, Lotus Yayınevi, Ankara, s. 386-403.

Des Jardins, J. R., (2006). Çevre Etiği, Çevre Felsefesine Giriş, 1. Baskı, Çev.: Ruşen Keleş, İmge Yayınevi, Ankara.

Donini LM, Dernini S, Lairon D, Serra-Majem L, Amiot MJ, Del Balzo V, Giusti AM, Burlingame B, Belahsen R, Maiani G, Polito A, Turrini A, Intorre F, Trichopoulou A, Berry EM. (2016). A Consensus Proposal for Nutritional Indicators to Assess the sustainability of a healthy diet: the Mediterranean diet as a Case study, Frontiers in Nutrition, 3 (37) doi: 10.3389/fnut.2016.00037.

Elçi, E. C. (2014) "Et Tüketerek Çevre Korunmaz" Veg&Nature Dergisi, Vejetaryen ve Vegan, Sürdürülebilir Yaşam ve Hayvan Özgürlüğü Dergisi, Türkiye Vejetaryen Derneği yayını, İstanbul, Nisan-Mayıs-Haziran, s. 48-49.

Francione, G., L., (2008). Hayvan Haklarına Giriş, Çocuğunuz mu Köpeğiniz mi? Çevirenler: Renan Akman, Elçin Gen, 1. Baskı, İletişim Yayınları, İstanbul.

Foer, J. S. (2015). Hayvan Yemek, Çev.: Garo Kargıcı, 3. Baskı, Siren Yayınları, İstanbul, 2015, s. 61.

Foley, J. (2015). "Beş Adımda Dünyayı Doyurma Planı" National Geographic Türkiye, Mayıs 2015 No:157, s. 45.

Gazi, S. ve Çobanoğlu N. (2009) *Biyoetik Bir Değer Olarak Kent Kültürü Öğelerinin Sağlıklı Kentlerde Yansıması* Uluslararası Katılımlı V. Tıp Etiği Kongresi "Tıp Etiğinden Biyoetiğe" Bildiri Kitabı, Ankara, s. 163-174.

Gazi, S, Çobanoğlu, N. (2016) Muğla Kentinde Yöneticilerin Çevresel Biyoetik Değer Sistemine Yönelik Odak Grup Çalışması, Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 7 (2), s. 131-160.

Hoffman SR, Stallings SF, Bessinger RC, Brooks GT. (2013). "Differences between health and ethical vegetarians. Strength of conviction, nutrition knowledge, dietary restriction, and duration of adherence" Appetite, 65, s. 139–144. doi: 10.1016/j.appet.2013.02.009.

Kalkandelen Z. (2021) Vegan Devrimi ve Hayvan Özgürlüğü, Türkiye'den Dünyadan Mücadele Örnekleriyle, 1. Baskı, Yeniinsan yayınevi, İstanbul.

Kara, A. ve Bilim, Y. (2022). Erişilebilir Turizm Kapsamında Vegan ve Vejetaryen Tüketiciler, Journal of Gastronomy, Hospitality and Travel, 5 (2), s. 515-528

Kaytez, N., Tunçay G., Y., (2020) "Effect of Being Vegan/Vegetarian on Social Relations (University Students Sample)" ÇAKÜ Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 11 (1) Nisan/April, s. 210-231.

Keleş R. ve Ertan B. (2002). Çevre Hukukuna Giriş, 1. Baskı, İmge Kitabevi, Ankara.

Kılıç S. (2008). Çevre Etiği, Ortaya Çıkışı Gelişimi ve Sonuçları, Orion Kitapevi.

Kınıkoğlu, M. (2015). Vegan Beslenme, 1. Baskı, Oğlak Yayıncılık, İstanbul.

Kiely, M., E.(2021). Risks and benefits of vegan and vegetarian diets in children. Proc Nutr Soc. May; 80 (2), s. 159-164. doi: 10.1017/S002966512100001X.

Kumaş K., Akyüz A. Ö., (2019). Zaman M. ve Güngör A., Sürdürülebilir Bir Çevre İçin Karbon Ayak izi Tespiti: MAKÜ Bucak Sağlık Yüksekokulu Örneği, El-Cezeri, vol. 6, no. 1, pp. 108-117, Jan., doi:10.31202/ecjse.459478.

Leitzmann C. (2014). Vegetarian nutrition: past, present, future. Am J Clin Nutr. Jul;100 Suppl 1:496S-502S. doi: 10.3945/ajcn.113.071365.

Nuh'un Gemisinde Veganizm Etiği (2014) Veg&Nature Dergisi, Vejetaryen ve Vegan, Sürdürülebilir Yaşam ve Hayvan Özgürlüğü Dergisi, Türkiye Vejetaryen Derneği yayını, Nisan-Mayıs-Haziran, İstanbul.

Özkan U. (2014). "Yapay Et: Geleneksel Etin Geleceği" Veg&Nature Dergisi, Vejetaryen ve Vegan, Sürdürülebilir Yaşam ve Hayvan Özgürlüğü Dergisi, Türkiye Vejetaryen Derneği yayını, İstanbul, Nisan-Mayıs-Haziran.

Reclamm P. (2008), Ethik in Medizin, Ein Studienbuch, 3., aktualisierte Auflage, Stuttgart, s. 21.

Sabaté J, Soret S. (2014). Sustainability of plant-based diets: back to the future. Am J Clin Nutr. Jul;100 Suppl 1:476S-82S. doi: 10.3945/ajcn.113.071522.

Sağır, Gülhan (2017), Küreselleşmeden Geleneksele Dönüşte Slow Food ve Cittaslow Hareketi. 1, 1, 2, s. 50-59.

Singer, P. (2005). Hayvan Özgürleşmesi, 1. Basım, İngilizceden çeviren: Hayrullah Doğan, Ayrıntı Yayınları, İstanbul.
Steiner G. (2014), Profesöre Sorun: Singer, Regan ve Francione arasındaki farklar, Abolisyonist Veganlık, Çev.: Berk Efe Altınal, https://abolisyonistveganhareket.org/ erişim tarihi: 28.6.2023.
Sutter D., O. ve Bender, N. (2021). Nutrient status and growth in vegan children. Nutr Res. Jul; 91:13-25. doi: 10.1016/j.nutres.2021.04.005.
Tunçay, G., Y., (2020) Biyoetik Çerçevesinde Vegan ve Vejetaryenlik, Vize Yayınevi, Şubat 2020. Ankara.
Tunçay, G., Y., Bulut, M., (2019) A Bioethical Approach: Vegan and Vegetarian Experiences, Progress in Nutrition, 2019; Vol. 21, N. 2: 375-381, DOI: https://doi.org/10.23 751/pn.v21i2.6885.

İnternet Kaynakça

Abolisyonist Veganlık, https://abolisyonistveganhareket.org/, erişim tarihi: 28.6.2023.
Ahmed S. (2015). "Et Yemeyi Bırakmak Doğanın Zarar Görmesini Önleyebilir" Gaia Dergi, 5 Aralık 2015 <<https://gaiadergi.com/et-yemeyi-birakarak-doganin-zarar-gormesini-onlenebilir/>> (2.7.2023)
Elmacıoğlu, F. (2015). Yeni Kavram: Sürdürülebilir Beslenme, 16 Mayıs 2015 tarihli yazı, https://www.haberler.com/yeni-kavram-surdurulebilir-beslenme-7314510-haberi/ erişim tarihi: 29.4.2023.
Taltekin, A. (2015) "Hayvanları Sevenlere İklim Değişikliğiyle Mücadele İçin 5 Neden, 5 Yöntem" Gaia Dergi, 7 Aralık 2015, https://gaiadergi.com/hayvanlari-sevenlere-iklim-degisikligiyle-mucadele-icin-5-neden-5-yontem, erişim tarihi: 30.6.2023.
T.C. Atatürk Kültür, Dil ve Tarih Yüksek Kurumu, Türk Dil Kurumu Sözcüğü, erişim tarihi: https://sozluk.gov.tr/, erişim tarihi: 2.7.2023.
The Vegan Society (TVS) Erişim tarihi: https://www.vegansociety.com, erişim tarihi: 28.6.2023.
Türkmen, A. B. (2015). "Topyekûn ve Bütünsel bir Özgürlük Talebi: Veganlığın Felsefesi" Gaia Dergi, https://gaiadergi.com/topyekun-ve-butunsel-bir-ozgurluk-talebi-veganligin-felsefesi/ erişim tarihi: 2.7.2023.
Vegan Derneği Türkiye (TVD) Erişim tarihi: https://tvd.org.tr/, erişim tarihi: 30.6.2023.
Vegan Yaşama Dair Mitler: "Et Yemek Doğaldır" Türkiye Vegan Derneği, 16 Ekim 2020 tarihli yazı, https://tvd.org.tr/2020/10/16/vegan-yasama-dair-mitler-et-yemek-dogaldir/ erişim tarihi: 2.7.2023
Vegetarian Society. Erişim tarihi: https://www.vegsoc.org, erişim tarihi: 2.2.2023.

Kaynakça

Aboliyonist Hareket. (2023a). Mission Statement. Erişim Tarihi: 23.08.2023. https://www. abolitionistapproach.com/about/the-six-principles-of-the-abolitionist-approach-to-animal-rights/

Aboliyonist Hareket. (2023b). The Six Principles of the Abolitionist Approach to Animal Rights Erişim Tarihi: 23.08.2023. https://www.abolitionistapproach.com /about/the-six-principles-of-the-abolitionist-approach-to-animal-rights/

Adams, C. J. (2015). *The sexual politics of meat: A feminist-vegetarian critical theory* (Anniversary Ed.). Bloomsbury Academic.

Aksürmeli, Z. S. T., & Beşirli, H. (2019). Vegan kimliğin oluşumu: Vegan olmak ve vegan kalmak. *Akademik Hassasiyetler*, *6*(12), 223-249.

Alkon, A. H., & Agyeman, J. (Eds.). (2011). *Cultivating food justice: Race, class, and sustainability*. MIT Press.

Alvaro, C. (2017). Ethical veganism, virtue, and greatness of the soul. *Journal of Agricultural and Environmental Ethics*, *30*(6), 765-781.

Aydın, F. (2018). *Türcülük yapıyorsunuz! Türcülük karşıtı düşüncenin çelişkileri*. https:// www.anadolukedisi.com/turculuk-yapiyorsunuz-turculuk-karsiti-dusuncenin-celiskileri/

Baroni, L., Goggi, S., Battaglino, R., Berveglieri, M., Fasan, I., Filippin, D., ... & Battino, M. A. (2018). Vegan nutrition for mothers and children: practical tools for healthcare providers. *Nutrients*, *11*(1), 5.

Baynal, F. (2023). Ateizmden teizme: Bir vaka incelemesi. *Ordu Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Sosyal Bilimler Araştırmaları Dergisi*, *13*(2), 1775-1800.

Bayraktar, E. (2018). Veganizm ve psikoloji üzerine. *Online Psikoloji Dergisi*, *15*, 39-43.

Bayram Öz, E. (2019). *Kadınların eko-turizm faaliyetleri içerisindeki yeri: Kaçkar Dağları Millî Parkı yaylaları örneği (Rize)* (Yüksek Lisans Tezi). Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Turizm İşletmeciliği Ana Bilim Dalı, Van, Türkiye.

Beck, V., & Ladwig, B. (2021). Ethical consumerism: veganism. *Wiley Interdisciplinary Reviews: Climate Change*, *12*(1), e689.

Bossy, S. (2014). The utopias of political consumerism: The search of alternatives to mass consumption. Journal of Consumer Culture, 14(2), 179-198. https://doi.org/10.1177 /1469540514526238

Braunsberger, K., & Flamm, R. O. (2019). The case of the ethical vegan: motivations matter when researching dietary and lifestyle choices. *Journal of Managerial Issues*, *3*1(9), 228-245.

Bruers, S. (2015). The core argument for veganism. *Philosophia*, *43*(2), 271-290.

Cengiz, D. E. (2021). *Veganların Maneviyat Anlayışları Üzerine Nitel Bir Araştırma* (Doktora Tezi), Marmara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü Felsefe ve Din Bilimleri Anabilim Dalı, Türkiye.

Cherry, E. (2006). Veganism as a cultural movement: A relational approach. *Social Movement Studies*, *5*(2), 155-170.

Cherry, E. (2010). Shifting symbolic boundaries: Cultural strategies of the animal rights movement. *Sociological Forum*, *25*(3), 450–475. https://doi.org/10.1111/j.1573-7861.2010. 01191.x

Craig, W. J. (2009). Health effects of vegan diets. *The American Journal of Clinical Nutrition*, *89*(5), S1627-S1633.

Craig, W. J., & Mangels, A. R. (2009). Position of the American Dietetic Association: vegetarian diets. *Journal of the American dietetic association*, *109*(7), 1266.

Çarpar, M. C. (2020). Beslenme, kimlik ve erkeklik: Et yemenin sosyolojisi. *İstanbul University Journal of Sociology*, *40*(1), 249-277.

D'Souza, C., Brouwer, A. R., & Singaraju, S. (2022). Veganism: Theory of planned behaviour, ethical concerns and the moderating role of catalytic experiences. *Journal of retailing and consumer services*, *66*, 102952.

Deckers, J. (2016). Animal (De) Liberation: Should the Consumption of Animal Products Be Banned? Might a Vegan Diet Be Healthy, or Even Healthier?. Ubiquity Press.

Diani, M., & Eyerman, R. (1992). The study of collective action: Introductory remarks. In *Studying collective action* (pp. 1-21). Sage Publications.

Dobernig, K., & Stagl, S. (2015). Growing a lifestyle movement? Exploring identity-work and lifestyle politics in urban food cultivation. *International journal of consumer studies*, *39*(5), 452-458.

Doğan, M., & Yalçın, E. (2023). Investigation of the effect and relationship of vegan cuisine on gastronomic culture. *Toros University Journal of Food Nutrition and Gastronomy*, *2*(1), 53-63.

dos Santos, R. C., de Brito Silva, M. J., da Costa, M. F., & Batista, K. (2023). Go vegan! Digital influence and social media use in the purchase intention of vegan products in the cosmetics industry. *Social Network Analysis and Mining*, *13*(1), 13-49.

Doyle, J. (2016). Celebrity vegans and the lifestyling of ethical consumption. *Environmental Communication*, *10*(6), 777-790.

Dutkiewicz, J., & Dickstein, J. (2021). The ism in veganism: The case for a minimal practice-based definition. *Food Ethics*, *6*, 1-19.

Dyett, P. A., Sabaté, J., Haddad, E., Rajaram, S., & Shavlik, D. (2013). Vegan lifestyle behaviors. An exploration of congruence with health-related beliefs and assessed health indices. *Appetite*, *67*, 119-124.

Ergas, C. (2010). A model of sustainable living: Collective identity in an urban ecovillage. *Organization & environment*, *23*(1), 32-54.

Freeman, C. P. (2010). Framing animal rights in the "Go Veg" campaigns of US animal rights organizations. *Society & Animals*, *18*(2), 163-182.

Gaard, G. (2002). Vegetarian ecofeminism: A review essay. *Frontiers: A Journal of Women Studies*, *23*(3), 117-146.

Gandhi, M. (2019). Consumed by capitalism, veganism has neither saved animals nor plants but transformed into money machine for food behemoths. Erişim Tarihi: 09.07.2023 https://www.firstpost.com/india/consumed-by-capitalism-veganism-has- neither-saved-animal s-nor-plants-but-transformed-into-money-machine-for-food-behemoths-7678161.html

Giddens, A. (2020). Modernity and self-identity: Self and society in the late modern age. In *The new social theory reader* (pp. 354-361). Routledge.

Gök, Ö. (2019a). Türcü ve cinsiyetçi bağlamda "terbiyeli tavuk" reklamları. *Sosyal Bilimler Araştırmaları Dergisi*, *14*(1), 433-447.

Gök, Ö. (2019b). Türkiye'de vegan sanat. *Cumhuriyet Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, *43*(1), 85-119.

Gökçen, M., Aksoy, Y. Ç., & Özcan, B. A. (2019). Vegan beslenme tarzına genel bakış. *Sağlık ve Yaşam Bilimleri Dergis*i, *1*(2), 50-54.

Greenebaum, J. (2012). Veganism, identity and the quest for authenticity. Food Culture & Society, 15(1). 129-144**.**

Haenfler, R. (2004). Rethinking subcultural resistance: Core values of the straight edge movement. *Journal of contemporary ethnography*, *33*(4), 406-436.

Haenfler, R., Johnson, B., & Jones, E. (2012). Lifestyle movements: Exploring the intersection of lifestyle and social movements. *Social Movement Studies*, *11*(1), 1-20.

Harper, A. B. (2011). Vegans of color, racialized embodi- ment, and problematics of the "exotic". In A. H. Alkon & J. Agyeman (Eds.), Cultivating food justice: Race, class and sustainability (pp. 221–238). Cambridge, MA: MIT Press.

Henning, B. (2011). Standing in livestock's 'long shadow': the ethics of eating meat on a small planet. *Ethics & The Environment*, *16*(2): 63-93.

Janssen, M., Busch, C., Rödiger, M., & Hamm, U. (2016). Motives of consumers following a vegan diet and their attitudes towards animal agriculture. *Appetite*, *105*, 643-651.

Jasper, J. M. (1997). The Art of Moral Protest: Culture, Biography, and Creativity in Social Movements. Chicago: University of Chicago Press.

Jasper, J., & Nelkin, D. (1992). *The animal rights crusade*. Free Press.

Johnson, M. (2015). *Morality for humans: Ethical understanding from the perspective of cognitive science*. University of Chicago Press.

Joy, M. (2010). *Why We Love Dogs, Eat Pigs, and Wear Cows: An Introduction to Carnism.* San Francisco, CA: Red Wheel/Weiser.

Kabene, S., & Baadel, S. (2019). Bioethics: a look at animal testing in medicine and cosmetics in the UK. *Journal of medical ethics and history of medicine*, *12*, 15.

Kortetmäki, T., & Oksanen, M. (2021). Is there a convincing case for climate veganism? *Agriculture and Human Values*, *38*(3), 729-740.

Larsson, C. L., Rönnlund, U., Johansson, G., & Dahlgren, L. (2003). Veganism as status passage: The process of becoming a vegan among youths in Sweden. *Appetite*, *41*(1), 61-67.

Le, L. T., & Sabaté, J. (2014). Beyond meatless, the health effects of vegan diets: findings from the Adventist cohorts. *Nutrients*, *6*(6), 2131-2147.

Lee, H. J. (2017). B-ganism, the racist, sexist, elitist vegan lifestyle: Discussions of Giddens and critiques. *Interesting Journal*, *6*(10), 1-8.

Lior, I. (2015). 10,000 March in Largest-ever Animal Rights Parade in Israel Erişim Tarihi: 27.08.2023 https://www.haaretz.com/2015-10-05/ty-article/.premium/10-000-march -in-largest-ever-animal-rights-parade-in-israel/0000017f-e4a2-d38f-a57f-e6f2785e0000

Lorenzen, J. A. (2012). Going Green: the process of lifestyle change 1. In *Sociological Forum* (Vol. 27, No. 1, pp. 94-116). Oxford, UK: Blackwell Publishing Ltd.

Lorenzen, J. A. (2014). Green consumption and social change: debates over responsibility, private action, and access. *Sociology Compass*, *8*(8), 1063-1081.

Lund, T. B., McKeegan, D. E., Cribbin, C., & Sandøe, P. (2016). Animal ethics profiling of vegetarians, vegans and meat-eaters. *Anthrozoös*, *29*(1), 89-106.

Mallory, C. (2013). Locating ecofeminism in encounters with food and place. *Journal of agricultural and environmental ethics*, *26*, 171-189.

Martin, G. (2002). New Age Travellers: uproarious or uprooted?. *Sociology*, *36*(3), 723-735.

Mekonnen, M. M., & Hoekstra, A. Y. (2012). A global assessment of the water footprint of farm animal products. Ecosystems, 15, 401–415.

Melucci, A. (1984). An End to Social Movements? Introductory Paper to the Sessions on New Movements and Change in Organizational Forms. *Information sur les Sciences Sociales Paris*, *23*(4-5), 819-835.

Meyer, M. (2023). Here's How Many Vegans are in the World (2023). Erişim Tarihi: 22.08.2023 https://thevou.com/lifestyle/how-many-vegans-are-in-the-world/

Munro, L. (2005). Strategies, action repertoires and DIY activism in the animal rights movement. *Social Movement Studies*, *4*(1), 75-94.

Murphy, T., & Mook, A. (2021). The Vegan Food Justice Movement. In *The Palgrave Encyclopedia of Urban and Regional Futures* (pp. 1-7). Cham: Springer International Publishing.

Oxford Sözlük, (2023). Vegan Sözcük Anlamı. Erişim Tarihi: 23.07.2023. https://dictionary.cambridge.org/tr/sözlük/ingilizce/vegan

Öztürk, Ş. (2023). *Üniversite Öğrencilerinin Veganlık ve Vejetaryenlik Eğilimlerinin Sosyolojik Analizi* (Yüksek Lisans Tezi). Pamukkale Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Sosyoloji Ana Bilim Dalı, Denizli, Türkiye.

Phillips, F. (2005). Vegetarian nutrition. *Nutrition Bulletin*, *30*(2), 132-167.

Radnitz, C., Beezhold, B., & DiMatteo, J. (2015). Investigation of lifestyle choices of individuals following a vegan diet for health and ethical reasons. *Appetite*, *90*, 31-36.

Salmen, A., & Dhont, K. (2023). Animalizing women and feminizing (vegan) men: The psychological intersections of sexism, speciesism, meat, and masculinity. *Social and Personality Psychology Compass*, *17*(2), e12717.

Singer, P. (2009). *Animal liberation: The definitive classic of the animal movement*. Harper Perennial Modern Classics. ISBN: 0061711306,9780061711305.

Snow, D. A. (2013). Case studies and social movements. *The Wiley-Blackwell Encyclopedia of Social and Political Movements*, 1-4.

Solomon M., Bamossy G., Askegaard S. and Hogg M. K. (2006). Consumer Behaviour: A European Perspective, *Pearson Education Limited, England.*

Stano, S. (2021). Veganism 2.0: Gastromania, nutrition, and digital communication. *Digital Age in Semiotics & Communication*, *4*(1), 12-30.

Tarrow, S. (2011). Global, conventional and warring movements and the suppression of contention. Themes in contentious politics research. *Política & Sociedade*, *10*(18), 25.

Tunçay, G. Y. (2018). Sağlık yönüyle vegan/vejetaryenlik. *Avrasya Sağlık Bilimleri Dergisi*, *1*(1), 25-29.

Tunçay, G. Y., & Bulut, M. (2019). A bioethical approach: Vegan and vegetarian experiences. *Progress in Nutrition*, *21*(2), 375-381.

Tunçay, S. G. Y. (2016a). *Biyoetik Çerçevesinde Vegan ve Vejetaryenlik* (Doktora Tezi). Ankara Üniversitesi, Sosyal Bilimleri Enstitüsü Sosyal Çevre Bilimleri Anabilim Dalı, Ankara, Türkiye.

Tunçay, S. G. Y. (2016b). Veganism in terms of bioethics from different viewpoints. *Journal of Current Researches on Health Sector*, *6*(1), 51-62.

Tunçay, S. G. Y., & Bulut, M. (2016). Vegan and vegetarianism as a life style Yaşam tarzı olarak vegan ve vejetaryenlik. *Journal of Human Sciences*, *13*(1), 830-843.

Turner, R. (2019). Veganism: Ethics in everyday life. *American Journal of Cultural Sociology*, *7*, 54-78.

Tuso, P. J., Ismail, M. H., Ha, B. P., & Bartolotto, C. (2013). Nutritional update for physicians: Plant-based diets. *The Permanente Journal*, *17*(2), 61.

Ulusoy, E. (2015). I think, therefore I am vegan: Veganism, ethics, and social justice. In *Proceedings of the 40th annual macromarketing conference* (pp. 419-423).

Vatan, A., & Türkbaş, S. (2018). Vejetaryen turist ve vegan turist kimdir? *Journal of Tourism & Gastronomy Studies*, *6*(3), 24-39.

Vegan Society. (2023). Definition of Veganizm. Erişim Tarihi: 23.08.2023. https://www.vegansociety.com/go-vegan/definition-veganism

Waldmann, A., Koschizke, J. W., Leitzmann, C., & Hahn, A. (2003). Dietary intakes and lifestyle factors of a vegan population in Germany: results from the German Vegan Study. *European journal of clinical nutrition*, *57*(8), 947-955.

Weiss, E. (2016). 'There are no chickens in suicide vests': the decoupling of human rights and animal rights in Israel. *Journal of the Royal Anthropological Institute*, *22*(3), 688-706.

World Animal Foundation. (2023). How Many Vegans Are in the World? Exploring the Global Population of Vegans. Erişim Tarihi: 23.08.2023 https://worldanimalfoundation.org/advocate/how-many-vegans-are-in-the-world/#:~:text=According%20to%20Stats%20of%202023,world%2C%20that%27s%20around%201.1%25.

Wrenn, C. L. (2011). Resisting the globalization of speciesism: Vegan abolitionism as a site for consumer-based social change. Journal for Critical Animal Studies, 9(3), 9-27.

Wrenn, C. L. (2019). The Vegan Society and social movement professionalization, 1944–2017. *Food and Foodways*, *27*(3), 190-210.

Wrenn, C. L., & Lutz, M. (2016). White women wanted? An analysis of gender diversity in social justice magazines. *Societies*, *6*(2), 12.

Wright, L. (2018). Vegans in the interregnum: The cultural moment of an enmeshed theory. *Thinking Veganism in Literature and Culture: Towards a Vegan Theory*, 27-54.

Yasui, H. (2022). Vegan nationalism? The Israeli animal rights movement in times of counter-terrorism. *Settler Colonial Studies*, 1-21.

Yegen, C., & Aydın, B. O. (2018). Postmodern bir kimlik olarak veganlık ve bir çevrimiçi vegan ağının analizi. *Galatasaray Üniversitesi İletişim Dergisi*, (28), 91-114.

Yetim, G., Buran, İ., Argan, M., & Özer, A. (2021). Vejetaryen olmak ya da olmamak: Netnografik perspektiften vegan-vejetaryen sanal toplulukları. *Dokuz Eylül Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, *23*(3), 1193-1217.

Kaynakça

Adam, M. B. Clough, D. L. & Grumett, D. (2019). A Christian Case for Farmed Animal Welfare. *Animals 9*(12),1-13. https://doi.org/10.3390/ani9121116

Ayten, A. (2021). *Doğa Bize Emanet: Dini ve Psikolojik Yönleriyle İnsan-Doğa İlişkisi*. İstanbul: İz Yayıncılık.

Bayfield, T. (2019). The Human Animal and All Other Animals- Dominion or Duty?. Andrew Linzey & Clair Linzey (Ed.), *The Routledge Handbook of Religion and Animal Ethics* içinde (101-106). New York: Routledge.

Braarvig, J. (2014). Hinduism: The Universal Self in a Class Society. Marcus Düwel vd. (Ed), *The Cambridge Handbook of Human Dignity: Interdisciplinary Perspectives* içinde (163-169). Cambridge: Cambridge University Press, 2014.

Bulut, M. ve Tunçay, G.T. (2020). The Dimension of Belief in Veganism/ Vegetarianism. *Folklor/Edebiyat 26*(4), 839-858. DOI: 10.22559/folklor.1338

Campbell, M. (2022). Euronews.com/green/2022/07/12/pope-tells-young-people-eating-meat-is-part-of-a-self-destructive-trend (Erişim 13 Nisan 2023)

Caruana SJ, L. (2020). Different religions, different animal ethics? *Animal Frontiers*, *10*(1), 8–14. doi:10.1093/af/vfz047

Catholic Encyclopedia. (1912). Abstinence. https://www.catholic.org/encyclopedia/view.php?id=80. (Erişim 22 Temmuz 2023)

Chigateri, S. (2008). 'Glory to the Cow': Cultural Difference and Social Justice in the Food Hierarchy in India. *South Asia: Journal of South Asian Studies, XXXI* (1), 10-35.

Corichi, M. (2021). Eight-in-ten Indians limit meat in their diets, and four-inten consider themselves vegetarian. Pew Research Center. https://www.pewresearch.org/facttank/2021/07/08/eight-in-ten-indians-limitmeat-in-their-diets-and-four-in-ten-considerthemselves-vegetarian/ (Erişim: 15 Haziran 2023)

Covey, A. (2021). Veganism and Christianity. Laura Wright (Ed.), *The Routledge Handbook of Vegan Studies* içinde (183-193). New York: Routledge.

Dahlan, M. (2021). Veganism and Islam. Laura Wright (Ed.), *The Routledge Handbook of Vegan Studies* içinde (226-233). New York: Routledge.

Daryal, A. M. (1994). *Kurban Kesmenin Psikolojik ve Temelleri*. 2. Basım. İstanbul: Marmara Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Vakfı Yayınları.

Davidson, J.A. (2003). *World Religions and the Vegetarian Diet*. *Journal of the Adventist Theological Society*, *14*(2), 114-130.

Day, J. (2021). 'So God Created Humanity in His Own Image' (Genesis 1.27). What Does the Bible Mean and What Have People Thought It Meant?. John Loughlin (Ed.), *Human Dignity in the Judaeo-Christian Tradition: Catholic, Orthodox, Anglican and Protestant Perspectives* içinde (15-35). New York: Bloomsbury Academic.

Foltz, R.C. (2001). Is Vegetarianism Un-Islamic?. *Studies in Contemporary Islam*, *3*(1), 39-54.

Gheihman N. (2021). Veganism as a lifestyle movement. *Sociology Compass*, *15*(5), 1-14. doi:10.1111/soc4.12877

Greenebaum, J. (2012). Veganism, Identity and the Quest for Authenticity. *Food, Culture & Society*, *15*(1), 129-144. http://dx.doi.org/10.2752/175174412X13190510222101

Grumett, D. (2014). Christianity and Food. Thompson, P.B. & Kaplan, D.M. (Ed.), *Encyclopedia of Food and Agricultural Ethics* içinde (353-357). Dordrecht: Springer.

Herrero, M., Thornton, P. K., Gerber, P. & Reid, R. S. (2009). Livestock, livelihoods and the environment: understanding the trade-offs. *Current Opinion in Environmental Sustainability*. 1(2), 111–120. https://doi.org/10.1016/j.cosust.2009.10.003

Hussaini, M. (1981). *Food and Nutrition in Islam*. New Delhi: Kitab Bhavan.

Johnson, W.J. (2006). Are Jaina Ethics Really Universal? *International Journal of Jaina Studies*, *2*(4), 1-18.

Kılıç, S. (2011). *İlahi Dinlerde Yiyecek ve İçecekler*. Ankara: Sarkaç Yayınları.

Kumar, S. (2021). Veganism, Hinduism, and Jainism in India. Laura Wright (Ed.), *The Routledge Handbook of Vegan Studies* içinde (205-214), New York: Routledge.

Labendz, J.A. (2019). Jewish Veganism as an Embodied Practice: A Vegan Agenda for Cultural Jews. Jacob Ari Labendz & Shmuly Yanklowitz (Ed.), *Jewish Veganism and Vegetarianism: Studies and New Directions* içinde (289-313). New York: State University of New York Press.

Linzey, A. (1987). *Christianity and Animal Rights*. New York: The Crossroad Publishing.

Özkan, A.R. (2003). *Dinlerde Kurban Kültü*. Ankara: Akçağ.

Raphaely, T. & Morinova D. (2021). A Biblical Argument for Veganism. *International Journal of Information Systems and Social Change, 12*(4), 1-7.

Richard, A.Y. (1998). *Is God a Vegetarian? Christianity, Vegetarianism, and Animal Rights*. USA: Open Court.

Shaikh, Z. (2020). Towards an Islamic Basis for Veganism. *Astrolabe: A CIS Student Research Journal*, 2, 128-147.

Simkins, R. A. (2014). The Bible and anthropocentrism: putting humans in their place. *Dialectical Anthropology*, *38*(4), 397-413.

Singer, P. (2018). *Hayvan Özgürleşmesi*. (Çev. Hayrullah Doğan). 3. Basım. İstanbul: Ayrıntı Yayınları.

Stewart, J. (2016). *Vegetarianism and Animal Ethics in Contemporary Buddhism*. New York: Routledge.

Tlili, S. (2012). *Animals in the Qur'an*. New York: Cambridge University Press.

Vegan Society. (2018). Definition of veganism. https://www.vegansociety.com/go-vegan/definition-veganism. (Erişim 5 Nisan 2023)

Ware, K. (2019). Orthodox Christianity: Compassion for Animals. Andrew Linzey & Clair Linzey (Ed.), *The Routledge Handbook of Religion and Animal Ethics* içinde (127-134). New York: Routledge.

White, L. (1967). The Historical Roots of Our Ecological Crisis. *Science,* 155, 1203-1207.

İnternet Kaynakları

https://www.animalsinislam.com/halal-living/fatwas/ (Erişim 20 Temmuz 2023)

https://t24.com.tr/haber/vegan-muslumanlarin-sayisi-giderek-artiyor-kurban-bayrami-kendinden-fedakarlik-yapabilmekle-ilgili,684982 (Erişim 20 Temmuz 2023)

https://www.gazeteduvar.com.tr/gundem/2016/09/08/ihsan-eliacik-kurban-kesmek-gereksiz Erişim 11 Nisan 2023.

Kaynakça

Aristoteles. (1983). Politika. (Çev: M. Tunçay). İstanbul: Remzi Kitabevi.

Barnouw, E. (1983). *Documentary: A History of the Non-Fiction Film*. USA: Oxford University Press.

Berger, J. (2017). Hayvanlara Niçin Bakarız? (Çev: C. Çapan). İzmir: Delidolu Kitap.

Bumin, T. (1996). *Tartışılan Modernlik: Descartes ve Spinoza*. İstanbul: Yapı Kredi Yayınları.

Capra, F. (1994). Sistem Açısından Dünyamız. Günseli Tamkoç (Derleyen), *Derin Ekoloji* içinde (s.). İzmir: Ege Yayıncılık.

Capra, F. (2020). *Batı Düşüncesinde Dönüm Noktası*, (Çev: M. Armağan). 5.Basım. İstanbul: İnsan Yayınları.

Çüçen, A. Kadir. (2001). *Felsefeye Giriş*. Bursa: Asa Kitabevi.

Demirci, Ö. (1992). Bilim Felsefesi. İstanbul: Ağaç Yayınları.

Ertuğrul, T. (2015). Jacques Derrida: 'Hayvan' Meselesini İnsan-Hayvan İkiliğinin Ötesinde Düşünmek. *Cogito Felsefede Hayvan Sorusu*, 80, 174-195.

Francione, Gary L. (2008). Hayvan Haklarına Giris, Çocuğunuz mu Köpeğiniz mi? (Çev: R. Akman ve Gen, E.). İstanbul: İletişim Yayınları.

Giroux, V. ve Laure, R. (2021). *Veganizm*. (Çev: Z. Hazal Louze). İstanbul: İletişim Yayınları.

Güçlü, Ö. (2019). Tavşanların Gözünden, Tavşanlar Dahil: Başka Türlü Bir Berlin Duvarı Belgeseli. *Sinecine*, 10(Bahar), 43-60.

Güçlü, Ö. (2023). Anima: Vegan Sesin Yaşam İmkanı. *Cogito Sesli Düşünmek*, 109, 181-193.

Haviland, W. A. (2002). *Kültürel Antropoloji*. (Çev: H. İnaç ve S. Çiftçi). İstanbul: Kaknüs Yayınları.

Kınıkoğlu, Murat (2015). *Vegan Beslenme*. İstanbul: Oğlak Yayıncılık.

Kitabı Mukaddes (2001). İstanbul: Kitabı Mukaddes Şirketi.

McGregor, James H. S. (2021). *Tarihöncesinden Bugüne Akdeniz Dünyası ve Doğa*. (Çev: B. Gönülşen). İstanbul: Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları.

Oskay, Ü. (1997). Belgesel Sinema, Amprik Algılama ve 'Büyük Balık Küçük Balığı Yer!' Dedirten Globalleşmenin Kültürü. *Belgesel Sinema Üzerine Belgesel Sinemacılar Birliği 1. Ulusal Konferansı Bildirileri*.

Önder, T. (2003). *Ekoloji, Toplum ve Siyaset*. Ankara: Odak Yayınları.

Plumwood, V. (2020). *Feminizm ve Doğaya Hükmetmek*. (Çev: B. Ertür). 3.Basım. İstanbul: Metis Yayınları.

Regan, T. (2007). Kafesler Boşalsın: Hayvan Haklarıyla Yüzleşmek. (Çev: S. Çağlayan). İstanbul: İletişim Yayınları.

Singer, P. (2005). *Hayvan Özgürleşmesi*. (Çev: H. Doğan). İstanbul: Ayrıntı Yayınları.

Tunçay Son, G. Y. (2016). *Biyoetik Çerçevesinde Vegan ve Vejetaryenlik*. Yayımlanmamış Doktora Tezi. Ankara: Ankara Üniverisitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Yıldırım, M. (2022). Endüstriyel Tarım ve Et Endüstrisinden Çıkış: Hayvan Hakları, Emek, Ekoloji Mücadelesi İçin İmkanlar ve Kısıtlar. Didem Bayındır-Mine Yıldırım (Derleyenler), Ekoloji Bir Arada Yaşamın Geleceği içinde (s. 293-337).

İnternetten Yararlanılan Kaynaklar

https://ecotopianetwork.wordpress.com/2009/10/26/frankfurt-okulunun-doga-ve-toplum-iliskisine-yaklasimi-kursad-kiziltug/ (Erişim tarihi: 01.08.2023). Kızıltuğ, K. Frankfurt Okulunun Doğa ve Toplum İlişkisine Yaklaşımı.

https://docplayer.biz.tr/6162930-Pen-turkiye-nin-greenpen-projesi-baglaminda-17-nisan-gunu-duzenlenen-paneldeki-sunumlardan-birini-tesekkur-ederek-paylasiyoruz-ekoelestiri.html (Erişim tarihi: 01.08.2023). Oppermann, S. (2009). Ekoeleştiri, Nisan 17, GreenPEN Panel Sunumu.

https://www.academia.edu/741819/Doğa_Yazınında_Beden_Politikası (Erişim tarihi: 25.07.2023). Oppermann, S. Doğa Yazınında Beden Politikası.

https://gaiadergi.com/topyekun-ve-butunsel-bir-ozgurluk-talebi-veganligin-felsefesi/ (Erişim tarihi: 25.07.2023). Türkmen, Ahmet B. (2015). Topyekûn ve Bütünsel bir Özgürlük Talebi: Veganlığın Felsefesi, Gaia Dergi.

https://www.vegansociety.com/about-us/history (Erişim tarihi: 20.07.2023). The Vegan Society History.

Kaynakça

Aguilera-Carnerero, C., & Carretero-González, M. (2021). The vegan myth: The rhetoric of online anti-veganism. İçinde *The Routledge Handbook of Vegan Studies*. Routledge.

Aksürmeli̇, Z. S. T., Beşi̇rli̇, H. (2019). Vegan Ki̇mli̇ği̇n Oluşumu: Vegan Olmak Ve Vegan Kalmak. *Akademik Hassasiyetler*, *6*(12).

Alvaro, C. (2017). Ethical Veganism, Virtue, and Greatness of the Soul. *Journal of Agricultural and Environmental Ethics*, *30*(6), 765-781. https://doi.org/10.1007/s10806-017-9698-z

Amiot, C. E., Bastian, B. (2017). Solidarity with Animals: Assessing a Relevant Dimension of Social Identification with Animals. *PLOS ONE*, *12*(1), e0168184. https://doi.org/10.1371/journal.pone.0168184

Bryant, C. J. (2019). We Can't Keep Meating Like This: Attitudes towards Vegetarian and Vegan Diets in the United Kingdom. *Sustainability*, *11*(23), Article 23. https://doi.org/10.3390/su11236844

Chriki, S., Hocquette, J. F. (2020). The Myth of Cultured Meat: A Review. *Frontiers in Nutrition*, *7*. https://www.frontiersin.org/articles/10.3389/fnut.2020.00007

Cole, M., Morgan, K. (2011). Vegaphobia: Derogatory discourses of veganism and the reproduction of speciesism in UK national newspapers1. *The British Journal of Sociology*, *62*(1), 134-153. https://doi.org/10.1111/j.1468-4446.2010.01348.x

Creswell, J. W. (2021). *Nitel Araştırma Yöntemleri* (S. B. Demir & M. Bütün, Çev.). Siyasal Kitabevi.

Çetin, A. (2022). Yemeğin "Sıradışı" Gösterisi: Bazı Instagram İçerikleri Üzerine Sosyolojik Bir Değerlendirme, Turkish Studies Social, 17 (4): 517-532.

Dickstein, J., Dutkiewicz, J., Guha-Majumdar, J., Winter, D. R. (2022). Veganism as Left Praxis. *Capitalism Nature Socialism*, *33*(3), 56-75. https://doi.org/10.1080/10455752.2020.1837895

Dominick, B. A. (1997). *Hayvan Özgürlüğü ve Sosyal Devrim* (B. Gün ve B. İlksen, Çev.), Fraksiyon.

Drewett, Z. (2019, Aralık 30). Sacked activist fighting to have "ethical vegan" recognised like a religion. *Metro*. https://metro.co.uk/2019/12/30/sacked-activist-fighting-ethical-vegan-recognised-religion-11975264/

Evrim Ağacı. (2014, Şubat 22). Militan ve Radikal Veganlar, Vejetaryen ve Veganlık Önünde Büyük Bir Engel! [Blog]. *Evrim Ağacı*. https://evrimagaci.org/evrim-agaci-ve-vejetaryenlikveganizm-militan-ve-radikal-veganlar-vejetaryen-ve-veganlik-onunde-buyuk-bir-engel-1989

Fox, N., Ward, K. (2008). Health, ethics and environment: A qualitative study of vegetarian motivations. *Appetite*, *50*(2), 422-429. https://doi.org/10.1016/j.appet.2007.09.007

Gheihman, N. (2021). Veganism as a lifestyle movement. *Sociology Compass*, *15*(5), e12877. https://doi.org/10.1111/soc4.12877

Greenebaum, J. (2012). Veganism, Identity and the Quest for Authenticity. *Food, Culture & Society*, *15*(1), 129-144. https://doi.org/10.2752/175174412X13190510222101

Gregson, R., Piazza, J., Boyd, R. L. (2022). 'Against the cult of veganism': Unpacking the social psychology and ideology of anti-vegans. *Appetite*, *178*, 106143. https://doi.org/10.1016/j.appet.2022.106143

Judge, M., Fernando, J. W., Begeny, C. T. (2022). Dietary behaviour as a form of collective action: A social identity model of vegan activism. *Appetite*, *168*, 105730. https://doi.org/10.1016/j.appet.2021.105730

Kümbetoğlu, B. (2005). *Sosyolojide ve Antropolojide Niteliksel Yöntem ve Araştırma*. Bağlam Yayıncılık.

Lundahl, O. (2020). Dynamics of positive deviance in destigmatisation: Celebrities and the media in the rise of veganism. *Consumption Markets & Culture*, *23*(3), 241-271. https://doi.org/10.1080/10253866.2018.1512492

MacInnis, C. C., Hodson, G. (2017). It ain't easy eating greens: Evidence of bias toward vegetarians and vegans from both source and target. *Group Processes & Intergroup Relations*, *20*(6), 721-744. https://doi.org/10.1177/1368430215618253

McDonald, B. (2000). "Once You Know Something, You Can't Not Know It" An Empirical Look at Becoming Vegan. *Society & Animals*, *8*(1), 1-23. https://doi.org/10.1163/156853000X00011

Miller, C. J., Dickstein, J. (2021). Jain Veganism: Ancient Wisdom, New Opportunities. *Religions*, *12*(7), Article 7. https://doi.org/10.3390/rel12070512

Patton, M. Q. (2014). *Nitel Araştırma ve Değerlendirme Yöntemleri (Ciltsiz)*. Pegem Akademi Yayıncılık.

Rothgerber, H. (2020). Meat-related cognitive dissonance: A conceptual framework for understanding how meat eaters reduce negative arousal from eating animals. *Appetite*, *146*, 104511. https://doi.org/10.1016/j.appet.2019.104511

Stephens Griffin, N. (2017). *Understanding Veganism*. Springer International Publishing. https://doi.org/10.1007/978-3-319-52102-2

Şimşek, H., Yıldırım, A. (2013). *Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri*. Ankara: Seçkin Yayıncılık.

Tezcan, G. (2014). Veganların tüketim kültürü ile imtihanı. *Evrensel.net*. https://www.evrensel.net/haber/76163/veganlarin-tuketim-kulturu-ile-imtihani

Uzbay Ülgen, M. (2023). *Veganların Sosyal Etkileşimleri: Benlik Sunumu ve Vegafobiyle Mücadele Stratejileri* (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Hacettepe Üniversitesi.

Wrenn, C. L. (2019). The Vegan Society and social movement professionalization, 1944–2017. *Food and Foodways*, *27*(3), 190-210. https://doi.org/10.1080/07409710.2019.1646484

Kaynakça

Adams, C. J. (2013). Etin Cinsel Politikası, (Çev. G. Tezcan, M. E. Boyacıoğlu) Istanbul: Ayrıntı Yayınları.

Adams, C.J. (1994). Ekofeminizm ve Hayvan Yeme. (Çev. E. Başer). Birikim, 57- 58.

Aktaş, H. ve Tepe, M. (2015). "Reklamlarda Temsil Edilen Kadın Bedeni Türlerine Üniversiteli Gençlerin Bakışı: Amasya Üniversitesi Örneği". International Journal of Social Sciences and Education Research, 1(2), 612-624.

Baydan Çağman, S., Ünal Kirazcı, B., Yaman, M. (2023). Et Tüketimi ve Erkeklik İlişkisi. (Relationship Between Meat Consumption And Masculinity). Journal of Gastronomy, Hospitality and Travel, 2023, 6(1), 253-265.

Beck, U. (2011). Risk Toplumu: Başka Bir Modernliğe Doğru. (Çev. B. Doğan). İstanbul: İthaki Yayınları.

Berardi, A. (2018). Meat and Patriarchy – A Vegan Ecofeminist Perspective Unıversıty Of London, Department Of Polıtıcs - Coursework Receipt.

Calvert, A. (2014) 'You Are What You (M)eat: Explorations of Meat-Eating, Masculinity and Masquerade'. Journal of International Women's Studies, Vol. 16, No. 1, pp.18-33.

Cengiz Eren D. (2021). Veganların Maneviyat Anlayışları Üzerine Nitel Bir Araştırma Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü: İstanbul

Çekin, Murat D. (2019). "Et Yemeye Etik Bakış." Hayvan Etiği içinde, ed. M. İhsan Karaman, Seyit Ankaralı ve Tuncay Sandıkçı, 151-58. İstanbul: İsar Yayınları.

Çetin, A. (2022). Yemeğin "Sıradışı" Gösterisi: Bazı Instagram İçerikleri Üzerine Sosyolojik Bir Değerlendirme, Turkish Studies Social, 17 (4): 517-532.

Ferry, L. (2000). Ekolojik Yeni Düzen. (Çev. T. Ilgaz). İstanbul: Yapı Kredi Yayınları.

Goodman, Michael K. (2011) "Towards Visceral Entanglements: Knowing and Growing the Economic Geographies of Food." The Sage Handbook of Economic Geography içinde, ed. Andrew Leyshon, Roger Lee, Linda McDowell ve Peter Sunley, 242- 257. London: Sage Publications.

Gürhan, N. (2017). "Yemek ve Din: Yemeğin Dinî Simgesel Anlamları Üzerine Bir İnceleme". İnsan ve Toplum Bilimleri Araştırmaları Dergisi, 6(2): 1204-1223.

Hawthorne, M., (2019). Vegan Etik. (Çev. F. Şahin). Pales Yayınları: İstanbul.

Irwin, D.D., (1999). "The Straight Edge Subculture: Examining the Youths' Drug-Free Way". Journal of Drugs Issues, 29(2): 365-380.

Kalkandelen, Z. ve Başkent, C. (2013). Veganizm: Ahlakı, Siyaseti ve Mücadelesi. Propaganda Yayınları.

Kurtuluş, Ö (2020). İnsan Hakları Kavramının Yapısökümü ve Ekofeminizm Yayınlanmamış Doktora Tezi Mersin Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Mersin

Kuzu, Y. (2021). Ekofeminizm Perspektifinden Doğa Kadın Tahakkümü ve Petra Kelly Bağlamında Ekofeminizme Bakmak, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi İstanbul Arel Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, İstanbul

Lloyd, G. (2021). Erkek Akıl Batı Felsefesinde "Erkek" ve "Kadın" (çev. M. Özcan) İstanbul: Ayrıntı Yayınları.

Plumwood, V. (2023). Feminizm ve Doğaya Hükmetmek (Çev: B. Ertür). İstanbul: Metis Yayınları.

Ryder, Richard D. (1975). Victims of Science. London: Davis-Poynter,
Soper, K. (1995) What is Nature? Oxford ve Cambridge: Blackwell Press.
Türkiye Vegan Derneği, (2020 Ekim 17). *Veganlık Nedir?* Erişim adresi: https://tvd.org .tr/veganlik-nedir/ (Erişim Tarihi: 03.06.2023).
Uzel, E. (2006). Feminizm ve Doğa Ekseninde Ekofeminizm, Yayımlanmamış, Yüksek Lisans Tezi, Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü: Ankara.

Kaynakça

Adams, C. J. (2013). *Etin Cinsel Politikası* (G. Tezcan & M. E. Boyacıoğlu, Çev.), İstanbul: Ayrıntı Yayınları.

Andersen, K., Kuhn, K., & Roll, R. (2014, Kasım 25). *Cowspiracy INFOGRAPHIC: 20 Astonishing Cowspiracy Facts*. HERO Movement. Erişim tarihi: 22 Temmuz 2023, https://www.heromovement.net/blog/cowspiracy-infographic/

Bookchin, M. (1994). *Özgürlüğün Ekolojisi Hiyerarşinin Ortaya Çıkışı ve Çözülüşü* (A. Türker, Çev.), İstanbul: Ayrıntı Yayınları.

Chatzidakis, A., Hakim, J., Littler, J., Rottenberg, C., & Segal, L. (2020). *Bakım Manifestosu - Karşılıklı Bağımlılık Politikası* (G. A. Savran, Çev.), Ankara: Dipnot Yayınları.

Dominick, B. A. (b.t.). *Hayvan Özgürlüğü ve Sosyal Devrim* (B. Gün & İ. Baysaling, Çev.), Fraksiyon.org.

Harari, Y. N. (2015). *İnsan Türünün Kısa Bir Tarihi* (E. Genç, Çev.), İstanbul: Kolektif Kitap.

Hill, J. (2021). *Kadının Hiç Suçu Yok* (F. Kurt, Çev.). İstanbul: Okyanus Yayınları.

Rousseau, J. J. (2009). *Emile Ya Da Eğitim Üzerine* (Y. Avunç, Çev.), İstanbul: Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları.

Russell, B. (1983). *İktidar* (E. Esençay, Çev.), İstanbul: Deniz Kitaplar Yayınevi.

Shelley, M. (2012). *Frankenstein ya da Modern Prometheus* (D. Akın, Çev.), İstanbul: Can Yayınları.

Thoreau, H. D. (2018). *Walden Ormanda Yaşam* (A. Örküp, Çev.), İstanbul: Zeplin Kitap.

Turgay, T. (2020). Framing the everyday resistance in vegan lifestyle (Master's thesis, Middle East Technical University)

Türk Dil Kurumu. (bt.). Türk Dil Kurumu Sözlükleri. Erişim tarihi: 22 Temmuz 2023, https://sozluk.gov.tr/

Methane | Climate & Clean Air Coalition. (b.t.). Climate and Clean Air Coalition. Erişim tarihi: 22 Temmuz 2023, https://www.ccacoalition.org/content/media-resources#content-paragraph-18798

Kaynakça

Bentham, J. (1789). Introduction to the Principles of Morals and Legislation (chap. 17).

Bradley, A. (1995). Why Shouldn't Women Abort Disabled Fetuses. Living Marxism (82).

Cavalieri, P., & Singer, P. (Eds.). (1994). *The Great Ape Project: Equality Beyond Humanity*. New York: St. Martin's Press.

John Paul II, (1995). Evangelium Vitae.

Kamiski, J., & Tempelmann, S. (2008). cited by Virginia Morell in "Minds of Their Own," National Geographic.

Kant, I. (1963). Lectures on Ethics. Louis Infield (Trans.). (pp. 239). New York: Harper Torchbooks.

Pepperberg, I. (1999). The Alex Studies: Cognitive and Communicative Abilities of Grey Parrots. Harvard University Press.

Schaler, J. (Ed.). (). Peter Singer Under Fire. Chicago: Open Court.

Scruton, R. (2004). The Conscientious Carnivore. İçinde Food for Thought (Eds.), Sapntzis, S., & Amherst, N.Y. (pp. 81-91). Prometheus.

Singer, P. (1995). *Rethinking Life and Death*. New York: St. Martin's Press.

Taskforce Independence, "Supported Accommodation for All Who Need It: A Reality, Not a Dream," available at www.nds.org.au/nsw/Conferences/2007annual/ papers/3.lb_Discussion%20Paper_Australia.doc. I have been unable to trace the original source.

Verhovek, S. (2007). Parents Defend Decision to Keep Disabled Girl Small. Los Angeles Times.

YENİ NESİL GİRİŞİMCİLİK EKOSİSTEMİ

Editörler:
Tamer IŞIN,
Doç.Dr. Mustafa Kemal TOPCU

Bu kitabın yayın hakkı SİYASAL KİTABEVİ'ne aittir. Yayınevinin ve yayınlayıcısının yazılı izni alınmaksızın kısmen veya tamamen alıntı yapılamaz, hiçbir şekilde kopyalanamaz, çoğaltılamaz ve yayınlanamaz.

YENİ NESİL GİRİŞİMCİLİK EKOSİSTEMİ

Editörler: Tamer IŞIN, Doç.Dr. Mustafa Kemal TOPCU

Yayınevi Editörü: Ertan Akkaş
Kapak ve Sayfa Düzeni: Buse Dilara Dirim
©Siyasal Kitabevi Tüm Hakları Saklıdır.
2023 Ekim, Ankara
ISBN No: 978-625-6586-04-8
Siyasal Kitabevi-Ünal Sevindik
Yayıncı Sertifika No: 14016
Şehit Adem Yavuz Sok. Hitit Apt. 14/1
Kızılay-Ankara
Tel: 0(312) 419 97 81 pbx
Faks: 0(312) 419 16 11
Baskı:
Repro Bir Matbaacılık Kağ. Rekl. Tasarım Tic. Ltd. Şti.
Sertifika No: 47381
İvedik OSB Matbaacılar Sitesi 1514. Cad.
No: 23-25 Yenimahalle/ANKARA
Dağıtım:
Siyasal Kitabevi
Şehit Adem Yavuz Sok. Hitit Apt. 14/1
Kızılay/Ankara
Tel: 0(312) 419 97 81 pbx
Faks: 0(312) 419 16 11
e-posta: info@siyasalkitap.com
http://www.siyasalkitap.com

Bu kitap projesi ST Strateji ve Teknoloji Geliştirme Eğitim Denetim Danışmanlık Sanayi ve Ticaret Ltd.Şti. tarafından kısmen desteklenmiştir.

ları değil, aynı zamanda yeni zorluklar ve açık sorunları da beraberinde getirmektedir. Dolayısıyla yeni araştırma yöntemleri, veri kümeleri ve çalışma tasarımları aracılığıyla ortaya çıkarılan yeni nesil girişimcilik olgusuna ilişkin çalışmalar devam ettirilmelidir. Özellikle, gelecekteki araştırmalarda yapay zekâ, büyük veri ve girişimcilik hakkında hem daha kavramsal hem de ampirik çalışmalara ihtiyaç duyulmaktadır.[85]

KAYNAKÇA

Acar, P., Özenli, B. (2018). Girişimcilik Faaliyetlerinde Mentorluk Yönetiminin Yatırımın Gerçekleşmesi Üzerine Etkileri.

Açıkgöz, A. (2015). Bilişim endüstrisinde adaptasyon ve ürün başarısı: Çok katmanlı bir çalışma. *İstanbul Üniversitesi İşletme Fakültesi Dergisi*, *44*(2), 39-55.

Alkoç, Y. K. (2021). Yeni Dünya: Vuca Dünyası. *Sosyal, Beşeri ve İdari Bilimler Dergisi*, *4*(10), 989-999.

Balaban, Ö., Bölükbaş, S., Gür, B. S. (2022). VUCA ve Metaverse Dünyasının Örgütlere Yansımaları. *ICPESS 2022 PROCEEDINGS BOOK*, 1.

Baron, R. A. (1998). Cognitive mechanisms in entrepreneurship: Why and when entrepreneurs think differently than other people. *Journal of Business venturing*, 13(4), 275-294.

Barot, H. (2015). Entrepreneurship-A key to success. *The International Journal of Business and Management*, *3*(1), 163-165.

Bennett, N., Lemoine, G. J. (2014). What a difference a word makes: Understanding threats to performance in a VUCA world. *Business horizons*, *57*(3), 311-317.

Bharadwaj, A., El Sawy, O. A., Pavlou, P. A., Venkatraman, N. V. (2013). Digital business strategy: toward a next generation of insights. *MIS quarterly*, 471-482.

Borsi, B., Dőry, T. (2020). Perception of multilevel factors for entrepreneurial innovation success: A survey of university students. *Acta Oeconomica*, *70*(4), 615-632.

Bunker, K., Gechman, A., Rush, J. (2012). Learning to lead in a volatile and uncertain world: making experience really matter. *Business Strategy Series*, *13*(6), 288-294.

Cook, A. (2013). How to Manage Volatility, Uncertainty, Complexity and Ambiguity – Part 1. https://www.growthandprofit.coach/how-to-manage-volatility-uncertainty-complexity-and-ambiguity/

Diandra, D., Azmy, A. (2020). Understanding definition of entrepreneurship. *International Journal of Management, Accounting and Economics*, *7*(5), 235-241.

Drucker, P. F. (1985). *Entrepreneurial strategies*. California Management Review, 27(2).

Ezenwanne, D. N. (2023). Entrepreneurial Intention and Skills Needed by Today's Youths for Sustainable Development. *Social Education Research*, 170-181.

Fagerberg, J., Mowery, D. C., Nelson, R. R. (Eds.). (2005). *The Oxford handbook of innovation*. Oxford university press.

Fernández-Jardón, C. M. (2012). Emprendedurismo y capital intelectual (Entrepreneurship and Intellectual Capital). *Available at SSRN 2254791*.

Fisher, S., Duane, J. N. (2016). *Startup Equation: A Visual Guidebook to Building, Launching, and Scaling Your Startup*. McGraw-Hill Education.

[85] Obschonka ve Audretsch, 2020

Fry, H. (2019). Hello world. Jak być człowiekiem w epoce maszyn. Kraków:Wydawnictwo Literackie.

Githens, G. (2015). Volatility, Uncertainty, Complexity, Ambiguity (VUCA) (https://leadingstrategicinitiatives.com/2015/02/27/volatility-uncertainty-complexity-ambiguity-vuca/).

Guan, H., Zhang, Z., Zhao, A., Jia, J., Guan, S. (2019). Research on innovation behavior and performance of new generation entrepreneur based on grounded theory. *Sustainability*, *11*(10), 2883.

Gülçiçek Tolun B. ve Birim Ş. (2020). Alfa Kuşağını Bekleyen Yapay Zekâ Uygulamaları: Geçmişten Geleceğe Gelişimi.İçinde: M. Miynat, T. Özdil, M. H. Yalçınkaya ve Ç. Çılbant (Der.) Yeni Nesil Girişimcilik ve Ekonomi (ss.721-733). Bursa: Ekin Yayınları.

Hébert, R. F., Link, A. N. (1989). In search of the meaning of entrepreneurship. *Small business economics*, *1*, 39-49.

Jamil, N., Humphries-Kil, M. (2017). Living and leading in a VUCA world: Response-Ability and people of faith. In *Managing VUCA Through Integrative Self-Management: How to Cope with Volatility, Uncertainty, Complexity and Ambiguity in Organizational Behavior* (pp. 65-79). Cham: Springer International Publishing.

Johansen, R. (2012). *Leaders make the future: Ten new leadership skills for an uncertain world*. Berrett-Koehler Publishers.

Krawczyńska-Zaucha, T. (2019). A new paradigm of management and leadership in the VUCA world. *Zeszyty Naukowe. Organizacja i Zarządzanie/Politechnika Śląska*, (141), 221-230.

Kukreja, J. (2019). Holacracy: The next generation leadership in a VUCA world. *International Journal of Trend in Scientific Research and Development*, 3(6), 37-47.

Markus, M. L., Loebbecke, C. (2013). Commoditized digital processes and business community platforms: New opportunities and challenges for digital business strategies. *Mis Quarterly*, 37(2), 649-653.

Martin, R. L., Osberg, S. (2015). *Getting beyond better: How social entrepreneurship works*. Harvard Business Review Press.

McMullen, J. S., Shepherd, D. A. (2006). Entrepreneurial action and the role of uncertainty in the theory of the entrepreneur. *Academy of Management review*, *31*(1), 132-152.

Michalski, M. A. (2017). Spirituality, Family, Socialization and People (Soft) Skills Development for a VUCA World. *Managing VUCA Through Integrative Self-Management: How to Cope with Volatility, Uncertainty, Complexity and Ambiguity in Organizational Behavior*, 119-130.

Millar, C. C., Groth, O., Mahon, J. F. (2018). Management innovation in a VUCA world: Challenges and recommendations. *California management review*, *61*(1), 5-14.

Nambisan, S. (2017). Digital entrepreneurship: Toward a digital technology perspective of entrepreneurship. *Entrepreneurship theory and practice*, 41(6), 1029-1055.

Nandram, S.S., Bindlish, P.K. (2017). Introduction to VUCA. In: Nandram, S., Bindlish, P. (eds) Managing VUCA Through Integrative Self-Management. Management for Professionals. Springer, Cham. https://doi.org/10.1007/978-3-319-52231-9_1

Navarro, E. R., Ganvini, E. L. U., Zavala, S. D. D. L. T., Becerra, L. M. N., Dávila, A. M. O., Bernal, C. K. S., Rosas, J. C. (2020). Integral characteristics of the entrepreneu-

rial leader: A pedagogical experience. *Journal of Entrepreneurship Education*, *23*(5), 1-11.
Nikolić, T. M., Milovanović, M. (2021). Innovative approach to personalized teaching and learning in the VUCA world. *www. metropolitan. ac. rs*, 60.
Obschonka, M., Audretsch, D. B. (2020). Artificial intelligence and big data in entrepreneurship: a new era has begun. *Small Business Economics*, *55*, 529-539.
Obschonka, M., Moeller, J., Goethner, M. (2019). Entrepreneurial passion and personality: the case of academic entrepreneurship. *Frontiers in psychology*, 9, 2697.
Osberg S.R., Martin R. (2015). Two Keys to Sustainable Social Enterprise. *Harvard Business Review*. https://hbr.org/2015/05/two-keys-to-sustainable-social-enterprise
Parker, S. C. (2009). The economics of entrepreneurship. Cambridge: Cambridge University Press.
Persis, D. J., Venkatesh, V. G., Sreedharan, V. R., Shi, Y., Sankaranarayanan, B. (2021). Modelling and analysing the impact of Circular Economy; Internet of Things and ethical business practices in the VUCA world: Evidence from the food processing industry. *Journal of Cleaner Production*, *301*, 126871
Prensky, M. (2014). Variability, Uncertainty, Complexity, Ambiguity. *Educational Technology*.
Raja, A. S. (2021). Business research in the VUCA World. *Ushus Journal of Business Management*, *20*(1), v-xvi.
Ramakrishnan, D. (2021). Leading in a VUCA world. *Ushus Journal of Business Management*, *20*(1).
Ratten, V. (2019). Frugal Innovation. United Kingdom: Routledge.
Ratten, V. (2023). Entrepreneurship: Definitions, opportunities, challenges, and future directions. *Global Business and Organizational Excellence*.
Saputro, S., Perdana, R., Atmojo, I. R. W., Nugraha, D. A. (2020, April). Development of science learning model towards Society 5.0: A conceptual model. *In Journal of Physics: Conference Series* (Vol. 1511, No. 1, p. 012124). IOP Publishing.
Sarasvathy, S. D. (2001). Causation and effectuation: toward a theoretical shift from economic inevitability to entrepreneurial contingency. Academy of Management Review, 26, 243–263.
Shane, S., Venkataraman, S. (2000). The promise of entrepreneurship as a field of research. *Academy of management review*, 25(1), 217-226.
Shepherd, D. A., Wennberg, K., Suddaby, R., Wiklund, J. (2019). What are we explaining? A review and agenda on initiating, engaging, performing, and contextualizing entrepreneurship. Journal of Management, 45, 159–196.
Sultanow, E., Duane, J. N., Chircu, A. M. (2020). Skills for Sustainable Enterprise Architectures in a VUCA World. In *Wirtschaftsinformatik (Community Tracks)* (pp. 224-239).
URL1: https://www.vuca-world.org/ (Erişim tarihi:05.05.2023)
Wamuyu, P. K. (2015). The impact of information and communication technology adoption and diffusion on technology entrepreneurship in developing countries: The case of Kenya. *Information Technology for Development*, *21*(2), 253-280.
Zhao, F., Collier, A. (2016). Digital entrepreneurship: Research and practice.
Zhao, F., Wallis, J., Singh, M. (2015). E-government development and the digital economy: a reciprocal relationship. *Internet Research*.

Ortaokul mezunu, garsonluk ve bulaşıkçılık gibi işlerden sonra dijital dünyaya adım atan bir rapçinin, başka bir rapçi arkadaşıyla birlikte kurduğu ve sadece 1,5 yıl gibi kısa bir sürede önemli girişimcilik adımları atan, büyük miktarlarda kazanç elde eden bir hikayedir "Tosuncuk Fenomeni" olarak bilinen olay. Bu iki rapçinin girişiminde dikkat çekici olan şey, ilginç bir ekip oluşturmalarıdır. Bu girişim, kuruluşundan bir yıl sonra, yerel bir gazetede Yemek Sepeti ve Sahibinden gibi büyük platformların ardından 3. sırada örnek gösterilen bir girişim olmuştur.[179]

Hakkında "Çiftlik Bank Dolandırıcılığı ve İletişimsel Boyutu" adıyla bilimsel bir çalışma da yapılmış olan fenomenin ardında, yanında, önünde, içinde, çevresinde girişimcilik dünyasının unsurlarının olmaması mümkün müdür? Girişimcilik literatür ve yöntemlerinin neredeyse kusursuz uygulandığı bu örnekte girişimcilik dünyasının etki ve katkısı gözardı edilemez.[180]

Böyle kötü ve başarısız bir modelin varlığı, girişimcilik dünyasında daha iyi alternatiflerin olması gerektiğine işaret etmektedir. Bu durum, mevcut girişimcilik dünyasının kendisinin bir "Tosuncuk Fenomeni" olarak görülebileceğini düşündürmektedir.

Sonuç olarak, bu tür eleştiriler ve sorgulamalar, girişimcilik dünyasının sadece olumlu yönlerini değil, aynı zamanda olası sorunları ve yanlışlıkları da görmeyi teşvik etmektedir. Bu, girişimcilik dünyasının daha etik ve sürdürülebilir bir şekilde ilerlemesine yardımcı olacaktır.

KAYNAKÇA

Akça, G. (2017). Fütüvvetçilikte ve Türk Fütüvvetçiliğinde (Ahilik) İdeal İnsan Ve Ahlâkı. Electronic Turkish Studies, 12(3), 41-58.

Aksoy, A. (2018). 13. ve 14. Yüzyılda Anadolu'da Ahilik Teşkilatı, Etkisi ve Siyaseti. Medeniyet ve Toplum Dergisi, 2(1), 19-35.

Almor, T. ve Heilbrunn, S. (2014). Entrepreneurship in Israel: Theory and practice. ResearchGate.

Audretsch, D. B., Bönte, W., Tamvada, J. P. (2007). Religion and entrepreneurship. Social Science Research Network.

Aydın, M. (2016). Ahilik Teşkilatı'nın Girişimcilik Ağları Açısından Değerlendirilmesi. Atatürk Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi, 30(2), 269-285.

Ballor, J. J. ve Claar, V. V. (2016). The Soul of The Entrepreneur: A Christian Anthropology of Creativity, Innovation, and Liberty. Journal of Ethics and Entrepreneurship 6 (2016): 117-131

Barba-Sánchez, V., ve Atienza-Sahuquillo, C. (2017). Entrepreneurial motivation and self-employment: evidence from expectancy theory. International Entrepreneurship and Management Journal, 13(4), 1097–1115.

[179] Dağıstanlı, 2017

[180] Özgür, 2018

Barkan, Ö. (1985). Osmanlı İmparatorluğu'nda esnaf cemiyetleri. İstanbul Üniversitesi İktisat Fakültesi Mecmuası, 41(1-4).
Başar, K., ve Öztürk, Y. (2022). Girişimci Motivasyon Kaynakları ve Girişimcilik Eğilimi Arasındaki İlişki. Journal of Business and Management, 20(2), 1-11.
Bayram, M. (1991). Ahi Evren ve Ahi Teşkilâtı'nın Kuruluşu. Konya. Çizgi Kitabevi.
Bayram, S. (2012). Osmanlı Devleti'nde Ekonomik Hayatın Yerel Unsurları: Ahilik Teşkilâtı ve Esnaf Loncaları. Journal of Istanbul University Faculty of Theology, (21), 81-114.
Bektaş, Ç. (2018). Türk İşletmecilik Kültüründe Ahilik Teşkilatının Yeri ve Önemi. In International Congress on Economics and Business (Tam Metin Bildiri) (Yayın No: 4652628).
Bilir, H. (2022). Post-Marksizm'in Marksist İktisat Eleştirisi. Politik Ekonomik Kuram, 6(2), 304-329.
Birch, D. (1979). The Profit Motive and Entrepreneurship. John Wiley and Sons.
Bolay, S. H. (1988). " dem", TDV İslâm Ansiklopedisi, https://islamansiklopedisi. org.tr/adem--peygamber (23.09.2023).
Bostrom, N. (2005). The Risks Of Transhumanist Technologies. Journal of Evolution and Technology, 14(1), 1-35.
Bozbayır, O. ve Şener, E. (2021). Kapitalist Sistemde Ahilik Arayışı: Bir Yanılgı. Ahi Evran Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi, 5(1), 83-99.
Bozkurt, Ö., Büyüközkan, G., ve Güleryüz, S. (2012). Türkiye'deki girişimcilerin profili ve karakteristikleri. İstanbul: İş Bankası Kültür Yayınları.
Braverman, H. (1974). Labor and Monopoly Capital: The Degradation of Work In The Twentieth Century. New York: Monthly Review Press.
Brown, J. A., ve Thornton, D. L. (2013). Cantillon'un Girişimcisi: Bir Yeniden Yorumlama. Ekonomik Davranış ve Örgütlenme Dergisi, 86(1), 20-38.
Büyüköztürk, Ş. (2020). Loncaların Girişimcilik Açısından Değerlendirilmesi. Journal of Business Research and Economics, 5(2), 1-12.
Candan, H. (2011). Osmanlı'dan Günümüze Türk Topraklarında Girişimcilik Serüvenine Dair Bir Değerlendirme. Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi, 1(2), 157-174.
Cansız, H. (2012). Girişimcilik ve Yenilikçilik. Ankara: Seçkin Yayıncılık.
Cantillon, R. (1755). Essai sur la nature du commerce en général. Londra: Fletcher Gyles.
Chesbrough, H. W. (2003). Open Innovation: The new imperative for creating and profiting from technology. Harvard Business Press.
Chowdhury, M. H., ve Islam, S. R. (2021). The Impact of Entrepreneurial Motivation on Entrepreneurial Intentions: A Study on Bangladeshi Entrepreneurs. Journal of Entrepreneurship in Emerging Economies, 13(4), 611-640
Cora, İ. (2017). Örgütlerin yönetimi açısından Ahilik örgütüne genel bir bakış; tarihi bir araştırma. Karadeniz Sosyal Bilimler Dergisi, 9(16), 251-279.
Covey, S. R. (2006). The Art of Helpfulness: How to Make a Difference in the World. Simon and Schuster.
Çağatay, N. (1976). Fütüvvetçilikle ahiliğin ayrıntıları. Belleten, 40(159), 423-438.
Çağatay, N. (1997). Bir Türk Kurumu Olan Ahilik. Türk Tarih Kurumu.

Çalış Duman, M. (2022, June). Toplum 5.0: İnsan Odaklı Dijital Dönüşüm. In Journal of Social Policy Conferences (No. 82, pp. 309-336). Istanbul University.

Çetindamar, D., ve Başağa, H. (2002). Risk sermayesi, girişimcilik ve Türkiye'nin geleceği. TÜGİAD.

Çubukçu, H. (2015). Bâciyân-ı Rûm ve Anadolu tasavvufundaki yeri. FSM İlmî Araştırmalar İnsan ve Toplum Bilimleri Dergisi, (5), 217-231.

Dağıstanlı, F. (2017, June 12). Zamane Mesleği İnternet Girişimciliği. Maraş Gündem. https://www.marasgundem.com.tr/makale/zamane-meslegi-internet-girisimciligi-15574

Demirtaş, F. (2021). Anadolu Selçuklu Devleti'nde Fütüvvet ve Ahilik: Siyasetin Kurumundan Kurumun Siyasetine. Bilimname , Ahi Evran Özel Sayısı , 41-68 . DOI: 10.28949/bilimname.1033663

Dodd, S. ve Gotsis, G. (2007). The Interrelationships between Entrepreneurship and Religion. The International Journal of Entrepreneurship and Innovation. 8. 93-104. 10.5367/000000007780808066.

Doğan, İ. (2021). Girişimcilik: Kuram ve Uygulama. Ankara: Pegem Akademi Yayıncılık.

Drucker, P. F. (2014). Innovation and Entrepreneurship: Practice and Principles. Routledge.

Duckworth, A. (2016). Grit: The power of passion and perseverance (Vol. 234). New York: Scribner.

Dweck, C. S. (2006). Mindset: The new psychology of success. Random house.

Elfring, T. ve Hulsink, W. (2003). Networks in Entrepreneurship: The Case of High-Technology Firms. (December 2003). Small Business Economics 21(4):409-22. DOI:10.1023/A:1026180418357

Ellerman, D. (2005). Socialization of Entrepreneurship. Industrial Cooperative Association. 249 Elm Street Somerville, MA 02144.

Erbaşı, A. ve Ersöz, S. (2011). Ahilik Ve 4c Pazarlama Karması İlişkisi: Tarihî Perspektiften Bakış. Türk Kültürü ve Hacı Bektaş Veli Araştırma Dergisi, (59), 135-146.

Ersoy, A. (2015). İslam İktisadı Ve İktisadi Yapısı: İnsan Merkezli Fıtri İktisat Ve İktisadi Yapısı. İslam Ekonomisi ve Finansı Dergisi/Journal of Islamic Economics and Finance (JIEF).

Fayolle, A., ve Liñán, F. (2014). The Entrepreneurial Mind-Set: A Review And Research Agenda. Small Business Economics, 44(3), 563-589.

Freeman, M., Staudenmaier, P. J., Zisser, M., Andresen, L. A. (2018). The prevalence and co-occurrence of psychiatric conditions among entrepreneurs and their families. Small Business Economics, 53(2), 323–342. https://doi.org/10.1007/s11187-018-0059-8

Gerber, M. E. (2017). The Soul of an Entrepreneur: Reinventing Your Life, Work, and Purpose. HarperCollins.

Gibson, C. J. Gale. Library of Daily Life: Slavery in America https://www.encyclopedia.com/humanities/applied-and-social-sciences-magazines/slave-entrepreneurs Retrieved September 20th, 2023.

Gódány, Z., Mura, L., Mura, L., Zsigmond, T. (2021). Entrepreneurship motivation in the 21st century in terms of pull and push factors. TEM Journal, 334–342. https://doi.org/10.18421/tem101-42

Goertzel, B., & Chui, M. A. (2014). The future of entrepreneurship in a transhumanist world. Technological Forecasting and Social Change, 81, 64-75.

Gölçek, A. G. ve Gülşen, M. (2018). İbn Haldun ve Serbest Piyasa Fikri: İbn Teymiyye ve Gazali'den Kanıtlar. DOI: http://dx.doi.org/10.16992/ASOS.12954

Gray, J. (2004). The Transhumanist Temptation: Reflections on The Dangers of Technological Utopianism. New York: New Press.

Guan, H., Zhang, Z., Zhao, A., Jia, J., Guan, S. (2019). Research on innovation behavior and Performance of new generation entrepreneur based on Grounded theory. Sustainability, 11(10), 2883. https://doi.org/10.3390/su11102883

Günör, R. B. (2019). Klasik Liberalizm Açısından Prens Sabahaddin'in Toplum Felsefesi. Gazi Türkiyat, (25), 163-177.

Gürler, Ü., Kütükçü, S. F., ve Çakmak, H. (2019). Girişimcilik ve İş Planı. İstanbul: Nobel Akademik Yayıncılık.

Han-Pile, B. (2011). Nietzsche and Amor Fati. European Journal of Philosophy. 19. 224 - 261. 10.1111/j.1468-0378.2009.00380.x.

Institute of Culinary Education. A Brief History of The Croissant (2023, January 30). https://www.ice.edu/blog/brief-history-croissant

Ismail, I., Husin, N., Rahim, N. A., Kamal, M. H. M., Mat, R. C. (2016). Entrepreneurial success among single mothers: The role of motivation and passion. Procedia Economics and Finance, 37, 121-128.

Işın, T. ve Işın, Z. C. (2023). GOD AI: "Find God or Become God". Asitan Yayıncılık.

Kamran, M., ve Khan, K. (2022). The Impact Of Entrepreneurial Motivation On Entrepreneurial Performance: A Study of Small And Medium-Sized Enterprises (Smes) In Pakistan. Journal of Global Entrepreneurship Research, 12(1), 1-16.

Karaca, F. (2015). Girişimcilik ve KOBİ'ler. Ankara: Seçkin Yayıncılık.

Karakaş, A. (2017). Çok yönlü bir sivil toplum örgütü: ahilik. Uluslararası Batı Karadeniz Sosyal ve Beşeri Bilimler Dergisi, 1(1), 1-20.

Kazıcı, Z. (1988). Ahilik. TDV İslam Ansiklopedisi, 1, 540-542.

Kibler, E., Salmivaara, V., Stenholm, P., Terjesen, S. (2018). The evaluative legitimacy of social entrepreneurship in capitalist welfare systems. Journal of World Business, 53(6), 944–957. https://doi.org/10.1016/j.jwb.2018.08.002

Koçak, B. (2020). Prens Sabahaddin'in Adem-İ Merkeziyet Anlayışının Günümüz Yerelleşme Sürecine Yansımaları. Business & Management Studies: An International Journal, 8(4), 523-550.

Koyuncu Çakmak, T. (2020). Emek Değer Teorisi ve Fayda Değer Teorisinin Karşılaştırılmalı Analizi. Economics Literature. 2. 20-33. 10.22440/elit.2.1.2.

Krulwich, R. (2008, November 27). Why A Turkey Is Called A Turkey. NPR. https://www.npr.org/2008/11/27/97541602/why-a-turkey-is-called-a-turkey

Kubaş, Y. (2018). Girişimcilik. İstanbul: Alfa Yayınları.

Kurt, A. O. (2009). İki Kral - İki Hikâye: Kral Saul ve Kral Davut, -Tarih ve Mitoloji Işığında Bir Okuma-, Milel ve Nihal, 6 (1), 261-287.

Küçükaltan, D. (2009). Genel Bir Yaklaşımla Girişimcilik. Girişimcilik Ve Kalkınma Dergisi, 4(1), 21-29

Kılıç, A. (2017). Ahilik Teşkilatı'nın Girişimcilik Açısından Değerlendirilmesi. Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi, 10(46), 914-923.

Kılınç, S. ve Yener, S. (2019). Din ve girişimcilik. Gümüşhane Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Elektronik Dergisi, 10(3), 508-521.

Landström, H. (2010). Pioneers in entrepreneurship and small business research. Springer.

Mair, J., Martí, I. (2006). Social entrepreneurship research: A source of explanation, prediction, and delight. Journal of World Business, 41(1), 36-44.

Marty, M. E. (2004). Martin Luther: A Life. Penguin Lives.

Meirison, M., Saharuddin, D., Darni, D. (2020). Ottoman Trade Policy and Activities in Europe and Asia. AL-FALAH: Journal of Islamic Economics. 5.1. 10.29240/alfalah.v5i1.1181.

Minister of Digital Economy and Entrepreneurship. (n.d.). -Home page- https://www.modee.gov.jo/Default/En

Ministry of Skill Development and Entrepreneurship | Goverment Of India. (n.d.). -Home- https://www.msde.gov.in/

Mumcu, U. (1997). Esir Teşebbüs. Uğur Mumcu Ar. Vakfı. Ankara.

Nakiboğlu, G. (2023). Girişimci: İnsan, İş ve Toplum. İstanbul: Derin Yayınları.

Nelson, B. (2001). The Protestant Ethic Thesis: An Internal Critique. European Journal of Sociology, 42(2), 297-320.

Nişancı, M. (2004) "Müteşebbis- Piyasa Etkileşimi ve Ekonomik Dengesizliğin Çözümünde Müteşebbisin Rolü". Erzincan Binali Yıldırım Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi VIII: 609-627

Nursiani, N. P., Fanggidae, R., Fanggidae, R. P., Messakh, S. (2019). Spirituality and Entrepreneurs: Analysis of Entrepreneurial Motivation. J. Mgt. Mkt. Review, 4(1), 57-62.

Oğuzhan, T. (2023). Endüstri 5.0 Devrimi ve İnsan Sermayesi Yönetimi. Sanayi Yönetiminde Gelecek Yaklaşımları Dijitalleşme ve Yetenekler 1, 83-104

Özdemir, F. (2016). Çevre-Merkezli ve insan-Merkezli Yaklaşımlar Ekseninde İslam'ın Çevreye Bakışı. The Journal of Academic Social Science Studies, 43(1), 133-148.

Özgür, Ö. (2018). Çiftlik Bank Dolandırıcılığı ve İletişimsel Boyutu. Pazarlama Araştırmaları 1 (pp.53-80) Publisher: Akademisyen Kitabevi

Özsaray, M. (2020). Ahîliğin Nitelikleri ve Fütüvvet Anlayışıyla İlgisi. Hazine-i Evrak Arşiv ve Tarih Araştırmaları Dergisi, 2(2), 161-178.

Pusmaz, D. (2011). Kur'an'da İsâr Kavramı. Journal of Istanbul University Faculty of Theology, (25), 77-104.

Raco, J. (2018). Spirituality in Entrepreneurship. 10.31219/osf.io/bf957.

Sayles, L. R. (1997). Humanistic Entrepreneurship. Jossey-Bass.

Schimmel, A. (1992). The Soul of Rumi: A Biography of the Greatest Sufi Poet. University of California Press.

Segal, G., Borgia, D., Schoenfeld, J. (2005). The motivation to become an entrepreneur. International Journal of Entrepreneurial Behaviour & Research, 11(1), 42–57. https://doi.org/10.1108/13552550510580834

Shane, S. A. (2003). A general theory of entrepreneurship: The individual-opportunity nexus: Edward Elgar Publishing.
Shane, S. A. (2020). The Entrepreneurial Mindset. Harvard Business Review.
Society 5.0. (n.d.). Cabinet Office Home Page. https://www8.cao.go.jp /cstp/english/society5_0/index.html
Stevenson, H. H., ve Spence, S. (2011). Getting to Giving: Fundraising the entrepreneurial way. Timberline, LLC.
Stevenson, H. H. (2004). The Entrepreneurial Spirit: How to Think Like an Entrepreneur. Harper Business.
Şener, H. (2018). Paul Tillich'te Akıl-İman İlişkisi. Dinbilimleri Akademik Araştırma Dergisi, 18(2), 39-61.
T24. (2023, January 7). "Bir insanın 50 milyon doları olsa rahat yaşar" diyen Dilek Sabancı, özür diledi. T24. https://t24.com.tr/haber/bir-insanin-50-milyon-dolari-olsa-rahat-yasar-diyen-dilek-sabanci-ozur-diledi,1083854
Taleb, N. (2014). Siyah Kuğu: Olasılıksız Görünenin Etkisi. Varlık Yayınları.
Taşdelen, V. (2014). Batı Tefekkürü ve İslam Tasavvufu'nda "Çifte Kanat" Metaforu. Erdem, (66), 103-116.
Tawney, R. H. (1926). Religion and the Rise of Capitalism. Harcourt.
The Power of Solidarity: How We Work Together to Achieve Common Goals. Berrett-Koehler Publishers, 2006.
Timuroğlu, M. K. ve Çakır, S. (2014). Girişimcilerin Yeni Bir Girişim Yapma Niyetlerinin Risk Alma Eğilimi İle İlişkisi. Afyon Kocatepe Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi, 16(2), 119-136. Retrieved from https://dergipark.org.tr/tr/pub/akuiibfd/issue/1616/20236
Todeva, E. (2011). Entrepreneurial Networks. Edward Elgar Publishing.
Topcu, M. K. ve Işın, T. (2023). Tedarik Yönetiminde Değişimler ve Tedarik Zinciri Yönetimi 5.0 Yaklaşımı. Sanayi Yönetiminde Gelecek Yaklaşımları Dijitalleşme ve Yetenekler. s: 105-130. Nobel Akademik Yayıncılık.
Türk Aşçı Haberleri, (n.d.) Toplumun aynası mutfak "Priscilla Mary Işın." . http://www.turkascihaberleri.com/HaberDetay/294/Toplumun-Aynasi-Mutfak--Priscilla-Mary-Isin-.html
Türk Dil Kurumu (2023). Sözlük. https://sozluk.gov.tr/
Ülgen, E. (2021). Esnaf ve Sanatkârların Pîri Ahi Evran ve Geçmişten Günümüze Ahilik. Türk Dili ve Edebiyatı Dergisi, 61(1), 447-469.
Ülgener, S. F. (1981). Dünü ve Bugünü ile Zihniyet ve Din; İslâm, Tasavvuf ve Çözülme Devri İktisat Ahlâkı. İstanbul: Derin Yayınları.
Ülgener, S. (2006). Zihniyet ve Din İslam, Tasavvuf ve Çözülme Devri İktisat Anlayışı. İstanbul: Derin Yayınları.
Von Hayek, F. A. (2009). Liberalizm, Liberal Düşünce, Cilt 14, Sayı: 55, Yaz 2009 S.: 197-224. Çeviren: Ünsal Çetin.
Weir, P. (Director). (1998). Truman Show [Film].
Wolff, R. D. (2012). Democracy at Work: A Cure for Capitalism. Chicago: Haymarket Books.

Yavuz, M., Güneş, S., Yavuzcan, H.G. (2015). Industrial Design Ethics on the Basis of Akhism Principles. 4th World Conference on Design and Arts, Proceedings, 26-28 June 2015, St. Petersburg, Russia.

Yüksel, İ. (2019). Ahilik Felsefesinden Günümüz Meslek Ahlakı Tartışmalarına Bir Bakış. Bilecik Şeyh Edebali Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, 4(2), 500-537.

Özellikle cinsiyet bağlamında da değişiklik gösterebilen kişilik özellikleri[56] her bireyin duygusal yaklaşımları ile ilişkilendirilmektedir. Öte yandan teknolojik ilerlemelerin etkisiyle hız kazanan geleneksel girişimcilik modelinden yeni nesil girişimcilik modeline geçiş bireysel ve örgütsel yetkinlikler gerektirmektedir. Mevcut çalışmada özellikle yeni nesil girişimcilerin dayanıklılık özelliği üzerine durulmuş ve dayanıklılık ile girişimciliğin devamlılığı üzerine bir bağ kurulmaya çalışılmıştır. Bununla birlikte girişimcilik süreci çağın belirsizlikleri ve planlanamayan krizleri ile başarı motivasyonu yüksek bireyler tarafından sahiplenilmekte ve motivasyon düzeyi yüksek olan bu bireyler yenilikçi yaklaşım, üretkenlik, dayanıklılık gibi özellikleri ile girişimcilik rolünü proaktif olarak üstlenmektedir. Bu bağlamda yeni nesil girişimci adaylarının yenilikçi fikirlerinin göz ardı edilmemesinde özel ya da kamu sektörü desteğinin önemli olduğunu vurgulamak gerekmektedir. Her bireyin zorluklar karşısında dayanıklılık düzeyi farklılaştığı için yenilikçi fikirlerin örgütsel bağlamda yüksek hacimli katma değer oluşturabilmesi için desteklenmesi gerektiği değerlendirilmektedir.

KAYNAKÇA

Adrian, T., Mancini-Griffoli, T. (2021). The rise of digital money. Annual Review of Financial Economics, 13, 57-77.

Baluku, M. M., Kikooma, J. F., Kibanja, G. M. (2016). Psychological capital and the start-up capital–entrepreneurial success relationship. Journal of Small Business & Entrepreneurship, 28(1), 27-54.

Bandura, A. (1977). Social learning theory. Englewood Cliffs, NJ: Prentice Hall.

Baron, R. A. (2007). Behavioral and cognitive factors in entrepreneurship: Entrepreneurs as the active element in new venture creation. Strategic Entrepreneurship Journal, 1(1-2), 167-182.

Bullough, A., Renko, M. (2013). Entrepreneurial resilience during challenging times. Business Horizons, 56(3), 343-350.

Bullough, A., Renko, M., Myatt, T. (2014). Danger zone entrepreneurs: The importance of resilience and self–efficacy for entrepreneurial intentions. Entrepreneurship Theory and Practice, 38(3), 473-499.

Bulmash, B. (2016). Entrepreneurial resilience: Locus of control and well-being of entrepreneurs. Journal of Entrepreneurship & Organization Management, 5(1), 171-177.

Cardon, M. S., Wincent, J., Singh, J., Drnovsek, M. (2009). The nature and experience of entrepreneurial passion. Academy of Management Review, 34(3), 511-532.

Dana, L. P., Tajpour, M., Salamzadeh, A., Hosseini, E., Zolfaghari, M. (2021). The impact of entrepreneurial education on technology-based enterprises development: The mediating role of motivation. Administrative Sciences, 11(4), 105.

[56] Weisberg vd., 2011

Doğru, B., Meçik, O. (2018). Türkiye'de endüstri 4.0'in işgücü piyasasına etkileri: Firma beklentileri. Süleyman Demirel Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi, 23(Endüstri 4.0 ve Örgütsel Değişim Özel Sayısı), 1581-1606.

Drucker, P., Maciariello, J. (2014). Innovation and entrepreneurship. Routledge.

Estay, C., Durrieu, F., Akhter, M. (2013). Entrepreneurship: From motivation to startup. Journal of international Entrepreneurship, 11, 243-267.

Faghih, N., Bonyadi, E., Sarreshtehdari, L. (2019). Global entrepreneurship capacity and entrepreneurial attitude indexing based on the global entrepreneurship monitor (GEM) Dataset. In Faghih, N. (Ed.) Globalization and Development (ss. 13–55).

Gartner, W. B., Carter, N. M., Reynolds, P. D. (2010). Entrepreneurial behavior: Firm organizing processes. Handbook of Entrepreneurship Research: An Interdisciplinary Survey and Introduction, 99-127.

Giriūnienė, G., Giriūnas, L. (2015). Sustainable development and tax system: Its impact on entrepreneurship. Journal of Security & Sustainability Issues, 4(3), 233-240.

Grichnik, D., Smeja, A., Welpe, I. (2010). The importance of being emotional: How do emotions affect entrepreneurial opportunity evaluation and exploitation?. Journal of Economic Behavior & Organization, 76(1), 15-29.

Hartmann, S., Backmann, J., Newman, A., Brykman, K. M., Pidduck, R. J. (2022). Psychological resilience of entrepreneurs: A review and agenda for future research. Journal of Small Business Management, 60(5), 1041-1079.

Hessels, J., Van Gelderen, M., Thurik, R. (2008). Entrepreneurial aspirations, motivations, and their drivers. Small Business Economics, 31, 323-339.

Hockerts, K., Wüstenhagen, R. (2010). Greening Goliaths versus emerging Davids—Theorizing about the role of incumbents and new entrants in sustainable entrepreneurship. Journal of Business Venturing, 25 (5), 481–492.

Hsu, D. H. 2008. Technology-based entrepreneurship. In S. Shane (Ed.), Handbook of technology and innovation management: 367–388. West Sussex, UK: Wiley.

Hurst, E., Pugsley, B. W. (2011). What do small businesses do? Brookings Papers on Economic Activity, 73-118.

Kane, G. C., Phillips, A. N., Copulsky, J., Andrus, G. (2019). How digital leadership is (n't) different. MIT Sloan Management Review, 60(3), 34-39.

Kirchhoff, B.A. (1994). Entrepreneurship and Dynamic Capitalism: The Economics of Business Firm Formation and Growth. Praeger, Westport, CT.

Kraus, S., Palmer, C., Kailer, N., Kallinger, F. L., Spitzer, J. (2019). Digital entrepreneurship: A research agenda on new business models for the twenty-first century. International Journal of Entrepreneurial Behavior & Research, 25(2), 353-375.

Krueger, N. (1993). The impact of prior entrepreneurial exposure on perceptions. Entrepreneurship Theory and Practice, 18(1), 5–22.

Kuratko, D. F. (2004). Entrepreneurship education in the 21st century: From legitimization to leadership. USASBE National Conference (16), 43-48.

Latham, G.P., Locke, E.A. (2006). Enhancing the benefits and overcoming the pitfalls of goal setting. Organizational Dynamics, 35(4), 332–340.

Liu, J., Zhu, Y., Serapio, M. G., Cavusgil, S. T. (2019). The new generation of millennial entrepreneurs: A review and call for research. International Business Review, 28(5), 101581.

Locke, E. A., Latham, G. P. (1990). A theory of goal setting and task performance. Upper Saddle River, NJ: Prentice Hall.
Locke, E. A., Latham, G. P. (2006). New directions in goal-setting theory. Current Directions in Psychological Science, 15(5), 265-268.
Ma, H., Topolansky Barbe, F., Zhang, Y. C. (2018). Can social capital and psychological capital improve the entrepreneurial performance of the new generation of migrant workers in China?. Sustainability, 10(11), 1-16.
Ma, H., Zhang, Y. C., Butler, A., Guo, P., Bozward, D. (2022). Entrepreneurial performance of new-generation rural migrant entrepreneurs in China. International Journal of Entrepreneurial Behavior & Research, 28(2), 412-440.
Masten, A. S., Best, K. M., Garmezy, N. (1990). Resilience and development: Contributions from the study of children who overcome adversity. Development and Psychopathology, 2(4), 425-444.
Mihardjo, L., Sasmoko, S., Alamsjah, F., Elidjen, E. (2019). Digital leadership role in developing business model innovation and customer experience orientation in industry 4.0. Management Science Letters, 9(11), 1749-1762.
Naffziger, D. (1995). Entrepreneurship: A person based theory approach. Advances in Entrepreneurship, Firm Emergence, and Growth, 2, 21-50.
Obschonka, M. (2017). The quest for the entrepreneurial culture: psychological big data in entrepreneurship research. Current Opinion in Behavioral Sciences, 18, 69-74.
Özdoğan, O. (2017). Endüstri 4.0: dördüncü sanayi devrimi ve endüstriyel dönüşümün anahtarları. Pusula.
Ruiz, J., Soriano, D. R., Coduras, A. (2016). Challenges in measuring readiness for entrepreneurship. Management Decision, 54(5), 1022-1046.
Rutter, M. (1987). Psychosocial resilience and protective mechanisms, American Journal of Orthopsychiatry, 57(3), 316–331.
Schumpeter, J. A. (1983). The theory of economic development: An inquiry ıito profits, capital, credit, interest and the business cycle. New Brunswick, NJ: Transaction Publishers.
Schumpeter, J. A. (1934). The theory of economic development: An inquiry ıito profits, capital, credit, interest and the business cycle. New Brunswick, N.J.: Transaction Books.
Shane, S., Locke, E. A., Collins, C. J. (2003). Entrepreneurial motivation. Human Resource Management Review, 13(2), 257-279.
Sitaridis, I., Kitsios, F. (2019). Entrepreneurship as a career option for information technology students: Critical barriers and the role of motivation. Journal of the Knowledge Economy, 10(3), 1133-1167.
Sledzik, K. (2013). Schumpeter's view on innovation and entrepreneurship. In Hittmar, S. (Ed.), Management Trends in Theory and Practice, University of Zilina, Faculty of Management Science and Informatics, University of Zilina & Institute of Management, Zilina.
Smith, W. K., Besharov, M. L., Wessels, A. K., Chertok, M. (2012). A paradoxical leadership model for social entrepreneurs: Challenges, leadership skills, and pedagogical tools for managing social and commercial demands. Academy of Management Learning & Education, 11(3), 463-478.

Sondari, M. C. (2014). Is entrepreneurship education really needed? Examining the antecedent of entrepreneurial career intention. Procedia-Social and Behavioral Sciences 115, 44-53.

Soylu, A. (2018). Endüstri 4.0 ve girişimcilikte yeni yaklaşımlar. Pamukkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, (32), 43-57.

Srinivasan, A., Venkatraman, N. (2018). Entrepreneurship in digital platforms: A network-centric view. Strategic Entrepreneurship Journal, 12(1), 54-71.

Stoner, James A. F., (1989), Management, 4. Publication, R. Edward Freeman Prentice Hall, New Jersey.

Taş, H. Y. (2018). Dördüncü Sanayi Devrimi'nin (endüstri 4.0) çalışma hayatına ve istihdama muhtemel etkileri. OPUS International Journal of Society Researches, 9(16), 1817-1836.

Temelkova, M. (2018). Skills for digital leadership-Prerequisite for developing high-tech economy. International Journal of Advanced Research in Management and Social Sciences, 7(12), 50-74.

Van Auken, H., Fry, F. L., Stephens, P. (2006). The influence of role models on entrepreneurial intentions. Journal of Developmental Entrepreneurship, 11(02), 157-167.

Volery, T., Müller, S., von Siemens, B. (2015). Entrepreneurs' ambidexterity: A study of entrepreneurs' behaviours and competencies in growth-oriented SMEs. International Small Business Journal 33(2), 109-129.

Weisberg, Y. J., DeYoung, C. G., Hirsh, J. B. (2011). Gender differences in personality across the ten aspects of the Big Five. Frontiers in Psychology, 2, 178

Yelkikalan, N., Akatay, A., Altın, E. (2010). Yeni girişimcilik modeli ve yeni nesil girişimci profili: İnternet girişimciliği ve Y, M, Z Kuşağı girişimci. Sosyal Ekonomik Araştırmalar Dergisi, 10(20), 489-506.

Yuan, F., Ye, B., Shi, Q.H. (2019). Chinese peasant entrepreneurship and rural multidimensional poverty reduction: A discussion based on the target-oriented 45 multidimensional poverty model. Agricultural Technology and Economy, 285(1), 71-87.

Zhao, H., Seibert, S. E. (2006). The big five personality dimensions and entrepreneurial status: a meta-analytical review. Journal of Applied Psychology, 91(2), 259-271.

olabilmek için de yenilikçi, yaratıcı, dijital beceriler ile donanmış ve sürekli öğrenmeye ve gelişime açık olmalıdır. Sayılan bu çoklu yetenek ve beceriler temelinde girişimci, başarısı için "yaratıcı düşünceyi hayal aşamasından sistemli, mantıklı ve uygulanabilir bir hale getirebilmesini" [57] bilmelidir.

SONUÇ

Günümüzde kişisel ve mesleki yaşamı, iş ve kariyer süreçlerini, girişimcilik anlayış ve uygulamalarını kökten değiştiren gelişmeler yaşanmaktadır. Özellikle, bilişim teknolojilerinde yaşanan devrimci gelişmeler, küresel ve ulusal ekonomik dinamikler, Covid-19 küresel salgını türü afet ve krizler, meslekleri, işlerin yapılış biçimini, girişimcilik anlayışını ve işgücü piyasasını da dönüştürmektedir. Bu dönüşümü anlamak, takip etmek ve yönetmek, etkili, işlevsel ve başarılı girişimcilik, kariyer ve iş geliştirme süreçleri açısından zorunludur.

Bu bağlamda, bu bölüm dijital çağda etkili ve işlevsel yeni girişimcilik ve kariyer yaklaşımı açısından önemli olan yetkinlikleri, becerileri ve yetenekleri ortaya koyma amacı taşımıştır. Ayrıca; iş ve işgücü piyasasındaki dönüşümleri iyi anlama ve sürekli ve aktif öğrenme ile çoklu yetenek ve beceri sahipliğinin yeni iş girişimlerine ve kişisel kariyere yön vermede başarı ve iş ve yaşam doyumu açısından önemi vurgulanmıştır. Çalışmada, kariyer ve girişimcilik süreçlerinde dijital çağda önemli olduğu ortaya konan çoklu yetenek sahipliği için gerekli beceri ve yetenekler olarak şunlar saptanmıştır: Analitik düşünme, yenilikçi ve yaratıcı düşünme, stratejik düşünme ve planlama, aktif ve sürekli öğrenme ve beceri kazanma, etkili iletişim ve insan ilişkileri, işbirliği ve ekip çalışması, teknoloji tasarımı, kullanımı ve denetimi, esneklik, duygusal zekâ, empatik düşünebilme, risk alma, fırsatları görebilme, rekabetçi olma, kendi yaşamını ve işini yönetebilme, örgütleyebilme, öncü olma ve liderlik sergileyebilme.

KAYNAKÇA

Ahmed, W. (2019). The Polymath: Unlocking the Power of Human Versatility. Hoboken: John Wiley & Sons, Inc.

Arthur, M. B. ve Rousseau, D. M. (1996). The Boundaryless Career: A New Employment Principle for a New Organizational Era. New York: Oxford University Press.

Bedük A. ve Eryeşil, K. (2015). Girişimcilik, Yaratıcılık ve Yenilik. İçinde: E. Kaygın ve B. Güven (Der.) Girişimcilik: Temel Kavramlar, Girişimcilik Türleri, Girişimcilikte Güncel Konular (ss. 65-84). İstanbul: Siyahinci.

Benzing, C., Chu, H. M. ve Kara, O. (2009). Entrepreneurs in Turkey: A Factor Analysis of Motivations, Success Factors, and Problems. Journal of Small Business Management, 47 (1), 58-91.

[57] Bedük ve Eryeşil, 2015

Biçer, H. (2015). Stephen Hawking ve Acılarla Dolu Başarı Hikayesi. https://paratic.com/stephen-hawking-basari-hikayesi/ adresinden 10.02.2021 tarihinde erişilmiştir.

Burnett, B. ve Evans, D. (2016). Designing Your Life: How to Build a Well-Lived, Joyful Life. New York: Alfred A. Knopf.

Baruch, Y. (2004). Transforming Careers: From Linear to Multidirectional Career Paths. Career Development International, 9 (1), 58-73.

Case, S. (2016). The Third Wave: An Entrepreneur's Vision of the Future. New York: Simon & Schuster Inc.

Castellano, W. G. (2017). 21. Yüzyıl İşgücü Adanmışlığı İçin Uygulamalar: Değişen İş Yerinde Yetenek Yönetiminin Zorlukları (Çeviri Editörü: Ö. Kunday). Ankara: Nobel.

Clark, M. (2022). NFTs, Explained. The Verge, 06.06.2022. https://www.theverge .com/22310188/nft-explainer-what-is-blockchain-crypto-art-faq adresinden 10.05. 2023 tarihinde erişilmiştir.

Doğaner, A. E. (2006). Yeni Nesil Girişimci. İstanbul: Sistem Yayıncılık.

Drucker, P. F. (1985). Innovation and Entrepreneurship. New York: Harper & Row.

Drucker, P. F. (1989). What Business Can Learn from Nonprofits. Harvard Business Review (July-August), https://hbr.org/1989/07/what-business-can-learn-from-nonprofits%20visitada%2025/07/2016 adresinden 04.09.2023 tarihinde erişilmiştir.

Duchscher, J. E. (2003). Critical Thinking: Perseptions of Newly Graduated Female Baccalaureate Nurses. Journal of Nursing Education, 42, 14-27.

Dünya Ekonomik Forumu (WEF) (2020). Future of Jobs Report 2020. WEF, http://www3.weforum.org/docs/WEF_Future_of_Jobs_2020.pdf adresinden 10.02.2021 tarihinde erişilmiştir.

Dünya Ekonomik Forumu (WEF) (2023). Future of Jobs Report 2023. WEF, https://www3 .weforum.org/docs/WEF_Future_of_Jobs_2023.pdf adresinden 21.5.2023 tarihinde erişilmiştir.

Fernandez-Armesto, F. (2003). Ideas That Changed the World. Londra: DK Publishing.

Güçlü, A. (2000). Kendine Güven. Milliyet, 6 Aralık, http://www.milliyet.com.tr/2000/ 12/06/yazar/guclu.html adresinden 10.06.2005 tarihinde erişilmiştir.

Gül, H. (2017). Dijitalleşmenin Kamu Yönetimi ve Politikaları ile Bu Alandaki Araştırmalara Etkileri. Yasama Dergisi, 36, 5-26.

Gül, H. (2021a). Mutlu Yaşam Başarılı Kariyer #Güncellemeniz Var (3. Baskı). Denizli: Kaf Kitap Kafe Yayınları.

Gül, H. (2021b). Uygulama Odaklı Kişisel Kariyer Planlaması, Dönüşen Meslekler ve Yetenekler. İçinde: M. Mecek, M. A. Çakırer ve Ö. Kocakula (Der.) Kariyer Planlama ve Yönetimi (ss. 103-128). Ankara: Nobel.

Gül, H. ve Kemeç, A. (2020). Kamu Politikaları ve Nesnelerin İnterneti: Kentsel Politika Alanında Uygulamalar. İçinde: M. Yıldız ve C. Babaoğlu (Der.) Teknoloji ve Kamu Politikaları: Yeni Teknoloji ve İş Yapma Biçimlerinin Kamu Yönetimi ve Politikalarına Etkisi (ss. 139-168). Ankara: Gazi Kitabevi.

Harari, Y. N. (2018). 21. Yüzyıl İçin 21 Ders. İstanbul: Kolektif Kitap.

Hopson, B. ve Ledger, K. (2009). And What Do You Do? 10 Steps to Creating a Portfolio Career. Londra: A & C Black Publishers.

Hurst, L. (2023). Yapay Zekâdan En Fazla Hangi Meslekler Etkilenecek? Euronews, 24.03.2023. https://tr.euronews.com/2023/03/24/yapay-zekâdan-en-fazla-hangi-meslekler-etkilenecek adresinden 11.05.2023 tarihinde erişilmiştir.

Ironside, P. M. (2003). New Pedagogies for Teaching Thinking: The Lived Experiences of Students and Teachers Enacting Narrative Pedagogy. Journal of Nursing Education, 42, 509-516.

Jung, Y. ve Takeuchi, N. (2018). A Lifespan Perspective for Understanding Career Self-Management and Satisfaction: The Role of Developmental Human Resource Practices and Organizational Support. Human Relations, 71 (1), 73-102.

Kaan, A. (2019). Konuşma. İçinde YÖK (Der.), Geleceğin Meslekleri Çalışmaları (ss. 25-31). Ankara: İstanbul.

https://www.yok.gov.tr/Documents/Yayinlar/Yayinlarimiz/2019/gelecegin_meslekleri_calismalari.pdf adresinden 22.02.2020 tarihinde erişilmiştir.

Karadal, H. (2014). Girişimcilik. İstanbul: Beta Basım Yayım Dağıtım A.Ş.

Kelly, K. (2016). The Inevitable. New York: Viking Press & Penguin Books.

Kişi, N. (2018). Dijital Çağda Yeni Bir Girişimcilik Yaklaşımı: Dijital Girişimcilik. Cumhuriyet Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi, 19 (2), 389-399.

Levit, A. (2018). Humanity Works: Merging Technologies and People for the Workforce of the Future. Londra: Kogan Page.

Mackey, J., McIntosh, S. ve Phipps, C. (2020). Conscious Leadership: Elevating Humanity through Business. New York: Penguin.

Morrison, A. (2006). A Contextualisation of Entrepreneurship. International Journal of Entrepreneurial Behaviour & Research, 12 (4), 192-209.

Newman, D. ve Blanchard, O. (2019). Human / Machine: The Future of Our Partnership with Machines. Londra: Kogan Page Ltd.

Ortaylı, İ. (2019). Hayatta Doğru Seçimler İçin Bir Hayat Nasıl Yaşanır? İstanbul: Kronik Kitap.

Pink, D. H. (2010). Drive - Nasıl Motive Oluruz? Nasıl Motive Ederiz? (Çev. L. Göktem). İstanbul: Mediacat Kitapları.

Schwab, K. (2018). Dördüncü Sanayi Devrimi (Çev. Z. Dicleli). İstanbul: Optimist.

Schumpeter, J. A. (1991). The Economics and Sociology of Capitalism. Princeton: Princeton University Press.

Susskind, D. (2020). A World Without Work: Technology, Automation and How We Should Respond. Londra: Penguin.

T.C. Cumhurbaşkanlığı (2020). 11. Kalkınma Planı. Ankara: Strateji ve Bütçe Başkanlığı.

Yalçıntaş, M. (2010). Çağımızda Girişimcilik. Girişimcilik ve Kalkınma Dergisi, 5 (1), 95-98.

YÖK (Yükseköğretim Kurulu) (2019). Geleceğin Meslekleri Çalışmaları. Ankara: YÖK. https://www.yok.gov.tr/Documents/Yayinlar/Yayinlarimiz/2019/gelecegin_meslekleri_calismalari.pdf adresinden 22.02.2020 tarihinde erişilmiştir.

Ülkemizde dijital ortamda şirket kurulamamaktadır. Ancak teknoloji ve inovasyon tabanlı girişimler için kuruluş ve tasfiye prosedürlerinin hafifletilmesi ve özel vergi istisnaları sağlanması daha fazla startup kurulmasını teşvik ederek aynı zamanda yurtdışından yatırım fonlarının çekilmesini kolaylaştıracaktır.

Derin teknoloji alanındaki patentlerin ticarileştirilmesi ve AR-GE çıktılarının ürünleştirmesine yönelik kolaylaştırıcı regülasyonlar uygulamaya alınmalıdır. Böylece akademik alandan daha fazla sayıda startup girişimcisi ekosisteme dâhil olacak ve bu artış ile birlikte piyasanın finansal niteliksel derinliği artacaktır.

Teknoparkların, istisna örnekleri dışında, startuplara mekan/ofis sağlayıcı bir konumdan çıkarak işbirliği, finansman ve yatırım ağlarına erişim sağlayan aracılar (danışmanlar) haline gelmesi gereklidir. Bu yönde atılan adımlar (özellikle mevzuat düzenlemeleri) cesaretlendirici olsa da üniversite ayağının yeterli düzeyde gelişme sağladığı söylenemez.

Kültürel ilişkilerimizin ve bağlarımızın kuvvetli olduğu gelişmekte olan ekosistemler en az gelişmiş ülke ekosistemleri kadar önemlidir. 2022 yılında MENA'daki (Orta Doğu ve Kuzey Afrika) en çok finansman sağlanan ilk 50 startup, yaklaşık 3 milyar dolar toplamış ve yalnızca ilk 10 girişim, 1,9 milyar dolar finansman temin etmiştir.[39] Etki coğrafyamızdaki ülkelerle derin işbirliklerinin tesisi büyük fonların ülkemizdeki startup ekosistemine çekilmesine imkan sağlayacaktır.

KAYNAKÇA

Baldridge, R. (2022). What Is A Startup? The Ultimate Guide, https://www.forbes.com/advisor/business/what-is-a-startup/, (Erişim tarihi: 4 Mayıs 2023).

Bilen, A. ve Kalash, İ. (2020). İşletmelerin Sahip Olduğu Finansal Kaldıraç ve Risk Düzeylerinin Karlılığa Etkisi: Borsa İstanbul'daki Hizmet İşletmeleri Üzerine Ampirik Bir Araştırma. Muhasebe Bilim Dünyası Dergisi, 259.

Ciani, D., Russo, P., Vacca, V. (2015). Financing SMEs in Europe: Stylised Facts, Policies, Challenges. IAI working papers. Sf. 24.

Companiesmarketcap.com, (2023) https://companiesmarketcap.com/ (Erişim tarihi: 11 Eylül 2023).

Crunchbase. (2022). Global Funding Slide In 2022 Sets Stage For Another Tough Year. Crunchbase News. https://news.crunchbase.com/venture/global-vc-funding-slide-q4-2022/

Damodaran, A. (2001). Corporate Finance Theory and Practice. Second Edition, John Wiley and Sons. 482-483.

[39] Forbes, 2023

Devlet Destekleri Yatırım Fırsatları Arama Motoru, https://www.yatirimadestek.gov.tr/yatirim-firsatlari (Erişim tarihi: 4 Mayıs 2023).
EBA. (2015). Discussion Paper And Call For Evidence On SMEs and Sme Supportıng Factor. 4.
European İnvestment Bank (EIF). (2017), EIF's SME Securitisation Activities, 2004-2015, Sf. 5.
Finansal Kurumlar Birliği (FKB), Faktoring Nedir? https://www.fkb.org.tr/sektorler/faktoring/ (Erişim tarihi: 4 Mayıs 2023).
Global Startup Ecosystem Index 2023 by StartupBlink. Report.startupblink.com. https://lp.startupblink.com/report/?utm_source=homepage&utm_medium=mainbutton&utm_campaign=Index, (Erişim tarihi: 4 Mayıs 2023).
Google Receives $25 Million in Equity Funding, https://googlepress.blogspot.com/1999/06/google-receives-25-million-in-equity.html (Erişim tarihi: 4 Mayıs 2023).
Gopal, M., Schnabl,P. (2020). The Rise of Finance Companies and FinTech Lenders in Small Business Lending. SSRN Electronic Journal. 10.2139/ssrn.3600068.
Hazine ve Maliye Bakanlığı, (2013). Bireysel Katılım Sermayesi Hakkında Yönetmelik, Madde 3.
İnvestment Office of the Presidency of the Republic of Türkiye. (2023). The State Of Turkish Startup Ecosystem, 4 UNESCAP. (2017). Small and Medium Enterprises Financing, 15. https://www.unescap.org/sites/default/files/S6_SMEs-Financing.pdf, (Erişim tarihi: 4 Mayıs 2023).
IMF. (2021). Solvency Support For Enterprıses: Key Consıderatıons And Prelımınary Lessons From European Programs, 10
IMF. (2012). Global Financial Stability Report. April 2012, International Monetary Fund, Washington D.C.
İzmirli Ata, F. (2018). Yeni Nesil Finansman Modeli Olarak Kitle Fonlama: Türkiye Potansiyeli. Manisa Celal Bayar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, 16 (2). 273-296.
Moose, J. E., Jones. P. M. (2007) Debt or Equity: How the Classification of Hybrid Securities Can Turn a Good Company Bad, https://www.monitordaily.com/article-posts/debt-equity-classification-hybrid-securitie/,(Erişim tarihi: 4 Mayıs 2023).
Kaya, A. (2001). Dünyada ve Türkiye'de Girişim sermayesi, SPK, 15.
Küçük, O. (2005). Girişimcilik ve Küçük İşletme Yönetimi. Ankara. 45.
Loo A. (2023). Equity Derivatives, CFI Education, https://corporatefinanceinstitute.com/resources/derivatives/equity-derivatives/, (Erişim tarihi: 4 Mayıs 2023).
OECD. (2006). The SME Financing Gap. Theory and Evidence, Volume I, OECD, OECD Publishing.
OECD. (2022). Updated G20/OECD High-Level Principles On SME Financing 3
Okuyan, H. (2014). The Effect of Asymmetric Information on Turkish Banking Sector and Credit Markets. Revue économique, 708.
Piloto, C. (2022). Top 5 Disruptive Technologies That Are Changing the World, https://professionalprograms.mit.edu/blog/technology/top-disruptive-technologies/, (Erişim tarihi: 4 Mayıs 2023).

Pre Seed Round – Locofy, https://www.crunchbase.com/funding_round/locofy-pre-seed--8c503396 (Erişim tarihi: 4 Mayıs 2023).
Rahman, M. M. ve Lian, F. K. (2011). The development of migrant entrepreneurship in Japan: Case of Bangladeshis. International Migration & Integration, 253 – 274.
Seed Round – Dropbox, https://www.crunchbase.com/funding_round/dropbox-seed--06480ed0 (Erişim tarihi: 4 Mayıs 2023).
SPK, Finansal Tablo ve Dipnot Formatları Hakkında Duyuru, 24, https://spk.gov.tr/data/61e87ab81b41c611a4c53a60/288e6d25b51e168f6c668560fc1f2b26.pdf , (Erişim tarihi: 4 Mayıs 2023).
SPK, Girişim Sermayesi (Venture Capital) Nedir? https://spk.gov.tr/kurumlar/yatirim-ortakliklari/girisim-sermayesi-yatirim-ortakliklari/tanitim-rehberi, (Erişim tarihi: 4 Mayıs 2023).
Startup Nedir? http://girisimturkiye.com/2016/06/21/startup-nedir/, (Erişim tarihi: 4 Mayıs 2023).
Thornton M. (2010). Cantillon: An Essay on Economic Theory, Ludwig von Mises Institute, Alabama. 6.
U.S. News. (2022). Ford disbands Argo Ai Autonomous Vehicle Unit, posts loss https://www.usnews.com/news/business/articles/2022-10-26/ford-cuts-investment-in-autonomous-vehicle-unit-posts-loss
Yatmaz F, E. (2012). Girişim Sermayesi: Türkiye İçin Bölgesel Model Önerisi, Planlama Uzmanlığı Tezi, DPT. 17-22.
Yoo, J. (2007). World Bank, Financing Innovation. Viewpoint: Public Policy for the Private Sector; Note No. 315. 2-3
Yumuşak, İ. G., Demir, Z. (2018). Küçük ve Orta Büyüklükteki İşletmelerin Finansal Problemlerinin Çözümünde Girişim Sermayesi Fonlarının Önemi ve Rolü: Katılım Bankacılığına Yeni Bir Model Önerisi. İslam Ekonomisi ve Finansı Dergisi (İEFD). 154.

geleceği açısından çok önemli katkı sağlayabilecektir. Alım desteği girişimciliğin özgürlüğü için, finansal köleliği önlemek adına çok önemli bir destek mekanizmasıdır. İnovatif ürünler açısından DMO'nun hem destekleyici (alım yönünden Kanada örneğinde olduğu gibi) hem de yönlendirici (değerleme, ticarileşme, uluslararasılaşma ve koruma konularında) rol alması önerilmektedir.

Sonuç Olarak

Sonuç olarak yeni nesil girişimcilik küresel kapitalizm etkisi altında gelişmektedir. Ülkelerin ekonomik gelişmelerinde KOBİ ölçeğindeki inovatif girişimciliğin etkisi her gün biraz daha artmaktadır. Bu nedenle ülke ekonomisinin geleceği açısından inovatif girişimler için baştan ve topyekün yeni politika ve uygulamalar için köklü bir devrim ve öncesinde de temel bir felsefe kaçınılmazdır.

Son Söz Olarak

Girişimcilik dünyası bir bakış açısı ile Florida sahillerine benzer. Kara tarafı devlet destekleri, deniz tarafı finans dünyasıdır. Karada bürokrasi ve akademi, denizde bankacılar ve yatırımcılar bulunmaktadır. Girişimci denizde köpek balıklarıyla, karada timsahlarla başedebilirse hayatta kalabilir. Politika yapıcıların durumu da girişimciden çok farklı değildir. Köpek balıkları ve timsahlar arasında ülkenin gelişimi için girişimcilik politikaları üretmeye çalışırlar. Politika yapıcılar üzerinde girişimciden daha çok timsahların ve köpek balıklarının etkisi yüksektir. Bu durumda da başarılı politikaların bile başarısız sonuçları kaçınılmaz olmaktadır. Sonuç olarak engizisyon ve sermaye, Ortaçağ Avrupasında olduğu gibi sisteme hükmetmektedir ve hükmetmeye devam edecektir.

KAYNAKÇA

Anis, B. S. ve Lakhal, L. (2016). Entrepreneurial support model of the entrepreneur and the successor in the Tunisian context. Research Gate.

Autio, E. ve Rannikko, H. (2016). Retaining winners: Can policy boost high-growth entrepreneurship? Research Policy, 45(1), 42–55. doi: /10.1016/j.respol.2015.06.002

Arreola F. ve Unruh G. (2023)The European Business Review. (2023, July 24). A New Generation of Entrepreneurs: Moving with Purpose - The European Business Review.

Buffart, M., Croidieu, G., Kim, P. H.. Bowman, R. (2020). "Even winners need to learn: How government entrepreneurship programs can support innovative ventures," Research Policy, Elsevier, vol. 49(10).

Caliendo, M. ve Künn, S. (2011). Start-up subsidies for the unemployed: Long-term evidence and effect heterogeneity. Journal of Public Economics, 95(3–4), 311–331.
De Mol, E. (2019, March 21). What makes a successful startup team. Harvard Business Review.
Denney, S., Southin, T. ve Wolfe, D. A. (2023). Do winners pick government? How scale-up experience shapes entrepreneurs' assessments of innovation policy mixes. Science & Public Policy.
Graeber, D. (2012). Dead zones of the imagination. Hau: The Journal of Ethnographic Theory, 2(2), 105–128.
https://turbelgesi.sanayi.gov.tr/Content/YolHaritasi
Inquisition and Society in the Kingdom of Valencia, 1478-1834. (n.d.). http://ark.cdlib.org/ark:/13030/ft958009jk/
Işın, T., Işın, Z. C., Topcu, M. K., Fidan, H., Ünsal, N., Demirci, İ., & Demiralp, B. (2022). Türkiye'de Yenilikçi Sağlık Teknolojilerinin Gelişiminde Değerleme Sorunu ve Yeni Bir Değerleme Yaklaşımı. TÜSEB TÜSPE Uluslararası Sağlık Politikaları Kongresi Tam Metin Bildiriler Kitabı.
KOSGEB(a), 2022, UE-07/00/02 sayılı, 21/12/2022 tarihli KOSGEB Kobi Finansman Destek Programı Uygulama Esasları
KOSGEB(b), 2022, UE-21/01 sayılı, 27/04/2022 tarihli İşgem/Tekmer Destek Programı Uygulama Esasları
KOSGEB(c), 2022, UE-22/00/09 sayılı, 19/08/2022 tarihli Mikro ve Küçük İşletmelere Hızlı Destek Programı Uygulama Esasları
KOSGEB(d), 2023, UE-02-02/08 1/45 sayılı, 15/08/2023 tarihli Ar-Ge, Ür-Ge ve İnovasyon Destek Programı Uygulama Esasları
KOSGEB(e), 2023, UE-14/19 sayılı, 13/07/2023 tarihli İşletme Geliştirme Destek Programı Uygulama EsaslarI
KOSGEB(f), 2023, UE-18/06 Sayılı, 10/05/2023 Revizyon Tarihli Geleneksel Girişimcilik Desteği Uygulama Esasları
KOSGEB(g), 2023, Girişimciliği Geliştirme Destek Programı Girişimcilik Eğitimi Uygulama Esaslari
Llc, Overhauser Law Offices. (2021, February 19). WishBone Medical, Inc. sued for alleged patent infringement — Indiana Intellectual Property Law News — February 19, 2021. Indiana Intellectual Property Law News.
Markushevskaya, L. P., Modenov, A. K., Vlasov, M. P. (2018). Innovative Aspects of Entrepreneurship Education: Preparing a new generation of entrepreneurs. www.abacademies.org.
Metallo, C., Agrifoglio, R., Briganti, P., Mercurio, L. ve Ferrara, M. (2021). Entrepreneurial Behaviour and New Venture Creation: the Psychoanalytic Perspective. Journal of Innovation & Knowledge, 6(1), 35–42. https://doi.org/10.1016/j.jik.2020.02.001
Paley, D. (2011). History and science behind the Six-Axis Correction external fixation devices in orthopaedic surgery. Operative Techniques in Orthopaedics, 21(2), 125–128. https://doi.org/10.1053/j.oto.2011.01.011

Rasmussen, E. ve Gulbrandsen, M. (2012). Government support programmes to promote academic entrepreneurship: A Principal–Agent perspective. European Planning Studies, 20(4), 527–546. https://doi.org/10.1080/09654313.2012.665035
Recommendation of the Council on SME and Entrepreneurship Policy. (n.d.). OECD Legal Instruments. Retrieved June 10, 2022, from https://legalinstruments.oecd.org/ en/instruments/OECD-LEGAL-0473
Seitz, J. (2014). Thomas F. Mayer. Journal of Jesuit Studies, 1(1), 133–135. https://doi.org /10.1163/22141332-00101011
Smith, M. J. (2017) Do funders care more about your team, your idea, or your passion?. Stanford Graduate School of Business. https://www.gsb.stanford.edu/insights/do-funders-care-more-about-your-team-your-idea-or-your-passion
TEKNO KATALOG. (n.d.). https://www.dmo.gov.tr/Files/TeknoKatalog/
TÜBİTAK, 2023. 512 - Girişimcilik Destek Programı (BIGG) | TÜRKİYE BİLİMSEL VE TEKNOLOJİK ARAŞTIRMA KURUMU. (n.d.). https://www.tubitak.gov.tr/tr/destekler/sanayi/ulusal-destek-programlari/icerik-1512-girisimcilik-destek-programi-bigg
Wikipedia contributors. (2023). David Graeber. Wikipedia. https://en.m.wikipedia.org/wiki/David_Graeber
Zhang, J., Li, B., Zhang, Y., Gong, C. ve Liu, Z. (2022). From Entrepreneurship Education, Government Support, and Global Competence to Entrepreneurial Behavior: The Serial Double Mediating Effect of the Self-Efficacy and Entrepreneurial Intention. Frontiers in Psychology 13.

timde olduğu gibi, pazarlamada da kendi stratejilerini dönüştürdükleri ve birçok yarar sağladıkları görülmektedir. Nitekim yeni nesil pazarlama yönetimi ve yöntemleri ile işletmeler sanal dünyada kendilerini ve markalarını konumlandırmaktadırlar. İşletmelerin, yeniliklere meraklı tüketicilere farklı deneyimler sunması rekabette avantaj yaratması, böylelikle dijital ortamda ürün ve hizmetleri satabilme olanağı yakalaması, yeni pazarlama yöntemleri araştırması ve vücut sıcaklıklarının ölçülmesi, nabız ölçerler, göz bebeklerinin gözlemlenmesi gibi teknikler kullanılarak metaverse pazarı ve avatarların davranışları takip edilerek sürükleyici teknolojilerin tüketicilerin davranışlarına olan etkilerinin sistematik takibi mümkün olmaktadır. İşletmeler, bu sonuçlara göre uygulama ve stratejilerinde düzeltmeler ve geliştirmeler de yapabileceklerdir.[121]

Dijital ortamda güven ve gizlilik ihlal edilmeden müşteri lehine güven ortamının sağlanması, uluslarüstü mevzuat uyumunun sağlanarak hedef kitle için güvenli bir ortamın sağlanması, küçük ve orta ölçekli işletmelerde sermaye, işgücü ve maliyette avantaj yakalamak için bu sisteme entegrasyonların desteklenmesi, sektörel düzeyde dijitalleşme ve yeni nesil pazarlama teknolojilerinden yararlanma düzeyi üzerinde yoğunlaşılması işletmelere ciddi faydalar sunacaktır.

KAYNAKÇA

Akdemir, A., Günaydın, S.C. ve İnal, İ.H. (2021). Pandemi Sonrası Oluşan VUCA Ortamının İnsan Kaynakları Kaygı Düzeyi ve Verimliliği Üzerine Etkisi. Yönetim Bilimleri Dergisi, 19(39),347-374.

Albayrak, M., Doğanses, E. ve Karabacak, M.E.2023. Tarımsal Pazarlamada Dijital Dönüşüm: Blok Zinciri, Toplum ve Doğa İçin Blok Zinciri Sempozyumu 16-17 Mayıs 2022, Ankara Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi-Mülkiye ve Banka Ticaret Hukuku Araştırma Enstitüsü, Ankara Üniversitesi Yayınları: 784 A.Ü. Siyasal Bilgiler Fakültesi Yayınları: 64, 94-117, Ankara. Yayın Tarihi: 24/03/2023 (e-kitap).

Alkoç Karatekin, Y. (2021). Yeni Dünya: Vuca Dünyası. Sosyal, Beşeri ve İdari Bilimler Dergisi, 4(10): 989-999.

Alruwaili, M., Alanazi, S., El-Ghany, S., Shehab, A. (2019). An Efficient Deep Learning Model for Olive Diseases Detection. International Journal of Advanced Computer Science and Applications. 10(8), 486-492.

Alsop, T. (2022). Metaverse Market Size Worldwide 2021-2030. https://www. statista.com /statistics/1295784/metaverse-market-size/, erişim:17.03.2023.

Altıok, G.P. (2014). İşletmelerde Küresel Rekabet Avantajına Yönelik Yeni Lider Tipi: Dönüştürücü Liderlik. ss:141-170.,İstanbul:Derin Yayınları.

Anıl, F. (2022). Yeni Nesil İş Modeli Pazarlama 5.0. (s.256) İstanbul: Yalın Yayıncılık A.Ş.

[121] Şeker, 2022

Antoniadis, I., Kontsas, S., Spinthiropoulos, K. (2019). Blockchain Applications in Marketing.https://www.researchgate.net/profile/Ioannis-Antoniadis/publication/337439697_Blockchain_Applications_in_Marketing/links/5dd78fc0458515dc2f41fffe/Blockchain-Applications-in-Marketing. pdf

Arıca, L. A. (2016a). Vitra'da Müşterilerine sanal gerçeklik Deneyimi: VitreAlity,05.052016.https://www.dijitalajanslar.com/vitradan-musterilerine -sanal-gerceklik-deneyimi-vitreality/, erişim:21.03.2023.

Arıca, L. A., (2016b). https://www.dijitalajanslar.com/deneyimsel-pazarlama-ve-basarili-ornekler, erişim:21.04.2016

Argan, M. ve Argan, M. T. (2006). Viral Pazarlama veya İnternet Üzerinde Ağızdan Ağıza Reklam: Kuramsal Bir Çerçeve. Sosyal Bilimler Dergisi 2006/2,231-250.

Ayanoğlu, O. (2023). Viral Pazarlama Nedir?. https://innogate.org/viral-pazarlama -nedir/, erişim: 21.04.2023.

Ayvaz, T. (2015). Sanal gerçeklik İle Pazarlama Yöntemleri. https://www.dijitalajanslar.com/sanal-gerceklik-ile-pazarlama-yontemleri/, (15 Ekim 2015), erişim:21.03.2023.

Barnhart, B. (2023). What is viral marketing (and does it work in 2023)?, https://sproutsocial.com/insights/viral-marketing, erişim:21.02.2023.

Beales, H. (2010). The Value of Behavioral Targeting. Network Advertising Initiative.1-24.https://www.researchgate.net/profile/Howard-Beales/publication/265266107_The_Value_of_Behavioral_Targeting/links/599eceeea6fdcc500355d5af/The-Value-of-Behavioral-Targeting.pdf

Bosworth, A. ve Clegg, N. (2021). Building metaverse responsibly.https://about.fb.com/news/2021/09/building-the-metaverse-responsibly/, erişim:13.03.2023.

Brittain, B. (2012). Leadership perfected: leading from the whole you. https:// iveybusinessjournal.com/publication/leadership-perfected-leading-from-the-whole-you/, erişim: 07.03.2023.

Buchhloz, K. (2023). How the Metaverse is Making Money. Statistica-Metaverse Market Report, Dijital & Trends metaverse, (17.02.2023). https://www.statista.com/study/109191/metaverse-how-it-s-shaping-up/, erişim:17.03.2023.

Chehrehpak, M., Afsharian, S. P., Roshandel, J. (2014). Effects of implementing information security management systems on the performance of marketing and sales departments. IJBIS 15, 291–306.

Çelik, R. ve Divanoğlu, S.U. (2021). Yeni Nesil Pazarlama Türü: Webinar Pazarlama, International Social Sciences Studies Journal, 7(83):2320-2327.

Dalgalıdere S. (2020). Büyük Veri (Big Data) Kullanılan 13 Uygulama Alanı. 22.07.2020.https://www.teknolojidenbihaber.com/buyuk-veri-big-data-kulla nan-13-uygulama-alani/#:~:text=Rakamlarla%20b%C3 %BCy %C3%BC

Deloitte ve TÜSİAD 2018. Blok Zincir potansiyelinin keşfi I 2018 Yılı Türkiye Blok Zincir Araştırması. https://www2.deloitte.com/content/dam/Deloitte/tr/ Documents/consulting/blokzincir-potansiyelinin-kesfi.pdf,erişim: 31.03.2023

Demirta,ş B. ve Argan, M. (2015). Pazarlama ve Pazarlama Araştırmaları Dergisi, Sayı: 15, Ocak 2015, ss. 1-21.

Dionisio, J. D. N., Burns III, W. G. ve Gilbert, R. (2013). 3D Virtual Worlds and the Metaverse: Current Status and Future Possibilities. ACM Computing Surveys, 45(3)

article: 34, (June 2013), 38 pages. https://digitalcommons.
lmu.edu/cgi/viewcontent.cgi?article=1004&context=cs_fac.
Dörtyol, İ. T. (2019). Tüketici Sinizmi. İçinde: Aysun Kahraman-Esra Güven, Yeni Nesil Pazarlama Yaklaşımları-Vaka Analizleri-, (ss.125-141), Ankara: Gazi Kitabevi.
DPİP, (2022). Reklam Sektöründe KVKK Uyum Çalıştayı Sonuç Raporu (27/05/2022). Dijital Pazarlama İletişimi Platformu. https://dpip.org. tr, erişim:13.04.2023.
Duman, Ş.E. (2018). İş Sağlığı ve Güvenliğinde sanal gerçeklik uygulamaları hayat kurtarıyor, 11.10.2018, https://www.dijitalajanslar.com /sanal-gerceklik-ile-is-guvenligi-egitimine-gecen-markalarin-sayisi-artiyor/, erişim:21.03.2023.
Dye, R. (2000). The Buzz on Buzz. Harvard Business Review 78(6):139-146.
Erciş, M.S. (2010). Pazarlama İletişiminde Temel Yaklaşımlar. (s.394), Ankara: Nobel Yayın Dağıtım Tic.Ltd.Şti.
Erkılıç, G.(2017). Google ve Discovery Channel, Sanal Gerçeklikle Yolculuk Belgeseli Hazırladı,https://www.dijitalajanslar.com/google-ve-discovery-channel-sanal-gerceklikle-yolculuk-belgeseli-hazirladi/,16/ 10/2017, erişim:21.03.2023.
Eröz, E. (2023). Fransa'da yeni bir yasa, influencerlara hapis yolunu açıyor!. Mashable Türkiye 06 Nisan 2023. https://tr.mashable.com/tech-industry/9515/fransada-yeni-bir-yasa-influencerlara-hapis-yolunu-aciyor, erişim: 01.05.2023.
Galvez J.F., Mejuto, J.C., ve Simal Gandra, J. (2018). Future Challengeson the use of blockchain for food traceability analysis. Trends in Analytical Chemistry, 107, 222-232. https://iranarze.ir/wp-content/uploads/ 2018/11/E10 145 -IranArze.pdf
Gedik, Y. (2020). Gerilla Pazarlama: Araçları, Avantajları ve Stratejileri Üzerine Teorik Bir Çerçeve, Çağ Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, 17(2), 68-86.
Gobble, M.A.M. (2013). "Big data. The next big thing in innovation". Research Technology Management. January-February: 64-66.
Greenlow, M. (2018). Marketing Security: The Phrase Every Executive Needs to Understand in 2019. https://www.martechadvisor.com/articles/marketing-analytics/marketing-security-the-phrase-every-executive-needs-to-understand-in-2019.
Hacıhasanoğlu, P. ve Akgün, Z. (2022). Yeni Nesil Pazarlama Teknolojileri. (s.170), Çanakkale: Paradigma Akademi.
Haenlein, M. ve Kaplan, A. (2019). A Brief History of Artificial Intelligence: On the Past, Present, and Future of Artificial Intelligence. California Management Review, SAGE, 1-10. https://www.researchgate.net/profile/ Michael-Haen-lein/publication/334539401A_Brief_History_ofArtificial_Intelligence_On_the_Past_Present_and_Future_of_Artificial_Intelligence / links /60cd82e5a6fdcc01d482dc23/A-Brief-History-of-Artificial-Intelligence-On-the-Past-Present-and-Future-of-Artificial-Intelligence.pdf
Halaç, M. (2022). Türkiye'deki 6 Unicorn Şirket. https://www.girisim haberleri. com/unicorn-sirket-nedir/,19/09/2022, erişim: 25.01.2023.
İslamoğlu, A. H. (2006). Pazarlama Yönetimi, Yayın No:1683 İşletme-Ekonomi Dizisi: 190, (s.486), İstanbul: Beta Yayım Dağıtım A.Ş.
İZKA, (2020). Dijital Dönüşüm Olgunluk Düzeyi Belirleme Aracı Geliştirilme Çalışması. T.C. Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı İzmir Kalkınma Ajansı Eylül 2020.

https://izka .org.tr/wp-content/uploads/pdf/proje-sonuc-raporu.pdf,s:54. erişim:13.04.2023.
Johansen, B. (2007). Get There Early: Sensing the Future to Compete in the Present. San Francisco:CA:Berrett-Koehler.
Johansen, B. (2012). Leaders Make The Future: Ten New Leadership Skills For An Uncertain World. Francisco, ca: Berrett- Koehler (2nd Ed.) , 248 pages
Kalay, G. ve Sümer, S.I. (2019). Restoran İşletmelerinde Duyusal Pazarlamanın Tüketici Tercihleri Ve Demografik Değişkenler İle İlişkisinin İncelenmesi: Samsun İli Örneği. Üçüncü Sektör Sosyal Ekonomi Dergisi, Sector Social Economic Review 54(3) 2019 1547-1567
Kastrenakes, J. (2021). Beeple sold an NFT for $69 million. The Verge. https://www.theverge.com/2021/3/11/22325054/beeple-christies-nft-sale-co st-everydays-69-million, erişim: 05.04.2023.
Kızılırmak, D. (2015). En İyi Artırılmış Gerçeklik Uygulamaları, 09.03.2015, https://www. dijitalajanslar.com/artirilmis-gerceklik-uygulamalari /
Korkmaz, S., Eser, Z., Öztürk, S.A. ve Işın F.B. (2009). Pazarlama Kavramlar-İlkeler-Kararlar. (s.615), Ankara: Siyasal Yayın-Dağıtım.
Kotler, P., Kartajaya, H. ve Setiawan, I. (2021). Pazarlama 4.0 Gelenekselden Dijitale Geçiş (Çeviren: Nadir Özata), 223, İstanbul: Optimist
Kuruca, Y., Üstüner, M. ve Şimşek, I. (2022). Dijital Pazarlamada Yapay Zekâ Kullanımı: Sohbet Robotu (Chatbot). Medya ve Kültür Kültürel Çalışmalar ve Medya Dergisi.2(1) 88-113.
Lee, W., Chen, H., Chang, S., Chen, T. (2019). Secure and efficient protection for HTTP cookies with self-verification. Int. J. Commun. Syst. 32, 1–10.
Mert, Y. L. (2018). Dijital Pazarlama Ekseninde Influencer Marketing Uygulamaları. Gümüşhane Üniversitesi Dergisi İletişim Fakültesi Elektronik Dergisi, 6(2),1299-1328.
Mittelsdorf, B. (2016). Dealing with Projects in a VUCA World. https://pmi.org.sg/index.php/component/rsfiles/download-file/files?path=Symposium%202016/PresentationDeck/BobMittelsdorf.pdf.Erişim:01.12.2019
Muller, J. M., Buliga, O., ve Voigt, K. I. (2018). Fortune favors the prepared: How SMEs approach business model innovations in Industry 4.0. Technological Forecasting and Social Change,132,2-17.doi:10.1016/j.techfore. 2017.12.019
Naim, A.(2022). New Trends In Marketing Management: Conceptual Framework. American Journal of Business Management, Economics and Banking,4 September 2022.14-26.
Narin, N. G. (2021). A Content Analysis of Metaverse Articles. Journal of Meta verse.1(1),17-24.https://dergipark.org.tr/en/download/article-file/2167699
Önder, N. (2023). https://www.marketingturkiye.com.tr/haberler/pazar lama - butcesinde-aslan-payi/, erişim:27.04.2023.
Özata, F. Z. (2014). Pazarlama İletişimi. Pazarlama. B. Z. Erdoğan (Ed.). (s.319-350), Bursa: Ekin Yayınevi.
Özbucak, Y. E. (2023). Bugüne kadar Satılmış En Pahalı NFT'ler. 16 Mart 2023. https://www.business2community.com/tr/wp-content/uploads/sites/11/2022/07/the-merge-pak-nft.png, erişim:13.04.2023.

Özgünay, P. (2020). Kitlesel Pazarlamadan Ayrışan Niş Pazarlama: Kuramsal Bir Çerçeve. Sosyal, Beşerî ve İdari Bilimler Dergisi 2020, 3(10): 800-813.
Öztürk, D. (2019). Viral Pazarlamanın Tüketici Davranışlarına Etkisi Üzerine Bir Araştırma. Beykent Üniversitesi Sosyal Bilimleri Dergisi, 12/2, 23-34.
Patrutiu-Baltes, P. L. (2016). Inbound Marketing - The Most İmportant Digital Marketing Strategy. Bulletin of the Transilvania University of Braşov Series V:Economic Sciences.Vol.9(58) No.2–2016.http://webbut2.unit bv.ro/bu201 6/Series% 20V/BULETIN%20I/07_Patrutiu_Baltes.pdf,erişim: 15.04.2023.
Petrie, N. (2011). Future Trends in Leadership Development, Greensboro, NC: Centre of Creative Leadership.
Petrie, N. (2014). Vertical Leadership Development Part-1. https://antoinette 555.files.wordpress.com/2015/10/nick-petrie-vertical-leadership-part1.pdf,e rişim:08.03.2023
Rejeb, A., Keogh, J. G., Treiblmaier, H. (2019). How Blockchain Technology Can Benefit Marketing: Six Pending Research Areas.
Rejeb, A., Rejeb, K. (2020). Blockchain and supply chain sustainability. Logforum, 16(3).
Rubistein, I. S. (2013). "Big Data: The end of privacy or a new beginning?". International Data Privacy, 3 (2): 74-86.
Sarkar, A. (2016). We live in a VUCA World: the importance of responsible Leadership. Emerald Group Publishing,Development and Learning Organizations, Vol:30 no:3, 9-12.https://www.researchgate. net/publication/ 303317070_We_live_in_a_VUCA_ World_the_importance_of_responsible_leadership
Sharma, R. (2019). The Straits of Success in VUCA World. ABS International Journal of Management, 7(1)1-6, https://absjournal.abs.edu.in /ABS-Journal-Volume-7-isuue-1-June-2019/article-1.pdf,erişim:08.03.2023.
Süslü, A. (2019). Doğa ve İnsan Bilimlerinde Yapay Zekâ Uygulamaları. Akademia Doğa ve İnsan Bilimleri Dergisi, 5(1), 2019: 1-10. https://dergipark.org.tr/tr/ download/article-file/1263397
Şeker, A. (2022). Pazarlamanın Yeni Evreni: Metaverse, İktisadi ve İdari Bilimler: Araştırma, Metodoloji ve Değerlendirme (Ed.:Prof.Dr.Yüksel Akay Ünvan), Livre de Lyon, 341-367.
Taylan, S. (2023). Reklam Verenin Dostu Gerilla Pazarlama Nedir? Örnekleri Nelerdir?, https://flatart.com.tr/blog/gerilla-pazarlama-nedir,erişim:20.04.2023
Tuncer, B. (2022). Tüketici Sinizmi İçinde: Aytuğ Mermer Üzümlü (Der.), Yeni Nesil Pazarlama Yaklaşımları (ss.115-130), İstanbul:Nobel Yayınevi.
Ueland, S. (2022) 12 Examples of Brands in the Metaverse. (January 25,2022). https://www.practicalecommerce.com/12-examples-of-brands-in-the-metave rse, erişim:17.03.2023.
UNDP, (2023). What are the Sustainable Development Goals? https://www. undp. org/sustainable-development-goals, erişim:29.06.2023.
Vinod, B. (2013). Leveraging big data for competitive advantage in travel. Journal of revenue and pricing management. 12(1): 96-100.

Walbank, J. (2023). Top 10 companies investing in the metaverse in 2023. (January 20, 2023). https://mobile-magazine.com/articles/top-10-companies-investing -in-the-metaverse-in-2023, erişim:17.03.2023.
Wang Y., Su Z., Zhang N., Xing R., Liu D., Luan T.H., Shen X. (2022). A Survey on Metaverse: Fundamentals, Security, and Privacy. https://arxiv.org/pdf/ 2203. 02662.pdf
Yıldırım, Y. ve Yiğitbaşı Ö. (2021). Üç Boyutlu Yazıcıların Pazarlamanın 4p'sine Katkısı. İnönü Üniversitesi Uluslararası Sosyal Bilimler Dergisi, (INIJOSS), 10(2), 276-298
Yıldız, G. (2021). Dijital Çağın Yeni Kuralları Yeni Nesil Pazarlama. (s.255), İstanbul: Eftalya.
Yontar, E. (2022). Blockchain Technology and Sustainable Logistics: Integration in the Circular Economy. Toros University FEASS Journal of Social Sciences, 9 (Special Issue): 1-9.
Yousafzai, S. Y., Pallister, J. G., Foxall, G. R. (2003). A proposed model of E-trust for electronic banking. Technovation 23, 847– 860.
Yurdakul, O. ve Koç, A. (1997). Gıda Ürünleri Pazarlaması. Ç.Ü. Ziraat Fakültesi Yayın No:121 Ders Kitapları yayın No:34, (s.266), Adana: Ç.Ü.Z.F. Ofset Atölyesi.
Yurdasever, E. ve Fidan, Y. (2020). KOMB (VUCA) Dünyası ve Yeni Liderlik Becerileri. İnsan ve Toplum Bilimleri Dergisi,9(2):1638-1664.
https://www.sanayi.gov.tr/assets/pdf/SanayiStratejiBelgesi2023.pdf,2023,erişim: 28.05.2023
https://www.marketingturkiye.com.tr/haberler/magnum-antimetaverse/, erişim: 21.03. 2023
https://opensea.io/assets?search[query]=yap%C4%B1%20kredi,erişim:21.03.2023
https://www.business2community.com/tr/wp-content/uploads/sites/11/2022/07/the -merge-pak-nft.png
https://www.marketingturkiye.com.tr/haberler/yapay-zekâ-porselen-sektorune-de-el-atti/
https://marketingturkiye.com.tr/haberler/magnum-anti metaverse, 2023
https://www.tidio.com/blog/chatbot-examples/#kuki,erişim:21.03.2023
https://www. niobehosting.com/blog/gerilla-pazarlama/,erişim 20.04.2023
https://www.marketingturkiye.com.tr/haberler/dubainin-influencer-iletisimi-stay-influencea-emanet/, erişim:21.03.2023
https://www.marketing turkiye.com.tr/haberler/influencer-yeni-kurallar/, erişim: 27.04. 2023
https://istanbulbogazicienstitu.com/7-yeni-nesil-pazarlama-teknolojisi2020, erişim: 27. 04.2023

lenebilirliği hedefleyen startupların, doğru bir iş modeli geliştirmeleri, doğru insan kaynaklarına sahip olmaları ve müşterilerinin ihtiyaçlarına odaklanmaları çok önemlidir.

Bu çalışmada, startup ve scale-up şirketlerin tanımlaması ve ölçeklenebilirlik konusu ele alınmıştır. Büyüme (scale) kavramı startup şirketleri için oldukça önemli bir konudur ve özellikle iş modelinin ölçeklenebilir olması başarılı bir büyüme stratejisi için gereklidir. İş modelinin ölçeklenebilirliği, bir şirketin hızlı büyümesini sağlamak için önemli bir faktördür. Girişimcilik faaliyetlerinin ölçeklendirilmesi, işletmenin büyüme potansiyelini artırarak başarılı bir şekilde genişlemesini sağlar, aynı zamanda iş modelinin ölçeklenebilirliği ve sağlamlığı, sürdürülebilirlik açısından önemli bir faktördür.

KAYNAKÇA

Acquier, A., Carbone, V., Masse, D. (2019). How to Create Value(s) i n the Sharing Economy: Business Models, Scalability, and Sustainability. *Technology Innovation Management Review*.

Alami, F. (2019, Eylül 19). *7-key-differences-between-startups-and-scale-ups.* Retrieved from https://www.rocketspace.com/tech-startups/7-key-differences-betweenstartups-

Büge, M., Ozcan, P. (2021). Platform scaling, fast and slow. *MIT Sloan Management Review*.

Bureau of Labor Statistics . (2016). *Entrepreneurship and the U.S. economy: Survival rates of establishments, by year started and number of years since starting 1994—2015.* Retrieved from http://www.bls.gov/bdm/entrepreneurship/bdm_chart3.html

Camuffo, A., Cordova, A., Gambardella, A., Spina, C. (2019). A scientific approach to entrepreneurial decision making: Evidence from a randomized control trial. *Management Science*.

Chen, A. (2021). The Cold Start Problem: How to Start and Scale Network. *New York: HarperCollins*.

Contigiani, A., Levinthal, D. (2019). Situating the construct of lean startup: Adjacent conversations and possible future directions. Industrial and Corporate Change.

Dahlstedt, A., Karlsson, L., Persson, A., NattochDag, J., Regnell, B. (2003). Market driven requirements engineering processes for software products a report on current practices. *International Workshop on COTS and Product Software: Why Requirements Are So Important*.

Desantola, A., Gulati, R. (2017). Scaling: Organizing and Growth in Entrepreneurial Ventures. *Academy of Management Annals*.

Dictionary, O. (2023, Mayıs 22). *Oxford Dictionary.* Retrieved from Oxford Dictionary: https://www.google.com/search?q=startup+meaning&rlz=1C1CHZN_trTR1053TR1053&oq=startup+&aqs=chrome.3.69i57j69i64j35i39i650j0i67i650j46i67i340i650j46i67i650j0i512l2.6390j0j15&sourceid=chrome&ie=UTF-8

Eisenmann, T. (2021). Why Start-ups Fail. *New York:Currency*.

Eisenmann, T., Wagonfeld, A. (2012). Scaling a startup: People and organizational issues. *Harvard Business School Case*.

Ergün, D. C. (2020). *Girişimci Şirketlerin Ölçeklenmiş Şirketlere Dönüşüm Sürecinde Çevik Organizasyon Yaklaşımının Performans Üzerine Etkisi Yüksek Lisans Tezi.* İstanbul: Yıldız Teknik Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü İşletme ABD.

Furr, N., Ahlstrom, P. (2011). Nail it then Scale it: The Entrepreneur's Guide to Creating and Managing Breakthrough Innovation. *Middletown, DE: NISI Institute.*

Giardino, C., Unterkalmsteiner, M., Paternoster, N., Gorschek, T., Abrahamsson, P. (2014). What do we know about software development in startups? *IEEE Software*.

Hokkanen, L., Kuusinen, K., Vaananen, K. (2015). Early product design in startups: towards ux strategy. *International Conference on Product-Focused Software, Springer*.

Insight, E. (2019, Eylül 17). *Entrepreneurshıp Ecosystem Insıghts.* Retrieved from Endeavor Insight: http://www.ecosysteminsights.org/scale-up-companies-create-most-ofsoutheast-

Investopedia. (2023, Mayıs 22). *Investopedia.* Retrieved from Investopedia: https://www.investopedia.com/terms/s/startup.asp

Kirtley, J., O'Mahony, S. (2020). What is a pivot? Explaining when and how entrepreneurial to make strategic change and pivot. Strategic Management Journal.

Koning, R., Hasan, S., Chatterji, A. (2022). Experimentation and startup performance: Evidence from A/B Testing. *Management Science. Forthcoming.*

Lee, S., Daniel Kim, J. (2022). When Do Start-ups Scale? Large-scale Evidence from Job Postings. *Wharton School, University of Pennsylvania.* USA: Wharton School, University of Pennsylvania.

Lund, M., Nielsen, C. (2018). The Concept of Business Model Scalability. *Journal of Business Models*.

McDonald, R., Gao, C. (2019). Pivoting isn't enough? Managing strategic reorientation in new ventures. Organization Science.

Mehta, G. (2019). Scaling up Entrepreneurship. *London Business School Review*.

Mueller, D. (1972). A life cycle theory of the firm. *Journal of Industrial Economics*.

Munna, A. (2021). Business Model: Literature Review. *Pinisi Discretion Review*.

Penrose, E. (1960). The growth of the firm- A Case Study: The Hercules Powder Company. *Business History Review.*

Picken, J. (2017). From startup to scalable enterprise: Laying the foundation. *Business Horizons*.

Ries, E. (2011). *The Lean Start-up.* New York: Random House Inc.

Ries, E. (2011). The lean startup: How today's entrepreneurs use continuous innovation to create radically successful businesses. *Crown Books*.

Sutton, R., Rao, H. (2014). Scaling Up Excellence: Getting to More Without Settling for Less. *New Crown Business*.

Sutton, S. (2000). The role of process in software startup. *IEEE Software*.

Taeuscher, K., Abdelkafi, N. (2018). Scalability and robustness of business models for sustainability: A simulation experiment. *Journal of Cleaner Production*.

Yağcı, O. (2019, Eylül 15). *Start-up'lar için Scale (Büyüme) Ne Demektir.* Retrieved from https://ozanyagci.com/index.php/page/2/

İslam düşüncesinin kader kavramı temelinde siyah kuğu teorisinin güncel anlamda felsefe ve ilahiyat dünyası açısından incelenmesi gereken bir konu olduğu açıktır. Bu incelemenin bu kitap bölümü ile ilişkisi, bir siyah kuğu maruziyeti yaşamış bir girişimcinin ruhsal açıdan direnç gösterebilme veya ayakta kalabilmesi için gerekli psikolojik sermayeyi elde edebilmesi açısından önemli olduğu kanaatindeyiz. Aynı şekilde bu psikolojik sermaye oluşumu için ilahiyatçılar gibi felsefe ve psikoloji dünyasına da görev düşmektedir. Bu görev doğrultusunda girişimci; kendisi, eğitimciler ve yatırımcılar ile girişimcinin iş ve sosyal çevresi ile içinde bulunduğu ağın da bu yönde direnç kazanması önem arz etmektedir.

KAYNAKÇA

Alper, Ö. M. (2017). İbn Sînâ'nın Cehâlet Teorisi [Avicenna's Idea of Ignorance]. İbn Sînâ'nın Cehâlet Teorisi [Avicenna's Idea of Ignorance], 2017(Aralık), 7-34.

Aven, Terje. (2015). Implications of black swans to the foundations and practice of risk assessment and management. Reliability Engineering & System Safety. 134. 10.1016/j.ress.2014.10.004.

Bakker ve Farina (2022), 'Response and Recovery in the Event of Naturally Occurring CBRN Events, Focusing on Epidemic Outbreaks including Covid-19', in A. de Guttry a.o., 294-307

Balcı, Y. ve Çetin, G. (2020). Covid-19 Pandemi Sürecinin Türkiye'de İstihdama Etkileri Ve Kamu Açısından Alınması Gereken Tedbirler. İstanbul Ticaret Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi , Bahar (Covid19-Özel Ek) , 40-58

Capital, F. (2020, Mart 31). In the land of the black swan, where unicorns are born. Fuse Capital. Retrieved August 13, 2023, from https://fuse.capital/wp-content/uploads/2022/07/Fuse_Carta_2020_01_ENG.pdf

Cian, G. (2021). How To Apply The 'Black Swan' Theory In A Technology Startup. Forbes.

Derici, O., Tüysüz, Z. ve Sarı, A., (2007), "Kurumsal Risk Yönetimi ve Sayıştay: Uygulaması", Sayıştay Dergisi, 65, ss. 151-172

Doğan, H. (2011) "İslam Düşüncesinde Bir Tartışma Metodolojisi Olarak Cedel". Sakarya Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi 13 / 24 (Aralık 2011): 157-174.

Elkington, J. (2020). Green Swans: The Coming Boom in Regenerative Capitalism. Fast Company Press.

Emhan, A. (2009). Risk Yönetim Süreci Ve Risk Yönetmekte Kullanılan Teknikler. Atatürk Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi , 23 (3) , 209-220

Gamota, D. (2021, Haziran 25). Black Swans, Butterflies And Supply Chains: Predicting The Unpredictable. Forbes.

Green, N. (2011), Keys to success in managing a black swan event [White paper], AON Corporation, Retrieved from http://www.aon.com/attachments/risk-services/Manage_Black_Swan_Even_Whitepaper_31811.pdf.

Gracia, G., Silvia, M. G., Roig-Dobón, S. (2009). The entrepreneurial motivation in academia: a multidimensional construct. International Entrepreneurship and Management Journal. 5. 301-317.

Hajikazemi, S. (2015). The Early Warning Procedure in Projects; Foundations, Approaches and Challenges. Lambert Academic Publishing.
Hajikazemi, S., Ekambaram, A., Andersen, B., Zidane, Y. J-T. (2016). The Black Swan – Knowing the Unknown in Projects. Procedia - Social and Behavioral Sciences. 226. 184-192. 10.1016/j.sbspro.2016.06.178.
Hefer, Y., Cant, M., Wiid, J. (2015). Starting One's Own Business What Motivates Entrepreneurs?. International Business & Economics Research Journal (IBER). 14. 237. 10.19030/iber.v14i2.9110.
Heskett, J. (2020). What Are Lessons for Leaders from This Black Swan Crisis? Harvard Business School.
Işın, T., ve Işın, Z. C. (2023a). Uzay Madenciliğinin Mevcut Durumu ve Ulusal Stratejik Yol Haritası. In Türk Uzay Ekosistemi: Kavramsal İncelemeler (p. 383). Siyasal Kitabevi.
Işın, Z.C., ve Işın, T. (2023b). Kamuoyunda ve Girişimcilik Ekositeminde Uzay Teknolojileri ve Girişimciliği. In Türk Uzay Ekosistemi: Kavramsal İncelemeler (p. 311). Siyasal Kitabevi.
Kahya, V. (2020). Girişimciliğin Öteki Yüzü: Başarısız Girişimci Deneyimlerinden Dersler . MANAS Sosyal Araştırmalar Dergisi , 9 (4) , 2447-2458 . DOI: 10.33206/mjss.730859
Kara Kuğular kıyamdayken. (2023, June 20). Dünya Bizim. https://www.dunyabizim.com/m/portre/kara-kugular-kiyamdayken-h4818.html
Karademir, Ö. (2019). Girişimcilerin Başarısızlık Nedenleri: Yiyecek ve İçecek Sektöründe Bir Örnek Olay Çalışması. RESEARCHER SOCIAL SCIENCE STUDIES. 7.2. 115-131. 10.29228/rssstudies.23440.
Kaplan, F. vd. (2020). "Conspecific and heterospecific pheromones stimulate dispersal of entomopathogenic nematodes during quiescence". Scientific Reports, 10(1).
Kestane, S. (2021). siyah kuğu Pandeminin Türk Firmaları Üzerine Etkileri ve Yakın Gelecekte Firmalarin Yüzyüze Satışa Yönelik Öngörüleri. International Journal of Social, Political and Economic Research, vol.8, no.1, 89-110.
Kılıç, İ. (2022). Levy Uçuşlu Meyve Sineği Algoritmasi İle Görüntü Sıkıştırma. Adıyaman Üniversitesi Mühendislik Bilimleri Dergisi , 9 (16) , 37-48 . DOI: 10.54365/adyumbd.980173
Le Merle, M. (2011, August 23). How to Prepare for a Black Swan. Strategy+business. Retrieved August 12, 2023, from https://www.strategy-business.com/article/11303
Mahajan, R., Reed, J., Ramakrishnan, N., Mueller, R., Williams, C., & Ictas, T., Tech, V. (2012). Cultivating Emerging and Black Swan Technologies. ASME International Mechanical Engineering Congress and Exposition, Proceedings (IMECE). 6. 10.1115/IMECE2012-89339.
MasterClass. (2022, October 5). Black Swan Event: Definition and Examples - 2023. MasterClass. Retrieved August 12, 2023, from https://www.masterclass.com/articles/black-swan-event
Matellan, R. (2023, March 13). The black swan theory and Silicon Valley Bank: Everything that investors can't foresee, but should consider. MAPFRE. Retrieved August 12, 2023, from https://www.mapfre.com/en/insights/economy/the-black-swan-theory-and-silicon-valley-bank/
Meyer, C. (2023, Şubat 1). Black Swan Theory: How to Predict the Unpredictable. The

Mind Collection. Retrieved August 12, 2023, from https://themindcollection.com/black-swan-theory/
Murphy, J., Conner, J. (2012). Beware of the black swan: The Limitations of risk analysis for predicting the extreme impact of rare process safety incidents. Process Safety Progress. 31. 10.1002/prs.11524.
Ni, Y., Wang, J., Li, C. (2022). The Power of Sustainability in the "Black Swan" Event: Entrepreneurial Cognition of Top Management Team and Dual Business Model Innovation. Sustainability 2022, 14, 3530. https://doi.org/10.3390/su14063530
Özbay, F. (2021). Schumpeter'in Kapitalizm, Kalkınma, Girişimci ve Kredi Perspektifinde İnovasyona Bakışı . Sağlık ve Sosyal Refah Araştırmaları Dergisi, 3(2), 93-101.
Özdoğan, Ö. (2011)."Gazali ve Benötesi Yaklaşım". Ankara Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi 52 (2011): 5-19
Raikar, S. P. (2023). Black Swan Event. Britannica. https://www.britannica.com/topic/black-swan-event.
Ruby, D. (2023, March 14). Startup Failure Rate In 2023: How Startups Fail & Why? Demand Sage. Retrieved August 12, 2023, from https://www.demandsage.com/startup-failure-rate/
Ryan J. M. vd. (2013). Chemical, Biological, Radiological and Nuclear (CBRN) Casualty Management Principles. Conflict and Catastrophe Medicine: A Practical Guide, 747–770. https://doi.org/10.1007/978-1-4471-2927-1_46
Saberi, S. (2020, September 17). Find the black swan of customer choice. Find the black swan of customer choice - Background - Utrecht University. Retrieved August 12, 2023, from https://www.uu.nl/en/background/find-the-black-swan-of-customer-choice
Sevim, S., Koç, K. (2021). Çağdaş Risk Yönetimi Standartları Çerçevesinde Sanayi İşletmelerinde Risk Yönetimi Algısı Üzerine Bir Araştırma (A Research on Risk Management Perception in Industrial Enterprises within the Framework of Contemporary Risk Management Standards). Journal of Business Research - Turk. 13. 591-604. 10.20491/isarder.2021.1154.
Sridharan, M., Ghosh, S. (2023, April 22). The Black Swan Model. Think Insights. Retrieved August 12, 2023, from https://thinkinsights.net/strategy/black-swan-model/
Startup Genome. (2020, June 25). Global Startup Ecosystem Report 2020. Startup Genome. Retrieved August 13, 2023, from https://startupgenome.com/reports/gser2020
Taleb, N. (2014). Siyah Kuğu: Olasılıksız Görünenin Etkisi. Varlık Yayınları.
Taşdelen, V. (2014). Batı Tefekkürü ve İslam Tasavvufu'nda "Çifte Kanat" Metaforu. Erdem, (66), 103-116. doi:10.32704/erdem.537435
Toksöz, I. (2023). Uzayda Silahsızlanma Ve Uzayın Barışçıl Amaçlarla Kullanımı (Disarmament In Space And Peaceful Use Of Outer Space). In Türk Uzay Ekosistemi: Kavramsal İncelemeler (p. 107). Siyasal Kitabevi.
Topcu, M. K. ve Işın, T. (2023). Tedarik Zinciri Yönetiminde Değişimler ve Tedarik Zinciri Yönetimi 5.0 Yaklaşımı. In Sanayi Yönetiminde Gelecek Yaklaşımları Dijitalleşme ve Yetenekler. Nobel Yayıncılık.
Wang, C., Dai, M., Fang, Y., Liu, C. (2022). Ideas and methods of lean and agile startup in the VUCA Era. International Entrepreneurship and Management Journal. 18.

10.1007/s11365-022-00797-3.
Wikipedia, Black Swan Theory, Wikimedia Foundation, 29 Temmuz 2023, https://en.wikipedia.org/wiki/Black_swan_theory
Yavuz, M. (2016). Nassim Nicholas Taleb, siyah kuğu -Olasılıksız Görünenin Etkisi (Kitap Değerlendirmesi). Dîvân. 21. 116-122.
Yurdasever, E. ve Fidan, Y. (2020). KOMB (VUCA) Dünyası ve Yeni Liderlik Becerileri . İnsan ve Toplum Bilimleri Araştırmaları Dergisi , 9 (2) , 1638-1664 . DOI: 10.15869/itobiad.705576
Zandra, A. (2018, November 16). Risk and Opportunities Management - apppm. apppm. Retrieved August 13, 2023, from http://wiki.doing-projects.org/index.php/Risk_and_Opportunities_Management

KAYNAKÇA

Ağca, V. ve Kurt, M. (2007). İç Girişimcilik Ve Temel Belirleyicileri: Kavramsal Bir Çerçeve. Erciyes Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi, (29) Temmuz-Aralık, s. 83-112.

Aldrich, H. ve Martinez, M. (2015). Why Aren't Entrepreneurs More Creative? Conditions Affecting Creativity and Innovation in Entrepreneurial Activity. İçinde: Christina E. Shalley, Michael A. Hitt, ve Jing Zhou (Eds.) The Oxford Handbook of Creativity, Innovation, and Entrepreneurship (445-456). New York: Oxford University Press.

Bauman, Z. (2017). Akışkan Modernite. S.O. Çavuş (çev.). İstanbul: Can.

Beck, U. (2014). Risk Toplumu. K. Özdoğan ve B. Doğan (çev.). İstanbul: İthaki.

Canpolat, E. (2017). İletişim, Yabancılaşma ve Meta Fetişizmi: Akıllı Telefonlar Üzerine İnceleme. (Yayımlanmamış doktora tezi), Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.

Castells, M. (2008). Ağ Toplumunun Yükselişi. E. Kılıç (çev.). İstanbul: İstanbul Bilgi Üniversitesi Yayınları.

Çilingir, H. (2023). Yeni Nesil Girişimciliğin Temel Unsurları. Anahtar: T.C Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı Aylık Yayın Organı, 35 (411), 11-12.

Dardot, P. ve Laval, C. (2012). Dünyanın Yeni Aklı: Neoliberal Toplum Üzerine Deneme. Işık Ergüden (çev.). İstanbul: İstanbul Bilgi Üniversitesi Yayınları.

Dimov, D. (2007). From opportunity insight to opportunity intention: The importance of person-situation learning match. Entrepreneurship Theory and Practice, 31(4), 561–583.

Foucault, M. (2008). The Birth of Biopolitics. New York: Palgrave Macmillan.

Görmez, A. B. (2022). Modern Toplumlarda Belirsizlik, Risk ve Yeni İhtiyatlılık. Amme İdaresi Dergisi, 55(4), 31-56.

Hartley, J., Potts, J., Cunningham, S., Flew, T. Keane, M., Banks, J. (2013). Key Concepts in Creative Industries. London: Sage.

İstanbul Kalkınma Ajansı [ISTKA]. (2022). Startup Vize Sistemi & Dünya Uygulamaları: Türkiye İçin Model Önerisi.

Jobs, S. (2008, Mart 8). Steve Jobs' 2005 Stanford Commencement Address [Video]. YouTube.
https://www.youtube.com/watch?v=UF8uR6Z6KLc&ab_channel=Stanford

Kirzner, I. M. (1973). Competition and Entrepreneurship. Chicago, IL: University of Chicago Press.

Lazzarato, M. (2014). Neoliberalizm İşbaşında: Eşitsizlik, Güvencesizlik ve Toplumsalın Yeniden Kurulumu: Politik Ekonomik Alanın İncelenmesi İçin Temel Öğeler. İçinde: A. Artun (Der.) Sanat Emeği (ss. 101-144). İstanbul: İletişim.

Lorey, I. (2014). Yönetimsellik ve Kendini Güvencesizleştirme: Kültür Üreticilerinin Normalleştirilmesi Üzerine. İçinde: A. Artun (Der.) Sanat Emeği (ss. 145-168). İstanbul: İletişim.

McRobbie, A. (2016). Be Creative: Making A Living in the New Culture Industries. Cambridge: Polity.

Morris, M. H. ve Webb, J. W. (2015). Entrepreneurship as Emergence. İçinde: Christina E. Shalley, Michael A. Hitt, ve Jing Zhou (Eds.) The Oxford Handbook of Creati-

vity, Innovation, and Entrepreneurship (ss. 457-476). NY: Oxford University Press.
OECD/European Commission. (2021). The Missing Entrepreneurs 2021: Policies for Inclusive Entrepreneurship and Self-Employment. Paris: OECD Publishing.
Ören, E. (2015). Neoliberal Yönetimsellik, Çalişma İlişkileri Ve "Girişimci Özne". Atatürk Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi, 29(1), 155-169.
Özmakas, U. (2015). İnsan Sermayesinin Kaynağı: Maddi Olmayan Emek. Toplum ve Bilim, (135), 8-26.
Sezgin, S. (2020). Dijital Oyun Ekosistemi: Yaratıcı Endüstri ve Emek. Ankara: Alternatif Bilişim.
Tezcan, A. A. (2021). Çalışan Özne ve Çalışkanlığın Yarattığı Toplumsal Huzursuzluk. Prekarya Dergi, 2(1), 19-20.
Tokumitsu, M. (2015). Do What You Love and Other Lies About Success and Happiness. New York: Regan Arts.

YENİ NESİL GİRİŞİMCİLİK UYGULAMALARI

Editörler:
Dr. Öğr. Üyesi Orhan ÇÖMLEK,
Doç.Dr. Mustafa Kemal TOPCU

Bu kitabın yayın hakkı SİYASAL KİTABEVİ'ne aittir. Yayınevinin ve yayınlayıcısının yazılı izni alınmaksızın kısmen veya tamamen alıntı yapılamaz, hiçbir şekilde kopyalanamaz, çoğaltılamaz ve yayınlanamaz.

YENİ NESİL GİRİŞİMCİLİK UYGULAMALARI

Editör: Dr. Öğr. Üyesi Orhan ÇÖMLEK, Doç.Dr. Mustafa Kemal TOPCU

Yayınevi Editörü: Ertan Akkaş
Kapak ve Sayfa Düzeni: Buse Dilara Dirim
©Siyasal Kitabevi Tüm Hakları Saklıdır.
2023 Ekim, Ankara
ISBN No: 978-625-6586-03-1
Siyasal Kitabevi-Ünal Sevindik
Yayıncı Sertifika No: 14016
Şehit Adem Yavuz Sok. Hitit Apt. 14/1
Kızılay-Ankara
Tel: 0(312) 419 97 81 pbx
Faks: 0(312) 419 16 11
Baskı:
Repro Bir Matbaacılık Kağ. Rekl. Tasarım Tic. Ltd. Şti.
Sertifika No: 47381
İvedik OSB Matbaacılar Sitesi 1514. Cad.
No: 23-25 Yenimahalle/ANKARA
Dağıtım:
Siyasal Kitabevi
Şehit Adem Yavuz Sok. Hitit Apt. 14/1
Kızılay/Ankara
Tel: 0(312) 419 97 81 pbx
Faks: 0(312) 419 16 11
e-posta: info@siyasalkitap.com
http://www.siyasalkitap.com

Bu kitap projesi ST Strateji ve Teknoloji Geliştirme Eğitim Denetim Danışmanlık Sanayi ve Ticaret Ltd.Şti. tarafından kısmen desteklenmiştir.

Bugün eğitim kurumlarında uzaktan eğitim daha fonksiyonel hale gelmiş, böylelikle zaman ve ulaşım açısından önemli avantajlar elde edilmiştir. Yeni nesil girişimcilere bu noktada düşen en önemli görevlerden birisi proaktif davranarak dijitalleşme dahil tüm alanlarda proaktif davranarak bundan sonra doğacak potansiyel ihtiyaçları tespit ederek girişimlerini doğru alanlara kaydırmaktır. Hükümetlere, eğitim kurumlarına ve yatırımcı olma gücüne sahip firma ve şahıslara düşen görev ise girişimci olabilecek ve bu alanda motivasyonu olan bireyleri keşfedip doğru bir şekilde yönlendirerek desteklemektir. Böylelikle tüm dünyada hantallaşmadan uzak, günün ihtiyaçlarına hızlı bir şekilde yanıt cevap verebilen daha adil bir ekonomik düzen kurmak mümkün olabilecektir.

KAYNAKLAR

Akdemir, A. (2012). İşletmeciliğin Temel Bilgileri. Türkmen Kitabevi.

Alan, H. (2020). Genç Girişimciliği ve Sosyal Girişimcilik: Üniversite öğrencileri Üzerinde Bir Araştırma. OPUS International Journal of Society Researches, 16(28), 997-1027.

Bakirtaş, H., & Tekinşen, A. (2006). E-ticaretin Girişimcilik Üzerindeki Etkileri. Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, (16), 125-138.

Bilbeisi, K. M., & Kesse, M. (2017). Tesla: A successful Entrepreneurship Strategy. Morrow, GA: Clayton State University, 1(1), 1-18.

Bosma, N., Hessels, J., Schutjens, V., Van Praag, M., & Verheul, I. (2012). Entrepreneurship and Role Models. Journal of Economic Psychology, 33(2, SI), 410–424.

Bozkurt, Ö. Ç., & Alparslan, A. M. (2013). Girişimcilerde Bulunması Gereken Özellikler ile Girişimcilik Eğitimi: Girişimci ve Öğrenci Görüşleri. Girişimcilik ve Kalkınma Dergisi, 8(1), 7-28.

Casper (t.y.). https://casper.com/ (Erişim tarihi: 24.07.2023).

Çilingir, H.(2023). Yeni Nesil Girişimciliğin Temel Unsurları. Anahtar. https://edergi.sanayi.gov.tr/File/Journal/2023/3/3_2023.pdf

Dickel, P., & Eckardt, G. (2021). Who Wants to Be A Social Entrepreneur? The Role of Gender and Sustainability Orientation. Journal of Small Business Management, 59(1), 196-218

Ebrashi, R.E. (2013). Social Entrepreneurship Theory and Sustainable Social Impact. Social Responsibility Journal, 9(2), 188–209.

Ecolfiltro (t.y.). https://ecofiltro.com.gt/en/our-purpose (Erişim tarihi 20.08.2023).

Elbaşı, İ. (2021). Yeni Nesil Girişimcilik Merkezleri. Girişimcilik Güncel Konular (Ed: Himmet Karadal). Beta. 415-425

Erciyes Teknopark (t.y.). https://erciyesteknopark.com/kadin-girisimciden-eczacilara-ozel-ilk-ortak-alim-ve-takas-platformu/ (Erişim Tarihi: 20.07.2023).

Feldman, M. P. (2001). The entrepreneurial event revisited: firm formation in a regional context. Industrial and corporate change, 10(4), 861-891.

Handayani, R., & Lubis, A. S. (2023). Generation Z Interest of Entrepreneurship in Padangsidimpuan City. Jurnal Ekobis: Ekonomi Bisnis & Manajemen, 13(1), 77-88.

Hmieleski, K. M., & Baron, R. A. (2009). Entrepreneurs' Optimism and New Venture Performance: A Social Cognitive Perspective. Academy of Management Journal, 52(3), 473-488.

İraz, R. (2005). Yaratıcılık ve Yenilik Bağlamında Girişimcilik ve KOBİ'ler. Çizgi Kitabevi.

Jadanet, (t.y). https://jada-net.online/ (Erişim Tarihi:3.07.2023).

Kalyoncuoglu, S., & Faiz, E. (2017). Evaluation of Techno-Initiative Capital Support Program in Building Entrepreneurial Ecosystem within the Scope of Social Marketing. International Business Research, 10(10), 132-147.

Kantur, D. (2007). Kurumsal girişimcilik teması ve ölçümü. In Corporate Entrepreneurship Construct and its Measurement), Proceedings of the 15th National Management and Organization Congress (pp. 133-142).

Kırılmaz, K. S. (2014). Sosyal girişimcilik boyutlarına kuramsal bir bakış. Ekonomi ve Yönetim Araştırmaları Dergisi, 3(2), 55-74.

Kişi, N. (2018). Dijital Çağda Yeni Bir Girişimcilik Yaklaşımı: Dijital Girişimcilik. Cumhuriyet Universitesi Journal of Economics & Administrative Sciences (JEAS), 19(2).

Kiva https://www.kiva.global/kiva-labs/social-enterprises/ (Erişim tarihi 20.08.2023).

Luchsinger, V., & Bagby, D. R. (1987). Entrepreneurship and intrapreneurship: Behaviors, comparisons, and contrasts. SAM Advanced Management Journal, 52(3), 10.

Marangoz, M. (2017). Girişimcilik, Beta Basım Yayım Dağıtım.

Öğütçü, H. (2018). Kuluçka Merkezi ve Hızlandırma Programı nedir?. https://egirisim.com/2018/03/08/kulucka-merkezi-ve-hizlandirma-programinedir-kisaca-ozetledik/. Erişim Tarihi: 21.07.2023).

Özay, E. ve Bayrak Kök, S. (2022). Yeni Nesil Girişimcilik Örneği Olarak Dijital Girişimcilik ve Girişimcilerin Dijital Özellikleri. Pamukkale Üniversitesi İşletme Araştırmaları Dergisi, Cilt:9, Sayı:1, s.211-246.

Ratten, V. (2020). Coronavirus (covid-19) and Entrepreneurship: Changing Life and Work Landscape. Journal of Small Business & Entrepreneurship, 32(5), 503-516.

Rauch, A., Wiklund, J., Lumpkin, G. T., & Frese, M. (2009). Entrepreneurial orientation and business performance: An Assessment of Past Research and Suggestions For The Future. Entrepreneurship Theory and Practice, 33(3), 761-787.

Roundy, P. T. (2017). Hybrid Organizations and The Logics of Entrepreneurial Ecosystems. International Entrepreneurship and Management Journal, 13, 1221-1237.

Sabancı Vakfı (t.y.). https://www.sabancivakfi.org/tr/genel/otsimo (Erişim Tarihi 24.08.2023).

Smart Youth (t.y.). https://www.ktu.edu.tr/dosyalar/tto_03eb9.pdf (Erişim Tarihi:20.07.2023).

Smart Youth (t.y.) https://www.ktu.edu.tr/dosyalar/tto_7e858.pdf (Erişim Tarihi: 20.07.2023).

Thomas, L. ve Soleiman, L. (2023). The Influence of Family Support, Finance, and Business Networks on the Success of Young Entrepreneurs with Innovation Capability as Mediation. International Research Journal of Economics and Management Studies IRJEMS, 2(1).

TOMS, https://www.toms.com/us/about-toms.html (Erişim tarihi 20.08.2023).

Turan, M., & Kara, A. (2007). An Exploratory Study of Characteristics and Attributes of Turkish Entrepreneurs: A Cross-Country Comparison to Irish Entrepreneurs. Journal of International Entrepreneurship, 5, 25-46.

Van Horne, C., Dutot, V., & Zhang, Y. (2016). Young entrepreneurs and the digital space: Case studies from the UAE. International Journal of Business and Management Studies, 5(02), 293-300.

Warby Parker (2022). Impact Report 2022. https://www.warbyparker.com/assets/img/impact-report/Impact-Report-2022.pdf

Wiroto, D. W., & Taan, H. (2019). Business Continuity, Motivation, and Social Conditions of Young Entrepreneurs. Economics & Sociology, 12(4), 166-332.

Yelkikalan, N., Akatay, A., YILDIRIM, H. M., Karadeniz, Y., Can, K. Ö. S. E., Koncagül, Ö., & Eray, Ö. Z. E. R. (2010). Dünya ve Türkiye Üniversitelerinde Girişimcilik Eğitimi. Karamanoğlu Mehmetbey Üniversitesi Sosyal ve Ekonomik Araştırmalar Dergisi, 2010(2), 51-59.

Yesfore (t.y.). https://www.yesforeurope.eu/ (Erişim Tarihi: 30.07.2023).

Zhao, F. & Collier, A. (2016). Digital Entrepreneurship: Research and Practice. In Proceedings of the 9th Annual Conference of the EuroMed Academy Business 2173-2181 Warsaw Poland.

https://www.jadenet.org/ (Erişim Tarihi:20.07.2023)

Bölümün bir sonraki kısmına gelindiğinde ise dört tane başarılı ve bir tane başarısız hızlı uluslararasılaşma deneyimlemiş girişim -TikTok, Skype, Alibaba Group, Wise ve Avaro- incelenmiştir. Bu incelemelerin sebebi, Küresel Doğanlar Modelini uygulamak isteyen Türk girişimcilere var olan örnekler üzerinden öneriler sunmak olmuştur. Bu öneriler şunlardır:

1. Bireylerin kültür fark etmeksizin geçerli olan ihtiyaçlarına yönelik ürünler üretmek.
2. Uluslararası piyasalardaki problemleri tespit ederek bu problemleri giderecek ürünler üretmek.
3. Yerel iş birlikleri yoluyla yabancı piyasalardaki etkinliği arttırmak ve "yabancılık" sorununu çözmek.
4. Müşteri deneyimini ön planda tutarak tüketicilerin ihtiyaçlarını doğru analiz etmek ve talepleri doğrultusunda geliştirmeler yaparak yabancı piyasalara uyum sağlamak.
5. Yeni nesil girişimcilik ve uluslararasılaşma hedefleri doğrultusunda küreselleşme olgusunu içselleştirmek.
6. Küreselleşen dünya düzeninde girişimin kuruluşu, ürün üretimi ve uluslararasılaşma esnasında dijital teknolojilerden olabildiğince faydalanmak, yani dijital temellere dayanan bir girişim yaratmak.

Öneriler kapsamında girişimlerin daha rahat uluslararasılaşması için Y Combinator, SeedCamp, Index Ventures, Wamda Seed, K Start-up Grand Challenge ve KOSGEB adlı girişim destekleyici kurumların sağladığı maddi yardımlar, stratejik danışmanlıklar ve ağ dinamikleri açıklanmıştır.

Sonuç olarak Türk girişimciler, yeni nesil girişimciliği benimsemeli ve Türkiye'ye yüksek katma değer katacak işlere imza atmalıdırlar. Yeni nesil girişimciliği benimsemenin yolu, küresel sistemin dinamiklerine uygun şekilde, Küresel Doğanlar Modelini uygulayarak uluslararasılaşmaktan geçmektedir. Bu yolla girişimlerini yabancı piyasalara açacak olan Türk girişimciler, coğrafi sınırlara bağlı kalmadan potansiyellerini kullanabilecek ve anavatanlarına yüksek katma değer sağlayabileceklerdir.

KAYNAKLAR

Acemoğlu, D., & Robinson, J. A. (2022). Koridora giriş. İçinde: *Dar koridor: Devletler, toplumlar ve özgürlüğün geleceği* (ss. 474-513). Doğan Yayıncılık.

Alibaba (t.y.). *Introduction to Alibaba Group*. https://www.alibabagroup.com/en-US/about-alibaba. Erişim Tarihi: 10 Eylül 2023.

Alibaba Group. (2022). *Fiscal year 2022 annual report*. https://static.alibabagroup.com/reports/fy2022/ar/ebook/en/index.html. Erişim Tarihi: 9 Temmuz 2023.

Asakawa, K., Park, Y., Song, J., & Sang-Ji, K. (2018). Internal embeddedness, geographic distance, and global knowledge sourcing by overseas subsidiaries. Journal of International Business Studies, 49(6), 743–752.

Bas, C., & Sierra, C. (2002). 'Location versus home country advantages' in R&D activities: Some further results on multinationals' locational strategies. *Research Policy, 31*(4), 589–609.

Beck, P. M. (1998). Revitalizing Korea's chaebol. *Asian Survey, 38*(11), 1018–1035. https://doi.org/10.2307/2645683.

Beck, S., Kim, J., Kim, S., & Jung, K. (2015, Nisan 18-23). Why Google cannot be the #1 in Korea? In search for critical success factors from local user experience [Panel]. Republic of Korea. http://dx.doi.org/10.1145/2702613.2736012.

Bloomberg HT. (2021, 21 Nisan). *Alibaba trendyol'a 350 milyon dolar yatırım yaptı*. https://www.bloomberght.com/alibaba-trendyol-a-350-milyon-dolar-yatirim-yapti-2278870. Erişim Tarihi: 12 Temmuz 2023.

Brannen, M. Y. (2004). When Mickey loses face: Recontextualization, semantic fit, and the semiotics of foreignness. *Academy of Management Review, 29*(4), 593–616. https://doi.org/10.5465/amr.2004.14497613.

CB Insights. (t.y.). *The complete list of Unicorn companies.* https://www.cbinsights.com/research-unicorn-companies. Erişim Tarihi: 9 Eylül 2023.

Chang, H. J. (2013a). Prolog. İçinde: *Sanayileşmenin gizli tarihi* (ss. 7-28). Epos Yayınları.

Chang, H. J. (2013b) Tembel Japonlar ve hırsız Almanlar. İçinde: *Sanayileşmenin gizli tarihi* (ss. 250-274). Epos Yayınları.

Chetty, S., & Campbell-Hunt, C. (2004). A strategic approach to internationalization: A traditional versus a "born-global" approach. *Journal of International Marketing, 12*(1), 57–81. https://doi.org/10.1509/jimk.12.1.57.25651.

Christian, D. (2000). Silk roads or steppe roads? The Silk Roads in world history. *Journal of World History, 11*(1), 1–26. https://doi.org/10.1353/jwh.2000.0004.

Citus Data. (t.y.). *Our story: Citus Data, now part of Microsoft*. https://www.citusdata.com/about/our-story/. Erişim Tarihi: 12 Temmuz 2023.

CNBC. (2023, 2 Temmuz). *What happened to Skype* [Video]. YouTube. https://www.youtube.com/watch?v=wc5MNTKLnns. Erişim Tarihi: 11 Temmuz 2023.

Countly. (t.y.). *Comprehensive and secure product analytics*. https://countly.com/. Erişim Tarihi: 13 Temmuz 2023.

Dalrymple, W. (2019, 30 Ağustos). Lessons for capitalism from the East India company. *Financial Times*. https://www.ft.com/content/0f1ec9da-c9a6-11e9-af46-b09e8bfe60c0. Erişim Tarihi: 11 Eylül 2023.

Demirel, F. (2023, 20 Şubat). *Ankara'dan çıkan özel görüntü maskeleme projektörü Vizera, Y Combinator'a seçildi*. Webrazzi. https://webrazzi.com/2014/08/15/ankaradan-cikan-ozel-goruntu-maskeleme-projektoru-vizera-y-combinatora-secildi/. Erişim Tarihi: 13 Temmuz 2023.

Du, J., Zhu, S., & Li, W. H. (2022). Innovation through internationalization: A systematic review and Research Agenda. *Asia Pacific Journal of Management*. https://doi.org/10.1007/s10490-022-09814-z.

Erikson, E. (2014). The European trade with the east Indies. İçinde: *Between the monopoly and free trade: The English East India company, 1600-1757* (ss. 51–76). essay, Princeton University Press.

Fan, T., & Phan, P. (2007). International New Ventures: Revisiting the influences behind the 'born-global' firm. *Journal of International Business Studies*, *38*(7), 1113–1131. https://doi.org/10.1057/palgrave.jibs.8400308.

Figueira-de-Lemos, F., Johanson, J., & Vahlne, J. E. (2011). Risk management in the internationalization process of the firm: A note on the Uppsala Model. *Journal of World Business*, *46*(2), 143–153. https://doi.org/10.1016/j.jwb.2010.05.008.

Fulcher, J., & Scott, J. (2011). Socialization, identity, and interaction. İçinde: *Sociology* (4. ed., ss. 111–147). Oxford University Press.

Gemici, K. (2013). South Korea during the Park Chung Hee era: Explaining Korea's developmental decades. *Asian Journal of Social Science*, *41*(2), 175–192. https://doi.org/10.1163/15685314-12341297.

Gölgeci, I., Ferraris, A., Arslan, A., & Tarba, S. Y. (2019). European MNE subsidiaries' embeddedness and innovation performance: Moderating role of external search depth and breadth. Journal of Business Research, 102, 97–108.

Green, C. D. (2000). *A theory of human motivation A. H. Maslow (1943)*. Classics in the History of Psychology. https://psychclassics.yorku.ca/Maslow/motivation.htm. Erişim Tarihi: 16 Ağustos 2023.

Grieco, J., Ikenberry, G. J., & Mastanduno, M. (2022a). The emergence of a global systems of states, 1500-today. İçinde: *Introduction to international relations: Perspectives, connections, and enduring questions* (3. ed., ss. 34–81). Bloomsbury.

Grieco, J., Ikenberry, G. J., & Mastanduno, M. (2022b). States and markets in the world economy. İçinde: *Introduction to international relations: Perspectives, connections, and enduring questions* (3. ed., ss. 358–393). Bloomsbury.

Hammar, N. (2007). *Skype - reasons for growth* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Stockholm School of Economics, Stockholm, İsveç.

Hemmert, M., Cross, A. R., Cheng, Y., Kim, J.-J., Kohlbacher, F., Kotosaka, M., Waldenberger, F., & Zheng, L. J. (2019). The distinctiveness and diversity of entrepreneurial ecosystems in China, Japan, and South Korea: An exploratory analysis. *Asian Business & Management*, *18*(3), 211–247. https://doi.org/10.1057/s41291-019-00070-6.

Hubbard, R. G., & O'Brein, A. P. (2017). Economics: Foundations and models. İçinde: *Economics* (6. ed., ss. 60–97). Pearson.

Index Ventures. (t.y.). *Index ventures*. https://www.indexventures.com/. Erişim Tarihi: 13 Temmuz 2023.

Johanson, J., & Wiedersheim-Paul, F. (1975). The internationalization of the firm? Four Swedish cases. *Journal of Management Studies*, *12*(3), 305–323. https://doi.org/10.1111/j.1467-6486.1975.tb00514.x.

Kafouros, M. I., Buckley, P. J., Sharp, J. A., & Wang, C. (2008). The role of internationalization in explaining innovation performance. *Technovation*, *28*(1–2), 63–74.

Kang, J. H., & Jin, B. (2007). Determinants of born global firm growth in the apparel industry: A Korean case. *Journal of the Textile Institute*, *98*(2), 137–146. https://doi.org/10.1533/joti.2005.0283.

Kim, L. (1997). Government as a learning facilitator. İçinde: *Imitation to innovation: The dynamics of Korea's technological learning* (ss. 21–58). Harvard Business School Press.

Knight, G. A., & Çavuşgil, S. T. (1996). The born global firm: A challenge to traditional internationalization theory. *Advances in International Marketing*, *8*, 11–26. JAI Press Inc.

Kokalitcheva, K. (2015, 3 Şubat). *Y combinator-backed ebrandvalue wants to show social media's impact on your sales - in Real time*. VentureBeat. https://venturebeat.com/marketing/y-combinator-backed-ebrandvalue-wants-to-show-social-medias-impact-on-your-sales-in-real-time/. Erişim Tarihi: 11 Temmuz 2023.

KOTRA. (t.y.). https://www.kotra.or.kr/english/subList/20000006769. Erişim Tarihi: 1 Temmuz 2023.

K Start-up Grand Challenge. (t.y.). https://www.k-startupgc.org/#main-section6. Erişim Tarihi: 15 Temmuz 2023.

Lee, K., & Kim, S. (2000). Characteristics and economic efficiency of the venture companies in Korea: Comparison with the chaebols and other traditional firms. Seoul Journal of Economics, 13(3), 335–360.

Lee, P. S. (2000). *Economic crisis and chaebol reform in Korea*. Discussion Paper no. 14. APEC Study Center.

Li, W., & Li, C. (2022). Analysis of the internationalization strategy of cross-border e-commerce enterprises: The case of Alibaba group. *iBusiness*, *14*(04), 270–283. https://doi.org/10.4236/ib.2022.144020.

Maxwell, A. G. (2018). *Building brand trust with online marketing: A case study of TransferWise* (Yayımlanmamış lisans tezi). Tallinn University of Technology, Tallinn.

Mcleod, S. (2007). *Maslow's hierarchy of needs theory*. Simply Psychology. https://www.simplypsychology.org/maslow.html. Erişim Tarihi: 16 Ağustos 2023.

Moore, J. W. (2009). Madeira, sugar, and the conquest of nature in the "first" sixteenth century: Part I: From "Island of Timber" to sugar revolution, 1420–1506. Review (Fernand Braudel Center), 32(4), 345–390.

Nam, C., Kim, J., K., Kang, Y., Joh, S., W., & Kim, J. (1999, Mart 3-5). Corporate governance in Korea [Konferans]. Corporate governance in Asia: A comparative perspective, Seul, Kore. https://www.oecd.org/corporate/ca/corporategovernanceprinciples/1931564.pdf.

Nambisan, S. (2017). Digital Entrepreneurship: Toward a digital technology perspective of entrepreneurship. *Entrepreneurship Theory and Practice*, *41*(6), 1029–1055. https://doi.org/10.1111/etap.12254.

Oslo Manual 2018. (2018). *The measurement of scientific, technological and innovation activities*. https://doi.org/10.1787/9789264304604-en.

Oviatt, B. M., & McDougall, P. P. (1994). Toward a theory of international new ventures. Journal of International Business Studies, 25(1), 45–64. https://doi.org/10.1057/palgrave.jibs.8490193.

Pajala, N. (2018). *South Korean business environment and startup ecosystem* [Lisans Bitirme Tezi, Haaga-Helia Üniversitesi]. https://www.theseus.fi/handle/10024/149259.

Pan, Y., & Tse, D. K. (2000). The hierarchical model of market entry modes. Journal of International Business Studies, 31(4), 535–554. https://doi.org/10.1057/palgrave.jibs.8490921.

Parthasarathi, P. (2019a). Hindistan ve küresel ekonomi, 1600-1800. İçinde: Avrupa zenginleşirken Asya neden yoksul kaldı? (ss. 23–56). Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları.

Parthasarathi, P. (2019b). Erken 19. Yüzyıl Hindistan'ında Modern Endüstri. İçinde: Avrupa zenginleşirken Asya neden yoksul kaldı? (ss. 23–56). Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları.

Rui, W. (2018). *Internationalization strategy of Chinese e-commerce firms: The case of Alibaba Group* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). St. Petersburg Üniversitesi, St. Petersburg, Rusya.

Sarasvathy, S., Kumar, K., York, J. G., & Bhagavatula, S. (2014). An effectual approach to international entrepreneurship: overlaps, challenges, and provocative possibilities. Entrepreneurship Theory and Practice, 38(1), 71–93. https://doi.org/10.1111/etap.12088.

SeedCamp (t.y.). *How we invest*. https://seedcamp.com/how-we-invest/. Erişim Tarihi: 13 Temmuz 2023.

Schmuck, R., & Benke, M. (2020). An overview of innovation strategies and the case of Alibaba. Procedia Manufacturing, 51, 1259–1266. https://doi.org/10.1016/j.promfg.2020.10.176.

Sima, S. T. (2022). *Chaebol companies as the backbone of South Korea's economy: Birth, growth, and later abuse of power* [Lisans Bitirme Tezi, Luiss Guido Carli]. http://tesi.luiss.it/31755/.

Sohoni, R. [@rsohoni]. (2015, 9 Eylül). @erhanerdogan *we would love to see them. We have the great* @gocountly *as a Turkish* #seedcamp *co and we'd love more such great founders!*. [Tweet]. Twitter. https://twitter.com/rsohoni/status/641588287673606145?ref_src=twsrc%5Etfw%7Ctwcamp%5Etweetembed%7Ctwterm%5E641588287673606145%7Ctwgr%5E3f67544e4fdab7fe8aba7e1eff47bb0e5e55af65%7Ctwcon%5Es1_&ref_url=https%3A%2F%2Fwebrazzi.com%2F2015%2F09%2F09%2Fportfolyosuna-20-yeni-girisim-ekleyen-seedcamp-turkiyeden-basvurulari-bekliyor%2F. Erişim Tarihi: 14 Temmuz 2023.

Stern, P. J. (2009). History and historiography of the English East India company: Past, present, and future! History Compass, 7(4), 1146–1180. https://doi.org/10.1111/j.1478-0542.2009.00617.x.

Tanev, S. (2012). Global from the start: The characteristics of born-global firms in the technology sector. Technology Innovation Management Review, 2(3), 5–8. https://doi.org/10.22215/timreview/532.

Tayauova, G. (2013). Uluslararası girişimciliğin gelişimine ilişkin yaklaşımların değerlendirilmesi. Жинағы= Procedia V International Congress on Entrepreneurship.– Алматы, 172–177.

T.I.M.E. Association. (2021). *International student mobility report*. https://timeassociation.org/wp-content/uploads/2021/10/TIME_Association_International_Mobility_Report.pdf. Erişim Tarihi: 24 Temmuz 2023.

Topcu, M. K. (2022). Geleceğin girişimcilik model ve stratejileri. İçinde: A. Uğurlu Kara & H. Boztoprak (Ed.), *Yönetsel gelecek* (ss. 755–785). Nobel Yayıncılık.

VizeraLabs. (2014, 13 Ağustos). *Vizera* [Video]. Youtube. https://www.youtube.com/watch?v=5YV8lo-OxZQ. Erişim Tarihi: 12 Temmuz 2023.

WAMDA Capital. (t.y.). https://www.wamdacapital.com/portfolio.php. Erişim Tarihi: 13 Temmuz 2023.

World Bank Open Data. (t.y.). *GDP per capita (current US$) - Korea, Rep*. https://data.worldbank.org/indicator/NY.GDP.PCAP.CD?locations=KR. Erişim Tarihi: 10 Temmuz 2023.

Wills, M. (2017, December 11). *Madeira, the island that helped invent capitalism*. JSTOR Daily. https://daily.jstor.org/madeira-the-island-that-helped-invent-capitalism/. Erişim Tarihi: 10 Ağustos 2023.

Y Combinator. (t.y.) *About y combinator*. https://www.ycombinator.com/about. Erişim Tarihi: 12 Temmuz 2023.

Yin, W., Moon, H.-C., & Lee, Y. W. (2019). The success factors of Korean global start-ups in the digital sectors through internationalization. International Journal of Global Business and Competitiveness, 14(1), 42–53. https://doi.org/10.1007/s42943-019-00003-2.

Yusuf, S. (2023). Korean lessons for African countries. İçinde: Could innovation and productivity drive growth in African countries?: Lessons from Korea (ss. 35–41). Center for Global Development.

Zeplin. (t.y.). *About Us*. https://zeplin.io/about/ Erişim Tarihi: 12 Temmuz 2023.

Zhang, M. Y., & Dodgson, M. (2007). "A roasted duck can still fly away": A case study of technology, nationality, culture and the rapid and early internationalization of the firm. Journal of World Business, 42(3), 336–349. https://doi.org/10.1016 j.jwb.2007.04.005.

Zhang, X. (2010). Global forces and corporate reforms in South Korea. International Political Science Review, 31(1), 59–76. https://doi.org/10.1177/0192512109354472.

Niş pazarlarda elde edilen üstünlük durumlarına göre Türkiye, diğer ülkelere sahip olduğu dijital oyun sektörü etiketini gösterebilir. Ayrıca, dijital oyun sektörünün daha hızlı ve güvenli büyümesi adına dijital oyunların yetkisiz çoğaltma işlemlerine karşı hukuk alanında daha fazla yaptırımlar uygulanabilir.

Dijitalleşmenin önüne geçilmesi gibi bir durumun yaşanılması mümkün olmadığı düşünüldüğünde, daha sağlıklı bir şekilde dijitalleşmenin ilerleyebilmesi için bu yönde tedbirler alınmalıdır. Dijitalleşmeyi eleştiren görüş açıları bakımından, farkındalık yaratılarak eğitim programları düzenlenmelidir. Ülkemizde ilköğretimden başlayarak 'Dijital Oyun Dersi' müfredat programlarına eklenebilir. Bu derste ilköğretim öğrencilerinin dijital oyunun 5n1k (Ne, ne zaman, nasıl, niçin, nerede ve kiminle?) modeliyle eğitilmesi sağlanabilir. Üniversitelerde sadece dijital oyun bölümleri açılabilir. Dijital oyun sektöründe yer almak isteyen gençlerin kariyer planlamaları bu şekilde daha etkili olabilir. Dijital oyun sektöründe gelişmiş ülkelerde eğitim ve staj, sektörde yer alanların ise gözlem yapma ve uygulamaya geçirme adına eğitim alması üniversiteler aracılığı ile erasmus gibi diğer programlar kullanılarak sağlanabilir.

KAYNAKLAR

Aarseth, E. (2014). Ludoloji. The Routledge Refakatçisi Video Oyunu Çalışmalarında, 211-215. Routledge.

Alioğlu, M. ve Algül, A. (2021). Türkiye'de Dijital Oyun Durumu: E-Spor Oyuncularının Değerlendirmeleriyle League Of Legends Örneği. İstanbul Aydın Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, 13(1), 121-154.

Bardakçı, H. (2019). Öz Yetenek Oluşturma Stratejisi Olarak İnovasyonun Önemi: Büyük Ölçekli İşletmeler Üzerinde Bir Araştırma. İstanbul Ticaret Üniversitesi Girişimcilik Dergisi, 2(3), 39-52.

Bateman, C., Lowenhaupt, R. ve Nacke, L. E. (2011). Player Typology ın Theory And Practice. In Digra Conference.

Benlamine, M. S., Dombouya, R., Dufresne, A. ve Frasson, C. (2017). Game Experience and Brain-Based Assessment of Motivational Goal Orientations in Video Games. In International Conference on Brain Function Assessment in Learning, Pages 118–132.

Bicalho, L. F., Baffa, A. ve Feijó, B. (2019). A Game Analytics Model to Identify Player Profiles in Single Player Games. In 2019 18th Brazilian Symposium on Computer Games And Digital Entertainment (Sbgames), Pages 11–20. IEEE.

Bican, P. M., Brem, A. (2020). Digital Business Model, Digital Transformation, Digital Entrepreneurship: Is There A Sustainable "Digital"? Sustainability, 12(13), 5239.

Binark, M. (2007). Yeni Medya Çalışmalarında Yeni Sorular ve Yöntem Sorunu. M. Binark (Ed.), Yeni Medya Çalışmaları İçinde (S. 21–44). Ankara: Dipnot Yayınları.

Binark, M. ve Sütçü, G, (2008), Dijital Oyun, İstanbul, Kalkedon Yayınları.

Bondarenko MP. (2013). Assessment of the Motivation Factors for Professional Sport Activity.Middle-East Journal Of Scientific Research,14 (9), 1221–1225.

Bontchev, B., Vassileva, D., Aleksievapetrova, A., ve Petrov, M. (2018). Playing Styles Based on Experiential Learning Theory. Computers in Human Behavior, 85:319–328.

Brown, K. C. ve Wiles, K. W. (2020). The Growing Blessing of Unicorns: The Changing Nature of The Market for Privately Funded Companies. Journal of Applied Corporate Finance,32(3), 52-72.

Brühlmann, F., Baumgartner, P., Wallner, G., Kriglstein, S. ve Mekler, E. D. (2020). Motivational Profiling of League of Legends Players. Frontiers in Psychology, 11: 1307.

Calegari, G. R. ve Celino, I. (2018). Interplay of Game Incentives, Player Profiles and Task Difficulty in Games with A Purpose. In European Knowledge Acquisition Workshop, Pages 306–321. Springer.

Carneiro, N., Miranda, D., Pereira, G., Mendonça, G. ve Darin, T. (2022). A Systematic Mapping on Player's Profiles: Motivations, Behavior, and Personality Characteristics. Journal on Interactive Systems, 13(1), 257-273.

Chandra, A., Borbora, Z., Kumaraguru, P., ve Srivastava, J. (2019). Finding Your Social Space: Empirical Study Of Social Exploration in Multiplayer Online Games. In 2019 IEEE/ACM International Conference on Advances in Social Networks Analysis and Mining (ASONAM), 1072–1080. IEEE.

Clancy, R. B., Herring, M. P., Macıntyre, T. E. ve Campbell, M. J. (2016), A Review of Competitive Sport Motivation Research. Psychology Of Sport And Exercise, 27, 232- 242.

Çelik, D. (2021). Kitap İncelemesi–2: Yapay Zekâ Çağında Rekabet. İstanbul Gelişim Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi. 486 - 490

Çetinkaya, Aysel (2020). Üretim ve Emek Ekseninde Dijital Oyun Sektöründe Kadın Araştırma Makalesi, Uluslararası İnsan Çalışmaları Dergisi/ International Journal of Human Studies, 5 (2020), 201-219.

Daneels, R., Bowman, N. D., Possler, D. ve Mekler, E. D. (2021). The 'Eudaimonic Experience': A Scoping Review Of The Concept İn Digital Games Research. Media and Communicator, 9(2), 178-190.

De Massis, A., Frattini, F., Kotlar, J., Petruzzelli, A. M. ve Wright, M. (2016). Innovation Through Tradition: Lessons from Innovative Family Businesses And Directions For Future Research. Academy of Management Perspectives, 30(1), 93-116.

Dowell, J. (2007). Digital Games And Learning Gains.

Drachen, A., Canossa, A. ve Yannakakis, G. N. (2009). Player Modeling Using Selforganization in Tomb Raider: Underworld. In 2009 IEEE Symposium On Computational Intelligence And Games, Pages 1–8.

Erdemli, A. (2002). Temel Sorunlarıyla Spor Felsefesi. İstanbul: E Yayınları.

Esentaş, M., Güzel, P. ve Vural, M. (2018). Popüler Kültürde Rekreatif Bir Etkinlik Olarak Dijital Sporlar. *Beden Eğitimi Ve Spor Bilimleri Dergisi*, *20*(1), 71-79.

Esslin, M. (2001). Televizyon Çağı: TV Beyaz Camın Arkası (M. Çiftkaya, Çev.). İstanbul: Pınar Yayınları.

Fidaner, I, (2009). Dijital Oyun Rehberi, Makinelerin Anlattıkları, İstanbul, Kalkedon Yayınları.

Gornall, W. ve Strebulaev, I. A. (2020). Squaring Venture Capital Valuations With Reality. Journal of Financial Economics, 135(1), 120-143.
Gornall, W. ve Strebulaev, I. A. (2020). Squaring Venture Capital Valuations with Reality. Journal of Financial Economics, 135(1), 120-143.
Guyne, R. H. (2007). The Educational Benefits Of Video Games. Educators' Ezine.
Gül, M. E. (2019). Kültür Sektörü Ürünü Olarak Dijital Oyunlar: Playerunknown's Battlegrounds (Pubg) Oyunu Örneği. Uluslararası Kültürel ve Sosyal Araştırmalar Dergisi (UKSAD), 5(2), 448-465.
Hormiga, E., Xiao, L. ve Smallbone, D. (2018). Entrepreneurial Dynamics and Institutional Changes. Journal Of Evolutionary Studies İn Business, 3(1),1- 16.
Ilgaz, C. ve İnci, A. (2020). Türkiye'de Yeni Medya Ortamı ve Dijital Oyun Olgusu. Yeni Medya Elektronik Dergisi, 4(1), 1-9.
Jinzhi, Z. ve Carrick, J. (2019). The Rise Of The Chinese Unicorn: An Exploratory Study of Unicorn Companies in China. Emerging Markets Finance and Trade, 55(15), 3371-3385.
Kaymas, S. (2017), Yeni Bağlamlarında Devam Eden Sorunlar: Dijital Kapitalizm ve Kullanıcı Emeğini Yeniden Düşünmek Üzerine, Intermedia International E-Journal Issn: 2149-3669, 3(5), 320-343.
Kaymas, S. (2020). Yaratıcı Sektörler, Kültür Temelli Girişimcilik ve Eleştirel Ekonomi Politik: Kör Noktayı Yeniden Düşünmek. İnsan ve İnsan, 7(26), 93-113.
Kepenek, E. B. (2020). Türkiye Dijital Oyun Sektöründe Nitelikli İşgücü Sorunsalı: Sosyo-Ekonomik Bir Bakış. Politik Ekonomik Kuram, 4(2), 296-309.
Kirriemuir, J. (2002). Video Gaming, Education and Digital Learning Technologies. D-Lib Magazine, 8(2), 7.
Kubaş, A. (2018). Girişimcilerin Yatırım Kararı Süreçleri, Sosyal Bilimler Araştırma Dergisi, 7(4), 149-154.
Küçükvardar, M. ve Türel, E. (2022). Covid-19 Pandemisinde Dijital Oyun Oynama Düzeyi Üzerine Bir Araştırma. Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, (47), 47-58.
Le Dinh,T., Vu, M.C. ve Ayayi, A. (2018). Towards A Living Lab for Promoting The-Digital Entrepreneurship Process, International Journal of Entrepreneurship, 22 (1), 1-17.
Lee, Y. D., Oh, S. ve Yoon, Y. (2020). An Exploratory Study on The Characteristics of The Global Unicorn Club'and The Factors Influencing Its Valuation: Focusing on The Unicorn Club In 2019. Asia-Pacific Journal of Business Venturing and Entrepreneurship, 15(6), 1-26.
Lieberman, D. A., Fisk, M. C. ve Biely, E. (2009). Digital Games for Young Children Ages Three to Six: From Research to Design, Computers in The Schools, 26(4), 299-313.
Mcgregor, N. (2013). Business Growth, The Internet And Risk Management in The Computer Games Industry. In Changing The Rules of The Game (65-81). London: Palgrave Macmillan.
Navratil, V. (2018). D. S. Master Thesis Start-ups within the Industry 4.0, a Challenge for the Czech Republic, Aalborg Unıversıtet.

Nacke, L. E., Bateman, C., ve Mandryk, R. L. (2014). Brainhex: A Neurobiological Gamer Typology Survey. Entertainment Computing, 5(1): 55–62.

Öztürk, B. N. ve Bülbül, S. (2022). Mobil Oyun Pazarında Marka Kimliği İncelemesi: Tencent Games Örneği. Alanya Akademik Bakış, 6(3), 2885-2912.

Pinheiro, A., Oliveira, A. Ve Alturas, B. (2022, December). Playing and Socializing Adults' Perceptions of The FIFA Digital Game. In *Informatics* (Vol. 10, No. 1, SS: 2). MDPI.

Pwc Küresel Eğlence Medya 2022-2026 Verileri.

R.E, Yuleva–Chuchulayna. (2021). Digitalization and Innovation As A Factor In Increasing The Competitiveness of Small and Medium-Sized Enterprises. Knowledge. International Journal, 45(1), 83-87.

Räsänen, M., Mäkynen, H., Möttönen, M. ve Goetz, J. (2021). Path To European Quantum Unicorns. EPJ Quantum Technology, 8(1), SS: 5.

Ratten, V. (2022). Unicorn Companies in Southeast Asia. In Driving Entrepreneurship in Southeast Asia, 44-53. Routledge.

Rodrigues, C. D. Ve Noronha, M. E. S. (2021). What Companies Can Learn From Unicorn Startups to Overcome The COVID-19 Crisis. Innovation & Management Review, (Ahead-Of-Print).

Rodrigues, L. A. And Brancher, J. D. (2018). Improving Players' Profiles Clustering From Game Data Through Feature Extraction. In 2018 17th Brazilian Symposium On Computer Games and Digital Entertainment (Sbgames), Pages 177–17709. IEEE.

Ropęga, J. (2019). Novice and Habitual Entrepreneurs: Entrepreneurial Motivations And Exploitation of Opportunities As A Part of Entrepreneurial Process. Wydawnictwo Politechniki Łódzkiej. (13), 131-144.

Ruggill, J., Mcallister, K., Nichols, R. ve Kaufman, R. (2016). Inside The Video Game Industry: Game Developers Talk About The Business of Play. New York: Routledge.

Sağlam, M. ve Topsümer, F. (2019). Üniversite Öğrencilerinin Dijital Oyun Oynama Nedenlerine İlişkin Nitel Bir Çalışma [A Qualitative Study On The Reasons Of Digital Game Playing Of University Students]. Akdeniz Üniversitesi İletişim Fakültesi Dergisi, 32, 485–504.

Sahut, J. M., Iandoli, L. ve Teulon, F. (2021). The Age Of Digital Entrepreneurship. Small Business Economics, 56(3), 1159-1169.

Samur, Y. Dijital Oyunlar. TRT Akademi, 7(16), 821-823.

Savaş, S., Güler, O., Kemal, K., Çoban, G. ve Güzel, M. S. (2021). Eğitimde Dijital Oyunlar ve Oyun ile Öğrenme. International Journal of Active Learning, 6(2), 117-140.

Sayar, T. E. (2022). Türkiye'de Dijital Oyun Sektörü ve Okuryazarlık Faaliyetlerine İlişkin Bir Değerlendirme.

Schuurman, D., De Moor, K., De Marez, L.ve Van Looy, J. (2008). Fanboys, Competitors, Escapists and Time-Killers: A Typology Based on Gamers' Motivations for Playing Video Games. In Proceedings of The 3rd International Conference on Digital Interactive Media İn Entertainment and Arts, 46-50.

Sezgin, S., Binark, F., Yalçın, H. ve Bayraktutan, G. (2018). Türkiye'de Dijital Oyun Çalışmalarının 10 Yılı: Bir TÜBİTAK-SOBAG Araştırmasının Boylamsal Etki Değerlendirmesi. Kültür ve İletişim, 21.

Shen, Y. S., Choi, H. C., Joppe, M., ve Yi, S. (2020). What Motivates Visitors To Participate in A Gamified Trip? A Player Typology Using Q Methodology. Tourism Management, 78:104074.

Si, C., Pisan, Y., Tan, C. T., ve Shen, S. (2017). An İnitial Understanding of How Game Users Explore Virtual Environments. Entertainment Computing, 19:13–27.

Smith, J. (2020). Digital Marketing For Businesses in Easy Steps. In Easy Steps Limited.

Tondello, G. F., Arrambide, K., Ribeiro, G., Cen, A. J. L. ve Nacke, L. E. (2019). "I Don't Fit İnto A Single Type": A Trait Model And Scale Of Game Playing Preferences. In IFIP Conference On Human-Computer Interaction , Pages 375–395. Springer.

Tondello, G. F., Wehbe, R. R., Orji, R., Ribeiro, G., ve Nacke, L. E. (2017). A Framework and Taxonomy of Videogame Playing Preferences. In Proceedings of The Annual Symposium on Computer-Human Interaction İn Play, Pages 329–340.

Urbinati, A., Chiaroni, D., Chiesa, V. ve Frattini, F. (2019). The Role of Business Model Design in The Diffusion of Innovations: An Analysis of a Sample Of Unicorn-Tech Companies. International Journal of Innovation and Technology Management, 16(01),1950011.

Vahlo, J., Kaakinen, J. K., Holm, S. K. ve Koponen, A. (2017). Digital Game Dynamics Preferences and Player Types. Journal Of Computer Mediated Communication, 22(2):88–103.

Veleva, S. S. ve Tsvetanova, A. I. (2020, September). Characteristics of The Digital Marketing Advantages and Disadvantages. In IOP Conference Series: Materials Science and Engineering (Vol. 940, No. 1, P. 012065). IOP Publishing.

Westbrook, A. D. (2020). We ('Re) Working on Corporate Governance: Stakeholder Vulnerability İn Unicorn Companies. U. Pa. J. Bus. L., 23, 505.

Yee, N. (2006). Motivations for Play in Online Games. Cyberpsychology & Behavior, 9(6), 772-775.

Zanbak, M. ve Gülşen M. A. (2019). "Ekonomilerin Kalkınmasında Yeni Aşama: Startup'tan Küresel Unicorn'a," V. Uluslararası İnsan, Toplum ve Spor Bilimleri Sempozyumu, Antalya.

Zelyurt, M. Kerem. (2021). "Türkiye'de E Spor'u "İyi Oyun" Filmi Üzerinden İncelemek: E- Sporda Sosyolojik Temalar Üzerine Niteliksel Bir Çözümleme", Sosyologca, 21, 260-278.

Internet Kaynakları

1. https://Www.Reportlinker.Com/P06246500/Digital-PC-Games-Global-Market-Report.Html Erişim Tarihi: 22.02.2023
2. https://Www.Cbinsights.Com/Research-Unicorn-Companies Erişim Tarihi:
3. https://Www.Gaminginturkey.Com/Tr/Turkiye-Oyun-Sektoru-2022-Raporu Erişim Tarihi: 02.03.2023
4. https://www.tencent.com/en-us/about.html#about-con-4 Erişim Tarihi: 04.04.2023
5. https://www.ekonomist.com.tr/makale/oyun-sektorunun-yarattigi-firsatlar-30789 Erişim Tarihi: 28.02.2023

6. https://newzoo.com/content/uploads/2017/06/Flagship_reports_Games_Factsheet.pdf Erişim Tarihi: 04.03.2023
7. https://bilisimvadisi.com.tr/wpcontent/uploads/2022/05/Dijital_Oyun_Calistay_Raporu-Re-Think.pdf Erişim Tarihi: 10.04.2023
8. https://research-assets.cbinsights.com/2023/01/10135115/Number-of-new-unicorns-Q123.png Erişim Tarihi: 01.05.2023
9. https://turcorn.gov.tr/en/4-turkish-unicorns-on-how-to-support-digital-transformation-and-the-startup-ecosystem-2/#:~:text=Its%20national%20target%20is%20to,its%20establishment%20as%20a%20Republic. Erişim Tarihi: 03.02.2023
10. https://www.reportlinker.com/p06246500/Digital-PC-Games-Global-Market-Report.html?utm_source=GNW Erişim Tarihi:15.02.2023

mek ve tanıtabilmek için en son trendler ve teknolojileri takip ederek güncel kalabilmek önemlidir. Buna ek olarak yeni nesil dijital bir girişimci olmak için belirli bir düzeyde öz disiplin ve motivasyonla harekete geçilmelidir. Geleneksel 9'dan 5'e kadar olan işlerin aksine, yeni nesil bir dijital girişimci kendi işini yürütmede ve kendi başarısından sorumlu olması sebebiyle kendisini içsel motive edebilmeli ve işini tutkuyla yapmalıdır.

KAYNAKÇA

Adobe (2023). Digital Entrepreneurship Starting A Business online https://www.adobe .com/acrobat/resources/digital-entrepreneurship-starting-a-business-online.html . Erişim Tarihi: 04.05.2023.

Anadolu Ajansı, (2023). Netflix'in Abone Sayısı Beklentileri Aştı, https://www.ntv.com .tr/ntvpara/netflixin-abone-sayisi-beklentileri-asti,4Lqgaroza0GLVgesqmQtKw# :~:text=ABONE%20SAYISI%20230%20MİLYONU%20GEÇTİ&text=Netflix%27in% 20dünya%20genelinde%20abone,art%20arda%20abone%20kaybı%20yaşamıştı, Erişim Tarihi: 21.03.2023.

Bharadwaj, A., El Sawy, O. A., Pavlou, P. A.and Venkatraman, N. V. (2013). Digital Business Strategy: Toward a Next Generation of Insights. MIS Quarterly, 37 (2), 471-482, Available at SSRN: https://ssrn.com/abstract=2742300.

Bounfour, A. (2016). Digital Futures, Digital Transformation. From Lean Production to Acceluction. *Cham.* İçinde. Springer International Publishing Switzerland.

Brennan, L. (2018). How Netfix Expanded to 190 Countries in 7 Years, https://hbr.org/ 2018/10/how-netflix-expanded-to-190-countries-in-7-years, Erişim Tarihi: 11.04. 2023.

Cuervo, Á., Ribeiro, D. And Roig, S. (2007). Entrepreneurship: Concepts, Theory And Perspective. Springer.

Davidson, E. and Vaast, E. (2010). Digital Entrepreneurship And Its Sociomaterial Enactment. Proceedings of the Annual 43rd Hawaii International Conference on System Sciences (HICSS) (s. 1-10). içinde Hawaii: IEEE.

Deloitte. (2023). Türkiye'de Dijital Değişime CEO Bakışı, www.deloitte.com: https://www2.deloitte.com/content/dam/Deloitte/tr/Documents/technology-media-telecommunications/turkiyedeki-dijital-degisime-CEO-bakisi.pdf, Erişim Tarihi: 07.03.2023

Endeavor (2023). Endeavor Girişimcisi Yemeksepeti'nin Başarısı Türk Girişimciliğinin Çıtasını Yükseltti, https://endeavor.org.tr/wp-content/uploads/2015/05/ Yemeksepeti-Endeavor_BB.pdf, Erişim Tarihi: 22.04.2023.

Fortune (2018). Alibaba'nın Bir Türkiyesi Var. http://www.fortuneturkey.com/alibaba nin-bir-turkiyesi-var-54782, Erişim Tarihi: 14.04.2023.

Gale, M. and Aarons. C. (2018). Digital Transformation: Delivering On The Promise. Lead (S. 30-36). İçinde, Leader to Leader, University of Pittsburgh.

Gençoğlu, F. (2021). Sahibinden.com 2021 verileri açıklandı, https://www.aa.com.tr/tr/ sirkethaberleri/e-ticaret/sahibindencom-2021-verileri-aciklandi/669793#, Erişim Tarihi: 11.05.2023.

Giones, F. and Brem, A. (2017). Digital Technology Entrepreneurship: A Definition And Research Agenda. Technology Innovation Management Review, 7(5), 44-51.

Gohmann, S. F. (2012). : Institutions, Latent Entrepreneurship, And Self-Employment: An International Comparison. Entrepreneurship Theory and Practice, 36(2).

Gujrati, R. (2020). Digital Entreprenuership. New Delhi, India: Tradepreneur Global Academic Platform, 84-87.

Hess, T., Matt, C., Benlian, A., and Wiesböck, F. (2016). Options For Formulating A Digital Transformation Strategy. MIS Quarterly Executive, 15(2),103-119.

Hsieh, Y. and Wu, Y. J. (2018). Entrepreneurship Through The Platform Strategy The Digital Era: Insights And Research Opportunities. Computers in Human Behavior, 95, 315-323.

Hu, H., Huang, T., Zeng, Q. And Zhang, S. (2016). The Role Of Institutional Entrepreneurship in Building Digital Ecosystem: A Case Study Of Red Collar Group. RCG. International Journal of Information Management, 36(3), 496-499.

Hurst, S. (2018). SocietyOne Change Up: Jason Yetton Steps Down As CEO & Managing Director; Mark Jones is Named Interim CEO, Crowdfund Insider, https://www.crowdfundinsider.com/2018/07/136095-societyone-change-up-jason-yetton-steps-down-as-ceo-mark-jones-is-named-interim-ceo/

Indeed. (2023). What Is Digital Entrepreneurship? (With Benefits and Tips). I. E. Team, https://www.indeed.com/career-advice/career-development/digital-entrepreneurship. Erişim Tarihi: 12.03.2023

Investing, (2023). Yeniden Yazılan Kurallar: Jeff Bezos ve Amazon'un Sıra Dışı Başarı Öyküsü, https://tr.investing.com/analysis/yeniden-yazlan-kurallar-jeff-bezos-ve-amazonun-sra-ds-basar-ykusu-200492466, Erişim Tarihi: 19.09.2023.

Kane, G.C., Palmer, D., Phillips, A.N., Kiron, D. and Buckley, N. (2015). Strategy, not Technology, Drives Digital Transformation: Becoming a Digitally Mature Enterprise. http://sloanreview.mit.edu/projects/strategy-drives-digital-transformation/

Kara, M. (2015). Onedio'nun Aylık 17 Milyon Tekil Ziyaretçisinin Yüzde 70'i Mobilden Geliyor, https://webrazzi.com/2015/04/14/onedio-tekil-mobil-ziyaretci-sayisi/, Erişim Tarihi: 14.04.2023.

Lehmann, J. and Rosenkranz, C. (2017). The Trajectories of Digital Entrepreneurship: Disentangling the Digital. In: Thirty-eighth International Conference on Information Systems, 10.12.2017 - 13.12.2017, Seoul, Republic of Korea.

Maguire, S., Hardy, C. And Lawrence, T. B. (2004). Institutional Entrepreneurship In Emerging Fields: HIV/AIDS Treatment Advocacy In Canada. The Academy of Management Journal, 47(5), 657-679.

Matt, C., Hess, T. and Benlian, A. (2015). Digital Transformation Strategies, Business and Information Systems Engineering, 57(5), 339–343, http://link.springer.com/ article/10.1007/s12599-015-0401-5.

Nambisan, S. (2017). Digital Entrepreneurship: Toward a Digital Technology Perspective of Entrepreneurship. Entrepreneurship Theory and Practice, 41(6).

Oumlil, R. and Juiz, C. (2018). Acceptance Of Tourism E-entrepreneurship: Application To Educational Balearic Islands Context. Journal of Entrepreneurship Education, 21(1), 1-16.

Özay, E., ve Bayrak Kök, S. (2022). Dijital Girişimcilik. Yeni Nesil Girişimcilik Örneği Olarak Dijital Girişimcilik ve Girişimcilerin Dijital Özellikleri. Pamukkale Üniversitesi İşletme Araştırmaları Dergisi, 9(1), 211-246.

Rashidi, R., Yousefpour, S., Sani, Y. and Rezaei, S. (2013). : Presenting A Butterfly Ecosystem For Digital Entrepreneurship Development In Knowledge Age. 7th International Conference on Application of Information and Communication Technologies,Bakü.

Richter, C., Kraus, S., Brem, A., Durst, S. and Giselbrecht, C. (2017). Digital Entrepreneurship: Innovative Business Models For The Sharing Economy. Creativity and Innovation Management, 26(3), 300-310.

Rowley, J. (2000). From Learning Organisation To Knowledge Entrepreneur. Journal of Knowledge Management, 4(1), 7-15. https://doi.org/10.1108/13673270010315362.

Shane, S., and Venkataraman, S. (2000). The Promise Of Entrepreneurship As A Field Of Research. Academy of Management Review, 25(1), 217-226.

Smith, C., Smith, J. B. and Shaw, E. (2017). Embracing Digital Networks: Entrepreneurs' Social Capital Online. Journal of Business Venturing, 32(1), 18-34.

Sussan, F. and ACS, Z. (2017). The Digital Entrepreneurial Ecosystem. Small Business Economics, 49, 55-73.

Timmons, J. A. and Spinelli, S. (2004). New Venture Creation: Entrepreneurship for the 21st century. J. &. Timmons içinde, 6th edition. McGraw-Hill, New York.

Vikipedi, (2023-a). https://tr.wikipedia.org/wiki/Google, Erişim Tarihi: 11.05.2023.

Vikipedi, (2023-b). https://tr.wikipedia.org/wiki/Meta,_Inc., Erişim Tarihi: 11.05.2023.

Vikipedi, (2023-c). https://tr.wikipedia.org/wiki/Airbnb, Erişim Tarihi: 11.05.2023.

Vikipedi, (2023-d). https://tr.wikipedia.org/wiki/WeChat, Erişim Tarihi: 11.05.2023.

Vikipedi, (2023-e). https://tr.wikipedia.org/wiki/Alibaba_Group, Erişim Tarihi: 11.05.2023.

Vikipedi, (2023-f). https://tr.wikipedia.org/wiki/Uber, Erişim Tarihi: 11.05.2023.

Vineela, S. (2018): Digital Entrepreneurship. IJIRMPS, 6(4), 441-448.

Webmasto. (2017). Youthall Markasıyla Yenilenen Stajim.net, Avrupa'ya Açılıyor, https://webmasto.com/youthall-markasiyla-yenilenen-stajim-net-avrupaya-aciliyor, Erişim Tarihi: 14.04.2023.

Welsum, D. (2016). Enabling Digital Entrepreneurs. D. Welsum içinde, World Development Report, World Bank Groupt, Washington, 1-16.

Yaghoubi, N. M., Salehi, M., Eftekharian, A. And Samipourgiri, E. (2012). Identification Of The Effective Structural Factors On Creating And Developing Digital Entrepreneurship İn The Agricultural Sector. African Journal of Agricultural Research, 7(6), 1047-1053.

KAYNAKLAR

Acs, Z.J., ve Audretsch, D.B. (2010). Handbook of entrepreneurship research: An inter-disciplinary survey and introduction. Springer Science & Business Media.

Alan, A.K., Kabadayı, E.T., ve Erişke, T. (2018). İletişimin yeni yüzü: dijital pazarlama ve sosyal medya pazarlamasi. Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi, 17(66), 493-504.

Aykut, A. ve Koç, A. (2021). Çağdaş Sanatta Yenilik ve Yenilikçilik. Uluslararası Sanat ve Sanat Eğitimi Dergisi-Jia Journal, 4(6), 13-40.

Bilton, C. (2007). Management and Creativity: From Creative Industries to Creative Management. Blackwell Publishing.

Bilton, C. (2018). Creative Strategy: A Guide for Innovation. SAGE Publications.

Black, S. (2013). The sustainable fashion handbook. Thames & Hudson.

Blank, S. ve Dorf, B. (2012). The startup owner's manual: The step-by-step guide for building a great company. K&S Ranch.

Böhme, T. ve Schafers, A. (2019). Sustainability in the Creative Industries: A Systematic Literature Review. Sustainability, 11(14), 3853.

Bridgstock, R. (2013). Reinventing the Artist Entrepreneur: From 'Starving Artist'to 'Entrepreneurial Artist'. Education+ Training, 55(4-5), 335-352.

Caves, R. (2000). Creative industries: Contracts between art and commerce. Harvard University Press.

Chesbrough, H. (2003). Open Innovation: The New Imperative for Creating and Profiting from Technology. Harvard Business Press.

Çetinkaya, A.Ş. ve Öztürk, F.N. (2023). Yenilikçilik ve İç Girişimcilik İlişkisinde Sosyal Medyanın Rolü. Tarsus Üniversitesi Uygulamalı Bilimler Fakültesi Dergisi, 3(1), 1-12.

De Fillippi, R. ve Wikström, P. (2014). Entrepreneurs in the Music Business: Organizational Identity and Strategy. International Journal of Entrepreneurship and Small Business, 21(3), 292-306.

DeFillippi, R. ve Roser, T. (2019). Entrepreneurship in the Creative Industries: An International Perspective. Edward Elgar Publishing.

Deliormanlı, A., Özdemir, C. ve Düşmezkalender, E. (2023). Turizmin Dönüştürücü Gücü: Airbnb Deneyimi. Turizm Akademik Dergisi, 10(1), 85-100.

Demir, E.M. (2014). Yaratıcı Endüstriler. Ankara Üniversitesi İlef Dergisi, 1(2), 87-107.

Doğan, C. (2023). Sanatı Metalaştırmak: Sanat Pazarı ve Sanat Pazarlaması. Turkish Online Journal of Design Art and Communication, 13(3), 590-603.

Drucker, P. F. (1985). Innovation and entrepreneurship: Practice and principles. Harper & Row.

Ellsworth-Jones, W. (2013). The story behind Banksy. Smithsonian Magazine, 1-3.

Erkan, D. (2017). Kahramanmaraş gelenekli iğne işi motiflerinin modern yaklaşımla tekstil yüzeylerine uygulanması. Art-e Sanat Dergisi, 10(20), 551-567.

Esmer, Y. (2020). Etik Girişimcilik. Kastamonu Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi, 22(1), 35-55.

Florida, R. (2002). The Rise of the Creative Class: And How It's Transforming Work, Leisure, Community, and Everyday Life. Basic Books.

Gergen, K. J. (1991). The Saturated Self: Dilemmas of Identity in Contemporary Life. Basic Books.

Gundry, L.K. ve Kickul, J.R. (2007). Gaining leverage from creativity: How small business leaders use their resources to create strategic advantage. Journal of Business Venturing, 22(1), 147-173.
Gürel, E. ve Arslan, E. (2021). Kişisel Marka ve Kişisel Markalaşma: Google Doodle Üzerine Bir Analiz. Akdeniz Üniversitesi İletişim Fakültesi Dergisi, 36, 268-301.
Gürel, E. ve Arslan, E. (2020). Kişisel marka ve kişisel markalaşma: Bir literatür çalışması. Ordu Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Sosyal Bilimler Araştırmaları Dergisi, 10(3), 694-706.
Hesmondhalgh, D. (2007). The cultural industries. SAGE.
Hesmondhalgh, D. ve Baker, S. (2011). Creative labor: Media work in three cultural industries. Routledge.
Hiçyilmaz, Y. (2020). Görsel Sanatlar Öğretmen Adaylarının Sosyal Medyanın Sanat Eğitimi Sürecinde Kullanımına Yönelik Görüşleri. Güzel Sanatlar Enstitüsü Dergisi, 26(45), 588-593.
Hjorth, D. ve Johannisson, B. (2007). Fashioning the entrepreneurial self: image and identity-work among creative workers. International Journal of Entrepreneurial Behavior & Research, 13(3), 160-185.
Holt, D. B. (2004). How Brands Become Icons: The Principles of Cultural Branding. Harvard Business Review Press.
Hossain, M.Z. ve Al Hasan, M. (2021). Creative Entrepreneurship in the Age of Remote Work and Collaboration. International Journal of Entrepreneurship and Innovation, 22(5), 419-432.
Howkins, J. (2001). The Creative Economy: How People Make Money from Ideas. Penguin.
Johannisson, B. (2000). Networking and entrepreneurship in a cultural context. Small Business Economics, 14(3), 247-261.
Jones, O. ve Lorenzen, M. (2008). The hermeneutics of shadow dancing: researching the interrelationships between creative artists, the creative process and the creative industries. Creativity and Innovation Management, 17(4), 270-283.
Knight, F. H. (1921). Risk, Uncertainty and Profit. Houghton Mifflin Company.
Küpeli, T. Ş. (2017). Yaratıcı Ekonomide Turizm Sektörünün Yeri: Yaratıcı Turizm Faaliyetlerine Yönelik Bir Değerlendirme. Gazi Üniversitesi Turizm Fakültesi Dergisi, (1), 22-51.
Landry, C. (2000). The Creative City: A Toolkit for Urban Innovators. Comedia.
Lazzeretti, L., Capone, F. ve Seçilmiş, İ.E. (2014). Türkiye'de yaratıcı ve kültürel sektörlerin yapısı. Maliye Dergisi, 166(1), 195-220.
Lumpkin, G.T. ve Dess, G.G. (1996). Clarifying the entrepreneurial orientation construct and linking it to performance. Academy of Management Review, 21(1), 135-172.
Martin, R.L. (2009). The design of business: Why design thinking is the next competitive advantage. Harvard Business Press.
McRobbie, A. (2002). Clubs to Companies: Notes on the Decline of Political Culture in Speeded Up Creative Worlds. Cultural Studies, 16(4), 516-531.
Mokyr, J. (1990). The lever of riches: Technological creativity and economic progress. Oxford University Press.

Mollick, E. (2014). The Dynamics of Crowdfunding: An Exploratory Study. Journal of Business Venturing, 29(1), 1-16.
O'Connor, J. (2002). The Cultural and Creative Industries: A Literature Review. Creativity, Culture and Education, 1(1), 7-36.
Pratt, A.C. ve Jeffcutt, P. (2009). Creativity, Innovation and the Cultural Economy. Routledge.
Rao, H., Sutton, R. ve Webb, A.P. (2008). Innovation lessons from Pixar: An interview with Oscar-winning director Brad Bird. 873-892
Ross, J.I., Lennon, J.F. ve Kramer, R. (2020). Moving beyond Banksy and Fairey: Interrogating the co-optation and commodification of modern graffiti and street art. Visual Inquiry: Learning ve Teaching Art, 9(1-2), 5-23.
Salib, P.N. (2015). The law of Banksy: Who owns street art?. The University of Chicago Law Review, 2293-2328.
Sarasvathy, S.D. (2001). Causation and effectuation: Toward a theoretical shift from economic inevitability to entrepreneurial contingency. Academy of Management Review, 26(2), 243-263.
Sarı, Engin, (2018). Sanat Olgusunun Tarihsel Süreçte Değişen Tanımı, İşlevi ve Değeri Üzerine. Erciyes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 32(45), 131-151.
Sawhney, M. ve Verona, G. (2020). The Innovator's Dilemma in Niche Markets: The Evolution of Creative Business Models. MIT Sloan Management Review.
Schumpeter, J.A. (1934). The theory of economic development: An inquiry into profits, capital, credit, interest, and the business cycle. Harvard University Press. 137-148
Schumpeter, J.A. (1947). "The Creative Response in Economic History", Journal of Economic History, 7(2), 149-59. Tekrar basım, Witt, U. (der.). (1993) Evolutionary Economics, (ss. 3-13). New York: Edward Edgar Publishing.
Sebik Gündüz, C. (2022). II. Meşrutiyet Dönemi Kadın Algısının Sanata Yansıması: Girişimci Kişiliğiyle İlk Türk Kadın Ressam Mihri Rasim, 19 Mayıs Sosyal Bilimler Dergisi, 3(2), 186-193.
Selvi, Y. ve Koca, B. (2016). Banksy'yi anlamak. Art-e Sanat Dergisi, 9(18), 278-306.
Shane, S., ve Venkataraman, S. (2000). The promise of entrepreneurship as a field of research. Academy of Management Review, 25(1), 217-226.
Sinha, R.K. (2018). Intellectual Property Protection in the Digital Age: Challenges and Strategies. International Journal of Information Management, 43, 228-235.
Sozcu.com.tr (2022), Sokak sanatçısı Banksy dünyaca ünlü lüks markaya savaş açtı _19 Kasım, www.sozcu.com.tr/hayatim/kultur-sanat-haberleri/sokak-sanatcisi-banksy-dunyaca-unlu-luks-markaya-savas-acti, Erişim T: 07.07.2023.
Throsby, D. (2001). Economics and culture. Cambridge University Press.
Yağcı, U. ve Küpeli, A.E. (2022). Türkiye'de şirketlerin yatırım aracı olarak sanat. Uluslararası Disiplinlerarası ve Kültürlerarası Sanat, 7(14), 104-121.
Yaman, F. (2012). Toplumda kişisel marka olmak: Türkiye'nin kişisel markaları. İnsan ve Toplum Bilimleri Araştırmaları Dergisi, 1(4), 182-197.
Yaşar, M. (2020). Girişimci sanatçı modeli: Ahmet Güneştekin örneği. Journal of International Social Research, 13(73).

Yeşilyurt, E. (2020). Yaratıcılık ve yaratıcı düşünme: Tüm boyut ve paydaşlarıyla kapsayıcı bir derleme çalışması. OPUS International Journal of Society Researches, 15(25), 3874-3915.

Yıldız, H. (2018). Girişimciler ve Sanatçılar Arasındaki 7 Benzerlik, www.girişimci gazetesi.com, https://www.girisimcigazetesi.com/girisimciler-ve-sanatcilar-arasindaki-7-benzerlik-53, Erişim T.: 10.07.2023.

döngüsünü sağlayacak Bacıyan Felsefesi, hayatının her aşamasında fıtratına, kişisel özellikleri ve mutluluk motivasyonları doğrultusunda kadına fırsatlar ve imkanlar sunar.

Baskın ideolojinin hegomanyasının etki etme potansiyeli olduğu söylenebilecek olsa da Bacıyan Felsefesi ile sağlanacak yaşamsal ve girişim motivasyon kaynakları, yaşama şartları, kadınların kendi yaşamlarını tesis edebilecekleri mücadele alanı yaratması bakımından önemli bir kazanımdır. Geçmişte de örnekleri olduğu gibi hayata geçmiş Bacıyan yapısı hegemonya karşısında ayakta kalabilecek gücü üretme fırsatına sahiptir. Osmanlı arşiv kayıtlarında yer alan birçok kadın Zaviyesi yaşanmış örneklerdir.

Bacıyan Felsefesi özü itibariyle İslami bir yaklaşım ortaya koymakla birlikte, modelin Avrupa'da Lonca sistemi veya eski Anadolu medeniyetlerinde (Amazon kadınları) olduğu gibi yukarıda ifade edildiği üzere kendi ideolojileri temelinde farklı düşünce sistemlerinin ilkeleri ile de şekillendirilmesi mümkündür. Örneğin feminist veya sosyalist kadınlar da Bacıyan modeli bir ağ oluşturabilirler. Burada fark yaratacak konular, girişim, yaşam ve eğitim gibi bireysel tercih alanlarını ilgilendiren motivasyon kaynağı ve çalışma ilkeleri olacaktır. Her ağ kendi ideolojisi temelinde kendi motivasyon ve sermaye kaynaklarını kendisi şekillendirebilir. Hatta bu yaklaşım dış rekabet motivasyonu açısından da bölgesel ve ülkesel kalkınma açısından avantaj sağlayabilir.

Bacıyan Felsefesi kadınlara iş, aile ve toplumsal yaşam modeli ortaya koyar. Bu temel üzerinde kadının iş ve çalışma şartları açısından bir yaklaşım sunar. Bacıyan Ağ Modeli ise Bacıyan Felsefesi ve/veya alternatif ideolojiler doğrultusunda iş ve çalışma yaşamında model ortaya koyar. Bacıyan Felsefesi ve Bacıyan Ağ Modeli ile kadın girişimciliği ile birlikte iş ve çalışma hayatında kadın için çözümlerin hayata geçebilmesi de kadın girişimciliğinin yeni nesil girişimcilik anlayışı ile şekillenecektir.

KAYNAKLAR

Acarlıoğlu, A., 2019. Hz. Peygamber (SAV) Döneminde Kadının Çalışma Hayatındaki Yeri.

Abouzahr, K., Krentz, M., Harthorne, J., & Taplett, F. B. (2023). Why Women-Owned Startups are a better Bet. BCG Global. https://www.bcg.com/publications/2018/why-women-owned-startups-are-better-bet

Akça, G. (2017). Fütüvvetçilikte ve Türk Fütüvvetçiliğinde (Ahilik) İdeal İnsan ve Ahlâkı. Turkish Studies, 12(Volume 12 Issue 3), 41–58. https://doi.org/10.7827/turkishstudies.11306

Akgündüz, A. ve Öztürk, S. Osmanlı'da Esnaf Teşkilatı. Osmanlı Araştırmaları Vakfı. https://osmanli.org.tr/osmanlida-esnaf-teskilati/

Aksoy, H. H. T. D., & Deniz, E. Kız meslek lisesi öğrencilerinin toplumsal cinsiyet rol ve kimliklerinin inşasına yol açan süreçlerin analizi: Ankara ili Mamak ilçesinde bir Anadolu Meslek ve Kız Meslek Lisesi örneği (Doctoral dissertation, Ankara

Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Eğitim Yönetimi ve Politikası Anabilim Dalı (Eğitim Ekonomisi ve Planlaması Programı)).
Alpşahin, U. (2011). Kadın girişimcilerin başarı faktörleri: Farklılık yaratan stratejilerin çözümlenmesi.
Alyüz, S. B. A. (2022). Engelli Ve Engelli Sorunlarinda Yeni Bir Perspektif Sosyal Dışlanmadan Sosyal Entegrasyon Ve Sosyal İçermeye Yönelim. Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi Sbe Dergisi, 12(1), 457–471. https://doi.org/10.30783/ nevsosbilen.1064868
Arslan, Ş. A., ve Güz, H. (2018). Eril ve Dişil Cinsiyet Rollerinin Medyada Sunumunun Arka Planı: İletişim Fakültesi Öğrencilerinin Cinsiyet Algıları Üzerine Bir Araştırma. İletişim Kuram ve Araştırma Dergisi, 2022(47), 486-506.
Arıkan, Ç. (2002). Yoksulluğun Kadinlar Üzerindeki Etkileri. Toplum ve Sosyal Hizmet, 13(2).
Arıkan, C. (2016). Kadın Girişimcilikte Başarı Ve Başarıyı Etkileyen Faktörler: Bursa Örneği . Journal of Management and Economics Research , Cilt: 14 Sayı: 3 , 138-156
Baraz, B. (2006), Aile İşletmelerinde Kurumsallaşma Ölçütleri, İstanbul Kültür Üniversitesi 2. Aile İşletmeleri Kongresi, kongre kitabında bulunan bildiri, 120-129.
Bektaş, Ç. (2019). Türk İşletmecilik Kültüründe Ahilik Teşkilatının Yeri ve Önemi. ResearchGate
Bhasin, S., Cunningham, G. R., Hayes, F. J., Matsumoto, A. M., Snyder, P. J., Swerdloff, R. S., & Montori, V. M. (2010). Testosterone Therapy in Men with Androgen Deficiency Syndromes: An Endocrine Society Clinical Practice Guideline. The Journal of Clinical Endocrinology and Metabolism, 95(6), 2536–2559.
Bîlsel, B. A., Durusoy, E., & Mutuş, R. (2022). Testosteron Hormonunun Duygusal, Bilişsel ve Davranışsal Etkileri. İstanbul Gelişim Üniversitesi Sağlık Bilimleri Dergisi, 16, 292–301.
Bora, T. Komünist Manifesto'da Kadın, Çocuk ve Aile. (n.d.). Bianet - Bagimsiz Iletisim Agi. https://m.bianet.org/biamag/yasam/196841-komunist-manifesto-da-kadin-cocuk-ve-aile
Borzi M. A. (1994) "The Gender Finance Gap", Smythe Pty Ltd., Sydney.
Business Employment Dynamics Data By States : U.S. Bureau of Labor Statistics. (2023, July 26). https://www.bls.gov/bdm/bdmstate.htm
Cansız, M. (2013). Türkiye'nin yenilikçi girişimcileri: teknoloji geliştirme bölgeleri örneği.
Çakıcı, A. (2004). Kadın girişimcilerin işletme fonksiyonlarındaki etkisinin belirlenmesine yönelik bir araştırma. Yönetim Bilimleri Dergisi, 2(1).
Çakıcı, D. Ç., 2003. Lise ve Üniversite Öğrencilerinde Genel Erteleme ve Akademik Erteleme Davranışının İncelenmesi. Ankara: Ankara Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi
Çeken, M. (2022). Tapınak Şövalyeleri ve Bağrâs Kalesi: Yayılma Stratejilerinin Askerî Örüntüleri. Celal Bayar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, 20(01), 151-171.
Çelik, C. ve Özdevecioğlu, M. (2001). Kadın Girişimcilerin Demografik Özellikleri ve Karşılaştıkları Sorunlara İlişkin Nevşehir İlinde Bir Araştırma.
Çubukçu, H. (2015). Bâciyân-ı Rûm ve Anadolu Tasavvufundaki Yeri. FSM Ilmî Araştırmalar Insan Ve Toplum Bilimleri Dergisi, 0(5).

Daşdemir, Ö. (2020). Kutsal kitaplardaki yasak ağaç hikâyesinin görece yeni bir versiyonu üzerine. Atatürk Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü Dergisi, (69), 329-338.

Daştan, İ., & Gürler, C. (2018). Online Sermaye Aracı Olarak Kitlesel Fonlama. Yalova Sosyal Bilimler Dergisi, 8(17), 169-186.

Demirtaş, F. (2021). Anadolu Selçuklu Devleti'nde Fütüvvet ve Ahilik: Siyasetin Kurumundan Kurumun Siyasetine. Bilimname, (46), 41-68.

Döğüş, S. (2015). Kadın Alplardan Bacıyân-ı Rum'a (Anadolu Bacıları Teşkilatı); Türklerde Kadının Siyasi Ve Sosyal Mevkii . Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, 12 (1) , 127-150

Drucker, P. (2014). Innovation and entrepreneurship. Routledge.

Dündar, D. G. (2022). Orta Çağ'ın Hristiyan Hacıları Ve Onlarin Koruyuculari. History Studies (13094688), 14(3).

Durukan, L. (2021). Türkiye'de Kadın Girişimcilerin Desteklenmesinde KOSGEB'in Rolü . Gazi İktisat ve İşletme Dergisi, 7(1), 17-37

Ecevit, Yıldız (1993): "Kadın Girişimciliğin Yaygınlaşmasına Yönelik Bir Model Önerisi", Kadını Girişimciliğe Özendirme ve Destekleme Paneli Bildiriler ve Tartışmalar, Devlet Bakanlığı Kadın ve Sosyal Hizmetler Müsteşarlığı Kadının Statüsü ve Sorunları Genel Müdürlüğü, Eğitim Serisi, Yayın No:74 ss.15-34. E

Eğrican N. ve Karadeniz E. (2008) "Entrepreneurship in Turkey: The Turkish Annual Report", GEM Publishing, İstanbul.

Etzkowitz, H. (2003). Research groups as 'quasi-firms': the invention of the entrepreneurial university. Research Policy, 32(1), 109–121.

Fatma Bacı ve Bacıyan-ı Rum Hakkında. (n.d.-b). Kırşehir Ahi Evran Üniversitesi Fatma Bacı Kadın Çalışmaları Uygulama Ve Araştırma Merkezi. https://fatmabaci .ahievran.edu.tr/icerik/fatmabacivebaciyanirumhakkinda

Federici, S. (2022). Marx'ın Kapital'inde cinsiyet üzerine notlar. *polenekoloji.org*. https://www.polenekoloji.org/marxin-kapitalinde-cinsiyet-uzerine-notlar/

Fetsch, E.; Jackson, C. & Wiens, J. (2015). Women Entrepreneurs are Key to Accelerating Growth. Kauffman Foundation. July 20. http://www.kauffman.org/what-we-do/resources/entrepreneurshippolicy-digest/women-entrepreneurs-are-key-to-accelerating-growth

First round 10 year project. (n.d.). First Round 10 Year Project. http://10years.firstround .com/

Genç, Ö. (2011). Orta Çağ Avrupa'sında Kadın.(Edit.) Altan Çetin, Lotus Yayınları.

Genome, S. (n.d.). Startup Genome. Startup Genome. https://startupgenome.com /gser2019

Genome, S. (n.d.-b). Startup Genome. Startup Genome. https://startupgenome.com/articles/a-deep-dive-into-the-anatomy-of-premature-scaling-new-infographic

Gomber, P., Koch, J., & Siering, M. (2017). Digital Finance and FinTech: current research and future research directions. Journal of Business Economics, 87(5), 537–580.

Gompers, P., Kovner, A., Lerner, J., & Scharfstein, D. (2010). Performance persistence in entrepreneurship. Journal of financial economics, 96(1), 18-32.

Gül, M. & Gül, K. (2018). BALIKESİR İLİNDE KADIN GİRİŞİMCİ PROFİLİ VE SORUNLARI: YİYECEK SEKTÖRÜ ÜZERİNE BİR UYGULAMA . Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi , (56) , 82-96

Güleç, S. (2011). Kadın girişimciliği: Karaman örneği (Master's thesis, Karamanoğlu Mehmetbey Üniversitesi).
Gültekin, E. (2018). Kadın girişimciliği, kadın girişimciliğinin önündeki engeller ve gelişmeler; Türkiye örneği.
Güner, G. (2004). Talat Tekin, Makaleler II-Tarihî Türk Yazı Dilleri . İlmi Araştırmalar, 0(18), 158-.
Hacıgökmen, M. A. (1995). Ankara Ahilerinin Ticarî Faaliyetleri ve Baciyân-i Rûm Hakkında Bir Araştırma Commercial Activities of the Ahi Groups in Ankara and Baciyan-i Rum. OTAM Ankara Üniversitesi Osmanlı Tarihi Araştırma Ve Uygulama Merkezi Dergisi.
Hacib, Y. H. (1979). Kutadgu Bilig. Lamure Kitap.
Hisrich, R. D., & Öztürk, S. A. (1999). Women entrepreneurs in a developing economy. Journal of management development, 18(2), 114-125.
https://fatmabaci.ahievran.edu.tr/icerik/fatmabacivebaciyanirumhakkinda
Işın vd, 2023 Tıbbi İnovasyon Girişimciliğinde Finansmana Erişim ve Bir Alternatif: İş Melekleri (Yayın Aşamasında)
İbicioğlu, H., Özdaşli, K., & Alparslan, A. G. A. M. (2009). Girişimci özellikler ve girişimcilik türü tercihi üzerinde ebeveyn etkisi: Mehmet Akif Ersoy üniversitesi araştirmasi. Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Meslek Yüksekokulu Dergisi, 12(1-2), 521-538.
İlter, B. , Kundak, S. & Cenikli, V. S. (2019). Sürdürülebilir Kırsal Kalkınmada Bir Alternatif Olarak Kadın Girişimciliği: Afyonkarahisar Örneği . Girişimcilik İnovasyon ve Pazarlama Araştırmaları Dergisi, 3(5), 30-37
İlter, B. (2008). Girişimcilik sürecinde kadın girişimcilerin karşılaştıkları sorunların analizi: Kagider örneği.
Köksel, B. (2011). Orhon Yazıtları'nda Kadın. Humanities Sciences, 6(2), 331-341.
Korkmaz, S. (2000). Girişimcilik Ve Üniversite Öğrencilerinin Girişimcilik Özelliklerinin Belirlenmesine Yönelik Bir Araştirma. Hacettepe Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi, 18(1), 163-179.
Kraut, R. (2018). Aristotle's ethics.
Kutanis, R. Ö. (2003). Hamilik İlişkisinde Cinsiyetin Rolü: Bir Vak'a Çalışması . Bilgi
Kırel, Ç., Kocabaş, F., Özdemir, A. (2010). İşletmelerde algılanan cinsiyet temellli ayrımcılık: Eskişehirde özel sektörde bir alan araştırması. Çimento İşveren Dergisi, 3(24), 4-15.
Mair, J., & Marti, I. (2006). Social entrepreneurship research: A source of explanation, prediction, and delight. Journal of World Business, 41(1), 36–44.
Müftüoğlu, T., & Durukan, T. (2004). Girişimcilik ve KOBİ'ler. Gazi.
Narin, M., Marşap, A., & Gürol, M. A. (2006). Global Kadın Girişimciliğinin Maksimizasyonunu Hedefleme: Uluslararası Arenada Örgütlenme Ve Ağ Oluşturma. Gazi Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi, 8(1), 65-78.
National Women's Business Council. (2018). Women's Entrepreneurship in the U.S. In National Women's Business Council.
Orhan, M., & Scott, D. (2001). Why women enter into entrepreneurship: an explanatory model. Women in management review, 16(5), 232-247.
Osmanlı"da Esnaf Teşkilatı. (n.d.). https://osmanli.org.tr/osmanlida-esnaf-teskilati/

Özçatal, E. Ö. (2011). Ataerkillik, Toplumsal Cinsiyet ve Kadının Çalışma Yaşamına Katılımı. Çankırı Karatekin Üniversitesi İktisadi Ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi, 1(1), 21–39.
Özdemir, H. Ahmet. "Son Peygamber'in (S.A.V.) Son Mesajı Olarak Vedâ Hutbesi". Dinbilimleri Akademik Araştırma Dergisi 5 / 4 (Ağustos 2005): 95-112.
Öztürk, M. D., Arslan, İ. K. (2016). Türkiye'de kadın girişimcilik: kadınları girişimciliğe yönelten faktörler, karşılaştıkları sorunlar ve çözüm önerileri. İstanbul Ticaret Üniversitesi Dış Ticaret Enstitüsü, Tartışma Metinleri.
Özyılmaz, A. M., & Yavuzer, H. (2016). Türkiye'de kadın girişimciliği ve girişimci kadınların karşılaştıkları sorunlar üzerine bir araştırma.
PitchBook and All Raise. (2019). PitchBook-All Raise All In: Women in the VC Ecosystem.
Pusmaz, D. (2011). Kur'an'da İsar Kavramı . Journal of Istanbul University Faculty of Theology, 0(25), 77-104
Saban, G. M., 2020. Yenisey Ve Orhun Yazıtlarında Yer Alan 'eş' kavramı Üzerine Bir İnceleme.
Şahin, B. (2021). Ortaçağ Yazınsal Ürünlerinde Toplumsal Cinsiyetin İzleri. Eskişehir Osmangazi Üniversitesi Tarih Dergisi, 4(1), 1-18.
Saray, G. (1993). "Türkiye'de Kadın Girişimciliği'' Kadın Girişimciliği Özendirme ve Destekleme Paneli, Ankara.
Sarıkaya, D. (2018). Sencer Divitçioğlu ve Asya tipi üretim tarzı (Master's thesis, Hitit Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü).
SBA's Office of Advocacy. (2023, April 11). Archives. SBA's Office of Advocacy.
Şekerler, H. (2006). Kadın girişimciler, karşılaştıkları sorunlar ve bu sorunlara yönelik çözüm önerileri. Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Kütahya.
Şener, M., Yıldırım, C., Fidan, Y. (2021). Pozitif psikolojik sermaye ile duygusal zekâ arasındaki ilişki üzerine bir araştırma.
Shope, R. (2019). why startups fail. CB Insights Research.
Siskar, K. (2019). The single biggest reason why startups succeed — Siskar.co | Kevin Siskar.
Sosyal Bilimler Dergisi, (2), 101-115.
Soysal, A. (2010). Kadın girişimcilerin özellikleri, karşılaştıkları sorunlar ve iş kuracak kadınlara öneriler: Kahramanmaraş ilinde bir araştırma. Eskişehir Osmangazi Üniversitesi İİBF Dergisi, 5(1), 71-95.
Soysal, A. (2010). Kadın Girişimcilerin Özellikleri, Karşılaştıkları Sorunlar ve İş Kuracak Kadınlara Öneriler: Kahramanmaraş İlinde Bir Araştırma. Eskişehir Osmangazi Üniversitesi İktisadi Ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi, 5(1), 71–95.
Storey, D. J. (1994). Understanding The Small Business Sector. Routledge.
Tatlıoğlu, K. (2012). Ahilik Teşkilatında Anadolu Türk Kadınının Girişimciliğine Sosyal-Psikolojik Bir Yaklaşım. Bingöl Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi (BUSBED), 2(4), 69-92.)
TÜİK, 2021. Hanehalkı İşgücü Araştırması
TÜİK, 2021. Toplumsal Cinsiyet İstatistikleri
TÜİK, 2016. Aile Yapısı Araştırması
TÜİK, 2021. Türkiye Aile Yapısı Araştırması

Türker, Ö. (2017). Kutadgu Bilig ve Eski Türk Devlet Nazariyesi-Özgür Türker-DEDE KORKUT'UN İZİNDE 30 YIL PROF. DR. ÜÇLER BULDUK'A ARMAĞAN TÜRK TARİHİNE DAİR YAZILAR.

TÜSİAD ve KAGİDER, (2016). Türkiye'de Toplumsal Cinsiyet Eşitsizliği: Sorunlar, Öncelikler ve Çözüm Önerileri.

Tutar, F. K. ve Balkaya, D. (2021). Bölgesel Ekonomik Kalkınmada Lojistik Köylerin Rolü. Social Sciences Studies Journal (Sssjournal), 7(86), 3526–3539.

Ucbasaran, D., Westhead, P., & Wright, M. (2007). Opportunity identification and pursuit: Does an entrepreneur's human capital matter? Small Business Economics, 30(2), 153–173.

Uçkun, E. (2017). Orta çağ Avrupasında kadın olmak (Master's thesis, Ondokuz Mayıs Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü).

Uluköy, M., Demireli, C., & Kahya, V. (2013). Kosgeb girişimcilik eğitimi kurslarına katılan katılımcıların girişimcilik profiline yönelik bir alan araştırması. Girişimcilik ve Kalkınma Dergisi.

Uzun, B. K., & Cinel, M. O. (2019). Samsun İli Kadin Girişimcilerin Duygusal Zekâ Düzeylerinin İncelenmesi.

Uzun, H. M., & Başer, D. D. A. Orhun Abideleri Ve Kutadgu Bilig'de Kadın.

Yalçınkaya, A. (2009). Kitap İncelemesi / Ahmet T. Karamustafa (2007), Tanrının Kural Tanımaz Kulları, İslam Dünyasında Derviş Toplulukları, 1200-1550 (Çev. Ruşen Sezer) İstanbul: Yapı Kredi Yayınları, 145 s.). Siyasal Bilgiler Fakültesi Dergisi, 64(3), 239–250.

Yetim, N. (2002). Sosyal Sermaye Olarak Kadin Girişimciler: Mersin Örneği. Ege Academic Review, 2(2), 79-92.

Zahra, S., & Dess, G. G. (2001). Entrepreneurship as a field of research: Encouraging dialogue and debate. Academy of management Review, 26(1), 8-10.

şatılabilmesi için gösterilmesi sosyal girişimlerin etkilerini daha kalıcı kılacaktır.

Politika yapıcıların, arayüzlerin çabaları çok değerli olmakla birlikte toplumsal zihniyet açısından sosyal girişimciliğin faydaları konusunda bilincin artırılması elzem bir konudur. Sosyal girişimciliğin topluma geneline yayılabilmesi için temel öğretim aşamasından itibaren gündeme alınması gereklidir. Öğrencilerin sürdürülebilir kalkınma hedefleri kapsamında sosyal girişim başlatmayı teşvik eden bir tasarım yapılabilir.

Sonuç olarak sosyal girişimciliğin giderek yaygınlaşması, toplum nezdinde olumlu karşılanması sosyal girişimcilik ekosisteminin gözden geçirilmesini zorunlu kılmaktadır. Halihazırda uygulanan ödül programları, girişimcilere hizmet sunan kuluçka merkezleri, kurumsal sosyal sorumluluk bağlamında uygulanan destek ve faaliyetler BM sürdürülebilir kalkınma hedefleri doğrultusunda entegre edilerek sosyal etkisi daha fazla olacak bir hüviyete kazandırılabilir. Bunu yapmak için yeni bir çalışma modeline ihtiyaç duyulacaktır. Geleneksel çalışma yöntemleriyle günümüz dünyasının ihtiyaçlarına cevap verebilmek mümkün görünmediği gibi kaynakların israfına da yol açacaktır. Bu çerçevede ekosistemin haritalanması, yenilikçi fonların tasarlanması, toplumsal bilincin dönüştürülmesi, geleceğe yönelik iş modeli ve stratejilerin uygulanması, politika yapıcıların kaynak kullanımının merkeziyetinin artırılması ancak yönetiminin yerelleştirilmesi bu çabaların yoğunlaşacağı alanlar olarak durmaktadır.

KAYNAKLAR

Abdou, E., Fahmy, A., Greenwald, D. ve Nelson, J. (2010). Social entrepreneurship in the Middle East: Toward sustainable development for the next generation: Wolfensohn Center for Development at the Brookings Institution.

Amabile, T. M., Barsade, S. G., Mueller, J. S. ve Staw, B. M. (2005). Affect and creativity at work. Administrative science quarterly, 50(3), 367-403.

Aslan, G., Araza, A. ve Bulut, Ç. (2012). Sosyal girişimciliğin kavramsal çerçevesi. Girişimcilik ve Kalkınma Dergisi, 7(2), 69-88.

Austin, J. E. (2006). Three Avenues for Social Entrepreneurship Research. In *Social entrepreneurship* (pp. 22-33). London: Palgrave Macmillan UK.

Babal, M. (2022). Deneyimsel Pazarlama ve Sosyal Girişimcilik: Turkcell Diyalog Müzesi, Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Halic Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, İstanbul.

Besler, S. (2010) Sosyal girişimcilik. İstanbul: Beta Yayıncılık.

Betil, İ. (2010). Sivil Toplum, Sosyal Sermaye, Sosyal Girişimcilik. Girişimcilik ve Kalkınma Dergisi, 5(1), 21-25.

Bloom, P. N. ve Chatterji, A. K. (2009). Scaling social entrepreneurial impact. California management review, 51(3), 114-133.

Bornstein, D. (2004). How to Change the World: Social Entrepreneurs and the Power of New Ideas. Oxford: Oxford University Press.

Borzaga, C. ve Solari, L. (2004). Management challenges for social enterprises. In C. Borzaga, and J. Defourny (eds). The emergence of social enterprise: 333–49. London: Routledge.

Boschee, J. and McClurg, J. 2003. Toward a better understanding of social entrepreneurship: Some important distinctions. Available: http://www.sealliance.org/better_understanding.pdf

Çalkın, Ö. (2001). Sosyal Girişimcilik ve Sürdürülebilir Turizm: Uzundere Örneğinde Bir Karma Yöntem Araştırması, Yayımlanmamış Doktora Tezi, Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Erzurum.

Dart, R. (2004). The legitimacy of social enterprise. Nonprofit Management and Leadership, 14(4): 411–24.

Dees, J. G. (2001). The Meaning of Social Entrepreneurship'. Available at www. fuqua.duke.edu/centers/case/leaders/resources.htm.

Dees, J. G., Anderson, B. B., & Wei-Skillern, J. (2004). Scaling social impact-strategies for spreading social innovations, Stanford social innovation review, spring. Stanford Social Innovation Review, 1(4), 24-32.

Dorado, S. ve Haettich, H. (2004). Social entrepreneurial ventures: Worth a careful look? Working Paper. UMASS – College of Management, Boston.

Defourny, J. (2014). "From Third Sector to Social Enterprise: A European Research Trajectory". Defourny, J, Hulgard, L. & Pestoff, V. (Ed.), Social Enterprise and the Third Sector, (ss. 33-57), Routledge, 2014.

Efeoğlu, A. (2019). Dünyada ve Türkiye'de Sosyal Girişimcilik. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.

Grant, H.M. ve Crutchfield, L.R. (2007). Creating High-Impact Nonprofits, Stanford Social Innovation Review, 5/3, 32-41.

Grenier, P. (2002). The function of social entrepreneurship in the UK. Paper presented at the ISTR Conference, Cape Town, July 2002.

Hockerts, K. (2010). Social Entrepreneurship Between Market and Mission, International Review of Entrepreneurship, 8 (2), 177-198.

Hu, X., Marlow, S., Zimmermann, A., Martin, L. ve Frank, R. (2020). Understanding opportunities in social entrepreneurship: A critical realist abstraction. Entrepreneurship Theory and Practice, 44(5), 1032-1056.

Huybrechts B. ve Nicholls A. (2012). Social Entrepreneurship: Definitions, Drivers and Challenges. Volkmann C., Tokarski K., Ernst K. (Ed.) Social Entrepreneurship and Social Business. Gabler Verlag.

Kılıç, M. (15 Ocak, 2021). Sosyal Girişimcilik Örnekleri, https://medium.com/imece platformu/sosyal-giri%C5%9Fimcilik-%C3%B6rnekleri-b8c9751fd383 Erişim Tarihi: 10 Eylül 2023

İldaş, G. (2022). Aristo'nun Etik Anlayışı Çerçevesinde Toplumsal Dönüşüm: "Sosyal Girişimcilik". Cumhuriyet Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi, 23(1), 430-446.

Leadbeater, C. (1997). The Rise of the Social Entrepreneur, London: Demos.

Lettice, F. ve Parekh, M. (2010). The social innovation process: Themes, challenges and implications for practice. International Journal of Technology Management, 51, 19-158.

Mair, J. ve Martí, I. (2004). Social entrepreneurship: What are we talking about? A framework for future research. Working Paper 546, March. IESE Business School, University of Navarra, Barcelona.

Marangoz, M. (2018) Girişimcilik. İstanbul: Beta Basım A.Ş.

Margiono, A., Zolin, R. ve Chang, A. (2018). A typology of social venture business model configurations. International Journal of Entrepreneurial Behavior & Research, 24(3), 626-650.

Martin, R. L. ve Osberg, S. (2007). Social entrepreneurship: The case for definition. Stanford Social Innovation Review, Spring, 29-39.

Mulgan, G. (2006). Cultivating the other invisible hand of social entrepreneurship: Comparative advantage, public policy, and future research priorities. *Social entrepreneurship: New models of sustainable social change*, 74-96.

Nicholls, A. (2010), "The Legitimacy of Social Entrepreneurship: Reflexive Isomorphism in a Pre-Paradigmatic Field", Entrepreneurship Theory and Practice, Volume 34, Issue 4, 611-633.

Ochs, H. L. (2023). Philanthropic social ventures: A framework and profile of the emerging field. In *Understanding Nonprofit Organizations* (pp. 231-239). Routledge.

Özdemir, L. (2016). Toplumsal Sorunların Çözümünde Ticari Girişimciliğe Karşı Sosyal Girişimcilik, Girişimcilik ve İnovasyon Yönetimi, Ed.K.Çatı, Nobel, Ankara, ss. 339-360.

Özden, O., Sünnetçioğlu, S., ve Özkök, F. (2018). Gastronomideki Umut: Bir Sosyal Girişimcilik Örneği, Journal of Awareness, 2018, 3 (Özel), 41-52.

Perrini, F. ve Vurro, C. (2006). Social entrepreneurship: Innovation and social change across theory and practice. In *Social entrepreneurship* (pp. 57-85). London: Palgrave Macmillan UK.

Phillips, W., Lee, H., Ghobadian, A., O'regan, N. ve James, P. (2015). Social innovation and social entrepreneurship: A systematic review. *Group & Organization Management*, *40*(3), 428-461.

Praszkier, R. ve Nowak, A. (2012) Social entrepreneurship: Theory and practice. Cambridge University Press.

Putnam, R. D. (1995). Tuning In, Tuning Out: The Strange Disappearance of Social Capital In America, Political Science & Politics, 28 (4), 664–683.

Reimers, M. (2016). Küresel Yurttaşlar Yetiştirmek. Aydın Yayınları.

Reis, T. 1999. Unleashing the new resources and entrepreneurship for the common good: A scan, synthesis and scenario for action. W. K. Kellogg Foundation, Michigan.

Robinson, J. (2006). Navigating Social and Institutional Barriers to Markets: How Social Entrepreneurs Identify and Evaluate Opportunities. In *Social entrepreneurship* (pp. 95-126). London: Palgrave Macmillan UK.

Santos, F. M. (2012). A positive theory of social entrepreneurship. Journal of business ethics, 111(3), 335-351.

Shaw, E. ve Carter, S. (2007). Social entrepreneurship: Theoretical antecedents and empirical analysis of entrepreneurial processes and outcomes. Journal of Small Business and Enterprise Development, 14, 418-434.

Short, J. C., Moss T. W. & Lumpkin G. T. (2009). "Research in Social Entrepreneurship: Past Contributions and Future Opportunities", Strategic Entrepreneurship Journal, 3, 161-194.

Sosyal Girişimci Akademisi (2015). Sosyal Girişimcilik Nedir?, http://www.sogla.org /sosyal-giri351imcilik-nedir.html

Steyaert C. ve Hjorth, D. (2006). Introduction: What Is Social in Social Entrepreneurship?," Entrepreneurship as Social Change: A Third New Movements in Entrepreneurship Book, Edward Elgar Publishing.

Taş, H. Y. ve Şemşek, İ. (2017). Türkiye ve Dünya'dan Sosyal Girişimcilik Örnekleri ve İstihdama Katkıları. Hak İş Uluslararası Emek ve Toplum Dergisi, 6(16), 480-497.

Thompson, J. L. (2002). The World of the Social Entrepreneur. International Journal of Public Sector Management, 15(5), 412-431.

Topcu, M. K. (2022). Geleceğin Girişimcilik Model ve Stratejileri. İçinde: (Ed. A. Uğurlu Kara – H. Boztoprak) Yönetsel Gelecek (ss. 751-781). Ankara: Nobel Yayıncılık.

Tracey, P., Phillips, N. ve Jarvis, O. (2011). Bridging institutional entrepreneurship and the creation of new organizational forms: A multilevel model. Organization Science, 22, 60-80.

Trenton, N. J. (2021, 07 November). TerraCycle Announces Completion Of $25 Million Founding Investor Raise into Loop Global Holdings. Pr Newswire Cision. https://www.prnewswire.com/news-releases/terracycle-announces-completion-of-25- million-founding-investor-raise-into-loop-global-holdings-301187956.html

Trivedi, C. ve Stokols, D. (2011). Social enterprises and corporate enterprises fundamental differences and defining features. Journal of Entrepreneurship, 20(1), 1-32.

Waddock, S. A. ve Post, J. E. (1991) Social Entrepreneurs and Catalytic Change. Public Administration Review, 51(5), 393-401.

Wang, X., Yuen, K. F., Wong, Y.D. ve Li, K. X. (2020). "How Can The Maritime Industry Meet Sustainable Development Goals? An Analysis of Sustainability Reports From The Social Entrepreneurship Perspective", Transportation Research Part D 78.

Zahra, S. A., Gedajlovic, E., Neubaum, D. O. ve Shulman, J. M. (2009). A Typology of Social Entrepreneurs: Motives, Search Processes and Ethical Challenges. Journal of Business Venturing, 24(5), 519-532.

ve kalitesini sağlama ve sermaye katkısının yüksek tutulması gibi gerekçelerle daha etkili olmaları mümkün kılınmaktadır. Nitekim kooperatiflerin sayısal varlığı kadar faaliyet alanlarında güçlü bir paydaş olmaları, ortakların menfaatini ve ekonomik açıdan gelişmelerini desteklemeleri beklenirken, ne yazık ki birçok ülkede çok etkili ve aktif olmayan kooperatifler mevcuttur. Bu noktada kooperatiflerde yaşanan sorunların bertaraf edilmesi için, yeni nesil kooperatifler üzerinde çalışılması önerilmektedir.

KAYNAKÇA

Adanacıoğlu H. ve Albayrak, M. (2019). Türkiye'de Geçmişten Günümüze Tarım Politikaları ve Ekonomisi. İçinde: B.Pakdemirli, B.Yücel, N. Koşum, Z. Bayraktar (Der.). Tarımsal Pazarlamada Mevcut Yapı ve Yeni Pazarlama Trendleri. 1594 Ekonomik ve Sosyal Araştırmalar:1, (ss.83-114), Ankara: Akçağ Yayınları.

Albayrak, M., Adanacıoğlu, M., Taşdan, K., Özden, F., Çalış, H., Ekmen, M. E., Karaman, E., Sağ, E., Korkusuz, S. ve Gençoğlu, C. (2020). Tarımsal Pazarlamada Mevcut Durum ve Gelecek. Türkiye Ziraat Mühendisliği IX. Teknik Kongresi Tarım Haftası 13-17 Ocak 2020. Ankara Üniversitesi Basımevi Müdürlüğü, Bildiri Kitabı 2, s:749-787, Ankara.

Alberta Agriculture, Food and Rural Development (2019). New Generation Co-Ops: Alberta's Newest Option For Agriculture Business.https://open. alberta.ca/dataset/5fae2aa6-67e1-49bc-abf4-d920bf0513d4/resource/c6c364 dc-38c4-401d-9527-ba98c6e4ee7a/download/2005-new-generation-co-ops-albertas-newest-optio n-agriculture-business.pdf 2023.

Ajates, R. (2020). An Integrated Conceptual Framework for The Study of Agricultural Cooperatives: From Repolitisation to Cooperative Sustainability. Journal of Rural Studies, 78, 467-479.

Akçay, V. H. ve Ünlüönen, M. B. (2020). Türkiye'de Yeni Nesil Kooperatif Olarak Nitelendirilen Sosyal Kooperatiflerin Geleneksel ve Yeni Nesil Kooperatiflerle Kıyaslaması ve Swot Analizi. Third Sector Social Economic Review, 55(4), 2684-2703.

Axworthy C.S. (1977). Consumer Co-operatives and Rochdale Principlee Today. 15:1 Osgoode Hall Law Journal:137-164.

Bielik, M. (2004). New Generation Cooperatives on the Northern Plains. Una publicación eléctronica del Agri-Food Research & Development Initiative (ARDI) y de la Universidad de Manitoba, 11.

Carlberg, J. G., Ward, C. E. ve Holcomb, R. B. (2006). Success Factors for New Generation Cooperatives. International Food and Agribusiness Management Review, 9(1030-2016-82395), 33-52.

Ciruela-Lorenzo, A. M., Del-Aguila-Obra, A. R., Padilla-Meléndez, A. ve Plaza-Angulo, J. J. (2020). Digitalization of Agri-Cooperatives in The Smart Agriculture Context. proposal of a digital diagnosis tool. Sustainability, 12(4), 1325.

Coltrain, D., Barton, D. G. ve Boland, M. (2000). Differences Between New Generation Cooperatives and Traditional Cooperatives. Manhattan: Department of Agricultural Economics, Kansas State University.

Cook, M. L. (1995). The future of US Agricultural Cooperatives: A Neo-Institutional Approach. American Journal of Agricultural Economics, 77, 1153–1159.

Cook, M. L. ve Iliopoulos, C. (1999). Beginning to Inform the Theory of the Cooperative Firm: Emergence of the New Generation Cooperative. The Finish Journal of Business Economics 4/1999 525-535.

Cook M. L. ve Iliopoulos C. (2000). III-Defined Property Rights in Collective Action: The Case of US Agricultural Cooperatives. in C. Menard (ed.), ´ Institutions, Contracts, and Organizations: Perspectives from New Institutional Economics, Cheltenham: Edward Elgar, pp. 335–348.

Cropp, R. (1996): New Generation Cooperatives, Madison: University of Wisconsin Centre for Cooperative.

Demirkol, E.C. (2019). Ekonomide Alternatif Model Olarak Kooperatifler. Tourism, Development Studies and Urbanization, 97.

Downing, M., Volk, T. A. ve Schmidt, D. A. (2005). Development of New Generation Cooperatives in Agriculture for Renewable Energy Research, Development and Demonstration Projects. Biomass and Bioenergy, 28(5), 425-434.

Erülker F. ve Başaran B. (2022). Yeni Nesil Kooperatif İşletmeler: Platform Kooperatifçiliği. Sosyal ve Beşerî Bilimlerde Uluslararası Araştırmalar – I, (Ed.: Prof. Dr. İrfan Yıldız Doç. Dr. Salih Batal), Bölüm 10, Serüven Yayınevi,179-200.

Frenken, K. (2017). Political Economies and Environmental Futures for The Sharing Economy. Philosophical Transactions of the Royal Society A: Mathematical, Physical and Engineering Sciences, 375(2095), 20160367.

Fulton, J., Jones, B. ve Schrader, L. (1998). New Generation Cooperatives. Purdue Agricultural Economics Report.

Gazzola, P., Pavione, E., Grechi, D. ve Ossola, P. (2018). Cycle Tourism as A Driver for The Sustainable Development of Little-Known or Remote Territories: The Experience of The Apennine Regions of Northern Italy. Sustainability, 10(6), 1863.

Giagnocavo, C., Bienvenido, F., Ming, L., Yurong, Z., Sanchez-Molina, J. A. ve Xinting, Y. (2017). Agricultural Cooperatives and The Role of Organisational Models in New Intelligent Traceability Systems and Big Data Analysis. International Journal of Agricultural and Biological Engineering, 10 (5), 115-125.

Goparaju, H. (2017). Digital Payment Sector : The Sunrise Industry in India : A Review. International Tax Review, 8(7), 7–20.

Grashuis, J. ve Cook, M. (2018). An Examination of New Generation Cooperatives in The Upper Midwest: Successes, Failures and Limitations. Annals of Public and Cooperative Economics, 89(4), 623-644.

Hackman D. (2001). What is New Generation Cooperative (NGC)?, Iowa State University.File C5-112, p.3.

Harris A., Stefanson B. ve Fulton M.E. (1996). New Generation Cooperatives and Cooperative Theory. Journal of Cooperatives, 11,15-28.

Henrÿ H. (2012). Guidelines for Cooperative Legislation (Third revised edition). ILO,127, Geneva.

Iliopoulos, C. (2005). New Generation Cooperatives: The Potential of an Innovative Institutional Arrangement for Mediterranean Food Supply Chains. New Medit, 4(1), 14-20.

ICA (1995,2020,2023). International Cooperative Alliance, https://www.ica.coop,https://www.ica.coop/sites/default/files/2022-05/Review%20of%20 International%20Co.

Kelley, K. M. (2023). An Introduction to New Generation Cooperatives, Penn State University.

Kılıç, S. ve Aydoğan,E. (2022). Türkiye'de Kooperatifçilik ve Toplumsal Kalkınmadaki Rolü. Atatürk Dergisi, 11(2), 45-50.

Mammarella, M., Comba, L., Biglia, A., Dabbene, F. ve Gay, P. (2020). Cooperative Agricultural Operations of Aerial and Ground Unmanned Vehicles. In 2020 IEEE International Workshop on Metrology for Agriculture and Forestry (MetroAgriFor) (pp. 224-229). IEEE.

Merel P. R., Saitone T. L. and Sexton R. J. (2009). Cooperatives and Quality- 'Differentiated Markets: Strengths, Weaknesses, and Modeling Approaches'. Journal of Rural Cooperation, 37, 201–224.

Merritt, C., Holmes, M., Eggert, J. ve Garrett, B. (2003). Directory of Closed-Membership Producer Cooperatives. Illinois Institute for Rural Affairs, 128.

Mojo, D., Fischer, C. ve Degefa, T. (2015). Social And Environmental Impacts of Agricultural Cooperatives: Evidence from Ethiopia. International Journal of Sustainable Development & World Ecology, 22(5), 388-400.

Mülayim, Z. G. 2019. Kooperatifçilik, 8. Baskı. Ankara: Yetkin Yayınları.

Nurdany, A. ve Prajasari, A. C. (2020). Digitalization in Indonesian Cooperatives: Is It Necessary. Journal of Developing Economies, 5(2), 120-131.

Olson, F., Kibbe,T. F. and Goreham, G.(1998). New Generation Cooperative Membership: How Do Members Differ from Nonmembers? NDSU Extension Service, Extension Report No. 40, March. Fargo: North Dakota State University.

Özalp, A. ve Yılmaz, İ. (2014). Yeni Nesil Kooperatifler ve Türkiye'de Tarımsal Kooperatiflerin Sorunlarının Analizi. XI. Tarım Ekonomisi Kongresi, 3-5 Eylül, 1266-1273, Samsun.

Petruzzi, M. A., Sheppard, V. ve Marques, C. (2022). Positioning Airbnb and Fairbnb in The Sharing-Exchange Continuum. Current Issues in Tourism, 25(19), 3106-3109.

Rapp, G. ve Ely, G. (1996). How to Start a Cooperative. Technical Report Cooperative Information Report 7, U.S. Department of Agriculture.

Rogers, R.T. ve Marion, B.W. (1990). Food Manufacturing Activities of the Largest Agricultural Cooperatives: Market Power and Strategic Behavior Considerations. Journal of Agricultural Cooperation 5:59-73.

Royer, J.S. ve Bhuyan, S. (1994). "Market Incentives for Cooperative Forward Integration into Processing Activities." Competitive Strategy Analysis for Agricultural Marketing Cooperatives. Ronald W. Cotterill, ed. Boulder, CO: Westview Press.

Saner, R., Yiu, L. ve Nguyen, M. (2019) . Platform Cooperatives: The Social and Solidarity Economy and The Future of Work. A Preliminary Assessment of Platform Capitalism and Platform Cooperativism and their Effects on Workers' Satisfaction, CSEND, 25 May 2018, 24.

Schank, M. ve Fulton, J. (2015). New Generation Cooperatives: What, Why, Where, and How. Historical Documents of the Purdue Cooperative Extension Service. Paper 1040. https://docs.lib.purdue.edu/agext/1040.

Spear R. (2021). Co-operative Hybrids. Review of International Co-operation, CRU, Open University, 106/2021,70-89.

Stefanson, B., Fulton, M. E. ve Harris, A. (1995). New Generation Co-Operatives: Rebuilding Rural Economies. Center for the Study of Co-operatives, University of Saskatchewan.

Stofferahn, C. W. (2009). Cooperative community development: A comparative case study of locality-based impacts of new generation cooperatives. Community Development, 40(2), 177-198.

Sykuta M. E. ve Cook M. L. (2001). A New Institutional Economics Approach to Contracts And Cooperatives. American Journal of Agricultural Economics, 83, 1273–1279.

Tarhan, M. (2015). Renewable Energy Cooperatives: A Review of Demonstrated Impacts and Limitations. Journal of Entrepreneurial and Organizational Diversity, 4(1), 104-120.

TOB,2023. Üretici Örgütlenme Tablosu. https://www.tarimorman.gov.tr/TRGM/Link/55/ Uretici-Orgutleri, erişim: 21.05.2023.

Torgerson, R. E. (2001). A Critical Look at New-Generation Cooperatives. Rural Cooperatives, 68(2), 15-19.

Vitaliano P. (1983). Cooperative enterprise: An Alternative Conceptual Basis for Analyzing a Complex Institution. American Journal of Agricultural Economics, 65, 1078-1083.

Yalçın A.Z. ve Çetin, H. (2021). 21.Yüzyılda Kooperatifçilik ve Kalkınma Üzerine Bir Değerlendirme. 21. Yüzyılda Kalkınmaya Yeniden Bakış, Nobel Akademik Yayın, s.327-348, Ankara.

Walzer, N. ve Merrett, C. D. (2002). Collaboration, New Generation Cooperatives and Local Development. Community Development, 33(2), 112-135.

Waner, J. (2001). New Generation Cooperatives and The Future of Agriculture: An Introduction. Generation Cooperatives: Case Studies Expanded.

WCM,(2020). Exploring the Cooperative Economy, World Cooperative Monitor. Available online: https://monitor.coop.

Zeuli K.A. ve Cropp R. (1980). Cooperatives: Principles and Practices in the 21st Century. University of Wisconsin Extension—Madison, Publication.

https://www.copag.ma/

https://gencisi.org/

https://www.ihtiyacharitasi.org/

dan sağlanan fonla desteklenen, teknolojisini ABD'deki tam ölçekli bir mühendislik prototip tesisinde göstermeyi hedefleyen bir firmadır.[47]

Deep Isolation

Deep İzolasyon, yüksek seviyeli nükleer atıkların bertarafı için güvenli ve uygun maliyetli bir çözüm sağlamaya odaklanan bir nükleer atık yönetimi girişimidir. Şirket, nükleer atık bidonlarını derin jeolojik oluşumlara yerleştirmek için yatay sondaj teknolojisi kullanmaktadır. Deep Isolation'ın yaklaşımı, geleneksel nükleer atık imha yöntemlerine potansiyel olarak uygulanabilir bir alternatif sunmaktadır.[48]

SONUÇ

Sürdürülebilir enerji geleceğine doğru hızla ilerlerken yeni nesil nükleer girişimcilik, nükleer enerji teknolojilerinde önemli ilerlemeler sağlama potansiyeline sahiptir ve nükleer enerjiyi küresel enerji ihtiyacının karşılanmasında diğer enerji türlerine göre daha rekabetçi ve sürdürülebilir bir seçenek haline getirmektedir. Nükleer girişimciler, zorlukların üstesinden gelerek ve işbirlikçi çabalardan yararlanarak temiz ve dirençli bir enerji geleceğine katkıda bulunabilir. Nükleer enerji sektöründeki girişimcilik, nükleer teknolojilerin ilerlemesinde, güvenliğin arttırılmasında ve çevresel etkilerin azaltılmasında çok önemli bir rol oynamaktadır. Zorluklara rağmen, proaktif devlet desteği, işbirlikçi girişimler ve yenilikçi iş stratejileri, nükleer girişimcileri sürdürülebilir bir enerji geleceğine doğru itebilir.

KAYNAKLAR

Agustıono K. T., Mohd Hafiz Dzarfan Othman, Deepak Singh, Ram Avtar, Goh Hui Hwang, Tjandra Setiadi, Wai-hung Lo, Technological solutions for long-term storage of partially used nuclear waste: A critical review,Annals of Nuclear Energy,Volume 166, (2022)

Badash, Lawrence, et al. "Nuclear Fission: Reaction to the Discovery in 1939." Proceedings of the American Philosophical Society, vol. 130, no. 2, 1986, pp. 196–231. JSTOR DROGAN Mara. "The Nuclear Imperative: Atoms for Peace and the Development of U.S. Policy on Exporting Nuclear Power, 1953-1955." Diplomatic History, vol. 40, no. 5, 2016, pp. 948–74. JSTOR

Brink, D.M. (2005). Nuclear Fission and Fusion, Editor(s): Franco Bassani, Gerald L. Liedl, Peter Wyder, Encyclopedia of Condensed Matter Physics, Elsevier, 113-118.

Chen F.F, (2016). Waves in Plasmas. In: Introduction to Plasma Physics and Controlled Fusion. Springer,

[47] https://www.deepisolation.com/

[48] JET Contributors and the EUROfusion MST1 Team, 2020

Deleon, P. (1980). Comparative Technology and Public Policy: The Development of the Nuclear Power Reactor in Six Nations." Policy Sciences, vol. 11, no. 3, 285–307.
Dolan, T. J. (2017). Environment, waste, and resources; Molten Salt Reactors and Thorium Energy, Woodhead Publishing, 231-259.
Choppin, G. R., Liljenzin, J. O., Rydberg, J. (2002). Nuclear Power Reactors, In: Radiochemistry and Nuclear Chemistry (3rd Ed.) (Ed.) Butterworth-Heinemann, 560-582.
Hawryluk, R. J. (2014). "The challenge of developing a magnetic fusion energy source," Physics Today, 67(11), 44-50.
https://aris.iaea.org/PDF/CFR-600.pdf [Erişim Tarihi: 24.08.2023]
https://ec.europa.eu/jrc/en/research-topic/nuclear-waste-management [Erişim Tarihi: 23.08.2023]
https://www.barc.gov.in/randd/ahwr.html [Erişim Tarihi: 23.08.2023]
https://www.deepisolation.com/ [Erişim Tarihi: 26.08.2023]
https://www.energy.gov/ne/advanced-reactor-demonstration-program [Erişim Tarihi: 25.08.2023]
https://www.energyintel.com/0000017d-76b3-d7ae-a37d-7ebfa1db0000 [Erişim Tarihi: 23.08.2023]
https://www.h2020.md/en/content/euratom [Erişim Tarihi: 27.08.2023]
https://www.iaea.org/newscenter/news/what-are-small-modular-reactors-smrs [Erişim Tarihi: 18.08.2023]
https://www.iaea.org/newscenter/news/what-is-nuclear-energy-the-science-of-nuclear-power
https://www.ipp.mpg.de/w7x [Erişim Tarihi: 20.08.2023]
https://www.iter.org/ [Erişim Tarihi: 20.08.2023]
https://www.nrc.gov/docs/ML1323/ML13239A047.pdf [Erişim Tarihi: 28.08.2023]
https://www.nuscalepower.com/en [Erişim Tarihi: 23.08.2023]
https://www.oklo.com/ [Erişim Tarihi: 26.08.2023]
https://www.power-eng.com/nuclear/reactors/is-thorium-the-fuel-of-the-future-to-revitalize-nuclear/#gref [Erişim Tarihi: 20.08.2023]
https://www.rolls-royce-smr.com/ [Erişim Tarihi: 23.08.2023]
https://www.silex.com.au/silex-technology/silex-laser-isotope-separation-technology/ [Erişim Tarihi: 24.08.2023]
https://www.statista.com/statistics/513671/number-of-under-construction-nuclear-reactors-worldwide/ [Erişim Tarihi: 03.08.2023]
https://www.tenmak.gov.tr/2016-06-09-00-43-55/135-gunumuzde-nukleer-enerji-rapor/838-bolum-02-nukleer-enerjinin-temel-prensipleri.html [Erişim Tarihi: 15.08.2023]
https://www.terrapower.com/ [Erişim Tarihi: 26.08.2023]
https://www.terrestrialenergy.com/ [Erişim Tarihi: 26.08.2023]
https://www.terrestrialenergy.com/technology [Erişim Tarihi: 24.08.2023]
https://www.thirdway.org/memo/third-way-advanced-nuclear-campaign [Erişim Tarihi: 26.08.2023]
https://www.world-nuclear-news.org/Articles/BN-800-fast-reactor-fully-loaded-with-MOX-fuel [Erişim Tarihi: 24.08.2023]

https://www.world-nuclear.org/information-library/nuclear-fuel-cycle/fuel-recycling/mixed-oxide-fuel-mox.aspx [Erişim Tarihi: 24.08.2023]
https://www.world-nuclear.org/information-library/nuclear-fuel-cycle/nuclear-power-reactors/small-modular-reactors-smrs.aspx [Erişim Tarihi: 17.08.2023]
https://x-energy.com/ [Erişim Tarihi: 26.08.2023]
IAEA (2007) Status of small reactor designs without on-site refueling. International Atomic Energy Agency IAEA-TECDOC-1536, Vienna
International Atomic Energy Agency (IAEA). (2014). "Safety Culture in Nuclear Installations." IAEA Safety Standards Series No. GS-R-3.
International Atomic Energy Agency, "Latest News Related to PRIS and the Status of Nuclear Power Plants"
Iqbal, M.; Moss, R.; van Woerden, I. Peoples' Perception towards Nuclear Energy. Energies 2022, 15, 4397. https://doi.org/10.3390/en15124397
Işın, T. ve Işın, Z. C. (2023). Uzay Madenciliğin mevcut durumu ve Ulusal Stratejik Yol haritasi. Türk Uzay sistemi ve Kavramsal incelemeler
JET Contributors and the EUROfusion MST1 Team (2020). "Joint European Torus (JET) experimental campaign results with the ITER-like wall," Nuclear Fusion, 60(10), 106045.
Krane K. S.,(1987). Introductory Nuclear Physics. John Wiley & Sons.
Larry R. Grisham, Chapter 17 - Nuclear Fusion, Editor(s): Trevor M. Letcher, Future Energy, Elsevier, 2008, Pages 291-301
Massoud T. Simnad, Nuclear Reactor Materials and Fuels, Editor(s): Robert A. Meyers, Encyclopedia of Physical Science and Technology (Third Edition),Academic Press,2003,Pages 775-815,
Park Jooyoung, Ronald L. Boring, Thomas A. Ulrich, Roger Lew, Sungheon Lee, Bumjun Park, Jonghyun Kim, A framework to collect human reliability analysis data for nuclear power plants using a simplified simulator and student operators, Reliability Engineering & System Safety, Volume 221, (2022)
Serber R. (1986). The Los Alamos Primer: The First Lectures on How To Build an Atomic Bomb. University of California Press
Serp, J.vev Todreas, N. E. (2015). "Generation IV Nuclear Reactors: Perspectives and Issues." Wiley.
Smith J., (1983). "Novel Reactor Concepts," in Nuclear Power Technology, Vol. 1 of Reactor Technology, W. Marshall, ed. (Oxford: Clarendon Press, 1983), pp. 390–415.
Stacey, W. M. (2007). Nuclear Reactor Physics, Second Edition. Wiley-VCH.
U.S. Nuclear Regulatory Commission (NRC) (2013). "Probabilistic Risk Assessment (PRA) Peer Review Process."
Wu, Y. ve Zhang, H. (2016). Status and Perspectives of Lead-Cooled Fast Reactor Development. Nuclear Engineering and Design, 305, 293-298.
Zhang, H. (2018). "Thorium Fuel Cycles: A Review." Progress in Nuclear Energy, 104, 227-239.
Zubair, M., Al Suwaidi, R. S., Al Souqi, A. A. (2021). Behavior of Emergency Core Cooling System (ECCS) during the early stage of Loss of Coolant Accident (LOCA) for APR 1400 with Flownex Software, Progress in Nuclear Energy, Volume 141, 103949.

KBRN girişimciliği devletler ve devlet dışı aktörler ve toplumlar nezdinde güneşli havada şemsiye olarak görülmektedir. KBRN endüstrisinin önemi özellikle son yaşanan doğal afetlerin ortaya koyduğu yıkıcı sonuçlardan ziyade, müdahale süreçlerinde yaşanan dramatik olaylarda bir kez daha görülmüştür. Anlaşılmalıdır ki, KBRN olayları için hazırlığın zamanı ve süresi yoktur. Bu nedenle yeni sivilleşmekte olan bu alandaki girişimlerin ivedilik ve ciddiyetle desteklenmesi ve endüstrinin gelişiminin teşvik edilmesi muhtemel olayların yaşanmasından sonra ortaya çıkan pişmanlıkları önleyecek ve yıkıcı hasarları optimum düzeyde gidermeye katkı sağlayacaktır.

KAYNAKLAR

Altan, B., Gürer, S., Alsamarei, A., Demir, D. K., Düzgün, H. Ş., Erkayaoğlu, M., Surer, E. (2022). Developing serious games for CBRN-e training in mixed reality, virtual reality, and computer-based environments. International Journal of Disaster Risk Reduction, 77, 103022

Baes, F., Garten, C. T., Taylor, F. G., Witherspoon, J. P. (1986). Long-term environmental problems of radioactively contaminated land, Environment International, Volume 12, Issue 5, Pages 545-553, ISSN 0160-4120, https://doi.org/10.1016/0160-4120(86)90149-2.

Bodas, M., Kimhi, Y., Robin, G., Krasner, E. (2020). Bridging Gaps in the Development of CBRN Defense Technologies Through Multi-Sectorial Collaboration–A Call for Action. Journal of Homeland Security and Emergency Management, 17(3), 20200009.

Bodas, M., Kimhi, Y., Robin, G., Krasner, E. (2020). Bridging Gaps in the Development of CBRN Defense Technologies Through Multi-Sectorial Collaboration–A Call for Action. Journal of Homeland Security and Emergency Management, 17(3), 20200009.

Bogdanoski, M. (Ed.). (2022). Building Cyber Resilience Against Hybrid Threats (Vol. 61). IOS Press.

Bonsen, I. M., Gaasbeek, R. (2009, May). Counter terrorism functions to enhance critical infrastructure resilience against CBRNe terrorism. In 2009 IEEE Conference on Technologies for Homeland Security (pp. 381-384). IEEE.

Boz, S. S. (2013). Kamu özel işbirliği (PPP) modeli. İnönü Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, 4(2), 277-332.

Brill, N., Haines, D. D., Fox, S. C. (2014). Acute and long-term impact of chemical weapons: lessons from the Iran-Iraq war. Forensic Sci Rev, 26(2), 97-114.

Brown, M., Johnson, K. (2019). Ethics and Innovation: Balancing Stakeholder Interests in the Technological Age. Journal of Business Ethics, 127(2), 381-398. DOI: 10.1007/s10551-019-04181-w

Chemical Threat Agents. (2017, April 7). Centers for Disease Control and Prevention (CDC). Retrieved September 12, 2023, from https://www.cdc.gov/biomoni toring/chemical_threat_agents.html#:~:text=Chemical%20threat%20agents%20can%20be,the%20environment%20or%20synthetically%20produced

Choi, D. S., Sung, C. S., & Park, J. Y. (2020). How does technology startups increase innovative performance? The study of Technology Startups on Innovation focusing on employment change in Korea. Sustainability, 12(2), 551. https://doi.org/10.3390/su12020551

Choudary, S., Asghar, M. U., Ibrahim, A. G. (2021). CBRN events and crisis communication: analysis of training needs and development of curriculum for communication personnel. International Journal of Safety and Security Engineering. 2021; 11 (4): 337-43.

Damokhi, A., Yousefinejad, S., Fakherpour, A., Jahangiri, M. (2022). Improvement of performance and function in respiratory protection equipment using nanomaterials. Journal of Nanoparticle Research, 24(4), 76.

De Lorenzis, F., Pratticò, F. G., Cultrera, M., Migliorini, M., Lamberti, F. (2022). An Immersive Virtual Reality Training Environment for CBRN Procedures. In Methodologies and Use Cases on Extended Reality for Training and Education (pp. 73-96). IGI Global.

Dobbs, M. (2001). A Renaissance for US Civil Defense?. Journal of Homeland Security, 1-8.

Drucker, P. F. (1985). Entrepreneurial strategies. California Management Review, 27(2).

Emanuel, P., & Caples, M. (2017). Global CBRN detector market survey. Edgewood Chemical Biological Center Aberdeen Proving Ground.

Enders, W. and Sandler, T. (2012), The Political Economy of Terrorism, Cambridge University Press.

Evison, D., Hinsley, D., Rice, P. (2002). Chemical weapons. Bmj, 324(7333), 332-335.

Gawlik-Kobylińska, M. (2022). Current Issues in Combating Chemical, Biological, Radiological, and Nuclear Threats to Empower Sustainability: A Systematic Review. Applied Sciences, 12(16), 8315.

Giaume, L., Roy, B. L., Jost, D., Cami, H. L., Travers, S., Trousselard, M. (2023). The effects of chemical, nuclear, radiological medical training on first responders: dysfunctional heart rate variably leads to altered physiological and psychological response. Research Square

Giegerich, B. (2010). Budget crunch: implications for European defence. Survival, 52(4), 87-98.

Göllner, J., Peer, A., Meurers, C., Wurzer, G., Schönauer, C., Kaufmann, H., Bösch, C. (2019). Virtual reality cbrn defence. In Meeting Proceedings of the Simulation and Modelling Group Symposium (Vol. 171, pp. 1-25).

Gosden, C. M. (2001). The 1988 chemical weapons attack on Halabja, Iraq. In Super Terrorism: Biological, Chemical, and Nuclear (pp. 7-11).

Haldon, J. F. (1999). Warfare, State and Society in the Byzantine World, 565-1204. University College London Press.

Harper, F. T., Musolino, S. V., Wente, W. B. (2007). Realistic radiological dispersal device hazard boundaries and ramifications for early consequence management decisions. Health Physics, 93(1), 1-16.

Haruki, M., Hiroaki, K., Yumiko, I., et al. (1996). Clinical effects of sarin poisoning in the Tokyo subway terrorist attack. Annals of Emergency Medicine, 28(2), 129-135.

Hata, I., Weil, L. (2007). The Economic Effects of the A-bomb Attack on Hiroshima and Nagasaki. Routledge.
Hu, Q. R., Shen, X. Y., Qian, X. M., Huang, G. Y., Yuan, M. Q. (2022). The personal protective equipment (PPE) based on individual combat: A systematic review and trend analysis. Defence Technology.
Jernigan, D. B., Raghunathan, P. L., Bell, B. P., Brechner, R., Bresnitz, E. A., Butler, J. C., ... Gerberding, J. L. (2002). Investigation of bioterrorism-related anthrax, United States, 2001: epidemiologic findings. Emerging infectious diseases, 8(10), 1019.
Joseph, R. G., Reichart, J. F. (1996). Deterrence and defense in a nuclear, biological, and chemical environment. Comparative Strategy, 15(1), 59-80.
Kallenborn, Z., Bleek, P. C. (2018). Swarming destruction: drone swarms and chemical, biological, radiological, and nuclear weapons. The nonproliferation review, 25(5-6), 523-543.
Klietmann, W. F., Ruoff, K. L. (2001). Bioterrorism: implications for the clinical microbiologist. Clinical Microbiology Reviews, 14(2), 364-381. Centers for Diseases Control and Prevention. Emergency Preparedness and Response: Bioterrorism Overview.
Koblentz, G. D. (2011). Predicting peril or the peril of prediction? Assessing the risk of CBRN terrorism. Terrorism and Political Violence, 23(4), 501-520.
Koblentz, G. D. (2020). Emerging technologies and the future of CBRN terrorism. The Washington Quarterly, 43(2), 177-196.
Koh, W. T. (2007). Terrorism and its impact on economic growth and technological innovation. Technological forecasting and social change, 74(2), 129-138.
Kortepeter, M. G., & Parker, G. W. (1999). Potential biological weapons threats. Emerging infectious diseases, 5(4), 523.
Kravcov, A., Maciejewski, P., Lebiedź, J., Gawlik, M. (2021). Immersive Technologies that Aid Additive Manufacturing Processes in CBRN Defence Industry. International Journal on Information Technologies and Security.
Kristensen, H. M., Norris, R. S. (2017). Worldwide deployments of nuclear weapons, 2017. Bulletin of the Atomic Scientists, 73(5), 289-297.
Krutzsch, W., Trapp, R. (1994, July). A commentary on the chemical weapons convention. In A Commentary on the Chemical Weapons Convention. Brill Nijhoff.
Kuusisto, E. (2022). Approaching VUCA Environment with Enterprise Agility in Government Organization: Case Business Finland and COVID-19.
Lentzos, F., Rose, N. (2009). Governing insecurity: contingency planning, protection, resilience. Economy and society, 38(2), 230-254.
Leventhal, P. L., Hoenig, M. M. (1990). Nuclear terrorism: Reactor sabotage and weapons proliferation risks. Contemporary Economic Policy, 8(3), 106-121.
Lodha, A., Kaw, A. (2007). Radiation threat and its control: A comprehensive review. Indian Journal of Medical and Paediatric Oncology, 28(1), 4-9.
Maciejewski, P., Gawlik-Kobylińska, M., Lebiedź, J., Ostant, W., Aydın, D. (2020, January). To survive in a CBRN hostile environment: Application of cave automatic virtual environments in first responder training. In Proceedings of the 3rd International Conference on Applications of Intelligent Systems (pp. 1-5).

Mackby, J., Katakam, S. (2023). A Cliffhanger Conference Seeks to Strengthen Biological Weapons Convention. Arms Control Today, 53(1), 34-36.
Martellini, M. (2013). Cyber security: Deterrence and IT protection for critical infrastructures. Springer International Publishing.
Mauroni, A. J. (2010). Homeland insecurity: thinking about CBRN terrorism. Homeland Security Affairs, 6(3), 1-17.
Mazza, G., Tricarico, E., Genovesi, P., Gherardi, F. (2014). Biological invaders are threats to human health: an overview. Ethology Ecology & Evolution, 26(2-3), 112-129.
Miller, S. (2018). Dual use science and technology, ethics and weapons of mass destruction (p. 2018). New York: Springer.
Narlagiri, L. M., Bharati, M. S. S., Beeram, R., Banerjee, D., & Soma, V. R. (2022). Recent trends in laser-based standoff detection of hazardous molecules. TrAC Trends in Analytical Chemistry, 153, 116645.
National Defense University, 2002. "Anthrax In America: A Chronology and Analysis of the Fall 2001 Attacks" (Center for Counterproliferation Research and National Defense University, Washington DC, November 2002
Office of The Assistant Secretary Of Defense Washington DC (Nuclear Chemical And Biological Defense). (2008). DoD CBRN Defense: Doctrine, Training, Leadership, and Education Strategic Plan.
Okudera, H., Morita, H., Iwashita, T., Shibata, T., Otagiri, T., Kobayashi, S., Yanagisawa, N. (1997). Unexpected nerve gas exposure in the city of Matsumoto: report of rescue activity in the first sarin gas terrorism. The American journal of emergency medicine, 15(5), 527-528.
Okumura, T., Suzuki, K., Fukuda, A., Kohama, A., Takasu, N., Ishimatsu, S., Hinohara, S. (1998). The Tokyo subway sarin attack: disaster management, Part 1: Community emergency response. Academic Emergency Medicine, 5(6), 613-617.
Onwudinjo, P. C., Mahakweabba, U., Agu, G. A. (2022). The History, Nature and Development of International Humanitarian Law: A Critical Review. Caritas Journal of Management,, Social Sciences and Humanities, 1(1).
Pacsial-Ong, E. J., Aguilar, Z. P. (2013). Chemical warfare agent detection: a review of current trends and future perspective. Frontiers in Bioscience-Scholar, 5(2), 516-543.
Pangi, R. (2002). Consequence management in the 1995 sarin attacks on the Japanese subway system. Studies in Conflict and Terrorism, 25(6), 421-448.
Patel, S. S., Grace, R. M., Chellew, P., Prodanchuk, M., Romaniuk, O., Skrebets, Y., Erickson, T. B. (2020). Emerging technologies and medical countermeasures to chemical, biological, radiological, and nuclear (CBRN) agents in East Ukraine. Conflict and health, 14, 1-4.
Pellmar, T. C., Rockwell, S. (2005). Priority list of research areas for radiological nuclear threat countermeasures. Radiation research, 163(1), 115-123.
Pitschmann, V. (2014). Overall view of chemical and biochemical weapons. Toxins, 6(6), 1761-1784.
Powell, R. (1991). Nuclear Deterrence Theory: The Search for Credibility. Cambridge University Press.

Pulpea, D., Bunea, M., Rotariu, T., Ginghină, R., Toader, G., Moldovan, A., Pulpea, B. (2019). Review of materials and technologies used for chemical and radiological decontamination. Journal of Military Technology Vol, 2(1).

Ramseger, A., Kalinowski, M. B., Weiß, L. (2009). CBRN Threats and the Economic Analysis of Terrorism (No. 9). Economics of Security Working Paper.

Roffey, R. (2004). 13. Biological weapons and potential indicators of offensive biological weapon activities. SIPRI YEARBOOK, 557-571.

Rose, A., Avetisyan, M., Chatterjee, S. (2014). A framework for analyzing the economic tradeoffs between urban commerce and security against terrorism. Risk Analysis, 34(8), 1554-1579.

Rozei, M. (2023). OPCW Confirms More Syrian Chemical Weapons Use. Arms Control Today, 53(2), 36-36.

Schmitt, K., Zacchia, N. A. (2012). Total decontamination cost of the anthrax letter attacks. Biosecurity and bioterrorism: biodefense strategy, practice, and science, 10(1), 98-107

Schmitt, K., Zacchia, N. A. (2012). Total decontamination cost of the anthrax letter attacks. Biosecurity and bioterrorism: biodefense strategy, practice, and science, 10(1), 98-107.

Střítecký, V. (2012). Doing More for Less: V4 Defence Cooperation in a Time of Austerity. The Polish Quarterly of International Affairs, 21(4), 65-82.

Szabadföldi, I. (2021). Artificial intelligence in military application–opportunities and challenges. Land Forces Academy Review, 26(2), 157-165.

Taleb, N. (2014). Siyah Kuğu: Olasılıksız Görünenin Etkisi. Varlık Yayınları.

Wadood Khan, A., Kotta, S., Hussain Ansari, S., Kumar Sharma, R., Kumar, V., Rana, S., Ali, J. (2012). Chemical, biological, radiological, and nuclear threats-Decontamination technologies and recent patents: A review. Journal of Renewable and Sustainable Energy, 4(1).

Walsh, P. F. (2021). Evolving chemical, biological, radiological and nuclear (CBRN) terrorism: Intelligence community response and ethical challenges. In National Security Intelligence and Ethics (pp. 261-279). Routledge.

Werhane, P. H. (1998). Moral imagination and the search for ethical decision-making in management. Business Ethics Quarterly, 8(S1), 75-98.

Willis, D., Coleman, E. A. (2003). The dirty bomb: management of victims of radiological weapons. Medsurg Nursing, 12(6), 397-403.

YÖNETİM TEORİLERİ

Doç. Dr. Selami Yıldırım
Azerbaycan Devlet İktisat Üniversitesi

Azərbaycan Respublikası Təhsil
Nazirinin 09.07.2014-cü il tarixli 790
saylı əmrinə əsasən çap olunub.

Bu kitabın yayın hakkı SİYASAL KİTABEVİ'ne aittir. Yayınevinin ve yayınlayıcısının yazılı izni alınmaksızın kısmen veya tamamen alıntı yapılamaz, hiçbir şekilde kopyalanamaz, çoğaltılamaz ve yayınlanamaz.

Yönetim Teorileri
Doç. Dr. Selami Yıldırım
Kapak: Gamze Uçak
Sayfa Düzeni: Canan Özmen
©Siyasal Kitabevi Tüm Hakları Saklıdır.
1. Baskı: 2014 Ağustos, Ankara
2. Baskı: 2023 Şubat, Ankara
ISBN: 978-605-4627-82-0
Siyasal Kitabevi-Ünal Sevindik
Yayıncı Sertifika No: 14016
Şehit Adem Yavuz Sok. Hitit Apt. 14/1
Kızılay-Ankara
Tel: 0(312) 419 97 81 pbx
Faks: 0(312) 419 16 11
e-posta: info@siyasalkitap.com
http://www.siyasalkitap.com
Baskı:
Gurur Matbaacılık
Sertifika No: 43 575
Zübeyde Hanım Mahallesi Kazım Karabekir Caddesi
Murat Çarşısı No:41/4 Altındağ/ANKARA
Tel: 0312 362 10 11 • www.gururmatbaa.com
Dağıtım:
Siyasal Kitabevi
Şehit Adem Yavuz Sok. Hitit Apt. 14/1
Kızılay-Ankara
Tel: 0 (312) 419 97 81 pbx
Faks: 0 (312) 419 16 11

KAYNAKLAR

Burns, T., (1967). "**The Comparative Study of Organizations**". in; Vroom, V. H. (ed), **Methods of Organizational Research.** Pittsburgh, University of Pittsburgh Press, pp:124-125.

Daft, R. L., (1989). "**Organization Theory and Design".** New York: West Publishing Company.

Georgeopolos, B.S., (1986). "**Organization Structure, Problem Solving and Effectiveness: A Comparative Study of Hospital Emergency Services".** San Francisco: Jossey Bass Publishers.

Kaluzny A.D., Warner, D.M., Warren, D.G., Zelman, W.N., (1982). "**Management of Health Services".** New Jersey: Prentice Hall Inc.

Kast, F.E., Rosenzweig, J.E. (1979). "**Organization and Management".** New York: McGraw Hill, Book Company.

Koçel, T., (1993). "**İşletme Yöneticiliği**". Beta Basım Yayım, İstanbul.

Neuhauser, D., Andersen, R., (1974). "**The Structural Comparative Analysis of Hospitals**". in; Georgopoulos, B. S., (ed), "**Organizational Researh in Health Institutions".** Massachussetts: IRS Publication, pp:80-92.

Pugh, D.S., Hickson, J., Hinnings, C.B., Turner, C. (1972 a;). "**Context of Organizational Structure**" in; Hall, R. H. (Ed). "**The Formal Organization".** New York: Basic Books Inc., pp:73-110.

Pugh, D.S., Hickson, J., Hinnings, C.B., Turner, C. (1972 b;). "**Dimensions of Organizational Structure**". in; Hall, R. H., (Ed). "**The Formal Organization".** New York: Basic Books Inc., pp:25-47.

Ranson, S., Hinnigs, B., Greenwood, R., (1988). "**The Structuring of Organizational Structures**". Administrative Science Quarterly, Vol:25, pp: 1-17.

Robbins, S.P., (1990). "**Organization Theory: Structure, Desing and Applications".** Englewood Clifs N.J: Prentice Hall Inc.

Schermerhorn, J.R., (1989). "**Management for Productivity".** New York, John Wiley and Sons.

Shortell, S.M., (1976). "**Organization Theory and Health Services Delivery**". in; Shortell, S.M., (ed). "**Organizational Research in Hospitals".** Illinois: Blue Cross Association.

KAYNAKLAR

Burns, T., Stalker, G.M., (1986). "**Mechanistic and Organic Systems**". in; Jelinek ve dig. (Eds), "**Organizations by Desing: Theory and Practice**". Plano, Texas: Bussiness Publication, pp:140-143.

Can, H., (1991). "**Organizasyon ve Yönetim".** Ankara: Adım Yayıncılık.

Daft, R. L., (1989). "**Organization Theory and Design".** New York: West Publishing Company.

Duncan, R.B., (1972). "**Characteristics of Organizational Environment and Perceived Environmental Uncertainty**". Administrative Science Quarterly, Vol:17, pp:313-27.

Emery, F.E., Trist, E.L. (1971). "**The Causal Texture of Organizational Environment**". in; Emery, F.E., (Ed), "**Systems Thinking".** Middlenses: Penguin Books, pp:241-257.

Koçel, T., (1989). "İşl**etme Yöneticiliği**". İstanbul: İ. Ü. İşletme Fakültesi Yayınları, No: 205.

Lawrence, P., Lorsch, J., (1967). "**Differentiation and Integration in Complex Organizations".** Administrative Science Quarterly, Vol:12, pp:1-47.

Osborn, R.N., Hunt, J.G., (1974). "**Environment and Organizational Effectiveness**". Administrative Science Quarterly, Vol:19, No:2, pp:231-246

Peffer, J., (1980). "**Beyond Management and The Worker: The Institutional Function of Management".** in; Leavitt, H.J., ve dig. (Ed), "**Readings in Managerial Psychology".** Chicago: Dniversity of Chicago Press, pp:704-714.

Robbins, S.P., (1990). "**Organization Theory: Structure, Desing and Applications".** Englewood Clifs N.J.: Prentice Hall Inc.

Thompson, J.D., (1976). "**Örgütler Çalışırken**: **Yönetim Teorisinin Toplumbilimsel Temeli**". (Çev: Sözen, U., Üçok, T.,), Ankara: Kalite Matbaası.

gütsel büyüklük değişkenlerinin kendi aralarında oldukça yüksek bir ilişkiye sahip olduklarını ve değişkenlerden birisinin diğeri yerine kullanılabileceğini ortaya koymaktadır.

KAYNAKLAR

Anderson, T. R., Warkov, K., (1961). "**Organizational Size and Functional Complexity; A Study of Administration In Hospitals**". American Sociological Review, Vol:26, pp:23-28.

Daft, R.L., (1989). "**Organization Theory and Design".** New York: West Publishing Company.

Hage, J., Michael A., (1967). "**Relationship of Centralization to Other Structural Properties**". Administrative Science Quarterly**,** June, pp:72-92.

Kimberly, J.R., (1976). "**Organizational Size and the Structuralist Perspective: A Review, Critique, and Proposal".** Administrative Science Quarterly, pp:571-97.

Lawrence, P., Lorsch, J., (1967). "**Differentiation and Integration in Complex** Organizations**".** Administrative Science Quarterly, Vol:12, pp:1-47.

Perrow, C., (1971). "**A Framework for the Comparative Analysis of Organizations**". in; Maurer, J.G., "**Readings in Organization Theory".** New York: Random House, pp:106-139.

Pugh, D.S., Hickson, J., Hinnings, C.B., Turner, C., (1972a). "**Context of Organizational Structure**". in; Hall, R. H., (Ed), "**The Formal Organization".** New York: Basic Books Inc, pp:73-110.

Pugh, D.S., Hickson, J., Hinnings, C.B., Turner, C., (1972b). "**Dimensions of Organizational Structure**". in; Hall, R.H., (Ed). "**The Formal Organization".** New York: Basic Books Inc, pp:25-47.

Robbins, S. P., (1990). **Organization Theory: Structure, Desing and Applications".** Englewood Clifs N.J: Prentice Hall Inc.

Thompson, J.D., (1976). "**Örgütler Çalışırken**: **Yönetim Teorisinin Toplumbilimsel** Temeli". (Çev: Sözen, U., Ücok, T.,), Ankara: Kalite Matbaası.

Woodward, J., (1986). "**Technology and Organization**". in; Jelinek ve dig. (Eds), "Organizations **by Desing: Theory and Practice**". Plano, Texas: Bussiness Publication, pp:271-283.

kili iken, bu kararları almada da uzmanlara gereksinme duymakta ve onlardan yararlanmaktadır.

Yatay ve Dikey Merkezleşme: Karar alma gücü büyük ölçüde, meslekleşmiş iş görenleri (profesyonelleri) içeren alt düzeyde (operating core) toplanmıştır. Örgütte, kararların çoğu alt düzey tarafından alındığı için dikey merkezleşme derecesi oldukça yüksektir. Ayrıca güç, yönetici olmayan profesyonel kişilerde toplandığı için de, yatay merkezleşmeme derecesi çok yüksektir.

4. Merkezleşmenin Yarar ve Sakıncaları

Merkezleşmenin örgütlerde yönetime sağlayabileceği yararlar ve ortaya çıkarabileceği problemler şöyle sıralanabilir (Özalp,1980:303-306);

Merkezleşmenin Yararları

- Üst yöneticilere güç ve saygınlık kazandırır,
- Politika, uygulama ve kararlarda birlik sağlanır,
- Üst yönetim eşgüdümleyici görevini kolayca gerçekleştirir,
- İşlev ve görevlerde ikilemeler önlenir,
- Yönetimin, danışmanlardan yararlanma olanağını artırır,
- Üst yönetimin planlarda başarılı olması kolaylaşır,
- Büyük örgütlerde genel amacın gözardı edilmesi önlenir.

Merkezleşmenin Sakıncaları

- Tüm kararlar üst birim tarafından alındığından, alt birimlerin işleyişi problemli olur,
- Yetki devrine kolaylıkla gidilemez,
- Ürün çeşitlemesi gibi yollarla örgütsel büyüme sınırlanır,
- Yönetici örgütten ayrıldığında yerini dolduracak birini bulmak zorlaşır.

KAYNAKLAR

Bell, G.D., (1967). "**Determinants Of Span Of Control**". in, Heydebrand, W., "**Comparative Organizations**". Englewood Cliffs N.J: Prentice Hall International Inc., pp:561-571.

Can, H., Akgün, A., Kavuncubaşı, Ş., (1995). "**Kamu ve Özel Kesimde Personel Yönetimi**". **Ankara**: Siyasal Kitabevi.

Can, H., Doğan, T., Ayhan, D.Y., (1984). "İş**letme ve Yönetim**". Ankara: Aslımlar **Matbaası**.

Daft, R.L., (1989). "**Organization Theory and Design".** New York: West Publishing **Company**.

Dessler, G., (1986). "**Organization Theory: Integreting Structure and Behavior**". Englewood **Cliffs** N.J: Prentice Hall International Inc.

Griffin, R.W., (1993). "**Management".** Boston: Houghton Miflin Company.

Hage, J., Aiken, M., (**1967**). "**Relationship of Centralization to Other Structural Properties**". Administrative Science Quarterly**,** June, pp:72-92.

Hall, R.H., (1972). "**Organizations: Structure and Process".** New Jersey: Prentice Hall Inc.

Mintzberg, H., (**1979**). "**Structuring of Organizations".** Englewood Cliffs N.J: Prentice Hall International Inc.

Mintzberg, H., (1983). "**Structure at Fives".** Englewood Cliffs N.J: Prentice Hall International Inc.

Newman, W., (1970). "**Sevk ve İdare".** (Çev: Sürgit, K.), Ankara: TODAIE Yayınları.

Özalp, İ., (1980). "**Yönetim**". Eskişehir: Baytes Yayınları.

Pondy, L.R., (1973). "**Effects of Size, Complexity, and Ownership on Administrative Intensity**". in; Heydebrand, W., "**Comparative Organizations**". Englewood Cliffs N.J: Prentice Hall International Inc., pp:409-427.

Pugh, D.S., Hickson, J., Hinnings, C.B., Turner, C., (1972 b;). "**Dimensions of Organizational Structure**". in; Hall, R.H., (Ed), "**The Formal Organization".** New York: Basic Books Inc., pp:25-47.

Robbins, S.P., (1990). "**Organization Theory: Structure, Desing and Applications".** Englewood Clifs N.J: Prentice Hall Inc.

Schermerhorn, J.R., (1989). "**Management for Productivity".** New York, John Wiley and Sons.

Stieenlitz, H., (1962). "**Optimizing Span of Control**", Management Record**.** Vol:24, pp:24-32.

8. Şebeke (Network) Örgüt Yapısı

Şebeke (network), belirli bir bölgede bulunan ortak bir amacı gerçekleştirmek veya ortak bir müşteri kitlesine hizmet etmek amacıyla birbirleriyle ilişkide bulunan işletmeler kümesidir. Şebeke örgütler iki ya da daha çok sayıdaki bağımsız işletmelerin rekabet üstünlüğü sağlamak ve bu üstünlüğü sürdürebilmek amacıyla aralarında uzun dönemli anlaşarak oluşturdukları örgütlenmelerdir. Şebeke örgütlerde işletmeler arasında fiyat ya da hiyerarşiye dayanmayan bir işbölümü söz konusudur. Böylelikle bir mal ya da hizmeti üretebilmek için gerekli işlerle bu işleri yapmada kullanılacak kaynaklar tek bir işletme örgütünde toplanma yerine çeşitli işletmeler arasında dağılmaktadır (Can, 2010).

Şebeke tasarımının temel amacı, faaliyetlerin eşgüdümlenmesi ve işletmeler arasında ürün akışının düzenli hale getirilmesidir. Bir şebeke tasarımında gerçekleştirilen en önemli faaliyet, şebeke tarafından hizmet edilecek pazarın, kullanılacak kaynakların, ve işletmeler arasındaki ilişkilerin belirlenmesi ve tanımlanmasıdır.

Şebeke örgütlenmeler iki biçimde gerçekleşebilir: Bunlardan ilki iç ya da dahili şebeke diye adlandırılmaktadır. Bu örgütlenmede faaliyetler, aynı çatı altında yer alan çeşitli işletmelerce yerine getirilir. Böylelikle dışarıdan kaynak alımı azaltılarak temel faaliyetler, aynı gruba (holding) bağlı farklı işletmelerce yapılır.

İkinci bir şebeke yapılanma **Dengeli Şebeke**'dir. Bu tür şebekede çekirdek bir işletme, dışarıdaki diğer işletmelerle ya belirli üretim için gerekli girdileri elde etmek ya da ürünlerin etkili dağıtımını sağlamak amacıyla dengeli bir yapılanmaya gitmiştir. Dahili şebekeden farklı olarak risk bağımsız işletmelerle paylaşılmaktadır. Dengeli şebeke modeli, özellikle sözleşmeye dayalı mal ve hizmet alımlarının diğer işletmelerden alınmasını sağlayan, dış kaynaklardan yararlanma (outsourcing) stratejisinin uygulandığı işletmelerde kullanılmaktadır. Bu yapıda işletmenin özellikle kritik girdileri istenen zaman ve nitelikte elde edebilmesi ya da dağıtımın etkili bir biçimde yapılması amaçlanmıştır.

KAYNAKLAR

Anderson, T.R., Warkov, K., (1961). "**Organizational Size and Functional Complexity: A Study of Administration in Hospitals**". American Sociological Review, Vol:26, pp:23-28.

Burns, T., Stalker, G.M., (1986). "**Mechanistic and Organic Systems**" in; Jelinek ve dig. (Eds), "**Organizations by Desing: Theory and Practice**". Plano, Texas: Bussiness Publication, pp:140-143.

Can, H., (2010). "**Organizasyon ve Yönetim**". Ankara: Siyasal Yayınevi.

Daft, R.L., (1995). "**Organization Theory and Design".** New York: West Publishing Company.

Daft, R.L., (1987). "**Management**". New York: Drysten Publisher.

Dessler, G., (1986). "**Organization Theory: Integreting Structure and Behavior**". Englewood Cliffs, N.J: Prentice Hall International Inc.

Hall, R.H., (1972). "**Organizations: Structure and Process".** New Jersey: Prentice Hall Inc.

Hage, J., Michael A., (1967). "**Relationship of Centralization to Other Structural Properties**". Administrative Science Quarterly**,** June, pp:72-92.

Hitt, M., Black, S., Porter L.W., (2012). "**Management**". New Jersey: Prentice Hall.

Kaluzny, A.D., Warner, D.M., Warren, D.G., Zelman, W.N., (1982). "**Management of Health Services".** New Jersey: Prentice Hall Inc.

Kast, F.E., Rosenzweig, J.E., (1979). "**Organization and Management".** New York: McGraw Hill Book Company.

Leatt, P., Shortell, S.M., Kimberly, J.R., (1997). "**Organization Design**". in; Shortell, S.M., Kaluzny, A.D., (Eds), "**Essentials of Health Care Management**". Albany: Delmar Publisher, pp:289-327.

Neuhauser, D., (1978). "**Hospital as an Matrix Organization**". in; Rakich, J.S., Darr, K., (Eds), "**Hospital Organization and Management: Text and Readings**". New York: Spectrum Publication, pp:27-42 .

Pugh, D.S., Hickson, J., Hinnings, C.B., Turner, C., (1972 b;). "**Dimensions of Organizational Structure**". in; Hall, R.H., (Ed), "**The Formal Organization".** New York: Basic Books Inc., pp:25-47.

Ranson, S., Hinings, B., Greenwood, R., (1988). "**The Structuring of Organizational Structures**". Administrative Science Quarterly**,** Vol:25, pp:1-17.

Robbins, S.P., (1990). "**Organization Theory: Structure, Desing and Applications".** Englewood Clifs N.J: Prentice Hall Inc.

Schermerhorn, J.R., (1989). "**Management for Productivity".** New York, John Wiley and Sons.

Steven, G.H., (1991). "**The Strategic Health Care Manager**". San Francisco:Jossey-Bass Publishers.

sındaki dinamik ilişkileri yansıtacak örgütsel etkililik teorilerinin geliştirilmesine katkıda bulunma yönünde çaba harcaması gerekmektedir. Bu konu şimdiye kadar çok az yapılmıştır (Steers, Porter 1974:35-37).

KAYNAKÇA

Banner, D .K., Gagne, T.E., (1995). "**Designing Effective Organization: Traditional &Transformational View**". Sage Publications Thousand Oaks.

Cameron, K. S., (1986). "**Study of Organizational Effectiveness and Its Predictors".** Management Science, Junary.

Campbell, J. P., (1977). "**On the Nature of Organizational Effevtiveness".** in; Goodman, P.S., Pennings, J.M., (eds), "**New Perspectives on Organizastional Effectiveness**". Jossey-Bass, San Francisco.

Can, H., (1999). "**Organizasyon ve Yönetim".** Siyasal Kitabevi, Ankara.

Child, J., (1974). "**Managerial and Organizational Factors Associated With Company Performance".** Journal of Management Studies, Vol:11.

Cummings, L. L., (1982). "**Cognitions of Work Unit Structure**". Academy of Management Journal, December.

Daft, R. L., (1995). "**Organization Theory and Design".** San Francisco, West Publishing.

Dilber, M., (1976). "**Yönetsel ve Örgütsel Etkililiğe Davranışsal Yaklaşım".** Boğaziçi Üniversitesi Yayınları, İstanbul.

Evan, W. M., (1976). "**Organization Theory and Organization Effectiveness: An Exploratory Analysis".** in; Spray, S.L., (ed), "**Organizational Effectiveness: Theory, Research, Utilization".** Kent State University Press, Ohio.

Georgopoulos, B.S., Tannenbaum, A.S., (1957). "**Study of Organizational Effectiveness**". American Sociological Review, Vol:22, October.

Gibson, J.L., Ivancevich, J.M., Donnelly, J.H., (1985). "**Organizations: Behavior, Stracture, Process".** Texas, Business Publications.

Pennings, J.M., Goodman, P.S., (1977). "**New Perspectives on Organizational Effectiveness".** Jossey-Bas, San Francisco.

Hall, R.H., (1972). "**Effectiveness Theory and Organizational Effectiveness**". The Journal of Applied Behavional Sceince, Vol:16, No:4.

Kimberly, J.R., (1979). "**Issues in The Creation of Organizations: Initiation, Innovation and Instituonalization".** Academy of management Jornul, September.

Molnar, J.J., Rogers, D.C., (1976). "**Organizational Effectiveness: An Empirical Comparision of the Goal and System Resource Approaches**". The Sociological Quarterly, Vol:17, Summer.

Osborn, R.N., Hunt, J.C., (1976). "**Environment and Organizational Effectiveness**". Administrative Science Quarterly, Vol:19, June.

Quınn, R.E., Rohrbaugh, J.A., (1983). "**Spatial Model of Effectiveness Criteria: Towards a Competing Values Approach to Organizational Analysis**". Management Science, Vol:29, No:3, March.

Quınn, R.E., Rohrbaugh, J.A., (1981). "**Competing Values Approach to Organizational Effectiveness**". Public Productitivy Review, Vol:5.

Quınn, R. E., Cameron, K. S., (1983). "**Organizatıonal Life Cycles Shifting Criteria of Effectiveness: Some preliminary Evidence".** Management Science, Vol:29, No:1.

Pfeffer, J., Salancık, G., (1976). "**The External Control of Organizations**". New York: Harper&Row.

Perrow, C., (1973). "**The Short and Glorious History of Organizational Theory**". Organizational Dynamic 2, Summer.

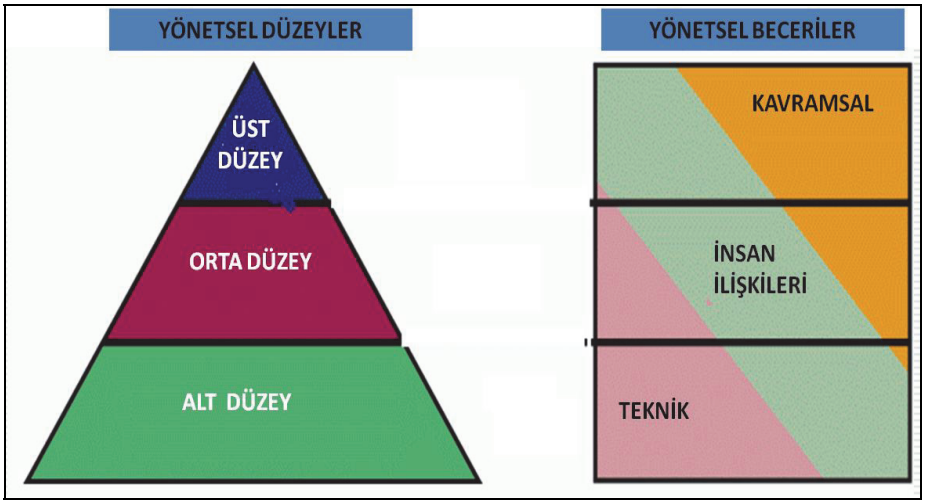
Robbins, S.P., (1990). "**Organization Theory Structure, Design, and Applications**". Prentice Hall, New Jersey.

Steers, R. M., (1975). "**Problems in the Measurement of Organizational Effectiveness**". Adminisrative Science Quarterly, Vol:20, No:4.

Weissberg, P., (1971). "**Introduction to Organizational Behaviour".** Internatiol textbook, Company, Pennsylvania.

Yuchtman, E., Seashore, S., (1967). "**The Study of Organizational Effectiveness**". Sociological Quarterly, Vol:13, Winter.

Şekil 7-7. Yönetsel Düzeyler ve Gerekli Beceriler

Kavramsal beceri, tüm örgütsel faaliyetleri bütünleştirebilme ve eşgüdümleyebilme becerisidir. Bu beceri, örgütü bir bütün olarak görebilmeyi; bölümler arasındaki karşılıklı ilişkileri analiz edebilmeyi, örgüt ve çevre arasındaki etkileşimi yorumlayabilmeyi içermektedir (Can, 1999: 26). Kuşkusuz bu beceri daha çok üst düzey yönetimle ilgilidir. Zira üst yönetim, örgütün tümünden sorumludur ve örgütün büyük bir kısmını veya tümünü derinden etkileyen uzun dönemli stratejik kararlar alıp uygulamaya geçirmektedirler. Örgütlerde üst düzey yöneticilerinin etkili olabilmeleri için bu beceriye sahip olması zorunludur. Kavramsal beceri büyük ölçüde yöneticilik eğitimi ile kazanılır.

KAYNAKLAR

Can, H., (1999). "**Organizasyon ve Yönetim".** Ankara, Siyasal Kitabevi.

Carson, K.D., Carson, P.P., Roe, C.W., (1995). "**Management of Healthcare Organizations**". Ohio: South Westenr College Publishing.

Cerzo, S.E., (1994). "**Modern Management: Diversity, Quality, Ethics, and The Global Environment**". Boston: Allyn and Bacon.

Daft, R. L., (1987). "**Management**". Orlando: Dryden Press.

Katz, R.L., (1955). "**Skills of an Effective Administrators**". Harvard Bussiness Review, January-February.

Mintzberg, H., (1996). "**The Manager's Job**". in; Mirtzberg, H., Quinn, J.B. **The Strategy Process. Concepts, Contexts, Cases"**. New Jersay: Prentice Hall.

Rakich, J.S., Longest, B.B., O'Donovan T.R., (1977). "**Managing Health Care Organizations".** Philedelphia: W.B. Sounders Company.

Rakich, J.S., Longest, B.S., Darr, K., (1996). "**Managing Health Care Organizations".** Baltimore: W.B. Sounders Company.

Schermerhorn, J:R., (1989**).** "**Management for Producttivity**". New York: John Wiley and Sons.

Tosun, K., (1978). "**İşletme Yönetimi**". İstanbul, İ.Ü. İ.F Yayınları, Yayın No: 82.

KAYNAKLAR

Baransel, A., (1979). "**Çağdaş Yönetim Düşüncesinin Evrimi**". İstanbul: Fatih Matbaası.

Dereli, T., (1976). "**Organizasyonlarda Davranış**". Cilt:1, İstanbul: Fakülteler Matbaası, 1976.

Ergun, T., Polatoğlu, A., (1992). "**Kamu Yönetimine Giriş**". Ankara: TODAİE yayınları.

Genç, N., (2005). "**Yönetim ve Organizasyon**". Ankara:Seçkin Yayınevi. Kavuncubaşı, Ş., Can, H., Yıldırım, S., (2012). "**Kamu ve Özel Kesimde Personel Yönetimi**". Ankara: Siyasal Kitabevi.

Leagaard, J., Bindsle, Mille., (2006). "**Organization Theory**". Ventus Publishing ApS & bookboon.com.

Leblebici. D. N., (2008). "**Örgüt Kuramının Temelleri**". C.Ü. İktisadi ve İdari Bilimer Dergisi, Cilt:9, Sayı:1, ss:111-129.

McAuley, J., Duberley, J., Johnson, P., (2007). "**Organization Theory: Challenges and Perspectives".** Harlow Essex: Pearson Education Limited.

Mıhçıoglu, C., (1989). "**Yönetim Bilimine Giriş".** Ankara: AÜ SBF Basın Yayın Yüksekokulu Yayınevi.

Rodrigues, C. A., (2001). "**Fayol's 14 Principles of Management then and Now: A Framework for Managing Todays Organizations Effectively**". Management Decision, Vol: 39, No:10, pp:880-889.

Sengül, R., (2007). "**Henri Fayol'un Yönetim Düşüncesi Üzerine Notlar**". Yönetim ve Ekonomi, Cilt:14, Sayı:2, Celal Bayar Üniversitesi İİBF, ss:257-273.

Sabuncuoğlu, Z., Tokol, T., (2003). "**İşletme**". Bursa:Furkan Ofset.

Stevenson, W. J., (2002). **"Production/Operations Management".** Boston: McGraw Hill/Irwin.

Timur, H., (1984). "**İş Ölçümü İş Planlaması, Verimlilik**". TODAİE. Yayınları. Ankara.

Taylor, W.T., (2003). "**The Principles of Scientific Management**". in; Thompson, K., (eds), "**The Early Sociology Of Management And Organizatıons**". New York: Routledge.

Tuncer, D., Ayhan, D.Y., Varoglu, D., (2009). "**Genel İşletmecilik Bilgileri**". Siyasal Kitabevi, Ankara.

Weber, M., (1990). "**The Theory of Social and Economic Organization**". New York: The Free Press.

Wren, D.A., Bedeian, A.G., (2009). "**The Evoluation of Management Tought**". New Jersey, Prentice Hall.

Ziarab, M., Basharat, M., Bashir, Z., (2012). "**Review of Classical Management Theories**". International Journal of Social Sciences and Education, Vol:2, No:1, pp:512-522.

- **Kendini Gerçekleştirme İhtiyacı**: Fizyolojik ve güvenlik ihtiyaçlarını ve diğer belirtilen türdeki ihtiyaçlarını karşılamış olan birey kendi potansiyelinin tam olarak ortaya çıkarılmadığını düşünmeye başlar. Yani birey tüm beceri ve yeteneklerini, yani kendi potansiyelini ortaya koyma ihtiyacı hissedecektir. İşte bu ihtiyaca kendini gerçekleştirme ihtiyacı denilmektedir (Maslow, 1970:46–47).

KAYNAKÇA

Besler, S., (2012). "**Yönetim ve Yönetim Bilimi**". İçinde; Besler, S., Oktal, Ö., (ed), "**Yönetim Bilim I**". Eskişehir: Açık Öğretim Fakültesi yayınları.

Can, H., (2002). "**Organizasyon ve Yönetim**". Ankara: Siyasal yayınevi.

Daşlıçay, N., (1996). "**Örgüt ve Yönetim Teorileri**". Ankara: KKK Eğitim Yöneticisi Yetiştirme Okul komisyon Yayınları.

Griffin, R.W., (1984). "**Management".** Boston: Houghton Mifflin.

Griffin, R.W., (2013). "**Management**". Ohio:South-Western.

Homans, G., (1971). "**İnsan Grubu".** (Çev: Onaran, O., Oran, B., Oskay, Ü.,). Ankara: TODAİE yayınları.

Maslow, A.H.,(1970). "**Motivation and Personality".** (2.Ed.). New York:Harper and Row.

Tannenbaum, A. S., (1974). "**İşletmelerde sosyal psikoloji**". (Çev: Sağtür, N.,), Ankara: San Matbaası.

rin en belirgin özelliği, sistemi oluşturan öğeler (alt sistemler) arasında işbölümünün bulunmasıdır. Yaprakların solunumu, köklerin beslenmeyi sağlaması bu işbölümüne örnektir.

6. Altıncı Düzey, hayvan sistemleri düzeyi olarak bilinir. Bu sistemlerin hareket yeteneği yüksek olup, varlığının bilincinde olma özelliği bulunmaktadır. Bu sistemlerin belirgin bilgi alma sistemleri (göz, kulak, vb.) bulunmaktadır.

7. Yedinci Düzey, insani düzey olarak ele alır. Bu sistemin özelliği, insanın bilinçli olmasıdır. Hayvan sistemlerinde farkındalık söz konusu iken, insani sistemler, hayvan sistemlerine oranla daha karmaşık düşünebilme yeteneklerine sahiptir.

8. Sekizinci Düzey, toplumsal sistem ya da sosyal örgütler düzeyi olarak da bilinir. Bu sistemlerde de insan ve toplum arasında, insan ve rolleri arasında ilişkiler bulunmaktadır. Yoğun iletişim ağları, değerler sistemi sekizinci düzeyde yer alan sosyal örgütlerin temel özellikleridir.

9. Dokuzuncu Düzey, simgesel sistemler, sistemler hiyerarşisinin son düzeyini oluşturmaktadır. Bilinmeyen, ancak mutlak olan şeylerin yer aldığı bu düzeyde, alt sistemler arasında sistematik yapı ve ilişkiler bulunmaktadır.

KAYNAKÇA

Boulding, K.E., (1956). "**General Systems Theory–The Skeleton of Science".** Management Science, Vol:6, No:1, pp:197-206.

Certo, S., (1994). "**Management**". New Jersey, Prentice Hall.

Daft, R.L., (1995). "**Organization Theory and Design".** San Francisco, West Publishing.

Hellriegel, D., Jacks, S.E., Slocum, J.W., (2002). "**Management**". Ohio: South-Western.

Katz, D., Kahn, R.L., (1977). "**Örgütlerin Toplumsal Psikolojisi**". Çev: Can, H., Tecer, M., Ankara: TODAİE yayınları.

Knicki, A., Williams, B.K., (2010). "**Management: A practical Introduction**". McGraw- Hill-Irwin.

KAYNAKÇA

Çınaroğlu, S., (2003). "**Rekabet Hukukunda Dikey Birleşmeler: Etkinlik ve Rekabet**". Ankara: Rekabet Kurumu Yayınlanmamış Uzmanlık Tezi.

Çetin, T., (2012). "**Yeni kurumsal İktisat**". Sosyoloji konferansları, No:45, ss:43-73.

Ekinci, B.T., (2008). "**İşlem Maliyetleri ile Elektronik Ticaret Arasındaki İlişki: Otomotiv Sektöründe Bir Uygulama**". Yayınlanmamış Bilim Uzmanlığı Tezi, Kütahya, Dumlupınar Üniversitesi, Kütahya.

Filiztekin Alp., (2002). **"İstanbul'da Fiyat Dağılımını Bir Ön Analizi**". Sabancı Üniversitesi Sanat ve Sosyal Bilimler Fakültesi, İstanbul. Günay, C., (2008). "**Yöneticilerin İşlem Maliyetlerine İlişkin Değerlendirmelerinin Bilişim Teknolojilerini Kullanma Eğilimleri Üzerindeki Etkisi: Eskişehir Otomotiv Sektöründe Bir Uygulama**". Yayınlanmamış Bilim Uzmanlığı Tezi, Dumlupınar Üniversitesi, Kütahya.

Hax, A.C., Majluf, N.S., (1996). "**The Strategy Concept and Process: A Pragmatic Approach**". New Jersey: Prentice Hall Inc.

Koçel, T., (2003). "**İşletme Yöneticiliği".** İstanbul: Beta Yayınları.

Stuckey J., White D., (1993). "**When and When Not to Vertically Integrate**". Sloan Management Review, Vol:34, No:3, Spring, pp:71-83.

Yılmaz, F., (2002). "**Güç İlişkileri ve Firma Teorisi**". Ankara Üniversitesi SBF Dergisi, Cilt:57, Sayı:1, ss:157-176.

Williamson, O.E., (1975). "**Markets and Hierarchies: Analysis and Antitrust Implications**". New York: Free Press.

Williamson, O.E., (1981). "**The Economics of Organization: The Transaction Cost Approach**". The American Journal of Sociology, Vol:87, No:3, pp:548-577.

Williamson, O.E., (1985). "**The Economic Institutions of Capitalism: Firms, Markets, Relational Contracting".** NewYork: Free Press,

Willamson,, O.E., (1991). "**Strategizing, Economizing, and Economic Organization**". Strategic Management Journal, Vol:12, pp:75-94.

Williamson, O.E, (1998). "**The Institutions of Governance**". The American Economic Review, Vol:88, No:2, pp:75-79.

http://myweb.sabanciuniv.edu/alpayf/files/2010/04/tobb_2003.pdf

a.5. Riski Azaltma**:** İşletme farklı ürünlerle yeni bir pazara girerek, üstlenmiş olduğu finansal riskleri ürünler arasında paylaştırmaktadır (Miller, 1998:255).

KAYNAKÇA

Bates, D.L., Eldredge, D.L., (1980). "**Strategy and Policy: Analysis, Formulation and Implementation**". Iowa: Wm C. Brown Publishers.

Carson, K.D., Carson, P.P., Roe, C.W., (1995). "**Management of Healthcare Organizations**". Ohio:South Western College Publishing.

Daft, R. L., (2010). "**Organization Theory and Design**". New York: West Publishing Company.

Duncan, J.W., Ginter, P.M., Swayne, L.E., (1995). "**Strategic Management of Health Care Organizations**". Massachussetts: Blackwell Publishers Inc.

Harris, H., Holden, L., (2001). "**Between Autonomy and Control: Expatriate Managers and Strategic Ihrm in Smes**". Thunderbird International Business Review, Vol: 43, No:1, pp:77–101.

Heide, J. B., (1994). "**Interorganizational Governance in Marketing Channels**". Journal of Marketing, Vol:58, No:1, pp:71–85.

Miller, A., (1998). "**Strategic Management**". Boston: Irwin McGraw Hill,

Morrisey, M.A., Alexander, J.A., (1992). "**Hospital Acquisition or Managerial Contract: A Theory of Strategic Chice**". in; Brown, M., (Eds), "**Health Care Management: Strategy, Structure and Process**". Maryland: Aspen Publication, pp:145-154.

Pfeffer, J., (1976). "**Beyond Management and the Worker: The Institutional Function of Management**". Academy of Management Review, Vol:1, No:2, pp:36-46.

Pfeffer, J., Salancik, G.R., (2003). "**The External Control of Organizations**". California: Stanfonrd Business Books.

Tuncer, T., Ayhan D.Y., Varoğlu, D., (2010). "**Genel İşletmecilik Bilgileri**". Ankara: Siyasal Yayınevi.

riyle asilin çıkarlarını maksimize etmeye çalışacak ve fırsatçılık eğiliminden vaz geçecektir (Eisenhardt, 1989:68).

Vekil-asil ilişkisi modeli ise asil vekil ilişkisini doktor–hasta, avukat – müvekkil ve işveren-işçi ilişkisi şeklinde ele alır. Asil vekil ilişkisi, örgüt teorisinde çok tartışılmamıştır. Asil vekil ilişkisi modeli daha matematiksel temellere dayandırılmış, mantıksal çıkarımlara göre şekillendirilmiştir. Pozitivist model ile asil vekil ilişkisi modeli birbirini bütünleyen modellerdir. Pozitivist model farklı sözleşme seçenekleri geliştirirken, asil-vekil modeli değişik belirsizlik, risk, bilgi düzeylerine göre hangi sözleşme seçeneğinin daha etkili olduğunu araştırmaktadır. Vekil-asil ilişkisi modeli, sonuçlardan çok davranışları esas alır ve en optimum sözleşme içeriğini belirlemeyi hedefler.

KAYNAKÇA

Aksoy, Y.S., (2010). "**Vekalet Teorisi Çerçevesinde Bağımsız İdari Otoriteler**". Ankara: Bankacılık Düzenleme ve Denetleme kurulu.

AÖF, (2013). "**Örgüt Kuramı**". Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Yayınları.

Bolat, T., Seymen, O.A., (2006). "**Yönetim Ve Örgüt Düşüncesinde Kurumsalcılık, Yeni Kurumsalcılık ve Kurumsal Eşbiçimlilik**". Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, Cilt:16, Sayı:1, ss:223-254.

Eisenhardt, K., (1989). "**Agency Theory: An Assessmnet and Review**". The Academy of Management Review, Vol:14, No:1, pp:57-74.

Erdil, O., Kalkan, A., Alparslan, M.A., (2010). "**Örgütsel Ekoloji Kuramından Stratejik Yönetim Anlayışına**". Doğuş Üniversitesi Dergisi, Cilt:12, No:1, ss:17-31.

Eugene, F., Jensen, M., (1983). "**Separation of Ownership and Control**". Journal of Law and Economics, Vol:26, pp:301-325.

Güneş, M., (2012). "**Kamu Yönetiminde Sosyal Çevrenin Ekolojik Düşünce İle Algılanması**". Gazi Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi, Cilt:14, S:2, ss: 99-126.

Hannan, M. T., Freeman, J., (1977). "**The Population Ecology of Organizations**". The American Journal of Sociology, Vol:82, pp:929-964.

Hannan, M.T., Freeman, J., (1984). "**Structural Inertia and Organizational change**". American Sociological Review, Vol:49, pp:149-164.

Jensen, M., Meckling, W., (1976). "**Theory of the Firm: Managerial Behavior, Agency Costs and Ownership Structure**". Journal of Financial Economics, Vol: 3, pp:305–360.

Leblebici, D.N., (2005). " **Küresel Değişim Baskısına Karşı Türk Bürokrasisindeki Yapısal Uyum Çabalarının Yapısal Atalet Kavramı Açısından Değerlendirilmesi".** C.Ü. İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi, Cilt:6, S:1, ss:1-14.

Oertel, S., Walgenbach, P., (2010). "**The Effect of Reputation on The survival Chances of Small and Medium Sized Organizations".** Academy of Management Meeting (OMT Division), Montreal.

Oertel, S., Walgenbach, P., (2009). "**How the Organizational Ecology Approach Can Enrich Business Research on Small and Medium-Sized Enterprises–Three Areas for Future Research**". SBR, Vol:61, pp:250-269.

Scott, W., (1992). "**Organizations: Rational, Natural, and Open Systems".** New Jersey: Prentice hall.

Turaboğlu, T.T., (2004). "**Vekâlet-Temsil-Problem ve Maliyetler**". Gazi Üniversitesi Ekonomik Yaklaşım Dergisi, Cilt:15, Sayı:51, ss:109-124.

Turaboğlu, T.T., (2002). "**Vekâlet Teorisi. Firma sahiplik Yapısı ve Performans İlişkisi Türkiye Uygulaması".** Çukurova Üniversitesi sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi.

- Geçiş döneminde insan gücüne ve teknolojik altyapıya ilişkin kapasite geliştirme çalışmalarının tasarlanması, uygulama programları ile izlenmesi ve değerlendirilmesi önem taşımaktadır.

KAYNAKÇA

Aktan, C.C., (2008). "**Stratejik Yönetim ve Stratejik Planlama".** ÇEİS Çimento Endüstrisi İşverenleri Sendikası Yayını, Cilt:22, Sayı:4, Temmuz.

DPT., (2006). "**Kamu Kurumları İçin Stratejik Planlama Kılavuzu**". Ankara: DPT Yayınları.

Can, H., (2008). "**Organizasyon ve Yönetim**", Ankara: Siyasal Kitabevi.

Certo, C.S., Peter, J.P. (1990). "**Strategic Management: A Focus on Process".** New York: McGraw Hill Publishing Company.

David, F.R., (2011**).** "**Strategic Management: Concepts and Cases**". New Jersey:Pearson Education Inc.

Duncan, J.W., Ginter, P.M., Swayne, L.E. (1995). "**Strategic Management of Health Care Organizations**". Massachussetts: Blackwell Publishers Inc.

Erkan, V., (2008). "**Kamu Kuruluşlarında Stratejik Planlama**". Ankara: DPT Yayınları.

Freeman, R.E., (1984). "**Strategic Management: A Stakeholder Approach. London".** Pitman Publishing.

Hitt, M.A., Ireland, R.D., Hoskisson, R.E., (2011). **"Strategic management. Competitiveness and Globalization: Concepts".** Mason OH: South-Westhern**.**

Luke, R. D., Begun, J.W. (1997). "**Strategy Making in Health Care Organizations**". in; Shortell S.M., Kaluzny A.D., (Eds**),** "**Essentials of Health Care Management".** Boston: Delmar Publishers. pp: 433-477.

Macmillan, H., Tampoe, M., (2001). "**Strategic Management: Process, Content, and Implementation".** Oxford University Press.

Mintzberg H., (1992). "**Strategy Safari".** New Jersey: Prentice Hall.

rum yaşamının önemli bir parçası olmuştur. Bir araştırmada, incelenen kurumların % 85'inin bilgisayar olanaklarına çok yüksek düzeyde bağımlı oldukları ortaya konmuştur. Bilgisayar olanakları ve bilgi tabanları değişik tehlikelere açıktır. Elektrik devrelerinin bozulması, kullanıcı hataları, bilgisayar virüsleri bu tehlikelere örnek olarak verilebilir. Wright (1993) tarafından, yapılan bir araştırmada, araştırma kapsamına alının yöneticilerin % 54'ünün bilgisayar güvenliğinin sadece bilgisayar uzmanlarına bırakılmasını istemedikleri, bilgisayar güvenliği konusunun yönetim kurullarında tartışılmasının gerekliliğine (% 71) inandıkları bulunmuştur.

KAYNAKLAR

Ackoff, R.L., (1967). "**Management Misinformation Systems**". Management Science**,** Vol:14, No:4, pp:147-155.

Alter, S., (1986). "**Information Systems: A Management Perspective".** Massachussetts: Addison Westley Publishing Company.

Ateş, M., Çimen, M., (1997). "**Hastanelerde Enformasyon Sistemleri".** İçinde; Hayran, O., Sur, H., (Eds), "**Hastane Yöneticiliği".** İstanbul: Nobel Tıp Kitapevi, ss. 227-259.

Austin, C.A., (1988). "**Information Systems for Hospital Administration".** Ann Arbor: Health Administration Press.

Austin, C. A., Boxerman, S.B., (1998) . "**Information Systems for Health Services Administration".** Chicago: Health Administration Press.

Bavden, D., Blakeman, K., (1990). "**It Strategies for Information Management**". London: Butterworths Ltd.

Blethyn, S.G., Parker, C.Y., (1990). "**Desingning Information Systems".** London: Butterworth-Heinemann Ltd.

Brown, B., Ross, A., (1987). "**Integration of Clinical and Financial Information Systems**". Maryland: Aspen Publication.

Burch, J.G., Strater, F.R., Grudnitski, G., (1979). "**Information Systems: Theory and Practice**". New York: John Wiley and Sons.

Daft, R.L., (1995). "**Organization Theory and Design".** New York: West Publishing Company.

Daft, R.L., Lengel, R.H., (1986). "**Organizational Information Requirements, Media Richness and Structural Design**". Management Science**,** Vol:32, No:5, pp:554-571.

Davis, G.B., Olson, M.H., (1988). "**Management Information Systems: Conceptual Foundatitons, Structure and Development".** New York: McGraw Hill Book Company.

Dickson, G.W., Wetherbe, J.C., (1984). "**The Management of Information Systems".** New York: McGraw Hill Book Company.

Griffin, R.W., (1993). "**Management".** Boston: Houghton Miffin Company.

Hendrick, R., (1994). "**An Information Infrestructure fon Innovative Management of Goverment**". Public Administration Review, Vol:54, No:6, pp:543-550.

Lucas, H.C., (1990). "**Information Systems Concepts for Management".** New York: McGraw Hill Book Company.

Mitchell, W.V., Volking, Y.A., (1993). "**Analysing the Quality of Management Information: A suggested Framework**". Management Decisions**,** Vol:31, No:8, pp:1-19.

McLeod, R., (1998). "**Management Information Systems**". New Jersey: Prentice Hall Inc.

Priest, S.L., (1982). "**Managing Hospital Information Systems**". Maryland: Aspen Publication.

Satıcı, G.G., (1992). "**Yönetim Bilgi Sisteminin Tasarımı**". D.E.Ü. İ.İ.B.F. Dergisi, Cilt:7, Sayı:2, ss:147-166.

Schermerhorn, J. R., (1989). "**Management for Productivity**". New York: John Wiley and Sons.

Scott, G. M., (1986). "**Principles of Management Information Systems".** New York: McGraw Hill Book Company.

Struble, G., (1980). "**Business Information Processing with Basic**". Massachussetts: Addison Westley Publishing Company.

Tosun, K., (1992). "**İşletme Yönetimi Genel Esaslar".** Şavaş Yayınları.

Ulucan, A., (1992). "**Yönetsel Karar Vermede Karar Destek Sistemleri".** Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Hacettepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Ülgen, H., (1990). "**İşletme Yönetiminde Bilgisayarlar".** İstanbul:İ.Ü. İşletme İktisadı Enstitüsü Yayınları.

Wright, P.C., (1993). "**Computer Security in Large Corporations: Attitudes and Practices of CEO's**". Management Decisions, Vol:31, No:8, pp: 56-60.

yanlış seçilmesidir. Yanlış ortak seçimi, bir işletmenin, endüstride lider olmayan bir kurumu kendine ortak olarak seçmesidir. Dolayısıyla yapılacak diğer örnek edinme faaliyetlerinin tümü, bu temel hatanın üzerine oturtulacağı için, arzulanır sonuçlar elde edilmeyecektir.

2. **Müşteri ve Personel Üzerindeki İlginin Azalması**: Örnek edinme bazı işletmelerde, müşteri ve personele yönelik ilginin azalmasına yol açabilir. Hızlı biçimde yeni "sayılara" ulaşmak isteyen işletme, personelini ve müşterilerini ihmal edebilir. Bu durum, müşteri ve personel tatminsizliğine yol açmaktadır.
3. **Değişime Direniş Önlemlerinin Alınmaması:** Örnek edinme, doğal olarak değişim zorunluluğunu beraberinde getirmektedir. Bazen personel değişiklikleri uygulama konusunda yönetimle işbirliği yapmaya istekli davranmayabilir.
4. **Uygulama Yetersizlikleri:** Örnek edinme ile ilgili bir diğer problem, işletmenin bu süreci yeterli derecede uygulanmaması durumunda ortaya çıkar. Bunun en tipik örneği, uygulama sürecine personelin katılmaması veya personele yeterli bilginin verilmemesidir. Personel, iyileştirmenin nasıl yapılması gerektiği konusunda yeterli bilgiye sahip olamazsa, bilinçli veya bilinçsiz hatalı davranışlar sergileyebilirler.

KAYNAKLAR

Anderson, C., Rivenburgh, P.A., Young, E., (1992). "**Benchmarking**". in; Melum, M.M., Sinioris, M.K., (Eds.), "**Total Quality Management: The Health care Pioneers**". American Publishing Company.

Brelin, H. K., (1993). "**Benchmarkirg: The Change Agent**". Marketing Management**,** Vol:2, No:3, pp:32-42.

Bruder, K. A., Gray, E.M., (1994). "**Public Sector Benchmarking: A Practical Approach**". Public Management**,** Vol:76, No:9, pp: 9-13.

Codling, S., (1995). "**Best Practice Benchmarking".** Hampshire: Gower Publishing.

Elmuti, D., Kathawalla, L., Lloyed, S.J., (1997). "**The Benchmarking Process: Assessing its Value and Limitations**". Industrial Management, Vol:39, No:4, pp:12-19.

Feltus, A., (1992). "**Expoding the Myths of Benchmarking**". www. Apgc.org/topics/articles.

Fitz-Enz, J., (1992). "**Benchmarking Best Practices**". Canadan Business Review, Vol: 19, No:4, pp:28-33.

Fried, B. J., (1997). "**Physician Resource Planning in an Era of Uncertainty and Change**". Canadian Medical Association Journal**,** Vol:157, No:9, pp:1227-1228.

Kalder, (1997). "**Kıyaslama (Benchmarking): Başkalarından Öğrenmek". İstanbul: Kalder Yayınları, No:15.

Kavuncubaşı, Ş., Ersoy, K., (1995). "**Hastanelerde Teknik Verimlilik Ölçümü**", Amme İdaresi Dergisi**,** Cilt:28, No:3, ss:77-92.

Kavuncubaşı, Ş., (1998a). "**Sağlık Kurumlarında Örnek Edinme ve Performans Yönetimi**". İçinde; Gülhane Askeri Tıp Akademisi, Başhekim Oryantasyon Kurs Kitabı**,** Ankara: GATA Yayınları, ss: 48-57.

Kavuncubaşı, Ş., (1998b). "**Örnek Edinme ve TKY**". İçinde; Genelkurmay Başkanlığı, Hava Kuvvetleri Komutanlığı, Sağlık Hizmetlerinde Toplam Kalite Yönetimi 3. Sağlık Semineri, Ankara:Hv.K.K., Sağlık Daire Başkanlığı, ss:83-90.

Noralou, R.P., (1997). "**Physician Resources Planning: Ways and means**". Canadian Medical Association Journal**,** Vol:157, No:9, pp:1229-1230.

Robbins, S.M., Coulter, M., (1996). "**Management".** New York: West Publishing Company.

Rogers, D.S., Daugherty, P.J., Stank, T.P., (1995). "**Benchmarking Programs: Opportunities for Enchancing Performance**". Journal of Business Logistics**,** Vol**:**16(2), pp:43-63.

Smith, G.A., Ritter, D., Tuggle, W.P., (1993). "**Benchmarking: The fundamental questions**". Marketing Management**,** Vol:2, No:3, pp:43-48.

Soin, S.S., (1992). "**Total Quality Control Essentials: Key Elements, Methodologies and Managing for Success".** New York: McGraw Hill.

Spendolini, M.J., (1992). "**The Benchmarking Process**". Compensation and Benefits Review, Vol:24, No:5, pp:21-30.

Wagstaff, T., (1995). "**Weighing up Your Performance**". Hospital Development, Vol:26, No:5, pp:15-17.

Yeniden tasarım (redesign) aşamasında, beyin fırtınası ve yaratıcılık teknikleri ile yeni süreç tasarım seçenekleri geliştirilir (Guha, 1997). Geliştirilen yeni süreç tasarımları, stratejik amaçlar ve işletme koşulları (örneğin personel, teknoloji) dikkate alınarak değerlendirilir. Bu aşamada ayrıca yeni sürecin bir örneği (prototip) hazırlanır ve süreç belgelenir.

Yapılanma (reconstruct) aşaması, yeni sürecin uygulanabilirliğini sağlamak için yapılması gerekli örgütsel değişiklikleri ve düzenlemeleri içermektedir. Süreç tasarlandıktan sonra değişim yönetimi teknikleri kullanılarak örgüt yapısında ve personel görevlerinde değişiklikler yapılır. Personele yeni sürecin gerektirdiği bilgi ve beceriler kazandırılır.

Değişim mühendisliği uygulamasının son aşaması değerlendirme aşamasıdır. Bu aşamada yeni süreç izlenir ve beklenen (radikal) sonuçları sağlayıp sağlamadığı belirlenir. Başarılı sonuç alınması, değişim mühendisliği çalışmasının bittiği anlamına gelmez; radikal ve çarpıcı gelişme olanakları araştırılır.

KAYNAKLAR

Arndt, M., Bigelow, B., (1998). "**Reengineering: Deja Vu All Over Again**". Health Care Management Review, Vol:23, No:3, pp:58-67.

Boland, P., (1996). "**The Role of Reengineering in Healthcare Delivery**". in; Boland. P., (Eds), "**Redesigning Healthcare Delivery: A Practical Guide to Reengineering. Restructuring and Renewal**". California: Boland Healthcare, pp:3-22.

Day, R. G., (1998). "**Kalite Fonksiyonu Yayılımı: Bir Şirketin Müşterileri ile Bütünleştirilmesi**". İstanbul: Marshal Boya ve Vernik San A,Ş.

Evans, J.H., Yuhchang, H., Nagarajan, N.J., (1997). "**Cost Reduction and Process Reengineering in Hospitals**". Journal of Cost Management, Vol:11, No:3, pp:20-27.

Guha, S., (1997). "**Business Process Change: A Study of Methodologies, Techniques and Tools**". MIS Quarterly, Vol:21, No:1, pp:55-80.

Hammer, M., Stanton, A.S., (1998). "**Değişim Mühendisliği Devrimi: Ne yapmalı Ne Yapmamalı?**" İstanbul: Sabah Kitapları.

Hammer, M., Champy, J., (1997). "**Değişim Mühendisliği: İş İdaresinde Devrim İçin Bir Manifesto**". İstanbul: Sabah Kitapları.

Ho, S.H, Chan, L., Kidwell R.E., (1999). "**The Implementation of Business Process Reengineering in American and Canadian Hospitals**". Health Care Management Review, Vol:24, No:2, pp:19-31.

Leatt, P., Baker, G.R., Halverson, P.K., Aird, C., (1997). "**Downsizing, Reengineering and Restructuring: Long Term Implications for Healthcare Organizations**". Frontiers of Health Services Management, Vol:13, No:4, pp:3-39.

Numerof, R.E., Abrams, M.N., (1998). "**Reengineering the Delivery of Care**". Marketing Health Services, Vol:18, No:2, pp:45-48.

Robbins, C., (1996). "**Repositioning Medical Services for Managed Care**". in; Boland P., (Eds), "**Redesigning Healthcare Delivery: A Practical Guide to Reengineering".** Restructuring and Renewal**,** California: Boland Healthcare, pp:23-40.

Robbins, C., (1997). "**The Promise of Reengineering Realizing**: Q&A". Healthcare Financial Management, Vol:51, No:4, pp:24-25.

Walston, S.L., Kimberly, J.R., (1997). "**Reengineering Hospitals: Evidence From the Field".** Hospital & Health Services Administration**,** Vol:42, No:2, pp:43-63.

Altı Sigma projelerinin başarıyla tamamlanması için siyah kuşaklı ve usta siyah kuşaklı yöneticilerin Pareto diyagramı, tanımlayıcı istatistiksel yöntemler, regresyon gibi istatistiksel modelleme teknikleri ile kontrol süreçleri konularında yeterli bilgi ve beceriye sahip olması gerekmektedir. İstatistiksel kavramlar yanında bu kişilerin proje yönetimi, finansman, önderlik, sosyometrik (saha) araştırmalar, geçerlilik ve güvenilirlik konularında da bilgi sahibi olmaları beklenmektedir (Özcan, 2009).

KAYNAKLAR

Andecott, R., (1998). "**Auditing in İntensive Care: Comparison of Two Tools**. in; Forman, D., Fox, J., (Eds), "**Management in Nursing".** Wiltshire: Quay Books. pp:136-142.

Besterfield, H. D., (1990). "**Quality Control**". New Jersey: Prentice Hall Inc.

Casalou, R.F., (1991). "**Total Quality Management in Health Care**". Hospital and Health Services Administration, Vol:36, No5:1, pp:134-146.

Çoruh, M., (1998a). "**Kaliteli Sağlık Hizmeti Sunumunda ISO 9000 ve JCAHO Uygulama Yaklaşımı Özellikleri**". İçinde; Çoruh, M., (Ed), "**Sağlık Yönetiminde Devamlı Kalite İyileştirme**". Ankara: Haberal Eğitim Vakfı, ss:1-8.

Çoruh, M., (1998b). "**Hastanelerde Kalite İyileştirme Çalışmaları**". Modern Hastane Yönetimi, Cilt:2, Sayı:5, ss:4-6.

Çoruh, M., (1998c). "**Hastanelerde Kalite Belgesi Alma Girişimi ve Ötesi**". Modern Hastane Yönetimi, Yıl:2, Sayı:4, ss:4-5.

Donebedian, A., (1966). "**Evaluating the Quality of Medical Care**". Milbank Memorial Fund Quarterly, July, pp:166-206.

Donebedian, A., (1980). "**The Definition of Quality and Approaches to Its Assessment".** Ann Arbor: Health Administration Press.

Donebedian, A., (1990). "**Seven Pillars of Quality**". Arch. Pathol. Lab Med, Vol:114, November, pp:1115-1119.

Donebedian, A. (1995). "**The Quality of Care: How Can It Be Assessed**". in; Graham, N.O., (Eds), "**Quality in Health Care: Theory. Application and Evolution**". Maryland: Aspen Publication, pp:32-46.

Efil, İ., (1999). "**Toplam Kalite Yönetimi ve ISO 9000 Kalite Güvence Sistemi**". Genişletilmiş 4. Baskı.

Ellis, J.R., Hartley, C.L., (1995). "**Managing and Coordinating Nursing Care".** Philadelphia: J.B. Lippincott Company.

Ersoy, K., Kavuncubaşı, Ş., (1994). "**Hastanelerde Kalite Yönetimi Programı**". İçinde; Doğan, M., ve diğerleri (Eds), "**I. Ulusal Sağlık Kuruluşları ve Hastane Yönetimi Sempozyumu Kitabı".** İzmir: Dokuz Eylül Üniversitesi Yayınları, ss:349-362.

Howe, T. (1997). "**ISO 9000: 1994 Registration in Healthcare Organisations in UK**". İçinde; Çoruh, M., (Eds), "**Sağlık Hizmetlerinde Toplam Kalite Yönetimi ve Performans Ölçümü**". Ankara: Haberal Eğitim Vakfı, ss:313-322.

John, J., (1991). "**Improving Quality Through Patient-Provider Communication**". Journal of Health Care Marketing, Vol:11, No:4, pp:51-66.

Kavrakoğlu, İ., (1998). "**Toplam Kalite Yönetimi**". İstanbul: Kalder Yayınları.

Kavuncubaşı, Ş,, Esatoğlu, A.E., (1998). "**Sağlık Hizmetlerinin Kalitesinin Hemşirelik Hizmetleri Açısından Değerlendirilmesi".** İçinde; Öztürk, Y., (Ed), "**Hemşirelik ve Ebelik Eğitimi ve Uygulamalarında Toplam Kalite Yönetimi".** Kayseri: Erciyes Üniversitesi Yayınları.

Kilshaw, D., (1986). "**Quality Assurance I: Philosophy and Basic Principles".** Medical Laboratory Sciences**,** Vol:48, pp:377-381.

Kurkel, J. M., (1993). "**Quality Assurance**". Hospital Practice**,** Vol:28, Supple

Leebov, W., Ersoz, C.J., (1991). "**The Health Care Manager's Guide to Continuous Quality Improwement**". American Hospital Publishing, Inc.

McLaughlin, C.P., Kaluzny A.D., (1990). "**Total Quality Management in Health: Making it Work**". Health Care Management Review**,** Vol:15, No:3, pp:7-14**.**

Melum, M.M., Sinioris., K.M., (1992). "**Total Quality Management: The Health Care Piooners".** American Hospital Publishing Inc.

Omachonu, V. K., (1990). "**Quality of Care: New Criteria for Evaluation**". Health Care Management Review**,** Vol:15, No 4, pp:43-50.

Orme, C.N, Parsons, R.J., (1992). "**Customer Information and the Quality Improvement: Developing a Customer Information System**". Hospital and Health Services Admlinistration, Vol:37, No:2, pp: 197-212.

Özcan Y.A., (2009). "**Quantitative methods in Health Care Management**". New Jersey Wiley.

Patel, A., (1994). "**Quality Assurance in Social Services Departments**". International Journal of Health Care Quality Assurance, Vol:24, pp: 26-32.

Reid, N.G., Ellis R., (1992). "**Quality Assurance**". London: Longman Group.

Sanders, D.A., Johnson, R.H., (1994). "**ISO 9000. Nedir. Niçin, Nasıl?".** (Çev: Yenersoy, G.,) İstanbul: Rota Yayın, Yapım Tanıtım.

Sherman, J.J., Malkmus, M. A., (1994). "**Integrating Quality Assurance and Total Quality Management/Quality Improvement**". Journal of Nursing Administration, Vol:24, No:3, pp:37-41.

Stahl, R., Schultz, B., Pexton, C., (2003). "**Healthcare's Horizon**". Six Sigma forum magazin, ASQ Publications. Vol:2, No:2.

Taylor, S., (1994). "**Distinguising Service Quality from Patient Satisfaction in Devoloping Satisfaction in Devoloping Health Care Marketing**

Strategies". Hospital and Health Services Administration, Vol:39, No:2, pp:221-236.

Title, M.M., Donofrio, M.J., (1996). "**Handbook of Administrative Policies and Procedures in Health Care Management of Patients**". New York: Nova Science Publishing.

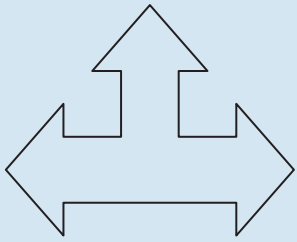
Üstel, İ., (1997). "**Sürekli Eğitim Kalitesinin Temelleri**". İçinde; Çoruh, M., (Ed), "**Sağlık Hizmetlerinde Toplam Kalite Yönetimi ve Performans Ölçümü".** Ankara: Haberal Eğitim Vakfı, ss:221-223.

Walton, M., (1990). "**Deming Management at Work".** New York: G.P. Putnam's Sons.

Whetsell, G.W., (1995). "**Total Quality Management**". in; Graham, N.O., (Eds), "**Quality in Health Care: Theory. Application and Evolution**". Maryland: Aspen Publication, pp:79-91.

Wilson, D.H., (1994). "**The Relationships the Dimensions of Health Care Quality and Price:The Case of Eye Care**". Medical Care, Vol:32, No:2, pp:175-182.

Şekil 19-3. Güçlendirmede Başarı Faktörleri

	KURUM YAPISI Açık vizyon ve misyon, Amaç ve stratejiler, Basık yapı, Etkili ödül sistemi, Bilgi paylaşımı, Gelişme olanakları (eğitim, öğretim) Kaliteli personel temini, İş tanımlarının ve prosedürlerin katılımcı tarzda düzenlenmesi.	
YÖNETİCİ Güven verme, Katılımcı, Öğrenmeye istekli, Yol gösterici, Açık vizyon ve misyon sahibi, Personel parformansını yükseltme		**PERSONEL** Personelin kendini iyi tanıması, Personelin kendini sürekli yenilemesi Değişime açık olma, Kendine güven Eyleme dönük olma Dinleme ve anlama yeteneği

Kaynak: Koçel, 1998:302-303.

KAYNAKÇA

Andrews, P.H., Herschel, R.T., (1997). "**Organizational Communication: Empowerment in a Technological Society".** Boston: Houghton Miffin Company.

Babicky, J., (1996). "**TQM and the role of CPA's in Industry**". The CPA Journal, Vol:66, No:3, pp:69-70.

Burke, R.J., (1998). "**Downsizing and Restructuring in Organiziations: Research Findings and Lessons Learned Introduction**". Canadian Journal of Administrative Sciences, Vol:15, No:4, pp:297-300.

Cain, J.V., Birky, M.G., (1991). "**Benefit Administration**". in; McKeown, F.A., Jandrey, M.L.N., (Eds), "**Human Resources Management in the Health Care Setting**". American Hospital Publishing, pp:155-168.

Can, H., Akgün, A., Kavuncubaşı, Ş., (1998). "**Kamu ve Özel Kesimde Personel Yönetimi**". Ankara: Siyasal Kitabevi.

Daft, R.L., (1995). "**Organization Theory and Design".** New York: West Publishing Company.

De Meuse, K.P., Bergman, T.J., Vanderheiden, P. A., (1997). "**Corporate Downsizing".** Journal of Management Inquiry, Vol:6, No:2, pp:168-176.

Fullam, C., Lando, A.B., (1998). "**The Triad of Empowerment: Leadership, Environment, and Professional Traits**". Nursing Economics, Vol:16, No:5, pp:254-258.

Hitt, M.A., Keats, B.W., Harback, H.F., Nixon, R.D., (1994). "**Rightsizing: Building and Maintaining Strategic Leadership and Long-Term Competitiveness",** Organizational Dynamics, Vol.23, pp:18-32.

Koçel, T., (1998). "**İşletme Yöneticiliği**". İstanbul: Beta Basım Yayım Dağıtım.

Leatt., P., Baker. G.D., Halverson, P.K., Aird, C., (1997). "**Downsizing, Reengineering and Restructuring: Long Term Implications for Healthcare Organizations**". Frontiers of Health Services Management, Vol:13, No:4, pp:3-37.

Shaw, G., Schneier, C.E., (1993). "**Making Organizatioon Change Happen: The Keys to Successful Delayering**". Human Resources Planning, Vol:16, No:1, pp:1-16.

Tai, T.W., Robinson, C.D., (1998). "**Reducing Staff Turnover: A Case Study of Dialysis Facilities**". Health Care Management Review, Vol:23, No:4, pp:21-42.

Umiker, W., (1998). "**Management Skills fort he New Health Care Supervisors**". Marylad: Aspen Publications.

Vahtera, J., Kivimeki, M., Pentti, J., (1997). "**Effects of Organisational Downsizing on Health of Employees**". Lancet, Vol:350, No:9085, pp:1124-1128.

Young, S., Brown. H.N., (1998). "**Efgects of Hospital Downsizing on Surviving Staff".** Nursing Economics, Vol:16, No:5, pp:258-262.

ekiplerdir. Ekibin önüne hedef konulur ve bunun başarılması için gerekli çalışma düzeni konusunda, ekip üyeleri özgür bırakılır. Tam özerk gruplarda, grup üyeleri birlikte çalışacakları kişileri kendileri seçebilmekte ve başarılarını değerlendirebilmektedirler. Bu yolla gözetim derecesi azalmakta, hatta bazı durumlarla tümüyle ortadan kalkmaktadır.

KAYNAKÇA

Can, H., Akgün, A., Kavuncubaşı, Ş., (1998). "**Kamu ve Özel Kesimde Personel Yönetimi".** Ankara: Siyasal Kitabevi.

Can, H., (1991). "**Organizasyon ve Yönetim".** Ankara: Adım Yayıncılık.

Daft, R.L., (1987). "**Management".** Orlando: Dryden Press.

Dean, J.W., Evens, J.R., (1994). "**Total Quality: Management, Organization and Strategy".** Minneapolis: West Publishing Company.

Dunham, R.B., (1984). "**Organizational Behavior".** Homewood: Richard D. Irwin, Inc.

Hellriegel, D., Slocum, J.W., Woodman, R.W., (1998). "**Organizational Behavior".** South-West College Publishing Cincinnati.

Hackman, J.R., Oldham, G. (1980). "**Work Redesign".** California: Addsion Westley Publishing Company.

Hackman, J.R., Oldham, G., Purdy, K., (1977). "**A New Strategy For Job Enricment".** in; Staw, M.B., "**Psychological Foundations of Organization Behavior**". Santa Monica: Goodyear Publishing Company, Inc., pp:58-76.

Ishikawa, K., (1997). "**Toplam Kalite Kontrolü".** İstanbul: Kalder Yayınları, No:7.

Kavuncubaşı, Ş., (1997). "**Ekip Yaklaşımı ve TKY**". İçinde; Çoruh, M., (Eds), "**Sağlık Hizmetlerin Sürekli Kalite Geliştirme".** Ankara: Haberal Eğitim Vakfı.

Kavuncubaşı, Ş., (1992). "**Sağlık Yöneticilerinin Önderlik Davranışları**". Yayınlanmamış Bilim Uzmanlığı Tezi. Ankara: Hacettepe Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü.

Kavuncubaşı, Ş., (1993). "**Hekim Yöneticilerin Önderlik Davranışları**". Toplum ve Hekim**,** Sayı:56, ss:20-25.

Knaus, W.A., Draper, E.A., Wagner, D.P., Zimmerman, J.E., (1986). "**An Evaluation of Outcome from Intensive Care in Major Medical Centers**". Annals of Internal Medicine, Vol:104, pp:410-418.

Luthans, F., (1983). "**Organizational Behavior".** McGraw Hill Book Company, New York.

Mears, P., (1994). "**Healthcare Teams: Building Continuous Quality Improvement".** Delray Beach FL: St Locie Press.

Melum, M.M., Sinioris, M.K., (1992). "**Total Quality Management: The Health Care Piooner**". American Hospital Publishing Inc.

Newstrom, J.D., Davis, K., (1993). "**Organizational Behavior: Human Behavior at Work".** New York: McGraw Hill.

Norville, J.L., (1983). "**Team Building for the Health Care Supervisor**". Health Care Supervisor, October.

Randolph, W.A., (1985). "**Understanding and Managing Organizational Behavior".** Ilıinois: Richard D. Irwin, Inc.

Robbins, R.S., (1983). "**Organizational Behavior Cencepts, Controversies and Application**". Englewood Cliffs:Prentice Hall ınc.

Sampson, E.E., Marthas, M.S., (1977). "**Group Process for the Health Professions".** New York: John Wiley & Sons.

Stamatis, D.H., (1997). "**Total Quality Management in Healthcare: Strategies for Optimum Results**". New York: Times Mirror Higher Education Group.

Umiker, W., (1998). "**Management Skills Fort He New Health Care Supervisors**". Marylad: Aspen Publications.

(MR), bilgisayarlı tomografi, nükleer tıp gibi dışarıdan temin edilen hizmetler, büyük miktarlarda sermaye yatırımı gerektiren hizmetlerdir. Klinik hizmetler, genellikle tip B modeliyle dış kaynaklardan sağlanmaktadır. Hastaneler hastalarını tedarikçi firmaya sevk etmekte, daha sonra bu firma test sonuçlarını hastaneye göndermektedir. Ancak büyük hastanelerde klinik hizmetler, hastane içinde sağlayıcı firma tarafından sunulmaktadır.

Bütçe sınırlamaları nedeniyle küçük ve orta ölçekli hastaneler, bu hizmetleri kendi olanakları ile sunmak için yapacağı yatırımların finansmanında problemler ile karşılaşmaktadır. Hastaneleri klinik hizmetleri dış kaynaklardan sağlamaya yönlendiren bir diğer faktör, ölçek ekonomisi ile ilgilidir. Küçük ve orta ölçekli hastanelerde yüksek yatırım gerektiren hizmetlere yönelik talep düşük olduğu için, hastanelerin başa başnoktasına, yani toplam gelirin toplam gidere eşit olduğu üretim düzeyine erişmeleri olanaklı görünmemektedir. Bu nedenle klinik hizmetlerin dış kaynaklardan sağlanması, küçük ve orta ölçekli hastaneler için maliyet etkili bir seçenek haline gelmiştir.

KAYNAKÇA

Ergin, G., Şahin, İ., (2005). "**Dış Kaynaklardan Yararlanma Aracı Olarak Hizmet İhaleleri: T.C. Sağlık Bakanlığı Hastane Yöneticilerinin Değerlendirmeleri Üzerine Bir Çalışma**". Hacettepe Sağlık İdaresi Dergisi, Cilt:8, Sayı:1.

Franklin, A. S., (2000). "**Outsourcing: A Managerial Competency for the 21st Century**". Nursing Administration Quarterly**,** No:25(1).

Jumah A., H., Wood, D., (1999). "**Outsourcing Implications For Accounting Practices**". Managerial Auditing Journal, Vol:14, No:8, p:385-396.

Magnezi, R., Dankner, R. S., Kedeme, R., Reuveni, H., (2006). "**Outsourcing Primary Medical Care in Israeli Defense Forces: Decision-Makers' Versus Clients' Perspectives".** Health Policy, Vol:78.

Mollahaliloğlu, S., Görsüz, H., Öncül, H., Arı, H.O., (2009). "**Sağlık Bakanlığı Hastanelerinde Dış Kaynaklardan Yararlanma ve Ekonomik Açıdan Değerlendirilmesi. Araştırma Raporu**". Ankara: Sağlık Bakanlığı.

Ofluoğlu, G., Doğan, Ş., (2009). "**İşletmelerde Dış Kaynaklardan Yararlanma Yönteminin Organizasyon Yapısı ile Çalışma İlişkilerine Etkileri".** Kamu-İş Cilt:1, ss:140-165.

Power, M. J., Desouza, K.C., Bonifazi, C., (2006). "**The Outsourcing Handbook: How To Implement A Successful Outsourcing Process".** London: Kogan Page Limited.

Prahalad, C.K., Hamel, G." (1990). "**The Core Competence of the Corporation**". Harward Business Review, Vol:68(3).

Stanley, K., (2007). "**Physician Recruitment and Employment: A Complete Reference Guide".** New York: Jones & Bartlett Learning**.**

Satinsky, M.A., Curnow, R.T., (2007). "**Medical Practice Management in The 21st Century: The Handbook".** Abington: Radcliffe Publishing.

Triulzi, D.J., (1997). "**Advantages of Outsourcing the Transfusion Service**". Transfusion Sciences, Vol:18(4).

Velma, R. (2001). "**Managing Strategic Outsourcing in the Healthcare Industry**". Journal of Healthcare Management**,** No:46.

Xingzhu, L., Hotchkiss, D.R., Sujata, B. (2008). "**The effectiveness of contracting-out primary health care services in developing countries: a review of the evidence**". Health Policy and Planning, No:23.

Yağmur, A., (2007). "**Öz Yeteneklerden Daha Etkin Biçimde Yararlanmada Bir Araç Ve Yöntem Olarak Dış Kaynak Kullanımı (Outsourcıng): Kuram ve Sağlık İşletmelerinde Karşılaştırmalı Bir Araştırma**". Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Basılmamış Yüksek Lisans Tezi, Konya.

Yılmaz., G. (2006). "**Hastanelerde Dış Kaynaklardan Yararlanma ve Yöneticilerin Değerlendirmeleri**". Yayınlanmamış Doktora Tezi, Trabzon: KTÜ Sosyal Bilimler Enstitüsü.

http://www.mdfsystems.com/artman/publ